PANORMITANI
Consilia, Quæstiones & Tractatus.

IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR CONSILIORVM libri duo: Tractatus de concilio Basiliensi, & Quæstiones clarissimi Decretorum Doctoris Nicolai de Tudeschis, Siculi, Abbatis Monacensis Archiepiscopi Panormitani, & ecclesiæ Romanæ Cardinalis reuerendissimi: cum Summarijs ac Indice: ea fide atque uigilantia omnia excusa, ut nihil hactenus euulgatorũ desideretur.

LVGDVNI,

1546.

Prima pars Consiliorum seu

allegationum excellentissimi decretorū doctoris dñi Nicolai de Tudeschis: Siculi: Abbatis Monaceñ. Archiepiscopi Panormitani: ac sacrosancte Romane ecclesie Cardinalis: cū Summarijs singulis consilijs prefixis: z numeris ad materias notabiliores perquirēdas mirum in modum conducentibus: felici auspicatur exordio.

¶ Consilium primum.

1 Sponsus qui contraxit sponsalia per verba de presenti cū Titia z accepit ab ea nomine dotis centum si decedat ante matrimonij cōsummationem an lucretur dotis dimidiam.
2 Matrimonium ex solo consensu de presenti an sit verum.
3 Pactum de lucranda certa parte dotis in casu mortis an sortiatur effectum suum altero coniugum religionem intrante.
4 Nuptie dictio multipliciter in iure sumitur.
5 Sponsalia vulgariter dicuntur per verba de presenti.
6 Statuta ad ius commune reduci debent quantum fieri potest.
7 Lex constat ex mente z verbis.

1 Facti cōtingētia talis est. † Quidam. A. cōtraxit spōsalia p v͏̃ba de pn̄ti cū quadam. B. z ab ea recepit dotis noīe mille. Contigit qḋ anteq̄ sic despōsata duceret ad domū vel aliter cōsummaret matrimoniū vita functa extitit. Nūc querit an dictus spōsus lucret dimidiā dotis vi so statuto infrascripto: vz si qua decesserit sine filijs ex viro cui nupta est: tp̄e sui obit⁹ remaneat dimidia ps suarū dotium apud maritū nō cōputato in dicta dimidia lucro donatiōis propter nuptias qua parte maritus priuari nō possit zc. ¶ Postmodum facte fuerūt alique additiones ad dictū statutū in quib⁹ semper facta fuit mētio de filijs existētibus vel nō. Et christi z eiusdē matris nominibus inuocatis: arguit p̄mo vt veritas magis elucescat ad ptē affirmatiuā sic. Statutū in deferēdo h̄ lucrū marito solū reqrit duo. s. vt nupta mulier sit: z vt decedat sine filijs ex marito. Sed hec duo cōtigerūt in facto pposito vt statim pbabo ergo dz habere medietatem dotiū: ɔ̄sequētia de se satis est nota, z maior ēt pbat. Nā verū est dicere q̄ ista ɔ̄cessit sine filijs ex marito: cū nemo appareat z facta nō presumunt: vt. c. in pn̄tia. de pb. z. c. raynuti⁹. z. c. raynald⁹. extra de test. z in. c. cū in iure. de offi. dele. cū simi. qḋ fuerit nupta aptissime pbo p tex. valde no. iudicio meo in. l. cui fuerit. ff. de ɔ̄di. z demō. vbi aptissime pbat nuptā dici lz nō fuerit cognita. Et qḋ pl⁹ est ēt si nō fuerit ducta: z satis est qḋ interuenit ad matrimoniū ɔ̄sensus de pn̄i: qui solus facit matrimoniū z nō carnalis cōmixtio: vt pbat ibi in fine illius. l. z lati⁹ h̄ tenēt gl. z bar. ibi. ¶ Scḋo pbat p. l. iij. ff. ḋ do. iter vir. z vxo. iūcta gl. i v͏̃. ɔ̄cubine. vbi notāter matrimoniū dr, marit⁹ z vxor dicunt ɔ̄ctis dūtaxat spōsalib⁹ p v͏̃ba de pn̄ti lz nō iteruenerit carnalis copula: z sic ɔ̄cludit ibi gl. qḋ sicut donatio ēt cōstāte matrimonio pbat inter virū z vxorē cōsummato matrimonio: ita z matrimonio nō cōsummato: ex quo interuenit ɔ̄sensus de presenti z q̄q̄ ibi dicat hoc de iure canonico tenere: dico idē de iure ciuili: vt pbat in aut. de nu. §. nuptias. z ibi bōa gl. z opti. facit ille tex. ad istam ptē: vbi pbat maxime iūcta gl. nuptias ɔ̄hi ex solo cōsensu vtriusqz. s. viri z mulieris: lz aliud nō interuenerit. ¶ † Tertio pbo p multa iura canonica
2
que cōiter dicūt matrimoniū esse verū ex solo ɔ̄sensu de pn̄ti lz aliḋ nō interuenerit, adeo qḋ p scḋz ēt cū copula nō tollit p̄mū: qr habuit iaz ex suo ɔ̄sensu suā essentiā: vt pbat i. c. fi. de spō. duo. z. xxvij. q. ij. c. sufficit. z. c. cū nūtiat. cū multis sequē. ad idē. c. vnicū. de voto. lib. vj. z no. p Hosti. i. c. ex publico. de cōuer. cōiu. facit em̄ diffinitio matrimonij q̄ ponit z declarat. xxvij. q. ij. in p̄n. z insti. de nup. in p̄n. vbi bonus tex. cū gl. ¶ Quarto vr̄ de h̄ p̄ma frōte casus maxime iūctis dictis al. ibi in. l. deo nobis. C. de epis. z cle. vbi dr pbari qḋ † pactū de lucrāda certa parte dotis in casu mortis sortit effectū suū altero cōiūgū intrante religionē: z tn̄ certū est qḋ post cōsummationē matrimonij nō lz alteri cōiugū intrare religionē de cōuer. cōiu. c. cū sit. z. c. ex publico. cū multis si. Sic vr̄ intelligēdus ille tex. qn̄ alter intrat religionē cōiūcto matrimonio z nōdū cōsummato: qr sic lz ēt altero īuito: vt in. c. ex publico. z. c. ij. eo. tit. Et fm hoc vr̄ pbare ille tex. qḋ dictū pactū de lucrāda certa pte dotis in casu mortis vēdicet sibi locū etiā interueniēte morte post ɔ̄cta spōsalia p verba de pn̄ti matrimonio nōdū cōsummato: sicut contingit in casu nostro: z per hec faciunt ea que legunt in. l. nō sine. C. de bo. que lib. ¶ Sed his nō obstantibus cōtrariū de iure puto verū: scilicet qḋ dictus vir nil lucret pretextu dicti statuti. Et p̄mo
3
facio pro fundamēto duo supposita. Primū † qḋ v͏̃bū nuptie multi-
4
pliciter in iure capitur. Qn̄qz capitur pro ipsa mera essentia coniugij que solo consensu de presenti interueniente causatur vt probat in. d. l. cui fuerit in. d. §. nuptie. c. omne nuptiarū bonū. xxvij. q. ij. cū si. Quādoqz sumit pro ista cōmixtione carnali q̄ interuenit ɔ̄cto p̄us matrimonio: vt pbat in. c. cām. z luce clarius pbat in. c. genuit. maxime iūcta gl. ij. q̄ hoc tz aptissime eadē cā z. q. z ibi aliqd p Archi. Qn̄qz sumitur p apparatu z festiuitatibus q̄ fiūt tp̄e q̄ vxor ducit ad domuz viri: vt pbat in. c. nostrates. z. c. femine. xxxv. q̄ō. z sic capit in euāgelio vbi dr: facte sunt nuptie in cana Galilee qn̄ Jesus ibi fecit de aq̄ vinū: z hec vltima expositio vr̄ magis ppa z ɔ̄sentanea vulgo: vn̄ est vulgare q̄rūdā locoꝝ vbi dr lenoze. z sic sentit Gasp. de Cald. sup rubri. de spōsa. ¶ Scḋz p̄suppositū est qḋ v͏̃bū matrimoniū seu cōiugiū qn̄qz verificat in matrimonio ɔ̄cto p v͏̃ba de pn̄ti carnali z copula
5
nondum interueniente. † Et vulgariter dicunt sponsalia per v͏̃ba de presenti: z sic solent nūcupari a multis nōdū ad domū adducta viri: vt clarissime appet in. c. sicut ex lr̄is. z pn̄ti de spōsa. z clarius in. c. tertio loco. de presum. cū si. qn̄qz solum verificat verbū matrimonij seu verbum vxoris z mariti in coniugio carnali copula consummato: vt pbat in. c. debitū. de biga. in prin. z in. c. ex publico. de ɔ̄uer. cōiu. Et elegantius probat in. c. si qs desponsata. xxvij. q. ij. vbi dr si qs despōsata z tradita vtat: vere cōiugiū appellat: ad idem. c. quapropter vn̄ surgit hec diuersitas: satis colligi potest ex his q̄ leg. z no. in. d. c. quapropter. per. d. c. debitū. z per gl. in. d. c. ex publi. sepe alle. ¶ His presuppositis infero ad decisionē q̄stiōis nr̄e z hoc modo cū v͏̃bū vxor et verbū maritus verificent z verificata reperiuntur post matrimoniuz cōsummatū z nō antea: z maxime verbū nupta: qḋ proprie adaptat saltē ad illā q̄ solenniter ducit. Ergo hec interpretatio scripta fienda est in casu nr̄o. Antecedēs. s. plene probatū fuit ɔ̄sequēs aūt aptissime sic probo: iusta cā restringēdi statutū est qn̄ simpliciter z late intellecto qs indebite lucrū caperet vel alter damnū pateret. Primū notabiliter probatur in. l. vt gradatim. §. sed si lege. ff. de mune. z hon. z c. abbate. de v͏̃b. sig. Scḋm probatur in. l. ij. z. l. adigere. §. q̄uis. de iure patro. Et qḋ ibi no. C. de iure delibe. z vtrūqz longe melius q̄ alibi pbat in. c. cū dilect⁹. de cōsue. ibi vel alteri nō preiudicat iuri cōmuni non solū restringunt verba statuti ad intellectū qḋ admodū extraneum multū longe verbis adaptabile: vnde verbū electio relatum ad quosdā capitur pro cōfirmatione: z hanc theoricā firmauit etiā bart. in. l. oēs populi. ff. de iusti. z iu. ¶ Ad idez vbicūqz statuta sunt penalia que satis dicunt penalia: ex quo diminuunt patrimoniū alicui⁹: vt no. Jo. an. in. d. c. j. de ele. lib. vj. verba debēt restringi vt nō capiāt illū itellectū quē caperēt fm latam significationē verborū. hoc pbat in. c. cū in cunctis. de ele. iūcto. c. si cōpromissarius. eo. tit. libr. vj. et per Jo. and. in reg. odia. de reg. iur. lib. vj. in mercu. facit quod ipse no. in c. statutum. de elec. lib. vj. Sed cū in casu nostro nō solū distributiue: sed collectiue oīa hec supradicta interueniunt: ergo debet fieri p̄dicta restitutio. qḋ patet. Nā iste vir illicite z nulla iusta causa exigente caperet hic medietatē dotiū: licet matrimoniū nō cōsummauerit nec solenniter sponsam ad domū duxerit. Item heredes puelle paterentur graue damnū ex illa larga interpretatione. Item preiudicat iuri cōi cum debeat soluto matrimonio dos redire ad mulierē: vt in. c. j. ḋ do. post diuor. resti. cū multis si. z prefato ex solo capite debeat accōmodari statuto ille intellectus maior cū omnis recessus a iure cōmuni sit odiosus: z ideo restringendū: vt i. c. j. z. ij. de fil. p̄sby. li. vj. z. d. c. cū dilectus. Ad idē notabile dictū Inn. in. c. cū dilecti. de don. vbi dicit qḋ priuilegia inquātum tangūt iura cōcedentiū late interpretamur: vt ibi in. c. olim. de v͏̃b. sig. z. l. fi. de cōsti. prin. sed inquātum tangūt iura aliorū stricte: vt in. c. ex tuarū. de auto. z vsu pal. z idem Joā. an. d. c. olim. z adduco tex. in. l. ij. §. si quis a p̄ncipe. ff. ne quid in loco publi. Ergo hoc statutū cuz sit tale etiam si sit priuilegiatū debet stricte intelligi in p̄iudiciū heredū puelle: z maxime si cōsiderabimus cām statutū hoc odiosum iudicabit sine cā fm illum vagū intellectū quo ad disparitatē inter sponsum z sponsam: seu virū z mulierē. cū viro premortuo, maxime ante transactionē z ɔ̄summationē matrimonij nullū lucrū cōsequit mulier. nec sustinuit vir aliqua onera matrimōnij: cōtra pfecto mentē. l. fi. C. de don. ante nup. z. c. fi. de don. inter virum z vxo. ¶ Scḋo principaliter in hāc sentētiā me mouet etiā mens statuti q̄ multipharie colligit. Primo ex principio ipsius dū dt: decesserit sine filijs zc. que referunt ad illa v͏̃ba tp̄e sui obitus decesserit sine filijs: qḋ patet ex se z theorica Bar. in. l. ex facto. ff. de vul. z pup. vbi dt qḋ qualitas adiecta in aliqua oratione intelligit fm tps v͏̃bi cui adijcitur. p hoc gl. no. in. c. statutū. in p̄n. in ver. canonicus. in fi. que sic debēt intelligi. de rescri. lib. vj. Ex qbus pfecto verbis vident statuētes de muliere intellexisse que erat in statu z potētia sui obitus faciendi filios: hec em̄ v͏̃ba sine filijs zc. includūt in se priuationē filiorūz: et includūt in se habilitatē z potētiā actus seu habitudinis filiorū: z notabiliter pbat in simili in. l. j. ff. de suis z legi. vbi per Bar. in vers. intestatus. sed in casu nostro hec mulier, tp̄e obitus nō erat in tali statu z potentia cū nō fuisset adhuc ducta in domum viri. Ergo clarissime patet qḋ illa verba statuti nō verificantur in ea: maxime cū per eam quominus duceret nō steterit. ar. c. sicut ex literis. de sponsa. Est etiaz

aduertendum quod in omnibus additionibus factis ad illud statu-
tum sup filiorū cōmemoratione, ex cōiecturis presumit͛ euidēter mēs
statuētis.l.ls.ff.de leg.j. Tertio pōdero ꝑncipaliter illa verba ex viro
cui nupta est ⁊c. Nā ꝓprie ſm cōem vsum loquēdi q cōtraxit spōsalia
per verba de p̄senti anteq̄ ducat mulierē ad domum suā nō dicit͛ vir
illius mulieris: nisi ex cōsuetudine quorūdā locorū: vt ꝓbat͛ in.c.ge-
nuit.xxvij.q.ij. vbi dicit Hiero. cum audies Joseph virū Marie su-
spicio tibi nō subeat nuptiarū.i.cōiūctionis carnalis: sed recordare cō-
suetudinis scripturarū ꝙ spōsi viri, spōse vocent͛ vxores: ⁊ infra ap-
te sentit vbi etiā Hiero. ꝙ cōtrahens ꝑ verba de p̄senti sicut cōtraxit
beata virgo cū Joseph ꝓprie dicit͛ potius spōsus q̄ vir: ex q̊ adhuc
nō est ducta: sed vocatus fuit Joseph vir ꝓpter cōsuetudinē scriptura-
rū. ꝓ hoc illud.c. sicut ex literis.⁊.c.vl. de spō. vbi appellant͛ sponsalia
de presenti: ⁊ ꝑ hoc ꝙ añ traductionē alter pōt altero inuito ītrare re-
ligionē ⁊ dissoluere matrimoniū: vt.s̄.dixi. Ergo non pōt dici stricte
vir suus: ⁊ quicquid de ꝓposito significato. Illud tñ in circūstantijs
est verū: ⁊ hoc v̄bū vir ⁊ mulier sepe ponunt͛ ꝓ eo q ꝯsummauit ma-
trimoniū: ⁊ maxime ex cōi nostri tp̄is consuetudine: ergo iste intelle-
ctus dꝫ in aīa nostra restringibiliter capi: per ea q̄ superius dixi: ⁊ per
reg. odia restringi. de reg. iur. lib. vj. Et q͛ statuta debēt reduci ad ius
cōmune quātū fieri potest. vt ꝓbat͛ in.c. cū dilectus. de cōsue.l.ij.C. de
noxali. not. Inn. in.c. causam q̄. de rescrip. ⁊ Bar. in.l. oēs populi.ff. d̄
iusti. ⁊ iur. ¶ Itē statutū dicit nupta: ⁊ plenissime de hoc v̄bo dixi.s̄.
in p̄n. Itē dixit apud maritū ⁊c. Sꝫ in multis locis ⁊ scriptis appella-
tur spōsus anteq̄ traducat ⁊ nō marit⁹: vt.s̄. plene alle.⁊.d.c. genuit.
⁊ maxime attēta cōsuetudine huius ciuitatis: ⁊ fere oīm locorū in qb⁹
fui ſm quā appellat͛ spōsus: etiā illa die qua solēniter duxit in domū
donec cōsummaret matrimoniū. ⁊ cōis vsus loquēdi attendendus est
etiā in statutis: q͛ in qualibet dispositiōe cōis vsus loquendi prefert͛
proprie significationi vocabuli: etiam in materia restringibili. vt no.
Joā. an. in.c. fundamenta. de elec. lib. vj. ⁊ Bar. in.l. oēs populi.ff. de
iusti. ⁊ iur. Inno. in.c. olim de v̄b. signi. ⁊ gl. in.c. nōnulli. de rescri. iu-
ra hoc ꝓbātia nō allego: q͛ copiose allegant͛ in dictis locis. ¶ Vlti.
adduco pulchrū motiuū qd̄ elicui ex dictis P.e. ⁊ Cy. ꝑncipaliter in
l. nō dubiū.C. de legi. ⁊ facit qd̄ ibi no. bal. ⁊ in.l. scire.ff. de excu. tu. et
in.l. si qs seruo.C. de fur. ⁊ ser. corru. ⁊ ꝑ Dy. in reg. fi. de reg. iur. li. vj.
Qd̄ motiuū tale est: nō solū debemus recedere a verbis legis ⁊ ſuare
mentē vbi mens expressa est: sed etiā vbi mens seu ratio nō est in lege
expressa: dummodo illa ratio p̄finita sit naturalis ⁊ naturaliter ⁊ cō-
muniter possit ꝓbari ꝑ simile: ꝑ quā rōnē etiā si lex esset ꝯtra cōtrariū
imaginari potest: ⁊ notabiliter probari potest: ꝑ.l. scire oportet.§. suf-
ficit. de excu. tu. dū dicit ibi tex. ex naturali institutione ⁊c. Ad idē.l.
mulier. iuncta gl.ff. sol. mat. vbi coniecturat͛ mens ꝯtra ipsius v̄ba.
Ad idem de verb. sig.c. intelligētia.⁊.j.q.j. marchio.⁊.l. scire leges.ff.
7 de legi. † Nam ⁊ notabiliter dicit Bal. sicut homo cōstat nō solum ex
anima sed ⁊ corpore: ita lex ex mēte seu rōne ⁊ verbis: ⁊ verba se habēt
vt corpus ⁊ supficies. Ratio aūt se habet vt spiritus ⁊ aīa: ⁊ hec ma-
gis debēt restringi q̄ supficies v̄borū: vt.d.l. scire. cū si. ad cōiecturan-
dum aūt rōnē legis vbi nō est expressa debemus cōiecturare ꝓpt͛ qd
fecisset seu qua rōne fuisset motus vir sapiens: cū talia presumat͛ legis-
lator: lex em̄ dꝫ esse rationabilis. iiij. di. erit aūt. ⁊ doctori ⁊ iudici data
est potestas legem interpretandi.l. vna.C. de ꝓfe. q in ciuita. cōstan.
lib. xij. no. Inn. in.c. cū speciali. de app. sed certe in casu nostro nō po-
test p̄sumi qd̄ cā lucri fuit effectus coniugij seu reliquie sponsaliorum
de p̄senti: q͛ eadē rōne porrexisset cōsimile lucrū ad mulierem q͛ vir
⁊ vxor nō debēt in istis ad imparia iudicari.c. gaudemus. de diuor. et
melius quo ad ꝓpositū in.c. fi. de do. post diuor. restit. ⁊.l. vlti.§. pe.C.
de don. añ nup. nec possumus coniecturare qd̄ rō fuerit qd̄ vir est ca-
put mulieris: hec em̄ rō nō sufficit: vt patet in.d.c. fi. ⁊ qd̄ not. glo. in.l.
deo nobis.C. de epis. ⁊ cle. nullā ergo aliā bonam efficacē rationē pos-
sumus coniecturare in hac diuersitate inter virū ⁊ vxorem: nisi q͛ vir
in traducēdo ad domū ⁊ i sustinēdo onera matrimonij facit multas
expēsas; nā fere expēdit totā dotē in ornamētis ⁊ ꝯuiuio: ita ꝙ si vel-
let illa ornamēta vēdere nō reperiret dimidiū ei⁹ qd̄ expēdit. ¶ Itē
expēsas factas i ꝯuiuio: inusitabili sicut a simili nullo recuperat meri-
to ne vir remaneat ꝯsumpt⁹ voluit statutū sibi ꝓuidere i lucro medie-
tatis dotiū sicut in simili sibi ꝓuidit lex in restitutiōe dotis.i.l. alia.ff.
sol. mat. in vxore aūt cessant esse rōnes, merito statutū sibi lucrū nō at-
tulit: cū ergo hec ⁊ nō alia sit statuti rationabilis ⁊ sufficiens rō non
debet habere locū in casu nostro vbi cessat rō legis: ⁊ lꝫ forte fecerat
aliquos sumptus: nō tñ fecit illos excessiuos q solēt fieri in solēni tra-
ductione: nō em̄ de modicis est curādū.l. scio.ff. de in inte. resti.c.j.e. tit.
Nā ⁊ sponsa aliquos sumptus facit inter cōsanguineos: ⁊ saltem ad
honorādū se p̄ma vice in qua tñ statutū nō v͛ habuisse ꝯsideratiōnē.
Ex his clarissime infert͛ ad decisionē huius casus vt dictus vir nil
lucret͛ virtute dicti statuti. Restat nūc respōdere ad primū ⁊ vltimum
motiuū: q͛ ad alia satis patet responsio ex predictis. Et p̄mo ad.l. cui
fuerit. dico em̄ vt.s̄. dixi qd̄ v̄bū nuptiarū q̄nq̄ verificatur in ꝯiugio
contracto ex solo consensu: sed q̄nq̄ non: vt.s̄. plene probaui. Nā in
d.l. ideo sufficit cōtrahere per solū consensum: q͛ ibi sumus in testamē-
tis in qbus sit larga interpretatio: vt in.c. cū dilecti. de don. merito ca-
p͛ ille largus sensus: sed in casu nr̄o sumus in materia stricta: meri-
to dꝫ capi alius intellectus strictior: nec hoc inusitatum est vt idem
verbū aliter sumat͛ in materia larga: aliter in materia stricta: imo ex-
presse ꝓbat͛ hoc posse ⁊ debere fieri in.c. cū dilect⁹. de ꝯsue. ⁊ in.c. statu-
tū. iūctis ibi no. ꝑ Jo. de ele. li. vj. facit qd̄ no. bar. in.l. iiij.§. ait p̄tor.ff.
de dā. infe. ⁊ hoc q̄tidie visitam⁹. Idē in.d.l. cui fuerit. fuit satisfactū
mēti statuentiū: vt.s̄. dixi. Restat rñdere ad.l. deo nobis.C. de epis. et
cle. ad quā rñdeo simpliciter. Primo qd̄ ibi nullo modo colligitur qd̄
matrimoniū nō esset cōsummatū nec valeat illud qd̄ post ꝯsūmatio-
nem pōt cū consensu alterius. vt.c. cū sis.⁊.c. vxorat⁹.⁊.c. ad ap̄licam.
de cōuer. cōiu. ⁊ tali casu potest intelligi illa lex. ¶ Scd̄o rñdeo ⁊ sub-
tilius ibi pactū lucri erit cōe ⁊ viro ⁊ mulieri: vt ibi in tex. ⁊ glo. Adeo
quod si fuerit aliqua disparitas reducit͛ ex dispositione iuris ad pari-
tatem: vt ibi ſm intellectū glo. quo casu non potest dici qd̄ lucrū ibi
deferat͛ ꝓpter expēsas vel onera mr̄imonij: q͛ nō vēdicaret sibi locuꝫ
in muliere ꝑ predicta si necessario operi intelligit͛ propter illā paritatē
ꝙ ꝓpter affectionē matrimonialē cedit illud lucrū: q̄ affectio accidit
ex sola essentia mr̄imonij: de cōuer. coniu. ex publico. de vo. e. ti. lib. vj.
ideo vendicabat sibi locū añ etiā traductionem ⁊ cōsummationē ma-
trimonij: maxime cū vterq̄ possit ibi esse in lucro ⁊ dāno: ⁊ sic eadē iu-
ris di spō ita est in casu nr̄o: q͛ ibi cessat rō statuti cessare dꝫ statuti di-
spositio in rebus vulgatis: vide bo. gl. in simili in replicatione doli: q̄
q̄nq̄ conceditur q̄nq̄ negatur, eadē rōne remanente semp. vt no. in.c.
dilecte. de excep. ad.l. nō sine.C. de bo. que lib. dico ꝙ nō obstat: q͛ lo-
quitur in dispositiōe fauorabili: secus in odiosa: vt ibi cōiter no. ⁊ ma-
xime Bal. q v͛ contrariari his. q̄ sentit. in.d.l. deo nobis. Et ꝑfecto
omni affectione cessante hanc partē puto verissimā: nec mouere dꝫ iu-
dicem in contrarium aliquorum forte singulorū opinio: q͛ aut in ter-
minis eorū nō cōcurrunt oia predicta aut tanq̄ euidēter ꝓbata ꝑ p̄-
dicta nō est sequēda: q̄nq̄ est euidēter falsa vel ꝓbabilib⁹ rōnib⁹ pōt
conuinci vt bonus iudex acutissimi ingenij estimabit ſm eum. de fe-
rijs, capellanus. alleg. ad hoc tex. no. in.l.j.§. sed neq̄ ex multitudine.
C. de vete. iur. enuc. Et hec sufficiant. Laus deo.

¶ Casus consilij sequentis.

Dum esset materia q̄stiōis inter

quendā dn̄m Joannē ex vna parte: ⁊ quendā Guilielmū ex alia p̄te
de castellionis occasione mutui. Tādē instāte potestate dicti loci com-
promiserūt in quēdā Gasparē tanq̄ arbitratorem ⁊ amicabilē ꝯpo-
sitorem q illico in palatio p̄tātis vbi factū fuit cōpromissum: auditis
petitionibus dicti dn̄i Joānis actoris: ⁊ rñsionem dicti Guilielmi: ⁊
quibusdā eorū iuribus ꝓmulgauit arbitramētū ⁊ laudū cōdēnans di-
ctum Guilielmū ad soluendū dicto dn̄o Joāni florenos. xv. in alijs
vero absoluit eū ab impetitiōe dicti do. Joannis q dn̄s Joā. statim
anteq̄ exiret de palatio approbauit dictū laudū post determinatum
offi. dicti dn̄i p̄tātis. dn̄s Joānes ꝓclamauit petendo illud arbitriū
reduci ad equitatē boni viri, dicens se enormiter lesum cū deberet ha-
bere a dicto Guilielmo longe maiorē quātitatē: dicebat etiā non sibi
obstare illā ꝓbationē ⁊ emologationē arbitramenti: q͛ ipam fecerat
per impressionem dn̄i p̄tātis qui iniunxit ei vt nullo modo exiret pa-
latiū nisi approbaret dictū arbitramētū: q͛ potestas erat terribilis cō-
tra sibi resistentes: dictus vero Guilielmus sic ꝓuocatus rñdit ꝙ to-
tum laudū erat iniquū ⁊ iniustū cū in nullo teneret͛ dicto dn̄o Jo. vñ
petebat totū laudū annullari ⁊ cancellari ⁊c. Venerunt tādē ad ꝓba-
tionē: ꝓ parte dn̄i Joannis fuerūt producti duo testes sup mutuo ⁊
duo post terminū. q tñ iurauerūt ītra dictū terminū datū ad ꝓbādū:
p̄mi duo deposuerūt sup ꝯfessiōe facta d̄ dicto mutuo a dicto Guiliel-
mo: fuerūt tñ singulares in depositionibus suis quas deponebāt sup
diuersis cōfessionibus: alij v̄o duo testes satis videbant͛ probare p̄ce-
ptum potestatis dicto dn̄o Joāni factum modo ꝓdicto. Pro parte
vero Guilielmi fuerūt ꝓducti aliqui testes: qui etiā fuerunt singula-
res in dictis suis deponentes sup confessione dicti Joānis q multas
⁊ certas quantitates pecuniarum receperat pro restitutione a dicto
Guilielmo ⁊c. querebatur que essent partes iudicis in hoc casu.

¶ Consilium secundum.

1 ☞ Petitio reductionis ad arbitriū boni viri est q̄si q̄dā appellatio.
2 Reductionem ex iniquitate petēs ipsam iniquitatem probare debet.
3 Judex ad quem si inspectis actis antiquis vel nouis non videt sen-
tentiam iustificare debet illam retractare.

Christi eiusq̄ matris nomi-

nibus inuocatis: cōsiliū qd̄ iudex deberet retractare ⁊ an-
nullare totū laudū ⁊ arbitramētū, declarare dictū Guiliel-
mū in nullo teneri dicto dn̄o Joāni ac imponere sibi silētiū ⁊ absolue-
re dictū Guilielmū ab impetitione illius: ⁊ ꝯdēnare illū in expēsis fa-
ctis in hac cā. Et quāq̄ hoc nudū cōsiliū debuisset sufficere cū peteret͛
a iudice: ⁊ sic esset decisiuum ⁊ nō a p̄tib⁹ sicut obseruat͛ in sn̄ia feren-
da iuxta ꝯsilium doc. in.c. sicut. de re iud. ꝑ Jo. an. in addi. in ti. d̄ sen.
prola.§. qualiter. ver. ceterū. Et not. qd̄ ꝯsiliarij ne tñ fortasse ex cōsilij
nuditate

nuditate aliquorũ animus in scãdalũ aggrauaretur: aliqua breuiter animum meũ ad hoc iudiciũ mouẽtia inserui. Et ꝓ fundamẽto euidẽtialiter p̄mitto plura. ¶ † Primo qꝺ petitio reductionis ad arbitriũ boni viri est quasi quedã appellatio. l. j. C. de arbi. cũ ibi no. tñ tollit presumptionẽ laudi: vt in simili no. in appellatiõe ab excõicatione: q̄ licet nõ suspẽdit excõicationẽ: vt. c. pastoralis. de appel. suspendit tñ ꝓsumptionẽ iustitie ⁊ ꝓcessus ⁊ deuoluit cãm ad superiorẽ: vt no. Jnnoc. in. c. bone. el. j. de ele. ⁊ in. c. q̃ñ cõtra. de proba. facit qꝺ not. glo. in c. ad reprimendã. de offi. ordi. ¶ Jtẽ etiã premitto † qꝺ petẽs reductionem ex iniquitate habet ꝓbare ipsam iniquitatẽ ⁊ grauamẽ: quã iniquitatẽ seu grauamẽ probare põt: aut ex antiq̃s actis: aut ex nouis. iuxta tñ distinctionẽ bar. in. l. si societatẽ. §. arbitrorũ. ff. ꝓ socio. ⁊ ꝑfectius in cõsi. cclxxv. ⁊ in Spe. de arbi. §. vlti. ver. sed nũq̃d. ⁊ vide Joã. and. in addi. Spe. eo. ti. §. prealle. ver. item quid si cõpromissum. et per Anto. but. in. c. quintauallis. de iureiurã. nõ tñ est q̃r ex eo presumatur multũ pro dicto arbitratoris. iuxta no. in. c. post cessionẽ. de ꝓb. sꝫ q̃r hec est intentio actoris petẽtis laudũ rescindi. ¶ Tertio premitto ꝙ licet appellatus qui sñiam approbauit nõ possit ex sua ꝑsona petere cõformationẽ sententie de reg. iur. c. qꝺ ad cõsultationẽ. Tñ si appellans instat ꝯ sententiã potest appellatus petere vt illi sententie addatur vel detrahatur: ⁊ sic vel aliter informetur: q̃r appellatio licet vna parte supposita suspẽdit totã sñiam. l. j. ff. ad turpi. ⁊ c. venientes. de iureiu. cum si. vnde ex persona alterius cõsequitur appellatus qꝺ ex persona sua cõsequi nõ posset: ⁊ simile habetur in. c. anto. martini. de conces. p̄b. lib. vj. ⁊ in. l. petende. C. de temp. in integ. resti. ad predictũ facit. c. raynutius. ⁊ c. raynaldus. de test. ⁊ l. omnem honorẽ. C. q̃ñ prouo. nõ est neces. ⁊ hãc ꝯclusionẽ notabilẽ tenent do. de Rot. deci. cclviij. ⁊ sic dicunt in curia fuisse obtentũ: sequitur Ant. de bu. in. c. cũ Joãnes. in fi. de fide istr. Et ꝑ hoc facit q̄re iudex appellatiõis succedit loco iudicis a quo: ⁊ sic dꝫ facere totũ id qꝺ totum facere poterat ⁊ debebat iudex ad quẽ bonus tex. in. c. cũ cã. de sen. ⁊ re iudi. ¶ Quarto p̄mitto † qꝺ si iudex ad quẽ inspectis actis antiq̃s vel nouis nõ videt sñiam iustificari dꝫ illã retractare in. c. cũ ad sedem. de resti. spo. no. doc. in. c. i presentia de renũ. ⁊ no. in. l. ꝑ hanc. C. de tempo. app. ¶ His premissis infero ad decisionẽ p̄sentis materie. Cũ eñ ex deductis nunc in isto iudicio reclamationis clare cõsistit dictũ dñm Joãnẽ nõ habere plenã probationẽ sup mutuo. cũ testes fuissent singulares quibus fides nõ adhibetur: vt in. c. cũ dilecti. de elec. ⁊ c. licet. de ꝓba. maxime inspectis ꝓbationibus alterius partis infertur dictũ arbitriũ seu arbitratorẽ iniuste ⁊ inique condẽnasse dictũ Guilielmũ in florenos. xv. Judex ergo ꝓuocatiõis q̄ succedit loco arbitri seu arbitratoris dꝫ dictũ Guilielmũ in totũ absoluere in petitiõe illiꝰ actoris sicut a p̄ncipio debuisset fecisse ille arbiter. ad hoc qꝺ no. in. d. §. arbitrorũ. ⁊ d. c. cũ ad sedẽ. facit qꝺ no. Bar. in. l. j. ff. de leg. iij. ⁊ Jnn. in. c. statutũ. de rescri. lib. vj. ⁊ olĩ incipiebat p̄senti vbi figulariter dicũt ꝙ ab isto iudice reclamationis nõ põt appellari: sicut nec a bono viro cũ succedit loco illiꝰ. Nec obstat si dicatur istum Guilielmũ approbasse laudũ latum q̃r vr̃ approbasse inquãtũ alia pars voluerit approbare ⁊ admittere ad suã approbationem: sicut in simili no. gl. in. c. iij. de eo q̄ mit. in pos. ⁊ sicut. s̄. dixi in appellato qui cõsequitur ex ꝑsona alterius qꝺ ex ꝓpria persona ꝯsequi nõ põt. ¶ Jtẽ fecit q̃r partes assumpserũt disputationẽ de iniustitia ⁊ de iniq̃tate totiꝰ laudi: ⁊ cõsistit eoipso qꝺ claruit Joãni p̄dicto ius nõ cõpetere: ergo iudex dꝫ totum laudũ retractare: sicut in simili no. dicit Jnn. in. c. cũ dilecti. de ele. ⁊ c. cum bertoldus. de re iud. vbi vult idẽ in sñia que trãsiuit in rem iudicatã potest etiam dici qꝺ illa dispositio testiũ facta extra terminũ datũ ad ꝓbandũ non valuerit ex quo intra terminũ nõ adhibuerit aliquã solicitudinẽ vt testes examinarentur. Et notabiliter dt bar. reprobãdo But. in. d. l. dãni. §. sabini. ff. d dã. ife. ⁊ facit qꝺ no. dñi d Rot. dci. vij. ⁊ ita tenui scribẽdo in c. lꝫ. de proba. vbi plenius hoc prosequor. Et hec sufficiãt vt prius dixi. hoc sic cõsultũ decisiuũ ⁊ sic quasi sententia ⁊c. Laus deo oĩpotẽti.

Consilium. iiij.

1 ☞ Utilitas communis clericorum ⁊ laicorum vbicũq̃ versatur onꝰ debet esse vtriusq̃ commune.

2 Bona ecclesiarum sunt deputata publico vsui spirituali.

Casus super quo consiliũ petitur talis est. Quidã potẽs dñs ad petitionẽ quorundam subditorũ suorũ decreuit edificare seu ꝯstrui ⁊ edificare facere muros in q̄dã villa posita in suo territorio ꝓ tuitione hoĩꝫ ibidẽ habitantium seu habitare volentiũ: vt tutius possint ibidem degere propter hostiles incursus. Uerũtamen cũ quoddã solẽne monasteriũ habeat ibidẽ certas possessiones ⁊ domus q̄ coluntur ⁊ habitantur ꝑ homines dicte ville ĩstat dñs maxĩe ad postulationẽ habitãtiũ in dicta villa: quatenꝰ monasteriũ debeat ꝓ rata cõtribuere ad sumptꝰ fiendos ĩ edificationẽ dictorũ murorũ resistit mõasteriũ allegãs ĩmunitatẽ eccl'iasticã diuino iure ⁊ humano ꝯcessã: q̄rit̃ qd iuris. ¶ Postulato prius diuino suffragio de cuius honore agitur: vr̃ primo dictum 1 monasteriũ pro rata teneri. † vbicũq̃ eñ cõmunis vtilitas clericorũ ⁊ laicorũ versatur onus dꝫ esse vtriusq̃ cõmune: ad hoc tex. vlt. in. c. peruenit. de immu. eccle. vbi viri ecclesiastici subeunt custodias murorũ contra inimicos sicut illi laici quatenus vigilantibus melius valeat ciuitatis custodia ꝓcurari: vt dt tex. in. d. c. peruenit. Si ergo tenentur ad onera ꝑsonalia instãte ꝯmuni vtilitate fortius ad realia: cũ facilius excusentur clerici ꝑsonalibus q̃ realibꝰ: cũ in p̄mis retrahantur a diuinis officijs. ar. xxxiij. q. viij. rep̄hẽsibile. in. l. placet. C. de sa. san. eccle. ¶ Scd̃o notanter inducitur. l. ad instructionẽ. C. e. ti. vbi dt text. qꝺ ad ꝯstructionẽ itinerũ vl' põtiũ et venerabiles domus seu ecclesie tenentur: pari ratione debent teneri ad edificationẽ murorũ: cum vtriusq̃ versatur vtilitas publica ⁊ pietas. Ergo pauperees ibidẽ dẽgẽtes: qꝺ tenuerunt quidã vt refert ibi Cy. ¶ Tertio facit. l. ad portus. C. d op. publi. vbi expresse cauetur de murorũ edificatione ⁊ reparatiõe ⁊ subijcitur nemini excusandũ fore dignitatis priuilegio. ¶ Quarto reducitur rõ certũ est bona eccl'iarũ exposita fore pietati pauperũ tñ cõi: vnde pro alẽdis pauperibus eiusdẽ ab impressionibus defendẽdis ⁊ captiuis redimẽdis etiã ipsarũ rerũ eccl'iasticarũ dñis exponi ⁊ alienari possunt: vt in. c. aurũ. ⁊ in. c. sacrorũ. xij. q. ij. ⁊ ibi de hoc in summa. Sꝫ in casu nr̃o agitur vt pauperes ibidem degentes eripiantur ⁊ subleuentur vt nõ captiuentur. Ergo ecclesie nõ debẽt esse immunes ab oppressionibus tyrãnorũ ⁊ inimicorũ: ⁊ tunc vt nõ captiuentur. Ergo ecclesie nõ debent esse immunes ab alijs collationibus. Et hanc opi. senserunt quidã Mod. in. c. nõ minꝰ. de ĩmu. eccle. post gl. ⁊ ibi Host. q̄ vr̃ ibi gloss. sequi. que tñ non loquitur expresse in edificatiõe murorũ. ipse tñ Hosti. ꝯtrarium aperte in summa vt subijciam in his que primo adduco. ¶ Sed his nõ obstãtibꝰ ꝯtrariam sñiam arbitrior veriorem quam ꝓbabo pluribꝰ rõnibus summorũ doctorũ autoritatibꝰ. Et p̄mo adduco. c. non minus. preall'. vbi tractatur de fossatis fiẽdis q̄ ꝑfecto concernunt custodiã ciuitatis ⁊ tam vtilitatẽ publicã clericorũ q̃ laicorũ. ⁊ tñ decidit qꝺ a clericis non dꝫ exigi aliqua ꝯtributio: imo prohibetur sub anathematis districtione nisi ep̃s tam necessitatẽ q̃ vtilitatẽ inspexerit ⁊ sine aliqua coactione ad reuelãdas ꝯmunes vtilitates vel necessitates vbi laicorũ nõ suppetunt facultates subsidia per eccl'ias estimet offerẽda: ⁊ põdera illud verbũ ꝯmunes vtilitates ⁊c. iũcto. c. aduersus. eo. ti. Ex quo patet qꝺ etiã imminẽte ꝯmuni vtilitate clericorũ ⁊ laicorũ non tenentur clerici aliquid ꝯferre nisi spõte velint approbãte ep̃o ⁊ clero ⁊ vbi laicorũ nõ suppetãt facultates. ⁊ hodie ꝑ. c. aduersus. p̄alle. nõ p̄nt clerici in casu p̄dicto sponte soluere, Romano põtifice incõsulto vt fuit illud sancitũ ꝓpter quorundã imprudentiã sepe allegantiũ talẽ necessitatem vel vtilitatẽ. ¶ Scd̃o ad idẽ adducitur tex. no. in auth. itẽ nulla ꝯmunitas. C. de epi. ⁊ cle. vbi generaliter ꝓhibetur ne q̄s audeat ab ecclesijs exigere collectas: exactiones: angarias: vel perangarias: q̄ oĩa propter publicã vtilitatẽ in defensionẽ reipublice ĩ qua includitur vtilitas laicorũ ⁊ clericorũ exiguntur. ¶ Ad idẽ etiam. c. j. de immu. eccle. li. vj. ⁊ c. q̃q̃ pena. eo. ti. ⁊ cle. p̄senti. ti. ⁊ c. fin. de vita ⁊ hone. cle. ⁊ l. placet. C. de sa. san. eccle. l. ij. C. de epi. ⁊ cler. xvj. q. j. generaliter cũ infinitis similibus que eximunt ecclesias ⁊ ipsarũ bona ab omnibus collectis: gabellis: exactionibus, et similibus.

2 ¶ Probatur quarto hac ratione † bona ecclesiarũ sunt deputata publico vsui spirituali. xij. q. i. videtes. xvj. q. i. q̃ñ. de preb. ratio. ⁊ d. l. placet. hic dt text. in. l. nulli liceat. xij. q. ij. quod omne id qꝺ ecclesie ꝯsecratur: siue fuit anima: siue agri sanctorum dñorum efficitur, ad ius ꝑtinet sacerdotum: non ergo debent mundano vsui ⁊ publico deseruire. q̃r semel deo dicatũ ad humanos vsus amplius transferri nõ dꝫ. vt regula semel deo dicatum. de reg. iur. li. vj. ius eñ publicum etiã ꝯsistit in sacerdotibus. j. di. ius publicũ. Laici ergo cũ sint mundani: ⁊ principaliter habent vtilitatẽ ex re publica mundana: debẽt subire onera reipublice mũdane: bona vero ecclesiarũ que sunt dei debent deseruire reipublice sp̄ũali. Simile videmus in personis. nã milites seculares militãt mundo, milites ꝟo celestes militãt deo. Et sic illi in tp̄alibus isti in sp̄ũalibꝰ: vt in. c. reprehẽsibile. ⁊ c. quo casu. xxiij. q. vlt. Recte ergo dixit tex. in. d. c. nõ minus. ꝙ q̃diu laicorũ facultates suppetunt et spõte nõ dꝫ ecclesia aliq̃d elargiri nisi subtrahantur bona vsui sp̄ũali: hinc no. tex. in cle. q̃r ꝯtingit. de relig. do. dt qꝺ deputata certo vsui largitiõe fideliũ nõ debent deputari ad alium vsum autoritate romani pontificis duntaxat excepta: hinc tex. in. d. c. non minus. hec onera publica dt tex. esse laicorũ. vt patet ibi: ista vero onera publica sua ⁊c. lꝫ in sequentibus tractent de ꝯmuni necessitate vel vtilitate. Sed dixit illa laicorũ: q̃r eis incumbunt rõnibus p̄dictis: lꝫ quidam ⁊ male intelligũt illũ tex. ꝑ illud verbũ sua ⁊c. qꝺ loquatur de necessitate laicorum duntaxat qꝺ ꝑfecto non est verũ replicasset postmodum de laicis: sed dt de ꝯmunibus: ⁊ idẽ dt in. d. c. aduersus. ⁊ maxime de propria ibi dt qꝺ sua interest prouidere ꝯmunibus vtilitatibus. intelligit ergo de vtilitate clericorum ⁊ laicorũ: hanc et sñiam ꝓbat ꝯmunis theorica doctorũ vtriusq̃ iuris de qua ꝑ canonistas in. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ i. c. j. de immu. eccle. li. vj. ĩ cle. p̄nti. de censi. per Jo. de lig. per Bar. in. l. rescripto. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ in. l. placet. C. de sa. san. eccl'. ⁊ in ꝯsimilibus locis: dicunt enim qꝺ bona ecclesiarũ non tenentur ad aliqua onera mũdana nisi prius fuissent facta tributaria seu cẽsualia anteq̃ venissent ad ecclesiã: ita ꝙ soluissent certũ tributũ vel cẽsum aliter aũt nõ tenentur q̃q̃ priores possessores priꝰ soluissent tp̄e necessita-

tis vel vtilitatis aliquas collectas vel actiões. ad hoc multa iura superius alle. hāc sniam ꝑcise quo ad casum nostrum. s. in refectiōe murorum. tenet glossator subtilis in decre. xvj. q. j. §. nouarum. vbi expsse dt gloss. per legis administrationē. Idem apertissime voluit ille iuris canonici speculū. Io. an. in. d. c. nō minus. sup gl. vbi dt qd clerici nō tenent: q2 nulla lege digestoꝝ nec. C. nec vlla legis autoritate potuit restringi ecclesiaꝝ immunitas. hāc eandē sniam secutus est glossator iuris ciuilis clarissimus in. d. l. ad instructionē. vbi firmauit ecclesias nō teneri ad refectionē vel ꝯstructionem murorū. Idez ibi bar. iuris ciuilis illuminator dicens qd. d. l. ad instructionē. in parte corrigitur per auē. itē nulla ꝯmunitas. prealle. distinguit omnia realia z ea que imponunt ꝑsonis pro rebus, ꝑpter bona vt ad prima teneātur ecclesie: ad scda nō: vnde ꝓ refectione pontiū z murorū onera imponunt ꝑsonis ꝓ rebus: nulla em̄ iure cauet possessionis ad hec opera obligata fore quid plura: ipsemet Hosti. correxisse videt opinionē suā quaz tenebat in. c. nō minus. nouissime in summa sua ti. de immu. eccle. §. a quibus. versi. ad extraordinaria. vbi dt ꝙ hodie ecclesie sint immunes ab oibus istis oneribus cōcernentibus: siue publicā vtilitatē: siue priuatā: per dictam auē. item nulla cōmunitas. cuz simi. z sic ꝙ hodie nō procedit ex toto dispositio. d. l. ad instructionē. z sic incidit cū opi. Bar. multi etiā alij doctores antiqui hāc opinionē secuti sunt de qb9 nō curo: cū in hanc sententiā habeamus iuris illuminatores: vt glossator vtriusqz iuris. z Io. an. z Hosti. z Bar. ¶ Quis ergo auderet oppositū cōsulere maxime cōtra religionē cū non modica sit ratio q̄ ꝓ religione facit. l. sunt ꝑsone. de religi. z sump. fu. Et profecto si qs pōderat glo. d. c. non minus. non sentit opi. in principio adductam: imo contra sentire videt. Nam illa glo. est posita ibi super casu excepto qñ eps z clerus inspexerint necessitatē vel vtilitatē cōmunē z laicorū facultates nō suppetunt: z tūc absqz vlla coactione possunt elargiri: vñ gl. voluit ibi potius exēplificare de vtilitate vel necessitate ꝯmuni ꝙ ponere casum exceptū a dispositione illius. c. z satis patet dū dicit: cōferre em̄ debēt zc. Et sic ꝑ verbū em̄ continuat se ad tex. Si em̄ voluisset ponere casum exceptū: dixisset cōferre tñ debet. vel ꝑ verba similia fuisset locutus. Et qcquid senserit satis hec opinio. s. recitata fulcita est iuribus: rationibus z autoritatibus. Quare cōcludo dictū monasteriū ad hec onera subeunda teneri non debere nisi seruaret dispositio illius. c. nō minus. s. romano pōtifice prius cōsulto. vt dicit. in. d. c. aduersus. Et sic seruatū fuit alias facta cōmissione excellēti vtriusqz iuris doctori dño Anto. de rosellis. Et mihi ꝑ potentes dños priores cōmunis Senarū proprie in questiōe facti q̄ versabat cū magnifico z deuotissimo monasterio sancte Marie mōtis Oliueti. z clausula. lz nudo verbo z succincte tūc fecerimus relationē. Non obstāt huic conclusioni cōtraria superius formata. Et primo respōdeo ad. c. ꝑuenit. habet enim varios intellectus. Primo em̄ intelligit in terris in tpalibus ecclesie subiectis. Scdo intelligit fm illa tpa in qbus illa ciuitas terrecena opprimebat ab infidelibus z imminebat timor subitaneus z improuisus. vt ibi no. Inn. ¶ Itē z etiā intelligit de clericis q non sunt a diuinis subtrahēdi. xxiij. q. viij. reprehēsibile. sz de hominibus ecclesie q alias gaudēt dicta immunitate. l. ij. C. de epis. z cleri. xij. q. ij. ecclesiarū seruos. nisi esset necessitas vrgentissima. vt no. Host. in summa eo. ti. in. d. §. a quibus. ver. mere etiā personalia. ¶ Itē q̄rto nō loquit de fructibus z bonis distrahēdis, sed de quadā custodia ad necessariā tuitionē ciuitatis que imminet in casu nostro. ¶ Itē ꝓsumpto ꝙ sic esset magna necessitas dz obseruari ten. or. c. nō minus. z. c. aduersus. cū nullū subsit periculum in consulendo romanū pōtificē. ¶ Ad. l. ad instructionē allegatam satis. s. est rñsum. ad. l. portus. nō ob. q2 non loquit de ecclesia: vt satis voluit gl. in. d. l. ad istructionē. ¶ Itē illa. l. fm vnam solutionē ibi datā in gl. pōt induci pro hac opinione nostra cuz dt ꝙ gradatim propter bonū publicū qd fouent sunt ab illis oneribus priuilegiati forte debēt esse exempte ecclie propter bonū publicū spirituale: z ꝑ alīs ratiōes superius allegatas. ¶ Ad quartū motiuū respondeo qd ꝓcedūt pro redimendis captiuis vel pauperibus alendis. in quibus casibus ecclesia sua bona distribuit secus hoc casu vbi ecclesie nulla ꝑuenit vtilitas z dñs castri recipiet totū ꝯmodū. Qui enim sentit cōmodū sentire debet z on9: vt in regula q sentit. de reg. iur. lib. vj. ¶ Itē non debēt subtrahi cultui diuino z pauperibus ac alijs religiosis sumptus necessarij vt expēdatur in causam nō sic necessariā: z vbi non ita directe fauet pietati: et sic necessitas maxime ꝑtēdit: seruetur. qd habetur in. c. nō min9. et. c. aduersus. video enim qd ecclesie non tenent subuenire dñis tpalib9 nisi inquantum velint, z sic cultus diuinus in nullo alteret: vt in. d. l. placet, z auē. itē nulla ꝯmunitas. fortius nō tenet ꝯtribuere ad edificationē muroꝝ. Alterius me non extendo cū religiosi fauor tantorū virorum clarissimorum autoritate fulcitus satis abūde in hac se suppetere videtur ad indiuidue trinitatis laudem amen. Laus deo.

¶ Consilium quartum.

1 Voluntas coacta in malefactis peccato non excusat.
2 Communitas excommunicata per metum an incidat in penam excommunicationis.
3 Papa Marcellin9 fuit depositus q2 idolis sacrificauit ꝙuis coactus metu gentilium.
4 Metus magis excusat mulierem ꝙ virum.

Facti contingētia talis est.

Quedam mulier accusata de adulterio a viro suo ad lucrandā dotem z diuortiū quo ad totum faciendū: mulier tanꝙ pregnans ab alio coniuncta allegat violētiā sibi a quodā viro in magistratu in loco abstinentie illatā z eam ex cōiecturis sufficiētibus probat. Queritur an ex hoc debeat euitate penā legis. Et videt primo qd nō: † q2 coacta voluntas in malefactis non excusat a peccato nec rursus a pena peccati. ij. q. j. in primis. xxiij. q. vj. item ne. vbi dr qd quis dz potius oia mala pati ꝙ malo ꝯsentire. Ratio huius dicti est qd ius ꝯditionale non tollit ꝯsensum. c. maiores. de baptis. z. c. merito. xv. q. j. z. l. si mulier. ff. ꝙ met. cau. ¶ Secundo hoc probatur a simili in. c. sacris. qd met. cau. † vbi ꝯmunitas excōmunicata ꝑ metum incidit in penā excōicationis sicut ille q ꝯmunicat spōte: reddit ratio ibi: q2 licet metus culpā attenuet eā tñ prorsus nō excludit. ¶ Tertio inducit. c. nūc aūt. xxj. dist. † vbi patet papā Marcellinū fuisse depositū: q2 idolis thurificauit: lz gentilium metu inductus fecisset. Cuz ergo hec mulier de qua querit alterius libidini prostrauerit et sic mariti torū violauerit: non dz propter metū vindictā euadere: per iura superius allegata z multa alia q̄ breuitatis causa omittūtur. ¶ Sed his nō obstātibus ꝯtriam sentētiam arbitror de iure veriorē infrascriptis rationibus mot9 z multorū autoritatib9. Aut em̄ hec mulier vt ꝑcisa passa fuit: z in dubio dicendū penā pati nō dz quinimo nec vllam pcti maculā ꝯtraxit: imo ex cordis castitate meretur nisi ꝓbetur contrarium. xxij. q. v. c. j. z. ij. z. d. c. in sacris violētia seu metus fuit cōditionalis. Et dico qd lz aliquod pctm̄ ꝯtraxit z penitentia digna sit quare ad minus affuit aliqualis ꝯsensus: tñ penam adulterij pati nō dz. z sic non dz priuari dote z ꝯsortio mariti: cum sit adulterij pena. hoc ꝓbatur expresse in. l. vim passam. z in. l. vxor. §. si quis plane. ff. de adul. z. l. fidelissima. C. e. ti. z. l. j. §. remoueri. ff. de postu. z ratio est: q2 adulteriū respectu legis nō admittit sine dolo: lz fuerit seu interuenerit aliqualis culpa: vt not. probatur in. l. pe. ff. de adul. text. iūcta glo. fi. xxxiij. q. ij. in lectū. z. xv. q. j. inebriarunt. Et iura procedūt etiā in metu ꝯditionali. vt apertissime voluit glo. seu sentit vt duobus locis. xxxij. q. v. proposito. alias incipit: lucretia. ꝓ hoc q2 dolus est calliditas vel machinatio ad circūueniendum zc. l. j. ff. de dolo. que etiam cessant interueniēte metu: lz ꝯditionali. ¶ Et aduertendū † qd timor seu metus magis excusat mulierem ꝙ virū propter ipsius imbecillitatem: vt dt gloss. no. in. c. cum locū. de spon. nā arbitratur quod nō solū metus illatus per illū virum habeat excusare mulierē a pena adulterij: sed etiā pudor z verecūdia quedā in quā incidere timuit mulier in clamando cū videtur: sed maxime noctis tpe a viro presertim poterit occidi. Ratio: q2 ibi cessat dolus qui requirit ad incurrendam penaz adulterij: vt. s. dixi. hoc valde no. probat i. c. proposito. vel incipit, lucretiā etiam prealle. iuncta glo. cū veri facti ꝯtingat. Nam illa lucretia nobilis z pudica in Roma Romana propter hāc ignominiaz et confusionē vitandā exposuit se libidini filij Tarquinij regis: nec adultera fuit iudicata ab Augustino viro sanctissimo z doctissimo: imo d castitate mētis ꝯmendata: vt ibi intelligit glo. z bene: quod lz q̄ ad deum non fuerit immaculata ab adulterio: per iura superius in pn. allegata tñ quo ad penam legis fuit ab adulterio excusata. cū nō cōmittat sine dolo: vt superius dixi. ¶ Concludo ergo istā materiā nō debere pati subscriptam penam adulterij. Ad iura in cōtrariū allegata posset multipliciter responderi. Sed vnica responsio generalis ad omnia sufficit dicendo qd vbi ad incurrendam penam requirit dol9 non sufficit culpa. l. j. C. ad. l. corne. de sica. no. in. l. in actionibus. ff. de in lit. iur. z insti. de suspe. tut. §. suspectus. z. l. ꝙ nerua. ff. deposi. ad incurrendā aūt penā adulterij requiritur dolus: qui excluditur per metum: vt. s. plenissime probatum est: z ita videtur firmare Bar. in. l. ꝙ nerua. prealleg. z etiam quo ad penā pecuniariam lata culpa nō equiparatur dolo vbi lex expresse requirit dolum: z idem glo. not. in. l. magna negligentia. ff. de verbo. sig. Et lz hic nō agatur criminaliter ad penaz adulterij: ex quo tñ agit ad penā non sufficit illa culpa sine dolo; presertim cū hic agatur ad grauem penam vt. s. perdat matrimonium suum: dos enim mulierū censetur patrimoniū in. l. iiij. ff. de mino. z vt separetur a viro. Et sic priuetur iure petendi debitum cōiugale: z vires alimentales passiue quod ꝙ graue sit quelibet discenere potest. Et hec sufficiant. zc.

¶ Casus consilij sequentis.

Sempronius quādam domum

suā locauit titio tempore annorū octo constituta pēsione sex flore. in anno. immediate post dictā locationē vēdidit dictam domum Titio cōductori pro ꝑtio centū flore. auri. qd quidē pretiū a dicto Titio emptore habuisse cōfessus fuit nō sub spe future enumeratiōis: z renuntiauit exceptioni nō numerate pecunie: post hec dict9 Titius emptor nō obstāte ꝯfessione predicta sup receptione pretij facta per sempronium venditorem fecit z constituit se ꝑncipalez debitorē z pagatorem dicto

rem dicto Sempronio venditori in dictis centum flore. auri p pretio dicte domus quos centū florenos auri dictus Titius promittit dare & soluere ad terminū octo annorū: & interim promisit anno quolibet sex florenos auri noie pensionis sm pactū locationis pdicta cū pacto q si dictus Titius aliquā ptē dictorū cētū florenorū offerret dicto Sēpronio ipse Sēpronius deberet illā partē recipere: & pro parte minuere pensionē dictorū sex florenorū. Accidit q inter tps octo annorum nulla ps dictorū cētū florenorū fuit soluta dicto Sēpronio p dictum Titium: sed soluit sibi sex florenos dicto termino octo annorū elapso. Sēpronius agit cōtra Titiū ad solutionē & exactionē dictorū centum flore. Titius ipse allegat & dt iā soluisse. xlviij. florenos: & offert se paratum soluere florenos. lij. pro residuo dicte quātitatis. s. dicens se domum emisse: vt patet p instrumentū emptionis. & ideo nō tenebatur soluere pensionē: & qd soluit illud fuit pro vsura centū florenorū predictorū: & qd in fraudē vsurarū fuit dictū vt solueret noie pensionis. & sic dz cōputari in veram sortem dictorum centum florenorum. Sēpronius replicat q quāuis vendiderit domū & ɔfessus fuerit recepisse tñ in veritate nullum pretium habuit qd debeat colligi ex cōfessiōe & obligatione immediate facta per Titiū emptorē: & sic pretio nō soluto dñium dicte domus nō fuit translatū in emptorem. ideo debet sibi pensio donec totū solueret pretiū dicte dom⁹: & sic dicti. xlviij. flore. noie pēsionis soluti nō haberēt estimare dictū pretiū. c. flore. & sic pcium domus est integre soluendum. Querit quid iuris &c. Nic. Abb.

Consilium quintum.

1 Pensionem soluere de re propria potest.
2 Contractus lz ex forma sui non appareat vsurarius iudicatur tamē vsurarius propter mentem contrahentium.
3 Uendens rem plus q valet censetur vsurarius.

CHristi eiusdēq3 matris nominibus inuocatis: omissis argumentis que satis friuole in fauorē dicti venditoris possent fieri ipsam rē substātiatim sic attingā. Dico eñ meliori iudicio semp saluo dictū Titiū emptorē nō teneri ad soluēdū. lij. flore. & sic. xlviij. flore. soluti noie pēsionis debēt ɔputari in vero ptio dicte domus: qd probo multipliciter. ¶ Primo sic videlicet eoipso eñ qd dict⁹ locator emptori vendidit domū recepto ptio vel saltē habita fide de ptio: & hic fuit ɔtus pfectus: & dñium domus trāsiuit in emptorē & recessum fuit a ɔtu locationis: hoc apertissime probat in. l. si quis. ff. de acquir. pos. & insti. de rerū diui. §. interdictū. §. vēdite. & q huic fuit saltē habita fides de ptio clarissime ptz ex ɔfessiōe ipsius vēditoris: q si esset fictitia tñ ex ea satis colligit qd intēdebat de psenti tradere rōne venditionis habita fide de pretio habendo in futurū: vt satis etiā colligit ex obligatione & confessione postea facta per dictū Titiū emptorem: cum ergo dñiu3 fuit translatū i dictū emptorē & recessu3 a ɔtu locationis: vt. s. luce clarius probatū est non potuit de nouo illā cōfessionē subsequentem conficere & suscitari ɔtractus locationis & recedi a ɔtractu venditionis & emptiōis pfecto & re nō itegra. C. qñ lic. ab ep. di. l. j. & ij. ¶ Tertio q2 isti hoc non agebāt: imo volebāt ɔtum emptionis & vēditionis existere sua firmitate: vt patet ex verbis emptionis seu ɔfessiōis.

1 Patet ergo ex pdictis† qd noie pensionis nō valebat illa solutio: cu3 vere ppria qs pensionē soluere non pōt: vt. d. l. q rem propriā. vñ etiā presupponēdo q nulla fraus vsurarū interuenerit: hic tñ q soluit idebitū pot illud compensare in vero debito soluēdo. l. etiā. ff. de cōpens. de fi. instru. c. cum Joannes. facit. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. et c. fi. de sol. cū ibi no. Puto tñ qd etiam ex alio capite poterit ipse vēditor illos. xlviij. florenos in verū ptiū computare: qñ diligenter oia gesta ponderentur: hec pensio fuit constituta in fraudē: & sic esset vsura pro dilata solutione illorū centu3 florenorū de quibus. s. seu contiguitatis ɔtus. Si eñ incōtinenti intendebat vēdere & vendidit & confitetur ptiū recepisse: ad quid oportebat premittere ɔtum locatiōis cū non sit psumptio q quis velit incōtinēti a priori proposito recedere. l. nō ad ea. ff. de cōdi. & demō. & de baptis. maiores. Et ex his que incōtinenti fiunt oritur psumptio fraudis. in. c. officij. cum ibi no. de ele. & q incontinenti fiunt videtur ibi esse. l. lecta. ff. si cer. pet. ¶ Scdo psumitur fraus ex eo q2 prius fuit venditor ɔfessus recepisse pretium nō spe future numerationis: imo renūtiauerat exceptioni non numerate pecunie: & tñ postea emptor ɔfessus est se debitorē in centū florenos occasione pretij illius domus: & ex his ɔrietatibus resultat presumptio fraudis. in. c. vt nostra psumptio. vt ecc. bñfi. ¶ Tertio oritur psumptio rōne psumptionis solutionis fiende pro pensione cōtra natura3 illius ɔtus venditionis qui pcesserat. ad hoc qd legit & not. in casu ex illo pacto apposito vt si in tps octo annorū solueret aliquā ptē dictorū centū flore. deberet fieri diminutio pensionis pro rata. Si enim dñium domus nō est transmissum in emptorē vt allegat vēditor ad qd fieret illa diminutio p rata: cū adhuc dñium esset penes vēditorē? Non enim potest dici q p parte transeat dñium sicut pro pte soluit pretiū. l. traditionibus. C. de pact. Ergo ex eo clare concluditur quod p mercede solutionis dictorū cētū flore. licite fuit cōstituta dicta pensio vt sic exonerata parte debiti exonerare debebit onus pēsionis seu mercedis. Ex his eñ omnibus & tam vberrimis coniecturis & psumption. b. dz talis ɔtus iudicari in fraudē vsurarū ɔfectus: iuxta ea que ponunt & habent in. c. ad nostrā. de emp. & ven. & c. illo vos. d pi. Et si diceres qūo hic deberet psumi & iudicari cū nō interuenit mutuum sine quo vsura non cōmittit: vt patet ex diffinitione vsure. Est eñ lucrū ex mutuo &c. vt plene no. p Jo. an. in reg. peccatū. de reg. iu. li. vj. in mercu. facit. c. ɔsuluit. de vsu.

2 † rñdeo qd lz ex forma sui nō appareat ɔtus vsurarius: tñ pp̄ter mentē cōtrahentiū dz iudicari vsurarius. Ex quo eñ ex dilata solutione ptij debebat iste vēditor recipere illud lucrū fingit ius qd emptor soluit pecuniā vēditori. Et qd venditor illā sibi mutuauerit & p mercede voluerit illud lucrū. Nec videat extraneū: q2 est casus expssus in iure in similibus terminis in c. in ciuitate. & in. c. nauigāti. de vsu.

3 † vbi dr sm cōem intellectū illum venditorē iudicādū vsurariū q vēdit rē pl⁹ q v3: ex eo q2 solutionē ptij differt: & sic nō est cōtractus vsurarius ex forma sui q2 ibi nō sit verū mutuū: sed fingit mō pdicto pp̄ter mētes cōtrahētiū. Cōmittitur ergo vsura siue sit mutuū verū siue factū modo pdicto: & ita cōmuniter notat i iurib⁹ pall. Ex qb⁹ oib⁹ ɔcludo q ex duplici capite pōt iste emptor obtinere intentionem suam: vel q2 soluet vel vsura qualitercunq3 capiatur potest deduci in compensationem pretij centum florenorum. & d. c. illo vos. cum ibi no. & c. cum cōtra. de pig. de iureiu. debitores. cum si. Et hec sufficiant &c. Nico. abb.

Consilium. vj.

1 Onera communitatis incumbunt laicis & non clericis.
2 Gabelle & datia soluuntur de rebus proprijs.

CAsus super quo petite fuerunt allegationes. Quidā dñs Frācisсus canonic⁹ Massitaneñ. ex pr̄imonialibus vēdidit vinū: bladū: frumentū: porcos: & alia. & in eis dr negotiari: habetq3 aliqua aialia q mittere vult ad loca pasture cōis Massitañ. sine aliqua solutione. quam cōiter faciūt ciues ibi p releuādis oneribus cōitatis: nec etiam in rebus patrimonialibus in qbus negotiari dr vult subijci statutis ciuitatis soluendo gabellas: datia: pedagia. & similia excusando se dupliciter. Primo ratione clericat⁹. Scdo ex quodā pacto inito inter ipsam cōmunitatē: maxime & epm & capitulū Massitañ. eccl'ie vt liceat epo et capitulo sine aliqua solutiōe mittere aialia sua ad pascēdū in pascuis cōitatis. Contingit nūc dubitari de duobus. Primo nūqd dñs Frāciscus dbeat soluere pascua in qbus frequēter mittit aialia sua ppria ad dicta loca cōitatis sm qd soluūt alij ciues iuxta formā statuti cōmunitatis. Ad primum dicēdū q si loca pasture esse consueuerunt et sunt vniuersitatis seu cōmunitatis laicorū tūc puto dictū dñz Frāciscum posse cogi ad soluendū sm formā statuti & leges cōitatis si velit aialia sua mittere ad illa loca cōitatis. Ratio huius est: q2 nō dr hoc casu communitas legem imponere clericis: nec dicunt collectare clericos: vel datia: seu gabellas ab eis exigere: sed dicunt vsum vēdere seu vsumfructū rerū cōitatis qd pñt sine iniuria cuiusq3. Nam in sua re qsq3 est legitimus moderator & arbiter. in. l. in re mandata. C. māda. & c. de his. de sepul. q q eñ clerici reperiant priuilegiati: vt de reb⁹ eorū nō soluāt gabellas vel datia: vt in. c. q q. de ɔsue. li. vj. i cle. pñti. eo. ti. & dicā latius in argumēto subsequēti: nō reperiunt priuilegiati vt possint vti p se & aialibus eorū & rebus cōitatis laicorum. imo potius q de iure diuino in lege habuerūt de terra promissionis: sed illa solū ex dispositiōe diuina fuit tradita laicis: clericis aūt fuerunt solu3 reseruate decime & quedā alie ptinentie: vt habet numeri. xviij. & not. in. c. j. de deci. li. vj. Si ergo volūt vti reb⁹ cōitatis laicorū debent soluere sicut vellēt pascere aialia in locis priuatis: agit eñ cōitas p reb⁹ suis sicut priuatus pro suis. ar. in. c. licet. de proba. & c. conquestus. de fo. cōpe. & clerus est diuisus a populo. N i alius est clerus: alius ppl'us d. c. si sniam. de sen. excō. lib. vj. & xij. q. j. duo sunt genera. ¶ Item vi

1 deo† q onera cōitatis incumbūt laicis & nō clericis: vt not. in. c. non minus. & c. aduersus. de immu. eccl. Cum ergo nolūt sentire onera re3 communitatis laicorū: ergo nō cōmoda sentire debent. nō eñ ferēdi sunt illi qui lucra & ɔmoda capere volūt & onera subire nolūt. C. d. cadu. tol. l. j. p scdo. in reg. qui sentit onus. de reg. iur. lib. vj. Et si diceres q2 clerici tenent ad ista & non ad solutionem gabelle seu datiorum. re

2 spondeo† qd gabelle & datia soluūtur de reb⁹ pp̄rijs. vñ cū psone sint exēpte. sic & res eorū: q2 sequunt cōditionē psonarū: vt no. i. d. c. pñti. de deci. & c. q q. eo. tit. li. vj. Non ergo possūnt laici a personis nō subiectis & exemptis hoc exigere: sed in casu nostro nō soluunt pro rebus ipsorū clericorū: sed q2 cōducunt rem cōitatis seu emūt vsum vl' vsumfructum psone priuate cōmunitatis merito tenent soluere sicut si cōducerēt vel emerēt vsu3 seu vsumfructū persone priuate. facit. c. j. de in integ. resti. Si vero ista loca pasture fuissent ad vsum cōitatis clericorum & laicorū & sic forēt cōia clericis & laicis: tunc non tenerētur. dicit Federicus qd p statuta laicorū non tenent clerici soluere: tñ q2 statuta laicorū nō afficiūt clericos. in. c. bone qdē. xcvj. dist. & c. eccl'ia sancte Marie. de ɔsti. tñ q2 in reb⁹ cōibus non possent soli laici constituere in pIudiciū aliorū ius in rebus habētiū: quare q oēs tangit debet ab oibus approbari. c. qd oēs. de reg. iur. lib. vj. & c. ad hec. de offic. archi.

cum.q2 in re cōmuni potior est conditio prohibentis.reg.in re cōi.de reg.iur.lib.vj.⁊.l.sabinus.ff.cōi diui.⁊ par in parem nō habet imperium.c.innotuit.de ele. ¶ Non obstat pdictis pactū factū cū epo.⁊.c. massane ecclesie.vt licitum sit eis pascēdi facere aialia eorū in pascuis territorij Massaneñ.q2 illud fuit ɔcessum capitulo nō singulis personis de capitulo.habebit ergo locū in aialibus epalibus:nō aūt in aialibus singulorum canonicorum:q2 aliud est capitulū aliud singuli:indultū ergo capitulo nō extēdit ad singulos de capitulo.in.c.q manumittitur.xij.q.iij.⁊ i.c.fi.de pbē.li.vj.⁊ i.l.sed si.§.q manumittit.ff.de i ius voc.quinimo illud pactū poti⁹ facit ɔ dictū dñm Frācīscū:q2 innuit tacite illa loca non fuisse cōia clericis ⁊ laicis:sed laicorū:⁊ hoc ad primum dubiū. ¶ Ad fm dubiū huius dico de pdictis q nō tenent soluere gabellas seu datia:q2 ab his clerici ecclesie sunt exempti cū oib⁹ rebus eorū.Non eñ tenent soluere laicis q non subijciunt nec statutis ipsorū subsunt:vt pbat clarissime in.d.c.qq.⁊.d.cle.pñti.p Spe.de immu.ecc.in fi.⁊ Fede.de se.ɔsi.cc.Hec est verum qd vēdēdo vinū:bladū:oleū:⁊ simi.ex rebus suis dicat negotiari:vt sic sit locus.c.fi.de vita ⁊ hone.cle.cū si.ll.allegādis.ille eñ pprie dr negotiari q emit rem vt eam integrā lucri causa vēdat:nō ille q emit rem vt eā reducat ad aliquā formam vel si vēdat vinū seu bladū de reb⁹ suis recollectū vt probat in.c.eijciēs.lxxxviij.di.no.doc.in materia nrā in.d.cle.pñti.⁊.d.c.qq.Fede.dicto ɔsi.cc.Fateor tñ qd si emeret rē vt integrā lucri causa vēderet:qd teneret soluere fm statuta patrie:si tertio p epm monitus nō desistit:vt pbat in.d.c.fi.de vita ⁊ hone.cle. Sed ante monitionē nō tenet ad pedagiū:vt in.d.c.quāq. ⁊.d.cle.pñti. A cōtrario sensu not.Fede.in loco palle.⁊ Spe.vbi.s.⁊ hoc casu iura nō vident facere mentionē de monitione:q2 forte laici possunt nō pati illa itroduci absq3 solutione debita gabelle seu pedagij.Et hec sufficiāt p allegationibus.Ad plenū videat materia in.d.cle.presenti.⁊.d.c.qq.⁊.c.fi.de vita ⁊ honesta.clerico.Laus deo. Nicol.Abbas.

Consilium.vij.

☞ Iudex in sententia an teneatur exprimere causam si possent ex generali sententia plures cause elici.

Quesitum fuit a me in questione factu:† vtrū in sentētia teneat iudex exprimere cām ū possent ex gñali snia plures cause elici: Rñdi ɔsulendo qd si ex varietate posset parti preiudiciū generari:debet tūc iudex exprimere causam:vt puta si possit dubitari an reus fuerit absolut⁹ ab impetitiōe libelli:an qd actor nō pbauit:an probauit:an ppter defectū instātie:an q2 reus nō possidebat:vel qd simile:hoc videtur pbari in.l.pperādū.C.de iud.⁊ ibi expssa glo.ver.ideo etiā est de mēte doct.in.c.sicut.de re iud.⁊ Spe.in tit.de sen.pla.§.qualiter.ver.verū si rōnes.⁊ Io.an.in.c.finē.de dolo ⁊ cōt.⁊ But.in.c.examinata.de iu.et Spe.in ti.s.alle.vbi ponūt aliquos casus qbus cā exprimēda est vbi nō pōt alia ratio illorum casuū elici nisi vt euitent equiuoca:nō tñ in preiudiciū.qd posset nō ponere parti vel aliter quoquomodo.idē bar.⁊ quidā alij in.l.ij.§.ignominie.ff.ex q.cau.ifa.irro.hoc ēt pbari alia rōne vbicūq3 ex narratis in libello possunt elici plures ⁊ diuerse actiones dz iudex ɔpellere libellantē ad exprimendū nomen actionis vel tali negāti denegare audiētiā vt euitet incertitudo:vt no.in.l.nō edita.C.de edē.⁊.l.j.ff.eo.p Canoni.in.c.dilecti.de iud.⁊ dt Inn.in.c.ij.de ord.cog.qd stultus est iudex q aliter libellū recipit. Ecce ergo qd licet al's in libello nō sit exprimēda ipa actio.vt no.ix.di.quo iure.⁊.d.c.dilecti.⁊.d.l.edita.tñ ex predicta cā ɔpellitur iudex exprimere cām:fortius ergo dz iudex ipsemet causam vt euitet incertitudo ista in sententia exprimere:cū snia debeat esse clarior libello.insti.de act.§.curare.no.Inno.in.c.tāta.de exces.pla.puto tñ ex omissiōe cause cōgruētis ⁊ si multipliciter est interpretamur illā que est minoris piudicij.ad hoc qd no.Inn.in.c.ij.de ord.cog.⁊ Spe.in ti.de offi.iud.§.deseruisse.ver.in fi.⁊ seq.vbi dt qd reo simpliciter absoluto non obstat actori iterū agere volenti exceptio.rei:⁊ ineptā petitionē poterit pbare scdm eum:⁊ admitti dz p iudices ⁊ ɔsiliarios cause.argu.in.l.iij.ff.de suspe.tut.Ego puto quod etiam deficientibus probationibus interpretabimur causam minoris preiudicij.arg.in predicta.l.iij.⁊ eorum q no.Inno.in.c.ij.de ordi.cogni. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Queritur an religio instituta p beatam Brigidam que fuit p papam cōfirmata:⁊ demū p successores in papatu in dubiū reuocata dicat esse ɔ sanctorū patrū decreta seu canonicas sanctiōes:psertim qd i tali religiōe istituēdi sunt ēt sacerdotes seu fratres q debēt deseruire eisdē monialibus in diuinis. Laus deo.

Consilium.viij.

☞ Religio instituta per beatam Brigidam an dicatur contra canonicas sanctiones.

Christi eiusdēq3 matris ac ipsius Brigide cuius factū agitur psidio inuocato. Primo videtur arguēdo ad partē affirmatiuam vt moris est dictam religionem esse contra sanctorum patrum decreta. ¶ Et primo probari videtur per.c.monasterio.xviij.q.ij.expresse dicitur monasteria puellarū longe a monasterijs monachorū esse cōstituēda ppter insidias diaboli aut oblocutionem hominum: Sed in dicta religione sancte Brigide sacerdotes seu fratres constituuntur in monasterio puellarū saltē sub clausula generali:ergo expresse est contra prohibitionem iuris ex honestissima causa factam. Secūdo ad idē inducit c.in nullo.eadem causa:monachi ⁊ moniales nō debēt in vno monasterio cohabitare:quinimo etiam monasteria duplicia prohibentur a iure:vel vbi sunt duo collegia monachorū ⁊ monialiū.vt.d.c.in nullo.⁊.c.diffinimus.Si ergo dicamus esse vnicum monasterium in q fratres ⁊ sorores siue sint diuersa collegia ⁊ diuersa monasteria a iure videntur prohibita:saltem propter propinquitatem ⁊ familiaritatē:et maxime hoc videtur probari in.c.in decima.xviij.q.ij.vbi prohibetur familiaritas illorum monachorum qui habebant corrigere illas moniales. ¶ Item si bene ponderent illa iura superius alleg.ratio prohibitionis est duplex.Prima propter crimen incestus quod ex ppinquitate,⁊ familiaritate cohabitātium prouenire posset ⁊c.Secūda ratio propter malam opinionem ⁊ propter oblocutiones hominū:licet iste due rationes vrgent ⁊ militant aduersus dictam religionem sancte Brigide.ergo eadē prohibitio esse dz:et vbi etiam eadem rō idem ius sit statuendum:vt in.c.translato.de constitutio.⁊.c.cum dilecta.de confir.vtili.vel inutil. ¶ Item inter cetera que continent in dicta regula cauetur in.c.vij.quod abbatissa monasterij debet esse caput et domina monasterij:⁊ confessor generalis propter iudicia fratrum et conseruationem ordinis absq3 ɔsilio abbatisse nihil omnino faciat:sed ipsa abbatissa tanq caput monasterij est de negotijs ⁊ bonis monasterij ordinandis consulenda:⁊ sic abbatissa fm eandem regulam videtur caput oim tam virorum q mulierum:quod sonat in absurdum cum fm apostolum vir debet esse caput mulieris:⁊ non ecōtra:⁊ idem habetur in.c.hec imago.⁊.c.cum caput.⁊ ca.est ordo.xxxiij.q.v. Idem facit id quod per nonnullos obijcitur.videlicet quod cum fratres teneantur obedire confessori ⁊ nō abbatisse ⁊ sorores ipsi abbatisse:vt in.c.xij.Eiusdem regule erunt duo capita:⁊ cōmuniter duo monasteria ⁊ duo conuentus. ¶ Ultimo videtur amplius non insistendum.cū ipse dñs papa Martinus quintus hodiernus expsse in suis literis reuocaturus asserat per illā reg.duplicia monasteria ɔstitui cōtra ius prohibitionis ⁊ verbis pape stādū est oīno.ex quo sup eis fundat intentionē suam:vt in cle.literis.de pba. ¶ Sed his non obstantibus oppositū puto de iure verum.Et primo moueor per id qd habet in.d.regula.c.vbi dr quod sorores instituendo in monasterio habebunt clericos qui canonice missam ⁊ officium eis decantabūt:⁊ qd ipsi clerici a monasterio sororum omnino sint sepatati habētes per se curiam in qua habitabūt ⁊ de curia introitū in ecclesiam ⁊ chorū inferiorē habebunt chorum superius eleuatum:ita qd sacra videre et officium audire valeāt ⁊c. ¶ Ex quib⁹ verbis pmo pōdero qd intentio beate Brigide non fuerit concollocare seu instituere duo monasteria:scilicet virorū ⁊ mulierū:neq3 in vno monasterio instituere masculos ⁊ feminas sed dūtaxat instruere moniales seu collegiū monialium.Et qd isti clerici seu fratres non essent ibi tanq facientes collegium:sed tanq singulares ⁊ seruitores in diuinis:qd patet clare ex illis vbis cū dt clericos habebūt.Itē ex alijs verbis dū dt in eodē capitulo qd isti clerici habebunt vnam curiā per se:ita qd sint oīno separati a monasterio sacrorum que verba sonant qd isti clerici seu fratres nō faciūt per se monasterium:nec est nisi vnū monasteriū sacrorum cum dicatur quod a monasterio sacrorū sint oīno separati. Sed curia significat etiam locū habitationis sicut fieri videmus hodie i omnibus monasterijs monialium que non valent per se propter defectū sexus celebrare missas ⁊ predicare.vt.c.noua.de peni.⁊ remis.hñt sacerdotes ⁊ seculares prope monasteriū eis celebrātes ⁊ pdicantes:p qua obseruantia facit.c.dilecta.de exces.prela.⁊.c.fi.de statu reg.⁊ fratres seu clerici substituuntur loco illorū:⁊ cū psument sancti omnes propter multas austeritates quas promittunt obseruare presumendi sunt honestiores seu sanctiores.xvj.di.c.nulli.⁊.c.doctos. Cum eñ nō pñt sorores sine sacerdotibus esse eis diuina ministrantibus:melius est qd habeant istos homines aptiores seu sanctiores electos institutos per tam deuotissimam sanctam quā qd habeāt alios ex quibus forte ad mala facilius peruenirent.Nec obstat si opponat cōtra istos de familiaritate ⁊ cohabitatione:q2 respōdeo qd si bene pōderētur verba regule superius recitate:isti clerici seu fratres debent stare omnino separati a monasterio sororum:⁊ pōdero verbū omnino positum quod denotat separationē continuam ⁊ remotionem non modicam.Itē in.c.xxij.regule dicitur qd nūq cōfessor vel aliquis presbyterorum vel fratrum monasterium monialium ingrediatur nisi qñ infirmis donāda sunt sacramenta vel soror mutua sepelienda:quib⁹ casibus etiam secularibus clericis liceret:nec vitiatur omnis familiaritas ⁊ cohabitatio adeo quod etiā in dicto capitulo regule continetur in dicto monasterio fore etiam ferias ordinatas:sed quando sorores confitentur audiri quidem possunt: minime videri. ¶ Secūdo principaliter in hāc sentētiam me mouet quod habetur post principium eiusdem

primū eiusdē regule in fine proemij in.c.qd incipit hic igitur ⁊c.ibi dicitur q ad honorē beate virginis hāc religionē fundare voluit ꝑ mulieres primo ⁊ principaliter ⁊ nulla mentio fit de fratribus quinimmo pl9 dicit in.c.xiij.qd isti sacerdotes diuino tantūmō officio studioqz ⁊ oratiōe vacare debēt nullisqz alijs se implicare negotijs vel socij officijs.que verba satis indicāt monasteriū nō esse cōe:nec ibi esse vt collegiū:sed vt seruitores in diuinis.Et ita intēdunt verba precedētis.c.vbi dicit q negotijs ⁊ bonis monasterij semper est abbatissa cōsulenda.hoc etiā intelligit dū in.d.c.dicitur qd confessor generalis monasterij debet ab epō loci recipere potestatē ligādi atqz soluendi corrigēdi atqz reformandi omnes sacerdotes fratres ⁊c.per que verba etiaz arguit fratres non esse ibi vt collegiū persistens.Nam si essent vt collegiū eligerent sibi prelatū qui ex sola electione ⁊ confirmatione episcopi subsecuta cōsequeretur dictam potestatem ligandi soluendi ⁊ corrigendi alios fratres vt in.c.j.de ele.xviij.q.ij.c.j.⁊.c.abbas.⁊.c.nullā.de offi.ordi.cū ab ecclesiarū.¶ Tertio principaliter induco dictum.c.monasteria.xviij.q.ij.qd supra induxi in cōtrariū.alio modo inducendo optime facit ad materiā:ibi eñ concilio generali,cōmuni consensu oīm decretū fuit vt monasteria virginū in prouincia bethica monachorū administratione atqz presidio gubernētur.Et subditur ibi tūc tantū salubria.In Christo dicatis virginib9 probam9.i.damus qñ eas partes spirituales eligimus quorū nō solum gubernatione tueri:sed etiā doctrinis edificari possint ⁊c.¶ Ex quib9 verbis optime arguere possumus dictā regulā nō esse contra dicta sanctorū patrū:cum ibi per totum concilium gñale deputati fuerunt monachi ad regēdū gubernādum ⁊ reformādū monasteria monialium:ita in casu nostro sine aliqua violētia iuris deputati poterunt dicti sacerdotes seu fratres administrare diuina dictis sororibus.Nec obstat si dicatur qd in d.c.in decima.omnino prohibeatur familiaritas monachorum ⁊ monialiū:ita vt nec ad vestibulū.i.ad parlatoriū accedere familiariter sit permissum:q2 in dicta regula sancte Brigide si bene pōderentur verba superi9 inducta nō dicitur oppositum:imo fere idē:cū vt.s.dixi illi sacerdotes seu fratres debēt stare omnino separati a monasterio monialiū ⁊ nunq possunt procedere ad parlatoriū nisi raro ex causis honestissimis.qd nec imo audiēdo cōfessiones possunt eas videre.Si ergo ponderentur verba regule ⁊ oīa predicta:nō potest dici eos habere monasteria duplicia.Nec qd habitēt in vno monasterio cū debeāt stare fratres separati oīno a monasterio sororū:nec ad eas est familiaris accessus vnde saltem negare nō possumus istum modum viuendi non fuisse hactenus iure prohibitū:nec debemus extendere materiā.in hoc actu odioso cū retētione tantorū monasteriorū maxime eo attēto qd sancta Brigida fuit nobilissima sancta adeo qd suis operib9 exposcentibus fuit per summum pontificē canonizata:⁊ ipsa cū tanta solennitate asseruit reuelationē ipsius religionis celitus a Christo dño sibi factam.¶ Accedunt no.per Inno.in.c.ne innitaris.de constitu.vbi dicit dicta sanctorū oīno sequenda ex quo aperte reprobata nō reperiūtur.¶ Itē ex reprobatione multa monasteria tunc reprobarent:cū dicti sacerdotes seu fratres non habēt nec habere possunt ſm illā regulā ꝑ se monasteriū seu collegiū:sed sunt ibi deputati tanq seruitores in diuinis.vnde oportet eis dare nouā regulā ⁊ bonā vnde viuere possint:cū sorores in hoc nō teneant:cum oīa bona sint monasterij ipsarū monialium:⁊ nullā in eis cōmunionem habeāt dicti fratres:vt ptz satis in.c.x.⁊.c.xiiij.eiusdē regule.Et si nō hz locum diuisio bonoꝝ de qua in ea ⁊ dñs papa i dictis literis retractatorijs facit mentionē.Et vt.s.dixi.cū nūc tractemus de retractabili facto ⁊ reuocatione eius qd pluries approbatū fuit per romanos pōtifices debemus facere in dictis iurib9 que obuiare vidētur strictissimā interpretationē.arg.in regula odia.⁊ regula.in penis.de reg.iur.lib.vi.⁊.l.penul.ff.de penis.⁊ quod no.gl.in.c.decet.de immu.eccle.lib.vi. Cōcludo ergo meliori iudicio ⁊ maxime dñi nostri semper saluo:dictā religionem sancte Brigide non esse aliquatenus violendam.ex eo quod monasteria dicātur duplicia:vel qd in eodē monasterio habitāt masculi ⁊ femine.¶ Nunc rñdeo ad argumēta pro parte contraria superius formata.Et primo nō obstat.c.monasteria.quia loquit qñ duo monasteria eque principalia sunt fundāda.tunc eñ cum nūlla necessitas cogat seu vtilitas suadeat.debet vt euitet malū re ipsa in opinione distātia inter se collocari.sed si bene cōsideretur dicta regula casus vr esse prorsus diuersus cū vnicū sit monasteriū monialiū tm̄.Sed sacerdotes seu fratres tanq deputati ad seruiēdū tm̄ in diuinis habeāt quādā habitationē dūtaxat omnino separatam a monialium monasterio:vt.s.in dicta regula cōtinet.Nō obstat.in.c.nullo.quia vt.s.dixi fratres ⁊ sorores nō habitant simul in vno monasterio.vt.s.dictū est.nec habēt per se monasteriū:sed quādam curiam seu habitationez vt facilius possint seruire sororibus in diuinis.⁊ sic non possunt dici monasteria duplicia:vt.s.etiaz plene dixi ad.c.in decima.satis.s.respōdi.Nō obstat duplex ratio prohibitionis dictorū iuriū.fateor tamen qd vbi monachi faciūt per se collegiū ⁊ regulam debent longius instituí a monasterio monialiū q2 tunc nulla subest necessitas vel vtilitas sz in malū re ipsa vel opinione incidere possent.Et ideo non miram si iura prohibuerunt.cū in vna parte sit periculū ⁊ in altera malum.arg.in.c.cum ab oi specie.de vita ⁊ hone.cleri.sed in casu nostro subest ratio vtilitatis ⁊ necessitatis cum habeāt eis deseruire in dictis officijs.ita qd de facili non possent quotidie si longius starent venire in dicto monasterio:maxime cū nō decet dictos frēs ⁊ tanq deo deditos deuotissimos fratres quotidie exire cūctis horis ꝑ vicos ⁊ plateas ciuitatis ar.xvi.q.i.si cupis.Nec curandū quid eo loquentiū loquat inique.dūmodo non recedamus a tramite veritatis.Sed dicēdum est sicut christus dixit de phariseis de se scādalizantibus.Sinite:ceci sunt duces cecorū:vt habet in.c.magne.de voto.Nec ob.aliud motiuum qd fit scd̄m vnum de.c.regule.de abbatissa cū sit mulier videt caput cum contractum potius dz esse.Nā hec procedūt data paritate inter virum ⁊ mulierē.Sed in casu nostro abbatissa ratione dignitatis sue habet iurisditionē supra dictum monasterium ⁊ posset habere iurisditionem in clericos seculares:licet in casu nostro nullam iurisditionē habeat infra vt dicto.c.dilecta,de maio.⁊ obediē.⁊ de exces.prela.dilecta.imo mulier rōne successionis in regno posset habere iurisditionē plenissimam in omnes subiectos.vt in.c.deuotissimā.xij.q.ij.⁊ in.c.dilecti.de arbit.¶ Non obstat penul.motiuū:quia in casu nostro non sunt duo capita eque principalia eiusdem corporis:imo abbatissa est supra monasteriū suuz ⁊ moniales suas sicut de iure esse debet cōfessor vero generalis est supra fratres loco episcopi cum recipiat ptātem ⁊ autoritatē ab episcopo vt regula dicit.Et sic non sunt diuersa capita eiusdem corporis sed diuersarū personarum ⁊ diuerso respectu ⁊ in quibus casibus vnū subordinatur alteri subest:sicut videmus in episcopo ⁊ in pluribus prelatis ⁊ inferioribus.Non obstat vltimum.arg.de cle.literis reprobatorijs.de probat.⁊ quod stādum sit verbis pape:quia cōtrarium procedit quando papa fundat intentionē suam super facto proprio:secus si super facto alieno.tūc eñ saltem admittitur probatio.In contrariū cum papa in facto alieno,de facili posset errare.vt no.dicit glo.in dicta cle.literis.Sed in casu nostro papa dicit in dictis literis reuocatorijs quod in dicta regula sancte Brigide inter alia cauetur expresse vt monasteriū huius ordinis fundādum ⁊ construēdum pro habitatione fratrum ⁊ sororū debeat esse duplex qd re ipsa falsum est:q2 si bñ inspiciunt verba realiter ista monasteria nō pñt dici duplicia sed monialiū:vt.s.dixi.sed dñs papa si ex falsa relatione potuit verisimiliter esse deceptus cum dicta regula cōsistat in facto ⁊ non in iure.argu.in.c.i.de consti.lib.vi.Et hec dicta sufficiāt.vidi post hoc consilium literas bullatas domini martini cōfirmantes predictam religionem ſm decisionem huius cōsilij. Laus deo ⁊ sancte Brigide. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Conuētus fratrū minorum terre Sancti genesij habebat quēdam hortū pro necessarijs.quare acquisierunt quādam terram cōtinguā eorū horto quam redegerunt in hortū ⁊ sic fecerūt ex illa terra nouiter acquisita ⁊ eoꝝ horto vnū hortū ac obtinuerunt a cōitate terre sancti Genesij vt nō tenerētur aliqd soluere pro libra seu estimo ab olim imposita dicte petie terre.Cōtingit qñqz qd dictum hortum faciunt laborare per colonū partiarium seu mediarium.qñqz per colonum pretio cōductū seu famulum monasterij qui sustētatur ex bonis monasterij petitur decima tam a fratribus q a colono.Item a colono vt soluat de predicta terra scd̄m librā ab olim impositam.fratres in cōtrarium allegāt priuilegium super decimis nō soluendis de eorū hortis ⁊ virgultis eis cōcessum.Itē respectu libre seu semis allegant immunitatem eis concessam a dicto communi.Queritur quid iuris ⁊c.

¶ Consilium.ix.

1 Fratres minores an teneātur soluere decimam de eorum hortis.
2 Res non priuilegiata si peruenit ad priuilegiatos assumit eorum priuilegium.

Christi nomine amen.hic cadūt quatuor dubia.Primum nūquid fratres teneātur soluere decimā presbytero parochiali pro illa petia terre nouiter acquisita.Scd̄o quid de colono.Tertio nunqd frates teneant soluere estimū olim impositū dicte petie terre anteq perueniret ad manus eorum.Quartū quid de colono.Et breuissime hec attingēdo potius decidēdo q ad partes instando.¶ Circa primū puto q si priuilegium fuit eis simpliciter † cōcessum vt allegatur de hortis eorū non teneātur soluere decimam q non potuerunt cogi ad soluendū de illa petia terre que est redacta ad hortum ergo etiā super illa priuilegiati sup hortis eorū.arg.optimum in.c.quia circa.de priui.Nec dz vna ⁊ eadē res diuerso iure censeri.de serui.l.eum qui.¶ Nec apparet ratio quare magis deberēt soluere ꝓ dicta petia terre nouiter acquisita q ꝓ primo horto cū quelibet terra nō est supposita oneri decimaruz.vñ ea ratione qua nō soluunt de prima petiatiia nec de redacta.facit qd habetur in simili in.l.generaliter.ff.de fideiusso.⁊ per Ioā.andr.in.c.cum olim.de re iudica.⁊ in regula is qui in ius.de regu.iur.lib.vj.Et 2 si res9 nō priuilegiata peruenit ad priuilegiatos assumit priuilegium eorum:vt in.c.vno.de iurepatro.lib.vj.qd ibi no.in nouel.⁊ in.c.dile

ꝗtua.de preben.facit qđ no.in auť.quas actiones.C.de sacroſ.eccle.⁊
ex cōtrario ſequereť abſurdū.finge em̄ ꝙ a principio nullū vel valde
modicū ortū habuiſſent:dicemuſne ꝙ nō potuerunt de nouo acqui-
rere ſine onere decimarū:certe abſit cū nihil prodeſſet eis eoꝝ priuile-
gium cōtra.c.in his.de priuileg.Predicta tñ intelligo vera niſi ortꝰ
eoꝝ eſſet ita magnꝰ vt illū facerēt coli,⁊ ortolitia pretio diſtrahi.hoc
em̄ nō licet.vt in cle.exiui de paradiſo,de ꝟb.ſig.hoc em̄ repugnat eo
rum regule:vt in dicta cle.exiui.⁊ tūc putarē ſoluendā decimā:qꝛ ad
hunc caſum ſe nō extendit priuilegiū:vt.d.cle.exiui.§.lꝫ.⁊ hoc de pri
mo dubio.¶Ad ſm̄ de colono ſic.ꝙ aut colit nūmis ſeu expēſis q̄s
hꝫ a monaſterio ⁊ nō teneť ſoluere decimā ꝑſonalē:qꝛ illud lucrū pro-
uenit a terra que ſi producit vel ne ſemper hꝫ mercedē ſuā:vt no.in.c.
tua.de deci.aut eſt mediarius aut partiarius:⁊ tunc debēt inſpici ꝟ-
ba priuilegij ipſoꝝ fratrū.Si enim eximiť ortus ab onere decimarū
tunc non tenetur colonus ſoluere decimā predialē qꝛ terra eſt priui-
legiata ⁊ exēpta ab onere decimarū:aut ſunt exēpti fratres vt qꝛ dꝛ
in priuilegio qđ fratres non tenenť ſoluere ſeu nō poſſunt cogi vel ſi
milia:⁊ tūc talis colonꝰ teneť ſoluere de ꝑte ſua qꝛ illa pars ꝓuenit
a terra que nō eſt priuilegiata.Sed ꝑſone fratrū ſunt priuilegiate.et
alia eſt obligatio dñi ⁊ alia coloni:vt in.c.a nobis.⁊ ca.tua.de deci.⁊
idē ibi Pau.⁊ cōiter doc.⁊ hoc de ſcđo.¶Venio ad tertiū i quo di-
co ꝙ fratres nō tenenť ſoluere aliqđ pro eſtimo ſeu libra olim impoſi
ta:tū propter immunitatē quā habuerunt ab hominibus dicte terre
quā etiam reuocare non poſſunt.iuxta no.per Inno.⁊ alios in.c.no
uit.de iudi.⁊ in regula qđ ſemel placuit.de reg.iur.li.vi.l.ſi.de decret.
ab ordi.fac.tum qꝛ puto eos exēptos a iure cōi cū onus certū ⁊ mira-
bile nō eſſet annexū dicte terre.iuxta no.ꝑ doc.in.c.ſi.de vita ⁊ hone.
cle.c.ꝓuenit.de cenſi.nō obſtāte theorica Bar.in.l.reſcripto.ff.de mu
ne.⁊ hono.¶Ad quartū puto colonū nō teneri ad ſoluēdū de parte
ſua:qꝛ illā partē recipit vt lucrū ꝓ opere ſuo:nō aūt dñs ſꝫ poſſeſſor
orti.ar.in.l.male agiť.C.de p̄ſcr.xxx.anno.maxime hoc ꝓcedit in ca-
ſu noſtro vbi colonꝰ nullā poſſeſſionē hꝫ dicti orti ſꝫ onera que ſolutū
tur pro poſſeſſionibus ſunt tm̄ onera patrimonialia:vt.l.munerū.§.
ꝑſonalia.ff.de mune.⁊ hono.⁊ ideo imponi debēt dñis ſeu poſſeſſori
bus rerū qualis nō eſt iſte ortolanus dñi aut priuilegiati:vt.ſ.dixi.
Et hec breuiſſime ſufficiant.Laus deo. Nico.Abbas.

¶Conſilium.x.

1 Liberatio contingens in vno non debet referri ad reliquum.
2 Seruitutes vbi ſunt due reſpectu eiuſdem rei remiſſio vnius non ex-
cludit remiſſionem alterius.
3 Sententia lata pretextu falſorum inſtrumentorum:vel a iudice nō
ſuo eſt annullanda.

Chriſti eiuſqꝫ matris nomi

nibꝰ inuocatis.In cā ⁊ qōne vertēte inter clerū piſanū ex
vna parte ⁊ Mattheū hoſpitalariū hoſpitalis noui dicte
ciuitatis piſane noie ipſiꝰ hoſpitalis ex alia parte:vt ꝓlixitati parcā
dimittā argumēta q̄ ad ꝑtes fieri a pleriſqꝫ ſolēt ⁊ deſcendā ꝯcluſiue
ad deciſionē dubioꝝ.Quatuor em̄ allegat cōtra clerū.Primo inſtru
mentū deliberationis ⁊ liberationis facte ꝑ p̄ſidētes ſeu capitaneos
dicti cleri,Scđo inſtrumentū liberationis facte per dñm calanū ſyn
dicū ⁊ camerariū dicti cleri.Tertio aliud inſtrumentū quaſi eiuſdem
effectꝰ ad mandatū dicti ſyndici cōfectū.Quarto ſnīa lata per hono
rabilem ꝑtātem piſanū in hac parte delegatū magnificorū priorū ciui
tatis Florētie que oīa profecto nō obuiant intētioni dicti cleri.ſi oīa
per ſe bene diſcutianť.¶Et iuxta ordinem venio ad primum qđ eſt
fundamētū in tota materia noſtra.ſ.ad liberationē factā per dictos
capitaneos.dico enim illā non obſtare clero piſano:⁊ per ꝯñs releua
re dictū hoſpitalariū reſpectu onerū nouiter impoſitorū occaſiōe in-
tereſſe ⁊ prouiſionū fiendarū pro ſorte iandudū confeſſa.ad duo eniꝫ
eque principaliter erūt clerus ⁊ dictus hoſpitalarius obligati ſcilicet
ad ſoluendū ipſum capitale iam impoſitum ad diſtribuēdū ⁊ ad ſol-
uendū intereſſe ſeu prouiſionē de fortezis iam mutata ergo facta per
dictos capitaneos reſpectu quātitatis iā impoſite ⁊ diſtribute nō de
bent extēdi ad aliquā quātitatem que adhuc nō erat impoſita neqꝫ
diſtributa lꝫ hec quātitas deſcēderet occaſione prime quantitatis re
ſpectu cuiꝰ dictū hoſpitale fuit liberatū pro trecētis libris per dictos
capitaneos.hoc probať.§.nō ſolū.iuncta glo.in.l.elegāter.ff.de dolo.
⁊.l.iij.§.idē iul.ff.de eo qđ cer.lo.⁊ per no.in.l.iij.C.depoſi.⁊ ꝑ Bar.in
l.cētū capue.ff.de eo qđ cer.loco.pro hoc qꝛ ex ſeparatis nō fit illatio
de trāſla.prela.eo.ti.facit.c.dilecti.de fo.compe.⁊.c.ꝑuenit.de fide-
iuſ.vbi ergo principaliter quis cōpellitur ſoluere intereſſe ſicut ipſum
debitū principaliter:†liberatio ergo cōtingēs in vno nō debēt referri
ad reliquū:maxime hoc dicēdū eſt in caſu noſtro in quo capitanei cle
ri animo donādi fecerūt illā remiſſionē principalē.pro centū lib.vnde
cū hec donatio redundet in preiudiciū alteriꝰ.ſ.totius cleri dꝫ reſtrin
gi.iuxta no.Inn.in.c.dilecti.de dona.⁊ ꝑ Io.an.in.c.olim.de ꝟ.ſig.
¶†Scđo principaliter ꝑꝫ in ſimili vbi ſunt due ſeruitutes reſpectu
eiuſdem rei remiſſio vnius nō excludit remiſſionē alterius:vt.l.ſi do-
mus.ff.de ſer.vrb.pred.⁊.c.ex tuarū.de auto.⁊ vſu pal.Ergo idē dicē
dū in caſu vbi remiſſio facta hoſpitali reſpectu partis hoſpitale con-
tingēs de tota ſorte tantum abolet impoſita.Et ꝙ hec liberatio fuit
facta reſpectu principalis tm̄,apertiſſime colligiť ex verbo dicte colla
tionis ⁊ liberationis.liberauit enim hoſpitale ab oī delicto conten-
to in libris rōne impoſitionū ſeu diſpoſitionū iā factarū.ſed hec im-
poſitio nouem milium flore.que fit nūc nondū erat tūc impoſita nec
erat deſcripta in libris cleri,⁊ per ꝯñs illa verba gñalia liberationis
nō extenduntur ad hunc caſum:quia verba non poſſunt ad hunc ca
ſum adaptari ⁊ a verbis non eſt recedendū niſi appareat expreſſe de
mente diſponentis.l.nō aliter.ff.de leg.in.c.ſi,de verb.ſign.tum quia
verba generalia reſtringūtur ad ea tantū de quibꝰ fuit expreſſe actū:
vt.l.qui cum tutoribꝰ.⁊.l.cum aquiliana.ff.de tranſac.⁊ no.in.c.i.ex-
tra eo.tit.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.obliga.no. Bart.ibi
maxime in ſi.de his quantum tñ ſit actum ex verbis ipſius liberatio
nis ⁊ alioꝝ inſtrumētoꝝ in quibus ſemper ſit mentio de oibus iam
impoſitis abolet ⁊ diſtribuitur:nō autē de imponendis ⁊ diſtribuen
dis vltra ſortē lꝫ ipſius occaſione.¶Non obſtant verba poſtmodū
alteriꝰ manu in margine appoſita que videnť ſe extēdere ēt ad impo
nenda occaſione quātitatis principalis qꝛ dico qđ ſi bene volumus
aduertere potius faciūt contra hoſpitale quā pro:qꝛ cum ſint alteriꝰ
manu deſcripta ⁊ cōcernūt ſubſtātiam negotij de quo agitur inſtru-
mentū redditur vitioſum ⁊ ſuſpectū.⁊ ſic non probāt vt clare proba-
tur in.c.cū venerabilis.de reli.domi.⁊ in.c.inter dilectos.de fide iſtr.
⁊ ſi de cōſenſu partium notarius appoſuiſſet ſeu feciſſet apponi. de-
buiſſet ſaltē in fine dicere qualr ipſe appoſuit ſeu apponi fecit ꝑ aliū ⁊
cauſam ſi tunc ſaltē probaſſet:alias ſecus vt colligitur ex.c.cum inter
de ſentē.⁊ re iudi.⁊ ex his que leguntť ⁊ notanť in.d.c.inter dilectos.
⁊ clarius in.l.j.⁊.l.cācellauerat.ff.de his que in teſta.delen.⁊ ꝑ Bar.
in.d.l.⁊ Archi.in.c.cleri.xxx.q.ix.vnde cū hoſpitale ſeu ad eius peti-
tionē videať dicta falſitas facta vr̄ dubitaſſe de iure ſuo.⁊ ſic quo
ad verum inſtr̄m ſe non extendit ad hunc caſum.arg.c.cū olim.de of
ſi.deleg.⁊.c.olim.de reſcrip.⁊ per Bart.in.d.l.j.niſi fauore religionis
aliud dicamꝰ iuxta ea que leguntť ⁊ notantur in.c.venerabilis.de ex-
cep.Et hec ſufficiāt quo ad tollendū obſtantiā dicte liberationis fa-
cte per dictos capitaneos cleri.¶Venio nūc ad ſcđm ⁊ tertiū ⁊ expe
diam ſimul:qꝛ eiuſdē ſunt effectus ⁊ ab eadem perſona ſcilicet ſyndi-
co:⁊ dicunť ab eo emanaſſe ſeu ipſo diſponēte cōfecta:⁊ dico qđ mul-
tis ex cauſis poſſunt reſcindi ⁊ euacuari.Et illa ratione p̄dicta quia
verba cōcernentia effectū huius preſentis negotij fuerūt appoſita al
terius manu ⁊ ſic nō faciunt fidē ſed potius concludunt rationē falſi
tatis cōtra hoſpitale vt predixi in precedentibus.¶Secūdo qꝛ ille
ſyndicus nō agebat de nouo liberare ſed omnia facere ſcđm libera-
tionē ſeu deliberationē illorū capitaneorū cleri : quod patet expreſſe
vbi dicebat ſcđm deliberationē ⁊c.Et ſic nil vltra inducunt quā cōti
neatur in illa deliberatione capitaneorū,ex quo eſt facta ad inſtar il-
lius lꝫ plura contineanť in iſtis:iuxta no.per Inn.⁊ per Io.and.in
c.inter dilectos.de fide inſtr.¶Itē fuit deceptus ex verbis falſis ap
poſitis in dicta deliberatiōe ex quo arguo primo qđ vbi p̄ncipale nō
tenet per ꝯñs nec acceſſorium nec omne id qđ ex eo ob id proceſſit:vt
eſt tex.no.in.ſimili.in.c.inter dilectos.§.ceterum.prealle.¶Tertio ⁊
fortiꝰ facit:qꝛ dicta interlineatura ſeu ſcriptura facta in margine ēt
ſi nō feciſſet mentionē de dicta deliberatione adhuc ⁊ alia cauſa di-
cta in inſtrumēto liberationis ſyndicus nō potuit hoſpitale libera-
re:qꝛ ex quo hoſpitale erat obligatū ad cōtribuendū vna cū reliquo
clero in impoſitione fienda reſpectu intereſſe ⁊ prouiſionis liberatio
facta fuerat ꝑ capitaneos cleri dūtaxat reſpectu ſortis nō valuit libe
ratio facta ꝑ ſyndicū cleri.vt ad hoſpitale nō poſſit peti aliquid etiā
occaſiōe illius ſortis:qꝛ illa eſt quedā donatio quā adminiſtrator fa-
cere nō poteſt intantū nec pōt donare liberam adminiſtrationē ha-
beat ſpeciale mādatū ad donandū in.c.ſi.de offi.vic.lib.vj.l.cōtra iu-
ris.ff.de pac.l.filiuſfa.ff.de dona.⁊.l.p̄ſes.C.de trāſac.⁊ dictus ſyndi
cus nō habebat mandatū ad donandū:qꝛ illa inſtrumenta nō pro-
ſunt in aliquo reſpectu eius qđ nūc petitur ab hoſpitali:ergo nō po-
teſt ꝓdeſſe.Et p̄mo qꝛ fuit lata ſnīa ⁊ vt nūc attingā an ſnīa abſolue
re videatur.ſ.ob omni ꝙ peruenire pōt occaſione ſortis.dico tñ ſnīaꝫ
multis cauſis hoſpitali nō prodeſſe.† Et primo ꝙ fuit lata pretextu
falſorū inſtrumētorū.⁊ ideo annullari pōt.iuxta ea q leg.⁊ no.in.c.lꝫ.
de proba.⁊.C.ſi ex fal.inſtru.ꝑ totū.⁊.l.diuus.ff.de re iudi.⁊.l.ſi pre-
tor.§.marcellus.ff.de iud.¶Scđo qꝛ fuit lata a iudice nō ſuo.de iu-
di.c.at ſi clerici.C.ſi a non cōpe.iudi.per totū.¶Tertio qꝛ tp̄e impe-
trate liberationis nulla erat cōtentio inter clerū ⁊ hoſpitale ⁊ ſic non
valuit reſpectus ad futurā cum nō ineſſet qualitas cui applicaretur
iuxta ea q̄ leg.⁊ no.in.c.ſi.de reſcri.¶Ex his cōcludiť ꝙ iura allega-
ta pro parte ipſius hoſpitalis nō proſunt ad cōcludendū intentionē
cleri.⁊ ſic teneť hoſpitale cōtribuere portionē nouiter factā pro ſolu-
tione intereſſe ſeu prouiſionis fiende occaſione illius ſortis ⁊c.Et hec
ſufficiant.Laus deo omnipotenti. Nico.Abbas.

¶Conſilium.xj.

1 Solennitas iuris humani in diſpoſitione ad pias cauſas ceſſat.
2 Acta ſub ſpiritu dei non ſunt ſub lege.

In cauſa

In causa que vertitur inter hospitale sancte Marie de misericordia ciuitatis Aretine ex vna parte: z Franciscū z Accursiū filios quondā Gregorij ex alia parte super hereditate quondā Lazari mercatoris Aretini procedā potius dicēdo ẜm iudicium animi mei ꝙ̃ more solito ad partes arguēdo: qꝛ satis ꝑ alios ad vtrāqꝫ partē argutū est. Et ꝓ clariori decisione qōnis discutiā duo membra. ¶ Primū nunqd primū testm̄ in quo fuit instituta heres dicta fraternitas valeat etiā cessante secūdo asserto testū sine scriptis cōdito in quo debēt institui heredes dictꝰ Frāciscꝰ z Accursiꝰ nepotes dicti Lazari testatoris scꝫ filij fratris dicti Lazari. ¶ Scd̄z membrū posita validitate ipsiꝰ testamēti. Primum queritur de validitate ipsorū instrumētoꝝ qd̄. s. illoruꝫ sit preferendū. Et qꝛ materia satis discussa est per alios: ideo procedam succincte. ¶ Circa primum dico testamētū in se validū fore: qꝛ habet omnes suas solēnitates requisitas. maxime qꝛ in dispositiōe ad pias causas cessat solēnitas † iuris humani. z sufficit sola iuris naturalis z diuini solēnitas: vt in. c. relatū. de testi. z questio ibi no. z in. l. j. z ꝑ oēs C. de sacrosan. eccl. † Que em̄ spiritu dei agunt̄ nō sunt sub lege. de regu. iur. c. licet. z. xix. q. ij. duo sunt. Nec obstāt illa verba testatoris post cursum decem annorū prolata qd̄ nolebat illud testamētuꝫ valere: z sic videtur testamētum annihilatū per. l. sancimus. C. de testamen. qꝛ si bñ ponderent̄ illa verba testatoris cū verbis z factis per eum prolatis z gestis. sumus euidentissime extra casum illiꝰ legis. ¶ Nā illa lex loquitur tātum qñ testator simpliciter dicit ꝙ nolebat testamentum suum valere: z sic recessit ex toto a priori volūtate cū cursu deceꝫ annorū: sꝫ in casu nostro non dixit simpliciter qd̄ nolebat illud testamentū valere: sed limitatiue. s. eo modo z forma quo seu qua conditū erat: z sic habuisse voluntatē in aliquo addēdi vel detrahendi qd̄ clare patuit ex sequētibus. Nam post illa verba ademit legatū factū ecclesie sancti Frācisci. z hoc scripsit in copia seu in margine copie illius testamēti. z sic deduxit ad effectū priora verba per eū in genere prolatā nec videt̄ aliter voluisse a priori testamēto recedere. ar. etiā. l. precipimus. in fi. C. de ap. Nā per precedentia z sequentia declarant̄ ꝟba obscura. l. si seruus pluriū. z. l. qui filiabus. ff. de leg. j. si enim voluisset plura renouare plura scripsisset, sicut facit adimēdo legatū factū fratribus: negatoria enim fuisset illa ademptio legati specialiter facta si voluisset ex toto testm̄ irritare: sic ergo in esse suo recipit tantum limitationem in expressis: vt in cle. exiui. de verbo. signi. z maxime quia in egritudine constitutus dixit se fecisse testm̄ z non poterat intelligi nisi de isto cum nullum aliud appareat tunc fecisse. arg. in. l. ij. C. de auto. prestan. z qd̄ ibi no. z maxime hec verba sunt in testamēto cōdito ad pias causas. Sicut em̄ cōditum inter liberos probat̄ quibuscūqꝫ indicijs: vt est tex. no. in. l. fi. C. fami. hercis. ita dicēdum in testō condito ad pias causas maxime nō obstātibꝰ liberis testatoris. Nō em̄ est hec dispositio minus priuilegiata ꝙ̃ illa que fit inter liberos: vt no. Bar. in. d. l. j. C. de sacrosan. ec. facit. xix. q. vlti. si qua mulier. anima pre cūctis est diligentia. xij. q. j. precipimus: z maxime in extremo vite cū nō sit ampliꝰ locus penitētie: quia qualis huic quisqꝫ egritudini talis in alio scimus representare. xxv. dist. qualis. Itē ꝑsupposito sine veritatis preiudicio ꝙ ꝑ illa verba prius prolata voluit testator totaliter recedere a priori testamento. tñ ex quo in extremis positus dixit qd̄ faceret testamētum videtur quasi de nouo illā voluntatē veluti vltimū amplexatā fuisse, cū nullum aliud testm̄ reperiatur prius fecisse: vt. s̄. dixi. ¶ Nec obstat si dicat̄ qd̄ illa fuerūt verba enuntiatiua ob aliud prolata. s. per modū cause que plene non probant vltimam voluntatem. licet aliud sit in verbis enuntiatiuis principaliter prolatis propter se. iuxta ea que legunt̄ z notant̄ i. l. ex hac scriptura. ff. de do. Dico enim illud procedere in vltimis volūtatibus non ad pias causas. Nam ad pias causas probatur vltima voluntas per verba enūtiatiue prolata etiā postmodū cause: vt est text. in terminis in. c. fin. de succes. ab intest. z tꝫ ibi Host. z Jo. and. z Bar. in. d. l. j. z facit. d. l. fin. C. fami. hercis. cū possit ꝓbari qbuscūqꝫ indicijs: vt. s̄. dixi. z maxime in hoc casu vbi apparet testm̄ prius conditum super quo verificātur illa verba supra posita. z sic operabunt̄ renouationē illius voluntatis ꝑsupposito ꝙ ab illa recessisset. ar. insti. de mili. testa. §. sed z si quis. Et presupposito ꝙ illa verba enūtiatiua plene non probarent sed semiplene: vt in. d. c. fi. ẜm aliū intellectū qui nō est ita cōmunis sicut precedens, nihilominus hoc sufficeret ad referendū quod. s̄. dixi ꝙ nō habeat animū ex toto recedendi a prima volūtate qd̄ colligitur ex multis postea subsequētibus vt ptꝫ in premissis z in casus positione. Per qd̄ cōcludo ad primū membrū ꝙ dictū testamētū in quo fuit instituta fraternitas validū z firmū existit. ¶ Nūc venio ad secūdum qd̄ est magis difficile ꝙ illorū alteri ꝑualet. z puto ꝙ illud in quo fuit instituta fraternitas z omissis multis que possunt adduci fundamentuꝫ est hoc. Vbicūqꝫ qs habeat presumptionē z verosimilitudinē contra se grauat̄ fortiori oneri probādi aliter ꝙ̃ a iure reqrat̄ in tali actu vñ probationes debēt esse apertissime z tales testes de quibus nō sit aliqua verosimilis dubitatio ꝙ debeāt deierare. hoc probat̄ in tex. z gl. in. l. nō est verosimile. ff. qd̄ met. cau. z in. c. quia verosimile. de ꝑsump. z in. c. super hoc. de renū. Sed in casu nostro multe sunt ꝑsumptiōes que inducunt aperte scd̄m testamentū nō fuisse verosimile conditum saltē per ea verba que asserūtur a parte. ergo grauatur pars aduersa ad ipsum testamētum probandū. ¶ Prima presumptio est ꝙ testator videt̄ habuisse animū mutandi primū testamentū solum aduenientibus filijs naturalibus: z tñ dicitur postmodum mutasse z nullā mētionē fecisse de priori testamēto. l. si quis in princi. ff. de leg. iij. Et maxime in casu nostro erat fienda mentio cum primum fuisset testatꝰ ad pias causas pro aīa sua: postmodū dicit̄ testatus inter agnatos trāsuersales z nil reliqsset ad pias causas ad quas priꝰ effuderat fere totum patrimoniū: qd̄ certe non est verosimile: qꝛ saltem aliquā mentionē fecisset de priori testō: z aliquid reliquisset ad pias causas: maxime quia erat mercator qui facile grauari debebat ere alieno z non licita causa quesitis. de pe. dis. v. qualitas. z. lxxxviij. dis. eijcies. z. c. qm̄. facit optime qd̄ legit̄ z notat̄ per Cy. in auf. hoc inter liberos. C. de test. arguēdo de dispositione inter liberos ad pias causas: vt. s̄. dixi. z maxime dꝫ valere illa dissimilitudo in casu nostro in quo pia causa nō concurrit cū liberis testatoris, sed cū transuersalibus. facit etiā. c. cū olim. de re iud. vbi ptꝫ ꝙ si princeps dicit se prouisurū alicui negotio certo ꝙ si postmodū prouidit alia nō facta mentione presumit̄ non de liberalitate fecisse sed potiꝰ circonuentus. facit qd̄ no. Bar. in. l. qd̄ iussit. ff. de re iud. Sed in casu nostro testator in priori testamento solū reseruauit sibi voluntatē mutandi testm̄ superuenietibus liberis, ergo nō vr̄ postmodū ꝑ verba simplicia voluisse recedere a priori testō de illo mētione non facta. ¶ Secunda presumptio est qd̄ testes non fuerūt in scd̄o asserto rogati sicut realiter in quolibet testō rogati debent ad hoc adhiberi: vt. l. heredes palam. §. in testō. ff. de test. in. l. hac ꝯsultissima. C. eo. etiam si sit testm̄ militis: vt in. l. diuus. ff. de test. mil. licet in eo sit speciale quādo morte astringitur. iuxta no. in. d. l. diuus. z. l. miles. C. eo. nā plerūqꝫ hec verba te heredē relinquo. proferunt̄ ad complacentiam alicuius: ideo fidem non faciūt nisi testes fuerint rogati: vt. d. l. diuus. ¶ Non obstat. l. hac consultissima. §. si quis. vbi sufficeret presentia quinqꝫ testium quādo instituuntur veniētes ab intestato adeo vt veniāt ex testamento imperfecto reuocato vbi erant extranei instituti: z saltē veniāt in causa intestati. dico enim illam legem nō procedere in casu nostro vbi fuerat vt ita dixerim instituta aīa ipsiꝰ testatoris seu ipse deus qui honoratur in personis pauperū quem debemus super omnia diligere: ex viribꝰ z tota mente. hec enim pia causa magis est fauorabilis ꝙ̃ veniētiū ab intestato maxime cū non sint de liberis. vt notatur dicta. l. j. maxime per Bart. Et cessat ratio illiꝰ legis nam volūtas ad pias causas minus solēnis facit cessare priorē solennē. iuxta id qd̄ habetur in simili in. d. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto no. in. d. l. fortius non debet vinci si fuit solennis per secūdā voluntatem minus solennē: vt in auf. multomagis. C. de epis. z cle. z c. cum in cunctis. de ele. Et per hoc dico ꝙ in secūdo testamento prefato nō debent sufficere quinqꝫ testes: quia sumus extra casum illius legis: z iste due presumptiones videntur ex toto validare seu reddere secundum testamētū assertuꝫ. ¶ Tertia presumptio est quia pluries interpellatus semper respōdit se velle stare in priori testamēto in quo vt dixi effuderat quasi totū patrimoniū in pias causas. Vnde nō est verosimile qd̄ testator voluerit ex toto a bono ꝓposito recedere a priori volūtate toties confirmata resilire saltem nil relinquendo in pias causas. presertim cū adueniente notario post assertū testamentū sine scriptura nunꝙ̃ voluit respōdere: imo vertit se in latus: z idē fecit venientibus postmodū alijs duobꝰ notarijs quasi in extremo vite sue. ¶ Ex his em̄ extremis debemus ꝑsumere de medijs. s. ꝙ nō habuit animū recedēdi a priori testō. iuxta gl. notabilem in. c. accedēs. de conuer. cōiuga. ¶ Quarta presumptio orit̄ ex dicta vxore q̄ dicit se semper astitisse lateri mariti z nunꝙ̃ audiuisse ꝙ voluit mutare priorē voluntatē z testm̄ de nouo cōdere. Nec obstat priori testamēto sicut legataria qꝛ saltem facit presumptionē: iuxta plene no. in. c. insuper. de test. per Jo. and. z alios: quia forte in oī euentu esset consecutura suū legatū: qꝛ in priori testamento erat clausula codicillaris qd̄ de presenti nō examino. ¶ Que presumptio ptꝫ qꝛ omnes fere testes sunt attinentes istorū nepotum de quorū cōmodo maxime agitur: z ꝙ̃ꝙ̃ de iure videantur tales posse adduci ibi testes testamento cum solū excipiatur pater heredis z fratres qui sunt in eadem potestate cum herede quia tūc videtur cōmune negotium agi: vt probatur insti. de testi. ordi. §. in testibus. cū seq. facit. l. qui testamēto. ff. e. tamen cum hic nō fuerit adhibitus notarius non videtur eis tanta fides adhibēda cū totū testamentū hoc casu oriatur ex eis. maxime vbi sunt tot presumptiones cōtra dictum testamentū. facit glos. notabilis in. c. in literis. de testi. Nec est fiēda estimatio de illis mulieribus cum nō pñt esse testes in testamēto. l. heredes palam. prealle. Concludo ergo ꝙ cum in casu nostro sunt tot presumptiones contra secundū vt redderet illud verosimiliter emanasse a voluntate saltem deliberata testatorū deberēt nepotes illud probare per probationes apertissimas longe maiores a lege reqsitas: vt. s̄. dixi. Sed ipsi hoc probare non possunt quin imo nō habent probationes alias requisitas satis cū eis debitis solemnitatibus: vt. s̄. plene dixi: ergo debēt succumbere. Item presuppo

sito facto dubio debet iudicari ꝓ causa pia ꝛ salutifera anime defuncti dei religionē cōcernente ꝛ pauperū recreamina vt oia iura clamāt ꝛ naturalis ratio viget. Item data cōtrarietate ꝛ conflictu ꝓbationum semꝑ standū est magis verosimili: vt no. Inno. in. c. i. eo. ti. li. vi. ꝛ qd magis nature negotij de quo agitur conuenit. l. iij. ff. de testi. ꝛ iiij. q. iij. si testes. Et hec sufficiant.

Casus consilij sequentis.

Casus talis est. magnificus dñs

Ioānes dux Arra. duxit i vxorē magnificā dominā Timborē de capraria filiā dñi Bernar. de capraria: dcō dño Bernar. cōsentire nolēte sꝫ reluctāte quātū in eo fuit ꝯsensu tñ oīm cōsanguineoꝝ ꝛ affiniū nulle dotes fuerāt sibi cōstitute preter promissionē per eādē dominā Timborē de oibus actionib᷒ cōtra suū genitorē seu aliū cōpetētibus numero dotiū seu legitime in bonis paternis ꝛ maternis dicto dño Io. loco dotis factā. Deniqꝫ dñs Ber. Ioā. de capraria filius legitimus ꝛ naturalis dicti dñi Bernar. vigesimū sue etatis annū excedēs dicto suo genitore adhuc viuēte ꝓmisit dicto dño Io. dare ꝛ ꝯsignare noīe dotis sororis sue. xviij. mil. flo. Arragonē. ꝛ anteq̄ pr̄ ei᷒ obiret ꝛ ipsi᷒ hereditatē adeptus fuerit. ꝛ de hac ꝓmissione fecit scripturā manu sua scriptā triū testiū subscriptione iuramēto ꝛ sigillo ipsius dñi Berū. Ioānis roboratā. Morit̃ postmodū dictus dñs Bernar. genitor, adipiscit̃ filius hereditatē ꝛ interpellatur vt iuxta ꝓmissionē suā debeat dotē sorori ꝓmissam soluere ꝛ cōsignare: qui refugit soluere duas aut tres causas allegās. Primo qꝛ dicta dña Timbor ipsius soror perdidit oē ius sibi de dote cōpetēs cū nupserit patre ipsius inuito. Scdo qꝛ cū dicta dña Timbor cū olim viuēte patrē tenuerit ꝛ administrauerit certo tp̄e cōmunitatē regni sicilie recipiendo redditus ꝛ prouentus dicti comitat᷒ debet ante omnia administrationē de receptis reddere. Tertio respectu obligationis proprie se respondit fuisse minorē ꝛ deceptum. negātur oia per partē aduersam ꝛ petitur quale ius competat dicte dñe Timbori aduersus dictū fratrē suum. Queritur insuper nunquid habet aliquod ius in dotib᷒ maternis cum mater decesserit ab intestato relictis sibi tribus filijs videlicet dicto domino Ioanne Bernar. ꝛ dicta dña Timbore ꝛ quadam alia domina Sabena.

Consilium. xij.

1. Pater compellitur dotare filiam ex iudicis officio.
2. Statutum an valeat quo imponitur pena contrahenti matrimoniū cum filiofa. sine consensu patris.
3. Matrimonium pertinet ad forum ecclesie.
4. Statutum per qd impediretur matrimonium ad tempus non valet.
5. Administrator quilibet negotiorum gestorum tenetur reddere rationem administrationis.

Iesu Christi saluatoris ma-

tris pie patrocinio humilr̃ inuocato: vt clare materia thematis liqueat octo dubia elicio. Primū nūqd dicta domina Timbor nubēdo cōtra volūtatē pr̄is ꝑdiderit facultatē dotis petēde. Scdꝫ dubiū p̄supposito q̄ nō, nunqd illa petitio seu iudicis imploratio que cōpetebat cōtra patrē cōpetet hodie ꝯtra fratrē q successit pri in comitatu. Tertio an dicta dña Timbor possit petere legitimā in bonis pr̄is sibi debitā iure nature ꝛ in quib᷒ bonis intelligēdo q̄ velit desistere a petitiōe dotis cōstituēde ex bonis pr̄nis. Quartū dubiū qd de dotib᷒ maternis. Quintū dubiū nunqd possit petere legitimā iure nature vna cū dote sibi promissa a fr̄e. ꝛ sic frater tenet̃ de bonis suis rōne sue obligatiōis dotē ꝑtaxatā soluere. Sextū an dicta dña Timbor tenet̃ reddere administrationē de redditibus comitat᷒ ex quo pr̄ nō petijt administrationē in vita: ꝛ ipsaꝫ oportuit gētes armigeras ad defensionē dicti comitat᷒ agere. Septimū dubiū si ltima nō sufficit ad dotis cōstitutionē ſm dignitateꝫ mulierum p̄supposito q̄ frater nō teneat̃ ex sua obligatiōe qꝛ minor nunqd possit cōpelli ad dotandā ſm dignitatē ipsi᷒ dñe: qꝛ frater successit in comitatu. Octauū ꝛ vltimū an dict᷒ dñs Io. valeat i effectu se a sua obligatione iurata liberare vigore minoris etatis petēdo saltē absolutionē a iuramēto. His discussis lucide patebit. Et videbitur quale ius cōpetit ipsi dñe Timbori aduersus fratrē. Uenio ad primū ꝛ vr̄ primo q̄ nō possit petere dotē cū nubēdo sine cōsensu pr̄is efficiebat̃ adeo ipsi fratri igrata. vt ab eo exheredari possit. C. de inof. test. in aut. ꝛ si post. in corpore vñ sumit̃ vt cū de ap. cog. §. aliud quoqꝫ capitulū. ℣. si vero. Et hoc ius ciuile vr̄ in effectu approbatum per ius canonicū: vt i. c. honoratur. xxxij. q. ij. vbi dꝛ q̄ nō est virginalis pudoris q̄rere maritū: sed cure paterne hoc relinquēdum est maxime cū per hoc ꝯsulat̃ ipsis mulierib᷒ sepe ꝯtra ꝓpria cōmoda laborātibus ꝓpter sexus infirmitatē: nec pōt de patre cōqueri q̄ eā nuptui nō tradiderat: ex quo tūc etatis annū. xxv. nō excesserat vt i. d. aut. ꝛ maxime vr̄ q̄ dotē petere nō possit: qꝛ cū pr̄ nō teneat̃ dotare filiā ex ꝓuisiōe iuris ciuilis: vt. l. q liberos. ff. de ritu nup. ꝛ. l. fin. C. de do. promis. potuit illud ius lucrū seu ꝓuisionē ab eo inductā certis ex causis maxime honestis subtrahere etiaꝫ in accessorijs ad mr̄imoniū. ad hoc gl. no. in. c. cū ſꝫ leges. de here. li. vi. † Itē pater cōpellit̃ dotare filiā ex iudicis officio vt reperiat cui nubere possit: vt in dictis iurib᷒ not. Bar. i. l. obligamur. ff. de acti. ꝛ obl. ergo ex quo nupta est deficit sibi remediū dotis petēde cū esset iuris rō: vt no. Bar. ponit post alios in d. l. obligamur. ff. de act. ꝛ obl. Ad idē ꝛ rō ꝛ iura ad dotē cōstituēdā filie cōpellunt patrē: qꝛ nullū remediū cōpetat filie patre viuēte i bonis patris q̄ rō cessat pr̄e defuncto cū habeat seu habere possit legitimā iure nature: qua sine causa a patre priuari nō possit. l. scimus. ꝛ. l. qm̄ in prioribus. C. de inoff. test. ꝛ de testa. c. raynuti᷒. ꝛ. c. raynaldus. ꝛ in aut. vt cū de app. cog. §. aliud quoqꝫ capitulū ꝑallc. Sed ꝑdictis non obstātibus puto sic dicēdū, q̄ aut dicta dña Timbor nupsit post. xxv. annū etatis sue ꝛ nulla ingratitudine de iure ciuili vocari pōt. in aut. p̄realle. aut ante illā etatē ꝛ pater pro hoc exp̄sse nō exheredauit eā: sed eam sustinuit etiam pretereundo eam in testō. ꝛ adhuc nō pōt per heredē filie ingratitudo obijci imo testm̄ euacuare pōt ex p̄teritione: de quo tñ dicendū: vt leg. ꝛ no. in. l. oimodo. C. de inoffi. testa. ꝛ in. d. aut. vt cū de app. cog. §. si autē hec obseruata non fuerunt. Sed dubiū imminet si pater eā exp̄sse ob hanc cām exheredauit ꝛ hoc casu arbitror illam causam nō esse sufficientē cū de iure canonico matrimoniū dꝫ esse liberū ab oī coactione ꝛ pena. c. cū locū. ꝛ. c. requisiuit. de spō. in. c. gemma. cū ibi no. de spon. ꝛ in. c. pen. ꝛ vlti. ꝛ q̄ in eis no. de secū. nupt. Ex ꝓuisiōe iuris ciuilis nedū impedit̃ libertas matrimonij in expectando cōsensum paternū qd imo prestatur cā mulierib᷒ ad fornicationē cōmittendā cū non possit matrimonialiter coniūgi saltē vsqꝫ ad. xv. annos sine igratitudinis iudicio. Et ꝑ hoc optime faciunt no. Io. and. in. d. c. statutū. de here. li. vi. vbi format q̄ōnem. † Nūquid valet statutū quo imponitur pena cōtrahēti matrimonium cū filiofamilias sine consensu patris, ꝛ post multa cōcludit qd non: quia per hoc statutū intimidatur matrimoniū impeditur libera facultas illud contrahendi. † Itē qꝛ matrimoniū ꝛ eius causa ac ipsius pēdētia pertinet ad forum ecclesiasticū cū sit sacramētum maxime in ecclesiā. c. debitum. de biga. c. tuā. de ordi. cog. ꝛ capitu. lator. qui fil. sint legi. ergo non potuit ius ciuile seu statutū laicorum super eo disponere. arg. in. l. fina. ff. de iurisd. om. iudi. c. vt animarū. de consti. li. vi. Uidemus enim ob hanc causam multas ciuiles leges esse correctas. xxx. q. ij. c. vno. ꝛ qd in eis no. ꝛ ꝑ doctores in dicto. c. pen. ꝛ vl. de secun. nup. Et per Fed. de señ. consi. xxxv. vbi dicit qd cum matrimoniū sit vnum de septē sacramētis debet cum accessorijs ꝛ depēdētib᷒ regi ꝛ disponi a iure diuino ꝛ canonico ꝛ nō ciuili: nec tenēt leges que requirunt cōsensum patris vel qd rector prouincie non possit cōtrahere cū prouinciali vel tutor cū pupilla. ꝛ similes. Ad idē gl. no. in. §. quib᷒ verbis. xxxvi. q. ij. que dicit nō esse stādum legibus que prohibebāt matrimonia contrahi inter raptā ꝛ raptorem. Nec prius etiā legi. qꝛ cum de iure canonico licite inter tales contrahitur matrimonium. de rap. c. cū cām. cessare debet interdictio legalis ꝛ omnis pena apposita. Et si quis recte inspexerit dicet hoc non esse cōtra legem ciuilē. Nam in his huiusmodi spiritualibus ꝛ accessorijs intelligenda sunt iura que dicūt q̄ leges non dedignantur sacros canones imitari. in. c. clerici. de iudi. ꝛ in aut. vt clerici apud pro. episcopos. §. penul. col. vi. videtur ergo legis dispositio suam reuocare sententiā si canon dicat contrariū ad hoc qd no. in regula possessor. de regu. iur. lib. vj. ꝛ Io. and. in regula sine culpa. e. ti. ꝛ hoc in mercu. Quid plura de hoc est glos. ordinaria super. c. si. xxx. q. ij. ꝛ in. c. de raptoribus. xxxvi. q. i. ꝛ in vtroqꝫ loco volunt q̄ licet filia nupserit sine cōsensu patris nihilomin᷒ tenetur pater eam dotare ꝑ. d. l. ꝛ per aliquas rationes ꝑdictas saltē vbi filias nō eligit sibi indignū. hoc etiā voluerunt ibi Archi. et alij ꝛ Bart. in. d. l. obligamur. Limitat tamen hoc qñ filia ꝓmisit dotem nō valens aliter nubere: quia si inuenit aliquē cui nupsit sine dote cessat legis prouisio. ꝛ tenēdo hanc limitationē Bar. adhuc habemus intentū in casu nostro cum dñs Ioan. dux arra. noluit eā recipere sine dote. imo recepit prouisionē seu cessationē eidē dñe in hoc cōpetentē vt supra permittit̃ in narratione facti. ergo in hoc dubio q̄ dicta dña Timbor ex cōtractu matrimonij maxime interueniente cōsensu necessario lꝫ patre resistente non perdiderit ius sibi cōpetens ad legitimā post mortē patris: vt. j. dicā. nec dotē a patre petendā seu ab alio ſm iuris permissionē cum nupserit persone dignitate ac moribus dignissime vcꝫ dicto dño Ioanni. Non ob. l. contraria. s̄. allegata. ad iura enim ciuilia satis supra respōsum est. Ad. c. honoramur respōdet̃ q̄ loquit̃ de honestate ꝛ non de necessitate: vt ibi no. in. c. ij. eadem causa ꝛ. q. per gl. ꝛ doc. in. c. j. de spon. in prin. In istis enim spiritualibus cōsensus patris de necessitate nō est requirendus in. c. si annū. de iud. li. vj. ꝛ in. d. c. sufficit. Nec valet statutū ꝑ qd etiā ad tp̄s impediret̃ libertas matrimonij. in. d. l. pen. ꝛ vlti. de secun. nup. Nam ꝛ ibi patet q̄ nō potuit lex impedire matrimoniū etiā intra annū luct᷒, licet subesset causa honestissima vt ibi. nec tꝫ pena apposita vt ibi fortius nec debet tenere in casu nostro vbi impedit apponendo penā seu in tardādo matrimoniū per penā ingratitudinis a tēpore pubertatis idest a. xij. anno. vsqꝫ ad. xv. vt. d. §. si vero. Non ob. gl. in. d. c. cū secundum. qꝛ aut nō bene dixit. Et contrariū tenet gl. decreti. in. d. §. quibus verbis. aut procedit solū qñ tollit solum lucrū per. l. delatū. et ita proprie

ita ꝓprie loquit̃:ꝫ in casu nostro imponit̃ pena cũ dos in muliere cõ-
seat p̃rimoniũ:vt.l.iij.ff.de mino.z succedit ſibi loco alimẽtoꝝ iuxta
no.in.c.cũ haberet.de eo qui dux.in ma. Itẽ legitima debet̃ iure na-
ture.ſ.quãtitas seu quota ſit determinata per.l.ciuilẽ.iuxta not.in.c.
raynal.de testa.z per Dy.in reg.in dubiis.de regu.iur.li.vi.ideo lice-
ret patri ex eo ꝙ filia nupsit ſine lnia exheredare filiã z denegare do-
tem.iam maximã penã imponeret.z ſic timore huius pene tolleretur
saltẽ ad tp̃s libertas matrimonij.pene aũt appositio nõ vꝫ in hoc vt
illamet glo.volunt. ¶ Ad vltimũ cõtrariũ satis posset dici ꝙ ſi licẽtia
ſibi data e.t sufficiens ad dotẽ constituendã ſibi iuxta dignitatẽ suaꝫ
nõ põt agere cõtra fratrẽ quaſi heredẽ p̃ris ad cõstituendã ſibi dotẽ:
qꝛ cessat hoc casu legis ratio.compellit eñ patrẽ ad dotandã filiã vt
inueniat cui nubere possit.iuxta no.ꝑ Bar.in.d.l.obligamur.que rõ
cessat mortuo p̃re cũ cõpetebat ſibi ius legitime.z põt dotẽ ſibi consti-
tuere.cessat eñ remediũ extraordinariũ ex quo competit ſibi ordina-
riũ. Nec debet habere ex bonis paternis dotẽ z legitimã.vt in aut.ex
testã.z.l.filie.C.de colla. Et hoc quo ad p̃mũ dubiũ:ex cuius excussio-
ne remanet declaratũ scdꝫ. ¶ Uenio ad tertiũ nunqd dcã dña Tim
bor possit petere legitimã z in qb' bonis zc. Et breuiter dico ꝙ legiti
mã petere poterit ſi aliud nõ obstat vt pꝫ ex his q̃ dixi in primo du-
bio. ¶ Sed est dubiũ ex qb' bonis debet̃,cũ ipſi' genito haberet co-
mitat' z alia castra z bona mobilia. Hec qõ satis decidit̃ ex no.ꝑ Jo.
an.z alios i.c.lꝫ.de voto. ¶ Sciẽdũ est eñ ꝙ Regnũ Ducat' Mar-
chionat' z Comitatus nõ diuidũtur inter filios premortui:sed defe-
runt ordine geniture ꝓpter bonũ publicũ vt vnus ſit princeps. Naꝫ
multitudo principũ noxa est. Attestãte philosopho z ordine nature
vn' debet esse princeps.vij.q.j.in apib'.nec diuidunt̃ dignitates cuꝫ
ſint indiuisibiles. Restat ergo ꝙ debeãt differre ordinẽ primogenitis
exclusis alijs filijs:vt probat̃ i.c.lꝫ.z hoc approbat̃ ꝯsuetudine z iure
diuino z humano.z ibi plene no.ꝑ Old.cõ.i.xcvij. Ad idẽ qõ habet̃
in lib.feu.de feu.non alie.in.c.imperialẽ.§.preterea.vbi dicit ꝙ predi-
cte dignitates nõ debẽt diuidi de comitatibus:ergo nõ debet dotari
dicta dña Timbor vel habere legitimã:sed debet relinquere primo-
genito loco sue itune. Nã defert̃ regnũ loco siue comitatus iure here
ditario.vt plene disputat̃. Et cõcludit Old.in predicto cõſi.de reliqs
vero bonis mobilibus z immobilib' habere dꝫ legitimã suã vna cuꝫ
alia sorore.z hec legitima erit scdm ius distinguẽdũ.vtrũ fecerit testa
mentum vel ne.in aut.nouissima.C.de inoff.test.z.l.qm̃ in prioribus.
z.l.scimus.eo.ti. Nec est fienda distinctio in istis bonis inter filios ma
sculos z feminas:vt.l.maximũ vitiũ.C.de lib.prete.in aut.de here.ab
intestato. ¶ Ex his infert̃ ad quartũ dubiũ quid de dotibus mater-
nis,r̃ndendũ est de dotib' maternis.debent eñ de iure cõi oẽs tres fi-
lij equaliter succedere cõi matri:nec dictus Berñ. Joãnes debet esse
potior:qꝛ vt dixi sublata est hodie in hac differẽtia sexus z equaliter
oẽs succedũt in predictis iuribus:vt in aut.in successione.C.ad tertu.
¶ Ad quintũ dubium nunquid dicta dña Timbor possit petere iu-
re nature debitam z dotem ſibi a fratre liberaliter promissam nõ in-
stando multũ in allegationibus. Credo ꝙ ſic,moueor per tex no.in.l.
vna.§.accedit.cũ seq.C.de rei vxo.act.vbi dicit̃ ꝙ ſi extrane' promit-
tit vel tradidit dotẽ pro muliere videt̃ eã ſibi dotare de suo patrimo-
nio. Et dicit̃ extraneus quantũ ad hoc quilibet qui nõ habeat dotã-
dã in potestate vt ibi singulariter habet̃,qõ procederet etiã ſi ſit alias
debitor mulieris dũmodo mulier negotia eius non gerit.vt no.dicit
Bart.post glo.in.l.fi.C.de do.promiſ. Cum igitur dictus dñs Joã.
Berna.frater dicte domine Timbor sororis sue tẽpore ꝓmisse dotis
negotia nõ gereret nec dicta dña Timbor in eius potestatẽ videtur
dotem promisisse de suo patrimonio futuro animo donãdi: et maxi-
me in eo fiẽda est hec interpretatio qui debebat solus succedere in co-
mitatibus paternis sororibus expulsis.facit qõ in sim.li no.in.l.cum
quid.ff.ſi cer.peta.qꝛ propriũ nobiliũ z comitũ est donare:vt no.in.c.
ij.de supplẽ.negli.prela.lib.vj.z in.c.j.de dona.maxime suis necessa-
rijs z cõsanguineis.lxxxvj.dist.non satis.z ſi questiones.de simo.po-
test igit̃ petere dotẽ a fratre tanꝗ̃ ſibi donatã z legitimã in bonis pa
ternis z maternis iure proprio. Nec obstat ſi dicatur dictũ dñꝫ Ber-
nar. Jo.ꝓmisisse dotẽ cũ fuerit adeptus hereditatẽ paternã.z ſic effe
ctus ꝓmissionis fuit destinat' ad tp̃s quo gestur' erat negotia soro-
ris.igit̃ perinde dꝫ esse acſi tũc promisisset: vt.l.qõ spõse.z qõ ibi not.
C.de dona.añ nup.z.c.de vxore.de sepu. Dico eñ ꝙ necessario infer
tur ꝙ post mortẽ patris debẽt gerere z administrare bona spectantia
ad dictã suam sororẽ.cum nõ possit frater inuita sorore capere oĩa bo
na cõia patris:z ſic nõ ꝓbat hoc esse qõ ad hoc cõtingit abesse.l.neqꝫ
natales.C.de ꝓba.z in.c.ij.de trãsla.p̃la.nõ igitur videt̃ sensisse cũ ha
beret possessionẽ comitatus:qꝛ tẽpore ꝓmissionis nil habebat cũ esset
filiusfamilias:z ſi diceret̃ non poterat iste se obligare cũ esset minor fi
liusfamilias vel saltẽ põt petere restitutionẽ in integrũ,r̃nde prout.j.
dicã in vltimo dubio. ¶ Sed huic conclusioni obstare videt.l.filiuſ-
familias.ff.ad maced.vbi dicit̃ ꝙ filiusfamilias recipit pecuniam mu
tuã pro sorore maritãda agit̃ cõtra patrẽ actione de in rem verso: qꝛ
patri requirit̃ actio dotis soluto matrimonio.z ſic vult ꝙ nõ videat̃
filius dedisse de suo. Sed r̃ndeo ꝙ illa lex loquit̃ qñ filius dedit dotẽ
agẽdo negotiũ patris. Sed hic illa rõ cessat cum promiserit dare do-
tem post mortẽ patris z ſic vr̃ promisisse post mortem patris:quia ad
idem tp̃s cõferebat̃ effectus obligationis:vt.d.l.qõ sponse. ¶ Capio
nunc sextũ dubiũ nũquid dicta dña Timbor teneat reddere rationẽ
administrationis zc. Et vr̃ primo ꝙ ſic:qꝛ qlibet administrator neg.
gest.tenet̃ reddere rationẽ administrationis sue:vt.l.i.§.officio. z qõ
ibi nota.ff.de tute.z ra.distr. ¶ In cõtrariũ facit qꝛ filia est quaſi do
mina viuẽte patre.§.sui.insti.de here.qua.z diffe.z in.l.in suis.ff.de li-
be.z posth.nõ igitur debet teneri ad rõnẽ reddendam sicut extrane'
administrator.argu.in.l.ij.ff.re.amo.quid dicemus? ¶ Ego quidem
cõſidero in hoc dubio tres casus. Primũ cum certũ ſit aliquid ex re-
ditibus comitatus apud eã fuisse tẽpore mortis patri z ꝑfecto illud
qõ veniet in diuisione patris illud veniet in diuisione hereditatis di-
uidẽde ex quo non probat ſibi relictũ fuisse a patre. Nec sufficit qõ pa
ter nihil dixerit in vita:qꝛ ex quo prouenit ex substãtia paterna venit
ad diuisionẽ niſi probet̃ relictũ.hoc probat̃.in.l.filie lꝫ in sacris.C.de
col.z.l.cũ opꝫ.post p̃in.z maxime iuncta gl.C.de bo.que lib.l.certuꝫ.
C.fami.herc. Et optime probat̃ per locũ a speciali.in.d.l.cũ opꝫ.§.ſin
autẽ res.vbi in bonis aduẽtitijs quoꝝ vsufructus acquirit̃ patri vt
ſi pr̃ noluerit possidere sed voluit penes filium cuius est ꝓprietas esse,
z nihil dixerit in vita non pñt heredes patris questionẽ de illa z rerũ
vsufructu filio facere:cum pater ex illa diuturna patiẽtia vr̃ vsumfru
ctum filio donasse vt ibi:ergo in alijs bonis nõ aduẽtitijs sed pater-
nis.secus est ad hoc qõ ibi gl.no.post p̃in.z in dictis iuribus superi'
alle. ¶ Secũdus casus est qñ probat̃ aliquid ꝑuenisse ad dictã Tim
borẽ:sed cõstat illud ꝯsumptũ viuente patre.z tunc nõ tenet̃ deduce-
re in diuiſione qꝛ desijt esse peculiũ.pro hoc dicta.l.filie lꝫ in sacris.iũ-
cta glo.vlt. ¶ Tertius casus qñ probat̃ certũ quid ad eaꝫ peruenisse
viuẽte patre:nũquid presumat̃ affuisse tẽpore mortis patris vt ſic cõ
putet ſibi legitimã.z põt satis dubitari.satis enim puto ꝙ ſi allegat
cõsumptionẽ teneat̃ ostẽdere in quã causam cõsumpsit.arg.optimꝫ
in.d.l.cũ opꝫ.℣.sed in hac specie.vbi speciale statuit̃ in patre q admi-
nistrat bona aduẽtitia filij quoꝝ vsufructus ſibi querit̃ vt nõ tenea
tur reddere rationẽ.secus ergo in filio qui nõ facit suum vsumfructũ
reddere administrationẽ in bonis paternis. Si ergo speciale est ibi in
patre z ꝓpter liberã administrationẽ quã habebat in bonis aduenti
tijs.sec' ergo in filio respectu bonoꝝ paternoꝝ. Ad idẽ dictus.§.ſin
aũt res.arguẽdo etiã per locũ a speciali:vt.s̃.facit.l.tres fratres ff.de
pac.z.l.ſi soror.C.de colla.puto tamẽ ꝙ nõ est ab ea exigẽda ista stri-
cta ratio sicut ab extraneo rõne cõsanguinitatis:sed satis est ꝙ gña
liter ostẽdit quãtũ potuit ℣oſimiliter expẽdere in stipẽdiarijs. ¶ Itẽ
ꝓ curia sua z similib' nec tenet̃ ostẽdere specifice quãtũ expẽdebat in
die in canib' vel similib' rõne p̃dicta. Nec opꝫ ꝓducere testes sed suf-
ficit ꝙ verosimiliter sumptus fecit:vt in simili no. Inn.in.c.cũ z plau
tare.de priuilegio. ¶ Septimũ dubium fuit ſi legitima nõ sufficit ad
dot idã dictã dominã Timborẽ ꝑm dignitatẽ suã:nũquid teneat̃ di
ctus dñs Bernardus Joãnes ad dotandã eam.qꝛ frater.z qꝛ succes
ſit in comitatu p̃sumptio:qꝛ ipse obligatiõe sua nõ tenet̃. In hoc du
bio breuiter ꝯcludo ad partẽ affirmatiuã.ſ.ꝙ teneat̃ duplici vinculo:
primo qõ heres patris,capit eñ comitat' iure hereditario : vt.s̃.dixi
quẽadmodũ ergo ipse pater ad hoc tenebat̃:vt dixi i primo dubio z
ipsius heres.ad hoc.l.postulante.z qõ no.ff.ad treb.z.l.q̃dã sunt pso
ne.§.nihil interest.de edẽ.z.l.veteres.C.de ꝯtrahen.z cõmit.stip. Ad
idẽ qõ no. Jo.an.z Host.in.c.licet.de voto.vbi dicit ꝙ lꝫ primogeni-
tus solus succedat in comitatu.nõ tñ ꝑ hoc debent alij filij mendica
re sed est eis ꝑ primogenitũ tñ tribuendũ vnde viuere possint.arg.in
l.j.ff.de tute.z ra.distr.post princi.ſi ergo teneatur alere ergo z femi-
nam dotare.cum par ſit dotis causa z alimentoꝝ.vt no.Cy.in.l.nõ
omni.C.de admi.tut.z no.in.l.ſi quis a liberis.ff.de l.b.agno.tene-
tur ergo dictus Bernar. Joãnes dotare dictam dominã Timborẽ
tanꝗ̃ heres patris ſi nõ sufficit sua legitima z ſi non hꝫ aliũde bona.
¶ Secũdo capite tenetur tanꝗ̃ frater z hoc inquãtũ dicta domina
Timbor nõ habebat vnde se dotaret:vt leg.z no.in.l.cũ plures.ff.de
admi.ta.z ꝑ gl.z Cy.in.d.l.non oi.vtilius est ergo dicte dñe Timbo
ri inquantũ sua legitima non sufficit:z in casu ꝙ dict' dñs Bernar-
dus Joãnes nõ ſit idoneus vt tanꝗ̃ cõtra heredẽ patris tanꝗ̃ ꝯtra
fratrẽ rõne predicta agat. ¶ Ultimũ dubium fuit vtrũ dictus dñs
Bernardus Joãnes valeat se aliquatenus ab illa obligatiõe dotis
soluẽde liberare petẽdo saltẽ absolutionẽ a iuramẽto. Et certe iste ar-
ticulus posset multũ dubitari,propterea que habent̃ z no.in.c.cũ con
tingat.de iureiu.z in aut.sacramenta puberũ.C.ſi aduer.ven.z in.l.ſi
quis pro eo.ff.de fideiuſ.z plenissime dixi in quadã mea disputatione
que incipit stante statuto zc. Sed hic trãsibo leuiter attingendo solũ
decisiue hũc articulũ. Et primo dico dictũ dñm Bernardũ Jo.obli-
gatũ ex illa sua promissione. Primo ꝑ.l.filiusfamilias.ff.de ac.z obli.
z ad macedo.l.in filiusfamilias.§.i.vbi patet filiũfamilias obligari re
gulariter ex ꝯtractu vl' quaſi ex quo no recipit pecuniã mutuo:z ma
xime hoc casu vbi effectus cõtractus relatus existit ad tp̃s quo futu-
rus erat sui iuris.l.in tp̃s.ff.de heredi.instit.nec ob.˙it.t minoritas:qꝛ
iuramẽtũ representauit eum maiorẽ:vt.d.aut.sacramenta puberũ. z

ca.i.de deli.puer. Nec potest petere restitutionē in integrū rōne maioris etatis:qꝛ nō censet̄ ex quo interuenit iuramētū:vt in.d.auf.sacramenta puberū.cū ibi no.tū qꝛ aduersus iuramentū propriū nō cōpetit restitutio licet ex cā qñqꝫ fiat absolutio:vt notabiliter dicit Inn. in.c.ij.de iureiu. Sed aduersus iuramentū alterius bñ dat̄ minori restitutio in integrū:vt.l.nā z postea.ff.de mino. Nunqd aūt debeat petēdo absolui ab illo iuramēto possent multa allegari pro z ꝯ. ¶ Sed in hoc casu credo eū nō audiēdū cū hoc iuramētū nullā cōtineat turpitudinē ex parte iurātis vel ex parte recipiētis. Nō eñ est turpe vt q successurus erat in duobus comitatibus promitteret dotē.xviij.mil. flo.aroganēsiū ꝓ sorore sua. Nec recipit soror turpiter obligationē cū excludat̄ a successione illarū dignitatū:vt.s̄.dixi. Et qꝛ ꝓpriū est nobilium donare:maxime suis z domesticis:vt in iuribus preallegatis. Ergo hoc iuramētū necessario est seruādū per eum,z papa nō posset absoluere a iuramēto licite prestito cā nō existēte cū iuramētum sit de iure diuino:vt no. Inno.in.c.cū in cōtemplatione.de reg.iur.z glo.z doc.in.c.auto.xv.q.vi.facit glo.in.c.nō est.in ꝟ.autoritate.de voto.z tex.i.c.z si christ⁹.de iureiu. Nec est hic aliqua exceptio maxime re ipa vel ex ꝓposito.ita ꝙ cōcludit dolū etiā presumptū.arg.l.oēs.§.luci⁹. ff.de his que in frau.cred.z.l.creditor.§.lucius.ff.mā.z.l.qui testm̄.de proba.z.l.si qs cū aliter.ff.de ꝟb.obli.quo casu rōne minoris etatis z enormis lesionis posset forte peti absolutio a iuramēto:vt no.per aliquos in.d.c.cū cōtingat.z in.c.ij.de pac.li.vj.z facit.c.j.de iureiu. Dico tñ ꝙ hic nō est talis deceptio. Sꝫ nulla si cōsideret̄ qualitas ꝓmittētis z illius cui facta fuit ꝓmissio z tēpus ꝓmissiōis z cōiunctio strictissima inter eos:que ꝯsiderāda sunt in qualibet donatione:vt in.c.z si qōnes.de simo.magne.de voto.facit.l.si seru⁹ cōis.ff.de dona.inter virū z vxo.z qδ no.in.d.l.cū qd.ff.si cer.pet. Nūquid aūt huic petitioni dotis hꝫ obstare illa exceptio vt pri⁹ reddat rationē de administratione bonorum paternorū:credo qδ non cum hoc casu nō agitur iudicio fratrū quo casu habet locum.l.filie licet in sacris.C.de collat. sed ex propria promissione ipsius dñi Bernardi Joānis.z de non liquido ad liquidū nō fit compensatio.l.fi.C.de compen.cū ibi no.maxime cū hec questio de administratiōe nō posset intra tantū tempus expediri quo dicta promissio erat mandāda executioni.iuxta no.per Bart.in.l.aufertur.§.qui compensationem.ff.de iure fisci. Nec obst. ꝙ obligatio fuit redacta in scriptura priuata.satis eñ est ꝙ possit fieri fides ꝙ fuerit dicti domini Bernardi Joānis iuxta materiā.l.cōparationes.C.de fide instr.z.l.scripturas.C.q pot.in pig.hab.maxime cū hoc sit sigillū ipsius:vt per Inn.in.c.ij.de fide instr.casus in.c. tertio loco.de ꝓba.z maxime in casu nostro vbi agit̄ de re fauorabili arg.l.i.§.accedit.C.de rei vxo.act.cū ibi not. ¶ Ex omnib⁹ ergo p̄dictis cōcludo dictā dominā Timborē posse petere tertiā partē in bonis paternis.vel tertiā partē habita diffinitione p̄dicta siue valeat testamentū cōditū per partē vel nō. ¶ Item dotē sibi promissam a fratre. Itē qδ in casu quo dictus frater suus nō reperiat̄ obligatus nomine ꝓprio z legitima sibi cōpetēs in bonis paternis nō sufficeret ad eam dotandā ſm cōditionē persone sue pōt agere cōtra fratrē tanꝙ̄ cōtra heredē patris ad dotem complendam sicut tenebatur ipse pater:potest etiā compelli tanꝙ̄ frater vbi omnia remedia sibi deficerēt vt plene patet ex predictis. Laus deo.

¶ Consilium.xiij.

1 ☞ Equitas in dubijs semper est obseruanda.

Casus est quedam mulier simul habēs masculū z feminā ex viro p̄mortuo nupsit secūdo viro ex quo suscepit duas filias:quo superstite diē suūz clausit extremū pri⁹ cōdito testō in quo in oībus bonis suis tā in prelegādo quā instituendo omnes filios tam primi ꝙ̄ secundi matrimonij equales fecit preterꝙ̄ in quarta parte bonorū suorū.nam inter viuos per prius cōtulerat filiabus secundi matrimonij. post mortē dicte domine omnes filie z filius masculus immiscuerunt se pariter cū bona cōcordia hereditati exigēdo multa debita hereditaria z vendēdo aliqua bona recipiēdo qsqꝫ portionē pro rata institutionis z p̄legati. Nūc filius primi matrimonij vult excludere a successione sororē suā prelegatā z cōsanguineā vigore statutoꝝ. De quib⁹ orit̄ pugna iuris. Et primo vr̄ dūtaxat filiū debere succedere in totū dicte matri exclusa sorore qδ vr̄ probari iunctis duobus statutis illo vꝫ sub rubrica qδ mulieres habētes zc.qδ incipit si qua mulier dotata a patre qualis fuit dicta soror ꝯtra quā agit̄ nō pōt succedere matri ab intestato quāuis supersit fili⁹ mascul⁹ ex ea.sed hec mater defuncta videt̄ in effectu decessisse ab intestato respectu trium partiū bonorū suorum vt colligitur ex scδo statuto superius alleg.vbi dicit̄ ꝙ mulier habēs filios vel filias nō possit relinquere vel donare vltra quartā partē bonorū suorū:sed de quarta parte possit disponere in p̄iudiciū filij masculi.pro hoc facit rubrū illi⁹ statuti z licitū est rubro arguere ex quo aperte nō contradicit nigro:vt no.plene per Jo.an.in addi.Spec.in ti.de dispu.z alle.in fi.z per gl.de peni.dis.i.§.hec aūt verba.z.C.etiaꝫ ob chiro.pe.pi.te.po.sup rub.z.C.ne fideius.do.den.z.l.vna.C.de ꝓfe.qui in vrbe cōstā.lib.xij.cū multis si.m. Itē ratio statuti excludentis filias dotatas a successione fuit vt ꝯseruaret̄ dignitas agnatiōis ad hoc.l.j.§.sed si seru⁹.ff.de vē.inspi.z ꝑ Bar.in.l.ij.C.q̄ sit lon.consue. Sed certe hec eadē rō non vr̄ fuisse in scδo statuto vt mulier non possit disponere vltra quartā partē z ꝙ relique tres partes diuidant̄ inter filios ꝓ rata:ergo satis est ꝙ mulier disposuerit inter viuos de quarta parte:de trib⁹ ergo partib⁹ nō potuerit disponere aliquid vt in rubrica statuit:z per ꝯñs vr̄ decessisse in illis ab intestato.arg.in.l.j.ff.de here.instit. ¶ Sed his nō obstantibus que si bene ponderētur non obstāt.cōtrarium puto de iure verius. Et primo hec soror hꝫ intentionē fundatā pro se ex testō cū fundamēto iuris cōis.in auf.vt cū de ap.cog.§.aliud quoqꝫ capitulū.z.C.ad orfi.si qua illustris. ¶ Videam⁹ ergo nūc an statuta p̄dicta eā excludere velint. Et ꝓ parte negatiua. Primo induco oīa statuta fere q̄ loquūt̄ sup hereditate decedētis ab intestato z reseruāt dispositionē voluntariā pr̄is vel matris ergo ipsa muliere disponēte potuerūt filie succedere cū masculis.ar.in l.cū p̄tor.ff.de iudi.xxv.dis.qualis.de p̄sump.nonne.z.l.cōmodissime. ff.de lib.z posth.z maxime qꝛ iura antiqua non debēt corrigi inꝙ̄tū reperit̄ posse.C.de ap.l.p̄cipim⁹.nec ꝑ subauditiones dꝫ induci legis correctio:vt not.gl.in.c.cupiētes.§.ceterū.de elec.lib.vj.vñ statuta ne corrigatur ius cōe deberent strictissime intelligi z restringi quātū fieri pōt.de iureiu.i nostra.facit.c.j.z.ij.de fil.p̄sby.li.vi.nec ꝑ similitudinē rationis debēt extēdi.l.qδ vero cōtra rationē.ff.de legi.ꝑ Bar.in auf.quas actiōes.C.de sac.san.ec. Nec obstāt illud statutū supi⁹ allegatū qδ vr̄ tollere mulieri disponēdi facultatem de tribus partib⁹ qꝛ si bene pōderat̄ non ob. Dicit enim ꝙ mulier habens filios vel filias zc.sic nō tm̄ filijs masculis voluit ꝓuidere sed ēt feminis. Itē nō tollit simpliciter ptātem disponēdi de trib⁹ partib⁹:sed cū limitatione si de sua dispositiōe filij priuarent̄. Itaqꝫ tūc non pōt disponere nisi de sua pte qñ filij priuarent̄ a successiōe ita ꝙ ad eos ille tres ptes nō venirēt.statutū ergo voluit prohibere dūtaxat inofficiosam seu indiscretam voluntatē seu dispositionē maternā nō aūt voluit tollere iustā z legibus cōsentaneā dispositionē qñ disponit equaliter inter liberos. ¶ Nō obstat si dicat̄ statutū facere mentionē de masculis tantū.dū dixit ita ꝙ filij priuarent̄ zc.qꝛ in illis verbis femine cōprehendūtur tum qꝛ masculinū cōprehendit femininū in hac cōclusione fauorabili plene iuxta no.in.l.j.ff.de ver.sig.z ꝑ Archi.in.c.si qs suadēte.xvij. q.iiij.z per Cy.in.l.quicūqꝫ.C.de ser.fugi.tum quia ex quo in principio fecit mentionē de filiabus verbū filij cōprehendit etiam filiā.arg. optimum in.l.qui filiabus.ff.de leg.j. ¶ Nō obstat ꝙ rubrum similiter dicit ꝙ mulieres habētes filios non relinquant vltra quartā partem.qꝛ cū verbis disponēs loquat̄ generalius z magis specifice etiaꝫ assignādo cām debet rubrū suppleri z intelligi secūdū nigrū:vt est gl. no.in.l.j.C.etiā ob chiro.pe.pi.te.po.z ibi no.z notat̄ i auf.ad hec.C. de vsu.in gl.z doc.in proemio decreta.z huic intellectui fauēt quinqꝫ ꝯsiderationes.primo eñ ꝑ hunc intellectū fauetur testō cui valde fauendū est vt hic in.c.cum dilecti.de dona.z.l.j.C.de sacrosan.ecc.z de re iudi.c.fi.vbi tex.optimus. Secūdo minus receditur a iure communi.z semp in ti.debemus restringere verba statuti vt minus ledāt ius cōmune quādo possunt maxime vbi etiā versatur preiudicium:vt est tex.no.in.c.cū dilectus.de cōsuetu.z.d.c.in nostra.z facit.d.l.qδ vero. ff.de legi. Tertio nō fit tanta differentia inter masculum z feminaꝫ z sic minus cōmittimus cōtra.l.maximū vitiū.C.de liber.p̄te. Quarto filie nō intātum excludētur a bonis maternis z sic ex parte earuꝫ est fauor ex parte filij est odium cū ipse filie tractarēt de non perdēdo isto iure quasi naturali.z filius tractat de iure querendo z non est par eademqꝫ ratio lucra capere z quesita perdere.l.si spōsus.§.si marit⁹.ff. de dona.inter vir.z vxo. Quinto z vltimo qꝛ in dubijs semper debemus sequi equitatē.l.placuit.C.de iudi.z de transac.c.fin.ff.de eo qδ cer.lo.qδ si ephesi.in fi.voluit ergo statutū prouidere filijs ab intestato secus ergo qñ ipsa mater vult disponere de bonis suis equaliter inter omnes filios zc.vt patet ex predictis nō obstāte quod supra dixi de cōseruando iure agnationis zc.quia in veritate non est eadem ratio quādo decessit ab intestato z quando vult condere testamētum qꝛ fieret maximum preiudicium mulieri in auferēdo sibi potestatem testandi.vt.l.j.C.de sacrosan.ecc. Item obstant rationes superius allegate. Et hec sufficiant.

¶ Consilium.xiiij.

1 ☞ Exceptio si fiat contra appellantem ꝙ in casibus a iure non concessis appellauit iudex debet ante omnia de hoc cognoscere.

2 Jurisditio vbicunqꝫ negatur per obiectum exceptionis declinatorie iudex ante omnia debet super ea pronūtiare tacite vel expresse.

3 Exceptiones declinatorie si sunt vere,non tenet processus super principali z quare.

4 Sentētia vbi in vna causa parit exceptionem nō debet in aliā simul accumulari.

In indiuidue trinitatis nomine amē. In cā seu questione vertēte inter Andreā Antonij Aretini ex vna pte:z Lazarū Thomasij Cōsamen. ex alia parte super petitione reductionis cuiusdā laudi inter eos lati

ad arbitrium

ad arbitriuz boni viri. Uisis omnibus corã me productis hũc articu-
lum concludo breuiter illud dũtaxat quod quesitũ extitit. an si dict⁹
Lazarus grauatus extitit possit habere per iudicem recursum eo qđ
ipsi Lazaro excipiẽti locũ reductionis ad arbitriũ boni viri nõ fuisse ꝛ
dictum iudicẽ audire potuisset per dictum Andream multis causis
ꝛ maxime municipales obstãtes dict⁹ iudex p̃ficit terminũ dictis ꝑti
bus ad iustificãdũ predictũ ꝛ sic ꝓnũtiauit ad vlteriora merita cause
procedendũ saluis tamen ꝛ reseruatis vtriqꝫ parti omnibus ꝛ singu
lis suis ꝛ cuilibet earũ exceptionibus ꝛ oppositionibus q̃ cuilibet ve-
niunt reseruãde ꝛ reseruari debẽt ꝛ possunt ipsis partibus ꝛ cuilibet
earum prout latius colligitur ex dictis actis que habẽtur hic pro ex-
pressis quatenus contingat hũc articulum. Et videt̃ primo qđ nullũ
grauamẽ ex illa sola interlocutoria seu prefixione termini eidẽ Laza
ro iniunctum fuerit qđ probat̃ sic super qualibet exceptione incidẽti
oportet iudicẽ pronuntiare tacite. s. procedendo ad actũ vlteriorẽ ex-
ceptione ꝯtrium vel expresse per suã interlocutoriã. iuxta ea que leg. ꝛ
no. in. c. j. de ordi. cog. ꝛ. l. j. C. de ordi. iudi. ¶ Nec refert vtrũ iudex ex-
presse sup̲ ea ꝓnũtiet an tacite transeundo ad vlteriora: vt probat̃ in
c. ex parte M. de appel. ꝛ ibi p̲ doc. ꝛ Jo. an. in. c. dilecti. eo. ti. ꝛ Bar.
in. l. a ꝓcedẽte. C. de dilatio. ꝛ iõ op⁹ est appellare si pars sentit se gra-
uatã ex preteritione vel actus transit in rẽ iudicatã vt plene no. in lo-
cis prealleg. ¶ Sed in casu nostro iudex statuẽdo terminũ sup̲ meri-
tis cause videtur exceptionẽ aduerse parti repulisse. Et sic super eam
interlocutũ fuisse: ergo satisfactum est iuri nec põt dici grauare ex eo
solo qđ exceptionẽ repulit cuz iudici sit tributa potestas repellẽdi vel
admittendi exceptionẽ q̃ sibi videt̃ nec ex eo solo grauat qđ exceptio
nem ꝓbabilem repulit. qꝛ potuit mouere ex iusta causa ad eã nõ ad-
mittendã expresse no. Inno. in. c. post electionẽ. de cõces. prebẽ. prope
fi. ꝛ Jo. and. in. c. sup̲ eo. el. j. de appel. hoc probat̃ in. c. interposita. eo.
tit. vbi ptꝫ qđ appellatio interposita a reiectione ꝓbabilis exceptio-
nis nõ iustificatur eo solo ꝓbato qđ exceptio legitima fuit apposita
ꝛ nõ omissa. Sꝫ oportet vt probetur veritas ipsius exceptionis ꝛ ibi
dicitur expresse qđ nõ cõtingit ex alio nisi ex ratione predicta. ita dicã
in ꝓposito nisi probet̃ veritas. i. ꝙ reductioni ad arbitriũ boni viri lo
cus nõ erat. nõ est ꝓbatũ grauamẽ ex illa sola ꝓnuntiatiõe. ¶ Scđo
clarius vr̃ ꝓbari sic iudex iste reseruauit partibus ꝛ cuilibet eorũ con
ceptiões ꝓpositas. igit̃ nulli p̃iudicauit cũ remaneat cuilibet ius suũ
saluũ. ꝛ qđ hoc potuerit facere est tex. in. c. ad dissoluendũ. de despon.
impub. facit. c. cumana. de elec. cũ ibi. no. igit̃ ꝛc. ¶ Sꝫ his nõ obstãti
bus q̃ vere nõ obstãt ꝯtriũ puto. Et p̃mo induco tex. i. c. roma. §. si vo.
1 cũ duobus. §. p̃cedentibus. de appel. li. vj. vbi dr † ꝙ si ꝯ appellantem
excipit̃ qđ in casib⁹ a iure nõ ꝯcessis appellauit debet iudex ante oĩa
de hoc cognoscere vt si appellatiõe p̲ oppositionẽ sit ad eũ deuoluta
iurisditio. Ad idẽ qđ habet̃ in. §. precedẽtib⁹. Sed in casu denegabat̃
iurisditio. ¶ Sꝫ exceptio. s. qđ recursus fuerat factus ad iudicẽ in ca-
su vetito a statuto ciuitatis. Et sic denegat̃ iurisdictio: ergo pri⁹ fuit
de hoc cognoscẽdum q̃ faceret trãsitus ad merita cause. hec em̃ peti-
tio reductionis est appellationis species: vt. l. nõ distinguemus. §. cuꝫ
quidam. ff. de arbi. no. in. l. societatem. §. si arbitrorũ. ff. pro socio. ꝛ in. c.
2 quintauallis. de iureiur. ¶ Scđo probat̃ sic. † vbicũqꝫ negat̃ iurisdi-
tio p̲ obiectũ exceptionis declinatorie debet iudex ante oĩa sup̲ ea ꝓ-
nuntiare tacite vel expresse: vt no. p̲ Jo. an. ꝛ alios in. c. j. de ordi. cog.
Nec debet ante fieri trãsitus ad merita cause etiã reseruatis exceptio
nibus. probatur in. c. si clericus laicũ. de foro cõpe. facit. l. fi. C. de exce.
no. in. c. inter monasteriũ. de re iud. ꝛ per Barto. in. l. quidã ꝯsulebat.
ff. eo. tit. ꝛ probatur in. l. si quis ex aliena. ff. de iud. ꝛ in. l. ij. si qs in ius
voc. vtrobiqꝫ not. ꝛ p̲ Inn. in. c. super literis. de rescript. ꝛ gl. in. c. j. de
offic. deleg. li. vj. ꝛ in. c. romana. de penis. eo. li. Sed in casu nostro op-
ponebat̃ talis exceptio qꝛ declinabatur iurisditio iudicis. ergo iudex
grauauit nõ ꝓnũciando prius super illa. ¶ Nec obstat si dicat ꝙ pro
nunciauit tacite transeũdo ad vlteriora: qꝛ nec etiã tacite hic ꝓnũtia
uit cũ reseruauerit partib⁹ exceptiões. ꝛ sic illa reseruatio potius no-
cuit q̃ ꝓfuit si em̃ ꝓnuntiasset expresse repellendo exceptiones Laza-
ri vel tacite trãseũdo ad actũ concepti sine illa preseruatione exceptio
nis. Ad videndũ vtrũ intulerit grauamẽ opꝫ cõsiderare statuta ꝛ oĩa
allegata per ea q̃. s̃. dixi. Sꝫ in casu nostro nõ oportet hoc examinare
q̃ eoipso grauauit qđ voluerit cognoscere de meritis laudi prius pro
nuntiato an sibi competeret iurisditio. ꝛ hoc declaro sic aut em̃ vole-
bat simul cognoscere de illis exceptiõibus declinatorijs ꝛ de meritis
cause simul ꝛ semel ꝛ resultat quedã cõtradictio. naꝫ ad exceptionẽ de
clinatoriã dicunt procedendũ ꝛ procedendo ad vlteriora dicit cõtra-
riuꝫ ꝛ hoc de directo est ꝯtra casum. c. exhibita. de iud. ꝛ. c. tuã. de ord.
cog. ꝛ. c. lator. q filij sint legi. not. tangit Fede. consil. ccxxj. aut voluit
prius procedere super meritis laudi ꝛ postmodũ super exceptionibus
declinatorijs ꝛ ordo est peruersus ꝛ p̃poster⁹ ex cuius prouisione vel
redditur processus nullus qꝛ est ꝑuersio ordinis eiusdem cause. iuxta
plene no. in. l. prolatam. C. de sen. vel saltem tribuit facultatẽ appellã
di. iuxta. l. j. C. de appel. ꝛ no. i. c. ij. de ordi. cog. ¶ Nã grauamẽ infert
3 partibus nõ modicum. † si enim exceptiões declinatorie sunt vere nõ
tenebit processus sup̲ principali ex quo iudex prius nõ pronuntiauit
sup̲ sua iurisdictiõe: vt plene no. Inn. in. c. p̃terea. de dila. ꝛ p̲ Jo. an. i
regula sine possessiõe. de reg. iur. li. vj. in mercu. reperirent̃ igit̃ partes
frustra litigasse ꝙ quãtũ sit graue ꝗsqꝫ sensit. ¶ Item ꝛ tertio obstãt
merita accumulationis. de qua in. l. edita. C. de eden. ꝛ. l. fundi. ꝛ. l. sed
4 si. ff. de exce. ¶ † Ubicũqꝫ em̃ sententia sup̲ vna causa parit exceptio-
nẽ in alia nõ debẽt simul accumulari vt in iuribus p̃allẽ. Sed sic erat
in casu nr̃o. nã si ꝓnũtiat̃ exceptiõi reductioni ad arbitriuꝫ boni viri
obstare statutũ vel cõuẽtionẽ locũ nõ haberet obstat exceptio sup̲ co-
gnitiõe seu in purgatiõe laudi igit̃ ꝛc. ¶ Et p̲ hoc remanẽt soluta pri
ma cõtraria. Dico em̃ ꝙ sup̲ illis exceptionib⁹ iudex ꝓnuntiauit etiã
tacite ꝓpter p̃seruationẽ exceptiõis, idẽ licet nõ grauauerit nõ repellẽ
do exceptiões grauauit, tñ i eo qđ voluit facere trãsitũ ad merita cãe
prius nõ discussis ꝛ examinatis exceptiõibus declinatorijs hoc exp̃s-
se voluit Ant. de but. i. c. exhibita. i. j. col. vbi dicit ꝙ nõ debet fieri ta-
lis trãsitus reseruatis exceptionib⁹. Et hoc oẽs tenent licet fuerit va
rietas inter doc. nũquid ꝓcessus teneat appellatione ꝛ exceptione nõ
interpositis qđ ibi plen⁹ ꝓsequor sꝫ hic nõ tãgo qꝛ nõ facit ad ꝓposi
tũ. ¶ Cõcludo ergo istũ Lazarũ fuisse grauatũ ex illa ꝓnũtiatione ꝛ
p̲ cõsequẽs in oĩbus alijs actib⁹ postea secutis cõcernentibus merita
laudi: ꝛ p̲ hoc tñ nõ ꝯcludo dictũ Andreã fouere iniustitiã sup̲ princi
pali: nõ em̃ fuit mihi cõmissum vt cõsulerẽ vtrũ potuerit peti reductio
illius laudi ad bonã equitatẽ: sed solũ vtrũ dictus Lazar⁹ fuerit gra
uatus ex ꝓnuntiatiõe iudicis. vt dixi ꝙ sic p̲ p̃dicta ꝛc. Nico. abbas.

¶ Consilium. xv.

1 ☞ Contractus iudicandus est a principali intentione contrahentiũ
qñ vno ꝛ eodem contractu interueniunt due species cõtract⁹ seu duo
proportionabilia diuersis contractibus.

2 ¶ Usura non oritur ex vero contractu locationis: sed tantũ ex puro
contractu mutui.

3 Usura est lucrum ex mutuo pacto debitum vel exactum.

In iesu Christi nomine eius
qꝫ genitricis. Querit̃ an p̃dict⁹ cõtractus sit feneratiti⁹ cũ
vltra locationẽ locator obligauerit se ad mutuandũ flore-
nos decẽ pro tp̲e sex annorũ qb⁹ locatio est duratura ꝛ sic exequẽdo
obligationẽ realiter mutuauit. ꝛ videt̃ p̃mo ꝙ sic: quiqđ em̃ ex mutuo
iungit̃ pacto precedente vel actione subsequẽte ꝗcqđ sit, illa vsura est.
xiiij. q. iij. c. ij. ꝛ. iij. quinimo sola spes aliqđ ex mutuo cõsequẽdi secuta
datione facit hoĩeꝫ vsurariũ: vt in euãgelio Luce mutuũ dãtes nihil
inde sperãtes. Et trãsitiue in. c. cõsuluit. de vsu. Sed in casu nostro cõ
modũ reale estimabile venit ex illo mutuo. cũ al's est cõductor nõ obli
gasset se ad tantã pensionẽ cõstituendã: ergo est cõtractus vsurarius
cũ quicqđ accedat sorti ex parte accipiẽtis vsura est in iuribus p̃alleg.
¶ Itẽ conuẽtũ fuit cũ mutuũ fuerit gratuitũ sꝫ animo habẽdi maio
rem pẽsionẽ: igit̃ ꝛc. Ad ideꝫ facit. c. si qs obiecerit. qõ. iij. vbi dicit qđ
si vendo vnũ ex duobus si qđ alterũ non cõtingit ꝛ alterũ cẽset̃ vẽdi-
tum. Sed in casu nostro nõ fuisset cõstituta tanta pẽsio respectu loca
tionis nisi intercessisset mutuũ: igit̃ totus cõtractus potest dici vsura
rius. ¶ Sed his nõ obstantib⁹ q̃ vident̃ obstare cõtrariũ puto de iu
1 re verũ. Et primo est subtiliter cõsiderandũ † ꝙ vbicũqꝫ ex vno ꝛ eodẽ
cõtractu interueniunt due species cõtract⁹ seu duo proportionabilia
diuersis ꝯtctibus iudicãdus est cõtractus a principali intẽtiõe cõtra-
hentium vbi nõ apparet de intẽtione recurrendũ est ad cõiecturas. ꝛ
hoc expresse voluit Jo. an. in. c. ad q̃stionẽ. de re. ꝑmu. ꝛ Bar. in. l. ari
sto. de dona. sensit Cy. in. l. cũ te. C. de pac. inter emp. ꝛ ven. ꝛ ꝓbat̃ in
l. tenet̃. C. de act. emp. ꝛ in. l. si tibi. ff. si cer. pe. ꝛ. l. ꝗcqđ. de acq. re. do. ꝛ
in. c. ad q̃stiones. vbi patet qđ pro alia specie nõ iudicat̃ cõtractus ꝑ-
mutationis habito respectu ad speciẽ q̃ interuenit sed potius vendi-
tio habito respectu ad pecuniã ꝛ principalẽ intentionẽ cõtrahentiũ.
insti. de emp. ꝛ ven. §. pretiũ. ita ecõtra. si ꝑmutaui rem meã cum tuã:
ꝛ qꝛ mea plus valebat adiecisti certã quãtitatẽ pecunie nõ iudicatur
emptio ꝓpter p̃tiũ qđ venit accessorie: sed ꝑmutatio propter species
ꝑmutatas ꝛ principalẽ intentionẽ ꝑmutare volentiũ vt ꝓbat̃ in. d. c.
ad q̃ões. ꝛ no. Bar. in. d. l. aristo. ita dico ad ꝓpositũ in isto ꝯtractu
interuenerunt duo habẽtia naturã diuersam videlicet locatio ꝛ ꝯdu
ctio: cõiecturari multũ ex cõuentione. debemus ergo iudicare hũc con
tractũ s̃m intentionẽ contrahentiũ locationẽ ꝛ conductionẽ: ꝛ clare
patet ex verbis contractus licet mutuũ veniat accessorie ad seruãdũ
ipsi cõductori vt melius possit habitare in re locata. Igitur lucrũ in-
de prouenient non dꝫ attribui mutuo: sed locationi. ¶ Sed presup-
posito ꝛ non concesso qđ hic non apparet de mente contrahentiũ ta-
men coniecturis hoc colligitur euidẽter. Primo qꝛ anteq̃ submitte-
retur obligatio mutui iam ex cõtractu locationis vinee cõductor se
obligauerat ad affictum siue pẽsionem illam pro vinea dũtaxat. Nec
aliquid dicit̃ qđ ratione mutui. Item ipsa res locata est lõge pretio-
sior q̃ ipsa quantitas mutui. Item quod fuit actum vt pecuniã mu
tuatã possit restituere quãdoqꝫ: nec per hoc aliquid diminuitur de pẽ
sione statuta ratione locationis. Et hec est maxima coniectura: quia
respectu mutui pensio non fuit statuta alias fuisset actum vt soluto
mutuo pensio diminueretur saltem pro parte. Item non poterat iste

locatore repetere mutuū qñcūqꝫ durāte tpe locationis.ergo ratiōe lo
catiōis fuit factuꝫ al's potuisset repetere quādocūqꝫ vt est de natura
mutui:ita qꝺ pōt dici ꝙ nō sit ex toto verū mutuuꝫ seu nō hꝫ oīa sua
accidētalia seu naturalia ꝯctus.Ad hoc qꝺ no.per gl.in.l.si penā.ff.
de ver.obli.in.d.l.si tibi.ff.si cer.peta.Quid vltra inspiciat̃ ꝯsuetudo
regiōis in qua mediario quasi semꝑ aliqd p̄stat̃ vt possit se meliꝰ re-
gere ad hoc de pig.c.illo vos.⁊.l.qꝛ semissēꝫ.ff.de vsufr.⁊.ff.ꝺ edil.edi.
qꝺ si nolit.§.qꝛ assidua.⁊ qꝺ no.Bar.i.l.nemo est q nesciat.ff.ꝺ duo.
2 reis.†Ex ꝯtractu vero locatiōis non oritur vsura.sed tm̄ ex puro cō
tractu mutui.vt in.c.eĳciens.lxxxviĳ.di.no.plene per Jo.an.in regu
la peccatū.de reg.iu.lib.vi.in mercu.Non ob.qꝺ interuenit mutuuꝫ.
Nā ex stipulatiōe pōt quis se obligare ad mutuādū.vt.d.l.si penam.
ff.de ver.obli.vñ obligant iste se vt ille faciliꝰ possit se regere in re lo-
cata.hoc idē ꝓbat̃ in prealle.c.ad questiones.iūctis ibi no.per Inn.
vbi patet ꝙ vna ecclesia cum suis possessiōibus potest cōmutari cum
alia ecclesia ⁊ suis possessionibus:⁊ si altera abundat in possessionibꝰ
pōt licite per aliā partē refundi pecunia.Nec ꝑ hoc dicit̃ dari pro iu-
re spirituali:sed potius ꝓ fundis:dūmodo cōtractus sint sepati.saltē
quo ad naturā:vt ibi dicit Inn.cum non agāt pecuniā immiscere cū
spūalibus sed ꝓ tpalibus.ita dico ad ꝓpositū,ex quo pēsio nō est con
stituta pro ipso mutuo sed pro re locata.vt clare colligit̃ ex cōtractu
⁊ predictis verbis ꝯctus.Non obstat interuentio mutui possum tibi
donare pecuniā cū hoc vt tu illā mihi mutues.d.l.si tibi.ita possuꝫ ti-
bi cōstituere certā pēsionē ex re tua mihi locata.cū hoc vt mihi certaꝫ
quātitatē mutues.Nec ago ex mutuo constituere pēsionē:ꝫ volo a te
hāc prerogatiuā ⁊ cōmoditatē.nā cū illa pecunia possum multa bōa
agere etiā cū re locata,⁊ ꝑcipere lōge plures vberiores fructꝰ. ¶ Itē
⁊ vltimo in casu nostro deest diffinitio vsure.ergo ⁊ ip̄m diffinitū:vt
3 notat̃ suꝑ rubrica.de sum.tri.⁊ insti.de ob.in p̄ncipio.†Est em̄ vsura
lucrū ex mutuo pacto debitū vel exactū vt notat̃ in dicta regula pec-
catū.Sed hic lucrū nō prouenit ex mutuo.sed ex ip̄a locatiōe.vt ptꝫ
in ꝯctu ⁊ ex predictis ergo nō est vsura.Ad iudicandū aūt cōtractuꝫ
vsurariū vt in foro cōtentioso debet inspici forma cōtractus.vt in.c.
ciuitate.de vsur.Sed iste ex forma sui est locatiōis ⁊ cōductiōis.Non
obstāt contraria superius allegata quia nego ꝙ pēsio constituat̃ hic
rōne mutui:sed ratione rei locate:nec aliquid hic principaliter datur
occasiōe mutui:sed totum attribuitur locationi,licet cōductor volue
rit hoc cōmodum a locatione vt facere ibi aliquam prestātiā duratu
rā tpe locationis vt forte posset emere boues:instrumēta vel similia.
Concludo ergo cōtractum non iudicandū ex sui forma vsurariū:sed
locationis ⁊ conductionis ⁊c. Nico.Abbas.

¶ Consilium.xvi.

1 Testes duo in qualibet re probanda sufficiunt.
2 Notarius deponens super aliquo casu nō facit maiorem fidem quā
vnus testis.

Christi nomine inuocato ad

clarā decisionē p̄ntis dubĳ tria sunt examināda. ¶ Pri-
mo an dictus donatus teneat̃ cōi castilionis tāꝙ institor
ipsiꝰ cōis seu dicti andree. ¶ Scꝺo an saltē sit obligatꝰ rōne ꝓmissio
nis sue quā dꝛ fecisse dicto cōi s̄m affectionē p̄fatorū sic deponentiuꝫ
qꝺ est q̄rere vtrū dicta illorū testiū plene ꝓbēt per dictū factū. ¶ Ter
tio an saltē oībus deficiētibus teneatur donatꝰ ratiōe sequestri qꝺ di
citur sibi factū per cancellariū cōis castilionis.Posset addi ⁊ quartū
an predictis nō sufficiētibꝰ distributiue ad ꝓbādā intentionem dicti
cōis ꝓbent saltē in vnū collecta.Et primo respectu primi videt̃ dictū
donatū obligatū fore vt institorē.Nā institor obligat̃ ex ꝯctibus per
eū gestis etiā functo officio cū illud officiū sit voluntariū sicut dicimꝰ
in ꝓcuratore ⁊ similibꝰ:vt no.gl.⁊ Bar.in.l.ꝓcurator qꝺ.C.ꝺ ꝓcur.
videt̃ ibi tex.⁊ in.l.seruū titĳ.ff.man.lꝫ quidā tenuerūt cōtrariū.ꝫ pri
mū videt̃ cōis opinio.⁊ hoc sentire videt̃ glo.in.c.sicut.xlviĳ.dist. Sꝫ
predictus donatꝰ fuit institor cōmunis dicti Andree qꝺ probat̃.Nā
institor est qui preficit̃ aliene negotiationi questuarie.vt in.l.institor.
⁊.l.quicūqꝫ.ff.de instito.plene ꝑ Inn.in.c.qꝺ quibusdā.de fideiuſ.Sꝫ
dictus donatus fuit prepositus negotiatiōi satis per dictū Andreā
⁊ sic fuit eius institor:⁊ per cōsequens obligatus existit communitati
castilionis.⁊ cuicūqꝫ alteri ratione cōtractus.l.i.ff.de exerci.potest di-
ci ꝙ fuit institor cōitatis castilionis inquātū gessit negotium suum,⁊
eius nomine sal vendebat. ¶ Sed his nō obstātibꝰ que vere nō ob-
stant contrarium puto de iure verum.Nā institor nō tenetur nec orit̃
illa actio institoria ꝯ eū vel cōtra proponentē nisi respectu cōtractus
gesti ꝑ eū in officio sibi deputato,vñ cessante altero cessat dicta actio
⁊ ita in casu nostro cessat.Nam dictus donatꝰ solū fuit prepositꝰ ad
vēdēdū sal ad minutū nō aūt ad emēdū nec ad recipiēdū sal a cōi flo-
reñ.vel ab aliqua alia persona igitur nō pōt teneri tāꝙ institor ex cō
tractu facto per Andreā magistrū suū:hoc exp̄sse in.l.quicūqꝫ.p̄alle-
gata.ff.de instito.in.§.nō tm̄ onine.vbi dicit̃ ꝙ si aliquis fuit preposi-
tus ad vendendū solum tenet̃ quatenꝰ vēdidit nō aūt si emit.⁊ idem
eꝫ.Itē non obligatur institor nisi quatenus ipse contraxit in officio
sibi destinato.vt in.l.i.de exerci.§.nō aūt ex omni casu.Sꝫ in casu no-
stro dictus donatus cuꝫ cōtraxit cum cōi castilionis nec cū eo vigore
sui officĳ cōtrahere poterat cū solū esset p̄positꝰ ad vēdēdū sal ad mi-
nutum ⁊ dicto cōmuni nō vēdidit sal nec ab eo emit nec tāꝙ institor
emere potuisset cū excessisset finē sui officĳ.Solū ergo obligabit̃ dictꝰ
Andreas quatenus ipse cōtraxit tāꝙ institor vēdēdo sal.⁊ sic nō offi
cio cui erat p̄positus.Nec pōt dici fuisse institorē dicti cōis cū ꝑ ipsum
cōe nō fuit prepositus alicui negotiationi.Ergo nō fuit eius institor
d.l.institor.⁊.l.quicūqꝫ.Nec gessit negotiū cōis.ꝫ solū ipsius Andree
nec potest dici obligatus cōmuni ex eo quia sal erat ipsius cōis:qꝛ ex
venditione ⁊ traditione facta in ipsum Andreā fuit acq̄situm dñiuꝫ
ipsius salis.l.traditionibus.C.de pac. ¶ Sed presupposito nō tamē
concesso ꝙ sal ipsum remāsisset in dominio dicti cōis:tamen pecunia
inde proueniens nō est cōis:sed illius qui vēdidit vel cuius nomine
vendidit.l.si pecunia.C.si qs alteri vel sibi.Unde rectius dictꝰ dona
tus soluit pecuniam dicto Andree.nec in aliquo tenetur dicto cōmu
ni:obligatur em̄ Andree rōne ꝯctus etiam ex traditione rei aliene.l.
si vrbana.ff.de condi.indebi.Inn.in.c.in literis.de testi.vbi no. dicit
per.d.l.ꝙ soluens locatori rei aliene liberatur cū dicto locatori tenea-
tur ratione cōtractus.Nec pōt cōueniri per dñm rei:quia cū eo nullū
contractum gessit. ¶ Secundo principaliter faciūt no.per doct.⁊ gl.
in.c.michael.de vsur. ¶ Cōcluditur cōi opinione ꝙ nudus minister
ad vsurā exercendā nō obligatur ad restitutionē cum solus fuerit pre
positus ad mutuandū ⁊ lucrum recipiēdum ideo vltra id quod gerit
non nascitur obligatio licet gl.in.d.c.sicut aliud senserit fundando se
quare a iure reprobatū gessit.Sed non in casu nostro videtur quo ad
mētem iuris cōuenire vt iste donatus teneatur cū rem licitam gessit ⁊
nudus minister fuit ad vēdendū sal ad minutū:qꝛ nec tacite nec exp̄s
se sed ad hoc tantū nec aliqd cum cōi gessit.Non ergo dꝫ obligari cōi
ad pretium salis vel ad solutionē gabelle.ex cōtrario sequeret̃ ad se-
cūdū ꝙ nudus minister obligaret̃ in his que gessit,cū magister extra
officium supra deputatū contra.l.in oībus negotĳs.ff.de act.⁊ oblig.
Et hoc quo ad primū ⁊ secundū an obliget̃ rōne asserte ꝓmissionis.
¶ Sed numqd per dicta illorū testium ꝓbet̃ asserta promissio vr̄ qꝺ
sic.nam realiter in qualibet re ꝓbāda sufficiūt duo testes:etiā ex lege
diuina.vt in euāgelio in ore duorū vel triū ⁊c.Et habet̃ in iure ī mul
tis locis in.c.lꝫ.lo primo.de testi.⁊.ĳ.q.iiĳ.ꝑ totū ⁊ iura satis in hoc
vulgaria sunt ꝫ in casu nostro nedū sunt duo testes sed lōge plures.
Nam sunt quatuor qui erāt tūc de prioribꝰ dicti castri qui testificari
possunt in causa cōmunitatis.vt ꝓbat̃ in.c.insuper.⁊.c.cū nūtius.de
testi.⁊.c.si xp̄s.in fi.de iureiur.⁊.xiiĳ.q.ĳ.super prudētiā.⁊ maxime in
negotĳs q̄ gerūtur in ipsa cōitate.ar.l.in.l.cōsensu.C.de repu.ꝑ qꝺ in
l.parentes.C.de testi.⁊.c.veniēs.el.ĳ.de testi.in.c.tertio loco.de prob.
Item adsunt hic alĳ duo testes qui adiuerunt dictū donatū dicentē
se obligatū fore dicto cōi ⁊ p̄dicto Andree plene nō probāt de per se:
qꝛ deponūt suꝑ verbis enuntiatiuis prolatis propter aliud.in.c.si pa
pa.de priui.lib.vi.no.in.l.ex hac scriptura.ff.de dona.⁊ in.c.si.de suc.
ab intestato.tm̄ inducunt presumptionē,q̄ multū adiuuat dictū alioꝝ
testium.pro hoc bonus tex.cū gl.in.c.illud.de presum.⁊ in.c.cū olim.
de censi.⁊ probatur in.d.c.si.Item adest seu cōcurrit dictum cācella-
rĳ.q dicit audiuisse sepe dictum Andream proponētē in arēgaria ꝙ
dictus donatus soluat cōmuni. ¶ Sꝫ his nō obstātibus puto quod
ex dictis illorū testium plene non prohibetur qꝺ dictꝰ donatꝰ se obli-
gauerit cōmuni.nā dicti hoīes qui fuerūt ex prioribꝰ illo tpe multipli
citer p̄nt repelli a testimonio.Primo quoniā vbicūqꝫ singuli de vni-
uersitate deponūt in fauorem vniuersitatis in actu qui succedit post-
modum in fauorē cōmodi seu incōmodi singuloꝝ de vniuersitate nō
sunt tales idonei testes:qꝛ in effectu deponerēt super facto proprio ⁊
consequunt̃ cōmodum.hoc probatur ratione naturali.debemus em̄
attendere effectū rei vt apertissime tenēt doctores.⁊ maxime Jo.an.
in.c.cū nuntius.prealle.⁊ in.d.l.parētes.vbi dicit ꝙ si cōitas conten-
dit de pascuis ipsius cōmunis vbi sint pascua singuloꝝ illi de vniuer
sitate nō sunt idonei testes.Et maxime hoc ꝓcedit in vniuersitate se-
culari.Nam singuli nō sunt effecti ad istā vniuersitatē vnde non pro
bāt ita plene sicut alĳ:nec etiā tractat̃ solū cōmodū vniuersitatis. vt
no.Arch.in prin.sed in casu nostro nedū tractat̃ de cōmodo ⁊ fauo-
re vniuersitatis secularis:sed in ꝯñia de preiudicio singulorum:quia
deficiēte dicta probatione collecta venit imponēda singulis ad satis-
faciendū oneribus cōitatis.⁊ ꝓ hoc facit qꝺ not.Bar.in.l.deferre.ff.
de iure.fis.⁊ in.l.oībus.C.de testi.vbi dicit qꝺ procurator ad negotia
nō est idoneꝰ testis quādo perdita ipsa remaneret obligatus. ¶ Itē
⁊ secundo dicti qui fuerunt priores repellunt̃ a testimonio rōne suspi
tionis dāni eis imminētis:quoniam nō reperiēdo idoneos fideiusso-
res ipsi tenētur in subsidium.ff.de mag.conue.per totū.Nec obstat si
dicatur qꝺ ex superabūdanti non ex necessitate receperunt dictam fi-
deiussionem.Nam licet nō reperiatur expresse in statuto cōmunitatis
statutū:tm̄ ex quo cōsuetudo antiquissima est in dicta cōitate vt prio
res recipiāt fideiussores ab emptoribꝰ gabelle p̄dicte eo ip̄o qꝺ assum
pti fuerint isti ad officiū prioratus vidētur obligari ad satisfaciendū
quod per alios solitū est fieri.Pro hoc videtur tex.in.c.ecclesiasticū.⁊
in.c.his.xi.dist.bene facit tex.in.l.ꝙ si nolit.in.§.qꝛ assidua.ff.de edil.

edic:pro hoc q8 no. Bar.in.l.nemo est qui nesciat.ff.de duo.reis.z ibi dicit q in 9ctu tacite venit id q8 solitum est fieri:z ideo dicti quondã priores nõ sunt in hac re idonei testes cũ euitent dãnũ de facili deponerẽt sup dicta pmissiõe. ¶ Itẽ z tertio nõ sunt idonei testes:qñ vbi cũq3 officiales etiã deposito officio volunt deponere de actu gesto corã se vel p se ex cui9 gestiõe vel omissiõe laus vel vituperium posset eis ascribi nõ sunt idonei testes:z ẽ no.doc.in.c.cũ nobis.de test.p Inn.in c.iij.de arbi.Sed in casu nostro vituperiũ vel ignorantia posset eis ascribi sicuti nõ puidissent:nec fecerunt vt alij pdecessores.igit zc.tres iste 9siderationes etiã singule 9siderate videnť sufficere z multo fortius vbi oẽs cõuenerũt vt in casu nostro. nec obstat dictũ illoz duoz testiũ.Nã p'o vt dixi solũ deponũt vbis enũtiatiuis platis propter aliud nec faciũt psumptionẽ:q2 sunt singulares.nã 9ponũt sup diuersis 9fessionib9 z nõ sup eadẽ re vñ l3 verus testis faciat psumptionez qñ deponit sup ipo facto.de quo queriť:secus tamẽ est qñ deponit in iudicio.op3 eñ q8 duo testes ad minus pbent iudiciũ nec vnus testis releuat.ita notabiliter sentit gl.z apertius Bar.in.l.fi.ff.de questioni.Sed in casu nostro illa verba enuntiatiua solũ faciũt iudicium cuz fuissent plata pter aliud nec pbant per quos testes:z ideo non releuant:nec coadiuuãt.Et pro hoc.c.cũ dilecti.de elec.c.tam lr̃is.de test. maxime in absentia patris.l.certũ.§.si qs absente.ff.de confes.z q no. in.c.fi.eo.titu.Nec obstat dictũ cãcellarij q nõ est iurat9 nec deposuit in forma testimonij vt in sequenti mẽbro latius diceť. Item necessario nõ 9cludit obligationẽ subsecutã s3 solũ dicit q Andreas dicit se facturũ q donatus solueret cõi vñ nõ sequiť qui fecerit maxime cum ipsemet Andreas postea deposuerit dictũ donatũ nunq̃ se obligasse. Et p hoc pt3 qd dicendũ in scdo:z satis pt3 r: sponsio in cõtrariũ ad tertiũ.nã qd obligeť rõne secundi z non stãdo in verbis:dico primuz q8,cum sequestrũ nõ appareat p lr̃as cancellarij 9fectio postmodum ad reqstionẽ dñoz nullo mõ pbať seqstrum posse etiam si cancellarius nunc attestareť sequestrũ fuisse factũ in plenissima forma: z hoc pbatur apertissime primo:q2 viue voci notarij non est credendum.vt no.Hosti.in.c.post cessionem.de pb.quinimo scriptura sua nõ facit fidem etiã cõcepta super actu nisi habeat inscriptionẽ testiuz.vt in auf. de here.z fal.§.si vero absunt.z in auf.de tabel.z in auf.de fide instr. sed hoc casu etiã scriptura notarij nõ apparet:quia iste litere cancellarij mere testimoniales attestãtes factũ de pterito nec fuerũt scripte tẽpore q̃ diciť rogatus:nec est in pthocollo suo:ergo nullã fidẽ faciunt

2 vt in dictis iuribus legiť z notať. ¶ †Itẽ notarius deponẽs sup aliquo casu nõ facit maiorẽ fidem quã vnus testis:sed cõputať in numero testiũ.vt.l.domitius labeo.de test.z clarius in.c.cũ ioannes.de fide instru.z in casu nostro nõ habent vim vni9 testis:quia nõ deponũt in forma iuramẽti:nec citata parte nec pstito iuramento:z ideo nihil valet dictũ suũ:vt pbať aperte in.c.tua.de coha.cle.z mulie.z i.c. insup. in.c.tuis.de testib9. ¶ Itẽ psupposito q nunc veniret z iuraret i forma testimonij nõ faceret plenã fidẽ:q2 vnus testis non sufficit etiam si epali pfulgeat dignitate.vt dicit tex.in.c.licet ex quadã.de test. Et p h̃ infero ad id q8 dixi de quarto dubio.nũquid debeãt oẽs iste pbationes seu psumptiones simul 9iungi ad faciendum plenã fidẽ:iuxta regťam q̃ nõ prosunt singula multa iuuãt in.c.cũ causam.de testi. z i l.iij.ff.eo.z breuissime dico q 9iungi nõ debeãt:q2 vbicũq3 cõueniunt psumptiones diuerse speciei nõ cõiunguť ad faciendã plenã pbationem:q2 cũ nõ 9mittanť in vnã nõ sunt 9miscibiles:h̃ est theorica bar. in.l.admonẽdi.ff.de iureiu.z Io.calde.z alioz in.d.c.cũ causam. S3 ita est in casu nostro:nã sequestrũ est vnũ factũ de per se separatũ a promissione asserta:ergo nõ põt 9iungi nec coadiuuat dictum illorum testium:q qñ fuerunt priores:z dictũ duoz in nullo releuat.vt.S.dixi. Quare 9cludo pdictis autẽticis dictũ Donatum non esse contractui Castillionis aliqualiter obligatũ.igiť zc.Laus deo. Nico.Abb.

¶ Consilium.xviij.

1 Mulier habens sexaginta tãtum in bonis suis si donauit illa alicui vt eam aleret:nec ad hoc reqsiuit iudicem loci nec nepotem suum: queritur an preiudicet nepoti.

Stãte statuto tenoris infrascripti videl3 si qua mulier habẽs filios vel filias legitimas vnã vel plures cuiuscũq3 sexus fecerit testamẽtum vel codicillos vel donationes nõ possit relinqueere dare vel vendere vl' alienare ita q8 filij ei9 q remanserunt postea possint priuari bonis suis nisi causa necessitatis vl' victus:saluo q8 quartã partẽ bonoz suoz p suo arbitrio dispẽsare vel de ea possunt disponere nõ obstãte dispositiõe q̃ primo facta erat postea fuit facta aditio:vt ibi dicit filios habẽs. Dicit etiã nepotes descendentes ex ea z detracta fuerũt illa vba. videlicet fecerit testamentũ vel codicillos vel donationes vt fuit additũ in fine:relique tres partes pro rata diuidanť. ¶ Item alio statuto puisum fuit q nulla interpretatio fiat vel admitti debeat sup aliq̃ caplo statuto:z sed sicut verba iacent simpľr z vulgariter intelligãt absq3

1 vlla interpretatione.† Cõtingit in facto q mulier quedã habẽs forte sexagita in bonis non habens aliter vñ viuat,donauit illa bona quibusdam attinentib9 cũ hoc vt deberent eã regere.Nec ad hoc reqsiuit iudicem loci nec nepotẽ filiũ filie.qriť nunqd preiudicať ex hoc dicto nepoti q̃ ad tres partes.Breuitatis causa arbitror q sic:ita q8 dicti sui attinentes habebunt illa bõa,put iter eos 9uentũ extitit. Moueor primo q pdictũ statutũ excipit a puisione sua casum necessitatis nec casum exceptũ aliter determinauit.ergo pure relinquitur sub dispositione iuris cõis p hoc q8 de exceptione not.glo.sup rub. de regu.iur. lib.vj.facit optime.c.susceptũ.de reg.iur.lib.vj.z.l.commodissime.ff.d libe.z posthumis.Sed de iure cõi possunt parẽtes ascendẽtes de suis bonis libere disponere nõ reqsitis filijs vel nepotib9 nec iudicibus:dũmodo nõ faciãt in fraudẽ descendẽtiũ.vt not.in.l.hereditati.ff.de bo. auto.iud.pos.vbi per Bar.in.c.raynutius.de testa.itaq3 filij nil habebunt post mortẽ parentũ.vt ibi.ergo licuit isti mulieri seruãdo ius cõmune 9trahere put fecit nepote vel iudice nõ reqsito. ¶ Secundo et idẽ pbať sic.vbicũq3 statutũ emanat 9 iuris dispositionẽ est strictissime intelligendũ:z recedẽdũ est a terminis iuris cõis quãto min9 fieri põt.vt.l.j §.hec aũt vba.ff.de neg.gest.l.si viro.§.de vero.ff.sol. matr. in.c.in nostra.de iniur.not.Inno.in.c.cum causam.de rescrip.z Bar. in.l.omnes ppli.ff.de iusti.z iure.Sed in casu nostro statutũ hoc est cõtra ius cõe.vt mater nõ possit disponere nisi de quarta. ergo quaten9 excepit cãm necessitatis d3 reduci ad ius cõe:vt libere in casu necessitatis possit disponere de oibus bonis sicut põt de iure cõi etiã necessitate cessante.Satis eñ statutũ operať 9 ius cõe cũ piudicet extra casuz necessitatis. ¶ In casu ergo necessitatis cessare debet cõis interpretatio z additio:quare nõ potest fieri recursus ad iudicem vel ad nepotẽ sine lesione iuris cõis:q non est necessario fiendũ:q2 statutuz debet restringi vt reducať ad terminos iuris cõis in.c.cũ dilectus.de consuetu.z.l.ij.C.de noxa.Non ergo debet ampliari z late intelligi vt recedatur a libera facultate iuris cõis:sicut fieret in casu nr̃o si esset opus recurrere ad iudicẽ vel nepotẽ. Idem ex isto intellectu cõtrariũ sequereť quod mulier tenereť recipere alimẽta ab ea forte a qua non vellet:q8 nunq̃ fuit de mente statuti. Sed tñ voluit cõpescere illicitã z effrenatã dispositionẽ mulieris in piudicãdo suis descendentibus. ¶ Itez z quarto statutũ in principio dicit realiter mulierem non posse alienare postea excepit simpľr casum necessitatis sui victus.ergo tunc põt alienari sine requisitione nepotis vel iudicis.alias autẽ nõ diceret nõ posse simpľr.nã nõ simpľr diciť posse qui debet habere alterius 9sensum vel seruare aliquã solẽnitatem.l.tutor qui repertoriũ.ff.de admi.tuto. z.C.de predi.mi.sine decre.per totũ.id eñ dicimur posse q de iure possumus.c.facit homo.xxij.q.ij.z.l.filius.ff.de cõdi.inst. Et maxime ad iudicẽ nõ teneť ire.argu.optimũ.l.fi.C.de predi.mi.sine decre.non ali. lib.x.vbi pt3 q decretũ sit omissum in certa specie alienatiõis 9 iuris dispositionẽ nõ extendiť ad aliũ casum non puisum. Ita dicendũ est in casu nr̃o. ¶ Et si diceres q nõ diciť ista facere ex necessitate vict9 quare necessitas est qñ non habet aliter vnde subueniat in.c. quãto.d cõsuetu.Sed ista habebat remediũ petendo a nepote.dico q statutũ noluit q mulier iret mendicãdo alimenta sua etiã per manus alioz vel nepotis sed solũ vt relinqueret extra casuz necessitatis:bñ eñ sciuisset statutũ hoc etiã dicere si voluisset argu.de deci.ad audientiã.satis enim grauauit eũ extra casum necessitatis:vnde voluit tollere prouisionem a iure cõcessam in casu indigentie cũ non debeat addi afflictio afflicto:de cleri.egro.p totũ. nec ppie diciť sine necessitate si p mendicata suffragia habeat querere alimẽta:q2 non dicemur posse vbi honestas resistit.d.l.filius.z opprobriũ est mendicare.xciij.di.diaconus. videť insuper de hoc casus in auf.cõtra rogatus.C.ad trebe.vbi dicitur q rogatus vt restituat quicqd superest de hereditate teneť ad minus quartã conseruare fideicõmissario:nisi alienet pro necessitate sui victus z si simpľr cõcedit alienationẽ causa victus.Nec reqrit vt pus super hoc recurrat ad fideicõmissariũ cui9 fauorẽ erat prohibita alienatio:q2 nec decet q vadat ad inuicẽ.not.in simili p Bar.in.auf. res que.cõia de leg.ergo fortius nõ fuit necesse ire i casu nr̃o ad iudicẽ vl' requirere neptẽ vbi agiť de proprijs bonis ipsius mulieris z vbi aliter intelligereť fieret recessus iure cõi z sine culpa.ita grauiter piudicareť mulieri contra no.per Bart.in.l.oẽs populi.z maxime hoc dicendũ est in casu nostro vbi agitur de bonis modicis i quib9 cessat solẽnitas vrgente necessitate etiã a iure adducta.vt probať in.c.terrulas.iuncto fine exceptione.xij.q.ij. Et hoc pfecto credo tenendũ licet in 9rium reputemus fore aliquoz doctoz theoricã:sed nõ potest pcedere i casu nostro vbi lederet ius cõe.z ita amare piudicareť mulierib9. ¶ Quare cõcludo dictã conuentionẽ factã cũ dictis agnatis valuisse: ex quo in veritate fecit ex necessitate sui vict9.vt satis colligiť ex tenore ipsius conuentionis:licet aliter non adiuerit iudicem nec ipsum nepotem requisierit.Laus deo. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quedaz domina dominica vxor cuiusdã Ambrosij post conditũ testũ viro inscio coheredẽ extraneuz instituit.de hoc testamẽto postea non habita mentione fecit solẽniter quandã cõpositionem: cũ viro suo:vt ipsa pmoriẽte certa bona ipsius mulieris venirent ad virũ cum certo onere ad pias causas:z illa bona cõstituebant quasi maiorẽ partem bonoz ipsius mulieris:z sic cõtra

prius decederet maritus: deberēt ad ipsam ꝑuenire bona ptinētia ad maritū cū certis onerib⁹ etiā ad pias causas. demū aliter dicto testamēto nō reuocato decessit dicta mulier. Querit᷑ nunc an ꝯpositio ꝑiudicet testamēto: cū de eo nulla fuerit facta mentio vel econtra.

¶ Consilium .xviij.

1 ☞ Donatio facta inter virum ⁊ vxorem an valeat.
2 Testm̄ semel factū nō reuocat᷑ nisi per aliud solēniter perfectum.
3 Voluntas vltima est ambulatoria vsq̄ ad mortem.

Christi eiusq̄ matris nominibus inuocatis. Videt᷑ p̄mo q̄ dicta cōpositio nō valuerit. p̄io q̄ videt᷑ auferre voluntatē testādi seu testm̄ mutandi extēdi cōpositione q̄ñ oīa bona mulieris venirent: q̄ est ꝯ. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de ver. ob. est enim ꝯ mores vt qs habeat h̄r̄dez ꝯ liberā voluntatē que debet esse ambulatoria vsq̄ ad extremū vite. l. iiij. ff. de adimē. le. ⁊ c. cū marthe. de cele. miss. Nec ob. q̄ iuramētum in hac cōpositione fuit appositū: q̄ vt no. dicit Bar. in d. l. stipulatio nō obligat. c. nō est obligatoriū. de reg. iur. lib. vj. ⁊ maxime hoc videt᷑ ꝑcedere ex parte viri cui ꝑmisit vxor ꝑ solennē stipulationē oīa bona sua.

1 ¶ † Scd̄o probat᷑ sic. donatio inter vir̄ ⁊ vxorē facta nō v3. vt de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. j. ⁊. ij. ⁊ c. fi. eo. ti. Sed hec fuit quedā donatio cū ex mutuo amore coniugali hoc ꝑcessit. igit᷑ ⁊c. Et s̄m quosdā talis donatio nō ꝯfirmat᷑ iuramēto: q̄ vr̄ ꝯ bonos mores si mutuo amore se spoliant. vt not. in c. cū cōtingat. de iureiur. ⁊ in l. si qs pro eo. ff. de fideius.

2 ⁊ l. seius ⁊ augerius. ff. ad leg. fal. ¶ Tertio facit q̄ testamentū semel cōpositū nō reuocat᷑ nisi per aliud solēniter ꝑfectū. l. sancimus. ⁊ l. hac cōsultissima. C. de testa. Sed testm̄ non fuit reuocatū expresse nec tacite hoc dicēdo iuxta ea que habent᷑ ⁊ notant᷑ in dictis legibus. ergo d3 stare firmū ⁊ preiudicare cōpositioni p̄dicte. ¶ Sed his non obstantibus que non obstāt nec vrgent ꝯ ꝯpositionē arbitror dictā cōpositionem validā fore ⁊ ꝑiudicare testamēto quo ad contēta in ea. Et p̄mo adduco tex. in l. rem legatā. ff. de adimē. leg. vbi p3 q̄ legatū in testa-

3 mento testator ex mera liberalitate alij donauit. ¶ † Itē vltima volūtas est ambulatoria vsq̄ ad finē mortis. vt in iurib⁹ prealle. Nec potest quis sibi statuere legē in testamēto a qua non liceat recedere ēt si iurauerat. vt plene no. per Jo. an. in regula qd̄ semel. de reg. iur. lib. vj. in mercu. no. xiij. q. ij. vltima voluntas. videt᷑ tex. in l. si quis. in p̄nci. ff. de le. iij. vnde potest testator de bonis suis libere disponere in ꝯhendo tam in testamēto q̄ post testm̄. vt l. heredes palam. ff. de test. ⁊ d. c. cū marthe. licuit ergo dicte dñice de rebus suis etiā post testm̄ disponere. nulla etiam habita mentione de testamento: maxime ꝯhendo vt fecit vt satis probat᷑ in iuribus preallegatis. Solum ergo restat videre vt dicta cōpositio predicto modo valuerit. ⁊ maxime inter maritu3 ⁊ inter vxorem ⁊ sic indirecte r̄ñdetur ad ꝯrium: ⁊ dico q̄ sic. Nā si bene inspiciant᷑ verba cōpositionis non est in ea alicui coniugū sublata libertas testandi seu testm̄ mutandi nec per ea fuit derogatū heredis institutioni in testamēto facte. non enim ꝑmisit dicta dña dñica h̄r̄dē facere maritū. Nec econtra nec dedit oīa sua bona p̄sentia ⁊ futura: quo casu possunt militare. no. per Bart. in d. l. stipulatio. ⁊ per Cy. ⁊ alios in l. fi. C. de pac. Sed solū vxor disposuit de quibusdā rebus particularibus ⁊ maritus disposuit de rebus presentibus ⁊ non de futuris. quo casu valet stipulatio s̄m gl. ⁊ Bar. ⁊ oēs in d. l. fi. ⁊ l. stipulatio. cū possint testari de rebus acq̄rēdis in futur̄. testm̄ dicte dñice remanet validum in rebus ⁊ iuribus nō cōprehensis ī dicta cōpositione testamēto extāte: qd̄ tp̄e mortis nil vltra remāserit nil tñ habet obstare. satis eñ est q̄ remanere potuit ⁊ q̄ in p̄senti pōt heres adire hereditatē: cū hereditas consistat etiā sine bonis cū sit nomen iuris. l. heredis appellatio ff. de ver. sig. ⁊ hoc colligit᷑ ex verbis dicte compositionis de qua obseruāda non obligauerūt auferre liberā facultatē testādi: sed de certis bonis dūtaxat paciscēdo. ꝗnimo dico q̄ si heres adijt hereditatē ex illo testamento tenet᷑ ⁊ obligat᷑ marito ad obseruātiā dicte cōpositionis ad hoc. l. veteres. C. de ꝯhen. ⁊ cōmit. stip. ⁊ qd̄ no. in c. j. de test. Et plus dico q̄ si oīa bona p̄ntia ⁊ futura donassent: valeret donatio maxime interposito iuramēto: nō obstāte opi. Bar. quā moderniores nō fuerunt secuti cū testator possit fieri sine bonis particularibus: cū hereditas sit nomen iuris vt p̄dixi: ⁊ ipsemet Bar. hoc sensit in auf. ingressi. C. de sacrosan. eccle. Nec ob. d. l. stipulatio. q̄ ibi tollebat᷑ directe facultas heredē instituendi qd̄ nō ꝯtingit in casu nostro quicq̄d de hoc casu nostro: tñ nō ob. opi. Bart. sed ꝯcordat cū hac cōpositione non venerunt bona p̄sentia ⁊ futura: nec ꝑmiserūt se instituere heredes, sed potius senserūt ꝯriū vt p̄dixi. ⁊ per hoc tollit᷑ primū ⁊ vltimū motiuum. ¶ Non obst. illud de donatione ꝓhibita inter vir̄ ⁊ vxorē multiplici ratione. Prima q̄ fuit morte ꝯfirmata qd̄ fieri pōt. c. fi. de do. inter vi. ⁊ vxo. vt l. donatiōes. C. eo. ti. Item q̄ non fuit donatio inter viuos sed causa mortis que non prohibet᷑ inter maritum ⁊ vxorē. cum ex h̄ nō efficiatur alter pauperior. vt l. in donationib⁹. C. ad l. fal. ⁊ l. si causa mortis. ff. de dona. Itē in ꝯriū potest dici q̄ nō fuit donatio s3 quedam ꝯpositio vt mutuū pactum de lucrandis certis bonis matrimonio dissoluto per mortē alteri⁹ fieri potest inter cōiuges. vt d. c. fin. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ l. deo nobis. ff. de epis. ⁊ cle. Nō enim potest dici simpliciter donatio que fit animo aliud ꝯsequendi seu remunerandi. vt d. l. hoc iure in fi. ff. de dona. no. Bar. in proemio ff. oru3 qualis fuit ista. ¶ Conclusio ergo q̄ testamētū dicte dominice remanet validū: ⁊ cōpositio facta per eam cum marito est per omnia obseruāda maxie ratione iuramenti ⁊ dispositionis facte ad pias causas. argu. c. relatū. ⁊ l. j. de testa. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quedā mulier promisit trecētos noīe dotis filie sue: marito recipiēti ⁊ stipulāti pro se ⁊ noīe suo. hoc inter cetera in ipso cōtractu adiecto q̄ matrimonio dissoluto aliter quā per mortē filie sue dicta dos deberet sibi reddi postmodu3 natis filijs ex dicto matrimonio decessit marit⁹: ⁊ sic commissa stipulatione dos fuit restituta dicte mulieri. Deniq̄ dicta filia trāseūte ad scd̄a vota ꝑmisit dicta mulier eius mater scd̄o viro trecētos noīe dotis: hoc inter cetera adiecto q̄ si matrimoniū dissolueret᷑ per mortē ei⁹ filie supstitibus filijs de ipso matrimonio: tūc dos remaneret apud ipsu3 maritū remanēte noīe ipsor̄ filiorum: ita qd̄ dos cederet ipsis filijs dūtaxat ⁊ ad hoc obligauit se ⁊ suos heredes per solennē stipulationē. morit᷑ postremo dicta filia: ad cui⁹ successionē veniūt filij primi matrimonij dicentes se debere succedere in dicta dote cu3 filijs secundi matrimonij: maxime occasione statuti loci in quo inter cetera disponit᷑ q̄ si qua mulier trāsierit ad scd̄a vota ⁊ decesserit ab intesta. relictis filijs ex primo matrimonio ⁊ ex secundo: aut quocūq̄ alio ⁊ tunc eo casu filij p̄mi matrimonij ⁊ secūdi ⁊ cuiuslibet matrimonij succedāt ab intestato dicte eius matri equali portione tam in dotibus eor̄ matris vndecūq̄ habuerit ⁊ ꝑcesserit quā in alijs q̄buscunq̄ eius bonis non obstāte aliq̄ pacto apposito in instr̄o dotis ipsius matris ⁊c. secūdus maritus opponit de stipulatione predicta. Queritur quid iuris ⁊c.

¶ Consilium .xix.

1 ☞ Statutū inq̄tum fieri pōt d3 reduci ad terminos iuris cōis etiā ꝑ impropriationem verborum si id expedit.
2 Maritus qui tenetur dare partem eor̄ que habuit filijs primi matrimonij non compellit᷑ ante lapsum anni restituere dotem que consistit in rebus immobilibus.

Christi eiusq̄ matris noib⁹ inuocatis. Vidēdū est primo pro ipsius clara decisione q̄d dicendū de iure cōi. Scd̄o nūquid variet᷑ in hoc iuris cōis dispositio vigore dicti statuti. In primo omissis argumētis q̄ ad partes fieri solēt sic mihi videtur distinguēdū. qd̄ aut mater dotauit filiā de suis ꝓprijs bonis aut de bonis ipsius filie. ⁊ hoc deprehēdit᷑ de administratione bonor̄ ipsius filie. Nā si mater administrabat tp̄e promissionis bona filie: tūc vr̄ mater de suo dotē cōtulisse. hoc colligitur ex his q̄ legunt᷑ ⁊ notant᷑. in l. fi. C. de dot. promis. ⁊ l. vna. C. de rei vxo. act. §. accedit. ¶ Primo casu cū dotē ꝯtulerit ex propria substātia potuit etiā in ꝑiudiciū filior̄ futuror̄ dotem sibi reddi stipulari sicut q̄libet extraneus. vt in d. §. accedit. ⁊ l. quoties. ff. sol. mat. ⁊ sic licite potuit dando dotē scd̄o viro apponere pactū exclusiuum filior̄ p̄mi matrimonij: cū in re sua potuerit opponere quodlibet pactū. C. man. l. in re mandata. ⁊ c. de his. de sepul. hoc ergo casu exclusis filijs primi matrimonij dos ipsa erat filior̄ dūtaxat scd̄i matrimonij. ¶ Scd̄o casu cū mater dotauit de bonis filie non valuit pactū appositū in ꝑiudicium filior̄ primi mr̄imonij. sicut eñ directe nō posset ipsa mater excludere filios primi matrimonij a sua successione. l. cū alijs. C. de secū. nup. ⁊ in auf. vt cum de appel. cog. §. aliud quoq̄ cap. l. in. ita ⁊ forti⁹ nō potuit ista dotādo de bonis filie apponere pactum filior̄ primi matrimonij exclusiuū. ar. in l. nemo potest. de leg. j. ⁊ l. ius agnationis. ff. de pactis. ¶ Sed hoc casu arbitraret᷑ ipsam auiā teneri ad supplēdū scd̄o marito de sua substantia cum obligauerit se ⁊ suos heredes ⁊ ad implemētum oīm que venerunt in ꝯctu. Q̄tum ergo sibi aufertur ex filijs primi matrimonij, tātū est sibi supplēdū per dictā auiā de substantia cū potuerit ad hoc se obligare. arg. in l. rem alienā. ff. de contrahen. emp. ⁊ l. elegāter. §. qui reprobos. ff. de pigno. actio. ⁊ l. ex empto. de act. empt. ⁊ bene facit in fi. l. c. inter cetera. de preben. Hec ꝑcedunt inspecta dispositione iuris cōis. Sed nūc examinādum est quid dicendum est inspe-

1 ctis verbis censure municipalis. ¶ † Et videt᷑ primo nam dictum statutū debet q̄tum fieri potest reduci ad terminos iuris cōis etiam per impropriationē verbor̄ si expedit. vt in c. cum dilect⁹. de cōsue. ⁊ l. iij. C. de noxa. per doc. in c. causam que. de rescrip. intelligitur ergo dictū statutum qd̄ voluerit tollere pactū oppositum in dote ꝑfecta ab ip̄a filia vel ipsius patre. secus si ab extraneo vt est mater in hoc casu q̄ cu3 non teneat᷑ dotare filiā dicta mater debet prohiberi pacisci dote3 sibi reddi contra multa iura superius alleg. ⁊ similia. Nam causa iusta est restringi statutū cū quis sine culpa pateretur dānum. v tno. Bar. in l. oēs. ff. de iusti. ⁊ iure. verū cum verba statuti satis in hoc videāt᷑ clara ⁊ generalia. excludunt enim quodcunq̄ pactū in instrumēto dotis appositum vndecūq̄ mater habuerit dotē vel processerit ipsa dos: ergo icludit statutū dotē profectā a matre cū dicat vndecūq̄ processerit ⁊c. generalia enim verba generaliter sunt intelligēda. xix. dist. si romanorum. xxx. q. j.

rum.xxx.q.j.si dormierit z pro hoc qđ in simili no.Bar.in.l.iiij.§.ptor ait.ff.de dā.infec.vbi dicit φ si statuto caueť de reo citādo in faciē vel ad domū sufficit φ sit citatio psonalis vel ad domū.Nec debet ad terminos iuris cōis reduci vt intelligať qđ prius ad faciem si reperiri pōt inde ad domū:q2 sȝ hūc intellectū adderet statutū ad ius cōe. ¶ Cū ergo in casu nostro vba sint clara disponētia sup dotē maternā vndecūqȝ pcesserit gñaliter sunt intelligēda.facit.c.in his.de priui.z qđ fuerit mens statuentiū colligiť clare ex additione vbi in piudiciū stipulatur dotē sibi reddi disponiť vt certo casu dos remaneat ibi penes dotatā z suos heredes z maxime hoc pcedit cū filia dotata a matre excludať a successiōe mřis zc.prout ibi latius ɔtineť. Sic videntur statuētes hoc casu voluisse piudicare dotādi:vt nō obstāte quocūqȝ pacto apposito i instrumēto dotali debeāt venire ad successionē matris filij primi z secūdi matrimonij. ¶ Cōcludo ergo in casu nostro φ siue dicta dos pcesserit ex substātia matris dotātis siue ex bonis ipsi⁹ filij oēs filij tā primi φ̄ secūdi matrimonij veniūt ad successionē maternā equaliter z in viriles portiones vt in dicto statuto ɔtineť.z facit.d.l.cū alijs.Sed ipsa mater que noīe pprio se obligauit scđo marito tenebatur tm̄ de suo supplere quātū fuit sibi subtractū a filijs primi matrimonij vt in iurib⁹ prealle. ¶ †Quādo autē marit⁹ tenebať dare partem eoꝝ que habuit filijs primi matrimonij:dico qđ realiter maritus nō compelliť ante lapsum anni restituere dotē que ɔsistit in rebus immobilib⁹ sicut in castro nostro.vt.l.vna.§.exactione.C.de rei vxo.act. Quia aūt respectu partis sue nō reperiť in hoc priuilegiata.vñ teneť tradere intra tp̄s boni viri arbitrio ɔputādum.iuxta no.i.l.ij.z.l.iiij.ff.de re.iur.z.l.ij.C.de vsu.rei iu.cū si.Et hec sufficiāt.Nico. Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Super questiōe vertēte inter cō

mune seu homines planistāgarij ex vna parte z notariū artis lane ex alia parte super eo vcȝ an statutū cōis senaꝝ prohibēs pannū deferri in territorio seneñ.zc.put plene z late ɔtinetur in dicto statuto qđ incipit.Veduto che grāde quantita zc.habeat locū in dicta ɔsti.planistāgarij.z maxime respectu forensium cleri non soluta gabella.de quo in dicto statuto cōtinetur:introduxerūt certam quātitatē pannoruȝ ad dictum castrum zc.

¶ Consilium.xx.

1. Territorium vnde dicatur.
2. Districtus vnde dicatur.

In christi noīe amē.

Christi postulato suffragio videť pmo φ sic:siue inspiciamus dispositionē iuris cōis siue continentiā capitulorū iandudū initoꝝ inter magnificū cōe senarum ex vna parte z cōe z hoīes dicti castri ex alia.de iure eñ cōi licuit dicte cōitati senaꝝ in toto territorio seu districtu gabellas reꝝ vehendarū inducere:z certaꝝ specierū delationem phibere:cū vtatur in toto suo territorio iurib⁹ principis z tāto tp̄e his iurib⁹ dicta ciuitas Senarū est vsa:qđ nō est memoria in ɔ̄rium.vt in.c.sup quibusdā. de ver.sig.in.l.infamē.in fi.ff.de pub.facit qđ no.Inn.in.c.cum te. de re iud. z i.c.cū P.tabellio.de fide instr.Et sic nō ob.l.vectigalia.ff.de publ.q̄ phibet gabellas induci per inferiorē ab imperatorē. Certū est qđ dictū castrū Planistāgarij est de territorio seu districtu Seneñ. †Nā dicitur territoriū a terrēdo† z district⁹ a distringēdo. ideo vbicūqȝ quis habeat potestatē terrēdi seu distringēdi:totū illud diciť de territorio seu districtu suo.vt in.l.pupillus.§.territoriū.ff.de ver.sig.p Bar.in.l.nō dubito.ff.de cap.z postli.z qđ legi.z no.in cle.ne romani.de elec.vñ lȝ posset disceptari vtrū dictū castrū sit de comitatu Seneñ. maxime per id qđ habeť in.xx.c.dictoꝝ pactoꝝ.tñ negari nō potest quin sit de territorio de iurisditione z districtu.vt clare colligitur ex p̄dictis iñcta submissione facta p hoīes castri vt ptȝ clarissime ex tenore submissionis.dictum igiť statutū cōcernēs totū territoriū z districtū Seneñ. extendit vinculū z vires suas ad dictū castrū.quapropter ex non solutione gabelle dicti panni inciderūt in cōmissum.vt in.c.cum sm leges.de here.lib.vj.z in.l.fi.ff.de pub.cū si.nec capitula seu pacta inita per ciuitatē Seneñ.z dictū castrū habēt in aliquo impedire vires dicti statuti seu pena cōmissionis insurgere ex eo.nā si pōderetur nō auferunt potestatē cōi Seneñ.statuendi z puniēdi in dicto castro.Tria enim vidētur capitula ad materiā faciētia:vcȝ scđȝ nonū z vigesimū.videnť eñ illa capitula solum eximere hoīes z cōe dicti castri a gabellis z alijs grauaminib⁹.Non eñ dant ptātem portandi de alijs locis species veritas maxime respectu forensiū qui nō reperiuntur priuilegiati;nec priuilegium vni ɔcessum ad aliū extendēdū est nec psonalis ad alias personas est extendēda.xxix.di.per totū.dicta vero pacta tanφ̄ inita habent vim legis vt in.l.cesar.ff.de pub.non possunt ergo hoīes castri aq̄ pendentis qui detulerūt pannos ad dictū castrū Planistāgarij ɔtra tenorē dicti statuti vigore dictoꝝ pactoꝝ se defendere. ¶ Sed his nō obstātibus que iudicio meo nō obstāt puto φ vigore dictoꝝ pactorū dictū statutū nō vēdicet sibi locū in dicto castro Planistāgarij.etiam nec in alienigenis deferentib⁹ pānos ad dictū castrum. Et primo per dictū capitulum scđm dictoꝝ pactoꝝ in quo inter cetera ɔtinetur qđ non solū hoīes sed cōe dicti castri debent esse exempti z liberi tā in gñe φ̄ in specie ab oībus taxijs,datijs,gabellis:z alijs qbuscunqȝ grauaminibus realibus z psonalib⁹ p tp̄e.xx.anno.tunc proxime futuroꝝ. ¶ Sed certum est φ si ex delatione pannoꝝ etiā per forenses delatorum gabella in.d.c.ij.ɔtenta solüereť p ingressu castri p̄dicti:non esset dictum castrū immune a gabellis seu liberū z exēptū:cum indirecte collectarenť gabellarenť hoīes z cōe dicti castri.cum oporteret aut carere dictis pannis aliquib⁹ alienigenis deferentib⁹ aut pro maiori solito emerent cum delatores venderēt carius ppter onera gabelle.ad hoc l.fundi ptem.ff.de ɔ̄hē.emp.facit.c.quāto.de priui.z.c.fi.de immu. eccle,li.vj. ¶ Itē tenēdo ɔ̄rium de directo cōmitterenť ɔ̄ dictum capitulum nonū dictoꝝ pactoꝝ:quo capitulo disponiť φ oēs intrare redit⁹ ordinarij z extraordinarij dicte terre Planistāgarij cuiuscunqȝ conditionis existant bancoꝝ ciuilium z penaꝝ ɔdemnationē zc.sint z esse debent cōitatis hoīm Planistangarij pro dicto tp̄e.xx. anno.nec negari potest qn gabella vel pena posita in dicto loco non sit ɔ̄ immunitatē ad bonū dicti castri.saltē in quādā ɔsequentiā.ergo zc.Et p ɔ̄ñs concludo φ dictū statutum nō vēdicat sibi locū in dicto castro:nec ēt alienigenis deferentibus pannos ad dictum castrū zc.Nico. Abbas.

¶ Consiliun.xxj.

1. Vicarius epī an sit preferendus archidiacono.
2. Vicarius episcopi associatur in iurisditione.
3. Vicarius episcopi habet dignitatem φ̄diu est in officio.
4. Consuetudo contra honestatem non valet.
5. Humilitatis primus gradus quis sit.

Christi eiusqȝ matris noīb⁹

inuocatis.Viso dubio de quo queritur an vicari⁹ dñi epī p̄ferendus sit dño archidiacono bonoñ.z ecōtra.† Et primo videť dicendū dñm archidiaconū p̄ferendū cum ei⁹ officiū sit ppetuum:z officiū vicarij tp̄ale.vnde digniora sunt ppria pmanētia q̄ tp̄alia:preterea archidiaconus dr̄ esse vicarius epī.vt no.per Jo.and. in.c.j.de offi.archi. ¶ Tamē his nō obstātib⁹ q̄ vere nō obstāt ɔ̄rium puto verius.Et pmo adduco:q2 ille qui est in maiori iurisditione i dubio preferendus est ibi minori in successionib⁹.vt in.c.statuim⁹.xvij. distin.§.fin.z.c.seq archidiaconus aūt nullā potestatē hȝ in vicariū epī. Nec etiā habet in aliquā iurisditionē cōtētiosam de iure cōi. Sed dūtaxat intentionē suā fundat de iure cōi sup duob⁹ exp̄ssis in.c.ad hec. in.§.in quadā.de offic.archi.procedunt poti⁹ sm varias ɔsuetudines locoꝝ quā de iure cōi.vt no.Jo.an in.§.i quādā.Ad idē bo.glo. est in c.ad hec.de exces.p̄la. ¶ †Itē z scđo vicarius epī dr̄ associari epō i iurisditione.vt dixit tex.in.c.in noua actiōe.xvj.q.vij.Ergo preferendus est post epm oībus diocesanis.arg.in.c.recolētes.de sta.regu.z in.c.cū in tua diocesi.de spon. ¶ Itē z tertio z quāto quisqȝ preest meliorib⁹ tāto maior est z honestior.vt dicit tex.in auť.de defen.ciui.in.§.nos igitur.Sed vicarius epī preest meliorib⁹: q2 archidiacono z omnib⁹ de dioceśi.vt.s̄.dictū est.z habet iurisditionē ordinariā z archidiaconus nullā habet iurisditionē contentiosaȝ de iure cōi.vt.s̄.dixi. Est ergo longe maior ipso archidiacono.ergo illi p̄ferendus. ¶ Itē ex quarto generalis officialis epī facit idē consistoriū cū ipso epō z participat de iurisditione ipsius epī.z i.c.ij.de ɔsue.li.vj.z in.c.romana.de appel.eo. tit.Ergo honorādus est pre oībus p̄ter epm sicut dicimus in papa q facit idē cōsistoriū cum deo:z no.Inno.z Hosti.in.c.iiij.de transla.prela.ideo post deū pre oībus dȝ honorari.Ad idē bon⁹ tex.c.fi.xciij.di. ¶ †Nō obstāt ɔ̄ria superius formata.Et primo ad primum rñdeť φ vicarius epī habet dignitatē φ̄diu est in officio.licet sm quosdā extinguať eo mortuo vel remoto:vel remoueať aliquo instituto.vt no.i.d. clem.z si principalis.in.d.c.qm̄ abbas.z satis est φ possit esse perpetu⁹ id est ad vitā suā tenere si non remoueať alio instituto.iuxta no.in cle. z si pricipalis.Itē satis est φ dū vicariā obtinet habet iurisditionē ordinariā supra ipsum archidiaconū ergo preferendus z dignitas vicariat⁹ propria est vnde iuste tractant separatim de officio vicarij.Et lȝ iurisditio pcedat ex iurisditione sui epī:tñ habeť a legato z non immediate ab ipso epō alias nō esset ordinaria iuxta no.per Inno.i.c. cum ab ecclesiarū.de offi.or.z.l.quia.ff.de iur.om.iu. ¶ Ad scđm argumētum rñdetur qđ archidianus dr̄ vicarius epī q2 illa duo q̄ sibi competunt.de quibus in.d.§.i quādam pertinebāt olim ad iurisditionē epī vt no.Jo.an.in.c.j.de off.archi.Sed gñalis officialis epī est vicarius in tota iurisditione.iuxta tñ ea q̄ habenť in.c.licet.de off.vic.lib.vj.Et facit idē consistoriū cū epō qđ nō facit archidiacon⁹. ¶ Nō ob.tertiū argumentū φ dicit tenere locū epī:qm̄ ex eo dr̄ loca tenere epī: diciť iurisditio esse eadē cū iurisditione epī:rōne aut diciť ex eo vt habeat potestatē in presentia epī dūtaxat:imo hȝ etiā i absentia.vt.s̄.dixi vñ dr̄ sibi adiūctus in administratione vt in.d.c.noua actiōe. ¶ Non ob.vltimū argumētū φ archidiaconus diciť maior post officiales epī: q2 ipse hȝ honorari vt epš.vt.s̄.dixi.cū habeat iurisditionē epī in archidiaconū.Sed diciť maior respectu aliorū clericorū diocesis.Nā vt. s̄. dixi vicarius facit idem consistoriū cum epō.vnde posito epō per ɔsequentiam ponitur vicarius.Et predicta sufficiant.

Uit a me quesitum postea. Nūquid valeat suprascripto ca
su ꝯsuetudo q̄ est ꝯtria oī iuri. Primo diuino. vt satis colli-
gitur ex.c.ad hoc.lxxviij.dis. ¶ Secundo. ordini naturali
vt colligitur ex.c.est ordo.xxxiij.q.v. ¶ Itē iuri canonico:
cū maior in administratiōe ꝓferēdꝰ sit.vt.s̄.plene fuit allegatū. ¶ Itē
ciuili: vt colligitur ex.l.vt gradatim.ff.de mune.ꝛ hono.ꝛ.l.j.ff.de albo
scribē.ergo imprescriptibilis: ꝛ potiꝰ dicit̄ pestis q̄ consuetudo. iuxta
4 ea que habent̄ in simili.c.ad nostrā.in tex.ꝛ glo.de ꝓba. ¶ † Itē ꝯsue
tudo contra honestatē nō valet. vt in.c.cū decorē.de vit.ꝛ hone.cle. Et
nimiꝝ cum principale qđ requirit̄ in.l.sit ipsa honestas.vt.iiij.distin.
Erit autē lex honesta ꝛc. Si ergo ista q̄ ꝓcedūt ex ꝯsensu expresso nō
valent sine ratione vt ibi: quāto minus cōsuetudo non valet que indu
citur ex consensu tacito. ꝛ regulariter minus operat̄ cōsensus tacitꝰ q̄
expressus. iuxta no.in.c.dilecti.de ꝯsue.ꝛ in.l.ij.C.que sit lon.consue. et
viij.di.mala cōsuetudo.ꝛ.c.cōsuetudo. Sed hec ꝯsuetudo est ꝯtra ra-
tionē.vt pꝫ ex predictis. solum eñ videt̄ processisse ex quadā vecordia
ꝛ ambitione seu stultitia. vt innuit tex.vt in.c.legimꝰ.in princ.xciij.di.
ergo nō valet. ꝛ qđ ratione caret extirpare necesse est.lxxviij.di.corripi.
in fi. ꝛ maxime hec cōsuetudo q̄ potius corruptela oīno extirpāda est:
5 quia est contra primū gradū humilitatis necessariū. ¶ † Primꝰ enim
gradus humilitatis est deferre maiori ꝛ nō ꝓferre se equali. vt no.glo.
no.in cle.j.de reli.domi.super ℣.humilitatis.que prosequit̄ alios gra-
dus. ꝛ facit.c.de constātinopolitanis.xxij.di. hinc est q̄ ius ꝓuidet con
tra istos qui volūt se pertinaciter ꝓferre dignioribus vt in penā teneāt
vltimū locū.vt in.c.fi.xciij.di. expresse q̄ talis cōsuetudo nō valet. vult
tex.in.d.c.legimꝰ.vbi reprobat̄ mos locoꝝ in quibꝰ diaconi volebant
se preferre pluribus quibus tñ non erant subditi respectu iurisditiōis
fortius non valet hoc casu vbi vicarius habet iurisditionē in archidia
conū vt predictū est. facit.xciij.dist.illud tanq̄ in fauorē archidiaconi
alleget̄ quoddā priuilegiū quo inter cetera cauetur ipsum archidiaco
num debere post ep̄m primā sedem obtinere: tamen priuilegiū sic gene
raliter loquens iudicio meo intelligi debet respectu alioꝝ clericorum
iurisditionē non habētiū in dictum archidiaconū. nā ꝓuilegium gene-
raliter loquēs debet intelligi ꝛ restringi vt absurditas euitet̄. vt ē tex.
no. in simili materia.in.c.ex ore.de priui. absurdū eñ forte ē archidia-
conū debere precedere vicarium ep̄i. vt patet ex ꝓdictis. ¶ Itē ꝓuile-
gium dat primā sedem post ep̄ꝫ. Sed inter ep̄m ꝛ vicariū suum in sua
diocesi non est dare gradū: cum representāt idē tribunal ꝛ ꝯsistorium.
in.c.ij.de consue.lib.vj.ꝛ in.c.romana.de appel.eo.lib. dicit̄ ergo habe-
re primam sedem post ep̄m ꝛ immediate sequitur ep̄m. Nam vicarius
coruscat ex radijs episcopi: ꝛ iurisditio sua est sicut in simili dicimus
vxore que nobilitatur ex genere mariti.l.fi.C.de incol.lib.x. Et hec suf
ficiant.

Nico. Abbas.

¶ Consilium.xxxij.

1 Usurarius manifestus probatur per famam ꝛ argumenta.
2 Ius canonicum irritando testamentum manifesti vsurarij ad quid habuit respectum.

In nomine saluatoris eiusq̄
mr̄is amē. Quanq̄ ꝯsultatio ad maiorē vt arbitror, clari-
tatem sit quatuor ex themate eligere dubia tñ in effectu in
vnum redigi possunt vꝫ an testamentū minoris ann.xxv. ꝛ maioris
xiiij. nō prestita prius cautione f̄m formā.c.quanq̄.de vsur.lib.vj. va
luerit cū non probet̄ aperte ꝛ formaliter vsurā exercuisse palā ꝛ publi-
ce vendidisse res seu merces, cariori pretio ꝓpter dilatā solutionē pretij
quā quando ꝓtium illico soluebatur. Et videt̄ ꝓmo q̄ dictū testamen
tum valuerit. Nam.c.quanq̄. preallegatū irritat dūtaxat ex defectu
cautionis non prestitit testamentū manifesti vsurarij. vnde non sufficit
qđ testator fuit vsurarius nisi etiā fuerit manifestus. ergo testamētum
ex eo capite impugnari nō potest. cōsequentia est nota. maior probat̄
in.d.c.quanq̄. minor vero probat̄ hac ratione. vsura nō cōmittit̄ nisi
in cōtractu mutui. qđ patet ex diffinitiōe ipsius. est enim lucrū ex mu-
tuo ꝛc. plene not. per Io.an. in regula peccatū. de regulis iur.lib.vj. in
mercu.ꝛ.xiiij.qō.iij. quasi per totū. de vsur. consuluit in contractu em-
ptiōis ꝛ venditionis nō ꝯmittit̄ vsura: etiam si altera pars enormiter
ledatur. vt pꝫ in.c.cum dilecti. extra de emp.ꝛ vēdi. Sed predictus so
lum vendebat merces cariori pretio: ergo non cōmisit vsurā. ¶ Item
ꝛ sc̄do de hoc videtur tex.in.c.in ciuitate.de vsu. vbi expresse dicitur q̄
hmōi ꝯtractus ex tali forma non pōt censeri vsurarius q̄q̄ vēditores
peccatum incurrāt: nisi dubiū sit an illa merces plus minusve t̄pe so-
lutionis sit valitura. potest ergo dictus minor excusari etiam a pecca-
to ꝓpter ꝓbabile dubium an solutionis t̄pe dicte merces forent plus
valiture. ¶ Item presupposito q̄ peccauerit cessante dubio variatio
nis pretij: non tamen incurrit peccatū vsurariū cum non interuenerit
mutuum vt innuit tex.in.d.c.in ciuitate. ¶ Itē ꝛ tertio presupposito
q̄ in effectu commiserit vsuram taliter contrahendo. non tamē potest
dici manifestus vsurarius: cum talis ꝯtractus ex forma nō appareat
vsurarius. vt dicit tex.in.d.c.in ciuitate. manifestū autē est id qđ clare
pꝫ. nec tergiuersatione celari pōt. vt l.c.manifesta.ꝛ.d.c.de manifesto
ij.q.j.ꝛ.c.euidentia.de accusa. ¶ Quarto ꝓsupposito q̄ ex dictis ꝯtra
ctibus publice habitis resultet vsura manifesta in personam dicti mi
noris: iste tamen effectus causari nō potest cum municipali cēsura ca-
uetur minorem in certa forma. que in dictis cōtractibus nō fuit serua
ta contrahere non posse. fuerunt eñ dicti contractꝰ cōtra.l.vt in.l.nō
dubium.C.de legi.ꝛ in regula que contra ius.de reg.iu.lib.vj. Nō eñ
videtur contraxisse quo ad iuris effectū. ¶ Sed his non obstantibus
que vero iudicio obstāt cōtrariā sentētiā arbitror sequendā. Et primo
tex. aptissimi.in.c.nauiganti.de vsu. vbi dr̄ aliter contrahentē tunc de
mū excusari a crimine vsuraꝝ. cū verosimiliter dubitat̄ plus vel minꝰ
solutionis t̄pe merces vendite valiture forēt. Nec etiam sufficit hec du
bitatio nisi t̄pe cōtractus pro viliori ꝓtio dans merces non fuisset vē-
diturus ꝓ minori ꝓtio tunc oblato: quinimo quicunq̄ offerebat pre
tium incontinenti vendebat pro minori pretio quā venderet illis q in
t̄pe differebant solutionē. vt clarissime probatur per libros suos qui fi
dem faciunt in cle.vnica.de vsur. hoc etiam voluit glo.in.d.c.in ciuita
te.in versi. vēditores que declarat tex. illum dum dicit qđ huiusmodi
cōtrahentes incurrunt pctm̄. exponit dictū vsurariū per.d.c. nauigan
ti. nec dicit intelligendū dictum.c.in ciuitate. sc̄dm dispositionē illius
c.nauigāti. Et in hoc gl. optime loquitur: q̄r vnū ius est interpretādū
secundum dispositionem alterius cum iuribus sint cōcordanda iura.
in.c.cum expediat.de elec.lib.vj.in.l.vnica.C.de inoffi.do. Et cum iste
cōtractus faceret palam ꝛ publice ꝛ ad hoc habere stationeꝫ paratā
satis dr̄ vsura manifesta. ad hoc quod no.glo.in.c.i.ꝛ.ij.de vsu.lib.vj.
Bar.in.l.fur.ff.de fur.ꝛ quod no.in.c.ij.de vsu. ¶ Item ꝛ secūdo q̄li-
tas manifesta que reqritur in.d.c.quanq̄. non dꝫ sumi pro notorio: ſꝫ
pront manifestū est species distincta a notorio. nam hec propria huiꝰ
vocabuli significatio est. nam manifestū est id qđ ꝓbari pōt. vt no gl.
in.c.vestra.de cohab.cleri.ꝛ mu.ꝛ tenet qđ mediū inter occultū ꝛ noto
riū vel saltē manifestū dicit̄ ꝛ famosa insinuatio ꝛ cōis ꝛ certa sciētia
ꝛ ex certis proueniens: sed in casu nostro dictꝰ ꝯctus ꝓbari posset, ac
erat publica fama. ꝛ cōis opinio de iniquitate illorū cōtractuū tēpore
vite dicti minoris. ergo satis pōt dici dictū minorē fuisse vsurariū ma
nifestum. ¶ Tertio hec probant̄ per tex.no.in.c.cū in diocesi.de vsur.
1 vbi † habet̄ qđ ꝑ famā ꝛ argumēta ꝓbat̄ quis vsurarius manifestꝰ:
ac in casu nostro nō solū cōcernūt argumenta. ſꝫ vera ꝓbatio ꝯctuum
vsurarioꝝ. Quinimo qđ plus est reperio fuisse cōsultū ꝑ Bart. Gas.
de cal. ꝛ do. Cardi. florentinum qđ ſꝫ in vita non exercet quis publice
vsurā: si tñ pōt ꝓbari qđ erat t̄pe vite vsurarius satis probat̄ eū fuisse
manifestū vsurariū etiaꝫ ad effectū mutandi testamētū qđ manifestū
erat delictū qđ ꝓbari poterat: quanq̄ Fede. in cōsilijs suis ad hoc vl-
timo deuiare videat̄. Nō obstant ꝯtria superiꝰ formata. Et primo ad
primum fatendū est qđ dicti ꝯctus ex formalitate non apparēt vsura
rij cum sint emptionis ꝛ vēditionis: ꝛ sic quo ad formā ꝛ apparētiaꝫ
loquitur dictum.c.in ciuitate. Sed in specie ꝛ alijs circūstantijs maxi
me illa: quia alijs vendebat cōsimiles merces pro minori pretio solu-
tione incontinēti facta: satis probatur cōtractus vsurarij. vt aperte in
nuit tex.in.d.c.nauiganti. Nec ob. qđ hic nō interuenit mutuum: quia
dico qđ imo interuenit mutuū factū. naꝫ videtur emptori fuisse illico
pretium iustum ꝛ statim fuisse sibi a venditore instituēdū in tēpus cū
incremento illius pluris qs soluit pro dilata solutione. vt not. doct. in
d.c.in ciuitate. ꝛ in.c.nauiganti. iura eñ non sunt imposita verbis: sed
rerum effectui in.c.cōmissa.de elec.lib.vj.ꝛ si diceremus oppositū pa-
rata esset via eludendi ꝛ materia promulgata cōtra vsurarios: qđ nō
est dicendū: vt patet in.c.ad nostram.de empti.ꝛ vend.ꝛ.c.illo vos.de
pig. facit in.c.quanto.de priuileg.ꝛ.c.gaudemus.de diuor. Nō obstā
te capitulo manifesta. ibi enim capitur manifestū pro notorio ꝛ nō in
proprio significato. nam a proprio verborū non est recedendū signifi-
cato. ex quo non constat de mente cōtraria. vt.l.nō aliter.de le.iij.ꝛ in
c.fi.de ver.sig. ¶ Item posset dici istum notoriū vsurariū ex quo noto
rie tenebat banchuꝫ paratū ad merces tali modo vēdendas. Ad hoc
not.glo.in.d.c.j.ꝛ.ij.de vsur.lib.vj. iuncto.c.nauigāti. nam si dicti con-
tractus faciūt istum vsurariū. vt.s̄. probatū est. ꝛ publice per euꝫ extē-
debant̄ vt presupponit̄ in casu ergo negari nō potest quin fuit vsura-
rius publicus ꝛ manifestus. Non obstat vltimū motiuū quod nō ob-
stante statuto non poterat cōtrahere. Respondeo eñ dupliciter. Pri-
mo qđ contractus censetur prohibitus minori quatenꝰ alteri obliga-
tur: non autem quatenus alter sibi obligatur: vt probat̄ in.l.iulia.§.
pe.ff.de act.emp. facit.l.nō eo minus.C.de proc. qđ in simili habet̄ de
ecclesia.xij.q.ij.si qua de rebus.ꝛ ꝑ glo.in.c.j.ne sede vacā. per doct.in
c.j.ꝛ.c.tua.de his que fi.a prela. Nō ergo obstabit statutum quominꝰ
2 illo modo augmētaret patrimoniū suū. ¶ † Secūdo respōdeo qđ ius
canonicū irritādo testamentū manifesti vsurarij habuit resepectū ad
odiū hominis: nō aūt ad validitatē ꝯctuum: qđ patet manifeste ex eo
q̄r ꝯtractus sup vsura soluēda sunt ipso iure nulli: vnde nulla obliga-
tio acquirit̄ vsurario. vt in.c.debitores.de iureiur.ꝛ solute possunt re-
peti. vt.d.c.debitores.ꝛ de vsur.cū tu. vnde ꝓsuppono qđ minor non
potuerit ꝯhere nec valuerit contractus: nihilominus q̄tum in eo fuit
crimen vsurariū contraxit vt in obligatione que ꝯhitur ex pacto cōsi-
deratur ipsum factū. vt in.c.debitores. iūcto.c.quanq̄. facit.c.nuper.
de biga.ꝛ.l.obligamur.ff.de act.ꝛ obl. Nec obst. minoritas: quia vbi
pena ipso

pena ipso iure aiure imponit ꝯmittēs delictū ꝓhibitum incidit in illam penā: lȝ aliquo respectu veniat mitius puniēdus. vt no. Bar. l. ij. ff. de excepta. Sed. d. c. ꝙꝙ. irritat testm̄ ipso iure. ergo minor ligat statuti pena ad hoc. c. j. de delic. pue. ꝛ. c. ij. e. ti. qđ videt obstare. sed est restringendū ſm illā lec. ꝛ ſm illā theoricā Bar. in loco palle. Nō ob. gn̄alis ꝯsuetudo mercatoꝝ ciuitatis: qꝛ qđ in se peccatū est nō excus. ꝛ per gn̄alem consuetudinē seu verius corruptelā totius orbis. vt in. c. adulterij malū ꝛc. ꝛ. c. flagitia. xxij. q. ij. queadmodū nō excusarent homines si directe palā ꝛ publice exercēt improbū fenus vsurarium. Nā non refert qd de equipollētibus fiat. in. c. licet ex quadā. de testi. ꝛ i delicto ꝯhendo nō inspicitur forma sed effect⁹. vt in. c. ea que. ꝑe simo. Bona eñ denominatio malum nō excusat: nec valet ꝯsuetudo in ꝯrium. vt ibi: ꝛ est ad hoc ille bonus tex. cū gl. Et hec sufficiant quo ad tria ꝑma quesita. ¶ Uenio ad vltimum q̄situꝫ qđ qꝛ facile est breuiter rn̄deo. Dico eñ ꝙ ius irritandi testamentum cōpetit sororibus q̄ tanq̄ ab intestato succedunt de iure cōi fratri equaliter cum m̄re. vt in auf. de here. que ab intesta. defer. Nā. c. ꝙꝙ. solum mutat testm̄: non autem excludit veniētes ab intestato. facit vt hodie habet in auf. bona dam natoꝝ. C. de bo. ꝓscrip. Coraꝫ quo aūt iudice hec questio nullitatis sit agitāda dico ꝙ corā iudice ecclesiastico. per no. in cle. ꝯpendiosam. de iudi. ꝛ in. c. cū sit gn̄ale. de fo. compe. ꝛ in eo qđ queritur de sequestratione fructus que fienda est q̄stione pendente: dico qđ satis ꝑot fieri seq̄strum ſi timet verosimiliter de dilapidatione si possessor bonorum nō est potēs ad satisfaciendū de fructib⁹ interi ꝑcipiēdis in casu emptionis iuxta no. in. c. iij. ꝛ fi. de sequest. pos. ꝛ fruc. ꝛ sec⁹ puto si possessor est potēs ad satisfaciendū: qꝛ tunc solus dilapidatiōis fructuū timor nō sufficit ad sequestrationē fructuū ꝑ. d. c. fi. l. imperatores. ff. de app. vbi ponit sp̄alem casum post appellationem. In omni tn̄ casu poterūt bona ꝛ fructus describi. iuxta theoricā Bar. in. l. vnica. C. de sequest. Et hec sufficiant. Laus deo. Nico. Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Ad petitionē Petri Bartholo

mei factū fuit seq̄strum certe quātitatis pecuniaꝝ die. xxj. anno domini. M. cccc xxxiij. Apud Frāciscū Joannis ꝯ Hieronymū Antonij per officiales mercantie ciuitatis Senaꝝ. deinde. xxx. die mēsis eiusdē cōparuit qdam Antonius suo ꝓprio noīe ꝛ priuato ꝛ vt ꝓcurator Hieronymi prout apparere dixit manu Joannis Matthei de Aniano notarij ꝛ obtulit stare iuri ꝛ iuri respondere ꝛ soluere iudicatū: ꝛ fecit citare dictū Petrum Bartholomei per Dn̄icum vel dota nuntium curie. Qui nuntius retulit se citasse ad domū solite habitationis dicti Petri: ꝛ dicto petro nō comparente officiales fecerunt restitui pecuniam sequestratā dicto dn̄o ꝓmittente, fideiubēte, obligāte, renuntiāte, iurante. hec verba ita gn̄aliter reperiunt scripta per notariū apud acta dicte curie: deniq; plurib⁹, ꝛ pluribus mensibus elapsis mortuo dicto Hieronymo agitur pro parte dicti Petri Bartholo. anno dn̄i M. cccc xxxvj. ꝯ dictum Antoniū excipit per dictū Antoniū: qđ nō est obligat⁹ eo maxime: qꝛ nō sunt illi officiales corā quib⁹ ꝓmisit cū functi sint eorum officio. Queritur quid iuris?

¶ Consilium. xxiij.

1 ¶ Cautio de iudicato soluēdo an habeat vires corā alijs iudicibus.
2 Obligatio fideiussoris realiter finita obligatione contra principalem cessat.

Christi eiusq; matris ꝑsidio inuocato. Uidetur dictū Petrū nō esse obligatū i aliquo: nō eñ tenetur tanq̄ ꝓcurator: cū ips⁹ officiū expirauerit ꝑ mortem dicti Hieronymi re integra. l. mandatū. C. māda. ꝛ cle. fi. de ꝓcu. ꝛ per ꝯñs nō debet teneri de antea gestis, ꝓcuratorio noīe: sicut dicimus in tutore functo officio. vt in. l. post mortē. ff. qū ex facto tut. ad idem. l. fi. ff. de insti. nō tenet functo officio: nec debet teneri ꝓprio nomine tanq̄ fideiussor: qꝛ cū eēt fideiussor non ꝯtractus: sed de iudicio sisti nec de hoc fecit ipse aliquā scripturā ꝓpria manu liberat⁹ extitit. ex quo intra duos mēses dictus Petrus Bartholomei nō fuit ꝓsecutus negotiū iudicij. vt est tex. no. in. l. fideiussor. C. de fideius. Quinimo nō solū intra duos mēses nō egit: imo plures mēses sunt elapsi: ergo in illo vr̄ dictus Antonius teneri ad rn̄dendū pro dicto Hieronymo.

1 ¶ † Tertio obstat ꝙ cautio etiā de iudicato soluēdo nō habeat vires corā alijs iudicibus seu in alia instātia. l. cum apud. ꝛ. l. cū lite mortua. ff. iudica. sol. Sed in casu nostro non sunt illi officiales corā qb⁹ facta fuit ꝓmissio. ergo extincta est cautio. Sed his nō obstantib⁹ que iudicio meo nihil obuiāt ꝯriam sn̄iam puto verā. Et primo dico hūc teneri ꝓcuratorio noīe per tex. expressum. in. l. ꝓcurator qui ꝑ euictione. ff. de procu. vbi probat ſm lec. Bar. ꝛ fere oīm qđ procurator qui obligauit se tenet rn̄dere ēt finito officio. ad idē. l. seruū titij. ff. mā. Sȝ iste Antonius expresse obligauit se etiā priuato noīe vt ptȝ ex narratione facti. igit remāsit obligatus post mortem dicti Hieronymi. nec obstat lapsus pluriū mensiū vel anni: qꝛ cū sit actio ex sua ꝓmissione orta contra eū maxime personali illa nō tollitur nisi spatio. xxx. annoꝝ. l. sicut. C. de ꝑscri. xxx. anno. imo non videt ꝙ currat prescriptio obstāte mala fide ex dispositione iuris canonici ſm no. cōiter per Moder. in. c. fi. de prescri. licet illud senserit Bart. in. l. sequitur. §. si viā. ff. de vsucap. Sed circa hunc casum nō insisto qꝛ nō est necessariū quo ad casum nostrum cū nō sit fluxū tantū tp̄s vt dicat cōpleta ꝑscriptio contra hanc personam. Sed videt hunc Antoniū obligatū fideiussorio noīe. potuerunt enim officiales in absentia dicti Petri in reuocatiōe sequestri capere fideiussorē in fauorē dicti Petri. vt in. c. penul. de eo qui mit. in poss. et est glo. or. in. c. j. eo. ti. in ver. parati. ꝛ tenet Spec. in ti. de ꝑmo decre. §. iam de effectu. ver. antepe. q̄ quidē oligatio non expirauit ꝑ lapsum anni vel bienij durante obligatiōe principali ꝯ Hieronymū hoc ꝓbo sic. obligatio fideiussoris non soluit realiter durante obligatiōe principali nisi in casibus quibus possit instare ꝯ principalē vt eū liberet a fideiussione. vt legi. ꝛ no. in. c. fi. de fideius. ꝛ in. l. si pro ea ꝯtra quē. C. eo. ti. nec potest cōpellere aduersariū ad agendū ad finē liberationis consequēde. vt in. l. si fideiussor. ff. eo. not. in. c. ꝯstitutus. e. tit.

2 † Sed cessat obligatio fideiussoris realiter finita obligatione ꝯ principalem. vt in. l. grece. in fi. ff. de fideius. ab hac aūt reperimus casum exceptū in. d. l. si fideiussor. vbi liberat per lapsum duoꝝ mēsiū. qui quidē casus cum sit diuersus a regulis iuris. debet ibi stricte intelligi ꝛ non extendi ad casum nō expssum. arg. in. l. ꝑcipimus. in fi. C. de appel. sed in casu nostro sumus extra illū casum. l. si fideiussor. ergo debemus de eo iudicare ſȝ regulam predictā. Qđ aūt sum⁹ extra casum illius. l. probat. illa enim lex loquit in eo qui fideiussit dūtaxat de sistēdo quē in iudicio. Sed in casu nostro nō fuit ꝓcessum ad vlteriora: qꝛ ꝓmisit stare iuri ꝛ rn̄dere ac soluere iudicatum ꝛ in fine simpliciter obligauit se ꝛ fideiussit pro Hieronymo: hoc ptȝ in scriptura cōtenta in actis curie. vnde aduertēdum qđ. d. l. si fideiussor. ꝓprie loquit q̄ iudicio inchoato qs dat fideiussorē de sistendo in iudicio. vnde cū actor teneat litē contestari intra duos menses: ꝛ sic prestat cautionē in. l. iij q. v. libellū. ꝛ in auf. gn̄aliter. C. de epis. ꝛ cler. si intra duos mēses nō prosequit actor videtur tertio cessasse ab intētiōe sua: merito. l. introduxit. vt fideiussor liberet cum ille videat in culpa in nō ꝓsequēdo: ꝛ tacite videt actū intra duos menses litē conte. ꝛ videt vera ratio decidēdi ꝛ multū notabilis. ad illaꝫ. l. quā sentit Host. in summa. eo. ti. §. qualiter sit fideiussor. ob hāc igitur rationē ꝛ tacitā partiū ꝯuentionē illa. l. in casu illo recessit ꝛ deuiauit a cōmunibus regulis liberādo fideiussorē ex lapsu illius modici tēporis. hinc est ꝙ fideiussor de iudicio sisti liberat ꝑ casum superuenientē in ꝑsonam rei. vt in. l. sancimus. C. eo. Sed in casu nostro oia predicta cessant. hic enim cū vno erat lis inchoata. nec spes inchoādi de proximo sed factū fuit sequestrū: qꝛ dictus Hieronymus erat suspect⁹. Itē fuit ꝑstita fideiussio de stando iuri priuato noīe: ꝛ in fine in renūtiatione sequestri obligauit se simpliciter fideiubēdo. ¶ Unde aduertēdum ꝙ illa scriptura que est apud acta curie est abbreuiatura ꝯfecta more notarioꝝ que debet extendi ſȝ eoꝝ consuetudinē. iuxta no. in. c. cū P. tabellio. de fide instru. ꝛ in. l. gallus. ff. de lib. ꝛ post. Et si diligēter ponderetur hȝ duas partes. nā in ꝑma parte in principio comparationis obligauit se suo ꝓprio etiā priuato noīe: ꝛ vt ꝓcurator dicti Hieronymi stare iuri ꝛ rn̄dere iudicato: nec adhuc obtinuerat sequestrum reuocari: sed fecit citare dictū Petrū. illo vero non ꝯparente obtinuit sequestrum reuocari: ꝛ de nouo ꝓmisit pro dicto Hieronymo ac obligauit se ac fideiussit simplr̄ nec fuit dictū d iudicio sisti. Qđ si fuerit illa obligatio noua ex interuallo facta ptȝ post primā obligationē de qua in principio illi⁹ scripture dicit ꝙ fecit citare dictū Petrū ꝛ qđ nuntius retulisset se citasse illū ad domū. ꝛ sic oportuit interuallū intercedere: et postea illo non ꝯparēte obtinuit reuocationeꝫ seq̄stri fideiubendo pro dicto Hieronymo simpliciter sicut fieri dȝ in reuocatione seq̄stri: iuxta not. per Cy. in. l. vna. C. de prohi. sequest. ꝛ per Cano. in. c. ij. eo. ti. ergo dicta obligatio durat in presenti. ꝛ potest ꝯueniri effectualiter ex quo dictus Hieronymus vel eius heres est impotens ad soluendūꝫ. iuxta materiā auf. presente. C. de fideius. Ultimo alia rōne fideiussio fuit hic prestita vt vitaret seq̄stratio iuxta theoricā doctoꝝ in dictis iurib⁹. ꝛ per Bar. in. l. litibus. C. de agri. ꝛ censi. lib. xj. ꝛ. l. fideiussor. ff. q satisd. cog. ꝛ in. l. senatus. de offi. ꝑsi. debuit ergo sapere naturā seq̄strationis. vt in. c. ecclesia que. vt lit. pen. ꝛ in. l. si rē ꝛ ptium. ff. de peti. here. Inno. in. c. ex rōne. de appel. Sed natura seq̄strationis est vt duret donec lis finē accipiat. iuxta not. in. c. examinata. de iudi. ꝛ in. l. si oleū. ff. d dolo. ergo ꝛ fideiussio per quā euitat seq̄stratio dȝ durare vsq; ad illud tempus ꝛ hoc videt apertissime de mēte tex. in. d. l. litib⁹. ꝛ. l. si fideiussor. ꝛ l. senatus. Et si diceremus ad ꝓpositū illud remediū fideiussionis nō esse sufficiēs ad fideiussionē euitādā. Nō ergo hec fideiussio sapit simplicē naturā fideiussionis de iudicio sisti. Nec liberaret hic fideiussor ꝑ mortē principalis sicut liberat cū obligauit se ad sistendū reum in iudiciū cū nō esset actori sufficienter satisfactum. Nō obstāt superius in ꝯriuꝫ allegata. soluitur enim mandatū re integra. Sed hic nō erat res integra: cū obligauerit se ꝑ dn̄o. Itē hic obligauit se ꝓprio ꝛ priuato nomine ꝛ fuit officiū voluntariū ꝛ sic cessat contrariū. l. post mortem. ¶ Nam ibi obiligauit se institor vt dr̄ in tex. Sȝ in casu nostro sic. ad l. si fideiussor. satis fuit supra responsum ad. l. cū apud. ꝛ. l. cū lite. dico ꝙ ꝓcedunt in fideiussore d iudicio sisti seu iudicato soluendo. Sed hic fuit simplex fideiussor facta reuocatione sequestri. vt. s. dixi. Item illa

iura ꝓcedunt qñ qs ꝓmisit simplr̄ de iudicato soluēdo nō expsso noīe
ꝓprio iudicis. Nā tūc tenet ex ꝓmissiōe corā iudice successore eiusdem
tribunalis: qꝛ videt idē iudex. l. deponebat. ff. de iudic. ⁊ hoc aperte tꝫ
Spe. in ti. de leg. §. excipi. ver. sed qd si plures. apertiꝰ bar. in. l. cū apud
⁊ ita fuit in casu nr̄o. Quare ex oībꝰ p̄dictis ꝯcludo dictū Antoniuꝫ
obligatum ad rñdendum ⁊ soluendū iudicatum ſm p̄dicta. Et hec
sufficiant ad presentem articulum ⁊c. Nic. Abb.

Consilium. xxiiij.

1 Remissio secundum consuetudinem italie non fit.
2 Iudex delicti debet purgare prouinciam malis hominibus.

Rodulphus ciuis corneti habens domiciliū in Uiterbio. dum esset in corneto mādauit seu persuasit Martinū ciuem Corneti interfici. qd ibidē factuꝫ est ipso Rodulpho Uiterbij residēte. post dies aliquos gubernator vtriusqꝫ ciuitatis habēs a dño nr̄o papa oīmodā legati de latere ptātem veniens corneti audita infamia dicti homicidij in reditu ad ciuitatē Uiterbieñ. dictū Rodulphum in ciuitate Uiterbij capi mādauit ⁊ fecit ip̄m in manibus ptātis poni. agit nunc in corneto de inquisitiōe facienda: ⁊ de ꝓcessu formādo ꝯ̄ dictū Rodulphū de homicidio petit remitti ꝑ ptātem corneti ad locum delicti viterbiū: cū viterbium ⁊ cornetū sint sub eodē p̄side. ⁊ supplicat gubernatori siue p̄sidi vt mādet potestati viterbij rodulphū remitti ad locum maleficij perpetrati. ¶ Dubitat nunc de quatuor. Et primo vtrū ad reqsitionez potestatis ciuitatis corneti gubernator seu preses teneat mandare ptāti viterbij vt illū remittat. Et si ad mandatum gubernatoris potestas viterbij teneat illū remittere. ¶ Scd̄o queritur an Rodulphꝰ p̄dictus de homicidio in corneto perpetrato ratiōe domicilij qd hꝫ viterbij possit puniri in viterbio vbi detinet captꝰ maxime cum dicte ciuitates sint sub eodem gubernatore. ¶ Tertio querit an remissio debeat fieri añ inchoationē ꝓcessus ꝯ̄ dictum rodulphū vel post. ¶ Quarto an gubernator p̄dictus habens plenam ptātem legati de latere potuerit dictum rodulphū in dicta ciuitate viterbij facere detineri rōne delicti in corneto perpetrati ad hoc vt ibi puniat an ad locū delicti remittatur. ¶ Uenio ad p̄mum ⁊ vr̄ ꝙ gubernator seu p̄ses non teneat remissionem facere vel fieri mādare: sed potius illū captū relaxare vel relaxari facere: qꝛ delictū fuit ꝯfirmatū extra territoriū viterbij vñ etiam presupposito qd mandatū fuisset de homicidio ꝑpetrando in ipsa ciuitate viterbij: ⁊ qd tñ non ibi sed in corneto delictū secutū est. nō p̄ot ex eo in viterbio ꝯueniri. iuxta no. per Bar. in. l. si vt ꝓponit. ff. de fideiusso. ⁊ in. l. nō solum. §. mandato. ff. de iniur. vr̄ tex. iunctꝫ gl. in cle. pastoralis. de re iudi. in ver. nec nō ꝓcedendo. Et no. per aliquos in. c. fi. de foro compe. ergo remissio fieri dꝫ ad locū delicti. qꝛ añ capturam nō fuit ꝯtumax in loco delicti: ergo capi in dicta ciuitate viterbij ad finem remissionis fiēde nō potuit. iuxta no. in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. ⁊ videt tex. in auf. vt nulli. §. si vero qs ꝯp̄rehensoꝝ. colla. ix. ¶ Itē p̄supposito ꝙ capi in viterbio potuisset videt ꝙ gubernator nō teneat mandare potestati viterbij vt illū remittat: qꝛ remissio ad locum delicti videt potius de vrbanitate quā de necessitate. arg. d. cle. pastoralis. in ver. de more. no. Bar. in. l. si cui. ff. de accu. ¶ † Itē fortiꝰ ꝯsuetudo. hꝫ ꝑ totā italiā vt nō fiat remissio: vt no. Barto. in. l. sepulchri. ff. de sepul. viola. Igit venit relaxandus. Nō eñ p̄ot puniri viterbij qꝛ ibi non deliquit nec remitti cornetū qꝛ ꝯsuetudo remissioni ꝯ̄dixit. ¶ Item nō fuerat ꝯtumax in loco delicti: igitur ⁊c. Item ꝓ hoc facit dictus Rodulphꝰ hꝫ domicilium in viterbio vt presupponitur in casu narrationis vñ p̄supposito ꝙ delictum non fuisset cōmissum in territorio viterbij: tñ ratione domicilij potuit accusari ⁊ inquiri de delicto alibi cōmisso. ⁊ ex hac debita pena ꝯp̄rimi. de quo videt casus in. c. cum cōtingat. de foro cōpe. tꝫ Io. an. in. c. j. de rapto. ⁊ Bar. post Cy. in. l. cūctos populos C. de sum. tri. ⁊ Io. de lig. in cle. pastoralis. prealleg. videt tex. cum gl. in. l. j. ⁊. ij. ⁊ in auf. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi opor. expresse idem Io. an. in addi. Spec. post Odof. in ti. de compe. iudi. adi. §. j. versi. vj. ratione criminis vr̄ tñ ibi velle ꝙ de iure ciuili hoc dictum procedat qñ proceditur ꝑ viam accusationis. secus ꝑ viam inqsitionis tm̄: qꝛ iudex agit ad vindictam ⁊ sua interest ex quo deliquit extra territorium suū. nam in loco domicilij p̄ot ꝯueniri nō ex eo qꝛ deliquit sed qꝛ sortit forū ⁊ sic audire dꝫ accusantē ex hoc capite potest illū punire si delictū probet. ¶ Sed inquisitio delicti p̄sentis concernit delictum qd nō cōtingit iudici esse si extra territoriū suū fuit cōmissum: ⁊ ad iura canonica q̄ late permittunt inquisitionem: dicit ꝙ ꝓcedūt in suo foro: sed do. Archid. dicit in. c. fi. de foro cōpe. ꝙ etiam de iure ciuili p̄ot procedere iure domicilij ꝑ viam inquisitionis de delicto alibi ꝯmisso: nam cā q̄re in loco domicilij p̄ot accusari licet alibi deliq̄rit: qꝛ ⁊ vbicūqꝫ delinquitur subditꝰ est iudicio domicilij: ⁊ hec causa locum hꝫ siue procedatur
2 per viam accusationis siue inqsitionis. ¶ † Iteꝫ sicut interest iudicis delicti purgare ꝓuinciam suam malis hoībus. vt. l. ꝯgruit. ff. de offi. p̄sid. ita interest iudicis domicilij castigare subditos ⁊ prouinciā suam purgare talibꝰ hoībus lꝫ alibi deliquerint. d. l. congruit. ⁊. l. preses. eo. ti. ⁊ hoc reperio tenuisse Bar. in. l. cunctos populos. de sum. tri. quod vr̄ verius ⁊ in casu nr̄o multum refert: qꝛ in terris ecclesie seruamꝰ ius canonicum. vt in. c. si duobꝰ. de ap. ⁊ no. in. c. qd clericis. de foro compe. ¶ Item si bñ ponderent casus non expedit ex alio capite hoc multū discutere qm̄ gubernator seu p̄ses hꝫ iurisditionē nedum in loco domicilij sed in loco delicti: sic potest ꝑ totam suā ꝓuinciam illū facere capi. vt in. d. §. si vero qs ꝯp̄rehensoꝝ. ⁊ in. c. nouit. de offi. deleg. vbi bo. tex. in simili. Nā tota ꝓuincia est sibi vnū territoriū: ⁊ sic delictū fuit ꝯmissum in suo territorio: ⁊ in suo territorio captura facta: potuit ergo ⁊ debuit gubernator seu p̄ses in qualibet parte sui territorij illū capi facere: ex quo in suo territorio deliqt etiam si fuisset extraneus. vt. d. l. p̄ses. ⁊ de offi. dele. c. ij. nā preses seu legatꝰ ꝓprie hꝫ in ꝓuincia sibi decreta iurisditionē quam p̄ot in loco exercere quilibet ordinarius quicunqꝫ sit ille. ⁊ est maior oīm post p̄ncipem. vt. l. ex oībus. cum seq. ff. de offic. presi. no. Spec. in ti. de lega. §. nunc oñdendum. ver. legatus. ⁊ sequenti. ⁊ in. §. supest. ver. j. eo. ti. legit ⁊ no. in. d. c. ij. ⁊. c. j. eo. tit. in antiqs. potuit ergo illum capi facere ⁊ alteri tradere vt iustitiā faciat. iuxta. c. fi. ne cle. vel mona. li. vj. ¶ Ex p̄dictis infero ad decisionem vltimi dubij ⁊ concludo affirmatiue quod dñs gubernator nedū potuit sed debuit etiā ex officij sui debito dictū Rodulphū capi facere in dicta ciuitate Uiterbij. ¶ Restat nunc examinare tria prima dubia simul an possit Rodulphus puniri Uiterbij ⁊ an possit remitti cornetum: vel de necessitate sit illic remittendus omissis causa breuitatis argumentis q̄ ad partes fieri possunt. dico ꝯclusiue ꝙ vbi nō petit remissio per iudicem corneti in dubijs puniri possit in loco domicilij. vt. l. l. j. C. vbi de cri. agi opor. ⁊ ibi hoc tenuit Bar. Bal. ⁊ Ioā. calde. in. c. j. de rapto. probari videt in. d. c. cum contingat. ⁊. d. l. j. ⁊ si ꝯ̄trium dicemus frustra tractaremus de domicilij foro: cum semꝑ qs ꝯueniat aut rōne delicti aut cōtractꝰ aut rei. Est eñ forꝰ rōne domicilij gñalior alijs vñ p̄ot ibi conueniri de re existente alibi. vt no. in. l. fi. C. vbi in rem act. ⁊ in. c. fi. de foro cōpe. ¶ Itē de ꝯ̄ctu alibi gesto vt legit de delicto alibi cōmisso vt in iuribus p̄alle. ⁊ maxime in casu nr̄o in quo presupponimus gubernatorē habere iurisditionē etiā in loco delicti. Si v̄o remissio petit per iudicem corneti arbitror ꝙ de necessitate nō sit fiēda: sed poterit puniri in viterbio. Moueor primo ꝙ. §. si vero qs ꝯp̄rehensorum. loquit qñ delinquēs exiuit ꝓuinciā delicti: ⁊ in territorio alterius presidis se contulit ꝙ non accidit in casu nr̄o cum sit sub eodē p̄side. ¶ Item preses est maior iudice Corneti ⁊ p̄ot cognoscere ⁊ punire oīa que fiunt in ꝓuincia. vt. d. l. preses. ⁊. l. ex oībus. Nā ⁊ in loco delicti preses vt dixi est maior ptāte corneti. Non ergo potest per eum requiri vt remittit ad eum vt dictis legibus. ¶ Itē ⁊ scd̄o non est de necessitate fiēda remissio: qꝛ consuetudo cōis italie nō necessitat ad remittē dum. iuxta ea q̄ Bar. no. vt. s̄. sed Cal. apertius ⁊ latius hec tractat in. d. c. j. de rapto. ⁊ ꝯcludit ꝙ si delinquens non esset in loco domicilij vel valeret ꝯsuetudo: qꝛ per hoc publica vtilitas lederet q̄ requirit vt delicta non remaneant impunita esset talis ꝯsuetudo grauosa: ideo non valet de ꝯsuetudine. c. j. ⁊. c. fi. Sed ꝯsuetudo per quā iudex domicilij non remittit ad iudicē delicti: vel ecōtra bene valeret dummō alter p̄dictoꝝ in cuiꝰ territorio degit vellet delinquētes punire: qꝛ tunc cessaret ratio predicta ⁊ ſm hanc distinctionem arbitror restringendum dictum Bart. ¶ Ad ꝓpositum ergo cū delinquēs sit captus in loco domicilij ⁊ agitur vt ibi puniat satis p̄ot obseruari illa ꝯsuetudo de non remittēdo ⁊ hec ratio ꝯcludit qd etiā si iudex viterbij sine autoritate gubernatoris illū cepisset nō tenet remittere ad locū corneti: sed p̄ot ex tertio capite vt remissio nō fiat defendi: tenendo opi. Io. cald. in. d. c. j. de rapto. Nam doctores diuiserunt se in materia diuisionis qdam asserentes de necessitate eam fiendā nisi esset ꝯsuetudo ꝙ de vrbanitate: ⁊ plene no. per gl. in cle. pastoralis. in ver. de more. Io. cald. capiens mediā viam distinxit qd aut criminosus degit sub iudice domicilij qui intendit eū punire ⁊ procedit opinio. qd ex sola vrbanitate fiat remissio: aut degit sub alio iudice domicilij vel iudex domicilij non curat punire: ⁊ procedat illa opi. ꝙ sit de necessitate fiēda ergo ex multiplici capite p̄ot defendi vt remissio ex necessitate nō fiat vt patet per p̄dicta. Sed nunqd voluntarie p̄ot remitti ad locū delicti dicerem ꝙ aut gubernatoris et potestatis viterbij voluntas interuenit: ⁊ tunc in dubio fieri potuit: qꝛ ꝯgruētius exercet iustitia in loco delicti ad errorem alioꝝ vt ibi cesset scandalū. in. c. j. de rapto. ij. q. vj. ⁊. l. capitaliū. §. famosas. ff. de penis. cum si. Nam lꝫ ꝯsuetudo habeat vt nō cogat iudex domicilij remittere: non tamen habet vt remittere nō possit cū istud sit mere facultatis. Si vero gubernator vult remittere ptāti viterbij ꝯsuetudo eum suum delegatū ⁊ potuit illū eo inuito remittere qꝛ potestas hodie tenet in ciuitate locum p̄sidis. iuxta no. per gl. in. l. j. C. de p̄scrip. lon. tēpo. ⁊ per Bar. ff. de dā. infec. Unde licet gubernator sit eo maior sicut ē maior ep̄o: vt in iuribus superius alleg. Non tamen potest sine alia rōnabili causa extrahere captū de manibus ordinarij cū locus fiat inter eos p̄uentiōi respectu cognitiōis. ibi eñ causa est finienda vbi incepta. l. vbi ceptū. ff. de iudi. facit qd legi. ⁊ no. in. c. ex tenore. de rescri. Et cum hoc casu remissio sit volūtaria non est discutiendū tertiū dubiū: qꝛ oportet fieri remissio. ante ⁊ post inchoationem ꝓcessus. sed eo casu quo veniret remissio necessario fiēda debet p̄cedere aliqua summaria cognitio vbi delictū non esset notoriū sed famosum. de quo per glo. in. d. cle. pastoralis. ⁊ per Bar. in. d. l. j. C. vbi de cri. agi opor. Et hec sufficiāt quo ad dubia.

sed dubia. ¶ Cōcludo ergo dictū Rodulphū potuisse capi in viterbio z posse ibi iudicari z puniri nec necessario est remittēd⁹ ad ciuitatē corneti licet voluntarie remitti posset iuxta distinctionez predictam z contraria superius formata satis remanent soluta:nam pcederet primum vbi non conueniretur in loco domicilij. Itez gubernator habet iurisdictionem in loco vtroqz vt predixi.declarant enim oīa z limitātur fm predicta:ideo aliter specifice causa breuitatis non respondeo. Laus deo. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Canonicus regularis expresse p

fessus regulā beati Augustini in cathedrali ecclesia Perusina in claustro dicte ecclesie in nocte quarte ferie maioris hebdomade: duz canonici essent in matutinis furat⁹ est centū florenos cuidā canonico q deputatus fuerat collector per cleꝝ Perusinū ad exigendū certam pecunie quātitatē p satisfaciendo quoddā mun⁹ dño nr̄o pape. Furtū istd pbat tam per ɔfessionē q̄ etiā p vnum suū clericū q eum sociauit. dū p dictum predicte pecunie subtraherent vicarius absente archip̄sbytero Perusino habēte ad hoc mādatū ab ep̄o: pcessit ɔ dictum vsque ad sniam diffinitiuā exclusiue. ¶ Cōtingit de trib⁹ dubitari. Primo an pcessus iste valuerit cū a nōnullis p̄tendat q non: qz processus nō per vicariū ep̄i sed per archip̄sbyteꝝ eius locū tenentē debuit explicari. ¶ Secūdo p̄supposito sine veritatis p̄iudicio q ad archip̄sbyterū seu ei⁹ locūtenentē iurisditio ptinuisset, an defectus iste suppleri possit per gubernatorem Perusinū habentē plenam ptātem legati de latere. ¶ Tertio qua pena veniat iste canonic⁹ puniēdus z si priuari pōt portione quam pcurationē vocant ecclesie cathedralis Perusine cuz nō sint distincte p̄bende sed capl'm assignauerit vnicuiqz canonico certam portionē quā pcurationē vocant: z sic qlibet canonicus sit diligētior in faciēdo pcurationē suā laborare z anno singulo aduocato capitulo qlibet canonicus reddit administrationē pcurationis z ppter assignationem ipsi⁹ portiōis nō veniūt in cōi in eodem claustro per se in cameris suis ex quo sequit qd de facto qlibet eoꝝ hz propriam: ita ēt presupponit qd canonicus iste de quo querit lz quandā eccl'iam parochialem consuetam tn̄ ɔferri canonicis regularibus zc.

¶ Consilium.xxv.

1 Archipresbyter an habeat iurisditionem in canonicos fori contētiosi.

2 Furtum an dicatur magnum scelus.

Saluatoris eiusqz matris p̄

sidio humiliter inuocato. Attingam ista dubia ɔsuluisse omittēdo argumēta ad partes plixitatis vitāde causa. Et iuxta ordinē circa p̄muz dico † q archip̄sbyter iurisdi tionē nō habet maxime in canonicos fori cōtētiosi: sed pertinēt ad ep̄m.xj.q.j.de persona.de offi.ordi.in.c.j.de foro cōpe.si quis ɔ clericū.de iudi. at si clerici.iuramēta in hoc sunt quasi infinita quam quidē iurisditionē circa actū inquirēdi potuit demādare vicario suo. in.c.licet.de offi. vic. lib. vj.de iure ergo cōi valuit pcessus formatus per vicariū. Si vero de cōsuetudine ptinet ad archipresbyteꝝ qd esse pōt iuxta. c. irrefragabili §.excessus.de offi.ordi. Tunc aduertēdū q cum ista p̄scriptio sit ɔ ius cōe opz q currat titulus coloratus z tēpus.xl.annoꝝ vel cessante titulo requirit tp̄s de cuius initio memoria nō existat.vt in.c.nō est.de cōsue.lib.vj.z qd pertinet ad iurisditionē ep̄i.probat in.c.cum ab eccl'iarum.z.c.pastoralis.de offi.ordi.z p̄supposito q ista probent tūc est videndū an pcessus iste format⁹ per vicariū valuerit. Nam videt prima fronte q nō:qz iudice nō suo.vt in.d.c.at si clerici.z.C.si a non compe. quasi p totum. Sed hoc nō obstāte dico qd iste canonicus inquisitus vel ɔuentus corā vicario ep̄i nō excipit de incōpetentia nec dixit iurisditionem pertinere ad archipresbyteꝝ:vnde iurisditionem vicarij seu ep̄i prorogasse videt. z sic valebit pcessus.de hoc est tex.cū gl.in.l.j.C. vbi de cri.agi opor.fm Bart.z Bald. Nam in criminalib⁹ habet locum prorogatio corā iudice habente iure pprio ɔsimilē iurisditionez. vt ibi no.per glo.z Bar.z per Inn.in.c.de causis.de offi.deleg.z per gl.in.l.j.C.de iurisdi.omn.iudi. ¶ Sed dubiū est nunqd hoc pcedat in clerico sine licētia sui iudicis q̄ hic nō interuenit.z videtur q nō per c.significasti.de foro compe. ¶ Sed hoc nō obstāte ɔriū pōt dici hoc casu cum progat iurisditio ep̄i que est naturalis z ordinaria. Nam res de facili redit ad naturaz suā.xxvj.dist.ab exordio.z.l.si vn⁹.ff.de pac.secus vbi probaret iurisditio alterius per subditū ep̄i sine licētia ep̄i.tunc em̄ nō valeret prorogatio:z sic loquitur.d.c.significasti.z placet in dubio in casu nostro in quo iste canonicus non habebat archipresbytero nec ordinez neqz beneficium.vnde est sibi subdit⁹ respectu nudi exercitij iurisditionis.vn̄ eadem ratio est in eo clerico qui prorogat sine licentia sui iudicis.z in isto clero quo ad casum nostrum.iuxta no.in.d.c.significasti.z per Bar.in.l.j.ff.de iudi. Et hoc quo ad primū dubium. ¶ Venio ad scd'm dubium presupposito q dict⁹ processus nō valuerit vtpote qz iurisditio pertinebat ad archipresbyteꝝ nec interuenit progatio modo predicto. Nunqd per gubernatorē possit defectus suppleri.z breuiter dico qd nō:qz cum act⁹ iudiciales hoc casu essent nulli non pōt legatus etiā de latere talē defectū supplere: quia esset facere circa solennitatē iudiciorū multis vigilijs z laborib⁹ excogitatā.ɔtra clemē.ne romani.de elec.c.inferior.xvj.dist. Et hoc aperte voluit Spe.in titu.de leg.§.nunc oñdendum.ver.xviij.vbi dicit q hec suppletio pertinet solū ad papaz z maxime procedit hoc in casu nr̄o: vbi nō solū est supplere defectū circa solēnitatē iudiciorū sed dare iurisditionē non habenti in p̄iudicium proprij iudicis: z sic priuare aliū iure suo q legatus facere non potest.nā solum principis est ius vnius dare alteri.iuxta no.in.c.constitutus.de religio.domi.xxv.q.ij. visam. Quinimo gl.dubitat in papa nunqd possit ius vnius ecclesie sine causa alteri donare.vt no.in.c.j.dist.xxij.super ver.in instantiā.de quo per Spe.in ti.de leg.§.prealleg.ver.lxvij. Ad p̄dicta facit glos.no. in.c.pe. de here.lib.vj.que disputatio ɔcludit legatū nō posse cōmittere causaz sui natura plenariam sine strepitu z figura iudicij tractādam qz esset tollere solennitates iudiciorū z ita Spe.in ti.de leg.§.superest.ver.nūquid potest cognoscere.facit qd in sili not. Inno.in.c.prudentiam.de offi.deleg.vbi vult q gesta corā iudice nō suo ratificari nō possunt per iudicē pprium etiā si suo noie fuerūt gesta:qz currūt ex defectu solēnitatis iudiciorū cui libera dispositio nō pēdet a potestate pprij iudicis sed principis.z illud dictū cōiter sequunt ibi doctores.facit qd not.in gl.ix.q.ij.in summa: ¶ Nūc venio ad tertiū dubiū qua pena iste canonicus veniat puniēdus. In quo aduertēdū q ius canonicū facit differentiā in quātitate pene fm modū procedēdi regulariter ɔ crimē graue induxit depositionē si de eo cōstat p viam accusationis;sed per viā inqsitionis pena est minor:ita qd circa depositionē pena videt arbitraria.potest tamē priuari beneficijs vel alia pena affici:nisi sint talia delicta que impediūt ordinis executionē etiā post peractā penitētiam vt simonia z homicidiū.z de hoc est tex.in.c.inqsitionis.z in. c. qualiter. el.ij.de accusa.z.c.dilectus.ij.de simo.lz ius ciuile nōn videat differentiā facere.l.iiij.C.de sepul.vio.i.l.ordo.ff.de publi.iudi.in.l.ea quidē.C. de accu.sentit Bart.in.l.ij.§.ij.de adul.z.l.iij.§.preterea.de suspec.tut. sed de suspensione canonica reperiunt alique pene iuris ciuilis que volunt q damnatus per viam inqsitionis de crimine famoso euitet infamiam propter modū pcedendi.ita no.gl.in.d.§.p̄terea.de suspec. tut. z.l.iij.z.l.fi.C.eo.z ibi per Cy.z.l.j.C.de modo mul. Bar.tamē aliter sentit in.l.infamē.ff.de pub.iud.z plene per Bald.in.l.etiam.de fur.p Spec.in titu.de senten.§.j.ver.qui de insti.z faciūt hec ad sciēdū an si iste dānatus per viam inqsitionis efficiet infamis.circa qd ampli⁹ nō insisto:qz de hoc nō querit sed solū de pena imponēda.dico ergo respōdendo ad primuz qd iste fuit accusatus de hoc furto pena ordinaria debet puniri pena depositionis ab officio z beneficio.tex.est in.c. cum non ab hoie.de iudi.not. Hostiē.in summa.d.de fur.sub rubrica.z pl⁹ dicit ibi q debet detrudi post depositionē in monasterio ad agenduz penitentiā per.c.tue.de penis. ¶ Sed aduertēdū q illud.c.tue.nō loquitur in furto simplici sed in latrocinijs qd in se habet plus q̄ furtuz vt in auc.sed nouo iure.C.de ser.fugiti.z in corpore vnde sumitur. in auc.vt nulli iudi.in fi.z.l.capitaliū.§ famosos latrōes.ff.de penis. Sz qz tex.in.d.c.subijcit q p magnis scelerib⁹ imponit pena detrusionis z depositionis esset examinādū an istud furtū dicat magnum scelus. de quo per gl.no.in.l.ad ea.ff.de reg.iur.per Bar.in.l.nō solū.§. si mādatum.ff.de iniur.aliqd not.in.l.j.C.de requirē.z cōis conclusio est q si sit in magna re dicitur graue delictū.vnde in casu nostro habito respectu ad circūstātia † satis potest dici magnū scelus.tum qz loco religioso qz in pecunijs deputatis ad honorē principis.tum etiam ratiōe tēporis:qz in septimana sancta dum cātarent matutine z qd deteri⁹ est religiosus qui peccauit ɔ votū z substātialia regule volendo habere pprium maxime furtiue que oīa hec aggrauant delictū.xl.dist. homo christianus.z.c.cū quidā.de iureiurā.z qd in eis nota. Ita ɔcludo penā dicti.c.tue satis posse infligi in casu nostro. Sed dubiū est in casu nostro:qz iste est regularis nunquid debeat expelli ab ecclesia z priuari de illa procuratiōe quā hz in ecclesia Perusina.z de hoc specialiter querit in casu p̄supposito. dico q de hoc est specialis no. Inno.Host. z aliorū scribētium in.d.c.dilect⁹.ij.de simo.vbi dicit q per depositionem non liberat a iugo regulari.sed nō habebit vocem in capl'o nec vocabit ad cōes actus nec ad recipiendū prebendā cōem sed in ergastulo z puidebit.ita dicit ad literā Io.and.post Inno.z Host.priuatur ergo iste per depositionē nedū prebēda seu portione singulari sed etiā cōi vt non comedat cum alijs nec more solito tractetur sz in loco arcto fm qd visum fuerit superiori sibi prouidebitur i necessarijs vite. facit.c.fi.de reg.iur.z qd ibi no. Et sic poterit priuari etiā ecclesia parochiali nō obstate q ea habuerit a sede apostolica.per id qd not. gloss. in.c.j.de ɔfir.vti.poterit etiā superior secundū dispensando minus euz punire.probat in.c.at si clerici.§.de adul.de iudi.facit qd legi.z no. in l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui no.infa. z hec procedunt cuz fuerit pcessum per viā accusationis. Si vero p viā inquisitionis tūc est maius dubium per superius dicta sz dico q illa procuratione poterit priuari z etiam ecclesia parochiali per.d.c.qualiter z qñ.el.ij.de accus. vbi dicit tex.q si excessus grauis pbat per viam inqsitionis licet delinquens non degradet ab ordine:ab administratiōe tamē amouet licet quidā dixerūt q illud.c.loquitur in prelato sed in inferiorib⁹ clericis

pena est arbitraria.⁊ sic intelligunt.c.inquisitiōis.j.rñso.eodē.tit.vt in eis no.sed nihilominus dicendū ꝙ superior arbitrādo potest priuare delinquentē oī administratiōe ecclesiastica maxime regulari. vt in .c. inqsitionis.in glo.in verbo aliqñ.An aūt hoc casu pōt deponi aduer bialiter ab officio ordinū:videt̃ ꝙ non per supradicta.sed in ꝯrium est notabile ⁊ singulare dictū Inn.in.c.qualiter ⁊ qñ.vbi dicit qꝺ qñ de crimine ꝯstat per cōfessionē nō inspicit̃ modus agendi sed pōt īponi pena ordinaria quātūcūqꝫ grauis qꝺ tūc non sit dubitādum qꝺ fuerit cōuictus per falsas ꝓbationes.dictū Inno.sequit̃ do.Ant.de but.in c.dilectus.ꝑalleg.⁊.c.fi.de celeb.missa.⁊ videt̃ ibi casus in.c.ij.de pe.⁊ facit qꝺ no.bar.in.l.si ꝯfessus.ff.de custod.reoꝝ.cū igit̃ in casu nostro cōstitit de crimine per ꝯfessionē illiꝰ poterit puniri:ac si fuisset actum ꝑ viam accusationis siue inqsitionis fuerit ꝓcessum ꝯ istum canonicū regularem poterit deponi ab officio ⁊ oī beneficio ⁊ administratione: sed in nihilo remanet canonicus:⁊ in aliquo loco arcto ꝓuidebit̃ sibi ꝓut visum fuerit superiori attenta maxime dispositiōe.c.fi.de regulis iur. ¶ Attendendum est tñ ꝙ vbi ꝓcessus ex dictis causis reperiret̃ nullus posset de nouo inchoari ꝓcessus:nedū ꝑ archipresbyteꝝ si sua esset iurisditio:sed etiam ꝑ gubernatorē ex quo ptātem hꝫ legati:q2 legatus cū quolibet ordinario qsqꝫ sit ille est maior quolibet post principem.vt legit̃ ⁊ no.in.c.j.de offi.lega.⁊ in.c.ij.eo.tit.lib.vj.⁊ ꝑ Spe. in ti.de lega.§.nūc ostendendendū.ver.si legatꝰ.⁊ seq.⁊ ibi plene.⁊ in. §. sup.Et ꝯpellitur dictus canonicꝰ ꝑsistere in cōfessione sua.iuxta no.in c.at si clerici.de iudi.⁊ per Inn.in.c.per inqsitionē.de elec.ꝑ gl. ⁊ bar. in.l.capite.ff.de adul.⁊ dicendum vt pleniꝰ no.in dictis iuribꝰ.Laus deo omnipotenti. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidā officiales terre scti Geminiani asserētes habere ptātē ad ꝓuisionem faciendā a toto populo dicte terre:statuerunt ⁊ ordinauerūt in effectu de oībus bonis mobilibus ⁊ immobilibus relinquēdis seu trāsferēdis quocunqꝫ titulo lucratiuo siue in vltima voluntate siue inter viuos in quocūqꝫ loco etiā si sint hospitalia siue sint dicte cōitati supposita siue nō teneant̃ dicta loca seu eoꝝ rectores assignare ⁊ soluere ꝓ eoꝝ reditu ⁊ ꝓuentu dicte terre sancti Geminiani ⁊ ad vtilitatē sacriste scti Geminiani duos denarios ꝓ libra ꝑm valorē dictoꝝ bonoꝝ.Et voluerūt hāc ꝓuisionem extendi etiā ad ꝓteritā relictā seu donatā in quibꝰ adhuc executio nō intercesserat.hoc in summa quo ad materiā ꝯsulendā hꝫ illa ꝓuisio:lꝫ multa alia verba ibidē ꝯtineant̃:⁊ ad alias extendant̃ ꝑsonas.Nunc contingit dubitari vtrū hospitale quoddā fundatū in dicta terra scti Geminiani suppositū ornatissimo ⁊ famosissimo hospitali sancte marie de la Scala ciuitatis Senaꝝ teneat̃ ad obseruātiā dicti statuti ⁊c.

¶ Consilium.xxvj.

1 Laici super rebus proprijs nondum in ecclesiam translatis statuere possunt.

2 Statuta laicorum an valeant quod bona mobilia non possint alienari in nō subiectos iurisditione statuentium.

Ipsius christi eiusqꝫ matris cuiꝰ res agit̃ humiliter implorato ꝓsidio videt̃ ꝙ sic. ꝗꝗ enī laici non valeāt statuere super rebus ecclesie. vt in. c. bene quidē.xcvj.dist.⁊.c.ecclesia sancte Marie.de ꝯsti.† tamē sup rebus proprijs nōdum in ecclesiam trāslatis eos statuere posse ne quis recta fronte negare habeat cū oēs populi iure potestatē statuendi habeant vt in.l.oēs ppli.ff.ꝺ iusti.⁊ iure.⁊.l.cunctos pplos.C. de sum. trini. et in re propria qsqꝫ est legitimꝰ moderator ⁊ arbiter.l.in re mādata.C. mād.⁊.c.de his. de sepul.hinc Bar.in.l.rescripto.ff.de mune.⁊ hono. dat theoricā qualiter bona transferenda in eccl'iam possunt ꝑ statuta laicoꝝ affici ⁊ obligari.⁊ postmodū cū illo onere soluendi data ⁊ ꝓstātias trāseant in eccl'iam.ita dicēdum vr̃ in ꝓposito.¶ Statuerunt enī isti officiales sup bonis eorū ī quācūqꝫ ꝑsonā trāsferēdis ⁊ non super bonis ecclesie cū adhuc nō essent ecclesie sꝫ ꝓpria.Nā quēadmodū potuisset qsqꝫ priuatus reliquere hospitali cū onere illo soluēdo duos denarios ꝓ libra.arg.in.c.cū dilecti.ꝺ dona.⁊.c.veꝝ.de cōdi.appo. Ita ⁊ tota cōitas hoc statuere poterit.quare ꝙ fieri pōt ꝑ pactuꝫ dꝫ posse fieri per legē seu statuta.vt dicit gloss.no.C.de decre.decuri. sup rubr. lib.x.ꝑ Bar.in.l.oēs populi.ꝓalle.ver.iuxta ꝓdicta.Sed his nō obstātibus que vere si ponderant̃ non militāt in casu nostro.ꝯriū puto de iure dicendū.Et primo adduco ad hanc.q.quasi pro casu.c.fi. ꝺ rebꝰ eccle.nō alie.vbi dicit̃ ꝙ laici statuere non possunt sup mortuarijs nec gñaliter super alijs que iuri spūali annexa sunt:⁊ pōderandū est illud verbū annexa.ergo non solū ꝓhibentur statuere sup meris spiritualibus sꝫ etiā super annexis ⁊ super mortuarijs qꝺ ibi ꝓcedit aperte propter nota.ibi per doct.in expositione illius verbi satis determinat̃ ista questio.vt dicamus relicta facta ad piū vsum dicit spiritualibꝰ annexa eo q2 deputant̃ ad spūalem vsum.sicut dicimus de mortuarijs. id est de his q̄ deferunt̃ cū funere seu legant̃ occasione funerū ⁊ per cōsequens tale statutū quatenꝰ cōprehēdit hospitale conditū ⁊ alia loca pia nō valet tanq̄ conditum a nō habētibꝰ potestatē statuēdi. Scđo allego casum apertū in.c.requisisti.el.j.de testamē.vbi tex.ponit regulā gñalē licet qstio fuit spūalis de nūero testiū ꝙ relicta facta ad pias causas nō debēt scđꝫ leges ciuiles sꝫ scđꝫ decretoꝝ statuta terminari.⁊ tractari quasi talia cū sint in pium vsuꝫ disposita nō subijciant̃ dispositionibus laicorū etiā imperatorū sed soli ecclesie.⁊ ita no.dicit intelligi illū tex.Bar.i.l.j.C.de sacrosan.ecc.in repetitiōe sua.in pe.co.feu. vlti.Et canoniste in.d.c.relatum.in istis enim debet populus doceri ⁊ nō docere ⁊ recurrere ad ecclesiā q̄ mater est omniū ⁊ nō dꝫ ponere falcē in messem alienā.vt in.c.docēdus.lxij.di.⁊ in.c.si īperator. eadē di. Et ita debet intelligi dictū imperatoris ꝙ lex ciuilis nō dedignatur sacros canones imitari.vt in auc.vt.deter.sit nu.cle. ⁊ in auc.de eccle. tit.⁊ trāssumptiue.in.§.clerici.de iud.¶ Tertio hoc aptissime videtur velle Bar.in.d.l.j.vbi dicit ꝙ super pertinētibꝰ ad piā causam nō valet statutū laicorū etiā imperatoris:cū hec nō sit de eorū iurisditiōe sꝫ ecclesie ꝓbat per dictū apostoli ⁊ multa alia multū eleganter ⁊ ꝓlixe. ¶ Quarto adduco no.per Io.an.in cle.fi.de immu.eccle.lib.vj.in nouel.vbi ponit qōnem an valeat statutū laicoꝝ vt bona immobilia nō possint alienari ⁊ trāsferri in nō subiectos iurisditioni statuentiū. Et cōcludit nō valere respectu ecclesiarū ⁊ piorū locoꝝ.mouetur elegāter inter cetera q2 loca pia sunt a principibus ꝓuilegiata vt libere eis donetur vel vendat̃.l.j.⁊.l.illud.C.de sacrosan.eccl.statutū ergo ꝯtrariū nō valet duplici seu triplici rōne.¶ Prima q2 laici inferiores nō possunt tollere leges ⁊ priuilegia tributa per superioreꝫ maxime ecclesie. vt in.c.cum inferior.de elec.⁊ ꝑ Bar.in.d.l.oēs populi.⁊.xxv.q.ij. qsi per totū.¶ Scđo q2 hoc esset cōtra libertatē eccl'ie vniuersalis ⁊ ꝑ cōsequens statuarij sunt ipso facto excōicati ⁊ alijs penis iuris ciuilis subiecti.de quibus in auc.cassa.C.de sacrosan.eccl.⁊ Bart.etiā in dicta auc.cassa.¶ Tertio q2 potestas cōdendi leges tributa īferioribꝰ ꝑ.l.oēs populi.ꝓallega.videt̃ tributa sine ꝓiudicio ꝓuilegij tributi ꝑ ipsum imperatorē:q2 generi per speciē derogat̃.vt in.c.veniēs. de prescrip.⁊ regula generi.de regu.iur.lib.vj.per Bar.in.d.l.oēs populi. in dicto ver.¶ †Quarto iuxta ꝓdicta no. ita dico ad ꝓpositū cū ecclesijs ⁊ pijs locis sit relictū priuilegiū vt qlibet libere possit eis relinquere.dicta.l.j.⁊.l.illud.nō valet dictū statutū cū impediat̃ libertas in donando ⁊ acquirēdo cum oporteat soluere de donatiōe: ⁊ maxime cū dicat̃ in ꝓuisione predicta ꝙ ꝓ reditu dicte terre scti Geminiani licite ad vtilitatē sacriste soluātur duo denarij pro libra:⁊ sic volūt facere eleemosynā de alio:quibꝰ seu ꝯtra quos pōt dici ꝙ eleemosyna vnius est peccatū alterius:nec debet vnū altare discooperiri:vt cooperiatur aliud maxime per nō habentē potestatē.vt in.c.cū causam.de preb.⁊ species furti est seruire vel eleemosynā facere de aliena re.l.si pignore. ff.de fur.⁊.j.q.j.non est putāda eleemosyna.xij.q.v.⁊ forte.⁊.c.multa. ¶ Quinta ad idē adduco.l.sancimꝰ.C.de sac.sanc.eccle.canonizata. xij.q.viij.sancimus.vbi satis colligit̃ ꝙ ab ecclesijs nil pōt exigi etiaꝫ ex his q̄ accquirit titulo lucratiuo vel oneroso ad qꝺ facit qꝺ no. Cy. in.l.deo nobis.C.de epis.⁊ cle.⁊ facit ibi tex.in ꝓn.⁊ maxime predicta indubitāter sunt vera in relictis seu in donatis de ꝓterito lꝫ adhuc nō sit facta executio in quibus nō statuētes vt ita loquar non vident̃ ēt habuisse iuris colorē.¶ Nā ex solo titulo relicti vel donati dominiū ⁊ ius fuit acqsitū hospitali.vt in.l.fi.C.de sacrosan.eccle.lꝫ executio non sit facta quo casu illud statuere presumpserit ī preiudiciū hospitalis. videt̃ nulla rōne cōcipere posse.de directo enī est ꝯtra.c.ecclesia sancte marie.de ꝯstitu.⁊.c.q̄ in ecclesiarū.eo.tit.⁊. c.fi. de rebus eccle.nō alie. ⁊.d.c.bene quidē.imo ꝙ plus est tales cause etiā in foro seculari ꝺbēt decidi ꝑm canones ⁊ nō ꝑm leges.vt no.in.c.j.⁊.c.ecclesia.de ꝯsti.Nō obstāt motiua in princi.allegata.fateor enī ꝙ laici possunt statuere super bonis suis.illa bona obligādo seu onꝰ in perpetuum imponēdo. Sed in casu nostro nō obligant̃ illa bona ad onera illa:sed disposuerunt ꝯ loca ad que illa bona trāsferri cōtingeret:⁊ hoc facere non possunt.vt prediri.Ad hoc qꝺ no.doc.in.l.fi. de vita ⁊ hone.cler.in.c. presenti.de cē si.Itē aliud est obligare simpliciter bona vt trāsferāt.⁊ maxime in piā causam contra oīa iura superius allegata. ¶ Itē in hoc statuto nō oēs cōsentiunt cū non semine pupilli ⁊c.⁊ tamē illi nō potuerūt libere relinquere hospitali. ¶ Itē aliud est cū quis donat vel relinquit ⁊ vult onus imponere cū per hoc nō restringit̃ libertas donādi eccl'ie nec violat̃ priuilegiū ecclesie cōcessuꝫ ⁊ sic loquūtur iura in cōtrariū allegata aliud facere statutū seu legē tollētē liberā facultatē legandi ⁊ donādi prout qsqꝫ vult.¶ Itē vt dixi nō pōt pupillꝰ etiā sup rebus statuere in preiudiciū eorū que specialiter statuta sunt ⁊ reseruata principibꝰ ⁊ maxime ꝯ priuilegiū ecclesie cōcessum. vt.s.dixi. et no.Bar.in.d.l.oīes populi.¶ Concludo ergo ꝙ dicta ꝓuisio seu statuta dicte terre sancti Geminiani nō habēt in aliquo preiudicare dicto hospitali maxime cum specificā mētionem fecerit de hospitali: iuxta theoricā Bar.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.Et hec satis abunde sufficiant.Laus deo. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus quedā dña Gēma suū cōdidit testamētum.Et inter cetera sic disposuit ⁊c.lego ⁊ iure legati dimitto infrascriptis meis heredibus hanc meam domū in qua habito

positam

positã ⁊c.cum his cõditionibus ⁊ pacto:videlicet q̃ꝺ ipsi infrascripti mei heredes teneant̃ ⁊ debeãt ipsaꝫ vẽdere ⁊ tradere Michaeli ⁊ Gabrieli germanis ⁊ filijs olim Nicolai ꝓ florenis centũ boni ⁊ puri auri ⁊c.Qui floreni cẽtũ quo casu sic vendant̃ expendant̃ ⁊ cõuertent̃ ꝑ infrascriptos meos heredes in refectiõe eccl'ie san.Augustini de massa q̃ dicit̃ de nouo fieri seu reparari.Et hoc inquantũ ꝺ nouo fiat seu reparet̃ ꝑlibata ecclesia.Et in casu quo nõ fiat ⁊ reparet̃ de nouo dicta eccl'ia domũ lego ⁊ iure legati dimitto ⁊ eã volo dicte ecclesie vendi ꝑ infrascriptos meos heredes ⁊ etiã ꝑtiũ in laborerio seu reparatione dicte eccl'ie.Elapsis plurimis annis operarij domus sancti Aug. de massa petũt dictos hr̃des cõpelli ad tradendũ domũ ꝑdictã ꝯuertendã in fabricã dicte eccl'ie.⁊ si id fieri nõ possit in aliũ piũ vsum pro satisfaciẽdo volũtate dicte testãtis:ex parte heredis multa obijciunt̃ ⁊ maxime inter alia q̃ꝺ dicta eccl'ia sancti Augustini nõ fit de nouo nec reparat̃ nec est in statu quo de nouo possit fieri seu reparari.nec dꝫ in aliũ pium vsum cõuerti:qꝛ hoc nõ fuit de testatricis voluntate tacita vel expressa.Queritur quid iuris.

Consilium.xxvij.

1 Legato facto ecclesie acquiritur dominium a die mortis testatoris ipso facto.

2 Fauor ecclesijs intantũ nõ est prestandus vt alijs iniuriaꝫ faciamus.

In christi nomine amẽ. Videt̃ primo ꝙ si possit cõueniri in reparatione dicte eccl'ie q̃ꝺ res nõ habet dubiũ vt fiat ꝓut postulant operarij.scꝫ q̃ꝺ vendat̃ et pretiũ cõuertat̃ in reparatione eccl'ie ꝓut testatrix disposuit.vt in.c.nos de test.xiij.q.ij.vltima volũtas.⁊ in aut.de test.quasi ꝑ totuꝫ iura ad hoc sunt vulgaria.Si ꝓo nõ sufficit ad reparationẽ seu nõ reparat̃ tũc videt̃ q̃ꝺ debeat ꝯuerti in aliũ piũ vsum qꝛ legatũ ad pias causas nõ efficit̃ caducũ.sꝫ si nõ põt vel nõ sufficit ad vsuꝫ destinatũ dꝫ per superiorẽ vocatis hr̃dib⁹ ad aliũ piũ vsum ꝯuerti.vt in.c.nos.prealleg.et ibi no.meli⁹ in.l.legatũ.ff.de vsufr.leg.⁊ ibi plene ꝑ Bar.in.l.pr̃.§.tusculanus.ff.de le.iij.⁊ in.l.legatũ.ff.de admi.re.ad ci.ꝑ.Ioã.de lig.in cle.ꝯtingit.de reli.domi.⁊ in cle.exiui de paradiso.de ver.sig.hꝫ eñ locũ in istis locis illa regula:si nõ valet q̃ꝺ ago vt ago valeat vt põt valere,de despõ.impu.c.j.li.vj. 1 † Itẽ legato facto eccl'ie acqrit̃ ipo facto dñium a die mortis testatoris.l.fi.C.de sa.san.ec.potest ergo ecclesia de re legata disponere vel ad vsum destinatuꝫ si fieri põt.vt in cle.qꝛ cõtingit ꝑallegata.vel in aliũ vsuꝫ ꝯuerti si fieri nõ põt.vt in locis ꝑalle. Sed his nõ obstãtib⁹ q̃ vere nõ obstant ꝯriũ puto de iure verum.Et primo pro fundamẽto ꝑmitto q̃ꝺ predictũ legatũ eccl'ie factũ nõ pure:sꝫ sub cõditiõe suspẽsiua vꝫ inquãtũ dicta eccl'ia de nouo fiat seu reparet̃ q̃ cõditio bis in testamẽto reperit̃:⁊ de natura huius cõditionis est vt effectũ dispositiõis suspẽdat in euẽtu.ita vt in antea nõ cõpetat actio.vt in.l.coheredi.ff.de cõdi.⁊ de.no.in.c.verũ.de condi.app.⁊ in.l.j.C.de cõdi.q̃ sub modo.Ex quo infero q̃ꝺ ante euentũ dicte cõditionis.scilicet q̃ꝺ eccl'ia fiat de nouo cũ effectu ⁊ nõ in fraudem legatũ ꝑdictũ nõ habet effectũ.Nec obstat.d.l.fi.qꝛ loquit̃ in legato pure facto.Sꝫ vt videat̃ dicta ecclesia nõ fit nec fieri põt de nouo ergo legatũ ad vnũ vsum destinatũ peti non põt nec etiã debet in aliũ piũ vsum cõuerti qꝛ ꝯria procedunt qñ legatũ fuit pure factũ cõtẽplatione pie cause dũtaxat ⁊ qñ testator aliter non prouidit in casu quo ad casum destinatũ cõuerti nõ posset.vt Bar.no.i.d.l.legatũ.ff.de vsufructu legato.⁊ sic loquit̃.c.nos.de test.Sed cũ sit ꝙ in casu nostro legatũ fuit sub cõditione relictũ:qꝛ noluit hr̃deꝫ teneri nisi dicta eccl'ia de nouo fieret seu reparet̃ ⁊ sic nullũ est legatũ ante ꝯditionem extantẽ.⁊ ꝑ cõsequẽs frustra tractamus de cõmutatione cũ cõmutatio ꝑsupponit legatũ purũ arg.c.ad dissoluendũ.de despõsa.impub.⁊ in.l.decẽ.de ver.ob. Itẽ ⁊ scđo videt̃ de hoc casus in.l.pater.§.tusculanus.ff.de leg.iij.vbi testator legauit cẽtũ Sẽpronio:⁊ voluit dare collegio cuiusdã tẽpli:dicit̃ ibi ꝙ collegio dissoluto iterim remanet legatũ apud legatariũ nec fit cõmutatio ad aliũ vsum qꝛ testator de illo collegio dũtaxat vr̃ sensisse ita ⁊ fortius in ꝓposito sub cõditione repetẽdo nõ voluit heredẽ aliter teneri. Itẽ ⁊ tertia cõmutatio legati ad aliũ vsum fit ꝓpter tacitã volũtatẽ testatoris.vt.d.l.legatuꝫ.hinc est ꝙ si testator disposuit aliter in casu nr̃o q̃ꝺ nõ põt ꝯuerti ad vsum ꝑ eũ destinatũ cessat cõmutatio vt est casus pulcher.in.l.liberto.§.luci⁹.ff.de annu.leg.no.Bar.in.d.l.legatũ.Sed testator clarissime voluit dictã domũ debere remanere apud heredes si dicta ecclesia nõ fieret de nouo q̃ꝺ patet ex cõditione bis repetita.hoc satis videtur sentire in simili q̃stione eximius doctor dñs Fede.de senis.consi.clxx.Nec est recedendũ a verbis testatoris:nisi aliud appareat de mente.l.nõ aliter.ff.de leg.iij.Ad predicta etiã facit.c.cũ dilecti.cũ ibi not.de dona.⁊ lꝫ 2 † fauore ecclesijs debeat̃ nõ tñ tantũ vt alijs iniuriã facere debeamus.arg.in.c.ex tenore.de foro cõpe.⁊.xvij.q.iiij.in fi.vbi ptꝫ ꝙ donatio facta eccl'ie etiã pure reuocat̃ ex tacita cõditione.vt not.in.c.fi.de dona.fortius impeditur effectus ⁊ non ex cõsequentia conditionis.Et qꝛ iste casus mihi videtur clarissimus ideo decreui non insistere verborum multitudini.Naꝫ quis forte ex hoc arbitraretur esse dubium. Laus deo. Nicolaus abbas.

Casus consilij sequentis.

Emanauit solenniter edictũ seu facta fuit prouisio solẽniter ꝑ habẽtẽ potestatem vt notarij ciuitatis Senarũ deberẽt denũtiare oẽs ꝯctus testamenta ⁊ similia q̃ a principio eorũ officij fecerãt vsqꝫ ad eorũ diẽ denũtiatione fienda in termino in ꝓuisione cõtentis al's cõtrafaciens incideret ipo facto in certaꝫ penã in statuto cõtentã.demũ qdã notarij multos cõtractus specialiter denũtiauerũt ⁊ nõ valẽtes de facili oẽs act⁹ summarie ⁊ summatim denũtiare attulerũt oĩa eoꝝ scripta ⁊ ꝑsentauerũt officiali sup his deputato faciẽtes vnã denũtiationẽ gñalẽ vltra illã specialẽ dicẽtes q̃ꝺ etiã denũtiabãt oĩa in eoꝝ codicibus seu mẽbranis cõtenta:⁊ per spatiũ mẽsis cũ dimidio dimiserũt oẽs eoꝝ scripta apud officialẽ trãctuꝫ tp̃is accusatur vnus de dictis notarijs q̃ꝺ quandã donationem de qua fuit rogatus ꝑ duos annos ante decretũ nõ denũtiauerat:notarius se excusat ꝙ illa donatio erat cõtenta in scriptis ꝑ eũ ꝓlatis:⁊ sic satis fuit denũtiatũ.Replicatur q̃ꝺ talis denũtiatio generalis non sufficit.Queritur quid iuris ⁊c.

Consilium.xxviij.

1 Officialis publicus obligat⁹ ad edendã rõnem satisfacit edicto si suum codicem vel mẽbranas tradit eligẽdas vel scribendas.

2 Appellatio redacta in scriptis valet licet appellans eã non legat dũmodo eam iudici porrigat.

3 Certum dicitur non solum quod in se est certum:sed etiã per relationẽ ad aliud certum.

4 Denuntiatio operis potest fieri nedum verbo:sed etiam facto.

Christi eiusque matris presidio inuocato omissis allegatiõib⁹ q̃ ad ꝑtes fieri ꝑ nõnullos solẽt ipsam rẽ attingere puto.dico nãqꝫ dictũ notariũ satisfecisse edicto ⁊ per ꝯñs in nullam penã incidisse.Et primo allego 1 quasi ꝓ casu.l.argentari⁹.§.edicto.ff.de eden.vbi probat̃ † quod officialis publicus obligat⁹ ad edendã rationẽ satisfacit edicto si suum codicẽ vel mẽbranas tradit legẽdas vel scribẽdas. idẽtitate ergo rationis idẽ dicẽdũ in casu nostro est.Satis eñ dictus ser Marianus denuntiauit cõtractus de quibus fuerat alias rogatus:sed oẽs suas membranas modo predicto officiali loco denũtiationis tradidit:denuntiauit eñ facto:⁊ si nõ verbo ⁊ non minus imo magis vꝫ denũtiatio q̃ fit in facto indubitato modo ꝑdicto.scꝫ ꝑ traditionem scripturarũ ꝙ illa q̃ fit verbo.vt in.c.delicti.de app.⁊.c.ad audientiaꝫ.eo.tit. Secũdo hoc videt̃ ꝓbari in.c.appellatio.de appella.lib.vj.vbi di- 2 citur † valere appellationẽ si eam in scriptis redactã appellans porrigit iudici licet eam non legat satis eam videt̃ legere ⁊ appellare si refert se ad scripturã iudici porrectã.Si ergo in appellatione que est de minori iudice ad maiorẽ prouocatio hoc sufficit forti⁹ deberet sufficere in casu nostro cũ talis denuntiatio requirit̃ ad certificãdũ officialẽ super contractibus testamẽtis ⁊ similibus gestis.Que quidem certificatio fortius ⁊ certius colligit̃ ⁊ aperit̃ ex traditiõe originaliũ ꝙ ex nuda ⁊ verbali denũtiatione.vt in.c.qñ ꝯ.de ꝓbationi. Tertio adduco.c.q ad agendum.de procur.lib.vj.vbi habetur q̃ꝺ casus speciales mãdatũ requirentes veniũt expressis quibusdam ⁊ secuta clausula generali.ad idẽ.l.sed ⁊ si quis cau.⁊ q̃ꝺ ibi no.ꝑ gl.⁊ Bar.sed in propositũ fuit facta specialis denũtiatio multorũ contractuũ ⁊ adiecta fuit clausula generalis.s.quod cõsequẽter denuntiabat oẽs alios contractus ergo videtur omnes denũtiasse. Quarto adduco taleꝫ 3 rationem † certum dicitur nõ solum quod in se est certum sed etiã per relationem ad aliud certũ in.c.cum venerabilis.de religio.domi.⁊ de excep.cũ venerabilis.⁊ q̃ꝺ vtrobiqꝫ not.facit l.fina.si certum peta.sed in casu nostro notari⁹ retulit se ad scripturas certas quas habuit in quibus nulla dubitatio poterat cadere.ergo nõ potest dici denuntiasse non clare ⁊ certitudinarie:⁊ maxime quia officiales acceptauerunt illas scripturas ⁊ penes se tenuerunt per mensem cum dimidio.⁊ facit ad idem dictũ Bar.in.l.eos.ff.de fal.vbi dat cõsilium testi qui reperitur super eo super quo alias deposuit. vt specifice non deponat ne forte per obliuionem incidat in crimẽ falsi sed referat se ad primũ dictũ dicẽdo.ego omnia alias inductus dixi.vnde refero me per omnia ⁊ in omnibus ad ea que in prioribus actibus cõtinentur ⁊ perinde ex hoc habebitur ac si specifice deposuisset.ad propositũ igitur redeundo.ergo omnes contractus ⁊ alia de quibus rogatus fuit ꝓut in his membranis habetur perinde haberi debent ac si specifice omnes ⁊ singulos contractus denuntiasset maxime in materia penali prout est nostra in qua debet fieri stricta interpretatio vt euitetur pena regule odia.⁊ regule in penis.de regu.iur.libro.vj.⁊ verba non capiunt illam latam significationem quam ex proprio ⁊ lato significato verborũ habere possunt quod est valde attendendum eo notandũ ⁊ in proposito.ista sunt verba Ioannis andre.in regula odia.preal le.in mercu.⁊ ꝓbatur in.c.cũ in cũctis.de electioni. in.c.si compromissarius.eodem titulo.libro.vj. Vltimo adduci potest.l.de pupillo.§.meminisse iuncta glossa.ff.de noui operis nuntiatio.vbi probatur.

4 † Quod denuntiatio operis potest fieri nedũ in verbo sꝫ etiã facto

puta p iactū lapilli dūmodo appareat de intētione denūtiare volētis faciūt ad p̄dicta.xj.q.iij.existimāt.z.c.cū solū.cū ꝯcordātijs ibi signatis in gl. ¶ Ad idē.l.iij.C.de sen.q̄ sine cer.quāti.z qđ ibi no.bar.Jo.an.in addi.Spe.in ti.de sen.pla.§.qualiter.ver.sꝫ pone iudex.z Inn.in.c.ij.de lib.ob.licet em̄ snia incerta non valeat.l.j.C.de sen. que sine cer.z.ij.q.vj.diffinitiua.tn̄ satis est ꝙ possit certificari p acta maxime qñ iudex se retulit ad acta.ea.l.iij.z qđ no.in locis p̄al.Itē dicendū in casu nostro vt satis denūtiatio debeat dici certa ex quo fuit facta p relationēs ad mēbranas.in quibus continebanť denuntianda. Et hec sufficiant.Laus deo. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus super quo consilium peti

tur terminis infrascriptis subijciť.Castrū mōtis spoleti territorij Senen̄.exceptū existit vt p̄supponiť ab omni iurisdictiōe ep̄i aretini z immediate subiectū ad iurisdictionē eccl'iasticā dn̄i abbatis monasterij sancti Antonij:accidit ꝙ hoīes dicte terre volētes eorū hospitalibus cōsulere supplicari fecerūt dn̄o nr̄o pape Martino.v.quatenus eis liceat ponere ibi rectorē expectata confirmatione alicuius superioris. Itē de relictis dictis hospitalibus nō teneanť dictorū hospitaliū rectores abbati:vel alteri cuiuscūqꝫ soluere canonicā portionē:dn̄s noster papa cōcessit eis lr̄as plūbatas more romane curie in qb⁹ inter cetera narrat qđ ꝓ parte hoīm dicte terre fuit sibi petitio exhibita in qua inter cetera cōtinebāť hoīes dicti castri tꝑib⁹ p̄teritis deputasse rectores ad illa hospitalia dn̄o ep̄o aretino id minime ꝯdicēte.Itē mādauit cōmissario q̄ten⁹ vocatis ep̄o z abbate ac alijs q fuerūt vocandi de cōtētis in petitiōe diligēter se īformet:z si cōtēta hoīm vera esse reperit:z p̄fati ep̄i ad h̄ accedat assensus dbeat autoritate ap'lica eis largiri qđ petiť ꝓut lati⁹ in dictis lr̄is cōtineť.Nūc dubitať an p p̄dicta v̄ba mētionē faciētia de ep̄o aretino ī aliquo ptās seu iurisdictio acqrať dicto ep̄o vl' saltē ꝓbeť habere.ita qđ saltē in futurū aliqđ preiudiciū generari possit dicto dn̄o abba.circa iurisdictionē ep̄alē quā habet in dicto castro seu hoībus dicti castri cū p̄tendāt se exemptos a dicto dn̄o ep̄o z immediate subiectos dicto dn̄o abbati zc.

¶ Consilium.xxix.

1 Princeps in re sua dicitur esse arbiter.

2 Effectus denominationis an probetur per nominationem incidēter in aliqua scriptura factam.

Christi eiusque matris p̄si

dio inuocato firmiter puto nullū debere p dicta v̄ba dicto abbati seu hoīb⁹ dicte terre p̄iudiciū gn̄ari circa exemptionē seu iurisdictionē ep̄alē dicto dn̄o abbati debitā. Moueor p̄rio per illud ar.gn̄ale.Nō ꝓbat hoc esse qđ ad hoc ꝯtingit abesse.de transla.p̄la.c.ij.z i.l.neqꝫ tales.C.de ꝓba.z qđ ibi no.Sꝫ submota omni iurisdictione ex ꝑsona ep̄i istare pn̄t hoīes dicte terre ꝙ deputauerūt rectores dicto hospitali ipso dn̄o ep̄o minime ꝯdicēte qꝛ in veritate nunꝙ cōtradixit nec de facto nec allegādo aliqđ iuris debitū.Itē qđ dn̄s papa voluit hāc gr̄am cōcedere dicto dn̄o ep̄o ꝯsentiēte.voluit em̄ in hoc forte honorare ꝑsonā z dignitatē suā.sicut em̄ potuit ī ꝯcessione gr̄e apponere aliquā aliā ꝯditionē ita potuit velle sine alteri⁹ p̄iudicio ꝯsensum dicti dn̄i ep̄i p̄stari.ar.in.l.j.ff.de leg.ij.† Est em̄ qsqꝫ ī re sua legitim⁹ moderator z arbiter z maxie princeps.l.in re mandata.C.māda.c.de his.de sepul.z.c.bone.in fi.de postu.p̄la.ergo p̄dicta v̄ba nō ꝓbāt aliquā iurisdictionē ꝯpetere dcō dn̄o ep̄o in dicto castro. Scđo ꝓbať sic hoīes dicti castri nō possidēt seu aliquā iurisdictionē habēt imo ipsi possidenť q̄si a dn̄o abbate.eoꝝ ergo possessio non potuit p̄iudicare dn̄o abbati.l.fi.C.de acq.pos.l.iij.§.qđ seru⁹.ff.e.ti.no.Inn.in.c.olim.de resti.spo.vbi pl⁹ dicit qđ presupposito qđ subiecti alicui obebiāt realiter alteri p̄lato tāꝙ supiori si tn̄ ꝓpri⁹ p̄latus contradicit z eos ꝓ hujus trāsgressiōe excōicat nullū p̄iudiciū circa possessionē sibi generať ī hoc qꝛ iura incorporalia nō admittunť sine sciētia vel patiētia possessoris.l.ij.C.de serui.z aqua.no. Inn.idē.in.c.bone.de postu.p̄la.z.c.ꝯquerēte.de offi.ordi.z.c.cum dilectus.de religio.domi.z in multis locis z maxie hoc ꝓcedit in casu nr̄o ī quo ex parte hoīm solū interuenerūt nuda verba enuntiatiue ꝓlata propter aliud z sic nullā dispositionē inducūt.l.ex his verbis.C.de testa.z in.c.si papa.de priui.lib.vj.z in cle.si romanus.de sen.excō.no.bar.in.l.ex hac.ff.de don.no.in.c.fi.de succes.ab intest.Et videť casus noster ꝓbari in multis iuribus.primo in.d.c.olim.ſm vnū intellectū.vt ptꝫ ꝙ si homines alteri subiecti patiunť z obseruāt excōicationē ab alio in eos fulminatū.nō p hoc videnť illi tāꝙ supiori obtemperare velle nec iurisdictionis aliqua possessio excōicatori acquiriť qꝛ potuerūt excōmunicationē obseruare animo deliberādi.vel qꝛ bonarū mentiū est timere culpā vbi culpa minime reperiť.vt in.c.ij.de obseruā.ieiu.sic z fortius dicēdū in casu nostro vbi p̄supponiť qđ ipi in petitiōe asserūt qđ dn̄s ep̄s aretin⁹ nō ꝯdicit p hoc fatenť eundē dn̄m ep̄m in eos habere aliquā iurisdictionē imo dico qđ poti⁹ videnť fateri oppositū cum ex taciturnitate videť cōtra eū tāꝙ diocesanū scriptū.Cū em̄ hec verba veniant ad exclusionē iuris ep̄i nō debent operari contrarium effectum cōtra intētionē proferentiū.ꝓ hoc in simili bonus tex.iūcta glo.in.c.si iudice.de ap.lib.vj. ¶ Tertio videť ꝓbari in.l.nō epistolis.z.l.seq.C.de ꝓba.† vbi patet qđ p nominationē incidēter in aliqua scriptura factā nō probať effectus denominatiōis.Ad idē.l.ep'la.de pactis.z.l.neqꝫ professio.C.de testa.z optime.l.interrogata.C.de li.cau.iuncta gl.ibi in.l.iubemus.C.eo.vbi patet qđ cōfessio exp̄sse facta cōtra libertatē nō in iudicio libere cause nō preiudicat cōfitēti.ergo idē in casu nostro z tāto fortius quāto dicta verba recognitionē aliquā ꝯtra libertatē non importāt. ¶ Ad predicta facit qđ legiť z notať in.c.cū olim.de testi.Itē respectu alioꝝ v̄borū in qb⁹ dn̄s papa exigit vt ad gratiā faciēdā interueniat ꝯsensus dn̄i ep̄i pōt rn̄deri multipliciter. ¶ Primo vt supra dixi ꝙ forte dn̄s papa voluit honorare ꝑsonā dicti dn̄i ep̄i:vel forte cōfidēs de solertia voluit regi eū z maxime hoc ꝓcedit pōderatis duob⁹. ¶ Prio qꝛ nō exigiť vt cōsentiat tāquā diocesanus. ¶ Scđo qđ in eisdē literis diciť dictam terram quo ad forū ecclesiasticū ꝑtinere ad dictū dn̄m abbatē:q̄ verba satis ostēdūt papā p hec verba nullā iurisdictionē voluisse tribuere dicto dn̄o ep̄o in dicto castro:qm̄ imo z plus dico qđ etiā si dn̄s papa appellasset dictū dn̄ꝫ ep̄m diocesanū illi⁹ castri nō p hoc p̄sumať aliqđ voluisse de nouo cōferre dicto dn̄o ep̄o:vt ꝓbať in dicta cle.si roman⁹.z in c.si papa.qꝛ hec v̄ba sunt enūtiatiue ꝓlata ꝓpter aliud.vt supra dixi vnde dn̄s papa in dubio nō p̄sumiť velle p̄iudicare iuri tertij.vt in.c.sup e.de offi.delega.z in.l.ij.§.si qs a principe.ff.ne qd ī loco publico. Et hec sufficiāt z multū minora suffecissent cū hoc videať mihi tenēdum sine dubio:vt postulātiū trepidationi satisfieret plusꝙ dubium mereť institutum.Laus deo. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Visis actis agitatis tā instātia

causus principalis ꝙ appellationis inter Ant.dominici ex vna parte z Nicolaū Jannis martini ex alia parte sup quodam argumēto dotis dn̄e Angule matris dicti Antonij cōsistētis in centū quinquaginta florenos ac sup exactione precepti facti dicto Nicolao de soluēdo z nouissime sup validitate appellationis interpositi a dn̄o potestate terre Clautiani ad honorabiles syndicos dicte terre p dictū Nicolaū super residuo solutionis dicti argenti.

¶ Consilium.xxx.

1 Appellari licite potest quando in executione sentētie vel precepti infertur grauamen.

2 Statuta dubia sumere debent interpretationē ſm ius.vt quam minus possunt ledant ius commune.

Inuocato prius saluatoris

nostri eiusqꝫ genitricis p̄sidio p̄cedā multū succincte. Nā multitudo actoꝝ z allegatoꝝ ꝯfusionē generat ita vt ipsis dn̄is syndicis qbus in presentia incūbit onus cōpatiendū sit. Et pro luculēta decisiōe hui⁹ materie aduertēdū qđ p dn̄os syndicos appellationū iudices queriť dūtaxat q̄ sunt ipsorū partes in pronuntiādo z sic oportet distinguere duntaxat de validitate appellationis interposite ad eos p dictū Nicolaū qui in libello appellatorio ꝓducto coram eis cōqueriť de executione precepti ꝯ eū facti per dn̄m potestatē dicte terre in effectu petijt per dictos dn̄os syndicos z eorum officium sententialiter pronuntiari decerni z declarari dictā executionem contra eū factam iniuste z inique zꝑperā factā in ꝑsonā dicti Nicolai annullari ac nullius fore efficacie z momēti.eo qꝛ fuit facta preter z contra formam iuris statutorū dicte terre z ꝓnuntiari z decerni sibi Nicolao dari copiā petitionis z precepti sup dicta executiōe cū termino ad opponendū ꝯ dictū preceptū quem quidē terminū sibi recusauit dictus potestas tradere zc.Ex pte vero dicti Antonij in hoc articulo appellati excipitur qđ dicta appellatio nō est admittenda.qꝛ ꝯ formā iuris z statutorū dicte terre loquētiū sup executione fienda vt specialiter colligi pōt ex forma exceptionū ꝓductarū per dictum Antonium:vidēdū solūmodo incūbit videre an ab executiōe facta ꝑsonaliter p dictū dn̄m potestatē potuerit appellari p dictū Nicolaum.Et omissis breuitatis causa argumentis q̄ satis friuole ꝓ pte appellati fieri possent cōcludo dictā appellationē iustam z p cōsequens admittendā ad hanc sententiā moueor ex pluribus tam ex dispositione iuris cōmunis ꝙ statutorum dicte terre. ¶ 1 Vbicūqꝫ enim in executiōe sentētie diffinitiue vel precepti inferť grauamē licite appellať etiā de iure ciuili:cū nō expecteť alia sentētia diffinitiua in cuius appellatione posset grauat⁹ a grauamine reseruari vt legi.z no.in.l.ab executione.C.quorū appel.nō reci.z.c.qđ ad cōsultationē.de re iudi.facit qđ no.in.l.ij.ff.de appel.reci.vel nō.z auť.habita.C.ne fi.pro patre.z.ij.q.vj.sunt quorū ab executore.Sed in casu nostro potestas grauauit dictum Nicolaum exequēdo illam sententiam seu preceptum. ergo potuit appellare.Quod autē eū grauauit patet:qꝛ denegauit sibi copiā petitionis producte per dictum Antoniū.Nec voluit sibi dare terminum ad opponēdum dum de iure cōtra executionem sententie, multa obijci possent vt legitur z no.in.l.iij.§.condemnatum.z in.l.a diuo pio.ff.de re iudica.z vtrobiqꝫ per Barto.in.c.decetero.eodem titulo.de offi.deleg.

de offi.dele.pastoralis.§.q vero.ꝛ q ibi plene no.ꝛ maxĩe ꝑ Inn.in d.c.decetero.ꝛ maxĩe p̄dicta ꝓcedūt in casu nr̄o vbi nō petebat̃ executio in reb⁹ sed adiudicat̃ in actione ꝑsonali:cōtra ꝑsonā ꝛ bona iuxta formā statuti quo casu nr̄o fiēda est citatio ꝛ debet dari facultas parti se defendēdi:vt in.l.a diuo pio.ꝑ reall e.ver.in vēditione:ꝛ ibi aperte Bar.hoc vult q sentit Inn.in.c.cū sup.ꝓpe fi.de re iud. ¶ Nec huic sn̄ie obstat statutū ciuitatis dicte terre sup quo se fundat appellatus positū sub rub.de executione instrumēti guarētigie.in ꝟ.fi.vbi īter cetera disponit ꝙ sn̄ie ꝛ p̄cepta nō q̄relata seu suspēsa ꝑ remediū appellationis debent mādari incōtinēti executiōi.nec possit opponi nisi id q opponi pōt cōtra instrumētū guarētigiatū ꝛc.put in dicto statuto lati⁹ cōtinet̃ qꝛ dico ꝙ si diligēter pōderabit̃ finis illius statuti illud statutū luce clari⁹ ꝓbat appositū ꝛ fundat intētionē appellatoris. ¶ Nā ibi in fi. ponit̃ clausula hec q̄ sequit̃ vꝫ obseruādo per o la forma e supra data scdo la forma del presente capitulo e come ne li instrumēti guarētigiati.Et sic apte vult finis illi⁹ statuti in executione talis sn̄ie vel p̄cepti obseruare modū ꝛ formā precedētis.c.ꝛ sic obseruat̃ in instrumēto guarētigiato:ſꝫ in p̄senti.c.disponit̃ ꝙ ptās ꝛ eius vicarius teneant̃ ꝛ debeāt assignare terminū triuꝫ dierū cōuento ad recipiēdū copiā petitiōis ꝛ instrumēti guarētigiati ꝛ opponendū ꝯtra illā. ergo apte colligit̃ ꝙ ēt in casu nr̄o debebat dari dict⁹ terminus triū dierū ad recipiēdū copiā petitionis ꝛ ad opponendum licet non posset opponere nisi id q opponi potest cōtra instrumētū guarentigiatū ꝙ cū ptās humiliter reqſitus nō fecerit satis appellare potuit dictus Nicolaus ꝑ ea q̄.s̄.dixi.Nā illa clausula in fi.statuti posita obseruāda qualificat p̄cedētia.vt in.c.inqſitiōi.ꝛ.c.ij.reqſitis.d̾ ap.ꝛ q legit̃ ꝛ no.maxĩe ꝑ Bar.in.l.talis scriptura.de le.j.Ad idē ꝙ legit̃ ꝛ no.in.l.titio.ff.d ꝟ.ob.ꝛ in.c.apl'us.xxiiij.q.vij.in gl.fi.ꝛ hoc ēt ꝓbat̃ a'ia cōsideratiōe.

2 ¶ † Statuta dubia sumere debēt interpretationē ſm ius ita vt q̄ minus possit ledāt ip̄m ius cōmune.vt ꝓbat̃ in c.dilectus.de cōsue.in.l.ij.C.de noxa.no.Inn.in.c.j.de rescri.ꝛ Bar.ĩ l.oēs ppl'i.ff.de iust.ꝛ iur.ꝛ.l.j.ff.ad leg.fal.Sed de iure cōmuni debet in executione sentētie precepti saltē in ꝑsonali fieri citatio q̄ fit si ꝑs opponere ꝛ se defendere possit.vt in.d.§.in vēditiōe ꝛ ibi Bar.ꝛ ꝑ Inn.in.d.c.cū sup.ꝛ ꝓbat̃ in simili.ĩ.c.a multis.de test.Et qꝛ dictū statutū p̄supposito ꝙ eēt dubiū in fi.sui ꝙ tn̄ in ꝟitate nō est debet intelligi secūdū ius cōmune.vt.s.reqrat̃ citatio ꝛ det̃ facultas pari se defendēdi ꝛ maxĩe qꝛ iura naturalia hoc suadēt.vt licitū sit cuiqꝫ se defendere imo etiā excōicato nō denegat̃ defensio.vt.c.cū iter.de exce.ꝛ iura clamāt ꝙ ꝯ inauditā partē nil est attēdēdū.in.c.j.de cau.pos.ꝛ ꝓprie.ꝛ ĩ cle.pastoralis.de re iu.iij.q.xj.cantāt.ꝛ in.c.oīa.facit.l. de vnoquoqꝫ. de re iu.Itē negari nō pōt ꝙ data dubitatiōe sup intellectu statuti debuisset dn̄s ptās recurrere ad cōsiliū sapiētis ſm q disponit̃ in statuto dicte terre ad hoc.l.ꝛ post rē iudicatā.ff.de cōdi.inde.vnde saltē ex hoc capite iusta fuit appellatio dicti Nicolai.Nō ob.si dicat̃ dcm̄ Nicolaū nō fuisse audiēdū:qꝛ nō seruauit formā alteri⁹ statuti sup solutiōe fiēdā ſm ꝗtitatē peritoꝝ:qꝛ si bene aduertat̃ ill nō facit ad casum nostrū.qm̄ statutū loqtur de his q petūt aliqd a cōuento: neꝗ dicit ꝙ nō facta solutiōe in nullo audiat̃.qꝛ ꝓcessus ille nō valeat.Sꝫ in casu nr̄o dict⁹ Nico.nil petebat ꝓ nunc sed soluꝫ excipiebat petendo terminū ad apponēdū copiā petitionis:ꝛ sic sumus extra casum illius statuti:nam video q excōicatus qui nil potest in iudicio petere tūc si cōuenit̃ pōt se defendere.vt in.d.c.cū inter.sic in ꝓposito lꝫ dict⁹ Nicolaus nō fuisset audiēdus qn̄ petebat solutionē nō factā quādo a defensione ꝯ petitionem dicti nō debuit excludi.nā aliter sepe dānaretur innocēs q est absurdū.vt in.d.c.cū inte. ¶ Ex qb⁹ oibus concludo q dn̄i syndici debēt ꝓnūtiare appellationē dicti Nicolai fuisse ꝛ esse iustā ꝛ legitimā ꝛ declarare dictā executionē factā in eius ꝑsonā per dictū potestatē fuisse ꝛ esse nullā:ꝛ inquātū esset aliqua ipsam tanquam iniquam retractare ꝛ decernere copiam dicto Nicolao dicte petitionis facte corā dicto dn̄o ptāte sup executione fienda assignando sibi terminum triū dierū ad opponendum cōtra dictā executioneꝫ petitā.ꝛ condēnare dictū Antoniū dicto Nicolao in expensis factis in hac causa appellationis:qꝛ temere litigauit ꝛ demū debēt dicti syndici in causa ꝓcedere sicut fuisset ꝓcessurus dictus ptās cuꝫ succedat in ipsius loco.de appellatio.vt debitus.cū simi.Et hec sufficiāt quo ad presentem articulum. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Facti cōtingētia est talis. In ci-

uitate Massana est q̄dā laicoꝝ fraternitatis q̄ appellat̃ fraternitas sancte Crucis.ꝛ cōueniūt in loco ordinis sancti Frācisci in quadā capella sub vocabulo scte Crucis q̄ qdē fraternitas multa pietatis opa ex ipsoꝝ fratrū substātia.tū ex relictis dicte fraternitatis accepit:Cui quidē fraternitati quidā deo deuotus multa bona reliqt distribuenda ad pias causas ꝛ specifice fuit adiectū vt daret̃ dn̄o ep̄o Massan. sup quātitate tn̄ nō grauauit relinquēs cōscientiā illorū de fraternitate q̄ qdem fraternitas donauit dn̄o ep̄o florenos.xij.ꝛ ab eo etiam habuit ꝛ recepit fidē ꝛ liberaꝫ ꝛ integrā absolutionē de dicto relicto. Demū ep̄o mortuo dicitur noīe successoris quod dicta liberatio non valuit ꝓ tam modica quantitate ꝛ petit̃ integra quantitas tā illius relicti q̄ aliorū.Ex parte cōfraternitatis allegant dictaꝫ liberationē valuisse ꝛ q dicta fraternitas non tenet̃ ad canonicam portioneꝫ:eo q maxime nō est memoria quod aliqn̄ ipsam exoluisset licet multa relicta ei facta fuissent.Queritur quid iuris.

¶ Consilium.xxxj.

1 ☞ Prelatus solus sine alia solēnitate pōt repudiare hereditatem lōgam etiam rei immobilis ecclesie factam.

2 Hospitalia sine autoritate diocesani cōstructa nō possunt dici loca religiosa nec stricte pia.

3 Leprosi stantes in aliquo loco autoritate episcopi nō fundato non tenentur ad iura episcopalia.

Christi saluatoris eiusque

deuotissime genitricis suffragio implorato ad claraꝫ decisionē oim̄ p̄dictoꝝ examinādaꝫ incūbūt tria. ¶ Prio an dicta liberatio reuocari possit ꝑ successorē. ¶ Scdo an dicta fraternitas teneat̃ ad canonicā portionē ep̄o loci sibi exoluendā de relictis sibi factis. ¶ Tertio p̄supposito ꝙ de iure teneat̃ an vigore ꝯsuetudinis seu p̄scriptiōis possit dicta ꝯfraternitas se excusare.Circa primuꝫ multū nō isistaꝫ:qn̄ nō vr̄ mihi magnaꝫ dubitationē ꝯtinere.cū certo certius sit dictū dn̄m ep̄m illaꝫ liberationē facere potuisse.aut em̄ de dicto nō debebat̃ quarta q̄ ĩ ꝟitate nō debebat̃ vt patebit ex infradicendis:ꝛ casus est indubitabilis qꝛ ille ideꝫ ep̄s nō poterat pl⁹ petere cū ꝗtitas fuerit relicta in ꝯsciētia illoꝝ iuxta ea q̄ habent ꝛ no.ĩ.c.statutū.§.assessorē.de rescri.li.vj.gl.in cle.j.de iure patro.cū qꝛ p̄supposito q aliquid plus deberet̃ ep̄o.Ep̄s cū habebat liberaꝫ administrationē redituū iuxta no.ꝑ gl.xij.q.j.duo sunt genera.ꝛ ꝓbat̃ in.c.cū nobis.in fi.de elec.potuit remissionē residui facere maxĩe cum in piā causam venirent oīa cōuertenda.Nam ep̄s tenet̃ superflua conuertere in piam causaꝫ.lxxxiij.dist.c.j.ꝛ.xij.q.j.vident̃.ꝛ quicquid clerici habent pauperū est.xv.q.j.c.solite.ergo potuit nedū ꝑtem sed totū relinquere fraternitati distribuendū in pias causas:nā prelatus nedū acquirendo,imo ꝛ e acqsito non pōt facere cōgruaꝫ eleemosynaꝫ.vt ĩ.c.ad hec.ꝛ.c.relatū.ij.de test.quinimo modica cuicūqꝫ donare.vt in.c.ceterū.de don. ¶ Itē dico q predictis rōnibus si quarta fuisset debita ꝛ maxime qꝛ hic agebat̃ de acqrendo nō de acqsito perdendo ꝛ pōt ep̄s facere cōditioneꝫ deterioreꝫ ecclesie.vt no.xvj.q.vj.§.fi.vbi bona gl.ꝛ per Inn.in.c.fraternitatē.de dona.optime faciunt not.ꝑ doc.in.c.qm̄.de deci.hinc no.dixit Fede.de senis.cōsi.ix.ꝛ sequit̃ Bal.in.l.pupillorū. C.de repu.her.

1 † q sol⁹ prelatus sine alia solennitate pōt repudiare hereditateꝫ lōgam etiam rei immobili ecclesie factaꝫ q aliud non est acqrere aliud acqsita alienare.Sꝫ in casu nr̄o nō est tanta dubitatio qꝛ reliquit relicta cōuertenda in pium opus:ꝛ qꝛ vt infra dicam in rei veritate quarta nō debebatur.Cōcludo ergo successorem nō posse rescindere dictam liberationē factaꝫ ꝑ predecessorē.Uenio ad scdm q est magis dubitabile.an.s.dicta fraternitas teneat̃ episcopo ad canonicam portionem.Et videt̃ primo ꝙ sic:qꝛ non solum de ecclesijs.seu etiam de monasterijs ꝛ alijs pijs locis iura volunt episcopū posse suā canonicā portionē exigere.vt ꝓbat̃ in.c.reqsisti.ꝛ.c.fi.de testa.Sed dicta fraternitas est collegiū piū.vt in.c.si qs.lxij.di.ꝛ ibi per Arch.facit.l.j.ꝛ q ibi no.Bar.ff.de col.illi.ꝛ patet hoc ratiōe exercitij.Exercet em̄ pietatis opera ergo pia.dicit̃ em̄ locus pius ex quo ibi exercentur opera pietatis.vt no.Io.an.in.c.ioannes.de testa.ꝛ Spec.in titu.de instru.editio §.nunc vero aliqua.ver.ꝛ scias. ꝓpe medium.Quid plura hoc expresse tenuit.d.Pe.de perusio in tractatu suo de quarta. ¶ Sed his nō obstantibus cōtrariū puto de iure procedere maxime in casu nostro:moueor primo qꝛ hec quarta debetur de relictis factis pijs locis ep̄o subiectis:nō autem de relicto personali etiam si fuerit factum clerico.hoc probatur in.c.reqsisti.ꝛ.c.fi.ꝛ.x.q.j.de his.ꝛ.c.antiquis.el.ij.ꝛ no.Io.an.post Host.in.c.j.de sepul.Sed in casu nostro nō relinquit̃ dicte fraternitati:sed legatuꝫ non fit loco:quia fraternitas non est ascripta loco ſꝫ est colegiū personale.ꝛ quoddam corp⁹ fictuꝫ ꝛ representatū.vt.l.mortuo.ff.de fideiusso.no.Bar.in.l.fi.ff.de colleg.illi.potest em̄ congregari vbicūqꝫ vult.arg.in.c.si quis.ergo non debebatur quarta:cum enim tali fraternitati relinquitur non habetur respectus ad locum vbi ꝯgregata ſꝫ ip̄m corpus fictū ꝛ representatuꝫ.ꝛ si quis vult ꝑtinaciter ibi stare dicendo q fiat loco:dico q tāto est magis clarū q quarta non debeatur:qꝛ dicta fraternitas est in loco exempto qui nō tenet̃ episcopo ad canonicam portionē.vt communiter no.doc.in.c.offin̄.de testa.Fede.ꝯsil.cxvj. ¶ Secundo principaliter moueor ratione cessante quare hec quarta debeatur episcopo. Nam ratio fundamentalis est ipsa cōmunio que est inter ep̄m ꝛ clericos sibi subiectos ratione cuius ꝯmunionis omnia bona erant cōmunia inter episcopum ꝛ loca inferiora.Sed qꝛ cōmunia solent scandalum generare.l.cū pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.ꝛ quod legi.ꝛ nota.in.c.si quis.de vita ꝛ honesta.cler.ꝛ in.c.ex tenore.de sentent.excō. edicti sunt canones decernentes quod quarta debeatur episcopis.hec clare colliguntur ex dicto.c.requisisti.ꝛ ex dictis Ioannis andre.ibi hec communis ratio cessat inter episcopum ꝛ dictam fraternitatem.

Non est enim cōmunio rōne loci:tū q2 locus nō est fraternitatis;tum q2 locus ille est exēptus nō rōne expēsarum cū sint puri laici. ⁊ si sunt alterius generis ꝙ ep̄s:⁊ duo sunt genera christianorū.vnū clericorū aliud laicorū:vt habet̄ in.c.duo sunt genera.xij.q.j.⁊ sic nō est cōmunio inter eos:imo esse nō debet cū vita clericorū debeat esse sepata a vita laicorū.in.c.laicos.⁊.c.seq.ij.q.vij.Nec per istā fraternitatē desinūt isti esse de iurisdictione iudicis secularis cū hoc nullo iure probetur sꝫ potius no.oppositū.in cle.j.de religiosis domi.Et si quis vellet dicere aliā esse huius quarte rationē vꝫ propter onus ep̄ale quod subdit ep̄s in collatione ordinū ⁊ cōsecratione ⁊ administratione sacramētorum.vt sentit dictus Petrus in dicto tractatu.Hosti.in summa.de sepul.§.licitū.alias.§.vetus.ver.naturalibus.dico hāc rationē prorsus cessare in hac cōfraternitate cū ista nō subeat ep̄s i istā cōfraternitatē nec ratione loci nec personaꝝ.cessare ergo debet dispositio:vt in.c.cum cessante.de app.xvj.q.j.generaliter.¶ Tertio induco hāc rationē relictū cōfraternitati non sit ratione loci nec rōne personarū de confraternitate sed ratione pauperū.vnde hec confraternitas videtur electa tanꝙ distributrix ⁊ dispēsatrix ad pias causas vt patet ex mentibus relinquentiū.⁊ colligit̄ ex mēte dicti.c.si qs.sed ex relicto facto pauperibus nō debet̄ quarta ep̄o.vt i.c.ij.de sepul.etiā si veniat distribuēdū per alium vel ꝑ ipsum ep̄m.vt in.l.nulli.⁊ in.l.si quis ad declinādum.C.de epis.⁊ cle:ergo nec de relicto facto dicte fraternitati.Nec obstat vnū dictū Jo.an.positū.in.c.dudū.de cōuer.cōiu.vbi dicit ꝙ si relictū fuit pauperibus certi loci debet̄ quarta.arg.in.d.c.requisisti.q2 lꝫ illud dictum sit verū:nō tū nostre cōclusioni obuiat:nā qñ relictū fuit pauperibus certi loci relictū videt̄ nō solū cōtēplatione personarū sꝫ etiam loci: q2 relictū acquirit̄ ipi loco pio:de quo pōt disponere ad libitū:vnde cū locus pius subsit ep̄o merito ratione cōmunis ⁊ oneris ep̄alis debet tale relictū cōicari ep̄o.Sꝫ in casu nostro relictum nullo modo acquirit̄ loco:⁊ p̄supposito ꝙ acquireret̄:qđ tū est falsum si cessaret ratio cū locus ille sit exēptus:sed relictū est ꝑsonale ⁊ factū principaliter ꝑpter indigentes:vnde nulla ratio apparet quare debeatur hec quarta ep̄o.⁊ si bene iura antiqua ponderant̄ hec quarta fuit inducta ꝑpter indigētiā ep̄i.vñ honestū fuit visum qđ loca pia subiecta ep̄o subuenirēt de oib⁹ subuētionib⁹ cū ep̄s sit rector ⁊ caput taliū locorū piorū ⁊ administrator in multis ⁊ multa onera subeat eorū contemplatione vt habet̄.x.q.iij.c.j.⁊.ij.Que quidē ratio cessat in istis laicis q nō sunt de iurisdictione ep̄i.sed solū coueniūt vt pietatis opera exerceāt.vt supra dixi.iura de hac quarta loquētia cōiter loquunt̄ in relictis suis factis ecclesijs ⁊ pijs locis:nō aūt factis collegijs iure approbatis ⁊ sic cessat fundamētū tenētiū oppositū.quinimo Bal.doctor excellētissimus ⁊ duo alij doc.cū eo cōsuluerūt cōtra ep̄m in latioribus terminis vꝫ qđ de relicto facto hospitali autoritate ep̄i non cōstructo quarta non debet̄ q2 iura loquunt̄ de pijs locis ⁊ sic religiosis que subsunt ep̄o.

2 † Sꝫ talia hospitalia sine autoritate diocesani nō possunt dici religiosa nec stricte pia cū possint ad libitū constructoris dissolui.vt in.c.inter dilectos.⁊ qđ ibi per Jnn.de don.⁊.c.de zenodochijs.de re.domi.talis enim locus cū sit priuatus nō vr̄ capax relicti ⁊ sic videret̄ relictū factū potius pauperib⁹ ꝙ loco.fortius hoc est dicendū in casu nostro.⁊ precise in terminis nostris ꝓ fraternitate: ⁊ cōtra ep̄z post verba lōga determinabat Bar.in.l.si qs ad declinandū.x.q.C.de epi.⁊ cle.¶ Jtē negari saltē nō pōt casum esse dubiū:sed in dubio stādū cōsuetudini q̄ est optima legū interpres.vt in.c.dilecto.de cōsuetu.⁊ l.si de interpretatiōe.ff.de legi.Sꝫ cōsuetudo est in dicta ciuitate Massana ⁊ cōmuniter in alijs locis qđ a dictis fraternitatibus quarta nō exigitur ergo debet omnino cessare. Et huic rationi modo nullū video respōsum.hoc etiā videt̄ sentire Fed.cōsi.ccxxv.vbi

3 dicit † quod leprosi stātes in aliquo loco autoritate ep̄i nō fundato non tenent̄ ad iura ep̄alia cū eorū locus sit priuatus ⁊ nō religiosus.¶ Cōcludo ad scđm articulū dictā fraternitatē ad quartū de relictis nō obligatā.¶ Uenio ad tertiū p̄suppositū ꝙ de iure teneat̄ an vigore p̄scriptionis seu cōsuetudinis possit se tueri.Et hec questio reperit̄ formata ꝑ doc.in ecclesijs an possit hoc ius p̄scribere cōtra ep̄m. Et reperio tres opoines.Prima q2 pōt prescribi in quātitate sed non in totū.Secūda qđ nō obstante cōsuetudine saltē debet̄ quarta. Tertia ꝙ in totū pōt prescribi hec not.in.c.requisisti.⁊.c.officij.de testa.⁊ in.c.certificari.de sepul.qđ in totū non potest prescribi vt volunt Joan.et Vinc.⁊ Host.in.d.c.requisisti.⁊ idē ibi Jnno.licet Host.referat Jnn.postea mutasse sententiā in q̄stione facti ⁊ dixi quartā deberi nō obstāte cōsuetudine de hoc tū nō apparet in lec.Jnno.Jtē ipsemet Hosti.latissime hāc materiā discutiēs in summa sua.ti.de sepul.in.§.an licitū.al's sub.§.metus.in fi.illius.§.cōcludit ꝙ nō obstāte qđ ipse esset ep̄s valet cōsuetudo portionem diminuens sed nō in totū tollēs cum videatur irrationabilis:sed prescriptio valet ƒm eū si titulus sit contra ius.vt in.c.de quarta.de prescrip.Jtē apertissime voluit glo.in.c.j.de sta.reg.⁊ aperte sentit ibi Jo.an.allegādo corroborationē illius glo.de quarta ⁊ multi moderni hoc sequunt̄.in.d.l.requisisti. Jtaqꝫ hec videt̄ cōis opinio vt possit in totum prescribi.⁊ hec opi. semper mihi placuit.Et casus noster rotūdus in.d.c.de quarta.vbi dicit̄ f.sbyterū posse se defendere aduersus ep̄m super quarta decimarum ⁊ oblatione defunctorū ex prescriptione.sꝫ in casu nostro est p̄scriptio tāti tp̄is de cuius initio nō est memoria.Que q̄dē p̄scriptio supplet defectū tituli ⁊ vꝫ cōtra ius cōe.vt in.c.j.de prescri.lib.vj.ergo huic p̄scriptioni est stādū ⁊plene tollit hāc quartā.vt i.c.officij de test.ergo ⁊ p̄scriptio.Nam prescriptio valet ꝯtra ista immobilia eccl'ie vt in.c.auditis.⁊ in.c.cū olim.de rescri.forti⁹ cōtra acq̄rēda: ⁊ maxime in casu nostro vbi de iure nō est clarū hāc quartam deberi. Cōcludo istā fraternitatem posse se tueri prescriptiōe etiā p̄supposito ꝙ de iure teneret̄.Ex his remanet primus articulus magis clarus. Recepit eñ ep̄s istos.xij.florenos rōne relicti ⁊ non ratione quarte:⁊ sic non pōt dicere successor quartam nō fuisse integre solutā. Laus deo.Nicolaus abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus cōtingētia. Quidam iam

defunctus dū ageret in humanis inter cetera in testamēto suo sic disposuit.Jn primis q̄dē iudico corpus meū sepeliri apud locū fratrū minorū sancti Frācisci de senis:apud quē mihi eligo sepulturā.i quo loco iudico volo ⁊ mādo ꝙ mei fideicōmissarij infrascripti faciāt seu fieri faciāt vnā capellā sub vocabulo beati Bartholomei ap̄li in eo loco quo dictis meis fideicōmissarijs videbit̄.Jn q̄ capella cū ornamētis eccl'ie ⁊ paramēto ⁊ alijs necessarijs ad eādē expēdant̄ de bonis meis ducēti floreni aurei.vt in ea ꝑpetuo ꝓ aīa mea meorūqꝫ parētū diuinū officiū celebret̄ ⁊ dictū testamentū seu legatū fuit factū anno dñi.M.cccl.v.⁊ sic sunt elapsi iā.lxxx.anni. ꝙ nūꝙ fuit aliquid executū ꝑ dictos fideicōmissarios nec ꝑ aliū.Nūc q̄rit̄ an extra petitionē dicti legati obstat p̄scriptio:p̄supposito ꝙ obstat nūq̄d aduersus eum possit implorari beneficiū restitutionis in integrū:⁊c.

¶ Consilium.xxxij.

1 Prescriptio centenaria solum currit in relictis sanctis locis religiosis.

2 Scientia in facto alieno non presumitur.

3 Ecclesia restituitur aduersus actus iudiciales.

Christi eiusque nominis presidio humiliter postulato.Uidet̄ primo dicēdū ꝙ p̄scriptio non hꝫ hoc casu locū qm̄ nō valēti de iure agere nō currit p̄scriptio.vt in.l.j.C.de anna.excep.vbi filio viuēte patre q hꝫ rerum suarū vsumfr.nō currit prescriptio:q2 viuēte parēte ꝓ illis rebus agere non pōt.l.nō solū.C.de bo.q̄ lib.Ad idē.l.in reb⁹.C.de iur.do.vbi dr̄ ꝙ vxori cōstāte matrimonio nō currat p̄scriptio in reb⁹ dotalibus q2 cōstāte matrimonio non pōt pro illis agere.vt in.l.dote ancillam.C.de rei ven.Ad idē.c.diuersitatē.de cōces.p̄b.Sed ita est qđ fratres minores nō possunt esse in iudicio ꝓ reb⁹ tp̄alib⁹ ⁊ sic nō possunt agere.vt in cle.exiui de paradiso.de verb.sign.ergo nō currit prescriptio.

1 ¶ † Preterea ⁊ scđo in relictis factis locis religiosis currit sola p̄scriptio cētenaria.vt i.l.vt inter diuinū.C.de sac.san.ec.Sꝫ in casu nostro tantū tp̄is lapsum non est:ergo ius ecclesie est in integrū.⁊ maxime si consideret̄ ꝙ sit totū illud tp̄s.xxx.ann.a parte testamēti inchoādū dꝫ in prescriptione cōputari:q2 cū p̄scriptio nō currat sine bona fide.de prescrip.c.vigilāti.⁊.c.fi.⁊ in regula possessor malefidei.de re.iur.li.vj.Et heres extraneus presumat̄ scire cōtenta in testamēto dꝫ saltē reduci illud tēpus a quo bona remanserūt apud ip̄m heredem a quo prescriptio nō pōt inchoari obstāte malafide.Fuit eñ in malafide ex quo habuit sciētiā huius legati.xxxiiij.q.ij.si virgo.quā habuisse presumit̄ rōne predicta.Jtem et tertio fratres ignorauerūt relictū quinimo

2 communiter ignorabāt † nec presumenda est sciētia in facto alieno vt in regula presumitur ignorātia.de reg.iur.lib.vj.ergo nō currit prescriptio q̄ ꝑncipaliter causata fuit in odiū negligentiū vt in.c.vigilāti.de prescr.¶ Sꝫ his nō obstātib⁹ q̄ in veritate i casu nostro nō concludunt.vt.j.patebit dico ꝙ prius duo examinanda sunt.Primo quale ius ex illo relicto acquisitum fuit fratribus.Secundo considerandum cōtra quem agit̄ pro executione dicti relicti.Ad primū conclusiue dico ꝙ nullum ius fuit acquisitū fratribus predictis cum nō possunt sibi aliq̄d appropriare.vt in.d.cle.exiui de paradiso.Sed ius fuit acquisitū ipsi ecclesie fratrū.vnde licet in alijs religionib⁹ ⁊ collegijs hoc sit:ꝙ ipsi habēt ius in ecclesia:⁊ illud qđ cōcedit̄ ecclesie videat̄ cōcessum collegio tū in fratribus minorib⁹ hec dici nō possunt q2 nullum ius habēt in ecclesia:sed solū simplicē vsum facti. vnde ecclesia ⁊ locus prius vident̄ vti precario.hec sunt verba Bart.in tractatu minoricarū q incip.Si aliqs in suo testamēto.vbi ipse refert ꝙ lꝫ fratres sint incapaces hereditatis.vt in.d.cle.exiui.hoc tū nō est referendū ad ipsorū ecclesiā q2 non possunt institui heredes sicut aliud collegiū ecclesiasticū.l.j.C.de sac.san.q2 ꝑ tale relictū nihil acquiritur fratribus.Jdem ⁊ fortius dicendū est in relicto facto ecclesie:ergo ad diuinū cultum ius acquisitū ecclesie exercebitur vel res relicta petetur vt concludit Bar.in loco preal.in.c.sequi.per syndicum ecclesie romane cū summus pōtifex est actor ecclesiarum ipsorum fratrum minorū ipsi vero fratres habent vsum simplicem.vt.s̄.dictum est possunt tamen ipsi fratres syndicū nominare ex priuilegio eis indulto per papā Martinum.iiij.Quod q̄tum ad relicta facta ab ecclesia non extitit

revocatum

reuocatūꝫ vt plenius no. Bar.in.d.tractatu. Si aūt dict⁹ syndic⁹ ha
beri nō pōt,q₂ fratres nolūt noīare vel fuerit eis iterdict⁹ dicit qꝺ ep̄s
poterit talē ꝓsequi rōne pie cause,arg.in.l.nulli.ꝛ.l.si qs ad declinādū
C.de epi.ꝛ cle.nō obstāte qꝺ ecclesia sit extēta.sicut si relictū ꝯcerneret
alienā piam cām extra diocesim:pōt eñ se ep̄s impedire rōne ipsi⁹ de
linquentis si esset sub cura sua.vt.d.l.nulli.ꝛ qꝺ ibi not. ❡ Si aūt ep̄s
non faceret vel esset negligēs pōt se impedire ciuitas in qua ecclesia est
constituta:q₂ ecclesia ibi pertinet ad honorē ꝛ vtilitatē oīm ciuium.fa
cit.l.j.ff.de publi.iudi.ꝛ optime facit.l.ciuitatib⁹.ff.ꝺ le.j.ꝛ loqꝫ Bar.
qñ ecclīa fratrū est instituta heres sicut in casu nostro qñ testator man
dauit cōstitui capellā. Ego adduco tex.apertū in auꝫ.de eccle.tit. col.
ix.vbi ꝺ₂ ꝙ facere exequi spectat nō solū ad ep̄m sed ēt ad ciuilem iudi
cem ita qꝺ locus est ꝑuentioni.ita dico qꝺ ciues hic deputati Senis ꝑ
cōsilium generale poterūt hāc cām cognoscere. ❡ Cōcludo ergo circa
hoc primū qꝺ ex tali relicto nullū eis fuit acqsitū nec est penes ipsos
fratres sed ecclesiā ꝓmouendū ꝑsonas antedictas. ❡ Nūc ꝓ solutiōe
qōnis principalis est examinandū ꝭ ꝗsitum qꝺ nunc agiꝫ:per qꝺ ap
parebit quale ius ꝯpetat ecclīe ꝛ an sit ꝑscriptū ꝛ ꝑ ꝗtum tp̄s. In q
aīaduertēdum ꝙ aut agiꝫ ꝯ heredem ꝛ non potest se defendere ꝑscri
ptione ꝙ ꝑsumiꝫ in mala fide.vt.s̄.dixi. ❡ Itē vr̄ dicēdum de herede
heredis.lꝫ ipse fuerit bonefidei:q₂ cū censeaꝫ eadē ꝑsona malafides de
functi nocet heredi:ꝛ hoc est clarissimū de iure ciuili.vt probaꝫ in.l.cū
heres.ff.de diuer.ꝛ tēpo.ꝑscrip.lꝫ de equitate canonica aliud videaꝫ:
vt heres qui hꝫ bonam fidem posset ex eqtate incipere prescriptionem
vt sentit Dy.in regula possessor.de reg.iur.li.vj.facit qꝺ le.ꝛ no.i.c.j.
de ꝑscri.ꝛ.c.cura.de iure patro.cū agaꝫ nunc ꝯ laicū obseruandum est
ius ciuile.ar.eoꝝ q̄ no.in.c.ij.de ar.lib.vj.ꝛ.c.de clericis.ꝺ foro compe.
aut agiꝫ ꝯ extraneum bonoꝝ dicti testatoris possessorē qꝺ esse potest
intentādo hypothecariam.iuxta l.j.C.cōia de leg.ꝛ tunc si qdē ille pos
fidet ex ti.heredis ꝛ alleg.nunc ꝑscriptionē hypothecarie actionis ꝛ in
dubio vt cōpleaꝫ ꝑscriptio reqriꝫ ꝙ cum bona fide possederit.xl.an
nis:q₂ minori tp̄e non ꝑscribiꝫ ꝯ ecclesiam.de presc.c.de quarta.ꝛ.c.cū
olim.ꝛ quasi ꝑ totū.ꝛ in auꝫ.quas actiōes.C.de sa.san.eccl.ꝛ in corpo
re.de eccle.tit.§.ꝓ tp̄alibus.ꝛ idē vr̄ hoc casu esse ꝯputatum:q₂ hypo
thecaria non ꝑscribiꝫ minore tp̄e.vt.l.cū notissimi.C.de ꝑsc.xxx.vel.xl.
anno.aut iste tertius possidet sine titulo heredis:imo alleg. ꝑscriptio
nē ꝯtra hr̄dem ꝛ per ꝯñs ꝯ ecclīam:ꝛ tunc videꝫ sufficere tp̄s.xl.an
no.cum ti.per tex.in.l.j.ꝛ.ij.C.si aduer.her.nam principaliter agit hy
pothecaria ꝯ ecclīam. Sed ipsuꝫ dñium hr̄dis qꝺ ꝑscriptū dico ex tp̄e.
vt in iuribus ꝑalle.nisi dicamus spālē esse in iuribus ecclīe vt nullo mo
do prescribaꝫ minori tp̄e.xl.anno.vt in.d.§.ꝓ tp̄alibus.vbi tex.etiam
loquiꝫ de relictis ad pias causas.ꝛ aperte disponit vt exactio nō ꝑscri
baꝫ minori tp̄e.xl.anno. ❡ Ex his pōt capi solutio principalis quesiti
an ꝑscriptio sit valida an cōpleta:nec obstāt argumēta superius i cō
trariū formata. Et primo ad primū fateor qꝺ fratres ipsi minores nō
poterāt nec possunt agere:sed alij poterāt agere:vt syndicus ecclīe ro
mane vel ep̄s loci ꝛ ciuitas vbi est ipsa ecclesia vñ per negligētiā admi
nistratoꝝ currit ꝑscriptio ꝯ eum q agere non pōt.vt aperte est videre
in relicto facto ꝓ redēptiōe captiuoꝝ ꝛ paupibus alēdis q agere non
possunt cām qꝛ incerti sunt captiui.sꝫ ꝓpter negligētiā ipsi currit pre
scriptio.vt est text.ꝛ in glo.in.d.l.vt inter diuinā.no. Fede.de senis.de
cōsti.c.j. Nō obstat qꝺ ꝺ₂ de filiofam.ꝛ de vxore:q₂ marit⁹ nō possidet
vt vxoris administrator sed iure ꝓprio qꝺ habet in illis rebus ꝛ idē in
patre. ❡ Itē nulla ecclīa pōt agere cum sit corpus inaīatū:sed ꝓpter
negligētiā possidentiū ꝛ administratoꝝ currit prescriptio ꝯ eam.vt de
prescr.ꝑ totū. Nō obst.ꝭm arg.de.l.vt inter diuinū. vbi in talibus reli
ctis admittiꝫ dūtaxat ꝑscriptio centum annoꝝ:q₂ dico illā legē i hoc
correctā per auꝫ.quas actiōes.q̄ ibi immediate sequiꝫ ꝛ habeꝫ clari⁹ i
corpore vnde sumiꝫ.s.de eccle.ti.§.pro tp̄alib⁹.sentit glos.in.c.fi. xvj.q.
iiij. vnde hodie solū Romana ecclīa gaudet priuilegio centuꝫ annoꝝ.
vt in.c.ij.de presc.li.vj.ꝛ i.c.cū nobis.e.ti.ꝛ.d.auꝫ.quas actiones. Ter
tiū argumētū ꝑncipale sup ignorātia fundatū nō obstat:q₂ ꝑscriptio
currit etiā ꝯ ignorātes.vt ꝓbaꝫ in.l.fi.C.de presc.lon.tem.ꝛ.d.c.ij. ꝛ.c,
vigilanti.de prescr.videnꝫ eñ quodāmodo negligentes eo quod non
querunt que eis incūbunt ꝛ ad eos ꝑtinent.arg.in.c.ꝗuis.de reg. iur.
❡ Uenio nunc ad scꝺm principale q̄situm presupposito ꝙ ꝑscriptio
cōpleta sit ecclesie in integrū restitutio aduersus illā prescriptionem in
dulgēda sit ꝛ est elegans ꝛ subtile dubiū in quo antiqui glossatores ꝛ
scribētes se admiscēt in varias sn̄as.ꝛ Bar.prim⁹ glossator multum
in hoc variauit in.c.auditis.de prescrip.nunc in vnam:nunc in ꝯriam
sn̄iam declinando.sed tñ adhesit opi. Jo.ꝛ Uincē.qui conuenerūt re
stitutionem denegandā:moti:q₂ iura voluerūt ecclesijs in ꝑscriptioni
bus ꝑiudicari in.c.placuit.xvj.q.iij.ꝛ eadem cā.q.iiij.volum⁹. ❡ Iteꝫ
q₂ si consideraꝫ restitutio frustra emanassent iura ꝑscriptionis loquen
tia aduersus ecclesiā. Idem tenuit Goffre.in sum.de in integ.rest.i. ij.
col.dicēs qꝺ nunꝗ inuenit ecclesiā restitui in vsuca.qꝺ tp̄a subducanꝫ
de medio.vt in.c.j.de rescrip.in prescriptionibus iudicialibus ecclesia
equiparaꝫ minori. Hāc opi.sentit gl.in cle.j.de in integ.resti.dicēs illā
cle.loqui de restitutione aduersus prescriptionē ꝯtra quā datur resti
tutio mittens ad no.in.d.c.auditis.nihil de nouo inducēs:sed in ꝯtra
riam sententiam cōueniūt numero plures ꝛ ingenio elegātiores.ꝑmo
Accur.gl.iuris ciuilis.in.d.auꝫ.quas actiōes.ꝛ apertius i auꝫ.de acc.
ti.§.pro tp̄alib⁹.vbi dixit hoc cōmuniter teneri. Scꝺo hoc tenuit Jo.
glossator decreti.i.c.placuit.el.ij xvj.q.iij. Inn.papa doctor subtilissi
mus in.c.j.de in integ.resti. Hāc opinionē secuti sunt Pau.de leaza.ꝛ
Jo.de lig.in cle.j.de in integ.rest.ꝑalleg.c.auditis. Et ibi fere oēs mo
derni.in.c.cōtingit.de transac.ꝛ Hosti.in summa.de in inte. resti.§.iij.
prope finem senserunt Bal.ꝛ Bar.in.d.auꝫ.quas actiones. vbi male
ꝛ nō fideliter recitāt opiniones canonistarū. probaꝫ hec opinio rōne.
minori currit ꝑscriptio:tñ restituiꝫ.C.si aduer.vsuca.ꝛ in.l.fi.in q.cau.
in inte.rest.nō est neces.no.gl.in.l.sicut.C.de ꝑscr.xxx.anno. ergo idem
dicendū in ecclesia q̄ fungitur iure minoris in restitu.vt in.c.j.ꝛ.c.audi
tis.de in integ.resti.ꝛ in.c.j.ꝛ.ij.e.ti.lib.vj.ꝛ in cle.vnica.eo.ti.nec valet
si dicaꝫ illa iura loqui de ꝯtractibus ꝛ prescriptionibus iudicialibus.
q₂ nō apparet ratio sic restringēdi.si enim aduersus cōtractū ꝑ quē se
cuta traditione transferꝫ dñium daꝫ restitutio ergo fortius est ꝯcedē
da aduersus prescriptionē cū cōtractus sit de iure gen.l.ex hoc iure. ff.
de iusti.ꝛ iure.ꝛ interuenit vtriusqꝫ partiū cōsensus.l.sicut.C.de act.ꝛ
obli.prescriptio aūt est de iure ciuili inuēta ꝛ causata circa partiū con
sensus. Si ergo fortius vinculū dissoluiꝫ multofortius ꝯmin⁹ forte.ar.
in auꝫ.multomagis.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ.c.cū in cūctis.de ele. ❡ Itē act⁹
iudiciales vt teneāt sunt multū fauorabiles:ꝛ sic sunt litiū finis.i.c.fi
nē litibus.de dolo ꝛ cōtu.ꝛ.l.qdā estimauerūt.ff.si cer.pe.hinc alibi di
xit gl.no.delictū prelati nocet ecclesie in iudicialibus.sꝫ nō in ꝯctibus.
3 vt no.in regula delictū prelati.de reg.iur.lib.vj. † Sed aduersus act⁹
iudiciales restituitur ecclesia etiā aduersus sententiā.vt in.c.j.de in in
teg.rest.lib.vj.ꝛ in.c.auditis ꝑallꝫ.ergo.multofortius aduersus prescri
ptionē extraiudicialē.preterea.d.clem.indistincte loquiꝫ vt aduersus
lapsum tp̄is restituaꝫ ecclesia:ergo aduersus ꝑscriptionē q̄ causaꝫ ex
tp̄is casu. Et hanc partē arbitror veriorē maxie attenta ignorātia hu
ius legati.nā in legatis vt singulariter voluit bar.in.l.j.§. si qs aūt.ff.
de iti.actu. priua.causa maior est restituēda ignorāti aduersus ꝑscri
ptionē.ar.illius.l.ego adduco ad idē gl.no.q̄ hoc sensit in.l.pantoni⁹.
ff.de acqui.here. ❡ Non ob.qꝺ iura voluerūt ecclesie ꝑiudicare ꝑ pre
scriptionē q₂ idem reperiꝫ in minore:ꝛ tñ concediꝫ restitutio: nec seq
tur qꝺ ꝑ hoc iura sint frustratoria:q₂ hoc falsum cuꝫ restitutio debeat
peti intra quadriennū quo lapso alia iusta cā nō apparēte firma ma
net ꝑscriptio.vt in.c.j.ꝛ.ij.de in integ.resti.li.vj. ❡ Nō ob. hoc. expres
se iure nō caueri:q₂ satis est qꝺ includatur sub verbis generalibus:iu
ra enim generaliter volūt ecclesie succurri ꝑ beneficiū restitutionis . vt
in iuribus ꝑalle. ❡ Sed restat nunc aliud nō minus forte.nā ꝑsup
posito qꝺ restitutio sit concedenda tñ illa debet imperari intra qua
driennium a tp̄e lesionis:ꝛ nō vltra.vt in.d.c.j.ꝛ.ij.de in integ.rest.li.
vj.ꝛ in cle.j.e.ti.ꝛ.l.fi.C.de tēp.in integ.resti. Sed in casu nostro est im
possibile ꝭm ea que supra dixi:q₂ nedū tempus prescriptionis comple
te ꝛ sic lesionis:ꝛ sic quadrienuiū sed maius tēpus est lapsum.ergo ta
li casu cōtingente nō est hoc beneficiū indulgendū. ❡ Ad hoc respō
deo dupliciter. Primo ꝙ illud tēpus quadriennij a principio est vtile
vnde currit ignoranti.tex.est in.c.j.eo.ti.lib.vj.vbi dicit si quis negligē
ter omiserit ꝛc. Sed ignorās nō negligit.vt ꝓbaꝫ in.c.ij.iucto.c.q₂ di
uersitatem.de conces.preb. Ad idem gl.i.c.ꝗ sit.de elec.li.vj.in ver.di
stulerit.ꝛ hanc opinionē singulariter tenuit Zen.ꝛ Jo.ꝺ lign.post euꝫ
in dicta clemē.vnica.in ver.continuū.per hoc facit quia quadriēnium
istud succedit loco anni vtilis qui olim cōpetebat vt dicit tex.i.d.l.fi.
C.de tēpo.in integ.rest.debet esse ergo a prin.vtile.vt sic sapiat naturā
eius in cui⁹ locū subrogatur.ar.c.vt ecclesia.vt lit.penden. ❡ Secūdo
respondeo non minus efficaciter.tex.in.d.c.j.dicit non audiendam ec
clesiam post quadriennium nisi aliqua rationabilis causa subsit q̄ mo
uere debet superiorē ad hoc beneficium cōcedendum : sed si bene oēs
circunferentie in casu nostro ponderētur facilime reperitur causa ra
tionabilis.hic primo fuit ignorātia legati que est iusta causa restituē
di maiorem.vt.s̄.dixi. Scꝺo ꝛ melius hic agitur de iure illius ecclesie
que ad hanc rem promouendam non habet specialem ꝛ propriuꝫ ad
ministratorem cum quo res ecclesie non possunt agi:ꝛ papa est valde
remotus ꝛ in istis curam impartiri non potest episcopus ꝛ non curat
propter exceptionem ecclesiasticam minus soliti sunt curare. Ad hoc
quod singulariter no. Innoc.in.c.olim.el.j.de restit. spo.vbi dicit ꝙ si
ecclesia inferior caret legitimo ꝛ immediato administratore nō currat
contra eam prescriptio,licet episcopus posset pro ea agere ꝛ hoc ea ra
tione:quia non est qui specialem curam gerat idem ergo ꝛ forti⁹ esset
dicendum vt hic saltem illud tempus quadriennij nō currat data pro
babili ignorantia que hic satis presumenda est ꝛc. Laus deo. Nico
laus Abbas.

❡ Casus consilij sequentis.

Casus in effectu talis est iudex a
sede apostolica deputat⁹ quēdā absentē citauit ꝑ edictū nō valēs for
te citare ꝑsonaliter ꝛ tādē illo non ꝯparente interdicti ꝛ excōicatiōis
sn̄ias i illū fulminauit:ꝛ sic demqꝫ mādauit ꝑ ecclesias illū publicari
ꝛ vitari.demū ille sic excommunicatus ꝯparuit in ecclesijs illis. i qb⁹

fuit publicatus:⁊ fecit fidē de quadā appellatione sua prius quā sñie ille ferrent interpositis iustis causis apparētib⁹ in ea ⁊ illa ꝑsertiꝫ:qꝛ fuerat citat⁹ ad locū sibi notorie suspectū:⁊ min⁹ tutū dicēs amplius eū vitari nō debere.maxie qꝛ iudex ad que appellationē admisit ⁊ inhibuit ne appellatiōe pēdēte ꝓcederet ad vlteriora.¶Itē qꝛ reperiūtur quedā statuta in ecclesia cathedrali illi⁹ loci que vident cōcedere cōionē in casu ꝑdicto.Iudex vero a quo q excōicationē ꝓtulit instat vt vitet dicēs appellationē nullā maxime:quia sñie ille ⁊ cēsure fuerūt late ꝑ excessu notorio hoc tñ reus oīno diffitet.Querit nunquid rebus sic stantibus debeat ille interrim vitari in officijs diuinis ⁊ alijs.

¶Consilium.xxxiij.

1 ☞Ordinarius debet in actu executionis sñie obtemperare delegato.
2 Sententia excommunicationis iusta vel iniusta est timenda.
3 Appellatio manifesti raptoris non est admittenda.
4 Notoria multa dicuntur que non sunt.

CHristi eiusqꝫ matris ꝑsidio humilr̄ inuocato.Videt ꝑmo ꝙ vitari debeat ꝑ id qꝺ no.glo.in.c.dilect⁹.de app.in fi.q̄ dicit ꝙ si dubitat an teneat appellatio potius est vitandus q̄ in dubio ei cōicādū.ar.de ele.extra in.c.fi.⁊ melius facit.c.illud.eo.ti.vbi in materia nostra dicit tex.ꝙ in dubijs via tutior est eligēda.s.qꝺ potius seruet excōicatio.¶Ad idē facit argu.c.iuuenis.de spō.cle.ex sui.de ꝟb.sig.vbi dicit ꝙ in dubijs eligēda est via q̄ est sine periculo:sed in casu vitationis nullū subest periculū ⁊ in alio sic data validitate excōicatiōis ergo ⁊c.ꝓ hoc ēt facit.c.j.⁊ qꝺ ibi no.gl.de scruti.¶Scđo ꝓncipaliter hoc vr̄ tenere Inn.in c.ad ꝑsentiā.de app.vbi dicit ꝙ quāq̄ excōicat⁹post appellationē nō teneat se gerere ꝓ excōicato si de sua appellatiōe ꝯfidit ab alijs tñ vitād⁹ ex.c.ꝑ tuas.de sen.exc.vbi tex.vr̄ hoc insinuare in ꝟsic.nos igit.

1 ¶†Tertio facit.c.pastoralis.§.qꝛ ꝟo.de offi.dele.vbi dꝛ qꝺ ēt ordinarius dꝫ in actu executiōis sñie obtēperare delegato:quātū sciat illi⁹ sñiam.in statu ergo cū delegatus in casu nostro instet nō vr̄ ipse ꝑcepto refragādus esse.

2 ¶†Quarto qꝛ sñia excōicatiōis iusta vel iniusta est timēda.xj.q.iij.sñia pastoris.⁊ subdit⁹ in dubio tenet supiori obsequi ⁊ parere.xxiij.q.v.qd culpat.⁊ ei ꝙ inquit ergo.

3 ¶†Quinto de hoc est casus.in.c.cū sit romana.i§fi.de app.vbi dꝛ appellationē manifesti raptoris nō esse admittēdā:⁊ qꝺ ꝓ delicto notorio apostol⁹ excōicauit corinthū abūtem ⁊ irreqsituꝫ.⁊ ad idē facit.ij.q.j.c.de maifesta.

¶Sed his nō obstātib⁹ q̄ iudicio meo nō obstāt dico in hoc articulo saluo iudicio meliori casuꝫ esse i.c.solet.in fi.de sen.excō.libr.vj.vbi dꝛ ꝙ si qs ostēdēs se excōicatū post appellationē ꝓbabilē postulat se admitti ad ꝓbāduꝫ dꝫ solū vitari in iudicialibus ⁊ in alijs negotijs extraiudicialib⁹ nō:vnde electiōib⁹ ⁊ alijs spiritualib⁹ seu diuinis officijs admittendus est durāte appellatiōe:⁊ hoc clare volunt ibi Inn.⁊ Io.an.q dicūt qꝺ etiā anteq̄ admittāt ꝓbatiōes an cause appellationis sint vere vel non dꝫ admitti ad ꝑdicta saltē i ꝓtestatione.vñ satis est ꝑm eos qꝺ excōicatus cōpareat ⁊ dicat se appellasse ante sñiaꝫ:⁊ ꝓ hac sñia ego adduco tex.iudicio meo hoc apte ꝓbātē in.c.lꝫ.eod.ti.li.vj.vbi dꝛ ꝙ si qs asserit se fuisse excōicatū post appellationē ⁊ fuit ꝓsecutus appellationē intra tp̄s a iure statutū debet ꝓnuntiari ⁊ denuntiari excōicatus vt vitet ⁊ nedū in iudicialibus:sed etiā in extraiudicialibus ⁊ alijs actibus legitimis donec ꝓbauerit excōicationē nō fuisse legitimā vel aliter docuerit de illius nullitate.Ecce ergo aptissime qꝺ ante oēm ꝓsecutionē appellatiōis nō dꝫ euitari dūmodo asserat se appellasse ⁊ sic intra tp̄s ꝓsecutiōis a iure statutū.Et sic i illis duob⁹.c.vr̄ casus huius.q.Aliud iduco ad idē.c.satis notabile.i materia.c.dilectus.in fin.de appel.ꝑalle.vbi canonici cōicātes excōicatis post appellatiōeꝫ ⁊ post denūtiatiōeꝫ archiep̄i iudicant inculpabiles qꝛ magis voluerūt deferre appellatiōi interposite ad papā q̄ denūtiationi archiepi:⁊ ratio oīm ꝑdictorū pōt esse cum appellatio legitima habeat suspēdere iurisditionē iudicis ⁊ sic īpedire validitatē excōicatiōis postea late.vt.c.per tuas.de sen.excō.⁊.c.cum cōtingat.de offic.deleg.⁊.d.c.lꝫ.non dꝫ ꝑsumi iniustitia appellatiōis cū tanto preiudicio appellatoris:⁊ qꝛ ēt ꝯ iudicē oīno nō est ꝑsumēdum capitur quasi media via.⁊ i iudicialib⁹ q̄ sunt magis odiosa:excōicatus debeat euitari appellatiōe pēdēte.secus ꝟo in extraiudicialibus:ne i tātū iuri suo preiudicet licet fateat Inn.in.d.c.solet.qꝺ in priuata familiaritate poterit in occulto euitari si sine scādalo hoc fieri poterit:sed non in plurib⁹ eo nisi notorio ꝯstaret appellationē fuisse iniustā:qꝛ talis appellatio nō defendit.d.c.cum sit romana.⁊.c.cū appellatio.de appel.lib.vj.sed in casu nostro hoc nō pōt dici.Primo qꝛ iudex ad quē recipit appellationē:⁊ fecit ꝙ facere nō poterat nisi prius recepisset appellationē velut omissam ex cā ꝓbabili.⁊ nō ꝯ notoriū.vt probat in.c.romanā.§.si vero.cū.§.seq.⁊.c.nō solū.de app.lib.vj.Itē citatio fuit fctā ad locū notorie nō tutū potuit incōtinenti appellare etiā in absentia iudicis.vt in cle.pastoralis.§.⁊ pristina.⁊ ibi glo.de re iudi.⁊ ꝙ legit ⁊ no.in.c.ex parte.de app.facit.c.si iustus.eo.tit.⁊ qꝺ not.Inno.in.d.c.dilect⁹.Nec valet.si dicat qꝺ notorie occupabat iniuste bōa eccl'ie:qꝛ hoc negat per partē aduersam:⁊ allegabatur ꝓbabilis titulus possidendi:⁊ sic reddit res dubia.vt est gl.no.in.c.de offi.deleg.lib.vj.facit

4 l.iij.C.quibus ad liber.procla.nō lce.¶†Preterea multa dicuntur notoria q̄ nō sunt in.c.cōsuluit.de appel.⁊ satis est qꝺ poterat habere aliquā iustā cām possidendi ideo nō dꝫ excōicari anteq̄ audirent sue defensiones.arg.bonū.in.c.lꝫ ep̄s.de ꝑben.li.vj.Itē tex.in.c.sacre.ꝓhibet indistincte aliquē excōicari nō precedēte canonica monitiōe quantūcūqꝫ factum dicat notoriuꝫ:qꝛ excōicatio fertur ab hoīe nō ꝓpter delictū:sed ꝓpter cōtumaciā.vt no.gl.in.c.ep̄i.xj.qō.iij.sed paria sunt aliquē nō citare.vel ad locum notorie nō tutum.arg.in dictis iurib⁹.⁊c.si duobus.de appel.Nō obstāte contraria.Et primo gl.in.d.c.dilectus.dꝫ enim intelligi ⁊ determinari ꝑm iura noua superius allegata.vel potest saluari in priuata ⁊ secreta familiaritate.vt.s̄.dixi in iudicialib⁹.¶Ad scđm de dicto.Inno.in.c.ad ꝑsentiā.de appel.dicēdū qꝺ dꝫ intelligi ⁊ limitari.vt ipsemet no.in.d.c.solet.Nā mouet ipse ibi per.c.ꝑ tuas.de appella.recipit hodie limitationē per.c.solet.⁊.c.licet preal.¶Ad certū de.c.pastoralis.dico ꝓcedit qñ sñia est aliqua licet iniusta Sed in casu nostro ꝑceptum iudicis supꝑ vitatiōe est ipso iure nullū cum sit ꝯ iura superius alle.Ideo tale preceptū pōt contēni.ad hoc qꝺ no.Inno.in.c.si qñ.de offi.deleg.magis em̄ est obedienduꝫ iuri quā mandato delegati.xj.q.iij.iulianus.⁊.c.dñs.⁊.c.qui resistit.Nō obstat quintū arg.ꝓcedit em̄ qñ excōicatio tenet vt qꝛ est iniusta.Sed in casu nostro ꝑsuppōit nulla.¶Ad vltimū.d.c.cū sit romana.satis respōsum est.nā negatur factum esse notorium:⁊ allegatur iusta causa possidendi.Item apostolus sepe corinthum admonuerat ⁊ factuꝫ erat notorium qꝺ nulla tergiuersatione ⁊c.ꝙ nō contingit in facto nostro.Et hec sufficiant.Deo gratias. Nicolaus Abbas.

¶Casus consilij sequentis.

Factū ex quo dubia infrascripta oriunt sic ꝓponit.Quidā laicus mercator fecit suum heredē vniuersalem quoddā monasteriū monachorū:eo vita functo mōasteriū adiuit hereditatem ⁊ in oībus pro herede se gessit tam in iudicio q̄ extra capiendo bona hereditaria ⁊ eorū aliqua distrahēdo ⁊c.Tandē repertū est in libris debitorū testatoris qꝺ idem ipse testator ⁊ su⁹ ꝑdecessor in eadē hereditate tp̄e vite eorū diuersis ꝑsonis ad rōnē octo vel decē ꝓ cētenario receperūt certā summā vigiti miliū florenoꝝ multaqꝫ debita similis cōditiōis dicto monasterio ꝑ dictū testatorē relicta fuerūt recuperata ⁊ in coīb⁹ vsib⁹ monasterij expēsa:ortū cōsciētie scrupulū ꝓ eo qꝺ monasteriū multas fecit expēsas rōne ipsius hereditatis soluendo legata ⁊ alia debita multa litigādo tā in curia romana q̄ extra ac edificādo in mōasterio ⁊ alios sumpt⁹ rōne hereditatis faciēdo intātū qꝺ ad satisfaciēdū de vsura iuxta librū testatoris vix sufficerēt ea q̄ de ꝑdicta hereditate supsunt vna cū reliqs bōis monasterij ⁊ ꝓpter seruitutē xp̄ianorū:⁊ ꝓ iformatiōe simpliciū fuit de quatuor dubijs circa ꝑmissa petitū.¶Primū dubiū an dict⁹ testator sit indubitāter ex dictis cōtractib⁹ cēsendus vsurarius.¶Scđm vtrū dictū monasteriū plenarie teneat ad satisfaciēdū de vsura testatoris iuxta summas cōtētas in libro debitoꝝ.¶Tertiū vtrū alia bōa mōasterij nō sufficiētib⁹ bōis q supsunt de dicta hereditate debeāt ꝓ satisfactiōe huiusmodi debitoꝝ exponi ⁊ alienari.¶Quartū vtrū papa de iure aut alias cautiōe seu licite possit dicto mōasterio sine ꝑiculo destructiōis succurrere dispēsando ⁊ insuper in premissis ⁊c. Nicolaus Abbas.

¶Consilium.xxxiiij.

1 ☞Mobilia triēnio vsucapiunt īmobilia decēnio actiōes.xxx.annis.
2 Vsurarius manifestus quo ad annullationē testamēti quis dicatur.
3 Libri vsurarum an reddant quem manifestum vsurarium.
4 Testes singulares non sufficiunt ad probandum veritatem delicti.

CHristi eiusqꝫ matris ꝑsidio humiliter inuocato attingā iuxta ordinē ꝑlibatū.Primū dubiū qꝺ de iure clarissimū est ꝙqd em̄ accidit sorti ex pacto vsura est quātūcūqꝫ id sit modicū siue ꝯsistat i pecunia numerata siue in alia specie.vt ꝓbat.xiiij.q.iij.per totā q̄stionē ꝯnimo solus animus mutuātis ꝯstituit eū vsurariū secuta traditiōe muneris vltra sortē si alias nō fuisset mutuatur⁹ deficiēte spe lucri.vt probat in euāgelio Luce.Mutuū dātes nihil inde sperātes.⁊ trāssumptiue in.c.cōsuluit.de vsur.disposuit em̄ q sapiūt licere excipe.x.vel aliā minorē quātitatē ꝓ cētenario cū ⁊ munuscula ex pacto recipe vsura sit.i.c.ij.xiiij.q.iij.facit tex.in.c.ꝑ vestras.de do.post diuor.re.⁊ Bar.in.l.diu⁹.ff.ad le.fal.⁊ Io.an.in reg.peccatū.de regul.iur.li.vj.in mercu.hec breuiter quo ad ꝑmū.¶Venio ad scđm an mōasteriū teneat plenarie satisfacere in quo dico aīaduertēduꝫ an testator fuerit vsurari⁹ manifestus an vero occultus.Nā si fuerit manifestus nō tenuit testamētuꝫ neglecta cautiōe.de qua in.c.ij.de vsur.li.vj.¶Ille em̄ text.annullat testamētuꝫ vsurarij manifesti indifferēter cautiōe de restituēdis vsuris per eum nō ꝑstita:nec reseruata dispositiōe ad pias causas ad hoc ꝙ no.Bar.⁊ Bal.in.l.j.C.de sa.san.eccle.⁊ per cōsequēs monasteriuꝫ obligaret ad restituēduꝫ oīa bōa hereditaria q̄ ꝑuenerunt ad illud posset tñ se defendere ꝑ prescriptionē cū bōa fide possederit ⁊ habuerit titu-

1 lum pro herede tanq̄ tp̄s sit lapsuꝫ qꝺ sufficit ad prescriptionē.† Nā mobilia vsucapiunt triēnio:immobilia decēnio:⁊ actiōes.xxx.annis vt legi.

vt legi.⁊ notã.in.l.ꝓ herede.ff.de petitio.heredi.⁊ in.l.j.ff.pro herede.
¶Sed in casu nostro cũ agat̃ de excludẽdo succedẽtes ab intestato
regreret̃ tp̃s.xxx.anno.q2 nõ minori tpe p̃scribit̃ iuri adeũdi.vt no.ꝑ
gl.⁊ Bart.in.l.licet.⁊.l.cũ antiquiorib⁹.C.de iure deliberã.¶Predi
cta puto vera nisi notoriũ fuisset vsurariũ.nã tũc monasteriũ p̃sumat̃
verisimiliter sciuisse.arg.in.c.ij.de postu.p̃la.⁊ in.c.qđ dicitis.xvj.dis.
nõ potuisset p̃scribi:q2 aut sciebat testamẽtũ nõ valere ⁊ erat in mala
fide.xxiij.q.ij.si ꝟo credebat valere ⁊ errabat i iure:⁊ error iuris impe
dit p̃scriptionẽ.vt.l.nũq̃.ff.de vsuca.⁊.l.quẽadmodũ.C.de agri.⁊ cẽ.
lib.xj.legit̃ ⁊ notat̃ in.c.apostolice.de dõatio.⁊.c.dudũ.de deci.in cau
sa tñ restitutiõis habẽda esset ratio expẽsarũ cũ monasteriũ fuerit in
bona fide licet in iure errauerit.Itẽ nõ tenet̃ ad restitutionẽ fructuũ
cõsumptorũ:q2 illos fecit suos ꝓpter bonã fidẽ vt est tex.no.i.l.ꝫ si.§.
scire.ff.de pe.here.ꝑ Bar.in.d.§.scire.⁊ in.l.ex diuerso.ff.de rei vẽdi.ꝑ
Dy.in regula possessor.de reg.iu.lib.vj.ꝑ doc.in.c.grauis.de rest.spo.
Et de hac materia fructuũ dicẽdũ est plene no.in.d.c.grauis.⁊.d.l.ex

2 diuerso.¶†Quis aũt dicat̃ manifestus vsurari⁹ quo ad annullatio
nẽ testamẽti cautione nõ p̃stita vario modo d2.Nã si tenebat bãchũ
publice paratũ ad mutandũ ad vsurã in dubio dicit̃ manifest⁹ ⁊ no-
torius.vt no.gl.ij.q.ij.manifesta:⁊ est melior gl.in.c.j.de vsur.li.vj.que
posuit multos alios modos publicatiõis puta si fuit in iudicio cõfes-
sus vel cõuict⁹ ⁊c.vt ibi.aliũ modũ ponit glo.in.d.c.ij.qñ fuit hoc cri-
mẽ cõfessus corã sacerdote ⁊ testib⁹ reddẽs libros vsurarios.¶Itẽ
ẽm Bart.si mutauit in camera oib⁹ veniẽtib⁹ ad eũ.in.l.fur.est.ff.de
fur.notabilis modus colligit̃ ex gl.in.c.cũ in dioceſi.de vsur.¶Itẽ si
tpe vite sue erat de hoc publica fama satis cũ aliqb⁹ argumẽtis:⁊ ita
cõsuluerũt multi valẽtes viri.quãq̃ Fed.cõsi.lxij.videt̃ velle illud nõ
sufficere quo ad hoc vt testamẽtũ factũ sit nullũ.licet ep̃s potuisset ex
tali ꝓbatiõe illũ publicare:⁊ demũ post publicationẽ testamẽtũ fuis-
set nullũ:⁊ hoc dictũ habet equitatẽ ne solũ fama cũ indicijs nõ data
ipsi pri⁹ facultate illã purgandi puniat̃ qs ⁊ ne testamẽtũ ipso facto
irritet̃.¶Itẽ potest dici public⁹ si potest probari faciliter puta ꝑ li-
bros suos.vt no.Archi.in.d.c.ij.in prin.gl.tñ no.bene sentit cõtrariũ
in.c.sane.xxxiij.q.ij.que est in ver.librorũ.q̃ dicit q̃ si inueniãt̃ ratiões
vel instrumẽta ꝑ q̃ patet eũ vsurariũ fuisse non potest cõmunicari nisi
satisfecerit si hoc occultũ fecit.quasi dicere velit q̃ ꝑ hoc solũ nõ ꝓbat̃
vsurari⁹.⁊ dicit ibi Arch.qđ multi magni viri hoc dictuꝫ sunt secuti
nisi appareãt alia idicia.⁊ hoc dictũ videt̃ ɔtrariari ei qđ dicit Arch.
in.c.ij.dicit aliqs.de hoc videt̃ cas⁹ i cle.pe.de vsu.vbi libri seu ratio-
nes ꝓbant cõtra vsurariũ.Sed potest certe responderi qđ hic sumus
extra casuꝫ illius cle.cũ ibi cõstaret illos esse vsurarios.hic aũt loquit̃
qñ nõ cõstabat nisi ꝑ ostẽsionẽ librorũ.¶Quidã moderni in.c.cũ in
tua.de vsur.dicũt sufficere codices vsurarũ quinimo pl⁹ dicũt q̃ etiã
si post mortẽ potest ꝑ testes ꝓbari defũctũ fuisse vsurariũ nõ valebit
testamẽtũ:q2 satis apparet illũ fuisse manifestũ ex quo ꝓbari poterat
vsurari⁹ ⁊ sic recitant ꝑ aliquos fuisse cõsultũ.Sed ego reperio Bal.
Lau.depõit bar.de sali.cõsuluisse oppositũ.vt refert do.Pet.de anc.
in repe.c.canonũ.de cõsti.cõcludẽtes q̃ ad annullationẽ testamẽti re-
quiritur qđ vsurari⁹ fuerit manifestus.i.notorius vnde capit̃ verbuꝫ
manifestũ in.d.c.ij.ꝓ notorio quare nõ sufficit fama:vel q̃ ꝑ duos vel
tres testes probet̃ vsurari⁹:qnimo dicũt q̃ nõ valet cõstitutio ep̃i di
sponẽtis famã sufficere vel duos testes de veritate ad ꝓbãdũ quẽ ma
nifestũ:q2 nõ potuerit ep̃s alterare dispositionẽ iuris in p̃iudiciũ vsu-
rariorũ.⁊ impropriare vocabula rei:cũ noĩa appellatiua sint immuta
bilia.l.si qs in fũdi vocabulo.ff.de leg.j.⁊ ita cõsuluerũt Bononie vbi
erat talis ɔstitutio.hoc idẽ videt̃ sentire ipse bal.i.l.j.C.de sa.san.eccl.
vbi dicit nõ sufficere q̃ tres ꝓbẽt quẽ fuisse vsurariũ etiam apparẽti-
bus codicibus vsurarij nisi probent̃ actus publici seu cõmunis opin.
q2 tex.in.d.c.ij.fundat se super manifesto in irritatione testamẽti.Ego
credo secure posse dici q̃ cũ illud.c.ij.impõat nouã penã ⁊ satis attri-
bui cũ priuet in effectu facultate testãdi q̃ partiꝫ est de iuregẽ.⁊ partiꝫ
de iure ciui.iuxta no.i.l.q testamẽto.ff.de test.⁊ hoc faciũt ex iustissi-
ma causa tñ fauore reipublice tñ ꝓpter aĩarũ ꝑiculũ ipsorũ vsurario
rũ.vt i.c.vsurarũ voraginẽ.de vsur.li.vj.⁊.c.quãto.e.ti.debẽt intelligi
⁊ ꝟba capi in ꝓprio significato:ita q̃ nec min⁹ laxari nec min⁹ restrin
gi debeãt arg.eo.q̃ not.glo.in.l.quẽadmodũ.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.
manifestũ vero in suo ꝓprio significato importat min⁹ q̃ notorium ⁊
plus q̃ fama:vnde omne notoriũ est manifestũ.vt in.c.cũ olim.de ꝟ.
signi.⁊.c.vestra.⁊.c.fi.de coha.cle.sed nõ cõuertit̃ q2 nõ omne manife-
stũ est notoriũ.vt cõmuniter no.doc.i.d.c.vestra.⁊ no.in.c.q2 suspecti.
in.q.vj.manifestũ vero cõmuniter diffinit̃ maxime ꝑ Io.and.i.d.c.ve
stra.q̃ est publica seu famosa insinuatio vel ꝓclamatio.⁊ cõmunis ⁊
certa sciẽtia a certis autoribus ꝓueniens ⁊ in hoc vltimo habet in se
plus q̃ fama q̃ sola suspi.iõe ⁊ icerto autore ꝓuenit.vt ibi no.Io.an.
sed Io.cal.i.d.c.vestra addit ad dictã diffinitionẽ q̃ probari potest
qđ placet ibi dño an.vult dicere qđ manifestũ est id qđ probari potest
vltra illam publicã seu famosam insinuationẽ.⁊ satis credo hoc fuisse
de mẽte Io.an.Nã si nõ posset veritas probari nõ differret a fama:⁊
pro hoc.c.de hoc.de simo.⁊.c.porro.de diuor.Ille ergo dicit̃ manife-
stus vsurari⁹ quo ad irritationẽ testamẽti qui vere ꝓbari potest vsu-

3 rari⁹ ⁊ vltra hoc ꝓbet cõmunis fama loci.¶†Ex quo infero q̃ libri
soli vsurarũ nõ faciũt eũ mãifestũ:sed cũ fama sufficiũt:vel si iudex eũ
publicauit ꝑ sentẽtiã:nã transit in notoriũ qđ est plus ⁊ sic capio me-
diũ vnde nõ requiro necessario notoriũ:nec puto sufficere solã ꝓbatio

4 nẽ delicti.¶†Itẽ dico qđ ad ꝓbandũ veritatẽ delicti nõ sufficiũt te
stes singulares.vt plene no.Fed.cõsi.lxxij.Etiã si hoc haberet cõsti
tutio ep̃i.facit q̃ ad p̃dicta no.idẽ Fed.ɔsi.xvj.vbi tenet ɔfessionẽ fa-
ctã extra iudiciũ ꝑ vsurariũ nõ sufficere.vt ꝑ h̃ dicat̃ mãifest⁹.¶Nõ
obstat p̃dictis.c.cuꝫ in dioceſi.prealle.vbi videt̃ sufficere fama cũ aliq
bus argumẽtis.potest eñ respõderi qđ nõ loquit̃ quo ad irritationeꝫ
testamẽti:sed quo ad excedendũ penã.c.q2 in oib⁹.de vsur.q̃ cũ sit mo
dici p̃iudicij nõ capiunt̃ verba ita stricte.vt no.Fede.cõsi.lxij.p̃alle.
Vel dico qđ intelligitur de argumẽtis q̃ sufficiũt cũ fama ad ꝓbãdũ
quẽ vsurariũ cũ de facili cõuinci nõ possunt.arg c.illo vos.de pign.ad
nostrã.de emp.⁊ vẽd.⁊ qđ legit̃ ⁊ no.in cle.j.de vsur.Nã argumẽta seu
indicia qñqꝫ plene ꝓbãt.l.indicia.C.de rei vendi.⁊.l.sciant cũcti.C.de
proba.⁊ no.in.c.tertio loco.de ꝓba.⁊ sic cõcordat cũ p̃dictis.⁊ ꝑ hoc
habet̃ an testamẽtũ fuerit nullũ.⁊ an dicta hereditas sit in casu resti
tutiõis vel non p̃supposito q̃ nõ sit in casu restitutiõis.vt puta q2 nõ

5 erat manifestus vsurari⁹ modo p̃dicto.¶†Querit̃ redeũdo ad prin
cipale dubiũ:an monasteriũ tenet̃ satisfacere de oĩbus vsuris in libris
p̃dictis cõtẽtis.Et breuiter dico qđ aut monasteriũ adiuit hereditа-
tem cũ beneficio inuẽtarij ⁊ in dubio non tenet̃ vltra vires heredita-
rias.vt.l.fi.C.de iure deli.quaten⁹ aũt suppetit hereditas detractis ꝓ
babilibus expẽsis puto monasteriũ teneri ad restitutionẽ prout ex li-
bris testatoris vsure eliciunt̃.Nã faciũt in hoc fidẽ q2 realiter libri fa-
ciũt fidẽ contra scribentẽ.vt in.l.quidã.§.numularios.⁊ q̃ ibi no.ff.de
eden.⁊ in.l.exẽplo.⁊.l.rationes.⁊.l.instrumẽta.C.de probat.⁊ in.c.ij.
de fide instr.tuꝫ q2 in casu nostro agit̃ ad exonerandã animã defuncti
nõ debet exquiri ꝓbatio multũ exacta.vt in cle.j.de vsur.⁊ q̃ ibi not.⁊
debet fieri hec restitutio his a qbus fuerũt extorte vel eorũ heredibus
si supersunt.vt in.c.cũ tu.de vsur.vel tãq̃ incerta distribuẽda sunt pau
peribus.vt in.d.c.cũ tu.⁊ de practica est bona gl.i.c.ij.de vsu.lib.vj.in
c.satisfieri.⁊ latius ꝑ Fede.c.j.Et hec procedunt etiã si defunct⁹ nihil
mãdauit de vsuris restituendis.vt i.c.tua nos.de vsur.iuncto.d.c.ij.in
gl.in verbo mãdauerunt.Aut monasterium nõ confecit inuentariũ:
⁊ tunc licet prima facie videat̃ obligari etiã vltra vires hereditarias
ꝑ.l.fi.C.de iure delib.⁊ ꝑ id qđ in ecclesia sentit gl.in.c.j.de testa.tñ di
co q̃ ex duplici capite nõ tenet̃ id qđ ad illud ꝑuenit:q2 ecclesia heres
nõ tenet̃ ex omissione inuẽtarij vltra vires hereditarias.vt no.Bart.
in.l.j.C.de sac.san.eccle.arg.auf.sicut.eo.ti.q2 hereditas nõ debet sibi
deferri nisi quaten⁹ est lucrosa vt in.d.auf.sicut.Et idẽ Bal.in.l.fi.C.
de iur.delibe.mouet̃ per.l.j.ff.de iure fis.⁊ q2 ecclesia nõ debet gaude-
re minori priuilegio quã fisc⁹ vt not.in.c.j.de in inte.resti.¶Scđo q2
nõ tenet̃ q2 vsure petunt̃ ex delicto defuncti.⁊ sic de iure ciuili nõ obli
garet̃ heres nisi quaten⁹ de delicto ad eũ ꝑuenit.ex quo lis nõ fuit cõ
test.cũ defuncto.vt.l.vt debitũ.C.ne ex delic.defun.lex aũt finalis.C.
de iur.delibe.solũ obligat ex omissiõe inuẽtarij illi⁹ q nõ poterat solue
re insolidũ:sed de iure ciuili nõ erat hec petitio.Nã de iure canõico nõ
tenet̃ heres ex delicto defũcti vltra vires hereditarias,vt in.c.in lite-
ris.de rapto.⁊ in similib⁹.⁊ ita in terminis nostris cõsuluit Fed.cõsi.
xvj.⁊ tenet.d.Ant.in.c.debitores.de iureiu.ꝑ Io.an.i.c.ij.de vsu.lib.
vj.in nouel.sentit gl.in.c.fi.in ver.mãdauerint.¶Cõcludo ergo sic ad
istud scđm dubiũ monasteriũ teneri quatenus patiunt̃ vires heredita
tis.ita qđ de bõis proprijs monasterij nõ tenent̃ aliqd exponere nisi
prout statiꝫ dicã in tertio dubio.¶Uenio nunc ad tertium dubiũ an
nõ sufficiẽtibus bonis hereditatis teneat̃ monasteriũ exponere bona
monasterij in quo dico q̃ si oĩa bona hereditaria extarent non teneret̃
monasteriũ aliqd exponere de suo.vt.s̃.satis plene dictũ fuit.Sed qm̃
vt patet ex cause narratiõe monasteriũ multa cõsumpsit in vtilitatem
ipsius arbitror monasteriũ obligari ad satisfaciẽduꝫ de suo quatenus
ad ipsuꝫ ꝑuenit de bonis hereditatis q2 i illis potest dici monasteriuꝫ
factũ locupleti⁹ cũ de suo habuisset facere expẽsas illas quas fecit de
bonis hereditatis vt in.l.pupil.ff.de sol.tenet̃ ergo ad satisfaciendum
iuxta vires hereditarias ⁊ ꝓ debito satisfaciẽdo eccl'ia cogit̃ etiã vẽ-
dere bõa immobilia.vt in auf.hoc ius porrectũ.x.q.ij.⁊ hoc de tertio.
¶Ad quartũ vtrũ papa possit licite super his dispẽsare ne ad aliena
tionẽ bonorũ sequat̃ desolatio mõasterij.Credo quod sup certis idest
his q̃ debent̃ illis a qb⁹ fuerũt extorte vel eorũ heredib⁹ si supersunt
papa licet nõ dispẽsat q2 nõ potest tollere pecuniã certis ꝑsonis laicis
⁊ dare mõasterio.arg.eorũ que no.Inno.in.c.que in ecclesiarũ.de cõ-
sti.⁊.c.inquisitiõi.de sentẽ.excom.facit qđ habet̃ in cle.pastoralis.de
re iudi.⁊ qđ no.per legistas.l.l.fi.C.si ɔtra ius vel vtili.publi.maxime
cum vsure peti possunt ex conditione indebiti.vt not.in.c.michael.de
vsuris.⁊.c.debitores.de iureiuran.⁊.xvj.q.vj.si episcopus.super incer
tis autẽ in dubio potest papa dispensare cũ sint in dispositione eccle-
sie quinimo dico quod etiaꝫ episcopus loci posset hanc concessionem
facere:vt expresse no.Io.an.in.c.ij.de testamen.li.vj.⁊ sic fuit alias di
sputatum.⁊ conclusum:vt ibi no.per eum.⁊ idem tenet Bal.in consi-
milibus terminis.i.l.si quis ad declinãdum.C.de episcopis.⁊ clericis.

¶ Puto etiā attētari posse ꝙ si mōasteriū istud indigebat tpe testamenti potuit ille testator oīa incerta dare monasterio tanq̃ pauperibus.vt in.c.cū tu.⁊ qđ no.Jo.an.in.d.c.ij.⁊ sic non tenet̄ requirere cōcessionē papalē vel episcopalē:qꝛ licite siue cepit ab eo q habet potestatem dādi pauperibꝰ ⁊ monasteriū indigens satis est pauper.vt no.in locis preall e:⁊ facit.l.priuilegia.C.de sa.san.eccl.⁊.c.diacom.xciij.di.⁊.xvj.q.j.c.fi. ¶ Posset etiā dici ꝙ si tpe testamēti mōasteriū nō indigebat saltē in tāta quātitate:si tñ hodie indigēs fieret ex distributiōe incertorū ꝙ ipsum mōasteriū collegij posset hec inter cetera distribuere eorū ecclesie ⁊ mōasterio cū in hoc nulla notet̄ ambitio.Simile vidēmꝰ in epō qui est dispēsator bonorū ecclesie.ij.q.ij.videntes.tñ potest capere pro suis necessarijs.xij.q.ij.eps.cautiꝰ tñ est habere epi vel pape autoritatē maxime ꝑpter tenētes opinionē qđ incertoruꝫ distributio spectat ad epꝫ loci ⁊ nō ad heredē.de quo no.i.d.c.ij.de test.lib.vj.⁊.c.cum sit nimis absurdum.de iude.Et hec sufficiant.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Facti cōtingētia talis est.In ciuitate

Senarū statuto cauebatur qđ vēdentes panē venalem tenerent̄ ⁊ deberēt soluere noīe gabelle quadrenos octo:demū tractu tpis quadā frumēti penuria ⁊ caritudine imminēte facta extitit noīe cōmunis seu officialiū ad huiusmodi deputatorū publica ꝓclamatio in effectu cōtinēs qđ cuiqꝫ esset licitū facere panē venalē sine alicuiꝰ gabelle solutione.Cuius proclamationis intuitu multi inducti sunt panifices ad venalem panē faciēdū:⁊ hoc cōtinuauerunt ꝑ bienniū sine postulatione siue solutione alicuius gabelle:demū fuit nō eis intimata panis simpliciter remissio sed suspensa dūtaxat per tp̄s.xviij.mensiū ⁊ sic inceperūt dictā gabellā ꝓ futuro soluere. ¶ Elapso vero quatuor annorū tpe insurgit notarius gabelle contra dictos panifices dicēs eos obnoxios solutiōi gabelle pro tpe sex mensiū in qbus fecerūt panē post lapsuꝫ.xviij.mensiū predictorū.At etiā dicit̄ per dictū officialē qđ tenent̄ soluere penā fraudate gabelle in statutis Senarū cōtentā ex eo:qꝛ ꝑ illud tēpꝰ sex mensiū soluerunt minime dictā gabellā. ¶ Ex parte panificū allegatur ignorātia dicte prouisiōis cū proclamatio fuisset facta pure super remissione gabelle.Queritur quid iuris ⁊c.

¶ Consilium.xxxv.

1 ☞ Constitutio solenniter edita ligat indifferenter oēs post lapsum duorum mensium.
2 Leges instituuntur cum promulgantur.
3 Ignorantia priuatorum non debet obesse communi.

Christi eiusqꝫ matris p̄sidio

in oībꝰ inuocato.Videt̄ primo dictos panifices teneri ad solutiōeꝫ gabelle illoꝝ sex mēsiū.ac ad penā fraudate gabelle ꝑ tex.no.i.l.Interdū.§.licet.⁊.§.diui.ff.de publi.vbi patet qđ error nō excusat quominꝰ res incidat I cōmissuꝫ ꝑpter vectigal nō solutū.

1 ¶ † Scđo probat̄ aliter.Cōstitutio solēniter edita ligat indifferēter oēs post lapsuꝫ duorū mēsiū ita qđ post illud tp̄s nō p̄sumit̄ ignorātia.vt in aut.vt facte noue cōsti.in rubro ⁊ nigro.⁊ no.in.c.ij.de ꝯsti.⁊ hoc cū constitutio edit̄ a principe.Si aūt est inferioris nō dat̄ tm̄ tp̄s sed minus arbitrandū ꝑ bonū iudicē considerata q̃titate territorijqđ distinguit̄ per dictū statutū cū nō sit equū vt tantū tp̄s assignet̄ in cōstitutiōe inferioris que qñqꝫ porrigit effectū ad modicā distinctioneꝫ q̃tuꝫ assignat̄ in lege principis q̄ distinguit totū orbē vt no.Host.in summa.de cōstitu.§.qñ.⁊ Jo.an.sup data.lib.vj.sequūt̄ ꝯmuniter in c.ij.de consti.p̄alle.at in casu nostro tpe reformationis facte in cōcilio generali nedū emanauerāt duo mēses sed.xviij.ergo nō possunt allegare ignorātiā maxime cū non fuerit nouū statutū:sed quedā suspensio antiqui:⁊ sicut antiquū statutū ligabat post.xviij.menses ⁊ nō nouū.vt.l.cū precario.ff.de preca. ¶ Tertio facit ad idē.c.j.de postu.prela.vbi dicit ꝙ postq̃ ꝯstitutio est solēniter edita ⁊ publice ꝓmulgata presumit̄ huiꝰ illiꝰ habere scientiā nec facile auditur pretendēs ignorantiā.imo dixit Inno.in.c.ij.prealle.ꝙ nō auditur allegans ignorātiā nisi dilucide eā probaret.vt i.c.qđ dicitis.xvj.dist.⁊.c.proposuisti.lxxxij.dist.Sed his nō obstantibus contrariū puto de iure verū.Moueor primo ꝑ tex.huiꝰ q̄stiōis decisiuū in.d.c.j.de postu.prela.vbi ad hoc vt quis astringat̄ ad cōstitutiōis obseruantiā exigunt̄ duo.vt cōstitutio sit solēniter edita ⁊ publice promulget̄.

2 ¶ † Ad idē tex.in.d.aut.vt facte no.cōsti.§.iiij.distin.§.leges.vbi dicit ꝙ leges instituunt̄ cum ꝓmulgant̄ ⁊ nō in data.vt.j.Sed in casu nostro illa reformatio gabelle suspēsa nō fuit promulgata sed fuit solenniter edita.ergo nō ligauit contra faciētes.quinimo publicatio fuit facta pure sine prefinitione alicuiꝰ tpis:⁊ sic debuit presumi ⁊ perpetua ⁊ puta.argu.in.l.seruꝰ.C.de penis.⁊ i.c.eos.j.q.j.⁊ qđ no.Inno.in.c.ex literis.de cōsti.Nec tenebant̄ panifices aliud inuestigare:cū nō debeat statutū aliter presumi factū quam fuerit proclamatū.vt in.l.labeo.ff.de supel.leg.imo parsq̄ nō publicat̄ nō potest dici statutū ad effectum aliū stringendum.ar.in.d.§.leges.⁊ qꝛ vna ⁊ eadem res nō debet duplici iure cēseri ⁊ sic vna pars publicet̄ ⁊ alia non.vt in.c.cū in tua diocesi.de deci.⁊.xij.q.ij.cognouimus.Ad idem.l.quidā heredē dam.ff.de tri.vi.⁊ oleo lega.vbi legādo simpliciter vinuꝫ videtur testator legasse omne vinum qđ habebat cum indefinitū equipollet vniuersali.vt in.c.vt circa.de elect.lib.vj. ¶ Sed in casu nostro proclamatio fuit simpliciter ⁊ pure facta ergo ita pure obseruāda est ⁊ nō aliter. ¶ Scđo facio principaliter tale motiuū:ꝑ illā proclamationē videt̄ inter cōmune ⁊ panifices ꝓcessisse quasi cōtractꝰ sicut in simili no.Bart.i.l.pe.ff.de decre.ab ordi fa.vbi dicit ꝙ si cōmune facit statutū ꝙ qcūqꝫ iuerit ad habitandū in ciuitate clusiua sit exēptꝰ a solutiōe gabelle,vident̄ quasi cōtrahere cōmune ⁊ euntes ad habitādū ita vt immunitas semel cōcessa reuocari nō potest cū trāsiuerit in contractū vel quasi.Si ergo cum istis panificibus seu fornarijs fuerit generaliter quasi cōtractū nō valuit reformatio saltē vt fornarij possint cogi ad solutionem gabelle:⁊ multo fortiꝰ ad penā fraudate gabelle cū nulla hic fuit ꝑ eos cōmissa fraus vt clare probat̄ per simile in.l.sed si pupillus.§.proscribere.cuꝫ duobus.§.ibi p̄cedentibꝰ.ff.de institо.vbi patet si qs prefecit publice institorē alicui negotiationi nō sufficit eū simpliciter reuocare ad impediendos cōtractus cū eo gerendos sed necesse est quod publice proclamet̄ vt sic alij sint cauti ad desistendū a cōtractibus cū tali institore gerēdis ne sub illo p̄textu ⁊ indifferēter facile decipi possit.Nā oēs res ꝑ causas ꝑ quas nascit̄ per easdē debet dissolui in regula s̄m naturā.de reg.iur.li.vj. ¶ Tertio principaliter probat̄ ex alio capite p̄supposito qđ illa reformatio suspēsiua in cōcilio generali edita legasset sine aliqua publicatiōe.tñ ꝓbabiliter ignorantes non affecit.vt.l.pe.ff.de decre.ab ordi.fa.⁊.l.iubemꝰ.C.de testa.⁊ in.c.vt animarū.de cōsti.lib.vj.⁊.l.⁊ no.i.d.c.ꝓposuisti.lxxxij.dist. ¶ Sed nulli potest venire in dubiū quin isti pistores seu panifices habuerūt ꝓbabileꝫ causam ignorātie cū nō debeat in casu nostro p̄sumi sciētia cōstitutionis sicut in alijs casibꝰ cū hic facta reformatiōe facta est ꝓclamatio sine tpis prefinitione.Et sic aliter quā proponat̄ actꝰ in cōcilio generali.Et sic poterāt stare secure absqꝫ alia idagine cū vt supra dixi nō erat presumēdū qđ aliter fuisset publicata quā edita:⁊ maxime qꝛ lapso illo tpe.xviij.mēsiū ab eis fuit extortū noīe gabelle.nec pōt in casu nostro fieri fides de ignorātia nisi ꝑ iuramētū istorū cum agat̄ de ipsorū cōsciētia.hoc dicit gl.singularis in.d.c.proposuisti.standū est iuramēto allegātis ignorātia statuti ⁊ maxime in casu nr̄o vbi concurrit illa vrgēs presumptio ignorātie propter publicationē factā.Et maxime hec procedūt respectu pene fraudate gabelle que imponitur respectu fraudis ⁊ doli q̄ ratio hic cessat ꝑpter ignorantiā vt in.d.c.vt alarū.⁊ Ex.in.l.si qs nō dicā rapere.C.de epis.⁊ cle.

3 ¶ † Itē posset insurgere aliqs dicēs:non videt̄ ꝙ ignorantia priuatorū debet obesse cōmuni nec agitur hic de pena:sꝫ de soluēdo debitū superiori.dico ꝙ in casu nostro aliud est propter ꝓcedentē quasi cōtractū in cōmuni ⁊ istos pistores.si eniꝫ fuissent certificati de solutiōe forte nō fecissent amplꝰ panē venalē:vel non tm̄ vel tali materia vel modo.debēt ergo gaudere beneficio proclamatiōis,donec legitimo modo eis fuerit denuntiatum:ne beneficio principis decipiantur cum beneficio non decipi se iuuari oportet.vt in.c.j.de priuile.⁊ facit.d.l.si pupillꝰ. ¶ Nō obstāt cōtraria superius allegata ad primuꝫ ad.l.interduꝫ.dico ꝙ ibi loquitur de ignorātia crassa ⁊ supina.vt ibi no.Bar.secus si est probabilis.vt in casu nostro.vt ibi no.⁊ in iuribꝰ superius allegatis. ¶ Alia duo cōtraria satis ꝑ supraui sa sunt soluta:procedūt eniꝫ qñ constitutio fuit publice promulgata:⁊ qñ ex aduerso nō allegata probabilis ignorātia.Sꝫ in casu nostro illa reformatio suspēsiua nō fuit publicata:qꝛ in publicatione nihil fuit dictū de prefinitione tpis. ¶ Item hic allegatur probabilis ignorātia que causatur ex predictis.Cōcludo ergo dictos pistores nō posse constringi ad soluendum gabellam pro dictis sex mēsibꝰ:⁊ fortius nec ad penam fraudate gabelle:maxime iurantibus de ignorantia suspensionis.Et hec sufficiant.Laus deo.Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidā Andreas ciuis Senēsis

testamētū cōdidit.In quo inter cetera reperit̄ hoc capitulū.Itē si ꝯtigerit filios suos mori qñcunqꝫ sine filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ vel ꝙ remaneat ex eis vnus filius dicti testatoris tantum nō habens filios eo casu quo vnꝰ masculus tantū remaneret legauit ⁊ iudicauit ⁊ reliquit qđ de bonis suis quolibet anno in perpetuū darent monasterio fratruꝫ minorū de Senis duas salmas vini ꝓ sacrificio celebrādo in dicta eorum ecclesia. ¶ Contingit post mortem omnes filios masculos ⁊ feminas decedere preter vnam feminam a qua petunt nunc dictum legatum.Queritur nunquid debeatur.

¶ Consilium.xxxvj.

1 ☞ Filiorum appellatione in fauorabilibus veniunt femine.
2 Masculus ⁊ femina dicuntur correlatiua.
3 Dictio filius ex propria significatione filiam non comprehendit.
4 Usus communis loquendi in vltimis voluntatibus attendi debet,

Christi eiusqꝫ nominis presidio

humiliter inuocato.Videt̄ primo ꝙ sit hac rōne legatū a principio ꝯditionale potest in iuetū cōditiōis peti.vt in c.raynutius.

c.raynuti⁹.ꝛ in.c.raynald⁹.de test.ꝛ.l.cedere diē.ff.de ver.sig.cū multis similib⁹.Sꝫ in casu nr̄o euenit ꝯditio cū remāserit tm̄ vnica filia sine filijs legitimis ceteris mortuis ēt sine liberis.ergo ꝛc.Nec obstat si dicatˀ testatorē fecisse dūtaxat mētionē de filio ꝛ de filia.Nūc āt sup est filia ꝛ nō fili⁹.ꝛ sic nō vr̄ īpleta ꝯditio:qꝛ appellatiōe filij:cōphenditur etiā filia,vt in.l.filij appellatione.ꝛ.l.qsqs.ff.de ver.sig.legitˀ ꝛ no.in.l.j.eo.ti.hr̄.in.l.si ita.de lib.ꝛ posth.ꝑbatˀ apte.in.l,legati.in.l.q duos.ꝛ.l.seruus.ꝛ.l.lucius.§.qsitū.ff.de le.iij.vbi ptꝫ qꝺ legādo mulos vr̄ legasse etiā mulas.ꝛ legatis seruis veniunt etiā ancille,ꝛ legatis pueris veniūt etiā puelle.Itē appellatiōe fratrū veniūt etiā sorores etiā in materia legati.vt.d.§.qsitū.legitˀ ꝛ no.in.l.tres fratres.ff.de pac.qꝺ nō est ex alio,nisi qꝛ masculinū cōcipit femininū.vt i dictis iuribus.ꝛ.l.si ita scriptū.ff.de le.ij.ꝛ in.c.si qs suadēte.xvij.q.iiij.iuncto.c.mulieres.de sen.excō.

1 ¶†Itē ꝛ tertio cōis vtriusqꝫ doctoꝝ opinio est ꝙ in legatis:ꝛ alijs fauorabilibus appellatiōe filioꝝ veniunt femine,ꝛ qꝺ masculinū ꝯcipit femininū,vt no.Bar.post doct.i.d.l.j.ff.de ver.sig.ꝛ.l.si qs in tātā.C.vnde vi.ꝛ.l.qcūqꝫ.ff.de ser.fug.ꝑ Cy.ꝛ Arch.satis plene in.d.c.si qs suadēte.ꝛ Jo.de lig.in cle.j.de elect.ꝑ gl.in.c.generali.de elec.li.vj.per Host.in.c.raynald⁹.de test.ꝛ spe.i ti.de dispu.ꝛ alle.§.post hoc aūt.ver.vl.vbi masculinū.¶Sed his non obstantibus que vere nō obstāt in casu nostro ꝯtrium dico de iure verum.Moueor primo qꝛ si bene pōderentˀ verba testamēti in cōditiōe fit mētio nō solū de filio:sed in sequentib⁹ addit de filio masculo,ꝙꝙ aūt in iure reperiatˀ vt appellatione filij cōprehēdatˀ filia:vt in iurib⁹ pralle.nullibi tn̄ reperitur ꝙ appellatiōe filij masculi cōprehēdatˀ femina,imo materia nostra aperte voluit Host.Goff.ꝛ Jo.an.in.d.c.raynal.vbi testator sic filiū substituit.si absqꝫ filijs masculis moreretˀ ꝛc.Et prefati doc.dicūt ꝙ si illud ꝟbū masculus nō fuisset appositū sufficiebat filias feminas habuisse,qꝛ masculinū ꝛc.Et sic apertissime volunt ꝙ masculinū comprehēdat femininū qn̄ nō est additū verbū masculis al's secus vt fuit in casu nostro.Et idē Bar.in.l.cū auus.ff.de ꝯdi.ꝛ demō.Et pōt esse ratio differētie vltra eos.Nā verbū masculus proprie cōuenit viris:ꝛ nō feminis:est enim diminutiuū:ꝛ dicitˀ a mas maris adita culus vt dt.papias:noīa enim appellatiua sunt immutabilia ab hoīe hinc est qꝺ error i eis vitiat legatū vt legi.ꝛ no.in.l.si qs in fundi vocabulo.ff.de le.j.Et sic appellatione masculi nō venit femina:cū hoc appellatiuū mascul⁹ denotat diuersum qd a femina.l.queritˀ.ff.de sta.ho.ꝛ.iiij.q.iij.§.hermaphrodita.

2 ¶†Itē masculus ꝛ femina sunt correlatiua:qꝛ dr masculus respectu femine sicut maritus ꝛ vxor pater ꝛ filius:vnde cū sint oīno diuersa vnuꝫ nō cōprehēdit aliud sicut si legarē marito nō ꝯprehēderetˀ vxor:vel si lego patri nō venit filius:secus aūt vbi fit solū mētio de filio.Nā filius ꝛ filia nō sunt correlatiua:ꝛ fili⁹ dr a philos qꝺ est amor.l.liberoꝝ.in fi.ff.de ver.sig.qꝺ quidē verbū propter etymologiā vtriqꝫ ꝯuenit masculo ꝛ femine.¶Secundo probo principaliter alia rōne ꝟba i qualibet dispositione debēt sic intelligi vt aliqd operentˀ:vt in.c.si papa.de pui.in.vj.ꝛ.l.si qn̄.C.de inoffi.test.Sꝫ in casu nr̄o si voluisset testator cōprehendere filiā feminā frustra fecisset mentionē de mascilis:et sic illa additio masculis nil oparetˀ qꝺ nō est dicēdū.ꝑ ꝑdicta aliꝺ sensisset vbi dixit masculus dixisset filius vel filia.ar.in.c.ad audiētiā.extra de deci.ꝛ ille tex.bene facit:nō eni debem⁹ recedere a ꝓprio significato:ex quo aliter de mēte nō ꝯstat.vt ibi.ꝛ.c.fi.de ver.sig.ꝛ.l.nō aliter.ff.de le.iij.

3 ¶†Tertio facit ꝙ verbū filius nō ex ꝓpria significatione:sed ꝑ interpretationē ꝛ extēsionē ꝯprehēdit filiā.vt.l.ꝓnuntiatio.in pn̄.ff.de ver.sig.ꝛ no.gl.in.d.l.j.ff.de ver.sig.ꝛ.d.l.q duos.de le.iij.Sed si verbū masculus cōprehēderet etiā feminā cōcurrerent in eodē casu due extēsiones ꝛ impropriatiōes:qꝺ non est dicēdū:in.l.ij.C.de dotis ꝓmis.¶Quarto adduco.l.si ita.ff.de libe.ꝛ posth.iuncta glos.quā ibi sequitˀ Bar.dicit eni ibi Bart.qꝺ appellatiōe filij veniūt oēs filij ꝛ filie.dicit eni gl.hoc verū nisi fuisset adiectū nomē proprium,qꝛ per illā adiectionē vr̄ strinxisse se ad vnicū filiū.ita in ꝓposito adijciēdo vltra verbū filios istā qualitatem masculus vr̄ restrinxisse ad filiū masculū:ꝛ nō ad feminā.¶Quinto ꝓbatˀ aperta ratiōe id qꝺ de sui natura opatˀ exclusionē nō dꝫ inducere inclusionē.arg.in.c.si necesse.de do.post diuor.ꝛ.c.fi.de verb.sig.Sed verbū masculi adiecto verbo fili⁹ apponitˀ ad excludēdū feminā cū sit qualitas sexus feminini exclusiua ergo nō dꝫ operari ipsius inclusionē.Nec obstat si dicātur testatorē in principio fecisse mētionē de filio simpliciter:qꝛ ex quo in eadem oratiōe ꝛ dispositiōe fecisset mentionē de filio masculo vr̄ semꝑ intellexisse de masculo.Nā verba precedētia dubia capiūt intellectū a sequētibus.Et hoc aperte videtˀ probari in simili in.l.qui filiabus.ff.de leg.j.ꝛ.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vino tri.ꝛ oleo leg.ꝛ.l.si seruus.in fi.de leg.j.

4 ¶†Sexto ꝛ vltimo probat inconuincibiliter in qualibet dispositione ꝛ maxime in vltimis voluntatibus attēdi debet cōmunis vsus loquēdi etiam cōtra ꝓpriā significationē verboꝝ.l.filioꝝ.§.qꝺ tamē cassius.ff.de leg.iij.ꝛ.l.cum de lanionis.§.asinā.ff.de fun.instr.ꝛ l.labeo.ff.de supel.le.ꝛ ibi plene.per Bar.ꝑ glo.in.c.nōnulli.de rescri.ꝛ ꝑ Inn.in.c.ol.in.de ver.sig.Sed certo certior casus est qꝺ appellatiōe filij masculi nemo intelligit feminam imo esset quid supinum dicere oppositum,ergo ꝛc.¶Et hoc vlt.mū deberet sufficere ad victoriam huius cause ꝛ per hec sunt sublata argumenta formata ꝑ parte cōtraria.¶Nec obstat si diceretˀ ꝙ pater voluit grauare filiū masculum potius videtˀ voluisse grauare feminā,cū per masculum conseruetur agnatio.l.j.ff.de vē.inspi.ꝛ qꝺ no.in.l.ij.C.que sit lō.cōsue.qꝛ dico aliā rationē esse in femina quātū ad istum casum.Nā femina nescit lucrari ꝛ oportet qꝺ maritetˀ nec de facili reperiret sibi maritū cū hoc perpetuo onere.Sed masculus est dn̄s dom⁹:ꝛ sic pōt negotiari nec ita grauatˀ ex hoc onere.Et quicqd sit satis est testatorē dixisse de masculo ꝛ non de femina:vnde sufficit ita scriptum esse.l.prospexit.qui ꝛ a quib.vj.q.iij.scriptura. Abbas.

¶Casus consilij sequentis.

Quidam diocesanus vulterane

reliquit monasterio montis oliueti centū.Eps loci petit ex tali relicto canonicā portionē:monasteriū predictū cōtradicit allegans exēptionem ꝛ etiā prescriptionem tanti temporis de cuius initio memoria non est.Queritur quid iuris ꝛc.

¶Consilium.xxxvij.

1 Monasteria dicuntur exempta respectu legis diocesane.
2 Officium in quo remouetur:ꝛ remouetur officij premium.

Christi eiusqꝫ matris ꝑsidio humiliter inuocato.Tria ad clarā decisionē vidēda sunt.Prio an monasteria religiosoꝝ cessante spāli exēptiōe ad hanc portionē canonicā teneantˀ.Scđo posito ꝙ sic vtrū spālis exēptio defendat hoc monasteriū ꝛ alia eiusdē ordinis cū tot⁹ ordo mōtis oliueti dicatˀ specialiter exēpt⁹ a iurisdictiōe epi.¶Tertio ꝑsupposito ꝙ exēptio nō ꝓsit an saltē rōne prescriptionis de cuius initio nō est memoria possit dn̄s eps ab ipetitiōe hui⁹ monasterij excludi.

1 ¶Et primo ad primū dubiū vr̄ ꝙ oīa monasteria sunt libera a solutiōe huius portiōis canonice,qꝛ oīa monasteria sunt exempta respectu legis diocesane.vt.xvj.q.j.cū pro vtilitate.ꝛ.c.dilect⁹.de offi.ord.cū simili.¶Sed solutio huius portionis spectat ad legē diocesanaꝫ.ergo ꝛc.Minor probatur ex theorica gl.in.d.c.dilectus.x.q.j.in summa vbi no.ꝙ oīa que cōsistūt in recipiendo vt est cathedraticū quarta decimaꝝ fraternaliū ꝛ similium sunt de lege diocesana.¶Sꝫ hoc non obstāte cōtrariū dico de iure procedere.vt probatur aperte in.c.reqsisti.ꝛ.c.officij.de testa.vbi clare ptꝫ monasteria ꝛ alia pia loca teneri ad hmōi quartam.tꝫ Inno.in.c.j.de sta.mona.ꝛ Host.i summa de sepul.in.§.a quibus.Et cōiter oēs scribentes sequuntˀ,nec est vera illa theorica gl.in.d.c.dilectus.ꝛ clare probatˀ in dictis iurib⁹.ꝛ ꝺ his duabus legibus diocesana ꝛ iurisdictiōe remitto ad plene no.in.d.c.dilectus.ꝛ per Inn.in.d.c.j.de sta.mo.Ita ꝙ cōcludo illā exemptionē generalem tributā oībus monasterijs quo ad legē diocesanā non sufficere respectu hui⁹ solutiōis canonice portionis.¶Uenio igitur ad scđm an saltē prosit huic monasterio exēptio spūalis.Et sciēdum ꝙ Host.fuit in simili opiniōe qꝺ nō.ita tenuit in.§.ꝛ ea qbus.nisi specialiter ecclesia eximeretˀ ab hac quarta:ꝛ idē dicitˀ tenuisse quidā cardinalis de Tuderto.in quodā suo tractatu.motiuū istoꝝ est:qꝛ hec quarta debetˀ epo ab oībus ecclesijs sue diocesis vt in.c.cōquerēte.de offi.or.Sed certe qcqd isti dicāt oēs alij doct.taꝫ antiqui ꝙ moderni tenent cōtrariū vcꝫ ꝙ si ecclesia sit exēpta a iurisditione epi non tenetˀ sibi ad hāc quartā:ꝛ ipsemet Hosti.hoc vr̄ tenere in.c.officij.de testa.vbi hoc tenet Inn.ꝛ clari⁹ in.c.in nostra.de sepul.latius Jo.an.i.d.c.officij.ꝛ sup rubrica.Et idē ibi do.Ant.de bu.dn̄i Card.florētinus Pe.ꝛ ꝑ Pau.ꝛ oēs scribētes.Et ita cōsuluit Fede.de se.excellentissimus decretoꝝ doctor vt ptꝫ in suis cōsilijs cōsil.xcvj.Sequitˀ dominus Bal.in.l.si qs ad declinādā.C.de epi.ꝛ cler.ꝛ hāc opinionē legēdo.ꝛ cōsulēdo semꝑ tenui fundamētū hui⁹ opiniōis:ꝛ qꝛ hec portio debetˀ epo ab ecclesijs sue diocesis.¶Itē rōne sue iurisditiōis epalis ꝛ cure quā subit i dictis ecclesijs.vt.ꝓbatˀ in.d.c.requisisti.no.doc.in dictis locis ꝑalle.ꝛ maxime in.c.officij.ꝛ sup rubrica.Sꝫ inter epm ꝛ ecclesias exēptas cessat illa rō,nec subit laborē in eis circa iura epalia cū imediate subijciantˀ romano pontifici:vt ptꝫ.xvj.q.j.frater noster vn̄ dicimus qꝺ papa est eps exemptoꝝ vt no.gl.in.d.c.nulla.xciij.di.ꝛ i.c.autoritate.de priuil.li.vj.ꝛ forte ob hoc dixit Pe.vt recitat Jo.an.in.d.c.reqsisti.ꝙ ecclesie exempte debēt hāc canonicā portionē soluere pape.Itē ꝛ scđo hoc vr̄ ꝓbari in cle.dudū.de sepult.vbi fratres ꝑdicatores ꝛ minores soluūt dūtaxat vnā quartā.s.ecclesie parochiali si defunct⁹ fuit apud eos sepultus ꝛ sup alijs portionib⁹ seu deductionib⁹ fiendis imponitˀ silentiū oībus quoꝝ appellatione veniunt epi de iudi.c.j.pro hoc qꝺ no.ibi gl.in ver.quartā.

2 †Preterea in quo remouetˀ officiū remouetˀ ꝛ officij ꝑmiū.ff.de excu.tu.l.tria onera.cuꝫ similibus.ꝛ.l.seio.in prin.ff.de an.le.ꝛ a quo remouetˀ cura:remouetˀ ꝛ premiū cure.l.aliūne.ff.de adimen.leg.sed ab epo remouetˀ per exemptionē cura ꝛ officiū interdictiōis epalis.ergo ꝛ hoc premiū canonice portionis.Nec ob.c.in nostra.de sepul.vbi exēpti soluūt quartam qꝛ vt dicit Joā.an.ꝛ bn̄ in.d.c.officij.illud.c.loqtˀ de alia quarta que soluitˀ ecclesie parochiali de relicto facto ecclesie ratione sepulture per proprium parochianū illa debetˀ ab omni ecclesia quātūcūqꝫ sit exē-

ptā:ex quo parochianus fuit apud illā sepultus:nō qꝛ illa soluit propter sacra ꝛ diuina officia q̄ exhibuit in vita suo parochiano vnde ī recompēsationē iura voluerūt vt testator dimitteret quartam partē ecclesie:ꝛ si nō dimisit dāt in subsidiū actionē ꝯtra ecclesiā legatariā ita ꝙ in hoc nō ꝓdest exēptis,vt in.c.ij.de sepul.ꝛ dicta cle.dudū, Sꝫ quarta que debet' epō soluit' ab epis legatarū propter onera epalia: ꝛ cōionē quā hꝫ in eis que oīa cessant in exemptis:vñ cōcludo qđ ecclesia nō tenetur soluere epō canonicā portionē funeraliū sed ecclesie parochiali.Sic ꝛ hic si ipsi⁹ parochianus fuit apud illā ecclesiā exēptam sepultus.Per qđ concludit' monasteria montis olueti cū sint exempta a iurisdictione epi ad hmōi quartā nō teneri si haberēt populum non exemptū.Nā tūc ratione populi nō exempti habēt communionē cū epo:ꝛ eps grauat' circa ius epale,ar.c.ex ore.de pui.Ita singulariter limitauit hanc opinionē Inn.in.d.c.in nostra qđ satis placet.ꝛ hoc secundo dubio.¶ Dicendo ad tertiū presupposito sine veritatis preiudicio ꝙ hec exēptio nō prodesset q̄ in veritate prodest, ¶ Nūqd ratiōe ꝑscriptiōis possit dictū monasteriū se tueri.Et breuiter cōcludo ꝙ sic.tex.est apertus in.c.de quarta,de prescrip.ꝫ glo.or. in.c.j.de sta.mona.Et idē ibi Jo.an.ꝑ dictū.c.de q̄rta.incidēter post Fede.de sen.Inn.in.c.regsisti.de testa.lꝫ Host.ibi dicat eundē aliter fuisse postmodū interlocutum.Sed hoc nō apparet in lectura ipsius Inn.ipse tñ Host.sentit primā opinionē in.c.certificari.de sepul.ꝛ latius hanc materiā disputādā assumpsit in summa.e.ti.in.§.an licitū al's sub.§.verus.ꝛ ibi in fine ꝯcludit nō valere cōsuetudinem in totū absorbētem hanc quartā sed ꝓ parte sic prescriptio tñ pōt absorbere sed requirit' titulus cū sit ꝯtra ius.Sed in casu nostro nō fuit titulus exemptiōis.Nam cū opi.sit cōis ecclesiā exemptā nō teneri vt pꝫ ex discussis in ꝓcedēti articulo ꝑsupposito ꝙ esset falsa saltē ꝑstitisset legitimam cām prescribēdi ꝛ quasi.arg.optimū ꝛ quasi expresse in.c.cū dilectus.de consue.¶ Item esto ꝙ cessaret omnis titulus tñ hic est lapsus tāti temporis de cui⁹ initio memoria nō existit qui hꝫ vim tituli.vt patet in.c.j.de ꝑscri.li.vj.Et qđ valeat ꝑscriptio tenuit Jo.ꝛ Vincē.in.d.c.requisisti.ꝛ cōmuniter moderniores scribentes nec opꝫ in hoc multum instare cum aperte ꝓbetur in.d.ca.de quarta.¶ Ad idē facit.c.officij.de test,vbi patet valere in hoc priuilegiū ergo ꝛ prescriptionē,cum iste cōiter pari passu incedāt.Nec mirum cum per prescriptionem tollātur iura iam epo quesita,vt in.c,cum olim.ꝛ.c.audi tis.de prescri.fortius acquirenda.ar.xvj.q.§.fi.¶ Concludo ergo dictum monasterium posse tueri cōtra dñm epm super exactione hui⁹ canonice portionis ratione.s.exēptionis ꝛ prescriptiōis.Et hec sufficiant.Laus deo,Nicolaus abbas.

¶ Casus consilij sequentis,

Casus in effectu talis est. Duo

ciues vlterani occasiōe cuiusdā debiti inter eos cōtracti relegerūt q̄sdā estimatores q̄rūdā bonorū dādoꝝ insolutū pro dicto debito dantes eisdē potestatē estimādi:ꝛ ꝓmiserūt stare eorū estimatiōi sub certa pena:deniqꝫ dicti arbitratores seu estimatores estimauerūt ꝛ laudauerūt ſm eorū iudiciū,quorū laudū vna partiū approbāte reliqua improbauit,ꝛ ad dñm potestatē loci recursum habuit petendo certis ex causis laudū dictū ꝓnūtiari nullū seu iniquū.Qui dñs potestas partibus citatis ꝑfixit terminū ad ꝓbādū incumbentia cause infra quē actor ꝓbauit intētionē,reo infra eundē terminū nihil ꝓbāte nec impedimētū allegāte.¶ Lapso dicto termino actor petit attestationes suorū testiū publicari reo ꝯdicēte ꝛ petēte terminū sibi statui ad ꝓbādum intentionē suā.Potestas aūt nō obstāte ꝯtradictione rei publicauit dicta testiū a qua publicatione ꝑ dictū reum extitit appellatū allegantē potissime duas causas dicte appellatiōis,Prima ꝙ terminus ad ꝓbādū cū debeat simul vtriqꝫ parti statui.s.primo actori secūdo reo.Scđa qꝛ citatus fuerit dictus re⁹ ad videndū statuit terminū actori ꝛ sic nō pōt ad illā actionē prefigi terminus ipsi reo:sꝫ hac appellatiōe tanq̄ friuola reiecta ptās debito tpe ꝓnuntiauit dictū laudum nullū a cuius ꝓnuntiatiōe fuit ꝑ dictū reū iterum appellatū et corā iudice appellatiōis:ꝓducit ad ꝓbationē iuris sui quedam capitula directo cōtraria capituli ꝓductis corām dño potestate. Altera pars.s.appellati allegat appellationi locū non esse nec dicta capitula contraria posse produci.Queritur quid iuris,

¶ Consilium.xxxviij,

1 Appellari non potest ante sententiam diffinitiuam.
2 Arbiter quando cognoscit loco iudicis ab eo appellatur.
3 Iudex reductionis secundum bonam equitatem arbitrari debet,

Christi eiusqꝫ matris ꝑsidio inuocato.tria sunt ad claram dilucidationē indaganda. ¶ Primo nūqd ꝑma appellatio interposita ab interlocutoria valuerit.¶ Scđo an a diffinitiua lata ꝑ eundē dñm potestatem potuerit appellari.¶ Tertio presupposito sine veritatis ꝑiudicio ꝙ dicta appellatio sit admittēda.Nunquid capitula directo contraria debeant admitti in causa appellatiōis.¶ Ad primū iuxta ordinē veniendo omissis breuitatis causa argumentis que ad partem affirmatiuā fieri possunt dico dictam appellationē ab interlocutoria nō valuisse,† 1 Primo qꝛ regula iuris ciuilis habet ꝙ añ sniam diffinitiuam appellari nō pōt,qñ grauamē est reparabile ꝑ appellationem a diffinitiua,vt in.l.añ snīe tps.C.quorū appel,nō recip.ꝛ in.l.ij.ff.de ap.reci.vel non.ꝛ ibi plene ꝑ Bar.in.l.intra vtile.ff.de mino.vbi restringit qđ ipse notauerat in.d.l.ante snīe.ꝛ facit.l.gñaliter.§.ij.C.de iureiur.ꝛ.c.sup eo.l.ij.de ap.Sed hoc ꝑtensum grauamen erat hmōi cū potuisset ꝓbari in appellatione a diffinitiua:ergo dicta appellatio nō erat admittēda.¶ Itē ꝛ scđo ꝛ melius ex quo dñs ptās ꝑfixerat terminū vtriqꝫ parti ad ꝓbandū nō tenebatur nec debebat terminū de nouo statuere nō allegato nec ꝓbato impedimēto ꝑ aduersam partem qꝛ omnis ꝓbatio dilatoria intelligit' peremptoria.tex.est apert⁹ in.c.lꝫ.de ꝓba.ꝛ ibi ꝑ doct.ꝛ in.l.fi.ꝛ.l.oratiōe.ff.de ferijs.tꝫ Arch.in c.iudicantē.xxx.q.vj.ꝛ Bar.in.l.i.C.de dila.§.videndū.versi.quid sit data.¶ Nec obstāt motiuā ptis aduerse.nā iusta cā est summaria vt patet in statutis vulterane potuit ptās simul ꝛ semel vtriqꝫ parti terminū statuere tex.est i cle.sepe.de ver.sig.ꝛ ibi hoc tenet' cōiter ꝑ doc. ¶ Nō obstat aliud motiuū qđ citatio fuit facta ad prefigēdū terminum actori:ꝛ non ipsi reo.hoc eñ habebat vitiare si ipse reus citatus nō fuisset ꝑsens in ꝑfixiōe sibi facta.Sic intelligo tex.ꝛ Bar.in.l.aut qui aliter.ff.qđ vi aut clam.¶ Sed cū in casu nostro dict⁹ reus fuerit ꝑsens in ꝑfictiōe termini nō erat necessaria alia citatio.Fit eñ citatio vt pars sit ꝑsens:sꝫ data ꝑsentia nō est necessaria citatio vt no, Jo.an.in.c,fi.de elec.li.vj.facit.l,si vt ꝓponis.l.ij.C.qūo ꝛ qñ iud.vbi colligit' a ꝯrio sensu,quod si iudex citauit ad vnum locū postea processit in alio pte presente,act⁹ tenet lꝫ secus esset si pars fuisset absens vt ibi ꝛ ꝑ Bar,in.l.fi.ff.qđ vi aut clā.¶ Tertio facit ꝯtra istā appellationē id qđ statim subijcitur in secūdo articulo.Ex quib⁹ cōcludo dictā appellationē ab interlocutoria nō valuisse:ꝛ ꝑ consequens nō suspēdisse iurisdictionem dñi potestatis:vt in.c.non solū.de appella. li.vj.¶ Condescendo ad secundū articulū qd de appellatiōe a diffinitiua.Et iste est articulus pulcher ꝛ subtilis ꝛ in effectu est querendum nūquid a iudice predicto super reductiōe arbitramenti ad equitatem possit appellari,in quo principaliter duas reperio opiniones, Prima But.in.l.si societatē.§.arbitrorū.ff.ꝓ socio.q tenuit appellari posse cū tanq̄ iudex ꝓnuntiet.Et hanc opi.secut⁹ est Ant.de but, in.c.quintauallis.de iureiur.Contrariā opi.tꝫ Jo.an.in addi.Spe. in tit.de appel.§.in quibus,ver.qd si conuenit.vbi recitat rusticanū antiquū doc.hanc.q.disputasse.ꝛ terminasse qđ appellari non possit: principale motiuū est qđ ab arbitramento nō appellatur.ergo nec a snīa que sup eo fertur.¶ Itē iudex non cognoscit in hac causa vt iudex sed vt bon⁹ vir.vt in.d.l.si societatē.in fi,ꝛ habet' proinde ac si nō vt iudex ad id fuisset assumptus:vñ cū iudex hoc casu subroget' in locū boni viri sicut a bono viro arbitratore nō appellat' ita nec ab isto iudice qui subrogatus in alterius locū illius naturā sortitur.ff.si quis cau.l.si eum.§.qui iniuriarū.ꝛ in.c.ecclesia.vt lite pen.Sic videm⁹ in casu ꝯuerso.Nā qñ arbiter cognoscit loco iudicis ab eo appellat'. vt a iudice.vt in.l.cū spālis.ꝛ.l.apertissimi.C.de iud.ꝛ de of.dele.c.arbitro.ff.qui satis.cog.¶ † 2 Itē facit qꝛ si diceremus cōtrariū partes inciderent an fructus litigiorū ꝑ primā ꝛ secūdā appellationē,ꝛ propter hoc abhorruerunt doc.hāc opinionē que mihi placet.reperio tenere Bar.in.l.ij.in fi.ff.de leg.ij.vbi refert idē tenuisse Inn.in.c.ꝑsenti.de rescri.lib.vj.Quod hodie incipit statutū vbi vr̄ dare notabilem regulam ꝙ vbicūqꝫ iudex aliquid vt bon⁹ vir arbitrat' nunq̄ ab eo appellatur.dicit eñ Bar.ꝙ nec etiā pōt peti reductio ad arbitriū bōi viri, allegat Jac,but.in.d,§.arbitrorū.hāc etiā opinionē secutus fuit dñs Zab.cardi,in.c.exposita.de arb.vbi refert idem ꝯsuluisse do.Bar.de sali.ꝛ idē sentit Bar.in.l.fi.C.de ꝯtrahē.empt.¶ † 3 Pro hac opiniōe etiā facit qꝛ iudex reductiōis nō habet sentētiare ſm qđ primus arbitrator:sed ſm bonā equitatē hꝫ arbitrari:vt no.Bar.in.d.§.arbitrorum.ꝛ sic nō pōt dici ꝙ cognoscat vt merus iudex,Et hec faciunt cōtra appellationē ab interlocutoria de qua premisi,ꝛ ille nō debuerat admitti:sicut nec fuisset admissa coram arbitratore.Ex his cōcludo dictā appellationem nō esse admittēdā:allego ꝛ aliam causam ꝑncipalem ex alio capite dictā appellationē infringente,vbicūqꝫ eñ appellatio ab interlocutoria est manifeste friuola nō vꝫ appellatio:nec a diffinitiua tāq̄ interposita manifesto contumace.tex.est not.in cle. vnica.de dolo ꝛ cōtu.sed prima appellatio fuit manifeste friuola qđ pꝫ ꝑ supradicta.ergo nō poterat appellari a diffinitiua,ꝛ ꝑ hoc remanet tertius articul⁹ tāq̄ superfluus.¶ Sed presupposito sine veritatis ꝑiudicio ꝙ dicta appellatio esset admittēda nunquid capitula directe cōtraria fuerint admittēda,Et hec qō depēdet a primo articulo vtrū publicatio attestationū noceat ꝛ dic ꝙ si nō fuit legitime facta nō debet obesse parti.vt no.Jo.an.in.c.fraternitatis.ꝛ.c.cōstitutus.el.ij.de testi.Si aūt fuit legitime facta nū dꝫ admitti ꝓpter periculū subrogatiōis testiū.vt no.in.d.c.fraternitatis.Et est hodie text. in cle.ij.de test.tenet Bar.in.l.per hāc.C.de tempo.appel.ꝛ in.l.perēptorias.C.sen.rescin,nō pos.In casu nostro publicatio fuit legitime facta cū pars aduersa nō legitime allegauerat cōtrariū vt patet per predicta ergo ꝛc, Nicolaus Abbas,

Casus

¶ Casus consilij sequentis.

Casus super quo cōsiliū petitur

in terminis infrascriptis est. Quidā bonauētura hebreus mutuo recepit a quodā deodato florenos: M.cc. vt cōstare dr scriptura pūata manū ipsi⁹ debitoris. Lapsu tpis quidā noīe genitus filius dicti debitoris nō emācipatus patre incōsulto in eodē chirographo subscripsit se hac forma. Ego genit⁹ cōfiteor habuisse ꝛ recepisse ex suprascriptis. M.cc. quos polliceor traficare ꝛ bonā rōnē reddere ipsi deodato. Post pdicta morit ipse creditor supstite sibi quadā nepte ipubere pubertati tū pxima quā sibi heredē vniuersalē instituit ꝛ legatarios fecit sibi qnqz ꝛ quēlibet ipsorū instituit in qnta parte bonorū suorū. Tūc ꝙ suprascripte impuberi iudex loci tutorē dedit ad negotia lites ꝛ causas vnum ex suprascriptis legatarijs qui tutor diligēter visis rationib⁹ dicti defuncti ꝛ liberatiōe facta per eum de dicto Bonauētura: dictū Bonauēturam ꝛ ei⁹ heredes a dicto debito. M.cc. florenorū liberauit ꝛ absoluit iuramento interposito tam p dictū tutorē quā p prefatam pupillā heredē. ¶ Nūc querit si prefatus genitus q subscripsit se eo mō ꝛ forma de qbus supra sit vigore dicte liberationis absolutus ꝛ ille tutor potuerit eum ꝛ eius patrem liberare: ꝛ hoc alijs legatarijs inconsultis ꝛc.

¶ Consilium.xxxix.

1 ☞ Tutor licet non possit remittere debitum liquidum pupilli: non liquidum tamen potest.

2 Iuramentum obligat iudeos sicut ꝛ Christianos.

Diuini numinis presidio humiliter inuocato: Duo sunt examini subijciēda. ¶ Primo vtrū filius dicti Bonauenture sit liberatus. Scōm qd de patre. ¶ Circa primū omissis breuitatis causa argumētis q̄ ad ptes fieri solent: dico dictū genitū duab⁹ ex causis impeti nō posse p heredes dicti deodati olim creditoris. ¶ Primo nūq̄ ipse fuit obligatus dicto deodato, q̄m aut in veritate habuit dictos. M.cc. florenos aut nō. Si habuit talis pecunia fuit pfutura ꝛ sic transiuerit in dominiū patris cū ex mutuo facto pecūnia transiuerit in dñium ipsius. l. ij. ff. si cer. pe. ꝛ lucrū inde pueniens est cōe ipsi patri ꝛ genito filio iuxta no. p Bar. in. l. cū oporteat. C. de bo. que lib. ꝛ in. l. j. ff. p socio. Nec potuit filius patre incōsulto nouare obligatiōnē paternā vt respectu illorū M. cc. florenorū ipse esset obligat⁹ loco patris vt sic pecunia esset ipsi⁹ ꝛ pprio noīe trafica[ret] ꝛ negotiaret ad vtilitatē suam ꝛ primi creditoris qnimo nō egit aliquā nouationē sz simplr fuit pfessus se recepisse ex pecunia mutuata patri. ad hoc. l. ij. ꝛ. l. vj. C. de noua. vñ indebite pmisit ꝛ p errorē traficare ꝛ reddere rōnem dicto deodato: cū nihil recepisset ab eo nec de ipi⁹ pecunia. Et sic talis scriptura seu cautio indebite facta nō dz sibi piudicare. vt in. c. si cautio. de fid. istr. ꝛ. l. cū de indebito. in fi. ff. de pba. Si vero nullā pecūniā dict⁹ genitus recepit qd vr verius: ꝛ satis vr colligi ex tenore liberatiōis facte: tunc clarū esset dictū genitū nō eē obligatū, cū obligatio realis nō possit ꝯtrahi re nō interueniēte. vt. l. si tibi. ꝯ. de pactis. ꝛ. l. rogasti. si cer. pe. ꝛ. l. hactenus. de ꝯsti. pecu. ¶ Scdo ex illo capite dictus genit⁹ impeti nō pōt vigore absolutionis ꝛ liberatiōis facte p dictū tutorē ꝛ ipsam pupillā q expresse liberauerunt dictū Bonauēturam ꝛ eius filios: tam respectu sortis dictorū. M. cc. florenorū quā respectu lucri vt ptz ex tenore dicti instrumēti liberatorij. qd an ex toto valuerit examinabo statim in sequenti articulo. ¶ Uenio igit ad secūdum articulum: an. s. tutor potuerit liberare dictū bonauēturā, ꝛ ipsius filiū. s. genitū psupposito qd ipse genitus sit obligatus. Et vr primo quod non per. l. pactū curatoris. C. de pact. ꝛ. l. luci⁹ titius. §. fi. ff. de admi. tu. vbi ptz ꝙ pactum curatoris seu tutoris potest pdesse minori in exigendo: nō aūt nocere in remittendo. hr enim tutor loco dñi. cū bene ministrat ꝛ nō cū illegitime. vt in. l. qui fundū. ff. pro emp. ¶ Sed hoc nō obstāte cōtrarium videt dicendum ex duplici iure. Primo ex cōmuni theorica doc. in. l. preses. C. de trās. ꝛ. d. l. pactū curatoris. vbi gl. Bar. ꝛ ꝯmuniter alij doc. † volunt ꝙ licet debitū liqdū pupilli tutor remittere nō possit secus tū est qd debitū nō est liquidum. Nam videmus ꝙ solus tutor pt trāsigere. vt. l. si pignore. in fi. ꝛ. l. interdū. ff. de pac. q vult ꝙ licet filius habēs administrationē peculij non posset remittere seu pacisci de petendo aīo donandi: secus tū si fiat aīo nō donādi. vt puta qr diffidebat de probatiōib⁹. tunc eīm valet remissio p habente administrationē lz pro ea fienda nihil ꝯsequit. Sed in casu nostro illud debitū. M. cc. florenorū. nō solum erat nō liquidū: imo expresse apparebat ex libris defuncti ꝙ illi fuerat satisfactū vt dicit per ipsum tutorē in dicto instrumēto liberatiōis: potuit ergo licite dictus tutor agnoscēdo bonā fidē dictū Bonauenturā ꝛ filiū liberare, maxime cum in hoc sequeretur iudiciū defuncti vt patebit ex libris suis quo casu etiā in alienatiōe rei immobilis nō requiritur pūdis decretū. C. qñ decre. opus nō est. p totū. facit ad predicta in ar. l. peto. in prin. ff. de leg. ij. ꝛ. l. pater. de leg. ij. ¶ Secundo principaliter pro pdicta liberatiōe facit qr pupilla iurauit maxime auctoritate tutoris ꝛ pmisit nō ꝯtrauenire vñ cū nō esset maior infante ꝛ sic doli capax habuit iuramētū validare ꝯtractū seu liberationē etiā si al's fuisset inualida. ita ꝙ inuiolabiliter teneat ad obseruatiōnē iuramenti: vt in aut. sacra puberum. C. si aduer. ven. q̄ lz loquat in pubere cōiter vtriusqz iuris doc. tenēt etiā procedere in impubere doli capace. qr sicut peccādo ꝛ periurādo pōt se obligare diabolo. ita deo. vt i. c. j. de deli. pue. ¶ Et hoc cōiter tenet Bar. ꝛ alij in. d. aut. sacra. ꝛ cōiter canoniste. ꝛ spālr Host. in. c. cū contingat. de iureiu. ¶ † Nec obstat ꝙ isti sunt iudei qr iuramētū est de iure diuino: ꝛ obligat etiam ex dispositiōe veteris testamenti. Iuxta illud redde dño iuramēta tua. vt transumptiue habetur in. c. ꝛ si christus. de iureiur. Lex aūt mosaica bene stringit iudeos, vt in. c. gaudemus. de diuor. adeo ꝙ ad eam seruādā in naturalibus possint cōpelli p romanū pōtificē. vt no. Inn. in. c. ꝙ super his. de voto facit ad predicta. c. mouet. xxij. q. i. ¶ Quare ꝯcludo ꝙ etiā si filius fuisset obligatus qd tū nō credo per ea que dixi in pn. cū illa pecunia fuisset effecta patris interueniēte mutuo. vnde nō potuit eam pmittere alij vel traficare pro altero iuxta. l. cōtra iuris. ff. de pac. ꝛ. l. Aluscia. ff. de don. tū liberatio subsequens facta per tutorem ꝛ pupillam maxime interueniēte iuramēto habuit illos absoluere cum iuramentum tollat defectum etatis, vt dicta aut. sacramenta puberū. Nec obstat ꝙ alij legatarij nō ꝯsenserūt cū ipsi non habebāt administrationem bonorū pupille. fateor tū ꝙ hec liberatio nō piudicat eis pro parte hereditatis eis delate: cū vnius heredis transactio alteri nō piudicat: cum alteri per aliū iniqua cōditio afferri nō debet. l. j. C. de transac. Nam actiones hereditarie actiue ꝛ passiue ipso iure diuidunt inter heredes pro portionibus hereditarijs. l. ea que. C. famili. ercis. Et hec sufficiant ꝛc. Laus deo. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Facti cōtingētia talis est. Nobi

lis ꝛ egregius Henricus quōdam Federici de crimno de Uincētia filiū vel filios masculos legitimos ꝛ naturales tunc nō habēs testm̄ solemniter fecit: in quo dotē quibusdā filiabus suis reliquit, ꝛ in ea dote eas heredes instituit iubēs eas fore tacitas ꝛ cōtentas. Quiquidē testator cū haberet vxorē pregnātē in dicto testō filiū vel filios si quos in futurū ex vxore pgnāte haberet vnū vel plures legitimos ꝛ naturales heredes vniuersaliter instituit atqz equaliter. Sin autem dict⁹ testator filium vel filios legitimos ꝛ naturales vel descēdētes masculos ex dictis filijs legitimos ꝛ naturales tpe mortis sue non haberet vel haberet: ꝛ dicti filij sui masculi ꝛ naturales descēdētes ex eis legitimi ꝛ naturales decederēt sine filijs masculis legitimis ꝛ naturalibus ꝛ descendentibus ex eis masculis legitimis ꝛ naturalib⁹ vulgariter breuiloque cōpendiose ꝛ p fideicōmissum substituit ꝛ heredem ꝛ successorem in bonis ꝛ hereditate sua esse voluit ꝛ ordinauit notabilē virum Fed. quōdam passu de crimno dicti testatoris nepotem. si dicto tpe dictus Fed. extabit ei superuiuus. Et in casu quo dictus Fed. nō extaret ꝛ nō superuiueret substituit in bonis ꝛ hereditate sua descendētes masculos ex dicto Federico legitimos ꝛ naturales. Et si dict⁹ Federicus vel ei⁹ descendentes masculi legitimi ꝛ naturales in rerū natura nō forēt pupillariter ꝛ vulgariter ꝛ per fideicōmissum substituit heredē: ꝛ successorē in bonis ꝛ hereditate sua voluit esse Leonellum quondā Bartholomei deleneno de vicētia. Et sic dict⁹ Leonellus nō extaret substituit vulgariter ꝛ pupillariter ꝛ per fideicōmissum descēdentes masculos dicti Leonelli legitimos ꝛ naturales. Et si descēdentes masculi dicti Leonelli legitimi ꝛ naturales nō extarēt: mādauit dict⁹ testator ꝙ hereditas ꝛ bona sua deueniāt ad pximiores dictis testatoris. ¶ Post factū huius solēne testm̄ p aliquos annos dictus testator superuiuens tādem nō mutata volūtate decessit, Federic⁹ aūt eius nepos substitutus, vt supra filijs masculis legitimis ꝛ naturalibus ex dicto testatore nō extantibus vigore pfate substitutiōis seu institutiōis pdicte hereditatē dicti Henrici testatoris ꝛ patrui sui solēniter adiuit ꝯtradicēte nemine. demū elapsis quibusdam tēporibus ad petitionē dicti Leonelli fuit dictus Federicus citatus p vicariū potestatis loci. ꝛ ad illius instantiā fuit per dictū vicarium pfixus terminus dicto Federico ad executionē quorūdā legatorū factorū ad pias causas. Qui Federic⁹ videns se ex dicta hereditate seu eius occasiōe ere alieno grauatū adiuit epm̄ Uicētinū ꝛ obtinuit prorogatiōnē termini ad biennium ꝛ intra terminū prorogatū nō habēt pecuniā pro satifactiōe dictorū legatorū assignauit pro ipsorū executiōe quedā bona dicte hereditatis dicto dño epo acceptanti ꝛ recipienti. Nunc ꝯtingit dubitari de tribus principaliter. ¶ Prima vtrū si dictus Federic⁹ sine liberis masculis mori ꝯtingat Leonellus substitutus vel etiā eos deficiēte ei⁹ liberi masculi legitimi ꝛ naturales admittūtur ad dictam hereditatē virtute substitutiōis predicte an omnis substitutio in dictum Federicū testatoris neptem hereditatis aditione finita sit. ¶ Scdo vtrum dictus Leonellus posito qd ipse vel ei⁹ filij admittantur possit petere a Federico ꝙ satisdet de cōseruando ꝛ nō minuendo res hereditatis ꝛc. restituendo cum venerit casus substitutiōis pdicte cū allegetur dictū Federicū male vti substantia sua lz ipse Federicus alleget se alienasse ea que alienata fuerint causa satisfaciendi eri alieno ꝛ creditoribus hereditarijs. ¶ Itē posito quod

debeat teneri cum nō reperiat̄ qui velit fideiubere ⁊ realiter obligari an sufficiat simplex cautio sua. ¶ Tertio dubitatur an dict⁹ Federicus sit priuat⁹ dicta hereditate qui nō satiffecit legaliter ad pias causas intra annum prefixū a iudice ⁊ nō cōseruet̄ illesūs ex dicta prorogatione ⁊ consignatione bonorū factis modo predicto. Et posito ꝙ sit priuatus vtrū dicta hereditas seu ipsi⁹ bona peruenire debeāt ad dictum Leonellum seu eius filios substitutos ⁊ ad dñm epm̄ Vicētinum vti pauperum ⁊ pie cause patrem ⁊c.

¶ Consilium.lx.

1. Substitutio facta sub ɔditiōe in euentū conditionis euanescit.
2. A verbis testatoris non est recedendum.
3. Argumentum per locum a speciali in iure est validum.
4. Iudex terminū a lege statutū causa cognita alterare potest.
5. Interptatio strictissima est fiēda in penis q̄ ipso iure interponebat̄.

Christi eiusq̧ matris ꝑsidio humiliter īuocato, venio ad primū dubiū. Et vr̄ prīo ꝙ decedēte dicto Federico sine filijs masculis legitimis et naturalib⁹: dict⁹ Leonellus vt substitutus vel eo decedēte ei⁹ filij debeant admitti ad dictā hereditatē: qđ sic ostēdit̄ in testamētis recurrendū est potius ad volūtatē testatoris q̄ ad verba ipsi⁹ testamenti. l.si mihi ⁊ titio.de condi.⁊ demon. Etiā cōtra propriū verborū significatū in.l.labeo.ff.de supel.lega. ¶ Sed cōiecturata testatoris volūtate vr̄ substitutus dictus Leonellus seu eius filij eo non existente sine filijs masculis legitimis ⁊ naturalibus. Ergo in euētū ɔditiōis sunt ista admittēda.vt i.c.raynaldus.de testa. Minor ꝓbat̄ ex tacita mēte testatoris.nō enim presumit̄ testator magis dilexisse nepotē ex fratre qui proprie non đr nepos vt.l.iuriscōsult⁹.§.nepos.ff.de gra.affi. q̄ proprios filios legitimos naturales, cum amor paternus vincat omnem affectū.l.fi.C.de cur.fur. Sed dictus testator voluit simpl'r instituere filios seu nepotes ex filijs qui sūt vere nepotes.d.§.nepos, ⁊ qui diligūt̄ vt filij.vt.l.liberorū in fi.ff.de ver.sig. Sed substituit eis Federicū in casu quo decederēt sine posteritate legitia ⁊ naturali: vt ptz in casus narratione. Ergo fortius presumēdum est voluisse dictū Federicum substituere simpliciter sed tacite grauasse eū de restituēdo dicto Leonello vel filijs si ipse decederet sine legitia ⁊ naturali sobole lз expresse non caueat.ad hoc tex.no.in.l.cum acutissimi.§.fideicō. ⁊ in.l.generaliter.§.cū aūt.C.de insti.⁊ substi.vbi ptz qđ lз pr̄ i substitutiōe filij naturalis expressit de nepotibus: tñ tacite presumit̄ de eis cogitasse ad exclusionē substituti: qꝛ nō est ꝑsumendum testatorē voluisse alienū ꝓferre ꝓprie soboli.vt ibi dicit tex. Ad idē tex.not.in.l.cū auus.ff.de cōdi.⁊ demō.vbi tacite vident̄ vocati filij expone etiā ad exclusionē patrui substituti ne videaт magis dilexisse filiū superstitez q̄ sobolē ex filio ꝓmortuo: vt est ille no.casus. Ita i ꝓposito cū voluerit testator ꝓprie soboli tribuere facultatem de rebus hereditarijs disponēdi ad libitum in casu quo decederet sine posteritate legitima lз sibi substituit dictū Federicū nepotē multo fortius idē presumendū est voluisse in ꝑsona Federici q̄n min⁹ ꝑsumit̄ dilexisse: tū ex naturali rōne: vt in.d.l.liberoꝝ.in fi.tū ex institutione: cum primo loco vocauerit filios ⁊ descēdētes ex eis. ¶ Scđo ꝓncipaliter facit alia ⁊ diuersa rō ꝙ dicta onera apposita instituto videt̄ repetita in substituto.vt l.illud.ff.de le.i.⁊.l.nō iustā.C.ad treb.facit.l.vnica.C.de cad.tol. Sз filijs ꝓprijs substituit in euentū carentie liberorum. Ergo idē videt̄ repetisse in nepote substituto.⁊ tacite fortius hoc cōiecturādū quāto plus vr̄ dilexisse filios quā nepotē ex fratre. ¶ Sed his nō obstantibus contrariam sniam arbitror veriorē.mouet me principaliter.l.lucius.ff.de here.insti.vbi testator instituit fratrē si pri⁹ moreret̄ anteq̄ haberet filiū vel filiam substituit duos ex seruis suis, institut⁹ adiuit hereditatē sed nō habebat filios. ¶ Querebat̄ an dicti serui substituti deberent admitti tāq̄ substituti saltē in aliquā parte tanq̄ adiecti ⁊ vr̄ ibi ꝑ iuriscōsultū ꝙ nec vt adiecti debēt admitti, nec vt substituti cum testator voluerit eis ꝓferre nedū fratrē institutū sed etiam filios. Et sic ex sola adiectiōe hereditatis excludunt̄ substituti, lз fuerit in substitutiōe facta ɔmemoratio filiorū: cum simpliciter fuerit frater institutus ⁊ nō sub ɔditione sine liberis.ita ꝓncipaliter vr̄ dicendum in casu nostro ex quo Federic⁹ fuit in scđo gradu institutus simpliciter. lз fuerit facta filiorū cōmēmoratio in casu quo ipse Federicus nō extaret, ex quo tñ ipe extat ⁊ hereditatē agnouit euanuit ꝓrsus substitutio quātūcunq̧ filios nō ꝓcrearet ⁊ eis nō extantib⁹ decederet. vt.d.l.lucius. ¶ † Ad idē facit substitutio facta sub ɔditiōe euanescit [1] in euentū cōditiōis.l.i.C.de condi.inser.cum si. Sed Leonellus ⁊ filij fuerunt substituti sub cōditione in casu in quo dictus Federicus seu eius descendentes in rerū natura nō forent, qđ đз intelligi existentia tempore mortis testatoris: vt ptз per dictā in primo gradu institutionis.verba enim sequētia clarificant̄ ⁊ determinātur a precedētibus. l.si seruus plurīū.in fi.ff.de leg.i.⁊.l.qui filiabus.e.tit.vbi bonus tex. sed Federic⁹ extitit tpe mortis testatoris ⁊ hereditatē agnouit.ergo euanuit substitutio facta de Leonello ⁊ filijs, ꝑsupposito ꝙ Federic⁹ sine liberis decedat.qꝛ cū alternatiue de eo ⁊ filijs fuerit facta mentio non sufficit ad ipsius purificationē alterā parte existentē vt in regula in alternatiuis.de reg.iur.li.vi.⁊ cap.inter cetera.de rescri.⁊ quo ad materiam nostrā vr̄ tex.in.l.is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.du. ¶ † Tertio ꝓcipaliter facit ꝙ a ꝟbis testatoris nō est recedēdū nisi [2] clare pateat de intētione cōtraria.l.nō aliter.ff.de leg.iii. Sed i casu nr̄o testator simpliciter substituit Federicū ⁊ eo nō extāte filios neutris extātib⁹ Leonellū, sed hic aliter scз Federicus existit; ergo euanuit substitutia clarissime ex verbis nunc in rñsione ad cōtraria superius formata videbit̄ an illud ex verbis senserit. Unde ad primū cōtrariū rñdeo qđ nullis iuribus filij subintelligūtur vt testator videat̄ ɔtra officiū pietatis plus dilexisse extraneū q̄ posteritatē filiorū vel magis superstitem quā sobolem filij premortui ɔtra illud qđ hr̄ insti, de here.que ab intesta.defe.§.cū filius. Sed in casu nostro si bñ ɔsideratur prorsus cessat hec rō: ⁊ militaret omnis absurditas qꝛ nō militat rō sic disponendi vt testator disposuit. Nam in substitutiōe filioꝝ fuit qꝛ patru⁹ est loco patris, vñ si filij decederent sine sobole noluit testator nepotē suū q est loco filij maxime ad ɔseruationē agnatiōis excludi, Sed voluit vocari Federicū nepotē ex fratre ne filij haberēt materiā alienādi illa bona extra familiā, maxie Federico excluso, vñ vocauit illū quē merito debebat prediligere post filios: sed in secūda institutionis parte quā fecit de Leonello non militabat hec ratio: cū ipse Leonellus nō esset de agnatione ⁊ familia, nec attinebat sibi eo gradu quo deberet eū diligere loco filij.vñ merito voluit euз excludi simpliciter ꝑ existentiā Federici vel filiorū suorū: ⁊ satis est ꝙ sumus extra casum dictarū legū. Nā negari nō pōt quin.d.l.acutissimi.⁊.l. gn̄aliter ꝑalle.fundētur sup maxima eqtate: vt ptз in eis. Sз ius fundatū sup maxima equitatē ɔ̄ regulaз iuris nō đз extēdi.arg.in.l.qđ vero.ff.de legi.imo voluit Io.an.in.c.i.⁊.ii.vt lit.pe.li.vi.tale ius nō extēdendum etiā ex idētitate rōnis.hic tñ non est rōnis paritas imo oino dissimilitudo: vt ptз ex ꝓcedētibus. Itē in illis iuribus ꝟba nō impropriant̄ ex toto.sed fit superlocutio si decederet sine liberis i fauorem instituti ad exclusionem substituti. Sed i casu nostro fieret ꝟborū maxima impropriatio: vt ptз ex ꝓdictis media istituti qui ita fuit ꝓdilectus a testatore ⁊ i fauorē substituti q nō fuit a testatore ita dilect⁹. ¶ Ad scđm ɔ̄riuм dico ꝙ nō ꝓcedit i relictis factis ab intestato vel oneribus istituto iniūctis que vident̄ repetita a substitutis ad hoc vt volūtati testatoris satisfiat. ¶ Sed in casu nr̄o agit̄ de relictis vel oib⁹ iniūctis istitutis: sed de quadā qualitate apposita institutis in primo gradu q̄ nō fuit repetita circa istitutos, scđo gradu facit.l.iulius paulus.ff.de ɔdi.⁊ demō. ¶ Itē ⁊ meli⁹ apposita ⁊ dicta i institutiōe vident̄ replicata in substitutiōe nisi ɔ̄ria ex cōiectura eliciat̄ voluntas testatoris: vt not.dicit tex.in.l.illud.de le.i. ¶ Sз in casu nostro clarissime pз ɔ̄ria volūtas testatoris cū i prīo gradu aliā legē dixerit quā in scđo. Nemo eñ presumit̄ dixisse qđ mēte prius nō agitauit.l.labeo.ꝑalleg. Nec est verosimile ꝙ incōtinenti fuerit oblit⁹ vel sibi cōtrarius.arg.l.nō ad ea.ff.de cōdi.⁊ demō. Et idē si voluisset disponere in Federico qđ in filijs bene sciuisset exprimere ⁊ nō alternatiue substituere: vt i nulli dicit tex.i.c.ad audiētiā.de deci. Et hoc quo ad primū dubiū pro cuius decisiōe vr̄ sublatū scđm. Non eñ est ꝑstāda cautio si euanuit substitutio. ¶ Sed presupposito sine veritatis preiudicio ꝙ substitueret̄ qd dicēdū.certe casus vr̄ idubitabilis: vt cautio sufficiens ꝑstet̄, vt est casus iūcta gl.i.ff.vt leg.no. Nā spāle est in patre q rogat̄ restituere hereditatē filio vt cauere nō teneret̄.i l.iubem⁹.C.ad trebel. Ergo secus vr̄ inter alios cōiunctos.vз † eñ argumētū ꝑ locū a speciali vt legi.⁊ no.in.c.presenti.de ꝓbē.li.vi. [3] Sз in hoc casu rogat⁹ de restitutione allegat impotētiā ꝑstādi sufficiētem: quedā iura in alijs terminis vident̄ vel eo casu quo cautio nō pōt ꝑstari sufficiēs ꝑstet̄ vt illa q̄ ꝑstari pōt saltē iuratoria.vt i auт.generaliter.C.de epi.⁊ cle.⁊ in aut.vt nulli iudicū.§.si vero.⁊ i.c.ꝑ vestras.q fil.sint legi.⁊ in aut.de litigiosis.§.ad excludēdas.hec qđ potest multū adaptari ad similē qōnē que fit in vsufructuario qui tenet̄ cauere sufficiēter ꝓprietario de vtēda re ad arbitriū boni viri, ⁊ ea restituenda finita cā vsufruct⁹.in.c.fi.de pigno.⁊ in alijs causis ⁊ i.l.vsufr.C. de vsufru.⁊ vtrobiq̧ per gl.⁊ doc.vtriusq̧ iuris. Et i hoc multe sūt opiniones: sed due sunt ꝓcipaliores que satis vident̄ i effectu cōuenire. Una Host.Io.an.⁊ sequentiū i.d.c.fi.vt sufficiat iuratoria. Sз si aliquo modo venisset ɔ̄ iuramētum vel bona sua iciperet dissipare ꝑderet hoc priuilegiū ar.de deci.suggestū. Alia est Bar.i.d.l.vsufru. vt si persona est suspecta fiat sequestratio: al's stetur iuratorie cautioni. Et sic cedūt ad discordiā opiniones ɔtrarie. Ego qd materiā ꝓcise nostrā allego tex.iūcta glos.notabi.in.l.postq̄.§.in ꝓnti.ff.vt leg.no. ca.vbi vr̄ innui qđ de hoc fiet sequestratio apud ꝓbū virū q rñdeat de fructibu⁹ ipsi heredi: vel saltem đз remanere apud heredē si nō erit suspectus.intelligo ꝑstita cautione iuratoria. Et sic vr̄ ibi ꝓbari opi. Bar.de inopia satis pōt stari iuramento Federici.ar.dicta aut.generaliter.vbi hoc vr̄ ꝓbari.facit.c.nulli.de elec.li.vi. Et hec quo ad secundū. ¶ Aggredior postremo tertiū quesitū: an dict⁹ Federicus sit priuatus actione prescripta.vr̄ primo ꝙ sic iudex etiā secularis potest officiū suū impartiri vt legata ad pias causas executiōi mandent̄ vt notabiliter probat̄ i aut.de eccle.ti.§.si quis edificationē.ergo cū monitio fuerit facta a iudice suo ⁊ intra annū a die monitiōis nō fuerit

paritū

paritum: fuit Federicus heres ipso facto priuatus ⁊ illico ex iuris dispositione Leonellus tanꝗ substitutus extitit ipso iure heres vt ꝓbari vr̄ in auc. hoc ampliꝰ. in verbo excludit̄ qḋ est p̄n̄s. C. de fideic. ⁊ melius in corpore vn̄ sumit̄ in. §. oībus. de here. ⁊ fal. ⁊ gl. apertissime vr̄ tenere in eadem auc. de here. ⁊ fal. §. si qs aūt nō implens. in verbo auferri. qnimo plus vr̄ velle gl. no. iuncto tex. in. c. si heredes. de testa. ꝙ heres nō adimplens volūtatē defuncti in relictis ad pias causas ipso iure priuat̄ etiā debito bonoꝝ subsidio. ⁊ idē ibi Host. facit text. iūcta gl. in. c. siluester. xj. q. j. ¶ Sed his nonobstantibus cōtrariū puto de iure verū quo ad casum nostrū: moueor principaliter per tex. no. ⁊ singularē in materia ista in. c. nos quidē. de testi. in verbo neglexerit. vbi ptꝫ tunc heredē ꝑuari cū neglexerit ꝑ annum adimplere. secꝰ ergo si iusta causa fuit impeditus: ⁊ hoc innuit ibi Host. ⁊ aptiꝰ Fed. de sen̄. ꝯsi. cxxiiij. vt aūt hoc ampliꝰ ꝓcedat qn̄ ex cōtumacia vel negligētia heres differat vltra annū exequi sentit Bar. ibi. ⁊ vr̄ tex. iuncta gl. in verbo distulerit. insti. de acti. §. itē mixta. ⁊ illa gl. est satis no. ad materiam nostrā. ⁊ facit qḋ no. gl. in. c. quā sit. in verbo distulerit. de elec. li. vj. Sed iste Federicus de quo querit̄, nō neglexit: nec sine cā vltra annum distulit: sed ep̄m loci adijt ⁊ satisfecit oneribus debitorū incūbētibꝰ hereditati que primo expedienda sunt. l. si vniuerse. C. de leg. ⁊ l. j. ff. ad. l. fal. ⁊ sic habuit terminū prorogatiōis. Quod aūt ep̄s potuerit terminū ꝓrogare causa cognita satis ꝓbatur ex dicto. c. nos qdē. de testa. c. ex dicto. cōsi. Fed. Ipse eñ est principaliter iudex ⁊ pars in his legatis ad pias causas. ⁊ maiorē potestatē hꝫ ꝙ iudex secularis. vt satis colligit̄ ex. l. nulli. ⁊ l. si qs ad declinādā. C. ꝺ epis. ⁊ cleri. ⁊ meliꝰ in auc. de eccle. ti. §. si aūt qui hoc facere. ⁊ in. c. sua. ⁊ c. si heredes. ⁊ c. ioānes. de tes. †Iudex aūt pōt regulariter terminū a lege statutum causa cognita alterare: vt plene no. ꝑ Bar. in. l. ij. ff. de re iudi. ꝑ canonistas i. c. qḋ ad ꝯsultationē. e. ti. in. c. cū sit romana. de appel. ⁊ maxime in casu nostro vbi iura pōderāt negligētiā: vt supra dixi. Et presumēdum est ep̄m iusta cā fuisse motū ad prorogationē termini. arg. in. l. j. ⁊ qḋ no. ibi Bar. C. de p̄dijs mino. sine decre. li. x. ⁊ qcquid sit satis est ad euitationē pene ꝙ iste nō neglexerit nec sine cā distulerit vt in iuribus p̄alle. †Nā in penis q̄ ipso iure imponunt̄ debemꝰ strictissimā interp̄tationē facere: vt in regula in penis. ⁊ regula odia. de reg. iu. li. vj. ⁊ qḋ ibi no. ꝑ Io. an. facit. l. pe. ff. de penis. Et an nūc sit liberatꝰ ab executiōe illorū legatoꝝ ex ꝯsignatiōe illoꝝ legatoꝝ ⁊ bonoꝝ facta dn̄o ep̄o satis pōt argui ꝙ sic ꝑ vnū singulare dictū Spe. in tit. de instr. edi. §. nūc aliqua. ver. quid si executor in p̄tāte iuris. vbi dicit ꝙ habēti exeq piā volūtatē currit tp̄s anni ēt impedito: nō dico quo ad penā sꝫ quo ad deuolutionē executiōis fiēdā dn̄o ep̄o ⁊ pōt adiuuari dictū suū per gl. no. in. c. statutū. de p̄ben. li. vj. in ver. numerādū. que vult ꝙ vbi tp̄s statuit̄ nō in odiū sed in fauorē alicuiꝰ tūc currit etiā ignoranti ⁊ nō negligēti. Et ꝓ illa gl. facit. l. genero. ff. de his qui no. infa. Cum ergo p̄tās exequēdo illa legata videat̄ satis quātū i se satisfecisse cū assignauit bona hereditaria ep̄o acceptāti ⁊ recipiēti. ꝓ hoc bonꝰ tex. in. l. fi. §. ⁊ si p̄fatā. C. de iur. delib. ⁊ l. si necessarijs. §. oīs. ff. de pig. act. ⁊ ꝑ hoc remanet solutū id de quo vltimo querit̄ an deuolutio hereditatis fiat ad dn̄m ep̄z an ad Leonellū substitutū. Nō eñ est locꝰ deuolutiōi vt ptꝫ ꝑ p̄dicta. ¶ Sed vt oībꝰ dubijs satisfiat p̄supposito sine veritatis p̄iudicio ꝙ dictus Fedricꝰ sit priuatus: vr̄ prio ꝙ dictus Leonellꝰ tanꝗ substitutus sit effectus heres. vt in auc. de here. ⁊ fal. §. in oībus. ⁊ §. si qs aūt nō implēs. in gl. in verbo auferri. ⁊ in. ꝺ. auc. hoc ampliꝰ. In ꝯtrariū ꝓ dn̄o ep̄o vr̄ tex. not. in auc. de ecc. ti. j. §. si aūt q hoc facere. vbi dr̄ ꝙ herede nō adimplēte legata pia ep̄s pōt vēdicare oīa etiā cū lucro medij temporis. ⁊ est ille tex. prima frōte multū aduersus. ꝺ. auc. de here. ⁊ fal. ⁊. ꝺ. auc. hoc amplius reperio quēdā doc. qui fuit ingenio p̄stantissimus reduxisse ad concordiā vt in legatis ad nō pias causas veniant substituti, in pijs vero succedit ep̄s. qḋ satis placet. ⁊ sic ꝭm hunc intellectū pōt intelligi. c. si heredes. prealle. Et ꝭm hoc deuolutio in casu nostro fieret ad dn̄m ep̄m ⁊ non ad dictū Leonellū. ¶ Nec obstat ꝙ hic non interuenit bina monitio que videtur requiri in. ꝺ. §. si aūt qui hoc facere. q2 ille. §. ꝓcedit quando nō expectatur annus. sed incontinēti dimittitur pena sibi: sꝫ si expectatur lapsus anni sufficit vnica monitio. vt in. §. si qs autē nō implēs. ⁊ in auc. hoc ampliꝰ. prealle. Et sic intellexit Bar. in dicta auten. hoc amplius. ⁊ glo. in. ꝺ. §. si quis autem nō implēs. Et hec sufficiant ⁊c. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. xlj.

1. ☞ Alienatio facta de rebus monasterij in casu non cōcesso est nulla quantuncunqꝫ forma fuerit seruata.
2. Officium suum quisqꝫ presumitur diligenter exercere.
3. Solennitas oīs vr̄ remissa per commissionem ⁊ indulgentiam pape.
4. Papa potest bona ecclesie alicui licite donare ⁊ presumitur motus iusta causa.
5. Priuilegium concessum non subdito non potest reuocare.

SAluatoris eiusqꝫ pijssime genitricis postulato suffragio. Uidēdū est in effectu an dicti fratres ꝯsanguinei de qbus in facti narratione fuerint tuti sup emptiōe rerū monasterij aduersus abbatē ⁊ conuētū sancti Mauricij. In quoꝝ qdē examinatiōe declarare ⁊ discutere opꝫ quqꝫ mihi exhibita, vcꝫ bn̄dictionē p̄mo factā. ¶ Scḋo ꝯfirmationē Bonifacij pape. ¶ Tertio ipsius reuocationē gn̄alē. ¶ Quarto ꝯfirmationem pape Inn. ¶ Quinto reuocationem Io. Et primo dicta vēditio vr̄ in se plurimos errores ꝯtinere. Nō eñ interueuit cause cognitio que dꝫ de iure cōi in alienatiōe rei ecclesiastice interuenire. xij. q. ij. sine exceptiōe. ⁊ maxime p̄cedēte tractatu vt no. Inn. in. c. j. de reb. ec. nō alie. li. vj. in verbo tractatꝰ. in fi. ⁊ per Fede. de sen̄. ꝯsi. cxxxvij. nec per mādatū pape cause cognitio fuit adhibita, imo potius aucta. cū mādauerit diligenter inquiri de causis pretensis ad alienationē faciēdā vn̄ tum ex iuris solēnitate omissa tum ex preteritiōe forme mādati dicta venditio corruit vt in dictis iuribꝰ. ⁊ in. c. cū dilecta. de rescri. ⁊ c. pisanis. de resti. spo. facit notabile dictū Bart. in. l. diē ꝓferre. §. stari. ff. de arbi. vbi dicit ꝙ si fuit cōpromissum in arbitrū hoc exp̄sse vt pronuntiet ꝭm ius, si pronuntiat ꝯ̄ nō valet sn̄ia q2 cōtra formā compromissi. lꝫ al's illa forma nō expresserit dictum ipsius: lꝫ contra ius potuisset reduci ad arbitriū boni viri. vt. l. si societatē. §. arbitrorū. ff. ꝓ socio. ⁊ c. ꝑ tuas. ⁊ c. dilecti. ꝺ arbi. Ita i ꝓposito p̄supposito sine veritatis preiudicio: q2 de iure cōi dicta vēditio valuisset. tn̄ q2 episcopus Veroñ. ꝯmissarius pape dedit licentiā nō verificatis prius causis ꝯtētis in rescripto nō valuit datio legitime. ¶ Ad p̄dicta optime facit cle. j. de reb. ecc. nō alie. vbi ptꝫ †ꝙ alienatio facta de rebꝰ monasterij in casu nō ꝯcesso est nulla quātūcūqꝫ forma fuerit seruata. qḋ ēt gl. ⁊ Io. cal. in. c. j. de in inte. resti. ⁊ Archi. ⁊ Io. an. in. c. ij. de re. eccle. nō alie. li. vj. ⁊ Bal. in auc. qui res iā dictas. C. de sacrosan. eccl. ⁊ opꝫ cām inesse notā ⁊ euidentē: nec sufficit ꝙ nascat̄ necessitas alienationis. vt no. probat̄ in. c. j. de reb. eccl. nō alie. li. vj. Facit qḋ no. Bar. in. l. si forte. ff. de castren. pec. ⁊ l. sciendū. ff. de verb. sig. ⁊ in auc. si quis in aliquo documēto. C. de eden. de qua hic nō cōsistit, licet etiā mādaret̄ in cōmissione. ¶ Scḋo defectus est, q2 alienatio nō potest fieri ꝯsanguineis p̄lati. est enim presumptio iuris qḋ propter eos indebite grauaret̄ ecclesia. hoc ꝓbari vr̄ in auc. quibuscūqꝫ modis. C. de sacrosan. eccl. ⁊ hoc ibi tenere vident̄ bar. ⁊ bal. facit. x. q. ij. hoc vsu p̄statis. facit optime tex. cū gl. in. c. ꝑuenit. j. q. iij. vbi glo. dr̄ ꝙ episcopi sunt ceci circa nepotes ⁊ alios consanguineos. ¶ Tertio defectus est, q2 hic nō probat̄ pretiū fuisse enumeratum, ⁊ per cōsequens non vr̄ trāslatum dominiū rerū venditarū. Nam vbicūqꝫ venditio permittit̄ propter causam nō pōt fides haberi de pretio nec sufficit ꝯfessio sup pretio recepto nisi apparet solutū vel cōmissum in causam propter quā vēditio fuit ꝑmissa. vt no. ꝓbat̄ i. l. a diuo pio. §. sꝫ si emptor. ff. ꝺ re iudi. ⁊ ibi exp̄sse hoc tenet Bar. ad idē. l. si ꝓcurator. ff. de iure fisci. ⁊ qḋ ibi not. per eundē. Sed in casu nostro papa permisit alienationē rerū monasterij vsqꝫ ad valorē mille florenorū ꝓpter certas ⁊ exp̄ssas causas in cōmissione. Ergo nō potuit abbas vendendo cōfiteri pretium recepisse ex q̊ aliter nō cōstat ꝙ fuerit ꝯmissum in causis rōne quarū concessa venditio fuit. Aliud est eñ confiteri pretiū recepisse, ⁊ aliud veraciter recepisse vt in. l. si ex cautione. ⁊ qḋ ibi no. C. de nō nu. pecu. Et per hoc tollit̄ obiectio que formari pōt de notabili dicto Inn. in c. j. de po. vbi dicit speciale in mutuo vt sit necesse ꝓbare vsum. secꝰ in ꝯtractu emptionis. ⁊ facit qḋ no. in. l. ciuitas. ff. si cer. pe. dꝫ eñ intelligi qn̄ ꝯstat prelatū pretiū recepisse. Et sic etiā potest colligi argumentum. C. de quadri. prescrip. l. ij. §. fi. vbi ptꝫ ꝙ lꝫ procurator fisci nō pōt habere fidē de pretio: vt. ꝺ. l. si ꝓcurator tn̄ si confitet̄ pretiū recepisse tutus est emptor. qḋ etiā no. Bar. in. ꝺ. l. si procurator. debet eñ intelligi qn̄ alienatio fuerit simpliciter ꝑmissa. secus si vt pretiū ꝯuerteret̄ in certā cām sicut in casu nostro vt supra dixi. ¶ Nō obstat predictis ꝯfirmatio Bōifacij ex certa sciētia facta, q2 ipsemet illā reuocauit qḋ potuit cū sine legitima causa ꝯcessit in grauamē ecclesie: vt in. c. si qs presbyteroꝝ. de reb. eccl. non alie. ⁊ magne sapientie est reuocatio male gestoꝝ. xxij. q. iiij. magna. ⁊ i. c. nō liceat pape. xij. q. ij. qḋ no. Arc. vbi dicit papā peccare mortaliter si alienat bōa ecclesie vt daret ꝯsanguineis vl̄ amicis. ¶ Ad idē qḋ ipse no. in. c. nō dꝫ. xij. di. vbi post beatū Thomā dicit bōa eccl'ie esse i potestate pape vt administratoris: non habet verū dn̄ium vel verā possessionē illoꝝ. hec enim sunt dei: vt i. c. cū ex eo. de elec. li. vj. ⁊ per Innoc. in. c. cū super. de causa posses. ⁊ proprie. Nec obstat cōfirmatio Inn. q2 Io. successor illiꝰ reuocauit. pōt enim papa reuocare gesta p̄decessoris vbi reperit iustā causā reuocādi. vt. c. sn̄iam. xxxv. q. ix. ⁊ c. tum ex literis. de in inte. resti. ꝙ procedit etiā in alienatiōe bonorū ecclesie. arg. eorū que legunt̄ ⁊ no. ꝑ Inno. in. c. cū sit generale. de fo. cōp. facit optime text. in. §. vtrū. xviij. di. Et ꝗꝗ Bar. fuit ita coloratus vt cōcludere in hac parte videat̄: ꝯtrariā tn̄ sn̄iam puto verā ⁊ si bn̄ diligenter velimus oēs ꝯsiderare, dicta vēditio legitime facta reperit̄. Nā Bonifacius primo cōmisit episcopo Veronēsi vt se informaret de ꝯtentis in supplicatione: ⁊ si ea repiret vera daret illi abbati licētiā vendēdi ⁊c. ¶ Ex qbus verbis clare ptꝫ ꝙ hoc nō fuit mādatū ep̄o vt iudici seu vt iudicialiter procederet, cū nulla ꝯtētio eēt cū parte cōtraria. sed tanꝗ bono viro vt se extraiudicialiter informaret. vn̄ nō tenebat̄ ep̄s cooperari sup hoc testes ⁊ processum publicare: lꝫ fuisset vtile si se extraiudicialiter iformaret. ⁊ hoc

aperte videt̃,in simili de mente Inn.in.c.dudũ.de ꝓsump.in vlt.col. licꝫ in veritate causis veris nõ existentibus factũ esset nullũ si defectus causarũ probaret in futurũ.cũ cõtingat.de rescrip. Probat̃ etiam ratione in alienatione rei ecclesiastice necessario nõ requirit̃ ꝙ testes recipiant̃ per ordinariũ vel qȝ interponat decretũ sꝫ satis est qȝ interueniat cause cognitio cũ solẽnitatũ requisitarũ interpositione:vt no. Inn.⁊ glo.in.c.j.de reb.eccl.nõ alie.lib.vj. ¶ Itẽ vr̃ mandata vt cõmissario.ex quo enim ipse papa posset extraiudicialiter procedere ⁊ se informare,ita ⁊ ipsius cõmissarius.ar.c.super literis.de rescrip. Nã ea ratione que mouerat delegãtẽ dꝫ mouere delegatũ.vt ibi ⁊ ꝑ Inn.in d.c.dudũ. Sed in casu nostro presumendũ est ꝙ eps̃ cõmissarius diligentem inquisitionẽ fecerit ⁊ cãs veras reperit.qȝ ptꝫ ex eo ꝙ dedit postmodũ licentiam alienandi factis subhastationibꝰ. Nã ex consequenti presumitur de antecedẽti.l.illud.de acqui.her.⁊.c.ꝑsentiã.⁊.c.

2 preterea.de offi.dele.† Presumit̃ enĩ quilibꝫ diligenter exercere officiũ suum.in.c.ad audientiam.de prescri.⁊.c.deputati.de appe.per Cyn. in.l.si quis decurio.C.de fal.maxime tñ si hoc assereretur ⁊ ꝑsupponit̃ in narratione episcopi cõmissarium adhibuisse cause cõmemoratione facit gl.⁊os.in.l.j.C.de fi.instru.⁊ iure haste fis.li.x.⁊ qȝ no. Inn.in.c. quoniã.de proba. Quicũqꝫ ergo vult dicere causas expssas nõ fuisse veras hꝫ hoc probare:cũ ꝑsumatur pro autoritate iudicis postea interueniẽte.arg.in.l.j.⁊ qȝ ibi no. Bar.C.de ꝑdijs decu.sine decre.nõ alie.li.x.qȝ satis sensit Inno.si bene ponderet̃ in.d.c.dudũ.nec erat necesse ꝙ alius tractatus premitteret:qꝛ discussio que mãdat̃ cõmis-

3 sario habet̃ loco tractatus. ¶ † Item omnis solẽnitas videt̃ remissa ꝑ cõmissionẽ ⁊ indulgentiã pape,⁊ satis est seruare verba rescripti.vñ pure sine alia autoritate ⁊ solemnitate potuerunt iuridice abbas ⁊ cõuẽtus habita licentia episcopi alienare bona vsqꝫ ad valorẽ mille flo renorũ hoc videtur singulariter probari per tex.in.c.ad audiẽtiã.el.ij. de eccle.edi.iũcta gl.⁊ dictis doc.ibi. Et sentit Arch.in.c.antepenult. xij.qõ.ij. Per hoc etiã tollit̃ obiectio que fit ꝙ isti emptores cõsanguinei erant abbatis. Nam alienatio prohibet̃ fieri cõsanguineis ꝓpter ꝑsumptionẽ fraudis q̃ fraus oĩno hic cessat cũ de autoritate episcopi eis fuerit alienatio facta. Cũ aũt cessat fraus:etiã cõsanguineis alienatio fieri potest.vt notãter dicit Fede.cõsi.ccxxiij. Et sentit Bar.in.d. aut̃.quibuscũqꝫ modis.in fi. Ego etiã vltra alios dico ꝙ illa aut̃.loquitur in cõsanguineo economi ⁊ non prelati. Nã economus nõ habet ita pingue ius sicut prelatus vt no.v.q.iij.c.j.in gl. ¶ Itẽ faciliꝰ presumitur contra economũ quã contra prelatũ ⁊ totum cõuentum, Quinimo allego tex.no.ꝙ ꝑlatus põt alienare ⁊ dare suis bõa ecclesie si tantundem cõfert ecclesie de suo patrimonio:ita ꝙ nõ est necesse qȝ ecclesia melioret̃:sed satis est qñ non deterioret̃:vt valde notabiliter probat̃ in.c.si qs qualibet.cũ.§.ꝑcedenti.xij.q.ij. Et expressius eadẽ cã.q.v.si eps̃.⁊ ꝑ Inn.⁊ Jo.an.in.c.cũ in officijs.de te.Fortiꝰ ergo poterat vẽdere suis pro iusto ꝑtio ⁊ necessitate ecclesie,cũ ⁊ ipse tutor possit palam emere rem pupilli.l.pupilli.ff.de auto.tut. ¶ Item ius ciuile nõ potuit hoc prohibere.vñ satis est ꝙ ꝑ canones non reperit̃ prohibitũ:cum enim ius canonicũ certam formã tradit in alienatiõe rei ecclesiastice non est curandũ qd statuat ius ciuile:vt no.dicit Inno.⁊ glo.in.d.c.j.de re.eccle.nõ alie.lib.vj. Solũ ergo restat dubitatio an valuerit cõfessio super receptione pretij:qȝ satis est dubitabile ꝓpter supradicta. Nam.d.l.ij.in fi.C.de quadri.ꝑscrip.facit satis vt valeat.⁊ ꝓbat fiscus ⁊ ecclesia procedãt a pari:vt no.in.c.j.de in integr. resti. ¶ Itẽ hic interuenit cõfessio prelati ⁊ totius cõuentus qui multũ possunt sup pecunia numerata. Ad hoc bonus tex.in.c.qȝ quidã.de fide instr.⁊ facit qȝ no.glo.in.c.ij.de ord.cog.⁊ glo.in.c.delictum.de re.iu.lib.vj. Et qȝ no. Jo.an.in.c.quia clerici.de iurepatro. vbi cõmuniter no.factũ prelati cõmunicato cõsilio prelati preiudicare ecclesie. ¶ Preterea presupposito ꝙ aliqua dubitatio sup hoc oriat̃ tamẽ confirmatio Bonifacij ⁊ Inn.ita solẽniter facta facit vt presumamus oẽ pretiũ fuisse numeratũ seu cõuersum in vtilitatem ecclesie. Pro hoc bonus tex.iuncta gl.⁊ dictis doc.in.c.cõstitutus,de religio. do.⁊ in.c.ad hec.de rescrip.⁊ cle.ij.eo.ti.in fi. ¶ Et instar sacrilegij est dubitare an istud sit licitũ ⁊ dignũ ꝙ princeps cũ cã instituit et confirmauit.xvij.q.iiij.§.q aũt.ff.ad.l.iul.pe.l.sacrileg.facit.xix.distin.c.j.

4 ⁊.l.quidã cõsulebat.ff.de re iud.maxime † cũ papa possit aliqua bona ecclesie alicui libere donare ⁊ presumit̃ motꝰ ex iusta causa.xij.q.ij.cũ redemptor.in.c.a nobis.de deci.⁊ ibi per Hostien,facit qȝ no.de prescri.cause legitime.notant legiste in.l.j.C.si contra ius vel vtili.pu.⁊ in.l.rescripta.⁊.l.ꝑscriptione.C.de pre.impera.offeren.⁊ presupposito ꝙ causa nõ subesset legitima:tamẽ satis est tutus quo ad ecclesiã militantẽ qui accepit cũ nemo possit in hoc papam redarguere. Ad hoc gl.no.in.c.non est.de voto.nec de ipsius facto iudicare.ix.q.iij.nemo ⁊.c.aliorũ. ¶ Non obstat ꝙ ipsemet papa Bonifacius reuocauerit quia si bene aduertatur reuocatio non porrigitur ad casum nostruꝫ, cum solum reuocauerit cõcessiones per se factas de rebus ecclesie nõ alie.sed in casu nostro non solũ donauit:imo etiã confirmauit ex certa scientia vendicationẽ que satis poterat sustentari:saltem ex iuris subtilitate circa omnẽ cõfirmationẽ,vt patet per supradicta ⁊ aliud est cõfirmare:aliud de nouo concedere seu donare:vt satis aperte colligitur in.c.inter dilectos.de fide instr.quare ⁊ sepius nõ est fienda illius inuestigatio.c.ij.de translatiõ.prela.⁊.l.neqꝫ natales.C.de ꝓba. ¶ Item posset nõ immerito attentari ꝙ ex quo donauit spõte ⁊ ex certa scientia ⁊ motu proprio ⁊ priuilegiũ peruenit ad notitiam priuilegiati ꝙ non potuerit amplius ipse vel alius reuocare nõ apparente de fraude incontinenti postꝙ peruenit ad notitiã illorũ fratrũ habuerit effectũ suum.vt legitur ⁊ notatur in glo.in.c.j.de conces.preben.li. vj.facit quod notabiliter vult Inno.in.c.nouit.de iudi.⁊ Jo.an.i.c.

5 constitutꝰ.de relig.do.⁊ Arch.in.c.quicunqꝫ.xi.q.j.vbi volunt † ꝙ priuilegium cõcessum nõ subdito reuocari nõ possit.⁊ quod no. Bar. in.l.penul.ff.de decre.ab or.fa.⁊ maxime hoc casu vbi acqũitũ fuit dominiũ illico. Et sic habuit effectũ consummatum ⁊ transiuit in ius gẽtiuꝫ hinc dicitur ꝙ perfecta donatio reuocari nõ põt.l.perfecta.C.de dona.que sub mo.ita quod ipse dñs alio non apparente nõ reuocet xxij.q.ij.non tantũ.nec laicus in patrimonialibus subijcitur pape.vt no. Inn.in.c.inquisitioni.de sen.excõ.facit.c.si duobus.de appella.in fi. Sed illa bona post venditionẽ ⁊ cõfirmationẽ in donationem secuta fuerũt effecta patrimonia ipsorũ laicorũ. Et rediculũ esset dicere qȝ papa possit donare ⁊ postea ad libitũ alio non apparente reuocare:⁊ forte in eo presumet̃ causa respectu laicorũ nõ subiectorũ:⁊ quicquid sit alio etiam capite sustentatur.s.ex confirmatione Inn subsequenti solenniter facta nec obstat reuocatio Joãnis.tum quia nõ videtur posse reuocare in preiudiciũ laicorum alia causa legitima non apparẽte:maxime cum duo summi pontifices confirmassent ⁊ donassent.nã factum erat cõsummatum,vt patet ex supradictis,tuꝫ quia illa reuocatio fuit aperte surreptitia:cũ nõ fuerit facta mẽtio de ratificatiõe laudi. Nam laudũ est quedã trãsactio seu cõpromissum.in aut̃.vt dif.iu.⁊ in aut̃.si vero cõtigerit.C.de iudi. Sed cõcessio nõ valet non facta mentione de cõpositione ꝑcedenti vt tex.apertꝰ.in.c.ex multiplici de deci. Et expressius in terminis nostris ꝓbari vr̃ in.c.cuꝫ olim.de prescrip. Itẽ oẽ tacitum qȝ expressum habuisset propositũ inducere ad negandum vel etiam ad difficilius cõcedendũ habet vitiare:vt i.c.postulasti.⁊ ibi expresse per Host.de rescrip. Sed certo certius est ꝙ si abbas dixisset ꝙ si laudũ fuisset ab vtraqꝫ parte ratificatũ literas reuocatorias non habuisset.vel saltẽ nõ ita de facili.ergo ⁊c. Et hoc soluꝫ sufficit ad annullationem literarũ. Et ꝑ hec oĩa concludo dictos fratres posse legitime se deffendere aduersus abbatẽ ⁊ conuentuꝫ sancti Mauricij.⁊ contraria superius formata satis patent distincta ⁊ soluta per premissa ⁊c. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.xlij.

1 Hereticus qualiter quis probetur.

2 Statutuꝫ episcopi an valeat ex quo cauetur vt per quatuor testes singulares quis probetur vsurarius.

3 Testes sunt semper singulares respectu sensus ꝑ quẽ actus ꝑcipitur.

Ex multis agitatis in iudicio

illud in effectu q̃rit̃ vtrũ heres sit ꝑ cẽsuram ecclesiasticaꝫ ad exhibitionẽ libri paterni compellẽdꝰ cũ asserat̃ a parte aduersa in illo cõtineri vsuram receptã a defuncto ⁊ ꝓbat̃ mutuũ ac defunctum fuisse vsurariũ. Sed hoc vltimum solum ꝓbat̃ per testes singulares qui deponunt se mutuum recepisse a defuncto sub vsuris ⁊ qlibet dicit de facto suo,heres vero dicit se non teneri ad exhibitionem libri allegans insuper illũ firmiter nõ habere. Et primo videtur heredẽ modo ꝑdicto debere compelli per text.no.in cle.vnica.de vsu. §.ceterum.vbi dicit̃ vsurarium ad hoc compellẽdum cum de vsuris agitur.⁊ gl.ibi in verbo ipsos.idem dicit de ipsius heredibus suis vel extraneis.argu.in.c.tua nos.de vsur.⁊.c.michael.⁊.ff.de eden.l.si qs ex argentarijs.§.j.nec sufficit vsurarium vel heredẽ dicere se librũ ꝑdidisse etiã cum iuramento:nisi ꝓbet casum amissionis.arg.c.cũ olim. de priuileg.quia cum agitur de preiudicio alterius nõ est stãdum soli iuramento maxime in casu nostro vbi cõstat illum librum defunctũ habuisse cum se ad illũ remittat in alio libro suo in iudiciũ in hac causa producto.⁊ hoc per plura argumenta tenet gl.in dicta cle.vna.in verbo compellẽdi ⁊ sentiũt ibi cõmuniter scribẽtes,nec prodest si dicatur non constare defunctum fuisse vsurarium:cum testes singulares non ꝓbent vt in iuribꝰ.j.allegatis,quia vbi agitur de probatiõe alicuius vniuersalis qȝ habet partes successiuas diuersitas in tempore ⁊ in partibus totius nõ vitiat.tunc habet vitiare cum est ꝓbandum id qȝ vnico contextu explicatur:quia tunc diuersitas in tempore importat diuersitatẽ factorum:tunc testes sunt vere singulares. Exemplum si agit̃ de ꝓbatione testamenti ⁊ vnus testis dicit ꝙ fuit conditũ die lune:alius qȝ die martis. Nã aut isti testes sunt falsi aut deponunt super diuersis testamentis ⁊ sic non debent probare cum qlibet deponat de vno testamẽto. ¶ Sed vbi deponũt de aliquo successiuo habẽte partes distinctas ⁊ diuersas in tẽpore,diuersitas nõ vitiat.qꝛ non importat diuersitatẽ facti respectu totius qȝ probandam imminet exẽplis in probanda possessiõe. Nam si vnus deponit quod possedit totum quinqꝫ annis ⁊ aliꝰ dicit de quinqꝫ annis ꝓbata videt̃ possessio decem annorũ,quia super eadẽ possessione deponunt.hoc videt̃ de mente gl.in.l.ob carmen.§.fina.ff.de testi. Et allegant quidam ibi

pro nunc

pro nunc.l.quidam.C.de here.Ad idē quod no.Iac.bu.in.l.ecclesia. 1 C.eo.vbi dicit† ꝙ si volo ꝓbare vnū hereticū,sufficit vnū testē dicere ꝙ audiuit illum dicere ꝙ nō credebat resurrectionem mortuorum ⁊ aliū qd dixit se nō credere Christum filiū dei.Sic vr̄ dicēdum in ꝓpo sito cū nō arguit de probatione certi contractus.Sed isto vniuersali ꝙ defunctus fuit vsurarius diuersitas in tpe ⁊ in cōtractibus vsura rijs nō habet testimoniū vitiare.Ad hāc sniam pñt adduci tria exē- pla que ponit Inno.in.c.qualiter ⁊ qñ.ij.de accusa.cū agit de ꝓba. fame vel iurisditionis vel perceptionis decimaꝝ, nō est necesse testes cōcordare in tēpore:sed satis est ꝙ cōcordēt in vniuerso.s.qd sit infa- mis:vel ꝙ iurisditionē exercuit:vel decimas ꝑcepit:quia cōcordāt sa- tis in eo qd probandū incumbit.¶ Sed his non obstantibus cōtra riam sniam quo ad casum nostrū arbitror ꝑualere.Et pmo moueor q2 dicta cle.vna.nō vēdicat sibi in casu nostro locū,fundat enim se su per qualitate vsuraria.dicit eñi vsurarios cōpellēdos.⁊c.Oportet er- go prius cōstare defunctum fuisse vsurariū q2 vbi iuris dispositio fun dat se sup aliqua qualitate:necesse est illā prius ꝓbari tanꝙ fundamē tum dispositiōis.hoc satis probat ex his q̄ legunt ⁊ no.in.c.j.de offi. dele.li.vj.⁊.c.accusatus.§.sane.de here.eo.li.vj.⁊ qd no.in cle.vna.de sequestra.in gl.fi.⁊ pleniꝰ ⁊ elegāter tactis p Bar.iuncta gl.⁊ text.in l.j.ff.qd vi aut clam.maxime cū illa cle.inducat quid nouū deuians a cōibus regulis iuris.Non enim debet qs cōpelli ad exhibendum li- bros suos quos ꝑuatim in domo sua tenebat ꝓ cōseruatiōe familie, vt no.in.d.cle.vna.in gl.in verbo rationū.secus si in publico teneret libros:vt faciunt isti vsurarij manifesti quibus videt tacite mādatū vt scribāt,⁊ sic dz intelligi tex.⁊ qd ibi notat Bar.in.l.quedā.in pn. ff.de eden.vnde in odium vsurariorū tm̄ emanauit illa cle.vna.in.§. ceterum.sicut vsurarij occulti seu qui priuatos libros tenēt ꝯpellant ex noua ꝓuisiōe libros edere,oportet ergo qd ꝯstet defunctum fuisse vsurarium.Quod certe in casu nostro probatum nō est p illos testes singulares.Et primo adducam autoritates quas in materia repio. Scdo iura gñalia.Tertio ratiōes satis vrgētes Fede.de señ.q in con siljs subtilissime se gessit,hoc aperte tenet in terminis nostris consil. lxij.vbi dicit ꝙ per testes singulares nō ꝓbatur quem fuisse vsurariū maxime cū deponunt de proprio facto sicut in casu nostro cum simili 2 tudo repellat a testimonio,vt in.c.ꝑsonas.de testi.¶ † Itē ⁊ fortius ipe ꝯfirmat ꝯsi.xvij.vbi plus dicit nō valere statutū epi quo cauet vt per quatuor testes singulares qs probet vsurarius,cū hoc sit contra ius qd eps statuere nō pt iuxta no.i.c.sup his.de maio.⁊ obe.⁊.xxv. q.ij.c.institutionis.⁊.c.agit.plene per Io.an.in.c.fi.de offic.archi.hāc opinionē in terminis nostris post multa tz dñs Ant.de but . repro- bata opiniōe Iac.bu.in.c.cū oporteat.de accu.vbi inter cetera ad ꝓ- positū dicit ꝙ qñqz dat diuersitas in causis dictorū que habēt se ad ꝓbandū vt totius partes diuidue ⁊ testes nō probent.vnde si vnus testis dicit scio ꝙ ꝑscripsit:quia vidi eum possidere nō ꝓbat quando se habēt partes indiuidue eiusdē totius indiuidue ⁊ probāt vt si vo- lo probare missam.⁊ induco duo testes quorū vnꝰ dicit se audiuisse epistolā alter euangelium.⁊ de hoc est gl.no.in.c.nihilominus.iiij.q. ix.idē fm eum si partes sunt diuidue,qlibet tñ refert ad totū.vt si vo lo ꝓbare decimā:vnus dicit ꝙ vidit me percipere decimam frumen- ti,alius decimam hordei:vel si volo ꝓbare iurisdictionē per vnuz te- stem exercuisse certum actū iurisdictionalē per alium probo exercitiū alterius actus:⁊ sic seruat exempla Inn.in.d.c.qualiter ⁊ qñ.Si aūt cause se nō habent vt partes inferētes vt totū:sed vt cause multipli- cātes idem totū in specie ⁊ nō probāt fm eum exēplū.Si volo proba re aliquem sanctum:nō enim sufficit ꝙ aliqui deponant de vno mira culo:⁊ alij de alio:vt no.dicit Archi.in.c.nouit.xxv.q.v.qd est cōtra illud dictum Iac.but.per qd infert in terminis nostris qd si vnꝰ de- ponit titium vsurarium:alter quia mutuauit caio:testes non probāt illū vsurarium.Et aduertendū q2 p exemplū sentit hoc ꝓcedere etiā si testes nō deponerēt de proprio facto . secꝰ si dicit volo probare ali- quem famosum vsurariū,⁊ vnus dicit se audiuisse ab aljs quā alter quia ad famā ꝓbādā nō obstat hec diuersitas iuxta notata p Inn. in.d.c.qualiter.⁊.c.cū oporteat.⁊ p Bar.in.l.de minore.§.tormēta.ff. de questio.hāc eandē sniam qd in casu nostro testes singulares nō ꝓ bāt videtur velle gl.singularis in.d.c.nihilominus.iij.q.ix.que vide- tur dare regulā ꝙ nunꝙ testes singulares probāt etiam si inducūtur ad probādum quid vniuersale seu totū nisi quādo factū esset succes- siuum ⁊ indiuiduum ⁊ testes deponāt super rebus indiuiduis totius exemplum in probatione misse si vnꝰ deponit de epistola ⁊ reliqui de euangelio.Secus si deponūt super diuiduis.vt si vnus dicit de euan gelio:⁊ alter de vesperis:vel si probare volo solutionē decime vnꝰ di- cit frumentū solutū,⁊ alius fabam:⁊ sic illa gl.que dicit de probatio- ne iurisdictionis vel decime aperte sentit qd non probāt quem vsura rium,cum deponunt super actibꝰ diuiduis:nec factū est indiuiduum nec successiuum.hoc idē videt aperte sentire Pe.⁊ Cy.post eum.in.l. ij.C.que sit lon.cōsue.vbi dicunt ꝙ ad probandum cōsuetudinem, ⁊ sic quid vniuersale seu totum nō sufficit testes deponere super diuer- sis actibus ex qbus inducitur cōsuetudo nisi sint cōtestes qui simul viderūt illos actus,qd satis in simili videtur approbare Arch.in.d. c.nimirum.Hanc eandē sniam videt probare Inno.in.c.licet ex qua dam.de testi.Nam licet ibi primo colligit argu.ꝙ si volo probare me vluz iurisdictione vel seruitute aliqua ⁊ vnus dicit de vno actu,alius de alio qd probāt:tñ postea immediate dicit tutius se credere dicēdū ꝙ quilibet testis ab eisdem duobus ⁊ eodem tpe adiuit al's in suis di ctis erunt singulares.falsum eñi allegant.s.de elec.cum dilecti.⁊ dicit de hoc notari in.d.c.qualiter ⁊ qñ.Et sic Inn.stat in vltima opiniōe ꝙ in probādo aliquo toto ⁊ successiue habēte partes diuiduas testes singulares non probant:licet quidam ⁊ male allegant Inn.pro cō- traria snia.Et aduertendum q2 per illum dictum declaratur dictum suum in.d.c.qualiter ⁊ qñ.Et sic Inno.stat in vltima opi.Nam In- no.ibi non dicit simpliciter prout quidam male allegant ꝙ in probā- da iurisditione vel solutione decime sufficiāt testes singulariter depo nentes de diuersis actibus.imo primo posuit illud dictū ⁊ immedia- te posuit cōtrariā opinionem dicendo ꝙ alij contra eū dicunt asseren tes ꝙ vbicūqz aliqd teneretur probare nisi testes de loco tpe ꝑsonis ⁊ aljs oībꝰ cōcordēt nō habent ꝓ pluribꝰ testibꝰ allegat dictū.c.nihilo minꝰ.vt oīno sint in suis testimonijs singulares.allegat dictū.c.cū di lecti.vnde tenēt illi vt ipse refert ꝙ etiā in ꝓbando famā testes debēt cōcordare vt dicāt tali die audiuimꝰ talem rumorē vel infamiā ⁊ tali loco ⁊ a talibus personis.hic Inno.aliter impugnat illā vltimā opi. ⁊ Io.an.ibi simpl'r trāsit recitādo quasi ad ꝯtextū.Sed p dicta i.d.c. lz.videat Inno.approbare hāc vltimā opinionē tanꝙ tutiorē.⁊ pro eo facit vrgens rō quam.j.subijciā.Spe.etiam in duobus locis no.in gl.Inn.in.d.c.qualiter referēdo singul'r opiniones ꝯrias.vt.s.dixi ⁊ nullā approbet.vt ptz in titu.de testi.§.iam de interrogatorijs.versi. itē de tpe.⁊ in ti.de inquisi.§.nūc verū ꝙ si negauerit.quinimo recitat ibi opin.Uincē.in.c.illud de prescr.q̄ dicit ꝙ si vnus testis deponit de fama in vna parte ciuitatis.⁊ alius de alia parte nō est fama suff.ciē- ter ꝓbata:q2 testes sunt singulares.Hāc opinionem videt ꝓbare gl. ord.in.c.lz ex quadā.que dicit ꝙ in ꝓbanda cōsanguinitate nō suffi- cit ꝙ aliqui deponūt de vno latere ⁊ alij de alio.Et sic lōge fortiꝰ nō vult sufficere si qsqz testis esset singularis in dicto suo.Et hec sufficiāt respectu autoritatū.¶ Nūc ꝓbo inducēdo iura.Et primo faciūt mul ta iura generaliter loquēdo nō distinguēdo inter actū successiuū ⁊ in- ter momētaneū dicūt testes singulares nō ꝓbare.vt in.d.c.nihilomi- nus.⁊ tam literis.de testi.⁊.c.cū dilecti.de elec.⁊.c.bone.el.j.de ele.ver. lz.cū sim.nec reperit aliqs tex.q ꝓbat ꝯriā opinionē.Sz fuit nuda in- terpretatio quorundā q sepe destruūt tex.per suas opiniones capita- neas.⁊ contra eos facit singulariter illud.c.cū dilecti.Nā ibi canonici volebāt ꝓbare ꝙ nō cōsenserant in illū electū a cōpromissarijs ⁊ qsqz deponebat ꝙ nō cōsenserat nec per hoc inferebat multiplicitas actꝰ ⁊ tñ papa ibi dicit ꝙ nō probāt:q2 sunt singulares cū qlibet deponat de suo cōsensu.qd aperte est contra mentem gl.in.d.l.ob carmen.§.j. ¶ Ad idē dictū.c.bone.vbi canonici volebāt probare ꝙ nō fuerunt citati:nec valet si quisqz dicat se nō fuisse citatū.⁊ tñ venīūt ad ꝓbā- dum illā vniuersalē positionem ꝙ capitulum nō fuerat citatum.nec capitulū cōstituitur nisi ex singulis oībus ignorātibꝰ.arg.eoꝝ q̄ not. 3 glo.in capitulo.de conces.prebē.lib.vj.¶ † Probo postremo p ratio- nem inefficacē omni re super qua testes deponant:semper testes sunt singulares respectu sensus p quez actus percipitur.Nā si tu ⁊ ego vi dimus titium ꝑcutere sempronium tu ꝑcepisti per sensum tuū.⁊ ego p meū.nec tuus sensus est meꝰ,nec ecōtra.Ad hoc qd no. Bart.in.l. ij.ff.quēadmodū.test.aper.vū hoc respectu cū exigit ꝙ sint cōtestes.s. respectu obiecti sup quo deponūt oportet ꝙ sint ꝯtestes si eodē tem- pore se ꝑsentauerūt sensibus ipsorum testium vnde appropinquatio ad sensum eodē tēpore facta facit eos esse cōtestes,⁊ hinc patet cuili- bet subtiliter hāc rem cōsiderāti.Quare autē exigit ꝙ in hoc sint cō- testes.⁊ sic ꝙ in eodem tempore simul ꝑceperint,certe nō alia ratiōe. q2 vni testi nō creditur in preiudicium alterius vt i iuribꝰ vulgaribꝰ. Sed qui simul in oībus cōcordent hz locū illa regula iuris diuini et humani.In ore duorū vel trium testiū stat oē verbū in.d.c. lz vniuer sis.⁊.ij.q.iiij.in pn.hec aūt ratio locum habet etiā qñ agit de ꝓbādo al quid in gñe si testes deponunt super diuersos actꝰ. ¶ Quomodo enim pōt cōcludi in casu nostro titium fuisse vsurarium nisi credatur cuilibet testi de p se deponenti sup vno ꝯctu.Et sic oportet necessario dicere tenēdo cōtrariā opinionem.ꝙ vni testi credat qd est cōtra iura superius allegata.Et si diceres si articulus est gñalis ꝙ fuit vsurariꝰ ⁊ testes deponūt sup ista vniuersali positione in qua vident oēs ꝯcor dare:⁊ ego rñdeo ꝙ non sunt cōcordes in redditione cause. vnde de- bēt etiam cōtestes in actu particulari per quē moueñt ad deponēdū: super vniuersali.Nā ipsi non percipiūt per sensum illum vsurariū.sed tantū illos actus particulares super quibus deponūt.de his ꝟo q̄ in presentia gesta sunt testibus deponere permissum est.vt in.c.testes.iij. q.ix.⁊.l.testiū.C.eo.⁊ in actu prescriptionis p sensum reqrit qd testes simul fuerint,vt in.d.c.nihilominꝰ.vt dicamꝰ.vt ꝙ regulariter testes nō ꝓbant nisi simul i eodē tpe id viderint sup quo deponūt nisi factū sit successiuū ⁊ indiuiduū ⁊ deponāt super partibꝰ indiuiduis totius exemplū in probatione misse:vel quādo per foramen immediate vnꝰ post alium viderunt testes aliquos adulterāter.vt ibi not.per Cy.in

d.l.testium.nec est aliquis textus qui dicat cõtrarium.nõ obstat.l.quidam.C.de here.quã quidam allegãt:quia nihil probat nec etiam gl. in.d.l.ob carmen.iure probatur: nec eam simpliciter approbãt doct. in.d.l.⁊ ipsemet bar.refert in.d.l.ob carmẽ.⁊ in terminis nostris sunt plures autoritates cõtrarie: vt patet ex precedentibus.Et hec sufficiant ⁊c. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidã dominus Antonius frater cuiusdam mulieris.s.domine petre vidue spõte ⁊ ex certa scientia certam dotem cõstituit dicte sorori sue ad secũdas nuptias transeũti ad cautelam ⁊ securitatem secũdi mariti recipientis dotem a dicto domino Antonio.pater dicte mulieris promisit dicto marito per solẽnem stipulationem sub certa pena eum ⁊ suos heredes ɔseruare indẽnes ab omni petitiõe lite ⁊ ɔtrouersia q̃ moueri possit seu moueret̃ qñcũq; p filios primi matrimonij seu eorũ noie tam occasione dotis q̃ generaliter oim bonorum q̃ ptinere possent ad filios primi matrimonij seu eoꝝ noie tã occasiõe dotis q̃ occasione dicte dñe petre matris.Cõtingit dictã mulierẽ pcedere relictis filijs primi ⁊ secundi matrimonij.demũ decessit fili⁹ scdi.matrimonij.⁊ lis inchoat̃ ɔ̃ maritũ scdm p filios primi matrimonij occasiõe matris eorũ dicẽtes se debere succedere pariter vna cũ filio scdi matrimonij. ¶ Querit̃ an secundus marit⁹ tenet̃ dictis filijs primi matrimonij reddere partẽ dotiũ scdm qd ciuitatis statutũ disponit.Nũquid dictus maritus habeat regressum seu habere possit cõtra patrẽ dicte mulieris occasione stipulatiõis premisse maxime cũ ipse pater spõte iurauerit omnia predicta ⁊ singula firma ⁊ rata perpetuo habere ⁊ tenere in nullo contra facere vel venire per se vel alium de iure vel de facto in iudicio vel extra aliqua ratione ingenio iure modo vel causa.

¶ Consilium.xliij.

1 Nomẽ litis cõprehendit oẽm actionẽ tã in rem q̃ in personam.
2 Fieri dicitur posse quod fit de iure.
3 Uerbum bonorum comprehendit in se actiones.
4 Mens contrahentium in contractibus magis spectatur q̃ verba.

Christi eiusq; pijssime matris postulato suffragio.Uidet̃ pmo dicto scdo viro nullũ ius i pscripto casu ɔpetere ɔ̃ patrẽ dicte dñe petre.pmisit enim dictum virum ⁊ heredes cõseruare indẽnes ab omni petitione ⁊c.⁊ sic vt essent sine dãno.sed damnum proprie est diminutio patrimonij:vt.l.iij.§.de dam.infec.Sed in casu nostro nõ diminuit̃ matrimoniũ dicti secundi viri cũ iure competat filijs primi matrimonij successio.s.in bonis maternis pro rata:vt.l.cũ alij.C.de secũ.nup.Ergo nõ cõmittit̃ dicta stipulatio qd enim iuris fit penã non mereretur.l.gracch⁹.C.de adul.⁊.xxij.q.iiij.q peccat.⁊ nemini iniuriã facit qui vtit̃ iure suo.l.j.§.deniq;.ff.de aqua plu.arcẽ. ¶ Preterea dicta stipulatio ex alio capite ifringit̃.q2.s.nõ potuit pmittere factũ alienũ.vt.l.stipulatio ista in prin.ff.de vb.ob.⁊ insti.de inuti.stip.§.si qs alienũ.Sed dict⁹ pater pmisit factũ filioꝝ primi matrimonij ergo nõ valuit stipulatio.sed his nõ ob.ɔ̃iã sniaꝫ arbitror pualere.moueor primo per text. quasi expssum hũc casum decidentẽ iuncta gl.in.d.l.stipulatio ista.§.sed qten⁹.⁊.§.hi q.Et ibi habet̃ q si stipulor mihi habere licere certã rem sub certa pena cõmittit̃ stipulatio siue de iure siue de facto mihi illa res euincatur q2 vt dicit ibi tex.habere nõ licet si aliqd ei diminuerat ex iure qd habuit ita in proposito non põt iste secũdus marit⁹ dici indẽnis si pars dotis auferat̃ sibi aut filio suo qñcũq; p filiũ primi matrimonij de iure auferat̃ ⁊ per hoc facit qd habetur in.d.l.stipulatio ista.§.quesitũ vbi expsse dicit̃ q etiã circa rem alienã valet ista stipulatio habere licere dummodo subijciatur pena sicut in casu nostro. Fingamus enim q titius donat mihi rem alienã ⁊ pmittit me cõseruare indẽnẽ ab omni lite ⁊ cõtrouersia ⁊c.qs dubitat qñcũq; mihi iure euincat̃ obligat̃ mihi titius ad interesse iuxta ea que habentur ⁊ notant̃ in.l.i.C.de euict.⁊.l.aristo.ff.de dona.vnde licet hoc pactum nõ valeat in piudiciũ filij primi matrimonij.l.si vnus.ff.de pactis.q2 res inter alios acta.l.j.C.de transac.⁊.c.inter dilectos de fide instr.tñ preiudicat ipsi patri promittenti de indẽnitate vel saltẽ committatur pena in stipulatiõe apposita:vt.d.§.quesitũ.⁊.§.j. ¶ Scdo principaliter faciunt verba predicte stipulatiõis multũ generalia eo qd fuit promissa indẽnitas ab omni petitione litis ⁊ cõtrouersia que moueri possit seu mouetur ⁊c.vnde põdera pmo illa generalia verba:ab oi petitione ⁊ controuersia tam de iure q̃ de facto.Nã q omne dicit nihil excludit:vt in.c.solite de ma.⁊ obe.⁊.xix.di.c.romanorũ.⁊ bene facit.c.raynaldus.de test.vbi pena apposita ex cõuentione cõmittitur: lʒ iure conueniatur. ¶ Tertio facit illud verbũ lite ⁊c. 1 †Nam nomen litis cõprehendit omnem actionẽ tam in rem q̃ in personã:vt.l.litis nomẽ.ff.de.vb.sig.actio aũt est ius insti.de acti.i prin.Promisit ergo per hoc verbũ istum virum seruare indẽnẽ ab omni actione iuris mouenda ɔ̃ eum per filios primi matrimonij siue in rem siue in personã. ¶ Item põdera illa verba que moueri possent seu mouerent ⁊c.Nã ista verba mouerẽtur sonant in factum.illa vero que moueri possunt sonãt in ius qd patet per verbũ possent. ¶ 2 †Illud enim dicitur fieri posse qd iure fit:vt in.c.faciat.xxij.q.ij.⁊.l.filius.ff.de cõdi.insti.preter ergo illa verba voluit eum seruare indẽnẽ siue de iure siue de facto filij primi matrimonij agerent cõtra eum. ¶ Tertio principaliter hec snia probari videt̃ per illã clausulã generalem adiectaꝫ in stipulatiõe vꝫ.Et generaliter occasione omniũ bonorum que pertinere possent ad filios primi matrimonij occasiõe dicte dñe petre ⁊c.Unde primo põdero verba omniũ bonorum. 3 †Nam verbũ bonorũ est valde generale comprehendẽs in se etiam actiones.vt.l.bonorũ.ff.de ver.si.Itẽ põdera illa verba que pertinere possent ⁊c.Nõ enim dicunt̃ posse pertinere nisi de iure pertinerent.qd denotat illud verbũ possent p supradicta.Et sic clarissime infertur q etiã respectu petitionis iuridice voluit illum indẽnem cõseruare.Preterea faciunt illa verba generalia q̃ sequunt̃.vꝫ occasione dicte dñe petre ⁊c.negari enim non põt qn occasiõe matris eorũ petant partem dotium.d.l.cũ alijs.C.de secun. nup.ergo locus est stipulatiõi. ¶ Quarto magnũ argumẽtũ prestat pdictis forma iuramenti dicti promissoris in eo qd iurauit nõ venire cõtra dictam promissionẽ de iure vel de facto aliqua rõne ingenio iure modo vel causa ⁊c.Per que verba satis possumus arguere ad pcedẽtia q voluit se obligare de indẽnitate respectu petitiõis filioꝝ primi matrimonij siue de iure siue de facto.Nã verba generalia pcedẽtia declarant̃ per sequentia.in.l.si seruus pluriũ.ff.d leg.i.⁊.l.qui filiab⁹. ⁊.l.si cui dulcia.ff.d vi.tri.⁊ oleo lega.⁊ in.c.sede.de rescri. ¶ Quinto principaliter induco totalem rationẽ. 4 †In ɔ̃tibus magis spectatur mens cõtrahentiũ q̃ verba:vt.l.in conductionibus.ff.de cõdi.⁊ demõ.que quidẽ mens elicitur ex cõiecturis.ita vt euidens dicat̃ mens dico p coniecturas cõstat.vt notabiliter innuit tex.in.l.licet.ff.de le.j. Sed si diligenter ɔ̃hentium mentes cõiecturare velimus ob nullam aliã causam fuit dicta cautio seu pmissio facta nisi vt dos assignata secũdo marito integre remaneret apud filios secũdi matrimonij.Naꝫ propter filios primi matrimonij qui succedunt pariter cũ filijs secũdi in dote:vt.d.l.cũ alijs.Raro vidue reperirent maritum cũ eadẽ dote. cum doteꝫ integram non valeant remittere in filios secũdi matrimonij hinc est q pmissio ista facta solũ respectu filioꝝ primi matrimonij circa dotem assignatam a fratre qui videt̃ eoipso q nõ stipulatur dotẽ sibi reddi.l.vnica.§.in extraneis.C.de rei vxo.act.nullam eñ actionem poterant filij mouere in vita matris.sed tantum in morte. cum in vita parentũ nullam legitimã petitioneꝫ habeant filij.l.i.§.si.ff.de col.bo.Bar.in auf.ingressi.C.de sac.san.eccl.⁊.l.j.§.i.nec castrẽse.ff.d col.bo.Cautiõ ergo fuit respectu petitionis quam iure facere poterãt post mortẽ matris tam de iure cõmuni q̃ de rigore statuti.Et q hoc sit veruꝫ vltra predicta patet.Nã si tantũ voluisset maritus prospicere ⁊ non de iure recepisse promissionẽ generaliter respectu cuiuscunq; qui mouet sibi questionẽ.ʒ hic restringit se ad filios pmi matrimonij qd nõ põt dici ob aliud nisi q2 de iure poterant succedere vna cũ filijs secũdi matrimonij.Et ad predicta multũ facit:q2 nõ solum promisit seruare maritũ indẽnẽ:sed etiã suos heredes.Ex quo infertur q etiaꝫ finita causa dotis durabat dicta promissio de indẽnitate seruãda.vñ tacite videtur fuisse actum vt dos integra remaneret apud filios scdi matrimonij:⁊ q tacite agitur habet̃ pro expresso.l.cum quid.ff.si cer. pe.Etiã hunc intellectũ multũ adiuuat illud verbũ qñcunq; positũ in illa promissione.per qd verbũ infertur q etiã a petitiõe fienda post mortẽ dicte domine petre debebat Antonius seruari indẽnis maxime cõiũctis illis verbis occasiõe dicte domine petre.Facit ad pdicta in arg.l.que dotis causa.cum materia sua.ff.sol.ma.Ex his omnib⁹ concludo stãtibus predictis terminis dictũ secundũ maritum habere regressum contra dictum patrem promissorem pro ea parte quam habebat restituere filijs primi matrimonij.ita q in hoc ⁊ in alijs loc⁹ est dicte stipulatiõi.Et per predicta satis patet respõsum ad cõtraria superius formata.Nam satis diminueretur patrimoniuꝫ istius viri. cum ex pacto tota dos deberet remanere apud eum:euincitur ab eis pars. ¶ Nec obstat q promisit factũ alienum quia apposita fuit pena quo casu valet stipulatio.vt in dictis iuribus:tamẽ q2 melius potius pmisit proprium factum q̃ alienum.s.de assumẽdo in se litem ⁊ seruare indemnem.Et hec sufficiant ⁊c. Nicolaus abbas.

¶ Consilium.xliiij.

1 Mulier est ita subdita marito vt presumatur accersita ab ipso.
2 Renuntiatio simplex extraiudicialis an preiudicet.
3 Arbiter debet diligenter litem discutere.
4 Statutum deuians a iure cõmuni debet restringi qñtum fieri potest.

In presenti qstione duo sunt dubia principalia.Primum nũquid dictum laudũ fuerit nullum.Secũdum presupposita nullitatẽ vtrũ debeat cõtra exequutionis petitionem huius nullitatis exceptio admitti.Nõ obstãte dicto statuto quo omnino nullitatis exceptio ⁊ defensio videtur inhibita.Et circa vtrunq; multum conclusiue procedam cum materia per primum cõsulentem satis sit librata.videtur enim mihi qd dictum laudum sit ipso iure nullum duplici ex capite ex parte mulieris ⁊ in.ta via ex parte mariti.In fauore mulieris pmo facit autẽ. si qua

si qua mulier.C.ad velleia.Nam ẜm intellectū quem ibi ponit Odof.
qualitercūq; maritus ⁊ vxor in eodem instrumento contrahūt:vxor
nō obligatur ipso iure nisi pecunia probetur versa in vtilitatem ipsi⁹
mulieris.vt ibi dicitur in fine.Ratio qr semper in dubio videtur mu-
1 lier adhibita vt intercederet ꝓ marito.† Est enim mulier ita subdita
2 marito vt presumat̃ accersita ab ipso marito.¶ Nec ob.† ꝙ ipsa mu
lier diceret se renuntiasse tertia ratione procedēte etiā quia renūtiatio
simplex extraiudicialis nō preiudicat ipsi mulieri:vt no.Bar.in.l.ge-
neraliter.C.eo.tit.tum qr in casu illius auc̃.non valet renūtiatio etiaꝫ
si snīa fieret.vt ibi leg.⁊ no.⁊ est speciale in casu illius auc̃.quādo vere
vel presumptiue intercedat in eodē instrumento pro marito.Et facit
in fauorē vtriusq;:scꝫ vxoris ⁊ mariti:qr dicti arbitratores non diffi-
nierunt totā qōnē:⁊ sic nō vident̃ snīam dixisse:vt est tex.in.l.dicere.
⁊.l.nō distinguemus.§.quesitū.ff.de arbi.debet eñ arbiter ita pronū-
tiare vt a tota lite discedat̃:aliter nō valet snīa:vt'in iuribus prealle.
Et est bona gl.in.d.l.licere.Nec obst.si dicatur cōpromissum fuisse in
cōsules artis lane tam pñtes ꝙ̄ futuros:quia debet intelligi ꝙ si pre-
sentes nō diffinirēt in termino possent successores arbitrari:non autē
debuit intelligi:vt pro parte diffinirēt contra in.l.hoc iudicio.cuꝫ ibi
no.ff.fa.herē.⁊ per Inno.in.c.cum inter.de re iudi.vel vt snīam incer
tam ꝓferrent cōtra.ij.q.vj.§.diffinitiua.⁊ per Inn.in.c.cum venera-
bilis.de excep.in ver.autem.Non enim valet snīa que non est certa ꝑ
se vel relationē ad actū:vt ibi no.Inn.⁊ plenius per Io.an.in addi.
Spe.in ti.de sen.pla.§.qualiter.versi.sed pone iudex.Et videt̃ proba
3 ri in.l.iiij.C.de sen.q̄ sine cert.quāti.¶ † Debet eñ arbiter diligenter
litē discutere ⁊ totalē finē ꝯtrouersie imponere.vt.l.si de meis.§.rece-
pisse.ff.de arb.Ex quibus omnib⁹ satis patet quid dicendū in primo
dubio.¶ Circa scōm qđ videtur magis dubitabile vtrū non obstāte
statuto debeat admitti hec nullitatis exceptio:multuꝫ facit theorica
Bar.in.l.j.ff.qđ vi aut clā.vbi inter cetera dicit qđ si statutū remouet
oēm exceptionē ⁊ defensionē nō est aliquod remediū nisi vt pars sol-
uat ⁊ postea repetat si habet iustam cām excipiēdi ⁊ vetante statuto
nō fuit admissa nisi velit excipere remouēdo illā qualitatē super qua
statutū se fundat:vt puta si dicit cōtra instrumētū publicū nulla ad-
mittatur exceptio seu defensio possum excipere ꝙ instrumētū non est
publicū:vel si dicit ꝯtra laudū arbitroꝝ nulla admittat̃ exceptio pos-
sunt excipere ꝙ illi non fuerūt arbitri.vt in hoc casu ꝓprie loquit̃ gl.
in cle.vnica de seque.que dicit qđ si aduersus snīam non pōt opponi
exceptio possim opponere de effectu iurisditionis.ratio est quia si non
habebat iurisditionē nō pōt appellari snīa.de re iudi.cle.pastoralis.⁊
no.in.l.ij.C.cōia vtriusq; iud.⁊ sic per hāc exceptionē detrahit̃ quali
tas super qua fundat̃ iuris dispositio.¶ Sed in casu nostro hoc nō
pōt dici cū illi fuerint arbitratores: nec per hanc nullitatis exceptio-
nem desinit esse laudū arbitratorū.⁊ optime vr̃ qđ si in dispositione
tollunt̃ exceptiones ꝑ expssum nō possunt opponi etiā si sint rationa
biles.Sed his nō obstantibus ꝯriū arbitror dicendum in casu nostro
duplici ex capite.primo qr remotis generaliter exceptionibus non vi
det̃ remota exceptio notorie legitima ex quo de notorijs qualis'i sta-
tuto nulla fit mētio.ꝓbat̃ optime in simili in.d.cle.pastoralis.de app.
iūcto.c.ex cōquestione.in gl.sua.de rest.spo.dr enim in.c.pastoralis qđ
per clausulā appellatione remota remouet̃ omnis appellatio que a
iure expsse nō indulget̃ ⁊ tñ si notorie grauat̃:lꝫ expsse ille casus a iu-
re nō sit determinat⁹ admittat̃ appellatio:vt in.d.c.ex cōquestiōe.cū
gl.Et hoc cōiter tenēt ibi doc.Ad idem facit.c.inter cetera de re iudi.
⁊ qđ no.in cle.pastoralis.prealle.in gl.in ver.non habebat.Hoc idem
scđo probo per ipsius theoricā in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.et
l.nō dubiū.C.de legi.vbi dicit ꝙ legitima causa est restringendi statu
tum gñaliter loquēs quādo aliqs indebite dānum pateret̃.l.adigere.
§.quāuis.ff.de iurepatro.vel qñ aliqs iniuste ad lucrū admittit̃.vt in
l.vt gradatim.ff.de mu.⁊ hono.facit.c.abbate.de ꝟ.sig.vel si in casu
restrictionis cessat rō que mouit statuentē.vt in.d.§.quāuis.facit ad
p̄dicta.c.cū dilectus.de cōsue.⁊.l.ij.C.de noxa.Sed in casu nostro ne-
dū altera istarū rationū:sed militāt oēs.Nā si nō admittitur hec nul-
litatis exceptio isti marit⁹ ⁊ vxor indebite sentirēt dānum:⁊ isti credi
tores iniustū cōsequerentur lucrū:vt patet ex seq.¶ Itē dicta noto-
rietate exceptionis cessat ratio generalis statuti.nulla enim ratio po-
tuit mouere statuentem ad remouēdas exceptiones:nisi qr timet̃ de
malitia ⁊ fraude opponentiū querentiū dilatare iudiciū.arg.optimū
in.d.c.ex parte.Sed hec ratio cessat quādo exceptio est notoria.argu.
viij.dist.manifesta.Nec ob.si dicatur ꝙ nulla rō est in statuto expssa
qr licitū est cōiecturare rationem que potuit legis mouere latorē ⁊c.⁊
ẜm illam cōiecturā licet restringere vel ampliare statutū:vt not.Cy.⁊
alij in.d.l.non dubiū.facit quod no.gl.j.dist.cōsuetudo.¶ Item sta-
tutū deuians a iure communi debet restringi quātū fieri potest vt mi-
nus ꝙ̄ possit ledat ius cōmune:vt no.probat̃ in.d.c.cū dilectus.⁊.d.
l.ij.C.de nox.Et qđ hec exceptio sit notoria patet:qr clare colligit̃ ex
actis id tamen ex actis patet potest dici notorium:vt est tex.in.c.cum
olim.de ver.sig.Et notant dñi de Rota deci.ccccxxxix.⁊ no.Innoc.
in.c.ex insinuatione.de appel.Secūdo capite etiā debent admitti: qr
statutum remouet exceptiones cōtra laudū arbitrorū:sed nō pōt dici
laudū ex quo ꝯtrouersia nō deciditur:sed fit remissio ab alio.vt ꝓba-
tur in.d.l.dico ergo qđ hec exceptio remouet qualitatē sup qua statu
tū se fundat ⁊ ꝑ cōsequēs debet admitti.vt.d.l.j.⁊ qđ ibi no.ꝙ vi aut
clam.⁊ per glam.d.l.vna.de sequestra.Et hec sufficiant.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus.Quidaꝫ dñs Bartholo-

meus olim eps Massan⁹ quoddā fortilitiū iuris epalis sui cū domi-
bus ⁊ alijs pertinentijs ad dictū fortilitium titulo locatiōis ad.ix.an
nos tunc proxime futuros sub annua pensione.cxxv.florenorū qbus
dam solenniter concessit:hoc specifice inter cetera solenniter actio iter
dictas ptes videlicet vt ꝯductores ipsi teneāt̃ durāte dicto locatio-
nis tpe dictū fortilitiū ⁊ domus ipsius eorū ꝓprijs sumptibus in eo
in quo erat statu vel meliore cōseruare ⁊ finito dicto tpe locatiōis pre
fato epatui restituere.Cōtigit ꝙ ipsorū cōductorū incuria vel negli-
gentia vel inaduertentia dom⁹ dicti fortilitij in parte passe sunt rui-
nā:intātū ꝙ epatus dānificatus extitit fere in.cc.florenis.deniq; fini
to tempore dicte locatiōis:eps Massanus antedictus ad cōductarū
nimiam instantiā libere ab omni obligatiōe absoluit gratis ⁊ libera-
uit.quo episcopo vita functo successor in episcopatu petit dānū resti-
tui allegādo dictā liberationē esse nullam.Queritur quid iuris:⁊ qa
casus non videtur magnā cōtinere dubietatem breuiter procedam.

¶ Consilium.xlv.

1 ☞ Prelatus potest donare modica de rebus ecclesie.
2 Episcopus habet nudam rerum episcopatus dispensationem.

CHristi eiusq; matris p̄sidio

humiliter inuocato.Satis videt̃ mihi clarissime dictā libe
rationem non valuisse in preiudiciū epatus.Nā remittere
gratis:idē est qđ donare.l.quinetiā.ff.de calū.⁊.c.veniēs.el.j.iūcta gl.
de testi.Sed eps nō pt donare iura ⁊ reditus ecclesie sue sine causa lé
gitima ꝙ si fieret talis donatio reuocat̃,vt ꝓbat̃ in.c.si quos.⁊ in.c.
de seruis.xij.q.ij.⁊ in.c.fraternitatē.de don.vbi dicit qđ eps rex eccle-
siasticarū est ꝓcurator ⁊ nō dñs:ideo cōditionē eccl'ie meliorare pōt.
deteriorē aūt facere nō debet:vt ibi dicit tex.¶ Secūdo ad idem fa-
1 cit.c.ceterū.de dona.vbi habet̃ † ꝙ p̄latus potest modica de reb⁹ eccle
sie donare si hoc hꝫ cōsuetudo quasi magnā donationē facere nō pos
sit:etiā si ꝯsuetudo hoc habeat qa cōsuetudo multū dānosa ecclesijs
nō valet.vt in.c.j.de ꝯsuetu.Sꝫ in casu nostro pōderato dāno ⁊ redi-
tibus ipsius epatus:satis videt̃ donatio immēsa maxime cū ex ea re
maneat eccl'ia ruinosa ⁊ sine spē refectiōis:igit̃ dicta liberatio nō va-
2 luit.¶ Tertio ꝓbari vr̃ per.c.eps.in quibus patet † ꝙ eps habet nu-
dā rerū epatus dispēsationē:nec potest de reb⁹ mobilib⁹ aut immobi
libus seu reditibus disponere ad libitum sed ẜm deuꝫ si aliter facit in
currit dānationē.ad idē.j.q.iij.c.peruenit.¶ Quarto ꝓbatur per lo-
cū a speciali.in.c.episcopus.⁊.c.bone.xij.q.ij.⁊ in.c.apostolice.de do-
nationi.in quib⁹ iuribus ex speciali priuilegio ꝯcedit̃ epo:vt edifican
do monasteriū de nouo vel ecclesia magnificādo pro sepulturis suis
possit dare centesimam vel quinquasimā reditūum ecclesie sue: cum
hac tamē limitatiōe vt ecclesie sue ex hoc graue dānum non infligat:
vnde si ex hoc graue damnum infligat non valet de iure etiā in istis
casib⁹ priuilegiatis:ibi.Sed in casu nostro non solū sumus extra di-
ctos casus spāles.sed etiā damnū ex illa gratuita liberatiōe illarū est
ecclesie habita ꝯsideratiōe ad tenuitatē redituū dicti epatus ⁊ ad dā
nū illatū dicto fortilitio seu ipsi⁹ domibus.¶ Quito facit ꝙ qñcūq;
qs hēat liberā administrationē nō tñ ꝯsequit̃ ptātē donādi vl' pactū
gratuitū faciēdi:vt in.l.cōtra iuris.ff.de pac.⁊.l.filius.ff.de dona.⁊.l.
p̄ses.C.de trāsac.⁊.c.fraternitatē.de dona.lꝫ ergo eps dicat̃ i rebus
episcopatus hēre liberā administrationē:vt in.c.cū nobis.i fi.de elec.
nō tñ potuit in preiudiciū ecclesie liberationē gratis facere vt in iuri-
bus p̄alle.Et ad hoc optime facit qđ no.Host.⁊ Ioā.an.i.c.j.de po-
stu.vbi dicunt qđ de mero iure nō licet prelato renūtiare gratis exce-
ptioni vtili ecclesie competēti.vt.s̄.de pac.l.contra iuris.C.de trāsac.
l.preses.Ad idem.C.đ pact.l.pactū curatoris.⁊.ff.pro empt.qs fun
dum.§.si tutor.cū simi.in quibus patet ꝙ tutor vel curator vel admi
nistrator ciuitatis ⁊ similes:quantūcūq; habentes liberam admini-
strationem non possunt remittere gratis ius pupilli seu minoris vel
ciuitatis clarum ⁊ indubitatū.Nec obst.si tu diceres prelatū maxime
episcopū habere maiorē administrationē ꝙ̄ predicti habeant: vt pa-
tet ex glos.bo.v.q.iij.c.fi.⁊ per Innocē.in.c.veniens:de rescrip.Nam
fateor hoc verum nō tamen ita maiorē vt possit ad libituꝫ donare vl'
iura ecclesie remittere cuꝫ graui damno sui episcopatus:vt prabatur
in iuribus superius allegatis.⁊ per Inno.in.d.c.veniens.⁊.c.accedē
tibus.Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Consilium.xlvj.

1 ☞ Maritus ⁊ vxor possunt facere noua pacta ab his que gesta sunt
super primaria dote pro augmento dotis.
2 Mulier nō potest augeri dotem nisi maritus pari incremēto augeat
dationem propter nuptias.
3 Mulier habēs bona si nub.t videt̃ tacite oīa bona sua dare in dotēꝫ.

Omnipotentis dei postulato suffragio. Tria mihi ostensa dubia elicio. ¶ Primum an stante statuto ꝙ maritus lucretur dimidiã dotiũ debeat Nicolaꝰ Ioãnis martini de terra Anglarij superuiuẽs quondã dñe Angele vxori sue lucrari dimidiã cẽtum ꝗnquaginta florenoꝝ quos in augmẽtũ dotis dicte dñe Angele ꝯfessus fuit se recepisse a ser Leonardo petri genitore dicte dñe Angele. ¶ Secũdum dubiũ nũquid dictus Nicolaus lucret̃ medietatẽ quarũdã possessionũ dicte domie Angele quas dicit sibi fuisse in dotem assignatas: quarũ administrationẽ habuit dictus Nicolaus ĩ vita dicte domine Angele cũ tñ nõ possit exp̃sse ꝓbari per instrumentũ vel testes dictas possessiões fuisse datas in dotẽ. imo filius dicte dñe Angele ex alio matrimonio succedẽs dicte sue matri ab intestato asserit illa fuisse bona paraphernalia eius matris. ¶ Tertiũ dubiũ cuꝫ dictus Nicolaus emerit a dicto Leonardo quedã bona pro se ⁊ dicta dña Angela eius vxore: ⁊ eorũ heredibꝰ debeat Antoniꝰ dominici laudi de Anglario filiꝰ dicte dñe Angele ex alio viro succedere dicte matri sue ĩ medietate illoꝝ bonorũ p̃dicto modo. ¶ Et ꝓcedatur in his dubijs conclusiue ex quo per arbitros cõiter a partibꝰ assumptos petit̃ cõsiliũ super partibus eoꝝ assumẽdis. ¶ Circa primũ dico † ꝙ in augmẽto dotis possunt maritꝰ ⁊ vxor facere noua pacta ab his que gesta fuerũt sup primaria dote vt est tex. in. l. si ꝯstãte. C. de do. añ nup. ⁊ si nihil de nouo actũ fuit statur priorib' pactis ⁊ cõuentiõibus: ita ꝙ statuta ⁊ ꝯuẽta super dote habent locũ super augmẽto dotis cum augmentũ sit pars dotis vna ⁊ eadem res non debet diuerso iure cẽseri. pro hoc bo. text. in. c. cognouimus. xij. q. ij. ⁊ hanc sñiam in terminis nostris tenet gloss. ⁊ Cy. i. d. l. si cõstante. ⁊ videt̃ tex. exp̃ssus in. l. inter socerum. §. cuꝫ inter. in fi. ff. de pac. dota. Itaqꝫ ꝯcludo ꝙ si valuisset illa augmẽtatio dotis lucraret̃ dictꝰ Nicolaus dimidiũ illiꝰ augmẽti ex quo noua pacta nõ intercesserunt. Sed dicas ꝙ nõ valet illa augmẽtatio dotis: q2 lꝫ de iure potuisset vtrobiqꝫ vel alteri eorũ augmẽtare dotem vel donationem propter nuptias. vt in. d. l. si cõstante. tñ hodie de iure autentico † nõ potest mulier augere dotẽ nisi maritus par incremento augeat donationem ꝓpter nuptias ne mulier decipiat̃: vt est text. in auf. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. ⁊ ĩ corpore vnde sumitur latiꝰ ꝯtinet̃ in auf. de equa. dot. §. ij. ¶ Concludo ergo circa primũ ꝙ si dictꝰ Nicolaus pariter augmẽtauit donationẽ ꝓpter nuptias lucrat̃ dimidiaꝫ augmenti sicut dimidiã dotis. Sed si ipse non dedit incremẽtũ nil lucrabitur de augmẽto: quia nõ valuit in p̃iudiciũ mulieris. ¶ Venio ad secundũ dubiũ in quo breuiter dico dictũ Nicolaum lucrari dimidiam partẽ illarũ possessionũ: quia alia assignatione dotis non apparente presumendũ est illas possessiones fuisse sibi in dotẽ assignatas probo multipliciter. Primo † quia si mulier habẽs bona nubit videt̃ tacite omnia sua bona dare in dotẽ: vt no. gl. in. l. mulier bona. ff. de iure dotiũ. Sequitur Bar. ⁊ clarius ⁊ latius in. l. si ꝯstãte. ff. sol. mat. ¶ Item cũ pater dicte dñe Angele ex postfacto cõfitetur dotẽ vt. s̃. dictũ est ergo prius cõstituit sibi dotẽ: quia non potuit esse augmẽtũ dotis sine dote arg. in. c. cum marthe. de cele. missa. ⁊ c. ad dissoluẽdũ. de despõ. impu. ⁊ l. decem. ff. de ver. obli. debemꝰ ergo in dubio p̃sumere illa bona fuisse data in dotẽ, tuꝫ quia maritꝰ habuit illoꝝ administrationẽ. tũ quia fuerũt data primo marito vt colligit̃ ex testamento illius: ⁊ pater non debet diminuere dotẽ filie trãseũtis ad secũdas nuptias: vt in auf. sꝫ q̃uis. C. de rei vxo. act. vñ presumi debet ꝙ illa bona si dederit in dotẽ: q2 ex quo quis de iure tenet̃ ad factũ ⁊ illud reperitur factũ p̃sumit̃ gestũ ab eo qui ad hoc de iure tenebat̃. vt in. l. ij. C. de ali. pupil. p̃stan. ⁊ in. l. cũ seruũ. ff. de ꝟb. obli. ⁊ qd no. Bar. ⁊ hoc de scdo. ¶ Circa tertiũ ⁊ vltimũ dico dictũ Antoniũ si vult succedere in medietate illorũ bonorũ emptoꝝ ꝑ dictũ Nicolaũ modo predicto debere conferre dicto Nicolao medietatẽ pretij: quia in dubio ex quo solus Nicolaꝰ tunc pro se ⁊ vxore ⁊ eorũ heredibꝰ p̃sumit̃ emisse de suis pecunijs ꝓprijs ⁊ gessisse in hoc negotiuꝫ vxoris ⁊ heredũ. Si ergo vxor vel heredes volũt ratificare dictã emptionem dñt soluere medietatẽ: hoc videt̃ ꝓbari in. l. iij. C. ꝓ soc. ⁊ exp̃sse hoc ibi tenet bar. ⁊ idem sentit in. l. si patruus. C. cõia vtriusqꝫ iudic. ⁊ in. l. que dotis. ff. solu. ma. facit. l. si ego. l. penul. ff. de neg. gest. Non eñ debet p̃sumi donatio: vt in iuribꝰ p̃dictis. nec etiam valuisset inter maritũ ⁊ vxorẽ cõstante matrimonio. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. per totũ. ⁊ in. c. fi. eo. tit. ¶ Ex instrumẽtis autem nõ apparet qd vxor de suo soluerit partẽ pretij. ⁊ hoc de tertio. ¶ Ex omnibꝰ p̃dictis dico ꝙ partes arbitrorũ sunt in hoc casu vt ꝓnuntiẽt dictũ Nicolaũ non debere lucrari aliqd de augmẽto dotis: nisi (vt dixi) ꝓbaretur ꝙ ipse pariter augmẽtauerit donationem ꝓpter nuptias. Item ꝙ debeat lucrari partẽ illaruꝫ possessionũ tanꝙ̃ dotaliũ Insup ꝙ dictꝰ Antoniꝰ debeat soluere medietatẽ pretij eoꝝ bonorũ emptorũ, si vult habere medietatẽ eorũ ratificãdo emptionẽ factã ꝑ dictũ Nicolaũ. Et hec sufficiãt. Nico. abb.

Casus consilij sequentis.

Nicolaus dñi Spinelli de Pico lominibus ex omni sui parte sensatus noiatus ⁊ clericꝰ ⁊ imbuxulatꝰ extitit ad officiũ priorũ. ꝓcedẽte ꝟo tpe casu vtroqꝫ lumine ꝑuatꝰ est ⁊ hoc sensu carẽs tp̃e extractionis ad certã potestariã repertꝰ extitit quẽ qd̃ magistratũ acceptauit. Sed a nõnullis obtẽtũ extitit eũ ad hunc magistratum inhabilem ratiõe defectus. Queritur quid iuris.

¶ Consilium. xlvij.

1 Cecꝰ ꝓhibetur aspirare ad nouũ magistratũ: ceptũ tñ retinere põt.
2 Cecus potest succedere patri baroni vel habenti aliam iurisdictionem: licet de nouo talis dignitas ei conferri non possit.
3 Electio si fit per ciues ad munera que quis necessario subit ex ea sola acquiritur ius absenti ⁊ ignoranti etiam inuito.
4 Nominatꝰ ad aliquod officiũ debet statiꝫ appellare: alias recusare nõ potest.

Christi eiusqꝫ matris p̃sidio humiliter inuocato. Videt̃ primo dictũ Nicolaũ fore ĩhabilẽ ⁊ sic nõ admittẽdũ ad dictã potestariã: ꝑ tex. exp̃ssuꝫ in l. j. §. casuꝫ. ff. de postu. vbi post multa ꝯcludit̃ † ꝙ ad nouũ magistratũ cecꝰ aspirare ꝓhibet̃: retinere aũt iã ceptũ põt: sꝫ p̃dictꝰ Nicolaꝰ non ceperat dictã potestariã añ cecitatẽ administrare: ergo ad illã reputãdus est inhabilis. ¶ Ad idẽ scdo facit gl. i. l. cecꝰ. ff. de iudi. q̃ dicit illã l. itelligẽdã qñ añ erat iudex ꝙ cecꝰ tũc nõ ꝓhibet̃ iudicis officio fungi: secꝰ si añ erat: vt in casu nr̃o. Nã ꝑ solã electionẽ nõ cõsequit̃ qs dignitatẽ: sed reqrit̃ acceptatio ⁊ ingestio: vt ꝓbari videt̃ in. l. pupillus. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ l. ex eo. ff. de mili. test. ⁊ vtrobiqꝫ ꝑ Bar. maxime in. d. l. eo. videtur glo. in. l. priuatorũ. C. de iurisdi. oĩm iud. q̃ dicit per solã electionẽ ꝯsequi ius dignitatis: lꝫ nõ administrationẽ. ¶ Tertio facit. c. nulli. de elec. li. vj. vbi ptꝫ ꝙ post electionẽ possũt etiã electores opponere defectũ emergẽtẽ: ⁊ sic nõ sufficit habilitas tp̃e electiõis nisi etiã adsit tp̃e ꝯfirmatiõis seu acceptiõis. ¶ Sꝫ his nõ obstãtibꝰ ꝯ̃riũ puto de iure ꝓcedere. Moueor principalr̃ ꝑ tex. in. d. l. j. §. casuꝫ. de postulã. vbi text. dicit ad nouũ magistratũ aspirare ꝓhibere: que ꝟba si bene põderent̃ apte ꝓbãt dictũ Nicolaũ esse habilẽ. p̃mo eñ dicit ad nouũ ⁊c. Sꝫ nõ põt dici nouꝰ magistratꝰ cũ iãdudũ añ cecitatẽ fuerit electꝰ ⁊ imbuxulatꝰ. arg. ĩ. c. cõsuluit. de iudi. ¶ Itẽ põderãdũ est verbũ aspirare qd apte intẽdit hũc defectũ repellere cum inquit initio deputatiõis: sed ĩ casu nr̃o nõ põt dici ꝙ cecus aspirauerit ad hũc magistratũ cũ iã fuerat denũciatꝰ tp̃e quo erat vndiqꝫ senatꝰ. ¶ Scdo ad idẽ facit qd no. Bar. in. l. cecus. p̃all'. vbi dicit † ꝙ cecꝰ põt succedere p̃ri baroni vel habẽti aliã iurisdictionẽ: lꝫ de nouo talis dignitas ei cõferri non possit. quasi satis est ꝙ fuerit habilis tp̃e quo habuit speꝫ succedẽdi: vñ supueniẽs cecitas nõ priuat eũ illa spe. ar. tñ est ꝙ filiꝰ viuẽte patre ñ hꝫ administrationẽ in bonis patris: nec aliqd ius petẽdi legitimã sed solũ spem: vt in. l. j. §. impuberẽ. ff. de col. bo. No. Bar. in. l. j. §. nec castrẽse. ⁊ auf. ingressi. C. de sa. sanc. ecc. facit qd leg. ⁊ no. i. §. sꝫ sui. isti. de here. q̃li. ⁊ differ. Vñ supueniẽs cecitas nõ solũ priuat de administratiõe iã habita: sed nec spe acqsita cecitatẽ. Sꝫ in casu nr̃o per electionẽ ⁊ imbuxulationẽ fuit dicto Nicolao acqsitũ fortiꝰ ius quã nuda spes: q2 ꝑ electionẽ acqrit̃ ius dignitatis: lꝫ nõ exercitiũ. vt dicit gl. no. in. d. l. priuatorũ. lꝫ male rep̃hẽdat̃ per Bar. i. d. l. ex eo. nã opi. illiꝰ gl. tꝫ gl. no. in decreto. lxiij. di. quãto. ⁊ doc. i. c. trãsmissaꝫ. de elec. ⁊ maxime hoc est idubitatũ ĩ casu q̃ post electionẽ nõ reqrit̃ alia ꝯfirmatio sicut ĩ casu nr̃o q̊ casu cessat obiectio Bar. vt ip̃emet voluit i. l. absẽti. ff. de dona. vbi saluat gl. quã male deprehẽdit i. d. l. ex e. ¶ Nã in ipso electo dicit i. l. absenti. vbi † electio fit ꝑ ciues ad munera q̃ qs necessario subit ex ea sola acqrit̃ ius absenti ⁊ ignorãti etiã iuito. vt. l. illd. cũ l. seq. ff. de tu. ⁊ cur. da. ab his. lꝫ ñ acqrat̃ administrãdi ius nisi postꝙ̃ sibi decernat̃ ad illd officiũ. ar. in. l. fi. C. arbi. tu. nec eo inuito põt aliꝰ ad illud officiũ deputari. C. qñ hab. tu. ꝑ totũ. fm eũ i. d. l. absenti. Cũ ergo hoc officiũ sit hmõi nec reqrit̃ alia ꝯfirmatio statiꝫ fuit dicto Nicolao ius acqsitũ. s. tp̃e electiõis ⁊ deputatiõis. ergo cecitas nõ hꝫ ꝑuare iure iã q̃sito: cũ nõ possit dici nouꝰ magistratꝰ: vt i. d. §. casuꝫ. ⁊. d. l. cecꝰ. ad idẽ etiã. c. cũ ꝑcussio. vij. q. j. de cle. egro. c. j. vbi dr̃ ꝙ supueniẽs inhabilitas nõ dꝫ priuare iure iã q̃sito etiã de dignitatibꝰ eccl'iasticis ne addat̃ afflictis afflictio: ⁊ sine culpa sua si qs priuet̃ iure suo ꝯ̃. c. satis ꝑuersuꝫ. vij. dist. cũ sit potiꝰ cecis miserẽdũ: ⁊ eis de nouo subueniẽdũ. vt i. c. lꝫ. de cẽsi. ¶ Preterea facit tex. in. l. q ad scribatũ. ⁊ l. hi q ad ciuilia. C. de ap. vbi dr̃ † ꝙ noiatꝰ ad aliqd officiũ dꝫ statim appellare al's illud recusare nõ põt q̃si illico acqrit̃ sibi ius vt ampliꝰ ꝓuocare ñ possit ergo nec supueniẽtẽ cecitatẽ ꝑuari. ⁊ de hoc est tex. i. d. l. cecꝰ. vbi simplr̃ dr̃ ꝙ cecꝰ iudicãdi officio fungit̃. Nec ob. ẽt si dicat̃ qd cũ iudex habeat ꝑ se ferre sñiaꝫ in scriptis. vt. l. j. ⁊ fi. C. de sen. ex peri. reci. ⁊ c. fi. de re iud. li. vj. Cecus aũt legere nõ põt ergo ⁊c. q2 lꝫ ꝑ se ferre non põt poterit tñ ꝑ suũ vicariũ ferre. nã ptãs est de maioribꝰ magistratibus q p̃nt ꝑ aliũ sñiam ferre: vt no. glo. ⁊ Bar. i. d. l. fi. Et dicit bar. in ceco. i d. l. cecus. nã ⁊ illiterati assumunt̃ ad hec officia q ꝑ alios ferãt sñiaꝫ. vt. l. certi. C. de iudi. Itẽ hoc operat̃ necessitas supueniẽtis rõne cuius multa ꝑmittunt̃ al's ꝓhibita. vt declaro ego ꝑ totũ. ⁊ l. si lõgiꝰ. ff. de iudi. Nõ obstãt alia ꝯ̃ria supiꝰ formata. satis eñ patet rñsuꝫ ꝑ p̃dicta. procedũt eñ qñ ius adhuc nõ erat acqsitũ tempore cecitatis superuenientis: sed hic plenũ ius erat acquisitũ. Sed solũ defuit exercitiũ cuꝫ

in casu nostro requiratur confirmatio nec acceptatio nec ingressio:sꝫ etiam nolenti ius est acquisitum cum hoc sit munus publicū qđ ne cessario tenetur electus subire:vt.s.dixi.Et hec sufficiant.¶ Cōcludo ergo dictum Nicolaum a dicto officio potestarie licet nūc reperiatur cecus non esse priuādū ex quo tempore electiōis ⁊ imbuxulatiōis hunc defectū nō patiebatur.Laus deo.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus talis est.Quidam Frācis

cus Tucij habens sororem carnalē nomine Lenā pmisit per scripturam priuatā dare in spōsam cuidā Joāni.Et ad hoc cōuenerūt die v.Aprilis.Mccccxxv.deinde die.v.Maij sequētis ad maiorē validitatē rei pmisse Leonardus ⁊ Joannes auūculi dicte Lene p istrumentum publicū promiserunt dicto Joāni sub quadā obligatiōe se facturos ⁊ curaturos qđ dicta Lena cōtraheret matrimoniū p vba de p̄senti cū dicto Joanne eādē obligationē de ꝯhēdo matrimonio cū dicta Lena recipiētes ab eo:quibus peractis Frācisᷓ frater dicte Lene volēs incipere pmissionē de cōtrahendo matrimonio cū dicta Lena p eā factā dicto Joanni impletā in duobus banchis dari fecit dicto Joanni p parte dotiū futurarū certā quātitatē pecunie.postq̄ dictus Joannes qdā iocalia ſm regiōis cōsuetudinē misit dicte Lene tanq̄ spōse sue que omnia illa recepit vt sponsa dicti Joannis ad quā sepissime dictꝰ tanq̄ ad spōsaꝫ accessit tā in domo prīs dicte Lene q̄ i qbusdam alijs locis i qbus dicta Lena tanq̄ spōsa iuitabat. demū p partes p̄dictas sepissime dies ad cōtrahēdū matrimoniū de p̄senti statuta fuit.sed p dictū Joannē semp defuit qui fictas ⁊ simulatas occasiōes allegās sp ꝯtrahere distulit turpiter adamādo quandā muliercula quā loco cōcubine nō modico tpe tenuit:⁊ adhuc hodie detinere dicit.Ex quibꝰ omnibus dicta Lena puocata vidēs se ita a dicto Joanne sperni cum in spōsam se recusat habere:⁊ cū alio mr̄imoniū cōtrahere ⁊ discedere dicto Joāne nūc reluctante ⁊ dicēte se paratū ad cōtrahendū matrimoniū cū dictā Lenā.Nūc ꝯtigit i iure de pluribus dubitare.Et prīo nūqd inter dicta Lena ⁊ dictū Joannē fuerūt spōsalia de futuro ꝯtracta:cū dicta Lena i dictū Joānē nūq̄ expresse ꝯsenserit.Secūdo p̄supposito sponsaliorꝫ vīculo an dicta Lena valeat licite a dicto sponsaliorū ꝯtractu recedere ⁊ alij mr̄imonialiter coniūgi.Tertio nūquid dicte pecūie quantitas soluta p parte dotiū per dictū Franciscū possit repeti a dicto Joanne ex q̄ dicta Lena cū eo matrimoniū ꝯhere recusat.Quarto an dicti Leonardꝰ ⁊ Joānes auūculi dicte Lene ⁊ Franciscus frater carnalis eiusdē remaneant in aliquo vigore dictaꝝ promissionū dicto Joāni obligati cū nō remaneat p eo quominus matrimoniū sequatur inter eū ⁊ dictam Lenam:sed per ipsam Lenam dūtaxat ⁊c.Queritur qđ iuris?

¶ Consilium.xlviij.

1 ☞ Spes matrimonij violari non debet.

Christi eiusqꝫ matris p̄sidio

humiliter inuocato.Attingā qđlibet dubioꝝ ordine ante scripto.Et p̄mū sup primo dicendū supfluitate cōtempta hic inter dictos Joannē ⁊ dictā Lenā spōsalia de futuro fuisse ꝯtracta quāq̄ enim nec frater vel auūculus:īmmo nec parētes valeāt mulierem obligare inuitā seu insciā ad matrimoniū ꝯhendū:sed requiritur necessario ipsius mulieris ꝯsensus libere.vt probat.c.vno.in fi.de despō.impu.lib.vj.⁊.xxx.q.ij.c.vbi nō est cōsensus.⁊ no.in.c.j.de despō. impu.facit.c.si annū.de iud.li.vj.tamē si cōsanguinei pmittūt nomine mulieris absentis ⁊ ea postmodū certificata exp̄sse vl' tacite ꝯsensit puta recipiendo iocalia:vt spōsa vel spōsus tāq̄ spōsus vertit ad domum ipsius mulieris satis ꝯualescūt dicta spōsalia vt ⁊ nūc.⁊ aperte pbari videt in.c.literas.iuncta gl.de despō.impu.⁊ expressius in.c.j. de matrimo.ꝯcto contra interdi.eccle.in gl.in ver.tanq̄ in viris.in fi. ⁊ clarissime tenet Jo.and.in.d.c.vnico.de despō.impu.lib.vj.sup glo. in nouel.sua.dicēs qđ inter parētes ⁊ alios ꝯsanguineos hec est differētia.q2 ex cōtractu parentū obligant filij si sunt p̄sentes ⁊ nō ꝯdicentes:vn̄ sola p̄sentia habetur pro ꝯsensu.⁊ sic proprie loquit text.in.d. c.vna.sed in aliorū cōsanguineorū ꝯctu nō sufficit sola p̄sentia:sed requirit qđ mulier certificata de spōsalibus per eos ꝯctis tacite per modos añ dictos vel similes cōsentiāt:vt in iuribꝰ preal.Et facit qđ no. in.c.sicut.de spōsa.solum eñ cōsensus sufficit ad spōsalia vel mr̄imoniū cōtrahendū.xxvij.q.ij.sufficiat.⁊ de spōsa.cū locū.nec refert qualitercūqꝫ habetur dūmodo de eo cōstet:iuxta no.in.c.tue.⁊.c.cū apud. de spon.cū enim satis per ea que in narratione sunt dicta sicut apparet de cōsensu dicte domine Lene volētis ratificari spōsalia per fratrē carnalē ⁊ auūculos fcā.dicā nō spōsalia de futuro inter dictos Joānem ⁊ Lenā fuisse contracta.¶ Venio igit ad secundū an saltē possit dicta dña Lena impune recedere a dictis spōsalibꝰ Joāne sponso inuito ⁊ reluctāte?Et videt primo qđ nō:per tex.apertū in.c.p̄terea. ⁊.c.requisiuit.⁊.c.ex literis.cū multis simi.de spōsa.in quibus iuribus patet dictā Lenā posse per iudicē ecclesiasticū cōpelli ad matrimoniū de p̄senti ꝯhēdū.Nec ob.si dicat dictū Joānē multo tpe ex culpa sua distulisse perfectionē dicti matrimonij per hoc eñ nō est dicta Lena liberata a cōtractu sponsaliorū:debuit eñ ad minus expectare dictū Joannē per bienniū.quo elapso libere potuisset alteri se copulare cū sine fraude hoc facere non potest.vt exp̄sse probatur in.l.ij.C.de spōsa.⁊ ibi plene p Cy.īmmo nō dicit ibi q̄ p lapsum biēnij culpa spōsi ex toto dissoluāt spōsalia.sꝫ q̄ si mulier alteri nupsit videt sine fraude q2 voto suo tanto tēpore a viro eludi nō est passa:sed in casu nr̄o ante lapsum biēnij voluit dictus Joānes cū dicta Lena ꝯhere nec p eum remansit:sed per dictā Lenam:imo vt dicit possit attētari q̄ et elapso biēnio tenet cū illa ꝯhere si re integra vult spōsus pficere matrimoniū:cū cessat tūc modus.d.l.ij.nec ex lapsu dicti temporis potest iustā excusationē assumere cū alio ꝯhendi.facit in arg.l.mācipiorum. ff.de opt.leg.Nec ob.si dicatur sepe diē fuisse statutū ad matrimoniū contrahendū:⁊ per dictū Joannē defuisse:vnde videret dictā Lenā a promissione liberatā.vt in.c.sicut.de spō.no.Jo.and.in.c.de illis.e. ti.Nā certe tex.ille.⁊ Jo.an.loquūt qū a pricipio obligatꝰ fuit respectu ad certā diē.Sed in casu nostro sponsalia a principio fuerūt pure cōtracta:lꝫ postea de die simpliciter ꝯhēdi mr̄imoniū cōuenerūt:per hanc eñ cōuētionē nō restrinxerūt obligationē prius pure cōtract.i. vt satis colligit ex tex.d.l.ij.in fin.dum ponderat vota mulieris sepē p spōsum elusa fuisse.⁊ hoc aperte innuit tex.in.d.c.sicut.dū regrit p̄fixionem termini tpe cōtractus spōsaliorū.facit ad p̄dicta.l.celsus.ff. de arbi.⁊.c.cū dilecti.de do.⁊ ꝯtu.¶ Sed his non obstātibus ex alio capite dico dictā dñaꝫ Lenā nullo modo obligatā ad ꝯtrahēdū mr̄imoniū cū dicto Joāne:sed libere eam posse a dictis spōsalibꝰ recedere ⁊ cū quo viro maluerit matrimoniū ꝯhere:per text.apertū cui respondere non potest.in.c.quēadmodū.de iureiu.vbi d2 qđ etiā si spōsalia fuerūt iurata tamen si alter ex sponsis postmodū nō cōtinuit et ꝯtra legē despōsationis cōtinuauit nō tenet alter ad matrimoniū pficiendū:quia ex hac causa pōt dimitti iam ductus:ideo fortiꝰ ducēdus:quia vt ibi dicit tex.turpiꝰ eijcitur q̄ non admittitur ⁊c.¶ Nec obstat iuramentū q2 intelligit cōditio si alter cōtra legē despōsatiōis nō peccauerit:vel nisi quid aliud prius acciderit:puta alter cōiugum efficeret leprosus:vel nasū pderet:vel aliqd simile:vt ibi d2.† Sicut enim nō licet violare libidinose matrimoniū ita nec spem matrimonij.vt.l.si vxor.§.diuus.ff.de adul.⁊ de iniu.apud labeonē.§.spōsum. Et no.in.d.c.quēadmodū.in gl.in ver.nō admittere.Sed in casu nostro p̄supponit dictū Joānē post cōtractū spōsaliorū adamasse turpiter quādā muliercula ⁊ eam tēpore nō modico vt cōcubinā tenuisse: ⁊ dictā spōsaꝫ suā elusisse varijs vicibꝰ differēdo ꝯctū:ergo legitime ⁊ impune potest ab illis sponsalibus etiam si fuisset iurata dicta dña Lena resilire:⁊ cū q̊ viro maluerit ꝯtrahere.Nec ob.si dicat.d.c.quēadmodū.loqui in sponsa fornicante nō añt i masculo:quia dico eandē esse in hoc rationē in spōso fornicāte.vt aperte probatur in.c.apostolus.xxxij.q.vij.facit quod leg.⁊ no.i.c.j.vt li.non cōte.Quātū eñ ad ista nō iudicant ad imparia.d diuor.gaudemꝰ.⁊.xxxij.qō.vj.facit quod leg.⁊ no.l.c.j.ij.in.iiij.⁊ fi.⁊ hoc quo ad secūdū dubiū.¶ Circa tertiū nunqd pecunia tradita causa dotis possit repeti a dicto Joanne dicta Lena repudiāte cū eo matrimoniū dicta causa cōtrahere: dico certū esse qđ sic:quia fuit tradita in hac causa:scꝫ matrimonij cōtrahendi qua non sequuta repeti pōt.vt in.l.si mulier.⁊.l.si extraneꝰ cum.l.seq.⁊.l.quod seruus.ff.d condi.cau.da.⁊.l.si ego.⁊.l.licet.§.quoties.cum simi.de iure dot.in quibus iuribꝰ cōmuniter dicit q̄ si mulier siue alius p muliere aliquid dedit futuro marito causa dotis potest illud nuptijs non sequutis repeti.⁊ apertissime in casu nostro tꝫ Bar.in.d.l.quod seruus.vbi dicit non eē necesse q̄ mulier priꝰ alteri nubat.sed satis est q̄ renūtiauerit sponsalibus ad hoc vt possit fieri repetitio,⁊ hoc satis innuit finis illius.l.q̄ seruius.Sed refero nūc ad dubium per quē debet fieri hec repetitio an per dictū Frāciscum fratrem dicte Lene qui pecuniam exoluit:an per dictam Lenā cuiꝰ intuitu solutū fuit.Et in hoc dico considerandū qđ aut dictus Franciscus exoluit de suo:⁊ tunc habet ipse actionē nomine proprio:quia licet frater vel alius quilibet qui nō habet mulierem in potestate dādo dotem videtur illam donare mulieri nisi stipulatus fuit illam dotem sibi reddi.vt i.l.vna.§.accedit.⁊.§.extraneum.C.de rei vxo.ac.tamen hoc verum sequutis nuptijs:sed eis nō sequutis habet ipse soluens repetitionēꝫ tanq̄ causa nō obsequuta.vt in.l.si ego.⁊.l.licet.§. quoties.ff.de iure dotiū.⁊ in.l.si extraneus.preall.ſm vnam lect.quā expresse ibi probat Bar.aut dictus Franciscus soluit de bonis mulieris ⁊ tunc ipsa domina Lena si hoc approbauerit saltē tacite poterit repetere.ar.in.l.qui se debere.ff.de cōdi.cau.da.⁊.l.pe.ff.de neg.ge. vbi bonus tex.⁊ videt probare qđ etiā si mulier ignorauit tñ poterit nunc habēdo ratum factū fratris pecuniā repetere.Sed dubiū est nū quid Franciscꝰ videtur exoluisse d suo animo donādi an vero de bonis mulieris in quo dico q̄ in dubio presumēdum est d bonis mulieris:secus autem si nō administrasset:vt no.glo.⁊ Bar.in.l.fina.C.de dot.promiss.facit quod legitur ⁊ notatur i.l.nesenniꝰ.ff.de neg.gestis.⁊.l.alimenta.C.eo.titu.vbi i simili per Bar.⁊ maxime hoc pcedit habito respectu ad statutū huiꝰ ciuitatis Senēsis quo cauet vt mulier dotata per fratrem nō habeat regressum cōtra bona paterna vnde videtur dictus Frāciscus voluisse se exoluere ab hoc onere nō

autem suo tradere.arg.eorū que leg.z no.in.l.ij.C.de ali.pub.ꝓstā. et melius in.l.si cū dotē.§.si pater.ff.solu.ma.Ex quibꝰ omnibus cōcludo ꝙ z ipsa dña poterit repetere approbādo solutionē factam ꝑ fratrem vel ipse Frāciscus repetere ea nō approbāte cū non cognoscat in hoc habere ratū factū fratris.ad hoc bñ facit qđ leg.z not.l.d.l.q se debere.iuncta glo.in ver.nomē te.de cōdi.cau.data.z hec de tertio. ¶Descēdo ad quartū z vltimū an scz dictꝰ Leonardꝰ z Frāciscus z Joānes in aliquo remaneāt dicto Joāni ex dicta ꝓmissiōe obligati:z breuiter dico ꝙ non:tamē quia ipse ɔctꝰ sponsaliorū inter ipsos cōtrahentes habebāt cōditionē tacitā:videlz si aliter non peccaret cōtra legem spōsaliorū,vt.d.c.quemadmodū.de iureiur.z si qua dixi latiꝰ ita ꝙ altero peccāte alter sit ab omni obligatiōe absolutꝰ z ibi fortius hoc idē dicēdū in his qui ꝓmiserūt accessorie de inducēdo illam dñam Leenā per cōtractū cū stipulatio accessoria assumat sibi materiā illiꝰ cui accedit vt in.l.si eū.§.que iniuriaꝝ.z qđ ibi no.ff.si qs cau. sicut in simili dicit ꝙ relicta ab istituto videnẜ repetita a substituto.l.licet.ff.de leg.j.z.l.non iustam.C.ad trebel.preterea nō videẜ venire cōtra ꝓmissionē etiā iuratam qui ex iusta causa deserit.vt.l.q iurato. ff.qui satisda.co.z xxij.q.ij.ne quis.z.c.beatus.¶Sz p̄dicta causa libidinis cum aliena muliere prestāt facultatē resiliendi ab obligatiōe conturbādi matrimoniū.vt.d.c.quemadmodū.z.c.apostolꝰ.xxxij. q.vij.ergo nō videntur p̄dicti venisse contra obligationē.maxime quia ex quo dictꝰ Joānes sua culpa dedit causam huic repudio:videẜ tamen ꝓmissores adimpleuisse eorum ꝓmissionem ex quo per dictū Joannem defecit quominꝰ matrimoniū effectū habuisset.ar.in.l.iure ciuili.l.iustianus.ff.de cōdi.z demō.z in reg.imputari ei nō debet.de regu.iur.lib.vj.Preterea alia cōsideratione nō obligāẜ predicti ad aliquā penā ꝓmissam quia cū matrimoniū debeat esse liberū non valet obligatio penalis iter ipsos spōsos aut eorū parētes.vt.c.gemma.de spon.z.l.titia.ff.de ver.obli.Et idē in cōiunctis ꝑsonis qñ verisimiliter nō incurreret penā puella vel masculꝰ induceretẜ ad cōtrahēdū:qr videẜ eadē ratio q̄ est in parētibꝰ.arg.i.l.heres meꝰ.in fi.ff.d cōdi.idē. idem tenet Jo.an.in.d.c.gēma.in fi.z Bart.l.titia.in prin.Et qcqd sit tñ in nostro certissimū est dictū Joannē nil posse petere cū ipse culpa sua p̄buerit causam huic repudio.ar.c.fi.de iniu.z dā.dato.Et hec sufficiant.Laus deo. Nico.Abb.

¶Casus consilij sequentis.

Facti cōtingentia talis est. Qui-

dam massitarius domunculā quādā per publicū instrumētū a quodā compatre suo.xxv.florenos pretio emit pure z absolute:ac dictus vēditor dedit emptori potestatē ingrediēdi possessionē ad libitū iterī cōstituit se p̄cario a dicto emptore possidere:deniqz vēditione ꝑfecta eadē die z hora ductus vēditor dictā domū ab eodē emptor duorum florenorū pretio cōduxit locationis titulo pacto adiecto vt dictā domū cōductor locatiōis tp̄e durāte suis expēsis reficeret.moriẜ postea emptor.z in testamēto iter cetera titulo legati disposuit ꝙ si dictꝰ vēditor per totū mēsez tūc currentē daret suis heredibꝰ florenos. xxxv. quos ꝓ pretio dicte domus exposuit ꝙ dareẜ sibi dicta domꝰ,z ꝙ nihil dare z soluere teneaẜ ꝓ temporibus retētis occasione pēsiōis domus intra quē mēsem distulit vēditor ɔditionē adimplere.quinimo ipse vel sui heredes soluerūt octo florenos nomine pēsiōis heredibus dicti emptoris:dicētes illū ɔctuz fuisse pignoratitiū z in fraudē vsurarum sub nomine emptionis ɔfectū:z in effectu opponunt quatuor ad huius fraudis z simulationis ꝓbationes.Primo ꝙ stati post vēditionē vēditor cōduxit domū z remāsit i possessione illius.Secundo ꝙ fuit vēdita pro modico pretio.Tertio dicunt hoc p̄sumendū ex pacti illius adiectiōe vt refectio domus ꝑtineret ad cōductorē.Quarto quia domus p̄dicta nunq̄ fuit allibrata in bonis emptoris iuxta statuta z cōsuetudines illius ciuitatis.sed remāsit in libro ipsius vēditoris z ꝓ illa semꝑ onera subyt.Postremo adduciẜ volūtas dicti testatoris qui videẜ sibi conscientiā voluisse de p̄dictis facere legādo mō predicto.Queritur omnibus discussis quid iuris zc.

¶Consilium.xlix.

1 Modicitas pretij dat magnū argumentū simulationis ɔctus.
2 Refectio lz de iure ciuili immineat locatori tñ ex speciali pacto potest pertinere ad conductorem.

Omnipotentis dei inuocato

suffragio.Videẜ primo ex p̄dictis simulationē satis ꝓbare ex quo eñ venditor possideat presumiẜ simulatio.vt i.l.sicut.§.superuacuū.z qđ ibi no.ff.qb.mo.pig.vel hypo.sol.vt dicit ibi Bar.qđ nō excludiẜ simulatiōis p̄sumptio:lz vēditor ɔstituat se emptoris nomine possidere.Requiriẜ enim actualis z corporalis pz eū. 1 Item †scđo modicitas pretij magnū argumentū simulatiōis,vt in c.ad nostrā.de emp.z vendi.facit qđ no.glo.in.c.cōquestꝰ. de vsuris. ¶Tertio facit adiectio illiꝰ pcti vt refectio ꝑtineat ad locatorē:hoc enim est de natura locatiōis cū refectio pertineat ad ipsuz locatorem. vt.l.si merces.ff.loca.ideo talia pacta īducūt p̄sumptionē fraudis:vt in.d.c.ad nostram.z qđ ibi no.¶Quarto facit p̄sumptio illiꝰ oblationis z dispositionis testatoris.¶Sed his nō obstātibꝰ puto qđ ex predictis duntaxat nō debeat iudicari p̄dictꝰ ɔctus esse simulatus. Moueor primo ex forma ipsius vēditionis q̄ in nulla sui parte apparet vitiosa.stādū enim est forme cōtractus donec cōtrariū probet.vt in.c.in ciuitate.de vsur.z.c.cū Joannes.de fide instr.de p̄scrip.ad audientiam.z.l.cū precibus.de proba.¶Examinemꝰ autē an p̄dicte cōiecture sufficiant.Primo enim nō obstat ꝙ venditor in eodē istrumento domū conduxerit.hoc eñ nō est a iure improbatū imo exp̄sse permissuz.vt in.l.quedā mulier.ff.de rei vēdi.vbi tex.z Bar.imo vult ibi text.ꝙ per huiusmodi actū locationis trāsferatur possessio in locatorem:z sic talis actus nō solum improbaẜ,imo intātū approbaẜ vt transferatur per eū possessio in aliū:nō ergo inducit p̄sumptionis simulationē:qr quod lege permittente fit vitio caret.l.gracchus.C.de adul.z.xxiij.q.iiij.c.qui peccat.¶Ad secundū circa modicitatē p̄tij respōde qđ illa obligatio nō est vera vt mihi oretenus fuit expositū: Hinc est qđ dicta domus postmodū fuit vēdita pro eodem preto.z si qua fuit re ipsa deceptio in pretio fuit valde modica de qua nō ē curandum.l.in cause.§.in pretio. ff.de mino.z.l.ij.C.de rescin.vēdi.et.c. 2 cū dilecti.z.c.penul.de emp.z vend.¶†Non ob.tertiū qđ licet de iure cōmuni refectio immineat ipsi locatori tñ ex spāli pacto pōt pertinere ad conductorē,hoc enim nō est contra naturā ipsius cōtractus sed preter vnde tale pactū non est a iure improbatū:imo approbatū. l.qui insulam.§.fin.ff.loca.valent enim pacta p̄ter naturam cōtractꝰ apposita.vt in.c.vno.de cōmo.z.c.bona fides.de deposi.z.l.j.ff.eo.ti. Hinc dicit regula iuris qđ cōtractus ex conuentione legē accipere dignoscūtur.z in reg.contractꝰ.de reg.iur.lib.vj.¶Preterea onus iniunctum in cōtractu videẜ pars pretij.vt.l.fundi partē.ff.de ɔtrahē. empt.potuit ergo illud onus cōuerti vt succederet ꝓ parte pēsionis maxime cū in facto proponatur dictā domū fuisse locatā ꝓ modica pensione.Ad quartū dico qđ illa liberatio nō releuat heredes ipsius venditoris:quia ɔtingit hoc ex facto ipsius dūtaxat hoc enim nō venit in pactū:z hic actus fuit secutus post vēditionē perfectā.Nō obstat quintū de testamento emptoris quia ex illo nō potest colligi cōiectura simulationis contractus cū in nulla sui parte dixerit cōtractū fuisse pignoratitium imo appellat z dicit se exportasse pretiū pro illa re.vnde potius colligit cōtrariū cū in fine vite nō p̄sumaẜ immemor sue salutis.l.qđ.n.sancimus.Nā videmus qđ debitori suo qñqz quis legat liberationē.ff.de libe.leg.per totū.ita iste potuit legare illi vēditori qui erat cōpater suus pēsiones pro tempore preterito debitas. Item vt haberet facultatē recuperādi illam domum quā forte vēdiderat ꝓpter necessitatē.Si enim fuisset cōtractus vsurarius nō legasset ad tempus vnius mensis z saltē pure remisisset pensiones qđ nō facit:sed cōditionaliter si.xxv.florenos soluisset intra mēsem:nec est nouum vt legatū fiat aliquo onere solutionis faciende annexo. vt.l. lucius z.l.iure ciuili.cū infinitis similibꝰ.ff.de cōdi.z demō.¶Ex quibus omnibus ɔcludo ꝙ premissorū cōsideratione nō potest dici dictum cōtractum fuisse vsurariū.Nō obstant cōtraria superius alleg. in.§.superuacuū.loquiẜ qñ non constabat venditionē intercessisse. ideo ex quo is qui dicit se vēdidisse reperitur possidere presumitur nō vendidisse.vt ibi notat.¶Item ille tex.loquitur quādo agitur de p̄iudicio tertij.sed hic solum agitur de preiudicio cōtrahentiū.¶Preterea vt ibi dicit Bar.quādo fuit soluta pensio cessat omnis p̄sumptio simulatiōis:maxime cum hic fuerit soluta pro decez annis.Ad alia satis est.s.responsum.Et hec sufficiant.

¶Consilium.l.

1 Acta facta in summario non faciunt fidem in plenario.
2 Modus agendi vbi variatur de summario ad plenariā nō ꝓhibeẜ cumulatio seu refutatio einsdem negotij.
3 Sentetia lata super toto non impedit iudicium agendī sup. parte.

In nomine domini amen.

Circa questionē vertētem inter dñam Luciā filiā olim ex vna parte.z Angelū seruum eiusdē terreū ex alia parte:nihil attingam ex meritis cause principalis super qua s̄nia iā lata fuit: quouiā illa mihi cōmissa nō extitit:sed examinabo dūtaxat an nouū iudiciū possit intētari iuxta formā libelli per dictā dñam Luciā producti:s̄nia contra eam lata z appellatione ab ea interposita nō obstātibus.Et tota vis questiōis dependet ab eo nūquid ꝓmū z secūdū iudiciū sic se habeāt ꝙ absolutoria s̄nia lata in primo pariat exceptionem rei indi.i scđo.Nā si appellatio fuit admissa per iudicem ad quē vt allegaẜ per dictā dñaz Luciā siue tacite renūtiauerit appellatiōi adeūdo iudicē a quo firma remāsit prima s̄nia.de app.ꝑsonas.z.c.cū sit romana.cū si.Si aūt dicatur pēdere dicta appellatio adhuc eadē est questio q̄ est vidēda an pēdēte p̄mo iudicio possit accumulari. Secūdo est examinandū an tale sit primū iudiciū qđ absolutoria lata in eo pariat exceptionē rei iudicate in secūdo.Nam talē effectū ꝓducēte primo iudicio nō admittitur accumulatio secūdi obstante exceptiōe. vt ꝓbaẜ in.l.fundi.z.l.fundū.ff.de excep.clariꝰ in materia cumulationis plene examinata ꝑ gl.Cy.z Bar.in.l.edita.C.de edē,ꝑ Canoñ.i c.ij.de lib.obla.¶Videamꝰ igiẜ an p̄mū sit tale ꝙ ipsiꝰ s̄nia absolutoria pariat

toria pariat exceptionē rei iudicate in secũda nouiter intētata per di
ctam dñam Luciam: Et videtur ꝑmo ꝙ nõ: qm̃ id qđ examinat̃ sũ⸗
marie nõ prohibetur post modũ in iudiciũ deduci plenarie. vt .l. pe.
ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. † Hinc est qđ acta facta in summa⸗
rio nõ faciũt fidez in plenario. vt in. c. veniēs. de test. Facit qđ no. Jn
no. i. c. ij. de ordi. cogni. prope fi. vbi dicit ꝙ si cõtra agēt̃ excipi de spo
liatione mea ꝛ succubui: potero nihilominus illã spoliationē deduce
re per viam accusationis. ¶ Secũdo principaliter faciũt no. ꝑ Bar.
in. l. qui rome. §. duo fratres. in versi. quito oppo. de verb. obli. vbi ad
propositũ dicit ꝙ si super exceptiõe pronuntiatur in casu quo sũma⸗
ria fuit cognitio non obstat res iudicata si illud idē pricipaliter post
modũ iudiciũ deducit̃. arg. de re iudi. a diuo pio. §. si sup rebꝰ. Si ṽo
in causa cognoscit̃ plene ꝛ tunc cõtra agentē pronũtiatur nõ potest
accumulari aliud iudiciũ accessoriũ ꝛ quodãmodo depēdēs ex prio
in. d. §. duo fratres. Aut aliud iudiciũ est principalius vel eque prici⸗
pale: ꝛ iterum poterit refricari: non obstante exceptio. rei iudicate. vt
l. sed si ante. de excep. Sed in casu nostro secũdũ iudiciũ est pricipaliꝰ
vel eque principale: et primũ fuit principale: ꝛ scđm fuit sũmariũ: er⸗
go potest reseruare exceptionē rei iudicate vel iudicãdo cã appella⸗
tionis nõ obstãte. Ad idem ꝙ no. Anto. de but. in. c. aduersario. vbi
dicit † qđ vbi variat̃ modus agēdi de summario ad plenariũ non ꝓ⸗
hibetur cumulatio seu refutatio eiusdem negotij. iuxta no. in. l. j. C. đ
cõdi. inde. ꝛ in. l. si quis a liberis. ff. de libe. agno. ¶ Sꝫ his nõ obstãti
bus que vere casu nostro nõ obstãt: vt. j. clare patebit ꝯtriam sñiaꝫ ar
bitror preualere: scilꝫ qđ illud nouũ iudiciũ per dictã dñam Luciam
cumulari nõ possit exceptiõe obstante. Primo moueor per indubita⸗
tam iuris regulã vbicũqꝫ saltē tria concurrunt in secũdo iudicio que
cõcurrebãt in primo semꝑ obstat exceptio rei iudicate. primũ si idem
corpus siue eadem quãtitas petit̃. Secundo siue idē ius siue eadē sit
causa petēdi. Tertium si eadē sit personarum cõditio. hoc ꝓbat̃ in. l.
cum querit̃. cum duabꝰ legibꝰ seq. ff. de exce. rei iud. no. in. d. c. aduer⸗
sario. Sed in casu nostro hec tria insunt secundo iudicio: qꝛ eadē quã
titas petit̃ nunc que in primo iudicio petebatur: eadem est causa pe⸗
tendi. Nam petebat restitutiões dotis a dicto Angelo tanq̃ ab here
de fratris ꝛ nunc idem dicit ꝛ est eadem causa ꝛ eadē est cõditio per⸗
sonarum. Ergo absolutoria lata in primo parit exceptionē rei iudica
te in secũdo. ¶ Preterea ꝛ secũdo vbicũqꝫ idem prorsus est finis agē
di nõ potest deduci per viã agēdi in secundo iudicio quod fuit dedu⸗
ctum in primo etiã per viam excipiēdi. vt est tex. no. in. l. duobus. ff. de
exce. rei iudi. Sed in casu nostro idem prorsus est finis agēdi in secun
do q̃ fuit in primo. Nã dicta domina Lucia in primo ꝛ secundo iudi⸗
cio nil aliud intēdebat nec intēdit q̃ dos sibi restitueret̃ a dicto An
gelo tanq̃ herede sui quondã mariti: ergo nõ debet admitti cumula
tio seu refutatio secundi iudicij: ꝛ eo maxime in casu nostro vbi ꝑmo
fuit actũ per viam agendi, ꝛ nunc idem ꝓrsus refutat̃. ¶ Jtem ꝛ ter
tio ex cõtrario sequeret̃ qđ idē dñs potestas possit ferre directe ꝯtriam
sententiã reuocãdo primã per eum latã ꝯtra literã ꝛ mentē. l. j. C. sen.
rescin. nõ pos. ¶ Quero † qđ sñia lata super toto nõ impedit iudiciũ
agendi sup parte ꝛ ecõtra lata super parte impedit refutare sup toto,
vt. l. si quis cum totum. in prin. ꝛ. §. fi. ff. de exce. rei iud. fortius ergo in
casu nostro dꝫ obesse vbi idē prorsus petit̃ ꝛ est eadē causa. ¶ Quin⸗
to ꝛ vlti. faciunt elegãter acta per Jnn. in. c. suborta. de cau. pos. ꝛ ꝓ⸗
prie. vbi plus ꝙ si super deducto incidenter seu per modũ cause ptes
assumũt disputationē: ꝛ plene ꝓsequunt̃ sicut ipsum ꝑncipale qđ sen
tentia lata super incidenti parit exceptionē rei iudicate: ac si principa
liter fuisset de illo actũ quod clariꝰ quod ad propositũ sequit̃ Ant. de
but. in. d. c. aduersario. Sed in casu nostro nedũ partes assumpserunt
disputationē plenam sup iuribus dicte dñe Lucie sed etiã dicta do⸗
mina Lucia deduxit ius suum totũ per viã eligendi. Nam lꝫ hoc ege
rit generaliter nõ declarata ꝑsona: tamen ex quo postea cõparuit di⸗
ctus Angelus ad citationē generalē ꝛ apposuit se dñe Lucie ꝛ cũ eã
plene cepit in iudicio super restitutione dotiũ cõtendere ꝛ sñia solēni⸗
ter fuit lata cõtra dictum Angelũ ab impetione ipsius nõ debet di⸗
cta domina Lucia posse illud idem in effectu replicare contra dictum
Angelum: vel pendente appellatiõe ꝑsupposita pendētia accumula
re cũ absolutoria lata in primo pariat exceptionē rei iudicate in secũ⸗
do. est enim iudicium ordinariũ qñ ad citationē gñaliter cõparet ali⸗
quis assumens in se regulã iudicij. iuxta no. in. c. j. de elec. ꝛ Bar. in. l.
li. ff. de q̃stioni. in prin. ꝛ in fi. Non obstãt superiꝰ all'. in ꝯtria parte. Et
primo ad. l. penul. rñdetur qđ loquit̃ quãdo aliquid fuit deductũ in
iudiciũ: nõ principaliter sed incidenter. ꝛ sup tali incideti sicut cogni⸗
tũ summarie respectu probationũ vt si petant̃ alimēta a filio inciden
ter enim ꝛ summarie cognoscit̃ de filiatiõe. tunc nõ obstãte sñia lata
super alimentis põt principaliter agitari super filiatiõe ex quo de ea
non fuit plenarie cognitũ: secus si plene fuisset cognitũ. vt ibi no. gl. ꝛ
Bar. ꝛ patet ex no. i. l. j. C. de ordi. iud. Sed in casu nostro ꝑmũ iudi⸗
ciũ nõ fuit incidens imo principale: nec summarie fuit cognitũ plene
adeo ꝙ fuit recursum ad consilium sapiētis: ꝛ per cõsiliũ sapiētis solē
niter pronuntiatũ. Nõ obst. c. veniens. qꝛ vt ibi dicit tex. ad aliud age
batur ꝑmo q̃ secũdo. ¶ Jtem in principio iudicium fuit summariũ
respectu probationũ quia solum habuit ꝓbare qđ sua interesset agere.
¶ Sed in casu nostro ad idē agit̃ primo ꝛ secũdo ꝛ vtrũqꝫ est plena⸗
rium respectu ꝓbationũ lꝫ primũ ect summariũ respectu modi proce
dendi ꝓpter guarētigiã: sed de hoc nihil ad nos: quia per hoc priuile⸗
gium nõ debet licere idem replicare in alio iudicio contra omnes re⸗
gulas iuris. Nõ obst. dictũ Jnn. in. c. ij. quia loquitur qñ spoliatio ad
aliũ effectũ deducitur in secũdo iudicio q̃ in primo. Nã in primo fuit
deducto ad repellēdũ in secũdo ad cõsequēdũ: ꝛ sic deficit alterũ triũ:
de quibꝰ. s. dixi: scꝫ ꝙ nõ subest eadē causa petēdi seu idem finis. Nõ
obst. no. per Bar. ꝛ do. Anto. quia ꝓcedũt qñ fuit prius pronũtiatũ
sup exceptiõe seu super incidēti ꝓposito: vt patet ex iuribꝰ que ibi alle
gant ꝛ sic nõ erat idē finis agēdi. Sed in casu nostro pronũtiatũ sup
directa petita petitiõe ipsius dñe Lucie que in effectu idē ꝯtinebat ꝙ
secũda petitio. Nã nil aliud voluit tã in primo q̃ in secũdo nisi vt sibi
restituat̃ dos ab herede mariti ꝛ fuit cõtra eã ex defectu ꝓbationũ ꝓ
nũtiatũ: vt patet ex sñia ad quã se refert. ¶ Jtē ipsemet Bar. vult i
d. l. j. C. de ordi. iudi. ꝙ etiã si fuit ꝓnũtiatũ super exceptiõe nõ põt illđ
deduci per viam agēdi si idē prorsus est finis excipiēdi. Quare ex om
nibꝰ ꝑdictis cõcludo istud secũdũ iudiciũ nõ posse intētari: siue appel
latio sit nõ admissa vel deserta seu pendeat.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus contingētia in effectu ta⸗

lis est. Quidã magister. M. nõ nullas pecuniarũ quãtitates cuidam
Esau cãpsori ꝯsignauit ad partē hõesti lucri ꝛ varijs vicibꝰ pecũias
al's illi cãpsori modo ꝑdicto assignari fecit: ꝛ nonnũq̃ aliquas pecu⸗
nias inde recepit. ꝛ de dictis receptis dictꝰ cãpsor vltra librũ quē tene
bat i bãcho scripsit ꝛ fecit quēdã codicē seu librũ paruũ qui iugiter sta
bat penes dictũ magistrũ. M. i quo qdē libello etiã cõtinet̃ rõnē fuis⸗
se varijs vicibꝰ de certis tꝑibus inter eos habitã: ꝛ capitale liquidatũ
qualiter ꝯfitebat̃ dictꝰ cãpsor dictũ magistrũ. M. debere habere cer⸗
tas quãtitates pecunie ratiõe lucri prouenietis vsqꝫ ad illud tꝑs rõ⸗
nis habite: ꝛ hoc varijs vicibꝰ ꝯtigit. Verũtñ ꝑ quatuor annos añ
mortē dicti magistri. M. nõ apparet aliquã rationez inter eos fuisse
factã. deniqꝫ dictꝰ magister. M. parũ ante mortē suũ cõdidit testamē
tuꝫ in quo inter cetera sic disponit: videlꝫ. itē ꝯsiderãs ipse testator ꝙ
ipse habuerit ꝛ habet facere certas rationes ꝛ cõputos cũ Esau. ꝛc.
ꝛ cõfidēs in totũ de ipso Esau voluit dixit ꝛ mãdauit ꝙ de dictis cõ
tractibꝰ ꝛ ꝯputis rationũ stetur ꝛ credat̃ ꝛ stari ꝛ credi debeat libro
seu libris ipsius Esau ꝛc. Demũ mortuo testatore dictꝰ Esau in redi
tiõe ratiõis exhibet libros suos quos habebat in statione seu domo
sua. i quibꝰ lꝫ cõtineat̃ totũ capitale dicti magistri. M. ꝛ plures alie
partite datoꝝ ꝛ solutoꝝ adinuicē tñ de partitis seu lucris capitalibꝰ
nõ cõtinētur nisi duo vel tres cũ tñ in libello quez ipsemet scripserat
ꝛ seruabat̃ penes dictũ magistrũ. M. cõtinent̃ lõge plures. Nũc ver⸗
tit̃ in dubio an debeat stari ꝛ credi dictis libris quos dictus Esau ꝓ
ducit ad ꝑsens in qbus nõ sunt scripte oēs dicte partite dictarũ ꝓui⸗
sionũ ꝛ lucrorũ. An ṽo debeat stari ꝛ credi dicto libello scripto ma⸗
nu ipsiꝰ Esau, quē dictꝰ testator tenuit penes se. Jn quo qdē libello
seu scriptura ꝑuata apparēt: vt. s. dixi ꝛ calculate ꝛ facte rõnes vsqꝫ
ad annũ dñi. M. cccclj. ꝛ. M. cccciiij. ita vt vsqꝫ ad dicta tꝑa debeat
stari dicto libello seu scripture ꝑuate ꝛ post dictos ãnos vsqꝫ ad mor
tē testatoris quo tꝑe nõ apparet rationē fuisse calculatã debeat stari
libris quos dictꝰ Esau de nouo ꝓducit ꝛ ostendit. Querit̃ qđ iuris.

¶ Consiliũ. lj.

1 S Partes possunt remittere iuramentum testibus.
2 Librorum appellatione nõ veniunt parue scripture priuate vel libel
li quos faciunt mercatores pro securitate creditoris.
3 Tantum dictio est taxatiua implicat in se negatiuam respectu aliaꝝ
probationum.
4 Testes si addũt ad instrumētũ nõ per hoc dꝛ instrumētũ reprobari.

Christi eiusqꝫ matris ꝑsidio

humiliter inuocato. Videt̃ primo stãdũ libris circa totalē
rationē qs dictꝰ Esau ꝓducet: ꝛ nõ illi libello quē penes
se retinebat dictꝰ testator: quãq̃ enĩ stãdũ sit scripture priuate in pre⸗
iudiciũ scribēti ex quo ꝯstat manu illiꝰ fuisse cõfectã. l. rõnes. ꝛ. l. exē⸗
plo. ꝛ qđ in eis no. C. de ꝓba. ꝛ. l. scripturas. C. qui po. in pig. hab. per
Bar. in. l. nuda. ff. de dona. argu. l. quedã. §. numularios. ff. đ edē. ꝛ. l.
admonēdi. ff. de iureiu. ꝛ in aut. ꝛ si ꝯctus. C. de fi. instr. per gl. ꝛ doct.
in. c. ij. de fi. instr. tñ ex q̃ testator voluit credi libris ꝓprijs ipsiꝰ Esau
standũ est dispositiõi testatoris nã potuisset testator disponere vt sta
retur simplici ṽbo ipsiꝰ Esau. vt. l. theopõpꝰ. vt ibi no. ff. đ do. ꝑle. qꝛ
in re sua qlibet est legitimꝰ moderator ꝛ arbiter. l. in re mãdata. C. mã
da. ꝛ in. c. de his. de sepul. † Hinc est ꝙ partes possunt testibꝰ iuramē⸗
tũ remittere. vt in. c. tuis. de test. facit qđ in simili no. Bar. in. l. fi. ff. de
accep. Vltima enĩ volũtas ꝓ lege seruãda est. xiij. q. ij. vltima volũtas
in aut. đ nup. §. disponat. ¶ Scđo multipliciter ꝓbat̃ ꝑ ṽba dicti te⸗
statoris. ꝑmo enĩ dixit ꝯfidēs i totũ ꝛc. Et sic nõ solũ in parte sed etiã
i totũ stãdũ libris suis qđ nõ seruaret̃ si ꝑ parte staret̃ libello seu scri⸗

pture puate. secundo dixit qd staretur libris ppriis dicti Esau. vnde
2 pondero verbum libris z verbū ppriis.† appellatione enim librorum saltē ex cōmuni vsu loquēdi veniunt iste parue scripture priuate vel libelli quos faciūt plerūqz mercatores p securitate creditoris z ipsi quos habent mercatores in bācho. ad hoc qd leg. z no. in. l. librorū. in prin. z. §. qd tamen cassi⁹. ff. de leg. iij. z. l. labeo. ff. de supel. leg. Preterea illi dicunt ppriij libri quorum quis pprietatem habet. z de eis ad libitum disponit. l. qntus. ff. de au. z argē. leg. z. l. j. ff. de pecu. facit qd no. in. c. ij. z. c. cum ad monasteriū. de statu mona. Sed dicta scriptura priuata seu libell⁹ cōsistens apud dictum testatorem nō erat huiusmodi cum ipsi⁹ magistri esset. Ergo de hoc libello nō intellexit testator. z sic stādum vr̄ libris duntaxat ipsi⁹ Esau. Tertio multū stringere videnť vba illa ex quo enim dixit q̄ stādum sit libris Esau tm̄ videť exclusiue: al's species pbādi in ɔtrarium.†
3 Nā dictio tm̄ taxatiua z implicat in se negatiuā respectu aliarum probationum. vt in. c. cuz ecclesia sutrina. de cau. posses. z ppri. z ibi p Jo. and. post Goffre. in ver. tantum. ¶ Quarto principaliter facit theorica Ja. de are. in. l. j. C. si aduer. lib. vbi dicit q̄ si ex statuto stādum est vbo alicui⁹ denuntiātis nūq̄ ab illius dicto est recedēdum p alias pbationes: sed vbum testatoris habet vim legis in depēdētib⁹ a voluntate sua, vt. s. dixi. Ergo ex quo testator voluit fore stādū libris ppriis dicti Esau nō est ab illis recedendum p dictā scripturā maxime priuatā q̄ offeretur ab heredib⁹. ¶ Sed his non obstantibus que si recte pōderenť nō obstāt, ɔtrariam sententiā de iure arbitror veriorē. Et primo moueor ex vbis pfate dispositionis dum dixit testator q̄ cū ipse habeat facere certas ratiōes z computos cum Esau z cōfidēs zc. Ex qbus verbis clare colligiť q̄ fidem dicti Esau z librorum suoruz elegit respectu rationū z cōputorum nō factorum in qbus pprie cadit cōfidētia z fides nō autem respectu eorum que sunt iam liberate z finite: de quibus clare cōstabat per propriā scripturā ipsi⁹ Esau. Vn̄ etiā trāsactio in istis impediť. ad qd optime facit. l. elegāter. §. si qs post trāsactionē. ff. de condi. inde. l. post rē iudicatā. de transac. z. c. exposita. de arbi. cum ibi nota. Judicamus enim dispositionē z ipsius effectū ad limites pfectionis: adeo q̄ etiā verbo restringunť vt cōueniāt perfectioni. vt. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. z. l. fi. ff. de heredi. insti. Steť ergo libris dicti Esau: respectu illius tēporis in quo nulla apparet ratio gesta z librata. ¶ Secūdo z principaliter induco hāc rationē: testator voluit vt credatur libris dicti Esau. Sz in casu nostro nō minus crediť libris ipsius: si deest in eis suppleať per aliā scripturam maxime propriā illi⁹ Esau. Non enim de hoc directe veniť ɔtra fidē dictorum librorū: sz qñqz aliq̄ p obliuionem dimittāť. xxiij. dist. preterea. z pro hoc est gl. no. in. c. cum ioannes. de fi. instru. in ver. qd
4 libet instrumētū. in fi. que dicit† q̄ si testes addunt ad instrumētū nō per hoc diciť instrumentū reprobari. hinc videmus q̄ nō minus de gestis Christi crediť euāgelistis: lz vnius supleať per reliquum. vt leg. z no. in. c. periculose. de re. sign. ¶ Tertio pōdero illa verba testatoris cōfidēs de ipso Esau zc. p que verba satis apparet q̄ testator noluit per illa verba legatū sibi facere. sed duntaxat eligere fidē z fidelitatē ipsius. Sed p hec z similia verba quantumcunqz generalia nunq̄ videť dolus remissus. vt. l. creditor. §. lucius. ff. manda. z. l. luci⁹. de his q̄ in frau. credi. Sed in casu nostro videtur dictus Esau esse in dolo si nō vult stare scripture pprie ipsius: cū nemo debeat psumi ita supin⁹ simplex z stultus vt scribat rationem gestam vel pecuniam p lucro assignatā que nō fuerit gesta vel assignata: vt notanter in simili dicit tex. nimis iniquū est q̄ qsqz ignoret qd dilucida voce ptestat⁹ est zc. vt in. c. per tuas. de pba. z. l. generaliter. C. de nō nume. pecu. maiorē autem fidem facit scriptura q̄ cōfessio: qz facilius quis errat in confitendo ex abrupto q̄ in scribēdo. vt no. Inn. in. c. cum olim. de censi. z. c. cum venerabilis. de except. Quarto pondera illa verba libris suis ppriis p que quidem verba testator videtur magis elegisse fidē scripture ipsi⁹ Esau q̄ volumina librorū. sed liber paruus cōsistēs penes ipsum testatorē potest dici Esau ratiōe scripture sue cū instrumēta sepe dicanť vera nō ratione materie: sed ɔtentorū in eis. vt no. in. c. ij. de pba. z. c. j. de fide instr. ergo zc. ¶ Quinto adduco no. in. c. cōtinebat. de despō. impu. iuncto. c. per tuas. de prob. lz em̄ iure disponatur vt viro asserēti suam vxorem ɔtratio non obstāte credať. vt. d. c. continebat. z. c. si qs vxorem. xxxij. q. ij. tn̄ audiť vxor volens pbare contrariū per aspectū corporis. vt. d. c. p tuas. ita in pposito lz testator dixerit vt credať libris Esau: qr ɔfidebat de eo tamen non sequiť qn possit pbari ɔtrariū. maxime per propriā scripturam ipsius Esau quod presertim in casu nostro est tenendū vbi scriptura illa nō reprobat librum Esau, sed potius suppleť. vt. s. dixi. huic sentētie videnť concordare Ja. but. z Bal. in. d. l. j. C. si aduer. rē iudi. vbi circa illud dictū Ja. de but. preall. dicūt q̄ lz statutū dicat credēdū esse verbis denuntiatoris: tn̄ si per alias pbationes appareat denuntiationem esse falsam nō debet iudex illi credere. arg. l. diu⁹. ff. de fal. ¶ Quinto adduco theoricā Bar. in extrauag. ad repri. super ver. legibus. vbi notāter dicit q̄ si post legē generalē emanauit specialis. exemplū in. l. sciendū. ff. qui satisd. cog. iuncta auť. offeratur. C. de lit. cotesta. specialis non tollit generalem nisi quatenus in ea exprimiť si in. l. noua dicať non obstāte quacūqz lege que in totum vel in partem huic obuiaret: arg. l. nam z posteriores. de legi. z. l. precipim⁹. in fi. C. de appel. Ita videť in pposito videndū. quāq̄ enim dixerit testator standum libris dicti Esau: nō tamen per hoc voluit excludere fidem scripture ipsi⁹ Esau maxime cum per illum suppleať ad libros Esau: z possunt ad cōcordiam adduci: vt super diffinitis z calculis factis stetur libris. sed sup alijs iam libratis alia possit probatio adduci. z p hac interpretatiōe facit theorica Bar. in. l. non dubium. C. de legi. z. l. omnes popu. ff. de iust. z iu. vbi no. dicit q̄ causa sufficiēs z iusta restringēdi dispositionē est qñ verbis sic intellectis alter sine causa legit. ma. caperet lucrū z reliquus sentiret dāñū. vt. l. vt gradatī. ff. de mune. z hono. z. l. ij. C. de noxa. facit optime. c. cum dilect⁹. z qd ibi no. de ɔsue. z. c. abbate. de verb. sig. ¶ Ex quibus omnibus concludo standū fore dicto libro paruo seu scripture priuate ipsi⁹ Esau sup illis partitis z lucris assignatis dicto magistro M. de quib⁹ nihil dr in libris dicti Esau sup illis. Et generaliter in omnib⁹ q̄ supplenť ad libros dicti Esau non obstāt ɔtria superius all'. Ad primum em̄ satis patet esse responsum cum vt. s. dixi: nō minus seruať volūtas testatoris si fiat suppletio per aliā scripturā ipsi⁹ Esau. ¶ Ad secundam dico qd satis stať illius libris in totum quatenus in eis continentur. ¶ Item non tollit probationem per ɔtria: vt. s. dixi. ¶ Non obstat verbū proprijs et verbum libris: satis em̄ patet rn̄sum p predicta. ¶ Ad tertium principale quod videť magis stringere de illa dictione tm̄. dico q̄ illa dictio operatur hoc vt ibi al's nō crederet libris illius Esau, quatenus cōcernerent fauorem ipsius: sed opus esset alio adminiculo: vt. l. exēplo, z. l. rationes. C. de pba. z per gl. Bart. in. d. §. numularios. z auť. z si cotractus. ppter hec verba fides adhibetur etiā in fauorē ipsius. Voluit ergo testator per illa verba qd illis libris tm̄ crederet: qd illa probatio ab eo nō sit exigenda. Et p hac interpretatione facit secure eqtas ne capiāt lucrum sine causa z ne admittāť volens venire cōtra propriā scripturā qd omnia iura abhorrent. C. de nō nume. pec. auť. contra qui. z de fide instru. si cautio. z. l. cum de indebito. ff. de pba. et faciūt alia que superius inducta sunt. satis em̄ est q̄ illa verba operētur aliquid etiam contra ius, vnde non dñt ita latissime interptari: vt multa iura ledātur. ar. opti. in. l. si quando. C. de inoff. test. z. l. ij. C. de noxa. z. d. c. cum dilect⁹. vel saltē intelligāť q̄ velint excludere scripturā potius q̄ ɔctum: nō autem scripturā ipsius Esau per quā suppleať ipsius libris: vel possunt intelligi quādo nō offertur pbatio in oppositū per supradicta. ¶ Ad vltimū satis est. s. respōsum in qnta ratione ad partem affirmatiuam. Et hec sufficiant. Nico. Abb.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidam in egritudine detētus

testamētū ɔdidit: z filijs institutis hered. b⁹ inter cetera sic disposuit. Itē voluit z mādauit q̄ dicti heredes z eoruz tutores teneanť z debeant distribuere z erogare amore dei: z p anima ipsius testatoris illud qd eis declarabiť p dominā Marianā eius vxorem: cuius ɔscientiam onerauit cum eidez aliqua secreta animi sui narrauerit zc. Deniqz mortuo testatore dicta domina Mariana eius vxor petēdo ɔsiliū in foro anime a duobus viris pbatissimus dixit dictum testatorē sibi imposuisse vt quādam filiā suam illegitimam q̄ iacebat apud hospitale sancte Marie educi faceret a dicto hospitali z in domo ipsius testatoris nutriri ac cū dote centū florenorū maritari adijciens dicta dña Mariana q̄ nil aliud fuit sibi a dicto testatore iniunctum. hoc idē in substātia dixit alia vice in psentia duarum dominarū quarum vna est vxor z alia est soror vni⁹ a tutoribus dictorū filiorū z fratris carnalis dicti testatoris. Postmodū elapsis fere trib⁹ annis a morte dicti testatoris dicta domina Mariana turbata z irata ex certis causis cum dicto tutore iuit sponte ad vicariū domini episcopi Senēsis z asseruit iuramento sibi prius delato dictū testatorē voluisse. qd. lxx. floreni. quos olim pater dicti testatoris a quibusdā indebite extorserat restituerentur per suos heredes illis personis de quibus cōstat in libris patris dicti testatoris. Itē dictus testator dum viuebat vouerat visitare ecclesiā sancti Antonij de Viēna z nō potuit adimplere: voluit qd mitteret vnus proprijs sumptib⁹ heredū dicti testatoris. Et hāc dicit volūtatē dicti testatoris fuisse eidem dñe Mariane declaratā: demū colore inuidie quiescente accesserūt quidā ad dominaz Marianā dicētes se mirari de his q̄ dixerat q̄ si posset illa reuocaret. Nūc queriť an ex illa confessione sic facta in presentia domini vicarij possent heredes cōpelli ad exequendum ea sic declarata non obstante confessione contraria prius z postea facta.

¶ Consilium. liij.

1 ☞ Testis si primo dixit vnū extra iudiciū z contrariū dicit in iudicio etiam cum iuramento nō crediť scdo dicto sed debet puniri de falso.
2 Vxor z soror tutoris an in causa testamenti testes esse possint.

IEsu Christi eiusqz piissime

matris psidio humiliter inuocato. Videtur primo standū declaratiōi facte in psentia dñi vicarij: de quo videť casus apertus z no. in. l. theopōpus. ff. de dote prele. vbi patet standū esse dicto vnius

eto vnius quē testatoꝛ elegit in fidē: ⁊ in hoc appꝛobauit: ⁊ maxime quia ista iurauit ſm theoꝛicā Bar.in.d.l.theopomp⁹. ¶ Itē primū ⁊ vltimū dictū fuit sine iuramēto: declaratio ꝟo facta in ꝑsentia dñi vicarij fuit iuramēto pꝛestito. Sed dictum iuramentuꝫ dꝫ pꝛestari a dicto non iurato.vt in.c.j.de cōsan.⁊ affi.facit.l.iusiurādū.C.de test. canonizata.iiij.q.ij.iurisiurandi. Tertio cum ista hoc casu habeat̃ loco testis cū deponat de volūtate testātis: nō valuit dictū suuꝫ sine iuramēto: iuxta sniam Bar.in.d.l.theopōpus. ¶ Sed his non obstātib⁹ ꝯtriā sniam arbitroꝛ ꝓualere. ¶ Primo moueoꝛ per notabilem
1 theoꝛicā Bar.in.l.eos.ff.de fal.vbi dicit † qꝺ si testis pꝛimo dixit vnū extra iudicium ⁊ ꝯtrium dicit posta in iudicio etiā cum iuramēto nō creditur secūdo dicto, quinimo potest puniri de falso.ideo dat ipse cōsilium timenti vacillationē testiū vt pꝛius extra iudiciū faciat eos interrogari qui si postmodū dixerint ꝯtrium in iudicio fides eis non adhibetur.⁊ hanc sniam Bar.sequit̃ Ant.de but.in.c.cum in tua diocesi,de testi.in vlt.col.sequēdo illud dictū: casus iste esset decis⁹.⁊ lꝫ illud dictū possit moꝛderi aliquatenus tñ pꝛopter multa alia hic ꝯcurrētia puto indistincte dicte dñe Mariane nō credēdū. Primo qꝛ dum peteret consilium in secreto vbi cessabat omnis timoꝛ ⁊ placētia partis asserit ꝯtrium dicēs fuisse dūtaxat sibi iniunctum vt illa puella eriperet̃ ab hospitali. Et sic factū extitit. Non enim est ꝑsumēdū quē dicere falsum vbi petit cōsilium anime: quia pꝛesumitur immemoꝛ pꝛopꝛie salutis.j.q.vij.sancim⁹.⁊.c.literas.de ꝑsump.⁊.c.significauit. de homici. Et in talibus statur dicto sacerdoti saltem ad confundendū cōtrariā confessionē.ad quod no.gl.⁊ doc.in.d.c.testimoniū.de testi.maxime quia secūdū dictū emanauit ex iracūdia: ⁊ sic non deberet pꝛeiudicare: vt est tex.cum gl.no.in.c.literis.de diuoꝛ. Et pꝛimo tēpoꝛe quo videbat̃ zelo dei accēsa.vt.d.c.literas.de ꝑsum.vbi text.valde no.innuit ꝙ ꝑ dictas qualitates magis sit stādū pꝛimo dicto nō iurato: vel saltē per pꝛimum dictū tollitur ꝑsumptio secūdi dicti vt ei simpliciter stetur. Nō ob.si dicat̃ ꝙ illi qui deponūt de ꝯsilio anime sunt singulares quia nō fuerūt simul ꝑsentes.dico enī qꝺ ꝓpter subiectaꝫ materiā debet ei credi cum consilium nō ponit̃ in publico.iuxta not. in.c.testimoniū. ¶ Itē illud idem asseruit in ꝑsentia duoꝛū mulierū q̄ optime testificari possunt in causa ciuili,vt legi.⁊ no.in.c.foꝛus.de
2 ver.si.⁊.xv.q.iij.ex eo. ¶ † Nec ob.ꝙ vna sit vxoꝛ ⁊ alia soꝛoꝛ tutoꝛis quia causa nō est tutoꝛis cū cōmodū vel incōmodū ad eum non spectet.ij.q.vj.biduū.ver.palam. Iteꝫ soꝛoꝛ ⁊ vxoꝛ possunt esse testes in ciuili etiā si esset ꝓpꝛia lꝫ foꝛte ei minus credat̃ q̄ alijs: iuxta not.per glo.⁊ no.per Inn.in.c.in literis.de test.⁊ per Spe.eo.titu.§.j.per glo. iij.q.v.tñ facit tex.cum gl.in.d.c.literas.vbi patet ꝙ frater potest esse testis ꝓ fratre. Sed in casu nostro nō est dubium cū causa non pertineat ad maritum sed ad filios dicti testatoꝛis ⁊ ipsi⁹ dñe Mariane. ¶ Preterea hic est alia ꝯiectura multū ꝓbabilis in eo qꝺ post dispositionem factam coꝛā dño vicario dixit oppositū extra iudicium concoꝛdando dicto pꝛioꝛi ex quo debilitat̃ dictū coꝛā dño vicario vt sibi soli nō sit credendū: qꝺ aperte voluit Ant.de but.in.d.c.cum tua.in vlt.col.vbi dicit ꝙ si testis dicit postea ꝯtriuꝫ extra iudiciū eius qꝺ dixit in iudicio ⁊ snia adhuc nō est lata qꝺ nō sit stādū dicto illius.hoc idem notanter videt̃ sentire Inn.in.c.ꝑterea.de testi.cog. Et in casu nostro hic plura cōcurrunt,qꝛ non solū post,sed pꝛius varijs vicibus dixit oppositū ⁊ turbata accessit ad dictum vicariū. ¶ Itē ꝙ femina cuius testimoniū variū ⁊ mutabile est: vt in.c.foꝛus.de ver.si. ¶ Itē hoc idem videt̃ ꝑsumēdū ex qualitate dictoꝝ: ad quid enim in secreto dixisset vt mitteret̃ vn⁹ ad visitādū ecclesiā sancti Antonij. ¶ Itē cum ipse nō fuisset solus heres patris ad quid aggrauasset se insolidum ad restituendū male ablata paterna cum nō teneret̃ nisi ꝓ sua poꝛtiōe hereditaria.l.ij.C.de acqui.he. Sed pꝛimū dictū habet verisimilitudinē cum verecūdū esset dicto testatoꝛi q erat nobilis dimisisse filiā lꝫ illegitimā iacere incognitā apud hospitale: merito hoc dixit secrete vxoꝛi sue de qua voluit ꝯfidere ⁊ in dubietate dictoꝛū amplectādū est dictū magis verosimile: vt.iiij.q.iij.si testes oēs.no. Inn.in.c. auditis.de ꝑscri.facit tex.in.c.licet.de ꝓba.⁊ hec sufficiāt. ¶ Cōcludo ergo stādū pꝛioꝛi dicto ꝙ habuit exequutionē ⁊ nō asserto coꝛā dño vicario maxime cū illusio ⁊ variatio repꝛobat̃ a iure.in cle.cū illusio.de reg.iur.nō obstāt ꝯtria: ꝓcedunt enim qñ alia nō cōcurrunt in oppositum.vt patet ex pꝛedictis. Laus deo. Nico.abb.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidam Andreas petri ⁊ Ioāna

eius vxoꝛ ciuitatis Massane obtulerūt: dederūt ⁊ dedicauerunt se ipsos: ⁊ omnia bona eoꝛū ⁊ cuiuslibet eoꝛū mobilia ⁊ se mouētia iura actiones: ⁊ nomina eis: ⁊ cuilibet eoꝛū qualitercūqꝫ ꝑtinentia omnipotenti deo ⁊ oꝛdini ⁊ cōuētui fratrū eremitarū sancti Augustini de Massa in manibus pꝛioꝛis ꝯuent⁹ eiusdē loci recipiētis nomine totius cōuentus ⁊ ꝑdictoꝛū fratrū dicti Andreas ⁊ Ioāna detinēt q̄dā ex bonis ꝑdictis vel foꝛte oīa recipiētia exinde debitū nature subsidiū. Querit̃ nūc de ꝑdictis bonis an debeat soluere collectas ⁊ alia onera queādmodū soluūt ceteri laici eiusdē ciuitatis. Et nunquid ꝑsone eoꝛum possunt grauari ad munera seu onera ciuitatis sicut alij ciues ⁊ incole illius ciuitatis ⁊c.

¶ Consilium.liiij.

1 ☞ Bona ecclesiarum non tenentur ad onera ⁊ factiones laicoꝛum tam de iure canonico q̄ ciuili.
2 Oblati religioni q se ⁊ sua dedicauerunt gaudent etiā in bonis que tenent nomine monasterij omnibus pꝛiuilegijs illius religionis.
3 Serui ecclesiarum non tenentur ad onera laicoꝛum.

Christi eiusqꝫ matris ꝑsidio

humiliter inuocato. Succincte ⁊ ꝯclusiue pꝛocedā qꝛ ꝑdicta nō vidētur mihi habere magnā dubitationē. Et pꝛimo circa bona ꝙ sint omnino exempta ab onerib⁹ ⁊ factiōib⁹ laico-
1 rum. † Certū est enī qꝺ bona ecclesiarū ad hec onera nō tenent̃ taꝫ de iure canonico q̄ ciuili: vt ꝓbatur in.c.nō minus.⁊.c.aduersus.de immu.eccl.⁊ in.l.placet,C.de sacrosanc.eccle.canonizata.xvj.q.j.placet. Sꝫ ꝑdicta bona dictoꝝ Petri ⁊ Ioāne fuerūt pure donata ⁊ oblata eccl'ie sancti Augustini: ergo immediate etiā sine traditiōe trāsiuit eoꝝ dñium in ecclesiā ꝑdictā ex duplici capite. Primo ex pꝛiuilegio.l. fi.C.de sacrosan.eccle. Secūdo ex persona istoꝛum qui obtulerunt se ipsos. Nā per oblationē pure factam transiuerūt in potestatē ecclesie ita vt quasi sint ecclesie,vt no.dicit gl.in.c.vt lex cōtinētie.xxvij.qꝺ.ij. ergo per quādam ꝯsequentiam ⁊ dñium ⁊ possessio illoꝝ bonoꝝ trāsiuerūt in ecclesiā: per.l.si adoptauero.ff.de pꝛiuile.⁊.l.si arrogatoꝛ.ff. de adop.tenet Ioā.and.in.c.in pꝛesentia.de ꝓba.⁊ no.xix.q.iij.si qua mulier.⁊ expꝛesse tenet Bar.in terminis nostris in auf.ingressi.de sacrosan.eccl.⁊ sic ecclesia dicit̃ hec bona possidere: lꝫ ꝑ istos sicut dominus dicitur possidere per seruum,vt.l.j.si per vim vel alio modo.⁊.l. fi.C.de acqui.poss.⁊ in.c.cū dilecta.de rescrip. Et videt̃ ad ꝑdicta tex. in.c.fi.qui cle.vel vouē.ſm lec.gl.⁊ Inn.que cōiter per alios scribētes tenetur. ¶ Certū est ꝙ bona laicoꝝ ecclesijs collata eximūtur ab oneribus laicoꝛū: vt collectis: ⁊ similib⁹: nisi essent onera certa ⁊ perpetuo ipsis rebus annexa.tunc enim transeūt in ecclesiā cū onere suo. Hec est cōmunis ꝯclusio doctoꝝ vtriusqꝫ iuris.⁊ no.Cano.i.c.fi.de vi.⁊ hon. cler.⁊.c.j.de immu.eccl.⁊ in cle.ꝑsenti.de censi.⁊ Barto.in.l.rescripto. ff.de mune.⁊ hono. ¶ Secūdo pꝛincipaliter pꝛo ꝯclusiōe ꝑdicta vi-
2 det̃ tex.cū gl.in.c.j.de deci.in fi.vbi patet † ꝙ oblati religioni qui dedicauerūt se ⁊ sua gaudent etiā in bonis que tenēt nomine monasterij omnibus pꝛiuilegijs illius religionis.⁊ facit optime ille tex.cum glo. ¶ Ad scꝺm dubiū nūquid dicti oblati gaudeāt pꝛiuilegio ecclesiastico in eoꝛum personis. Et dico ꝙ sic ex quo sunt plene oblati. dicūtur aūt plene oblati ex quo dedicauerunt se ⁊ sua.vt i.d.cle.j.in fi.iuncta glo. Ad idem.d.c.vt lex.continētie.que dicit istos oblatos esse quasi
3 seruos ecclesie. † Clarūqꝫ est seruos ecclesiarū nō teneri ad onera laicorū: vt in.c.ecclesiarū seruos.xij.q.ij.⁊ loquitur ibi text.de seruis omnino laicis. Multo foꝛti⁹ hoc idem dicendū est de istis qui vltra seruitutem ecclesiasticā sunt religiose persone.arg.in.c.non dubiū.de senten. excō.⁊.xij.q.j.duo sunt genera.facit qꝺ not. Inn.in.c.cū monasteriū. de elec.⁊ Arch.in.c.vno.de exces.pꝛela.lib.vj.⁊ Io.de lig.in cle.ꝑ literas.de pꝛebē. Quinimo fuit opi.quoꝛūdā ꝙ etiam seruientes clericis ex quo sunt in familia ecclesie vel clericoꝛū gaudeāt immunitate hac in ꝑsonis.vt no.in gl.in.c.eos.xxxij.dist.⁊ per Archi.in.c.clericū.xj.q. j. ¶ Quidā tamē in hoc vltimo contra: quod tamē de ꝑsenti disputare non intēdo cum non faciat ad pꝛopositū nostrū: sed adduco in argumētum maxime qꝛ si in ꝑdictis seruitoꝛib⁹ ⁊ cōductarijs sunt opiniones quid dicēdū in istis de quib⁹ queritur qui se ⁊ sua obtulerunt religioni certe nullā in istis dubitationē habeo quin sint persone ecclesiastice ⁊ gaudeāt pꝛiuilegio ecclesie etiā in personis.in bonis aūt nō est disceptādū cum nulla bōa habeāt: vt pote per eos ecclesie collata. ¶ Quare ꝯcludo ꝙ tam persone dictoꝛū oblatoꝝ q̄ bona ꝑ eos monasterio collata sunt libera ⁊ exēpta ab omnib⁹ onerib⁹ seculariū sicut sunt reliqua bona ecclesiastica ⁊ ꝑsone ecclesiastice. ¶ Postea tamen fuit mihi relatū qꝺ est facta quedā refoꝛmatio per ciues Massanos qua inter cetera ꝯtinetur ꝙ nemo suppositus possit se vel sua bona obligare alicui ecclesie etiā in pꝛeiudiciū oꝛdinis irritādo oēs suppositiōes ⁊ alienatiōes factas a decē annis citra. Ista ꝟo obligatio seu donatio fuit facta ante istā refoꝛmationē intra decenniū pꝛefinitum. Ego ꝟo dico ꝙ hec refoꝛmatio nō valet in pꝛeiudiciū iuris ecclesie iā quesiti.vt in.c.que in ecclesiarū.⁊.c.ecclesia.de ꝯsti.⁊.c.fi.de reb⁹ eccle.nō alie.⁊.ix.dist.bene quidem.quinimo nec impedire pōt dispositionem in futurū faciendā: quia esset contra pꝛiuilegiū cōcessum ecclesie vniuersali.de quo in.l.j.C.de sacrosan.eccl.⁊ plenius per Io.an.in c.fi.de immu.eccl.nisi seruaretur cautela Bar.de qua in.d.l.rescripto. que his seruata non fuit. ¶ Item hic agitur de rebus iam pꝛius quesitis ecclesie in quibus non valet pꝛouisio laicoꝛum in contrarium: vt ipsemet Bar.expꝛesse fatetur in.d.l.rescripto.de muneribus ⁊ honoribus. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus in contingentia talis est.

Quidā Iacobus campsoꝛ olim Brūni pucij gressi ciuis Aretinus in

teſtamēto ſuo inter cetera ſic diſpoſuit. Itē diſpoſuit: iuſſit ꝛ mandauit ꝙ capella ſancti Matthei facta in eccleſia plebis ſancte Marie de Aretio ꝑ ipſum teſtatorē ꝛ Simonē eiꝰ fratrē docet̃ ab omnibus ipſius Jacobi ꝛ Simonis dicti eorum nepotū heredibꝰ: videlꝫ de quibuſdam bonis ac poſſeſſionibus cōmunibus predicto Simone ꝛ nepotibus ſuis: videlꝫ filijs olim Cecilij ꝛ Petri fratrū quondam dicti teſtatoris ꝛ dicti Simonis ꝛ poſſeſſiones aſſignādas ꝓ dote ſingulariter in teſtamento expſſas cū ſuis cōfinibus ꝙ dicte poſſeſſiones debeant eſſe pro dote dicte capelle: ꝛ earū fructus perpetuo deueniāt ad manus capellani p̄ſentis ꝛ futuri pro ſuo victu ꝛ neceſſarijs etiā. poſt hoc deceſſit dictus teſtator ex quo remāſit filiꝰ ꝛ heres quidā Ducciꝰ qui poſtmodū deceſſit relictis duabꝰ filijs legitimis ꝛ naturalibꝰ dūtaxat. ſ. dominabus Frāciſcina ꝛ Chriſtophora. Que quidem domine tāq̃ heredes patris vna cū quadā domina Matthea filia quōdā dicti Simonis preſentauerūt quōdā dñm Bartholomeū canonicū ꝛ rectorem dicte capelle tunc vacantis in termino edictorū fuit exceptū eas nō eſſe patronas, ꝗnimo iuſpatronatꝰ plene ſpectaſſe ad quēdam Franciſcū ghini. qui quidē Franciſcus inſtituit heredes quoſdā extraneos ꝛc. Querit̃ nūquid ex dicto teſtamēto ille domine ꝓbētur patrone alio in ꝯtrarium non ꝓbato, maxime cū in quadā ꝑmutatione al's facta de dicta capella dicat̃ i inſtrumēto dicte ꝑmutatiōis dictam capellā fuiſſe dotatā per dictū Simonē ghini fratrem dicti Jacobi teſtatoris: viſo dicto inſtrumēto ꝛ alijs actis ꝛ agitatis in cauſa coram domino vicario Aretino. ꝛc.

Conſilium. liiij.

1 Juſpatronatus competit aut ex inſtructione: aut ex fundatione: aut dotatione.

2 Poſſeſſio patronatus probatur per preſentationē ſecuta inſtitutiōe.

3 Baſilica aliqua ſi ſit contracta ꝛ nō apparet in cuius dioceſi ad quē epiſcopum pertineat.

4 Juſpatronatus eccleſie tranſit etiam ad heredes extraneos.

Chriſti eiuſqꝫ matris p̄ſidio humiliter inuocato. Uidetur primo ꝙ per dictū teſtamentum vel alia acta in hac cauſa nō ꝓbetur patronatū ꝑtinere ad dictas mulieres. †1 qd iuſpatronatus cōpetit altero de tribus modis. ſ. ex cōſtructione fundatione vel dotatione. xvj. q. vij. filijs vel nepotibꝰ. c. decet. de immu. eccl. ꝛ c. quicūqꝫ. ꝛ c. fulgētius. ꝛ c. pie mētis. ibi optime glo. de hac materia ꝛ per Joā. and. in rub. de iurepat. facit. c. nobis ꝛ qd ibi no. eo. tit. ꝛ an poſſit queri preſcriptio. not. in c. querelā. de elec. ꝛ plene per Joā. an. in reg. qd alicui gratioſe. de reg. iu. li. vj. Sed in caſu noſtro nō probat̃ neceſſario per dictū teſtamētū vel alio actu dictū dñm dictā capellā ꝯſtruxiſſe fundaſſe vel dotaſſe: ergo ꝛc. Conſequētia ptꝫ in dicto teſtamēto ſolū cōtinent̃ verba teſtatoris: ſed dicto eius non ſtatur in fauorē ſuū ꝛ preiudiciū alterius. vt in. l. ratiōes defuncti. ꝛ. l. ex empto. ꝛ. l. inſtrumēta. §. de ꝓba. facit. xij. q. ij. in p̄n. nec inſtrumētū dicte ꝑmutationis probat dictū Simonē illam capellā dotaſſe q2 illa verba ſunt ꝓlata ob aliud ꝛ incidēter: ꝛ ſic non faciunt fidē. vt in. c. ij papa. de priuil. libr. vj. ꝛ in. c. fi. de ſucceſ. ab inte. ꝛ. C. de ꝓba. l. non epiſtolis. ꝛ. l. nō nudis. ꝛ plene ꝑ Bar. in. l. ex hac ſcriptura. ff. de dona. ꝛ ꝑ Canoñ. in. d. c. fi. ꝛ cle. vnica. de ꝓbat. maxime cum illa narratio nō eſſet de ſubſtātia ꝑmutatiōis que agebat̃ quinimo ſi illa narratio fuiſſet de ſubſtātia ꝑmutationis ex quo tamē nūc agit̃ de validitate ipſius ꝑmutationis, iuſpatronatus nō probat̃, nec illa aſſerta dotatio per inſtrumētū ꝑmutationis: ex quo denuntiato inſtrumēto nūc principaliter vertit̃ queſtio. vt ꝓbat̃ in c. illud. de preſump. ꝛ no. voluit gl. in. l. opti. C. de ꝯhen. ꝛ cōmit. ſtipu. ¶ Item tertio ꝛ fortius per inſtrumentū ꝑmutationis apparet Frāciſcum olim Simonis ghini fuiſſe ſolū in poſſeſſiōe patronatus dicte capelle: qd patet nō ex illa nuda narratione donationis facte ꝑ Simonē patrē dicti Frāciſci: ſed ex eo quia Frāciſcus ſolus tanq̃ patronus ꝯſenſit dicte ꝑmutationi. Nā in ꝑmutatione interuenit renūtiatio ꝛ expſſa vel tacita p̄ñtatio: ꝛ ſequēs per ſuperiorē inſtitutio. iuxta no. per gl. in cle. vnica. de re. ꝑmu. ꝛ ꝑ Fede. in trac. de permuta. †2 Sꝫ per preſentationē ſecuta inſtitutiōe ꝓbat̃ poſſeſſio patronatus. vt in c. cōſultationibꝰ, de iurepa. ꝛ c. querelā. de elec. c. cū olim. de cau. poſ. ꝛ ꝓprie. ꝛ plene per Inn. in. c. ij. de in inte. reſtit. in literis. de reſti. ſpol. Ergo debet admitti tunc p̄ſentatio per heredes dicti Simonis etiā ſi ꝓprietas patronatus ꝑtineat ad aliū, q2 p̄ſentatio eſt quidā fructꝰ iuris p̄ſtandi: ideo ꝑtinet ad poſſeſſorē bone fidei: ꝛ nō ad ꝓprietariū. vt legit̃ ꝛ no. in. c. querelā. ꝛ. c. ꝯſultationibus. p̄all'. quinimo plꝰ vult Inn. no. in. d. c. in literis. ꝙ factis duabꝰ p̄ſentationibꝰ vna a ꝓprietario alia a poſſeſſore ꝯfirmāda ſeu admittēda eſt potior illa que fit a poſſeſſore: ꝑ. d. c. querelā. ꝛ. c. cōſultationibꝰ. facit ꝙ ipſe no. in. d. c. ij. de in inte. reſti. ꝛ. c. querelā. de elec. Sꝫ dicte dñe non ꝓbāt̃ eſſe in poſſeſſione p̄ſentādi: ſed ſolū dictus Frāciſcus: nec etiā probat̃ ꝓprietas pertinere ad eas. ergo omnino ſunt repellēde a petitiōe ipſoꝝ. ¶ Sꝫ his nō obſtantibꝰ dico in hoc caſu ſubtiliter aduertedū ꝙ dictꝰ quōdā Jacobꝰ ghini frater dicti Simonis p̄ſens aſſerunt in teſtamēto illam capellā ſancti Matthei fuiſſe cōſtructā per eū: ꝛ dictū Simonē fratrē ſuum: ꝛ etiā mādauit illā capellā dotari de bonis cōībus ipſiꝰ Jacobi ꝛ Simonis ꝛ nepotē ſuoꝝ ꝛ fratribꝰ premortuis: vt patet in teſtamēto dicti Jacobi, ꝛ executorē teſtamēti fecit ꝛ deputauit dictū Simonē fratrē ſuū. Nūc aūt reperit̃ dicta capella cōſtructa ꝛ dotata per dñm Simonē executorē dicti teſtamēti de bonis aſſertis in teſtamēto: ꝙ probatur ſic. vbicūqꝫ aliquis tenet̃ ad aliqd faciēdū in quo reqrit̃ ſumptꝰ ſi illud appareat poſtea factū p̄ſumit̃ geſtū ab illo cui neceſſario hoc incūbebat: hoc no. ꝓbat̃ in. l. iij. C. de alimē. pub. p̄ſtā. ꝛ ibi aptiſſime hoc tenet Hugo. in. l. cum ſeruꝰ. ff. de ver. obli. ſꝫ dicto Simoni tāq̃ executori teſtamēti hoc icūbebat: ergo alio patrono nō apparēte p̄ſumendū eſt ꝙ dictꝰ Simō dotauerit dictā capellā de bonis cōībus de qbꝰ in teſtamēto. pro hoc etiā facit q2 capelle non naſcūtur: ſed neceſſario requirūt ꝯſtructorē ꝛ dotatorē: vñ prima frōte preſumit̃ habere patronū. vt no. Jo. and. ſup reg. qd alicui. de re. iur. li. vj. in mercu. prope fi. Alio aūt non apparēte patrono debet p̄ſumi qd heredes Jacobi ꝛ Simonis ꝛ ſuoꝝ nepotū (ex quoꝝ bōis p̄ſumēdum eſt dictū capellā fuiſſe dotatam) ſint patroni. ¶ Secūdo ad idē optime facit. c. j. de reli. domi. vbi ꝓbat̃ maxime iunctis notatis per doc. †3 ꝙ nō apparēte cuius dioceſis ſit Baſilica cōſtructa p̄ſumit̃ in illo loco aliqd pertinere ad illū epm̄ qui ꝓbat ſe exercuiſſe in illo loco aliqd ius ep̄ale: lꝫ nō ꝓbet de exercitio omniū iuriū ep̄aliū quaſi ſufficiat tenuis p̄ſumptio: ex quo nō ꝯſtat de iure alteriꝰ. ita in ꝓpoſito ex quo ꝯſtat aliū dictā capellā dotaſſe in teſtamento Jacobi cū illa mādaſſet dotari de bonis cōībꝰ p̄ſumēdū eſt, ex quo nūc apparet dotata dotē recepiſſe ex illis bonis cōībus vt in teſtamēto diſponit̃. Et quia apparet de dotatione modo p̄dicto p̄ſumendū eſt idē de cōſtructiōe ex quo non apparet ꝑ aliū fuiſſe cōſtructā. arg. d. c. j. ¶ Tertio ꝓbat̃ ex illis narratiuis cōtentis in dicta ꝑmutatiōe in quibꝰ cōtinet̃ illā fuiſſe capellā dotatā per dictū Simonē ghini. que quidē vbi nō agit̃ de magno p̄iudicio faciunt plenā ꝓbationē maxime in factis antiqs vbi nō pōt haberi de facili ꝓbatio. vt eſt gl. ſing. in. c. cū olim de cenſi. que dicit per illū tex. ꝙ ſi in aliqua ſcriptura publica cōtinet̃ de finibꝰ alicuiꝰ ep̄atus ſtādū eſt illi alijs de finibꝰ nō apparentibꝰ lꝫ ſcriptura illa ſit ſimpliciter ob aliud cōfecta, ꝛ ibi imo ſaltē negari nō pōt quin illa verba faciāt p̄ſumptionē nō modicā: vt ꝓbatur hic i text. ꝛ bonꝰ tex. cū gl. i. c. ſeries. de teſti. ꝛ. c. illud. de p̄ſump. ꝛ. c. fi. de ſuc. ab inteſt. ꝛ gl. in. d. l. opti. C. de ꝯhen. ꝛ cōmit. ſtipu. que tñ dicto teſtamēto debēt facere plenā fidē. arg. in. c. ij. qui matri. accu. poſ. ꝛ. c. cū cauſa. de ꝓba. Nec ob. ſi dicat̃ qd in dicta ſcriptura ſit mētio ſolū de Simone ꝛ nō de Jacobo vel alijs nepotibꝰ, quia dico Simonē hoc feciſſe noīe oīm tāq̃ executor teſtamēti cuiꝰ ipſe executor tenebat̃ facere: ꝛ ergo ita p̄ſumēdū eſt. iuxta no. in. d. l. ij. C. de alimē. publ. p̄ſtā. nō eñ ob ꝙ noīe proprio fecerit. ꝛ ſcripture ſunt adinuicē ꝯcordāde ex quo fieri poteſt de fide inſtr. inter dilectos. §. ceterū. ꝛ de ver. ſignifi. nihil eſt. facit. c. cū expediat. de elec. li. vj. ꝛ. l. vnica. C. de inoffi. do. Pro hoc etiā facit ꝙ Frāciſcus filius dicti Simonis cōſenſit in illo actu ꝑmutatiōis tāq̃ patronꝰ. Nec ob. ſi dicat̃ ꝙ ipſe ſolus eſſet patronꝰ ꝛ in poſſeſſiōe preſentādi, vt. ſ. dixi in vlti. arg. prime partis. hoc eñ non obſt. ſi diligenter ꝛ ſubtiliter ponderet̃. Nā vbicūqꝫ ius p̄ſentandi ꝑtinet ad plures patronos ſimul lꝫ appareat aliquē ex eis tm̄ p̄ſentaſſe ꝛ ad eoꝝ p̄ſentationē ſuperiorē inſtituiſſe preſentatū: ex quo nō apparet expreſſe illos patronos p̄ſentaſſe animo ſpoliādi alios ſua poſſeſſione non ſit preiudiciū alijs patronis in ſequētibꝰ actibꝰ, nec circa ꝓprietatē: nec circa poſſeſſionē, quia negligēs in vno actu nō facit ſibi preiudicium in ſequenti. hoc aperte colligit̃ ex ſubtiliter tactis per Inno. ꝛ Cōpoſtel. in. c. querelā. de elec. ꝛ clarius in terminis noſtris ponit Fed. de ſenis conſi. xcvij. in vlt. articu. quinimo dico ꝙ per preſentationē Franciſci qui erat vnus ex patronis ex parte patris ꝯſeruatur poſſeſſio omniū patronoꝝ: vt colligit̃ ex locis preall'. Cū ergo dicta capella ſit dotata de bonis cōībus dicti Jacobi ꝛ Simonis ꝛ nepotū ex fratribus premortuis dico vt dixi. ſ. ꝙ omnes heredes ipſorū ſunt patroni ꝛ ſuccedūt in hoc iurepatronatus heredes per ſtirpes ꝛ nō per capita: vnde omnes heredes Jacobi tenēt locū vnius circa heredes illoꝝ nepotū q repreſentabāt duos fratres dictoꝝ Simonis ꝛ Jacobi loco duoꝝ vñ quatuor hic ꝯcurrunt patroni, ſicut in bonis omniū quatuor fratrū dos capelle emanauit: ꝛ ſic omnes deſcēdētes ab iſtis ſeu heredes iſtorum tenēt locū quatuor patronorū. hoc ꝓbatur hodie in cle. ij. de iurepatro. ¶ Et aduertēdū †4 qd iuſpatronatus eccleſie trāſit etiā ad heredes extraneos ꝛ non ad filios tm̄. vt no. Inn. ſuper rub. de iurepatro. in fi. ꝛ Jo. an. in. c. cum ſeculū. eo. tit. tangit gl. in. c. cōſiderandum. ꝛ. c. cum filijs. xvj. q. vij. Et hec eſt cōmunis opi. Inno. lꝫ quidā dicant cōtra: ſed primū verius. ſi enim trāſit cum vniuerſitate ville in emptorē extraneū, in. c. ex literis. ꝛ in. c. cum ſeculū. eo. tit. fortius cum hereditate ad heredē extraneū. Quid autem ſi ſint aliqui heredes ꝓ equalibꝰ portionibꝰ: vide per gl. ꝛ doc. in. c. j. eo. titu. vbi plene no. de hoc. Et ex his cōcludo ad caſū noſtrū ꝙ cum ille due filie dicti nepotis ex filio dicti Jacobi. ſ. Franciſcina ꝛ Chriſtophora fuerunt heredes vniuerſales dicti Jacobi alio herede extraneo nō apparēte. arg. in. l. in ſuis. ff. de lib. ꝛ poſth. ꝛ. l. j. C. de his qui ante aper. tabu. cū aſſerant ſe heredes. arg. in. l. gerit. ꝛ. l. pro herede. ff. de acqui. hered. debēt

ꝓ ſe tenere

ipse tenere, locū vni⁹ patroni scʒ Jacobi heredis paterni ⁊ si nō apparēt aliȷ̄ q̄ possunt legitime docere se esse cōpatronos debēt admitti p̄sentationes p istas dñas, q2 imputādū est legitime nō ꝯparentib⁹.ar. in c.dilecti.⁊.c.cū nobis.⁊.c.scriptū.de elec.⁊ p Jo.an.in.d.c.querelā. ⁊ sic si nō cōparēt ⁊ doceāt de iure suo ⁊ p̄sentāt aliū instituēdus est q̄ hʒ plures voces patronoꝝ cōputando patronos p stirpes ⁊ nō p capita modo p̄dicto ⁊ q̄ maiorib⁹ iuuat̃ meritis de quo dicēdū: vt .d.c. iij.⁊.c.cuʒ aūt.de iurepa.ꝯ dña Matthea filia dicti Simōis nō fecit inseruisse specialē mētionē q2 habuit fratrē masculū vñ ignoro si pariter fuit heres p̄ris sui cū dicto Francisco. qñ fuerūt heredes p̄ris saltem in parte bonoꝝ dʒ admitti tāq̄ patrona: q2 oēs filiȷ̄ Simonis tenent locū vni⁹ patroni vt patet p p̄dicta nec est distinguēdū inter masculū ⁊ feminā. ⁊ si femina est heres succedit in iure patronatus sicut masculus idē si ꝯstruat vel dotat vt no. Jo.an.in.c.nobis. de iurepa. Jaco.de lig.in cle.ij.co.ti.p Fed.cōsi.xvj.facit.c.fi.de conces.p̄ben. Secus dicendum si dicta dña Matthea nō fuit heres patris vel fratris. Ex his clare patet quid dicendum in tota ista questione ⁊c.

¶ Consilium.lv.

1 ☞ Collegium qđ a iure approbatum non est non potest acquirere.
2 Mēdicitatem publicā sine euidenti causa necessitatis reprobant iura ciuilia ⁊ canonica.
3 Donatio perfecta non reuocatur nec cōditiones ex postfacto recipit.
4 Collegia misericordie disciplinatorum ⁊ iuuantium oppressos sunt a iure approbata.
5 Princeps si concedit alicui licentiam transferendi domicilium sciēs illum esse tutorem in loco videtur illum a tutela absoluisse.
6 Procurator quicquid facit vltra contenta in mandato non tenet.

IN questiōe que vertitur inter fratres sancti Frācisci ex vna p̄te ⁊ illos paup̄es q̄ vulgariter appellant̃ inhumati ex alia sup quodā fundo seu q̄busdā terris vtrisq̃ insolidū donatis pro oratorio ⁊ officiȷ̄s in eis sustinendis: vt latius ꝯstat ex instrumētis sup dictis donationibus confectis. ¶ Videt̃ primo q̄ dicti inhumati nullū ius i illis habeāt: q̄ p̄bat̃ primo sic donatio illaꝝ terraꝝ fuit facta societati eoꝝ: vt patet ex instrumento sup hoc confecto. sed eorū societas nō est a iure approbata imo improbata. igit̃ nullū ius potuit eis acq̄ri. consequētia clare p̄batur in.l.collegiū.C.de here.insti.⁊.l.j.§.deīde.⁊ in.c.j.de reli.do.lib. vj. iūctis etiā maxime no.p Jo.an.ibi in q̄bus oīb⁹ dicit̃ in effectu 1 † q̄ collegiū qđ a iure approbatū nō est nil potest acq̄rere. Minor aūt scilicet q̄ isti inhumati nō faciūt societatē seu collegiū approbatū multipliciter p̄bat̃. Prio p dictū.c.j.de relig.do.lib.vj.vbi tex.exp̄sse reprobat istos inuenientes nouū ordinē, seu religionē a iure vel romanis pōtificibus nō approbatos ergo ⁊c. Et saltēʒ negari nō potest q̄ ferunt religionis habitū ferūt enim certū habitū in cōtemptū seculi: ⁊ ille dicit̃ certus habitus qui est distinctus ab aliȷ̄s ⁊ regula seu ꝯstitutione in colore ⁊ forma no. dicit gl.in cle.j.de elec. Sed habitus istoꝝ inhumatoꝝ est distinctus ab aliȷ̄s in vtroq̃.s.in colore ⁊ in forma ergo habent certū ⁊ determinatū religionis habitū ꝯtra dispositionem illius c.⁊ p hoc facit gl. singularis i.d.c.j.q̄ est sup v̄bo habita.q̄ dicit p illū tex. non p̄hiberi quin singularis p̄sona citās non inueniens ⁊ seorsum habitās nullū habitū induere sibi possit. ad hoc.xlj.di.parsimonia. et sic expresse voluit q̄ plures habitātes i h̄ collegio nō possunt certū habitū inuenire ⁊ portare vt videant̃ in statu religiōis: vnde tex.in.d.c.j. loquit̃ in prohibitiōe alternatiue vt nec nouā religionem inuenire: nec certū nec nouū habitū deferre ⁊c. vnde p̄supposito q̄ nō inuenerint religionē cū collegio ipsoꝝ saltē ex eo: q2 certū ⁊ nouū habitū adinuenerunt sine licētia romani pōtificis simul habitādo. ad idē optime facit cle.iij.de reli.do.vbi papa reprobās statū q̄rundā mulierum insimul quodā velamine habitātium p̄testat⁹ est q̄ p illā prohibitionē nō intendebat inhibere mulieribus fidelibus quin p̄missa ꝯtinentia vl' nō p̄missa honeste possint in suis hospitiȷ̄s ꝯseruātes penitentiā agere ⁊ v̄tutum dño i humilitatis spiritu deseruire ⁊c. vñ pondero illa verba i suis hospitiȷ̄s q2 i hospitio seu collegio nō lʒ habitare sub quadam vmbra religionis etiā causa penitentie. ¶ Tertio facit.c.indēnitatibus.p̄pe finem.de ele.lib.vj.vbi papa exp̄sse p̄testat̃ q̄ p illā ꝯstitutionem nō intendit approbare statū ordinem seu reglam q̄rundā mulierū q̄ nec p̄priȷ̄s renūtiant nec p̄fessionē faciūt reglarē sicut in sclarib⁹ ecclesiȷ̄s canonici sclares ⁊c. Ecce ergo q̄ nō liceat cōuenire simul causa religionis: licet ꝯuenientes nō renūtient p̄priȷ̄s. nec professionē faciāt regularē, sub quadā vmbra ⁊ velamine religiōis qđ videt̃ ꝯtra intellectum Bar.in.l.j.ff.de colle.illici.q̄ dicit.c.fi.de reli.do. p̄cedere qñ plures ꝯueniūt in vnum cā religiōis: ita qđ efficiunt̃ p̄sone ecclesiastice. secus dicit si remaneāt laici. h̄ eñ videt̃ ꝯ̄ illum tex. vbi mulieres ille remanebant laice: ⁊ tñ noluit illaꝝ statum approbare licet conuenirent causa religionis. Nec obst.l.j.ff.de colle.illici. super qua se fundat Bar. q̄ potest p̄cedere qñ ꝯueniunt simul: nō tñ habitāt assidue sub eodem tecto: nec assumunt sibi nouū habitū. vñ canones supueniētes multiplr̄ illud limitauerunt p̄pter ꝯfusionem ⁊ scandala q̄ oriebant̃ ob hoc in ecclesia dei: vt in.d.c.fi.⁊ in.c.p̄alleg. ¶ Quarto videt̃ ꝯtra eos casus in.d.c.fi.de reli.do.vbi papa expresse prohibuit neduʒ nouā religionē inuenire sʒ etiā domum religiosam de nouo fundari. nisi regula ⁊ istitutio accipiat̃ de approbatis. Sʒ inhumati isti q̄tidie edificāt domos religiosas de nouo pro seipsis quinimo in istamet terra de q̄ est ꝯtentio volunt edificare domū religiosam p̄ seipsis. ergo non lcʒ. ⁊ sic donatio illa fuit nulla. ¶ Quinimo videt̃ casus i extrauaganti Jo.xxij.q̄ incipit sancta roma.q̄ expresse si nō cauillet̃ videt̃ eoꝝ statum reprobare: maxie in eo qđ exp̄sse innuit istos collegiatos de facto non debere publice mēdicare ne eoꝝ status videat̃ approbat⁹. Et circa 2 h̄ aduertendū † q̄ ciuilia iura ⁊ canonica exp̄sse reprobāt mēdicitatem publicā sine euidēti cā necessitatis: vt.l.vnica.C.de emēdi. vali.li. xj.⁊.lxxij.di.§.j.iuncta gl.⁊.c.seq. necessitatis cū possent victū manib⁹ q̄rere ⁊ nō tollere paupeꝝ indigentiū subsidia. ergo eoꝝ status est ab vtroq̃ iure improbatus. ¶ Ex q̄bus oībus ꝯcludit̃ q̄ si donatio eorum societati facta nō tenuit valuit donatio scđo loco facta fratrib⁹ sancti Frācisci q̄rū ordo est approbatus ab ecclesia: vt i. d.c.j.de reli. do.⁊ habuerūt in h̄ loco acq̄rendo specialē licētiā a dño papa Martino.⁊ sic in eis nō obstat.c.j.de exces.p̄la.li.vj p h̄ tollit̃ q̄ obiȷ̄cit̃ illū fratrē Antoniū Joanis nō habuisse plene mādatum ad illa loca resignāda ⁊ donāda: q2 nō fuit opus resignatione ipsoꝝ inhumatoꝝ. q2 si eis p̄pter incapacitatē ipsoꝝ nō fuit dñium acq̄situm: ergo remāsit dñium penes donatorē: ⁊ sic libere potuit aliȷ̄s donare: vt.l.nec vtile. ff.de acq.re.do.no.gl.⁊ Bar.in.l.qđ meo.§.si a furioso.ff.de acq.pos. ¶ Scđo p̄cipaliter ꝯ̄ iura inhumatoꝝ facit q2 Biancus saboti et Antonius Joānis ambo inhumati recipiētes donationē illaꝝ terrarum nō potuerūt societati acquirere dñium: cū ad h̄ nō haberent ab eoꝝ societate mandatū ⁊ p liberā p̄sonā nobis nō acq̄rit̃. insti.de inuti.stip.§.si q̄s ali.⁊ per quas p̄sonas nobis acquiritur.§. ex his itaq̃. ¶ Tertio facit q2 p̄supposito q̄ dñium illis fuisset acq̄situm: tñ ex renuntiatiōe libera procuratoris eorū illud p̄diderunt: vt cle.j.de renun. ⁊.c.sup h̄.e.ti.⁊.l.si q̄s vi.§.differētia.ff.de acqui.pos. Quarto omnib⁹ deficientibus, sufficere debet fratribus sancti Francisci concessio dñi pape Martini q̄ in istis sp̄ualibus ⁊ ecclesiȷ̄s ⁊p̄ys dispositionibus liberā habet facultatē. in cle.q2 ꝯtingit.de reli.do.⁊.c.innotuit.de elec. ⁊.c.p̄posuit.⁊.c.cum nostris.de ꝯces.p̄bē. pro quo facit gl.no.in.c.p̄ncipalē.ix.q.iij.⁊ Spe.in ti.de leg.§.nūc ostendendū.versi.lvj. ⁊ melius in ver.lxxxix.§.nūc breuiter.ante fi.⁊ Jo.an.sup dicto v̄.lvij.facit glo. in.c.ꝯstitutionē.de relig.domi.⁊.xxv.q.ij.in summa. ¶ Sʒ his nō obstātib⁹ dictos inhumatos i dictis reb⁹ donatis arbitror potiores. huius ꝯclusionis satis exploratū est argumētum. ipsi eñ fuerunt p̄ores in donationis ⁊ in possessionis traditione: ⁊ sic fuit in eos translatum dñium.l.traditionibus.C.de pac.inst.de re.diui.§.nihil tā naturale.l. quoties.C.de rei vendi. 3 † Constat aūt q̄ perfecta donatio nō reuocatur: nec ꝯditiones ex postfacto repellit: vt.l.iij.C.de reuo.do.⁊.l.perfecta.C.de dona.q̄ sub modo. nec subest nec allegat̃ aliqua causa igratitudinis.⁊ sic sumus extra casum.c.fi.de dona.⁊.l.j.C.de reuocā.dona. nō ergo valuit donatio scđo loco fratrib⁹ sancti Frācisci facta cū dominium iā fuisset translatū ad inhumatos ⁊ nemo dat qđ nō hʒ.c.q̄ autē.de iurepa.⁊.ij.q.vj.daibertū.⁊.c.nuper.de dona.post diuor.resti. ⁊.l.traditio.ff.de acq.re.do.⁊ p̄bat̃ apertissime in casu nostro.i.d.l.q̄ties. quare ad fortificandum ius istoꝝ inhumatoꝝ non restat nisi respondere ad ꝯ̄ria superius formata. ¶ Et primo ad iura q̄ videntur multum stringere ꝯ̄ statum istoꝝ inhumatoꝝ potest dici qđ loquunt̃ in aliȷ̄s casibus. Nā isti inhumati vt dicūt nō habent certum habituʒ exclusum vl' ꝯstitutionē vl' aliter sʒ ad libitum illo vtunt̃ ⁊ p̄nt alia vestimēta tā in forma q̄ in colore assumere: ⁊ ex diuersis habitibus eodem t̄pe vti cum illa lex vel ꝯstitutio nō eos cogat in ꝯ̄rium.⁊ sic non potest dici eos habere certū habitum. ¶ Itē dicunt se esse puros laicos ⁊ nullū habere superiorē ⁊ simul ꝯuenire causa deuotiōis: sicut faciebāt ap̄li ⁊ aliȷ̄ beati christiani in p̄mitiua ecclesia quoꝝ erat cor vnū ⁊ aīa vna ⁊ oīa erāt illis ꝯmunia iuxta dictum p̄s. Ecce quā bonū ⁊ quā iocundū habitare fratres in vnum. Et p p̄dictis videt̃ bon⁹ tex. in.c.dilectissimi.xij.q.j.negāt etiā domum eoꝝ esse religiosam sʒ p̄phanā vt puta dedicatā sine autoritate ep̄i ⁊ sine ecclesia. habēt eñ tantū oratoriū qđ cuiq̃ in domo p̄pria licitum est cā orandi habere: vt in.c. vicinum.cum duobus sequētibus.de ꝯse.distin.j.p Inn.in.c.inter dilectos.de dona.vbi est bon⁹ tex.f̄m lec.suā. Ad idē faciunt no.p bar. 4 i.l.fi.ꝯ colle.illici.vbi dicit † q̄ ista collegia misericordie ⁊ disciplinatorū ⁊ iuuantiū oppressos sunt a iure approbata per.l.j.ff.eo.titu.⁊ proprie statum istorum inhumatorum videtur approbare Anto.de bu. in.c.ij.ꝯ foro compe.vbi dicit istos inhumatos cum regulariter viuāt esse personas ecclesiasticas: licet professionem nō faciant.⁊ quod gaudere debent priuilegio ecclesiastico. allegat tex.cum gl.in.c.indemnitatibus.de electio.lib.vj.in fi.⁊ quod not.xj.q̄.vlti.c.fi.de maio.⁊ obe. dilecto. ¶ Item f̄m eum cum tales se astringant multis disciplinis ⁊ ambulent discalciati possunt dici in statu penitentium qui sunt sub ecclesia .xj. questione. j.aliud. qui status ab ecclesia probatur: ⁊ tales subsunt ecclesie licet non sit regula approbata: quia nec regulares dici possunt cum non habeant vota perpetua non tamen est reprobatus status viuendi secundum eum. ad hoc inducit extrauagantem

Io.xxij.q incipit. Ratio recta q̃ tollit penas.cle.j.de reli.do. etiã quo ad illos q̃ benigne vocant̃:dũmodo honeste viuãt ⁊ se nõ implicent ĩ ꝑdicationibus:⁊sic ex autoritate tãti viri debet sufficere respõsioni ad ꝯria.⁊ ad id qđ dicitur de mendicitate põt dici ꝙ ipsi laborant quatenus de eis mendicãt ꝙ nõ est de iure improbatũ.lxxxij.di.c.j.⁊.xlij.di.q istã.⁊ qcqd sit in iuris subtilitate in qua nũc insistere nõ intendo illđ ꝑsertim me mouet in hãc sententiã ꝙ dñs noster Martinꝰ papa domibus istorũ inhumatorũ ꝯcessit ex certa scientia aliquas indulgentias ex qbꝰ videt̃ statum eoꝝ tolerare.arg.eoꝝ q̃ no.Inn.in.c.veniẽs.de fil.ꝑsby.vt saltẽ illđ dictum ꝓcedat in ꝑncipe.ar.l.barbariꝰ.ff.đ of. ꝑto. Ad idez bonꝰ tex.in.l.s3 in h.§.fi.ff.de exec.tut.vbi dicit † ꝙ si ꝑnceps cõcedit alicui licentiã transferendi domicilium sciens illũ esse tutorem in loco videt̃ illũ a tutela absoluisse:ita ⁊ dñs papa dãdo istas indulgentias vr̃ statũ illoꝝ approbare.nã si essent in statu peccati nõ ꝓdest indulgẽtia q̃ ꝯcedit̃ vere penitentibꝰ ⁊ ꝯfessis de q̃ de pe.⁊ remi.c.qđ aũt.⁊.c.qđ qdem.⁊ licentia seu indulgentia vel dispensatio extẽdit ad ea q̃ necessario ex actu dispensati sequunt̃:vt dicit gl.no.in.c.qr in tñ.de ꝑb.⁊.c.qr nõ põt.e.ti.li.vj.⁊.c.si qs i.clero.vij.q.j.plene ꝑ ant.de bu.in.c.at si clerici.ij.de adul.de iud. Et ad ꝑdicta facit text. opti.cũ materia sua in.c.qr circa.de cõsan.⁊ affi.vbi ptz ꝙ tolerauit seu dissimulauit papa in casu specificato vbi dicit se velle dissimulare ĩducit dispositionem vt ibi fortius:ergo vbi dat indulgentias cũ fortiꝰ operet̃ actus passiuus q̃ neglectꝰ:vt in.c.ex ore.de his q̃ fiũt a maio.par.ca.iũcto.c.ad decimas.de rest.spo.lib.vj. ¶ Itẽ in casu dubio recurrimus ad ꝯsuetudinẽ in.c.cũ dilectꝰ.de ꝯsue.⁊.l.si de interpretatiõe.ff.de legi.fortius recurrendũ ad iudiciũ pape tñ. Nõ enim legari põt cũ istoꝝ inhumatoꝝ status sit dubiꝰ papa ergo dãdo indulgẽtiã videt̃ declarare statũ eoꝝ nõ improbatũ a lege possunt ergo isti defendi vl̃ mero iure vel ex tacito iudicio pape:vel ꝑ ipsiꝰ dispẽsationẽ vt colligit̃ satis ex ꝑdictis. Et ꝑ h̃ tollunt̃ ꝓlixe allegata ꝯtra istoꝝ societatem.

¶ Ad secũdũ principale motiuum respõdet̃ multiplr̃. Primo ꝙ illi Biãcus ⁊ Ant.recipiẽtes illã vocationẽ nõ erãt extranei ab illa societate:imo de ipso corpore societatis.qđ autẽ donat̃ vni de corpore ꝯtẽplatiõe istius corporis donatũ acquirit̃ corpori:vt in.c.reqsisti.in fin.de test.faciṭ qđ no.gl.de mona.insti.de inuti.stipu.§.si qs aliũ. ¶ Itẽ ⁊ scđo ꝑsupposito qđ omnino fuissent extranei ex noĩe societatis inhumatoꝝ receperũt ⁊ illi inhumati postmodũ habuerũt ratũ ibidẽ edificãdo ⁊ habitãdo acqsiuerũt illud dñium.ff.de neg.ges.l.si ego.⁊.l.pe.no.Bar.in.l.q mihi donatũ.ff.de do.quinimo licet qs nõ possit alteri stipulari tñ si stipulat̃ noĩe alteriꝰ valet stipulatio illa postmodũ ratũ habẽte.đ.l.pe.no.Bar.i.l.stipulatio ista.§.alteri.de ver.ob. Nõ obstat tertiũ motiuũ de renuntiatiõe procurationis istoꝝ inhumatoꝝ qr vt apparet in forma ꝓcurationis nõ habebat ad hoc mãdatũ. Requirit̃ eñi in hoc speciale mandatũ.alr̃s eñi nõ valet donatio quantũcũq3 habebat plenã administrationẽ:⁊ in.l.filiusfami.⁊ ibi ꝑ Bar.ff.de don.⁊.l.ꝯtra iuris regulas.ff.de pac. Nõ eñi ꝑsumit̃ qs ꝓcurator cõstituendo generaliter velle iactare suũ.l.cũ de indebito.ff.de probat.facit.c.q ad agendũ.de procu.lib.vj. † Quicquid autẽ facit ꝓcurator vltra cõtenta in mãdato nõ tenet:vt in.c.cũ olim.el.j.de offi.deleg.⁊.l.diligenter.ff.mãda.maxime cum agit̃ de alienatiõe reipublice loca q̃ nõ debent alienari sine discussione maxima.imo posset dubitari an necessario deberet interuenire autoritas epi.de quo ꝑ Host. in.c.nulli.đ rebꝰ eccle.non alie.⁊.l.iubemus.C.de sacrosan.eccle.iuncta.l.oĩa ꝓuilegia.C.đ epis.⁊ cle.vbi omnino priuilegia tributa ecclesijs extẽdũt ad pia loca.dr̃ eñi pius locus vbi actus pij exercent̃.de quo ꝑ Spe. in tit.de instru.edit.§.nũc vero aliqua.versi.⁊ scias qđ inter legata ad pias causas. ¶ Ad quartũ ⁊ vltimũ est respondẽdum ꝙ illa concessio dñi pape nulliꝰ est momẽti tanq̃ surreptitia:cũ falsum fuerit narratũ ꝙ illa dona spectarent ad aliũ.⁊ qđ libere volebat conferre ipsis fratribꝰ:ꝙ erat falsum:cũ iam dñium irreuocabiliter fuerit trãslatũ in istos inhumatos:vt.s̃.dixi. Princeps autẽ nunq̃ ꝑ suas literas intendit preiudicium afferre tertio de illo nõ habita mẽtiõe.in.c.sup eo.de offi.delega.⁊.l.ij.§.si qs a principe.ff.ne quid in loco publ. ¶ Item ꝓuilegiu3 per surreptionẽ obtentum est ipso iure nullũ:vt no.in.c.ad audientiã.de rescrip.⁊ in.c.j.⁊.ij.de filijs presby.li.vj.⁊ in.c.inter dilectos.de fide instru. ¶ Ex quibus oĩbus concludo istos fratres seu pauperes q dicuntur inhumati fore potiores in dominio illarum terraꝝ de quibus ad presens contentio est. Et hec sufficiant. Laus deo.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus cõtingentia talis est quidam sandor ciuis lucanus syndicus ⁊ ꝓcurator monasterij monialiũ sancti carbonis de luca ordinis cistercieñ.dicto syndicario noĩe ⁊ volũtate ⁊ ꝯsensu dñarũ abbatisse ⁊ monialiũ dicti monasterij ex vna parte. Et quidam Lambertus quondam coluirni lucanus ciuis pro se ⁊ sui heredes ex alia parte compromiserunt in quẽdam archipresbyteꝝ lucanum tanq̃ dictaꝝ partium arbitrum ⁊ arbitratorẽ ⁊ amicabile3 ꝯpositorem super omnibus ⁊ singulis causis litibus ⁊ questionibus ꝯtrouersijs dissensionibus iuris inter ipsas partes vertentibus:vt ille ita intelligerent̃ lites ⁊ questiones super quibus fuit lata sententia ⁊c. vt plene de hoc constat ex instrumẽto super hoc confecto vigore cuiꝰ compromissi dictus archipresbyter inter cetera pronuntiauit ꝙ dña abbatissa capitulũ ⁊ conuentus dicti monasterij teneãtur ⁊ debeant hinc ad.xviij.mẽses qr ꝓxime futuros qñcunq3 ad requisitionẽ dicti Lãberti vendere,dare,tradere ⁊ venditionem facere de iure validam ꝑfato Lãberto qdã bona ĩmobilia dicti monasterij ĩ laudo expressa pro pretio centum ⁊ quinquaginta florenorum. Quod quidẽ laudu3 dictus Sandor syndicus dicti monasterij approbauit ⁊ dictꝰ Lãbertus noĩe ꝓprio postmodũ intra terminũ.xviij.mensium prescriptoru3 dictus Lambertus fecit coram dño vicario lucani epi citari ⁊ requiri dictas abbatissam ⁊ moniales offerens se paratum ad emendum ⁊ requirens ꝙ abbatissa ⁊ conuentꝰ deberet sibi vendere bona in laudo cõprehensa.⁊ ad hoc petijt illas cõpelli.illis autẽ.s.abbatissa ⁊ monialibus allegãtibꝰ nullitatẽ laudi in illa ꝑte ac declinantibꝰ forum epi tã quã exẽptis dictꝰ Lãbertꝰ deposuit dictũ pretium centũ quinquaginta florenoꝝ de mandato vicarij apud quẽdã dñm. Nec aliter sup predictis exceptionibus apparet lata sñia.sed a tꝑe depositi facti emanauit tantum tempus ꝙ recuperatio dicti depositi videtur impossibilis vel difficilis maxime vigente quodam statuto in ciuitate lucana inducente prescriptionem decem annoꝝ inter presentes.xx.inter absentes contra omne debitum.vt in eo latius apparet. Queritur nunc cui incumbat illius depositi periculum vel prosecutio ⁊c.

¶ Consilium.lvj.

1 ☞ Monasterium sine consensu diocesani nõ potest bona immobilia alienare nec per compromissum potest se ligare.

2 Prelatus per compromissum factum sine consensu superioris nõ potest perpetuum iudicium ecclesie generare.

Christi eiusq3 mr̃is presidio humiliter inuocato. Videt̃ primo ꝙ spectet ad mõasteriũ per tex.apertũ.in.l.si a te.C.de pac.inter emp.⁊ vend.iũcta l.acceptam.C.de vsu.⁊ qđ ibi no.Bar.vbi patet ꝙ etiã ad actionẽ parandã satis est emptori offerre ⁊ cõsignare seu deponere pretiũ de mãdato iudicis.ita ꝙ talis consignatio habet vim solutionis ⁊ periculũ pecunie spectat ad venditorem. Sed in casu nostro predictꝰ Lambertus obtulit ⁊ de mãdato vicarij cõsignauit. Ergo periculum seu pecunie ꝯsecutio ꝑtinet ad monasteriũ:vt dictis.ll.nec possunt abbatissa ⁊ moniales pretendere nullitatem laudi:cum eorum syndicus expresse emologauit laudum ⁊ sic poterũt compelli ad ipsum obseruãdũ:vt in c.per tuas.de arbi.⁊.l.pe.C.e.tit. ¶ Nec defuit potestas compromittendi cum non ageret hic de libertate monasterij quo casu non valuisset compromissum sine licẽtia pape si monasterium esset exemptũ. S3 agebatur de alijs articulis vt patuit ex diffinitione vt probatur in.c.cum tempore.de arbi. Nec legitimationem consignationis seu đpositi habuerunt impedire allegata per ipsas moniales exemptas.qm̃ ꝯsignatio fuit facta ante probationem exemptionis.quinimo non apparet ꝙ aliqñ fuit ipsa exemptio plene probata.quare alio mõ non probato vicarius epi censendus erat competens iudex.xviij.q.ij.monasteria.⁊.c.abbates.⁊ de reli.do.cum venerabilis.⁊ de offi.vica.licet sic sumus in terminis.c.acceptam.prealle. Sed his non obstantibus cõtrarium arbitror de iure preualere. Ad hanc contrariam sententiam mouet me principaliter nullitas ipsiꝰ laudi qua data certissimum est illã consignationẽ non produxisse iuris officium ꝙ illud laudum fuit nullum quatenus semper agebat monasterium ad alienationem bonoꝝ immobilium ꝓbat̃. 1 † Sicut monasterium sine consensu diocesani non potest bona immobilia alienare.xij.q.iiij.in venditionibꝰ. Ita nec per cõpromissum potuit se ligare ad hoc: quia non debet licere indirecte ꝙ directe prohibet̃ in.c.tue.de procur.⁊.c.cum quis vna via. de regu.iur.lib.vj. Ita notabiliter voluit Hostiẽ.in.c.iij.de arbi.⁊ Io.an.post eum 2 † ꝙ per compromissum factum sine cõsensu superioris non potest prelatus perpetuum preiudicium ecclesie generare.ideo non potest ex compromisso sequi alienatio alias facta esset via ad alienationẽ faciẽdam.⁊ ita voluit Lap.in allegatione sua.ij. Idem aperte voluit Fed.consi.lxxxix.vbi dicit non valere transactionem ꝑ prelatum ecclesie factam etiã cum consensu capituli nisi interuenerit cõsensus ⁊ autoritas diocesani:ex quo sequit̃ alienatio rei immobilis ipsius ecclesie vel aliđ preiudicium perpetuum. pro hoc text.in.l.cum hi.§.si cum lis.⁊.§.si vni.ff.de transac.⁊ ibi respondet ad.c.contingit.de transac. dicens ꝙ ibi solum queritur de iure.c.⁊ respondet̃.saluo iure diocesani.sicut in simili not.glo.in cle.j.de re.eccle.non alienan.⁊ bene res redit ad naturam suam ideo valent pacta ⁊ transactiones sine autoritate superioris. Ad idem quod no.Bar.in.l.nulli.ff.de transac.vbi idẽ vult in ꝑlato.compromissum enim est quedam transactio.ĩ aut̃.vt dif.iudi.§.si vero. ¶ Item illud laudum contra formam iuris inquãtũ arctabat ad vendendũ bona ecclesiastica circa casus permissos a iure ⁊ forma tradita prout traditur in.c.exceptione.xij.qõ.ij.⁊ in summa eiusdẽ q̃stionis.ergo hic fuit nullum:vt in.c.examinata.de confir.vti. Si ergo non valebat laudum minime valuit per consequens illa ꝯsignatio et depositio tanq̃ facta ex causa nulla ⁊ a iure comprobata.⁊ sic sumꝰ extra superius allegata:cum monasterium nõ esset obligatum ex illo

laudo ad

laudo ad vendendū.⁊ ꝑ consequēs nec ad pecuniā recipiēdā.⁊ si periculū illud nō fuit translatū in monasteriū nō habuit operari talis ꝯsignatio aliquē effectū ex q̊ nō fuit a iudice facta. Ad hoc tex.iūcta gl. in.l.ij.C.ď vsu.Et qď no.Bar.in.l.acceptā.Et si diceret illud monasteriū est exemptū:⁊ sic nō debet obesse diocesani ꝯsensus defectus:q2 dico ꝙ papa est exēptus loco diocesani.⁊ sic ipsiꝰ autoritate debet fieri directa vel indirecta alienatio:vt no.i.c.autoritate.de priuile.lib.vj.⁊ xciiij.di.nulla.⁊.c.cū dilecta.de cōfir.vti.⁊ est gl.apta i terminis nr̄is. in cle j.de re.eccl.nō alie.i vbo ꝓpriū.p̄terea esto sine veritatis p̄iudicio ꝙ p̄dicta nō obstarentꝗ in veritate ꝯcludūt.ex alio tū capite periculū pecunie nō spectabat ad monasteriū:q2 ad h̄ vt cōsignatio habuerit suū effectū:oportet ꝙ fiat autoritate iudicis ꝯpetētis:vt.d.l. acceptā.⁊.l.ij.C.de vsur.⁊ qď in eis no.Sȝ notorie ꝯstat vicariū ep̄i esse iudicē ꝯpetētē religiosoꝝ ordinis cisterciē.cū ille ordo sit exēptus ⁊ imediate pape subiectus:vt no.in.c.cū ordinē.de rescrip.⁊ iādudum fuit ⁊ est in pacifica possessiōe exēptiōis:⁊ sic tollit̄ ignorātia facti allegata. Item cū de hoc cōtēderet̄ nō debebat anteꝙ̄ cōstaret illū esse iudicē facere depositū ad eius mādatū.arg.in.l.nimis ꝓpere.C. de execu.rei iudi.⁊ in.c.sup literis.de rescri.cū simi.⁊ melius de iudi.c.exhibita.⁊ ꝑ hoc patet responsio ad oīa motiua superius allegata. Concludo ergo ꝙ periculum vel prosecutio illius pecunie deposite pertinet ad dictuȝ Lambertum:non autem ad monasteriū.Et hec sufficiāt. Laus deo.

¶ Casus consilij sequentis.

Ex infrascriptis literis apostolicis

quarū quidē literarū tenor ita presentatus fuit mihi trāsmissus: videlicet Joānes ep̄s ⁊c. Ad futurā rei memoriā ⁊c.Et post multa ꝑ ipsum dn̄m papā disposita ⁊ ordinata sequit̄ in dictis lr̄is: lege sine apostolica ꝯstitutiōe:⁊ ad hoc vt eo amplieꝫ diuinus cultus q̊ maiori canonicoꝝ ⁊ capellanorū numero dicta eccl'ia fuit decorata:statuimꝰ ꝙ ep̄s ⁊ capl'm dicte eccl'ie pro tp̄e existētes vna cū dictis ꝯsulibꝰ toties quoties videbit̄ eis expedire de nouo creare nec non cōstituere possint vltra solitū numerū nouos canonicos ⁊ canonicales p̄bēdas ⁊ portiōes ꝓ illis capellanis in illo numero ⁊ quātitate de tp̄e in tp̄s decernere ꝓut honori ⁊ vtilitati dicte eccl'ie cognouerint ꝯuenire. Ita tū qď ex p̄bēdis in p̄sentiaꝝ existētibꝰ:vel de eo qď distribuit̄ de mēsa dicti capl'i in p̄positū ⁊ canonicos seu capellanos q nūc sunt vl'i futurū erunt instituti in beneficijs q̄ nūc sunt in eccl'ia memorata nihil possit aut debeat detrahi aut diminui quouis modo ac etiā q2 future p̄bende ac portiōes huiusmodi in eadē eccl'ia instituēde seu decernēde nō sint necesse debeāt inferioris fructus reditus ⁊ prouētus ꝙ̄ p̄ncipaliter existētes.si aūt ipsum capitulū creatiōi ⁊ institutiōi p̄dictis aut eorum alicui noluerint interesse aut ꝯtradicere vel noluerint consentire sine causa ep̄o ⁊ ꝯsulibus ipsis cōcordare tunc in eo casu ep̄s cū ipsis consulibus possint ⁊ valeāt omni iure creare canonicos ⁊ capellanos ⁊ prebēdas canonicales instituere ac etiam portiones huiusmodi ⁊c. facere in premissis que cū dicto capitulo potuissent aliquo nō obstāte habeāt ⁊ habere cēseant̄ autoritate p̄sentie ⁊c.Et iuxta finē dicte cōstitutiōis dn̄i Joānis dictarū literarū ponunt̄ etiā ista verba videlicet per p̄dicta quoqȝ aut aliqď p̄dictoꝝ nullū intelligat̄:aut possit p̄iudiciū fieri aliqbus priuilegijs vel indultis per sedē apostolicā ꝯcessis hactenus circa p̄missa vel aliqď eorundē cōsulibus antedictis vel operarijs fabrice memorate. ¶ Nūc ergo īfrascripta dubia eliciunt̄. Primo an circa ordinationē ⁊ creationē p̄bēdaꝝ ⁊ demū electionem canonicorū attētis verbis dictarū literaꝝ apostolicarum debemꝰ dicere ꝙ sint tres voces:videlicet vna ep̄i seu archiep̄i:alia canonicoruȝ: alia ꝯsulū.vel debemus dicere ꝙ sint due videlicet vna ep̄i ⁊ capituli alia sit cōsulū.Et quid si ep̄s cū capitulo sine ꝯsulibꝰ ꝯcordaret ⁊ cōueniret cū ep̄o ⁊ capl'o:sed maior pars ꝯsulum.⁊ qd si ꝯsules cū capitulo:vel maiori parte capituli dissentiēte ep̄o ꝯcordarent. vtrū canonici ⁊ capitulū sint vocandi ita qď si nō vocarent̄ possent agere de cōtēptu.Et nunqd canonici interessentes vel maior pars ipsorū poterit contradicere vel nō consentire ordinationibꝰ ⁊ institutionibꝰ p̄dictis factis ꝑ archiep̄m ⁊ cōsules ita ꝙ ex eorū contradictione vel nō cōsensus p̄statione impediat̄ aut annulletur creatio ac etiā institutio facta ꝑ archiep̄m ⁊ ꝯsules. ¶ Scďo principaliter dubitat̄ cū in ꝯstitutione p̄dicta dn̄i Joānis dicat̄ ꝙ future creāde prebēde nō sint nec esse dn̄t inferioris fructus reditus ⁊ prouētus quā principaliter existētes quare cū i dicta ecclesia sint p̄bende maioris fructꝰ mediocris ⁊ minoris: q̄ritur in qua quantitate iste noue prebende creari debeāt. ¶ Tertio principaliter q̄ritur an ꝑ dn̄os consules vel saltē vna cū ep̄o in creatione taliū p̄bēdaꝝ ⁊ ordinatione p̄bēdaꝝ ipsarū apponi possint onera certa seu obseruatiōes seu qualitates in assumēdis ⁊ promouēdis ad dictos canonicatus ⁊ p̄bēdas:⁊ q̄ vt puta ꝙ assumendo sint sacerdotes vel ꝙ intra terminū promoueri teneant̄ vel ꝙ residere ⁊ ꝯtinuam residentiā facere vel talē missam tali tp̄e celebrare teneāt̄ ⁊ similia.Et nunqd nō faciētibus possit ordinari ꝑ dn̄m ep̄m,cū capitulo ⁊ cōsulibus vel saltē cū cōsulibus capitulo recusante ꝙ talia nō seruātes moneant̄ ⁊ ꝙ nō faciētes icurrāt penā amissiōis fructuū p̄bēdaꝝ ⁊ alioꝝ emolumētoꝝ:vel qď saltē eis possint subtrahi dicti reditꝰ vel pars dictaꝝ p̄bēdarū ꝑ dictos consules. ¶ Quarto p̄cipaliter q̄rit̄ cuȝ ita sit ꝙ tales p̄bēde fuerint ordinate recte ⁊ create de reditibus ⁊ bonis opere:⁊ ꝑ ꝯsequēs deputatoꝝ ad regimē dicte opere:⁊ sic cōsulū artis lane.⁊ sic videat̄ ex dotatiōe acqrere iuspatronatꝰ an dictū ius sic dicat̄ acqri:⁊ sic in creatiōe p̄fata possit ordinari ꝑ ep̄m ⁊ ꝑ p̄fatos ꝯsules qď attēta donatiōe p̄fata deinceps in futurū cōsules artis lane q pro tp̄e fuerūt sint patroni p̄dictarū p̄bēdarū.ita ꝙ in illis p̄bēdis vacātibus spectet p̄sentatio ad ipsos consules ⁊ ad dictū archiep̄m ꝯfirmatio:ita qď in confirmatione nō habeat interuenire capitulum ⁊c.

¶ Consilium.lvij.

1. ☞ Prelatus si in aliqua electione habeat tertiam partem:capituluȝ aliam tertiam ⁊ aliqua vniuersitas aliam tertiam:tunc voces nō iudicantur per capita.
2. Consensus capituli ⁊ episcopi vbi requiritur non coniungunt̄ vt sufficiat habere maiorem partem.
3. Corpora plura qn̄ simul coniunguntur nō vt facientia vnum corpus sed vt diuersa ad hoc vt actus dicatur factus ab omnibus seu maiori parte oportet ꝙ interueniat consensus cuiuslibet corporis.
4. Promittens artificem intelligitur promittere de mediocri.
5. Rescriptum pape in dubio trahitur ad ius commune.

Christi eiusqȝ matris atque

Agathe virginis gl'iose p̄sidio humiliter inuocato. Attingā ꝓclariori cōsultatiōis informatiōe quodlibet dubiū de per se.Et primo iuxta interrogatiōis ordinē primum aggrediar in quo incidenter multa annectunt̄ dubia.⁊ primo arguit̄ ꝙ archiep̄s ⁊ capitulū sunt loco vnius:sic vt habeāt in h̄ tm̄ vnā vocē. Cōsules vero loco alteriꝰ:⁊ sic habeāt aliā vocē:ita qď oēs simul ꝯstituāt duas voces hoc videt̄ prima frōte ꝓbari.in.l.fi.C.de impu.⁊ alijs substi.vbi habet̄ ꝙ si testator ita istituit titiꝰ vna cū filijs suis ⁊ semproniꝰ mihi heredes sunto. ex tali institutiōe patris cū filijs q simul ꝯiūgunt̄ ⁊ pene s̄m naturam sunt eadē ꝑsona debent habere dimidiā:⁊ sic tm̄ haberet sempronius solꝰ quātū pater ⁊ filij q simul fuerūt cōiuncti.ita videt̄ dicēdū in proposito.cū eīn ep̄s ⁊ capl'm simul cōiūgant̄ videt̄ ꝙ sint loco vniꝰ tm̄. Cōsules vero q ꝑ se vocant̄ debēt esse loco alterius.ad idem.l. si qs in fundi.ff.de insti.⁊ substi. ¶ Scďo p̄cipaliter facit qď no.Jo.an.post Host.in.l.scriptū.de elec.†vbi dicit ꝙ si in electiōe p̄latꝰ aliqs habeat tertiā partē:capitulū aliā tertiā aliqua alia vniuersitas aliā tertiā tm̄ habet solꝰ p̄latꝰ quātū habet totū capitulū vel alia vniuersitas.nec iudicant̄ voces ꝑ capita.ita i ꝓposito ex quo ep̄s ⁊ capitulū simul ꝯiūgunt̄.⁊ etiā de iure faciūt vnū corpꝰ:vt i.c.nouit.⁊.c.ꝙ̄to.de his q̄ fi.a p̄la.licȝ plures sint numero ꝙ̄ ipsi ꝯsules tātā vocē habēt simul quātā ipsi ꝯsules.Sȝ his nō obstantibꝰ q̄ vere nō obstāt ꝯtrariā sententiam arbitror p̄ualere ꝙ oēs p̄dicti sint loco triū ꝑsonarū nō obstāte ꝙ ep̄s ⁊ capl'm iungāt̄ ꝑ dictionē copulatiuā ⁊ de h̄ videt̄ casus apertꝰ in simili i.l.si qs titio.ff.de vsufru.accre.vbi patet ꝙ testator ita dicit titio cū heredibus meis ⁊ meuio eādem rē relinquo.ex relicto fiūt tres partes.quarū vna debet̄ titio. alia heredibus testōris.tertia meuio.⁊ subijcit ibi text.nō referre an dicat̄ relinquo illi ⁊ illi. ⁊ meuio an illi ⁊ illi cū meuio:semꝑ eīn sunt tres partes.Ecce ergo ꝙ dū cōiungunt duo ꝑ dictionē cū,vocant̄ oēs equaliter.facit.l.titie textores.⁊ qď ibi no.ff.ď leg.iij.fortius idē dicēdum cū coniūgant̄ ꝑ dictionē ⁊.nā h̄ dictio ⁊,ꝑ quā cōiūgunt̄ his ep̄s ⁊ capitulum facit vtrūqȝ capitulatū venire p̄ncipaliter:ita qď vnum pōt dici accessorium ad reliquū vt est gl.i.c q̄relā.de simo. Idē sentit gl.ff.de iur.⁊ fac.igno.sup rub. ¶ Scďo ad idē vr̄ tex.i.l.si qs ita stipulatꝰ.de ver.ob.vbi probat̄ ꝙ si duo i dispositione ꝯiungunt̄ ꝑ dictionē ⁊:oportet vtrunqȝ interuenire. Sed si ep̄s et capl'm simul ꝯiungant̄ i vnā vocē nō verificaret̄ dispositio pape. fingint̄ eīn canonicos esse viginti.si ep̄s coniungit̄ cum eis essent.xxj.pōe etiā ꝙ decē canonici ⁊ ep̄s ꝯsentiunt pro vna parte alij decē pro alia parte. Nā s̄m contrariā sentētiā illi vndecim representabāt oēs an cōstituāt maiorē p̄tē oīm.⁊ sic nō erit verum dicere ꝙ capitulum h̄ ꝯsenserit ꝓut reqrit̄ ex forma mādati q2 nō est hic in aliqua parte capl'm cum nō reperiat̄ maior ps capituli in aliqua parte. Nā decē faciunt dimidium totiꝰ. Ad hoc.c.j.de his q̄ fi.a p̄la.⁊.l.qď maior.ff. ad muni.⁊ bonus tex.in.c.ecclesia.de elec.vbi patet ꝙ nō est dare capitulum nisi saltē det̄ maior pars totius.⁊ nō maior partium cōparatiōe minoris. ¶ Itē pone alium casum retētis dictis terminis: quod ex viginti canonicis consentiunt.xv.pro vna parte archiep̄s cum reliquis quinqȝ pro alia parte s̄m opinionem contrariā illi .xv. constituerunt seu presentauerunt totam illam vocem eis competentē.⁊ sic venerunt contra formā mandati cum non interuenerit hic consensus archiep̄i. q tamen debet esse principalis in autorizādo:vt patet ex forma mandati:vt ergo iste absurditates cessent dicamus ꝙ episcopus habet cōsentire per se ⁊ consules per se.iuxta illud dictum Jo.and.⁊ Hostien. c.rescriptum.quādo bene conuenit in casu nostro. ¶ Tertio principaliter facit episcopus ⁊ capitulum vocantur hic per nomina appellatiua ⁊ collectiua vnico respectu:nō autem tanꝙ̄ singuli.ergo vt satisfiat rescripto pape oportet ꝙ episcopus consentiat ⁊ capituluȝ per se:nam capitulum est corpus per se distinctum ab episcopo:et adeo

ꝙ appellatiõe capituli nõ venit ep̄s.vt patet ex diuersitate tituli. Nã
alius est titulus.de his q̃ fi.a p̄la.⁊ maio.parte ca.⁊.c.ꝫ.ficte ↄstituãt
vnũ corp⁹:vt.d.c.nouit.⁊ quãto tñ ep̄s est caput:canonici mẽbra.Ca
put vero differt a mẽbris.hãc sentẽtiã formauit glo.no.in cle.vt hi.de
2 eta.⁊ qua.¶ Quarto videm⁹ †ꝙ vbi ep̄i ⁊ capituli requirit̃ ↄsensus
adinuicẽ nõ ↄiũgunt̃ vt sufficiat habere maiorẽ partẽ numero.ꝫ opꝫ
ꝙ ep̄s ꝑ se ↄsentiat:⁊ capl'm ꝑ se.ita vt saltẽ habeat̃ ↄsensus maioris
partis capituli:vt leg.⁊ no.in.c.vno.ne sede vac.Et ibi bõa gl.plene ⁊
fideliter ꝑ Jo.an.i.c.a collatiõe.de app.li.vj.Cõsuluit etiã Fed.ↄsul-
to prius Jo.an.ipse refert in cõsiliis suis cõsi.j.plene ꝑ Cal.in.c.postu
lasti.de cõces.p̄bẽ.ꝫ Host.aliter ibi senserit.Sed oẽs moderniores ibi
sequunt̃ primũ dictũ qḋ ꝓcedit etiã cũ ep̄i ⁊ capituli ↄsensus requirat̃
ex forma mãdati:vt in casu nr̃o de quo est gl.no.in.c.si pro te.de resc.
lib.vj.¶ Quinto ꝓbat̃ ex tenore rescri.p̄dicti.Nã si ep̄s ⁊ capl'm ↄsti
tuerẽt vnã vocẽ nõ distinguerent̃.in fi.rescripti.vbi dicit notãter ꝙ cõ
sentiẽte capl'o posset ep̄s ordinare cũ consulibus ⁊c.vnic⁹ ⁊ cõformis
debet esse sensus cuiuslibet dispositiõis.nec debet separari cauda a ca
pite vt alius sit sensus in prima parte alius in scd̃a.Si eñ cõiũgerent̃
semꝑ remanerent cõiũcti.ad hoc bonus tex.cũ gl.in.c.maiores.de ba-
ptis.in ver.ceterũ.iũcta gl.in ver.autoritas.⁊ p̄cedẽtia capiũt itellectũ
a sequẽtibus.in.l.si seruus pluriũ.⁊.l.q filiabus.ff.de leg.j.¶ Sexto ⁊
vltimo dico ꝙ in effectu nõ multũ refert hoc dubiũ discutere ꝙ ex for
ma mãdati clare colligit̃ ꝙ archiep̄i ⁊ ↄsulum cõsensus semꝑ reqrunt̃
capituli autẽ ↄtradictio.notãter hoc ꝓbat̃ sic.exclusio vnius alterius
operat̃ ingressum:vt in.c.cũ renuntiat̃.xxij.q.j.⁊.l.cũ p̄tor.in prin.ff.de
iudi.⁊.xxv.di.qualis.de p̄sump.nõne sicut in rescriptis dicit̃ ꝙ si capi
tulũ voluerit cõsentire aut interesse aut ↄtradixerit tũc ep̄s cum ipsis
ↄsulib⁹ possint ⁊ valeãt in fine capituli ⁊c.Ergo cũ solũ excluserit capi
tulũ videt̃ ⁊ aperte voluisse ꝙ sine archiep̄i ⁊ cõsulũ cõsensu nõ possit
illa creatio fieri.ad qḋ eñ exclusisset solũ capl'm in casu cõtradictionis
si idẽ esset cõtradicẽte archiep̄o vel cõsulib⁹.voluit ergo vt in omni ca
su archiep̄s ⁊ cõsules ↄsentiãt.⁊ hoc videt̃ ↄforme iuri cõmuni.Nã ar
chiep̄s sine consulib⁹ nõ posset cũ cõsules habeãt dare dotẽ ⁊ sp̄ũalia
sine tpalib⁹ esse nõ possunt.j.q.iij.si qs obiecerit.nec ↄsules sine archi-
ep̄o q: laici nõ possunt ↄstituere b̃ñficia:sed hoc spectat ad ep̄m.xviij.
q.j.quidã.de cõse.dist.j.nemo.⁊.c.postulasti.de iurepa.capitulũ aũt in
casu cõtradictionis recte excludit̃,q: sine iusta causa nõ põt impedire
ea q̃ iuste statuunt̃ ꝑ ep̄m vt no.Jo.an.⁊ Arc.in.c.j.de cõsti. facit qḋ
leg.⁊ no.in.c.j.lxv.di.¶ Ex p̄dictis ↄcludo ꝙ archiep̄s capitulũ ⁊ cõ
sules faciũt tres voces verũtamẽ cõtradictio capl'i nõ habet impedire
actũ siue voluerint interesse,siue cõtradixerint,siue voluerint ↄsentire:
cũ hec materia sit approbata ꝑ papã.secus aũt si ↄ̃dicerẽt cõsules seu
maior pars ipsorũ vel archiep̄s.⁊ loquor quãtũ ad ea q̃ cõtinent̃ in li
teris Joãnis,⁊ ꝑ hec remanent decise multe alie consultationes in pri
mo dubio cõtente.Et primo illa:nũquid ep̄s cũ capitulo sine ↄsulib⁹
circa illã ordinationẽ ⁊ electionẽ de q̄bus in literis Joãnis possunt ꝓ
cedere.Et dicendũ ꝙ nõ vt patuit ex predictis . ¶ Itẽ scd̃o ꝙ si duo
vel tres ex cõsulib⁹ cõuenirent̃.dico eñ nõ sufficere q: ↄsules vocaren
tur hic ꝑ nomina appellatiua ⁊ collectiua.i.vt vniuersitas ⁊ collegiũ
nõ vt singuli.Non ergo possunt dici cõsules cõsentire nisi maior pars
ipsoꝝ cõsentiat.d.l.ꝙ maior.⁊.c.eccl'a.⁊.c.j.de his q̃ fi.a p̄la.⁊.l.refert̃
ff.de reg.iur.pro hoc bona gl.in.c.cũ inter canonicos.de elec.⁊ text.in
c.apostolica.lvj.di.Patet etiã decisio tertie cõsultatiõis videlicet qḋ
si cõsules cũ capitulo vel maiori parte capituli dissentiẽte ep̄o ↄcorda
rẽt.dico eñ hoc sufficere:vt patet ex p̄dictis: q: archiep̄i ⁊ cõsulũ ↄsen
sus tã ex forma mãdati q̃ de iure cõmuni necessario reqrũtur.¶ Ad
quartã cõsultationem vtrũ canonici ⁊ capitulũ sint vocãdi. ita ꝙ non
vocent̃ pñt agere de cõtẽptu.dico ꝙ si non vocent̃ actus non teneret
vigore literaꝝ pape:q: hec potestas est data simul ep̄o:capitulo:⁊ cõ
sulib⁹.Si ergo capitulũ nõ vocat̃ act⁹ corruit ex defectu potestatis ⁊
ex cõuentione forme mãdati.vt in.c.venerabilis.de offi.deleg.⁊.c.cum
dilectus.de rescrip.⁊.l.diligẽter.ff.mãda.vbicũqꝫ eñ est potestas dat̃
tribus ꝓ quo faciũt alio irrequisito nõ tenet:q: exercitiũ cõpetit eis ꝓ
parte.de offi.deleg.c.vno delegatoꝝ.⁊.c.causam matrimonij.⁊ no. in
c.prudentiã.eo.ti.vbi ꝑ gl.⁊ Bar.in.l.j.§.si plures.ff.de exer. facit.c.si
duo.de procu.lib.vj.⁊ qḋ legi.⁊ no.in.l.si interest.ff.de arbi.⁊.c.ij.e.tit.
lib.vj.Nec ob.c.sicut.de elec.vbi actus videt̃ tenere nõ obstãte contẽ-
ptu aliquoꝝ:licet possit agi de cõtẽptu:q: dico ꝙ ibi nõ peccat̃ i for-
ma nec potẽtia:qm̃ de iure potestas vniuersitatis est penes duas par
tes vniuersitatis.l.nulli.⁊.l.plane.ff.ꝙ cuiusqꝫ vniu.nomi.⁊.l.noĩatio
num.de decre.ab ordi.fa Sed ĩ casu nr̃o deficit potestas q̃ dat̃ his oi-
b⁹ simul.¶ Itẽ cõmittit̃ ↄ̃ formẽ rescripti.dico tñ ꝙ ipsoꝝ contradi-
ctio nõ vitiat vt patet ex rescripto.vocat̃ eñ capitulũ q: forte bñ cõsu
lendo poterit alios retrahere ab ipsoꝝ opinione sicut loquitur in.c.cũ
in veteri.de elec.in.c.cum olim .de arbit.in.d.c.ij.eo.ti.libro.vj. ¶ Pa
tet insuper decisio vltime consultationis .s. primi dubij predicti. dico
enim quod contradictio capituli non habet obstare ordinatiõi archi-
episcopi ⁊ consulum in his que cõtinentur in literis ꝑ predicta.Et ad
3 predicta addo tex.no.ĩ.c.pastoralis.de rescrip.⁊ qḋ ibi no.† vbi patet
quod qñ iungunt̃ plura corpora simul nõ facientia vnum corpus.sed

vt diuersa:ad hoc vt actus dicatur factus ab oĩbus seu maiori parte
oportet qḋ interueniat cõsensus cuiuslibet corporis per que dico non
sufficere ꝙ ep̄s de aliquibus consulibus facit maiorẽ partẽ vt dicatur
factum a cõsulib⁹ ⁊ ab ep̄o seu archiep̄o:sed oportet ꝙ ep̄s consentiat
per se,maior pars oĩm consulum per se.⁊ idem dicenduꝫ in.c.eo casu.
q: eorum consensus distribueretur ⁊ per hoc solutum remanet primũ
dubium cum omnibus suis accessoriis. Nunc respondeo ad cõtraria
supra in principio formata.⁊ primo ad.l.fi.C.de impu.patet respõsio
per no.ibi per gl.j.Bar.in.d.l.si quis titio.¶ Ad dictã Host. ⁊ Jo.
an.in.c.rescriptum.dico ꝙ procedit qñ certum est q: aliqui simul iun-
cti habent certã partẽ in electiõe.Sꝫ in casu nostro ex quo omnes vo
cantur equaliter per nomina appellatiua quodlibet corp⁹ habet per
se tertiam partem in disputatione actus ⁊ sic in casu nostro potest ob
seruari qḋ ibi notatur saluo quod dicitur de capitulo.q: illius ↄtradi
ctio non obstat ⁊ aliorum sic ex speciali forma rescripti vt patet ex p̄-
dictis.Nec obstat si diceretur ꝙ dicti consules non vocant̃ ad creatio
nem ⁊ institutionem prebendaꝝ vt principales sed potius tanq̃ pote
statem habentes ad consensum vt colligi videt̃ ex principio rescripti:
vbi dicitur ꝙ ep̄s ⁊ capitulũ vna cũ quibuslibet ⁊c.Ista enim sunt di
uersa in se ꝙ tres habebãt in se simul actuꝫ explicare vt quod duo de
cõsensu tertij.nam primo casu omnes sunt autores in facto.¶ Secun
do casu sunt tm̃ duo ⁊ tertius prestat consensum:vt legi.⁊ no.in.c.j.ne
sede vac.lib.vj.dico enim hoc esse falsum.scilicet ꝙ consules non vocẽ-
tur vt principales.Nam si bene ponderentur verba rescripti actus iu
rationis ⁊ institutiõis refertur ad omnes pariter:vt patet ibi.quoties
eis videbitur de nouo creare.¶ Itẽ ⁊ clarius in fine rescripti vbi dici
tur qḋ capitulo nolente consentire seu interesse ep̄s cum ipsis cõsulib⁹
potest ⁊ valet omni iure creare canonicos ⁊c.¶ Et si in creatiõe ⁊ in
stitutione sunt principales in hoc casu ex quo actus dispositiõis pari
ter refertur ad oẽs tñ est dicere ille ⁊ ille q̃tum ille cum illo.⁊ iste est ꝓ
pri⁹ casus.d.l.si quis titio.Nam relictũ referebatur ad omnes equali-
ter:ideo dictio cum:ↄtingit principaliter:⁊ hoc est quod voluit Fede.
dicto consi.i.¶ Uenio nũc ad secundũ dubiũ principale videlicet cuꝫ
antique prebẽde reperiunt̃ disparis valoris ⁊ prouentus ⁊ noue iuxta
formã rescripti non debeãt esse minoris valoris q̃ antique ⁊ qualiter
conformabunt̃ antiquis videtur primo ꝙ noue debeãt fieri ad instar
mediocrium.media enim in dubio videtur autor cõsiderasse.arg.in.l.
legato generaliter.ff.de lega.j.q: sub hac specie reperitur varietas nõ
4 summa aut vilis sed mediocris.¶ † Item si dicitur si ꝓmittis tibi ar
tificem nõ intelligitur de summo ne prorsus indocto sed mediocri:vt
in.l.sciendum.§.item sciendum.ff.de edi.edi.Itẽ multa iura que in du
bio eligunt mediam viam in.c.querẽti.de offi.deleg.⁊.xlv.dist.c ĩscipli
na.de rest.spolia.literas.iuxta illud.Maior enim mediis gratia reb⁹
inest.de hoc medio expectando multa allegantur in.c.scientes.de cẽsi.
¶ Sed his non obstantib⁹ aliud puto in casu nostro:per tex.notabi
lem.in.c.cum olim.de consue.vbi notãter probatur quod vbi aliquid
est fiendum ad instar alterius:si illud est diuersuꝫ eligitur id quod est
magis rationabile iuri communi consonãs ⁊ alteri minus p̄iudicãs.
⁊ hoc no.ibi clarius Anto.de but.vnde in casu nostro dico quod de-
bent fieri noue ad instar illarum antiquarum que magis sunt ratio-
nabiles ⁊ iuri cõmuni ↄformes, siue sint pinguiores,siue mediocres,
siue in fine: q: in dubio videtur papã cogitasse de p̄bẽdis rationalib⁹
arbitrans ꝙ in tam famoso ⁊ florenti vocabulo ⁊ in vrbe deberẽt esse
5 prebẽde s̄m iuris communis dispositionem.† Nam rescriptum pape
debet retrahi in dubio ad ius cõmune etiam si oporteret clausulas re
scripti trãsportare ne aliquid absurdum sequatur vt probatur in.c.cũ
causam.de rescriptis.Et pro hoc rescriptũ Gregorij qui mãdauit pre
bẽdas creare in eo valore ꝙ canonici instituendi possent decenter vi-
uere ⁊ iura episcopalia ꝑsoluere:⁊ pro hoc facit qḋ no.gl.in.c.j.xxj.q.
j.Et melius in prebẽdis facit tex.xij.q.j.§.fi.alias eñ sequi posset ab-
surdum pone enim quod mediocres propter guerras vel negligẽtiaꝫ
canonicorum sint adeo diminute quod non sufficiant ad procurãdũ
singulis canonicis.dicemusne papam de illis intellexisse: certe mini-
me.argu.in.c.j.de consue.in.c.nemo.de consecra.dist in.j.⁊.c.ad audiẽ
tiam.el.j.de eccle.edifican.⁊ hec de secũdo p̄n.dubio.¶ Uenio ad ter-
tium quesitum videlicet an dicti consules per se vel saltem vna cũ epi
scopo possint statuere circa nouas prebendas nouiter in eis instituen
dis ⁊c.videtur quod sic.primo ex rescripto Gregorij qui videt̃ eis in
dulgere saltem vt episcopus faciat cum consulum consensu.¶ Itẽ ꝑ
quandam consequentiam videtur hoc idem licere ex rescripto Joan-
nis:quia cui conceditur aliquid videtur concessum omne id sine quo
primum commode exerceri non potest.l.ad rem mobilem.⁊.l.ad lega
tum.ff.de procu.⁊ in.c.prudentiam.⁊.c.preterea.de offi.de leg.⁊ cui cõ
ceditur principale accessum esse videtur.argu.in.c.ex parte.el.ij.de de-
ci.facit regula accessorium de regu.lib.vj.Sed institutio ⁊ creatio ca
nonicorum ⁊ prebendarum non potest commode fieri sine ordinatio-
ne ⁊ institutione eorum que debent facere instituendi.argumen. in.c.
significantibus.de prebendis.Ergo data consulibus ⁊ episcopo pote
state creandi videtur data potestas ordinandi:quinimo videtur ꝙ ex
iure patronatus possunt consules per se statuere:quia in traditiõe rei

proprie

proprie possunt apponere onus in.c.de monachis.de preben.no.gl.in c.generali.de elec.lib.vj.⁊ in.c.cum bertoldus.de re iudi. Sed ego arbitror ꝙ cōsules nec per se nec cum episcopo simul possunt hoc cōstituere ita vt ipsi dicātur autores in illis ordinationibꝰ ⁊ statutis.moueor principaliter q̄r iure cōmuni nō licet laicos etiā in traditione rez suaꝝ quas faciūt ecclesijs opponere cōditiones seu modos spirituales.ita elegāter ponit Inn.in c.qm̄.ne prela.vices suas.q̄r non licet laicis de spiritualibꝰ statuere etiā circa dotē quā dant ecclesie.iij.q.j.c.decernimus.de cōsti.ecclesia sancte Marie.⁊.xcvj.dist.bene quidem. Sz circa tēporalia bene possunt a principio aliquod pactū apponere. sic debēt intelligi superius allegata in prima parte.Sed remediuz est vt archiepiscopus ista statuta confirmet ad petitionem consulum.quod facere potest etiam recedēdo a dispositione iuris communis.hoc probat tex.not.in.c.cum dilectꝰ.de consue.ibi ad petitionē patronorū ⁊c. ¶ Ad idem quod no.doc.in.c.ad audientiā.de cleri.nō resi.vbi dicūt Hosti.⁊ Jo.an.ꝙ potest fieri constitutio contra non residentes etiā si in ecclesia sit consuetudo in contrarium dūmodo fiat principaliter ad vtilitatem ecclesie:quod est notandum.⁊ facit quod no.in.c.cū oēs.de constitu.ibi enim fuit reprobata illa constitutio contra antiquam cōsuetudinem:q̄r ex radice vitium processerit ⁊ non erat omnibus cōmunis:vt ibi no.Nā episcopus potest statuere adiuuando ius cōmune ꝑ appositionē pene:vt no.in glo.in cle.ne romani.de elec.plene per Joā.an.in.c.fi.de offi.archi.⁊ debet hoc facere episcopus ad petitionem patronorū ex quo statuta sunt honesta.vt probatur in.d.c.cū dilectꝰ.facit.c.preterea.de iure patro.⁊ debet in hoc eps̄ requirere consilium sui capituli.de his que fi.a prela.c.nouit.⁊.c.quāto.illorum tn̄ cōditio nō obstat ex quo statuta sunt al's rationabilia.Sed haberi debēt pro cōsentientibus.vt no.Jo.an.⁊ Archi.in.c.j.de consti.lib.vj.non obstant allegata pro parte cōsulū in principio dubij.Nā rescriptio Gregorij non permittebat hoc consulibus sed operarijs.dispositio aūt nō extēditur de persona ad personam.de priuil.sane.⁊.vij.q.j.petisti.sicut nec de casu ad casum in.c.tua.de preben.lib.vj.Et licet pariter cōcessisset consulibus:satis tamen ꝙ eis cōcessit:vt no.in simili in.d.c.tua.Cōsules eīm non procedunt virtute rescripti Gregorij sed Joānis. Nō ob. quod dixi de rescripto Joannis vt veniat illa potestas per quādā cōsequentiam.q̄r nego ꝙ sine nouis statutis nequeat fieri creatio prebēdarum ⁊ nouorum canonicorū.Possunt enim relīqui dispositioni iuris.vt no.in.c.susceptum.de rescrip.lib.vj. ¶ Item cum sumus ī materia dispēsabili ⁊ restringibili scilicet vt laici disponāt de spūalibus debemus facere strictissimam interpretationē.nō solū vt nō veniāt specifice sine consensu sed etiam vt nō veniāt ea que ex proprio verboruz significato possint comprehendi:vt notanter legit ⁊ not.in.c.quod dilectio.de cōsan.⁊ affi.⁊ i.c.j.⁊.ij.de fil.presby.li.vj.per Jo.an. i regula odia.de reg.iur.lib.vj.in mercu.⁊.c.olim.de ver.sig.per Bar.in.l.beneficium.ff.de constit.prin.⁊ hoc de tertio. ¶ Postremo condescēdo ad quartum dubium in effectu continens an presentatio canonicorum instituēdorum ad nouas prebendas pertineat ad cōsules:ex quo ꝓbende fuerunt dotate de bonis opere quibus dicti cōsules presunt.Uidetur primo sic:quia iuspatronatus competit ex dotatione.xvj.q.vij.pie mētis.⁊ quod ibi no.in.c.filijs.⁊.c.decernimꝰ.ea.cau.⁊.q. cum multis similibus.quod procedit etiam in donatione prebendarum creatarū in ecclesia collegiata:vt no.Inn.⁊ clarius Jo.and.in.c.nobis.prealle. licet gl.aliud dixerit.⁊ minus bene.in.c.j.e.ti.Nec placet dictū Hosti. in.d.c.postulasti.vbi dicit ꝙ deputatio ad ꝓbēdas cōpetit patrono in ecclesia collegiata:si patronatus illam specialiter sibi reseruauerit:al's secꝰ.Et sic voluit limitare gl.in.d.c.postulasti.Sed illud dictum nullo iure probatur.nam iura generaliter in creatiōe quorūcunqz beneficiorum reseruant iuspatronatus presentandi dūmodo patronꝰ specifice ius nō mutuet.vt ī.c.significauit.de testi.⁊.xvj.q.vij.filijs pie mētis decernimus cū multis simi.facit qđ no.gl.in.c.si quis basilicam.de cōse. dist.j.tūc dicit Jo.an.in regula quod alicui gratiose.de reg.iur.lib.vj. in mercu.qđ eps̄ non fundat hodie intentionē de iure cōmuni sup libera collatione beneficiorū:sed tm̄ super institutione:q̄r ecclesie non nascuntur:sed presumunt habere patronū ad quē pertineat ꝓsentatio ꝑ iura generalia superius allegata.Ab ista tn̄ generali iurium dispositione solum reperitur excepta electio prelati in collegiata ecclesia:⁊ de canonicis nihil dicitur.vt.d.c.nobis.Ergo prebēde remanēt sub dispositione generali:arg.in.l.precipimꝰ.in fi.C.de app.⁊ in.l.cōmodissime ff.de libe.⁊ posthu.⁊ in.c.susceptum.de rescrip.lib.vj.cum pretor.ff.de iudi.⁊.c.qualis.xxv.dist.Et sic placet simpliciter mihi dictum Inn.⁊ Jo.an.d.c.nobis.Sed in contrarium ꝙ ad dictos consules nō possit pertinere presentatio:probo sic.Opera seu fabrica ecclesie non est corpus verum sed fictum;nec habet in se collegiū:sed sunt quidam reditꝰ deputati ad fabricam ecclesie.⁊ per consequēs sunt ipsius ecclesie.Nā si dono vel relinquo fabrice seu opere alicuius ecclesie dono vel relinquo ipsi eccle.vnde dn̄iū acquirit ecclesie cuius commodū relictū seu donatum concernit.non enim refert cum quo testator loquatur sed inspici debet in quē dispositionis commodū transfert.vt.l.cum pater.§.donatiōis.ff.de leg.ij.⁊.l.ij.§.biduum.ff.qn̄ appel.sit.⁊.ij.q.j.biduum. Non enim potest fabricare cum sint quidā reditus nec habere dn̄ium aliorum redituū:nec conceditur vtilitas ipsius ecclesie.facit.l.collegiū. C.de here.inst.ꝙ deputata ad vsum fabrice sint in dominio ecclesie satis colligitur per rationem predictam.⁊.q.iij.imo.⁊.xij.q.ij. quatuor.⁊.c.cōcessis.cum simi.ius autem patronatus acquiritur ei ex cuius bonis res processit non autē illi qui fuit actor dotatiōis vnde si ex bonis alicuius ecclesie cōstituitur vel dotatur alia ecclesia iuspatronatus acquiritur ecclesie principali:vt probatur in.c.apostolicos.in fi. cōiūcta glo.ij.q.ij.⁊.c.ad audientiā.el.ij.de eccle.edifi.Ideo in presenti articulo hāc ipsam veritatem esse arbitror vt distinguamus sic.ꝙ aut dn̄iuz opere remanet penes cōmune donec expendatur in ipsam fabricā forte ex ordinatiōe sic facta i pricipio cū bona donēt opere:ita ꝙ libera bonorum dispositio pertinet ad cōmune Florētie.⁊ tunc procedūt prime allegationes:vt inde patronatus acquiratur cōmunitati ex cuius bonis ꝓcessit dos dictarum prebendarū.⁊ per consequēs presentatio pertinebit ad cōsules:ex quo libera administratio iuriū opere concessa est a cōmunitate ipsis consulibus.aut dn̄iuz illorū bonoꝝ pertinet ad ecclesiā vt q̄r pure bona fuerunt data epo.⁊ tūc ipsa ecclesia habebit ius patronatus illarum prebendaꝝ.vt in.d.c.aplicos.in fi.iuncta gl.facit quod notatur in.c.vnico.de iure patrona.lib.vj.⁊.c.q̄r clerici.eo. titu. Nomine autem ecclesie hoc casu veniet episcopus cū capitulo:q̄r episcopus est in ecclesia.de testa.requisisti.arg.vij.q.j.c.scire debemus.Et hoc casu procedunt allegata in secunda parte.⁊ per hoc sit satisfactū omnibus dubijs.Et qui aliter scripsit:considerauit subtilitates predictas ⁊c.Laus deo.

¶ Consilium.lviij.

1 ☞ Decime prediales cui debeantur ecclesie baptismali:aut parochiali:⁊ per totum consilium.

2 Obuentionum ⁊ prouentuū appellatione veniunt omnes decime et quicquid prouenire potest.

In questiōe que vertitur inter plebanū sancti Justi vulterane diocesis ex vna parte ⁊ homines communis antipani ⁊ cōmunis personatus eiusdem diocesis ex alia parte super decimis predialibus prouenientibus ex predijs sitis intra parochiam ecclesie Bartholomei existentem intra limites plebani sancti Justi:ad quam quidem plebem parochiani ecclesie sancti Bartholomei duntaxat habēt recursum ꝓpter baptismatis sacramentum.reliqua vero sacramenta recipiunt in ecclesia sancti Bartholomei.illud de iure queritur † an decime prediales debeantur ecclesie baptismali que videtur mater aliarum capellarū:an ecclesie parochiali vbi predia sita sunt:⁊ vbi homines percipiunt alia sacramenta.⁊ hoc profecto dubium non est in iure paruum:cum iura varie in hoc casu loquuntur.nam doctores in varijs ⁊ diuersis inclinauerūt sentētias ⁊ vt liqueat questionis difficultas allegabo primo ad partes. Secundo ponam opiniones quas in nostro casu reperio. Tertio concludam quid mihi in iure consonum videtur.Quod debeantur plebi sancti Justi que est baptismalis:videtur primo textus apertus in cap̄.decimis.xvj.questio.j.vbi dicitur quod omnibus maioribꝰ visum fuit decimas dādas plebibus tantū vbi sacrosancta baptismata dātur.Ad idem cap̄.statuimus.⁊.c.in sacris.eadem causa ⁊ qō. vbi habetur quod excommunicādus est qui preter episcopi conscientiam extra baptismalem ecclesiam decimas soluere voluerit. Idem videtur velle tex.xiij.q.j.in dioceси. ¶ Secundo principaliter facit text.in.c. ex transmissa.de prescrip.iuncta gl.pe.vbi patet ꝙ mater ecclesia scilicet baptismalis vendicat sibi omnes decimas ab hominibus capellarū exclusis clericis capellarū ipsarum. ¶ Tertio facit ſm vnum intellectum quē ponit ibi glo.ad.c.ad audientiam de eccle.edifi.el.j.vbi ptz ꝙ licet capella propter hominum necessitatem construatur intra limites alicuius parochie:tamen antiqua ecclesia remanet mater ⁊ debetur sibi aliquis honor capelle ne prediales decime eidez subtrahātur. Idem ergo dicendū in casu nostro.nam iste capelle fuerunt ex postfacto edificace intra plebanatum sancti Justi.quare illa plebs remāsit parochialis multis iuribus.Et pro hoc vltimo faciūt.c.ecclesie.⁊.c.quecunqz.xvj.q.j.vbi dicitur ꝙ propter ecclesias nouiter edificatas non debēt antique suis iuribꝰ maxime decimis priuari. ¶ Quarto negari nō pōt quin ecclesia baptismalis sit ecclesia parochialis omniū capellarum cum aliter eis suo iure administrari non posset hoc sacramētum baptismatis quod est principale ⁊ fundamētum aliorū sacramētorum.in.c.fi.de pres.non baptis.quare absurdum videtur non preseruare ius parochiale.Satis enim est ꝙ capelle habeant decimas ꝑsonales ⁊ alia iura parochialia.naz sole plebes habebāt antiquitus oīa iura parochialia:sed propter hominum excrescentiā fuerunt postmodum constructe capelle ⁊ parochie eis assignate.plebes tn̄ remanserūt parochiales saltem in sacramento baptismatis.vnde tum ratione huius sacramēti tum q̄r propter nouas non debēt prorsus priuari iure eorum tum vt euitetur enormitas preiudicij debemus dicere vt saltē decime prediales eis remāserint:vt innuere videtur illa.c.xvj. q.j.⁊.c. quicūqz. ¶ Ad cōtrariā partem ꝙ debeātur ecclesie sancti Bartholomei parochialis illorū de antipano.Adducunt multa iura q̄ dicūt ad ecclesiam parochialem vbi predia sita sunt decimas ꝓdiales perti

nere:vt in.c.qñ.c.cũ contingat.ꝛ in.c.cum in tua dioceſi.de deci.ꝛ vi-
detur textus ſatis aptus in.c.ad decimas.de reſti.ſpo.li.vj.. ¶ Scđo
principaliter adduco bonum tex.in.c.paſtoralis.de his que ſi.a prela.
vbi dicitur quod autoritate dioceſani fuerũt parochie limitate quate
nus ſingulorũ parochialium prouentus in vſus eccleſie cederẽt ꝛ ſti-
pendia miniſtrorum ꝛc.Ecce ergo ꝙ omnes reditus ex ſpiritualibus
prouenientes intra parochiam alicuius eccleſie cedunt illi eccleſie: er-
go decime prediales de predijs ſitis in parochia cum ſint reditus ſpi
rituales.de preſcri.c.cauſam que. ¶ Tertio videtur probari nõ cauil-
lando literam in.c.ad audientiam.el.j.de eccle.edifi.aliter iudicãdo ꝙ
ſupra.Ibi enĩ propter nimiam diſtãtiã eccleſie parochialis fuit edifi-
cata capella intra limites parochie.fuitqȝ ibi certa villa parochie aſſi
gnata ꝛ decreuit papa ꝙ omnes obuentiones ꝛ prouentus illius ville
redderent ad ſuſtentationẽ rectoris ibidẽ inſtituendi. dictum eſt au-
2 tem † quod appellatiõe obuentionum ꝛ prouentuũ veniũt omnes de-
cime:ꝛ quicquid eccleſie legitime prouenire poſſit:vt in.c. trãſmiſſe.et
c.cum inter.de verb.ſig.ꝛ.c.dilecto.ꝛ.c.cum inter.iuncta glo.in.d.c.ad
audientiam.ꝛ.c.nõ ſolum.Si ergo papa ibi ſolẽniter decreuit ita dicẽ
dum eſt iuris eſſe in cõſimili caſu:in dubio ita factum fuiſſe ab initio
vt.in.c.ex cõmunis.de re iudi. ¶ Quarto adduco bonum tex.in.c.ſi.de
iurepa.vbi probatur decimas prediales deberi illi eccleſie in cuius pa
rochia ſita ſunt predia etiam ſi prediorꝫ domini alibi habitãt ꝛ nullũ
ſacramentum percipiãt ab eccleſia parochiali.fortius ergo ibi debẽt
cum domini prediorꝫ:vt eſt in caſu noſtro,habitãt ſeu coloni ſunt pa
rochiani eccleſie ꝑdialis vt eſt eccleſia ſancti Bartholomei ĩ caſu no-
ſtro. ¶ Quito arguitur ſic ex quo eccleſia ſancti Bartholomei eſt pa
rochialis habens parochiam limitatam ꝛ diſtinctam ab eccleſia ple-
bis ſancti Iuſti:ergo debet habere omnia iura parochialia vt de pa-
rochia.quaſi per totũ.vt.iij.q.j.c.j. ¶ Sed decime ſunt de iure paro-
chiali:qꝛ ex quo predia ſunt in terra parochiali de iure communi deci
me pertinẽt ad eccleſiam parochialẽ.vt in.c.ſi.de paroc.ꝛ.d.c.ad deci
mas.de reſti.ſpo.lib.vj. ¶ His argumẽtis preuiſis interferã opinionẽ
quã in materia reperio:que opinio habet qđ ſtandũ eſt in hoc conſue-
tudini vtrũ debeãtur eccleſie baptiſmali aut capelle per.c.ad apoſto-
lice.de deci.ꝛ hoc voluit ibi Inn.in gl.in.c.cũ contingat.e.tit.ꝛ Ray.
in ſumma.eo.titu.ꝛ ab hac opinione nemo diſcrepat.Nam ex conſue-
tudine ſeu preſcriptione poſſunt deberi illi eccleſie q̃ nullum ius habet
in illis.vt in.c.cum contingat.ꝛ in.c.cũ in tua.de deci. ¶ Secunda opi
nio quod ceſſante conſuetudine debeãtur eccleſie baptiſmali.hãc opi-
nionem tenet glo.in.d.c.cum contingat.ꝛ in.c.ſtatuimꝰ.xvj.q.j.Inn.
in.d.c.ad apoſtolice.Tan.in.c.nuntius.ꝛ Io.an.ſequitur in Spe.eo.
tit.§.ij.poſt prin.dicitur tamen quod in tribꝰ caſibus poſſunt deberi
capelle.Primus cum habeat id conſuetudo:vt.ſ.dixi. Secũdꝰ quã-
do in limitatione noue capelle cũ aliter animabus prouidere nõ poſſet
epiſcopus de ſui capituli cõſenſu aſſignauit ipſi nouelle capelle deci-
mas prediales ſeu limitationes ſue parochie.facit.d.c.ſtatuimus,ꝛ qđ
no.in.d.c.ad audientiam.ꝛ.c.conſtitutus.de reli.domi. alias niſi ex-
preſſe aſſignaſſet non venirent prediales ſm eũ per dictũ.c. quicunqȝ.
ꝛ.c.eccleſie.Tertius eſt quãdo in aliquo magno territorio erãt ꝙ plu-
res eccleſie ꝛ nulle baptiſmales ꝛ de nouo vna illarum in plebaniã et
baptiſmalem erigitur.vel de nouo vna plebs conſtituitur illic cũ ba-
ptiſmo.tunc enim ceſſant rationes ſuperiꝰ inducte in plebe imo reſol-
uuntur pro capellis ſm eũ.ꝛ ponderanda ſunt bene hec iura ꝑ dicta:qꝛ
videntur limitare opinionem ſuam vt procedat quando certũ eſt ca-
pellam fuiſſe edificatã intra limites plebis quaſi tunc nõ debeat eccle
ſia antiqua ita enormiter ledi ex conſtructiõe noue eccleſie. ¶ Tertia
opinio quod prediales debeantur eccleſie prediali.ꝛ in cuiꝰ parochia
ſita ſunt predia.licet nõ ſit baptiſmalis.Hanc opinionẽ tenet Archi.
in.c.j.xiij.q.j.dicens hoc probari in.d.c.ad decimas.ꝑ quod dicit hãc
concertationem ſopitã ꝛ refert hoc ipſum tenere Lauren.Vinc.Gof.
Ber.ꝛ Phi.in.c.ſi.de paroch.ꝛ glo.in.d.c.j.xiij.q.j.ꝛ.c.ad apoſtolice.
de deci.ꝛ Rof.ꝛ Io.an.de deo qui ita not.in ſumma ſua de deci.§.ſꝫ
q̃bus.dicẽs quod canones contrarium innuentes loquuntur ſm anti
qua tempora.ſed hodie ſm Rof.dande ſunt eccleſie parochiali de iu-
re cõmuni etiã ſi nõ ſit baptiſmalis. ad hoc.xiij.q.j.in ſi.ꝛ facit de mu
ne.ꝛ hono.l.j.ꝛ.ij.Hanc etiã ſententiã approbant Hug.ꝛ Lau.ꝛ dici
Archi.vbi.ſ.eam etiam approbare Ray.prout no.in ſumma ſua.de
deci. in prin.ꝛ tenet etiam Hoſti.in.c.cũ homines.de deci.ꝛ in ſumma
eiuſdem tituli.§.cui dandum.ꝛ nouiſſime cõtra Io.an.late proſequit̃
ꝛ tenet Calde.eius filius adoptiuus fundans ſe multum ſuper.d.c.
ad audientiã.inducẽdo vt.ſ.nec obſtat grauitas preiudicij ſuper quo
multum ſe fundat Io.an.alꝰ intelligendũ eſt hanc capellam per epi-
ſcopũ de cõſenſu capituli ſui requiſiti.quibus poteſt preiudicari fuiſſe
conſtructam nec aliter fieri poteſt ꝛ debet.ad hoc faciunt notata.in.c.
conſtitutus.de reli.do. ¶ Item ſm eum ſalua reuerentia Io.an. qui
nitit̃ reſpõdere ad decimas.c.ad decimas.ſuper quo ſe fundat Arch.
non eſt per eum ſufficienter reſponſum:qꝛ illa eccleſia ſancti Nicolai q̃
agebat non eſt plebs:vt dicit Io.an.tamẽ tex.principaliter ibi ſe fun
dat quod decime proueniebant ex predijs quod fuerũt ibi petita ꝛ in-
tra alienam parochiã cõſtituta.Et per hoc ibi infertur quo ad illã ec-
cleſiam ille decime pertinebãt.Et ſic aperte innuit quod prediales de
beantur eccleſie intra cuius parochiam predia ſita ſunt ſi preda de q̃
bus nũc queritur ſunt intra parochiam ſancti Bartholomei ergo illi
debentur.Hãc inſuper opinionem ſecuti ſunt moderniores ꝛ ꝑcipue
Anto.but.in.c.cum contingat.Cõcordãdo opiniones dicit ꝙ aut no
ua parochia non habet ſpeciales limites ꝛ tunc omnes ſunt in cõcor-
dia quod prediales debentur eccleſie baptiſmali:qꝛ proueniunt intra
parochiam ſuam.Et hoc tenet ſpecifice Io.calde.ꝛ hoc caſu ꝓcedũt
canones antiqui proferẽtes baptiſmalem capelle:aut ſunt capelle aſſi
gnati ſpeciales ꝛ diſtincti limites ꝛ tunc aut neceſſitas impellit quod
baptiſmalis non ſufficit:propter amplitudinẽ parochie ꝛ omnes ob-
uentiones debent aſſignari ipſi capelle ex mãdato iuris:vt in dicto.c.
ad audiẽtiam.Nec nũc dicitur inferri preiudicium antique eccleſie ex
quo ius non precipit ꝛ in dubio preſumendum eſt ipſum hoc mãdatũ
iuris fuiſſe ſecutum.Et ad iura contraria reſpondet quod intelligi de
bent quod ſine magna neceſſitate capella cõſtructa eſt.Aut eſt dubiũ
q̃ fuerit antiquior parochialis vel baptiſmalis.Et in dubio dicit eas
dandas eccleſie parochiali per.c.cum contingat.ꝛ.c.ad decimas dã-
das eccleſie parochiali.Ceſſat enim nunc ratio.c.quicũqȝ.ꝛ.c.eccleſie.
xvj.q.j.Et hãc opinionem puto veriſſimam:ꝛ infertur ad claram deci
ſionem queſtionis noſtre.dico enim quod ex duplici capite debet iſta
eccleſia ſancti Bartholomei obtinere.Primo quod habet parochiã
certam limitatam.ꝛ preſumendum eſt quod fuerit ex neceſſitate ſm
iuris diſpoſitionem edificata cum multũ diſtet ab eccleſia plebis ſan-
cti Iuſti:ꝛ ſic quod epiſcopus principio adiudicauerit omnes obuen
tiones illius parochie ſequendo diſpoſitionem iuris.de qua in.d.c.ad
audientiã.Item ex alio capite leuior:quia nõ apparet an plebs ſan-
cti Iuſti ſit antiquior ꝙ eccleſia ſcti Bartholomei.ergo habet funda
tã intentionem de iure communi:ex quo predia reperiuntur in ſua pa
rochia.ꝛ hoc caſu ceſſant omnes ratiões Io.an.nec ipſe tenet hoc ca-
ſu cõtrariũ cũ non poſſet dici ꝙ cum graui preiudicio plebis nõ debuit
capella edificari cum non appareat poſtmodum fuiſſe edificatã.Eſto
tñ quod appareat nihilominꝰ ſibi deberent̃ ex quo parochia ſibi fuit
decreta ꝛ non appareat de contradictione alicuius. hec omnia ſatis
clare videntur probari per ea q̃ allegaui in ſecunda parte. ¶ Nunc re
ſtat reſpondere ad cõtraria in prima parte fundata. Et primo ad.c.
de decimis.ꝛ.c.ſtatuimus.ꝛ.c.in ſacris.xvj.q.j.Reſpondeo dupliciter
primo quod loquuntur de decimis ſitis intra parochiam plebis:qꝛ in
multis partibus nõ ſunt alie eccleſie parochiales preter plebes. quod
hoc ſit verũ aperte probo per dictũ.c.in ſacris.vbi dicitur ꝙ capituli
percipiebãt in eccleſia baptiſmali omnia ſacramẽta. ꝛ ſic innuit ſecus
eſſe ſi fuerint ꝑdia extra parochiam plebis. ¶ Secundo poſſunt intel
ligi quãdo ſola plebs habet parochiam:capelle vero ſine limitibꝰ ha
bent curam certarum perſonarum.ꝛ ſic etiam poteſt intelligi.c.ex trãſ
miſſa.de preſcri.vt clare innuitur ex illo tex. ¶ Ad tertium argumẽtũ
de.c.ad audientiã.dico ſatis ſupra reſponſum.nã potius facit pro opi
nione contraria qꝛ papa mandauit ſibi aſſignari obuentionẽ ꝛ prouẽ
tus parochie ipſi capelle:vt.ſ.dixi.In ſecunda parte argumẽtorꝫ ad
c.eccleſie,ꝛ.c.quicũqȝ.patet ex predictis duplex reſpõſio.Primo poſ-
ſunt intelligi qñ conſtat quod capelle fuerint poſtmodũ edificate in-
tra limites plebis nec ipſis capellis fuerint certe parochie aſſignate.
¶ Secundo quod procedunt quando edificantur noue capelle nõ ex
neceſſitate populi ſed ex ſola voluntate.tunc enim non debẽt antique
eccleſie priuari iuſtitijs ſuis propter nouiter edificata.ſecus autem qñ
ex neceſſitate populi:vt probatur in.d.c.ad audientiã. ¶ Ad quartũ
ꝛ vltimum argumẽtum dico quod preſuppoſito quod plebs ſit in ali
quo parochiali hominum habitantium in capellis ſaltem ratione ba
ptiſmatis:tamen reditus prouenientes intra parochiã capelle depu-
tentur a iure ipſi capelle:vt.d.c.ad audientiam.nec prediales debent̃
ratione ſacramentorꝫ.reſeruatur tamẽ eccleſie baptiſmali quidam ho
nor ſm impoſitionem in principio factam vel loci cõſuetudinẽ.iuxta
ea que notantur in.d.c.ad audientiam.Non autem debẽt ſubtrahi re
ditus decimales vt ibi:ꝛ maxime procedũt predicta in caſu noſtro in
quo nõ apparet vt predixi que eccleſia ſit antiquior. ¶ Cõcludo ergo
quod de iure communi decime prediales de quibus queritur debẽtur
de iure ſalua conſuetudine in cõtrarium eccleſie ſancti Bartholomei
ꝛ non plebis ſancti iuſti ꝛc.

¶ Conſilium.lix.

1 Teſtator ſi dicat extraneo voluntatem meam committo diſpoſi-
tioni tue videtur illum inſtituiſſe heredem vt diſtribuat hereditatem
ad pias cauſas.

2 Subſtitutio in dubio potius debet interpretari vt ſit directa quam ſi
deicommiſſaria.

3 Trebellianica ceſſat in legatis ad pias cauſas.

4 Executor proprie eſt qui exercet officium executionis.

VIſo teſtamento quondã cõ-
lini mei amici de campagnatico comitatꝰ ſenarum in quo
inter cetera erat poſthumus inſtitutꝰ ſic diſpoſuit. ¶ Itẽ
voluit,iuſſit ꝛ mãdauit qđ ſi dicti poſthumꝰ poſthuma vel poſthumi

vnus vna vel plures filius filia vel filij:heres ſeu heredes ſupꝛa inſtitu ti non naſcuntur vel naſcerentur:⁊ ad lucē nō peruenirent ſeu in pupil lari etate moꝛerētur ꝙ tūc ⁊ eo caſu aduenientē tali cōditiōe omnia ſua bona ⁊ res mobilia ⁊ immobilia ⁊ actiones dentur ⁊ concedantur ⁊ diſtribuanť ꝑ infraſcriptos eius cōmiſſarios pauperibꝰ Chꝛiſti amo re dei.⁊ locis pijs pꝛo remedio peccatoꝝ ſuoꝝ in fabꝛicatione pioꝝ lo coꝛū faciendo capellas:adaptādo oſtia tecta ⁊ muros eccleſiarū ꝑut ⁊ ſicut infraſcriptis eius fideicōmiſſarijs videbiť ⁊ placebit ⁊c. demū moꝛtuo teſtatoꝛe vxoꝛ ipſiꝰ peperit filiā que in pupillari etate deceſſit. Queriť nūc de tribꝰ.¶ Pꝛimo nūquid mater dicte pupille poſſit pe tere legitimā iure nature cōpetentem matri ex bonis filioꝝ.⁊ quid de trebellianica.¶ Secūdo nūquid epūs loci poſſit intra annū ſe impedi re de executiōe illius teſtamēti.¶ Tertio an poſt annū deuoluať exe cutio ad dnm epm in non executis per fideicōmiſſarios. Circa pꝛimū videť ꝙ mater poſſit detrahere legitimā ſuā qꝛ mater ſuccedit filie ab inteſtato.C.ad tertul.ꝑ totū.nec etiā expꝛeſſe poteſt ꝑ filios pꝛiuari:ſi cut nec ipſa filia.in auť.vt cū de appel.cog.§.aliō quoqꝫ capitulū.Itē dicēdū videť de trebellianica.nā dicta ſubſtitutio ad pias cauſas vide tur fuiſſe fideicōmiſſaria:cū nō fuit verbis directis facta ſed obliquis vt patet ibi denť ⁊ diſtribuanť ⁊c.iuxta notata i.l.verbis ciuilibꝰ.⁊ in l.cēturio.ff.de vulg.⁊ pup.c.ſi pater.de teſt.lib.vj.Ergo filia in reſtitu tiōe poteſt detrahere trebellianicā:qꝛ licet in legatis factis pijs locis. ſꝫ ad pias cauſas ceſſat falcidia:vt i auť.ſimiliter.C.ad.l.fal.nō tñ tre bellianica:vt no.gl.i.d.c.ſi pr̃.⁊ cū filia nō eſſet pure rogata reſtituere: ſed in euētu cōditionis.ſ.ſi moꝛereť in pupillari etate potuit legitime detrahere duas quartas:vnam debitā iure nature:aliā ex trebelliano iuxta ea q̄ habenť ⁊ no.in.c.raynutiꝰ.⁊.c.raynaldꝰ.de teſt.no.gl.in.l. papinianꝰ.§.meminiſſe.ff.de inoffi.teſta.facit qđ leg.⁊ no.in.l.ꝙꝙ̄.C. ad.l.fal.¶ Sed his non obſtātibus dico ꝙ in caſu noſtro mater nihil poteſt de iure ſibi vēdicare:qm̄ ſubſtitutio facta impuberi fuit directa pupillaris.hoc patet ex eo qꝛ a nemine iſti fideicōmiſſarij capiūt here ditatē ſed a ſeipſo.⁊ illa verba denť ⁊ diſtribuātur ⁊c.ſubintelligūtur iſta verba ſcilicet fideicōmiſſarij accipiāt vendāt ⁊c.vt in auť. de eccle. titu.§.ſi qs aūt.facit quod leg.⁊ no.i.l.alio.de ali.⁊ ciba.lega.late di ſputat in terminis noſtris:⁊ ſequiť Bar.in.l.cēturio.in repetitio.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ in.l.fundi trebatiani.ff.de vſufru.lega.⁊ ibi refert qua tuoꝛ vicibꝰ ſic cōſuluiſſe:⁊ pꝛo hoc facit.c.cum tibi.de teſta.vbi videť

1 caſus quaſi ſm cōmunē lecturā ibi em̄ patet† ꝙ ſi teſtatoꝛ dixit ad ex traneū:volūtatē meā cōmitto diſpoſitiōi tue.videť illū inſtituiſſe here dem vt diſtribuat hereditatē ad pias cauſas.ita dicēdū in caſu nr̃o ꝙ iſti fideicommiſſarij ſunt heredes ⁊ directo ſubſtituti pupillo ad pias cauſas:⁊ maxime indicāt illa ꝟba:oia bona ſua ⁊c.⁊ ſic vocauit iſtos fideicōmiſſarios ad omnia ſua bona.facit ꝙ leg.⁊ no.in.l.quidā teſta

2 mento.ff.de vul.⁊ pu.¶† Itē in dubio ſemꝑ debemꝰ interpꝛetari vt ſubſtitutio ſit potiꝰ directa ꝙ̄ fideicōmiſſaria maxime qm̄ ad pias cau ſas eſt facta ſubſtitutio:vt in.c.j.de teſt.li.vj.¶ Hoc ꝓſuppoſito tāꝙ̄ veriſſimo infertur ꝙ mater nil petere poteſt.Nam licet filius ex perſo na ſua non poſſit excludere matrē:vt.ſ̄.dixi.pater tñ teſtādo pꝛo filio poteſt.nā illud teſtamentū eſt paternū:vel potius pars paterna: ⁊ h̄ clariſſime deciſum eſt in.d.c.ſi pater.⁊ videtur etiam fuiſſe de iure dige ſtoꝛum:vt in.l.papinianꝰ.§.meminiſſe.de inoffi.teſta.per hoc etiā ceſ ſat trebellianica que non habet locū in directa ſubſtitutiōe.d.c.ſi pa

3 ter.¶ Itē ex alio capite nō habet hic locū trebellianica† qꝛ ad pias cauſas trebellianica ceſſat ſicut falcidia vt eſt hodie cōmunis doc.ſen tētia vt habeť per moderniores in.c.raynaldus.đ teſta.per Bar.in.l. marcellus.ff.ad trebel.vbi reſpōdi ad gl.dicti.c.j.quam.ſ̄.allegaui in cōtrariū ꝑ Bal.in.l.id qđ pauperibus.C.de epiſ.⁊ cle.¶ Videtur ex pꝛeſſum in auť.de eccle.titu.§.ſi aūt heres.⁊.l.ſi quis ad declinādā.C. de epiſ.⁊ cle.⁊ ſic pluries ꝑ viros pꝛeſtātiſſimos vidi cōſultū.⁊ per hoc patet reſponſio ad oia contraria ſuperius foꝛmata.¶ Venio ad ſecū dum dubiū.nunquid loci epūs poſſit ſe intra annū de executione impe dire vel aliquid de dicta hereditate petere.Et pꝛimo dico ꝙ in pꝛeſen ti nihil poteſt petere:qꝛ epūs nō capit quartā niſi de relictis factis pau peribus vel ad alias pias cauſas.vt in.c.requiſiſti.de teſta.iuncta glo. in.c.ij.de ſepul.⁊ in.l.nulli.⁊.l.ſi qs ad declinandā.C.de epi.⁊ cle.ratio patet ex his que no.in.c.officij.de teſta.ſi iſti fideicōmiſſarij aliqua tri buerint eccleſijs vel pijs locis:poterit epiſcopus ab illis locis pijs pe tere quartā ſi hoc habet cōſuetudo:qꝛ videnť hec bona capere ab ipo teſtatoꝛe:cū ipſe dicať hoc facere ꝑ ſuos fideicōmiſſarios:ar.c.ſane.de offi.deleg.⁊.c.ſi aplice.de ꝓben.lib.vj.niſi det in aliquā cauſam ꝓuile giatā pꝛo fabꝛica vel alijs ꝯcernētibus perpetuū cultū diuinū:vt puta qđ in ecclia ꝯſtruať vna capella vel altare vel ꝓbēda vel qd ſimile.Ex his em̄ nō detrahiť quarta.vt leg.⁊ no.i.c.ſi.de teſt. dico etiā ꝙ intra annū nō poteſt epūs ſe impedire circa executionē illoꝝ bonoꝝ .qꝛ illa non ſunt male ablata ⁊ incerta.⁊ ſic ceſſant no.i.c.ij.de teſti.lib.vj.⁊.c. cum ſit nimis.de iude.ſi ſint bona illiꝰ teſtatoꝛis qui voluit ꝓ anima ſua ⁊ remedio ſuoꝝ peccatoꝝ illa diſtribui in pias cauſas pꝛout vide bitur ⁊ placebit ſuis fideicōmiſſarijs.⁊ ſic ꝑ eos nō ꝑ epos debet fieri executio:vt in.c.tua.⁊ in.c.ioānes.de teſti.⁊.d.l.ſi qs ad declinādā.⁊.l. nulli.veruntamen poteſt epūs interponere partes ſuas vt vniuerſa ſm defuncti voluntatē pꝛocedāt:vt.d.c.tua.⁊.c.Ioānes.in auť.de ecc.ti. §.ſi qs aūt edificationē:⁊ hoc de ſcđo.¶ Venio ad tertiū nunqd poſt lapſum anni ſupplere poſſit in nō executis ꝑ fideicōmiſſarios.dico ſic cōcluſiue:qꝛ de iure cōmuni poſt lapſuꝫ anni poteſtas exequēdi deuol uiť ad epm:vt in.c.nos quidē.⁊.c.ſi heredes.de teſt.⁊ in auť.de eccl.ti. §.ſi qs aūt edificationē.verūtñ iſte annꝰ nō currit niſi a die monitiōis vt expꝛeſſe colligiť in.d.c.nos.⁊ tenēt ibi cōmuniter doc.⁊ clariꝰ colli giť in auť.hoc ampliꝰ.C.de fideic.⁊ in coꝛpoꝛe vnde ſumiť tenet Fed. cōſi.cxxiiij.Dico etiā iſtū annū nō currere niſi negligētibꝰ: vt expꝛeſſe colligiť ex.d.c.nos quidē.in verbo neglexerit.Et ſentit ibi Hoſt.⁊ cla rius Fede.in loco ꝓalleg.Sentit etiā Bar.in.d.auť.hoc amplius.⁊ vi deť tex.iūcta gl.not.inſti.de aut.tut.§.itē.in verbo diſtulerit:facit etiā qđ no.in.c.quā ſit.de elec.lib.vj.in verbo diſtulerit.Si em̄ impediūtur exequi intra annū ex cā legitima certe poteſtas nō deuoluiť ad epiſco pū qꝛ nō volēti agere nō currit tp̄s in.c.qꝛ diuerſitatē.de ꝯceſ.ꝓbē.⁊ i l.cōtra maioꝛes.C.de inoffi.teſt.¶ Idē dicerēt ſi cōmode nō poſſent: qꝛ id dicimus poſſe ꝙ cōmode poſſumus:vt in.l.nepos pꝛoculo.ff.de ꝟ.ſig.xxij.q.ij.faciat homo.¶ Verūtñ epi ſolēt habere ſtatuta qbus caueť vt annus iſte currat habētibꝰ exequia die moꝛtis teſtatoꝛis. et ſic expectata aliqua monitione q̄ valeat vt ſentit Fede. in loco ꝓalle. Nā poſſunt epi facere ſtatuta adiuuāte iure cōmuni.vt in.c.ij.de cōſti. li.vj.vbi no.gl.in cle.ne romani.de ele.plenius ꝑ Io.an.i.c.ſi. de offic. archi.Sed dico illud ſtatutū vēdicare ſibi locū in meris executoꝛibꝰ nō āt i iſtis ꝯmiſſarijs de qbꝰ h̄:qꝛ iſti nō dicūť mere executoꝛes cum habeāt eligere ⁊ diſcernere in quā cauſam ⁊ qualiter illa bona ſunt di

4 ſtribuēda.† Executoꝛ eſt em̄ pꝛopꝛie q exercet nudū officiū executiōis: vt ſi teſtatoꝛ mādaſſet ꝙ darēt centū tali ecclie.ar.i.l.executoꝛē.ff.đ ex ecu.rei iu.Notāter dicit Bar.in.l.qdā.ff.de leg.ij.opoꝛtet ergo ꝙ pꝛiꝰ admoneanť niſi ſtatutū etiā de iſtis habētibꝰ eligere diſponeret vnde inſpicienda ſunt verba ſtatuti.Et hec ſufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Conſilium.lx.

1 Mandatarius ſeu fideiuſſoꝛ poteſt agere contra mādatoꝛem ne dum pꝛo ſoꝛte pꝛincipali quando pꝛo eo ſoluit ſed etiam ad damna ⁊ intereſſe.
2 Fideiuſſoꝛ pꝛo vſuris ſoluendis ex ſimplici pacto poteſt ſoluere.
3 Fideiuſſoꝛ tenetur pꝛoponere exceptiones ſibi vel pꝛincipali competē tes:quando poteſt.
4 Debitoꝛes ciuitatis ſi ſoluunt tyꝛanno etiam ſimplici eius mandato liberantur a ciuitate.
5 Vocans aliquem ad bellum iuſtum tenetur illi actione mandati ad omnium damnoꝛum refoꝛmationem.

Quoniam ſatis abunde ꝑ ex cellentem doctoꝛē dominū Antoniuꝫ pꝛimo conſulentem materia diſcuſſa eſt quoꝛūdā additiōe vltra ꝓdicta q̄ viſa ſunt mihi clariſſime in hac materia concludere contentus extiſtam.Et pꝛimo pꝛo faciliori cōcluſione pꝛemitto qđ dictꝰ Ioānes vere ⁊ ciuili ter ⁊ naturaliter fuit obligatus dicto comiti Rolando ex fideiuſſiōe per eum facta cum in carceribus poſitus ei ſcripſit vt pꝛo eo fideiube ret:ac etiam poſt relaxationē appꝛobauerit: ⁊ de nouo pꝛomiſerit ipꝫ comitem Rolandum ab ipſa pꝛomiſſione conſeruare indēnem.Nā in carceribus poſitus dūmodo nō efficiať ſeruus ſicut iſte Ioannes nō erat iuxta no.i.l.hoſtes.ff.de capti.⁊ poſtli.reuer.maxime per Bar. ⁊ Inno.in.c.olim.j.de reſti.ſpo.poteſt pꝛocuratoꝛeꝫ conſtituere ⁊ alteri ſe obligare quē detinēt maxime pꝛo ipſius liberatione:vt notā.pꝛoba tur in.l.metū.§.ſed licet.ff.quod me.cau.⁊.l.papinianus exuli.ff.de mi no.no.Inno.in.c.cum locū.de ſponſa.⁊ Bar. in.l.qui in carcerē. ff.ꝙ

1 met.cau.¶ Secundo pꝛemitto† ꝙ mādatarius ſeu fideiuſſoꝛ. poteſt agere contra mandatoꝛeꝫ nedum pꝛo ſoꝛte pꝛincipali quando pꝛo eo ſoluit.ſed etiā ad dāna ⁊ intereſſe.vt pꝛobatur in.c.peruenit.⁊.c.cōſti tutus.de fideiuſſoꝛibus. ⁊ in.l.inter cauſas.§.impēdia.⁊.l.que mutuū. in ſi.ff.man.quinimo vult Inno.in.c.ſicut.ij.de iureiur.quod etiam dā na que paſſus fuit caſu foꝛtuito ſi veriſimiliter credebātur accidere po teſt agere contra mandatoꝛem.⁊ ſequitur Io.an.in regula acceſſoꝛiū. de regu.iur.lib.vj.in mercu.¶ Tertio pꝛemitto ſic regulariter:omnes exceptiones competētes pꝛeſenti competūt fideiuſſoꝛi: ⁊ tenetur illas opponere tanꝙ̄ ſoluat odio ꝙ licet excuſetur ignoꝛantia facti:non ta men ignoꝛantia iuris.hec pꝛobantur in.l.omnes exceptiones.ff.de ex ce.i.l.ſi fideiuſſoꝛ.ff.mā.¶ Quarto pꝛeſuppoſito quod ſi fideiuſſoꝛ fe cit quicquid potuit:nec pꝛo eo deficit quin exceptiones reo vel vbi cō petentes admittantur:ſed vi fuit compulſus ad ſoluenduꝫ ſine culpa ſua.etiam ſi per iniuriam ſuperioꝛū hoc acciderit poteſt nihilominus agere cōtra mandatoꝛem.hoc pꝛobatur ſm literaꝫ a contrario ſenſu in.d.l.exceptiones.⁊ ſequitur ibi Barto.Ioan.an.in dicta regula dā num:ergo ad hoc induco tex.apertiſſimum iuncta glo.in verbo iudi cium.in.l.nam et ſeruius.ff.de nego.geſt.¶ His autem pꝛeſuppoſitis dico ꝙ multiplici ex cauſa dictus comes Rolandus habet regreſſuꝫ contra dictum Ioannem tam pꝛo ſoꝛte ſoluta quam etiam pꝛo dam no et intereſſe.Et pꝛimo quando pꝛo eo ſoluit mandato pꝛecedente et occaſione moꝛe dicti Ioannis paſſus fuit illa damna:vt in iuribus

superius allegatis. ¶ Non obstat si dicatur ꝙ debuit proponere exce
ptiones cõpetentes principali maxime cũ principalis eũ certiorauerit
⁊ sic non poterat pretendere ignorantiam.d.l.si fideiu. ¶ Ad hoc eñ
respõdeo multipliciter etiã presupposito ꝙ illi qui fecerũt protestatio-
nem fuissent veri ꝓcuratores: etiã ꝓsupposita illaꝝ exceptionũ iustitia
⁊ veritate. dico eñ ꝙ fideiussor nõ tenet̃ cum suo aliquali pudore exce
ptiones ꝓponere. licet de rigore ⁊ subtilitate iuris potuisset ꝓponere.
2 de hoc est tex. valde notabilis. i.l. quesitũ. ff. mãd. vbi dicit̃ † ꝙ fideius
sor pro vsuris soluẽdis ex simplici pacto põt soluere, nec tenet̃ excipere
qđ nõ interuenit stipulatio ex factiõe nudi pacti notet̃ apud hoĩes de
facto qꝛ nõ tenet̃ cõsulere alteri. s. principali cũ suo pudore vt ibi notã-
ter dr. Ita ad ꝓpositum cũ iste comes ꝓmisisset soluere illi sempronio
etiam eo tpe quo erat rebellis ecclesie. inhonestũ videbatur tanto viro
allegare religionẽ vel aliã exceptionẽ que apertissime nõ concludebat
iustitiam petentis cum ex hoc soleat diminui fides ⁊ opi. dñorũ apud
suos ⁊ alienos maxime qꝛ inhonestũ videtur reprobare mores quos
ante approbauerat. xxxij. q. v. horrendus. ⁊ in. l. creditores. ff. de priui.
cre. no. bar. in. l. fi. C. de spõ. ⁊ in. c. queadmodũ. de iureiu. ¶ Secundo
queadmodũ non tenet̃ fideiussor exceptiones ꝓponere cũ aliquali pu
dore facti. d. l. quintus. ita ⁊ fortius nec cum magno rerum suarũ peri
culo. Erat enim ille sempronius longe eo potentior vt exitus edocuit
vnde ex denegatione sortis ⁊ propositione illaꝝ turpiũ exceptionum
merito poterat iuste timere sui stat⁹ interitũ vel bonoꝝ suorũ seu ma-
ioris partis iacturã. Excusatur ergo si isto timore duct⁹ illas nõ ꝓpo
suit: vt optime probat̃ in. l. nouissime. ff. quod cũ fal. tu. auto. metus eñ
oĩm bonorũ vel maioris partis excusat: vt in. c. abbas. qđ met. cau. et
c. frequens. de resti. spo. lib. vj. ¶ Tertio probat̃ apertissime alia ratio
3 ne † fideiussor tenet̃ ꝓponere exceptiones sibi vel principali cõpetentes
qñ potest: vt qꝛ est coram iudice competẽti sed vbi nõ potest per potẽ-
tiam aduersarij, cui nõ valet cõmode resistere nõ tenetur quinimo si sol
uit habet regressum cõtra pricipalẽ. hoc probat̃ apertissime in. d. l. nã
⁊ seruius. iuncta glo. in verbo iudicium. ff. de nego. gest. Nã ibi illi de q
bus ibi promiserunt in carceribus suo detentori ⁊ sic cõpetebat eis ex
ceptio per. l. pen. ff. quod me. cau. qñ illi erant serui: ⁊ sic non poterant
obligari ciuiliter ⁊ tamẽ qꝛ de facto nõ profuisset eis illa exceptio si eã
proposuissent habẽt regressum cõtra tertiũ pro quo soluerũt qꝛ eis nõ
fuit imputandũ vt ibi dicit ⁊ licet per iniuriam eis factam illud cõtin
git: tñ vt ibi dicit gl. quã singulariter no. ibi Bar. qꝛ illa iniuria cõtin
git facto illi⁹ principalis qui nõ fuit reuersus nõ imputatur eis vnde
agunt ad dãnũ contra principalẽ. ita punctualiter accidit in casu no-
stro. Nã iste comes Rolandus nõ habebat iudicem competentẽ saltẽ
de facili contra illum sempronium nec profuissent sibi ille exceptiones
quinimo sempronium prouocassent ad deteriora cõtra eũ ⁊ sic merito
tacuit etiã si fuissent vere. d. l. nam ⁊ seruius. ⁊. xj. q. iij. si qñ. nec dictus
Rolandus spõte soluit. imo expectauit inuasionẽ ⁊ desolationem ali
quorum bonoꝝ suorũ. ⁊ spe requisiuit dictum Ioannem dictũ comitẽ
Rolandum de iure ⁊ de facto releuare ab illo periculo ⁊ nõ dimittere
diu illum obligatũ in illa fideiussione: vt in. c. fi. de fideius. ⁊. l. si pro eo
C. man. vnde saltem tex. hec iura qꝛ diu cessauit illũ liberare sua fide-
iussione: tenetur illũ releuare ab omni dãno ⁊ interesse: qꝛ quicquid pro
uenit ex mora sua sibi debet imputari. l. necessario. ff. de peri. ⁊ cõ. rei vẽ
di. ⁊. d. c. peruenit. ⁊. c. dilecta de foro cõpe. maxime cũ damnum fuerit
inflictũ odio ipsius Ioannis ⁊ sic cũ eo debet retorqueri: vt notanter
dicitur in. l. si merces. §. certe. ff. loc. ¶ Quarto optime faciunt no. per
4 Bar. in trac. de tyranno. vbi inter cetera dicit † ꝙ si debitores ciuita-
tis soluunt tyranno etiã si simplici eius preconia liberent̃ a ciuitate: qꝛ
iusto timore ducti soluerunt tyranno nec probabiliter poterãt excipe-
re sine magno periculo: ⁊ maxime cũ illud preceptũ fieret odio ciuita-
tis ⁊ ad h̃ alle. d. l. nouissime. l. paulo callimacho. ff. de le. iij. cũ multis
si. Ita in proposito excusat̃ dñs comes Rolãdus fideiussor. s. exceptio
nib⁹ etiam veris nõ propositis soluit poti⁹ eñ iusto volens suo pericu-
lo relinquere onus repetẽdi ꝙ Ioanni principali. facit qđ no. in simili
no. Io. an. in. d. regula damnũ. in mercu. in fideiussore q soluit vsuras
indebitas. Si ergo tyrãno q nullũ ius habet iuste soluit̃ instãte timo-
re. ita etiã ille sempronius etiã si fuisset rebellis ecclesie. Nã vt de here-
ticis dicit Augustinus: nõnullos sustinemus quos inuiti toleramus
xxiij. q. j. quisquis. ⁊. xxiij. q. vij. quicũq;. ¶ Itẽ respectu dãnorũ aper-
tissime facit dictũ Inn. i. d. c. sicut. vbi dicit ꝙ vocans aliquẽ ad bellũ
iustũ tenet̃ illi actione mandati ad oĩm damnorũ reformationẽ licet i
iusta dãna fuerit passus. qꝛ hoc est de natura mãdati etiã si per casum
fortuitũ dãna illa ꝯtingunt: dũmodo verisimiliter ille casus fortuit⁹
poterat accidere. Ita ꝙ dicendum est hic cũ occasione mãdati fuerit
iste passus damnũ etiã si iniuste: debet tñ habere regressum cõtra mã-
datorẽ. Nec obstat si dicat̃ ꝙ erat excõicatus: qꝛ insequutus fuit car-
dinalem hostiliter. ¶ Potest eñ ad hoc multipliciter responderi. Et
primo ꝙ pro vtilitate nostra maxime vt euitemus dãnũ ⁊ strages ho
minũ possumus excõmunicatos nõ vitare: saltẽ in simplici canone: vt
erat i casu nostro respectu momẽtanee solutionis: vt videtur probari
singulariter in. c. si vere. de sentẽ. excõ. Et sentit ibi Inno. in prin. vnde
ne ille sempronius inuaderet totam terrã dicti comitis Rolandi sicut
inceperat iuste potuit illi solutionẽ facere. Item solutio nõ fit hoĩbus
suis: sed suo familiari q licite cõmunicat dño suo excõmunicato i. c. q
multos. xj. q. iij. ¶ Itẽ vt video ꝑcipere ille cardinalis nõ erat de obe
dientia Ioãnis sicut erat ipse sempron⁹ ⁊ sic quo ad eũ nõ gaudebat
priuilegio cardinalatus. arg. c. licet. de elec. ⁊. xxiij. dist. in noĩe dñi. In
sup excõmunicato ſm multos licite soluit̃ debitũ vt voluit Inn. in. c.
veritatis. de dolo ⁊ ꝯtu. ⁊ gl. Io. xv. q. vj. nos sanctoꝝ. ⁊ Arch. ibi vñ
licet aliqui cõtra. tñ habito respectu ꝙ pũctus est dubius ⁊ periculũ
erat in mora licite soluit̃. d. c. si vere. Nã excommunicatio debet nocere
ipi excõmunicato ⁊ nõ tertio. i sui odiũ subtrahit̃ cõmunio ⁊ nõ tertij
vnde nec ex hoc sequeret̃ deuastatio territorij ipsius comitis Rolãdi
iuste soluit etiã ꝓsupposito ꝙ vere fuit excõmunicatus ⁊ etiã heretic⁹.
Si eñ ꝑmittitur cõmunio excõmunicati ad ipsi⁹ alimoniã ne pereat.
d. c. qñ multos. in fi. fortius in fauorem subditorũ dicti comitis Ro-
landi. ne ex inuasione Sempronij potentissime perirent. Et hec suffi-
ciant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. lxj.

1 ☞ Sententia si lata sit inter presentes presumitur ꝙ iudex habuerit iurisdictionem ex quo transiuit in rem iudicatam.
2 Legatus etiam de latere non potest tollere ius alteri quesitum.
3 Princeps solus potest tollere ius alteri quesitum.
4 Possessio iurisdictionis acquiritur per vnicum actum qui nõ solet de gratia concedi.
5 Marchia anchonitana spectat in spiritualibus ⁊ temporalibus ad ecclesiam.
6 Factum antiquum non dicitur ante lapsum. xx. annorũ quo ad impugnandam sententiam de nullitate.
7 Scientia possessoris acquiritur in acquisitiõe iurium incorporalium.

Saluatoris eiusq; genitricis Marie presidio inuocato. In causa ⁊ questione que ad ꝑ-
sens vertitur inter communitatez seu vniuersitatem mõtis
sancte Marie in caxiano ex vna parte: ⁊ cõmunitatem seu vniuersita
tẽ mõtissani ex alia parte prouincie marchie anchonitane sup nullita
te snie late ꝑ dños Bartholomeũ de cremona ⁊ Antoniũ de ciuolis.
de tridento legũ doctores tũc commissarios magnifici ⁊ potẽtis dñi
Pandolphi de malatestis: cũ etiam sup quibusdã finibus ipsaꝝ com
munitatum: vt clarissime cõstat ex actis coram varijs iudicib⁹ in hac
causa habitis: attingã succincte quedã prin. in materia: qñ nõ habui
tempus oĩa acta transcurrẽdi propter festinantiã consiliũ petẽtis. pre
supponitur mihi in facto omnia vera esse que narrantur in consilio ex
cellẽtissimi doctoris dñi Matthei de felicianis. ¶ Et primo videt̃ ꝙ
dicta cõmunitas mõtissani foueat iustissimã causaz cũ pro eo lata fuit
sentẽtia ꝑ dictos cõmissarios iam sunt anni. xv. a qua licet fuerit ꝑ al-
terã partẽ appellatũ. nõ tñ fuit tpe debito prosequutum: ⁊ sic sentẽtia
remãsit valida. ⁊ sic trãsiuit ĩ rẽ iudi. vt in. c. ꝑsonas. ⁊. c. si romana. ⁊. c.
oblate. cũ multis si. de ap. q̃ facit ius inter partes. etiã si in se cõtineret
iniustitiã: vt. l. res iudi. ff. de regu. iur. ⁊. l. ingenuum. ff. de sta. ho. ⁊. c. cũ
inter. de re iudi. ⁊. c. quod ad consultationem. e. titu. ⁊ in aut̃. ei q ap. C.
de temp. ap. ⁊ in cle. sicut ap. de ap. Non obstat defectus iurisditionis
allegatus in delegãte quo ad cõmunitatem mõtis sancte Marie. Ad
hoc enim multipliciter respõdet̃. ¶ Primo per no. ⁊ singulare dictũ
Inno. in. c. cũ in iure. de offi. deleg. ⁊ sentit Io. cal. in. c. qñ cõtra. de ꝓ-
1 ba. dicit enim Inno. † ꝙ vbi snia lata fuit inter presentes presumitur
ꝙ iudex habuerit iurisdictionẽ ex quo transiuit in rem iudi. vnde op-
ponenti defectum iurisdictionis incũbit onus probandi. ⁊ idem dixe-
rũt multi si fuit lata in absentẽ cõtumaciter maxime qñ factũ est an-
tiquum: vt no. in dictis iuribus. maxime ꝑ moderniores. ⁊ ꝑ hoc facit
l. põponius. §. rati. ff. de procu. ⁊ qđ no. gl. in. c. j. de elect. lib. vj. Patet
eñ⁹ ꝙ post lit. ꝯtesta. nõ opponit̃ defectus mãdati quo ad hoc vt pro-
curator habeat dicere de mandato cũ altera pars visa sit in eũ consen
tire. ¶ Item ⁊ fortius dicẽdũ in eo qui appellauit a iudice. vel appel
lauit ⁊ non fuit prosecutus. vt maxime cũ factum sit hic satis antiquũ
poterat enim habere magnificus dominus Pandolphus iurisdictio
nem delegatam: vel forte sua fuit prorogata. ⁊ sic in dubio presumen-
dũ est ex taciturnitate tãti temporis. Ad idem quod no. in. d. c. cum in
iure. ⁊. c. bone. el. j. de elec. dicit enim pro sentẽtia presumendum postꝙ
transiuit in rem iudi. vt in iuribus preallegatis. ¶ Secundo arguit̃
a sufficienti partium enumeratione. aut dictus domin⁹ de malatestis
habebat iurisdictionem in dicto castro montis sancte Marie: aut nul
lam. primo casu valet in dubio illa sententia: quia delegatus fungit̃
vice delegantis: vt in. c. sane. de offi. eius cui man. est iuris. contra quã
2 non potuit gubernator marchie causam de nouo committere qꝛ † de-
legatus etiam de latere non potest tollere ius alteri quesitum in. c. fin.
de confir. vti. ⁊ immutare iuris ordinem. vt dicit gl. post Spe. in. c. fin.
3 de here. lib. vj. ¶ † Solius enim principis est tollere ius alteri quesitũ
iuxta nota. in. c. constitutus. de relig. domi. ⁊ in regula indultum a iu-
re. de regulis iuris in. vj. ⁊. xxv. questi. ij. in summa. ¶ Si vero dictus
dominus non habebat iurisdictionem dicendum videtur quod aut li
tigãdo corã suis delegatis deputatis in hac causa prorogauerũt isti
de monte

de mōte sancte Marie iurisditionē istius domini de malatestis:nō di co delegatorū suorū sicut quidā incōsiderate ī hac causa allegauerūt. Non eñ hic cadit illa disputatio an delegati iurisditio possit prorogari.tūc eñ hꝫ locū illa indagatio qñ delegatꝰ vult cognoscere vltra cōprehensa in rescripto.iuxta no.ī.c.cū olim.el.j.⁊.c.p.⁊.g.⁊.c. de causis.de offi.dele. ¶ Sed ex quo in casu nostro isti delegati cognouerūt tātū de causa ⁊ inter ꝑsonas de quibus tñ cōmissiōe eis facta frustra indagat̃ an iurisditio delegata possit prorogari.quia isti cōmissarij gerebāt ꝑ oīa vices illius dñi de malatestis:vt in iuribꝰ superius allegatis.⁊ sic potius videtur prorogata iurisditio illius dñi q cū al's ordinarius esset iure sua potuit sua iurisditio prorogari ⁊ virtute prorogationis causam cōmittere.vt in.l.j.ff.de iudi.⁊.l.ij.C.de iurisd.om.iudi.l.ex cōsensu.C.de epis.audi.⁊.c.significasti.cū ibi no.de fo.cōpe.Nā prorogata iurisditio est illius nature cuius est ista principalis.vt no.in.c.p.⁊.g.⁊ patet in.d.l.ij.vnde sicut poterat cōmittere suā iurisditionē.l.vnica .C.q pro sua iurisdi.ita ⁊ prorogata.in prorogatiōe vero iurisditionis saltē ordinarie sufficit tacitus cōsensus partium.arg.in.l.j.C.de iurisdi.om.iudi.⁊.l.ij.ff.de iudi.no.Bar.in.l.j.ff.eo.ti.⁊ Inno.in.c.ad petitionē.de accu.in prin.sed hoc notoriū erat ipsis cōitatibus ꝙ eoꝝ syndici litigabāt corā delegatis ipsius dñi.ergo sufficere debebat ipsarum cōitatū tacitus cōsensus.⁊ sic tolli vident̃ multa per aliquos allegata ponderantes syndicū mōtis sancte Marie nō habuisse mandatum ad prorogādū iurisditionē:quia syndici.sed iste cōitates vidētur ꝓrogasse patiētes illos syndicos litigare corā illis.⁊ ad h̃ tex.notabilis iuncta glos. in.d.c.cū olim.aut cessante prorogatione opꝫ dicere ꝙ iste dominus de malatestis acquisiuit iurisditionē iure proprio exercēdo in istam cōitatē istū actum iurisditionalē . Nam delegare causam est iurisditionis.vt.l.imperiū.ff.de iurisdi.om.iudi.in fi.no.gl.in.c. si a

4 subdelegato.de offi.deleg.lib.vj. ¶ † Per vnicū aūt actū qui nō solet de gratia concedi acquirit̃ iurisditionis possessio.vt no.Inn.in.c.cum ecclesia sutrina.de cau.pos.⁊ proprie.⁊ in.c.bone.el.ij.de postu.prela.⁊ in.c.dilectus.de ca.mo.Bar.in.l.j.§.hoc interdicto.ff.de itine. actuqꝫ priua.ratione cuius valēt ea q̄ possessor exercet.vt no.doc. post Inn. in.c.cum dilectus.de reli.do.⁊.c.olim.ij.de resti.spo.facit.c.cōstitutionis.de iure patrona.⁊.c.querelā.de elect. ¶ Tertio facit principaliter qꝺ no.gl.in.c.significasti.de fo.compe.que dicit ꝙ litigans scienter coram iudice nō suo:licet non potuisset prorogare iurisditionē illiꝰ vt in clerico respectu laici.nō tñ potest ꝯtra sententiā venire:saltē vt pactū sicut acceptilatio inutilis.ff.de pac.si vnꝰ.§.penulti.⁊.ff. de accept.l.si acceptilatum.facit.l.ij.C.communia vtriusqꝫ iudi.vbi bonus textus. ¶ Quarto facit quia audio notoriū esse qꝺ magnificus ⁊ potēs dñs Karolus de malatestis tempore illius sentētie exercebat omnimodā iurisditionē in dicto castro montis sancte Marie:qui etiā cōmisit causam in genere dño Bartholomeo vni ex dictis ꝯmissarijs.Et sic saltē ex isto capite dꝫ valere sententia etiā presupposito qꝺ dictus Karolꝰ nō habuisset ibidē de iure iurisditionem.Nam ratione publice vtilitatis ex quo reputat̃ tanꝙ dominus probantur valere ꝑ eū gesta.l.barbarius.ff.de offi.preto.⁊.ij.qōe.vj.verūtamen . ¶ Quinto dominus Pandolphus erat ⁊ est dominus montissani . Sed in iudicio finium regundorum vterqꝫ est actor ⁊ reus.vt ī.c.ex literis.de ꝓba.⁊.ff.fa.ercis.l.inter coheredes.§.qui.fami.ercis.ergo potuit dictꝰ dominus causam committere quatenus lis mouebatur contra subditum suum qr actor sequitur forū rei.de foro competenti.ca.cum sit generale. ¶ Sꝫ his non obstantibus contrariam sententiam obijcio preualere:dico ⁊ illam sententiam multiplici ratione esse nullam . ¶ Primo quia fuit lata ab eo seu autoritate illius de quo notorie constat nō habuisse iu-

5 risditionem in hac causa.† Tota eñ ꝓuincia marchie anconitane spectat in spiritualibus ⁊ temporalibus ad iurisditionem ecclesie.vt probatur in extrauaganti Ioannis.xxij.que incipit.dierū excrescente malitia romana ecclesia.⁊ hodie de presenti exercet omnimodā iurisditionem.Non potuit ergo dominus Pandolphus hanc causam illis doctoribus delegare.Nemo eñ dat qꝺ non habet.l.traditio.ff. de acqui.re.domi.⁊.c.de multa.j.q.vij.⁊.c.quod autem.de iurepatro.quare sententia ab istis tanꝙ iurisditione carentibus lata viribus non subsistit C.si a:non compe.iudi.per totū.⁊.c.at si clerici.de iudi.⁊.c.vno.de iureiuran.quare desertione appellationis non obstante potest dicta cōitas sancte Marie agere de nullitate.vt est tex.i.l.si expressim.ff.de ap.⁊ tex.iūcta gl.c.licet.de sen.excom.lib.vj. per doc.in cle.sepe.de appel. ¶ Ad predicta facit glo.multum notabilis.in.c.cuꝫ iure.de off.dele. que dicit quem debere conseruare instrumētū potestatis iudicis. quia al's pro sententia non presumitur.⁊ ibidem hoc latius. ¶ Secūdo dicta sententia est nulla quia alter ex cōpromissarijs cōmisit cause cognitionē suo condelegato qꝺ facere non poterat cum esset delegatus nō a principe.vt in.c.cum causam.de app.⁊.l.a iudice.C.de iudi.licet eñ delegatus a principe inferiori possit subdelegare articulū non iurisditionalem iuxta notabile dictū Inno.in.c.cū bertoldꝰ.de iudi.pro qua facit tex.ſm vnū intellectū.Et idem sentit glo.no.iuris ciuilis in aut. de defen.ciui.prope finem.articulum tñ iurisditionalem cōmittere nō potest:vt in preallegatis iuribus.Nec obstat si dicatur qꝺ cōmisit vices suas collegeeadē ratio ꝓhibitionis est in collega que in extraneo ⁊ iura loquunt̃ in hac materia indistincte.ꝑ hoc facit gl.in.c.is cui.de off dele.li.vj.⁊.d.c.cū causam.perinde ergo est ac si dñs Bartholomeus solus processisset:quo casu indubitatum est non valere processum corā vno ex duobꝰ delegatis agitatum.vt in.c.causam matrimonij.⁊ in.c. vno delegatoꝝ.de offi.dele. ¶ Tertio corruit dicta sentētia ex defectu ordinis iudiciarij.qr dicitur litem non fuisse cōtestatam. Item dñs de malatestis cū recognoscat superiorem nō potuit cām committere simpliciter ⁊ de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij.⁊ sic tollere solēnitates qr hoc solius principis est vel habētis iura principis iuxta no.ꝑ gl. in c.fi.de here.lib.vj.Et sequitur Spec.in ti.de leg.§.superest.ver.sed nūquid. ¶ Quarto facit qꝺ vbicūqꝫ pars pro qua lata fuit sñia assumit disputationē coram iudice competente super iusta vel iniusta sententia.si iudex reperit sñiam iniustam debet illam retractare nō obstante qꝺ transiuit in rem iudicatā.⁊ no.ponit Innoc.in.c.cum dilecti.de rescrip.⁊.c.cū bertoldus.de re iudi.Sed in casu nostro vt mihi dicit illa cōitas castri montissani assumit hāc disputationē.ergo si iudex reperit illā iniustā debuit eā retractare vt fecit. ¶ Quinto hoc probo subtili ratione.iurisditio in cōitatem mōtis sancte Marie nunꝙ pertinuit nec de iure nec de facto ad dñm Pandolphū.sed tꝑe illiꝰ cōmissionis ⁊ litigij dñs karolus de facto exercebat iurisditionē in dicta terra:vnde dñs Pādolphus simpliciter nō cōmisit illā causam illis doctoribus sed quantū in eo erat quasi pro parte cōitatis montissani.que cōitas ad eum pertinebat ⁊ pertinet.vnde illā cōitatē dixit esse suam:nō sic dixit de cōitate montis sancte Marie quia ponens spem qꝺ dominus karolus licet in genere commisit causam domino Bartholomeo vni ex illis duobus commissarijs.sed dicti cōmissarij solius dñi Pandolphi qui non habebant aliquā iurisditionē in dicta cōitate montis sancte Marie:ergo ipso iure sententia fuit nulla maxime qr vt dixi dictus dñs Pandolphus solus committere nō intēdebat.pro hoc.c.cū super abbatia.⁊ quod ibi no.de offi.dele.⁊.c.ex parte astēsis.de cōces.prebē.⁊ qꝺ no.Bar.in.l.si is ad.ff.de acqui.here. ¶ Nūc venio ad responsionem contrariorum que videntur prima fronte multum vrgere.Et primo ad primū dico qꝺ nō apparet partes hic fuisse presentes in sentētia ꝑsupposito qꝺ partes fuissent ꝑsentes.dico qꝺ satis hic ꝓ parte cōitatis montis sancte Marie probatur iurisditionis defectus. Est enim pro his ius cōe ⁊ notorietas facti ex quibus ptꝫ qꝺ plenaria iurisditio in dicta cōitate pertinet ad ecclesiam romanā.al's ergo exercens presumitur vsurpasse nisi ostēdat titulum vel coloratā possessionem vt ī simili habet̃ in.c.ad decimas.de resti.spo.lib.vj.facit.c.distic. cōtra morem. Item vt proxime dixi dñs Pādolphus nō intēdebat

6 cōmittere respectu mōtissani.Nec obstat factū esse antiquū.† Primo qr est notabilis opinio vt ante lapsum.xx.annoꝝ nō dicat̃ factū antiquū quo ad impugnandū sententiam de nullitate etiam respectu ordinis vt voluit Io.cal.in.d.c.qm̃.de proba. Itē secus ꝺ falso quia pōt obijci intra.xx.annos.vt in.c.cū venerabilis.de exce.⁊.l.querelā.C.de fal.fortius est ergo idē dicendū in nullitate sentētie ex iurisditionis defectu.facit.c.super eo.⁊ qꝺ ibi no.de fal. ¶ Itē antiquitas facti releuat nisi aperte probarent̃ defectus cessat eñ presumptio vbi aperte apparet de veritate. ¶ Etiā ptꝫ qꝺ dñs karolus dictā cōitatē restituit ecclesie romane tanꝙ dño vt in facto mihi presupponitur.nec vnꝙ aliqd habuit ibi agere dñs Pandolphus.qr non habebat ibi iurisditionē:nec intendebat iste prorogare ipsius iurisditionem.ꝙ ptꝫ ex eo qꝺ dñs karolꝰ q de facto excercebat ibi iurisditionē hāc cōmisit causam vnde litigabat illa cōitas mōtis sancte Marie vigore cōmissionis facte per dñm Karolū.prorogatio eñ non debet presumi ex quo ꝯstat ex cōiecturis de contrario:qr facta de facili non presumuntur.vt in. c. cum in iure.de offi.delega.⁊.l.vnica.C.de man.ꝑn. Nec est verisimile quem velle prorogare iurisditionem in non dñm extra quem is q gerit se pro dño illam cām qꝺ inserit̃ eidem.Ex hoc etiam dico ꝙ dominꝰ Pandolphus non intendebat per illam ꝯmissionem acquirere iurisditiōis possessionem quā nō intendebat.hoc ptꝫ ex verbis cōmissionis. arg.l.fi.queād.ser.amit. ¶ Et quod no.Innocē.in.c.bone. preallegato.nec etiam potuisset acquirere.quia acquisitione istorum iurium incorporalium requiritur scientia possessoris.que hic non probat̃ vere nec presumptiue.l.ij.C.de serui.⁊ aqua.no.Inn.in.d.c.bone.prealle.⁊ in.c.cōquerente.de off.ordi.⁊ ꝑ Bar.in.l.j.ff.de aqua plu.ar.in.l.si publicanus.§.in vectigalibus.ff.de publ. ¶ Ad tertiū ꝯrium respōdeo ꝙ gl.illa non est vera simpl'r nec cōiter approbat̃ ibi a doctoribꝰ.sententia enim nulla habet vim pacti quando postꝙ est lata approbat̃ ex certa scientia a partibꝰ.⁊ sic intelligit̃.l.ij.C.cōia vtriusqꝫ. vt ibi not. ⁊ in.l.vnica.C.qui pro sua iurisdi.⁊.l.lꝫ.C.de iudi.ꝑ Ant.de bu.in. d. c.significasti.qꝺ hic nō cōtingit. ¶ Ad quartum argumentū respōdetur prime vt dixi:qr licet dictus dñs commisit tñ commissarij ꝓcesserunt tāꝙ delegati solꝰ dñi Pādolphi.vt ptꝫ ex eoꝝ sentētia. ¶ Itē cum dñs Karolus nullū habuit vl' habuisset ibi titulum nihil valuit quicqd ipse fecit.iuxta plene no.ꝑ Inno.in.c.nihil est.de elec.ꝑ Bart. in cōtractu de tyrāno.facit.c.alienatiōes.xij.q.ij.⁊.c.j.de schisma. ⁊.l. decernimus.C.de sacrosan.eccle.Nec obstat.l.barbarius.satis eñ respondetur per Inn.in.c.nihil est. ¶ Ad vltimum argumentum dico qꝺ si bene inspiciantur verba sententie dictorum delegatoruꝫ cōitatis

mōtiſſani.ꝓuocauit corā dictis delegatis vnꝰ lʒ qlibet ſit actor ⁊ reꝰ in iſtis iudicijs cōibꝰ.tñ ille tenet actoris locū q primo ꝓuocauit ad iudiciū.vt in.l.in tribꝰ.de ꝓba. ¶ Cōcludo igit̃ ptes iudicis apoſtolici in hac cā fore ꝓut in ſuo cōſilio cōcludit dñs Mattheus Feliciani.ſi ea que ipſe in facto narrat vera ſunt ⁊c.

¶ Conſilium.lxij.

1 Prelatus ſine autoritate ſuperioris:⁊ maxime ſine cōſenſu ſui capituli nō pōt cōpromittere ſuper iuribus eccleſie.

2 Prelatus ſolus tranſigendo nō obligat ſucceſſorem.

3 Iudiciū ⁊ contractus in perſonā prelati nomine eccleſie an tranſeunt efficaciter in eccleſiam ſi non infertur alienatio iurium eccleſie.

4 Fraudis preſumptio ceſſat ex qualitate iudicis ⁊ perſonarum.

Omnipotētis dei poſtulato ſuffragio. Illud de iure queritur.an viſis ꝯpromiſſo ⁊ laudo inde ſequuto geſtis īter reuerēdū patrē quōdā dominū Bartholomeū quondā epm maſſanū ex vna parte ⁊ Bartholomeū Stephani de caſtro nouo ex altera parte. Ac etiā pōderata ꝯfirmatione dicti laudi ſeu ſentētie poſtmodū facta p dñm Ioā.tūc papā.xxij. ꝯpetāt aliqua remedia.⁊ q̄ ipſi Bartholomeo Stephano ſeu eiꝰ ſucceſſori cōtra ⁊ aduerſus ſucceſſorē dñi Bartholomei epi ⁊ epatū ſeu aduerſus epm maſſanū. ¶ Et pmo videt̃ nullū remediū cōpetere. Nō enim valet ꝓnuntiatio vt ſententia delegati apoſtolici:q̄ cū eſſet laicus delegatio ſibi facta per ſummū pōtificē maxime oraculo viue vocis ipſo iure corruit per.c.ſtatutum.de reſcrip.lib.vj. Neqʒ valuit tanꝙ arbitramentū vigore cōpromiſſi.† 1 Prelatus enim ſine autoritate ſuperioris:⁊ maxime ſine ꝯſenſu ſui capituli nō poteſt cōpromittere ſup rebus immobilibus vel ſuper iuribus eccleſie ſaltē quo ad hoc vt obligatio trāſeat in eccleſiam ſaltem per mortē compromittētis. Sicut enim directe non valet ſolus alienare bona eccleſie vel eccleſiā ſuā perpetuo obligare.xij.q.ij.ſine exceptiōe.⁊.c.j.de his que fi.a prela.ita nec indirecte ſcʒ cōpromittendo.vt in.c.peruēit.de arb.⁊ ibi expreſſe hoc tenet Hoſt.⁊ Spe.e.ti.§.reſtat.ver.ſed nūquid clericis.§.finitur. verſi.ſed nunquid prelatus.⁊ Fed.cōſi.xx.⁊ Lap.in allegatiōe Io. Probatur alia ratione.certū eſt † 2 ꝙ ſolus prelatus trāſigendo nō obligat ſucceſſorem,ſed trāſactio cenſet̃ dūtaxat perſonalis:vt probatur in.c.veniens decetero.de tranſa.ergo idē dicēdū in cōpromiſſo facto tanꝙ in arbitratorem ⁊ laudi inde ſequuti. Eſt eñ quedā tranſactio vt legitur ⁊ notatur in auẽ.ſi vero contigerit.C.de iudi.⁊ in corpore vnde ſumitur.in titu.vt diffe.iud.⁊ no.Inno.in.c.quintauallis.de iureiurā.⁊ Bar.i.l.ſocietatē.§.arbitrorum.ff.pro ſocio. ¶ Secundo principaliter nō valet dictū laudū:quia continet in ſe vſurariam prauitatem in eo quod condēnat epm ad ſoluēdū ſex.florenos pro quolibet centenario donec ſoluerit capitale cōtētū in dicta cōdēnatione,ꝙꝙ eñ vſura nō cenſetur niſi ex cōtractu mutui.vt in.c.conſuluit,de vſur. plene per Io.an.in regula peccatum,de regu.iur.lib.vj.in mercu. tamē ſufficit mutuū verū vel fictū vt leg.⁊ no.in.c.in ciuitate.⁊.c.nauiganti.de vſu. patet in eo qui vendit merces plus ꝙ valeant:q̄ differt ſolutionē pretij. Nam ibi nō eſt mutuum verum ſed fictum:q̄ fingitur emptor ſoluere verū pretiū emptionis ⁊ recipere illud mutuo ab emptore et pro vſura dare illud plus debito.vt no.i dictis iuribus. ¶ Sic pari rōne videtur dicendum in propoſito vt eps fingat̃ ſoluere illos ducentos florenos.⁊ poſtmodū mutuū recipere ⁊ ſoluere ſex pro centū qḋ eſt illicitū:vt per totū titu.de vſu,maxime in.d.c.in ciuitate.⁊.c.nauiganti. ¶ Tertio nō obſtat predictis confirmatio facta per Ioannē tūc papam q̄ illa non fuit facta forma cōmuni.ſed cōditionaliter ſeu ſub cōditione.cōfirmat enim oīa prout rationabiliter proceſſerunt ⁊c. Que quidem confirmatio nihil noui iuris tribuit:ſed antiquū ſi quod ius erat cōfirmauit.vnde parum aut nihil operatur.vt in.c.examinata.de confirma.vti.⁊ in.c.quia diuerſitatem.iuncta glo.de conceſ.prebend, vnde non facit tranſactionem perſonalem eſſe realem: vt eſt glo. not. quā omnes ſequūtur.in.d.c.veniens. ¶ Sed his non obſtantibus que vere ſi ſubtiliter pōderētur non obſtant: contrariam ſententiam preualere arbitror. Et primo dico qḋ Bartholomeo ſeu eiꝰ ſucceſſori cōpetit remediū petendi dictos.cc.florenos.q̄ ſunt in obligatiōe vigore dicte ſententie ⁊ laudi ꝙꝙ ſucceſſor ſeu eps maſſanꝰ poſſit ſoluere ſex pro centenario ⁊ euitare ſolutionē ducētorū florenorū prout in laudo cōtinet̃. Moueor q̄ licet prelatus nō poſſit per cōtractum ſeu cōpromiſſum alienare bona inmobilia eccleſie ſine ſolēnitate vt in iuribus allegatis pōt tñ cōpromittere ⁊ ꝯtrahere noīe eccleſie,ita ꝙ obligatio efficaciter trāſit in eccleſiā:ſi ceſſat alienatio iuriū eccleſie;vt probatur in.c.dilecti.de fo.cōpe.⁊.c.ij.de preca.⁊.c.j.de ſo.⁊ cle.j,de reb.eccle.nō alie.no.Hoſt.in.c.contingit.de tranſac.ꝓbatur in ſimili.tutor trāſigit ſuper rebus pupilli.l.interdum.§.cui tutelam.ff.de fur.ergo ⁊ prelatꝰ qui cenſetur tutor eccleſie.xvj.q.j.in canonibus.no.glo.in.c.auditis.de in integ.reſti. Item adminiſtrator ciuitatis.vt.l.preſes.C.de tranſac. ergo ⁊ prelatꝰ qui habet largiorem poteſtatem in.c.cum nobis.in fi.de elec.facit quod leg.⁊ no.in.c.ſi.v.q.iij. ¶ Item procurator habens generalem ⁊ liberam poteſtatem tranſigit.vt in.c.qui ad agēdū.de ꝓcu. lib.vj.ergo ⁊ epiſcopus qui habet generalem ⁊ liberam ſicut ⁊ qlibet alius prelatus.d.c.cum nobis.⁊.d.c.ſi.v.q.iij.eſt bo.tex.iuncta gl.in.l. nulli.ff.de trāſac.vbi dicit p̄latū ſolū poſſe tranſigere ſup rebus eccl'ie ſi bona de quibus eſt cōtentio occaſione tranſactionis remaneant penes eccleſiā:⁊ eccleſia obligatur ad aliquid dandum vel faciendū: nā tunc non ſequitur alienatio:imo cōditio eccleſie melioraẽ. ¶ Quo caſu nō exigit̃ ſuperioris vel alterius conſenſus.vt.l.cuʒ hi.§. quid ergo. ⁊ qḋ no.glo.in.§.ſi vni.ff.de tranſac.quod ibi principaliter contingit in facto noſtro.valuit ergo cōpromiſſum ſaltē vigore approbationis poſtea ſubſequentis:cum fuerit quedam tranſactio facta circa alienationē rez eccleſie:⁊ eccleſia fuit meliorata. Et p̄ſuppoſito ꝙ ſi fuiſſet leſa imputandum eſt eccleſie:ſi nō petijt reſtitutionē in integrum ſaltē a tutore dicti dñi Bartholomei iuxta ea que habētur ⁊ notan.in.d. c.j.de in integ.reſti.lib.vj. ¶ Nec obſtat ſi dicatur ꝙ imo ſequit̃ alienatio iurium ⁊ eccleſie.quia eccleſia obligat̃ ad dandū annuatim ſex pro centenario in obligatione qḋ ſolus prelatus facere non poteſt.d. c.decetero. Quia dico ꝙ illa ſolutio annalis nō eſt obligatio ſed ī facultate ſoluēdi. Solum enim ſolutio ducentorū florenorū eſt in obligatione ſoluendi,⁊ ſic eccleſia poteſt ſe ſi vult vnica ſolutione liberare:vt patet ex forma laudi ⁊ ſentētie. ¶ Ad hoc quod leg.⁊ no.in.l. miles. §.decem ⁊ vendi. Et maxime predicta procedūt:q̄ dictus chetiꝰ non fuit purus arbitrator.ſed etiā delegatꝰ apoſtolicus ⁊ proceſſit tanꝙ delegatꝰ ⁊ arbitrator:vt ptʒ ex tenore ſentētie:ꝙ facere potuit.ꝓbat̃ in.c.niſi.de preben.facit qḋ no.Inn.in.c.cū ex officij.de preſcri. Et ſic cum nō fuerit ab eius ſnia appellatū trāſiuit in rem iud.de re iu.c.qḋ ad ꝯſultationē.⁊ ſentētia delegati trāſiuit in eccleſiā ⁊ ſucceſſorē:licet ſolus prelatus fuerit in iudicio.vt no.in.c.edoceri.de reſcrip.facit.d.c. dilecti.de fo.compe. Nam dictus dñs Bartholomeꝰ delegationem apoſtolicam ⁊ compromiſſum ac laudum inde ſequutū approbauit ⁊ fecit noīe epatꝰ ſui.eccleſia autē nūꝙ morit̃.xij.q.ij.liberi. † 3 ⁊ ſic iudiciū ⁊ cōtractus in perſonā prelati noīe eccleſie tranſeunt efficaciter in eccleſiam ex quo nō infertur alienatio iuriū eccleſie.⁊ ita dictū laudū maxime ſequuta approbatione cū ſit quidā cōtractꝰ.vt.s̄.dixi.fuit eñ ita quaſi quedā emptio iuriū dicti Bartholomei:quā quidē emptionem noīe eccleſie ſatis poteſt prelatus facere cū acquirat̃ eccleſie.facit c.ij.de dona.⁊.c.aurum.xij.q.ij.⁊.c.quicunqʒ ſuffragio.ea.cauſa ⁊ qō. ¶ Ex quibus poteſt inferri qḋ etiā ceſſante confirmatione apoſtolica obligatio orta ex dicto laudo ⁊ ſententia trāſiuit efficaciter in eccleſiam:maxime cum nulla ſit preſumenda ambitio:nec fraus ex qualitate pſone deputate arbitratori qui fuit in hac ciuitate ſenarū vir probatiſſimus.† 4 Ex qualitate enim iudicis ⁊ arbitratorum ceſſat p̄ſumptio fraudis.vt eſt bonus tex.in.c.niſi. Et ſic dicenda eſt illa trāſactio realis.d.l.preſes. Nec obſtat dictum.c.veniens.⁊.c.ceterū.de tranſact. vbi dicitur tranſactionem eſſe perſonalem:⁊ non realem ad confirmationem ſuperioris. Poteſt enim dupliciter reſponderi. Primo ꝙ illa iura procedūt qñ occaſione illius cauſat̃ perpetuū preiudiciū eccleſie vt quia alienantur bona vel iura ipſius:⁊ ſic proprie loquunt̃ iſta iura. Sed in caſu noſtro nulla ſequit̃ alienatio:imo acquiſitio iuriū dicte curie de quibus erat contentio.⁊ illa ſolutio annua ſex florenoꝝ ꝓ centenario eſt in facultate ipſiꝰ eccleſie ⁊ nō in obligatione. vnde pōt eccleſia maſſana vnica ſolutione ducentorum florenorū ſe liberare:vt s̄.dixi.vnde ſicut ceteri cōtractꝰ ⁊ iudicia tranſeunt in eccleſiā ⁊ ſucceſſorem:vt in iuribus ſuperius allegatis.ita ⁊ iſte de quibus hic. ¶ Secūdo principaliter qḋ p̄ſuppoſito ſine veritatis preiudicio qḋ p̄dicta nō obſtarent.attamē ex cōfirmatione aplica efficiūtur p̄dicta valida ⁊ tranſeunt in eccleſiā ⁊ ſucceſſorē. Ex cōfirmatiōe enim apoſtolica ex certa ſcientia facta actus confirmatus validatur ſi fuerat inualidus ⁊ efficit̃ realis ſi prio erat pſonalis:vt ꝓbat̃ in.c.j.de tranſac.cū ibi no. ⁊ in.c.j.⁊.ij.de cōfir.vti. Adeo qḋ nullꝰ de ipſius actus validitate vel inualiditate circa romanū pōtificē cognoſcere pōt.vt ibi. ¶ Ad ſcḋm qḋ actus efficiatur realis ⁊ tranſeat in ſucceſſorem per cōfirmationem apoſtolicā.allego caſum expreſſum in.d.c.veniens.ꝙ aūt iſta cōfirmatio facta fuerit ex certa ſciētia probatur ex tenore geſtorum in poſitione.quoties eñ ea q̄ cōfirmant̃ ſpecialiter ex cōfirmatione exprimunt̃ dicit̃ ſuperior cōfirmare ex certa ſcientia.adeo ꝙ illa verba que ſolēt in cōfirmatiōe inſeri.vcʒ ſicut ⁊ prout ꝓceſſerūt ⁊c.ſtāt nō cōditionaliter ſed cauſaliter.vnde exponunt̃ illa v̄ba ſicut rationabiliter.id eſt q̄ rationabiliter.vt ꝓbat̃ in.c.pe.de cōfir.vti.⁊ ibi tex.⁊ doct. In caſu nr̄o exponūt̃ oīa ī litera cōfirmatoria que ſunt in materia principali. Nec obſtat ſi dicat̃ ſolutionē annuā illorū ſex florenoꝝ pro cētenario ibidē ſpecialiter nō ꝯtineri:q̄ dico,illud minꝰ cōfirmatū ſi dicat̃ facta ex certa ſcientia q̄ vt.s̄.ſepe numero prelibatum exiſtit illa ſolutio nō eſt in obligatione:ſed tantū in facultate.vnde nō fuit opꝰ illā ſpecial'r enarrare. Narrat̃ eñ qḋ eſt principale in materia ⁊ obligatiōe verſat̃.ſcilʒ cōdēnatio in ducētis florenis ⁊ adiudicatio iuriū eccleſie. Nec aliud vltra ducentos florenos petere vult vel intēdit dictus Bartholomeus vel alius ſucceſſor.ſatis colligit̃ vltra predicta ex clauſula ibidē in fine defectus ſi que forſan in oībus p̄miſſis interueniſſent. de cuiꝰ virtute ⁊ potētia ſatis habet̃ per Spe.ti.de leg.§.nunc oſtendendū.ver.xviij. ⁊ Archi.in.c.cenomanēſe.lxj.di.per tex.⁊ doc.in cle.paſtorali.de re iu. que quidē clauſula apponitur nunꝙ qñ cōfirmatio fit forma cōi cum

illa

illa nil iuris tribuat.sed antiquū simpliciter confirmat.vt.s̄.dixi.Con cludo ergo p̄missa valere ex triplici capite. Primo virtute delegatio nis.Scd̄o ex ptāte arbitraria ⁊ approbatione sequuta.Tertio ex cō firmatiōe apostolica.¶Ex quib⁹ ꝓbat̄ primū de quo.s̄.facta est mē tio.pōt ergo dictus Bartholomeus seu ei⁹ successor agere ꝯ episcopa tum massanum seu successorē dicti dn̄i Bartholomei in ep̄atu ad di ctos ducentos florenos h3 ep̄atus seu successor facultatem soluēdi sex pro centenario.Et patet responsio ad ꝯria superius allegata preterꝙ̄ ad duo ad que respōdeo.Dico qd̄ delegatio certe valuit.l3 esset pur⁹ laic⁹ qd̄ fuit facta ex certa scientia pape cū sciret illū laicū oraculo vi ue vocis sibi p̄senti cōmisisse:cām illā vt pt3 ex verbis pape in dicta cō firmatione cōtētis.Et sic nō vitiat̄ cōmissio.vt no.vult Inno.in.d.c. statutū.de rescri.li.vj.vbi in primo facit qd̄ no.Joā.an.in.c.nonnulli. de rescrip.Nec est necesse vt exprimatur ex certa sciētia vt quidā volue runt:videt̄ prima fronte sentire Jo.an.in.d.c.sic dicit glo.in cle.ij.de re.Satis em̄ est ꝙ ex ibidē expressis colligat̄ certa sciētia pape.Et sic voluit Jo.an.in.d.c.nonnulli.⁊ sic debet intelligi sua gl.in.d.cle.ij.Et sic cōtigit in facto nostro.Nā papa Jo.habebat notitiā coci ⁊ appel lat eum in sua litera cōfirmatoria simpl'r cocū nec dicit eu3 clericū nec magistrū vel in aliqua dignitate cōstitutū vt fit cōiter de stilo.¶Itē presupposito ⁊ non cōcesso ꝙ dicta cōmissio nō valuisset nihilominus virtute cōpromissi staret cōclusio predicta.cū dictus cocus potius ele gerit viam boni viri ꝙ̄ iudicis:vt pt3 ex tenore dicte sententie ⁊ laudi. Et voluit valere pronuntiationē meliori modo quo possit valere ⁊ sic etiam papa confirmauit.¶Itē papa in fine cōfirmatiōis suppleuit oēm defectum per quā quidē clausulā purgant̄ oēs defectus circa so lēnia iuris cōmissi:vt in Spe.⁊ Archi.in locis preallegatis.qd̄ est mul tum ponderandū in casu nostro tam circa cōsensum capituli ꝙ̄ citerio res si de iure interuenire debuisset.licet nō credam necessarium per ea que.s̄.dixi.¶Uenio ad aliud cōtrarium.⁊ dico ꝙ si oīa bene pōderē tur nulla in dicto laudo resoluitur vsura nisi ex mutuo vero vel ficto ⁊ ex pactione partium vt no.in dicta regula peccatum.per Joā.an.S3 casu nostro nullum est mutuū verū vel fictum nec pactio pertinet.sed illa prouisio ex toto processit ex arbitrio iudicis ⁊ arbitroꝝ.non enim dictus Bartholomeus aliqd mutuauit ep̄o vere v l'ficte.Nec pōt exi gere principale debitum.Et sic est cōtra naturam mutui.⁊ sic per cōse quens cessat illud euangelicum:mutuum dantes nihil inde sperātes. de vsur.cōsuluit.⁊ ꝙ iudex potuerit hoc facere ex potestate arbitraria probatur in.c.nisi.de preben.facit qd̄ no.Inn.in.c.in ciuitate.de vsu. ¶Item hoc factum fuit in cōpensatione fructuū percipiendoꝝ a di cta curia ante solutionē ducentorū florenorū.qui cum pertinerēt ad di ctum Bartholomeū ante solutionē illorū ducentorū florenorū voluit arbitrator in cōpensatione sibi tradi sex pro cētenario. facit ad hoc qd̄ no.Bar.in.l.fistulas.in fi.ff.de contrahen.em.l.iulianus.§.officij.ff.e. ⁊.l.fi.ff.de fun.do.Et loco ⁊ interesse licet aliquid participet̄ ex debi to si vere interest.vt no.in.c.conquest⁹.⁊ in.l.curabit.C.de act.em.per Inno.in.c.sacrosan.de sentē.excom.facit.l.ij.in fi.⁊ qd̄ ibi not.ff.de eo quod cer.lo.Postremo dico qd̄ ⁊ si omnia predicta deficerēt que in ve ritate iuris subsistūt nō potest cauillari.qm̄ si ecclesia massana seu ep̄s nolit recognoscere illam sententiā seu transactionem:tāꝙ̄ personalem tenet̄ restituere omnia vigore illius sententie seu laudi consequuti isti. q2 non debet laudum valere ꝓ parte ecclesie ⁊ ꝯtra canones. Ad hoc c.j.⁊ qd̄ ibi no.de in inte.resti.⁊.c.cū olim.de censi.⁊.l.qd̄ si minor.§.re stitutio.⁊.l.intra vtile.ff.de mino.facit ꝙ no.glo.in.c.j.de in inte.resti. lib.vj.Et hoc est aliud ⁊ indeficiēs remediū cōpetēs dicto Bartholo meo seu ipsi⁹ successori.facit vltra p̄dicta.l.cū precibus.C.de prescri. verb.Et hec sufficiant ⁊c. Nicolaus Abbas.

¶Casus consilij sequentis.

Stāte quadā constitutione quō dam Federici imperatoris quā ipse dedit hominib⁹ ⁊ populo massa nēsi regni sicilie tenoris infrascripti:vc3 viri ⁊ vxoris bona oīa a qua cūq3 pte pueniāt natis filijs cōfundant̄:⁊ vnū corp⁹ efficiuntur:⁊ vo lentibus viro ⁊ vxore diuidere cū filijs:tertia pars bonoꝝ tenet̄ patri ⁊ altera matri.⁊ reliqua tertia filio vel filijs.Premortuo v̄o parte vl' matre ab intestato ⁊ filio vel filijs viuētibus patre superstite vel ma tre tertia pars p̄mortui cedat filijs vel filio.Et sic idē filij habēt duas ptes.vnā debitā sibi iure nature.alterā parētis p̄mortui.Si v̄o pater eius p̄moriat̄ testat⁹ eius stabit̄ testō dūmodo in eodē testō de tertia filios suos recognoscat.Si vero p̄moriat̄ mater pōt de mobilib⁹ ter tie sue potionis pro velle testari.stabilia vero ea mortua cedunt filijs. Si aūt non sunt mobilia pōt de stabilibus vsq3 ad medietatē valoris eorūdem stabiliū iusta estimatione testari.Quedam dn̄a habēs filios ⁊ bona mobilia ⁊ immobilia existens in matrimonio in egritudine cō stituta condidit testm̄.⁊ pluribus legatis de mobilib⁹ factis legauit ad pias causas quandā rem immobilē.Querit̄ an ex verbis dicte cō stitutionis fauore pie cause dictū legatū valeat.

¶Consilium.lxiij.

1 ☞Statuta ⁊ consuetudines contra libertatem ecclesiasticā sunt ipso iure cassa ⁊ irrita.

1 Dispositio generalis non debet extendi ad illicita.

3 Statutū ciuitatis vel dn̄i disponēs ne quis donet vel vēdat rem im mobilem alicui non existēti de iurisditiōe statuētiū nō includit dona tionem vel venditionem in ecclesiam.

4 Lex quādo simpliciter defert aliqua bona vel certā quotā bonoꝝ ali cui ex bonis alterius:ille sic pregrauatus nō potest etiā ad pias cau sas de bonis alteri delatis testari.

5 Bona alicuius quādo publicantur propter delictū non potest ille sic priuatus testari etiā ad pias causas.

6 Filiusfamilias etiā ad pias causas nō pōt testari d̄ bonis aduētitijs.

7 Lex vel statutum potest prohibere aliquem testari saltem de certis re bus fauore alterius.

Christi eiusq3 mr̄is presidio humiliter inuocato.Uidet̄ p̄mo dictum legatū nō valere. 1 †nā oīa statuta ⁊ ꝯsuetudines ꝯtra libertatē ecclesiastica3 sunt ipso iure irrita ⁊ cassa.vt in.c.nouerit.⁊.c.grauē.de sentē.exc.⁊ in auf.cassa.C.de sac.san.ec.illa vero statuta sunt ꝯ libertatē ecclesiasticā que tendūt cōtra ea q̄ sunt cōcessa a principe vel a papa eccl'ie vniuer sali.vt no.Inn.in.d.c.nouerit.Bart.in.d.auf.cassa.Sed cōstitutio de qua.s̄.si extendat̄ ad pias causas est huiusmodi.ergo aut nō d3 extē di aut tanꝙ̄ cōtra libertatē eccl'iasticā est ipso iure nulla:modo ꝓbat̄ sic.imperator cōcessit p̄uilegiū eccl'ie vniuersali ⁊ cuilibet mēbro ipsius ecclesie sup donatiōibus ⁊ legatis ⁊ heredibus.vt quilibet haberet li beram facultatē donādi ⁊ relinquēdi collegio ecclesiastico.vt in.l.illd̄. ⁊.l.j.⁊.l.fi.C.de sac.san.eccle.Insuper priuilegiauit ecclesiam vt circa traditionē ex solo ti.acquireretur dn̄ium.d.l.fi.Sed per hanc constitu tionem tolleretur mulieribus habētibus filios libera facultas relin quendi ecclesijs bona propria.ergo est cōtra priuilegiū ecclesie vniuer sali cōcessu3.⁊ per cōsequēs ꝯtra libertatē ecclesiasticā.Nec obstat si di catur qd̄ auf.cassa.⁊.c.nouerit.⁊.c.grauē.loquuntur de statutis parti cularibus.hec autem ꝯstitutio de qua in casu nostro fuit edita ab ipe ratore qui potuit suam constitutionem limitare.l.princeps.ff.de legi. quia ex quo imperator concessit priuilegiū ecclesie nō potuit amplius illud reuocare:quia ex quo concessit nō subdito transiuit in contractū vt notāter voluit Inno.in.c.nouit.de iudi.⁊ Joan.and.in.c.cōstitu tus.de re.do.⁊ Archi.in.c.quicūq3.xj.q.j.Itē papa priuilegiauit ec clesiā in hmōi relictis adeo qd̄ in eis remisit omnē solēnitatem legalē. vt in.c.relatum.de testa. quapropter melius ⁊ tutius est dicere vt di 2 ctū statutū ḡnaliter loquens non extendatur ad pias causas†q2 dis positio generalis nō debet extēdi ad illicita.vt i.c.j.de iureiu.libro.vj. ¶Ad predicta facit questio quā ponit Jo.an.in.c.fi.de immu.eccle. 3 lib.vj.vbi queritur†an statutū ciuitatis vel domini disponēs ne quis donet vel vendat rem immobilē alicui non existenti de iurisditiōe sta tuentium vel nō sub protectiōe cōmuni vel domini includat vēditio nem vel donationem in ecclesiam.Et finaliter cōcludit quod non:vel si aliud diceretur propter intentionē statuentium contra libertatem ecclesiasticā.⁊ sic nullū mouet̄ predictis ⁊ alijs rationibus.¶Secun do principaliter sic.constitutio irreuocabilis nō ligat.nō enim habet legis substātialia.de quibus.iiij.dist. fit autem.lxxj.dist.consuetudo. no.Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.sed hec cōstitutio de cui⁹ virtute queritur est irrationabilis si extenderetur ad pias causas.ergo aut non debet extēdi aut tanꝙ̄ irrationabilis nō valet.minor probatur.lex vult qd̄ ecclesiam seu monasterium debeat quis computare sal tē in numero filioꝝ:vt in auf.si qua mulier.C.de sacrosan.eccle.sed hec constitutio hoc non interdicit.sed vires suas porrigit ad pias causas. ergo irrationabilis.Nam si contrarium est rationabile.ergo istud irra tionabile.de natura enim contrariorum est:vt si vnum est bonū ⁊ reli quum sit malum.xxxij.q̄.ij.hospitiolum.⁊.c.intellecto.de iureiuran. Item quis debet magis diligere animā suā ꝙ̄ filios vt patet in euan ḡelio.⁊.c.iacobus.de simo.facit.xij.q̄.j.precipimus.hinc dicit Bart. in.d.l.j.qd̄ dispositio ad pias causas est magis fauorabilis ꝙ̄ inter li beros.¶Sed hec constitutio contrariū afferret si porrigit vires suas ad pias causas.ergo irrationabilis.¶Tertia rationabilitas.q2 in portione deferenda filijs facit differentiam inter patrem ⁊ matrē cō tra.l.maximū vitiū.C.de libe.prete.¶Tertio principaliter facit quia dicta constitutio nō dicit mulierem nō posse de immobilibus ꝓ velle testari:ex affirmatiua vero in aliquibus non sequitur negatio alioru3 que al's a iure conceduntur.hoc probatur.in.c.vt cōmissi.de her.li.vj. iuncta glo.⁊ in cle.ij.eo.titu.⁊ ibi bona glo.in ver.ipsorum commis.de iure autem cōmuni cōceditur parentibus libera facultas testādi tam in immobilibus ꝙ̄ in mobilib⁹.⁊ satis est instituere liberos in aliquo quātūcunq3 modico.licet ipsi possint postmodum agere ad comple mentū legitime.l.omnimodo.⁊.l.scimus.C.de inoffi.test.Et maxime procedunt predicta si testari volunt ad pias causas.dicimus ergo mē tem cōstitutionis fuisse vt de mobilibus possit mulier testari pro vel le etiam nihil relinquendo liberis:sed de immobilibus non ita libere. ¶Sed his non obstantibus que recto iudicio non obstant cōtraria3 sententiā arbitror preualere.quā multipliciter sic ostendo.Et primo 4 sic:†vbicūq3 lex simpliciter defert aliqua bona vel certā quotā bonoꝝ

alicui ex bonis alterius:ille sic pregrauatus nequit etiam ad pias causas de bonis alteri delatis testari.nec ecclesia debet talia bona recipere vt aperte ꝓbatur in.c.si.xvij.q.iiij.vbi Aug.dicit.Quicūqꝫ vult exheredato filio heredē facere ecclesiā querat alium qui suscipiat nō augustinum:de propitio neminē inueniet ⁊c.vt ibi.certū autē est qꝺ portio debeť filio nō iure nature:sed ex dispositione legali.cū iure naturali alimenta dūtaxat filio debeantur:vt in.c.ius naturale alimenta .j.dis.Non eñ pōt certa portio deberi filio iure naturali cū illo iure oīa essent cōmunia.viij.dis.quo iure.xij.q.j.dilectissim⁹.Et sic lex deferens filio portionē certā in bonis patris priuat patrē testandi potestate de illa portione etiā ad pias causas.ita dicēdū in ꝓposito cū dicta cōstitutio defert bona stabilia matris premorientis.etiam cum testamēto ipsi⁹ liberi ergo de illis nō pōt mater testari etiā ad pias causas. Qꝺ autē dicta cōstitutio poterit hoc facere patet.portio eñ debita liberis ex bonis parētū nō potest per legem seu statutum augeri vt minus.vt est sententia Dy.in regula indultum.de regu.iur.lib.vj.in.c. raynutius.de testa.⁊ dicit ibi:⁊ alibi non ita sicut ibi bene probari. attēdiť enim consuetudo in deductione legitime:tenet Cy.in.l.sancim⁹.C.de nup.⁊ Bar.in.d.l.titio.§.titio genero.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ Bal.in.l.cum leoniana.C.de epis.⁊ cle.probať ratiōe iuris naturalis:vt.s̄.dixi filijs debentur solum alimēta.Sed iure positiuo fuit eis certa portio ⁊ primo fuit quarta postmodū aucta in tertiam ⁊ dimidiam f̄m filiorum numerū:vt probatur in.l.cū queritur.iuncta auť. nouissima. C.de inoffi.testa.vnde sicut potuit augere tertiā ⁊ dimidiā ita potuit statui vt stabilia cedant filijs reseruatis mobilibus libera facultate materna:⁊ immobilibus deficiētib⁹ cedat medietas ipsoꝝ immobiliū:vt in.d.constitutione.arg.optimum.in.l.cum ratio.ff.de bo.dam.⁊ eoꝝ que leg.⁊ no.in.l.nam ⁊ si.ff.de inoffi.testa.⁊ qꝛ pater ⁊ filius cēseňť eadē persona.vt in auť.de iureiu.a mo.pre.§.j.⁊ i.l.fi.C.de ipu.⁊ alijs substi.⁊.xxxv.q.iij.§.j.hoc autem hinc dñium cōtinuať in filium.l.in suis.ff.de lib.⁊ posthu.Cū ergo ista portio statutaria in locū portiōis debite iure cōi.eodem iure debet illa censeri:qꝛ subrogatum debet sapere naturā eius in cuius locū subrogatur.de bapt.maiores.⁊.c.eccl'ia vt lit.pen.facit qꝺ no.Inn.in.c.ex ratione.de ap.sicut ergo in illa portione debita de iure cōi nō potest pater vel mater testari etiā ad pias causas:vt in.d.c.fi.ita nec in ista statutaria qꝛ eadē rōne moueť maxime qꝛ dicta cōstitutio fuit edicta ab īperatore:⁊ sic est ius cōe quo ad eos.Et idē dicerē vbi ipsa ciuitas hoc statuisset:qꝛ i h̄ hꝫ potestatem a iure cōmuni:vt.d.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iur.¶ Secūdo principaliter facit qꝺ no.Io.an.in.c.ij.de vsu.lib.vj.⁊ Bal.i.l.j.C.de sacrosā.

5 eccle.vbi voluit † qꝺ in casu quo bona alicui⁹ publicaňť propter delictum nō potest ille sic priuatus testari etiā ad pias causas:qꝛ testareť de alieno.cōtra.c.filius.de testa.Et vult ibi Io.an.in bonis dānatorum que hodie nō publicantur:sed deferuntur agnatis:vt in auť.bona dānatoꝝ.C.de bo.proscrip.Et ex quo casu lex defert. agnatis et priuat potestate testādi non potest testari etiā ad pias causas:qꝛ ex q̊ lex simpliciter prouidet ⁊ nō reperitur contrariū iure nostro stādū est dispositioni legali.in.c.j.de no.ope.nun.⁊ cum generaliter.l. loquitur generaliter debet seruari.xix.di.si romanoꝝ.⁊.c.solite.de maio.⁊ obe.Item ex quo bona deferuntur alijs per legem pro nō dato habeť ꝙ ab illo datur qui de iure donare nō potest.j.q.vij.daibertū.⁊.l.traditio.ff.de acqui.re.do.⁊.c.qꝺ autem.de iurepatrona.Nec ob.fauor pie cause:qꝛ procedit cum testator qꝺ suum est legat:secus si legat nō suū vt in casu nostro:nec ꝓpter fauorē alioꝝ legatoꝝ debeatur alteri iniustitia.de fo.cōpe.ex tenore.de dona.inter vir.⁊ vxo.nuper.de penis.sacrā.facit.j.q.j.nō est putanda.si ergo predicta procedāt vbi lex defert bona ad aliū propter delictū fortius idem dicendū vbi defert ex equitate naturali ⁊ fauore filiatiōis.cum fauores debeāt ampliari ⁊ odia restringi vt in regula odia restringi.de reg.iu.li.vj.¶ Tertio adduco bonū tex.in.c.quesitū.xvij.q.iiij.in fi.vbi notāter colligitur ecclesiā debere dimittere dona sibi delata que equitate naturali suadēte retinere nō pōt:lꝫ de stricto iure retinere possit:sed in casu nostro omnis equitas resistit.satis est enim matrem attestari posse de mobilibus vel eis deficientibus de immobilibus vsqꝫ ad medietatem.⁊ in dicta ꝯstitutione cauetur qꝺ videtur in effectu cōcordare vel differre in sentētia a dicta auť.nouissima.ergo ecclesia nō dꝫ hec bona sibi delata agnoscere.quinimo si de stricto iure posset retinere:iure tamē poli debent filie restituere.¶ Quarto adduco nota.per Bar.⁊ Bal.in.l.ij.C.de sa

6 cro san.eccl.† vbi voluit filiūfamilias nō posse etiā ad pias causas testari in bonis aduentitijs ex generali legis dispositione que ꝓhibet filiūfamilias testari fauore patris:vt.l.pe.⁊ fi.C.qui testa.fac.pos.⁊ hoc videť apertissime ꝓbari.c.lꝫ pater.§.fi.in fine. de sepul. li.vj. vnde firmat Bar.pro regula in.l.j.qꝺ vbicūqꝫ lex prohibet aliquē testari fauore alterius nunq̄ fauore pie cause talis prohibitio censetur remissa quod aperte probatur in.d.l.licet.si est punctualiter in casu nostro:vt

7 patet ex predictis.¶ † Potest ergo lex vel statutū prohibere aliquē testari:saltem de certis rebus fauore alterius cū hec est ꝯsuetudo.arg.l.venditor.ff.commu.predio.⁊.l.dudum.C.de contrahē.emp.⁊.l.mercatores.C.de merca.⁊ mer.⁊ quod ibi notatur ⁊ maxime hec ꝓcedūt tenēdo glos.singularē in.l.illa institutio.ff.de heredi.insti .que dicit ex gratia concedi facultatem testandi:cum de iure stricto quis nō possit testari.cum effectus testamenti cōferatur ad illud tempus quo qs est futur⁹ dominus.⁊ sic perinde est acsi esset constitutum tempore inhabili.l.quod sponse.C.de donatio.ante nup.facit.c.de vxore.de sepul.⁊ l.in tempus.de acquiren.here.de facili enim tollitur vt no.gl.in cle.ij.de offic.ordina.facit.c.ab exordio.xxxv.di.maxime causa suggerente:vt in casu nostro.¶ Cōcludo ergo dictū legatum de re immobili:licꝫ ad pias causas factū nō valuisse.non obstāt cōtraria superius formata.Et primo ad primū dico statutū nō esse cōtra libertatē ecclesiasticā nec indirecte.Nō enim fit ꝓhibitio in odium ecclesie:nec ꝓhibeňť homines generaliter donare ecclesie.sed cōstitutio auget debitā portionem filio.si aucta prohibentur testari.quemadmodū patet in portione debita de iure cōi:imo si subtiliter cōsideretur est cōforme iuri diuino.potest enim ecclesiā honorare in bonis mobilibus vel immobilib⁹ si mobilia non extant.iuxta tenorem cōstitutionis:⁊ in ceteris bonis prouidere filijs ne paupertate laborent cum ipse deus mandet pauperibus subueniendum.⁊ ecclesia teneť de bonis suis ꝓuidere pauperi.xvj.q.j.c.fin.xij.questione.ij.aurum.fortius non debet eis bona declarata per legem auferre.al's si diceremus cōtrariū sequeretur qꝺ lex nō posset aliquem priuare bonis suis ex causa cōtra.l.si verberatum.ff.de rei vendi.⁊ no.per Bar.in.c.fi.C.si contra ius vel vti.publi.⁊ Cy.in.l.prescriptione.C.eo.⁊ per Inno.in.c.que in ecclesiarum.de consti.⁊ cōtra tex.in.c.ij.de vsuris.lib.vj.⁊.c.cum f̄m leges.de here.eo.lib.cum infinitis similibus.Facit ad predicta quod in simili notat Bar.in.l.rescripto.ff.de muneri.⁊ honori.secus autem vbi quis simpliciter prohiberetur alienare in ecclesiaꝫ directo vel indirecto alteri eo quod bona deferantur alijs. ⁊ sic procedit questio quam ponit Ioā.an.de qua supra in contrario.¶ Ad secundum contrariū respondeo quod hec cōstitutio non est rationabilis propter idētitatem ⁊ vnitatem que est inter patrem ⁊ filium.vt.s̄.dixi ⁊ cōtrarium loquitur cum quis intrat monasterium non condito testamento.tunc enim propter onera computādo monasteria in numero filiorum secus vbi ante staretur:vt no.in auť.si qua mulier.C.de sacro san.eccle.⁊.c.in presentia.de proba.vť si nullo modo intret monasteriū:qꝛ tunc nō tenetur aliquid relinquere ecclesie salua portiōe legitima de qua in.c.ij.⁊.c.j.cū similib⁹.de sepul.¶ Item fateor ꝙ quis debet magis diligere animā suā q̄ filios sꝫ nō debet per hoc priuare filios portione eis delata a lege ꝓpter ecclesiā.Nā ⁊ alijs modis potest anime sue ꝓuidere:maxime qꝛ pōt eñ honorare f̄m tenorē dicte constitutionis.Non obstat quod dicitur de differentia inter patrem ⁊ matrē:qꝛ multis est differentia.maxime de iure xij.tabularum f̄m quam mater excludebať a successione filiorum per agnatos ipsorum filiorum.¶ Item istud fuit cōpescere iudiciū maternū qꝛ mulieres laborant cōtra propria commoda:⁊ faciliter decipiunť.l.si pater.C.de sponsalibus.¶ Ad vltimū cōtrariū respondeo ꝙ dicta constitutio loquiť nō simpl'r affirmatiue dādo facultatē testādi de mobilib⁹ sed ꝓcedit ad vlteriora deferēdo ipsa bona stabilia filijs ⁊ sic per consequens prohibet testari de eis.vt.s̄.dixi.¶ Probať scꝺo modo in ver.aūt.vbi permittit de stabilibus testari vsqꝫ ad medietatem.si bona mobilia desunt.ergo a contrario si mobilia extāt ꝓhibēt testari de immobilib⁹.ar.in.l.inter socerū.§.cū inter.ff.de pactis.per Bal.in.l.conuenticulam.C.de epi.⁊ cleri.alij.Si possit ad libitum de mobilibus testari.illa verba constitutionis essent superflua cōtra.c.si papa.de priui.lib.vj.in.l.si quando.ff.de inofficio.test.¶ Tertio ꝓbať eo ꝙ versiculus si vero p̄moriatur venit aduersatiue ad ver.si vero pater.vbi patri indistincte permittiť testari:dūmodo filios de sua portiōe recognoscat.ergo in v̄si.si v̄o premoriať.voluit diuersum ius statuere in matre.ad qꝺ notať in.c.at si clerici.de iudi.Et hec sufficiat ⁊c.Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

In dei nomine amē. Uisis com

promisso ⁊ laudo inde sequuto ⁊ obiectionib⁹ ꝯ ea:⁊ petitiōe sup nullitate ⁊ rñsionib⁹ inde factis:⁊ alijs agitatis inter.E.ciuē Uicētinum ex parte vna.⁊.A.eiusdem ciuitatis pōderatis statutis sub hac materia disponētib⁹ de duob⁹ cōtingit compromissum impugnari attētis maxime q̄ obijciūtur de scriptura priuata.⁊ ꝙ fuerit ꝯpromissum ⁊ laudatū super vsuris ⁊ qꝺ laudauerūt duo ex trib⁹ alio subsistēte irreqsito.Scꝺo an obiecta sint talia ⁊ tāte efficacie ꝙ pēdēte dicta causa nullitatis iudex possit vel debeat de iure inhibere dicto.E.ꝙ pēdēte dicta cā nullā faciat nouitatē dicto.A.vel nō debeat inhibere attētis responsionibus ⁊ statutis predictis ⁊c.

¶ Consilium.lxiiij.

1 ☞ Compromissum quando factū est in tres non valet pronuntiatio duorum tertio irrequisito.
2 Dictū arbitratoriū si est contra deū.non est illi parendū.
3 Laudū est quedā transactio que prima fronte presumiť iusta ⁊ equa.
4 Arbitratores nō teneňť scripturas facere sed satis est extraiudicialiter se informare.
5 Iudex ordinarius licet nō debeat pronuntiare vltima die sue iurisdictionis:si tamen pronuntiat valet.

Causa

6 Causa nullitatis nõ impedit exequtionẽ sententie casu quo illa sñia fuit bis per competentes iudices confirmata.

7 Instrumentum capitur pro omni charta cõtinẽte gesta inter partes.

Omnipotẽtis dei nomine repetito. Uenio ad primũ. & assumam ex obiectis ea q̃ videtur aliquatenus prima fronte pũgere. Videt̃ eñ primo dictuz laudũ nullum. q2 prolatũ vltima die termini: fuit eñ compromissum de mense augusti. & data facultas pronuntiãdi per totũ illum mẽsem arbitratores vero pronuntiauerũt vltima die augusti. & die quo non 1 erant futuri arbitratores cõtra. l. eñ. in fi. ff. de iudi. ¶ †Scdo vbicũqz cõpromissum factũ est in tres. nõ valet pnũtiatio duoz tertio irrequisito l. si in tres. cũ. l. seq. ff. de arbi. & qd le. & no. i. c. ij. e. ti. li. vj. & in. c. vno de legatoz. de offi. deleg. Sz in casu nostro duo iudicauerũt seu laudauerunt tertio irrequisito. ergo laudum est nullum ex defectu potestatis. & maxime hoc pcedit in casu nostro in quo tertius nõ fuit tpe examinationis. Et sic sumus ex opinione Inno. de quo in. c. raynaldus. de test. ꝙꝙ Bar. melius dicat in. l. duo ex tribus. ff. de re iud. ꝙ si fuerint pñtes tpe examinatiõis siue nõ: sñia duoz nõ valeret nisi oẽs pnuntiauerint. & hoc ex defectu potestatis. q2 oẽs simul habẽt facultatẽ pnuntiãdi. d. l. duo. facit. d. c. vno. & c. cãm matrimonij. e. ti. ¶ Tertio facit ad inducẽdũ nullitatẽ laudi & cõpromissi qualitas cause sup q̃ fuit pronũtiatũ. q2 super vsuris de qbus secularis etiã iudex ordinarius cognoscere nõ põt. forti⁹ nec arbiter maxime secularis põt habere potestatẽ a partib⁹. Probatur primũ ex his que leg. & no. in cle. dispendiosam. de iudi. & i. c. cũ sit generale. de for. cõpe. i. c. illo vos. de pigno. & c. ad nostram. de emp. & ven. p Bar. in. l. titia. sol. ma. & l. ij. de iurisd. om. iudi. ¶ Itẽ fuit pnũtiatum super iuribus eccle. de isths spiritualibus nõ põt in laicũ cõpromitti. maxime per laicos vt i. c. cõtingit. & c. per tuas. de arbi. iũcto. c. ecclesia sancte Marie. de cõstitu. & c. bene qdem. xcvj. disti. & c. si. de reb. eccle. nõ alien. ¶ Quarto euidẽter colligitur nullitas laudi. q2 fuit expresse platum cõtra ius maxime diuinũ. quo casu arbitramentum seu laudum ipso iure corruit: vt. est tex. apertus i. c. examinata. de arbi. Qd autẽ hoc laudũ fuerit huiusmodi ptz ex eo q2 mãdauerunt arbitri soluere nedum vsuras. sed etiã vsurarum vsuras. qd nõ solum est cõtra ius diuinũ & canonicũ. vt p totũ titu. de vsuris. sed etiã contra ius ciuile vt in auf. de eccle. ti. & in. l. sancim⁹. C. de vsu. rei iudi. & maxime respectu ecclesie. q2 voluerunt facere ecclesiã quodammodo vsurariam. nullũ enim preceptũ arbitratorũ ligat ad 2 peccatũ: vt no. Host. in. c. quintauallis. de iureiu. vbi dicit† qd vbi dictum arbitratorium est cõtra deũ nullo modo est illi paredũ ꝗtũcũqz iteruenerit pena vel iuramẽtũ. alle. no. de tempo. ordi. ad aures. Ego dico hoc pcedere nedũ in dicto arbitratorũ: sed quorũcũqz iudicũ: vt in. c. dñs. & c. iulianus. & c. qui resistit. xj. q. iij. ¶ Quinto videt̃ laudũ nullum ex eo q2 ex generali cõpromisso pronũtiauerũt isti arbitratores super rebus liquidis vigore statuti Uicentini. super deposito. de quo apparebat scriptura priuata habens ex illo iure municipali exequtionem paratam sicut instrumentũ guarẽtigiatum & super rebus decisis & liquidatis per cõpositionẽ & diuisionẽ prius inter partes factas cõtra. c. exposita. de arbi. & qd legi. & no. in. l. elegãter. §. si qs post trãsactionẽ. ff. de cõdi. inde. & l. post rẽ iudicatã. ff. de transa. Sicut eñ super rebus liquidis nõ põt transigi vt in dictis iuribus. ita nec cõpromitti cũ cõpromissum sit quedã transactio: vt no. auf. vt diffe. iudi. in prin. & in auf. si qñ. C. de iudi. no. Inno. in. c. quintauallis. de iureiu. & Bar. in. l. societatẽ. §. arbitroz. ff. p socio. Nec iuuat illa clausula generalis posita in cõpromisso: vt super omnib⁹ super quibus fuerit laudum intelligit̃ lis & questio &c. per verba generalia non videtur data potestas pronuntiandi super iam liquidis. de quibus nulla erat contentio ex regula in generali. de reg. iur. lib vj. & c. si. de officio iudi. eo. li. & c. j. de iureiuran. eo. lib. & c. cũ venissent. de iusti. hinc tñ notãter dixit Ange. de peru. in quodã consilio qd incipit viso compromisso. proga to. ꝙ per illã clausulã non datur potestas pnuntiãdi super his super quibus prohibetur transactio de iure. argu. in. l cum hi. §. sed cũ lis. ff. de trãsac. & qd no. Bar. in autẽ. si quis in aliquo documẽto. C. de edẽ. & in. l. & si forte. ff. de castr. pec. ¶ Sexto videtur nullũ dictũ laudũ seu saltem iniquissimum & dolosum q2 attentis omnibus narratis in laudo. A. erat creditor de. E. tamẽ ex hoc laudo remanet debitor i mille nongentis florenis. vñ saltẽ rõne iniquitatis nõ meret̃ exequtionẽ, sz debet reduci ad arbitriũ boni viri: etiã si fuisset iuratũ & cõpromissum de nõ petẽdo reductionẽ ad arbitriũ boni viri vt no. Hy. & Jo. an. in regula. sciẽti. de regu. iur. lib. vj. Et Hosti. in. c. quintauallis. de iureiu. & ibi maxime per Ant. de bu. & Bar. in. d. §. arbitroz. dz eñ illud pactũ intelligi eque fuerint arbitrati & si tanꝗ boni viri & amicabiles cõpositores. ar. i. l. quero. §. interlocutorẽ. & ibi per Bar. ff. loc. & d. c. quintauallis. & plene per Cy. vbi. s. ¶ Sed his non obstãtib⁹ puto ꝙ alio nõ probato dictum laudum nõ posset dici nullũ nec iniquum sed presumendum validum & equuz. ¶ Fundamẽtum huius cõclusiõis est; quia laudum prima fronte ita est presumendũ: & asserẽti illud esse ini- 3 quum vel nullũ incumbit onus probandi. †Ratio q2 laudum est quedam transactio que prima fronte presumitur iusta & equa. & asserẽti cõtrarium incumbit onus probandi: & nõ sufficit probare partem fuisse deceptã inspecto vero debito vltra dimidiũ totius: vt notabiliter probatur in. l. lucius. §. fi. ff. ad treb. Ita & laudũ presumitur iustum adeo vt non sufficiat probare partem fuisse deceptaz inspecto vero debito. Nec ꝙ de iure aliter fuisset pronũtiãdum: vt no. Bar. i. d. §. arbitroz. ratio quia arbitratores non tenent̃ iudicare fm ius. sed possunt p bono cõcordie a iure deuiare & dare id qd est vni⁹ partis alteri: vt. l. si de meis. ff. de arbi. & bonus tex. in. c. nisi. de prebẽ. vnde ad deprehendẽdũ iniquitatem laudi oportet cõsiderare statum litis & qualitatem personarum & compromittentiũ & quare venerũt ad cõpromittendũ & quãtitatem deceptionis. ¶ Et si omnibus his cõsideratis reperitur arbitros non pronuntiasse sicut bonus vir egisset. & tunc colligitur iniquitas nõ dico nullitas: vt no. per Bar. in. d. §. arbitrorum. patet ex his que leguntur & not. in. d. l. lucius. in fine. & in. l. ij. C. de rescinden. ven. et c. penul. de emp. & vendi. & quod onus probandi iniquitatẽ incumbit allegantĩ: tenet Joan. and. post antiquos in addi. Spec. in tit. de arbi. §. sequitur. ver. item quid si compromissum. & Bart. aperte sentit in d. §. arbitrorũ. & Fede. consi. cclxxiij. Ant. de bu. in. d. c. quintauallis. 4 facit. l. ab ea parte. & l. verius. & l. ei incumbit. ff. de proba. ¶ †Itẽ q2 arbitratores nõ tenentur scripturas facere. sed satis est eos extraiudicialiter se informare: vt no. Inno. in. d. c. quintauallis. & Bart. in. d. §. arbitrorum. vnde absurdũ esset dicere quod pro laudi iustitia non sit presumendum cum fm hoc nullum fere laudum cõsisteret cuz nõ posset probari exactio. Ideo semper dicens se lesum ex cõtractu habet probare vt in. l. j. C. de fide instru. & iu. hast. fis. lib. x. & c. ij. eo. tit. in antiqs. nõ autem stans pro cõtractu habet iustificare contractũ. ita est dicendũ in laudo cũ sit quidã cõtractus: vt. s. dixi. facit etiam quia pro solẽnitatibus intrinsecis presumitur. d. l. ab ea parte. in fi. & insti. de fideiusso. in fine. & in. c. presentia. de proba no. Inn. in. c. innotuit. de eo q fur. or. & Bar. in. l. sciendũ. ff. de verbo. oblig. & per hoc fundatur intentio stantis pro laudo. vt vltra premissa facit solẽnis compromissio ipsoz compromittentium qui promiserunt a laudo ferẽdo nõ appellare vt de nullitate dicere seu de equitate opponere. Nec petere ipsum vel aliquod in eo contentum in totum vel in partẽ corrigi emendari vel ad arbitrium boni viri reduci. sed illud cõpromissum & laudũ inde sequutum & oĩa cõtenta in eo perpetuo firma & rata tenere & obseruare & in nullo contrafacere vel venire &c. Et sic qua fronte sic allegat nullitatẽ nõ video. nihil enim cõtinetur in ipso laudo quod per partes expresse approbari possit. ergo valuit pactum a principio factum de nõ allegãdo nullitatẽ & valere debent acta saltem vi pacti vbi alia remedia deficerẽt. arg. eorum que no. per glo. in. c. significasti. de for. compe. l. vna. C. qui pro sua iurisditiõe. & l. ij. C. cõia vtriusqz iudi. Et ꝙꝙ aliqui casus excipiãtur cuz dictio nullitatis prohibetur a lege iuxta no. in cle. j. de re iudi. l. j. ff. de tabu. exhib. tamen respectu partis renuntiãtis seu solẽniter promittentis nõ videt̃ illa locum habere. arg. c. ꝙ periculosum. vij. q. j. Et q2 qui totũ dicit nihil excludit. in. c. solite. de ma. & obe. xix. dist. si romanorũ. Et ratio diuersitatis potest esse. Nã qñ lex prohibet dictionẽ nullitatis hoc facit nõ ꝙ velit actũ nullũ cõfirmare sed propter fraudis presumptionẽ: que quidẽ pũptio cessat si pbatio offertur incõtinẽti: si procedunt notata i. d. l. j. vel quando allegat̃ nullitas ex respectu defectus iurisditionis: tunc enim admittitur exceptio. quia detrahit̃ illa qualitas super qua lex se fundat in tollẽdo facultatem dicẽdi sententiã nullã: quia non est sententia si iudex nõ habeat iurisditionez. ad hoc quod no. Bar. in. l. j. in fi. ff. quod vi aut clã. & sic procedunt no. in cle. vnica. de seque. pos. sed quãdo pars solẽniter promittit nõ opponere de nullitate: hoc facit q2 vult omnino valere in vim pacti. Et sic idistincte precludit sibi viã allegãdi nullitatẽ. cui⁹ validitas dependet a cõsensu suo: ad hoc qd no. i. c. cũ inter. p. & c. ex trãsmissa. de renũ. & i. l. nemo põt. ff. de le. j. & d. c. ꝙ piculosum. & d. l. vna. C. qui p sua iuris. ¶ Nũc restat examinare an obiecta sint tãte efficacie vt pdictis nõ obstãtib⁹ possit dictũ laudũ dici nullũ vel iniqssimũ & dico ꝙ nõ. Et primo ad primũ iuxta ordinẽ dico ꝙ si bñ ispiciat̃ tps assignatũ i cõpromisso. & dies lati laudi nõ põt dici laudũ nõ fore latũ i termino put altera pars nõ qñ allegat. Fuit eñ lata die vltima termini qd in dubio fieri potuit. vt expsse pbat̃ in. c. cõsuluit. de of. dele. vbi de delegatũ posse pnũtiare vltima die termini: ergo forti⁹ idẽ dicẽdũ i arbitratore cui⁹ laudũ est poti⁹ qdã trãsactio seu cõct⁹ ꝙ sñia: vt no. in iuribus. s. allegatis. Nõ ob. cõiũ. loquit̃ eñ in ordinario cui⁹ successor venit. Erubescit eñ i abdicatiõis iurisditiõis, sec⁹ aũt i delega- 5 to vel arbitro in qb⁹ hec rõ cessat vt no. Jo. an. i. d. c. cõsuluit. ¶ †Itẽ i ordinario lz nõ debeat pnũtiare vltimo die sue iurisditionis. si tñ pnũtiet vz vt no. gl. in. c. & si christus. de iure. in vbo seruãdo. & no. l. l. meminisse. ff. de offi. pcõ. Ex hoc ergo capite non põt dici laudũ nullum. ¶ Uenio ad scdam obiectionẽ ad quã rñdeo illã pcedere in dubio si aliud nõ fuisset expssum i cõpromisso sz simplr fuisset tribus data potestas duob⁹ etiã tertio absente & irregsito: qd fieri põt. nã & iudicib⁹ delegatis põt dari potestas vt oẽs vel duo vel sol⁹ pnũtiare possit: vt i. c. cũ plures. de of. dele. lib. vj. ergo idẽ & forti⁹ i arbitratorib⁹ q assumũt sibi potestatẽ ab ipsis cõpromittentib⁹. pñt eñ partes remittere arbitris etiã solẽnitates substãtiales iudiciorũ; vt. l. diem pferre. §. si

quis litigatorū.ff.de arbi.no.Bar.in.d.§.arbitroꝝ.⁊ qđ hec clausula
vt vnus vel duo pronuntient possit apponi nec sit insolidum:expresse
probatur in.l nō distinguemus.§.cū in plures.ff.de arbi.⁊ in.c.vno de
legatorū.de offi.deleg.lib.vj.Et sic est penit⁹ sublata secūda obiectio
¶ Ad tertiam obiectionē que videtur magis dubitabilis: respōdeo
qđ causa vsurarū tunc est spiritualis seu ecclesiastici fori cum dubitaꝛ
an cōtractus sit vsurarius quo casu cognitio spectat ad iudicē eccl'ia-
sticum dūtaxat i hoc casu proprie procedūt cōtraria vt no.Bart.in
d.l.ij.⁊.l.titia allegata in cōtrarijs.⁊.c.cū sit generale.de fo.compe.in
clemen.dispendiosam.de iudi.Sed in casu nostro nō fuit compromis-
sum an contractus esset vsurarius nec arbitratores pronuntiauerunt
cōtractum vsurarium vel nō vsurarium ,quinimo nihil fuit dictū de
vsuris:sed dūtaxat fuit condemnatio facta ad octo pro centenario re
ducendo illa octo ad caput anni ratione damnorū interesse .que qdē
prouisio vires sumit ex duplici capite.Primo rōne conuentionis par
tium ⁊ potestatis tribute ipsis arbitratorib⁹ ab eisdē partib⁹ vt pa-
tet in laudo in.c.qđ incipit:item saluo.licet enim a principio nō valeat
cōuentio de dando certū quid pro centenario:vt in.c.debitores de iu-
reiurā.tñ post factum quādo cessat anxietas querendi vel inueniendi
mutuū bene valet ꝯuentio:qꝛ videꝛ quedā liberalitas ⁊ recognitio ser
uitiorū ⁊ resartio damnorū.potest em̄ creditor post factū aliquid sibi
liberaliter oblatum recipere:vt no.in.c.cōsuluit.de vsur.⁊.xiiij.q.iij.c.j.
facit.c.ꝙ pio.in fine.el.ij.⁊.c.tua.de simo.Simile videmus in pacto le
gis cōmissorie.qđ in pignoribus reprobatur si tempore cōtractus in-
teruenit secus si ex postfacto cum cessat illa anxietas reperiēdi mutuū
vt legitur ⁊ no.in.l.j.C.de pac.pigno.⁊ ibi refert Cy.⁊ Bar.per scano
nistas in.c.significauit.de pigno.Nec obstat si dicatur non credendū
ipsis arbitratoribus.licet hoc asserant.vt in.c.qm̄ contra.de ꝓba.vbi
ptȝ qđ nō crediꝛ iudici nisi quatenus cōstat per acta.Nec etiā obstat
arg.in.l.penul.C.de arbi.potest em̄ dici aliud esse in arbitratorib⁹ qđ
nō tenētur facere scripturas:vt.s̄.dixi vnde eis videtur credēdum in
his que cōcernunt factū cum plene informati sint ⁊ partes elegerunt
eos vt idoneos saltem si hec eadem deponunt coram iudice.vt singu
lariter voluit Bar.in.d.§.arbitrorū.¶ Itē videꝛ in hoc credendum
ipsis arbitris cū agatur de modico preiudicio cū ipsi p se sine hac con
uētiōe partē facere potuissent vt statim dicam. In his vero que sunt
modici preiudicij statur verbis enuntiatiuis etiam notarij vt est glos.
no.in.c.olim.de censi.⁊ idem ibi Inn.facit qđ no.gl.in.l.optimam.C.
de ꝯtrahen. ⁊ cōmit.stipul.¶ Valuit insuper dicta ꝓuisio ex secūdo
capite.s.ex ex pretore ipsorū arbitroꝝ ⁊ iuris dispositione.Nā etiā vbi
pecunia tradita est in obligatiōe potest respectus haberi ad interesse
ratione damni cōtingentis ⁊ lucri cessantis a tempore more.no.Inn.
in.c.sacro.de sen.excō.⁊ glo.in.c.cōquestus.de vsur.⁊.l.cū allegas.C.
de vsur.⁊ i.l.curabit.C.de act.emp.facit.l.ij.in fin.ff.de eo qđ cer lo.⁊
qđ no.Bar.i.l.vna.C.de sen.que pro eo qđ interest.¶ Itē ipsimet ar
bitri debēt se plene informare de maiori interesse ipsius creditoris ꝙ
fuerit facta condemnatio.Et verisimiliter credendū est in mercatori-
bus.Nec ex hoc dȝ altera pars cōqueri cū ex illa pecunia soluta noīe
suo receperit vel recipere potuerit quolibet anno certū lucrū ex mōte.
¶ Itē ratione sui depositi condēnatus fuit sibi eius aduersarius ad
eandē rationē vnde vt.s̄.dixi credēdum est omnia fuisse p istos arbi-
tratores legitime in casu nostro librata ⁊ agitata nisi p aduersam par
tem cōtrariū probetur.¶ Item isti fuerūt arbitratores qui pro bono
pacis possunt aliquatenus excedere metas iuris ⁊ cōdemnare alterā
partium ad dandum aliquid alteri pro pecunia iam retenta. vt pro-
batur in simili in.c.nisi.de preben . Et sic cessat totaliter obiectio de
vsuris ⁊ vsurariū vsuris:cum totū factū sit loco interesse nisi ꝯtrium ꝓ
betur ⁊ enormis lesio inde sequereꝛ.iuxta no.in .d.c. quitauallis.⁊.d.
§.arbitroꝝ.Nec obstat qđ dicitur de eccl'ia qꝛ compromissum vel lau
dū nō fuit hic super ius spirituale quo casu procedūt ꝯtria.Sed super
illis pecunijs deputatis per ipsas partes ad refectionē ecclesie quarū
pars est penes ipsas partes quibus vt heredibus incumbit on⁹ eccle
siam reficiēdi:⁊ in necessarijs fulciendi vnde laudū in hac parte poti⁹
cōcernit preiudicium priuatū ipsarum partium ⁊ heredum ꝙ ecclesie:
vnde nō debemus respicere qđ ecclesia nominetur in laudo.sed in quē
verboꝝ effectus dirigiꝛ:vt in.l.cū pater.§.donatiōis.ff.de leg.ij.Et ex
predictis remanet solutū etiā tertiū argumentū.¶ Venio ad quintā
oppositionē ad quā dico ꝙ arbitratores nō pronūtiauerunt super de
posito in preiudicium ipsius seu cōtra scripturā priuatā sup illo con-
fectā quo casu militaret cōtrariū in fauorē ipsius depositarij:⁊ sup di
scordijs nouiter ortis.s.super dānis ⁊ interesse contingentibus ex non
restitutione depositi.¶ Itē vt illius occasiōe recepta per depositariū
deberent restitui:que omnia nulli dubium est quin in cōpromissuȝ ve-
nire possint vt est casus in.d.c.exposita.de arb. ¶ Itē plus dico ꝙ ēt
si ꝓnūtiassent expresse ꝯtra depositum non propter hoc sequereꝛ nulli
tas ipsius laudi:qꝛ cū sit illud capitulū per se separatū nō habet infice
re alia capitula laudi:quia quot sunt capita tot sunt sentētie:vt i.l.vi
rū.§.j.ff.de mino.facit qđ no.Inn.in.c.fraternitatis.de here. ⁊ regu-
la vtile.⁊ qđ ibi no.de reg.iur.lib.vj.Non ob.sexta ⁊ vltima obiectio.
Est em̄ multū generalis ⁊ superficialis.A.em̄ erat creditor istius .E.

certo respectu scȝ depositi.¶ Itē iste.E.erat debitor vltra depositū
rōne hereditatis.nūc aūt ex cā diuersa efficiꝛ creditor.s.qđ soluit inte-
gram quātitatē pecunie pro isto.A.ita qđ etiā cōpēsato deposito re-
manet creditor.maxime habito respectu ad damnū ⁊ lucrū nō ad so-
lutionē debiti ꝓueniētia.nec hoc est absurdū cū posset esse debitor cer
to respectu in parua quātitate.⁊ creditor alio respectu in magna quā
titate.ex diuersis enim ⁊ separatis nō fit illatio:vt in.c.ij.de trāsla.pre
la.⁊ in.l.neqȝ natales.C.de ꝓba.vñ ex hoc solo nō ꝓbaꝛ iniqtas neqȝ
enormis lesio maxime cū d isto nouo debito ꝯstat aperte p libros mō
tis.Ex his ergo ꝯcludo ad primū dubiū ꝙ rōne obiectoꝝ nō ꝓbatur
nullitas neqȝ iniquitas laudi . ⁊ ꝙ standum est laudo nisi ꝯtriū ꝓbeꝛ.
¶ Venio ad secundum principale dubiū.Et videtur primo qđ dicta
inhibitio debeat fieri pendēte causa nullitatis per tex.in clemē.j.de re
5 iudi.arguendo per locū a speciali.† Nam vt ibi patet causa nullitatis
non impedit exequutionem sentētie eo casu quo illa sententia bis fuit
successiue per cōpetētes iudices confirmata.Secus ergo vbi vnica dū
taxat snīa lata reperitur:vt ibi not.in gl.⁊ maxime in casu nostro vbi
agiꝛ de exequutione laudi seu arbitramēti.ꝙ nō est tāti roboris sicut
ipsa snīa.l.j.⁊ qđ ibi no.C.de arbi.¶ Secūdo ad idē facit.l.iiij.§.ꝯdē-
natū.de re iudi.vbi dicitur qđ nō videtur condemnatus quis vbi snīa
est ipso iure nulla nec sententia nulla pōt dici sentētia vt ibi .opponēs
ergo de nullitate detrahit qualitati actus sup quo ius se fundat i exe
quutiōe sentētie merito debet ipsius exequutionē retardare iuxta no.
per Bar.in.l.j.ff.qđ vi aut clam.ad idē.l.iudicati.C. si ex fal. instr.⁊.l.
si pretor.§.marcellus.ff.de iudi.⁊.c.decetero.de re iudi.¶ In ꝯtriū fa
cit.l.fi.C.de ordi.cogni.vbi patet exceptionē nullitatis nō īpedire exe
quutionē snīe.expresse voluit Inno.in.c.cū in iure.de offi.deleg.vt ibi
dicit nullibi reperire tactū qđ exceptio nullitatis impediat exequutio
nem snīe.allegat.c.suscitata.de in inte.resti.Et idē glo.ibi in verbo effe
ctum sentētie.nisi ꝓbatio afferretur incōtinenti.arg.c.literas. de resti.
spo.Nec tūc admitteretur ꝼm illas glo.si p̄sumptio calūnie foret ꝯtra
excipiētē quo casu debet mādari prius sentētia exequutioni demū au
diri debet per viā agēdi.¶ Itē ⁊ tertio quo ad casum nostrū expresse
videtur cātare statutū Vincētinū sub rubrica de generali exequutiōe
laudorū vbi in effectu caueꝛ laudū seu arbitramētū exequutiōi māda
dum sicut instrumentū guarentigiatum omni appellatiōe nullitatis
iniquitatis reductione ad arbitriū boni viri:oppositione,ꝯdictiōe,ex-
ceptione,vel dissensione remotis ac reiectis ⁊c.vbi latius cōtineꝛ.cum
ergo statutū expresse remoueat dictionē nullitatis ad impediendā lau
di exequutionē frustra fit indagatio an debeat admitti quid dicem⁹.
¶ Certe circūscripto statuto de q̄ cōiter distinguēdū cēseo : vt distin-
guit Bart.post Spe.⁊ Imo.in.l.iiij.§.cōdemnatum.prealle.quem p
omnia sequitur Io.de lig.in cle.j.ff.de re iudi.⁊.l.j.ff.de tribu.Et ꝯclu
sio est ꝙ si allegatur defectus potestatis insinuate impediꝛ exequutio
⁊ intelligo quādo probabilis est negatio:al's videtur calūniosa ⁊ non
admittenda:vt no.Inno.in.c.tua.de cohabi.cle.⁊ mulie.facit qđ no.
in.l.post rem iudicatam.ff.de trāsac.⁊ certe in casu nr̄o nō videtur ꝓ-
babilis cū expresse ꝯstet de potestate istoꝝ arbitroꝝ vt patet ex forma
ꝯpromissi.⁊ ex his que.s̄.dixi aut allegatur nullitas aliūde ꝓueniēs:
⁊ tunc si de eo cōstat vel cōstare potest incontinenti vel intra temp⁹ ꝙ
datur ad exequutionē snīe debet admitti ⁊ impeditur exequutio al's
secus ⁊ sic reduci debēt ad cōcordiam iura superius pro ⁊ ꝯ allegata.
¶ Sed in casu nostro casus videtur prima frōte magis clar⁹ cum sta
tutum expresse tollat facultatē dicēdi nullā ⁊ statutum videtur intel
ligendum ⁊ interpretandū vt aliquid addat ad ius commune. iuxta
no.per Bar.in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de dā infec.tñ puto ꝙ vbi nullitas
esset clara vel illico ꝓbari posset ⁊ cessaret omnis presumptio fraudis
qđ esset admittenda:⁊ impediretur exequutioni sententia statuto nō
obstāte:qꝛ mēs statuti non fuit velle exequutioni mandare laudū nul
lum cum tanto preiudicio partis sed potius tollere malitiosas opposi
tiones nullitatis seu dilationem nimiā euitare que omnia cessant da-
ta nullitate manifesta vel illico cessante fraude manifesta.ar.optimū
ad hoc in.c.literas.de resti.spo.⁊ per gl.no.i.l.j.§.si aūt.de tabu.exhi-
bē.⁊ p Bal.in.l.data opera.C.q accu.non pos.⁊ per Oldr.consil.xlv.
Nam ⁊ statutū generale est interpretādū ꝼm ius cōe.vt no.Inn.in.c.
causam que.de rescri.⁊ satis est qđ ꝓducat nouū ius agēdi vel excipiē
di.iuxta no.per Bar.in.l.j.ff.ad.l.fal.facit qđ leg.⁊ no.in.c. ex pte.de
ver.sig.ꝙꝙ statutū nō exprimat causam preallegatā sed gentraliter
loquaꝛ tñ possumus.⁊ debemus ꝯiecturare rōnem naturalem statuti
⁊ ꝼm illam sic cōiecturatam extēdere ⁊ restringere dispositionē statu-
ti vt elegāter no.Cy.in.l.nō dubium.C.de legi.in statuto vero prealle
gato nulla alia bona ratio statuti preter predicta allegari pōt.nec p̄-
sumēdū est ꝙ lex sit absqȝ rōne:dico tñ qđ p ea q̄ obiecta cōtra laudū
ante dicta sunt:nō video nullitatē de presenti nec illico ꝓbādā per ea
que latius.s̄.dixi.Iudex ergo discretus ꝯsideret obiecta ⁊ obijciēda
⁊ ꝼm p̄dicta informabit motū animi sui ad faciēdā inhibitionē vl' de
negādā.Et in casu quo iuxta predicta admitteret cām nullitatis añ
exequutionē faciat seruari statutū situatū sub rubrica quomodo pro
cedaꝛ qñ instrumentū ⁊c.Nā istud statutū emanauit ad fraudes eui-
tādas.argu.bonum ex his que leg.⁊ not.in.c.lator.qui fil.sint legi.et
optime

optime in.c.statutum.de rescrip.lib.vj.§.preferendo.&.c. constitutus.
de fideius.loquitur enim dictum statutum generaliter de omni instru
mento & quocunq; alio ad hoc quod no.Bar.in.l.si quis legatū.ff.de
7 fal.vbi declarat significatum huius verbi instrumētum.†Capitur eñ
pro omni charta continente gesta inter partes:& vt ibi latius per eū.
¶Item faciunt verba illius statuti loquentia sunt magis lata & ar-
bitraria.Et hec sufficiunt respectu iuris:cōis statuti.qm̄ vtraq; pars
expsse ꝓmisit nō opponere cōtra laudū de nullitate nō videtur admit
tendum.vt.s.in prin.dixi.nisi saltem in nullitate cōcurreret enormis
lesio:vt sic de tali nullitate nō videatur cogitasse. arg. eoꝝ que leg.et
no.in.c.veniens.&.c.quintauallis.de iureiuran. & per Dy.in dicta re-
gula scienti.Et per Bar.in.§.arbitrorū.vel aliud de quo verisimili-
ter non fuerit cogitatum.argu.c.si.de offi.vica.lib.vj.& regula in gñā
li.de re.iuris.lib.vj.Et hec sufficiant.

¶Casus consilij sequentis.

Facti cōtingētia tal' est. Petrus

de mazolinis ciuitatis Bononie decessit relictis duobus filijs.Mat
theo.s.& petronio.& vxore noie Agnesina.Qui petroni⁹ & Matthe⁹
post mortem patris eoꝝ steterunt simul. & habitauerunt nulla facta
diuisione:nec alia societate facta de nouo.His sic habitantib⁹ Agne
sina mater predictorū:donauit petronio vnam eius domū. his insup
sic habitantibus moritur Mattheus relictis duobus filijs Petro &
Bartholomeo qui venientes ad diuisionē cū Petronio eoꝝ patruo
volunt dimidiam dicte domus donate Petronio per eoꝝ auiā. Pe-
tronius ex aduerso dicit eam totam suam ex donatione sibi facta a
matre neq; venire in diuisione. Queritur quid iuris.

¶Consilium.lxv.

1 Fratres remanendo in cōi si contraxerint tacite societate cōicādo
sibi lucra eorū negotiationū quas exercebāt:tñ talis societas nō extē
ditur ad alia lucra prorsus separata.

2 Mater donando domum alteri ex fratribus priuat indirecte filiū et
nepotes debitorum subsidio.

Christi saluatoris eiusq; ma
tris ꝑsidio humiliter inuocato.Attingam breuissime deci
sionem hui⁹ dubij ex ꝓpositis omissis argumētis ad vtrā-
que parte ne videar hoc dubiū difficile reputasse cum mihi videat' ca-
1 sus clarus.†dico eñ dictū Petrū & Bartholomeū nō posse ex persō-
nis ꝓprijs:aut ex personis patris eoꝝ petere partē illius domus a di
cto Petronio a cōi matre sibi donate sed illā domum precipuā & soli
dā esse dicti Petronij nec venire in diuisiōe dicte hereditatis.Ad hoc
primo allego tex.apertū in.l.cū duob⁹.§.papi.vel incipit.l. si fratres.
ff.p soc.vbi dicit φ fratres parentū hereditates indiuisas retinuerūt
& emolumētū ac dānum in hoc ꝯsentirēt qd tñ aliunde quesierūt i cōe
nō redigeret'.Et sic qcqd acqrit alter vndecūq; ex quo nō cōtraxerūt
societatē vt ꝑsupponit' in facto nō tenet' alteri cōicare.Idē est si alter
senserit dānum extra res cōes.puta q: fuit dānat⁹ ex maleficio:dz eñ
id qd soluit ad partē suā imputare nec tenetur alter alteri⁹ sentire dā
nū in alijs debitis q̄ ex ꝑsona sua ꝯtit:vt si maritauit filiā vel qd simi
le fecit.vt.l.ex parte.§.filius.ff.fami.her.plene ꝑ Specu.in tit.de iudi.
§.sequit' ver.qd si duo fratres.&.ꝟ.qd si isti.ꝑ Bar.in.l.titiū & meuiū.
ff.de admi.tuto.&.l.si patruus.C.cōia vtriusq; iudi.&.l.j.§.si qs hoc in
terdicto.ff.de itine.actuq; priua.&.d.l.si fratres.in qb⁹ locis plus di-
cit φ etiā si fratres remanēdo in cōi ꝯtraxerint tacite societatē cōicā-
do sibi lucra negotiationū quas exercebāt:tñ talis societas nō extēdi
tur ad alia lucra prorsus separata:seu bona aliter acquisita:vt ex em
ptiōe & donatiōe legatoꝝ & similibus:quia tacita societas nō extēdit'
vltra vsum p quē cōtracta arg.d.l.j.§.si quis hoc interdicto.facit qd
in simili.no.Inn.in.c.dilectus.de ca.mo.ad idem facit.c.auditis.&.c.
cū olim.de prescri.&.xij.q.j.manifesta.& ea.causa.q.iiij.c.j.& aperti⁹ vi
detur probari in.l.coiri.cum duabus seq.ff.pro socio.vbi patet φ etiā
societas sit expresse contracta si non fuit distincta:sed simpliciter con
tracta extēditur solū ad vniuersa q̄ in contractu veniunt.¶Questus
autem intelligitur qui ex opera cuiusq; descēdit vt ibi in.l.questus nō
autem veniūt hereditates legata donationes causa mortis siue inter
viuos:quia hec non veniunt ex questu.sed plerunq; accidunt ex meri-
to ꝑsone vt ibi dicitur.Fortius ergo in casu nostro nō veniunt vbi nec
societas fuit contracta non est enim equum vt id qd accidit ex ꝓsperi
tate fortune debeat frater alteri fratri vel nepotibus communicare.
arg.institu.per quas personas.§.iij.&.§.preterea.facit.l.filie. & qd ibi
2 no.ff.fami.hercis.dico tamen† qd si mater donando illā domū alteri
ex fratribus priuauit indirecte filium vel nepotem debito bonoꝝ sub
sidio vt puta quod non habebat aliud in bonis vel aliud nō remansit
sibi tantum quod sufficeret alij filio seu nepotibus ex eo ad legitimam
debitam iure nature.quod tunc poterunt isti nepotes illam donatio-
nem reuocare tanφ inofficiosam vsq; ad portionem eis debitam iure
nature vt legitur & notatur in.c.raynaldus.de testa.&.l.si liqueat.ꝺ le
ga.ij.nō autem tenetur Petronius simpliciter cōmunicare nepotib⁹.
¶Cōcludo ergo φ si mater adhuc viuit nihil possunt isti nepotes pe
tere:quia viuentibus parentibus nullum ius in legitima competit fi-
lijs aut nepotibus.vt.l.j.§.si impuberi.ff.de colla.bono.Quinimo ſm
Bart.in auť.si qua mulier.C.de sacrosan.eccle.solum debet filijs aut
nepotibus per mortē naturalē & nō ciuilem.Si autē mater seu auia
est mortua:& tunc aut donatio illa non fuit inofficiosa modo ꝑdicto
& i nullo reuocat' ſ; simpliciter remanet ipsi Petronio:aut fuit inoffi-
ciosa & reuocatur vsq; ad legitimam portionē debitam alteri filio seu
nepotibus iuris nature.debet enim alter filius seu nepotes succedētes
in locum filij in bonis matris seu auie tertiam habere:quia ambobus
filijs est debita tertia vt in auť.nouissima.C.de inoffi.testa. no.in.d.c.
raynaldus.Et hec sufficiant.

¶Casus consilij sequentis.

Viso quodā instrumēto in quo

cōtinetur in summa qualiter galeati⁹ olim techi dñi tegli de pisis ha
bitans in castro ꝯsultorū solēniter vendidit syndicis cōis montis gui
di cōitatis Senarū ementibus pro dicto cōi terras,domos & possessio
nes quas dictus Galeatius habebat in dicto castro montis guidi ꝑ
pretio & noie ptij quadringētoꝝ florenoꝝ auri.qd quidē pretiū ex cōi
ꝯsensu ꝓmiserūt dicti syndici soluere Galeatio intra quatuor annos
hoc expresse acto inter eos qd donec dicti emptores nominibus qbus
supra nō soluerint & soluere distulerit dicto Galeatio dictū ptiū qua-
dringentoꝝ florenorū dñiū ac ꝓprietas dictaꝝ possessionū & domoꝝ
sit & esse intelligat' apud dictū Galeatiū & heredes suos.Et ꝓ pēsione
& affictu reseruatiōis dicti dñij & ꝓprietatis dicti syndici noie quo.s.
promiserūt & ꝯuenerūt dare & soluere dicto Galeatio recipienti pro se
& suis heredibus florenos nonaginta in fine tpe dicte solutionis debē
de ad vnū annū.His sic inter dictos emptores & venditores solēniter
actis ꝑ parte dicti cōis fuit facta solutio dictoꝝ quadringētoꝝ flore
noꝝ.vꝝ enim dictis emptoribus qd nō teneant' ad illoꝝ solutionē tñ
q: videt' vsuraria prauitas tñ ex dilatione pretij fuerit facta ꝓmissio
illorū nonaginta florenoꝝ tum q: videt' contra omnē equitatem di-
ctus vēditor habeat pensionem de re alij vēdita.Querit' qd iuris &c.

¶Consilium.lxvj.

1 Vsura an possit erui ex supradicto ꝯtractu posito in casu superiori.
2 Dominium ex sola venditione non traditur.
3 Onus vbicūq; apponit' in contractu venditiōis illud vꝝ pars pretij.
4 Contractus ex conuentione legem sumunt.

Christi eiusq; mr̄is presidio
humiliter inocato.Duo ad clarā decisionē ꝑdicti themā-
tis sunt vidēda.Primū est nunquid dictus cōtractus vsu
raria prauitate notari possit.Secūdū presupposita ꝯtractus iustitiā
an saltē dicti emptores possint aliquo remedio adiuuari ne videātur
soluisse partē pretij & integram pensionē illarū rerum sicut quilibet ex
1 traneus ꝯductor.¶†Circa primū breuiter puto nullam vsurariam
prauitatem posse ex forma dicti contractus notari.nam si ponderen-
tur verba contrahentium iuridice apud dictum venditorē remansit
dominium rerum venditarum donec debitum integre solueretur cuz
non teneatur venditor rem tradere ante integram solutionem sibi fa-
ctam.vt in.l.iulianus.§.offerri.ff.de actio.emptio. ¶ Quinimo nec si
traditur transfertur dominium nisi sit habita fides de ptio.institu.de
2 rerū diui.§.vendite.†Nec ex sola venditione transfertur dominium:
vt in.l.traditiōibus.C.de pactis.at in casu nō fuit habita fides de ꝑ-
tio. Quinimo expresse fuit actū contrarium inter contrahentes vt si
dominium remaneret apud venditorem donec pretium integre solue-
ret nec fuit res tradita nisi titulo locationis integro potuit dict⁹ ven-
ditor dictas res vēditas dictis emptoribus vel cuicunq; alteri locare
donec pretium integre foret sibi solutum.Sicut enim ante solutionē
integrā pretij recte percipit venditor fructus dicto.§.offerri.ita & ipsaz
rem quicūq; interim locare potest.nec enim interest siue ipse venditor
in ipsa remaneat siue alij tradat vt mercedem accipiat vt est text. in
l.cum antiquitus.C.de vsu & habita. Quinimo si ipse emptor pretio
non soluto fructus sine alio titulo percepisset teneretur ipsi venditori
ad interesse:quia si volebat fructus percipere non debebat differre so-
lutionem pretij.vt in.l.curabit.C.de actio.empt. ¶ Ex quibus clare
concluditur ad primum quod nullatenus vsura in.d.contractu nota
ri potest que solum ꝓuenit ex mutuo vero vel ficto:vt in.c. consuluit.
&in.c.in ciuitate.& in.c.nauiganti.ne vsur.& plene per Joannem and.
in regula peccatum.de regu.iur.lib.vj.in mercu.Quod quidem nulla
tenus intercessit:sed interuenit verus & purus contract⁹ locatiōis et
conductioni intra tempus soluēdi pretij.Et maxime hoc procedit eo
attento quod hec venditio nō poterat dici vsquequaq; pfecta cū nec
pretium veniret pure de presenti nec vēditor tenebatur tunc ad tradi
tionem rei iuxta ea que leguntur & not.in.l.necessario.C.de pe.& com.
rei vendi.¶ Venio nunc ad secūdum magis dubitabile & videt' nul-
lū remedium dictis emptoribus competere anteφ integram solutio-
nem constitutam soluāt certū est vt ex predictis liquet qd dictaꝝ rerū
venditarū dñium legitime donec pretiū integrū solueretur remansit

apud dictū vēditorē.¶ Itē ꝙ licite potuit illas res cuicūqꝫ interim
locare:vt.s̄.conclusum est.ergo licite potest exigere pensionem.d.l.cuꝫ
antiquitas.al's viderent̄ dicti emptores vim inferre ꝛ possessionem in
teruertere.ꝛ vt predones possidere.l.ex stipulatione.ff.de acquirē.pos.
3 ꝛ.l.cuꝫ nemo.C.eo.¶ †Scd̄o ꝓbat̄ sic vbicūqꝫ onꝰ aliquod apponit̄
in contractu vēditionis illud videt̄ pars pretij. vt.l.fundi partem.ff.
de cōtrahen.em.ergo etiā hac ꝯsideratione pōt exigi illa pensio: lꝫ ps
ꝑtij quolibet anno solueret̄ cū forte ideo minꝰ vēdidit vt vltra dictū
4 pretium ꝯsequeretur dictos florenos nonaginta.¶ †Tertio debetur
pacto solenniter inter dictas partes habito.nam cōtractus ex cōuen
tione legem accipiunt vt in regula cōtractus.de regu.iur.lib.vj. ꝛ.l.j.
§.si cōueniatur.ff.depositi.sic ꝛ graue est fideꝫ fallere.§.j.ff. de pactis.
¶Sed his nō obstātibus arbitror dictis emptoribus cōpetere reme
diū:vt pro rata soluti pretij fiat defalcatio seu detractio pēsionis.hoc
probat̄ in.l.fi.ff.de fun.do.vbi ꝓbatur ꝙ si vēditor soluit partē ꝑtij nō
acqrit dn̄iū ꝑ parte.vt.l.fistulas.§.q fundū.ff.de cōtrahē.emp.ꝛ.d.§.
offerri.tn̄ integre soluto ꝑtio pōt petere fructꝰ pro rata ꝑtij qd̄ soluit
Et hoc tenet ibi Bar.in.l.fistulas.ꝑalle.ꝛ.d.§.offerri.qd̄ videt̄ oi iusti
tia naturali subnixuꝫ de quo arguere pōt etiā si lex deficeret.vt.l.scire
opꝫ.sufficit.ff.de excusa.tuto.ꝛ extra de app secūdo requiris.in fi.not.
gl.j.dis.cōsuetudo.nō eñ videt̄ equū imo iniquū vt vēditor percipiat
integrā pensionē ꝛ partē pretij.Quod cōtingeret maxime ī tertio an
no in quo habuit vēditor tres partes ꝑtij.Si tn̄ hic haberet integraꝫ
pēsionē ad qd̄ optime facit.d.l.iulianus.§.offerri.vbi tex.dicit vēdito
rem aut integrā pretij solutionē habere debere:aut tenere rem vēditā
quasi dignus pro ꝑtio.ergo equissimū est vt ad limites soluti pretij re
stituat fructus vel relaxet partē pensionis qd̄ pretiū fructuū est.iuxta
no.per Bar.ī.l.si merces.§.vis maior.ff.locati.ꝛ ī.l.cotē ferro.§.q ma
ximos.ff.de publi.debet eñ sibi fructus retinere quātum sua interest,
ꝛ nō aliter:sicut obseruat̄ in persona ipsiꝰ emptoris qui si habuit pos
sessionē vigore vēditiōis ꝛ solū pretij partē soluit obligat̄ ad interesse
respectu partis nō solute dūtaxat ꝛ nō respectu totiꝰ ꝑtij. Sic ꝛ em
ptoribꝰ in casu nr̄o debet fieri relaxatio pensionis pro parte ꝑtij solu
ti ꝛ solūmodo quatenꝰ ipsius vēditoris interest scꝫ respectū partis nō
solute:nec debet cū iactura aliena locupletari. facit optime qd̄ in sili
legit̄ ꝛ notatur in.c.suā.de penis.Item facit.l.fructus.cū.l. penul.C.
de act.emp.vbi patet qd̄ fructus rei vēdite post perfectā vēditionē ēt
ante rei traditionē pertinet ad emptorē sicut ꝛ ipsius rei periculū ꝛ in
cōmodum.l.necessario.ff.de pericu.ꝛ cōmo.rei ven.venditor aūt soluꝫ
pōt petere ꝑtiū cū vsuris seu interesse ꝛ ꝑtio soluto. hodie aūt cessante
vsurarū exactione pōt peti interesse etiā de iure canonico.vt not.glos.
in.d.l.curabit.C.de actio.empti.ꝛ in.c.cōquestus.de vsu. Et sic videt̄
qd̄ solū debet habere dictus Galeacius pensionē respectu partis ꝑtij
nō soluti:reliquā vero partē interesse non:cū respectu illius non possit
pretēdere interesse.ꝛ quāꝙ possit instari vt illud habeat locū ī vēditio
ne perfecta que videt̄ fuisse hic cū ꝑtiū nō esset pure de presenti soluen
dum:nec res foret tūc tradēda iuxta ea que habent̄ ꝛ notāt in.d.l.ne
cessario.tn̄ cōsidero mentē ꝛ rationē iuris que fuit prouidere vēditori
respectu interesse:nō autē vt haberet fructꝰ ꝛ parte pretij maxime ma
iorē vt cōtingit in casu nostro.Non obstāt allegata pro cōtraria par
te.Et primo ad primū dico fatendum qd̄ ante solutū integrū pretiū
licuit dicto vēditori fructus percipere ꝛ cuicūqꝫ locare : tamē post in
tegram solutionē tenet̄ restituere vel defalcare pro rata soluti pretij.
vt voluit Bar.vt patet ex predictis.¶ Ad scd̄m contrarium dico ꝙ
contrariū procederet vbi onus simpliciter apponeret̄ respectu vendi
tionis.Sed in casu nostro expresse fuit actū ꝛ dictū qd̄ rōne reseruati
dominij solueret̄ illa pensio :possibile enim erat qd̄ isti emptores non
soluissent nec partem pretij per illos quatuor annos:et tamen integre
sine alia deductione ꝛ remissione debuissent dictam pensioneꝫ.Sed fa
cta solutione pro parte debeatur pensio.Sed debet fieri remissio ꝑ ra
ta soluti pretij:vt ptꝫ ex predictis.Et hoc modo etiaꝫ soluitur tertiū.
dico enim quod pactum debet intelligi modo predicto ne iste locuple
tetur cum iactura alterius ꝛc.

¶ Casus consilij sequentis.

Episcopꝰ lucanꝰ priuauit duos

canonicos iā pluribus annis absentes ꝛ in ecclesia Lucana nō residē
tes propter absentiam eorum reditibus premisso tamen prius edicto
generali apud ecclesiam cathedralē dūtaxat cū certo termino elapsis
quinqꝫ mensibꝰ vel circa dictā priuationē fecit oretenus denūtiari ca
pitulo ad quod pertinet dictorum receptio de antiqua ꝯsuetudine vt
intra terminū iuris deberēt duos canonicos eligere loco illorum iam
priuatorum:ꝛ sibi representare per eum confirmandos asserens ad eū
pertinere illud ius cōfirmandi.¶ Queritur circa predicta per capitu
lum dicte ecclesie de pluribus.Et primo nūqd episcopus potuerit di
ctos canonicos priuare saltē eo modo quo priuauit maxime attento
quod statuto dicte ecclesie cōfirmato iam ab olim per capitulū ꝛ per
multa tempora obseruato in termino qui sequitur: videlicet. Itē sta
tuerūt ꝛ ordinauerunt quod redditus ꝛ prouētus qui pro tēpore fue
runt in lucano capitulo nisi inter residentes per totū annū continuuꝫ
minime diuidant̄.Si vero taliter residentes per tres tantū mēses ꝯti
gerit absentare propter hoc de prebēda annua nihil penitus minuat̄
sed pro residentibus cōputent̄.Quod si vltra remāserint sola eis ꝑ ra
ta tp̄is portio assignetur dummodo quolibet anno ad minus iaꝫ fue
rint per sex mēses cōtinuos vel interim aliter nihil percipiāt de prebē
da ꝛc.¶ Scd̄o querit̄ nunquid tp̄s semestre ꝑfixū capitulo a iure ad
eligendum canonicos inceperit currere a tēpore priuationis dictorū
canonicorum presupposita priuationis validitate a tempore notifi
cationis:ꝛ an valuerit dicta notificatio cū fuit simplici verbo sine scri
ptura facta.¶ Tertium dubium nunquid ius confirmandi ꝑtineat
ad episcopum non obstante consuetudine in cōtrarium ſm quā nemi
nem electum per capitulum episcopus pro tempore existens cōfirmat
sed libera electio seu receptio canonicorum ad ipsum capitulum ꝑti
nuit.¶ Quarto īcidēter queritur an statuta capituli per episcopum
confirmata ꝛ per successores obseruata possint tolli per episcopuꝫ no
uiter creatum seu violari contradicente capitulo ꝛc.

¶ Consilium.lxvij.

1 ☞ Consuetudo vt quis non resideat in canonicatu suo etiam nō te
nendo vicarium valet.

2 Clericus quando scitur quod est absens ꝛ congrue citari non potest:
non debet citari per edictum generale sed personaliter prefixo sibi ter
mino comparendi.

3 Consuetudo vt solum ad capitulū ꝑtineat receptio canonicorū valet.

Christi eiusqꝫ matris ꝑsidio
humiliter inuocato cōdescendendo iuxta ordinem. Et pri
mo videtur dicta ꝑuatio ex multis posse impugnari. ꝛ pri
mo ex defectu cause.secūdo ex defectu ordinis nō seruati respectu cau
se qr cum de consuetudine canonici Lucani nō requirerēt residentiā.
Que quidē consuetudo videtur approbata tacita adiecta ꝯstitutiōe
ꝛ a iure vt est casus in.c.cū oēs.ꝛ ibi gl.ꝛ doct.de cōsti. ꝛ meliꝰ ꝑ Io.
and.in.c.extirpāde.§.qui vero.de prebē.†vbi vult valere cōsuetudinē
vt quis nō resideat ī canonicatu suo etiā nō tenēdo vicariū. si tn̄ eccle
sia indiget pōt compelli vt per vicariū deseruiat.ar.c.penul.de cle.nō
resi.potuit dominꝰ episcopus simpliciter stantibus ꝯsuetudine ꝛ sta
tuto in contrariū illos priuare cū nō possit solus tollere consuetudinē
ꝛ statuta ecclesie antiqua ꝛ iam per episcopū confirmata.ꝛ in.c.cū cō
suetudinis.de cōsue.ꝛ qd̄ ibi no.Io.an.ꝛ ita episcopꝰ iste si videat cō
suetudinē ecclesie onerosaꝫ debuit prius vocare capitulū et canonicis
statuere tēpus super residētia fiēda qd̄ pōt iuxta no.in.c.cum oēs.ꝛ ꝑ
Io.and.in.c.ad audientiam.de cleri.nō resi.ꝛ facto statuto cōtra an
tiquā cōsuetudinē ꝛ statutū intimare absentibus ꝛ eos reuocare ad
residentiam qd̄ cū nō fecerit.sed simpliciter non habito respectu vl' sal
tem sine consilio capituli ad priuationem ꝓcessit merito dicta priua
tio pōt dici nulla.vt in.c.nouit . de his que fiunt a ꝑla.sine cōsensu vl'
saltē cōsilio dicti capituli.d.c.nouit.ꝛ.c.quāto.eo.ti.no. Io. an.in.c.j.
de consti.lib.vj.fortius hoc nō pōt veniēdo contra antiquā ꝯsuetudi
nem ꝛ statutū ecclesie:cum tunc sint duo impedimenta.d.c.cū cōsuetu
dinis.¶ Itē presupposito qd̄ dn̄s ep̄s potuisset ꝓcedere cōtra absen
tes:attamē ex quo isti defendebant̄ cōsuetudie nō debebat ep̄s illico
post terminū ꝓcedere ad priuationē.Sed mitius ꝓcedēdo facere ꝑus
deseruiri ecclesie ꝑ vicariū subtractis reditibus ipsis absentibus. Et
si tractus temporū ꝑseuerauerit in ꝯtumacia procedēdo ad priuatio
nē,vt no .in simili.in.c.pe.iuncta glo.de cleri.non residēti. Itē corruit
2 dicta priuatio ex defectu ordinis nō seruati.¶ †Nā vbi scit̄ qd̄ cleri
cus absens est ꝛ cōgrue citari pōt nō debet citari per edictum gn̄ale
sed personaliter prefixo sibi termino cōparēdi.vt in.c.ex parte.ꝛ.c.qua
liter.ꝛ.c.inter quatuor.cū si.de cleri.nō resi.est glo.no.ad quā quotidie
fit recursus.in.c.qm̄ frequēter.§.si vero.de cler.nō resi.est gl.q̄ est in ter
minis in sacris canonibus que dicit sententiā priuationis aliter factā
nō tenere:ꝛ illā sequunt̄ cōiter doctores.Itē si nescit̄ vbi est debēt fieri
tres citationes successiue in ecclesia post quarū lapsuꝫ dꝫ absens expe
ctari ꝑ sex mēses:vt probat̄ in.c.ex tue.de cleri.nō resi.ꝛ ideo requirūt̄
tres successiue qd̄ nō sufficit vnica etiā perēptoria. vt plene ꝓsequit̄ et
firmat proprie Io.an.in terminis nostris super rubrica.de cler.nō re.
in additio.Specu.in vltima questione.ꝛ hoc sic ius statuit:qr ista cita
tio non fit in personā:nec ad domū sed in ecclesia vnde talis canonicꝰ
qui nuntiabit absenti certiorabitur in secūda vel tertia citatione qui
ignorauit in prima.Ad idem facit qd̄ in simili no.glo.in cle.j.de vita
ꝛ hone.cleri.in verbo tertio.Sed in casu nostro non fuerunt hec serua
ta cōtra istos canonicos cū mihi verbo fuerit intimatū qd̄ aliter scie
batur vbi erat:nec est ita longe absens qd̄ nō posset commode citari:
nec fuit citatus personaliter fortius non sciebatur vbi erat tamē non
fuit successiue tribus creationibus factis requisitus nec post illarū la
psum per sex menses expectatus.¶ Ex quibus cōcludo dictā priua
tionem nō valere:tum ex defectu cause:tum ex defectu ordinis nō ser
uati.¶ Ex his vt superfluū posset relinqui scd̄ꝫ dubiū:sed vt satisfiat
querētibus quid dicendū presupposita validitate priuatiōis dico sic
qd̄ aut ad canonicos verosimiliter ꝑuenit notitia priuatiōis.ꝑ.c.que
diuersitatē.in fi.ꝛ de concess.prebē.ꝛ.c. licet.de supplē.negli. prelato.

nec est

nec est nessaria intimatio priuationis: qꝛ certus certiorari nō debet vt in regula eū qui certus.de reg.iur.li.vi.ꝛ in.l.j.ff.de act.emp.ꝛ plene per dom̄.de rota.decis.xxv.ꝛ.M.cxcj.Et hoc breuiter de secundo.

3 ¶ Quo ad tertiū dico † valere consuetudinē vt solum ad capl'm ptineat receptio canonicoꝝ.Ita eps nō potest obstante cōsuetudine vēdicare sibi ius cōfirmandi.tex.est in.c.cū ecclesia vuulterana.de elec.ꝛ c.postulasti.de cōces.preb.ꝛ.c.vnico.ne sede vacā.li.vj.facit tex.iūcta glo.in.c.fi.de re.iur.eo.lib.Et hoc cōiter tenetur ab omnibus doctoribus.quinimo ēt per singulares canonicos posset d cōsuetudine seruanda fieri prouisio.vt in.c.fi.de preben.li.vj.facit ad primum.c.cuz in ecclesia.eo.titu.ꝛ lib. ¶ Ad quartum dico qd ꝯsuetudines ꝛ statuta rationabilia ꝛ antiqua nō pōt eps sine capitulo tollere:nec ecōtra capitulum sine epo.vt.d.c.cū consuetudinis.quinimo si sunt honorabilia ecclesie non debent tolli etiam per epm ꝛ capitulum simul.vt no.Inno.in.c.accedētibus.de priui.Si vero tendāt in graue p̄iudiciū seu dedecus ecclesie debet eps ea tollere cū consilio capituli: sed si capitulum non vult consentire potest solus episcopus cōuenire etiā si interuenisset iuramentum.vt in.c.j.de his que fi.a maio.par.ca.facit quod no.gl.in.c.in his.xj.dis.si autem factum esset indifferens tūc puto requiri cōsensuz capituli per dictum.c.cum consuetudinis.ꝛ qd ibi not.Ioā.an.post Ab. Et ex his patet quid dicēdum in terminis questionis nostre:vt supra fuit specialius dictum. Et hec sufficiant ꝛc.Laus deo omnipotenti. Nicolaus abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

In quodā statuto senensi inter

cetera sic cauetur.Anchora ordinamo che nesuno cōtra alcuno p̄suma non pagare gabella p alcuno mō directo ꝛ obliq̊ p se q̄le douesse pagare gabella o vero per altro mō.e.chi cōtra fara sia condemnato per ciascuno che douasse pagare in denari cento ꝛc. ¶ Hoc statuto vigente quidā magister ciatorū qui ex quadā reformatione ciuitatis tenebatur soluere nomine gabelle omni anno quo laboraret seu laborari faceret ciathos libras centū senensiuz soluit p quodā tpe gabellā.demū vno anno ꝯmisso in q̊ modico tpe laborari faceret soluit p anno sequenti nullam mētionē faciēdo:qd precedēti anno laborauerat:nō tū dicit oppositum sed simpliciter soluit pro illo anno.ꝯ istū magistrū procedet postmodum per officialem gabelle proponentem ipsum fraudasse gabellā ꝛ incidisse in penam dicti statuti.dicitur pro parte dicti magistri qd ex eo quod vnuz soluit nullam fraudem commisit quia distulit soluere animo fraudandi. Queritur quid iuris.

¶ Consilium.lxviij.

1 ☞ Pena gabelle non solute non transit ad heredes.
2 Fraudem committere dicitur qui ad deceptionem alterius ꝛ ad sui commodum aut verum tacet aut falsum exprimit.
3 Statuta debent intelligi fm proprium sensum vocabulorum.
4 Frater professus exiuit ordinem:ꝛ accepit vxorem:an inquisitor possit contra illum procedere.
5 Publicanus qui cōducit vectigalia a fisco si differat soluere tempore statuto:potest cogi ad satisfaciendū non tamen incidit in penam.

In christi nomine amen.

Videt primo dictum magistrū incidisse in penā ex eo qꝛ nō soluit nec se teneri ad solutionē professus est qd sic ostēdit.ea em̄ q̄ pncipi soluuntur aut appellantur vectigal aut tributū seu publica functio vel pēsitatio.vt no.gl.ꝛ bar.i.l.j.ff.de pub.Sz ex nō solutiōe cuiuslibet tpe debito ipo facto ꝯmittit pena rōne tributi nō soluti nec ipo facto cōfiscat.vt.l.imperatores.ꝛ qd ibi no.ff.eo.ꝛ rōne vectigalis cō
1 fiscatur tota res ex qua erat soluendum vectigal.† Ita qd hec pena transit etiā in heredes.vt.l.fraudati.ꝛ.l.ꝯmissa.ff.eo.qd maxime contingit ex eo qd tales nō soluēdo videntur velle fraudare pncipez seu gabellā.d.l.fraudati.ergo dictus magr non soluendo pro illo anno nec aliter debitorē se pfitēdo tanq̄ gabelle fraudator debet statuti penam ipso facto incidisse.Et p hoc ad idē facit gl.i.l.j.C.de vecti.et cōmis.ꝛ in.d.l.ꝯmissa.que dicit q̄ si qs pfitet se teneri ad solutionem gabelle nō tū soluit nō incidit in penā:sed solū obligat ad solutionē debitā.vt in.l.j.fm vnū intellectū. Si aūt nec soluit nec pfitet tanq̄ fraudator incidit in penā ipso facto. ¶ Secundo principaliter pbat ꝛ aliter statutum prealle.posuit fraudantē gabellā directe vel indirecte sed dictus magister fraudē erga gabellā ꝯmisit:ergo minor pbat
2 is† dicitur fraudē ꝯmittere qui ad deceptionē alterius:ꝛ ad sui ꝯmodum aut verū tacet aut falsum exprimit.hoc pbatur ex his q̄ legunt ꝛ no.in.l.iurisgentium.§.dolo malo.§.sed si fraudandi.ff.de pact.ꝛ.l.j.§.dolum malum.ff.de dolo.Sed dictus magr tacuit verum.s.se esse obligatum p precedēti anno ꝛ soluit pro sequēti ac si nulla p̄cessisset obligatio.ergo ex hac cōiectura vr voluisse decipere cōmune ꝛ fraudare gabellam cū fraus sine dolo esse nō possit nisi ex ꝯiecturis possit probari.l.dolum.de dolo.c.presumitur.de re.iur.lib.vj.Et in maleficijs p̄sumit dolus de p̄sum.c.j.hinc dicit ibi Inn.in.c.j.qd vbi infertur malū vel damnū semp sumit malus animus nisi ꝯtraria p̄sumptio p̄ualeat.alle.l.si obstetrix.§.fi.ꝛ.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aql. Sed iste magister dānū ꝛ culpā cōmisit nō soluēdo debito tpe nec aliter debitū pfitēdo:sz trāsiuit ad solutionē alterius anni:ac si in nullo esset obligatus de p̄nti:ergo dz presumi malo animo fecisse culposus p̄sumitur facere fraudulēter.vt in.l.magna negligētia.ff.de vbo.sig. Sed his nō obstātibus ꝯtrariam sniam arbitror veriorē.fundamentū huius mee snie est illud vbicunqz lex imponēdo penā corporalē seu pecuniariam exigit expresse vel tacite dolū seu fraudē vel loquit p verba dolum seu fraudē importantia ad incurrēdā illā penā requirit quē fuisse vere in dolo vel in fraude ita qd nō sufficit eū esse in culpa ēt lata.vñ lata culpa his casibus nō eqparat dolo.vt pbat in.c.si qs suadēte xvij.q.iiij.iūcto.c.si vo.el.ij.de sen.excō.ꝛ.l.ij.hec actio.ff.vi bo.rap.et l.ij.§.si quis ideo.ff.ne vis fiat ei.ꝛ no.in dicta.l.magna negligentia.ꝛ est notabilis theorica Bart.in.l.j.ff.si qs test.liber esse ius.fue.et facit qd ipe no.i.l.qd nerua.ff.deposi.ꝛ.l.j.ff.de legi.ꝛ i.l.aut q aliter.ff.qd vi aut cl.i.sed statutū de quo supra fit mētio loquit p vba ipoztātia fraudē.ergo nō est locus illi pene nisi dictus magister fuerit in fraudē:nec sufficit qd fuerit in culpa ēt lata.p quo ēt facit.l.j.§.lege.ꝛ.l.iij.ff.ad.l.iul.de sica.ꝛ.l.j.C.eo.ti.posito hoc fundamēto verissimo examinare restat vtrū dictus magister fuerit in fraude tenēdo solutionē vnius anni:ꝛ soluēdo p subsequēti:ꝛ pfecto in nulla fraude istū reperio. ¶ Primo em̄ iuris regula est pro eo q̄ nō p̄sumit quē dolosum:sz asserēti dolū dat onus pbationis.vt in.l.quoties.§.qui dolo.ff.de pba.
3 ¶ Scdo pbat ex pprietate verboꝝ. † statuta em̄ debēt intelligi fm pprium sensum vocabuloꝝ.vt not.Bal.in.l.oēs ppl'i.ff.de iusti.ꝛ iur.fraus em̄ est idē fm intellectū quē ibi ponit Bar.vel inest dolo vt species fm intellectū pncipaliorē qui videt ibi magis placere glo.ita qd fraus nō est sine dolo:sed dolus fm illū intellectū pōt esse sine fraude.fraus em̄ fit cū aliquē volo decipere ꝛ fallere sine meo ꝯmodo ꝛ qs istoꝝ intellectuū teneat nō multū curādū quo ad ppositū.illud cōiter tenet vt sine dolo nō ꝯmittat fraus:qd pbat in.l.fraudis interpretatio.ff.de re.iur.In dolo aūt est cōis calliditas fallacie machinatio ad circūueniēdū fallēdū ꝛ decipiēdū alterū adhibita.vt.d.l.j.§.dolū malū.ꝛ.d.l.iurisgētiū.§.dolo malo.sed certe si iste magister erat obnoxius cōi p duobus cōtinuatis annis ꝛ soluit dūtaxat p postremo nullā adhibuit fallētiā vel calliditatē ad decipiēdū cōitatē seu gabellam fraudādā.facit em̄ illud qd a iure cōi sibi permittit. Nam vbicunqz quis est obnoxius creditori ex diuersis debitis potest soluēdo cōmemorare in quam causam vult soluere.vt.l.paulus.§.paulus.ff.de sol.Nec dr cōmittere fraudem in eligendo debitum recens ꝛ non soluendo p vetustiori causa vt ibi.cessat em̄ fraus in eo quod fit lege permittente.l.gracchus.C.de adulte.ꝛ.c.q peccat.xxij.q.iiij.nec aliqua lege cauet qd eligēdo cām magis recentem teneat debitor cōmemorare omnia debita precedētia:gabella vo vnius anni est prorsus separata a gabella alterius anni ita q̄ tot sunt debita q̄t sunt p̄statiōes vt.l.cū notissimi.ꝛ qd ibi no.C.de p̄scri.xxx.vel.xl.anno. ¶ Tertio pbo sic vbicūqz ad aliqd factū pōt quis moueri ex causa dolosa ꝛ fraudulenta:ꝛ ex cā licita ꝛ honesta vel saltē nō dolosa. Nunquam debemus in dubio presumere cām fraudulētā:vt est text.in.l.merito.ff.pro socio.facit.c.estote misericordes.de reg.iur.sed dictus magister potuit omittere solutionē ex impotētia soluēdi vel ex obliuione:qꝛ illo anno modico tpe laborari fecerat pter pestē superuenientem ob quam cām absentauit se longo tpe a ciuitate vt mihi presupponitur in facto ꝛ stetit per biennium anteq̄ aliquid solueret:ergo potius in hoc facto dubio debemus presumere aliqua ex istis causis honestis q̄ p̄sumere fraudē ꝛ dolū cum de quolibet debeamus presumere bonū:vt in.c.si.de presum.ꝛ experientia docemur debitores vltra tēpus debitum differre solutionē potius ex impotentia soluendi q̄ animo creditoris defraudandi:ꝛ valet in dubio ar.a cōmuniter accidentibus:vt no.in.c.i.de cleri.nō resi. ¶ Itē ex alio excludit p̄sumptio fraudis ꝛ qd notorie exercebat artē suam ꝛ de oibus solutionibus fiebat scriptura.vnde nō est verosimile qd notorie voluisset suam cōmunitatē fallere.cessat em̄ p̄sumptio fraudis ꝛ doli in facto notorio.iuxta nota.p Iac.bu.in.l.ij.C.de sum.tri.ad hoc tex.in.l.nō existimo.ff.de admini.tut.ꝛ.l.qui sine.de neg.ges.ꝛ.l.fi.de ritu nup.hinc ꝯcludit But.
4 † vbi supra ad questionē que fuit de facto quidaz frater pfessus exiuit ordinem ꝛ accepit vxorē.Querebatur an inquisitor posset contra illum procedere.ꝛ cōclusit sic q̄ aut dixit clā vxorē presumitur in dolo nō errare.ꝛ iō inquisitor dz cognoscere,aut accepit palā ꝛ nō p̄sumitur in dolo sed errare.ita dico ad propositū si iste habuisset animū fraudādi nō laborasset publice vt fecit: sz in oculo: qꝛ qui male agit odit lucē.de offi.dele.ꝯsuluit p̄terea ex omissiōe vnius anni ꝛ solutione sequentis nō infert p̄sumptio qd p alio soluerit.vñ nec exp̄sse nec tacite mētitur.Ideo cessat ois calliditas ꝛ fallacia q̄ requirit ad fraudem cōmittēdā. ¶ Ad hoc bonus tex.ꝛ qd ibi no.in.l.quicūqz.C.de apoc.li.xi.
5 ¶ † Alterius vide qd si publicanus q ꝯducit vectigalia a fisco differat debito tpe soluere statutū pretiū fisco nō incidit in penam aliquā sed pōt cōpelli vel cogi ad satisfaciendū cū vsuris modici tpis vectigalia.§.fi.ff.de publ:c.ergo idē dicēdū in isto magistro qui videtur tenere fisco ex quodam quasi contractu inito cum cōitate.nō em̄ iste magister celauit rem ex qua erat soluēda gabella ex quo p̄sume

retur fraus.l.fraudati.ff.de publi.nec tenebat̃ soluere tributū de re sua quo casu res incideret in cōmissum:⁊ sic loquunt̃ iura superi⁹ allegata:sed tenebatur soluere ex quasi contractu inito cū cōmuni.iuxta notata in simili.per Barto.in.l.si de decre.ab ordi.faci.nec tenebat̃ ostendere aliquam rem cum nō esset fienda solutio ꝓ rebus vehēdis, quo casu procedūt iura que loquuntur de ꝓfessione ⁊ solutione: sed tenebatur soluere ex causa:q2 laborabat.vnde si non soluit est in culpa nō tñ in dolo.Nec isto casu debemus presumere dolum per ea q̄ supra latius dixi.Et per hoc sit respōsum ad cōtraria in principio formata. ¶ Concludo ergo dictum magistrum nō incidisse in penaʒ dicti statuti maxime quia in dubio debemus interpretari partem meliorem.l.he cause.ff.de suspe.tuto.⁊.l.interpretatione.ff.de penis.⁊ regula i penis. de reg.iur.li.vi.facit quod no.per Bar.in.l.j.ff.de effra, Et hec sufficiant.Laus deo. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

In effectu casus talis est. Caue

tur inter cetera in quodam statuto Senensi si quis receperit in solutum ⁊ pagamentū autoritate curie:aut alicuius iudicis aliquā rem immobilē ꝓ primo ⁊ secundo decreto vel aliter pro executione sentētie laudi vel alterius instrumēti publici in casibus in quibus ex scdo decreto vel in quocūq3 mō sibi adiudicata tradita fuerit autoritate curie videtur iudicis ⁊c.Ita qd dominiuʒ proprietas seu possessio talis rei transfertur nūc in dictis casibus solus recipiens teneatur soluere integram gabellam talis rei.s.denarios octo pro libra ⁊ post aliqua subycit̃:ita qd parte semel alienata sufficiat semel gabellā talis solui:hoc stante statuto quidā Nannes dñi Angeli habuit ex pmo decreto occasione cuiusdā debiti quedam bona immobilia sui debitoris ⁊ tractu temporis obtinuit super eisdem sm decretū per qd illa bona fuerunt eideʒ tradita in solutum ⁊ pagamentū:a qua quidem sñia seu decreti interpositione fuit appellatuʒ per partem aduersam ⁊ pendēte appellatione gestum fuit cōpromissum in amicos communes qui inter cetera irritauerunt ⁊ annullauerunt predictum sm decretum ita qd dictus Nannes restituit dicta bona immobilia vigore pronuntiationis arbitrorū. ¶ Nunc queritur nunquid vigore dicti statuti teneatur soluere dictam gabellam ⁊c.

Consilium.lxix.

1 Emptor mota sibi questione super re empta si voluntarie cōpromisit ⁊ succubuit nō habet regressum de euictione contra venditorē.

2 Possessionem pacificam non dicitur quis habere si illico super ea mouetur sibi questio.

3 Passus sm decretum potest beneficio legis intra annum offerre debitum creditori:⁊ recuperari sua bona data insolutum illi creditori.

Christi eiusq3 matris ꝑsidio

humiliter inuocato. ¶ Videt̃ primo dicēdū ꝙ sic a ꝟbis statuti nō est recedendū nisi aliter cōstet de mente.l.nō aliter.⁊.l.ille aut ille.ff.de leg.iij.⁊.c.si.de ver.sig.Sed statutū arctat recipientē rem immobilē ex pmo ⁊ secūdo decreto ad solutionē gabelle ⁊ iste Nannes habuit illa bona ex primo ⁊ secundo decreto ergo tenet̃ ad solutionē gabelle.statim cū em̄ recipit bōa ex primo ⁊ secūdo decreto acquisitū fuit ius gabelle.l.cedere diē.ff.de verb.sig.⁊ tenetur ad solutionē etiam si bona postmodū perirent penes eum.satis enim est semel fuisse locū dispositioni legis.sicut in simili dicit lex satis esse cōditionē semel extitisse licet nō durauerit.l.si quis heredē.C.de instit.⁊ substi.Et maxime hoc procedit verbis sequentib⁹ in statuto in eo qd ad solutionē gabelle solum requirunt qd dñium seu possessio sit trāslata in recipiētē.at in casu nostro nedum dñiū seu possessio quinimo ⁊ possessio fuerit per dictum Nannem per interpositionē secūdi decreti translata.cum em̄ per primum decretū illorū bonorū detentatio esset penes dictum Nannem videtur qd per sm decretū per qd illa bona fuerunt sibi donata insolutum ⁊ pagamentū statiʒ acquisiuit dominium ⁊ verā possessionem cum nō esset opus inductione in possessionem:cum ipse idem illa bona detineret:ita qd illa sñia statim traxit secū executionē.ad hoc bonus tex.in.l.si.C.de iure do.impe.⁊ insti.de rerū diui.§.interdū.cū.§.se.⁊ qd no.Bar.in.l.si finita.§.iulianus.ff.de dā.infec.Nec ob.si dicat̃ illa bona nō durasse penes eū quin ꝑ hoc dict⁹ Nannes nō valeat excusari:q2 cū ex facto suo volūtario ꝑdidit sibi imputandū est.nō em̄ debebat cōpromittere sed appellationem ꝓsequi.Ad hoc bonus tex.in.l.si dictū.§.j.ff.de eui.vbi d2 † qd si emptor mota sibi qōne super empta voluntarie cōpromisit ⁊ succubuit nō habet regressum de euictione cōtra venditorē.debuit em̄ expectare sñiam iudicis ⁊ sic procedere per actum necessarium.l.vtiq3.ff.de iudi. ¶ Quemadmodū em̄ nō euitasset gabellā si per transactionem vel alium contractū illa bona trāstulisset in aliū:q2 satis est semel ius fuisse acqsitū gabelle ar.in.l.cōmissa.⁊.l.fraudati.ff.de publ.⁊ l.cōtinuus.ff.de ver.obl.ita euitare nō debet si illa bona perdidit per compromissum:q2 cōpromissum volūtariū est quedā transactio.vt legi.⁊ no.in aut.si vero cōtingēti.C.de iudi.no.Inn.in.c.quintauallis, de iureiu.⁊ per Bar.in.l.societatem.§.arbitrorū.ff.pro socio. Et hec videtur fortior ratio ⁊ videt̃ de rigore prima frōte cōcludere maxime attento tex.in.l.cū hi.§.si cū his.ff.de transa.Sed his non obstātibus cōtrariā sñiam arbitror veriorē ad quā plurib⁹ ratiōibus equissimis ⁊ naturalib⁹ moueor.Et pmo q2 nō pōt dici factū maxime i re odiosa cū nō duret factū:vt in.c.nā ⁊ ego.de verb.sig.cū cōcor.ibi positis, in gl.sicut in dāda actiōe cōtra patrē nō dicit̃ versum cū non duret versum.ff.de in rem verso.⁊ verbū recipere sicut verbum habere intelligi d3 cū effectu ⁊ nō ad corticē:vt i.c.relatū.de preb.ita qd dispositio statuti habeat effectū permanentē.de peni.di.i.§.hec aūt verba.⁊.l.i.et ij.ff.quod quisq3 iur.⁊.q.i.marchion.statutū ergo predictū arctās recipientē bona ex primo ⁊ secundo decreto ad solutionē gabelle debet intelligi de recipiēte cū effectu ita qd translatio dominij siue possessionis tenuerit ⁊ durauerit.Non enim potest dici facta trāslatio si illico suus effectus extinguitur seu impedit̃.ar.optimū.in.c.cōmissa.de ele. li.vi.⁊ qd ibi no.vt patet.

2 † quod non dicitur quis habuisse possessionem pacificā si illico sup ea mouet̃ sibi questio.nō em̄ fuit de mēte statuentiū alligare ⁊ vinculare quē sine cōmodo ⁊ reali receptiōe ad solutionē gabelle cū hoc repugnet rōni naturali sm quam nemo debet locupletari cū iactura alterius:vt in regula locupletari.de re.iu.li.vi. ⁊.l.nā hoc natura.ff.de condi.inde.⁊ maxime cum fiscus tūc censetur abundare cū habeat subditos locupletes.in aut.vt iudic.sine quoquo suffragio.§.cogitatio.Et maxime q2 gabelle sunt odiose.l.ij.C.noua vectig.insti.nō po.⁊.l.vectigalia.⁊ quod ibi not.Barto.ff.de public. Sed in casu nostro non durauit effectus secūdi decreti cum illico per appellationē fuit extinct⁹.Et sic per actū legalē sine omni culpa isti⁹ Nānis:vt probat̃ in.l.ij.ff.d pe.⁊.l.i.ad fi.ff.ad turpi.Et licet fuerint opiniones vtrū per appellationē extinguatur sñia vel suspendat̃ cū text.iuris cano.cōmuniter dicunt qd suspendat̃,vt in.c.venientes.de iureiur.⁊.c.pastoralis.§.ꝓterea.de offi.dele.⁊ leges ciuiles dicūt quod extinguatur in dicta.l.i.in fi.attamē satis est quo ad ꝓpositū nostrū quod effectus illius sententie ex eo fuerit de ꝓ̄senti sublatus per appellationē qd ꝓcedit etiā in sñia que trahit secum executionem vt ꝓbatur in.l.furti.ff.de his qui no.infa.per quas leges probatur qd secuta appellatione nō pōt dici istum Nannem habere dñiū vel possessionē illoruʒ bonorū:ergo nō tenetur ad solutionē gabelle,Nec ob. quod iste compromisit:q2 per hoc cōpromissum solū nō perdidit dominiū ⁊ possessionē illorū bonorū sed per appellationē gabelle qd iste non habuit vigore primi ⁊ secūdi decreti dominiū ⁊ possessionē nec ꝑ actū cōpromissi debet incurrere illā penā cū cōpromittēdo vsus sit iuris via legitima:vt in.cle.quādiu.de ap.⁊ in aut.si tamen.C.de tēp. ap.Et sicut succubuit corā arbitris:ita potuisset succūbere corā iudice appellationis.Itē iste Nannes nihil petit ab alio ex eo:q2 succubuit quo casu procederet dispositio.l.si dictū ꝑ alle.sed ab eo petit̃ gabella ad quā non tenet̃ ex quo nō habuit effectū secūdi decreti nec ꝑ ea defecit quin haberet.

3 ¶ Secūdo principaliter facit eleganter. † q2 passus sm decretū potest bñficio legis intra annū efferre debitū creditori ⁊ recuperare sua bona illi creditori data insolutū.arg.optimū in.l.C.si.de iure dot.impe.notanter dicit Bar.in.d.§.iulianus.si ergo debitor appellatione pendente conuenit cum isto suo creditore interuentu arbitrorū ⁊ recuperauit bona sua nō d3 imputari isti.nam sine quolibet cōpromisso hoc potuisset per supradicta.Et huic rationi nō video respōsionem saltem sufficientem nō em̄ debet iste arctari ad soluendum clero quod in effectu nō habuit. ¶ Tertio principaliter facit pro isto Nanne quia in re dubia est seruanda sententia contra fiscū:vt est tex.no.in.l.nō puto.ff.de iure fis.presertim in casu nr̃o in quo fiscus contendit de lucro captando ⁊ dictus Nannes de dāno vitando cū ex illo secundo decreto nullum cōmodum fuerit cōsecutus ⁊ fiscus nullū damnum passus:⁊ hoc habet maximam equitatem ne fiscus locuplet̃ cōtra omnem naturalem iustitiam ⁊ bonā equitatem ⁊ cum subditorum dispendio.potest em̄ in eorū dispositionib⁹ allegari naturalis iniustitia.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tuto.⁊ l.secundo requiris.in fi.de app.⁊ equitas preferenda est rigori.l.placuit.C.de iud.⁊ summam equitatem iudex ante oculos habere d3.l. quod si ephesi.in fi.de eo quod cer.loco.c.fi.de transac. Et per hec patet responsio ad superius alle.procedunt em̄ in casibus diuersis a nostro. ¶ Concludo ergo dictum Nannem non teneri ad solutionē gabelle.Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidam canonicus massanus

iaududum tenuit canonice quasdam capellas in eadē ecclesia Massana quib⁹ nūc senectute seu morbo ingrauescente vt illa bñficia requirūt deseruire nō pōt.dñs episcopus Massanus eū impellit vt capellanuʒ suis sumptibus ibi retineat vel saltem contribuat ad sumptus vnius capellani ibi positi.dictus canonicus respondet qd suorum beneficiorum reditus summam.xxv.florenorum vix ascendunt: ita quod non potest ex eis sustentari:⁊ portionem capellano instituēdo tribuere.Queritur quid iuris ⁊c.

¶ Consilium.lxx.

1 Bñficiū hñs si sit infirmus ⁊ teneat̃ ponere vicariuʒ bñficiū nō sufficiat

sufficiat ad amborum vite alimentum quis prouidere debebit.

2 Cause due quando concurrunt quarum vna est naturalis alia accidentalis naturalis tunc preualet.

3 Beneficium an quis obligare possit.

Christi eiusqz pie matris presidio humiliter inuocato. ¶ Videt̃ primo dictū canonicū teneri ad dandū capellano competētem portionem licet ex residuo ipse absqz penuria viuere non posset per.c.de rectorib⁹.de cleri.egro.vbi dicit tex.qꝫ si rector ecclesie nō valet ex lepre morbo ecclesie deseruire dandus est coadiutor qui de facultatibus ecclesie cōgruam recipiat portionem.z glo.ibi videtur decidere casum nostruz.
1 ¶ †Queritur enim quid si ecclesia non potest sufficere vtriqz z respōdet quod deseruiens ecclesie habebit reditus: z illi infirmo ꝓuidebit episcopus.allegat.lxxxij.dis.§.j.z.ij. ¶ Itē z secundo non videtur licitū:vt quis habeat plures capellanos in eadē ecclesia.maxime si est canonicus vt in casu nr̃o sicut eadem ecclesia nō licet habere plures prebendas imo per adoptionem secunde vacat prima ipso facto:vt in.c.literas.z qꝫ ibi no.de cōces.prebē.z in cle.si.de pb.ita cōsentaneū non est vt quis habeat plura cōsimilia officia vel beneficia in eadem ecclesia:qz decoloratur status ecclesie z debito officio defraudat̃ cū qs nō posset nisi pro vno deseruire.facit qꝫ no. Ioā.and.in.d.c.literas. ¶ Sed his nō obstātib⁹ cōtrariam sniaz arbitror de iure preualere. Moueor primo per dictū.c.de rectoribus.vbi coadiutori datur certa portio:ergo oēs redit⁹ remanēt ibi penes prelatū. Et sic pinguius ꝓuidetur rectori ꝙ̃ coadiutori.Ergo si redit⁹ vtriqz nō sufficiūt debet prius prouideri rectori infirmo tanꝙ̃ digniori:z pinguius ius habēti.arg.in.c.dilectus.z.c.volētes.de offi.dele.maxime qz infirmus censetur seruire.vñ dicit lex qꝫ famuli egroti quos curamus nobis seruire intelliguntur.vt.l.iiij.§.stichus.ff.de statulibe.z.l.in rebus.ff.cōmoda.per quas leges z.c.j.de cle.egro.cū ibi not.probat̃ qꝫ ecclesia tenetur alere rectorē egrotū z si infirmitatis tpe denegarēt clericis alimēta deterrerentur alij a clericatu z non reperirent̃ qui vellent in dei ecclesia militare.vt dt tex.in.c.j.prealle.Hinc est qꝫ infirmis dant̃ quotidiane distributiōes que nō dant̃ nisi deseruientibus z diuinis interessentibus.vt in.c.j.de cleri.nō resi.lib.vj.per qꝫ patet qꝫ habendi sunt infirmi pro deseruientibus.quod itelligo quādo infirmitas fuit immediata causa nō deseruiendi.secus si ante infirmitatem nō deseruiebat:quia tunc nō gaudet beneficio infirmi:vt no.in dicto.c.j.z voluit Inn.in.c.ad audientiā.de cleri.nō resi. ¶ †Preterea qñ ꝯcurrūt due cause quaꝝ vna ē naturalis alia accidentalis:naturalis ꝓualet.
2 l.q habet.ff.de tute.facit qꝫ no.glo.in cle.ij.de offi.or.ergo ꝑ prius ꝓuidenduz est rectori infirmo qui habet titulū z censet̃ deseruire cū capellano seu coadiutori extraordinario nō instituēdo.z si ecclesia patitur defectū in ministris dz eps parochie de capellano ꝓuidere.z optime in simili in his q legunt̃ z no.in.c.j.z.c.de his.de ec.edifi.vbi ptz qꝫ beneficiatus nō tenet̃ reficere ecclesiam nisi de his que sibi supersunt vñ pmo dz ꝓuidere sibi z postmodū fabrice.Et si nō sufficit sibi
3 fabrice populus vel eps debet subuenire:vt ibi plenius no. ¶ † Ad idē:nā tpe infirmitatis posset bene alter nō habēs vnde viuere cōtrahendo debite obligare beneficiū.vt no.Ioā.an.in.c.ex presentiuz.de pig.z no.in.c.j.de sol.Nō obstant cōtraria superius inducta.nā gl.in dicto.c.de rectoribus.de iure nō ꝓbat:qz iura que allegat solū dicūt qꝫ eps tenetur prouidere illis q victum manibus sibi qrere nequeūt. Nec loquunt̃ magis de clericis quā de laicis.Sed in casu nr̃o iste canonicus habet beneficia quibus tempore infirmitatis censetur deseruire:z sic debet ex illorum reditibus sustentari.Et contra illam glos. aperte ibi tenet Vincē.cuius opinionē referūt doc.z cū eo nō trāseūt nec illā reprobant.quinimo doctor precipuus ꝑm illā opi. Vinc.cōsuluit in qōne facti.s.do.Franci.card.flo.vt ab eo audiui viua voce z ponit in.d.c.de rectoribus. Ad secundum ꝯrium respōdeo qꝫ.c.literas.z cle.supra alle.loquuntur in duabus prebendis nō aūt in alijs inferioribus beneficijs eiusdem ecclesie.Quinimo cōsuluit Feder.de senis cōsi.cxv.canonicum posse ex dispēsatione epi habere capellā in eadem ecclesia cum dispensatione eiusdem posset qs⁹ habere canonicatū ꝑbendā z dignitatē seu ꝑsonatū z officiū in eadem ecclesia:vt in.c.j.iuncta glo.de cōsue.lib.vj. Et hodie ex cōi cōsuetudine retinere plura simplicia presertim qñ non exigunt residentiam seu alteꝝ nō sufficit ad sustentationē bñficiati:vt plene no.per glo.in.l.grā.de rescrip.lib.vj.z cle.grē.eo.ti.z in.c.dudum.el.ij.de ele.z per Inno.ibi z in.c.cum iamdudum.Et quicquid sit de iure vel cōsuetudine:tamen in facto isto ꝑsupponit̃ dictū canonicū legitime dictas capellas possidere nec de tituli legitimatiōe disputauit.iō in h̃ vlteri⁹ nō insisto. ¶ Concluditur ergo dictum canonicum nō cōpellendum ad prouidendum capellano vel ad cōtribuendum si detractis sibi necessarijs nihil sibi superest. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

In hac causa que ad presens vertit̃ inter Jacobū quondā Mattheoli de fabricano ex vna pte z Nicolaum ex alia parte super validitate quorūdā cōtractuum z iuramētorum ac ipsorum relaxatione pro luculenta decisione habenda zc.

Consilium.lxxj.

1 Statutum presumens dolum z simulationem in certis contractibus maxime minorum valet.

2 Mulier si renūtiat velleiano in eodē ꝯtractu extra iudiciū nō valet.

3 Statutū disponens in contractu:non habet locum in quasi ꝯctu.

4 Statutum laicorum non valet super spectantibus ad iurisdictionez ecclesiasticam.

5 Iuramentum habet vim clausule:si non valet quod ago vt ago:valeat vt valere potest.

6 Minor in spiritualibus potest esse in iudicio sine curatore.

7 Minor iurans corporaliter se maiorem cessante dolo aduersarij excluditur a beneficio etatis inducto a iure communi.

8 Fictio cadit super certo:presumptio super incerto.

9 Iuramentum sine causa legitima remitti non potest etiam a papa in preiudicium alterius.

Christi eiusqz matris ꝑsidio inuocato.Quinqz dubia examināda informabo. ¶ Primum nūqd iuramēto ꝑstito in minori etate per dictū Iacobum in eo qꝫ pmo iurauit se maiorē z postmodū iurauit sup obseruatione cōtractus inciderit aliqꝫ vinculum obstāte statuto ꝓuincie in quo certa solēnitas prefigitur cōtractibus minorū qua posthabita decernit̃ vt dicti cōtractus ꝑsumāt̃ z fingant̃ facti dolose et nullā obtineant firmitatē:z nihilominus ꝯhentes cū minoribus ꝯtra formam statuti iudicis arbitrio puniātur. ¶ Secundū dubium,ꝑsupposita validitate illorū iuramentorū z ꝯctus ex defectu solennitatis statutarie:an dictus ꝯtractus initus cū dicto Iacobo minore possit sustentari ex ratificatione ipsius Iacobi iuramēto firmata tpe maioris etatis innuendo se in illo cōtractu fuisse deceptū vltra dimidiam iusti pretij. ¶ Tertium dubiū,presupposita validitate z vinculo illorum iuramētoꝝ vel alicuius illoꝝ debuerit audiri dict⁹ Iacob⁹ petens absolutionē a dño epo. ¶ Quartū dubiū,vtrū dñs eps z eius vicarius iuridice se gesserint tā in ꝓnūtiando quā in relaxādo dicta iuramēta. ¶ Quintū z vltimuz que sint z esse debeāt partes iudicis appellationis.in hoc respondeo ad primū.Et pmo ad partem nega-
1 tiuam qꝫ dicto iuramēto nullū vinculū iussit.†Valet enī ꝑm oēs statutum presumēs dolū z simulationē in certis ꝯctibus maxime minorum:adeo qꝫ iuramēta in eis prestita nullius efficiunt̃ momēti tāꝙ̃ dolo extorta z simulata.ad hoc.l.si mulier.z in auf.si qua mulier.C. ad velle.l.principalibus.ff.si cer.pe.z.l.vnica.C.de ꝯ.iud.no.in terminis nostris Bar.in.l.oēs populi.ff.de iusti.z iur.in.viij.seu.ix.co.vbi dicit qꝫ aut statutū simpliciter annullat iuramentū nō seruata solēnitate z non valet aut disponit vt contractus aliter celebratus ꝑsumatur dolosus seu qꝫ minores dolo ꝑsumāt̃ inductu:z valet etiā ad annullandū iuramentū.mouet̃ qz statutū pōt ꝑsumi dolū z iuramētum dolo extortū nō valet.vt in.c.cū cōtingat.de iureiur.z.c.ij.d pa.lib.vj.z aut.sacramēta puberū.C.si aduer.vē.plus sentit Bal.in dicta auf.sacramenta puberū.dicit enī qꝫ etiā si statuta nō fingāt dolū z simulationē z equitatē vt puta:qz malitia hoim illius loci erat prōpta ad decipiēdū minores valēt statuta annullātia iuramēta z cū habeant equitatē z rationē naturalē nō pñt dici iuri cōtraria.fatet̃ tū bonam esse cautelā que in multis locis seruat̃ vt contractus ꝯ statuta presumant̃ dolo seu metu initi:plenius tamē idē Bal.hāc materiam attingit.in.l.nō dubiū.C.de legi.attamē qꝫ ad casum nostrum videtur velle vt iuramētū nō seruata solēnitate statuti nō valeat dt enim in effectu quo ad propositū nostrū qꝫ aut rō prohibitionis statuti fundat̃ super eqtate naturali z nō valet iuramētū:vt puta quādo statutū fundatur sup dolo z simulatione:vt in casu nr̃o.aut fundatur super quadā equitate positiua z valet.Et hoc casu pñt intelligi ea que habent̃ in.c.ij.z.c.cū ꝯtingat.z aut.sacramēta puberū ꝑal. Et si quis diceret hoc ꝓcedit respectu iuramēti interpositi sup obseruantia ꝯctus z non qñ iurauerit ꝑ prius se maiorē.Respondeo ꝙ si illud iuramentū fuit prestitū in eodem ꝯctu debet presumi extortum sicut ipse cōtractus:qz iuramentū nō presumitur propria voluntate prestitū a malo:vt dicit tex.in.c.super hoc.de renū.quia eadē facilitate qua inducunt̃ minores ad ꝯhendū induci possunt ad iurādum se maiores.Et si diceremus contrariū tale statutū nullius foret effect⁹ cū facile minores inducti ad ꝯhendū iurarent se maiores. Ad h̃ bo-
2 nus tex.in.d.l.si mulier.hinc Bart.in.l.fi.C.ad velleia.dt.† qꝫ si mulier extra iudiciū renuntiet velleiano in eodē cōtractu nō valet:qz eadē facilitate qua inducit̃ ad se obligandū induci potest ad renūtiandū z sic lex esset ludibrio.Idē in simili not.in.l.si ex cautiōe.C.de non nume.pec.vbi dicit̃ nō valere denūtiationē in eodē ꝯctu habitam cū quis confitet̃ se recepisse pecuniā mutuā. Ad idē qꝫ ipse not.in.l.nemo potest.ff.de leg.j.vbi dicit nō valere renūtiationem exceptionis simulationis in eodē ꝯctu qui dicit̃ simulatus:qz oia que sunt in eodem instrumento presumi debēt simulata si cōtractus simulat⁹ probetur.Ita dicēdum videt̃ in proposito ex quo per statutū nō seruata

solennitate presumitur contractus dolo extortus omnia tunc gesta tanq̃ accessoria ⁊ ꝑambula ꝑsumi dꝫ dolo extorta. Facit regula accessoriū de re.iu.li.vj.⁊.l.oro.ff.de spō.⁊.c.prudētia.⁊.c.ꝑterea.de offi.dele. ¶ Sed his nō obstātibus cōtrariā sniam arbitror veriorē. Moueor primo qꝛ dictū statutū nō dꝫ extendi ad iuramentū prius ꝑstitū cū iurauerit se ante oēm cōtractū maiorē: qm̄ cū statutū deuiet a regulis nō debet aliquatenus extēdi ad casuꝫ similē fictioni: vt.l.iij.§.hec sūt verba.ff.de neg.gest.no.Bar.in.l.non dubiū.preal.facit qd legi.⁊ no.in.c.in vestra.de iureiu.⁊ ꝑ Jo.an.in regula pro possessore.de re.iur.li.vj.in mercu.⁊.c.statutum.de ele.li.vj.⁊.l.qd vero contra rationem.ff.de legi. Quinimo qd plus est †statutū disponēs super ꝯtractu nō habet locū quasi ꝯctu: vt no.dicit Bar.in.l.apud iulianum.ff.ex qui.cau.in pos.ea.⁊ in.l.si minor.ff.de acq.here. Sicut nec ꝯ statutum super quasi cōtractu nō habet locū in vero ꝯtractu: vt no.voluit gl.in.c.decet.de immu.ec.li.vj.vbi dicit qd dispositio illius.c.annullās habitū iudiciū in ecclesia nō extendit ad ꝯctus. ita dicēdum vr̄ in ꝓposito qd statutū istud disponēs super contractu nō debet extendi ad iuramentū prius sup maioritate cū illud nō sit cōtractus: nec q̄si cōtractus: vt ꝓbat ex his que habent in.l.labeo.la.ij.de vb.sign.⁊.l.oēm obligationem.ff.de iud.cū ibi no. Quinimo plus qd ēt si expresse statutū voluisset ꝯprehendere illud iuramentum nō valuit: qꝛ non spectat ad laicos decernere sup iuramento sicut nec sup alio iure spirituali; vt no.Host.in.c.quēadmodum.de iureiur.ꝓbat in.c.venerabilem.de elec.⁊ no.ꝑ Fed.de senis.cōs.xcj.⁊ ꝯsi.xcv.vbi gn̄aliter dicit †nullum statutum laicorum valere super spectantibus ad iurisdictionē ecclesiasticā. Ad hoc.c.si iperator.xc.di.vbi dꝛ quod pro spiritualibus debet etiā imperator recurrere ad ecclesiā.facit.c.nouit.de iudi. Probatur rōne inconuincibili: si enim nō valet laicus cognoscere de validitate iuramēti vel alterius actus spiritualis.vt in.c.tuā.de ord.cog.⁊.c.lator.qui fil.sint legi.⁊.c.si iudex laicus.de sen.exc.li.vj.⁊ no.Bar.in.l.titia.ff.sol.ma.⁊.l.j.de iuris.om.iud.ergo fortius nec super illo statuere cū statutū sumat vires a ptāte statuentis.de sen.exc.c.a nobis.⁊.l.fi.ff.de iuris.om.iu.⁊.c.vt animarꝫ.de ꝯsti.li.vj. Nec obstat si dicat qd fuerit prestitum sup cōtractu: qꝛ statutū ꝑsumit dolosum: qꝛ hoc iuramētum vt dixi precessit ꝯctum.nec pōt dici pars contractus, vnde esto qd ꝯctus in totum corruerit valeret nihilominus iuramentum ⁊ sic nō dꝫ iudicari ad materiā ꝯctus.ad hoc.l.etiaꝫ.ff.de mino.⁊.l.scire debemus.ff.de ver.obl.facit qd in simili no. Jnn.in.c.fi.de resti.spo, dicēs eā sustinere: lꝫ corruit iudiciū: ⁊ probat in ele.constitutionē.de ele.habet eīm iuramentum subsistere ꝑ se: nec etiā accidit cōtractui.vnde pōt prestari etiā super cōtractu nullo.vt in.c.debitores.⁊ quod ibi no.de iureiur. Preterea magis deliberate presumitur quis venire ad iuramentum tāq̃ ad actuꝫ spiritualē ⁊ aīe periculosum q̃ ad ꝯctum super tēporalibꝰ: ideo facilius debet ꝑsumi qs dolo inductus super conctactu q̃ sup iuramento ad hoc qd legi.⁊ no.in.l.cum qs.§.codicillis.ff.de leg.ij.⁊ in auc.de iureiu.a mon.prest.⁊ per Bar.in.l.sciendum.ff.de vb.ob.⁊.l.ij.C.de rescin.vē.facit optime tex.cum ibi no.in.l.cum pr̄.§.filius matre.ff.de leg.ij. Hinc dicimus †qd iuramentū hꝫ vim clausule si nō valet qd ago vt ago valeat vt valere potest vt ibi.⁊ probat in.c.ad nostrā.el.iij.de iureiur. Hinc ēt iure disponit †vt minor possit in spiritualibus esse in iudicio sine curatore ⁊ non sic super temporalibus: vt in.c.si annum.de iudi.lib.vj.iuncta gl.l.claꝛ.C.de auto.prestā. ¶ Ex his concluditur valere primū iuramentum quo iurauit se maiorē cum nō ꝓbet ipsum Jacobum dolo inductū ad iuramētū: nec statutū ad hūc casūꝫ extendit ꝑ supradicta ⁊ cessat ꝑ hoc argumentum supra in ꝯrium formatum.imo plus dico ꝑsumendum qd ipse Jacobus dolo suo iurauerit se maiorē cum ipse tunc sciret se minorē vt ipsemet narrat in libello suo cui ꝯ eū credendum est.vt.l.cū ꝑcū.C.de lib.cau.no.Bar.in.l.certū.§.si qs absente.ff.de ꝯfes.vñ saltē hoc casu debet presumi dolus cum sciret se minorem: ⁊ ꝓcedere in dubio dꝫ glo.in.l.si alterius.C.si mi.se ma.di.et Jo.an.post Hico.de ma.in addi.Spe.in tit.de sen.prola.§.vt autem post ꝑncipium.lꝫ Bar.aliter dicat in.d.l.si alterius.sed cōcordari possunt vt si nō probatur maiorem sciuisse se minorē nō ꝑsumit dolꝰ sed simplicitas vt voluit Bar.si autem ꝓbet eum sciuisse ꝑsumat dolꝰ vt in glo.⁊ ꝑ Jo.an. Nam iurādo scienter cōtra veritatē nō pōt nisi dolus presumi. Ad hoc.l.quid enim.ff.de dolo.facit.c.illud.⁊ qd ibi no.de ꝑsum.⁊ hoc de primo iuramento. ¶ Uenio nunc ad ipm contractum ⁊ iuramentū sup eo appositum: si ꝓbet ꝯctum valere ⁊ tenere statutum dꝫ iudicari ⁊ censeri sicut ius cōe.⁊ ab eo debet interpretationem sumere.vt in.c.cum dilectus.de consuetu.⁊.l.ij.C.de nora, no. Jnn.in.c.causam.de rescr.⁊ Bar.in.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iure. †Sed minor iurans corporaliter se maiorem cessante dolo aduersarij excludit a bn̄ficio minoris etatis inducto a iure cōi: vt in.d.l.si alterius.C.si mi.se ma.di. Ergo debet etiā excludi a bn̄ficio statuti quod etiā voluit Jo.an.Hico.de mat.in addi.predicta. Pro hoc facit qꝛ ex quo minor dolose versat non debet vti minoris bn̄ficio etatis.l.j.§.pupillum.ff.deposi.⁊.l.auxilium.ff.de mino. Iste autem iurauit se minorem vt supra probatum est.ergo nō dꝫ tanq̃ minor vti beneficio statuti. Preterea dico quod etiam cessante ꝑmo iuramēto valere debet tū venditio propter iuramentum de eo seruando appositum qꝛ lꝫ valeat statutū quo ad infringendū cōtractū nō iuratum secus tū vbi interuenit iuramētū: qꝛ non pōt statutum laicorꝫ in preiudiciū iuramenti presumere dolū al's parata esset laicis via inualidādi omnia instrumenta minorū ⁊ mulierū presumere vel scꝫ dolū vel simulationē: ⁊ ꝓhibitum vna via: alia via inducta admitti nō dꝫ.c.tue.de ꝓcu.⁊ regula cū quid vna via.de re.iu.li.vj.⁊ ideo eleganter in hoc passu dixit do.Ant.de but.in.c.cū cōtingat.ꝑalle.quod aut apparet legitima causa presumendi dolum seu simulationē in cōtractibus minorꝫ ⁊ impendit virtus iuramenti aut non apparet legitima causa presumendi: ⁊ valet iuramētū etiā si statutū specifice annullaret iuramentū. Ego vero latius hunc articulū examinaui in quadaꝫ disputatione mea ⁊ nouissime in lectura illius.c.cum cōtingat.et ibi tunc ꝯclusi nūc etiā de nouo cōcludo qd ex quo nulla apparet specifica ⁊ verosimilis cōiectura ꝑsumendi dolū vel aliā illicitā cām nō sufficit statutū ad euacuandū iuramētū: qꝛ nō apparēte cā vrgente non debet nec potest impediri obligatio deo querenda.ar.xxv.q.j.sunt qdā.⁊ qd no. Jnn.in.c.que in ecclesiarꝫ.de cōsti.⁊ meliꝰ.in.c.qꝛ plerīqꝫ.in fi.de immu.ecc.⁊ per legistas in.l.fi.C.si cōtra ius vel vti.pub.esset eīm tale statutū causa perfidie ⁊ periurij ꝯtra.l.j.C.si aduer.vēn.⁊ cōtra iura canonica: nec debet credi verbis enūtiatiuis statuti cū talibꝰ verbis nō sit credendū ex quo materia nō pendet a mera dispositiōe statuentiū.iuxta no.per Bar.in auc.si quis i aliquo documēto.C.de eden.⁊ in.l.si forte.ff.de castrē.pec.⁊.l.sciēdū.ff.de vb.ob. ¶ Sꝫ oportet qd extrinsecꝰ ꝓbētur causa: puta qꝛ in loco statuti minores cōsueuerant dolo induci extrinsecꝰ est ꝓbata. Et pro hoc facit.c.ij.de pact.lib.vj.vbi tex.dicit talia iuramēta omnino esse seruāda.⁊ tex.i auc.sacramēta.dicit inuiolabiliter ⁊c.nisi dolo vel metu ꝓbent extorta qd hic nō ꝓbat. Quinimo si bene ponderent verba illius statuti statuētes vident dubitasse de vero dolo in eo qd in statuto dicitur qd cōtractus presumat, ⁊ fingatur dolo extortus.vnde pōdero verbū fingat. ¶ †Fictio enim cadit super certo ⁊ presumptio super incerto: ⁊ quod pōt esse verū: vt no.in.l.vna.C.de rei vxo.acti.§.accedit.i verbo presumatur.⁊ ꝑ canonistas in.c.is q.de spon. Et sic voluerūt statuētes fingere dolū vbi nō erat: qd non potuerūt facere in preiudiciū iuramēti. ¶ Ex hoc verbo clare arguo qd nō habuerūt sufficientē causam ꝑsumendi dolum.al's nō fuissent vsi verbo fingatur. Preterea si laici nō possunt cognoscere etiā incidenter ⁊ accessorie de validitate iuramēti vel alterius actus spiritualis.d.c.tuā.de ord.cog.⁊.c.lator.q fi.sint legi.⁊ ita fortius in re dubia statuere etiā incidēter ⁊ necessario. ¶ Cōcludo ergo dictū contractū valuisse ⁊ valere ⁊ firmatū esse iuramēto.iuxta no.per Bar.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiu.⁊ per canonistas i.c.cū cōtigat.preal.⁊ dictū Bar.i.d.l.omnes populi.⁊ Bal.ꝓcedat qn̄ a principio se nō iurauit maiorem. Et qn̄ probat statuētes habuisse ꝓbabilem causam ꝑsumēdi dolū ⁊ per hoc sunt sublata argumēta in cōtrariū formata. Et hec cōclusio maxime est tenēda per ea que infra in sequēti dubio subijciā. ¶ Condescēdo ad scdꝫ in quo vt ꝓlixitatē euitem cōclusiue ꝓcedā. Et dico illā ratificationē si facta fuit in maiori etate sine omni scrupulo imponere oēm finem ⁊ silentiū huic concertatiōi: ita vt absqꝫ aliquo dubio nulla posset nūc allegari ꝯceptio. Etiam si ꝓbaretur vltra dimidiā iusti pretij etiā qn̄ interuenit iuramentum qd hꝫ excludere remediū.l.ij.C.de rescin.vē.et ibi no.per gl.⁊ Bar.⁊ per gl.⁊ doc.in.l.pe.de emp.⁊ vē. Tum qꝛ iste Jacobꝰ dixit qd certificatꝰ de vero pretio rei vēdite quod plus valebat donabat: quod sufficit sm̄ Bar.in.d.l.ij.facit.l.si quis donatiōis.ff.de cōtrah.empt. Et lꝫ hec verba protulerit dictus Jacobus in primo ꝯtractu cū esset minor. Tamē ex quo illū postmodū ratificauit ⁊ approbauit videt de nouo protulisse ⁊ cōtraxisse.l.j.§.si ma.factus. Facit qd in simili no.Bar.in.l.theopompus.ff.de dote ꝑleg.⁊.l.eos.ff.de fal.⁊ qd no.in.c.cū in tua.de testi. Itē facit vna ꝯsideratio incōuincibilis.ex q̄ enim is qui idē cōfitet videt exclusus ab omni bn̄ficio vt cōsideretur non per errorꝫ donasse qd plus valet ⁊ presumi dꝫ maxime ex spatio medij tp̄is veraciter de vero valore rei. ad hoc tex.optimus.in.l.si mulier.⁊ in.l.vnica.ꝑpe fi.C.de plus peti.no. Bar.in.l.cū scimꝰ.de agri.⁊ censi.li.xj. Et hoc est precipuū in hac materia: licet prima ꝯfessio seu donatio fuerit facta tp̄e inhabili vt probatur in.d.l.si mulier. ¶ Uenio ad tertiū ⁊ ꝓcedam tam in hoc q̃ in sequētibus ꝯclusiue vt nimiā ꝓlixitatē euitem. Et dico qd nō debuit dictus Jacobꝰ audiri absolutionē petēs; vt patet ex predictis nulla interuenit deceptio etiā si ꝓbaret valor rei vltra dimidiam ꝑtij soluti spōte eīm donauit qd potuit cū esset maior etate tempore ratificatiōis.d.l.si quis donatiōnis: ⁊ sic etiā si de facto absolueretur a iuramento cōtractus tamē remaneret firmus irreuocabilis cū sit de iuregētiū.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iure.adeo quod etiā papa nō posset illū reuocare ad qd no. Jnno.in.c.ij.de confir.vti.⁊ in.c.inquisitioni.de sen.exc.nam ea que sunt de iuregentiū per principem tolli nō possunt in cle.pastoralis.de re iudi.⁊ insti.de legi.agna.tute.in fi.⁊ de iure naturali gentiū ⁊ ciui.§.sed naturalia.per legistas in.d.l.fi.C.si contra ius vel vti.pub.⁊ ꝑsupposito etiā quod dicta ratificatio nō interuenisset nō debuisset adhuc audiri: qꝛ nō probat lesio enormis; imo nec illa si bene ponderētur dicta

testium

testiū:vt patet ex eorū depositionibus.⁊ ex no.per Bar.in.l.ꝑtia re-
rum.ff.ad.l.fal.⁊.d.l.ij.de rescin.ven.⁊ per glo.in.c.cum causa.de test.
⁊ ideo nō subsistente lesione enormi non debet minor audiri.ꝓ hoc di
cta auē.sacramenta.que mandat iuramēta inuiolabiter obseruari ⁊
d.c.ij.de pac.li.vi.vbi dr oīno seruenē ⁊c.ꝑ illū text.innuit ibi Archi.
cōtra Nico.in.c.cū ꝯtingat.de iureiur.vbi dixit mulierē posse in illo.c.
ij.instare vt absoluaē.nam hoc falsum est per dicta iura.⁊ tꝫ do.An
to.in.d.c.cū cōtingat.⁊ ego semper tenui ⁊ latissime fui prosecutus in
dicta disputatiōe.nā si indifferenter ꝯ illa iura posset peti absolutio
seruirent,quasi de vento qđ nō dicendū est qđ emanauerint cum tan
ta solennitate.Nō est aliqs tex.in mūdo qui hāc absolutionē hoc ca-
su indulgeat.Nec ob.c.j.de iureiu.⁊ no.in.c.debitores.eo.ti.qꝛ ibi cre
ditor vsurarius nō restituēdo ideo cōpellitur relaxare iuramētū vel
auditur petens absolutionē.Quod nō ꝯtingit in casu nostro ex quo
deceptio nō probaē:⁊ hoc in dubio ita est tenendū quicqd alij sense-
rint.¶ Ex his infero ad quartū dubiū in quo dico dictū epm ⁊ eius
vicarium in hoc facto salua eorum reuerentia nō bene processisse pri-
mo qꝛ absoluerunt dictū Jacobū nulla lesione legitime ꝓbata ꝯtra
iuramentum.¶ Item qꝛ ratificauerit illū ꝯctum:⁊ si aliqd plus va-
lebant dicta bona hoc donauerat emptori ⁊ donatio ꝑfecta fuit.vt
9 c.fi.de don.† ⁊ iuramētū sine causa legitima remitti nō pōt etiā a pa-
pa in preiudiciū alterius maxime in lata sententia:vt no.Inno.in.c.
cum inter.derenū.gl.⁊ cōmuniter.doc.in.c.quanto.de iureiur.ex quo
potest dici quod illa absolutio nō valuit:qꝛ facta a non habente po-
testatem.Itē qꝛ dictus Jacobus in primo cōtractu sciēter ⁊ appēsa-
te declarauerat iurādo se maiorē.Et sic nō debebat cōsequi bñficiuꝫ
absolutionis aduersus sm iuramētū:qꝛ frustra legis auxiliū inuocat
qui cōmittit in legem.de vsu.qꝛ frustra.Item pronūtiauerūt ⁊ absol
uerūt super non petitis cōtra oīa iura vulgaria ⁊ presertim in eo qđ
fuit pronuntiatū sup ipso cōtractu.cum tātū fuerint aditi sup acces-
sorio.s.super iuramēto.nam super cōtractu debuerūt causam conser
uare ꝓprio iudicio:vt in.c.lator.⁊.c.causam.pal.⁊ qđ no.in.c.de pru-
dentia.de do.post diuor.resti.⁊.c.causaꝫ.qui fil.sint legi.⁊.c.nouit.de
iudi.¶ Ex his omnibus infero ad vltimū:vcꝫ qđ iudicis appellatio
nis officium est in pronuntiando bene fuisse appellatum ⁊ male sen-
tentiatum ⁊ absolutum contractum ⁊c.Abbas.

¶ Consilium.lxxij.

1 ☞ Transactio facta cum aliquibus ex pluribus habentibus idem
ius non extenditur ad alios.
2 Pactum vt emphyteuta non possit expelli ex cessatione solutionis
canonis valet.
3 Consuetudo quelibet contra ecclesiam non est semper nulla.

Omnipotentis dei nomine
inuocato.In negotio Guidonis Pauli de Albino sup
iure emphyteutico duo ad claritatē totiꝰ materie excutiē-
da incūbunt.Prio an capitula inita inter cōmune vrbini,⁊.c.eccl'ie
eiusdē ciuitatis super iure emphyteutico extēdātur ad bona cuiusdā
abbatie sita in territorio alieno.¶ Secūduꝫ dubiū presupposito qđ
dicta capitula non sint ad hunc casum extendenda saltē possit dictꝰ
Guido pauli defendi ex cōsuetudine ibidē obseruata secundū quam
bona cuiusqꝫ ecclesie in territorio vrbini cōsistētia ex defectu canonis
non soluti nō possunt eripi ab emphyteuta.sed agi debet dūtaxat ad
solutionē ipsius pēsionis ⁊c.¶ In christi nomine amen.Circa pmū
breuiter dico dicta capitula nullo iure extēdi debere ad bōa dicte ab
batie.Primo ex defectu potestatis statuētiū.nō eīn poterunt laici sta
tuta facere in ꝑiudiciū ecclesiarū etiā respectu bonorum consistētiuꝫ
in eorū territorio:vt exꝑssum est in.c.q̄ in ecclesiarū.⁊.c.ecclesia sancte
Marie.de cōsti.⁊.xcvj.di.bene quidē.⁊.c.fi.de reb.ec.nō alie.facit au-
ten.cassa.C.de sac.san.ec.¶ Secūdo ꝙ etiā data ptāte statuentium
non debet fieri extensio ad bona illius abbatie:qꝛ vt clare patet ex
verbis vltimi capituli ꝑ qđ fit extēsio illa dirigere dꝫ ad personas vt
ibi per oēs syndicos ⁊ procuratores seu alio quouis nomine ⁊ omnes
factores quarūcūqꝫ ecclesiarum abbates monachos ⁊c.Ideo nō cō-
prehendit bona eorū qui sunt de illo territorio etiam si alꝭ eēnt bona
supposita iurisdictioni statuētiū:vt clare patet ex no.ꝑ Inn.in.c.po-
stulasti.de fo.compe.⁊ bar.in.l.cunctos populos.de sum.tri.facit qđ
no.Jo.an.in.c.cum sm leges.de hereti.li.vj.licet eīn capitula cū ca-
nonicis videanē scripta in rem tū extensio q̄ facit ad ꝓpositū nostrū
est cōcepta in personas:nō enim fuit dictum:vt illa capitula haberēt
locum in bonis omnibus sitis in territorio vrbini:quo casu diceremꝰ
legē esse datā verbis ⁊ nō rebus:sed fuit dictum vt persone deberēt il
la capitula seruare ⁊ seruari facere.Et sic non possunt comprehēdere
abbates de alieno territorio.ar.in.l.j.ff.de tuto.⁊ cur.da.ab his.Nec
eo capite qꝛ canonici ꝯsenserunt teneneē abbates ad illorum obseruā
tiam:qꝛ pactum nō extēditur ad alienas personas vel res.l.si vnꝰ.§.
1 ante omnia.ff.de pac.¶ Quinimo transactio facta cum aliquibꝰ ex
pluribus,habentibus idem ius nō extendiē ad alios.l.j.C.de trāsac.
Dico etiam qđ si eps ⁊ capitulū consensissent adhuc non fieret extē-
sio ad illum abbatē per.c.vestra.⁊ qđ ibi no.Inn.de locato.Ex qui-
bus clare concluditur ad primum dubium quod virtute illorū capi-
tulorum seu extensionis non potest dictꝰ Guido paulus se defen-
dere.¶ Uenio ad scdm vtrū saltē vigore cōis obseruātie ⁊ ꝯsuetudi-
nis posset defendere se.Et primo videē qđ non:quia talis ꝯsuetudo
esset damnosa ecclesijs.ergo non valet.vt in.c.j.de cōsue.¶ Secūdo
videtur ꝙ sit ꝯtra substantiā cōtractus emphyteutici:cum de natu-
ra ipsius sit qđ pēsione nō soluta intra bienniū possit emphyteuta ꝑ
dūm expelli.vt in.c.potuit.de loca.⁊ in.l.ij.C.de iure emphy.⁊ instit.
loca.§.adeo.loquor de emphyteuta ecclesie.Nā in iure ꝓuato requiri
tur statutum tempus.vt in.d.l.ij.consuetudo autem ꝯ substantialia
actus non valet.vt in.c.ij.iuncta gl.de cōsue.li.vj.facit.l.per seruum.
ff.de vsu ⁊ habi.¶ Item video qđ si fiat pactum in quo dicaē vt nō
possit expelli.tū intelligitur si soluerit pensionem.vnde si esset soluere
per biennium potest nihilominus expelli:etiam pacto nō obstāte:vt
est tex.no.in.l.quero.§.inter locatorem.ff.loca.qđ ergo nō potest face
re pactū nō dꝫ posse inducere cōsuetudo.iuxta no.ꝑ gl.C.de ꝺcre.dec.
super rub.lib.x.¶ Sed his non obstantibus contrariam sniam pu-
2 to de iure veriorem. Moueor primo.quia valet † pactū vt emphyteu
ta non possit expelli ex cessatione solutionis canonis:vt notanter de-
terminat glo.quam sequitur Bar.in.l.ij.C.de iure emphy.pal.Ergo
debet valere cōsuetudo cum sit fortior ꝙ pactum priuatoꝝ.vt ꝓbaē
in.c.fi.de cōsue.facit quod no.gl.sup rub.preall.⁊ quod no.Bart.in
l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iur.Nec istud pactū est cōtra substantia-
lia cōtractus sed potius contra substantialia esset si fieret pactuꝫ vel
consuetudo vt nulla soluta pensione teneret ꝯctus quia non ꝯsistit
locatio vel emphyteusis sine mercede seu pensione.l.si merces.ff.loc.
⁊.d.§.adeo.sed qđ agatur ad pensionem:⁊ nō fiat expensio.nō est cō
tra substantialia:sed cōtra accidentalia cum illa sint de substātia sine
quibus actus consistere nō potest.insti.de emp.⁊ ven.§.pretium.not.
Bar.in.l.ꝓlatam.C.de sent.⁊ interlo.om.iud.constat aūt cōtractum
emphyteuticum cōsistere sine expēsione.d.c.potuit.nā cessante pacto
⁊ cōsuetudine potest ꝓprietarius non expellere emphyteutā:sed age-
re ad pēsionē.vt in.d.c.potuit.⁊ qđ ibi no.⁊ i.d.l.ij.ergo valet pactū.
l.ij.§.ꝯuenerit.ff.deposi.⁊.c.vno.de commoda.⁊ regula cōtractus ex
conuen.de re.iur.lib.vj.¶ Preterea papa mandat decidi causas ec-
clesiasticarum personarum ⁊ clericoruꝫ sm consuetudinem patrie:vt
in.c.iij.de eo qui mit.in pos.facit.c.cōstitutus.de in integ.resti.⁊ tex.a
cōtrario sensu.in.c.cū causa.de re iud.⁊ qđ no.Bar.in.d.l.cūctos po-
pulos.Et intelligo vt omnis esset obiectio quando est cōsuetudo cō-
munis tam laicoꝝ ꝙ clericorū sicut cōtingit in casu nostro.Nō eīn po
tuisset hic induci ꝯsuetudo sine tacito ꝯsensu clericorū ⁊ ex nō vsu in
ducitur ꝯsuetudo qñ vsus habet in se tacitum actū ꝯ.dispositionem
iuris ꝯmunis.iuxta plene no.per Jo.an.in.c. Joanes.de emp.⁊ vē.
⁊ Cy.in.l.ij.C.que sit longa cōsue.⁊ ꝓbatur in.d.c. Joānes.intelligē
do tamen iuxta no.per Cy.in loco preal.¶ Cōsuetudo nō potest da
re legem omnibus rebus existentibus in territorio cuiuscūqꝫ sint.vt
in.l.rebus.ff.de censi.⁊.l.numerum.§.patrimonium autem.ff.de mu-
ne.⁊ hono.facit.viij.di.que ꝯ.⁊.xcj.dist.illa.⁊.l.illud.⁊ quod no. In
nocen.in.d.c.postulasti.⁊ Bar.in.d.l.cūctos populos.Et in ꝓposito
facit quod ponit Fede.in cōsi.cxlvj.⁊ Jo.an.post Archi.in.c.j.de im
mu.ecc.lib.vj.vbi querunt de bonis abbatie existentibus in alio terri
torio ꝙ sit ipsa abbatia.Non obstant contraria superius allegata.
¶ Ad primum dico hanc ꝯsuetudinem nō esse multū damnosam ec
clesijs.satis enim est iam posse ꝯsequi pensionem statutaꝫ:⁊ hoc equi-
tatem habet quam ecclesia debet pre alijs obseruare.vt in.c.suam.de
3 penis.¶ † Non,enim quelibet ꝯsuetudo ꝯtra ecclesiam est nulla: sed
illa que magnum preiudicium affert.et nulla ratiōe fulcitur ad hoc.
c.cum dilectus.de ꝯsuetudi.⁊.c.cum ecclesia sutrina.de cau.possessio.
⁊ proprieta.c.ij.de consuetudi.lib.vj.⁊.c.abbate.de verb.sign.cū mul
tis similibus.¶ Ad primum supra satis responsum est.Ad quartuꝫ
⁊ vltimum dico quod procedit quādo simpliciter fuit conuentum.ne
inuitus colonus seu inquilinus expelleretur.intelligitur eīn tacita cō
ditio si pensionem soluerit.vt ibi:sed nos loquimur quando expresse
habet ꝯsuetudo vel emphyteuta non possit expelli etiam canone vl-
tra bienniū non soluto:sed agi possit vt soluatur:quo casu puto vale
re consuetudinem contra ecclesiam etiam alibi sitaꝫ ex quo bōa sunt
in territorio.pro hoc quod contractus super re videtur initus sm cō
suetudinem loci licet expresse dictū nō fit.vt in.l.qđ si nolit.§.qꝛ assi-
dua.ff.de edili.edicto.notat Bar.in.l.nemo est qui nesciat.ff.de duo
bus reis.facit.l.fina.in fine.C.de fide instrumentorum. Et hec suffi-
ciant. Nicolaus abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

In disputatione que vertitur in-
ter Laurentiū dictum Pallo ⁊ socios ex vna parte.⁊ Baltasarē gē
tilis ex altera parte super captura ⁊ detentiōe ipsius Baltasaris oc-
casione debiti paterni.viso quodaꝫ quinternulo mihi oblato in quo
dumtaxat continentur quedā statuta ⁊ reformationes ciuitatis incli
te florentine:ac etiam sententia lata ꝑ officiales mercātie ꝯtra di-
ctum Baltasarem in fauorē dicti Laurentij ⁊ sociorū:⁊ quibusdam

simplicibus excusationibus allegatis pro parte dicti Baltasaris.

¶ Consilium.lxxiij.

1 ☞ Confiteri contra se quis potest: pro se autem minime.
2 Presumendum est pro sententia postq̃ transiuit in rem iudicatam.
3 Iudex non potest ferre sententiam sub conditione resolutiua.

Christi eiusq; matris p̄sidio

humiliter inuocato. Uidetur primo dictũ Baltasarē iniuste puniri. Et minus debite teneri. ⁊ per cōsequēs debere relaxari tam iure cōi inspecto quam municipalibus censuris. de iure enim communi hoc videt̃ clarissimũ cũ liceat filio tā puberi quam impuberi abstinere ab hereditate paterna ⁊ euitare creditores hr̃ditarios. vt in. l. necessarijs. ff. de acqui. heredi. ⁊ insti. de heredũ quali. ⁊ diffe. §. singũt. cum si. nec filius conueniri pōt nomine patris. C. ne filius pro patre. in rubro ⁊ nigro. maxime in. l. patris nomine. sz dictus Baltasar se abstinuit ab hereditate gentilis patris sui. ergo ꝯueniri non potest vel detineri ob debita paterna. Idem dicendũ videt̃ statutorũ inspecta dispositione. qm̃ filij per illā obligant̃ cũ eoꝝ parētes cessauerunt vel fraudē seu dolũ cōmiserũt, vt patet ex statuto. sup rubrica de filijs ⁊ alijs descendentibus ⁊ de patribus ⁊ alijs ascendētibus ⁊ de fratribus q cessant ⁊ fugitiuoꝝ ⁊c. Et statuto sub rubrica de factoribus ⁊ discipulis alicui⁹ societatis ⁊c. Sed ex predictis coram me nō cōstat dictũ gentilē patrē dicti Baltasaris cessasse fugisse fraudem vel dolũ ꝯmisisse in factoria vel trafico suo. ergo virtute illorum statutorũ non tenet̃. ⁊ per cōsequens cũ casus iste nō sit in statutis ꝓuisus dz relinqui dispositioni iuris cōis. de rescrip. c. susceptum lib. vj. l. ⁊ cōmodissime. ff. de lib. ⁊ posthu. ¶ Nō ob. si dicatur in libello Laurentij hoc cōtineri, vbi narrat̃ dictũ gentilem cessasse: fugisse: fraudem ⁊ dolum cōmisisse: q2 narrata in libello bene probāt contra libellantē: vt est tex. no. in. l. cũ pretiũ. C. de lib. cau. no. Bar. i. l. certũ. §. si quis absente. ff. de cōfes. cano. in. c. j. e. ti. sed pro libellante non: † q2 licet qs posset confiteri contra se: pro se autē minime. xiij. q. ij. in p2m. imo clare debet probare ea que proponit in libello: al's dubia ꝓbatio no releuat vt in. c. in presentia. de proba. Nō obstat snīa pro dicto Laurētio lata: q2 illa pōtest dici nulla cum fuerit probata sub cōdit. de resolutiua. fuit in fine sibi reseruatũ. qd si dictus Baltasar probaret de iure suo per totũ mensem tũc statutũ qd dicta sentētia esset nulla ⁊ null⁹ momēti. hoc autem officiales facere non potuerũt: q2 null⁹ iudex potest suam vel sui predecessoris sententiā rescindere etiā si postea appareat de innocentia rei, vt. C. sen. rescin. non pos. l. j. ⁊ ij. ⁊ l. diui. ff. de penis. ⁊ l. j. §. fin. ff. de questio. ⁊ c. in literis, de offi. dele. no. i terminus nostris Bar. in. l. iudex. ff. de re iudi. per predicta iura concludũt iudicē non posse ferre sniam sub conditione resolutiua. ergo sentētia non debet teneri tanq̃ lata contra solitũ ⁊ debitũ iuris ordinē. l. prolatũ. C. de sen. ⁊ interlo. om. iu. ⁊ ij. q. vj. §. diffinitiua. sed ꝑfecto mihi ostēdat minime ꝑut arbitror dictũ Baltasarē debere per predicta relaxari. ¶ Primo contra eũ aperte facit sententia per officiales mercātie cōtra eũ prolata a qua minime apparet appellatũ, imo ex lapsu tp̄is cōfirmata que facit ius inter partes etiā si a principio fuisset iniusta vt in. c. cũ inter. de iudi. ⁊ l. ingenuum. ff. de statu ho. ⁊ l. res iudicata. ff. de reg. iur. pro qua quidē sententia presumit̃ tam respectu iustitie q̃ ordinis, vt in. c. in presentia. de renun. ⁊ c. bone. de elec. ⁊ c. causam q. de re iudi. no. Inno. in. c. cũ in iure. de offi. dele. ⁊ c. quoniā cōtra. de ꝓba. ⁊ d. c. bone. vbi d. cit † presumendu3 pro snīa postq̃ transiuit i rem iudicatam: quia durum est semper acta recensere. ⁊ plene not. p Ioā. cal. in. d. c. qm̃ contra. vnde cũ in libello dicat̃ dictũ gentilem cessasse fugisse fraudē ⁊ dolũ cōmisisse. ⁊ super his fuerint probationis hinc inde facte: vt narratur in sententia tulerint approbādo ⁊ cōfirmādo captionē dicti Baltasaris ⁊ ꝓnũtiando eũ vt filiũ in potestatē teneri ⁊ obligatũ fore ꝓ facto paterno dicto Laurētio ⁊ socijs. que quidem snīa nec aliquo iure aut remedio rescissa vel suspēsa certa fecit ius inter partes vt amplius nō possit dictus Baltasar de iniusta sentētia conqueri. Nam nō appellādo videtur illi sententie acquieuisse: vt in c. quo ad consultationē. de re iudi. qd procedit tam in ciuili q̃ in criminali etiā vbi venit imponēda pena vltimi supplicij. vt. l. non tātũ, ff. de ap. ⁊ d. l. j. §. fi. de qō. ⁊ d. l. diui. facit quod not. Bar. in. q. q vltimo supplicio. de penis. Quinimo si post sententiam nō suspēsam cōstaret de innocentia rei forte ex probationibus de nouo repertis solum princeps posset eũ restituere. vt not. ꝓbat̃ in. d. l. diui. ⁊ l. j. §. fina. preal. ⁊ vtrobiq; per Bar. facit. c. suborta. inter monasteriũ. de re iu. ⁊ l. sub ꝑtextu. C. de transac. Nec dz credi puris verbis dicti Baltasaris, nũc allegātis patrē suum dolũ nō cōmisisse: quia potius dz credi sententie quā sibi. ⁊ sibi imputet quare cora3 officialibus hoc non ostendit vel quare nō appellauit. ꝑterea hec allegatio Baltasaris q̃ pater suus no cōmisit dolũ vel fraudē. ⁊ si vera esset nō cōcludit iniquitatem snīe vel capturā suā iniustā q2 si bene ponderent̃ statuta superius per me allegata prouident nō solũ contra factores fraudem vel dolum adhibētes: sed etiam cōtra fugitiuos cessantes aut reddere rationē suis magistris ⁊ socijs nolētes aut cessantes reddere eisdem ea que debent. que omnia allegata fuerũt per dictũ Laurentiũ ⁊ super his probationes fuerũt inducte per varios doctores. ꝯsultũ est deinde contra dictũ Baltasarē ⁊ ꝓnuntiatũ: contra quā sentētiā nullitatis per eũ allegatur. vnde alio nō viso concludo dictum Baltasarē iustitiam cōtra capturā ⁊ detentionē nō fouere. Non obst. qd narratis in libello dicti Laurētij nō sit credendum in sui fauorē. fatendũ est em̃ sup ista narratione q̃ iudex nō debuit fundare sn̄am sed ex quo apparet snīa lata ꝑsumit̃ q̃ ex veris ⁊ iustis ꝓbationibus fuerit ꝓmulgata vt in iuribus superius allegatis maxime cũ in ea narretur officiales testiũ depositiones ⁊ al's chartas seu literas prius percũctatos fuisse. Nō obstat cōtrariũ. † fateor em̃ iudicem nō posse ferre sub cōditione resolutiua sententiam. Sed non per hoc corruit tota snīa: sz illa pars resolutionis habeatur ꝓ non adiecta ⁊ remaneat sententia puta non adiecta: vt not. voluit Bar. in. d. l. iudex: facit quod not. in l. dicere. cum. l. seq. ff. de arbi. ⁊ pro hoc facit quia vtile per inutile non debet vitiari. quando vtile potest ab inutili separari: vt in regula vtile per inutile. ⁊ qd ibi not. de reg. iur. lib. vj. ⁊ in. l. j. §. trebatius. cum seq. de aqua quoti. ⁊ esti. facit. l. j. §. biduum. ff. quando appel. sit. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Ciues quidā senenses p trigin

ta annos ⁊ vltra rectori cuiusdam ecclesie soluerũt annuatim certam pecunie quātitatē occasione quarũdā platearũ seu domorũ quas dicebant habere in emphiteusim ab eadē ecclesia. Cōtingit postmodũ quod ciues quidam per plurimos annos nō soluerũt solitum canonem. Nōnulli vero dictas plateas seu domos in extraneos p via3 legati seu heredis institutionis vel donationis transtulerũt dicto rectore penitus irrequisito. Queritur circa predicta quid iuris ⁊c.

¶ Consilium.lxxiiij.

1 ☞ Dominus potest petere ab emphiteuta vt exhibeat instrumētũ emphiteuticarium.
2 Emphiteusis ecclesie non transit ad heredes extraneos.
3 Emphiteuta non potest rem donare vel legare seu aliter transferre in extraneum.
4 Emphiteuta non potest permutare domino irrequisito.

Iesu christi eiusq; mr̃is pre

sidio humiliter inuocato. Duo ꝑncipalia circa ꝑdicta sũt examināda. ¶ Prio nũquid per solutiones ꝑdictas probetur dn̄ium directum ecclesie: cũ nulla scriptura autētica de dn̄io vel cōcessione emphiteuticaria appareat. ¶ Secundo presupposito qd probetur dn̄iũ ecclesie ⁊ emphiteuticaria cōcessio nũqd p dictas cōcessiones seu alienatiōes factas irrequisito rectore ecclesie ceciderint dicti ciues a iure ecclesie eoꝝ ita qd libere illa bōa sint adhuc ecclesie reuersa. ⁊ q̃q̃ hec sint plura pulchra dubia ⁊ diffuse argui ꝓ ⁊ cōtra attamē breuitatis causa ꝑcedam cōclusiue subijciēdo in summa qd in eis sentio. Et p̄mo circa primũ arbitror qd per dictas solutiōes satis probetur dn̄iũ directum ecclesie. ita qd nō possunt vlterius dicti ciues subtrahere se a dicta solutione nec negare ecclesiam fore dn̄am ⁊ patronā illarũ platearũ seu domorũ. hoc aperte videt̃ ꝓbari. in. l. cũ de in rem verso. ff. de vsu. ⁊ ibi hoc satis voluit Bar. imo sufficeret solutio decē annoꝝ. ex quo facta contemplatione illaꝝ plateaꝝ. qd firmat ibi Bar. ⁊ maxime per modernos in. c. ꝯuenit. de censi. facit. l. fi. ⁊ l. ius emphiteutici. C. de fun. pa. li. xj. apertissime tenet Spe. in terminis. in ti. de loca. §. nũc aliqua. ver. lxiiij. Et facit singulariter ad ꝑdicta vnũ dictũ bal. in. l. ꝑtor ait. §. i. ff. de edē. vbi ꝯcludit † qd dn̄s potest petere ab emphyteuta vt exhibeat instrumētũ emphiteuticariũ. ⁊ hoc etiam tz Spe. in. d. §. nũc aliqua. ver. cxlij. Et si non exhibet dt Bald. qd ꝑsumitur emphiteusis extincta ⁊ finita. Et sic poterit emphiteuta expelli. an ibi cum dn̄s habeat intentionem fundatā super materia ciuili ⁊ emphiteutica. nihil ꝓbat de iure suo. vnde cũ eccl'ia habeat intētionē fundatā p ꝑdicta vident̃ posse expelli. quod tñ ego non credo illud dictũ esse si sit verum saltē eo casu quo ꝓbatur illos soluisse p. xl. annos. per tex. notabilem in. l. benigne. C. de fund. pat. li. xj. Tenet aperte Spe. in casu nostro cũ non appareat instrumentum in dicto ver. cxlvij. ⁊ maxime in casu nostro precedit dicta cōclusio cũ nō appareat sup ꝑdictis libri antiqui ecclesie. Qui ⁊ si nō sint autētici faciũt tñ fidem nō modicam. iuxta no. in. c. cum causam. de ꝓbatio. ¶ Circa secundũ dico qd illi q nō soluerũt per bienniũ nec purgauerũt moram ceciderũt a iure eorum. per. c. potuit. de loca. ⁊ ꝑdunt quicquid impēderũt nomine meliorationis: vt in aut. q rē huiusmodi. C. de sacrosan. eccle. ⁊ x. q. ij. hoc ius porrectũ. ver. qui rē. dubium est circa illos qui donauerũt inter viuos ⁊ in vltima volũtate. Spe. enĩ voluit in dicto. §. nũc aliqua. ver. xcv. quod nō incidũt in aliquā penam. Et idem vult in ver. cviij. ⁊ seq. Idem Io. an. post Inn. ⁊ glo. in ver. multos alios. in. d. c. potuit. ⁊ Accur. ⁊ Cy. in. l. iij. C. de iure emph. loquunt̃ tamē Accur. ⁊ Cy. in emphiteuta p̄uato. sz Spe. ⁊ alij loquũtur ꝓprie in emphiteuta ecclesie. dicũt enĩ quod. c. potuit loquitur in alienatione fit mediante pretio: quia tunc habetur affectio ad pretium, ⁊ ideo nō differt an illud cōsequatur ab extranea an a domino

ideo voluerunt iura vt requiratur prius dñs si ipse velit emere: sȝ in donatione vel legato cessat ista ratio cũ illa fiant propter affectionē que habetur ad psonā donatarij vel legatarij seu heredis que nõ cadit in personā dñi: sic cessat ratio illius.c.potuit.sed Bar.apertissime tenet oppositũ tam in priuato q̄ in ecclesia.in.l.fi.C.de iure emphy. ⁊ latius in.l.si domus.§.fi.ff.de leg.j.vbi dicit qđ sine licentia dñi nõ põt donari.nec in vltima voluntate relinqui.Primo q2 tex.in.d.l.fi. phibet alienationē.Item q2 non esset sufficiēter dño cautũ: q2 per illam translationē ius suũ efficeretur deterius: qm̃ non haberet aliquā actionē ad pēsionē cõtra successorē sed oporteret agere rei vendicatione: qđ est periculosum: ⁊ in emphiteuta ecclesie dicit expressum esse in.l.ij.C.ne rei do.vel tem.c.potuit.Tandē videt̃ q̄ sine requisitiõe ecclesie nõ dȝ fieri: sed ea requisita sic: tamen ex hoc interueniente suo cõsensu nullũ preiudiciũ potest sibi interuenire.Guil.tñ vt refert Jo. an.simpliciter tenet id qđ tȝ Bar.⁊ facit q̄ ipsemet Joã.an.no.in.c. in presentia.de proba.⁊ in addi.Spe.d.§.nũc aliqua.ver.ciij.vbi dicit

2 quod † emphyteusis ecclesie non transit ad heredes extraneos.p id quod habetur in aut.de non alie.aut permu.§.emphiteusim.p quē multi dixerũt illũ.§.correctũ.quod tenuit Bart.in aut.perpetua.C. de sac.san.ec.plene per dictum Spe.in.d.ver.xv.quia fm Jo.an.lȝ sit correctus quo ad titulum successorũ.nõ tamē quo ad qualitates eorũ quasi velit,quod licet possit concedi in perpetuũ: vt in.§.licentiā. non tamē respectu heredis extranei: vt.d.§.emphiteusim.Et per cõ

3 sequens videret̃ dicēdũ † qđ nõ possit emphiteuta rem donare vel legare seu aliter transferre in extraneũ vnde in hoc si bene cõcipio Jo. an.fuit aliquantulũ sibi cõtrarius: Bar.tamē in.d.aut.perpetua.C. de sac.san.ec.indistincte tenuit illũ.§.emphiteusim esse correctũ: lȝ aliter incidēter senserit in.l.si tibi.ff.de pac.⁊.l.gallus.ff.de li.⁊ post.bal. in aut.si quas ruinas.C.de sac.san.ec.tȝ primo inspiciēdam esse loci consuetudinem: an scilicet res ecclesiastice soleant tantũ cõcedi vsqȝ ad tertiam generationem vel in perpetuũ sed nõ respectu extraneorũ ⁊ tunc illa seruanda est.Si vero nõ appareat de consuetudine tũc inspecto mero iure potest fieri cõcessio simpliciter in ppetuum: ex q̄ ecclesie vtilitas hoc exposcit: vt in.d.autē.si quas ruinas.Ego simpliciter tenui in.c.presentia.de proba.quod ex causa necessitatis vel vtilitatis vel alterius permittit̃ alienatio directi ⁊ vtilis dñij fortius poterit res cõcedi in emphiteusim perpetuā vbi solũ transfert̃ vtile dñiũ. facit.c.ij.de reb.ecc.non alie.li.vj.⁊.c.nulli.eod.ti.in antiquis: cum ibi nota.Et facit quod not.Spec.in.§.nunc aliqua.ver.vij.⁊ quod no. Archi.⁊ Jo.an.in.d.c.ij.in sum.⁊.x.q.ij.perpetua.¶ Quid ergo dicendum in hac materia tam varia ego cõcluderem qđ aut appereat instrumentũ emphiteuticũ ⁊ illi stādum est si ex legitima causa appareat facta cõcessio.xij.q.ij.in summa.cum alijs superius allegatis durante emphiteusi nisi cõsuetudo patrie repugnet valet donatio inter viuos vel in vltima volũtate facta: q̄ q̄ in extraneo etiā domini consensu nõ requisito per regulā generalē: q2 quis potest ius suũ in aliũ transferre si nulla lege phibetur.p hoc.c.nuper.de do.post di.resti.et insti.de re.diui.§.per traditionē.⁊.l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur. Item patet in.c.potuit.per locũ a speciali.Nam si emphyteuta ecclesie prohibetur vendere dño nõ requisito pp̄ter rationem supradictā ergo alios cõtractus alienationis facere nõ phibetur.vt in.c.nõne. de presum.⁊.l.pretor.ff.de iud.saltē titulo lucratiuo ⁊ in cõtractu nõ lucratiuo posset intelligi.l.fi.C.de iure emphy.vbi prohibet vēdere vel in alium transferre.qđ intelligo quādo potest illud idē qđ ab alio consecuturus a dño obtinere.Ideo elegāter Spe.in.d.§.nũc aliqua.

4 ver.xxi.⁊ clarius ibi Jo.an.in addi.voluerũt † quod emphiteuta nõ potest permutare dño nõ requisito: sed debet cuȝ eo si potest illud cõsequi a dño qđ ab extraneo: q2 permutatio est quedā emptio.l.j.in fi. ff.de rerum permu.secus si nõ potest illud a dño cõsequi qđ ab extraneo.Preterea conclusionem meā videt̃ pbare tex.in.l.fin.C.de fun. pa.li.xj.vbi emphiteuta fisci potest donare rē emphyteuticariā saluo iure fisci.⁊ valet donatio.igit̃ idē in ecclesia cũ ecclesia ⁊ fisc9 equiparent̃.l.ij.C.ne res do.vel tem.no.in.c.j.de in inte.restit.q2 p hoc nõ alienatur dñium ecclesie sine solennitate: q2 vt dicit Jo.an.in.d.c.potuit.per hanc donationē nõ alienat̃ directũ dñium quod erat penes ecclesiā: sed vtile quod erat penes emphiteutam.Et qđ hoc fuerit de mēte Bar.probo q2 ipse fuit motus ad tenendũ contrariũ p rationē falsam.Nā ipse dicit aliud in fisco q̄ in priuato vel in ecclesia: q2 res fisci transit ad quēlibet aliũ cũ suo onere: ita quod nõ habent necesse agere contra nouũ possessorē.sed secus in puato fm eum.quia habet agere rei vē.sed hoc est falsum.licet Specu.hoc vltimũ tenuerit in dicto.§.nunc aliqua.versi.cviij.q2 res transit cũ obligatiõe sua ad quēlibet aliũ.vt pbat̃ in aut.de non alie.§.scire.⁊ singulariter notauit illum tex.Bal.in.d.aut.si quas ruinas.ergo dictũ bar.corruit corruēte ratione.l.cũ pater.§.dulcissimis.ff.de le.ij.¶ Itē est ⁊ aliud remedium contra successorē nõ soluētē.cadit enĩ illico a iure suo quicũqȝ sit ille cũ sit res ita cõditionata.ad hoc si de feu.fue.cõtrouer.c.vasallus.facit qđ no.idē Barto.in.l.cũ ratio.ff.de interdi.⁊ re.⁊ expresse tȝ Bal.in.d.aut.si quas ruinas.Sed pp̄ter diuersitatem opinionũ nõ esset malũ dicere q̄ si cõcessio sit alicui ⁊ suis heredibus simpliciter intelligi debeat de filijs ⁊ nõ extraneis.Et sic posset saluari Speculator.q hoc tenuit.in.d.§.nũc aliqua.ver.cxiij.sed in casu nostro est dubium cũ nõ appareat aliquod instrumētũ.⁊ putarē in hoc attēdēdā cõsuetudinē patrie.ar.in.l.qđ si nolit.§.q2 assidua.de edi.edic.⁊ i.l.an in totũ.C.de edi.priua.⁊ in.l.circa locationes.C.locati.facit qđ not. Bar.in.l.nemo est qui nesciat.de duo.reis.vñ si in loco solet fieri cõcessio recipiēti ⁊ heredibus suis etiam extraneis valebit dispositio in aliũ facta: al's secus non obstat p̄dictis.d.l.ij.C.ne rei do.vel tēp.quā alle.Bar.nam illa.l.nõ magis loquit̃ in ecclesia q̄ in pncipe.sed res principis potest donari saluo iure suo.d.l.j.ergo ⁊ res emphiteuticaria ecclesie ad illā.l.ij.potest dici qđ loquitur quando quis alienauit illam rem vt suam: ita quod intendebat trāsferre vtile ⁊ directũ dñium.secus autem quando in emphiteuta solum intendit donare meliorationes suas.Itē si nõ põt in emphiteuta indifferenter alij donare propter rationem Bar.modo non posset vendere domino volēte emere.Nam si dñs nõ vult emere non debet sibi inferri preiudiciũ.vt per hoc possit alteri venditionem facere quod tamē est falsum: vt in d.l.iij.⁊.c.potuit.voluit ius ergo preferre dñiũ in alienatione eo casu duntaxat quo nullum fit preiudicium.⁊ ex illa prelatione emphiteuta consecutus est.Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidā decessit in etate infantili

relictis matre ⁊ auo paterno ⁊ patruis.Querit̃ de modo succedēdi in bonis illius.vigēte hic senis municipali censura in terminis qui sequũtur vȝ rubrica statuti inquantũ succedāt ascēdentes ex linea paterna.¶ Nigrũ sic disponit.Itē si qua persona decesserit ab intestato sine filijs legitimis ⁊ ascendētibus ex linea paterna: necnon supstite fratre vl' sorore sine filio vel filia fratris vel sororis ipsius defuncti ex eodē patre tpe sue mortis nõ admittit̃ mr̃ auus vel auia talis psone defuncte vel ex parte matris ad plus venire quā ad quartā ptem legitime successiõis ab intestato oĩm rerum mobiliũ ⁊ se mouentium ⁊ immobiliũ p̄ter domos ⁊ castella olim talis defuncte persone.Alia vero bona talis defuncte persone habeāt parētes masculi ex pte patris ⁊ aui paterni vsqȝ ad quartũ gradũ primioris ordinis.⁊ si supsint tali psone defuncte frater vel soror sine filijs vel filia fratris vel sororis tunc mater auus vel auia ex pte matris in nullo succedāt ⁊c.

¶ Consilium.lxxv.

1 Mater tanq̄ proximior excludit auum proximum.
2 Casus omissus a statuto vel ab homine relinquitur in dispositione iuris communis.
3 Statutum prohibens subauditum intellectum in statutis videtur prohibere argumentum a contrario sensu.
4 Statutũ excludēs matrem a successione filij intestati in fauorē agnatorum non vendicat sibi locum in infante qui testari non potuit.
5 Statutum in fauorem agnatorum vsqȝ ad quartum gradum excludit matrem a successione totali sibi iure communi debita.
6 Statutum si excludit a successione filiam feminam in fauorē masculi excludit etiam neptem.
7 Ratio ⁊ mens legis sic se habent ad legem: sicut anima ad corpus.
8 Argumentum a contrario sensu colligitur ex lege seu ipsius mente.
9 Communis vsus loquendi prefertur proprie significationi vocis.

Christi eiusqȝ matris p̄sidio

humiliter inuocato.¶ Primo est videndũ de modo succedēdi inspecto iure cõi ac municipali fm p̄mũ modũ.Casus videtur clare decisus per tex.⁊ gl.in aut.defuncto.C.ad tertul.⁊

1 in corpore vñ sumit̃.de succes.ab intest.defe.¶ † Nā mr̃ tanq̄ proximior excludit auũ proximũ sicut pater excluderet auiā maternā: vt expresse no.gl.in.d.aut.defuncto.sed difficultas ⁊ nõ parua versat̃ circa intellectũ legis municipalis in quo p̄sequar duo mēbra p̄ncipaliter.¶ Primo nũquid mater ex capite ipsius statuti excludat̃ ab auo paterno.¶ Secũdo presupposito qđ vincat̃ ab ipo auo nũqd saltē mater debeat cõsequi legitimā sibi debitā iure nature.¶ Circa primum vr̃ dicēdũ matrē preferendā totaliter ipsi auo inspecto solo iure

2 communi.Et arguitur primo sic.† Casus omissus a statuto vel ab homine relinquit̃ in dispositiõe iuris cõis.vt.l.si cũ dotem.in p̄nci.ff. so.ma.⁊ in.c.suspectũ.de rescrip.li.vj.sed statutũ solũ prouidet ad exclusionem matris in totũ vel in certa parte in duobus casibus p̄uta pat.primo casus cũ quis decesserit ab intestato sine filijs legitimis et ascendentibus ex linea paterna ⁊ non superstite fratre vel sorore sine filio ⁊ filia fratris ⁊ sororis ipsius defuncti quo casu nõ patit̃ patrē admitti nisi ad quartā ptē legitime successiõis ab intestato oĩm bonorum: ⁊ in hoc sum9 extra terminos statuti q2 dictus infās nõ decessit sine ascēdētibus sed auo paterno relicto.¶ Secũdus est casus statuti cũ quis decesserit ab intestato superstite sibi fratre vel sorore filio vel filia fratris vel sororis.⁊ in hoc casu prouidet ⁊ in totũ mater excluditur.⁊ in hoc etiā sumus extra statutũ q2 ille decessit nullo p̄dictorum superstite: ergo recurrendum est ad ius cõmune fm quod mater excludit auũ.Nec obstat si dicatur quod a cõtrario sensu presumitur

auus tanq̃ ascendens debere excludere matrē cū argumētū a cōtra-
rio sensu fortissimū sit in iure: vt in.c.cū apostolica.de his que fi.a pre
la.z.xxv.di.qualis.z.l.cū pretor.ff.de iudi.z.l.i.ff.de offi.eius cui mā.
est iurif.q₃ hoc casu non videtur habere locū dictū arg.cū in casu con
trario reperiatur decisio iuris cōmunis: z regula cōis videtur qđ ar-
gumentum a contrario sensu non habeat locū vbi ius cōe est in con-
trarium: vt probatur in.c.a nobis.el.ij.de sen.exc.no.gl.in.c.significa
sti.de elec.vel si surgat absurditas.l.ij.C.de ꝯd.inser.no.doc.in.c.pu-
blicato.de elec.in terminis nr̄is expresse t₃ Bart.post Iaco.but.in.l.
omnes populi.ff.de iusti.z iur.z bald.in.l.apud antiquos.C.de furt.
vbi dicūt nō ꝓcedere argumētū a contrario sensu in statutis vbi repe
ritur ius cōe in contrarium sicut est in casu nostro. ¶ Secundo ad
3 idem facit quod no.Bal.in.d.l.ij.C.de cōdi.inser.vbi dicit † qđ si sta-
tutum ꝓhibeat subauditū intellectū in statutis videtur ꝓhibere ar-
gumentū a ꝯtrario sensu quod dicitur subauditū.Non enī venit ex ver-
bis sed ab interpretatione: vt plene no.Bar.in.d.l.omnes populi.ad
quod ego alego tex.no.in.d.c.cū apostolica.in fi.vbi indirecte datur
intelligi.ex quo colligitur aperte quod id quod venit per cōtrarium
sensum colligitur indirecte.Sed certū est quod per subauditiones nō
debet induci legū correctio: vt no.gl.in.c.cupientes.§.z si per viginti.
de elec.li.vj.in ver.petere.ergo per argumētū a contrario sensu nō d₃
induci legum correctio.Nec obstat si dicatur ex idētate vel maiorita-
te rōnis auum debere excludere matrē saltē in tribus successionibus
legitimis ab intestato z in domibus z castellis: quia si remotiores ex
cludunt matrē vsq₃ ad quartū gradū vt statuto cauet̃: ergo z forti⁹
auus qui est ꝓximior vt probari videtur in.l.iij.C.đ bo.ma. Ad hoc
enī in fauorē matris respondetur quod per idētitatē rationis vel ma
ioritatē nō d₃ induci legis correctio: vt no.bar.in aut.quas actiōes.
C.de sac.san.ec.Idē firmauit ibi Bal.saltē eo casu quo ratio non est
in constitutiōe expssa.z per hoc optime facit.c.constitutionem.iūcta
gl.in ver.progamus.de re.iur.li.vj.z quod no.Ioā.an.in regula.in
penis.de reg.iur.li.vj.in mercu. ¶ Quarto ꝓ matre optime facit qñ
ex alio capite sumus extra terminos statuti.Nā statutum loquitur
de decedēte ab intestato: intestatus aūt dicitur qui decessit sine testō:
habuit tamen facultatem z potentiā testandi: vnde infans nō dicit̃
proprie decedere intestatus: vt.l.j.in prin.ff.de suis z legi.z hoc in ter
4 minis nostris apte firmat Bar.in ti.de succes.feu.c.j.vbi dicit † qđ sta
tutum excludens matrē a successione filij intestati in fauorem agna-
torū nō vēdicat sibi locū in infante qui testari nō potuit: q₃ sumus in
casu odioso z ꝯ equitatē naturalē z mater excluditur a successiōe filij
cōtra.l.nā z si parentibus.ff.de inof.test.debēt verba intelligi ꝓprie
z stricte nec ſm eum curandū de cōi vsu vulgarū.super quo se fūdat
Bar.in.l.j.q₃ ſm eum statuta fiunt a peritis.z sic videntur fuisse vsi
verbis proprie.Secus dicit vbi non tractaretur de odio z exclusione
matris: sed qualiter agnati admitti debeāt ad bōa defuncti intestati.
Nam tunc bene venirent nō valentes testari.z per hoc z supradicta
videtur etiam patrui dicti defuncti excludendi cū sumus extra termi
nos statuti per supradicta: certumq₃ est de iure cōmuni excludere pa
truos cum solū fratres defuncti concurrant ad successionem cum pa-
rentibus dicta aut.defuncto. ¶ Sed quāq̃ predicta videant̃ primo
aspectu multum vigere. Ego tamen contrariam sententiā arbitror
veriorē.s.vt auus paternus excludat matrē z patruos. Et primo hoc
probatur per principiū statuti: a contrario sensu z tacita mēte ipsius
5 statuti. Nam † statutum in fauorē agnatorū vsq₃ ad quartū gradū
excludit matrē a successione totali sibi iure cōi debita.z admittit eam
duntaxat in quartam.z reliquas tres partes ac domos z castella de
fert ipsius agnatis.Nec pure admittit matrem ad illam quartam et
alios agnatos ad illas tres partes.Sed ita dūm̄ si filius decesserit sine
filijs legitimis z ascēdentibus ex linea paterna z nō superstite fratre
vel sorore vel filio vel filia fratris vel sororis ipsius defuncti: ergo istis
vel aliquo eorum superstite mater debet excludi: nō in totū per arg.a
contrario sensu.z per tacitam mentem statuentium: id enim qđ veni
ret ex tacita mente videtur in statuto: vt probatur in.l.his solis.C.đ
reuo.dona.Bal.in.l.non dubium.C.de legi.Et quod hoc sit de men
te statuti probatur ex eo: q₃ vocat agnatos vlteriores vsq₃ ad quar-
tum gradū in tribus partibus z in domibus z castellis exclusa matre:
vñ fortius vr̄ voluisse excludere matrē quādo supersunt ascendentes
de quibus tacite z per ꝯtrarium sensum facit mētionē in ꝓncipio: vocat
enim agnatos vlteriores in defectum ascēdentium z descendētium z
fratrū z filiorū.Si enī eorū contēplatione admisit agnatos vlteriores
z remotiores in gradu ad exclusionē matris fortius egit tacite exclu
dendo matrē in totū ascendentibus superstitib⁹: ad hoc tex.optim⁹
in simili in.l.iij.in ver.nam licet.C.de bo.mat.vbi tex.etiam in materia
correctiua facit talem argumentationem z dispositum in preiudiciū
filiorum habeat locum in nepotibus, ne filij deteriores nepotibus re
periantur: ad hunc effectum adducit notanter Bal.illū text.in.l.pe.
6 alias fi.C.de in ius voc.vbi per illū tex.dicit qđ si statutum excludit
a successiōe filiam feminam in fauorem masculi: videtur etiam tacite
excludere nepotem scilicet filiam filie: quia non debet plus concedi ne-
poti quam filie: nam ratio statuti hoc non patitur.d.l.iij. Et idem in
simili voluit Bar.in.l.ij.ver.sed si forte.ad tertiū.vbi dicit q đ si in fa-
uorem agnatorū excluditur mater a successione filij videtur statutū
excludere auum maternū z alios remotiores ascendentes ꝑ lineā ma
ternam: ita dico in ꝓposito. Nō est verosimile qđ statutū voluerit fa-
cere ascendētes deterioris cōditionis quā transuersales vsq₃ ad quar
tum gradū: ergo debemus dicere qđ in principio vocaut̃ tacite ascen
dentes z descendentes ad omnimodā successionē iuris: z si diceremus
cōtrariū sequeret̃ absurdū qđ cum filij z parentes defuncti nō vocen
tur directe in aliqua parte statuti ad successionē qđ melioris cōditio-
nis essent filij fratris z sororis quā filij z parentes proprij qđ ꝓbatur
ex eo.Nam statutū in ꝓmissa parte expresse z directe vocat istos i vbis.
z si fuerit expresse vocat fratrem z sororem vel filios ex eis: sequeretur
ergo quod isti excluderent ascendentes z descēdentes. Preterea sta-
tutū in ꝓncipio equiparauit ascendentes descendentes fratrem soro-
rem z filios eorū ad istum.s.effectum vt alij cognati transuersales ad
mittantur in tribus partibus cū postea ad exclusionē totalē matris
z aliorū agnatorū fecerit mentionē de fratre sorore z filijs eorum: vr̄
fortius vocasse filios z ascendentes ipsius defuncti: de quibus tacite
in principio fecerat mentionē.Non enī est credēdū statuarios ita supi
nos quod istos transuersales voluerint preferri ascendentibus z de-
scendētibus.quoties enī aliqui in certa parte dispositionis equiparā-
tur dispositū in vno vr̄ dispositū in reliquo etiā in materia penali et
correctiua: vt est tex.iūcta gl.in.c.q̃uis.in fi.de ele.li.vj.no.glo.in aut.
quas actiōes pal.facit.l.fi.C.de indi.vid.z gl.in.c.j.in fi.C.de postu.
prela: ad idē.l.qui filiabus.ff.de le.j.quare autem statutum de illis ex
pressam non fecit mentionem sicut de fratribus z sororibus z eorum
filijs: credo qđ habuit illud pro indubitato.Nā si isti excludunt in to
tum matrem fortius illi q sunt proximiores: q₃ si vinco vincentem te:
ergo vinco te: vt in.c.q₃ cunctis.z quod ibi no.de cōces.preb.li.vj.Et
ex his cōiecturis concluditur qđ mens statuti est euidens ad inclusio
nem aui z exclusionē matris.Nam de quo constat per cōiecturas di-
citur euidens: vt notāter ꝓbat̃ in.l.l₃.ff.de leg.j. Et per cōsequens cō
cludit̃ qđ h₃ locum argumētū a cōtrario sensu in casu nostro z ꝙ ca-
sus omissus per verba expressa non debet relinqui dispositioni cōis.
Sed debet dici tacite cautus z expressus.d.l.his solis.vbi notabili
ter probat̃.Nam mens legis est ipsa lex: ita qđ vbi habet locū mens
z rō legis debet habere locum ipsa lex siue sit penalis siue correctiua.
Nam is cōmittit in legem qui verba legis amplectens contra legis
virtutem venit.l.nō dubiū.C.de legi.z.c.fi.de reg.iur.lib.vj.z ibi per
Dy.regulatur enī ipsa lex ratione z mente legis que idē est qđ ratio
legis: vt no.Dy.in dicta regula fi.z Bal.in.d.l.non dubiū regulat̃
sicut corpus ab ipsa anima.Nam vt notanter dicit Bal.in.l.scire.ff.
de excu.tut.sicut homo cōsistit ex aīa z corpore: ita lex ex vbis z men
7 te seu rōne. † Ratio enim z mens sic se habēt ad legē sicut anima ad
corpus: dicitur enim corpus ex dispositione anime.ita lex ex disposi-
tione rōnis. Et sic in quacunq₃ materia sumus vbi habet locū mens
legis d₃ habere locum ipsa lex: vt aperte voluit Bal.in.d.aut.quas
actiones.z q̃q̃ in materia correctiua requirat̃ ibi vt ratio sit expssa:
tamen alibi hoc notāter limitauit dicēs qđ l₃ lex nō exprimat rōnem
tñ si nō pōt nisi vnica z naturali seu indubitata ratio electi ꝓsumi sta
tuto d₃ fieri extēsio ꝓpter limites rationis.z si ipa ratio esset expressa
secus vbi ratio dubitabilis: quo casu posset procedere opi.Bar.in.d.
aut̃.quas actiones.hoc notabiliter voluit Bal.in.l.maximū vitium.
C.de lib.prete.allegat.l.milites agrum.in pn.ff.de re mili.z.l.noiati.
eo.ti. Et hoc idem in simili.q.determinauit Ia.but.vt ipse refert.Nā
in statuto excludente filiā a successione patris in fauorem filij dixit in
quadam disputatione qđ appellatione filij veniret nepos l₃ materia
esset correctiua: q₃ dicit qđ est eadē rō in nepote ex filio q̃ est in ipo fi-
lio.l.liberorū.in.fi.ff.de vb.sig.nā nō potuit esse alia ratio statuti nisi
vt conseruetur dignitas agnationis z familie.l.j.ff.de ven.inspi.no.
Cy.in.l.publia.C.de adul.Sed in casu nostro mater excludit̃ a trib⁹
partibus a domibus z castellis fauore agnationis: vt patet ex vbis
statuti dū vocat parētes masculos ex linea patris z aui vsq₃ ad q̃r-
tum gradum. Item excluditur in totū fauore fratris z sororis z filio
rum eorūdē qđ nō pōt esse nisi fauore agnationis z quia succedūt in
locum agnatorū vt sunt filij sororum: ergo fortius hoc debet habere
locum in auo paterno q est agnatus z proximior ceteris: z in cui⁹ de-
fectum vocabantur alij transuersales vltra fratres z filios eorū vt pꝫ
ex forma statuti in quo concurrit illa z maior ratio: nec alia rō natu-
ralis statuti pōt allegari ad exclusionē matris. Idē qđ Bald.voluit
originaliter Cy.post Pe.in.l.nō dubium.C.de legi.z in.l.j.C.que sit
lōg.consue.facit optime quod no.gl.in.l.tale pactū.in fi.ff.de pac.vbi
no.qđ l₃ in.l.nō exprimat ratio tñ illa est coniecturāda q̃ potuit mo-
uere iustum z sapientem principē. Et idē voluit no.Bal.in.d.l.scire.
¶ Postremo in terminis nostris nō ita clare voluit Bal.in.l.cōuen
ticulam.C.de epis.z cle.vbi dt hanc.q.fuisse de facto florētie statuto
cauebatur qđ quelibet mulier succedat matri sue ab intestato si nō exi-
stunt filij masculi: querebat̃ vtrū a ꝯtrario sensu statuti existentib⁹ ma-
sculis filia excluderetur. Et concludit ipse qđ filie femine debent ex-
cludi per fratres volētes successionē maternam: q₃ statutum hoc vr̄

velle

velle a ꝯtrario sensu:vt in.l.qui testamēto.§.mulier.ff.de test.ꝛ qđ ibi no.per Dy.in regula factum.de reg.iu.lib.vi.Item ſm eū in pactis sumatur argu.in ꝯtrio sensu:vt no.ꝓbat in.l.inter socerū.§.cum inter. ff.de pac.dota.ergo idē in statuto ꝙ est quedā tacita ꝯuētio:vt no. su per ru.C.de decre.decu.lib.x.hoc insuper videtur velle statutū ponde rata rōne cause finalis qui semper inheret dispositioni:vt no.ff.de cō di.ꝛ demō.l.cū tale.§.falsam.Nec obstat ſm eum.l.cōmodissime. pre alleg.vbi casus omissus relinquit dispositioni iuris cōis:q2 illud ꝓce dit cū casus omissus.nō pōt haberi pro exp̄sso ex aliquā cōiectura:sed vbi pōt haberi pro expresso secus est:vt.e.ti.l.si ita nā volūtas euidēs expresse vel per cōiecturā colligit.d.l.licet.Sed in casu predicto volū tas statuentiū est hmōi:ergo ꝛc.Et refert idem tenere Cy.in consilijs suis adijciēs.Idē Bar.qđ no.pro p̄dicta.q.casus in.d.§.cū inter.qui melius facit ad hoc quā quelibet alia lex.Et hāc opi.Bal.secutꝰ fuit do.Pe.de anch.in solē.cōmēto.c.canonū statuta.de cōstitu. Si ergo Bal.hoc voluit cū legū correctione in q̄ōne p̄dicta vbi nō ꝯcurrebāt multe cōiecture longe fortius hoc dicendū est hic vbi cōcurrūt tot cō iecture ad exclusionē matris per auc.paternū.vbi aūt nō cōcurrūt cō iecture cessabit arg.a contrario sensu:cū legum correctione:ꝛ hoc ca su ꝓcedit opi.Bar.ꝛ Iac.bu.ꝛ alioꝝ.ꝛ ipsius Bal.q solet allegari in hoc argu.ꝯtrarius per notata per eū in.d.l.apud antiquos.C.de fur. ꝛ in.d.l.qui testamēto.§.mulier.ff.de testa.Sed in veritate sibi nō con tradicit sed potius limitat oīa dicta cōtraria:vt ptz ex rūsione quam facit ad.l.cōmodissime.Nec est verum dicere qđ hic fiat interpretatio extēsiua:q2 ex quo cōstet de mēte per tot cōiecturas non đr extensiua habito respectu ad mentē sed potiꝰ intēsiua ꝛ intrinseca seu declarati ua:q2 ꝓprios terminos qui penes mentē sunt nō extēdit:pro hoc.l.si. C.de indi.vidu.vbi text.opti.ꝛ in.l.liberū.§.senatꝰ.ff.de ritu.nup.vbi tex.tū ex idētitate rōnis extenditur dispositio legis in preiudiciū libe re facultatis cōtrahendi matrimonij:ꝛ fit cū derogatione iuris cōis.

8 hoc voluit idē Bar.post Cy.in.d.l.non dubiū.¶ †Itē argumētum a cōtrario sensu colligitur ex lege seu ipsius mēte:vt probat.xv.q.iij. ex eo.ꝛ in.c.qualis.xxv.di.ergo nō est curandū de legū correctione ex mēte per cōiecturas elicita apparet de voluntate legis que habet eū dē vigorē.instit.de iure nat.gē.ꝛ ciui.§.sed qđ principi.Et per hoc ptz respōsum ad omnia contraria supra formata in fauorem matris pre terꝙ ad vltimuz:ad quod rūdeo quod licet proprie ꝛ stricte loquēdo non dicatur intestatus sed intestabilis qui ex defectu sensus non pōt facere testamentum.d.l.j.ff.de suis ꝛ legi.tū ex cōmuni vsu loquendi talis dicit intestatus.ꝛ tunc sensum approbat iurisconsultus.d.l.i.in prin.ꝛ expresse tenet Bar.in.d.l.in terminis nostri.cum statutum ex

9 cludit matrē a successione filij intestati:†nam cōis vsus loquēdi pre fert ꝓprie significationi vocis.l.librorū.§.quod tū cassius.ff.de lega. iij.l.labeo.ff.de supel.leg.l.cum delanionis.§.asinā.ff.de fund. instru. Nec obstat quod dicit Bal.quod cum fiāt a peritis presumēdū est ꝙ fuerunt vsi ꝓprijs verbis:q2 dico qđ statuta hic senis cōiter nō fiūt a peritis sed ab ignorātibus iura.Ideo notanter dicit Bar.in.l. stipu latio ista.§.hoc quoqꝫ.ff.de ver.ob.quod si statutum cōtinet aliquod verbum habēs duas significationes vnam propriam aliam ſm cōez vsum loquēdi debemꝰ capere illam quā habet cōis vsus loquēdi ſm qualitatē statuentiū personarum ex quo ipsi non sunt iurisperiti,ad hoc ille tex.cum glo.sua.¶ Item dico qđ etiam leges condite a peri tis debēt intelligi ſm cōem vsum.q2 lex debet conuenire loco:ita no tauit gl.in.c.nonnulli.de rescriptis.Etiam dicit Innoc.in.c.olim.de verb.signi.quod interpretatione dispositionis siue sit lex siue priuile gium:siue aliquid aliud recurrendū est ad cōmunem vsum loquendi: l.si de interpretatione.ff.de legi.ꝛ quo ad statuta expresse voluit bar. in.l.omnes populi.preallega.¶ Ex his omnibus cōcludo ad primū ꝙ auus maternꝰ excludit matrē ꝛ patronos ipsius defuncti.¶ Nūc condescendo ad secundū:nunquid mater debeat excludi etiā a legiti ma debita iure nature.ꝛ videt qđ non:quia quemadmodū filius nō potest priuari in totū:quia hec portio est sibi debita iure naturali:vt l.cū ratio naturalis.ff.de bonis dam.Ita videtur quod nec parētes possint priuari cū pari modo eis sit debitā filiorum hereditas:vt in.l. nam ꝛ si parentibus.ff.de inoff.testa.Ideo onus alimentorum pari ter incumbit parentibus ꝛ filijs:vt.ff.de lib.agno.l.i.ꝛ.l.si quis a libe ris.¶ Sed his non obstātibus dico qđ licet opiniones sint nunquid filij possint per statutum priuari legitima:tamē cōmunior opinio est quod sic existēte saltem causa legitima:ꝛ causa legitima est fauor ma sculorum ꝛ agnationis:vnde cōmuniter in Tuscia filie femine ꝛ ma ter excluduntur fauore agnatorum.hoc expresse tenet Bal.in.l. cum l.leoniana.C.de epis.ꝛ cleri.ꝛ Bart.in.l.titio.§.titio genero.ff.de con di.ꝛ dem.ꝛ Cy.in.l.sancimus.C.de nup.ꝛ Dy.in regula indultū.de reg.iu.lib.vi.ſm Io.an.in.c.raynutius.de testa.nam nō est veruz qđ hec portio sit de iure naturali:cū illo iure oīno esset cōmunis.viij.dist. in prin.ꝛ.xij.q.j.dilectissimi.sed alimentorū prestatio est bene de iure naturali.i.dist.ius naturale:sed hec portio quarta tertia cū dimidia. de q̄ in auc.nouissima.C.de inof.testamē.ꝛ in corpore vñ sumitur. de trien.ꝛ semis.§.i.est de iure positiuo:ideo pōt per ius positiuū dimi nui ꝛ mutari ꝛ in totū tolli:q2 nihil tā naturale ꝛc.l.nihil.ff.de reg.iu.

ꝛ in.c.i.e.ti.ꝛ insti.de legi.agna.tu.in fi.sed ipsum ius alimentādi da ta necessitate tolli nō pōt cū sit de iure naturali.ꝛ hoc casu intelligat opinio cōtraria ꝛ sic saluari pōt dictū do.de Ro.deci.xviij.ꝛ eorū qui tenuerūt ꝙ in totū diminui non pōt:sed in casu nostro nō cadit talis necessitas in mr̄e:quare cōcludo valere statutū matris in totū exclu siuū in fauorē agnatorū:ꝙ etiā videt velle Bar.in.l.i.ff.de suis ꝛ leg. hoc supposito dico ꝙ in casu nostro mater excluditur in totū:q2 hoc voluit statutū si bū pondereт.Nam si filius decesserit sine ascendenti bus ꝛ descendētibꝰ ꝛc.admittit solū matrē in quartā partē.ꝛ sic dimi nuit sibi legitimā cū illa de iure cōi est tertia nō extātibꝰ alijs proximio ribus sicut hic nō extabāt:vt no.gl.in auc.de trien.ꝛ semis.§.i.ꝛ Bar. in.d.auc.nouissima.Extātibus vero ascendētibus ꝛ descendentibus per lineam masculinā seu fratre ꝛ sorore dicit statutū:vt mater in nul lo succedat.ꝛ sic voluit priuare legitimā in totuz:alias nihil adderet ad casum precedentē:ꝛ qui totū dicit nihil excludit.de maio. ꝛ obed. solite.arg.xix.dist.si romanorū.cum si.¶ Cōcludo ergo omnibꝰ pre dictis quod dictus auus paternꝰ attenta mente dicti statuti excludit matrē in totū.Et ad predicta facit theorica Barto.in.l.ij.§.sed forte. ff.ad tert.vbi dicit quod vbi mater vel filia excludit fauore aliorū vi dentur illi tacite vocati:quia eis illud lucrum venit applicandū:facit etiam ad predictam conclusionē notabile dictum Bar.in auc.itaqꝫ. C.cōmunia de succes.vbi per illum tex.ꝛ in.l.ij.C.de bo.que libe.dicit ꝙ vbi parētes vocātur ad successionē:parentes ex parte patris prefe rūtur in bonis quesitis ex latere patris:parētes vero ex parte matris preferunt in bonis quesitis ex linea materna:qđ est notabile ꝛ singu lare dictū.ꝛ quāꝙ posset dici illud dictū Bar.restringendum fore qñ concurrunt parentes in pari gradu:vt videntur velle iura preallega ta:quod hic non contingit cum mater sit proximior:dico tamen attē ta rōne ꝛ equitate illius dicti videt idem dicendū in casu nostro attē ta mente statuti:nam bona de quibus queritur fuerunt quesita ex la tere patris.Et hec sufficiunt. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.lxxvi.

1. ☞ Qualitas contractus presumitur ex qualitate pretij.
2. Pactum de non retrouendendo non liberum quando fit est presum ptio ꝙ fiat causa lucrandi fructus illius medij temporis.
3. Statutum loquens in materia iuris debet intelligi ſm ius cōmune.
4. Malefidei dicitur esse qui habet conscientiam rei aliene.
5. Heres tenetur satisfacere anime defuncti.

IN p̄senti cōsultatione chri sti eiusqꝫ matris p̄sidio humiliter inuocato.Tria succincte vidēda sunt.Primo an vēditio que primo apparet facta de tota domo sit presumenda simulata ꝛ in fraudē vsurarū confecta Quo presupposito erit consequenter videndum que debēt esse in hoc facto partes iudicis in sentētiando.¶ Scđo presupposito qđ prima vēditio nō possit probari simulata loco pignoris vtrū teneant here des emptoris soluere pensionem de medietate domus quā postea re trouēdidit ipsi vēditori receptis ab eo nomine p̄tij florenis quinqua ginta pacto inter eos opposito nō obstāte.¶ Tertio an heredes cre ditorum seu venditorum possint se aduersus agētē p̄scriptione tueri vigore statuti senensis dictantis qđ quicūqꝫ aliquam rem immobilē possederit spatio decem annorum cum titulo illam prescribat.Redeo ad primum in quo non insistā argumentando ad partes more solito ne videar hanc rem dubiā preter propositum estimasse:nam ꝛ iudicio meo ꝛ vt verius dicā in omni iure nostro scribendū casus de hac que stione rotundus qui nullo modo cauillari potest.videtur in.c.ad no stram.de emp.ꝛ vē.vbi enim ꝯtractus initus sub forma emptionis ꝛ vēditionis iudicatur pignoratitius ex duabus coniecturis dūtaxat. primo q2 fuit vēditori factum pactū de retrouendēdo:non tū quādo cunqꝫ sed a septēnio vsqꝫ ad nouēniū id est intra septēnium ꝛ nouen nium:ita ꝙ volebat libere lucrari fructus septē annorum.¶ Secūdo q2 interuenerat modicitas pretij habito respectu ad verū valorez rei. Nam ex qualitate pretij presumitur qualitas contractus.l.per diuer

1 sas.†C.man.in.c.ꝛ si questiones.de simo.not.gl.in.l.j.ff.de superficie. ꝛ Bar.in.l.cotē ferro.§.qui maximos.ff.de pu.¶ Item quando fit pactum de retrouendendo non liberū:vt q2 non vult recipiens teneri

2 vsqꝫ ad certū tempꝰ est presumptio† qđ hoc faciat causa lucrādi fru ctus illius medij tēporis loco vsure:ꝛ fortificatur hec presumptio ex modicitate pretij.Nā sepe presumptio nec mens que nō sufficit ex se ad sententiam transit in violentiā ex aliā presumptione interuenien te:ita quod sufficit ad sententiā:vt est glo.no.in.c.insinuatū.de simo. ꝛ videtur text.in.c.cū cōtumacia.iuncta gl.de here.lib.vj.sed in q̄ōne nostra non solū interuenerunt predicta duo:sed etiā multa alia admi nicula sunt,itaqꝫ longe fortius debet in casu nostro cōtractus iudica ri vsurariꝰ:hic enī vt incipiam ab illis duobus.¶ Primo fuit habi tum pactum de retrouendendo nō pure sed post festū sancti Angeli tum proxime futurū ab vno anno futuro ad tres annos tūc futuros: ita qđ volebat posse libere lucrari vsumfructū illiꝰ domus per annū ꝛ septē menses occasione illoꝝ cētum florenorū.¶ Secundo interue nit modicitas pretij qđ apparet euidēter.q2 ipsemet Antonius ante

pretiū ꝯtractum soluebat noīe pēsionis pro dicta domo q̄n̄qꝫ decē: q̄n̄qꝫ octo flore. vñ nō est verosimile qd domus sit in ciuitate Senarū redi tus .x. vel octo flore. vel nō valeat vltra cētū florenos cū cōiter in ciui tate res reditus quatuor vel quinqꝫ florenoꝝ soleat vēdi pro cētum, facit quod no. per Bar. in. l. pretia rerū. ff. ad. l. fal. ꝛ in. l. ij. C. de rescin. ven. ¶ Preterea colligit̄ modicitas pretij. ex scriptura illius creditoris. Nā ꝑmisit ꝙ in casu quo vēditor seu debitor nō redimeret domū intra trienniū ꝙ daret sibi .xxv. florenos vltra pretiū centū florenoꝝ primo taxatū. Et sic nō est verosimile ꝙ a principio interuenit verū ꝑ tiuꝫ rei. ¶ Itē ꝛ tertio ex hac promissione .xxv. flore. euidēter p̄sumit̄ hūc ꝯtractū a principio nō fuisse vere emptionis ꝛ vēditionis: sed potius pignoratitius: qꝛ vr̄ cōtra naturā ꝯtractus vēditionis vt post fcm̄ illa voluntate retroemere debeat dari maius pretium: vñ non videt̄ a principio qd fuerit perfecta vēditio in. l. necessario. ff. de peri. ꝛ commo. rei ven. ꝛ ex talibus pactis cōtra naturā ꝯtractus cōuenientibꝰ magis presumit̄ ꝯtractus pignoratitiꝰ: vt in. c. illo vos. ꝛ qd ibi not. de pig. facit qd no. Bar. in. d. §. qui maximos. ¶ Quarta cōiectura ex eo qꝛ voluit in pactis qd sibi fieret retrouēditio ꝛ qd deberet debitor soluere oēm gabellā ꝛ reliquos sumptꝰ fiēdos circa notarios ꝑ parte ꝯtingente vtrūqꝫ ꝯhentē ita qd ille fictus vēditor nolebat sentire aliqueꝫ sumptū sed simpliciter ꝛ absolute lucrari vsumfructū dicte domꝰ saltē pro tēpore illoꝝ mensiū. ¶ Quinta cōiectura colligitur de sequēti cōtractu in eo qd voluit ꝙ facta vēditione medietatis illius domus pro indiuiso nō teneret̄ ad pensionē aliquā vltra duos annos ꝑpter dilationē in retro emēdo aliā medietatē domꝰ. Et sic aperte facit contractuꝫ vsurariū. vnde ex hoc pōt facilius presumi de qualitate pretij vt in. l. qui semissem. ff. de vsur. ꝛ in cap. illo vos. in fi. de pigno. ꝛ in. c. ex studijs. ꝛ in. c. mādata. de p̄sump. ¶ Quod autē secūdus cōtractꝰ cōtinebat in se vsurariā prauitatē: patebit ex infra dicēdis in secūdo dubio principali. Et ex predictis oībus cōcludit̄ ad primū dubiū vt clare dicamꝰ illum ꝯtractum factū sub forma emptionis ꝛ vēditiōis fore simulatū: ꝛ cōfectū in fraudem vsurarū ꝛ esse in veritate pignoratitium cū cōcurrūt adminicula vltra necessario requisita in. d. c. ad nostram. Et nimirū qd etiam in casu magis dubitabili cōiter concluditur contractū fore presumendū vsurarium. s. cum simpliciter sit pactū de retrouēdendo ꝛ interuenerit exiguū pretium hoc clare voluit glo. ordi. in. c. cōquestꝰ. de vsu. ꝛ Archi. in. c. pleriqꝫ. xiiij. q. iiij. ꝛ do. Anto. in cap. illo vos. de pig. ꝛ ita per plurimas rationes alias cōsului ꝛ legendo tenui. Nec predictis obstant not. per Iac. de are. vt refert Cy. in. l. iij. C. plus valere qd agi. vbi dixit qd tria simul iūcta non probāt contractum vsurarium. s. pactū de retrouēdendo modicitatem pretij: ꝛ qd emptor consueuit vsuras exercere. Nā dictum suum est falsum ꝛ iure non probatur ꝛ nititur r̄ndere ad. c. ad nostram. prealleg. ꝛ minime r̄ndet: imo errauit in intellectu illius ꝛ responsione sua vt expresse attestatur. Io. an. in. d. c. illo vos. Ex his concludit̄ quales debeāt esse partes iudicis in sententiādo. Nā dico qd debet pronūtiare quod pēsiones domus quas ille creditor percepit vel percipere potuit computentur in sortem debitam ꝛ residuū debeatur vna cū domo tradi ꝛ assignari debitori vt ꝑbat̄ in. c. i. ꝛ. ij. de vsur. ꝛ in. l. cū ꝯtra. C. de pig. act. Non obstant cōuentiones secūdo loco facte: quia oīa fuerunt in fraudē vsurarū ꝛ accessoriū sequit̄ principale regula accessorium. lib. vj. ¶ Uenio ad scdm̄ vꝫ presupposito sine veritatis preiudicio ꝙ ꝑ predicta non probet̄ dictus cōtractus vsurarius. ¶ Nūquid saltē vigore secūde conuentionis teneat̄ soluere pēsiones pro dimidia parte domus a tp̄e quo fuerūt soluti dicti quinquaginta floreni: ꝙꝙ non sit necessariū hūc articulū examinare ꝛ ex superiꝰ dictis appareat dictū ꝯtractum fuisse feneratitiū attamen vt mos gerat̄ consulēti breuissime dico heredē teneri ad solutionē illarum pensionū. Certū est enim qd ex scda conuentione fuit facta vēditio medietatis domus pro indiuiso ꝛ translatū ꝛ dñium ꝛ possessio in illū primū vēditorē per secundum emptorem. qd aperte colligitur ex eo qꝛ soluta medietate totius pretij ille ꝑmisit sibi soluere tres florenos noīe pēsionis pro dicta medietate vsqꝫ ad certū tp̄s tūc proxime futurū ꝛ promisit eidem facere instrumentum vēditionis per qd satis fuit in illum translatū dñium ꝛ possessio medietatis pro indiuiso vt probat̄ in. l. quedā mulier. ff. de rei vēd. facit. l. qd meo. ff. de acquir. pos. Nec obstat si dicatur quod licet promiserit facere instrumentū venditionis non tñ apparet factū. Quia dico ꝙ nō promisit vēdere sed facere instrumētum vēditionis ad probationē fiēdam vñ dico qd nō vēdidit de presenti qd patet ex eo quia tūnc promisit soluere pēsionem: facit simil. l. sicut datā. C. de li. cau. ꝛ. c. ecclesia sancte marie. vt lit. pen. nisi ẽm enim non est de substantia contractus: sed fit ad probationē contractus. l. consensu. ff. de act. ꝛ obli. ꝛ. l. pactū. C. de pa. ¶ Ex premissis clare patet illū obligatum ad solutionem pensionis constitute pro medietate domus. Nec obstat si dicat̄ conuentionꝰ inter eos fuisse habitā post duos annos: tūc proxime futuros non obligaret̄ ad solutionē alicuius pēsionis si nō restitueret̄ sibi residuum pecuniarū debitarum quia dico tale pactum vt puta cōtinens vsurariā prauitatem nō valere. vt in. c. debitores. de iureiu. nam voluit illas pensiones retinere: quia differebat̄ solutio debiti contra. c. cōsuluit. de vsur. ꝛ no. in. c. dilecti. de arbi. ¶ Et aduertēdū subtiliter: quia ex his verbis habitis in hac secunda conuētione clare liquet primum ꝛ scdm̄ contractū fuisse vsurarios. Nam dicit se vēdidisse sibi medietatē domꝰ ꝑ indiuiso. ꝛ postea dicit ꝙ nisi restituat sibi residuū pecunie quā debet habere qd nō teneat̄ soluere. ¶ Unde non dicit qd volebat sibi retrouendere aliam medietatē: sꝫ qd debebat habere pecuniā: ꝛ sic in veritate nulla interuenit vera vēditio sed totus cōtractus fuit pignoratitius ꝛ confectus in forma vēditionis in fraudem vsurarum. ¶ Postremo cōdescendo ad tertium ꝛ vltimum in quo dico ꝙ nulla pōt hic allegari prescriptio † quia statutū loquēs in materia iuris debet intelligi ſm ius cōe scilicet vbi interuenit bona fides: vt in. c. cū dilectus. de cle. non resi. facit. l. ij. C. de noxa. ꝛ in. c. cum dilectus. de cōsue. ꝛ si aliter intelligeret̄ non valeret statutum: quia induceret peccatum: vt in. c. fi. de rescr. not. Bart. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iure. ꝛ in. l. fi. C. si cōtra ius vel vtili. publi. vt in casu nostro creditor fuit in mala fide de qua in fraudē vsurarū cōtraxit. xxix. q. ij. si virgo. Is enim dicitur in mala fide qui habet cōscientiā rei aliene vt ibi: † ꝛ sic ex parte creditoris ficte ementis vel illicite paciscentis nō potest allegari aliqua prescriptio. Itē dico in personā sui heredis duplici cōsideratione. primo quiā mala fides defuncti nocet heredi vniuersali: vt. l. cum heres. ff. de diuer. ꝛ temp. prescri. ¶ Secundo ꝛ melius quod heres tenetur satisfacere anime defuncti vt in. c. a nobis. in fin. de sent. excommu. ꝛ in. c. in literis. de rapto. ꝛ. c. fi. de sepul. ꝛ ex his patet prescriptionem non prodesse heredi. Et hec sufficiant.

Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidam Frāciscus dicitur consignasse quibusdā lanificibus florenos auri centū pacto ꝛ ꝯuentione firmatis inter dictas partes videlicet qd deberent dicti lanifices habere tenere: ꝛ traficare dictos centum florenos in eorum trafico ꝛ artelarie: ꝛ ita quod starēt dicti floreni in dicto trafico ad damnū ꝛ ad lucrum hoc expresso quod dictus Frāciscus nō teneatur subire damnum in dicto capitali vltra decem florenos in anno. Nec etiā admitteretur ad lucrum vltra decem florenos: ita qd voluit dictus Franciscus nō sentire damnum: nec lucrum vltra decem in anno. Queritur nunquid pactum sit licitum ꝛc.

¶ Consilium. lxxvij.

1 Socij possunt inter seipsos conuenire vt alter habeat duas partes lucri.

2 Societas ad hoc vt sit licita oportet qd dāna ꝛ lucra sint cōmunia.

Christi eiusqꝫ matris p̄sidio humiliter inuocato. Uidetur primo qd sic: licet eñ vno ponente pecuniam ꝛ altero operam alio nō expresso damna ꝛ lucra debeant esse cōia: iuxta not. gl. quam sequitur Barto. ꝛ cōiter doc. in. l. i. C. pro socio. ꝛ videt̄ probari in. l. si nō fuerint. ff. eo. possunt ex conuentione hanc legis dispositionem tollere ꝛ cōuenire vt maiorem partem lucri sentiat vnus socius quam alter. vt. d. l. si nō fuerint. §. i. cum. l. sequen. ꝛ est bonus tex. in. §. de illa institutione. eod. ti. † vbi dicitur socios posse inter eos ꝯuenire vt alter habeat duas partes lucri. Et nimirū nam cōtractus ex cōuentione legem capiūt vt in regula cōtractus. de reg. iur. lib. vj. Et pactum contra accidentalia seu naturalia contractuū bene valet: vt. ff. de postul. l. i. si conuenerit. ꝛ in. l. pacta conuenta. ff. de contrahen. emp. ꝛ. l. pacisci. ꝛ. l. iurisgen. §. si paciscar. de pac. ꝛ. c. vno. de commo. cū multis simi. Ita debuit teneri cōuētio inter dictos habita maxime ratione cū videatur satis honesta cum quilibet posset se habere pariter ad lucrum: ꝛ ad damnum. Nam sicut lanifices possent perdere nonaginta ꝑ dicto capitali ita potuissent lucrari nonaginta si fuissent lucrari cētum in anno: vnde saltē in rōne dubij contractus debet sustineri. argu. in. c. in ciuitate. ꝛ. c. nauigāti. de vsu. ¶ Scdo principaliter de hoc videt̄ quasi casus insti. pro socio. §. adeo. vbi dicitur posse conueniri vt alter sentiat lucrū sed non damnum. Et sic videtur ꝙ periculū capitalis potest ex pacto ad alterum dūtaxat pertinere: qꝛ videtur velle Host. in sum. de vsu. §. an aliquod. ver. quid sit periculum. ꝛ Io. an. in. c. ꝑ tuas. de do. post diuort. resti. vbi dicit ꝙ dos exacta a marito vergēte ad inopiam deponitur apud mercatorē q cauebit vt capitali saluo r̄ndeat mulieri de parte honesti lucri. ¶ Si ergo pacisci potest vt periculum totius capitalis spectet ad recipiētē fortiꝰ valet pactū in casu nostro in quo iste Franciscus valebat vsqꝫ ad decē quolibet anno sentire de dāno ꝛ pari nō sperabat in lucro. ¶ Tertio ad idem facit: certum est qd inter predictos fuit cōtracta societas vt nō mutuū cum dictus Franciscꝰ vellet stare ꝛ ad lucrū ꝛ ad damnū saltē vsqꝫ ad decem: ergo cessat vsura: cū illa non versetur nisi in cōtractu mutui. vt in. c. cōsuluit. de vsu. ꝛ. c. ejiciens. lxxxviij. dist. Et plene ꝑ Io. an. in reg. peccatū. de reg. iu. lib. vi. in mercu. Sed predictis non obstātibus arbitror dictū ꝯtractum nullo modo fuisse licitū. Primo ꝑbato per autoritates vt faciliꝰ adhibeatur fides. Scdo per iura ꝛ rōnes: hoc eñ videtur primo tenere gl. or. in decretis. xiiij. q. iij. pleriqꝫ vbi querit. Nunqd licite possit qs dare pecuniam suā mercatori vt inde emat merces: ꝛ det sibi partē lucri. Et dt

ꝙ non

ꝙ nō si periculū spectet ad recipiētem:q2 videtur quidam ɔ̄ctus mu-
tui.Sed si societatē ɔ̄hant qd periculū spectet ad vtrunqȝ dicit licitū
esse qd vnus soci⁹ det pecuniā ⁊ alter suppleat cum labore qd deest in
pecunia.d.l.si nō fuerint cū ɔ̄sensu.§.alle.Idē voluit Hos.in summa
de vsu.⁊ in.c.nauigāti.eo.tit.dicens † qd ad hoc vt sit licita societas ⁊
cesset omne peccatū oportet qd dāna ⁊ lucra sint cōia.hāc eandē opi.
tandē voluit Hosti.in.d.§.an aliqd.ver.est tamē veritas.in hanc opi.
cōcurrūt Azo ⁊ gl.or.Accur.in.d.l.si nō fuerint.vbi dicūt ꝙ si vnus
socius nō cōfert magis in societate ꝙ̄ alter non valet pactū inducens
inter eos disparitatē:qd est valde notādum.Item videtur velle Io.
cal.in.d.c.nauigāti.Sed in casu nostro erat disparitas inter istos sine
aliqua iusta rōne:ergo nō fuit inter illos ɔ̄cta societas:qd vltra p̄di-
ctas copiosas ⁊ solēnes autoritates probaṫ hoc modo.Societas ius
quoddam fraternitatis in se habet vt notāter dicit tex.in.l.verum.in
p̄n.ff.pro socio.ergo pactū inducēs istā disparitatē inter istos sine cā
rationabili est cōtra substāti ī ɔ̄ctus:cū rumpat ipsum ius fraternita
tis est vt oīa sint cōia:hanc rationē allegauit Hosti.vt.s.⁊ per eaȝ re-
cessit a priori opiniōe dicēs inter socios nō valere vt alter sustineat pe
riculum sortis tantum.Nec obstat qd in aliis cōtractibus valeat pa-
ctum vt quis sustineat periculū vbi alias nō obligatur a iure vt in de
posito cōmodato ⁊ similibus:q2 fm eū in aliis pactū est cōtra accidē-
talia cōtractus.Sed in casu nostro est cōtra substātialia propter ius
fraternitatis qd est inter socios.d.l.verū.¶ Scdo hoc probo per.d.l.
si nō fuerint,⁊.d.§.de illo cum sequen.vbi expresse dicitur qd inter so-
cios damna ⁊ lucra esse debēt equalia:⁊ pōt ex pacto induci inequali
tas qñ alter posuit plus industrie vel pecunie ⁊ sic ex cā aliter autē vi
detur pactū infringi tanꝙ̄ cōtra substātiam societatis:at in casu no-
stro nulla subest legitima causa quare dict⁹ Frāciscus non deberet su
stinere equaliter periculū in sorte sicut dicti lanifices:sȝ volebat stare
securus vt nō perderet vltra decem qd repugnat iuri societatis ⁊ fra-
ternitatis.Nec obstat si dicatur quod quedam de lucro nolebat parti
cipare vltra decem:q2 per hoc nō cessat disparitas:imo magis crescit.
Itē ⁊ melius nō est verosimile qd in anno potuissent isti lanifices lu-
crari vltra viginti vel parū plus:⁊ sic habuisset dictus Franciscus ve
rosimiliter partē suam integrā ⁊ lucrum:sed bene est facilius contin-
gēs vt totū capitale vel alio modo p̄daṫ:⁊ dicti lanifices habuissent
duplicatū damnū:nam perdidissent operas suas ⁊ sustinuissent totū
periculū satis vltra decem:dictus autem Franciscus solus pati pote-
rat vnicū ⁊ modicum damnū.Et sic nemo inficiari rationabiliter po
test quin magna inter eos sine causa rōnabili foret disparitas.Nā de
iure dictus Franciscus deberet solus sentire damnū in capitali etiam
in toto:lanifices vero solum in operis:vt est gl.singularis quā sequū-
tur Pe.⁊ Cy.in.d.l.i.C.pro socio.que dicit quod dicta pecunia quaȝ
alter cōtulit soluitur societas:nec tenetur is qui prestabat operam:et
per hanc notabilem consideratione clare patet turpitudo ⁊ dispari-
tas predicti cōtractus.nam lanifices poterāt perdere operas ⁊ susti-
nere periculū capitale decem florenis exceptis.Itē ⁊ tertio iura nulli
bi admittunt disparitatē sine causa rationabili cōcurrēte in toto dā-
no capitali:vt in.d.§.si nō fuerint.in.d.§.de illo.Nec ob.§.adeo.insti-
tuta pro socio:q2 multipliciter ad illū respōdetur per Host.⁊ Io.cal.
in locis p̄calle.¶ Sed ego solitus sum rūdere clarius ⁊ credo vera-
cius:dico enī qd ille tex.debet intelligi in pacto iuri cōi conformi:sci-
licet quando fuit conuentum vt is qui operas ponit non sentiat dā-
num capitalis sed lucrū sic.Et hoc ideo:quia satis ipse sentit damnū
in operis.Nā opera sua valet tantum quantū alterius pecunia vt ibi
merito satis est vt ipse perdat operas ⁊ alter sol⁹ sentiat dānū in capi
tali:⁊ ita videtur velle text.si finis illius.§.referatur ad precedentia.
qd fiendum est argumētuȝ in.l.si ita stipulatus.§.chrysogonus.ff.de
ver.ob.Non autem admitterē vt valeret pactum vt dans pecuniam
nō sentiret damnum:sed lucrum.Nam hec societas esset quasi leoni-
na ⁊ quasi cōtra ius fraternitatis contra.d.l.si nō fuerint.⁊.d.l.verū.
quia iste haberet damnum operarum pecunie ⁊ alter nullum damnū
sentiret.Item esset in effectu cōtractus mutui q2 sentiret lucra ⁊ non
damnum,dicit glo.in.d.c.plerunqȝ.Et per hoc potest responderi ad
tertium contrariū supra formatum.Nam licet videatur cōtracta so-
cietas:tamē ex quo pericula non erant communia:imo tāta dispari-
tas:videṫ potius quidam presumptus ⁊ fictus seu simulatus contra
ctus mutui:⁊ sic contineret vsurariam prauitatem.ar.in.d.c.in ciuita
te.⁊.c.nauiganti.Itē presupposito quod non esset vsurarius contra-
ctus.saltem nō licita societas per predicta ergo non potest peti ratio
societatis nec lucrum cum de facto petitur quia ex pecunia nō proue
nit lucrum cessante societate.dicto.c.eiiciens.¶ Ad autoritatē Ioā.
and.in.c.per tuas.dico quod de iure nō probatur vt etiam dicit Io.
cald.in.d.c.nauiganti.¶ Quidam tamen volentes illud dictū salua
re dixerunt quod procedit fauore dotis quod tū mihi non placet:q2
fauore dotis non debet committi pactum:vt in.c.super eo.de vsuris.
Ex his remanent soluta omnia contraria superius formata.Et po-
test inferri ad solutionem alterius dubii de qua queritur an prescri-
ptio statutaria habeat locū in casu:videtur enim qd sic:quia illa pe-
cunia remansit pure in debito ⁊ non in societate:ergo idem dicēdum
de eo quod in alio debito ex identitate rationis de confirmatio.vtili.
cum dilectā.⁊.c.trāslatio.de consti.⁊.l.illud.ff.ad legem aquil.Et hec
sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.lxxviii.

1 ☞ Accusatio vel inquisitio si facta fuerit de insultu facto cū armis
vel de percussione cuȝ sanguinis effusione.⁊ postea probatur simplex
insultus sine armis vel percussio sine sanguinis effusione debet fieri
absolutio.

2 Temeritas sola sufficit ad hoc vt quis condemnetur in expensis.

VIso toto processu habito in
accusatione cōtra Vēturellū manuellis sabbatini hebreū
habitatorē terremōtis spoletani instituta per quendā Ni
colaū olim Bartholomei de cortona habitatorē dicte terre: tria bre-
uissime examinanda incumbūt ad luculentā facti decisionē.Primo
an dictus venturellus seu ipsius pater eius noīe comparens sit absol
uendus vel cōdēnandus.Scdo presupposito ꝙ sit absoluēdus an di
ctus Nicolaus sit de calūnia ad penā talionis ɔ̄demnandus.Tertio
presupposito qd debeat calūnie penā euitare an saltē debeat condem
nari in expēsis factis ī dicta accusatiōe.¶ Quo ad primū omissa ad
vtranqȝ partē argumētatione breuitatis cā:cum sit istud cōsiliū deci-
siuum dico dictum Venturellū seu manuelē eius genitorē noīe dicti
Venturelli filii sui cōparentē debere a dicta accusatione absolui:mo-
ueor qm̄ si suprascripte reformationes cui⁹ dispōne dictus venturel-
lus impetiṫ verba ponderenṫ duas partes principales continet.Pri
ma est quod oēs ⁊ singuli retaglatores pāni lane lini ⁊c.oīno teneāṫ
⁊ debeāt venire stare ⁊ exercere eorum artes in loco mercātie dicte ⁊c.
Scda pars est qd alibi pothecaliter nō possunt retaglari panni lane
lini ⁊c.ad penā ⁊ sub pena florenorū centū cuilibet contra facienti ⁊c.
¶ Si aūt diligenter pōderenṫ dicta testiū inductorum contra dictū
Venturellū in nullā partē dicte reformationis ꝓbaṫ incidisse in pri-
mam luce clarius cōstat nō incidisse q2 per neminem testiū probatur
dictum Venturellū esse retaglatorē ⁊ artā retraglarie exercuisse extra
locū mercātie.sicut reformatio exigit:quinimo potius testes scdo loco
induci probāt oppositū in eo qd vnanimiter dicunt dictū Venturel-
lū seu pothecā retaglarie donec fuit facta dicta reformatio prohibēs
modo p̄dicto ⁊ sic limitando se ad tp̄s videtur tacite insinuare.⁊ atte-
stari qd post dictā reformationē nō exercuit dictā artem.arg.in.l.cuȝ
pretor.ff.de iudi.⁊ in.l.ex co.ff.de testi.⁊ in.c.nonne.de p̄sump.⁊.xxv.
dist.qualis.Et satis est ad penā euitādā ꝙ non probetur ɔ̄trium quia
facta maxime debita non presumiṫ.l.vna.C.de manda.prin.⁊.c.cū
in iure.de offi.dele.cū quilibet presumatur bon⁹ nisi probeṫ oppositū:
i.c.fi.de presump.⁊ in.c.vno.de rescr.¶ Retaglaria enī pōt dici quā
vulg⁹ sic appellat:cū nō habeamus hoc iure diffinitiuū adhoc bonū
tex.in.l.sciendū.§.illud sciēdū.ff.de edil.edi.⁊ qd no.Bart.in p̄emio
ff.minime aūt probatum fuit qd iste post legē fuerit retaglari⁹ vl qd
artem retaglarie extra locū mercantie exercuerit cum nō probetur sic
habitus ī dicta terra:vel qd dictam artem exerceret saltē admittēdo
omnes sine delicto volētes ab eo pannum emere per viam retaglarie:
qd videtur necessarium ad hoc vt quis dicatur aliquā artē exercere.
ad quod legitur ⁊ notatur in.l.palā.ff.de rit.nup.Et ꝙ not.Cy.in.l.
i.C.de epis.audi.facit etiā qd no.Bar.in.l.semper.ff.de iure immu.⁊
in dicto.p̄e.ff.vbi dicit illū proprie appellari mercatorē qui maiorem
partem fortunarum suarum habet in mercimoniis:cui est in hoc stā-
dum sicut cōi appellationi vulgarium.argu.in.d.§.item sciēdū.⁊ in.l.
cū de lanionis.§.asinam.ff.de fun.instru.⁊ instr.leg.l.labeo.de supel.
lega.¶ Contra vero dictū Venturellū nihil ex predictis est ꝓbatuȝ.
Ex quo clare concludiṫ quod ex capite prime partis dicte reformatio-
nis venit absoluēdus.¶ Itē videtur mihi dicēdū respectu secunde
partis:illa enim si bene ponderetur requirit vnū cum certa qualitate
scilȝ qd extra locū mercantie nō possint pothecaliter panni retaglari
⁊c.Unde cōsiderandū est illud aduerbium pothecaliter qd determi-
nat ⁊ qualificat verbū retaglare:iuxta not.per Bart.in.l.ex facto.ff.
de vulg.⁊ pup.quare non sufficit probare qd ad incurrēdā penā qd
quis retaglauerit pannos nisi probeṫ ꝙ hoc fecerit potecaliter:q2
cū aliquid est probādū cum certa limitatione seu qualitate nō suffi-
cit illud ꝓbare sine qualitate seu determinatione requisita.vt in.l.ful
cinius.⁊ ibi per Bar.ff.ex qui.cau.in pos.ea.⁊ per eundē in.l.diu⁹.ff.
de re iudi.⁊.hic non probaṫ qd pothecaliter pannū vendiderit.Nā
nullus testium deponit se vidisse dictū venturellū illū pannum reta-
glasse saltē pothecaliter prout requirit statutū:imo potius probant
oppositū:cum vnus dicat se audiuisse a dicto Vēturello ꝙ pannum
illum retaglauerit in mercantia.Item alii testes simpliciter dicunt se
vidisse dictū Venturellū tradidisse dicto Nicolao tria bracichia pāni
lane ex hoc nō potest cōcludi etiā si verū sit quod dictū pannū tradi-
derit dictus Vēturellus pothecaliter ⁊ retaglauerit pannum impor-
tet idem qd vt retaglari⁹ vt clare innuūt verba statuti precedētia que
sunt animaduertēda ad declarationem sequētium:vt in lege si seru⁹.
plurium.in fi.de leg.i.⁊ in.l.minus.de lega.iii.minime autem probaṫ
quod aut retaglarius vendiderit dictū pannum.Et ideo non sufficit

ad condemnationē vēturelli maxime habito respectu ad qualitatem sue persone cum ex pactis initis cum excelsa cōitate florētie sibi liceat vēdere pignora trāscursa. Et habet etiā in pactis qđ nullū statutum possit fieri in preiudiciū pactorū suorū: vnde potuit esse qđ dictū pannū vēdiderit nō pothecaliter vt retagiarius: sed vt feneratoꝛ habēs p pignora trāsuersa. accusatio eñ dꝫ ex toto pbari: ita vt pbatio ipsam accessorie concludat: vt in.c.in presentia.de proba. facit qđ no. Bart. in.l.nō solū.§.sed ꝛ reprobari.ff.de no.ope.nū. hinc not. dixit in.l.ij.C. de proba. qđ si fuit facta accusatio † vel inquisitio de insultu facto cū armis vel percussione cū sanguinis effusione: ꝛ postea probat̄ simplex insult⁹ sine armis vel pcussio sine sanguinis effusione debet fieri absolutio: qꝛ nō probatur qualitas actus deducti in accusatiōe: ad hoc.l. denūtiasse.§.quid tamē.ff.de adul.ꝛ.l.ij.ff.vi bo.rap.cū si. Ita dico in proposito. ¶ Ex his cōcludo qđ dictus venturellus non probat̄ incidisse nec in primā nec i scđam partē dicti statuti: ꝛ sic venit absoluēdus: qꝛ accusatore nō probāte reus absoluēdus est vt in iuribus vulgaribus. ¶ Venio nūc ad scđm an dictus Nicola⁹ accusatoꝛ veniat de calumnia puniēdus: ꝛ in hoc posset examinari lōga questio que in iure sit nūquid accusatoꝛ dicat̄ calūniari eoipso ꝙ nō pbat de q̄stione plene no. in.l.j.ff.ad turp. ꝛ ibi p Bar. in.l.athletas.de his qui no. infa. ꝛ in.c.ij.de cal. ꝛ.ij.q.iiij.c.qui nō probat. ꝛ.§.notandū cū multis simi. ¶ Sed non instādo in verbis cōis cōclusio est qđ accusatoꝛ deficiēs in probatione excusat̄ a pena calūnie si habeat pro se aliqua euidentia indicia: vt puta famam vel auditū a fide dignis vel quid simile: vt notatur in iuribus prealle. maxime in.d.§.calūniatoꝛ. ꝛ optime facit in.j.in fi.de elec. Sed ex dictis testium in hac causa productoꝛuꝫ satis potest euidenter coniecturari dictum Nicolaū non fuisse in calumnia: vt verosimiliter potuit credere dictum Venturellā ex illo facto venisse contra reformationem predictam. Calumnia autem cōsistit in animo ꝛ requirit dolū qui non est sine calliditate ꝛ fraude.l.i.ff. de dolo. ꝛ.l.iurisgentiū.§.sed si fraudādi.ff.de pac. in qua dictus Nicolaus non videtur fuisse. Ex quibus breuiter concludo ad secūdum videlicet quod dictus venturellus sit de calūnia ad penam talionis cōdemnandus. ¶ Ad tertium scilicet quod de expēsis arbitroꝛ dictum Nicolaum in illis cōdemnandū: qꝛ licet nō fuerit in calumnia. tamē temere perseuerauerit in accusatione cū debuerit prius discurrere ꝛ peritiores consulere an per illud factū probaretur accusatio institueda contra dictū Venturellū: quod cum non fecerit deprehenditur in temeritate † que sola sufficit vt quis condēnetur in expensis: vt in.c.calumniam.de peni. ꝛ ibi per doctores ꝛ plenius notatur in.c.finem.de dolo ꝛ contumacia. ꝛ in.l.eum quem temere: ꝛ ibi per Bar.ff.de iud. ꝛ in.l.j.ff.ad turp. per eundē. vnde iuris ignorantia non excusat a condemnatione expensarum: tenet gloss. ꝛ docto. in.d.c.finem. ꝛ Barto. in.d.l.j.ad turp. ꝛ Spec. in tit.de expen.§.fi.ver.ex premissis. Partes ergo induci poterunt in hac accusatione absoluere dictum Venturellum seu manuelem nomine filij sui comparentē a dicta accusatiōe ꝛ condemnare dictum Nicolaū in expensis quas probabiliter dictus venturellus seu pater pro eo fecit vt in hac causa de expensis vero p̄sentis consilij cum potestas ex suo officio ipm petierit incumbit: dico standum consuetudini iuxta notata per Specu. in tit.de sala.§.j.v̄si. consuetudo. ꝛ per glo. in clemen. statutum.de elect. qua cessante ordinarius pro salario nihil petere potest: vnde si egit suis sumptib⁹ illud obtinere potest cū propter hec onera incūbentia instituatur sibi salarium: iuxta no. per Ioan. andr. in.c.cum ab omni.de vita. ꝛ hone.cle. sportulas tamen de iure ciuili ꝛ aliqua munera petere pōt que tamē non sunt de iure determinate: sed standum est iuris consuetudini: vt in autentica offeratur: de hoc per glo. ꝛ Bar. in dicta aut. offeratur. Et hec sufficiant.

Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.lxxix.

1 Obligatus ad restitutionē fideicommissi vniuersalis vel particularis tenetur regulariter cauere cum fideiussoribus.

2 Filius fratris improprie dicitur nepos.

3 Pater rogatus restituere filio tenetur regulariter restituere.

Illud de iure queritur. an filius cogat̄ restituere hereditatē patruo. s. genero testatoris si decederet sine liberis teneat̄ cauere cū fideiussoribus de restitutione fienda in euētu conditionis seu restitutionis. Et breuiter dico hoc dubium pendere ex intellectu.l.iubemus.C.ad trebel. Illud enim indubitati iuris est † quod obligatus ad restitutionem fideicommissi vniuersalis vel particularis tenetur regulariter cauere cum fideiussorib⁹: vt est tex. iuncta glo. in.l.semper.ff.vt leg.no.caue. probatur expressi⁹ in.l.si quando.eo.ti. ¶ Item per locum a speciali in.l.filius. eo.ti. Nam si ibi est speciale in filio nouiter emancipato vel seruo manumisso vt releuetur pater vel dñs prestando cautionē sub hypotheca bonorum suorum. In alijs ergo fortius nō sufficit cautio etiā sub hypotheca bonorum: quinimo etiā si esset impotens ad idonee cauēdum non sufficeret nuda promissio etiam cū hypotheca bonoruꝫ sed procedendū est iuxta ea que notabiliter habentur in.l.postꝙ.§.imperatoꝛ.eod.tit. difficultas ergo vt predixi oritur qñ filius rogatus est restituere. Nā ipse videt̄ priuilegiatus. vt non teneatur ad hanc satisdationem: vt.d.l.iubemus. ꝛ ꝙꝙ ille tex. loquatur quādo quis est rogatus restituere hereditatē filio suo nepoti testatoris vel pronepoti. Et deinceps tamen quidam qui reputabātur moderno tēpore Cyn. dixisse idem qñ filius rogatus est restituere extraneo ex idētitate seu maioritate rōnis, ne extraneus sit magis ingratus ꝙ fili⁹ seu nepos vel cōiunctus. Nam si vinco proximiorem in gradu fortius vinco remotiorem: vt.l.iij.versic.sed licet.C.de bo.mater. Et hoc argumētum fecit Cynum vacillare in.l.iubemus.in fi. tamen videtur residere ipse tandem in cōtraria sniā: vt ille tex. non extēdatur vltra personas ibi exp̄ssas: qꝛ hoc vetuit expresse tex. in.d.l.iubemus.in fin. vbi apertissime probatur hec contraria conclusio: ꝛ ibi aperte tenuit Odof. dicens illud speciale inductum fuisse inter descendentes ne discordia oriret̄ inter eos. Nam videtur oriri quedā diffidentia ex petitione ꝛ prestatione huius satisdationis. simile adduco in p̄statione fideiussoris. dē dote restituenda prohibita inter maritū ex vxorem ratione predictā. secus in extraneo recipiēte dotem pro alio: vt legitur ꝛ notatur in rubro ꝛ nigro.C.ne fide.do.dē. ꝛ maxime in.l. ꝛ in dotib⁹.C.de do.cau. nō nu. ¶ Itē tex. in.d.l.iubem⁹. loquitur in nepote ꝛ pnepote: ppꝛie autē s̄m canones ꝛ leges talis dicitur filius filij vel filie ꝛ filius nepotis.ff.de gradibus.l.iurisconsultus.§.secūdo gradu.in fi. ꝛ.xxxv.q.vi. 2 c.j. ꝛ.ij. ꝛ.iij. † fili⁹ aūt fratris improprie dicitur nepos ex cōmuni vsu loquendi: vt no. Io.an. in.c.fundamenta.de elec.lib.vj. plenius Fed. de senis.consi.xxviij. Iura autē maxime antiqua debent intelligi proprie: nō s̄m impropriū vsum loquendi presertim hodiernum: quia legislatores peritissimi non vtūtur verbis vulgarium: vt notabiliter dixit Bal. in.c.j.de succes.feu. facit quod not. Bart. in.l.stipulatio ista. §.hi qui.ff.de ver.ob. ¶ Quid plura: ad hunc nostrum intellectū adduco vltra illas duas glossas notabiles iuris ciuilis: vna est i.l.i.ff.vt lega.nō.caue. in versic.semper. vbi primo dixit quod liberi testatoris nō satisdant per dictam.l.iubemus. Et immediate post subdit quod illud est speciale quando rogatur filius restituere suo filio: secūdo glo. magis notabilis est in.l.filio eo.titu. que adhuc magis restringit.d.l. iubemus. dicēs eam procedere si rogatus erat filius ꝛ fideicommissarius erat in potestate rogati ꝙ non cōtingit in casu nostro. ꝛ idem voluit ibi Bar. ¶ 3 † Preterea pater rogat⁹ restituere filio tenetur regulariter satisdare vt probatur per locū a spāli. in.d.l.filio. fortius ergo quis tenet̄ restituere patruo. Et sic cōcludo in casu nostro qđ patruo sit danda fideiussio. Nec est correcta.d.l.filio. per.d.l.iubemus. vt not. glo. in.d.l.filio ꝛc.

Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Inter magnificum cōmune senarum ex vna parte ꝛ Rayneriū toscanū Mediolanēsem ex alia intercessit certa solēnitas cōuētionis occasione vsurarū restituendarum quas Zeno in vltimo sue vite restitui mādauit ꝛ ad eas restituendas dictus Raynerius per infrascriptū modū se obligauit verba aūt conuētionis sunt hec. Che le vsure se debiano integramente restituere p tempo de sei anni ogni anno vt tāto: laquale restitutiōe comenciata ꝛ fare se debbia cum effecto per lo primo anno in kalende de Zenaro ꝛ cosi de poi si segna de zenaro in zegnaro: maxime de dicti sei anni rēdendo primo a citadini poi a contādini ꝛ sorupo secūdo che per ordine fureno scritti ꝛ poi a quele che si trouassero o fossero forestì eri similmēte si faza la restitutiōe de tuti li denari in questo modo che de p̄senti si elegea vn depositario a tenere ꝛ redere li dicti denari de le vsure. Cioe a quelli che se trouerano le proprie persone a loro heredi, per li altri: che viggorie a desmettere a la casa di la sapientia. querit̄ si ꝛc. Modo presupponitur qđ quidā in primo termino tam ciues ꝙ forēses nō petierunt eorū sextam partem administratores domus sapientie illā petunt tanꝙ incertum. Queritur nunquid possint ꝛc.

¶ Consilium.lxxx.

1 Vsure si debetur absentibus debent ad illos admitti.

2 Restitutio ꝙdiu potest fieri illi qui soluit nunꝙ illa pecunia debet dare pauperibus: vel ad aliam piam causam conuerti.

Christi eiusqꝫ matris p̄sidio humiliter inuocato. Breuiter cōcludo ꝙ si apparere pōt quibus dicte pecunie debent̄ nō possunt administratores domorum sapientie petere: nec de iure cōi: nec vigore dicte cōuentionis. De iure eñ cōi clarū est qđ ꝙdiu supersunt illi a quibus fuerunt extorte vel eorū heredes nō debēt distribui in piam causam tanꝙ incerte: vt est tex. apertus cum gl. in.c.cū tu.de vsu. ꝛ in.c.sicut dignū.§. 1 res.de homi. quinimo vnū dicit gl. in.c.cū tu. † qđ si quibus debētur sunt absentes debēt ad illos mitti. Nulla ergo actio ad illas pecunias petēdas cōpetit domui sapientie: presupposito qđ de iure sibi debeatur incerta qꝛ vt dixi non potest dici incerta per hoc quod not. glo. in c.ij.de vsu.lib.vj. in verbo satisfactione. ꝛ per Feder. de senis.consil.cl. ¶ Nam dictus Raynerius tenetur restituere illis quibus claruꝫ est deberi a quorū obligatione nō releuaret̄ cum etiā si pauperibus restituant vel alijs quibuscunqꝫ in.d.c.cos. ꝛ deb.tū rem.tti. Sed augere ꝛ nunꝙ

z nunq̄ improuide soluitur qu ādo alij ex debito est prestandū:vt dicit tex.in.c.ea te.de iureiu.ff.de sol.l.vero ꝓcuratori.nec tenet soluere etiam si domus sapientie vellet sibi prestare cautionem de conseruando eum indēnem:illa enim sola nō facit vt quis teneat̄ soluere ei cui non debet an sit consanguineus debētis recipere:vt no.glo.z Bart. in.l.vo ꝓcuratori.prealle.z.l.qui hominē.eo.ti.Nec etiā vigore supradicte conuentionis tenetur dictus Raynerius soluere:qz ad soluendū domui sapientie obligatus est sub cōditione.s.in casu in quo pecunie essent inuente:z qz nescirent̄ vel non pñt illi quibus debentur vel 2 eorū heredes inueniri.Nam vt dicit glo.in.d.c.cū tu.† quādiu potest fieri restitutio illi qui soluit nunq̄ illa pecunia debet dari pauperib⁹ seu in aliam piā cām cōuerti:z si improuide solueretur ad pium vsuz teneretur nihilomin⁹ dictus Raynerius iterū soluere debētibus recipere per iura superi⁹ alleg.z no.Fed.vbi.s.z Ant.de but.in.d.cap. cū tu.Anteq̄ ergo existat cōditio incertitudinis non pō peti:qz non dicitur cessisse dies solutionꝭ fiende:vt.l.cedere diē.ff.de ver.sig.z in.c. prudentiā.z p Inno.de offic.dele.pendēte enim conditione sola spes in obligatione est.insti.de verb.ob.§.ex conditionali.z quod in diem debetur licet ante solui possit:peti tamē non potest.in.l. continuus.§. eo quidem tempore.ff.de ver.obli.z in.c.vnico.de plus peti.¶ Concludo ergo quod extantibus illis vel eorum heredibus quibus pecunia debetur non potest per administratores domus sapientie tanq̄ incerta peti zc. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.lxxxi.

1 ☞ Dos dicitur proprium femine patrimonium.
2 Conjecture probabiles sufficiūt ad probandū sciam alicuius facti.
3 Pater potest instituere filiam in dote.

Omnipotētis dei postulato suffragio.Videt̄ primo dictam Catherinā nullo mō impediri quominus dictā dotē octingētorū florenorū ab herede mariti sui petere possit.nam siue dicamus illaz dotem fuisse patris z filie cōem siue solius filie nō liberatur soli patri soluēs:vt in.l.ij. ff.sol.ma.z.l.qui hoīem.§.si gener.ff.de solu.¶ Et in casu nostro dico forti⁹ soluentē patri non liberari:qz illa dos erat solius filie eum tēpore quo pater filiā maritauit esset emācipata.¶ Nam si dos consolidetur in personā solius filie ex postfacto emācipetur in.l.vnica.§.videamus.C.de rei vxo.ac.Fortius hoc contingit si ab initio erat emā 1 cipata:vt no.Bar.in.d.l.ij.†Est enī dos propriū femine patrimoniū vt in.l.iij.§.si igit̄.ff.de mino.habet ergo filia fundatā intentionē cōtra heredem mariti:nec alia que postmodū intercesserunt habent ipsi filie preiudicare.Nō enim obstat si scđa constitutio maioris dotis cū scđa nuptui tradet̄:qm̄ nō habuit pecuniā pme dotis a patre exactā sed dotem maternā qđ colligitur ex quātitate vtriusqz dotis materne:scilicet z ipsi filie:z clari⁹ hoc elicit̄ ex fine z liberatione quā vt heres matris facit dicta Catherina patri suo ibi dū dicit z hoc ideo fecit qz fuit cōfessa habuisse a dicto Bernardo dictā dotē dñe mee zc, licet enīz a principio dos mille z quadraginta florenoꝝ fuisset simplr̄ a patre cōstituta:tñ ex sequentibus patet qđ intendebat dare z illaz recipere dotem maternam.Nam ex sequētibus declarant̄ precedētia vt.l.si seruus plurium.in fi.z.l.qui filiabus.de leg.i.z.l.numis.de leg. iij.Nō habet pterea obstare dicte Catherine finis z liberatio gñalis quā fecit patri suo:qz illa nō refertur ad ignorata per dictam Catherinā:vt i.l.tres fratres.C.de pac.z.l.si soror.C.de col.z.l.nec ignorās. C.de dona.facit qđ legit̄.z no.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de vb. ob.¶ Item qz liberatio fuit facta respectu eorum que a patre petere poterat:sed dicta Catherina nihil tamē a patre exigit nec ab ei⁹ herede seu a suo creditore:ergo zc.z eadem consideratione tollitur aliud motiuum:qđ formari pōt ex testamētaria dispositione paterna z liberatione heredis postmodū subsecuta.¶ Sed his non obstātibus cōtrariam arbitror sn̄iam veriorem:z dico heredē mariti oīno liberatū ab obligatione qua tenebat̄ dicta Catherina.Moueor primo quia ex solutione facta patri cōtingit liberatio siue ab initio petierit pater filia sciēte z non ꝯdicente:vt.l.ij.§.volūtatē.ff.solu.ma.siue ex postfacto sciuerit z nō ꝯdixerit.saltem aliquo actu positiuo interueniēte vt in.l.paulus.ff.rē ra.hab.z cle.j.de ꝓcu.z bonus tex.in.l.filiusfam. absente patre.ff.ad mace.facit qđ no.Bar.in.l.cū tabernā.§.idē quesiit. ff.de pign.z in.l.quo enim.ff.rē ra.hab.z maxime hoc cōtingit.z in.l. si seruus communis.ff.de dona.inter virum z vxo.vbi ratione coniūctionis que est inter fratres tacēs habetur pro consentiente etiaz vbi agitur de iactura rei familiaris:pro hoc quod no.Cy.in.l.inuitus.C. de procu.z Bar.in.l.que dotis.ff.sol.ma.per Cano.in.c.nonne.de p̄sumpt.¶ Quod autem filia sciuerit vel aliquē actum positiuum approbatoriū solutionis facte patri ex postfacto fecerit satis videtur elici z probatur ex scripturis mercatorū in quibus fecit dictā Catherinam dicte q̄titatis creditricē:z asserit se pro ea soluisse varijs vicibus varias q̄titates diuersis personis:quamq̄ enīz de iure libri mercatorum non faciant plenam fidem in eorū fauorē:vt.l.exēplo.z.l.rōnes. C.de proba.z in.ij.z qđ ibi plene no.de fide instr.Tamen in preiudiciū tertij z fauorē alterius ab ipso mercatore saltē vbi agitur de p̄sumenda scientia tertij faciunt plenā fidē iuxta no.in.l.quedā.§.nummularios.ff.de edē.z.l.optimā.C.de cōtrahē.z cōmit.stip.z in.c.illud.de presump.facit qđ no.gl.z Innocē.in.c.cū olim.de censi.¶ Ad idem qđ no.Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca.vbi dicit malam fidem.z sic cōscien 2 tiam rei aliene ꝓbari per famā loci.z alias cōiecturas†vñ ad probandam sciam alicuius facti sufficiūt probabiles cōiecture:cum alias de facili ꝓbari nō possit.Preterea actus nominatus hic interuenit faciēdo ex dicta pecunia alijs solui:vt satis colligit̄ ex libro mercatoꝝ cui presertim ex cēsura ciuitatis datur plena fides.¶ Scđo hoc idē probatur ex generali liberatione quā dicta Catherina fecit patri:cū enīz sciret vt patet ex predictis dotē suā ꝑuenisse ad patrez z eum ex certa sciētia vniuersaliter ergo liberauit rōne dicte dotis nihil amplius petere pōt iuxta plene no.p Bar.in.d.§.duo fratres.z facit.d.l.tres fratres.i fi.a ꝯrio sensu.de pac.Nec obstat si dicat̄ dictā Catherinā finē z liberationē fecisse dūtaxat de pecunijs quas dicta Catherina a suo patre petere potuisset:sed cū nō habuisset in petēdo mādatum ab eo neqz etiā nūc ab eo petit sed ab herede mariti qz dico qđ ex quo petūt dotē filie:z sic ipso gesto z facto gessit negotiū filie poterit dicta filia etiā a pncipio ignorasse habēdo ratū factū patris z petēdo dotem ab ipso patre:vt legit̄ z no.in.l.si absentis.C.si cer.pe.z i.l.si mater.C.de rei vē.z.l.ij.C.pro soc.videt̄ ergo eū liberasse ab illa q̄titate prime dotis ex quo eam ab eo petere poterat.Illa enī vba liberationis petere poterat zc.sunt multū gñalia z solū denotāt potētiam petēdi.ad hoc qđ no.in.c.fi.de rest.spo.vñ ita liberādo patrē ab eo videt̄ ipse habere ratam solutionē factā patri z ipm patrē liberare.argu.opti.in.l.iij. ff. rem ra.hab.vbi dñs appellādo a sn̄ia ꝓcuratoris approbat.Ad idē q in simili no.Bar.in.l.i.C.de arb.¶ Tertio z vltimo principaliter z fortius pro ista parte facit qđ not.gl.in.d.l.ij.ff.so.matr.in versi.ad empta.z tex.in.l.si cū dotē.§.si pr̄.eo.ti.vbi dr̄ q licet solus pater exegerit dotem sine volūtate filie:ex quo tñ pater tantū sibi in testamēto reliquit quāta erat dos z filia acceptauit relictū immediate precludit sibi viam petēdi dotē ab herede patris vel ab extraneo creditore.Et aduertendū qđ tex.z gloss.prealle.in nullo ponderant sciētiā filie:sed solū coniecturatā intentionē patris quod ex quo solus recepit dotē. videtur relictū fecisse filie animo cōpensandi cū dote per eum recepta. Nec profecto refert an ab eo petat̄ an ab extraneo:qz satis a patre petitur seu ab ipsi⁹ herede cū si effectualiter cōpeteret actio cōtra heredē mariti in effectu peteret̄ ab ipso patre seu eius herede ꝓpter regressum quē habēt ꝯtra heredē patris ad hoc optimus text.in simili.in.l. fin.in fi.C.de vsu.rei iud.Quinimo tex.in.d.§.si pater.expresse si bene pondereť de negat filie actionē cōtra extraneū:z apertius voluit glo. prealle.in.d.l.ij.in verbo adēpta.Et maxime hoc dicendū in casu nostro vbi habemus quasi expssam in hoc volūtatē testatoris.Reliquit enim dicte Catherine iure institutionis octingētos florenos:z sic q̄titatē prime dotis per eum receptā pro omni legitime quam dicta Catherina petere posse in hereditate dicti testatoris:z pro oi z toto eo qđ ex alio capite dicta Catherina petere possit quacunqz alia de causa zc.Et mādauit vt finem faceret heredi sua:vt.s̄.latius zc.Ex quibus verbis satis clare colligitur patrem qui sciebat se dotez recepisse 3 habuisse animū cōpensandi.†Nam z in dote potest pater instituere filiam:vt no.gl.z Bart.in.l.iij.ff.de mino.facit.c.raynutius.de testa. z quod ibi no.Ex isto capite nō est curandū de scientia vel ignorantia dicte Catherine.Sed satis est ad hunc effectum cōcipiendum qđ tātum receperit ex testamento patris quantum fuit q pater occasione dotis receperit ex persona filie.Ex quibus oībus concludo dicte Catherine denegandā actionē super dictis octingentis florenis taz cōtra heredem patris vel heredem mariti vel alterius cuiuscunqz occasione predicta:z patet responsio ad omnia superius allegata in cōtrarium.Et hec sufficiant zc. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.lxxxij.

1 ☞ Prescribi potest contra imperatorem vt nō cognoscatur in principem.
2 Argumentum ab etymologia vocabuli negatiue sumptum valet.
3 Imperium hodie dependet ab ecclesia.
4 Imperator nō recognoscit imperiū a populo romano:sz ab ecclesia.
5 Titulus presumitur ex coniectura.
6 Vasalli proprie appellantur fideles.
7 Diocesis tota est territorium episcopi.
8 Ascendentes non succedunt in feudo.
9 Frater succedit fratri in feudo antiquo.
10 Vasallus potest meliorem conditionem feudi facere:deteriorez vero sine domini voluntate non.
11 Fideiussor non habet actionē contra principalem si soluit non oppositis exceptionibus competentibus principali.

Conditoris omnium postulato suffragio.Quāq̄ in his dubijs copiose z dicere sit allegatū z consultū:attamē vt iudiciū meū per verba specialia petenti morem geram:attingām specialiter quodlibet prefatorum dubiorum aliqua in alium deducendo per alias minime tacta.z

quando ex prius decisione ad aliorũ solutionem potest perueniri ab illo tanq̃ a principaliori inchoandũ est: iuxta eã que habentur z notantur in.c.pastoralis.§.j.z de rescriptis.c.prudentiã.de offi.deleg.cũ si. Ideo incipiam prius examinare an ciuitates z castra de quib⁹ est contẽtio sint bona feudalia: an vero propria z patrimonialia ipsoruz concedẽtium. ¶ Et videt̃ primo q̃ sint propria z a nemine recognoscẽti debẽtur: saltem respectu vtilis z directi dominij: possessio temporis de cuius initio nõ est memoria habet vim tituli: etiã in prescribendo cõtra ius cõe: vt est casus in.c.j.de prescri.li.vj.l.hoc iure.§.ductus aque.de aqua quoti.z esti. Sed isti nobiles progenitores istorum contendẽtiũ siue Titi z Anselmi possederunt ciuitatẽ istã z castra tanq̃ domini per tantum tp̃s: ergo prescripserunt in illis liberũ z insoliduz dñium z iurisditionẽ: siue eñ dicamus hec bona ptinuisse ad ecclesiã romanã siue ad imperium: semper põt allegari prescriptio: q᷑ licet cõtra ecclesiam romanam non currat prescriptio respectu supreme potestatis: nec contra deũ cujus vices gerit: tamen in spiritualibus iurib⁹ vt in possessione alicuius ciuitatis castri vel ville bene currit prescriptio: vt in.c.ad audientiam.z qd ibi no.de prescrip. ita eleganter dixit Inno.in.c.bone.el.ij.de postu.prela.in.ij.col. ita z fortius dicendum est in cõpetẽtibus imperatori. Nã cõtra imperatori cõpetentia competit p̃scriptio etiam ii sint talia que in signũ spiritualis priuilegij forẽt reseruata: vt est tex.no.in.c.super quibusdã.de verbo.sign.z in.l.si publicanus.§.in vectigalibus.z ibi per Bart.ff.de publ.

1 † Quinimo multi voluerunt qd etiã contra imperatorẽ potest prescribi vt nõ cognoscãt in principẽ: de quo plene no.in.c.per venerabilẽ: qui filij sint legi. vbi hoc voluit Inn.z per alios in cle.romani.de iureiu.in princ. per Ioã.de lig.z per Bar.in.l.j.ff.de aqua pluu.arcẽd.z in.l.hostes.de cap.z postli.re.z in.l.infamẽ.in fi.ff.de pub.iud.z videtur verissimum saltem qñ prescribitur passiue.s.vt subsit pape vt voluit Hosti.in.d.c. per venerabilẽ.

2 ¶ Scd̃o principaliter probatur sic † argumentum ab etymologia vocabuli negatiue sumptũ est validũ in iure: vt probatur in.l.ij.§.appellata.ff.si cer.pe. Item valet affirmatiue sumptum si nõ cõtradicat diffinitioni: vt no.Bar.in.l.j.de test. Sed feudũ dicitur a fide z fidelitate quam debet vasallus prestare domino per iuramẽtũ: vt dicit tex.in.c.ij.p quos fiat inue. sed isti Titus z Anselm⁹ aut progenitores eorũ nunq̃ prestiterũt aut promiserunt tanq̃ vasalli: ergo nõ potest dici qd habuerunt in feudum: quinimo si a principio fuisset feudũ ex cursu tanti tẽporis fuisset prescriptũ: iuxta no.per Ioan.an.in ti.de prescrip.in addi.Spe.in pe.z vlti.col.per gl.in.c.j.de capi.qui cu.vẽd.z ibi per Bal.z videtur probari in.c.si diligenti.z.c.ad audientiam.de prescrip. ¶ Tertio ad idem ostẽditur sic: si intra annum vasallus non petit inuestituram ab herede: vel successore dñi cadit a iure feudi. vt in.c.j.de capi.qui cu.vẽ. vt legitur z notatur in.c.veritatis.de iureiu. sed in casu nostro non est memoria qd vnq̃ fuerit petita inuestitura: nec per heredes qui primo habuerunt illam ciuitatem z castra: nec ab aliquo successore in papatu vel imperio: ergo non est verisimile quod sit feudũ: facit qd legit̃ z notat̃ in.c.longinquitate.xij.q.ij. ¶ Sed his non obstantibus ꝯriam sniam arbitror p̃ualere: ad quam in primis adduco certe certius romanũ pontificẽ habere intẽtionẽ fundatã in iurisditionalibus super vrbem romanã ex toto suo territorio: non solũ ex donatione Constãtini facta in personam beati Siluestri: sed ẽt ex approbatiõe z dispositione Ludouici imperatoris: vt in.c.ego Ludouicus.lxiij.dist.z.c.cõstantinus.xcvj.di.z in clemẽ.romani.de iureiu. Nec parũ ab errore distat reuocare in dubiũ validitatẽ illi⁹ donationis cũ tex.in.c.fundamẽta.de elec.li.vj.dicat eaz fuisse ex causis iustissimis diuinitus factam hec ipse dicit Bal. super proe.libri feu. vltimate tz Bal.in proe.ff.vete. plene per Io.de lig.in d.cle.romani.

3 Et hoc videt̃ hodie probari exquisita ratione † vcz imperium depẽdet hodie ab ecclesia apud quam est vtraq; ptãs.xcij.di.c.j.z.c.nouit.de iud.z in.c.cãm.qui fil.sint leg.z per gl.not.in cleñ.aduersus.de here. voluit Bar.in.l.j.ff.de requi.reis. Et sic credere est de necessitate salutis vt est decisum in extrauaganti Bonifacij que incipit vnam sanctã.z no.glo.in.d.cle.aduersus.

4 † vnde hodie imperator nõ recognoscit imperiũ a populo romano qui illud acquisiuit per impressionem sine aliquo colore iustitie: sed ab ecclesia a qua ꝯfirmatur z coronat̃: z deponitur: qñ opus est: vt in.c.venerabilẽ.de elec.z.c.ad apostolice.de re iud.li.vj.z ecclesie iurat fidelitatẽ z obediẽtiam: vt in d.cle.romani.z per papam trãsfertur imperium de gente in gentẽ.d.c.venerabilẽ. vnde Constantinus nil de nouo contulit ecclesie: sed poti⁹ remisit qd suũ erat: vt dicit no.Io.de lig.in cle.romani. Et sic non valet ratio ad impugnãdum illam donationẽ que habet imperatorẽ nõ posse diminuere iura imperij de qua per glo.in aut.qñ.opor.epis.§.j. ¶ Ex quibus oibus satis cõcluditur primũ p̃suppositũ qd romanus põtifex habet fundatã intentionẽ super vrbe z toto suo territorio in tpalibus z spũalibus: vt in.d.c.fundamẽta. ergo inferre necesse est qd quicũq; habet iurisditionẽ in illo territorio ius solum pretendere põt de iure spãli: cũ papa successerit in illo loco imperatori qui solus habebat ibidẽ iurisditionẽ. Nam apud imperatorẽ dũtaxat erat fons iurisditiõis: z ab eo tanq̃ a fonte emanarunt ptãtes in alio. processerunt eñ potestates inferiores ex magnificẽtia ipsi⁹ principis: vt in auf.de exhibẽ.reis.§.equissimum.z.c.quis dicat̃ dux.colla.x.z hoc no.ibi Bal.z meli⁹ in.c.j.de natura feu.z in.c.vno.de pac.iur.fir. vbi dicit qd omnis iurisdictio z districtus imperatoris de iure communi. vnde facit.vij.q.j.in apibus.z quod no.per Io.de ligna.z p alios in cle.pastoralis.de re iud.z in.d.cle.romani. Et cum non cõstet in casu nostro quo iure speciali progenitores istorum habuerint dicta loca, z titulus ex tacita diuturnitate presumendus est: vt in.d.ca.j.de p̃scri.lib.vj.z p Bar.in.l.cum de in rem verso.ff.de vsu.z per Io.an.in ca.p̃uenit de censi.

5 † Oportet ex coniectura presumere titulũ. iuxta no.in d.l.cum de in rem verso.z in.c.cõstitutus.de relig.domi.z.l.si tibi pecuniam.ff.si cert.peta. Et per Bart.in.l.cotẽ ferro.§.qui maximos.ff.de publi.z glo.not.in.l.j.ff.de superfi. que dicit q̃ pretium z mercedis quantitas facit discerni emptorem a cõductore. ¶ Ad idem bonus tex.z qd no.in.l.si filiusfamilias.C.de pe.here.z in.c.p̃uenit.de empt.z vend. Certũ est qd si ex coniecturis velimus in casu nostro iudicare titulũ necessario, oportet dicere q̃ subest titul⁹ feudalis: q᷑ vt ptz ex ratione facti nihil aliud legitime propter vsurpationẽ que nõ est presumẽda põt elici z iudicari: hec enim presupponitur q̃ progenitores istorum se fideles z seruitores sancte romane ecclesie z romanorum pontificum pro tempore appellauerũt. Insuper presupponitur q̃ quidã ex progenitoribus istorum veniẽs ad mortem qui habebat tres partes in illis bonis: mãdauit in vltima volũtate dictas terras teneri ad obedientiam z reuerentiam romane ecclesie a qua asseruit se ac suos multa bona habuisse que verba clarissime innuũt z inferũt illa bona esse feudalia.

6 ¶ † Nam vasalli proprie appellant̃ fideles: vt in cap.de forma.xxij.q.v.z in.c.vno.de forma fide.col.x. Et licet qlibet sit fidelis quia fides seu fidelitas magis versat̃ in isto contractu quã in alio vt inquit Bal.in proe.feu. dñs quodãmodo totaliter suã committit vasallo personã.s.honorẽ z bona: ideo feudum a fide seu fidelitate dictum est. Et maxime hec p̃cedunt cum ille in vltima voluntate mandauit vt illa bona tenerent̃ ad obediẽtiam z reuerentiã sancte romane ecclesie a quã asseruit se z suos multa bona suscepisse: nec apparet quod alia bona preter ista habuerint a romana ecclesia: tenere autez bona ad obediẽtiam alicui⁹ magis cõgruit nature feudi quam alteri titulo speciali. Ad hoc bonus tex.in.d.cle.romani. Nec obstat si dicãt illa verba qd essent fideles zc. qd tenerẽtur ad obediẽtiam romane ecclesie zc. fuerunt dicta ex quadam deuotione quam solẽt habere boni christiani ad ecclesiã: q᷑ dico hoc nõ esse verisimile: q᷑ ea que nõ solẽt ex deuotione z humanitate dici. z possunt redundare in maius p̃iudiciũ nõ p̃sumunt̃ dicta ex affectione: sed potius ex iure alteri cõpetẽti: iuxta eleganter no.per Inn.in.d.c.bone.de postu.prela.z per Bar.in.l.j.ff.de iti.actuq; priua. ¶ Ad predicta facit aut̃.itẽ si quis liberos.C.de natu.lib. vbi dr̃ q̃ si habẽs liberos naturales videt̃ eos legitimare. Itẽ confessio sepius iterata facit fidem licet non habeat omnia sua substãtialia iuxta text.no.z ibi per Bar.in.l.cum satis.C.de agr.z cẽsi.lib.xj.facit tex.in.l.vnica.C.de plus peti.z.c.per tuas.de proba.cũ ibi no. non enim debemus hic presumere prescriptionem: q᷑ nullum adminiculuz est de prescriptione: nec de facili debet presumi: q᷑ presumeremus negligentiam romane ecclesie: vbi est tãta vigilantia.in.c.de offi.dele.lib.vj. Nec priuilegium meram continens donationẽ: q᷑ non est presumendũ ecclesiam donasse bona sua cõtra.c.non liceat pape.xij.q.ij.z.l.cũ de indebito.ff.de proba. nec etiã dicẽdum qd ipsi edificari fecerint ciuitatẽ z illa castra: q᷑ in p̃cto presupponitur cõtrariũ: sed etiã presupposito qd sic esset nihilominus qd lz proprietas edificij ptinere possit ad edificãtẽ nõ tñ iurisdictio; q᷑ illa residet in territorio sicut seruitus in fundo: vnde pertinet ad illum cuius est territoriũ: vt.c.j.℣.ad hec.z ibi per Bal.de pac.iur.fir. facit quod habetur in.l.pupillus.§.territorium.ff.de ver.sig.z qd ibi notat̃.

7 † Hinc dicimus q̃ tota diocesis est territoriuz epi.xvj.q.vij.omnes basilice.z quanq̃ alius ep̃s ibi edificet ecclesiã nihilominus iurisditio pertinet ad illum ep̃m in cuius territorio est.xvj.q.v.c.presumamus. ergo feudũ quod est magis verosimile: z plerũq; ab ecclesia romana cõstituit̃ z nõ est maximi preiudicij. valet enim argumẽtum a cõmuniter accidentib⁹.in.c.j.z qd ibi no.Io.cal.de cle.nõ resi. Et inspicimus in obscuris quod est verosimilius z plerunq; fieri ꝯsueuit: vt in regula inspicimus.de reg.iur.li.vj. Et in dubijs minimũ est sequendũ vt in regula.in dubijs eo.lib. Et maxime hoc dicẽdũ fauore ecclesie: ne p̃dat dñium directum sibi de iure competẽs.ar.in.l.sunt persone.ff.de reli.z sump.fune. ex his cõcludo presumendũ fore hec bona esse bona feudalia romane ecclesie vel ex cõcessione antiquitus facta vel ex p̃scriptiõe tanti tp̃is. Nam ex quo isti tenuerunt illa bona vt fideles eccl'ie videtur si titulus nõ precessit illud ius feudale ex prescriptiõe acquisiuisse: qd fieri põt iuxta ea que legunt̃ z notant̃ in.c.ad audientiã de prescri.z per Bar.in.l.cum de in rem verso.in fi.ff.de vsu.z in.l.quemadmodum.C.de agric.z censi.li.xj.facit.l.fi.z.l.emphyteoticum.C.de fun.patri.z in simili per gl.notabilẽ.in.l.ij.C.de iure emphy.in versi.repellere.in fi. Non obstãt huic conclusioni superius alleg.in contrarium: nã p̃cedunt qñ cõcurrit sola possessio longissimi temporis sine alijs p̃sequẽtibus denotãtibus alium cõtractuz vt patet ex p̃dictis. ¶ Ad scd̃m respõdeo quod licet iuramentũ fidelitatis sit a vasallo

prestand..m

prestandum hoc verū nisi a principio fuerit remissum: ꝙ fieri pōt vt est tex.no.in.d.c.ij.in tit.per quos fiat inuest. Et ꝙꝙ hoc nō ꝓsumat quinimo nisi de pactis spūalibus probetur presumendū est feudum fuisse commissum fm cōem cōsuetudinem ⁊ oēs regulas feudoꝝ vt est tex.no.in.c.j.in fi.in tit.quid si inuesti.col,x.ibi hoc not.Bal.tamē ex lapsu tanti tpis presumēdum est iuramentū fuisse remissum.d.l. filius.⁊.c.peruenit.prealle. Item potuit tale remanere feudū francū et liberum vt solum tenerentur isti iuramento ad ea que habent̄ in.c.de forma.de forma fideli prealleg.vt sentit Jo.an.in addi.Spe.in ti.de prescr.in pe.⁊ vlti.col,ꝯ quē nō apparet qđ isti aliqñ contrauenerint ⁊ per hoc patet respōsio ad tertium.nam videt̄ prescriptum vt nō teneantur petere inuestituram:sed ex sola confessione obligentur ad fidelitatē.sicut enim ex priuilegio pōt hec inuestiture petitio remitti:vt notanter probatur ex his que leguntur ⁊ notantur in.c.veritatis. de iureiur.ita ⁊ ex prescriptione maxime tāti tpis de cuius initio memoria non existit cū illa haberet vim consti.d.c.j.de prescri.lib.vj.⁊.l. hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quoti.⁊ esti. ¶ Item posset dici ꝙ presupposito qđ isti fuissent priuati:tamē papa videt̄ eis velle indulgere cū istud sit inductū in fauorem dñij:vnde per hoc non excludit̄ quin sit feudū ⁊ qđ statutum est vasalloꝝ odium:nō debet in eorum commodū ⁊ fauorē retorqueri:vt in.c.ij.de trāsla.prela.satis eñ est ꝙ aliqñ hec bona tenuerint vt fideles ⁊ seruitores romane ecclesie.⁊ ad ipsi⁹ obediētiā ⁊ reuerētiam.vt.s̄.dixi. ¶ Ad ꝓdicta adde notabilē tex.cū ibi notatis maxime per Innocē.in.c.j.de relig.domi.vbi dicit̄ ꝙ si non cōstet in cuius diocesi est ecclesia vel saltem dubitētur ꝑ exercitium vnius act⁹ a certo epo facti presumitur illam ecclesiaꝫ in totū ad eū pertinere ex quo non constat qđ pertineat ad alium. Et sic per vnum actū fit extēsio ad alios:ex quo non constat qđ hec bona sunt in territorio pape.⁊ qđ progenitores istoꝝ tenuerit vt fideles ecclesie debet dici ꝙ ex toto iure feudi pertineāt ad ecclesiam romanam:⁊ sic quod sint obligati pape ad ea que habētur in.d.cap.de forma ⁊ est ille tex.satis notabilis in materia nostra. ¶ Ex his pōt clarissime inferri ad solutionem alioꝝ dubioꝝ. Et primo nunquid sententia lata per senatorem vrbis in fauorem matris venientis ex persona filioꝝ premortuoꝝ contra Anselinū filium superstitem:dico ꝙ si mater deduxerit in iudicium illā causam vt feudalē dicēs se debere succedere ex persona filioꝝ premortuoꝝ pro partibus eā tangentibus sñia non tenet q꞉ cū causa est inter vasallos de feudo dñi feudi est iurisdictio ⁊ nō loci ordinarij:dat enim lex hāc iurisdictionē ordinario priuatiue ⁊ extinctiue ad iurisdictioneꝫ ordinarij:vt est bon⁹ tex.in.c.ceterū.de iudi. Et ibi aperte hoc tenet Inno.Host.⁊ ceteri doc.sequentes saltem qñ dominus feudi vocat vasallos corā ordinario.ad ideꝫ l.imperialem.§.preterea de prohib.feud.alie.per Fede.vbi per gloss.⁊ Bal. Quinimo non pñt vasalli etiam per expressum consensum prorogare iurisdictionē alterius omisso domino feudi sine suo consensu vt in gl.⁊ Bal.in.d.§.ꝓterea.Bar.in.l.j.⁊ post operis.ff.de no.oper. nū.⁊ in.l.j.ff.de iudi. Et canoniste.in.d.c.ceterū.⁊ videtur de hoc tex. in.c.ex trāsmissa.de foro compet. Reperitur ergo sententia ista lata a non habente iurisditionē:⁊ sic nullius debet esse momenti:vt in.c.at si clerici.de iud.⁊.c.si a nō cōpe.iudi.ꝑ totū aut hanc causam deduxit mater nō tanꝙ feudalē:sed propriam ⁊ priuatā:⁊ dico ꝙ tenuit sñia in preiudiciū Anselini.q꞉ nō datur hoc casu iurisdictionis defectus. nam lex dat iurisdictionem domino feudi quando cōstat contendētes esse vasallos ⁊ de feudo cōtendere:vt in.d.c.ceterum.⁊ in.d.§.preterea.preallega. ¶ Preterea sicut currit prescriptio contra vasallum licet nō noceat dño ignorāti:vt in.c.j.de cap.cōtra.vbi per gl.⁊ Bal. ⁊ per Jo.and.in ti.de prescrip.in addi.prealleg.⁊ ꝑ Bal.in.d.§.preterea.in ver.quero pono.ita dicendum ꝙ sentētia debet nocere vasallo qui neglexit opponere peremptoriam ex cōuentione feudi:sed non dño saltem ignoranti:facit.c.suborta.de re iud.⁊.c.cū dilecta.de ꝯfir. vti.⁊ quod notatur in.d.c.ad audiētiam. ¶ Ex his patet quid dicēdum d꞉ iuribus prime sentētie. Nunc intro ad aliud dubiū videlicet: nunquid dicte domine matri illoꝝ premortuoꝝ petenti executioneꝫ illius sententie late contra anselinum filium possit Titus frater dicti Anselini ⁊ ipsius ꝯuasall⁹ se opponere ⁊ ipsam executionē impedire ⁊ quāꝙ prima fronte videat̄ dicendum ꝙ non per theoricam Inn. in.c.veniens.el.ij.de testi.quā refert ⁊ approbat Barth.in.d.l.a diuo pio.ff.de re iud.in eo qđ dicit ꝙ si petatur executio in bonis ab alio possessis non potest tertius pro suo interesse impedire executionē cuꝫ possit postmodum agere cōtra istum nouum possessorem sicut potuisset agere cōtra tertium.ad quod facit.l.is a quo.ff.de rei vend. Ita in proposito cum dictus Anselinus possederit contra quem mater egit nō videtur quod Titus tanꝙ tertius se opponendo possit impedire executionem. ¶ Ad idem aliud notabile dictum Inn.in.c.cū in iure.de off.deleg.vbi dicit nulli fore tantam exceptionē nullitatis impedire executionē sentētie:pro quo facit.c.suscitata.de in integrum restitutione. ¶ His tamen non obstantibus mihi videtur aliter ꝯcludendum:⁊ primo ad intellectum dicendorum premitto qđ dicta domina nullum ius pōt habere seu habet in dictis bonis:quoniam cū sint feudalia ⁊ feudum sit paternū seu antiquum istorum progenitorum Anselini ⁊ Titi mater nullo modo potuit succedere filijs:tū q꞉ femina taliter nisi de speciali cōcessione doceatur nō succedit in feudis etiam si sit filia vasalli quod plus est:vt ꝓbat̄ in.c.j.de succes.feu. ⁊ in.c.j.de alie.feu.paterni.colla.x.si ergo excludit̄ filia ergo excluditur mater vt in aut̄.in successione ad tertiu.quia si vinco vincētem te ⁊c.vt in.c.autoritate.de conces.preb.lib.vj. ¶ Item ex alio capite ex-

8 cluditur mater:† q꞉ ascendentes nō succedūt in feudo secus in descēdētibus:vt probatur in.c.j.de natura succes.feu.vbi tex.no. ¶ Excluditur ex tertio capite quod est de agnatis.vnde cum feudū sit paternum non poeest deuenire ad agnatos:quinimo deficiētibus agnatis reuertitur ad dñm vt in.c.ij.de feu.mar.⁊ in.c.j.de succes.feu. His premissis ad principale quesitū dico ꝙ dictus titus habet multa remedia contra petitionē dicte domus. ¶ Primo enim potest opponere in vim peremptorie dicēdo nullū ius ipsi domine cōpetere per predicta.ipsi⁹ eñ interest opponere ne alteretur natura feudi in ipsius preiudiciū. Nam si dictus Anselinus decederet sine liberis ad eū perueniret feudū:etiam ꝯ voluntatem ipsius Anselmi:q꞉ vasallus nō potest de feudo disponere in testamēto in preiudicium liberoꝝ agnato-

9 rū qui habēt succedere in feudo.† Nam frater succedit fratri in feudo antiquo:vt in.d.c.ij.de feu.mar.⁊ in.c.j.de succes.feu.ꝓallega.⁊ ibi per Bal. ¶ Itē potest opponere imponendo executionem sentētie. quia vt dixi:sua interest vt executio non fiat:qñ cum ista domina nō veniat nec venire possit vt vasalla:sꝫ vt extranea:⁊ tēdat alterare naturam feudi:interest cuiuslibet agnatorum qui posset succedere dicto Anselmo ab intestato ne fiat executio:arg.opti.in.l.j.ij.⁊.iij.ff.de lib. cau.⁊ melius in.l.a sententia.ff.de app ꝓ hoc facit text.not.in.c.j.de

10 inuesti.rei.ali.qui dicit† ꝙ vasallus potest meliorem conditionē feudi facere:deteriorē vero non sine domini voluntate vel eoꝝ agnatorum ad quos per successionē peruenire potest: cui cōcordare videtur textus in.c.j.de alie.feu.pater.⁊ sic dictus Titus satis pretēdit interesse ne fiat alteratio feudi. ¶ Cessat ergo theorica Inn.itē cum mater possideat pro indiuisa si admitteret̄ petitio dicte dñe possideret tātum pro parte. Nam in diuisione rei cōmunis cōtingit alienatio. hinc est quod minor pōt prouocari sed non prouocare ad diuisioneꝫ. l.pe.C.de predijs mino. ¶ Nec obstat alia theorica Inn.in.c.cum in iure.q꞉ procedit nisi excipiens velit probare nullitatē intra tempus non prolixum.vt plene notatur per Jo.de lig.in clemē.j.de re iudi. ⁊ videtur ibi tex. Nā si est ibi specialis casus in quo exceptio nullitatis non impedit executionē sententie:ergo taliter habet impedire:argu. in.c.presenti.de prebē.lib.vj.⁊ maxime hec procedunt si opponeretur nullitas ex iurisditionis defectu proueniēs iuxta gloss.notabilem et vulgatā in.cle.j.de seque.pos.⁊ fruc.⁊ quod no.Bar.in.l.j.ff.quod vi aut clam. Insuper dici pot ꝙ nisi Titus opponat pro suo interesse satis est incontinēti superficialiter docere se suo interesse ad hoc vt admittatur ⁊ suspēdatur executio. ¶ Postea vero potest plenarie ⁊ in debitis dilationibus docere vt est textus singularis in.d.c.veniēs.el. ij.de testi.⁊ ibi per Innoc. An autē possit poni exceptio declinatoria contra senatorem ex priuilegio cōtradicēdo quod causa est feudalis Bal.in.d.§.preterea.tenet qđ sic:sed tamē non bene firmat:sed mihi placet vna theorica que colligi potest ex dictis Inn.in.d.c.ceterum. vbi notāter dicit ꝙ aut actor agit generaliter:ita qđ potest comprehēdi causa feudalis in libello: ⁊ tunc pōt excipi qđ cā illa spectat ad dñm feudi:cū sit feudalis:aut expresse apparet qnod non deducatur causa vt feudalis:⁊ tunc non pōt opponi in viꝫ declinatorie: quia ex quo nō agitur de feudo vt feudo nec agēs dicit se vasallum excludit̄ iurisdictio domini:cum iura faciāt eū iudicē dūtaxat:cum questio est inter vasallos de feudo ita dicunt iura preallegata. Secus si inter vasallū ⁊ tertium:vt no.gl.in.d.c.ceterum.⁊ ibi aperte tenet Antonius de but.⁊ glo.in.d.§.preterea.debet ergo opponi modis predictis:pōt etiam cōtra dictū dñm opponi defectus iuris sui in vim declinatorie ad impediendū litis cōtestationem:q꞉ vbi concluditur per exceptionē actori nullum ius competere vt cōtingit in casu nostro pōt sic dilatare:quia nemo sine actione experitur.l.si pupilli.§.videamus.ff.de neg.ge.⁊.c.examinata.de iudi.notanter tenuit Bar.in.l.tum querebatur.ff.iud.sol. Et ꝑ hoc videtur expeditum illud dubium. Nunqd posset opponi de ineptitudine libelli. Itē petitur diuisio ciuitatis et castrorum:frustra eñ querimus de ineptitudine cū nullū ius sibi competat ꝑ predicta. Si autem hec bona nō essent feudalia vel hec dña esset admittēda aliquo iure speciali tunc nō putarem ex hoc libellum ineptū. Nam si sint feudalia possunt diuidi:cum ius soluꝫ prouideat diuidi feudū quod sonat in noie dignitatis:vt est ducatus marchionatus ⁊ similes. Secus de alijs feudis:vt probatur in.§.ꝓterea ducatus in.c.imperialē.de prohi.feud.ali.per Fede.⁊ ibi a parte hoc tenet Bal.⁊ ad illā distinctionē debet reduci dictum Barto.in.l.si inter.ff. de admi.tu.⁊.l.si vni.al's incipit pomponius.ff.de re iudi. Facit ꝙ legitur ⁊ notatur in.c.licet de voto. Ego tamē notanter dico vnum qđ non reperio per alios ponderatū:qđ licet in alioꝝ bonoꝝ diuisione sufficit vnū ex socijs prouocare:q꞉ nemo compellit̄ in cōmunione esse vt.C.cōmu.diui.ꝑ totū attamē in diuisione bonorum feudaliū debēt omnes conuasalli conuenire ⁊ concordare:al's nō potest fieri di-

uisio:hoc voluit text.singularis si bñ ponderet in.d.§.ꝓterea ducat⁹. in ver.si cõsortes voluerũt ⁊ capitulũ.regritur ergo cõsensus aliquoꝝ ad hoc tex.iuncta gl.in.c.sepe.de ver.sign.in fi.cum enim ille tex.permittat diuisionẽ cõtra naturã feudi debet intelligi in proprijs terminis:nec est a verbis tex.recedẽdũ:vt in.l.nõ aliter.ff.de le.iij.⁊ in.c.fin.de ꝟ.sig.Si vero bona nõ sint feudalia tunc non video qd impediat diuisionẽ castroꝝ:possint separatim vẽdi ex quo non cõsistãt in certa dignitate:ergo ⁊ diuidi:sed respectu ciuitatis que est vnic⁹ locus potest magis dubitari:cũ hec diuisio ɔtingat in ꝑiudiciũ reipublice cui⁹ interest nõ habere plures dños ⁊ territorium non diuidi:facit.l.si.C.si contra ius vel vtili.pub.⁊ interest ciuium non mutare dñm:vt not. Inn.in.c.auditis.de ꝑscr.⁊.c.inter quatuor.de maio.⁊ obe.vñ posset attentari etiã ꝙ ciuitas veniat in iudicio cõi diuidũdo sicut veniunt alia bona q̃ cõmode diuidi nõ possunt:⁊ extat tũc cõcedendũ vt habet in.l.ad officiũ.C.cõi diui.⁊ insti.de offi.iudi.⁊ Bal.in.d.§.ꝓterea ducatus.sentit qd possit diuidi qd vnus habeat vsqꝫ ad certũ locum alius reliquũ ⁊c.qd tamẽ prius dixi est equi⁹.¶ Uenio ad aliud dubium nunquid iste Anselmus ceciderit a iure suo:q₂ fraudulẽter alienauit non excipiẽdo contra matrẽ.Et in hoc edicto aduertendum ꝙ si teneam⁹ illa bona esse feudalia dispositio testatoris ꝓhibẽtis alienationem sub pena nil in hoc operatur:q₂ non potest vasallus in testamẽto disponere circa feudũ:vt in.d.c.i.de succes.feu. ¶ Itẽ subest iuris prohibitio quo ad feudalia:in.c.ij.de vasal.qui contra const.lotha.⁊ in.§.preterea.cum simi.vnde debemus hũc casum decidere ꝯm iura feudorũ ⁊ qd iste debeat perdere feudũ:vel qd ipso facto ceciderit a iure suo saltẽ respectu partis alienate fraudulẽter.alleg.pulchrum tex.in.c.i.§.callidis insuper machinationib⁹.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ Fede. quinimo plus debet puniri cũ alienat in fraudẽ legis quã contra factũ in fraudẽ hominis:⁊ ibi no.Bal.⁊ pro hoc not.⁊ bonus tex.in simili in.l.si libert⁹ minorẽ.ff.de iure pat.¶ Ex cõiecturis enim apparet ꝙ malitiose Anselm⁹ nõ opposuit cũ haberet exceptiones ita paratas contra matrẽ:vt ptꝫ ex predictis.facit.l.i.ff.ad turp.vnde sicut alienatis qui patitur prescriptionẽ cõtra se:vt in.l.alienationis verbum.ff.de ver.sig.adeo qd dicit glo.no.in.c.placuit.el.ij.xvi.q.iij.qd contra episcopum qui passus est currere prescriptionẽ contra ecclesiaꝫ potest ecclesia agere vt conseruet eam indemnem de suo ita ⁊ is qui exceptiones debitas nõ opposuit ⁊ tãto fortius cũ in casu nostro iste videatur fecisse in fraudẽ.nam qd ex coniecturis elicitur est euidẽs.vt in.l.licet.ff.de leg.i.Et idẽ est remittere ꝙ dare.l.quinetiã.ff.de calum. in.c.veniẽs.el.i.de testi.¶ Hinc est † qd fideiussor nõ habet actionem cõtra principalẽ si soluit non oppositis exceptionibus cõpetentibus principali.l.si fideiussor.ff.mand.¶ Itẽ videtur dicẽdum si bona nõ sunt feudalia.tunc incidit in penã testatoris:cũ vt.s.dixi alienans in fraudẽ debet puniri ac si directa via alienasset.d.§.callidis.⁊ in.l.non dubium.cum ibi no.C.de legi.Et per hec remanent expedita dubia omnia in effectu ⁊c. Nic.Abb.

¶ Consilium.lxxxiij.

1 Statutum dicitur cõtra libertatem ecclesiasticam si propter eum clerici efficiuntur timidiores.

2 Statutum laicorum etiam in fauorem ecclesiarum non tenet.

PResens dubiũ in effectu cõsistit an statutũ laicoꝝ quo inter cetera cõtinetur vt nemo audeat sub certa pena apprehẽdere vel capere possessionẽ alicuius bñficij vel hospitalis sine expressa licẽtia dominorum secularium.Et qd nullus notarius seu testis intersit cõtra libertatem ecclesiasticã.Quo casu facillime inferri potest ad decisionẽ alioꝝ dubiorũ an constet dico qd sic.Idem enim statutum dici potest cõtra libertatẽ ecclesiasticã:qd tendit cõtra ea que concessa sunt ecclesie vniuersali generaliter vel singulariter adeo qd a papa vel alijs principib⁹ secularibus.hec est cõis theorica oĩm doctorum.c.nouerit.de sent.excom. ⁊ approbat Bar.⁊ bal.in auꝭ.cassa ⁊ irrita.C.de sa.san.ecc.¶ † Addentes qd etiã dicitur contra libertatẽ ecclesiasticã:si per statutum laicorum clerici efficerentur timidiores ⁊ laici audaciores per.l.i.§.que onerãde.ff.quarũ rerũ ac.non da.⁊ de priuilegijs tributis ecclesie per ipsum deũ ponunt exemplũ de eo in dicto capitulo nouerit in priuilegio vt sola ecclesia administret res ecclesiasticas:vt.i.c.si imperator. xcvi.dis.de reb⁹ eccl.nõ alie.c.fi.¶ Itẽ vt ad ecclesiã dũtaxat ius statuẽdi de reb⁹ ⁊ iurib⁹ spiritualibus:vt in.c.denicꝫ.⁊ in.c.cũ ad veruꝫ. xcvi.dist.facit.xij.q.i.duo sunt genera.⁊.c.ecclesia.de consti.⁊.c.bñ qdẽ.xcvi.di.xxxiij.q.i.quodcũqꝫ ligaueris.Hinc est qd statutum laicorum super huiusmodi potius dicitur destitutio ꝙ̃ constitutio vt in.d.c.fi.ergo restat manifeste cõcludere ꝙ presens statutum cum disponit de rebus spũalibus ⁊ ecclesiasticis quorum administratio ⁊ de eis iurisdictio pertinẽt ex priuilegio dei ipsi ecclesie vniuersali ⁊ suis administratoribus.vt supra probatũ est.¶ Item est contra priuilegiũ tributum ecclesie vniuersali per romanos põtifices cum ipsorũ canonibus:vt super huiusmodi nullo modo sit recurrẽdum ad seculares. vt patet in.c.ij.de iud.⁊ de offi.archi.c.vt nostrum.⁊.c.ad hoc.⁊.d.c.bñ quidã.adeo † quod etiam in fauorem ecclesiarum non tenet statutum laicorum qd prouidet disponẽdo mandando seu penam addẽdo.iuxta ea que no.plene in.d.c.ecclesia.de cõsti.⁊ ꝑ Io.an.⁊ Host.in.c.fin. de sol.⁊ Io.de lig.⁊ Anto.de but.in.c.qd clericis.de foro cõpet.Preterea violat hoc statutũ summũ ⁊ principale tributum ab ipso christo romanis põtificibus:illud videlicet quodcunqꝫ ligauerit super terrã ⁊c.d.c.quodcunqꝫ quod exponit Inn.in.c.quanto.de consue.dicens quodcunqꝫ ligaueris.s.per statuta vel precepta ⁊ in cõcernentib⁹ animam nisi sint cõtra fidem ⁊c.¶ Sed hoc statutum est contra mãdatum pape in spũalibus ⁊ cõcernentibus animam factum:cum papa mãdet executori gratie sue vt in.ttãt impetrantẽ in possessionẽ quam timore pene tradere nõ potest:ergo ex hoc etiã infertur quod clerici efficiuntur ex hoc statuto timidiores ⁊ laici in statuendo audaciores. Et sic ex multiplici capite hoc statutum dici potest contra libertatem ecclesiasticam.Et optime ad predicta facit.c.quoniã.de immu.eccle. lib.vi.¶ Ex his infero ad casum nostrũ qd ex duplici capite nec possessionem alias legitime apprehendentes:nec testes interessentes vel tabelliones de apprehensione possessionis rogati incidunt in penam statuti.Primo ex dispositione iuris communis.Nam si statutum nõ valet nec pena apposita.maxime cũ talia statuta sint cassa ⁊ irrita:vt in.d.auꝭ.cassa.⁊.d.c.nouerit.⁊.c.grauẽ.e.ti.Facit quod notatur in capitulo:significãtibus.de offi.dele.⁊ in.l.pacta que cõtra.C.de pactis. Quinimo statuẽtes ⁊ ipsa statuta seruare faciẽtes sunt ipso facto excõmunicati:vt in dictis iurib⁹ vltra penã.de qua in.d.auꝭ.cassa.nec excusantur pretextus statuti in fine statutorũ positi quo cauetur qd statuta contra libertatem ecclesiasticã habeantur pro irritis.q₂ iura voluũt vt ea deleri faciant de volumine statutorũ ne aliqñ de facto seruentur.vt in dictis iurib⁹:et ita expresse firmant Bart.Bald.in.d. auꝭ.cassa.¶ Scdo capite cessant in ꝑdictis pene statutarie ex forma alterius statuti quo cauetur si quod statutũ reperiretur cõtra libertatem ecclesiasticã illud sit irritũ ⁊ inane ⁊c.ergo premissum statutum nullas vires hꝫ etiã cõsiderata mente statuentium in.d.auꝭ.cassa.Et maxime habito respectu ad reformationem statutorum postea factã in qua fere idem continetur ⁊c. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Illud in summa de iure querit.

An donatio inter viuos ⁊ insinuatione legitime non accedente excedẽs summam quingẽtorũ florenorũ interueniente confirmatione imperatorũ ex certa scientia facta post mortẽ donatoris valeat.ita vt ꝑ eam preiudicetur debentibus succedere ab intestato ⁊c.

¶ Consilium.lxxxiiij.

1 Princeps licet ex certa scientia possit mihi tollere ea que sunt iuris ciuilis:non tamen potest que sunt iure gentium tollere.

2 Libertus debet ꝑ imperatorẽ restitui natalibus patrono cõscientie.

3 Bannitus publicus si restituatur per imperatorem in integrum nõ debebat illa restitutio trahi ad bona alienata in alio medio tempore per principem.

4 Princeps habet plenissimam potestatem superius positiuum.

5 Princeps si ex certa sciẽtia aliquid approbat vel suo priuilegio inserat:quod de iure communi non valet firmum erit.

6 Imperator potest restituere liberum etiam patrono non consentiẽte nec vocato.

7 Princeps licet non possit sine causa rescribere contra ius diuinum:si tñ rescribit presumitur in eo iusta causa.

CHristi eiusqꝫ matris ꝑsidio humiliter inuocato.Uidet primo dictã donationẽ quatenus excedit summã qngẽtorũ aureoꝝ nulli⁹ esse momẽti: ⁊ pro nõ scripta eã fore habẽdã:vt probat in.l.sancim⁹.iũcta.l.si qs pro redẽptione.C.de dona.per quam.l.videt correcta.l.fi.tamẽ in donatiõe inter viuos qualis fuit ista nemo dubitat:qñ talis ad sui validitatẽ expostulat insinuationẽ quatenus excedit qngentos aureos: vt in iuribus preallег.nec prodesse potest confirmatio facta etiã per gl.no.iũcto tex.in.l.quoties.C.de preci.impe.offe.vbi no.† ꝙ licet princeps ex certa sciẽtia possit mihi tollere ea q̃ sunt iuris ciuilis vt actiones:illa tñ que sunt de iure gentiũ vt dominia rerũ auferre nõ potest etiã ex certa sciẽtia:qñ illa sunt mutabilia.insti.de iure natu.§.pen.et de legi.agna.tu.in fi.⁊.v.di.in prin.Idẽ voluit Inn.in.c.que in ecclesiarũ.de cõsti.sed certũ est qd per mortem donatoris ante cõfirmationem imperatoris ius fuit acquisitũ istis nepotibus tanꝙ̃ proximioribus in hereditate dñi Anselmi patrui saltẽ adeundi ipsius hereditatẽ:vt in auꝭ.de succes.ab intest.⁊ facit glo.no.in.l.oĩm.C.de testa.que dicit ꝙ per testm̃ datur plenũ ius ꝙ̃tum ad acquisitionẽ dominij plenius per mortẽ plenissime:per aditionẽ sed cã intestati equiparat in hoc testamẽto cũ deferunt hereditatẽ ꝓximiorib⁹:vt in auꝭ.post fratres.C.de leg.here.ergo istud ius iaꝫ acquisitũ ⁊ inherẽs ossib⁹ istorũ ꝓximiorũ.s.nepotũ nõ potuit tolli sine cã post ɔfirmationẽ imperatorũ etiã ex certa sciẽtia factã:id enim qd nostrũ est nõ potest sine facto nostro a nobis euelli.l.id qd nostrũ.ff.de reg.iu.c.ab eo.de elec.li.vi.⁊ qd legi.⁊ no.in.l.iulian⁹.ff.de ɔdi.inde.⁊ in.l.iij.ff.pro socio.⁊ in ca.i. xxij.dist.in.

xxi.di.in glo.in verbo iustitiā.hoc idē videt̄ voluisse Bar.in.l.fi.C.si contra ius vel vti.publi.dicit ꝙ princeps nō potest mihi tollere rem meā sine causa:qꝛ cū habeat potestatē a deo.vt in auț.quomō oportet episcopos.deus nō dedit potestatē sibi peccandi vel auferēdi rez alteri.ad hoc.xl.dist.c.j.⁊ cle.pastoralis.de re iudi. ¶ Scđo principaliter contra hāc confirmationē adduco tex.optimū in.l.fi.ff.de nata. 2 resti.vbi dicitur † ꝙ libertus dꝫ per imperatorē restitui natalibus patrono ꝯsentiente.qꝛ ius patroni per hāc restitutionē amittitur:⁊ per illum tex.dixerūt cōiter doctores ꝙ princeps in legitimatione fiēda dꝫ requirere agnatos qui successuri erāt ab intestato:⁊ cū eorū ꝯsensu legitimationē facere saltē eo casu quo filius petit se legitimari post mortem patris:qđ tenuerūt canoniste in.c.per venerabilē.qui fil.sint legi.⁊ Bart.in.l.gallus.§.quid si tantū.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ Bald.in proemio.C.vbi per hāc rationē dixit ꝙ imperator nō pōt legitimare in terris.ecclesie:qꝛ hꝫ citare agnatos in quos cum nullā habeat iurisditionē in illis terris nō potest citationē decernere vel illis aliquatenus p̄iudicare tanꝙ nō subditis. ¶ Sꝫ in casu nostro isti nepotes nō fuerūt in hac cōfirmatiōe vocati nec ꝯsenserūt ⁊c. Et ꝑ hoc infero ad tertiā impugnationē cōtra dictā ꝯfirmationē. Nā hec bona dicūtur esse in ciuitate comitatu ⁊ districtu Bononiēsi in qbus imperator nullam hꝫ iurisditionē:sed plenū ius in tēporalibus ⁊ spūalibus extinctiue pertinet ad papā.vt in.c.fundamēta.de elec.lib.vj.⁊ in.c.ego ludouicus.lxiij.dist.in.c.romani.de iureiur.in.d.c.per venerabilem. Nec oportet disputare de donatione ecclesie facta ꝑ Cōstantinū cū illa fuerit cōfirmata ⁊ approbata ꝑ multos imperatores ⁊ ꝑ ecclesiam:vt in.d.cle.romani.⁊ alijs iuribꝰ superius allegatis.maxime in c.fundamenta.ꝑalle.vbi dicit ꝙ diuinitus fuit facta.vnde nō procul esset ab heresi tenere contrariū inspecto presertim qđ habet̄ in extrauagāti Bonifacij que incipit vnam sanctā.⁊ pro illiꝰ validitate stat Bal.in proemio digestoꝝ in fine.nec potuit ergo imperator suꝑ illis bonis disponere.vt in.d.clem.pastoralis.facit tex.in.l.fi.ff.de iurisdi.om.iudi. ¶ Quarto principaliter facit tex.in.c.ꝙuis.⁊.c.si pro te.de rescrip.li.vj.vbi habet̄ ꝙ restitutio vel noua collatio nō trahit̄ retro cū p̄iudicio illius cui ius medio tpe fuit acquisitū.ꝑ qđ dicit Joā.an. in regula sine culpa.de reg.iur.lib.vj.in mercu.quod stante iure speciali vt primogenitus succedat in totū ꝑmogenitus naturalis q fuit legitimatus per sequēs matrimoniū nō debet p̄ferri scđo genito legitimo ⁊ naturali:qꝛ illa legitimatio facta per sequens matrimonium nō debet retrotrahi cū preiudicio secūdi geniti cū ius primogeniture iā quesitū erat per prius. Ad idē qđ no gl.⁊ Bar.in.d.§.⁊ qd 3 si tantū.⁊ melius l.l.fi.C.de sen.pas.vbi dicit † ꝙ si bānitus restituat̄ in integrū per imperatorē:nō debet illa restitutio trahi ad bona alienatā in aliuꝫ medio tēpore per principē.arg.in.l.bene a zenone.C.de quadriē.prescrip. Sed his nō obstātibus contrariā sententiam arbitror de iure veriorē. Et primo ꝓ fundamēto dico ꝙ imperator cōcurrit in iurisditionis exercitio cū quolibet dn̄o inferiore habēte iurisditionē:sicut papa cōcurrit cū quolibet p̄lato. Dicit̄ em̄ imperator dominus mūdi.l.depcatio.ff.ad legē rhod.de iac.⁊.d.l.bn̄ a zenone.C.de quadri.prescrip.⁊.vij.q.j.in apibꝰ.fecit em̄ deus duo magna luminaria i mūdo:vnū vt preesset diei:alterū vt p̄esset nocti. Imperatorē scꝫ in tēporalibꝰ:⁊ papā in spūalibus vt dicit tex.in.c.solite.de maio.⁊ obe.⁊.xcvj.dist.si imperator.⁊.c.cū ad verū.vnde sicut ꝑ vniuersuꝫ mūdū pōt ad papā recurri in spūalibus:ita ad imperatorem in temporalibus.vt in dictis iuribꝰ. Et hoc idē voluit Bal.in.c.j.qui feu.da.pos.⁊ alibi dixit ꝙ oīs iurisditio ⁊ districtio de iure cōi est penes imperatorē.ita no.in.c.de na.succes.feu.⁊ in.c.vno.§.ad hoc.de pa.iura.fir.facit qđ not.doc.in cle.pastoralis.⁊ cle.romani.prealleg. His premissis probo ꝙ dicta cōfirmatio debeat valere ⁊ tenere in p̄iudicium istarū neptuꝫ. Et primo allego tex.iuncta gl.singulari in cle.j.de immu.eccle.vbi dicitur ꝙ tāta est potestas principis circa ius positiuū vt facta possint haberi ꝓ infectis quo ad oēm iuris effectū.ita 4 vt faciat retroire acsi nunꝙ illud emanasset. ¶ † Hinc ibi concludit̄ ꝙ si aliquis incidit in excōicationem vigore alicuius cōstitutionis si papa illā ꝯstitutionē vult habere pro infecta non indiget ille aliqua absolutione:sed perinde est ac si nūꝙ fuisset excōicatus.habet em̄ p̄nceps plenissimā p̄tātem super ius positiuū:vt in.c.ꝓposuit.de cōces.prebē.⁊ in.l.princeps.ff.de legi.⁊.l.digna vox.C.eo.ti. ¶ Ad p̄dicta prime facit totus titulus de capti.⁊ post.l.reuer.vbi princeps cōtra veritatē fingit ⁊ retrotrahit multa acsi nunꝙ fuissent facta:adeo vt qs receperit ius perditū ⁊ multa alia:vt ibi plenissime habet̄:⁊ maxime in.l.postliminium est ius.e.ti. ¶ Cū ergo i casu nostro istis nepotibus ⁊ ꝓximioribus fuerit ius adeūdi quesitū ex iuris ciuilis dispositione:⁊ ex eodē iure corruerit dicta donatio ex insinuatiōis defectu.d.l.sancimus. Cuꝫ de iure naturali aut gentiū nō requiratur hec insinuatio:sed sufficit ad ipsius donationis validitatē voluntas donatoris:vt in.§.per traditionē.insti.de rerū diui.sed fuit inducta de iure ciuili saltē vt hoīes nō fraudent̄.iuxta plene no.per Bar.in.l.modestinus.ff.de doñ.potuit imperator tāꝙ dn̄s suꝑ hoc ius positiuū habere illā.l.ꝓ infecta quo ad oēm iuris effectū:⁊ sic perinde valeret donatio ac si nunꝙ illud ius emanasset:sic etiā potuit dictā donationeꝫ retrotrahere ⁊ supplere defectū iuris circa illā solēnitatē insinuationis acsi in p̄ncipio insinuatio interuenisset.ad hoc optime qđ legi.et no.in.l.oim.C.de test. Hic em̄ exp̄sse imperator voluit illā donationē retrotrahi acsi in prīcipio fuisset insinuata. Et fecit hoc ex certa sciētia:⁊ sic ex plenitudine potestatis:hoc em̄ importat dicta clausula vt innuit glo.notabilis in.c.ad hec sumus.de rescrip. Ad idē glos.fi.in c.ex multiplici.de deci.ad materiam nostram iuncto tex.multū facit. ¶ Item expresse imperator hic suppleuit omnē defectū si quis in dicta donatione intercessisset que suppletio saltē operatur quo ad solēnitatē iuris.iuxta notata per Spec.in tit.de legi.§.nunc ostēdendū.ver.xviij.⁊ per Archi.in.c.cenomaneñ.lvj.dist.facit tex.⁊ qđ ibi not.in cle.pastoralis.de re iud.⁊ in.c.j.de trāsac.⁊ qđ ibi no.Host.vbi etiā 5 dicit Inno.† ꝙ si princeps ex certa scientia aliqd approbet nec dum cōfirmet:sed solūmodo suo priuilegio inserat qđ de iure nō valet firmum erit:sicut statutum laicorū super ecclesijs valet ⁊ pro cōfirmato habetur si papa illud in suis literis approbet.arg.ff.de pigno.l.fideiussor.§.fi.⁊ de cōstitu.c.ecclesia sancte Marie.xcvj.dist.bene quidē.cū similibus. Cū ergo dicta donatio corruebat ex defectu solēnitatis a iure ciuili introducte:satis potuit imperator illū defectū supplere ⁊ decernere acsi in principio interuenisset per predicta:nō obstāte ꝙ medio tēpore ius adeūdi fuerit illis nepotibus acquisitū:quia hoc ius illius ꝑuenit mediante iuris ciuilis dispositiōe circa qđ vt p̄dixi potuit imperator disponere habendo illud pro infecto quo ad omnē iuris effectum:nec imperator hic principaliter disposuit circa ius priuatum illorū nepotum:sed per quandā consequentiam:principaliter enim disposuit circa ius ciuile supplendo solēnitatē ab eo requisitaꝫ.multa em̄ permittuntur per cōsequentiā que nō admittuntur principaliter.vt.l.prima.ff.de autori.tu. Et presertim cū hoc ius fuisset nepotibus quesitum nō ex eorū contractu seu facto:sed ex iuris ciuilis dispositione:vnde videmus in simili ꝙ princeps emit supplicationeꝫ contra sententiam a qua non poterat appellari:ex quo iam fecerat ius inter partes:vt in.l.res iudicata.ff.de reg.iur.⁊.l.ingenuum.de sta.homi.⁊.c.cū inter.de re iud.vt patet in auț.que supplicatio.C.de preci.impe.offe.⁊ ꝯtra eum restituit in integrum.vt in.c.cum ex literis.⁊.c.auditis.⁊.c.ex literis.de in integ.rest.C.vbi ⁊ apud quos.l.appellationem.l.j.ff.a quibus appel.non licet.⁊.c.super questionum.de offi.delega.⁊ restituendo minorē in integrum aduersus contractum preiudicet etiam ei ad quē medio tēpore peruenit per contractum factum cū emptore minoris.vt in.l.cause.la prima.§.fi.de mino. ¶ Itē restituit in integrū aduersus prescriptionē per quam iuris autoritate fuerat acquisitū ius plenissimū.iuxta notata.in.l.fi.ff.rem ra.hab.⁊ in.c.ad aures.de prescrip. ¶ Ad predicta facit quod ad.in.c.auditis.preallegato.⁊ in cle.vna.de in integ.restit. ¶ Scđo principaliter adduco tex.notabilē.in.l.ij.ff.de na.resti.in fi.vbi dicit tex.ꝙ imperatores nō facile solent libertum natalibus restituere nisi consentiente patrono:cum non posset postmodum ad liberti successionem venire. 6 Et tamen vt innuit ibi tex.† posset imperator restituere libertū patrono nō consentiente ⁊ nō vocato.licet de facili nō soleant.potest ergo ex certa scientia facere si vult.qꝛ quod vix fit tamen fit.vt in.c.ij.de cogna.spi.lib.vj.⁊ ꝙ no.Inn.in.c.nisi cum pridem.de renū.vbi dicit ꝙ superior penes quem est potestas dispensandi potest etiā non vocatis illis quibus preiudicatur dispensationē impedire.⁊ tex.illius.l.ij.dixit notanter Bart.in.d.l.gallus.§.⁊ quid si tantum.qđ si imperator vult legitimare aliquem nō vocatis agnatis quibus delata est hereditas potest:dūmodo hoc facias ex certa sciētia ⁊ sic per ista videt̄ casus noster aperte decisus. Nā fortius poterit in casu nostro supplere hunc iuris defectum in preiudiciū istorū nepotum quibus ius succedendi erat ab intestato delatū ex modico solēnitatꝭ defectu.iuxta notata in.d.l.modestinus.de dona.granꝰ enim est legitimare ⁊ fingere quē legitime natū seu restituere antiquis natalibus ꝙ supplere solennitatis defectū respectu insinuationis ⁊ vtroqꝫ casu preiudicat̄ his quibus ab intestato hereditas erat delata. ¶ Tertio principalr̄ adduco dicta no.per Cy.in.l.rescripta.C.de preci.impe.offe.que communiter approbant̄ per alios legistas ⁊ canonistas modernos in.c. 7 que in ecclesiarū.de cōsti.dicit † ꝙ licet princeps nō possit sine causa rescribere cōtra ius diuinum.tamē si defecto rescribat p̄sumenda est in eo causa:vnde si princeps mādet aliquē interfici vel rebꝰ suis priuari sibi parendū est:quia iudicaret ꝓm cōscientiam nec presumitur corruptibilis:⁊ semper presumenda est in eo cā.facit.c.in memoriam xix.di.⁊.c.quid culpatur.xxiij.q.j.⁊.c.quid ergo.xj.q.iij. Cū ergo imperator hic dicat̄ se cōfirmasse ex certa sciētia debet ꝓ eo presumi cā legitima:maxime quia in fauorem publicū potest princeps quē priuare re sua.vt in.l.itē verberatū.de rei vendi.no.Barto.in.d.l.fi.C.si cōtra ius.⁊ in.l.antiochēsiū.ff.de priui.credi.⁊ in.d.l.rescripta.⁊ princeps hoc videt̄ asserere in proemio illius cōfirmationis:cū in ipsius persona versetur ius publicum.consistit enim in sacris sacerdotibus magistratibus ⁊ clericis ius publicū ex verbis suis enūtiatiuis super quibus se fundat credendū.vt in cle.j.de proba.facit qđ no.Bart.in l.ambitiosam.ff.de decre.ab ord.faciē.multo ergo fortius dicere necessario habemus dictam cōfirmatonem valuisse:cum per eam ne

preiudicet iuri quesito ex facto partis: sed ex mera iuris ciuilis dispositione. Et per hoc cõcludo dictam cõfirmationẽ valuisse ꝛ preiudicare illis nepotibus. ꝛ per hoc subtiliter intuenti soluta remanẽt contraria superius inducta contra cõfirmationẽ: ꝓcedunt em̃ qñ imperator principaliter vult disponere contra ius gentiũ tollendo quãtũ ex facto hominis tantũ vel vere vel presumptiue cessante: sed nos loquimur in iure quesito autoritate iuris ciuilis. Et cũ ꝑnceps ꝑncipaliter disponit supplendo defectũ iuris positiui: vel restituendo id qđ deest hic causa presumẽda est vt dixi. ¶ Ad secundũ cõtrariũ satis etiã ptꝫ supra respõsum ex predictis. Nã lex fina. loquit̃ de potestate ordinaria sꝫ nõ de absoluta prout loquitur. l. ij. e. tit. que hic interuenit per illam regulã ex certa scientia ꝛc. ¶ Ad tertium dico ꝙ hic nõ presupponit̃ ꝙ donator seu isti nepotes sint de territorio vñ ꝑsumo ꝙ sint de iurisditione imperiĩ: ꝛ sic presupposito qđ bona sint Bononie: tñ ex quo presumit de imperio illa donatio sic corroborata extenditur ad bona vndecũqꝫ sita: sicut in simili not. Bar. in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. maxime in illa q̃õne: vtrũ testñ factuꝫ in certo loco, ſm illius loci statuta specialia debeat extendi ad bona existentia in loco nõ supposito statuenti: ꝛ concluditur qđ sic: vt ibi plenissime per eum: ꝛ facit. l. j. C. de testa. cũ simi. ¶ Ad vltimũ contrariũ dico ꝙ in illis iuribus nõ interuenit vera in integrũ restitutio. vt ibi no. gl. Itẽ non apparebat de voluntate pape ꝙ voluisset actũ retrotrahi cũ preiudicio alteri⁹: al's secus: vt ibi aperte dicit tex. hic aũt expresse apparet de voluntate imperatoris. Et eodẽ modo põt respõderi ad autoritatẽ Jo. an. in dicta regula sine culpa. licet etiã multi doctores amplissime tenuerit ꝯ opinionẽ suã vt ipsemet ibi refert: ꝛ quid si hic cõstat vt dixi de aperta volũtate principis qui potuit in hoc disponere: vt ex predictis colligit̃. Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. lxxxv.

1. ¶ Communis opinio tenenda nisi notorie male dicat: vel rationabiliter conuincatur.
2. Legatum conditionale nõ transmittitur in heredem.
3. Nemo potest in testamento sibi eã legem dicere vt a priore ei recedere non liceat.
4. Relatiuum quis vel qui coniunctim verbo futuri temporis denotat conditionem.
5. Filius appellatur qui ex viro atqꝫ vxore nascitur ꝛ vnde dicatur.
6. Filius primogeniti potest dici primogenitus.
7. Clericus illico priuatur ꝛ denudatur omni priuilegio clericali ꝛ applicatur foro iudicis secularis bigamia superueniente.
8. Laicus si fuit preuentus per iudicẽ secularem: ꝛ causa pẽdẽte efficiatur clericus non per hoc causa eximitur a foro penitentie secularis.

In presenti questione omnipotentis dei postulato suffragio. Duo vt morẽ petẽti geram aliorũ opinionib⁹ ꝛ motiuis reseratis ad vtrãqꝫ partẽ cũ satis vtrinqꝫ sit argutũ. secũdo omissis breuiter attingã: qm̃ vt bellissime habet̃ apud. l. j. C. de vete. iure enucle. Ex multitudine autorũ iudicandũ nõ est cũ possit forsan ꝛ deteriorũ snĩa ꝛ multos ꝛ maiores in aliqua parte superare: hinc fortasse motus Jo. and. in. c. j. de constitu. dixit. † [1] Cõmunẽ opinionẽ sequendã esse nisi notorie male dicat vel rationabiliter conuincatur ꝙ bonus iudex acutissimi ingeniĩ existimabit. ¶ Primũ dubium erit vtrum filius primogenitus preferri debeat patri in maioritate cõcessa cuidã viro nobili Petro affa. hispano habito presertiꝫ respectu ad verbo cõcessionis eidẽ facte per illustrẽ principẽ regem castelle in qua inter cetera ad propositũ continentur hec verba videlicet. Et q2 post obitũ habeat succedere ꝛ hereditet dictã medietatem dictarũ apothecarũ primo noĩatarũ alter eorũ vt dictũ est videt̃ filius maior quẽ habuerat de legitimo matrimonio ꝛ aliĩ filiĩ ꝛ filie ꝛ heredes qui ab ipso vel a nobis descenderũt ex nostra linea de legitimo matrimonio: vel ꝙ sit legitimatus ſm qđ ius requirit: videlicet post obitum alterius gradatim ꝛ semper conferatur maiori ꝛc. ¶ Scđm dubium est cũ patruus tanq̃ constitutus in maioribus ordinib⁹ fuerit per nepotẽ cõiunctus in curia romana ꝛ processus ibi fuerit a dño nullus factus: nunquid per supuenientiã bigamie quã dictus patruus dicitur incidisse si dicta cã exempta vel eximenda a curia romana ꝛ remitenda ad iudicẽ secularẽ. ¶ Uenio igitur ad primũ circa qđ dico animaduertendũ ꝙ cũ filiĩ ꝛ nepotes vocentur ad hãc successionẽ ex dispositione ꝛ priuilegio regio magis sunt ponderãda verba priuilegiĩ: q̃ iuris cõis cẽsura disponẽs super successione patruĩ ꝛ nepotũ in bonis aui vel patris: nã principaliter ibi tractatur de efficacia ꝛ ꝯprehẽsiua priuilegiĩ ꝛ attendẽda ꝛ põderanda sunt ipsius priuilegiĩ verba. vt in. c. porro. ꝛ in. c. recepimus. de priuileg. in auť. de manda. prin. §. si quis autem. et ꝑfecto si predicta verba priuilegiĩ seu cõcessionis in quibus huius q̃õnis plenaria vis consistit ex corde animaduertũtur clarissime patebit dictũ nepotem preferenduꝫ. ¶ Moueor primo ad hoc dicendũ q2 immediate post patris obitũ cui facta fuit principaliter cõcessio vocatur primogenitus ex regia dispositione. Et sic hoc ius succedẽdi cõsequit̃ primogenitus nõ a patre vel a lege cõmuni: sed ex speciali dispositiõe regia. iuxta notata per Bar. in. l. vt iusiurã. ff. de ope. liber. ꝛ per Bal. in autentica. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. facit tex. cũ ibi nota. maxime per Bal. in. c. vno. de succes. feu. colla. x. Ergo hoc ius succedẽdi illico cũ primogenitus venit ad lucem in habitu ꝛ spe consequitur vt est spes firma ꝛ inuariabilis cũ per patrem aut alium filium inferiorem tolli nõ possit cũ transierit in cõtractum. vt in. c. j. de proba. ꝛ per Jo. an. in. c. significasti. de foro cõpe. facit tex. c. j. de feud. sine cul. non amit. ꝛ not. Bald. in. c. j. de succes. feu. ꝛ per Bar. in. l. fi. al's penulti. ff. de decre. ab ordi. fa. ¶ Et presupposito ꝙ princeps potuisset reuocare: ita ꝙ dependet a solius principis potestate dicitur fieri nõ posse vt in. l. apud iulianũ. in fi. ff. de leg. j. ꝛ no. Dy. in regula. semel deo. de regu. iur. lib. vj. ¶ Igitur hãc spem firmauit ꝛ irreuocabilẽ trãsmisit primogenitus in filiũ: hoc ꝓbatur ex idẽtitate rationis sicut spẽ competẽtem patri ex contractu conditionali transmittit ipse pater in filium: vt in. §. ex conditionali. instit. de verbo. oblig. quod nõ contingit ex alio nisi q2 illa spes firma ꝛ irreuocabilis cum potentia de facili reducibilis ad actum habeatur pro actu. vt in. c. pisanis. ꝛ quod ibi notatur de resti. spo. ita ꝛ hec spes firma ꝛ inuariabilis tanq̃ competens ex priuilegio regis debet posse transmitti in filium. Nec obst. huic motiuo tex. in. l. vna. §. sin autẽ. C. de cadu. tol. vbi dicit̃ † [2] ꝙ legatum conditionale: q2 ex eo competit sola spes ante cõditionis euentum nõ transmittit̃ in heredem quia duplex potest esse diuersitatis ratio: vna quam allegat gloss. in dicto. §. ex conditionali. dicẽs quod in cõtractu conditionali interuenit factum ipsius contrahentis volẽtis prospicere sibi ꝛ suis heredib⁹ sed in legato nullum factum legatariĩ interuenit ꝛ principaliter intẽdit ꝓspicere personã legatariĩ: vñ cum nõ radicauerit personã ipsius legatariĩ nõ transmittitur in heredem: vnde teneo potius rationem illius glo. q̃ verba. Cum em̃ in casu nostro intercesserit concessio regia prospiciens nedum personam ipsius primogeniti, sed etiam filiorũ suorũ: vt patet ex verbis preallegatis: ergo hec spes est transmissibilis in filium. Si enim cõtrahẽtes possint: fortius lex priuata hoc est princeps. arg. in. l. nõ impossibile. ff. de pac. presertim hoc casu vbi specialis dispositio principis hic voluit aperte prouidere nedũ persone primogeniti: sed etiam ipsius filiĩ vt ptꝫ ex verbis cõcessionis ibi ꝛ aliĩ filiĩ ꝛ filie ꝛ heredes qui ab ipso vel a vobis descẽderint ꝛc. ꝛ hec cõsideratio iudicio meo est optima. facit qđ in simili legitur ꝛ notatur in. l. lucius. la. ij. ff. de heredi. insti. ꝛ notatur per Bal. in. l. j. C. de his qui ante apertas tab. ¶ Secũda diuersitatis ratio inter. §. ex cõditionali. ꝛ. §. sin autem. preallega. est ꝙ in contractibus volũtas seu spes est firma ꝛ recta: quia cõtractus ab initio sunt volũtariĩ ex postfacto sunt necessitatis. l. sicut. C. de actio. ꝛ oblig. secus in vlti. q2 relictum nõ est ita firmũ cum dependeat a volũtate testatoris: vt. c. cũ marthe. de celebra. mis. ¶ † [3] Nemo enim potest in testamento sibi eã legem dicere: vt a priore ei recedere nõ liceat vt inquit tex. in. l. si quis. in prin. ff. de lega. iij. sed cum in proposito nostro debeatur hoc ius primogenito beneficio legis specialis qđ tolli iudicatur impossibile vt predixi: ergo accidit ad naturam potius cõtractus q̃ vltime voluntatis vt fiat transmissio in filium nec curandum quod hic nõ interuenit factũ filiĩ: quia illa nõ est ratio necessaria concludens: sed potius illa quã premisi: scilicet ꝙ spes est certa ꝛ firma: hanc rõnem notanter sentit Jo. an. in. c. licet. de voto. ꝛ in additio. Spe. in ti. de feu. in. vj. col. Negari enim nõ põt quin fortius ius acquiratur primogenito hic ex concessione regia pure facta habita maxime cõmemoratione filiorũ q̃ ex contractu conditionali cũ deficiente conditione corruat totus ꝯtractus dicto. §. ex cõditionali. Sꝫ dicta ꝯcessio semper durat ꝛ est pura ꝛ firma nisi in casu quo nullus reperiretur de agnatione istius Petri affari: vt ptꝫ ex priuilegio: ergo fortius debet trãsmitti hec spes: cum cõpetat ius saltẽ in habitu de presenti q̃ illa fragilis ex futuro euentu dependens que competit ex contractu ꝯditionali: valet em̃ argumentũ ex identitate rationis vel maioritate: vt in iuribus vulgaribus: qđ autẽ hic vocetur ꝑncipaliter primo genitus post obitum Petri ꝓbatur aperte per illa ṽba: quod quia post obitum vestrum ꝛc. si enim nõ intelligerentur de primogenito profecto illa verba superflua erũt cũ in sequẽtibus verbis fiat mentio de aliĩs filiĩs descendentibus ab isto Petro: ꝛ disponitur vt collatio semper fiat maiori: debet enim dispositio intelligi vt ṽba nõ sint superflua: sed aliquid operent̃, vt in. c. si papa. de priuile. lib. vj. ꝛ. l. si quando. C. de inoffi. testa. Et semper verba debẽt reduci ad casum dubium: vt. l. j. in fine. ff. de administra. tuto. ꝛ. l. labeo. ad carbo. ¶ Secũdo ꝓbatur ex allusione vocabuli: nam cum vocet maioreꝫ filium istius Petri: ergo primogenitum: cum primogenitus sit maior natura: dicitur enim frater vel minor ratione natiuitatis. vt i. c. licet. de voto. facit qđ no. gl. in. c. cõsuetudo est. j. dist. ¶ Scđo ꝑncipaliter moueor in hanc sententiã alia ꝯsideratione quia si bene ponderẽtur verba primogenitus videt̃ vocatus sub conditione videlicet si extabit tẽpe mortis patris: hoc colligitur ex illis: vbi vester fili⁹ maior quẽ habui ꝛc. ¶ † [4] Nam relatiuum quis vel qui seu quẽ: cõiunctũ ṽbo futuri tẽporis denotat conditionẽ: vt ꝓbatur in. l. stichus qui me⁹ erit. ff. de le. j. ꝛ ꝑ Bar. ibi vñ illa ṽba vester fili⁹ maior quẽ habuistis ꝛc. hoc important. i. si quẽ habuistis: ꝛ in defectũ ꝑmogeniti aiaduerto

qđ vocat

qd vocat filios istius Petri per prius vocat filios primogeniti: ergo maior illorum est preponēdus: qd probat̃ sic: vbicūq; em̄ agitur de honore vel onere applicādo certis personis ⁊ non pōt applicari nisi vni persone: saltē eodē tēpore, ⁊ nō apparet de qua ꝑsona disponēs senserit: statur semper ordini litere vt prius nominatus censeatur primo vocatus: vt ꝓbatur in.l.generaliter.§.quid ergo.cum sequē.ff. de fideicom.lib.⁊.l.quoties.de vsufru.l.heredes mei.§.peto.ff.ad treb.⁊ in.c.penul.de elec.lib.vj.⁊.c.mādato.de preb.eo.lib.cū similibus.notat Bar.in.l.ij.§.prius.ff.de vulg.⁊ pupil.hic autem in defectum primogeniti vocant̃ oēs descēdētes ab eo: addito vt vnus habeat post obitū alterius: ergo filius maior primogeniti est preferendus patruo cū sit prius nominatus. Nec obstat si dicatur hanc theoricā non habere locū cū ordinata affectio cōtradicat iuxta notata.l.d.l.heredes mei.cū pater ꝑsumat̃ magis diligere filiū ꝓpriū q̃ nepotē. Et primo cū nepos ab eo sit remotior q̃ filius. ¶ † Hinc ꝓprie scz a philos qd est amor appellamus illū qui ex viro ⁊ vxore nascitur: nepos autem improprie dicitur filius vt notāter ꝓbatur in.l.filiū.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. Et per Bar.in.l.liberorū.ff.de verbo.signi. dico em̄ ꝙ illa verba nō fuerūt ꝓlata a patre.⁊ sic cessat ꝑsumptio ordinate affectionis sed prolata fuerūt a rege qui magis intēdebat ꝓuidere generi istius Petri q̃ personis. ¶ Itē dubia debent intelligi ſm cōsuetudinē loquentis: vt.l.si quis seruum.de leg.j.⁊.l.numis.de leg.iij.⁊.l.cū de lanionis.§.asinam.ff.de fun.instru.⁊.l.labeo.de supel.leg.cū similib⁹. ¶ Sed reges castelle cōsueuerunt honorare ⁊ preferre filiū primogeniti alijs filijs: q2 representat personā p̄mogeniti: vt clare patet ex verbis quarundā constitutionū ipsius regni. ergo debemus presumere quod seriose rex castelle in illa cōcessione fecit prius mentionem de filijs primogeniti q̃ de alijs filijs ipsius Petri. ¶ Ad idē facit q2 vbi nō cadit affectio inter ꝑsonas prius denoiatus est potentior. Ad hoc tex.optim⁹ cū materia sua in.l.si cōmunis seruus ita stipulet̃.ff. de stipu.seruo.per quā legē dixit ibi Bar.⁊ no.per Moderū.in.c.qm̄ abbas.de offi.deleg.qd si causa alicui delleget̃ expresso nomine proprio ⁊ appellatiuo cessantibus alijs cōiecturis dicemus dispositionē esse personalē vel realem ex ordine verborū. Nā si procedit appellatiuum censetur realis: si propriū personalis. Et per eam cessat contrarium qd formari pōt de.l.si viua.C.de bonis ma. Procedit enim hoc ex speciali dispositione principis qui nō afficitur magis ad patruum q̃ ad nepotē: sed habuit respectum ad ius primogeniture: qd perplurimū apud principes maxime Hispanie frequētatur vt predixi: ⁊ p3 ex ꝯstitutionib⁹ regni castelle. Nec propterea obstat si dicatur ꝙ inter filios primogeniti ⁊ patruos vocetur maior. vt patet ex illa clausula suprapositā ibi: ⁊ semper conferatur maiori ⁊c. que videt̃ determinare oia precedētia. vt in.c.inq̄sitioni.⁊ in.c.scdo requiris. de appella.plene per Bar.in.l.talis scriptura.ff.de leg.j.⁊.l.pretor ait.ff.vi bono.rap. Quia dico ꝙ illa clausula refertur ad precedentia ordine successiuo: vt sit sensus qd inter filios primogenitus preferat̃ semper maior: ⁊ ita eis deficiētib⁹ inter alios filios dicti Petri: nam quēadmodum filij primogeniti vocant̃ per se ⁊ alij filij dicti Petri secundario vocātur per se ⁊ predicti illis debent p̄ferri ita clausula subiecta recipit intellectū a p̄cedentibus vt sicut in personis oēs videnẗ vocati ordine successiuo: ita ⁊ illa clausula qualificat filios p̄mogeniti ⁊ Petri etiā ordine successiuo. arg.bonū ex his que legunt̃ ⁊ notātur in.l. heredes mei.§.peto.ad trebellianū.⁊ in.c.olim.⁊.c.abbatē.de rescri. ⁊ per Bar.in.l.gallus.ff.de lib.⁊ posthu. Hunc intellectum sequentē suadēt omnes cōsiderationes predicte: ⁊ ne princeps per illa verba generalia videatur illico recessisse a iure iam denominato primogeniture contra.l.nō ad ea.ff.de condi.⁊ demon. hoc etiā suadēt ⁊ alie cōsiderationes: quia persona patris dicitur per filiuz representari: ⁊ ibi etiam esse ⁊ stare dicatur.l.cū antea.C.de agricolis ⁊ censitis.lib.xj.⁊ filij vox dicitur patris. insti.de inuti.stipu.§. eodem vero. Et dicūtur eadem fere persona.C.de impu.⁊ alijs substi.l.fin. ⁊ vna caro. xxxv. q.iij.hac autoritate. ¶ Itē pars remanet in filio. hinc dicitur ꝙ pater magis diligit filiū q̃ econtra. vt not.in.d.l.si liberorū, in fi. † vnde filius primogeniti potest dici primogenitus ⁊ non ex toto ficte sed in parte vere cū in eo sit substātia ⁊ caro ⁊ pars ipsi⁹ primogeniti. Et sic cessat quod opponitur de lega.iij.§.hec autē verba.ff.de neg.gest. ⁊ eo amplius in casu nostro quia rex in concessione nō solum fecit mentionem de primogenito: sed etiam de alijs ab eo descendentib⁹ quos sic anteponendo videbat̃ preferre voluisse suis patruis. vt in.d.l. lucius. Optime videtur ꝓbari ſm vnum intellectum quem Bal.in.d.l. j.de his qui ante apertas tabu. suadent insuper multe alie considerationes quas fecit Jo.and.in additio. Specula.preallega. vbi hanc opinio. fouet etiam vbi nō fuisset facta mentio de filijs p̄mogeniti. Et idem Old.in cōsilijs suis: consilio.cc. ¶ Sed in casu nostro videtur irrita dubitatio ꝑ p̄dicta. Preterea optime facit.c.licet.de voto. vbi nepos prefertur patruo in regno. Et licet ibi regnum fuerit radicatum in personam primogeniti cum de illo non possit pater disponere ad libitū iuxta ea que leguntur ⁊ notantur maxime per Bald. in ca.primo.de succes.feud.in proemio illius libri feud. Sed potius illud disponitur quod filius primogenitus rep̄sentat ipsum primogenitum: ⁊ est iudicio meo hec bona ⁊ noua ꝯsideratio. Et per hec videntur multū cessare motiua Cy.⁊ Bal.in.l.ij.C.de bonis mater. et l.cū antiquioribus.C.de iure deliberan. Et Bar.in auẗ.post fratres. C.de legi.heredi. vbi dicit ꝙ vbi tractatur de succes.feud. nepos non succedit in locum patris: quia illa successio nō habetur a iure s3 a cōcessione dominica: qd ꝑfecto videtur ꝯ tex.in.c.ij.de successio.feud. et in.c.j.de natura.succes.feud.⁊ in.c.j.⁊.iij.de feud.mar.colla.x. vbi nepos succedit cū patruo in feudo tenēdo locū sui patris. ⁊ ibi ꝑ Bal. in.l.iij.ff.de interdic.⁊ relega. Nec obstat si dicat̃ ꝙ ibi nō excluditur patruus: sed pariter succedit cum nepote q2 eadē ratio que est de p̄te quo ad partē militat in toto quo ad totū.l.que de tota.ff.de rei vēd.⁊ c.pastoralis.§.item cum totum.de offi.deleg. pro hoc dicto.c. licet.de voto. Nec nepos ex ꝑsona sua excludit patruū: sed ex persona sui patris: vnde constituitur ex persona ꝓpria. simile in.c.maritus. de concess.prebē.lib.vj. Et optime ad ꝓpositū.in.l.j.§.fin.⁊.l.si nepotes.ff.de colla.bo.⁊ de coniungen.cum emanci.libe.l.j.§.si filius.ad finem. per que patet qd licet emancipatus de iure cōmuni nō cōferat: tamen filius emancipatus confert nepoti emancipato ex fratre cōstituto in potestate tempore mortis: quod nō est ꝓpter aliud nisi quia personā sui patris representat. vt.d.l.si nepotes. dicitur ꝙ nepotibus ꝯfertur vt fratri ⁊ censet̃ omnes vnus esse sicut erat pater: ideo nepotes succedunt per stirpes in locū patris: vt in.l.ij.C.de suis ⁊ legi.hered. Nec obstat si opponatur.de.l.j.al's.ij.si impuberi.ff.de colla. vbi habetur quod spes succedendi patri adoptiuo nō venit in collatione bonoꝝ: ⁊ sic non censet̃ esse firma in persona filij: quia dico illud p̄cedere: q2 illud soluz venit in collatione quia filius acquisiuisset patri: si nō fuisset emancipatus: sed illa in spem nō acquisiuisset patri: ideo in collatione nō venit. Nec etiam obstat si dicatur ꝙ quarta debita filio arrogato non transmittitur per filiuz in descendentes: si moritur filius viuente arrogatore: quia hoc nō ꝓbat ille tex. imo potius innuit cōtrariū: cum in principio simpliciter dixerit quod illa transmittatur in heredem: quod videtur tenere Jo.an.in additionibus preallegatis. ¶ Item tenendo alium intellectum ꝙ non transmittat posset respōderi illud ideo esse: q2 per mortē ex toto dissoluitur illa filiatio ⁊ oīs illius sequela. ¶ Sed nō sic est in casu nostro: cum ꝓpter concessionem regū que non solū vocauit filiū maiorem: sed etiā descendentes ab eo: tum q2 hic ꝯcurrunt iura naturalia q̃ sunt potentiora ciuilib⁹ l.qui habet.ff de tute.⁊ in.§.sed naturalia.insti.de iure natu. Preterea ius primogeniture est alienabile in specialē successorē. vt in.c.q̃ periculosum.⁊ qd ibi notat̃.xvij.q.j. ergo fortius transmissibile in filiū ⁊ vniuersalē successorē.⁊ hec de primo dubio. ¶ Uenio nūc ad secundum in quo videtur primo istum patruū fore exemptū a iurisditione iudicis ecclesiastici per superuenientiā bigamie vere vel ficte: vt quia contraxit cū vidua vel corrupta dū existeret in minorib⁹. vt in.c.vno. de bigamis.lib.vj. vbi dicitur † ꝙ bigamia superueniente illo priuatur ⁊ denudatur clericus ab omni priuilegio clericali ⁊ applicat̃ foro secularis iudicis. Sed hoc nō obstāte ꝯtrium puto de iure verius. Nam p̄uilegiū superueniēs nō habet eximere causam a prioris iudicis potestate: q2 cū eum preuenit per citationis actū dū de sua iurisditione existeret: vt in.l.si quis postea.ff.de iudi.⁊.l.cum quedā puella.ff.de iurisd.om.iudi. facit.l.si quis decurio.C.de fal.⁊.c.ꝓposuisti. de foro cōpe. fortius in casu nostro tenetur reus iam p̄uentus r̄ndere coram iudice ecclesiastico: cum mutauerit forum nō in priuilegium sed in penam: quod enim statutū est in odiū ipsius nō debet in eius cōmodum retorqueri. vt in.c.ij.de transla.p̄la.⁊ in autenti. si necesse. de dona.inter virum ⁊ vxorē. † Preterea cōmunis habet opinio qd si laicus preuentus per iudicem secularem efficiatur causa pendente clericus: nō per hoc causa eximitur a foro penitentie secularis: vt notat Jo.an.⁊ cōmuniter doctores in.c.vno.de obli.ad rati.⁊ Spe. in tit.de reo.post prin. sequit̃ Bar.in.l.j.ff.de penis. ergo fortius causa clerici nō debet eximi a manibus ecclesiastici q2 iam peruenit propter denudationem ⁊ priuationē priuilegij ecclesiastici. Nam si clericatus superueniens nō sit potens hanc exceptionem facere cum non solum mutet forum de iure diuino: sed etiā mutat cōditionem persone ⁊ rōne ordinis efficitur maior quolibet seculari cum nulla dignitas secularis similis sit sacerdotio. xcvj. di. duo sūt.⁊.c.denīq; fortius nō habebit hoc inducere mutatio fori propter delictum vel inhabilitatem. Nō obstat.c.j.de bigamis. preallegatū: quia debet intelligi de causis mouendis post contractam bigamiam: secus de iā motis per predicta. Et hec sufficiant. Nicolaus abbas.

¶ Consilium.lxxxvj.

1 Legitimatus ad patris instātiam debet per omnia tractari sicut legitime natus.

2 Pater si testamēto prius facto fecerit filium legitimari rumpitur testamentum.

Omnipotētis dei postulato suffragio. In qōne q̄ vertit̃ inter Julianū ser Matthei ex vna p̄te: ⁊ Antoniā mulierē filiā legitimā ⁊ naturalē. Stephani fratris carnalis dicti ser Matthei ex alia parte sup heres. olim

Marie amite dicti Juliani. ⁊ Antoniā ac sororē carnalez dicti ser uito. ser Matthei genitoris ādicti Juliani ⁊ dicti stephani. Que quidē hereditas vt asserit cōsistit dūtaxat in dotibꝰ dicte Marie qs sit pferēdus in dicta hereditate: cū ser Mattheꝰ viueret tpe mortis marie: ⁊ in vita sua legitimare fecerit dictū Julianū cōsentientē p comitē palatinū: lȝ in extraneo vite fecerit dictū testm̄ ⁊ pterierit dictū Julianū: ⁊ instituerit Joā. sibi nepotē. ex. d. Julia. Dico ꝙ inspecto iure cōi casus est clarus ⁊ satis aptus. Nā cū dicta Maria decesserit ab intestato sine ascendētibus ⁊ descēdētibus ⁊ bona sua fuerint delata dicto ser Mattheo fratri carnali p dimidia ⁊ dicte Antonie p alia dimidia cū successerit in locū Stephani fratris sui q etiā erat frater carnalis illiꝰ Marie defuncte. Nā vbi agit de successione aui vel patrui seu amite filij succedūt in locū pris ⁊ succedūt p stirpes: vna cuz fratre superstite eoꝝ patruo: vt est casus in auth. post fratres. ⁊ ibi per Bar. C. de legi. hered. institu. de hered. q̄ ab intestato defe. §. cū filijs. ⁊ in corpore quā quidē dimidiā dictus ser Stephanus transmisit in heredē suum cum in vita gesserit se pro herede dicte Marie petendo ipsius bona. vt. l. pro herede. ⁊ in. l. gerit. ff. de acqui. here. ⁊ quāq̄ dictus ser Mattheus instituerit nepotē ex filio: tñ illa īstitutio fuit nulla ex eo ꝙ preterijt filiū propriū ad eius instātiā legitimam. l. Julianū merito Julianus potest dicere testamentū nullū ⁊ capere bona patris sui ab intestato: vt in autēti. vt cum de appel. cogno. §. aliud q̄ꝙ capitulum. ⁊ qͦ legitur ⁊ notatur in. l. filio preterito. ff. de iniust. rup. ⁊ irri. testa.

1 † legitimatus eñ ad patris instantiam dȝ per omnia tractari sicut legitime natus: vt in auth. quibus modis natura. efficiūtur sui. §. illud. Nec debet obstare quod aperte obijcit cōtra illā legitimationē: scȝ ꝙ mater dicti Juliani non patijt seu cōsensit in dicta legitimatione: qꝛ nullibi probat matrem debere consentire: sufficit enim ꝙ solus pater in cuius potestate trāsit cōsentiat ⁊ ipse legitimandꝰ qui in patris naturalis trāsit potestatem: vnde etiam mortua matre pōt pater filiū legitimari facere. hec probantur in. d. §. illud. Et no. Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de lib. ⁊ postu. ⁊ Bald. in proemio C. ⁊ in. l. rescripta. in fi. C. de preci. impe. offeren. ⁊ Joā. an. ⁊ communiter doctores sequentes. i. c. per venerabilē. qui filij sint legitimi. ⁊ dato cōsensu patris succedit legitimatus etiā agnatis ⁊ cognatis: saltez eo casu quo legitimās exprimit sicut fecit comes de dicto Juliano: vt disputando tenuit Jaco. de bel. in auth. quibus modis natu. effi. ciū. legi. colla. vj. ⁊ latius per Joan. and. in additio. Specu. in titu. de successio. ab intesta. §. j. versi. ex facto. Et facit ad materiā nostrā alia disputatio dicti Jaco. de bel. i auth. qbꝰ mod. natura. effici. in. colla. vij.

2 vbi dicit † ꝙ si pater testamento prius facto fecerit filiū legitimari rūpitur testamentū sicut per natiuitatē posthumi. qꝛ si fictus filꝰ superueniēs rumpit testamētū vt monasteriū in quo pater intrauit iuxta not. i auth. si qua mulier. C. de sacrosan. eccle. ⁊ xix. q. vltima si qua mulier. fortius iste legitimatus qui habet causam naturalitatis cōcurrētem. arg. in. l. filio. ff. de lib. ⁊ posthu. ¶ Item filius postea rogatꝰ rūpit testamentū. dicta. l. filio. fortius iste legitimatꝰ qui est naturalis. Et pro hoc ego adduco text. notabilē in dicto §. illud. vbi dicit quod post legitimationē nihil differt ab alijs filijs: per quē tex. clare cōcluditur quod testamentum prius factum rumpitur sicut rumperetur si fuisset tunc natus. Item quod testamētū cōditum postea in quo iste legitimatus fuit preteritus est ipso iure nullū sicut contingeret si preterijsset filium legitime natū. ¶ Ex his cōcludit quod inspecto iure communi Julianꝰ tanq̄ heres ser Matthei patris sui debet habere medietatem: ⁊ si dicta Antonia est mente capta: tunc curator eiꝰ legitime datus poterit ⁊ debebit petere bonorū possessionē. Et si postea moreretur in ea tempestate debet illud peruenire ad dictū Julianū quia ad patrē suum peruenisset si mēte capta nō fuisset in medio tēpore mortis Marie: hoc probatur per tex. notabilez in. l. fi. versi. tale. C. de curato. furio. ¶ Sed nūc videndum est an inspecto aliquo iure speciali debeat Julianus in totū preferri ex psona patris sui. Et dico quod sic in castro abbatie: vbi est aliquod statutū quo cauet qͦ extātibus masculis vsq̄ ad certum gradū femine nō succedant vel aliqͦ simile tūc in dubio dicta Antonia fuit exclusa a dicto ser Mattheo. Si autē cessat statutum super hereditate vidēdū nūquid possit adiuuari respectu qualitatis dotis cum mihi presupponatur viua voce dictam olim Mariam fuisse maritatā per dictū ser Mattheū. In quo dicēdum quod dictus ser Mattheus fecit pactū in traditione vt ad ipsum dos reuerteretur soluto matrimonio tūc in dubio pertinet tota ad dictū Julianū: per text. in. l. vna. C. de rei vxo. actio. facit. l. iter socerū. §. cū inter. ff. de pac. dot. ¶ Idem est cessante pacto si i castro abbatie est statutū vt mihi psupponitur quod mortua muliere dos debeat redire ad dotātē: nam succedit prouisio statuti loco prouisiōis hominis dicta. l. vna. §. accedit. Et per hoc infero ad secūdum q̄situ an alie sorores dicti ser Matthei potuerūt suas dotes quas habuerunt dicto ser Mattheo in alios trāsferre. Nam dicendum quod nō si ser Mattheus fecit pactum vel subest statutū vt dos reuertatur ad dotātē soluto matrimonio. d. §. accedit. alias secus: nisi pterito ser Mattheo fratre carnali instituisset turpem personam: vt. l. fratres. C. de inoffic. testa. ⁊c.

Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Dominus abbas monasterij sancti Michaelis de pastigno ordinis vallis vmbrose recognouit ⁊ cōfessus fuit extra iudiciū cuidā ciui florentino qui gesserat negotia monasterij per longū tps se obligatū esse dicto ciui nomine monasterij in florenis quingētis ⁊ triginta: cui predictus ciuis dixit illā pecuniā expēdisse ⁊ cōuertisse in vtilitatē monasterij quā quidē cōfessionē syndicꝰ generalis monasterij ratificauit ⁊ approbauit. Deniq̄ dictus ciuis impetrauit cōtra dictū dñm abbatē rescriptū apostolicū ⁊ corā iudice delegato petiit dñm Abbatez condēnari: qui illico corā delegato cōfessus fuit se teneri in dicta quātitate Et idem fecit syndicus generalis monasterij Ex cuius cōfessionis vigore dictus delegatus tulit sniam cōtra dictū dñm abbatē super dicta quātitate a qua minime fuit appellatū. Quinimo soluit partē debiti. ¶ Postremo intra annū a tempore condēnationis dictus delegatus ad instantiā illius precepit stricte abbati vt sentētie cōdēnatorie parere deberet. Queritur an inspectis predictis cōpetat aliqͦ remediū dicto dño abbati aduersus illam sententiā ⁊ confessionē suā atq̄ syndici ⁊c.

¶ Consilium. lxxxvij.

1 ☞ Prelati possunt petere in integrum restitutionē etiam sine mandato ecclesie.

2 Officium iudicis delegati non extinguitur per solam sententiam nisi sit executioni mandatum

Christi eiusq̄ matris psidio humiliter inuocato. Dico vnum subesse remediū prōptissimū ⁊ indubitatū videlicet petere restitutionē in integrum noīe monasterij cōtra dictā sniam ac etiā confessionē quam sine scrupulo obtinere dȝ: ex quo est intra quadrienniū a tpe snie ⁊ cōfessiōis per quā quidē restitutionē dȝ in pristinū statū reduci in quo erat añ sniam ⁊ cōfessionē. tex. est apertissimus tam in snia q̄ in confessione in. l. j. ⁊. ij. de in integrū resti.

1 † Certūq̄ est abbatē ⁊ alios platos posse petere vt legitimos administratores in integrū restōnem. etiā sine mādato ecclesie. vt no. Inn. ⁊ alij post eu in. c. suscitata. de in inte. resti. Tenent eñ prelati procurare ex eoꝝ officio negotia ecclesiarū suaꝝ. vt in. c. edoceri. de rescrip. ⁊ qͦ ibi notat. ¶ Sed circa hoc vertit dubiū apud quē seu a quo debeat hmōi restitutio postulari: ⁊ profecto ab ipso romano pōtifice vel alio ipsius delegato sup hoc specialiter impetrādo restitutionē obtineri posse nō est dubiū dicto. c. suscitata. ⁊ c. cum ex literis. ⁊ quasi per totū titulū. de in integrū restit. ⁊ maxime in. l. pen. ⁊. l. fi. C. vbi ⁊ apud quos. ab ordinarijs autē locoꝝ vt epo seu ab archiepiscopo obtineri nō pōt: nec etiā a generali legato pape per tex. i. c. ij. de offi. deleg. ⁊ expressius p tex. notabilē in. l. aduersus sniaz. C. si aduer. rē iudi. dubiū ergo remanet an a dicto delegato q pfatā sententiā tulit posset hec restitutio obtineri. Et videtur primo qͦ nō per tex. notabilē in. d. l. aduersus. vbi dicit qͦ aduersus eū qui vice pncipis iudicauit: solus pnceps restituere pōt. ⁊ per illū tex. hoc tenuit ibi Bar. ⁊ Bal. ⁊ idē Bar. in. l. fi. C. vbi ⁊ apud quos. sȝ cōtrariū ipse Bar. videt sentire in. l. iudex. ff. de re iudi. vbi dicit qͦ si sententia nōdum executioni mādata cum remaneat apud iudicē officium nobile poterit ex eodē officio restituere in integru sicut pōt sententiaz exequi ⁊ mulctare: vt patet i. c. ex literis. ⁊. c. significasti. ⁊ c. querēti. de offi. dele. ¶

2 † Nō eñ extinguitur iudicis delegati officiū per solaz sniam nisi sit executiōi mandatū vt saltē lapsus sit annus a tpe sententie. vt in. c. proxi. alleg. Et sic pōt intelligi tex. ⁊ dictū Barto. ⁊ Bal. in. d. l. aduersus. quādo ex toto iudex delegatus functꝰ est officio suo: vt. qꝛ nō restat executio quia sentētia esset absolutoria. ⁊ sic traxit executionē secū: vel si erat cōdēnatoria extitit executioni mandata: secꝰ aūt vbi imminet executio fiēda: nec lapsum est tempꝰ anni a die snie sicut accidit i casu nostro. Et p hoc allego gl. notabilē valde. ⁊ Inn. in. c. suscitato. de in integ. resti. vbi dicunt per illū tex quod procurator pōt sine speciali mādato petere in integrū restitutionē contra sententiam aduersus se latā: qꝛ dicitur petere incidēter ⁊ nō principaliter ex quo adhuc sententia non est executioni mandata in. c. pen. e. titu. Nam scdm Inno. mandatum iurisditionis simile est mandato pcuratorio. vt in. l. ⁊ qꝛ. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ sic aperte sentit per hanc rationem quā dicitur inferere: in integrū eñ restitutio petitur aduersus sentētiā nondū executioni mādatā quo casu scilicet cuȝ incidēter cōtingit potest iudex delegatus super causa generaliter data restitutionē in integrū cōcedere. vt in. d. c. penul. de in integrum restituti. ⁊ l. fi. C. vbi ⁊ apud quos. ⁊ sic intelligendo potest saluari opinio. quaz recitat glo. in. d. l. aduersus. quia habet p odio: ideo lex est immutata per. d. l. fi. vbi habetur quod delegatus possit. intelligamꝰ saluādo modo predicto vt si adhuc pendeat executio: ⁊ per cōsequēs iurisdictio nō possit. alias secus: hāc opinionē fouet equitas vt parcatur laboribus partium ⁊ expensis: vt in. c. cūȝ tē. de offic. dele. ¶ Preterea videmus quod cū delegatus reseruet sibi executionē ⁊ causaz alijs cognoscēdā ⁊ diffiniendam cōmittit. semper ad eū recurritur si contingat a subdelegato appellari. vt in. c. si delegatus. de offi. delega. li. vj.

non enim

nō enim negari potest quin hec institutio dicatur icidere in causa sibi cōmissa ex quo adhuc durat suū officiū. nobile ergo pōt eā sibi indulgere ⁊ de nouo cām audire: ita ꝙ onus ꝓbādi debitū iuris incumbit illi cui hoc portat in integrū restitutio. l. diuus. ⁊ qꝺ ibi notat̃. ff. de in integ. resti. ⁊ .ij. q. iij. §. notandū. ⁊ restitutio in integ. postulari potest etiā per viā exceptionis cōtra petitionē restitutionis in integrū. ⁊. l. postea. §. si maior. ff. de iureiu. Nec obstat dñz abbatē soluisse partē cōdēnationis: q2 ex hoc nō p̄cludit̃ via quin posset dici totā esse indebitā nec solutio partis indebite obligat ad soluēdū indebitū. vt i. l. fi. C. ne vxor pro marito. quinimo per istā restōnem dʒ reduci ad primū statutū. ⁊ sic ille ciuis cōpellat̃ restituere cū effectu quicqd recepit vigore snie nisi ꝓbet de nouo debitū ad hoc. l. in cause. ff. de mino. ⁊. l. videamus. §. in fauiana. ff. de vsu. ⁊. l. cum pretor. ff. de verb. sig. Nā verbum institutionis omnē vtilitatē actoris continet: vt ibi. Nec dʒ interim dū tractat̃ hec restitutionis causa sententia executioni mādari: vt in. l. vnica. C. de in integ. rest. pos. nec est aliqua suspicio malitie cōtra dictū dñm abbatē ipsam postulantē: cū aperte vna sua petitio foueat̃: vt in. d. c. j. ⁊. ij. de in integ. resti. lib. vi. Et sic cessat spālis dispositio: de qua in. c. suscitata. de in integ. rest. ¶ Puto etiā qꝺ p̄supposito ꝙ dictus delegatus nō habeat potestatē restituēdi in integrū cōtra sententiā tñ videtur dicendū vt possit pronūtiare illā concedēdam et supersederi executioni: ⁊ remittere cām ad romanū pontificē. arg. eiꝰ qꝺ legit̃ ⁊ no. in. c. de cetero. de re iudi. ⁊ in. §. biduū. ij. q. vj. ver. si quidē. vbi glo. dicit ꝙ archieps̄ licet nō possit deponere ep̄m: tamen pōt pronunciare illū deponendū. Et idē in legato dicūt doc. in. c. j. de off. leg. sic videtur dicendū in proposito. Nico. abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Facti cōtingētia sic proponitur.

In ecclesia Cathaniēsi quedā monachorū regulariū inualuit cōsuetudo a tp̄e de cuius initio memoria nō existit ꝙ cuilibet monachorū pro sibi necessarijs dentur per ep̄m loci qui ecclesie omnes redditus percipit quinquaginta aurei. Omnes tamen monachi viuunt in cōi victu. superest ex dicta ꝓuisione vt assignetur pro rata cuilibet ꝓ idumentis ⁊ alijs necessarijs. Nā ep̄s ad alia monachoꝝ onera nō tenet̃. cōtingit ꝙ ep̄o in remotis agente quidā ex monachis qui nūc est doctor dñs P. Joānes de massaro a vicario ep̄i licentiatus cum facultate percipiendi dictā prouisionē oīm ad studia generalia se contulit nō determinato a vicario more trahēdi tp̄e. Nec expresse actuz extitit quibus studijs seu scientijs vacare dʒ. demum per plures annos sciente ⁊ cōsentiente ep̄o postmodū reuerso est dicto dño Joāni seu alteri eius nomine de dicta prouisione omnino responsum. Nūc aūt ab aliquibus annis elapsis ep̄s loci seu ipsius vicariꝰ eo absente sibi resistit respondere ei p̄fertiz occasione sumpta. qm̄ dictus dñs Joānes vltra quinquēniū in studio morā protraxit. nunc de presenti doctor existit: ⁊ sic studij causa prorsus cessauit. Queritur nunc an dictꝰ dñs Joannes possit dictā pensionē a tempore cessationis vsq3 in p̄sentem diem petere: maxime cum absens existat ⁊c.

¶ Consilium. lxxxviij.

1 ☞ Jura loquentia de seruis respectu acquisitionis habent locū in monachis.
2 Abbas potest vendicare monachum suum.
3 Monachus proprium possidere non potest.
4 Monachis habere portiones priuilegiatas non est licitum.
5 Monachus ad queuis studia ꝓficisci non debet nisi prius licentia a prelato petita.
6 Studium religion conuenit.

Omnipotentis dei genitricisq3 Marie suffragio hūiliter inuocato. Videt̃ dictū dñz Joānē in sua petitione minime audiendū fore. Et primo hoc ostendit̃ de ꝑsona agentis defectu. nā queādmodū seruo aduersus dñm agere taliter nō permittit̃: vt in. l. vix certis ex causis. ff. de iud. ita nec monacho aduersus prelatū suū. censet̃ eñ monasterij seruus. ⁊ q̄uis hec sit spūalis seruitus: strictior tñ cēset̃ q̄ secularis. vt ꝓbat̃ in. c. multos. liiij. dist. ⁊ mūdo mortuꝰ censet̃, ⁊ deo viuere. xvj. q. j. placuit. hic dʒ ꝙ monachus nō hʒ velle, al's nolle: s3 totus dēpēdet a superioris arbitrio ꝙ vice dei supra caput suū posuit. xij. q. j. nolo. ⁊. c. nō dicatis. ⁊ in. c. si religiosus. de elec. lib. vj. ⁊. c. ij. de testa. eo lib. facit qꝺ habet̃ in auf. de mona. colla. j. ¶ Scđo hoc probat̃ ex defectu obligationis que est actionis mater. l. licet. in fi. ff. de pc. ⁊ sine actiōe nemo recte experit̃. l. si pupilli. ff. de neg. ge. ⁊. l. tutor. C. eo. Et q̄uis de iure canonico nō sit necesse ꝓponere actionis nomē. de iudi. dilecti. dʒ tñ subesse ius agendi qꝺ causat̃ ex obligatione ciuili si recta via pōderet̃: vt plene no. in. d. c. dilecti. ⁊ est glo. notabilis. ix. dist. quo iure no. Bar. in. l. j. ff. de eden. hinc est ꝙ si vnū est in oligatione ⁊ aliud in facultate: ⁊ quis agit ac si vtrūq3 esset alternatiue in obligatiōe succūbit etiā inspecta simplicitate iuris canonici. vt est tex. not. in. c. cū dilecti. de emptio. ⁊ ven. sed inter do. ⁊ seruū etiā paciscētes nulla orit̃ obligatio, saltē ptās ad agendū. vt in. l. interpositas. C. de trāsac. ergo nec inter prelatū ⁊ monachū. vt no. Fede. cōsil. cclij. ⁊ archi. in. c. cum pastoralis. ij. q. vij. maxime quia in ꝑsona monachi nō cadit actu aliqua obligatio. sed quicquid acquiri trāsit immediate sine aliqua mora in monasteriū. ad hoc qꝺ no. Inno. ⁊ alij. in. c. in presentia. de ꝓba. ⁊ in. c. cū olim. de priuile. per Bar. in. l. si ꝯmunis seruus. ff. de stip. ser. ¶ Et in his duabꝰ vltimis allegationibꝰ voluit ⁊ bene Inn. ⁊ bar. 1 † ꝙ iura loquentia de seruis respectu acquisitiōis habent locū in monachis. Ad p̄dicta bene facit. l. placet. ff. de acquirē. here. vbi dicitur qꝺ quoties hereditas vel quid aliud acquiritur ei qui in potestate est cōfestim acquiritur ei in cuius potestate est. ita vt neq3 momento aliquo cōsistere pōt in personaz eiꝰ per quē acquirit̃. ¶ Ad idē. l. si adoptauero. ff. de ꝓcur. ⁊. l. arrogato. ff. de adop. Certūq3 est monachuz esse sub potestate superioris. xviij. q. ij. abbates. ⁊. d. c. nolo. ⁊. c. nō dicatis. 2 † ⁊ pōt abbas vēdicare monachū suū. vt notat̃ in. l. j. ff. de rei vēdi. Si ergo obligatio nō ꝯsistat in ꝑsona monachi: ergo nec agere pōt. vt iuribus preallegatis. ¶ Tertio ꝓbat̃ ex defectu capacitatis. 3 † nō enim pōt monachꝰ propriū possidere. Nā ꝓprietatis abdicatio est vnū de tribus substātialibus monachatus. vt in. c. cū ad monasterium. ⁊ in. c. ij. de statu regu. Et dicitur ꝓpriū eo ꝙ vult aliqd possidere inuito vel clā superiore suo. in. d. c. cum ad monasteriū. ⁊ ibi per Jo. an. ergo petitio dicti dñi Joā. notorie vr̃ inepta. ⁊ per consequēs dētibus lacerāda. vt no. Inn. in. c. j. de offi. vica. ⁊ ꝓbatur in. c. sacerdotibus. xi. q. j. quinimo nō potest monachus etiā an̄ monachatum cōuenire vt liceat sibi habere vsumfructū rerum quōdam suaruz: ita vt in futuris posset tenere inuito abbate: q2 hoc ip̄m detinere ex pacto esset ꝓprietas: ⁊ denotaret eū habere velle ⁊ nolle. vt no. ꝑ legistas 4 in auf. ingressi. ⁊ in auf. si qua mulier. C. de sacrosan. eccl. ¶ † Itē nec licet monachis habere portiones priuilegiatas seu distictas: vt no. Inno. in. c. dilectus. el. ij. de prebē. nec cellas priuatas nisi vitā solitariam ducant. xx. q. iiij. monachū. ¶ Quarto ostendit̃ alia via. 5 † q2 nō licet monachis ꝓficisci ad queuis studia literarum nisi prius sit eis a suo prelato cū consilio capituli vel maioris partis licētia eūdi cōcessa vt probatur in. c. ij. ne cle. vel mona. li. vj. Sed dictus dñs Joānes minime licentiā habuit ab ep̄o qui in dicta ecclesia cathaniensi est loco abbatis quo ad ipsos monachos iuxta ea que legunt̃ ⁊ notant̃ in. c. causam qne diuidi. Nec fuit capituli cōsiliū requisitū. ergo talis accessus illicitus. ⁊ per cōsequens nō remunerandus sed puniēdus extitit. Nec cum licētia vicarij potest. quia vicarij potestas ad talia minime se extēdit: vt satis colligitur ex. c. licet. de offi. vica. li. vj. Facit optime quod legitur ⁊ no. in. c. fraternitatē. lxxj. dist. ¶ Quinto facit qꝺ nō studuit in thelogica facultate rōne cuius priuilegiati possint percipere fructus beneficiorū in absentia. vt in. c. j. de magist. ⁊ qꝺ ibi no. Host. ⁊ per eūꝫ summa eodē. §. fi. vbi dicit ꝙ studētes in alijs facultatibus non gaudent eodem priuilegio. Si ergo clerici seculares in proprijs beneficijs in quibꝰ post collationē eis factā acquirūt ius ⁊ pñt dicere illa beneficia esse sua. vt in. c. si tibi absenti. de p̄bē. lib. vj. ⁊. c. pe. eo. ti. ⁊. c. fi. de cōces. prebē. eo. lib. tali priuilegio in alijs sciētijs studentes nō gaudēt. Ergo fortiꝰ nec monachi in bonis monasterij in qbꝰ nō habet tm̄ ius. imo possident̃ a monasterio ⁊ dicunt̃ filij monasterij. vt i. c. sicut. de simonia. ¶ Sexto facit quia p̄supposito ꝙ in alijs scientijs studētes illo priuilegio gaudere debeant: tñ nō debent gaudere ampliori priuilegio ꝑ argu. a minori. ⁊ satis ꝓbatur argu. c. sup specula. de priuile. sed illud capi. prestat solum facultatē percipiendi fructus per quinquēniū. per qꝺ tēpus dictus dñs Joānes dicit̃ ꝑcepisse. ergo vltra illud nullū ius sibi competat. maxime cū nunc sit doctor ⁊ cessat causa studij. vnde etiā si habuisset licentiā ad maius tēpus ex quo cessat indulgētie causa: debet cessare tēporis dilatio. ad hoc bonꝰ tex. in simili in. l. a filia. §. j. ff. ad trebel. ⁊ in. c. cū cessante. de appel. ⁊. l. generaliter. C. de episco. ⁊ cleri. canonizata. xvj. q. j. generaliter. optime faciunt notata in. c. cū ex eo. de elec. li. vj. ⁊ per Bar. in. l. lucius. ff. de leg. ij. ¶ Sed his nō obstātibus que vt infra dicēdis clare liquebat minime de iure in casu nostro militans: cōtrariā sniam arbitror veriorē. Et primo facio mihi fundamentum quod monachus a sanctis patribus ⁊ a iure ꝑmittit̃ studio literaꝝ vacare. Hieronymꝰ vir christianissimꝰ ac deuotissimꝰ ex quatuor ecclesie doctoribꝰ vnus inuitat monachos ad studium scribens ad rusticū monachū dicens inter cetera. lōgo tēpore disce que postmodū doceas. xvj. q. j. sic viue. Et alibi ad eundē. Si clericatꝰ titillat desideriū, discas qꝺ possis docere. rationabilē hostiā offeras: deone sis miles anteq̄ tyro: ne prius magister q̄ discipulus. Et post pauca mihi placet vt sanctorū cōtubernium: nec ipse te doceas: absq3 doctore ingrediaris viā quā nūq̄ ingressus es. eadem causa ⁊ questiōe. c. si clericatus. Contemptor sciētie potiꝰ est diaboli q̄ Christi membrū: vt in. c. si. xxxviij. dist. 6 ¶ † Et quod studiū religioni conueniat: probat ⁊ prosequitur Joā. an. plene. in. c. sane. de regu. hinc iura canonica disponunt vt in monasterio habeat̃ vnꝰ magister qui in primitiuis scientijs instruat monachos. vt eis nō desit opportunitas in sciētijs ꝓficiendi. Et sic expensis monasterij debent monachi instrui nedum in primitiuis vt grāmaticalibus: sed etiā in alijs scientijs principalibꝰ. hoc ꝓbatur in clemen. ne in agro. in fi. de statu regu. ⁊ prelatus ad hoc negligens debet ꝑ infe-

riorem cōpelli vt ibi notatur. ¶ Ad idē dicto.c.ij.ne cleri.vel mo.lib.
vj.vbi ꝓbatur ꝙ ex hoc cū licentia prelati possunt exire monasteria ꝛ
ꝓficisci ad generalia studia: ꝛ cōcordat.c.nō magno.eo.ti.in antiqs.
vbi ꝓhibeᷓ monachis ire ad studia vt discāt leges mūdanas vł phy
sicas.ergo vt intendat theologie vel decretis: hoc eis licet maxime vbi
habēt populum vel sunt in ecclesia cathedrali vt in casu nr̄o ꝛ notaᷓ
in.d.c.nō magno.ꝛ.c.super specula.eo.ti.ꝛ per Jo.an.in.c.ij.ne cleri.
vel mona.lib.vj. Quinimo dubitaᷓ an inuito abbate possit ep̄s dare
licentiā monacho eūdi ad studiū expensis monasterij. Et fuerūt opi-
niones varie inter se scribētes vt no.in.d.c.ij.per Jo.an.ꝛ Archi. Est
etiam cōis doctorū cōclusio ꝙ monachus existens in studio de licen
tia superioris nisi aliud in datione licētie actū fuerit, poterit monaste
riū pro necessitatibꝰ studij obligare: qꝛ data licētia monacho studē-
di, omnia videnᷓ cōcessa sine quibus in studio ꝯmode esse nō pōt: vt
no.in.c.ex parte.de accu.ꝛ per Archi.in.d.c.ij. ne cleri. vł mo.lib.vj.
ꝛ in.d.c.pastoralis. ¶ Ex quo qdē fundamento apparet prima frō-
te intentionē dicti dn̄i Joānis fundatā cū sit monachus ecclie ꝛ ha
buerit legitime licentiā vt infra patebit: nec fuit actū vt alias faceret
sibi expēsas: sꝫ viueret ex dicta ꝓuisione annua: vt patet ex tenore lr̄a
rū cōfectaꝝ mādato vicarij suꝑ solutione sibi fienda. Restat ergo rn̄
dere solū ad ꝯria supra formata: ex qua rn̄sione dilucidabitur inten-
tio dicti dn̄i Joānis ꝛ hec regula affirmatiua. Nec obstat primū con
trarium: licet eīm seruus regulariter nō agat contra dominū: tamen
monachus agere potest saltem implorando officium superiorū: vt a
monasterio recipiat sibi necessaria ad que monasteriū sui superioris
nomine ecclesie obligaᷓ.vt in.c.olim.ꝛ in.c.ex pte.ꝛ qđ in eis notaᷓ.de
accu.ꝛ in.c.cum ad monasteriū.de statu regu.ꝛ.c.fi.de regu. Facit qđ
no.Jo.an.in c.cum singula.de pr.bē.lib.vj. Sicut ꝛ filius agit ꝯtra
patrem ad alimenta.vt in.l.si quis a liberis.ff.de libe.agnoscē.ꝛ seruꝰ
contra dominum: vt in.l.j.§.quod autē.ff.de offi.p̄fe.vrbis.ꝛ instit.de
his qui sunt sui vel alie.iur.§.sed hoc tēpore.ꝛ necare videtur qui ali-
menta denegat.l.necare.ff.de lib.agno. Nec obstat si dicatur hoc ꝓce
dere ratione alimentorū futurorū: secus in preteritis in quibus cessat
ratio necessitatis. Similiter qđ habetur in.l.de alimentis.C.de trās-
act.ꝛ quod notatur in.l.cum hi.ff.eo.admittitur transactio sine supe
riorū autoritate in alimentis preteritis ꝛ nō futuris. qꝛ dico hoc pro-
cedere in monacho qui ꝑciperet omnia necessaria a monasterio. Sꝫ
cū in casu nostro ep̄s non subueniat monachis nisi ex dicta annua
pensione ex longissima consuetudine vt predixi. hec prouisio annua
succedit loco necessariorū: vnde ex ea prouisione siue sit de preterito
vel de futuro debet sibi emere libros, vestimenta ꝛ alia necessaria. Si
enim habuisset aliā prouisionē tēpore debito prouidisset sibi de neces
sarijs ꝛ que nūc ex prouisione futura prouidere nō pōt: maxime hoc
admittendū est in personā dicti domini Joānis: qui casu inopinato
libros ꝛ cetera vtēsilia sua incēdio perdidit ¶ Preterea hoc medio
tempore quo prouisionē suā annuam non habuit: multa debita me
teste contraxit ad que satisfacienda in dubio petere potest ꝓuisionē
illam ab episcopo qui habet implorare superioris officiū: potuit eīm
causa studij obligare monasteriū vsqꝫ ad summā sibi causa studij cō
cessam: vt no.Archi.in.c.cū pastoralis.ij.q.ij.ꝛ Spec.in tit.de soluti.
§.fi.versi.monachum. Et per hec infertur ad solutionem secūdi con-
trarij: facere enim potest ꝙ formalis actio non cōpetat monacho ꝯ
prelatū suū. Sed potest ob prouisionē annuā sibi denegatā que suc-
cedit loco necessariorū vt p̄dixi recurrere ad superiorē episcopi offi-
cium suū implorādo sicut facit seruus cōtra seuitiam dn̄i in denegā-
do impie sibi necessaria: vt in iuribꝰ preallegatis. Optime ad p̄dicta
facit qđ ponit Jo.and.in regula nō est obligatoriū.de reg.iur.lib.vj.
in mercu.vbi cōcludit valere statutū abbatis ꝛ cōuentus cā vitande
murmurationis ꝛ scandali factū.vt pro indumētis ꝛ alijs necessarijs
liceat cuilibet monachorū habere propriū cū illa decem succedunt lo
co necessarioꝝ: et sic eodem iure cum illis cēsetur.arg.c.ecclesia.vt lite
pendente.ꝛ in.l.si rem ꝛ pretium.ff.de peti.hered. ꝛ tunc solū dicitur
monachus habere ꝓprietatē cū aliquid detinet clam superiore dispo
nente de illo ad libitū suum.vt not.Jo.and.in.c.cū ad monasteriuꝫ
preallég. Secus autem si detineat ob iustā causam sciēter ꝛ patienter
ꝛ maxime expresse disponente superiore: vt ibi per eū. Et ꝓbatur opti
me in.c.insinuante.qui cleri.vel mona.vbi tex.notabilis.vbi hoc idē
aperte senserunt.glo.Inno.ꝛ cōmuniter doctores ibi. nam ꝛ seruus
dicitur habere si dominus patitur: nec per hoc dicitur habere ꝓpriū
sed peculij administrationē.vt in.l.quā tuberonis.ff.đ pecu.facit.c.ij.
de sta.reg.ꝛ qđ ibi notaᷓ.vn̄ dum ep̄s patitur illā antique ecclesie or
dinationē: vt cuilibet ꝓ necessarijs dentur quinquaginta recte ꝛ sine
peccato: quilibet bene administrando illā prouisionē capit ꝛ eā pete-
re potest: ex quo ep̄s nō sustinet monachorū necessaria vt de iure de-
bet: cū sit abbatis loco vt predixi. ¶ Et per hoc remanet solutū ter-
tium contrarium supra formatū ¶ Venio ad quartum contrarium
ad quod soluendum dico ꝙ de plano fatendū est vicariū ex generali
officij cōmissione nō habere potestatem dandi hanc licentiā mona-
cho ad studia proficiscēdo per iura in cōtrariū inducta. ¶ Sꝫ in ca-
su nostro ex triplici capite pōt dn̄s Joānes se tueri. Primo propter
absentiā in remotis ipsius domini episcopi: quo casu latior ptꝫ tunc
ipsius vicarij potestas. Ad hoc tex.notabilis.in.c.cū nullus.de tēpo.
ord.li.vj.vbi habeᷓ qđ episcopo in remotis agente possunt ipsius vi-
carij dare licentiā clerico assumēdi ordines quē in episcopi presentia
indulgere nō poterāt: vt ibi. vnde ne impediatur vtilitas ꝛ necessitas
ecclie iura in absentia ep̄i dilatant vicarij potestatem. Ita in ꝓposi-
to cū in casu nostro ageref de p̄iudicio ecclesie vel ep̄i: ꝛ potius de ho
nore ꝛ re cōcupiscibili ad quē episcopus debet iugiter intēdere vt ha
beret penes se viros doctos maxime qꝛ cū capituli cōsilio debet cun
cta ecclesie sue peragere.vt in.c.nouit.ꝛ.c.quāto.de his que fiūt a p̄la.
ꝛ.xij.q.vij.c.episcopus nullus. satis pōt admitti vicarij licentiā suffe-
cisse nec agitur hic de donatiōe vel alienatione fiēdis. imo de re ꝛ ho
nore ecclesie agendo: nā in studio obtinet soluꝫ prouisionē quā habe
bat in ecclesia. Nec obstat si dicat ꝙ interim subtrahiᷓ ecclesie vel mi
nuitur cultus diuinus: quia vacās studio dicitur promouere vtili-
tatem ecclesie: nedū particularem: sed vniuersalē. Indiget eīm ecclesia
ad sui regimē viris literatis: vt in.c.cū ex eo.de elec.lib.vj. Ob quam
causam datur facultas episcopo dispensandi cū ꝓmotis ad ecclesia
rū parochialiū regimina: vt minime intra septēniū promoueri ad sa-
cerdotiū teneātur.vt in.d.c.cum ex eo. Si ergo causa studij subtraha
tur suffragiū principalis rectoris in ecclesia curata: fortiꝰ hoc admit
tendū est in casu nostro vbi remanserūt alij monachi. ¶ Ad idē tex.
notabilis in.c.super specula.de magistris.vbi expresse respectu docē
tiū ꝛ addiscentiū minuiᷓ in ecclesia suffragiū. Scđo pōt se tueri ex la-
tiori potestate ꝙ̄ cōiectura dictū vicariū habuisse cū dominus episco
pus in curia existens ipsum miserit ad capiēdam possessionē ep̄atus
vnde verosimile est ꝙ dederit sibi latissimā potestatē: hoc tamen ex
inspectione mandati cōprehendi poterit. Si enim dedit sibi potesta
tem faciendi quicquid ipse ep̄s in propria persona facere posset sicut
cōiter solet in mādatis apponi: satis habuit vicarius potestatē dā-
di illā licentiā: qꝛ per illa verba datur libera potestas: vnde potest vi
carius omnia facere ꝛ etiā alienare dūmodo nō ꝯtineat merā dona
tionē. hoc legitur ꝛ notatur maxime per Bar.in.l.ꝓcurator cui libe-
ra.ff.de procur.ꝛ in.l.creditor.§.lucius.ff.māda. ¶ Itē fm Bart.in
d.l.ꝓcurator.si episcopus promisit se ratum habiturū quicquid ipse
vicarius faceret. Idē dicendū si in mādato fuerint expressi aliqui ca
sus exposcētes speciale mandatū subiecta clausula gn̄ali: vt in.c.qui
ad agendū.de procu.lib.vj.facit qđ legitur ꝛ notatur per glo.ꝛ Bar.
in.l.sed ꝛ si.§.quesitū.ff.si quis cau. ¶ Tertio potest se fundare dn̄s
Joānes inexpugnabiliter: qꝛ dominus episcopus veniens ad eccle-
siam cōsensit vt prouisio annua daretur dicto domino Joāni tunc
absenti: vnde presupposito ꝙ dictus vicarius nō habuisset potestatē:
ex quo tamen illā dedit tanꝙ̄ vicarius episcopi: ꝛ sic nomine episcopi
et episcopus postea certificatus nō solum tacuit: sed voluit vt sibi fie
ret solutio annua: satis dicitur approbasse factuꝫ vicarij. hoc aperte
intelligitur ex theorica Bar.in.l.quo enim.ff.rem ra.hab.vbi late tra
ctat an si me absente geratur actus ad me spectās videar postmodū
sciendo ꝛ tacendo approbare vel improbare. Et distinguitur ꝙ aut
casus ille cōcernit cōmodū ꝛ fauorē meū ꝛ tunc eo ipso qđ scio ꝛ non
improbo videar approbare.vt in.l.si absentes.C.si certū petatur. fa-
cit qđ legitur ꝛ notatur in regula qui tacet.de regu.iur.lib.vj. aut cō
cernit meum preiudicium ꝛ tunc si superuenit scientia nō videor ap-
probare.l.procurator.ff.rem ra.hab. Si autem interuenit scientia cū
aliquo casu positiuo: vt quia recepi literas seu instrumentum super
illo actu ꝛ nō contradixi: tunc videor approbare eum: ad hoc tex.no-
tabilis in clemen.j.de procu.ꝛ.l.si filius.C.ad mace. Et idē in hoc vlti
mo not.idem Bar.in.l.cū tabernā.§.idem quesiit.ff.de pig. ꝛ in.l.ti-
tius seio.ff.de cōsti.pecu.facit optime.c.ex ore.cū ibi not.de his q̄ fiūt
a maio.parte capi. ¶ Ad propositū ergo cum in casu nostro ageref
de re cōcupiscibili ꝛ honorabili vt ecclia haberet valētes monachos
sola scientia ipsius domini ep̄i habetur ꝓ ratihabitione. ¶ Itē pre-
supposito ꝛ nō cōcesso qđ actus iste redūdasset in preiudiciū ipsius
dn̄i ep̄i: tamen cū vltra simplicē scientiā interuenit actus positiuus.
scꝫ exhibitio illius ꝓuisiōis nullo modo inficiari pōt: quin talis actꝰ
debeat haberi ꝓ ratihabitione: maxime cū alias vocaretur ipse dn̄s
ep̄s negligens ꝛ piger: qꝛ ꝑmisisset monachū vagari sine licentia. Sꝫ
in dubio debemꝰ presumere vt excludaᷓ peccatū.vt in.c.estote.de re.
iur. Nō enim recte potuisset sibi soluere nisi approbasset cām studij: ꝛ
sic cessant no.per Bar.in.l.paulus rn̄det.ff.rem ra.hab. Nec obstat
qđ dixi in cōtrario ꝙ capituli cōsiliū nō fuit habitū nisi presupponā-
tur viua voce ꝙ capitulū consensit sed nō fuerit inde scriptura ꝯscri
pta. ¶ Itē capitulū cōcessit sibi in absentia partē mortuariorū: ꝛ sic
nedū consensit: sed fecit sibi gratiā. Ex hoc etiā satis arguiᷓ ꝯsensus:
ad hoc qđ no.Jo.an.in regula q tacet.in mercu.li.vj.ꝛ ꝑ Bar.in l.cū
pater.§.libertus.ff.de leg.ij.ꝛ Bald.in.l.filius.C.de peti.here. Et in
istis sufficit tacitꝰ ꝯsensus.vt in.c.ij ꝛ.iij.de his que fiunt a prela.ꝛ
no.in.c.j.de reb.eccle.nō alie.lib.vj ¶ Nō ob.quintū ꝯtrarium multi
plici rōne. ¶ Primo quia licet fm vnā opi.ius solū ipso iure priuile-
giat studentes in theologia.vt in.d.c.fi.de magi.nō tn̄ tollitur quin
ex speciali licentia ep̄i possit quis studendo in alijs scientijs ꝑcipere
reditus

reditus in absentia:vt probatꝰ aperte in.c.cũ ex eo.de elec.lib.vj.ꝛ no. Host.in sũma de magist.§.si in medio.Sꝫ dñs Joãnes habuit specialem licentiã vt pdixi.¶Scdo facit cõsuetudo ecclesie.nam cõiter monachi illius ecclesie solent studere in iure canonico ꝛ pcipere illam annuã pensionem quo casu deberẽtur reditus.vt no. idem Hosti. in loco pallegato.Et quanq̄ in datione licentie nõ fuerit specificatũ in qua scientia studere deberet tñ ꝑpter ecclesie cõsuetudinẽ satis videtꝰ indultũ vt possit in iure canonico studere.ar.optimũ in.l.ꝙ si nolit.§. quia assidua.ff.de edil.edic.ꝛ in.l.fi.C.de fideius.ꝛ qð no.Bar.i.l.nemo est qui nesciat.ff.de du.reis.facit.c.ex lr̃is.de cõsti.ꝛ.c.causam.de rescrip.¶Tertio qꝛ etiã his cessantibus.satis puto ꝙ etiam de iure cõi studẽtes in alijs sciẽtijs dũmodo nõ prohibitis possint percipere fructus beneficioꝝ in absentia qꝛ promouent studẽdo vtilitatẽ ecclesiarũ.ꝛ ideo debẽt haberi pro pñtibus.vt in.d.c.cũ ex eo. Nã si existẽtes in seruitio epi percipiunt fructus in absentia qui non debent dici absentes.vt in.c.ad audientiã.de cleri.nõ resi.fortius idẽ dicendũ est in studẽtibus.¶Itẽ põderanda est ratio.c.cũ dilectus.e.ti.vbi dicitur ꝙ familiares pape gaudent fructibꝰ in absentia:qꝛ ibi reddũt se obsequiales vniuersis ꝛ ꝑmouent nõnũq̄ negotia ecclesie.Idẽ ergo dicendũ est in studentibus.arg.illius.c.cũ ex eo.Et hanc opinionem tenuit Archi.in.c.ij.de priuile.lib.vj.ꝛ in.c.de quibusdã.xxxvij.dist.ꝛ ad.c.fi.de magist.supplet maxime ꝛ idẽ fauore studioꝝ tenuerũt nõnulli moderni in.c.tua.de cleri.nõ residen.Ego vero sequens illã opinionẽ rñdeo aliter ad illud.c.fi.scilicet quod respectu studentium in theologia voluit tollere cõsuetudines ꝛ statuta ecclesie ꝯria: vt patꝫ ibi in fine.ꝛ sic voluit illos dũtaxat priuilegiare in pceptione fructuũ qꝛ ex tacita mente iuris omnes priuilegiati sunt.vnde si põderetur.c. cũ ex eo.qð loquitꝰ generaliter in omni scientia dispensatio solũ fit vt assumpti ad ecclesias parochiales nõ teneãtur promoueri ad sacerdotiũ quasi respectu perceptionis fructuũ nulla requirebatꝰ indulgẽtia q̄q̄ sani iuris subtilitate satis ex predictis põt dictus dominus Joãnes se defendere.¶Uenio ad sextum ꝛ vltimũ cõtrariũ in quo dico ꝙ licentia simpliciter data vt fuit in casu nostro intelligitur durare ꝫm qualitatem sciẽtie: i qua licentiatus debet insistere:sed tñ in studio iuris canonici requiritur septẽnium.vt est tex. iuncta gl. in.d. c.cum ex eo.ergo ad tempus tñ videtur licentia data.ꝛ q̄q̄ nõ fuerit in datiõe licentie expressum ius canonicũ:tamen,vt predixi,ꝑpter ecclesie cõsuetudinẽ intelligitꝰ.lꝫ em̃ ex acumine ingenij istud tẽpus possit preueniri:qꝛ ingeniũ supplet tp̃s ꝛ bene ꝛ fortiter studentibus. vt no.glo.in.c.cum ex literis.de in integ.resti.tñ cõiter istud non cõtingit:maxime propter multitudinẽ lecturarũ hodie:ꝛ vtinã in septẽnio essent bene periti.Hoc enim satis ꝓbat experientia que,est efficax magistra rerũ.de electio.c.quã sit.lib.vj.¶Quinimo plus puto ꝙ si ꝓpter defectũ pecunie contingentẽ: quia ep̃s debito tempore sibi non prouidit nõ valuit dñs Joãnes finito septẽnio remeare ad patriaꝫ ꝛ sic oportuit eum cõtrahere multa debita sicut in veritate sibi accidit me teste quod poterit petere prouisionẽ vltra septẽnium : saltẽ vt suis creditoribus satisfaciat:dꝫ em̃ monachus viuere ex bonis monasterij:nec est sibi imputandũ cur non redijt:ex quo cõmode sine culpa sua redire nõ valuit.Et per hãc rationem tollitur obiectio que fit de doctoratu superueniente ꝛ debita contrahere potuit vsqꝫ ad summam sibi pro suis necessarijs deputatam:vt not. per Archid.in.d.c. pastoralis.Et hec sufficiãt. Nico.Abb.

¶Consilium.lxxxix.

1. ☞Libellus debet attendi circa vim cõclusionis ꝛ nõ narrationis.
2. Probationes si admittuntur de facto contra sententiã per quas ꝓbationes apparet illa sententia minus legitima debet iudex magis inherere ꝓbationibus q̄ sententie prius late.
3. Probatio in cõtrarium per confessionem illius in cuius fauorem ius presumit, admittitur cõtra psumtionem iuris ꝛ de iure.
4. Notorium surgens ex sententia est notoriũ presumptionis.
5. Prescriptio maioris virtutis.
6. Defensio principalis magis pertinet domino q̄ subiectis.Et cũ de subiectione agitur ambobus.
7. Episcopus si agit contra aliquod monasterium petẽdo ibi episcopalia.ꝛ ille qui primo ibi exercebat episcopalia nõ defendit monasteriũ preiudicat sibi quo ad possessionem.

IEsu xpi saluatoris eiusqꝫ pijssime genitricis humiliter postulato suffragio. In questione q̄ ad pñs vertitur inter ciuitatẽ exij ex vna parte,et castrũ Beluederis ex alia parte:seu inter vtriusqꝫ loci vniuersitates: videtꝰ primo sniam ferendã in fauorem dicte ciuitatis.Nam cũ alias sentẽtia fuerit lata cõtra homines dicti castri in fauorem dicte ciuitatis:in effectu cõtinens dictũ castrũ Beluederis olim castellare fuisse ꝛ esse cuꝫ suo territorio ꝛ districtu ꝛ cũ suis pertinẽtijs ꝛ comitatu dicte ciuitatis Exij:ꝛ nobiles de bustareto illud retinuisse ꝛ possedisse indebite cõdẽnatꝰ ad restituendũ ꝛ relaxandũ comitatui dicte ciuitatis exij:ꝛ dictã vniuersitatẽ dicti castri ꝯdẽnauit ad faciendũ se recuperari per dictã ciuitatẽ:ꝛ pronuntiauit dictã vniuersitatẽ esse cogendã ad se retrahendũ a potestate ꝛ iurisditione dictoꝝ nobiliũ ꝛc. Nec ista snia aliquo remedio apparet fuisse ꝛ esse rescissa seu dispersa. ergo ꝫm eum est nunc iudicandũ etiã si nunc appareant testes vel instrumẽta in contrariũ:qꝛ sentẽtia ex quo nõ est lata expresse cõtra ius cõmune:licet sit lata contra ius litigatorum nõ debet rescindi etiam pretextu ꝓbationis nouiter reperte.facit em̃ sententia ius inter partes:hec aperte probantꝰ in.c.cum iter.de re iudi.vbi tex.multũ notabilis videtur velle hoc ꝓcedere etiam si nunc appareat ꝙ probationes quibus fuit lata sententia necessario nõ concludebant intentũ illius pro quo fuit lata.¶Ad idem.c.suborta.ꝛ.c inter monasteriũ.e. ti.ꝛ.l.imperatores.ff.de re iudi.ꝛ.l.sub pretextu.C.de transac.ꝛ.l.ingenuum.ff.de statu ho.ꝛ.l.res iudi.de reg.iur.Nec obstat si dicatꝰ ꝙ nũc non petitur id qð in sententia dicta cõtinetur.cum olim nũc fuerit petitũ pronũtiari ꝛ declarari vniuersitatẽ ꝛ homines dicti castri teneri ꝛ obligatos esse ad soluendũ in futurũ onera realia ꝛ mista ꝛ ꝑsonalia pro rata eorum que pro regimine dicte ciuitatis imponuntꝰ ꝓ tpe sicut subeunt alie vniuersitates ꝛ homines castrorum ꝛ villarũ comitatus dicte ciuitatis ꝛc.†Libellus autẽ debet attendi circa vim conclusionis ꝛ non narrationis.Non enim amphatur cõclusio libelli ex varietate ꝛ multiplicitate narrationis. vt legitur ꝛ nota.in.c. ex pte B.de fo.cõpe.ꝛ.c.litere.de dila.ꝛ.c.fi.de iudi.no.Fed.de se.ꝯsi.xxiij. qꝛ dico ꝙ id quod nunc petitur satis in effectu cõtinetur in illa sentẽtia iam lata.Si em̃ pronũtietꝰ illud castrũ beluederis esse de districtu ꝛ comitatu dicte ciuitatꝫ:ꝛ nobiles de bustareto illud retinere ac retinuisse indebite ꝛ iniuste ac condẽnati fuerũt ad illud restituendũ et relaxãdũ dicte ciuitati Exij.ergo cõcluditur ꝙ hoĩes dicti castri debent soluere onera imposita vel imponẽda ꝑ dictos nobiles:nec possunt amplius illoꝝ dñm nominare seu pretextu illiꝰ se defendere:imputent em̃ sibi quare tunc nõ appellauerũt.debẽt ergo nunc respondere dicte ciuitati sicut ꝛ alia castra q̄ sunt de districtu ꝛ comitatu dicte ciuitatis cũ in effectu talis effectꝰ resultet ex illa sentẽtia.vbicũqꝫ em̃ castrum nullam iurisdictionẽ habet:sed tota iurisdictio est penes ciuitatẽ:ꝛ sic tenentur parere mandatis ciuitatis ꝛ illiꝰ onera subire. ꝛ dicuntur ciues illius ciuitatis,hec oĩa probãtur ex no.per Bar.in l.j.ff.de dam.ifec.ꝛ.l.j.ad muni.ꝛ.l.nõ dubito.ff.de cap.ꝛ postli.reue. facit.l.qui ad iura.ad muni.ꝛ.l.incola.cũ.l.sequẽ.de mune.ꝛ hono.ꝛ qð no.Jo.an.in.c.j.de immu.eccle.lib.vj.Probationes ergo nunc facte per vniuersitatẽ dicti castri qð a qnquaginta sex annis ꝛ citra dicti nobiles possederũt oĩmodam iurisdictionẽ a dicto castro:ꝛ ad eorum impositiones soluerũt onera ꝛ collectas non habẽt releuare dictam vniuersitatem qꝛ iam pronuntiatũ contra dictam vniuersitatẽ fuit qð indebite ꝛ iniuste dicti nobiles possederũt istud castrũ. Et sic iniuste isto casu imposuerũt.vt in.c.licet.de ꝓba.ꝛ qð no. Inno.i.c.in literis.de resti.spo.ꝛ.c ij.de i integ.resti.a qua sentẽtia nõ fuit appellatũ vt predixi.Et sic hec ꝓbatio nunc facta nõ releuat sed dꝫ iuxta petitionẽ illa sentẽtia nũc mãdari executioni.vt in.c.cum super.de re iudi.ꝛ in alijs iuribus superiꝰ allegatis.Nec ob.si dicatꝰ qð poterat dictum castrum venire per beneficiũ restitutionis in integrũ.ꝑ.l.res publica.C.ex qui.cau.maio.qꝛ ꝫm gl.ibi illa.l.nõ habet locũ in villis ꝛ castris.Et p̃supposito ꝙ debeat obseruari in castris populosis vt quidã dixerũt:ꝛ sequitur ibi Bar.tñ cessat nunc istud beneficiũ cum lapsum sit quadrienniũ a tẽpore sentẽtie.l.fi.C.de tẽpo.in integ.rest. peten.no.Bar.in.d.l.res publica.Nec obijci põt si dicatꝰ qð cõueniri debebãt dicti nobiles qui possidebãt subiectionẽ in castro ꝛ nõ homines illius castri qui possidebantur.vt in.c.inter quatuor.iũcta gl.de maio.ꝛ obed.ꝛ.c.auditis.de p̃scrip.qꝛ dico ꝙ etiã subditi pro eorum interesse,ꝛ qð ipsi factũt ꝙ actor non posidetꝰ cõueniri possunt saltem vt sentẽtia ferẽda preiudicet:vt probatur in.c.cũ inter.ꝛ.c.cuꝫ sup.de re iudi.no.Inno.in d.c.auditis.ꝛ.c.inter q̄tuor.¶Sed his nõ obstãtibus contrariã sententiã arbitror veriorẽ: vt puta duplex posse adhiberi remediũ impediendi intentionẽ dicte ciuitatis exij:ꝛ subueniẽdi dictis nobilibꝰ.Primo qꝛ licet illa sententia reperiatur trãsiuisse in rem iudicatã tñ ex quo fuit de ea oppositũ cõtra legem ꝛ ꝓbationes factas in contrarium vt apparet nũc per ꝓbationes legitimas dicti nobiles prescripserunt legitime omnimodã iurisditionem in dicto castro.de quo recognuit de ea pronuntiare debet.vt.in.l.de qua re ff.de re iudi.ꝛ.c.cum super.de cã posses.ꝛ ꝓprie.debet pronuntiare contra dictam ciuitatem ꝛ absoluere dictũ castrũ ab impeditiõe ipsius sup causa nouiter impetrata.Et sic pronũtiare legitime fuisse appellatũ ad vniuersitatẽ dicti castri.Ad hoc est notabilissimũ dictũ Inno.i.c. cũ dilecta.de rescrip.ꝛ.c.cũ bertoldus.de re iudi.Et idẽ sentit in.c.fraternitatis.de frigi.ꝛ.c.exratione.de appel.dicit em̃ Inno.in p̃allegatis locis†qð si probatiões de facto admittuntꝰ cõtra sniam ꝑ quas ꝓbationes appareat illa snĩa minus legitima dꝫ iudex magis ĩherere ꝓbationibus q̄ sentẽtie priꝰ late.Et hãc opinionẽ expresse firmat do. Anto.de but.in.d.c.cũ dilecta .dicens ꝙ ex quo probatio est facta trãsit in notoriũ:ideo tollitur effectꝰ p̃sumptionis surgẽtis ex sententia sicut tollitur per cõfessionem partis que similiter inducit notorium:vt notãter dicit idẽ Inn.in.d.c.quod si is.pro quo fuit sententia lata cõfiteatur eam iniustã debet iudex illã retractare:ad hoc qð

not.Cy.ꝛ alñ doc.in auẜ.ſed iam neceſſe.C.de dona.ante nup.vbi di
5 cunt † ꝙ cōtra preſumptionē iuris ꝛ de iure admittitur ꝓbatio in cō
trariū per confeſſionē illius in cuius fauorē ius preſumit qꝺ nō pro-
cedit ex altero niſi qꝛ cōfeſſio trāſit in notoriū.Idem eſt in ꝓbatione
iam facta poſt cōcluſionē in cauſa.vt in.c.cū olim.de verb.ſig.Et no.
domi.de Ro.deciſio.cccciij.Facit qꝺ no.Inno.in.c.cōſtitutus.de ſi.
preſby.vbi dicit ꝙ licet contra agentē poſſeſſorio nō debeant admit-
ti ꝓbationes ſuper effectu ꝓprietatis.vt in.c.in literis.de reſti.ſpo.et
c.ſi.de ordi.cogni.tñ ſi per eius confeſſionē ꝛ probationes admiſſas
cōſtaret de proprietatis effectu:tunc cōtra notoriū nō fieret ſibi reſti
tutio.Et ſi dicatur notorium etiā ſurgere ex priori ſententia:ꝛ ſic non
debet tolli per notoriū ſequens cū primū ſit eque potens: reſpōdetur
4 ſm do.Anto.† ꝙ notorium ſurgens ex ſententia eſt notorium p̄ſum
ptionis.ꝛ cum agatur hic de preſcribenda iuriſditione contra dictaꝫ
ciuitatem Exū,ꝛ non contra eccleſiam romanā ſufficit preſcriptio cō
munis:vt ſi eſt cuꝫ titulo ſufficiat tēpus.x.anno.inter preſentes.ꝛ.xx.
anno.inter abſentes.Nam ꝛ in iſtis corporalibus hꝫ locū hec p̄ſcri-
ptio longi temporis:vt probatur in.l.ſi.C.de preſcrip.lon.tem.ꝛ.l.j.
C.de ſerui.ꝛ ſi eſt ſine titulo ſufficit tēpus.xxx.vel.xl.anno.ꝛ.xvj.q.iij.
§.poteſt.Et de directo ad caſum noſtrū videẜ tex.iuncta gl.in verb.
principaliter in.c.ad audientiā.de preſcrip.ꝛ bona gl.in.c.volumus.
xvj.q.iij.ꝛ in.c.dilectus.de capel.mona.¶ Ad idē qꝺ no.Bar.in.l.ſi
publicanus.§.in vectigalibus.ff.de publi.in quibꝰ iuribus colligiẜ ꝛ
no.ꝙ contra tenentem iura principis pōt preſcribi cōmuni iuri ſi tan
tum agitur de preſcribēdo cōſeruet eum illeſum.Cū ergo nunc aper-
tiſſime conſtet per legitimas ꝓbationes:ꝛ p̄ſupponiẜ in iudicio ad-
miſſas qꝺ dictū caſtrum eſt ſubiectū dictis nobilibus de buſtareto ꝑ
5 preſcriptionē legitimā:ꝛ hec ꝓbatio dꝫ preualere ſnie ante late † cū
maioris virtutis ſit preſcriptio q̄ nuda ſententia:vt colligiẜ ex nota-
tis in.l.ſi.ff.rem ra.hab.ꝛ in.l.obligationū.§.placet.ff.de actio.ꝛ obli.
iunctis not.in.l.iulianus.ff.de condi.indeb.facit.c.ad aures.de p̄ſcri.
vbi tex.dicit ꝙ preſcriptio omnē prorſus actionē excludit.Et qꝺ not.
Io.and.in regula poſſeſſor.de reg.iur.lib.vj.in mercu.iunctis no.per
Inno.in.d.c.quia plerıqꝫ.hinc eſt ꝙ ſi quis cōfiteatur ſniam iniuſtā
etiā poſt tranſitū in rē iudicatā:vel poſtea appareat iniuſta per ꝓba
tiones in iudicio admiſſas debet ſnia retractari:vt.s.poſt Inno.di
xi:ſecus autē ſi poſt cōpletā preſcriptionē conſtat rem fuiſſe alterius
ſm cōmunem opinionē canoniſtarū.vt no.gl.ꝛ doc.in.c.vigilanti.de
preſcrip.Et Io.an.plene proſequitur ꝛ tenet ſub dicta regula poſſeſ-
ſor.Et debet hoc caſu p̄ſumi dictos nobiles de buſtareto bona fide p̄
ſcripſiſſe cū ante illā ſniam poſſederint vltra triginta annos:nam ex
longinquitate tēporis preſumitur ſententia iuſta etiā in corporalibꝰ:
vt no.voluit Inno.in.c.ij.de in integ.reſt.ꝛ Bar.in.l.ſi.C.vñ vi.in ſi.
Nec ſentētia lata habuit preiudicare ipſis nobilibꝰ:vt ſtatim in ſcꝺo
remedio dicaꝫ.Certūqꝫ extat dictū caſtrum potuiſſe allegare ius no
biliū.vt in.c.cū olim.el.ij.de priuile.ꝛ.c.cū ꝑſone.eo.ti.lib.vj.no.Inn.
in.c.auditis.de preſcrip.Et ex iſto remedio dico in cauſa iſta ꝓnun-
tiandū per iudicē appellationis bene appellatum ꝛ debet abſoluere
vniuerſitatē dicti caſtri,ab impetitione dicte ciuitatis Exij:quia hoc
debuiſſet facere primꝰ iudex ſi corā eo fuiſſet hec preſcriptio ꝓbata
vt ꝓbatur in.c.Raynaldus.ꝛ.c.raynutius.de teſtamē.facit qꝺ not.
Bar.in.l.cū apud.ff.iudi.ſol.Iſtud tamen remediū eſt aliquantulū
dubiū quo ad ipſos ſubiectos:qꝛ cū eis deſcendētibꝰ fuerit als ꝓnun
tiatū dictos nobiles iniuſte poſſediſſe.ergo nō poſſunt allegare nunc
illorū poſſeſſionem cū in ipſorum preiudicium preſumenda ſit iuſta
ex quo ab illa ſententia nō fuit per eos appellatū.Ideo tutius eſt ꝙ
ipſi nobiles cōpareant ꝛ ꝓponant de iure ſuo:vt ſubijcitur in hoc ſe-
quēti remedio.¶ Scꝺm remedium impediendi in effectu intentionē
vniuerſitatis Exij eſt vt dicti nobiles cōpareāt pro eorū intereſſe: qꝺ
facere poſſunt.vt in.c.veniens.el.ij.de teſti.ꝛ.c.cū ſuper.de re iud.et.l.
ſi ſuſpecta.ff.de inoffi.teſta.ꝛ in.l.ad execu.ꝛ in.l.a ſentētia.ff.de ap-
pel.Et ſi volūt impedire executionē ſentētie in caſu quo veniret feren
da contra vniuerſitatē caſtri ſatis eſt dicere de eoꝝ iure:ꝛ hoc indubi
tatum ſi tēpore prime ſententie ignorauerint cauſam agi cōtra vni-
uerſitatē caſtri cū iuriſditionē poſſidebāt:vt ꝓbatur in.d.c.veniens.
Et ibi per Inno.ꝛ in.l.ſepe.ff.de re iudi.no.Inno.ꝛ cōiter aliū doct.
in.d.c.cū ſuper.ꝛ.c.penul.e.ti.Et ſic volunt ꝙ pro eis ꝓnuntietur de
bent dare ſaltē qualēqualē petitionē.vt no.Hoſti.ꝛ Ant.de but.in.c.
cum ſuper.prealleg.licet ibi Inn.ſenſerit ꝙ indiſtincte iſte dñs cōpa-
rens pro iure ſuo qꝺ habet in ſubiectis debet audiri ſine alia petitiōe
ꝛ poteſt vti ꝓbationibus factis per ſubiectos.Sed mihi plus placet
precedens opinio:qꝛ ſicut ꝓbatione ꝑ ſubiectos facta nō nocet domi
no abſente.vt infra dicā.ita nec ꝓdeſſe dꝫ.argumētū eorū que no.i.c.
cauſam.de teſti.ꝛ ſatis p̄ſumunẜ ignorare.ſi erāt in etate infantili.
argu.c.ſi.qui matrimoniū accuſare poſſunt.Sed p̄ſuppoſito ꝙ ipſi
fuerint ſciētes cauſam ſubiectionis agi per vniuerſitatē caſtri ꝛ tacue
rint.Nūquid fuit eis irrogatum p̄iudicium aliquale eſt dubiū:ꝛ pre
mitto illud certū eſſe ſubditos cōueniri a tertio de iure ſubiectionis:
tum quia eorū intereſt nō mutare dominiū:tum qꝛ ipſi videntur face
re quominus tertius poſſideat nō patiendo:vt ſupra dixi: hoc ꝓbaẜ

in.c.cū ſuper.de re iudi.ꝛ.c.cū inter.eo.tit.not.Inno.ꝛ cōiter docto.
poſt eū in.c.auditis.de preſcri.ꝛ.c.inter quatuor.de maio.ꝛ obe.ꝛ.d.
6 c.cū ſup.ꝛ,dixit tamē Inn,in.d.c.auditis.quoſdā tenere † ꝙ licet ſub
iecti admittantur ad defenſionē ꝛ poſſint cōueniri:tñ defenſio primo
loco ꝑtinet ad illū qui poſſidet ſubiectionē: refert alios dicere ꝛ me-
lius ſm eū ꝙ defenſio non ꝑtinet p̄ncipalibus ad dominū q̄ ad reli-
quū:ſed plene ad vtrūqꝫ.¶ Sꝫ principaliter ꝑtinet defenſio ad ſub-
iectū ꝛ ad ſubiectionē poſſidentē.allegat.l.principaliter.C.de lib.cā.
ꝛ cū hoc ſcꝺo dicto trāſeunt cōiter ibi doctores.¶ Sed dubiū eſt nūc
an ſnia lata cōtra ſubiectos noceat dño ſeu ſubiectionē poſſidenti ſi
ſciuit litē agitatam ꝛ tacuit.Nec a ſnia poſtmodū appellauit.Inn.
in.c.ſuborta.de re iudi,ſentit ꝙ ſic.requirit tamen ꝙ dñs ſciuerit litē
agi ꝛ nō ignorauerit ius ſibi cōpetere in ſubiectos litigātes: idē etiā
ſentit in.d.c.auditis.qꝛ ſententia vnius aliꝫ nō p̄iudicat niſi ſciuerit
ꝛ nō defenderit:qꝛ tūc preiudicat.allegat.c.q̄uis.de re iudi.l.ſepe.§.
penul.ff.eo.Contrariū tamen ipſe tenuit in.c.cū ſuper.de re iudi.vbi
tenet ꝙ nō ſit preiudiciū dño quo ad proprietatem ſed ſolū quo ad
poſſeſſionē:nec ſit executio ꝑ illo qui ſniam obtinuit ſuper ſubiectio-
ne dño ſciente ꝛ tacente.Et videtur de hoc ibi caſus.Idē tenet in.d.
c.q̄uis.vbi dicit ꝙ argumen.eius quod diciẜ de liberto in.d.l.ſepe.
7 † ſi vnus eps agit contra aliqꝺ monaſteriū petendo ibi epiſcopalia:
ſed ille qui primo exercebat ibi epalia nō defendat monaſteriū: p̄iudi
cat ſibi quo ad poſſeſſionē:ꝛ hanc opinionem vt non fiat preiudiciū
quo ad proprietatē epiſcopi in dñio:licet ſciuerit ꝛ nō defenderit tꝫ
ꝛ approbat Anto.de but.ꝛ cōiter aliꝫ canoniſte in.d.c.cū ſuper.ꝛ i.d.
c.q̄uis.ꝛ videtur aperte ꝓbari in.d.c.cū ſuper.quinimo dñs Fran.de
zabarellis olim cardina.Florenti.legendo tenuit in.d.c.cum ſuper.
quod etiam ſuper poſſeſſione nō ſit preiudicium ipſi dño ſi ipſe poſſi-
det:ꝛ ad.c.cum ſuper.reſpondetur ꝙ intelligiẜ quando dominus nō
erat in poſſeſſione.Nam vbi alias potuiſſet impedire executionē fien
dam in re vacāte p̄textu iuris ſui.vt leg.ꝛ no.ꝑ Inno.in.d.c.veniēs.
de teſti.ꝛ per Bar.in.l.a diuo pio.ff.de re iudi.Nūc nō poterit ex quo
fuit ſciens ꝛ nō aſſumpſit defenſionē:ſed ſi ipſe dominus eſſet in poſ-
ſeſſione nō debet ſua poſſeſſione priuari propter ſniam latam contra
ſubditos:quia hoc eſſet de directo ꝯ̄ mentē illius capituli:vbi dicit ꝙ
ſententia lata contra monaſteriū pro epiſcopo debet executioni man
dari abſqꝫ alterius epiſcopi preiudicio qui dicebat monaſteriū illud
ſibi ſubiectum.Et ſubijcit ibi tex.Ratio eſt quia geſta cōtra monaſte
rium nō debent preiudicare ēpo pretēdenti ſubiectionē:licet ſciuerit
ꝛ nō appellauerit q̄uis res inter alios acta regulariter nō dꝫ alijs no
cere iuxta conſtitutiones canonicas ꝛ ciuiles:vnde ponderanda ſin
gulariter ſunt duo ex illo tex.¶ Primo quia dicit ꝙ abſqꝫ p̄iudicio
ēpi p̄tendentis ſubiectionē debet illa ſententia mādari executioni:ſi
enī priuareẜ poſſeſſione nō fieret abſqꝫ ſuo grauiſſimo p̄iudicio:cum
magnū ſit poſſeſſionis cōmodū:cū ſepe ex defectu probationis ſuper
domino perdatur ipſum dñium.vt in.c.ſepe.de reſti.ſpol.ꝛ onus ꝓ-
bandi incumbit nō poſſidenti.l.ſi.C.de rei ven.ꝛ.c.ex literis.de ꝓba.
et inſtitu.de interdic.§.cōmodū.intelligaẜ ergo ille text.de quolibet
preiudicio quod generatur domino tacēti:cū ſit executio in re vacā-
te cū facilius ipſe obtinuiſſet ſi nemo poſſederit.d.c.veniēs.ꝛ hūc in-
tellectū videtur tacite ſenſiſſe Inn.in.c.q̄uis prealleg.in prin.¶ Se-
cundo ponderāda eſt multū ratio illius deciſionis dum dicit ꝙ res
inter alios acta ꝛc.Et ſic ſingulariter vult illa ꝛ neſcio alibi qꝺ dñs
dicitur prorſus alia ꝑſona quo ad hoc vt nullū ſibi fiat p̄iudicium:
ſaltem graue ex geſtis cū ſibi ſubiectis.ꝛ ꝙ illa regula res inter alios
acta habet locum in eo:et per cōſequēs inferẜ ꝙ.l.ſepe.ꝛ.c.penul.ha-
bent locū in dño quo ad regulā ibi poſitam ꝛ non quo ad caſus exce
ptos.hoc ego probo.Primo per rationē ipſius Inn.in.d.c.auditis.
8 nam ibi dixit † ꝙ defenſio cū de ſubiectione agitur pertinet principa-
liter ꝛ equaliter ad dñm ꝛ ad ſubiectos.qꝛ ſicut dñi intereſt nō ꝑdere
ſubiectos:ita intereſt ſubiectorum nō mutare dominum.facit.d.l.p̄n
cipaliter.ergo ſnia vnius nō debet alteri etiam ſcienti nocere:qꝺ pro
bo per dictā.l.ſepe.ꝛ.d.c.penul.Tunc enim ſentētia vnius nocet al-
teri:cum is cui primo loco cōpetebat actio permiſit ſequentem experi
ri cum illū poterat a iudicio repellere:vt ibi dicitur.Sꝫ ſi equaliter ad
vtrūqꝫ pertineat nō potuiſſet dñs ſubditos remouere a iudicio.Itē
quare eſt iputandū hoc dño cum ſubditi litigēt pro intereſſe ſuo: et
ſic ſententia habebit effectum contra ſubditos vt nō poſſit rōne eoꝝ
intereſſe amplius contradicere:ſed nō contra duos:cum quelibet res
nō debeat excedere effectum ſuum ꝛ trāſire ad alias ꝑſonas.de his
que fiunt a maio.par.ca.queſiuit.ꝛ.l.ſancimus.C.de penis.dicet ali-
quis hoc nō videtur contra text.in.d.l.ſepe.in.§.nā ꝛ ſi libertus.vbi
diciẜ ꝙ libertus litigās de ſtatu ſuo cum reportat cōtrariaꝫ ſentētiā
preiudicat ipſi domino ſup ſuo iure patronatus.Ad illaꝫ enim tex.
poteſt reſponderi dupliciter.Primo qꝺ tex.ille habet duos itellectꝰ.
Primꝰ vt intelligatur qñ dñs interuenit in iudicio:ꝛ hoc videtur ſo
nare tex.dū dicit me interueniente ꝛc.Et hūc intellectum tenuit Io.
an.ꝛ approbat Inno.in.d.c.cum ſuper.dixit enī Io.ꝛ bene ſꝫ Inn.
qꝺ ſi quis iura petit que ego poſſideo i re aliqua me ſciēte ꝛ obtineat
nō tñ mihi preiudicat niſi eam defendam:ꝛ exponit verbuꝫ.d.l.ſepe
ſcilicet

scilicet interueniēte z defendēte: z sic apparet s3 cū q si offerat se defēsioni debet probare de iure suo aliter fieret sibi preiudiciū. hec sūt formaliter verba Inno.i.d.c.cū sup. ¶ Secūdus intellectus fuit Rodulphi vt sufficiat sola sciētia: z licet Bar. hūc intellectū teneat i.d.l.sepe. Innoc.tñ z Jo.an. dicūt q papa videt illū intellectū rephare.i.d.c. cū sup. S3 si volumus saluare intellectū Jo.and. z Bar. dicamus aliter z sic qd aut loquimur i liberto litigāte: z sic fit dño sciēti pîudiciū. vt in.d.§.nā z si libertus. aut loqmur in subiecto litigāte z nō fit dño preiudiciū licet sciēti nisi ipse interuenerit in iudicio z obtulerit se defensioni: z ita loquitur.d.c.cū super. z hūc intellectū ponit dñs Ant. de but.in.d.c.cū sup. Et videt iudicio meo de mēte Bar.i.d.§.nā z si libertus. si ratio sua bene pôderet. ratio diuersitatis: q2 libertus fuit cōsecutus libertatē a dño z sic videt habuisse licentiā experiēdi sup dño z ꝯsequēter sup iurepatronatus ex licētia ipsius dñi: merito fit dño sciēti preiudiciū: sicut eadē ratiōe dicit in creditore litigāte sup dño pignoꝝ agēdo hypothecaria vt faciat pîudiciū debitori sciēti: habuit enī illā obligationē facto dñi: z videtur sibi dedisse licētiā super dño litigandi: vt no. Bar.in.d.l.sepe. In subiecto aūt cessat hec rō cū nihil habeat facto dñi: s3 mere ipse possidet. Si ergo litiget d subiectiōe venit mere p interesse z facto suo: iō non debet preiudicare dño imo dñs quo ad ius suū cēset prorsus alia psona: vt aperte voluit tex.i.d.c.cū sup. c.cū hac expositione pōt intelligi.c.suborto. z dictū Inn.ibi non loquitur de exempto litigāte super iure exceptiōis. Nico.abbas.

¶ Consilium.xc.

1 ☞ Promittens sub certa pena se facturum z curaturū q Titius cōtrahet matrimonium cu3 Sempronia si fecit quicquid potuit nō tenetur ad penam.

2 Legatū si factū fuerit mulieri si Titio nupserit videtur prohibita ne alteri nubat: sed cum illo Titio tantum.

3 Jussus si est aliquis morari cum aliquo vel cōtrahere. si ille recuset vel nō possit cōmode vel honeste cū illo morari vel cōtrahere debet ligatum z tollitur obligatio.

Circa primum dubium. Saluato nīs p prius postulato suffragio. Videtur q fideiussores qui pmiserūt se facturos z curaturos qd magistri Petrus z Antonius iuxta promissionem cōstruēt z faciēt magazinū i oppido liminij sub certa pena teneantur z obligati sint ad factū principaliter. i. ad ꝯstructionem ipsius magazini: z etiā ad penam promissam cū opus intra tps promissum: scilicet .xviij. mēsiū factū nō esset nō obstāte casu mortis i personā magistri Petri ante perfectionē operis contingēte: z qd teneant ad ipsius factū principale pbari videt per.l.nemo ē q nesciat. ff.de duo.reis. z.l.si quis pro te. cōiuncta glo.ff.de fideius.in qbus iuribus probat q etiam in obligationibus possunt interuenire fideiussores z obligari ad ipsū factū principale ad qd erat obligatus pricipalis promissor: videt enī interuētu fideiussoris tacite agi vt industria principaliter promissoris non videat electa: sed qd opus possit fieri p fideiussores vel alios qui sunt eiusdē peritie cū promissione qd obligentur ad penā: patet q2 ante morē dicti magistri Petri pena fuit ꝯmissa cū intra tempus .xviij. mensiū iuxta promissionē opus factū nō fuit: mors ergo superueniēs post penā cōmissam non liberat fideiussores. tex.est in.l.si decesserit.ff.qui satisd.cog. nec releuant si dicāt q post lapsum tēpus operi fiēdo pfixū officiales Florētini sup illo tpe dputati vna cum dño z prioribus eiusdē vrbis destinauerūt pecuniā dictis magistris pro opere pficiendo z acceptādo ipsum factū videnf recessisse tacite a pena vt sic saltē ope exceptionis possint liberari. vt i.l.ij.ff.si qs cau. q2 illud pcedit qñ fuit simpliciter apposita pena: s3 fuit adiecta clausula rato manēte pacto: tūc dilatio data post penā cōmissa3 ad opus perficiendū nō liberat a pena iam commissa. tex.est not.in.l.cū stipulatus sim mihi a proculo.ff.de verb.ob. z ibi p gl. z Bart. p hoc bona gl.i.c.dilecti.de arbi.i fi. facit.l.penul. z quod ibi no.de trāsact. ¶ Sed his nō obstātibus cōtrariā sententiā arbitror preualere si recte alia hoc negotiū cōtingētia pōderent. Et primo discutiā vtrū dicti fideiussores remāserint obligati ad factum principale: secūdo nunquid ad penā. ¶ Circa primū dico q non: q2 isti fideiussores nō pmiserūt factū principale: quo casu loquat.d.l.nemo ē q nesciat. sed obligauerūt se facturos z curaturos qd magistri faciēt iuxta eorū pmissionem: quo casu nō obligant ipsi ad factū principale cu3 illud nō pmiserint: sed se facturos z curaturos qd illi faciēt: vt not. Bar.i.d.l.si quis pro eo. Et facit qd ibi not.gl. ad hoc text.in.l.stipulatio ista.§.si quis dolu3.ff.de verb.ob. z institu.de inut.stipu.§.si quis aliū. obligatio enim sumit effectū a mente contrahentiū.l.in conuenictibus.ff.de verb.sign. Et maxime hoc tenendū in casu nostro cum nō sunt eiusdē peritie cū principalibus promissoribus. vt not.in.d.l.si quis p eo. z.d.l.nemo est qui nesciat. z hoc clarissimum est. ¶ Venio ad secūdū. s. an sint obligati ad penā: z cōcludo q non: q2 pena nō fuit commissa añ mortem dicti magistri Petri: sic cū non defecerit pro eis quin curauerint z fecerint q illi magistri opus perficerent nō cōmittitur stipulatio pene: q2 difficultas seu impossibilitas superueniēs impedit pene cōmissionē. tex.est no.i.l.si vehēda. ad legē rhod.d iac.no. Bar. ibi latius z clarius in.l.ꝯtinuus.§.illud.de verb.ob. Et idē in difficilioribus terminis q nostris cōsuluit Fede.de senis habito cōsilio cū Joanne paglareñ. sicut ipse refert cōsilio .cxvij. vbi dicit † q si quis promisit sub certa pena se facturū z curaturum qd Titius cōtrahet matrimonium cū Sempronia si fecit quicqd potuit nō tenet ad penā: q2 satisfacit obligatiōi qtū in eo fuit: z difficultas impedit pene cōmissionē. vt in.d.l.si vehenda. ¶ Sed in casu nostro non solum superuenit difficultas: sed etiā impossibilitas: q2 ipossibile erat curare post mortē vt ille magister Petrus opus perficeret: ergo ex persona dicti magistri Petri decedentis anteq pena cōmitteretur fideiussores nō tenētur: nec illa obligatio transiuit in heredes dicti magistri Petri. q2 factu3 inherens persone defuncti nō transit in heredem.d.l.si dcesserit. et ibi per Bar. per qd dicit q si quis promisit vt possit pro debito capi psonaliter: illa obligatio nō trāsit in heredes. Ad idē.l.vna.§.sinautem. in fin.C.de cadu.tollen. qd autē pena nō esset cōmissa añ mortē dicti magistri Petri non obstāte lapsu .xviij. mēsium operi pficiendo prefixorum: probat ex eo: q2 vt presupponit in facto isti cōduxerūt opus faciendū intra illud tempus: cū hoc super quodā muro antiquo edificarent: sed tñ fuisset postea per officiales compertum qd illud opus sic edificādu3 mansurum de nouo locauerunt dicto magistro Petro vt illum murum edificaret de nouo. Et constituerunt sibi pro illo nouā mercedem apposito tpe trium mensium ad ipsius muri edificationē. Et si cōprime stipulationi fuisset additu3 opus qd nō venit in prima promissione videt tacite recessum a tpe primo prefixo vt salte3 vi exceptionis cōseruetur: nec intra tps prius conuētum committatur pena ad hoc qd no.gl.i.l.fi.C.de noua. z per Bart.in.l.pe.ff.d pto.stipula. z per eundē. z gl.in.l.ij.ff.de noua. Optime ad pdicta facit. z ideo hesitatur. z qd ibi not. Bar.ff de verb.ob. vbi dicit q si qs pmisit intra certu3 tps insulā edificare: demū aliqua pars insule facte incēdio corruit: dicit q ibi debet promissor haberet integrum tempus edificādi propter impedimētū superueniēs: ita videtur dicendū in casu nostro cum mutato opere impediat diligentia: z per cōsequens debet augeri tps: ex quo aliud nō fuit expressum. arg.in.l.seio.§.rustio.i fi.ff.de ann.leg. z prima stipulatio interdū capit dilationē quasi tacite tempus inest: vt in.l.interdū.ff.de verbo.obli. Et si premitto simpliciter dare centu3 tñ intelligit tacite tēpus intra quod per me solui potest. Et hoc fuerit de mente contrahentium satis facit: quia elapso tempore .xvij. mēsium primo prefixo nihil officiales pdicti pposuerūt de pena: ex his enim que sequuntur presumitur ad precedentia. vt in.l.si seruus plurium in fi. z.l.qui filiabus.ff.de lega.j. Et psertim hoc procedit si illa clausula rato manente pacto apposita non fuit. vt no.in.d.l.cū stipulatus sim mihi a proculo. z in.d.l.ij.si quis cau. Idē tamē est si fuit apposita per predicta maxime quia hoc presupponitur. s. quod dictu3 opus cum constructione muri de nouo non poterat cōmodo fieri intra tēpus prius prefixu3. facit.l.nepos proculo.ff.de verb.signi. Preterea si non fuisset recessum a tempore prius prefixo ad qd fuisset appositū tempus trium mensium nouum murum construendi: cum ille murus edificandus erat solum propter coustructionē magazini: vnde satis erat tempus appositum super toto cum ratione totius tractabat de parte. argu. eorum que no.in.c.auditis.de procu. z in.c.cum dilecti.de dolo z contu. Et ex his infero ad secundū dubiu3 nunquid fideiussores sint saltē obligati ex persona magistri Antonij superstitis: z dico q non totū per predicta: tu3 quia magister Antonius nō obligauit se cū dicto magistro Petro vt essēt duo correi. z sic cessat.l.j.C.d duobus reis. z.l.reos.ff.eo.cum simi. vbi patet q duo correi videtur obligati insolidum licet hodie secus sit per aut. hoc ita.C.eod.ti. S3 magister Petrus fuit principalis promissor. ille aute3 magister Antonius obligauit se ad faciendum partem suam vna cū dicto magistro Petro: z sic elegit peritiam z industriā dicti magistri Petri qui erat magister prestātior: z forte sine eo non obligasset se ad tam grāde opus: vnde cum propter causa3 mortis dicti magistri Petri non possit construere vna cu3 illo magistro Petro solutus est ab obligatiōe illa z tenet cum alio construere. arg. bonum in.§.cum autem. z in.c.is cui.d offi.dele.lib.vj. Et quod notanter dicit Inn.in.c.fi.de offi.deleg. facit.l.cū ita legatum.ff.de cōdit. z demonstra. † vbi dicitur qd si ita legatū est factum alicui mulieri si Titio nupserit videtur prohibita ne alteri nubat. sed cum illo Titio tāntū. ita in proposito si magister Antonius se obligauit vt edificaret vna cum magistro Petro si non potest cu3 illo laborare non tenetur sine eo vel cū alio: hoc enim important verba obligationis a quibus recedēdum non est cum non cōstet de contraria voluntate.l.non aliter.ff.de leg.j. z maxime in casu nostro: q i dubio verba sunt interpretanda contra stipulatorem. debuerūt eni3 illi officiales verba latius concipere cum fuit in eorū potestate. vt notanter dicit tex.in.l.quicquid astringende.de ver.ob. Ad idē facit.l.j.C.de insti. z substi. z.l.caio.ff.de ali. z cib.leg. z.l.meuia.ff.de annu.le. quod in eis no. Bar. vbi patet † q si quis iussus est morari cū aliquo vel cōtrahere: si ille recuset vel nō possit commode vel honeste cū illo morari vel cōtrahere debet legatū et tollitur obligatio. Ex his infertur q si dictus magister Antonius nō remāsit obligatus post mortē dicti magistri Petri: nec fideiussores ipsius tenentur ad penā: q2 pro

miserunt se facturos z curaturos q illi facerent iuxta promissionē p eos factā: z pmissio fuit cū illa qualitate vt vna cū magistro Petro dictū magazinū deberet edificare: tñ qz ofēsio ɔpetēs ei rōne coherē tie ɔpetit ēt fideiussori. vt in. l. exceptiones. la. ij. ff. excep. imo imputa ret sibi si sciēter eā omitteret. vt. l. si fideiussor. ff. manda. Ex qb⁹ oīb⁹ ɔcludit q nec ex psona magistri Petri: nec ex ex psona magistri An tonij dicti fideiussores sunt in aliquo obligati. Nico. Abbas.

¶ Consilium. xcj.

1 Ubi pene qñ imponuntur diuerse alternatiue a lege z verba legis di riguntur ad iudicem optio non datur patri sed soli iudici.
2 Bona multa prestantur inuitis quando eorum consulit vtilitati: nō voluntati.
3 Potentia de facili reducibilis ad actum habetur pro actu.
4 Infirmus diues si phibeat nisi sibi dent aliq medicine. nihilominus si medicus curat eū z dat sibi medicinas poterit postea repetere.
5 Prouisio legis est magis fauorabilis q statutum.
6 Iudex ex officio suo potest curatorem iam datum remouere z alium deputare.
7 Actiones due quādo competunt vna de iure communi: alia bñficio pretoris: vna electa remanet altera exclusa.
8 Facultas datur iudici temperandi a principio penam legis.
9 Minor nō potest p libito se a potestate tutoris sola volūtate eripere.

Postulato dei omnipotētis suffragio. Quo ad pmū dubiū. Nūquid stāte statuto pdi cto curator sit dandus minori inuito alr̃ nō habēti cura torē, videt primo q nō. Nā lege cauet vt curator nō detur minori inui to nisi ad litē. vt insti. de cura. §. itē inuiti. z alibi dicit q nō dbet dari nisi psenti z stipulāti. vt i. l. q habet. ff. de tute. Alia ī sup lege cauet vt alī⁹ petere minori curatorē nō possit: sed ipse sibi petere debet. vt. l. di uus. §. curatores. ff. q pet. tut. vel cura. Cū ergo psens statutū q caue tur q cōsanguinei possunt petere curatorē minori deuiet a dispositio ne iuris ɔmunis debet stricte intelligi vt minus q possit fieri obuiet iuri communi. l. iij. §. hec aūt vba. ff. de neg. ge. c. in nostra. de iniur. c. j. z. ij. de fil. psoy. li. vj. facit qd no. Inn. i. c. causaz. de rescrip. z bart. in. l. oēs ppli. ff. de ius. z iur. z. l. j. ff. ad le. fal. Io. an. i regula p possessore. de reg. iu. lib. vj. in mercu. prouidet ergo illud statutuz vt ɔsanguinei admittāt ad petēdū curatorē vbi alr̃ nō admittebant vt pdixi: z nō intelligat vt detur minori inuito ne i alio corrigat ius cōmune: pser tim cū hoc nō exprimat in statuto: z sine isto pōt statutū habere suuz effectum facit. l. si vero. §. viro. ff. so. ma. z. c. statutū. de elec. li. vj. ¶ Sz his nō obstātibus cōtrariā sententiā arbitror pstātiorē. ¶ Primo q vba dicti statuti in eo qd dicit q si puenerit z noīauerint curatorē vl curatores vel iurauerint q dictā petitionem faciūt bona fide z p vti litate minoris noīabūt meliores dent curator vel curatores pdicti ei dez minoris intra. xv. dies post petitionē z iuramentū predictū. vnde pondero primo verbū dent: qd verbū iudici pceptiuū est inducēs ne cessitatē: sicut in simili habet in. c. si diligēti. de fo. cōpe. z. c. j. d iiur. li. vj. z. c. de multa. §. is quoqz. de pbē. q verba cū sint impersonalia diri guntur ad iudicē solū z sic nō requirūt voluntatē minoris vl alterius sz solū denotāt factū z officiū iudicis. Ad hoc qd i simili habet i cle. j. de re iudi. iūcta gl. in verbo admittat. que est no. Ad idē alia gl. no. in. l. si soror. C. de colla. facit qd no. Cy. i. l. quicūqz. C. de ser. fug. vbi di 1 cit † q si diuerse pene imponunt alternatiue a lege z verba legis diri guntur ad iudicē optio nō dat parti sed soli iudici ita q sufficit sol⁹ iudicis ministeriū. Idē qñ verba pferunt impersonaliter: qz i dubio dirigunt ad iudicē: vt est tex. iuncta gl. in. c. a crapula. d vita z hone. cleri. z i. c. fraternitatis. xxxiiij. dist. z. c. sicut. d iudi. ¶ Scdo facit qz a verbis nō est recedendū nisi aperte aliud cōstet ex mēte. vt i c. fin. de verbo. signi. z. l. nō aliter. ff. de legatis. iij. Sed verba statuti i casu no stro clarissima z certa sunt cū dicant debere noīari per ɔsanguineos nec requirūt vt minor vocet vel vt cōsentiat: ego indistincte debēt in telligi vt siue velit minor siue nō dbēt illi noīari: seruata tñ forma sta tuti deputati. cū enim verba clare sint cessat extranea interpretatio. l. ille aut ille. ff. de leg. iij. z in. c. estote. de reg. iur. bñ eni sciuissent statuē tes dicere si voluissent vt minor vocaretur z cōsentiret. Cū ergo non dixerint non est curandum an minor reluctet. ad hoc bon⁹ tex. i simi li in. c. ad audientiā. de deci. z. xix. dist. si romanorū. z. c. solite. de ma iori. z obedien. z. l. de ptio. ff. d publ. ¶ Tertio facit q si nō daret mi nori inuito: sed cōsentiente dūtaxat statutuz nō requireret illā solenni tatē vt cōsanguinei iurarent qd dictā petitionē faciāt bona fide et p vtilitate minoris cū sine ista deberet dari si minor cōsentiret postula tioni consentiēdo. arg. l. si filius. z qd ibi no. Bal. in. l. cū pater. §. liber tus. ff. de leg. ij. ¶ Preterea z quarto si hoc esset verū illud statutū de nihilo vel d modico prouideret qz nō haberet minor nisi ɔtradiceret z sic impediret petitionē consanguineorū z euacuaret noīationē z iu ramentū cōsanguineorū z prouisionē statuti fundatam sup sua vtili tate. qd nō est dicēdū. arg. optimū i. c. in his. de priuile. c. si papa. de p uile. lib. vj. z. l. si qñ. C. de inoffi. test. Nec est curandū hoc casu d contra dictione minoris ex quo sue vtilitati z nō volūtati intēdat prouidere statutuz vt patet in illis verbis p vtilitate minoris zc. Ad hoc. c. qui 2 emēdat. xlv. dist. vbi dicit tex. † q multa bona prestātur inuitis qñ eo rum cōsulit vtilitati nō volūtati: qz ipsi inueniuntur sibi inimici esse. ¶ Ad idē xxxiij. q. iij. displicet. z. c. ipsa pietas. z qd no. ponit Bar. in. l. iiij. §. ptor ait. ff. de dam. infec. vbi dicit q si statuto cauet q fiat citatio ad faciē vel ad domū: nō dz itelligi vt sit alternatiua ordinis: z sic primo ad faciē: z in defectū ad domū: licet verba legis sic itelli gant z exponant. vt. l. scire oportet. ff. de excusa. tuto. sz debēt intelli gi iponi vba alternatiua vt sic sufficiat citatio ad faciē vel ad domū vt statutū aliqd operet. Nec ob. argu. supra formatū qñ poterit ope rari vt cōsanguinei admittant ad postulandū: qz iste effect⁹ esset mo dicus z quasi inutilis cū per solā cōtradictionē minoris forte discho li prorsus illa puisio anihilaret: z sic verba essent imposita poti⁹ ver bis q rebus: cuius contrariū esse debet. vt in. c. cōmissa. de elec. lib. vj. z. l. ij. in fin. C. cōmunia de leg. z verba legis debēt intelligi cū effectu. in. c. relatum. de cleri. non resi. z. l. j. §. hec aūt verba. q qsqz iuris. Nec debet ita amare fieri interpretatio cuiusqz dispositiōis vt ab alieno iudicio depēdeat ipsius effectus. vt notanter videt tex. i. c. pisanis. de 3 restitu. spo. † Potentia eni de facili reducibilis ad actuz habetur pro actu vt ibi. vnde sicut videmus q lex puidet prodigo inuito p datio nē curatoris. l. j. ff. de cura. fur. z. l. is cui bonis. ff. de ver. ob. donec sa nos minores recepit. vt. d. l. j. z mulieri que luxuriose viuit. i. l. z mulie ri. ff. e. Ita statutum hoc casu voluit puidere minori: psumpsit eni cu ratorē sibi necessariū ex quo cōsanguinei admittūt ad postulationez z iurant q bona fide z vtilitate minoris curatorē dari petūt ad hoc. l. j. ij. z. iij. ff. de libera. causa. Et iudex ex officio dbet puidere minori. vt not. in. l. iiij. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dam. infec. ¶ Preterea ex quo cōsanguinei psumunt mouere se bono zelo. vt i iurib⁹ proxime allega tis: postulāt z iurāt qd faciāt bonafide z p vtilitate minoris. minor ipse cōtradicens est: z videtur insanus morib⁹: z dissensus suus nō de bet impedimētū prestare. ad hoc not. glo. c. j. lxxxiij. di. que notanter 4 dicit † q si infirmus diues prohibeat ne sibi detur alique medicine q nihilomin⁹ si medicus curat eū z dat sibi medicinas potest postea re petere nō obstāte. l. fi. C. de neg. gest. qz psumitur nō sane mētis sic re sistēdo: vnde inuitū potest medicus curare. ita concludo in psenti du bio q seruata solēnitate statuti potest inuito p iudicē dari curator. ¶ Uenio ad secūdum q iudicio meo est difficilius an iudicio cepto per cōsanguineos sup postulatione curatoris seruata statuti solenni tate facta valuerit datio curatoris postulanti postmodū per ipsum minorē facta per iudicē corā quo vertebat questio. Et videt pmo sic. nam certum est q ipsi minori postulanti dandus est cura. or p magi strū ex legis cōmunis prouisiōe. vt in. d. l. diuus. §. curatores. Que q dem legis prouisio nō censet in dubio sublata p prouisionē statuti: sz concurrūt ambo remedia: vt ad postulationē cōsanguineorū dari possit z etiam ad postulationez propriam ipsi⁹ minoris. Nā antiqua legis prouisio non censetur sublata per minorē: sed ambe concurrūt nisi expresse caueatur in. l. noua. vt in. l. quoties. z. l. nunq. ff. d actio. z oblig. facit. l. fi. C. de dona. z qd notāter ponit Bar. in. l. j. ff. vi bono. 5 rapto. z gloss. in. c. qd olim de iudeis. † prouisio autem legis ē magis fauorabilis q statutuz quia in eo quod recedit a iure cōmuni ē odio sa: vt in iurib⁹ supra alle. in prima parte. Ex quo ergo illo tempore cō currat prouisio legis cōmunis maxime cum currat voluntas mino ris. arg. in regula odia restringi. de reg. iur. lib. vj. z. l. quod vero. ff. de legi. z. c. cum dilectus. de cōsue. facit. l. ij. C. de noxa. z optime in. l. pre ses. in fi. ff. de penis. z alibi dicit tex. q vbi ɔcurrunt causa naturalis z accidentalis pferenda est naturalis. l. qui habet. ff. de tute. sed puī sio legis vt curator detur minori postulanti est naturalis magis fa uorabilis q puisio statuti vt detur inuito ad postulationē cōsangui neorū: ergo illa preferenda. Secundo facit. l. quoties. C. de rei vendi. vbi patet q si vendo rē duobus: ille potior est cui res fuit primo tra dita. Et sic in pari causa ille prefertur qui prius puenit ad cōsumma tionē actus. facit. c. tibi qui. de prescri. lib. vj. Sed in casu nostro insiā te postulatione cōsanguineorū z minoris primo fuit cura decreta ad postulationem minoris. ergo ille potior maxime cum nunc cesset rō statuti. fuit enim mens prouidere minori curatore indigenti: vt ptz ex verbis statuti: ibi pro vtilitate minoris zc. Sed nunc minor hz cu ratores cōtra quos nihil male obijcitur: ergo cessare dz statuti ex traordinaria prouisio. arg in. c. cum cessante. de appel. z optime facit l. ex facto. ff. de vulg. z pupi. quod ibi no. Bart. in. l. generaliter. C. de episco. z cle. canonizata. xvj. q. j. z habenti curatorem nō est dādus alius curator. vt in. l. curatorem habenti. C. qui dat tuto. vel curato. 6 † Preterea iudex ipse ex suo officio potest ex causa curatorē iam da tum remouere z alium deputare. l. iij. §. preterea. ff. de suspectis tut. for tius ergo potuit non admittere curatorem per cōsanguineos postu latū z alium deputare ad petitionem minoris cum facilius quis nō admittatur quam remoueatur. vt in capitulo. quemadmodum. de iureiuran. Turpius eijcitur quam non admittitur zc. vt ibi. Item fortissime facit in simili capitulo. pastoralis. de iure patrona. vbi ha betur quod si patronus presentet primo vnū ad ecclesiam vacantē z episcopus sine causa legitima distulit illum instituere si patronus

presentet

presentet aliū ⁊ illū instituit eps valet institutio facta de secūdo:licet
eps puniat qui sine causa legitima distulit istituere primum:multo er
go fortius in casu nostro debet valere datio ibi secūdi cū precedēte ꝓ
ma cōsanguineorū petitiōe:nec alis superuenit scda petitio ipsius mi
noris per iudicē admissa:naz in tali casu potest eps instituere primū
aut secundū sine aliquali pene metu:vt in.c.cū autem.e.ti.Ad idē be
ne facit in simili.l.relegatorū.§.ad tps.ff.de interdic.⁊ releg.vbi dicit
iudicē nō debere ei quē relegat bona in totū vel in partē adimere:sub
iūgit tn̄ ꝙ si ademit nō infirmabit sentētia:facit qd leg.⁊ no.in.l.qd
ergo.§.pena grauior.ff.de his qui no.infa.vbi habet ꝙ a ꝓuisione le
gis potest iudex recedere mitigando a principio penā:⁊ dicit ibi etiā
si pena apponat per statutū:⁊ dicit Bal.in.l.non dubiū.C.de leg.ꝙ
in dubio videt recessisse a pena legis seu statuti ex causa.Et hec mul
tum videtur stringere pro parte ipsius minoris :maxime q2 suspicio
videtur cōtra cōsanguineos ita se ingerētes.argu.in.l.que oia.ff.de
procura.Sed his non obstātibus meliori iudicio semper saluo opposi
tū ꝓualere arbitror:⁊ primo moueor quia statutū cōmunis Florētie
a quo iudex recepit potestatē mādat ipsi iudici vt sub certa forma d
qua in dicto statuto det curatorē.Quam quidē formā cū dictus iu
dex nō obseruauerit nō tenuit iura secundo loco ꝑ eū decreta:vel sal
tem est irritāda sicut irritatur electio facta cōtra formā statuti.vt i.c.
cū dilectus.de cōsuetu.Facit.c.abbate.de verb.sig.maxime cū in casu
nostro statutū fuerit factū a pplo Florentino:⁊ sic potest dici ius ciui
le.no.Bart.in.l.fi.ff.de penis.⁊.l.iiij.ff.de ver.obl.maxime cū ciuitas
Florentina imperatorem non recognoscens tantā potestatē habeat i
territorio suo:quātam imperator in suo.vt no.bar.l.l.hostes.ff.de ca
pti.⁊ postli.reuer.⁊ facit.c.per venerabilē.qui fil.sint legi.¶ Ad ꝑdi
cta induco gl.multū notabilē in clemē.de iurepatro.que dicit ꝙ si mā
detur alis potestatē nō habēti vt aliquid faciat sub certa forma licet
ille sit ordinarius si illud fecerit forma nō seruata nō valet actus.facit
c.cuz dilecta.de rescrip.⁊ de resti.spo.⁊.c.venerabili.de offi.deleg.⁊.l.
diligēter.ff.mādati.secus si mādaret alias potestatē habenti:q2 tunc
actus nō seruata forma postea data tenet:licet cōtrafaciēs sit puniē
dus:⁊ sic loquit.c.dilectus.el.ij.de ꝓbē.⁊.c.soli.in prin.de ꝯces.ꝓben.
li.vj.cū simi.¶ Ad propositū ergo cū per potestatē a statutis Florē
tinis hoc inter cetera statuta caueat vt postulatus ⁊ nominatus cura
toribus per ꝯsanguineos dētur ipsi nominati intra quindecim dies:
⁊ collateralis trāsgrediendo formā statuti illos nominatos nō dedit
intra quindecim dies nec postea:sed alios nō debet tenere ipsa datio
curatoris.l.nō dubium.⁊ qd ibi no.maxime per Bal.C.de legi.⁊ quo
ties datur certa ⁊ specialis forma statuti nō solum annullat id qd fit
cōtra formā:sed etiā id qd fit preter formā.vt no.probatur in.c.prudē
tiā.ibi:ille quippe.de offi.deleg.⁊.c.si cui.de elect.lib.vj.Nec dz iudex
moueri per equitatē nō scriptam cōtra ius scriptū.vt in.l.j.⁊ per gl.et
no.Bar.C.de leg.⁊ no.in.l.placuit.C.de iud.⁊ in.l.fi.C.de trans.Nec
debet iudex velle videri clemētior lege:vt dicit tex.in auf.de iudi.Itē
⁊ scdo vbi concurrūt due ptes in dispositiōe prima attētata ⁊ ꝑsenta
ta preualet ex quo nō possunt ambe habere effectū.vt in.c.si.de rescri.
lib.vj.vbi dicit ꝙ si duo impetrauerit ꝯsimilez gratiā sub eadē data
primo presentans est potior.Insup facit.l.qd in heredē.§.eligere.ff.d
tribu.⁊.c.vt qs duas.de elec.lib.vj.⁊.l.pretor edixit.§.j.ff.de iniur.ita
ad ꝓpositum ꝑsupposito qd etiā minor possit petere ex quo ꝯsangui
nei preuenerūt ⁊ intētauerūt ꝓuisionē statuti ⁊ nominatio iā vigore
statuti facta extitit:nō licuit minori intentare postmodū prouisionez
legis in lege legitime opponēdo cōtra noiatos per cōsanguineos:ꝑ
clusa est enim ibi dicta via.d.l.ꝑtor edixit.⁊.d.c.vt quis duas.de ele.
lib.vj.Item facit optime.l.j.⁊ qd ibi nota.ff.vi bonorū rapto.⁊ auf.q
semel.C.quomō ⁊ qn̄ iudex.ꝑsūptio em̄ ē ꝙ minor nō moueat bono
zelo:cū per prius non petierit:sed demum facta postulatione per cō
sanguineos.¶ Posset etiā si cōtrarium diceremus confringi fraus:
q2 ad exclusionē nominatorū ꝑ ꝯsanguineos de facili minor ipse no
minaret suis moribus cōsentaneos:⁊ sic euacuaret prouisionem sta
tuti:ꝙ non est dicendum.obuiandū enim est figmētis ⁊ fraudibus i.c.
quāto.in fi.de diuor.presumēdū est enim ꝙ meliorē electionem faciāt
cōsanguinei etate ⁊ discretiōe prouecti maxime cū in hoc prestiterint
iuramentū ꝙ ipse minor q adhuc rectum non habet iudiciū et posset
illatus seductus petere curatores ex quorū cura posset sentire tristez
exitū:⁊ sepe minores vt mulieres laborant ꝯtra ꝓpria cōmoda:vt di
cit tex.in.l.si pater.C.de spō.facit.l.si vero nō remunerādi.§.si adole
scens.ff.mādati.cū simili.Sciuisset enim statutū dicere qd voluisset ꝙ
debēt dari nominati per consanguineos nisi ipse minor petat:sed sim
pliciter ⁊ idistincte disponit vt dent nominati per cōsanguineos:hic
videmus ꝙ in multis locis vigent statuta vt sine cōsensu eorum non
possint obligari.Aduertunt enim ꝙ ista etas multis captionibus ex
posita est ⁊ multorū insidijs supposita.vt dicit tex.l.l.j.de mino.Sed
ꝑ interuentū cōsanguineorū maxime cū iuramēto tollit suspicio frau
dis.arg.in.l.transactione.C.de transactionibus.¶ Itē presumptio est
contra minorem qui non valet acquiescere consilio consanguineorū.
arg.in.c.ex studijs suis.de presump.¶ Preterea interdicto pape per
ordinarium preueniri per citationis actū potest.vt.in.c.vt debitus.de
appel.⁊ delegato per delegatū:vt ibi plene not.in.c.j.⁊.c.si aūt.⁊.c.ple
rūqz.de rescrip.⁊ ꝑ citationē qs preuenit vt nō prosit postmodū mu
tatio domicilij.l.si qs postea.ff.de iudi.⁊.l.cū quidā.ff.de iuris.om.iu.
⁊.c.proposuisti.de fo.compe.⁊ sic ꝯtraria collatio pape ⁊ ordinarij de
eodem beneficio primo facta prefert in.c.si a sede.de prebē.li.vj.⁊ in
iurisdictione epi ⁊ prelati inferioris locus est preuētioni.vt not.Io.an.
in.c.pastoralis.de offi.ordi.sentit Inno.in.c.quanto.e.ti.facit.l.fi.C.
de iurisdi.om.iudi.Ita dicendū in proposito ꝙ concurrentibus proui
sione legali ⁊ statutaria ꝑferēda ē prima ꝓuisio intentata.facit.xxxij.
7 q.j.cum renuntiat.⁊ qd no.Inno.i.c.j.de collu.dete.vbi dicit † ꝙ vbi
due actiones cōpetūt vna de iure cōmuni:alia beneficio ꝑtoris:vna
electa altera remanet exclusa:facit.d.l.quod in heredem.§.eligere.⁊.l.
ita.i fi.⁊.l.licet.ff.nau.cau.stab.¶ Ex his satis patet respōsio ad alle
gata superius pro parte minoris :fateor enim qd re integra cōpetunt
ambe prouisiones:tn̄ ex quo consanguinei preoccupauerūt statutum
mandati vt illi per consanguineos nominati dent:tādem minor itē
tat prouisionem legalē quasi iam preuentus:vt in iuribus ꝑallegatis.
nō obstat secundū argumentum de.l.quoties.quia illud ē q2 per ven
ditionē solum obligat personaliter vendens ad perfectionem contra
ctus.Sed per traditionē secūdo factā acquirit dn̄iū ⁊ possessio.l.trā
ditionibus.C.de pactis.ideo res efficitur secūdi:⁊ primo tenet ad in
teresse sicut prius tenebat ex natura ꝯtractus.vt no.i.l.j.⁊.l.ex empto.
ff.de actio.emp.⁊ potest ꝯueniri de falso:vt est tex.no.in.l.qui duobus.
ff.de fal.Secus aūt si primo fuisset acquisitū ius in re:q2 tūc ille est po
tior non obstante traditione secūdo facta:vnde si vēditor cōstituisset:
⁊ tradidisset:primus tamē esset potior per tex.no.in.l.certe.ff.de ꝑca.
de qua per Io.an.in addi.Spe.d emp.⁊ vēdi.§.j.ver.⁊ hoc scias.per
Cy.in.d.l.quoties.per bart.in.l.si is qui pro emptore.ff.de vsucap.ita
dicendum in proposito:nam per nominationē ⁊ postulationē cōsan
guineorum iudex astringitur ad nominatos presentandū ⁊ prouisio
legis videtur exclusa ⁊ ius ꝙ est modo videtur acquisitū nominatis.
facit quod habetur in secūdo statuto preallegato.facit.l.seueriter.C.
de excusa.tuto.⁊ videtur ius afficiens ad rem ex sola intētione cū iu
dex teneatur illos dare:facit quod no.Inn.in.c.dilectus.de offi.lega.
vnde non debuit valere prouisio de alio facta:tum quia cōtra formā
statuti:tum q2 prouisio legis cessauit attenta prouisione statutaria ꝑ
supradicta.non obst.arg.de.l.tutor.ff.de suspec.tuto.q2 dico iudicem
nō posse ex officio remouere tutorem nisi sibi ex apertissimis argumē
tis liqueat illum esse suspectum:vt dicit tex.in dicto casu qd nō cōtin
git in casu nostro:iudex enim non debet procedere sz qd sibi videtur
licet illud videat equum ex quo per legem vel statutū ē prodita certa
et determinata via ꝓcedendi.vt no.dicit Inno.in.c.j.de cōsti.⁊ bar.
in.l.j.C.de legi.Non obstat quartū de.c.pastoralis.⁊.c.cum autez.de
iurepatro.quia cum autē.ꝓcedit ratione potestatis tribute patrono
vt possit variare accumulādo ante institutionez:vnde data paritate
inter presentatos epi est electio.vt ibi no.ad.c.pastoralis.dico idez ea
dem ratione:naz ex quo datur patrono laico facultas variādi acqsi
tum est ius secūdo presentato sicut ⁊ primo:ideo valet institutio d se
cundo facta.Sed si eps ante presentationē secūdi spreuit primū insti
tuere sine causa tenet in eo qd illuz sine causa instituere noluit ante ꝑ
sentationem secundi:sed in casu nostro hoc nō occurrit:q2 si statutum
precise mādat ꝯfidens de legalitate ⁊ iuramēto ꝯsanguineorū vt per
cōsanguineos noiati deputent:⁊ sic sublatū ē minori ius petēdi cura
torem cū res sit nō integra:imo preuētus fuit ꝓuisiōe statutaria.Nō
obstat quintū d.l.relegatorū.§.ad tēpus.quia lex ibi vltra ꝓcedit su
stinēdo sentētiaz:vt patet in.c.ita.qd nō stetit in meris finibus prece
pti:⁊ ita ad illam legē respōdet Bald.in.d.l.non dubiū.¶ Ad.l.qd
8 ergo.dico ꝙ loquit in snia:† datur enim facultas iudici tēperandi a
principio penā legis:vt ibi.⁊ in.l.j.ff.ad turpillia.vbi de hoc per bar.
⁊.l.ij.⁊.iij.§.notādū.cum animus iudicis ex varijs argumētis potest
informari.Nec ē necesse in snia exprimere causaz.vt in.c.causam.et.c.
sicut.de re iudi.si tamē iudex sine causa recedit i snia pena ꝓuisa per
legē punit.vt no.bart.in.d.l.j.facit.l.si filius.ff.de iudi.⁊.C.de pena iu
dicis.per totū.Sed extra iudiciū nō datur sic facultas iudici recedēdi
a prouisione legis vel statuti causa nō apparente:imo puniendus est
transgressor legis.vt no.Bal.in.d.l.non dubium.⁊ videt probari in
c.dilectus.de tempo.ordi.facit qd no.Inno.in.c.innotuit.de eo qui
fur.ordi.rece.Nec obst.l.que omnia.ff.de ꝓcura.q2 dico ꝙ non debet
presumit ꝯtra ꝯsanguineos cū ipi nō appareat pro seipsis curā sume
re.sed instāt vt boni curatores alias noiati dentur minori.⁊ vt seruet
ciuitatis solēnis ꝓuisio:redundat eni in cōsanguineorū ignominiam
si minor cōsanguineorum per malam curā reduceret ad inopiā.ar.in.l.
j.in fi.ff.de lib.causa.¶ Ex quibus oibus concludo ꝙ datio secūdi cura
toris facta ꝑ iudicē ad postulationē minoris facta legitime postula
tione ⁊ nominatiōe ꝯsanguineorū nō valet alia causa legitima extrin
secus nō apparēte:sed dādi sunt nominati per cōsanguineos nisi ali
quid contra ius legitime opponat.¶ Uenio nūc ad tertiū ⁊ vltimū
dubiū videlicet si curator vel curatores dati ad petitionē consangui
neoruz vigore supra allegati statuti possint quādocūqz ad volūtatē
minoris reuocare vel ꝑdurare vsqz ad integrā etatē minoris ⁊ in hoc

concludēdo breuiter ⁊ ꝓpter prolixitatē euitandā arbitror ꝙ durēt vsq ad etatē legitimā. Nec ad volūtatē minoris sunt reuocādi. ꝑmo moueor q minor curatorē habēs eq̄parat pupillo seu ꝓdigo cui bonis interdictū est, vt legi. ⁊ no. in. l. si curatorē habēs. C. de in integ. rest.

9 †sed minor nō potest ꝓ libito se a potestate tutoris sola voluntate eripere: vt ē exp̄ssum in. l. ij. C. qñ tut. vel cura. esse desi. Sic ergo nec minor a nexibus curatoris. ar. in. l. illud. ff. ad. l. aquil. ⁊ c. cū dilecta. ḋ cōfirma. vti. ⁊ c. trāslato. de cōsti. ¶ Scḋo moueor ꝙ datio curatoris duret ad limites cause rōne cuius datur. tex. est in. l. j. ff. de cura. furio. vbi dicit ꝙ si det curator furioso vel ꝓdigo durat cura q̄diu furiosus sanitatē ⁊ ꝓdigus sanos mores receperit: sed cū in ꝓposito det curator ꝓpter ḋfectū etatis ⁊ statutū simpl'r mādat curatores dari minori: dz cura durare q̄diu min. ꝑuenerit ad etatē integrā. s. xxv. annorū. Nam intra illā etatē minor semꝑ est expositus insidijs ⁊ captionib⁹ aliorū. vt dicit tex. in. d. l. j. ff. de mino. ¶ Ad idē facit ⁊ tertio rō. l. ex facto. ff. de vulg. ⁊ pupil. ¶ Quarto facit q si diceremus oppositū: frustratoria esset ꝓuisio: q nō haberet minor nisi petere curatores remoueri. ⁊ sic lex esset sine effectu: potius verbalis q̄ realis ꝯtra oia iura ⁊ rationē naturalē ⁊ omnē equitatē. ¶ Quinto facit. l. j. C. qñ tuto. vl' cura. Nā speciale ē ibi. vt curatores desināt adueniēte pubertate. q fuerūt adiūcti tutoribus: ⁊ sic cēsent eodē iure cū illis. vnde finit officiū eius cui adiungit. vt notāter ꝓbat ille tex. ſʒ Bar. ibi. secus ergo vbi curatores nō adiūgunt tutorib⁹ nec dant pupillis ſʒ adolescētib⁹: q tūc durāt vsq ad ꝑfectā etatē. ar. ibi per locū a speciali. ¶ Preterea sicut officiū tutele durat vsq ad perfectā etatē hoc ē pubertatē: q dat pupillis. vt. d. l. j. C. qñ tu. vel cura. Ita ⁊ officiū cure dz durare vsq ad itegrā etatē: q dat minori ꝓpter ḋfectū etatis: qa ḋfect⁹ durat vsq ad. xxv. annos. vt. ff. de mino. per totum ⁊c. Nicolaus. Abbas.

¶ Consilium. xcij.

1 Sententia peremptoria lata presertim in criminali nulli⁹ est momenti.

2 Consensus priuatorum non potest facere vt sententia nulla ex iuris dispositione teneat.

3 Sententiam suam in totum retractare nemo potest citra principem.

Christi nomine inuocato.

Cōtra sē tentiā latā aduersus Dñicū ꝯsti. municipē terre maglani ꝑ dñm capitaneū tūc tp̄is predicte terre p̄sidētē ex officio inq̄sitiōis. Querit an subsit aliq̄ḋ remediū. Et breuit dico visis actis mihi exhibitis sup dicta inq̄sitiōe ꝙ dicta snīa sit ip̄o iure nulla ⁊ nullū effectū ꝓducere dz. rō p̄ncipalis q̄ me mouet ē ꝙ dicta snīa fuit lata dicto Dñico absente ⁊ nō citato lʒ tūc tp̄is existeret i carcerib⁹. il-

1 lud em̄ certissimū est †ꝙ absq citatiōe et perēptoria snīa lata p̄sertim in crīali vt in casu nr̄o nulli⁹ momēti existit. vt ꝓbat incle. pastoralis. de re iud. ēt si foret lata ꝑ principē vt ibi hr̄: q cū ḋfensio sit ḋ iure naturali nō illa citatio q̄ fit vt reus veniat ad se defendendū tolli. vt dicit ibi tex. facit insti. ḋ iure natu. gē. ⁊ ciui. §. ſʒ naturalia. ⁊ ꝙ no. bart. in. l. cū mulier. ff. sol. mat. ¶ Ad idē. l. j. §. itē cuʒ ex edicto. ff. q̄ sen. sine app. rescin. ⁊ i. c. cū ecclesia. ḋ cōsti. ⁊. iij. q. ix. oia. de mai. ⁊ ob. inter quatuor in. c. j. ḋ cau. po. ⁊ ꝓpe. cū infinitis simi. nec potuit ꝯualidari per omissionē appellationis. vt in. l. si exp̄ssim. ff. de app. nec etiā exp̄sse potuisset illā sentētiā nullā approbare: licʒ posset ratificare ex postfacto vt. l. ij. C. cōmunia vtriusq iud. Illud tñ ꝓcedit vt valeat tāq̄ q̄dam cōtract⁹ initus pari consensu inter partes non aūt vt sentētia vt no.

2 Bar. in. d. l. ij. ⁊ in. l. vna. C. qui ꝓ sua iurisd. ⁊ est ratio †q cōsensus p̄uatorū non potest facere vt sententia nulla ex iuris dispositiōe teneat cū nō possit sup ius disponere fundatū sup vtilitate publica. ff. de le. j. l. nemo potest. ⁊. l. priuatorū. C. ḋ iuri. om. iudi. in casu vero nostro nō potuit dicta sentētia nulla ratificari vt cōtractus duplici respectu: p̄mo q nihil actū fuit per modū cōtract⁹. vt no. in. l. j. C. de pac. Item q cū sētētia lata fuisset ad mēbri mutilationē: nisi solueret ꝯdēnationem pecuniariā intra certū tp̄s in sententia cōtenta nō poterit dict⁹ Dñicus etiā per pactū dictā sentētiā nullā approbare: q nemo dñs est mēbrorū. l. liber homo. ff. ad legeʒ aquil. ⁊ expresse probat in. l. non tātū. ff. ḋ app. vbi patet ꝙ in pena corporali nō potest q̄s approbare sententiā; cōtra remediū iuris. facit. c. cōtingit. el. j. de sen. excō. c. si diligēti. de foro cōpe. Nec obstat si dicat ꝙ capitane⁹ terre fecit postmodum cācellari illā partem q̄ ꝯtinebat manus amputatiōeʒ: q dico ꝙ

3 nō potuit post latā sentētiā illud facere: †q nō potest aliq̄s citra principē suam sententiā in totū vel in partē retractare: etiā si videat eam iniustā. ⁊ hoc taʒ i ciuili q̄ in criminali. vt. l. iudex. ff. de re iud. ⁊. C. sen ten. rescin. nō pos. l. j. ⁊. l. moris est. §. si forte. ff. de penis vbi tex. apertissimus i casu nostro ⁊ hec cōclusio verissima ⁊ idubitata sic clare ꝓbari potest ex actorū inspectione sentētiā fuisse latā parte nō citata nec p̄sente. hec em̄ ꝓbatio ꝙ nō reperit in actis sufficit. vt in. c. qm̄ cōtra. ḋ ꝓba. Et ibi hoc aperte tenet Io. cal. saltē i facto nō multū antiquo. vt in casu nostro. ⁊ Io. an. in addi. Spe. in tit. de sen. §. iuxta. v. ⁊ not. ¶ Sed dubiū est quid si nō apparet nisi sententia in qua nil dicit de presentia vel citatione ptis vt in casu nostro aduenit. Nūquid sit sufficiens impugnatio ex pte Dñici vt sic releuet dicēdo. Ego non fui citatus nec sentētia hoc ꝯtinet: dubiū est pulchrū cum lapsuʒ sit tp̄s appellādi. Nā si appellasset nō foret dubiū quin iudici incūberet on⁹ ꝓbandi citationē. vt probat in. c. qm̄ contra. ⁊ ibi cōmuniter ꝑ doc. ḋ ꝓba. ⁊ tenet Spec. in loco p̄alleg. i quo quidē dubio sunt diuerse opi. vt recitat Spec. i loco p̄alleg. ⁊ videt ibi tenere postq̄ sentētia trāsiuit i rem iudicatā. pro ea presumit, nisi probet contrariū. Inno. vero lati⁹ hūc articulū examinat in. c. cū in iure. de offi. deleg. ⁊ videt magis iclinare vt nō presumat partē presentē fuisse nisi saltē in sentētia hoc exp̄mat. ⁊ hanc partē videt tenere Io. an. in add. p̄dicta. quinimo refert Guil. disputasse ꝙ etiā si iudex dicat in sentētia ꝙ partē citauit perēptorie ⁊ q̄ḋ illa nō cōparēte pronūtiauit ⁊c. per hoc tñ probatur perēptoriū p̄cessisse q iudici nō est credēdū. vt in. d. c. qm̄ contra. nec tabellioni scribēti maxime cū sit attestatio de p̄terito. vt not. Inno. i. c. qm̄ cōtra. ⁊ ꝑ Bar. in auf. si quis in aliquo documēto. C. de edē. Sec⁹ dicit ibi Io. an. si in sentētia diceretur partē fuisse presentē: q tūc credit notario referenti. cū attestatio sit de p̄senti: hāc eādē opi. sequit Fede. de se. consi. clxv. vbi dicit ꝙ pars potest excipere ꝯ p̄mū et secundū decretū quod nō precessit peremptoriū ⁊ onus probandi contrariū incūbit aduersario q non potest hic p̄sumi pro sentētia ex quo nō cōstet partē fuisse p̄senteʒ. imo negat pars ⁊ sic cessāt no. ꝑ Inno. i. c. innotuit. de eo qui fur. ordi. rece. ⁊. d. c. qm̄ cōtra. ⁊. c. cū in iure. que dicūt p̄sumendū pro sententia ⁊ processu qñ sententia fuit lata cōtra p̄sentem ⁊ non fuit appellatū p̄sumitur oia recte ⁊ rite fuisse gesta ex quo pars fuit p̄sens ⁊ nō appellauit. que ratio cessat qñ nō apparet partē fuisse p̄sentem. ⁊ hec opi. mihi placet tanq̄ iuri ⁊ equitati ꝯsentanea. Nā si diceremus oppositū nō haberet iniquus iudex nisi cōdēnare partē absentē incitatā ⁊ indefensam: post lapsum decē dierū non haberet pars aliquā defensionē cū non apparentibus alijs actis p̄sumeret ꝓ sententia ex quo lapsum esset tp̄s prefixum ad appellandū. ¶ Itē si sententia fuit lata contra non citatū non potest dici ꝙ transiuit in rē iudicatā post lapsū decē dierū: q cū sit nulla nō potest illū effectū habere. vt i. d. l. si exp̄ssim. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. qñ ꝓuo. nō ē necess. ⁊. ij. q. vj. §. diffinitiua. ⁊. c. j. de re iudi. Et sic cessat opi. Spe. qui fundat se sup trāsitu in rem iudicatā. vt ꝓ sentētia p̄sumeretur. Et maxime hoc ꝓcedit in casu nr̄o in quo dictus Dñicus erat in carceribus tp̄e sententie: ⁊ sic fuit lata sentētia in absentem. Nec apparet de citatione legitima. Ex q̄bus oībus cōcludo ꝙ cū nō apparet dictū Dñicum fuisse p̄sentē in sentētia: nec ad eā fuisse legitime ⁊ perēptorie citatū p̄sertim cū ḋ citatiōe nihil dicat i sentētia nō debet dicta sentētia mādari executiōi cōtra dictū dñicū: nec ad aliquē effectū produci nisi prius ꝯstet perēptoriam citationem precessisse vel eū fuisse p̄senteʒ ⁊c. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Statuto ciuitatis grossetane ca

uetur de medico eligēdo in hoc modo: q precipue ad ꝯseruationē sanitatis corporis attendēdū est egrotis: nam nihil melius fieri potest q̄ ipsos reducere ad sanitatē hoc singulari lege ꝓuidem⁹ q̄ḋ singulis annis ḋ mēse Ianuarij priores ciuitatis Grosseti teneāt eligere quēdam bonū ⁊ sufficientē medicū physicū cū salario ⁊ pactis q̄bus eis videbit conuenire qui assidue morari debeat in ciuitate Grosseti ad medicandū ꝑsonas a qua se absentare nō possit sine licētia priorū: et si quidē se absentauerit sine licētia priorū tūc salariū perdat: Et si forte in p̄dictis fuerint negligētes priores predicti in summa. xl. senēsiū puniant. Et contingit ꝙ priores existentes de mense Ianuarij nō elegerūt medicū prout tenebantur ex forma dicti statuti: ꝓpter q̄ḋ priores existentes de mense Maij videntes electionem medici fuisse omissam per dictos priores de mense Ianuarij vellent eligere quendā bonum ⁊ sufficiētem medicum cum salario ⁊ pactis quibus eis videret iuxta formam statuti pro tp̄e finiendi in calendis Ianuarij proxime futuri. Queritur nunquid possint ⁊c.

¶ Consilium. xciij.

1 Dispositio quando concipitur nomine dignitatis semper successor cognoscit.

2 Potestas si eligatur pro sex mensibus proxime futuris: si hoc tempore nō possit officium exercere nō potest officium suum petere pro alijs sex mensibus.

3 Deputatus ad eligendū potest post tēpus purgare moraʒ antiquā.

4 Successores tenentur facere ea que tenebantur predecessores.

Saluatoris Iesu xp̄i eiusq

p̄ijssime matris p̄sidio humiliter inuocato. Duo sunt p̄ncipaliter examinā da. ¶ Primo ad quos specret dicti medici electio an ad priores nūc existētes: an v̄o ad priores qui fuerūt de mēse Ianuarij: vel ad cōsiliū populi a quo fuit editū prefatū statutū: vel ad neminē ita ꝙ sit illa potestas extīcta ex quo nō fuit statuti forma obseruata tp̄e suo. ¶ Secūdo p̄supposito ꝙ potestas ista duret apud istorū aliquos vtrū possit fieri ꝯductio ꝓ integro anno: an solū ꝓ residuo tēporis vsq ad mēsem Ianuarij. ¶ Circa p̄mū videt q̄ḋ ad neminē illa potestas ꝓ hoc residuo tp̄is ꝑtineat vigore antedicti statuti: q cum statutū quo ad omnē sui formā seruari nō possit cessat eius dispositio.

eius dispositio. Nam vbicūq3 multa cōcurrūt ad dispositionem legis
cessante aliquo requisitorum cōcomitātium cessat legis dispositio.vt
probatur in.c.quoniā frequenter.§.porro cunctis.z.§.si vero.extra
vt lite non cōtesta.z.l.liberorum.ff.de his qui not.infa.z.l.adigere.§.
quis.ff.de iure patro.dicitur enī3 i dicto.c.ꝙ in causa matrimoniali
potest procedi lite nō cōte.cōtra cōiugem absentem z contumacē.Si
autē3 cesset cōtumacia:vt quia abest sine culpa sua ꝓcedi nō potest.
non enim cōcurrunt ea sine quibus fundatur legis dispositio.Ita vi-
detur in proposito dicēdū ꝙ cum statutū requirat duo vt electio fiat
per priores z de mense Januarij que in hoc tēporis residuo ꝯcurrere
nō possunt debet cessare statuti dispositio: ꝑ cōsilium enim vigore il
lius statuti fieri nō potest:q2 vtrūq3 ē requisitum in persona cōsilij et
cessat.Nō enim potest fieri electio de mēse Januarij:nec fieret ꝑ prio
res qꝺ requirit statutū:hec enim potestas nō fuit data ꝯsilio s3 prio
ribus:z a verbis nō est recedēdum cu3 nec aliter de mēte cōstet.l.ille
aut ille.z.l.nō aliter.ff.de leg.iij.z.c.fi.de verbo.signi.z olim ꝑores de
mense Januarij non possunt:q2 nō fieret in tpe a statuto requisito:tn̄
q2 hec potestas nō fuit collata ꝑsonis s3 officio z dignitati prioratꝰ:
fuit eni3 cōmissio facta expsso nomine officij z dignitatis:z nō sub ex
pressione ꝑsonarū:sed remanet in dignitate.vt in.c.qm̄ abbas.ꝺ offi.
deleg.z.c.si gratiose.de rescrip.lib.vj.z.l.ānua.§.j.ff.de annuis leg.ad
2 propositū dicit Inno.in.ꝺ.c.qm̄ abbas.†quod qn̄ dispositio cōcipit
noīe dignitatis: vt q2 cōmissa fuit epō Senēsi semꝑ successor cogno
scit:z si ille qui tūc erat epūs transiens ad aliā dignitatem dimittit ꝺle
gationē successori.ꝑ hoc.c.pastoralis.§.preterea.de offi.ord:z.ff.de iud.
l.mortuo.Nā regula est successorē teneri ad id qꝺ predecessor.ꝺ sol.c.
j.xj.q.iij.si epūs.xv.q.ij.hec huiꝰ placiti.xviij.q.ij.dubiū.C.ꝺ seruō cor
ru.l.furti.ꝑ priores vero nūc existētes fieri nō potest:q2 nō potest fieri
in tpe a statuto requisito:z vbicūq3 aliqd mādat sub certa forma seu
qualitate nō valet actus nisi adimpleat mādatū i forma seu qualita
te.vt i.c.fi.de resti.spo.z.l.diligēter.ff.māda.z.c.cū dilecta.de rescrip.
facit gl.no.in cle.j.de iurepatro.variat enim dispositio ex tpe.ideo di
xit lex ꝙ si legatur mihi vsusfructus in bienniū cōtinuū a morte testa
toris z ꝑ heredē steterit quominus daret nō possum petere vsumfru
ctū sequētis biennij:q2 alius est vsusfructus futurus z alius preteritꝰ.
Sed petam estimationē.vt in.l.si vsusfructꝰ.ff.de vsufruc.le.Ad ide3
l.si nō sortē.§.libertus.ff.de condi.indebi.hinc dicitur ꝙ si eligat po
testas ꝑ sex mēsibus ꝓxime futuris:z hoc tpe nō possit officiū exerce
re nō potest petere officium pro aliis sex mēsibus:q2 id qꝺ est in obli
gatiōe variat ex tpe dictis iuribus proxime allegatis:z qꝺ leg.z not.
in.c.fi.de iudi.Et ꝑ Bar.in.l.z ideo.ff.de verb.obl.z.ꝺ.§.libertus.S3
his nō obstātibus que vere vt ex infra dicēdis apparebūt in casu no
stro minime obstāt:puto qꝺ priores pro tpe existētes possint hāc ele
ctionem facere.Et pro primo casu allego bonum tex.in.l.cum quidā.
3 ff.de lega.ij.vbi patet†ꝙ deputatus ad eligēdum potest post tēpus
purgare moram antiquā vt fiat executio ab homine vł a iure:nā ibi
legatarius tenebat intra tēpus bene eligere:vt legit z not.in fi.illius
legis.¶Et q̄q̄ ex mora cōpetat petitio fideicōmissarij etiā ante peti
tionē lit.ꝯtest.zc.potest eligēdo post tēpus purgare morā.z per illam
l.dicit ibi Bar.ꝙ si testator reliquit aliqua distribuēda inter paupes
quos tales elegerint poterunt illo anno elapso eligere z purgare mo
ram:z sic non deuoluetur ꝑ lapsum anni potestas eligēdi pauperes
ad episcopum:q2 datus ad eligēdum ab homine vel a iure potest s3
cū morā purgare anteq̄ ab homine vel a iure sit facta executio:secus
si sit facta executio.vt.l.si is cui.ff.cōmo.z qꝺ ibi no.¶Secūdo videt
etiam tex.in.l.mancipiorum.ff.de optio.lega.vbi text.multū no.dicit
ꝙ si alicui est data optio:iudex potest sibi prefigere terminū ad optā
dū:z licet vere si intra terminum nō elegit actionē legatorū non com
petere ei:z tamē dicitur ibi ꝙ si intra terminū nō elegerit potest post
terminū eligere si ex hoc damnum heres non est consecutus ꝓpter qꝺ
iudex decretum fecit.Ita in proposito licet ad eligēdū medicu3 tpūs
eligēdi in statuto sit prefiniendū:tn̄ ex quo per tpis lapsum nō cessat
ratio z causa statuti:imo fortiꝰ militat nō debet esse exclusa potestas
eligēdi.pōdero enim multum prefationem z ꝓemium statuti:ex quo
arguere licet cū colligitur mēs disponētis.vt.l fi.de here.institue.z.l.
cū pater.§.dulcissimis.de leg.ij.z in.c.vbi periculū.z ibi ꝑ Joā.an.ne
clerici.vel mona.lib.vj.per Bar.in.l.eum qui certarū.ff.de verbo.obl.
z.l.ambitiosa.ff.de decre.ab.or.fa.Ratio eni statuti fuit conseruare
sanitatem z prouidere egrotis que quidē rationes nō cessāt post mē
sem Januarij.imo magis augēt:q2 quāto plus differtur tāto magis
mora est periculū allatura.z ideo nō d3 cessare statuti dispositio.Nā
ad rationē legis debēt limitari restringi z extēdi ipa lex etiā cōtra ver
ba ipsius legis.vt.ꝺ.§.dulcissimis.z.l.ij.ff.ad tertuli.ꝑ Bar.in.l.itē q̄
ritur.§.qui impleto.ff.loca.Dy.in regula fi.de re.iur.lib.vj Possunt
igitur priores redargui z puniri de negligētia q2 non elegerunt s3 po
testas nihilominus durat cu3 illud qꝺ est principaliter in obligatiōe
non varietur tempore.nā medico nō minus prodest si fuit electus de
mēse Januarij q̄ si eligatur nūc.ad hoc bonus text.z qꝺ ibi no.bart.
in.ꝺ.l.z ideo.ff.de verb.ob.vbi patet qꝺ si ad edificādum insulā fuit
statutum certum tpūs z pars insule corruit datur aliud tēpus ad edi
ficandum:q2 vt ibi notāter dicit Bar.eruenda sunt que variātur ex
tpe z in illis durat etiā post tpūs,ex quo enim in obligatiōe versatur
principaliter insule edificatio nō refert quo ad executionem obliga
tionis an fiat nūc an postea.ꝺ.l.z ideo.z bo.tex.in.l.seruus q testamē
to.§.j.ff.de sta.lib.z ad ꝑdicta optime facit:q2 statutū prope finē mā
dat puniri negligentiā priorū in predictis si nō elegerint tēpore debi
to vel si permiserint medicū absentari zc.Illa enim duo dūtaxat fue
runt in statuto premissa.Et sic illa clausula negligētia punitiue non
potest nisi ad illa referri cū loquat in plurali:ex quo sequit ꝙ solū mā
dat negligentiā puniri z nō adimat potestatē videtur eis relinquere
potestatem post tpūs sicut dicimus in simili cum statutū aliqd prohi
beat z postmodū contrafacienti penam apponit.Nā per appositio
nem specialis pene videtur velle seruare actū.vt no.Bal.post Cy. et
Jo.in.l.nō dubium.C.de legi.¶Tertio principaliter facit vbicunq3
mādatur alicui vt certum quid faciat aliquo tēpore duo vident mā
data:vnum vt illud faciat:reliquu3 vt faciat aliquo tpe:z si nō pōt
adimplere in tpe ex impedimento vel negligētia tenetur illud exequi
post tpūs.tex.est in.c.cū dilecti.de dolo z cōtu.z.l.celsus.ff.de arbi.sed
prioribus mādatur vt eligant medicū singulis annis de mense Ja
nuarij ergo si nō elegerint in tpe z sic nō possunt adimplere māda
tum in tpe tenent illud exequi post tpūs:vt.s̄.dixi.Si enim considerē
tur verba statuti nō dat hoc prioribus in priuilegiū:sed necessitant
ad hoc faciendū vt p3 ex illis verbis statuti teneantur erigere zc.de
bent parere meliori modo quo possunt.Nam hec dispositio refertur
ad priores in genere:z sic mandatū nō fit personis sed officio:sequit
4 ergo priores qūcunq3 existentes.† Nam successores tenentur facere
ea que tenebant predecessores:vt in.c.aduersus.in fi.de immu.eccle.
facit de senten.excom.c.grauem.z.c.nouerit.z.ꝺ.c.j.de solu.cu3 aliis
iuribus superius allegatis.¶Quarto facit.c.si tibi absenti.in fi. ma
xime iuncta gl.de prebē.lib.vj.vbi post terminū ad acceptādū prefi
xum potest quis acceptare:item quādo iura prefigunt terminum ad
eligendū vel conferendū si volunt post prefinitū tempus deuolui ad
alios potestatem hoc exprimunt:alś autem non fit deuolutio post
tempus.vt in.c.q2 ꝓpter.de elec.z.c.j.de conces.prebē.z aut.hoc am
plius.C.de fideicom.z.c.ij.de testamen.cum ergo in casu nostro sta
tutū nō disponat ꝙ post mēsem Januarij fiat ad alios deuolutio:
sed solū mādat negligentia3 puniri.Remanet ergo ergo potestas z
punitur negligentia.Concludo ergo ꝙ priores pro tempore existen
tes hāc electionem medici possunt facere z puto ꝙ per annū integrū
poterūt illum conducere qꝺ per statutū principaliter disponitur et
facere singulis annis electionē z quelibet sic electio debet durare per
annum.Et licet annus esset inchoādus de mense Januarij:tamē ex
quo inchoari illo tpe nō potest:potest in subsequenti tempore annus
finiri:q2 non debet differri id quod principaliter est in obligatiōe pro
pter variationem temporis cum tempus non consideretur pricipali
ter sed incidenter ad bene esse:z forte quia tunc est principium anni.
¶Ad predicta bene facit text.in.l.seruus qui testamēto.§.j.ff.de sta
tulibe.z in dicta.l.z ideo.z in.l.domum.ff.de cōtrahē.emp.de omis
sione enim modice solēnitatis nō est curandum.vt in.l.j.in fine.ff.de
ven.inspic.sic pro minimo nō datur restitutio in integ.l.si ex causa.ff.
de mino.z.l.scio.ff.de in integ.restitu.z.c.penulti.de rebus ecclec.non
alie.Et per hoc patet responsio ad secundū dubium.Nō obstant cō
traria supra allegata.loquuntur enim quando aliquod studiose mā
datur seruari pro forma substātiali:ita ꝙ actū nō possit sine forma
consistere:illud enim est de substantia actus quo posito ponit actus
z quo remoto remouetur actus.vt not.Bar.in.l.prolatam.C.de sen
ten.facit quod no.gloss.in.c.ij de consue.libro.vj.z.ij.questio.j.mani
nifesta.z quod not.in.l.vniuersa.C.de precib.impe.offe.Sed in casu
nostro nō fuit appositum tempus vt esset de substantia electionis:
sed bene ad bene esse:vt patet ex rationibꝰ appositis in statuto:z ex
his que supra dixi.¶Item in electione potest mora purgari post tē
pus nisi aliud disponeretur a iure vel ab homine:vt supra dictu3 est.
Sed in casu nostro nil disponitur in contrarium:nec electio medici
variatur ex tempore:vt supra dixi.Et hec sufficiāt.Nicolaꝰ Abbas.

¶Casus consilij sequentis.

Quedam ecclesia nō curata per

tempus de cuius initio non est memoria minime cu3 aliis ecclesiis ci
uitatis ad onera cōmuniter incumbentia contribuit:sed aliis soluen
tibus pro rata scd̄m impositionem z distributione3 totius z sup his
deputatorum ipsi ecclesie minime soluit excepto quod a duodeci3 an
nis citra semel probatur soluisse z cōtribuisse vna cū aliis communi
senarum imponenti z ex permissione summi pontificis quandā colle
ctā pro cuiusdā castri acquisitione.Nunc vero syndicus totius cleri
agit contra rectore3 dicte ecclesie petens vt dicta ecclesia vna cū aliis
contribuat ad onera communia:z de preteritis satisfaciat.Querit
quid iuris zc.

¶Consilium.xciiij.

1 ☞Consuetudo contra ius non valet nisi sit rationabilis.
2 Ecclesia vna potest prescribere decimas in parochia alterius eccle

Iesu xpi saluatoris eiusq3 ꝑpetue ⁊ gloriosissime genitricis suffragio postulato. Videt̄ primo ꝙ nec a preteritis nec a futuris oneribus dicta ecclesia se ꝑ p̄scriptionē liberare possit. Nā de iure cōmuni certū est cū onera oībus incū bant debēt ab oibus supiorībus subiici ad q̄ tenent̄ etiā religiosi ꝓ capellis ⁊ ecclesiis eorū. vt in cle. ij. §. sunt nōnulli. de cēsi. facit regula qd oēs tangit. de reg. iur. lib. vj. Et dicit Inno. in. c. j. de statu reg. qd a lege diocesana vt et singule ecclesie cōtribuāt pro negotijs cōmunibus totius diocesis. xij. q. ij. nobis. x. q. iij. vnio. nec videt̄ ꝙ cōsuetudo possit ecclesiā antedictā releuare: † q2 cōsuetudo cōtra ius nō valet nisi sit rationabilis: vt in. c. fi. de cōsuetu. Hec aūt nō potest esse rationabilis: q2 turpis est pars q̄ nō cōgruit vniuerso. vt in. c. fi. de spō. duorū. ⁊ nature cōsonū est vt hi nō recusent onera qui rerū cōmoda amplectūt̄. vt in clem. j. de cēsi. ⁊ sic talis cōsuetudo videt̄ cōtra equitatē naturalē ergo ip̄rescriptibilis nec p̄scriptio ꝓdesse potest: q2 licet noīe alterius possit allegare p̄scriptionē: vt scilicet alteri sit subiecta: ⁊ ad illius mādatū teneat̄ onera subire. vt in. c. auditis. ⁊. c. cū olim. de p̄scrip. ⁊ no. Io. an. in. c. cum venerabilis. de censi. noīe tñ proprio nō pōt hāc prescriptionē allegare: q2 non potuit p̄scribere cōtra obediētiam: nec se a corpe ⁊ a capite separare. vt in. c. cū nō liceat a capite. de p̄scrip. li. vj. Et videt̄ prima frōte in hac materia casus i. c. accedētes. de p̄scri. vbi canonici eccl'ie cathedralis ad petitionē totius cleri cōpulsi sunt p̄scriptione non obstāte ad cōtribuendū vna cū reliquo clero ad p̄standū procurationē legatis ⁊ nūtijs sedis apostolice: ⁊ ponderanda ē ratio decisiua illius tex. dicit enim volētes ⁊ qd omnibus imminet ab oībus cōponetur ⁊c. ⁊ tollit p̄scriptionē etiā lōgissimi tpis: ⁊ sic videt̄ ex generali ratione illius litere ꝙ cōtra onera cōmunia nō potest particularibus ecclesijs prescribere etiā tpe longissimo. Sed his non obstantibus contrariū puto in casu nostro verius. ⁊ primo allego pro hoc casum iuncta gl. in v̄bo legitima. in cle. j. de cēsi. vbi probat̄ ꝙ p̄scriptio prodest in his oneribus vitādis in his tñ que p̄scriptibilia sunt s3 gl. ibi ⁊ forte ideo adiecit illā limitationē: q2 dubitat̄ nūqd aduersus cathedraticū currat p̄scriptio. Nā gl. in. c. quicūq3. xvj. q. vij. voluit ꝙ licet currat p̄scriptio in quātitate: nō tñ in totū vt nihil debeatur: aliud tñ sensit Archidia. in. c. j. de p̄ben. li. vj. Et plenius de hoc ꝑ Ioā. an. in. c. cū venerabilis. ꝙ nō possit ecclesia suo noīe allegare p̄scriptionē3. Et idē in ꝓcuratione ratione visitationis. vt in. c. cū ex officij. de p̄scr. Idē i procuratiōe legatorū ⁊ nūtiorū sedis apl'ice. d. c. accedētes. sunt ergo quedā imprescriptibilia: i alijs vero oneribus regulariter currit p̄scriptio vt sentit Io. an. in. d. c. cū venerabilis. videmus eñ ꝙ ī quarta decimarū ⁊ mortuorū currat̄ p̄scriptio etiā cōtra ep̄m vt in. c. de quarta. de p̄scrip. no glo. in. c. de statu reg. † Itē vna ecclesia p̄scribit decimas in parochia alterius eccl'ie vt in. c. de p̄scrip. li. vj. ⁊. c. ad apl'ice. de decimis. Preterea certū est ꝙ ꝑ priuilegiū possunt alique eccl'e ab oneribus cōmunibus eximi. vt. d. cle. j. ⁊ i. c. cū venerabilis prealle. ergo ⁊ p̄scriptione: priuilegiū enim ⁊ p̄scriptio equiparant̄. vt i. c. duo simul. de offi. iud. ord. presertim qñ est tanti tpis de cuius initio memoria nō existit. habet̄ eñ in memoria illa p̄scriptio tituli seu cōcessionis vt in. d. c. j. de p̄scrip. li. vj. Et clarius in. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊. l. j. in fi. de aqua plu. arc. p̄sumendū est enī3 ex aliqua legitima causa fuisse exemptū ex quo tāto tpe nō soluit. videmus eñ hoc ꝓcedere in p̄scriptione seruitiorū ⁊ census vt sufficiat allegare tm̄ tempus causa p̄scriptionis vt no. gl. in. c. nullus eps. j. q. j. ⁊ Io. an. i c. ꝓuenit. de cēsi. ⁊ Bar. in. l. cū de i rē verso. ff. de vsuris. fortius hoc ē admittēdū i p̄scriptiōe libertatis q̄ ē fauorabilior: vt singl'r dixit Io. de lig. in. c. accedētes. p̄alleg. q2 licet in ꝓcuratiōe legatorū ⁊ nūtiorū sedis apl'ice non currat p̄scriptio cōtra ipsos legatos ⁊ nūtios quo casu intellexit illū tex. Tñ cōtra residuū bene currit p̄scriptio vt reliqui clerici seu ecclesie teneant̄ ad integrā procurationē legatorū ⁊ nuntiorum. Nā hoc casu nil detrahit̄ legatis ⁊ nūtijs: q2 solum prescribit̄ cōtra aliquas ecclesias: vt fuit subtilis cōsideratio licet text. iudicio meo huic intellectui aliquātulū resistat. Nō obst. si dicat̄ qd tex. in. d. c. accedētes. adiuit vt sedis apl'ice. sed prescriptionē reijcit: ⁊ sic p̄scriptio nō operat̄ id qd priuilegiū: potest enī3 tripliciter responderi. primo ꝙ loquitur qñ prescriptio non inducit̄ cū cōscientia illius qui potest priuilegiū cōcedere: al's secus vt sentit ibi Ant. de but. Scd̄o potest dici ꝙ non loquit̄ in prescriptione tanti tpis de cuius initio nō est memoria: nā illa habet vim cōcessionis: vt in iuribus superius alle. Tertio potest respōderi ꝙ loquit̄ in casu speciali fauore procurationis legatorū3 ⁊ nuntiorū3 sedis apl'ice sicut speciale est in procuratione debita ratiōe visitationis vt contra illā nō currat p̄scriptio. d. c. cū ex officij. vnde potest adduci ille tex. pro hac opinione ꝑ locum a speciali in eo qd tex. ibi dicit cū i talibus neq̄at p̄scriptio locū sibi vendicare: ergo secus in alijs oneribus nō priuilegiatis. Vltimo facit ꝙ sicut vna ecclesia prescribit cōtra aliā ecclesiā in iuribus proprijs. vt per totū titulum de p̄scriptione: fortius debet admitti prescripto libertatis contra oēs ecclesias quā specialiter cōtra ecclesiam particularē3: vt notāter dixit Inno. in. c. cum dilectus. de cōsue. Concludo ergo ex p̄dictis ⁊ notatis ꝑ Io. an. in. d. c. cū venerabilis. de cēsibus. qd excepta ꝓcuratione ratione visitatiōis ⁊ legatorū ⁊ nuntiorū sedis apostolice ⁊ charitatiuo subsidio vel cathedratico s̄m aliquos potest ecclesia an̄dicta suo nomine se tueri ab alijs oneribus ⁊ etiam a predictis allegādo prescriptionem contra reliquas ecclesias s̄m istam notabilē opi. Io. de lig. Nō obstat si dicatur ꝙ iam sunt duodecim anni ꝙ cū alijs contribuit quādo respōdetur dupliciter. Primo illa collecta fuit imposita speciali iure autoritate summi pontificis tā exemptis ꝙ nō exēptis. Itē3 ⁊ secundo p̄supposito quod fuisset simpliciter imposita per clerum tñ cū prescriptio iam fuisset tunc completa nō potuit vnicus actus illam tollere. Nā requiritur tempus sufficiens ad p̄scriptionem: ⁊ sic quadraginta anni cum minoris temporis nō currat p̄scriptio. dic de quarta. ⁊ in auē. quas actiones. C. de sacrosā. eccle. Ad hoc facit gl. not. in. l. temporalis permutatio. al's est. §. nemo aliene. ff. de verb. sig. q̄ dicit ꝙ licet ꝑ vnicum actum interrumpatur p̄scriptio, dum est in fieri: postq̄ tñ est inducta nō sufficit vnicus actus in cōtrarium quin debito tp̄e prescribatur: de hoc est ibi tex. s̄m vnum intellectum: ⁊ no. Io. an. in fi. de consue. in cōtractu cōsuetudinis sup quinto. Nec obstant alia superius allegata: q2 ex cursu tāti temporis presumitur causa rationabilis: vt. s̄. dixi. itē3 ecclesia ista iuuabit se ex p̄scriptione ⁊ non ex consuetudine: nam proprie ita est prescriptio cum ius libertatis non acquiratur in communi sed precise isti ecclesie. Ad quod no. in. c. fina de consue. vbi no. in quo differat prescriptio a consuetudine. Et hec sufficiant ad laudem et ad gloriam dei omnipotentis.

Nicolaus Abbas.

Casus consilij sequentis.

Quidā canonicus regularis ordinis sancti Augustini illum ordinē expresse professus in mōasterio in quo viuebat sub obseruantia regulari: mōasterium nō petita nec obtenta a suo superiore licentia ex quadam animi leuitate exiuit. Et cū per aliqd tēpus vagasset ea animi leuitate qua exiuit monasteriū sancti Dñici in quo non sub obseruantia regulari: s3 claustrali s3 morē loquendi viuebatur: iterum ibidem professionem emisit. Nūc q̄ritur an religionis ingressus secundus nō petita nec obtēta licentia a suo superiore imo omnibus p̄termissis nec de eis certiore effecto prelato qui eum ad ordinem sancti Dominici recepit tenuerit. Itē3 an huic liceat propria autorite primū habitū reassumere. Et in primo ordine sancti permanere.

Consilium. xcv.

1 Institutio transitus temporis non est attendenda sed obseruantia.

2 Regula canonicorū regularium an sit strictior siue laxior regula monachali.

In dei nomine eiusq3 matris v̄ginis gl'iose btīq3 Hieronymi totiusq3 celestis curie triūphantis amē. In p̄senti consultatione breuibus agēdo v̄bis tāgēdo tm̄ veras cōclusiones doctorū sine argumētorū vlla cōcertatione veritatē tñ breuiter conabor ponere. Pro cuius eluidatione premitto ꝙ si quis professus est in aliqua de religiōibus approbatis ⁊ velit ipsa religione dimissa transire ad strictiorē siue arctiorem religionē seu ordinē debet primo licentiam petere a superiore, vt est tex. ⁊ glo. in. c. licet. de regu. ⁊ ibi Io. and. ⁊ alij doct. Et est gl. in. c. cū singula. in verbo canonice. de preben. lib. vj. Et licet de ista materia videlicet qualiter ⁊ quid requiratur ad hoc quod religiosus possit trāsire de sua religione ad aliā3 siue de suo monasterio ad aliud monasterium: doctores in diuersis locis varia loquuntur. ⁊ in Specu. in. e. titu. §. nunc quoq3. ver. xxiij. aliquid tangat. ⁊ per Ioā. in. c. fi. de renū. ⁊ Io. and. post alios in. c. non est. super prima gl. de regu. ⁊ super gl. in verbo prelatum. per doc. in clemen. j. de ele. ⁊ per Innocē. de iureiuran. sicut nostris. ⁊ per glo. Innocen. ⁊ alios doct. in. l. significatū. de regu. ⁊ per gl. in. c. cū singula. de preben. li. vj. ⁊ ibi Io. mona. ⁊ per Archid. in. c. si religiosus. de testa. in. vj. ⁊ per eundē3 Archidi. xx. q. ij. § sed subaudiendum. ⁊. xx. q. j. monachum. ⁊ plene per Butr. i gl. ⁊ doct. in. d. c. licet. de regu. in quibus locis plene tractatur ꝙ si religiosus trāseat ad parem religionē: qd si ad laxiorē qd si ad diuersū locum eiusdē religionis: qd si ad strictiorem religionem. Tamen vera ⁊ indubitata omniū cōclusio est qd si vult transire ad strictiorē religionem debet petere licētiam a suo superiore. et tūc petita licētia licet nō obtenta licite potest transire per iura superius allegata. ⁊ per doct. in locis superius prenominatis. Secūdo premitto qd an si vna regula sit strictior altera ad hoc ne quis possit de vna ad strictiorē transire non attenditur tempus institutionis regule: sed tēpus quo trāsit an illa ad quam trāsit sit strictior quo ad actualem obseruantiam illa a qua trāsit licet illa ex īstitutiōe regule fuerit strictior. hoc tenet Inn. in. c. sane. de reg. † quia nō est attēdēda institutio sed obseruantia tēporis trāsitus. pro quo facit optime ille text. ⁊ textus de reg. in. c. cum monasterium. ⁊. c. cum causam. eo ti. qd intelligitur in limitata. put not Io. an. in dicto. c. sane. de regu. recitās opinionē theologorū. de qua ibi. ⁊ aliquid tangit glo. fin. in. c. super eo. de regula. ⁊ ibi aliquid

⁊ quis ordo

ꝛ quis ordo seu que religio seu regula dicitur strictior altera plene ꝑ Inno.ꝛ Jo.and.in.d.c.sane.de reg.ꝛ plene per Pau.per clem.vt ꝓfessores.de reg.ꝛ aliquid per doc.in.d.c.super eo.ꝛ aliqd ꝑ Archidi.in.c.presbyteros.xx.q̄ō.iij.ꝛ ibi per eum an canonic⁹ regularis possit trāsire ad monachatū.de quo per eundē Archi.in.c.mādauim⁹.xix.q.iij.ꝛ ꝑ Jo.an.in.d.c.sane.in quibus etiā locis habetur† an dicta regula canonicorū regulariū sit strictior siue laxior regula monachali.vt in.c.q̄d dei timorē.de statu regula.ꝛ vtrū sit strictior seu laxior aliīs regulis. ¶ His p̄missis descēdo ad casum ꝓpositū:dicendū arbitror ꝙ cū dictus canonicus regularis nō petita licētia a suo superiore exiuerit monasteriū suum ex quadā animi leuitate nō inspiratione diuina ꝛ intrauerit aliud monasteriū sancti Dominici:ibidēq3 ꝓfessionē fecerit quod non valuerit aliquo modo trāsitus ad dictū monasteriū sancti Dominici etiam presupponendo quod fuerit arctioris religionis cum requirat̃ de necessitate ad hoc vt possit transire ꝙ licentiā petat a suo superiore:inficitur secūdus trāsitus ex nō petitiōe legitima ne bonum obedientie contēnatur.per tex.glo.ꝛ doc.in.d.c.licet.ꝺ regula.ꝛ ibi concor.ꝛ hoc voluit glo.in.c.cū singula.in ver.canonice.de preben.lib.vj.ꝛ doc.in locis in principio allegatis.Et licet glo.in.d.c.licet.de reg.disputet an si aliquis trāseat ad strictiorē religionem nō petita licentia teneatur redire ad primam religionem.Tñ ꝯcludit ꝙ si leuitatis causa trāsiuit:vt in casu nostro:tenetur omnino redire secūdum omnes doctores.idez gloss.et ibi tex.in.c.mandam⁹.xix.q̄ō.iij.Et ibi glo.ꝛ ibi Jo.and.post Butrium in.d.c.intelleximus.Et hoc ī dubitatū est per doctores per supradicta.ꝛ licet etiā glos.in.d.c.licet.de regula.videat̃ tenere opinio.ꝙ si nō leuitatis causa trāsiuit ad strictiorem religionē non petita licētia nō tenetur redire ad primam religionem.Et idē ibi Hoff.tamē Jo.an.ibi ꝛ cōmuniter oēs doctores:ꝛ late Butri.tenent q̄d indistincte quocūq3 mō trāseat ad strictiorē religionem nō petita licentia:etiā nō ex animi leuitate teneat̃ redire ad primū cum non valuerit aliquo modo trāsitus:sic dicit Jo.and.se vidisse pronuntiari.Idē tenet glos.in.c.intelleximus.de eta.ꝛ quali.Et ibi Inno.ꝛ idem gl.ꝛ ibi Archi.in.c.mādamus.xix.q.iij.Et si dicat̃ quid operat̃ hoc q̄d redeat ad primū q2 statim poterit licentiā petere ꝛ redire ad secūdum.respōdet Jo.an.in.d.c.licet.q̄d satis ē q2 satisfacit iuri regrēti q̄d petat licētiā.allegat de accu.c.ad petitionē.de sup.neg.p̄la.c.q2 regulares.inducit simile sicut in ordinata elect.cōpulsus admittit̃ ordinata de eodē ꝛ super eodē.de elec.c.sup e.ꝛ.c.innotuit.in fi.de iudi.examinata. ¶ Itē posset reuersus ad primū manere ibi mutato ꝓposito.allegat ad hoc de sponsa.c.tua.ꝛ q̄d ibi no.super gl.prima.Idem tenet Pau.in clemē.ideo.de regu.ne bonū obediētie cōtemnatur:ꝛ q2 forte rediens in sua vocatiōe remanebit.Et respōdit ibi ad.c.sane.de regu.Idez Butr.in.d.c.licet.ꝛ ibi Jo.and.respōdet etiam ad dictum.c.sane. ¶ Ex quibus omnibus clare cōcludit̃ ꝙ cū predictus canonicus regularis ex quadā animi leuitate trāsiuerit ad monasteriū sancti Dominici nō petita sui superioris licētia ꝙ nō valuerit trāsitus ꝙ etiā3 vendicat sibi locū si non ex animi leuitate trāsisset per supradicta. ¶ Concludo forte ꝙ licet possit etiam cū secundo ꝙ cum in monasterio suo primo viuatur sub obseruātia regulari ꝛ in secundo monasterio ad quod transiuit nō viuatur sub obseruātia regulari sed claustrali:tenēdo opi.Inn.in.c.sane.ꝺ reg.vt dixi.s.i prin.quod tamen pro nunc non firmo videlicet ꝙ attēdat̃ actualis obseruātia tempore trāsitus nō institutio regule an dicatur strictior an laxior de quo me remitto ad not.ibi per Joan.ꝛ alios tamen s̄m Inno.non valuerit predictus trāsitus cum nō transiuerit ad strictiorem religionem per supradicta. ¶ Ex quibus omnibus infertur ad secūdum quesitum q̄d cū non valuerit trāsitus licite poterit propria autoritate dictus canonicus regularis redire ad suū primum monasteriū:ꝛ primo suo habitu ꝛ ordine ꝑmanere:ꝛ hoc voluit Jo.and.ꝛ Butri.in.d.c.licet.de reg.cū dicunt quod tenentur redire.etiam ad hoc ē tex.in.c.intelleximus.de eta.ꝛ qualita.ibi dum dicitur ad primā domum redire curasti ꝛc.ergo propria autoritate qui redit⁹ approbat̃ ibi per tex.ꝛ idem ibi glo.idem no.tex.in.c.mandamus.xix.q.iij.dū dicit tex.p̄cipimus vt redeat:vt idem ibi gl.hoc expresse voluit ibi Archidia.Idē aperte voluit Pau.in cle.j.de regu.qui dicit ꝙ si nō vult redire compellatur redire. ¶ Reuertatur ergo ꝛ si nō vult ibi stare licentiam petat ꝛ transeat secundum monasteriū. ¶ Ex quibus omnibus clare de iure concludo transitum dicti canonici regularis nō valuisse nec tenuisse ꝛ quod dictus canonicus regularis licite potest ꝓpria autoritate recedere ꝛ ad primum suum monasteriū redire ibi deniq3 i suo p̄ori habitu ꝛ ordine ꝑmanere:vt clare ꝛ aperte supra ostēsum ꝛ approbatum ē. ¶ Preterea si dicamus ꝙ iste monachus siue canonicus regularis trāseundo ad aliud monasteriū alterius religionis non petita licentia sit fugitiuus:nihilominus debet reddi ꝛ etiā3 restitui monasterio primo.vt in.c.Joannes.de regu.etiā3 competit sibi actio contra primum monasteriū vt ibidem recipiatur:vt not.Jo.and.super dicta glo.fina.ꝛ in.c.fin.eo titu.ꝛ legitur ꝛ notatur i gl.fin.super ea.ꝛ in.c.cum dilecta.de rescri.ꝛ in.c.cum ecclesijs.circa fi.ꝺ maio.ꝛ obedi.per Hostiē.ꝛ in.c.j.de ifan.Ex.lau.exponit nisi ter aufugerit a monasterio.vt dicit Jo.and.in dicto.c.fi.de regu.siue dicam⁹ quod temere trāsiuerit ad dictum secundum monasterium nō petita licentia nedum habita:ꝛ dicitur tunc temere transire:vt dicit glo.ibi et super ea Joan.and.in dicto.c.Joannes.procedit dicta ꝯclusio.tamen melioris conditionis existere videtur trāseundo ad secundū monasterium non petita licētia:qm̄ negando cum non dicatur apostata ꝛ regula maiori apostasia que īducit excōmunicationē:vt dicit Jo.an.in dicto.c.ioannes.allegat.c.ij.ne cleri.vel monachi.lib.vj. Preterea dictus transitus nō petita licentia est nullus ipso iure. Idcirco nō prestat impedimentū per ea que leguntur ꝛ notatur in regula.nō prestat.de reg.iur.lib.vj.ꝛ in.c.cum accessissent.c.cum M.ꝛ in.c.pe.de constitu.in.c.supplemento.in tantum sine causa non ꝯfirmata per ipsum suppressum dicitur vacare:imo etiam vt vacans pōt impetrari:vt dicunt docto. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.xcvj.

1 Multitudo sine iustitia gubernari non potest.
2 Licentiatus in religione proprie quis dicatur.
3 Papa solus dispensat ꝙ quis trāseat de maiori ad minorem.
4 Fratres predicatores transeuntes ad monachos nigros si non obseruant regulam Benedicti sunt veri apostate.

In christi nomine amē. Cum ad aures reuerēdi ꝛ circūspecti viri dñi Pontij Stephani ꝓcentoris ecclesie Antisiodorēsis ꝛ canonici Biterēsis apostolice sedis nuntij ꝛ delegati ac monasteriorū ordinū quorūcūq3 non mendicātiū visitatoris correctoris ꝛ reformatoris in ꝓuincia Tuscie ꝛ Janue:per sedē eandē inter cetera specialiter deputati visitādo monasteriū scte Marie de Florētia ordinis sancti Benedicti nigri habitus ꝛ abbate carēs fama publica referēte peruenit q̄d in dicto monasterio erāt nōnulli ꝓ monachis ipsius monasterij se gerētes et habitū ipsi⁹ publice ꝺferētes ꝛ loca monachorū dicti mōasterij occupata tenētes ꝛ bona ipsius monasterij recipientes indebite ꝛ iniuste in dānū ipsi⁹ monasterij cū ipsius monasterij non sint vere monachi s3 apostate de alijs ordinibus fugiētes vel abiecti de ipso monasterio ꝯtra deū ꝛ iustitiā per ambitionē ꝛ surreptionē intrusi i animarū suarū periculū ꝛ monasterij p̄libati grauamē ꝛ damnū.dictus prefatus Pōti⁹ ꝯsiderās ꝙ iuxta autoritatē Heronymi non ē bonū panē filiorū dare canibus hoc est legatoribus ꝛ intrusis.xxij.q.j.si cupis.monuit oēs et singulos gerētes se pro monachis ipsius monasterij ꝛ cuilibet eorū p̄cipiendo mādauit intra certū terminū ꝛ peremptoriū vt quilibet eorū deberet facere fidē de sua institutione vel titulo quē habet i dicto monasterio. ¶ Corā quo intra dictū terminū quidā gerēs se ꝓ monacho dicti monasterij q:primo ꝓfessus fuit ordinē fratrū p̄dicatorū ꝛ ab ordine ipse p̄cisus ꝛ abiectus sub forma inferi⁹ annotata ad ꝓbandū titulū sui monachatus ꝛ institutionis ꝓducit literas reuerēdi patris dñi Joānis sancti Theodori diaconi cardinalis apostolice sedis legati ꝛ administratoris dicti monasterij.quaruz autoritate receptus fuit in monachū dicti monasterij ꝛ processuz factū per venerabilē patrē episcopū fellusieñ.executorē deputatū ad hoc per dictū legatum quarum literarū et processus ꝛ licentie precisionis tenor talis est sub hac verborum forma ꝛc.

In Christi nomine amē.anno incarnatiōis eiusdez millesimo tricētesimo trigesimo quarto indictione tertia:die decima nona mensis octobris.Nouerint vniuersi patres istrumentuz publicū inspecturi:q̄d religiosus vir cenobij quondam richi infrascriptus.cōstitutus in presentia reuerēdi i christo patris domini:domini Thedectij dei gratia ep̄i fellusieñ.executoris infrascriptarū literaruz domini cardinalis legati i capitulo monaceñ.sancte Marie de Florētia p̄sentib⁹ religiosis viris dominis Andrea priore claustrali ꝛ Guilielmo.Bonauētura Doffo Hērico salui Frācisco Bartolo:Andrea ꝺ pilestris ꝛ Bñdicto monachis dicti monasterij ꝛ capitulum ꝛ tanq̄ capitulū dicti monasterij de mādato dicti prioris more solito cōgregatis presentauit et exhibuit dicto domino episcopo quasdam literas infrascripti domini Joānis cardinalis legati eius vero ꝛ solito sigillo cum chordula alba pēdente munitas:quarū tenor talis ē.Joānes miseratiōe diuina sancti Theodori diaconus cardinalis apostolice sedis legatus venerabili i Christo patri dño episcopo Fellusieñ.salutē in dño.dilecti in Christo cenobij quondā Richi ordinis p̄dicatorū fratrū monita promerētur anime sue saluti quantum rationabiliter possumus ꝓuidere curemus.Cum itaq3 sicut oblata nobis sua p̄catio continebat ab ordine ipso nuper licētiatus existat et cupiat sicut asserit in monasterio sancte Marie abbatie Florētie vulgariter nūcupate ordinis sancti Benedicti sub ipsius ordinis regula dominio famulari:ꝛ ibi vite sue reliquias consummare.Nos suis supplicationibus inclinati volētes eum in huiusmodi suo laudabili proposito cōfouere paternitati vestre autoritate qua fungimur presentiū tenore committimus ꝛ mādamus quatenus si est ita eundem cenobiū faciatis autoritate nostra in monasterio p̄dicto in monachum recipi atq3 fratrez ꝛ syncera i domino charitate tractari sibiq3 habitum eiusdē monasterij ac de cōmunibus fructibus et prouentibus illius sicut vni ex alijs monachis portionem integram exhi

heri constitutionibus z statutis predicti monasterij de nõ recipiẽdis
apostatis z quibuslibet alijs in contrarium editis:dum tñ per sedem
apostolicaz nõ fuerint confirmate non obstantibus quibuscũqz.Da
tuz senis Idibus octobris pontificat⁹ sanctissimi patris z dñi nostri
dñi Joãnis pape.xxij.Anno decimonono.¶ Itẽ presentauit z exhi
buit dicto domino episcopo quasdaz literas infrascripti fratris Joã
nis z prioris vero z solito sigillo prioris principalis fratrum predica
torum Romane prouincie cere rubee impresso munitas.Quarũ lite
rarum tenor talis est.

Uniuersis p̃sentes literas inspecturis frater Joãnes de põ
tatijs ordinis fratrum predicatorum in romana ꝓuincia
prior ꝓuincialis indignus salutez z synceram in dño cha
ritatem.† Justitia sine qua multitudo gubernari nõ põt
secundum grauitatem culparum z acerbitatem adhibet penã cũ ius
suum vnicuiqz tribuens crimina distringens malis afflictionem secũ
dum exigentiam transgressionum.¶ Frater igitur cenobius ꝺ albie
tis de florentia qui grauissimam culpã cõmisit in parasceue apostatã
do acerbissima pena plecti z amaris dolorib⁹ castigari debebat quã
penam in penitentiam impositam z imponẽdam:forte cõtumaciter
recusauit.Ego igiꝉ ꝯsiderata beati Augustini z patris nostri regu
la q̃ iubet reum emendatoriã subire vindictam:quam si nõ tulerit de
nostro ordine nostraqz societate mandat proijci.Uiso etiã z diligen
tissime inspecto nostrarum cõstitutionũ tenore qui grauissimã appel
lat culpam incorrigibilitatẽ illi⁹ qui nec culpas timet admittere z pe
nas recusat ferre.Quem dicit de nostro ordine precidẽdo de diffini
torũ consilio z assensu ipsum fratrem cenobium qui iam ꝓfessionẽ a
corde abiecit habituz nostre professionis mando exui z a corpore no
stri ordinis tanq̃ inutile membrum non crudeliter sz misericorditer
ne contagione pestifera alios inficiat,precido.Hanc autẽ suam seue
ritatem secũdũ samaritani exemplum vulneribus saucij vinũ z oleuz
infundentis pietate volẽs compati a sentẽtia excõmunicationis quã
propter apostasiam incurrit absolui.In cujus sentẽtie expulsionis z
absolutionis testimonium sigillum nostrum prouincialatus duxi p̃
sentibus apponendũ.Datũ in vrbe veteri in nostro prouinciali capi
tulo.Anno dñi.M.cccxxxj.die xxij.mẽsis Septẽmbris.¶ Eidemqz
dño epõ humiliter supplicauit quatenus ad executionem eoruz q̃ in
dictis literis dñi legati continentur ꝓcedere dignareꝉ.Qui dñs epũs
debita cum reuerentia receptis lectis z consideratis literis suprascri
ptis volens contenta in dicti dñi legati literis iuxta cõmissionez sibi
factam exequi reuerenter quesito primo per dictum dñz episcopuz a
priore z monachis supradictis si constitutiões dicti monasterij ꝺ nõ
recipiendis apostatis sint per sedez apostolicam ꝯfirmate:z ipsis re
spondentibus z asserentib⁹ quod per ipsam sedem non fuerũt confir
mate autoritate ꝯmissiõis z mãdati sibi facti per literas supradictas
monuit dctos Andream priorẽ Guilielmuz Bonauenturã Dossa
ni Henricum salui.Franciscum Berto.Andream z Benedictum vt
iuxta dictarum literarum cõtinentiam eundem Cenobium in dictuz
monasteriũ z in monachum reciperẽt atqz fratrez:atqz syncera in do
mino charitate tractarẽt z sibi habitum dicti monasterij ac de ꝯmu
nibus fructibus et prouentibus illi⁹ sicut vni ex alijs monachis por
tionem integrã ministrarent.Qui dñs Andreas prior z omnes alij
monachi supradicti volentes monitionẽ predictaz exequi reuerenter
eundem cenobium pacis osculo in dicto monasterio receperũt i mo
nachum atqz fratrẽ sibi dicti monasterij habitũ exhibẽtes.Qui dñs
cenobius predicta oĩa acceptans humiliter z deuote genibus flexis z
manibus iũctis fecit z promisit dicto episcopo vicario dicti dñi Car
dinalis recipiendi pro dicto domino cardinali tanq̃ suo dño z p̃lato
obedientiam z reuerentiam consuetam z mandãs dictus dñs episco
pus mihi Soldo notario z scribe qꝺ de predictis publicum conficerẽ
instrumẽtum.Actum florẽtie in capitulo dicti monasterij presentib⁹
presbytero meliore cappellano dicti dñi episcopi:sz sancto:ser cautis
notarijs.Et Francisco dñi sananennis de florentia testibus ad hoc
rogatis.Ego dictus Soldus palesiz de pistorio Imperiali autorita
te notarius z iudex ordĩ.Et nunc scribã dñi epĩ predictis oĩbus inter
fui eaqz de mãdato dicti patris z rogatu dicti dñi cenobij scripsi z fi
deliter publicaui.¶ Queritur an dictus cenobi⁹ sit censendus verus
monachus abbatie predicte.Et quia ex distinctione negotiũ magis
clare fit:facit de rescriptis.c.super literis.z etiam quia ꝑ questiones
distinctas z particulares magis liq̃t natura totius. Ideo in p̃senti
questione vtor distinctione.Et primo quero an iste cenobius si abie
ctus intelligatur habere licẽtiam trãseundi ad eam religionẽ.¶ Se
cũdo an litera legati sibi ꝯcessa sup dicto monachatu valeat.¶ Ter
tio an processus habitus per episcopũ fesulañ.teneat. ¶ Quarto an
receptio monachorum teneat cuz eum tractauerint vt monachũ nec
ne.Et dico quod non censetur licentiatus imo abiectus cum ignomi
nia.† Nã licẽtiatus proprie dicitur qui de licentia superioris ad aliuz
ordinem transit:vt extra de regula.licet.argumentum est dubiũ.cuz
simi.Et qꝺ talis abiectus censeaꝉ cã ignominie.facit ꝺ statu mona.
ex que.Nam aliud est esse abiectũ:aliud fugitiuũ siue apostatam.vt
regula.c.vlti.z in extrauagganti benedicti.pastor bon⁹.quia ibi ponũ
tur vt diuersa.Nec etiam fit ibi mẽtio de licentiatis z quare.qr licen
tiati trãsiuerunt cum licentia z debito modo:vt sic non sint reuocan
di:facit optime de renuntia.quidã.vbi obtenta licentia renuntiandi
compellitur renuntiare.Et ita obtenta licentia transire.Sz alij vt fu
gitiui abiecti sunt reuocandi.vt in iuribus preallegatis.ergo nõ sunt
licentiati postq̃ compellũtur tales eos reuocare annuatim.facit opti
me z videtur casus legis.ff.de his qui no.inf.l.quod ait.p̃tor.ff.igno
minie causa.vbi patet q̃ simpliciter remissus non intelligaꝉ remissus
ignominie causa.Sed quando ignomine causa remittiꝉ tũc semper
hoc exprimitur.Sz hic in casu nostro exprimitur q̃ ignominie causa
abijcitur:ergo non est simpliciter licentiatus cum causa ignominie ẽ
remissus siue abiectus.Itez ex alia causa patet q̃ ignominie cã fuit
remissus siue abiectus.Nam fuit exautorat⁹ insignijs militarib⁹.id
est insignus religionis:vt patet in dicto.§.ignominie.ergo tamen ra
tione expressionis facta in remissione siue abiectiõe q̃ ratione exauto
rationis censetur ignominie causa remissus siue abiectus:ergo nõ po
test dici talis licẽtiatus cum ista sint valde diuersa:vt supra dictũ est
certe nõ video quomodo.Itẽ vt patet litera abiectionis non datur
ei licentia vt transeat ad aliquem ordinem vel monasteriuz imo dicũt
doctores q̃ nunq̃ abbas debeat monacho suo dare licentiam trãseũ
di ad alium ordinem nisi primo habeat monasterium paratũ:aliogn
est apostata si aliter recedit:vt no.Inno.z Hosti.ꝺ renũtia.c.vltimo.
ergo patet qꝺ etiam si esset in litera abiectionis dictuz qꝺ trãsiret ad
aliquam religionẽ nõ expresso certo monasterio q̃ nõ possit dici licen
tia:qr cõtra ius esset data:ergo quatenus magister i litera abiectiõis
nihil ibi de hoc dicitur:imo si bene cõsidereꝉ litera abiectionis qꝺ est
valde notabile per que euidẽter cõcluditur qꝺ licẽtia dici nõ potest q̃
nõ est.Item ad secũdum dico q̃ litere legati nulle sunt ipso iure.Nã
sunt impetrate tacita veritate z expressa falsitate non valent vt patet
de rescrip.super literis.imo de iure cauetur quod in talibus literis nõ
debet aliquid subticeri qꝺ deberet animũ cõcedentis ad denegandũ
vel ad dandũ mouere.vt in.ꝺ.c.super literis.in glo.Ex hoc.z Jo.an.
de rescrip.in.c.gratia.lib.vj.in glo.quia z hoc.de rescrip.postulasti.z
Archi.de preben.non potest.lib.vj.z.j.q.vij hi qui.cum similib⁹.Sed
quis hebes diceret q̃ legatus ꝯcessit q̃ fuisset delectus propter sua ꝺ
merita tam turpia.z qꝺ die veneris sancti apostatauerit:certe nullus
dubitat q̃ talem literã ei non dedisset:imo expressit quod erat licẽtia
tus:vt patet i litera:qꝺ erat falsum:vt supra patet z ꝑ formã sue abie
ctionis.Et sic legatus debuit intelligere de licẽtia debita z ex causa
probabili z non ignominiosa.facit.C.ꝺ his qui veni.etatis impetra.
l.si.ergo vt dictũ est litere per quas fuit exceptio facta de eo sunt nul
le.vt de rescriptis.c.ad audientiam.ij.Item ad hoc etiã facit:quia
quando aliquid predicatur per prius z per posterius simpliciter ꝓla
tum intelligitur datum per prius vt no.ff.si ager vectigal.vel emphy.
l.j.vbi nomine dominij intelligitur directum non vtile:ergo idem de
licentia.¶ Item si bene consideres in litera legati dicitur si ita est:et
tamen ita non erat,neqz episcopus super hoc fecit inuestigationẽ vt
patet in processu episcopi fesulani.z sic excessit formam mãdati:z sic
non valet quod factum est per episcopum etiã si litere legati valerẽt.
facit de rescrip.c.cum dilecta.nam talia mandata sunt seruanda di
ligenter.vt de prebendis.cui de non sacerdotali.lib.vj.ff.manda.l.di
ligenter.cum similibus.cum ergo iste litere sunt nulle z processus nul
lus rationibus supradictis patet quod receptio z monachatus null⁹
est:quia vigore istarum literarum z processus est receptus.¶ Itẽ an
tertiũ dico q̃ talis processus est nullus z hoc per iura supra allegata.
Nõ obstat si dicatur q̃ si mandetur alicui qꝺ prouideat de tali bñfi
cio persone:quod teneat prouisio etiã si prouideatur persone nõ ido
nee:vt no.Innocen.de p̃sump.c.vltimo.Et tãgit Jo.and.de officio
deleg.iudices.in clemen.quid si bene consideretur conditio istius qui
impetrauit literas in conditionem z nõ in monitionem:vt per nota.
ibi per dictos docto.Et si qꝺ fit stante ꝯditione nullum est aliter quã
do alicui mãdatur prouideas tali si est idoneus tunc cũ prima facie
quilibet presumatur idoneus.vt i dicta decreta.vlti.nisi appareat cõ
trarium non est necessaria aliqua probatio siue examinatio vt ille ha
beat se probare idoneum.Sed quando dicitur si habuit licentiã vel
id simile:certe licentiam nõ presumitur habere nisi eam ostẽdat:sicut
dicimus presumitur idoneus nisi probetur contrarium.Sz hec licen
tia non ostendit se propter demerita sua delectum.Et sic cum non ha
buit licentiam z mandabitur sub conditione si habuit licentiã patet
expresse quod illud quod factum est per episcopum fesulanum nulluz
est vt in iuribus supra allegatis.¶ Item ad quartum dico qꝺ rece
pto monacho quod tractauerint eum vt monachum nõ facit eũ mo
nachum:planum est quod isti monachi semper nitebãtur cõsensui z
literis dicti legati z processui episcopi.Nam hoc patet quia est mãda
tum eis vt recipiant eum iuxta literarũ dictarum continentiam do
mini legati z sic receperũt z sic semper intẽdebãt z tractauerũt iuxta
continentiam dictarum literarum.Sed continẽtia litere z processus
erãt nulli z sic receptio nulla.Nã presumunꝉ manere i ea volũtate in
qua erant tẽpore receptionis nisi probetur mutata:vt de bapt.maio
res.z quod metus causa.c.perlatum.z.ff.de probatio.cum q.z.ff.de
leg.ij.l.

lega.ꝗ.l.lucius.cum similib⁹.imo etiam si consenserint expresse ꝛ rece
pissent eum non obstantibus literis processus legati ꝛ episcopi nõ va
leret. Ratio est qꝛ receptio monachorum ad abbatẽ ꝛ monachos di
cti monasterij spectat tã de iure ꝙ de cõsuetudine vt de ele.c.cũ ecclesia
vulterana.in gl.ij.ergo eorũ receptio nõ faceret aliquẽ monachũ.imo
erat necessarius consensus legati:qꝛ tũc litera abbatis erat in illo mo
nasterio ex eo qꝺ erat commendatarius illius monasterij ꝛ legat⁹ nõ
mandat eũ recipi vt abbas.imo vt legatus:vt patet ex forma litere
legati.imo etiã legatus vt cõmẽdatari⁹ et ipsi non possent eũ recipe
re quia si bene consideretur ipse fuit abiectus de ordine predicatorũ
vbi est maxima obseruãtia regularis:ꝛ ĩ monasterio predicto non est
tanta obseruantia vt in ordine predicto vt est notoriũ. facit de reg.c.
sane.imo forte etiaꝫ nõ potuisset transire de licẽtia vera ꝛ expressa do
mini legati ꝙuis sibi fuisset veritas expssa. ¶ Facit optime ad pdic
3 ta decre.sane. † Nam ꝙ quis trãseat de maiori ad minorẽ solus papa
dispensat.no.Jo.an.ꝛ Jo.mona.de prebẽ.c.cũ singula.lib.vj. Et sic
cũ iste nõ trãsiuerit legitime est in casu reuocatiõis iuxta formã predi
cte decre.pastor bon⁹.patet qꝺ etiã ius monachat⁹ nõ teneret nec trã
situs. Non obstat si dicatur amice licet non facerent eum monachũ
eo quod tractauerũt eum vt monachum qñ viuebat legat⁹ eo quod
ad legatũ vt cõmẽdatariũ ꝛ cõuentũ spectet creatio monachorũ:tñ
postꝙ legatus mortu⁹ est eum tractauerunt vt monachũ ꝛ tunc ipsi
possunt facere monachos monasterio carẽte abbate:vt de reg.c.si ad
solum.lib.vj. ¶ Certe vt satis dictum est:nõ cõsenserunt de nouo:sed
intelliguntur durare in illo primo cõsensu vł etiã nõ possent facere vł
recipere expresse nedũ tacite vt supra ꝓbatũ est. ¶ Itẽ qꝛ per speciale
priuilegium apostolicum est indultũ ordini predicatorũ ꝙ dicti ordi
nis professi non possint assumi vel transire ad monachatũ nigri habi
tus. Et aduerte qꝛ si bene consideres non inuenies qꝺ iste domin⁹ ce
nobius fecerit obedientiam cõsuetam episcopo recipiẽti vice ꝛ nomi
ne legati.qꝛ ista talis ꝓmissio obedientie non inducit professionem
regularem. Nã talẽ promissionẽ promittunt clerici:vt de maio.ꝛ obe.
in.c.his que. Sed quando quis transit de vna religione ad aliam li
cet in prima fecerit professionẽ tñ in secunda debet facere professionẽ
maxime vbi regule sunt diuerse sicut est regula sancti Augustini quã
habent predicatores.ꝛ regula sancti Benedicti quã habẽt monachi
abbatie florentie prenominate. Et sic patet per supra allegata quod
iste dominus cenobius qui nõ est neqꝫ fuit vnꝙ monachus in dicto
monasterio abbatie:sic est inde reijciendus tanꝙ intrusus. ¶ Et ad
maiorem firmitatem ego Franciscus archipresbyter ꝛ canonic⁹ flo
rentie ꝛ doctor decretorum presens cõsiliũ mei proprij sigilli appẽsiõe
duxi muniendũ. ¶ Ego Frãcisc⁹ petri ꝺ magistris archipresbyter et
canonicus florẽtinus doctor decretorũ sicut suprascriptũ est: ꝛ alle
gatũ sentio atqꝫ ꝯsulo ꝛ ad maioris roboris firmitatẽ huic pñti ꝯ
silio me ꝓpria manu subscripsi ꝛ mei sigilli appẽsione duxi muniẽdũ.
¶ Ego Recuper⁹ guilielmi de sancto Miniate decretorum doctor
supradictis omnibus assentio:ꝛ ita cõsulo vt superius ꝯtinet:in cui⁹
rei testimonium pdicto ꝯsilio me ꝓpria manu subscripsi ꝛ sigillũ meũ
apponi mandaui. ¶ Ego Simon quondaꝫ bernardi iudex de Ba
ginolo vna cũ predictis dominis Frãcisco ꝛ recupero eorũqꝫ autori
tate fieri ꝯsului ꝓut suprascriptũ est a dño Põtio cõsultus.ꝛ ideo si
gilluꝫ meum apposui ꝛc. ¶ Ego Jo.an.põderatis omnib⁹ que scri
pta sunt diligenterqꝫ libratis motiuis dñorum Francisci Recuperi
mõtis consulentium ꝛ subscribentium:vt supra patet ꝛc.

Christi eiusqꝫ matris ac beati Hieronymi noĩbus ꝛ suffra
gijs inuocatis. Idẽ cõsulo scilicet fratrẽ Cenobiũ de quo
querit nõ esse nec fuisse supra descripta monachũ ipsius
monasterij qꝺ dicit abbatia.ꝛ motiuis dictorũ dñorũ ad
dendo notandũ est ꝙ in lr̃a dñi legati ille se dixit nuꝑ licentiatũ. ꝓba
uit aũt corã executore se vltra trienniũ prius eiectũ. qua electione et
si licentiat⁹ dici posset ꝙ negatur nõ tñ nuper se vltra triennium fue
rat prius data. Nõ est ergo illa quam videre debuit executor. Nã vt
doctores dicũt:nuper est aduerbiũ cõpositũ ex nouũ ꝛ tempus:quasi
noui pro nouiter. Cũ aũt vltra sex menses dicit diu.de cõces.preb.c.ij.
de hoc scripsi de fide instru.c.si.ergo vltra trienniũ nõ est nuper:maxi
me in hac materia:qꝛ ꝛ vnica die monachus sine monasterio esse non
debet.xvj.q.j.placuit.el.ij.hoc aũt expresso merito mouisset legatũ ad
denegandum:vt.ꝯ.cum diuturnitas temporis aggrauet culpã.iura
sunt nota. ¶ Secũdo aduertendum nisi fallentia in cõputo fuit fal
sa:aut instrumentũ super executione confectũ intuenti enim ꝙ ann⁹
prim⁹ põtificat⁹ pape Joãnis inchoauit anno natiuitatis dñi. M.
cccxvj.die.v.Septembris qui tũc erat ann⁹ incarnatiõis. M.cccxvij.
facile cõstare poterit ꝙ.xix.die Octobris currẽte anno. M.cccxxiij.
ꝓcedit idus id est.xiij.diem Octobris anni dñi põtificat⁹ pape Joã
nis fore in integro anno:scꝫ.vj.diebus min⁹. Et sic cõcluditur execu
tionẽ litere factã quasi per annũ ante datã litere. ¶ Tertio assero me
pertinaciter tenere ꝙ etiã si noua institutio dñi nostri non emanasset
4 nec tũc viguisset pdictorũ priuilegiũ:de quo.ꝯ.dixi. † Ueri apostate
sunt fratres pdicatores trãseũtes ad nigros monachos nõ seruãtes
regulã Benedicti:vt plene scripsi ĩ pdicta decre.sane de regu.ꝛ iuxta

predicte assertionis testimoniũ huic scripture manu mea propria feci
certum sigillum appendi ꝛc. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.xcvij.

1 ☞ Sentẽtia potest cõfirmari in causa appellatiõis quo ad merita
cause.
2 Allegans in appellatiõe sua vnam causam potest ab illa recedere ꝛ
aliam probare.
3 Accusatus post denũtiationem nõ põt accusationẽ ꝯtra aliũ inchoa
re:tamen ante donationem prosequi ꝛ implere potest: post damna
tionem non.
4 Causa nullitatis ĩterposita ante prolationẽ triũ sñiaꝝ nõ debet impe
diri propter sententias superuenientes.

Saluatoris nostri Jesu chri

sti inuocato presidio. Attingã iuxtã ordinẽ quatuor dubia
que ex facto eliciunt. ¶ Primũ est nunqd vltim⁹ auditor
qui dictam trinam sentẽtiã tulit potuerit post dictã sñiaꝫ decernere re
missionem predictã cũ per ipsam sñiaꝫ fuerit quo ad casuꝫ nullitatis
officio suo functus: ꝛ abiectis argumẽtis que ad partem ꝯtrariam fieri
possent:arbitror dictam remissionẽ fieri potuisse non obstante senten
tia lata super appellationis instantia. Mouet me ad hanc sñiam pri
cipaliter qm̃ causa nullitatis ꝛ appellatiõis possent deduci simul ꝛ ĩ
eodem libello seu iudicio ꝛm omniũ doctoꝝ sñiam quaꝫ cõmuniter
approbat cõis stilus iudiciorum:lꝫ aliqui doc.antiqui declinauerit ĩ
ꝯtrariã sñiam. ¶ Primo tñ potior:ꝛ cõmunior:vt nota.per Bar.ꝛ
alios in.l.si expressim.ff.ꝺ appel.ꝛ.l.j.C.que sen.sine ap.resc.in. Notat
per Canonistas in.c.dilecto.ꝺ appel.possunt etiam iste due cause nul
litatis ꝛ appellationis reduci separatim etiã diuerso tẽpore:vt ĩ cle.
j.de re iud.iuncta gl.in ver.donec.ꝛ qꝺ plus est:de nullitate agi põt
etiam post appellationẽ desertam:vt in.c.licet.de sen.excõ.li.vj.ꝛ no.
in.c.sepe.eo tit.in antiquis actis etiã post tres sñias latas super eodẽ
articulo:vt ĩ ꝺ.cle.j.iũcta preall.gl. Cũ ergo iste due cause nullitatis
ꝛ appellationis sint diuerse ꝛ diuersi effect⁹ per sñiam quaꝫ iudex ꝓ
fert super instantia appellationis nõ põt dici ꝙ sit funct⁹ officio suo
super causa nullitatis:qꝛ vbicũqꝫ plures cause cõmittuntur iudici ni
si expresse fuerit sic dictũ in cõmissione vt simul illas decipat:ꝑ sñiaꝫ
latam in vna causa nõ dicit functus officio suo q̃ ad reliquas nõdũ
diffinitas.vñ põt ad decisioneꝫ aliarũ causarũ ꝓcedere:vt probatur
in.l.quid tñ.ff.de arbi.quod ꝓcedit etiã si tales sint cause q̃ ꝛm earũ
naturam habẽt aliquã in se connexitatem vt petitoriũ ꝛ possessoriuꝫ
suꝑ eadẽ re que ꝓpter identitatẽ debent coram eodem iudice tracta
ri.vt in.c.j.de cau.poss.ꝛ propꝛie.et in.c.nulli.C.de iudi.ꝛ in.c.fi.eo.ti.
Et tamen iudex qui tulit sententiã in possessorio non dicit suo offi
cio functus quo ad petitoriũ:lꝫ ambe cause eidẽ iudici fuerint simul
commisse:vt in.c.ad vltimũ.ꝺ cau.po.ꝛ propꝛie.ꝛ.c.significauerũt de
testi.ꝛ.c.cũ ad sedem.de resti.spo. ꝛ facit cle.vnica.de cau.poss.ꝛ pro
prie.vnde in casu nostro fuerũt vltimo auditori ꝯmisse cause nullita
tis ꝛ appellationis:lꝫ ipse iudex sñiam tulerit suꝑ instantia appella
tionis nõ per hoc põt dici functus officio quo ad causaꝫ nullitatis:ꝛ
per consequens in casu nullitatis remanserit iudex potuit decernere
super illo remissionẽ ad partes cũ per illã sñiam latã super appella
tionis instantia nõ sit sopita questio nullitatis:qꝛ vt.ꝯ.dixi iste cause
1 diuerse sunt. † Nam põt sñia cõfirmari in cã appellationis quo ad
merita cause. Et tamẽ prima sñia potuit esse nulla ex defectu ordinis
iudiciarij:qꝛ fuit lata in die feriata seu alio respectu:hinc ẽ quod iu
ra voluerũt ꝙ etiam post desertam appellationem super causa pos
sit agi de nullitate:vt preal.cle.j. ¶ Hoc etiã aperte probat in simi
li.in.ꝺ.cle.j.in.§.similiter.iuncta gl.in verbo ipediri.vbi patet quod si
ante appellationem tertie sñie cõfirmãtis duas sñias ꝓcedentes non
impeditur ꝓsecutio appellationis precedẽtis ã grauamine:forti⁹ er
go dicẽdũ in causa nostra cum cã nullitatis sit necessarior ꝙ causa ap
pellationis a grauamine:nõ ergo debet ipsius cognitio impedire per
prolationem tertie sñie ꝛ presertim cum nec fuerit de mente iudicis
proferentis tertiam sñiam qui immediate post illam tertiã sñiam de
dit remissionem ad partes ad probãdos articulos datos in ipsa cau
sa nullitatis. Ex his eñ que incõtinẽti secuta sunt colligitur satis iu
dicis anim⁹ ꝙ priores sñias ꝯfirmauerit quo ad merita cause nõ au
tem quo ad causaꝫ nullitatis corã eo pẽdentẽ:alias fuisset sibi cõtra
rius qꝺ nõ est psumendũ ex quo incõtinẽti ꝓcessit super causa nullita
tis.argu.in.l.nõ ad ea.ff.de condi.ꝛ demõ.ꝛ in.l.lecta.ff.si cer.pe.ꝛ in
c.officij.de elec. ¶ Preterea si de nullitate põt agi post tres sñias vt ĩ
ꝺ.cle.j.iuncta.gl.preal.in ver.donec.fortius debet posse procedi super
causa nullitatis iam attẽtata per lationẽ triũ sñiarũ cũ minor suspi
cio calũnie oriatur hoc casu ꝙ in precedẽti.argu.in.l.is qui reus.ff.ꝺ
publ.iudi. Et hoc quo ad primũ dubiũ. Nunc secũdum attingam du
biũ quo querit an decretũ dicte remissionis fuerit superfluũ ꝛ conse
quenter indebite ꝛ frustra cõcessum eo qꝺ de alijs nullitatibus vltra
illam que surgebat ex falsitate dicti instrumẽti cõstare videbatur ex
articulis per dictuꝫ Bar.datis:licet iudex ipsos nõ acceptasset. Nec
in causa nullitatis conclusum fuisset. Ad qꝺ quidem dubium mihi

dimodo videt rñdēdū negatiue: videlicet ꝙ illud decretū remissionis non fuerit superfluum: lz ex aliis articulis plenius potuisset constare de nullitate. moueor principaliter: qr nemo ꝓhibetur pluribus exceptionibus seu defensionibus vti: lz quelibet exceptio seu defēsio per se sufficiat cū nō debeat qs se arctare ad vnā speciem exceptionis seu defensionis cum posset in illa defectus probationū deficere ꝛ aliis nō propositis iniuste succūbere: vt probat in regula: null⁹ pluribus. de regu. iur. li. vj. ꝛ. l. nemo. de reg iur. ꝛ que legunt ꝛ no. in. c. ij. de resti. ꝛ i c. exhibita. de iudi. ꝛ in. c. cū iamdudū. de appel. ꝛ in. c. audita. ꝺ testi. spol. ꝛ in. c. conquerente. de cleri. nō resi. ꝛ in. c. auditis. ꝛ in. c. cū olim. de preben. plene per glo. in. d. reg. nullus pluribus. clare patet qꝺ variis defensionibus quis vti pōt in eadē causa. lz omnes nō sint necessarie ad victoriam obtinendam. Sed ad cautelam pōt qs vti hmōi diuersitate vt si probationes deficiant in vna possit obtinere ex aliis. Non enim est angustanda copia probationum. l. curēt. ff. de testi. Et optime facit ad predicta. c. si forte. de elec. libr. vj. ꝛ in. c. vt circa. eo. tit. ꝛ lib. ꝛ presertim hoc dicendū in casu nostro in quo iste allegās nullitatem sententie pricipaliter fundauit se super defectu citationis. Nā talis defectus indubitanter reddit sniam nullā cum citatio sit fundamentum iudicij. vt insti. de pena teme. liti. prope fi. ꝛ. iij. q. ix. capitu. caueant. ꝛ. c. ij. irrurūt. ꝛ in. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iud. ꝛ in. c. ecclesia sancte Marie. de consti. vnde non debet ista exceptio nullitatis tāq̄ principalis ꝛ indubitata excludi ob alias exceptiones nullitatis. de qb⁹ posset forte in iure vel in facto dubitari. ꝛ fortassis prōptiores erūt probationes ad defectum probationis ꝓbandū q̄ respectu aliarū defensionum nullitatis. ¶ Ex quibus concludit ad scōm dubiū ꝙ decretum dicte remissionis nō fuit frustratoriū nec fuit iniustū lz alie nullitates fuerint allegate. ꝛ ad p̄dicta bene facit tex. in. l. scio quesituz. in

2 fi. ff. de appel. vbi patet † ꝙ allegans in appellatiōe sua vnā causaz potest ab illa recedere ꝛ aliam ꝓbare: qr pōt prouocationem suā qbuscunqꝫ modis iustificare: vt ibi dicit tex. i fi. ¶ Ad quod optime facit quod no. Bart. in. d. l. si expressim. in versi. quero si prosecutus ē. ff. de appel. vbi plus dicit ꝙ si quis vnā causaz nullitatis tm̄ expressit in libello ꝛ succubuit: pōt post modū aliā causaz nullitatis ꝓsequi sicut in reali dicimus. vt in. l. si mater. §. j. in. l. ꝛ an eandem. §. actiōe. ff. de execu. rei iudi. ꝛ in. c. abbate sane. de sen. ꝛ re iudi. lib. vj. ¶ Fortius ergo a principio pōt plures nullitatis causas prosequi. vt i iurib⁹ pro. gl. ē. alle. ¶ Ad tertiū dubium vcꝫ vtrū ante executionē dictarū triū sniarū poterit de causa nullitatis ante dictam tertiā sentētiam introductam cognosci ꝛ super ea pronūtiari ꝛ videtur primo ꝙ nō. p tex. in. d. cle. j. de re iudi. i. j. rñso. vbi dicitur ꝙ is qui cōtra tres sentētias reprobauit non debet admitti ad agendum vel excipiendū de nullitate ipsarum vel alicuius ex eis donec huiusmodi sentētie plenarie fuerint excutioni demādate. Cum ergo iste de quo queritur reportauerit tres sentētias contra se non debet admitti ad agendum vel excipiendū de nullitate ante executionē dictaruz sententiarum. Nec dictus tex. distinguit vtrū p̄us fuerit intentata causa nullitatis vł post ea intentet: sed simpliciter excludit a facultate agēdi vł excipiēdi ante executionem ipsarū sniarum: lz ergo iste de quo queritur fuerit admissus ante prolationem trium sniarum in cā nullitatis tm̄ post ipsarum trium sniarum prolationem nō debet amplius admitti, cū ex ꝓlatione ipsarum sniarum illico surgat calūnia presumpta cōtra agentem. ¶ Sed his tm̄ non obstantibus cōtrariam sententiam arbitror de iure veriorez. vcꝫ ꝙ etiam ante trium sniarum executionem possit in dicta causa nullitatis fieri prosecutio dummodo per ipsuz succumbente in principali nullum prestetur circa trium sententiarum executionem impedimentum. Et primo ad hanc sniam suadet plurimū tex. in. d. cle. j. ꝛ primo hoc modo inducendo. dispositio eniꝫ illi⁹ cle. j. q̄ vetat quē posse agere vel excipere de nullitate ante executionē triū sententiarum est iuris noui inductoria: vt patet ex prin. ibi: vt calumniis litigantiū obuiet ꝛc. merito debet in terminis suis dūtaxat habere locum cuꝫ veniat in preiudiciū agētis vel excipientis de nullitate. ar. in re. odia restringi. de reg. iur. li. vj. ꝛ in. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in lo. publi. sed tex. ibidem loquitur cū tres sententie sint late vt eo casu non admittatur quis ad agēdum vel excipiendū de nullitate ante ipsarum executionē: in casu aūt nostro nō fuit actū vel exceptum de nullitate post triū sententiarum prolationē vł añ merito nō vēdicat sibi locū ille tex. in casu nostro. Nec ob. si dicat ꝙ post sniam tertiā ꝓsequendo causam nullitatis dicat agere de nullitate: qr dico ꝙ non proprie dicitur nunc agere sed potius prosequi actionē pri⁹ intentataz ante prolationem tertie sententie. Aliud est em̄ agere de nullitate post prolationē trium sententiaruꝫ: ꝛ aliud prosequi actionē attentatam ante prolationem ipsarū. Quoniam tex. in. d. cle. presumit calumniā in agente vel in excipiēte de nullitate post tertiā sentētiam promulgataꝫ: tū propter presumptionē que orit ex trib⁹ sentētiis latis super eodem: tum qr quod nō licet tertio appellare presumit calumniose agere vł excipere de nullitate ad hoc vt possit impedire executionē sniarum: que rationes cessant in casu nostro. Nā cum iste egerit de nullitate ante prolationem triū sententiarum cū illico post primam sniam ꝓposuerit de nullitate: ꝛ sic eo tēpore quo sibi cōpetat facultas appellandi cessant dicte p̄sumptiones calūnie ꝛ impediēdi executionem sentētie. Merito debet admitti ad prosecutionē nullitatis vt in proposito. Et pro hoc optime facit in simili tex. in. d. l. is qui re⁹.

3 ff. de publi. iudi. vbi patet † ꝙ accusatus post denūtiationeꝫ nō potest accusationem contra alium inchoare: cū ante damnationem prosequi ꝛ implere potest: post damnationem non: vt plenius habetur in. d. l. is qui reus. ita in proposito dicendum videtur. Et pro hoc intellectu videtur tex. in. d. cle. j. in. ij. rñso. iuncta glo. in vers. impediri. vbi habet ꝙ si is contra quem late sunt tres sentētie appellauit a grauamine ante prolationem ipsarum non impeditur post ipsarū prolationē appellationem ab interlocutoria prius proposita prosequi. Id solū prouidetur ibidem ꝙ pretextu appellationis nō impediatur executio ipsarū trium sententiarum. vnde aduertendum qꝺ tex. ibidem in secundo responso nō loquitur sicut in prima parte illius clement. Nam in prima parte expresse dicitur quod post prolationem trium sententiarum nō admittitur qs ad agendum vel excipiendum de nullitate ante executionem ipsarum sniarum. Sed in secūdo respōso solum dicitur ꝙ pretextu appellationis prius interposite nō debet impediri executio: vñ nec prohibet prosecutionē appellatiōis prius a grauamine interposite. ꝛ hoc apertissime voluit gl. i ver. j. impediri. in fi. ¶ Et aduertēdū ꝙ ille qui dicit se prius appellasse a grauamine dicitur in effectu prosequi nullitatem sentētie diffinitiue sequentis: quia si appellatio pronūtietur legitima sentētia sequēs diffinitiua est nulla tanq̄ lata ab eo cuius iurisditio est suspēsa per legitimā appellationem. vt in. c. nō solū. ꝛ in. c. si a iudice. de appel. li. vj. ꝛ in. c. super questionū. l fi. de off. deleg. Et nihilominus nō impedit appellās ipsam ꝓsequi post ꝓmulgationem tertie sentētie dūmodo nō impediatur executio ipsaruꝫ sniarum.

4 Ita dicendū pūctualiter in casu nostro † ꝙ causa nullitatis interposita ante prolationem trium sniarum nō debet impedi propter sententias superuenientes. Satis est em̄ ꝙ virtus non impediat executionē sententie. ꝛ pro opi. facit maxime equitas. ex quo enim causa nullitatis intentata est tēpore legitimo nō debet impediri propter casum superuenientem. arg. in reg. factum legitime. cum not. ibidem in glos. de reg. iur. lib. vj. ꝛ ne iudicialis instantia frustra euanescat: contra. l. ꝓperandum. C. de iudi. ¶ Preterea ꝛ vltimo nullibi hoc prohibet expresse ergo prosecutio impediri non debet. qr qꝺ non est expresse sancitum superstitiosis nō est adinuentionibus p̄sumēdū. vt in. c. consuluisti. ij. q. v. ꝛ hoc de tertio dubio. ¶ Ad quartū ꝛ vltimuꝫ i quo querit an supposita nullitate prime sentētie relique due sentētie cōfirmātes primā que nulla fuit nulle ꝛ inualide censeri ꝛ iudicari debeant eoipso ꝙ ꝯfirment sniam nullā: de cuius nullitate nō erat tēpore aliarū sniarū duarum plene cognitū nec discussum. Ad hoc dubiū faciliter rñdetur p tex. in. d. cle. j. iuncta glo. in ver. donec. ꝛ in versi. impedire. dico em̄ qꝺ l causa nulla sentētia reddit efficaces alias sentētias: ꝛ si facta fuit executio debet illa retractari. Nā sententia nō meretur dici sententia: vt. l. iiij. § condemnatum. ff. de re iudic. ꝛ alie sententie sequentes reddunt ineffiaces tanq̄ nitentes prime snie que fuit nulla. arg. in. c. inter dilectos. §. ceterum. de fid. instru. Preterea scđa sentētia seu eius effectus fuit supensus per sequentem appellationē. ¶ Tertia autem sentētia non simpliciter cōfirmauit precedentē sed solum quo ad merita cause. Unde respectu nullitatis iud ex illico dedit remissioneꝫ ad partes: vñ quemadmodum ꝓlatio trium sniarum antea latarū nō impedit quominus de nouo possit agi de nullitate ad effectū retractandi executionem illarū sniarum: vt in. d. cle. j. iuncta glo. in ver. donec. ꝛ in ver. impetrari. ita ꝛ forti⁹ tres sentētie nō debent impedire effectū cause nullitatis ante prolationem trium sniarū intentatā. ¶ Et hec de quarto ꝛ vltimo dubio dicta sufficiāt ꝛc. ¶ Et ita vt. ē. per me cōclusum est arbitror iuris esse, ego Nicolaus abbas Monacē. Domini nostri pape referendarius ꝛ eius camere auditor. Et in testimoniū me ꝓpria manu subscripsi ꝛ sigillum meum solitum apponi feci saniori iudicio semp saluo ꝛc.

Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. xcviij.

1 ☞ Priuilegium lite pendente concessum de litis pendentia mentione non habita non valet.
2 Innouatio fit si impetretur priuilegium tacite litis pendentie.
3 Superior non presumitur in dubio iuri aliorum preiudicare.
4 Priuilegium quatenus tendit in alioruꝫ preiudicium debet stricte interpretari.
5 Secundum rescriptū non inualidatur ex eo qꝺ non faciat mentioneꝫ de primo si primum erat nullum.
6 Duo impuberes si intendant contrahere matrimonium contrahēdū de presenti exprimant verba apta ad matrimonium contrahendum trahunt sponsalia de futuro.

IEsu Christi saluatoris nostri presidio ex corde inuocato. In causa ꝛ questione que in p̄sentia vertit inter canonicos ecclesie in Celeracolli: actores ex vna parte ꝛ dñm Ioānem messet plebanū ꝛ canonicum predicte ecclesie collegiate ex parte alia: sup reditibus ꝛ prouentib⁹ p̄bende ꝛ canonicatus dicte ecclesie ad dictū Ioannē pertinētib⁹ illud de iure requiritur

requirit an indulgentia seu gratia dicto domino Ioāni per sanctissimum dominum nostrum Eugeniū papam super percipiēdis fructibus z reditibꝰ dicti canonicatus in absentia ad quinquēnium concessa iure subsistat: ita quod sine dictorū canonicorū ꝯtradictiōe possit libere reditus z fructus dicti canonicatꝰ percipere. Et primo ad materiam dilucidādā videt dictā gratiam nulliꝰ fore momenti: maxime in preiudiciū pendēte litis: qđ sic probatur. † priuilegiū lite pendente concessum de litis pendentia mentione nō habita iure nō subsistit: vt in.c.si.vt lit.pend.z cle.ij.eo.ti.iuncta glo.in ver. innouaui. z c.causaz.el.j.de test. Sed predictum priuilegiū lite pendēte emanauit nec de illa mētionē egit. ergo dictū priuilegium nullum: z quod emanauerit lite pēdente: apertissime probari videt per tex.d.cle.ij.vt lit. pē. vbi habet quod lis pendere dicit quo ad h vt nihil innouet post ꝙ a iudice competenti citatio emanauerit z ad partem peruenit: dū tamē in citatione illa talia sint expressa per que plene possit pars instrui sup qbꝰ in iudicio cōuenit. Et clarius ad propositū hoc innuit ibi glo.in ver.innouatuz. † que dixit innouationē fieri si impetretur ꝑuilegiū tacite litis pēdētie. In casu aūt nostro talis precessit citatio vel qđ verius est: lz citatio fuerit generalis tamen comparēti dicto domino Ioanni ex parte dictorum canonicorum fuit in iudicio petitū vt deberet dictus dñs Ioannes per iudicem compelli ad dimittēdū canonicis predictis fructus, reditus z prouentꝰ canonicatꝰ z prebēde: quos in dicta ecclesia collegiata tenebat ꝓpter eius nō residentiā in prefata ecclesia. Et sic in iudicio fuit instructus quod sup fructibꝰ z reditibꝰ dicti canonicatꝰ conueniebat: ergo non potuit sup illius priuilegium impetrare de litis pendentia mētione nō habita. Si enim litis pendentia inducatur per nudam citationē cum expressione eorum super quibus est conueniendꝰ.d.cle.ij. Fortiꝰ induci debet per citationem generalem facta postmodum expressiōe in iudicio ꝑ viā petitionis cum plꝰ debeat operari expressio iudicialis ꝙ extraiudicialis. facit quod leg. z no.i.c.c.venerabilibus.§.similiter.de sen.excō.li.vj. preterea z scdo ex alio capite dictū priuilegiū corruit. secūdo ex defectu intentionis concedentis. Concessit em̄ illam gratiam dominus apostolicus cum certa limitatione. voluit em̄ illā nō valere si als eidem dño Ioanni autoritate apostolica vel ordinaria in perpetuū vl ad certū tempus super eisdem fructibus in absentia percipiendis gratia concessa fuisset. Sz dicto dño Ioanni fuerunt gratie in ꝑpetuuz cōmisse per dñm abbatē ad quē dicta ecclesia pleno iure pertinet. ergo gratia apostolica nulliꝰ fuit momēti. Hic enim fuit gratia domini abbatis in perpetuum cōcessa: per.c.licet canon.in fi. de elec. lib.vj. vbi patet ꝙ ordinariꝰ citra papam nō pōt in perpetuum dispēsare: id est ad vitā beneficiati super non residētia in ecclesia cathedrali. ¶ Tertio impugnat dicta gratia qꝛ nō est adimpleta cōditio super qua dñs noster eaz cōcessit: vcz si dñs abbas z parrochiani dicte ecclesie cōsentirēt: q tn̄ nō cōsenserunt. Nec etiam dñs abbas cōsentire vult: lz dicat se nō velle infringere id qđ per suū ꝑdecessorem gestū est siue ꝑ iura subsistat: sed illa gratia in perpetuū facta nō valuit presertim quo ad canonicatum: super cuius fructibus in absentia percipiendis nulla facta fuit in gratia dñi abbatis mentio: merito tāquā odiosa non debet ad iura dictorū canonicorum prerogatiua extēdi. argu in.c.ij.de filijs presby.lib.vj. z reg. odia restringi. de regu.iur.li. vj. † Nec presumitur superior in dubio velle iuri aliorum ꝑiudicare. vt in.c.super eo. de offi.del. z in.l.ij.§.si quis a pricipe. ne quid in loco publi. z dixit Innocen.in.c.cum dilecti. de dona. z Io.and.i.c.olim. de verb.sig. z Bar.in.l.fi.ff.de consti.princi. † ꝙ quatenus priuilegiū tendit in aliorum ꝑiudicium debet stricte interpretari. ergo super illa gratia domini abbatis nō potest dictus dominꝰ Ioannes se fundare vt dicatur vigore illius consensum domini abbatis habuisse. Sed his non obstātibus: contrariam sententiam arbitror de iure veriorez videlicet dictam indulgentiam de iure predictis non obstantibꝰ valere: quoniam papa potest quibuscunqꝫ statutis ecclesie non obstātibus gratiam facere quia in talibus statutis intelligitur excepta autoritas pape etiam si essent iuramento firmata: vt leg. z no.in.c.constitutꝰ. de rescrip. Et nedum expresse sed etiam tacite pōt papa sup nō residentia indulgentiā cōcedere: vt si concedat alicui duas ecclesias curatas videtur tacite super non residentia in altera ꝓpter impossibilitatem dispensare. vt no.glo.in.c.non pōt. de prebē.lib.vj. z priuilegium a principe concessum debet esse mansurū: vt i reg. decet. de reg. iur.lib.vj. Dñs autem apostolicus dictā gratiam cōcessit qbuscūqꝫ dicte ecclesie statutis non obstātibꝰ. ergo voluit dicta statuta quo ad illam gratiam tollere. sufficit em̄ mentio ita generalis. vt in cle. dudū prope fi. de sepul. Nullum autem vitium dicte gratie imponi pōt qđ saltem appareat. ¶ Non obst. motiua superius facta. et ꝑmo ad id quod opponit de litis pendentia pōt multipliciter rn̄deri. in primis ꝙ impetrationis tempore nondū lis pendebat. precessit em̄ gratia citationis illam per multos mēses. Nam gratia fuit facta anno incartionis domini. M.cccc.xxxi. vt in fine literarū apostolicaꝝ cōtinet. sz citatio illa emanauit in.xxxij. vt patet in actis eiusdē cause. Et sic illa obiectio omnino cessat. ¶ Secūdo presupposito sine veritatis ꝑiudicio ꝙ lis ꝓcessisset gratiam nō tamē habuit impedire ipsiꝰ gratie validitatē: quia si bene citatio seu petitio pōderet gratia non venit in preiudiciū litis: super alio aūt litigabatur z super alio gratia fuit obtenta: lis em̄ super fructibꝰ z reditibus preteritis ceū tunc presenti bꝰ erat: vt patet in prima z secunda petitionibꝰ factis nomine canonicorum super percipiendis in futurū non erat intentata questio nec intentari poterat cū nullum ius cōpeteret canonicis ad futuros reditus an fructus deberētur canonicis propter non residentiā cū canonicis. ante ergo contumaciā in nō residendo nō cōpetebat ius eius. ꝯtumacia autem de nō residendo non poterat esse nisi respectu preteriti temporis: vel tunc presentis cū in futurū potuisset dictus dñs Ionnes residere z capere fructꝰ. tractꝰ aūt futuri tēporis nō spectat ad iudicē: vt in.c.romana.§.caueant. z qđ ibi no.gl. de sen.excō.lib.vj. z.l.j.§.i.ff. de vsur. vnde dicit in tex. lz debitor sub vsuris sit i mora de presenti z sic presentes vsure debeant s̄m ius ciuile: nō tn̄ propter morā de presenti possunt peti vsure pro futuro tempore cum debitor non possit dici in mora z sic cessat omnis petitio: vt dicit in tex.not. ita pūctualiter dicēdum est in proposito. dictus enim dominus Ioannes nō impetrauit gratiam super percipiendis fructibus preteritis vel presentibus: sed super futuris: vt patet in concessione gratie. Concessit enim dominus apostolicus vt a data illiꝰ gratie in quinquēniū futurū possit percipere fructus canonicatus z ecclesie: lz non resideret ibidem: sed in ecclesia sancti Stephani z gratia in nullo preiudicet liti mote non impeditur per illā litis pendentiā cum ex diuersis non fiat dilatio: vt in.ij. de transla. prela. z in.l.neqꝫ natales. C. de proba. ¶ Preterea virtus priuilegij ꝓpter litis pendentiam annullat ne aliquid in ipsius litis ꝑiudicium innouetur: vt clare dicit tex. maxime circa glo.in.d.cle.ij. Sed dicta gratia non facit preiudicium liti: vt.s. probatū est cum nō referat se ad alios fructus super quibus erat cōtentio nec ad impedimētum illarum per dictum Ioānē super quibus in veritate habetur cōtentio: vt clare colligitur in secunda petitione dictorū canonicorū cū solū fuerit grā ad quinquēniū facta a die date super quo nō poterāt esse aliqua impedimenta ꝓstita: ergo nullo modo gratia tāgit illam litem: z per consequens non pōt illius validitas per illā litis pendētiam impediri: z hec ipsa veritas indubitata. Nō ob. secūduz motiuū videlicet ꝙ gratia illa fuit conditionata si alia super eisdē fructibꝰ nō precessisset: z hic precesserat gratia domini abbatis. Rn̄detur ꝙ dñs noster papa habuit respectum ad gratiam que habuisset in se validitatē quia verba sunt intelligenda cum effectu: non autē debēt illa ꝟba referri ad gratiam que non tenuit de iure: cum non posset dici gratia ad hoc.l.iij. qđ quisqꝫ iur. z per Inno.in.c.cum omnes. de cōsti. facit.l.iiij.§.condemnatū.ff. de re iudi. z.c.relatum. de cleri. nō residenti. ¶ Posuit enim dñs noster papa illam clausulam: z est de stylo curie ne quis super non residentia consequeret duas gratias in preiudiciū ecclesiarū: que ratio cessat si precedens non potuit effectū de iure sortiri z succedit iuris reg. nō prestat. de reg.iu.li.vj. facit quod in simili no.in.c.ex tenore. de rescrip. z i.c.relatū. de iurepa. vbi no. † quod secūdum rescriptū nō inualidat ex eo ꝙ nō faciat mētionem de primo si primum erat nullū: vn̄ nō habēt locū iura inualidantia scdm ex hoc capite: qꝛ debēt itelligi de rescripto primo: scz valido: vt in iuribus proxime allegatis notatur. ¶ Ad tertiū z vltimum motiuum respondetur ꝙ in facto mihi presupponatur ꝙ parrochiani cōsenserint. Itez dominus abbas iam tempore gratie consenserat: vt patet ex ꝯcessiōe sue gratie seu dispēsatione. Nam licet nō valuerit illa dispēsatio respectu fructuū percipiendorum: propter superius dicta. colligitur tamē ex ea voluntas z cōsensus domini abbatis. voluit enim quantū in eo fuit facere gratiam dicto domino Ioanni vt possit illa ecclesia non residere: vnde succedit illa iuris regula: si nō valet quod ago vt ago: valeat vt valere potest: in.c.vnico. de spons.impube. lib.vj. iuncta gl. in versi. matrimonium. z in.c.a nobis. eo.tit. in antiquis. hinc text. iuris ciuilis dicit: qđ spe extra id quod agitur nascitur obligatio. vt in l.si is qui.§.vltimo.ff.commoda. ¶ † Et presertim facit.d.capi.vnicū vbi habetur: quod si duo impuberes intendāt contrahere matrimonium contrahendum de presenti: et exprimant verba apta ad matrimonium contrahendum: quia nō possunt matrimonium cōtrahere etate impediente: iuris interpretatiōe contrahunt sponsalia de futuro: quia videntur voluisse sibi cōsentire omni modo quo poterāt: ita dicendum in proposito quod licet dominꝰ abbas nō potuerint illā gratiam dare in perpetuum: attamen consentit tacite vt dictus dominus Ioannes ibidem nō resideret: z dominus papa nō requirit aliđ ad purificationem sue gratie nisi haberet inter cetera cōsensuz domini abbatis: quo interueniente, vna cum consensu parochianorum indulget priuilegium super fructibus in absentia percipiendis quibuscunqꝫ statutis ecclesie in contrarium non obstantibus. ¶ Cōcludo ergo ex omnibus predictis dictam gratiā domini pape in quinquēnium factam de iure valere statutis et consuetudinibus ecclesie: et cōtradictione canonicorum minime obstantibus. Et ita vt supra ꝑ me cōclusum est dico z consulo iuris esse. Ego Nicolaus de Sicilia Monacensis abbas z camere apostolice generalis auditor: z ad fidem ꝑdictorum me propria manu subscripsi: ac sigillum meū solitum imprimi feci. Laus deo.

Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.xcix.

1 Publicum ad hoc ut aliquid dicatur quid requiratur.
2 Occultans seipsum maliciose siue impediēs ne possit ad eum citatio peruenire habentur pro citato.
3 Publicitas causatur ex qualitate loci ⁊ multitudine astantium.
4 Notarius non debet sine iudicis autoritate aliquid addere postꝙ instrumentum est parti traditum ⁊ maxime iudicio exhibitum.
5 Instrumentum si ī aliquo reperiatur falsum totū quod in illo instrumento continetur caret roboris firmitate.

Saluatoris Jesu Christi po
stulato suffragio. Illud in presentiaruz de iure requirit an
cōsideratis tribus in iudicio productis: videlz instrumēto
acceptatiōis ⁊ ꝓuisionis ⁊ in possessionē corporalē inductiōis in pri
mis. ¶ Item alio instrumēto petitionis inductiōis in possessionē et
publicationis acceptatiōis in tertia instantia ꝓductis. ¶ Itē an re-
leuatiōe facta ꝑ dñz nostrū papā dicatur esse satisfactū regule ipsiꝰ
domini pape Eugenij: in qua voluit i effectu ꝙ acceptās beneficiū vi
gore gratie expectatiue teneat intra mēsez a tēpore acceptatiōis sibi
ꝓuideri facere ⁊ intra alios tres menses immediate sequentes teneat
acceptationē ⁊ ꝓuisionē sic factas i loco beneficij publicare: alias gra
tia quo ad hoc ⁊ acceptatio ⁊ ꝓuisio sint nulle. Et primo videt ꝙ di
cte regule satisfactū sit tripliciter. primo per instrumētū in prima in-
stantia productū. Nam ibidē in effectu cōtinetur ꝙ ꝓcurator habēs
gratiā expectatiuā acceptauit ecclesiā parochialē de qua est ꝯtentio
⁊ vigore acceptationis non obtinuit prouisionē: ac etiā fuit inductꝰ
in possessionē per circulū inherētē ostio ecclesie i qua ad certū tempꝰ
vt possessor stetit: māsit: ⁊ dormiuit: ⁊ deīde ecclesiā cuidā capellano
cōmisit nomine sui principalis que omnia fuerūt acceptata in cemite
rio ipsius ecclesie. Et de omnibus ⁊ singulis fuit cōfectū instrumētū
publicū per notariū in presentia quatuor testiū. Per hec enim satis
patet esse satisfactū illi regule domini Eugenij. Nam nedū intra mē-
sem seu tres: de quibus in.d.regu. sed illico ⁊ eodē cōtextu acceptauit
ecclesiā ⁊ obtinuit prouisionē ⁊ acceptationē: ⁊ prouisionē in loco be
neficij publicauit. Nā lz in instrumēto nō dicatur de hac publicatio-
ne satis tamen fuit id facere ex quo resultet publicatum argu. eorū q̄
leg. ⁊ no. in.c.cū ioānes. de fi.instru. ⁊ in.c.licet ex quadā. de testi. ꝙ in
teruenit publicatio ex actibus contentis in dicto instrumēto insurre
xit. patet primo: quia in loco publico cūctis valētibꝰ intelligere fuit
1 acceptatio facta ⁊ ꝓuisio secuta. ad hoc.c.j. de post. p̄la. vbi dicit † qd
ad hoc vt aliqd dicat esse publicū non requirit vt ipsius notitia sin-
gulorū auribus inculcet: sed satis est ꝙ publicū sit actū. ¶ Preterea
fuit palā inductꝰ in possessionē ꝑ circulū siue annulū affixū ostio ip-
sius ecclesie: ⁊ demū introductꝰ in domū dotis ecclesie: ibidē vt pos-
sessor stetit mansit ⁊ dormiuit: ac etiā ipsam domum cuidā capella-
no cōmisit q̄ ꝑfecto gesta nō possunt esse nō notoria: vt in.c. quāto. ⁊
quod ibi no. de trāf. prela. vbi bonus text. ¶ Item de omnibus fuit
confectū instrumentū publicū in presentia quatuor testiuz ad hoc vo
catorum. Satis ergo publicauit acceptationē ⁊ prouisionē tā respe-
ctu loci ꝙ publice ꝑsone ꝙ eorū que publica ⁊ quasi notorie gesta sūt
presertim cū publicū seu manifestū soleat qñqz appellari, quod ꝓ ba-
ri ꝑ testes potest, vt no. gl. in.c.vestra. de coha. cle. ⁊ mulie. ⁊ no. Inn.
in.c.tua. eo. tit. ⁊ presertim hoc dicendū in casu nostro cum in dicta re
gula non dicat ꝙ acceptatio ⁊ ꝓuisio debeāt solenniter publicari. sz
simpliciter dicit ꝙ in loco beneficij publicent. ¶ Aliud est em̄ ꝙ ali-
quid mādetur publicari ⁊ aliquid mādetur solēniter publicari: vt de
vtroqz est tex. not. in cle. causam. de ele. Nō obst. si dicatur ꝙ publica
tio nō fuit facta in ecclesia: sed extra ecclesiā: qr dico qd satis fit in ec-
clesia cū fit ante ecclesiam, vt est tex. in.d.cle. causam. iuncta glo. no. in
vers. in domo. ¶ Preterea regula prefata nō dicit ꝙ fieri in ecclesia
debeat. sed in loco beneficij. cemiteriū autē ⁊ domꝰ dotis ecclesie dicū
tur loca ecclesie: vt per circulū seu annulū ipsius ostij. nemo aūt nega
re non poterit illum non esse locū beneficij. Ad p̄dicta bene facit tex.
i.c. sicut antiqtus. xvij.q.iiij. ⁊ meliꝰ facit.c.si quis ꝯtumax. ea. causa
⁊ q̄stione. iuncta gl.j. ⁊ quod no. bar. in.l. meminisse. ff. de offic. procō.
Ex quibꝰ ōnibꝰ patet dicte regule satisfactū fore. Per instrumentuz
in prima instātia ꝓductū satisfactū esse dicte regule. ⁊ hoc per ea q̄.s̄.
dixi respectu primi instrumēti. ¶ Itē ⁊ fortius quia in secundo istru
mento aperte dicitur ꝙ ꝓcurator habēs gratiā expectatiuā petijt di
ctas acceptationē prouisionē publicari: ⁊ ꝙ in actu huius petitiōis
accesserūt ad ecclesiā acceptatā infra missarū solēnia: illaz tamē repe
rierunt clausaz per parochianos ibidē inclusos: ⁊ sub executore for-
titer pulsante ⁊ portam aperiri petente: nemo illorū qui se incluserāt
voluit aperire malitiose nec inductio i possessionē ⁊ publicatio proui
sionis in eadez ecclesia fierent. de quo īpedimēto fuit ibidē facta pu-
blica ꝓtestatio. Et subexecutor quātū in se fuit debitā acceptationem
et prouisionē in eodē loco publicauit ⁊ illas esse factas publice dixit.
Non est ergo imputandū parti si ꝓuisio seu publicatio nō fuit facta
aliter i ecclesia. Satis em̄ pōt dici facta ex quo illi parochiani apud
quos debebat fieri impediuerūt ⁊ clauserūt ecclesiā i qua publicatio
nem facere volebant. arg. opti. in simili in.c. quoniam frequēter. in.§.
2 porro. vt lite non conte. vbi habetur † pro citato qui malitiose seipsuz
occultat siue impedit ne possit ad eum citatio peruenire. ad idē reg.
imputari nō debet per quem constat. de reg. iur. li. vj. Et hec quo ad
secundum instrumentū dixi. ¶ Tertio ꝙ etiam respectu releuatiōis
facte per dñm nostrū papam nō obstat regula preall. dicto prouiso.
nam dominus papa mādauit vt cōstito de p̄missis cōtētis in dictis
instrumētis perinde in dicta causa procederet ac si dicte regule d pu-
blicando fuisset ⁊ esset plenarie ⁊ sufficiēter satisfactū: dominus autē
papa potest supplere omnē defectū solēnitatis. iij.q.vj. hec quippe. in
c.j. de transac. ⁊ cōstitutionē factam potest habere ꝓ infecta quo ad
iuris effectū: vt est tex. in.c.j. iūcta gl. not. in ver. pro infectis. de immu.
eccle. ¶ Sed his nō obstātibus cōtrariā sniam arbitror de iure verio
rem. Et primo pro fundamēto decisionis huiꝰ questionis ē videndū
qualiter sit intelligēda dicta regula: quatenus precepit acceptationē
⁊ prouisionē publicādas in quo arbitror dicēdū ꝙ publicatio potest
accipi ꝓprie ⁊ pricipaliter duobꝰ modis. Primo illud publicari dici
tur ꝙ in notorium deducitur. Secūdo quādo per publicationē trāsit
in famam publicā loci. vt est tex. no. i.c.tua. de cohabi. cle. vnde publi
cum asseritur id qd est notoriū per euidētiā vel famam: vbi ⁊ pro pri
mo facit gl. no. ij.q.j. de manifesta. que dicit ꝙ publicū est quod omni
bus patet. all. bonū tex. insti. de suspe. tuto. in.§. cōsequens. non tamē
intelligo vt omnibꝰ de ciuitate debeat esse manifestū. Sz satis est qd
trāseat in notitiā vicinie seu maioris partis in qua actus gerit: sicut
de notorio dicimꝰ: vt est bonꝰ tex. i.c.cū dilectus. de pur. cano. ⁊ no. ꝑ
doc. i.c.vestra. de coha. cle. ⁊ muli. ⁊ in.c. de manife. ij.q.j. oportet ergo
vt aliquid dicatur publicū seu publicari ꝙ ita publice ⁊ palaz fiat vt
trāseat illico vel successiue ī notitiā populi vicinie vel maioris partis
sicut dicimꝰ de manifesto. vt no. in preallega.c.vestra. Et ad predicta
optime facit glo. no. Et in ꝓposito nostro est gl. sing. in cle.j. d sepul.
in ver. publice. vbi tex. disponit super publice excōmunicato. ⁊ glo. ibi
3 dem intrādo materiā quis dicitur publice excōicatꝰ: dicit † ꝙ publi-
citas causatur ex qualitate loci ⁊ multitudīe astātiū. vnde nō sufficit
f̄m illam glos. no. ad hoc vt dicatur publice excōicatꝰ quod iudex in
bancho corā duobus vel tribꝰ testibus illuz excōicauerit. quasi velit
dicere ꝙ ius querit publicitatē alicuius actus ad effectum vel illius
actꝰ p̄sumat apud alios notitia debet intelligi de publicitate seu no
torietate que cōsistit in facto non autē de illa que causatur a iure. In
casu autē nostro nō potest dici ꝙ acceptationis ⁊ ꝓuisionis publica
tio intercesserit assumēdo publicitatez prout de iure assumi debet: vt
patet ex predictis ⁊ ex rñsionibꝰ ad motiua in ꝯtrium addenda clariꝰ
patebit. Et primo iuxta ordinē attingā ea que resultāt ex cōtentis in
primo instrumēto. lz em̄ procurator illius Joānis habētis gratiā ex-
pectatiuā petierit in presentia quatuor testiuz prouisionē sibi fieri de
ecclesia prius per eum acceptata: ac in illiꝰ se induci possessionē ⁊ sub
executor illi prouiderit ⁊ ꝑ circulū seu annulū ostij ecclesie in possessio
nem eū induxerit. nō tamen per hoc pōt dici ꝙ acceptatiōis et proui-
siōis intercesserit publicatio: que omnia ista petūt ita cōtigere in pre-
sentia quatuor testium ꝙ minime transierint in aliorum notitiā. nec
in instrumēto dicitur ꝙ aliqui alij ab illis testibꝰ essēt presentes. Nō
enim resultat publicitas ex eo ꝙ actus geritur in cemiterijs: vel in ec-
clesia: vel etiam platea: in presentia quatuor dūtaxat testiū. sed opor-
tet vt.s̄. dixi ꝙ actus gerat coram tanta multitudine vt actꝰ trāseat
in notitiā saltem maioris partis vicinie. Nec etiā prodest ꝙ in domo
ecclesie dotis manserit: dormiuerit: tādem illā ecclesiam alteri capella
no cōmendauerit: quia omnia ista possunt cōtingere absqz publicita
te. Potuerūt enim omnia hec contingere in presentia istorū quatuor
testium, dūtaxat ⁊ nō probat hoc esse ꝙ ab hoc cōtigit abesse. vt in.c.
ij. de trāsla. prela. ⁊ in.l. neqz natales. C. de probatio. Et quod p̄dicta
vera sint tali ratione fortificat. Predicta enim dñi pape regula req-
rit duo inter cetera. Primo vt prouisio fiat intra mēsem receptionis.
Secūdo vt publicatio acceptationis ⁊ ꝓuisiōis sequatur intra alios
tres mēses. Certum est enim ꝙ de ꝓuisione debet fieri fides ꝙ ipsa in
tercesserit intra mēsem vt in.c.vnico. vt eccl. benefi. Ergo quod sequi-
tur in dicta regula de publicatione fiēda debet intelligi de alia solēni
tate ꝙ de presentia triū vel quatuor testium. Nam si ex presentia triū
vel quatuor testium induceret publicitas: satis fuisset exigere proba
tionem super prouisiōe: ⁊ tamē dicta regula vltra ꝓbationē accepta
tionis ⁊ ꝓuisionis exigit vt acceptatio ⁊ prouisio debeāt publicari in
loco beneficij. Oportet ergo necessario intelligi vt publicatio fiat ali-
ter ꝙ per presentiam trium vel quatuor testium. Nec obst.c. quāto. de
transla. prela. quia loquitur cum episcopus trāsit de vno episcopatu
ad alium: qd non potest esse non notoriū: cum publice gesserit pro epi
scopo in vtroqz loco. Ad clemē. causam. de elec. respōdetur ꝙ lz tex. fa
ciat ibi mentionem de publicatione simpliciter: de qua fit solenniter.
non tamen tex. ibi dicit ꝙ publicatio dicatur fieri in loco per populū
frequētato: vt in predicationibus. ⁊ similibꝰ. Publicatio aūt simplex
debet fieri saltem coram multitudine vt sic notitia trāseat saltē i ma-
iorem partem vicinie. Et per hoc patet rñsio etiaz ad ea que continē
tur in secundo instrumēto ad id qd procurator predictꝰ petijt: scz di-

ctam suam

etiam suam prouisionem ī loco beneficij publicari: ⁊ ꝙ ex facto paro-
chianorum ecclesiā claudentiū non potuerit sequi in ecclesia publica-
tio. Nam si non potuit habere presentiam illorum qui erāt in ecclesia.
debuit aliter prouisionem suam publicare: puta adhibitis alijs paro
chianis vtriusqꝫ sexus qui nō erāt in ecclesia cathedrali: vel in alio lo-
co publico. vt in. d. clemen. cām. vbi bonꝰ tex. maxime iuncta gl. in ver.
publicari. ¶ Nec etiam obst. ꝙ dictus subsecutor dixerit verba illius
acceptationē ⁊ prouisionē se publicari: quia publicatio nō depēdebat
a nuda volūtate ipsius subexecutoris: sꝫ necesse erat vt de facto fieret
publicatio prout dispositum erat ex regula Eugenij domini nr̄i pa-
pe: ⁊ vbi opus est de facto ꝟba nō sufficiūt. vt in. c. j. cū ibi nota. de eo
qui mitti. in posses. facit. l. alimenta. C. de negot. gest. Potest etiam ad
dictum secundū instrumentū r̄nderi. ⁊ aliter. videlꝫ ꝙ non facit fidem
cum eodem tempore dicatur fuisse cōfectū cum primo ⁊ tamē multa
continent̄ in ipso secundo que non poterant cōcurrere saltem verisi-
militer cum ꝯtētis in primo. Nam vtrunqꝫ instrumentū dicit̄ ꝯfectū
anno dn̄i. M. cccc. xxvij. die. j. mēsis Iunij hora tertiarū vel quasi. Et
tamen in primo instrumēto dicitur ꝙ procurator predictꝰ acceptauit
dictā ecclesiā ⁊ de ea sibi prouideri petijt: ac ipsum inuestiri de eadē:
⁊ ad corporalē ⁊ actualē possessionē iuriūqꝫ pertinentiarum eiusdē
ecclesie īduci. Et subditur postmodū ꝙ dictꝰ subexecutor de dicta ec
clesia eidem prouidit ac inuestiuit: ⁊ corporalem realē ⁊ actualē pos
sessionem iuriumqꝫ pertinentiarū vniuersarum eiusdem per tactum
circuli ianue ipsius ecclesie ꝓpositi induxit. Et deīde idē subexecu
tor prefatum procuratorem duxit ad domū dotis ipsius ecclesie: ac
ꝑ sedis ⁊ libri: ac missalis traditionē ad corporalē ⁊ realē possessionē
induxit: quia vt dicitur in dicto primo instrumēto ad certum tempꝰ
idē procurator vt possessor nomine ꝓcuratorio stetit: māsit: ⁊ dormi-
uit: ⁊ deinde eandē ecclesiā cuidā capellano gubernandam cōmittes
ad propria recessit. In secundo autem instrumento eadem hora vt d̄r
cōfecto dicitur ꝙ dictus ꝓcurator qui pauloante acceptauerat dictā
ecclesiā ⁊ de ea obtinuerat sibi prouideri: petijt ⁊ requisiuit dictū sub-
executorē vt eū in realem ⁊ actualē possessionē induceret noīe procu-
ratorio ac acceptationē ⁊ ꝓuisionē de ipa ecclesia factas publicaret.
⁊ demū subdit̄ in dicto instrumento ꝙ dictus subexecutor ad postu-
lationē dicti ꝓcuratoris accessit ad dictā ecclesiā tempore quo misse
ibidem cantabant̄. ⁊ eam reperiēs per parochianos clausam circulū
ianue recipiēs fortiter antedictā ecclesiā pulsauit ⁊ eam aperiri petijt
⁊ illis parochianis ibidē inclusis aperire nolētibꝰ fuit publice prote-
status ⁊ dictum circulum ad manꝰ dicti procuratoris tradidit ꝑ hoc
vt asseruit eum in possessionē eiusdē ecclesie inquantum potuit indu-
cēdo dictasqꝫ acceptationē ⁊ prouisionē publicatas dixit ⁊c. Deinde
modicū post ad dotem dicte ecclesie trāseūtes ⁊ in ea ꝯstitutos ꝑ in-
troitū tñ dotis ⁊ sedis ⁊ libri assignationē etiā in possessionē dicte ec
clesie induxi. ¶ Que oīa si bene cōpensent̄ ⁊ ꝯsideretur sunt vere im-
possibilia seu non verosimilia. aut em̄ notarius cōfecit f̄m instrumen-
tum supplendo multa que nō in primo: vt de publicatione: ⁊ de ecclie
clausura ⁊ similibꝰ. Et hoc facere nō potuit: tum quia hec nouiter ad
4 dita sunt cōfecta sub imagine noui instrumenti. ¶ † Item quia nō lꝫ
notario sine iudicis autoritate aliquid addere postq̄ instrumentū est
parti traditum: ⁊ maxime in iudicio exhibitū: vt in casu nostro plene
per Io. an. post Spec. super data sexti libri ⁊ per Bar. in. l. si librariꝰ.
ff. de reg. iur. aut enim confecit duo instrumenta tanq̄ super actibus
geminatis. ⁊ hoc esse nō potest propter ꝯrietatem que ex illorū tenore
resultat sed non verosimilitudinē. Nā cū fuisset inductus in possessio-
nem vigore primi instrumenti frustra petebat iterum induci prout di
citur in secundo. ¶ Item quia in vtroqꝫ instrumento dicitur ꝙ fuit
inductus eadē hora in domo dotis ecclesie. ⁊ sic nō est ꝟosimile ꝙ eo
dem tempore actus fuisset geminatꝰ. ¶ Preterea in primo instrumē
to dicit̄ ꝙ introductus in possessionē domus ecclesie ibidem stetit: mā
sit: ⁊ dormiuit aliquo tēpore. in alio instrumēto eadē hora ꝯfecto di-
citur ꝙ post acceptationē ⁊ prouisionē ꝓcurator requisiuit subexecu
torem ipsius vt ipsum induceret in possessionē ⁊ acceptationē ⁊ proui
sionem publicaret: ita qd̄ multe insurgūt ꝯrietates ⁊ nō verosimilitu-
dines ex tenore vtriusqꝫ instrumēti: vt patere poterit intuenti. ¶ Se-
cundo ergo instrumēto non est danda fides propter ꝯrietatem ⁊ nō
verosimilitudinē. vt in. c. imputari. de fide instru. ⁊ in. l. scripture. ff. eo.
tit. ⁊ in. c. quia verosimile. de p̄sump. ⁊ per Inno. in. c. fraternitatis. de
5 hereti. vbi inter cetera dicit † ꝙ si instrumētum in aliquo reperiat̄ fal-
sum totum quod in illo instrumēto continet̄ caret roboris firmitate:
⁊ propter falsitatē huiꝰ instrumēti minor fides est adhibēda p̄mo. vt
in simi. no. Inno. in. c. preterea. de testi. cog. ⁊ per hoc patet respōsum
ad ea que continent̄ in primo ⁊ secūdo instrumētis respectu vere rela
tionis facte per dn̄m nostrū papā: potest dici ꝙ illa non teneāt tanq̄
per surreptionē obtēta: cum suggestū fuerit dn̄o pape omnia fore ve
ra q̄ ī dictis instrumentis ꝯtinent̄: nec de illis potest fieri plena fides:
vt patet per p̄dicta: ad hoc. c. sup literis. ⁊ c. postulasti. de rescri. quin-
imo dn̄s papa exp̄sse releuationē fecit cū ꝯditione si ꝯstiterit de p̄mis
sis ⁊c. que quidem clausula subintelligit̄ etiā si nō fuisset exp̄ssa vt ī. c.
ij. ⁊ quod ibi not. de censi. ¶ Concludo ergo ex oībus predictis dicte
regule domini nostri pape Eugenij non esse per contenta in dictis in
strumentis ⁊ releuatione prefata satisfactū. ¶ Et ita vt. s. per me ꝯ
clusum est arbitror esse iuris ego Nicolaꝰ de Tudeschis abbas Mo
naceñ. dn̄i nr̄i pape referēdarius ⁊ eius camere generalis auditor et
ī testimoniū me ꝓpria mea manu suscripsi ⁊ sigillū meū solitū īprimi
feci meliori iudicio semper saluo. Laus deo. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. c.

1 ☞ Possessio transit etiam ex inutili contractu.
2 Succedens in locū alterius debet vti eo iure quo ille in cuiꝰ locū suc
cedit.
3 Conseruator non pōt procedere nisi super notorio.
4 Appellari bene potest a sententia iudicis declarantis quem incidis-
se in penam legis.
5 Spoliatus lꝫ iudicio consecutus sit possessionem: pōt tñ per se age-
re ad penam. l. si quis in tantum.

SAluatoris nostri Iesu Chri
sti ex code inuocato presidio. Ad clarā ⁊ luculētā prescri-
ptionē thematis decisionē plura dubia eliciēda sunt: ⁊ cō
pendiose illa examinabo. ¶ Primum nunqd possessio naturalis ⁊ ci
uilis fuit dicto episcopo commissa per illā māsionē castri ⁊ officialiū
expulsionē acquisita. Ex quo inferā ad secundū dubiū: nunquid dic
to episcopo fuerit per donationem cōmunitatis acquisita cōsimilis
illiꝰ castri possessio: scilꝫ tam naturalis q̄ ciuilis. ¶ Tertiū an licuit p̄
fato militi propria autoritate presertim post lapsum sex mensiū in-
uadere illud castrum nō per suum expulsorem: sed ꝑ ep̄m donatariū
possessum. ¶ Quartum vtrum dictus comes iuste fecerit occupādo
illud castrum ad requisitionē conseruatoris dicti episcopi post exce-
ptiones ⁊ appellationes per dictū militem interpositas. ¶ Quintū
⁊ vltimum: an contra dictū comitem iure potuerit dictus miles intē
tare cōditionē. l. si quis in tantā. C. vnde vi. petēdo scilꝫ eū priuari om
ni iure si quod ei competebat in castro predicto ⁊ illum adiudicari ei-
dē militi. Et si eidē comiti nullū ius cōpeteret ꝙ ꝯdemnaret̄ ad esti-
mationem castri p̄dicti soluēdā eidē militi. ¶ Circa primū breuissime
dico ꝙ dicto comiti per primā occupationē ab eo factā acq̄sita fuit
ciuilis ⁊ naturalis possessio ⁊ dictus miles fuit possessione etiā ciuili
spoliatus: quia cum miles haberet in dicto castro officiales: ⁊ sic per
illos possidebat ꝑ electionem illorū perdit totaliter possessionē suā
vt est tex. in. l. fi. C. de acqui. possess. ⁊ ibi hoc cōmuniter firmant doc.
maxime Bar. ad idem bonus tex. in. c. ex pte. s. de rescrip. ⁊ per gl. ⁊
doc. ī. c. olim. el. j. de resti. spo. ⁊ ex hoc infert ad secundū dubiū nūqd
ꝑ donationē factam prefato ep̄o transit illa possessio: ⁊ profecto cū
intercesserit traditio possessionis: an in eum transiuit quod erat
apud dictum comitē ⁊ nō amplius. vt in. l. traditio. ff. de acquir. rer.
domi. ⁊ in. c. nuper. d̄ do. post diuor. resti. facit. l. j. §. si vero vxori. ff. de
1 acq. poss. vbi patet † ꝙ etiam ex inutili cōtractu transit possessio: trā-
siuit ergo in dn̄m episcopū donatariū possessio que erat apud comi-
tē: nō aūt dominū cū apud eū minime ꝯsisteret. ¶ Ad tertiū dubiū
vtrū scilꝫ licuerit prefato militi possessionē de facto ⁊ propria autori-
tate recuperare presertim post lapsum sex mēsiū eo attento ꝙ nō in-
uasor scilꝫ comes: sed ep̄s tūc possidēs q non spoliauerat: nec spoliari
mādauerat. nec spoliationē ratā habuerat cū nō fuerit spoliatio fa-
cta suo nomine: ⁊ per ꝯsequēs ratam habere non poterat: vt in. c. cū
quis. de sen. excō. lib. vj. ⁊ in reg. cū quis. de reg. iur. eo. lib. Et videt̄
primo ꝙ licuerit: quia cum contra ep̄m non cōpeteret interdictū vn-
de vi: cū nō spoliauerit nec spoliari madauerit nec spoliationē ratā
habuerit: vt probat̄ in. c. cum sedem. de resti spo. fortius non compe-
tit remedium facti vt propria autoritate possit illū deijcere: nam
si deficit iuris remediū: debet deficere remediū facti magis odiosum.
arg. in auț. multo magis. C. de epis. ⁊ in. c. cū in cūctis. in p̄n. de elect.
presertim cum iura facultatē tribuētia super possessione incōtinēti re
cuperāda loquātur ⁊ ꝓuideant cōtra inuasorē ⁊ fundant se sup. vio
lētia: videlꝫ ꝙ vim vi repellere licet. vt in. d. c. olim. el. j. de resti. spolia.
legi. ⁊ no. in. c. significasti. de homi. ⁊. l. iij. §. cū igitur. ff. de vi ⁊ vi ar-
mata. ⁊ quod ibi no. maxime ꝑ bar. p̄terea iure requirūt ꝙ possessio-
nis recuperatio autoritate propria debeat incontinenti fieri: vt ī iu-
ribꝰ superius alle. hinc dicit Bart. in. l. j. C. vnde vi. ꝙ debet fieri itra
triduū. Sed hic stetit iste miles per sex menses ergo potiꝰ fuit spolia
tio q̄ possessionis ficta continuatio seu violētie repulsio. Sꝫ his non
obstantibus ꝯrariam sn̄iā arbitror veriorem moueor primo per. c. se-
pe. de resti. spo. vbi patet ꝙ rapiens rē scienter adiectiōe eqparat̄ vio
lento vnde contra talem cōpetit remediū possessoriū sicut cōtra vio-
lētū: vt ibi: ⁊ no. in. c. cū ad sedem. eo. ti. ⁊ facit quod leg. ⁊ not. l. c. qa
ꝟo. de iudi. merito talis possessio vitiosa ⁊ q̄si violēta nō potuit nec
debuit impedire antiquā possessionem quominꝰ suā possessionē incō
tinenti recuperauit: cum talis recipiēs tm̄ adiectione dicatur succede
re in vitum. d. c. sepe. ⁊. c. quia vero. at dictus episcopus recipit castrū
a comite sciens illud inuasum ꝑ dictū comitē. cū illa inuasio esset no
toria in loco vnde non presumitur illā ignorasse. xli. di. quod dictis. ⁊
2 de p̄sump. c. quanto. † qui in locum alterius successit eo debet vt iure

quo ille in locū cuius succedit.vt in.c.ecclesia.vt lit.pendē.facit.c.reco
lentes.de sta.reg.Nec ob.qđ.s̄.dictū est ꝙ talis recuperatio debeat
fieri incōtinenti:quia dicendū est.ꝙ incōtinenti dicit aliquid fieri cū
cōmode fieri potest non diuertēdo ad extraneos actus.vt.l.ij.§.cōfe
stim.ff.ad tertul.vñ in casu nostro apertissime dixit Barto.i.d.l.iij.§.
cum igitur.ff.de vi ⁊ vi arma.ꝙ tales possent esse circūstantie ꝙ etiaȝ
post sex mēses a tempore deiectiōis diceret facere incōtinēti:⁊ ponit
quasi exemplū in terminis nostris.Et idem videt de mente gl.⁊ doc.
in.c.significasti.de homici.Erat enim iste miles absens ⁊ infirmꝰ ⁊ ha
bebat agere contra virū potentem:ita ꝙ his attētis satis potest dici
eum incōtinenti recuperasse.quibus concludit ꝙ licuit etiam contra
hūc epm̄ ⁊ in tēpore prefinito seu ꝓmisso possessionē dicti castri recu
perare propria autoritate vt fecit.etiā dici potest ꝙ vim vi repulerit.
vt in iuribus preal. ¶ Venio ad quartū:an dictus comes bñ fecerit
occupādo possessionē castri ad requisitionē illius ꝯseruatoris .Et cō
clusiue ꝓcedēdo credo firmiter ꝙ nō:ex multiplici capite. ¶ Et p̄mo
3 † q: cōseruator nō pōt ꝓcedere nisi super notorio:vt in.c.j.vt ibi not.đ
offi.dele.li.vj.Sed in casu nr̄o licet factū expulsionis fuisset notoriuȝ
maleficium nō erat notoriū:imo allegatū fuit pro parte militis quod
iuste ⁊ sine omni delicto potuit illa expulsio ⁊ possessiōis recuperatio
fieri.quod patet ex proxi.all.⁊ ita factum extitit ⁊ cōcesserunt delictū
⁊ notorietatem delicti:nō potuit conseruator vlterius ꝓcedere tanq̄
sup notorio:vt clare firmat gl.quasi in terminis nostris in.d.c.j.pri.
al.⁊ quāq; possit replicari ex aduerso qđ negato delicto ⁊ cōfesso fa
cto:vt puta quia dicat se fecisse ad suam defensionē vel animo recupe
rādi suam possessionē licuit ꝯseruatori ad suā istructionē ꝑ testes etiā
parte absente super notorietate maleficij.vt ibidē in.d.c.j.no.per Jo.
and.ꝙ videtur iste cōseruator effecisse.Ad hoc potest tamē respōderi
ꝙ delictū hic nō possit esse notoriū:cū nullū subesset delictū:vnde non
est qualitas sine subiecto.xxxij.q.ij.qđ vero nō formatū.⁊.c.ad dissol
uendum.de despō.impu.Et sic cū processerit ad vlteriora nō pronun
tiando factum ⁊ delictum esse notorium nō valuit sentētia nec proces
sus suus:ex quo in veritate non erat iudex cum deficiat qualitas sup
qua fundat iurisditio.vt plene no.ꝑ Inn.in.c.p̄terea.de dila.⁊ in c.
tua.de cohabi.cleri.facit.l.in delictis.§.si detracta.ff.de noxa.⁊ plene
no.per doc.in.c.si clericus laicū.⁊.c.cum sit generale.de fo.compē.et
si etiam ꝓnuntiasset factum esse notorium nihilominꝰ nō induceret
validitas ꝓcessus vigore appellatiōis subsequentis que habet extin
guere seu suspēdere iudicatum.l.j.ff.ad turpil.⁊.l.j.ff.de penis.⁊.c.ve
niētes.de iureiuran.⁊ quāq̄ in facto vero notorio nō possit appellari
vt in.c.cum sit romana.de appel.cū a sn̄ia iudicis declarātis factū es
se notorium debet posse appellari:cum posset iudex iniuste đclarasse:
sicut in simili dicit glo.no.in.c.cupientes .ff.quod si ꝑ viginti de elec.
4 lib.vj.quod lȝ a sn̄ia iuris non appellet:vt in.c.q: vero.đ appel.† ta
men a sn̄ia iudicis declarātis quem incidisse in penā legis bene potest
appellari:vnde cum in casu nostro fuerit appellatū ad ꝯseruatorē in
facto saltē ꝓ tali nō licuit comiti obtēperare iudici:cuius sn̄ia seu iu
risditio erat suspensa ꝓpter appellationis interpositionē cū executor
nō debeat parere mādato euidēter iniquo.vt no.in.c.pastoralis.§.q:
vero.de offic.deleg.debet enim iudex secularis impendere brachium
suum ad petitionez iudicis ecclesiastici quādo implorat fm̄ deū.nō
autē iniuste ⁊ in alterius iacturā:vt dicit tex.in.c.j.de offi.ordi.in fi.
ibi per doc.Et qđ iniuste episcopus ꝓcesserit patet vltra p̄dicta ex sen
tētijs in huiusmodi causa ꝓlatis:vt.s̄.dicitur in prescriptione thema
tis. ¶ Ad p̄dicta facit vnum notabile dictū Bar.in.l.iuste possidet.
ff.de acqui.pos.vbi dicit queȝ non excusari a delicto ex precepto iudi
cis seu decreto si iudex nō rite ꝓcessit.Non ergo excusat comes ex pre
cepto cōseruatoris p̄sertim cū vidisset ciuitatē voluisse virtutē appel
lationis impedire per brachium suū .Quinimo p̄sumitur ex p̄terito
euȝ fuisse munito animo.argu.in.c.scribam.Et qđ ibi not.de p̄sump.
Ex predictis infertur ad decisionē vlti.principalis dubij:an econtra
dictum comiten potuerit miles intētare cōditionem.l.si quis in tātā.
C.vnde vi.modo predicto.Et omissis argumētis puto dicēdū ꝙ sic:
ex duplici capite.Primo ob primam inuasionē violēter factam.Nā
licet qs putat rem esse suam ⁊ sibi licere rem ꝓpria autoritate capere
nihilominus incidit in penam illius legis.vt in.d.l.si quis i tātam et
insti.vi bono.rapto.§.j.Nec obst.si dicatur ꝙ cū dictus miles prima
autoritate dixisset sibi ius recipiēdo possessionē predictaȝ non debet
amplius habere facultatem intētandi cōditionem illius legis:cū vi
deatur violētie vitium purgatum.arg.in.l.ij.C.quod me.cau. ¶ Ad
hoc enim respōdetur ꝙ dispositio illius.l.si quis in tātā.prouidet cir
ca duo.Primo vt inuasor cōpellatur possessionem quā abstulit resti
tuere possessori,⁊ in hoc illa lex non est penalis.Secūdo vt dominiuȝ
illius rei amittat si erat dominus.si autem cōpellatur illarum reruȝ
estimationem reddere.⁊ i hoc illa lex est penalis.vnde lȝ sit mēti illiꝰ
legis satisfactū per recuperationē possessionis cum non possit nec de
beat ampliꝰ cōpelli ad possessionē restituendā ex quo recuperata exti
tit tamen remanet dispositio illius.l.quo ad secūdā partem penaleȝ
vt in penam violentie perdat dominium illius si erat dominus:alias
delictū violentie remaneret impunitū.Nō enim fuit comes in aliquo
punitus ex recuperatione possessionis per militem facta:cum solū mi
les rem suam recuperauit quam iure recuperare potuit:vt.s̄.probatū
est.⁊ pro hoc all.glo.mag.in.d.l.si quis in tātam.parum ante sui finē
in versi.quod si egi. que concludit ꝙ si spoliatus egit primo tm̄ ad rē:
nihilominus superest actio ad penam cum actione nō officio iudicis
5 debeatur pena illius.l.Et sic apertissime vult † ꝙ lȝ spoliatus sit etiaȝ
in iudicio possessionē cōsecutus:nihilominus potest postea per se age
re ad penam,l.si quis in tantā.fortius hoc dicēdum in casu nostro in
quo non egit primo pro possessione dūtaxat recuperāda in iudicio ex
tra iudicium vtens iuris permissione suam possessionē recuperauit.⁊
hoc puto sine aliquo scrupulo de iure ꝓcedere:non enim peccat qui le
gis autoritate agit:vt in.l.gracchꝰ.C.de adul.⁊.xxiij.q.iij qui peccat.
Et secundo capite potest agi contra dominū comitem ratione violen
tie secunda vice allegata:quia vt.s̄.dixi:conseruator non rite nec recte
processit inuocando auxiliū brachij secularis presertim post appella
tionez interpositā:vt.s̄.probatū est.⁊ patuit etiam ex sentētijs postea
latis.ergo comes incidit in penam illius.l.si quis in tantā etiā si facit
animo obediendi:quia tale preceptum nō excusat a delicto etiam si fe
cisset per imprudentiā.vt no.dixit Bar.in.d.l.iuste possidet.vt.s̄.teti
gi.⁊ facit.d.§.j.insti.vi bo.rap.Nam ⁊ ipse iudex procedendo non re
cte tunc dicit de violētia si eā intulit vel inferri mandauit.vt in.c.con
querēte.de resti.spo.⁊ in.c.cum causa.de offi.dele.⁊ facit contra dictū
comitem etiaȝ quod.s̄.tetigi .Et ita vt.s̄.per me cōclusuȝ est arbitror
iuris ego nicolaus de Tudeschis:abbas Monacēsis:camere aposto
lice auditore domini nostri pape referēdarius :meliori iudicio sempꝛ
saluo.Laus deo:amen. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.cj.

1 ☞ Papa per suū priuilegiū non intēdit preiudicare institutioni be neficij:nisi hoc aperte exprimat.
[illegible] Priuilegium nō preiudicat compositioni prius facte de illa speciali mentione non facta.
3 Princeps si nō concessit alicui priuilegiū cū aliquali reseruatione iuris alterius valet.
4 Priuilegia omnia preiudicialia sunt stricte interpretanda.
5 Prescriptio quadraginta annorum sufficit cōtra ecclesiam citra Romanam.⁊ nu.9.
6 Prescriptio contra filium in rebus aduentitijs non currit durāte paterna potestate.
7 Prescriptio est stricti iuris ⁊ tm̄ prescribitur q̄tum possidetur.Et nō prescribitur tempore guerre.⁊ nu.8.
10 Priuilegium imperatoris valet quo ad suos subditos.
11 Priuilegiū recipit largissimā interpretationē contra priuilegiantem.

IN questiōe que vertitur seu
verti speratur inter monasteriū sancte crucis mōtis Ana
lēsis Eugubinensis diocesis ex vna parte:⁊ fratres ordinis
Cisterciensis :ex alia super subiectione seu statu monasterij sancti bar
tholomei de Campo regio eiusdem diocesis:tria ad claritatē decisio
nis arbitror examināda ¶ Primo nūquid per priuilegia exemptio
nis ⁊ vnionis dicto monasterio sancti Bartholomei cōcessa sit preiu
dicatū iuri monasterij sancte Crucis. ¶ Secundo presupposito ꝙ p̄
uilegium nocumentū non attulerit quadraginta annorum:an prescri
ptio habeat excludere ius ⁊ actionē cōpetētem dicto monasterio san
cte crucis. ¶ Tertio si talis p̄scriptio preiudicet an dicitum monaste
rium sancte Crucis possit prescriptiōe cētenaria se tueri vigore priui
legij Cesarei qđ papa postmodū ratum manere sanxit.Primum ex or
dine aggrediēs.videt primo ꝙ per priuilegiū Alexandri :per grego
riū postmodū corroboratū sit iuri dicti monasterij sancte Crucis p̄iu
dicatum.sanxit enim dictus Alexāder ꝙ dictum monasterium sancti
Bartholomei:neq; episcopo:neq; abbati:neq; deniq; cuiq̄ clericorꝫ
seu secularium:sed sibi tantūmodo successoribusq; suis Romanis pō
tificibus de sua subiectione respōdeat et adiecit post pauca ꝙ si quis
piam vel ep̄s:vel abbas vel quelibet persona cōtra huiusmodi nostre
cōstitutionis edictum per aliquā machinationē subtilitatisq; astutiā
prefataȝ sibi arrogauerit vel subdiderit monasterio ⁊ is qui dederit ⁊
is qui male suscepit vsq; dū respiciat:⁊ quod male presumptū est red
dat per autoritatem dei omnipotentis et beati Petri apostolorum
principis perpetue dānationis vinculo ⁊ anathematis innodetur ⁊c.
¶ Cum ergo papa qui plenitudinē habet potestatis.vt in.c.cūcta ꝑ
modū.⁊.c.per principalē.ix.q.iij.exemerit dictum monasterium a sub
iectione episcopi ⁊ abbatis ⁊ cuiuscūq; alterius persone quod cū po
tuisset facere in dubiū minime reuocanduȝ est.vt in.c.si papa.de priui.
lib.vj.facit.c.dudum.⁊.c.quāuis.de preben.eo.lib.ergo nō potest mo
nasteriū sancte Crucis aliquā subiectionē i dicto monasterio pretēde
re.Si enim preiudicat episcopo cuiꝰ potestas est ordinaria supra mo
nasterium.xviij.q.ij.monasteria.⁊.c.abbates.⁊.c.si qs abbas.de relig.
domi.c.cum dilectꝰ.⁊.c.venerabilis.cum simili.Fortiꝰ debet p̄iudica
re abbati sancte Crucis p̄tēdēti aliqualē superioritatē ex institutione
dicti monasterij dūtaxat.dictus enim abbas solum pretendere pote
rat quatuor:scilȝ confirmatione abbatis.Item reuerentiā ⁊ obedien
tiā ⁊ certum

tiam ⁊ certum annuū censum. Hec enī quatuor duntaxat reseruauit patronus tempore fundationis abbati monasterij sancte Crucis. faciliꝰ ergo debent tolli ista: ⁊ de iure speciali ꝯtra ius cōmune ꝙ potestas episcopi que ordinaria est ⁊ fauorabilis ⁊ super plena subiectiōe fundata est. Sꝫ nulli dubiū ꝙ episcopo p̄iudicet̄.d.c.si papa.⁊.c.j.de p̄uile.li.vj.⁊.xvj.q.j.q2 frat. multomagis debet p̄iudicare abbati, argu.in.c.dilectus.de offi.leg. Nec potest allegari surreptio cum de abbate fuerit facta in priuilegio specialis mentio que nō poterat verificari nisi in iure speciali: cum de iure cōmuni vnum monasteriū nō fit sub alio.d.c.monasteria.⁊ no.i.c.in p̄sentia.de proba. ¶ Scdo adiuuat vnio nouiter facta per dn̄m papā Martinum hodiernuꝫ i eo qd̄ illud monasterium venit fratribꝰ Cisterciēsibꝰ subtrahēdo dignitatem abbatialē: quod indubitāter facere potuit: vt i.c.sicut venire. de exces.p̄la.⁊ in.c.⁊ tēporis qualitas.xvj.q.j.p̄sertim cū vnio fuerit facta post dictū priuilegium ⁊ post iura prescripta cōtra Monasteriū sancte Crucis. prescriptio enim omnem actionē p̄cludit vt dicit tex. in.c.ad aures.de prescrip. Nō ergo fuit opꝰ mentionē facere de monasterio sancte Crucis cū ipsius ius iam sublatum erat per p̄uilegiū Alexandri: ⁊ per p̄scriptionē quadragenariā. Sed his nō obstātibꝰ ꝯtrariā sn̄iam puto preualere: vt scꝫ per p̄uilegiū Alexandri: vl̄ vnionis facte per dominū Martinū nullū preiudiciū fuerit irrogatū iuri monasterij sancte Crucis. Moueor primo: quia de intentione p̄ncipis est nunq̄ p̄iudicare iuri tertij nisi de eo specialē faciat mētionē vt in.c.super eo.de offi.dele.⁊.l.ij.§.si qs a principe.ff.ne qd i loco publi. presertim cum derogat̄ institutioni beneficij ⁊ dispositioni laicali ne laici per hoc subtrahantur a fundatione ecclesiarū. Ad hoc gl. no.in cle.per literas.de preben.⁊ qd̄ no.per doc.in.c.cum dilectus.de iure patro. ¶ Sed in casu nostro nō facta fuit specialis mētio de iuribus competētibꝰ monasterio sancte Crucis. ergo talia priuilegia nō obtinent firmitatē ⁊ p̄iudiciū illius monasterij. Nec obst. ꝙ in priuilegio Alexādri seu Gregorij fuerit dictū vt nulli abbati subiaceat ⁊c. quia ista nō est sufficiēs mentio vt preiudicetur iuri monasterij. q2 mētio debet esse specialis ⁊ nō ita generalis. vt in.c.ij.de do.⁊ contum.⁊ quod ibi not.per doc.in.c.cum dilecta.de rescrip.⁊ bonus tex.in.c.bone.de cōfir.vti.vel inuti. presertim in casu nostro erat fienda specialis mentio in quo illa iura erant debita monasterio sancte Crucis ex primeua institutione monasterij ⁊ dispositiōe laici patroni.

1 † Nā papa per suum priuilegium nō intēdit preiudicare institutioni beneficij: nisi hoc aperte exprimat. vt in.c.cum dilectꝰ.de iure patroñ. facit opti. c.monasteria.xv.q.vij.⁊.c.eleutheriꝰ.xviij.q.ij. potuit enī papa ī suo priuilegio intelligere de abbate qui in certis religionibꝰ vocatur pater abbas: cui modicum preiudiciū irrogatur. vñ nō debemus presumere rationibus predictis papam intellexisse per verba generalia ꝺ speciali dispositione patroni. Ad idē bonus tex.in.c.ex multiplici.de deci.

2 vbi patet † ꝙ priuilegium nō preiudicat compositioni priꝰ facte de illa speciali mentione non facta.⁊ in.c.cum olim.de prescri. vbi p̄uilegium non preiudicat laudo lato ex cōpromisso: fortius non dꝫ p̄iudicare institutiōi bñficij seu monasterij de illa spāli mētione nō habita.

3 ¶ Secūdo facit.c.veniens.de p̄scrip. vbi tex.not.innuit † quod si priceps concessit alicui priuilegium cum aliquali reseruatiōe iuris alterius valet priuilegium. Item postmodū concessum super illis iuribus suis aliquali reseruatione prius facta de illa non habita mētione ꝙ si papa sciuisset illam reseruationem non cōcessisset forte sine illa vt ibi notabiliter deciditur. ergo idem ⁊ fortius dicendum ī casu nostro ꝙ si papa sciuisset ꝙ illa quatuor iura fuissent reseruata ꝑ patronū monasterij sancte Crucis: nunq̄ ꝯcessisset illā plenā exemptionē sine illorum iurium reseruatione qm̄ saltem de illis fecisset mētionē presertim cum potuisset concedi exemptio cum illorū iuriū reseruatiōe: quia illa iura non inducūt plenam subiectionem: vt clare innuitur ex c.his que.de maio.⁊ obe.⁊.c.cum inter.de re iudic. vbi enumerantur multa iura inferentia penam subiectionis: et inter illa enumerantur obedientia ⁊ reuerētia tanq̄ species. ¶ Tertio adducitur.c.j.de consti.lib.vj. vbi dicit̄ ꝙ papa per suā constitutionē nō censet̄ velle tollere statuta ⁊ consuetudines: cū in facto cōsistūt nisi de eis fecerit mentionem. Ergo fortius idem dicēdū in priuilegio: quod nō emanat cū tanta moderatione sicut ius commune: vt ibi no. Nō ergo debet tolli statutum ⁊ ordinamentū factum in institutiōe monasterij per priuilegiuꝫ pape ex quo illa non fuit facta specialis mentio. ¶ Quarto facit quia Gregorius seu Alexander voluit simpliciter derogare iuri monasterij sancte Crucis: q2 dixit ꝙ hoc priuilegium exemptionis nō deberet recedere a charitate sancte Crucis prout in alio p̄uilegio dixerat. vñ credendum est ꝑ illa verba voluit reseruare omnia iura cōpetentia monasterio sancte Crucis: non ergo reseruaret illi charitatē si vellet sibi subtrahere censum ab antiquo impositum: vel alia iura sibi reseruata. vt in.d.c.eleutherius. facit.c.quanto.de censi. ¶ Charitas est enī recta voluntas ab omnibus terrenis prorsus auersa ⁊c. vt in c.charitas.de peni.di.ij.⁊ in istis est fienda larga interpretatio: vt nō p̄iudicaret̄ iuri alterius sine causa. iuxta no.per bar.i.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iu.⁊.l.non dubium.ff.de legi. facit.c.cum dilectꝰ. de consue.⁊.l.ij.C.de noxa.⁊ hoc idem ⁊ clariꝰ in proposito nostro vo-

4 luit Inno.in.c.dudū.de priui. vbi dicit † ꝙ omnia priuilegia preiudicialia stricte īterpretanda sunt: ⁊ quantum potest ad iuris cōsonantiam reducenda.ff.de vul.⁊ pupil.ex facto.⁊ de deci.c.suggestū.⁊ idē dicit in priuilegio exemptionis. quare ibi post multa concludit ꝙ nō valet priuilegium exemptionis non facta mentione de possessione alterius bona fide habita: lꝫ in veritate nō habeat ꝑprietatē: ⁊ idē firmauit glo.in.c.ij.de deci.lib.vj. ¶ Fortius ergo dicendum in casu nostro ꝙ non valet priuilegiū nō facta mentione de possessione seu proprietate monasterij sancte Crucis. Et idē dicendū est per omnia quo ad vnionem nouiter factam per dominum Martinum. nā cum de p̄dictis non fecerit specialem mentionem non tenuit: cum per illā preiudicaretur monasterio sancte crucis respectu confirmationis abbatis cū per illam vnionē sit exempta ⁊ suppressa dignitas abbatialis. Non ob. quod.s̄.dictum fuit de p̄scriptione: quia statim respōdebit̄ in secundo ⁊ tertio dubio. Hec quo ad primum dubiuꝫ que puto esse verissima ⁊ indubitata ⁊ satis patet responsio ad contraria superiꝰ formata. ¶ Ad secundum dubium an saltem quadraginta annorū prescriptio preiudicet dicto monasterio sancte Crucis: quia cuꝫ itra illud tempus nullam electionis de abbate facto confirmationē fecerit: nec censuram receperit: nec reuerentiam: nec obedientiā habuit.

5 Et videtur pmo ꝙ sic. † Nam regulariter contra ecclesiā citra Romanā sufficit prescriptio quadraginta annorū cum bona fide. vt in c.de quarta.⁊.c.illud.de prescri. Nec requiritur citra ius cōmune cū non sit hic contra prescribentē. vt in.c.j.e.tit.lib.vj.⁊ presciptio quadraginta annorum omnē prorsus actionem excludit. vt dicit tex. in d.c.ad aures.de prescrip. sed his nō obstantibus puto ī casu nostro sic dicendū: ꝙ respectu iuris cōfirmandi abbatem ī monasterio sancti Bartholomei curret cōtra monasteriū sancte Crucis prescriptio ratio est conuincibilis: quia propter reseruationem factā de ecclesijs collegiatis presertim de cathedralibus ⁊ monasterij per multos Romanos pontifices successiue non potuit abbas sancte Crucis ꝑ tempore existēs ius sibi in hoc cōpetens exercere: vnde cum fuerit impeditus impedimento iuris nulla currit cōtra eum prescriptio: vt i.c.j.

6 C.de anna.excep.⁊ in.l.i rebus.C.de iure dotiū. vbi patet † ꝙ durāte paterna potestate non currit contra filiū prescriptio in rebus aduētitijs: quia non poterat illo tempore agere cum plena illaruꝫ rerum administratio ꝑtineat ad patrem, vt in.d.l.j. nec cōstante matrimonio currit prescriptio ī iuribꝰ dotalibus contra vxorem: quia non pōt tunc agere cum plena administratio ꝑtineat ad maritum.d.c.in rebus.⁊.l.dote ancillam.C.ꝺ rei vendi. ¶ Ad idē.c.j.⁊.c.iiij.de prescri.⁊.c.ex transmissa.eod.tit.⁊.c.quia diuersitatem.de cōces.preben. in quibus iuribus patet ꝙ ecclesie vacanti vel habēti prelatum inutileꝫ ad agendum nō currit prescriptio. Sed ī casu nostro abbas sancte Crucis pro tempore existens fuit impeditus quo ad actū confirmatiōis ideo non currit contra euꝫ prescriptio. Remansit ergo hoc ius ī habitu apud eum: licet interdictum sit exercitium ad beneplacituꝫ pape per reseruationis actum nec papa exercendo hoc ius confirmatiōis: dicitur p̄scribere etiam si per mille annos hoc faceret cum hoc faciat ex potestatis plenitudine.⁊ hoc casu poterit intelligi dictum Specula.ī titu.de prescript.versi.illud. dum dicit papam nō prescribere cōtra ecclesias inferiores cū ipse iam sine prescriptiōe sit vniuersalis dominus. Preterea in prescriptiōe requitur bonafides vt si credat illd̄ ius ad eum pertinere: ita quod exerceat credens iure suo vti. vt in.c.si virgo.xxxiiij.q.ij. facit.l.si.ff.quemadmod.serui.amit. Inno.in capi.bone.el.ij.de postul.prela. Sed dominus papa actum confirmatiōis exercuit ⁊ exercet nō de potestate ordinaria: sed de absoluto per reseruationis actū: ⁊ scit ꝙ de iure cōmuni ⁊ potestate ordinaria hoc ius pertinet ad inferiorē lꝫ possit concurrere in confirmationis actu cū ordinario. vt in.c.ij.⁊.c.si a sede.de prebē.lib.vj. ergo non potest ī hoc allegari prescriptio ex persona pape: nec contra abbatem sancte Crucis qui nō deprehenditur in negligentia cum habuerit manus ligatas per reseruationes summorum pontificum: vt iuribꝰ superius allegatis. prescriptio enim est inducta principaliter in odium negligētiuꝫ. vt in.l.j.ff.de vsuca.⁊.xvj.q.iij.§.potest.⁊ in casu nostro nulla negligentia reperit̄ ex parte abbatis sancte Crucis. Nec obstat si dicatur ꝙ fuit negligens in alijs quia per hoc prescriptio non debet extēdi ad iura ī quibus nō fuit commissa negligentia:

7 † quia prescriptio est stricti iuris: ⁊ tantum prescribitur q̄tum possidetur. vt probatur ī c.auditis.⁊.c.cum olim.de prescrip.⁊.c.cuꝫ cōtingat.de decimis. no. bart.in.l.j.§.si quis.ff.de itine.actuqꝫ priua.⁊ Inno.in.c.dilectus.de capel.mona. ergo necessario concluditur ꝙ vnio facta per dominum nostrum Martinum supprimendo dignitatē abbatis sancte Crucis fuit tanq̄ subreptitia ipso iure nulla quia si fuisset informatꝰ ꝙ talis vnio redundabat in preiudicium monasterij sancte Crucis nullo modo vnionē fecisset vel saltem non ita de facili: ergo talis suppressio habuit inducere subreptionē: vt in.c.postulasti.⁊ quod ibi no. Hosti.de rescript. quod dico procedere etiam si papa vnionē motu proprio fecisset: quia motus proprius lꝫ excludat subreptionem: non tamen firmat gratiam contra intentionem scribentis qui in dubio non videt̄ velle preiudicare tertio. vt no. Jo.an.in.c.si motu proprio.de prebē.

lib.vj.⁊ Calde.in.c.cum dilectus.de iurepatro.⁊ do.de rot.deci.c.facit.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne quid in lo.publi.⁊ quod no.Inno.in c.dudum.de priui.⁊ gl.in.c.ij.de deci.lib.vj. Quinimmo possit attētari ꝙ etiā respectu obediētie nulla cucurrerit ꝑscriptio:quia lz potuerit abbas sancte Crucis aliqua honesta ꝓcipere: presertim mores reformando abbati sancti Bartholomei:nō tamen per hoc cōcluditur ꝙ si non preceperit concurrerit prescriptio cōtra eū cum iste sit actus mere facultatis.non em̄ fuit in institutiōe dictum vt abbas sancte crucis exerceat contra abbatem sancti Bartholomei iurisditionē sed qd̄ teneretur abbas sancti Bartholomei ad obedientiam ⁊ reuerentiā abbati sancte Crucis.Si ergo iste nō obediuit:qr ille nō precepit:nō per hoc est contra eum prescriptum: qr ex nō vsu inducitur consuetudo vel prescriptio.ex quo nō habet tacitum actū contra dispositionē iuris.vt no.per Jo.and.in.c.Joannes.de cle.coniu.⁊ per Cyn.in.l.ij. C.que sit lon.consue.probatur i.l.hec autem iura.ff.de ser.vrb.predi.in.l.altius tollendi.in solo meo vsqz ad celum nō prescribant ꝯtra me si altius non extuli ex quo nihil est factum in cōtrariū: qr iste est actꝰ mere facultatis:⁊ in actibus facultatis non currit prescriptio ꝑ non vsum.vt no.l iuribus prealle.⁊ in.c.ex parte astensis.de cōces.ꝑben.⁊ forte non occurrit casus in quo haberet necesse precipere. argu.eorū que not.Bar.in.l.cum scimus.C.de agrico.⁊ cēsi.lib.xj.Respectu vero reuerētie esset animaduertenduz an subtraxerit abbas sancti bartholomei reuerentiam abbati sancte Crucis quod difficile esset probare.Nam illa cōsistit i salutationis actu:vel per aliuz modū per quē fit reuerētia secundum modum patrie.iuxta not.in.c.his que.de maio.⁊ obedien.tota difficultas stat circa cēsum nō solutum quod an sit completa prescriptio quadraginta annorum multa debent cōsiderari:⁊ non solus transcursus annorum:multa enim impediunt prescriptionis cursum vt vacatio monasterij sanctē Crucis.Nam tēpore vacationis debet subduci de medio.vt.in.c.j.⁊.c.de quarta.⁊.c.auditis.de prescrip.que iura habēt locum etiam in ecclesijs inferiorībꝰ.vt not.

8 Inno.in.c.olim.el.j.de resti.spo. ¶ Item † tempore guerre nō currit prescriptio quādo tanta est in loco hostilitas ꝙ quis nō redditur tutus.vt in.c.ex trāsmissa.de prescrip.⁊ quod ibi no.Inno.idem in tempore mortalitatis:quia illa est dei hostilitas.vt no.Bar.in.l.naturaliter.ff.de vsuc. Item tempore schismatis.vt.not.in.c.cum nobis.de ꝑscrip.Intelligo si erant diuerse obedientie et ius nō reddatur vni cōtra alterum.iuxta not.in.d.c.ex trāsmissa.omnia enim tempora dēbent de tempore prescriptionis subduci:⁊ si nō remanet illis subditis tempus quadraginta annorū habet monasteriū sancte Crucis fundatā intētionē suam:vt in.c.auditis.de prescrip.si ꝟo ꝑscriptio remaneret cōpleta debet aduertere an monasterium sancti Bartholomei fuerit in bona fide in nō soluēdo censuz.nam mala fides probaꝛ si erat fama i loco ꝙ debebat dare cēsuz monasterio sctē Crucis vl̓ apparebat per aliquam scripturam existentē:vl̓ hoc audiuerunt ab aliqua persona cui verosimiliter credere debuerunt.ꝑ hec em̄ et similia probatur mala fides.vt no.Bar.in.l.celsus.ff.de vsucap. ⁊ si pōt de his ꝯstare impediꝛ prescriptio:per.c.fi.de ꝑscrip.⁊ per reg.possessor male fidei.de reg.iur.li.vj.Si aūt nō pōt probari ita ꝙ remanet incōcussa prescriptio.xl.annorum:tunc est recurrenduz ad factum ⁊ vltimum dubiū. Nūqd possit monasteriū sancte Crucis se tueri prescriptiōe cētenaria vigore priuilegiorū Federici ⁊ Hērici imperatorū postea approbatorū per papā Honoriuz.iiij.Et videꝛ primo ꝙ nō:qm̄ imperatores non potuerunt priuilegiare monasteria in ꝑiudiciū fori ecclesiastici.vt nota.Innoc.in.c.imperatores.de testi.

9 ¶ † Cum ergo de iure ecclesia vtatur prescriptione.xl.annorū contra aliā ecclesiaz vt i.c.de quarta.⁊.c.ad aures.de prescrip.ergo non dz prodesse priuilegiū īperatorū.facit.c.dudum de deci.⁊.c.ecclesia sancte Marie.de constit.⁊ xcvj.dist.bene quidem. ¶ Nec obst.approbatio Honorij pape multiplici ex ratiōe.Primo quia cōfirmatio in forma cōmuni facta paruz prodest:vnde nō validat actum nulluz.vt leg.⁊ no.in.c.quia diuersitatē.de cōces.prebē.⁊.c.fi.de cōfir.vti.dicitur em̄ facta in forma cōmuni ⁊ nō ex certa sciētia:qm̄ non inseriꝛ totus tenor rei cōfirmate:vl̓ cū non apponitur clausula ex certa scientia rei cōfirmate.vt not.i.c.j.⁊ c.antepe.⁊ pen.de confir.vti.sed in casu nostro non apponitur tenor cōfirmationis illorū ꝑuilegiorū:nec clausula ex certa sciētia.ergo ⁊c.

10 † Preterea priuilegium imperatoris valet quo ad suos subditos:vt l.cunctos populos.C.de sum.tri.facit quod leg.⁊ no.i.l.fin.ff.de iur.om.iudi.⁊ i.c.a nobis.de sen.excō.ergo cōfirmatio valet quo ad subditos.Sz his nō obstātibꝰ ꝯtrium arbitror de iure ꝓcedere.Moueor ꝑncipaliter qr dn̄s papa in suo priuilegio nō fuit vsus verbo ꝯfirmamꝰ.⁊ sic nō potest dici ꝙ fuerit ꝯfirmatio i forma ꝯmuni:sed vsꝰ fuit verbo sancimus.per quod verbum non inducitur ꝯfirmatio:sed potius legis noue editio.arg.in.c.generali.de electio.lib.vj.hinc sanctio est nomen ꝯstitutionis canonice.vt no.gl.in cle.j.de ꝯces.preben.in.ꝟ.sancimus.vn̄ ponderanda sunt verba imperatoris ⁊ ꝟba pape.Imperator em̄ simpliciter decreuit ꝙ nulla ꝑscriptio minor centenaria curreret ꝯtra monasteriū sancte Crucis. Nec restrinxit se ad ꝑsonas seculares vel ecclesiasticas.Honorius vero superueniens sic inquit. Preterea oēs libertates ⁊ immunitates ad memoriam a Federico ⁊ Hērico imperatoribꝰ vobis ⁊ ordini vestro cōcessas:ratas ⁊ gratas habētes:⁊ eas futuris tēporibus illibatas manere sancimꝰ ⁊c.Que verba clara luce demōstrāt ꝙ Honoriꝰ nō simpliciter ⁊ in forma cōī voluit confirmare:imo principaliter disposuit legē priuatam edēdo. Nam quod principi placuit legis habet vigorē.inst.de iur.natu.gē.⁊ ciui.§.sed quod principi.⁊ omnia nostra facimus qbus autoritatem nostram impartimur.vt in.l.j.C.de vete.iu.enu.⁊ bonꝰ text.in simili in c.si apostolica.de ꝑben.lib.vj.Vn̄ potior est nunc lex pape q̄ imperatoris.Preterea videmus ꝙ si lex ciuilis canonizaꝛ per papam hz canonis vigorem.vt in.c.in primis.⁊ ibi bona gl.ij.q.j.not.doct.i.c.ij.de rescrip.fortiꝰ ergo debet dictum priuilegium habere vim canonis:cū papa expresse sanxerit vt illa illibata permaneant:⁊ lz nō expresserit q̄ sunt ille immunitates:tn̄ habētur pro expressis:ex quo papa ad illa ꝑuilegia se retulerit.vt in.c.auditis.de prescri.vbi bonus tex.in simili.⁊ in.l.penul.C.de sen.que sine cer.q̄ti.in.c.cū Bertoldus.de re iudi.hoc idem probatur per optimū simile Nam a principio imperator fuit q dedit priuilegium ecclesijs circa materiam prescriptionis . vt.l.fin.cū auꝛ.quas actiōes.C.de sac.sanc.eccle.Postea peruenit ius canonicū ⁊ illas leges approbauit in genere.vt in.c.cum nobis.cū simil .de prescript.⁊ per hanc approbationem habuerunt vigorem etiam quo ad forum ecclesiasticum ⁊ inter ecclesias.⁊ per hoc tollitur vnuz motiuū quod allegatur cōtra monasterium sancte Crucis.videlicet ꝙ approbatio pape non debet habere locum contra ipsum papam prescribētem.Naz primo potest de directo negari quod hic papa prescripserit. nam subtraxit sensus prescribitur per monasteriuz sancti Bartholomei ⁊ nō per papam:vnde presupposito ꝙ ecclesia sancti Bartholomei per papam esset exempta:tamen in suis iuribꝰ,maxime cuz agiꝛ de prescriptione annua nō gaudet priuilegio Romane ecclesie:vt no. gloss.in.c.dilectus.de capel̓.monac.⁊ in.c.ad audiētiam.de rescrip.ꝑ docto.in.c.cum nobis.eod.ti.⁊.xvj.questio.iiij.volumus. ¶ Itē presupposito ⁊ non concesso ꝙ hic papa scripsisset atqz priuilegiuz ꝑ eū concessum debet habere locum īdistincte ex quo generaliter cōcessit

11 † Nam priuilegium largissimam interpretationez recipit contra priuilegiantem.vt not.Barto.in.l.beneficium.ff.de constitut.princip.et Innocen.in.c.cum dilecti.de dona.⁊ in.c.olim.d verbo.significaꝛ.per Jo.and.facit.c.cum dilectus.de consue.pro hoc illud sapientis ē pa tere legem quaz tu ipse tuleris.⁊ quod quisqz iuris in alterū statuit: ipse debet vti eo.vt in.c.cum omnes.de ꝯsti.hoc aperte sensit do.Jo. and.in.c.cum nobis.de prescrip.vbi voluit ꝙ papa potest prescribere contra ecclesiam inferiorem sed spatio.xl.annorum.⁊ tamē illō tempus quadraginta annorū habet ecclesia ex priuilegio ex iure speciali per papam approbato seu inducto.Ergo idem dicēdū in isto priuilegio cētum annorum.⁊ hoc tenēdum habito presertim respectu quod prescriptio est odiosa ⁊ restringenda.vt in.c.cum cōtingat.de deci.cū simi.Et hec sufficiant.Nec oportet aliter ad cōtraria respōdere:quia satis remanent per ꝑdicta soluta ⁊ clara:⁊ ita vt.s̄.per me cōclusum extitit dico ⁊ consulo iuris esse.ego Nicolaus de Cecilia Monacēsis abbas ⁊ doctor:⁊ i testimoniū me ꝓpria mea manu subscripsi ⁊ sigillum meum imprimi feci. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.cij.

1 ☞ Prestatio census dicitur quedam seruitus.
2 Fama sola sufficit pro titulo ad prescriptionem complendam.
3 Confirmatio in forma communi facta parum prodest.
4 Priuilegium imperatorum valet quo ad suos subditos.
5 Sanctio est nomen constitutionis canonice.
6 Lex ciuilis si canonizatur per papam habet canonis vigorez.

Omnipotentis dei suffragio postulato.In causa que vertitur inter monasteriū sancte Crucis mōtis Sauelane ex parte vna ⁊ fratres Cisterciē. ordinis ex alia super subiectione seu validitate vnionis facte cuidam monasterio dictorum fratrum de mōte scti Bartholomei de campo regio:ac etiam super iuribus cōpetētibus dicto monasterio sctē Crucis in prefato monasterio scti Bartholomei:aliqua sigillatim pro decisione dicte questiōis veniūt examināda.Et ꝑmo que iura possit ꝓtendere monasteriū sctē Crucis circa monasteriū sancti Bartholomei. ¶ Secūdo ꝑsupposito ꝙ aliqua iura sibi aliquo iure speciali cōpetāt:an illis sit derogatum per priuilegiū Alexādri per Gregoriuz papam postmodum corroboratum. ¶ Tertio si dictum ꝑuilegiū nō obstat an saltem habet obstare priuilegiū vnionis per dominū Martinum hodiernum summum ⁊ indubitatū pōtificē facte. ¶ Quarto ⁊ vltimo an predictis non obstantibus possit saltem allegari cōtra dictum monasterium sancte Crucis quod possit pretendere cēsuz in aliquibus instrumentis suis contentum sibi debitū a dicto monasterio sancti Bartholomei.Fuit enim dictꝰ census solutus dicto monasterio sancte Crucis per tantū tempus de cuius initij memoria non extitit:licet enim per aliqua instrumenta producta per monasteriuz sctē Crucis probenꝛ plurime prestatiōes dicti cēsus:tamē de initio ꝑstationis nō apparet.Nam pagina illorum instrumētorum nullaz fecit mētionem de initio prestationis.sed omnia videnꝛ continuata super

antiqua

antiqua & debita prestatione. ¶ Prescriptio aũt tanti tẽporis suffi cit ad prescribendũ censum etiã nulla causa apparente ex prestatiõe tanti tẽporis presumit causa: vt no. gl. j. q. j. nullus. & Hosti. & Jo. an. in. c. peruenit. de censi. & Bar. in. l. cũ de in rez verso. ff. de vsu. vel saltẽ negari nõ põt quin per monasteriũ sancte crucis probetur pceptio census: saltẽ per. lxvij. annos cõtinuos: vt clare colligitur ex instrumẽtis productis per monasteria ac attestationib9 quorũdam testiuz ex parte monasterij sancte crucis productorũ. ex quo enim pbat principium & finis ac alia tempora inter media resultat iuris p̃sumptio q in omnib9 annis intermedijs monasteriũ sancte crucis fuerit in possessione percipiendi dictũ censum: vt no. Bart. in. l. celsus. ff. de vsuc. & glo. in. c. volumus. xvij. q. iiij. facit. l. quicũqz. C. de apochis. lib. x. p̃scriptio aũt nedum. lxvij. an. sed. xl. non currit contra ecclesiam: vt in. c. de quarta. in. c. illud. & c. auditis. cũ simi. de prescrip. Nec obstat si dicatur q in prescriptione requiruntur bona fides & titulus: cũ p̃scriptio istius census sit cõtra ius commune: cũ de iure cõmuni vnũ monasterium nõ teneat prestare cẽsum alteri monasterio. ad hoc. c. j. de p̃scri. lib. vj. & quod ibi no. ¶ † Itẽ p̃statio census est quasi quedam seruitus. ergo bona fides nõ debet p̃sumi cũ quelibet res p̃sumat libera. de quo per glo. & Bar. in. l. j. §. ij. ff. de itinere actuqz priua. per Cy. et alios in. l. j. C. de seruitu. per canonistas in. c. si diligenti. de foro cõpet. ¶ Ad hoc enim responderi põt & primo circa articulũ bonefidei. dico enim quod illa est p̃sumenda ex cursu longissimi temporis: lz possessio sit contra ius vt notanter voluit Inno. in. c. ij. de in integ. resti. facit quod no. Barto. in. l. queritur. C. vnde vi. & videtur probari i. c. cuz ecclesia sutrina. de causa possessi. & proprietatis. Et in casu nostro nõ solum cõcurrit possessio longissimi temporis sed etiã adsunt multa alia argumenta que per se sufficerent ad presumptionẽ bonefidei. iuxta notata per Bart. in. d. l. j. C. de serui. dicunt enim p̃dicti doctores quod sufficit probari aliquid vt excludatur p̃sumptio malefidei vt puta q2 possessor audiuit dici a quibusdam vicinis fidedignis qd sibi cõpetebat illud in seruitute: vel si erat fama de hoc in hoc loco vl erant alique seruitutes. ¶ In casu nostro aũt multa similia argumẽta concurrunt. Nã fama erat in loco quod monasterium sancti Bartholomei erat subiectum & censuale monasterio sancte crucis: vt patet ex attestationibus quorũdam testium. ¶ Itẽ quod est forti9: pducitur modo quoddã priuilegiũ Innocentij secundi: vbi narrat qd dictum monasteriũ sancti Bartholomei spectat & pertinet ad monasteriũ sancte crucis. hoc eñ p̃stat p̃sumptionẽ bone fidei. ¶ Itẽ & q ex quo successor in beneficio reperit ecclesiaz in possessio. percipiendi censuz pbabiliter dz p̃sumere qd ex iusta causa ecclesia possidet iuxta no. & per glo. & doc. in. c. de quarta. de prescrip. & p Dy. in regula possessor. de re. iu. li. vj. Multaqz alia ad p̃sumptionẽ bone fidei possent allegari maxime no. per doc. l. c. si diligẽti. & c. sanctorũ. & c. si. de p̃scri. Sed predicta luculenter sufficiunt quo ad articuluz titulo. dico q ex parte monasterij sancte crucis satis potuerunt abbates pro tempore ibi existentes p̃sumere cẽsum debitũ vigore subiectionis. Solet enim census prestari in signũ subiectiõis: vt in. c. omnis anima. de censi. & in l. competit. C. de p̃scri. xxx. vel. xl. anno. ¶ † Itẽ sola fama tituli sufficit pro titulo ad prescriptionẽ complendã: vt notanter voluit Bar. in preal. l. celsus. ff. de vsuca. Et idem ibi dicit qñ de titulo habẽtur aliq̃ probabiles coniecture: vt puta q2 antiqui & fidedigni asserebãt de titulo. vnde etiã error probabilis circa titulum habetur pro titulo: vt est tex. not. in. l. q vulgo. ff. p emptore. Sed in casu nostro erat antiqtas: & adhuc viget fama qd illud monasteriũ sc̃ti Bartholomei erat immediate subiectũ & censuale monasterio sancte crucis. facit ad p̃dicta qd no. Hosti. Abb. & Gof. in. c. dudũ. de deci. vbi dicũt qd priuilegium cõfirmatiõis in forma cõi p̃stat iustũ titulum prescribendi. & id sentit Bal. de verbis narratiuis contentis in aliquo instrumẽto. in. l. si. C. si a nõ compe. iud. ¶ Ad predicta põt allegari singulare dictũ Bal. in. l. solent. ff. de offic. pcõ. vbi post multa concludit q si longissimo tẽpore vna ecclesia solueret censum alteri presumitur subiecta ei. quod dictum saltẽ procedit qñ census prestatur in signũ subiectiõis vel aperte. q2 hoc estimabit vel tacite: q2 cõcurrũt in solutione alique cõiecture subiectiõis. Nã indeterminata census solutio arguit & certificatur ex circũstantijs. ad hoc glo. no. in. l. cũ qd. ff. si cer. pet. facit q legitur & notatur in. c. illud. de prescri. & in. c. fina. de despon. impu. in quibus no. qd in simili no. in. c. j. de iudi. In casu aũt nostro cõcurrũt cõiecture subiectionis. Nã cum illo priuilegio antiquissimo concesso eo tẽpore quo monasteriũ sancte crucis erat in maximo flore diceretur q monasteriũ sancti Bartholomei spectabat ad monasterium: sc̃tẽ crucis. & exprimit inter alias ecclesias subiectas eidẽ monasterio: ac etiã probãtur istrumẽta cõfirmatiõis multorũ abbatũ monasterij sancti Bartholomei facte per abbates seu p̃latos sancte crucis non põt eadem in solutiõe census: nec p̃sumptio census: nec p̃sumptio subiectionis presertim cũ fama loci haberet qd dictũ monasteriuz sancti Bartholomei erat subiectũ & cẽsuale monasterio sancte crucis. & ad predicta vr̃ tex. sm cõem lecturam doc. in. c. si. de causa poss. & pprie. vbi patet q per probationẽ perceptionis census pbatur possessio subiectionis. qd intelligo modo predicto quãdo concurrunt alique coniecture quod solutio census sit solutio subiectiõis sicut cõtingit in casu nostro: vt patet ex predictis. Facit etiam ad hoc dictũ Bart. in. l. cũ de in rem verso. in fi. ff. de vsuca. vbi dicit qd si contemplatione alicuius rei quis fecit aliqua que solẽt fieri per vasallũ presumit vasallus. Sed in casu nostro monasteriũ sancti Bartholomei soluebat cẽsum monasterio sancte Crucis pro illo monasterio sancti Bartholomei. Item petebat cõfirmationes abbatũ ab illo monasterio sancte crucis. ergo presumit solutio facta rationẽ subiectionis. Et per predicta põt nouiter inferri q monasteriũ sancti Bartholomei sit subiectum monasterio sancte Crucis. Nam prescribẽdo censum rõne subiectionis videtur prescripta ipsa subiectio vt legit & notat in. d. c. si. de cau. pos. & pprie. & facit quod. s. dixi post Bal. ¶ Ad idẽ facit optime q legitur & notatur in. c. j. de relig. domi. vbi patet q p exercitium vnius iuris episcopalis p̃sumitur debitũ aliorũ iuriũ alio non existente in illorum possessione. Sed in casu nostro nõ probat q aliquis fuerit in possessiõe subiectionis dictis temporibus p̃ter abbatem sancte crucis. Ergo per prestationem census & per exhibitionẽ confirmationis iuncto priuilegio Inno. secundi prealleg. satis probat qd monasterium sancti Bartholomei sit subiectum monasterio sancte crucis. ¶ Ex his etiam infero ad ius & potestatẽ cõfirmandi electũ in abbatem in monasterio sancti Bartholomei. Naz dico q ius tale ptinet ad monasteriũ sancte crucis seu ad abbatẽ ipsius monasterij pro tẽpore existẽtem. ¶ Primo probatur ex eo qd monasteriũ sancti Bartholomei est immediate subiectũ monasterio sancte crucis: vt patet ex predictis: ergo confirmatio abbatis dz ad abbatem sancte crucis pertinere tanq̃ ad superiorem immediatũ. ¶ Preterea pbat specifice possessio iuris cõfirmãdi per tacita tempora que faciant ad p̃scriptionem complendã. pbatur per possessionẽ. lxvij. an. vt ptz ex instrumentis productis pro parte monasterij sancte crucis. Et q̃q̃ posset dici q instrumentũ cõfectuz anno dñi. M. ccxl. nõ pbet plene possessionem iuris cõfirmandi: q2 illud instrumentum fuit confectum duntaxat ad petendam cõfirmationẽ ab abbate sancte crucis illã electionem confirmauerit: & per cõsequẽs qd ex tunc fuerit in possessione iuris confirmãdi. Ad hoc eñ põt rñderi q obiectio illa procederet nisi cõcurrãt alie p̃sumptiones. Sz in casu nostro cõcurrũt alie probationes super subiectione de quibus. s. ¶ Itẽ nõ est verosimile q capitulum sancti Bartholomei constituisset pcuratorem ad petendũ cõfirmationem electiõis eoruz ab abbate sancte crucis nisi dictus abbas fuisset in possessiõe iuris cõfirmãdi cũ nõ p̃sumat qs obijcere suũ ius vt. l. cum de indebito. ff. de pba. & in. c. super hoc. de renũ. ¶ Itẽ hoc non solet cõtingere q quis petat cõfirmationẽ ab eo qui nõ est in possessione confirmãdi & vz argumẽtũ a cõmuniter accidentib9 vt legit & notatur in. c. j. de cleri. nõ resi. Et ex predictis concludo circa primũ q monasteriũ sancte crucis põt de iure pretẽdere in monasterio sancti Bartholomei sibi cõpetere plenã subiectionẽ & specifice ius confirmandi electiones abbatis dicti monasterij ex p̃statiõe predicti census. ¶ Uenio ad sc̃oz nũc scz an per priuilegiũ Alexandri fuerit derogatum iuribus competentibus monasterio sancte crucis. & primo videt q sic. disposuit eñ dictus Alexãder qd monasteriũ sancti Bartholomei neqz abbati nec dñiqz cuiq̃ clericoz seu seculariũ: sed sibi tãtummodo successoribusqz suis romanis pontificib9 de sua subiectione rñdeat. & adiecit post pauca. si quispiam vel ep̃s vel abbas vel q̃libet magna paruaqz persona contra hmõi nostre cõstitutiõis edictũ per aliquam machinationem vel subtilitatis astutiam priuataz sibi derogauerit vel subdiderit monasterio & is q male susceperit vsqz dũ resipiscat quod male presumptũ est reddat per autoritatẽ dei omnipotẽtis & beati Petri apostolorũ principis perpetue dãnationis vinculo anathematis innodet &c. ¶ Cũ ergo papa qui plenitudinẽ habet potestatis: vt in. c. ad honorem. de auto. & vsu pal. & c. cũcta p mũdũ. & c. per principalẽ. ix. q. iij. exemerit dictũ monasterium a iurisdictione episcopi abbatis: & cuiuscũqz alterius persone q cũ potuisset facere in dubium minime reuocanduz est. vt in. c. si papa. d priui. lib. vj. ¶ Facit. c. ij. & c. dubium. & c. quanis. e. li. ergo nõ potest monasteriũ sancte crucis aliquã subiectionẽ in dicto mõasterio p̃tẽdere. Si enim p̃iudicatur episcopo cuius potestas est ordinaria etiã super monasterio. xvij. q. ij. monasteria. & c. abbates. & c. si qs abbas. & c. cũ dilect9. & c. cum venerabilis. de reli. domi. fortius debet preiudicare abbati sancte crucis pretẽdẽdi superioritatẽ in dicto monasterio de iure spãli. argu. c. dilectus. de offi. delega. & in auf. multomagis. C. de episcopis & cleri. ¶ Secundo aggrediẽdo pariter tertiũ dubiuz adiuuat vnio nouiter facta per dominũ martinum papam hodiernũ eo quod illd monasteriũ vniuit fratribus Cistercieñ. subtrahendo dignitatẽ abbatialem quod indubitanter facere potuit: vt in. c. sicut vnire. de exces. prela. & in. c. & temporis qualitas. xvj. q. j. ¶ Sed his nõ obstantibus sententiam puto preualere contrariam per priuilegium alexandri vel vnionis facte per dominum martinũ nullum preiudiciuz fuit irrogatum iuri monasterij sancte crucis. moueor primo q2 de intẽtione principis est nũquã p̃iudiciũ facere iuri tertij nisi de eo specialem mentionẽ faciat: vt in. c. super eo. de offi. deleg. & in. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in lo. publi. ¶ Sed in casu nostro nõ fuit facta specialis men

tio de iuribus cōpetentib⁹ monasterio sancte crucis: ergo talia priuilegia non obtinent firmitatē in preiudiciū illius monasterij. Non obstat qd̄ in priuilegio alexādri seu gregorij fuerit dictū vt nulli abbati subiacet zc. q2 ista nō est sufficiens mentio. vt preiudicet iuri monasterij: q2 mētio d3 esse specialis: vt in.c.ij.de dolo z cōtu. Et qd̄ ibi not. per doc.in.c.cū dilecta.de rescrip. Et bo.tex.i.c.bone.de cōfirma.vti. potuit em̄ papa in suo priuilegio itelligere de abbate qui in certis religionibus vnitis vocat̄ pater abbas cui per illā exceptionē modicū preiudicium generabat̄ secus autē dicēdū respectu iurium predictorum competentiū monasterio sancte crucis cum si illa exemptio valeret magnū preiudiciū generaretur dicto monasterio sancte crucis. ¶ Secūdo adducitur.c.j.de cōsti.lib.vj.vbi dicitur ꝙ papa p suā cōstitutionem nō censetur per se velle tollere statuta z cōsuetudines cuz in facto cōsistant nisi de eis fecerit mentionē: ergo fortius idem dicēdū in priuilegio ꝙ minime emanat cū tanto cōsilio sicut ius commune: vt ibi not. ¶ Tertio facit q2 alexander noluit simpliciter derogare iuri monasterij sancte crucis. S3 dixi ꝙ p hoc priuilegiū exemptionis nō deberet recedere a charitate sancte crucis prout in alio priuilegio dixerat: vnde credendū est ꝙ per illa verba voluit reseruare omnia iura specialia cōpetētia monasterio sancte crucis: nō enim reseruaret illi charitatez imo recederet a charitate si vellet sibi subtrahere iura cōpetētia. facit.c.quāto.de cēsi.z.c.charitas.de pe.dist.ij.z i hoc est fienda larga interpretatio ne preiudicet̄ iuri alterius sine causa iuxta no.per Bar.in.l.oēs populi.ff.de iusti.z iure.z.l.nō dubio.C.de legi.c.cū dilectus.de 9sue.z.l.ij.C.de noxa.facit qd̄ no.Inn.in.c.dudū.de priui.vbi dicit qd̄ omnia priuilegia preiudicialia stricte sunt interpretanda: z quantū fieri pōt ad iuris cōsonantiā reducēda.ff.de vulga.z pupil.ex facto.z deci.suggestū. Et idem ibi dicit de priuilegio exemptionis eadēq3 cōclusio fiēda est per oīa respectu tertij dubij scilicet quo ad vnionē nouiter factā per dn̄m martinū. Nā cū de predictis iuribus cōpetentib⁹ monasterio sancte crucis nō faciat specialē actionem nō tenuit tanq̄ surreptitium cū per illam vnionem preiudicaretur monasterio sancte crucis tam respectu subiectionis q̄ respectu cōfirmationis abbatis: cū per illā vnionē sit adempta z suspensa dignitas abbatialis: z p̄sertim sine aliqua dubitatione currit dicta vnio: q2 negari nō pōt quin monasterium sancte crucis saltē habeat possessionē iuris cōfirmādi abbatē, l3 exercitū fuerit sibi z alijs prelatis interdictū per reseruationes summorū pontificū. cuz ergo abbas sancte crucis erat in possessione tēpore illarū reseruationū. ergo z nūc est in possessione cū non defecerit pro eo quominus suam possessionē continuaret. Nam non valēti agere non currit prescriptio.vt in.c.q2 diuersitatem.de cōces.preben.z in.l.j.C.de anna.excep. Et per consequens clare colligitur ꝙ priuilegiū vnionis non valuerit: q2 nō fecit mentionē de possessiōe sancte crucis bona fide habita.vt expresse voluit Inno.in.c.dudū.de priui.z gl.in.d.c.ij.de deli.lib.vj. ¶ Circa vero vltimū dubiū nūquid saltē per prescriptionē sit derogatū iuribus cōpetentibus monasterio sancte crucis cū iā sint elapsi.xl.anni.et vltra ꝙ nullū ius subiectionis exercuit in monasterio sancti Bartholomei: z certe respectu iuris cōfirmādi dicēdū est ꝙ nō pōt monasteriū sancte crucis notari aliqua negligentia propter vim reseruationū.vt s̄.dixi. Sed de alijs iuribus pōt dubitari. Et nūquid monasterium sancte crucis possit se tueri p̄scriptione cētenaria vigore priuilegiorū Federici z Henrici imperatorum postea approbatorū per papā honoriū.iij. Et videt̄ primo ꝙ nō: q2 imperatores nō potuerunt priuilegiare monasteriū in p̄iudiciū fori ecclesiastici.vt not.Inno.i.c.nup.de testi. Cū ergo iure canonico cautū sit vt vna ecclesia possit se tueri p̄scriptione.xl.anno.contra aliā ecclesiam.vt.c.de quarta.z.c.ad aures.de p̄scrip. ergo non debet prodesse priuilegiū imperatorum. facit.c.dudū.de deci.z.c.eccelesia sancte marie.de 9sti.z.xcvj.distin.bn̄ qdē.

5 Nec obstat approbatio Honorij pape multiplici ratione. ¶ † Primo q2 cōfirmatio in forma cōi facta parū prodest vñ nō validat actū nullū vt leg.z no.in.c.q2 diuersitatē.de cōce.prebēda.z.c.fi.de confir.vti. dicit̄ aūt facta in forma cōmuni z nō ex certa scientia qn̄ non inserit̄ totus tenor rei cōfirmate vel cū nō apponit̄ clausula ex certa scientia vel aliter nō appareat de certa sciētia rei cōfirmate. iuxta no.in.c.j.z c.aūpe.de cōfirma.vti. Sed in casu nr̄o nō apponit̄ tenor in 9firmatiōe illorū priuilegiorū: nec cl'a ex certa scientia. ego zc.

4 ¶ † Preterea priuilegiū imperatorū valet quo ad suos subditos.vt.l.cunctos populos.C.de sum.tri.z facit qd̄ leg.z no.in.l.fi.de iuris.om.iu.z in.c.a nobis.de sen.excō. ergo cōfirmatio v3 solū quo ad subditos. ¶ Sed his non obstantibus contrarium arbitror de iure procedere: moueor principaliter: q2 dn̄s papa in suo priuilegio nō fuit vsus verbo 9firmam⁹ z sic nō potest dici ꝙ cōfirmatio fuerit in forma communi: s3 vsus fuerit verbo sancim⁹: per qd̄ verbū non inducitur confirmatio. sed potius legis noue editio. arg.in.c.generali.de elec.li.vj.

5 ¶ † Hinc sanctio est nomē constitutionis canonice.vt no.glo.j.dist.in summa. sic dicimus in verbo censemus. qd̄ est noui iuris inductoriū vt no.gl. in cle.j.de cōces.prebē.in verbo cēsem⁹. vnde ponderāda sunt verba imperatorū. Et ipse imperator simpliciter etiam decreuit vt nulla prescriptio minor centenaria curreret contra monasteriū sancte crucis. nec restrinxit se ad p̄sonas seculares vel eccl'iasticas. ¶ Honori⁹ vero superueniens inquit: z preterea omnes libertates z imunitates a diue memorie Federico z Hērico imperatorib⁹ vobis z ordini vestro concessas ratas z gratas habem⁹: z eas futuris tēporib⁹ illibatas manere sanximus zc. que verba clari⁹ luce demonstrāt ꝙ honorius nō simpliciter z in forma cōi voluit cōfirmare: imo principaliter disposuit legē priuatā edendo. Nā qd̄ principi placuit legis habuit vigorē. insti.de iure natu.gen.z ciui.§.sed qd̄ principi.z omnia nostra facimus quib⁹ autoritatē nostrā impartimur.vt in.l.j.C.de vet.iure enuc.z bo.tex.in simili in.c.ad apostolice.de p̄bē.li.vj. Vn̄ potior est

6 nūc lex pape q̄ imperatoris. ¶ † Preterea videmus qd̄ si lex ciuilis canonizatur per papā habet canonis vigorē: vt in.c.in primis.z ibi bona gl.ij.q.j. Nā doc.in.c.ij.de rescrip. fortius ergo d3 dictū priuilegiū imperatorum habere iura canonis cum papa expresse sanxerit, vt illibata permaneant. z l3 non expresserit que sint ille immunitates cū satis habent̄ pro exp̄ssis. ex quo papa ad illa priuilegia se retulit: vt in.c.auditis.de p̄scri.vbi bonus tex.in simili.z.l.pe.C.de sentē.q̄ sine certa q̄ti.z in.c.cū bertoldus.de re iud. hoc idē probatur p optimū simile. Nā a principio imperator fuit qui dedit priuilegiū ecclesijs circa materiā prescriptionis.vt.l.fi.cū auf.quas actiones.C.de sa.sanc.eccl. ¶ Postea superuenit ius canonicū z illas leges approbauit in genere vt in.c.cum nobis.de prescrip.z per hāc approbationē habuerūt vigorem etiam quo ad forum ecclesiasticum z inter ecclesias z p hoc colligit̄ vnū motiuū quod allegat̄ contra monasteriū sancte crucis: videlicet ꝙ approbatio pape non deberet habere locū cōtra ip̄m papā prescribentem. nam primo pōt de directo negari qd̄ hoc papa prescripserit. Nā subtractio sensus prescribitur per monasterium sancti Bartholomei vt per papam: vnde presupposito ꝙ ecclesia sancti Bartholomei esset exempta tn̄ in suis iuribus maxime cū agitur de prescriptione annua nō gaudet priuilegio ecclesie romane: vt not.gl. in.c.dilectus.de capel.mona.z in.c.ad audientiā.de prescrip.p doct. in.c.cū nobis.eo.ti.z.xvj.q.iiij.volumus. ¶ Itē presupposito z non concesso qd̄ hic papa prescripsisset: attamen priuilegiū per eum concessum debet habere locū indistincte ex quo gn̄aliter concessit. Nā priuilegium largissimam interpretationē recipit cōtra priuilegiatuz: vt no.Bar.in.l.beneficiū.ff.de constit.prin.z Innoc.in.c.cum dilecti.de dona.z.c.cum olim.de verb.signi.vbi per Ioā.an.facit.c.cū dilect⁹.de consue. Per hoc illud sapientis est. Patere legem quaz tu ipse tuleris. z qd̄ quisq3 iuris in alterum statuit: ipse debet vti eo: vt in.c.cuz omnes.de cōsti. hoc aperte sentit dn̄s Anto.in.c.cū nobis.de p̄scrip. vbi voluit quod papa pōt prescribere cōtra ecclesiā inferiorē. sed spatio.xl.anno.habet ecclesia ex priuilegio iure speciali per papā approbato seu inducto, ergo idem dicendū in isto priuilegio centum annorum. z hoc tenendū habito presertim respectu ꝙ prescriptio est odiosa z restringenda: vt in.c.cum contingat.de deci.cū simi. Et hec sufficiant nec oportet aliter ad cōtraria ostendere cum satis remanent p predicta soluta z clara. z ita vt.s̄.p me conclusum extitit dico z cōsulo iuris esse. Ego Nico.de sicilia Monaceñ.abbas z decretorū doc. in testimoniū me propria manu subscripsi z sigillum meum apponi feci meliori iudicio semper saluo.

¶ De expensis testamenti.

Eres qui colligit testamen

tum vult ꝙ legatarij cōtribuant in recollectiōe testamēti: siquidem hereditas esset soluēdo debet soluere totū ip̄e heres sicut es alienum. Sed si hereditas non esset soluendo tunc diminuentur legata propter istam expensam sicut propter aliud es alienū. ita no.Bar.in.l.sancimus.§.in computatione.C.de iure deli.z Spe. tangit vt ipse ibi refert zc. Impediat sibi tamē nō dicitur nocere nec iniuriam inferre.ff.que in frau.credi.l.qui aūt.§.simili quoq3 modo. Item est eadem ratio in nepote cū omnibus descendentibus hereditas ascendentiū pariter debeatur nō attenta differentia sexus nec disparitate graduū: quia nepos vel pronepos qui sunt in vlteriori gradu pariter cum filio succedunt qui est in.l.C.de legi.hered.auf.in successione. ita statutum q̄tum ad hoc quod dat nouam formā agēdi. vt Bar.in.l.j.ff.ad.l.fal. tamē dicitur ius commune quo ad alia. Sic intelligatur glo.Ioā.and.in.c.j.de constitu.lib.vj.z sic debet interpretari. secundum quod interpretatur ius commune.C.de noxalib⁹.l.si serui.vbi est casus z notabilis glo.in.l.fin.§.donec.in fi.C.de iure deliberandi zc. Nicolaus abbas.

Quedā subscriptio an filius bānniti possit testari zc. z est dictum abbatis prout.j.apparet.

¶ Consilium.ciij.

1 Statutū ciuitatis habētis imperiū disponens quo ad subditos suos vt rebelles patrie sue impune possint offendi an valeat.

2 Delinquēs in vna diocesi pōt priuari omnibus beneficijs etiā que habet in alia.

3 Ciuitas habēs iura principis pōt ratione delicti publicare bona delinquentis vbicunq3 sita.

Placet

Placet mihi secunda eximij doctoris domini Benedicti conclusio p qua vltra p eum allegata adduco autoritatē Bar.in.l.infamē.in fi.de publicis iudicijs.vbi dicit q quelibet ciuitas non recognoscens in se superiorem habet liberum populum z meruz imperium in seipsa: z tantam potestatem habeat in populo suo quantā imperator in vniuerso. ¶ Ad hoc id legitur z not.in.l.hostes.ff.de capt.facit quod not. Bal.in.l.decernim⁹.C.de sacrosan.ec. Et optime facit qd legit z no. in.c.per venerabilē.in ver.insuper.qui filij sint legitimi. Et per Inno. in.c.cuz.P.tabellio.de fide instru.z.c.cum te.de re iudic. ¶ Sicut ergo rebellis imperio perdit omnia iura ciuilia quo ad vniuersum: vt voluit Bart.in.d.l.amissione.ff.de capi.dimi. Ita rebellis patrie sue habentis iura principis dz perdere omnia iura ciuilia quo ad totum vt.l.an pars.ff.pro dere.facit qd no.idē Bal.in.l.cūctos populos.C. de sum.trini.z Bart.in.l.omnes populi.ff.de iusti.z iure.no.in.d.c.p venerabilem.qui filij sint legi.z in.d.c.cum.p. ¶ Secūdo facit quod notat Ioā.and.in addi.Specu.in titu.de constit.in.iij.colum.vbi di-

1 cit† valere statutū ciuitatis habentis imperium disponens quo ad subditos suos vt rebelles patrie sue possint impune offendi z occidi. qd videt velle etiā Bar.in repe.l.omnes populi.ff.de iusti.z iure. Si ergo pōt talis ciuitas tollere vitam z sic non solū qd sibi inest a iure ciuili: sed a natura: z hoc propter inobedientiam.ergo multofortius potest tollere que sibi insunt a iure positiuo.vt est patria potestas q est de iure romanorum.vt insti.de patria pote.in prin. Nam in populo suo habet ciuitas plenam potestatez disponendi circa z cōtra ius positiuum adeo quod etiā principi reseruata in signum vniuersalis dominij potest exercere vt fame restituere illegitimū legitimare: tabellionem creare z similia.vt not.idem Barto.in.l.infamem.z in.l.j.de aqua plu.arcen.z Inno.in prealle.c.cum.P.z.c.cum te.z facit.d.c. per venerabilem. Si em̄ exponit eum morti z priuat euz oibus bonis suis nō est verosimile q velit relinquere filios sibi subiectos in potestate sua.ar.in.l.nec in ea lege.ff.de adulte.vbi dicit qd q occidere pōt adulteruz,multomagis pōt z fortius qd est minus. ¶ Tertio ad idē adduco.l.minime z qd ibi no.Bart.ff.de reli.z sump.fu.vbi pz q qui pōt impune offendi z occidi fm formam statuti potest occidi etiā a filio. Si ergo filius poterat occidere istum patrē rebellē: nō est presumendum q remansit in patria potestate cū fm ius patrie potestatis nō possit eū nedū occidere: sz nec in ius vocare.vt in.l.j.fi C.de in ius voc. no.glo.insti.de patria pote.que enumerat omnia iura patrie potestatis. ¶ Quarto pbo per id quod legi.z no.in.c.postulasti.de foro cō-

2 petē.† vbi patet quod delinquēs in vna diocesi potest priuari omnibus beneficijs que habet etiam in alia diocesi ab alio superiore.ratio qz titulus beneficij est in persona istius: vnde cū persona ratiōe delicti efficiatur subiecta quo ad penā seu sortiatur forū loci illius vbi deliquit potest per illam personaz puniri omnibus que insunt persone ipsius priuati vbicunqz sint: licet executio fiat per alium.ita dico ad propositum cū pater istius de quo queritur fuerit plenarie subiectus ciuitati sue potuit ciuitas disponere z in personam suaz z in omnia iura que insunt sue persone: patrie aūt potestatis ius inheret sue persone cum sit quoddaz priuilegium patribus a iure cōcessum: hinc est qd nō omnes gentes habēt hoc ius patrie potestatis: vt leg.z no.insti.de patria pote.iuncta glo.in verbo romanorū. Nec moueat quem in contrariā sententiā q hoc habeant parētes ab imperatore: ergo nō pōt ab eis euelli sine ipsius autoritate.facit qd no.in simili de iure patro.dicit gl.no.in.c.filijs.xvj.q.vij.que dicit laicū non posse illo iure priuari p imperatorē.cū illud habeat autoritate canonis. ¶ Ad idem quod no.gl.in cle.pastoralis.de re iudi.in verbo subiecte. Dico enim hoc nō obstare.qz ratiōe delicti z domicilij seu ciuitatis iste erat plene subiectus ciuitati sue. ¶ Itē quia hec ciuitas quo ad subditos suos potest exercere iura imperij.vt predixi. ¶ Itē hic cessat incapacitas a iudice.hinc dicit glo.not.in.c.j.de confir.vti.qd ratione delicti potest quis priuari per episcopuz beneficio quod habuit a papa.

3 ¶ Quinto z vltimo adduco hāc cōsiderationē† ciuitas habēs iura principis potest ratione delicti publicare bona delinquētis vbicūqz sita.vt no.in.l.j.C.de bo.vac.lib.x.z per Bar.in.l.cunctos populos. in fi.C.de sum.tri.z in.l.ij.ff.de iure fisci.z.l.j.de dā.ifec. Ita pari ratione dicendū in patria potestate z alijs q insunt persone delinquētis de iure ciuili.nec Bart.opinio resistat huic cōclusioni in ciuitate habente merum imperium. Et hec sufficiant. Laus deo.

¶ Et ita dico z cōsulo iuris esse iudicio melius sentiētis semper saluo. Ego Nico.de sicilia Monaceñ.abb.z doc.z in testimonium me propria manu subscripsi.z sigillum meum imprimi feci zc.

Consiliū cōtra fratres de la scala de cōtractib⁹ eorū z q̄les dicant zc.

Sz no.q hoc nō est cōsiliū dñi Abbatis: sz fuit insertū: z ita reperi in alio libro ego Ludouic⁹ bologninus q nolui iam scripta tollere: aut aliorū sudorib⁹ derogare: z eo magis cū iudicio meo lz paruo istud sit elegās ɔsiliū in materia sua.

¶ Consilium.ciiij.

1 Monachus debet deferre vestes monachales.
2 Monachus non habet velle nec nolle.
3 Monachus an naturaliter obligari possit.
4 Monachi sunt mortui mundo.
5 Deportatus potest acquirere z ɔtrahere post sniaz deportationis.

Christus de cuius ore omne rectuz prodijt iudicium zc. Pro euidentia qōnis pposite sunt tria dubia discutiēda: ex quorū determinatiōe apparebit decisio proposite qōnis. ¶ Primum quales sint et esse dicant fratres dicti hospitalis: videlz an monachi vl canonici regulares: an seculares vel clerici aut persone ecclesiastice liberi an serui z cui⁹ vite. ¶ Scōm presupposito i facto qd collegiū fratrū dicti hospitalis fuerit z sit legitime approbatum: nunquid inter vnū de dictis fratrib⁹ ex parte vna: z hospitale seu ei⁹ rectorē ipsi⁹ hospitalis z collegij noīe ex altera obligatio aliqua cōtrahi possit: z q sit illa. ¶ Tertio nūqd per rectorē cū dicto collegio et capitulo possit ipsum hospitale obligari quoquo modo. Et si possit q z qualis sit illa obligatio ɔtracta: z capiēdo pmū dico q fratres dicti hospitalis nō sunt monachi nec canonici regulares: monachi nanqz ɔtinere debēt: circa qd summus pōtifex dispēsare nō posset.vt i.c.ad monasteriū.in fi.de statu mona. imo etiā omnes clerici ad castitatē astringunt.vt i.c.vt clericorū.de vita z hone.cleri.z de sentē.excō.si cōcubine.nec debēt discurrere per mūdū vagabūdi: nec p vicos z loca alia z ciuitatē.vt.c.quātorū d off. or. qz sicut piscis sine aqua viuere non pōt: sic nec monach⁹ sine claustro.xvj.q.j.placuit.semp quidē debet ducere solitariam vitā. dicit em̄ monachus a monos qd est vnus z acos quod est tristis: qz vnic⁹ tristis debet in claustro manere.no.gl.in auc.de monachis.§.hinc autē a nobis.i ꝟsi.singulorū affectionem.z i.l.decernimus.C.de episco.

1 z cleri. ¶ † Itē monachus debet deferre vestes monachales: puta cucullā et scapulariū.no.in.d.§.hinc autē.in gl.in ꝟsi.vestē.z est text.hodie i cle.j.de statu monac.nec debet in refectorio vllatenus carnib⁹

2 vesci etiā i natiuitate dñi vt in.c.fi.de obser.ieiun. ¶ † Itē monach⁹ non habet velle nec nolle.vt.c.nolo.z.c.nō dicatis.xij.q.j.z.c.fi.de te-

3 sta.li.vj.et.c.fi.de sepul.eo.li. ¶ † Et monachis adeo deficit volūtas. qd fuerūt quidā i opinione monachū nec naturaliter obligari.ita firmauit Hostien.i summa de fideiusso.§.p quo possit.ꝟ.z quis. ¶ Et dictū non credo verū cū putem monachum saltem naturaliter obligari: sicut dicimus de seruo.l.naturaliter.z.l.si id quod.z ibi p bart. ff.de ɔdi.indebi.cui seruo monachus equiparat.ita dicit Inn.i.c.cū olim.d priuile.quā equiparationē Bar.allegat z affirmat in.l.j.z.l.si seru⁹.z.l.liber homo.z.l.qd seruus.ff.de stipu.seruo.dicens illam materiam z titulum de stipu.seruo.hodie esse nulli⁹ vel saltē modice vtilitatis nisi qz disposita in seruis habent locū in monachis.vt.s.dixi. z similiter non ipsi sunt regulares canonici p iura et rationes preallegatas. Regulares quippe cum monachis regulariter conueniunt: maxime in talibus substantialibus. Ideo dixit Nicolaus papa: nō putaui quod abbas sit semotus a sanctoruz consortio monachorū. vt de statu monac.cap.qd dei timor.et no.Hosti.in summa de regula.§.ad qd teneantur. z q supradicta de monachis z regularibus nullo mō locū habeāt nec reperiant in dictis fratrib⁹ hospitalis clare vid.m⁹ singula ruminādo: illi quidē cōtinere debēt vt dixi: hi autē vxorē retinere possunt secum tantum deseruiendo ipsi hospitali. B supponit in facto de fratre stricto modo qui suam tenebat et tenuit vxorem etiā post introitum hospitalis toto tempore sue vite in certa domo simul cohabitās cum ea: qd est contra vnum de substantialib⁹ regule monachalis z regularis.vt.s.pbaui. ¶ Itē illi nō discurrūt huc et illuc etiā pet ciuitatem, hi autem vadunt etiaz per ciuitatē pro libito voluntatis.vt i facto videmus. ¶ Itē illi deferunt vestes de quibus.s. hi autem induūtur veste et vestibus illorum lōge deformi

4 vt apparet in facto. ¶ † Itē illi sunt mortui mūdo.no.gl.in.d.§.hinc autē.z i autē.de monachis.§.j.co.j.et in.d.c.nō dicatis.ac etiā serui vt.liiij.distin.c.multos.z no.in.d.c.non dicatis.z.s. probaui hi autē. nō sic.vt liquido potest in facto apparere. ¶ Itē dicti fratres hospitalis non sunt clerici.nullum enim habent ordinem clericalem. Clericus quidem dicitur quia de sorte dei: z qui de altari viuere debet. Nā cleros grece: latine sors appellat: z clerici ab īstitutiōe romane ecclesie in signū regni quod in christo expectatur debent habere coronā. Hec omnia probantur in duobus capitulis simul iūctis. videlicet i c.clericus.et in.c.duo genera.xij.q.j. Si bene respiciamus hec non cōcurrunt in fratrib⁹ hospitalis. Nam de altari nō viuunt: sed de reditibus hospitalis: nec altari inseruiunt vt faciūt clerici.facit.c.cum sz apostolum.de prebē. Nec habent coronā vel abrasionem vt apparet cuilibet intuenti. Et licet dederint sua hospitali: nō possunt penes se multa habere in domibus hospitalis: etiam sz formam ordinamētorum ipsi⁹ hospitalis. Dico autem hoc fratres fore personas seculares nō religiosas: sed deo deuotas ecclesiasticas dici posse: sicut dicimus de cōuerso nō profitēte qui continere nō tenetur z est persona deo deuota nō religiosa. Sic etiaz dicimus de templarijs q possunt arma portare z exercitare: qd clericis est absonuz. hoc habetur i.d.c.

duo sunt genera.xij.q.j.in glo.j.Et sunt persone deuote ⁊ ecclesiastice dici possunt non religiose.vt eodē ca.sic etiā dicimꝰ de fratribus ⁊ sororibus tertij ordinis sancti Francisci.Nā quāuis ꝓmittūt obediētiā ⁊ habeant regulam ⁊ quendam viuendi modū a romana ecclesia approbatum:nō tñ sunt monachi vel moniales sed persone deo deuote ⁊ seculares nō ecclesiastice: vñ tales possunt ꝯtrahere matrimonium et filij eorū postea nati possunt petere legitimam portionē,vt plene habetur in.c.vt lex cōtinentie.xxvij.q.j.vbi omnino vide glo.Et idem refert Bar.in.l.semper.ff.de iure immunitatis.Et Jo.an.in cle.j.de religiosis domibus:vbi est bona gl.Et qḋ rector dicti hospitalis ⁊ alij fratres sint seculares:ostendit incōuincibili ratione qua cōstat ꝙ alicuius hospitalis nō pōt esse rector religiosus nisi illud hospitale curam habeat animarum.vt in clemē.q2 contingit.de reli.domi.⁊ hoc ibi firmat expresse.Jo.and.in glo.in verb.secularibus.vnde patet ꝙ rector ⁊ fratres dicti hospitalis sint seculares:cū ipsum hospitale nō habeat populū ⁊ curam animarū:nec sint fratres vel saltē rector in ordinibus clericalibus cōstitutus.Et etiā hoc audio in facto verissimū:nec in ꝯtrariū est in facto proposito.Item dico ꝙ sunt ꝑsone libere habētes velle ⁊ nolle.⁊ quendā modum bonū honestum simul in eadē domo viuendi:quos deo deuotos possumꝰ appellare.Eorūq3 collegiū quodāmodo ecclesiasticū si eū affirmamꝰ a romano pontifice expresse vel tacite approbatū.que approbatio est necessaria:alias esset reprobatū.Casus est in.c.de reli.domi.li.vj.⁊ plene no.ꝑ Bart.in.l.sodales.ff.de colle.illicitis.Nec ob.predictis ꝙ dicti fratres ⁊ presertim frater structotius dedicauerūt se ⁊ sua promittēdo obediētiā ⁊c.vt apparet in themate ꝓsumpto.¶ Quia dico qḋ cū dicti rector ⁊ fratres nō sunt religiosi:sȝ seculares:vt dixit.dictꝰ frater structotiꝰ vel aliter ꝓfitendo in manibus dicti rectoris vel alterius ex fratribus hospitalis solēne votū religionis ꝯtrahere nō potuit.ita firmat Inno.in.c.porrectū.de reg.Et Bar.⁊ Bal.in auт.igressi.de sacrosan.eccl.loquentes specifice etiā de hospitalarijs.imo plus dicit Specu.in ti.de statu monac.vers.xix.Et etiā si fiat professio in manibus vniꝰ monachi vel alterius ꝙ abbatis qui recipiens nō recipiat noīe abbatis quod tunc fit dedicatio bonorū tantum nō persone.Et ꝑ hoc videtur casus in.d.c.porrectū.dico autē qḋ licet non persona:tñ bona dicti talis fratris sic dedicātis se ⁊ sua sunt quo ad dñiū in hospitale trāslata etiā nulla eorū traditione secuta.l.fi.C.de sacrosan.eccl.⁊ firmat Bar.in.d.auт.ingressi.Itē nō obst.quedā ordinamēta dicti hospitalis.Et primo idē statutū quo cauet ⁊ prohibētur fratres hospitalis querere pro se:sed debēt offerre rectori ⁊c.¶ Itē aliud quo cauet aliquē in fratrem dicti hospitalis recipi nō debere nisi hospitali offerat se ⁊ sua.⁊ si fiat secꝰ expelli dȝ ⁊c.q2 supposita vt dixi approbatione dicti collegij de quo dubito ⁊ mihi nō apparet ex themate vel productis dico talia statuta nō valere.Nam collegium approbatū statuit solū de spectantibꝰ ad eorū iurisdictionē ⁊ ad gubernationē rerum ⁊ bonorū ipsius collegij non in preiudiciū tertij vel iurisditionis superioris:vt est casus in.l.j.C.de mona.⁊ no.per Bar.in.l.sodale.de colle.illici.⁊ in sua repetitiōe.l.oēs populi.Sed statuendo sup ꝓhibitione ꝯtctus vel subiectione ꝑsone alicuius vt seruus dicat non est de iurisditione dicti collegij:imo vel spectat ad principē vel populum aut aliū a lege vel a principe sic statuendi potestatē habentem.l.j.C.non lice.habi.metro.lib.argu.dicte auт.ingressi.⁊ quod ibi not.Statuere enim talia de quibus in dictis ornamentis annotatur nihil aliud est ꝙ tollere illa que sunt de manu principis vt cōtractꝰ ⁊ inducere seruitutē ⁊ tollere libertatē que est de iure naturali;vt.l.ex hoc iure.ff.de iust.⁊ iur.debet eñ tale collegiū ⁊ quodlibet aliud quando inuicem cōueniunt collegiatū cōuenire ad tractāda ea que spectant ad collegiū nō alia.ff.de iure immuni.l.semp.§.quibusdā.alias punitur tale collegiū.l.sub pretextu:ff.de extraor.crimi.Quō ergo dicemꝰ per collegium hec fieri posse certe nullus.preterea seruitutem inuenio induci altero de q̄tuor modis vel natiuitate:vt quia ex persona serua natus:vel captiuitate ab hostibus vel q2 quis vendidit se ad ꝑtiū participandū vel per solēne votū religiōis,hec habent in iuribus satis vulgaribus quorū modorū hic nō est ex illis.¶ Quid plura inuenio deportatū posse cōtrahere ⁊ acqrere etiā post sñiā deportatiōis post quā sñiā omnia eiꝰ bona sunt publicata.ff.de testa.mili.l.neq3.⁊.l.deportati.⁊ nota.in.l.ij.C.de bo.proscrip.Itē cum hic non posset fieri per pactum ⁊ ꝓfessionē alicuius de dictis fratribus in manibꝰ etiam rectoris quem vt dixi reputo secularē ꝙuis deuotum ⁊ ecclesiasticū:ergo nec per statutum.hoc ꝓbatur ⁊ no.in rubȝ.C.de decre.decu.lib.xj.¶ Descēdo ad scḋȝ ⁊ supposita approbatiōe dicti collegij vt dixi dico qḋ rector ⁊ quilibet ex ꝑdictis fratribus sit libera persona ⁊ sic ꝯtrahere possit:vt.s.dixi ⁊ probaui ꝙ inter dictū collegiū ⁊ hospitale ex vna ⁊ quilibet de fratribus dicti hospitalis potest quelibet ⁊ naturalis ⁊ ciuilis cōtrahi obligatio si inter eos fiat cōtractꝰ alias de iure permissus.Ex cōtractu enim nascitur obligatio ⁊ ex obligatione actio.l.licet.§.ea obligatio.ff.de procura.¶ Venio ad tertium ⁊ vltimū ad quod respondeo cū rectores ⁊ gubernatores hospitalis tutoribus ⁊ curatoribus equiparētur:vt probatur in.l.orphanotrophos.C.de epi.⁊ cleri.⁊ ibi per Bal.⁊ in dicta cle.q2 cotingit.ꝙ sicut per tutores ⁊ curatores contrahentes noīe pupillorū vel adultorum ipsi pupilli ⁊ adul.obligant in.l.creditor.C.si tutor vel curat.inter.ita per istos rectores hospitale obligat sicut dicimus de ecclesia q̄ obligatur ex cōtractu prelati si de consensu capituli hoc fiat:vt in.c.qḋ quibusdam.de fideicōmis.⁊ in.c.j.de depo.⁊ qḋ ibi no.¶ Ex quibꝰ oībus iudicio meo cōcludere possum ⁊ cōcludo tā de iure quā de equitate suadēte:tñ submittēs me correctioni cuiuslibet meliꝰ sentiētis dico qḋ dictū hospitale fuit tēpore vite ipsiꝰ fratris structotij ipsi fratri structotio obligatū ad dictas res ⁊ pecuniarū quantates eidē ꝓmissas per syndicum dicti hospitalis ad hoc mandatū legitimū habentem.⁊ qḋ per dictū fratrem structotiū etiam omnia iura sibi competentia cōtra dictū hospitale cedi potuerunt ⁊ de iure sup cessa dicto Joanni de mariscotis de senis: de quo in themate fit mentio quibus iuribus ipse Joannes cessionarius potuit etiam postea vti ꝯtra hospitale ꝑdictorū.Et hec sufficiūt deo gratias.Ego hugolinus de mariscalchis minimus inter iuris ciuilis bonoñ.docto.

De relicto ad pias causas qualiter probetur ⁊ de competentia iudicis ⁊ de legato pannorū.

Sȝ nota qḋ hoc nō est consilium dñi abbatis sed fuit insertum:⁊ ita reperi in alio libro.Ego ludouicus qui nolui iam scripta tollere aut aliorum sudoribus derogare ⁊ eo maxime cū iudicio meo licet paruo istud sit elegans consilium in materia sua.

¶ Consilium.cv.

1 Filius presumitur ex quasi possessione filiationis.
2 Ratio dat esse testimonio in teste.
3 Pannorum appellatione que continentur.

In Christi nomine.Ex processu ⁊ actitatis corā dño epo cortonē.plura dubia oriuntur.Primū circa conpetentiam iudicis.vtrū fuit aditꝰ cōpetens iudex necne.¶ Scḋm an sit probatū legatū attento numero testium ⁊ inspecta forma ⁊ causa legati ⁊ qualitate personarū relinquentis ⁊ legatarij.¶ Tertiū an per relictū sic factum filie pauli sit probata filiatio vel quasi possessio filiatiōis.Quartum an presupposito legato pānorum valido qui panni cedāt legatario ⁊ veniāt in legato.⁊ consideratis verbis legati sit sufficiēter facta ꝓbatio quoad pannos petitos ⁊ istud sit vnū dubium.Circa primum forma legati est cā iurisditionis concedendi iudici ecclesiastico q2 dicit amore dei.⁊ sic ad pias causas ⁊ ꝓ anima:vt.ff.ḋ leg.ij.l.si quis titio.facit vt cū de ap.cog.§.si vnū de predictis.de sepul.c.ij.⁊ gl.C.de sacrosan.eccle.l.illud.hoc tñ casu causa intētata in libello operatur vt inducat negotium posse esse de iurisdictione ecclesiastica ⁊ cognosci per iudicē ecclesiasticū vt no.Innoc.de foro compe.in.c.cum sit.⁊ ex modo agendi ⁊ procedendi.q2 proceditur scḋȝ formam.c.nouit.ḋ iudi.in alijs causis iudex ecclesiasticus nō esset competens iudex cū certe sint ad ecclesiasticum pertinentes:vt in.c.nos inter alios de purga.cano.⁊ in questione nostra,de hoc tñ temere disputatur cum se iudicem cōpetentē pronūciauerit ⁊ non fuerit appellatū et sic licet sit interlocutoria vt in auт.habita.C.ne filius pro pa.de offic.delega.c.significātibus.tamē trāsit in rem iudi.vt pars nō possit cōtradicere.Circa scḋm licet iuris ciuilis norma solēnitatē adhibuit ratione suspicionis ⁊ fraudis euitande:vt.l.hac cōsultissima.C.qui testamēta facere possunt vt in omni vltima voluntate excepto testamēto quinq3 testes voluerit adhiberi vt.C.de condi.indebi.l.finali.iuris tamē canonici cēsura quasi ius gētium imitans aliter disponit.vt.c.relatū.⁊.c.cū omnes.de testa.⁊ ibi plene no.⁊ similiter nō insistendum circa numerum.⁊ an ille decretales habeāt locum indistincte an in terris ecclesie tantum:an vero cum relinquens sit in extremis cōstitutus cuiꝰ iudiciū circa solēnitatē nō ita arctat:vt no.Bart.⁊ glo.C.de sacrosanc.eccle.l.j.Nā legatū hoc non arbitror esse inualidū.⁊ dicit esse factū relictum pro aīa siue ad pias causas nisi esset color q̄situs vt dixi qḋ residet in arbitrio iudicantis.⁊ coniecture verosimiles sunt adducte ex dictis testiū pauperū esse hūc legatariū ex qualitate artis,⁊ presertim ex dicto vniꝰ testis dū dixit vidisse morari in hospitali cuius degētis mora summa ē paupertas.vt no.C.de mendi.vali.l.j.⁊ similiter filia eiꝰ inspecta cā maxime vt pro dote.ff.de condic.indebi.l.cum is.§.si mulier.ibi: pietatis causa.⁊c.¶ Quo ad tertium licet probatio filiatiōis sit satis difficilis vt dicit gloss.ff.de condi.⁊ demō.lucius.ꝑsumptione tñ probat ⁊ est ꝓbatio sufficiens.ff.de his qui sunt sui vel alie.iuris.l.filium.C.de nup.l.si vicinis.de filijs ꝑsoꝝ.c.michael.q2 †ex quasi possessione filiatiōis ꝑsumitur filius.l.non nudis.⁊.l.nō epistolis.C.de probatio nisi fieret ꝓbatio in ꝯtrariū.⁊ ita dicit Bar.in.l.j.ff.de questionibꝰ vt tenet glo.in.d.c.michael.⁊ no.in.c.per tuas.de probatio.facit qḋ no.Jac.butr.in.l.j.ff.de proba.testimonium quidē christophori est clarū ⁊ probat.Itē est dictū Hieronymi:q2 prima facie non videtur ꝓbare cū per verbū credat,asserat,⁊ deponat.Sed certe imo probat attenta conscientia que est in plus quam dictum.vnde dixit doctor illustris dominus Bald.in.l.conuenticulam.C.de episco.⁊ cle.ꝙ ibi testis in dicto minus probat sed in ratione probat efficacius quod semper attenditur

ratio

2 ratio.†Quia in teste ratio est que dat esse rei id est testimonio:vt no. de testi.solū.facit qd not.ff.de acqui.pos.l.si is qui animo. Et sic q̄si possessio filiationis est ꝓbata.Et alij testes ꝓbāt adminicula z intentionem agētis que ꝙ plurimū habent adiuuare. Sic dicit litera in simili.de successione ab intestato.c.fi.Sed restat vidēdū z istud est quartū qui pāni veniant in legato.dicit enim,quod legabat pannos suos lini z lane.Nec est discutiendū de reuocatiōe erroris.q2 sufficienter constat errorem probatum.Et similiter non insistendum an fuerit sane mentis tēpore dicti relicti per not.in.l.furiosum.C.qui testamenta facere possunt.xv.q.iij.in dictis hominū.de succes.ab intesta. c.fi.ff.de cōdi.insti.l.quidā in suo.cū simili.Rn̄dem⁹ igit ad quartū.

3 Et circa hoc dicit Bar.in.l.diuus.ff.de bo.dā.†ꝙ appellatiōe pannorum cōtinetur quib⁹ quis indutus:non aūt veniunt panni nō apti ad vsum hominis.z qui sint venales vnde de facto rn̄dit.ꝙ cū quidā legasset alicui omnes pannos suos lane z lini z haberet illic aliquas petias panni lini nō aptas ad vsum hominis ꝙ in legato nō veniūt. vel distinguēdū s̄m eū:aut habebat illas petias pāni lini causa faciēdi pannos lineos ad vsum z in legato veniunt:aut cōtrectātur venales z non veniunt vt.l.pediculis.§.item quereret.de auro z argēt.le. in dubio debet videri q̄tum sibi expediebat pro vsu illi⁹ anni.z istō cedit legato.aliud videtur esse venale:vt.l.cū queritur.§.lana.de leg. iij.loquitur ergo Bar.quando ille petie panni non erant ad vsū hominis apte: nec habebat testator illos pannos vendendi causa:sed ad vsum.ℭ Quero ad quartum an ꝓbatio sit sufficiēs circa pannos petitos:z vidēda sunt capitula.s.xxvij.z depositiōes testiū super ipsis qui fuerūt quatuor.s.Siluester:Bar.ser Antoni⁹ andrusij:z ser Anto.angeli.Et iste vltimus nihil probat.alius aūt testis refert se ad iuramentū confectum manu ipsius testis:alij duo probāt de quibusdam sed nō de omnibus vt ex ipsorum depositionibus dilucide pōt apparere.Et ex supradictis cōcludo primo legatū factū de.xxv.lib. filie pauli cum casus euenerit nuptiarū vel etiā similiter z legatū pannorum.Et in probationis supplementū pōt deferre iudex iuramentū cū fuerit petitū.Sed qui pāni fint ꝓbati diligēs scrutator ex dispositione testiū sup.xxvij.articulo poterit indagare.z ita vt.s̄.scriptum est dico z consulo ego Dionysius dn̄i Nicolai de barigeñ.minimus vtriusq̄ iuris doctor ad fidē me subscripsi z sigillari fecit sententia potiori semp salua.iuxta.l.claudius felix.ff.q po.in pig.ha. Laus deo.

Cōtra fraudē gabelle et de data

licentia zc.Nec istud est consiliū dn̄i Abbatis:sed q2 ita incertū reperi ego Ludouic⁹ bolognin⁹ statuinō mutare iam scripta.Et istorum patrū honori derogare:z eo magis cū illud ꝙ nō mutatur cur stare prohibetur.l.sancimus.C.de testa.cum simi.

ℭ Consilium.cvj.

1 Fur si furtū committit:z dn̄s rei furtiue dicit rē subtractā de sui voluntate.z sic furtum nō fuisse commissum:nihilomin⁹ fur tenetur pena.§.recte.

2 Respondens facile in dubijs q̄nibus contra fiscum nō delinquit.

Christi nomine inuocato. Ui sa q̄dam inquisitione,formata per ser Bar.notarium damnorum datorum terre lucignani contra Joannem bondi.et Ciceregiolam z rn̄sionib⁹ factis per eosdē dicte inquisitiōis z toto ꝓcessui quibusdā allegationibus z exceptionib⁹ in fauorē dictorū inq̄sitorū z statutis z reformationib⁹ terre lucignani de materia loquētib⁹:z maxime quodā statuto qd icipit.Bestie minute paga d passagio zc.Et quodā alio.c.quod incipit in qualunche.c.si fecisse mentionē.in ver.z doue se trahe o passa sempre in ogni tēpo si intēde andera colla polliti a del causagliere:esse trahesse opassasse senza la dita politia:si a condemna per gabella fraudata.Ac etiā vltimo cap.ꝙ incipit:che frauda la gabella paga p ogni donare zc.Et alijs statutis corā me ꝓductis: maxime statuto posito sub rubrica de electiōe z officio officialis dānorū doctorū.Et singulariter visa rn̄sione z confessione facta p inquisitos p̄dictos,dico de iure z iuris rigore dictos inquisitos condēnandos esse,q2 in cōfessos z cōuictos nulle sunt partes iudicis nisi in condēnando:vt.l.j.de confes.Nam q̄n confitentur se extraxisse sine apodissa:tū negāt ꝙ non animo fraudādi z cōfitentur qd sine apodissa:tū allegāt licentiā vnius ex emptorib⁹ gabelle.z sic incidunt in dictū statutum ꝙ iuerunt sine apodissa.Nam ibi clare dicitur ꝙ in quolibet casu casu siue trāsitu siue cōtentiōis semp debēt ire cū apodissa alias cōdemnent̄ pro gabella fraudata.vt clare patet in.d.c.qd incipit qualūche capi.ver.z doue si trahe o passa.z sic vbi est casus ibi nulla deputatio est:vt.l.ancille.C.de fur.z.l.3. dura tñ seruāda est vt.l.pspexit.ff.qui z a quib⁹.Nec obs.ꝙ negant se animo fraudādi:q2 lex fraudē p̄sumit:vt clare patet in.d.vers.vbi dicitur.Et vn̄ si trahe.que p̄sumptio est forte iuris z de iure vigore dicti c.Et sic nō admittit̄ ꝓbatio in cōtrariū.Sed posito ꝙ esset iuris tātum z de iure:z sic admitteretur ꝓbatio in contrarium.Dico ꝙ non extitit probatū de eorum innocentia z ex qualitate facti contra eos p̄sumitur:z sic eis incumbit onus ꝓbandi:vt text.in.l.si nō conuitij.C.de iniu.et.l.j.C.ad.l.corne.de sica.quod minime extitit ꝓ parte eorum vt ex iure apparet.Nec obstat confessio seu testimoniū bramantis:q2 vox vnius vox nulli⁹.vt.l.iusiurandum.C.de testi.z maxime in criminalibus in quibus prolationes debēt esse luce meridiana clariores.vt.l.fi.C.de proba. ℭ Item quia sua confessio pōt bramāti piudicare nō autē communitati lucignani vel officiali eiusdem:pro hoc facit optime no.dictus Bartol.in.l.inter omnes.§.recte.ff.de fur

1 tis.vbi ipse dicit†si aliquis furtum cōmisit z dominus rei furtiue cōparet dicit rem sibi subtractam de sui voluntate: z sic furtū nō fuisse commissum:q2 furtū est contrectatio rei aliene inuito domino zc.Sed asseritur factū de volūtate domini ergo zc.Nihilominus sua ꝯfessio non liberat furem a pena:vt ipse determinat in.d.§.recte.z sic etiā in proposito confessio illius non liberat a pena.pro hoc etiā facit.l.licitatio.§.qd illicite.ff.de publi.vbi inspicitur vtilitas p̄uatorū z vigor publice discipline.z hanc puto fuisse mentem illius.c.ꝙ requirit apodissam ne furta fieri possint per cōfessionē z similia zc.ℭ Nec obstat qd allegatur per partem aduersam qd statutum requirit verum dolū sed verus dolus agit̄:negatur:ergo zc.Et allegant.c.statuti qd inci. z qualunche p̄sone zc.quia veritas est in cōtrarium vt clare patet in dicto versi.z doue si traheo passa.vbi ex qualitate facti fradem p̄sumit:si sic non loquit̄ ver.i dolo solū.verū etiam in p̄sumpto:z similiter etiam dictū statutū allegatur ꝑ partē aduersam qd incipit:z qualunche persona.qd loquit̄ per plura vocabula disiunctiue posita nō copulatiue.ℭ Item nō obstat quod allegatur: quod ipsi nō iuerūt causa vendendi licet causa pascuandi:q2 in vtroq̄ casu ꝓuisum extitit vt patet i statuto qd incipit.Bestie minute paga de passagio zc. Ex quibus secundum capitulum non debuit videre ille valēs z subtilis doctor qui allegationes fecit pro parte aduersa. Item nō obstat ꝙ allegatur ꝑ partē aduersam qd dicti inquisiti ignorabant tale statutū z talē apodissam esse necessariam.que ignorantia iuris municipalis videt̄ eos excusare:maxime vt dānū indebite patiantur:vt subtiliter allegatur per partē aduersam:q2 hoc est verū nisi talis ignorātia sit crassa z supina:vt no.glo.z ibi per bar.in.l.fi.de decre.ab ordi. fac. z Dyn.c.ignorantia. de regu.iur.li.vj.in ver.qui incipit. vltimo distingui pōt.et in ver.precedenti.et est hodie determinatū.vt in.c.vt animarū.extra de cōsti.li.vj.z de casu nostro videt̄ expresse tex.l3 qs ignorasse dicat nihilominus in vectigalis penam eū incidere diu⁹ adrianus constituit.Et ꝑ p̄dicta videt̄ satis esse rn̄sum ad iura z rationes per partē aduersam inductas z subtiliter allegatas preterq̄ ad vltimam nō curando de prima vz nūquid potuerit inquiri vl̄ nō q2 quicquid sit d iure cōi d iure municipali potuit inquiri:vt clare patet in dicto statuto sub rubrica de electione et officio officialis damnorū datorū.Et audio sic semp fuisse de ꝯsuetudine. Ad vltimā ꝓ rōnē in qua allegat̄ cōtraria cōsuetudo:dico qd visis actis z actitatis in dicta causa nō extitit probatū de dicta cōtraria cōsuetudine:et ꝙ nō probauerūt de innocētia sua:q2 p̄sumptio est ꝯ̄ ipsos vt.s̄.dixi. ℭ Dico qd veniunt cōdēnandi iuris rigore:tū consideret bonus iudex in condemnationem personarum:facti qualitatem:et terre ꝯsuetudinem:et diligenter veritatē inquirat non obstante ꝙ dicti inquisiti nesciuerunt se defensare:vt clare nos docet sacratissimus imperator i.l.j.in fi.ff.de questio.et sit promptior ad absoluendū q̄ ad cōdemnā

2 dum.ℭ In casu dubij†ꝙ nō puto delinquere eū qui i dubijs q̄nibus cōtra fiscum facile rn̄derit:vt in.l.non puto.ff.de iure fis. Tamē nisi alia ostendantur ipse pōt de iure inquisitos p̄dictos z cōfessos ꝯdemnare:vt super clarissime est ostensum. dn̄s eum dirigat in viam veritatis et iustitie.Deo gratias.

ℭ Ego Joannes de blandinis de senis legū doctor.

ℭ De expensis testamenti.
ℭ Consilium.cvij.

Eres qui colligit testamentum vult ꝙ legatarij contrahāt in recollectionē testamēti si quidem hereditas nō esset soluendo dz soluere totū ipse heres sicut es alienum.Sed si hereditas nō esset soluendo tunc diminuentur legata propter istam expensam sicut ꝓpter aliud es alienū. ita no.Bart.in.l.scimus.§.in cōputatiōe.C.de iure delib.z Spec.tangit vt ipse ibi refert zc.Impediat sibi tamen nō dicitur nocere nec iniuriam inferre.ff.que in fraudem credito.l.qui autem.§.simili modo. ℭ Item est eadem ratio in nepote cum omnibus descendentibus hereditas ascendentium pariter debeatur nō attenta differētia sex⁹ nec disparitate graduum : quia nepos vel pronepos qui sunt in vlteriori gradu pariter cū filio succedunt qui est in.l.j.C.de legi.hered.auten. in successione statutum quantum ad hoc quod dat nouam formam agendi.vt Barto.i.l.j.ff.ad.l.falci.tamen dicitur ius commune quo ad alia.Sic intelligatur glo.Joan.and.in.c.j.de constitu.lib.vj.et sic debet interpretari secūdum quod interpretatur ius cōmune.C.de noxalibus.l.si serui.vbi est casus notabilis.et gl.in.l.fin.§.donec.in fi.C. de iure deliberandi z c.Nicolaus abbas.ℭ Quedam subscriptio an filius banniti possit testari zc.z est domini Abbatis ꝓut.j.apparet

Consilium.cviij.

1 Rebellis imperio pdit omnia iura ciuilia quo ad vniuersum.
2 Statutū ciuitatis habēs imperiū disponēs quo ad subditos suos vt rebelles patrie sue possint impune offendi ⁊ occidi valet.
3 Delinquēs in vna diocesi pōt priuari omnibꝰ beneficijs que habet in alia diocesi ab alio superiore.

Placet mihi secunda eximij doctoris domini Benedicti cōclusio pro qua vltra p eum allegata adduco autoritatē Bar.in.l.infamē.in fi.de publicis iudicijs.vbi ꝙ quelibet ciuitas non recognoscens in se superiorem habet liberum populum ⁊ merum imperium in se ipsa:⁊ tantam potestatem habet in populo suo quantam imperator in vniuerso. ¶ Ad hoc facit quod legitur ⁊ no.i.l.hostes.ff.de capt.facit qđ not. Bal.in.l.decernimus.C.de sa.san.ecc.Et optime quod legitur ⁊ no. in.c.per venerabilem.in versi.insup.qui filij sint legit.Et per Inno.in c.cum.P.tabellio.de fide instru.⁊.c.cū.T.de re iudic. ¶ †Sicut ergo rebellis imperio pdit oīa iura ciuilia quo ad vniuersum:vt voluit Bar.in.d.l.amissiōe.ff.de ca.dimi.Ita rebellis patrie sue habēs iura debet perdere principis omnia iura ciuilia quo ad illā patriā.Cū eadem sit ratio in parte quo ad partem sicut in toto quo ad totū.vt l.an pars.ff.pro derelic.facit quod not.idem Bal.in.l.cūctos populos.C.de sum.tri.⁊ Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.not.i.d. c.per venerabilē.qui filij sint legi.⁊ in.d.c.cum.P. ¶ Secundo facit quod notat Ioan.and.in addi.Spec.in titu.de cōsti.in.iij.col.vbi dicit †valere statutum ciuitatis habentis imperium disponēs quo ad subditos suos vt rebelles patrie sue possint impune offendi ⁊ occidi. quod videtur velle etiā Bar.in repe.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iur. si ergo pōt talis ciuitas tollere vitam ⁊ sic nō solū quod sibi inest a iure ciuili:sed etiā a natura:⁊ hoc ppter inobedientiā.ergo multo fortiꝰ pōt tollere que sibi insunt a iure positiuo:vt est patria potestas q̄ est de iure romanorū.vt insti.de patria pote.in pri. ¶ Nā in populo suo habet ciuitas plenam potestatem disponendi citra ⁊ contra ius positiuum:adeo qđ etiam principi seruata in signū vniuersitatis dominij potest exercere vt fame restituere illegitimū legitimare:tabellionem creare ⁊ similia.vt no.idem Bart.in.d.l.infamē.⁊ in.l.j.de aqua plu. arcen.⁊ Inno.in.c.prealle.cum.P.⁊.c.cum.T.facit.d.c.per venerabilem.Si em̄ exponit eum morti ⁊ priuat eū omnibus bonis suis:non est verisimile ꝙ velit relinq̄re filios sibi subiectos ī potestate sua.arg. in.l.nec in ea lege.ff.de adulte.vbi dicit ꝙ qui occidere pōt adulterum multo magis pōt ⁊ fortius quod est minꝰ. ¶ Tertio ad idē adduco l.minime.⁊ quodlibet no.Bart.ff.de reli.⁊.§.ibi patet ꝙ q pōt impune offendi ⁊ occidi ſm formā statuti pōt occidi etiam a filio.Si ergo filius poterat occidere istū patrem rebellem nō est presumendum ꝙ remanserit in patria potestate cū ſm ius patrie potestatis non possit eum nedū occidere:sed nec in ius vocare.vt in.l.fi.C.de in ius voc.no. glo.insti.de patria pote.que enumerat omnia iura patrie potestatis. ¶ Quarto probo per id qđ legi.⁊ no.in.c.postulasti.de for.cōpe.vbi patet †quod delinquēs in vna diocesi pōt priuari omnibus bñficijs que habet etiā in alia diocesi ⁊ ab alio superiore.ratio q: titulus bñficij est in persona istius:vnde cū persona ratione delicti efficiat̃ subiecta quo ad penam seu sortiatur forū illius vbi delinquit potest per illam personam puniri ⁊ omnibus que insunt persone ipsius priuari vbicūq̄ sint.licet executio fiat per alium:ita dico ad propositum cum pater istius de quo queritur fuerit plenarie subiectꝰ ciuitati sue potuit ciuitas disponere ⁊ in personam suā ⁊ in omnia iura que insunt sue persone.patrie aūt potestatis ius inheret sue persone cū sit quoddam priuilegiū patribus a iure cōcessum.hinc est quod nō omnes gētes habent hoc ius patrie potestatis.vt legi.⁊ nota.insti.de patria pote.iuncta gl.in verbo romanorum.Nec moueat quem in cōtrariā sententiam ꝙ hoc habeant parentes ab imperatore:ergo nō potest ab eis euelli sine ipsiꝰ autoritate.facit qđ in simili de iurepatro.dicit gl. in.c.filijs.xvj.q.vij.que dicit latius nō posse illo iure priuari per imperatorem.cum illud habeat autoritatē canonis. ¶ Ad idē qđ no glo. in cle.pastoralis.de re iudi.in verbo subiecte.Dico em̄ hoc nō obstare:q: ratiōe delicti ⁊ domicilij seu ciuilitatis iste erat plene subiectꝰ ciuitati sue. ¶ Itē q: hec ciuitas quo ad subditos suos pōt exercere iura imperij,vt predixi. ¶ Itē hic cessat incapacitas in iudice.hinc dicit gl.no.in.c.j.de cōfir.vti.quod ratione delicti potest quis priuari per episcopum beneficio quod habuit a papa. ¶ Quinto ⁊ vltimo adduco hanc considerationem:ciuitas habens iura principis pōt ratione delicti publicare bona delinquentis vbicūq̄ sita vt.no.in.l.j. C.de bo.vac.lib.x.⁊ per Bar.in.l.cūctos populos.in fi.C.de sum.tri. ⁊ in.l.ij.ff.de iure fisci.⁊.l.j.de dam.infe.ita pari ratiōe dicēdū in patria potestate ⁊ alijs q̄ insunt persone delinquētis de iure ciuili.Nec Bartol.opinio resistat huic conclusioni in ciuitate habente merum imperium.Et hec sufficiant. ¶ Et ita dico ⁊ consulo iuris esse iudicio meliꝰ sententiis semper saluo.Ego Nicolaus de sicilia monacen.abb. ⁊ doc.⁊ in testimonium me propria manu subscripsi,⁊ sigilū meū imprimi feci ⁊c.

¶ Consilium domini Ludouici bolognini:vt infra casus.

Casus talis est.I.et.A. fratribꝰ alijsq̄ fratribus suis mercatoribus existentibus in ciuitate.M.⁊ bonum creditum habentibus:⁊ existentibus absentibus a dicta ciuitate sub die.x.mēsis septembris.M.cccclxxvij.fuit inchoatus quidā pcessus contra dictos.I.⁊.A.fratres ⁊ alios eorum fratres secūdū formā iuris municipalis dicte ciuitatis.hoc ad instantiam quorundam suorum assertorū creditorū.Qui asserti creditores in dicto pcessu asseruerūt dictos.I.⁊.A.⁊ eorū fratres cessasse seu fefellisse in fraudem dictorū creditorū. ¶ Pendēte dicto pcessu demū sub die vndecimo dicti mēsis septēbris ⁊ anni prefati fuit inchoatꝰ nouꝰ pcessus ⁊ diuersus a primo cōtra dictū.I.tantūmodo:⁊ hoc pro facto statꝰ. Quibus processibus sic pendentibus fuit pronūciatū per iudicē ordinarium ſm formā statutorū dicte ciuitatis super primo pcessu fallentie die.ij.mēsis octobris dicti āni:vꝫ dictos.I.⁊.A.fratres aliosq̄ eorū fratres fuisse ⁊ esse cessantes.Et contra eos ⁊ eorū bona procedendum esse tanq̄ contra cessantes fallētes ⁊ omitentes soluere eorū creditoribꝰ. ¶ Quo processu fallētie sic pēdente sub die prima octobris dicti anni alius fuit formatus processus cōtra fratres dictorum I.⁊.A.p dicto facto statꝰ ⁊ postea die.xx.octobris fuerūt bāniti p rebellibꝰ ⁊ in cōfiscatiōe bonorū demū eadē die.xx.octobris dicti anni dictus.I.etiā fuit bannitꝰ de dicta ciuitate pro statu ⁊ p rebelliōe ⁊ in confiscatione bonorū suorū. ¶ His sic peractis die.xx.aprilis anni.M.cccclxxiiij.dicti.I.⁊.A.⁊ fratres fuerūt declarati debitores dictorū creditoꝝ vigore dicti pcessus fallētie ſꝫ formā dictorū statutorū.ppter qđ dicti.I.⁊.A.⁊ fratres pinde habiti fuerūt ex forma dictorū statutorū:ac si in dictis q̄titatibꝰ fuissent dicta die condēnati. Eodē i.M.cccclxxiiij.dicta ciuitas statū mutuauit adeo ꝙ dicti. I. ⁊.A.⁊ eorū fratres obtinuerunt cancellari a dictis bannis ⁊ restitutiōe bonoꝝ sub mō forma ⁊ tenore infrascriptis:vꝫ.P.C.legatꝰ ⁊c. dilectis nobis.I.⁊.A.⁊ eorū fratribꝰ salutē ⁊c.Dū diligenter attēdimus grata nobis p vos ⁊ vestrū quēlibet exhibita obsequia ⁊ q̄ futuris temporibus exhiberi speramꝰ.Nō immerito promouemur vt vobis reddamur ad gratias liberales ⁊ fauoribꝰ ⁊ gratijs psequamur. Inde ē qđ p̄missorū occasiōe pmoti p̄sentiū tenore autoritate nobis indulta mandamus vobis superstitibꝰ notarijs ⁊ officialibꝰ camere actorum necnō fisci ⁊ officij bānitorū ⁊ cuilibet vestrū quatenus oēs ⁊ singulos infrascripos quorū noia singulariter inferiꝰ describunt̃: ac eorū noia ⁊ pronomina cancellare ⁊ abolere de beatis oibus singulis alijs libris seu quarternis in dictis locis vel alibi existētibus et oia ⁊ singula ⁊ quecūq̄ bāna cōdēnationis inquisitiōis ⁊ pcessus in ipsis libris seu quaternis ascriptos ⁊ exēplatos seu factos quocūq̄ tpe añ aduentū nostrū ad ciuitatē.M.q fuit anno dñi.M.ccclxxiiij. die tertia septēbris ex nūc etiā tenore p̄sentiū p̄dicta autoritate decernentes nulla irrita ⁊ cassa ipsa bāna ⁊ delicta ante dictū tempus cōmissa ⁊ condēnationis inquisitionis ⁊ processus.Ita ꝙ libere ⁊ impune in ciuitate.M.eiusq̄ comitatu ⁊ districtu morari ⁊ stare possint absq̄ grauamine vel molestia aliquali iferēdis p̄dictis infrascriptis vel alicui predictorū occasiōe predicta.s.bannorū vel condēnationū aut alicuius eorum restituentes etiā ipsos ⁊ quēlibet eorū ad famam honores ⁊ ad alia prout erant ante.In quorū testimonium p̄sentes fieri iussimus ⁊ nostri sigilli impressione muniri. ¶ Quorum nomina sunt hec vꝫ.I.⁊. A.fratres eo.⁊c. Successiue in dicta ciuitate.M. alijs nouitatibꝰ supuenientibꝰ ⁊ mutato statu.M.cccclxxv.p certos ciues.M.⁊.A.a populo dicte ciuitatis potestatē habētes inter alia fuit statutū ⁊ ordinatū qđ omnes ⁊ singuli cōdēnati ⁊ cōfinati bāniti ⁊ qualitercūq̄ infugati occasione status ad res ⁊ bona ⁊ iura sua pristina honores dignitates ⁊ priuilegia q̄ habebāt ante dictas vocationes restituerent̃ ac pro restitutis ipso iure haberētur. ¶ Quibꝰ sic stantibus quidā Antonius vnus ex creditoribus dictorum. I.⁊ A.⁊ fratrū petit executionē p̄dicte snīe late ɔtra dictos.I.⁊.A.⁊ fratres sup fallētia antedicta necnon alterius snīe declarationis vt supra facte quātitatibꝰ in quibus dicti fratres in dicto processu fallentie allegati ⁊ declarati fuerunt debitores ⁊ que snīe fuerūt latetē poribus modo ⁊ forma p̄dictis. ¶ Cōtra quā petitam executionē opponitur per dictos.I.⁊.A.allegātes dictas snīas exequi non posse nec debere:q: fuerūt restituti aduersus dictā sniam ⁊ totū pcessum vigore mādati vt supra emanati a dicto legato put supra. ¶ Nec nō successione ex restitutione per ciues.M.facta ⁊ prouisiōibus ⁊ ordinamentis de quibus.s. ¶ Pro parte vero dicti Antonij replicat̃ non obstare dictas puisiones ⁊ qōnes:q: asserit habere locū in causa criminali:nō aūt in ciuili.Item dicte alie restitutiōes nō extenduntur ad dictos.I.⁊.A.fratres qui nō erant banniti tēpore dictarū prouisionum.Queritur quid iuris. Ludouicus bologninus.

¶ Consilium.cix.

1 Legatus de latere vbi aliquid facit iure legatiōis equiparandꝰ est principi.
2 Papa semper nititur saluare decreta ⁊ institutiones suoꝝ legatoꝝ.
3 Prouisiones statuta ⁊ decreta facta p presidentes autoritate concilij generalis

lij generalis electorũ.postꝙ autoritate principis fuit cõcessum habẽt vim legis ꝛ iuris ciuilis.

4 Decreta facta a populo sunt ius ciuile.
5 Dictio alia includit criminales ciuiles iniustas ꝛ spirituales.
6 Ciuitas põt facere legẽ gñalem ex qua ius auferatur tertio.

Inuocato diuino suffragio quo mediãte veritas elucescat. Nam dñs prope est inuocãtibus eũ: ꝛ viso puncto superius express olicet supra satis p alios.d.consulẽtes ad saturitatem dictũ fuerit adeo vt respõsum iaz appareat: vt in.l.fundi trebatiani.ff.de vsufru.leg.nihilominus necessarium esse duxi de presenti consultatione aliqua elicere que dubiũ afferre videntur. Et demũ omnia illa soluere. Et primo illud verbum ĩ restitutione facta per dñm.P.C.legatum. Restituentes etiam ipsos ꝛ quẽlibet eorum ad famã ꝛ honores ꝛ alia ꝓut erante ant ascriptaeis ꝛ cuilibet eorũ.supra tamen in restitutione expresse facta erat mẽtio: vt.J.ꝛ.A.ꝛ fratres in puncto nominati restituti essent ad banni condemnationes inquisitiones ꝛ processus: ꝛ ita omnia aboleri mãdatũ fuit in restitutione memorata. Cui⁹ legati de latere potestas nõ parua imo magna ꝛ amplissima potestati principis seu pape est equiparata ꝛ primo hoc assumo ex text.iuncta eleganti glo.in.c.nobilissi mus.xcvij.di.sic dicente † ꝙ vbi legatus de latere aliquid facit iure legationis sue certe pricipi equiparãdus est in hoc amplissimã habẽs potestatem: ꝛ sic intelligo Specu.in ti.de lega.§.superest.ver.quid si d legati iurisdictione: vcz vt etiã eius legati oraculo viue vocis credat ꝛ in tit.de teste.§.j.versi.quid si aduocatus.in.l.ij.§.liquet.circa fines.C.d sum.tri.ꝛ fide catho.firmat hic Archi.i.d.c.nobilissim⁹.ꝛ Innocẽ.in.c.cum dilect⁹.de accu.ꝛ Joã.and.in.c.j.de offi.deleg.li.vj.de sentẽ.excom.ad eminentiã.de appel.c.constitutus.ꝛ gl.de sen.excom.c.sicut.ꝛ in.c.ad apostolice.de re iudic.l.vj.ꝛ.c.cũ olim essemus.de ꝑuil.ꝛ Lap.alle xij.ꝛ xxxiij.ꝛ Bart.in.l.j.C.de superindic.li.x.huius sententie est etiaz Bald.in.l.exemplo.C.de proba.ꝛ in.l.si qua per calumniã.ff.de episco.ꝛ cle.ꝛ maxime pondero hanc restitutionez factã esse de pertinentibus ad legationem suam.ꝛ adde bonũ tex.in.c.super his.de accu.imo dicit Joã.and.in.d.c.sup his.de stylo curie.fore vt sibi credatur etiã extra legationem suã solo ỽbo.id est viue vocis oraculo ꝓ quo est optima ratio tex.ꝛ glo.in.l.j.ff.de offi.prefe.preto. ibi credidit enim princeps qui ob singularez eorũ industriã ad hui⁹ officij magnitudinem electi sunt nõ aliter fore iudicaturos ꝙ ipse princeps iudicaturus esset: vt ibi ingt tex.ex quo fit vt maxima sit presumptio ꝓ legatis ꝛ potestatibus ꝛ solẽnitate: vt late explicat Spe.in toto tit.et maxime in.§.superest.ꝛ ꝑdictis adde do.Anto.de fidei stru.c.qd super his.ꝛ ĩ specie ad propositum nostrum potuit legatus antedictus restitutionez dictam cõcedere: qꝛ statuta facit perpetuo duratura l.c.fi.de offi.lega.l.c.ex parte.de verbo.sig.ꝛ.c.super quibusdã essent videnda.not.iiij.di.porro.ꝛ.lxxvi.dist.vtinam.imo † papa semper nitit saluare decreta ꝛ institutiones suorum legatorũ.de rescrip.c.veniẽs.ꝛ successiue omnia potest facere legat⁹ que nõ sunt pape reseruata specialr que oĩa singulat ponit gl.ĩ.c.ꝙ translationẽ.d offi.le.in.c.sicut venire.de exces.prel.ꝛ ponit eã Specu.in ti.de iurisdi.om.iudi.interpretatur etiam legat⁹ dñi.N.pape rescriptum quod maximum est in.c.j.de postul.prela.in verbo rescriptum nostrum interpretatus.ꝛ addo nota.de iudi.nouit. ¶ Quid plura imperiũ habet ĩ ꝓuinciam per eam gubernatam.vt.d.§.superest.ꝛ per Spec.quos casus potius laboriosum ꝙ subtile hic esset explicare.habet ergo restitutio memorata maximam potestatem: scilicet pape vel similez ꝓpter ꝓuinciam quam gubernat legat⁹.est etiam fundata dicta restitutio potestate imperio arbitrio ꝛ basilica reformatorum illoruz status dicte ciuitatis.M.habentiũ dicte ciuitatis vicariatũ ĩ plena forma a summo pontifice: qꝛ dicti dñi reformatores fuerunt electi a cõsilio populi representãte autoritatẽ dñi pape equiparabãtur principi. vt not.C.que sit lon.cosuetudo.sup rubr.de re.iudi.aliud.§.restat.vnde elegãter dicit bar.in.l.stipulationũ alie.ff.de verbo.obliga.qd † ꝓuisiones statuta ꝛ decreta ꝛ alia facta per presidentes autoritate ꝯcilij generalis electorum postquã autoritate principis fuit cõcessuz habebunt vim legis ꝛ iuris ciuilis: vt in proemio institutionũ in prima ꝛ scda constitu.C.ꝛ.l.ij.C.de vete.iur.enu.ad idẽ allego bart.l fi.ff.de de pe. † vbi facta decreta a populo erũt ius ciuile ꝛ orietur actio ꝑpetua que ciuilis dicitur.institu.de perpe.ꝛ temp.actio.in prin.ꝛ ĩ hoc non est differẽtia inter doct.licet sit in alio passu: an statuta facta ab episcopo marchione ꝛ alijs sint ius ꝑtorũ vel ciuile: sed in casu nr̃o tenet consiliũ ꝛ populus locum principis.addo Bal.in.l.receptitia.C.de cõsti.pecu.in.l.j.C.q admit.ad bon.pos.ꝛ bal.in.l.sancim⁹.C.de dona.ꝛ que no.Jo.an.in addi.specu.in ti.de instru.edit.in.§.porro.l addi.q̃ incipit hec subscriptio.fundamẽto hoc facto ꝯsidero verbum vnũ in restitutiõe facta per dictos dominos.scilicet restituerũt omnes ꝛ restitutos esse voluerunt in omni ipsorũ iure pristino.etiã si predictorũ restitutorũ aliquid hodie,scilicet tẽpore restitutionis,quomodocunqꝫ teneatur ꝛ possideatur cũ generali clausula nõ obstante ꝛ alijs oib⁹ opportunis ꝛ ita fuit facta vno tẽpore.demũ vna alia restitutio facta fuit alio tẽpore in qua omnes expresse restituti sunt ad criminales ꝛ ciuiles causas ꝓcessus prescriptiões ꝛ omnia. Unde veniendo per ordinẽ in vnaquaqꝫ restitutiõe: ꝑmo assumo illã dñi.P.legati de latere.C.in qua restituit in specie dictos fratres ab omnib⁹ ꝓcessib⁹ criminalib⁹ ꝛ ad famã ꝛ honores ꝛ alia ꝓut erant antea scripta eis que restitutio iuri cõmuni cõformis est.l.qd si minor.in.§.restitutio.de mino.ꝛ postquam expressam mentionẽ facit de criminalib⁹ ꝛ postea dicit ad alia.hec dictio alia nõ intelligit ampli⁹ in criminalib⁹ rõne vitãde supfluitatis.in.§.quibus.in prima cõstit.C.intelligitur in ciuilibus aliquã in multis similitudinẽ habẽtibus cũ criminalibus: licet in multis differãt.vt late per Bar.in.l.si ff.de priua.delic.in.l.j.C.quãdo ciuilis actio preiudi.criminali.ꝛ.l.j.ff.vi bo.rap.ꝛ late per dictũ Anto.in rub.de iudi.post Inno.in c.qualiter ꝛ quãdo.de accu.no in.l.quid ergo.§.pena grauior.de infa.in.l.agraria.de termino moto.vnde per similitudinẽ processus libelli lit.cõtest.ꝛ sententie in eis requisite,scilicet criminalibus ꝛ ciuilib⁹ dũ dicit ꝛ ad alia intelligit de ciuilibus.l.si fugitiui.C.de ser.fugiti.quasi dictio talis sit implicatiua similiũ.preterea talis dictio ꝛ ad alia de necessitate debet intelligi de ciuilibus propter dictionẽ ꝛ: que cõiunctio est ꝛ cadit inter diuersa in rub.ff.de iur.ꝛ facti igno.vbi glo.ergo cũ.s.dixerit de criminalibus hec dictio,ꝛ ad alia intelliguntur de sentẽtijs ciuilibus cuz causarũ ꝛ indictorũ tẽpororaliũ de quibus tractam⁹ quoddã est criminale: quoddã ciuile: ꝛ quodã mistum. Criminalia dicunt quorum finis est cõmoduz partis ꝛ interesse publicũ seu vindicta publica. Ciuilia quorũ finis est cõmodũ partis ꝛ interesse ꝓuatũ. Mista que participant de interesse partis ꝛ vidicta priuata ꝛ publica.exemplũ in.c.tue.de procura.iste distinctiones habentur in.c.forus.de verb.sig.ꝛ in iuribus supradictis.vnde manifeste apparet qd de ciuilibus intelligitur. ¶ Et alio respectu qd dicta restitutio extẽditur ad processus ꝛ sñias ciuiles adduco: qꝛ si restitutio est facta ad maiora: ergo ad minora extendit faciliter ꝛ ad alia vt ĩ.c.sedes.ꝛ lata materia in.c.cũ in multis.de rescrip.lib.vj.addo nota.in clemen.nõ potest.de ꝓcura.et ꝙ pulchre approba.Bar.in.l.sed ꝛ si quis.in.§.quesitũ.ff.si quis cau. imo in terminis ad propositũ nostrũ adduco glo.sing.in clemen.j.in 5 versi.quãuis alia.de re iudi.vbi dicit † qd ista dictio alia includit criminales ciuiles mistas ꝛ spirituales quã ĩ ꝓposito meo magnifacio. ꝛ pro hac decisiõe ipsam principalẽ noto.adduco etiã singularẽ not. Inno.ꝙ ciuilia includuntur a fortiori in.c.cũ olim.de offi.c.deleg.qñ expressit grauiora dictio alia traditur ad omnia: sꝫ si leuiora in rescripto exprimant ꝛ postea mihi facit aliquas iniurias nõ potero de homicidio accusare.sed ecõtra casus videtur vbi grauiora expressa fuerunt scꝫ criminalia ꝛ ad leuiora: scilicet ciuilia volum⁹ facere extẽsionem per dictionẽ alia certe possumus vt pulchre firmat Inn.in.c.dispendia.de rescrip.lib.vj.ꝛ approbat dictus Anto.in.d.c.sedes.de rescrip.ꝛ predicta cõfirmantur vt dicti verbi sit aliqua operatio ꝛ effectus.de leg.j.si quãdo.de priuil.c.si papa.lib.vj. ¶ Quibus omnib⁹ visis illud tritũ ꝛ vulgatũ dubiũ tango: an dictus legatus de latere cardinalis potuerit tollere ius acquisitũ alteri per sentẽtiam hmõi restitutionem cõcedendo. Itẽ quid de restitutione prefatorũ dñorũ status reformatorũ vbi restituũtur predicti fratres ad bona hodie per alios possessa ꝛ dicta restitutio bene roborata est cũ clausulis opportunis ꝛ maxime clausula nõ obstat. Nã primo licet dubitatum fuerit an princeps tollere possit iusgẽtium.scilicet dominia de iuregẽ.inuẽta in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.ꝛ iure.l.qd dñiuz rei mee an possit auferri possit.ꝛ licet in dubio gl.videat velle qd nõ in.l.rescripta.C.de preci.impera.offe.pro qua satis implicita ratio.l.quoties.C.de preci.ĩpe.offer.in.l.si contra ius vel vtil.publi.in.l.fi.C.de errore aduocatoruz, quibus cautum est ius alterius in totũ auferi seu euelli nõ posse.quia dico multiplici capite ius acquisitũ per sentẽtiã alicui potuit auferri per principem ꝛ alios qui loco principis habentur. Et primo hoc allego tex.in.l.item si verberatum.§.penul.de rei ven.vbi cũ causa dñiuz potest auferri ꝛ alteri concedi.firmauit Bar.hoc in proemio digestorum.ꝛ idem in.l.j.in fi.de cõstitu.prin.que maior causa potest esse qd qꝛ late fuerunt dicte sententie dictis fratribus rebellib⁹ ciuitatis existentibus propter passiones ciuitatis aut partialitates qui nõ potuerunt tempore prefate rebelliõis iura sua nec causas defendere: ꝛ ideo restitutio emanauit ꝛ ratio prohibite defensionis qꝛ ad ciuitatẽ non erat totus accessus ergo iusta causa.in clemẽ.pastoralis.de re iudi, posuit Inno.in.c.preterea.de dila.in extrauagã.ꝑsenti.de rescrip.et legiste oẽs.in.l.ij.ff.si quis in ius voc.nõ ie.l.de etate.vbi per Barto.in fi.ff.ad trebel.accedat pro hac sententia tex.in.l.si quis sepulchrũ.de religio.vbi de iusta causa fit mẽtio.ꝛ compelli debet iusto ꝑtio ꝛc. Et accedat ratio tituli.de bo.dãna.imo plus dicit Ange.in.d.l.itez si verberatũ.§.pen.sine causa potest princeps dominium auferre vni ꝛ dare alteri sine preiudicio recipiẽtis per.l.ij.ꝛ.l.bñ a zenone.C.de q̃dri.pre scri. Idem ipse ang.firmauit in.l.cõstat.cõmunia prediorum. vbi nõ solum hec potest facere princeps sed per statutũ ꝛ cõsuetudinem põt auferre ius alteri⁹ singularis persone.argu.l.si pẽdẽtes.§.si quid.ff.de vsufru.ꝛ firmat hoc vltimũ Inn.in.c.j.de cõsue. Aliqd in simili in.c.in nostra.de iniur.ꝛ dã.dato.ꝛ Ang.idem vnũ verbũ in

l.conuentionũ.ff.de pac. Quinimo dicit Bart.in.l.antiochen.de pri-
6 uil.cred.† ciuitatē posse facere legem generalem ex qua ius auferat
tertio vt fecit in casu nostro in beneficium omniũ quorũcũq; bãnito-
rum cõfirmatoꝝ ⁊ rebelliũ.⁊ ita tenetur hec declaratio hoc modo di
cto Inno.in.c.que in ecclesiarũ de cõsti.vt intelligatur faciendo legē
particularē.l.si priuatus.qui ⁊ a quib⁹,vt illa nõ nocet.l.quoties.ff.
de pollicitationib⁹. quēadmodũ põt facere ciuitas super rebus suis
generale statutum.l.prohibere.§.plane.ff.qd vi aut clam. ⁊ nota de
publi.l.cesar.⁊ pōnit Bal in.l. ciuitatis.ff.si cert.pe. ¶ Ad cõfirma
tionē oium predictorũ accedat text.in.l.luci⁹.ff.de euic.⁊ que notauit
Archi.j.dist.ius ciuile.⁊.ix.q.ij.per principalem. Itē ex alio capite
pósita sine p̄iudicio veritatis: q: ita veritas esset qd alio mõ nõ posset
tolli semp tolli põt ex plenitudine potestatis. Naz clausula de pleni-
tudine potestatis est inter alias duas pricipales,s.clausula nõ obstã-
te ⁊ clausula ex certa sciētia. Et veritatē in omnibus restitutionibus
princeps vel ciuitas aut legatus tacite sententiã attestãtur in narra
tione sed expresse est in vna clausula nõ obstãte que validat rescriptũ
seu restitutionē ex plenitudine potestatis. ¶ Si dicat nõ obstãte ali-
quo in cõtrariũ faciente. ita Bar.firmat in.l.fi.C.si cõtra ius vel vtil.
publi. Bal.expresse de pace constã.in ver.liuellariũ.⁊ Bald.in.l.eos
C.de ap.adde no.in.l.sz ⁊ si qs.§.quesitũ.ff.si qs cautio.in.l.iubem⁹.
C.ad vellei.in auc.de test.iperfectis.§.peñ.⁊ ĩ auc.hoc inter liberos.
C.de testa.⁊.Bar.ponit in extraua.ex reprimendũ.in ver.nõ obstan
tibus.imo venienti contra factũ superioris debet imponi perpetuuz
silentium: quia ciuitas indultũ fecit scienter ⁊ notorie pro bono ciui-
tatis ergo ex certa scientia.ergo nõ potest venire contra id qd factuz
fuit ex certa sciētia vt eleganter firmauit Bal.de pace cõstan.in ver.
si quis autē facit.l.idē vlpianus.ff.de excus.tuto. ¶ Quib⁹ ita dictis
concludo qd si etiam per superiorem nõ posset tolli dominium alteri
quesitum quod nõ est verum semper tolli potest dominium quesituz
per sententiam vt eleganter reperio firmatum per Bal.in.l.fi.C.sent.
rescin.non posse. Tamen in omni sentētia intelligitur clausula salua
summa potestate principis.l.fin.C.de legi.vel eius intelligo qui loco
principis habetur.vt.s.dixi.qd dictũ noto ⁊ põdero pro hac decisio
ne multũ vt ius acquisitum per sententiã sit acquisitum per medium
iuris ciuilis.⁊ sic iure ciuili.ideo facilius etiam quam ius gentium et
hoc indubitanter est verum cũ sit in ea clausula derogatoria accedat
l.humanũ.C.de legi.⁊ qd notat Io.an.in.c.j.de exces.prel. ⁊ in.c.j.de
cõsti.⁊ qd no.Cy.in disputatio. sua precessit dispositio derogatiua et
eleganter in dicta autē.hoc inter liberos scilicet clausula nõ obstante
§.item cũ sit in materia ⁊c. Certa scientia notoria. sed pl⁹ adhuc põt
tolli qd de iure ciuili est.l.ij.§.exactis.ff.de orig.iur. puta qr nõ trãs-
iuerit in contractum actio vel concessio cum nõ subdito.vt ponit In
nocē.de iudi.c.nouit.quem intelligo ita in.c.in nostra.de iniu. ⁊ dam
no dato. ¶ Et addo Bar.in.l.priuilegia.C.de sa.san.ecc. Et que di
xit domi.Flo.in l.perpendimus.de senten.excommu. Sed cũ subdi-
to ea etiam que transiuerunt in contractum multi tenēt quod potest
tollere nudo verbo dicta.l.priuilegia.per arg.a speciali.vel ratione ces
sante.l.generalis vtilitas subditoꝝ in restitutione versatur nec trans-
iuerat in contractum imo subditi quibus facilius preiudicium nudo
verbo principis potest afferri.in clemen.dudum.in.§.veruz.de sepul.
¶ Ex quibus omnibus de iure firmiter concludo dictam sententiã
aduersus quam restitutio cõcessa fuit in puncto positam executionē
non mereri nec de iure,nec de consuetudine,nec statutario iure. Et ita
dico ⁊ cõsulo Ego Ludouicus bologninus minimus vtriusq; iuris
doctor ⁊ eques iura ciuilia ferrarie ordinarie de mane legēs.⁊ in fidē
predictorum me subscripsi ⁊ solitum sigillum apposui.

¶ Finis Prime partis Consiliorum Panormitani.

¶ Secunda pars Cōsiliorū seu

Allegationum eiusdem domini Nicolai de Tudeschis cū Summarijs ꝛ numeris: vt materie notatu digne facilius inueniantur appositis, subsequitur.

¶ Casus consilij primi.

Quidam nomine Cola ciuis ꝛ

habitator Fani manifestus vsurarius vt probari dr: volens suo pudori parcere: ꝛ sepultura ecclesiastica nō carere: ac testādi facultate nō priuari accersitis rectore parochie notario ꝛ testibus sub infrascripta forma cautionē prestitit. Asseruit em̄ qꝺ ad ei⁹ notitiā ꝑuenit qꝺ nōnulli susurrātes ꝛ zizaniā seminātes conātur eū diffamare ꝙ ipse exercet ꝛ exercuit vsurariā prauitatē quodq̧ fore minime verū ip̄e attestabat̄: volensq̧ oīno linguas incidere maleuolas ꝛ oib⁹ oñdere se fore ab hmōi reatu innocentē suū post infrascriptā cautionē ꝑstitam testm̄ ꝛ vltimā volūtatē solēniter cōdere ꝓmisit venerabili viro dn̄o Nicolao Bartoli rectori eccl'ie sancti Leonardi ꝛc. ꝛ Dn̄:co notario ꝛc. qꝺ si q̊ tp̄e apparebit legitime vel apparere poterit qꝺ ip̄e aliquid ab aliquo vel aliquib⁹ ꝑ vsurariā extorsisset prauitatē totū illud ꝛ qcquid legitime monstraret̄ integre restituturū volensq̧ in ꝑdictis idonee cauere: rogauit nobilē virū Ioānē ꝛc. vt ꝓ eo solēniter ꝓ ꝑdictis fideiuberet ꝛc. ꝛ ita subsequēter dictus Ioannes gn̄aliter fideiussit. ¶ Querit̄ nūc cū successiue fecerit duo testamēta: in quoꝝ p̄mo dn̄m Hugolinum ꝛ filiū adoptiuū dicti testōris instituit hr̄des. in scd̄o ꝟo bona sua distribui iussit in opus certi pontis publici cui⁹ refectio spectat ad certam ecclesiam seu hospitale. Nunquid vigore predicte cautionis aliquid dictorum testamentorum deprehendi possit.

¶ Consilium. j.

1 ☞ Usurarius manifestus debet carere sepultura ecclesiastica donec de vsuris extortis idonee satisfecerit.

2 Usurarij manifesti non debent interesse testamentis.

3 Ius vbi exigit aliquid sub certa forma seu qualitate tunc non sufficit factum sine forma ꝛ qualitate adimpleri.

Omnipotētis

dei genitricisq̧ Marie humiliter postulato ꝑsidio. Quamquā multa ꝯ dictā cautionez obijci posset: q2 tn̄ ise clara nō sunt sed in doctorū opinionibus posita: ne videar rē mihi prorsus indubitabilē dubitabilē ostēdere: iō breuiter ꝛ audacter cōcludo nullū dictorū testamentorū vires aliquas habuisse. sꝫ nulli⁹ prorsus existere firmitatis. ¶ Et ꝓ hac mea cōclusione dico esse casuz apertissimuz q cauillari q̊quo mō nō pōt. in. c. ij. de vsuris. li. vj. ibi em̄ in p̄ncipio disponit̄ † vt manifestus vsurarius (1) careat eccl'iastica sepultura donec de vsuris extortis ꝓut ipsius vsurarij patiunt̄ facultates idonee fuerit satisfactū. aut idonee illis ꝑsonis de quib⁹ ibi de restitutione fiēda cautū fuerit. Et q2 in p̄ncipio fecerat mētionē de cautione in gn̄e subsequēti. §. certā. dat formā huic cautioni dicēs qꝺ si restituēdarū vsuraꝝ si quātitas manifesta illā semꝑ in cautiōe exprimi volumus alioq aliā. s. exprimi volum⁹ recipiētis cautionē arbitrio moderādā. Deinde in. §. null⁹. disponit̄ qꝺ null⁹ manifestoꝝ † vsurariorū (2) testamētis intersit nisi de vsuris satisfecerit vl' de satisfaciēdo ꝓ suaꝝ virib⁹ facultatū ꝑstet vt ꝑmittat̄ idonea cautio. Ultio subijcitur ibi clausula gn̄alis i hec ꝟba. Testamēta q̊q̧ manifestoꝝ vsurarioꝝ aliter facta nō valeāt sꝫ irrita fore ip̄o iure. tex. em̄ i. d. §. nec tn̄. nō est cōtēt⁹ simplici ꝛ gn̄ali cautiōe: sꝫ dat formā vt si q̄titas extorta sit manifesta: illa semꝑ debeat exprimi al's debeat exp̄mi alia certa q̄titas arbitrio recipiētꝭ moderāda. q̄ qdē forma ē necessitatis vt ptꝫ ex ꝟbo volum⁹ ibi posito: qꝺ iducit ius nouū necessitatiuū. vt ē tex. iūcta gl. in cle. vnica. de off. vica. ħ qdē clare ꝓbat̄ in. d. §. null⁹. vbi disponit̄ qꝺ null⁹ debeat iterēe testamētis manifestoꝝ vsurarioꝝ nisi ꝺ vsuris satisfecerit aut de satisfaciēdo vt ꝑmittit̄ idoneā ꝑstiterit cautiōez vn̄ pōderādū est illꝺ ꝟbū. vt ꝑmittat̄. ꝛ sic refert se ad cautiōez qualificatam mō ꝑdicto. tertio ħ ꝓbat clausula retractatiua in fine posita. dn̄ dr̄ qꝺ testamēta manifestoꝝ vsurarioꝝ aliter facta sint irrita ip̄o iure. pōderāda sunt em̄ illa ꝟba aliter facta ꝛ sic apte innuit qꝺ forma cautiōis ibi tradita sit de substātia: clausula em̄ i fine apposita ad oīa ꝑcedētia refert̄. vt in. c. inq̄sitioni. ꝛ. c. ij. requiris. de ap. plane ꝑ bar. i. l. talis scriptura. de le. i. ꝛ in. l. ꝑtor. §. ij. ff. vi bo. rap. ꝑ Spe. i ti. de instr. edi. §. nūc aūt vidēdū. ꝟ. itē excipere. Et qꝺ forma illi⁹ cautiōis vltra ꝑdicta sit verisimiliter substātificata ꝓbat̄ ex grādi ipsi⁹ vtilitate et graui dispēdio qꝺ iᵭe ea nō obseruata subsequit̄. Si em̄ eēt sufficiēs cautio gn̄alis supra posita impossibile eēt qꝺ vsure restituerent̄: tum quia de facili non potest probari quantitas extorta: tum q2 plerīq̧ a quibus fuerūt extorte se absentarūt vel mortui sunt vel nō valētes ꝓbare nō cōparēt, ꝓpterea nūq̄ exoluent̄ merita pauperib⁹ iuxta. c. cū tu. de vsuris. nā ꝓmisit dict⁹ Cola se restituturū illis dūtaxat q legitime ꝓbauerint ab eis aliqd fuisse ꝑ vsurariā prauitatē extortū. ꝛ sic ꝓ incertis nullā cautionē ꝑstitit ergo nō sufficiēter cautū. iura em̄ ꝯsiderauerūt qꝺ de facili qcqd fuit ab vsurario extortū ꝓbari nō pōt. vt in cle. vnica. de vsu. iō voluerūt qꝺ in cautiōe ꝓmittit̄ certa q̄titas arbitrio recipiētis moderāda vt sic nō cōparētib⁹ oibus a qb⁹ pecunie fuerunt extorte restitutio fiat pauperib⁹. d. c. cū tu. no. gl. in. d. c. ij. eo. ti. li. vj. q̄ est in ꝟbo satisfieri. facit qꝺ no. Feder. de se. ꝯs. c. j. dicta ergo cautio oino est insufficiēs. † Preterea vbicūq̧ ius exigit aliqd sub certa forma seu qualitate nō sufficit factū adīpleri sine forma seu q̄litate requisita imo paria sunt tali casu facere ꝯ ꝛ ꝑter formā. hec ꝓbant̄ in. c. si cui. ꝛ. c. sicut cū. de elec. li. vj. ꝛ. c. fi. de resti. spo. ꝛ. c. cū dilecta. ꝺ rescrip. ꝛ. c. prudētiā. ꝟ. illa qppe. de offi. dele. ꝛ. l. cū antiqtas. C. de test. ꝛ. l. heredes palā. in fi. ff. eo. ꝛ. l. diligēter. ff. mā. ꝛ qꝺ no. bar. in. l. filio preterito. ff. de iniust. rup. ꝛ irrit. te. ꝛ. l. j. §. sꝫ si fili⁹. ꝛ de le. iij. Et hāc conclusionē in terminis reperio tenuisse do. Ange. de perusio in q̄dā sua solēni disputatiōe q̄ incipit Astēsis miles. in ꝟ. ij. dubitat̄. vbi q̄rit an cautiōis forma tradita in ca. q̄q̄ possit mutari ꝛ tolli. ꝛ dr̄ qꝺ nec tolli pōt nec forma mutari ita qꝺ cauēdi forma lenior eēt ꝛ nō vtilis aīe vsurarij ꝛ illis a quib⁹ ꝑsumunt̄ vsure extorte. nā si diceremꝰ ꝯtrium daret̄ vsurarijs occasio nō redeūdi ad pn̄iam nec ad cōtritionē satisfaciendi ꝛ restituēdi vsuras extortas ꝛ iō scd̄z eū illa ꝯstitutio velut turpe disponēs est nulla: sꝫ si forma eēt grauior ꝛ vtilis aiab⁹ vsurariorū ꝛ illis a quib⁹ eēnt vsure extorte tūc valeret dicta ꝯstitutio: ꝛ lꝫ valeat ꝯstitutio inducēs grauiorē formā tn̄ fꝫ eū sufficeret ad testōꝝ valorē qꝺ ꝑstita esset in forma tradita. in. d. c. q̄q̄. ꝛ hoc vltimū est fꝫ Io. an. i nouella in ꝟbo absentib⁹. qꝺ est nota. dignū. nā ep̄s vl' ali⁹ citra papā nō pōt statuere ꝯ ius canonicū remittēdo formā ꝑ hoc introductā. vt in. c. qꝺ sup his. de maio. ꝛ obe. ꝛ. c. igit̄. xxv. q. ij. plene ꝑ Io. an. in. c. fi. de offi. archi. ꝛ. c. vlt. de ap. li. vj. no. Fede. ꝯsi. xvij. quinimo nec solēnitates iudicioꝝ tollere possent ꝯstitutionē ēt legati Car. nec posset specifice mādare: vt in causa plenaria ꝓcedat̄ simpliciter ꝛ de plano: ꝛ q2 inferior nō pōt tollere legē superioris. vt dr̄ tex. in cle. ne romani. de ele. ita cōcludit gl. no. in. c. fi. de here. li. vj. in ꝟ. figura. et originaliter fuit dictū Spe. in ti. de ꝓba. §. supest. ver. sed nūqd potest cognoscere. hinc dixit idē Spe. eo. ti. §. nūc oñdendū. ver. xlviij. legatū non posse supplere defectum commissum in cōtractibus vel iudicijs. Notandū est etiā ex opi. Io. an. ꝛ Ang. ꝙ cōstitutio inferioris a papa nō posset validare testm̄ inducendo grauiorē formā q̄ contenta sit in. d. §. q̄q̄. ꝛ ita in effectu sub alijs terminis cōsuluerūt Paul. Lau. Pun. ꝛ do. Bart. de saliceto bononie vt refert do. Pet. de ancha. in solēni cōmēto. c. canonū. de cōsti. mot⁹ principaliter qꝺ facultas testādi fm̄ cōem opi. est de iuregētiū: lꝫ solēnitas sit de iure ciuili iuxta no. in. l. qui testamento. §. seruus. ff. de testa. nō pōt inferior tm̄ preiudiciū tentare: qꝺ ꝑsumere noluit ip̄emet p̄nceps cum tāto preiudicio tertij nec ipse sine illorum consensu quorum interest statuere vt no. in fine Inn. in. c. vestra. de loca. ¶ Ex his clare patet quod forma cautiōis de qua. in. c. q̄q̄. est intantum de substantia, vt nedum ipse vsurari⁹ cōueniri nō possit: sed nec ꝯstitutio inferioris a papa. Ad predicta facit. l. nemo pōt. de leg. j. ꝛ quod ibi no. Bar. ꝛ. c. tua. de test. ꝛ. l. ius publicū. ff. de pac. ꝛ. c. si diligenti. de fo. cōpe. hic idē senserūt Arc. ꝛ Ioā. an. in. d. c. q̄q̄. in eo qꝺ ibi tex. requirit vt in cautiōe illa adhibeantur aliqui fidedigni de illa parochia ꝛ ipsi ibi dicūt hoc nō esse de substantia vt de parochia sint sed ad bene esse: satis em̄ est qꝺ sint idonei. allegant ad hoc. iiij. q. iij. ad finē. ꝛ. ij. q. ix. si debitū. ꝛ qꝺ no. iij. q. v. canonica. in gl. j. que innuit ꝙ alia que ibi exiguntur sint de substātia. facit qꝺ in fi. no. per Bar. in. l. ij. §. prius. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ per doc. in. c. cuz dilecta. de rescrip. Et maxime corruit vtrūq̧ testamentū si doceri pt̄ quod post cautionē cōtinuauit vitium vsurarij etiā si cōtinuasset nō manifeste sicut prius q2 ex ꝯtinuatione apparet quod nō erat correptus tp̄e cautionis: sed in fraudē legis eā prestitit. de peni. distin. ij. c. j. qꝺ etiā presumitur ex alio. q2 iste in cautione sua negabat se esse vsurarium ꝛ peccati venia nō datur nisi cōtrito vt in regula peccati venia. lib. vj. ꝛ in. d. c. cū tu. ꝛ qualitas manifesta primo existens sufficit q2 nō requirit̄ illa qualitas omni tēpore. ff. quod vi aut clā. l. j. §. illꝺ. cum sua gl. ꝛ omnis residua est peior sua radice. vt. c. arrianus. de hr̄. li. vj. bonus tex. ꝛ hec materia in ratione sui. Et per hāc cōclusionem non tenet testamētū vsurarij manifesti etiam si idonee cauisset. ex quo postea continuauit vitium licet non manifeste. idem etiam consuluit Fede. de se. consi. viij. vbi ponit ad literam ꝛ sequitur Io. de lig. licet non faciat mentionem de Fed. in cle. vnica. eo. ti. ꝛ Pet. de anc. in. c. quia eo. nec moueat quēquā ad pias causas in effectu iste videatur testatus: quia manifestus vsurarius indistincte inhabilitatur ad testādum: ita quod etiā ad pias causas disponere non potest etiam in codicillis: q2 tex. ille loquit̄ indistincte. ꝛ hoc aperte tenuit Bal. ꝛ bart. in. l. i. C. de sacrosan. eccle. facit qꝺ in fi. no. Ioan. and. in. d. c. q̄q̄. nā cum bona ista veniant ad succedentes ab intestato. arg. autē. bona

damnatorum.C.de bo.dā.non debent in preiudiciū eorū talia relicta
valere ⁊ maxime q₂ videntˀ respuenda talia relicta per hos peccato⸗
res.ar.d.c.q₂ in omnibus.⁊ qᷓ no.Bar.in.l.j.C.de sacrosan.eccle.p̄⸗
alle.⁊ aperte Bar.⁊ Bal.in.d.l.j.in ver.vj.ſm ꝯclusionē predictā vt
necessario sit seruanda forma dicti.c.ꝗꝗ.ad validitatem testamēti.
Et hec sufficiant.Nico. Abbas.

Consilium.ij.

1 Usurarius manifestus quis dicatur.
2 Usurarius manifestus quatuor modis probatur.
3 Mulier dicitur palam questum facere etiam si faciat in domo cuili⸗
bet postulanti.

Illud in facto queritur an
illud.defuncti testamētū irritū sit censendū q post mortem
probatur sepenumero vsurariā prauitatē cū diuersis ꝑso
nis exercuisset ⁊ eū hoc vitio irritū ⁊ inuolutū:solennē famā tempore
suo extitisse:ꝑsupposito qᷓ cautionē de vsuris restituēdis nō ꝑstiterit
saltē i forma debita vt ius canonicum exposcit. Saluatoris Jesu
christi eiusqꝫ douotissime genetricis ꝑsidio semper inuocato.Huiꝰ du
bij decisio depēdet ab intellectu.c.quāquā.de vsur.li.vj.nā illud.c.ip̄o
facto irritat testamentū manifesti vsurarij cautione in forma ibi tra⸗
dita ꝑ testōrē nō prestita. Uidendum est ergo quis dicatur mani⸗
festus vsurarius quo ad dispositionē illius.c.⁊ cōsequenter appare⸗
bit an testamētū de quo queritˀ sit inualidū.In hoc dubio varias ca
nonistarū ⁊ legistaꝝ reperio sentētias.Et p̄mo Joā.an.facit sup hoc
duas gl.quaꝝ vnā posuit in.d.c.quāquā.aliā in.c.j.eo.ti.⁊ lib.in.d.c.
1 j.†dixit illū esse vsurariū manifestū ꝯ quem militat notoriuꝫ iuris vel
facti.iuris,q₂ fuit cōfessus vel cōdemnatꝰ ⁊ intelligo cōfessus.s.in iu⸗
dicio:q₂ vt infra dicetur cōfessio extraiudicialis nō reddit factum no
torium.facti,q₂ habuit euidētiam q̄ nulla recusatione celerari posset:
vt q₂ tꝫ altare paratū.hec videntˀ probari in.c.vestra.⁊.c.fi.de coha.
cle.⁊ mu.⁊.c.olim.de ver.sig.facit qᷓ legitur ⁊ no.in.l.ictus fustium.
ff.de his qui no.infa.⁊ in his omnes conueniunt vt no.in.c.q₂.⁊.c.cū
in dioceſi.de vſu.⁊ per Fed.conſi.viij.⁊ Bar.in.l.ij.ff.de fur.⁊ Ang.
in disputatione sua que incipit astēsis miles in.ij.col.Tertio dt predi
cta glos. qᷓ ep̄s poterit publicare eos si cōuicti fuerint coram eo vel
contra eos fiat probatio testiū vel sint certa argumenta cū fama.alle
gat.c.cū tu ⁊.c.i dioceſi.de vſur.⁊ ponderāda sunt hec verba,nō enim
dicit quod dicantˀ manifesti per solā cōuictionē vel cōfessionē seu ar⸗
gumenta cū fama.sed qᷓ predicta sufficiunt vt manifestentˀ ⁊ publi⸗
centur ꝑ ep̄m ⁊ sic a tp̄e publicationis ⁊ nō prius dicūtur manifesti
vsusurarij.nō eñ dt illa glo.qᷓ ep̄s per illas probationes declarabit
eos manifestos.Sed ꝙ eos poteris publicare ⁊ ita intelligit Fed.de
se.conſ.lxij.prope finē.⁊ dicit hec aperte no.gl.in.d.c.j.⁊.ij.firmat etiā
Ange.de peru.in dicta disputatione.in.ij.col. Et quatenus dicit illa
glo.de confessione intelligo extraiudiciali.nā si fuisset iudicialis red⸗
deret eū notoriū.vt.d.c.fi.de coha.cleri.⁊ mu.Ex predictis habemus
2 tres modos probandi manifestū vsurariū.gl.in.d.c. quāquā.† addit
quartum modum.s.cū corā sacerdote ⁊ testibus publice fatetur se vsu
rariū ⁊ vsuras restitui mādat forte libros rationis tradens.⁊ sic vide
tur velle illa gl.qᷓ ꝯfessio extraiudicialis facta corā sacerdote ⁊ testi⸗
bus facit crimen vsusariū manifestū.Sed Fede.in ꝯsi.xvij.dt illā gl.
posset negari:q₂ non ꝓbat qᷓ dicit ⁊ nihil allegat.vel sit vera ſm eū
qñ ꝯcurrūt illa de quibus in gl.illa vt q₂ fuit cōfessus coram sacerdo
te ⁊ testibus ⁊ restituit libros;seu mandauit vsuras restitui. alˀs ſm
eū per cōfessionē extraiudicialē factā corā quocunqꝫ presbytero nō cō
uincitur quis de crimine vsurarū:ita ꝙ crimen dicatur manifestum.
Nec etiā sup hoc valeret statutū ep̄i ſm eū tanꝙ ꝯ ius commune.Et
eodē modo videtˀ intellexisse illā gl.Ang.in dicta disputa.dicens per
illā gl.multa reqri cū cōfessio emanat extraiudiciū vt illa sola absqꝫ
publicatione reddat eū manifestū.ex his infert qᷓ cū sacerdos et ta⸗
bellio qᷓ ad recipiēdā ꝯfessionē seu cautionē vsurarū sint paris pote⸗
statis.vt.d.c.ꝗꝗ.qᷓ sola ꝯfessio facta corā notario ⁊ testibus quātū⸗
cunqꝫ publice non reddit cōfitentē ⁊ vsurariū manifestū:nisi post pu
blicationē.Idē dt Ange.si ꝯfessio emanasset corā iudice incompe⸗
tenti.illa eñ equiparatur extraiudiciali ⁊ multos producit effectus.
de quo tñ dicēdū vt plene no.in.c.at si clerici.de iudi.⁊.c.per inqsitio⸗
nem.de elec.⁊ fa.l.capite quinto.ff.de adul.⁊.d.l.ictus fustiū.de his q
no.infa.Cōcurrente ergo fama poterit scd̄m eum dici per argumen
ta conuictus vñ poterit publicari ⁊ ex nunc erit vsurarius manifestꝰ
etiā ante publicatiōes si vsuras mandauit restitui ⁊ tabellioni tradi⸗
dit librū suarū rōnum ſm iura prealle. Addidit Bart.quintum
modū.in.d.l.ij.ff.de fur.⁊ sequitˀ Ang.in loco prealle.dicēs ꝙ eoipso
efficitur vsurarius manifestus,qñ indifferēter quis i camera sua mu⸗
tuat sub vsura cuilibet postulāti;lꝫ nullum erexerit altare ad feneran
3 dum.⁊ hoc per.l.palā.ff.de ritu nup.vbi pꝫ†qᷓ mulier palam dr q̄stū
facere:lꝫ in publico se nō prostituerit.sed in domo sua vel alteriꝰ cuili
bet indifferenter postulāti.⁊ sufficit scd̄m eos hec probatio ad reddē⸗
dum testamentū nullū:absqꝫ vlla confessione ⁊ publicatione per ep̄m
facienda. Sextū ponit bal.in.l.j.C.de sa.san.eccle,dicens eū intel⸗
ligēdum manifestū vsurariū:de quo est cōis opi.quod sit manifestus
vsurarius positō qᷓ aut per duos aut tres testes probetˀ vsurarius.
Si aūt nō probetur opinio vel actus publice factus non dicitˀ mani⸗
festus etiā si appareat per codicē suarū rationū scd̄m eū.⁊ hoc dt sin⸗
gulariter ꝓbari per.l.scripturas.C.qui po.in pigno.ha. Pro vltimo
dicto qñ apparent tm̄ codices rationū:allego gl.no.in.c.sane.ij.xxiiij.
q.ij.in verbo liberorum. Septimus modus videtur no.elici ex tex.
iuncta gl.in.c.cum in dioceſi.de vſu.vt ꝑ famā ⁊ aliqua argumenta
seu adminicula ꝓbetˀ manifestus.⁊ hunc intellectū secutus est ibi re⸗
colende memorie do.Fran.za.postea Car.florentinus dicēs ibi suffi⸗
cere ad irritationē testamēti qᷓ post mortē ꝓbetˀ hec solennis fama.
intelligo cū aliquibus argumētis seu adminiculis.Hoc idē tenuit q⸗
dam doc.in.q.facti allegādo vt recitat Fed.ꝯs.lxij.sed eidē Fede.hoc
nō placet dicēti qᷓ illᷓ.c.loquitˀ quo ad imponēdā penā ꝯsilij gn̄alis
de quo in.c.q₂ in oībus.eo.ti.vt.s.vsurarius arceatˀ a cōione altaris ⁊
ab ecclesiastica sepultura:⁊ vt ab eo oblationes nō recipiantˀ q₂ hoc
expedit animabꝰ vsurariorū ⁊ an agitˀ de magno p̄iudicio secꝰ si age
retur ad irritationē testamēti.nā cū testm̄ sit res fauorabilis.de re iu⸗
di.c.fi.⁊.l.in testamentis.ff.de reg.iur.dꝫ reqri strictior probatio.Itē
scd̄m eū dispositio illius.c.reqrit ferendā sn̄iam:q₂ fama ⁊ argumen⸗
ta sufficiūt vt ꝑ iudicē possit vsurarius publicari:⁊ tūc per penas v₂⸗
geri.aū ꝟo publicationē nō pōt dici manifestꝰ.⁊ sic si decessit aū pu⸗
blicationē nō pōt dici qᷓ testm̄ fuerit cōditū ab vsurario manifestuꝫ
qᷓ requirit dictū.c.quāquā.⁊ hūc itellectū ad illū tex.posuit ⁊ tenuit
Host.in.d.c.cū in dioceſi.vñ exponit ibi tex.manifestos.i.manifestan
dos per sn̄iam iudicis.⁊ in.c.q₂ in ꝟbo manifesti.exponit.i.notorij et
sic videtˀ Host.velle qᷓ ꝟbū manifestū ponatˀ ibi ꝓ notorio iuris vel
facti.Attamē iudicio meo iste intellectus extorquet literā illius.c.cū
in dioceſi nā si bñ sciuisset papa dicere qᷓ deberēt prius publicari.ar.
c.ad audientiā.de deci.sed simpliciter dixit qᷓ si cōstiterit eos esse vsu
rarios manifestos ꝑ famā vt p̄ncipiū.c.intelligatˀ ꝑ alia argumēta et
ꝙ tunc ꝑ penā in lateranensi cōsilio statutā coerceātur. Unde pōde⸗
ro illud verbū si cōstit erit.Constet ergo iudici de publicato ꝑ famā
⁊ argumenta:nō aūt hoc est manifestādū ꝑ sententiā vt dixit Hosti.
nam de sn̄ia nulla ibi fit mētio.⁊ ideo teneo gl.⁊ sequētes.Nā placet
mihi restrictio quā facit Fed.vt illū habeat locū illa ꝓbatio respectu
penarū que habentˀ i.d.c.q₂.licet eñ fatēdū sit ꝙ de illis penis loquā⸗
tur ille tex.tñ cum.c.q₂,loquatˀ simpliciter de vsurario manifesto sicut
facit.c.quāquā.⁊ habeamꝰ illud verbū manifestū ꝯtra vsurarios.in
d.c.cū in dioceſi.ita debemus intelligere etiā quo ad dispositionem.c.
quāquā.vbi loquitur etiā de vsurario manifesto.ar.l.nō p̄nt.ff.de le⸗
gi.Ad hoc no.theoricā Bar.in.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iure.in ver.
iuxta premissa.vbi dicit qᷓ propria verbi significatio sumitˀ ex auto⸗
ritate iuris vt si in aliqua iuris parte reperiatˀ illud vocabulū decla⸗
ratū.vt ꝑ totū ti.de ꝟb.sig.Itē nō apparet sufficiēs rō inter penas.c.
quāquā.⁊.c.cū in dioceſi.nā in.c.cū in dioceſi.agitur de pena sp̄ūali.
in.c.quāꝗ.de tp̄ali magis aūt est timēda pena spiritualis quā tēpo⸗
ralis.ar.xj.q.j.precipimꝰ.si ergo in penis sp̄ūalibus sufficiāt fama et
argumēta ergo ⁊ in tp̄alibꝰ.Intelligo tñ qᷓ argumenta seu iudicia
sint vrgētia ⁊ saltē cocludāt defunctū vsurariū fuisse.ar.eoꝝ q̄ legun
tur ⁊ no.in.l.iudicia.C.de ꝓba.⁊ hoc est admittēdū in odiū vsurario
rum q ꝯctus suos ita validāt vt vix possint apparere cōuinci vt cle.
vnica.de vſu.Nā vbi ꝓbationes de facili necessario ꝯcludētes nō re⸗
periuntur admittūtur ꝓbationes leuiores ⁊ tenuiores.vt in.c.preter
ea.de testi.⁊ in.c.cū dilecti.⁊ qᷓ ibi no.de electio.⁊.c. veniēs.ꝯ.de test.
Octauū modū ponit idē do.Car.in.d.c.cū in dioceſi.dicēs qᷓ cuꝫ
manifestū sit qᷓ probari pōt.vt no.glo.in.c.vestra.de coha.cle.⁊ mu.
si etiā post mortē ꝓbetˀ aliquē fuisse vsurariū:satis ꝓbatur qᷓ erat ma
nifestus vsurarius.⁊ hoc solū sufficiet scd̄m eū ad irritationē testamē
ti:Hoc simpliciter mihi nō placet.si eñ sufficeret sola existentia delicti
vsurarij ad qd iura exquirerent qualitatē manifesti vt cōiter faciūt.
vt.d.c.ꝗꝗ.c.q₂.⁊.c.cū tu.⁊.c.cū in dioceſi.prealle.iura eñ magis testā
tur ⁊ ꝑsequuntˀ delicta publica quā occulta.lꝫ ꝓbari possint.vt ꝓbatˀ
in.c.vra.⁊.c.fi.de coha.cle.⁊ mu.⁊.xxxij.q.v.christiana religio. Et ꝯ⸗
rium huius dicti ꝯsuluerūt bal. Lau.de Pinu.bar.de sali.vt recitat
Pe.de anc.in repe.c.canonū.de ꝯsti. Ego ꝟo in hoc dubio vt alˀs de
facto cōsului aīaduerto qᷓ iura in hac materia nō requirūt necessita⸗
tē facti nec tacite nec exp̄sse:sed exigūt dūtaxat qualitateꝫ manifesti.
vt patet in.d.c.quāquā.debemꝰ ergo capere ꝟba proprie ⁊ nō impro
prie tñ q₂ sumus in materia odiosa cum agatur de irritatiōe testamē
ti.tum q₂ agatˀ vt animabus vsurariorū ⁊ reipublice ꝯsulatˀ.vt colli⸗
gitur ex̄.c.j.⁊.ij.eo.titu.tum q₂ non debemus in aliqua dispositione a
propria verborum significatione recedere nisi de mente cōstet aperte
vel saltem per indicia.vtꝰ in.l.nō aliter.ff.de leg.iij.⁊.l.fi.de verb.sign.
⁊.l.lꝫ imperator.ff.de leg.j. Notorium autem ⁊ manifestū ⁊ occultuꝫ
⁊ pene occultum differunt inter se.vt no.Jo.andr.⁊ Cal.in.c.vestra.
prealle.⁊ gl.ij.q.j.manifesta.⁊ Bar.aliqd in.l.heredes palā.ff.de te.⁊
Spe.in tit.de notorijs crimi.§.sequitˀ de manifesto.Notorium autem
facti diffinitˀ qᷓ est factū sic exhibitū ꝯspectui hoim qᷓ nulla pōt ter
giuersatione celari.vt in.c.euidētia.de accu.⁊.c.cū dilecti.de pur.can.

Occultum

Occultum est qđ ꝓbari nõ põt.vt i.c.vnico.vt eccle.be.ꝛ.c.erubescāt.xxxij.di.ꝛ.c.si oīa.vj.q.vj.Pene occultū dr qđ ꝑ paucos vel difficiliter ꝓbari pōt.de pe.di.j.§.hec ergo secreta. Manifestū vero ꝓprie ꝛ in sua specie sumptū cōiter diffinitur.qđ est publica seu famosa insinuatio vel ꝓclamatio ꝛ cōis ex certa scientia ꝛ certis autorib⁹ ꝓueniēs et q̄ ꝓbari pōt.ita diffinit̄ cōiter.ꝑ oēs.vt no.gl.in.d.c.manifesta.Joā.an.ꝛ.Jo.cal.in.d.c.vr̄a.ꝛ Spe.in.d.§.sequit̄ de manifesto. Et in hoc differt a fama:qꝛ illa procedit qñq₃ ex certo autore ꝛ sola suspitione. Manifestū vero ex certa scientia ꝛ certis autorib⁹.vt.s̄.dictū est ꝛ no.in.d.c.vr̄a.ꝛ p₃ in;quo differat ab occulto ꝛ pene occulto ꝛ notorio.ꝛ iō not.dixit Spe.i loco p̄alle.qđ manifestū ponit̄ qñq₃ ꝓ notorio improprie.ꝛ sic sumit̄.ij.q.j.manifesta.ꝛ.c.cū olim.ꝛ.c.ex parte.de v.sig. Proprie aūt differt a notorio.vt ꝓbat̄ in.d.l.heredes palā.ff.de test. vbi testator dr palā.i.manifeste heredē nūcupare qñ nō in publicū s₃ corā testib⁹ q requirunt̄ in testō illum nominat.ad idem.xj.q.iij.eoꝝ.ꝛ clarius in.c.qꝛ suspecti.iij.q.v.iuncto eo qđ no.Arch.Uel dicamus qđ no.dr Jo.cal.in.d.c.vr̄a.qđ manifestū sumit̄ duobus modis.s.vt genus ꝛ includit sub se manifestū vt est species ꝛ notorium: vñ h̄ est vera.Omne notoriū est manifestū ꝛ sic sumit̄ in dictis.c.manifesta.ꝛ c.de manifesta.ꝛ.c.ex pte.ꝛ.c.cū.oli₃.vt ꝓbat̄ ibi ex subiecta materia. Scđo sumit̄ in sua specie distincta a notorio.ꝛ tūc diff.nit̄ vt.s̄.dixi. ¶Ad ꝓpositū ergo cū ꝓp̄a vocabuli significatio sumat̄ ex diffinitione vt.l.j.ꝛ qđ ibi no.ff.de te.ꝛ.l.j.de auto.tu.ꝛ.xxj.di.cleros.ꝛ.xxv.di.perlectis.ꝑ Bar.in.d.l.oēs ppl'i.ff.de iusti.ꝛ.iu.ꝛ.d.l.j. Et s̄m d̄riam manifesti differt a notorio ꝛ occulto:seu pene occulto debemus.in.d.c.quāq̄.sumere illud verbū manifestū in suo ꝓprio significato.vt sal tē stet in suo gñe ꝛ sic includat notoriū ꝛ manifestū. Uel stet in ꝓp̄a specie: ꝛ sic differat a notorio.nō aūt debemus capere ꝓ notorio tm̄ vt qdā ꝛ male qꝛ iste eēt intellectus improprius.ꝛ ex nulla iuris pte habemus qđ debeam⁹ v̄ba impropriare.¶Dicam⁹ ergo qđ manifestus vsurarius est is ꝯ quē degenerat notoriū iuris vel facti:vel de quo est cōis ꝓclamatio ꝛ insinuatio ꝓcedens ex certa sciētia ꝛ certis autorib⁹ ꝛ q ꝓbari pōt qđ est vsurari⁹.ꝛ hoc vr̄ sensisse bal.in.d.l.j.licet nō ita ꝓbauerit.ꝛ hic modus probādi est iuri cōsentane⁹ ꝛ probatur ex ꝓprio significato v̄borū.nec stat in meris opinionibus doc.sic p̄missi modi ꝓbādi ꝑ alios traditi.Ad ꝓpositū ergo nostrum cū i'casu p̄supponat̄ qđ iste de cuius testamento querit̄ pōt ꝓbari qđ fuit vsurarius.Itē qđ de hoc fuit in eius vita cōis ꝛ clamosa insinuatio in pplo.q̄ quidē ꝓcessit ex certa scientia ꝛ certis autoribus cū processerat ex eo qꝛ mutuabat ad vsurā:ꝛ a personis quib⁹ mutuabat.satis ꝛ indubitanter pōt dici qđ est vsurarius manifestus.ꝛ per consequēs quod eius testamentum nō valuit cautione in forma debita nō prestita.Et hec sufficiant ad dei laudem ꝛ gloriam.Nico. Abbas.

¶Consilium.iij.

1 Dubitans de validitate prime collationis pōt secūdā impetrare.
2 A regulis cōibus recedere nō debemus nisi quaten⁹ ꝓuisu₃ reperit̄.
3 Ducatus comitatus ꝛ marchionatus non diuiduntur.
4 Primogenitus in indiuisibilibus iure diuino scđogenitis prefertur.
5 Uasalli aliū dñm consentire non possunt sine domini voluntate.
6 Cognitio vel dilatio non est necessaria vbi precessit iudicium hominis in mera executione.
7 Heres mariti an possit opponere de adulterio contra vxorem repetentem dotem si maritus in vita vxorem accusauerit.
8 Imperator si alteri vendat rem alienam vt propriam pretendens illam rem esse suam non potest contra detinentes actiones mouere.
9 Rem propriam quis violenter inuadere non potest.
10 Prescriptio per litis contestationem interrumpitur.
11 Lex quamuis prohibeat diuisionem ducatus vel dignitatis inter plures tamen consuetudo in oppositum est valida.
12 Rusticus potest emere dignitates ꝛ iurisdictiones que sunt patrimonium venditoris.

Omnipotētis dei genitricis,

q₃ Marie postulato ex corde suffragio.Nitar in p̄nti causa ob multitudinē dubioꝝ esse breuiloquus:ita qđ singula cuiusq₃ cause dubia cōclusiue vt sensero attingā.¶Et p̄mo iuxta ordinē ad p̄mū q̄situ qđ fuit.Utrū sup iure dicti comitatus Bigorre dñs comes Fuxi simul duobus titulis donationis.s.et testamēti domine Petronille olim comitisse valeat se iuuare. Ego aīaduerto qđ in donatiōe quā olim dña Petronilla fecit quondā dño Gastoni vicecomiti bearnē.ꝛ Matthee ei⁹ vxori filie ip̄i⁹ dñe Petronille et oibus h̄r̄dibus ex eis legitime natis vel nasciturís ꝛ oi eoꝝ successioni legitime nulla specifice facta fuit mētio de comitatu Bigorre đ quo p̄ns est q̄stio sed fuit facta i gñe de oi iure qđ habebat vl' habere đbebat rōne successiōis in oib⁹ possessionib⁹ dñijs reb⁹ mobilib⁹ vel imobilibus q̄ de iure in bonis patris sui ipsius dñe Petronille ꝛ ad eam spectabāt.ita q̄ haberēt ꝛ tenerēt totā terrā patris sui,vbicunq₃ esset ad eorū suoꝝ heredum voluntatē ꝛc.Quapropter si dictus comitat⁹ Bigorre nō ꝯpetebat dicte dñe Petronille ex ꝑsona p̄ris sui claꝝ est qđ nō ꝯprehēdebat̄ sub illa donatiōe q̄ fuit restricta ad bona olim patris sui vt dr in facti narratione.ꝛ per cōsequens nō pōt dictus comes Fuxi se tueri ex illa donatiōe cū nō potuissent illi a quib⁹ cām ꝛ ius in dicto comitatu habuit,donatio eñ nō extendit̄ vltra mētē donātis.vt in.l.nec ignorās.C.de don.ꝛ.c.cū dilectus.e.tit.facit.l.si vnquā.ꝛ qđ ibi no.C.de reuo.don.Et hoc casu dicendū qđ ex solo testō dicte dñe Petronille ꝛ ex dispositione materna.s.dñe Isabellis poterit comes Fuxi se iuuare.ar.in.l.iij.§.ex plurib⁹.ff.de acqr.pos.vbi dr quod si ei q ꝓ emptore possidebat heres sim:eandē rem ꝛ pro emptore ꝛ herede possideo.Si vero cōprehendebat̄ comitatus Bigorre sub illa donatiōe generali:vt puta qꝛ ꝑuenerat ex successiōe paterna aut dicti comitat⁹ fuit facta traditio in vita ipsius donatricis.ita qđ in donatarios transiuit ipsius dñiū.ꝛ tunc inutilis videt̄ substitutio facta de Matthea ꝛ eius successione legitima respectu dicti comitatus qꝛ cū dict⁹ comitatus desiuisset esse ipsius dñe Petronille ꝛ incepisset esse dicte dñe Matthee nō potuit amplius de illo comitatu facere testamētū substituēdo p̄sertim ipsam dominā Mattheam nō eñ valet legatum cū legatario lego rē ipsius legatarij.vt in.§.sed rē.insti.de lega.Itē qđ meū est ex vna cā ex alia meū fieri nō pōt nisi desinat esse meū:vt.c.inter dilectos.de fi.instru.§.ceterū.ꝛ.l.iij.§.ex pluribus.ff.đ acqui.pos.ꝛ.C.de ꝯhen.emp.l.cū res. Fateor tamē qđ l₃ ex pluribus causis diuerso tpe ꝯtingentib⁹ nō possit quis eiusdē rei acquirere dñium vt in dictis iuribus ꝛ plene ꝑ Bart.in.d.§.ex pluribus tamen ex pluribus ti.pōt se defendere ꝛ tueri.Et presertim qñ dubitari pōt de validitate primi.vt no.Jo.an.post Jo.mo.in.c.cū persone.de priuil.leg.lib.vj.sup gl.fi.in nouella. Ad hoc bñ facit.c.post electionem.de conces.preben.ꝛ.c.ex parte astensis.eo.ti.facit.c.cū olim.ff.de priuile.

1 ¶Hinc cōsuluit Pau.de lea.†qđ dubitās de validitate prime collationis seu institiōis pōt ꝛ vltimo impetrare scđam:nō possit agendo vtrūq₃ ꝓsequi ꝑ.c.vt quis duas.de elec.li.vj.ꝛ.d.§.ex plurib⁹. S₃ vt ex eis possit se defendere.ꝛ sic dico qđ hoc casu poterit dict⁹ comes Fuxi se defendere ex vtroq₃ titulo.Reus eñ pōt ex pluribus ꝛ diuersis exceptionibus ꝛ causis se defendere:vt in regula null⁹ plurib⁹.de reg.iur.li.vj.ꝛ.l.nemo.ff.de excep.Si vero dicti comitatus non fuit facta traditio ꝑ dictā dominā Petronillā:tunc cū ex sola donatiōe nō transiuerit dñium.vt.l.quoties.in fi.C.de rei ven.ꝛ.l.traditionibus.C.de pac.Utilis fuit ꝛ valida dispositio testamētaria.valuit eni₃ qꝛ illico fuit acquisitū dominiū sine traditione.valet eñ legatum rei mihi debite ꝓpter acq̄sitionē dominij.vt est tex.in.l.iij.§.si rē.ff.de.le.iij.ꝛ hoc casu possunt cōcurrere plures cause vt no.Bar.in.d.§.ex pluribus.ꝛ in dubio potest dictus comes se tueri hoc casu ex donatiōe ꝛ ex testamēto dicte dñe Petronille a qua autores dicti domini comitis habuerunt cām.Et hoc quo ad primum dubiū. ¶Tamē vltra questum ego animaduerto quod aut comitatus iste nō est feudū:tūc cadit nobilis questio.vtrū primogenitus venit semꝑ iure ꝓprio ꝓpterea que statim dicā in seq.q̄ōne an iure hereditario tanq̄ heres p̄ris vel matris.Et hanc questionem subtiliter tangit Old.consi.xcvij.et tādē ꝯcludit quod capit tanq̄ heres.ꝛ sic debet se fundare ex testamēto vbi intercessit vel vt successor ab intestato vbi nō intercessit:mouetur iter cetera:qꝛ talis successio p̄mogeniture vr̄ inducta ꝓpter bonū publicum contra communes regulas que volunt vnum filiū admitti ꝛ reliquos excludit.vt in auť.de triē.ꝛ semi.§.hinc nos.ꝛ.l.maximū vitium.C.de libe.prete.l₃ ergo lex ꝛ consuetudo deferat regnum seu comitatum debemus dicere quod sibi deferat vt heredi.quēadmodū alijs filijs lex defert legitimam sine grauamine.l.qm̄ nouella.C.de inoffi.test.ꝛ.l.omnimodo.e.ti.ꝛ tñ non possunt ipsam legitimam cōsequi si volūt,abstinere a legitia hereditate.vt no.Bart.in.l.gerit.de acqui.here.vñ l₃ lex deferat.tamen in ea potest filius institui h̄r̄s.vt in.c.raynutius ꝛ raynaldus.de testa.Ad predicta facit bon⁹ text.in c.j.an agna.vel fi.defun.repu.here.po.fe.re.col.x.vbi patet q̄ nō pōt filius repudiare hereditatē:ꝛ retinere sibi feudum.ꝛ tamen feudū est debitu₃ filio.vt in.c.j.de suc.feu.ea.col. Preterea nō debemus recede

2 re a† cōibus regulis nisi quatenus reperitur prouisum.l.precipimus.in fi.C.de app.sed nō reperimus recessum a cōibus regulis:nisi vt dignitas debeat̄ primogenito.vt in.c.licet de voto.ergo in alijs debemus stare cōibus regulis vt recipiatur iure hereditario ꝛ non ꝓprio. ¶Si autem dictus comitatus est feudum.tunc est maius dubium quo iure filius heres institutus succedat in feudo.nā nō videt̄ ex testamento:qꝛ circa feudū nihil potest dispositio testatoris.vt in.d.c.j.de suc.feu.nec vt ab intestato:qꝛ non debet quis succedere testatus ꝛ intestatus. In ꝯrium facit tex.in.d.c.vnico.an agna.vel filij.vbi p₃ qđ nō potest filius hereditatem sine beneficio repudiare ergo capit iure hereditario.Bal.hāc q̄ōnem format,in.d.c.j.de suc.feu. Et primo dicit quod nec ex testō nec ab intestato capit:sed iure successorio feudorum.nec mirum cum alijs hoc eueniat.vt instit.de acqui.per arrogationem.ꝛ.C.de fideicō.auť.hoc amplius.ꝛ hoc idem cōtigit in pupillo qui proprie nō dicitur decedere intestatus.vt.l.j.in p̄n.ff.de suis ꝛ legi.licet benigno intellectu pro intestato habeatur.vt ibi. Uel secundo potest dici s̄m eum qđ succedit in feudo non ex testamēto:sed qꝛ trāsit in vniuersitatē:ꝛ ꝓpterea venit feudū in petitionē hereditatis.vt.ff.de peti.here.l.item vidēdū.§.fi.ꝛ in edicto diui adriani.et sic

tum vniuersitate põt filias instituĩ in feudũ: qꝛ nec põt vna res excipi ab institutione hr̄dis. iuxta ea q̄ habent̃ z no. in. l. j. ff. de here. inst. põt ḡ filiꝰ dicere feudũ ad se ptinere ex iure successorio feudorũ vel qꝛ fuit heres patris vel matris. z in hereditate est feudũ. z ex his põt institui dictus comes Fuxi sup intẽtione sua. ¶ Venio ad secũdum dubiũ. Utrũ. s. ex v̄bis testamenti dñe Petronille in quibꝰ Squinato z Jordano fratribus substituit dñam Matheã pmogenitã suã z post eã suã legitimã successionẽ zc. debuit dña Cõstãtia eiusdẽ Matthee iã defuncte pmogenita post decessuz Jordani z Squinati ad successionẽ dicti comitatꝰ Bigorre sine suis sororibꝰ insolidũ puenire. Et vr̄ primo qꝺ nõ: qꝛ oẽs filij z filie debẽt equaliter suis parẽtibꝰ succedere. vt in. l. maximũ vitiũ. C. de lib. prete. z in aut̃. in successione. C. ad tertul. z in corpore vñ sumit̃ etiã si sit feudũ. quo casu si est paternum nõ succedũt femine: nisi sit dictũ in ꝯcessiõe feudi. sꝫ oẽs masculi succedũt equaliter. vt. c. j. de suc. feu. co. x. Si aũt est feudũ maternũ pferũt̃ masculi sed in defectũ masculoꝝ veniunt femine oẽs equaliter. vt i. c. j. de bene. feu. col. x. ¶ Sed his nõ obstãtibus ꝯtrium verius arbitror in casu nostro. vt. s. dña Cõstãtia sola debuerit in comitatu preferri alijs suis sororibꝰ. Moueor qꝛ in istis dignitatibꝰ cũ sint indiuisibiles. vt in. c. iperialẽ. §. pterea. de phi. feu. ali. p Fede. col. x. debet succedere primogenitus deferuntur enim ordine geniture. vt est tex. in. c. licet. ꝺ voto. adeo ꝙ alij filij nequeunt in his dignitatibꝰ petere legitimã ne fiat diuisio regni seu comitatus. vt est gl. no. in. d. c. lꝫ. z. c. cũ hr̄des. de testa. tenẽt Inn. Joã. an. z Host. z cõiter canoniste in. d. c. licet. vñ ꝺt ibi Jo. an. qꝺ ex generali ꝯsuetudine iste dignitates vt regnũ comitatus ducatus marchionatus z similes deferunt̃ ordine geniture. que quidẽ generalis cõsuetudo fulcitur lege canonica. vt. d. c. lꝫ. Itẽ lege diuina vt ptꝫ Geñ. xxvij. Ibi patẽt iura primogeniture dũ dixit pr̄ benedicẽdo filiũ primogenitũ. Det tibi deꝰ de rore celi z de pinguedine terre abũdantiã zc. Per hec enim denotat̃ dñm hereditatis. Deinde subdit̃. Seruiãt tibi populi. id est rustici z plebeij. Et adorent te tribus. i. nobiles. Esto dominꝰ fratrũ tuorũ z incuruent ante te. Faciendo. s. fidelitatẽ z obedientiã exhibẽdo. Fulcitur etiã hec generalis

3 cõsuetudo lege Federici imperatoris † s̄m quã ducatꝰ comitatꝰ z marchionatus nõ diuidunt̃ in. d. §. preterea. facit qꝺ no. Bar. in aut̃. post fratres. C. de legi. here. Et p hoc ꝯcludit Jo. an. in. d. c. lꝫ. qꝺ pr̄ non põt hoc ius primogenito auferre vt aliꝰ. s. succedat comitatu seu regno. cũ sit firmatũ lege canonica diuina z ꝯsuetudinaria. ar. in. l. nemo põt. ff. de leg. j. z de testa. c. reqsisti. z. c. tua. de fo. ꝯpe. c. si diligenti. Legitima. eñ primogeniti est tota hereditas huius pncipatꝰ seu comitatus. ergo sine cã primogenitus illa priuari nõ põt s̄cõm eum ad hoc qꝺ legit̃ z no. in. c. raynaldꝰ. de test. Et hoc ius vt dignitas deferatur primogenito fuit inductũ ppter bonũ publicũ z in fauorẽ z honorẽ imperij vt principatꝰ qui sub ipso sunt integri perseuerẽt. arg. ff. de exer. l. ne in plures. z de pig. c. significãte. facit de pbẽ. c. in maiorib. z. c. delicto. Et melius per vnũ quã per plures ꝯsules imperio visuz est. Prio naturali philosopho qui sic ait. Entia volũt male disponi pluralitas pncipatuũ nõ est bona. vnus ergo pnceps. Preterea philosopho romano visum fuit vt reipublice per vnũ vtilis consuleretur. l. ij. §. deinde. ff. de orig. iur. Ex quibus oibus infero ad casum nr̄m qꝺ cũ dña Petronilla nõ haberet filios masculos sed tm̄ feminas ex primo z s̄cꝺo matrimonio qꝺ comitatꝰ Bigorre vel alia dignitas eiusdem debuit de iure peruenire ad dñaz Mattheã eius filiã primogenitã: nec potuit dña Petronilla comitatũ deferre Squinato nepoti ex filia: vt pꝫ ex predictis z p ꝯsequens post mortẽ dñe Matthee debuit comitatus predictus deuenire ad dñam Constatiam eius filiaz primogenitam que de iure fuit preferẽdã alijs filiabus dñe Petronille: qꝛ nepos prefertur patruo ex quo dignitas est radicata in personã primogeniti premortui. probatur in. d. c. licet et plene per Joã. an. in addi. Spe. super rubri. de feu. vbi idẽ voluit si dignitas nunquã fuisset radicata in personã primogeniti. dicens qꝺ filius primogenitus prefertur secundogenito: qꝛ filius representat primogenitam. z idem subtilissime voluit Old. cõs. cclvij. vbi hoc probat iure diuino nature

4 z scripto. † Jure nãqꝫ diuino dicit certũ eẽ qꝺ primogenitꝰ in indiuisibilibus vt comitatus z regnũ secundo genitis prefertur. vt. s̄. dictuz fuit. Cõstat aũt qꝺ illud ius pmogeniture põt primogenitus vendere z donare z in aliũ transferre. vij. q. j. quã periculosum. Si ergo istꝺ ius est cessibile. ergo transmissibile ad heredes maxime ad filiũ. argu. ff. de acqui. re. do. l. quedã. Jure nature etiã hoc pbatur: qꝛ pater in filio suã ptẽ retinet z in eo representatur z vna persona reputat̃. vt. l. fi. C. de impu. z alijs sub. vnde licet pater eius decessit. tamen quia eius filius partẽ eius rep̄sentat videtur per eũ viuere z censeri ac si totus viueret postꝙ viuit pars. ar. ff. de cõtrahẽ. emp. l. domũ. Jure scripto probatur. qꝛ idẽ iuris est de toto quo ad totũ: quod est de pte quo ad partẽ. ff. de rei vẽ. l. que de tota. lꝫ ptꝫ qꝛ in successiõe hereditatis plures nepotes ex vno filio defuncto p vno alio reputãt̃. z p hoc veniũt cũ patruis in stirpẽ nõ in capita. in aut̃. de he. que ab intest. defe. §. j. z in aut̃. in successione. ergo eodẽ modo debet representare vbi agit̃ de iure p̄lationis ordinis geniture. ad hoc facit. ff. de colla. l. dedit dotẽ auus. z eo. ti. l. si nepotes. vbi ꝺr qꝺ auus propter filij personã dꝫ nepti dare dotẽ. tãta ẽst enim patris z filijꝰ idẽtitas qꝺ a patre in filium vr̄ esse quedã cõtinuatio dñij z etiã viuo patre filij quodãmodo domini estimant̃. l. in suis. ff. de libe. z posthu. z veniet filius ad istꝺ iꝰs qꝺ patri erat quesitum in habitu. z sic nõ in actu. Et ꝙꝙ bart. sensernt in. d. aut̃. post fratres. qꝺ hoc nõ habeat locũ in feudalibꝰ. vt. s. nepos succedat in locũ sui pris. ꝯtrium tamẽ est verum. vt probat in. c. j. de suc. feu. z. c. j. z. ij. ꝺ feu. mar. z. c. j. ꝺ na. suc. feu. co. x. vbi nepos succedit cũ patruo in feudo diuisibili tenendo locũ sui pris. vt ibi p Bal. Et de hoc al's plene ꝯsului: sed qꝛ nõ facit ad materiã nostrã nõ multũ insistã cũ dña Matthea supuiueret dñe Petronille. Vñ cõcludo qꝺ dña Cõstantia debuĩt alijs preferri z sola dicto comitatu Bigorre succedere. tũ de iure cõi rõibus predictis tũ ex dispositione dicte domine Petronille inqnantũ substituit Mattheã z suã successionẽ legitimã. nã dña Cõstãtia est successio legitima cũ sit primogenita dicte domine Matthee. vt. d. c. licet ego parũ curo ꝺ illa substitutiõe: qꝛ vt dixi de iure cõi debebat̃ dñe Matthee tanꝙ pmogenite. maxime qꝛ erat filia ex prio mr̄imonio iuxta ea q̄ habẽt̃ z no. i. c. mulieri. si ꝺ feu. fu. cõtrouer. col. x. z post mortẽ dñe Matthee debuit de iure peruenire ad dñam Cõstãtiã cũ eẽt primogenita dñe Matthee. z de p̄dictis p Old. ꝯs. xcvij. z cõs. cclviij. p alle. z satis dicta substitutio facta per dñaz Petronillã si dña Matthea nõ claruit debito tpe nec dña Cõstãtia post mortẽ eius matris ꝯ institutionẽ factã de Squinato et Jordano. ad hoc qꝺ no. bar. in. l. filio p̄terito. ff. de iniusto rup. z irri. testa. z. l. ij. C. de posth. prete. vel exhere. z p Jo. an. in. d. c. lꝫ. vbi ꝺt qꝺ si filius primogenitꝰ postergat̃ in dignitate dꝫ agere pponẽdo qrelã vel ad supplementũ si aliter ordinatũ esset vt qꝛ fuit institutꝰ hr̄s in aliqua re: nisi minori parte cõtentus esset vel suũ ius vẽdat. vt. d. c. ꝙ periculosum. z. c. officij. de test. z. l. ꝯ maiores. C. de inoff. testa. ¶ Ex his infertur ad solutionẽ tertie qõnis: quid. s. intelligatur per illa verba eius legitimã successionẽ zc. Nã dña Petronilla substituit i comitatu Bigorre dñaz Mattheã: z post ipsius mortẽ eius legitimã successionẽ. Dico eñ quo ad casum nostrũ qꝺ venit dña Cõstãtia pmogenita ipsius dñe Matthee ex quo nõ habuit masculos. nã in dignitatibus legitima successio est pmogenita. vt in. d. c. lꝫ. de voto. z. s̄. plene dixi. z femina succedit in dignitatibꝰ defectu masculoꝝ. xij. q. ij. cũ deuotissimã. verba. eñ debent intelligi s̄m subiectã materiã. vt legit̃ z no. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad treb. per Bar. in. l. gallꝰ. §. etiam. ff. de lib. z posth. z. l. si tibi decẽ. §. si pactus. ff. de pactis. vbi no. qꝺ re transmissibili ad solos filios appellatione heredum intelligitur de filijs. z idẽ no. in. c. j. de suc. feu. col. x. z p bal. in. c. j. de natu. suc. feu. eadẽ col. Talia eñ sunt subiecta qualia predicata pmittũt. vt in. l. si defensor. ff. de interroga. acti. z in. c. inter dilectos. de fide instr. Sꝫ in alia materia quid veniret appellatione successionis. vt si nõ extarent filij masculi vel femine: credo qꝺ illi tm̄ quibus est prima spes succedẽdi ab intestato. s. vbi poneretur v̄bum legitima. Nã verbum successio in materia nr̄a cũ substituto ad successionẽ alicuꝰ: hi venire videntur quibus est prima spes succedendi illi. vt. l. sciant cuncti. C. de leg. here. z qꝺ ibi no. glo. z plenius p Bar. in. l. ij. ff. qui petãt tuto. z p gl. in. l. nepotibus. C. eo. in quibus legit̃ z no. qꝺ dicuntur vocari ad successionem alicuius quibus est pma spes succedendi in testõ vel ab intestato. Sed vbi poneretur verbum legitima vt in casu nostro: credo quod debeat restringi ad eos qui vocãtur ab intestato. ar. in. l. j. cum ibi no. C. de suis z legi. Hinc tutores legitimi vocant̃ illi qꝛ lege vocãtur ab intestato: testamẽtarij v̄o qui deputant̃ p testõres, vt patet in titulo de legitimis tuto. z titulo. de test. tute. secus aũt si fuisset dictũ. Concedo tibi hec z successoribus quibuscũqꝫ. Nã tũc etiã in materia feudali non solum includũtur tria genera heredũ. vt instit. de hered. quali. z dif. sꝫ etiã legatarij: qꝛ legatarius in re legata quodãmõ hr̄s. est. vt in. l. in conuentionibus. ff. de ver. sig. Et hoc vltimũ posuit bal. in. c. imperiale. primo responso. de phi. feu. alie. per Fede. colla. x. Sed in casu nostro nõ est intestandũ: qꝛ necessario propter subiectam materiam debuit intelligi de dña Cõstãtia ex quo erat primogenita domine Matthee. vt supra dixi. ¶ Et per ea q̄ dixi in s̄cꝺo dubio infero ad decisionẽ quarte qõnis q̄ est. Utrum legitima iure nature debita aut trebellianica locũ habeat̃ in dicto comitatu Bigorre per mortẽ Squinati comitis. Et breuiter dico qꝺ nõ qꝛ ex istis dignitatibꝰ non detrahitur aliqua falcidia etiã debita iure nature: ne contingat fieri successionẽ dignitatis ꝯ iuris dispositionẽ vt in. d. c. imperialẽ. §. preterea. de prohi. feu. per Fede. co. x. no. gl. Inn. z cõiter doc. in. d. c. licet. de voto. vbi videtur casus secundum intellectum cõem. z per glos. in c. si heredes. de testa. Dicunt tamen Jo. z Hostiẽ. in. d. c. licet. qꝺ vbi pater preter comitatũ nihil aliud habuit vnde possent alij filij viuere quod tunc primogenitus qui succedit in comitatu tenetur alijs filijs secundogenitis aliquid assignare vnde viuant̃. si considerata nobilitate z facultatibus pncipatus honestã sustentationẽ põt habere. ar. C. de libe. p̄te. l. maximum vitium. z in. c. raynaldus. de testa. ¶ Venio ad quintã qõnem. Utrũ receptio facta per curiã bigorre gñalem de dicta Constãtia in dñam z comitissam ius aliquod ipsi consuluerint vltra ius suũ. de quo. s̄. dictũ est. Et in hoc sic puto distinguẽdũ: quod aut dña Constantia habebat ius in illo comitatu. z tũc per receptionem

ceptionem.curie seu oim de comitatu nullũ ius de nouo fuit acquisi-
tum domine Cõstantie:quia cũ populus esset nõ liber sed subiectus
non habebat potestatẽ transferẽdi iurisdictionem vel ius cõferendi.
tamẽ quia pro nõ dato habetur qd ab illo datur qui de iure dare nõ
potest.in.c.qd autẽ.de iur.patro.ꝛ.c.daibertũ.j.q.vij.ꝛ nemo potest
plus iuris in aliũ trãsferre ꝙ ipse noscatur habere.vt in.l.traditio.ff.
de acq.re.do.ꝛ.c.nuper.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ maxime si psuppo-
5 natur qd ille comitatus sit feudalis.† Nam vasalli nõ pñt in alium
dñm cõsentire sine dñi volũtate etiã prorogando in certo casu alterius
iurisdictionẽ.vt no.gl.ꝛ Bal.in.d.l.imperialẽ.§.pe.de phi.feu.al.per
Fede.col.x.no.doc.in.c.ceterũ.de iudi.fuit ergo illa receptio facti exe
cutio iuris iã habiti que nullũ ius de nouo tribuit sicut in simili dici-
tur in canonicis recipientibus in canonicũ illum cui papa vel ali⁹ su
perior iuste prouidit de canonicatu:nõ eñ recipiendo illuꝫ:ius de no
uo cõferunt.vnde etiã excõicati pñt talem receptionem facere vt legi-
tur ꝛ notatur in.c.pro illorum.de prebẽ.ꝛ.c.capitulũ sancte crucis.de
rescrip.ꝛ.c.eã te.eo.ti.Si aũt dicta domina cõstantia nullũ ius habe-
bat:ꝛ tunc aut curia illius comitatus Bigorre non habebat ex con-
suetudine vel priuilegio speciali ius eligendi comitem:ꝛ nullũ ius po
tuit in dictã dñam Constantiam transferre:quinimo incidisset dicta
dña Cõstãtia in crimẽ lese maiestatis.vt.l.iij.ff.ad.l.iuli.maiesta.not.
Bar.in tractatu de tyrãno.in ver.vj.ꝛ Bal.i.l.decernim⁹.C.de sac.
san.eccle.¶ Aut habebat curia ius ꝛ potestatẽ eligendi comitẽ.ꝛ tũc
sic ex ignorãtia dictã dñam Cõstãtiã recepisset:credendo scꝫ ipam es-
se verã comitissam:ꝛ tũc nullum ius de nouo fuisset in illã translatũ
quod error etiam iuris impedit translationẽ ꝛ prorogationem iuris-
ditionis.vt in.l.si quis per errorẽ.ff.de iurisdi.om.iud.ꝛ ibi per Bar.
ꝛ per Inn.in.c.ad petitionẽ.de accusa.In omni eñ dispositione req-
ritur potestas ꝛ volũtas:ꝛ altero deficiente nõ valet.vt in.c.cũ super.
de offi.dele.ꝛ.l.multũ interest.C.si quis alte.vel sibi. Hinc eñ deficie-
bat voluntas dato errore.ad hoc.l.qui in aliena.ꝛ.l.si is ad quem.ff.
de acq.here.ꝛ.c.ex parte astensis.de conces.pben.ꝛ qd ibi no.maxime
per Io.an.post Host.ꝛ Bar.in.d.l.si is ad quẽ.ꝛ.d.l.si quis p errorẽ.
sed si sciuissent nullũ ius illi cõpetere ꝛ recepissent illã in dominã Co-
mitissam.tũc ius ꝛ titulus comitatus fuisset in illã translatus.vt no.
Bar.in.d.tractatu de tyrãno.ꝛ bal.in.d.l.decernimus.nã ꝛ mulier
põt habere iurisditionẽ.cũ venit accessorie ad dignitatẽ.vt in.c.signi-
ficauit.de rescri.ꝛ.d.c.cũ deuotissimã.xij.q.ij.ꝛ qd in eis no.¶ Venio
ad sextã questionẽ.Utrũ propter homagium ꝛ fidelitatis iuramen-
tum per Squinatũ ꝛ Cõstantiam regi Anglie duci Aquitanei pstì-
tum eo modo quo positũ est in casu feudum comitat⁹ Bigorre fuerit
ecclesie Auicien.apertũ ita quod eadẽ ecclesia potuerit possessionem
dicti comitat⁹ inuadere absqꝫ cause cognitione.Et vr̃ primo qd illi-
co feudum fuit dño apertũ ex quo iuramẽtũ homagij fuit alij presti-
tum.qꝛ prestãdo vasallus nõ dño iuramentũ alienauit quantũ in se
fuit feudũ ꝛ iõ ipso facto cecidit a iure suo.hoc tenẽt Io.an.ꝛ Hosti.
ꝛ cõiter sequuntur ibi doc.in.c.eã te.de iureiurã. Alienans aũt feudũ
ipso facto cadit a iure suo.ꝛ feudũ est apertum domino nec prodest
vasallo si postea illud recuperet.Hec probantur in.c.imperialem.pri-
mo responso.maxime iuncta glo.reuertatur.de prohibi.feud.alie.per
Fede.col.x.ꝛ in.c.vno.quid iuris sit si post aliena.feu.vasal.id recu.ꝛ
in.c.ij.de feu.facit qd in simili legit ꝛ no.in.c.fi.de loca.Item alio re-
spectu feudũ videt reuersum ad ecclesiam Auicien.qꝛ vasallus noui
ter succedẽs tenetur dñũ vel hr̃ditatẽ adire intra annũ ꝛ diẽ inuesti-
turã petẽdo ꝛ fidelitatẽ pollicẽdo qd si nõ fecerit cadit a iure suo.pro-
bat in.c.vno.de capi.cõrã.colla.x.ꝛ no.in.c.ij.de feu.pal.sꝫ nec Squi-
natus nec domina cõstantia hoc fecerunt ergo ceciderũt a iure suo.ꝛ
feudũ fuit apertũ domino. ¶ Sed his non obstantibus dico qd in
casu nostro feudum pp̃ter predicta minime fuit apertũ ecclesie Aui-
cien.vel alteri nõ domino.Moueor quia Squinatus ꝛ cõstãtia ꝛ alij
successores ignorabant qd comitatus Bigorre pertineret ad ecclesiã
Auicien.cum nõ esset in possessione illius.imo vr̃ qd libere dictus co-
mitatus pertineret ad dominã Petronillã vt psupponitur in princi
pio donationis.vbi dicitur quod erat domina ꝛ proprietaria illi⁹ co
mitatus Bigorre.ꝛ quod toto tempore vite sue qd fuit.lx.annorũ ꝛ
vltra fuit in vera ꝛ pacifica possessione dicti comitatus nõ eñ fuisset
proprietaria si fuisset feudũ ad aliũ pertinẽs:qꝛ pprietas feudi perti-
net ad dominũ.ad vasallum vero solũ pertinet vtile dñium.vt.in.c.si
diligenti.ꝛ quod ibi no.Inn.de prescrip.ꝛ.c.vno in fi.quibus casib⁹
feu.admit.colla.x.facit.l.j.ꝛ.ij.ff.si ager vec. vel emphi.ꝛ no.in.c.j.de
capi.conra.Itẽ presupposito sine veritatis piudicio qd dictus comi-
tatus fuisset feudũ ecclesie Auicien.tamẽ ex quo hoc pbabile ignora
bant possessores nõ incurrunt penam alteri iurando vel ex toto dire
cte alienando quod plus est.tex.singularis cum glo.in.c.vno.de con
trouer.inter dñm ꝛ emp.feud.colla.x.vbi aperte dicitur quod tunc
per alienationẽ feudũ domino aperitur cum a sciente beneficiũ ven-
ditur.secus si ab ignorãtẽ.ꝛ idem dicit ibi tex.in fi.in alijs alienatio-
nibus.ꝛ hoc vltimũ potest adaptari in alienatiõe indirecta cũ alteri
ꝙ domino ignorãter prestat fidelitatis iuramẽtũ ꝛ de illo text.facit
ibi Bal.subtilissimus doc.maximũ festũ dicẽs illum tex.valde singu-
larem in oibus alienationibus in quibus alienans cadit a iure suo:
vt intelligatur qñ alienatio fit a sciente.secus si ab ignorãte rei quali
tatẽ.similis distinctio fit.ff.de leg.ij.l.fi.§.fi. Quinimo si vasall⁹ offen
dit dñm probabiliter ignorans eũ dominũ non perdit feudum.vt est
tex.no.in.c.vno.quib⁹ modis feu.admit.coll.x.ꝛ ibi singulariter hoc
no.Bar.Idẽ dicendũ in eo qd isti nõ petierũt inuestiturã intra an-
num ꝛ diẽ nec obtulerũt ecclesie Auiciẽ.debito tpe fidelitatis iuramẽ
tum.Nam tunc cõmittitur pena cũ vasallus scit se ad hec teneri:sec⁹
si probabiliter ignoraret ꝛ cũ alteri quis successit:satis est probabilis
ignorãtia vt notãter dicit Bal.in.d.c.j.de capi.cõra.Nõ eñ est igno
ranti pbabiliter imputãdũ:ar.in.l.nec nos.C.de capti.ꝛ.l.regula.ff.
de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ.c.grã.de rescrip.li.vj.ꝛ in regula is q in ius succe-
dit alterius.de re.iur.li.vj.facit qd in fi.no.de emphiteuta qd si pba-
bili errore duct⁹ puta qꝛ alteri successit nõ soluit canonem debito tpe
non incidit de equitate in penã.vt no.gl.ij.de iure emphi.ꝛ sequitur
ibi Bar.ꝛ Dy.in dicta regula.is q in ius.ꝛ doc.in.c.fi.de locã. Videtur
etiã pdicti Squinat⁹ ꝛ Cõstãtia etiam si sciuissent de iure ecclesie
Auiciẽ. excusati duci aqtanei regi Anglie pstãdo iuramẽtũ:qꝛ hoc
fecerũt pp̃ter iustissimũ metũ timẽtes illius potẽtiã qui iceperat inua
dere castrum de lorda cũ exercitu magno.per hoc ergo iuramẽtũ fide
litatis metu pstitũ nulla iurisditio seu potestas fuit in illũ regem seu
ducẽ translata:qꝛ in iurisditione conferenda metus vitiat ipso facto.
l.ij.ff.de iudi.no.Bar.quasi in terminis nr̃is in tractatu de tyrãno in
ver.vi.ꝛ sequenti.Quinimo ꝛ sola potẽtia alicui⁹ vel verba seu mine
quãdoqꝫ inferũt iustũ metũ habito respectu ad qualitatẽ personarũ.
vt dicit glo.no.in.c.pe.qd metus cau.facit.l.pe.cũ sequẽ.C.e.ꝛ qd no.
Bar.in.l.ad inuidiã.ꝛ.c.metũ.eo.ti.Et hoc de hac qõne in qua con-
cludo qd nullã penã illi Squinatus ꝛ Cõstantia incurrerũt.ꝛ p cõse
quens nõ licuit ecclesie Auiciẽ.possessionẽ dicti comitatus inuadere
maxime sine cause cognitione ar.in.l.fi.C.si p viꝫ vel alio mõ. ¶ Ex
his ꝛ alijs q̃ dixi supra in.ij.q.infert ad decisionẽ septime.q.q̃ fuit si
Squinatus aut domina Cõstãtia potuerũt per factũ suũ preiudica-
re legitime successioni dñe Matthee ad quã ex substitutione dict⁹ co
mitatus venire debebat.vt eñ ptꝫ ex predictis in precedenti.c.nullũ
detrimentũ dicti Squinatus ꝛ Constãtia ex illo fidelitatis iuramen
to pati debuerũt.ꝛ p cõsequẽs nec successores insontes debẽt aliq̃ pe-
na affici.ꝛ sic remanet decisa hec qõ. ¶ Sed psupposito qd i aliquo
deliquissent pp̃ter qd fuissent puati:vel priuandi feudo comitat⁹,an
habuissent preiudicare alijs agnatis seu filijs dñe Matthee.qõ ma-
gna est inter doctores:ꝛ plenissime hr̃ materia p Dyn.in regula non
dꝫ.de re.iur.li.vj.ꝛ p Cy.in.l.ij.C.de lib.ꝛ eoꝝ lib.p Bar.in.l.eum.ff.
de inter.ꝛ releg.per gl.in.c.j.de suc.feu.col.x.ꝛ.c.j.in fi.de pace iur.fir.
ea.colla.plene p bal.in.c.j.§.aut si libellario.quibus modis feu.amit.
col.x.ꝛ in.c.j.si vasal.feu.pri.cui debe.eadẽ col.Dyn.in effectu voluit
distinguere.an feudũ sit paternũ seu pprium ꝛ preiudicet alijs.aut aui
tuꝫ seu a gñe vlteriori ꝛ nõ piudicet.Cy.distinxit aliter ꝙ aut filij seu
agnati veniũt iure pprio:vt qꝛ qs acquisiuit feudũ p se ꝛ filijs:ꝛ non
preiudicat alijs:aut veniunt iure delinquẽtis.ꝛ preiudicat.hoc dicit
Bar.esse cõ tex.in.d.c.j.si vasal.feu.pue.Ideo ipse aliter distinguit di
cens qd aut vasallus cõmisit delictũ pp̃ter qd directo venit puãdus
feudo.vt qꝛ delinquit in personã domini:vel cõtra cõuentionẽ feudi
ꝛ nocet alijs.ꝛ sic feudũ aperitur dño.vt.d.c.j.ꝛ in.c.vno.quib⁹ mo-
dis feu.amit.Aut commisit delictũ propter quod non venit directo
priuandus feudo.sed p cõsequẽtiã vt qꝛ venit priuandus omnibus
bonis:ꝛ tunc non nocet filijs ꝛ agnatis cũ non deliquerit in cã feu-
di.Bal.in.d.§.aut si libellario.videtur multum dubitasse. Et consi-
derat ibi tres culpas.Una culpa est quando delinquitur in personã
dñi vere interpretatiue:ꝛ tunc ad dominũ reuertitur vt habeat sal-
tem hãc sue iniurie vltionẽ.vt.c.j.§.deniqꝫ.que sit prima causa bñfi.
amit.col.x.ꝛ hoc si vasall⁹ nõ fecit istud studiose vt priuet agnatos
nam si dolose ita deliquisset equum esset dicere qd dñs ex tali delicto
seu dolo nõ dꝫ lucrari.ar.in.l.fi.ff.de eo p quẽ fac.erit.ꝛ in.c.ij.de re-
nuntia.li.vj.Scđa culpa est qñ delinquitur extra personã domini et
tũc agnati ꝛ nõ dñs. ¶ Tertia culpa est in casu alienatiõis.Nã va-
sallus alienando fundũ sine domini voluntate videtur dominũ con
temnere ꝛ fidẽ non seruare:ꝛ ideo cadit feudo.vt in predicto ti.q̃ sit
pri.cau.be.amit.§.illud eñ.ꝛ.§.fi.ꝛ de vasa.qui contra consti.lot.feu.
ali.c.vno.vbi videtur qd ad dominum reuertitur.Sed refert Iac.de
bel.dixisse hoc verũ si feudum est nouum vel non extent agnati.sec⁹
si paternum.Que opinio est satis equa scđm Bald.Et hãc ẽt fuit se
cutus Dy.vt.s.dixi.Et facit hec opi.vt per factũ Squinati ꝛ cõstan
tie non fuerit preiudicium generatum alijs agnatis qui de iure debe
bant succedere in comitatu.vel secundũ Bal.prima opinio sit vera si
non per collusionẽ ꝛ fraudẽ agnatoꝝ.secunda opi.vt non preiudicet
procedat si in fraudẽ agnatoꝝ vasallus feudum alienauit vel aliter
delquit.Tertio dt posse dici qd feudũ redit ad dominũ.tamen filij vl
agnati imo etiam filia nõ existentibus masculis dꝫ redimere a dño:ꝛ
dominus cogit eos inuestire:vt in titulo qualiter potu.olĩ feu.ali.c.
j.§.fi.vel scđm eã coniungẽda est hec distinctio cum precedenti ꝛ bene
fm ipm vltimo dic.t.vel dic vt extra.d feu.c.ij.sed doc.ibi cõmuniter

transeunt cū opi.supradicta.quā etiā multi antiqui doctores tenuerunt.vt recitat Jo.an.in addi.Spe.in ti.de feu.§.vlt.post pnc.z ibi satis.p Spe.de hac materia.sed idē bal.multas alias opi.refert in.d.c.j.si vasal.feu.pri.z inter ceteros refert quosdam tenuisse illam opi.Hy.z vltimate dt inter cetera ɔsiderādā formā inuestiture.si em dn̄s dixit.Cōcedo castrū in feudū Tertio z suis heredib⁹ de vno in alterū reuertendo.Uel cōcedo omnib⁹ pncipaliter vel cum extent filij z nepotes dicit cōcedo attentis meritis singulorū.tunc dicit se nō putare quod culpa vnius alteri noceat qr vnusquisq3 per se censet:z tāq̄ dependens ab alio.Hinc dicit do.Jac.de ra.in summa sua ti.quib⁹ modis feu.amit.quod est aliquādo tale feudū qd nulla ex cā vel ingratitudine est amissibile:vt puta qr sit datū ex eo qd a morte dātem liberauit.vel ad hostib⁹ vel latrunculis eripuerat.vt.ff.de don.l.si pater.§.j.z sic magnitudo meritorū cum decretis cōpensat.allegat tn̄ in hoc vltimo Bal.arg.in ɔtrium quod demerita vltima magis ponderentur quā p̄cedētia merita:qr vltima culpa nocet.ff.de actio.em.l.si per emptorē.Primū dictū videt verius:qr videtur remuneratio z merces laboris eximij z magni potius quā bn̄ficiū.arg.xij.q.ij.quicūq3 suffragio.z est singulare dictū.dicit quedā alia que nō faciunt ad propositū.Et hec verba Bal.satis mihi placēt.Et nisi nō fuisset facta cōcessio per vba predicta vel similia certe opi.Hy.quā plures numero sequuntur videtur multum equa per.l.iij.ff.de interd.z rele.lz opi.Bar.sit de subtilitate z rigore z videatur verior p.d.c.j.si vasal.feu.pri.cū si.z videt de mēte Spe.in.d.§.si.z vr̄ tenere Bal.in.c.imperialem.§.insuper.de prohi.feu.ali.per Feder.vbi dicit quod de iure cōi delictū patris nō debet in hoc nocere filio qn̄ nō puenit feudum a patre sed a genere vlteriori:quia non habet hoc casu illud a patre sed maiores sui videntur illud sibi dedisse.d.l.iij.ff.de inter.z rele.Itē per delictū pater videtur extinct⁹ z de medio sublatus.vt.ff.de ɔtabu.l.j.§.filium.Sed scd̄m consuetudinē feudorū dicit qd nocet filio.z motiuū cōsuetudinis fuit vt vasalli magis metuāt.nā naturale est magis metuere in filio quā in se.vt.ff.qd met⁹ cau.l.isti quidem.in fi.Sed in dubijs debem⁹ maxime in iudicādo seq opinionem benigniorē.vt in regula i penis.li.vj.z.l.p̄ses.z.l.pe.ff.de penis.cum si.Ex quo videt cōcludendū ad ppositū qd cum iste comitat⁹ vigore sit a gn̄e vlteriori p̄supposito qd sit feudalis z qd Squinat⁹ z Costantia deliquerit:tamen non dz preiudicari alijs agnatis qn talē debeāt habere ex noua inuestitura scd̄m limitationē Bal.p̄dictam:sed vt dixi nō reperit qd scienter aliqd cōmiserit ɔ dominum ppter qd deberent puari.pōderād⁹ est etiam tex.in.d.c.j.si vasal.feu.pri.qr nō indistincte priuat oēs agnatos.sed vsq3 ad tertiū gradū.sz qr nō multū facit ad ppositū nostrū aliter nō insisto.¶ Ad octauā qōne q̄ est.Si nō potuit ecclesia Auicie.de facto z sine cause cognitiōe inuadere:an in tali cause cogn.tiōe.Squinat⁹ z Costātia debuerit vocari z vocati cōuinci.Indubie dico qr vbicūq3 absenti pōt defensio cōpetere nō dz aliquid agitari in illius preiudiciū eo non vocato.vt c.ecclesia sancte marie.de cōdi.z in.c.inter q̄tuor.de maio.z ob.z.c.j.de cā pos.z ppte.z.iij.q.ix.caueāt.z.c.oia.z.ij.q.j.nos in quēquā.z.l.de vnoquoq3.z.l.ɔtumacia.ff.de re iud.z.l.cessante.z.l.tres denūtiationes.C.quō z qn̄ iudex.z.l.j.§.itē ex eo.ff.que sen.sine app.rescin.Hinc est qd etiā in notorio requirit citatio ex qua pōt absenti aliqua defensio cōpetere.vt no.in.c.ad nostrā de iureiu.z i.c.porro.d diuor.z in.c.vr̄a.de coha.cleri.z mulie.z quo ad casum nostrū est glo.z expressius ibi per Bal.in.c.j.quibus modis feu.amit.§.vel cū filia.vbi no.Bal.post gl.qd ppter culpas nō perditur feudū ipso iure preterquam in casu alienationis.sed requirit iudiciū z cause cognitio z sententia.z idem no.glo.in.c.iperialē.§.calidis.in verbo reuertatur.de prohi.feu.ali.per Fede.colla.x.z hec sine partis presentia exerceri nō possunt:qr causarū merita partiū assertiōe panduntur.l.fi.C.si p viz vel alio modo.z.c.cū ex lr̄is.de in integ.resti.alias nihil valet quicqd agitur in partis absentia.vt in iuribus superius allegatis.maxime in.c.oia.z.c.cauent.z.l.de vnoquoq3.adeo qd neq3 iterlocutoria pti preiudicialis ferri pōt in absentia ipsius partis.vt no.in.l.nec quicquam.§.vbi decretum.ff.de offi.procō.licet aliud senserit Inno.in.c.querelā.de procu.z.c.auditis.e.ti.Sed primū dictū communiter tenetur.Et dictū Inn.pcedit in interlocutoria nullius vel modici preiudicij:dicitur tamē Bal.in.d.§.vel cū filia qd in casu alienationis pdit vasallis feudū ipso facto.allegat Inn.in.c.ij.de feu.Ego allego glo.que hoc aperte:tz in.d.c.calidis.preal.reddit ipse rationem specialitati:qr videtur hoc casu vasallus habere feudū pro derelicto.ar.ff.de dam.infec.l.pretoris.cum sua gl.nō contingit hec ratio in casu nostro cū semper illi comitatum possederit.Item vt ipse dicit ēt hoc casu requiritur sententia super declaratione amissiōis.nam vbicūq3 quis incidit in penam ipso facto requiritur ante apprehensionē seu executionē sn̄ie declaratoria.vt est tex.no.in.c.cum secundum leges.de hereti.li.vj.z.l.eius qui delatorem.z ibi per Bar.ff.de iure fis.Et not.replicat idē Bal.in.c.vno.de feudo sine cul.non amit.col.x.vbi dicit quod in mera executione vbi precessit iudiciū hominis non est necessaria cognitio vel dilatio.allegat Inno.in.c.ex rōne.de ap.qd dicit menti tenendum.Sed ego dico in hoc distinguendū melius vt ipse Inno.in.c.cum sup.de causa pos.z proprie.prope finem in verbo preiudicio.z nō insisto.qr nō est materia nostra.z per Bar.in.l.a diuo pio.ff.de re iudi.Sed venio ad secundū mēbrū Bal.qd facit ad materiā nostrā.aut aliter de executiōe sn̄ie legis z est necessarius libellus cum nō precesserit aliquod iudiciū quod est no.facit ad predicta tex.in.d.c.vno.z in.c.j.de feu.sine cul.no amit.vbi no.colligit qd prius dz cognosci de culpa antequā vasallus deijciatur.cognosci autem nō pōt nisi parte presente.vt.c.cū ex literis.de in integ.resti.z.l.fi.C.si per vim vel alio modo.Et maxime hoc procedit vbi pretēdit iusta causa:z negatur delictum:quia nō debet esse dn̄s iudex in facto proprio.vt probatur in.l.imperialem.§.preterea.de pri.feu ali.p Fede.col.x.z ibi glo.expressa.in.c.callidis.in verbo reuertat.z i.c.ceterū.de iudi.z per ibi no.hec questio satis terminatur.Nā vbicūq3 est questio inter dn̄m z vasallū vt puta qr dn̄s feudi incidisset in commissum z vasallus negat debet per partes curie.i.alios vasallos eiusdē dn̄i questio terminari:z si nō hz alios vasallos seu pares debet adiri iudex ordinarius rei.vt no.glo.z Bald.in.d.§.preterea.q est.§.pe.z doc.in gl.in.d.c.ceterū.quinimo plus dico qd cū in casu nostro ecclesia Auicien.diceret dominā Cōstantiā suā esse vasallum:z illa negaret no debeat cognoscere pares curie nec ipse:sz iudex ordinari⁹ illi⁹ dn̄e Cōstātie seu alterius comitisse vel comitis quicunq3 sit cū negeț illud esse feudū.ideo causa debet deduci ad iudicē naturalē ipsi⁹ cōuenti:qr actor dz sequi forum rei.hoc expresse tenent doc.in.d.c.ceterum.z Bald.in.§.pen̄.probat in.c.j.de lege cōra.colla.x.quinimo in terminis latioribus.s.in emphiteota q no soluit cautionē p bienniū triēntiū:lz iura dicant quod possit per dn̄m expelli.vt in.c.potuit.de loca.z.l.ij.de iure emphi.tn̄ vt notāter dt Spe.in ti.de loca.§.nūc aliqua.ver.xlviij.si emphiteota allegat aliquā iustā causam non debet dn̄s ppria autoritate illū expellere:sed ad iudicē illius cause dz pferre.ad idē qd no.Cy.in.d.l.ij.Cōcludo ergo qd debuerūt Squinatus z Cōstantia ad iudiciū reuocari:z per ɔsequēs quicqd actum fuit in eorū absentia eis legitime nō citatis no valuit.Et hoc de hac qōne.

¶ In noua questione qua queritur si dicti Squinat⁹ z Costātia in vita sua nō fuerint placitari:an eorū heredes potuerit an possint placitari.dico qd nō.gl.i.c.j.quibus mo.feu.amit.format qōnem per casum conuersum:vz si dn̄s non placitauit vasallū de culpis cōmissis in vita sua nunquid heres possit illam placitare:z cōcludit qd non.arg.in.l.omnimodo.C.de inoffi.test.z de reuocā.dona.l.j.z.ff.de pb.l.pcula.z idē voluit gl.in.l.oimodo.bal.dt illud verū si defunct⁹ habuit spatiū querelādi z nō est cōquestus.secus si no habuit vel ignorauit.alleg.in ar.l.diuus.z.l.excipiunt.§.fi.qd satis potest hoc casu admitti.z fuit hec opinio Jo.an.in.c.ij.de dona.sup glo.fi.vbi ponit illā limitationē bal.alle.de elec.c.cū in veteri.ff.de cōfir.tuto.l.in ɔfirmando.z.l.vtilitatē.Sed quid in dubio nostro qn̄ vasallus nō fuit placitatus in vita nūqd ipsius hr̄s possit placitari.gl.ibi no format sed bal.ibi ponit z aperte nō soluit.sed dicit qd est ar.ad hāc qōnē in.l.rei iudicate.ff.sol.mat.sed certe facit ad p̄cedētē casum z nō ad istū.

7 †Nam scd̄m verū intellectū ponit casus an heres mariti possit opponere de adulterio contra vxorē repetentē dotē si maritus in vita accusauit vxorē.z cōcludit qd nō.sed in casu nostro melius facit.l.fi.C.de adulte.vbi tractat an maritus possit opponere de adulterio contra heredem vxoris si opposuit in vita vxoris.sed gl.in.d.c.fi.de do.in fi.format expresse hanc questionē z per ar.illius text.dicit qd non.ex quo em̄ vasallo nō fuit mota questio in vita:nō potest inquietari eius successor sicut ibi dicimus in donatarij herede q non potest molestari si ipse donatarius non fuit de magnitudine molestat⁹ in vita.Idem no.gl.j.l.fi.C.de reuo.do.videtur enim iniuria per taciturnitatem erga defunctū remissa secundū illā gl.sed Jo.an.in addi.Spe.in tit.de feu.§.fi.format hanc questionē antiquorum z concludit qd supra cum limitatione tamen:dicit enim hanc conclusionem procedere vt heres seu successor vasalli non possit inquietari seu placitari si dominus fuit sciens de culpa defuncti z habuit tempus ad q̄relādum z tacuit.secus si ignorauit:vel non habuit tempus ad querelā.contra defunctum.arg.in.l.confirmando.z vtilitatem.ff.de confir.tuto.Idem voluit bal.in.c.imperialem.§.insuper.de prohi.feud.ali.per Fede.vbi bene tetigit hanc qōnem z mouentur Joan.an.z bal.quia iste reuocationes sunt quasi prosecutiones iniuriarum que nō dantur heredibus nec ɔ heredes.l.iniuriarū.ff.de iniur.Item ponit Bal.z aliam limitationem dicēs qd si esset talis felonia seu culpa ppter quam vasallus feudū ipso facto perdidisset.tūc posset agi ab herede dn̄i contra heredē vasalli quia iniuria que secū trahit executiōez etiam in heredē transit.vt.l.commissa.ff.de publi.no.in.l.iij.§.qd ait pretor.ff.quod quisq3 iur.z ideo cōcludit qd si esset felonia comissa in alienādo feudū:vel alia q̄ ex speciali pacto induceret puationē feudi ipso facto:tale preiudicium trāsiret in heredē etiā querela nō p̄parata:qd dicit esse notādū.Quod satis mihi placet per tex.iūcta gl.in.d.c.imperialē.§.callidis.in fi.vbi dicitur qd per alienationem feudū reuertitur ad dn̄m.z dr ibi glo.qd ipso iure in alia tamē culpa requirit sentētia priuatiua:z qd cōuincat vasallus de culpa in.c.j.de feu.sine cul.nō amit.z no.in gl.in.d.§.callidis.supra in precedēti qōne aliqd

dixi

dixi. Item limitarē ego hoc dictum bal. nisi dñs sciēs vasallum p̄uatum cū p aliquē actum positiuum tacite approbauerit. argu. optimū in. c. ex ore. de priuile. ⁊ c. dilecto. de prebē. ⁊ l. si filius. ff. fami. hercis. ⁊ quod no. Bar. in. l. quo eñ. ff. rem ra. habe. ¶ Venio ad decimā questionem vtrū iudicatum Auicien. in curia regis Francie habitū contra regem Anglie ducem Aquitanie sup spoliatiōe possessionis seu quasi feudagij seu homagij super castro de lorda in aliquo dicte Cōstantie nō vocate nec audite ⁊ iuri suo p̄iudicauerit. Et pfecto si verū est qd supra in narratione facti presupponitur. s. quod hec dña Constantia ignorauerit litem sup his agitari inter ecclesiā Auiciē. ⁊ regē Anglie nō video qd in aliquo dictū iudiciū habuerit sibi p̄iudicare: q̄ regulariter ignorāti nō p̄iudicauit etiā vbi agitur de eo de quo actio p̄mo competebat ignoranti. vt in. l. sepe. ff. de re iudi. ⁊ c. penul. eo. ti. facit. l. nec preterijt. C. de capt. nec snīa illa esset mandanda executioni in p̄iudiciū dñe Cōstātie licet valuerit in p̄iudiciū regis Anglie. vt in. c. cū sup. de re iudi. Et si dicatur qd preiudicium poterit pretendere dicta domina Constātia in executiōe sententie saltē sup possessione rex Anglie prius possideret: seu qñ recipiēdo iuramētū fidelitatis tā ex ea q̄ a Squinato. ⁊ sic solū ecclesia Auiciē. veniebat ponenda in locū dicti regis. Et iuxta theoricā notabilē Inno. in. c. veniens de testi. quā sequit̃ Bal. in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. nō potest tertius impedire executionē snīe pro interesse suo quando petit̃ fieri in rem non vocātem sed ab alio possessam: cū possit iste tertius ita gerere post modū pro iure iure suo ꝯ istum scd̄m: sicut ꝯtra p̄mū. facit l. is a quo. ff. de rei vē. ⁊ qd ibi no. Jo. an. post Inn. in. c. j. de ꝯces. p̄b. li. vj. Rñdeo quod imo poterat p̄tendere magnum preiudiciū: quia sicut interest dñi nō perdere subiectū. d. c. cū super. ita interest subiecti non mutare dñm. vt no. dicit Inno. in. c. auditis. de rescri. ⁊ d. c. cum super. facit. l. p̄cipaliter. C. de liber. cau. ⁊ videtur aperte probari in casu nostro in. c. imperialem. §. preterea ducatus. de prohi. feu. ali. per Fede. col. x. ⁊ c. j. de lege cōra. ex eadē. ea. col. vbi dicitur dominum nō posse sine vasalli voluntate in alium feudum transferre. ad idem qd legitur ⁊ no. in. c. j. de ma. ⁊ obe. vbi expresse hoc volūt Jo. an. ⁊ Host. nec ob. theorica Inn. in. c. veniens. preallē. q̄ p̄cedit quando tertius respectu executionis nullū potest pretendere preiudiciū: vt puta q̄ fit executio circa rem ab alio tertio possessam. vñ secus si posset pretēdere aliquod preiudiciū. vt in. c. pisanis. ⁊ qd ibi no. de resti. spol. vbi bonus tex. Item habebat dicta dña Cōstātia ⁊ aliā notabilē defensionem. Nam si fuisset presens potuisset negare. ⁊ ita etiā postmodū debuit posse in illum regem Anglie fuisse aliquam possessionē seu quasi homagij translatā: q̄ vt supra dixi in. vj. q. cum illi p̄stiterit hoc iuramentum regi Anglie p metum actus fuit ipso iure nullus vt ibi plene dixi. ⁊ per ꝯñs poterit dici qd ecclesia Auiciē. deberet reponi in locum illius dñi de iure nihil acquisiuisset rex Anglie: sꝫ si dicta dña Cōstantia sciuisset litē ventilari inter ecclīā Auiciē. ⁊ regē Anglie ⁊ tacuisset nunq̄d sibi preiudicium aliqd generatū fuisset est magis dubiū. Et primo super proprietate nullū preiudiciū sibi fuit illatum: tū quia de p̄prietate nō agebat̃ ex snīa lata in possessorio nō preiudicat sup proprietate: q̄ nihil cōmune habet proprietas cum possessione. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acq. pos. ⁊ c. pastoralis. de causa pos. ⁊ p̄prie. tum quia tertio etiam scienti ⁊ tacēti non fit preiudiciū super p̄prietate. vt cum super. ⁊ quod ibi no. de causa pos. ⁊ p̄prie. ⁊ hoc si sumus extra casum. l. sepe. prout erat in casu nostro: q̄ primo loco non competebat de hoc iure actio dñe Cōstantie: imo nulla actio sibi cōpetebat cū ageret̃ de recipiendo iuramētū fidelitatis ⁊ de possessione feudi quātum ad dños. Sed dubiū est nunq̄d circa possessionem sibi tacēdo preiudicabit. Et videtur primo qd sic p tex. no. in. d. c. cū sup. sicut eñ sententia lata contra subiectum preiudicat circa possessionē domino scienti ⁊ tacenti. vt ibi. ⁊ ita sententia lata cōtra dñm dꝫ preiudicare subdito seu vasallo scienti ⁊ tacenti. ⁊ hoc videt̃ velle Inno. in. c. auditis. de p̄scri. vbi dicit qd snīa lata ꝯ dñm non preiudicat subdito nec econuerso si fuit lata ꝯ subditum preiudicat dño nisi sciuerit ⁊ defenderit. allegat pro hoc vltimo. d. c. penul. de re iudi. sed in. c. cū super. ⁊ c. penul. eo. ti. restringit illud dictū vt p̄iudicetur sciēti respectu possessionis tm̄. de quo vr̄ prima fronte ibi tex. vt si fiat executio pro illo q habuit snīam. ⁊ idē vident̃ tenere ibi cōmuniter canoniste. Sꝫ ego alias ꝯsului qd etiā circa possessionē non fit preiudiciū possidenti ⁊ tacenti motus principaliter per rationem Inn. in. d. c. auditis. vbi dicit qd defensio cū de subiectione agit spectat principaliter ⁊ equaliter ad dñm ⁊ subiectionem ratione predicta. ergo snīa cōtra vnum non dꝫ nocere alteri etiam sciēti ⁊ tacenti qd probo per dictā. l. sepe. ⁊ c. pe. de re iudica. tūc eñ sententia vnius nocet alteri scienti ⁊ tacēti cum is cui primo loco cōpetebat actio p̄misit sequentē experiri. ⁊ hoc q̄ poterat illū a iudicio repellere vt ibi dr̄. Sed si equaliter ad vtrūq̄ꝫ pertineat defensio nō potuisset dicta dña Constantia regem Anglie a iudicio remouere eum litiget de iure principaliter suo: seu qd pretēdebat suum ergo nō debuit preiudicari domine Constantie si tacuisset illos litigare p̄misisset cū illi litigarent pro interesse eorum. ⁊ snīa poterat habere effectum in illorum litigantium preiudiciū. hoc etiā videtur p̄bare tex. in. d. c. cū sup. ponderādo duo vltra doc. ibi. Primo in eo qd dicit qd sententia debet mandari executioni absq̄ꝫ p̄iudicio illius epi q p̄tēdebat subiectionē: lꝫ sciuerit cām agi. nō eñ posset hec snīa mandari executioni absq̄ꝫ preiudicio dñe Cōstātie vel successoris cū cōpelleretur obedire nō dño ⁊ sibi iuraret saltē donec constaret de p̄prietate. nā possessiōis ꝯmodū maximū est. vt instit. de interdictis. §. cōmodū. Secūdo pondero rationē illius tex. dum dicit q̄ res inter alios acta nō dꝫ alijs preiudicare. ⁊ sic singulariter vult ille tex. quem nescio alio qd dñs dr̄ alia p̄sona a subiecto quo ad hoc vt nullū p̄iudiciū fiat sibi ex snīa lata cōtra subiectū. ergo pari ratione idem dicēdum est in subdito qñ fuit actū ꝯ dñm p rationē predictam. Et ad illud. c. cū super. quatenus innuit qd snīa mandat̃ executioni ꝯ scientem tacentē pōt responderi qd loquit̃ qñ sciens non possidebat: ⁊ loquitur de quodā preiudicio facti: q̄ nō poterat impedire executionē fiendā etiā in re vacante ex quo sciuit ⁊ tacuit. secus aūt vbi ipse possedisset vel fieret sibi preiudiciū modo p̄dicto. Et hunc intellectū ad. c. illud tenuit recolende memorie dñs Fran. zab. postea Car. florentinus vulgariter nūcupatus. lꝫ nō fuerit p̄dictis motiuis mot⁹. ¶ Sꝫ predicte cōclusioni multū obstare videt̃. d. l. sepe. in. §. nā ⁊ si libertus. vbi dicit̃ qd si libertus litigans de statu suo cū tertio reportauit sententiā ꝯriā preiudicat dño sup suo iure patronatus. Ad illū eñ text. pōt dupliciter respōderi qd ille tex. hꝫ duos intellectus. Prim⁹ quādo dominus interuenit in iudicio: ⁊ hoc videt̃ sonare ille tex. ⁊ dicit interueniente ⁊c. ⁊ hūc intellectū tenuit Jo. ⁊ approbat Inn. in. d. c. cum super. dixit eñ Jo. ⁊ bene sm̄ Inn. qd si quis iure petat que ego possideo in re aliqua me sciēte ⁊ obtineat: nō tamē mihi p̄iudicat nisi eum defendā: ⁊ exponit v̄bū. d. l. sepe. s. me interueniente ⁊ defendēte q̄ ex quo offero me defensioni facio mihi p̄iudiciū si nō probo de iure meo. vt ibi facit. l. qui se liti. ff. de peti. here. ¶ Secundus intellectus fuit Rog. vt sufficiat sola scientia. ⁊ licet Bar. hunc intellectū teneat in. d. l. sepe. Inn. tñ ⁊ Jo. an. dicūt qd papa videt̃ illum intellectum Rog. reprobare in. d. c. cum super. Sed si volumus saluare Rog. et Bar. dicāmus aliter ⁊ sic qd aut loquimur in liberto litigāte ⁊ fit domino sciēti preiudiciū. vt in. d. §. nā ⁊ si libertus. ¶ Aut loquimur in alio subiecto vel dño litigāte: ⁊ nō fit alteri preiudiciū licet scienti: nisi interuenerit in iudicio ⁊ obtulerit se defensioni. ⁊ ita loquatur. d. c. cū super. ⁊ videtur iudicio meo de mente Bar. si bene ponderet̃ in. d. l. sepe. Ratio diuersitatis est: q̄ libertus fuit cōsecutus libertatem a domino. ⁊ sic vr̄ habuisse licentiam expediendi super domino ⁊ consequenter super iure patronatus ex licentia ipsius domini. merito fit dño preiudiciū. sicut eadē rōne dicitur in creditore super dño pigneris agendo hypothecaria vt fiat p̄iudiciū debitori scienti. habuit eñ illam obligationē facto domini. ⁊ sic vr̄ sibi dedisse licentiam super dominio litigandi: vt no. Bar. in. d. l. sepe. in nō subiecto aūt seu dño feudi cessat hec rō: cum nō habeat feudum a subdito. licet litiget mere pro iure suo. ideo nō debet preiudicare vasallo etiam scienti. Item ex alio taciturnitas nō debuit obesse domine Constantie. erat eñ ipm certa ⁊ informata de iure suo qd ipsa nō esset vasalla. nec ius aliquod fuerat translatū in dictū rege Anglie. cū metu illi fecisset iuramētū. vt supra dixi. Et sic non est verum dicere qd permiserit dñm suum agere: sed prorsus extraneum in veritate ⁊ qd ad ius suum rōne p̄dicta. Et hec de isto dubio. ¶ Undecima qō. Utrum processus ab illo milite de longo pererio executore pretenso habitus fuerit nullus. ita qd ab eodē necesse nō fuit appellare: sed semper eidē Cōstantie ⁊ suis heredibus fuerit salua exceptio nullitatis. Ad quā videt̃ mihi secure dicēdū qd quicq̄d egit nullius fuit momēti: q̄ aliud prorsus egit q̄ sibi fuerit iniunctum ⁊ cōmissum merito factū suum fuit nullū cū excesserit seu peruerterit formā mādati. vt in. c. cū delicta. de rescrip. ⁊ c. venerabili. de of. dele. ⁊ c. pisanis. de resti. spo. ⁊ l. diligēter. ff. mādati. ⁊ expresse in terminis nostris. s. in executore peruertere mandatū tenet glo. in. c. qd ad cōsultationem. de offi. dele. ⁊ idem ibi Joā. and. ⁊ communiter doctores. ⁊ Bar. in. l. ab executore. ff. de appel. ⁊ p cōsequens non fuit necesse appellare. vt no. gl. Jo. an. ⁊ Bar. in locis p̄allegatis ⁊ probat̃ iure quia a facto nullo licet possit appellari ad finē deuolutiōis negotij vt euitetur interim grauamē facti. vt in cap. dilecto. de appel. ⁊ ibi per Inn. ⁊ in. l. carmelia pia. de iurepa. non tñ est necesse quia semper auditur quis per viam nullitatis. vt in. c. j. et quod ibi not. de iudi. ⁊ in. l. j. ⁊. C. quando p̄uo. non est neces. ⁊ l. si expressim. ff. de appel. qd aūt ille executor peruerterit ordinē ⁊ mandatum sibi factū largissime ptꝫ ex narratiōe facti. Nā snīa fuit lata iter ecclesiā Auiciē. ⁊ regē Anglie sup possessiōe quasi homagij ⁊ fidelitatis occasione dicti comitatus ⁊ fuit iniunctū dicto de lōgo perierio vt exequeretur iudicatū. ipse vero induxit decanum nomine ecclesie Auiciē. in possessionem comitatus. ⁊ p̄cepit illis de comitatu vt nulli alij preter ecclesie Auiciē. obedirent. Que verba sapiunt commodaꝫ possessionem comitatus ⁊ nō possessionē homagij recipiendi vel fidelitatis. Nam si noluisset exequi iudicatū prout sibi de iure ⁊ ex forma mandati incumbebat debebat adire dñaꝫ Cōstantiam vt pretensaꝫ vasallā ⁊ sibi p̄cipere vt loco regis Anglie seu ducis Aquitanie obediret ⁊ faceret homagiū seu fidelitatē ecclesie Auiciē. donec aliud p̄nuntiaretur sup p̄prietate illius iuris qd nō fecit: sed prorsus aliud

vnde dico qđ illa executio non valuit: nec respectu possessionis recipiẽdi homagium: nec respectu ipsius comitatus: q2 in primo defuit voluntas ipsius executoris. in scđo defuit ptās. z sic habuit locũ illa regula. Qđ noluit potuit qđ voluit adimplere nequit. de off. c. dele. c. cũ super abbatia. z. l. multũ interest, C. si qs alte. vl' ti. Nec obstat si dicat̃ dictũ executorẽ dixisse vt nulli aliĩ obedirent p̃ter ecclesie. Auiciẽ. inquantũ iudicatũ z mandatũ domini regis se extendebat zc. q2 verbo vnũ dicebat z cõtrariũ faciebat facto: z sic p facta cõtraria recedebat vt in. c. cũ. M. de consti. z. c. solicitudinẽ. de appel. vñ erat in eo q̃dam repugnantia. merito neutrũ valuit: vt in. l. vbi repugnãtia. ff. de reg. iur. ¶ Uenio ad duodecimam q̃õnem isti vicinam in qua q̃ritur. an iudicatũ scđm p curiã regis prolatũ nõ tñ executioni legitime mãdatum validauerit in aliquo pcessum illius executoris de lõge pererio prius sup executione iudicati p̃mi factũ. Et breuiter dico qđ nõ. naʒ certũ est pcessum illius nullius mométi fuisse vt precedẽti q̃õne pbatũ est; ergo nec p scđm iudicatũ recepit vigorẽ. q2 scđm iudicatum vel decrectum non interuenit sup prima executione cõfirmando illã seu pnuntiando eã bene fuisse gestã quo casu posset pbabiliter dubitari nũq̃d validetur p secundã sñiam per ea que leguntur z no. in. l. j. ff. q̃ sen. sine ap. rescin. z in. l. j. C. qñ puo. nõ est neces. z per Inno. in. c. sup literis. de rescriptis, per Bart. plene in. l. si expressim. ff. de appel. i quo sunt varie sententie. vt in prealle. iuribus nota. Sed dña Constantia instante super appellatione sua contra processum dicti executoris nomine ecclesie Auiciẽ. fuit petitum vt ante omnia p̃mũ iudicatuʒ de quo supra mandaretur executioni ad plenum. et per hanc postulationem per aliud iudicium curie regis Frãcie pnuntiatũ fuit q̃ executio iudicati facti pro ecclesia Auiciẽ. cõtra regem Anglie fm tenorem dicti iudicati fieret z in feudo totius comitat' Bigorre z in oib' que dictus rex Anglie de dicto comitatu vel ratione eiusdẽ tenebat tempore primi iudicati. vt ep̃s z capitulum ponerentur in his in eo statu in quo erat dictus rex Anglie tempore eiusdem iudicati z c. vt patet in narratione facti: vnde si bñ põderẽtur v̓ba predicta. hec sententia diffinitiua imo verius interlocutoria prolata pendẽte appellatione dñe Constantie non fuit super executione iam facta eã aliquatenus approbando: sed solũ fuit preceptum vt primũ iudicatũ mandaret̃ executioni nec simpliciter: sed in preiudiciũ soli' regis Anglie z vt ecclesia Auiciẽ. poneretur in possessionẽ eorũ que in dicto comitatu rex Anglie tpe iudicati possidebat z cum illo tpe non possideret rex Anglie comitatũ pleno iure sed receperat solũmodo iuramentuʒ fidelitatis nõ extendebat̃ etiã secũda pnũtiatio nisi ad ius tũc possessum per regem Anglie. z sic clarissime patet qđ executio iniuste z peruerse facta per illum executorẽ de longo pererio in nullo fuit per hoc scđm iudicatũ conualidata maxime cũ verba sententie sint stricte intelligenda. vt in. l. vna. C. si vna sen. plu. fue. cõ. z. c. dilectus. de off. or. no. Bart. in. l. si expressim. in p̃n. ij. col. Quinimo plus not. dixit bart. in. d. l. si expressim. quod si fuisset appellatũ a sententia nulla z iudex appellationis pronuntiasset appellationem iniustaʒ seu male appellatum nõ per hoc confirmaretur prima sententia nulla. q2 nõ sequitur fuit male appellatũ, ergo iudicatum tenuit. nã potuit esse male appellatum ppter defectum ordinis non seruati. vt q2 post decendium vel quid simile. z verba sententie vt predixi sunt stricte intelligẽda. Ad propositũ nostrũ veniendo tunc fuisset confirmatus pcessus nullus illius executoris si fuisset pnuntiatum male appellatum z bñ p illuʒ executorẽ pcessum: vt no. Inn. z alij in iuribus p̃al. Et hoc casu posset dubitari. nunquid p talia verba cõfirmaretur prima executio. z primo tenerem qđ nõ: q2 illa executio notorie erat nulla cũ contra et qđ esset contraria sentẽtie q̃ inducit notoriũ vt in. c. vestra z. c. fi. de coha. cle. ergo secunda sñia esset notorie iniusta si cõtineret pcessuʒ notorie nullum esse validũ: sententia vero notorie iniusta est ipso iure nulla. nec est opus ab ea appellare. tex. est no. in. c. iter ceteras. de re iudi. no. Inn. in. c. fraternitatis. de fri. z mal. nã sñia trãsit in rẽ iudicatã propter p̃sumptionẽ iustitie. q2 p̃sumit̃ p iudice. vt in. c. in p̃ñtia. de renũ. z. c. cãm q̃. de iudi. q̃ p̃sumptio cessat data notorietate iniustitie. nã veritate manifesta cedit opinio veritati. viij. di. veritate. Et hec de ista q̃õne. Tredecima q̃õ. Utrũ dña Cõstãtia debeat haberi excusata que postq̃ sciuit dicta idicata p eccl'ia Auiciẽ. plata corã executore z dcã no obtulerit homagiũ facere ecclesie z alia ad q̃ tenebat̃ vt. s̃. Et demum infirmitate lãguẽs pcuratorẽ cũ speciali mãdato ɔstituit ad faciẽdũ ip̃m homagiũ. z idẽ pcurator illud facere obtulit: sed eccl'ia recipere no curauit. Ad q̃õnem hanc respõdeo qđ nõ solũ est excusata, dico qđ fecit plus q̃ debuit. Excusata eñ est; q2 satis est qđ vasall' postq̃ cognoscit se vasallũ adeat dominũ z polliceat̃ iuramẽtũ: z petat inuestiturã; z alia offerat ad que tenet̃ de iure, vt est tex. in. c. j. de capitulis cõrã. col. x. z si deficit p dño pinde est acsi oĩa ad que tenebatur fecisset q2 iuris regula est vt si deficit p illo cui' interest factũ fieri pinde est acsi factũ fuisset gestũ. vt i. l. iure ciuili. ff. de ɔdi. z demõ. z i regula iputari. cũ ɔcordãtijs ibi positis. de reg. iur. li. vj. satis est eñ qđ hõ faciat q̃cq̃d põt: z in eo cõsistit. xxij. q. ij. faciat hõ. z. c. breui. de iureiu. Et tempus anni prefixi ad iuramentũ fiendũ zc. currit vasallo a tpe sciẽtie z nõ añ. vt no. Bal. i. d. c. j. z hãc partẽ tenet Bal. post Ja. de bel. in. c. ij. per quos fi. inuesti. col. x. vbi dicit qđ si vasallus vult facere fidelitatẽ dñs aũt recusat facere inuestituram nõ nocet vasallo: et dñs sibi tenet̃ ad interesse. vt in. §. fi. de nõ. for. fide. eadẽ col. Uel põt fm eũ precise cogi tradere rẽ z inuestiturã facere. vt in. c. si facta. ti de feu. fue. ɔtrouer. Uel tertio fm eos p̃uabit̃ dñs pprietate feudi. sicut vasallus p̃uaret̃ iure suo si recuset fidelitatẽ p̃stare. vt de no. for. fide. §. dñs. in tit. qualiter dñs feu. priu. z. c. vnico. eadẽ col. Et hoc vltimuʒ est notãdũ. z dixi supra in. vi. q. z facit. c. q2 diuersitatẽ. de cõces. p̃b. et c. lʒ. de supplẽ. negli. p̃la. Dixit qđ fecit dña Cõstãtia plus q̃ debuit q2 nõ tenebat̃ illico iurare cũ nõ fuisset ad illud iudiciũ agitatum inter ecclesiã Auiciẽ. z regem Anglie vocata. vñ prius debebat audiri volẽs dicere de iure suo. q2 forte non erat vasalla: sed vera pprietaria sicut fuerat dña Petronilla. vel forte intererat sua non mutare dñs vt plene dixi in. §. in. x. q. ¶ Decimaquarta q̃õ. Utrũ dñs rex Frãcie qui partibus cõtendentibus tenerẽ debebat fm tenorem iudicati sui in manu sua tanq̃ superior res cõtẽtiosas sic tenẽdo lõgissimo tpe p̃scripserit ɔ partes: ita qđ teneat̃ heredibus dicte Cõstãtie sup proprietate dicti comitatus iustitiã ministrare. Ad quã dico duplici rõne z efficaci qđ non potuerit p̃scribere: sed qđ teneat̃ ius suum cuiqʒ ministrare. Et primo pbatur q2 prescriptio cũ mala fide nõ procedat vt in. c. vigilanti. z. c. fi. de p̃scri. z in regula possessor. de re. iur. li. vj. per Bar. in. l. p̃uilegia. C. de sacrosan. eccle. vbi dicit qđ hoc ius canonicũ cum concernat anime salutem debet seruari etiam in foro ciuili. z idẽ no. glo. in dicta regula possessor. sed rex Francie sciebat illa bona ad alios pertinere z non ad se: cum illa reduxit ad manus suas per ptũ concordiam. ergo prescribere non potuit tanquã in mala fide constitutus. Ille eñ dicitur male fidei possessor qui hʒ rerum alienaꝝ conscientiã. vt dt tex. in. c. si virgo. xxxij. q. ij. Nec obstat si dicat̃ qđ alij reges successores potuerũt hoc ignorare. arg. regule is q in ius succedit alterius. de reg. iur. li. vj. qđ nõ est verosimile. nec est presumendum cũ p̃textu iudicati hoc fecerit ille rex: z iudicatũ induxit notoriũ qđ quis non p̃sumit̃ ignorare. de purga. cano. c. cũ dilecti. Itẽ z meli' p̃supposito qđ successores habuissent bonã fidẽ: cũ mala fides defũcti noceat successori vniuersali in p̃scribẽdo: vt est text. no. cũ gl. in. l. cũ hr̃s. ff. de diuer. z tẽp. p̃scri. Successores eñ in regno habuerũt regnũ z alia tãq̃ heredes: vt plene dixi. s̃. in. j. q. Et lʒ Dyn. dixerit in regula possessor. p̃al. de eq̃tate canonica videri q̃ successor bonefidei possit a se prescriptionẽ inchoare: iuxta no. in. c. de quarta. de p̃scri. z. c. cura. de iurepa. tñ dico illud pcedere in terris ecclesie nõ aũt in alijs vbi p̃ncipalr̃ dʒ seruari ius ciuile ex quo seruari põt sine anime detrimẽto. vt no. in dicta regula possessor. z in. c. ij. de arbi. li. vj. z in. d. l. p̃uilegia. Itẽ iura canonica loquunt̃ in successore i p̃latura q causat ius nõ a defuncto sʒ a superiore vñ censet̃ eadẽ p̃sona cũ defuncto. Ius aũt ciuile loquit̃ in hr̃de qui censetur eadẽ p̃sona cũ defuncto. cum ab ea sortiat̃ omne ius suũ. vt in aut. de iureiur. a moriente prestito. Scđa rõ principalis quare nõ dʒ p̃iudicari dñe Constantie z suis successoribus est: q2 lis etiã apud consistoriũ principis consistens debet absqʒ dãno morare donec p̃nceps fecerit eã dirimi. vt in aut. sed cũ lis. C. de tẽp. ap. z in. c. ex insinuatione. de ap. Et p hec liquet clare veritas huius questiõis. ¶ Decimaquita q̃õ. in quã penã incidat ecclesia Auiciẽ. transferendo dictum comitatũ in dñam Reginã quocũqʒ titulo inaudita dña Constãtia z sua pendẽte appellatione. Rñdeo q̃ incidit in penã litigiosi ɔctus que quidem pena locum habet etiã ɔ ecclesiã cum alienauit p̃latus cõicato capitulo. vt pbatur in. c. ecclesia sancte marie. el j. vt lit. pen. nil inno. z ibi expresse hoc tenẽt Ho. z Jo. an. facit. xj. q. j. quia res litigio. Pena autem litigiosi ponitur in. l. fi. C. de litigio. z p glo. in. d. c. ecclesia. z respectu ipsius alienantis pena est q2 si p̃tiũ interuenit ɔpellitur nedum p̃tium restituere: sed aliam tantam quantitatem refundere z applicat̃ fisco z ɔctus alienationis non valet: et sic recuperat rem vt actoris nõ fit coditio deterior; ex quo a p̃ncipio incepit iudicium contra certã p̃sonã. Si aũt nõ interuenit p̃tium puta quia donauit: tunc mulctari dʒ in estimatione vera z iusta. z hec habent̃ in. d. l. fi. Et qđ hic habeat locũ illa pena pbatur sic. Res efficit̃ litigiosa cũ ipsius dominio questio vertitur inter actorẽ z reum iudiciaria ɔuentione vel p̃cibus p̃ncipi oblatis z iudici insinuatis: ac per eum futuro reo cognitis; vt dicit tex. in aut. litigiosa. C. de litigio. z in cle. ij. vt li. pẽdẽ. Sed in casu nostro agebatur de dominio illius feudi seu comitat': z cã fuerat placita seu in iudiciũ deducta. ¶ Nã appellatio p̃ma cũ fuit extraiudicialis hʒ istar puocatiõis. vt in. c. cũ sit romana. de appel. Itẽ z meli' postmodũ cã fuit deducta in iudiciuʒ et preces fuerũt insinuate regi: z rex mãdauit vt fieret iustitia. z h̃ fuit sepe insinuatũ ecclesie Auiciẽ. vñ nõ solum hic interuenit citatio z cognitio sup re litigãda: quinimo multi alij actus interuenerũt ad inducẽdã re litigiosam. z sufficit sola citatio z p̃ces p̃ncipi oblate: z iudici p eũ insinuate zc. vt. s̃. dixi. z vtrũqʒ qđ pl' est h̃ interuenit, ergo habuit locũ vitiũ litigiosi ɔctus. z hoc vitiũ remanet etiã in cã appellationis. vt no. dicit Inn. in. c. dilecte. in fi. de exce. ¶ Decimasexta q̃õ. Utrũ dña Regina z eius heredes qui de facto p modum in casu narratũ tenuerũt dictũ comitatũ p centũ trigita annos z vltra p̃scripserint ɔ heredes dicte Constantie nũc se defendẽtes. Ad hãc q̃õnẽ

dico

dico ꝙ ꝑſcribere nõ poterſit:⁊ de dña regina nõ eſt dubiũ: qꝛ ipſa eſt in malafide:tum recipiẽdo rẽ litigioſam.vt patuit in ꝑcedẽti qõne ⁊ poſtmodũ de facto ⁊ ꝑ violẽtiã illũ comitatũ occupãdo.xxxiiij.q.ij.ſi virgo.nec ipſius ſucceſſores potuerunt preſcribere.tũ qꝛ veroſimile eſt in facto tã arduo habuiſſe notitiã originis illius comitat⁹.⁊ ſic erãt in malafide.tum qꝛ malafides defuncti nocet heredib⁹ in ꝑſcribẽdo vt ſicut defunct⁹ nõ valebat ꝑſcribere ꝓpter malã fidẽ.ita nec ipſius heres qꝛ cẽſeť eadẽ perſona cũ defuncto lꝫ habuerit bonã fidẽ.vt.l.cũ heres.ff.de diuer.⁊ tẽp.⁊ dixi plene.ſ.i.xiiij.q.⁊ no.gl.in.l.vitia.C.de acq.poſ.Et maxime hoc ꝓcedit habito reſpectu ꝙ vitiũ erat reale:qꝛ vt dicta dña regina occupauit dictũ comitatũ per gẽtes ſuas.⁊ lex dꝫ ꝙ vitia poſſeſſionũ a maiorib⁹ ꝯtracta ꝑdurãt ⁊ ſucceſſorẽ autoris ſine culpa comitanť:vt l.l.vitia poſſeſſionũ.ꝑalleg.⁊ inſti.de vſucap.§.furtiue.cũ ſeq.❡Decimaſeptima qõ.Utrũ rex Frãcie in pace facta apud Bricamacũ cũ rege Anglie:vt i caſu dcm̃ eſt potuit dare comitatũ Bigorre in eius manib⁹ taliter exiſtẽte dicto rege Anglie.Et ſi potuit.Utrũ poſt ꝑuationẽ i parlamẽto facta idẽ comitat⁹ ad priorẽ ſtatũ ⁊ cauſam redierit:aut ſit in dñio regis ꝑ ꝯfiſcationẽ incorporat⁹.Et queſtio apud me nõ eſt leuis ꝑ tex.no.⁊ ſin.in materia ſua.in l. bñ a zenone.C.de quadriẽ ꝑſcrip.vbi in ſumma dꝛ 8 †ꝙ ſi imperator donet alteri vel vẽdat vel alienat rẽ alienã vt ꝓpriã nõ valet ꝑtendẽs illã rẽ eſſe ſuã ſeu dñs vel creditor ꝯtra detinẽtes actionẽ mouere: ſed aduerſus fiſcũ agere intra quadrienniũ dũtaxat.poſtea vero nullam actionẽ habet etiam aduerſus domũ ceſareã.Sed in caſu noſtro rex Frãcie q vices impatoris gerit in regno ſuo ⁊ inter ſuos ſubditos.vt in.c.ꝑ venerabilẽ.q filij ſint legi.illũ comitatũ quẽ tenebat vt propriũ cõtulit regi Anglie.nec fuit tunc actũ cõtra eius fiſcũ intra quadriẽniũ.ergo nulla actio remãſit dictis comitibus de Fuxo nec ſucceſſoribus.Nec obſtat priuatio poſtmodũ facta de rege Anglie qꝛ obligatio ſeu actio ſemel ſublata ⁊ extincta nõ redit ſeu reuiuiſcit.lꝫ res pertineat ad priorẽ ſtatũ.l.q res.§.areã.ff.de ſol.⁊ i.c.q̃ris.de ꝯſe.diſt.iiij. ❡Et ꝙꝙ hoc motiuũ vrgere videať:tñ eo nõ obſtãte cõtrarium puto de iure veri⁹.Et ad.l.bene a zenone.rñdeo multis modis.Primo ꝙ illa lex loquiť qñ imperator donauit rẽ alienã credẽs illã eſſe ſuã. ſec⁹ ſi ſciebat illã eſſe alienã:qꝛ tũc alienatio nõ ꝑiudicat dño. de hoc ſunt due gl.multũ notabiles:prima in.l.ij.C.de ali.re.cõ.alia in.l.vna de alie.rerũ fiſca.cũ priua.cõ.lib.x.q ita ⁊ bñ reſtrinxerũt hanc legem. ⁊ ſequiť Bar.in.d.l.vna.Et eſt rõ nã ſpeciale priuilegiũ imperatoris eſt vt poſſit rẽ alienã alienare qñ habet in illa aliquã partẽ.vt in iuribus ꝓxime allegatis.ſecus aũt qñ nullã partẽ habet ⁊ ſciat eã alienã. Non eñ põt imperator regulariter aliena largiri.vt no.in.l.reſcripta. C.de ꝑci.impe.offe.per Cy.⁊ Bar.in.l.fi.C.ſi cõtra ius vel vti.pub.ꝑ Inn.in.c.que in eccleſiarũ.de ꝯſti.ſed rex Frãcie veroſimiliter ſciebat illũ comitatũ Bigorre ad illos ꝑtinere.qñ fuerat lõga cõtẽtio in curia parlamẽti ſuꝑ eo inter regẽ Anglie ⁊ eccleſiã Auiciẽ.⁊ inter dominã Cõſtãtiã ⁊ eãdẽ eccleſiã Itẽ ſucceſſores dñe Cõſtantie vſqꝫ ad hodiernũ diẽ ſemꝑ inſtituerũt apud reges Frãcie pro tẽpore exiſtẽtes ꝓ recuperatione dicti comitat⁹:vt diciť in narratiõe facti.Et fama debet eſſe veroſimiliter in illis ꝙ comitatus iſte ad illos dños de Fuxo pertinet.Per hec eñ ⁊ denũtiationes ſepe factas ꝑſumiť mala fides poſſidẽtis.vt no.dicit Bar.in.l.celſus.ff.de vſucap.maxime qꝛ in graui ⁊ notabili facto ꝓut erat iſtud ꝑſumiť memoriã extare. licet multa ſint tpa lapſa.vt in.c.cũ illorũ.§.circa.de ſent.excõ.⁊.xvi.diſt.ꝙ dictis facit qd no.Inn.in.c.ex literis.de iureiu.❡Scdo poteſt reſponderi ꝙ illa.l.bñ a zenone.ponit priuilegiũ ſpecialiſſimum imperatoris ⁊ Auguſti qui ſuis cõſilijs ſuiſqꝫ laborib⁹ pro toto orbe terrarũ die noctuqꝫ laborant.vñ nõ immerito ſi habeant dignã ſua prerogatiua fortunã.vt dicit ibi tex.ꝓpe finẽ.Hoc autẽ priuilegiũ nõ attribuit ſibi rex Frãcie:ergo extẽdendũ:vt in.c.ſane.de priuile.⁊.vij.q.j.peritiſſimi.⁊ maxime qꝛ in eo nõ eſt eadẽ rõ in hoc que in imperatore cũ nõ laboret pro vniuerſo orbe.❡Tertia reſpõſio,certum eſt ꝙ alienatio facta per eccleſiã Auiciẽ.tpe litigij nõ valuit:vt in.l.fi.C. de litig.⁊.c. eccleſia.vt lit.pend.⁊ per ꝯñs remanſit de iure proprietas illius feudi apud eccleſiã illam.lex aũt bñ a zenone.nõ hꝫ locũ in rebus eccleſie.qꝛ nõ potuit imperator ſe priuilegiare in preiudicium bonoꝝ eccleſie:vt in.c.que in eccleſiarum.⁊.c.eccleſia ſancte marie.de conſti.⁊.l.fin.ff.de iuriſdi.om.iud.⁊.c.paſtoralis.de re iudi.vbi bonus tex.ad materiam noſtram.❡Quarto ſubtilius poſſet rñderi ꝙ.l.bene a zenone.preallegata.habet locũ re alienata exiſtẽte penes aliũ:⁊ hoc ne inquietetur ille qui habuit rẽ ab imperatore:nec ipſe impator ingeteť in eſtimatione:merito fuit ꝑfixũ tps ad agendũ:vt ibi.Sed in caſu noſtro ceſſant he rõnes cum res reuerſa ſit ad ipm regẽ.Nec liceat ipſum dñm regem locupletari cũ iactura alioꝝ maxime ſubiectoꝝ:vt in.c.locupletari.de reg.iur.lib.vj.⁊ in.l.nam hoc natura.ff.de cõdi.inde.⁊ cum illa lex ſit odioſa debet reſtringi quantũ fieri poteſt.l.ſi preſes.⁊.l.pen.ff.de peñ. ⁊.§.odioſa.⁊ regula in penis.li.vj.❡Ex quib⁹ concludo ꝙ aut dicta alienatio nullo modo valuit aut ſi valuit redijt ad priorẽ ſtatũ:cuꝫ ſit reuerſus ad ſucceſſorem vniuerſalẽ illius domine regine ⁊ ad maleſidei poſſeſſorem.❡Decimaoctaua queſtio.Utrum diligẽtie facte per heredes dicte Conſtantie vt ſuppoſitum eſt narratione facti interruperint preſcriptionem dicte regine ⁊ ſuorum heredum ſi qua fuit hec queſtio poteſt primo decidi per ea que.ſ.dixi in.xiiij.⁊.xv.q.Nõ enim potuit hic habere locum preſcriptio rationibus ibi dictis.ſed preſuppoſito qd locum habuerit:vt queſito ſatiſfiat.an ꝑ illas diligentias fuerit facta interruptio.In hoc animaduertendũ ꝙ domina Cõſtãtia fuit ſpoliata dicto comitatu Bigorre per reginã vnde preſcriptio ab illo tẽpore ⁊ non ante debet conſiderari:qꝛ ſine poſſeſſione preſcriptio nõ procedit vt in regula ſine poſſeſſione.lib.vj.ab illo vero tempore cum domina regina fuerit violenta nõ potuit indubie inchoari preſcriptio.inſti.de vſuca.§.furtiue.cũ ſeq.Nam ſi legitimum habuiſſet titulum non debuiſſet propria autoritate poſſeſſionẽ violenter inuadere.vt.l.ſi.C.ſuꝑ vim vel alio modo.⁊.l.ſi ex ſtipulatiõe.ff.de acqr. poſ. 9 †Nã rem propriã nõ põt qs violẽter inuadere.ꝙ ſi fecerit incidit in penam.l.ſi quis intantam.C.vnde vi.⁊.xvj.q.vj.placuit.vt priuari debeat dominio illius rei ſi erat ſua.ſinautẽ cogitur rem cũ eſtimatione illi⁹ reſtituere:vt in dictis iuribus.Preterea cum dicte domine regine fuit placitum in curia regis.⁊ per litis conteſtationem vel vbi nõ exigitur ex priuilegio cauſe per actum qui ſolet fieri poſt litẽ conteſtatam inducitur interruptio preſcriptionis ciuiliter: vt in.§.poteſt. xvj.q.iij.⁊.l.penul.C.ne de ſtatu defun.no.glo.in.c.illud.de preſcrip.⁊ Bart.in.l.naturaliter.ff.de vſucap.Deniqꝫ huic regine ſucceſſit dñs Ludouicus rex filius ſu⁹ in dicto comitatu Bigorre:qui quidẽ dñs Ludouicus preſcribere nõ potuit:tũ qꝛ erat ſucceſſor vniuerſalis matris que fuerat malefidei poſſeſſor:vt in.l.cum heres.ff.de diuer.⁊ tẽpo.preſcr.tum qꝛ res iam fuerat in litigium deducta cũ defuncta:tuꝫ qꝛ ipſa poſſeſſio comitat⁹ fuerat vitioſa:qꝛ inuaſa violenter.vnde nocuit ẽt ſucceſſori:vt.d.l.vitia poſſeſſionũ.C.de acqr.poſ.⁊.d. §.furtiue. Tertio dicti comitatus poſſeſſionẽ dñs rex Ludouicus poſt coronationẽ ſuã trãſtulit in dominũ Karolũ comitẽ marchie fratrẽ ſuũ.Iſte etiam licet eſſet ſingularis poſſeſſor preſcribere nõ potuit.tum qꝛ erat in mala fide q̃ ꝑſumẽda eſt ex fama loci q̃ habebat ꝙ dict⁹ comitat⁹ pertineret ad dominã Cõſtantiã iuxta nota.ꝑ Bart.in.l.celſus.ff.de vſuca.tum qꝛ etiam de iure ciuili ſaltem intra triginta annos nõ potuit preſcribi per quẽcũqꝫ etiam ſingularem ſucceſſorẽ propter vitium reale quod comitatur quẽcunqꝫ ſucceſſorem.d.l.vitia.cum gl.in. d.§. furtiue.cum ſeq.Item non potuit transferre in iſtum Karolum cum ſuper ea lis penderet iam inchoata cum domina regina que etiã trãſiuit in ſucceſſorẽ.ſ.dominum Ludouicum.Nam iudicium non extinguitur per mortẽ alterius litigantis:vt in auť.principales.C.de iuracalum.⁊ no.glo.in.c.fi.de arbi.Alij vero poſtmodum ſuccedentes in regno Frãcie ⁊ in dicto comitatu ſpecialiter non exprimuntur in caſus narratione.nec ſpecifice dicitur qualem diligẽtiam adhibuit comes Fuxi Phebus vulgariter nuncupatus ſeu alij predeceſſores vel ſucceſſores ſui.ſed in genere dicitur ꝙ multas diligẽtias adhibuerũt vñ non potuit comprehendere an eſſent ſufficientes ad interrũpendã preſcriptionẽ ſi qua fuiſſet inchoata.cum non omnis diligentia ſufficiat ad interrumpendã preſcriptionẽ.vt patet in.l.vt perfectius.C.de anna.excep.⁊.xvj.qõ.iij.§.poſt.ꝑſic.is autẽ cuius.Et ideo non poſſumus in hoc dare ſpeciale reſpõſum.de ſpon.de muliere.Sed in genere dico animaduertendũ ꝙ preſcriptio qñqꝫ interrumpitur naturaliter:qñqꝫ ciuiliter:quandoqꝫ vero dormit.ita nõ currit nec interrumpitur:ſed illud tps de medio ſubduciť ⁊ de his plene videatur per gl. ⁊ doctores in.c.illud.de preſcr.⁊ per Bar.in.d.l.naturaliter.qui illam legem cõmẽtauit.Et inter cetera ad ꝓpoſitũ noſtrũ dormit ꝑſcriptio qñ tãta eſt hoſtilitas ſeu guerra in loco qd ius nõ reddiť.vt in cap.ex transmiſſa.de preſcr.⁊ ibi ꝑ Inn.⁊ Bar.vbi.ſ.Idẽ ſm bar.ibi quãdo ita ſeuit mortualitas ſeu peſtilentia qd ius loco nõ reddiť conſimili ratione:qꝛ eſt hoſtilitas de:itẽ ꝙ tẽpora iſta debent ſubduci de preſcriptione.Et arbitror ꝙ iſta fuerũt multa in regno Francie propter maxima guerrarum diſcrimina que viguerũt ⁊ vigent in illo regno. 10 †Item interrumpitur preſcriptio per litis conteſtationem:vt.ſ.dixi. Et dicit gl.no.in regula ſine poſſeſſione.de reg.iur.li.vj.qd de iure canonico ſemel ſic interrupta amplius nõ poteſt ꝑſcribi:qꝛ vř reus titubare de iure ſuo ⁊ nõ habere bonam fidẽ.❡Sed de iure ciuili requiruntur de nouo quadraginta anni.Sed in hac materia peccati ſtandũ eſt iuri canonico:vt no.gl.in regula poſſeſſor.lib.vj.⁊ idem dicit gloſ. no.in.c.j.xvj.q.iij.C.de ſacroſ.eccle.l.priuilegia.Item tẽpore pupillaris etatis nõ currit preſcriptio triginta vel quadraginta annoꝝ.facit l.fi.C.in qui.cau.in integ.reſt.nõ eſt neceſ.⁊ ideo ſi qs de ſucceſſoribus domine Cõſtantie primo ſpoliatus fuit pupillus ſunt tẽpora illa pupillaris etatis de medio tollẽda.Preterea de iure canonico interrumpitur preſcriptio qñcunqꝫ ſuperuenerit mala fides.i. conſcientia rei aliene:vt in.c.vigilãti.⁊.c.fin.de preſcr.⁊ regula poſſeſſor maleſide.lib. vj.no.Bar.in.d.l.naturaliter.ff.de vſuca.❡Item aduertendum ꝙ ſi quis nõ valuit litẽ conteſtari:vel propter aduerſarij abſentiã vel furoris laborem cũ neminẽ tutorẽ habeat vel curatorẽ vel qꝛ in magna poteſtate conſtitutus eſt:⁊ notãdum eſt hoc vltimum in materia noſtra.nã debet ꝓteſtari apud iudicẽ loci:⁊ corã eo libellum querimonie deducere:⁊ ſi nõ poteſt habere preſidem hoc faciat coram epiſcopo ⁊ ſuam manifeſtet voluntatẽ:⁊ ſic faciendo interrumpit preſcriptionem

aduersariū:⁊ sic nō potest habere presidē vel epm:tunc hoc faciat corā
notario ⁊ in defectū notarij corā tribus testibus. Hec omnia habenť
in.l.perfectiꝰ.C.de doli excep.⁊.xvi.q.iij.potest. Ex his poterit procu
rator dñi comitis de Fuxo multū instrui ad eneruādū prorsus prescri
ptionem alterius partis;vel in totum allegandā malā fidem:vt.s̄.di
xi vel interruptionē vel tollēdo illa tempora de medio in quibus pre-
scriptio dormiuit:vt.s̄. Et hec sufficiāt ad istam qōnem. ¶ Decima
nona questio. Utrū priuilegiū ꝑ comites Arminiaci ⁊ Perdiaci pre-
tēsum prestet aliquod impedimentū donatiōi dño comiti Fuxi facte
aut det iustā oppositionis ⁊ appellationis causam quominus sortia
tur effectū.⁊ si tale priuilegiū aut pactū inter regē ⁊ suos subditos ha
bitum sit de iure validū ⁊ tenendū attentis vel obstātibus multis in
donatione oppositis que de pactis huiusmodi videntur facere mētio
nem. Ad hāc questionem breuiter respondeo ꝙ tale priuilegium seu
pactū nulliꝰ momēti est:si nō appareat de interesse aliquo dicti comi-
tis Arminiaci.textus est apertus ⁊ ibi glo.⁊ doc.in.l.nemo paciscen-
do.ff.de pactis vbi expresse patet ꝙ nedū princeps.imo nec priuatus
potest eo pacto ligari vt rem suā nō alienet.idem no.per Bar.in leg.
filij.§.diuus.ff.de leg.j.⁊ in.l.ea lege.C.de cōdi.ob cām.hinc tex.no.in
l.quoties.ff.de seruitu.dicit ꝙ non potest cōstitui seruitus si nihil in-
terest accipientis:veluti si stipulor ne per fundū tuum eas:aut ne ibi
cōsistas;⁊ ideo si mihi cōcedas ius tibi nō esse fundo tuo vti frui nihil
agiť;vt ibi.si aūt pōt pñs comes Arminiaci aliquod interesse preten
dere vt dictus comitatus Bigorre nō ponatur extra manum regiā
vt:tūc dico ꝙ licet possit valere pactū aut priuilegiū ne alieneť:nō tñ
tale pactum pōt impedire dominij translationem si de facto alieneť
tex.est ⁊ gl.⁊ clarius ibi ꝑ Bar.in.d.l.ea lege.⁊ idem not.in.d.§.diuꝰ.
⁊.d.l.nemo.⁊ in.l.fi.C.de pac.cōuen.inter emp. Idē notāter dicit In
no.in.c.raynaldus.de testa.vbi plene hāc materiam prosequitur vbi
in summa dicit ꝙ pactū non pōt facere ꝙ alienatio facta non teneat
vel qđ dñium nō trāseat in accipientē sed paciscens agere pōt ad in-
teresse vel ad penā.allegat no.in.d.l.ea lege.si ergo pactū ēt vestitū nō
impediat dñij translationē:fortius nec priuilegiū alienātis cū minus
licet priuilegiū q̄ pactum.ad hoc qđ no.in.c.suggestū.⁊.eo.dilecti.de
deci.valet enim priuilegium si interest accipientis.vt legi.⁊ not.in.l.j.
§.si quis hoc concesserit.ff.de aqua quoti.⁊ esti.tñ nō potest impedire
dñij translationem:vt no.in.d.l.fi.C.de pac.inter emp. Fallit hoc ſm
Bar.in dictis iuribꝰ qñ is qui pactū apposuit vt nō alienetur : reser-
uauit sibi ius aliqđ in illa re.⁊ sic intelligit tex.no.in.l.si creditor.§.fi.
ff.de distra.pig.vbi patet ꝙ si creditor recipiēs hypothecam alicuius
rei apponat pactū ne illa res alieneť impediť dñij trāslatio:vt ibi est
casus singularis. Sed in casu nr̃o nullū ius cōpetit comiti Arminia-
ci in illo comitatu.ideo pactū vel concessio non fuit sufficiens ad dñij
translationē in dñz comitē Fuxi impediēdū. Preterea dico ꝙ cū rex
Francie concessione dño comiti Fuxi facta reuocauerit oēs literas ⁊
omne priuilegiū alteri cuicūqꝫ cōcessum cōtinēs:vt nō possit dictꝰ co-
mitatus alienari;vt ptꝫ in concessione facta dño comiti fuxi:non po-
tuit nec potest dictus comes Arminiaci suum priuilegiū allegare vt
pote reuocatū.qđ reuocatio valuerit:ꝓbať ex his que legūtur ⁊ notā
tur.maxime ꝑ Inno.in.c.in nostra.de iniur.vbi tex.in hoc notabilis.
ex quo ex dictis per Inn.ibi colligiť ꝙ statutū priuilegiatiuū ibi col
latum in subditos pōt reuocari per ipsos statuētes:qđ intelligo quā-
do priuilegiū cōtinet factum successiuū sicut in casu nostro : eodē mō
intelligendo dictū Inno.in.c.nouit.de iudi.quod sequitur Archi.xi.
q.i.quicūqꝫ.⁊ Jo.and.in.c.constitutus.de relig.do. Dicunt enim isti
ꝙ priuilegiū cōcessum in non subditos:puto ecclesie ꝑ principē secula-
rē reuocari amplius nō pōt.argu.in.l.ꝑfecta donatio.C.de dona.que
sub modo.secus si est cōcessum subdito;quia illud reuocari potest. vt
patet in.d.c.suggestū.⁊.c.dilecti.de conces.prebē.detestanda.⁊ ca.ve-
niens.de prescr.cum similibus. Si autē priuilegium transisset in con-
tractū vel quasi tūc nō posset ampliꝰ reuocari:vt puta si fuisset dictū.
Quicūqꝫ iuerit ad habitādū ad talē ciuitatē gaudeat imunitate tot
annis.tale priuilegiū seu statutū priuilegiatū nō pōt ampliꝰ reuocari
respectu eoꝝ qui iuerūt:sed respectu alioꝝ sic.vt no.Bar.in.l.omnes
populi.ff.de iust.⁊ iur.⁊.l.qđ semel.de decre.ab ordi.faci.⁊.l.semper.de
iure immu. Idē dico qñ priuilegiū cōtineret actum momentaneū qui
trāsiuisset in ius gētiū.vt si princeps aliquid mihi donasset vel infeu-
dasset.illud enim sine causa ampliꝰ reuocari nō pōt:vt in.c.j.de feud.
sine cul.nō amit.⁊.c.vno.de nat.feu.⁊ sic itelligo ꝙ vtrobiqꝫ not.bal.
Et ex p̄dictis ꝯcludo ꝙ nec ꝑuilegiū nec appellatio potuit impedire
dicti comitatus Bigorre trāslationem.tum qꝛ priuilegiū non valuit
tum qꝛ presupposito validitate fuit reuocatū tum qꝛ presupposito ꝙ
nō potuisset reuocari nō potuit impedire dñs rei regis translationem
vt ptꝫ ex p̄dictis. Et de appellatione ꝙ nō habuerit impedire patet
qꝛ appellatio extraiudicialis nil operať si est iniusta sicut erat in casu
nostro:vt patet ex p̄dictis;vt ꝓbatur in.c.cum nobis de ele. Itē quā-
tūcunqꝫ sit iusta nō habet impedire quominus interim possit vti iure
suo:vt no.dicit Inno.in.c.cum inter canonicos.⁊.c.quia propter de
elect.⁊.c.interposita.de app.⁊.c.ad dissoluendum.de despon.impube.
Nec obstat iuramētū regis predecessoris si qđ fecit.qꝛ illud nō exten-
ditur ad successorem.in.c.veritatis.de iureiu.quinimo etiam si fuisset
predictū ab isto rege donatore nō habuisset impedire dñij translatio-
nem illius comitatꝰ Bigorre qꝛ actus gestus ꝯtra iuramētum tenet
licet cōtrauēniens sit periurus:vt in.c.sicut.de spon.no. Inno.in.c.di
lecto.de app.tenet Jo.an.in regula qđ semel.de reg.iur.lib.vj.in mer
cu.sentit gl.iij.xiij.q.ij.c.vltima voluntas.nec obstat si opponatur de
c.intellecto.de iureiur.vbi patet ꝙ non tenet alienatio facta in preiu-
diciū regis etiā cū iuramento. Ad hoc enim plene respōdebo infra su
per qōne.xxvj.vbi melius cadit. ¶ Ex his infero ad solutionē vigesi
me qōnis q̄ fuit. Utrū post appositionē ⁊ appellationē comitis Ar-
miniaci innouata veniāt retractāda.dico em̄ ꝙ nō:qꝛ appositio ⁊ ap
pellatio fuerūt iiuste.⁊ p̄supposito ꝙ fuissent iuste:nō tñ potuerūt im
pedire dñij trāslationem:⁊ sic amplius non pōt agi cōtra dictū comi-
tē Fuxi q legitime obtinuit dictū comitatū cū pactū seu priuilegium
de nō alienādo rem propriā esto'qđ intersit paciscentis:nō tamē effe-
cit ipsam rem nō posse alienari:vt patet ex iuribꝰ.§.in precedenti qō.
allegatis. ¶ Itē soluitur qō.xxj. Utrū scꝫ dicti Fuxi possint ad cau-
sam suarū oppositionū ⁊ appellationū predictaꝝ petere ꝙ dictus co-
mitatꝰ Bigorre ad manū regis ante omnia reducať ⁊ postea cogno
scatur de meritis earūdē. Et vt patet ex p̄dictis in duabus proximis
qōnibus:dicēdum est ꝙ non:tum qꝛ notorie constat de iniustitia ap-
pellationū ⁊ petentiū illā reuocationē:tum quia priuilegia que redar
guunť de nullitate aut falsitate:aut alio vitio nō debēt causa pēdēte
vacillare:sed debēt obseruari donec contrarium probeť.vt in.c.acce-
pimus.de fide instru.⁊ in.c.cū persone.de priuil.lib.vi.⁊.l.cum in pre-
cibus.C.de ꝓba.quinimo lite pendēte nō debet quis possessione sua
pretextu priuilegij habita priuari etiam si priuilegium sit cōtrarium
iuri.vt in.c.j.vt lite pē. ¶ Uigesimasecūda q̄stio est. Utrū oppositio ⁊
appellatio comitis Perdiaci quas facit pro baronia sua de angulis
qꝛ de maiori trāslata est in minorem sit efficax attēto ꝙ reges Frācie
oī die cōsueuerint vasallos suos quāuis inuitos trāsferre ī pares aut
minores:⁊ ita seruať in Frācia vt p̄supponitur. Pro solutione huiꝰ
questionis induco tex.apertū in.c.vno.§.ex eadem.de lege cōra.colū.
x.vbi exp̄sse patet ꝙ in regrēdo ꝯsensu vasalloꝝ nō stať. loci cōsuetu.
¶ Ad idē qđ no.bal.in.c.imperialē.§.preterea ducatꝰ. de prohi.ali.
1 feu.ꝑ Fed.vbi dicit † ꝙ licet rex ꝓhibeat diuisionē ducatꝰ vel dignita
tis inter plures heredes tamē valet cōsuetudo in oppositū adijciens
ꝙ nulla lex positiua est q̄ nō possit tolli ꝯsuetudine cōtraria per.l.de
quibus.ff.de legi. Ego tñ hoc dictū limitarē ꝑ.c.fi.de cōsuetu. Addu-
co preterea bonū tex.in.l.vēditor fundi.§.j.ff.cōmunia predio.vbi pa
tet ꝙ cōsuetudo pōt preiudicare iuri proprio singulari. ¶ Scđo prin
cipaliter pōt dici ꝙ licet feudū nō possit alienari inuito vasallo saltē
in minorē.vt vr̄ innuere tex.in.c.j.§.ex eadē.de legi.⁊ in dicto.c.impe
rialem.§.preterea ducatus.hoc tamen verū nisi alienetur cū vniuersi-
tate:puta cum ciuitate aut comitatu vt in casu nostro contingit.naꝫ
tūc etiam rustico potest alienari:vt notanter dicit Bal.post glo.in.d.
12 §.ex eadē. ¶ † Et est notādū ſm eū ꝙ rusticus pōt emere dignitates
⁊ iurisditiones que sunt proprium ⁊ patrimoniū venditoris: qđ dicit
menti tenendum quinimo plus dicit ibi bal.ꝙ licet de iure communi
iurisditiones nō possunt vendi:qꝛ publici iuris sunt ⁊ estimationem
non capiunt.⁊ maxime merum imperium quod exercetur in persona
quarum nulla est estimatio:vt.ff.ad.l.aquil.l.liber homo.dicit tamen
ꝙ per cōsuetudinē vsurpatū est.⁊ ita quotidie videntur castra ⁊ ville
vēdi ⁊ emi cum mero ⁊ mixto imperio ⁊ oīmoda iurisditione:que con
suetudo vincit legē ſm eū.ad hoc bonus tex.in.c.j.de feud.cog.col.x.
vbi generaliter disponiť quod cause feudales regulanť ſm locorum
cōsuetudinē. Idem quo ad primū ꝙ feudum possit cum vniuersitate
alienari inuito vasallo etiā cessante cōsuetudine tenent gl.⁊ bal.in.§.
preterea ducatus. Cōcludo ego ꝙ duplici ex capite oppositio ⁊ appel
latio comitis Perdiaci pro baronia sua de angulis sita in comitatu
Bigorre non sunt iuste nec admittende primo qꝛ cōsuetudo est in cō
trarium. Secūdo qꝛ alienatio fuit facta cū vniuersitate comitatus.fa
cit pro hoc vltimo quod legi.⁊ nota.in.c.j.de capitaneo qui cu.vend.
¶ Ad vigesimātertiam qōnē. Utrum dicta donatio ex sui forma sa
piat naturā donationis aut restitutionis ad quam faciendā dicto co
miti Fuxi rex de iustitia tenebať.dico ꝙ nullo modo sapit naturā re-
stitutionis sed potiꝰ donatiōis seu ꝯcessiōis in feudū. Hoc p̄mo colli-
giť in vers.nos primo attēdentes.post prin.vbi rex dicit ꝙ conueniē-
ter nō poterat ꝑ formā iustitie sine vocatione partis reddere ⁊ delibe-
rare suo ꝯsanguineo.s.dicto comiti Fuxi terras supradictas ⁊c.⁊ im-
mediate trāstuit ad formā gratie:ibi ꝯsiderātes magnā legalitatē ⁊c.
vbi incipit narrare causas illius ꝯcessionis inductiuas que omnes sa
piūt gratiā specialē:ex causis colligiť dispositionis qualitas ⁊ dispo-
nentis mens.vt in.c.intelligentia.de verb.sig.quinimo dictū restrin-
giť ex causis.vt in.l.cū pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.⁊ in.l.ita autē.
ff.de admi.tuto.⁊ vtrobiqꝫ per Bar. Item patet ex verbis dispositi-
uis ipsius regis in eo quod in versi.ex istis causis ⁊c.dicit. ¶ Ex istis
causis ⁊ alijs que ad hoc nos mouerūt ⁊ mouēt:dedimus tradimus
credimꝰ:derelinquimus:⁊ transportamꝰ ex gratia speciali ⁊c.ex qui-
bus verbis satis luculēter colligitur quod dominus rex non processit
restituendo

restituendo per viā iustitie:sed trasferēdo p viā gratie.preterea si resti
tuisset p viā iustitie nō ɔcessisset in feudū sicut cōcessit. Itē precedere
nō poterat p viā iustitie:nō vocata parte.s.ecclesia Auicieñ.vt in.c.j.
de cā pos.ꝛ ꝓpꝛi.ꝛ.c.inter quatuoꝛ.de ma.ꝛ obe.ꝛ.c.ecclesia sancte ma
rie.de cōsti.ꝛ.iij.q.ix.caueāt.ꝛ.c.omnis.quinimo sentētia est nulla nō
solū cum fertur contra absentem: sed etiam pro absente ex quo non
interuenit citatio:vt ex glo.notab.quam sequit̄ ibi Bar.in.l.ea q̄.C.
qūo ꝛ qñ iudex.facit.l.furioso.ff.de re feud.ꝛ est ratio:qꝛ de iure nō p̄t
alteri absenti p alterū acqri.l.absenti.ff.de do.ꝛ plenius per Bar. in
d.l.ea que.facit.l.quecūqꝫ gerimus.ff.de actio.ꝛ oblig. ¶ Uigesima
quarta questio dependet ex precedenti presupposito ꝙ sapiat natu-
ram donationis an dñs comes Fuxi eā recipiēdo cū adiectis per re-
gē cōditiōibus p̄iudicauit iuri matris sue viuētis sup ꝓprietate dicti
comitatus Bigoꝛre. Ad hāc qōnē dicēdū arbitroꝛ ꝙ in nullo p̄iu-
dicauit iuri matris tunc viuentis lꝫ cōcessio facta dño comiti Fuxi
sapiat gratiā qꝛ certi ꝛ indubitati iuris est ex alterius cōtractu nemi
nē obligari nec iuri alterius p̄iudicari etiam si sit mater cui ex facto
filij minime p̄iudicat̄:vt probatur in.l.penul.ꝛ vlt.C.ne vxoꝛ ꝓ mari
to. ¶ Plus etiā dico ꝙ nec iuri matris:nec ipsi⁹ dñi comitis:aut ei⁹
potestatis seu habētiū vel habituroꝛū ab eo cām hāc cōcessionē regiā
p̄iudicat̄ duplici ratione. Prima qꝛ si verus dñs cōducit vel emit
vel alio titulo capit rē suā ab alio vt alienā nō per hoc perdit domi-
niū illius rei qđ prius habebat tex.videt̄ apertus in.l.ei a quo.ff.de
vsuca.ꝛ in.l.si rem aliquā.ff.de acqr.pos.ꝛ vtrobiqꝫ Bar.ꝛ maxime
p eū in.d.l.si rē aliquā.vbi inter cetera dicit se cōsuluisse in quadā cā
in his terminis. Quidā nobilis habēs quendam fundum propriū
accepit illū a quodā monasterio in emphiteosim:ꝛ dicebat̄ in instru
mento ꝙ monasteriū cōcernebat tali nobili talē fundū in emphiteo-
sim.demū nobilis ille fundū illū monasterio nō requisito alteri vēdi-
dit:monasteriū illū fundū tanꝙ̄ ad monasteriū deuolutū occasione
alienatiōis volebat vēdicare.ɔsuluit Bar.ꝛ alij doctores secuti sunt.
vt ipse refert ꝙ nō poterat:qꝛ recipiēdo rem suam in emphiteosim a
monasterio nō perdidit dñium ex quo recepit illū tanꝙ̄ ꝓpriū mona
sterij.nam dñium solo animo nō perdit̄ sicut possessoꝛ vt in.l.si qs vi.
§.differentia.ff.de acquir.pos.ꝛ.l.qui propriam.C.locati.secus autem
si quis rē suam donaret alteri:ꝛ postmodū seu illico illā rem ab eo cō
duceret vel donaret ꝛ retineret sibi vsumfructū:nā tūc trāsferret do-
miniū ꝛ possessionē in alterū.vt ꝓbatur in.l.q̄dā mulier.ff.de rei vē.ꝛ
in.l.quisquis.C.de dona.tunc em̄ interuenit ficta traditio per quam
transfert̄ dñium.l.quod mea.ff.de acqui.pos.ꝛ.l.certe.de precario.sꝫ
qñ capit rem propriā ab alio vt alienā secus est:qꝛ iste non agit alte-
ri tradere sed potius acquirere. Ad ꝓpositum ergo dñs comes Fuxi
comitatū Bigoꝛre recepit a rege in feudū vt alienū ꝛ ꝓpriū ipsius re
gis:vt clare patet ex verbis cōcessionis cum nullū preiudicium fuerit
sibi aut suis in dñio ꝛ iuribus illius comitatus generatū. Scđa ratio
quare dño comiti Fuxi aut suis p̄iudiciū nullū ex cōcessione regia sit
illatū colligit̄ ex tenoꝛe dicte concessionis vbi ipsemet dñs rex reser-
uauit omne ius prius cōpetēs dño comiti ꝛ sue posteritati:vt patet
in ver.saluo reseruato ꝛc.vbi dicit̄ saluo ꝛ reseruato posteritati:ꝛ ha-
bētibus cām a dicto nostro cōsanguineo ꝛ p̄decessoꝛib⁹ suis de requi
rēdo per viā actiōis ꝛ deuiādo iura que dicto nostro cōsanguineo po
terant pertinere iuribus supradictis per modum quem potuisset vel
potuit facere a die date p̄sentium literarū ꝛc. Protestatio em̄ maxi-
me principis preseruat ius ꝓtestatū.vj.q.j.pōtifices.de prescr.c.nihil
cum scandalo.ꝛ de elec.cumana.ꝛ.c.ecclesia.facit tex.cum glo.nota.
in.l.si fideiussoꝛ.ff.qui satisd.cog.plene per Bar.de materia protesta
tionis.in.l.nō solum.§.moꝛte.ff.de noui oper.nun.ꝛ per Io.an.post
Io.mo.in regula in gñali.lib.vj.in merc.ꝛ per Inno.ꝛ alios in.c.cū
tu.ꝛ de ɔsti. Et hec sufficiāt de hac qōne. ¶ Per prime dicta satis ar
bitroꝛ decisam relinqui questionē.xxv.qua queritur ꝛ dato ꝙ nō p̄iu
dicauerit dño comiti matre viuente nec ea defuncta qualiter sibi id
dñs comes ꝛ eius heredes precauere debeat ne ipsam donationē et
eius conditiones videatur modo aliquo approbare:nam vt predixi
nullum preiudicium sibi fit ex tali concessione ꝛ ea non obstante pot
ius suū cōsequenter prosequi rationibus predictis sicut potuisset tē
poꝛe date illius cōcessionis seu donationis:quinimo prodest sibi plu
rimū in alio dicta cōcessio:qꝛ si verū est ipsum dictū comitem habere
ius ex suis p̄decessoꝛibus in dicto comitatu impeditur interim p̄scri
ptio si qua incepisset currere ex persona domini regis:qꝛ transferēdo
comitatum in verum dñm perdidit possessionē quam prius habebat
sine qua nō ꝓcedit p̄scriptio:vt no.probatur in.l.si is a quo fundum.
ff.de vsuc.ſm lecturā quā ibi sequitur Bar. ¶ Uigesimasexta q̄stio.
Utrū dicta donatio que ob causas ratiōabiles facta est ꝛ ꝓ qua idē
dñs Fuxi ad homagiū ꝛ fidelitatem se astrinxit sit de sui natura re-
uocabilis. Et primo videt̄ ꝙ nedū sit reuocabilis de facto:imo de iu
re nulli⁹ videt̄ esse momēti:qꝛ rex nō p̄t in p̄iudiciū regni sui dona-
tiones facere etiam cum iuramento de non reuocādo:vt.c.intellecto.
de iureiur. Nam ꝛ quādo coronatur iurat nihil diminuere de bonis
imperij.d.c.intellecto. Preterea tales gratie in preiudiciū vniuersita
tis vel regni presumūtur subreptitie,quia nō est verosimile ꝙ ex certa
scientia fuissent cōcesse cum sint contra ius ꝛ vtilitatem publicā. ar-
gu.in.c.penul.ꝛ vlt.de capel.mo.ꝛ.l.rescripta contra ius elicita.C.de
preci.impe.offe.nec debent valere.l.fi.C.si contra ius vel vti.publi.ꝛ
l.iubemus.C.de sac.san.ecc. Et si diceretur oppositum sequeret̄ ꝙ re
gnum posset ad nihilum deuenire qđ non est dicendū maxime cum
non possit quis merum imperiū a se abdicare nisi in manibus sui su-
perioris.vt in.l.legatur.C.de offi.presi.multa alia argumēta fieri pos
sent q̄ colligere posset studiosus ex nota.per gloss.in auten.qūo opoꝛ-
teat episco.in princi.colla.j.ꝛ per Bar.in proemio digestoꝛum:ꝛ per
Bal.in ꝓemio sup libro feudoꝛū in illa questione. An donatio facta
ecclesie per Constantinum imperatoꝛem valuerit.ꝛ per Io.de lign.
in cle.romani.de iureiurando. ¶ Secundo principaliter cōtra illam
concessionem facit:qꝛ rex non fecit mentionem de iuramento in con
trarium prestito:de quo videtur qđ necessario fienda erat.vt in.c.cō-
stitutus.de rescrip.per gl.in.l.cum nō deceat.de elec.lib.vj. Preterea
ꝛ tertio de literis ꝛ priuilegijs precedētibus debuit fieri mētio specia-
lis non autem generalis.vt in.c.ij.de dolo ꝛ contumacia.ꝛ quod ibi
no.adeo qđ de qualibet notabili clausula posita in prioꝛibus literis
debet fieri mentio in literis reuocatoꝛijs.vt in.c.cum dilecta ꝛ qđ ibi
no.de rescrip. His argumētis premissis pro solutione questionis sciē-
dum quod Bertol.in.l.ꝓhibere.§.plane.ff.quod vi aut clam.format
questionem.nūquid rex valeat in regni preiudicium aliqua alienare.
Et finaliter concludit quod si tendat alienatio in graue detrimentū
iurisditionis regalis nō valet etiam si iuramēto firmetur. vt in preal
leg.c.intellecto.sed si non tendat in tam graue preiudicium valet et
tenet.de quo dicit esse casum in.c.abbate sane.de re iudi.lib.vj. Idē
in effectu voluit Inno.in.d.c.intellecto.ꝛ Ioan.an.in.c.grande.de
supplen.negli.prela.lib.vj.non enim ſm eum debet fieri ita amara
interpretatio vt nihil possit de iuribus regni donare.arg.c.ij.ꝛ.iij.ꝛ.c.
ad apostolice.de don.ꝛ.c.ceterum.eodem tit. Bal.in loco preallega-
to formauit questionem. Si imperatoꝛ donauit vel aliter concessit ex
causa donationis vel alio titulo castrum imperij:nūquid valebit do
natio vel alienatio ꝛ multis allegatis pro ꝛ contra:tandem cōcludē-
do ꝛ soluēdo dicit post antiquos quod vult donare cum ex proprieta
te territoꝛij seu dignitatis.vt sic recognoscat donatarius imperatoꝛē.
vt in superioꝛē nō est possibile ſm eum quia non potest facere etiam
sibi parē aut superioꝛem:vel aliquem qui impune posset se rebellare
contra imperiū quia lex regni contradicit. Et qꝛ nullum inferius ſm
Aristo.instantibus terminis discretiuis participat id quod superius
est cōmode tamē ꝛ dñium concedere potest saluā tamē imperij reco-
gnitione ꝛ fide.quod imperatoꝛ seipsum mutilet.i.membra imperij a
se amputet dicere est species furti ſm eum. In feudatico vero non po
test minuere honoꝛem regni ſm Andr.de iser.qđ sequitur ibi Bal.ꝛ
est satis notādum. In proposito nostro facit quod legi.ꝛ not.in.c.ij.
de feu. Ad propositū ergo veniēdo dico ꝙ donatio seu cōcessio facta
dño comiti Fuxi argumentū.s.in contrarium factis nō obstātibus
multiplici ex capite sustineri potest.ꝛ per cōsequens secūdo loco ꝓba-
bo quod est irreuocabilis. Primo enim dicta cōcessio iuribus consi-
stit.qꝛ comitatus Bigoꝛre nō est de regno Francie seu mēbrum pro
priū ipsius regni:sed erat aut dñi comitis Fuxi aut ecclesie Auicieñ.
aut ex cōcessione ipsius ecclesie pertinebat ad regē Francie nō vt ad
regē sed ratione sui patrimonij ꝛ successionis specialis:nam vt patet
ex narratiōe facti iste comitatus habuit originem in personā domi-
ne Ioāne regine Frācie ꝛ Nauarre ex donatione seu ꝑmutatione fa
cta cum ecclesia seu per ecclesiam Auicieñ.que pretēdebat tūc habere
ꝓprietatem dicti comitatus ꝛ ex ꝑsona ipsius peruenit ad regē p̄sen-
tem vt heredē heredis dicte dñe Ioāne,de patrimonio vero suo p̄t
rex disponere ad libitum cū nō cōtingat alienatio regni.vt.d.l.bene
a zenone.C.de quadrié.prescriptio.ꝛ in re sua quilibet nedū princeps
est legitimus moderatoꝛ ꝛ arbiter.l.in re mādata.C.man.ꝛ.c.de his.
de sepul.facit qđ dixi.s.xxij.q. ¶ Preterea ꝛ secūdo presupposito ꝙ
pertinuisset ad regnū suum.nihilominus potest dicta alienatio sustē-
tari ex eo qꝛ dictus rex pure non donauit seu alienauit dictū comita
tum,sed cōcessit in feudū retinēdo sibi ꝓprietatē ꝛ honoꝛē ꝛ preminē
tiam ꝛ deuolutionē certis casibus ad eū vel successoꝛes.vt patet in cō
cessiōe ꝛ est hoc de natura feudi.xxij.q.v.de foꝛma.ꝛ.C.in ob.cau.feu.
amit.col.x.talis vero cōcessio nō diminuit honoꝛē regni.vt.s.dixi et
sic cessat.c.intellecto.de iureiur. Preterea ꝛ tertio habito respectu ad
amplissimum regnū Francie ꝛ munificētiam solitam illius regni re-
gum ꝛ ad preclara seruitia regibus Frācie impēsa per comites Fuxi
p̄sertim hodiernos ipsemet dñs rex in suis literis attestatur non de-
bere dicit ꝙ dicta concessio cedat in graue preiudiciū regni cū dona-
tio remuneratiua nō sit ꝓprie donatio:sed potius meritoꝛū remune-
ratio.vt no.dicit tex.in.l.aquilius regulus.ff.de do.no. Bar.in pro-
emio.ff.veteris hinc tex.singularis in.l.si pater.§.j.ff.de dona.dicit ꝙ
donatio facta ꝓpter eximia ꝛ magna merita p̄cedētia est irreuocabi
lis etiā ꝓpter ingratitudinē:qꝛ potius est merces laboꝛis eximij quā
mera donatio.ꝛ p̄sertim hoc ꝓcedit in casu nostro in quo ipsemet do
minus rex attestat̄:ꝙ dictus comitatus ex iuribus ꝓductis per dñm
comitem videbat̄ ad eum pertinere.ꝛ sic quodāmodo restituit quod

suum erat qd est necessitatis ꝛ nō mere liberalitatis: sed voluit res ꝓcedere per man⁹ iustitie ꝓpter partis absentiam: ꝛ vt videref exercere maiorē magnificētiā: vt ipsemet in suis literis attestari videt. Ex his remanēt soluta cōtraria q̄ inferebāt nullitatē ex defectu potestatis. Ad alia 𝔷ria q̄ videnf vrgere ex cā subiectiōis: dico ꝙ iuramētū prestitū per p̄decessores isti⁹ regis de cōmitatu nō alienādo fuit ꝑsonale. vñ p̄ mortē fuit sublatū: qꝛ iuramētū nō trāsit i successorē. vt legi. ꝛ no. in. c. veritatis. de iureiu. satisfecit eñ ipse iurās ex quo nō alienauit. vñ successor ex tali iuramento nō ligat. vt no. Jo. and. in. c. fi. de sepul. ꝛ i ca. cum. C. laicus. de foro cōpe. li. vj. ꝛ sic nō erat op⁹ mentionē facere de eo qd nō erat. Itē p̄supposito ꝙ iste dñs rex iurasset nec mētionē de tali iuramēto aut ꝓuilegio pri⁹ facto de nō alienādo fecisset: tūc dico ꝙ nihilomin⁹ ꝯcessio in feudū quā postea fecit debet valere: qꝛ hāc ꝯcessionē facit iure ꝓprio ꝛ de patrimonio suo: vt. s̄. dixi. vñ nō potuit se ita legare ꝙ haberet impedire dictā trāslationem sicut dicim⁹ i priuato q̄ alligauit se ad nō alienādū. ꝛ tñ tenet alienatio: lꝫ nullā i alienatiōe mentionē de priori obligatiōe fecisset: vt. l. nemo pōt. ff. de leg. j. ꝛ legi. ꝛ no. in. l. ea lege. C. de cōdi. ob cau. ꝛ dixi plene. s̄. i ꝓxi. qō. In his eñ que infert publica persona vt priuat⁹ censet iure priuati: vt legit ꝛ no. in. c. fi. de procura. Preterea cōcedēdo comitatū ꝯtraxit cū dño comite cū vltro citroqꝫ oriat obligatio. d. c. de forma. si eñ ex cōtractu obligatur etiā princeps. vt. c. j. de ꝓba. ꝛ statim lati⁹ dicā: ergo non potest cōtractus infringi eo qꝛ nō fecit mentionē specialē de priori iuramēto aut ꝯcessiōe antecedēti. superuenit eñ vinculū forti⁹. naꝫ vt. s̄. dixi tenet cōtractus etiā ꝯtra ꝓpriū iuramentū: lꝫ cōtrahens sit periurus: vt in. c. sicut. de spon. no. Inno. in. c. dilecto. de prebē. ꝛ Jo. an. i regula semel. li. vj. in mercu. ¶ Ex his infero ad secūdū an talis cōfessio facta dño comiti Fuxi p̄ dñz regē sit reuocabilis. Et dico qd nō. tex. est no. i ca. vno. de natu. feu. col. x. vbi dicit ꝙ si p̄ceps inuestiuit aliquem de aliquo feudo nō potest eū disuestire sine culpa. ad idē cōsimilis text. in. c. vno. de feu. sine culpa non amit. eadē col. ꝛ vtroqꝫ hoc no. Bal. ꝛ ꝓbat hoc duplici rōne. Prima qꝛ p̄nceps obligat ex cōtractu sicut quilibet priuat⁹. vt in. c. j. ꝛ qd ibi no. de ꝓba. ꝛ in ꝯcessione feudi vtrinqꝫ nascit obligatio. Scda ratio qꝛ non pōt princeps reuocare priuilegiū qd pri⁹ ꝯcessit ex quo trāsiuit in ꝯctū vel quasi seu in ius gētiū: vt no. in. l. qd semel. ff. de decre. ab ord. fac. ꝛ dixi. s̄. plene xix. q. ꝛ generaliter nō potest princeps cā nō existēte priuare aliquem dño suo: vt plene no. p̄ Cy. in. l. rescripta. C. de p̄ci. impe. offe. ꝛ bar. in. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pub. ꝛ Inno. in. c. que in ecclesiaꝝ. de cōstit. ¶ Cōdescendo igit ad. xxvij. q. qua querit presupposito ꝙ ꝓpter importunitatē vel al's dñs rex dictā ꝯcessionē velit reuocare de facto ꝙ remediū habet dictus dñs comes Fuxi ad retinēdū possessionē ipsi⁹ comitatus Bigorre ad min⁹ donec fuerit de iure ipsi⁹ ꝙ ante donationē habebat in eo per sñiam declaratū. Et in hac questiōe dico certū esse ꝙ sine culpa dicti dñi comitis illā cōcessionē reuocare non pōt vt clare patuit ex deductis i. §. ꝓxi. qōne. si aūt de facto vellet reuocare videtur dicere Cy. in. d. l. rescripta. C. de p̄ci. impe. offe. ꝛ Bart. in. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pub. ꝙ quo ad obseruantiā standū est dispositioni p̄ncipis: qꝛ presumenda est ꝓ principe causa: nec admittit i ꝯtrariū ꝓbatio: sed si sine iusta causa facit: peccat ſm eos. isti tñ doctores nō loquunt in casu nostro. sꝫ cū princeps vult alicui rem suam auferre. Sed in casu nostro dico ꝙ cuꝫ princeps obliget ex ꝯtractu suo nō pōt ꝯueniri nisi appareat ꝛ cōstet d cā: qꝛ al's de facili princeps posset tollere ꝛ infringere oēm ꝯctū per eū gestū qd nō est dicendū: hoc ego ꝓbo p̄ tex. apertū in. c. j. de feu. sine cul. nō amit. ꝛ. c. vno. de natu. feu. vbi dicit ꝙ nisi cōuictus fuerit de culpa nō debet vasall⁹ priuari feudo etiā per p̄ncipem. Adduco insuper hanc rōnem: cū p̄nceps nō sit supra cōtract⁹ cū sit de iuregentiū. vt no. Bal. in. c. ꝓxi. alleg. ꝛ Inn. in. d. c. de ꝯfir. vti. ideo debet i eo presumi causa: cū materia nō sit sibi subiecta. facit. qd in simili no. Jo. an. in. c. j. de offi. deleg. lib. vj. ad idē tex. apertus in. c. j. de ꝓba. vbi princeps cōpellit obseruare suū ꝯctuꝫ nisi iustam causam ostendat in cōtrariū: ꝛ optime facit. c. nouit. de iudi. Si ergo sine causa apparēte legitima ꝛ rationabili dñs rex vellet cōtrauenire remediū honestū indubitabile esset vt domin⁹ comes recurreret ad denuntiationem euangelicā seu iudicialeꝫ ratiōe peccati iuxta ea que habent ꝛ no. in. c. nouit. de iudi. Scdm remedium vt appellet ad papā p̄ notabile dictū Inn. in. c. licet ex suscepto. de fo. compe. vbi dicit ad papā recurrendū esse siue immineat necessitas iuris. qꝛ alius nō est iudex superior: siue facti qꝛ de facto minores iudices subuenire nō possunt: ad qd no. Hos. in. c. nouit. de iudi. ꝛ i rege Frācie optime adduci pōt qd no. Inn. in. c. p̄ venerabilē. q̄ fi. sint legi. vbi dt eūꝫ de iure subesse pape. Tertiū remediū vt arbitror vt de fctō resistat qꝛ vbi superior de facto ꝛ iniuste procedit pōt sibi de facto resisti. vt not. gl. in. c. ex lit. ꝛ. s. de off. deleg. ꝛ Inno. in. c. si quando. eo. t. ꝛ. c. dilecte. de exces. p̄la. saltē in casu nostro in quo grauamē reparari p̄ iudicē appellationis non pōt. vt voluit Cy. in. l. ab executore. C. quoruꝫ ap. nō reci. ꝛ in. l. j. C. vñ vi. Nā defensio est de iure naturali que cuicūqꝫ etiā cōtra principem cōcedit: vt in. c. pastoralis. de re iudi. in cle. hinc dixit gl. no. in. j. dist. ius gentiū ꝙ pōt quis in defectū superioris dicere sibi ius propria autoritate. ꝛ idē voluit. Inno. in. c. olim. el. j. de restit. spo.

¶ Nunc postremo altissimo gratias immēsas agēdo restat vltimam qōnē in ordine. xxviij. expedire que est. Utrū procurator regius generalis attētis mādatis ꝛ nō obstātibus in literis cōcessionis appositis nec nō expeditiōe camere cōputorū ac lectiōe ꝛ publicatione in curia regia parlamēti iustā nūc possit cām habere vt dictis fratrib⁹ Armyniaci ꝛ Perdiaci comitibus presenti causa se adiūgant. In qua profecto cōsideratione triplici dicēdū censeo ꝙ nō. Et primo adduco tex. in. l. bñ a zenone. C. de quadr. p̄scr. vbi dicit text. Nemo audeat eos q̄ res accipiūt a principe p̄ quēcūqꝫ titulū alienatiōis siue mobiles siue immobiles seu se mouētes: vel iura incorpalia penas ciuiles iudicis afficere vel sperare aliquā contra eos sibi viā esse apertā: sed oīs adit⁹ precludat oīs mot⁹ ꝛ spes ei⁹ petulantie ꝛc. vt ibi tñmodo: ꝛ pondero illud verbū vniuersale negatiuū nemo audeat: excludit eñ quēlibet cōuenire volentem. xix. dist. si romanorū. ꝛ. c. solite. de maio. ꝛ obe. ꝛ. l. de pretio. ff. de pub. ¶ Scdo principaliter adduco theoricā Bart. in. l. cū q̄rebat. ff. iud. sol. vbi dicit ꝙ oīs exceptio p̄ quā concludit actori nullū ius sibi cōpetere pōt opponi a principio ante lit. cōtest. qꝛ cū certū sit neminē sine actiōe posse expiri. l. si pupilli. §. videam⁹. ff. de nego. gest. potest qs ab agendo repelli vbi excipit ꝙ sibi nulla actio competit: sed ita est in casu nr̄o ꝙ nulla actio ad reuocādū pōt cōpetere ꝓcuratori regio: nec etiam dictis comitibus Arminiaci ꝛ Perdiaci: vt clare patet ex precedentibus: ergo a principio oēs nedū regius procurator possunt ab agendo repelli: nec tenet dñs comes Fuxi cum illis vel eorum aliquo iudicium suscipere. ¶ Tertio ꝛ vltimo cōtra regiū procuratorē generalē allego tex. no. in. l. honori. ff. mā. vbi probat ꝙ contra specialiter per dñm ꝓuisa nō admittit ꝓcurator generalis nisi oriatur causa de nouo iusta ꝛ verosimiliter per dñm tunc nō agitata quod non est in casu nostro. Nicolaus abbas.

Consilium. iiij.

1. ☞ Legatum factum hoc modo per quē scripsero heres sibi dato id quod reperit scriptum in epistola perinde valet ac si fuisset expressum in testamento.
2. Legatum quantitatis non tollitur per legatum speciei.
3. Relicta in codicillis petuntur actione nata ex testamento.
4. Recipiens feudū ꝓ se ꝛ successoribus suis q̄buscūqꝫ appellatiōe filiorum veniunt etiam legatarij.
5. Plura quādo sunt in obligatiōe alternatiua altero sublato remanet reliquum.
6. Usufructuarius omnium bonorū nō tenetur satisfacere legatarijs: sed cum eis concurrit.
7. Testamentum recipit vires ꝛ consummationem per mortem testatoris: ꝛ non ante.
8. Legauit aliquis in testamēto alicui quinquaginta: in codicillo postea scripto idem legatum est vtrunqꝫ legatum debetur nisi heres probet contrarium.
9. Legata pñt cōferri in arbitriū tertij non autem in merā volūtatem.

Omnipotentis dei postulato suffragio in questione q̄ vertitur super interpretatione voluntatis Angeli Frācisci de Eugubio respectu testamēti codicillorum ꝛ memoriali dicti Angeli prout in casus narratiōe seriosius cōtinet. Attingam singulariter principaliora dubia quā breuissime potero. Et primo cōtingit dubitari. Uñ memoriale dicti Angeli faciat fidem cum nō fuerit bene recitatum in testium presentia: sed solūmodo dixit Angelus in testamēto quod volebat ꝙ crederetur libro seu memoriali ipsi⁹ manu cōscripto quo ad legata relicta q̄ in ipo reperirētur fore alicui per ipsum testatorē facta prout crederet publice scripture seu testamento valido publico manu publici notarij. Et circa hoc dubiū videt iudicio meo casus in. l. si ita scripsero. ff. de condi. ꝛ demō. vbi dicitur valere † legatū si dixero: per quē epistolas scripsero heres sibi dato id quod reperitur scriptum in epistola perinde valet ac si fuisset expressum in testamēto. ꝛ apertius hoc sentit Bart. dicens per illum textū valere si testator dixit. Uolo quod heres meus det tale quod scriptū est in schedula quam relinqui apud guardianū sancti Francisci: qꝛ per relationem ad aliā scripturam videt ibi scriptum expressum in testamēto. facit optime quod legitur ꝛ no. l. theopompus. ff. de dote preleg. ꝛ. l. penul. C. de senten. que sine cer. quanti. c. cū venerabilis. in fi. de releg. do. ꝛ hoc dummodo constet per comparationem literarum: vel alijs manifestis coniecturis quod memoriale sit scriptū manu ipsius testatoris. Et hoc breuissime de primo dubio. ¶ Secūdum principale est. An legatū cētū quinquaginta florenorum factum Ucie sorori testatoris sit validū nō obstantibus legatis postea eidem Ucie factis in codicillo ꝛ memoriali. Et primo videtur † ꝙ legatum quantitatis non tollitur per legatuꝫ speciei etiam eodem testamento factum: vt in. l. plane. ff. de leg. j. sed in memoriali reliquit hāc sororē suā dominam ꝛ dominatricē in vita sua bonorū dicti testatoris. in codicillis vero reliquit sibi bona mobilia ipsius testatoris quibusdā exceptis de quibus infra in quarto dubio. cum ergo hec legata sint diuersa nō ꝓhibet illorum concursus: maxime cum in diuersis scripturis sint facta: vt in. l. quinquaginta. ff. de probatio. Nec

obstat

obstat si dicat testatorē ꝓhibuisse tacite ꝯcursum per determinationē
quā fecit in dicto legato cētū quinquaginta florenoꝝ in eo ꝙ dixit ꝙ
relinqbat Ucie sorori sue centū qnquaginta dūmodo ꝓmittat aliqd
aliud nō petere ī bonis dicte hereditatis ⁊c. q2 dico ꝙ nō simpl'r ꝓhi-
buit ipsam aliud petere: sed fecit exceptionē dicēs ꝙ nō posset aliquid
aliō petere nisi tm̄ ⁊ dūtaxat qō petere posset vigore pn̄tis testamēti.
vn̄ pōderāda est exceptio que includit vt post illud legatū possit pete-
re qō sibi debet vigore ipsi⁹ testamēti. Sed certū est ꝙ descriptū in co-
dicillis ⁊ memoriali vr̄ scriptū in testamēto a quo assumūt vigorē et
confirmationē: vt est tex. in. l. ij. ⁊ iij. ff. de iure codicil. adeo ꝙ dixit gl.
3 in. d. l. iij. † ꝙ relicta in codicillis petūtur actione nata ex testamento ⁊
hec vident multū stringere ad ꝯseruationē hui⁹ legati. Sed ꝯtrariū dico
iudicio meo posse subtiliter attentari: vcȝ ꝙ primum legatū sit ademi-
ptum per relictū factum in memoriali in quo inter cetera voluit ꝙ di-
cta sua soror deberet esse in vita dn̄a ⁊ dominatrix bonorum dicti te-
statoris qui reperiri cōtingeret: ita tamen ꝙ ipsa deberet renūtiare oī
successioni que ibi cōtingere posset quocūqȝ modo ex persona cōi pa-
rentum vel ipso testatore ⁊c. vn̄ pōdero ꝙ per hoc relictū voluit eā ex-
cludere ab oī alio qō potuisset ꝯsequi de bonis testatoris etiā ex perso-
na ipsi⁹ testatoris, ⁊ sic videtur tacite ademisse primū legatum. Nā le-
gatarius pōt appellari successor testatoris. vt in. l. in cōuentionibus.
ff. de verb. sig. no. Bal. in. c. imperialem. primo rn̄so. de prohi. feud. ali.
4 per Fed. versi. sed quid si cōcessum: vbi dicit † ꝙ si quis recepit feudum
pro se ⁊ successoribus suis quibuscūqȝ appellatione successoꝝ veniūt
etiā legatarij: ita in ꝓposito cū testator ī memoriali voluerit vt dicta
sua soror deberet renuntiare oī successioni que etiā ex ꝑsona testatoris
posset sibi contingere. Et ex persona sua non posset successionem spe-
rare nisi vigore testamēti sui alterius vltime volūtatis: q2 frater nō te-
netur aliquid relinquere sorori: nec potest soror aliqd petere in bonis
fratris testati nisi cū ꝑsonā turpē instituisset: vt in. l. fratres ⁊ sorores.
C. de inoff. test. Preterea testator vt dixit renuntiasset omni successio-
ni. vnde pōdero verbum omni: qō est vniuersale affirmatiuum nihil
enim exclusit qui omnia dixit. vt in. c. solite. de maio. ⁊ obe. ⁊. xix. dist.
si romanoꝝ. nec predicta interpretatio cuiqȝ videatur extranea. nam
ademptio legatoꝝ potest fieri tacite ex presumpta ⁊ coniecturata mē-
te testatoris: vt in. l. iij. ⁊. iiij. ff. de adi. leg. no. glo. insti. eod. titu. in fine.
¶ Ex predictis infero ad tertiū dubiū. Quid scȝ debeat ꝯsequi dicta
Ucia soror testatoris ex bonis defuncti. Et incidēter discutit. Quar-
tum dubium qualiter ⁊ quando sit legatis satisfaciendū. ⁊ ex quibus
bonis. ⁊ hec sunt que difficultatem ingerūt magnam in hac materia:
cum ex verbis testatoris varijs prolatis temporibus videatur oriri
cōtrarietas ⁊ repugnātia quedam: nam in testamento voluit: iussit: ⁊
mādauit vt heredes sui nō possint vēdere nec alienare aliqd de bonis
immobilib⁹ dicti testatoris nisi ꝓ satisfactiōe legatoꝝ inquantū non
haberent alium vn̄ possent satisfacere legatarijs ⁊ si secus faceret vo-
luit eos cadere ab hereditate. Scd̄o loco fecit memoriale manu pro-
pria in quo similiter ⁊ absolute mādauit ꝙ nō audeāt sui heredes vē-
dere seu alienare aliqd de bonis immobilib⁹. Et si necessitas vrgeret
pro debitis aut legatis soluēdis voluit ꝙ extenderent primo manus
ad distractionē rerū mobiliū ⁊ eis deficiētib⁹ haberet recursus ad fru-
ctus bonorū: ex quib⁹ tractu tp̄is ꝓut perciperent voluit pro rata le-
gatarijs satisfieri. Nec possent aliter heredes vrgeri ad solutionē lega-
torū. Et ꝑ oēm modū voluit ꝙ dicta Ucia soror sua haberet de patri-
monio ⁊ hereditate sua florenos trecētos quos posset distribuere per
oēm modū qui sibi placebit. Itē subiūxit immediate ꝙ volebat dictā
Uciā sororē suā esse dōnā ⁊ madōnā: vt ꝓbis testatoris vtar eorū bo-
norū q̄ reperiri ꝯtigerit esse dicti testatoris ī vita sua dūtaxat, hoc ad-
dito ꝙ ipsa debeat renūciare omni successioni que posset sibi cōtinge-
re ex ꝑsona cōmuni parentū vel ex ꝑsona dicti defuncti vel alteri⁹ cu-
iuscunqȝ de domo eorū. Tertio fecit codicillū in quo inter alia reliqt
noīe Ucie sorori p̄dicte oīa ⁊ singula bona mobilia dicti testatoris ⁊
noīa debitorū exceptis dūtaxat illis bonis ⁊ rebus mobilib⁹ quas ⁊
que reperirentur dn̄m Angelum alteri reliquisse in dicto suo testamē-
to seu in presentibus codicillis aut in memoriali ipsius testatoris ⁊c.
¶ Oritur ex his q̄dā repugnantia q2 in memoriali noluit bona im-
mobilia alienati aliquatenus: sȝ mandauit vt de bonis mobilib⁹ nō
sufficientibus. ⁊ tamen immediate in eodē memoriali videtur reliqsse
vsumfructū bonorū dicte Ucie in eo qō voluit esse in vita sua dōnā
⁊ dominā bonorū suoꝝ. ⁊ sic videt ademisse fructus a satisfactiōe le-
gatorum. In codicillis aūt ademisse vr̄ bona mobilia: nomina debi-
torū cū ea legauerit supradicte Ucie immobilia ꝓo nō possunt vēdi.
ex vltima ⁊ postrema ipsius voluntate: ⁊ sic remanere vident legata
inutilia saltē tp̄e vite ipsius Ucie: cuius cōtrariū videt colligi ex ver-
bis testatoris in testamēto codicillis ⁊ memoriali ꝓlatis: cū sp̄ videa-
tur volūtas sua fuisse vt dicta legata sortirēt de p̄senti effectū. vt ibi
latius dicetur. Quid ergo in tāta varietate dicēdū: mihi diu in hoc
cogitāti visum est ꝙ verba testatoris possunt habere multiplicē itel-
lectū. Prim⁹ ē vt dicta dn̄a Ucia soror testatoris habere debeat ple-
num dominiuȝ omniū bonoꝝ mobiliū ac nomina debitorū exceptis
illis que sp̄aliter legata sunt per testatorē que multa sunt: vt patet in
testamēto codicillo ⁊ in memoriali, naȝ relinquit vxori sue tessutū ful-
tū argēto: garlādā: annulos alia deputata ad vsum ipsius vxoris. ⁊
vnū par caphinoꝝ. Itē oēs pānos lini ⁊ lane ad vsum ⁊ dorsuȝ ipsi⁹
vxoris. Itē leonello reliqt lectū suū ⁊ tot massancias sibi necessarias
que valebāt decē florenos: ⁊ multa alia filia fecit. ⁊ in his legatis spe-
cialiter factis posset saluari ⁊ ꝟificari illa exceptio quā fecit testōr in
codicillis in eo qō reliqt sorori oīa bona mobilia exceptis illis dunta-
xat rebus ⁊ bonis mobilibus que reperirentur dictū Angelum alteri
reliqsse. Item vigore memorialis vr̄ dicta Ucia debere habere vsum
fructum bonoꝝ immobilium in vita sua. Ergo legatarijs nō est satis-
faciendū de fructibus bonoꝝ immobilium nisi post morteȝ dicte dn̄e
Ucie: q2 ex quo simpl'r facit eā dominā bonoꝝ ī vita sua nō tenet ipsa
in vita satisfacere legatarijs cum vsufructuari⁹ in vsufructu cōcurrat
cum alijs legatarijs respectu ꝓprietatis vt sic vsufructuari⁹ habeat
vsumfructū in vita: legatari⁹ vero habeat plenū ius post mortē vsu-
fructuarij. vt in. l. sempronio. ff. de vsufru. leg. tenet Bar. in. l. fi. cod. ti.
nec de bonis mobilibus debet aliquatenus satisfieri legatis: q2 cum
testator ad illorum satisfactionē deputauerit bona mobilia ⁊ fructus
immobilium legādo postea in codicillis dicte Ucie bona mobilia vr̄
ademisse ipsa bona mobilia ab onere satisfactionis. ⁊ sic soli fructus
vident remansisse in obligatione nō pure sed post morteȝ dicte Ucie.
5 † Nā qn̄ plura sunt in obligatione alternatiua altero sublato rema-
net reliquum. vt in. l. stichum aut pamphilū. ff. de verb. ob. Sed pro-
fecto quāquam iste intellectus demulceat a iure multipliciter tn̄ sta-
re nō pōt. Primo q2 testator in memoriali anteq̄ fecisset istam sororē
suam donnam ⁊ madōnam bonoꝝ suorum obligauerat sp̄aliter fru-
ctus pro satisfactione legatorum: vn̄ non est verosimile ꝙ immediate
fuerit sibi ꝯtrarius relinquendo vsumfructū sorori in preiudicium le-
gatorū. vt in. l. nō ad ea. ff. de cōdi. ⁊ demō. Presertim cum legatū fa-
ctum sorori fuerit gn̄ale: q2 fecit eam dominam ⁊ donnam oīm bono-
rum: deputatio vero fructuum pro satisfactione legatoꝝ fuit sp̄alis:
q2 illos deputauit in supplementum bonorū mobilium dispositio ve-
ro specialis per testatorem facta derogat gn̄ali vt in. l. quesitum. in fi.
ff. de fun. instru. leg. ⁊ ibi plene per Bar. Preterea ⁊ scd̄o non est vero-
simile qō in tantum sororem dilexerit: vt per eam vellet iuramentum
preiudicare legatarijs cū vt appareat ex testamento ei duntaxat re-
linquebat centum quinquaginta florenos. Item ⁊ tertio per hūc in-
tellectum preiudicaretur ⁊ derogaretur in multis voluntatibus ipsi⁹
testatoris cum multa legata fecerit maxime ad pias cās que voluit
intra annua a die mortis sue executioni mādari q̄ prorsus ꝑ supradi-
ctū intellectū impedirētur qō nō est dicendum: maxime cum relictum
factum ad pias causas cōtingens animā ipsius defuncti ⁊ diuinam
religionē fit magis fauorabile q̄ relictum factum sorori arg. in auf. si
qua mulier. C. de sacros. eccl. no. Bar. in. l. j. C. eo. facit. c. iacobus. de fir-
mo. Itē ⁊ quarto ꝯtra hunc intellectū q2 de bonis mobilib⁹ prius di-
sposuerat in sp̄ē statuendo vt ex illorum pretio vti opus esset satisface-
re legatis. Demū in memoriali disposuit in genere ea oīa legando so-
rori. Dispositio aūt specialis derogat gn̄ali. vt. d. l. quesitū. in fi. maxi-
me cū in legato facto vxori preseruauit expresse omnia relicta que re-
perirent alijs facta: satis auteȝ videt bona mobilia reliquisse alijs re-
linquendo vt vti opus esset vēderent ad satisfactionem legatoꝝ. ar-
gumentum optimum in. l. qō conclaue. ff. de dā. infec. ⁊ in. l. quesitum.
j. respōso. ⁊. §. fi. de leg. ij. ⁊. l. gn̄ali. §. vxori. ff. de vsufru. leg. ¶ Preter-
ea postq̄ bona mobilia quatenus opus esset ⁊ fructus immobilium
deputauerat pro satisfactione legatorū immediate anteq̄ eam consti-
tueret dominā ⁊ dominatricē bonorum ipsius testatoris dixit se velle
vt in oēm euentū dicta sua soror deberet de bonis suis habere trecen-
tos florenos vt dispēsaret pro anima ipsi⁹ testatoris vt sibi placeret:
ergo noluit simpliciter exclusis legatis illā facere vsufructuariam bo-
noꝝ cum esset euidentissima cōditio: cum nō posset in vita habere vn̄
huic legato satisfaceret. Alia etiā maxima repugnātia ex hoc intelle-
ctu sequeret: q2 dicta sua soror ex dispositione testatoris habet vltra
dictos trecentos florenos alia legata maxime intra annū a die mor-
tis testatoris exequi. mandauit enim dict⁹ testator expēdi septuagin-
ta quinqȝ florenos pro maritandis puellis: eligēdis ⁊ maritādis per
dictam sororem suam qō minime fieri posset fm̄ premissuȝ intellectū.
¶ Hoc ergo intellectu merito abiecto: pono scd̄m intellectum. vt scȝ
dicta Ucia soror testatoris sit dōna ⁊ madonna id est domina ⁊ do-
minatrix seu domina ⁊ massaria bonorū testatoris tempore vite sue.
Item habeat bona mobilia ⁊ nomina ipsius testatoris satisfactis ta-
men prius legatarijs iuxta specificam dispositionem testatoris: ⁊ in
residuis sit dn̄a ⁊ dominatrix: seu dn̄a ⁊ massaria. nā iudicio meo il-
lud importat premissa verba testatoris. vt scilicet sit donna ⁊ madō-
na: vt verbum donna exponatur. i. massaria. verbum madōna expo-
natur. i. dn̄a: que verba quid importent statim subijciam. Et iste in-
tellectus vr̄ probari satis per premissa in impugnatione precedentis
intellectus: ⁊ cessat oīs repugnantia. Nec obstant no. per Bar. in. d. l.
6 fi. ff. de vsufru. vbi dicit † ꝙ vsufructuarius omnium bonorum non te-
netur satisfacere legatarijs sed cum eis concurrit arg. l. sempronio. eo.
tit. quia dico illud precedere cessantibus alijs coniecturis: sed in casu

nostro vrgent multe cõiecture que suadent cõtrariũ itellectum. Nã et
id quod colligit ex cõiecturata mente testatoris dicitur euidẽs: et per
has ꝯiecturas recedit a cõib⁹ regulis iuris: vt. l. ꝫ imperator. ff. de le.
j. Et si queratur qd importẽt illa ꝟba ꝙ si dicta Ucia dõna ⁊ madõ-
na: puto vt predixi qd idẽ importãt qd dña ⁊ dñatrix seu dña ⁊ mas-
saria: ⁊ de significato hoꝝ ꝟboꝝ per gl. ⁊ Bart. in. l. vna. de secũ. nup.
⁊ plenissime ꝑ eũdẽ in. l. titia cũ testamẽto. §. fi. ff. de lega. ij. ⁊ per spec.
in ti. qui fil. sint legi. ꝟsi. quid si quis. ita dixit in testamẽto cõiungẽdo
Spec. cũ Bar. videtur ꝙ illa verba importẽt in casu nostro vt mulier
illa honorifice iuxta facultatẽ patrimonij habeat necessaria sua. arg.
l. idẽqꝫ. §. idẽ labeo. ff. manda. ⁊ sic qd nõ cedat sibi prorsus vsusfruct⁹
sed qd debeat habere preeminẽtiaꝫ quãdã ⁊ necessaria sua honorifice
iuxta vires patronij: ⁊ hoc importat verbum madonna. sed quicqd
superest debet cedere in augmentũ hereditatis: ⁊ hoc importat verbũ
donna seu massaria: al's ad qd dixisset ꝙ esset dõna cũ sufficisset dice-
re madonna. ⁊ hic intellect⁹ videt presertim in casu nostro amplectẽ-
dus cũ sit fauorabilis anime defuncti ⁊ directus religioni. iuxta not.
in. l. j. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in. c. cũ tibi de benignitate. de testa. Et iste
secund⁹ intellectus satis bene põt sustineri. ¶ Potest dari ⁊ tertius
intellectus vt bona mobilia in nullo cedant dicte sorori nisi quaten⁹
specifice reperiunt sibi legata. sed solũ sit domina ⁊ massaria bonoruꝫ
in vita prius satisfactis legatis. Hic intellectus probatur ex eo: q⁊ in
memoriali in quo fecit istam dõnam madonnã bonoruꝫ apposuit de
terminationem vt hec renunciaret omni successioni que posset sibi cõ
tingere in bonis suis vndecũqꝫ etiã ex ꝑsona ipsius testatoris. Et sic
videtur vt primo dixi supra in primo dubio ꝙ testator voluit hãc so-
rorem suam esse dominam ⁊ massariam nil aliud in bonis suis hẽre.
Nec obstat huic intellectui si dicatur ꝙ renunciatio iuris seu successio
nis: ⁊ ideo refertur ad ius de futuro competẽs qd non competebat de
presenti in actu vl' in habitu: iuxta plene not. maxime i. l. qui rome. §.
duo fratres. ff. de verb. oblig. ergo illa ꝟba testatoris de renunciatio-
ne fienda non debent extendi ad legatũ bonorũ mobiliũ postea eideꝫ
7 Ucie factum in codicillo. Ad hoc enim respõdeo † ꝙ testamẽtum reci
pit vires ⁊ consummationẽ per mortẽ testatoris ⁊ nõ ante: vt in. c. cuꝫ
marthe. de cele. mis. Itẽ renũciatio debebat fieri per dictã Uciã post
mortẽ testatoris: ⁊ sic post factum legatuꝫ. si ergo vult esse dña ⁊ mas
saria oportet ꝙ acceptet illud legatũ cum suo onere ⁊ ꝓpria determi
natiõe, iuxta ea q̃ habent ⁊ no. in. c. pastoralis. de deci. ⁊ in. l. aureli⁹.
§. idem quesijt. per Bal. de lib. leg. ⁊ in ca. j. de cõfes. li. vj. per Archi: ⁊
Jo. in cap. cum olim. de censi. Ex quo infert ꝙ cum dicta Ucia soror
voluerit ipso facto esse dña ⁊ massaria bonorum testatoris ꝙ ipso iu-
re renũtiauit omni cõmoditati q̃ poterat sibi peruenire ex ꝑsona ⁊ fa-
cto testatoris. arg. in. l. illud. ff. de acqr. here. ⁊ in. c. cũ renuntiat. xxxij.
q. i. ⁊. l. nõ tm̃. alias incipit paulus. ff. rem ratam habe. ⁊ xi. qõ. iij. esti-
mant. cum. c. seq. Nec obstat si dicat ꝙ testator legando in codicillis
videt recessisse a priori voluntate in memoriali posita respectu illius
renuntiationis, q⁊ dico hoc nõ constare. nec presumitur quis recede-
re a sua. vt ita dixerim prestatiõe nisi special'r appareat eũ penituisse.
vt. l. si quis. in princi. ff. de leg. iij. facit. l. eum qui. ff. de proba. preterea
cum legatum vt sit dña ⁊ massaria habeat suam determinationem
renuntiationẽ fiẽdã, debemus dicere ꝙ aut testator recessit in totum
⁊ cũ legauit bona mobilia in codicillo: aut qd voluit determinationẽ
manere per notata. in. d. l. aureli⁹. §. idẽ quesijt. ⁊. d. c. cũ olim. ¶ Po-
test dari ⁊ quartus intellectus vt debeat habere mobilia tãtũ detra-
ctis legatis al's specialiter factis, q⁊ ꝑ legatum mobilium bonorum
in codicillo videtur recessisse a legato facto in memoriali per tex. opti-
mum. in. l. liberis. ff. de ali. ⁊ cib. leg. Et pro hoc intellectu facit: q⁊ cuꝫ
prius obligasset bona mobilia ⁊ fruct⁹ immobilium ad legata soluẽ-
da: ⁊ sororem fecit donnam ⁊ madonnã bonoꝝ oĩm in vita sua tollẽ
do postea bona mobilia que per prius ⁊ specialiter erat deputata ad
satisfactionẽ legatorũ presumendũ est ꝙ recesserit a priori legato soro
ri facto in memoriali: vt sic posset pure sine alio onere satisfieri de fru
ctibus: q⁊ nõ est ꝑsumẽdũ ꝙ tot legata voluit multiplicare in perso-
nã sororis cũ dãno intolerabili alioꝝ legatoꝝ. maxime ad pias cau-
sas: vt. s. plene dixi. Et ꝑfecto quilibet istoꝝ triũ intellectuũ vltimo
positorũ posset tolerari. Et q̃q̃ secũdus in ordine ⁊ primus respectu
istoꝝ trium sit satis equus, iste tñ vltimus nõ est prauus attẽto qd in
codicillis reliqt sorori mobilia ⁊ noĩa debitoꝝ ꝑ multa verba tollẽtia
omne obstaculũ: ⁊ nullã vt esset dña ⁊ massaria fecit mẽtionẽ. ¶ Per
ꝑdicta satisfactũ puto tertio ⁊ quarto dubijs: venio ad qntũ An de-
beat dicte vcie hec q̃titas trecẽtoꝝ florenoꝝ ꝑ eã dispẽsandoꝝ vt si-
bi placebit ꝓ aĩa testatoris. Dubiũ facit q⁊ in testõ testator mãdauit
trecẽtos florenos eidẽ tradi ob cãm ꝑdictã. Et idẽ de eadẽ quãtitate
mãdauit i memoriali nec vllã egit mẽtionẽ de relicto eiusdẽ quãtita-
tis facto in testõ. Et primo videtur ꝙ nõ debebatur sibi nisi semel vt
sic videat in memoriali eãdẽ quãtitatẽ legasse animo repetẽdi primũ
legatũ ⁊ nõ animo geminãdi: tex. videt i. l. plane. ff. de leg. j. In ꝯtra-
8 riũ videt tex. notabilis in. l. quinquaginta. ff. de proba. vbi dicit † ꝙ
si quis in testamento legauit alicui quinquaginta in codicillo postea
scripto idem legatuꝫ est eidẽ ꝙ vtrũqꝫ legatũ debetur nisi heres pro-
bet cõtrariam intentionẽ testatoris: ⁊ de illa. l. opponit gl. in. d. l. pla-
ne. Et soluit qd aut eadem quãtitas legatur in eadem scriptura ⁊ de-
bet semel: vt in. d. l. plane: Aut in diuersis scripturis: ⁊ debet. vtrũqꝫ
nisi probetur cõtrarium: vt. d. l. quinquaginta. Ex hoc infertur qd cũ
in casu nostro hec quantitas trecentoꝝ florenoꝝ fuerit bis legata in
diuersis scripturis ꝙ vtrũqꝫ legatũ est prestandũ. ¶ Sed ego contra
rium arbitror: vt scilicet semel tm̃ debeat. Moueor per tex. notabilem
in. l. libertis. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. iuncta gl. in. d. l. qnquaginta. vbi glo.
posuit intellectũ ad dictam. l. libertis. dicẽs. ꝙ vbi in diuersis scriptu-
ris legatur eadẽ quantitas ob certam causam non debetur nisi semel
⁊ sic ꝓcedat dicta. l. libertis. secus si simpl'r ⁊ ob diuersas causas: quia
tunc procedit. d. l. quinquaginta. Sed in casu nostro ob eandem cãm
fuit legatum geminatum: scilicet vt ista vcia ad placitũ suum expen-
deret pro aĩa testatoris: verbum enim placet: importat arbitrium bo-
ni viri. vt. l. thais. §. sororem. ff. de fideicom. lib. nõ. Bar. in extrauagã
ti ad reprimendã. ⁊. l. alio. ff. de ali. ⁊ cib. leg. ⁊ debet facere sicut bon⁹
vir. s. expendere in piam causam pro aĩa testatoris sicut faceret quili-
bet bonus vir: facit qd legitur ⁊ no. in. c. cum tibi. de testa. ⁊ per Bal.
in. l. j. C. de sac. san. eccl. ¶ Preterea ex coniecturis satis patet qd non
legauit in memoriali aĩo geminandi: sed potius animo repetendi qd
patet ex eo: q⁊ incidenter fecit mentionẽ de dictis trecẽtis florenis in
memoriali: q⁊ in precedẽtibus fecerat mentionẽ de difficultate soluen
di legata qm̃ ꝓhibuerat immobilia obligata debere distrahi ⁊ ꝓmi-
sit de mobilibus ⁊ eis deficientibus de fructibus immobiliũ: ⁊ si non
sufficerent mãdauit solui ꝓ rata: sed vt illud legatũ trecẽtoꝝ floreno-
rum includeretur sub cõi dispositione alioꝝ legatorum incidenter di-
cit se velle ꝙ omnino dicta Ucia deberet habere dictos trecentos ob
cãm predictam incidenter cum dicta principaliter propter aliud non
disponunt. arg. eoꝝ que legunt ⁊ no. in. c. si papa. de priuilegijs. li. vj.
⁊ in. c. fin. de succes. ab intest. ⁊ per Bar. in. l. ex hac scriptura. ff. de do-
na. Et hec sufficiant de hoc dubio. ¶ Formatur ⁊ sextum dubiũ cir-
cã predicta posita quod dicta Ucia sit vsufructuaria bonorũ seu do-
mina ⁊ massaria. Nunquid impune põt ab ea exigi cautio: ⁊ vt faciat
inuẽtarium: ⁊ maxime procedit hec qõ respectu bonorum mobilium
de quibus probabiliter põt dubitari an sint ipsius Ucie: vt patet ex
predictis. Ego dico ꝙ respectu bonoꝝ immobilium indistincte tenet
prestare cautionẽ idoneã de vtendo fruẽdo reb⁹ immobilib⁹ salua re
rum substãtia arbitrio boni viri: ⁊ de illis restituendis finito vsufru-
ctu ⁊ hoc respectu bonoꝝ que vsu cõsumuntur vt immobilibus ꝑsup
posito ꝙ in illis habeat dũtaxat vsumfructũ tenet ꝑstare idoneã cau
tionem restituendi illarũ estimationem heredibus in morte sua. vt in
c. fi. de pignoribus ⁊ alijs cautionibus. ⁊. l. ij. ff. de vsufructu earum re
rum que vsu cõsu. ⁊ plenius in. l. j. ff. vsufruc. quẽadmo. caueat. Si au
tem sint bona que vsu nõ consumuntur sed veterascunt. Dicendũ est
vt in rebus immobilib⁹. vt. l. sed ⁊ si quid. ff. de vsufru. ⁊ dicenduꝫ ple-
nius colligit ex tex. ⁊ glo. instit. eo. §. constituitur. ⁊ hec cautio non po
test a testatore remitti: vt in. l. j. C. de vsufr. ⁊. l. scire. C. vt in pos. le. no.
gl. in. d. l. j. ⁊. c. fi. prealle. Item põt compelli dicta Ucia ad faciẽdum
inuentariũ de bonis immobilibus: nec cõmittitur pena per testatoreꝫ
apposita cũ ꝓbabiliter dubitet an subiaceant restitutioni. vt. l. j. §. pe.
⁊ qd ibi no. Bar. de vẽtre in pos. mit. ⁊ qd ipse no. in. l. vna. C. de ꝓhi.
seque. facit. l. regula. ff. de iuris ⁊ fac. ign. ¶ Uenio ad vltimã questio
nẽ: An possit dicta Ucia diminuere vel augere legata intra annũ ꝫ
dispositionẽ testatoris. ¶ In qua dico ꝙ dispositio captatoria repro
bat tã in hereditatibus q̃ in legatis. vt. l. captatorie. ff. de leg. i. secus
9 autem vbi nõ est captatoria. tamen communis cõclusio est † ꝙ legata
possunt cõferri in arbitrium tertij. nõ autẽ in liberã voluntatem. vt. l.
nõnunq̃. ff. de cõd. ⁊ demon. ⁊. l. si sic. de leg. i. ⁊ plene not. ꝑ Bar. in. l.
j. de le. ij. vñ cũ testator apposuit verbũ placebit: ꝙ importat arbitriuꝫ
boni viri. vt. l. thais. §. sororẽ. ff. de fideicõ. lib. no. Bar. in. d. l. si sic. ⁊ in
extrauagãti. ad reprimẽdũ. satis põt dici ꝙ dicta Ucia possit dũmo-
do faciat sicut qlibet bon⁹ vir faceret: al's aũt nõ valet ꝑdicta ꝯclusio
etiã si in testamẽto seu codicillo sit appositũ verbũ prout voluerit dũ-
modo sit cõiunctũ cũ verbo placebit: vel cum verbo arbitratus fuerit
per ea que no. Bar. in dicta extrauaganti ad reprimẽdum. in verbo
videbit prope finẽ. Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. v.

1 Judex ecclesiasticus cognoscens de exceptione proposita corã iu-
dice seculari: inhibet iudici seculari ne interim in causa procedat.
2 Executio sententie non est differenda propter exceptionem requiren
tem altiorem indaginem.
3 Tempus prefixum instantie currit etiam impeditis.
4 Statutũ disponens ꝙ omnis causa terminetur intra duos menses a
tempore citationis debet seruari in suis puris terminis.
5 Impedimentum legitimum veniens post inchoatam prescriptioneꝫ
non impedit tempus currere: secus si fuit a principio.

Saluatoris postulato suffra-
gio. In q̃ne que vertitur corã spectabili viro domino ca-
pitanea Señ. super nullitate sñie occasione peremptionis
instantie

instãtie duo pncipaliter s3 dilucidã cause decisionẽ examinãda incũbũt. ¶ Primũ est nũquid dñs potestas fuerit legitime impedit⁹ occasiõe inhibitiõis sibi facte p officiales mercãtie. ¶ Scðam erit psupposita legitimitate impedimẽti. an snia lata post terminũ a statuto pfixũ sit ipso iure nulla. ¶ Circa primũ videt dictũ dñm potestatẽ legitime impeditũ fuisse. qꝛ quo statutũ ciuitatis dat iurisditionẽ officialibus mercantie cognoscẽdi de solutione debiti qd alibi petit occasione instrumẽti guarẽtigiati vr suspẽdere pcessum primi iudicis corã quo petit executio dicti instrumẽti guarentigiati: qꝛ qui vult ꝯñs videtur velle ⁊ antecedẽs: vt. l. illud. ff. de acq. her. ⁊ c. ex pte. de spõ. ⁊ c. cũ. M. ⁊ qd ibi no. de ꝯstit. Cũ ergo statutũ admittat corã officialib⁹ mercãtie exceptionẽ debiti soluti necessario vr vt iudex prim⁹ executionis instri supsedeat cũ executio depẽdeat a deciſiõe exceptionis ꝑposite.

1 tex. vr in. c. tuã. de ord. cog. † vbi iudex ecclesiasticus cognoscẽs de exceptiõe ꝑposita corã iudice seculari inhibet iudici seculari ne interim in cã ꝑcedat: qꝛ posset surgere intricatio processuũ ⁊ sequi sniarum cõtrarietas. ⁊ per illum tex. videtur quod licite officiales mercãtie inhibere poterunt dño potestati ne interim in causa procederet. Quinimo dixit Lapus allegatione. lxvi. quẽ sequit Ant. de bu. in. d. c. tuã. ⁊ sentit Fed. cõsi. cccxxi. qd etiam sine qualibet inhibitione secũdi iudicis debet secũdus iudex supersedere donec discutiatur de pereptoria. nam si coram eo posset illa exceptio discuti nõ procederet illa nõ discussa. vt in. c. i. de ordi. cogni. ⁊ in. l. i. C. eo. ti. ergo idem seruandũ cum exceptio ex dispositione statuti veniat discutienda corã alio iudice: vt sic subrogatus sapiat naturã eius in cuius locũ subrogatur: vt. l. mortuo iudice. ff. de iud. ⁊. l. si eũ. §. qui iniuriarũ. ff. si quis cau. ⁊ c. ecclesia. vt lit. pẽ. ¶ Sed his nõ obstãtibus contrarium iudicio meo attenta ri potest. Moueor principaliter: quia in casu nostro petebat executio instrumẽti guarẽtigiati quod habet exceptionibus reiectis executionem paratã ex forma statuti: statutũ ergo dans officialibus mercãtie ptãtem cognoscendi de exceptione debiti soluti qd alibi vigore instrumenti priuilegiati petitur nõ videt velle in dubio suspẽdere executionẽ primi iudicis: ista duo simul stare possunt. s. ꝙ officiales mercantie cognoscãt: an debitũ fuerit solutũ: ⁊ qd primus iudex instrumẽti priuilegiatũ exequat. vt est tex. in auf. que supplicatio. C. de preci. impe. offe. legitur ⁊ no. in. c. suscitata. de in integ. rest. in quib⁹ iuribus patet ꝙ l3 admittat gratiosa supplicatio. mandat nihilomin⁹ interim sentẽtia executioni que tñ retractabitur si postmodũ apparebit supplicãtem fouere iustitiam. ⁊ hoc probatur in. d. auf. que supplicatio. ⁊ in. c. suscitata. prealleg. probatur no. ꝙ si contra petentẽ restitutionẽ in integrũ iure speciali aduersus sententiam est presumptio ꝙ malitiose petat causa differẽdi executionẽ cõcedit restitutio. sed sententia interim mandatur executioni prestita cautione per obtinentẽ executionẽ. ꝙ si aduersarius in causa preualuerit vniuersa que occasione sentẽtie perceperit restituat. ad idẽ bonus tex. in. l. fi. in fi. C. de ord. cogni. vbi non differt executio cause summarie ꝑpter exceptionẽ peremptoriã requirentẽ altiorẽ indaginẽ quã expostulat ipsa causa summaria. ⁊ generaliter hoc voluit Bar. in. l. iiij. §. cõdẽnatũ. ff. de re iudi. ⁊ Joã. de lig. in

2 cle. vnica. eo. tit. vbi dicunt † ꝙ executio snie non est differẽda propter exceptionẽ requirentẽ altiorẽ indaginẽ: ⁊ hoc casu debet intelligi Jnno. in. c. cũ in iure. de offi. dele. vbi dicit nullibi reperiri ꝙ lis mota impediat executionẽ snie: imo nulla talis exceptio impedit executionem sententie sm eũ allegat dictũ. c. suscitata. ⁊. C. de fal. ij. Cum ergo vt ex pdictis clare patet pdicta duo possint simul stare nõ debemus dicere ꝙ admissa exceptione corã officialibus mercãtie videatur suspẽsa executio fiẽda per primũ iudicẽ: cũ ex diuersis nõ debeat fieri illatio. vt. l. neq3 natales. C. de ꝑba. in. c. ij. de trãsla. ꝑla. maxime qꝛ tenendo ꝯtrarium corrigeret statutũ loquẽs de executione instrumẽti guarentigiati: ⁊ euitãda est statutoꝝ correctio quãtũ fieri põt: vt in. c. cũ expediat. de elec. li. vj. ⁊. l. vnica. C. de inoff. do. ⁊ honori primi iudicis derogaretur qd nõ est fiendũ. vt in. c. vt debit⁹ honor. de appel. ⁊. l. litigatores. in prin. ff. de arb. Preterea hoc ꝑbat optima cõsideratione. si enim p hãc exceptionẽ statutũ voluisset suspendere interim executionem primi iudicis mãdasset illã exceptionẽ admittendã corã primo iudice qd erat honestius ⁊ iuri cõsentaneũ: qꝛ vbi causa cepta est ibi debet finem accipere. l. vbi ceptũ. ff. de iud. sed qꝛ dñs potestas nõ tenebat admittere illam exceptionẽ. ideo statutũ postea prouidit vt corã officialibus mercãtie admitteret. facit qd in simili not. p Bar. in. l. ij. §. parui. ff. ꝙ vi aut clam. qd habet in. c. debitores. de iureiu. Nõ obstãt supra allegata in cõtrarium. procedunt eñ qñ primus iudex habet de causa cognoscere ⁊ sniã iuxta merita cause pferre. quo casu iustissimũ est vt si exceptiõis cognitio ꝑiudicialis differat ad aliũ iudicẽ ꝙ interim primus supersedeat negotiũ diuersis ꝑcessibus intricet. ⁊ iste est propri⁹ casus dicti. c. tuam. Sed in casu nostro nuda executio erat faciẽda qꝛ instrumẽtum guarẽtigiatũ habet executionẽ sicut cõfessio facta corã iudice vel preceptũ iudicis. iuxta no. per Cy. ⁊ Bar. in. l. i. C. de cõfes. ⁊ per Bal. in. l. cũctos populos. C. de summa trin. ¶ Ex his infert ad decisionem dubij nostri ꝙ cũ domin⁹ potestas non debuisset supersedere executioni perijt instãtia post duos seu tres menses ꝑut statuto cauetur: ⁊ per cõsequẽs nõ valuit sentẽtia postea lata iuxta plene no. p gl. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. properãdũ. C. de iudi. ⁊ per Jo. and. in addi. Spe. in tit. de offi. dele. §. restat. ver. qd si statutũ. ⁊ hoc solũ sufficeret ad victoriã huius cause. ¶ Sed ad maiorẽ declarationem descẽdam ad scðm dubium. Presupposito sine veritatis preiudicio ꝙ illud impedimentũ fuisset legitimũ. nunquid sententia post terminũ lata fuerit nulla. Et primo videt ꝙ nõ: qꝛ nõ valẽti agere nõ currit tps. vt in. l. i. in fi. C. de anna. excep. ⁊. l. in reb⁹. C. de iure dõ. ⁊. c. qꝛ diuersitatem. de cõcess. ꝑben. Preterea statutum nõ disponit vt snia post terminum lata sit nulla: ergo debet valere cũ fuerit intra terminum q est termin⁹ iuris. d. l. properãdum. C. de iudi. ¶ Ego vero contrariã sententiam in casu nostro arbitror veriorem: quia statutum disponit simpliciter ⁊ indistincte quod vltra duos vel tres menses nõ duret instãtia: ⁊ nullũ casum excipiat: ergo indistincte d3 intelligi. vt in. c. solite. de maio. ⁊ obe. ⁊. c. si romanoꝝ. xix. dist. maxime cum tractetur de modico preiudicio: qꝛ perempta instãtia nõ perit causa nec acta ipsi⁹: sed acta litis dũtaxat. Jnno. in. c. cãm que. de testi. ⁊ Bar. in. l. cũ lite mortua. ff. iudi. solu. Hinc est qd propter modicitatẽ preiudicij currũt tempora ad presentãdum patronis etiam impeditis. vt in. c. cũ propter. de iurepa-

3 trona. ⁊ ibi aperte hanc rationem tenuit Pe. de anch. † ꝙ tẽpus prefixum instãtie currit etiã impeditis: ⁊ videtur hoc probari in. l. properandum. prealleg. in. §. sin autem. ⁊ sequenti iuncta glo. Jtem ⁊ secũda instãtia perit propter fauorem publicum ne lites sint immortales. vt. l. properandũ. ⁊. c. finem. de dolo ⁊ contu. ergo statutum imponẽs finem instãtie nõ est restringendũ: sed generaliter vt loquat intelligẽdum: vt in. c. odia. de re. iur. Jtem ⁊ tertio hoc expresse videtur sentire

4 Bal. in. d. l. properãdũ. i. responso. ver. qd ergo si statutũ. † vbi dicit ꝙ si statutũ disponat ꝙ omnis causa terminet intra duos menses a tẽpore citationis cũ hoc statutũ corrigat ius ciuile: qꝛ dat nouã formã. ⁊ nouum tempus debet seruari in suis puris terminis: vnde sentẽtia postea lata nõ valet s3 eũ. Quarto ad idẽ adduco no. p Bart. in auf. ei qui. C. de temp. app. vbi dicit ꝙ si appellãs impediat causam prosequi intra bienniũ currit tps instãtie: sed ex cã legitima dat restitutio. ⁊ hoc multi sequunt in. c. ex rõne. de app. Si ergo hoc procedat in instãtia cause appellationis vbi tractatur de magno ꝑiudicio cũ perempta instãtia cã sit deserta: forti⁹ idẽ dicẽdũ. i instãtia cause principalis vbi solũ pereunt acta litis: vt. s. dixi qd plura. nã de hoc videt casus in. l. sed ⁊ si p pretorẽ. §. si forte. ff. ex qui. cau. ma. vbi tẽpus currit tẽpori quo quis agere nõ põt: licet detur restitutio. Et elegãter facit ad

5 hoc dcm Bar. in. l. senat⁹. ff. de offi. ꝑsi. vbi post Gui. de cug. tenet † ꝙ impedimẽtũ legitimũ veniens post inchoatã prescriptionẽ nõ impedit tps currere p illũ tex. sec⁹ dicit si impedimẽtum fuit a pncipio. ⁊ sic intellexit. i. d. l. i. C. de anna. exce. ⁊ Cy. l. in reb⁹. C. de iur. do. alle. in cõtrarijs. Et qcqd sit in alijs casib⁹ certũ est ꝙ ad perimẽdã instãtiã tẽpora currũt etiã impeditis: qꝛ agit de modico ꝑiudicio: vt prediximus. d. l. ꝑperandũ. Hec tñ oia limitarẽt sm ea q dici in. c. pe. de iudi. in quadã addi. vbi omnino vide addi. ij. Nec obstat ꝙ non disponat sniam postea latam nõ valere: qꝛ satis est ꝙ statutũ dicat instantiã amplius non durare. reperit ergo snia lata sine instantia ergo nulla. vt. l. prolatã. C. de sen. ⁊ videtur gl. Bar. ⁊ Bal. in. d. l. properandũ. ⁊ Jo. an. in Spe. in loco preallegato. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. vj.

1 Trãsactio facta specialiter sub certis rebus ⁊ iuribus ad alia non expressa etiam similia non extenditur.
2 Jmperator dicitur dominus orbis.
3 Prescriptio. x. annorum in incorporalibus currit sine titulo.
4 Judex ferens sniam iniustam amplius illam mutare non potest cum sit functus suo officio.

In questiõe q̃ vertitur inter reuerẽdũ p̃rẽ dñz Gabrielẽ abbatẽ monasterij sancti Saluatoris de mõte annato nole sui monasterij ex pte vna et hoies castri abbatie de mõte annato ex alia: visis plene i pũcto narratis gnq3 eliciunt dubia sup qb⁹ petit de iure ꝯsiliũ. ¶ Primũ est ꝙ bãchũ psonis dicti castri soluit certã quãtitatem pecunie pro gabella ipsi⁹ castri: vt nullus possit i dicto castro preter eũ carnes vẽdere de qua qdẽ pecunia dictũ cõe cõsueuit p multa tpe dare dicto monasterio tertiã partẽ sicut cõsueuit dari de multis alijs obuentionib⁹ ⁊ redditibus dicti castri vigore cuiusdã cõpositionis sup illis certis redditibus obuenientibus inter monasterium ⁊ cõe dicti castri facte. Nunc aũt dictũ cõe resistit: ⁊ nil de illa vult dare monasterio ea ratione ptẽsa: qꝛ in cõpositiõe nulla fit mẽtio de macello: ⁊ nũꝙ se cõe ad illius partẽ monasterio obligauit soluẽdã. Pro parte xo mõasterij allegatur ⁊ d3 sibi deberi vigore dñij qd habet in dicto castro: cũ dcm castrũ tota sua curte ⁊ districtu ptineat iure dominij ⁊ plene proprietatis ex titulo donationũ factarũ a regibus principibus romanis ad dictum monasteriũ: hodiernis tẽporibus sub iurisditione abbatis cõsistat vt patet ex multis q̃ abbas exercet in tali loco de quibus plene in casus narratiõe. vt infra aliqd dicit. Jtẽ allegat monasteriũ ꝯsuetudine ꝑ se. Et primo diuini numinis postulato suffragio attingã hoc dubiu3 ⁊ ꝯsequẽter alia suo ordine subiũgã. videt enim primo ꝙ cõmunitas

1 dicti castri iuste moueat̃ ad negãdã p̃stationẽ ptis dicte gabelle: † q2 transactio facta specialiter super certis rebus z iuribus ad alia nõ expressa ẽt similia nõ extẽdit.vt.l.age cũ gemmiano.z.l.si de certa re.C. de transac.no.in.c.j.eo.tit.z.l.licet.C.de iudi.sed trãsactio seu compositio de tertia pte monasterio soluẽda fuit restricta ad certos reditus: z certa bona:nec aliquid fuit exp̃ssuz de macello vel alijs quibuscũqz reditibus:ergo cõmunitas ad istius z aliorum redituum non expressorũ in cõpositiõe partẽ aliquã soluẽdã nõ tenetur.maxime q2 nõ potest dñs a subditis extraordinaria z nõ ꝯsueta exigere.x.qõ.iij.q2 cognouim⁹.z de pace iur.fir.c.hac edictali.§.illicitas ẽt exactiões. coll. x.z in auť.vt nulli iudi.§.si ꝟo.col.ix.Scdo ad idẽ ꝓbat̃ sic.Cõmunitas ad hãc partẽ soluẽdã se nunq̃ obligauit.ergo nulla actio ad hãc partẽ soluẽdã cõpetit:q2 vbi nõ est obligatio cessat actio est eñ obligatio actiõis mater.l.licet.§.ea obligatio.ff.de ꝓcur.z sine actione nemo recte experitur.l.si pupilli.§.videamus.ff.de nego.ges.Tertio non obstat ꝯsuetudo ꝓ monasterio allegata:q2 ex annua prestatione gratis facta nõ nascit̃ obligatio soluẽdi in futurũ cũ quelibet pactio habuerit effectum suũ scz donationẽ:vt in.l.si certis annis.C.de pac.z.c. peruenit.cũ ibi notatis.de cẽsi.Hinc dixit Bar.in.l.cũ de in rem ver. ff.de vsu.q̃ si rustic⁹ prestitit alicui per decẽnium vnũ par caponũ nõ propter hoc sequit̃ vt in futurũ obligetur ad soluendũ.ex his eñ que gratis fiũt non nascitur in futurũ aliqua obligatio.xvj.q.i.possessiones.Hinc dicit Inno.in.c.cum eccl'ia sutrina.de causa posses.z ꝓprie. q̃ si vnus episcop⁹ in domo alterius epi:vel vnus miles in domo alterius multis vicib⁹ hospitaret̃ non p̃sumeret̃ quesita seruitutis possessio vt in futurũ teneret̃ illuz hospitari.¶ Contrariã partem omni affectione religionis cessante in casu nostro arbitror veriorez z credo q̃ monasterio contra dictũ castrũ seu ipsius cõmunitatem multa cõpetãt in hoc remedia.Et primo pro fundamẽto oĩm dubiorũ.premitto q̃ oĩs iurisdictio z districtus ꝑ totũ orbẽ est apud principẽ de iure cõmuni.vij.q.j.in apibus z vn⁹ est princeps.c.solite.de ma.z obe.z.c. duo sunt.xcvj.dist.vbi dicitur q̃ duo sunt qui regunt totum orbez a deo proditi.Papa scz in sp̃ualibus:z Imperator in temporalibus

2 hinc † imperator dr dñs:vt.l.deprecatio.ff.ad.l.rhodiã.de iac.z.l. bene a zenone.C.de quadri.prescri.cũ simi.Domini autẽ prediorũ non habent iurisdictionẽ nec districtũ.vt.c.hac edictali.§.ad hec qui allodium.de pace iura.fir.col.x.Alij vero inferiores iurisditionẽ exercentes habẽtes eã a principe z nõ iure ꝓprio.ipse enim princeps creauit dignitates.vt in.c.j.quis dicat̃ dux:marchio:comes zc.z idẽ not.idẽ Bal.ꝑ illũ tex.dicẽs omnes dignitates a principe profluere tanq̃ a fonte vñ in eo sunt omnes dignitates.sicut videt̃ in papa qui creauit inferiores dignitates.xcij.distin.c.j.z.ij.Ipse etiã imperator iurisditionẽ magistratibus tribuit ipsos creãdo vel cõfirmando: vel prestando autoritatẽ creandi vel cõfirmandi:vt in.d.c.hac edictali.§.iudices vero.z.ff.de offi.p̃fec.vrb.l.j.§.cũ vrbem.z in auť.de defen.ciui. adeo q̃ ẽt minima iurisditio nõ potest cõferri sine autoritate principis mediata vel immediata s̃m Bal.z bñ in dicto.§.ad hec alleg.no. in.l.z q2.ff.de iurisdi.om.iudi.z in.l.priuatorũ.C.eo.z per Inno.in.c. cum ab ecclesiarũ.de offi.ordi.hinc colligit ibi Bald.q̃ iurisditio non potest vendi cum sit imperatoris,oẽs eñ iurisditiones sunt apud Cesarẽ tanq̃ apud fontẽ a quo fluũt refluũt sicut flumina a mari fluũt: ita q̃ ab eo fluunt per ꝯcessiones cõmissiones z cõfirmationes,ad eũ autẽ refluũt ꝑ appellatiões,nullitates z q̃relas.de q̃bus cũ princeps incipit cognoscere oib⁹ alijs est impositũ silẽtiũ:vt no.Bal.in.d.§.ad hec.z Bal.z Inn.in.c.cũ.M.ferra.de cõsti.¶ Ex his infero q̃ iurisditio quantũcũqz minima nõ est apud homines dicti castri: maxime attentis notatis per Inno.in.c.cũ ad sedẽ.de resti.spo.vbi dicit q̃ de iure cõi castrũ non habet districtum seu iurisditionẽ vel pertinentias sed ex speciali dispositione cõsueuit castro certum territoriũ assignari quod sibi in iurisditione z datis debeat respondere.z Barto.in.l.i.ff. de dam.infec.dicit qð apud castrũ ciuitati subiectum nulla est iurisditio:sed nota est apud regimen ciuitatis.facit.c.conquestus.de foro compet.z.l.qui ex vico.ff.ad municip.Est autem iurisditio penes abbatẽ cui fuit plene collata per principez romanum:vt dicitur in facti narratione.Et etiã in possessione:vel quasi multorũ iuriũ per que cognoscitur q̃ apud eum sunt regalia:z ea que sunt meri mixti imperij: bona eñ descendẽtiũ ab intestato sine propinquitate vsqz ad tertiuz gradũ:de quo in cõpositione deuoluũtur ad eum q2 de iure communi adeo sunt regalia z mixti imperij,quod nõ pertinẽt ad ciuitatem seu castrũ:sed ad principem tñ.vt.l.vnica.C.de bonis vac.lib.x.z.c.vno que sunt regalia.col.x.z no.Bar.in.l.cũctos populos.in fi.C.de sum. trini.z.l.ij.ff.de iure fis.Idẽ in bonis prouenientibus occasione delicti.hec eñ sunt regalia.vt no.in iuribus proxime allegatis.nec in iure cõi pertinẽt ad castrũ vel ad ciuitatẽ.vnde castrũ de quo agit̃ habuit duas partes,cõdẽnationẽ nõ de iure cõmuni,sed vigore illius compositionis inter monasterium z cõmunitatẽ inite.Itẽ ad abbatẽ appellatur tam in ciuilibus q̃ in criminalib⁹,nec cõstituitur ibi magistratus seu officialis nisi abbas sit p̃ncipalis in electiõe z in multis alijs abbas est in possessione iurisditionis.Sed quicquid sit adductum in compositione hoc certum est quod ex concessione principis plenaria iurisditio est apud abbatem quã etiam mortuo abbate castrum exercere non põt:vt not.Inno.in.c.cũ accessissent.de cõsti.sed succedit cõuent⁹ iuxta no.per Inn.in.c.cũ dilectus.de ꝯsue.facit cle.ne in agro. de stat.reg.Ex quo infero in casu nostro q̃ de his que sunt iurisditionis maxime vel minime nõ põt cõmunitas illius castri impedire nisi quaten⁹ est cõprehensum in dicta cõpositione cũ abbas habeat fundatam intentionẽ pro se in totũ vigore priuilegiorũ z longissime consuetudinis:vt in.c.cũ venerabilis.de relig.do.c.cum dilectus.eo.titu. Quinimo nõ prodesset prescriptio legitima nisi in vno articulo q2 cũ aliud est in possessione z quasi gñalis iurisditionis exercende,possessio in vno articulo non extẽditur ad reliquos:sed tantum est prescriptum q̃tum est possessum:vt in.c.auditis.z.c.cũ olim.de prescrip.no. Inno.clare in.c.dilectus.de capel.mona.z Bart.in.l.i.§.si quis.ff.de itin.actuqz priua.¶ Ex his clare patet decisio questionis nostre quo ad vnum principale remediũ qð abbati cõpetere potest.dico enim q̃ impositio gabelle carniũ z ꝓhibere ne alius vendere possit sit iurisditionis:z merito computari possit inter regalia z cũ sit quedã collatio extraordinaria nõ pertinet ad castrum sed ad abbatẽ qui habet regalia in loco illo.vt in.d.c.vno que sunt ergo.facit.l.ij.C.de vec.z cõmis. vbi dicitur quod ciuitas nõ põt erigere vectigalia nisi habeat regalia vt no.Bart.in.l.ij.ff.de iure fisci.nec etiam alias exactiones facere potest nec enim preter illum qui habet regalia nulli sunt cõcessa:vt.l. vna.C.de superindic.z ibi per Bart.ciuitas vel castrum pro necessitate propria:puta pro debito possit,imo compellat̃ imponere singulis collectam vt sic ipsa vniuersitas sit soluendo.vt not.gloss.in.l.j.ff.qð cuiusqz vni.z in.c.cũ dilecta.de rescrip.z Barto.plene in.l.iiij.§.actori.ff.de re iud.Non tamen potest imponere collectam pro re publica. vt dicta.l.vna.de superindic.vbi no.expresse Bar.ergo commoditas huius gabelle non põt pro aliqua parte pertinere ad castrum:sed ad abbatem qui habet regalia z merũ z mixtum imperiũ.nisi quatenus per dictam compositionẽ sibi decretum est.commoditas enim sequitur habẽtẽ iurisditionẽ.vt in cle.statutũ.de electione:nec põt cõmunitas allegare in hoc p̃scriptionẽ:q2 cõtra ecclesiã nõ currit prescriptio minor.xl.an.vt in.c.de quarta.z.c.illud.de prescri.Itẽ requirit̃ bona fides:vt in.c.fi.z.c.vigilanti de prescr.Sed in casu nostro est presumptio malefidei cum notissima sint in loco priuilegia monasterio circa plenũ dñium cõpetẽtia z fama vulgarissima est in dicto castro z locis vicinis.ꝑ hec eñ ꝓbat̃ mala fides.vt no.Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca. ¶ Secundum remedium principale est vt abbas petat tertiã partez solutam rõne longe consuetudinis.Si enim per decẽnium aliq̃d annuatim soluerit ecclesie vidẽtur soluẽtes fauore pie cause inducere cõsuetudinẽ.nec pñt illã cõsuetudinẽ deinceps tollere vt est text.in.l.pe. C.de sacrosanc.eccl.z ibi hoc no.Bar.ad idẽ bon⁹ tex.in.c.ad apostolicam.de simo.z qð ibi no.¶ Tertium remediũ vt abbas intentet remedium qð legitur z notat̃.in.l.cum de in rem verso.ff.de vsur,vbi ꝑ Bar.z ꝑ canonistas.in.c.ꝑuenit.de cẽsi.vbi dicit qð cõitas soluit per decẽnium tertiã partem vigore compositionis:z per casum decennij probatur cõpositio:licet nõ cõtineatur in antiqua compositione.potuit enim de nouo interuenire que presumit̃ per cursum decẽnij ꝓbata solutione annua.¶ Quartum remedium vt fundet se super p̃scriptio.nã in istis incorporalibus currit p̃scriptio decẽ annorũ † sine titulo.l.si q̃s diuturno.ff.si ser.vẽ.no.glo.in.c.cũ ecclesia sutrina.de cau. pos.z ꝓprie.sicut in seruitutibus cũ hic nõ agat̃ de maximo preiudicio:cũ nõ prescribat̃ ius in totũ.iuxta no.per Bar.in.d.l.cũ de in rem verso.Et hec sufficiãt quo ad primũ dubiũ.¶ Ex predictis infero ad decisionẽ scdi dubij qð est tale.Ex forma statuti dicti castri ꝓhibetur cõmitti homicidiũ sub pena eris z ꝑsone z si cõtingat homicidiũ committi iubent̃ bona homicide destrui.Demũ ꝯtigit qð q̃dã habẽs domum cõmisit homicidiũ cuius domus ex forma statuti veniebat destruẽda:quã cõe pro se accepit.z tenet bladũ in ea.monasterium vero petit tertiã ꝑtẽ vigore cõpositionis inter eos inite:in qua inter cetera cauet̃ qð de cõdẽnationibus maleficiorũ z dãnorũ dator̃ q̃ exigũtur ab officialib⁹ dicti castri tertia pars est monasterio dãda: relique vero due ꝑtes debẽt remanere apud cõe qð debet subire o'a onera cõitatis.cõmune vero negat dare dictã tertiam partẽ domus dicens q̃ debebat destrui:z si destructa fuisset mõasteriũ nihil habuisset.Querit̃ quid iuris?Dico ergo q̃ cõe predictũ non potuit dispositionẽ statuti relaxare vt non destrueretur domus:tñ q2 vt predixi in precedẽti dubio plenaria iurisditio preterq̃ in exceptis in cõpositiõe est penes monasteriũ:relaxare ꝟo statutũ penale vl'penã imutare est iurisditiõis.

4 ¶ † Quinimo iudex q̃ tulit sñiam etiã iniustã cũ suo sit functus officio:nõ põt amplius illã corrigere vel mutare.vt.l.moris.§.sed dãnare.ꝟsi.z si forte.ff.de penis.l.iudex.z ibi per Bar.ff.de re iudi.l.i.ff.ad turp.nec põt inferior etiã iudex sine causa dispositionẽ statuti in pena imponẽda violare:vt no.bar.in.d.l.i.ad turp.z.l.qd ergo.§.pena grauior.ff.de his q̃ no.fa.z est bon⁹ text.in.c.lz.de penis facit qð no. j.q.vij.§.nisi rigor.z ꝑ Inn.in.c.i.de ꝯsti.z.c.cũ ad monasteriũ.de sta. reg.Itẽ q2 in cõpositione exp̃sse cauet̃ vt sine licẽtia abbatis certa solẽnitate interueniẽte nõ possunt statuta dicti castri corrigi vel mutari.vnde cũ cõmunitas non habeat potestatem corrigendi vel mutãdi statuta

statuta:nec habeat īperiū in dicto castro:nō video quo iure aut qua fronte possit cōitas alterare penaȝ maxime iam incursam vt hic erat: solius eñ habentis iura principis est tollere seu impedire penam iam commissaȝ:vt.d.l.moris .ver.⁊ si forte.Ex quo cōcludo qđ cōitas nō potuit de iure facere quin dicta domus destrueret̄:ſȝ si abbas vult cō sentire qui habet regalia in loco:tūc pōt dubitari nunqd rōne debeat aliquid habere de dicta domo.naȝ vr̄ qđ tota debeat esse abbatis:q2 in cōpositione soluȝ d2:vt de oībus penis que peruenirent ad cōe di cti castri vel ad manus camerarij ipsius cōis:vel ad aliud ꝓ dicto cōi tertia pars sit ⁊ esse intelligatur monasterij ⁊c.Hec aūt pena nō perue nit ad cōe dicti castri cū ex dispositione statuti veniret destruēda: sed ex alteratione pene quā facit abbas tāq̄ hn̄s regalia in loco cadit ip so iure in dñium abbatis:q2 bona delinquētiū in casu publicatiōis nō veniūt ad cōitatē:vt predixi in precedenti dubio.sed ad abbatem qui habet regalia ⁊ merū ⁊ mixtū imperiū:vt.d.l.vna.C.de bo.vac.li.x.et c.vno. que sint rega.coll.x.no.Bar. i.l.ij.de iur.fis.preal.⁊.d.l.cūctos. in fi.C.de sum.tri.compositio eñ loquit̄ de cōdēnatione quā facit offi cialis dicti castri:cū ergo sumus extra formā cōpositionis.tota d3 esse abbatis domini ⁊ superioris dicti loci.de prescri.auditis.⁊.c.cū olim. ⁊.de relig.do.cū venerabilis.⁊.c.cū dilectus.Dicerē tñ qđ de equitate debet monasteriū reliquere duas partes cōitati:q2 cū statuta loci nō debeant corrigi vel mutari sine cōsensu vtriusq3.s.cōitatis ⁊ abbatis. debet in hac alteratione pene interuenire cōsensus vtriusq3:⁊ per con sequens videt̄ ꝙ dicta domus sit ꝓ condēnatione ⁊ pena maleficij:q2 vbi esset pena maleficij nō deberetur nec monasterio nec cōitati.ergo est diuidenda prout habet̄ in compositione magna:q2 due partes re linquent̄ cōitati ꝓ officialib⁹ cōitatis ⁊ alijs operibus ad que abbas nō tenet̄:sed cōitas dūtaxat:cū eñ alteret̄ pena destructiōis in publi cationem d3 censeri iure publicationis:facit qđ in simili no.Bar.in.l. cū duobus.§.idem rñdit.ff.pro soc.⁊ qđ no.in.l.si eñ.§.qui iniuriarū. ff.si quis cau. ⁊.l.sed ⁊ si rē ⁊ p̄tiū.ff.de pe.here.⁊.c.ecclesia sancte ma rie.vt lit.pend.¶ Concludo ergo ex oībus predictis qđ penā destru ctionis domus non potuit remittere sine cōsensu abbatis:⁊ si vult cō sentire debet habere ad minus tertiā partē.¶ Tertiuȝ dubiū est.Ca uetur statuto dicti castri:ꝙ vinū forēse nō possit mitti in dicto castro vel curia ipsius sub certa pena:demū cōitas illius castri concessit qui busdam cōductoribus cauponarū vt soluta certa quātitate pecunie cōitati possint vinū in dictū castruȝ mittere.Querit̄ an cōitas potue rit hoc cōcedere sine abbatis licētia:an de dicta pecunia valeat mona sterium aliquid habere.Ego puto hoc dubiū satis decidi ex preceden tibus:nā nō spectat ad ciuitatē vel castrū ꝓhibere:ne vinū mittat̄ in castrū vel vēdere gabellā vini mittēdi in castrum cum ista dependeāt a iurisdictione:⁊ regulariter oēs iste executiones sunt iure ꝓhibere: vt dixi.s̄.in primo dubio facit vltra vbi alleg.l.vnica.C.de mona.⁊ me lius.in.l.j.§.cura carnis.ff.de of.p̄fe.vrb.vbi patet qđ cura victualiuȝ spectat ad officiū p̄fecture vt disponat de pretio:⁊ vñ ⁊ qualr̄ veniāt ⁊ similibus ad idē.l.j.C.de episc.aud.⁊.l.imperatores.ff.ad leg.iul.de anno.vbi bonus tex.Et si quid ꝓ his vendendis soluerit debet cede re habenti regalia ⁊ nō ciuitatis:vel castro subiecto:ad hoc qđ no.sup tub.de anno.⁊ trib.li.x.⁊.l.vna.C.de superindic.e.lib.⁊ qđ ibi no.Itē cōitas:vt.s̄.dixi in alijs dubijs nō pōt vigore compositionis mutare statuta dicti castri sine licētia abbatis.Quare concludo qđ cōitas nō potuit dare licētiā mittendi vinū in ciuitate sine licentia abbatis cu ius autoritate statuta facta fuerūt ad hoc ꝙ no.Bar.in.l.omnes po puli.ff.de iust.⁊ iur.nec imponere illā gabellam abbate inscio:nec sibi lucrifacere sed abbas in oībus debet esse principalis:⁊ credo qđ quic quid inde perceptū hactenus fuit pertineat ad abbatē qui habet re galia ⁊ vt merū ⁊ mixtū imperiū in illo castro preterq̄ in exceptis in dicta cōpositiōe in qua nō fuit facta de hoc casu seu vēditiōe mētio: ⁊ ideo remansit in plena ptāte abbatis.l.age.⁊.l.si de certa.C.de trās act.⁊.d.c.cū venerabilis.⁊.c.cū dilectus.de reli.do.Sed ꝓ futuro tem pore satis honestū ⁊ iustuȝ putarem:vt nō fiat ꝯ statuta antiqua ⁊ cō tra compositionē nisi de cōsensu cōitatis ⁊ abbatis:⁊ si conueniūt vt vinū mittant sub certa gabella ꝯueniāt ⁊ de diuisione lucri.naȝ equū est vt cōitas aliquid habeat ex quo subdit oīa onera castri:ſȝ mero iu re inspecto deberet totū lucrū ad abbatē habentē regalia in loco ꝑti nere.ar.i.d.c.vno.q̄ sint re.col.x.vbi d2 ꝙ extraordinaria collecta qua lis est ista est de regalib⁹.ad idē.d.l.vna.C.de supindic.¶ Venio ad quartum dubiū qđ sic ponitur:dictū cōe castri abbatie locauit certas cauponas existētes in strata per quā itur romā:ibiq3 receptantur ho spites ⁊ vendit̄ eis vinū ⁊ alia victualia ⁊ que habeant̄.Monasteriū petit illā pensioneȝ quā cōitas recipit dicēs ꝑtinere ad illud:q2 locus in quo sunt fundate caupone ꝑtinet ad dñium monasterij.Cōe ꝯtra dicit dicens pertinere ad se vigore cōpositionis sepedicte cū de rebus ibi specificatis dūtaxat monasteriū debet habere tertiā parteȝ ⁊ non de alijs.Mihi breuiter videtur ꝙ monasterium foueat iustitiaȝ.nam de iure cōi hoc clarissimū est ⁊ q2 cū locus spectet ad dñium monaste rij ergo edificiū cedit solo: per ꝯn̄s monasterio presertim cum cōitas sciens locum pertinere ad dñium monasterij fecit ibi cauponas:vt in §.cuȝ in suo solo.insti.de rerū diui.maxime in fi.§.ad idē qđ legitur ⁊ no.in.c.apostolicos.xij.q.ij.Nec obstat cōpositio quā ꝓ se allegat cō tas: q2 ibi dicitur ꝙ territorium castri debeat pertinere ad cōitatem: sed compositio interuenit soluȝ super quidusdam reditibus ⁊ bonisȝ vt de illis monasteriū haberet tertiaȝ partem:in alijs ergo ibi non ex pressis plenum ius remāsit monasterio tanq̄ dño ⁊ ꝓprietario castri cū sua curte ⁊ districtu:vt pt3 in priuilegijs:vt in.d.l.age.⁊.l.si de cer ta.C.de transa.⁊ in.d.c.cū venerabilis.⁊ in.c.cū dilectus.de relig.do. Concludo ergo qđ pēsio cauponarū debet integre cedere monasterio nisi alio iure spāli cōitas iuuetur:sed si fecit expēsas in cauponis bo na fide pōt illas recuperare a monasterio ꝑ exceptionē doli mali:vt di cit tex.in.d.§.cū in suo.¶ Venio ad quintū ⁊ vltimuȝ dubiū.Cōe di cti castri iā sunt plures anni ꝓ tolerādis expēsis cōis statuit ⁊ ordina uit qđ qcunq3 laboret de terris cōis daret ꝓ terratico cōi certas mē suras frumēti:de quibus terris añ dictū statutū nihil soluebat̄ mona sterio vel cōi:ſȝ libere dabatur facultas hoībus dicti loci laborādi in illis terris ad eorū vtilitatē ne ꝓpter paupertatē hoīes caperent aliuȝ incolatū:monasteriū petit nūc tale terraticū hactenus receptum sibi restitui tāq̄ dño ⁊ ꝓprietario illi⁹ territorij:cōitas vero dicit ꝙ imo ꝑtinet illud terraticū ad cōitatē:⁊ hoc vtitur vigore cuiusdā statuti ipsius cōitatis.cuius cauebat̄:qđ quicūq3 vellet laborare de terris cō munis deberet certū modū tenere ita qđ disponebat tāq̄ de re ꝓpria ⁊ monasteriū habebat volumē illoꝝ statutoꝝ nūq̄ ꝯdixit.¶ Ego in hoc dubio sic puto dicendū ꝙ cuȝ monasteriū habeat intentionē fun datam vigore priuilegiorū:q2 totū territoriū dicti castri iure proprie tatis ⁊ dñij fuit prorsus collatū monasterio:debet de iure habere ter raticū dictarum terrarū cuȝ ꝑuenerit ex re sua vñ pōt repetere a cōita te.arg.in.l.mater.⁊ qđ ibi no.C.de rei vē.⁊ in.l.si me ⁊ titiū.ff.si certuȝ pet.⁊ qđ ibi no.Sed videndū est nūc nunquid cōitas iuuet̄ aliquo iu re spāli.Et ꝑfecto vigore compositionis nō iuuat̄:q2 de hoc nulla fit ibi mētio:ergo remāsit in plena ꝓprietate monasterij:vt.s̄.in alijs du bijs clare patuit.Sed dubiū nunqd iuuetur vigore statuti preallega. Et certe ex solo tenore statuti nō iuuat̄ q2 in statuto non exprimunt̄ terre:sed generaliter dicit̄.Quicūq3 voluerit laborare de terris cōis. Unde hec incertitudo nō cōstituit cōe in aliqua possessione alicuius terre:vt.l.iij.§.incertā.ff.de acqui.pos.facit tex.in.l.si sic.ff. de lega.j.ij. rñso.⁊ per illū tex.dicit ibi Bar.post Dy.ꝙ si qs dixit:quicquid ha beo in tali loco de monasterio:per hoc monasteriū nihil acqrit nisi ap pareat ⁊ probet̄ quid spectabat ibi ad donatorē: ad ideȝ.l.legam.ff. de lib.le.Idē dico si in statuto essent certe terre expresse:⁊ asserat̄ in eo qđ sint cōes.nā ex hac sola denomiatione ⁊ asseueratiōe nō acquirit̄ aliqua possessio cōitati:q2 ad acqrendā possessionē nō sufficit animus sed requirit̄ etiā corpus vt sic corporalr̄ inter possessionē : vt.l.licet.C. de acq.po.⁊.l.iij.in princ.ff.eo.hinc d2 ꝙ possessio h3 plurimum facit vt.c.cū nostris.de ꝯces.p̄bē.Preterea alio existēte in gn̄ali possessione totius districtus castri nuda asseueratio facta in statuto cōis non ha bet p̄iudicare vero dño ⁊ possessori:vt in.l.non nudis asseuerationib⁹; ⁊.l.nō eplīs.C.de ꝓb.Hinc in simili dixit notablr̄ Inn.in.c.dilectus; de capel.mo.qđ ꝑ gn̄ale bannū factū ab aliquo tanq̄ dño prohibens delicta sub certa pena nō acqrit̄ possessio iurisdictionis alio genera liter possidente.¶ Sed si hoīes p̄textu illi⁹ statuti laborauerūt illas terras tanq̄ ꝑtinentes ad cōe ⁊ cōi rñdebāt:an tūc cōitas fuit in pos sessione percipiēdi pensionem monasterio sciēte ⁊ nō ꝯdicēte:iuxta ea que legunt̄ ⁊ no.in.c.cū venissent.de resti.spo.⁊.l.q̄uis.⁊.l.qui vniuer sās.ff.de acqui.pos.⁊ dico qđ acquisiuit possessionē illarū dūtaxat ter rarum respectu quaruȝ ꝑcepit terraticū vel aliud actum exercuit per quem querit̄ possessio.ad alias eñ terras nō extēdit̄ possessio:ex quo monasteriū possidebat gn̄aliter:vt in.c.cū cōtingat.de deci.⁊ ꝑ Inn. in.d.c.dilectus.⁊ per Bar.in.l.j.§.si quid.ff.de iti.actuq3 priua.Sed videndū est qđ operet̄ talis possessio. Dico eñ ꝙ si non possederunt per quadraginta annos certū est ꝙ nō currit prescriptio contra mo nasterium.vt in.c.de quarta.⁊.c.illud.de prescri.⁊ si fuerit in malafi de teneretur restituere quicquid inde percepit:vt in.c.grauis.de resti. spo.⁊.l.domū.C.de rei vēd.Malafides autē presumitur si fama erat in loco qđ ille terre erant monasterij:vt no.Bar.in.l.celsus.ff.de vsu cap.Si aūt erat bone fidei:⁊ tūc si terraticū extet tenet̄ illud restitue re monasterio.vt.l.certū.C.de rei ven.Si vero est cōsumptū:nec cōi tas est facta ex hoc locupletior nō tenet̄ ꝑm oēs:vt no.in.l.ex diuerso ff.de rei ven.⁊ insti.de offi.judi.§.j.⁊.d.c.grauis.ſȝ si cōitas est effecta ex hoc locupletior:sunt opi.glo.cōiter tenent ꝙ nō tenet̄.vt no.in iuri bus pri.alleg.sed Bar.in.d.l.ex diuerso.⁊ Moder.in.d.c.grauis.te nent ꝯtrium.Et hoc puto verius ⁊ hoc ex equitate.l.si me ⁊ titiuȝ.ff.si cer.pe.debes eñ teneri si ex re mea vel mihi debita effect⁹ es locuple tior:vt ibi.Si autē cōitas possidet per.xl.ann.bona fide terras p̄scri psit.Sed videndū vtrū sit p̄sumptio male fidei ꝓpter famā p̄missaȝ. nā hoc casu nō prescriberet:vt in.d.c.si.de prescrip.⁊ not.Bar.in.d.l. celsus.¶ Cōcludit ergo tam in predictis q̄ in oīb⁹ alijs qđ oīa rega lia seu que sunt meri vel mixti imperij pertinēt ad monasteriū nisi vi gore compositionis vel alio iure spāli pertineāt ad cōitatē.Ex predi ctis facile patet respōsio ad cōtraria superius formataꝝ similia que formari possent ⁊ reuidēdo specifice dico nō obstare primum ꝯtrium

quia non monasterium nō petit p̄dicta vigore cōpositionis que fuit
spālis:z restricta ad certa iura z bona:ſ3 vigore generalis dñij.z pro
p̄rietatis que habet vigorē priuilegiorū in dicto castro z tota sua cur
te z districtu.Similimodo tollit̃ scdm ꝯtrariū:orit̃ eñ abbati ius agēdi
ad predicta z similia nō ex obligatione q̄sita facto hoīm dicti castri
sed largitione principū romanoꝝ quorū fuit dare abbati dicti mona
sterij regalia z merū z mixtū imperiū in dicto castro.Ad tertiū rñdeo
multipl'r.Et primo qd monasteriū fundat se vt sepe dictū est ex priui
legio z donatione romanoꝝ principū seu iperatoꝝ vetustissima ꝯsue
tudine ꝯfirmata.Et hoc respectu totius,respectu vero p̄tis fundare
se pōt super prescriptione vel ꝯsuetudine fauore eccl'ie:vt.s̄.plenissime
dixi.Et hec in dei nōie sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶Consilium.vij.

1 ☞Ecclesia non obligat̃ ex mutuo facto etiā prelato nisi debitor ꝓ
bet pecuniā in vtilitatē ecclesie cōuersam nec etiā ciuitas.nu.2.

3 Onus probandi incumbit mandatum asserenti.

4 Tacendo se gerere ꝓ ꝓcuratore videt̃ quis mandato consentire.

IEsu christi saluatoris presi
dio ex corde postulato:tria circa p̄mū dubiū formatū sunt
examināda.¶Primū nunqd dñs archieps̄ florētinus sit
siue fuerit debitor in q̄titate pecunie p clerū florentinū sibi pro sorte
seu capitali postulata.¶Scdm presupposito qd fuerit an sit hodie
liberatus vigore cōpositionis facte inter eū z syndicos seu gerentes
tunc se ꝓ syndicis dicti cleri.¶Tertium presupposito qd liberatio
seu compositio nō valuerit an dictus archieps̄ teneat̃ ad interesse seu
vsuras quas Clerus creditoribus mutuātib⁹ asserit se soluisse pro sa
tisfactione toti⁹ cleri florētini.¶Uenio ad primum:videt̃ eñ dñz ar
chiepm̄ teneri et obligatuz fuisse ac esse dicto clero i sorte petita. nam
z si nullū p̄cessit mādatum ex parte dñi archiepi:attamē ex quo cā
incumbēte archiep̄atui clerus soluit pōt d' iure repetere ab ecclesia seu
prelato qd impedit:ad hoc bonus tex.in.c.quicūq3.xij.q.iij.vbi dicit
ꝙ si clerus etiā rector ecclesie aliqd de sua substantia impendit in vti
litatibus ecclesie pōt totum illud ab ecclesia repetere:z hoc est clarissi
mum etiā de iure ciuili p totum ti.de nego.gest.maxime in.l.si qs ne
gotia aliena.la.j.z.ij.ff.de neg.ge.z qd leg.z no.in.l.soluendo.eo.titu.
Scdo ad idē facit.c.j.de depo.vbi ꝓbat̃ ꝙ si pecunia recepta per singu
larem de ecclesia sit ꝯuersa in vtilitatē ecclesie pōt agi ꝯ̄ ecclesiā ad re
stitutionē.ad idē.c.qd quibusda3.de fideius.vbi dr ꝙ si circa mādatū
accepit clericus etiā religiosus pro ecclesia pecuniā mutuā:z eā in vti
litatē ecclesie cōuertit tenetur ecclesia.Sed in casu nostro negari non
potest qn pecunia illa fuerit i vtilitatem archiep̄atus conuersa:quia si
clerus pro portione z dño archiep̄o tāgēti nō soluisset:de suo dñs ar
chieps̄ fuisset soluturus:vt in.l.in pupillo.ff.de so.ergo archiep̄at⁹ te
netur clero de sorte petita satisfacere:z qd dñz archiepm̄ oportuisset
de suo soluere: ꝓbat̃.nam archieps̄ est de clero z caput cleri:vt in.c.si
snia.de sen.excō.li.vj.z clarius ꝓbatur per locum a speciali:in.c.qr pe
riculosum.eo.ti.z lib.facit.xij.q.j.duo sunt genera.ideo onera clero in
cumbētia tenet̃ archieps̄ pro rata eum cōtingēte subire:qr qd omnes
tangit ab hoib⁹ d3 cōprobari:in.c.ad hec.de offi.arch.z nature cōso
num est illos non recusare onera q rerū commoda amplectuntur:vt
d.tex.in cle.j.in prin.de censi.Et qd prelati ecclesiarū teneant̃ vna cuz
alijs clericis ad ꝓcuratiōes legatoꝝ z nūtioꝝ ap̄lice sedis z alia extra
ordinaria onera.est tex.aptus in cle.ij.§.sunt z nōnulli.de cēsi.z.c.cuz
instātia.e.ti.iuncto.c.ego.N.de iureiurā.¶Sed his nō obstantibus
ꝯ̄riam sententiam in casu nr̄o censeo p̄stationem vc3 qd dñs archieps̄

1 minime teneat̃ ad sortē petitā.Moueor principaliter † qr ecclesia nō
obligat̃ ex mutuo facto etiam a prelato nisi debitor ꝓbet pecuniam
fuisse in vtilitatē ecclesie cōuersam.vt in auf.hoc ius porrectum.C.de
sac.san.ec.canonizata.x.q.ij.hoc ius facit ꝙ leg.z no.maxime p Inn.

2 in.c.j.de postu.Nā z ciuitas † nō obligat̃ mutui datione nisi ꝓbetur
pecunia versa in ei⁹ vtilitatē:ille qui ꝯ̄xit dūtaxat obligat̃:vt in.l.ciui
tas.z ibi plene per Bar.ff.si cer. pe.vbi simpl'r concludit ide3 fortius
in ecclesia:sed in casu nostro nō ꝓbat̃ illam pecuniā in vtilitatē archi
ep̄atus versam directe vel indirecte.ergo dñs archieps̄ ad illā restituē
dam conueniri non potest.Si eñ de facto clerus fuit soluere coactus
sibi imputet:maxie cū a dño archiep̄o ꝓ illa pecunia soluenda nullu3
acceperit mandatum:pro hoc no.gl.quā Bar.multū notauit in.l.nā
z seruius.ff.de neg.ges.vbi concludit ꝙ si qs de facto fuit compulsus
pro alio soluere:nō propterea habet regressum ꝯ̄ illū ꝓ quo indebite
soluit.Non eñ h3 quis actionem nego.gesto.ꝓ eo qd indebite est soli
tum:vt in.d.l.si qs negotia z iniuria vni facta:alteri facta etiā in re il
la autori obesse nō d3:vt in.c.si.de emp.z ven.z.l.si imprudētiā.in p̄n.
ff.de euic.Quinimo z si extraordinaria onera incūbebāt non debuit
clerus illa p se absq3 dño archiep̄o approbare vel singulis de clero di
stribuere:quoniā ip̄e dñs archieps̄ debuit esse principalis.in approba
tione z erogatione.vt est tex.aptus.in.c.nō minus.de immu.eccle.et
in.d.cle.ij.de censi.quinimo sup statu ecclesiarum suarum non licet in
ferioribus clericis facere statuta sine epi.consensu: vt not.Innoc.in.c.
cum accessissent.de consti.z.c.requisisti.de testa.vbi dicit ꝙ nullum sta
tutum potest facere ecclesia cathedralis vel alia sine cōsensu epi:nisi
forte essent aliqua minima:facit glo.in.c.ij.de ver.sig.lib.vj.non ergo
potest dici hoc negotiū vtiliter ceptu3:cum forte si dñs archieps̄ fuis
set tunc reqsitus vt portionē suam solueret illa onera nō approbasset
saltem in totum vel aliter limitasset erogasset z distribuisset:vel pecu
niam aliunde cōgsiuisset:ad hoc.l.ſ3 an vltro:maxime in fine.ff.de ne
go.gest.Preterea sicut vniuersitas ciuitatis nō libere ardua explicat
sine suo rectore:vt.l.obseruarē.C.de decu.lib.x.z.l.pe.z vlti.de legat.
eo.lib.ita z fortius clerus non debuit hec satis ardua attētare sine ap
probatione dñi archiepi.d.c.nō minus.z ipse debet esse ordinatus in
cunctis.vt in.c.plectis.§.ad epm̄.xxv.distin.Et hoc quo ad primum.
¶Concludo ergo do.archiepm̄ minime fuisse obligatū in quātitatē
sortis petite p clerum nisi clerus probet qd pecunia sit versa in vtilita
tem ecclesie directe vel indirecte mō predicto.Ad scdm dubiū primo
dubio presupposito:scilicet sine veritatis preiudicio qd dñs archieps̄
fuerit ab initio obligatus ad soluēdū sortē pro rata eū contingēte:an
sit hodie liberatus vigore cōpositionis facte cu3 dictis syndicis cleri:

3 cū neget̃ a clero illos ad hoc fuisse mādatos.Et vr̄ prīo ꝙ nō:qr † as
serenti mandatū incūbit onus ꝓbandi:vt in.c.j.de ꝓcu.z.l.j.C.eo.tit.
adeo ꝙ si in snīa dicit̃ eā fuisse latam ꝯ̄ procuratorem certe p̄sone non
p hoc probat̃ mandatū: nec ꝓdest snīa eam habenti nisi ꝓbet māda
tum:vt dicit gl.no.in.c.cū in iure.de offi.dele.facit auf.si qs in aliquo
documento.z qd ibi no.Bar.C.de edē.z gl.in.c.abbate.de ver.signi.
Nec cancellatura debiti facta in li.cleri.habet prodesse dño archiep̄o
qr potuit p debitorem vel amicū suu3 cācellari:vt no.Bar.post doc.
in.l.ij.ff.de pac.reprobādo gl.que voluit simpl'r ꝙ si instrumentu3 de
biti reperit̃ cancellatum penes creditorem p̄sumit̃ debito satisfactu3.
ar.in.l.si chirographum.ff.de ꝓb.non eñ hoc indistincte est verum qr
sicut non probat̃ debito satisfactū ex eo:qr instrumētū reperit̃ penes
debitorē:qr potuit illud subripere:vt le.z no.in.l.j.§.ille aūt.C.de lat.
li.tol.ita necessario nō probat satisfactionē cācellatio qr sicut pōt sur
ripi z tradi creditori:ita pōt clādestine p nō habētem p̄tātē cācellari.
¶Sed ego ꝯ̄riam snīam arbitror in materia nr̄a preualere.Moueor
principaliter de duplici capite.Primo qr vt narrat̃ in positione ca
sus illi q cōpositione3 fecerūt gerebāt se publice z palam pro syndicis
cleri.z ita cōiter tenebant̃ z reputabant̃ z exercebāt officium plenissi
mum syndicatus recipiēdo credita z soluēdo z compēsando seu com
ponēdo z finiēdo:vnde clerus hoc vidēs z nō contradicēs etiam si nō
habuissent mandatum vr̄ tunc mandatum dedisse vt no.dicit Inn.
in.c.ex parte decani.de rescri.z sequunt̃ dñi de rota.deci.cccclxiij.z se
quēti:l3 Bar.aliud senserit.in.l.sepe.ff.de re iud.z Cy.in.l.si pecuniā.
C.de neg.gest.S3 ꝑfecto nō mouent̃ bonis rōnibus.nā bart.mouet̃
ex eo qr cū vtiliter ageret gerēs se ꝓ ꝓcuratore vt exitus declarat nō
videt̃ dñs tacēs dare mandatū.ar.in.l.filiusfamilias.§.inter.ff.de ꝓ
cur.p illam.l.mouetur Cy.in hac snīa:ſ3 certe hec ratio non est bona:
qr initium in his spectandum est:vt.in.l.sed an vltro.ff.de nego.gest.
Si enim quisq3 agens in iudicio pro alio presumeretur inutiliter age
re iura nō admitterēt coniunctā p̄sonam sine mandato qr coniuncta
p̄sona non debet admitti cōtra p̄sumptam voluntatē dñi:vt.l.pōpo
ni⁹.in fi.ff.de ꝓcu.Et pro dicto Inn.ego allego tex.aptū.inst.p quas
p̄sonas agere pos.vbi dicit̃ qd ꝓcurator neq3 certis verbis neq3 p̄sen
te aduersario:imo plerūq3 eo ignorāte cōstituit̃.Cuicunq3 eñ p̄mise
ris rē tuam agere aut defendere is ꝓcurator tuus eē intelligit̃:notan
da eñ z pōderāda sunt hec verba vltima. p̄terea vtile est habere pro

4 curatorem vt in.l.j.ff.de ꝓcu.† Tertio tacendo z omittēdo se gerere
pro procuratore videtur quis consentire z dare mādatu3 vt in.l.q̄ pa
titur.ff.mādati.z quod no.Inn.in.c.in genesi.de elec.Itē ex quo cle
rus poterat impedire illorum officiū z nō fecit videt̃ cōsensisse: vt le.
z no.in.l.caius.ff.de pig.ac.z.l.fideiussor.§.pater.ff.de pig.z.c.nonne.
de p̄sum.facit dictū Cy.in.l.inuitus.C.de procu.z.l.exigendi.eo.titu.
vbi dicit qd si amicus vel coniuncta p̄sona gerat se ꝓ procuratore vi
detur dñs tacēs consentire:ar.in.l.si seruus cōis.ff.de do.inter vir.z
vxor.refert Bart.z sequit̃ in.l.nō solum.§.qui alieno.ff.eo.sed clerici
eiusdem vniuersitatis videntur inter se coniuncti z amici:ar.in.c.cum
lib.d' offi.deleg.no.glo.fi.in fi.in.c.vlt.de procu.z.c.ij.de postu.vel sal
tem debemus tenere qd si gratis se pro procuratore gessit dño sciente
z nō contradicente presumat̃ habuisse mandatum:z tamen vt onus
probandi ꝯtrarium incūbat dño rogāti:vt tenet Ant.de but.i.d.c.ex
p̄te decani.z bene facit tex.preal.insti.de his p quos agere pos.in fin.
z qd notanter ponit Inno.in.c.veniens.de ver.sig.lib.vj. vbi dicit in
ter cetera qd si aliquis petat aliquid ex contractu p̄lati mortui vel vi
uentis:vt per instrumenta tabellionis sufficit agēti probare cōmunē
opinionem qd habeatur pro prelato vel notario quousq3 probabitur
cōtrariū.ar.C.de test.l.j.C.de sen.z interlo.om.iud.l.ij.item ex quo li
bri cleri erant penes illos presumunt̃ habuisse mandatu3:ad qd facit
quod legit̃ z not.in.c.coram.de offi.deleg.z no.glo.in.l.fin.C.de pac.
dot.per Bal.in l.si qua per calūniā.C.de epis.z cleri.Ex scdo capite
principaliter moueor:qr ex quo liber cleri reperitur cācellatus:z alle
gatur ibidem cancellationis causa.s.propter compositione3 factā cū
domino archiep̄o presumendū est quod legitime illa compositio in

tercesserit

tercesserit: ꝛ qꝫ fuerit facta ꝑ habentem potestatē: ꝛ de consensu cle-
ri. ꝑ id qꝫ leg. ꝛ no. in. l. j. ff. de his que in test. delē. ꝛ qꝛ dñs archiepꝯ
non est talis ꝑsona que subtraxisse vel cancellasse presumat̃ dictum li
brum: vt no. in. d. l. C. de lati. lib. tol. ꝛ per Bar. post Jac. de are. in. d.
l. ij. ff. de pac. preterea cū iandudū fuerit facta cācellatio debiti allega
ta causa cōpositiōis: ꝛ nūq̄ per clerū aut officiales cleri fuerit aliquā
do ꝯtradictū seu ꝓtestatū incontrarium satis presumendum est qꝫ
de volūtate cleri processit. ar. opti. in. c. j. de frigi. ꝛ mal. ꝛ. l. fi. C. de his
qui a nō domino ma. imputandum est enī illi, qui in perniciez suam
gesta taciturnitate firmauit: ꝛ multum bene facit tex. iūcta gl. Inn.
in. c. olim. de offic. dele, arguendo de eo qui excessit fines mandati dño
sciente ꝛ nō ꝯdicente ad eum qui nullū habeat mandatū: preterea si-
cut clerus adducit librū pro se cui nō est standum in preiudicium dñi
archiepi: vt. l. rōnes. ꝛ. l. exemplo. C. de prob. ita debet recipere q̄ sunt
contra se quatenus ibi narrat̃ compositio facta cum dicto archiepo:
vt est tex. in. l. publia. §. fi. ff. depo. maxīe qꝛ liber facit fidē contra do-
minum sed nō ꝓ eo: iuxta no. ꝑ Bar. in. l. nuda. ff. de do. ꝛ. l. admonen
di. ff. de iureiur. ꝛ in auf. ꝛ si cōtractus. C. de fide instru. ꝛ hec de secū-
do dubio. ¶ Uenio ad tertiū primi dubij qꝫ fuit an ꝓsupposita obli
gatione respectu sortis teneat̃ dñs archiepꝯ ad vsuras solutas ꝑ cle-
rum pro illa portione contingēte dñm archiepiscopū. Et videt̃ primo
qꝫ sic: qꝛ clerus nō petijt vsuras: sed vt interesse: ergo pōt etiam illas
petere de iure canonico: vt probatur in. c. constitutis. ꝛ. c. ꝑuenit. de fi
deiuss. ꝛ. c. dilecti. de foro compe. no. gl. in. c. conquestus. de vsu. ꝛ in. l.
curabit. C. de act. emp. ꝑ Inno. in. c. sacro. de sen. excō. ¶ Cōtrariam
partem in terminis nostris puto veriorē: vt. s. dñs archiepꝯ nullo mō
teneatur ad vsuras quas clerus soluit ꝑ ea que plenissime ponit Jo.
an. super regula dānum. de reg. iur. li. vj. in merc. aut enim clerus sol-
uit illas vsuras ignorante dño archiepo: ꝛ non repetit. d. l. siqs nego-
tia. ff. de neg. gest. nō enī vtiliter gessit: ꝛ ideo nō repetit. l. sed an vltro.
ff. eo. aut soluit dño archiepo sciente ꝛ patiente: ꝛ idez qꝛ imputandū
est clero qui se spōte in hoc obtulit: arg. in. l. ꝛ si bonafides. ff. depo. et
c. bona fides. e. ti. sicut enim grauat̃ illius cōditio qui se deposito ob
tulit: vt ibi: ita ꝛ cleri cōditio que sponte sine dñi archiepi mandato
vsuras soluit: aut soluit dño archiepo sciēte ꝛ mādante vt se obliga-
ret etiam ad vsuras ꝛ etiam non repetit cum non interuenit iuramen
tum: debuit enim excipere qꝫ vsure erāt indebite tamen cuz omiserit
sponte exceptionē cōpetentē dño archiepo q quantūcūq̄ promisisset
soluere: potuisset nihilominus excipere: vt. c. debitores. de iureiu. ergo
sibi imputandū est vt. l. fideiussor. ff. mā. ꝛ qꝫ leg. ꝛ not. in. l. exceptio-
nes que ꝑsone. ff. de excep. ꝛ. l. exceptione. ff. de fideiuss. Quinimo si cle-
rus fuisset coactus soluere vsuras adhuc nō repetit ex quo nō obliga
uit se archiepo mandāte: ar. d. l. exceptione. ꝛ qꝫ no. Joan. an. in. d. re
gula damnuz. Nec obstat si dicat̃ dictū archiepiscopū fuisse interpel-
latum vt solueret: ꝛ vnica interpellatio sufficit ad constituendū quez
in mora: vt leg. ꝛ no. in. l. titia seia. §. vsuras. ff. de leg. ij. ꝛ. l. si ex legati
cā. ff. de ver. ob. ꝛ. l. mora. ꝛ. l. sciēdum. ff. de vsu. ꝛ sufficit interpellatio
extraiudicialis: vt no. bar. in. d. l. si ex legati. ꝛ probat̃ in. d. l. mora. qꝛ
clerus nō potuerit constituere in mora dñm archiepm cuz nō esset de-
bitor cleri. Item non debuit clerus in principio capere pecuniam sub
vsuris dño archiepo nō mandāte: vt. s. dictū est. Quid plura de iure
canonico cui hodie standum est in hac materia: iuxta not. ꝑ glo. in re
gula sine possessione. lib. vj. ꝛ ꝑ Bart. in. l. priuilegia. C. de sac. san. ecc.
vsure ex mora nō veniunt: licet veniat interesse iuxta no. in. d. c. cōque-
stus. ꝛ. l. curabit. prealle. ꝛ per Inno. in. c. sacro. de sen. excō. Sz in casu
nostro nullum interesse probatum fuit ex parte creditoruz ꝛ cum hoc
interesse veniat ex cōtractu debuit probari per testes vocato dño ar-
chiepo de cuius interesse agebat̃. vt est text. iuncta glo. in. §. non soluz.
insti. de verb. obl. not. gl. in. c. dilecti. de foro compe. Preterea posito ꝛ
non cōcesso qꝫ vsure venirent tamen pro ea quantitate qua clerus re-
peritur obligatus dño archiepo nō currūt vsure: sed fit compensatio
debiti hincinde vsq̄ ad cōcurrentem quantitatē. tex. est. no. in. l. ij. C.
de compē. ꝛ sic debet compensari debitum charitatiui subsidij. Item
debitum annuū quod soluitur sub nomine procurationis: si consue
tudo est vt ipse cler9 collegialiter soluat: ꝛ hec de tertio dubio. ¶ Ex
pedito primo dubio principali venio ad ꝯm in quo effectu queritur
an clerus possit repetere a dño archiepo qꝫ soluit in pecunia noīe ꝓ-
curationis: maxime pro eo tpe quo dñs archiepꝯ non ꝑ se sed ꝑ aliū
visitauit: eo presertim attēto qꝫ siue per se siue per aliū visitauerit: cle
rici vltra pecuniā impenderunt procurationem in victualibus. Pro
parte vero archiepi respōdetur: qꝫ in ciuitate ꝛ diocesi florentina in
ualuit hec cōsuetudo ꝑ tantum tēpus de cuius initio memoria non
existit. Et prīo videt̃ qꝫ dñs archiepꝯ teneat̃ ad restitutionē nedū
eius qꝫ recepit: sed ad duplū vt probatur in. c. exigit. de censi. lib. vj. ꝛ
si intra mensem nō restituit fuit sibi ecclesie ingressus ipso iure interdi
ctus vt ibi: ꝛ ꝑ ꝯñs si post mensem celebrauit restitutione nō facta in
cidit in regularitatē. vt in. c. is cui. de sen. exc. li. vj. no. gl. in. d. c. exigit.
nec excusat. c. felicis. e. ti. ꝛ lib. vj. vbi dꝛ a volente pōt prelatus reci-
pere ꝓcurationē in pecunia: qꝛ ꝑ illud. c. moderatur. c. precedens soluz
eo casu quo recipit pecuniā a volēte pro sumptibus moderate facien-
dis. ita qꝫ pecunia succedat loco victualiū: simile in c. relatū. x. q. j. In
alijs vero nihil mutuatur de illo. c. exigit. Sz in casu nostro dictus ar
chiepꝯ recepit pecuniam vltra victualia: ergo incidit in penam illius
c. ꝛ tenet̃ restituere duplū eius qꝫ recepit: vt ibi. ꝛ facit. c. procuratio-
nes. in fi. de cēsi. ꝛ maxime hoc procedit habito respectu q̄ dictus ar-
chiepꝯ ꝑsonalr̃ nō visitauit: quo casu ꝓhibet̃ aliqd petere a visitatis.
vt in. c. si epꝯ de offi. ordi. lib. vj. nec vr̃ valere consuetudo in ꝯriū cū sit
irrōnabilis ꝛ inimica canonibus: vt in. c. fi. de ꝯsue. qꝫ sit irrōnabilis
satis colligit̃ ex his que habētur in. d. c. exigit. ꝛ. c. ꝓcuratiōes. preall.
¶ Sed q̄q̄ hec vigere videantur: tamē ꝯria snīa plus plz: ꝛ arbitror
dictū archiepm ex duplici capite posse defendi ꝛ in sua ꝯsuetudine scō
seruari. Pro intellectu primi premitto qꝫ epꝯ discurrēs ꝑ suam dioce
sim pōt exigere cathedraticū qꝫ datur in honorez cathedre: vt dicit
tex. in. c. j. x. q. iij. ꝛ in. c. cōquerente. de off. ord. vcꝫ duos solidos a quali
bet ecclesia scꝫ aureos: vt in. d. c. j. iuncta gl. adeo qꝫ ꝯm cōem opin. lꝫ
in quantitate currat ꝑscriptio: non tamen in totū vt no. gloss. in. c. qui
cūq̄. xvj. q. vij. ꝛ plene per Jo. and. in. c. cū venerabilis. de censi. ꝛ hoc
cathedraticum appellatur q̄nq̄ synodaticum. vt in. c. olim. de censi. et
hoc qꝛ frequēter datur in synodo: vt no. gl. x. q. j. in summa. Item pre
mitto qꝫ q̄n aliquid fuit annuatim ꝑ tp̄s tantuz prestitū de cu9 ini-
tio memoria hoīm nō existit: pōt illud in futurū peti etiā nulla causa
expressa: sed sufficit dicere peto censum: seu annuaz prestationē ex iu-
sta causa ab initio impositū ꝑ tātū tp̄s ꝺ cuius ꝯrio nō est memoria.
hoc no. tenet Jo. an. in. c. ꝑuenit. de cēsi. ꝛ bar. in. l. cū de in rem verso.
ff. de vsur. sentit gl. xviij. q. ij. seruitium. ꝛ est glo. not. que expresse hoc
tenet etiam respectu epi. ꝛ clericorū relata ad tex. j. q. j. nullus epꝯ gra
uamē. ¶ His ꝑmissis dico qꝫ cuz omni anno tpe visitationis fuerit
certa quātitas pecunie ꝑ quēlibet rectorē ecclesie tradita archiepo ꝑ
tantū tēpus de cuius initio nō est memoria: debem9 ꝓsumere qꝫ ex
iusta causa hoc fuit ab initio impositum: ꝛ forte loco cathedratici qꝫ
ꝓsumere est iustissimū ꝑ ea que supra dixi: sed dꝛ ꝓcurator qꝛ dat̃ tem
pore visitationis ꝛ ꝓcuratiōis sicut cōtingit qꝫ appellat̃ synodaticū
qꝛ datur in synodo: vt. s. dixi: nō enī pōt dici ꝓprie ꝓcuratio. cū dñs
archiepꝯ vel alius ꝓ eo visitans recipiat ꝓcurationez in victualibus.
ꝓcuratio enī nō pōt geminari: facit in simili quod legitur ꝛ no. in. l. li
bertis. ff. de ali. ꝛ cib. leg. ꝛ qꝫ not. glo. in. l. quinquaginta. ff. de prob.
Presumenda est ergo alia causa legitima ex cursu tāti tpis: vt not. in
iuribus prealle. nā cursus tanti tpis: habet vim constitutionis ꝛ pri-
uilegij. vt in. c. j. de prescri. lib. vj. ꝛ. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua
quoti. ꝛ esti. l. j. ꝛ. ij. ff. de aqua plu. arc. Et hoc presumendum est. maxi
me in casu nostro vt euitetur delictuz ꝛ multa inconuenientia que ex
cōtrario sequerent̃: de quibus. s. facit qꝫ in simili leg. ꝛ not. in. l. si de
functus. ff. arb. tu. Potest ex scḋo capite dñs archiepꝯ iuuari ꝛ in sua
consuetudine defendi tenendo qꝫ directe soluta sit pecunia ꝓ expen-
sis alijs quas facit in visitādo totam diocesim vltra victualia tpe vi-
sitationis: nam nullū ius expresse damnat hāc consuetudinem saltez
q̄n est tāti temporis de cuius initio nō est memoria vt in casu nostro
nam ꝛ olim ipse habebat q̄nq̄ medietatē q̄nq̄ tertiam partem om-
nium redituū ecclesiarum inferiorū: vt leg. ꝛ not. x. q. j. antiquo. ꝛ. c. de
his. facit quod no. Jo. an. in. c. requisisti. de testa. ꝛ rōne cōsuetudinis
antique potest recipere seruitia ꝛ alia extraordinaria ab ecclesijs sibi
subiectis: vt. d. c. seruitiū. xviij. q. ij. ꝛ. d. c. nullus epꝯ grauamen. j. qō. j.
Nō mirum ergo si valeat cōsuetudo maxime vt antiquissima aliqd
detur ipso tempore visitationis vltra victualia: ad hoc facit. c. si epꝯ.
de offic. ordi. lib. vj. vbi dicit̃ qꝫ q̄n per se non visitat nil debet petere
a visitatis vltra victualia que exhibent̃ visitāti pro eo: q̄n ergo visitat
per se videt̃ secus. Item secus quando est consuetudo ita antiquissi-
ma. nam ꝛ ius publicum ꝛ autoritate ꝛ vtilitate tollitur ex consuetu
dine saltē quādo interuenit tacitus cōsensus pape: vt notauit in qua
dam extrauaganti. ꝛ refert Jo. an. in. c. fi. de censi. lib. vj. alle. xij. disti.
nos cōsuetudinē. Et ego puto q̄ etiam papa ignorante pōt ꝑ consue
tudinem tale ius tolli: qꝛ satis habetur pape ꝯsensus per id quod ha-
betur in. c. fi. de cōsue. ꝛ hoc notanter tenuit glo. iiij. dis. §. leges. et. viij.
di. c. frustra. nam debemus ꝓsumere ex cursu tāti tpis iustissimā cām
vt. s. dixi. Et notanter dixit Bal. in. c. imperialē. §. preterea ducatus.
de prohi. feu. alie. ꝑ Fede. coll. x. qꝫ nullum est ius positiuū quod per
cōsuetudinē nō possit tolli. ar. in. l. de quibus. ff. de legi. Quod tamen
ego limito nisi sit irrationabile. c. fi. de cōsuetu. sed ex cursu tanti tem-
poris semꝑ ꝓsumit̃ rōnabile: vt in iuribus superius allegatis. Quin-
imo si ius reprobet consuetudinē: nihilominꝯ pōt de nouo induci. ad
hoc allego tex. iūcta glo. sing. in verbo consuetudine. in cle. statutum.
de elec. ꝛ in hoc possent multa dici que plenissime examinaui in. c. ij. de
ꝓba. in lec. mea. sed hic nō ꝓsequor: qꝛ nō venit necessario examinādū.
potuit enī esse qꝫ ab initio ꝓpter paupertatez archiepiscopatus hoc
fuit inductum vel aliā iustā cām: nec debet nunc post cursum tanti tē-
poris refricari in dubiū cum agat̃ de cōmodo pecuniario ꝛ nō aīaꝝ
periculo: nec debet reprehensibile reputari si scḋm veritatē temporum
statuta mutent̃ humana: vt in. c. nō debet in prin. de ꝯsan. ꝛ affi. Et
hec sufficiant ꝓ scḋo principali dubio. ¶ Nunc descendo ad tertiuz
principale in quo querit̃. An clerus possit repetere ab archiepo illam

quantitatē pecunie quā ſibi dedit qñ iuit ad cōciliū Senenſe. Ad qđ breuiſſime dico nō: ad qđ allego expreſſe gloſſ. not. in. c. de ſta. reg. vbi dicit qđ ſingule eccl'ie debēt conferre cum ep̄o qñ vadit ad papā vel ad regem vel ad ſynodum: vel qñ facit expēſas ꝓ aliquibus negotijs cōibus totius dioceſis: pro hoc. xij. q. ij. c. vobis. facit qđ not. gl. in. c. q dam monachi. xvj. q. j. ꝛ qđ leg. ꝛ no. in. c. cū apoſtolus. de cēſi. Archiepiſcopus eñ vadit ad ſynodū ſeu ꝯciliū ꝓ cōi oim vtilitate cum fiat pro reformatione eccleſie vniuerſalis ꝛ membroꝝ ſuoꝝ: ideo ab oibus debet comportari: facit qđ leg. ꝛ no. in cle. ij. e. ti. Preterea clerici ſponte ſoluēdo etiam ſi fuiſſet indebitū vidētur illud donaſſe nec poſſunt amplius repetere: vt. l. cāpanus. ff. de ope. libe. ꝛ. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. Item pōt ep̄s inſtante neceſſitate petere charitatiuum ſubſidium: vt. d. c. cū apoſtolus. qđ cum tunc ep̄s petierit nec fuit ſibi denegatum nō poteſt clerus amplius repetere: qꝛ ex ſola penitentia nō poteſt donatio reuocari. l. iij. C. de reuo. do. ꝛ. c. fi. de dona. Nec ob. ſi dicat̄ ꝙ ſyndici cleri qui donauerūt dño archiep̄o illā pecunie quantitatē nō habebant ad hoc ptātē: qꝛ ſatis eſt qđ clerici ſponte ſoluēdo hoc approbarūt: ad hoc. l. ſi filius. ff. ad macedo. ꝛ qđ not. Bart. in. l. quo eñ. ff. rem rat. hab. vbi dicit qđ ſi aliquid factū fuit noīe meo qđ tendit ſeu tēdere poteſt i mei preiudicium: ꝛ ego ſciens facio aliquem actum poſitiuum qui tendit ad approbationē actus videor ꝑ hoc geſtum noīe meo approbare: ad quod optime facit cle. j. de procur. ꝛ qđ no. idem Bar. in. l. cum tabernam. §. idē queſijt. ff. de pign. Itē ſyndici ſoliti erāt palā ꝛ publice conſimiles donationes facere ex cōmiſſione officij: ꝛ ſic videt̄ clerus dediſſe hāc ptātē: ad hoc qđ leg. ꝛ no. in. l. ꝙ tuberonis. ff. de peculio. ꝛ in. l. ſi filiuſfami. ff. de don. ꝛ qđ no. Inn. in. d. c. veniēs. de verb. ſig. lib. vj. ꝛ quod habetur. in. l. non tātum. al's incipit paulus. ff. rem ra. hab. ꝛ ꝙ ibi no. Bar. Ex multiplici ergo via dico dictam pecuniam minime repeti poſſe. ¶ Poſtremo ad vltimū dubium condeſcendens quod eſt: an clerus a prefato archiep̄o poſſit petere vt contribuat ꝛ ſoluat partez ſuam de donationib⁹ quas fecit clerus ſummo pōtifici: ꝛ ſoluat certa datia indicta per clerum. Concluſiue breuitatis cā dico qđ nō qꝛ clerus non potuit donando etiam ſummo pontifici obligare archiep̄m ad cōtradicendum nec aliter imponere iſta datia pro vtilitate publica ſine licētia ꝛ cōſenſu dñi archiep̄i cuz ipſe ſit caput totius cleri: ꝛ penes eum ſit iuriſditio ꝛ non penes clerum. xij. q. iij. ſine exceptione. ꝛ. c. placuit. ꝛ. c. abbatibus. ꝛ. x. q. j. nouerint. ꝛ. c. regenda. ꝛ. xvj. q. vij. oēs baſilice. facit cle. ij. de cenſi. ꝛ. c. dilecta. de exceſ. p̄la. ſicut in ſimili dꝛ in vniuerſitate ciuitatis: vt ꝓ vtilitate publica nō poſſit ſine principe imponere hec onera extraordinaria: imo oīa ſunt interdicta: vt in. l. j. C. de ſuperindic. lib. x. maxime reſpectu eccleſiarum vt in. c. j. §. illicitas. de pa. iur. fir. col. x. ꝛ. c. ad decus §. item nulla cōitas. de teſt. cōtra. li. ecc. ea. col. plene Io. and. in. c. peruenit. de immu. ecc. vñ miror qđ dñs archiep̄s patiatur qđ etiā in iferioribus eccleſijs abſqꝫ ſuo cōſenſu hec onera imponant cū poſſet multū dānificare eccleſias ꝛ earū reditus ꝛ diminuere diuinuz cultuz: ꝛ ſubtrahere neceſſaria pauperibus: vnde ep̄s pōt exigere rōnem a cunctis clericis de reditibus eccleſiarū: ꝛ videre an qñ expendant xp̄i ſubſtātiam. x. q. j. ep̄m. ꝛ. c. cum ꝛ plantare. de priui. ꝛ ibi per Inn. hic tex. in c. non minus. de immu. ec. dicit qđ ep̄s ꝛ clerus debēt conſiderare hec onera imponenda. ꝛ mirum videret̄ ſi clerus poſſet compellere archiep̄m ſuum ad donādū: vel ad ſoluēdū onera ordinaria vel extraordinaria: vt ſic archiep̄s ſubijciatur ptāti cleri: cum clerus nullā habeat iuriſdictionē: licet pro ſuis neceſſitatibus poſſit facere vniuerſitatē q̄ tamen erit ſub ep̄o: iuxta no. per Inn. in. c. dilecta. de exceſ. prela. facit xj. q. j. de pſona. ꝛ. xviij. q. iiij. in vēditionibus. ꝛ. c. j. ꝛ. ij. de his q̄ fiunt a p̄la. cū ſi. ꝛ facit qđ ipſe Inn. in. c. cū acceſſiſſent. de conſti. ꝛ. c. regiſtri. de teſt. vbi dicit qđ etiā ſtatuta ſimplicia nō pñt facere clerici ſine ꝯſenſu ep̄i niſi circa leuiſſima. Et hec ſufficiāt. ꝛ ꝑ predicta patet rñſio ad omnia cōtraria ſuperius formata. Nicolaus Abbas.

¶ Caſus conſilij ſequentis.

Laurentia mulier dedit et vēdidit

ſimul cū Ioanne marito ſuo ſibi cōſentiente ꝛ nō remanēte ſoluēdo vnaz domū ipſius Ioānis pro dotibus dicte Laurētie hypothecatam pro pretio centū florenorū cōuertendorū in reſtitutionē dotiū Catherine vxoris premortue dicti Ioānis: quas ſupradict⁹ Ioānes reſtituere tenebat̄ ꝛ iurauit nō venire contra ꝯctū venditionis predicte. Queritur nūc mortuo dicto Ioāne: vtrū dicta Laurētia poſſit ꝯſequi iura hypothecarū i dicta domo ſtāte lege municipali que i his terminis ſtat. ¶ Cōſtante vere matrimonio, ſi qua mulier de ciuitate vel comitatu Senarū refutationem vel donationem vel remiſſionem ſuoruz iuriū dotaliū fecerit vel ſolutionem antiquam receperit a viro ſuo vel alio pro eo de dotibus ſuis. Abſqꝫ cōſenſu quatuor ꝓpinquorum ſibi proximorū bone fame: quorū duo ſint ex latere patris ꝛ alij ex latere matris ipſius mulieris ipſo iure non teneat.

¶ Conſilium. viij.

1. Mulier poteſt renuntiare iuri hypothecarum ſuarum.
2. Maritus quādo remanet ſoluendo renuntiatio hypothece nō continet donationem.
3. Mulier pro viro nullo modo obligatur.
4. Iuramentum preſtitū cōtra legem editam in fauorez principalter priuatū eſt inuiolabiliter obſeruandum.
5. Iuramentum vbicūqꝫ eſt illicitū ꝛ iniuſtum ex parte recipientis: licet ex parte preſtantis poſſit ſine anime diſpendio ſeruari poteſt nihilominus peti abſolutio ab epiſcopo.
6. Iuramentū vt ſit vndiqꝫ licitū debet habere tres comites veritatem iudicium ꝛ iuſtitiam.
7. Iurās petēs abſolutionē a iuramento nō venit cōtra iuramentum.

Omnipotētis dei poſtulato ſuffragio. Tria ad deciſionem huius dubij videnda ſunt. ¶ Primo nunquid ceſſante iuramēto preiudicauerit ſibi mulier predicta in iuribus hypothecarū ſuaꝝ ex predicta venditione ſeu cōſenſu illi preſtito. ¶ Scđo preſuppoſito qđ nō. An ſaltē p̄iudicauerit ſibi ex iuramēti interpoſitiōe. ¶ Tertio admiſſo qđ ſibi ex iuramēto p̄iudicauerit. An ſuperſit eidē mulieri aduerſus tale iuramētum aliqđ remediū legitimū. ¶ Venio ad primū in quo prio vr̄ qđ ſibi preiudicauit † qꝛ mulier pōt renūtiare iuri hypothecarū ſuarum. in. l. iubemus. ꝛ. l. etiā. C. ad velle. ſed vendēdo vel cōſentiendo vēditione rei ſibi obligate videt̄ remittere illā obligationē: vt. l. ſicut. §. ſi voluntate cū ſeq. ff. qui. mo. pig. vel hypo. ſol. ergo hec mulier fecit ſibi p̄iudiciū etiā ſine iuramēti interpoſitione. ¶ Sed hoc nō obſtāte cōtrariū in dubio dico verius. ſ. qđ ex tali vēditiōe circūſcriptio iuramēto nullū p̄iudiciū fuit mulieri rogatū. Primo hoc clariſſime patet ex forma ſuprafcripti ſtatuti qđ annullat ip̄o facto oēm ꝯctū initū ꝑ mulierem in preiudicium iurium dotaliū forma ibidez contenta non ſeruata q̄ in caſu noſtro minime interuenit ergo illa vēditio fuit nulla in preiudium mulieris cū vir nō eſſet tp̄e illius ꝯctus alr̄ ſoluēdo in dotibus reſtituendis: mulier eñ vēdendo ꝛ cōſentiēdo vēditioni rei ſibi hypothecate ꝓ dote vr̄ remiſſionē iurium dotaliū feciſſe: vt. d. §. ſi voluntate. qđ facere nō poterat obſtāte ſtatuto. Preterea dico ꝙ etiā ceſſante ſtatuto non p̄iudicauit mulieri dicta venditio meo iure cōi inſpecto. nā cōis eſt legiſtarū opi. ꝛ Bar. ꝛ aliorū in. d. l. iubemus. ꝙ tūc procedit illa lex: vt valeat remiſſio iuriū hypothecarū ꝑ mulierem facta qñ maritus in alijs reb⁹ remanet ſoluēdo. Si aūt nō remaneret ſoluendo talis renūtiatio mulieri nō p̄iudiicaret. Rō qꝛ † qđ maritus remanet ſoluēdo renūtiatio hypothece nō cōtinet donationē: vt in. d. l. etiā. ꝛ l. ſi pignus. ff. de his q̄ in frau. cre. ¶ Sꝫ qñ marit⁹ nō eſſet al's ſoluendo donationē ꝯtineret q̄ nō vꝫ inter maritū ꝛ vxorē: vt. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. q̄ſi ꝑ totū. Preterea qñ maritus nō eſſet al's ſoluēdo mulier ꝑ hanc renūtiationē eſſet obligata nō agere. nam ex pacto liberatorio qs obligat̄ ad nō agendū: vt. l. vbi pactū. C. de trāſac. l. ſi vn⁹. §. pact⁹ ne peteret. ff. de pac. † Sed mulier ꝓ viro nullo mō obligat̄ vt i auf. ſi qua mulier. C. ad velle. ergo renūtiatio nō valuit: ꝛ hoc tenuit Iaco. de are. in. l. meuia. §. fi. ff. ſol. mat. ꝛ Dy. in. l. pign⁹. ff. de his q̄ in frau. cre. ꝛ Iac. de bel. in auf. vt immobilia añ nup. do. col. vj. ꝛ Bar. in. d. l. iubem⁹. qđ dixi ꝑpetuo mēti tenēdū: ſꝫ marit⁹ nō remanebat hic ſoluēdo cū p̄dicta renūtiatio hypothece q̄ tacite reſultabat ex dicta venditione ſeu cōſenſu illi p̄ſtito non habuit in aliquo preiudicare mulieri. Nec ob. ſi dicat̄ qđ ipſa mulier fuit illa q̄ vēdidit nō aūt pure renūtiauit: qꝛ dico qđ p̄tiū nō fuit ꝑ ipſam receptū ꝛ ſic ceſſat qđ leg. ꝛ no. in. l. ſi vir vxori. ff. ad velle. ꝛ qđ no. Bar. in. d. l. iubemus. in fi. ſed p̄tiū debebat cōuerti ad vtilitatē mariti vt liberet̄ a reſtitutione dotiū vxoris p̄defuncte: ſi ſic in effectu obligabat̄ mulier ad nō petēdū ad vtilitatē mariti. ꝯ auf. ſi qua mulier. C. ad velle. Ex quib⁹ oibus clare ptꝫ cōcluſio p̄miſſa. ꝛ hec de primo. ¶ Venio ad ſcđm dubiū. An mulier ſibi p̄iudicauerit ſaltē ex iuramēti interpoſitione. Et breuiter puto ꝙ ſic. ꝑ. c. cū cōtingat. de iureiur. ꝛ. c. q̄uis. de pac. li. vj. ꝛ auf. ſacramēta puberū. C. ſi aduer. ven. Statutū eñ ꝛ ius cōe annullāt hoc caſu talez remiſſionē ꝛ ꝯctum principlr̄ in fauorē mulieris: lꝫ ſcđario in fauorem publicum: vt. l. j. ff. ſol. ma. quo caſu valet iuramentū per illū de cuius vtilitate principaliter tractat̄ preſtitū: vt in dictis iuribus. no. Bart. plene in. l. ſi qs ꝓ eo. ff. de fideiuſ. ꝛ canoniſte in. d. c. cū ꝯtingat. ꝛ multi legiſte in. d. auf. ſacramenta. nō eñ venit hoc iuramētū in p̄iudiciū aut diſpēdiū ſalutis eterne: ergo ſeruādū. d. c. cum cōtingat. ꝛ. c. ſi vero. eo. ti. ¶ Reſtat ergo examinare tertium: an circa tale iuramētum cōpetat aliqđ remediū: ꝛ videt̄ primo qđ non: ꝑ tex. in auf. ſacramēta puberū. prealle. qui dicit † qđ iuramētū preſtitū cōtra legem editam in fauorem principaliter priuatū eſt inuiolabiliter obſeruandū. ꝛ no. verbum inuiolabiliter: ſi enim poſſet peti indifferenter abſolutio quaſi de vento illa auf. ſeruiret: nec inuiolabiliter obſeruaret̄: ad idē dictuꝫ c. cum cōtingat. quod mādat ſimpliciter tale iuramentū obſeruari in damno rerū tēporaliū non obſtante: cuꝫ anima ſit cunctis reb⁹ tanq̄ pretioſior p̄ferēda. xij. q. j. p̄cipimus. ꝛ. c. matthe⁹. de ſimo. ¶ Sed in caſu noſtro predicta minime militare credo: vñ dico qđ a tali iuramēto poteſt peti abſolutio ab ep̄o: ſeu petere qđ dictus emptor compellatur relaxare illud iuramentum. Moueor principaliter: † qꝛ vbicunqꝫ iuramentum eſt illicitū ꝛ iniuſtuꝫ ex parte recipientis: lꝫ ex parte preſtantis poſſit ſine anime diſpendio ſeruari poteſt nihilominus peti

abſolutio

absolutio ab epo:vel vt recipiēs iniuste compellat illud iuramentum
relaxare:hoc probat in.c.si vero.z.c.verum.de iureiurā.in quibus iu
ribus relaxat iuramentū pro vsuris soluēdis:vel per metū prestitum
propter turpitudinē recipiētis:z idē est ex identitate rōnis vbicunq
aliqua alia turpitudo versat ex parte recipiētis:vt sentit Inn.in.c.de-
bitores.de iureiu.z doc.maxime Mod.in.d.c.cum contingat.expsse
tenet Fed.consi.cclxiiij.ne iste turpiter z ꝯ legem recipiens cōsequatur
cōmodū ex sua improbitate ꝯ.l.itaq fullo.ff.de fur.cū potius debe-
ret inde puniri:vt in.c.z si necesse.de do.inter vir.z vxo.z.ff.de neg.ge.
6 l.siue.†Item z scdo iuramentū vt sit vndiq licitū debet habere tres
comites veritatē:iudicium:z iustitiā.Si aūt ista defuerūt nequaq iu
ramentū est sed periuriū:idest illicitū iuramentū:ita dicit tex.in.c.ani-
maduertendū.xxij.q.ij.z.c.z si xps.de iureiurā.sed iuramētū prestitū
p istā Laurentiā nō habuit comitē iudiciū:q2 non fuit discretum seu
nō habuit in se discretionē:nec ex parte iurātis:nec ex parte recipien
tis cū non ex illi⁹ obseruantia mulier sine iusta cā ꝯpellat esset indo
tata:cū possit habere regressum ꝯ bona mariti cū nō supersint.cōtra
l.j.ff.so.ma.reipublice eñ interest mulieribus dotes cōseruare:vt di-
cit ibi tex.item dictus emptor hoc cōtradixit cū muliere q illico erat i
malū vsum:z a iure damnatū sicut pretiū cū vsura ꝯ.l.si quis cū sci-
ret.ff.pro emp.z qd ibi no.Bar.z in.l.si vero nō remunerādi.§.si ado
lescēs luxuriosus.ff.de cu.fu.z alijs iuribus.hec eñ mulier vendebat
vt pretiū conuerteret in restōnez dotiū illius vxoris predefuncte:z sic
ad vtilitatem solius mariti ꝯ iura superius alle.z sic iuramentū illud
non habuit discretionē nec ex parte recipientis nec iurantis maxime
cū dictus emptor ꝯtraxerat cū illa muliere cōtra legē cōem z munici-
palem que vetant remissionē iuriū hypothecarū ipsius mulieris ma-
xime marito alr nō existente soluēdo:vt.s.patuit.Preterea prefatuz
iuramentū nō habuit comitē iustitiā:q2 nō fuit iustū ꝯhere cū muliere
que ex fragilitate sexus z reuerētia quā habet ad maritū de facili oīa
pmitteret.arg.eorū que not.gl.in.l.j.§.que onerāde.ff.quarum rerum
act.non dat.z.l.si pater.in fi.C.de sponsa.z sepe multe amorose cōiu-
ges se spoliarēt:nisi lex intercederet.ff.de don.inter virum z vxo.l.j.ij.
z.iij.Item fuit iniustū dictū iuramentū rōne doli qui interuenit re ip
sa z sic non ex pposito:q2 mulier vt dixi remanet sine iusta cā indota
ta.paria eñ sunt qd dolus interueniat ex pposito:q2 mulier vt dicit
tex.in.l. si qs cū alr.ff.de ver.ob.rōne vero doli z enormis lesionis fa-
ciliter remittit iuramētū:vt in.d.c.cū contingat.z.c.quintauallis.de
iureiur.Et si diceremus cōtrariū sequeret qd iuramentū esset vinculū
iniustitie z iniquitatis:contra.c.quāto.de iureiurā.z.xxij.q.iij.per to-
tuz.Hanc opi.qd iuramentū debeat remitti tenet etiā in facilioribus
terminis Fede.consi.preall.vbi formans qōnem. Qñ statuto caue-
batur qd certa ꝯcessio siue promissio facta a filiofa.sine consen.patris
non valeat ipso iure etiā si iuratū fuerit:z quidā filiusfa.hoc non ob-
stante pmisit iurauit.Concludit dictus Fed.iuramentū forte obliga
torium:sed q2 iuramentū recipiens fecit ꝯ prohibitionē statuti ciuita-
tis ex causa facti cui obtēperare debuerat z nō ꝯuenire.viij.distinc.q
contra.z.xj.q.iij.q resistit.nec ex trāgressione debet reportare commo
dū sed potius puniri:potest compelli ipse recipiens ad relaxationem
7 iuramenti.†Nec in hoc venit ipse iurans ꝯ iuramentū:imo petendo
relaxationez seu absolutionem iuramēti fatet se ligatū iuramento:sic
voluit Fede.qd ex sola conuētione statuti quis teneatur relaxare iura
mentū nulla alia allegata deceptione:fortius ergo in casu nro debet
relaxari dictū iuramentū qd fuit prestitum obstāte lege cōi z munici
pali:z cū grauissimo dāno ipsius mulieris:que ex hoc remanet indota
ta.Item aptissime voluit Vinc.z Io.an.eū recitando in.d.c.cū con
tingat.vbi dicit qd mulier iurās in terminis illius.c.cū cōtingat.pōt
instare vt absoluatur a tali iuramento:q2 cōtra phibitionē legis cō-
sentit.fortius in casu nostro ꝯcurrētibus alijs de quibus supra.Idez
consuluit Pe.de anc.in muliere que re ipsa fuit iuramento decepta z
late ponit in repetitione.c.canonum.de ꝯsti.z do.Anto.de bu.in.d.c.
cum contingat.vbi dicit q siue iurans fuerit enormiter lesus in con-
tractu siue recipiens iuramentū contraxerit cū verisimiliter consum-
pturo:z hoc cōstat p euidētiaz facti:q2 hic aliqualis est turpitudo ex
parte ꝯhentis qui materiam dat consumptioni ad propriū consumē
dum z lex fraudem psumit ꝯ talē:vt.d.l.si qs cū sciret.z.l.ij.ff.quaruz
re.ac.non da.talia iuramenta debēt remitti p iura superius allegata.
¶ Concludo ergo qd suprascriptū iuramentū dñe Laurentie est re-
mittendū altero promissorū modoz vel ꝯpellēdo recipientez ad rela-
xationem vel obtinēdo absolutionem ab epo.vtrūq enim iuris reme
dium est neq principale:vt finaliter tenet Io.an.in addi.Spe.in tit.
de iureiur.sup rub.z Ant.in.c.j.z.c.debitores.e.tit.lz aliud videatur
ibi sentire Inno.z plenissime hāc materiā examino in quadā mea di-
sputatione que incipit.Stāte statuto:z videtur probari in.c.si vero.§.
verum.de iureiur.Iuramento vero sublato poterit dicta mulier vt in
iure hypothecarū suarū.d.c.si vero.in fi.z per doc.in.d.c.cū contingat.
Ad ꝯtraria super⁹ formata facile ptz rñsio.Primo enim potest di-
ci q ille qui petit absolutionē non venit contra iuramentum imo il-
lud obseruat:vt in.c.j.z.c.si vero.Itē scdo procedunt illa iura quādo
vltra legis phibitionē nō interuenit alias deceptio est enormis lesio
sicut in casu nostro cōtingit.Et hec solutio plus placet z saluatur om
nium opinio.Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Statuto edicto per epm Lucanum in synodo epali:ita cauet prio in rub.sic de absentatione psbyte
rorū ab ecclijs:deinde in nigro ita subijcitur.Item statuimus z ordi
namus ac pñtis autoritate cōstitutionis monemus q ex nūc prout
ex tūc pro monitis requisitis z citatis habeant oēs z singuli abbates
prepositi archidiaconi:priores:plebani:archipresbyteri:z ecclesiaruz
parochialiū rectores:ne quis ipsorū possit ab ecclesia sua se absentare
vltra duos mēses.Habēs vero beneficiū simplex cui cura non immi-
net animarū vltra quatuor sine nostra seu nostri vicarij licentia spāli
als autem ꝯfaciēs sit ipso iure būficio priuatus.¶ Alia vero cōstitu
tutione capituli eiusdē epi autoritate edita:ita cauet.Itē statuerūt z
ordinauerūt qd reditus z prouentus qui pro tpe fuerint in Lucano
caplo:nō nisi inter residentes p totū annū cōtinuū statuto tpe diuidā
tur:si vo taliter residentes p tres tm menses ꝯtingat absentari pter
hoc de prebenda annua nihil penitus minuat:sed p residentib⁹ ꝯpu
tent.Qui si vltra pmanserint sola sibi p rata tpis portio assignet dū
modo quolibet anno ad min⁹ iam seruierint p sex annos ꝯtinuos vl
interpellatos als nil pcipiāt de pbenda zc.¶ Contingit nunc quod
eps Lucanus vigore precedentis statuti puauit seu priuatos declara
uit duos ex suis canonicis q se absentauerunt vltra quatuor menses
licētia ab epo vel vicario noīe obtenta.¶ Querit nunquid potuerit
hoc facere attētis verbis vtriusq constōnis.Itē attēto qd de cōsue-
tudine lōgissimi tpis canonici Lucani nō astringunt ad residentiaz:
nisi fm qd disponit in pcedēti statuto:nec statutū primo positū fue-
rit aliqñ psonis canonicorū obseruatū:lz iam dudum fuerit editum.

¶ Consilium.ix.

1 ☞ Eps nō dz sine capitulo mutare antiquas ꝯsuetudines ecclesie.
2 Clericorū appellatione in materia restringibili nō veniūt canonici.
3 Consuetudo est optima legum interpres.

IEsu christi eiusque matris presidio humiliter inuocato:¶ Omissa omni argumēta-
tione q2 casus nō vr mihi multū dubitabilis.Breuiter p-
missis cōsideratis dibus arbitror primū statutū ad canonicos mini-
me extēdendū.Moueor prio q2 illud statutū loquit de habētib⁹ di-
gnitates siue psonat⁹ vel ecclias duplices seu simplices:vt ptz ex te-
nore ipsius statuti iūcta rubrica vbi dr de absentatiōe psbyteroz ab
ecclijs.ergo nō dz extēdi ad canonicos q nō hñt eccliam:sed benefi-
ciū in ecclesia:aliud est eñ habere ecclesiā:aliud bñficiū in ecclia:vt le.
z no.in.c.si.de prebē.z in cle.j.de ꝯces.pbē.Scdo moueor z fortius cū
canonici habeāt de ꝯsuetudine vt nō teneant ad residētiā:que quidē
cōsuetudo iure approbat iuxta no.in.c.cū oēs.de cōsti.z in.c.dudum.
el.ij.de elec.non dz dictū statutū ad canonicos extendi:tū ne violetur
1 antiqua cōsuetudo a iure approbata:tum†q2 eps non dz sine capitu
lo mutare antiquas cōsuetudines ecclie:vt not.in.c.consuetudinis.de
consue.z in dubio non debet statutū referri ad casum in quo violaret
antiqua consuetudo:ar.c.j.de cōsti.li.vj.maxime attēto qd illud sta-
tum est penale:iō est restringēdū ad hoc qd no.Inn.in.c.sedes.de re
2 scrip.vbi dicit†qd in materia restringibili appellatione clericorū non
veniunt canonice.Preterea z tertio cū de canonicis spāliter prouisuz
sit,vt habet in scdo statuto non debet primū statutū gñaliter loquēs
extēdi ad speciē spāliter prouisam:vt in.l.sancimus.ff.de pe.Unde cō
sidero qd aut scdm statutū precessit primū seu primo est descriptum
z habet locū precedēs argumentatio.Aut primū primo fuit editum
z tūc per scdm:q2 spāliter loquit de canonicis limitat z restringit pri
mū q2 species derogat generi presertim cum sequit genus vt in regu-
la generi.de re.iur.lib.vj.z in.c.j.de rescrip.z in.l. quesitum.in fi.ff.de
fi.instr.z in dubio debemus ita interpretari dicta statuta vt reducan
tur ad ꝯcordiā ne vnū p aliud corrigat:vt in.c.cū expediat.de elect.
lib.vj.p Bar.in extrauag.ad reprimēdū sup vbo nō obstantib⁹ pri-
legijs.z p Io.an.in.c.j.de cōsti.li.vj.palle.Itē z quarto in primo sta
tuto nō interuenit cōsensus capituli vel cōsiliū ex quo pōt argui nulli
3 tas statuti.iuxta no.p Io.an.z Arc.in.c.j.palle.¶†Quinto z vltio
facit cōsuetudo optima legū interpres.nam vt premittit primum sta
tutum fuit receptū in canonicis:z sic saltē ex eo capite:q2 morib⁹ illd
statutū fuit receptū in canonicis nō debet ad eos extendi.iuxta id qd
legi.z no.in.§.leges.iiij.distin. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Factum ita proponitur. Quidā clericus de quodā plebanatu nouiter inuestitutus reperit in dicta ec-
clesia aliqua bona mobilia modici valoris ecclie p plebanū pximede
functū dimissa ac multa debita p eūdē defūctū noīe ecclie ꝯcta q ple
banus successor creditorib⁹ vrgētib⁹ cū ecclia pecuniā nō hēret de di-
ctis bonis mobilib⁹ aliquib⁹ ex creditorib⁹ satisfecit:reliqs vo d sua
ppria pecunia soluit.demū tractu tpis eo plebanatū dimittente fue-

cessor in dicta eccl'ia est vrgēs repetit ab eo illa bona mobilia ꝑ dictū defunctū, eccl'ie dimissa nūc q̄rit̃ de duob⁹. Pr̄io nunqd iste quōdā pleban⁹ possit legitime vrgeri ad restōnē dictorū bonorū. ¶ Scd̄o p̄supposito ꝙ possit nūqd possit repetere pecuniā quā de ꝓprio soluit ꝓ satisfactione debitorū noīe eccl'ie ꝑ illum defunctū cōtractorū.

¶ Consilium. x.

1. ☞ Successor tenet̃ ad debita contracta per defunctum.
2. Tutor sine iudicis autoritate pōt vestes antiquas ⁊ similia q̄ seruando seruari nō possunt distrahere pro suo arbitrio.
3. Prelatus seu rector ecclesie potest nedum in sanitate sed etiā in egritudine de aliquibus mobilibus per ecclesiā inquisitis ꝓ suo arbitrio disponere: etiā inter eos qui sibi seruierunt.
4. Rector ecclesie si aliquid de suo impendat ad vtilitatē ipsius ecclesie est sibi ab ecclesia id totum restituendum.

Dei omnipotētis inuocato suffragio. Breuiter quo ad ꝓrimū dico dictū quōdā plebanū ad dictorū bonorū restōnē minime ꝯstringi posse. Moueor q̄r † ad debita ꝯcta ꝑ defunctū tenet̃ successor maxime cum successerit in bonis illius: vt in. c. j. ⁊ qd̄ ibi no. de sol. ⁊ in. c. j. de test. ergo illa bona mobilia poterūt dari insolutū vel al'r distrahi pro satisfactione creditorū cū eccl'ia tūc non haberet pecuniā vel aliū faciliorem modum satisfaciēdi creditorib⁹ vt in auf. hoc ius porrectū. x. q. ij. nec fuit opus in distractione illorū bonorū cū essent mobilia ⁊ modici valoris interuenire epi autoritatē. arg. xij. q. ij. in. c. terrulas. ⁊ melius in. l. lex q̄ tutores. C. de admi. tu. vbi patet ꝙ † tutor sine iudicis autoritate pōt vestes antiquas ⁊ similia que seruādo seruari nō pn̄t pro suo arbitrio distrahere: rector aūt ecclesie maiorē ptātē habet q̄ tutor. vt no. glo. v. q. iij. in. c. fi. ⁊ Inn. in. c. pe. de iu. cal. ad idē. c. ceterū. ⁊. c. ad hec. ⁊. c. relatū. el. ij. de testa. vbi d̄r † ꝙ p̄latus seu rector ecclesie pōt nedū in sanitate: sed etiā in egritudine de aliq̄bus mobilibus ꝑ eccl'iam acq̄sitis ꝓ suo arbitrio disponere etiā inter eos qui sibi seruierint: fortius ergo hoc facere pōt ꝓ satisfactione debitorū noīe eccl'ie ꝯctorū p̄sertim per illum q dicta bona ecclesie dimisit. ¶ Et hoc quo ad primū per cuius decisionē remanet satis clarū secūdū dubium alia examinatione non dignū. Sed presupposito sine veritatis p̄iudicio qd̄ dict⁹ quōdā pleban⁹ possit cōstringi ad dictorū bonorū restitutionē, nūqd possit repetere pecuniā in plebano pn̄ti quā de ꝓprio suo soluit creditorib⁹ ecclesie: ⁊ ꝯclusiue dico qd̄ sic. tex. eīn est de hoc apertus in. c. ij. q. iiij. vbi d̄r † ꝙ si rector ecclesie aliquid de suo impēdat ad vtilitatē ipsius ecclesie est sibi ab ecclesia id totum restituendū cū nemo cōpellatur de suo facere beneficiū. x. q. ij. precarie. facit. xij. q. j. manifeste. ⁊. c. sicut manifeste. Et hec sufficiant. Nicol. abb.

¶ Casus consilij sequentis.

Factū sic proponitur. Quidam magister Armagnus ciuis ⁊ habitator Fundeñ. ciuitatis. du esset in vltimis cōstitutus suū vltimū cōdidit testamētum in quo īter cetera legata sic disposuit. Volo ⁊ mādo qd̄ vxor mea dū vixerit habitet domū meā que est in parochia ⁊c. post eius mortem volo qd̄ predicta domus vēdat̃ ⁊ pecunia ipsius domus det̃ ꝓ anima mea ad ꝓuisionē meorū executorū: vxor p̄dicta post mortē testatoris stetit ī domo p̄dicta demū dicti executores venerūt ad cōcordiā cū prefata muliere ⁊ ipsi mulieri vendiderūt domū sic legatā ꝓ certo p̄tio: executores p̄dicti recepto pretio inceperūt exequi volūtatē defuncti: vz emēdo vnā domū paruā ⁊ eā assignauerūt ꝓ aīa ipsius testatoris vni puelle maritande quo facto ipsi executores steterūt vltra annum ⁊ nihil de residuo pecunie prefate dom⁹ vēdite disponebāt: deniq̄ ep̄s nouiter in ciuitate creatus ingrens de executione piarū volūtatū reperit qd̄ dicti executores nō fuerāt prorsus defuncti volūtatē executi: ⁊ eo admonēte vt ꝑficerent testatoris volūtatē de ipsorū ⁊ epi consensu ꝓcessit vt ex residuo pecunie duo cādelabra argētea ꝓ ecclesia cathedrali emerētur ⁊ ob hāc cām exequēdā tradiderūt dicti executores dictam pecuniam ipsi dño epo q dñs ep̄s operā dedit vt dicta candelabra haberent̃: sed nō potuit illa habere. ita qd̄ dictus dñs ep̄s dictā pecuniam apud se ꝑ annū ⁊ ampli⁹ retinuit: demū decessit dicta mulier emptrix epo retinēte pecuniā etiam post mortē ipsius ꝑ annū ⁊ amplius animo emendi candelabra suprascripta. Nūc vero executores prefati repetunt̃ a dño epo pecuniā predictā dicentes qd̄ volūt illā expēdere ad eorum voluntatē. Queritur nunquid possint.

¶ Consilium. xj.

1. ☞ Dispositio testatoris seruanda est tanquam lex.
2. Statuto epi si cauet̃ qd̄ nullus clericus possit rē eccl'ie locare sine suo cōsensu: si ip̄e ep̄s conducit videt̃ conducendo consentire.
3. Annus nō currit executori nisi die monitionis fiende per ep̄m.
4. Executor est qui h̄z nudū ministeriū facti exequēdo dispositū ꝑ aliū.
5. Stipulat⁹ si aliq̄s fuerit stichū aut pāphilū quē ipse velit: si semel alterū elegit pōt mutare volūtatē suā donec in iudicio aliū petierit.
6. Electionem habens ex officio sibi cōmisso si semel eligat etiā absentez non potest amplius variare.

Christi Saluatoris eiusq̄ꝫ piissime matris noībus inuocatis. Tria sunt ad clarā decisionē p̄dictorū examināda. ¶ Primo nunqd dicta domus potuerit vēdi ante mortē dicte mulieris legatarie. ¶ Scd̄o si cū ann⁹ esset elapsus tpe habite distribuende ex dispōe testatoris: nunqd potuerint dicti executores illā pecuniā disponere maxime ꝓ cādelabrorum emptione. ¶ Tertio presupposito qd̄ potuerint nūqd valeāt mutare voluntatē ⁊ illā cōuertere ad aliū piū vsum. ¶ Venio ad primū in quo videt̃ primo dicendū quod nō: q̄r ex quo testator disposuit vt post mortem vxoris legatarie vēderet̃ nō potuit vendi ꝑ prius: ar. in. l. si ita relictū. §. pagasus. ff. de le. ij. ⁊. l. in fideicōmissa. §. cū pollidius. ff. de vsur. ⁊. l. qui rome. §. j. rñso. ff. de ver. ob. † seruāda est eñ dispō testatoris tāq̄ lex. xiij. q. ij. c. vltima volūtas. ⁊ in auf. de nupt. §. disponat. ¶ Sed hoc nō stante ꝯtraria opinio prestantior est: fuit eñ hoc tp̄s appositū nō fauore defuncti: sed ipsius legatarie que potuit in hoc suo iuri renūtiare non solū ipsa emēte: sz etiā potuisset cōsentire vt alteri in vita sua venderet̃: vt. l. quoties. C. de fideic. ⁊. l. j. Et optime ad casum nostrum facit tex. in. l. j. ⁊. l. cū proponas. C. de pact. vbi probat̃ ꝙ testator mādauit heredi vt si sine liberis decederet restitueret hereditatē sempronio: ⁊ potuit hoc non obstāte heres ꝯuenire cū sempronio de dāda sibi certa parte hereditatis in vita vt remitteret̃ fideicōmissum vniuersale. Item pōt pure fideicōmissarius renuntiare huic fideicōmisso ⁊ remittere heredi: vt. d. l. cum proponas. potest eñ q̄s renuntiare bñficio tp̄is oppositi in suū fauorē: vt. l. eū qui. ff. de verb. ob. et. l. stipulatio ista. §. inter īcertā. ff. eo. ⁊. c. ad apostolicā. de regul. accedāt iura gñalia que dicūt quē posse suo fauori renūtiare. d. c. ad apostolicam. ⁊. l. si quis in cōscribendo. C. de pac. ⁊ hoc clarissimū. ¶ Ex quo concludo qd̄ valuit vēditio dicte domus ꝯsentiente dicta legataria q̄ consensit eoipso qd̄ emit ad hoc. l. cū pater. §. libertis. ⁊ qd̄ ibi no. bart. ff. de le. ij. ⁊ per Bal. in. l. fi. C. ad macedo. ⁊ meli⁹ in. l. si fili⁹. C. de pe. here. ⁊ Io. an. in regula qui tacet. de reg. iur. lib. vj. in mercu. vbi dicit qd̄ si † statuto epi caueat qd̄ nullus clericus possit rē eccl'ie locare sine suo ꝯsensu: qd̄ si ipse ep̄s cōducit videt̃ conducendo cōsentire: ita dicendū in ꝓposito. ¶ Ad scd̄m dubiū breuiter dico ꝙ lapsu anni non obstāte potuerunt deputare pecuniā dicti executores ꝓ anima testatoris de iure cōi hoc videt̃ clarissimū: q̄r † annus non currit executori: nisi a die monitiōis fiēde ꝑ ep̄m vt exequat̃ seu impleat defuncti voluntatē ⁊ nō prius vt clare probat̃ in. c. nos qdē. de test. ⁊ ibi cōiter ꝑ doc. ⁊ ꝑ Fede. consi. cxxiij. Aut in casu nostro anni lapsum non precessit epi monitio. Idē dico si episcopatui Fūdēsi est ꝯsuetudo vt cōiter viget in alijs ep̄atib⁹ monēs ipso facto ⁊ arctās executores piarū voluntatū ad exequēdū intra annū al's ptās deuoluat̃ eoipso ad ep̄ꝫ hac eñ cōstitutiōe nō obstāte dico ꝙ dicti executores potuerunt post annū eligere cām in qua illa pecunia expēderet̃ per ea que eleganter notauit Bar. in. l. cū qdā. ff. de leg. ij. vbi dicit se cōsuluisse ꝓ ista parte q̄r de iure cōi ille qui habet ius eligendi pauperes vel aliā cām si fuit in mora eligēdi ⁊ declarādi volūtatē suā pōt morā illā purgare quousq̄ꝫ petat̃: vt probat̃ in. l. cum quidā. ⁊ d̄r peti per litis cōtestationē ⁊ nō an̄. vt. l. ampli⁹. ff. rē ra. hab. ⁊ de iure ḡ cōi isti excludunt̃ post annū: tū q̄r vt dixi nō precessit monitio: tū q̄r isti habebāt eligere personas vel piā cām: nō autē erant simplices executores itē nec vigore talis cōstitutionis excluderent̃: q̄r cōstitutio arctat executores: sed isti sunt ꝓprie executores cum habebāt declarare in quam cām deberet pecunia cōuerti. † Executor eñ est ille qui h̄z nudum ministeriū facti in exequēdo dispositū ꝑ aliū: vt in. l. executorē. C. de exec. rei. iu. hinc est qd̄ ille q declarat ⁊ sententiat d̄r iudex: executor vo q exequit̃ declaratū ꝑ iudicē. d. l. executorē. isti aūt de q̄b⁹ querit̃ nō solū h̄nt soluere: sz ēt declarare ⁊ eligere vn̄ virtute talis ꝯstōnis nō electio sz mera executio deuoluit̃ ad ip̄m qd̄ ē bñ notādū q̄r multi in hoc errāt credētes ꝙ indifferēter ptās talis deferat̃ ad ep̄m post annū: ⁊ iō ep̄s debet esse cautus in statuendo vt ꝯprehēdat etiā istos q h̄nt eligere ⁊ declarare ⁊ exeq. Cōcludo ergo ꝙ lapsu anni nō obstāte potuerūt illi executores nūcupati suā volūtatē declarare ⁊ deputare illā pecuniā in emptionē cādelabrorū ꝓ ecclesia cathedrali: est eñ cā pia relinquere ꝓ ornamētis ecclesie: q̄nimo tale relictū p̄uilegiatū est a iure vt ex eo non soluat̃ quāta: vt in. c. fi. de test. ¶ Venio ad tertiū dubiū ⁊ vltimū nūqd possint dicti executores re existēte integra mutare volūtatē suā ⁊ cōuertere illā pecuniā in aliā cām. ¶ Et prīo vr̄ qd̄ sic ꝑ. l. q stipulat⁹. ff. d̄ vb. ob. vbi d̄r † ꝙ si q̄s fuit stipulat⁹ stichū aut pāphilū quē ipse vellet si semel alterū eligit pōt mutare volūtatē suā donec in iudicio aliū petierit: ergo idem dicēdū in ꝓposito. Sz hoc nō obstāte ꝯtrariū in casu nr̄o est tenēdū ꝑ. l. hmōi. §. stichū. ff. de le. j. ⁊. l. statuliberū. §. j. d̄ le. ij. ⁊. l. apud aufidiū. ff. de op. lib. in q̄b⁹ iurib⁹ clare ꝓbat̃ qd̄ h̄ns electionē ex vltima volūtate si semel eligat seu declarauerit volūtatē suā ampli⁹ variare nō pōt: ⁊ h̄ tenēt ibi cōiter gl. ⁊ do. p̄sertim bar. nō ob. ꝯtrariū q̄r loqt̃ in electione data ꝑ stipulationē ⁊ nō ex vltima volūtate. Diuersitatis rō reddit̃ duplex. Prīa cōiter ꝑ gl. q̄r ī vltima volūtate. eoipso ꝙ q̄s elegit vel volūtatē suā declarauit statim acq̄rit̃ dñiū electo: perinde ac si testator elegisset: vt. d. l. cū apud. ⁊ sic nō potest amplius esse

locus

locus pnie.nā electio quā facit ipse cōmissarius attribuit ipsi testōri: ita φ actio ǫpetit electo ad ius illud cōsequēdū:nō ex electione cōmissarij s; ex pfato testōr:vt est tex.no.l.l.vnū ex familia.in pn.ꝛ ibi p Bar.ff.de leg.ij.q rō cessat in stipulatiōe: s; hec rō non vr vniuersalis qꝛ nō ꝓcedit eo casu quo legaꝭ res aliena:cū tūc ex electiōe nō trāseat dñium:iō Bar.ꝛ alij assignāt in dictis iuribus aliā rōnē hanc.s.quia vltime voluntates nō pñt sicut ǫtus stare in suspēso:vt notāter dicit tex.in.l.fi.ff.cōia pdi.iō statim facta electione actus est cōsumptus et non est amplius variationi locus. Ex quo ergo dicti executores seu cōmissarij declarauerūt volūtatē suā ꝛ voluerūt ex illa pecunia emerētur cādelabra p ecclia cathedrali:ꝛ maxime cū ob hāc cām tradiderunt pecuniā dño epo nō pñt amplius mutare volūtatē cu functi sūt officio suo:ad hoc facit.c.publicato.c.cū inter.de ele.ꝛ.c.si compromissarius.eo.ti.lib.vj.ꝛ in.c.in literis.de offi.dele.ꝛ.l.iudex.ff.de re iud.et regula mutare.de reg.iur.li.vj.ꝛ cle.cū illusio.de renū.c.si tibi absenti de preb.lib.vj.ꝛ φ elegāter notauit in simili Bar.in.l.absenti.ff.de dona.vbi dicit† φ habens electionē ex officio sibi cōmisso si semel eligat etiā absentē nō pōt amplius variare qđ satis ꝓbāt iura canonica.s. ꝓxime alle.petendo vt dicta cādelabra emanꝭ cum annus sit elapsus a tpe quo eps eos monuit vt exequerenꝭ.d.c.nos qdē.ꝛ sic plena potestas exequēdi residet penes dñm epm.d.c.nos.in auꝭ.de eccl.tit.§.si quis edificationem.Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

Consilium.xij.

1 Absolutio nō debet fieri inuito iuramentum recipiente.
2 Cōtractus ab vsurario inuitus videꝭ factus in fraudem vsurarum.
3 Notorium dicitur omne probatum in iudicio.
4 Snia sine certa quātitate lata dicitꝭ certa si pōt ex actis certificari.
5 Transigens nō dicitꝭ spōte donare:sed timor litis ꝛ vexationis ipsum subesse compelli.
6 Obligatio ex iuramēto acqritꝭ pncipalr deo nō pti turpiter recipiēti.

In indiuidue trinitatis nomine amē.Et si copiosior elegantissime in facto proposito insignes ꝛ famosos supꝛascriptos doctores cōsultus sim: adeo vt eoꝝ autoritate duct⁹ sola subscriptiōe ǫtētus eē deberē:attamē ad maiorē claritatē vt facili⁹ ǫsulēti ꝓuideat duo succincte attingā p doctores cōscriptos apte tacta. Primū nāqꝫ vr supꝛascriptā trāsactionē teneri penāqꝫ ex ǫuētione cōmitti absolutionēqꝫ a iuramēto denegandā forte qm ꝛ si in veritate ǫtus fuerit pignoꝛatitius et feneratitius in forma vēditionis ꝛ emptionis cōceptus:attamē cum lis fuerit mota nō aduersus ficte ǫhentē:sed aduersus eius heredes q ꝓbabiliter potuit ignorare factū defuncti ꝛ presumitꝭ ignoꝛare vt in regula cum qs in ius.de reg.iur.li.vj.ꝛ no.in.c.cura.de iurepa.ꝛ in.c. de quarta.de pꝛescri.in.l.j.ꝛ.ij.ff.depo. maxime cum instrumētū appareat cōceptū sub forma emptiōis ꝛ vēditiōis cui stādū est donec apte ꝓbeꝭ ǫtrariū.in.c.cū ioānes.de fi.instr.ꝛ.l.pꝛcib⁹.C.de ꝓba. licite iste heres trāsactionē egit ꝛ laudā d⁹ vr fecisse cā redimēdi vexationē suā.ar. c.dilectus.de simo.ꝛ.l.ij.C.de transac.facit.c.ij.ꝛ.c.dilecti.de arb.ꝛ.c. cū cōtingat.de iureiur.ꝛ.c.lꝫ.e.ti.lib.vj.ꝛ.c.fi.de fo.cōpe.e.lib.vbi pꝫ qđ etiā ex alia cā licite recipitꝭ iuramētū:vt p illud foꝛū foro accumulet.Et p hec pꝫ cū nulla reperiaꝭ iniqtas ex pte heredis qđ iuramētum recipiētis:nec pctm continet ex pte iurantis† qđ inuito iuramētum recipiēte nō dꝫ fieri absolutio:vt in.C.de trāsa.l.si qs maior.ꝛ in C.de spon.imo dꝫ cōpelli ad obseruantiā:vt in.c.cū ǫtingat.ꝛ.c.lꝫ.de iureiu.qnimo ex ǫuētione efficiꝭ infamis ex quo trāsactio erat iurata ꝛ perdit omne emolumētū qđ consecutus est ex illa transactiōe: vt in pꝛealle.l.si qs maior.ne ꝓtextu deceptionis vltra dimidiā iusti pꝛetij rei petite dꝫ trāsactio irritari.nā ꝛ si post trāsactionē inueniunꝭ publica instrumēta p que appareat φ deceptus sit trāsigens i quadruplū: nō tū rescindiꝭ trāsactio.ff.ad treb.l.luci⁹.§.vlt.ꝛ est rō in trāsactione qꝛ hoc ipso φ a lite recediꝭ magnū cōmodū est:vñ indebitū solutū ob trāsactionem nō reperiꝭ.C.de trāsac.l.ij.ꝛ.ff.de ǫdi.inde.in summa.ꝛ hoc tenet etiā glo.in.c.pe.de emp.ꝛ vēd.in palle.l.luci⁹.§.vlt.ad treb. facit qđ no.Bar.in.l.ij.C.de rescin.ven.Nec obstāt superius plene inducta p cōsulentes qm fundamētum eoꝝ vr falsum:fundat eñ se sup remissione vsurarū nō libere facta:sed p pꝛedicta qđ in casu pdicto nō fuit facta apta remissio vsurarū:imo p trāsactionē fuit a lite recessum in qua etiā salua cōscientia poterant obtinere ǫhētes cum dubius sit euētus litis:vt.c.fraternitatis.de frigi.ꝛ male.ꝛ.c.fi.xj.q.j. S; his nō obstātib⁹ oppositū arbitror de iure verū:quoniā hic heres sciebat vel scire debebat ǫtū esse feneratitiū.Primo qꝛ defunctus tempore ǫtus erat fenerator:vñ ex eo qđ rē emptā locat vēditori ꝛ diu patiꝭ vēditorē possidere:vēditio vr simulata:vt.l.sicut.§.superuacuū.quib. mo.pig.vel hypo.sol.ꝛ p Bar.in.l.post ǫtū.ff.de dona.† vñ talis cōtractus ab vsurario inuitus videꝭ factus in fraudē vsurarū maxime qꝛ contra vsurarios est de facili pꝛesumendū in fauorē ꝛ salutē animarū ipsorum.in.c.iuuenis.de spōsa.ꝛ in cle.exiui.de verbo.sig.facit qđ no. glo.in.c.j.de scruti.ꝛ hāc opi.tenet recolende memorie do.Pet.de ancha.in.c.illo vos.de pig.vbi refert hanc qōnē vidisse de facto hic Senis:ꝛ hoc intelligo:vt.s.dixi qñ talis ǫct⁹ est init⁹ ab vsurario si aūt est inuitus ab alio ex solo qđ remansit in possessione rei vēdite bñ pꝛesumitꝭ cōtractus simulatus:vt in pal.l.sicut.§.superuacuū.no.glo.C. de remis.pig.l.fi.s; hec cōiectura sufficit quo ad aliū creditorē vt sibi iste ǫtus nō pꝛiudicet:sed venditori,vel habent ab eo cām postea non pñt dicere ǫtuꝫ simulatū ex eo solo:qꝛ nō licet venire ǫ factū suū nisi sint alie cōiecture qđ no.Bar.in.d.§.supuacuū.ꝛ qđ supꝛadictum est qđ quo ad aliū creditorem cōtract⁹ pꝛsumaꝭ simulat⁹ ꝓcedit nisi ille qui recōduxit soluisse pensionē:ꝛ tūc nō pꝛesumitꝭ ǫtus simulat⁹: vt no.Bar.in loco pꝛeal.vñ cū in themate pꝛsupponitꝭ istum defunctum tpe ǫtus fuisse vsurariū dꝫ pꝛsumi ǫtū fuisse feneratitiū ex quo vēditorem diu passus est possidere:vt.s.dixi.Itē ex alio iste heres sciebat vel scire debebat istū ǫtractū fuisse feneratitiū:qꝛ in themate dr ꝓbatum erat in iudicio ǫtū esse simulatū in cā cōclusum.† omne eñ in iudicio ꝓbatū dr notoriū:vt in.c.cū olim.de ver.sig.φ dictū verū dñi de rota deci.ccccij. qñ ꝓbatio est pfecta ꝛ in cā cōclusum:ita qđ restat nisi ferre sniaꝫ vt hic erat.ad pdicta faciūt qđ no.gl.ꝛ Inn.i.c.significauerūt.de test.ꝛ facit.c.sup quibusdā.de ver.sig.ꝛ qđ no.Inn.in.c.cōstitutus de fil.pꝛesby.ꝛ in.c.significasti de diuor.Imo plus dixit Inno.de ap.insinuatiōe.ꝛ de ǫsue.cū dilectus.ꝛ de testi.p tuas.ꝛ glo.in c.de euidentia.de accu.ꝛ qcquid in iudicio agitꝭ dr notoriuꝫ.† Item snia sine certa quātitate lata dr certa si pōt ex actis certificari: vt no. Inn.i.c.ij.de libel.ob.ꝛ gl.in.c.illa ppositorū.de accu.ꝛ Jo.an.i addi Spe.in ti.de sen.pla.§.qualiter.ver.φ si iudex.ꝛ vr ꝓbari in.l.iij.C.de sen.que sine cer.quāti.vñ nō poterat iste heres ignoꝛare simulationem cōtractus cū ꝓbationes fuerint pfecte ꝛ sibi note: quapꝛopter teneꝭ satisfacere aīe defuncti:vt in.c.fi.de sepul.ꝛ in.c.in literis.de rap.ꝛ in.c. a nobis.ij.de sen.excō.ꝛ in.c.tua.de vsur.cuius aīe nō satissit:nisi plene restituaꝭ ablatū.de vsu.cū tu.ꝛ regl'a pctm.đ re.iu.li.vj.ꝛ.xiiij.q.vj. si res nō debuit istū actorē quodāmodo inuitū trahere p subterfugia ꝛ cauillationes ꝛ p suā potētiā ad trāsactionis actū:† ille eñ q transigit sponte nō donat:sed timor litis ꝛ vexationis ipsum subesse cōpellit:vt in.l.ij.C.đ trāsa.vbi bonus tex.iūcta gl.facit.c.super eo.ꝛ maxie in casu nostro remissio ꝛ liberatio fuit nō libera qꝛ nō valebat actor ꝓpter rei potētiā obtinere sniam ꝛ sua laboꝛabat inopia:sed ad hoc bonus tex.in.c.ij.de ar.ꝛ remissio vsurarū nō spōte facta non valet:vt.s. plene in aliis ǫsilijs dictū extitit: ꝛ sic pꝫ qđ nō tenuit trāsactio:qꝛ plenaria satisfactione debebat ǫsulere aīe defuncti:vt iuribus superius alleg.Itē transactio dꝫ fieri in re dubia ꝛ lite incerta.l.j.ff.de trāsa.vt qꝛ trāsigēs credebat habere bonā cām,alioqui si euidēs esset calūnia nō valet trāsactio.ff.de ǫdi.inde.in summa.j.rñso.facit.c.exposita.de arbi.no.gl.in.c.sup eo.de trāsa.vñ cū his certus erat heres ǫtum esse feneratitiū p superius inducta depꝛehenditꝭ in euidenti calumnia trāsigendo ꝛ nō satisfaciendo plenarie aīe defuncti:ꝛ sic nō valuit transactio:ꝛ p ǫñs nec pene appositio:vt in simili no.glos.in.c.significantibus.de offi.deleg.ꝛ in.c.ij.de pca.ꝛ in regula accessoriū.de reg.iur.lib. vj.ꝛ.l.pacta que cōtra.iūcta gl.de pac.Et iuramētum debet relaxari cū turpiter fuerit receptū ab herede:vt plene superius eliciꝭ:ad hoc.c. j.ꝛ qđ ibi no.de iureiu.ꝛ per doc.in.c.debitores.eo.Imo plus videtur qđ etiā si iste heres ꝓbabiliter ignoꝛauit simulationē cōtract⁹:ex quo tū iste actor nō habuit animū libere donādi ꝛ remittēdi qđ supererat restituēdū:vt pꝫ ex pdictis:debet heres officio compelli ad satisfaciēdum anime defuncti:ꝛ in pꝛealleg.c.fi.de sepul.in.c.in literis.de rapt. c.a nobis.ij.de sen.excō.ꝛ.c.tua.de vsur.Sed circa absolutionē a iuramēto aduertendū qđ etiā vltra practicas p dictos doc.cōsulētes traditas videꝭ alia practica magis facilis ꝛ per quaꝫ vitiaꝭ circūitus:vt a iudice petaꝭ relaxatio iuramenti vt illicite exacti vi nō obstante iuramento possit vsuras quas soluit ꝛ iurauit nō repetere postulare vt absoluaꝭ ab alio iuramēto:hec practica fundaꝭ sup.c.si ꝟo.đ iureiuran. ꝛ licet illud.c.loquaꝭ de petitione absolutiōis a papa: tñ ꝛ inferior absoluere potest vbi aliqua turpitudo ex parte iurantis est vt no.Inno.in.c.debitores.eo.tit.facit qđ no.xv.q.vj.nos sanctorū.ꝛ.c.iuratos ꝛ hāc pꝛacticā tandē tenet Jo.an.in addi.Spe.sup rub.đ iureiu. Et expꝛessius recolēde memorie do.Ant.de but.in.j.eo.ti.vbi refert se vidisse consultuꝫ qđ ad hanc absolutionem iuramenti non veniꝭ nisi in subsidium:qꝛ ante oīa debet peti relaxatio a parte per pꝛealle.c.j.vbi si pars absoluere nō vult absoluat eps:ꝛ si aliter absolueret nō rite absolueret.Sed do.An.nō putabat hoc necessariū:qꝛ nullibi daꝭ hic ordo qꝛ in.c.superius allegato absoluiꝭ hic iurās pꝛincipaliter sine alio circūitu:ꝛ sic etiā audit pncipalr in.c.ad aures.ꝛ.c.abbas.qđ me.cau. Et hoc arbitror verius esse:† qꝛ ex iuramēto pꝛincipalr obligatio acquiritꝭ deo non parti turpiter recipiēti: vnde sufficit petere relaxationeꝫ a iudice qui in hoc tenet locuꝫ dei:vt pꝛealleg.c.si vero.de iureiur. An autē in hac absolutione fiēda sit pars que iuramentū recipit vocanda bꝛeuiter inquā vt plixitatē euitem qđ duas opiniones quātuꝫ ad pꝛopositū reperio.Nam Pau.ꝛ Jo.cald.cōsuluerūt qđ si petitur absolutio a iuramento firmantur ǫtractū:ꝛ sic contingat ex hoc reseruatio ǫtus vt firmauit iuramēto:vel simul petitur a iuramēto ꝛ contractu:sec⁹ si iuramentū nō firmat ǫtum ꝛ petiꝭ sola absolutio iuramenti inquātū non firmat ǫtū:sed parata est a ǫtu vt aperiaꝭ via ad rescindēdū ǫtū:qꝛ tūc dicūt partem nō volandaꝫ qꝛ per hoc non

preiudicaꝛ parti:est eñ hic actus quasi penitētialis:⁊ extraiudicialis qui pōt exerceri ꝑte nō vocata: ex quo ibi nō inferꝛ ꝑiudiciuꝫ. Et sic ad ꝓpositū videꝛ ꝙ pars nō sit citāda cū hoc iuramētū nō firmet contractum nec eo sublato rescindiꝛ ꝯtractus:sꝫ daꝛ via ad rescindēdū. Hāc partē ꝙ pars nō sit vocāda ꝙ̄tum ad casum nr̄m cū iuramētū ꝑsteꝛ sup vsuris repetēdis. tenet do. Ant.in.d.c.debitores. Moueꝛ principaľr qꝛ tāta turpitudo versaꝛ ex parte recipiētis:vt nulla sibi obligatio acqratur:nec vt possit agere nec excipere:cū ex iniqtate sua nō debeat ꝯsequi actionē nec exceptionē.l.itaqꝫ fullo.ff.de fur.⁊ qđ not.in c.in lr̄is.de resti.spol.sed obligatio tantū acqritur deo:nec possit agere nec excipere cuꝫ ex iniquitate sua nō debeat ꝯsequi actionē.l. itaqꝫ fullo.ff.de fur.⁊ qđ no.in.c.in lr̄is.de re.spo.sꝫ obligatio tm̄ acqriꝛ deo vñ sufficit qđ sit pn̄s deus ⁊ sic iudex q in loco tꝫ locū dei. Fateꝛ tñ tutius eē qđ voceꝛ vbi ēt dꝫ vocari tꝫ ꝙ vꝫ absolutio sicut absolutio ab excōicatiōe nō dꝫ fieri ꝑte nō vocata ⁊ tñ si sit tꝫ:vt no .in.c.qua frōte.ð ap. ¶ Aliā opi.ꝯriā.s.ꝙ ꝑs sit vocāda.tenet Jo.an.in addi.spe. in ti.de iureiur.sup rub.in vlt.addi.⁊ tꝫ Fed.de se.ꝯ.ccxc.vbi concludit vocādū creditorē ⁊ priusꝗ̄ absoluaꝛ discutiēdū est:an instrumentum sit vsurariū vel nō saltē semiplene ⁊ summarie.nā absoluere non debet nisi cōstet instr̄m vsurariū esse:hoc aūt cōstare nō pōt:nisi pn̄tibus ꝑtibus vel citatis.l in cause.§.causa cognita.ff.de mino.⁊.c.tñ ex literis.de in inte.resti.⁊ postea in discussione iudicij ordinarij illud idē ꝓbari dꝫ plene scđm ꝙ cā reqrit:qꝛ ꝓbatiōes sup illo ꝑambulo nō facerēt fidē cū agiꝛ ꝑncipalr.c.veniēs de test.ij.⁊ idē qđ supra seqꝛ felicis memorie dñs Cardinalis florētinus in ꝑalleg.c. debitores.⁊ hāc opi.puto veriorē:qꝛ nō pōt negari qđ intersit creditoris ⁊ aduersarij iuramentū nō remittit:maxie in casu nostro.ar.in l.si qs maior.C.de trāsac.⁊.c.fi.de foro cōpe.lib.vj. Itē nō interesset quare cōpelleretꝛ ad relaxationem.in.c.de iureiur.ex quo ergo eius interest vocari debet vt.c.inter quatuor de maiori.⁊ obediē.⁊.c.omnia.⁊.c.caueāt.iij.q.viij. Et sic dico ⁊ consulo. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Uniuersitas ciuitatis fundorū

dū anno quolibet tenereꝛ soluere certas collectas dñe regine de ipsoꝝ hominū possessionibus ⁊ alijs bonis nolens soluere amplius dictas collectas tali mō in recōpēsatione ipsarū collectarū fecit ⁊ ordinauit quedā statuta vt qlibet vēdēs vinū granū ⁊ alia bona necnō ⁊ emēs carnes teneaꝛ ⁊ debeat soluere certū quid ꝓut in ipsoꝝ statutis continetꝛ. Ciues vero ⁊ officiales ipsius ciuitatis super hoc constituti volūt cōpellere clericos ad soluendū gabellā ꝑdictā de bonis ecclesie ⁊ de patrimonialibus ipsorū clericorū. Clerici ex aduerso recusant dicētes se non teneri ad predicta onera seu gabellas:queriꝛ quid iuris.

¶ Consilium.xiij.

1 ☞ Ecclesie ⁊ ecclesiastice persone ⁊ earū bona ab exactionibus sunt immunes.

2 Clerici sunt exempti ab omnibus oneribus vrbium ⁊ castrorum. Nec tenenꝛ ad onera imposita per laicos. 4. Tenenꝛ tamē quādo ad eoꝝ vsum conuerti debent. 3.

5 Ciuitas nō pōt iponere collectas ꝑ republica sine ꝑncipis autoritate.

6 Fraudans gabellam iniustam non peccat.

Christi eiusque matris presidio humiliter inuocato:ne hunc casum videar dubitabileꝫ estimasse omissa omni pro ꝯria ꝑte argumētatiōe ipaꝫ decisionē attingā firmiter. nā ꝙ teneo clericos ad hm̄ōi gabellas non teneri hanc cōclusionē ꝓbabo iure diuino canonico ⁊ ciuili:postremo eā doctoꝝ autoritatibus roborabo. Jure vero diuino ꝓbatur ꝑ id ꝙ legi.⁊ no.in.c.ꝙ̄ꝙ̄.de censi.lib.vj.iuncta glo.in verbo diuino:tex.eñ ibi 1 dicit † ꝙ iure diuino ⁊ humano eccl'ie ⁊ ecclesiastice ꝑsone ac res ipsaruꝫ singulariū personaꝝ ab exactionibus sunt immunes.gl.ibi in verbo diuino adducit id qđ habeꝛ geñ.xlvij.⁊ Exod.vij.vltra mediū vbi videꝛ ꝓbari clericos ab hm̄ōi collectis gabellis seu exactionibus esse immunes. Jure canonico ꝓbaꝛ aperte.in.c.fi.de vit.⁊ hon.cle.vbi expresse ꝓbatur ꝙ clerici nō subijciunꝛ etiā in bonis ꝓprijs statutis ⁊ cōsuetudinibus patrie circa solutionē gabellarū seu collectarum editis etiā si exerceāt negotiationes ⁊ mercimonia vt laici:nisi tertio ꝑ ep̄m moniti ab hm̄ōi negotiationibꝰ secularibus desistere nolint. Scđo ꝓ2 baꝛ in.c.nō minus.⁊.c.aduersus.de immu.ecc.vbi dꝛ † ꝙ ab oībꝰ oneribus vrbium ⁊ castrorū clerici sunt exēpti:ita qđ nō teneꝛ ꝓ cōi vtilitate aliqd soluere nisi ep̄s ⁊ clerus tantā necessitatē inspexerit vt absqꝫ vltra coactionē velint aliquo ipsorū laicorū necessitatibus subuenire romano tñ pōtifice prius ꝯsulto.vt.d.c.aduersus.ad idē ꝑdictū.c.ꝙ̄ꝙ̄. de censi.lib.vj.cle.pn̄ti.eo.ti.c.j.de imu.eccle.lib.vj.xvj.q.j.gn̄alr. Nec debet cuiꝗ̄ hoc absurdū videri. nā bona ecclesiaruꝫ sunt publico vsui spūali deputata.xij.q.j.vidētes.xvj.q.j.c.fi.⁊ de preb.rō his dicit canō in.c.nulli liceat.j.q.ij.qđ id ꝙ ecclesie ꝯsecraꝛ.siue fuerit animal: siue ager sanctū sanctorū dño efficiꝛ:⁊ ad ius ꝑtinet sacerdotū non debuit ergo vsui publico mūdano deseruire.qꝛ semel deo dedicatū ad humanos vsus amplius trāsferri nō dꝫ:regula semel deo dedicatū.de regu. iur.lib.vj.⁊ ius publicū cōsistit in sacris sacerdotibꝰ ⁊ magistratibus j.dist.ius publicū. Laici aūt cuꝫ sint mundani ⁊ ꝑncipaľr hn̄t vtilitatē ex republica mūdana debēt hec onera subire:⁊ sic tꝑalia:⁊ spūalia spūalibus vsibus deputenꝛ:facit.c.ecclesia sancte marie.de ꝯsti.⁊.c.q̄ in ecclesiarū.e.tit.c.fi.de reb.ecc.nō alie.xcvj.di.bñ quidem. Hinc dicit tex.in.c.reprehēsibile.xxiij.q.viij.qđ milites seculares militāt mundo milites vero celestes militāt deo. Jure aūt ciuili clarius adhuc ꝓbaꝛ nam cū negari nō possit qđ hec onera sint extraordinaria cū non sint certa ⁊ a ꝑncipe ab antiquo posita:iuxta ea que leguntꝛ ⁊ no.in.l.vna C.de superindi.lib.x.⁊.l.oīs.C.de anno.⁊ trib.e.lib.ergo clerici ab his sunt exempti:vt ꝓbaꝛ in.l.placet.C.de sacrosan.⁊.l.ij.C.de epis.⁊ cle. Et de iure nouissimo hoc est clarissimū:vt in autē.itē nulla cōitas.C. eo.ti.⁊ in corpore vnde sumiꝛ de sta.⁊ cōsue.ꝯtra lib.eccle.§.itē nulla. col.x.vbi gn̄aliter fuit dispositū qđ nulla cōitas,vel persona publica vel priuata collectas seu exactiōes angarias vel pangarias ecclesijs vel alijs pijs locis aut ecclesiasticis personis imponāt aut euadere ecclesiastica bona presumāt:ꝙ si fecerint ⁊ requisiti non emendauerint grauissimis penis de quibus ibi subijciuntur. Et per illum tex.voluit glo.in.l.de his.C.de epis.⁊ cle.ꝙ etiā a muneribus seu tributis ordinarijs que olim soluebanꝛ Imperatori clerici sint immunes:licet Bar. in.d.l.de his.ꝯriuꝫ teneat ⁊ intelligat dicta auꝛ.itē nulla in oneribus extraordinarijs. Bal.tamē in.d.l.placet.C.de sacrosan.ecc.soluit illā gl.qñ onera etiā ordinaria imponerentur ab aliquo principe quā imperatore:qꝛ nullus hoc facere pōt ꝙ̄ꝙ̄ cōstituat quid ordinarie soluēduꝫ per illū tex.qui cībus hoc inhibet:⁊ optime loqtur. Preterea hec onera imponuntur principaliter personis pro rebus ergo clericis non possunt imponi qui nō subijciuntur statuētibus:vt.l. rescripto.§.sciendum.ff.de mune.⁊ hon.⁊ ibi voluit Bal. Quinimo si res esset allibrata in libro estimi ⁊ peruenit sine fraude ad ecclesiam vel clericū non teneatur ecclesia vel clericus pro illa resoluere:vt no. Bal.in.d.l.placet. sentit Bar.in.l.incola.ff.ad muni. Spe.in ti.de cle.cōiu.in.ij.col. Jo. de lig.in.cle.pn̄ti.de censi.⁊ Archi in.c.j.de imu.eccl.lib.vj. Preterea hec onera in Fundensi ciuitate imposita succedūt loco illarū collectarum quas soluebant soli laici dñe regine:ergo eodē iure debent cum illis collectis censeri:qꝛ subrogatū debet censeri iure illius in cuius locum est subrogatū:vt in.c.ecclesia.vt lit.pē.⁊.l.si cū.§.qui iniuriarū.ff. si quis cau.sicut ergo soli laici illa soluebāt eodē modo soli laici debēt has gabellas soluere:hoc apertissime voluit Jac.bu.i.l.ad instructio3 nem.C.de sacrosan.eccl.vbi dicit † ꝙ tunc clerici tenenꝛ soluere gabellas impositas per laicos qñ ad eū vsum conuerti debent ad quē clerici contribuere tenebanꝛ vt ad refectionē viaꝝ respectu possessionū.l.j. ff.de via pub.⁊ iti.resi. Quid plura hoc apertissime tenet Bal.in.d.l. 4 placet. † dicens clericos non teneri ad gabellas impositas per laicos: qꝛ hec sunt munera extraordinaria ad que clerici nō tenenꝛ:vt in iuribus preal.⁊ refert idem consuluisse Bar.⁊ sic fuisse in questione facti determinatū. Et hāc sn̄iam maxime teneo qꝛ hec onera vectigalia gabelle seu similes exactiones sunt iure generaliter ꝓhibita nec imponi possunt nisi ꝑ habentē regalia in loco nō aūt ex statuto ciuitatis:vt probaꝛ in.l.ij.C.de vecti.⁊ cōmis.⁊.l.vectigalia.ff.de pub.⁊.l.vna.C. 5 de superindi.lib.x.⁊ ibi expresse ꝑ Bar.qui dicit † ꝙ ciuitas nō potest imponere collectas pro republica sine ꝑncipis autoritate ꝑ tex.illius l.vnice licet pro necessitate ꝓpria ciuitatis vt cū debitū vel necessitas vrget possit collectas suis ciuilibus imponere: imo cogiꝛ hoc facere: vt no.gl.in.l.j.ff.ꝙ cuiusqꝫ vni.⁊ ꝑ Bart.in.l.iiij.§. accusatori.ff.de re iud.⁊.l ij.ff.de iu.fis. Clericis aūt nullo modo imponere possunt cum non sint de eius iurisdictiōe ⁊ gn̄aliter sunt a iure exempti vt in iuribꝰ 6 prealle.hinc notāter dixit Bar.in.d.l.vectigalia. † ꝙ fraudās hodie gabellā nō peccat cū nō sit iuste imposita:qꝛ scꝫ nō ab eo q hꝫ regalia in loco de quibꝰ in.c.vno que sint rega.col.x.nisi sint de illis ꝑsonis q̄ gabellas cōi consensu imposuerunt:vt ipsimet ciues ꝓ necessitate cōi.

¶ Concludo ergo ex oībus predictis clericos Fundēsis ciuitatis vel alterius nō teneri ad soluendum dictas gabellas vel similes statutis laicorū indictas:⁊ hec ꝯclusio satis videꝛ de mēte Inn.in.c.nō minꝰ. prealle.⁊ optime facit.l.sancimꝰ.la.ij.C.de sacrosan.eccl.vbi patet qđ bona q̄ deferunꝛ ecclesijs siue ex testō vel inter viuos sunt exēpta a lucratiuorū inscriptionibꝰ vt si statuto loci caueaꝛ ꝙ de redonata vl' locata soluaꝛ certū qd cōi seu dño loci tale statutū gn̄ale nō extēditur ad eccl'ias:vt ibi:⁊.xxiij.q.viij.sancimus.no. Ant.de bu.in.c.j.de censibus.fortius clerici debēt esse exēpti in cā nō lucratiua:vt in casu nr̄o cū lōga sit differētia inter lucra nō capere ⁊ acqsita ꝑdere.l.si spōsus. ff.de dona.inter vi.⁊ vxo. Et hec sufficiant. Nico.abb.

¶ Casus consilij sequentis.

1 ☞ Prescriptio currit ꝯtra mulierem in rebus seu iuribus dotalibus ab eo tempore quo potest actionem mouere.

2 Ecclesia si successit priuato ꝯtra quē fuerat inchoata prescriptio vtiꝛ iure priuati pro tēpore ꝑterito:pro futuro iure ⁊ priuilegio ecclesie.

3 Lex vel statutū vbicūqꝫ tollit prescriptionē in genere ⁊ verificcari nō potest nisi in prescriptione longissimi tēporis: tunc vt verba aliquid operentur excludunt prescriptionē.xxx.vel.xl.anno.

4 Prescriptio cum mala fide regulariter cōtra neminem currit.

Omnipotentis

Omnipotentis dei postulato suffragio. videt̃ ꝓmo ꝙ hospitali sancte Marie nullum ius de ꝑsenti cõpetat ⁊ si qd̃ cõpetierit legitime sit ꝑscriptũ: ꝙ autem nullũ cõpetat ꝓbat̃ censura municipali senẽn sub ti. de ꝑscrip. xx. vel. xxx. an. in ver. si qs aũt. vbi sic disponit̃. Si quis aũt rẽ aliquã pro sua possederit spatio. xxx. an. illã dicto tpe ꝑscribat. ⁊ neminius ꝯq̃rẽti de ea ius fiat Et post q̃dã excipit ab illa ꝑscriptione pupillos dũtaxat ꝺ mulierib⁹ ⁊ suarũ dotiũ nulla in d. c. fit mẽtio nõ obstat ꝙ i fine toti⁹ statuti fiat exceptio respectu mulierũ in dotibus suis: q2 priuilegiant̃ ibi mulieres quo ad prescriptionem. x. ann. de qua fit mentio in subsequenti ver. Cũ enim i dicto statuto hic ad propositum ponantur due orationes habẽtes materiam diuersam ⁊ separatam. quia in prima disponit̃ super ꝑscriptiõe. xx. an. nullo requisito titulo ⁊ ab ea excipiũtur pupilli dũtaxat. In scd̃a ꝟo fit mentio de prescriptione annorũ cũ titulo. ⁊ ab ea excipiãtur plures persone inter quas reputat̃ mulier respectu suarũ dotiũ. clare patet ꝙ illa exceptio debeat referri solũ ad prescriptionẽ. x. an. de qua proxime promiserat: q2 determinationes: exceptiones: clausule ⁊ hm̃õi qualitates debent ferri ad proxima ⁊ nõ ad oĩa precedẽtia qñ ꝑmittunt̃ plura capitula separata: ⁊ maxime qñ precedẽtia capitula habent suas determinationes: vt in casu nostro ad hoc. c. cum dilectus. de dona. le gi ⁊ no. l. c. inquisitioni. ⁊. c. secũdo requiris. de ap. ⁊ in spe. i. ti. de libr. edi. §. nũc aũt videndũ. ꝟ. itẽ excipe. ꝑ Bart. in. l. ꝓtor. ij. ff. vi bo. rap. ⁊ in. l. talis scriptura. ff. de leg. ij. cũ aũt cõmune ⁊ homines castri roche albine comitat⁹ Senarum possederint titulo ꝓ donato dictũ castrũ Caligrani circa qd̃ hospitale ex testamento domine Antonie pretendit ius habere respectu dotiũ suarũ vt in themate dicit̃ ꝑ. xxx. anos q sufficere debent ex forma statuti: sed etiã per quinquaginta annos ⁊ vltra cũ illud castrũ fuerit eis libere donatum ꝑ magnificũ cõmune Senarũ anno dñi. M. ccclxxv. ⁊ illud libere ⁊ quiete possederit homines seu eorũ cõmune iugiter ⁊ cõtinue a tẽpore donatiõis vsq3 ad hodiernũ diẽ: videt̃ dictũ cõmune prescripsisse omne ius illi mulieri cõpetens in dicto castro. qd̃ autẽ a tẽpore illius donatiõis debeat cõputari prescriptio contra dictã dominã Antoniã etiã i dotibus suis: licz

1 tunc supuiueret maritus. ꝓbatur in. l. reb⁹. C. de iure dot. vbi † dicitur ꝙ prescriptio currit cõtra mulierẽ in rebus seu iuribus dotalib⁹ ab eo tpe quo põt actionẽ mouere vt post dissolutũ matrimoniũ. vel postꝙ marit⁹ vergere incipit ad inopiã etiã ex infortunio. S3 apte dicte donationis maritus dicte dñe Antonie incepit esse minus idoneus ⁊ ꝟgere ad inopiã: q2 cõmune Senarũ priuauit eũ dicto castro quo sustẽtabatur ⁊ obnoxi⁹ erat ꝓ dotib⁹ dicte dñe Antonie. ergo dicto tpe incepit currere ꝑscriptio: ⁊ ꝗꝙ i vita sua nõ fuerit cõpleta prescriptio cũ ipa decesserit i annis dñi. M. cccc. ⁊ sic cõmune possederit. per. xxx. annos dũtaxat. tũ ꝑscriptio fuit finita cõtra hospitale qd̃ successit dicte domine Antonie in dotibus suis. tpa eñ precedentia cõputant̃ cũ sequentib⁹: l3 ecclesia successerit ꝑuato vt plene leg. ⁊ no. ꝑ Cy. bar. ⁊ Bal. post glo. in auf. quas actiones. C. de sac. san. eccle. ꝑ Jo. an. in. c.

2 vnico. de iure pa. li. vj. Quinimo ꝺm ꝯmunẽ opi. i locis ꝓallegatis. si † ecclesia succedat ꝑuato cõtra quẽ fuerat inchoata prescriptio vtitur re priuati pro tpe preterito: pro futuro vero vtitur iure ⁊ priuilegio eccle. ar. l. fiscus. ff. de iure fis. ideo dixit Bal. in. d. auf. ⁊ fuit etiã de mẽte aliorũ ꝙ si contra priuatũ erat elapsum tẽpus quinq3 annorũ eo casu quo sufficit prescriptio decẽ annorũ cũ titulo ⁊ postea succedit eccl'ia cõpleta est medietas prescriptionis. vnde sufficit contra ecclesiã cõplere aliam medietatẽ. ⁊ sic requiruntur viginti anni: q2 quadragenaria sola currit cõtra ecclesiam. Ad ꝓpositũ ergo siue inspicim⁹ formã statuti qd̃ tm̃ requirit. xxx. ãnos siue formã iuris communis quod ꝯ ecclesiã vel hospitale requirit tẽpus. xl. anno. vt in auf. quas actiões. prealleg. ⁊ l. oĩa priuilegia. C. eo. vbi patet ꝙ bona hospitaliũ gaudẽt eodẽ priuilegio cũ bonis ecclesie: quod egregie notauit ibi Bar. facit quod no. Jo. and. in. c. ij. de i integ. rest. lib. vj. completa prescriptio ex parte cõis Roche albine. Preterea ꝓbat̃ ꝙ nullũ ius vnꝗ ꝯpetierit hospitali: sed oĩno fuit hypothecaria dicte domine Antonie cõpetẽs in vita sua ꝑscripta. i. l. j. ⁊. ij. C. si aduer. cre. vbi patet ꝙ si qs spatio. x. annorũ inter ꝑsentes. vel. xx. inter absentes possederit rẽ titulo donatiõis vl' alio legitimo ꝑscribit cõtra hypothecariã creditori cõpetẽtẽ. Hinc dixit no. gl. ij. i. l. cũ notissimi. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. ꝙ hypothecaria h3 quatuor tpa decẽ anno. vl'. xx. qñ extrane⁹ possidet cũ titulo ⁊ bona fide inter presentes vel absentes vt in. d. ll. j. ⁊. ij. Triginta qñ mala fide vl' sine titulo. vt. d. l. cũ notissimi. Si aũt possedit debitor vel heres eius vel alter creditor cũ. xl. annis prescribitur: vt. d. l. cũ notissimi. vbi plenius de hoc. Sed dictũ cõmune Roche albine possedit dictũ castrũ Caligrani viuente dicta domina Antonia creditrice ⁊ habẽte hypothecariã in dicto castro spatio. xxv. an. iusto titulo ⁊ bona fide: ergo fuit ꝯtra eã ꝑscriptũ. ⁊ sic inutile fuit relictũ hospitali factũ Siue ergo cõsiderem⁹ ius ꝯmune siue formã statuti siue cõpetẽs dicte domine Antonie: siue id ꝙ hospitali ꝯpetere potuerit i omnem casũ videtur prescriptio completa: siue dictũ castrũ fuerit cõmunis Senarũ siue non. nã si non fuerit cõis Senarũ potuit cõmune Roche albine bona fide ⁊ titulo donatiõis ꝑscribere dñium ⁊ hypothecariã aduersus creditores. ff. ꝓ dõato. l. j. ⁊ dictis. ll. j. ⁊. ij. si aduer. credit. Si ꝟo fuit ꝑ legitimũ bellũ dictũ castrũ occupatũ ⁊ sic fuit cõis Senarũ effectum: tũc ꝑ donationẽ ⁊ traditionem illico fuit dñiũ q̃situ3 dicto cõi roche albine. l. traditionib⁹. C. ꝺ pac. ⁊ isti. de rerũ diui. §. ꝑ traditionem. ⁊ sic nõ fuit locus prescriptioni dominij: sed dũtaxat aduers⁹ hypothecariã dicte domine Antonie competentẽ cũ res transeat etiã in fiscum cũ suo onere. vt in. l. iij. C. ad le. iul. ꝺ vi pu. facit. l. si marit⁹. ff. so. ma Nec obstat additio facta ad dictũ statutũ vbi disponit̃ vt nulla ꝑscriptio currat vel possit opponi vel noceat cõtra instrumẽta dotalia vel instrumentis dotalib⁹ cõtra mulieres vnam vel plures vl' cõtra heredes mulieris: siue steterint cũ filijs: siue nõ. q2 dico qd̃ cũ illa additio tollat simpliciter prescriptionẽ debet intelligi de prescriptiõe longi temporis, que. s. currit spatio. x. vl'. xx. annorũ. nõ autẽ de prescriptione lõgissimi temporis. vt. xxx. vel. xl. annoꝝ. arg. l. omnes. ⁊. l. sicut C. de prescri. xxx. vel. xl. annorũ. Quia nõ est verosimile ꝙ statuentes vnico verbo ⁊ generali voluerint tollere omnes prescriptionis species vt singulariter probatur in. c. j. de cap. cõra. iũcta gl. x. col. tex. enim ibi in ver. preterea dicit vt liceat dñis alienationes feudi factas nulla obstãte ꝑscriptione reuocare. ⁊ glo. ibi reuocat in dubium de qua prescriptione debeant intelligi. ⁊ tandem cõcludit ꝙ de ꝑscriptione longi tẽporis nõ autem de lõgissima cum per illã tollat̃ oĩs actio. d. l. sicut et leg. omnes. Iste enim prescriptiones longissime introducte sunt ꝯtra desides ⁊ sui iuris cõtẽptores ⁊ differẽtia debet esse inter desides ⁊ vigilantes. C. de annali exce. l. vt perfectius. ⁊. l. vltima. ⁊ vigilantib⁹ nõ autẽ negligentibus iura subueniunt. l. nõ enim. ff. ex q. cau. ma. nec secundũ illã glo. credendũ est principẽ qui iura tuetur hm̃õi verbo generali totã obseruationẽ de ꝑscriptione longissimi tẽporis multis vigilijs excogitatã ⁊ inuentã voluisse euertere. ar. i. l. si qñ. C. de inof. testa. ⁊ in cap. ecclesia. de elec. ⁊ illã glo. sequit̃ ibi Bal. ⁊ Jo. and. in addi. in ti. de feu. i. ij. col. ⁊ refert se ita ꝯsuluisse. ¶ S3 ꝗꝙ hec vrgere videãtur cõtrariã tñ sniam in casu nostro arbitror veriorẽ. Moueor principaliter ꝑ illam additionẽ ad dictũ statutũ factã vbi disponit vt nulla ꝑscriptio currat cõtra instrumentalia: nec ipsis mulierib⁹: nec eorum heredibus. que quidẽ verba non pñt verificari recte intelligentib⁹: nisi in ꝑscriptione longa ⁊ longissima: qñ cũ in ipso statuto fuisset mentio de ꝑscriptione longi tpis ⁊ longissimi ⁊ in additione in fi. posita vniuersaliter dicatur vt nulla prescriptio currat contra instrumenta dotalia: ergo oportet necessario intelligere tã in prescriptione lõgi temporis ꝙ longissimi. verba eñ sequẽtia intelligunt̃ ꝺm ꝑcedẽtia: ⁊ ab eis determinationẽ recipiũt. l. si seru⁹ pluriũ. ⁊. l. qui filiab⁹. ff. de le. j. ⁊ leg. nũmis. de. le. iij. ⁊ no. in. c. ex literis. de spon. Preterea cum illa ꝟba posita in additiõe veniãt exceptiue ad precedẽtia oportet necessario vt intelligitur in casibus ꝑcedentibus ⁊ descriptis in toto statuto quia exceptio debet esse de regula seu de cõtẽtis sub regula vt no. sup

4 ru. de reg. iu. lib. vj. ⁊ glos. in. l. j. ff. eo. † Preterea et secundo vbicunq3 lex seu statutũ tollit ꝑscriptionẽ in genere ⁊ verificare nõ potest nisi in prescriptione longissimi temporis. tũc vt ꝟba aliquid operent̃ excludunt ꝑscriptionem. xxx. vl'. xl. an. hoc notãter voluit bal. in. c. j. ꝺ cap. cõra. col. x. vbi dicit ꝙ si statutũ disponit vt cõtra instrumenta publica nulla currat ꝑscriptio d3 intelligi de prescriptione lõgissimi tpis: q2 regulariter cõtra instrumenta publica nõ h3 locũ ꝑscriptio lõgi tẽporis: ⁊ ideo vt verba aliquid operẽtur d3 statutũ intelligi modo ꝑdicto. Sed in casu nostro ꝟba illius additionis nihil operentur: nisi intelligerentur in prescriptione longissimi tpis: q2 in statuto cui facta extitit additio ia3 mulier erat specifice priuilegiata respectu ꝑscriptiõis longi tpis: ergo additio d3 intelligi de prescriptione lõgissimi tẽporis maxime cũ verba sunt gñalia seu vniuersalia que ex proprio significato verificant̃ in qualibet specie sub genere cõtenta: vt in cap. solite. ꝺ maio. ⁊ obe. xix. di. si romanorũ. ⁊. l. de pretio. ff. de pub. Et cũ sim⁹ in materia fauorabili. s. in causa dotis ⁊ hospitalis nõ debet fieri stricta interpretatio. ar. in. c. fi. de iud. ⁊ in. l. sunt persone. ff. de reli. et sumpt. fu. Et ꝑ hoc est rñsũ ad vltimã oppositionẽ supra formatã. ¶ Tertio principaliter facit q2 sine bona fide non currit prescriptio: maxime in realibus vt in casu nostro. vt plene legitur ⁊ not. in. c. fi. de prescri. et per Ang. de peru. in. l. sequitur. §. si via3. ff. de vsucap. ⁊ ꝓbat̃ in auf. vt ecclesia romana centũ anno. gau. pre. Sed cõe roche albine fuit in mala fide: ergo non potest allegare prescriptionẽ: fides aũt mala probatur ex ꝯiecturis: vt puta si cõis fama est i loco ꝙ illa res pertineat ad aliũ. vt no. Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. facit. c. quosdã. ⁊. c. quãto. ꝺ presump. ⁊. l. ij. C. si seru⁹ vel lib. ad decu. aspi. li. x. Sed communis fama est in vniuerso quinimo ius hoc specifice disponit vt bona mariti sint tacite hypothecata pro dote vxoris ⁊ cõiter solet maritus etiã ꝑ expressum bona sua obligare vxori ⁊ ex eis facere donationẽ propter nuptias: vt in. l. assiduis. C. qui po. in pig. hab. ⁊. c. ex literis. ꝺ pign. ⁊ in auf. de equalitate dotis. col. vij. Notorium q̃q3 erat dictũ castrũ ꝑtinere ad maritum dicte domine Antonie: ergo nõ potuit cum bona fide dictum commune ꝯtra actionem de dote ꝑscribere presertim cũ marit⁹ nõ haberet ꝑter dictũ castrũ dicte dñe Antonie de suis dotibus satisfacere. Ad ꝑdicta elegãter facit tex. i cap. j. de ꝑscrip. lib. vj.

vbi dicitur ꝙ siue iuris dispositione presumptio sit contra p̄scribentez non p̄scribit̄ nisi ꝑ tm̄ tp̄s de cui⁹ initio nō sit memoria nisi interuenerit titulus illius prescriptionis presumptiue:in casu vero nostro licet interuenerit donatio ꝑ cōitatem seneñ.q̄ habuit purgare malā fidem respectu dominij non tm̄ prodesse habuit regula hypothecarie ꝯpetētis mulieri pro suis dotibus:qꝛ certi iuris est qđ bona etiaz legitimo modo trāseuntia in fiscū trāseant cū suis oneribus maxime dotalib⁹.vt.c.ex literis.⁊.l.ij.C.ad le.iul.de vi pu.⁊ in.l.si cōstante.in fi.ff.so.ma.cū si. ¶ Cōcludo ergo qđ ex duplici capite pōt hospitale se aduersus p̄scriptionez allegatā tueri. ¶ Primo virtute additionis facte ad dictū statutū:⁊ qđ statutū hoc facere poterat scʒ priuilegiare mulierē vt ꝯtra eam vel eius heredē nulla currat p̄scriptio.no.Bal.in auť.quas actiones.C.de sa.san.eccl.facit.l.vbi lex.ff.de vsuca.⁊.l.si fundū.ff.de fun.do.cū si.Scđo ex defectu bonefidei rōne predicta. Et hec vltima cōsideratio ꝯcernit nedū ꝑsonam ipsius mulieris:sed etiā hospitalis cui iura dotalia fuerūt legata†cū ꝯ neminē currat prescriptio regulariter cū mala fide.Primo ergo pars defensionis ꝯcernit mulierem et ipsius heredē vt pʒ in dicta additione.Hospitale vero non est heres sʒ iure legatij habuit iura dotalia.vt patet in casus positiōe:ergo ex hoc capite restat concludere qđ etiā data bona fide in p̄scribente nulla currit prescriptio in vita illi⁹ dn̄e Antonie.sed post mortem suam incipit currere ꝯ hospitale:sed ex defectu tp̄is non est ꝯpleta:qꝛ vt supra dixi ꝯ hoc hospitale nō currit nisi quadragenaria p̄scriptio:sed a morte dicte do.Antonie nō emanarūt ad huc.xxviij.anni.cū ꝺcesserit.M.cccc.Et ꝑ hoc patet rn̄sio ad ꝯria superius alleg.in fauorem Rochalbine.pōt eñ procedere habito respectu ad ius cōe vel ad primam partem statuti.secus aūt respectu priuilegij qđ postea additū ad statutū mulieribus cōmodum affert:hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Consilium.xv.

1 ☞Transactio debet reuocari pretextu lesionis si reperiatur trāsigēs deceptus in quadruplo.

2 Prescriptio.xxx.an.currit ꝯ relictum factū pauperibus incertis.

3 Papa solus potest destinata ad certum vsum pium in alium ꝯuertere non solum remittere.

Christi saluatoris sueqꝫ pijssime matris virginis gloriose p̄sidio inuocato. Duo sunt q̄ principaliter ꝓ filio hieronymi facere videnť. Primo ꝗ cōpositio seu transactio facta cū operario ope pauperum qui ꝓ ipsis pauperibus fuit hr̄s institutus in duabus ꝑtib⁹ hr̄ditatis.d.Serij p̄ris olim hieronymi ⁊ cū alijs electis ⁊ deputatis ad hūc actum ꝯpositionis ꝑ cōe Radicōdoli:qđ fuit deputatum executor testamēti.d.Serij ꝑ eūdē Seriū:ita ꝙ ꝯpositio seu trāsactio fuit facta cū hr̄de seu habente vim ⁊ nomē heredis ⁊ cū executore testamētario:ergo dʒ valere cū heredes ⁊ executor habeāt plenā ꝑtātē agēdi vendendi ⁊ alr̄ disponēdi.iuxta no.ꝑ bar.i.l.alio.ff.de ali.⁊ ci.le.⁊ ꝑ Bal.i.l.id qđ pauperibus.C.de epi.⁊ cle.facit.l.nulli.C.e.nā ⁊ bonoꝝ administrator potest trāsigere.ꝓbať in.l.iusiurādū.§.tutor.cū se.ff.de iureiur.⁊.l.interdū.§.qui tutelā.ff.de fur.†Nec pretextu lesionis dʒ trāsactio reuocari etiā si reperiať trāsigēs deceptus in quadruplo.vt dixit tex.no.in.l.luci⁹.§.fi.ff.ad tre.qꝛ satis lucrať q a lite discedit.vt ibi no.⁊ in.c.pe.ꝺ ēp.⁊ vē. ¶ Scđo ṗncipaliter facit ꝓ dicto filio Hiero.p̄scriptio:nā inter eū et p̄rem tenuerunt bona dicti Serij vltra.xl.annos ꝑ qđ tp̄s ꝯpleť prescriptio taʒ ꝯ eccl'iam q̄ ꝯtra relicta pauperib⁹:maxime expresso loco paupeꝝ vt hic accidit.hoc ꝓbať i.l.j.iūcta auť.quas actiōes.C.de sa.san.ec.xvj.q.iiij.§.neqꝫ decēnij.⁊ ꝑ Fed.cō.cj.vbi videť velle†ꝙ ꝯ relictum factum pauperib⁹ incertis currat p̄scriptio.xxx.an.nec dʒ in casu nostro p̄sumj malafides:qꝛ filij non presumunť scire testamētū p̄ris num cum possent hereditatē iure suitatis possidere:lʒ secus sit in alijs heredibus.vt no.Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verb.oblig. ¶ Sed his nō obstantib⁹ q̄ vere nō obstāt ꝯriam sn̄iam arbitror veriorem sʒ qđ ꝯpositione ⁊ prescriptiōe nō obstantibus debenť pauperib⁹ seu opere paupeꝝ due partes hereditates dicti Serij:in quibus instituit pauperes ⁊ eoꝝ operā vna cū fructib⁹ a tp̄e mortis dicti Serij ꝑceptis ⁊ ꝑcipiendis.Moueor ṗncipl'r:qꝛ ꝟba testamēti dicti Serij sunt clarissima:in qb⁹ nullo prorsus recte intuēti cadit dubitatio.reliquit eñ filijs natis ⁊ nasciturie suā legitionē portionē:⁊ sic tertiaz ꝑtem cū decessit relictis trib⁹ dūtaxat filijs.vt in auť.nouissima.C.de inof.test.in reliquis portionib⁹ instituit pauperes ⁊ operā ipsoꝝ paupeꝝ dicte terre Radicōdoli.ꝙ potuit nā vltra legitimā filioꝝ pōt p̄r disponere de rebus suis vt vult maxime ad pias causas.vt in.l.j.C.ꝺ sac.san.ec.⁊ in.c.in p̄ntia.de ꝓba.⁊.l.oīmodo.⁊.l.qm̄ nouella.⁊.l.qm̄ in ṗoribus.§.de inoff.testa.Cum ergo suꝑ his duab⁹ ꝑtibus hereditatis nulla cadebat dubitatio non potuit in preiudiciū paupeꝝ fieri trāsactio:qꝛ trāsactio fit suꝑ re dubia ⁊ lite incerta.al's non tʒ.vt.l.j.⁊ l.post rē iudicatā.ff.de trāsac.⁊.l.elegāter.§.si post rē iud.ff.de condit.inde.⁊ p̄sertim qn̄ fit ꝑ administratorē bonoꝝ q nō pōt trāsigere remittēdo debitū sine causa.vt probať in.l.preses.C.de trāsac.⁊.l.pactū curatoris.C.de pac.presertim in relictis ad pias causas que fideliter ⁊ sine aliqua diminutione debent conuerti ad vsum destinatū ꝑ testatorem.vt in.l.nulli.C.de epis.⁊ cle.adeo†qđ solus papa pōt destinata ad certū vsum piū in alium ꝯuertere nedū remittere.vt in cle.qꝛ cōtingit.de relig.do.facit qđ le.⁊ no.in.l.legatū.ff.de admi.re.ad ciui.perti.⁊.l.legatū.ff.de vsufru.leg.⁊ vtrobiqꝫ ꝑ Bar.deficit ergo ꝑtās trāsigēdi ⁊ ꝯponēdi in p̄iudiciū:quinimo pōt dici ꝙ etiā deficit volūtas qꝛ expresse fuit dictū ⁊ in ꝑtāte tributa ꝑ commune Radicōdoli electis nullū p̄iudiciū fieret pauꝑibus ⁊ opere suꝑ hr̄ditate debita ex testō:nec potest allegari contra pauperes prescriptio:tum qꝛ dispositio facta per Serium erat notissima ⁊ quasi notoria in dicto castro Radicōdoli:ex quo arguiť malafides dicti Hieronymi ⁊ filioꝝ detinentiū totā hereditatē dicti Serij cū solū fuissent filij instituti in legitima tm̄ ergo p̄scribere nō potuerūt:cū malafides ꝓbetur ex fama loci.vt not.Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca.Preterea dictus Serius decessit Anno dn̄i.M.cclxxx.vel circa.⁊ dicta ꝯpositio viso pri⁹ testō pluries ⁊ pluries ꝑ vtranqꝫ partē fuit facta.M.ccccviij.⁊ sic bona fuerant possessa vsqꝫ ad cōpositionē ꝑ.xxviij.annos dūtaxat vel circa ⁊ sic nō erat completa prescriptio etiā data bona fide.nunc vero tempore compositionis inceperunt esse indubie in mala fide cum clarissime potuerūt dicta bona pro duabus paribus pertinere ad pauperes ⁊ superueniēs malafides impedit cursum prescriptionis vt in.c.fi.de p̄scrip.⁊ regula possessor.de reg.iu.lib.vj. ¶ Circa ergo bona p̄dicta nulla cadit dubitatio quin possint ꝑ operariū dicte opere pro pauperibus vendicari.sed in fructibus posset cadere dubitatio in quibus concludo qđ si fuerint pater ⁊ filius in malafide:vt quia sciuerūt dicta bona spectare ad pauperes saltem ex fama loci.tunc teneanť restituere fruct⁹ ꝑceptos ⁊ eos quos potuerūt percipere.vt.l.ij.C.de pig.act.⁊ no.in.l.ex diuerso.ff.de rei ven.⁊ in.c.grauis.de re.spo. ¶ Circa vero legitimā relictaz filijs:dico qđ pauperes seu operā paupeꝝ nihil deinceps potest vēdicare.etiā si dictus filius hieronymi decederet sine filijs.ratio promptissima est:quia Serius reliquit filijs legitimam ⁊ eos adinuicem in illa substituit pupillariter ⁊ per fideicōmissum ⁊ eis oīb⁹ sine liberis decedētibus substituit dictā operā pupillariter ⁊ ꝑ fideicōmissuʒ.Certūqꝫ est qđ pater filio instituto in legitima solum pōt substituere pupillariter.nō aūt per fideicōmissum:qꝛ substitutio fideicōmissaria est onerosa.Pupillaris vero est salutifera ipsi pupillo ne decedat sine testamē to ⁊ in legitima pater nō pōt apponere grauamen:hec probanť in.l.qm̄ in prioribus.coniuncta.l.ex tribus.C.de inof.test.vbi per gl.bald.⁊ Bar.quare dico ꝙ partes fratrū morientiū si decesserint sine testō deuenerūt ad hieronymū tertiū fratrē tūc suꝑstitē:aut ex substitutiōe pupillari si decesserint in pupillari etate:aut ex iuris dispositione si decesserint in pubertate:qꝛ fratres succedunt in totū non obstantib⁹ descendentibus.vt in auten.post fratres.C.de legi.heredi.⁊ in auť.itaqꝫ mortuo.C.cōia de suc.in corpore de here.que ab intest.Hieronym⁹ ꝟo decessit post pubertatē.⁊ sic expirauit substitutio pupillaris.vt in.l.cēturio.⁊.l.i pupillari.ff.de vul.⁊ pul.Fideicōmissaria ꝟo nunq̄ valuit respectu legitime.vt.s.dixi.Restat ergo ꝙ etiā si hieronym⁹ decessisset sine liberis ex quo decessit post pubertatem nihil de legitima sua ⁊ fratrū suoꝝ potuisset opera paupeꝝ petere:cum adueniente pubertate expirauit illa substitutio facta de pauperib⁹ ꝑ supradicta:⁊ no.bal.in.d.l.ex tribus.Res ergo hec erat in iure clarissima.habeat ergo iste fili⁹ hieronymi libere ⁊ expedite tertiā partem dicti Serij.⁊ reliquas duas partes restituat pauperib⁹:⁊ oꝑe iuxta testm̄ Serij.Nec ob.qđ testator dixerit ꝙ oīa bona erāt obnoxia pauperibus:qꝛ in p̄iudiciuʒ filioꝝ sibi credi nō debuit iuxta tm̄ no.per Bar.in.l.cū qs.§.codicillis ff.de leg.ij.⁊ per Cy.in.l.gn̄aliter.C.de non nume.pec.⁊ hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Consilium.xvj.

1 ☞Statutū simpl'r loquens non debet intelligi:vt ius cōe corrigat.

2 Terminus vbicūqꝫ statuitur ad aliquid ꝓbandum:si pendēte termino ꝯtingat impedimentū facto aduersarij,admittitur quis ad ꝓbandum etiam post terminum.

3 Causa preiudicialis nouiter inchoata suspendit causam iam pendentem in euentū ipsius cause preiudicialis.

4 Accusatio instituta est ad vindictā:nō aūt ad effectum compulsiuuʒ.

5 Finis accusationis de falso est vt testes puniantur,de falso.

6 Instrumentum si fuit inter alios falsum pronuntiatum:⁊ non ꝑ hoc preiudicat alteri vtenti.

7 Sententia lata contra electores non preiudicat electo.

8 Peremptio instātie non dependet a facultate partium ⁊ iudicis:imo eis etiam inuitis currit tempus.

In presenti qōne fratrū ordinis Camalduleñ.illud dūtaxat ad p̄ns queriť an sn̄ia ꝯ eos lata sit nulla vtpote ꝑempta istātia a statuto p̄fixa lata. ¶ Trinitatis deifice ꝑ pri⁹ inuocato p̄sidio vr̄ ṗma fronte dicēdū dictā sn̄iaz tenuisse saltē ex hoc capite quo impugnať.qđ ṗmo sic ostēdiť. ¶ Prio nāqꝫ statutū mihi ostensuʒ lʒ terminū statuat nō solū iudici sʒ istātie nō decernit sn̄iam post illū terminū.lx.dieꝝ latam nō tenere ergo cū sn̄ia reperiť lata saltē i termino iuris vt:videlicet intra triēniū.vt.l.ꝓperādū.C.de iudi.dʒ tenere:†qꝛ statutū simpliciter loquēs non debet intelligi vt ius cōe corrigat.argu.in.l.quoties.ff.de actio.⁊

obli.⁊

obli.ꝛ hoc videtur tenere Spec.i tit.de leg.§.restat.ver.qd si statuto,
2 Scđo ad idē ꝓbaṫ sic.†Ubicunqꝫ statuiṫ alicui termin⁹ ad aliqd ꝓ
bandū.Si pendēte termino ꝯtingat impedimētū facto aduersarij ad
mittitur qs ad ꝓbandū etiā post terminū:maxime.qū aduersari⁹ iu-
ridice impedimētū ꝓbuit:ad hoc bonus tex.in.l.fi.C.de adul i fi.ꝛ no
tabilissimus tex.l.si cum ipse.ff.de excus.ꝛ temp.earum.per quem tex.
dixit ibi Bald.qđ si a statuto prefigiṫ termin⁹ duoꝝ mensiū ad cau
saꝫ dicēdā:ꝛ altera pars petit terminū ad ꝓducēdū testes vltra mare
seu prouinciam, ita ꝙ totus terminus prefixus instantie vix suffi-
cit pro dilatiōe testiū ꝓducēdoꝝ.arg.in.l.j.C.de dila.ꝛ.iij.q.iij.spatiū
ꝙ poterit iudex etiā post terminū instātie prefixum sniaꝫ ferre,et cau
sam ad finē ꝑducere.ꝛ idem in effectu voluit ibi Bar.dicens ꝙ moder
ni de illa lege nō fuerāt recordati in materia.l.properādū preal.sed in
casu nostro monasteriū nō potuit causam ciuilē per se inchoataꝫ ad fi
nem perducere intra terminum.lx.dieruꝫ facto aduersarij qui testes đ
falso criminaliter accusauit.ꝛ sic fuit opus expectare finē huius cause
vt statim in sequenti motiuo dicam.ergo etiā post terminū licuit iudi
3 ci sniam ferre.¶Tertio ꝓncipaliter probatur sic.†Causa ꝓiudicialis
nouiter inchoata suspēdit cām iam pendentē in euentum ipsi⁹ cause
preiudicialis vt in.c.tuā.de ordi.cog.ꝛ.c.lator.qui fi.sint legi.ꝛ qđ in
eis no.et in.l.is qui reus.ꝛ ibi ꝑ Bar.ff.de publi.iud.ꝛ.l.fi.C.de ord.
sub.ꝛ.l.j.C.qui accu.non pos.vbi ꝑ Cy.ꝛ.iij.q.xj.pri⁹ ꝛ interim nō dꝫ
currere tp̄s:q꞉ suspēsio fit a iure vt i iurib⁹ ꝓalle.ꝛ nō valēti agere nō
currit tp̄s.vt in.l.j.C.de anna.excep.ꝛ.l.in reb⁹.C.de iure do.Sed i ca
su nostro accusatio testiū de falso fuit preiudicialis ad cām ciuileꝫ ꝑ
monasteriū ichoatū:ergo nō đbuit tp̄s istātie ciuili ꝓfixū currere.Qđ
aūt fuerit preiudicialis ꝓbaṫ:q꞉ si testes cōuincerētur de falso:nō dꝫ
iudex sequi dicta falsoꝝ testiū.vt in.c.cum.i.ꝛ.a.de re iudi.l.diu⁹.ff.de
re iud.maxime cū ꝓbata falsitate ꝛ secuta snia appareat testes ipsos
esse ꝑiuros ꝛ infames,vt in.c.sicut.de testi.no.i.l.luci⁹.ff.de his q no.i
fa.c.cū tu.ꝛ.c.testimoniū.de testi.Ex cōtrario potuisset sequi absurdū
s.ꝙ monasteriū obtinuisset etiā in causa vigore testium productoꝝ.ꝛ
tn̄ testes fuissent postmodū de falso cōdenati:vnde melius est ante tē
pus occurrere ꝛ ꝓuidere ꝙ post causam vulneratā remediū q̄rere. vt
l.fi.C.in quib⁹ cau.i integ.resti.nō est necessa.Ad idē optime facit ca.
fi.de testi.vbi diciṫ ꝙ pendēte accusatione de crimine cōtra aliquē nō
debet ille accusat⁹ ad testimoniū interim admitti quasi status eius i
terim sit in pendēti.¶Quarto hoc idem videṫ ꝓbari ex forma statu
ti ꝑusini sub rubrica de reprobatiōe testiū ꝛ ꝙ pēdēte reꝓbatiōe ipso
rū nō currat terminus vbi in effectu cauetur vt liceat cuilibet accusa-
re de falso testes ꝓductos ꝛ eorum productorem ꝛ in fine statuti gene
raliter disponitur ꝙ pēdēte reprobatione tēpora instantie ciuilis vel
criminalis nō currāt.Nō obstat si dicaṫ statutū disponere cū solū ac-
cusanṫ testes:sed etiā eius ꝓductor ideo nō debet extēdi ad casum no
strum i q̇ testes dūtaxat fuerūt accusati.Ad hoc enim pōt respōderi
ꝙ dictum statutū loquitur per verba ꝑmissiua nō autē necessitatiua.
đt em̄ ꝙ liceat accusare testes ꝛ eoꝝ ꝓductorē ꝛc. Id aūt qđ ꝑmittiṫ
nō necessitat.l.nō quicquid.ff.de iudi.ꝛ.c.cōsuluit.de offi.deleg.al's se
q̇retur absurdum ꝙ nō liceat accusare vnum sine reliquo qđ videṫ cō
tra formam alterius statuti positi sub rubrica de pena inducētis vl' i
duci facientis falsum testē ꝛc.Itē esset ꝯ ius cōe.arg.i.l.ij.ff.de fal.ꝛ
d.l.lucius.ff.de his qui no.infa.ꝛ ideo est hic intellect⁹ fugiend⁹ vt mi
nus q̄ꝫ fieri possit recedaṫ a dispositione iuris cōis.vt.l.j.C.de noxa.et
c.cū dilectus.de cōsue.hoc reprobat rubrū illi⁹ statuti in quo solū di
citur de reprobatione testium:ꝛ ꝙ pendente reprobatione nō currāt
tpa instātie:ergo nigrū dꝫ verificari etiā in eo casu quo solum accusā-
tur testes cum nigrū debeat ꝯuenire rubro.vt no.glo.in.c.tibi qui.de
rescrip.lib.vj.ꝛ.c.si super gratia.de offi.deleg.lib.vj.ꝛ.c.bone.de cōfir.
vtili vel inutili.maxime q꞉ finis statuti nō restingit se cum ambo pari
ter accusenṫ.sed loquiṫ generaliter ꝛ videṫ magis se referre ad reꝓba
tionem testiū q̄ꝫ ad accusationē ꝓducētis:in eo qđ dicit ꝙ pendēte re
probatiōe nō currāt tpa instantie ciuilis:testes aūt sunt q reprobātur
nō aūt producēs.¶Sed q̄ꝫq̄ꝫ hec vrgere videātur propter sniaꝫ ꝯtra
riā tn̄ sniam arbitror indubie veriorē si iuris ꝛ statutoꝝ mētē subtili
ter indagare velimus.Et pro clariori decisiōe casus.Primo ꝓmitto
ꝙ ispecta mera iuris cōis dispositiōe.cessante enim dispositione statu
taria nō dꝫ suspendi cā ciuilis iam inchoata i qua testes deposuerūt
suū testimoniuꝫ in forma đbita ꝓpter accusationē falsi criminaliter
postea institutā ꝯ testes quod ꝓbaṫ his rōnib⁹.nō đbet spectari euen
tus cuius nullus est effectus.vt.c.cū ꝯtingat.de offi.deleg.ꝛ.l.ad pro
bationē.C.de ꝓba.Sed euentus cause criminalis institute ꝯtra testes
dūtaxat nullū effectū pōt producere in causa ciuili iam instituta inter
illos:ergo nō dꝫ fieri suspēsio cause ciuilis.maior supra ꝓbata est.ꝯse-
quētia ex se ptꝫ.minor ꝟo ꝓbatur sic.Quilibet modus agēdi hꝫ suaꝫ
naturā ꝛ suū effectū nec supnaturaliter dꝫ aliqd operari.vt i.c.ij.đ ord.
cog.ꝛ.c.sup his.ꝛ.c.qual'r ꝛ qn̄.de accu.ꝛ.c.lꝫ heli.de simo.facit.xxxij.
4 q.vij.adulterij malū.ꝛ.c.flagitia.ꝛ.c.significauit.de ap.†accusatio ꝟo
fuit instituta ad vindictā;nō autē ad effectū repulsiuū.vt in.d.c.super
his.Hinc dixit tex.in.d.c.ij.de or.cog.ꝙ si cōuentus interdicto vn̄ vi.
vel alia actiōe petitoria excipit de sua spoliatiōe ꝯ agentē ꝛ ꝓbat:re-
pellit agentē a sua petitione:ꝑ hoc nō cōsequiṫ restitutionē.q꞉ ad hoc
nō fuit actum.Si autēꝫ deduxit spoliationē ꝑ viā accusatiōis vterqꝫ
prosequiṫ suā actionē nec actor repelliṫ ab agendo:lꝫ reus dicat se spo
liatum:q꞉ finis actiōis nō est repellere sed cōsequi.Ita dico ad propo
5 sitū †finis accusationis falsi institute cōtra testes est vt testes puniāṫ
de falso: non autē vt iudex nō sequaṫ dicta eoꝝ. ex quo iam deposue
rūt vt.l.ij.§.pena falsi.ff.de falsis.non ergo debet operari aliū effectū
ciuilē saltē inter alias personas.Hoc vltimo dico vt euitē quod legiṫ
et no.in.l.interduꝫ.§.q furem.ff.de furtis ꝛ per cōsequēs nō debet sus
pēdere causam ciuilē iam cū alio inchoatā.Scđo fortius ꝓbaṫ sic:lis
iter alios acta alijs preiudicare non dꝫ vt in.c.inter dilectos. de fide
instru.ꝛ in.c.cum super.ꝛ.c.pe.de re iud.ꝛ.C.res inter alios acta.in ru.
ꝛ nigro.ꝛ in materia nr̄a ꝓcise ꝓbaṫ ꝑ casum ꝯrium.in.d.l. lucius. et
in.c.cum super.in fi.de or.cog.vbi diciṫ ꝙ si ꝯ ꝓducentem fuit exceptū
ꝙ testes sui erāt falsi.ꝛ ꝓbaṫ.ꝛ iudex ob hoc illoꝝ depositionē non se
quitur non ꝑ hoc testes afficiunṫ infamia q non fuerūt in iudicio nec
assumpserunt defensiōis copiā.Et reddit tex.in.d.l.lucius.rōnem: q꞉
non opꝫ ex snia iusta siue iniusta ꝓ alio habita aliū ꝓgrauari.tex.no-
tabilis in.d.c.cū sup.reddit rōneꝫ:q꞉ accusatio non fuit instituta ꝯtra
testem qđ in idē recidit.ita dico in casu cōtrario cum.s. accusanṫ solī
testes ꝯuertitur:ꝙ ex hoc non debet preiudiciū generari absenti q nō
fuit in cā:vt ex hoc perdat cōmodum attestationū.vt puniaṫ ex facto
alterius.forte em̄ testes fuerūt ex eoꝝ iniuria ꝛ ꝯtumacia ꝯdēnati.Itē
possent ꝯdēnari ꝑ iudicis imprudentiam vel iniuriam:vt.l.si per im-
prudentiam.ff.de euic.ꝛ.l.exceptione.ff.de fideius.Et si pars fuisset ꝓ-
sens melius ꝛ accurati⁹ defendisset cām suam.si ergo volebat accusa-
tor istum effectū ciuilem ꝓsequi debuisset excipere de falso ꝯtra testes
que exceptio in effectu dirigiṫ cōtra ꝑtem.vt in.c.lꝫ.de probat. ꝛ ad.l.
diuus.no.Inn.in.c.vex.de foro compe.Ad hoc singulariter facit tex.
6 in.l.ij.C.de fide instru.vbi diciṫ †ꝙ si instr̄m fuit inter alios falsuꝫ ꝓ-
nuntiatiuum non ꝑ hoc preiudicat alteri vtenti.nisi de nouo ꝯ istum
ꝓbeṫ falsum:ꝛ no.Inn.in.c.cām.q fil.sint legi.Idē ergo pari ratione
dicendum est iudicio ꝛ reprobatione agitata ꝯ testes vt non preiudi-
cet parti litiganti q̇ non fuit in causa ꝛ hoc aperte ꝑ illum tex. tenuit
ibi Bar.vbi vr̄ approbare opinioneꝫ Ricar.malū.q ꝓcise hoc tenuit
quasi in terminis nostris in quadam sua disputatione. vt refert ꝛ seq
tur Cy.ꝛ Bald.post multa in.l.j.C.q accus.non pos.dicentes ꝑ hanc
rōnē: q꞉ nō ꝓiudicat parti non dꝫ causa ciuilis suspendi per accusatio
nem criminalem institutam ꝯ testes dūtaxat:excipiat ergo de falso ci
uiliter ꝯm eos si vult ꝙ parti ꝓiudicet vel accuset etiam ꝓducentē.di-
xit Bar.in.d.l.ij.ꝛ idem ipse tenui.in.d.l.lucius.hoc etiam sequiṫ Io.
an.in addi.Spe.in.d.§.restat.ver.quid si statuto.vbi refert decisioneꝫ
Ricar.ꝛ eam sequitur.ꝛ sic cōis opi.videtur pro hac parte ꝛ loquunṫ
isti doc.etiā cū statutū arctat iudicē ad ꝓnuntiandū intra.lx.dies.ꝛ cō
cluditur ꝙ ꝑ accusationem criminaliter institutā contra testes dūta-
xat nō dꝫ iudex supsedere in negotio principali al's currerēt tempora.
Et ꝓ hac snia optime facit gl.in.c.hec quippe.iij.q.vj.q̄ post lōgā dis
putationem concludit ꝙ lꝫ sit maxima ꝯnexitas inter electū ꝛ electo-
7 res:q꞉ electus causat ius suum ab electoribus.†tn̄ snia lata cōtra ele-
ctores nō ꝓiudicat electo q nō fuit ꝓsens.cū si fuisset pn̄s potuisset cau
sam suam melius pertractare.Ad idem qđ in simili no.Inn.in.c.ꝑue
nit.de fideius.ꝛ in.c.ꝑ inq̇sitionem de elec.vbi plene loquiṫ ad ꝓposi-
tū.ꝛ generaliter disponiṫ vt ea q̄ fiunt ꝯ absentē non debeant absenti
nocere.vt.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iudi.ꝛ.iij.q.ix.caueāt ꝛ capi. oīa.qn-
imo bar.in.l.nec qcq̄ꝫ.§.vbi decretū.ff.de off.ꝓcō.ꝙ nec interlocutoria
multum ꝓiudicialis ꝓiudicat absenti.Ad ꝓpositum ergo cū actio cū
testib⁹ nō ꝓiudicet parti ꝓducenti nō debet suspendi ob hanc accusa
tionē iudiciū ciuile iam inchoatum cum ex huius suspensione nullus
iuris effectus posset sequi. ¶Nunc debem⁹ videre nunqd saltem ex
forma censure municipalis perusine inducatur suspēsio primi iudicij:
vt sic tpa instantie pendente accusatiōe nō cōcurrerint.Et dico ꝙ nō
debet impediri ob hoc cursus instātie nec induci primi iudicij suspen
sio.Moueor ꝓncipaliter q꞉ statutum illud deuiās in multis a iure cō
muni debet restringi quantū fieri potest.vt.l.iij.§.hec autem verba. et
quod ibi no.ff.de nego.gest.ꝛ in.c.nostro.de iniur.adeo vt non solum
nō debeam⁹ recedere a verbis:sed ipsa verba stricte ꝛ improprie si fie-
ri potest intelligēda sunt vt minus q̄ꝫ fieri potest iuri communi preiu-
dicetur:vt notanter probatur in.c.cum dilect⁹.de cōsuetu.ꝛ in.l.ij. C.
de nox.Cēsura vero municipalis perusina in multis deuiat a iure cō-
muni.Primo in eo ꝙ decurret tp̄s instantie prefixum a iure cōi.nā cū
de iure cōi deṫ in causa ciuili triēniū.d.l.ꝓperādū.ex forma dicti sta-
tuti danṫ solū duo mēses. Scđo ex iuris dispositione tp̄s currit a die
lit.ꝯte.d.l.ꝓperādū.Statutum aūt vult ꝙ a die citatiōis. Preterea
de iure cōi pendēte accusatione criminali ꝯ testes non debet suspendi
cā ciuilis:sed ex forma statuti casus videṫ dubius ꝓpter ea que.s̄.dixi
corroborādo ꝯria.Cum ergo de iure cōi hoc sic clarum ꝑ superius di
cta idem debem⁹ dicere de iure municipali vt sic verba dubia statuti
trahanṫ ad dispositionē iuris cōis quantū fieri pōt vt ius cōe non cor
rigiṫ:vt in iuribus superius allegatis.Et si verba dictorum statuto-
rum recte pōderentur huic interpretationi non repugnant.Primum

enim ꝛ secundum statutū pmittentia accusationē ad finē inducēdi su
spensionē in prima cā loquunť copulatiue qñ accusantur testes ꝛ is q
eos produxit. Ad veritatē vero copulatiue requiriť ꝙ vtrūqꝫ copula
tum concurrat eque principaliter vt not.in.c.querelam.de simo. ꝛ ca.
ij.ꝛ.c.inter cetera.de rescri.ꝛ super rub.de proba. Non sufficit ergo ad
finē suspensiōis obtinende accusare testes dūtaxat: tum qꝛ statutū ad
hunc effectum exposcit duo: ad qđ optime facit.c.olim.de rescri. tū qꝛ
hoc est iuri cōi cōsonū vt predixi. Non ob. si dicať ꝙ statutū loquať p
verbum liceat: qꝛ dico qđ facultas dať in accusando nō aūt īponiť ne
cessitas. ꝙ si vult accusans habere effectū suspēsiuū instātie ciuilis opꝫ
ꝙ seruet statutum ꝓut iacet cū ad hunc effectū obtinendū nō sufficiat
alteꝝ de iure cōi ꝛ pro hoc est tex.no.in simili.in.c.olim.de rescri.facit
l.pe. ꝛ qđ ibi no.ff.de ver.sig. nā verba statuti sunt stricte sumenda qñ
contingit alterū locupletari cū iactura alterius.vt no. Bar. in.l.oēs
populi.ff.de iust.ꝛ iur.ꝛ.l.non dubiū.C.de leg.facit.l.vt gradatim.ff.
de mune.ꝛ ho.ꝛ.d.l.ij.C.de noxal. Nō ob. ꝙ in dubio nō fiat mētio ni
si de reprobatiōe testiū: qꝛ hoc ꝯtingit qñ principaliter tractať ꝛ ꝓdu
cens ꝓpter falsitatem testiū accusať. Preterea nō nouū vt nigrū lati⁹
disponat ꝙ̄ ꝯtineať ī rubro.vt ꝓbať.C.etiā ob chirogra.pe.pi.te.po-
iūcto rubro ꝛ nigro.ad idē.c.si.ꝛ.c.si sup gratia.de off.dele.lib.vj. naꝫ
ꝛ in rubrica ꝯtineť soluꝫ de officio delegati.ꝛ tñ in nigro disponiť de
ꝯsuetudine ꝛ executione sententie q̄ in multis differunt a delegatione.
¶ Eodē modo tolliť alia obiectio supra facta: vcꝫ quod in fine secū-
di statuti dicitur in genere qđ pendente reprobatione nō currant tpa
instātie ꝛc. qꝛ dico qđ accusans ꝓducēs testes principaliter agit ad re
ciprocationē testiū. nam ex illoꝝ reprobatiōe ꝯuinciť ꝓducēs. vt pa-
tet in tertio statuto. ideo statutū simplr̄ egit de reprobatiōe. Preterea
verba sequentia determinanť ꝛ declaranť a precedentib⁹.vt in.l.si ser-
uus pluriū.ꝛ.l.qui filiabus.ff.de leg.j.ꝛ.l.numīa.ff.de leg.iij.presertim
qñ talis determinatio ꝛ interpretatio est iuri cōi cōsona.vt in casu no
stro.d.c.cū dilectus. Et qđ hoc fuerit de mēte statuti sic ꝓbať. nā ter-
tium statutū disponit vt reprobatis testib⁹ debeat is qui eos ꝓduxit
ꝑdere cām. siue ꝓbeť ꝙ falso eos induxit siue nō qđ nō pōt verificari.
nisi vocato ꝛ accusato ipso ꝓductore.l.fi.C.si p vim vel alio modo.l.
de vnoquoqꝫ.ff.de re iudi.ꝛ.iij.q.ix.caueāt.ꝛ.c.omnia.viij.dist. qꝛ de-
bet in euentum victorie istius reprobationis ꝓducens perdere cāꝫ me
rito statutū scđm statuit vt pendente hac reprobatione tempora in-
stantie nō currerēt, qꝛ hec cā reprobationis supradicto modo agitata
erat p̄iudicialis ad causam ciuilem.d.l.j.C.q accusa.non pos. sed vbi
ꝓducens est presens nō pōt sequi effectus ꝑditionis cause ne condem
netur absens ꝛ indefensus merito non pōt sequi effect⁹ suspensus pri-
me cause: qꝛ sublato fundamento tolliť edificium.j.q.j.cū pau.l.j.ꝛ qđ
ibi no.ff.qđ vi aut clam. Nō ob. si dicať ꝙ monasterio fuit facta denū
tiatio qualiter testes fuerant accusati: qꝛ dico hoc nō sufficere. qꝛ cum
accusatio p̄ncipaliter tendat ad vindictā ipsoꝝ testiū nō tenebať mo-
nasteriū ꝯparere: qꝛ sua non intererat. sciebat eñ ius suum ꝑtinere ad
illos. potuisset tñ si noluisset pro aliquali p̄sumptiōe euitāda compare
re. arg. optimū in.l.a sñia in prin.de ap. Sola enim notificatio vel noti
tia pendentie accusationis non dꝫ sibi nocere in iure suo iam separa-
to a criminatione testiū. Ad hoc induco in silī tex.optimum.in.c.cūm
sup.de re iudi. Non obstāt alia motiua in p̄n.allegata. Et p̄mo dū di
ciť. ꝙ ipi sentētie saltē inerat tp̄s a iure instātie p̄fixū rñdeť dupliciter.
Primo ꝙ cū statutū disponat vt termin⁹.lx.dieꝝ currat a die citatio
nis. aperte patet ꝙ statutum voluit corrigere ius cōe: ꝛ sic discedere a
dispositione iuris cōis: iō dꝫ ferri sñia intra tp̄s a statuto p̄fixū. alˀs nō
valet cū dꝫ statutum hoc casu seruari in puris terminis. hoc apte te-
nuit Bal.in.l.ꝓperādū.j.rñso.ver.quid ergo si statutū.C.đ iudi. Itē
ꝛ scđm vbicunqꝫ terminus p̄figiť instātie: succedit ꝛ ille termin⁹ loco
termini iuris. Ad hoc qđ in similr̄ no. Inn.in.c.ex rōne.de ap. iō dꝫ cē
seri eodē iure cū illo vt sicut non valet sentētia lata post terminū statu
ti ꝛ hec est cōis opi. Cy. Bar.ꝛ Bal.in.d.l.j.ꝓperandū sequunť Jo.
an.in addi. Spe.in ti.de leg.§.restat.ꝟ.qđ si statuto. facit optime in si
mili.c.ꝑsonas.ꝛ.c.cū sit romana.de ap. ¶ Ad scđm motiuū dico qđ
apte aduersarij nullū impedimētū legitimū ꝯtingit: qꝛ accusatio cri-
minalis est prorsus separata a cā ciuili. ideo p illius pēdentiam nō de
buit suspendi causa ciuilis: qꝛ ex separatis nō fit illatio.l.neqꝫ natales.
C.de ꝓba.ꝛ.s̄.plene ꝓbatū fuit. poterat eñ vtraqꝫ lis suo marte cur-
rere. Et p hoc tollo tertiū motiuū. dico eñ qđ nullo mō accusato ꝯ̄ te-
stes dūtaxat instituta est preiudicialis ad causam ciuilē iaꝫ inchoatā
que cū testes iam deposuissent testimoniū: ꝛ tpe testimonij fides testiū
minime vacillabat poterat ꝓcedi sñia: qꝛ ꝯdemnatio testium postea
sequens nō debet retrotrahi ad actum iā cōsummatū: satis eñ est vt
dixi testes tolerari ipsoꝝ testimonio, lꝫ postea reprobenť.l.j.C.de test.
Item cum pars non fuerit in iudicio nō dꝫ si illa reprobatio preiudi
care satis est qđ habeat effectū ꝯ̄ ipsos testes ad quoꝝ vindictā dūta
xat agiť.vt.s̄.plene dixi.ꝛ si decisio cause ciuilis nō pēdet ab euentu
isti⁹ cāe criminalis: merito nō p̄t dici p̄iudicialis. Ad alia argumēta
satis supra est respōsuꝫ. ¶ Ex his oīb⁹ ꝯcludo ꝙ p accusationē falsi
institutā ꝯtra testes dūtaxat. nō debuit suspēdi cā ciuilis iam inchoa
ta.ꝛ p ꝯsequens sñia lata post terminū p̄fixū instātia statuto nō valet
cum reperiatur lata perempta instantia ꝛ sic fine medijs.vt.d.l. ꝓpe
randū.ꝛ qđ ibi no. nec ob. ꝓmūtatio iudicis facta de cōsensu ꝑtium vt
tempora instantie interim nō currerent qꝛ cum illa sit ꝯ̄ statutuꝫ ꝛ cō-
8 tra ius.† vt patet ex p̄dictis nō valuit. nam ꝑemptio instantie nō de
pēdet a facultate ꝑtiū ꝛ iudicis. imo eis etiā inuitis currit tempus vt
patet in.d.l.ꝓperandū.ꝛ ex forma primi statuti. vbi aperte fit mētio
de iudicis ꝓnunciatione. vt ꝓrogatiōe instātie non hꝫ opitulari nisi in
certis casibus de quibus in statuto qui sunt penitus extra nostruꝫ cā
sum. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Consilium.xvij.

1 ☞ Penitentie locus est in penis legalibus vsqꝫ ad sñiam etiam con-
tra propria significata verborum.

OMnipotentis dei postula-
to suffragio. In qōne Ottonelli paucis vtar verbis. tū ꝓ-
pter miram festinantiā petentis: tū qꝛ satis abūde p excel-
lētē doc.d. Salustiū materia p̄ns tractata extitit. ¶ Et quo ad p̄mū
dubium dico qđ multiplici capite dict⁹ Ottonellus supra non venit
puniend⁹ pena.l.fi.de rei ven. Primo qꝛ tex. illi⁹.l. expresse illam penā
imponit si ab aduersario ꝯuincať. sed añꝙ iste Ottonell⁹ ab aduersa
rio conuinceret de mendacio reuocauit suā ꝯfessionē. ergo nō hꝫ locū
illa pena. Ad hoc adduco apertū ꝛ notabilē tex.i auť. ꝯ̄ qui ꝓpriam.
C.de nō nu.pe. q videť decidere istā qōnem maxime iuncta.l.eū qui.ff.
de iureiur.ꝛ facit auť. itē possessor.C.q po.i pi.ha. Pro hoc qꝛ ꝯfessio
pōt reuocari impune si nulla captio est aduersario queadmodū ī ca-
su nr̄o nulla subest cū aduersari⁹ nihil ꝓbasset in ꝯ̄rium ante reuoca-
tionem ꝯfessionis. tex. est quasi in terminis nr̄is in.l.de etate.§.fi.ff. de
inter.act. facit.c.fi.de ꝯfes.ꝛ tex. iuncta gl.in.c.cū in positionibus.de iu
reiur.lib.vj.in glo.in ver. iusta cā.in fi. que notāter dicit ꝙ sicut testis
a periurio excusať vt in.c. p̄terea.de testi.cogē. si incontinēti se corrigit
1 ꝛ ponens vel rñdēs eadē ratione. ¶ Scđo principaliter facit† qꝛ ī pe-
nis legalib⁹ locus est penitētie vsqꝫ ad sñiam etiam ꝯ̄ ꝓpria significa
ta ꝟboꝝ.vt in.l.q cū maior.§.accusasse.ꝛ etiā.l.in seruitutem.§.petijsse
ff.de bo.li.no. Bar.in.l.criminal.C.de iur.om.iu.ꝛ Dy.in.l.amplius
ff.rē ra.ha. dicta ergo.l.fi.dꝫ intelligi qñ negās ꝑseuerauit in negatio-
ne ne iuste plenitudinis humanitas amputeť. vt in fi. dicit text.in.l. si
qs libellos.C.đ ap.ꝛ.ij.q.vj.si qs. ¶ Tertio ex diuerso capite pōt Ot
tonell⁹ aperte iuuari. nā cū in exceptiōib⁹ suis dixerit se tenuisse ꝛ pos
sedisse bona petita a.x.annis.ꝛ citra satis fuit ꝯfessus se incepisse pos-
sidere iā sunt.x.anni ꝛ postea hucusqꝫ possedisse. hoc eñ denotat illa
copulatiua ꝛ, q̄ est tpis ꝯtinuatiua.vt no. cōiter canoniste.i.c.lꝫ.đ ꝓba.
ꝛ Bar.in.l.celsus.ff.de vsucap. vñ ex illis ꝟbis satis fuit dict⁹ Otto-
nell⁹ ꝯfessus se possidere de p̄nti illa bona petita presertim cuꝫ dictus
Ottonellus in sequētib⁹ verbis diceret se non debere ꝯueniri: qꝛ do.
Pādolphus illa bona sibi tanꝙ̄ sua donauerat ꝛ confitebať se possi-
dere: qꝛ alˀs cessante possessione non potuisset ꝯueniri rei vendicatione.
nā rei vendicatio reqrit duo extrema. vcꝫ dñium ex parte agentis et
possessionē seu detētationē ex parte ꝯuēti.vt in.l.in rē actio. coniuncta
l.sinautē.ꝛ.l.officiū.de rei vē. ergo cū in iudicio ꝯstaret istū Ottonellū
possidere seu saltē se obtinuisse possessionem: non debuit interrogari ex
post facto an possideret: qꝛ interrogatio iudicij preparatoria non est
fiēda: nisi q̄ten⁹ necessitas vrgeat. tex. est in.l.j.ff.de iter.act.ꝛ ibi p bar.
in p̄nc. vñ cū iudex mādasset rñderi interrogationib⁹ saluo iure impti
nentiū ꝛ nō admittendaꝝ qbus si rñdeť ꝓnūtiauit haberi ꝓ nō rñso.
ergo cū dicta interrogatio ex cā p̄dicta fuisset supflua.ꝛ sic nō admittē
da ex cā predicta. perinde habēdū est ac si nō fuisset illa rñsio negatiue
facta: qꝛ facta p̄nt haberi pro infectis quo ad iuris effectū.vt no.in.l.
in bello in.§.facte.ff.de capt.ꝛ facit ad hoc fere tot⁹ ille tit. Et nō ob.
si dicatur excipiēs nō ꝯfitetur.vt in.c.cū venerabilis.de except.ꝛ in re-
gula exceptionē.de reg.iu.lib.vj.ꝛ in.l.non vtiqꝫ.ff.de excep. qꝛ dico il-
la iura ꝓcedere qñ aduersarius vult se fundare quo ad factū pure cō
tētū in ipsa exceptione. vt puta si ꝯtra petētē debitū opposuit pactum
de nō petendo non est dubiū quin ergo ꝯfitear pactū intercessisse. non
autē qđ debitū p̄cesserit: qꝛ hoc vltimū tacite ꝯprehendiť ꝛ consistit in
iure: primū est expressum ꝛ cōsistit in facto. vt no. gl. q̄ hoc voluit ꝛ re-
cte intuenti in dicta regula exceptionē. dicto.c.cū venerabilis.ꝛ aper-
tius hoc tenuit ibi Anto.de bu. Ego allego tex. apertum.in.c.ex par-
te decani.de rescrip.ꝛ hoc quo ad primū dubiū. ¶ Ad secūdū an di-
ctus Pādolphus potuerit ex statuto suo illā dominam Lagiam pri
uare bonis suis ꝓpter cōtumaciam ꝛ inobedientiam ipsius in nolēdo
redire ad habitādum in ciuitate Fani iuxta mandatū dñi sui sub pu
blicatione bonorum factum. Arbitror indubie tenendum ꝙ sic: ad ꝙ
iudicio meo videtur tex. apertus.in.l.fi.ff.de decre.ab ord.fa. vbi patet
valere statutū sub grauissima pena contra subditos vt habitēt in suo
municipio. Adđ tex.in.l.mercatores.C.de ꝯmer.ꝛ merca. p Bar.in.l.
relegatoꝝ.§.interdicte.ff.de interdic.ꝛ rele. ad idem qđ no. Inno. in.c
postulasti.de fo.ꝯpe. vbi dicit dñm loci posse statuere sup publicatiōe
bonoꝝ que sunt ī loco etiā si bonoꝝ dñs nō sit tibi subiectus vñ mul-
to fortius potuit hoc facere do. Pādolphus ex iusta cā sup bonis in
suo territorio sitis: ꝛ cōtra ꝑsonas sibi subiectas. ad hoc.l. incola.et.l.
assumptio.

assumptio.ff.ad munici.nā do.Pandolphus tāꝗ vicari⁹ ecclesie ad vtilitatem suā potuit exercere hanc iurisditionē ⁊ etiā maiorem iuxta no.per bar.in.l.cūctos populos.ꝓpe fi.C.de sum.tri. Datur eñ istis vicarijs nedū merū ⁊ mixtū imperiū sed etiā regalia:vt no.in.d.l.cunctos populos.nec poterat dicta mulier allegare ignorātiā cum ad locū venerit:⁊ de statuto fuerit certiorata:⁊ spretis mādatis domini recessit vt i facto modo presupponitur.Et ex hoc vltimo respondet̄ ad tertium dubiū.¶Ad quartū vero ⁊ vltimū dico ꝙ licet a pricipio potuerit in dubiū reuocari:an forte credendū sit potestati assereṫi cōmissionē super bānis mittēdis sibi factā a dño Pādolpho ꝑ id ꝙ habetur in.l.vnica.ff.de mā.prin.⁊ ꝙ no.ꝑ Jo.an.in.c.j.de offi.leg.li.vj.naꝫ ne habito respectu ꝙ potestas publice hoc asseruerit: qđ erat honorabilis ꝑsona.itē ⁊ forti⁹.qꝛ ipsemet do.Pādolphus hec bona vt publicata volebat vigore dictoꝝ bānoꝝ:clarissime ꝓbat̄ cōmissionē fuisse factā ꝑ dictū Pādolphū:qꝛ ex subsequēti actu p̄sumit̄ ꝓ p̄terito arg.ad oīa p̄dicta in.c.nobilissim⁹.xcvij.di.⁊ in.c.scribam.de p̄sum.et qđ ibi no.gl.Itē facit qꝛ verba enūtiatiua q̄ sunt necessaria ad vtilitatē enūtiati plene probant.vt no.ꝓbat̄ in.l.optimā.C.de ꝯhen.⁊ ꝯmit.sti.facit ad p̄dicta.l.illud.ff.de acquir.here.⁊ cle.literas.de ꝓba.⁊.l.lꝫ.C.de iudi. Nico.Abbas.

¶Casus consilij sequentis.

In causa ⁊ questione que vertit̄

seu verti sperat̄ inter cōitatē Rachanati ex vna parte ⁊ cōitatē Auximi ex alia sup libertate nō soluēdi vectigalia seu gabellas i territorio Rachanati ꝑ hoīes ciuitatis Auximi seu ipsius districtuales iuxta laudū ⁊ arbitramentū qđ inter dictas partes dicit̄ fuisse semel ⁊ secūdo latū.Primo ꝑ quondā reuerēdissimū p̄rem Neapolionē car.⁊ tūc legatū in illis partibus.Scđo ꝑ venerabilem olim virū dñm Nicolaū Auxianum.tunc secretarium romani pontificis.

¶Consilium.xviij.

1 Snia lata ꝯ ꝓcuratorem nō valet si neget̄ illū fuisse ꝓcuratorem.
2 Cardinali non credit̄ in preiudicium alterius.
3 Procurator si a me ꝯstitutus fuit ad mutuā pecuniā recipiendā non me obligat si in instrumento confiteat̄ se pecuniā recepisse: non tñ apparet ꝙ vere receperit.
4 Priuilegium collatum vniuersitati perditur per vsum ꝯrium etiam per singulos de vniuersitate.
5 Argumentum a cōiter accidentibus valet.
6 Sententia postꝗ̄ transiuit in rem iudicatam:oīa presumuntur rite ⁊ recte agitata.
7 Judex qui cognouit de matrimonio.pōt accessorie cognoscere de dote tanꝗ̄ de dependente.

Jesu christi saluatoris presidio ex corde inuocato.¶Primo ꝙ cōitas Auximi nullā i hac parte iustitiā foueat.Ex laudo eñ ꝙ per dictū.d.Neapolionē p̄mo dꝛ ꝓmulgatū nō p̄t dicta cōitas Auximi se fundare qm̄ nō ꝯstat de cōpromisso in eū facto nec de syndicatu per syndicos tūc asserētes p̄tenso.sed de dicto laudo dūtaxat tātum:cum per ciuitatem Rachanati nunc neget̄ illos fuisse syndicos nec aliter de eoꝝ ptāte doceri potest nō valet laudū seu snīa etiam si ꝓmulgata al's fuisset iudice competenti:qꝛ snīa lata contra falsum syndicum seu procuratorē est nulla in p̄iudicium ipsius dñi:vt in.c.ex insinuatione.⁊.c.in nostra de ꝓcu.⁊.l.licet.C.eo.ti.nisi dñs habuerit ratū gestum per falsum procuratorem.l.licet.ff.de iudi.⁊.l.iij.§.falsus.ff.rē ra.ha.⁊.l.si pecuniam.ff.đ neg.ge.Sed in casu nr̄o non probat̄ qđ a p̄ncipio illi asserenti syndici habuerit mādatū:vel ꝙ cōitas Rachanati eoꝝ gesta rata habuerit ergo ꝑinde iudicādū est acsi nunꝗ̄ habuissent mādatū.paria enim sunt in effectu nō esse seu fuisse vel nō apparere.vt in.c.solēnitates.j̄.de ꝯse.di.j.⁊.l.in leg.ff.de ꝯhen.emp.Is eñ qui syndicos fuisse asserit: hꝫ probare:qꝛ facta nō p̄sumunt̄.de off.deleg.cū in iure.de procu.c.j.hec eñ extrinseca nō p̄sumunt̄:nisi exp̄sse ꝓbentur.l.q̄cūqꝫ.ff.de publi.nec sufficit qđ etiā iudex asserat in snīa illos fuisse syndicos.qꝛ sibi nō credit̄.vt in.c.qm̄ ꝯtra.de ꝓba.⁊ de hoc est gl.no.⁊ magistra.in.c.cū in iure.de offi.dele.q̄ exp̄sse dicit † nō valere sniam si negetur illum fuisse ꝓcuratorem ꝯ quem lata fuit snīa nisi doceat̄ illum habuisse mandatum.ob hoc ꝯsulit̄ vt instrumentū ꝓcuratorium seruatis debitis solēnitatib⁹ insinuet̄ in instr̄o snīe.vel al's ipsum originale ꝯseruet̄.Idem expresse voluit ibi Inn.⁊ vident̄ cōiter doc.ibi in hāc sententiā inclinare.Quinimo dixit Bar.in.d.l.licet.C.de procu. ꝙ si iudex ꝓnuntiet quē esse ꝓcuratorē.illa talis ꝓnuntiatio non nocet dño absenti q non fuit in iudicio ⁊ negat illi dedisse mādatū.ar.in.l.de vnoquoqꝫ.ff.đ re iudi.⁊.iij.q.ix.caueāt.⁊.c.omnia.nec habet suffragari dignitas cardinalat⁹ in personā dicti dñi Neapolionis ꝯsistēs.† qꝛ in p̄iudiciuꝫ alterius nō credit̄ etiā cardinali.gl.est notabilis que hoc sensit rn̄dendo ad.c.nobilissim⁹.xcvj.di.in.c.sicut.de sen.exc.ꝓbat̄ apte i.c.a nobis.in c.ex quadā.⁊.c.lꝫ vniuersis.de test.Itē qꝛ vt arbiter seu vt arbitrator ꝓcessit.vt pꝫ ex tenore laudi ⁊ arbitrator nō credit̄ in p̄iudiciū alterius partis.l.ne in arbitris.C.de arbi.Itē nec snīa seu laudū datū ꝑ dictū do.Nico.habebat dicte cōitati Auximi opitulari.qm̄ cōpromissū nō fuit plenū.sed ad discordias sup finibus dūtaxat ortas fuit rescriptū vt patet ex ipsi⁹ tenore.excessit ergo dict⁹ do.Nic.ꝯmissionē i multis quaten⁹ per oīa approbauit sententiā do.Neapaliōis q̄ ꝯtinebat plurimos articulos vltra cōfinia.ergo in illis snīa est nulla cū arbiter nō habeat potestatē:nisi quaten⁹ in cōpromisso cōtinet̄:vt i.c.cū dilect⁹.de arbi.⁊ i.l.nō distinguem⁹.§.si.ff.đ arbi.⁊ maxime nō dꝫ etiā amicabilis cōpositor se extēdere ad ea de quib⁹ nō fuit cogitatū.vt.l.cū aglia.ff.de trāsac.⁊ idē videt̄ dicendū qm̄ cōpromissum fuisset plenū.nō eñ ꝑ hoc pōt arbiter seu abitrator extendere manus ad ea quib⁹ non erat controuersia.vt est text.notabilis in.l.si cū dies.§.plenum.ff.đ arbitris.vbi dꝛ ꝙ lꝫ fiat cōpromissum plenū:puta in oibus cōtrouersijs ⁊ q̄onib⁹:nō tñ extēditur ad ea de quib⁹ inter partes nō fuit disputatū.Hinc notāter dixit Bar.in.l.cū agliana.ff.de trāsac.ꝙ si erat inter te ⁊ me ꝯtrouersia de quodā fūdo ⁊ cōpromisim⁹ i aliquē ⁊ dedim⁹ ei plenā potestatē arbitrādi nō poterit ꝑ hoc arbitrator fundū adiudicare vni ⁊ ꝯdēnare illā partē vt det alteri aliquā aliā rē, đ q̄ non erat ꝯtētio ꝑ.d.§.plenū.⁊ ꝑ.l.nō distinguem⁹.§.đ officio.ff.eod. sed ipsius ꝯpromissi facti i dicto do.Nico.erat ꝯtentio dūtaxat sup finib⁹ nec sup alijs apparet disputatio facta.ergo nō potuit sup alijs iudicare quod si fecit incassum laborauit.Nec ob.emologatio facta ꝑ syndicos.qꝛ cū emologatio ⁊ apꝓbatio sentētie nulle habeāt istar cuiusdā noui pacti seu cōtract⁹ iuxta ea q̄ loquunt̄ ⁊ not.i.l.ij.C.cōia vtri.iudi.per Bar.in.l.vna.C.qui pro sua iuris.nō valuit in hoc factū syndicoꝝ:qꝛ nō habuerūt potestatē ad cōtrahēdū vel paciscēdū.sed ad ꝯpromittendū dūtaxat.excesserūt ergo potestatē.⁊ per cōsequens factū fuit nullū.l.diligēter.ff.mā.⁊.c.cū olim.đ offi.đleg.facit ad ꝓpositū qđ no. Bartol.i.l.ij.§.creditū.ff.si cer.pe.⁊.l.si debitorē meū. de noua.vbi cōcludit † ꝙ si constitui ꝓcuratorē ad mutuā pecuniā recipiendā nō obest mihi neqꝫ me obligat si instrumēto ꝯfiteatur se pecuniā recepisse nō tñ apparet ꝙ vere receperit:debuit eñ intelligi mādatū de mutuo naturali.Tertio ⁊ vltimo facit ꝯ cōitatē Auximi p̄scriptio lōgissimi tēporis q̄ pōt allegari ꝑ cōitatē Rachanati p̄supposito ꝙ dicta lauda a p̄ncipio valuissent.† nā p̄uilegiū collatū vniuersitatis ꝑdit̄ ꝑ vsuꝫ ꝯriū etiā ꝑ singulares de vniuersitate.vt i.c.si de terra.⁊.c.accedētib⁹.de p̄ui.ex quo vniuersitas sic cōmittit ꝯ p̄uilegiū patiat̄.Quinimo ꝑ actū ꝯriū sine aliqua p̄finitiōe t̄pis ꝑdit̄ priuilegiū priuatis ꝑsonis cōcessum idē si fuit ꝯcessuꝫ vniuersitati dūmodo p̄ncipaliter nō cōcernat fauorē ecclesie.vt.i.c.cū accessissent.in fi.de cōsti.⁊ ibi plene ꝑ glo.⁊ doc.⁊ priuilegiū datū ad aliqđ faciendū perdit̄ ꝑ nō vsum spatio.x.an.tex.est no.in.l.vna.ff.de nūdi.⁊ ibi per bart.⁊ itē presupposito qđ ex dictis laudis actio ꝑsonalis cōpeteret cōitati Auxi. tñ regulariter actio ꝑsonalis tollit̄ spatio.xxx.an.vt.l.sicut.C.de prescri.xxx.an.At in casu nostro t̄pe primi laudi vel secūdi est lapsuꝫ t̄ps fere.lx.an.bona fides aūt presumit̄:vt no.gl.i.c.sanctoꝝ.⁊.c.si diligēti.⁊.c.fi.de prescrip.⁊ maxime in istis corporalib.de quo plene per Barto.in l.j.§.j.ff.de iti.actuqꝫ priua.⁊.l.celsus.ff.de vsuc.per.Cy.i.l.j.⁊.ij.C.de ser.⁊ aqua.Uertat ergo se quo velit veritas:qꝛ fūdata est intētio cōmunitatis Rachanati.Et ꝓfecto ꝗꝗ̄ hec ⁊ multa alia q̄ potuissent allegari i fauorē cōitatis Rachanati:q̄ breuitatis cā subticui:videantur multū vrgere.tamē si quis recte omnia inspexerit ⁊ maxime i vnū coniunxerit clare apparebit communitatē Auximi fouere iustaꝫ ex vtroqꝫ capite.scꝫ ex laudo do.Neapolionis ⁊ do.Nic.clarius hoc elicie̅t si ad vtrūqꝫ simul oculos dirigamus.Primo enim est cōsiderandum qđ primū laudū ꝓmulgatū extitit per Cardi.in illis partib⁹ tūc legatū Cardi.etiā soli extra consuetudinē saltē romane ecclesie plene credit̄ de actis corā se gestis vt in.c.cōstitut⁹.de ap.⁊ ibi hoc sequūt̄ Jo.an.⁊ Host.no.Spe.in ti.de teste.§.j.ver.qđ si aduocat⁹.vbi dicit qđ Clemēs papa ꝓnuntiauit hoc ex generali cōsuetudine magis ꝗ̄ đ iure mero ꝓcedere:qđ credat̄ optime etiā facit.c. qđ sup his.de voto.ibi eñ sigilla illoꝝ Card.erant ignota.ideo nō fuit illis creditū. sec⁹ si fuissent nota.vt ibi le.⁊ no.Ad idē optime facit ca.nobilissimus.xcvij.di.vbi s̄m cōem intellectū credit̄ Card.si asserit se legatū.⁊ sic in attribuendo sibi officium ordinariū honorabile ⁊ concupiscibile:ergo fortius debet credi si asserat in sententia sua qđ syndici habētes ad hoc potestatē a cōitate Rachanati ꝯpromiserūt in eū cum hoc officiuꝫ arbitrandi sit magis onerosum ꝗ̄ honorabile.nec in hoc vertit̄ magnū p̄iudiciū:qꝛ vt pꝫ ex laudi forma multa attribuit cōitati Rachanati in ꝯpensationē eoꝝ que tribui seu concedi mandauit cōitati Auximi ergo attēta leuitate preiudicij:facilius debet credi assertioni Car. presertim cū esset legatus in illis partibus.nā rōne dignitatis legationis magis debet credi.l.liquet.in fi.C.de sum.tri.⁊ fi.ca.facit.xj.q.j.ꝯꝗ̄.⁊.l.episcopale.C.de epis.au.⁊ ꝙ not.Inno.in.c.nuper.de testi. ¶Itē ⁊ scđo cū illud esset arduū negotiū:⁊ valde ꝓpalatū ꝓpter multa scandala inter illas duas cōitates orta:vt patet ex tenore snīe:nō est verisimile quin agitatio illi⁹ negotij corā illo legato cardinali per assertos syndicos cōmunitatis Rachanati peruenisset ad aures hoīū Rachanati.arg.in.c.quosdā.⁊.c.quāto.de presump.ergo illos syndicos nō reuocādo in tanto negotio presumēdū est ꝙ mandatum dederāt iuxta notabile dictum Inn.in.c.ex parte decani.de rescri.facit tex. instit.de

his p quos acq.pos.Hoc corroboro fortissime.cum enim negari non possit syndicos compromittentes in dictum do.Nico.habuisse mandatum cum de illo clare constet ac emologasse et approbasse illius laudum in quo nil aliud continetur:nisi forma laudi illius domini Cardinalis presumendum est quod formam illius laudi adduxerunt et presentarunt communitati. Hoc enim inter
5 omnes communiter accidit† et valet argumentum a communiter accidentibus. vt in. c. j. et quod ibi no. Cald.de cle.non resi.recipiendo ergo formam illius laudi in quo fiebat mentio de arbitrio et laudo dato per dictum cardinalem eorum syndicis interuenientibus et non contradicendo videtur approbasse illorum factum per cle.j.de procu.et p.l.si filius.ff.ad mace.et per id quod notanter ponit Bar.in.l.quo enim.ff.rem ra.ha.et.l.cum tabernam.§.idem quesiuit.ff.de pig. et.l.titius seia.ff.de consti.pe.in quibus iur.vult quod si quis recipiat instrumentum seu literam continentem aliquid sui preiudicium.et non protestetur in contrarium videtur illi consentire et si aliquid fuit nomine suo gestum et super hoc recipiat instrumentum.et non contradicat videtur approbare:et hoc satis probatur per iura.s.alleg. ¶Tertio facit notabile dictum Bar.in.l.sciendum.ff.de ver.ob.et originaliter glossatores in.l.j.C.de fi.instru.et iure haste fis.li.x.et Inn.l.c.quoniam contra.de proba.vbi communiter not.quod verbis enuntiatiuis instrumenti creditur quando illud enuntiatum potuit interuenire tempore confecti instrumenti.Ob hoc dixit bar.in.d.l.sciendum.et si instrumentum dicat viso instrumento debiti habita fide quod tale est iustum pretium non facta rei subhastatione etc.illud instrumentum probet quod constet de debito et quod illud sit iustum pretium:quia hec potuerunt interuenire tempore confecti instrumenti.ita dico in proposito cum do.Card.dixerit in pronuntiatione quod constabat de mandatis syndicorum:et hec fides potuit adhiberi tempore instrumenti sententie prouisione instrumenti.ergo danda est fides huic instrumento sententie maxime in facto antiquissimo.difficile est enim omnia acta per longissima tempora recensere. ¶Ob hoc dixit Inno.in.c.bone.de elec.et in.c.cum
6 in iure.de offi.dele.† quod postquam sententia transiuit in rem iudicatam omnia presumuntur rite et recte agitata.ad hoc bonus tex.in.c.sicut.in fi.de re iudi. no.Hosti.in.c.cum inter.e.ti.et Cal.plene.in.c.quoniam.de proba.et maxime quando sententia fuit lata partibus presentibus.ex quo enim syndici erant presentes et non contradixerunt imo approbauerunt.presumendum de compromisso iuxta notata per Inno.in.c.innotuit.de eo qui fur.or.rec.et per Specu. in ti. de sen.prola.§.iuxta.ver.not.et in tit.de instru.edit.C.qualiter.ad fin. ver.in summa.et quemadmodum ex transactu temporis presumitur pro sententia iudicis: ita et pro dicto arbitrorum:vt voluit Dyn.in quodam suo consi. xiij.recitat et sequitur Jo.an.in addi.Spe.in ti.de arbi.§.sequitur. ver. quid si actum fuit compromisse.et clarius per Anto.de but.in.c.quoniam contra. preal. col.xx.Ex sententia vero seu laudo domini Nico.potest communitas Auximi se iuuare indubie iudicio meo ex triplici capite. Primo ex forma compromissi.Secundo ex approbatione noua syndicorum.Tertia ex ratihabitione communitatis Rachanati que presumenda est.vt.j.dicetur. Dixi primo quod poterit se iuuare ex forma compromissi scilicet disponentis:quia habuit ad hoc mandatum.Et primo in hoc considero breuissime loquendo:quia sum breuitatis amator quod communitas Rachanati dedit syndicis mandatum ad compromittendum super confinibus et alijs discordijs.Item ad probandum et confirmandum et reuocandum sententias et lauda alias inter dictas partes promulgatas.que quidem verba clare comprehendere possunt discordiam laudum ortam super vectigalibus non soluendis maxime cum super illis alias fuisset laudum datum:et de approbatione et reuocatione laudi fuit expresse mentio habita in mandato:nec mandatum est restringendum:sed potius ampliandum.vt no.Inn.in.c.sedes.de rescri.maxime in casu nostro vbi dabatur ad compromittenda et componendum pro bono pacis et quietis. fauores enim debent ampliari.vt in regula odia.de reg.iur.li.vj. Syndici vero compromiserunt et quamquam videantur se restringere ad causam discordie super finibus tantum:quia dederunt mandatum super dependentibus et connexis satis videntur dedisse mandatum etiam super vectigalibus:quia discordia erat connexa cum solutione vectigalium.nam in compensationem solutionis non fiende confinia fuerant posita fortasse in preiudicium ciuitatis Auximi per dictum.d.Car.vnde orta discordia super finibus satis illa questio vectigalium erat dependens et connexa cum de illis duabus pariter pro bona concordia fuisset laudatum.facit ad hoc.c.si postquam.de elec.li.vj.et in
7 simili dicimus† quod iudex qui cognouit de matrimonio potest accessorie cognoscere de dote tanquam de dependente vbi alias principaliter cognoscere non potuisset.vt in.c.de prudentia.de do.post diuor.rest.et quod arbiter possit etiam si expresse in compromisso non sit dictum cognoscere de coherentibus et connexis.est gl.que ad hoc allegat iura.in. c. cum dilectus. de arbi.et vbi duo sunt connexa qui recedit ab vno,videtur etiam recedere ab alio petendo restitutionem de vno oportet iudicare etiam de alio. Ad hec quod legitur et no.in.l.etiam.ff.de mino.et optime facit ad casum nostrum quod legi.et no.in.l.cum actum.§.j.ff.de neg.gest.Secundo dixi quod presupposito quod a principio laudum vltra articulum finium non valuisset quia latum a non habente potestatem.tamen ex quo syndici scienter illud laudum approbauerunt et emologauerunt.habet saltem vim pacti et noui contractus.vt.l.ij.C.communia vtriusque iudi.et per Cy.et Bar.in.l.vna.C. q.pro sua iuris.facit quod no.gl.i.c.significasti.de fo.comp.Nec obstat si dicatur quod syndici non habuerunt potestatem ad contrahendum vel paciscendum de nouo.quia dico quod habuerunt potestatem ad recipiendum et appellandum quodcunque laudum ferendum per do.Nic.et expresse senserunt quod possunt etiam super alijs discordijs quam super finibus.vt.s.dixi.Item respectu confirmandi et reuocandi sententias et lauda alias data.vt dicitur in syndicatu.ergo mandatum de directo extenditur et extendi potest ad omnia contenta in sententia domini Card.nam quod generaliter est intelligendum. l.de pretio.ff.de pub.et.c.si roma.xix.di.et .c.solite de maio.et obe.maxime quia data fuit eis potestas circa omnia predicta ad faciendum quicquid ipsa communitas et homines ipsius personaliter facere potuissent per quem verba datur potestas etiam in his que requirunt speciale mandatum.vt not. Barto.in.l.procurator cui libera.ff.de procu.et.l.creditor.§. lucius.ff. manda. ¶Tertio dixi quod et ratihabitione ipsius communitatis Rachanati potest ipsa communitas Auximi se fundare.nam vt predixi presumendum est et communiter accidentibus quod illi syndici portauerunt communitati copiam et instrumentum illius laudi promulgati per do. Nico.in quo etiam continebatur qualiter ipsi syndici nomine communitatis illud approbauerunt.vnde presupposito quod syndici non habuissent ad hoc mandatum:tamen ex quo communitas sciuit approbationem factam nomine suo et super hoc recepit instrumentum et non contradixit videtur ratificasse.d.l.filius.ff.fa.ercis.et.d.l.cum tabernam.§.idem quesijt.ff.de pign.et.d.c.j.de procu.et quod no.Bar.in.d.l.quo enim.ff.rem ra.ha.et hec est optima consideratio.Et per hoc patet quod ex mutiplici capite potest communitas Auximi se iuuare contra communitatem Rachanati super huiusmodi vectigalibus non soluendi. ¶Non ob.quod de prescriptione dicitur.nam hoc considerato quod consuetudo non habet proprie locum in casu nostro:quia consuetudo est quoddam ius commune,non autem appropriabile.j.di.c.consuetudo. Prescriptio vero vni aufert et alteri tribuit. Et hec est vna de substantialibus differentijs inter consuetudinem et prescriptionem.vt no.per Joan.in.c.fi.de consuet. facit quod ipse no.in.c.iij.de consue.li.vj.et per Cy.in.l.j.et.ij.C.que sit lon.consue. cum ergo hic agatur de tollendo iure consistente vigore laudorum et concessionis syndicorum penes communitatem Auximi non habet locum proprie consuetudo et sic cessat cursus.x.annorum per quem regulariter consuetudo introducitur.vt legi.et no.in.l.de quibus.ff.de legi.oportet ergo vt interueniat prescriptio que causata est in odium negligentis ius suum et consequenter in fauorem prescribentis:iuxta ea que habentur.xvj.q.iij.§.potest per Dy. in regula possessor.li.vj.et Bar.in.l.j.ff.de vsucap.in casu vero nostro non datur negligentia ex non vsu sententie.cum ergo laudum seu sententia concedit in actu mere facultatis immunitatem non soluendi vectigalia in tantum quod si homines Auximi per mille annos non detulissent aliqua per territorium Rachanati:non fuisset inducta aliqua prescriptio:quia per non vsum non inducitur prescriptio seu consuetudo ex quo non habet locum inclusum contrarium dispositioni iuris competentis.vt no.Cy.in.l.ij. C. que sit lon. consue.et Jo.and.in.c.Joannes.de cle.coniu. Probatur ad sensum. quia non possunt isti dici in hoc negligentes cum illi sint actus mere facultatis et facit quod in seruitute vrbana amittenda habetur in.l.hec autem iura.ff.de serui.vrb.predi.nec potest illa dici seruitus rustica que prescribitur solo cursu temporis ex non vsu.vt.d.l.hec autem iura.et.l. sequitur.§. si viam:et quod ibi no.ff.de vsu.quia non competebat in casu nostro ius eundi per territorium:quia illud ius est liberum cuique:nec datur facultas eundi vel vehendi:sed competebat ius non cernendi quando homines vellent aliquid adducere per territorium Rachanati.non ergo perditur istud ius nisi per actum contrarium scilicet per solutiones factas de rebus per territorium delatis nec iudicio meo sufficit probare quod aliqui homines Auximi soluerint quia hoc ius competebat communitati.et est ius incorporale.vnde non prescribitur nisi detur scientia communitatis contra quam prescribitur:quia sola patientia domini est possessio in istis incorporalibus:et aliter possessio haberi non potest vt probatur in.l.ij.C.de serui. et aqua. plene per Inn.in.c.bone.ij.de postula.prela.et in.c.conquerente.de off.arch. et.c.ij.de in teg.resti.et in multis alijs locis per Bar.in.d.l.j.ff.de itine. actusque priua.et Cy.in.d.l.ij.seu prima.C.de ser.et aqua.nisi ergo maior pars populi Auximi probetur soluisse:non potest dici quod fuerit inchoata prescriptio contra communitatem vel nisi toties:et ita palam fuisset per maiorem partem facta solutio quod scientia verisimiliter peruenisset ad ipsam communitatem apud quam consistebat illud ius vt no.in iuribus preal.alias autem non non datur negligentia communitatis nec possessio potest queri ex parte alterius.vt no.maxime per Inn.in.d.c.bone.Quantum autem temporis in altero predictorum casuum requiratur:credo quod tempus xxx.an.quia tanto tempore regulariter prescribitur actio personalis que in hoc casu competebat Auximis.vt.l.sicut.C.de prescri.xxx.an. Debet tamen ab hoc tempore subduci tempus hostilitatis quando erat tanta quod ius non reddebatur in loco.vt in.c.ex transmissa et ibi per Innocen. de prescrip.Item tempus mortalitatis:quia illa est dei hostilitas.de quo per Bar. in.l.naturaliter.ff.de vsuc.Item tempus verisimilis scientie illorum laudorum quia cum mala fide non currat prescriptio debet etiam considerari an ex coniecturis possit probari mala fides.iuxta no.per Bar.in.l.celsus.ff. de vsuc.Item in facto nostro cum agatur de vectigalibus imponendis etiam est considerandum an communitas Rachanati habeat hoc ius imponendi et exigendi vectigalia per tantum temporis de cuius initio memoria non existit alias autem cessante priuilegio principis non potest hoc ius competere ciuitati vel alteri circa principem vt probatur in.l.vectigalia.ff. de publ. et.l.si publicanus.§.in omnibus.eo.ti.et vtrobique per Bal.et in.l.ij.C. noua vect.facit tex.optimus in.c.super quibusdam.de verb.signi.hoc enim casu proprie prescribitur contra iura principi reseruata in signum

specialis

specialis priuilegij.ideo requirit tm̄ tp̄s.vt in.d.c.super quibusdā. Sz
vbi istud iud ius competeret ciuitati Rachanati:z ageret de prescri-
bendo iure competenti Auximis ex illis laudis. Dico quod nō requi
ritur tp̄s requisitum ad p̄scribendum ꝯ ecclesiam Romanam q2 illō
priuilegium centum annoꝝ competit in iuribus immediate pertinēti
bus ad eccl'iam romanā ita qꝺ per prescriptionem preiudicat ipsi ec-
clesie romane. ¶ Secus aūt cum p̄scribunt iura spectantia ad subdi-
tos eccl'ie romane vt in casu nr̄o:q2 tunc sufficit tp̄s cōe vt aperte vo-
luit gl.z doc.post illā in.c.ad audientiā.de prescrip.z in.c.dilectus. de
capel.mo.z in.c.volumus.xvj.q.iiij.z ibi p archi.z hoc ideo.q2 nō agi
tur nunc de preiudicio eccl'ie romane sed subiectorum cum p̄scribant
iura q̄ non erant apud eccl'iam romanam.facit ad hoc optime quod
no.Inn.in.c.conquerente.de offi.ord. ¶ Concludo ergo q̄ ad hoc vt
prescriptum sit ꝯ cōitatem Auximi oportet q̄ pbet per communita-
tem rachanati q̄ sciente vel soluente maiori parte ppl'i ciuitatis Au-
ximi fuerint in quinta possessiōe:vel quasi pcipiendi vectigalia ab ho
minib9 Auximi per.xxx.an.ita qꝺ de istis.xxx.annis deducat tem-
pus guerraꝝ z mortalitatis modo predicto z tp̄s scientie quam vero
similiter potuerunt habere de dictis laudis z iure ꝯpetenti Auximis.
nam regl'r per decennium inducit obligatio.vt no.in.l.si de eo.ff.d ac-
qui.pos.z in.l.j.C.de ser.fugi. Item q̄ istud ius inducendi vectigalia
in eorum territorio habuerit ex priuilegio principis vel per tm̄ tp̄s de
cuius initio est memoria. Et hec dicta posui ita generaliter: q2 casus
prescriptionis generaliter fuit mihi prepositus.z sic nō potui dare cer
tum responsum.vt in.c.de muliere.de spon.cum si. Et hec sufficiant.
Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Facti cōtingentia sic pponitur.

Quidam habens duos filios naturales ex cōcubina masculū scz z fe
minā volens illos legitimare:ꝯcubinam in vxorē duxit.z tandem vlti
mum condidit testm̄:in quo filium suū masculū hr̄dem vniuersalem
instituit.filie vero sue iam maritate reliqūit iure institutiōis florenos
quadringētos.z hoc suū testm̄ fecit in domo ppria iacēs in lecto egro
tus p̄ntibus septem testibus rogatis vltra notariū qui testm̄ scripsit.
Testatore deniqz defuncto filius masculus totam hr̄ditatem tenuit
sicut in testō continebat.vixitqz per viginti annos post p̄ris mortem
z tandem pluribus relictis filijs decessit:elapsis nouez annis a morte
patris filij coram potestate Senensi fuerunt conuenti sup dicto lega-
to quadringentoꝝ florenoꝝ iure institutionis relictorum dicte filie pri
mi testatoris z ipsoꝝ vt hr̄dum ꝯparuit procurator z corā potestate
litem contestatus est:demum perijt instantia elapsoqz multo alio tē-
pore z interim iam sunt anni.xiij.fuit conuentus vnus ex dictis filijs
nepotib9 primi testatoris super dicto legato quatenus euz pro sua ra
ta ꝯtingebat super quo factum fuit inter partes compromissum z co
ram arbitris nouissime orta est quedam conuentio inter eosdem z co-
ram arbitris nouissime electis excipitur de prescriptiōe dicti legati:cū
a tpe dicti legati sint elapsi quinquaginta anni z vltra.nec hz obsta-
re litis ꝯtestatio facta coram ptāte:q2 iste qui nunc ꝯuenit erat tunc
pupillus etatis scz nouem annoꝝ.z f̄m statuta Senensis pupillus nō
pōt conueniri nisi coram iudice pupilloꝝ z aliter iudicium non valet
z sic illa litis ꝯtestatio haberi debet p non facta. Nec obstat cōtesta-
tio litis facta coram arbitris iam sunt anni.xiij.q2 tunc erant debituz
prescriptum. Queritur quid iuris.

¶ Consilium.xix.

1 ☞ Heredes de iure canonico possunt a se incipere prescriptionez si ha
beant bonam fidem.

2 Prescriptio semel interrupta etiā ciuil'r p litis ꝯtestationem non pōt
amplius inchoari propter malam fidem presumptam.

Iesu saluatoris eiusqz pijssi-
me matris p̄sidio humiliter inuocato. ¶ Ad huius casus
clarā decisionem tria breuiter sunt examināda. ¶ Primū
nunquid filius primi testatoris potuerit ex persona sua prescribere.
¶ Secundum quid de filijs ipsi9 heredis nepotib9 ipsius testatoris.
¶ Tertiū p̄supposito q̄ fuerit inchoata p̄scriptio.nūquid fuerit inter
rupta p litem contestatā habitā corā iudice nō suo.z quid de ꝯtesta-
tione litis postea habita coram arbitris. ¶ Quo ad primū videt qꝺ
filius prescribere potuerit:q2 ignorare presumitur testamentuz pater
num cum consistat in facto iuxta plene not.per Bar.in.l.qui rome.§.
duo fratres.ff.de ver.ob.z bonefidei possessor prescribit contra legata
z hereditates etiam ad pias causas dispositas.vt.l.fi.C.de sa.san.ec.
z.xvj.q.iiij.c.fi.facit quod no.gl.in.l.licet.C.de iure deli. Et idem vide
tur dicendū quo ad filios nepotes primi testatoris cum ipsi pariter z
fortius p̄sumantur ignorare testamentum aui cum succedunt ex per-
sona eoꝝ patris.nec hz obstare nouiter conuento litis ꝯtestatio habi-
ta coram iudice incōpetenti:q2 talis contestatio nō interrūpit prescri-
ptionem vt est tex.iunctus cum gl.in.l.pe.C.ne de sta.defun.no.gl.in
c.vt debitus.de ap.z.c.ex tuarū.de pur.cano.z.xvj.q.iij.§.potest. Nec
ob.cōtestatio vltimo facta coram arbitris:q2 tunc erat ꝯpleta p̄scri-
ptio cōputando tempus filij z nepotū.z ideo nō hz locū interruptio
ad hoc no.gl.c.vigilāti.de prescrip.z Io.an.in regula possessor.de re
gu.iur.li.vj.in mercu.z ex his ptz respōsio ad secūdū z tertiū dubiū.
¶ Sed his nō obstantibus ꝯtrariā sententiā in casu nostro arbitror
veriorē ex triplici capite. Primo q2 filius testatoris presumit habuis-
se notitiā testamēti cū in facto mihi presupponatur.q̄ testamētū fuit
inuentū in domo ipsius filij z sic erat in hereditate iacēte.l. si que cau
tiones.ff.fa.her.z quis presumit habere notitiā eorum que sua sint.l.
quisquis.C.de rescin.ven.facit.c.ab excōicato.de rescri.z.c.cū illoꝝ.
de sen.exc.preterea testamentū fuit conditū publice de domo ipsius
testatoris in presentia septem testiū z notarij filio existente in loco te
statoris.ergo presumitur illius habuisse notitiā.arg.optimū.l.c. quos
dam.z.c.quāto.de presump.z.l.cōsensu.C.de repu.z q̄ no.Bar.in.l.
j.ff.si cer.pe.z.xvj.di.quod dicitis.z.c.de trāsla.prela.nec ab his discre
pat Barto.in.d.l.qui rome.§ duo fratres.nam ibi expresse vult q̄ ex
cōiecturis presumi debet sciētia ēt in filio. Est z alia sciētie cōiectura
quia cū testator haberet duos filios masculū scilicet z feminā.z de iu
re ciuili eq̄liter ab intestato succedere deberē.vt in auť.defuncto.C.
ad tertul.z filius totā hereditatē possedit iuxta dispositionē testamē
ti.ergo presumit illius habuisse notitiā:q2 alias presumeremus in eo
delictū z vsucapionē qꝺ in dubio nō est p̄supponendū sicut dicimus
in extraneo possidēte totam hereditatē:vt in dubio presumamus ha
buisse notitiā testamēti ne presumatur animus vsurpādi.vt no.Bar.
in.d.§.duo fratres.z eadē ratio est de parte quo ad partē sicut de to-
to quo ad totū vt in.l.an pars.ff.p derelic.facit.c.pastoralis.§.itē cū
totū.de offi.dele.z hoc profecto vltimum sufficeret ad scientiā presu-
mendā. Si ergo filius habuit scientiā huius legati non voluit p̄scribe
re.vt in.c.fi.de prescr.z qꝺ no.Bar.l.l.priuilegia.C.de sa.san.ec. Et p
cōsequens nec filij istius heredis qui successerūt in hereditate p̄scribe
re poterūt:q2 mala fides defuncti nocet heredib9 in prescriptiōe.ita
q̄ nec p se possunt prescriptionē īchoare.vt est tex.no.in.l.cū heres.ff.
de diuer.z tēp.pre. Et hoc indubitatū de iure ciuili quo iure decidē-
da est p̄sens q̄stio cū sit inter laicos iuxta no.i.c.ij.de arbi.li.vj.z regu
la possessor.de reg.iu.li.vj.z p bar.in.d.l.priuilegia.C.de sa.san.eccle.
1 De iure vero canonico nunqd heredes possint a se incipere p̄scriptio
nē si habeāt bonā fidē.no.Dy.in.d.regula possessor.posset dici q̄ sic
ex quadā benignitate canonica.ar.eoꝝ q̄ no.i.c.de quarta.de p̄scri.
z.c.cura.de iurepa. Sed ego semper tenui ꝯtrariuz vt in hoc nō differat
ius canonicū a ciuili:q2 nō reperitur iure cautū.vt in.c.j.de oper.nō.
nun. Nec ob.no.in iurib9 allegatis per Dy q2 illa nō loquūtur i here-
de qui causat ius suū a defuncto z censetur eadē psona cū defuncto.
vt in auť.de iureiur.a mor.pre.sed in successore in dignitate q nō cau
sat ius suū a defuncto sz a superiore a quo īstitutionē habuit:nec cen
set eadē psona cū defuncto:merito p̄scribit si habeat bonā fidē licet
p̄decessor habuerit malā fidē:z ex hoc capite indubie iudicandū est p
legataria vel eius herede. ¶ Secūdū caput fauorabile legatarie est:
q2 p̄supposito q̄ filius testatoris ignorasset testm̄ paternū tn̄ ex alio
capite nō poterat p̄scribere:quia aut erat malefidei possessor:qm̄ cre-
debat hereditatē pro dimidia ptinere ad sororē prout iure disponit:
z nihilomin9 possidebat totam insolidū nō potuit p̄scribere.z idē in
filij heredibus ratione p̄dicta. Aut errabat in iure credens hereditatez
totā ad se vt ad masculū pertinere z etiam prescribere non potuit:q2
error iuris impedit prescriptionem.vt in.l.nunq̄.ff.de vsuc.nec error
iuris est presumēdus.vt no.in.l.sine culpa.ff.de reg.iur.z per bar.in.l.
sed z si.§.scire.ff.de pet.here.z.l.qꝺ nerua.ff.depo.facit.l.quemadmo-
dum.ff.de agric.z censi.li.xj.z regula.qui cōtra iura mercat.de re.iu.
li.vj. ¶ Vertat ergo se veritas quo velit nō pōt i casu nostro locū ha
bere p̄scriptio. ¶ Ex tertio capite obtinere dz legataria vel ipsius he
res:q2 presupposito q̄ dictus filius legitime inchoasset prescriptionē
tn̄ q2 post mortez suā per nouē annos:z sic anteq̄ compleret prescri-
ptio.xxx.anno.fuerunt oēs filij nepotes testatoris ad iudiciū euoca-
ti z per legatariā seu eius heredē fuerūt certificati de testamēto aui z
petitū fuit ab eis dictū legatū.extitit dicta prescriptio interrupta: ita
qꝺ amplius nō potuerūt prescribere pp̄ter superuenientiā malefidei:
vt in.c.fi.de p̄scri.z in regula possessor malefidei.de re.iur.li.vj.facit qꝺ
2 no.gl.in regula sine possessione.eo.ti.z li.z in.c.j.xvj.q.iiij.vbi no.† qꝺ
prescriptio semel interrupta etiā ciuiliter per litis contestationē non
potest amplius īchoari pp̄ter malā fidē presumptā. Nec ob.si dicat
q̄ illa litis cōtestatio fuit habita corā iudice incōpetēti: q2 dico q̄ hic
interrupta nō propter actū ciuilē litis ꝯtestatio:sz pp̄ter supuenientiā
malefidei q̄ cū cōsistat in facto nō reqrit iudicis cōpetētiā seu actū iu
dicialē.hoc notāter voluit Ant.de bu.in.c.vt debit9.de ap.super gl.j.
vbi dixit q̄ si ex gestis corā incōpetēti iudice reus fuit effectus male-
fidei possessor interrupta est p̄scriptio.vt in simili no.in exceptione q̄
p illā qs cōstituit in mala fide.vt no.i.c.cū dilectus.de or.cog.facit q̄
no.in.c.at si cleri.de iudi.sed in casu nostro talia interuenerūt coram
iudice incōpetēti p que is ꝯ quē nūc agit presumit incidisse i malā fidē
cum fuerit allegatū testm̄ aui z legatū factuz z oblata particula testa
menti quatenus faciebat ad causaz qꝺ pl9 est testm̄ semp fuit i domo
isti9 rei z fratrū:ita qꝺ poterāt statim videre z verosil'e est q̄ viderūt

vel est eis imputandū si noluerint informari.ar.in.l.qd te.ff.si cer.pe.z eleg.iter per Bar.in extrauа.ad reprimendā.in verbo denuntiationē. ad fi.vbi vult ꝙ etiā extra iudiciū pōt heres per informationē verosimilem ꝯstitui in mala fide. Quinimo plus dico ꝙ sine illa iformatione nō valuerūt isti nepotes testatoris prescribere cum ex eo semp habuerunt testm̄ in domo presumunt sciuisse legatū.ar.in.d.l. quisquis. C.de rescin.ven.z qd no.Bar.in.§.duo fratres.z per ꝯsequens nō potuerūt pscribere z hoc solū sufficeret ꝯ eos.nā malafides pbat ex coniecturis cū ꝯsistat in animo.vt no.Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca.z.l.j.§.j.ff.de iti.actuqꝫ pri.z hoc solū sufficeret ad impediēdam pscriptionez cōpleri.z hoc est quartū caput victorie reportāde.nec hꝫ opitulari qd isti cōuēti erāt tūc nouē annoꝝ.qꝛ satis est doli capax ad cōprehēdendum ea que erāt facta scꝫ legatū esse descriptū in testō:maxime cū fuisset allegatū p actorē q eos traxit ad causam.ad hoc optime.c.j.de delic.pue.z.l.j.ff.ad silł.§.impuberi.z qd no.gl.in.c.psoyter.lxviij.distin. p doct.in.c.cum nobis.de prescri.z hec sufficiant. ¶ Concludo ergo dictam legatariam seu eius hr̄dem fouere iustam cām prescriptione allegata non obstante. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus in effectu sic pponit. Ciuitas

florentie habēs multa loca in tpalib⁹ sibi pleno iure subiecta inter q̄ est ciuitas aretina:deputauit z assignauit oēs suos reditus ordinarios quibusdam exceptis pro interesse mōtis id est illaꝝ pecuniarum quas tpe necessitatis recipit z exigit a suis subditis quib⁹ respondet i qnqꝫ vel paꝝ plus vel minus p cētenario. Et de ꝯsuetudine illi⁹ cōitatis est deputare singulis q̄tuor annis quosdā officiales q habeāt puidere qd de reditib⁹ cōitatis sit pro interesse montis assignandum.z qd p alijs necessarijs exponendū. His stātib⁹ ꝯtingit ꝙ imminente quadā necessitate soluēdi stipēdiarijs deputatis ad obsequium dicte cōitatis quidam ciues electi habētes ad hoc ptātez grauarunt extra ordinem multos eis suppositos inter quos grauarunt ciuitatē aretinā vt singulo mēse solueret florenos cētū p.xxxix.mēses.z oīa hec onera seu superīdicta imposita per dictos ciues debebāt solui camerario conducte stipendiarioꝝ. Interim durante dicto tpe fuit prouisum per florētinos vt dictū superindictū cētū florenoꝝ solueretur p ciuitatem aretinā per quatuor annos secuturos post dictos.xxxix.menses finiēdos. De mēse decēbris. M.cccc.xxvij.fuit ordinatū vt dictū superīdictum cētum florenoꝝ qd soluebatur camerario conducte soluereť dicto monti pro ipsi⁹ interesse. Demum finito tpe dictoꝝ quatuor annorum z solutiōe facta singulo mense put fuerat dispositū z ordinatū fuerunt electi qdā ciues qui haberent puidere quid esset monti assignandū.qui visis oibus prius assignatis monti retulerunt in ꝯcilio dicte ciuitatis Florentie qd erat vtile z expediens ꝙ oēs introit⁹ olim assignati monti confirmareť per quatuor annos.ꝯcilium vero gn̄ale nulla expressa mentione facta de singulis reditibus puidit p hec verba gn̄alia que sequunť vꝫ ꝙ oīa assignamenta facta p solutione interesse montis que nunc vigent z q̄ vigebāt de mense decembris pxīe preteriti ex nunc intelliganť esse z sint progata z confirmata z in pristino robore perdurent per tps quatuor annoꝝ saluis his que scꝫ i cōtrarium puisa sunt. Ex nunc quæriť an dictum superindictum centuꝫ florenoꝝ videať prorogatum ad quatuor annos de qbus in dicta puisione continetur.

¶ Consilium.xx.

1 ☞ Ciuitas exercens regalia habet tantum potestatē in territorio suo quantam princeps in vniuerso.

2 Dispositio principis simpl'r facta contra suam pcedentem determinationem seu interlocutoriam non tenet ex defectu voluntatis.

3 Onera extraordinaria sunt odiosa,z sine magna causa z expresso principis consensu non sunt exigenda.

4 Legato vsufructu domoruꝫ z eoꝝ que sunt in domibus illis excepto argento non veniūt ea que sunt comparata mercis causa.

Omnipotētis dei postulato suffragio. Uidetur primo ꝙ sic:nō enī in hac prorogatione deficit potestas. 1 †qꝛ ciuitas exercens regalia hꝫ tantā ptātem in territorio suo quantā princeps in vniuerso.no.Bart.pcipue in ciuitatib⁹ Tuscie in.l.infamē:in fi.ff.de pub.iu.z in.l.j.ff.de aqua plu.arc.z.l.hostes.ff.de cap.facit qd no.Bar.in.l.decernim⁹.C.de sa.san.ec.z Inno.in.c.cū.P.tabellio.de fi.instru.z in.c.cū te.de re iudi.benefacit tex.in.c.per venerabilem.qui fil.sint legi.z.c.super quibusdaꝫ.de ver.sig. Sed certum est principem posse imponere subditis superindicta seu onera extraordinaria.vt.l.vna.C.de supindic.lib.x. Quinimo potest onus extraordinarium facere sua lege ordinariū.vt.l.j.C.de superindic.eo.li.ergo z ciuitas habens regalia hoc facere potest.ad hoc c.j.que sunt regalia co.x. Itē nō deficit causa.nā pro republica pōt habere regalia.vt princeps etiā bona priuatoꝝ publicare.vt leg.z notať in.l.item si verberatū.ff.de rei ven.z.l.antiochēsiū.ff.de priuile.cre.no. Inn.in.c.que in ecclesiaꝝ.de cōsti.z Bar.i.l.fi.C.si ꝯ ius vel vti.pub.z Cy.in.l.rescripta.C.e.nec deficiunt v̾ba.qm̄ pdicta puisio progauit ad quatuor annos assignamēta facta pro interesse mōtis.nedū ea q̄ vigebāt tpe reformationis sed etiā ea q̄ viguerāt de mense decēbris pxime preteriti quo tpe vigebat illud superindictū.vn̄ illa lex voluit fingere progationē fuisse factā tpe quo durabat superindictū cētum florenoꝝ:z hoc voluerunt illa verba reformatiōis ibi. Ex nūc intelligantur esse z sint progata z ꝯfirmata z in pristino robore perdurēt zc.nā verbū intelligať.est v̾bū fictū seu presumptū z nō verꝫ.z i.c.ex studijs iuncta gl.de psump.z.l.i.§.eiectione.ff.de vi z vi.ar.certūqꝫ est legem posse fingere actū retrofuisse gestū.vt legi.z no.i.l.si is qui p emptore.ff.de vsuc.z.l.si maritus.ff.de adul.z.c.literas.de tēpo.ord.z.ff.de ca.z postli.re.per totū.maxime in.l.postliminiū.eo.tit.z per hoc tolliť qd obijci pōt id qd nō extabat nō poterat progari:qꝛ prorogare idē est qd extendere.z hic presupponit habitū de presenti.vt.l.sꝫ si manēte.ff.de preca.z qd leg.z no.in.c.de causis.de offi.dele.z.l.puatoꝝ.C.de iuris.om.iu. Itē non deficit volūtas statuentiū:qꝛ illa in dubio colligiť ex verbis.vt.l.nō aliter.ff.de leg.iij.z.c.fi.de ver.sig.z.l.psperit.ff.quiz a quib⁹. Nemo enim presumiť dicere qd mēte nō cogitauit.l.labeo.ff.de sup.leg.z.xxij.q.ij.c.is autē.cū in hac progatione cōcurrāt ptās cā verba z intentio:nihil est cui debeamus interpretationem in ꝯriū facere. Sed profecto q̄ꝙ predicta z similia q̄ adduci possent videanť multum vrgere p hac parte affirmatiua.attamen si negotium diligenter z accurate ponderabimus ꝯriam sn̄iam arbitrarem mihi preualere. Et primo pmitto ꝙ non omnia occurrentia possunt aperte lege decidi.sed deficiente lege est ad legū similia recurrēdū.vt.l.non possunt.ff.de leg.z.c.cū dilecta.de ꝯfir.vti.z.c.translate.de ꝯsti.z.l.illud.ff.ad le.aquil.facit.l.natura enī reꝝ.ff.de pre.ver.vbi deficiente simili recurrendum est ad rōnem naturalē.vt.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tut.z.c.scdo reqris.in fi.de ap.no.gl.in.c.ꝯsuetudo.j.di. Sed discurrenda p legū z canonū similia z iustitiā naturalē hoc ps ꝯria.vt.s.dicta prorogatio nō sit extendenda ad supindictū centum florenoꝝ aperte mōstrabitur.z pmo de hoc iudicio meo est quasi tex.in.c.cū olim.de re iu.vbi aperte ꝯcludiť 2 †ꝙ dispositio principis simpliciter facta cōtra suā pcedentē determinationē seu interlocutoriam nō tꝫ ex defectu voluntatis:qꝛ nō presumiť princeps velle venire ꝯ suā pcedentem interlocutoriā alio nō expresso.z per illū tex.dicit notanter Bar.in.l.qd iussit.ff.de re iudi.in fi.ꝙ si eodē iudicio super eodē facto appareant due sententie interlocutorie ꝯrie:nec appareat ꝙ iudex tulerit scdam animam reuocādi primā non vr̄ prima reuocata:qꝛ primā esse latam dꝫ liquere iudici.l.hoc aūt.§.j.ff.ex quib.cau.in pos.ea.sicut videm⁹ in simili ꝙ quis non vr̄ renuntiare iuri qd ignorat.l.mater.ff.de inof.test.nec miles vr̄ exheredare filium quā ignorat habere.vt.C.de testa.mil.l.sicut certi.z in iudice ordinario ppter multiplicitatē factoꝝ psumit Bart.ignorantiā sicut in.d.c.cū olim.presumiť ignorantia in principe.ita z fortius dicendū est in casu nr̄o.nam cū primo fuisset data p florentinos certa lex z certa meta seu vita illi superindicto.vt.l.finiret in fine quatuor annoꝝ nō est verisimile ꝙ illa reformatione seu gn̄ali ordinatione sup reditibus assignandis mōti voluerint ꝯprehendere illud superindictū qd iam habuerat prius per ipsam cōitatem certam vitā z terminū:qꝛ nō psumendū in dubio ꝙ dicta cōitas voluerit venire cōtra suam determinationē prius factā.z ita intolerabiliter z assidue vexare suos subditos onerib⁹ extraordinarijs iā diu vexatos z guerris duris afflictos:cū boni principis sit fauore suos subditos adiuuare.z interest ipsius habere sub se locupletes subiectos.vt in auť.vt iud.sine quoquo suf.§.cogitatiō.z maxime p hoc dicēdū in casu nr̄o in quo dispositio z ordinatio cōitatis pōt hr̄e locū z vim suā absqꝫ illo superīdicto.ar.in.c.j.de iureiur.li.vj.z qꝛ hec 3 †onera extraordīaria sunt odiosa z sine magna cā z expresso principis ꝯsensu nō sint exigēda.vt.d.l.vna.C.de superindi.z in auť.item nulla cōitas.C.de sac.san.ecc.z per Io.an.in.c.ij.de immu.ec. Scdo principaliter induco casum not.in.c.dilecti.de dona.vbi habeť ꝙ si post multas donatiōes annectiť i fine clausula onerosa lꝫ gn̄alis:nō tn̄ refertur ad illā donationē q̄ erat magis libera z habebat suā determinationē specialē. Et p illuꝫ tex.dixit Spe.in ti.de instr.edi.§.nūc aūt videndum.ver.item excipe ꝙ clausula onerosa in fine posita nō referť ad dispositionē habentē suā spālez determinationē:z idem voluit Bar.in.l.talis scriptura.ff.de leg.j. Et facit notanter qd ipse no.in.l.pretor ait.ff.vi bo.rap.vbi dicit ꝙ ea q̄ exorbitant a iure cōi non intelliguntť repetita.in.l.posteą gn̄aliter cōdita. Sed in casu nostro illud superindictū fuit assignatū monti cū certa determinatione scꝫ vt duraret per quatuor annos tm̄:ergo gn̄alis prouisio postea facta nō dꝫ extendi ad illud superindictū habens determinationē z certā vitā ex dispositione cōitatis.sed ad alia assignamenta facta monti q̄ nō erant ita puilegiata nec habebant determinationē ita limitatā maxime:qꝛ in odiosis fiēda est stricta interpretatio. Tertio ad idē notabiliter facit.l.paulo callimacho.j.de leg.iij.vbi habetur ꝙ si multa legata fuerūt vni facta in testō quorū aliq̄ fuerūt sub conditiōe.alia v̾o pure.z in codicillis postmodū testator dicto legatario fecit legata z adiecit vt illis deberet esse cōtentus. Illa dispositio gn̄alis facta in codicillis referť solū ad legata q̄ erat vniformia z de psenti debita nō aūt ad illa q̄ debebanť in casu mortis heredis.z hoc ex magna eqtate.z de illo tex.fecit magnū festū Bar.i.l.fideicōmissa.§.si quis ita.

§.si quis ita.ff.e.tit.⁊ voluit extēdere ad oīa legata facta sub ꝯditiōe que nō erāt vniformia cū alijs. Ita notanter ⁊ singlr pōt dici ad ꝓpositū ꝙ reformatio nūc gnāliter facta dꝫ extēdi ad assignamēta q̄ vigebant de mēse Decembris q̄ erāt vniformia.nō aūt ad dictū superindictum centū florenoꝝ qꝺ habebat certā metā:⁊ cōditionē seu determinationē. Quarto ad corroborationē ꝑdictoꝝ facit:q2 dicta ꝓuisio nouiter facta disponit prorogādo assignamēta que tūc ⁊ prius vigebant ꝓ interesse mōtis:sed cum dictuꝫ supindictum fuisset casu ⁊ ad tp̄s assignatū ꝓ interesse mōtis nō pōt dici simplr monti assignatuꝫ vt sic veniat sub gnāli dispositiōe facta super assignamētis prorogādis.ad hoc notāter induco.l.quesitum.in prin.§.fi.⁊.l.si ita legatū.ff.de leg.ij.vbi probat ꝙ ea que casualiter adsunt abesse vident. Quidā eñ ibi legauit ea que casu ibi fuerūt nō videt legata.ad idē.l.gnāli.

4 §.vxori.ff.de vsufru.leg.vbi tex.no.dicit † ꝙ legato vsufructu domoꝝ ⁊ eorū que sunt in domibꝰ istis excepto argēto nō veniūt ea q̄ erāt cōparata mercis causa que fingunt nō esse i domo cū nō fuissent destinata vt essent in domo sed accidēter fuerit ibi collocata. Ecce ergo ꝙ etiā exceptio facta a legato nō firmat legatū in alijs q̄ nō sunt eiusdē nature cū reliquis cōtētis sub dispositione gnāli. ad idē.l.seio.§.medico.ff.de annu.lega.ita dicēdo in ꝓposito ex ꝑdictis ⁊ multis alijs similibꝰ q̄ allegari possent que breuitatis causa omitto cū predicta satis abūde sufficiāt. Cōcludo iudicio meliori semꝑ saluo dictā ꝓuisionem nouiter factā non extendēdā ad superindictū dictoꝝ cētum florenorū ꝑsertim cū tēpore ꝓuisionis iam illud supindictū esset extinctum nec debet induci fictio de qua dixi in principio per iura supius allegata. Ex ꝑdictis satis ptꝫ rñsio ad iura ⁊ rōnes supra inductas ꝓ contraria parte.deficit enim in casu nostro principis voluntas vt colligit ex predictis. Et hec sufficiant. Nicolaus abbas.

Consilium.xxj.

1 Iurisperiti non solent allegare iura cum petuntur cōsilia per iudices causarum.

2 Captus si extitit ꝓpter represalias indictas in odiū tui si sim coactꝰ satisfacere:possum contra te agere ⁊ repetere.

SAluatoris nostri eiusq; pijssime matris virginis itemerate ꝑsidio humiliter inuocato. In qōne q̄ ad presens vertit inter Iacobū oliꝫ Thomei bācheriū actorem ex vna.⁊ Mattheū olim simonis heredē quōdam.d.Matthee ex alia parte super leuitiōe quorundā librorum vt ex actis cause late colligit. Succincta ⁊ leui ꝯclusione vtar cū hoc sit consiliū decisiuū.⁊ nō ad vnius partis petitionē editū secutꝰ in parte dñm Io and.in.c.sicut.de re iudi.dicētem

1 † ꝙ iurisperiti nō solent allegare iura cū petant cōsilia per iudices causarū secꝰ si petant per partes. Dico ergo ꝙ in decisiōe huiꝰ.q.partes dñi potestatis esse debēt in cōdēnādo ip̄m Mattheū tanq̄ heredē dicte dñe Matthee ad reluitionē librorū pignori subnexoꝝ per quendā Ioannē ꝺ Florētia arbitrū seu calculatorē assumptū ꝓ parte dicte dñe Matthee dū ageret in humanis.⁊ dictos libros sic redēptos cōsignando dicto Iacobo actori. In ꝑdictā sniāꝫ me mouit principaliter qm̄ a principio dato dubio in rationū calculo legitime per dictas partes fuerūt assumpti calculatores rōnū.vt probat in.l.si residuū.C.de distrac.pig.⁊.l.arbitro.⁊ ibi per Bar.ff.qui satisd.cog.⁊.l.hac edictali.C.de se.nup.⁊.l.j.ff.de vēt.īspi.⁊.c.fraternitatis.de frigi.⁊ malefi.⁊.c.ꝓposuisti.de proba. Et de his petitis in arte sua etiā per iudicē assumēdis plene per Bar.in proe.ff.veteris.in ver.itē nota hic ꝙ illi qui periti sunt ⁊c. in.l.ij.in fi.C.de rescin.ven.preterea istis sic assumptis licite datur aliquid remuneratiōis gratia qꝺ honorariū appellat.vt.l.j.ff.si mēsor fal.mo.dixe.⁊ etiā licite petūt siue sit salariū eis a pricipio taxatū siue id qꝺ cōsueuerint in hoc operas locare.de quo per Bar.in.l.j.§.ludi quoq;.ff.de var.⁊ extraord.cog.vbi tex.facit mētionē de istis calculatoribus.ad idē.l.excepto.§.loca.⁊ debet istis ꝓuideri per partes quarum negotiū gerūt sicut dicit in delegatis ⁊ assessoribus.vt.in.c.statutum.§.insuper.⁊.§.assessores.de rescri.lib.vj. Cum ergo ex facto dicte dñe Matthee seu ipsiꝰ ꝓcuratoris ad hoc habētis mādatū ꝯtigerit ista subpignoratio libroꝝ ⁊ in odiū ipsiꝰ dñe Matthee seu eiꝰ heredis nō satisfaciētis de salario cōuento vel cōsueto dicto Ioāni in calculatorē pro sua parte assumpto ex qua quidē pignoratiōe dictꝰ Iacobus sine aliqua sua culpa incurrit dānum:q2 caret cōmoditate librorū.ergo potuit agere cōtra dictā dominā Mattheā seu eius heredem vt dictos libros reuelet ⁊ eum indēnem cōseruet etiā ꝑsupposito quod male fecerit dictus Ioānes in supponēdo libros pignori. hoc aperte videt probari per id qꝺ legitur ⁊ no.in.l.nam ⁊ seruus.⁊ ibi ꝑ Bar.ff.de neg.gest.vbi probat qꝺ si passus sum etiā iniuste aliqꝺ dānum ꝓpter factū tuū possum agere cōtra te ad satisfactionē dāni ad idem.l.licet.in fi.ff.nau.cau.sta.⁊.l.si nō.§.cum aūt.ff.de his qui deie.vel ef.⁊.l.si merces.§.culpa.ff.locati.vbi sunt tex.optimi i materia nostra.⁊ q causam dāni dāt dānū dedisse videt.vt in.c.fi.de iniu.⁊ dā.da.facit qꝺ no.in.c.sicut dignū.de homi. Et ꝑ hec iura dixit notanter

2 Bar.in tractatu represaliarū.q̄si.decimo. † ꝙ si captꝰ fui ꝓpter represalias indictas in odiū tui ⁊ coactus suꝫ satisfacere possum agere cōtra te ⁊ repetere qꝺ propter factū tuū ⁊ tui odiū astrictꝰ fui soluere. ⁊ idem firmauit Bar.in.d.l.nā ⁊ seruius. Idem tangit.in.l.ij.in fi.ff.ꝺ ꝟbo.obl.ad idē facit qꝺ idē Bar.no.i tractatu ꝺ tyrāno.⁊.l.creditor.ff.de solu.vbi dicit qꝺ si debitor iniuria creditoris fuit coactꝰ debitū soluere per tyrānum cōsequit liberationē saltē in effectu. idem voluit in sili.in.l.cotē ferro.§.qui maximos.ff.ꝺ publi.vbi firmat qꝺ si emēs pedagiū a ciuitate passus est maximū dānum ꝓpter guerrā quā ciuitas alteri intulit vel ipsi fuit illata potest agere cōtra ciuitatē ad interesse:q2 ex facto seu odio ipsius dānum passus est. Ita dicendū pūctualiter in ꝓposito cū ipsiꝰ facto dñe Matthee assumētis illū Ioānem in suū calculatorē hoc dānum carētie librorū incurrerit dictꝰ Iacobus qꝺ pōt agere ꝯtra heredē ipsius dñe Matthee ad satisfactionē dāni:⁊ sic ad reluitionē dictoꝝ libroꝝ.⁊ facit qꝺ no.doc.in.c.calūniam.de penis.nō obstat predicte cōclusioni si dicat quod dicta dña Matthea erat vsufructuaria ⁊ sic sumptus litis debebāt ꝑtinere ad heredē qui erat ꝓprietarius. Ad hoc enim rñderi pōt multipliciter ⁊ primo qꝺ ipsa.d.Matthea tenebatur dicto Ioanni ex ꝯtu suo noīe gesto qꝺ patet ex eo q2 cōstituit procuratorē etiā ad eligēdū calculatores rationū ⁊ promisit sub hypotheca ⁊ obligatiōe oīm bonorum suoꝝ habere ratū ⁊ gratū quicqd dictus ꝓcurator in dicta causa ⁊ in depēdentibꝰ ab ea fecerit ⁊ sic etiā post renūtiationē vsufructꝰ remāsit dicta dña Matthea obligata dicto Ioāni electo ꝑ suū ꝓcuratorē ad ꝓuidendū sibi de labore suo. Ad hoc bonꝰ tex.cū materia sua.in.l.ꝓcurator.⁊ qꝺ legit ⁊ not.in.l.post mortē.§.tutor.ff.qñ ex fac.tu. Preterea dicta dña Matthea pugnabat pro iure suo cōsequēdo ⁊ sic suis sumptibus debebat militare. Itē q2 modica impēsā etiā facta in re in qua est cōstitutus vsufructus pertinet ad vsufructuariū ⁊ nō ad ꝓprietariū.vt.l.hactenus.⁊.l.si pēdētes.ff.de vsufruc. Preterea ⁊ tertio qꝺ teneat ad sumptꝰ vel nō curādū nō est in casu nostro. satis eñ est qꝺ ex electione sua seu sui procuratoris dictus Iacobꝰ incurrerit dānū imputādum est enim sibi saltem ꝙ elegit.argu.in.l.cuꝫ mādato.in fi.ff.de procu. Et ex predictis patet responsio ad id qꝺ opponitur per alterā partē qꝺ dicta dña Matthea erat mortua tēpore quo dicti calculatores retulerūt.nam vt ꝑdixi satis est qꝺ hoc dānum cōtigerit ex electione sua:⁊ sic ex facto suo.est enim in hoc initiū cōsiderandum.debebat enim dicta dña Matthea post suaꝫ renuntiationē vel ipsiꝰ heres post eiꝰ mortē illico ꝓuidere vt nullū dānum potuisset cōtingere dicto Iacobo ex electiōe sua ⁊ ꝯcordare dictū calculatorē.nam sibi erat satisfaciēdū pro labore suo cū pro eo nō remāsit quin negotiū habuit effectū.ad hoc qꝺ legitur ⁊ not.in.l.j.§.diuꝰ seuerus.ff.de var.⁊ extraordina.cog.melius in.l.sed addes.§.cum quidam.ff.loca.illud quoq; absoluti iuris est qꝺ obligatio causata in ꝑsonam defuncti trāsit in heredē.vt.l.veteris.C.de cōtrahē.⁊ commit.stipu. Ultimo non ob.si dicat ꝙ libri nō sunt dicti Iacobi quia hoc falsum.nam cū cōtraxisset societatem cū Adordo ⁊ per illū gerebat negotia societatis libri societatis erant cōmunes:vnde socꝰ pōt agere cōtra socium actione pro socio ad editionē librorum.vt.l.quedam primo responso.ff.de eden.vnde quilibet sociorū pro sua cōmoditate potest agere insolidū maxime quia cū dictus Iacobꝰ exerceret negotiationem per Adordum soium videtur eum constituisse institorem suum.vnde obligabatur ex actibꝰ per illum gestis iuxta plene nota. per Bar.in.l.eadem.ff.de duobus reis.⁊ sibi mādasset vt libros cōficeret iuxta ea q̄ legūtur ⁊ not.in.d.l.quedam.maxime per Barto. Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

Casus consilij sequentis.

QUidā Ioannes de senis heres ex testō Angeli de senis cōcessit dedit ⁊ ꝯsignauit dñe Nicole filie dicti Angeli vnū fundū Titianū possessuꝫ per dictū Angelū eidē dñe Nicole relictū in dicto testō ꝓmittēs Ioānes eidē dñe Nicole ⁊ heredibus suis tanq̄ heres predictus ⁊ noīe suo ꝓprio dictū fundū semꝑ defendere ⁊ disbrigare ab oī persona ⁊c. Et pro ꝑdictis obseruādis obligauit se dictꝰ Ioānes suosq; heredes ⁊ bona presentia ⁊ futura ꝓut de ꝑdictis latius ⁊ clare pꝫ publico documēto manu publici notarij. Post hec dictꝰ Ioānes vendidit quedā bona sua ⁊ inter cetera vēdidit cuidā Titio de senis domū quādā ⁊ demū pro suis excessibꝰ fuit publice bānitus ⁊ rebellis factꝰ ⁊ oīa eius bona fuerūt publicata Nuperrime verō mota fuit q̄stio cōtra dictā dñaꝫ Nicolaꝫ suꝑ dicto fundo eidē ꝑ dictū Angelū eius genitorē relicto per quēdā Caiū de senis:que dicta Nicola statim mota sibi lite denūtiauit ⁊ significauit dictā litē sibi motā dicto Ioāni vt veniret ⁊ cōpareret ꝑ se vel ꝑ aliuꝫ ad defendēdū eam ⁊ dictū fundū ⁊ dicta lite sibi mota ꝑ dictū Caiū qui Ioānes in predictis semper fuit ꝯtumax. Tandē dictꝰ Caius cōtra dictā dñam Nicolā in dicta causa sentētiā ꝓ se reportauit:⁊ fuit dicto Caio dictꝰ fundus adiudicatus detinendus in causaꝫ pignoris pro debito per eum petito. Nūc autem euicto dicto fundo supradicta domina Nicola facta legitima discussione cōtra dictū Ioānē ⁊ bona sua que vacātia nō reperiunt agit similiter hypothecaria cōtra heredē dicti Titij emptoris dicti Ioānis ꝓ relaxatione dicte domus eidē obligate ⁊ hypothecate vigore supradicte obligationis si-

bi facte per dictum Joannem modo predicto qui quidē heres cōtra petitionem dicte domie Nicole excipit quod dicta domina Nicola ī predictis nō est audienda cum ipse tenuerit ꝛ possederit dictā domū per se ꝛ per dictum Titium olim patrem eius titulo predicto ēptionis per tēpus decem annoꝝ ꝛ satis vltra ꝛ sic dictā domū ꝑscripsit ꝛ super ea molestari non potest vigore cuiusdam statuti senēsis cuiꝰ quidem tenor talis esse dignoscitur videlꝫ. Et quicunqꝫ possederit rē aliquam debitoris sui vel alteriꝰ ꝑsone titulo iusto ꝑ decē annos sine cōtradictione vel molestia dicti sui debitoris vel cuius res fuerit illā ꝑscribant: ꝛ de ea in perpetuū molestari non possit non obstāte aliquo capitulo constituti. Modo queritur quid iuris.

Consilium.xxv.

1 Hypothecaria prescribitur per tertium legitimo titulo spatio decem annorum.
2 Prescriptio non currit impedito agere de iure.
3 Prescriptio cū bona fide partim est inducta in fauorem possidentis bona fide ꝛ partim in odium negligentis ius suum prosequi.

Saluatoris nostri eiusqꝫ piissime genitricis inuocato presidio. Uidetur ꝓmo dictū heredem se posse tueri vigore dicti statuti cum illaꝫ domum possederit iusto titulo sine cōtradictione aliciꝰ persone ꝑ decenniuꝫ ꝛ vltra: ergo nō potest aliquo modo ꝑ aliquem molestari vt statuto cauetur. ꝛ cū verba statuti clara sint alia interpretatiōe nō egēt. l. ille aut ille. ff. de leg. iij. ꝛ l. nō aliter. eod. tit. ꝛ de regu. iur. c. ij. de ꝟb. signi. c. fi. nec dubitari potest ꝺ validitate statuti maxime ī hac ciuitate Senarū q̄ exercet iura principis. vt in. l. oēs populi. ꝛ qꝺ no. maxime per Bar. prope finē sue repetitionis de iusti. ꝛ iure. ꝛ per eūdē ī. l. infamē. ff. de publi. iud. in fine sui apparatꝰ. Preterea etiā dicto statuto oīno cessante videt̄ dictus heres tutus de iure cōi. †nam hypothecaria ꝑscribitur ꝑ tertiū legitimo titulo spatio decē annorū. vt ꝓbat̄ in. l. j. et ij. C. si aduer. cre. no. in. l. cū acutissimi. C. de ꝑscri. xxx. an. in gl. ij. Iste ꝟo heres hoc casu ꝑsumit̄ quia non presumit̄ qs habere scientiā hypothece alterius cū cōsistat in facto vt in regula presumit̄ de re. iur. li. vj. ꝛ l. error facti. ff. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ l. cum qs. C. e. ꝛ ꝙ ꝑsumēda sit bona fides no. in. c. sanctoꝝ. ꝛ c. fi. de ꝑscrip. no. ꝑ Bart. in. l. celsus. ff. de vsuca. ꝛ l. j. §. j. de iti. actuqꝫ pri. satis eñ ē allegare bonā fidē. qꝛ cū cōsistat in animo probari nō potest. vt no. gl. instit. de acti. §. alie. ¶ Sed his nō obstātibus que iudicio meo vere non obstāt cōtrariā sniam puto veriorē. Moueor ꝑmo ratiōe iudicio meo incōuincibili †impedito de iure agere nō currit prescriptio. vt. l. j. in fine. C. ꝺ anna. excep. ꝛ l. in rebus. ff. de iure do. in quibꝰ patet ꝙ nec filiofamilias in aduētitijs nec mulieri in rebꝰ dotalibus cōstante mr̄imonio ꝛ durāte patria potestate nō currit ꝑscriptio. qꝛ de iure agere nō possunt: sed ꝑscriptio currit a die qua actionē mouere possūt. ad idē. c. quia diuersitatē. de ꝯces. prebē. ꝑsertim qn̄ impedimentū cōtingit anteq̄ esset inchoata ꝑscriptio iuxta theoricā Bart. in. l. senatꝰ. ff. de offic. presi. Sꝫ certuꝫ est ꝙ in casu nostro dicta dn̄a Nicola semꝑ vsqꝫ ad hodiernū diē nō habuit de iure facultatē agēdi: qꝛ anteq̄ res euincat̄ nō potest quis agere: licet dicatur ꝙ res sit aliena. vt in. l. qui rē. ꝛ l. si post. C. de euic. ergo hactenus ꝑscriptio nō habuit locum ꝯ eam. Preterea †prescriptio cū bona fide partiꝫ est inducta in fauorē possidētis bona fide ꝛ partim in odiū negligentis ius suū ꝓsequi. xvj. q. iij. prescriptionum facit qꝺ no. Bar. in. l. j. ff. de vsuca. ꝛ Dy. ī regula possessor. de reg. iu. lib. vj. ꝛ Bar. in. l. nemo potest. ff. de leg. j. Cum aūt in ꝯcasu nostro nō possit dicta dn̄a Nicola notari de aliqua negligētia cū ꝓus scꝫ ante euictionē no potuit de iure suo experiri ergo deficit fundamētum super quo fundata est prescriptio merito nō debuit currere. facit qꝺ ī fi. legit̄ ꝛ no. maxime per Bar. in. l. j. ff. qꝺ vi aut clam. qs eñ eam incusare poterit cur nō egerit hypothecaria cū si voluisset agere nō potuisset vt supra ꝓbatuꝫ est. Clarissimū ergo est ꝙ iuris cōis ꝑscriptio sibi nō habet obstare maxime cū tex. in. d. l. j. C. si aduer. cre. pōderet ꝛ fundet se sup diuturno silētio creditoris hopothecariā intētantis. ꝛ sic respicit illuꝫ qui potuit ꝓclamare ꝛ negligētia siluit que ꝟba adaptari nō possunt ad eū qui ꝓclamare nō potuit. nō enim pōt dici silere qui nō potest loqui. eiꝰ eñ ꝓprie est silere qui loqui pōt. sicut in fi. dicit lex qꝺ eius est nolle qui potest velle. vt eius. ff. de regu. iur. ꝛ ille ꝺꝛ intestatus qui potuit cōdere testm̄. vt. l. j. ff. de suis ꝛ leg. ꝛ ꝙ ꝯtra creditorē habētem hypotecariā iusta causa impeditū non currat ꝑscriptio. est casus ꝑm vnū intellectū in. l. cū postulassem. §. fi. ff. de dam. infec. ꝛ not. gl. in d. l. j. C. si aduer. cre. Idē dico ad dispositionē statutariā. ꝙ statutū debet reduci q̄tū fieri potest ad terminos iuris cōis. vt. l. ij. C. ꝺ noxa. ꝛ c. cū dilectus. de cōsue. no. Inno. in. c. causam. de ꝑscrip. ꝛ Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iur. sicut ergo ꝑscriptio a iure inducta non currit ꝯtra non valētem agere. vt. s. dixi. ita dicendū in ꝑscriptione statutaria ꝑsertim: qꝛ statutū simpliciter induxit ꝑscriptionē. vt ius cōe generaliter disponit ꝙ nō valēti agere non currit ꝑscriptio. vnde nō est presumendū ꝙ statuētes voluerint in hoc corrigere ius cōe per statutum generale. vt. l. si qn̄. ꝛ qꝺ ibi no. C. de inoffi. testa. itē nec ꝑsumendū est ꝙ voluerit sine culpa ꝛ delicto alterius tollere sibi ius qꝺ faceret si cōtra nō valentē agere curreret ꝑscriptio qꝺ nō est dicendū: quia nō debemus ꝑsumere iniquitatē ꝛ iniustitiā in lege principis vel populi ad hoc qꝺ no. gl. in. l. quoties. C. de preci. impe. offe. ꝛ l. ij. §. si qs a ꝓncipe. ff. ne qd in loc. publi. ꝛ in. c. super eo. de offi. deleg. nā lex debet eē iusta rōnabilis ꝛ honesta. iiij. dist. erit aūt lex. ꝛ. C. de leg. l. leges. facit qꝺ no. Bar. i. l. oēs populi. ꝑalleg. Item statutū recipit interpretationem restrictā qn̄ aliter intelligēdo quis incurreret dānum sine culpa. vt. l. ij. C. de noxa. l. vt gradatim. ff. de mune. ꝛ hono. ꝛ plene ꝑ Bart. in. d. l. oēs populi. ꝛ l. nō dubiū. C. de legi. sed ī casu nostro dicte dn̄e Nicole cōtingeret dānum si dictū statutū deberet ita ruditer ītelligi: vt curreret prescriptio impedito a lege agere. ꝑterea statutū loquēs ī terminis iuris recipit limitationes ꝛ exceptiones iuris. vt. c. cū dilectus. ꝛ c. ad audiētiā. de cle. nō residē. d. l. ij. de noxa. ergo intelligēdū prout iura dant legem ꝑscriptioni. Rursus si bene statuti verba ponderētur hoc qꝺ dixi sonare vident̄. ꝓuidet enim cum quis possedit decem annorū spatio sine cōtradictione vel molestia sui debitoris vl̄ alterius ꝛc. ꝛ sic in casu nostro is cuius erat tres vel habebat hypothecariam poterat ꝯtradicere seu possidentē molestare: sed ī casu nostro non poterat dicta dn̄a Nicola cōtradicere rōne predicta. ergo statutū nō habet locū ꝯtra eam ꝓut supra dixit in dispositiōe iuris cōis. Ex his oībus clare ꝯcludit̄ ꝙ nec ꝑscriptio statutaria nec iuris cōis habet locū ꝯ dictā dominā Nicolā cū a tēpore euictiōis dicti fundi q̄ incepit posse agere: ꝛ per ꝯsequēs incepit ꝑscriptio currere nō sit decēnium elapsum. Qꝺ aūt dn̄e Nicole hypothecaria circa dictā domū cōpetat aperte colligit̄ ex ꝓmissiōe facta per dn̄m Joānē q etiā noie proprio ꝓmisit de euictiōe dicti fundi sub hypotheca oīm bonorum suoꝝ inter q̄ erat domus Titio vendita que transire debet cum onere hypothece in emptorē etiā si sciente creditore ꝛ tacēte fuerit vēdita vt. l. sicut. §. nō videt̄. ff. quibꝰ mo. pig. vl̄ hypothe. sol. ꝛ. c. ex lr̄is. de pig. ꝑsertim cū ex dispositione legali dictꝰ Joānes heres esset obligatus de euictiōe maxime cum legatū fuerit factum filie de quo plene legit̄ ꝛ no. in. l. si domus. §. de euictione. ff. de leg. j. Qꝺ autē ꝯ dictū Joānē nō possit agere hypothecaria cū dictꝰ Joānes sit tāq̄ rebellis absens: nec reperit̄ aliqd possidere clare patet ex his q̄ legunt̄ ꝛ notantur per gl. ꝛ bar. in aut. hoc si debitor. C. de pignori bus. Et hec sufficiant. Nico. Abb.

Consilium. xxvj.

1 Usufructuario datur interdictum vt nō possit vtifrui si fuit deiectus.
2 Petēs restitutionē duo debet ꝓbare: scꝫ possessionem deiectionem.

In causa que ad ꝑsens vertitur iter dn̄ꝫ Antoniū rectorē ecclesie sancti Andree actorē noie dicte eccl'ie ex parte vna: ꝛ abbatissam ꝛ moniales monasterij sancte Clare Seneñ. ex altera in eo ꝛ sup eo ꝙ dictꝰ dn̄s Antonius petijt se reduci ꝛ reponi noīe sue ecclesie in ꝓstinū statū percipiēdi annuatim pensionē sex florenorū ꝛ trium librarū tam a dictis abbatissa ꝛ cōuentu q̄ a quolibet alio detinēte possessionē de qua in libello. ꝛ dictā abbatissaꝫ ꝛ conuētū sibi cōdēnari ad solutionē dicte pensionis subtractis certis tꝑibus de quibus ī libello. Duo sunt breuissime ad clarā huius cause decisionē examināda. ¶ Primū nūqd dictꝰ dn̄s Antoniꝰ potuerit possessoriū in hac cā intētare. ¶ Scōm ꝑsupposito sine veritatis ꝑiudicio qꝺ potuerit anꝓbauerit intētionē suā. ita ꝙ pro eo ꝑm formā petitionis sue sit snia ferēda. ¶ Ad ꝓmū videt̄ ꝙ inepte egerit qꝛ in istis ꝑsonalibus obligationibus non ē dare petitoriū: sꝫ agitur ꝯ ꝑsonā vt faciat id ad qꝺ se obligauit. instit. de act. ī ꝓn. ergo nec possessoriū: qꝛ possessoriū ꝺꝛ respectu petitorij. ꝛ vbi nō cōpetit primū nec scōm. vt no. Cy. in. l. si certis annis. C. de pact. et Bar. in. l. fi. ff. quoꝝ bo. Si ergo inepte egit snia est ꝯ eū ferēda. vt. i. c. examinata. de iud. ꝛ l. j. ff. si men. fal. mo. di. ¶ Sed his nō ob. ī ꝯriū se hꝫ veritas. ꝛ pro hac parte adduco casum exꝑssum ꝛ rotūdū ī terminis nr̄is in. c. querelā. de elec. vbi ꝓ pēsiōe subtracta q̄ debebat̄ occasiōe viꝰ eccle sie alteri ecclesie fuit actū possessorio. Nec ob. ꝯriūm supra formatū. ꝓcedere eñ pōt in obligationibꝰ mere ꝑsonalibꝰ: sed ī casu nostro debet̄ pensio nō respectu obligatiōis ꝑsonalis sed occasione rei. s. possel. de qua in libello fit mētio quo casu cōpetit possessorium sicut cōpeteret ꝓ ipa re. d. c. querelā. idē esset si habeo obligatā ꝑsonā ad aliqd annuatim dandū ꝓpter ius qꝺ habeo in ꝑsonā. vt qꝛ est meus vasallus vl̄ ascriptitius. vt no. Bar. in. d. l. fi. Et qꝺ in casu nr̄o cōpetat possessoriū exꝑsse firmat Jo. and. in. c. ꝯuenit. de censi. ꝛ Inn. in. d. c. querelā. ꝛ est mens Cy. in. d. l. si certis annis. nā videmꝰ ī fi. †ꝙ vsufructuario dat̄ interdictū si fuit deiectꝰ vt nō possit vtifrui. l. iij. §. vnde vi. §. iterdictū. ff. de vi ꝛ vi ar. ꝛ tamē vsufructꝰ debet̄ ꝑsone occasione rei. ff. de vsufructu. l. j. Idem videmꝰ in interdictis de iti. actuqꝫ pri. ꝛ de interdicto de aqua quoti. ꝛ esti. vt. ff. de iti. actuqꝫ priua. l. j. ꝛ de aqua quoti. ꝛ esti. l. j. in quibus ptꝫ ꝙ ꝓ istis seruitutibꝰ q̄ debent̄ a re ꝑsone agi pōt possessorio. facit optime qꝺ no. gl. ī. c. nullꝰ. scōo. ij. q. ij. ꝛ hec ꝓ primo. ¶ Ad scōm an dictus dn̄s Antoniꝰ ꝓbauerit sibi necessario incūbentia ad obtinēdā restitutionē ī ꝓstinū ꝛc.

Uidetur

1 ¶ Videtur primo ꝙ nō. †qꝛ duo dꝫ ꝓbare petēs restitutionē: posses-sionē. s. ⁊ deiectionē. altero deficiēte cessat poss. ssoriū. vt. c. cōsultatiōi bus. de offi. dele. ⁊. c. olim. j. ⁊. ij. de resti. spo. licet dictus do. Ant. non ꝓbauit possessionē: qꝛ in istis corporalibus nō acqrit quasi possessio sine snīa ⁊ ꝑsentia dñi. vt. l. ij. ⁊ qđ ibi not. per doc. C. de serui. not. Jn. in. c. bone. ij. de postu. prela. ⁊ in. c. cōquerēte. ff. de off. ord. ⁊. c. ij. de i. in tegrum resti. ⁊ multis alijs locis ꝑ Bar. i. d. l. j. ff. de iti. actuqꝫ priua. Sed in casu nostro nō fuit probatū ꝙ rector sancti Andree ꝑceperit pensionē occasiōe dicte possessionis sciētibus abbatissa ⁊ monialibꝰ. ergo nō acquisiuit quasi possessionem pēsionis: nec sufficit ꝙ is q ha bebat possessionē cōductā a monialibus soluerit: qꝛ nō potuit colonꝰ preiudicare dño ignorāti soluēdo pensionē alteri maxime cū semper soluerit pensionē dictis monialibus. vt legit ⁊ not. in. l. Quis. §. j. ff. de acquirē. pos. Jtem ꝓbauit deiectionē maxime violētam q̄ requiritur in hoc. vt. d. l. j. ff. đ vi ⁊ vi ar. Sꝫ ꝑfecto cōtraria pars preualet i casu nostro. nam primo dictus Ant. clare ꝓbauit possessionē percipiendo dictā pēsionem cū probauerit eā percepisse sciētibꝰ ⁊ qđ plus est ex-presse disponentibus abbatissa ⁊ monialibus dicti monasterij q̄ eum cōstituisset syndicū ad dictā possessionē locādā expresse mādauerunt economo vt locaret cū onere soluendi dictā pēsionē que debet rectori seu eccl'e sancti Andree. ⁊ probat ꝙ ꝑ illū cui dicta possessio fuit sic locata ex tunc dicta pensio rectori sancti Andree ꝓ tempore existēti plurimis annis fuit soluta. Quinimo fuit expresse probatum qđ etiā anteq̄ dicta possessio peruenisset ad manꝰ dictarū monialiū fuit pro ea ab antiquioribus possessoribus pēsio predicta soluta ecclesie. Jtē probat ꝙ fuit trāslata in dictas moniales cū onere soluēdi pensionē. vnde longe magis q̄ sibi necessario incūberet ꝓbauit. d. Ant. cū vni-ca solutio suffecisset ad probandā istā quasi possessionē: qꝛ tale qđ nō solet de gratia concedi. vt legitur ⁊ no. in. c. cum ecclesia sutrina. đ cau sa pos. ⁊ proprie. per Jn. in. c. bone. de postu. pla. ⁊ per Bar. i. d. l. j. de iti. actuqꝫ priua. facit optime. c. cū de beneficio. de ꝑb. lib. vj. Probat etiā ꝑdicta deiectio. quia eoipso ꝙ moniales noluerūt soluere spolia-uerunt dictā ecclesiam sancti Andree ista quasi possessione. nā aliter spoliatio interuenire nō potest. vnde satis est ꝓbare in istis quasi pos sessionē: quia ipso facto probat spoliatio ꝙ denegat solutio. vt proba tur. in. c. suborta. de re iudi. ⁊ ibi hoc no. Jnn. in prin. ad idē in. c. que relaꝫ. ꝑalleg. vbi de vtroqꝫ dubio est casus rotūdus decidens qōneꝫ istam. facit qđ no. Bar. in. l. priꝰ. ff. de no. ope. nū. doc. in. c. mādatū. de rescrip. ¶ Ex quibus oībus cōcludo ꝙ dictus vicarius subdelega-tus in hac parte apostolicꝰ debet restituere dictū dñm Antoniū no-mine ecclesie sue ad statum pristinū percipiēdū annuatim dictā pen-sionem quinqꝫ florenoꝝ ⁊ triū librarū senensiū occasione dicte posses-sionis seu possessionū in libello cōtentarū. ac cōdēnare syndicū dicti monasterij ⁊ ipm monasterium dicto dño Antonio ꝑdicto nomie ec clesie ad solutionem pensionis subtracte ꝓ tēporibus retractis qui-bus soluere indebite denegarunt de quibꝰ in libello dicti dñi Anto-nij. Et hec sufficiant. Nicolaus abbas.

¶ Consilium. xxiiij.

1 Pacta inita cum principe seu ab habētibus principis autorita-tem habēt vim legum.

2 Vsurarum restitutio per suspectum fieri non debet.

Jllud de iure queritur an in

spectis primis ⁊ secūdis pactis ⁊ conuentionibꝰ initis in-ter cōe Seneñ. ex vna parte: ⁊ Laurentiū toscanū Medio laneñ. ex alia valeat dictus Raynerius per se vsuras debētibꝰ recipe re restituere absqꝫ eo ꝙ deponat annuatim depositario per cōe eligē do prout in primis capitulis continebatur octingentos florenos ⁊c. ¶ Scđo presupposito ꝙ per se restituere valeat an posset ꝯuenire cō creditoribꝰ ipsarū vsurarū ꝓ minori quātitate. vt sic consequat abso-lutionē super toto debito. ¶ Saluatoris ꝑ priꝰ postulato suffragio nunc ꝑmum dubiū attingēdo ꝙ dictus Raynerius per se restituere valeat. qꝛ pacta nouissima attēdenda sunt ⁊ nō priora. vt. l. pacta no-uissima. C. de pact. Sed in vltimis pactis simplr dictū fuit vt dictus Raynerꝰ restituat quīqꝫ milia florenorū intra certa tpa. nec fuit ad iectū vt de eis fieret đpositū ergo ipse restituere habebit. Scđꝫ ad idē facit: qꝛ in nouis pactis fuit exꝑsse cōuentum vt cōi non liceat in ali-quo couenīri quouis quesito colore. ergo nō est aliqđ intrinsecū subin telligendū per qđ in aliqua parte obuiet dictis capitulis. facit. l. si ita stipulatus fuero. §. plane. al's chrysogonus. de ver. oblig. ¶ Sed his nō obstātibus cōtrariā snīam existimo veriorē. Moueor ꝑncipaliter qꝛ cum in pactis antiqs multa dicerent. Primo vt fieret restitutio vl tra quinqꝫ milia florenoꝝ. Scđo vt dicta restitutio fieret ꝑmo ciuibꝰ scđo comitatiuis ⁊c. Tertio dicebat vt pecunia restituenda per dictū Raynerū deponeret ⁊ redderetur debētibꝰ habere per ciuē eligēdū a cōi. Quarto ꝙ icerta darētur domini sapiētie ⁊c. Jn pactis ꝟo no uissimis quo ad materiā nostrā vnū dūtaxat fuit expressuꝫ cū limita tione vt scꝫ dictus Raynerꝰ restitueret qnqꝫ milia florenoꝝ nisi refir maret in exercitio ꝑstādi quo casu adueniēte obligabat dictꝰ Ray-nerius ad restituēdum totā summā. s. octo miliū florenoꝝ. de reliquis vero contētis in primis capitulis quo ꝑdictis contētꝰ. scđo omnino sunt cōnexa nihil đꝛ in ipsis secūdis: qꝛ nō est verosile ꝙ ab illis pror sus fuerit recessum. Cū hodie nō fiat nouatio obligatiōis nisi exꝑsse hoc fuit dictū. vt. l. fi. C. de noua. not. plene Bart. in. l. j. §. ij. de pretor. stipu. Jn scđis ꝟo capl'is non fuit dictū ꝙ illa facerēt animo nouan di. Nec ob. si dicat ꝙ vbi tacite fit nouatio subuenit per viā exceptio nis. vt no. glo. in. d. l. fi. ⁊ Bar. in gl. in. l. ij. ff. eo. qꝛ illud verum vbi pōt apparere ꝙ tacite fuerit nouatio facta. Sꝫ in casu nostro nō pōt cō-prehendi nisi respectu quātitatis: qꝛ solū vt predixi dictꝰ Raynerius obligauit se ad restituēdū quinqꝫ milia florenoꝝ residuū vero si inq̄-tū refirmaret i suo exercitio ꝑstādi. ⁊ sic tacite fuit facta nouatio re-spectu q̄titatis cū ſm ꝑora pacta tenebit simpliciter ad totā q̄tita-tem simpliciter ⁊ absolute nō expectata noua reformatiōe. Jn alijs ꝟo nō pōt dici ꝙ tacite fuerit recessuꝫ cū ex nulla parte pactoꝝ hoc possit ꝯprehēdi. nā in secūdis pactis nō dicit cui debeat restitutio fie ri ergo dꝫ intelligi de depositario eligēdi per cōe prout in ꝑmis capi tulis dicebat cū persona extranea nō debet intelligi i stipulatiōe. d. §. chrysogonus. Et verba dubia ⁊ generalia debēt intelligi ſm ꝑceden tia. l. si seruus pluriū. ff. de leg. j. ⁊. l. qui filiabꝰ. e. ti. ⁊. c. inter dilectos. de fide instru. Et si diceremus contrariū sequeret absurdū: qꝛ in secū dis capitulis nō fuit ꝓuisum quid fiendū de incertis: nec prerogati-ua ciuiū ad comitatiuos ⁊ alios forenses ꝓut in primis capitulis di-cebatur nō enim est ꝑsumēduꝫ ꝙ magnifici dñi ⁊ alij ciues q pacta secūda fecerunt voluerint ꝑiudicare domui sapiētie ⁊ super incertis nihil disponere vel ꝓprijs ciuibus tollere priuilegiū prelationis. Hec enim oīa argumentū locupletissimū prestāt ꝙ non intendebāt nec ex ꝑsse nec tacite recedere a priore obligatiōe nisi quatenꝰ fuit exꝑssum in secūda. hoc etiā expresse videt ꝓbari in. l. qui vsum. fructū. ff. de ꝟb. obli. vbi patet ꝙ in dubio nō presumit facta nouatio qñ plus ꝯtine-tur in prima obligatiōe q̄ in secūda: ꝙ exꝑsse firmat Bart. in. d. l. j. §. ij. de ꝑto. stipu. ¶ †Scđo principalr quia pacta inita cū principe seu habētibꝰ a principe autoritatē vt est hec cōmunitas Senarū habent vim legū. vt legit ⁊ no. in. l. cesar. ff. de publi. ⁊. l. penul. C. de don. inter virū ⁊ vxo. sed lex posterior recipit limitationē ſm precedētem vt i. l. sed ⁊ posteriores. ff. de legi. ⁊ notanter ꝓbatur in simili in. l. sciēdū. ff. qui satisda. cog. iūcta aut. offerat. C. de litis conte. cā intelligēdo ꝓut no. glo. ⁊ Bar. in. d. l. sciendū. nam licet lex nouissima. s. aut. offeratur. simpliciter dicat reuꝫ teneri ad cautionē prestādā de iudicio sisti sup-pletur tñ ⁊ determinat per legem antiquā. s. si nō possideat immobi-lia prout dicit in. d. l. sciēdū. de hoc etiaꝫ per Bart. in extrauagāti ad reprimendū. in verbo nō obstātibus. Jta dicēdum in ꝓposito cuꝫ in pactis scđm simpliciter dicat de restitutione quinqꝫ miliū florenorū fiendaꝝ ⁊ non dicat per quē: ⁊ quid de incertis ⁊ quibꝰ primo sit fiēda restitutio debuit suppleri ⁊ determinari per antiqua capitula: ⁊ ꝑfe-cto cōtrarium sentire iniquitatem maximā sapit: ꝑsertim cuꝫ scđa cō uentio intercesserit dūtaxat respectu qualitatis minuēde: ⁊ nō respe-ctu modi restituendi. Cum dictꝰ Raynerius sit oīno suspectus circa restitutionē fiēdam: quia cum nō restituat ꝓprias vsuras nō est ꝟosi mile ꝙ integre ⁊ fideliter restituat alienas. ar. xlvij. dis. §. necesse. †Et restitutio vsurarū interim nō debet fieri per suspectū. vt in. c. cū sit ni-mis, de iude. ⁊ qđ ibi no. Host. per Joā. an. in. c. ij. de testa. li. vj. vnde nō est ꝟosimile ꝙ ꝑ scđa pacta generalia fuerit sibi data potestas re-stituendi per se. naꝫ inspicimꝰ in obscuris qđ est verosimilius vt in re-gula. inspicimus. de reg. iur. lib. vj. Et in generali non venit ꝙ quis in specie non fuisset verosimiliter concessurus. vt in. c. fi. de offi. vica. li. vj. ⁊ in conuentionibus ꝯhentium volūtates potius q̄ verba spectant vt in. l. in conuētionibus. ff. de ver. signi. Et per hoc patet solutio ad se cundū dubium: cū eniꝫ restitutio singulariter creditoribus fienda nō spectet ad dictū Raynerū: sed ad depositariū eligēduꝫ per cōmune. Frustra querimus an possit cōuenire cum ipsis creditoribus sup mi-nori q̄titate. Sꝫ presupposito sine veritatis preiudicio quod spectet specialis restitutio ad dictū Raynerium an possit ꝑdicto mō cōueni re credo firmiter ꝙ nō: qꝛ licet quis dicat satisfacere alicui qualiter cūqꝫ eiꝰ volūtatis etiā sine solutiōe satisfiat. vt. l. si rē. §. oēs. ff. de pig. ac. verbum restituere ad qđ Raynerius se obligauit sapit integram restitutionem: cum restitutio est in pristinū statuꝫ repositio. ii. q. ij. in fi. l. j. C. de sen. pas. ⁊ ibi dicitur ꝙ verbo restitutiōis oīs vtilitas acto ris cōtinet. vt. l. cū pretor. ff. de verb. signi. nō enim restitueret qnqꝫ mi lia florenorū si posset cōuenire de duobus milibꝰ: ⁊ maxime hec ꝟba sunt sic capienda in casu nostro ꝓpter subiectā materiam cū hec resti tutio succedat loco restitutiōis mādate per zenonē defunctū q̄ inte-graliter debet fieri vt anima eius liberetur a peccato de vsur. cū tu. et in regula peccatū. de regu. iur. lib. vj. Quinimo propter hanc suspicio nē qđ integre fieret talis restitutio ꝓpter occultas ꝯuentiōes dicitur qđ prouidētia superioris debet talis restitutio integre fieri. d. c. cū sit. de iudeis. ⁊ per Jo. an. in. d. c. ij. de testa. li. vj. Nec ob. si dicat credito-res posse ius suū remittere: quia dico ꝙ nō presumit sponte facere cū nemo presumat iactare suū ⁊ remittere alteri vsurario maxime a quo nullū receperit seruitiū: sed potius daret pauperibus. Hec autē remis sio non spōtanea non liberat habentem restituere sicut dicimꝰ de ipo

qui primo soluit vsuras.vt i.c.debitores.⁊ qđ ibi no.de iureiur. Et p̄sertim hoc ꝓcedit qñ quis tenetur restituere ex persona alterꝰ.nã seruanda est integraliter dispositio testatoris sine aliqua diminutiõe.l.nulli.⁊.l.si quis ad declinãdã.C.de epis.⁊ cleri.Non ob.ↄtrariũ in p̄cedenti formatũ.quia procedit in pacto penitus primo contrario vt vt ibi no.qđ nõ ẽ i casu nostro respectu quãtitatitis.vt.s̄.dixi.Cõcludo ergo ꝙ specialis distributio vsurarũ nõ pertinet ad rayneriũ sed ad depositariũ eligendũ per cõe.⁊ p̄supposito ⁊ non ↄcesso ꝙ ad eũ pertineret tenet̃ integre restituere quãtitatem ꝓmissam vt in captis cõtinet̃ Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Consilium.xxv.

1 ☞ Judicium qđ plurium sñia confirmatur firmius ⁊ stabilius est.
2 Cõuentus seu cõgregatio vl' collegiũ de iure ciuili potest a principio consistere in tribus de iure canonico in duobus.
3 Scrutinium qñ fit secrete nõ potest quis in seipsum cõsentire.
4 Electio ad hoc vt valeat opȝ de necessitate ꝙ eligat̃ qs a maiori parte habentium ius eligendi habito respectu ad totã cõgregationem.
5 Cõstitutio ↄfirmata per superiorẽ an possit reuocari sine illiꝰ ↄsensu.

Saluatoris iesu christi eiusqȝ pijssime matris inuocato p̄sidio. Qm̃ de infrascriptis dubus ad bonoȝ viroȝ satisfaciendum ↄsciẽtijs:qꝛ nec ꝑ iudiciorũ anfractus discurrere habẽt. Jdeo succinta ⁊ leui decisiõe vti ingenij mei parcitas patiet̃ illa perstringam argumẽtatione ad quã libet partiũ missa. Et p̄mo illud queritur:si i aliquo monasterio siue p̄oratu subiecto cũ oĩbus suis iuribꝰ ⁊ mẽbris abbati gñalis ordinis montis Oliueti nõ fuit hactenus fortassis ex causa prior per dictũ abbatẽ generalẽ deputatꝰ valeat dictꝰ abbas quãdocũqȝ sibi videbit̃ priorẽ ibidem cõstituere queadmodũ libere cõstituit in alijs monasterijs ⁊ prioratibꝰ eidẽ monasterio subiectis. Ad hoc primũ dubiũ arbitror in parte affirmatiua inclinãdum ꝙ sic. Quinimo videt̃ prima fronte eũ ad hoc ex iuris dispositione obnoxiũ fore:nã ex quo presupponitur qđ est monasteriũ seu prioratꝰ.ergo debet habere mõachos si fieri põt.vt in.c.inter quatuor.de relig.do.⁊.c.relatũ.ne cleri.vl' mo. Ex quo est ibi monachorũ cõgregatio debet ibidem prior institui qui loco ⁊ ꝑsonis presit.vt i cle.j.de sup.neg.p̄la. Quinimo vltra disponit̃ vt solus prior nõ meretur in prioratu: sed tenet̃ abbas deputare ad minꝰ vnũ sociũ sui ordinis. Et si reditus prioratꝰ nõ sufficiãt duobꝰ tũc debet alteri prioratui vel principali monasterio per habentẽ potestatem vniri prioratus ⁊ seruitio in diuinis debet deputari clericꝰ secularis.vt est tex.i cle.ne i agro.§.ad h̄ de statu mo.nec obstat quod post subiectionẽ factam de decimis prioratus ordinis mõtis Oliueti nõ fuerit ibidẽ deputatꝰ prior:quia in istis cõcernentibus honestatẽ ⁊ cultũ diuinũ nõ đbet inspici qđ factũ fuit,sed qđ fieri debuit.vt in.c.cũ causam.⁊.c.cum in magistrũ:de elec.facit de vita ⁊ hon.cle.c.cũ đ corem domus dei. Jtem video ꝙ etiã in grãgijs monasterij vbi sunt solũ oratoria potest abbas ꝑ limito mittere aliquos monachos ⁊ ibidem cõstituere priorẽ iuxta no.in.c.si.de censi.naȝ ⁊ cura totiꝰ monasterij ⁊ locorũ eidẽ subiectorũ pertinet ad abbatẽ.vt i.c.nulla.xviij.q.ij.⁊.c.cũ ad monasteriuȝ.ꝑsi.tales.de sta.reg.⁊ quisqȝ superior potest id agere per qđ auget̃ cultus diuinus ⁊ decor ecclesie.iuxta no.i.c.cuȝ accessisset.de constitu. Et hoc est indubitatũ si talis prioratus de quo querit̃ habet bona per se distincta bonis monasterij. Sed si illius bona pertineãt ad monasteriũ principale puta qꝛ sunt de mensa. Dico ꝙ licet tũc abbas nõ possit cõpelli ad ponẽdũ ibi rectorẽ specialẽ.iuxta id qđ legitur ⁊ no.in cle.frequens.de exc.prela.potest tñ si vult.qa ex hoc nulli fit preiudiciũ si augmentatur cultus diuinꝰ ⁊ bona loci meliꝰ disponunt̃.argu.eorũ que no.in.d.c.cum accessisset. Et ex his i fertur ad secundũ dubiũ ⁊ tertiũ. An prior ibidẽ cõstituendꝰ vna cũ vno vel duobꝰ monachis in eodẽ prioratu per abbatẽ deputãdo seu deputãdis debeat habere vocẽ in electiõe gñalis abbatis quatenus ꝓbis cõstitutionis ordinis qua cauet̃ vt prior cuiusqȝ monasterij dicti ordinis.⁊ vnus vel duo monachi dicti monasterij habeant vocẽ in electione abbatis generalis. Et ꝑfecto videt̃ mihi in oẽm casuȝ dicendũ ꝙ sic. Aut eñ bona talis prioratus nõ sunt separata a bonis maioris monasterij: ⁊ tũc de iure cõi tales debeãt habere vocem i electione abbatis.iuxta no.per Jnn.⁊ Jo.and.i.c.si.de relig.do.debet dicta cõstitutio ordinis admittẽs priorẽ ⁊ vnũ vel duos monachos iferioris monasterij itelligi large vt etiã talẽ priorẽ ⁊ eiꝰ monachos includat:qꝛ statutũ debet trahi ad ius cõe q̄tum fieri põt.vt i.c.dilectus.de cõsue.⁊.l.ij.C.de noxa. Jnn.in.c.cũ causa.de p̄script.⁊ bar.in l.oẽs populi.ff.de iusti.⁊ iure.p̄sertim vbi verba patiuntur vt ↄtingit in casu nostro.nam verum est dicere hũc priorẽ esse lȝ ad mutuũ abbatis remouibilis.vt i cle.⁊ si p̄ncipali.de rescrip.⁊ cle.j.de sup.neg.p̄la.⁊.c.cũ singula.de preben.lib.vj.cuȝ si. Jtẽ ⁊ monachi destinati ad talẽ p̄oratũ ꝑ abbatem veri possunt dici monachi illiꝰ monasterij licet sint per abbatem remouibiles.tex.est nota.in.c.de priuile.li.vj.in fi.§.aut bona talis p̄oratꝰ sunt oĩno separata a bonis maioris monasterij.et quoad administratiõem ⁊ quo ad vtilitatẽ ⁊ vsum.et idẽ est dicendũ qꝛ interest cuiusqȝ prioratus cõcurrere ad electionẽ generalis abbatis sub cuiꝰ regimine gubernatur:et super hoc interesse fuit fundata cõstitutio admittẽs priorẽ ⁊ vnum vel duos monachos cuiusqȝ monasterij dicti ordinis ad electionẽ abbatis. vnde lȝ đ iure cõi sit dubiũ an monachi talis p̄oratꝰ habẽtis bona distincta debeãt habere vocẽ in electione abbatis gñalis.iuxta no.i.d.c.si.de relig.do.attamẽ cũ ↄstitutio hoc casu gñaliter ⁊ clare loquat̃ de quolibet monasterio debẽt tales admitti maxime cũ p̄oratꝰ isti nõ habeãt electionẽ ꝓprij prioris:sed deputant̃ in quolibet monasterio ad nutũ abbatis:nec debet in casu nostro fieri stricta ⁊ amara interp̄tatio cum nõ sit res odiosa imo fauorabilis.†quia firmius ⁊ stabiliꝰ est iudiciũ qđ pluriuȝ sententia cõfirmat̃.vt in.c.prudẽtiã.ver.illa quippe.ff.de offi.deleg.⁊ presertim in electione.vt in.c.obeũtibus.lxiij dist. ¶ Ad quartũ dubiuȝ quid si cõtingat ꝙ aliquo p̄oratu non sint nisi duo vel tres monachi vna cũ priore an vnꝰ vel duo ex dictis monachis possint venire ad electionẽ abbatis gñalis. Dubiũ facit qꝛ s̄m verba cõstitutionis monachi p̄dicti prioratꝰ sunt assumendi ad actũ electionis per cõuẽtũ ipsiꝰ prioratꝰ:sed in tali prioratu debent assumi per cõuentum cũ non sint ibidẽ nisi ipsi duo.vel vnus cũ p̄ore.ergo nõ vident̃ tales admittẽdi. Sed hac cõsideratione nõ obstãte cõtrarium puto de iure tenẽdum. †Et primo dico ꝙ cõuentus seu congregatio vl' collegiũ potest p̄ncipio cõsistere in tribus.l.neratius.ff.de regu.iur. De iure canonico videtur ꝙ possit cõsistere in duobus.vt in.c.j.de elec.no.glo.in.c.j.x.q.j. de quo tamẽ pleniꝰ dicendum.vt no.in.d.c.j.de elec. Jtẽ collegiũ seu virtꝰ ⁊ potẽtia collegij seu capitularis potest ↄsistere in vno solo alijs deficiẽtibus.vt legit̃ ⁊ not.in.c.gratum.de postula.⁊ in.l.sicut.qđ cuiusqȝ vni.⁊.lxv.dist.c.si. His p̄missis dico ꝙ multipharie põt remediũ in hoc adhiberi. Et primo si sunt tres in cõgregatiõe possunt eligere vnũ qui erit electus a duobus.postmodũ possunt eligere reliquũ qui etiã poterit eligi a duobus qꝛ licet primo tertius fuerit deputatꝰ vt esset vnus de electoribus nõ per hoc ꝑdit vocẽ ⁊ ius interessendi ⁊ promouẽdi facta prioratus:qꝛ hoc nullibi cauet̃ cuȝ per illã deputationẽ nõ remoueat̃ a cõgregatione cũ nõ designat per hoc esse monachus monasterij:nec iste actus est incõpassibilis cũ p̄mo.nã ⁊ officiales habẽt nihilominꝰ vocẽ in capitulo monasterij.argu.in.c.edoceri.de rescrip.c.si.de p̄ben.li.vj. Secundus modꝰ est vt palam et in apto tractẽt de mittẽdis aliquibus ad electionẽ gñalis abbatis:⁊ tũc deputatus per aliũ poterit cõsentire cũ a se non oriat̃ sed vocat̃ a facto vt ipse pro bono monasterij ↄsentit:⁊ sic cõcurrit in hac electione totꝰ cõuẽtus:⁊ hoc poterit fieri etiã si sunt duo tñ in cõgregatiõe:nec hoc casu tenent̃ hãc deputationẽ facere ꝑ scrutiniũ occultũ etiã si in cõstitutione hoc caueat̃ qꝛ nõ est de facto talis forme possibilis cũ vnꝰ nõ possit votũ alterius in secreto scrutari.⁊ ideo ↄstitutio vẽdicat sibi locum in tali prioratu quo ad formã scrutinij secreti:qꝛ lex nõ astringit vbi de facto seruari nõ põt.iij.dist.erit autẽ lex.⁊.l.fin.ff.que sen.sine appel.rescin.⁊.l.ita aũt.ff.de admini.tuto. Hic notanter dixit Jo.an. super regula in toto.de reg.iur.li.vj.in mercu.ꝙ si in ecclesia collegiata nõ sunt nisi duo possunt illi ꝓcedere ad electionẽ sine forma scrutinij,nec perdũt electionẽ ꝓpter defectũ forme.c.quia ꝓpter.de electio. quã seruare nõ possunt ꝓpter paucitatem numeri.sed potius reseruatur eis electio ⁊ remittit̃ illa forma.dicit etiã ꝙ vnꝰ poterit eligere reliquũ palã:⁊ ille electus poterit cõsentire:⁊ dicet̃ electus a toto cõuẽtu:quia lȝ vox electi non computetur in numero qñ ꝓceditur per formam scrutinij priuati.vt in.c.cumana.⁊ qđ ibi nota.de elec.ꝙ sic dȝ intelligi.secus aũt est qñ procedit ꝑ viã scrutinij manifesti.vt legitur ⁊ not.in.c.cũ in iure.eo.ti. Ratio diuersitatis est:† qꝛ cum scrutiniuȝ fit secreto nõ potest quis in seip̄m consentire.qꝛ cũ tũc ignoret an alij in eum cõsenserint repelleret̃ iste tanq̄ ambitiosus si seip̄m eligeret cũ nemo debeat seip̄m eligere ⁊ a se principiũ oriri.sed đbet vocari sicut Aaron.vt in.c.qualiter ⁊ qñ.de elec.sed qñ scrutiniũ fit palã ⁊ videt se eligi ⁊ deputari per alios. tũc potest cõsentire sue electiõi:qꝛ vocat̃ tũc a socijs.nec potest dici ambitiosus.⁊ cõsentiendo auget numerũ.⁊ ẽ iste tex.no.in.c.cũ in iure.⁊ ibi per Jo.an. Tertio dico ꝙ si i cõgregatiõe sint duo vel vnꝰ dũtaxat cum priore ꝙ oẽs possunt collegialiter disponere vt vadant simul ordinare:tamẽ interim ecclesia nõ careat debito diuinorũ cultu. Nec ob.si dicat̃ ꝙ isti nõ sint electi per cõuentum vt dicit̃ in cõstitutione:qꝛ dico ꝙ nõ solũ deputãtur per ↄuẽtum imo ipsi sunt cõuentus disponẽdo vt oẽs vadãt satis conuentꝰ hoc disposuit.nam ⁊ corpus potest disponere de singulis.sic capitulũ potest ↄsentire vt capelle iuuent̃ singulis eorũ prebẽdis.vt in cle.c.exposuisti.de prebẽ.facit qđ no. Jnn.in.c.cũ nõ ignores.e.tit.⁊ in.c.irrefragabili.§.excessus.de offi.ordi. Preterea ius eligẽdi nõ dat̃ p̄ori et duobus monachis attẽta forma:sed attẽta substãtia ⁊ effectu vt quilibet prioratꝰ habeat in electione abbatis priorẽ suum ⁊ vnũ vel duos monachos tñ.attẽto effectu satisfactũ est mẽti ↄstitutiõis.disposuit enim cõstitutio vt monachi assumerẽtur per cõuentũ ne aliqui ꝓpria autoritate venirẽt vel vt nõ assumerẽtur ad libitũ prioris vt sic oĩs cõgregatio honoraret̃ ⁊ cõueniret in electiõe abbatis gñalis. Sed in casu nostro qñ duo vl' vnus dũtaxat est i prioratu vltra priorẽ si illi collegialiter hoc priꝰ in aperto disponũt:ideo vadũt ꝓpria autoritate sibi nec sibi prior assumit̃ ab libituȝ.sed ipsi vel ipse hoc facit exercendo

⁊ ꝓmouend

ꝛ ꝓmouendo intra collegiũ qđ penes eos vel vnũ solũ est laicoꝝ defe-ctu.vt.s.dixi.debet eñ attẽdi mens cõstitutiõis: ꝛ ipsius ratio nõ au tẽ verba.vt in.c.intelligẽtia.de verb.sig.ꝛ.l.cũ pater.§.dulcissimis.ff. de leg.ij.Et hec de quarto dubio.¶ Circa quintũ dico † ꝙ ad hoc vt electio valeat opꝫ de necessitate qđ eligaꝛ qs a maiori parte habẽtiũ ius eligẽdi habito respectu ad totã cõgregationẽ: vnde nõ sufficeret maior pars cõparatione minoris partis: sed debet esse maior pars to tius cõgregationis.tex.est no.in.c.ecclesia.el.j.de elec.ꝛ elect⁹ nõ põt cõputari in numero cũ ꝓcediꝛ per scrutiniũ priuatũ.vt.s.dixi. secus si procedereꝛ palã oĩbus audiẽtibus vt predixi. Dico etiã ꝙ vbi de necessitate nõ esset seruãda forma.c.qꝛ ꝓpter.de elec.possent electores cõuenisse a principio vt ille sit electus in quẽ conueniret maior pars partiũ cõparatione minoꝝ.qꝛ propter primũ cõsensum ꝛ cõuẽtionẽ oẽs videnꝛ cõsentire sicut plerũqꝫ obseruãt cardinales in electione pa pe.vt no.doc.in.c.licet.de elec.ꝛ est glo.ordi.in.c.socij.e.tit.lib.vj.ꝛ ibi bonus tex.cũ gl.ad hãc materiã.Et hoc in practica posset obseruari in eligẽdis electorib⁹: qꝛ in eis deputandis non est indubie seruãda forma.c.quia ꝓpter.quia illud capitulũ procedit in electione prelati. ¶ Ad vltimũ dubiũ de modo.s.tenẽdo in ꝯstitutiõe cõcedẽda vt nõ habeat obligare ꝯuenientes ad pactũ nisi cõtẽptores dico ꝙ satis est ꝙ maior pars congregationis cõsentiat.iuxta id qđ legiꝛ ꝛ no.in.c.j. de his que fi.a maio.par.cap.ꝛ ꝙ cõstitutio talis fundeꝛ sup cõtẽptu respectu culpe: sed respectu pene sup qualibet trãsgressiõe culposa vt puta si dicaꝛ sic. Quicũqꝫ sic fecerit: puniaꝛ tali pena. Et si ꝯuenerit ex cõtẽptu illaqueatur ꝛ inuolaꝛ etiã culpa ꝛ pena.ꝛ puta ꝙ vbi cõ stitutio talis esset facta a collegio ꝛ ꝯfirmata p papã poterit collegiũ illã modificare dũmodo sit tale qđ sup quo ipsum collegiũ seu maior pars potuisset illud statuere sine papa.c.cum accessissent.de cõsti.no. Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.ꝛ iu.in illa.q. † an ꝯstitutio cõfirmata per superiorẽ possit reuocari sine illius cõsensu.ꝛ distĩguit,qđ aut est talis popul⁹ seu cõgregatio q̃ poterat statutũ facere sine superioris autoritate: ꝛ tũc eadẽ ratione poterit reuocare: ꝛ per cõsequẽs forti⁹ modificare ad dictũ.c.cũ accessissent.ꝛ.c.cũ.m.ď ꝯsti. Aut nõ poterat statuere sine superioris autoritate: ꝛ tũc aut vult statutũ tollere aliter statuẽdo. Aut vult simpliciter tollere: ꝛ ad ius cõe redire. Primo ca su nõ potest nisi interueniat eadẽ solẽnitas in destituẽdo q̃ interuenit in cõstituendo. Scđo casu nõ põt sine superioris autoritate.arg.in.l. hac cõsultissima.§.si quis añt.C.de testa.vbi primũ testm̃ tollitur per secũdũ minus solẽniter factũ quãdo per illud ad ius cõe redditur: qꝛ sunt instituti veniẽtes ab intestato al's secus: ad ideꝫ iura superi⁹ alle gata in primo membro. Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

In questiõe que ad p̃sens verti-

tur inter clerum Cortunensem ex vna parte: ꝛ quedã monasteria mo nialiuꝫ ordinis sancti Benedicti in ciuitate seu diocesi Cortunẽ.sit a ex alia in eo ꝛ sup eo ꝙ clerus petit dicta monasteria cõpelli ad cõtri buendũ vna cum dicto clero circa solutionẽ ꝓcurationis nũtioꝝ sedis apostolice ꝛ ꝓcurationis epõ vt rõne visitatiõis debite ac ad charita tiuum subsidiũ promissum ꝛ ad alia onera quotidie clero occurrẽtia: ad q̃ oĩa diciꝛ per clerũ seu ipsos syndicos ꝛ officiales dicta monaste ria teneri tã ex iuris depositione q̃ vigore cuiusdã cõstitutionis epa lis. In ꝯtrium vero pro parte monasterioꝝ allegaꝛ ius cõe qđ videꝛ ab oneribus loca religiosa eximere. item cõsuetudo tanti tẽporis de cuius initio non est memoria.

¶ Consilium.xxvj.

1. Monasteria possunt visitari per loci epm̃ ꝛ ab eo peti ꝓcuratio.
2. Eps apostolica autoritate põt visitare monasteria monialiũ exẽpta ꝛ immediate sedi apostolice subiecta.
3. Monasteria tenentur soluere quartam de relictis eis factis. Et eximi possunt priuilegio vel longa consuetudine. 4.
5. Prescriptio in quarta decimarum ꝛ mortuorum currit contra epm̃.

IEsu christi redẽptoris ipsi-

usqꝫ pijssime matris p̃sidio humiliter inuocato. Videꝛ pri mo dicta monasteria ad p̃fata onera indistĩcte teneri. Et primo de ꝓcuratiõe nũtioꝝ sedis apostolice videꝛ expresse vt oẽs ec clesie teneãtur nisi p̃uilegio apostolico sint munite.vt probaꝛ in.c.cũ instãtia.de cẽsi.ꝛ.c.ꝓcuratiões.e.ti.ꝛ in.c.accedẽtes.de p̃scrip.ꝛ vtro biqꝫ disponiꝛ ꝙ nõ ob.cõsuetudo etiã lõgissimi tp̃is: quia qđ oĩbus imminet ab oĩbus debet cõportari.vt ibi.ꝛ specifice religiosis etiam exẽptis caueꝛ in cle.ij.§.sunt ꝛ nõnulli.de censi. ¶ Circa scđm de ꝓcu ratione rõne visitationis epõ loci debita videꝛ in.c.cũ ex officij.de p̃ scrip.ꝛ.c.venerabili.de cẽsi.in quib⁹ patet † ꝙ monasteria possunt vi sitari per loci epm̃.ꝛ ab eodẽ peti ꝓcuratio p̃scriptiõe non obstãte cũ sit visitatiõi annexa.vnde sicut ipsa visitatio est imprescriptibilis.vt in.c.cũ nõ liceat.ď p̃scri.eodẽ modo ꝛ ipsa ꝓcuratio visitationi anne xa: qꝛ de connexis idẽ debet esse iudiciũ vt dicit text.i.d.c.cũ ex officij. Quinimo põt † eps apostolica autoritate visitare monasteria monia lium exẽpta ꝛ immediate apostolice sedi subiecta: vt in cle.accedẽtes. de sta.regu.ꝛ est ibi gl.not.in verbo alia que notãter dicit ꝙ siue visi tet sibi subiecta siue exẽpta põt eps petere ꝓcurationẽ cũ illa sit visi tatiõi annexa.vt.s.dixi. ¶ Circa tertiũ de charitatiuo subsidio sunt opiniones nũquid de iure monasteria ꝛ loca religiosa ad illud impẽ dium teneanꝛ.nã Inn.videꝛ sentire in.c.j.de sta.regu.ꝙ ab his oneri bus sunt exẽpta quasi sit de lege diocesana a q̃ monasteria a iure cõi sunt exẽpta.ꝛ hoc vr̃ sentire ibi post p̃n.in ver.nos igiꝛ in vers.mode ratũ auxiliũ ꝛc.licet in fi.gl.sue videaꝛ aliquãtulũ vacillare. Hãc opi. tenẽt Archi.ꝛ Io.an.in.c.j.de preb.lib.vj.sentit Pau.in cle.j.de ex ces.pla.tacite etiã sentit gl x q.iu.in summa optime pro hac opi.facit multũ tex.in.d.cle.j.de exces.prela.in.§.exigẽdo.maxime iũcta glo.in verbo in exigẽdo.vbi inuiꝛ ꝙ etiã ab exẽptis religiosis põt exigi cha ritatiuũ subsidiũ dũmodo eps debitũ modũ nõ excedat.nã ibi expo nebaꝛ querela ꝙ eps nimiũ excedebat illo.sec⁹ ergo si seruet debitum moderamẽ.ꝛ hoc aliqui doc.tenuerũt.ibi tenuit etiã dñs zaba.postea cardinalis Florẽtinus in.c.dilect⁹.de offi.ord.ꝛ ita dixit se cõsuluisse facit † qꝛ monasteria teneꝛ soluere quartã de relictis eis factis.vt in c.requisisti.de test.ergo fortius ad charitatiuũ subsidiũ cũ ad ea que charitatis ratione impẽdunꝛ stricti⁹ teneãtur loca religiosa q̃ alia. arg.in.c.recolẽtes.de sta.reg.Et omniũ de diocesi interest vt eoꝝ eps sustenteꝛ ꝛ ad eleemosynã necessitatis tẽpore oẽs teneꝛ.vt legi.ꝛ no. in.c.sicut.xlvij.dist. Itẽ facit qꝛ.c.cũ apostolus.§.ꝓhibemus.de censi. permittit indistincte vt a suis subditis possit charitatiuũ subsidiũ exi gere ergo a ꝑsonis religiosis potest cũ ipsi subditi sint epõ.xviij.q.ij. abbates.ꝛ.c.monasteria.ꝛ.c.quãto.de offi.ordi.cũ si. Iste ergo casus licet satis argutus pro parte ipsius mihi nõ est absolutus pro eo cuꝫ iura ꝛ opi.varientur. ¶ Item dico circa quartũ p clerũ postulatũ in eo qđ petitur vt expẽsas quotidie occurrẽtes p̃dicta monasteria ꝯtri buere cogãtur.nam ꝙ teneãtur multũ facit cle.ij.de cõst.prealle.in.§. sunt ꝛ nõnulli.vbi videꝛ quasi tex.vt extraordinaria onera clero in cumbẽtia teneanꝛ etiã religiosi exẽpti dũmodo ad cõgruam portio nem astringanꝛ ꝛ nõ nimiũ grauenꝛ.ad idẽ tex.in cle.j.e.ti.ꝛ regula qđ oẽs tangit.de reg.iur.lib.vj. In contrariũ tamen facit tex. multuꝫ not.in.d.c.quã sit.xviij.q.ij.vbi ita disponitur ꝓpe finẽ. Monasteria ecclesiasticis cõditionibus seu angarijs vel quibuscunqꝫ secularibus obsequijs nullo modo subiaceãt nullis canonicis iuribus deseruiãt: sed remotis exactionibus ac ciuitatis grauedinibus diuinũ op⁹ cuꝫ summa deuotiõe animi perficiãt ex quib⁹ verbis clare colligit mona steria fore exẽpta ab istis obsequijs ad q̃ teneꝛ ecclesie seculares ꝛ põ derãda sunt illa verba nullis canonicis iuribus deseruiãt ꝛc.ꝛ si non teneꝛ ad ea onera q̃ iuste ꝛ licite introducta sunt a canonib⁹ vt ad cathedraticũ ꝛ similia.ad hoc bonus tex.in.c.inter cetera.x.q.iij.ꝛ qđ not.gl.eadẽ cã ꝛ q̃one.in summa.ad idem qđ no.Inn.in.d.c.j.de sta. regu.ꝓpe finẽ.in ver.nam de lege diocesana ꝛc.vbi dicit de lege dio cesana esse ꝙ singule ecclesie debeãt cõferre cũ epõ qñ vadit ad papã vel ad regẽ vel ad synodũ vel qñ facit expẽsas pro aliquib⁹ negotijs cõĩbus totius diocesis ab his oĩbus exempta sunt mõasteria ꝫ eũ ꝛ hoc dicit sonare p̃dictũ.maxime.c.quã sit p̃alle. Sed postea videꝛ ab hoc recedere dicẽs vel dic hoc nõ esse de lege diocesana ꝫ iurisditio nis nihil tñ specifice ꝓ hac parte inducit. Ex his oĩbus clare ptꝫ hũc casum esse satis dubiũ.sed tex.in.d.cle.ij.multũ facit ꝯ hac opinione cõtra monasteria quẽ tex.nõ vidit Inn.qꝛ post eũ emanauit. Preter ea ꝛ vltimo ꝓ parte cleri videꝛ facere ꝯstitutio ep̃alis que disponit vt oĩa bona etiã monasterioꝝ allibrẽtur ꝓ soluẽdis oneribus incũben tibus clero pro rata facultatũ.ꝛ constitutio epi habet in sua diocesi vim canonis.xj.q.iij.nemo cõtẽnat.ꝛ qđ legi.ꝛ no.in.l.ij.de ꝯsti.li.vj. ¶ Sed p̃dictis nõ obstãtibus cõtrariũ puto dicendũ in casu nostro cũ modificationibus tñ infrascriptis. Moueor principaliter ꝓpter ꝯsuetudinẽ tãti tẽporis cuius initij memoria nõ extitit que per dicta monasteria in eoꝝ fauorẽ alleganꝛ.nã talis cõsuetudo seu p̃scriptio habet vim tituli.vt in.c.j.de p̃scri.li.vj.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.ꝛ.l.j.in fi.ff.de aqua plu.arcen. † nam sicut ex p̃uile gio possunt monasteria ab his oneribus eximi.vt in.c.accedentibus. de p̃scrip.ꝛ.c.cum instãtia.de censi.cũ simi.ita ꝛ p tantã ꝛ tam longã ꝯsuetudinẽ de cuius initio memoria nõ existit.nec obstant illa iura q̃ videnꝛ reprobare p̃scriptionẽ lõgissimi tẽporis.quia nõ loquũtur de illa de cui⁹ initio est memoria.nã ex cursu tãti tẽporis presumiꝛ causa legitima vt in dictis iuribus no.p̃terea sicut p cõsuetudinẽ tãti tem poris possunt sine aliquo alio titulo p̃scribi iura alicui⁹ ecclesie ꝛ etiã census nulla cã apparẽte adeo ꝙ potest peti cẽsus ex eo qꝛ fuit solu tus per tãtũ tẽpus de cui⁹ initio nõ est memoria.ꝛ p̃sumẽda est causa ex cursu tãti tẽporis.vt no.gl.in.c.nullus eps.j.q.j.ꝛ Ioan.an.in.c.ꝑ uenit.de cẽsi.ꝛ Bar.in.l.cũ de in rem verso.ff.de vsu.ita forti⁹ potue runt p̃scribere p tantuꝫ tẽpus dicta monasteria cõtra alias ecclesias seu residuũ cleri vt sint ab his onerib⁹ exempta. Et ad cõfirmationeꝫ huius sñie adduco tex.quasi apertũ in cle.j.de cẽsi.iuncta gl.in verbo legitima vbi probaꝛ ꝙ p̃scriptio ꝓdest in his onerib⁹ vitãdis in his tamẽ q̃ p̃scriptibilia sunt ꝫm gl.ibi ꝛ ideo adiecit illam limitationẽ q̃ p̃scriptibilia sunt ꝛc.quia in quibusdã dubitaꝛ an currat prescriptio. loquiꝛ tñ tex.ibi in prescriptione tanti tẽporis de cuius initio non est

5 memoria.⁊ de his de quibus dubitatur an currat pscriptio no.per Jo. and.in.c.cū venerabilis.de cēsi.Preterea videmus † ꝙ cōtra epz currit pscriptio in quarta decimarū ⁊ mortuorū.vt in.c.de quarta.ꝺ prescrip.itē vna ecclesia prescribit decimas in parochia alteri⁹ cōtra ius cōe.vt.d.c.j.de rescrip.lib.vj.⁊.c.ad apostolice.de deci.forti⁹ pōt vna ecclesia pscribere cōtra reliquas libertatē vt ad onera cōia nō teneatur. Et hec indubie puto pcedere respectu onerum cōmuniū ⁊ charitatiui subsidij,⁊ hoc duplici rōne. Primo qꝛ prescriptio valet cōtra onera cōia,vt.s.dixi.Secūda qm̄ cum dubiū sit in iure an monasteria teneātur ad charitatiuum subsidium ⁊ onera cōia.vt.s.satis dictū est. ergo recurrendū ⁊ standū est consuetudini q̄ est optima legum interpres.vt in.c.cū dilect⁹.de cōsue.⁊.l.si de interpretatiōe.⁊.l.minime.ff. de legi.maxime qn̄ est tantū tēpus cuius initij non est memoria quinimo iure existēte dubio valet pscriptio seu cōsuetudo in oppositū ei⁹ qꝺ se hꝫ veritas.vt est tex.no.in.d.c.cū dilectus.Cōsuetudo eñ habet vim derogatiuā ⁊ interpretatiuā ⁊ limitatiuā.vt no.glo.insti.de iure na.gen.⁊ ciui.§.ex nō scripto.Et psertim fauore religionis est in hāc partē inclinandū cū multa fauore religionis stat ta sint.l.sunt persone.ff.ꝺ reli.⁊ sump.fune.tamē ratione dubij cū tāti temporis ex cuius cursu presumēda est aliqua causa.Concludendū est in his duob⁹ i fauorem monasteriorū dubiū vero maius remanet in alijs duob⁹ scꝫ in procuratiōe legatorū epi loci.nam vt predixi videtur ꝙ sicut visitatio non potest pscribi.ita nec pcuratio cū sit annexa visitationi vnde hec iura vidētur impscriptibilia nec subest hic aliqua dubitare:⁊ sic cessat virtus cōsuetudinis interpretatiua.Sed his ⁊ alijs nō obstātibus sic arbitror distinguēdū.Qꝺ aut clerus per tm̄ tēpus de cuius initio nō est memoria subijt integrā procurationē legatorū seu nuntiorū pape ⁊ diocesis absqꝫ eo ꝙ dicta monasteria aliqd soluerint ⁊ tūc possunt dicta monasteria se iuuare ex pscriptione eā quidē introducēdo nō cōtra epm vel legatos pape:sed cōtra clerū vt ipse clerus illam procurationē integrā soluat ⁊ exhibeat quoniā hoc casu nō prescribitur contra epm vel legatos pape quo casu loquūtur superius alleg. q̄ pscriptionem in his dānant.sed cōtra clerum qꝺ fieri potest.ar.d.cle.j.de censi. hoc eñ casu non impeditur visitatio nec cōmoditas legatorū cuꝫ cler⁹ vigore pscriptiōis teneatur soluere pro illis monasterijs.⁊ hoc singulariter tenuit Jo.de lig.in.d.c.accedētes.de pscri.sic not.limitando illuꝫ tex.aut clerus nō soluit integrā procurationē per tantū tēp⁹.et sic in effectu inducitur prescriptio ꝯtra legatos pape seu diocesanū loci:⁊ puto prescriptionē valere per iura superius allegata. ¶ Cōcludo ergo ex oib⁹ pdictis ꝙ dicta monasteria possunt se tueri vigore dicte pscriptionis seu ꝯsuetudinis cōtra charitatiuū subsidiū ⁊ alia onera extraordinaria clero incūbentia. In alijs vero duobus,s.procuratiōe epi ⁊ nuntiorū pape distinguendū.vt.s.prime dixi.Et quāq̄ Jo.an.post Hosti.dicat in.c.cū venerabiles.⁊.c.cū apostolus.de cēsi.ꝙ ꝯtra charitatiuū subsidiū nō currat pscriptio sicut nec contra charitatē.tamē illud intelligitur ꝺ clericis secularib⁹ qui aperto iure ad illud tenentur. vt.s.dixi.Sed cum in monasterijs sit dubiū vt predixi stādū ē cōsuetudini.Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Casus cōsilij sequentis.

Dubium super quo consiliuz de

iure in psentiarū petitur tale est.Quidā paterfamilias ab itestato decessit superstitibus sibi filijs legitimis ⁊ naturalibus quorū alter regulā sancti Aug.eremitarū pfessus ē.Queritur an iste pfessus valeat ad cōmodū monasterij hereditatē patris pro sua portione adire:⁊ cuꝫ reliquis fratribus in seculo remanentibus succedere.

¶ Consilium.xxvij.

1 Pater non potest exheredare filium ex eo qꝺ intrat religionem.
2 Ingressus religionis tollit omnē causam ingratitudinis vndecunqꝫ processerit.
3 Fratres minores nō magis sunt capaces ex regula q̄ pdicatores qui sunt ex constitutione.
4 Domus si legatur mendicantibus possunt capere vt vendant.

Omnipotētis dei postulato suffragio.Pro clara ⁊ luculenta presentis dubij decisione. Dico aiaduertēdū ad tres religionū species q̄tū ad ppositū nostrū.Quedā ē religio q̄ licet singulis de religione pprietatē cuiusqꝫ rei deneget eis tm̄ in cōi cōcedit:vt in religione beati Benedicti ⁊ fratrū chartusieñ.⁊ similiū:⁊ in istis nulla cadit dubitatio quin possint ad vtilitatē monasterij singuli de religiōe suis parētibus ⁊ agnatis queādmodū ⁊ alij existētes in seculo succedere. ¶ Quinimo nō lꝫ eorū parentib⁹ eos a portione legitima repellere.vt pbatur in.l.deo nobis.C.de epis.⁊ cle.⁊ in.c.vno.xviij.q.j.⁊.c.nō liceat parētibus.xix.q. vlti.vbi plus multū singulariter i fauorē religionis ꝯceditur vcꝫ vt nō liceat parētibus liberos monachos factos ab hereditate sua repellere q̄uis dū fuerint in seculo in causaꝫ ingratitudinis inciderint ⁊ quāq̄ Guil.vt refert Cy.in.l.deo nobis.palleg.in addi.refert etiā ⁊ sequitur Bal.ibidem distinguāt ꝙ aut filius incidit in cāꝫ ingratitudinis ex facto suo tm̄ vt qꝛ erat harenari⁹:⁊ tunc per ingressuꝫ religionis tollitur talis ingratitudo.qꝛ trāsit ad frugē melioris vite.ar.l auth.de mona. in prin.Aut incidit in cām ingratitudinis ex cā concernente partē. et tūc non tollitur per religionis ingressum.ar.in.l.ij.ff.de capit.di.⁊ facit
1 tex.in.d.l.deo nobis.† vbi phibetur pater exheredare filiū solū ex ea cā qꝛ ꝯ volūtatem suā intrauit religionē.Ego aūt indistincte teneo saluo
2 iudicio meliori † ꝙ ois cā ingratitudinis tollitur vndecunqꝫ pcesserit p religionis ingressum per tex.illū palle.xix.q.vlti.non liceat vbi simpliciter fauore religionis sine aliqua distinctione disponitur vt tollatur vitiū ingratitudinis.ad idē tex.i.d.auth.de mona. in prin.vbi dr ꝙ ingressus religionis oēm humana maculā detegat.lꝫ gl. sentiat ibi ꝙ nō p hoc tollat filij ingratitudinē.Sed mihi primū plus placet fauore religionis.arg.l.sunt psone.ff.de reli.⁊ sum.fu.Itē qꝛ videm⁹ maiora statui religionis fauore etiā in aliorū piudiciū.vt in.c.in presentia.de pba.⁊ auth.nisi rogati.C.ad treb.⁊ in.auth.de san.epi.§.sed hoc psenti. Itē diminuitur penitētia q̄tūcūqꝫ grauis.vt in.c.admonere.xxxiij.q.⁊ qꝺ no. in.c.scripture.de voto.Itē i istis de religione nō mēdicātiū est aliud iure clare depositū ꝙ bona q̄ habēt ipsi ingressi nisi aliter ante ingressum disponāt acquirantur monasterio.de quo tm̄ dicēdū vt plene legitur ⁊ no.in auth.si qua mulier.auth.ingressi.C.de sac.san.ecc.⁊.xix.q.si.c.qꝛ ingredientibus,⁊.c.nūc aūt si qua.⁊.d.c.vno.xviij.q.j. Ad ppositum ergo nostrū si fratres isti eremitani possunt habere pprietatē ⁊ dñiū rerum in cōi.Ad ꝙ sciendū est qꝺ ipsorū regula inspicieda est ac ipsorum constitutiones.casus noster non hꝫ dubiū qm̄ poterat dict⁹ fili⁹ pfessus succedere sicut alij fratres sui remanētes in seculo per iura superius allegata.⁊ p Spe.in tit.de statu mo.ppe fi.p mediā col.Quedam ⁊ scda est religio que ex propa regula interdicit dñium ⁊ pprietatē alicuius rei singularis ⁊ ordis in cōi.vt est religio beati Frācisci ⁊ in istis cōis est opi.vt non admittantur ad successionē parentū:sed veniūt alij succedētes ab intestato ac si isti essent mortui.qꝺ tenet Bart. minorica sua prope fi.⁊ Jo.de lig.post eū in cle.exiui de paradiso. de ver.sig.⁊ Bal.in.d.l.deo nobis.vbi dicit ꝙ decedēs relicto filio in religione sancti Frācisci dr decedere sine filio.arg.in.l.metalluꝫ.ff.de his que pro non scrip.⁊ idē latius tenet in auth.si qua mulier.C.de sa.san. eccle.tenet Host.in.c.in presentia.de prob.sentit Jo.an.in addi.Specu.in ti.de statu monā.§.j.ver.iij.remittēdo in eis ad dictā cle.exiui.licet Spec.aliter ibi senserit.sed ipse nō vidit dictā cle.ideo excusatur.sed tex.satis clar⁹ est ibi in.§.dubitauerūt.⁊.§.cupiētes.vbi patet ꝙ fratres isti propter strictissimū votū paupertatis nō possunt a quoquaꝫ heredes institui:qꝛ dñiū nō potest in eo trāsire.Nec possunt aliqd petere de bonis ingrediētis.quinimo nō possunt capere etiā si igrediēs velit eis omnia bōa sua donare possunt tamē aliqua modica capere si eis sicut ceteris pauperibus donentur vt ibi dr.Et sic eadē rōne idem dico de alijs religiosis de ordine mēdicātiū ex regula:qꝛ in eis subest eadem ratio q̄ ponitur in.d.cle.§.cupientes.qꝺ satis sensit Bar. i dicta minorica sua prope fi.⁊ Bar.in.d.auth.si qua mulier.⁊ Fed.de senis. ꝯsi.lxxv.Et de istoꝝ fratrū numero minime sunt isti fratres eremitani qꝛ regula nō iterdicit eis habitū bonorū in cōi.⁊ ideo stam⁹ i casu nostro extra istū casum.Est ⁊ tertia species religionis q̄ ex regula nō interdicit habitū bonorū in cōi:sed ex cōstitutione ordinis cōfirmata per sedē apostolicā.sicut est videre in fratribus pdicatoribus q ex regula nō sunt mēdicātes cū habeant regulā Augustini:sed ex cōstitutionib⁹ quas postea fecit eoꝝ ordo approbatis per sedē apostolicā: ⁊ ita dꝫ intelligi tex.in.c.nimis.el.ij.de exces.prela.in prin. vbi dicitur ꝙ fratres predicatores in arctissima paupertate christo pauperi famulantur.Et de istis est dubiū nunqd possint eorū parentib⁹ succedere ad vtilitatē monasterij.Et si habeāt sup hoc puilegiū a papa prout dicitur de ipsis pdicatoribus casus est clar⁹ vt dicit Jo.de lig.⁊ bene in d.cle.exiui.sꝫ cessante priuilegio est dubiū ꝯ eos ꝙ nō succedant facit qꝛ isti dicuntur mendicantes.vt ptꝫ in.c.j.de relig.do.li.vj.mēdicantib⁹ aūt prohibitū est propter ꝯgruā sustentationem habere reditus aut possessiones:sed incerta mēdicitas p questū publicū tribuere eis victū solet.vt dicit tex.in.d.c.j.ergo nō possunt petere bona eoꝝ religionem ingredientiū:qꝛ tot possent esse bona qꝺ desinerent esse mendicātes. Item nō tribueret incerta mendicitas q̄stum sicut esse debet.ergo nō possunt ad illoꝝ bona aspirare.Itē parla videntur ꝙ aliqui sunt mēdi
3 cantes ex regula vel ꝯstitutiōe per papam approbata † vnde fratres minores nō magis sunt capaces ex regula q̄ pdicatores q sunt ex cōstitutione tex.in.d.c.nimis.eos equparat quo ad arctissimā paupertatem. Et eadem ratio videtur in vtrisqꝫ:si eñ nō possunt habere dñiū in cōi:ergo nō possunt succedere:qꝛ dominiū transit in heredes. vt in c.cū heredes.ff.de acqui.here.psertim cū hereditas seu successio ex sui natura referatur tam ad pecuniā q̄ ad bōa alia mobilia ⁊ imobilia q̄ oia repugnāt paupertati.vt dicit tex.in.d.cle.exiui.In cōtrariū facit qꝛ cum statuta sint stricti iuris.vt legitur ⁊ nota.i.c.in nostra. de iniur. ⁊ in.l.iij.§.hec autē actio.ff.de neg.gest.debēt stricte intelligi.nā si prohibeāt simpliciter habitū possessionū ⁊ redituū nō vidētur prohibere id qꝺ alias a iure cōcessum est.s.hereditateꝫ ⁊ bona igredientiū quin saltē possunt capere ⁊ vendere.⁊ ex eoꝝ ptio suis necessitatib⁹ subuenire.nā ⁊ serui qui habere propriū nō possunt.⁊ tamen capiūt legata ⁊ alia bona vt habeāt vnde viuāt.vt.l.seruos ad custodiā.ff. de alim. ⁊ cibo.

z ciba.lega.z qd ibi not.Bar.facit.l.ij.ff.de his q sunt sui vel ali.iur. Item istis fratribus in cõmuni z particulari potest legari p suis necessitatibus.vt in cle.dudũ.z qd ibi not.gl.de sepul.Et pfecto pter hec z sima argumẽta que formari ad partẽ vtrãq possent sunt opi.inter doc.Ioã.an.multas retulit in.d.c.in psentia.de pba.z nõ firmauit pedes Hosti.tñ sensit q nõ pñt capere etiã vt vendant. z multas opi.retulit etiã Cy.in.d.l.deo nobis.Sz Spec.in.d.§.j.ver.iij.de sta.mo.aperte tenuit q possunt talia bona petere nõ vt teneãt.sed vt vendunt z in vsus necessarios cõuertãt.cũ z pauperes petãt vnde viuãt. lxvij.di.sicut.Et hãc opi.sensit ibi Jo.an.in addi.facit glo.not.in.c.j. 4 de reli.domi.sup verbo domũ que dixit † q si domus legeř istis mendicãtibus possunt capere vt vendãt cũ ex eleemosynis viuere debeãt facit qd legit z not.in.l.fili.§.si quid.ff.de leg.j.z.l.mortuo.§.labeo. ff.de leg.ij.z.l.ab administratione.C.de lega.z.l.apud iulianũ.l si cũ l.seq.ff.de leg.j.in quibus iuribus habeř q si legeř res alicui cui cõmercium sine culpa ipsius nõ habet debeř estimatio.ita dicẽdũ in proposito.Hãc opi.Spec.aperte sequit Ant.de but.in.d.c.in psentia.z Bal.de cal.ibi saltẽ vt implorẽt iudicis officiũ sentit Cy.i.d.l.deo nobis.in fi.Bal.exquisite psequit in.d.auř.si qua mulier.z cõcludit in istã partẽ si subest cõsuetudo vt isti succedãt:qz per zriã cõsuetudinẽ potest derogari cõstitutionibus.cũ hoc nõ sit de genere maleficiorũ. Et placet mihi hec opi.vt si de cõsuetudine succedũt seruetur ɔsuetudo:cũ hoc nõ sit ɔ regulã sed cõtra cõstitutiones.que lz sint ɔfirmate per papã tñ ex zria cõsuetudine possunt remitti maxime cũ redeatur ad ius cõe quo casu videreř q ipsimet fratres possent redire ad ius cõmune iunctis no.per Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.z iure.ver.iuxta predicta quero.facit.c.cum accessissent.de constit.z.c.pro illoz.de preben.Item cõsuetudo est optima legũ interpres vt in.c.cum dilectus.de consue.z.l.si de interpretatione.ff.de legi.¶Ad ppositũ ergo nostrum dico quod si dicti fratres eremitani nõ sunt mendicãtes etiã ex cõstitutionibus eorum tũc dubium non est quin dictus frater possit succedere.vt.s.dixi.Si autem eorum cõstitutiones interdicant eis proprietatẽ etiam in cõmuni standum est cõsuetudini vt si de cõsuetudine succedũt admittatur dictus frater alias cõtra per pdicta. Et hec sufficiant. ¶Nicolaus abbas.

¶Consilium.xxviij.

1 Papa potest concedere ius conferendi z eligendi puris laicis.
2 Patronus tenetur presentare intra quatuor menses.

Omnipotentis dei postulato suffragio. In causa cõis castri Trignãde res videř mihi prorsus sine dubio.certũ nãq est cõe dicti castri iuridice acquisiuisse ius patronat' in ecclesia plebis dicti castri ex indulgentia romani põtificis vt clare colligiř ex literis dñi nostri Martini pape quinti z pcessu inde secuto ad executionẽ literarũ dictarũ nullitz in dubiũ venire potest quin papa possit ius patronat' laicis cõcedere. in.c.qm.z quasi per totũ.de iurepatro.¶ 1 †Quinimo ius cõferẽdi et eligẽdi puris laicis cõcedere posset sicut multis post ipsi romani pontifices cõcesserunt vt in.c.in synodo.z.c.adrian'.lxiij.di.plus dico qd in casu nostro nedũ papa:sz etiã eps potuisset eis dictũ ius patronatus cõcedere ex quo ecclesie min' dotate cõtulerũt decẽ licet post cõsecrationẽ vt not.Jo.an.in.c.j.de iurepatro.z sic debet itelligi z distingui gl.in.c.pie mentis.xvj.q.ij.Cum ergo dicta ecclesia parochialis seu plebs ptineret ad ius patronatus laicorũ:z ex speciali indulgentia romani põtificis pertineret rectoris instituẽdi presentatio ad homines z cõmune dicti castri Trignãde vt patet in cõcessiõe apostolica nõ potuit aliquis vigore gratie expectatiue dictã plebẽ vacantez acceptare qz talis gratia nõ extenditur ad ecclesiam patronatã laicorum nisi de tali patronatu fieret in literis apostolicis expressa mẽtio vt not.in cle.per literas.de preben.in gl.antepenul.z per Jo.an.in.c.cũ dilectus.de iurepatrona.nec dicti homines fuerũt hic in negligentia presentandi cum haberẽt quatuor menses ad presentãdũ.vt in.c.vnico.de iurepatrona.lib.vj.intra dictum tempus presentauerũt clericum idoneum reuerendo patri dño epo Aretino:z p ipsum legitime fuerit secuta institutio.¶ 2 †Quinimo plus dico qd sufficit patrono presentare intra quatuor mẽses:licet intra illud tempus nõ fuerit secuta institutio per episcopum qz patronus fecit qd in eo est. vt in.c.vnico.preallé.z qd legitur z no.in.c.si.eo.ti.habẽti enim instituere seu cõfirmare nõ est a iure prefixum tps sed instãdũ est apud superiorẽ vt prefigat illi tps ad hoc faciendũ.arg.c.null'.de iurepatrona.z no.in c.ex parte astensis.de cõcel.preben.z ita determinãt domini d Rota decisio.ccl.¶Cõcludo ergo indubie tenendũ quod presentat' z institut' p patronũ z episcopũ est potior.z quod expectato apostolico nullũ ius in dicta plebe competit ex quo presentatio fuit facta episcopo intra quatuor menses tempore vacatiõis z notitie.iuxta no.in.d.c.si.de iurepatro. Nico.Abb.

¶Consilium.xxix.

1 Extraordinarium remedium cessat vbi competit ordinarium.
2 Peruersio ordinis cause ad causam non vitiat sententiam ipso iure.
3 Reus principalis si est rebellis potest procedi cõtra tertium possessorem nulla discussione facta.
4 Fiscus facta publicatione bonorũ nõ est heres:sed successor vindicte.
5 Pupillus potest citari.

In qõne psenti an.s.restitutio sit dictis Guidoni z Nicole idulgẽda.tria sunt ad materiã enucleandã examinãda.¶Primo an snie late ɔtra Karolũ dictorũ Gui.z Nic.genitorẽ habuerint validitatẽ z effectũ. ¶Scdo an cõpromissum z laudũ ex eo secutũ inter pdictos Guidones z Nicolã minores ex parte vna z dictũ Nicolaũ ex alia grauamẽ z lesionem dictis intulerit ita vt eis in integrum restitutio competat. ¶Tertio discutiemus validitatẽ z effectũ primi decreti impositi cõtra dictũ Gui. ¶Ad primuz igiř redeũdo videtur primo q dicta sententia lata cõtra Karolum viribus corruerit.Quoniã nõ discusso principali debitore,actũ extitit hypothecaria cõtra dictũ Karolũ bonorũ possessorẽ cõtra iuris ordinem maxime cum dictus Karolus exceperit vt prius debitor principalis impeti z discuti deberet vt probat in auř.hoc si debitor.C.de pigno.vbi inhibeř iure nouissimo hypothecaria cõtra tertiũ possessorẽ donec actũ fuerit cum reo z intercessoribus.cõstat aũt q actũ cõtra legis puisionẽ maxime iuris ordinem cõcernentẽ est nullũ.l.prolatũ.C.de sen.z.ij.q.vj.sentẽtia.z.l.non dubiũ.C.de legi.z.x.di.vides z in regula q̃ cõtra ius.de reg.iur.li.vj. ¶Ex his inferř ad scõm principale dubiũ.Nã si dicta sentẽtia lata cõtra olim Karolum dictorũ minorũ parẽtẽ fuit nulla.ergo compromissum inde secutum super executiõe dicte snie inter dictos minores post mortẽ dicti Karoli z Nicolaũ z Laudum inde secutũ grauamẽ z lesionẽ magnã intulit predictis minoribus:qz cum arbitri seu arbitratores approbauerint dictã sentẽtiã nullam:enormiter ex duplici capite lesi sunt.Primo quia sentẽtiã nullã approbauerũt.z sic re ipsa damnũ intulerunt:tum quia cõpromissum abstulit eis ingressum de euictione contra z aduersus eos in dictis bonis vt in.l.si dictũ.§.si cõpromisero.ff.de euic.Et per cõsequẽs possunt nunc restitutionem in integrũ petere.l.qd si minor.§.j.z seq.z quasi p totum ti.ff.de mino. ¶Circa tertiũ scz aduersus primũ decretum interpositũ ɔtra dictũ Guidonẽ minorẽ cõtumacẽ.Potest dici q ipso iure absq alia restitutione dictus Guido z psertim dicta Nicola ei' soror impubes seruãtur illesi si ex defectu solẽnitatis qz cõtra minores psertim impuberes non debet perueniri ad primũ decretũ.nisi prius eoz amici requirantur si minores defendere velint:z nomine eos defendẽte recurriř ad refugiũ primi decreti vt videř tex.in.l.hec autem.ff.ex qui.cau.in pos.ea.z.l.ergo sciẽdum est.ff.ex q.cau.maio. 1 † Ubi aũt remediũ ordinariũ cõpetit cessat extraordinariũ vt in.l.in cause.ff.de mino.Ex quibus omnibus videř q aduersus Laudũ cõpetit i integrũ restitutio. sed respectu primi decreti ipso iure seruanř illesi. ¶Sed pdictis nõ obstãtibus contrariaz sententiã arbitror preualere motus principaliter qz pdicta snia lata cõtra dictũ karolũ mero iure discussione non facta contra principalẽ debitorẽ ex multiplici capite tenuit.z in rez iudicatã trãsiuit. 2 Primo † quia peruersio ordinis cause ad causam nõ vitiat sniam ipso iure:sz opus est appellatione vt in.l.j.z qd ibi not. C.de appel.z.l.j.§.si.ff.que sentẽ.sine appel.rescin.vbi bonus tex.facit qd no.ij.q.i.in summa.Sed talis est peruersio in casu nostro:qz pri' debuit discuti debitor principalis quã fieret trãsitus ad tertiũ possessorẽ nõ autẽ est vitiũ in substantia actionis:quia hypothecaria bene cõpetit ɔtra tertiũ possessorẽ vt.l.psecutione.z.l.distractis.C.de pig. nec est peruersio ordinis eiusdẽ cause.ergo talis ppposteratio nõ vitiat ex quo nõ fuit appellatũ:z q talis peruersio in casu nostro nõ vitiet ipso facto:aperte tenet Bar.post Jaco.bu.in.d.l.psecutionẽ.in vltima questiõe.Nec obstat quod fuerit exceptũ p dictũ Karolũ vt prius deberet discuti debitor pncipalis qz paria sunt non excipere vel excipere z a reiectiõe expressa vel tacita nõ appellare vt in.c.ex parte.in.d app.per Bar.in.l.a pcedẽte.C.de dila.facit qd no.glo.in cle.vna.de dolo z contumacia.in verbo manifeste.nã cõtra talem peruersionem ordinis cause ad cãm nõ satis est excipere nisi exceptiõe nõ admissa appelleř.vt.d.l.j.C.de appe.z.d.l.j.in fi.ff.que sen.sine appe.rescind. Et per maxime hoc pcedit in casu nostro. Nam cũ multis ex causis possit agi cõtra tertiũ possessorẽ discussione nõ facta contra principalem debitorẽ.iuxta not.per gl.z Bar.in.l.decẽ.ff.de verbo.obl.z per eundẽ Bar.in.l.fin.primo responso.ff.si cer.pet.z.j.dicã lati' eo ipso q iudex exceptione discussionis nõ facta processit ad vlteriora z sentẽtiã tulit cõtra dictũ Karolũ bonorũ possessorẽ videř pnuntiasse tacite q discussioni locus nõ erat z sic presupposito q fuisset discussiõi locus:tñ cũ tacite fuerit in cõtrariũ pnuntiatũ tenuit gestũ in cõtrariũ qz poti' videř actũ cõtra ius litigatoris q̃ cõtra ius cõstitutionis vt in.c.cũ inter.de re iud.z.l.res iudicata.ff.de re iudi.z.l.ingenuuz.ff.de statu homi.z.c.cũ dilecti.d elec.z p Bar.in.d.l.a pcedẽte. imputãdũ est ergo nõ appellãti.vñ cũ snia fecerit ius inter partes tũ trãsiuit in rẽ iudicatã.nã nõ est ampli' discutiẽduz de illis viribus vt in iurib' prime allega.nec pñt isti minores petere cõtra tale grauamẽ presupposito q iudex vere grauasset restitutionẽ.qz lata fuit ɔtra eoz parẽtẽ z eo viuẽte trãsiuit in rẽ iudicatã.z sic cũ nihil fuerit actũ cũ ipsis

minoribus nõ possunt petere in integrũ restitutionẽ vt legi. z no.i.l. emilius.ff.de mino. ¶ Scdo principaliter tenuit mero iure dicta snia nulla discussiõe prius facta: qr vt mihi in facto ꝓponitur re⁹ ꝑncipalis tunc tẽporis erat rebellis z oĩa bona sua fuerant publicata z sic notorie cõstabat ꝙ in dicto loco vbi iudiciũ agitabat nõ erat soluendo q̊ casu nõ est opus facere discussionẽ. vt no.gl. z Bar.in.d.l.decẽ. ff.de ver.obli.z est tex.ẜm vnũ intellectũ quẽ sequit̃ ibi Bar.in.d.l.si. ꝑmo respõso.ff.si cer.peta. Probat̃ rõne: qr supfluis remediis nõ est vtẽduz.l.hec stipulatio.§.diuus.ff.vt leg. no.ca. ad quid enim fieri debet discussio si notoriũ est debitorẽ nõ esse soluẽdo certe lex esset poti⁹ ꝯ̃bis ꝙ̃ rebus imposita cõtra.c.cõmissa.de elec.lib.vj.z.l.ij.in.C.cõia de leg.facit qd in simili legit̃ z no.in.l.post rem iudicatã.ff.de trãsac. z.l.elegãter.§.si post rem iudicatã.ff.de cõdi.inde. z qd ibi no.ꝑ bar.ĩ primo rñso. Et hoc apertissime vr̃ voluisse in terminis nostris Bart.

3 in.d.l.decẽ.z.d.l.si.ff.si cer.peta.vbi dixit aperte † ꝙ si reus pĩcipalis est rebellis potest ꝓcedi ꝯtra tertiũ possessorẽ nulla discussione facta. z loquit̃ ꝓprie ĩ.d.l.si.qñ bona debitoris erãt obligata. Nec obst.si dicatur ꝙ debuit prius agi cõtra fiscũ qui bona dicti debitoris possidebat cũ ipse teneat̃ satisfacere creditoribus etiam habẽtibus ꝑsonalẽ actionẽ.vt.l.ij.C.ad.l.iul.de vi publi.z.l.si vt ꝓponis.C.de bo.ꝓscri.

4 quia dico † ꝙ fiscus facta publicatione bonorũ nõ est heres: sed est successor vidicte z succedit nõ per representationẽ: sed per annihilationẽ persone vt plene no.in.l.si cõstante.§.si.sol.mat. vnde cũ dicta aut̃.hoc si debitor. ꝑ̃alle.sit iuris antiqui correctiua z solũ impediat hypothecariã contra tertiũ possessorem respectu debitoris z sui heredis nõ debet extẽdi ad fiscũ: qr vt dixi nõ est heres: nec representat ꝑsonam defuncti.sed est successor vindicte.nã fiscus potest dici terti⁹ possessor. et sic non dz esse magis priuilegiatus tertius possessor priuatus ꝙ̃ fisc⁹ maxime qr hic agitur de preiudicio creditoris q habet de iure hypothecariã cõtra quẽlibet possessorẽ: tñ cum sim⁹ extra casum dicte aut̃. non dz dictus creditor impediri quominus possit vti sua hypothecaria contra quẽlibet possessorẽ cum ius correctiuũ debeat multũ restringi vt no.maxime per Bar.in aut̃.quas actiones.C.de sac.san.ecc.facit qd no.gl.in.c.cupiẽtes.§.qd si per viginti.de elec.lib.vj.z in.l.ꝑcipimus.in fi.de appel.z.l.sancimus.C.de testa.z hoc satis videt̃ fuisse de mente Bar.in.d.l.decẽ.z ex hoc scdo capite luce clarius ptz de validitate dicte snie. Tertio põt adduci gl.no.in.d.aut̃.hoc si debitor.quã sequunt̃ ibi Cy.z Bal.q dicit tunc impediri hypothecariã cõtra tertiũ possessorẽ cũ debitor pĩcipalis est presens.secus aũt si est absens sicut dicimus in fideiussore.vt in aut̃.presente.C.de fideiu. Sed in casu nostro debitor erat absens z rebellis: nec ad effectum remissionis poterat ꝯ illũ agi.ergo nõ erat necesse facere discussionẽ. z hoc vltimũ voluit etiã Bart.in.d.aut̃.hoc si debitor. ¶ Ex quib⁹ oĩbus clare colligitur ꝙ dicta snĩa lata cõtra dictũ karolũ istorum minorũ genitorem iure valuerit.nec aduersus illã aliqua restitutio dictis minorib⁹ competit: cũ quia nullũ fuit grauamen.sed iuridice fuit ꝯtra eũ processuz vt patet ex ꝑ̃dictis: tuz quia ꝑ̃supposito sine veritatis ꝑ̃iudicio ꝙ aliquid fuisset actum contra ius litigatoris nõ tñ cõpetit restitutio minoribus cum nihil cũ eis sed cũ patre fuit actuz dicta.l.emilius. Et ex his clare infertur ad scdm ꝙ nulla restitutio cõpetat ꝯtra cõpromissum seu laudũ quia nullũ grauamen.imo potius releuamen cõtigit minoribus: qr arbitri redegerũt illã sententiã ad minorez summã: z sic releuauerunt minores z grauarũt dñm Nicolauz nec fuit sublata facultas habẽdi regressum cõtra autorez de euictione ex duplici capite. Primo qr dicta snĩa tenuit vt ex ꝑ̃dictis patet: z sic illius vigore poterant agere de euictione cuz eorũ genitor denuntiationẽ fecerit.vt ĩ.c.si.de emp.z vẽdi.cõpromissum autẽ factũ fuerit respectu executionis duntaxat in istũ minorũ fauorem. Secundo principaliter quia ꝯpromissum factum fuit ex necessitate: quia officialibus precipiẽtibus quibus a publico circa hec data est plene z libera facultas vt no.Bar.in d.l.si.dictũ.§.si cõpromisero.de euic.fuit enim hoc cõpromissuz necessariũ z nõ voluntarium.z sic cessat ratio dicti.§.si cõpromisero. Ex q bus clare ptz ꝙ nõ ꝯpetit aliqua restitutio maxime cũ illa nõ det̃ nisi pro graui lesione.l.scio.ff.de in integ.resti.z.c.pe.de reb.eccle.non alie. ¶ Quo ad tertiũ de interpositione primi decreti nõ multuz arbitror disputãdũ super ipsius validitate: licet possit allegari ꝙ rector iure tenuerit: quia fuit interpositum contra dictũ Guidonẽ q erat pubes, z sic ẜm multorũ opi.non fuit necessariũ requirere amicos z consanguineos de quo per Bar.ĩ.d.l.hec aũt.z per Cy.in.l.cũ ꝓponas.C.de bonis auto.iudi.pos.ꝑ̃sertim cũ citatio apprehẽdit dictũ maiorez. iuxta no.per glo.in.l.ij.ff.ex qui.cau.in pos.ea.nec dicto Guidoni esset per restitutionis beneficiũ subueniendũ: tuz qr cõtumacia est delictũ vt no. in.l.omne delictũ.ff.de remis.z aduersus delictũ minori nõ subuenit̃, l.auxiliũ.ff.de minoribus.z.l.j.C.si aduer.do.nam debeat cõparere z petere curatorẽ sibi dari.vt.l.qui habebat.ff.de tut.z qd ibi in.§.si pu

5 pillus.no.Bar.vbi dicit † ꝙ pupill⁹ põt citari: quia intelligit̃ vt compareat cum tutore. Item cum primũ decretũ modicã lesionẽ inferat maxime in casu nostro cum adhuc nõ habuerit effectum cuz domin⁹ Guido semper remanserit in possessione: z adhuc hodie sit nõ potest peti restitutio q̃ pro modica lesione nõ prestatur.d.l.scio.ff.de ĩ integ. resti.prealle.c.penul.presertim cum habeat viam ordinariã promptissimã.s.satisfaciẽdi ei pro quo pmũ decretũ interpositũ fuit.nã lz alias tollatur remissio ꝑ̃stita cautiõe de iudicio sisti z restitutis expẽsis vt c.quoniã.§.in aliis.vt lite nõ cõte.illud tñ ꝓcedit qñ missio ẽ facta ꝓpter cõtumaciã in non cõparẽdo: qr ꝑ talẽ cautionẽ satisfit cause missionis. Sz in casu nostro fuit facta missio ꝓpter cõtumacia ĩ nolẽdo exequi sniaz arbitrorũ: ideo nisi prius fiat executio nõ dz missio reuocari vt no.in.d.§.in aliis.z bar.in.l.si finita.§.iulia.ff.de dã.infec. Itẽ presupposito sine veritatis preiudicio qd dicta missio non valuerit: tñ cum cõstet clarissime de validitate dictarum sentẽtiarum vt paret ex predictis debẽt de nouo dicti Guido.z Nicola minores compelli ad parendũ sentẽtie arbitroꝝ vel fiẽda ẽ missio ex primo decreto citatis ipsis minoribus cuz eorũ tutore z curatore iuxta formã.l.j.de admi.tuto.seu iuxta ea que leguntur z no.in.d.l.hec autẽ. Et ipsis nõ parẽtibus poterit iudex propter nimiã contumaciã eorum habito respectu: qr magis ipsi contẽpserunt z hodie cõtemnunt, decernere vt missus in possessionẽ ex primo decreto lucretur fruct⁹.iuxta tex.sing.in.l. fulcinius.in fin.ff.ex qui.cau.ẜm lect.cõmunem quã ibi tenet Bar.et Spec.in tit.de primo z secũdo decreto.§.restat.ver.hoc aũt notandũ. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Casus consilii sequentis.

Princeps quidam illustrissimus

inspectis innumerabilibus virtutibus fide ardore vigenti deuotione magnificis gestis clarissimisq3: ac ꝑpetuo memorandis cuiusdã magnifici z ĩsignis viri comitis zc. ¶ Inter cetera bñficia dicto comiti collata quoddã castrũ seu oppidũ insigne cũ oĩ suo districtu z iurisditione eidẽ comiti ĩ feudũ nobile z gẽtile dedit tradidit z cõcessit. Et inter cetera ꝓmisit prelatus princeps dicto comiti ꝑ̃senti z acceptanti dictũ castrum cũ suo districtu iurisditione z pertinẽtiis zc. defẽdere manutenere autorizare z disbrigare ab oĩ ꝑsona z ꝑsonis: z cõmuni collegio z vniuersitate habere ratũ z gratũ z firmũ quicquid dictus comes faciet deinceps cõstituet z ordinabit ĩ dicto loco dũmodo talia sint ꝙ contra ipsius dñi principis z successorũ suorum honorẽ z statũ non cõspiciant. z que naturã feudi sequãtur zc. Nũc vero dicta cõcessione sic facta eps territorii dicti castri seu oppidi impedit dñm comitem feudatariũ petendo ab eo florenos quadrigẽtos annuatim ꝓponens illos sibi deberi occasione dicti castri. Querit̃ nũc nũquid dict⁹ dñs comes feudatarius dicti castri possit habere regressuz contra dictum principẽ vt eum cõtra dñm epm defendat disbriget z liberet ab omni obligatione quam dictus dñs episcopus pretendit.

¶ Consilium.xxx.

1 Res emphyteuticaria ad quẽcunq3 peruenerit potest ille conueniri ad canonem soluendum.

2 Dominus si locet fundum suum pro certa pensione non ipse sed ꝯductor tenetur soluere decimas.

3 Sciens feudum alienum vel obligatum si illã emit: z de euictiõe sibi prospexit potest scientia non obstante de euictione agere.

IEsu christi saluatoris sueq3

genitricis marie ꝑ̃sidio humiliter inuocato. ¶ Videt̃ primo dictum dñm epm posse actionem z ius cõpetẽs dirigere versus supradictũ comitem dicti castri possessorẽ z quod dictus comes nullum habeat in hoc cõtra dictũ principẽ regressum: qr cũ on⁹ soluendi illum canonem seu pensionẽ sit reale trãsiuit cũ onere suo in possessorẽ.tex.videt̃ no.in aut̃.de non alie.§.scire.co.ij.vbi notabiliter

1 ꝓbatur † ꝙ quisq3 ad quẽ res emphyteuticaria peruenerit potest conueniri ad canonẽ soluẽdũ: z ꝑ illũ tex.hic firmauit bal.in aut̃.si quas ruinas.C.de sa.san.ecc. Itẽ videmus in more soluẽdi decimas.trãsit enim in quẽlibet possessorẽ nec hz soluens regressuz cõtra suũ autorez

2 vt in.c.tua.z.c.pastoralis.de deci. † ꝙ si dñs locet fundũ suũ ꝓ certa pẽsione nõ ipse sz ꝯductor tenet̃ soluere decimas qr ĩtelligit̃ ꝯfruct⁹ vẽdidisse salua dcima allegat dictũ.c.pastoralẽ. Ego aũt allego tex.no. l.j.C.de ãno.z trib.li.x.vbi dicit̃ ꝙ ãnonas is soluere dz qui possessionẽ tenet z fructus ꝑcipit.z ꝑ illũ tex.dixerũt ibi gl.z bar.ꝙ dño locãte fundũ ꝓ certa pensione onus soluẽdi tributa spectat ad ipm cõductorẽ.ad idẽ adduco bonũ tex.in aut̃.de mãdatis principũ.§.nõ permittas.col.iij.z in.l.inter debitorẽ.ff.de pac.vbi probat̃ ꝙ on⁹ soluendi tributũ spectat ad possessorẽ etiã si fuisset appositũ pactũ vt nõ possessor: sz tradẽs tenet̃ soluere.qr valet tale pactũ in ꝑ̃iudiciũ habentis possessionẽ pro pẽsiõe obligatã. Quinimo dico ꝙ etiã ꝓ ꝑ̃terito tpe potest possessor nouus cõueniri vt est tex.no.ĩ.l.imperatores.ff.de publi.idem ergo z fortius dicẽdũ est in casu nostro in quo nullũ ꝯmodũ reseruauit sibi princeps infeudando dictum castrũ: debet enim intelligi qd concesserit saluo onere reali ad quod non videtur istum teneri cum omnis cõmoditas trãsiret in dictũ comitem feudatariũ. ¶ Sz predictis nõ obstãtibus que vere casui nostro nomine obstãt dico ꝙ licet episcopus habeat actionẽ aduersus dictum comitem possessorẽ ipse tamen comes feudatarius habet regressum contra dñz principẽ qui dictum castrum cõcessit in feudũ presertim nobile z gẽtile. ꝓ hac

conclusione

cõclusione allego tex.no.in ꝓprijs terminis in.c.de inuesti.de re.alie. fac.col.x.vbi dicit̃ ꝙ cũ de re aliena vel alteri obligata fiat inuestitura. distinguendum est vtrũ scienti vel ignorãti facta sit.is em̃ q rei aliene inuestiturã sciẽs suscepit nisi pacto spãli sibi de euictiõe ꝓspexerit de euictione agere nõ põt:ignoranter vero suscipiẽs recte agit: vt aliud eiusdẽ quãtitatis seu bonitatis ei prestet̃ respectu vero inuestiẽtis seu infeudãtis nulla fit distinctio.sciuerit enim alienã vel alteri obligatã siue ignorauerit vt i.d.c.j.notãter dr.Ad propositũ ergo aut dictus comes ignorabat illũ castrũ epo obligatũ:⁊ tunc indubie agit cõtra principẽ vt eũ defendat ab epo ꝓut expresse in inuestitura dictus pn̄ceps ꝓmisit:aut tribuat ei aliud feudũ eiusdẽ bonitatis ⁊ quãtitatis ⁊ est ille mirabilis tex.ẽm Bal.in quo petitur vna species ꝓ alia.Sz seruãdus est in casu nostro qꝛ cã feudalis dz principaliter decidi ẽm leges ⁊ cõsuetudines feudoꝝ ⁊ in defectũ illarũ recurrẽdũ est ad legẽ cõem vt est tex.no.in.c.j.de feu.cog.eadẽ collatiõe.Et arbitror qd̃ est in optione dicti comitis an hoc casu agat cõtra principẽ vt eũ defendat ꝓut specifice ꝯuentũ fuit.l.j.ff.de pac.aut vt det sibi aliud feudũ eiusdẽ bonitatis ⁊ quãtitatis.nã per illã hominis prouisionẽ nõ fuit recessuz ab ordinario iuris bñficio vt no. Bart.in.d.l.si constante.ff. so.ma.secus ab extraordinario.⁊ hoc casu dz ĩtelligi tex.in.l.fi.C.de pac.cõuen.Itẽ illud idẽ põt defendi ex vi pactorũ cũ princeps promiserit disbrigare dictũ castrũ ab omni ꝑsona tenet̃ ergo disbrigare aut dare rẽ eiusdẽ bonitatis ⁊ quãtitatis.Et dicit Bal.in.c.fi.de noua forma fide.ꝙ feudatari⁹ põt agere ꝯ dñm ad interesse dupliciter vel vt soluat̃ in pecunia vel vt det ei aliud feudum.ar.illius tex.i.c.j. de iuesti.de re.ali.fac.Et idẽ dicẽdũ ĩ casu nr̃o. Et de ignorãtia dicti comitis respectu dicte obligationis est p̄sumendũ:qꝛ in facto alieno p̄sumit̃ ignorãtia.de reg.iur.li.vj.⁊.l.regula.ff.d iur.⁊ fac.igno.aut dictus comes fuit sciẽs:⁊ tũc specialiter sibi ꝓuiderit in casu euictionis seu impugnatiõis vt patet in cõcessione feudi põt agere ꝯ dñm principẽ.vt in casu precedẽti vi dicit tex.prealle.i.d.c.j.cõcordat.l.si fundũ

3 sciens.C.de euic.vbi patet † ꝙ si sciens fundũ aliẽnũ vel obligatũ illũ emit:⁊ de euictione sibi ꝓspexit põt scientia nõ obstante de euictione agere.nã ⁊ rem alienã in sui preiudiciũ põt quis vẽdere:vt.l.rẽ alienã.ff.de ꝯhen.emp.¶ Scdõ principaliter ad idẽ allego text.in.c.fin. de noua forma fide.eadẽ collatione vbi dr ꝙ inuestitura facta dz oĩ modo dñs cogi inuestitũ in vacuã possessionẽ mittere: ꝙ si deficiat tenet̃ ei oẽm vtilitatẽ p̄stare.Et pondero illud verbũ in vacuã.dz ergo eam sine omni obligatiõe ⁊ seruitute tradere:vt no.per Bar.in.l.j.ff. de acti.emp.¶ Tertio ꝓbo per.c.j.per quos fiat inuesti.in prin.eadẽ colla.⁊ qd̃ ibi no.Bal.¶ Quarto ad hoc facit quia dictũ castrũ fuit concessum in feudũ nobile ⁊ gentile nihil sibi dict⁹ princeps reseruãdo vnde videt̃ cõcessisse sine omni onere obligationis:⁊ solũ tenetur comes ad ea que sunt debita ex cõmunibus legibus ⁊ cõsuetudinib⁹ feudorũ.c.j.in fi.qd fit inuesti.⁊.c.j.de noua forma fide. col.x.⁊ plene de hac materia ꝑ Io.an.in addi.Spec.ĩ ti.de prescrip.super rubrica vbi prosequitur de feudo nobili gentili ⁊ frãco.¶ Quinto ⁊ vltimo faciunt cause ob quas feudũ fuit cõcessum.s.magnifica gesta clarissimaq₃ ac perpetuo memoranda merita dicti comitis ⁊c.vt pleni⁹ patuit.s.in casus recitatione.faciunt enim ipsa vt concessio largissimã recipiat ĩterpretationẽ ĩ fauorẽ dicti comitis feudatarij.hinc singulariter dixit Bal.post Iac.de ra.in.c.j.si vasal.feu.priue.cui.defe.col. x.ꝙ feudũ cocessum ꝓpter magnitudinẽ meritorũ:puta quia a morte dantẽ liberauit vel ab hostibus latrũculisve eripuit vel quid simile nulla ex causa vel ingratitudine est amissibile.videtur em̃ merces laboris eximij ⁊ nõ liberalis cõcessio.Ad hoc tex.nota.in.l.si pater.⁊.l. aquilius regulus.ff.de dona.Magnitudo enim meritorum cũ demeritis est cõpensanda facit qd̃ in simili no.Bar.in.l.si ita stipulat⁹.§.si tibi nupsero.⁊.l.si diuortio.ff.de verb.obli.⁊.l.j.C.de dona.ante nup. Concludo ergo ex predictis dictuz comitem habere regressum cõtra dictum principem vt dictũ castrum ab omni obligatione liberet vel vt det sibi aliud feudũ eiusdem bonitatis ⁊ quãtitatis.Non obstant cõtraria supra formata.ꝓcedunt em̃ onerib⁹ quasi naturalibus vt in tributo imperatori ratione possessionis debito.illud em̃ semper sequitur possessorẽ.⁊ in dubio videtur actum vt possessor soluat.⁊ idẽ videmus in ecclesiasticis.xvj.q.j.si quis laicus.l.d.c.pastoralis.sec⁹ autem in onere accidentali.d.l.j.de act.emp.⁊ quicqd fit in alijs in feudi concessione hoc clarissimũ est qd̃ si res simpliciter in feudũ cõcessa reperitur aliena vel obligata potest agi contra concedentem modo predicto. Nicolaus abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

In causa ⁊ questione que vertitur seu dudũ vẽtilata est iter paulũ minorẽ cũ autoritate sui timoris ex vna prẽte ⁊ quẽdã sanctum Aretinũ ex alia duo principaliter sunt examinanda.¶ Primũ nunquid minori pretẽdenti lesionem ex laudo secuto vigore cõpromissi facti ex precepto iudicis prout ex statuto aretino cauet̃ ꝑ restitutionis beneficiũ subueniri possit lesione predicta aliter nõ ꝓbata.¶ Scdz an doctores de lesiõe enormi possint hãc restitutionẽ petere vel aliter d iniqtate laudi opponere maxime cum alleget̃ lesio euidẽs que incõtinẽti probari põt.Et eo quia fuit actum hypothecaria contra ipsum pupillũ.⁊ discussione contra pn̄cipalẽ qui soluẽdo erat aliter nõ facta:qꝛ licet exceptio fuisset opposita arbiter seu arbitratores tulerũt sententiã super actiõe hypothecaria ꝯ ipsum pupillum iudicãdo quedã bona possessa per illũ pupillũ esse detinenda loco pignoris hypothece donec per ipsum pupillum esset satisfactum de quãtitate centum florenorum qui petebantur.et predicta possunt incontinenti probari.

¶ Consilium.xxxj.

1 ☞ Minori leso inter quadriẽnium competit beneficium restitutionis aduersus lesionem.

Christi eiusq₃ pijssime mr̃is presidio humiliter inuocato.¶ Circa primũ videt̃ ꝙ dictus minor possit petere restitutionẽ aliter extrinsec⁹ lesione nõ ꝓbata:qꝛ eoipso ꝙ minor compromittit videt̃ lesus vt est text. no.in.l.si minor viginti quinq₃ annis.§.minores.ff.d minori.ratio est vt ibi no.gl.⁊ Bar.qꝛ a snia arbitri nõ potest appellari.l.j.C.d arb. ⁊ si cõpromissum ꝑdit beneficiũ appellãdi merito lesus restituitur.et hoc vr̃ ꝓcedere etiã in cõpromisso facto tanꝙ in arbitratores habito respectu ad statutũ ciuitatis Aretine qd̃ ꝓhibet d nullitate ⁊ iniquitate dici ꝯ sniam.seu laudũ arbitroꝝ ⁊ arbitratoꝝ:⁊ sic vigore statuti eadẽ est ratio in vtroq₃.secus aũt esset in arbitratoribus inspecto iure cõmuni vt not.Bar.in.d.l.si minor.¶ Sed hoc nõ obstãte aliud puto dicendũ in casu nostro.ꝓcedit enim contrariũ qñ minor sponte cõpromisit quo casu p̄sumitur lesio ratione predicta.Sed in casu nostro fuit factũ cõpromissum ex mãdato iudicis cui in fauorẽ minoris ne per iudicioꝝ anfractus exagitetur:⁊ in fauorez reipublice ne lites sint immortales fuit data ptãs a statuto ciuitatis.ꝙ aũt statutũ valeat facit qd̃ no.Bar.in ꝓemio.C.⁊ glo.in.l.neq₃ pignus.§.priuatorum.ff.de reg.iur.facit ad primũ dictũ optime qd̃ no.idem Bar.in.l. si dictuz.§.si compromisero.ff.de edil.edic.vbi dicit ꝙ si quis cogatur ad cõpromissum vigore statuti hz nihilominus regressuz de euictiõe contra autorẽ suum ac si ĩ iudicio fuisset cõuict⁹.Preterea illud statutum esset potius dãnosum ꝙ̃ vtile ⁊ seruiret de vento si minor posset dicere se lesum ex eo solo ꝙ cõpromisit:lex autẽ debet esse imposita rebus non verbis.vt in.c.cõmissa.d electio.lib.vj.⁊.l.ij.in fi C.cõmunia de leg.facit ad p̄dicta.c.ab arbitris.⁊ quod ibi no.de offi.deleg.li.vj. ¶ Quare veniendo ad scdm̃ dubiũ breuiter concludendo dico ꝙ ex duplici capite põt dicto minori aduersus dictã lesionẽ succurri statu

1 to ciuitatis nõ obstãte.† Primo per speciale restitutionis beneficiuz. nam minori leso competit intra quadriennium restitutiõis beneficiũ aduersus lesionez nõ modicã.vt.ff.de mino.per totũ.l.fin.C.de tẽpo. in integ.resti.nam aduersus cõtractus ⁊ sententias iudiciũ succurrit̃ minori ⁊ ecclesie.vt in.c.j.⁊.ij.de in integ.rest.lib.vj.⁊.l.in cause.cũ.l.sequẽti.⁊.l.quod si minor.ff.de mino.forti⁹ debet eis succurri aduersus laudum arbitrorum cum sit quidam cõtractus vel quasi vt in auf.si vero cõtigerit.C.de iud.⁊ in corpore vt diffe.iudi.Imo longe forti⁹ hoc casu debet succurri cum ledat̃ ab alio.s.arbitratore iuxta no.per Bar.in.l.societatẽ.§.arbitratoruz.ff.pro socio.⁊ hoc est clarissimũ inspecto iure cõmuni.Nec obstat si dicat̃ minorez hoc casu nõ multum ledi cum habeat regressum cõtra autorem suuz qui presupponit̃ esse soluendo:⁊ ꝓ modicã lesione restitutio denegatur.l.scio.ff.de in inte. resti.⁊ in.c.penul.de re.eccl.nõ alie. Dico enim ꝙ imo grauiter ledit̃ cũ oportebit eũ se anfractibus iudiciorũ inuoluere.vnde tex. notabilis dicit ꝙ minoribus subuenit non solum cũ de bonis eoꝝ aliqd minuitur:sed etiã cum intersit ipsorũ litibus sumptib⁹ non vexari vt in l.minoribus vigintiquinq₃ annis.ff.de mino.Et si hoc de quo queritur esset modici p̄iudicij nõ emanasset cum tanta solẽnitate auf.hoc si debitor.C.de pigno.corrigendo ius antiquũ.Itẽ lõge meli⁹ est pignori ⁊ rei incũbere ꝙ̃ aduersus personã agere dicit tex. in.§.furti.autem.insti.de obli.que ex deli.nas.Uidendũ est ergo nunquid censura municipalis statuti huic cõclusiõi cõtradicat.⁊ ꝓfecto arbitror ꝙ nõ solum enim statutum qd̃ ad ꝓpositũ dicit ꝙ ab hmõi laudis seu arbitramentis latis in causa minoꝝ nõ possit appellari vel reclamari nec de iniquitate vel nullitate opponi pari forma q̃ obseruatur ⁊ disposita est de compromissis ⁊ laudis q̃ fiunt ⁊ feruntur in curia dñi capitanei dicte ciuitatis.Statutum autez curie domini capitanei est tale. Contra lauda vel arbitramẽta nõ possit appellari vel dicere se grauatum vel de nullitate opponere pena vigintiquinq₃ librarũ ꝓ quolibet qui cõtrafecisset:vnde põderãda sunt diligenter verba dictoꝝ statutoꝝ que solũ vident̃ excludere querelantẽ a beneficio generali iuris cõmunis vt nõ possit d iniquitate dici ⁊c.⁊ sic excludit minorẽ quatenus veniret iure minoris nõ aũt cũ venit iure minoris petendo restitutionem in integrũ aduersus lesionem.cum enim duo remedia hoc casu dixi cõpetere minori sublato generaliter vnum ꝑ statutuz remanere reliquum.arg.optimum ex his que no.gl.in.c.penul. de emp.et ven.que dicit ꝙ si minoris iurauit non venire cõtra contractũ intelligit̃ exclusus solum beneficio etatis.vnde si fuit deceptus vltra dimidium iusti pretij poterit venire iure cõmuni a quo nõ videt̃ exclusus

per illa verba generalia. Et idē bar. ⁊ alij in. l. ij. C. de rescin. vēdi. Et hec interpretatio benigna est maxime faciēda in casu nostro duplici consideratiōe. Prima qꝛ cū illud statutū sit ꝯ ius cōe ⁊ odiosum dꝫ strictissime interpretari vt minꝰ q̄ fieri possit ledat ius cōe. vt est tex. notabilis. in. c. cū dilectus. de consue. ⁊ l. ij. C. de nora. Secūda qꝛ cū illud statutū loquēs de minoribꝰ emanauerit principaliter in fauorē maiorū debet multū restringi quatenus retorquet̄ in eorū lesionē ne qꝺ statutū fuit in eorū fauorē retorqueat̄ in odiū. vt i. l. qꝺ fauore. C. de legi. ⁊ ī regula qꝺ ob gratiā. de regu. iu. lib. vj. Et predicta ītelligo ꝓbata per minorē lesione nō modica vt predixi. ¶ Scꝺo principaliter pōt dictus minor iudicio meo venire iure cōi petēdo dictū laudū reduci ad arbitrium boni viri sicut posset q̄libet maior dicto statuto nō obstāte. qꝛ cū statutū generaliter loquat̄ in materia odiosa et restringibili nō debet extēdi ad casum cū allegeꝛ enormis lesio euidēs q̄ incōtinēti ꝓbari pōt. nō em̄ est verosimile q̄ statutū voluerit fouere iniq̄tatē euidētē. cū lex in dubio debeat presumi iusta ⁊ rationabilis. iiij. dist. erit aūt lex. ⁊ interpretandū est q̄ statuentes intellexerint ꝓut statuissent si spāliter casus euidētis iniquitatis fuisset corā eis ꝓpositꝰ vt dicit gl. in. l. tale pactū. ff. de pac. Et q̄ statuētes nō intellexerūt ī casu euidētis iniq̄tatis maxime ꝯ minorē apte colligit̄ ex verbis statuti dū dicit ne lites fiāt imortales, q̄ rō cessat cū euidēs ē lesio ⁊ incōtinēti ꝓbari pōt. ad hoc allego gl. notabilē in. c. suscitata. de in inte. resti. ī ṽbo effectū sñie. q̄ notāter sentit q̄ vbi aduersus sñiam tollitur exceptio legitima dꝫ intelligi nisi illa exceptio icōtinēti ꝓbetur. ꝓ hoc optime facit. c. lr̄as. de resti. spo. vbi admittit̄ exceptio q̄ intra breuē dilationē ꝓbari pōt. q̄ alias ꝑ cōes regulas iuris est sublata: ad idē glo. notabilis. in. l. j. §. siue autē. ff. de tabu. exhiben. ⁊ q̄ not. Old. ꝯsi. xlv. q̄ incipit. Cū litera executoria. Ubi idē notāter dixit. dispositio em̄ tollēs generaliter exceptionē dꝫ stricte intelligi vt ī. c. ex parte. el. j. de offi. de. ⁊ notāter dixit Bar. i. l. j. ff. qꝺ vi aut clā. q̄ vbi statutū remouet generaliter oēm exceptionē pōt iplorari iudicis officiū. arg. in. l. plane. ff. de peti. here. Ad ꝑdicta optime facit. l. iij. §. ibidē. ff. ad exhi. ⁊ q̄ no. gl. in. c. j. ⁊. c. literas. de resti. spo. vbi patet q̄ exceptio generaliter denegata admittitur si incōtinēti offert̄ ꝓbatio ⁊ maxime hoc dicēdū est in casu nostro in quo statutū est contra ius. ⁊ ledit ius partis tollēdo oē remediū competēs leso. ar. in. d. l. ij. C. de nora. ⁊. c. cum dilectus. de consue. Nicolaus abbas.

¶ Consilium. xxxij.

1 ☞ Solennitas ois iuris ciuilis cessat in relictis ad pias causas.
2 Miles potest filio puberi per verba directa substituere.
3 Uoluntas captatoria in legatis ad pias causas valet.
4 Hospitalia ⁊ quelibet alia loca in quibꝰ exercētur opera charitatis dicuntur pia loca.
5 Falcidia continet in se trebellianicam.

Christi nomine inuocato. circa duo dubia ꝑscripta aliq̄ dūtaxat addā a suprascriptis doctoribꝰ omissa. Et pmo circa primū q̄ dicta substitutio facta de cōsortio seu fraternitate valeat vt fideicommissaria. allego expresse Bar. hoc in eisdē seu oīno similibꝰ terminis tenētē. s. ī repetiōe. l. cēturio. ff. de vul. ⁊ pup. in. xvj. col. ṽ. quero ꝑncipaliter quarto. vbi firmat cōclusionē q̄ qn̄ substitutio fit ꝑ ṽba directa ⁊ ꝑ verba cōia verbum directū stat in sua significatiōe. ⁊ verbū cōe trahit̄ ad fideicōmissū ⁊ si aliq̄d operet̄ adiectio ṽbi cōis ⁊ tūc dicit esse in electiōe substituti amplecti ṽba directa vel cōia seu obliqua vꝫ vel capere hereditatē ex directa substitutiōe vel fideicōmissaria allegat. l. testō. ff. de manumis. test. l. recusare. §. titiꝰ. ff. ad treb. ponit exēplū si testator his ṽbis vsus est vꝫ: si filiꝰ meꝰ decesserit sine liberis talē substituo. ⁊ eū sibi heredē facio vel bona mea ad talē ꝑueniāt. ī his em̄ heredē īstituo. Idē dicit si testator dixit: si filiꝰ meꝰ decesserit sine liberis Titiū instituo ⁊ substituo. nā cū verbū instituo sit directū. vt. l. j. in prin. de vul. ⁊ pupi. verbū ṽo substituo sit cōe valebit substitutio vtroq̄ iure. ad hoc facit. l. pen. ff. de vē. inspi. Idē dicit si testator vtat̄ verbo cōi ⁊ ṽbo obliquo dicēdo sic. si filiꝰ meꝰ decesserit sine filijs volo bona mea ꝑuenire ad titiū iure substōis ⁊ fideicōmi. nā substitutio est verbū cōe fideicōmissum est obliquū; ideo debet intelligi vt vtraq̄ valeat: ⁊ sit in electione substituti vt ꝓbat tex. in. d. l. recusare. §. titiꝰ. ita pūctualiter cōtingit in casu ꝑsenti. nā in testamēto inter cetera dr̄ q̄ testator dictū consōciū seu fraternitatē vniuersalē heredē substituit atq̄ facit. ⁊ oia eiꝰ bona legauit ⁊ legat ⁊c. nā verbū heredē est directū verbū substituit est verbū cōe. vt no. ī. d. l. cēturio. ⁊ in. c. j. de testa. li. vj. ⁊. i. c. raynutiꝰ. e. tit. ergo dꝫ dicta substitutio obliquari rōne verbi cōis vt plene no. in iuribus preallegatis. Et videt̄ magis indubitatū in casu nr̄o cum testator adducit illa verba. ⁊ oia eius bona legauit ⁊ legat. que clarissime denotāt fideicommissum. ⁊ ꝯtrium dicendo illa verba nihil operarent̄. qꝺ nō est dicendum: quia verba debent aliquid operari in. c. si papa. de priuil. li. vj. ⁊. l. si qn̄. C. de inoffi. testa. maxime vbi dispositio aliter salua esse non potest quo casu verba etiā sunt iproprianda vt est tex. no. in. c. si sentētia. de sentē. excō. li. vj. facit. l. si stipulatus fuero ꝑ te. ff. de ver. obl. i. l. stipulatio ista. §. sed si seruꝰ. ⁊. §. possidere. eo. ti. ⁊ Bal. in. c. j. de capitaneo q̄ curiā vēdi. col. x. ⁊ ꝑ Archi. xiij. q. j. c. i. Idē etiā voluit idē testator in alio loco testamēti vbi dixit q̄ in quolibet casuum ꝑdictorū ⁊c. tunc eius hereditas ⁊ bona deuenirēt ad cōsortiū predictū. vnde pondero verbū bona ⁊ verbū deuenirēt q̄ sunt cōia. ideo debēt trahi ad fideicōmissum vt substitutio valeat. in d. c. raynutiꝰ. ⁊. c. si pater. de testa. li. vj. vñ presupposito sine veritatis ꝑiudicio q̄ nō valeat substituto facta puberi per verba directa iuxta vnū intellectū qui dat̄ ad. l. verbis ciuilibus. ⁊ ad. l. in pupillari. ff. de vulga. ⁊ pup. illud tñ procedit qn̄ soluꝫ per verba directa fit substitutio. secꝰ vbi per verba directa cōia vel per verba cōia ⁊ obliqua vt cōtingit in casu nostro. nā res dꝫ interpretari potiꝰ vt valeat q̄ vt ꝑeat in. c. abbate sane. de re iud. li. vj. ⁊ in. l. quoties. ff. de verb. obl. maxime in testamētis in quibꝰ dꝫ fieri larga interpretatio vt in. c. cū dilecti. de dona. ⁊ in. l. in testamētis. ff. de reg. iur. ⁊ presertim fauore pie cause vt est in casu nostro. vt. l. sunt ꝑsone. ff. de relig. ⁊ sump. fu. ⁊ ī auť. de eccl. ti. in. §. si quis aūt vnū sanctorū. ⁊ ī. c. cū tibi. de testa. ¶ Scꝺo principaliter moueor alia ratiōe nō minꝰ cōcludente. † In relictis em̄ ad pias causas cessat ois solēnitas iuris ciuilis ⁊ spectatur mera voluntas ſm ius gentiū vt in. c. relatū. de testa. tꝫ Bal. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. Quinimo voluit Bar. in. d. l. itidē esse de iure ciuili ꝑ dictā. l. j. ⁊ voluit q̄ sicut miles habet liberū arbitrium in testando: ita ⁊ disponens ad pias causas. Illud aūt certum est † militē posse filio puberi per verba directa substituere. vt. in. d. l. cēturio. ergo ⁊ a pagano pōt talis substitutio directe fieri ad pias causas ꝓ hoc qꝛ negari nō pōt qn̄ ista ꝓhibitio substitutionis directe post pubertatē sit de iure ciuili ⁊ nō de iure gentiū. nā si esset de iure gentium non posset remitti in milite. qꝛ ea q̄ sunt de iure gentiū nō tollunt̄ per ꝑncipē vt ī cle. pastoralis. de re iudi. ꝑ. Inno. in. c. que in ecclīarū. de cōsti. ⁊ Bar. i. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. publi. ergo talis ꝓhibitio cū sit de iure ciuili non hꝫ locū in legatis ad pias causas. Uidemꝰ insuper q̄ omnes regule iuris ciuilis in vltima volūtate tradita fere cessant ī legatis ad pias causas vt plene legit̄ ⁊ notat̄ in. c. cū tibi. ⁊. c. relatum. de testa. per Bar. ⁊ Bal. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. preal. hinc est q̄ ſm cōem opi. doctorū valet † in istis legatis ad pias causas volūtas captatoria. Itē potest quis pro parte decedere testatus: ⁊ pro parte intestatꝰ sicut miles nec vitiantur legata si ex testamēto nō adeatur hereditas. ⁊ idē in similibꝰ questionibus vt plenissime no. per doctores vtriusq̄ iuris in locis ꝑallegatis. Substitutio vero facta de dicto cōsortio seu fraternitate dr̄ ad pias causas. ⁊ lꝫ ad hoc aliq̄ allegēt gl. ī. c. si q̄ clericorū. xj. q. j. ⁊ Archi. in. c. si qs. xlij. di. tñ gl. ⁊ Archi. hoc nō dicūt. sꝫ solū asserūt q̄ tales cōfraternitates seu cōsortia nō sunt reprobata. Sed ego allego Specu. in tit. de instru. edi. in. §. nūc vero aliqua. ver. scias q̄ inter relicta ad pias causas. vbi cōcluditur † q̄ hospitalia ⁊ q̄libet alia loca in q̄bꝰ exercētur oꝑa charitatis dicunt̄ loca pia. allego ad hoc bonū tex. ⁊ qꝺ no. ibi Bar. in. l. omnia priuilegia. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ expressius idē Bar. ī. l. j. ⁊ fi. ff. de colle. illic. facit tex. in. c. requisisti. de testa. Et ex his infero ad scꝺm dubium nunquid ex predicta hereditate sit detrahenda trebellianica. ⁊ dico q̄ nō ex duplici capite. nā si cōsortiū vult adire hereditatē iure directo qꝺ pōt ex priuilegio speciali ⁊c. §. dixi. ⁊ qꝛ testator substituit etiam directe nō debet detrahi trebellianica. qꝛ nō capit a manibus heredis: sꝫ immediate ab ipso testatore: ⁊ sic sicut dicimus in milite. vt. d. l. cēturio. Si aūt vult petere dicta bona ex fideicōmisso qꝺ pōt per supradicta. tūc iure speciali nō debet detrahi trebellianica ꝑ auť. similiter. C. ad le. fal. lꝫ gl. teneat oppositū in. d. c. si pr̄. de test. li. vj. q̄ voluit restringere illā auť. ad falcidiā q̄ detrahit̄ ex singulis legatis nō aūt voluit extendere ad trebellianicā q̄ detrahit̄ ex toto corpe hereditatis. tñ cōis opi. modernorū vtriusq̄ iuris est in oppositū. ⁊ eā tenet Bar. in. l. marcellus. ad treb. ⁊ Bal. ī l. id qꝺ pauperibꝰ. C. de epis. ⁊ cle. Cy. in auť. sꝫ cū testator. C. ad legē fal. Et vidi super hoc cōsilia solēnium doctorum. ⁊ motiuū ꝑncipale huius opinionis est † qꝛ falcidia continet in se trebellianicā. nam trebellianica largo modo dr̄ falcidia. ⁊ videt̄ de hoc tex. in auť. de eccle. ti. §. cum autē. in. l. si quis ad declinandā. C. de epi. ⁊ cle. vbi fit mētio de legato particulari ⁊ hereditate restituēda. o tñ ꝓhibet̄ ibi ois falcidia in relictis ad pias causas. itē hodie sūt coequata legata ⁊ fideicommissa vt in. l. ij. C. cōia de lega. vnde sicut falcidia in legatis ita debet cessare in fideicōmissis. nō obstat ꝑdictis. c. si pater. qꝛ solū probat a cōtrario sensu. sed tale argu. cessat vbi reperitur contrarium in iure. vt in. c. a nobis. j. ⁊. ij. de sen. excō. Itē ibi procederet arg. a cōtrario sensu respectu legitime non auteꝫ respectu trebellianice. non obst. motiuum glo. in. d. c. si pater. q̄ frustra esset heres si non detrahit trebellianicā: imo nō frustra. qꝛ habebit meritum a deo exercendi ipsum actum taꝫ respectu defuncti quā respectu pauperum quibus fienda est restitutio seu dispensatio. facit q̄ in simili no. Bal. in auť. preallег. Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. xxxiij.

1 ☞ Clerici possunt compromittere in laicos de rebus tp̄alibus presertim ad patrimonium eorū spectantibus.
Et sñiam latam a iudice non suo possunt approbare. 2.

3 Statuta laicorum specifice nō disponentia de clericis nec in libertatē ecclesiasticam dūmodo alias sint honesta debent seruar i inter clericos etiam in foro ecclesiastico.
4 Clericus si litigat laico sequēdo forū rei, submittit se tacite omnibꝰ statutis laicorum concernentibus iudiciū ordinem.
5 Arbitri possunt appellari iudices largo sumpto vocabulo.
6 Iurisditio potest tacite prorogari.
7 Mulcta imposita per iudicem ratione cōtumacie si tempore sn̄ie nō constat iudici de illius contumacia non valet.
8 Sententia lata ꝯtra plures collegas simpliciter inducit obligationē pro parte ita ꝙ qlibet videtur condemnatus in dimidia.
9 Captura facta per iudicem secularem cōtra clericū coniugatū non incedentem in habitu ꝛ tonsura valet.

PResidio altissimi ex corde postulato. Qꝛ gnqꝫ dubia veniūt principaliter examināda attingā iuxta ordinē cōsultationis qōlibet dubiū p se. Et primo circa primū quo querit̃ in effectu. an cōpromissum in quatuor mercatores laicos i curia officialiū mercātie p duos germanos ex vna parte Iacobū.s. ꝛ Philippū qui gerebāt se p mercatoribꝰ teneat cū alter eorū.s. Iacobꝰ allegat se nunc clericū in minoribus. reliquus vero.s. Philippꝰ reperiat̃ clericus cōiugatꝰ. Et p̄supposito ꝙ cōpromissuꝫ valuerit. querit̃ an potuerit dictꝰ Iacobꝰ p procuratorem se submittere decisim ordinationi illiꝰ cause statutis ꝛ cōsuetudinibꝰ ꝛ stylo mercātie. ꝛ sic in effectu possunt dici duo dubia ꝯclusiue rē ipsam attingēdo. dico cōpromissum valuisse etiā si ambo fuissent clerici in sacris. ¶ Qꝛ in laicos bñ pōt p clericos cōpromitti de rebꝰ tpalibꝰ p̄sertiꝫ ad patrimoniū eoꝝ spectātibꝰ vt pbat̃ i.c. exposita. ꝛ c. dilecti. de arbi. ꝛ a cōtrario sensu in.c. cōtingit. ꝛ no. in.c. si diligēti. de fo. cōpe. in gl. j. ppe fi. q̄ dicit ꝙ lꝫ clericꝰ nō possit in iudiceꝫ laicum cōsentire vt ibi in arbitrium tñ sine consensu ep̄i bene consentit. Et diuersitatis ratio bene pōt esse: qꝛ iudex hꝫ iurisditionꝫ: vnde per prorogationē subijceretur iurisditioni iudicis secularis: qꝛ per prorogationē extendit̃ iurisditio in prorogationē. ꝛ iudicat iudex iure suo ꝛ iurisditione p̄scriptiua: vt. l. j. ꝛ ij. ff. de iudi. ꝙ circa clericū fieri nō pōt. tum qꝛ laicꝰ nō pōt habere iurisditionē in clericos rōne incapacitatis. xcvj. dist. deniqꝫ. ꝛ c. si imperator. ꝛ c. cū ad verū. tum quia iurisditio non pōt prorogari ad aliā speciē iurisditionis. qꝛ tunc non esset prorogatio sed noue iurisditiōis datio. vt no. in.c.p. ꝛ.g. de offi. deleg. ꝛ p Cy. in.l. testamēta. C. de testa. Arbiter aūt nō hꝫ iurisditionem sed quādā notionē ꝛ statur dicto suo metu pene in cōpromisso apposite: l. ait p̄tor. ꝛ l. a diuo pio. in prin. ff. de iudi. ꝛ in.c. dilecti. ꝛ c. puenit. de arbi. ꝛ l. diem proferre. §. stari. ff. eo. Et p̄sertim hoc pcedit qñ cōpromittitur in laicū tanq̄ in arbitrū ꝛ arbitratorē. nā talis est quidā amicabilis cōpositor inter ptes vt in auč. si vero cōtigerit. C. de iudi. ꝛ in corpe vt diffe. iudi. no. Inn. i.c. quintauallis. de iureiur. Bar. in.l. societatē. §. arbitrorū. ff. p socio. Nec obstat ꝙ cōpromissum fuerit factū in curia officialiū mercātie. ꝛ ipsorum autoritas interuenerit. qꝛ p hoc nō alterat̃ natura cōpromissi. ꝛ potuit interuenire autoritas illorū officialiū ad cautelā saltē respectu illoꝝ q nō erāt clerici. ꝛ abūdās cautela nō nocet. l. testamētū. C. de testa. ꝛ p̄sertim hoc pcedit in casu nostro in quo nullus illorū erat in sacris constitutꝰ. imo ambo gerebāt se pro laicis ꝛ mercatoribꝰ. argu. c. ex parte. ij. de priuile. ꝛ c. si. de vita ꝛ hone. cleri. ¶ Respectu scōe partis dubij dico potuisse dictū Iacobū per procuratorem suū vel seipsum subijcere se statutis ꝛ consuetudinibus ꝛ stylo curie officialiū mercantie coraꝫ ipsis mercatoribus dūmodo talia sint que cōcernant ordinationem ꝛ decisionem cause non aūt ledant priuilegiū immunitatis persone vel fori qꝛ illa sunt cōcessa toti collegio clericali non aūt singularibus psonis ideo in illis nō valet renūtiatio vt in.d.c. si diligenti. ꝛ in.c. cōtingit. de sen. excōi. ꝙ aūt causa ordinet̃ vł decidat̃ certo modo ꝛ ordine nō violat̃ priuilegiū clericale. cū ptes cōueniūt vt certa sn̄ia per iudicem feratur. ꝛ iudex dꝫ in hoc sequi cōuētionē partiū. l. si cōuenerit. ff. de re iudi. ad nil em̄ istud tēdit nisi vt partes ad cōcordiā reuocet. l. j. §. inde

2 querit̃. ff. de no. ope. nū. ad idē gl. no. in.c. significasti. de foro ꝯpe. † q̄ dicit clericos posse approbare sn̄iam latā a iudice nō suo. ꝛ habebat talis sn̄ia vim pacti: p hoc bonus text. i. l. ij. C. cōmunia vtriusqꝫ iu. et qō ibi not. sicut em̄ possunt se submittere sn̄ie late ab alieno iudice vt habeat vim pacti: ita possūt se submittere statutis laicorū quo ad decisionē cause vi pacti non aūt vi statutorū. Et presertim hoc procederet tenendo opi. Bar. in.l. cunctos populos. C. de sum. tri. vbi tenuit

3 † ꝙ statuta laicorū specifice non disponentia de clericis nec in libertatē ecclesiasticaꝫ dūmodo alias sint honesta debēt seruari inter clericos etiā in foro ecclesiastico. argu. constitutus. de in integ. resti. ꝛ in.c. iij. de eo qui mit. in pos. c. cū cā. de re iudi. lꝫ nō credā illud dictū simpliciter verū per.c. ecclesia sancte marie. iūcta positione casus quem fecit gl. in.c. ecclesia. vt lit. pen. sed tñ facit illud dictū optime in ar. decisionis nostre vt saltē vi pacti debeāt talia statuta seruari in causis cleri-

4 coꝝ. Preterea video † ꝙ eo ipso ꝙ clericus litigat corā laico sequēdo forū eius submittit se tacite. oībus statutis laicoꝝ cōcernētibꝰ iudiciū ordinationē vt no. gl. in.c. qō clericis. de foro cōpe. ꝛ Io. cal. in quadā disputatiōe sua q̄ incipit. Statutis ꝛc. ꝛ Bar. in.d.l. cūctos popuos quinimo voluit Hosti. in.c. qō clericis. ꝙ si agat̃ q̄stio hereditaria clerici vel alias tpalis dꝫ decidi in foro seculari fm leges: ꝛ facit ꝙ ipse no. in summa. in ti. de testa. in. §. cōsiciūtur. versi. verū. ꝛ ꝙ no. do. Anto. in.d.c. qō clericꝰ. Et quicqd sit de hac q̄ōne quā plenissime examinaui in.d.c. qō clericis. in lectura. illud tñ videt̃ indubitatum vt clericus potuerit ex pacto se subijcere in ordinationem ꝛ decisioneꝫ illius cause illius statutis ꝛ cōsuetudinibus laicorū cum nō minuant priuilegium clericale: sed solum in hoc attēditur fauor persone mere qꝛ isti erāt mercatores. ideo cā debet decidi etiā cessante pacto fꝫ leges ꝛ cōsuetudines mercātie. quia hoc videt̃ tacite actū vt not. Cal. in dicta disputatiōe: ꝛ facit. l. qō si nolit. §. qꝛ assidua. ff. de edil. edi. Et hec quo ad primū dubiū principale. ¶ Cōcludo ergo ꝙ valuit dictū ꝯpromissum in laicos etiā quo ad clericos. ꝛ ꝙ potuerunt dare ptātem arbitris seu arbitratoribus ordinādi ꝛ decidendi cām fm cōsuetudinē ꝛ statuta mercātie. Et circa clericum ꝯiugatum nullum est dubium: qꝛ in ciuilibus nō gaudet priuilegio clericali. vt in.c. vno. de cleri. cōiug. lib. vj. ¶ Uenio ad scōm dubiū quo queritur an virtute dicti cōpromissi facti p ipsas partes in arbitros sit eis attributa illa autoritas ꝛ iurisditio q̄ p statuta dicte curie mercātie est attributa iudici ipius curie: ita ꝙ tres arbitri ꝛ quatuor nō potuerint p̄cedere sine quarto eo nō reqsito ꝛ monito. licet fuerit eis data potestas vt oēs quatuor vel tres ex eis possint pcedere. Et facit dubiū: qꝛ in cōpromisso fuit dictum vt isti arbitri succederent in locum ipsorū officialiū curie mercātie quo ad omnia ibidē cōtēta: agenda: audiēda: vidēda: cognoscēda: tractanda: ꝛ psequenda: examinanda: calculanda: ꝛ reuidēda: finienda: decidēda: ꝛ sn̄ianda: arbitrāda: laudāda: firmāda: ꝛ determinanda: fm formā iuris statutorum ꝛ consuetudinem: ꝛ styli ac vsus dicte curie mercantie ꝛc. Et in quodā statuto dicte curie cauet̃ qō in decisionibus questionū a certa summa supra adsint presentes ꝛ cōsentientes iudex ꝛ quatuor cōsules dicte curie reqsitis tñ alijs duobꝰ cōsulibꝰ dicte curie. Arbitror circa p̄mā ptem dicēdo ꝙ nulla iurisditio dictis arbitris fuit collata. qꝛ cōsensus priuatorū nō facit eos iudices q nulli presunt iurisditioni. vt. l. priuatorū. C. de iurisdi. om. iud. ꝛ. c. significasti. de foro cōpe. p̄sertim qꝛ hic fuit i eos ꝯpromissuꝫ tanq̄ in arbitros de quorū natura est vt in eos nō trāsferatur iurisditio sꝫ quedam notio. vt. s. dixi. Et lꝫ fuerit dictum vt succederēt in locum consulum: hoc tñ debet intelligi respectu cognoscēdi ꝛ finiēdi vt patet ex tenore cōpromissi. Iteꝫ qꝛ arbitria sunt redacta ad instar iudiciorū. l. j. ff. de arbi. Merito potuit dici ꝙ succederēt in locū illorū consulum

5 coraꝫ quibus primo fuerat illa q̄stio intentata. ¶ † Hinc est ꝙ largo sumpto vocabulo arbitri possunt appellari iudices vt est tex. iūcta gl. ij. q. vj. a iudicibus. ¶ Ad scōam partē huius dubij. An tres tenebātur requirere quartū absentē ꝛ expectare cū debito tpe. Uidetur primo ꝙ sic. qꝛ cū isti fuerint deputati ad instar illorū cōsulū. ꝛ fm styluꝫ illius curie debeāt pcedere. ꝛ de stylo ꝛ statuto illius curie est ꝙ licet quatuor ex eis possēt pcedere. debēt tñ prius requirere alios duos vt s. dixi. ergo idē dicendū in istis arbitris ꝙ lꝫ fuerit dictum in cōpromisso ꝙ oēs vel tres ex eis possint pcedere diffinire debuit tamē itelligi quarto prius reqsito ad instar cōsulum ex quo in eorū locū fuerint deputati. facit qō in simili legit̃ ꝛ no. maxime p Bal. in.l. omnia priuilegia. C. d. epi. ꝛ cle. ꝛ p Inn. in.c. inter dilectos. d fide instr. nā ꝛ subrogatū debet sapere naturā eius in cuius locum subrogatū est vt. c. ecclesia. vt lite pendēte. ꝛ in.l. sꝫ si rē ꝛ pretiū. ff. de peri. here. ¶ Sed hoc non obstāte contrariam partem arbitror veriorem. Et primo dico ꝙ de iure vbi potestas datur pluribus hoc expresso vt omnes aut aliq ex eis possint pcedere cū nō tractaretur de ipsorū commodo possunt aliqui pcedere sine reliquis etiā illis nō reqsitis de hoc est tex. exp̄ssus ꝛ no. in.c. cū plures. de offi. dele. li. vj. no. Bart. in.l. si vni. alias incipit pōponius. ff. de re iudi. ꝛ i.l. heredes mei. §. peto. ad trebel. ꝛ sic poterant mero iure inspecto pPter formā compromissi procedere tres ex eis quarto nō requisito. Nec obstat ꝙ ꝯsules nō pcedūt duobꝰ nō reqsitis. qꝛ dico ꝙ isti arbitri per oīa nō successerūt in locū cōsulum sed solum respectu audiendi tractādi ꝛ finiendi questionē fm statuta et styluꝫ curie mercātie vt apte ptꝫ ex forma cōpromissi dum dicitur ꝙ ad infra tractāda finienda ꝛc. succedebant loco consulū ꝛ sic respectu contentorū in cōpromisso nō respectu exercendi potestatem insimul vel separatiꝫ: qꝛ hoc nō est de cōtentis in compromisso. Item ex alio colligitur ꝙ illa subrogatio in locum cōsulum nō se extendit ad hunc casuꝫ: qꝛ ꝯsules sunt sex ꝛ possunt pcedere quatuor ex eis. isti vo arbitri erāt quatuor ꝛ poterāt pcedere tres ex eis ꝛ sic verba non possunt adaptari ad hūc casuꝫ. vñ ex diuersitate facti ꝛ nature colligit̃ diuersitas in iure. ar. i.l. idē codicilli. C. de codicil. facit. l. si ex plagijs. §. in cliuo. ff. ad legē aql. Preterea pPter verba illa generalia non debemꝰ recedere a ppria significatiōe verborū. ar. in.c. fi. de verb. sig. maxime quia puisio generalis non debet extendi ad casum specialiter prouisuꝫ. vt. l. sanctio. ff. de penis. ꝛ l. doli clausula. ff. de verbo. obl. illa ergo verba generalia vt procedāt sicut cōsules ad causaꝫ tractādā ꝛ finiēdā nō sunt referenda ad specialem puisionē potestatis procedēdi vt

quatuor vel tres eorũ possint ꝓcedere vt itelligat̃ tertio absente regsi
to qđ esset cõtra naturã verborũ ꝛ iuris dispositionem. Et hoc puto
verissimũ quare concludo ꝙ tres ex illis potuerũt procedere quarto
absente irrequisito. Nec obstat si dicat̃ ꝙ quart⁹ q̃nq3 interfuit ꝓces
sui cõtra dictũ.c.cum plures.vbi patet ex quo tres incipiũt procede
re non debet vlterius quart⁹ se impedire nisi alĳs ipeditis ꝛc.q2 dico
ꝙ l3 nõ potuerit se ingerere tñ ex quo partes nõ ꝯdixerũt vr̃ tũc pro
6 illis vicibus recepisse potestatẽ a partib⁹.nã † ꝛ iurisditio põt tacite
ꝓrogari vt ꝓbatur in.c.cũ olim.de offi.deleg.not.Bart.in.l.j.in fi.ff.
de iudi.ꝛ Inno.in.c.ad petitionẽ.de accu. ¶ Sed presupposito sine
veritatis p̄iudicio ꝙ dictus quartus arbiter debuerit requiri querit̃
an debeat credi scripture soli notarĳ in qua attestat̃ illum fuisse req
situm ꝛ debito tẽpore expectatum licet in eisdẽ actis nõ appareat de
aliqua relatione facta p nuntiũ vt fieri solet. Et primo videt̃ ꝙ non:
q2 certi debent esse alĳ quorũ potestas ex alteri⁹ volũtate vel impotẽ
tia cõsolidatur vt legitur ꝛ not.in.c.prudentiã.in prin.de offi.dele.ꝛ
p Bar.in.l.si finita.§.iulian⁹.ff.de dã.infe.ꝛ.l.mulcta.ff.de cõdi.ꝛ de
7 mon.† vbi dicit nõ valere mulctã impositã per iudicẽ rõne cõtumacie
si tpe snie nõ constabat iudici de illius cõtumacia q2 nuntius nondũ
fecerat relationẽ. ¶ Sed cõtrariũ puto verũ q2 illa requisitio potuit
fieri in presentia notarĳ ꝛ sic potuit notarius scribere illũ fuisse regsi
tũ: potuit etiã requiri ab alĳs arbitris in presentia notarĳ vt.d.c.pru
dentiã.ꝛ.l.ĳ.C.quõ ꝛ qñ iudex.credit̃ aũt verbis enũtiatiuis notarĳ
qñ enuntiatũ potuit interuenire tpe confecti instrĩ vt no. Inno.in.c.
qñ.de ꝓba.ꝛ Bar.in auť.si qs in aliquo documẽto.C.de edẽ.ꝛ gl.i.l.
j.C.de fide instru.ꝛ iure haste fis.lib.x.ꝛ hoc maxime procedit attẽto
vt mihi in facto p̄supponit̃ ꝙ ab antiquo ꝛ vsq3 in hodiernũ diẽ sup
regsitiõe absentis stat̃ solũ scripture notarĳ actorũ absq3 eo ꝙ i actis
appareat de aliqua citatiõe facta p nũtiũ.nã ꝯsuetudo est optima le
gu3 interpres.l.si de interp̃tatiõe.ff.de leg.ꝛ.c.cũ dilect⁹.de cõsue.ꝛ cõ
suetudo põt facere instr̃m autenticũ qđ al's nõ est atenticũ vt est tex.
no.in.c.cũ dilect⁹.de fide instr.facit.l.de qb⁹.ff.de legi. Et hoc de scđo
principali dubio. ¶ Ad tertiũ dubiũ nunqd tenuerit snia arbitrorũ
lata partibus absentib⁹ eis tñ prius monitis ꝛ citatis per dictos ar
bitros vt venirent certa die ad audiẽdam snia3. Et ꝑfecto licet inspe
cto mero iure cõmuni cum nõ fuerit eis data potestas ꝓnuntiãdi in
absentia partiũ nõ valet snia eis absentib⁹ lata l3 pena committat̃.
vt est tex.notabilis in.l.diem ꝓferre.§.si quis litigatori.ff.de arbi.ꝛ in
l.ĳ.C.eo.ꝛ vtrobiq3 no.Bar.tñ cõsiderato ꝙ isti arbitri debebãt ꝓce
dere s̃m statuta: ꝛ stylum curie officialiu3 mercantie.vt.s̃.dictum est.
de statuto ꝛ stylo dicte curie est vt feratur snia partibus absentib⁹ ci
tatis tñ: ergo dicta snia valuit: ꝛ maxime hoc procedit si dicti arbitri
erãt arbitratores ꝛ amicabiles cõpositores per id quod not.j.c.qu.n
tauallis.de iureiuran.ꝛ.l.si qua arbitratu.ff.de verbo.obli.ꝛ maxime
p Bal.in.l.si qui ex consensu.C.de epi.audi. ¶ Uenio ad quartũ du
bium nũquid decreta magnifici domini Lucani disponentia sup cõ
promissis delegationib⁹ ꝛ instantĳs dicte curie sint tante potẽtie ꝙ
faciãt ꝙ dicta instantia non sit perempta ꝛ cũ dictus Jacobus cleri
cus se submiserit dictis decretis virtute pactorũ in dicto cõpromisso
appositorum quibus decretis dicti iudex ꝛ cõsules tenent̃ obtempe
rare.ꝛ causas venientes iã in dicta curia q̃ illas que per dictã curiã
cõmittunt̃ tam de p̄cepto q̃ de voluntate partiũ terminare s̃m for
mam dictorũ decretorũ alias incidunt in penã decreti ꝛc. Ego i hoc
dubio cõsiderãdo casus cõtingentiã aĩaduerto ꝙ inspecto mero iu
re cõmuni instantia nõ erat hic perempta: q2 nondũ erat lapsum triẽ
nium a tpe cõtestate litis.nam ꝛ per trienniũ durat instantia de iure
communi corã arbitris sicut cora3 iudice vt est cõmunis snia.ꝛ no.p
glo.ꝛ Bar.in.l.item si vnus.§.si multo post.ff.de arbi.ꝛ per Spec.in
tit.eo.§.differt.ver.intra trienniũ.ꝛ per modernos in.c.presbyter.de
iudi.sed q2 compromissum fuit hic factũ ad tẽpus anni ꝛ laudũ fuit
latam post annum: videt̃ ꝙ nõ teneat: q2 extra diẽ compromissi. Sed
hoc nõ obstat.quia de cõsensu partium compromissu3 fuit prorogа
tũ vt dicit̃ i themate ꝛ snia fuit lata i tẽpore ꝓrogato merito debuit
snia tenere vt probatur.in.l.si cũ dies.ff.de arb. Nec obstare d3 debẽt de
crẽta magnifici dñi Lucani: quia ipse ꝯsensit ꝓrogationi.ꝛ etiã post
ea prorogauit: fecit enim tanq̃ habens iura principis in dicta ciuita
te.quia sicut potuit legem super instantia promulgare ꝛ circa illa di
spensare.facit ad hoc quod no.Bart.in.l.infamem.in fi.ff.de publi.
iudi.ꝛ in.l.hostes.ff.de cap.ꝛ postli.re.ꝛ Jo.an.in regula cui licet qđ
est plus.de reg.iur.li.vj.in mercu.ꝛ indubitãter voluit lex.ꝛ dispẽsa
tio ꝓpter illos q nõ erãt clerici nec dicit̃ ligare clericos sed facit actũ
validũ vel inualidum ratione aliorũ sed respectu Jacobi q erat cleri
cus satis est qđ cõpromissu3 ꝛ snia tenuerũt inspecto iure cõi vt.s̃.di
ctum est. Item q2 subiecit causam illam decisionibus statuti illi⁹ cu
rie ꝛ ei⁹ stylo.facit qđ no.Archi.ĳ.q.vj.nõ ita.ꝛ Jo.cal.i dicta dispu
tatiõe statutis.ꝛ p doc.maxime modernos.in.d.c.qđ clericis.vbi cõ
cludit̃ ꝙ si cã clerici ventũ est corã iudice seculari itelligat̃ etiã circa
peremptionẽ instãtie s3 statuta illius curie ita qđ per oĩa debet regu
lari s̃m stylũ illius fori. Nec habet obstare si dicatur ꝙ de ꝓrogatione
primo facta per magnificũ dñ3 ad petitionẽ partiũ nõ appareat scri
ptura: quia fuit deperdita ꝛc.q2 dico ꝙ ex quo i scđa petitiõe postea
facta dicto dño de volũtate ꝛ subscriptiõe partiũ narrat̃ ꝙ dñs al's
prorogauerat ꝛ petebat̃ ꝙ iterũ ad tres dies prorogaret.qđ ꝛ factũ
extitit p dictũ dñm satis ꝓbatur prima prorogatio q2 qñ aliqd enũ
tiatur p partes qđ necessario requirit̃ ad validitate3 ei⁹ qđ gerit̃ v̄ba
enũtiatiua ꝓbant enuntiationẽ validitatẽ illius act⁹: vt etiam not.
in.l.optimũ.C.de cõtrahen.ꝛ commit.stipu.facit etiã qđ no.Bar.in
l.j.ꝛ.ĳ.C.de rela. Itẽ sup actis etiã substãtialib⁹ statur cõfessioni par
tiũ ex quo resultat probabile dubiũ est text.nota.in.c.fi.de proba. Et
hoc de quarto dubio p̄ncipali. ¶ Quinto principaliter querit̃ an ꝓ
pter exceptionem cõnexitatis cause oppositã per Philippũ in curia
potestatis respectu Jacobi clerici in minorib⁹ cõstituti ipa cã debeat
remitti ad curiã ep̃alẽ: vel ꝙ curia potestatis debeat ꝓcedere ad exe
cutionẽ dicti laudi petitã per dictũ Philippũ pro parte sua tm̃: item
querit̃ an anteq̃ dictus Philipp⁹ in aliquo audittur in dicta curia
debeat astringi ad dãdũ fideiussionẽ petitã s̃m forma3 statuti ꝛc.in
quo dubio habente plures partes dico principaliter cõsiderandũ an
snia lata cõtra dictos fratres quorũ vnus reperit̃ clericus in minori
bus valeat salte3 respectu alterius qui nõ est clericus ꝛ vtrũ p̄suppo
sita validitate potuerit executio ipsius peti coram iudice seculari. Et
quãtum ad casum nostrũ indubie dicendum ꝙ dicta sententia tenue
rit cõtra vtrũq3: quia fuit lata ab arbitris in quos potuit cõpromitti:
l3 essent laici.vt.s̃.dixi. Quinimo pl⁹ dico ꝙ si sentẽtia foret lata a iu
dice seculari deberet tenere snia cõtra illũ qui nõ est clericus ꝓ parte
sua ꝛ hoc in separabilibus in ĩdiuiduis aũt debet tenere quo ad nõ
clericũ in totũ hoc ꝓbo per tex.in.l.vna.C.si plures vna sen.iũcto.c.
8 qđ ibi no.Bal.post prin.in.j.col.nã ibi dicitur in tex.ꝙ † snia lata cõ
tra plures collegas simpliciter inducit obligationẽ ꝓ parte ita ꝙ qui
libet videtur condẽnatus in dimidia: sic talis snia habet effectum se
parabilẽ.merito vtile nõ vitiatur per inutile.regula vtile.ꝛ qđ ibi no.
de reg.iur.lib.vj.ꝛ.li.j.§.trebati⁹.ff.de aqua quo.ꝛ esti. Et idẽ dicẽdũ
in indiuiduis.nam sicut a principio põt quilibet collega seiorum inso
lidũ cõueniri.vt est text.in.l.loci corpus.§.si fundus cum seq.ff.si ser.
ven.ita ꝛ si cõueniunt̃ plures quo alter nõ poterat ibi cõueniri. valet
snia ꝛ qlibet obligatur insolidũ ꝛ debet valere snia respectu ei⁹ q po
terat ibi cõueniri.ad hoc qđ no.Bal.in.d.l.vna.vnde ad ꝓpositũ re
spectu executionis snie dico ꝙ quatenus snia arbitrorũ cõtinet factũ
separabile põt peti executio corã ptãte ꝯtra dñm Philippũ q nõ est
clericus ꝓ parte sua nec põt excipere de clericatu alterius: q2 quo ad
eũ ꝓ sua parte nullũ subest ipedimẽtũ.ar.d.l.vna.ꝛ.d.l.loci.§.compe
tit.nã quo ad istud liberas edes h3 ꝛc.vt ibi in simili d2.quaten⁹ ve
ro dicta snia cõtinet factũ insepabile vt in redditiõe rationis põt di
ct⁹ Philipp⁹ cõueniri insolidũ q2 si videt̃ cõdẽnatus vt.s̃.dictũ est.
Et cõpeli põt s̃m statutũ dare fideiussorẽ saltẽ ꝓ parte sua ꝓ alia ve
ro parte põt ꝛ d3 adiri iudex ecclesiasticus vt mãdet sniam executiõi
ꝯ clericũ ad qđ tenet̃.vt.d.l.a diuo pio.in prin.ff.de re iudi.nec predi
cta cõtinẽtia cause diuididit̃ q2 cognitio ꝛ executio h3 effectũ separa
bilẽ respectu diuersarũ personarũ nec curandũ de contrarietate sentẽ
tiarũ quas iudex posset exeq inter diuersas personas.ar.l.a sentẽtia.
ff.de ap.itẽ ꝓpter diuersas qualitates personarũ nõ seruatur regula
de cõtinentia cause vt probat̃ in.c.fi.de iudi. Et ꝑfecto in casu nostro
nõ potest allegari aliqua cõtinentia cause cũ cõtra quẽlibet põt peti
executio coram iudice suo quatenus snia obligatio eũ tangit. vt pt3
ex predictis: ꝛ facit qđ legitur ꝛ no.c.vno.de obli.ad ra.ꝛ.l.j.ff.de pe
9 nis. ¶ † Ad vltimũ nunquid valeat captura facta p iudicẽ secularẽ
cõtra clericum coniugatum nõ incedentẽ in habitu ꝛ tonsura.nec ter
monitum ꝛc dico ꝙ sic.quia talis in nullo gaudet priuilegio ecclesia
stico: nec requiritur in eo aliqua monitio.sed statim qđ non incedit in
habitu ꝛ tõsura perdit omne priuilegiũ.vt est tex.i.c.vno.de cleri.cõ
iug.lib.vj.ꝛ ibi aperte hoc no.Joã.an.ꝛ idẽ ipse no.in additio.Spe
cu.de cleri.coniu.post prin. Nicolaus abbas.

¶ Consilium.xxxiiĳ.

1 Scripturis habenti officium de publico in spectãtib⁹ ad officiu3 ipsius standum est.
2 Monasterium si eximatur cum capellis habitis non extendit̃ exem ptio ad habendas.
3 Officialis nõ põt donare nec remittere ius cleri ciuitatis vel collegĳ.
4 Notarius si dixit in protocollo hoc fuit cassatũ de voluntate partiu3 nec apposuit testes: non sibi creditur.
5 Surreptio vitiat literas gratiosas ipso facto sine ope exceptionis.
6 Gratia iam facta sicut nõ expirat per mortem cõcedẽtis ita nec po testas data executoribus.
7 Papa l3 mãdet aliquẽ i possessionẽ induci amoto qlibet illicito detẽ tore intelligit̃ parte vocata nisi papa expresse mandet contrarium.
8 Princeps si fecerit cõmissionẽ per viam inquisitiõis intelligit̃ illam fecisse pe viam iudicialis commissionis.

In nomine dñi nostri Jesu christi eiusq3 genitricis Marie. Sup q̃õnis materia q̃ in p̄sentiar vertit̃ iter clerũ pisanũ ex vna.ꝛ hospitale nouũ

sanctispũs

sancti spūs de Pisis ex parte alia sup quibusdā cōib⁹ onerib⁹ no-
uiter distributis per dictū clerū Pisanū assignata parte ꝓ rata di-
cto hospitali. Unū per prius dico animaduertēdū ꝙ dict⁹ clerus hꝫ
cōtra dictū hospitale intentionē fundatā vt cū eo concurrat ꝓ rata
ipm cōtingēte tā iure cōi ꝙ loci ꝯsuetudine. arg. optimum ⁊ quasi ex
pressum in. c. accedentib⁹. de ꝑscri. in. c. reqsisti. de test. ⁊ in. c. cū instan
tia. de cēsi. ⁊ de statu mona. recolentes. Nec istud presertim ꝓpter lō-
gissimā cōsuetudinē reuocat̃ in dubiū que in talib⁹ oneribus est ꝑma
ꝑme attendēda vt legitur ⁊ no. xviij. q. ij. seruitiū ꝑ gl. in. c. qꝛ cognoui
mus. x. q. ij. Ex quo infero ꝙ hospitali allegan̄ti nunc se nō teneri ad
subeūdā partē onerū impositorū per clerū pisanū incūbit onus ꝓbā-
di exēptionē ⁊ liberationē ita ꝙ si nō ꝓbet intentionē suam clarissime
dꝫ incūbere vt in. c. ꝑsentia. de ꝓba. ⁊ in. c. cū venerabilis. ⁊. c. cum di-
lect⁹. de reli. do. ⁊ in. c. incumbit. in. l. exceptionibus. ff. de ꝓba. ⁊. l. j. ff.
de exce. in ꝑn. Examinandū est ergo nunqd hospitale ꝓbet ad plenū
intētionē suā. s. liberationē seu exemptionē respectu ꝯtributiōis dicto
rum onerū. ¶ Et primo examināda est liberatio que allegatur facta
per officiales cleri pisani capitaneos vulgariter nūcupatos. ¶ Scdo
principaliter presupposito ꝙ dicta liberatio ad casum nostrū se nō ex
tēdat. An possit dictū hospitale se tueri virtute literarū apostolicaꝝ
expost facto impetratarū ꝑsertim attento ꝓcessu inde secuto ꝑ subde
legatū apostolicū. ¶ Circa primā partē memini alias me satis plene
cōsulēdo descripsisse in fauorē dicti cleri. ⁊ quia dictū cōsiliū adhuc cō
sistit apud officiales dicti cleri nō extēdā circa istam partē nisi qdā
breuissime addendo ad maiorē corroborationem cōclusionis tunc ꝑ
me facte. Cū enim liberatio que ꝓtēdit̃ facta per capitaneos dicti cle
ri fuerit redacta in scriptis per dñm Talanū tūc syndicū ⁊ camera-
1 riū dicti cleri: vt patet in libro ipsius cleri stādum est ipsi⁹ † scripture
habētis offm̄ de publico stādū est, in spectantibus ad officiū ipsius
vt in. l. quedā. §. numularios. ff. de edē. vbi hoc expsse tenet Bar. facit
qd not. Inno. in. c. j. in fi. de fi. instru. habet enim dictus camerari⁹ et
syndicus ex officio suo ⁊ longa consuetudine redigere i libris cleri oīa
spectantia ad dictū clerū: ⁊ ex consuetudine etiā datur fides illius li
bris ꝓ qua facit. c. cum dilectus. de fide instru. Et ꝑmaxime hoc dicē
dum in casu nostro in quo per aliā scripturā magis autēticā dicta li
beratio ꝓbari nō pōt vt ex infra dicendis apparebit. dicta vero libe-
ratio scripta per manum dicti Talani refert se dūtaxat ad onera tūc
tpis distributa ⁊ cuilibet de clero pro rata cōtingēte assignata ⁊ de-
scripta in qbuscūqꝫ libris dicti cleri vt clare patet ex inspectione scri-
pture ide ꝯfecte: ergo nō debet extēdi ad alia debita toti⁹ cleri q̄ tūc
nō erāt distributa: nec in libris cleri descripta ꝙꝙ eñ liberatio sit fa-
uorabilis: vt legit̃ ⁊ no. in. l. tale pactū. ff. de pac. ⁊. l. nō solum. §. libe-
ratiōs. ff. de libe. lega. ⁊ ar. in. c. ex literis. de ꝓba. tñ qñ est descripta
aut ad certū tps: aut ad certa loca nō operat̃ vim suam vltra expssa
⁊ cōprehēsa: vt est tex. no. in. l. aureli⁹. §. totius. ff. de libe. leg. facit. l. ta-
2 lis scriptura. in fi. ff. de lega. j. ¶ † Hinc est ꝙ si eximatur monasteriū
cū capellis habitis nō extēdit̃ exemptio ad capellas habēdas vt no.
in. c. qꝛ circa. de priui. facit qd in simili legitur ⁊ maxime per Bar. i. l.
si ita. ff. de au. ⁊ argē. leg. Et in dubio interpretandū est cōtra hospi-
tale qd fundat se sup dicta liberatione quare verba dicte liberatiōis
nō fecit verba latiora ⁊ clariora describi vt plene no. per Bar. i. l. vete
ribus. ff. de pac. Quinimo attētari posset etiā si dict⁹ Talan⁹ expsse
ꝯscripsisset liberationē simpliciter ab oib⁹ onerib⁹ iꝑositis ⁊ iponen
dis ⁊ nō valuisset dicta liberatio ꝑ solos capitaneos facta. qꝛ remitte
re debitū clarū ⁊ liquidū est dare vt in. l. ij. ff. de calum. legit̃ ⁊ no. i. c.
3 ventēs. el. j. de testi. ¶ † Officialis aūt non pōt donare nec remittere
ius cleri ciuitatis vel collegij. vt in. l. ꝑses prouincie. C. de trāsac. nec
habes administrationē quātūcūqꝫ plenissimā potest donare. vt in. l.
ꝯ iuris regulas. ff. de pac. ⁊. l. filiusfami. ff. de dona. in. c. fi. de off. vica.
li. vi. nec puto hoc casu valere cōsuetudinē in cōtrarium cū nō possint
remitti iura aliarum ecclesiarū sine debitis solēnitatibus a iure requi
sitis nec valet cōsuetudo in cōtrariū vt no. Joan. an. in. c. nulli. de re-
bus eccle. nō alie. ⁊ est tex. notabilis iūcta gl. ij. i. c. cū causa. de re iud.
¶ Ex his infero ad liberationē quā postea fecit dictus dñs Talan⁹
tanꝙ camerari⁹ ⁊ syndicus dicti cleri. nō enim illa liberatio extendit
se ad onera postea imponēda. tum ex defectu potestatis vt ptꝫ ꝑ ꝑre
dicta. tum ex defectu volūtatis. quia semper retulit se ad formā libe-
rationis facte per capitaneos cleri in qua nil dicebat̃ de onerib⁹ ipo
nendis ⁊ distribuendis. ergo. dicta liberatio ipsi⁹ camerarij debet re
stringi ad cōtenta i deliberatiōe capitaneorū. ad hoc text. notabilis.
in. d. l. aureli⁹. §. testamento facto. ff. de libe. leg. facit qd no. in. c. vene-
rabilis. de excep. Nō obstat tertio scripura quedā que super hoc repe
ritur in ꝓtocollo cuiusdā ser Gasparis tūc notarij dicti hospitalis:
qꝛ quatenus mentionē facit de onerib⁹ imponēdis ⁊ nedū distribu-
tis illa scriptura reperit̃ facta in margine dicti ꝓtocolli alteri⁹ manu
sine testib⁹ ⁊ sine die ⁊ loco quare ex mutiplici ratione non dꝫ fidem
facere. Primo qꝛ est alteri⁹ manu facta ideo suspecta de falsitate vt
est tex. in. c. inter dilectos. de fide instru. facit dictum. c. cū venerabilis.
de relig. do. ¶ Scdo quia etiā si esset manu eiusdē scripta nō dꝫ fa-
cere fidē quia notarius nō pōt sine iudicis autoritate addere etiam
protocollo id qd omisi qñ illud nō est de necessario cōcomitātib⁹ cō-
tractum: sed de validātibus ⁊ corroborantib⁹: qꝛ est suspicio de falsi-
tate vt no. Jo an. post Spec. in addi. Spe. in ti. de instru. ed. §. instru
mētū. v. sed nunqd cōfecto pro quo optime facit tex. in aut. de here. ⁊
falci. §. si vero absunt. sequit̃ Ant. de but. i. c. ex literis. de fide instr. ad
idem notabile dictū Joā. and. in addi. Specu. in ti. ꝓxime allegato.
4 §. ostenso. ver. illud quoqꝫ vbi sequēdo opi. cuiusdā doctoris dicit † ꝙ
si notarius in ꝓtocollo dixit hoc fuit cassum de voluntate partiū: nec
apposuit testes nō credit̃ notario. ⁊ talis cācellatura nō valet ⁊ ea nō
obstāte pōt sumi inde publicū instrumētū: ⁊ hoc dictū sequitur Ant.
de but. in. c. cū. p. tabellio. de fide instr. Et ꝑsertim hoc dicēdū in casu
nostro cū absit alia notabilis cōiectura ꝙ dicta additio nō fuit dscri
pta per dictū ser Gasparē. qꝛ idē ser Gaspa. in quodā alio instrō ꝯfe
cto super dependētibus ab hac materia retulit se ad liberationē capi
taneorū descripta manu dicti dñi Talani tūc camerarij i libris cleri.
¶ Ex quib⁹ oibus ⁊ his que als dixi in alio cōsilio prealleg. satis di
lucide apparet dictū hospitale deficere in intētiōe sua ꝑ verba libera
tionis facte per dictos capitaneos. ¶ Uenio nūc ad scdaꝫ ꝑtē nū
quid possit se tueri ex literis apostolicis ⁊ ꝓcessu inde secuto Et videt̃
primo ꝙ sic. qꝛ summus pontifex pōt cōtractū inualidum super iuri
bus ecclesiarū validum reddere etiā partibus inuitis cum habeat in
istis plenitudinē potestatis. ⁊ in eis semp ei⁹ autoritas intelligit̃ ex
cepta. vt in. c. veniētes. de iureiurā. ⁊ in. c. ꝓposuit. de ꝯces. preben. per
Joā. an. in. c. a nobis. de deci. per tex. cū gl. in. c. cōstitutus. de rescrip.
cum simi. sꝫ papa mandauit illam liberationē factā per capitaneos
cleri cōfirmari supplendo ex plenitudine potestatis oēs defectus si q
forte in eadē intercesserint vt patet in literis apostolicis. ergo nō pōt
amplius allegari aliqs defectus vt in. c. j. de trāsl. ⁊. iij. q. vj. hec qppe.
⁊ qd legi. ⁊ no. in. c j. ⁊. ij. de cōfir. vti. ⁊ nō licet de facto ꝑncipis dispu
tare. xvij. q. iiij. §. qui aūt. ¶ Sed predictis nō obstantib⁹ quevero nō
obstant cōtrariam sniam arbitror ꝑualere. Et in ꝑmis firmiter teneo
dictas literas tanꝙ surreptitias fore ipso facto irritas ⁊ inanes Cō-
misit eñ impetrās subreptionē ꝑncipalit̃ in duabus. Primo duꝫ
asseruit capitaneos cleri absoluisse ⁊ liberasse dictū hospitale ab oib⁹
oneribus impositis ⁊ deinceps imponendis ⁊ indicendis ⁊c. Cuꝫ tñ
de imponendis ⁊ describēdis nulla fuisset facta mētio i deliberatiōe
capitaneorū. Scdo dū asseruit capitaneos ꝑdictos habuisse ad hec
⁊ ad alia peragēda sufficientē potestatē a toto clero pisano. cū tamē
nunꝙ super predictis ꝓbare poterit potestatē eis fuisse traditā a cle
5 ro. ¶ † Subreptio autē vitiat literas gratiosas ipso facto sine ope ex
ceptiōis vt legit̃ ⁊ notat̃ in. c. ad audiētiā. ij. de rescrip. ⁊ in. c. si eo tē-
pore. eo. ti. li. vj. ⁊. c. j. ⁊. ij. de fi. ꝑsby. eodē li. ⁊ est bonus text. in. l. j. ff. de
nata. resti. nec scdm omnes valet ꝓcessus inde secut⁹ cū habens pote
statem ex illis ꝓcessit nō in forma iudicij sicut in casu nostro ꝓcessum
extitit parte nō vocata ⁊c. vt no. Jo. an. post cōpo. i. d. c. ad audiētiā.
Ego allego ad hoc tex. apertū. in. d. c. cōstitut⁹. in fi. de rescr. ¶ Quin
imo pl⁹ legēdo tenui. in. d. c. ad audiētiā. ꝙ si executor lrarū apostoli-
carū subreptitiarū ꝓcederet in forma iudicij nihilominus nō valeret
ꝓcessus si in eisdem literis cōcedatur gratia ⁊ imprimat̃ iurisditio.
quia cū iurisditio sit tūc accessoria ad gratiā sicut ipa gratia reddit̃
nulla ipso iure per subreptionē. ita ⁊ iurisditio tanꝙ accessoria vt pro
bari videt̃ in. d. c. constitut⁹ in fi. quod loquitur indistincte ⁊ facit. c. si
6 sup gr̃a. de offi. dele. lib. vj. vbi ꝓbat̃ † ꝙ sicut gr̃a iam facta nō expi-
rat per mortē cōcedētis etiā re integra. ita nec potestas data executo
ribus tanꝙ accessoria ad ipsaꝫ gratiā sicut sustinet̃ vltra suā naturā
vigor gratiose rōne accessorij. ita debet corruere ipsa gratia corruēte.
nec contrariū ꝓbatur in aliqua parte iuris. Nemo aūt dubitare pōt
quin casu ꝑdicto illa subreptio habeat vitiare. cū omne expressuꝫ quo
tacito, princeps saltē nō ita de facili literas cōcessisset habeat īducere
subreptionē vt in. c. postulasti. ⁊. c. sup literis. de rescri. Si autē exposuis
set pape ꝙ liberatio fuisset facta respectu onerum impositorum. ⁊ ꝙ
capitanei non habebāt ad hoc potestatē ⁊c. nō obtinuisset illas lite-
ras qd maxime colligitur ex eo: qꝛ papa mādat ꝯfirmationē fieri si
ita est vt fuit narratū: ⁊ on⁹ ꝓbandi ita esse incūbit ei q illa expssit vt
no. Jo. an. i. c. j. de lit. cōtest. lib. vj. Preterea papa ꝯcessit illas literas
sub cōditione. si ita est vt patet in eis. deficiente ergo conditiōe deficit
gratia vt in. c. cū adeo. de rescri. nec ꝯfirmatio postea facta ꝑ subdele
gatum pape hꝫ clero obstare: tūc qꝛ fuit facta vigore gratie nulle; tuꝫ
qꝛ pars nō fuit vocata vt in. c. oia. ⁊. c. caueāt. iij. q. ix. c. penul. de re iu-
dic. ⁊. c. inter dilectos. de fide instru. Scdo principaliter nō valuit i se
ꝓcessus inde secutus: quia firmiter credo clerum in cōfirmatione citā
dū: quia cum de hoc iam alias fuisset cōtrouersia inter partes vt ipse
met papa narrat in suis literis ⁊ papa mandat cōfirmationem fieri
sub illa clausula: si ita est videtur expresse cōmisisse cause cognitionē.
vbi aūt exigitur cause cognitio semper debet pars aduersa citari. ad
hoc not. glo. in cle. ꝑsenti. de cēsi. in verbo constiterit. ⁊ in cle. ij. de pe-
nis. in verbo cōstiterit. ⁊ in cle. j. eod. ti. in verbo cōmode. in fine q̄ sunt
satis notabilia. Ad idē allego tex. iuncta gl. ⁊ Bar. in. l. nec qcquā. §.
vbi decretum. ff. de offi. ꝓconsul. allego Inn. in. c. j. ꝓpe finem de con-
fir. vti. vbi expsse tenent ꝙ in cōfirmatione actus legitimi ⁊ iudicialis

debet ps vocari.facit qd no.idē Bar.in.d.§.vbi decretū.vbi tenet ꝙ in qualibet iudicis interlocutoria ex qua pars ledi pōt oportet ptez vocari.ꝓbat per.c.caueāt.⁊.c.oīa.iij.q.ix.vbi patet ꝙ nihil ꝑiudiciale est attētandū cōtra partē absentē.Ad id.c.j.de causa pos.⁊ ꝓpri.⁊.c.inter quatuor.de maior.⁊ obe.vbi papa expꝛsse dicit ꝙ ꝯ inauditam partē nil faciendū est nec negari pōt quin clerus lederetur si dicta cōfirmatio teneret.arg.eorū que not.c.j.⁊.ij.de cōfir.vti.maxime supplendo ex pleuitudine ptātis omnē defectū sicut papa mādat in ea suppleri.Nec obstat huic cōclusioni si forte diceret dñm papā dedisse poti⁹ executorē ꝙ iudicē:executor aūt pōt procedere iuris ordine nō seruato:⁊ sic assumere viā meri executoris iuxta not.in cle.vnica.de offi.deleg.⁊ ꝑ Inn.in.c.fi.de prescri.Et ideo audio in facto isto quēdam cōsuluisse de quo admirari nō sufficio ꝑ superi⁹ alleg.⁊ est glo.que idē tenet in.c.pastoralis.§.quia vero.de offic.dele.loquit̃ eñ in executore dato ad beneficiū cōferendū.ille eñ potest ꝓcedere parte nō vocata:quia per actum collationis nullū preiudiciū generatur absenti possessori vel ius pretēdenti.hinc est ꝙ etiam ordinari⁹ inferior ꝑtendēs aliqd beneficiū de iure vocare pōt illud ꝯferre possessore nō vocato vt est tex.in.c.licet eps.de prebē.lib.vj.⁊ ibi bona glo.que reddit ꝑdictā rationē.sed actū ꝑiudicialē nō exerceret parte absente.vñ pōt illuz inducere.i possessionē possessore nō vocato vt est ibi tex.Sed ibi datur ptās executori circa actū qui pōt esse ꝑiudicialis parti.nec delegās adhibuit prius cause cognitionē sup executiōe fiēda mādatur nedū simplex executio sed etiā cognitio.ita ꝙ tenet̃ talis cōmissarius partē vocare:⁊ audire suas exceptiōes:q2 succedit loco mādatoris q idē debuisset facere vt est tex.apt⁹ ꝭm cōez lec.in.l.⁊ si nō cognitio.C.si cōtra ius vel vti.pub.canonizata.xxv.q.ij.⁊ expresse in terminis nostris voluit bar.i.d.l.vbi dicit qñ cōmittit̃ executio alicui⁹ act⁹ nulla ꝑcedente sñia nō pōt ad executionē perueniri nulla ꝑcedēte cognitione.l.j.C.de execu.rei iudi.⁊ mādādo executionē:vr̃ mādare cognitionē vt i.d.l.⁊ si nō cognitio.⁊ idē in effectu voluit i.l.a diuo pio.§.j.ff.de re iudi.vbi plenius explicat hūc articuluz ⁊ notat̃ ꝑ canonistas in.c.decetero.de re iudi.Ad idē qd no.Inno.in.c.cū olim.ij.de 7 priuilegijs.vbi dicit † ꝙ lz papa mādat aliquē in possessionez induci amoto quolibet illicito detētore intelligit̃ parte vocata nisi papa expresse mādet cōtrariū vel pri⁹ tulerit sup illā sñiam partib⁹ vocatis; q2 nō est de intētione principis ꝑiudiciū generale absenti.l.fi.C.si ꝑ vim vel alio modo.l.meminerint.C.vnde vi.c.cum ex literis.de in inte.resti.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne qd in loco publico.⁊.c.sup eod.de offic.deleg.cum alijs superi⁹ alleg.Ad ꝑdicta facit notabilis theorica 8 Vincē.⁊ alioꝝ doctoꝝ in.c.examinata.de iudi.vbi dicūt † ꝙ nisi euidenter appareat principē cōmissionē fecisse per viā inquisitiōis intelligitur semper illā fecisse ꝑ viā iudicialis cōmissionis.arg.in illo tex.⁊ quia res de facili reducitur ad naturā suā.xxxv.di.ab exordio:⁊ maxime hoc dicēdū in casu nr̃o in quo papa ꝑ illā clausulā si est ita mādauit cause cognitionē asserēdo ꝙ de illo facto nō habebat plenam notitiam:⁊ ibi narratur vt plurimū factū a clero ⁊ contra clerum quo ergo poterat commissorio cōstare ita esse vel clero nō vocato.cū causarū merita partiū assertiōe pandant̃.d.c.cū ex literis.⁊.d.l.fina.C.si cōtra ius vel vti.pub.⁊ ꝓfecto cōsulens ꝯriuz ad predicta nō aduertit.Et ex oībus ꝑdictis ꝯcludo dictas literas apostolicas fuisse ⁊ esse nullas ex vitio subreptiōis nec ꝓcessuz inde secutū valuisse seu valere.tū q2 factus vigore literarū nullarū.tum quia parte nō vocata.Non obstat ꝯsiliū supra ꝑ me factū:q2 ꝓcedit eo casu quo dñs papa simpliciter ex certa scientia cōfirmasset qd hic facere noluit nec hz opitulari ꝙ mādauerit suppleri oēm defectum ex plenitudine ptātis:tum quia nō simpliciter hoc mādauit sed sub conditiōe si narrata essent vera:tum q2 illa clausula solū refert̃ ad defectus circa solennia iuris no.Spec.in ti.de le.§.nūc ostendendum.ver.xviij.⁊ Archid.in.c.cenomanen̄.xvj.di.In casu aūt nostro illa liberatio capitaneoꝝ non se extendit ad casum nr̃m ex defectu ptātis ⁊ voluntatis vt supra dixi.Et sic dicta cl̃a nihil opat̃ quo ad casum nostrū etiam si simpliciter fuisset apposita.Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

Casus consilij sequentis.

Factū sic proponitur.dominus

Ioānes olim papa.xxij.ꝯstituit certos officiales apostolicos in ciuitate Florētie qbus dedit ptātem ⁊ licentiā inducēdi sñiaz octuaginta miliū florenorū inter oīa beneficia posita in dominio cōis florētie tā exempta ꝙ nō exēpta vt in ipsa cōcessione latius cōtinet̃ ⁊ exemit ab illa ꝯtributione beneficia dñorū cardinaliū ⁊ iuxta ptātem tributam.secuta extitit iꝑositio ⁊ distributio inter oīa bñficia illis beneficijs cardinaliū duntaxat exēptis demū tractu tꝑis cum clerus tā vigore suprascripte impositionis facte cū exemptione cardinaliū modo ꝑdicto ꝙ quarūdā aliaꝝ iꝑositionū simplr̃ factaꝝ multū aggrauaret̃ in vsuris ⁊ interesse:q2 recepit illas pecunias mutuo ꝑpetrauit nuperrime a papa Martino vt ꝓ vsuris ⁊ interesse ꝑdictarū impositionū que accedunt ad summā nouē miliuz florenorū possit beneficia olim etiā exemptorū ꝓ ratā cōtingente collectare vt leuis quisqz valeret sufferre ⁊ tolerare partē cōtingentē a quorū impositione quedā abbatie que tꝑe impositionis dictorū octuaginita milliū florenorū erant in cōmenda cardinalium nūc autem habēt proprios abbates nituntur se subtrahere allegātes ꝙ ista summa nouem miliū florenorum dependet ab impositiōe suprascripta a qua ipse abbatie respectu cardinalium erant exempte.Queritur quid iuris.

Consilium.xxxv.

1 Restitutio in integrum concessa respectu capitalis:nō extendit̃ ad vsuras insecutas.

2 Legatum liberationis extenditur ad accessorium vsurarum post testamentum contractum.

3 Beneficium personale personam sequitur cum persona.

4 Papa si cōcedit priuilegium monasterio.vt nullus eps audeat monachos illi⁹ monasterij excōicare suspendere vel interdicere quomodo ⁊ de quibus intelligatur.

Saluatoris iesu christi eius

qz mr̃is ꝑsidio iuocato.Arbitror ꝙ ex triplici capite dicte abbatie teneāt̃ ad ꝯtributionē dictoꝝ nouē miliū florenoruz.Primo quia beneficia cardinaliū fuerūt exempta ab illa impositiōe capitalis dūtaxat nullaqz facta fuit tūc mētio de vsuris ⁊ interesse postea secuturis:ideo nō debet extēdi ad interesse ⁊ vsuras postea secutas.tex.est no.in.l.fi.§.lucius titius.de ꝯdi.inde.vbi ꝓbat̃ 1 ꝙ † restitutio in integrū cōcessa respectu capitalis nō extēdit̃ ad vsuras inde secutas etiā qd plus est existentes tꝑe restitutiōis ꝯcesse.Ad idē facit qd legitur ⁊ notatur in.l.iiij.C.deposi.⁊ ꝑ glo.optimam in.l.elegāte.§.non solū.ff.de dolo.Item ex separatis non fit illatio in.c.ij.de trāsla.ꝑla ⁊.l.neqz natales.C.de ꝓba.sed vsure ⁊ interesse idē sequētia sunt separata a prima impositiōe respectu capitalis.ergo exēptio circa vnū nō extenditur ad reliquū.Et ꝑsertim hoc dicēdū i hoc ꝑuilegio ꝙ veniebat in ꝑiudiciū alioꝝ beneficioꝝ:nam quaten⁹ priuilegiū ledit ius alterius dz stricte interꝑtari cōtra illū vt in.c.cū dilectus.de consuetu.no.Innocē.in.c.cum dilecti.de donatio.⁊ Bar.in.l.bñficium.de constitu.prīci.Nec obstat si dicatur ꝙ hoc interesse ꝓueniat occasione illius capitalis a quo illa beneficia cardinaliū erāt exēpta ⁊ sic imputandum est illis clericis morosis qui satisfecerūt i termino nec mora vnius debet alijs esse damnosa.⁊ damnuz qd qs sua culpa sentit sibi ⁊ nō alij debet imputari.vt i.c.mora.⁊ regula dānū.de reg.iur.lib.vj.⁊.c.peruenit.de fideius.⁊.c.dilecti.de foro competē.Ad idē 2 tex.in.l.aurelius.in.§.legatū est.ff.de libe.lega.vbi tex.no.dicit † ꝙ legatum liberationis extēditur ad accessorium vsurarum post testamētum cōtractum q2 respondeo hoc procedere inspecto iure cōmuni.sed hic fit impositio istorum florenorū autoritate ⁊ beneficio cōcessionis pape:q2 cōsiderās guerras ⁊ alia discrimina que difficultauerūt solutionē capitalis cōcessit vt hec dāna inde sequētia omnes sentirēt vñ posset attētari ꝙ etiā si dicti cardinales haberent dicta beneficia nūc in cōmenda ꝙ ad hanc cōtributionem possent illa coerceri cū ab ista impositione nō eximant̃.Scdo capite obligant̃ dicta monasteria q2 dicta exēptio fuit ꝯcessa eis nō ꝓpter beneficia.sed fauore cardinalium q illa beneficia detinebāt:vñ ex quo ꝑuenerunt ad manus illoꝝ 3 cessat dicta exēptio.† quia bñficiū personale ꝑsonā sequit̃ ⁊ extinguit̃ cū ꝑsona vt i regula ꝑuilegiū.de regu.iur.li.vj.⁊ cessante cā cessare ꝺꝫ effectus:vt in.c.cā cessante.de appel.qd ꝓcedit etiā in ꝑuilegijs vt i.l.generaliter.C.de episco.⁊ cleri.canonizata.xvj.q.j.generaliter.hic ē ꝙ cum priuilegium incipit esse nociuū cessat priuilegium vel saltem est reuocādū vt in.c.suggestū.⁊.c.dilecti.de deci.⁊ i.l.ex facto.ff.d vulg.⁊ pupil.⁊.lxiij.dist.§.verum.dignū est vt hi qui cum alijs vitam ducūt similē sentiant in legibus disciplinaz.de statu monacho.c.recolētes. 4 Ad idē tex.notabilis.i.c.j.de priuile.lib.vj.dicitur † ꝙ si papa ꝯcedit priuilegiū monasterio vt nullus eps audeat monachos illi⁹ monasterij excōmunicare suspendere vel interdicere stat priuilegiuz quocūqz loco monachi se ꝯferāt dūmodo semper sint monachi illi⁹ monasterij:sz si aliq ex eis mittant̃ ad aliquos priorat⁹ subiectos dicto monasterio:⁊ ibi gerūt regimen illorum prioratuū vel ibi habitant tanꝙ monachi:tūc eñ ⁊ si bene possint reuocari ad ꝑmū monasteriū ⁊ sint monachi:tam primi monasterij:ꝙ prioratus.rōne tñ eiusdē priorat⁹ nō exempti poterunt illi monachi ab episcopo excōicari interdici vel suspēdi cā vltima exigente:q2 cesset priuilegium ex quo nō sunt monachi primi monasterij tātū.ad idē tex.in.c.cū capella.de priuilegijs.Ideo dico in casu nostro ꝙ cū dicta monasteria exiuerint man⁹ cardinalium presupposito ꝙ dicti cardinales fuissent ab hac impositiōe exempti nō debent abbates illo beneficio vti prescriptis rationibus.Tertio capite saltem respectu totius nō possunt dicta monasteria pretēdere exemptionē:quia hec impositio nouem milium florenorum nō descendit totaliter ex illo capitali octuaginta milium florenoruz a quo cardinaliū beneficia fuerūt exēpta.sed etiā ab alijs iꝑositiōib⁹ a quibus non fuerant exēpta vt patet in literis pape:⁊ sic cessat i illis omnis executio.Ex quo euidenter colligitur quod non fuit de mente dñi pape illa beneficia illo respectu ab hac impositione liberare.si eñ voluisset distinxisset eximendo ab interesse illius dispositionis.Quare ex predictis oībus ꝯcludo dicta monasteria omnino teneri sicut alia

beneficio

beneficia ad contributionem dictoꝝ nonē miliuȝ florenorum dicta executione non obstante. Nicolaus abbas.

¶ Consi'ium.xxxvj.

1 Frater minor an possit petere a maiori ꝙ cōmunicet apotheca et nomina debitorum in libro societatis descripta.

2 Acquisitum per filium in potestate viuēte patre si non appareat vn de acquisiuit an presumi debeat illa prouenisse in bonis paternis.

In dei nomine amen. Circa primū dubiū quo q̄ritur.† An minor frater possit petere a maiori ꝙ cōmunicet apotheca ꝛ noīa debitorū in libris societatis descripta. Dico dubiū dependere ab alio.† An acquisita per filiū in potestate viuente patre si nō appareat vñ acquisiuit presumi debent illa prouenisse ex bonis paternis vel industria filij seu aliūde. nā in casu nostro presupponitur filiū in potestate cōtraxisse societatē cū forensi suo ꝓprio nomine. ꝛ multa inde acquisiuisse nec apparet: an habuerit capitale a patre suo seu ex bonis paternis vel aliūde: si em̄ capitale nō ꝓcessit ex bonis paternis certo certi⁹ est ꝙ illud ꝛ quicquid inde prouenit censet aduentitiū nec venit in diuisione bonorum cū fratre minori: sed illud est suū precipuum vt. l. fi. ꝛ l. filio licet in sacris. C. de colla. no. in. l. cū oportet. C. de bonis que lib. ꝛ exp̄ssius habetur in sti. per quas perso. no. acquir. in prima col. ver. ne quod ei ex suis laborib⁹ vel ꝓspera fortuna accesserit ꝛc. Si vero capitale ꝓcessit ex bonis patris tunc id qḋ solet attribui pecunijs acquiritur patri. ꝛ sic veniet in diuisiōe. quod vero attribuitur persone acquirit ipsi filio ꝛ minime venit in diuisione: ꝛ in dubio medietatis lucri attribuit pecunie medietas persone vt no. voluit gl. ꝛ Bar. post eam in. l. j. C. ꝓ socio. ꝛ facit tex. in. l. si nō fuerit. ff. eo. tit. Et ita punctualiter in casu isto decidit Bar. in. d. l. cū oportet. ꝛ in. d. l. j. vbi dicit ꝙ si fili⁹ fuit licite lucratus cū pecunie medietas acquiritur patri tanq̄ ꝓfectitiū. ꝛ alia medietas filio tanq̄ aduentitiū: q: peruenit ex laboribus suis quare dico in ꝓposito nr̄o ꝙ si posset apparere ꝙ capitale processerit ex pecunia paterna. medietas lucri erit p̄cipua filij. ꝛ loquor de lucro tāgēte si'iū pro rata. alia vero medietas venit in diuisione cū fratre minore. Si vero dubitetur vnde peruenerit capitale vt in casu nostro presupponitur. Formaliter formatur questio ista per glo. in. d. l. cū oportet. ꝛ institu. per quas personas no. acq. in ver. ne qḋ ei. in verbo ꝓspera. Et quidā voluerūt ꝙ debeat p̄sumi ꝙ quesiuerit ex bonis paternis sicut presumit in vxore q̄ quicqḋ acqrit cōstante matrimonio p̄sumit quesiuisse ex bonis mariti vt. l. etiam. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. quintus. ff. eo. ti. Alij tenuerūt totum oppositum vt presumat quesiuisse ex sua industria. vel ꝓspera fortuna sicut p̄sumitur in tutore. vt. l. si defunctus. C. ar bi. tu. Sed gl. in vtroq; loco sequendo Joā. distinguit An pater erat pauper filius aūt industriosus ꝛ diligens: ꝛ tūc p̄sumitur filius quesiuisse ex industria sua. aut ecōtra pater erat diues filius vero negligēs. ꝛ tunc presumitur quesiuisse ex bonis p̄ris. ꝛ illā opi. opprobauit ibi Odof. ꝛ Bar. dicentes aliud in vxore: nā in ea fit illa p̄sumptio ꝓpter vitandā turpē suspicionē: ꝛ ne p̄sumat delictū. sȝ in filio industrioso nō cadit presumptio delicti. ꝛ ideo voluerūt qdā in vxorē vt no. in. d. l. etiā. Aliam solutionē posuit prealle. gl. in. d. l. cū oportet. dicēs distinguēdū qs petat an frater vt cōmunicet. an ipe q q̄siuit petit vt precipuū habeat. Primo casu ꝓbet frater ꝙ ex bonis patris acqsiuerit ipsuȝ capitale. Scḋo casu ꝓbet ipse frater maior q: is qui asserit ꝛ petit dȝ ꝓbare. ff. de proba. l. ei qui. ꝛ. vj. q. vlti. actor. ꝛ hanc scḋaȝ opi. sequitur ibi aperti⁹ hoc firmauit in auf. ex testō. ꝛ de colla. ratio: q: ī dubio facta nō presument. l. in bello. §. facta. ff. de ca. ꝛ postli. re. ꝛ de offi. dele. c. cū in iure. asserens ergo ꝓbet. qualiter aūt sit ꝓbandū dicit ꝙ ꝑ cōiecturas modo p̄dicto in prima solutiōe. Et hoc satis mihi placet ꝛ in effectu incidit in idē cū prima solutione. Et facit qḋ in simili no. in clerico. nā si nō habet administrationē bonorū beneficij nō presumitur q̄siuisse ex bonis ecclesie: sed ex sua industria vel ꝓspera fortuna licet nihil haberet ꝛ in. c. j. de pecu. cleri. ꝛ no. i. c. cū in officijs. de testa. ꝛ. xij. q. iiij. c. j. ¶ In casu ergo nostro concludo pro fratre maiori qui societatē cū alio aromatario contraxit: presupponitur qḋ erat valde diligēs. Ex duplici enim capite debet obtinere. Primo q: ipse fuit. ꝛ est in bonorum possessiōe: ꝛ sic fratri minori asserenti capitale ꝓcessisse ex bonis paternis incūbit on⁹ ꝓbādi ꝑ supradicta. Scḋo q: esto ꝙ sit recurrendum ad coniecturas multa habet ipse ꝓ se. Primo q: ex p̄nti p̄sumitur circa p̄teritū vt in. c. cū per bellica. xxxiiij. q. ij. no. gl. in. c. scribā. de p̄sum. sicut em̄ fuit diligentissimus in acquirendo ɔcta societate vt dicit in themate. ita presumendū est qḋ ipsum capitale sua diligētia paulatim vel al's ex ꝓspera fortuna acq̄sierit. ad idē. c. mādato. de p̄sum. Scḋo cōcurrit p̄sumptio paupertatis paterne. Tertio q: cōtraxit societateȝ noīe ꝓprio: ita eius noīe ꝛ sui cōsocij libri intitulabātur. de patre aūt nulla fuit habita mētio. Quarto in eo qḋ pater nūq̄ exegit a filio rationē neq; aliquod lucrū ꝛ nemo presumitur in factis suis negligēs. ff. de ꝓba. l. cum de indebito. ꝛ. c. sup hoc. de renunt. Quinto quia filius viuente patre ex lucro emit aliquas possessiones noīe suo ꝛ patre nō cōtradicēte. presumit enim ex taciturnitate paterna ꝛ facto filij ꝙ lucrum acquirebat sibi soli arg. in. l. si filius. ff. de peti. here. ꝛ eoꝝ que no. in. c. ꝑuenit. de ēptio. ꝛ vē. ꝛ. c. rōne. de p̄sum. ꝛ. l. que dotis. ff. sol. ma. ꝛ. l. cū oportet. §. sin autem res. sepe allē. Sexto q: pater in testō suo nullā fecit de dicta apotheca mentionē. vnde p̄sumit acquieuisse his que per filiuȝ eo viuēte disponebant. ar. in. d. §. sin autē res. Et ꝑ hec superflua remanēt alia dubia circa materiā istā formata p̄ter illud quo queritur. An valeat donatio facta ipsi fratri maiori per socium suū forēsem cū excedat valorem quingentorū florenorū cū nō fuerit insinuata fuit tñ facta corā priorib⁹ seu dn̄is ciuitatis Rachanati ipaȝ approbātib⁹. In quo arbitror aīaduertēdū ad ptātem quā habeāt ipsi dn̄i seu priores. si em̄ habeāt iura p̄ncipis: tūc satis puto illā donationē valuisse q: principis p̄sentia supplet oēm solēnitatis defectū vt. l. omniū. C. de testa. p̄sertim q: insinuatio nō fit ꝓpter aliud nisi vt occultis fraudib⁹ ꝛ deceptionib⁹ obuiet vt no. Bar. in. l. modestin⁹. ff. de dona. ꝓbat in. l. data. C. e. ti. que nō p̄sumunt data p̄ncipis p̄sentia. arg. in. l. fi. ꝙ me. cau. ꝛ. l. trāsactionē. C. de trāsac. Ad idē. l. penul. C. de dona. inter virū ꝛ vxo. ꝛ. l. illud. C. de sacrosan. vbi de materia plene per Bal. Si vero dicti priores nō habeant iura principis. sed ptāteȝ limitatā vt cōmuniter cōtingit in ciuitatibus popularibus. Et tunc aut statutuȝ validat donationes factas coram priorib⁹. nec aliter exigit insinuationē ꝛ tūc vel statutum aliquid afferat intelligā ipsum valere in actis publicis nō fuerit insinuata. ꝛ satis est ꝙ posset ꝓbari ꝑ testes. argu. d. l. omniū. ꝛ vt aliqḋ sit speciale data p̄sentia dn̄oꝝ videt em̄ recessiuȝ a iure cōmuni ex quo statutū aliter disponit quā ius cōmune vt in simili not. Bal. in. l. ij. C. de iura. calū. facit qḋ no. Bar. in. l. iiij. § p̄tor ait. ff. de dam. infec. in illa q̄ōne cum statutū disponit ꝛ citetur qs ad faciē vel ad domum. Aut statutū speciale nihil sup hoc disponit: ꝛ tūc nō puto eam valere quatenus excedit quingentos aureos nisi fuerit insinuata per tex. i. d. l. illud. C. de sacrosan. eccle. ꝛ in. l. donatio. ꝛ. l. i hac. C. de dona. In potestate enim generaliter tributa priorib⁹ nō intelligitur data potestas contrauenīēdi legibus ꝛ statutis generalib⁹ vt plene no. per Bar. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ord. fa. Insinuatio vero nō est aliud nisi facere donationē in scriptis corā iudice: vt no. d. l. i donationib⁹. ꝛ. l. donatio. ꝛ. l. sancim⁹. C. de dona. not. Bart in. d. l. modestinus. nec exigitur cause cognitio sine decreto: sed satis est qḋ fiat in p̄sentia cuiuscūq; magistratus: vt. d. l. i hac. facit optime. l. fi. C. de predi. decu. sine decreto nō alie. lib. x. tenet Bar. in. l. modestin⁹. et plenius per Bal. in. d. l. illud. Et quod in remissiōe exigat insinuatio plene per. bar. ꝛ bal. in locis preallegatis. ¶ An aūt eo casu quo probaretur capitales precessisse vero vl' presumptiue ex bonis paternis p̄sumatur pater donasse filio maiori: ex quo totum lucrum ꝑmisit penes filium toto tempore vite sue. Dico ꝙ non q: illud esset peculium ꝓfectitiū qḋ venit omnino in diuisiōe: licet tēpore mortis patris reperiat penes filiū. vt. d. l. filio licet in sacris. C. de colla. Ad idē adduco bonum tex. arguendo ꝑ locū a speciali in. l. cum oportet. sepenumero alleg. ver. sin autē res. vbi ponitur speciale in bonis aduentitijs quorū vsusfructus acquiritur patri ꝛ disponit ꝙ si pater illa bona voluit remanere apud filium cuius erat ꝓprietas toto tempore vite sue non possunt heredes patris illoꝝ bonorū vsumfructum petere vtpote patri debitū: sed remanet penes filiū q̄si ex diuturna donatiōe. secus em̄ in alijs bonis ipsius patris seu ꝓfectitijs. An autē hoc casu sit stādū libris apothece in redditione rationis. Dico ꝙ licet hoc dubiū sit superfluum vt patet per p̄dicta. tñ vt in oībus querēti satisfiat propter casus q possunt occurrere dixerim ꝙ licet al's possit qs approbare libros oēs alicuius quaten⁹ faciūt ꝓ se ꝛ reijcere quatenus faciūt ɔtra se in separabilib⁹ vt est tex. no. in. l. publica. ff. depo. qui lȝ locatur in epistola. idem tñ est eadem rōne in alia scriptura. vt no. Bar. in. l. aureli⁹. §. idem quesijt. ff. de libe. leg. In casu tamē nostro aliud arbitror dicēdū: quia pater dando filio pecuniam vt eaȝ exerceat in apotheca vel alio modo videtur eā tradidisse vt faciat inde libros ꝛ scripturā s̄m consuetudineȝ illi⁹ artis. arg. in. l. qḋ si nolit. §. qua assidua. ff. de edili. edic. facit ꝙ ī simili not. bar. in. l. nemo est qui nesciat. ff. de duobus reis. ꝛ qḋ no. in. l. quedā. ff. de edē. vnde satis est qḋ reddēdo rōnē de capitali ꝛ lucro p̄bet s̄m consuetudinem aliorū sociorū ꝛ aromatariorū. vnde in his de qbus nō solēt fieri instrumenta vt in modicis satis est ꝓbare per librū tam ꝓ. quā ɔtra sociū seu fratrē. pōt etiā dari iuramentū pro quo facit ꝙ in simili no. bal. in. l. id qḋ pauperibus. in fi. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ Spec. in ti. de instru. edi. §. nūc vero aliqua. ver. sed nunqd s̄m facit. ff. de neg. ge. Et p̄sertim hoc admittendū iter socios non em̄ requiritur maior diligentia in rebus cōib⁹ q̄ in ꝓprijs. inst. ꝓ socio i fi. ꝛ societas hȝ instar fraternitatis. l. verū. ff. e. ꝛ ideo nō est procedendum multū stricte p̄sertim cū appareat de lucro nō modico. Et rō reddenda est a p̄ncipio administratiōis vsq; ad finem p̄suppposito ꝙ cū pecunia paterna se exercuerit. hoc em̄ est generale vt. l. j. C. vbi de ratio. agi oportet. nā speciale est in patre q administrauit bona aduētitia filij propter vsumfructū sibi debitū vt non teneatur filio rationem reddere vt in. l. cum oportet. versi. nec ratiocinia. sec⁹ ergo in alijs bonis si sua pater administrasset de bonis filij ꝛ econtra argumē. in dicta. l. j. C. vbi ratio. Nec aliter magis insisto. q: nō puto necessarium vt predixi. Nicolaus abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus in effectu talis est. Quidā testator disposuit vt certe pecunie distribuerent̄ per consules cuiusdam artis in maritādo puellas egenas. cū quibꝰ ꝯsulibꝰ in dicta distributiōe fiēda debe rēt interuenire due voces īfrascriptorū heredū: heredes aūt suos scri psit hoc modo. Nā in omnibꝰ suis bonis ⁊c. sibi heredes vniuersales instituit facit ⁊ esse voluit: filios masculos legitimos naturales tā na tos ꝙ̄ nascituros pro vna parte ⁊ dn̄m Dyn. ⁊ Petrū fratres filios olim Bartholomei Jacobi ꝓ vna alia parte, ⁊ Frāciscū ⁊ Thomasium fratres ⁊ filios olim Thomasij ꝓ vna alia pte. Nūc dubitatur mortuo testatore qualiter ⁊ per quē debeat fieri dicta distributio: an s. ꝯsules qui sunt sex numero habeāt sex voces ⁊ heres duas ⁊ sic cōstituāt omnes octo voces an vero cosules habeant vnā vocem heredes vero duas. ⁊ quid si inuicem discordent.

1 ☞ Facultas interessendi electiōi epi qn̄ cōpetit vniuersitati ecclesiarum cōuētualiū computant̄ prelati illarum ecclesiarū per capita.

2 Testator si dixit titius heres esto: seius ⁊ meuiꝰ heredes sunto quo modo intelligantur isti tres vocati.

3 Eps si hʒ actū facere cū assensu capituli: sufficit vt vocet̄ vniuersitas.

SAluatoris presidio humiliter inuocato arbitror dicta verba posse habere quatuor intellectꝰ. Mihi tn̄ placet dūtaxat vltimꝰ. Primꝰ est vt cōsules habeāt voces ſm capita vt cū sint sex habebūt sex voces. pro quo vr̄ casus ſm vnū intellectū in. c. scriptū. de elec. ver. de studijs vbi pʒ ꝙ † si facultas interessendi electiōi epi cōpetat vniuersitati ecclesiarū cōuentualiū cōputant̄ ꝑlati illarū ecclesiarū ꝑ capita ita vt ſʒ numerū prelatorū habeāt voces. ¶ Scd̄o facit qꝛ idem videmus i iudicibus. nā si datur potestas pluribꝰ stātur maiori parti eorum ſm numerū personaꝝ in. l. duo ex tribus. ff. de re iudi. ⁊ distin. lxv. c. j. Idem in arbitris vt. l. si in res. cū. l. seq. ff. de arbi. ⁊. c. j. de arbi. lib. vj. ⁊ qd̄ ibi no. ¶ Tertio quia in dispositiōe dubia recurrendū est ad verba ꝑcedentia ⁊ sequētia vt in. l. si seruus plurium. ff. de leg. j. ⁊. l. nūmus. de leg. iij. ⁊. l. qui filiabꝰ. de leg. j. cū si. sed testator respectu heredū. locutꝰ est ꝑ voces. qꝛ voluit vt interuenirēt eorū due voces. ergo idē vr̄ sensisse de cōsulibus. Sed iste intellectus mihi nō placet vt oēs simul cōiungant̄ ⁊ cōstituāt octo voces vt sic stetur maiori parti numero multiplici rōne. Primo qꝛ cū ꝯsules sint vocati sub nomine appellatiuo ⁊ simul ad actū expediendū cū tertio vident̄ oēs vocati vt vnū corpus nec debēt cū tertio cōiungi pari mō ſm capita. arg. optimū in. l. fi. C. de ipu. ⁊ ali. sub. ⁊ i. l. si qs titio. ff. de vsufruc. accre. ⁊ ibi no. gl. ⁊ optime facit tex. in. l. interdū. ff. de here. insti. facit arg. l. titius fundi. d. l. liber. §. titius. eo. tit. Et dicam latiꝰ. j. in quarto intellectu. Preterea tenendo hūc intellectū sequeret̄ absurdū quia posset distributio fieri sine cōsulibꝰ ⁊ sine vocibus heredum. Pone em̄ ꝙ tres cōsules sint in vna parte alij tres in alio cum quibꝰ conueniant due voces heredū certe ſm ꝑmissum itellectū isti preualebūt cū sint quinqꝫ ⁊ alij tres: vt in. d. l. duo ex tribꝰ. ⁊. d. c. j. lxv. di. tamen nō est veruʒ dicere quod hic sint cōsules qꝛ cū sint deputati vt certum corpus non representatur istud corpus nisi per maiorē partē singuloꝝ de corpore vt. l. mortuo. ff. de fideius. iuncta. l. qd̄ maior. ff. ad munic. ⁊. l. aliud. §. refert. ff. de regu. iur. ⁊. c. j. de his que fi. a ma. par. ca. ⁊. c. fi. de rescrip. li. vj. no. gl. in c. j. ne sede va. lib. vj. ⁊ Jo. an. in. c. a collatiōe. de appel. li. vj. ⁊ Fe. ꝯs. j. non em̄ dicuntur facere ꝯsules qd̄ tres ex eis faciunt. ⁊ tunc testator voluit vt distributio fieret per ꝯsules. Itē pone aliud absurdū. finge ꝙ omnes cōsules simul in vnū cōueniāt: ⁊ due voces heredū inclinēt in aliā partē ſm illū intellectum valebit dispositio consulū q sunt sex voces ⁊ sic distributio fieret per solos cōsules qd̄ est aperte ꝯ̄ mentem ⁊ verba testatoris: voluit em̄ testator vt in distributiōe fienda interueniant cum cōsulibus due voces heredū: ergo sine eorū consensu non possunt cōsules distributionē facere quēadmodū qn̄ capitulu habet aliquid facere cū consensu prelati vel prelatus cū ꝯsensu capituli. opʒ enim necessario ꝙ interueniat ad minꝰ maior pars capituli ⁊ cōsensꝰ epi vt est gloss. not. iuncto tex. in. d. c. vno. ne sede vacā. lib. vj. ⁊ firmat Jo. an. in. c. a collatiōe. ⁊ plene Fed. i. d. ꝯsi. j. ⁊ qd̄ no. in. c. postulasti. de cōces. prebē. ¶ Scd̄s principalis intellectus est vt ꝯsules habeāt vnam vocem ex quo vocant̄ per noīa appellatiua tanꝙ̄ vnum corpꝰ fictū ⁊ representatū. heredes vero habeāt aliā vocē. ⁊ exponāt̄ ꝟba testatoris ꝙ heredes habeant duas voces. i. duas partes heredum q̄ sunt quatuor habeāt vnā vocē. ⁊ ita vident̄ sensisse quidā i allegationibus suis. Sʒ ꝑfecto hic intellectꝰ mihi nō placet quia extorquet ⁊ destruit verba testatoris qui voluit vt in distributione fiēda interuenirent due voces heredū nec est a verbis recedendū vbi nō cōstat clare de cōtraria intētiōe. vt. l. nō aliter. ff. de leg. iij. ⁊. c. fi. de verb. sig. Itē qꝛ ex verbis testatoris clare patet ꝙ voluit ꝯsules esse autores ⁊ ꝑncipales in hac distributione fiēda: heredes vero esse inferiores. vocant̄ enim accessorie ad cōsules. vt patet ex illis verbis cū cōsulibꝰ vt. c. ad hoc. l. si cui. ff. de fun. instr. ⁊ qd̄ legit̄ ⁊ no. in. c. vno. ne sede vocā. ⁊ i. c. cū marthe. §. quesiuisti. de cele. mis. ¶ Tertiꝰ principalis intellectus est per. l. si qs titio. ff. de vsufruct. accre. ⁊ in. l. titie textores. §. nihil. ff. de leg. j. vt sit sensus ꝙ hec distributio spectet eq̄liter ad ꝯsules ⁊ ad heredes. ita tn̄ vt heredes habeāt duas voces ꝯsules ꝟo vnā si actus expediēdꝰ spectaret ad tres eque principaliter: quia testator ꝯsules vocauit per se vt vnū corpus. heredes ꝟo vocauit ꝓ duabus portiōibus sicut colligit̄ per casum contrariū in. l. liber homo. §. titius. ff. de here. institue. vbi ponit̄ casus † ꝙ si testator dixit Titius heres esto. 2 Seius ⁊ Meuius heredes sunto. ꝙ fiunt duo semisses. i. due partes totiꝰ hereditatis quarū vna dat̄ Titio q fuit solꝰ vocatꝰ: altera dat̄ Seio ⁊ Meuio qui fuerunt vocati. Ita i ꝑposito cū heredes expsse sint vocati vt habeāt duas voces ꝯsules vero fuerunt vocati simpl'r sub nomine appellatiuo tanꝙ̄ vnū corpus debēt habere solum vnā vocē. Sed hic intellectꝰ nō placet ꝑpter absurditatē que sequeret̄ qꝛ posset cōtingere data interi discordia ꝙ soli heredes absqꝫ cōsulibꝰ distribuerent cum habent duas voces. iuxta plene notata ꝑ Jo. an. in. c. scriptū. de elec. qd̄ est expresse cōtra mētē testatoris que voluit vt cōsules essent principales in hac distributione fienda. vt. s. plene dixi. Preterea cū actus pertineat ad duos simpliciter ⁊ nō det̄ ptās insolidū nō valet qd̄ agitur ab vno eorū. vt in. c. si duo. de ꝓcura. lib. vj. ⁊. c. causam matrimonij. ⁊. c. vno delegatorū. de offi. delega. Sʒ in casu nostro ꝯsules ⁊ heredes vocāt̄ tanꝙ̄ duo corpora: qꝛ testator noluit de vno cōfidere sine reliquo: ergo nō valet qd̄ disponitur ab altero corpore dūtaxat. ad qd̄ optīe facit ꝙ legi. ⁊ not. in. c. pastoralis. primo respōso. de rescrip. ¶ Quarto trado quartū intellectū q videt̄ equitati rationi ⁊ menti testatoris ꝯsentaneꝰ ⁊ nulla inde sequit̄ absurditas. vt dicamꝰ ꝙ cōsules vocant̄ vt vnum corpus inter se. tn̄ fiet computatio per capita vt sic appareat vbi sit ipsum corpus vt i. d. l. interdum. ⁊. l. si quis titio. cuʒ alijs superius allegatis quēadmodū qn̄ aliquid spectet ad canonicos cū cōsensu episcopi. nam vocātur canonici vt vnum corpus ⁊ representatur ipsum corpus per maioreʒ partē singulorū. vt no. in. d. c. vno. ne sede vacante. iuncta gl. i verbo assensu. ad idē. c. abbas. xviij. q. ij. iūcto. c. ecclesia. ð elec. ⁊ expresse voluit Fed. in dicto cōsi. primo. in solutione questionis. ⁊ Jo. an. i. d. c. a collatione. ⁊ in. d. c. postulasti. ad ideʒ gl. no. in dicto. c. pastoralis. vbi dicit ꝙ plures iudices deputati ad certum actum sunt loco vnius. ⁊ qd̄ not. Jo. and. post Host. in. d. c. scriptum cuiꝰ dicta optime faciūt ad hāc q̄stione. Et arbitror ꝙ ista distributio pertineat principaliter ad ipsos cōsules ꝑ ea que superius dixi. ⁊ quia testator expresse i ꝑncipio vocauit ipsos cōsules dūtaxat: sʒ dicti cōsules nō possūt aliqd disponere sine cōsensu duarum vocū heredum. Ita qd̄ oportet duas voces heredum conuenire cum iudicio consulum: quemadmodū quādo aliquid pertinet ad capitulū cum assensu sui episcopi. nō em̄ pōt aliquid in illo actu disponere capitulum nisi eps cōsentiat: nec sufficit qd̄ medietas capituli concurrat cum iudicio epi quia ibi nō esset capitulū: sed oportet qd̄ ad minus maior pars capituli cōcurrat ad dispositionē actꝰ ⁊ habeat cōsensum epi. Et ita ecōtra qn̄ † eps habet actū facere cū assensu capituli. nō enim vocantur oēs per capita: sʒ vniuersitas per se. ⁊ respectu sui ꝑ̄sius fit computatio per capita. nō aūt respectu epi: qꝛ illius assensus requirit̄ eque principaliter. vt no. glo. ꝑ̄alle. in. d. c. pastoralis. ⁊ Fede. in. d. cōsi. ꝑ̄ e fi. ad ideʒ. c. si ꝓ te. de rescrip. lib. vj. iūcta glo. testator em̄ expsse voluit vt cōsules distribuerent sed cum eis voluit ꝙ cōcurrerent due voces suorū heredum. nō ergo valebit actus nisi cōsules disponant. ⁊ saltem maior pars cōsulū. d. l. duo ex tribus. ff. de re iudi. ⁊. d. c. fi. de rescrip. lib. vj. cū simi. ꝑ̄al. cū assensu duarū vocum ipsorū heredū. noluit enim testator dare alicui eorū potestatē insolidū. Qualiter aūt haberi debeāt due voces heredū. Arbitror ꝙ cū heredes fuerint vocati distributiue ꝙ oēs vocati ꝓ quarta parte habēt vnā alij pro alia quarta habēt aliam: ⁊ sic de reliqs. arg. optimū in cle. plures. de iure pa. ⁊ in ꝑ̄alle. l. interdū. ⁊ in. c. qm̄. de iure pa. vn̄ satis est qd̄ cōsules habeāt in distributiōe fienda duos ex ꝑdictis heredibꝰ sumptis modo predicto. ⁊ erit tantū vt oēs requirant̄ cū testator non expresserit quorū heredū voces habeantur: ⁊ sufficiet habere duos eorū. argu. eorū que no. Bar. in. l. pōponius. al's incipit si vni. ff. de re iud. ⁊ i. l. heredes mei. ff. ad trebel. Nō aūt puto necessariū ꝙ oēs heredes debēt duas voces: qꝛ nō resultaret aliqs bonꝰ effectus cū vt dixi actus pertineat principaliter ad cōsules. ⁊ sufficit hic cōsensus duorū heredū. non em̄ voluit testator necessario oēs debere ꝯsentire ne difficultarent intātū materiā ꝑpter facilitatē hoīm in discordādo. vt in. c. nec nouū. viij. q. j. ad. c. scriptū. s. allegatū. in primo intellectu pōt responderi. vt colligit̄ ex no. ꝑ Fede. in loco preal. Et hec sufficiant.

Nico. Abbas.

¶ Consilium. xxxviij.

1 ☞ Surreptio in literis gratiosis vitiat gratiam.

2 Possidens duo bn̄ficia curata eodem tempore si non apparet de legitimo titulo presumendū est ꝙ iniuste possederit.

IN questiōe que ad presens vertitur inter dn̄m Nicolaum verij de brādinis: vrbino ex parte vna. ⁊ dn̄m Jacobū thomasij ex alia: super canoni

catu et

catu ꝛ p̄bēda eccl'ie Urbinensis. Cōclusiue ipsius q̄onis decisionē attingam cū hoc cōsiliū sit decisiuū. nō autē persuasiuū ad patris petitionē imploratū. Et primo discutiā iura dicti dn̄i Nicolai. Scd̄o prefati dn̄i Jacobi. Ex quoꝝ examinatiōe ꝛ decisione patebit tertiū: q̄ scꝫ sint partes iudicis in diffinitiōe hui⁹ cause. ¶ Et primo omissis allegationibus q̄ fieri possent in fauorē dicti dn̄i Nic. tū ꝓpter cām p̄scriptā. tū q2 satis patet in actis ꝓductis ꝑ ipsum do. Nicolaū. Firmiter arbitror inherēdo actis cause mihi exhibitis ꝙ dict⁹ dn̄s Nicolaus nullū ius foueat in dicto canonicatu vel ad ipsum obtinēdū vigore literarū apostolicarū ꝑ eū impetrataꝝ ꝛ mihi exhibitarū pluribus causis ꝛ rōnib⁹ ad hanc sn̄iam mot⁹. Primo quia dicte litere fuerūt subreptitie cū in eis asseruerit se rectorē eccl'ie sancte Barbare ac illā ecclesiā nō habere actū ad animarū curā. cuius ꝯriū apte ꝓbatur per testes ꝓductos per dictū dn̄m Jacobū: ac per ipsius dn̄i Nic. r̄nsionē ad petitionē aduerse partis. Certūqꝫ est ꝙ omnis falsitas expressa vel veritas tacita qua suppressa vel exp̄ssa princeps nō ꝯcessisset literas suas saltē ita de facili hēre inducere subreptionē: vt no. ꝓbatur in. c. postulasti. ꝛ ibi per Host. de rescri. ꝛ. c. sup l'ris. e. tit. facit. l. ꝛ si nō cognitio. ꝛ. l. ꝛ si legib⁹ ꝯsentaneū. C. si ꝯ ius vel vti. publi. ꝙ aūt hoc fuerit hmōi patet. q2 facili⁹ papa ꝯcedit canonicatū cū animaꝝ cura negligat cū habebat canonic⁹ residere in canonicatu. vt in. c. extirpāde. §. qui vero. de prebē.

1 † Subreptio autem in literis gratiosis vitiat gratiā ipso facto ꝛ quicq̄d vigore taliū literarū secutū est vt leg. ꝛ no. in. c. ad audiētiā. ij. ꝛ. c. cōstitut⁹. de rescrip. ꝛ. c. i. ꝛ. ij. de fil. presby. lib. vj. ꝛ in. cle. j. de p̄bē. ꝛ. in. l. i. ff. de nata. resti. ꝛ qđ no. in. l. p̄scriptiōe. ꝛ. l. si regibus. C. si cōtra ius vel vti. pub. Nec ob. ꝙ dict⁹ do. Nic. nūc dicat se nō fuisse rectorē illius ecclesie tēpore impetrationis: q2 cū ipsemet in illis l'ris hoc asseruit standū est prime assertioni sue. ad hoc bonus tex. in. l. cū precū. C. de lib. cau. ꝛ apte tenuit Jo. an. in. c. cū i positionibus. de iuraiu. lib. vj. vbi firmat ꝙ narrata in rescripto per impetrantē faciunt fidem cōtra eū etiā si rescriptū appareat subreptitiū. facit qđ no. Inn. in. c. cū venerabilis. de excep. ꝛ. c. olim. de censi. Preterea ꝑ testes satis ꝓbat̄ ꝙ noīe suo tenebat̄ ꝛ possidebat̄ ꝛ ꝯreputabatur cōiter rector illi⁹ ecclesie. nec ipse dn̄s Nicola⁹ ꝓbauit aliū titulū legitimū: vnde aut possidebat tanq̄ rector aut intrusus: ꝛ in sui odiū perinde est ac si legitime possedisset ne sit melioris ꝯditionis intrusus q̄ legitimus rector. ꝓbat̄ i. c. eū qui. de p̄bē. lib. vi. Et qđ quisqꝫ dilucida voce potestatus est ꝛc. c. ꝑ tuas. de ꝓb. ꝛ. l. generaliter. C. de nō nu. pecu. maxime qn̄ detegitur fraus in. c. inter dilectos. de dona. ꝛ. c. cuꝫ super. de cōces. p̄ben. ꝛ. l. si creditorib⁹. C. de ser. pig. da. ma. ¶ Secūdo principal'r impugnat̄ ꝓuisio facta de dicto dn̄o Nicolao q2 vt clare ꝓbatū est ꝑ ꝯfessionē suā ꝛ testes ꝓductos ab aduersa parte retinuit: ꝛ adhuc tenet duas eccl'ias curatas. s. plebē sancti Andree ꝛ ecclesiā scte̅ Marie i castigliōe. nec fuit ꝑ eū allegata aut ꝓbata dispensatio per habētē potestatē nec vnio legitime facta. lꝫ ꝑ eū fuerit allegata sꝫ assertioni partis stādū non est cū vnio cōsistat in facto. sic contra ius non est p̄sumēdum. nā quelibet ecclesia curata presumitur ꝑ se stare ꝛ debet habere suū rectorē vt. in. c. cum non ignores. de preb. nec sufficit p̄scriptio vt tanq̄ vnite teneant̄ nisi sit tanti tēporis cuius initū memoria nō existat. vt plene no. ꝑ Jo. an. sup regula qui ꝯtra iura. de reg. iur. li. v⁹. n merca. facit. c. i. de prescrip. ꝛ. vij. q. i. sicut. de offi. ordi. c. ordinarij. lib. vi. Cū ergo constet eundē. d. Nicolaum possedisse eodē

2 tēpore † duo beneficia curata nec appareat de legitimo titulo. p̄sumēdū est ꝙ iniusto possederit q2 iure resistēte possedit. vt in. l. queadmodum. C. de agri. ꝛ censi. lib. xi. ꝛ in dicta regula qui cōtra iura mercat̄. ꝛ per cōsequēs incidit in penā extrauagātis execrabilis Jo. xxij. vbi disponit̄ ꝙ talis est p̄uatus vtroqꝫ beneficio ꝛ effectus inhabilis ad alia quecūqꝫ beneficia: ergo concluditur ꝙ dictus do. Nicola⁹ erat inhabilis ad dictū canonicatū obtinendū. ꝛ per cōsequēs nō valuit collatio canonicat⁹ per executorem sibi facta pro hoc qđ not. Inn. in. c. inter dilectos. de exces. p̄la. vbi dicit ꝙ collatio beneficij facta ꝑ executorē notorie indignū est nulla. ꝛ facit qđ ipse no. i. c. fi. de presum. In casu aūt nostro plus est: q2 nō solū erat indignus. imo a iure inhabilitatus ad quodlibet beneficiū. vt. s. dixi. ꝛ facit qđ no. idē Inn. in. c. cū nostris. de conces. p̄ben. ¶ Tertio principaliter facit cōtra dictū dn̄ꝫ Nicolaum cle. gratie. de rescriptis. vbi disponitur ꝙ si post gratiā factam ad beneficiū obtinēdū recipiat quis beneficiū ꝙ simul cū beneficio sibi debito vigore gr̄e retinere nō potest vr̄ renūciare dicte gratie. Sed in casu nostro dictus dn̄s Nicolaus post gratiaꝫ sibi factā obtinuit duo curata q̄ nullo modo potest obtinere cū canonicatu ꝛ alio beneficio cū sit reditus inhabilis ad quodcūqꝫ beneficiū obtinendū: ergo videtur dicte gratie renunciasse: ꝛ per cōsequens nō potuit illi⁹ vigore petere dictū canonicatū quoduis semel extinctū nō reuiuiscit vt in. cle. gratie. vij. q. i. q̄ periculosum. ꝛ. c. ex trāsmissa. de renū. ꝛ de cōse. dist. iiij. queris. ꝛ. l. qui res. §. aream. ff. de sol. Nec hic ob. ꝙ tex. in. d. cle. gratie. loquatur in eo qui impetrauit gratiam ad beneficiū curatum vel ad dignitatē. q2 dictus dn̄s Nicolaus impetrauit etiā ad bn̄ficium cum cura vel sine cura. Item eadem ratio est in casu nostro in vtrisqꝫ vt pꝫ ex p̄dictis, ergo eadē debet esse dispositio. vt aperte hoc sentit glo. in. d. cle. gratie. in verbo beneficium curatū est in glo. precedenti. ¶ Quarto posset attentari ꝙ etiam cessantibus omnibus predictis dictus canonicatus nō includebat̄ sub literis impetratis ꝑ eū. q2 non fuit facta mentio ꝙ canonicat⁹ spectabat ad electioneꝫ canonicoꝝ: sed solum mandat̄ ꝓuideri de spectāte ad collationem p̄sentationē ꝓuisionē seu dispositionē episcopi vel capituli ꝛc. Certū est aūt ꝙ appellatione p̄dictoꝝ modoꝝ nō venit electio. vt ꝓbatur in. c. cū in illis. de p̄ben. lib. vi. §. illis vero. ꝛ in clemē. i. de p̄bē. §. i. Et q̄q̄ illa iura loquant̄ cū mandet̄ ꝓuideri de prelaturis dignitatibus seu psonatibus. tū eadē ratio est in inferiorib⁹ beneficijs. cum enim litere ad beneficia obtinēda sint ambitiose debēt stricte intelligi. vt in. c. q̄uis. de p̄ben. lib. vi. ideo vno modo expresso nō venit alius. vt in. c. cū in illis p̄alle. ꝛ. c. susceptū. de p̄scri. e. lib. ꝛ hoc tenet gl. ord. n. d. cle. in ver. de dignitate. idē ibi Pau. ¶ Ex quibus omnibus euidēter patet dictū dn̄m Nicolaū omni iure destitui in retentione seu assecutione dicti canonicatus. ¶ Uenio nūc ad iura dicti Jacobi. ꝛ omissis pari rōne allegationibus que possent exquisite cōtra eundē fieri arbitror eū bono iure fulciri. satis eī ꝓbatū est ꝑ cōfessionē ꝑtis aduerse ꝛ ꝑ testes ab eo productos ꝙ possessio iuris eligendi canonicos est ad presens penes canonicos residētes in ciuitate vrbini. ita ꝙ existētes extra ciuitatem nō sint de necessitate vocandi. ꝛ tali cōsuetudini statur etiā electionibus canonicoꝝ. probat̄ in. c. cū in ecclesijs. in fi. de preben. lib. vi. ¶ Preterea satis probatū est ꝙ in dicta ecclesia nō erant tēpore electionis facte nisi octo canonici quoꝝ vnus erat mortuus: ꝛ sic remāserunt septē: tres ꝓbant̄ absentes extra ciuitatē tp̄e electionis facte. potestas ergo eligendi remāsit solide penes quatuor in ciuitate residentes qđ esse potest cum penes vnū residere ius collegij etiā in electiōe prelati possit vt legitur ꝛ notat̄ in. c. gratū. de postu. prela. ꝛ. lxv. di. c. fi. ꝛ. l. sicut. ff. qđ cuiusqꝫ vniuer. facit. x. q. ij. hoc ius porrectū post principiū. vbi maiori parte ibidē seruientium cōsentiente ꝛc. Illi vero quator canonici penes quos remansit tota potestas eligendi potuerunt compromittere in vnum ex eis. vt in. c. cum in iure. ꝛ. c. cām. ꝛ c. q2 propter. de elec. lib. vi. cū similib⁹. electio ergo facta compromissario eoꝝ de dicto dn̄o Jacobo valuit ꝛ tenuit cuꝫ possit capitulū data vacatione canonicatus ad eorum libitum se cōgregare ꝛ eligere cū a die vacationis ꝛ notitie currat eis tēpus vt in. c. q2 diuersitatē. de cōces. preben. ꝛ. c. licet. de sup. negli. prela. cū simi. Et qualiter capitulū debeat cōuocari stādū est ꝯsuetudini: vt in. c. in causis. de elec. no. Bar. in. l. obseruare. C. de decur. lib. x. nec ob. si dicetur qđ nō plene probat̄ consuetudo vt absentes non vocent̄ ꝙ illa sit cōtra ius reqrit̄ spatiū xl. annoꝝ. vt in. c. fi. de cōsue. no. glo. in. c. fi. eo. tit. lib. vi. q2 saltē ꝓbat̄ ꝙ p̄sentes in ciuitate sunt in possessione diuturna eligendi canonicos existentibus extra ciuitatē minime reqsitis. ꝛ hec quasi possessio sufficit ad validitatē electionis iā facte. vt. in. c. querelā. de elec. ꝛ. c. cū olim. de cau. pos. ꝛ proprie. ꝛ. c. consultatiōibus. de iurepatro. ꝛ quod in eis no. facit qđ no. Inn. in. c. ij. de in integ. resti. Et ex istis omnibus ꝯcluditur tertiū: ꝙ cū contra electionē dicti domini Jacobi vel eius personam nil canonice probatū sit de ipsius iuribus clare pateat ꝙ partes iudicis potuerūt i hac causa cōfirmare electionē de eo factā ꝛ imponere silentiū dicto dn̄o Nicolao ac illi canonico qui dixit se ꝯtentū in illa electiōe cū probatū sit per testes productos a dicto. d. Nicolao illum venisse ad ciuitatem post electionē legitime factam de dicto. d. Jacobo. Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Illud de iure q̄ritur in effectu an statutum ciuitatis quo cauet̄ vt vxori relicte debeat̄ alimenta ab heredib⁹ viri defuncti tp̄e dissoluti matrimonij donec sibi fuerit dos soluta possit sine peccato obseruari presertim habito respectu ꝙ mulier defuncto viro fuit recepta a patre suo locuplete ꝛ i ipsi⁹ domo alimēta ab eodē donec fuit alteri nupta cui maritata extitit cū iuribus sibi ꝯpetentibus contra heredes primi mariti. Hinc est qđ tam pater qui alimentauit filiā in viduitate q̄ maritus secūd⁹ q alimentat ꝛ sustinet onera matrimonij quotidie petunt alimenta a tēpore mortis primi mariti pro parte aūt heredū mariti allegat̄ dictū statutū cōtinere vsurariā prauitatē. Item ꝙ ex alio capite non erant mulieri alimēta prestāda: q2 alio statuto ciuitatis cauet̄ vt vxor teneat̄ restituere oīa sibi tradita ꝛ donata a marito qđ tū dicta mulier minime fecit cum adhuc sibi teneat quasdā vestes pretiosas. Queritur quid iuris tā respectu mulieris quā partis ꝛ secundi mariti qui dictam mulierem alimentarunt dote non soluta vsqꝫ ad presentem diem.

¶ Consilium. xxxix.

1 Usure dotis possunt etiam hodie peti ꝓhibitione iuris canonici non obstante.
2 Formalitas in vsura est ipsum mutuum.
3 Statuta si mandēt alimenta prestari vel q̄d certū pro libra nō valēt.
4 Maritus non alimentat vxoreꝫ principaliter ꝓpter dotem acceptā: sed q2 vxor deseruit oneribus matrimonij.
5 Mulier si non habeat vnde se alat non per hoc potest petere alimēta intra annum.
6 Uxor non potest petere vsuras ratione retardate dotis.

CHristi saluatoris eiusqꝫ piissime genitricis auxilio inuocato, ¶ Videt̃ p̃mo dictũ statutum valere ac omni peccati scrupulo carere sicut eñ lex ciuilis potuit a principio statuere vt dos in bonis imobilibꝰ cõsistẽs restitutiõi subiaceat post annũ adeo ꝙ restitutiõe postmodũ nõ facta teneatur heres ĩpam dotẽ cũ vsuris restituere: vt est exp̃ssum in, l, vnica. §. exactio. C. de rei vxo. actio. ⁊ dicit Bart. in, l. cũctos populos. C. de sum. tri. ꝙ † tales vsure possunt etiã hodie peti ꝓhibitione iuris canonici nõ obstãte: q2 nõ veniunt ex pacto ꝯhẽtiũ sed ex legis dispositione ꝓpter morã. sicut eñ põt lex in penã condẽnare in duplũ vel triplum. insti. de act. §, tripli. facit qđ legi. ⁊ no. in. c. vnico, de plus pe, ita potuit lex ꝯdemnare heredẽ mariti ꝓpter morã ⁊ cõtumaciã in restituẽdo dotẽ ẜm iuris dispositionẽ. Ita pari rõne potuit statutũ ciuitatis presertim habẽtis iura principis inducere, vt dos in q̃buscũqꝫ bonis ꝯsistens illico restitutiõi subiaceat in penam morosi inducere vt alimẽta mulieri prestent̃ donec dos soluta fuerit. arg. in. l, omnes populi. ff. de iusti, ⁊ iure. ⁊ qđ no. Bar. in. l. infamẽ. in fi. de publi, iud. Et p̃sertim hoc videt̃ admittẽdũ causa alimẽtorũ: cũ multorũ sit opinio vt etiã intra annũ debeant̃ alimẽta nõ habẽti aliũde vñ viueret etiã omni dispositiõe statuaria cessante vt no. gl, in. d. §. exactio. quã multi sequũtur. ⁊ firmat spec. in tit. qui fil. sint legi. ⁊ cũ maritus ꝓpter onera matrimonij supportãda lucret̃ fructꝰ rei sibi pignorate ꝓpter dotem. vt in. c. salubriter, de vsuris, fortius ergo pro suo interesse poterit petere sine omni peccato huiusmodi alimenta ab heredibꝰ primi mariti. nã ⁊ de iure canonico possunt peti vsure tãꝙ̃ interesse: vt no. in. c. ꝯquestus. de vsuris. ⁊ in. l. si traditio. C. de act. empt. ⁊ videt̃ exp̃ssum in. c. salubriter. ⁊. c. j, de feu. ¶ Scđo p̃ncipal'r facit † q2 formalitas in vsura est ip̃m mutuũ. vñ vsura nõ cõsistit nisi in ꝯctu mutui pacto tacito vel exp̃sso interueniẽte. xiiij. q. ij, ⁊ ꝑ totũ. ⁊ i. c. ꝯsuluit. de vsur. plene per Io, an. in regula peccatũ. de regu. iu, lib. vi. in mercu. Sꝫ in casu nostro nullũ interuenit mutuũ nec peccatũ exp̃ssum vel tacitũ sed totũ peruenit ex dispositiõe statuaria. ergo cessat vsuraria prauitas. ¶ Sed his nõ obstãtibus que vere casui nostro non obstãt ꝯ̃riã sententiã arbitror veriorẽ. Et p̃mo allego autoritatẽ Io, de lig. in cle. vnica. de vsuris. vbi hãc q̃õnẽ i terminis format ⁊ dicit talia facta nõ valere ⁊ statuentes incidere in penã illiꝰ cle. ⁊ plus dicit † ꝙ statuta non valẽt etiã si mãdent alimẽta p̃stari vel q̃d certũ ꝑ libra post annũ. ꝓ quo allegat dictũ Inn. in. c. salubriter. vbi firmat vxorẽ relictã nõ lucrari fructus rei sibi pignorate ꝓpter dotẽ: q2 non deseruit matrimonio. sicut eñ maritus nõ lucratur fructus rerũ dotalium nec pignorꝝ sibi datorũ ꝓpter dotẽ si nõ sustineat onera m̃rimonij: vt legi. ⁊ not. in. c. per vestras. de do. post diuor. rest. ⁊. l. si ante. ff. sol. ma. ⁊ in. d. c. salubriter. ita nec vxor dꝫ aliq̃d habere ꝑ iteresse dotis ex quo nõ sustinet: nec deseruit oneribꝰ m̃rimonialibus. † nõ eñ vr̃ maritus alimentare vxorẽ p̃ncipaliter ꝓpter dotẽ acceptã: sꝫ q2 vxor deseruit oneribꝰ m̃rimonij. Hinc videmꝰ ꝙ si maritus duxit vxorẽ sine dote tenet̃ nihilominꝰ alere vxorẽ iuxta dignitatem suã: ⁊ tãꝙ̃ sororẽ: vt no. Inn. in. d. c. per vestras. ⁊ legit̃ ⁊ no. in. l. si cũ dotẽ. §. sin autẽ. ff. sol. mat. Et presertim nõ p̃nt alimẽta exigi intra annũ cũ ante nulla sit mora. nec etiã post morã: q2 lꝫ malefaciãt heredes nõ soluendo dotẽ ꝓut a iure dispositũ est nõ tñ ꝓpter cursuꝫ t̃pis põt aliq̃d estimabile peti: q2 quicquid sorti accedit vsura est, xiiij. q. iij. per totũ. Lex aũt seu statutũ nõ põt inducere vt licite vsura soluat̃ cũ in materia peccati stãdũ sit iuri canonico. vt in, c, fi. de p̃scri. no, bar. in, l. priuilegia. C. de sacro. san. ec, in regula possessor. de reg. iu, li. vj, ¶ Preterea ⁊ secũdo ꝓbat̃ subtiliter, ratio eñ quare potissime fuit vsura ꝓhibita est: quia creditor consequit̃ duas retributiões. Primo eñ ꝯsequit̃ pecuniã suã integram. Scđo sequit̃ aliqđ lucrũ vltra debitũ qđ est ꝯtra naturã rerũ: cũ ex se nõ generet aliã pecuniã nec vsus pecunie est separatus a dño ipsiꝰ pecunie vt plene ⁊ subtiliter no. ꝑ Io. an. sup dicta regula peccatũ. In casu aũt nostro hoc dicto contingit: nã mulier haberet duas retributiões ex sua pecunia. Primo eñ cõsequit̃ suã pecuniã cũ integritate, Scđo ꝯsequit̃ lucrũ alimẽtorũ qđ nõ est cõcedẽdũ nec statuta ciuitatis excusant, vt in. d. cle, vnica. de vsuris. Nec ob: ꝙ petat rõne sui interesse nõ ꝓbat̃ ex hoc iteresse mulieris. Prio eñ intra annũ non põt de iure petere p̃sertim cũ nõ indigeret cũ a p̃re locuplete fuerit alimentata. ¶ Quinimo multi tenẽt. vt refert Cy. i. d. §. exactio. † etiã si mulier nõ habeat vñ se alat nõ ꝑ hoc p̃t petere alimẽta ĩtra annũ: cũ hoc nullo iure caueat̃. nec obst. sua inopia cũ possit sibi ꝓuidere vẽdendo ius sibi cõpetens de presenti. Et ꝓfecto illa opinio est verior ⁊ subtilior, licet alia equior: vt sentit Io, an. in addi. Spe. in tit. qui filij sint legi. §. j. Fortificatur etiã hec cõclusio ex rõnibus statim fiendis ad cõtraria. Et ad hãc ꝯclusionẽ facit qđ no. Bar. in. l, insulã. §. vsuras. ff. sol. mat, vbi dicit † ꝙ vxor nõ potest petere vsuras occasiõe retardate dotis ita ꝙ non hꝫ locum ẜm eũ de iure canonico. l, vnica. §. exactio p̃allega. ⁊ idẽ sentit Azo in summa de vsur, ⁊ Io. an. ⁊ Inn. in. c. salubriter, de vsuris vbi dicũt ꝙ si heres mariti obligauit vxori predium pro dote restituenda tenet̃ cõputare fructus qđ est notãdũ. Nec obst. primũ cõtrariũ supra formatũ. Dico eñ ꝙ licet lex possit certã penaꝫ infligere moroso ⁊ cõtumaci: vt in cõtrario nõ tñ põt inducere lucrũ parti propter cursum t̃pis: sicut facit in. d. l. vnica. §. exactio. ⁊ statutũ in casu nostro. ⁊ ita refert Butri. in. d. l. cunctos populos. quẽdã theologum sibi r̃ndisse. Quinimo statutum in casu nostro nõ est fundatũ super aliqua mora. q2 nõ astringit heredem ad illico dotem soluendã sed ad prestãdũ alimẽta donec dos fuerit soluta ⁊ sic inducit materiã peccandi q2 vxor nõ curabit petere dotẽ vt interim cõsequatur illud lucrum ex solo cursu tẽporis. Nec secũdo ob. qđ dicitur de interesse: q2 interesse nõ est intra annum cũ nulla sit ibi mora. d. §, exactio. nec etiã post annum ꝓbatur ipso iure interesse sed est necesse vt appareat qđ mulier vel maritus erat solitus ex pecunia licite lucrari. ⁊ tũc habebit petere probando interesse, nõ autem audietur petendo alimenta vigore statuti, facit qđ no. Inno. in. c. sacro, de sentẽ. excõi. ⁊ Bart. in. l. vna. C. de senten. que ꝓ eo qđ interest. ⁊ qđ no. in. c. cõquestus. de vsu, petit eñ maritus secũdus ab istis heredibꝰ primi mariti dotẽ tanꝙ̃ aliud debitum priuatum. Nõ ob. tertio qđ dicitur mutuum non intercessisse, q2 dico qđ nõ est mutuũ expressum sed ius fingit mutuũ interuenire quasi heres soluerit dotẽ: ⁊ postea mulier sibi cõpensauerit, nec ab ea recipiat lucrum alimẽtorum sicut ius disponit in eo q̃ vendit rem plusꝙ̃ valet: quia differt solutionẽ pretij. vt plene legit̃ ⁊ notatur in. c, in ciuitate. de vsur. cum enim habeat actionem dotem post annum vel ante si statutũ hoc inducit tacite vel expresse: ⁊ eã non intentet; videtur tacite cõuenire cũ debitore, merito hoc est damnãdũ. Et hec sufficiant ⁊ presertim hoc dicendũ in casu nostro in quo mulier nõ paruit statuto quatenus in ea fuit in restituendo vestes: ⁊ frustra legis auxiliũ inuocat qui cõmittit in legem vt, in. c. q2 frustra. de vsuris. Et hec sufficiant. Nico. Abb.

¶ Consilium. xl.

1. Donator qñ obligat per verba obligatoria est obligatus,
2. Prohibitus alienare inter viuos non videtur prohibitus in vltima voluntate,
3. Donatio causa mortis qñ non fit in testamento nec in codicillis accedit magis ad naturam contractus ꝙ̃ vltime voluntatis.
4. Tutor non dicitur cõsentire ꝯtractui minoris nisi expresse approbet.
5. Statutum vbicunqꝫ exigit consensum alicuius in facto alterius videtur illum requirere pro solennitate.
6. Prohibitus donare sine alicuius cõsensu, nõ põt donationem facere nisi specialiter sibi fuerit donare permissum.
7. Tacẽs nõ hr̃ pro ꝯsentiẽte vbi agitur de re onerosa: ⁊ nõ appetibili.

FActũ in effectu sic proponitur. Statuto Senẽsi cauetur: vt nulla mulier nupta possit de suis dotibus vel in ipsarum preiudiciũ aliquem cõtractũ vl' obligationẽ facere cũ p̃re fratre auo vel quacũqꝫ ꝑsona sine cõsensu vel ratihabitiõe sui viri ⁊ si fieret nõ valeat ipso iure ⁊c. alio ꝓ statuto cauetur ꝙ in qualibet vltima volũtate sufficiãt tres testes ⁊c. Quibus sic dictantibus quedã dña Checcha nupta Ioãni de bandinello suscepta vnica filia ex matrimonio veniẽs ad mortẽ in p̃sentia dicti viri sui cũ cõsensu patris sui donauit causa mortis dicto patri suo p̃senti ⁊ recipiẽti ꝓ fratribus carnalibus dicte dñe Checche ⁊ filij dicti comitis quartã partẽ suarum dotum omnimodo quo poterat. ¶ Queritur nũquid dicta donatio iuribus subsistat. Pro cuius decisiõe quatuor sunt examinãda. ¶ Primo an donãdo mortis causa videatur mulier cõtrahere vel in preiudiciũ suarum dotiũ obligationem facere. ¶ Secũdo p̃supposito ꝙ ꝯtractũ vel obligationẽ fecisse videatur, ita vt mariti cõsensus interuenire iuxta primũ statutũ debuerit: an mariti presentia in donatiõis actu cũ taciturnitace habeatur pro cõsensu vt sic statuto sit satisfactum. ¶ Tertio presupposito qđ debet haberi taciturnitas pro cõsensu nunq̃d dicta donatio possit infringi ex eo capite: q2 nõ interuenerũt q̃nqꝫ testes. ¶ Quarto presupposito ꝙ ex dictis capitibus nõ possit infringi: an saltẽ valeat impugnari ex eo: q2 pater consensit seu autoritatẽ prestitit in donatione facta filijs suis in potestate constitutis. ¶ Circa primũ videtur primo dicendum ꝙ donãdo causa mortis nõ videat̃ dicta domina Checcha cõtractum aliquẽ vel obligationẽ fecisse. qđ nõ ꝯtraxerit videtur clarissimum: quia ad esse contractus requiritur vt vltro citroqꝫ nascatur obligatio, vt in. l. labeo. ij. ff. de verb, sign. qđ cessat in donatione causa mortis. nã ex quo nõ interuenit rei donate traditio nulla nascit̃ ex parte donatarij obligatio. non eñ obligat̃ ipsi donatori ad aliquid secus si interuenit traditio, q2 tũc obligat̃ ad restituẽdum si cõualescat donator. aut si prius decedit ip̃e donatarius: vt in l, non omnis, ff. si cer. pe. Nec ipse donator videtur obligari. tum quia ante mortem donatoris nõ videt̃ donatio perfecta. vt in. l. nõ videt̃. ff. de dona, causa mor. tum q2 potest penitẽtia ductus illã donationẽ ad libitum reuocare: vt in. l. mortis causa donatio. ⁊. l. q mortis causa. ff. e. tit. ergo non est donator obligatus, cũ obligatio sit iuris vinculũ quo necessitate astringimur alicuius rei soluẽde ⁊c. vt dicit tex. insti. de obli. in prin. Et hoc expresse videt̃ sensisse Dy. dicẽs † ꝙ quãdo donator per verba obligatoria se obligat: vt q2 dicit ꝓmitto tibi donare, ⁊ tũc est obligatus licet possit reuocare; aut nõ per v̾ba obligatoria: vt

gatoria:vt quia dixit dono:⁊ tunc nō obligatur sed heres aditiōe secuta tenetur vtili ex testamēto.allegat.l.j.C.e.Cum ergo vt patet ex predictis dicta dña Checca nō fecerit donando causa mortis aliquē cōtractum vel obligationem,qꝛ pure donauit causa mortis.ergo nō requirebatur cōsensus mariti.potuit ergo donare cū solo patris consensu:vt in.l.tam is.§.j.ff.de don.cau.mor.facit qd in simili dicimus
2 ꝙ†prohibitus alienare inter viuos nō videt̃ ꝓhibitus in vltima voluntate.ar.in.l.pater.§.fundum.ff.de leg.iij.plene per Bar.in.l.si ita quis promiserit.§.ea.l.ff.de ver.obli.Donatio aūt causa mortis trahitur ad vltimā volūtatē:vt insti.de dona.in prin.⁊ in.l.fi.C.de don.cau.mor.Maritata ergo ꝓhibita sine cōsensu mariti ɔ̄ctum vel obligationē facere de suis dotibus nō videt̃ prohibita disponere in vltima voluntate ⁊ per cōsequēs nec in donatione causa mortis.Sꝫ statutū prohibet mulierem nuptam in preiudicium suarum dotiuꝫ sine sui viri cōsensu obligationem facere.Sꝫ nulli dubiū est ꝙ donando causa mortis faciat obligationē in preiudiciū suarū dotiū:qꝛ nō data reuocatione debet̃ dos seu eius pars donatario vigore donatiōis vt.ff.de don.cau.mor.per totū.qd autem obligatio ex tali donatiōe oriat̃ aperte patet.vt olim certū est ꝙ debebat interuenire stipulatio vt in.l.mortis cā donatio.⁊.l.senat⁹.§.fi.ff.e.no.Cy.in.l.j.⁊.l.fi.C.eo.hodie ꝟo fm cōem opinionē sufficit nudū pactū sic in donatiōe inter viuos:vt no.gl.in.l.cum pater.§.meuio.ff.de leg.ij.⁊ insti.de dona.in prin.tenet Cy.in.d.l.j.⁊ fi.⁊ Bar.in.d.§.meuio.⁊ in.l.j.de dona.cau.mor.prealle.⁊ sic oritur obligatio que inducitur ex cōsensu partiū, vt in.l.cū amplius.§.is natura.de reg.iur.⁊.l.stichum.§.naturalis.ff.de sol.¶Quinimo dico ꝙ non solū inducitur obligatio in preiudiciuꝫ suarū dotiū ex tali donatiōe:sed etiā ipsa donataria obligat̃ ex stipulatiōe seu pacto suo licet nō irreuocabiliter per supradicta ex quo eā fecit nō in testamēto:vt aperte hoc voluit Bar.impugnādo opinionem Dy.in.d.l.j.ff.de dona.cā mortis.tenet originaliter ibi gl.⁊ clarius in.l.legatū est quedam donatio.ff.de leg.ij.⁊ insti.de don.§.j.in verbo satis sentit.d.l.j.⁊ fi.C.e.ergo locus est statuto quo cauetur vt nullā obligationem facere possit in preiudicium suarum dotium sine consensu mariti.habuit eñ statutū respectum ad fragilitatem sexus arg.in.l.si mulier.C.ad velleia.vnde sicut mulier inducitur ad donādum causa mortis ita induci potest ad nō reuocādū.arg.in.d.l.si mulier.⁊ qd no.Bar.in.l.generaliter.C.eo.vnde negari nō potest presertim in muliere quin dicatur obligationem fecisse in preiudicium suarum dotium:qꝛ ea non reuocāte sicut non reuocauit preiudicat̃ filie ⁊ heredibus suis:⁊ ipsa remanet semper obligata lꝫ in vita poterit se absoluere sed tanꝙ faceret obligata existebat.Ex his patet respōsio ad cōtraria.Dico enim ꝙ proprie nō contraxit sed obligationem in
3 preiudiciū suarū dotiū fecit.Item qñ†donatio cā mortis non fit in testamēto nec in codicillis accedit magis ad naturam ɔ̄ct⁹ quā vltime volūtatis:vt probatur in.l.tam is.§.j.prealle.⁊ ibi hoc tenet bar.⁊ idem qd no.in.d.l.j.⁊ fi.C.de don.cau.mor.secus aūt si fieret in testamēto vel codicillis,qꝛ tūc saperet ex toto naturā vltime volūtatis ⁊ essemus extra verba statuti:⁊ hoc casu procedūt ɔ̄traria.Ex quib⁹ omnib⁹ cōcludit̃ ꝙ opus fuit solēnitate statuti ad validitatem dicte donatiōis.¶Ideo oportet nunc discutere scdm dubiū an marit⁹ tacendo videat̃ cōsensisse.Et ꝓ parte affirmatiua potest allegari regula qui tacet.de reg.iu.lib.vj.cum multis iuribus ibi allegatis pro cōcordātijs in quibus patet ꝙ qui tacet cōsentire videtur.Dico ꝙ ꝓ ⁊ cōtra possunt allegari iura fere infinita que discutiūtur plene per gl.⁊ Dy.in dicta reg.q tacet.⁊ regu.is qui tacet.⁊ per Cy.in.l.inuit⁹.C.de proc.⁊ Bar.in.l.que dotis.ff.sol.matr.per canonistas in.c.nonne.de p̄sum.Sꝫ in proposito nostro arbitror firmiter ꝙ illa viri p̄sentia ⁊ taciturnitas nō debet haberi ꝓ cōseusu.pro quo allego tex.no.iun-
4 cta gl.in.l.iij.ff.de auto.tut.vbi patet†ꝙ tutor non dicitur consentire cōtractui minoris nisi expresse approbet vnde sola taciturnitas non habetur pro cōsensu.Et expressius per illū tex.⁊ glo.hoc voluit Bar.in.d.l.que dotis.vbi ad ꝓpositū ꝑ ibi no.trahit theoricā dicēs ꝙ qñ agit̃ de preiudicio tertij.cuius bona cōcernūt aliquem quo ad curā ⁊ solicitudinē tacēs nō presumit̃ cōsentire:sed dos vxoris respicit maritum quo ad curā ⁊ solicitudinē presertim attēto statuto qd prohibet mulierem obligationē facere sine ɔ̄sensu mariti.ergo maritus tacēdo
5 nō videtur cōsentire.Secūdo probo†sic, vbicūqꝫ statutum exigit cōsensum alicuius in facto alteri⁹ videtur reqrere ꝓ solēnitate.qꝛ aliter nō posset acquirere ex quo negotium ad illum nō pertinet nec est superior ɔ̄hētis.ita notāter tenuit Ant.de but.in.c.cū cōsuetudinis.de consue.Ubi autem requirit̃ cōsensus pro solēnitate actus oportet ꝙ interueniat expresse ⁊ clare nec sufficit taciturnitas,ad hoc qd legit̃ ⁊ notatur in.c.qꝛ ꝓpter.de elec.iunctis notatis in.c.qd sicut.⁊.c.ecclesia.e.tit.facit qd in simili no.gl.in.c.vt citra.de elec.lib.vj.¶Tertio videtur de hoc tex.in simili in.l.filiusfamilias.§.pari autē rōne.ff.de
6 dona.vbi patet†ꝙ is qui ꝓhibetur donare sine alicuius cōsensu non potest donationē facere nisi specialiter sibi fuerit donare permissum.Et pondero verbum specialiter per qd probatur cōsensum expressuꝫ requiri.Et per illum tex.hoc aperte tenet Bar.in.d.l.tam is.§.j.ꝟsi.quero an requiratur exp̄ssa ⁊ specialis ⁊c.Tertio facit theorica Innocen.in.c.in genesi.de elec.quā sequit̃ gl.in regula.qui tacet.prealle.
7 dicit eñ ꝙ†vbi agitur de re onerosa ⁊ non apertibili tacens non habetur pro cōsentiente:vt in.l.filiusfa.§.mutus.ff.de procu.Sed in casu nostro preiudicabatur per illam donationeꝫ filie ipsius mariti ad quā veniebat integra dos per ɔ̄sequēs ipsi marito qui in vitā filie habebat vsumfructū:vt in.l.nō solum.C.de bonis que libe.ergo tacēdo nō videt̃ cōsensisse.¶Ex predictis patet dictā donationē nō valuisse.⁊ per cōsequēs frustra est examinandū.Tertium an corruat qꝛ nō interuenerūt quinqꝫ testes ⁊ posset allegari qd etiā ex isto corruat per l.fi.C.de dona.cau.mor.vbi disponitur vt ad valitudinē talis donationis interueniāt quinqꝫ testes.Nec ob.statutum prealle.qꝛ loquit̃ de vltima volūtate:sed qñ donatio fit per se:nō aūt in testamēto vel codicillis:sed in tertia specie distincta accedit magis ad naturam cōtractus ꝙ̄ vltime volūtatis vt.s̄.plene dixi.statutū ergo ꝑmittēs numerum testium in vltima volūtate nō debet extendi ad istum casum: maxime cum sit restringēdum tanꝙ̄ deuians a dispositione iuris cōmunis vt in.c.cuꝫ dilectus.de ɔ̄sue.⁊ in regula que a iure cōmuni exorbitant.de regu.iur.cū si.facit optime qd not.Bald.in.l.fi.de testa.vbi dicit ꝙ si statutū ꝓhibeat minorē.xx.annis.testari:nō opꝫ extendi ad donationem causa mortis ratione predicta licet aliud dixerit Bar.in.l.ij.ff.de leg.j.In contrarium tamen singulariter facit.l.marcellus.ff.de dona.cā mor.vbi patet ꝙ solēnitas remissa in vltima volūtate videtur tacite remissa in donatione causa mortis.ad idem facit tex.instit.de dona.in prin.⁊ in.l.fi.C.de dona.causa mor.profecto articulus est satis dubitabilis.sed in presentiarum aliter nō examinabo:qꝛ ex predictis satis clare patet decisio hui⁹ questionis.¶Et eadem ratione nō curo examinare quartum dubium qd hic posset oriri an pater potuerit prestare suū cōsensum in donatione ꝑ filiū fratribus suis filijs cōstitutis in potestate ipsius patris cōis.de quo per gl.⁊ Bar.in.l.j.ff.de auto.tut.⁊ melius per Bar.in.l.impuberem.§.1.ff.de fal.vbi videntur sentire ꝙ non,licet aliud senserint in.d.l.j.Primū videt̃ verius propter vsumfructū qui acquiritur ipsi patri qui in facto suo non potuit autorizare.

Nico.Abbas.

¶Consilium.xlj.

1 ☞Gratia facta contra precedentē interlocutoriā principis de qua in gratia nulla extitit facta mentio iudicatur subreptitia ⁊ nulla.
2 Testamentum primum tollitur per secundum simpliciter conditum.
3 Periurus omnis non est infamis infamia ciuili:sed solum ille qui venit contra promissionem iuratam.
4 Donatio presumitur facta inter viuos qñ non apparet commemoratio mortis etiam si fiat ab infirmo.
5 Cōtractus inter viuos factus sub conditione impossibili de iure:vel sub conditione turpi est ipso iure nullus.

In questione que vertit̃ seu verti speratur inter Antoniū Ioānis ex vna parte:⁊ Nicolaum Nicolai ex alia sup preualitudine duorū testamentorū ab eadē domina diuerso tēpore cōfectorū ac etiā super validitate cuiusdā donationis inter viuos facte ab eadē domina in casu quo mutaret primū testm̄ duo principaliter examinādā incūbunt.¶Primo nunqd attentis verbis vtriusqꝫ testamenti dicti possit primū per scdm reuocari.¶Scdo presupposita primi reuocatione an saltē valeat donatio facta iⁿ eodē testamēto.¶Circa primū arguit̃ ad partē negatiuā qd primū per scdm nō reuocetur vbicūqꝫ in primo testamēto ponitur clausula derogatoria alterius voluntatis non valet scdm nisi fiat de illa clausula mentio vt in.l.si quis in prin.ff.de leg.iij.facit c.nōnulli.de rescr.⁊.c.pe.⁊ vlt.de cape.mo.Sed in casu nostro in primo testamēto fuit apposita huiusmodi clausula . nec de ea fuit facta aliq̄ mentio in secundo:ergo ⁊c.Maior probat̃ ex verbis primi testamenti in quo inter cetera sic cauet̃.Et hanc meam presentem volūtateꝫ volo ⁊ modo ceteris alijs preualere ⁊ perpetuo iuris effectū habere ⁊ incōmutabilem ⁊ firmā esse.⁊ ex nunc iuro sponte corporaliter tactis literis ac sanctis dei euāgelijs pn̄s testm̄ ⁊ vltimā meā presenteꝫ voluntatē de nouo nō concedere vel facere ⁊c.vnde pōderanda sunt inter cetera illa verba.Et perpetuo iuris effectū habere ⁊ incōmutabilem ⁊ firmā esse ⁊c.Ex quibus clare patet ꝙ voluit istud testm̄ va-
1 lere.Scdo ad idem facit.c.cum olim.de re iud.vbi†gratia facta contra precedentē interlocutoriā principis de qua in gratia nulla extitit mētio facta iudicat̃ subreptitia ⁊ nulla.⁊ per illū tex.dicit no.Bald.in.l.qd iussit.ff.eo.ꝙ si super eodē apparerent due sententie interlocutorie contrarie nec appareret ꝙ iudex tulerit sententiam animo reuocādi primam ꝙ prima nō videtur reuocata.Ita dicēdum in proposito ⁊ tāto securius quanto in primo testamento firmiter dixit qd volebat illam esse suam firmā ⁊ incommutabilem voluntatē.Et hoc per maxime videtur tenēdum ex eo:qꝛ in primo testamēto apposuit iuramētum de illo non reuocando,ne ergo dicatur per iura debemus interpretari non habuisse animum aliud testm̄ cōdendi:sed potius morem gerendi filio,presertim cum iuramētum habeat vim clausule derogatorie seu si nō valet qd ago vt ago valeat vt valere pōt.vt legi.⁊ no.maxime per Bar.in.l.cū pater.§.filius matrē.ff.de leg.ij.⁊ in.l.

si quis pro eo.ff.de fideius.z in.c.ad nostram.iij.z.c.quāto.de iureiu.
Tertio ad idē facit:veniens contra iuramentum est infamis:vt in.l.
l.si quis maior,C.de trāsac.z.vj.q.j.infames.no.gl.in.c.q̄relā.de iu-
reiur.z.c.peruenit.de fideius.sed infamis nō pōt condere testm̄ vt in
l.is cui bonis.§.fi.ff.de test.ergo non debuit valere scōm testm̄ cū re-
periatur factum a periuro.¶Sed his nō obstantibus ꝯriam sniaz
puto preualere.Moueor principaliter per.l.sancimus.C.de testa.vbi
2 patet qđ†per scōm testm̄ simpliciter conditū tollitur primū.est eñ vl-
tima voluntas ambulatoria vsq3 ad mortem.test.ñ enim sola morte
cōfirmatur vt in.l.cum marthe.de celeb.mis.z.xiij.q.ij.vltima volun
tas.nec potest quis sibi legem imponere a quo recedere nō liceat vt
in.l.si qs in.pn.ff.de le.iij.nec requirit̄ qđ fiat specialis reuocatio prio
ris testamenti:sed sufficit tacita que elicitur ex contraria volūtate.ad
hoc bonus tex.in.l.fi.§.j.de le.ij.per quem tex.tenuit ibi Cy.z sequū-
tur cōiter doc.z presertim Bar.in.d.l.si quis.in pn.in fi.prime col.qđ
etiam si in primo testō est clausula derogatoria tacite sumpta a con-
trario sensu.nō tñ est necesse vt expresse tollat̄:sed sufficit tacita.sicut
eñ tacite inducit̄ ita tacite tollit̄.Et per predicta vr̄ decidi qō nostra.
nam si bene ponderētur verba primi testamenti non est ibi aliq̄ clau-
sula expresse derogatoria sequentis voluntatis sed tm̄ tacite. Quini-
mo non simpliciter z absolute dixit se nolle valere ꝯriam volūtatem.
imo expresse voluit eam valere dum adiecit hec verba videlicet Et in
quantum contingeret me ab hac vltima voluntate discedere:vel te-
stamentum aliud vel aliā vltimā volūtatem cōcedere ex nūc prout ex
tunc z ex tunc prout ex nūc dono inter viuos zc.Ex quibus ꝓbis cla
re colligit̄ qđ ad validitatē secundi testamēti noluit aliquā solēnita-
tem adhiberi:vel derogationē aliquā fieri debere:vel qđ dz fieri men
tio primi testamēti:sed solum ad mutationē prioris volūtatis voluit
donationem inter viuos valere.facit ad hoc qđ no.maxime p Bald.
in.l.nō dubium.C.de legi.in illa qōne in factum contra legē penalē
valeat.Et profecto ex hac sola cōsideratione sustineri pōt scđz testa-
mentum.¶Et ad ꝯria supra formata rñdeo:z primo ad primū ptz
responsio ex supradictis.nō eñ fuit apposita expresse aliqua clausula
derogatoria voluntatis:sed potius illa verba sapiunt clausulam de-
rogatoriam potestatis in eo quod dixit qđ voluit illā vltimam volū
tatem esse firmam z incōmutabilē que nullo vinculo subsistit.qꝛ non
potest quis se reddere inhabilem ad mutandum testm̄ vt in.d.l.si qs
in prin.z ibi plene per Bar.facit.l.stipulatio hoc modo cōcepta.z qđ
ibi no.ff.de ver.obli.Ad.c.cū olim.z dictum Barto.dico qđ ꝓcedūt
ibi his in quibus datur probabilis ignorantia prioris actus ꝓpter
multitudinem factorū.nam etiam principem sepe fallit obliuio.xxij.
distin.preterea.sed nos loquimur priori testamento in quo non p̄su-
mitur ignorantia:tum qꝛ factum proprium vt in.c.ab excōicato.de
rescri.tū qꝛ est factum ita notabile z raro consuetum fieri qđ non dz
presumi obliuio.vt in.c.cū illoꝝ.ꝓpe fi.de sen.excō.z in testamento ꝓ
batur clare in.d.l.sancimus.C.de test.vbi clare ꝓbat̄ valere secundū
testm̄ longo tpe post primū cōfectū:licet expresse nō reuocaret̄ primū
per scōm.Quare dicendū secundum testm̄ valere tenere:z in casu no-
stro licet nō apponantur illa verba ꝯsueta annullans z irritās omnē
aliam voluntatem zc.satis enim annullat ex quo aliud cōdidit testm̄
cum non possit decedere cū duobus testamentis.d.l.sancimus. Nec
obst.quod in primo fuit appositū iuramentum.qꝛ illud non impedit
reuocationē testamenti.ad hoc glos.no.in.c.vltima voluntas.xiij.q.
ij.z plene per Jo.an.in reg.qđ semel placuit.de reg.iur.li.vj.in merc.
vbi tandē cōcludit valere testm̄ nō obstante iuramento prestito de il-
lo nō reuocādo.fatet̄ tñ qđ testator est periurus.z facit qđ no. Inn.
in.c.dilecto.de prebē.vbi dicit nō impediri actus validitatem contra
iuramentū:vñ si quis iurauit non vendere librum z postea vendit tz
venditio licet ipse sit periurus.Quinimo plus voluit Bart.in.l.cum
duobus.§.idem rñdit.ff.pro socio.z in.l.stipulatio hoc modo conce-
pta.ff.de ver.obli.qđ tale iuramentū tanq̄ contra bonos mores non
est obligatoriū.vt in regula nō est obligatoriū.de regu.iur.lib.vj.z sic
mutans testm̄ nō est periurus.Ex his patet responsio ad vltimū ar.
ad hoc qđ potest multipliciter responderi.primo negādo qđ mutādo
testamentū inciderit in periuriū:qꝛ non fuit obligatoriū sed temera-
rium qđ nō obligat cōtrauenientē ad periuriū:vt in.c.quāto.de iureiu.
3 z.xxij.q.iiij.per totū.†Preterea nō omnis periurus est infamis infa-
mia ciuili:sed solū ille qui venit ꝯtra promissionem iuratā in dānum
proximi:vt in.l.si quis maior.z qđ ibi no.C.de transac.z in.l.fi.iūcta
l.ij.ff.de cri.stel.no.archi.in.c.autem.xv.q.vj.no.in.c.testimoniū.de te
sti.vbi vr̄ de hoc casu.Preterea z quarto non omnis infamis inha-
bilitatur ad testamēti factionē:imo regulariter quilibet infamis ha-
bet testamenti factionē.vt.l.ij.C.de secun.nup.z.l.fi.ff.de le.j.tz bart.
in.d.l.is cui bonis.de verb.oblig.z ad casum illius.l.respondet qđ lo-
quitur in casu suo.z de hoc ibi. ¶Uenio nunc ad scōm p̄ncipale du
bium:an saltem valeat donatio inter viuos facta in dicto priori te-
stamento.Et videt̄ primo qđ sic:qꝛ fuit facta per viā ꝯtus.fuit eñ
facta p̄sentibus z recipiētibꝰ zc.clarūq3 est q̄ in vltima volūtate pōt
cōtrahi.nec reuocatur ꝯtus reuocato testamēto.iuxta id qđ legit̄ et
notatur in.l.heredes palā.ff.de testa.z donatio inter viuos est irreuo
cabilis nisi ꝓpter ingratitudinē:vt in.l.fi.C.de reuo.do.z.c.fi.de don.
4 z donatio presumitur facta inter viuos ex quo nō est facta cōmemo-
ratio mortis etiā si fiat ab infirmo.vt est tex.no.in.l.seia.§.fi.ff.de do.
cau.mortis.nec ista dña donauit omnia bona sua p̄sentia z futura
quo casu posset dici nulla tanq̄ indirecte tollēs libertatē testādi iux-
ta opi.Bar.in.l.stipulatio hoc modo cōcepta.ff.de verb.obl.z.l.fi.C.
de pac.sed donauit quartā partem omnium bonorū quo casu dz va-
lere donatio cū valeat etiā si dētur oīa bona presentia cū possit fieri
testm̄ respectū acquirendorū iuxta not.per eūdē Bar.in.d.l.fi. ¶Sz
predictis nō obstātibus ꝯriū arbitror dicendum in casu nostro.Mo-
ueor principaliter qꝛ qđ nō pōt fieri principaliter z per viā dispositio
nis non debet admitti indirecte z per viam cōditionis vt in.l.seius z
augerius.ff.ad.l.fal.sed directe non potest qs reddere se inhabilez ad
mutationem testamenti:vt in.d.l.si quis in pn.ff.de lega.iij.ergo nec
indirecte per viam cōditionis disponēdo qđ si mutauerit donat il-
la bona.nam in casu nostro illa domina nō fecit pure donationez in
ter viuos in testō:sed per modum cōditionis scilicet si mutaret testa-
mentum.z aduertenduz quod vigore statuti mulier habēs filios nō
potest disponere etiā in testō in preiudiciū filiorū:nisi de quarta pte.
z hec domina in testamento donauit non filijs illā quartam partez:
illos heredes in illa quarta parte instituendo z in casu quo mutaret
testamentū donauit illis inter viuos illā quartā partē z sic in effectu
auferebat sibi dupliciter liberā testamēti factionē.Primo timore do-
nationis inter viuos.nam si mutabat testm̄ ex tūc priuabat̄ quarta
parte omniū bonorū:qꝛ donatio inter viuos ex tunc habuisset effe-
ctuz.z sic in fraudē fuit facta illa donatio loco pene.vnde de directo
fuit cōmissum contra legē stipulatio hoc modo cōcepta.prealleg.vbi
patet qđ non valet adiectio pene in casu mutationis testamenti:qꝛ
est cōtra bonos mores:nil aūt est qđ magis hominibus debeatur q̄
vt supreme volūtatis liber sit stylus.l.j.C.de sacrosan.eccle.z alibi di
xit tex.no.qđ etiā indirecte non pōt libertas supremi iudicij cōstringi.
vt in.l.cū duobus.§.idē respondit.ff.pro socio.Secundo auferebat li
berā ptātē testādi:qꝛ donabat totā quartā partē de qua dūtaxat po
terat libere disponere.Et hanc opi.qđ nō valeat hec donatio facta
sub cōditione si mutauerit testm̄ reperio expresse tenuisse Bar.in tri-
bus locis.z dicit se ita cōsuluisse in.c.cum duobus.§.idem respondit
prealleg.z in.l.si quis in prin.de leg.iij.in.vj.col.ver.quero an si reme
dium z in.l.stipulatio hoc modo concepta.prealle.in prin.Mouetur
5 p̄ncipaliter†qꝛ ꝯtus inter viuos factus sub ꝯditione impossibili de
iure vel sub conditione turpi est ipso iure nullus:vt in.l.impossibilis.
z.l.generali te.ff.de verb.obli.Sed hec donatio est facta sub condi-
tione turpi contra bonos mores.s.si contingat me mutare testm̄ qꝛ
aufert liberā testamēti factionē ergo non valet.d.l.stipulatio hoc mō
cōcepta.z refert qđ reperit Dy.ita cōsuluisse:lz cōtrarium scripserit
super regula quod semel.li.vj.Et ponderanda sunt verba z rationes
Bar.nam infertur donationem nō valere sub tali conditione etiam
si non fuisset facta de omnibus bonis p̄sentibus z futuris.sed de cer-
ta parte bonorum.nam quando est facta de presentibus z futuris:
tunc tenuit donationē nō valere etiā si fuisset pure facta.vt ipse not.
in.d.l.stipulatio.z.d.l.fi.C.de pac.Et sic aptissime sentit in casu nr̄o
donationem nō valuisse:maxime attento qđ dicta dña non poterat
libere disponere:nisi de illa quarta parte.z per hec patet respōsio ad
allegata supra pro contraria opinione.Quare ex oībus predictis cō
clude primū testamentum fuisse per secundum reuocatum. Item qđ
donatio facta in primo testamēto sub conditione si mutauerit testa-
mentum non valeat.Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

Consilium.xlj.

1 ☞Beneficio cessionis bonorum pōt quis renuntiare cū iuramento.
2 Statuto si caueatur vt quis citetur personaliter vel ad domum non
intelligitur secundum ius commune.

In questione dominici pla-
cidi Senensis vtrū debitores sui respectu instrumēti dota
lis possint ꝑsonaliter capi z in carcere detineri donec satis-
fecerint dicto dñico creditori eo nō obstante qđ dicti sui debitores of
ferant bona sua pro satisfactione debiti.Uidetur primo qđ nō.nam
si pro debito pecuniario nō extendit̄ prius manus ad immobilia nec
ad debitorū omnia si mobilia reperiri possint:vt in.l.a diuo pio.§.in
venditione.ff.de re iudi.z sic iudex minus q̄ possit noceat in executio
ne rei iudicate.ergo fortius debet obseruari equitas respectu capture
personalis vt nūq̄ fiat q̄diū bona debitoris sufficientia reperiant̄.z
hāc sententiam apte vidētur fouere gl.z Bar.in.l.iij.§.tutores.ff.de
suspe.tuto.¶Sed his nō obstantibus contrariam sententiam arbi-
tror preualere.Et arbitror qđ ex duplici capite possint dicti dbitores
in casu nostro capi.Primo virtute cōuentiōis inite inter partes.pro-
miserunt eñ vt possent cōueniri realiter z personaliter pro illa quan-
titate q̄ quidem cōuentio de iure valet:quia sicut a iure in multis ca-
sibus disponitur vt reus possit detineri in carcere donec debito satis-
fecerit.l.j.C.qui bo.ce.pos.l.cū eo.z qđ ibi no.p Bart.ff.ad.l.iul.pe.cū
si.ergo z per pactum id fieri potest.Et hāc partem qđ valeat expresse
tenet Ange.

tenet Ang.de perusio.in.l.nemo carcerē.C.de actio.tribu.fi.ꝛ.sensit Bar.in.l.si decessero.ff.qui satisda.cog.⁊ spec.in tit.de renū.⁊ ꝯclu.§.j.ver.itē est beneficiū.in fi.⁊ Fede.de senis.consi.lviij.vbi plus tenuit
1 ꝙ†cuꝫ iuramento potest quis renuntiare beneficio cessionis bonoꝝ.arg.auꝰ.sacramenta puberum.C.si aduersus ven.⁊.c.cum cōtingat.de iureiuran.⁊.c.ij.de pac.li.vj.⁊.c.significante.de pig.⁊ optime facit c.ex rescripto.de iureiur.in casu autem nostro interuenit iuramētum. Quinimo multi tenuerūt ꝙ etiam sine iuramēto potest ibi beneficio cessionis renuntiari.licet Bar.tenuerit cōtrarium in.l.alia.§.eleganter.ff.solu.mat.in casu aūt nostro nullū videtur dubiū.tum q2 nō renuntiauit beneficio cessionis:⁊ sic nō potest dici pactum ꝯtra bonos mores cū possit vitare carcerem cedēdo bonis:tū q2 interuenit iuramentū:maxime procedit hec cōclusio:q2 nullibi expresse probatur vt sine cessione quis euitet carcerem:imo in cōtrariū facit.l.j.⁊ quasi per totū.C.de ces.bo.⁊ qd no.gl.in.c.ij.de pig.vēdāt ergo ipsi debitores si velint ⁊ satisfaciant creditori.quinimo non tenetur creditor vendere pignus:vt in.d.l.a diuo pio.§.ꝙ si res.multofortius non tenet capere in solutū ne speciē p quātitate recipere cōpellatur. ¶ Ex secundo capite potest capi.s.vigore statuti Senarū in quo disponitur ꝙ ratione instrumenti possit qs capi ⁊ detineri donec fuerit creditori satisfactum vt patet statuto contento sub rubrica ꝙ debitores capi nō possint personaliter ⁊c.Et pōdero ꝙ statutū illud in principio loquitur in materia iuris disponentis vt regulariter quis capi psonaliter non possit demū excepit casum obligationis instrumēti dotalis ⁊ quosdā alios.vt ergo exceptio sit regula oportet intelligere vt in illis casibus fiat captura etiā in casibus a iure nō expressis.aliter illa exceptio nihil operaretur contra.l.si quando.C.de inof.testa.⁊.c.si pater.de priui.li.vj.Nec ob.si dicat ꝙ tollat ius cōmune respectu ordinis:q2 dico ꝙ prima pars statuti ponēs regulā nullā facit mētionem de ordine:sꝫ cōcernit substātiā capture:⁊ postmodū excipit casum nostrū.⁊ exceptio debet esse de regula vt no.super rubrica de reg.iu.lib.vi.facit ad hūc intellectū notabile dictū Bar.in.l.iiij.ptor ait.ff.de dā.infect.vbi
2 dicit†ꝙ si statuto caueatur vt quis citetur psonaliter vel ad domum nō intelligitur fm ius cōe vt sit alternatiua ordinis:vt.s.primo psonaliter ⁊ in defectū ad domū citetur:sed stat proprie vt satis sit citare ad domū q2 capiēdo pmū intellectū statuti nihil induceret vltra ius cōmune qd est notādū.Preterea cū statutū nō loquatur in exceptionibꝰ in terminis iuris:ergo voluit ius cōe corrigere:⁊ hoc de nouo inducere:vt notāter in simili dicit Bal.in.l.properandum.C.de iudic.in ver.quid ergo si statutū dicit.Et hec videntur de mēte Bar.in.d.l.iij.§.tutores.ff.de suspec.tuto.in fi.vbi dicit licet de iure cōmuni non debeant capi debitores ex quo habent bona sufficiētia prout not.ibi gl.tamen statuta ⁊ consuetudines Tuscie aliter se habent.Uerba statuti nostri satis clarissima sunt ideo non est opus amplius cauillādo insistere:vt.l.ille aut ille.ff.de leg.iij.maxime cū cōsuetudo suffragetur iustitie vt ipse Bar.attestatur.¶ Cōcludo ergo ꝙ tam respectu conuentionis presertim iurate ꝙ statuti ciuitatis possunt dici debitores capi ⁊ detineri personaliter donec satisfecerint nō obstāte ꝙ bona sua offerant:presertim cū iuramentū sit implendū in forma specifica vt in c.ad nostrā.el.i.de iureiu.adeo vt vigore iuramēti quis possit cogi precise ad factū:vt in.d.c.ex rescripto.de iureiur.firmat Ant.de but.in.c.veniēs.eo.ti.facit qd no.gl.in.l.si pecuniā.ff.de cōdi.ob causam.⁊ hec sufficiant.Ad contrarium supra formatū in principio faciliter patet responsio.procedere enim potest vbi nō interuenit conuentio ⁊ cessat dispositio statuaria vt sic mero iure ꝯmuni inspecto nō incarceret ex quo habet bona sufficientia ⁊ nō est in contumacia fm illam opinionem.no.gl.in.§.tutores.prealleg.quam sequitur ibi Bar.⁊ Ang.in repetitione dicte.l.nemo carcerē.que satis placet ppter magnā equitatem pro qua facit.l.ob fenus.ff.de admi.tuto.⁊.d.§.tutores.apte licet non probetur.vt.s.dixi. Nico.Abbas.

¶ Consilium.xliij.

1 ☞ Decretū primū interpositū in petitione matris suo tpe dotem postulantis in bonis pupilli an teneat.
2 Missio in possessionē ex primo decreto cum sit modici preiudicij pōt fieri contra absentem causa reipub.si a nemine defendatur.
3 Personaliter quis citari debet quando reperiri potest.

IEsu christi saluatoris presidio ex corde inuocato.

Ex oibꝰ per partē narratis ad claram decisionē quatuor possunt elici questiōes. ¶ Prima an valuerit interpositio pmi decreti.¶ Scda quid de scdo. ¶ Tertia presupposita illorū nullitate an mater missa in possessionem fecerit interim fructꝰ suos.¶ Quarta an bona mariti sint tacite obligata p alimentis debitis vxori habito ad ius cōmune ⁊ legē municipa
1 lem respectu.¶ Redeo ad primū in†quo videt dicendū primū decretum tenuisse in bonis pupilli interpositum ad petitioneꝫ matris suo
2 tempore dotē postulātis.†Nam missio in possessionē ex primo decreto cum sit modici preiudicij fit etiam ꝯtra absentem causa reipublice si a nemine defendatur.in.l.ignorare.C.de resti.mi.⁊ cōtra ecclesiam:vt in.c.ij.⁊.iij.de eo qui mit.in pos.Idem ergo dicendū contra pupillū si a nemine defendat.Quinimo ꝯtra pupillū citatū ⁊ indefensuꝫ:videtur tex.in.l.apud iulianū.ff.ex qui.cau.⁊ apertiꝰ in terminis nostris tenet Bar.in.l.j.ff.de admi.tuto.vbi dicit ꝙ si pupillus citatus nō cōpareat per legitimā personā potest ꝯtra eum fieri missio ex primo decreto:sed in casu nostro psupponit pupillū fuisse citatū in domo quondā patris sui:⁊ nemo p eo cōparuit:ergo ⁊c.Nā ex citatiōe facta domi potest perueniri ad primū decretū.iuxta no.Innoc.in.c.fi.de eo qui mit.in pos.vř pbari in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de dam.infect.¶ Sed his non obstantibus puto in casu nostro primū decretū viribus nō subsistere.Moueor primo q2 ꝯtra pupillum nō pōt deueniri ad interpositionē primi decreti:nisi prius citato tutore qui in casu minime citatus fuit:si autē pupillus nō habeat tutorem requirēdi sunt cognati vel affines ⁊ si q forte alij sint quos verosimile est in defensione pupilli nō omissuros.vel ppter necessitudinē:vel ppter charitateꝫ vel alia rōne qd etiā minime in casu nostro factū fuit.hec expresse pbant in.l.hec aūt.§.nō defendi.cū seq.ff.ex qui.cau.in pos.ea.¶ Secūdo moueor ex citationis defectu aliter cōsiderato.nā qñ quis reperiri pōt citari debet ad faciem:⁊ sic†personaliter:nō autē ad domum
3 ex quo citādus nunꝙ comparuit in iudicio vt est tex.iuncta glo.in.c.causam.de dolo ⁊ cōtu.etiā ad effectū deueniēdi ad primū decretū:vt ibi no.⁊ maxime per Hos.q tenuit quē dici posse reperiri si est in prouincia seu presupposita opinione Bar.pro veriori q tenuit in.d.§.ptor ait.ꝙ si nō reperit in ciuitate dr reperiri non posse ad hoc vt possit fieri citatio ad domū quā opinionē multi sequunt in.d.c.causaꝫ.⁊ allegat p casu qd habet in auꝰ.de exhi.⁊ intro.reis.§.si vero quidaꝫ.debet tñ capi verbū ciuitate large cū nonsimꝰ in materia odiosa:imo fauorabili vt etiā veniat comitatꝰ.arg.optimū in.l.j.§.cū vrbeꝫ.ff.de off.procon.sed pupillꝰ habitabat in comitatu.ergo debuit ibidē ad faciem citari.nō autē ad domum quondā habitationis paterne.Et psupposito ꝙ in casu nostro verbū ciuitate nō debeat capi ita large:tñ ex alio pōt citatio infringi:q2 vt mihi presupponitur in facto post mortē patris:vel saltē longe ante citationem pupillus nunꝙ habitauit in domo paterna.sed apud suū tutorē q notorie habitabat in comitatu:notorie etiā cōstabat pupillū ibidē habitare ergo prima citatio debuit fieri ad psonā suā vel ad domū sue habitationis.vt in.d.l.pretor ait.⁊.l.scire oportet.ff.de excu.tuto.⁊.d.c.causam cū gl.sua.de dolo ⁊ cōtu.Tertio principaliter pōt infringi.q2 fuit facta dolo presentis cōtra absentē cū sciret pupillo cōpetere exceptionem saltem in maiori parte dotis:cū per prius fuisset p maiori parte facta solutio:vt no.voluit Inn.in.c.ij.de dila.vbi dicit ꝙ si dolo psentis fuit facta admissio cōtra absentē.vt q2 sciebat absenti exceptionē cōpetere:poterit qui absens fuit petere reuocari possessionem in sua absentia datā.⁊ si missus excipiat tu cōtumaciter abfuisti poterit passus missionem replicare.⁊ tu dolose excipis de dolo vel de cōtumacia mea cū ⁊ dolose circa eandē rē egeris sciēs me exceptione tutū.Et pro hoc opi.Inno.facit.l.si pretor.§.marcellus.ff.de iudi.nam missio debuit fieri pro modo debiti declarati.l.cū proponas.iūcta auꝰ.ei qui iurat.C.de bo.auꝰ.iud.pos.⁊.c.qm.§.in alijs.vt li.nō ꝯte.Ista vero mater dolose petijt remissionem respectu totius dotis cū tamen esset sibi p maiori parte satisfactū.¶ Quare ex his omnibus predictis cōcludo primū decretū minime valuisse.Non obstant iura contraria principio allegata q2 debēt limitari fm predicta.¶ Uenio ad scdꝫ dubiū.s.an valuerit scdm decretum.Et profecto illud pōt iudicio meo ex multiplici capite infringi.Primo q2 ex quo nō valuit primū nō debet valere secundum q2 scdm decretum est scda iudicis aggrauatio in odium contumacis.vt no.in.l.si finita.§.iulianꝰ.ff.de dā.infec.⁊ in.c.j.de eo qui mit.in pos.Sed in casu nr̄o non valuit prima aggrauatio.nec potuit dici pupillus cōtumax.vt patet ex predictis:ergo non debuit fieri secunda aggrauatio.cū scdm decretū fundatur super primo.arg.eorum que leguntur ⁊ no.in.c.quoniā.in fi.vt lite.non ꝯtestata.⁊ si nō valet principale nec accessoriū.de fide instru.inter dilectos.§.ceterū.¶ Secundo nō valuit potissima ratione:q2 non fuit interpositū contra latitantē.latitare autem dicitur in proposito qui iussioni iudicis non obedit fraudandi creditoris causa:vt.l.fulcinius.in prin.§.quid aūt sit latitare.ff.ex qui.cau.in poss.ea.no.Inno.in.c.dilecto.de verb.sig.Pupillus autē non latitabat ex multiplici respectu.Primo q2 nunꝙ fuit citatus in interpositione secundi decreti:nec sufficit ipsum citari nisi citetur ⁊ tutor ex quo illum habebat.vt.s.dixi.nam si nō potest interponi primum vt dixi in precedenti dubio fortius nec scdm:fm Inno.in.d.c.dilecto.Non ob.ꝙ iudex dedit sibi curatorem ad litē qd videtur facere potuisse ex quo nō defendebat.vt.d.l.fulcinius.§.plane.cū sequētibus q2 dico illud procedere quando pupillus non habebat vel habebat minus idoneū.Sed in casu nostro pupillꝰ habebat tutorem idoneum qui nunꝙ fuit citatus ad illam causam:ergo non potuit sibi dari curator ad litem.vt probatur in.d.§.interdū.insti.de cura.fuit ergo interpositum secundū decretum cum persona non habente potestatem.est ergo nullum sicut iudicium agitatum cum falso procuratore.l.licet.C.de pcu.⁊ in.c.in nostra.⁊.c.ex insinuatione.eo.ti.nec ex ignorantia iudicis ignorantis pupillū habere tutorem debet ipsius pupilli indefensi deteriorari cōditio.ar.l.Lariū.C.de auto.

pre.⁊.l.quesiuit.ff.de re iudica. ¶ Tertio pncipaliter corruit qꝛ iudex illud interposuit nō examinato prius plene pncipali negotio vt ptꝫ ex recitatione facti contra.l.cum proponas.C.de bo.auc.iudi.pos.⁊ si fuit interpositū a minus instructo: merito nō debet valere cum ⁊ snīa diffinitiua ex tali facto corrueret vt in.c.tum ex literis.⁊ qꝺ ibi no.de in integ.resti.no.Bar.in.l.prolatā.C.de sen.⁊ interlo. ¶ Quarto nō valuit qꝛ interpositū fuit dolo presentis occasiōe totius dotis cui tñ erat satisfactū ꝓ maiori parte.vt.s̄.dixi in precedēti dubio. ¶ Quinto ⁊ vltimo facit notabile dictum Inno.in.d.c.dilecto.de verb.sign. vbi dicit ꝙ cū interpositio secūdi decreti sit snīa interlocutoria: qꝺ ptꝫ ex eo qꝛ fit lite nō ꝯtesta.d.l.cū ꝓponas.poterit iudex illud decretum ex causa iusta reuocare: vt puta si nūc cognoscat ꝙ nō erat debitum: vel subest alia causa legitima vt erat in casu nostro: qꝛ nō interuenit legitimus defensor pupilli: nam interlocutoria nō trāsit in rē iudicatā quo ad iudicē: ideo qñcūqꝫ potest iudex illam reuocare: ex quo reperit in illa fuisse peccatū seu grauamē alteri parti iniuste inflictū, vt in.l.iudex.ff.de re iudi.⁊.c.cessante.de appel.no. Inn.in.c.querelam. de elec.per Bar.in.d.§.iulianus.⁊ hec ratio est indubitabilis ⁊ incōuincibilis. ¶ Venio ad tertium. An ista mulier missa in possessionē fecerit interim fructus suos: ⁊ dico ꝙ nō.qꝛ nō possedit iure resistente cum nō fuerit processum cōtra pupillum sicut iure disponit vt patet ex predictis: ergo bona fides nō excusat que etiā nō p̄sumitur: vt not. dicit Bar.in.l.ſꝫ ⁊ si.§.scire.ff.de pe.here. Itē facit qꝺ ipse no.in.l.iuste poss.det.ff.de acq.pos. Preterea minor posset petere restitutionem aduersus lesionē.vt.ff.de mi.l.qꝺ si minor.⁊.l.in cause.quasi ꝑ totū. ¶ Ad vltimū. An bona mariti sint tacite hypothecata ꝓ alimētis. vxoris.hāc qōnē firmauit Spe.in ti.de dona.inter vi.⁊ vxo.§.formatis.v̄ si.sed nunquid.⁊ ibi recitat opiniōes ꝯrias nec bene firmat pedes.sed Bar.in.l.lucius.ff.de ali.⁊ cib.leg.plenius ꝓsequitur ⁊ tādē videt determinare ꝙ nō qꝛ hoc nullo iure cauet.⁊ bona nō obligāt tacite nisi in casibus a iure expressis.vt.ff.⁊.C.per totū.in qb⁹ casib⁹ pig.taci.Ibi.licet eñ reperiatur hypotheca ꝓ dote: vt.l.vna.C.de rei vxo.actio.⁊.l.assiduis.C.qui po.in pig.hab.ꝓ alimētis tñ nil disponitur.⁊ etiam ista pars mihi placet: maxime in casu nostro vbi querit an sint obligata pro alimentis debitis sol.mat.nam nullo iure caueatur vt alimēta p̄stentur soluto matrimonio vt no.Cy.in.l.vnica.§.ex actio.C.de rei vxo.act. Et p̄supposito ꝙ cauet nō tñ disponit vt bona sint obligata. Et ita rñdeo ad.l.municipalē.nā in ea solū inducit obligatio alimētoꝝ: nō aūt obligant bona. Fallūt predicta ſꝫ Bar. in loco p̄alleg.nisi fundus dotalis fuisset datus inestimatus.nā cum tūc principalr̄ deputet ꝓ oneribus mr̄imoniū satis pōt admitti vt sit obligatus ꝓ alimentis: ſꝫ ad casum nostrū nō facit cū nō fuerint data bona inestimata. Et hec sufficiant. Nico.Abb.

¶ Casus consilij sequentis.

Quedam domina catherina suū postremū cōdēs testm̄ inter cetera legitima de bonis suis Bartholomeo Ioānis nepoti suo florenos quadringētos. In oib⁹ autē alijs bonis suis mobilibus ⁊ immobilibus p̄sentibus ⁊ futuris suū heredē vniuersalē instituit Bartholomeū suprascriptū nepotē suū: ⁊ hoc in casu quo deueniret ad etatē perfectam: ⁊ in casu quo decederet in pupillari etate: tūc voluit ꝙ de dictis bōis suis disponat prout videbit ⁊ placebit dño Bartholomeo Hugolini filio suo legitimo ⁊ naturali quem vsufructuarium omniū bonorū suorū ad vitā suam reliquit semper tñ saluis suprascriptis florenis.cccc.qꝺ dimiserat dicto Bartholomeo nepoti suo: ⁊ in casu quo ꝑ dictū Bartholomeū filiū suum predicta bona nō possent distribui ⁊ ordinari vt supra dictum est tūc isto casu substituit suos fideicōmissarios vt bona sua distribuāt pauperib⁹ iesu Christi ⁊ pijs locis vel ꝯsanguineis suis ꝓut eis videbit ⁊ placebit sup hoc exonerādo eoꝝ ꝯsciētiā. Demū mortua testatrice dictus dñs Bartholome⁹ fili⁹ suus reduxit dicta bona ad man⁹ suas ⁊ volēs exeq testamētū maternū respectu legati facti.d.B.de dictis florenis quadringentis tradidit in solutū ⁊ pagamētū cuidā mulieri amite.d.B.recipiēti pro dicto Bartholomeo certā domū reseruādo sibi vsumfructū: cū hac tamē ꝯditiōe ꝙ in casu quo dictus dñs Bartholome⁹ daret ⁊ solueret sibi dictos florenos quadringentos ꝙ instrumētū dicte donatiōis insolutū euanesceret ⁊ remaneret dicta domus libera penes.d.B. Deniqꝫ interiecto tēpore ⁊ aliquib⁹ discordijs sup dicta domo exortis ac mortuo dicto Bar.nepote ī pupillari etate relicto patre absente dicta sua amita nomine patris abñtis cū debitis cautiōib⁹ ex vna parte ⁊ dñs Bart.ex alia cōpromiserunt in quosdā amicos cōēs sup dicta domo dantes illis plenā potestatē p̄stitis etiam fideiussorib⁹ pro obseruātia laudi qui arbitratores auditis partibus in huiusmodū arbitrati sunt: vcꝫ ꝙ dictus dñs.B.teneat ⁊ debeat dare; soluere; ⁊ numerare florenos quadringētos denarioꝝ hinc ad mediū mēsem Augusti pro quibus pecunijs dict⁹ dñs Bartholo.dederat in pagamētū dictam domū dicte mulieri ꝓ illo nepote. Et ꝙ dicta domus remaneat libera ⁊ expedita penes dictū dñm Bartho.⁊ in casu quo dicta solutio nō fieret fuit regressus reseruat⁹ cōtra fideiussores.vt in ipso laudo plene cōtinet. Finaliter dicta domus fuit trāslata in quendā tertium: tum ex obligatiōe dicti domini Bartho.tū ex facto curie interponētis primū ⁊ scḋm decretū a quo quidē tertio possessore pater dicti nepotis p̄mortui superueniēs nitit domum illam reuocare dicens ad eum tanꝙ ad heredem sibi pertinere: cum filio fuerit data in solutum ⁊ pagamentum pro dictis quadringentis florenis sibi legatis. Nec habet obstare cōpromissuꝫ ⁊ laudū inde secutū: qꝛ cū dictus dñs Bartholomeus fuerit religiosus nō potuit cōpromittere nec ad aliquid se obligare sine licentia sui prelati. Et aduertendum ꝓ intellectu materie qꝺ dictus dñs bartho.fuit ꝓmotus in abbatē bis ⁊ tandem sine aliqua abbatia existens administrabat predicta bōa extra monasteriū sciente superiore ⁊ nō cōtradicente. Nunc queritur an predictus pater vel alius cui ius suū cesserat valeat dictum cōpromissum predicta ratiōe infringere ⁊ tali pretextu domum a tertio possessore reuocare.

¶ Consilium.xliiij.

1 ☞ Bona si relicta fuerint cuidam monacho.cū hoc ꝙ circa illa abbas non sibi aliquam molestiam faciat quomodo intelligatur.
2 Monasterij plena dispositio ⁊ administratio ꝑtinet ad abbatē ⁊ nō ad monachos.
3 Monacho si aliquid relinquatur sub hac cōditione vt non acquiratur monasterio an valeat tale relictum.
4 Abbas potest monacho dare licentiā plene administrādi certa bōa.
5 Taciturnitas habetur pro cōsensu vbi agitur de modico preiudicio.

Christi eiusqꝫ matris gloriosissime presidio inuocato ad decisionē hui⁹ qōnis duo principaliter sunt examinanda.⁊ primo an valuerit relictū factum dicto fratri Bartholomeo eo modo quo factum fuit. ¶ Secūdo presupposita validitate an dictum compromissum per eū postea factū de iure valuerit. Circa primū adnimaduerto duo fuisse relicta. ¶ Primo eñ dicta domina Katherina testatrix fecit dictū dominū bartholomeum vsufructuariū omniū bonorū suorū. ¶ Scḋo voluit ꝙ si dictus barto.quē heredē sub cōditione instituit decesserit in pupillari etate ꝙ tunc de dictis bonis disponatur ꝓut videbitur ⁊ placebit dicto fratri Bartho.⁊ adiecit ꝙ in casu quo ꝑ dictū fratrē bartholomeum filium suum predicta bona nō possent distribui ⁊ ordinari ꝙ tunc bona deueniant ad fideicōmissarios ⁊c.vt.s̄.dictū est. vnde videtur primo inspectis dictis verbis testamenti ꝙ relictum valuerit sed ꝙ illud onus annexū vt bona deueniāt ad fideicōmissarios si illa bōa nō possent ordinari ⁊ distribui prout videbitur ⁊ placebit dicto fratri Bartho.nō valuerit tanꝙ ꝯtra leges cuꝫ voluerit facere monachum capacem proprietatis ⁊ attribuere sibi potestatem disponendi bona ꝯtra substātialia monachatus.ad hoc facit qꝺ notāter posuit Bar.post gl.in.l.lucius.§.tres heredes.ff.ad trebel.vbi firmat hāc q̄stionem.† quidam reliquit certa bona cuidam monacho cū hoc ꝙ circa illa abbas nō sibi aliquā molestiaꝫ faciat,ꝙ si fecerit voluit ꝙ illa bona deuenirēt in aliū.q̄rit an in casu molestie sit locus fideicōmisso: glo.sentit ibi ꝙ sic: refert tñ quosdam tenere ꝯrium.⁊ idē dicit Archi. in.c.qꝛ ingrediētibus.xix.q.vlti.sed Bart.ibi dixit illos qui tenuerūt ꝯrium verius dixisse: qꝛ illa cōditio vt abbas non faciat ei molestiaꝫ est turpis cum sit cōtra regulam monachorū qua disponitur vt monachi nihil habeāt: vt in.c.cum ad monasterium.in fi.de statu regu. ideo nō valuit ſm eum tale grauamē appositū.sed si esset tale relictū qꝺ valeret in monacho vt si relinqueret pro alimētis.qꝛ etiam seruo possunt relinqui vt.l.seruos.ff.de ali.⁊ ciba.leg.tūc forte ꝓcederet dictum illius gl. Ita videtur in casu nostro dicendū ꝙ illud grauamē vt bōa deueniant in fideicōmissarios si ꝑ dictū fratrē Bartholomeū nō possent illa bona ordinari ⁊ distribui habeatur pro nō apposito. ⁊ per cōsequens dicendum quod illa bona fuerunt acquisita monasterio. Ex quo infertur ad scḋm dubiū negatiue: scilicet vt cōpromissum factum per dictum fratrem Bartholomeum de dicta domo nō valuerit, cum nō possit monachus cōpromittere super bonis acquisitis monasterio.vt in cap.qꝺ quibusdā.de fideiu.⁊ qꝺ leg.⁊ no.in.c.cōtingit.de trāsac.† plenaria enim dispositio ⁊ administratio monasterij ⁊ eius bonorum pertinet ad abbatem: nō autē ad monachos maxime singulares.vt in.c.nullā.xxviij.q.ij.⁊ in.c.edoceri.⁊ qꝺ ibi no.de rescri. Nec ob.si dicatur hec bōa fuisse relicta dicto fratri Bartholomeo: quia dico ꝙ relictum nō potest cōsistere penes personam monachi, sed ꝑ eū fit acquisitio immediate monasterio vt plene no.ꝑ Inn. ⁊ alios in.c.in presentia.de proba.sed his nō obstantibus cōtrarium arbitror in casu nostro dicendum. Et primo pōdero qꝺ bona nō fuerunt simpliciter relicta dicto fratri bartholomeo tanꝙ proprietario.ſꝫ per eum ordināda ⁊ distribuenda vt sibi videbit ⁊ placebit, quo casu valet relictum factum monacho cum censeatur quidam administrator ⁊ distributor bonorum.vt in.c.religiosus.de testa.lib.vj. Et quod hoc fieri poss.t: adduco no.dictū eiusdem barto.in aut.excipitur.C.de bōis que libe.vbi queritur de hac questiōe.ponē† quod aliquid relinquatur monacho sub hac cōditione vt non queratur monasterio an valeat tale relictum. Et videtur primo ꝙ nō quia cōtinet impossibilitatem ⁊ repugnātiam quandā.nā monachus nō potest habere aliquid: sed

quid:sed totum est monasterij.xij.q.j.nolo.z.c.nō dicatis.z in auten. ingressi.C.de sac.sanc.ecc.vnde dicere qd fit monachi z non queratur monasterio est ɔ̄dictio quedā in seipso z quedā pplexitas que habet vitiare legatū z ɔ̄tractū:vt.l.si titius.ff.de ɔ̄di.insti.z.l.vbi repugnātia.ff.de reg.iu. In ɔ̄trariū ɔ̄cludit ibi Bar.dicēs pdicta verba debere ita intelligi.relinquo monacho sub hac cōditione vt nihil acquratur monasterio:hoc est qd monasteriū illud patiat̄ habere eo modo quo pōt scʒ conniuentibus oculis:sicut dicim⁹ in seruo quod pōt aliqd habere conniuentib⁹ oculis dñi.vt.l.iij.ff.de manu.z sic nihil q̄rat monasterio scʒ facti z ad hoc adducit tex.cū ibi no.in.d.l.lucius.§.tres heredes.Si ergo sit impropriatio verboꝝ vt relictum valeat, z monacho acquiratur libera sine ꝓprietate administratio.pro quo ego adduco tex.no.iuncta gl.z Inn.in.c.insinuāte.ne cle.vel mona. ergo fortius debet valere relictū in casu nostro in quo verba relicta nō sapiunt proprietatem in monacho:sed potius licitā administrationem z dispensationē.vnde pōderanda sunt illa verba prout videbitur z placebit dicto fratri Bartholomeo que sonāt arbitrium boni viri.vt probat̄ in.l.thais.§.sororem.ff.de fideicom.libe.z in.l.fideicōmissa.§.q̄q̄.ff.de leg.iij.no.in.c.de corpo.vi.z plene per Bar.in extrauagāti ad reprimendum.z in.l.alio.ff.de ali.z cib.leg.† Nā abbas potest monacho dare licētiam plene administrandi certa bona,vt in d.c.religiosus.z in.c.cum ad monasterium.z.c.ij.de sta.reg.z qd vtrobiqʒ no.probat̄ magis specifice z singulariter in.d.c.insinuante.iuncta glo.z in hac concessione non requiritur expressus consensus superioris:sʒ sufficit taciturnitas:z qz supior sic eū habere illā administrationem videt z tacet.vt probatur in seruo in.l.quam tuberonis.ff.de pac.z in.d.l.iij.de manu.satis sensit Bart.in.d.auf.excipitur.vbi dicit sufficere q̄ monasterium patiatur conniuentibus oculis illū habere meliori modo quo potest.ad idē qd no.idem Bar.in.l.que dotis. ff.sol.mat.vbi per illā.l.quā tuberonis.dedit regulā generalē† q̄ vbi tractatur de modico preiudicio taciturnitas habet̄ pro cōsensu. In casu autem nostro de nullo nedum modico monasterij preiudicio tractabat̄,imo erat opus pium prebere assensum dispositioni materne. arg.in.l.j.C.de sacrosan.eccl.z.xiij.q.ij.vltima voluntas.ergo tacitur nitas superioris debuit haberi pro consensu.Preterea z scđo vbicunqʒ monachus habet administrationem peculij obligatur abbas ex ɔ̄tibus monachi quatenus patitur peculiū:vt no. Inn.in.c.cum olim.de priui.facit qd no.Bar.in.l.cōmunis seruus.ff.de stipu.ser.sicut dicit̄ in ɔ̄tractib⁹ initis per seruū,z vt ibi no.ergo dict⁹ cōtractus cōpromissi debet valere quaten⁹ patit̄ administratio dictoꝝ bonoꝝ: secus aūt vbi monachus sine omni administratione ɔ̄heret quo casu abbas in nullo obligat̄.z hoc casu loquantur iura in ɔ̄riū alleg. Itē z tertio clarissime quocūqʒ se vertat negotiū probatur tertiū possessorem se posse tueri aduersus patrē dicti Bartholomei vel alterius cui sua iura cesserūt.aut eīn dictum compromissum valuit:z tūc casus est clarissimus.fuit enim per laudum dispositum vt domus libere remaneret in totū penes dictū bartholomeum z deficiente solutione quadringētorum florenorum reseruatus fuit regressus aduersus fideiussores:nō autē remansit domus obligata:z sic nō potest vendicari domus ratione prime donationis insolutū.Aut eīn dictū cōpromissum nō valuit ex defectu potestatis prout allegat̄ qd tñ negatur: z tunc eodem morbo fortiori laboraret illa donatio domus insolutū facta. sicut eīn monachus non pōt sine superioris autoritate compromittere:ita z fortius dare insolutū nō potest:cū per illam donationē cōtingat alienatio quā indubie monach⁹ facere nō pōt:imo nec solus abbas.xvij.q.iiij.in venditionibus.z.xij.q.ij.abbatib⁹. per compromissum aūt melioraūit ɔ̄ditionē dictoꝝ bonoꝝ:nec debet admitti pater allegando defectum ptātis monacho respectu cōpromissi:cum z ipse fundet intentionē suā sup illa donatione insolutū facta p ipm monachū dūtaxat allegans eīn ɔ̄traria nō est audiēdus.vt in.c.solicitudinem.de appel.z.l.vbi repugnantia.ff.de reg.iur.presertim cū amplio rem ptātē habuerit tpe cōpromissi q̄ donationis insolutū.cū primo casu decesserat dictus bartholome⁹ in pupillari etate.z sic fuerat locus substitutioni de dicto fratre bartholomeo facte.Scđo vero casu adhuc videbat dictus bartholomeus heres sub conditione institut⁹, z per cōsequens nullam potestatem prorsus alienandi dictam domū habebat.cū tūc esset merus vsufructuari⁹.Et idē per oīa dicēdum si illa bona quocūqʒ casu fuissent acquisita monasterio.idē eīn esset defectus ptātis vtroqʒ casu.Et ex iure tertij pōt quis se defendere dūmodo sit exclusiuū iuris actoris qd ɔ̄tingeret in casu.vt le.z no.i.l.cū seruū.C.de ser.fugi.z ibi p Cy.plenissime per Bart.in.l.ij.ff.de excep. rei iudi.¶ Ex predictis omnibus concludo dictam domū non posse a dicto tertio possessore reuocari ex defectu cōpromissi z ratione illius donationis insolutū.Et rñsio ad cōtraria satis patet per predicta. Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus in effectu talis est. Qui

dā Frācisc⁹ olim Petri de villa casallis districtus Prati pistoriensis diocesis in postremo suo testō inter cetera heredē vniuersalē instituit Nānē eius nepotē filiū olim Jo.filij dicti testatoris post vero mortē dicti sui heredis decedētis sine filijs iure legati pro remedio aīe sue reliquit q̄ fieret vna capella in plebe sancti Stephani de prato quā ea pellā habere voluit z mādauit pro dotib⁹ suis z pro alimētando presbyterū ibidē instituēdū de successore in successorē in ppetuū vnā petiam terre stadioꝝ.iij.vel circa positā in cōitate Prati ac disposuit in dicto testō vt dicta petia terre in dotē data nō possit quoquomodo iure vel cā alienari in pign⁹ dari vēdi donari vel pmutari vel aliquo modo dominium trāsferri directe vel per obliquū submitti.Et si fieret ɔ̄tra voluit ɔ̄ctum tūc ipso iure esse nullum.Deniqʒ mortuo testatore dictus Nānes heres institutus adiuit hereditatē z tandē sine liberis decedēs condito testō reliquit iure legati dictam petiam terre cū suis pertinētijs dñe Thomasie sue matri q̄ post mortē filij sui habuit possessionem dictē petie terre.qua habita fuit cōuenta z in iudicium vocata vigore testamēti dicti Francisci qui dictam petiam terre legauerat pro dotibus capelle modo predicto.recepitqʒ libellū in iudicio lisqʒ fuit ɔ̄testata sup dicta terra sibi legata z post plurimos dies a die contestationis litis per eam facte denuntiauit heredi dicti Nannis iudicium sibi motum super terra:z deniqʒ in causa procedēs sniā ɔ̄trariā reportauit a qua appellauit z iterū succubuit.Nūc vo dicta domina Thomasia legataria instat aduersus heredē dicti Nānis qui est clericus z minor curatorem habēs suo curatore in iudicio minime existēte z narrando vtrunqʒ legatum z euictionē factā petit heredē cogi ad dādā z tradēdam dictā terrā.Querit̄ quid iuris multaqʒ alia narrantur in facto:sed predicta in effectu sufficere videtur.

¶ Consilium.xlv.

1 Legatum rei aliene coniuncte persone factum valet.
2 Denūtiatio fieri pt̄ q̄libet tpe dūmō nō fiat ꝓpe.ipsam ɔ̄dēnationē.
3 Impossibile reputatur qd vnius facto solum explicari potest.
4 Res ecclesie possunt alienari pro redemptione captiuoꝝ:nisi sint date eo modo vt alienari non possint.

Christi eiusqʒ matris psidio

humiliter inuocato.Videt̄ primo dictā legatariā in sua petitione esse exaudiēdam† qz legatū rei aliene ɔ̄iuncte psone factū valet:licet ignorāter fiat z tenet̄ heres rē redimere,potest z legatario tradere.Si aūt nō pōt qz dñs non vult vendere saltē competenti pretio tenetur ad estimationem:ad hoc qd legit̄ z no.in.l.cū alienā.C.de leg.z insti.eo.§.non solum.ff.de lega.iij.l.non dubium.z videt̄ q̄ a pncipio possit precise peti ipsa res legata.vt innuit text.in d.l.cum alienam.z Bar.ibidē hoc no.in prin.licet gl.secunda videat̄ ibi dare aliam theoricā in petendo:sed p primo facit ibi tex.z.l.iulianus.ff.de cōfes.z qd no.Bar.in.l.si seruū.prope finem.ff.de verb.obl. Nec ob.q̄ dicta terra fuit semel sibi tradita qū cum fuerit ab ea legitime euicta potest tunc agere de euictione vt in.l.qui concubinā.§.si heres.ff.de leg.iij.z.l.si domus.§.de euictione.ff.de leg.j.z ibi videtur casus q̄ ipa res legata euicta pōt peti ex testō.Nec habet obstare si dicat̄ denūtiationē fuisse factā heredi post litē cōtestatā:† qz denuntiatio fieri pōt quolibet tēpore dūmodo nō fiat ꝓpe ipsam ɔ̄dēnationē. vt est tex.no.i.l.si rē quā.§.quolibet tpe.C.de euic.z facit qd ibi notat gl.fi.Nec etiā.ob.si dicat̄ q̄ fuit legataria ɔ̄tumaciter absens tpe snie z sic videat̄ p suā cōtumaciā cōdēnata nō debet habere regressum de euictione,vt.l.si ideo.ff.de euic.z.l.emptor fundi.C.e.z.c.fin.de emp.z vē. z dico illud ꝓcedere qū quis pmisit causam liquidari in absentia sua:tūc eīn videt̄ magis ɔ̄dēnatus ex contumacia sua q̄ ex iniustitia cause ideo nō hʒ regressum de euictione,Sed qū oīa per prius fuerit liquidata parte pñte:lʒ tpe cōdēnationis fuerit absens habet nihilo min⁹ regressuʒ de euictiōe:qz tūc nō ex cōtumacia:sʒ ꝓpter iniustitiā cause fuit cōdēnatus.ita singulariter dixit Bar.z bñ in.l.si superat⁹. ff.de euic.aliā solēnē limitationē ad illa iura dedit Bal.in.l.res inter alios,C.qb⁹ res iudi.nō no.dicēs.q̄ si ex inspectiōe actoꝝ pōt apparere qd absens contumaciter iūste succubuit nō habet nocere absentia ɔ̄dēnati.i casu aūt nostro satis pōt apparere q̄ iuste dicta dña Thomasia succubuit:qz clare ptʒ illā petiā terre fuisse legatā p dotib⁹ capelle illo Nāne herede decedēte sine filijs.Nec postremo ob.si dicat vt in facto supponit̄ dictā dñaʒ Thomasiā debuisse appellare nō ad archiepiscopū Florētinū sʒ ad epm pistorieñ.qz a vicario foraneo appellādū est ad ipsum epm ɔ̄stituentē cū officialis foraneus dicat̄ habere delegatā nō ordinariā.nec facit idē ɔ̄sistoriū cū episcopo sicut vicari⁹ gñalis vt no.gl.in cle.z si principalis.de pscri. Inn.in.c.romana.de offi.ordi.li.vj.qz rñdet̄ q̄ licet appellādum sit gradatim.tñ si appelletur omisso medio z nō excipiat̄ valet appellatio.qz hoc est de circunstantijs nō autem de substantialibus appellatiōis,vt no.gl.z cōiter docto.in.c.dilecti filij.ij.de appella.facit quod no.glo.in.c.ij.de cōsue. li.vj.in verbo officiali.¶ Sed his non obstantibus que iudicio meo casui nostro non habent obstare.contrarium arbitror preualere scilicet dictum heredem absoluendū ab impetitione dicte domine Thomasie.† Moueor primo cōsideratiōe incouincibili.vbicūqʒ eīn legatur res que iudicio principis dūtaxat alienari potest nō valet legatū nec debet ipsius estimatio etiam si scīēter fuerit factum text.est.notus z

3 notabilis in.l.apud iulianū.in fi.ff.de lega.vbi habet† qd illud quod vnius facto solū potest explicari reputat impossibile.no.gl.in.l.continuus.§.cū quis.ff.de verb.ob.⁊ Dy.in regula semel deo.de reg.iur.li.vj.⁊ Bar.in.d.l.apud iulianū.Sed hec petia terre legata dicte dñe Thomasie erat hmōi.ergo estimatio nō debet.maior apertissime probat in cle.q2 cōtingit.de relig.do.post principiū.vbi dicit ꝙ deputata ad certū vsum largitione fideliū nō pñt ad alium vsum deputari: salua semꝑ sedis apostolice autoritate.Et maxime tex.ille ꝓcedit in casu nostro in quo testator nō solum deputauit illā terram pro sustētatione capellani instituēdi in dicta capella:sed etiā pro dotib⁹ ipsi⁹ capelle.dotes eñ debēt esse libere ⁊ nullo modo alienari.ad hoc q̄ʒ legi.⁊ no.in.c.j.de censibus.Quinimo in casu nostro testator strictissime prohibuit alienationē ⁊ pignorationē:vt patet ex p̄dictis.que quidē ꝓhibitio vʒ ⁊ multū operat.vt est tex.not.in aut.de ali.⁊ emphy.

4 §.sanctissimas.vbi dr† ꝙ res ecclesie possunt alienari pro redemptione captiuorꝫ:nisi sint date eo modo vt alienari nō possint.⁊ sic ꝓhibitio testatoris reddit illarū rerū alienationē magis difficilē ꝙ̄ disponatur a iure cōi.Et per illū tex.dicit notanter gl.in.c.verū.de cōdi.ap.ꝙ res relicta ecclesie gñaliter nō solū ꝓ dote:nec ad certū vsum alienari nō pōt ꝓ necessitate vel vtilitate ecclesie si testator illā ꝓhibuit alienari:⁊ ꝗꝗ̄ in hoc aliqui sibi instent tenēdo ꝯriū tñ in casu nostro nō videt dubiū:q2 dicta petia terre fuit relicta pro dotib⁹ capelle ad certū vsum in ꝑpetuū.⁊ sic excepta autoritate pape ad aliū vsuʒ trāsferri nō debet:neqꝫ imminet vtilitas vel necessitas capelle in alienatiōe imo totum oppositū cū res maneret indotata ergo illi⁹ alienatio nō poterat fieri excepta autoritate pape:ergo debet deputari impossibilis.⁊ per cōsequēs nō valet legatū de illa factū etiā vt debeat estimatio.vt in.d.l.apud iulianū.⁊ in.§.cum quis.⁊ qd vtrobiqꝫ not.Bar. Quinimo in latioribus terminis hoc idē senserunt glo.in.c.si eps.xij.q.v.⁊ Inno.in.c.fili⁹.de testa.tenēt ꝙ si legatur res ecclesie non vʒ legatū nec debet ei⁹ estimatio.⁊ hoc ꝓpter difficultatē que imminet in illius alienatione:vt in tit.de re.ec.non alie.per totū.Et ꝗꝗ̄ aliq noluerint ibi sequi opinionem Inn.⁊ Jo.Bar.tñ eam sequitur in.d.l.apud iulianū.⁊ in.d.l.cōtinuus.§.cū quis.Itē in casu nostro consideratis rōnibus tenentiū ꝯrium nemo videt discrepare.Mouetur enim ꝙ res ecclesie in multis casibus possunt alienari de qbus per gl.xij.q.ij.in summa.⁊ sic nō reputat impossibilis alienatio.Sed in casu nostro cessat hec consideratio:q2 dicta petia terre fuit legata pro dotib⁹ capelle ad certū vsum ꝓhibita strictissime per testatorē alienari.⁊ sic imminet illa difficultas alienādi.de qua.d.l.apud iulianū.§.fi.vt.s.dixi.Ex hoc ergo capite clarissime patet dictū legatū nō valuisse nec ipsius estimationē deberi.¶ Preterea ex alio capite dico heredē non teneri de euictione.⁊ sic debet absolui ab impetitiōe dicte dñe Thomasie:q2 ante susceptū iudicium debuit denuntiare litem sibi motā:at ipsa suscepit iudiciū litē contestando:⁊ post plurimos dies denuntiationē fecit:ideo p̄supposito ꝙ al's valeret legatū tñ ex quo non denūtiauit in principio añ susceptū iudiciū nō habebat regressū de euictione aduersus heredē.tex.est singularis non cauillando literā in.d.l.qui cōcubinam.§.si heres.Hunc intellectū ad illū tex.quē voluit ibi Dy.sequit ibi Bar.⁊ Cy.in.l.emptor.C.de euic.⁊ gl.in.d.l.si rē.§.fi.ff.eo.in scda solutione.⁊ est speciale in legato vt fiat denuntiatio añ litē cōtestatā ⁊ non postea:q2 agit legatarius ex causa lucratiua.vbi autē ageret ex causa onerosa facilius sibi subuenit aduersus autorē suū.quo casu procedit.d.l.si rē.§.fi.alle.s.pro cōtrario.nō enim est eadem rō lucra capere ⁊ quesita perdere seu dāna sentire.vt.l.si sponsus §.si marit⁹.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.Et per hec ptʒ faciliter solutio ad ꝯria.s.in pn.formata.¶ Quare ex oib⁹ p̄dictis cōcludo dictū heredem absoluendū ex duplici capite ab impetitione dicte Thomasie. Posset addi ⁊ tertiū qd tñ nō ꝯcernit merita cause:scʒ ex defectu istātie:q2 iudiciū fuit sine curatore hr̄dis minoris agitatū ex quo nō pōt sequi cōdēnatio minoris:sed absolutio sic:vt in.l.nō eo min⁹.C.de ꝓcu.⁊ in.l.ij.in fi.C.qui legi.ꝑso.stan.in iudi.nō ha.⁊ ꝗꝗ̄ dictus heres sit clericus:cū agat de tꝑali non potuit stare in iudicio sine curatore vt probat per locū a speciali.in.c.si annū.de iud.lib.vj.Itē sicut clericat⁹ nō liberat a patria potestate.vt no.Inn.⁊ cōiter.doc.sequunt in ca.inde com.de eta.⁊ qua.lʒ gl.⁊ minus bñ aliter ibi senserit.ita non liberat a datiōe curatoris maxime q2 datio curatoris nō venit in p̄iudiciū clerici imo in fauorē ne in iudicio decipiat.d.l.nō est minus.⁊.l.clarum.C.de auf.pre.Et hec sufficiant. Nico.Abb.

¶ Consilium.xlvj.

1 ☞ Causa si committitur tractando omni iuris solennitate omissa: nihilominus citanda est pars in exceptione testium.

2 Prescriptio non currit tempore belli quando est tantum in loco qd ius non redditur.

In questione que ad p̄sens vertit inter cmmune terre Sertiani ex vna parte:⁊ cōi castri Castiglioncelli ex alia sup quibusdā confinibus, duo breuiter attingā.¶ Primo in causa appellationis an valeat sententia lata cōtra dictā terrā Sertiani vel saltē sit iniqua ⁊ per cōsequēs retractanda.¶ Scdo que snia illarū cōmunitatū preualeat sup iure ⁊ proprietate illorum finium.¶ Circa primū omittā argumēta que ad partes fieri solent ne videar hoc in dubiū reuocasse.Videt etenim mihi indubie tenendū si narrata veritate nitant dictam sniam nullā se firmitatē habere ex multiplici capite.Quia lata fuit in ecclesia:⁊ ꝑ cōsequēs ipso iure indubitanter nulla.vt probat in.c.decet.de immu.eccle.li.vj.prope fin.Secundo q2 lata ex probationibus omnino nullis.Attestationes eñ super quibus se fundarunt cōmissarij viribus non subsistunt:cum testes fuerint recepti parte aduersa non citata q̄ omnino citari debuit:vt in.c.ij.de testi.⁊ in auf.de testi.§.hoc aūt.col.vij.etiā si causa sit summaria:q2 hoc ꝯcernit defensionē partis:vt no.Bar.in extrauag.ad reprimendū in verbo figura.Quinimo pl⁹ no-

1 tanter dixit idem Bar.in.l.filius.ff.de don.† qd si cōmittit causa tractando omni iuris solennitate omissa:nihilominus citāda est pars in receptione testiū q2 talis citatio sapit defensionē ne indigni testes admittantur.que quidē defensio est de iure naturali.vt i cle.pastoralis.de re iu.Et per ꝯñs etiam per principem tolli non potest.vt ibi.reperitur ergo snia lata sine medijs.ideo nulla.vt legi.⁊ no.in.c.ecclesia.de cōsti.⁊ in.l.ꝓlatā.C.de sen.⁊.ij.q.j.nos in quēqꝫ.facit qd legitur ⁊ no.in.c.cum.J.⁊.A.de re iudi.Tertio corruit dicta snia:q2 fuit lata sine aliqua petitione saltē in actis insinuata:vt le.⁊ no.in cle.sepe.de ver.signi.in glo.in verbo necessario.⁊ per doc.in.c.j.de lib.ob.per bal.in aut.offeratur.prope finem.C.de li.contest.⁊ in extrauaganti ad reprimendū in ꝟbo figura.Quarto corruit tanꝙ̄ lata cōmissarijs ⁊ minus instructis de meritis cause cū noluerint recipere testes oblatos a cōmunitate Sertiani denegātes dilationē debitā.nam ⁊ si causa sit summaria.tñ non debēt ita abbreuiari dilationes vt veritas occultetur:dilatio aūt duorū dierum data a dictis cōmissarijs non erat sufficiens ad testiū productionē vt mihi in facto presupponit:vnde cū tm̄ viderint iura vnius partis ⁊ non alterius nō potuerunt plene instrui in causa.vt in.c.dudum.el.j.de elec.facit.l.fi.C.si per vim vel alio modo.per consequens talis snia nulla:vt in.c.tum ex literis:⁊ qd ibi no.Inn.de in integ.resti.⁊ per Bar.in.d.l.prolatam.⁊ presupposito sine veritatis preiudicio qd dicta snia teneat.tñ negari saltē nō pōt quin sit iniusta ⁊ iniqua predictis ex causis.⁊ ꝑ hoc omnino retractanda: vt in.c.cū ad sedem.de resti.spo.⁊.l.per hanc.C.de temp.appel.quāꝙ̄ firmiter credam dictam sniaʒ nullo iuris robore fulciri.Et hec de primo.¶ Veniens ad scdm breuissime me expediam cū nō viderim probationes fiēdas per aduersam partē.nā attestationes dictorū testiuʒ in nullo predicta ex cā fidem faciunt quare de nouo ⁊ citata ꝑte sunt producendi sed cum intentio cōmunitatis Sertiani super dictis confinib⁹ sit satis ꝑ instrumenta fundata oportet ꝙ aduersa pars fundet intentionem suam aut per meliora instrumenta:aut ꝑ testes fundantes se super p̄scriptione:⁊ queritur prescriptio.xxx.annorum.vt

2 in.l.fi.C.finium regun.Aduertenduʒ tñ† qd tempore guerrarum nō currit prescriptio quādo est tanta in loco qd ius nō redditur:vt in.c.ex transmissa.⁊ qd ibi no.de p̄scrip.not.Barto.in.l.generaliter.ff.de vsuca.Itē dicendum in tempore mortalitatis:cum illa sit dei hostilitas:vt no.idem Bal.in.d.l.naturaliter.Ista enim tēpora debēt subduci de medio:dormit enim istis temporibus prescriptio.vt in iurib⁹ prealleg.Nam requiritur etiam bona fides etiam de iure ciuili:quia in materia concernente peccatum est standum canoni ⁊ non legi vt in materia p̄scriptionis.no.Barto.in.l.priuilegia.C.de sac.san.eccle.⁊ ꝑ gl.in regula possessor.de reg.iur.li.vj.ꝓbat in.c.fi.de p̄scrip.Probatur autem mala fides ex cōiecturis multismodis de qbus ꝑ Bar.in.l.celsus.ff.de vsucapionibus.Et p̄sertim aiaduertēdus est ille modus:vt scʒ ꝓbet fama vicinie super veritate ꝯfiniū.nā ex hoc aduersarij tanꝙ̄ vicini presumuntur scire:vt ibi no. Nico.Abbas.

Consilium.xlvij.

1 ☞ Beneficium ecclesiasticū quō cognoscat. Et quid sit beneficiū.ꝯ.

2 Natura rei est potius attendenda ꝙ̄ simplex denominatio.

4 Consuetudo seu cōmunis intelligentia loci p̄fertur ꝓprie significationi vocabuli.

Christi nomine inuocato.Illud de iure queritur.An in lr̄is gratiose cōcessis ꝑ summū pontificem ad beneficiū cum cura vel sine cura comprehēdatur p̄stimonium:quod quidem reputatur in loco beneficiū ecclesiasticum.habet tamen quasdam qualitates separatas a natura aliorū beneficiorum curatorum.nā vt in facto mihi p̄supponitur tale prestimonium non requirit residentiam nec subiacet oneribus publicis seu alijs exactionibus etiam respectu iurium epalium ⁊ in loco impetrationis ex communi consuetudine reputatur p̄stimonium tanquā species distincta ab alijs beneficijs cum cura vel sine cura.ita ex cōi vsu loquendi non venit p̄stimonium appelatione beneficiorum cuʒ cura vl' sine cura:nisi specialiter nūcupet.¶ Et videt primo qd in talibus literis cōprehendatur p̄stimonium:q2 negari nō potest quin sit

1 bñficium ecclesiasticū † cognoscit eñ bñficium ecclesiasticum ex parte ꝑsone ꝓuidentis ex qualitate eius cui prouidet:ex qualitate ipsius beneficij ⁊ modi in ꝓuisione seruandi.Primum attendit q2 non nisi

per epm

per epm vel prelatum ecclesiasticũ potest fieri ꝓuisio de iure cõmuni: lꝫ presentatio pertineat quãdoqꝫ ad laicũ:vt in.c.iij.de iurepa. Inn. in.c.quod sicut.de elec.Item qꝺ ille qui habet ꝓuidere illud sibi retinere nõ potest.vt in.c.fi.de insti.facit quod no.in.c.relatum.de ꝑben.
¶ Secundum attenditur quia de ipso nõ potest ꝓuideri nisi clerico. vt in.c.cum adeo.de rescri.in.c.ex literis.de trãsac.⁊ in.c.ij.de institu.
¶ Tertium cõsideratur quia habet aliqd spiritualitatis annexũ vel cui annectitur.vñ propter diuinum officium datur ecclesiasticũ beneficium.vt in.c.fi.de rescri.li.vj.lxxxvj.di.si quis sacerdotũ.Item quia perpetuum est quãtum ad eum cui cõfertur hoc est enim propriũ bñficiorũ ecclesiasticoꝝ.lxx.dist.sanctorum.de cleri.egro.c.pen.no.in.c.si gratiose.de rescri.lib.vj.¶ Quartum consideratur quia de beneficio ecclesiastico debet prouidere pure ⁊ sine pacto ⁊ cõditiõe:⁊ non ꝓ alio commodo temporali al's cõmitteretur simonia.j.q.ij.q̄ pio.⁊ in.c.fi.ꝺ pac.de simo.c.consulere.cum multis alijs capitulis eiusdẽ tit.nec debet esse vis in nomine ex quo oẽs p̄dictas qualitates habeat siue appelletur beneficium:siue officiũ:siue possessio:siue prestimoniũ vel pensio.arg.xvj.q.j.possessiones.⁊ in.c.cõquerente.de cle.nõ resi.⁊ in.c.saluator.j.q.iij.⁊ in.ꝺ.c.cõsulere.ex diuersitate enim nominũ nõ diuersi-
2 ficatur rei substantia.† attendi enĩ debet potius natura rei q̄ simplex denominatio.vt in.c.ea que.de simo.⁊ in.l.si vno.ff.loca.ergo cũ p̄stimonium habeat omnes predictas qualitates seu conditiones cũ de eo prouideatur solum per prelatũ ecclesiasticũ ⁊ persone ecclesiastice ⁊ in perpetuum nõ ad tempus neqꝫ sub pacto aut cõditione:nec confertur pro tꝑali cõmodo:sed ꝓpter spiritualitatẽ annexam vel cui annectitur.ergo debet censeri beneficiũ ecclesiasticũ.⁊ per consequens dꝫ compr̄hendi in gratia cõcessa ad beneficiũ cuꝫ cura vel sine cura.facit reg.beneficium.de reg.iu.lib.vj.Hinc etiam conuenit generalis diffi-
3 nitio beneficij.† Est enim beniuola actio gaudiũ tribuens capienti. in.c.j.ex qui.cau.feu.amit.colla.x.Ad p̄dicta facit quod no.Ia.cal. in.c.in nostra.de rescri.vbi p̄dictã conclusionem tacite videt̃ sentire.
¶ Sed his nõ obstãtibus ꝯtrarium arbitror de iure procedere attẽ-
4 ta loci ꝯsuetudine.de qua supra.Cõsuetudo† enim seu cõis intelligentia loci p̄fert̃ ꝓprie significatiõi vocabuli.vt in.l.cũ delanionis.§.asinam.ff.de fun.instr.⁊.l.liberorũ.§.qꝺ tamen cassius.de lega.iij.⁊ in.l. labeo.de supel.leg.facit quod leg.⁊ not.in.c.ex literis.de sponsa.not. Inno.in.c.olim.de verb.signi.⁊ gl.in.c.nõnulli.de rescrip.⁊ Bart.in l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.Sed de loci consuetudine est vt appellatione beneficij cũ cura vel sine cura non veniat prestimoniũ nisi specialiter nuncupetur:ergo nõ debet comprehendi in literis gratiosis.p̄sertim cum in eis sit fiẽda stricta interpretatio propter ambitionem cõprimendã.vt in.c.quãuis.de prebẽ.lib.vj.⁊.c.si eo tẽpore.de rescrip.eo.li.Opitulat̃ huic ꝯclusioni noĩe diuersitas.si enim prestimoniũ idem prorsus esset qꝺ aliud beneficium cuꝫ cura vel sine cura habuisset diuersum nomẽ:vt in simili notãter dicit tex.in.l.si idem codicilli.C.de codici.facit etiam conditio ipsius prestimonij satis diuersa: ⁊ separata a natura aliorum beneficiorum.si enim essent idem nõ haberent naturam diuersaꝫ.xij.q.j.duo sunt genera.⁊ in.ꝺ.l.si idẽ.facit ad idem qꝺ in simili leg.⁊ no.in.c.sedes.de rescri.⁊ maxime per Inn. in.c.statutũ.de elec.lib.vj.vbi tex.opti.in quo dꝛ q̄ appellatione ecclesie parochialis non venit in materia restringibili ecclesia parochialis collegiata propter qualitatẽ collegij quã habet vltra parochiã.q̄ tñ alias veniret vbi materia nõ esset odiosa.vt no.ibi Ioã.an.in nouel. Ita notãter põt inferri ad ꝓpositũ enim prestimoniũ habeat diuersitatẽ ab alijs bñficijs:de quo.s.⁊ etiã differt ⁊ corruat presertim loci cõsuetudo.⁊ sumus in materia restringibili nõ debet cõprehendi sub appellatione beneficij cũ cura vel sine cura.Qualiter autẽ probatur cõis vsus loquendi seu intelligendi:plene ꝑ Bar.in.ꝺ.l.labeo.de su-
pel.leg.Et per hec patet facilis responsio ad cõtraria:procedunt enĩ inspecto mero iure cõmuni.⁊ vbi cessat diuersitas rerũ: ita quod solũ esset diuersitas in nomine quod non contingit in casu nostro vt patet ex predictis. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Augustinus ⁊ dñа Catharina

maritus ⁊ vxor per solẽnem stipulationem iuramẽto vallatam vt in instrumẽto publico inde confecto cõtinetur per verba formalia que sequũtur:hypothecauerunt sibi inuicem ⁊ vicissim ⁊ solenniter obligarũt vna pars alteri:⁊ altera alteri omnium ipsorum cuiusqꝫ ipsoꝝ bona p̄ñtia ⁊ futura.mobilia ⁊ immobilia iura ⁊ actiones ⁊ nomina debitorũ:que hypothecatio ⁊ obligatio locum habeãt ⁊ vires ⁊ effectum sortiatur inter eos post morteꝫ alterius vtrisqꝫ ipsorum:videlicet si Augustinus superuixerit dicte domine Catharine ⁊ non aliter vel alio modo.⁊ sic ad eũ perueniãt dicta bona ⁊ modo simili si dicta domina Catharina superuixerit dño Augustino ad eã perueniãt integraliter bona p̄dicta ꝓuidendo in funeralibus in casibus cõtingẽtibus.Et si filij extarẽt legitimi ⁊ naturales ex se dicto Augustino ⁊ domina Catharina masculi vel femine:vnꝰ vel plures illico presens cõtractus euanescat:⁊ bona transeant prout iura ⁊ statuta Senarũ disponũt:⁊ cũ ꝯditione ⁊ pacto qꝺ dicta dña Catharina adueniẽte casu mortis dicti Augustini honeste ⁊ vidualiter viuat ⁊ si ꝯ̄faceret ⁊ nõ seruaret vitam vidualem cadat ab omni iure quod ad eam peruenire posset vigore presentis cõpositionis ⁊ ꝯtractus:⁊ cum pacto etiã ⁊ ꝯditione q̄ superuiuẽs teneatur facere eleemosynas ꝓ anima premoriẽtis discrete ꝓut sibi placuerit.Itẽ cũ pacto ⁊ cõditione q̄ illud q̄ restaret post mortẽ dicte domine Catharine superuiuẽti obseruãtis tñ predicta ꝑuenire debeat:⁊ sit Angeli fratris carnalis dicti Augustini tũc p̄ñtis ⁊ acceptãtis ꝓ se ⁊c.Demũ cõtingit q̄ dicti domina Catharina ⁊ Augustinꝰ remiserũt sibi hãc supradictã obligationẽ absoluẽtes se mutuo ⁊ dictus Augustinus veniẽs ad mortem ꝯdidit testamentum:⁊ dictã dñam Catharinã vxorẽ suã simpliciter heredẽ instituit:eoqꝫ defuncto dicta dña Catharina trãsiuit ad alia vota.Querit̃ an ꝑ hoc debeãt bona dicti Augustini trãsferri ad dictum Ang.vigore supradicte compositionis.

¶ Consilium.xlviij.

1 ☞ Donatio omnium bonorum presentium ⁊ futurorũ priuato facta:an valeat:tenet quod non.
2 Quod nõ valet directa via non debet admitti per obliquam.
3 Verbum placet:nõ importat liberã voluntatẽ,sed arbitriũ boni viri.
4 Actus gestus ꝯ̄ iuramẽtũ regulariter tenet lꝫ ꝯ̄ueniens sit periurus.

Christi eiusqꝫ matris p̄sidio inuocato.Videt̃ primo q̄ sic:nam licet possit quis per vltimã voluntatem se ligare vt certũ heredẽ habeat:vt in.l. stipulatio hoc modo cõcepta.ff.de ver.ob.põt tamẽ per stipulationẽ bona sua irreuocabiliter alteri donare:quia tunc transit in cõtractũ qui est irreuocabilis.vt not.gl.in.l.fi.C.de pac.Hoc idem videtur voluisse Dy.in reg.quod semel placuit.prope fi.de re.iu.lib.vj.hoc ideꝫ apertius voluit Ange.de peru.in dispu.sua que inci.in refulgẽti pa-
1 latio.† vbi aperte tenet valere donationem omnium bonorum presentium ⁊ futurorum priuato factam.motus principaliter: quia rei sue quilibet est legitimus moderator ⁊ arbiter.l.in re mãdata.C.mã. ⁊ in.c.de his.de sepul.Item qꝛ ista donatio omnium bonoruꝫ nullo iure est prohibita.nã per eam non priuat̃ libera testamẽti factio:cuꝫ nihilominus possit donare ⁊ heredẽ instruere:cũ hereditas sit nomẽ iuris.facit quod no.Bar.in auc.ingressi.C.de sacros.eccle. Item per donationẽ istam priuato factam non transfertur ipso facto dñium. sed requirit̃ traditio.vt in.l.traditionibꝰ.C.de pac.Dñium ergo ꝯsistit penes ipm donatariũ:⁊ sic non deficiunt bona quominus possit testari:licet heres possit compelli ad traditionẽ.Sed in casu proposito non potest dici q̄ dicti coniuges se priuauerint libera testamentifactione,cũ de hereditate nulla facta fuerit mentio,sed solũ per solẽnem stipulationẽ obligauerunt se vt bona premorientis peruenirẽt ad superstitẽ:⁊ sic in effectu fuit quedam bonorum presentiũ ⁊ futurorum donatio que debebat habere effectũ post mortem dũtaxat:ergo reuocari nõ potuit cũ p̄iudicio.ꝺ.Ang.cuius iam fuerat q̄sitũ ꝑ suam presentiã ⁊ stipulationem.¶ Preterea ⁊ secundo hic non fuit pura donatio cũ superuiuens esset obligatꝰ ad faciẽdũ eleemosynas pro anima primo morientis:ad piam aũt causam videtur quẽ posse donare omnia bona sua p̄sentia ⁊ futura iuxta no.per Bar.in.l.fin. C.de pac.p̄al.¶ Preterea ⁊ tertio hic interuenit iuramẽtũ vtriusqꝫ partis qꝺ seruari poterat sine interitu salutis eterne ergo saltẽ vigore iuramẽti illa talis donatio seu stipulatio debebat esse irreuocabilis.¶ Sꝫ his nõ obstãtibꝰ a ꝯ̄ria opi.minime puto fore recedẽdũ saltẽ i ꝯsentiẽdo ⁊ iudicãdo cũ cõis sit ⁊ celebris opinio talẽ donationeꝫ nõ valere:qꝛ lꝫ nõ impediatur testamẽti factio quãtũ ad actũ testãdi impedit̃ q̄tũ ad effectũ heredis habẽdi: qꝛ nõ inueniret̃ aliquis qui vellet hereditatẽ acceptare cum oĩa bona essent trãsferenda in dona-
2 tariũ.ad hoc insti.ad le.fal.in prin.† Et id qꝺ nõ valet directa via nõ debet admitti per obliquã:vñ sicut directe nõ põt impediri per stipulationẽ solẽnẽ iudicio.vt.ꝺ.l.stipulatio hoc modo ꝯcepta.ita nec indirecte per stipulationẽ omniũ bonorũ p̄sentiũ ⁊ futurorũ.vt in re.cum quid vna via.de reg.iu.lib.vj.⁊ in.c.tue.de procu.⁊ in.l.nõ dubiũ.C. de le.facit.l.seiꝰ ⁊ augeriꝰ.ff.ad leg.fal.Et hãc partẽ q̄ talis donatio nõ valeat;ꝯsuluit Cy.⁊ sequit̃ Bar.i.ꝺ.l.fi.C.de pac.⁊ i.l.stipulatio. preal.⁊ in.l.si quis in principio.de leg.iij.⁊ refert q̄ Dyn.pro hac ꝑte ꝯsuluit.lꝫ aliud scripserit sup.ꝺ.reg.qꝺ semel.Hãc etiã partem secutus est Bal.i.ꝺ.l.fi.⁊ dixit hãc opi.esse cõem.Et qualitercũqꝫ nomẽ huic cõpositionis ꝯ̄ctu imponamꝰ nõ potuit irreuocabiliter obligare:quia vt dixit bar.in locis preall̃.non est dare modũ ligãdi que irreuocabiliter vt bona sua p̄sentia ⁊ futura perueniant ad aliquẽ i vita vel post mortẽ p̄dicta ratiõe:qꝛ esset contra bonos mores. Preterea ex alijs etiã ratiõibꝰ nõ põt dictus angelꝰ aliquid petere a dicta dña Catharina vigore illiꝰ cõpositionis seu mutue dationis qm̃ aut illa fuit donatio mutua cã mortis:⁊ potuit reuocare.l.j.ff.de dona.cau. mor.ꝓpter mortẽ maxime mutuo cõsensu vtriusqꝫ cõiugũ quorũ res principaliter agebat̃ interueniẽte.vt in.l.nihil tã naturale.ff.de regu. iur.⁊ in.c.j.extra eo.ti.aut fuit inter viuos ⁊ nõ valuit:quia inter ꝯiuges est ꝓhibita donatio:ne mutuo amore se spoliẽt.vt.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.per totũ.Sed in casu nostro hoc ꝯtingebat:quia premoriẽs

non habebat potestatē disponendi irreuocabiliter de vno minimo: cū omnia bona p̄sentia ⁊ futura debebāt superuenire ad superuiuentē: ⁊ hoc profecto faciebāt ex mutuo amore quo detinebant. ¶ Itē tertio ex alio capite non habet dictus Angelus facultatē aliquid ex dictis bonis postulādi: quoniam ipse nō fuit vocatus principaliter ad illam stipulationē sed accessorie ⁊ potius fauore dictorum ꝯiugū q̄ proprio. quod patet ex eo quia solum de eo fuit facta mentio respectu bonorum que superessent post mortē dicte domine Catharine vigore illi⁹ cōpositionis: vt ad ipsum Angelum peruenirent. nec etiā fuit dictum vt pure peruenirēt: sed cū onere vt ex eis faceret eleemosynā prout sibi placet quare cum ad dictam dominam Catharinā nil peruenerit vigore illius compositionis: quia illa possidet vigore vltimi testamenti: ⁊ non vigore compositionis seu stipulationis vel mutue donationis: cum ab illa propria spōte recessissent: ergo non potest aliquid petere: quia cessante principali cessat accessoriū. de reg. iu. li. vi. c. accessorium. Nec obs. si dicatur quod ab ea nō poterant recedere in p̄iudiciū dicti Angeli: quia vt dixit Angel⁹ fuit vocatus accessorie ad validitatē dicte compositionis seu donationis: quia cessante mutuo consensu cessat dispositio concepta in fauorem ipsius. argu. eorū que leg. ⁊ not. in. l. si cum cornelius. ⁊ l. vero p̄curatori. ff. de solu. Et facit opti. quod. s. dixi: quia dictus Angelus debebat facere ex illis bōis eleemosynas pro animabus illorum coniugum. ⁊ sic in illorū principaliter fauorem fuit adiect⁹. Nec ob. si dicatur q̄ eleemosynā tenebatur facere p̄ut sibi placebat. Ad hoc enim respondeo † qđ verbū placet nō importat liberam voluntatem: sed arbitrium boni viri. vt est tex. no. in. l. thais. §. sororem. ff. de fideicō. lib. no. Bar. in extrauagā. ad repri. Et per hec cōcludo dictam compositionē seu mutuā donationē vel stipulationem a principio non valuisse. ⁊ esto sine veritatis preiudicio qđ valuisset potuit mutuo consensu coniugū reuocari nō obstāte absentia dicti Angeli: ⁊ per cōsequens nō potest nunc dictus Angelus vel ipsius heres aliquid ipsius cōpositionis vigore petere. ¶ Non obst. cōtraria superius pro alia parte formata: quia valet argumentum a cōmuniter accidētibus. vt in. c. i. de cle. nō resi. ⁊ l. neqȝ natales. C. de proba. accidit autem cōmuniter q̄ facta in aliū omniū bonorum presentium ⁊ futurorū donatiōe nemo vellet frustra esse heres. Nec ob. si dicatur q̄ rei sue quisqȝ est legitimus moderator ⁊ arbiter. quia hoc verum est nisi disponat contra bonos mores: qꝛ interest reipublice ne re sua quisqȝ male vtatur. vt in. §. sȝ hoc ipse. insti. de his q̄ sunt sui vel alie. iu. ⁊ in. §. cogitatio. in aut. vt iud. sine quoquo suf. ¶ Nō obst. secundum duplici ratione. Primo: quia nō omnia bona fuerūt disposita ad pias causas: sed principaliter sibi inuicē donauerūt omnia bona cum onere: tamē vt distraheret ⁊ quisqȝ faceret eleemosynā prout sibi placuerit. ⁊ sic principalis effectus donationis dirigebatur in priuatū. Sed potest responderi q̄ etiam ad pias causas nō valeat donatio omnium bonorum presentium ⁊ futurorū ex quo p̄sona remanet sui iuris sine dominio aliquorū bonorū: voluit Ang. in dicta dispu. saltem in casu nostro in quo bona nō fuerūt collata ecclesie: sed solum fuit impositū onus faciendi eleemosynā ad placitū. ⁊ sic cessant ratiōes Bar. in. d. auf. ingressi. ¶ Ad id qđ opponitur de iuramēto potest respōderi dupliciter. Primo † q̄ actus gestus contra iuramētū regulariter tenet lȝ cōtrauenīēs sit periurus. vt in. c. sicut de sponsa. no. Inn. in. c. dilectos. de preben. ⁊ Jo. an. in reg. quod semel placuit. de re. iur. lib. vi. in mercu. no. dixit qđ si quis iurauerit nō mutare testamētū potest iuramento nō obstante illud mutare lȝ incidat in periurium. Scđo potest responderi qđ illud iuramentū cum sit cōtra bonos mores nō habuit ligare iurantes. vt in reg. non est obligatorium. de reg. iu. lib. vi. est autē cōtra bonos mores: vt quis perdat saltem indirecte liberam testamenti factionem seu supremū iudiciū. vt. d. l. stipulatio hoc modo cōcepta. Et hoc vltimū tenuit bar. in. d. l. stipulatio. ⁊. d. l. si quis in prin. ff. de le. iii. ⁊ in. l. seius ⁊ augerius. ff. ad legem falci. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Consilium. xlix.

1. Sententia lata contra debitorē sciētem preiudicat creditori scienti ⁊ tacenti licet sibi non fuerit aliquid nuntiatum.
2. Qui tenetur ad defensionē alterius nō tenetur se offerre liti licet sciat illam motam: sed oportet vt sibi denuntietur.
3. Promittens alium adiuuare seu defendere nō tenetur adimplere p̄missionē quantūcunqȝ sciat illū indigere auxilio nisi fuerit requisit⁹.

Saluatoris inuocato p̄sidio.

In questiōe que vertit̄ seu de proximo verti sperat̄ inter antonium vel Uigna olim socios ex vna parte: ⁊ quosdā ciues Florentinos pretendentes se creditores illorū ex alia. Uidet̄ p̄mo dictos creditores fouere iustitiā aduersus dictos antonium ⁊ socios: quoniā dicti antonius ⁊ socii duo promiserūt dictis creditorib⁹ eis. s. soluere decē solidos pro libra qualibet toti⁹ debiti. Itē qđ in dictis decē solidis eis soluēdis debuerūt eos cōseruare ab omni alio creditore cuiusuis societatis q̄ quocūqȝ tp̄e aliquid peteret vel modo aliquo molestaret dictos creditores. Licet autē antonius ⁊ socii seruauerint primum: quia de dictis decem solidis illis satisfecerint non tamen seruauerunt secundum quoniam nō seruarūt: illos indemnes in dictis decem solidis cū fuerint per sniam cōpulsi restituere medietatem illis mercatoribus qui vigore represaliarū in vrbe cōcessarū fuerūt compulsi soluere creditoribus dictorum Antonii ⁊ sociorum degentibus in vrbe ad hoc quod leg. ⁊ no. in. l. nam ⁊ seruius. ff. de neg. ges. ⁊ l. lȝ. ff. nau. cau. stab. ⁊ l. qui sic soluit. ff. de solu. Nec habet obstare si dicatur qđ dictis Antonio ⁊ sociis nō fuit denuntiatum vt eos defenderent aduersus illos mercatores quia ex quo sciebāt litem motam nō erat opus alia denūtiatione: eum enim qui certus est ampli⁹ certiorari non oportet. l. i. ff. de ac. emp. ⁊ in reg. qui certus. de reg. iur. libr. vi. facit qđ in simili legi. ⁊ no. in. l. si superatus. ff. de pigno. ⁊ in. l. sepe. ff. de re iudi. † vbi leg. ⁊ no. q̄ sententia lata cōtra debitorem sciētem preiudicat creditori scienti ⁊ tacenti lȝ sibi nō fuerit aliquid nuntiatum: ⁊ ita ecōtra in sententia lata cōtra creditorē: vt preiudicet debitori scienti. citra enim omnem denuntiationē debuit vltro cōparere ⁊ causam defendere. ita dicendū in proposito. ¶ Preterea ⁊ secundo dicti mercatores Florētini fuerūt detenti ⁊ exacti propter represalias cōcessas in vrbe in odiū Antonii ⁊ sociorum. ergo redeūtes Florentiam potuerūt iuste habere regressum ꝯ̄ illos. arg. in. l. si merces. §. culpe. ff. loca. quod aperte videtur tenere Bar. licet nō multū firmet in. l. ii. in fi. ff. de ver. obli. frustra ergo allegatur qđ lis nō fuit denūtiata dictis Antonio ⁊ sociis: cum in omnem euentum ipsi tenebātur ⁊ fuissent cōdēnati. exigitur enim presentia propter defensionē que potuisset cōpetere. sed in casu nostro nulla cōpetebat defensio: ergo defectus denuntiationis non eos habet releuare. ad hoc quod not. Bal. in. l. res iudicata. C. q̄bus res iudi. nō nocet. ¶ Tertio adduco. l. fi. C. de bonis auto. iudi. possiden. ⁊ l. cum vnus. eo. tit. in quibus iuribus patet qđ misso in possessionem per pretorē vno ex creditorib⁹ omnes videntur missi. ita quod alii possunt vti beneficio immissionis. cū ergo beneficio syndicorum creditores Florentini habuerint bōa dictorum Antonii ⁊ sociorum: ergo potuerūt creditores vrbis vel mercatores illorum nomine agere directe cōtra illos creditores petēdo partem: nec fuit opus denūtiare dictis Antonio ⁊ sociis: quia bona iam translata in dictos creditores petebantur ⁊ nō agebatur actione p̄sonali vel alia que saltem secūdario dirigeretur cōtra ipsum Antoniū ⁊ socios nō ergo potest dici illos creditores Florentinos qui fecerunt cōpositionem habuisse integra decem: cum vt dixi iure ⁊ iuridice disponentibus alii creditores vrbis cōcurrerēt in illorū parte. ¶ Quarto cōtra dictos Antonium ⁊ socios facit quia Dossus vn⁹ ex sociis interuenit cōpositioni facte Rome cum creditorib⁹ degentibus Rome ⁊ illam approbauit. ergo alii tenebantur ad obseruātiam. ad hoc quod leg. ⁊ no. in. l. i. ff. de exerci. ⁊ l. eadem. ff. de duo. reis. ⁊ per Bal. in tracta. de cōstitu. ¶ Sed his nō obstantibus cōtrariam sententiā in casu nostro arbitror preualere. Mouent me plura in hāc sentētiā. Et primo negari nō potest quin dicti Antonius ⁊ socii adimpleuerint primā partem promissionis: quoniam dictis creditoribus satisfecerunt in decem pro libra iuxta compositionem. nec hoc reuocatur in dubium. vidēdum ergo restat an adimpleuerint secūdam promissionis partem: quatenus scilicet promiserunt illos creditores cōseruare in illis decem solidis pro libra aduersus quemlibet alium creditorē: in cuius dilucidatiōe oportet indagare quid importent illa verba: q̄ cōseruabunt eos ⁊c. Et profecto illa verba possunt prima fronte habere tres intellectus. sicut in simili questione no. Bar. in. l. stipulatio ista. in princip. ff. de verborum oblig. in questione illius qui promisit emptorem defendere cōtra omnem personam de iure ⁊ de facto Possunt enim illa verba tribus modis intelligi. Primo vt si moueat̄ lis in iudicio ⁊ euincatur de iure vel de facto. Secūdo modo intellige de facto: vt scilicet in iudicio faciat ea que facti sunt vt assistere apud tribunal iudicis: p̄ducere testes: facere expensas: ⁊ similia. Tertio modo possunt intelligi de iure ⁊ de facto. hoc est armata manu resistere ⁊ recuperare. Iste tū modus vltimus: quia non venit ex natura contractus non placet Bar. vt sic ad hunc sensum hec verba reducant̄: ad hoc bonus tex. in. l. fina. C. de actio. empti. ⁊ vendi. sed ad priores modos p̄cedentes. Ita possumus dicere in casu nostro vbi minus p̄misit vt scilicet non intelligantur illa verba vt de facto conseruet eos in illis decem solidis: sed eos defendēdo in iudicio seu illis assistendo. Certumqȝ est quod † is qui tenetur ad defensionem alterius non tenetur se offerre liti: licet sciat illam motam, sed oportet vt sibi denuntietur. sicut dicimus in venditore qui tenetur defendere emptorē. nec sibi imputatur si sciuit litem motam ⁊ eum nō defendit si sibi nō fuit denuntiatū, in hoc enim casu requiritur denuntiatio non ad effectū simplicis sciētie inducende sed ad actū defensionis explicande. vt notat Specu. in titulo de emptio. et venditio. in fine. et hoc sequitur ibi Joannes andr. in additio. ⁊ Bar. in. l. denuntiasse. ff. de adulteriis. ⁊ in. l. emptor. C. de euictio. sequuntur communiter moderni in. c. fi. de emp. ⁊ vend. nam emptor forte confisus de iure suo ⁊ industria persone non curat denuntiare venditori nec per cōsequens venditori tenetur iure ex quo ille eū nō requirit, ita ad propositū creditores hic potuerunt cōfidere de iure eorum ⁊ industria personarum, ideo nō curarunt requirere Anto. ⁊ socios qui promiserunt eos cōseruare aduer-

fus quelibet creditorē.ergo nec ipsi sponte tenebantur ire:nec ergo fecerunt cōtra suam promissionē:nam tenebanť conseruare ꝛ defendere eos.si fuissent.s.requisiti:imputādū est ergo illis creditorib⁹ qui requisitionē ꝛ denūtiationē debitam nō fecerūt.ad hoc vltra alios adduco bonū tex.in.c.j.ꝺ noua fide.forma.col.fi.vbi videť ꝓbari† qꝺ promittēs aliū adiuuare seu defendere nō teneť adimplere promissionē quātuncunq; sciat illū indigere auxilio nisi fuerit requisitus.ꝛ illum tex.dixit ibi Bal.mēti ad hoc tenēdum.facit ad idem qꝺ legi.ꝛ no.in c.breui.de iureiur.¶ Scḋo principaliter moueor vbicunq; quis iniuste fuit exactus ꝓpter aliū nō habet regressū cōtra illū in cuius odiū fuit exactus si illius factum non erat ad hoc ordinatū.ad hoc gl.no. quam sequitur ꝛ no.Bar.in.l.nam ꝛ seruius.j.rñso.ff.de neg.ge.facit optime gl.in.l.si quis dolo.§.j.ff.de re iudi.sed in casu nostro illi mercatores Florentini iniuste fuerunt exacti ꝛ detenti:qꝛ represalie non fuerūt iuste cōcesse:forte enim papa concessit ad falsam alteri⁹ suggestionem.nam vt mihi in facto supponiť officiales Florētini requisiti super satisfactione fienda mercatoribus vrbis:rñderunt ꝙ parati erāt iustitiā facere:ꝛ ea aliter non postulata fuerūt represalie cōcesse qꝺ de iure fieri nō potest.sunt enim represalie odiose ꝛ in defectū iustitie solū cōcedende.vt legi.ꝛ no.in.c.vno.de iniur.lib.vj.ꝛ.xxiij.q.ij.dñs.ꝑ Inno.in.c.dilectus.de appel.Io.and.super reg.non est sine culpa.de reg.iur.lib.vi.in mercu.ꝛ latius per Bar.in tract.represaliarum.vbi inter cetera requirit ad earū iustitiā qꝛ primo debeat requiri iudex ordinarius vt iustitiā faciat:ꝛ eo recusante superior ꝛ demū in superioris defectum:pōt alienus iudex ꝛ dñs represalias ꝯcedere.sed in casu nostro nō constat de iustitia denegata:quinimo cōstat de opposito ꝑ responsionem officialiū.Item per responsionem dominij Florentini quatenus fuit prouisum ꝙ si forēses nollent stare compositioni facte cū creditoribus Florentinis qꝺ fieret eis iustitia ſm leges imperiales ergo nō habebāt dicti mercatores regressum contra dictos Antoniū ꝛ socios:seu cōtra mercatores Florētinos.fuerunt ergo dicti creditores iniuste condēnati:ergo eis imputandum:tum quia non denūtiarunt Antonio ꝛ socijs:tum qꝛ per iniuriam fuerūt cōdēnati.ad hoc in.l.si per imprudentiā.ff.de euic.ꝛ.ḋ.l.emptor.C.eo.tit.ꝛ.c.fi.de emp.ꝛ vendi.¶ Tertio facit principaliter qꝛ ex alio capite nullā actionē habebant dicti mercatores qui fuerāt in vrbe exacti cōtra creditores Florentinos.nam illa decem pro libra receperāt.vel in cām iudicati per manus syndicoꝝ vel vigore cōpositionis facte cū debitorib⁹ quibus casibus cum trāsiuerit recta via dñium in eis non poterant inquietari ab alijs creditoribus nō habentibus hypothecā anteriorē:sed personalē actionem vel hypothecam posteriorem.vt plene not.ꝑ Bar.in.ḋ.l.cū vnus.ff.de bo.aut.iudi.possi.ꝛ in.l.a diuo pio.ff.de re iudi.vnde in istis casibus non habent locū iura superius allē.ꝛ.l.fi.C. de bo.auto.iud.possi.ꝛ.ḋ.l.cum vnus.quia solum loquuntur in pretio pignoris:non autē in solutione facta ab ipsis creditoribus:vel i rebus datis in causam iudicati.voluit Bar.ꝛ bene in locis preall.Nec ob.si dicatur ꝙ vigore prouisiōis dominij Florētini debebāt forēses cōcurrere in executione illius compositionis:qꝛ rñdeo prouisionem fuisse factam erga forenses:duobus tamē cōcurrentibus.Primo qꝺ huic cōpositioni ipsi consentirent.Secūdo si vellent contribuere bona existētia in societate Romana.sed si ipsi creditores requisiti noluerūt ꝯsentire nec bona ꝯtribuere:ergo remāserunt sub alio periculo reformationis ꝛ ꝓuisionis:vt scꝫ eis ius fieret ſm leges imperiales:nā vna via electa nō potest ad aliam rediri.si cui.ff.de serui.facit.l.qꝺ in heredē.§.eligere.ff.de tribu.ꝛ.c.vt quis duas.de elec.li.vi.Et per hoc potest tolli:qꝺ opponiť per dictos creditores:scꝫ ꝙ officiales seu syndici nō seruārūt in distribuēdo formā statuti:nam hoc nihil ad rumbum.nā cōpositio fuit facta cum creditoribus vt haberent decē pro libra:ꝛ dñium Florentinū disposuit ꝙ si creditores forenses nollent compositioni acquiescere vel bona contribuere qꝺ fieret eis ſm leges imperiales.vnde eis nolentibus licite potuit vigore cōpositionis illis duntaxat Florentinis satisfieri.Itē statutū loquiť de compositione inter solutionem ꝛ creditores nō interueniēte.¶ Sed in casu nostro interuenit cōpositio ꝛ vigore cōpositionis fuit facta solutio decē solidorum pro libra vñ sumpsit vim illa solutio.potius ex facto partium approbata ꝛ confirmata per dñm Florentinū ꝙ ex forma alicui⁹ statuti:nec potuerunt dicti creditores forenses se iuuare ex forma cōpositionis cum ipsam impugnauerint a principio.in reg.ex eo.de reg.iu.lib.vj.Quare ex omnibus predictis cōcludo dictos creditores nō habere regressum cōtra Antoniū ꝛ socios vigore cōpositionis non seruate:qꝛ vt patet ex predictis eam quātum in eis fuit seruauerūt.Nō obstant argumēta superius formata.Et primo satis fuit rñsum ad id qꝺ dicitur de scientia:qꝛ non sufficit hoc casu scientia:sed requiriť denūtiatio:ꝛ maxime quia imputandū est illis creditorib⁹ qui nō appellauerunt ab illa sententia iniusta.Nec ob.l.sepe.cum simi.quia illa procedit qñ actio vel defensio primo loco mihi competebat ꝛ passus sum sequentē agere seu quādo principaliter agebatur de re mea.Sed in casu nostro actio vel defensio primo loco pertinebat ad ipsos creditores:cū dñium pecunie solute in eos prorsus simpliciter transiuerat ꝛ sic agebatur de re ipsorum ꝛ defensio primo loco ꝛ principaliter ad eos pertinebat.Antonius vero ꝛ socij solum tenebanť eos in illis cōseruare ꝛ defendere sicut in simili cū agitur cōtra emptorē.nam actio realis dirigitur in possessorem.vēditor autem suus habet assistere emptori ꝛ defendere.vt.l.j.C.vbi in rem act.Non ob.secūdum:dico enim procedere quādo represalie iuste fuissent cōcesse.Quinimo etiam si iuste dubitabatur an exactus poss.t agere cōtra debitorem principalem cum represalie concedantur propter factum domini nolētis facere iustitiam ꝛ nō propter factum debitoris nō rñdentis.Et ideo Bar.in trac.represaliarū prope fi.vbi melius examinauit hanc materiā.dixit enim istum exactum debere petere vt actiones sibi cedanť cōtra debitorem:ꝛ sic illarum vigore postea agere ꝛ ad illum tractū se remittit Bar.in.ḋ.l.nam ꝛ seruius.Sed in casu nostro hoc fuit omissum:tum qꝛ non aparet de cessione actionū:tum quia non fuit actum contra debitores:scilicet Antoniū ꝛ socios:sed ꝯtra creditores ꝗ quos nulla cōpetebat actio:nec propter illorum odium fuerunt represalie cōcesse nec est verum qꝺ in oēm euentū illi succubuissent:quia nego hoc.nā illa solutio facta creditorib⁹ nō fuisset reuocata:sed aliter forte cū illis conuenisset.Ad tertiū argumentū satis.ꝯ.fuit rñsum.Ad quartum ꝛ vltimū respondetur ꝙ Doffus desinebat esse socius tempore illius approbationis cum omnes cessissent foro.ꝛ sic non potuit ꝑ factū suū alijs preiudicare.vt.l.j.C.de trāsac.ꝛ.C.res inter alios acta.per totū.Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Consilium.l.

1 Fratres ꝛ sorores excludūtur a successione fratrum incestuosorū.
2 Pater nō potest aliquid dare de iure ciuili filijs spurijs ꝛ incestuosis.
3 Frater sicut tenetur alere sororem inopem:ita tenetur eam dotare.
4 Materia vbi nō est proportionabilis nisi filijs appellatione heredum veniunt solum filij.

Omnipotentis dei postulato suffragio.Videť primo dictū ser Ioannē debere succedere dicte dñe Cōstantie vxori sue:qꝛ deficiente legitima vel naturali successione marit⁹ succedit vxori ab intestato.vt.l.vnica.C. vnde vir ꝛ vxor.sed in casu nřo deficiebāt legitima vel naturalis successio quoniam dicta Constantia erat nata ex incestuoso ꝛ damnato coitu.ꝛ per cōsequens nō poterat dici naturalis vnde parentes sibi nō succedunt nec ipsa parētibus:sunt enī tales indigni omni bñficio legali.vt in auť.qbꝰ mo.natu.effi.leg.§.fi.vbi videtur ꝓbari.facit qꝺ no.Bar.in auť.si qua illustris.C.ad orficia.in.l.si gener.ff.de his qb. vt indig.nec potest dici ꝙ dña Gratiosa dicta soror ex eadem necesse debeat sibi succedere:quia vt predixi.cuꝫ sint iste mulieres natē ex incestuoso coitu nō possunt inter se dici agnate vel cognate cū nō mereant appellari filij:vt habetur in.ḋ.auť.xxxv.q.vij.in.c.vnico.ꝛ quod inter se nō succedāt tales:sensit Cy.in trac.suo de succes.ab inte.ꝛ vidi in hoc opi.solēnis doc.ꝛ pro ea facit† nā si pater ꝛ mater excludantur a successione talium filiorum qꝛ non debent tales nuncupari filij fortius debent excludi fratres ꝛ sorores cum isti nō dicantur coniuncti seu agnati vel cognati nisi ex personis parentū.ad hoc facit qꝺ in simili voluit gl.fin.in.l.ij.ff.vnde cogna.Tertio dictus ser Ioannes marit⁹ debuit sibi succedere:cū cesset hoc casu omnis legitima vel naturalis successio.¶ Sed his nō obstantib⁹ arbitror dictum ser Laurentium patrem dicte Cōstantie iuridice dicta bona data in dotem dicte Cōstantie ad manus suas reduxisse:quia ad eū tanꝙ ad patrem ꝛ nō ser Ioannem tanꝙ maritum illa bona erant deuoluenda.Moueor principaliter† qꝛ de iure ciuili pater nō potest aliquid donare filijs spurijs ꝛ incestuosis.Sunt enī indigni omni substantia paterna:vt in auť.ex complexu.C.de incest.nup.De iure vero canonico ex equitate naturali fuit inductum vt deberēt ali.vt in cap.cum haberet.de eo qui duxit in matrimoniū.Et per illum tex.dixit notanter Barto. in dicta auť.ex complexu.ꝛ.l.si gener.qꝺ rōne alimentorū potest pater relinquere aliquid talib⁹ filijs incestuosis.Item dotare filias qꝛ cum causa dotis nō sit minus fauorabilis ꝙ causa alimentoꝝ potest pater dotare quemadmodum ꝛ alimenta prestare.facit qꝺ in simili notat Cy.in leg.non ex omni.C.de administr.tutorum.†vbi dicit ꝙ sicut frater teneť sororem inopem alere.vt in leg.cum in plures.ff.de administr.tutorum.ita tenetur eam dotare.Potuit ergo legitime dictus ser Laurentius dictam Cōstantiam filiam incestuosam iuridice dotare:sed ea mortua sine liberis dos debet ad eum redire:quia dos succedit hoc casu loco alimentorū ad quem pater tenebatur.ea ergo mortua cessauit causa alimentoꝝ:ꝛ per consequens illa bona debent redire ad patrem non enim potuisset dictus ser Laurentius etiam si expresse voluisset donare dicta bona filie incestuose per iura predicta sed solum potuit donare in vita ipsius Constantie ratione alimentorum:potuisset tamē illi donare in vita:ꝛ post mortem suam suis filijs si qui futuri essent.nam filij filie incestuose bene potest auus donare. vt in.l.fina.C.de natural.liberis.Et hoc notauit Bal.in dicta leg.si gener.vbi predicta satis aperte sentit.Et ideo in casu nostro recte potuit dictus ser Laurentius stipulari vt soluto matrimonio dos restitueretur Constantie vel heredibus suis.Debent enim intelligi illa verba vt Constantie restitueretur in vita sua pro causa alimentorum,

Appellatione ḡo heredum intelligunť hoc casu liberi tm̄ ipsius Cō‑
stantie: † quia vbi materia non est proportionabilis nisi filijs appella
tione heredum veniunt solū filij.vt no.in.l.gallus.ff.de libe.z posth.
non extantib⁹ ergo filijs dicte Cōstātie illa bona debebāt reduci ad
dictum ser Laurentiū vnde fuerūt prouenta. Non obstāt contraria
superius formata.procederent em̄ si illa bona dotalia nō fuissent ꝓ‑
uenta a patre sed aliunde dicte Constantie fuissent acqsita.tunc em̄
satis crederem maritū preferēdum.Sed in casu nostro debent redire
ad patrē non iure successionis:sed iure reuersiōis z ex causa cessante:
qz vt dixi cessauit ea mortua alimentorū causa.Mater autē vel soror
nihil possunt petere:tū quia nō sunt dicēde agnate vel cognate rōne
predicta:tum quia dicta Constātia nō poterat habere illa bona nisi
in vita sua.Et ex p̄dictis inferť ꝙ dictus ser Laurētius potuit dicta
bona in aliū alienare.z ille in quē facta fuit alienatio potuit donare
illa hospitali:qz rei sue qlibet est legitim⁹ moderator z arbiter maxi‑
me in donādo ecclesijs z hospitalib⁹.vt in.l.j.C.de sacrosan.eccle.z.l.
in re mādata.C.mandati. z in.c.de his.de sepul.Et hec sufficiant ad
laudem z gloriam dei omnipotentis. Nico.Abbas.

¶ Consilium.lj.

1 ☞ Totus orbis est territorium imperatoris.
2 Publicatione bonorum simpliciter facta intelligitur de bonis pre‑
sentibus non de acquirendis in futurum.
3 Interpretatio in dubio semper debet fieri cōtra eum qui fundat in‑
tentionem suam super pacto.
4 Jurisditio prorogata per metum corruit ipso iure.
5 Recessus a iure communi est odiosus.

Saluatoris postulato presi‑
dio.Ad dilucidationē illi⁹ cōcertatiōis:an municeps ter‑
re Scarlini capi licite potuerit in dicta terra Scarlini per
officiale dogane salis terre Plūbini ad effectum vt puniatur z iudi‑
cetur per officiales sup sale deputatos per magnificum dominū Ge‑
rardū Plumbini dominū in dicta terra Plumbini . Inuestigandū
est p̄ncipaliter quam potestatē habeat dictus dñs Plūbini in terra
seu cōmunitate Scarlini.Si enim illa terra fuit dicto dño ꝯmissa dū
taxat nec aliter in eum merū z mixtum imperium extitit trāslatū:tūc
questio nō habet tm̄ dubiū:quia licet vnū castrum vel ciuitas alteri
recommittať : nō per hoc talis terre populus desinit esse liber vt pri⁹
etiam si soluat ei cui se recommisit in signuz maioritatis pallium vel
quid simile putat eligat potestatez de terra sua.vt ibi ꝯtingit in casu
nostro.vt no.Bar.in.l.nō dubito.ff.de capti.Uidetur enim per talē
recōmissionē recipere eos sub sua protectione vt scilicet eos protegat
z defendat per quem actū non datur iurisditio:nec iuri alicuius de‑
trahitur:vt no.plene per Bar.in.l.j.C.de excu.mu.l.b.x.vbi plus sen
sit qd etiā si cōmittatur ꝓtectioni z regimini non per hoc transfertur
merum aut mixtū imperiū.arg.illius.l.licet hoc vltimū sit magis du
bitabile per illud verbum regimini.qd nō curo aliter inuestigare cuz
hoc vltimum nō faciat ad nostrum propositum.Sed primū de quo
etiam per Bar.in proe.ffororum.in versi.item dicitur.Ad idē qd leg.z
no.in.c.recipimus.z.c.ex parte tua.de priuile.Et hoc p̄supposito du‑
bium p̄sentis questiōis insurget ex tenore illius cōuentionis post di‑
ctam recōmissionē inite inter dictū dñm z ꝯmunitatem Scarlini in
eo qd inter cetera ad propositum fuit inter eos solēniter cōuersum.z
stabilitū:qd dicta cōitas z homines Scarlini non possent vel debeāt
deinceps in futurum vllo tempore:vel modo habere vel recipere:vel
emere aliud sal ab alia ꝑsona cōitate vel loco vel vniuersitate in ali‑
qua alia terra:vel loco preterꝗ ab ipso magnifico dño:z sal ipsi⁹ ma
gnifici dñi sua pena z ad penā i statutis z ordinamētis dicti magni‑
fici dñi de dicta materia:seu de verbo salis quomodolibet disponen‑
tibus ꝯtentā zc.Certum est autē ꝙ ex quo terra Scarlini erat libera
neminē in dñm recognoscēs potuit se in hoc z in alijs subijcere iuris‑
ditioni z statutis dicti dñi.iuxta not.per Bal.in.l.decernimus.C.de
sacrosan.eccl.z per Bar.in trac.de tyrāno.Sz in statutis dicti dñi de
hac materia loquētib⁹ inter alia disponiť ꝙ officiales dogane salis
p̄sentes z futuri possint omnes singulos vendentes aut ementes sal
quomodocūqz in damnū dogane salis ipsius magnifici dñi z alios
quoslibet culpabiles quoquomodo circa materiā salis punire condē‑
nare seu mulctare pecuniariter seu realiter ex arbitrio eorū prout eis
discretū esse videbitur zc.ergo dictus municeps terre scarlini potuit
capi in terra scarlini vt puniať per dictos officiales pena venit impo
nenda secundum arbitrium dictorum officialiū:al's autem nō serua‑
reť statutum dicti domini in hac materia disponēs cum illud statu‑
tum non imponat precise certam penam:sed disponat imponēdā ad
illorum arbitriū:debet ergo seruari totū cum sit vnū factum qualifi‑
catū.arg.in.l.in delictis.§.si detracta.ff.de noxali.z i.c.fi.de resti.spol.
z qd in simili no.Bar.in.l.aurelius.§.idez quesijt.ff.de libe.leg.z in.l.
si quidē.C.de exce.z per Jo.and.in.c.j.de cōfes.l.b.vj.Et hunc intel‑
lectum multū suadēt illius cōuentionis verba dum dr.quomodoli‑
bet disponentib⁹ zc.Qualitercūqz ergo statutū disponat de pena ser
uandū est.l.j.ff.de pac.Si vero in dictū dñm Plumbini fuerit trāsla

ta omnimoda iurisditio circa dictā terram Scarlini:tūc casus videť
magis clarus intentiōi officialium:qz lz territoria sint diuersa respe‑
ctu officialiū vtriusqz terre tamen respectu domini vtriusqz territorij
vnum potest dici territoriū. † Simile patet in imperatore qui licet di‑
uiserit territoria p prouincias z diuersa regimina z prohibuerit ne li
ceat vni violare alterius territoriū.C.vbi de crimi.agi opor.per totū
iuncta auť.qua in ꝓuincia.eo.tit.z auť.de defen.ciui.z in auť.vt nul.
iudi.z.ff.de offi.presi.per totū.maxime in.l.ij.cum multis simi.vñ ipse
imperator potest astringere quēlibet per vniuersum orbem,quia tot⁹
orbis est sibi vnum territoriū.hinc dr mundi dñs.l.bene a zenone.C.
de quadri.p̄scri.z.l.deprecatio.ff.ad le.rhod.de iac.z clari⁹ ad ꝓposi‑
tū ꝓbať in cle.pastoralis.de re iudi.vnde in eo hz locū illud.vbi te in
uenero ibi te iudicabo.vt no.in.c.fi.de fo.compe.z in.l.ij.C.vbi de cri.
agi opor.Similiter in papa respectu spiritualiū.vt i.c.cūcta p mūdū.
z.c.per p̄ncipalē.ix.qō.iij.Et in ep̄o respectu sue diocesis vt possit in
qualibet parte ipsius sedere pro tribunali z iudicare de negotijs toti⁹
diocesis.vt in.c.cū ep̄s de offi.ordi.li.vi.z in legato hn̄te sub se plures
ꝓuincias,pōt em̄ de facto vni⁹ iudicare in altera:qz non excedit limi‑
tes iurisditiōis.vt in.c.nouit.de offi.le.Ita dicam⁹ in casu nr̄o lz em̄
ex pacto terra Scarlini habeat ptātē z sic merū z mixtū imperiū:non
tn̄ tolliť qn dñs ipse possit p se vel suos officiales de certis causis co‑
gnoscere in terra Plumbini etiā gestis in terra Scarlini cū respectu
ipsi⁹ vnicū sit cēsendū territoriū.Similiter videm⁹ in papa q in cau‑
sa fidei deputat inqsitores per totā christianitatē vt possit iurisditio‑
nē exercere ꝯ hereticos:lz ep̄is nō liceat extra suas dioceses,z possunt
mandare dicti inqsitores in causa fidei suspectos capi:z ad dicta lo‑
ca per ipsos puniēdos duci.vt in.c.inqsitionis.de here.Et presertim
hoc dicendū videť in casu nostro in quo vna cū iurisditiōe vniuersali
cōcurrit pactū speciale.de quo.s̄.¶ Sed his nō obstātib⁹ cōtrariam
sniam in casu nostro arbitror veriorē.Et p̄mo si teneam⁹ vt in facto
mihi p̄supponiť ꝙ dicta terra Scarlini sit recōmissa duntaxat dicto
dño.casus videť mihi satis clarus : qz cessat iurisditio in dicta terra
z suis habitatorib⁹.vt.s̄.in p̄n.dixi.Unde solū restat tollere obstacu
lum dicte cōuētiōis seu pacti.Ad qd rñdeo multipliciter.primo ꝙ in
pacto nō subiecit se dicta terra statutis suis editis z edēdis:sz simpli‑
citer obligauit se ad penā in statutis dicti dñi cōtētā.vbi aūt qs obli
gat se indefinite ad statuta z est res grauis p̄iudicij nō itelligiť de sta
tutis edēdis in futurū:sed solū de edictis in existentib⁹ tēpore obliga
tiōis.hec est no.theorica Bart,in.l.si stipulat⁹.§.cū stipulamur.ff.de
verb.obli.ꝓ qua opti.facit tex.in.c.pe.de iu.z aperte sentit ibi Host.z
facit tex.in simili in.l.si mādauero.§.is cui⁹.ff.māda.vbi dicit † ꝙ pu‑
blicatio bonorum simpliciter facta intelligiť de bonis p̄sentib⁹,non
aūt de acqrēdis in futurū.cui cōcordaret tex.in.c.felicis.§.verū:de pe.
li.vi.sec⁹ vbi ageret de modico p̄iudicio:nam tūc appellatiōe bonoꝝ
veniūt bona tā p̄sentia ꝗ futura.vt.l.fi.C.que res pi.obli.pos.que le‑
ges reducūť cōiter ad cōcordiā p distinctionē ꝓxime factā.ita dicēdū
in casu nostro:cū em̄ hec sit res grauissimi preiudicij si homines terre
Scarlini possent capi de dicta terra z duci vt puniāť p officiales ex‑
traneos in terra Plūbini:z sic vt violeť eorū territoriū nō dz itelligi
illud pactū in statutis edēdis sed editis.Cū ergo illa reformatio dñi
Plūbini vt illi officiales cognoscāt z puniāt zc.supuenerit post illud
pactū nō vēdicat sibi locū ꝯ hoies Scarlini.Et sumus in materia in
qua dz fieri stricta interp̄tatio.vt in reg.odia.z in reg.in penis.de re.
iu.li.vi.z in.l.interp̄tatione.z.l.si p̄ses.ff.de penis.z optime facit.l.qc
quid astringēde.ff.de ver.obli.z adhuc melius facit.l.veterib⁹.cū ma
teria sua.ff.de pac.vbi inter cetera no.Bar. † ꝙ in dubio semp debet
fieri interp̄tatio ꝯ eū qui fundat intētionē suā super pacto:qa dz pa‑
ctū clare ꝓbare ex quo sup illo se fundat.vt.l.nō nudis.z.l.nō episto‑
lis.z.l.neqz natales.z.l.matrē.C.de ꝓba.Sz i casu nostro dñs seu of
ficiales dogane salis fundāt intētionē suā sup illo pacto:ergo i dubio
debet cōtra eos fieri interp̄tatio z dubia ꝓbatio nō releuat ꝓbantē:
vt in.c.in p̄sentia.de proba.Preterea p̄supposito sine ꝑitatis p̄iudi‑
cio z nō cōcesso ꝙ illud pactū traheret ad statuta postea edēda:nihi‑
lominus nō seqť qd municeps Scarlini cōmittens fraudē circa do‑
ganam salis possit capi de dicta terra z duci ad terram Plūbini : qz
pactum fuit factum respectu pene dūtaxat:non aūt respectu iudicis
extranei.obligauerūt enim se ad penā in statutis cōtētā:z ideo satis
est qd puniatur pena contenta in statutis dicti dñi:nō aūt debet ita
amare interpretari:vt etiā per hoc possit violari territoriū dicte terre
Scarlini.pacta em̄ debēt stricte intelligi p̄sertim cū deuiāt a disposi‑
tione iuris cōis.d.l.quicquid astringēde.ff.de ver.obli.z.d.l.veterib⁹.
z opt.facit.l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pac.vbi dicit ꝙ pactū factū
in vna re nō noceat in alia.p̄sertim in casu nostro hoc seruādū est vbi
agiť de prorogands iurisdictione alterius iudicis cū violatione alte
rius territorij exigiť enim ꝯsensus clarus z liber. † Hinc est ꝙ vbi re‑
gulariter gesta per metum tenēt:iurisditio tamen per metum proro‑
gata ipso iure corruit:quia vt dixi in tali consensu exigitur cōsensus
liber z clarus.vt in.l.ij.ff.de iudi.z debet fieri interpretatio cōtra do‑
minum qz debuit legem z pactum apertius dicere:vt in dictis iurib⁹
non em̄ debet fieri interpretatio per quaz multis legibus derogetur:
vt leg.z

5 vt leg. ⁊ no. in. l. si quādo. C. de inoff. test. †omnis enim recessus a iure cōmuni est odiosus ⁊ stricte interpretādus. vt in. c. j. ⁊. ij. de filijs p̄sby. li. vj. Hinc est qđ statuta intelligenda sunt stricte ꝙ̄ fieri potest vt minus per ea ledatur ius cōmune. vt in. c. cū dilectus. de cōsuet. ⁊. l. ij. C. de nona. per Inno. in. c. causam. de rescr. ⁊ Bart. in. l. omnes populi. ff. de iust. ⁊ iure. ⁊ maxime in casu nostro debet fieri stricta interpretatio ne ledatur pactū generale prius factuꝫ vt terra Scarlini habeat ptātem merū ⁊ mixtum imperium per se. arg. in. l. nō ad ea. ff. de cōdi. ⁊ demō. facit. c. veniens de p̄scri. Nec ob. si dicat interpretationē contrariam cōgruere iuri cōmuni cū ratione delicti sit fienda remissio ad locū delicti. vt in auć. vt nul. iud. §. si quis vero comprehēsoꝝ. ⁊ in cle. pastoralis. de re iud. Ad hoc enim rūdeo dupliciter. p̄mo ꝙ delictum istud nō fuit factum in territorio Plumbini: licet fundauerint ꝓpter pactū initum cum terra Scarlini gabellam seu doganam salis terre Plumbini: ⁊ ideo nō est remissioni locus: lꝫ enim quis delinquat in rem alicuius loci ex quo delinquit extra territoriū ipsius loci nō pōt conueniri rōne delicti in illo loco. vt not. doct. in. c. postulasti. de foro cōpe. ⁊ Bar. in. l. cūctos populos. C. de sum. trini. Preterea presupposito ꝙ delictū fuisset commissum in territorio Plumbini: tñ remissio hodie est sublata per cōtrariam cōsuetudinē que valet ex quo delictū pōt puniri in loco domicilij. vt no. Joā. andr. ⁊ Cald. in. c. j. de rapto. Si vero p̄supponatur dños Plumbini habere iurisditionē in terra Scarlini: tūc licet casus sit magis dubitabilis: nihilominus idem ꝙ s̄. proxi. dixi: putarē cōcludendū vt dicta captura fieri non potuerit: nec officiales dogane habere iurisditionē cōtra illum. Moueor principaliter q: dicta terra Scarlini voluit per pactum habere merum ⁊ mixtū imperiū in dicta terra ⁊ officialē proprium qui habeat iurisditionem exercere qđ quidem pactum omnino est seruandū. nec potest violari dominum Plumbini etiamsi habeat ibidem iurisditionem: q: etiam princeps ligatur ex contractu etiā cum subiecto inito. vt in c. j. de pac. ⁊ presertim in casu nostro in quo tēpore pacti erat dicta terra Scarlini omnino in sua libertate. ad hoc qđ legi. ⁊ no. maxime per Bar. in. l. peñ. ff. de decre. ab ordi. faciē. ⁊ pactum initū cum domino habet quo ad subiectos vim legis. vt. l. cesar. ff. de publi. ⁊. l. pen. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Si eñ posset in facto salis trahere inde subditos ⁊ transferre iurisditionem in alios officiales terre Plumbini: sic posset eadē ratione in alio casu: ⁊ sic posset ex dicta terra Scarlini tollere merum ⁊ mixtum imperiū qđ nō est dicendū per supradicta. hoc eniꝫ arg. in simili questione facit Inno. in. c. cum venerabilis. de censi. habet enim virtute pacti ibidem cognosci de oībus que sibi cōmittūtur vel per suos municipes alibi: al's autem dictū pactū annihilari. ⁊ per hoc tollitur qđ dixi de imperatore ⁊ papa. isti enim distinxerūt territoria proprijs legibus quibꝰ ipsi nō sunt astricti. l. princeps. ff. de legi. ⁊ c. proposuit. de cōces. preben. ⁊ solum respectu suorum officialiū: non aūt respectu potestatis eorum ideo apud eos non est territorij distinctio: vt. s̄. dixi. sed secus in casu nostro. nam dominus Plumbini nō est naturalis dominus terre Scarlini ⁊ ex pacto habet dictā terrā vt possit sibi eligere potestatē qui cognoscat in ciuilibus ⁊ criminalibus: nō ergo pōt illius terre territorium violare rationibus predictis. Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. lij.

1 ☞ Statutuꝫ municipale disponēs ꝙ oīa instrumēta a certa summa supra debeāt registrari in archiuo cōis ⁊ si aliter fiat tale instrumētū nō sit alicuius valoris ⁊ efficacie: nec ex eo aliquid peti possit. ⁊c. extēdatur ad forēses cōtrahētes in loco statuti ⁊ facientes ibidē instrumētum confici ⁊c. protenditur istud dubium vsqꝫ ad nu. 6.

2 Statuta ciuitatis nō possunt habilitare vel inhabilitare forenses.

3 Testamēta debēt insinuari ſm leges moresqꝫ locoꝝ i qbꝰ insinuānť.

4 Statutum quo cauetur vt valeat testamētū corā tribus testibus celebratum extendit vires suas quo ad forenses ibidem stantes.

5 Statutum disponēs super insinuatione testamētorū seu instrumētorum extenditur ad ecclesias ⁊ ecclesiasticas personas.

6 Statutum ciuitatis an extendatur ad totum comitatum ciuitatis.

7 Ciuibus condemnatis videntur cōdemnati comitatiui nisi aliud ex verborum dispositione appareat.

In questione Raynerij de Toscanijs tria, diuini noīs presidio inuocato, examināda manebūt. primo †an statutū municipale disponens ꝙ oīa instrumēta a certa summa supra debeāt registrari in archiuo cōis: ⁊ si aliter fiat tale instrumentū nō sit alicuiꝰ valoris ⁊ efficacie: nec ex eo aliquid peti possit ⁊c. extēdatur ad forēses contrahentes in loco statuti ⁊ facientes ibidē instrumentū confici adeo ꝙ instrumētum inter eos ibidē confectū ipso facto nō valeat si non fuit registratū: vt in statuto cōtinetur. ¶ Scđo presupposito ꝙ tale statutū extēdatur ad forēses modo predicto: an dictū statutū concernat omnia loca ⁊ castra comitatus ciuitatis in qua dictū statutū viget vt si instrumētum in comitatū factū non sit registratū modo predicto sit nullū. ¶ Tertio an inspectis actis allegatis in dicta causa sit sufficienter probatum ꝙ castrum in quo dictum instrumentū dicitur celebratū sit de comitatu illiꝰ ciuitatis in qua viget statutū. Uenio ad primū. ⁊ videť primo ꝙ tale statutū non extendať ad forenses q: tale statutū dicitur ius proprium ipsorum statuentiū. vt in. c. ius ciuile. j. dist. nec concernere pōt nō subditos ex potestatis defectu. vt in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ qđ leg. ⁊ no. in. l. cunctos populos. C. de sum. trini. ⁊. l. si nō speciali. C. de tes. ⁊. c. ecclesia sancte Marie. de cōsti. ⁊ ꝙ leg. ⁊ no. in. c. a nobis. el. j. de sen. ex cō. cum si. Hinc aperte dixerunt Bar. ⁊ Bal. in. d. l. cunctos populos. †ꝙ statuta ciuitatis nō possunt habilitare vel inhabilitare forēses etiam in terra statuentiū: vnde cōcludūt ꝙ si statuto caueť vt filiusfamilias possit testari: vel ꝙ non possit se obligare: vel qđ quis nō possit aliquid relinquere vxori talia statuta non extendūtur ad forēses: lꝫ ibi velint testari vel obligare vel relinq̄re vxori. ¶ Sed his nō obstātibꝰ cōtrariū arbitror de iure ꝓcedere in casu nostro. Nā si verba dicti statuti bñ ponderenť nō disponūt circa ꝑsonas eas habilitādo vel inhabilitādo quo casu ꝓcedunt p̄dicta: sed potiꝰ dāt solennitatē actui exercēdo in eorū territorio: disponit eñ statutū vt instrumentū debeat registrari in archiuo cōis ⁊ aliter nō sit alicuiꝰ efficacie: ⁊ sic dat formā instrumētis i territorio ciuitatis ꝯficiēdis: ⁊ hoc fit ne fraus cōficiať quā euitare spectat ad officiū eius in cuiꝰ territorio instrumēta cōficiunť. ar. in. l. cōgruit. ff. de offi. presi. ⁊ qđ talis solēnitas debeat seruari inter forēses ibidē instrumētū celebrari faciētes videť tex. in. l. ij. C. quēadmo. test. ape. vbi aperte diciť †qđ testamēta debēt insinuari ſm leges moresqꝫ locorū in quibus insinuantur. ⁊ cū aperte patet qđ talis insinuatio cōcernit solenitatē actꝰ. Certūqꝫ est qđ respectu solēnitatis actꝰ debet seruari statutū ⁊ cōsuetudo illiꝰ loci in quo actꝰ geritur. l. j. C. de emā. lib. iij. ff. de testi. ⁊. l. si non speciali. C. de test. tenent cōiter doct. in. l. cūctos populos. C. de sum. tri. in. c. ꝙ clericis. de for. cōpet. facit. c. illa. ⁊. c. illud. xij. dist. ⁊ qđ in eis nota. hoc idē aperte sentit Bart. quasi in terminis nostris in. l. cunctos populos. in versi. circa scđm. vbi †concludit statutū quo cauetur vt 4 valeat testamentū corā tribus testibus celebratū extendere vires suas quo ad forenses ibidem testantes: q: ſm eum cōcernit tale statutū solēnitatem actus nō tamen habilitat vel inhabilitat personas testantes. Idem ⁊ apertius sentit Bal. in. d. l. cūctos populos. vbi dicit qđ quādoqꝫ actus producitur ad esse qñqꝫ ad esse productꝰ deduciť in iudicium. Primo casu debet seruari statutū loci disponēs qualiter actus producať: quia cōcernit solēnitatē actus. Secūdo casu inspiciť locus iudicij. Ad propositū ergo cū dictū statutū disponat qualiter instrumentum deducať ad esse requirēs in hoc vt registreť: ⁊ aliter factū disponit vt sit nullꝰ efficacia debet indubitāter extēdi ad forēses faciētes in loco instrumentū celebrari. non eñ debēt peregrini violare statuta ⁊ mores ciuitatis. viij. di. c. que contra. maxime cū tendāt ad impediendum vitiū falsitatis ne in loco statuentiū committatur: debet enim dñs loci operari ꝙ̄tum potest ne in loco suo falsitas cōmittať. l. j. C. de fal. mone. ⁊ qđ leg. ⁊ not. per Bar. in. l. ne quid. ff. de incē. rui. naufra. quinimo Bar. plꝰ voluit in. d. l. cūctos populos. scꝫ †vt 5 statutum disponens super insinuatione testamentoꝝ seu instrumentoꝝ extēdať ad ecclesias ⁊ ecclesiasticas personas cū nō disponat sup. personis vel ecclesijs: sed gñaliter super solēnitate actus: lꝫ respectu ecclesiarum ⁊ personarum ecclesiasticaruꝫ dubitem de dicto suo: per id qđ no. Bar. in. d. l. cūctos populos. ⁊ per. c. ecclesia sancte Marie. ⁊ quo ibi plene dixi de cōsti. Et hec sufficiant quo ad primū. Concludo ergo qđ dictum statutū extenditur ad forenses in territorio statuentiū instrumentū celebrari facientes. ¶ Quo ad secundū †an 6 scilicet statutū ciuitatis modo predicto simpliciter disponēs extendatur ad totū comitatū ciuitatis: breuiter cōcludendo credo ꝙ sic. Moueor primo q: vbi tractatur de regimine ciuitatis: ⁊ sic de populo comitatus dicitur de ciuitate vñ omnia edificia que sunt in continentibus ciuitatis videntur esse in ciuitate. tex. est apertus in. l. edificia. ff. de verb. sig. Hinc alibi dicit tex. qđ qui in cōtinentibꝰ vrbis nati sunt Rome nati intelligunť. vt in. l. qui in cōtinentibus. ff. eo. ti. ⁊ alibi dicit text. notabilis. qui ex vico ortus est eam patriā intelligitur habere cuius reipublice vicus ille respōdet. vt in. l. qui ex vico. ff. ad munici. ad ideꝫ c. j. de vsuris. lib. vj. iuncta gl. in ver. alienigenas. Ad idem tex. not. in l. j. §. cū vrbē. ff. de offi. p̄fec. vrb. vbi patet qđ cōmisso regimine vrbis venit non solū quod murorū ambitu continetur: sed etiam totius cōmitatꝰ ciuitatis. ⁊ sic aperte ibi patet qđ comitatus regitur legibꝰ ciuitatis cum ciuitas ⁊ comitatus reputentur vna vrbs. ⁊ ideo omnes comitatiui dicūtur ciues ciuitatis in cuius comitatu sunt. vt in. l. qui ex vico. ⁊. d. l. qui incōtinentibꝰ. not. Bar. in. l. j. ff. ad municipa. ⁊ clarius. nō dubito. ff. de capti. vbi per illum tex. dicit notandum qđ castra que sunt de comitatu alicuius ciuitatis pñt proprie dici populꝰ non liber ⁊ homines illius castri dicuntur ciues illius ciuitatis allegant. d. l. qui ex vico. ¶ Ultimo adduco ad hanc sententiam nota. per Barto. in. l. ij. ff. de verbo. signifi. vbi ex multis per eum ibi tactis 7 infertur †qđ cōdēnatis ciuibus videnť condemnati comitatiui nisi aliud ex verborū dispositione appareat. alleg. l. ciuitatibus. ff. de leg. j. ⁊. l. si ciuitatis. ff. si certum pet. cum simili. dicit etiā qđ quando ciuitas ponitur pro populo tunc cōtinentur comitatiui. Concludo ergo ꝙ nisi aliud probetur satis est probata intentio instantis pro statuto

quia ꝓbato ꝙ castrū sit de comitatu ciuitatis debet regulari ſm statuta ciuitatis principaliter disponētia cum de iure cōi castra nullam iurisditionē habeant; sed subsunt ciuitati in cuius territorio cōsistūt. iuxta no. per Inn. in c. cum ad sedē. de resti. spo. ⁊ per Bar. in l. j. ff. d dā. infe. ⁊ in casu nostro clarissime patet qd dictum castrū nō habeat iurisditionē cum in occurrentibus veniāt homines ad magistrū ciuitatis: vt patet in attestationibus. ⁊ dicā latiꝰ in sequēti dubio. ¶ Cōdescēdo ad tertiū an sit sufficienter ꝓbatū ꝙ dictū castrū sit de comitatu illius ciuitatis vbi viget statutū. Satis credo ꝙ sic, ad qd induco tex. quasi apertū iuncta gl. ij. in c. cum olim. de censi. vbi glo. aperte colligit ex illo tex. ꝙ ex quo cōtineat in aliq̄ scriptura publica de finibus alicuꝰ epatꝰ ei standū est donec ꝓbet̄ ꝯriū lꝫ illa scriptura principaliter facta sit ob aliud, allegat ꝓ ꝯcordātibus multa iura in arg. sed inter cetera opti. facit. c. cū causam. de ꝓba. vbi patet qd in finibꝰ epatus ꝓbandis nō requiruntur ꝓbationes strictissime cū ista facta antiquissima non possint de facili ꝓbari. l. si arbiter. ff. de ꝓba. ⁊ c. qd per nouale. de ver. sig. vñ sufficit ꝓbatio per famā ⁊ libros antiquos ⁊ alia adminicula: ⁊ multa coniungunt̄ simul ad perficiēdā ꝓbationem: iuxta illud, Et que nō ꝓsunt singula multa iuuāt: vt ibi no. Et idem qd illa gl. tenuit Inn. in d. c. illud, de p̄sump. per doct. in c. fi. de suc. ab inte. vñ cum in casu nostro multis instrumentis publicis p̄sertim ꝓductis ꝓ parte aduersa dicat̄, lꝫ incidēter ꝙ dictū castrū sit de comitatu illius ciuitatis eis stādum est donec ꝓbet̄ ꝯrium, presertim cum assertiōe instrumentorū cōcurrāt dicta testiū que ⁊ si plene per se nō ꝓbent: tñ negari non potest quin vehemēter adminiculent̄ q̄ cuꝫ assertione seu attestatione instrumētorū indubie debēt plene ꝓbare: per id qd leg. ⁊ no. in d. c. cum causam. maxime cum in casu nostro nō agat̄ de ꝓprietate castri: sed de modico p̄iudicio ad effectū: scilicet an debeat in casu nostro regulari ſm statuta ciuitatis: vñ negari nō potest qn tāta saltē oriat̄ p̄sumptio vt onus ꝓbandi ꝯriū transferat̄ in aduersam partē: vt leg. ⁊ no. in c. vt nostrū. vt eccle. bñfi. Et p̄sertim vt dixi cū instrumenta sint ꝓducta ꝑ aduersam partē nā ꝓducēs videt̄ fateri cōtenta in instrumēto nō solū quo ad ea que principaliter ibi disponunt: sed etiā quo ad incidēter dicta ⁊ nūtiata: vñ super verbis ibidē enumeratis potest dictꝰ Raynerꝰ fundare intentionē suā. text. est aptꝰ ⁊ no. in d. c. cum olim. Preterea ⁊ vlti. testes dicūt ꝙ viderunt homines illius castri venire ꝓ pertinētibꝰ ad iurisditionalia ad dictā ciuitatē: ergo dꝫ p̄sumi alio nō ꝓbato ꝙ aut sunt d districtu aut de comitatu: ⁊ vtroqꝫ casu est fundata intētio Raynerij ꝑ supradicta. ⁊ qd valeat hec argumētatio vr̄ ex ipsis dictis doctorū in d. c. cum olim. nā vt ibi no. ista sunt cōuertibilia: ecclesia est in diocesi; ergo debet soluere iure epalia: ⁊ ecclesie tenet̄ ad epalia: ergo presumit̄ in diocesi. facit. c. j. de relig. domi. ⁊ qd ibi not. ita ad propositū vꝫ hec argumētatio castrū est in comitatu: ergo alio nō ꝓbato subijcit̄ ciuitati ⁊ ipsiꝰ legibꝰ ꝑ supradicta. ¶ Item castrū rñdet ciuitati in iurisditiōalibꝰ; ergo presumit̄ de comitatu vel districtu ciuitatis. ¶ Nec obst. si dicatur testes nō deponūt nisi de. xiiij. mēsibus, qꝛ dico ex quo nō ꝓbat̄ ꝙ anteriori tp̄e rñderit alteri ciuitati p̄sumit̄ ꝙ sempꝑ fuit ⁊ est de comitatu istiꝰ ciuitatis per tex. no. ⁊ qd ibi no. per Inn. in d. c. j. de reli. domi. vbi ꝓbat̄ qd si dubitet̄ in cuius diocesi est ecclesia p̄sumit̄ qd sit in diocesi illiꝰ qui probat̄ ibidē exercuisse aliqua iura epalia: ex quo nō ꝓbat̄ aliū esse in possessiōe aliorū iuriū. Et hec sufficiāt. Nico. Abb. Sicu. Panormi. Super eadem materia.

¶ Casus consilij sequentis.

In p̄dicta causa dicti Raynerij

Toscani duo noua dubia orta sunt. Primū cū in instrumento cōtra eū ꝓducto desit nomē imperatoris ⁊ ad ꝓbandū cōsuetudinē ad validitatē instrumēti producunt̄ fere octo instrumēta in qbꝰ nō est appositū nomē imperatoris in eodē territorio ꝯfecta in quo fuit celebratū testamētū de quo est p̄sens q̄stio. Itē ꝓducunt̄ litere testimoniales potestatis illiꝰ castri vbi dictū instrumētū fuit ꝯfectū qui potestas attestat̄ qd tā in ciuitate Mutinēsi q̄ eius districtu ⁊ comitatu ⁊ diocesi multi notarij cōsueuerūt publicare eoꝝ instrumēta noīe imperatoris nō imposito. Querit̄ nūqd ex p̄dictis sit ꝓbata ꝯsuetudo loci vt ad validitatē instrumenti publici nō sit necesse apponere nomē imperatoris. Scdm principale dubiū ad. l. fi. C. si cer. pe. habeat locū in instrumētis publicis etiā ſm hodierna tp̄a ita vt per ius autenticorum non dicat̄ correcta p̄sertim cum instrumentum de quo querit̄ fuerat confectum extra muros eiusdem castri.

¶ Consilium. liiij.

1. Usus mulierum non inducit consuetudinem.
2. Uni testi non creditur etiam si synodali prefulgeat dignitate.
3. Iudicis verbo nec scripture est credendum.
4. Scripture cuiuscūqꝫ p̄lati nō credit̄ de nō spectātibꝰ ad officiū suuꝫ.

Christi eiusqꝫ matris p̄sidio

inuocato attingēdo dicta dubia cōclusiue ꝓpter temporis breuitatē credo ꝯsuetudinē ꝑ p̄dicta nō fore ꝓbatā qm̄ ad ꝓbādū cōsuetudinem oportet ꝙ ꝓbetur tantus cōsensus populi qui potest legem de nouo condere. vt. l. de quibus ⁊ qd ibi no. ꝑ bar. ⁊ alios. ff. de leg. ⁊ per Io. and. in c. fi. de cōsue. hoc notāter dixit bar. in l. j. ff. de legi. † ⁊ ꝙ vsus mulierū nō inducit cōsuetudinem cum ipse nō possint edere leges: cū lex ⁊ cōsuetudo equipolleāt. vt in d. l. de quibus. sed cū in casu nostro ꝓducant̄ fere octo instrumēta cōfecta sine nomine impatoris nec aliter appareat de ꝯsensu populi seu maioris partis tacite vel expresse qd voluerint tollere dispositionē autētici vt nomen imperatoris preponat̄ ⁊c. ergo nō potest dici ꝙ sit cōsuetudo introducta in cōtrariū. certū est enim qd instrumenta nō fiunt coraꝫ omni populo vel maiori parte, ⁊ potest esse qd populus vel maior ps nunq̄ vidit illa instrumēta: vñ nō pōt dici ꝙ ex illis sit inducta cōsuetudo contra legem nō em̄ ꝓbat hoc esse qd ad hoc contingit abesse. l. neqꝫ tales. C. de proba. ⁊ in c. ij. de trāsla. prela. cum enim possibile sit qd nemo p̄ter illos q habuerūt illa instrumēta publicata viderit illa instrumēta, ergo nō potest dici ꝙ sit inducta cōsuetudo populi cū ad inducendā cōsuetudinē populi: oporteat vt dixi ꝙ actꝰ fuerit toties ⁊ tā publice agitatꝰ qd verosimiliter venerit ad notitiā populi: vt dixi in d. l. de quibꝰ. ⁊ ibi per Bar. in l. j. ⁊ ij. C. que sit lon. consue. ⁊ ibi per Cy. nec enim ꝓbatur in casu nostro qd illis instrumētis fuerit data fides in iudicio seu extra, ita palā ⁊ publice qd peruenerit ad notitiā populi. ⁊ pro hoc opti. facit qd leg. ⁊ no. in l. cū de cōsuetudine. ff. de leg. vbi ad cōsuetudinē ꝓbandā animaduertitur an fuerit obtēta in contradictorio iudicio: qꝛ per hunc actum publicū ⁊ notoriū p̄sumit̄ cōsensus populi. ⁊ per hoc tollo quorūdā doctorū opinionē qui dixerūt qd vbi dubitat̄ de viribꝰ vniꝰ instrumēti debēt inspici alia instrumēta si sint eiusdē substātie debet enim eorū dictum sane intelligi: qñ. s. ꝓducunt̄ talia instrumēta quibus probat̄ data fides tanq̄ publicis al's añ omnia corruerent eodem morbo, quoniam non debet sumi ex inualida ꝓbatione plena ꝓbatio. hinc dicit tex. in c. j. de fid. instru. si scripturā autēticā nō videmꝰ cū exemplaribus nihil facere possumꝰ nec est nouū seu inusitatū ꝙ in eadē ciuitate reperiant̄ octo ⁊ decē instrumēta deficere in solēnitatibus debitis: non tñ per imperitiā illoꝝ notariorū debemus dicere legibus esse derogatum, imo illa instrumēto esse nulla legis autoritate. arg. in l. fi. in fi. C. de fideius. nec pōt dici ꝙ inter notarios sit introducta illa consuetudo: tum qꝛ nō probatur vere vel p̄sumptiue ꝙ illa instrumēta venerint ad notitiam notariorum maioris ꝑtis illius ciuitatis: tū qꝛ ad hoc vt inducat̄ cōsuetudo vt scripture nō autētice detur fides: opꝫ ꝓbare ꝙ tali scripture fides fuerit adhibita: vt est tex. apertus in c. cū dilectus. de cōsue. qd hic minime fuit ꝓbatum. Item notarij soli nō possunt inducere cōsuetudinē cōcernentē totū populū qualis est hec cōsuetudo cū agat̄ vt in iudicijs ⁊ extra talibus instrumētis deficiētibꝰ in solēnitate debitā det̄ plena fides: sicut. s. dixi in moribꝰ mulierū. nec ob. si dicat̄ qd vigore talium instrumētorū fuit al's ꝓcessus agitatus: vt dꝫ patere ex ꝓductiōe actorū. Ad hoc em̄ respōdet̄ multipliciter. p̄mo ꝙ illa acta non fuerūt gesta corā iudice: sed corā arbitratoribus ⁊ bonis viris q non solent ꝓcedere ſm iuris rigorē, sed ſm equitatem sepe ꝓ bona concordia tollūt de iure vnius ⁊ dant alteri. vt in c. nisi de prebē. ⁊ no. in l. si de meis. §. recepisse. ff. d arbi. ⁊ l. societatem. §. arbitroꝝ. ff. ꝓ socio. ⁊ qd legit̄ ⁊ no. in l. si dictum. §. si ꝯpromisero. ff. de euic. Preterea illa acta nō fuerūt gesta ex toto in comitatu Mutinensi de cuius cōsuetudine queritur. Item ⁊ fortius nō apparet inde lata sentētia: ⁊ si qua lata fuit nō fuit lata in dicto comitatu ⁊ infra, ⁊ sic nō potest dici qd populus Mutinēsis tacite ꝯsenserit vt talia instrumēta sine nomine imperatoris facerent fidē; nec etiam fuit reuocatū in dubiū an talia instrumēta valerēt. Itē solum ꝓbatur vnicus actus: vnicus aūt actus nō sufficit ad inducendā consuetudinem: qꝛ consuetudo requirit frequentiā actuum. vt. l. j. ⁊ ij. C. que sit lon. cōsue. tenet Bar. post Guil. in d. l. de qbꝰ. Nec obst. litera testimonialis potestatis illius castri attestātis cōsuetudinē, qꝛ in decisionibus causarū nō statur verbo iudicis etiam cū iuramento. vt in c. licet ex quadā. de testi. vbi dicit tex. ꝙ † vni testi nō credit̄ etiaꝫ si synodali prefulgeat dignitate ⁊ nō credit̄ soli dicto etiā presidi prouincie, vt ibi fortius nō debet credi potestati vnius castri. ad idem bonus tex. in c. cum a nobis. de testi. iuncta gl. vbi clare patet quod verbo alicuius iudicis nō statur in decisionibꝰ causarum nisi sint plures qui deponāt in forma testimonij corā alio iudice, vt no. in gl. p̄sertim doc. tenēt ibi Inn. qui exp̄sse dicit † ꝙ nec verbo nec scripture iudicis credēdū est cū nō habeat officiū attestādi sꝫ iudicādi. quinimo cōis opi. doc. est in c. post cessionem. de ꝓba. ꝙ literis testimonialibus etiā epi nō credit̄ nisi leuitas p̄iudicij aliud inducat. In casu aūt nostro agit̄ de grauissimo p̄iudicio: qꝛ si nō ꝓbat̄ cōsuetudo venit reus absoluendꝰ a petitione. xij. miliū florenorū: vñ potestas vnius castri. de facili pōt corrūpi ad testificādū cōsuetudinē ⁊ dixit Inn. in c. j. ⁊ ij. de fi. instr. † ꝙ scripture cuiuscūqꝫ p̄lati nō credit̄ de nō spectātibꝰ ad officiū suū cū hec ptās sit data notarijs ⁊ nō iudicibus attestandi autē cōsuetudinē esse in loco nō spectat ad officiū ptātis. Preterea iura volūt vt ꝯsuetudo ꝓbat̄ cū ꝯsistat in facto. vt in l. j. ⁊ ij. C. q̄ sit lon. ꝯsue. ⁊ dicit Cy. in d. l. ij. ꝙ dꝫ ꝯsuetudo ꝓbari ꝑ testes solēniter deponētes duos ad minus difficillimum est probare consuetudinē: vt ibi probatur. ⁊ in c. fi. de cōsue. vñ multi credūt

consuetudinem

cõsuetudinẽ esse ⁊ vt plurimũ aberrãt. vnde inter cetera testes debẽt ꝓbare tria ſm Cy. in loco ꝑalle. videlicet vsum populi: ⁊ vsus frequẽtiam: ⁊ temporis diuturnitatẽ: qḋ in casu nostro minime ꝓbatũ est. quinimo ꝓsupposito ⁊ nõ concesso ꝙ literis potestatis in hoc debeat credi, tamen litere in ista causa producte nõ probant cõsuetudinẽ, cũ potestas solũ dixerit ꝙ multi cõsueuerũt publicare eorũ instrumenta sine nomine imperatoris: in eo qḋ dicit multi: ⁊ non dicit omnes vel maior pars nec dicit qḋ illis instrumẽtis fuit data fides in iudicijs vł extra: qḋ necessariũ requiritur ad inducendã cõsuetudinẽ: vt probaṫ in. d. c. cum dilectus. Itẽ simpliciter dicit ꝙ cõsueuerũt publicare ⁊c. nõ enim dicit ꝙ consueuerũt per tãta tẽpora ꝑ que sit inducta ꝯsuetudo: ⁊ sic nõ deponit super diuturnitate temporis qḋ est necessarium ad probandũ consuetudinẽ. nam verbum cõsueuerunt, non semp denotat perfectã consuetudinẽ, ad hoc qḋ leg. ⁊ no. in. c. cum ecclesia sutrina. de cau. posses. ⁊ proprie. imo hoc bene põt verificari in bino vel trino actu. vt in. l. iij. C. de epi. aud. xxv. q. ij. in. c. ita nos. probatio aũt debet ꝯcludere necessario. vt in presentia. de proba. Ex his clare concludo quo ad secũdum ꝙ per predicta nõ sit probata cõsuetudo vt in ciuitate ⁊ comitatu Mutinẽ. nõ sit necesse apponere nomẽ imperatoris: per ꝯsequens dictum instrumentum nullã fidẽ facit. vt in auť. vt prepo. no. impe. nec potest dici qḋ ista sit modica solẽnitas cuius defectus nõ habeat vitiare actũ. vt in. l. j. ff. de vẽ. inspi. quia dico ꝙ ista nõ est modica solẽnitas cũ ad eam introducẽdam emanauerit. d. auť. cum tanta solẽnitate. ⁊ vt ibi colligiť ex tex. ⁊ gl. aliter ipso iure nõ valet instrumentũ. inest ergo solẽnitas specialis: maxime cum ibi apponaṫ verbum omne: quod habet excludere omnẽ dispensationẽ ⁊ dispositionem inferius: iuxta gl. no. in cle. vt hi qui. de eta. ⁊ quali. Sup hoc vltimum forte posset attentari quod nõ valuit consuetudo introducta sine cõsensu principis in cõtrariũ: maxime cum imperator illã solẽnitatem induxerit non solum vt falsitas facilius possit deprehẽdi sed etiã ad eorum honorem ⁊ memoriam imperij: subditi autem non possunt statuere: ⁊ per cõsequens nec consuetudinem introducere cõtra inducta in fauorẽ principis. nisi forte esset talis consuetudo de cuius initio nõ est memoria. vt in. c. super quibusdã. de verb. sig. facit qḋ no. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ cum temperando posset intelligi. c. cum dilectus. de fide instru. de hoc tamen vltimo de presenti non firmo. Nico. Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Factũ super quo de iure consiliũ petitur in terminis infrascriptis in effectu continetur. Quidã veniẽs ad mortẽ instituit heredẽ hospitale sancte Marie: ⁊ inter cetera onerauit dictũ hospitale vt deberet quolibet anno certis temporibus in testamento descriptis distribuere vnum modium frumenti pauperibus venientibus ad dictum hospitale pro eleemosyna petẽda: deniqꝫ post mortẽ testatoris lapsi sunt quadraginta anni longe vltra intra que tempora nunꝙ dictũ legatũ fuit executiõi mandatũ: tunc diocesanus loci instat pro executione dicti legati replicat hospitale ꝙ cum per quadraginta annos ⁊ vltra nõ habuerit memoriã dicti legati est ibi ꝓscriptũ: vnde queadmodum de alijs bonis potest disponere ad pias causas libere ⁊ absolute, ita ⁊ de illis bonis relictis ꝑ testatorẽ. Queritur nunquid prescriptione possit dictum hospitale se tueri?

¶ Consilium. liiij.

1 ☞ Prescriptio contra vxorem non currit in rebus dotalibus cõstãte matrimonio.
2 Prescriptio quadraginta annorum currit in legatis factis pauperibus incertis.

Christi eiusqꝫ matris ꝓsidio inuocato. Uidetur primo dicendũ ꝙ nõ: quia non volẽti agere nõ currit ꝓscriptio. vt in. l. j. C. de anna. excep. vbi dicitur ꝙ durante patria potestate non currit prescriptio filio in bonis aduenticijs: quia illa durãte filius nõ hꝫ illorum bonorũ administrationẽ. sed omnimoda administratio pertinet ad patrẽ. †1 Idem ꝓbatur in vxore constante matrimonio: nõ enim currit cõtra eã ꝓscriptio in rebus dotalibus: quia cõstãte matrimonio agere nõ potest. l. in rebus. C. de iure do. Ad idem. c. quia diuersitatẽ. de cõcess. ꝑben. ⁊. c. ex transmissa. de prescri. sed in casu nostro legatum erat factum pauperibus incertis qui nõ possunt ratione incertitudinis agere. ergo contra eos non debet currere prescriptio. ⁊ hanc opi. tenuit Ant. de but. in. c. nihil. de prescri. ⁊ in hoc casu intellexit illum tex. Secundo principaliter cõtra prescriptionẽ arguitur alio modo ⁊ sic prescriptio bona fide remota nõ adiuuat prescribentẽ: vt in. c. vigilãti. ⁊. c. fi. de prescrip. ⁊ in reg. possessor malefidei. de regu. iur. lib. vj. sed in casu nostro nõ debet presumi bona fides: sed mala: quoniã cũ hospitale sit heres extraneus ꝓsumitur notitiã habere testamẽti. vt no. Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de ver. obli. mala fides autem ꝓbari potest ex cõiecturis. vt no. idẽ Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. ⁊ facit. l. dolũ. C. de dolo ⁊. c. ij. de renũ. lib. vj. ergo cũ hospitale ꝓsumatur habere notitiam testamenti in quo continebatur dictũ legatũ non potest allegare ꝓscriptionẽ: quia presumitur in mala fide. Tertio faciť. l. fi. C. de sacrosan. eccle: vbi patet qḋ in legato facto ꝓ redemptiõe captiuorũ sola currit prescriptio centenaria. vnde saltem hoc casu deberet interuenire prescriptio centũ annorũ que probaṫ aliter: ⁊ sic omnia bona hospitalis principaliter sunt deputata in eleemosynã pauperũ vt in cle. quia contingit. de reli. domi. ergo nõ videtur qḋ hospitale possit allegare prescriptionem ne dictum modium frumẽti dispenset inter paupes. Est enim talis prescriptio cõtra ius vel tanti temporis cursum de cuius initio nõ est memoria. vt in. c. j. de ꝓscri. lib. vj. Sed his nõ obstantibus cõtrariã sententiã arbitror in casu nostro veriorem. ⁊ primo ꝙ in casu nr̃o habeat locũ prescriptio. Contra opin. do. Anto. soleo adducere tex. expressum cui impossibile est respondere in. l. vt inter diuinũ. C. de sacrosan. eccl. vbi ꝓbatur ꝙ contra legatum factũ pro redẽptione captiuorũ currit prescriptio: ⁊ tamẽ captiui duplici iure agere nõ poterãt. primo quia captiui. secũdo quia incerti: sed his nõ obstantibus currit prescriptio, quia epo tanꝙ administratori pauperũ datur actio cõtra ecclesiam in bonis suis: lꝫ ipm corpus ecclesie tanꝙ inanimatũ agere nõ possit: ac tamen ex negligentia administratoris currit ꝓscriptio: vt in titu. de prescri. per totum. Item videmus in bonis minoris qui lꝫ nõ possit esse in iudicio sine autoritate curatoris. insti. de cura. ⁊ in. l. clarũ. C. de auto. prestan. tamen ex negligẽtia administratoris currit ꝓscriptio. vt. l. sicut. C. de ꝓscri. xxx. anno. Et hoc idem in casu nr̃o voluit gl. in. d. l. vt inter diuinũ. que dicit idem dicẽdũ in legato facto pauperibus qḋ in legato facto ꝓ redẽptione captiuorũ. ⁊ debet gl. intelligi in legato facto pauperibus incertis: sicut tex. loquitur de captiuis. Item quia tex. ibi facit expressam mentionẽ de relictis factis hospitali. Ad idẽ induco aliũ pulcherrimũ tex. in auť. de eccle. tit. in. §. pro tẽporalibus. vbi tex. generaliter dicit ꝙ in legatis ⁊ hereditatibus ad pias causas spectatur ꝓscriptio hodie. xl. annorũ: vnde ꝓderãda sunt verba illius tex. in eo qḋ indistincte admittunt ꝓscri- 2 ptionem quadragenariã in legatis ad pias causas: lꝫ † negari nõ potest qn legatũ factum pauperibus incertis sit ad pias causas, cũ omne legatũ factũ pro anima dicaṫ ad pias causas. vt no. in. l. si quis titio. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. relatũ. de test. ⁊ hanc opi. iamdudũ tenui in lectu. in d. c. nihil. de hoc dico vt cesset ꝓsumpta affectio casus imminentis, ⁊ reperio qḋ expsse idẽ sensit Fed. de se. doctor egregius cõsil. cj. vbi plus voluit qḋ nedum hoc casu curreret ꝓscriptio, sed etiã ꝙ sufficeret tricenaria: motus quia hoc casu cõpetit epo actio: nõ vt epo lꝫ vt administratori pauperũ. competit enim epo ſm eum ꝓ istis legatis factis pauperibus cõditio ex. l. nulli. ⁊. l. si quis ad declinãdã. C. de epi. ⁊ cleri. que quidẽ cõditio tollitur spatio. xxx. annorũ. vt in. l. sicut. C. de ꝓscri. xxx. ãno. ⁊ sic voluit Fed. facere differẽtiã inter legata facta paupibus ⁊ facta ecclesijs: quia respectu ecclesiarũ reqrit quadragenariã, sed respectu pauperũ dicit sufficere tricenariã. Hoc tamẽ vltimũ non soleo approbare: imo cõtra eũ videtur casus in. d. §. pro tẽporalibus. vbi generaliter diciť ꝙ in legatis ad pias causas nõ currit ꝓscriptio minor quadragenaria. ad idẽ opti. facit. l. j. C. de sacrosan. eccle. vbi exparaṫ legatum factũ ecclesijs: ⁊ pro redẽptione captiuorũ seu pauperibus quo ad ꝓscriptionẽ inducendam. in vtroqꝫ enim casu statuebaṫ illo tpe terminus centũ annorũ. ex quo euidenter colligiť qḋ hec actio non regulaṫ ſm alias actiones, lꝫ est priuilegiata fauore pauperũ sicut illa que cõpetit pro ecclesijs: iura enim nõ minus fauẽt pauperibus quo ad ꝓscriptionẽ inducẽdã ꝙ ecclesijs. vt in. l. fi. ⁊. xvj. q. j. nã ꝓpter pauperes alẽdos bona fuerunt reseruata ecclesie in ꝓmitiua ecclesia. xij. q. j. c. vidẽtis. Ex his omnibus apte cõcludiť ꝙ in legatis factis pauperibus incertis currit ꝓscriptio. xl. annorũ: si ergo currit prescriptio vt heres nõ cogaṫ soluere. lꝫ sibi lucrifacere. vt in. d. l. fi. ⁊. d. §. pro temporalibus. ergo fortius in casu nostro est admittenda ꝓscriptio q̃ venit nõ ad prophanandũ: idest ad cõuertendũ in ꝓphanos vsus ad ꝯmutandum in aliã piã causam: nam hospitale vult in piam causam disponere bona hereditaria queadmodũ egit de alijs bonis hospitalis. Simile videmus in ecclesia cuius bona ex dispositiõe testatoris seu fundatoris deputanṫ ad certũ vsum: vt puta in alimoniã ministrorum illius ecclesie ⁊ pro alijs necessarijs ipsius ecclesie. vt in. c. pastoralis. de his q̃ fiunt a prela. ⁊ tñ ꝓscribiť contra eam per aliaꝫ ecclesiã in illis bonis, vt si deputenť ad vsum illius eccl'ie ꝓscribẽtis. vt in. c. ad aures. ⁊. c. sanctorũ. ⁊. c. j. de prescr. ⁊. c. de quarta. ⁊. c. illud. e. ti. ⁊. xvj. q. iij. licet. ⁊ ca. inter memoratos, cũ si. quinimo etiã laicus ꝓscribit contra talia bona ecclesiarũ deputata ad certum pium vsum. vt in. c. j. de ꝓscri. li. vj. ⁊ in. c. causam. eod. ti. per locũ a spãli. fortius ergo debet valere prescriptio in casu nostro vbi agitur de modico preiudicio cum omnino in piã causam talia bona sunt expẽdẽda. ¶ Cõcludo ergo ꝙ in casu nostro potest hospitale se tueri ꝯ diocesanũ loci ꝓscriptione. xl. annorũ bona fides qñ ꝓsumiť regulariter in prescribẽte. vt not. in. c. si diligẽti. ⁊. c. fi. de prescr. ⁊ per Bar. in. d. l. celsus. nõ obstant cõtraria superius alle. Et primo rñdetur ad. l. j. ⁊. l. in rebus procedũt enim illa iura in vxore et filiofamilias qui nullo modo valent agere durantibus patrie ptãte ⁊ matrimonio. sed in casu nr̃o eps põt agere tanꝙ administrator pauperũ. vt in. d. l. nulli. ⁊. l. si quis. vnde propter suam negligentiã currit ꝓscriptio sicut currit in bonis ecclesie q̃ nõ minus sunt priuilegiata ꝙ

legata facta pauperibus ⁊ eodē modo respondetur ad.c.quia diuersitatem.⁊.c.ex transmissa procedūt enim in non valente agere.opi.aūt do.Ant.nō probatur iure,naz fundabat se super.d.l.i.cui satis est responsum.⁊ per tex.d.c.nihil quem doct.cōiter intelligunt alio modo ꝙ ipse intelligat. ¶ Ad scōm cōtrariū de ꝑsumptiōe malefidei ꝓpter testamentū responde ꝙ ꝓcederet si testamētū fuisset repertū in hospitali.sed in casu nostro fuit alibi repertū. Item ꝓcederet si rector illius loci cui hereditas fuit relicta fuisset ꝑpetuꝰ:sed administratores illius loci quotidie remouentur ad libitū rectoris hospitalis maioris:vnde lz presumat scientia in eo qui erat administrator tēpore apprehensionis bonorū:quo casu procedit dictū Bar.preal.tamē in successore nō presumit ista sciētia.ex quo enim reperit hospitale illa bona possidere potuit presumere qd ex aliqua legitima causa possidētur:⁊ sic a tēpo tuit prescriptionē inchoare.vt est tex.iuncta gl.in.c.de quarta.de prescri.tenet Dy.in.c.possessor.de reg.iu.li.vj.facit quod no. Bar.in.l.cum heres.de diuer.⁊ tēpo.ꝑscrip. ¶ Ad tertiū de.l.fi.rñdetur qd ꝓcedebat fz illa tēpora:fz hodie ꝓ istis legatis ad pias causas sufficit prescriptio.xl.annorū:⁊ ecclesie Romane dūtaxat reseruat ꝑscriptio cētenaria.vt in auť.quas actiōes.C.de sacrosan.eccle.⁊ ibi per doc.et no.in.§.pro temporalibꝰ.⁊.xvj.q.iiij.⁊ si. ¶ Ad quartū ⁊ vlti.arg.dico ꝙ ꝓcederet si rector hospitalis vellet bona hospitalis cōuertere in prophanos vsus quo casu prescriptio esset contra ius;sed in casu nr̄o vult disponere in piam causam ista bona sicut reliqua bona ipsiꝰ hospitalis:⁊ sic non est contra ius:imo ꝯformatur iuri:vt in.d.cle. quia contingit ⁊ sic sufficit bona fides vna cū cursu quadraginta annoꝝ. Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.lv.

1 Causa nullitatis deuoluit totum negotium ad superiorem.
2 Statutū tollēs dictionē nullitatis dz intelligi nisi nullitas sit patēs.
3 Prescriptio sine possessione non procedit.

In causa q̄ ad presens vertitur inter commune Serteani ex vna parte:⁊ cōmunitatē Castilionicelli ex alia super quibusdā finibus. Quoniā ꝑ alios ⁊ per me alās plene scriptum extitit in fauorē cōmunitatis.Serteani paucis in presentiarū vtar ꝟbis cōclusiue omissa argumentorū inductiōe ꝓcedēdo ⁊ ꝓsequar principaliter quatuor mēbra. ¶ Primo circa validitatem appellationis interposite per ꝯmune dicti Serteani a snīa lata cōtra eos super dicto possessorio. ¶ Secundo ꝑsupposito sine veritatis preiudicio quod nō potuit appellari an saltē per viā nullitatis sententie debeat audiri. ¶ Tertio an in causa appellationis seu nullitatis debeat dictū commune obtinere in possessorio. ¶ Quarto an idem sit dicēdum.in petitorio,vt.s.pro dicta cōmunitate sit ferēda sentētia. ¶ Circa primū quāꝗ̄ videat obstare huic appellatiōi interposite ꝑ cōmuni Serteani.l.vnica.C.si de momē.pos.fue.appel.tñ Bar.melius ꝙ alibi intellectū illius.l.examinauit in.l.ij.ff.de appe.reci.vbi inter cetera notabiles limitationes quas ponit ad solu.illius.l.dicit illam.l.nō procedere quādo alteri iniuste aufertur sua possessio:qꝛ tunc talis snīa lata super possessorio est magni preiudicij cū grauissimū sit perdere possessionem sine causa.vt in.l.fi.C.si per vim vel alio modo.⁊.l.vlti.C.de rei vendi.⁊ in.§.cōmodū.insti.de interdi.saltem in eo qui nō valet nisi remediū possessoriū intentare ⁊ ex difficultate ꝓbādi dominiū sepe perdit a possessione perdat dñiū vt in effectu.in capitu.sepe.de resti.spo.vbi text.nota, ideo intelligit Bar.d.l.vnicam:quando per sententiā possessor reponit in pristinū statutum;quia tūc parat modicū preiudicium.quia sicut prius habebat petere eodē modo poterat nūc post snīam re petere ꝓbat ratione nam illa lex vnica est fundata in remotione appellationis super modicitate preiudicij.vt no.ibi:⁊ per glo.in.d.l.ij.sed negari non potest quin fiat preiudiciū qñ per sentētiam aufertur possessio sine causa legitima eā habēdi.ergo potest tunc appellari ⁊ presertim hoc est tenēdum;quia de iure canonico a tali sentētia indifferenter pōt appellari.vt leg.⁊ no.in.c.cum ad sedez.de resti.spo.⁊ in cle.vnica.de sequest.posses.in fi. Ius ergo ciuile deuiās ab hac dispositione equissima:debet quātū fieri potest restringi. ¶ Aliā limitationem solēnem quantum ad ꝓpositū nostrū posuit idem Bar.in.d.l.ij.dicens ꝙ.d.l.vnica.nō interdicit simpliciter appellatiōi in possessorio;sed solū dispon.t vt nō obstāte appellatione sententia consequetur effectū suū:quasi dicat ꝙ licet alās appellatio a diffinitiua suspēdat executione sentētie vt in.l.j.ff.ad turpil.⁊.l.ij.ff.de penis.⁊.l.vnica.§.inter.ff.nil nouā.appella.penden.⁊.c.venientes.de iureiu.cum simi.tñ hoc casu propter modicitatē preiudicij fit executio: sed nihilominus ꝓcedit super appellatione ⁊ ea iustificata retractatur executio:nec hoc est nouum:nā idem videmus in appellatiōe interposita ab executore.per talem em̄ appellationē nō suspenditur ex toto executio:sed procedit:prout habetur in.l.ab executione.C.quo.appella.non reci. Itē simile videmꝰ in appellatione ab interlocutoria que nō impedit processum iudicis nec inducit retractationē attētatorū nisi ea priꝰ iustificata.vt in.c.nō solū.de appel.li.vj.⁊ hec sunt de mente Bar.in.d.l.ij.que dicta puto verissima ⁊ notāda. Unde ad propositū nostrū cum ꝑ sententiā latā a cōmissarijs dominorum auferat iniuste cōmunitati Serteani legitima eorum possessio potuit a tali snīa cōmunitatis appellare. Itē ex alia ratione proxime dicta pōt dicta appellatio iustificari.⁊ hoc quo ad primum. ¶ Quo ad secundum presupposito sine veritatis ꝑiudicio quod appellari nō potuerit an saltem per viam nullitatis debuerit audiri dicta communitas Serteani in dubio,puto qd sic:per tex.no.in.c.licet.de sentē.excō.li.vi.vbi probat ꝙ per desertionē appellationis non excludit via nullitatis. Item ꝓbatur per locū a speciali. in cle.vnica.de re iudi.facit quod leg.⁊ no.in.l.j.C.quādo ꝓuo.nō est neces.⁊ in.l.si expssim.ff.de appel.⁊ in.c.sepe.⁊.c.dilecto.de appel.quinimo notāter dixit Bar.in.d.l.si expssim.1† qd causa nullitatis deuoluit totum negotiū ad superiorē:ita qd superior pōt corrigere in parte ⁊ in totū:⁊ supplere ⁊ omnia facere que prius iudex debuisset facere sicut ꝯtingit in remedio appellationis.all'.dicta Inno.in.c.cum contingat.de offi.dele. Nec ob.si dicatur statutū huius ciuitatis Senaz obuiat dictioni nullitatis.potest enim ad hoc multipliciter responderi vt em̄ mihi in facto presupponit statutū solum dicere ꝙ si appellatio efficit deserta per lapsum duorū mensiū intra quos appellatio debebat expediri qd nō debet pars deserēs amplius in illa causa audiri per viā nullitatis.hoc enim statutum primo non obst.quia negat ꝑ partem appellationē fuisse desertā.⁊ saltem nō fuit deserta ex hoc capite statuti:quia non per lapsum duorū mēsiū:vnde cū illud statutū veniat cōtra ius debet strictissime intelligi:ita qd non debet excedere casum ꝓpriū in quo loquitur:vt leg.⁊ no.in.c.cum dilectꝰ.de consue. ⁊ in.l.ij.C.de noxa.⁊ in.c.in nostra.de iniu.⁊ in.l.iij.§.hec autē verba. ff.de neg.ge.⁊ quod no.Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iu.⁊ Jo. super reg.pro possessore.in mercur. Item quia non debet induci iuris correctio per identitatē rationis saltē que nō est expressa.vt no.Bar. ⁊ Bal.in auť.quas actiōes.C.de sacrosan.eccle.⁊ facit qd no.Bart. in.l.liberorū.ff.de ver.sig.2† Preterea statutū tollens dictionē nullitatis debet intelligi nisi nullitas sit patēs vel incōtinenti possit ꝓbari. ad hoc.c.cum bertoldus.in fi.de iudi.⁊ glo.no.in.l.j.§.siue autē.ff.de tab.exhi.per Bal.in.l.data opera.C.qui accu.non pos.in cōmēto maiori.per Old.suo consi.xlv.quod inci.cum litera executoria.⁊ alle.pro casu.l.penul.C.qñ ꝓuo.nō est ne.⁊ de resti.spo.c.literas.penul.rñso. ibi dum dicit.⁊ probatiōes auferunt incōtinenti.⁊ adduco no.gl.in c.suscitata.de in inte.resti.in ver.effectū sentētie.que clare cōcludit ꝙ dispositio tollens dictionē nullitatis nō debet intelligi de illa que potest incōtinēti probari.⁊ facit qd no.Pau.in cle.vnica.de renū.ꝓbatur ratione:nam in dubio nō est presumendū qd statuētes velint soluere apertiꝰ iniustitiā ⁊ tollere de iure vniꝰ ⁊ dare alteri.imo tale statutum nutriēs apertā iniquitatē esset nullū.iiij.distin.erit autem lex. ⁊ in.c.fi.de prescr.no.Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ in.l.fi. C.si cōtra ius vel vtili.pub.si nullitas sentētie esset notoria que incōtinenti possit probari iniquū esset qd talis exceptio excluderetur.esset eniz tollere defensionē que est de iure naturali.vt in cle.pastoralis. de re iud.ergo intellectꝰ illiꝰ statuti non est reducēdus ad casum nostrū in quo euidēter constat de nullitate sententie:maxime in eo ꝙ fuit lata in ecclesia.vt in.c.decet.i fi.de immu.eccl.li.vj.⁊ hāc ⁊ alias causas nullitatis huius sententie:plene tetigi in alio cōsi.qd in hoc materiaz nullitatis scripsi. Ulteriꝰ ꝓbatur alia cōsideratione vbicūqz statutū seu lex disponit causa nō expssa debemus ꝯsiderare rationē naturalē que potuit mouere legislatorē;⁊ si illa est vnica ⁊ indubitata : qꝛ alia ratio nō potest naturaliter cōiecturari debemus ad limites illius ratiōis ꝯiecturare legē extēdere ⁊ restringere.vt no.dixit Cy.post alios in.l.nō dubiū.C.de legi.⁊ Bal.in.l.maximū vitium.C.de lib.prescri. facit tex.in.l.scire oportet.in ver.sufficit.ff.de excu.tut.⁊ gl.no.in.l.tale pactum.ff.de pac.sed in dicto statuto non potest alia ratio naturaliter cōsiderari in eo qd tollit dictionē nullitatis appellationis inductā per lapsum duorū mensiū:nisi quia statutum ꝑsumpsit qd ex quo nō expediuit appellationē intra duos menses presumitur ꝙ calūniose opponit de nullitate causa differēdi executionē snīe:simile in.d.cle. vnica.de re iud.sed vbi est euidēs ⁊ clara nullitas cessat ꝑsumptio calumnie:ideo debuit cessare dispositio.ad hoc bonus tex.in.d.c.literis. Preterea ⁊ vltimo ex quo ps Serteani fuit de facto admissa ad ꝓbādum iniquitatē seu nullitatē sentētie ⁊ eam probauit:est pro ea ferenda snīa.ad hoc notabile dictum Inno.in.c.constitutus.de fi.presby. vbi dicit quod cōuentus possessorio recuperande nō debet audiri ante restitutionem;super proprietate tamen si de facto fuit admissus et eam probauit debet iudex pro eo ferre sentētiam. hinc no.dixit etiaz Inno.in.c.dilecta.de rescript.⁊ in.c.cum bertoldus.de re iudi.ꝙ licet postꝙ̄ sentētia transiuit in rem iudicatam nō debeat audiri pars aduersa super nullitate sententie:tamē si de facto fuit admissa ⁊ iniquitatē probauit est retractanda sententia non obstante transitu in rem iudicatā:quia de qua re iudex cognouit de ea debet pronūtiare.vt in ca.cum super.de cau.posses.⁊ proprie.⁊ in.l.de qua re.ff.de iudi.⁊ hec sufficiāt quo ad scōm membrū. ¶ In tertio membro procedam breuius:qꝛ in facto mihi presupponitur ꝙ communitas castri Serteani probauit possessionē dictorū finium antiquiorē ꝙ pars aduersa. Itē per plures ⁊ meliores testes adduxit:qz titulū seu titulos.pars aūt aduersa nisi

uersa nisa est solū probare possessionē. quare ex triplici capite quorum quodlibet ꝑ se sufficit ad victoriā dico ꝙ dicta cōitas Serteani debet obtinere ī possessorio retinēde: qꝛ vbicūqꝫ vtraqꝫ pars probat ꝑ testes possessionē ⁊ fundat se sup eadē specie possessionis cū impossibile sit ꝙ duo eādē rem ⁊ eodē modo insolidū possideāt seu possederint: vt in.c. licet.de ꝓba.⁊.l.iij.§.ex cōtrario.ff.de acqui.pos. ferēda est sniā pro ea parte que ꝓbauit ꝑ plures seu meliores testes: ⁊ vbi hincinde esset paritas testiū est sniā ferēda ꝓ ꝓbāte possessionē magis diuturnā ⁊ antiquā ⁊ si deponāt vtriusqꝫ partis testes sup eodē tpe ferꝰ sentētia ꝓ eo qui vltra possessionē ꝓbauit titulū. nā in his ciuibus is qui melius ꝓbauit ꝑsumiꝰ vere possedisse. alia vero pars ꝑsumiꝰ potius occupasse temere ꝙ possedisse. ista ꝓbanꝰ notāter per tex. ⁊ gl. ⁊ doc.in.c.ꝫ preal le. clarissime voluit. Bar.in.l.si duo.ff.vti pos. Idē Jac.de are. But. ⁊ Cy.in.l.j.C.eo. At in casu nostro cōitas Serteani nō solū ꝑualet in vno ex ꝑdictis: sed in omnibꝰ tribꝰ ꝓbauit: nō tm̄ per plures ⁊ meliores testes. Item antiquiorē possessionem sed etiā titulū. ideo cōmunitas debet esse superior in interdicto vti possidetis: ⁊ alteri parti q̄ presumenda est iniuste qn̄qꝫ possessionē intrasse ⁊ aliquod cōmodū percepisse debet ꝑcipi decetero ne audeat molestare cōmunitatē Serteani ⁊ forma sententiādi clare colligiꝰ ex dicto.c.licet. ¶ Et per hoc infero ad quartū membrū principale. dico enim ꝙ pro dicta cōitate Serteani est ferenda sniā etiā quo ad proprietatē. nā vltra titulū ꝓbatū probāt ꝑscriptionē lōgissimi tpis: cōmunitas vero Castronielli nō potest pretendere prescriptionē: † qꝛ prescriptio sine possessione non procedit vt in regula sine possessiōe.de reg.iur.lib.vj. sed ipsi homines dicti castri non presumūtur possedisse: sed potius iniuste possessionem intrasse vt.s̄.dixi: ergo nō probant prescriptionē: nam vt predixi cerum est qd̄ communitas Serteani que vere ꝑsumiꝰ possedisse prescripsit ratione possessionis ⁊ presumiꝰ bona fides maxime intercedente titulo: vt in l.penulti.C.de euic.per Bar.in.l.celsus.de vsuca. tenet glo.in.c.si diligenti.⁊.c.fina.de prescrip. ergo pars aduersa eodem tempore non prescripsit: quia sicut impossibile est vt duo insolidū ⁊ eodem tempore possideant: ita impossibile est: vt duo eodē tempore eandem rem prescribant: ⁊ facit quod no. Dy.in regula sine possessione.de reg.iur.lib.vj. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Consilium.lvj.

1 Respectus debet haberi ad monetā antiquā in dispositione legis.
2 Puniendus an quis sit sm legem existentem tempore delicti an secū dum illam que reperitur tempore sententie.

QUod solutio fieri debeat ad restitutionē monete antique que erat tēpore quo dn̄s noster papa disposuit super emptiōe bonorū stabiliū seu solutione annua fiēda monasterio Montis maioris videꝰ tex. iuncta glo. in verbo duos solidos.in.c.cōquerente.de offi.ordi. nam ex dispositione legis canonice fuit inducrū vt quilibet solueret annuatim ꝓ cathedratico seu synodatico episcopo diocesano duos solidos.x.q.j.c.j.⁊ in d.c.conquerente. ⁊ tn̄ glos. notanter dicit ꝙ isti solidi sunt soluendi sm estimationem illius monete que ab antiquo ⁊ ab initio solui cōsueuit nisi circa solutionē minoris monete que nunc est in vsu sit ꝑscriptū siue sit maior moneta siue minor: ⁊ ad hoc allega.c.olim.de censi. ⁊ illa gl. a nemine ibi reprobatur. Secūdo ad idē videꝑ tex.in.d.c.olim.de censi. nō eñ potest intelligi ille tex. in solutione fienda ex contractu sed ex dispositione legis cum loquatur de solutione fienda nomine cathedratici quod debetur ex dispositione iuris: vt.s̄.dixi. ⁊ tamen tex. ibi mādat solutionez debere fieri sm estimationem antique monete pro hoc aperte. ad idem facit quod not. Hostiē. in summa in titu.de censi.§.ex quibus cau.in ver. quid si moneta. licet enim in pricipio senserit vt cathedraticum debeat solui de moneta currenti. si moneta sepe variaꝰ tamen firmat in dicto.§.quid si.preallega. quod si per sexagita annos fuit facta solutio de certa moneta debet in posterū ad illius estimationem solui si illa antiqua moneta variatur per dictum.c.olim. sed in casu nostro fuit facta solutio vltra sexagita annos sm antiquā monetā saltem ad illius estimationē: ergo sm illā debet fieri solutio per dictū c.olim. Tertio videꝰ casus in.l.quoties.C.de suscep. ⁊ archa.lib.x. vbi lex generaliter disponit quod vbicūqꝫ certa summa solidorum est soluenda non intelligiꝰ de solidis vsualibus ⁊ currentibꝰ pro tēpore: sed de illis antiquis quorū septuagintaduo faciunt vnā libram auri. ⁊ sic ꝫ lex mādat solutionē certoꝝ solidoꝝ fiendā: non tn̄ intelligiꝰ de solidis vsualibus ⁊ currentibꝰ: sꝫ antiquis existentibus tunc tēpore legis hoc idē apertiꝰ sensit gl.in.l.si.ff.de in ius voc. vbi tex. certo casu mandat quē condēnandū in quinquaginta aureis. ⁊ gl. dicit tex. intelligendum de illis aureis quoꝝ septuagintaduo faciunt vnā libra auri. ⁊ sic non habuit respectum ad vsualem monetā. ⁊ idem voluit glo.in.l.quicūqꝫ.C.de ser.fu. ⁊ inst.de pena teme.lit.§.si.in fi. ⁊ Jo.an. post Vin.in c.deinde. super gl.fi. ⁊ in addi. Spe.in ti.de instru.edi.§.porro. in fine. 1 vbi clare sentit † ꝙ etiam dispositione legis debet haberi respectus ad monetam antiquam ⁊ non ad currētē. Et per hoc ⁊ alia infra statim dicenda videtur Spe. vsquequaqꝫ iterum dicere in titu.de sol.§.nunc aliqua. versi. pone. vbi dicit ꝙ in solutione fienda ex dispositione legis debet attendi moneta currēs solutionis tēpore ⁊ alle. tex. iuncta glos. in.c.ij.de maledi. ⁊ in.c.olim.de iniur. ⁊ facit qd̄ semper loquiꝰ.l.arria. C.de here. ⁊ videtur dictū Spe. respectu solutionis fiēde sequi Bald. in.l.illud.C.de sacrosan.eccle. nam primo dictum suum videtur ꝯtra predicta ⁊ nullibi probaꝰ. iura enim que allegat potius faciunt in cōtrarium. nam intelliguntur de vsualibus qꝛ expresse hoc disponunt. si enim specifice hoc nō disposuisset debuisset intelligi de solidis aureis quorum septuagintaduo faciunt vnā libraꝫ per.d.l.quoties. ⁊ alia superius allegata. ideo male iudicio meo senserunt ibi gloss. dicit ꝙ etiā si non fuisset dictum de vsualibus debuisset nihilominꝰ de illis intelligi qd̄ est falsum ꝑ.d.l.quoties. preterea contra dictum Specu. induco hanc rationem. pena debet esse cōmēsurabilis delicto.l. respiciendum. ff.de penis. ⁊.c.non afferamus.xxiiij.q.j. sed lex competens de certa pena pecuniaria respectu delicti habuit respectum ad valorē monete existentis tēpore dispositionis ex quo aliud nō exꝑssit. ergo nō debet intelligi de alia moneta q̄ posset esse intātū diminuta ꝙ quasi pena esset ita exigua ꝙ daret materiā ⁊ audaciā delinquendi cōtra.c.pauper.xj. q.iij. Item posset esse intātū augmētata quod excederet debitam vindictam: ⁊ in odiosis non videtur lex semper loqui sed debet restringi si fieri potest ad tēpus dispositionis. facit qd̄ legi. ⁊ no.in.l.certa forma. C.de iure fis.lib.x. Preterea presupposito ꝙ dictū Spec. sit verū in se: tamē in casu nostro nullo modo procedere potest: loquitur eñ quādo ex dispositiōe legis nulli est acquisita obligatio. vnde cū legis effectus pendeat satis potest substineri vt habeatur respectus ad pecuniā currentem tempore quo quis incidit in legē. arg.in.d.c.ij.de maio. ⁊ obe. ca.olim. sed in casu nostro obligatio fuit tempore prouisiōis papalis acquisita monasterio Montis maioris: ergo debet intelligi de moneta tunc currente ne obligatio varietur in his. satis enim sensit Bar.in 2 simili qōne.in.l.omnes populi.ff.de iusti. ⁊ iu. dum querit † an quis sit puniendus sm legem existētem tempore delicti: an sm illam que reperitur tempore sniē: ⁊ cōcludit ꝙ si per legem existentē tēpore delicti imponaꝰ pena ordinaria sm illā est iudicandū: qꝛ debet haberi respectꝰ ad tempus orte obligationis ad quod allegauit.d.c.olim. ⁊ statim ꝑ delictū videtur quis obligatus ad penam tunc existētē.l.j.ff.de penis. ⁊.c.pueris.de sen.excō. cū si. ita indubitanter videꝰ dicendū in proposito: nam propter obligationē corā tēpore cōtractꝰ dicimus quod habetur respectus ad monetā tūc currentē: iuxta id quod legi. ⁊ no.in.c. cū quid. ⁊.l.vinū.ff.si cert.peta. idem ergo in dispositione legis ex quo tēpore quo emanat nasciꝰ ex ea acquiriꝰ alteri obligatio. Quid amplius adduco considerationē incōuincibilē dn̄s papa disposuit ⁊ statuit supra solutiōe fiēdā monasterio Montis maioris in recōpēsatione eorū que fuerant sibi subtracta per eū in fauorem monasterij sancti Antonij ergo necessario debuit intelligi de moneta tūc currēte: qꝛ nō potest fieri recompensatio damnoꝝ illatorū nisi fiat estimatio per pecuniam certam ⁊ inuariabilem. arg.in.l.j.ff.de contrahen.empt. Pecunia enim habet certum pondus formā ⁊ materiā. vt in.d.l.j. vnde statuendo solutionē in cōpensationē damnorū nō potuit intelligi nisi de illa moneta tūc currente: qꝛ vigore incerte ⁊ variabilis monete nō posset fieri recta dānorū illorū estimatio ⁊ recōpēsatio. argu.in.d.l.vnū. ⁊ l.cū quid. ⁊ quod in eis no. ⁊ in.l.paulus alꝰs incipit creditor.ff.de solu. Simile videmus cum agitur ad rescissionem contractus propter deceptionē ⁊ damnū datū vltra dimidiā iusti pretij. nā in considerāda deceptione inspicimus valorem rei tempore contractus: non qꝛ aliter nō potest quis dici deceptus in cōtractibus: iuxta id qd̄ legiꝰ ⁊ no.in c.cum dilecti. ⁊.c.pe.de emp. ⁊ vend. ⁊.l.ij.C.de rescin.ven. ita ad ꝓpositū nō potuisset dn̄s noster papa facere rectā recōpensationē dānorū per solutionem annuatim fiēdā nisi habuisset respectū ad monetam tunc currentem tempore recompensationis facte. Nico. Abbas.

¶ Consilium.lvij.

1 Principis intentio nō est tertio preiudicare nisi de eo mentionem faciat specialem.
2 Papa per suam constitutionē statuta et consuetudines tollere velle non censetur: cum consistant in facto.
3 Priuilegia preiudicialis stricte sunt interpretanda.
4 Prescriptio requirit bonam fidem.
5 Prescriptio principaliter est introducta in odium negligentium.
6 Priuilegiū imperatorum valet quo ad suos subditos.
7 Lex ciuilis si canonizetur per papam habet canonis vigorem.

IN questione q̄ vertitur seu verti speraꝰ inter monasteriū sancte Crucis montis Auellañ. ex ugubieñ. diocesis ex vna parte: ⁊ fratres ordinis cistercieñ. ex alia parte sup subiectione monasterij sancti Bartholomei de cāpo regio eiusdē diocesis. ¶ Tria ad claritatē decisionis arbitror examinanda. Primo nunqd ꝑ priuilegia exēptionis ⁊ vnionis dicto monasterio sancti Bartholomei cōcessa sit preiudicatū iuri monasterij sancte Crucis. Secundo presupposito quod priuilegiū nocumentum non attulerit an quadraginta annorum prescriptio habeat excludere ius ⁊ actionem competentē dicto monasterio sancte crucis. Tertio si talis prescriptio preiudicet an dictū monasteriū sancte Crucis

poſſit ꝓſcriptione centenaria ſe tueri vigore priuilegij ceſarij quod papa poſtmodum ratū manere ſenſit. Primū ex ordine aggrediens videtur primo quod per priuilegium Alexandri per Gregoriū poſtmodum corroboratum ſit iuri dicti monaſterij ſancte crucis preiudicatū. Senſit enim dictus Alexander quod dictum monaſteriū ſancti Bartholomei nec epiſcopo neq; abbati nec deniq; cuiq̃ clericorū ſeu ſecularium: ſed ſibi tantūmodo ſucceſſoribuſq; ſuis romanis pontificibꝰ de ſua ſubiectione reſpōdeat: ⁊ adiecit poſt pauca quod ſi quiſpiā vel epiſcopus vel abbas vel quelibet magna paruaq; perſona contra huius noſtre conſtitutionis edictum per aliquam machinationē vel ſubtilitatis aſtutiam prefatum ſibi abrogauerit vel ſubdiderit monaſterium ⁊ is qui dederit ⁊ is qui male ſuſceperit vſq; dum reſipiſcat ⁊ qđ male preſumptū eſt ſibi reddat per autoritatem omnipotentis dei: et beati Petri ⁊ Pauli apoſtolorū principis perpetue dānatiōis vinculo ⁊ anathematis innodetur ⁊c. Cū ergo papa qui plenitudinem habet poteſtatis. vt in. c. ad honorē. de auto. ⁊ vſu pal. ⁊ c. cūcta ꝑ mundum. ⁊ c. per principalem. ix. q. iij. exemerit dictum monaſteriū a ſubiectione epiſcopi, abbatis, ⁊ cuiuſcunq; alterius perſone: quod cum potuiſſet facere in dubium minime reuocādum eſt: vt in. c. ſi papa. de priuileg. lib. vj. facit. c. ij. ⁊ c dudum. ⁊ c. q̃uis. de preben. eo. lib. ergo non poteſt monaſterium ſancte crucis aliquam ſubiectionem in dicto monaſterio pretēdere. Si enim preiudicat̃ epo cuius poteſtas eſt ordinaria ⁊ plenaria ſupra monaſteria. xviij. q. ij. monaſteria. ⁊ c. abbates. ⁊ c. ſi qs abbas. ⁊ de relig. domi. c. cum dilectus. ⁊ c. venerabilis. cum ſimi. fortius debet preiudicari abbati ſancte crucis pretendenti aliqualem ſuperioritatem ex inſtitutione dicti monaſterij dūtaxat. dictꝰ em̄ abbas ſolum pretendere poterat quatuor ſcilicet confirmationem abbatis: item reuerentiam ⁊ obedientiam ⁊ certum annuum cēſum. Nec enim quatuor dūtaxat reſeruauit patronus tempore fundationis abbati monaſterij ſancte crucis. facilius ergo debēt tolli iſta que ſunt teniora ⁊ de iure ſpeciali cōtra ius cōmune q̃ poteſtas epiſcopi que ordinaria eſt ⁊ fauorabilis ⁊ ſup plena ſubiectione fundata ſed nulli dubium eſt quod epiſcopo preiudicet̃. d. c. ſi papa. ⁊ c. j. de priuile. lib. vj. ⁊ xvj. q. j. q̄ frater. multomagis debet preiudicare abbati. arg. in. c. dilectus. de offi. leg. nec poteſt allegari ſurreptio, cum de abbate nō fuerit facta in priuilegio ſpecialis mentio que non poterat verificari niſi in iure ſpeciali: cū de iure communi vnum monaſteriū nō ſit ſub alio: vt in. d. c. monaſteria. ⁊ no. in. c. in ꝓſentia. de probatio. Secundo adiuuat vnio nouiter facta per do. papam Martinū hodiernum in eo qđ illud monaſterium vniuit fratribus ciſterciēſibus ſubtrahendo dignitatem abbatialez quod indubitanter facere potuit: vt in. c. ſicut. de cōceſſio. prebē. ⁊ in. c. ⁊ tēporis qualitas. xv. q. j. preſertim cū fuerit facta poſt dictū priuilegiū ⁊ poſt iura preſcripta contra monaſteriuz ſancte crucis. preſcriptio enim omnem actionem excludit: vt dicit tex. in. c. ad aures. de preſcri. non ergo fuit opus mētionem facere de monaſterio ſancte crucis cum ipſius ius iam ſublatum erat per priuilegiū Alexādri. ⁊ per preſcriptionem quadragenariam. ¶ Sed his non obſtantibus contrariam ſententiam puto ꝓualere. vt ſcz per priuilegiū Alexādri ſeu vnionis facte ꝑ dn̄m Martinū nullū preiudiciū fuerit irrogatum iuri monaſterij ſancte crucis. Moueor primo: † q̄ de intentione principis eſt nunq̃ preiudicare tertio; niſi de eo ſpecialem faciat mentionē. vt. in. c. ſuper eo. de offi. deleg. ⁊. l. ij. §. ſi quis a ꝓncipe. ff. ne quid in loco publico. preſertim cū derogatur inſtitutioni beneficij ⁊ diſpoſitioni laicali ne laici ꝑ hoc ſubtrahant̃ a fundatione eccleſiarū. ad hoc gl. notabilis in cle. per literas. de prebē. ⁊ qđ no. doc. in. c. cum dilectꝰ. de iurepa. ſed in caſu noſtro nō fuit facta ſpecialis mentio de iuribus competētibus monaſterio ſancte crucis: ergo talia priuilegia non obtinent firmitatem in preiudiciū illius monaſterij. Nec obſtat q̄ in priuilegio Alexādri ſeu gregorij fuit dictū vt nulli abbati ſubiaceat ⁊c, q̄ iſta non eſt ſufficiens mentio: vt ꝓiudicet̃ iuri monaſterij: q̄ mētio debet eſſe ſpecialis ⁊ nō ita generalis: vt in. c. ij. de dolo ⁊ cōtu. ⁊ q̄ ibi no. per docto. in. c. cum dilecta. de reſcrip. ⁊ bonus tex. in. c. bone. de cōfir. vti. preſertim in caſu noſtro erat fienda ſpecialis mentio in quo illa iura que erant debita monaſterio ſancte crucis erant exprimēda in inſtitutione monaſterij per diſpoſitionem laici patroni. nam papa ꝑ ſuū priuilegiū nō intendit preiudicare inſtitutoni beneficij niſi hoc aperte exprimat: vt in. c. cum dilectus. de conſue. facit. c. cōſtitutus. de reſcri. preſertim contra diſpoſitionē laici patroni. vt no. in. d. cle. per literas. ⁊. c. cum dilectus. de iurepa. facit optime. c. monaſterium. xvj. q. ij. ⁊ c. eleutheriꝰ. ⁊. xviij. q. ij. potuit enim papa i ſuo priuilegio intelligere de abbatibus qui in certis religionibus vnitis vocātur pater abbas cui modicum preiudiciū irrogatur, vnde non debemus preſumere rationibus predictis papam intellexiſſe per verba illa generalia de ſpeciali diſpoſitiōe patroni. Ad idē bonus tex. in. c. ex multiplici. de decimis. vbi patet quod priuilegium nō preiudicat cōpoſitioni prius facte de illa ſpeciali mentione non facta. in. c. cū olim. de preſcrip. vbi priuilegium nō preiudicat laudo lato ex compromiſſo. fortius nō debet preiudicare inſtitutioni beneficij ſeu monaſterij de illa ſpeciali mentione non habita. Secundo facit. c. veniēs. de preſcrip. vbi tex. notabilis innuit q̄ ſi princeps conceſſit alicui priuilegium cum aliqua reſeruatione iuris alterius non valet priuilegiū eodē modo cōceſſum ſuper illis iuribus ſine aliquali reſeruatione iuris alterius prius facta de illa nō habita intentione: quia ſi papa ſciuiſſet illā reſeruationē nō cōceſſiſſet forte ſine illa. vt ibi not. deciditur. ergo idem ⁊ fortius dicendū in caſu noſtro quod ſi papa ſciuiſſet qđ illa quatuor iura fuiſſent reſeruata ꝑ patronum monaſterio ſancte crucis nūq̃ conceſſiſſet illam plenam exceptionem ſine illorum iurium reſeruatione quin ſaltem de illis feciſſet mentionem. preſertim cum potuiſſet concedi exemptio cum illorum iurium reſeruatione, q̄ illa iura non iudicant plenam ſubiectionem vt clare innuitur in. c. his que. de maio. ⁊ obed. ⁊. c. cum inter. de re iudic. vbi numerantur multa iura inferentia plenam ſubiectionem. ⁊ inter illa enumerantur obedientia ⁊ reuerentia tanq̃ ſpecies. ¶ Tertio adducitur. c. j. de conſti. lib. vj. vbi dicitur † q̄ papa per ſuam conſtitutionem non cenſetur velle tollere ſtatuta ⁊ conſuetudines cū in facto conſiſtant niſi ex eis fecerit mentionem ergo fortius idē dicendum in priuilegio quod nō emanat cum tanta moderatione ſicut ius ꝯmune: vt ibi not. non ergo debet tolli ſtatutum ⁊ ordinamentū ſuū factū in inſtitutione monaſterij per priuilegiū pape ex quo de illo non fuit facta ſpecialis mētio. Quarto facit q̄ Gregorius ſeu Alexāder noluit ſimpliciter derogare iuri monaſterij ſancte crucis. ſed dixit q̄ per hoc priuilegium exemptionis non deberet recedere a charitate ſancte crucis prout in alio priuilegio dixerat. vnde credendū eſt q̄ per illa verba voluit reſeruare omnia iura competentia monaſterio ſancte crucis. non enim ſeruaret illi charitatem ſi vellet ſibi ſubtrahere cenſum ab antiquo impoſitum vel alia iura ſibi reſeruata. vt in. d. c. eleutherius. facit c. quanto. de cenſi. Charitas em̄ eſt recta volūtas ab omnibꝰ terrenis ꝓrorſus auerſa ⁊c. vt in. c charitas. ꝺ pe. diſt. ij. ⁊ in iſtis eſt fiēda larga interpretatio vt non preiudicetur iuri alteriꝰ ſine cauſa. iuxta not. per Bar. in. l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iu. ⁊. l. nō dubium. C. de legi. facit c. cū dilectus. de conſue. ⁊. l. ij. C. de noxa. ¶ Hoc idem ⁊ clarius in ꝓpoſito noſtro voluit Inno. in. c. dudū. de priuilegijs vbi dixit † q̄ oīa ꝓuilegia preiudicialia ſtricte interpretanda ſunt ⁊ quātum pōt ad iuris ordinē reducenda. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. ex facto. ⁊ de deci. ſuggeſtū. Et idem dicit in ꝓuilegio exemptiōis: quare ibi poſt multa concludit quod non valet priuilegium exēptionis non facta mētione de poſſeſſione alterius bona fide habita: licet in veritate non habeat ꝓprietatē ⁊ idem firmauit glo. in. c. ij. de deci. lib. vj. fortius ergo dicendum in caſu noſtro q̄ non valet priuilegium non facta mentione de poſſeſſione ſeu ꝓprietate monaſterij ſancte crucis. Et idem dicenduz eſt ꝑ omnia quo ad vnionem nouiter factam per dn̄m Martinū. nam cū de ꝓdictis nō fecerit ſpālē mētionē nō tenuit cū ꝑ illam ꝓiudicaretur monaſterio ſancte crucis reſpectu cōfirmationis abbatis cū ꝑ illam vnionē ſit adempta ⁊ ſuppreſſa dignitas abbatialis. Non obſtat q̄. ſ. dictuz fuit de ꝓſcriptione: q̄ ſtatim reſpondet̃ in ſcđo ⁊ tertio dubio. Et hec quo ad ꝓmum dubium que puto veriſſima ⁊ indubitata: ⁊ ſatis patet reſponſio ad cōtraria ſupra formata. ¶ Ad ſecūdū dubiuz an ſaltem quadraginta annorū ꝓſcriptio ꝓiudicet dicto monaſterio ſancte crucis cū intra illud tempus nullam electionis de abbate factam confirmationē fecerit: nec ſenſum receperit: nec obedientiā ſeu reuerentiaz habuerit. ⁊ videtur q̄ ſic. nam regulariter cōtra eccleſiā citra romanā ſufficit ꝓſcriptio quadraginta annorum cū bona fide: vt in. c. de quarta. ⁊. c. illud. de ꝓſcri. nec requirit̃ titulus cū ius commune nō ſit cōtra ꝓſcribentē. vt not. in. c. j. eo. titu. lib. vj. ⁊ ꝓſcriptio quadraginta annorū omnē prorſus actionē excludit: vt dicit tex. in. d. c. ad aures. de ꝓſc. ¶ Sed his nō obſtātibus puto in caſu noſtro ſic dicendū. qđ reſpectu iuris ꝯfirmādi abbatem in monaſterio ſancti Bartholomei nulla ꝓſcriptio ꝯcurrerit ꝯtra monaſterium ſancte crucis. ratio inconuincibilis eſt: q̄ ꝓpter reſeruationē factam de eccleſijs collegiatis ꝓſertim de cathedralibꝰ ⁊ monaſterijs ꝑ multos romanos pontifices ſucceſſiue non potuit abbas ſancte crucis ꝓ tempore exiſtens ius ſibi in hoc cōpetens exercere. vn̄ cum fuerit impeditus impedimēto iuris nulla currit ꝯtra eum ꝓſcriptio. l. j. C. de āna. exce. ⁊. l. in rebus. C. de iure do. vbi ptz q̄ durante patria poteſtate non currit ꝯtra filiū preſcriptio in rebus aduentitijs: q̄ non potuit illo tempore agere cū plena illarū rerū adminiſtratio ꝑueniat ad patrē, vt in. d. l. j. Nec conſtante matrimonio currit ꝓſcriptio in rebus dotalibus ꝯtra vxorem: quia non poteſt agere cū plena adminiſtratio ꝑtineat ad maritum: vt. d. l. in rebus. et l. doce ancillam. C. de rei ven. ad idem. c. j. ⁊. c. de quarta. de ꝓſcrip. ⁊ c. ex tranſmiſſa. eo. tit. ⁊. c. q̄ diuerſitatez. de ꝯceſ. preben. ¶ In quibus iuribus patet q̄ eccleſie vacanti vel habenti ꝓlatū inutilem ad agendum non currit ꝓſcriptio: ſed in caſu noſtro abbas ſancte crucis ꝓ tēpore exiſtens fuit impeditus quo ad actū ꝯfirmationis: ergo non currit ꝯtra eum ꝓſcriptio, remanſit ergo hoc ius in habitu apud eum licet interdictum ſit exercitium ad beneplacitum pape ꝑ reſeruationis actum. nec papa exercendo hoc ius confirmationis dicitur preſcribere etiam ſi ꝑ mille annos hoc faceret cum hoc faciat ex poteſtatis plenitudine: ⁊ hoc caſu poteſt intelligi dictum Spec. in titu. de preſcrip. verſi. illud. dū dicit papā nō ꝓſcribere contra eccleſias inferiores cum ipſe iam ſine preſcriptione ſit vniuerſalis dominus. † Preterea in preſcriptione requiritur bona fides vt ſic credat illud ius ad eum ꝑtinere ita

re ita

re ita qd exerceat credens vti iure suo.vt in.c.si virgo.xxxiiij.q.ij.facit l.fi.ff.quēadmodū serui.amit.no.Inn.in.c.bone.ij.de postu.pla.sʒ do minus papa actū ꝯfirmationis exercuit ꝛ exercet nō de potestate or dinata:sʒ absoluta ꝑ reseruationis actū.ꝛ sic qd de iure cōi ꝛ potesta te ordinata hoc ius pertinet ad inferiorē:licet ipse possit ꝯcurrere ī cō firmationis actu cū ordinario:vt in.c.si a sede.de pben.li.vj. ergo non potest,hic allegari prescriptio ex persona pape contra abbatem sancte crucis:qui non deprehendit in negligentia cum habuerit manus liga tas per reseruationes summorum pontificum:vt in iuribus superius

5 alleg. † Prescriptio enim est inducta principaliter in odium negligē tium:vt in.l.j.ff.de vsuc.ꝛ.xvj.q.iij.§.potest.Et in casu nostro nulla re peritur negligētia ex parte abbatis sancte crucis.Nec obst.si dicat ꝙ fuit negligens in alijs:q2 per hoc prescriptio non debet extendi ad iu ra in quibus nulla fuit cōmissa negligentia q2 pscriptio est stricti iuris ꝛ tantū prescribitur quātū possidet:vt pbat in.c.auditis.ꝛ.c.cū olim. de pscri.ꝛ.c.cū ꝯtingat.de deci.no.Bar.in.l.j.§.si quis.ff.de iti.actuqꝫ priua.ꝛ Inno.in.c.dilectus.de capel.mo.ergo necessario cōcludit qd vnio facta ꝑ dnm nostrum Martinum supprimēdo dignitatē abba tie nulla mentione facta de iure confirmandi pertinente ad abbatem sancte crucis fuit tanqꝫ surreptitia ipso iure nulla:q2 si fuisset informa tus quod talis vnio redundabit in preiudicium monasterij sancte cru cis nullo modo vnionē fecisset vel saltē non ita de facili:ergo talis sup pressio habuit inducere surreptionē:vt in.c.postulasti.ꝛ quod ibi not. Hostien.de rescrip.quod dico procedere,etiam si papa vnionem motu proprio fecisset:q2 motus proprius lʒ excludat surreptionē non tamē firmat gratiam contra intentionē scribentis qui in dubio non videtur velle preiudicare tertio.vt no.Jo.an.in.c.si,quis motu proprio.de pre ben.lib.vj.ꝛ Cal.in.c.cū dilectus.de iurepatro.ꝛ do.de Rot.decisi.cij. facit.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne quid in loco publico.ꝛ qd not.Inn. in.c.dudum.de priuile.ꝛ glo.in.c.ij.de deci.lib.vj.quinimo possit attē tari qd etiam respectu obediētie nulla curreret prescriptio: q2 licet po tuerit abbas sancte crucis aliqua honesta pcipere presertim mores re formādo abbatis sancti Bartholomei:non tñ per hoc concludit ꝙ si non preceperit cucurrerit prescriptio contra eū:cū iste sit actus mere facultatis ꝛ non necessitatis. nō enim fuit ī institutione dictum vt ab bas sancte crucis exerceat contra abbatē sancti Bartholomei iuris ditionē:sed quod teneret abbas sancti Bartholomei ad obediētiam ꝛ reuerentiam abbati sancte crucis. Si ergo iste nō obediuit:q2 ille nō precepit nō per hoc est contra eum prescriptū:q2 ex non vsu non indu citur consuetudo vel rescriptio ex quo non habet tacitū actum contra dispositionē iuris:vt no.per Jo.an.in.c.Joānes.de cleri.cōiug.ꝛ per Cy.in.l.ij.C.que sit lon.cōsue.probatur in.l.hec aūt iura.ff. de seruit. vrba.predio.ꝛ in.l.altius.C.de serui.ꝛ aqua.Si enim habeo faculta tem alterius tollēdi in solo meo vsqꝫ ad celum nō pscribitur cōtra ius si altius non extulit:ex quo nihil factū est in cōtrarium:q2 iste est actus mere facultatis.ꝛ in actibus mere facultatis nō currit ꝑ non vsum p scriptio:vt notatur in iurib9 preallegꝫ.ꝛ in.c.ex parte astensis.de cōces. preben.ꝛ forte nō currit casus in quo haberet necesse precipere.arg.eo rum que no.Bar.in.l.cum scim9.C.de agri.ꝛ censi.lib.xj.Respectu ve ro reuerētie esset animaduertēdum an subtraxerit abbas sancti Bar tholomei reuerentiā abbati sancte crucis quod difficile esset probare. nā illa consistit in salutationis actu vel ꝑ aliū modū ꝑ quem fit reuerē tia fm morem patrie:iuxta no.in.c.his que.de maio.ꝛ obe. Tota diffi cultas stat circa sensum non solutū quod an sit cōpleta pscriptio qua draginta annorum multa debent considerari ꝛ non solus trāscursus annoꝝ.multa enim impediunt prescriptionis cursum vt vacatio mo nasterij sancte crucis.nam tempus vacatiōis debet subduci de medio vt in.c.j.ꝛ in.c.de quarta.ꝛ.c.auditis.de prescri.que iura habent locū in ecclesijs etiam inferioribus.vt no.Inn.in.c.olim.primo.de restitut. spol.Item tempore guerre non currit prescriptio quando tanta est in loco hostilitas ꝙ ius non redditur:vt in.c.ex transmissa.de prescrip.et quod ibi no.Inno.Item tempore mortalitatis:q2 illa est dei hostili tas:vt no.Bar.in.l.naturaliter.ff.de vsucap.Item tempore schisma tis:vt in.c.cum nobis.de prescrip.Intelligo si erant diuerse obediētie ꝛ ius non reddebatur cui contra alteram.iuxta not.in dicto.c.trāsmis sa.Omnia enim ista tempora debent de tempore prescriptionis sub duci:ꝛ si non remaneat illis subductis tempus quadraginta annoꝝ habet monasterium sancte crucis fundatā intētionē suā:vt in.c.audi tis.de prescrip.Si vero prescriptio remaneret completa debet aduer tere an monasterium sancti Bartholomei fuerit in bōa fide in nō sol uendo censum.nam mala fides probatur si erat fama in loco quod de bebat dare censum monasterio sancte crucis:vel apparebat ꝑ aliquā scripturam existentem in eorum monasterio:vel quod audiuerunt ab aliqua persona cui verosimiliter credere debuerunt.per hoc enim ꝛ si milia probatur mala fides:vt not.Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca. ꝛ si po test de his constare impeditur prescriptio per.c.fi.de prescrip.ꝛ regula possessor malefidei.de reg.iur.lib.vj.Si autem non potest probari ita qd remaneat inconcussa prescriptio quadraginta annorum.Tunc est recurrendum ad tertium ꝛ vltimum dubium nunquid possit monaste rium sancte crucis se tueri prescriptione centenaria vigore priuilegio rum Federici ꝛ Henrici imperatorū postea approbatorū per papam Honoriū quartū.videt primo qd nō q2 iperatores nō potuerūt priui legiare monasterium in preiudicium fori ecclesiastici:vt not. Inno.in c.nuper.de testi.cū ergo iure canonico cautum sit vt vna ecclesia possit se tueri pscriptione quadraginta annoꝝ contra aliam ecclesiā:vt in.c. de quarta.ꝛ.c.ad aures.de prescrip.ergo nō debet prodesse priuilegiū imperatorum.facit.c.dudum.de deci.ꝛ.c.ecclesia sancte Marie.de cō sti.ꝛ.xcvj.dist.bene quidē.nec obstat approbatio Honorij pape multi plici ratione.Primo q2 confirmatio in forma cōmuni facta parū pro dest vnde non validat actum nullum: vt leg.ꝛ not.in.c.q2 diuersitatē. de conces.preben.ꝛ.c.fi.de confir.vti.Dicit aūt facta in forma ꝯmuni ꝛ nō ex certa scientia qñ non inseritur totus tenor rei confirmate: vel cū nō apponitur clausula ex certa sciētia:vl' aliter nō appareat d certa scientia rei cōfirmate:iuxta no.in.c.j.ꝛ antep.ꝛ penul.de ꝯfir.vti.Sed in casu nostro non apponitur tenor in confirmatione illorum priui

6 legiorum.nec clausula ex certa sciētia.ergo ꝛc.† Preterea priuilegium iperatoꝝ valet quo ad suos subditos.vt.l.cūctos populos.C.de sum. trini.facit qd leg.ꝛ no.in.l.fi.ff.de iur.omn.iudi.ꝛ.c.a nobis.de sen.ex cō.ergo confirmatio valet solum quo ad subditos. Sed his non ob stātibus contrariū arbitror de iure procedere. Moueor principaliter q2 dñs papa in suo priuilegio nō fuit vsus verbo ꝯfirmamus:ꝛ sic nō potest dici quod fuerit confirmatio in forma ꝯmuni:sed vsus fuit ver bo sancimus:per quod verbum non inducit confirmatio:sed poti9 le gis noue editio.arg.in.c.generali.de elec.lib.vj.nam sanctio est nomen ꝯstitutionis canonice:vt no.glo.iij.dist.in sum.sic dicim9 de verbo cē semus qd est noui iuris inductorium.vt not.glos.in cle.j.de conces.pb. ꝛ in verbo cēsemus.vnde pōderāda sunt hec verba imperatorum et pape.Imperator enim simpliciter decreuit vt nulla prescriptio mi nor centenaria curreret contra monasterium sancte crucis:nec restrin xit se ad personas seculares vel ecclesiasticas.Honorari9 vero superne niēs sic inquit.Preterea omnes libertates ꝛ immunitates a bone me morie Federico ꝛ Henrico imperatorib9 vobis ꝛ ordini vestro cōces sas ratas ꝛ gratas habem9:ꝛ eas futuris temporibus illibatas ma nere sancimus ꝛc.que verba clarius luce demonstrant ꝙ Honori9 sim pliciter in forma communi voluit confirmare:imo principaliter dispo suit legem priuatā edendo.nā qd principali placuit legis habet vigo rem.insti.de iu.na.gen.ꝛ ciui.§.sed quod principi.ꝛ omnia nostra faci mus quibus autoritatem nostrā impartimur.vt in.l.j.C.de vete. iur. enu.ꝛ bonus tex.in simili in.c.si apostolice.de prebē.li .vj. vnde potior

7 est nūc lex pape ꝙ imperatoris.Preterea videmus † ꝙ si lex ciuilis ca nonizatur per papā habet canonis vigorē vt in.c.in primis. ꝛ ibi not. glo.ij.q.j.no.doc.in.c.ij.de prescrip.fortius ergo debet dictum priuile giū imperatoris habere vim canonis cū papa expresse senserit vt illa illibata ꝑmaneāt.ꝛ lʒ nō expresserint que sint ille immunitates tamē satis habēt ꝑ expressis ex quo papa ad illa puilegia se retulit.in.c.au ditis.de prescrip.vbi bon9 tex.in simili.ꝛ in.l.penul.C.de sent.que sine cer.quāti.ꝛ in.c.cū bertoldus.de re iudi.hoc idem probatur per opti mū simile.nā a principio imperator fuit qui dedit priuilegiū ecclesijs circa materiā prescriptionis.vt.l.fi.C.ū auf.quas actiones.C.de sa.san. eccle.postea superuenit ius canonicū ꝛ illas leges approbauit in gene re.vt in.c.cum nobis.de prescrip.ꝛ per hanc approbationē habuerunt vigorē etiā quod ad forū ecclesiasticū ꝛ inter ecclesias.Et ꝑ hoc tollit vnū motiuū qd allegatur contra monasteriū sancte crucis videlicet ꝙ approbatio pape non debet habere locū contra ipsum papā prescribē bentē.nā primo potest de directo negari qd hic papa prescripserit.naꝫ subtractio census prescribit per monasteriū sancti Bartholomei ꝛ nō per papā.vnde psupposito ꝙ ecclesia sancti Bartholomei esset exem pta tñ in suis iuribus maxime cū agitur de pscriptione annua nō gau det puilegio romane ecclesie:vt no.glo.i.c.dilectus.de appel. mo. in.c. ad audientiā.de pscri.ꝛ ꝑ doc.in.c.cū nobis.eo.ti.ꝛ.xvj.q.iiij. volum9. Itē presupposito ꝛ nō ꝯcesso vt hic papa prescripsisset attamē priuile giū per eū ꝯcessum debet habere locū indistincte ex quo gñaliter con cessit.nam priuilegiū largissimā interpretationē recepit cōtra priuile giantem:vt not.Bar.in.l.beneficium.ff.de ꝯstit.prin.ꝛ Inno.in .c.cū dilectus.de dona.ꝛ in.c.olim.de ver.signi.per Jo.and.facit.c.cum di lectus.de ꝯsue.pro hoc illud sapientis.Patere legem quam tu ipse tu leris.Et quod quisqꝫ iuris ī alterū statuit ipse debet vti eo.vt in.c. cū omnes.de consti.hoc aperte sensit do.Ant.in.c.cū nobis . de prescrip. vbi voluit quod papa potest prescribere ꝯtra ecclesiam inferiorē spa tio quadraginta annoꝝ:ꝛ tamen illud tempus quadraginta annoꝝ habet ecclesia ex priuilegio iure speciali ꝑ papā approbato seu indu cto:ergo idem dicendum in isto priuilegio centum annorum hoc tenē dum habito presertim respectu quod prescriptio est odiosa ꝛ restringē da:vt in.c.cū ꝯtingat.de deci.cum similibus.Et hec sufficiāt nec opor tet aliter ad contraria respondere quia satis remanent per predicta soluta ꝛ clara. Nico.Abbas.

¶ Consilium.lviij.

1 ☞ Fideicommissum relictum ab herede si sine liberis decesserit non de betur si decessit relicto nepote quem ex filia susceperat.

2 Substitutio directa facta per nomē collectiuū institutis duob9 filijs

impuberib⁹ videlicet si vterq; decesserit in pupillari etate talis sit heres: vno decedente in pupillari etate alter est substitutus.

3 Uoluntas disponentis siue expressa vel tacita cōiecturata debet attēdi in vltimis voluntatibus cuiuscunq; qualitatis sint: siue sit directa substitutio siue fideicommissaria siue conditio siue testamentū vel codicillus.

Quidam Nicolaus suum cōdidit testamentū in quo quinq; filios sibi heredes instituit pro equali portione ⁊ eos adinuicem substituit. ⁊ si omnes morerentur sine filijs legitimis ⁊ naturalibus: tunc eo casu adueniēte voluit domū suā cum massaritijs deuenire ⁊ esse suorū nepotū carnalium ex fratre: ⁊ dictos suos nepotes sub cōditione predicta sibi heredes īstituit ⁊ fecit ī dicta domo ⁊ massaritijs: deniq; testatore mortuo decesserūt tres ex dictis filijs heredibus institutis a dicto testatore nō superstitibus sibi filijs legitimis ⁊ naturalibus: quartus vero decessit post mortem illorum trium relicto vnico filio Joānes noīe. Postmodum moritur dictus Joannes superstite Nicola dūtaxat filio dicti testatoris. Ultimo loco moritur dictus Nicola sine filijs legitimis ⁊ naturalibus condito testamēto in quo extraneos heredes sibi instituit. ¶ Nunc queritur an dicti nepotes ex fratre primi testatoris admittātur ad legatum seu ad substitutionem dicte domus saltē pro partib⁹ illorū filiorū qui sine filijs legitimis ⁊ naturalibus decesserunt. ¶ Et primo altissimi omniū cōditoris postulato suffragio videtur quod in nullo dicti nepotes debeāt admitti. quoniam cum fuerint vocati sub conditione: si omnes decederent sine liberis ⁊ vnus illorum decessit relicto filio legitimo ⁊ naturali: ergo defecta conditione non debent admitti: vt in. l. ij. C. de condi. inser. vbi patet † ꝙ fideicommissum relictuz ab herede si sine liberis decesserit non debetur si decessit relicto nepote quā ex filia susceperat. Nec obstat si dicatur quod in quibusdā ex filijs extitit conditio: vnde pro parte illorū debetur fideicommissuz seu admitti debet substitutio: vt in. l. lucius. §. caio. ff. ad trebel. q2 illud ꝓcederet qñ cuilibet illorum filiorum fuisset facta substitutio separatim vel fideicōmissum relictum in casu nostro fuit facta omnib⁹ sub noīe collectiuo. s. si omnes decederent sine filijs. cum ergo vn⁹ ex eis habuisset filium ⁊ eo superstite decessit. deficit cōditio: q2 nō fuit verum dicere ꝙ omnes decesserunt sine filijs: pro hoc. l. si fuerit. ⁊ l. is qui ducēta. ff. de reb. dub. Nam conditio debet adimpleri in forma specifica. vt in. l. cui fundus. ⁊ l. qui heredi. ff. de condi. ⁊ demon. ca. ad nostram. el. j. de iureiur. Secūdo principaliter pro ista parte videtur tex. in. l. pen. C. de impu. ⁊ alijs substi. vbi dicitur quod quidam duobus impuberibus filijs suis heredibus institutis adiecit si vterq; impubes decesserit illuz sibi esse heredem. demū alter dūtaxat decesserat in pupillari etate querebatur an in partem istius debeat substitutus admitti. ⁊ decidit ibi quod nō: q2 cum substitutio fuerit facta sub nomine collectiuo. scilicet si vterq; decederet in pupillari etate non extitit conditio altero duntaxat in pupillari etate decedēte. Et pro ista parte possent multa allegari: sed non est multum instandum cum verba pro ista parte videātur clarissima: ideo frustra recurritur ad interpretationem: vt in. l. ille aut ille. ⁊ l. non aliter. ff. de leg. iij. ¶ Sed his non obstātibus que vere casui nostro minime obstare arbitror. Puto quod isti nepotes ex fratre debeant admitti ad totū ius qđ competebat illi filio vltimo mortuo super dicta domo ⁊ massarij. Non autem dico quod debeant admitti ad partes illorū qui decesserunt primo loco sine filijs quoniam isti nepotes non fuerunt substituti simpliciter filijs moriētibus sine liberis. imo filij fuerunt inter se ad inuicem substituti ita quod vnus debet succedere alteri vsq; ad vltimum ⁊ sic in hereditate illorum trium qui primo decesserūt sine filijs successerunt pariter duo filij superstites ex dispositione testatoris. nec admittuntur nepotes tertio loco substituti. vt. d. l. penul. ⁊ c. si pater. de testa. lib. vj. quarto vero qui decessit relicto filio masculo non potuerunt alio modo succedere illi nepotes nec in parte contingente ex persona propria: nec in alijs portionibus eis contingentibus ex personis fratrem mortuorum: q2 nedum ipsi excluduntur cum in persona illius defecerit conditio sub qua fuerāt vocati. vt in. l. heredes mei. §. cum ita. quinimo dico quod etiā vltimus frater excluditur ab illi⁹ successione: quia licet fuerint adinuicem simpliciter substituti tamē tacite subintelligitur: si quis decederet sine filijs vt est tex. notabi. ⁊ singularis inter coniunctos in. l. cum auus. ff. de condi. ⁊ demōstr. vbi dicitur quod quidam instituit filium ac nepotem ex altero filio. ⁊ adiecit quod si nepotes decederent intra vigesimū annū deberent hereditatem restituere patruo suo. demū decessit nepos intra illam etatem liberis relictis: videbatur ꝙ cum in substitutione nulla fuisset facta mentio de filijs quod teneretur restituere hereditatem patruo suo ꝺm verba testatoris. contrarium tamen ibi deciditur: dicitur enim quod in euentu liberorum deficit conditio coniectura pietatis quasi minus fuerit scriptum ꝙ̄ dictum. ⁊ est ille tex. vt dixi: singularis in eo quod restitutio debet fieri non extraneo: sed filio testatoris ⁊ tamen subintelligitur ex quo institutus erat nepos ex filio nisi decederet filio relicto: ⁊ per illum text. ampliantur multum no. in. l. cū acutissimi. C. de fideicō. ⁊ l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. ⁊ substi. naz solent intelligi illa iura qñ restitutio erat fienda extraneo: vt tunc intelligatur tacite facta mentio de filio instituti sed idē est vbi institutus et substitutus sunt cōiuncti: ⁊ quilibet habuit portionē suā, ita dicenduz in proposito qđ licet filij fuerint inuicem substituti nulla facta mētiōe de eorū filijs: tamē debuit subintelligi nisi alter decederet cū filijs. d. l. cum auus. Quare concluderem qđ quartus filius qui pro sua dimidia successerat tribus fratribus premortuis sine filijs iuxta substitutionem testatoris totum ius sibi cōpetēs transmisit in filiū suū ⁊ quo ad ꝑsonā suā oīno deficit conditio ⁊ respectu filiorū ⁊ respectu nepotū. vt patet ex predictis. Sed totū dubiū remanet respectu patris cōpetētis vltimo filio tam ex persona propria ꝙ̄ ex persona illorū triū fratrū premortuorū sine filijs quibus successit ꝓ dimidia iuxta dispositioneȝ testatoris an illa pars debeat venire ad istos nepotes. Et ꝑfecto si ille fili⁹ fratris viueret seu vixisset tpe mortis isti⁹ Nicole vltimi res esset magis dubia ꝑ no. in. l. quidā testamento proculū. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ l. heredes mei. §. cum ita. ad treb. ⁊ l. pen. C. de impu. sed nō oportet disputare cū iam esset ꝑmortuus ⁊ solus superesset iste Nicola qui decessit sine filijs proprijs ⁊ sine filijs fratrū ꝑmortuorū. Quo casu puto vt supra dixi qđ ibi nepotes debeāt venire ad totum ius qđ dicto Nicole cōpetebat sup illa domo ⁊ massaritijs ex ꝑsona sua ⁊ aliorū qbus successit: moueor principaliter ꝑ text. dicte. l. heredes mei. §. cū ita. vbi videt̄ hoc expressuz. ibi eni pater instituit duos filios suos ⁊ adiecit ꝙ si vterq; sine liberis diem suū obierit omnē hereditatē volo ad neptez meam Claudiam peruenire. demū decessit vnus ex filijs cū liberis. reliquus vero decessit postmodū sine liberis. decidit̄ ibi qđ neptis Claudia substituta admittitur ad patrē illius q decessit sine liberis: ⁊ si in partē illius in quo extitit cōditio licet substitutio fuisset facta per nomen collectiuū vt si vterq; decederet sine liberis ⁊c. reddit ibi text. rationē qđ, hoc admittit̄ nō ꝓpter verba: q2 illa prorsus resistunt q2 verū fuit qđ vterq; nō decesserit sine liberis: sed propter voluntatē defuncti que spectari dꝫ admitti debuit: ita punctualr̄ cōtingit in casu nostro licet enim fuisset dictū si oēs decesserint sine liberis. ⁊c. tñ ex quo in ꝑsona vltimi extitit conditio. ⁊ qđ plus est nemo remanserat ex priorib⁹ fratribus. debēt isti nepotes admitti nō ex significato verborū sꝫ propter presumptā volūtatē testatoris. Secūdo hoc videtur aperte ꝓbari ex ratione. l. penul. C. de impub. ⁊ alijs substit. aliter inducēdo quaz

2 supra induxerim. † vbi enim institutis duobus filijs impuberibus fuit facta substitutio directa per nomen collectiuū videlicet si vterq; decesserit in pupillari etate talis sit heres: demum ⁊ vno tantū decedēte in pupillari etate deciditur ibi qđ substitutus non debet admitti in illi⁹ portione propter voluntatē ꝑsumptā testatoris q2 presumendū est patrē cogitasse primo decedēti fratrē suū debere succedere: ⁊ sic qđ ꝓpter amorē filialē eos substituerit ad inuicem ergo ex ratiōe tex. que debet attendi ad ampliādum vel restringendū dictā. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. aperte concluditur ꝙ si nō fuisset illa presumpta volūtas testatoris que causatur ex amore filiorū. ar. in. d. l. cum acutissimi. venisset substitut⁹ in portionē illius in quo extitit cōditio: licet in persona vtriusq; non extiterit ꝙ̄tūcūq; fuisset dictū si vterq; ⁊c. ⁊ est in ħ ille tex. sic inductus satis notabilis ad casum nr̄m. ⁊ ꝑ illum tex. tollitur obiectio ꝗ posset fieri cōtra dictam. l. heredes mei. videlicet ꝙ illa loquitur in fideicōmissaria restitutione. nā idē est in directa vbi predicto modo fuit facta substitutio per nomē collectiuū vt ꝓbatur in. d. l. penul. ⁊ expresse voluit Bar. in vtroq; loco. ⁊ facit qđ ipse no. in. l. quidam testamēto proculū. ff. de vulg. ⁊ pupi. Preterea in casu nostro nō est locus directe substitutioni cū iste vltimus frater decessisset post pupillarē etatē: ⁊ substitutio fuit facta ꝑ verba cōmunia ⁊ directa iuxta no. in. l. centurio. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ c. si pater. de testa. lib. vj. Nec etiam obstat si dicatur quod in casu nostro non fuit facta substitutio per nomen collectiuū sicut in. d. §. cum autē. ⁊ in. d. l. pe. q2 cōtrarium est verū cum magis sit collectiuū verbum omnes ꝙ̄ verbū vterq;. ⁊ in materia nostra Bar. illa equiparauit in. d. l. pe. ⁊ in. d. §. cum ita. Nec etiam obstat si dicatur quod in. §. cū ita. primo testator singulariter ⁊ distributiue dixit. Si quis filiorū meorū sine liberis diem suū prior obierit partem suā superstiti fratri restituat ⁊c. quia hoc nihil ad rumbum. Nam illa substitutio distributiua ⁊ reciproca non referatur ad ibi substitutos secūdo loco sub noīe collectiuo: sed ad ipsos fratres primo institutos. Et ita pūctualiter contingit in facto nostro. testator enim hic primo instituit filios demū eos substituit singulariter inuicē ⁊ secūdo seu in loco ipsorū substituit istos nepotes sub noīe collectiuo ita quod non video qđ casus habeat in hoc aliquā dubitationē: ⁊ clarissime firmat Bar. in dictis locis. ¶ Tertio principaliter probatur sic. † in vltimis

3 voluntatibus cuiuscūq; qualitatis sint siue sit directa substitutio siue fideicōmissaria siue conditio siue testamentum vel codicill⁹ dꝫ primo loco attendi voluntas disponentis expꝛ̄ssa vel tacita seu coniectura. vt l. in conditionibus. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ l. non aliter. de leg. iij. ⁊ l. cū acutissimi. C. de fideicom. ⁊ l. generaliter. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ dicta. l. penul. C. de impu. ⁊ alijs substi. ⁊ dicta. l. heredes mei. cum infinitis similibus. adeo quod id quod constat ex cōiecturis dicitur euidēs. vt. l. licet imperator. ff. de lega. primo. Et ex ratione naturali possumus cōiecturare volūtatē defuncti: vt in iuribus preallegatis. ⁊ facit. l. scire oportet.

opoꝛtet.§.sufficit.ff.de execu.tuto.⁊ quod notat Cy.in.l.nõ dubiũ.C.de legi.⁊ Bal.in.l.maximũ vitium.C.de lib.pret.Sed pro deo videamus in casu nostro que fuit prima testatoris volũtas.voluit enim ⁊ indubitanter prediligere filios proprios ⁊ nepotes ex filijs:sed eis deficiẽtibus noluit dare filijs suis liberã facultatẽ disponẽdi de illa domo sed voluit preferre nepotes ex fratre:⁊ forte etiã fecit propter sui memoriã:ne domus propria perueniret ad homines alterius cognationis.sed cum in casu nostro tempore vltimi moriẽtis nullus extaret de filijs vel nepotibus ex eis.quid ergo habet obstare ne isti nepotes admittãtur saltem pro iure competenti isti vltimo in quo fuit purificata ꝯditio:pfecto nihil nisi inanis ⁊ nudus verboꝝ sonus de quo non curauit iuriscõsultus.in.d.l.heredes mei.nec in.d.l.lucius.§.caio.nec in d.l.penul.⁊ merito ne ꝑualeant verba intentioni cum non intẽtio verbis sed verba habent deseruire intentioni.vt dicit tex.in.c.secundo requiris.de appella.Preterea ⁊ quarto vbi est eadez ratio in parte quo ad partem que est in toto quo ad totũ valet argu.de toto ad partẽ.l.que de tota.ff.de peti.he.⁊ in.l.an pars.ff.pro derelic.⁊.c.pastoralis.⁊ §.item cum totũ.de offi.dele.Sed si omnes filij testatoris decessissent sine liberis isti nepotes ex fratre vocantur insolidum ad illã substitutionẽ:ergo in parte istius qui in parte decessit sine alijs fratribus primo loco substitutis ⁊ sine liberis ex fratribus debent vocari isti nepotes cum in parte istius nulla appareat ratio quare isti nepotes nõ debeant admitti.nõ enim in persona sua concurrit fauor liberorum fratrũ premortuorũ cum nullus esset superstes tempore mortis isti⁹ Nicole:limitatur ergo prima volũtas testatoris in eo quod voluit nepotes ex fratre preferre nudo iudicioślioꝝ suorũ. Et per predicta sane patet responsum ad contraria. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidam dominus Jacobus de Racanato in suo vltimo testamento inter alia sic disposuit.Item veniente predicta conditione substituit altare magnũ ecclesie sctẽ Marie de platea de Racanato in quadã petia terre vineate ⁊c.quã possessionẽ voluit pro dicto altari teneri ⁊ cultiuari ad perpetuũ cultũ diuinum.⁊ eligi debeat vnus presbyter ad perpetuum diuinũ predictum cultum qui teneatur ⁊ debeat in dicto altari celebrare diuinuz officiũ prout iuris sanctio postulat ⁊ requirit pro anima dicti testatoris ⁊ suorum parentum qui presbyter ad celebrãdũ modo predicto debeat eligi per dictum Ser Claudium si tunc viuet.post mortẽ vero Ser Claudij per eius filios ⁊ sic subsequenter perpetuo de filijs in filios successiue.Et si omnes predicti non vixerint voluit eligi dictus presbyter per priores fraternitatis sancte Lucie qui pro tempore fuerint.Aduertendum tamẽ quod predicta ecclesia sancte Marie cuius altare fuit substitutum est monasterium ordinis beati Siluestri seu mõtis Sani ꝙ monasterium regitur per priores ⁊ monachos conuẽtualiter.⁊ monastice deputatos per generalẽ dicti ordinis qui proprie est ordo sancti Benedicti.⁊ est monasterium possessionibus ⁊ bonis competẽter dotatum.Nunc querit̃ de tribus.Primo an dictus Ser Claudius possit assequi vigore supradicti relicti ius patronatus.¶ Secũdo an possit vel debeat eligi:ꝑsentari ⁊ institui secularis sacerdos an monachus dicti monasterij.¶ Tertio quid de dicta possessione debeat consequi presentandus ⁊ instituendus.

¶ Consilium.lix.

1 ☞ Jus presentandi habens potest quem voluerit presentare.
2 Jus patronatus in ecclesia acquiritur duntaxat triplici capite.
3 Patronus quis efficitur ecclesiam nouam construendo.

Saluatoris Jesu Christi postulato suffragio attingã ex ordine.Primum ex cuius decisione alia dubia pendent.Et videtur primo quod dictus Ser Claudius ⁊ successiue alij de quibus supra fit mentio acquisiuerit ius patronatus dicti altaris:qꝛ ex dotatione hoc ius patronatus acquiritur.xvj.q.vij.filijs.no.glo.in.c.pie mentis.eadem causa.⁊ not.Joã.an.in.c.j.de iurepa.⁊ glo.lxiij.distin.in summa.sed dictus do.Jac.dictũ altare maius dotauit.ergo acquisiuit ius patronatus.Nec obst.quod illud non construxerit:quia dictum.c.filijs.loquitur alternatiue scilicet construxit vel dotauit ⁊ sic sufficit alteram ex illis liberationez exercere:vt in regula in alternatiuis.de reg.iur.lib.vj.⁊ in.c.inter cetera.de rescrip.⁊ hec iuris patronatus acquisitio procedit non solum respectu ecclesie ꝯstructe seu dotate:sed etiam respectu capelle:vt in ca.nobis.de iurepa.nec refert an in ecclesia seculari vel monasterio illud ius acquiratur:cum ius non distinguat:sed generaliter contulit priuilegium dotanti vel fundanti seu cõstruenti:vt ex predictis vel eorum altero acquirat hoc ius.vt in.d.c.filijs.⁊ de iurepatro.per totum:⁊ ꝑ hec videtur tollenda illa consideratio qd predicta ecclesia sancte Marie sit monachorũ monasterium.non enim nõ habet huiusmodi iuris natiuitatem impedire cum ⁊ ipsum corpus monasterij possit esse sub potestate patroni.xvj.q.vij.monasteriũ.⁊ in.d.c.nobis.in principio.et in.c.cum dilectus.de consue.cum similibus.¶ Ex his infertur ad secundũ dubium † quod sacerdos secularis poterit eligi:qꝛ habens ius presentandi potest presentare quem vult.In hoc enim voluerunt iura ipsi patrono morẽ gerere dũmõ al's sit idoneus.vt in.c.j.xvj.q.⁊ eadẽ causa.q.vij.decernim⁹.⁊ i.c.pastoralis.de iurepatro.⁊.c.cũ dilect⁹.eo.titu.quinimo vr̃ qd secularem ⁊ nõ monachum eligere debeat qꝛ ad beneficium non curatũ monachus promoueri nõ potest.vt in.c.super eo.quod ibi not.de regula.not.plene in.c.qd dei timorẽ.de statu regu.

¶ Sed predictis non obstantibus que vere casui nostro non ob.contrariã sententiam prorsus in casu prescripto arbitror veriorez.s.quod neqꝫ dictus Ser Claudi⁹:nec filij dicti dñi Jaco.vel alij quicũqꝫ ius patronatus ex institutione predicta in dicta ecclesia sancte marie seu eius altari maiori adepti sunt seu consequi valent ad hanc sentẽtiam ⁊ conclusionem tenendam ex multiplici capite motus sum.¶ Et primo † qꝛ ius patronatus in ecclesia acquiritur ex triplici capite duntaxat constructione:scꝫ ecclesie.xvj.q.vij.monasteriũ.ecclesie dotatione eadem causa ⁊ questione filijs vel nepotibus.Et territorij ad ecclesiã fundandam collatione.xviij.q.ij.abbatem.⁊ in.c.ad audiẽtiam.ij.de eccle.edi.⁊.c.iij.de iurepa.⁊ no.Jo.an.in.c.j.eo.titu.⁊ glo.in.c.pie mentis.xvj.q.vij.Hinc est quod ex diuerso facto possunt eiusdẽ ecclesie effici tres patroni:vt puta qꝛ vnus dotauit.alter dedit fundum vbi ecclesia fuit constructa.reliquus se vel suis expensis construxit seu fabricauit:vt no.Jo.an.in.c.nobis.de iurepatro.facit quod no.glo.lxiij.dist.in summa.Reliquus autem modus ius patronatus acquirẽdi a iure tradit⁹ nõ est.vnde si quis aliquid reliquit vel donauit ecclesie preter causas predictas non efficitur patronus:sed dicitur benefactor vt no.Jo.an.in.d.c.nobis.facit.c.requisisti.de testa.⁊ quod not.glo.in.c.iij.de iurepatr.Sed cum in casu nostro dictus dñs Jacob⁹ testator nec ipsam ecclesiam sancte Marie:nec ei⁹ altare fabricauerit:fundauerit vel donauerit:ergo non potuit ius patronatus pro se vel suis acquirere.consequẽtia ⁊ maior patent:minor probatur.claruz est enim quod ipse non construxit nec fundauit:cũ ab olim fuerat fundata nec etiaz dotauit cũ etiam iamdudũ tempore fundationis fuerit dotata nec requirit̃ quod altare maius ecclesie debeat esse dotatũ:cũ sit pars ecclesie:sed satis est ipsam ecclesiam fore dotatam:vt satis innuit̃ in.c.nemo.de conse.dist.j.⁊ in ca.cum sicut.de cõsec.eccle.vel alta.quinimo si vere ponderent̃ verba testatoris non reliquit dictam petiam terre pro dote:sed ipsum altare simpliciter instituit ad perpetuum diuinũ cultum:⁊ sic potius dicitur benefactor ꝙ̃ patronus:qd expressius in casu nostro voluit Jo.an.in.d.c.j.vbi dicit quod etiã si ante fundationem ecclesie quis aliquid daret etiam magnũ:non per hoc acquirit patronatũ ex quo non dedit causa dotis.In casu autem nostro nõ solũ nõ dedit pro dote:sed etiam dedit post fundationẽ dotationem:⁊ cõstructionẽ ecclesie:ergo minime acquisiuit ius patronatus.Et hec pfecto consideratio nullum patitur scrupulum in contrarium.¶ Secundo principaliter moueor qꝛ dicta ecclesia sancte Marie erat iam constructa ⁊ consecrata vna cũ altari suo maiori.vnde etiam presupposito ꝙ dictus dñs Jacobus reliquisset dictam petiam terre pro dote.non tamen per hoc acquireret ius patronatus in loco iam consecrato.† Efficitur autẽ quis patronus ecclesiam de non construẽdo:qꝛ sicut pater deducit filiũ de nõ esse ad esse:vt no.in dicto.c.j.⁊.d.c.nobis.⁊.d.ca.pie mentis.ita ante rei consecrationem efficitur patronus.sed in loco iam cõsecrato per prius nõ potest quis effici patronus aliquid dotationis loco eidem donando vel ipsum reficiẽdo:qꝛ cũ ius patronatus sit quedam seruitus in ecclesia religiosa ⁊ loca sacra seruitutẽ non recipiunt vt in.l.seruitutes.§.fi.ff.de seruit.⁊ alibi dicit tex.ꝙ humani iuris esse desinit seruitutem nõ recipit vt in.l.caueri.ff.cõmunia predi.Et hanc opinionẽ in terminis nostris firmat gl.in.d.c.pie mentis.xvj.q.vij.⁊ sequunt̃ cõiter doc.⁊ maxime Inn.super rubri.de iurepa.⁊ Jo.an.in.c.j.eo.tit.Excipit tamen Inno.vnum casum scꝫ.quãdo ecclesia iam cõsecrata esset sine dote ⁊ aliquis vellet eaz dotare.nam tũc acquirit ius patronatus quia spiritualia non possunt esse sine temporalibus.j.q.j.si quis obiecerit.Quod tamen limitauit Jo.an.in.d.c.j.quãdo hoc faceret de consensu diocesani.quo respectu refectionis voluit glo.in.c.ij.eo.titu.tunc enim fauore ecclesia fingitur ꝙ actus iste precesserit consecrationem.arg.c.tanta.qui fil.sint le.Limitat etiã hoc procedere qñ a consecrari faciente vel etiam ab ipso consecratore nõ potest dñs haberi.arg.eorũ que no.in.d.c.cum sicut.de consecra.eccle.vel alta.quasi in subsidium ⁊ non aliter hoc admittatur:sed cuz in casu nostro neutrũ horũ interueniret:qꝛ ecclesia erat dotata.Itẽ presupposito ꝙ nõ fuisset dotata:tñ non fuit dos data cũ autoritate diocesani vt ius patronatus de nouo acquireret̃:ergo cessat prorsus iurispatronatus acquisitio.puto enim absurdũ ꝙ laicus pro sue libere voluntatis arbitrio relinquendo vnum predium ecclesie iã consecrate vel ipsius altari maiori ex hoc omnino efficiatur patronus ecclesie vel altaris maioris.vñ cũ ius patronatus acquirat̃ laicis ex sola gratia ⁊ tolerãtia ecclesie.cũ iure communi nõ sint huius iuris capaces cũ sit annexum spirituali.iuxta ea que legunt̃ ⁊ not.in.c.quoniã.de iurepat.⁊ ꝑ Inn.in.c.quod sicut.de elec.nõ est huius acquisitione laxanda facultas:sꝫ restringenda.vt in regula odia restringi.de reg.iur.lib.vj.⁊ in.l.quod vero contra rationem.ff.de legibus.Et hec secũda cõsideratio etiam nullam patitur contrarietatẽ.¶ Tertio principaliter cõsidero quod

etiam ex alio capite nō potuit iste acqrere ius patronatus in dicta ecclesia sancte Marie. qm̄ nec ex cōstructione: nec ex dotatiōe qs acquirit ius patronatꝰ nisi hoc faciat de consensu diocesani. id est episcopi vel habētis ius episcopale in loco: vt in casu nostro est generalis istoꝝ fratrū sancte Marie hoc expresse probat̄ in dicto. c. nobis. de iurepat. Satis enim esset absurdum qꝺ quis pro suo libito possit ecclesiam de nouo construere: vel altare de nouo erigere cum ita spiritualia nō possint laici ꝓpria autoritate tractare: vt in. c. ij. de iud. ⁊. xvj. q. vij. omnes basilice. vnde Jo. and. notauit in. d. c. nobis. per illum tex. ꝙ non sufficit petere consilium diocesani. imo oportet habere consensum si tamē nō vellet sine iusta causa cōsentire posset per superiorem cōpelli. argu. c. j. de iurepatro. In casu autem nostro non habuit iste dn̄s Ja. autoritatem seu cōsensum diocesani: ergo ex suo ꝓprio facto nō potuit ius patronatꝰ presertim in altari maiori acquirere. si enim hoc dixisset generali ordinis: forte nullo modo consensisset: nec etiam consentire potuisset cum hoc sit contra iura predicta. ⁊ hec etiam consideratio concludit. ¶ Quarto capite potest ius patronatus excludi: qꝛ si predicta concurrerent in casu nostro que in veritate non concurrunt tamen habito respectu qꝛ in ecclesia religiosorum nō potest beneficiari clericus secularis: vt probatur in cauillādo literā in. c. fi. §. prohibemus. de statu. reg. vbi dicitur ꝙ etiam abbate ⁊ monachis cōsentientibus nō potest clericus secularis beneficiari vt habeat titulū in monasterio: ergo multofortius nō procedit acquisitio in casu nostro vbi nedum monachi non consenserunt: sed etiam penitus contradicūt. Et quanq̄ Hosti. ibi destruendo in veritate literam dicat illud procedere qn̄ clericus secularis vult esse de corpore religiosorum de dādo vocem in capitulo ⁊ similia faciēdo sicut vnus de collegio. vnde secus dicit si vellet clericus esse contētꝰ beneficio suo ⁊ ecclesiā officiare absq̧ eo ꝙ sit de collegio monachorum. Hoc tamen dictū nō est verū ⁊ prorsus repugnat illi litere. nam ibi prohibet̄ simpliciter quem recipi ad prebendā in ecclesia regulari ⁊ respectu receptorū disponit̄ vt non immisceāt se cetibus monachorū. Si em̄ hoc liceret prout dixit Hosti. non restrinxisset ibi se tex. ad receptos eos tolerando. sꝫ h̄ disposuisset respectu receptorū ⁊ recipiendoꝝ. vnde sensus litere fuit hic si bene ponderet̄. vt deinceps nullꝰ reciperet̄ ad p̄bēdā ī ecclesia regulari: sꝫ receptos voluit ibi papa tolerare ne priuarent̄ iure iam quesito cū hac limitatione vt nō immisceant se cetibus ⁊ congregationi monachorum simile. in. c. j. de reli. do. lib. vj. Et hanc opi. ꝯtra Host. sequit̄ do. Ant. in. d. c. fi. ⁊ semp legendo tenui cōtra Host. saltē quo ad casum nostrū vbi monachi resistunt ⁊ pro hoc vltra alios adduco. c. dudū. xviij. q. ij. vbi dꝛ ꝙ clerici seculares nō debent aliquo modo accedere ad celebrādū in ecclesia regulari nisi inuitētur a monachis ⁊ etiam episcopus nō potest publice in monasterio etiā sibi subiecto celebrare monachis inuitis ne ꝑ concursum populi monachi qui debent vitā solitariā ducere scandalizent̄: vt probat̄ in. c. luminoso. ⁊. c. ij. ⁊. iij. xviij. q. ij. ad idē facit. xvj. q. j. placuit. ⁊. c. si cupis. nec credo ꝙ Host. ꝯdixisset huic casui. ipse enim loquit̄ qn̄ abbas ⁊ monachi volūt aliquē recipere ad beneficiandū in eoꝝ ecclesia: ⁊ nos loquimur qn̄ eis inuitis volunt isti acqrere ius patronatus in eoꝝ ecclesia p̄sertim in altari maiori qꝺ nullo modo fieri posse arbitror: ne accessu seculari patiantur aliqꝺ scandalū. ⁊ ne ecclesia eorū patiatur hanc seruitutē. ¶ Concludo ergo qꝺ ex predicta institutiōe nō fuit ius patronatus acquisitū alicui. ⁊ ex hoc infert̄ ad decisionē aliorū dubioꝝ. Dico em̄ ꝙ nemo est eligēdꝰ seu presentādꝰ, qꝛ si cesset ius patronatꝰ cessat omnis effectus qui causat̄ ex eo: vt in. c. cum cessante. de appel. acquiritur enim illa petia terre ecclesie sancte marie ad ꝑpetuū diuinū cultū id est ad vsus necessarios ecclesie ⁊ ꝑsonarū ipsiꝰ ar. in. c. pastoralis. de his q̄ fi. a p̄la. nō pure fuerit facta institutio ⁊ alia apposita ⁊ adiecta per testatorē habent̄ ꝓ nō adiectis cū de iure fieri nō possunt: vt probat̄ i simili. i. c. significatū. de p̄bē. ꝯnimo si testator reliquisset illā petiā terre sub cōditione de habēdo patronatū: tn̄ cum illa cōditio sit contra ius: vt patet ex predictis dꝫ habere pro nō adiecta ⁊ relictū remanet purū: vt in. l. ꝯditiones. ⁊. l. filiꝰ. ⁊. l. quidā in suo. ff. de condi. insti. cum simi. Fratres aūt dicti loci debēt rogare deū pro anima testatoris sicut faciūt pro alijs eorū benefactoribꝰ. Et hec sufficiant. nō enim expedit respondere ad cōtraria: qꝛ satis abunde patet responsio ex predictis. Laus deo. Nico. Abbas.

¶ Consilium. lx.

1 ☞ Sententia vbicunq̧ cōtinet animaꝝ periculum nō obstat rei iudicate exceptio siue fuerit iudicatum in foro ciuili: siue ecclesiastico.
2 Snia quelibet a qua non est appellatum transit regul'r in rem indic.
3 Snia facit ius inter partes quātumcunq̧ sit lata ꝯ ius litigatoris.
4 Denuntiatio euangelica non procedit nisi clare probetur quod denūtians agit contra conscientiam.
5 Iudex qn̄ narrat aliqua in snia vel ī iudicio parte p̄nte ⁊ nō ꝯdicēte, talia verba narratiua ꝓbant in preiudiciū partis nō cōtradicentis:
6 Succumbens in petitione fundi nō admittitur volens petere fructus occasione fundi.

In casu ⁊ q̄ōne que vertitur. inter Joannez ex vna parte ⁊ Ant. filium ⁊ heredē Petri ex alia. ¶ Saluatoris Jesu christi p̄sidio inuocato. Videt̄ p̄mo dc̄m Joannem fore audiēdū super petitione sua exceptione rei iudicate ꝑ do. Antoniū apposita nō obstāte. Et primo ꝓbat̄ sic. ¶ † Vbicūq̧ sententia cōtinet animaꝝ periculū nō obstat rei iudicate exceptio siue fuerit iudicatū in foro ciuili siue ecclesiastico. Primū probat̄ notabiliter in c. ij. de excep. lib. vj. Secūdū in. c. lator. iuncta glo. ⁊ in. c. cōsanguinei. ⁊ in. c. tenor. de re iud. Sed sententia de qua in casu nostro excipitur continet periculū animaꝝ: ergo ex ea nō cōpetit rei iudicate exceptio: minor ꝓbatur. nam cū presupponat̄ dictū cōtractū mutui fuisse feneratitium: ⁊ illius vigore vsuram multarum quātitatū pecunie dicto Petro solutū: ⁊ iudicatū fuerit oppositū nutrit̄ ꝑ illā sniam vsurarius in peccato suo: cū peccatū nō dimittat̄ si non restituat̄ vsura: ex quo restitui pōt: vt in. c. cū in. de vsur. ⁊ in regula peccatū. de reg. iu. lib. vj. Itē dictus Ant. filius ⁊ heres dicti Petri peccat in nō satisfaciēdo aīe defuncti ꝓut tenet̄: vt in. c. a nobis. de sen. excō. ⁊ in. c. ex l'ris. de rap. ⁊ in c. fi. de sepul. Nec obstat si dicat̄ ꝙ a tali snia nō fuit appellatū. qꝛ ꝑ h̄ nō purgat̄ vitiū snie respectu aīe obtinētis iniustā sniam: videt̄ no. In no. in. c. qꝛ pleriq̧. de immu. eccle. ad idē facit qꝺ leg. ⁊ no. in. l. iulianꝰ. ff. de ꝯditio. inde. vbi habet̄ ꝙ per sniam iniustā nō tollitur obligatio naturalis: nec etiā ꝑ eā inducit̄ obligatio naturalis. vt no. Bar. in. l. ab eo. C. quomodo ⁊ qn̄ iudex. ¶ Secundo principaliter ⁊ pro dicto Joāne inducit̄: qꝛ rei iudicate exceptio obstat cū ad idē agit̄. secus si ad aliud agit̄ nūc q̄ꝫ primo: vt in. l. querit̄. cū duobus sequē. ff. de exce. rei iu. ⁊. c. abbate sane de re iud. li. vj. Sed in casu nostro ad aliud nūc agitur: ergo nō habet officere exceptio rei iudicate etiā p̄supposito qꝺ illa snia trāsisset in rem iudicatā: minor ꝓbat̄. p̄mo enim solū fuit actū an mutuū fuerit vsurariū an gratuitū ⁊ vnde. presupposito ꝙ a principio fuisset gratuitū: tn̄ nihilominus postea potuit solui vsura ne illud repeteret̄. arg. i. c. ꝯsuluit. de vsur. ista em̄ sunt cōpassibilia. nec probat hoc esse ꝙ ab hoc ꝯtingit abesse: vt in. c. ij. de trāsla. prela. ⁊. l. neq̧ natales. C. de ꝓb. Nūc aūt reperit̄ ꝙ fuit solutū indebite ⁊ ꝑ vsurariā prauitatē ne illud repeteret̄. ⁊ sic prorsus ad aliud agit̄ nūc q̄ꝫ primo: non enim in primo iudicio fuit repetita vsura: sed solū fuit oppositū ꝙ contractus ille fuerat simulatus ⁊ illicitus: ⁊ in fraudē vsurarum ꝯfectꝰ. ¶ Tertio videt̄ dictū Joānē admittendū ex alio capite etiā si predicta non proficerent: ex quo enim dictꝰ Petrꝰ mādauit in extremo vite restitui quicquid occasione traficoꝝ seu ꝯctuum illoꝝ ad eū peruenisset: videt̄ tacite remisisse iuramentū ⁊ omne obstaculū ꝑ qꝺ dictꝰ Joānes prius nequisset exigere: vt ꝓbari videt̄ in. c. ad nostrā. ij. de iureiu. s̄m vnū intellectū. ¶ Et q̄ꝫ q̄ꝫ predicta in fauorē dicti Joānis vrgere videāt̄ in ꝯriā mihi sniam declinādū fore arbitror: ad quā tenendam ex triplici capite motus sum. ¶ Primo ⁊ principaliter: † qꝛ regulariter quelibet snia a qua nō est appellatū trāsit in rē iudicatā: ita ꝙ de ea pōt vtroq̧ iure excipi ꝯtra denuo agētē: vt in. c. cū inter. de re iudi. ⁊. c. abbate sane. eo. titu. lib. vj. ⁊ in. l. itē cū querit̄. cū duabꝰ seq. ff. de excep. rei iudi. Et hec exceptio fuit inducta ad iuris rigorē seruandum vt litiū esset finis. vt not. glo. in. c. pastoralis. §. qꝛ vero. de offi. delega. in. l. qui exceptione. ff. de condi. indebi. Hec regula non reperitur lesa in quibusdā casibus iure expressis. vt in cā matrimoniali ⁊ quibusdam alijs: iuxta id qꝺ legi. ⁊ no. in. d. c. lator. inter quos casus nō reperitur casus noster: scꝫ cū agit̄ de repetitione vsurarum. Et q̄ꝫ q̄ꝫ gn̄aliter dicatur ꝙ vbicūq̧ vertitur periculū anime sententia non transit in rem iudicatam. vt no. glo. ⁊ Inno. in. c. inter monasteriū. de re iudi. s̄m glo. in. c. lator. eo. titu. ⁊ clarius Hosti. ibi. ⁊ in. c. consanguinei. tn̄ illud intelligit̄ de peccato ꝑ partes nō remissibili: vt sentit gl. in. d. c. lator. ⁊ in. c. iurauit. de proba. ⁊ clarius Ant. de but. in. d. c. lator. vt puta cum snia fertur iniuste ꝯtra vinculū matrimoniale vel pro matrimonio obstāte ꝯsanguinitate vel affinitate in gradibꝰ diuina vel humana legibus ꝓhibitis. secus aūt vbi fert̄ iniuste pro matrimonio nullo impedimēto obstāte. tunc em̄ transit in rē iudicatā: qꝫ vitiū snie est per partes remissibile. ex quo enim solū preiudicat parti trāsit in rē iudic. qꝛ vitiū sententie est per partes remissible: vt ꝓbat̄ in. c. qꝺ ad cōsultationē. de re iu. ⁊. l. ab eo. C. quomodo ⁊ qn̄ iudex. vbi dicit̄ ꝙ nō appellās a sententia videt̄ accōmodare cōsensū: ⁊ alibi dixit tex. qꝺ non appellādo videt̄ cōfirmare sniam in. l. fi. C. de sent. q̄ sine certa quāti. In his autē in quibus vitiū snie non est ꝑ partes remissibile cessat iste interp̄tatus cōsensus cū expresse nō potuissent partes sniam iniustā approbare. vt in. c. si diligenti. de foro cōpe. Sꝫ in casu nostro etiā presuposito ꝙ sententia fuisset iniusta ꝑ quā fuit pronū tiatū cōtractū mutui fuisse gratuitū ⁊ licitū ⁊ non fictū neq̧ simulatū. tn̄ vitiū sentētie erat per partes remissibile: qꝛ debitor pōt remittere vsuras creditori. vt no. glo. et Dy. in regula peccatū. de reg. iu. li. vj. ⁊ Fed. ꝯsi. xviij. ⁊ Jo. an. in addi. Specu. in tit. de vsu. in. iij. col. ergo talis sententia transiuit in rem iudicatam ⁊ presertim indubitanter in casu nostro in quo dictus Joā. debitor expresse acquieuit sentētie ⁊ obtulit se paratum executiōi sententie prout in ea continebatur: ⁊ recipiens postea sponte dilationem ad soluēdum prestitit iuramentū de soluēdo: ⁊ sic renuntiauit omni iuri dicēdi de iniustitia sententie: vt in. l. ad solutionē. C. de re iudi. Hinc 3 dicunt iura † quod sententia facit ius inter partes quātuncunq̧ sit lata contra ius litigatoris: vt in. d. c. cum inter. ⁊. l. ingenuum. ff. de sta. hōmi.

homi.⁊ accipitur pro veritate.vt in.l.res iudicata.ff.de re iud.ideo nō potest amplius de iniustitia sentētie in dubium refricari nec obstat si di atur ꝙ obtinens scienter sententiam iniustaȝ peccat:vt no.Innoc. in.d.c.qꝛ plerisq;.⁊ Barto.in extrauaganti ad reprimendum in verbo denuntiationem.quod patet ex eo qꝛ per iniustam sententiam non tollitur nec inducitur obligatio naturalis.vt not.Barto.in.d.l. ab eo.et in.l.iulianus.ff.de condi.indeb.nam ratione peccati obtinens sententiam iniustam debet victus quanq̄ nō appellans audiri. ¶ Ad hoc enim respondetur dupliciter.Primo quod de iniustitia sententie non constat ⁊ in dubio obstat transitus in rē iudicatam:qꝛ presumitur iuste lata:⁊ est presumptio iuris ⁊ de iure contra quā nō admittiť ꝓbatio in cōtrariū nisi per confessionem vincentis:vt not. Inno.in.d.c.qꝛ plerisq;.facit qđ legi.⁊ no.in.l.is qui fidē.de spōsa.Preterea hec eadē ratio militat in omni sniā iniusta.semp enim peccat obtinens scienter iniustam sniam:vt no.Inn.in.d.c.qꝛ plerisq;.⁊ Barto.in locis preallegatis.tamen propter hoc peccatū non audiť pars aduersa ex quo nō appellauit ⁊ potuit in suū preiudiciū acquiescere sentētie:qnimo etiam in preiudiciū ecclesie obstat iste transitus in rē iudicatā.vt in.d.c.cum inter.⁊.c.cum super.eod.titu.ratione presumptionis iustitie:vt sit litiū finis.Preterea ⁊ fortius in casu nostro interuenit expressus consensus istius Ioānis:vt poniť in puncto.consensit enim expresse sententie ⁊ sic etiam quo ad obtinētem fuit sublatū omne vitium si qđ erat in sententia ⁊ fuit inducta obligatio naturalis que oritur ex consensu vt no.Bar.in.d.l.ab eo.facit.l.stichū.§.naturalis.ff.de sol.⁊.l. cū amplius.§.is natura debet.ff.de reg.iur.Et per hoc est sublatū primū cōtrarium supra factū.Debet enim intelligi quando vitiū sententie non est ex parte remissibile.Item quādo nō interuenit expressus cōsensus partis.Quinimo plus puto qđ etiam per viam denūtiationis euangelice nō debet iste Ioānes audiri.tum qꝛ peccatū fuit remissum p expressum consensum istius Ioannis:tum qꝛ non debet amplius disputari de iustitia sententie:⁊ hoc expresse firmauit Barto.in dicta extrauaganti ad reprimendū.in verbo denūtiationem.Allego aliam rationem in casu nostro ⁊ meliorē ⁊ inconuincibilem.† Denūtiatio euāgelica nō ꝓcedit nisi clare ꝓbeť ꝙ denuntians agit cōtra conscientiam vt legi.⁊ no.maxime per Innocē.in.c.nouit.de iudi. sed cum hic agatur contra Antoniū heredem dicti Petri q̄ nullo modo presumitur habere notitiam de qualitate dicti contract⁹ mutui:sed omnino habuit bonam conscientiam cū habeat sniam pro se quam debet iustam presumere:vt in iuribus preallegatis:ergo nō pōt habere locum etiā denūtiatio euangelica fortius non debet dictus Ioānes audiri directe petendo presertim cum veniat contra suum iuramentū.Et hec sufficiāt quo ad obtinēdū ex primo capite.Scđm caput obtinēdi in cā ex quo etiam motus sum est cōfessio dicti Ioānis.cū enim fuerit confessus in iudicio dictuȝ mutuū fuisse gratuitū ac recognouerit debitū tanq̄ verum ⁊ iustum prout apparet ex tenore snie non debet nūc admitti ad probandū cōtrariū cū confessio sponte facta non possit reuocari etiaȝ probādo cōtrarium nisi vsq; ad sniam diffinitiuā:vt in.c.fi.de cōfes.⁊ l.error facti.C.de iur.⁊ fac.igno.ad idem.c.per tuas.de ꝓba.⁊.l.gnaliter.C.de non nu.pecu.nec obstat si dicať ꝙ de cōfessiōe nō cōstat nisi per verba narratiua snie q̄ non probāt.vt in.c.si papa.de priui.lib.vj. Dico enī † ꝙ ex quo iudex aliqua narrat in snia vt in iudicio parte p̄sente ⁊ nō cōtradicente talia verba narratiua ꝓbant in preiudiciū ꝑtis nō cōtradicētis:vt ꝓbať.in.l.j.C.de rela.⁊ ibi expresse firmat bart. ⁊ dicit bene notādū:vt in casu nostro dictus Io.nō solū fuit p̄sens et tacens:sed expresse snie cōsensit. ¶ Ex tertio capite potest dictus antoni⁹ obtinere:qꝛ debet qs admitti ad ꝓbādū qđ ꝓbatū non releuat vt in.c.cū contingat.ff.de offi.dele.⁊ in.l.ad ꝓbationē.C.de ꝓba.sed ⁊ presupposito ꝙ dictus Ioānes ꝓbaret se aliquas pecunias vltra solutionē exoluisse dicto Petro nō p hoc obtineret: ergo nō debet ad hoc ꝓbādū admitti.minor ꝓbať:quicqd soluiť seu dať a debitore cessante pacto gratis ⁊ amore licite potest a creditore recipi.deficit enim alterum qđ est formale in vsura:vt plene no.Io.and.in regula peccatū. de reg.iur.li.vj.in mercu facit.c.tua.de simo.⁊ bon⁹ tex.in.c.sicut epȝ. j.q.ij.Sed in casu nostro mutuū fuit gratuitū vt ipemet Ioā. ꝯfessus fuit:ergo nō pōt repeti gratis solutū:quinimo ⁊ si non fuisset a principio gratuitum ex quo non fuit pronuntiatū ꝙ fuit gratuitū:⁊ ipse expresse consensit sentētie videť remisisse omne ⁊ totū illud qđ potuisset repetere.qui enim consensit antecedenti cōsensit cōsequēti.vt in.c.iij.de consti.⁊ in.l.oratio.ff.de sponsa.Nec obstat si dicať ꝙ licet a principio fuerit gratuitū:tū ex postfacto fuit vsura soluta.hoc enim nullo modo stare potest:qꝛ actor videť deducere totū ius suuȝ ꝙ habet tēpore iudicij inchoati:vt.l.solem⁹.ff.de iud.⁊.c.cū eccl'ia sutrina.de cau.pos. ⁊ proprie.⁊.c.abbate sane.de re iudi.li.vj.vnde cum in iudicio nō contēderet an a principio fuisset contractus illicit⁹ ⁊ feneratitius;imo disputabatur de ipsius iuribus existentibus tempore sententie quod patet aperte:qꝛ contra petitionem non excipit Ioannes ꝙ contractus ille erat feneratiti⁹;⁊ sic aperte retulit se ad tempus sententie ⁊ etiam si non dixisset satis tacite intelligitur cum in iudicio cōtēdereť de iure existenti tempore sententie ergo ex quo dict⁹ Ioannes succubuit ⁊ confessus fuit contractum illum licitum videť per consequentiam voluisse remittere omne ius sibi competens presupposito ꝙ fuisset illicitum.Hec enim questio vsuraria seu repetitio vsurarum dependet ab illa questione an contractus fuerit feneratitius.si enim nō erat feneratitius non potest aliquid repeti cū presumatur donatum.Ex quo infertur ad solutionē alterius contrarij.dico enim qđ nunc agitur ad aliud quā primo.Naȝ hoc replicať in subiecta materia prime q̄onis.† q̄ enī succubuit in petitione fundi nō admittitur volens petere fruct⁹ occasione fundi.⁊.l.fundi fundum.ff.de excep.⁊.l.si quis eum.ff. de excep. rei iudi ita punctualiter cōtingit hic.Non obstat qđ vltimo oppoiť de cautiōe seu mandato dicti Petri vt omne illicitum extortum restituatur.dico enim qđ non extenditur ad istum casum cū hic negeť contractum fuisse illicitū nec debet admitti ad probandum contrariū obstante presumptione iuris:⁊ de iure que orta est ex sententia vt.s̄.dixi. Item ex remissione iam presumpta vt predixi ius fuit acquisitū dicto Petro.Item est sibi ius acquisitum nūc ex sentētia non solū ex pacto ⁊ ideo illa cautio non debet extendi ad hunc quasi cōtractū .arg. eorū que no.Bar.in.l.more.ff.de acqui.here.⁊ in.l. apud iulianū.ff.ex qui. cau.in pos.ea.Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Factum super quo consiliū petitur in his submittitur terminis.

Perusini ciues eo tempore quo viuebant populariter:ita qđ de facto superiorem seu dn̄m non recognoscebant cōcesserunt solēniter omnibus ciuibus Senēsibus plenum ciuilitatis ius:tam in gabellarum solutione q̄ in alijs qnibuscūq; tam in agendo q̄ in defendēdo:ita qđ deberēt haberi ⁊ reputari tanq̄ ciues originarij ciuitatis perusine.Et hoc si ⁊ inquantū ipsi ciues Senēses parem immunitatē ⁊ ciuilitatē ipsis Perusinis concederēt:vigore autem huius ꝯcessiōis cōditionalis ⁊ respectiue par immunitas emanauit a ciuib⁹ Senēsibus erga ciues Perusinos ⁊ ꝓcedente tempore ciuitas Perusina perdidit pluries libertatem.nā fuit subiugata a rege Ladislao:⁊ successiue a Brachio de Montone.⁊ demū deuenit ad ecclesie romane dominium:sub cuius vmbra nunc de presenti quiescit. Contingit etiam ꝙ a pluribus:⁊ pluribus annis ⁊ tempore Ladislai regis ⁊ Brachij ⁊ dn̄ij romane ecclesie dicta p̄uilegia vltro citroq; edita non habuerunt obseruātiā:sed Ciues Senēses tā in solutiōe gabellarum quā in alijs fuerunt Perusij habiti ⁊ retractati tanq̄ forēses ⁊ idē ꝯtingit ipsis Perusinis in ciuitate Senaruȝ. Nunc aūt qdā ciuis perusinus nitiť vt p̄dicta ciuilitas in ciuitate Senarum sibi obserueť ita qđ in omnibus habeatur ⁊ tracteť tanq̄ originarius ciuis Senēsis sicut in ciuitatis concessione continetur.reluctātibus ciuibus Senensibus ob causas predictas.Queritur quid iuris.

¶ Consilium.lxj.

1. Priuilegia debent esse perpetua.
2. Ciuitas licet sit sub dominio nihilominus potest ex ꝯtractu facere ciuem:qui al's non est ciuis.
3. Locator si ꝓmiserit sub certa pena nō expellere intra tempora locationis ꝯductorē,intelligiť si pensionē ꝯuentā ꝯductor soluerit.
4. Pater si promisit filium non exheredare:intelligiť nisi causam exheredationis filius dederit.
5. Ciuitas nō libera nō pōt imponere collectam suis ciuibus etiam pro vtilitate publica sine principis consensu.
6. Ciuitas non potest facere vt quis habeatur pro non ciue nisi in pertinentibus ad ipsam ciuitatem.
7. Veniens directe contra priuilegium sibi concessum:perdit priuilegiū per vnicam contrauentionem.
8. Priuilegium si datur ad aliquid faciendum:⁊ illud non fit intra decennium perditur priuilegium.

IEsu Christi saluatoris postulato ex corde suffragio videť primo ꝙ dict⁹ Perusinus possit iuridice dicta ciuilitate i Senēsi ciuitate vti: † tū qꝛ p̄uilegia debēt esse perpetua.xxv.q.ij.c.j.⁊.ij.⁊ in regula decet.de reg. iur.lib.vj.tum qꝛ fuerunt ꝯcessa nō subditis.⁊ per ꝯsequens sunt irreuocabilia.iuxta not.per Inn.in.c.nouit. de iudi. tum qꝛ trāsiuerunt in quasi contractum.cum Perusini concesserunt ciuilitatem ⁊ immunitatem Senēsib⁹ ꝓpter ꝯcessionē ab eis fiendā. ergo talis ꝯcessio est irreuocabilis.iuxta id quod leg.⁊ no.Maxime per Bar.in.l. penul.⁊ l.ambitiosam.ff.de decre.ab ord.fa.Nec obstare habet subiugatio sequens ciuitatis Perusine.† quia licet ciuitas sit sub dominio nihilominus potest ex contractu facere ciuem qui al's non est ciuis. vt ꝓbatur.in.l.j.in princip.ff.ad munici.⁊ hoc ibi aperte firmat Bar.ad idē tex.fm literam que habet electio.in fi C.de incol. li.x. facit tex.iuncta gl.in.l.edificia.ff.de verbo.signifi.nec etiam habet obuiare non obseruantia in qnibusdam ciuibus.tum quia illi non allegarunt hoc priuilegium.tum quia licet aliqui sponte soluerint ⁊ nō fuerint vsi illo priuilegio nō per hoc renuntiatur in reliquis actibus priuilegio ⁊ libertati vt videtur notabilis tex.in.l.voluntarie.C.de excu. tuto. tū quia cum priuilegium illud fuerit concessum toti populo ciuitatis non potuerunt aliqui particulares non constituentes saltem maiorē partem

populi illi priuilegio ꝑ eorum contrauentionem tacite renuntiare.ar. eorum que no.Inno.in.c.accedentibus.de priuil.potest enim quis renuntiare iuri ⁊ fauori quatenus tangit personam suā:nō autem quatenus personā alterius.ad hoc qđ legi.⁊ no.in.c.dilecti.⁊.c.si diligenti de foro compe.⁊ in.l.si quis in conscribēdo.C.de pactis.⁊.c.ad apostolicam.de regu.iur.cū similibus.Sed his minime in casu nostro militātibus arbitror dictū Perusinū nō posse inuitis ciuibus Senensibus illa immunitate ⁊ ciuilitate vti cū illa sit ex infra allegandis causis extincta ⁊ sublata.Moueor in hanc sententiaꝫ qꝛ dicte immunitatis ⁊ ciuilitatis concessiones fuerunt respectiue ⁊ reciproce ꝯcesse. nulla eñ concessio fuit in se pura:sed quelibet facta respectu alterius obtēte seu obtinende. vnde Perusini non cōcessissent illam immunitatē Senēsibus nisi propter cōcessionē ꝯsimilem a Senensib⁹ obtinēdā:⁊ ita ecōtra Senēses nō cōcessissent nisi ꝓpter ꝯcessionē eis a Perusinis factaꝫ vt satis hoc ex vtriusqꝫ priuilegij tenore perpendit̄.ergo cessante ꝯcessione facta ꝑ Perusinos:illico cessauit ⁊ extincta fuit concessio eis facta per Senēses:qꝛ cessante causa priuilegij cessat ꝓuilegiū in.l.generaliter.C.de epi.⁊ cle.⁊.xvj.q.j.generaliter.cū gl.sua.facit.l.ex facto.⁊ qđ ibi no.ff.de vul.⁊ pupil.⁊.c.suggestum.de decimis. ⁊ facit in ar. totus titulus ff.oꝝ.C.de condi.ob causam.⁊ optime facit.l.quero.§.inter locatorē.ff.loca.vbi habetur ꝙ †si locator promisit sub certa pena nō expellere intra tempora locationis ꝯductorē intelligitur illa tacita conditio respectu cuius locauit.si pensionem conuentā conductor soluerit al's autem illo cessante a solutione potest sine pene metu expelli.Et per illū tex.dicit ibi Bar.†ꝙ si pater ꝓmisit filiū non exheredare intelligitur nisi causam exheredationis filius dederit:vt in.l.quidaꝫ cū filiū.ff.de ver.obli.Item si promisi te nō offendere intelligit̄ nisi causaꝫ offensionis cōmiseris.vt.l.qui seruum.ff.de verb.oblig.Id enim quod tacite inest habet̄ pro expresso.l.cū quis.ff.si cer.peta.Et generaliter dixit Bar.illū.§.notandū ad oēs ꝯctus in quib⁹ vltro citroqꝫ aliquid promittit̄ vt quis non teneat̄ adimplere cū effectu si ꝑ aduersam partem oīa seruata nō sunt.facit.l.iulian⁹.§.offerri.ff.de act.emp.⁊.l.ediles.§.si.cum.l.seq.ff.de edi.edi.⁊ regula frustra fidem quis postulat.de reg.iur.lib.vj.⁊ quod ibi no.per Io.and.⁊ per Cy.in.l.cum ꝓponas.C.de pac.⁊ facit text.in.l.cum precibus.C.de prescrip.ver.⁊ qđ leg.⁊ not.in c.peruenit.de iureiur.⁊.c.constitut⁹.de penis.⁊.xxxiij.q.ij.c.quod deo patri.quod autem amissa libertate euanuerit saltem pro maiori parte immunitas cōcessa ꝑ ciues Perusinos facile probatur:imponere vectigalia:pedagia exigere:gabellas ⁊ ꝑstatiōes ordinarias ⁊ extraordinarias instituere ⁊ iniungere pertinent ad principem non autē ad ciuitatem non liberā vt probatur in.l.vectigalia.ff.de public.⁊ in.l.vnica.que sint regalia.col.x.⁊ in.c.super quibusdā.de verb.sig. expressius probatur in.l.ij.C.noua vectiga.quinimo plus dixit Bartol⁹ in.l.vnica.C.de superindi.lib.x.videlicet †ꝙ ciuitas non libera non potest imponere collectam suis ciuibus etiam pro vtilitate publica sine principis consensu:licet possit imponere pro necessitate imminenti ipsi ciuitati propter debita soluenda ⁊ sic debet intelligi quod legi.⁊ nota.in.l.iiij.§.actori.ff.de re iudi.⁊.l.j.ff.quod cuiusqꝫ vniuer.no.sicut auteꝫ nō potest ciuitas non libera ista onera imponere ita ⁊ fortius ne exemptionem alicui concedere qꝛ non potest in preiudicium iuriū principis statutum seu ordinamentum vel priuilegium edere: vt no.Bartolus in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iu.⁊ clare ꝓbatur in.l.omnes.C.de anno.⁊ tribu.vbi ptꝫ qꝛ nemo citra principem potest immunitatē ꝑstare super iuribus debitis principi.⁊ ibi per Bar.facit ad idem quod leg.⁊ no.i.l.fi.§.si quis ꝓfessus.ff.de publi.⁊ optime.c.veniētes.de iureiur.⁊ specialiter in casu nostro voluit Bar.in.l.si maritus.ff.de adul. vbi dicit ꝙ ciuitas non potest facere vt quis habeatur ꝓ nō ciue nisi i pertinentibus ad ipsam ciuitatem secus autē quo ad pertinentia ad principem.Cū ergo ciuitas Perusina concesserit immunitatē ⁊ ciuilitatē ciuibus Senensibus respectu gabellarum non soluendarum ⁊ pedagiorum.que omnia pertinent ad principem:ergo perdita libertate illud priuilegium fuit annihilatum presertim contra romanam ecclesiā que est vere domina illius ciuitatis: vñ expulso domino ecclesie non potuerunt ciues aliquod concedere vel statuere de pertinentib⁹ ad romanam ecclesiam:vt in.d.c.venientes.de iureiuran.⁊ quod legi.⁊ no.i c.quanto.lxiij.distin.⁊ aperte voluit Bar.in.d.l.oēs populi .ff. de iusti.⁊ iur.⁊ per consequens debet cessare priuilegium concessuꝫ.vt.s̄.dixi.Ad idem facit quod in simili legi.⁊ no.in.l.si vero.§.item cum quidam.ff.loca.vbi patet quod etiam si casu fortuito cōductor nō potest prestare operas locationis nihilominus tenetur restituere mercedem perceptam ipsi locatori.presertim cum hoc contingat ad odium Perusinorū.arg.in.l.si merces.§.culpe.ff.eo.tit.⁊ hec sufficerent ad exclusionem dicti priuilegij. ¶ Sed ad maiorē cautelā inferant alias causas perditionis huius priuilegij.†vbicūqꝫ quis directe venit ꝯtra priuilegium sibi concessum perditur priuilegium per vnicam contrauentionem:vt in.c.cum accessisset.in fi.de constit.⁊ ibi per doc.in.c.pro illorum.de preben.⁊ in.l.fina.C.de iur.do.impe.nisi fauore ecclesie aliud operetur ⁊ sic loquitur.c.accedentib⁹.de priuileg.facit ad idem.xxxij.q.ij.quando renuntiatur sed in casu nostro perusini venerunt contra priuilegium ciuilitatis eis concessum pluries ⁊ pluries soluendo gabellas in ciuitate Senarum tanꝙ extranei.⁊ idem fecerūt ciues Senēses in ciuitate perusina:ergo fuit tacite renuntiatū mutuo priuilegio. nec obstat si dicatur quod singulares ciues nō potuerūt hoc facere in preiudicium omniū ciuium qꝛ illud verum nisi toties fuisset facta cōtrauentio quod verosimiliter peruenisset ad notitiam ciuium.nā tunc videntur ciues approbare.arg.eius quod not.Innocē.in.c.bone.el.ij.de postu.prela.Et presertim in casu nostro in quo per decēniū ⁊ vltra non fuerunt dicta priuilegia obseruata:⁊ sic saltem fuit inducta ꝯsuetudo in cōtrariū:vt in terminis nostris.no.Cy.in.d.l. volūtarie.C.de excu.tuto.¶ Preterea ⁊ vltimo †si datur priuilegium ad aliquid faciendū ⁊ illud non fit intra decennium perdit̄ priuilegiū:vt notanter probatur in.l.vna.ff.de nūdi.⁊ hoc firmat ibi Bar.dicēs per illū text. quod si ciuitas habens priuilegiū super studio generali non vtatur illo intra decennium perdit illud:ergo fortius in casu nostro perditur saltem per lapsum decennij in quo non solum fuerūt vsi sed expresse cōtrauenerunt soluendo tanꝙ forēses:fortius enim perditur priuilegiū contraueniendo ꝙ̄ non vtendo:vt not.in.d.c.cum accessissent.⁊ presertim in casu nostro in quo ciues Senēses fuerunt pluries ⁊ pluries coacti soluere in ciuitate Perusina tanꝙ forēses.vñ debebāt ipsi Perusini obseruare suū priuilegiū erga Senenses.si volebant vt eis obseruaretur concessum a Senensibus:qꝛ frustra quis postulat fidē sibi ab eo seruari cui fidem a se prestitam seruare recusat:vt in reg'a frustra.de reg.iur.libro.vj.cum similibus superius allegatis.Nec obstat si dicatur quod priuilegium non fuit allegatum in ciuitate Perusina:qꝛ immo tacite fuit allegatum dum allegabant ad solutionem euitandā se esse Senenses vt patet in actis. Item quia satis est quod per non vsum inducta cōsuetudo in contrarium.in.l.de quibus.⁊.l.diuturna.ff.de legi.⁊.iiij.distin.§.leges.Preterea frustra allegassent priuilegiū quod iam esset nullum ⁊ annihilatū in aduentu principis: vt supra dixi.facit.l.decernimus.cū in materia.C.de sacrosanc.eccle.Et hec sufficiant.

Nico.Abbas.

¶ Consilium.lxij.

1. ☞ Possessio probatur per iuramentū fidelitatis.
2. Cōpromissum si factū fuit de aliqua re:non potest arbiter illam rem vni adiudicare: ⁊ alteram partem condemnare vt det aliquam rem in compromisso non deductam.
3. Facultas allegandi nullitatē contra sniam lꝫ aliquo iure remoueat̄ potest tamen allegari nullitas ex iurisditionis defectu proueniens.
4. Exceptio negans iurisditionem remouet qualitatem sententie super qua se fundat ius seu statutum.
5. Arbiter licet non possit sententiare circa omnino aliena ab expressis: potest tamen decernere ⁊ sententiare de coherentibus expressis sine ꝗbus nequeunt expressa commode terminari.
6. Cōseruator datus per papam in fauorē alicuius ecclesie:licet nequeat de iure cognoscere nisi de iniurijs notorijs:tamē si negetur per partem aduersam iniuriā esse notoriā poterit super hoc summarie cognoscere ⁊ super hoc pronuntiare.
7. Mandatum non extenditur vltra comprehensa in mandato.
8. Uim propulsare incontinenti dicitur qui facit quā citius cōmode potest ad alia negotia non diuertendo.
9. Testes ⁊ scripture antique maxime ex archiuo publico producte probant pertinentias.
10. Scholaris quāuis stet per mille annos in studio nō sortitur ibi domicilium si habet animum redeundi ad partes suas.
11. Ciuitas aliqua si facit aliqđ statutū causa alienatiōis fiende alicui tyranno:talis alienatio ⁊ oīa q̄ facta sunt possunt reuocari.
12. Fines locorū probant̄ per libros antiquos seu scripturas.
13. Castrum ex se iure cōmuni inspecto non habet iurisditionem.
14. Possessor tenetur restituere rem quam possidet: nisi plene probet dominium.
15. Ciuitas si auget̄ ⁊ cingit̄ nouis muris seu fossatis seu plantatis: totū augmentū comprehendit̄ appellatione ciuitatis.
16. Secūdū officiū excludit primū qñ se non compatiunt̄.
17. Priuilegiū clericat⁹ nō perdit̄ nisi per actū oīno cōtrariū clericatui.
18. Cleric⁹ in minorib⁹ si contrahit matrimoniū per verba de presenti ꝑdit ipso facto beneficiū ecclesiasticū.

In controuersia inter ducē Burgūdie ex vna:⁊ ducē Austrie ex alia parte ex quibusdam capitulis pacis inter eos facte.¶ Iesu Christi saluatoris ꝑsidio ex corde postulato:attigā ex ordine dubia iuxta mihi cōsultationē porrectā.Et in ordine illud ꝑmo occurrit. An illi quatuordecim loca in cōsultatiōe expressa que dux Burgūdie asserit forte fortilitia ⁊ ad se expectare vigore capituloꝝ pacis inite sint sibi adiudicāda.An vero pertineāt ad ducē Austrie ⁊ sint sibi dimittenda ad quē indubie ꝑtinebāt ante guerrā inchoatā.Videt̄ ꝑma facie ꝙ sint duci Burgundie adiudicāda non obstāte arbitramēto per epm Tridentinū lato qꝛ i vno ex dictis pacis capitulo expresse actū extitit ꝙ omnia castra ⁊ loca acquisita ⁊ acquirenda per ducē Burgūdie vsqꝫ ad conclusionem illius pacis sint ⁊ remaneaut cum eoruꝫ iurisditionibus ⁊ pertinen-

pertinẽtijs ipsi duci Burgũdie: hoc tñ declarato q̃d ville ꝛ quecunq̃ loca tridentini territorij si que forẽt que non essent de districtib⁹ iurisditionibus aut ptinentijs suprascriptis acq̃sitis ꝛ nõ haberẽt nisi cãpanilia tñ: aut cãpanilia cũ ecclesijs solũ vel etiã ecclesiã sine cãpanilibus fortificatã vel essent sine ecclesijs ꝛ cãpanilibus ꝛ sine fortilitijs ꝛ verterekur in dubiũ quoꝝ essent qñ partiũ quelibet assereret eas eẽ suas d ipsis stet ad arbitriũ ꝛ iudiciũ dñi epĩ Tridẽtini ꝛc. Cũ aũt ista quatuordecim loca nũc postulata p ducẽ Burgundie sint de acq̃sitis durãte guerra: ergo sunt sibi adiudicanda. nihil enĩ tã cõgruũ est fidei humane q̃ ea que pertinentib⁹ placuerũt seruare: vt dixit tex. in.l.j.ff.de pac.in prin. ꝛ alibi dicit tex. studiose agẽdũ est vt ea que promittunt opere cõpleant: vt in.c.iij.de pac. quinimo ecclesia vt pax seruet interponit se imperiose etiã iter laicos vt pacta inita suã obtineãt firmitatẽ: vt in.c.j.ꝛ q̃d ibi no.eo.ti. Q̃d aũt ista loca fuerit de acq̃sitis probat dux Burgũdie per iuramenta fidelitatis ab habitatorib⁹ illoꝝ locorũ tẽpore acq̃sitiõis sibi p̃stita. 1 †nam per iuramentũ fidelitatis probatur possessio: vt in.c.longingtate.xij.q.ij.ꝛ in.c.si diligenti.de p̃scrip. et ibi expressius hoc tenet Jo.an. nec huic sñie seu intẽtioni ducis Burgũdie repugnat iuridice arbitramentũ latũ p epm Tridentinum: qñ illa loca tãq̃ fortilitia nõ veniebãt in cõpromisso: fuit enĩ compromissum de villis seu locis siue fortilitijs ꝛc. vt.s̃. dictuꝫ est. qualia nõ sunt hec: ergo arbitramẽtũ in hac parte ipso iure fuit nullũ cũ arbiter nullam habeat ptãtẽ circa in cõpromisso nõ ꝯprehẽsa: vt in.c.cũ dilectus. de arbi.ꝛ in.l.nõ distiguemus.§.de officio.ꝛ in.l.si cũ dies.§.plenũ.ff. de arbi. hinc notanter voluit Bar.in.l.aq̃l.ff.de transac. 2 †q̃ si fuit cõpromissum de vna re nõ põt arbiter illã rem vni adiudicare ꝛ alteram partẽ condemnare vt det aliquã aliam rẽ in cõpromisso nõ deductã: lꝫ possit arbitrari. vt det certã quantitatẽ pecunie ꝓ illa re: vt inst.de off. iud.§.officiũ.ꝛ de hoc plenius p eũ in.d.l. Si ergo in cõpensationeꝫ rei cõpromisse nõ põt arbiter extẽdere manũ in rẽ extrinsecã: fortius non licuit hoc casu epõ Tridentino arbitratori extẽdere ptãtẽ suã ad hec loca que nullã cõionem habebant cũ rebus in cõpromisso deductis. ¶ Sed in diuersam partẽ predictis minime obstantibus motus sum pluribus rõnibus: ꝛ permaxime vna respectu cuius nullum video subterfugiũ que est hec. Cũ enim arbitramentũ fuerit latũ per epm Tridẽtinum sup oĩbus locis territorij Tridentini i fauorem ducis Austrie q̃busdã specifice noĩatis exceptis ꝛ adiudicatis duci Burgũdie ꝛ tale arbitramentũ dicat̃ p vtrãq̃ partẽ emologatũ ꝛ approbatũ: ergo nunc nõ põt allegari ptãtis vel iustitie defectus: cũ nedũ arbitramentum sed sñiam quãcũq̃ ex ptãtis defectu nulla possit p partes ex post facto approbari vt habeat non vim sñie sed cuiusdam pacti ꝛ ꝯtus: ita q̃d talis sñia decetero impugnari nõ põt. tex. est apertus in.l.ij.C. coĩa vtriusq̃ iud. ꝛ clarius hoc voluit Bar. post glos.in.l.j C. qui pro sua iuris.no.glo.ꝛ moderni post eam in.c.significasti.de fo.cõpe. forti⁹ ergo potuit approbari arbitramẽtũ quãtũcunq̃ nullum: ar.in.l. cum antea.ꝛ q̃d ibi no.p doc.C.de arbi. nec mirũ cũ non sumat vires suas ex ptãte arbitrãtis seu sñiantis: sed vigore ꝯtus seu pacti tacite initi ex probatione seu emologatione secuta: vt not.in dictis iuribus. Et p hec soluit̃ ꝯrium q̃d formari posset de notatis per gl.in cle.j.de seque. pos.ꝛ fru. vbi cõcludit̃ in effectu 3 †q̃d licet aliquo iure remoueat̃ facultas allegandi nullitatẽ contra sñiam potest tamen allegari nullitas iurisditionis defectu ꝓueniens: ita videt̃ in proposito dicendũ q̃ licet dictũ fuerit in capitulo pacis vt contra diffinitionem epĩ Tridentini arbitratoris nihil possit opponi: poterint tamẽ dici de ptãtis defectu. Dico enim illam glo. ponere casum satis diuersum a nostro. nos enim loquimur qñ partes approbauerũt arbitramentũ ex postfacto: vigore cuius approbationis vidẽtur nouiter ꝯhere ꝛ pacisci sup expressis i arbitramento: vt in iuribus superius allegatis: glo. vero allegata i cõtrarium procedit vbi nõ interuenit consensus partiũ: sed ius vel statutum remouet facultatem dicendi contra sententiam de nullitate: quo casu licet allegare nullitatem prouenientem ex iurisditionis defectu ꝛ ratio est: q̃ statutum seu ius in remouenda exceptione fundat se super sñia. 4 †Exceptio aũt negans iurisditionẽ remouet qualitatem sñie sup qua se fundat ius seu statutũ: q̃ si fuit lata a iudice nõ suo non meret̃ nomen sñie: vt in.l.iiij.§.condemnatum.ff.de re iudi.ꝛ in.c.at si clerici. de iudi.ꝛ.C.si a non compe.iud. per totũ. ad hoc notabilis doctrina Bar.in.l.j.ff.q̃d vi aut clã. vbi per illum tex.ꝛ glos. voluit. q̃d qñcunq̃ aliqua dispositio tollens exceptionẽ fundat se sup qualitate: hoc non obstãte admittit̃ oĩs exceptio per quam illi qualitati detrahit̃: quia tũc non venit̃ contra dispositionẽ: vnde si statutũ disponit vt nulla exceptio admittat̃ contra instrumentũ publicũ põt nihilominus opponi q̃d illud instrumentũ nõ fuit conditũ a notario: q̃ per hoc non remouet̃ qualitas publici instrumẽti: ꝛ idẽ in similibus: vt ibi no.p bar. Hec aũt in casu nostro minime obstãt vt luce clarius patet ex p̃dictis. ¶ Preterea ꝛ scd̃o videtur q̃d etiam cessãte emologatione p̃dicta sententiandum est pro dicto duce Austrie. Cum enim fuisset in capitulis pacis actũ q̃d si cõtentio aliqua verteret̃ inter dictas ptes sup villis ꝛ quibuscunq̃ locis territorij Tridentini q̃ nõ haberẽt nisi campanilia tantũ: ꝛc. vt supra dictũ est. ita q̃d essent sine fortilitijs q̃ de ipsis stet̃ ad arbitrium ꝛ iudiciũ episcopi Tridentini. Et inter partes fuit dubitatũ seu potuisset merito dubitari: an quedã loca dicerent̃ esse sine fortilitijs potuit iuridice ꝛ cũ bona ꝯsciẽtia dictus ep̃s facto cõpromisso gñali sup oĩbus locis ꝛc. declarare q̃ sunt illa loca que dicant̃ esse cũ fortilitijs vel sine ad effectum decernendi sup illis quorũ essent: vt sic oĩs discordia seu fomes discordie tolleret̃: lꝫ in compromisso expresse non fuisset dictũ vt decerneret que loca dicant̃ sine fortilitijs: sed vt decerneret super illis locis cuius essent. 5 Dico †q̃ licet arbiter non possit sententiare circa oĩno aliena ab expressis quo casu intelligi debent iura superius per me allegata: põt tñ decernere ꝛ sñiare de coherentib⁹ expressis sine q̃bus nequeũt expressa cõmode terminari. Ad hoc allego glo.no.in.d.c.cũ dilectus.de arbi.ꝛ idẽ voluit ibi Jnn.ꝛ glos. iuris ciuilis.in.d.l.nõ distinguem⁹.§.de officio. ¶ Questio aũt ista ad queꝫ ptinerent dicta loca non potuisset cõmode decidi nisi determinaretur prius questio preambula an illa loca dicant̃ sine fortilitijs vt sic ꝯprehendant̃ in cõpromisso: alias enĩ quelibet pars potuisset dicere illa loca esse cũ fortilitijs vel sine: ꝛ sic de facili fuisset rupta pax: ad cuius cõseruationem partes ita libere posuerunt se in manibus epĩ Tridentini: pro hoc.c.in causis.de ele. iuncta glo.in verbo quia vero. in fine vbi colligit̃ quod data ptãte eligendi per compromissuꝫ videt̃ tacite data ptãs postulandi: q̃ omnia que sunt vicina: ꝛ coniuncta mãdato tacite veniunt vt ibi. Jdem facit q̃d in simili habetur in iudice ordinario vel delegato cui data ptãte super principali iure intelligitur accessorie data in cognoscendo an illa causa ad suam ptãtem ptineat: vt.l.si q̃s ex aliena.ff.de iud.ꝛ.l.ij.si quis in ius voc.non ierit vbi per Bart.ꝛ.c. super literis.de rescrip. vbi per Jnno.ꝛ alios doctores hinc dixit glo. not.in.c.j.de offi.deleg.lib.vj. 6 †quod licet conseruator datus p papaꝫ in fauorem alicuius ecclesie nequeat de iure cognoscere nisi de iniurijs notorijs tamen si negetur per partem iniuriam esse notoriam poterit super hoc summarie cognoscere ꝛ super hoc pronuntiare licet simplr̃ datus sit super notorio. ¶ Ad idem tex. iuncta glo.in.c.cũ persone.de priuileg.lib.vj.ꝛ in.c.j.de penis.eo.lib. vbi etiam per glo. Preterea videmus 7 †q̃d mandatum non extenditur vltra ꝯprehensa in mandato quinimo loquit̃ per verba taxatiua dicẽs q̃ procurator ad illa solummodo intelligitur constitutus que in commissionis literis inueniũtur expresse: vt no.in.c.cum olim.el.j.de offi.deleg.ꝛ tamẽ põt procurator agere ea que sunt preparatoria mandati: licet non sint in mandato expressa: vt no.in.l.ad rem mobilem.ꝛ.l.ad legatum.ff.de procu. Jtẽ potest exercere id q̃d est prope mandatum: vt in.c.in causis. de elec. ꝛ de renun.c.post translationem.ꝛ.ff.iudi.sol.l.iam tamen.§.vlti. Jtem ꝓrogare potest mandatum ad accessoria ipsius siue sequelã. vt.ff.de instito.l.cuicũq̃.§.si ei apud quem.ꝛ hoc notãter firmauit glo.in.d.c.cũ olim. Jdem ergo dicendum in casu nostro: ꝛ tanto fortius quãto partes tacite videntur voluisse vt dictus episcopus Tridentinus esset generalis decisor questionum que possent vt oriri ex capitulis pacis sup rebus acquisitis seu traditis vt pax suis finibus conseruaret̃. ¶ Tertio principaliter facit: q̃ in dubio dꝫ fieri interpretatio vt dispositio teneat. vt in.l.quoties.ff.de ver.oblig.ꝛ.c.abbate.de verbo. sig. Hinc est quod verba etiã impropriẽtur ꝛ extenduntur vltra vim propriã vt salua sit dispositio: vt notabiliter probatur in.c.si sentẽtia.de sen. exc. lib.vj. facit.l.si ita stipulatus fuero per te.ff.de ver.ob. facit quod not. Bald.in.c.j.de capi.qui cu.ven.col.x.ꝛ Arch.xiij.q.j. Presertim cum dux Austrie certet hic de dãno vitando: ꝛ dux Burgũdie de lucro captãdo: iuxta ea que leguntur ꝛ no.in.l.apud celsum.§.marcellus.ff.de doli exce.ꝛ in.c.dilecti.de excep.ꝛ per Bar.in.l.cum mulier.ff.sol.ma. Ad idẽ facit theorica Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ.l.nõ dubium.C.de legi. qua cauetur q̃d in statutis ꝛ alijs dispositionibus debet fieri stricta vel larga interpretatio: ne quis sine legitima causa patiatur damnum: alter vero sentiat lucrũ. ad q̃d optime facit. vt gradatim.ff.de mune.ꝛ hono.ꝛ.l.ij.C.de noxa.ꝛ.c.cum dilectus.de ꝯsue. Reliqua patebunt ex respõsionibus ad ꝯria. Et primo dum dicitur illa quatuordecim loca fuisse acquisita durante guerra: ꝛ sic nullo mõ venerũt in cõpromissum. Respondetur duplr̃. Primo negando allegationem in facto fore verã. nõ enĩ potuerunt rustici ꝛ incole locorũ illa loca in ducẽ Burgũdie transferre cũ ipsi non possiderẽt: nec noĩe proprio nec noĩe ducis Austrie sed possideretur a duce Austrie: vt voluit Jnnoc.in.c.olim.el.j.ꝛ olim.iij.de rest.spo. Jurisditionem enĩ quã habebat dux Austrie in persona hoĩm non potuit ipse perdere sicut nec ex solo facto dñij q̃ cũ iurisditio sit res ĩcorporalis solo aĩo detinet̃ nec potest perdi sine scientia ꝛ patiẽtia possidentis. vt in.l.ij.C. de ser. ꝛ aqua.ꝛ ibi per doc.ꝛ no.in.l.j.ff.de iti.actuq̃ priua. plene per Jnno. in.c.bone.el.ij.de postu.prel.ꝛ in.c.cõquerẽte.de offic.ord.ꝛ.c.dilectus. de capel.mona.ꝛ in.c.olim.ij.de rest.spo.ꝛ multis alijs locis. Hic aũt in perditione non interuenit patientia ducis Austrie qui illam iurisditionẽ possidebat vt stat im dicã. Jtem dicam respectu locoꝝ: cũ enĩ dux Austrie illa loca possederit per se non perdidit ciuilẽ possessionem per ingressum ducis Burgundie sed tantum naturalem: vt in.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ꝛ.l.peregre.ff.de acquiren.possessio.ꝛ in c.olim.el.j.de restit.spolia. vbi per glo.ꝛ docto. Jn duobus enim casibus perditur ciuilis hic casus. Prim⁹ quando possessor venit violenter ꝛ nõ fuit admissus. Scd̃s qñ iuit ad possessionẽ suã: q̃ suspicabat̃

se posse repelli:vt no.in iuribus ꝑalleg.Sed in casu nostro neutrū horum accidit:qꝛ dux Austrie nitebaꝶ congregare gētes quas poterat:vt recuperaret illa ⁊ alia loca perdita:nec diuertit ad aliena negotia:⁊ quāq̄ bar.i.l.j.C.vnde vi.dixerit ꝙ dꝫ antiquus possessor recuperare intra triduum tñ melius attingit materiā.in.l.iij.§.cū igiꝶ.ff.de vi ⁊ vi ar.ibi eñ dixit ꝙ debet ꝯsiderari qualitas facti ⁊ personaꝝ ⁊c.vnde diceret quam facere incontinenti si veniret ad recuperanduꝫ intra sex menses:vt si oportuit cōgregare magnū exercitū ⁊c.Et hec opinio cōiter teneꝶ ⁊ videꝶ de mente glo.in.c.significasti.de homic.† q̄ dicit ꝙ in 8 continenti d̄r ꝓpulsare si facit q̄ citius cōmode pōt ad aliena negotia nō diuertendo.Certū est ꝙ anteq̄ acquisiuerit dux Burgundie ciuilē possessionē nō videꝶ illa loca acq̄siuisse:vt probaꝶ ex his que leg.⁊ no.in dictis iurib⁹ ⁊ maxime in.d.c.oli.el.j.Preterea ⁊ scdo pōt facili⁹ rñderi ꝙ presupposito q̄d loca illa prorsus acq̄siuisset attamē ex quo arbitramentum sup his approbauit nō pōt amplius ꝯuenire per ea q̄ superi⁹ plene dicta sunt:alia fuerunt supra soluta in fortificatiōe partis cōtrarie.Et hec sufficiant quo ad primum dubiū.¶ Scdo pn cipaliter inter dictas ptes versaꝶ in dubium an quedā ville ⁊ territorij Tridentini sub noīe ptinētiaꝝ ⁊ iurisditionum petite ꝑ ducē Burgundie debeāt correspōdere castris eidē duci Burgūdie adiudicatis vigore dicte pacis an vero ciuitati Tridentine per ꝯñs debeāt subijci duci Austrie qui est dñs Tridenti.Et primo videtur q̄d debeant correspondere dictis castris:⁊ per ꝯñs debent esse illa loca subiecte duci Burgundie cū oībus iuribus iurisditionibus ⁊ pertinentijs suis:sed iste ville ⁊ terre que dicuntur numero centū vigintidue sunt de pertinētijs illoꝝ castrorum ergo debēt dicto duci adiudicari:maior patet ex tenore capituloꝝ pacis:minor probaꝶ sic:castrum de iure cōi non habet ptinentias nec iurisditionē:vt no.Inn.in.c.cū ad sedē.de rest.spo.⁊ facit q̄d no.Bar.in.l.j.ff.de dā.infec.Sed ex statutis ⁊ ꝓuisionib⁹ superioꝝ castra habēt hodie certū territoriū:⁊ sic debet intelligi Inn.in.c.ex literis.de iure patro.Cum autē petiꝶ vel adiudicaꝶ aliqua res cum pertinentijs suis noīe pertinentiarum veniunt que spectarunt ad rem petitam seu adiudicatā de iure cōi statuto ⁊ consuetudine loci.vt no.Inn.in.c.ex literis.de iurepatronatus.⁊ in.c.cum ad sedem.ꝑalle.gato. Sed de cōsuetudine loci vt est ville ⁊ terre petite contribuerunt cum dictis castris ⁊ onera illius castri incumbentia . Item suberant quo ad iurisditionē ⁊ obedientiā officialibus dictoꝝ castrorum:ergo sunt de pertinentijs illorum castrorū.maior probaꝶ iure minor p̄supponitur in facto:ꝯña probatur:ar.l.j.ff.ad municipales.vbi patet q̄d eoipso quod aliquis recipitur in ciuitate vt subeat onera vna cuꝫ alijs acquirit iura ciuitatis:ad idem.l.quod conclaue.ff.de dam.infec.vbi patet quod si certum edificium attribuaꝶ vsui alicuius domus videtur de pertinentijs illius domus.¶ Sed contrariā sñiam arbitror veriorem.moueor principaliter qꝛ in facto mihi presupponitur quod dicta loca petita per ducem Burgundie tanq̄ pertinentie ad dicta castra sunt in territorio Tridenti ⁊ quod ꝭm statuta illi⁹ ciuitatis sunt de pertinentijs ⁊ iuribus.⁊ iurisditionibus illius ciuitatis. ⁊ etiā ipsa retro actis temporibus:maxime ante guerram ciuitati quo ad iurisditionē reuera respondebant:⁊ hoc dicitur constare ex testibus ⁊ scripturis ex archiuo ciuitatis publico sumptis nō autem rñderunt illis castris nisi forsan aliquarum nouitatum tēpore.Si enim predicta vera in facto sunt probo apertissime q̄d dicta loca nō sunt adiudicāda ratione pertinentiarum duci Burgūdie:vt enim scilicet argumentando ad partem ꝯtiam dixi appellatione pertinētiaruꝫ veniunt ea q̄ ad rem pertinent iure cōi aut statuto particulari aut consuetudine:sed si predicta dilīgēter ponderentur dicta loca petita sunt de pertinentijs ciuitatis nō solum iure communi:sed etiā cōsuetudine ⁊ statuto loci.De iure communi patet:qꝛ sunt in territorio ciuitatis.vt ꝓbatur in.l.edificia.⁊.l.qui in continentib⁹.ff.de verb.sig.⁊.l.qui ex vico.ad munici.⁊.l.j.cum vrbem.de offi.prefec.vrb.facit optime q̄d no.Bart.in.l.ij.ff.de verb.sig.quod legi.⁊ no.in.c.si ciuitas.de sen.excom.lib.vj.⁊ per glo.in.c.j.de vsur.eodem lib.quod aūt fuit de pertinentijs ex dispōne patet ex statuto ciuitatis: statutū aūt potest ꝯcurrere cum iure cōi:vt leg.⁊ no.in.c.j.de const.lib.vj.⁊.c.sopite.de censi.De consuetudine autem probatur ꝑ testes ⁊ per scripturas productas ex archiuo publico q̄d retroactis tꝑibus responderunt in oībus ciuitati modo predicto.

9 †testes autē ⁊ scripture antique maxime ex archiuo publico producte bene probant ꝑtinentias:vt in.c.cum cām.de proba.⁊ in auꝶ.ad h̃.C.de fide instru.⁊.c.ad audientiā.de prescrip.ergo cōcludiꝶ q̄d predicta loca nō possunt peti tanq̄ pertinētia ad dicta castra:sed relinquenda sunt sub obedientia ⁊ ditiōe ducis Austrie cui est subiecta ciuitas tridētina:nec habet predictis obstare q̄d aliq ꝑtib⁹ retroactis: maxime durante ista guerra correspōderunt illis castris:qꝛ dic deputatio que fit casualiter ꝭm exigētiā temporum nō habet rei naturā alterare:vt eleganter probaꝶ.in.l.quesitū.in prin.⁊.l.fi.ff.de leg.iij.vbi probaꝶ q̄d qui studiorum cā abest non videtur abesse:⁊ ꝑ illū tex.firmat ibi bar.

10 in prin.† q̄d si ꝑ mille annos staret scholaris in studio non sortitur ibi domiciliū ex quo habet animū redeundi ad partes:⁊ in fine ibi probatur quod is qui casualiter abest non videꝶ abesse:nec is qui casualiter adest videtur adesse.ad idem bo.tex.i.l.gñali.§.vxori.ff.de vsufru.vbi probatur q̄d legato vsufructu domōꝝ ⁊ oīm rērūm que sunt in domibus non veniunt que causa mercis erant in domo:licet q̄d plus est testator aliqd excepisset a legato:vt qꝛ dixi excepto argento: vñ licet exptio firmet regulā in non exceptuatis:nō tamen eā dilatat vt comprehendat ea que ex sui natura non cōprehendit: vt ibi probaꝶ elegāter ⁊ firmat ibi Bar.qui ꝑ illum text.dixit ꝙ si testator legauit vxori oīa que erant in domo nō veniunt ea que habebat testator in domo causa vendēdi:qꝛ ex quo sunt ibi casualiter ⁊ ad tempus non videnꝶ esse in domo:ita dico ad propositum q̄d licet casualiter propter expedientiam guerraꝝ ille terre seu ville fuerunt institute vt correspōderent illis castris non per hoc videntur de pertinentijs castris nisi deputatio illa fuisset facta in perpetuū q̄d in dubio non est presumendū ne cōtingat alienatio bonoꝝ ⁊ iurium ciuitatis que de facili non est presumēda:imo cum solēnitate nō modica est explicanda:vt leg.⁊ no.in.l.fi.C.de vendi.rerū ad ciui.perti.lib.vj.⁊ per Bar.in.l.prohibere.ff.quod vi aut clam.quinimo notabiliter probatur.in.d.l.ꝓhibere.§.illud.quod mandato gñali reipub.nō venit suaꝝ rerum alienatio ⁊ multum no.

11 Bar.ibi illum tex.dicit etiā ibi Bar.† ꝙ si aliqua ciuitas faceret aliquod statutum causa alienationis fiende alicui tyrāno q̄d talis alienatio oīa que facta sunt possent reuocari quasi facta iusto metu.ar.eorum que leguntꝶ ⁊ notanꝶ in.l.j.§.que onerande.ff.quaꝝ reꝝ actio non datur.in.l.ad inuidiā.C.q̄d me.cau Et per hoc patet responsio ad cōtraria.¶ Circa tertiū dubiū an loca Pōte Scātu Searisalegū Ualino ⁊ Palagagi sint vallis sancti Martini ⁊ valꝶ Martine ⁊ Lemē superius ⁊ Lemē inferius sint de pertinentijs dicte vallis sancti Martini que fuit adiudicata duci Austrie ⁊ sic per ꝯñaꝫ etiā dicta loca videantur sibi adiudicata:an vero sint valles diuerse ⁊ separate: ⁊ sic ꝑtineant ad ducē Burgūdie cui fuit adiudicata ciuitas Agrigentina in cuius territorio dicte valles vidētur cōsistere.Et primo videtur dictas valles spectare ⁊ pertinere ad ducē Burgundie qm̄ dicta ciuitas Agrigentina fuit eidem adiudicata cuꝫ toto suo territorio castris locis aquis ⁊ passibus ⁊ vallibus ⁊ montibus ac locis quibuscūqꝫ q et que sub ea comprehenduntur de iure vel consuetudine:seu etiam possessione vel quasi in pertinentijs iurisditionibus cōfinibus:⁊ districtu territorio ⁊c.prout plenius constat ex capitulis dicte pacis:sed predicte valles sunt de territorio ⁊ pertinentijs dicte ciuitatis Agrigētine saltem ratione possessionis vel quasi ergo pertinent ad ducem Burgūdie:minor probatur multiplr̄.Primo qꝛ dicte valles prestiterunt obedientiam officialibus Agrigētinensibus per magna tēpora.Ad hoc l.j.§.cum vrbem.ff.de offi.prefe.vrb.⁊ in.c.licet.de probat. Item qꝛ in statutis ⁊ libris descriptionum ⁊ datiorum Agrigentinorum appellantur ⁊ nominatur valles separate ⁊ diuerse: ex diuersitate enim nominum colligitur rerum diuersitas.vt in.l.si idem codicilli.C.de codicil.ergo cum iste sint diuerse valles adiudicate a valle sancti Martini ipsi duci Austrie non debent venire alie valles diuerse:sed debent remanere apud ducem Burgundie cui generaliter fuit adiudicata ciuitas cum toto territorio ⁊ pertinentijs:ex separatis enim non debet fieri illatio.vt in.c.ij.de transla.prela.⁊.l.neqꝫ natales.C.de proba.maxime:quia sententia est stricti iuris.vt in.l.vna .C. sin vna sententia plu.fue.cōdē.⁊ in.c.dilectus.de offi.ord.no.Bar.in.l.si expressim.ff.de appella.¶ Tertio pro parte dicti ducis Burgundie facit quia in dictis vallibus officiales ciuitatis Agrigentine precepta faciebant ⁊ statutis illius ciuitatis viuitur ⁊ statur libris archiui publici tāquam loca subiecta descripta reperiunꝶ:que oīa satis innuūt illa loca esse de pertinentijs dicte ciuitatis per.d.l.j.ff.ad munici.⁊ in.d.l.j.§.cum vrbem ff.de offi.prefec.vrb.cum simi.⁊ maxime facit qꝛ fossatū illa territoria diuidit:ergo non possunt dici ꝙ veniant sub noīe vallis sancti Martini.¶ In contrariam partem q̄d dicta loca veniant accessorie ad vallē sancti Martini faciunt etiam plura.Primo plurima instrumenta publica antiqtus cōfecta in dictis locis in quibus illa loca denominātur valles sancti Martini.Et sic veniunt oīa appellatione vallis sancti Martini.Nam in factis antiquis non modicā probationē faciunt talia verba enuntiatiua super confinibus vel vnitate seu situ locorum vt est glo.in.c.cum olim.de censi.⁊ idem ibi Inno.⁊ glo.in.c.series.de testi.⁊.c.illud.de presump.quāq̄ Bart.in.l.penul.C.de iure delibe.dixerit q̄d talia verba faciunt fidem quando proferuntur inter partes.arg.eorum que leguntur ⁊ notantur in.l.optimam.C.de contrahen.⁊ committē.stipula.Sed potest dici quod tunc faciunt plenam fidē:vt in.d.l.optimam:sed inter extraneos faciunt presumptionē nō modicā:iuxta no.in.d.c.fi.de succes.ab intest.facit quod no.in.l.nuda.ff.de dona.Preterea in casu nostro verba illa fuerunt prolata inter hoīes illorum locorum:ita quod debēt facere maiorem fidem:maxime quia illi presumebanꝶ scire qualitatem suorū locorum:arg.in.c.videꝶ:qui ma.accu.pos.⁊ in.l.si chorus.ff.de lega.iij.⁊ quod legi.⁊ nota.in.c.cuꝫ causa.de proba.in.c.ad audientiam.de prescrip.

12 †vbi patet q̄d per libros antiquos seu scripturas probanꝶ fines locorum.ff.de le.iij.l.predijs.§.titio.¶ Secūdo facit pro duce Austrie quoddam priuilegiuꝫ antiquitus concessum per dictum ducem in quo illa loca comprehenduntur sub vno vocabulo vallis sancti Martini ⁊ per idem priuilegium subijciuntur ptāti alterius ciuitatis in criminalibus ⁊ ciuilib⁹

magnis

magnis vt in eo continetur:vnde presupposito sine veritatis preiudi-
cio qđ illa loca fuissent de pertinentijs ciuitatis Agrigētine:tūc ex dis-
spositione principis potuerūt deputari vt essent de ꝑtinētijs alterius
ciuitatis.nā ⁊ ꝓuincia mutat̄ ⁊ diuidit̄ ex dispōne principis.x.di. c.j.
⁊ in auꝉ.vt iudi.sine quoquo suf.§.hoc autē.cū si.facit in simili qđ legi.
⁊ no.in.c.sicut.de exces.prela.⁊.xvij.q.j.⁊ tpis.cū si. ¶ Ergo stantib⁹
istis ꝓbationibus adinuicē conflictantibus arbitror dicendū ꝙ si po
test probari qđ in initio illius guerre vel in ꝓgressu de cuius pace nūc
agitur illo loco possiderent̄ per dictā ciuitatē Agrigentinaꝫ tanꝙ exi
stentia de territorio seu de ꝑtinētijs suis qđ iudicandum esset pro di-
cto duce Burgundie vigore capitulo⁊ dicte pacis.fuit enim sibi adiu
dicata seu donata ciuitas Agrigentina cum toto suo territorio ⁊ per
tinētijs que pertinerent ad ciuitatē de iure cōsuetudine vel possessione
seu quasi ⁊c.etiā si pertinerent de iure ad alium epatum vel haberent
concessionē spālem:dū tamen possiderent̄ per ducē Austrie tēpore in
cepte guerre vel ab inde citra ⁊c.vt plenius colligitur ex capitulis pa
cis.Si aūt hoc probari non pōt tunc puto illa loca adiudicanda duci
Austrie per supradicta:⁊ presertim q₂ ex quo per ipsum ducē seu p̄de-
cessorē ante guerrā inceptam illa loca fuerunt translata quo ad crimi
nalia ⁊ ciuilia magna in aliam ciuitatem ab illa Agrigentina ⁊ ī mo
dicis habuerunt magistratū propriū desinerunt esse de territorio ⁊ ꝑ
tinentijs ciuitatis Agrigentine: ⁊ fuerunt de territorio ⁊ pertinētijs
illi⁹ ciuitatis cui fuerūt dedicata:q₂ territoriū dicitur a terrēdo:vt no.
in.l.pupillus.§.territoriū.ff.de ver.sig.vnde per illū tex.dixit ibi Bar.
ꝙ si aliqua ciuitas habet aliqđ exercitium in alio loco:⁊ ibi aliqs deli
quit qđ ptās ciuitatis pōt illū punire rōne territorij:q₂ satis videt̄ de
territorio ciuitatis ex quo exercitus suus ibi terret ⁊ dominatur. Ad
idē qđ no.Bar.i.l.j.ff.de dā.infe.vbi dicit ꝙ si castrū habet magistra
tū de per se ⁊ non subijcit̄ ciuitati in qua est censet̄ in suis iuribus vt ci
uitas.ad idē quod no.Bal.in.c.j.§.ad hec.de pace iura.fir.coll.x. vbi
13 dicit † ꝙ castrū ex se iure communi inspecto non habet iurisditionem
nisi princeps sibi dederit vel illā prescripserit.facit quod idē Bal.no.
in.l.fi.C.si a non cōpe.iudi.⁊ Jo.an.in.c.cū eterni.de re iud.lib.vj.vbi
volunt quod si castrum habet iurisditionem de per se non sequitur in
aliquo ciuitatem:⁊ idem videtur velle Bar.in.d.l.j.de dam.infe.Cuꝫ
ergo ex dispositione ducis Austrie ante guerram factam illa loca nō
subijcerentur ciuitati Agrigentine:ergo concessa Agrigentina ciuita
te cum suo territorio ⁊ pertinentijs non veniunt illa loca cum non sint
de territorio vel pertinentijs.Et cum dux Austrie illam ciuitatem do
nauerit non ex mera liberalitate nō debet fieri larga interpretatio sed
strictissima quia in odiosis debet fieri stricta interpretatio vt in regl'a
odia restringi.de reg.iur.lib.vj.⁊ imputandum est duci Burgundie q
verba largius ⁊ clarius non concepit,iuxta no.in.l.veterib⁹.ff.de pac.
Presumendum est enī ꝙ dux Burgūdie stricte intellexerit illa verba
cum nō presumatur iactare suum.l.cum de indebito.ff.de proba.facit
glo.no.in.l.cum quis.ff.si certum pe.⁊ tex.in.c.super hoc.de renū.Nō
obstant contraria superius allegata in fauorē ducis Burgūdie.Pri
mum enim fatendum est:sed negatur verū esse in facto. ¶ Ad alia ve
ro simi.respondeo ⁊ dico ꝙ licet datia ⁊ alia onera quecūqꝫ cōtulerit
⁊ subierint illa loca cum ciuitate Agrigentina:tamen cum hec potue
rint contingere ante putationem ⁊ translationem factam per domi-
num Austrie non probant qđ sint de presenti de territorio illius ciui-
tatis ⁊ presupposito qđ aliqñ contulerint casualiter ad tp̄s:ꝑ hoc desi
nunt habere naturam distinctā:per.l.generali.§.vxori.ff.de vsuf.leg.⁊
l.quesitū.in prin.⁊ in fi.ff.de leg.iij.Oportet enim probare quod post
illam concessionem seu translationem ciuitas Agrigentina possederit
illa bona tanto tp̄e tanꝙ ei pertinentia quod fuerit legitime p̄scripta.
arg.in.c.ad audiētiam.de prescrip.⁊ in.l.fi.C.finium regun. Ad id āt
quod dicitur de nominatione potest responderi dupl'r.Primo ꝙ pre-
supposito ꝙ illa loca sint diuersa valet sancti Martini:tamē satis est
duci Austrie qđ nō sint de territorio ⁊ pertinentijs ciuitatis Agrigē
tine vt patet ex predictis.Preterea noīatio plene non ꝓbat ex quo nō
fuit facta inter partes cōtendentes:vt no.Bar.in.d.l.pe.C.de iure de
libe.facit qđ no.Bar.in.l.fi.C.si a non cōpe.iudi.Ultimo ⁊ meli⁹ pōt
dici ꝙ cum testes ⁊ instrumenta debeant reduci ad concordiam si fie-
ri pōt:vt in.c.cū tu.de testi.no.plene in.c.in nostra.eo.ti.facit.c.pericu-
lose.de peni.distin.j.Debemus interpretari qđ illa loca habent voca-
bula spālia tamen gn̄aliter comprehendebantur sub vocabulo vallis
sancti Martini:nec est hoc nouum.facit quod legi.⁊ no.in.c. inter di-
lectos.de dona.per Inno.in.c.petitio.de procur.⁊.xcix.dist.c.vbi bo-
nus tex.⁊ in.c.periculose. ¶ Uenio ad quartū dubiū de quo queritur
an turres in capite pontis castri Tritij posite pertineant ad ducē Au
strie ad quem pertinet dictum castrum an vero ad ducem Burgūdie
cui fuit adiudicata ciuitas Agrigentina:in cuius territorio videntur
dicte turres consistere.Uidetur primo illas spectare ad ducē Burgū
die:quia edificium cedit solo:vt in.§.cum in suo.cum in sequenti. ff.de
rerum diui.⁊ in.l.adeo.§.ex diuerso.ff.de acquiren.re.do.sed dicte tur-
res sunt edificate ī territorio dicte ciuitatis:ergo cedūt ipsi ciuitati:⁊ ꝑ
ꝯsequēs duci Burgūdie cui illa ciuitas fuit adiudicata: maior apto
iure probatur:minor autem constat ex eo quia ciues Agrigentini cer

tis tp̄ibus in dictis turribus habitasse probant̄ ⁊ in eis datia per da-
tiarios Agrigentinos quesita ⁊ exacta fuerunt:p̄sumi ergo debet esse
in territorio ex quo ciues nomine ciuitatis ibi talia exercebant saltem
hoc casu quo non constat ꝙ sint de alieno territorio:ad hoc bo.text.in
c.j.de relig.domi.iunctis notatis ibi per Inno.vbi probatur ꝙ si non
constet in cuius diocesi sit certa ecclesia presumitur esse in diocesi illi⁹
qui ibidem aliqua iurisditionalia exercuit . Secundo presupposito ꝙ
a principio ille turres edificate fuissent iuxta pontem ad vsuꝫ castri ta
men cum pons fuerit iamdiu diruptus ⁊ sublatus remāserunt turres
separate a dicto castro:⁊ per consequēs remanserūt in sua libertate iō
illico accesserunt ciuitati in cuius territorio erant cū cessante cā cesset
effectus:vt in.c.cum cessante.de appella.⁊ res de facili redeat ad natu
ram suam.xxxv.dist.ab exordio.⁊.l.si vnus.ff.de pac.saltē habito re-
spectu quod dn̄s non curauit pontē reficere iādiu licet potuerit . ⁊ sic
videtur ampli⁹ noluisse illis ad seruitium dicti castri vti. Ad hoc qđ
not.in simili per Joan.and.in c.querelam.de elec.in verbo de nouo:⁊
per Bar.in.l.si de eo.§.si forte.ff.de acq.pos.nec de nouo posset trans-
lata in ducē Burgundie ciuitate cum toto suo territorio pontem refi
cere:q₂ esset nouam seruitutem imponere cū a priori seruitute illud ter
ritorium liberatū fuerit qđ non licet sine consensu noui dn̄i.l.quemad-
modum.ff.ad.l.aquil.in prin.⁊ in.l.quoties.ff.de ser. ¶ Sꝫ his nō ob-
stantibus que casui nostro minime obstāt pro duce Austrie arbitror
sententiādum:moueor principaliter duplici capite.Primo q₂ ex quo
clare non constat solum in quo dicte turres fuerunt edificate fuisse seu
esse de territorio ciuitatis Agrigentine:vt mihi in facto presuppont̄
presumendum est qđ fuerint ⁊ sint de territorio dicti castri:tū propter
vsum ad quem fuerunt ille turres edificate:tum propter connexitateꝫ,
seu contiguitatem quam habebat cum ponte ⁊ alijs edificijs dicti ca-
stri:tum q₂ castrū vtebatur illis tanꝙ suis pertinentijs:ad hoc. d.c.j.
de relig.do.⁊ quod ibi no.per Inn.vt enī ibi aperte colligitur si igno-
ret̄ in cuius diocesi sit ecclesia edificata presumitur esse in diocesi illi⁹
qui exercuit ibi aliqua episcopalia:ita quod ratiōe exercitij certorum
iurium presumitur proprietas toti⁹:ita ad ꝓpositū ex quo castrum
vtebatur illis turribus tanꝙ pertinentijs suis : ⁊ a principio fuerunt
edificate ad vsum dicti castri.presumendū est qđ in solo dicti castri fue
14 runt edificate:ad idem facit.l.fi.C.de rei ven.vbi patet † ꝙ possessor te
netur restituere rem quam possidet:nisi plene probauit dn̄iuꝫ:p̄sumit̄
enim possessor dn̄s:vt no.i.c.cū ad sedem de resti.spo. ⁊ semel domin⁹
semꝑ presumit̄ dn̄s:vt in.l.siue possidetis.C.de ꝓba.Itē vt supra di-
xi ꝙꝙ castrum de iure cōi non habeat pertinentias ⁊ territorium : tñ
hodie ex statutis cōsuetudinibus ⁊ priuilegijs cōiter habent̄:vt no.in
iuribus supra allegatis in alijs dubijs tñ ad probandū pertinentiam
castri satis est probare ꝯsuetudinē:hic aūt non solū probatur has tur
res esse de pertinentijs castri:ex cōsuetudine:quinimo probatur quod
originaliter ad hoc fuerunt edificate vt cederent ipsi castro ad eius cu
stodiam.Preterea est presumendū qđ in territorio ciuitatis fuissent
edificata fortilitia ad custodiā castri alterius territorij a ciuitate cum
etiam in ꝓprio solo nō liceat fortilitia facere q̄ possint cedere ad emu-
lationem alterius ciuitatis:vt no.in.l.opus nouū.ff.de ope. pub.not.
Inn.in.c.fi.de rest.spo.ergo presumuntur edificare in proprio territo-
rio ipsi⁹ castri. ¶ Et scđo capite moueor:q₂ presupposito sine verita
tis preiudicio qđ in proprio territorio ipsi⁹ ciuitatis Agrigētine fue-
runt edificate:tamen ex quo dn̄s vtriusqꝫ loci illas edificauit ⁊ repu-
tauit ad vsum castri videt̄,donasse illud edificiū cū solo suo illi castro
seu territorio castri per.l.qđ cōclaue.ff.de dam.infec.ita qđ solū cessit
edificio sicut in simili dicimus cum clericus de pecunia ecclesie edifica
uit in ꝓprio solo vt fauore ecclesie solū cedat edificio:vt no.gl.i.c. apo
stolicos.xij.q.ij.videtur enī princeps voluisse ampliare territorum di-
cti castri:potest enim rex seu dux aliqua donare de apicibus dignita
tis sue.dummodo neminem ledat:vt no.In.in.c.grandi.de sup.neg.
prela.li.vj.⁊ bar.in.l.prohibere.ff.qđ vi aut clam.⁊ presertiꝫ hoc casu
in quo non fiebat alienatio extra dignitatem suā:vt in simili habet̄.I
l.volūtas.C.de fideicō.⁊ in.c.cū apostolica.de his que fi.a prela. Ad
idem optime facit qđ legi.et no.in.l.j.ff.de ser.leg. ¶ Tertio pricipal'r
induco dictū Bar.in.l.ij.ff.de verb.sig.⁊ Jac.de are.in.l.si finita.ff.de
dam.infec.voluit enim ꝙ si princeps concedit mihi dignitatem videt̄
concedere illā a tota sua iurisdictione ⁊ territorio. Ad idē quod ipse
15 Bar.in ea.l.not.prope fi.† vbi vult ꝙ si ciuitas augetur ⁊ cingitur no
uis muris seu fossatis seu plantatis totum augmentum comprehen-
dit̄ appellatione ciuitatis:ita ampliādo princeps edificia castri faciē
do nouas turres totū debet comprehēdi sub ꝑtinētijs castri. ¶ Nūc
restat respōdere ad cōtraria pro alia parte inducta.Et primo ad pri
mum satis patet responsum ex predictis.Fateor enim qđ edificiuꝫ fa
ctum pure in alieno solo cedit solo sed in casu nostro hoc non contin-
git:q₂ edificator turriū erat dn̄s vtriusqꝫ territorij:vnde edificādo in
vno territorio ⁊ deputādo illud edificiū ad vsum alterius territorij:vi
detur illud edificiū cū omni iurisditioni transtulisse ad vsum castri:vt
supra dixi:maxime.ꝑ.l.qđ ꝯclaue.⁊ per no.per Bar.in.d.l.ij.ff.de ꝟ.
sig.nec ob.tex.in fi.d.l.qđ cōclaue.cum ibi no.vbi inuit̄ qđ dn̄iū cedit
solo:sed alius locus debet habere vsum iure seruitutis: ad idem.l.j.d.

serui.leg.qꝛ dico illud procedere quando dñs vtriusqꝫ edificij legauit seu disposuit de illis edificijs diuersis personis.nam tunc consequitur quis legatum cũ iure seruitutis:sed in casu nostro aliud cõtingit.nam dico ꝙ solum vbi fuerunt edificate turres cedit edificio ⁊ turres cum edificio sunt effecte de pertinentijs ⁊ territorio castri sicut cõtingit in porticu ⁊ in cõclaui.Cõtrariũ enim procederet qñ dominus vtriusqꝫ territorij specifice donasset solũ alteri: quia tũc edificium cederet solo cum iure seruitutis.Sed hoc cõtingit in casu nostro.nec est verosimile ꝙ dominus hoc senserit:qꝛ illud solũ inutiliter remaneret apud dñm totius territorij:ar.in.l.antiquitas.C.de vsufru.Preterea negatur in facto turres fore edificatas in alieno territorio:⁊ in dubio presumẽdũ est qđ in ꝓprio per superius dicta.Non ob.ꝙ dicitur qđ datia ibidem fuerunt exacta per ciues Agrigẽtinos:qꝛ hoc in facto presupponitur ꝙ hoc casualiter contingit tꝑe guerre.cum dux esset dñs vtriusqꝫ territorij:vnde licet dñs ad illum vsum vtatur rebus per aliquod tps nõ videtur voluisse omnino alterare naturã rerum:ex quo saltem ꝑ coniecturas vrgentes hoc non apparet:arg.opti.in.l.quesitum.in princi.et in fi.ff.de leg.iij.presertim cum hec exactio datiorum non habet excludere quinetiã ad vsuꝫ castri remaneant deputata:ista enĩ se adinuicẽ compatiunt̃: ideo scđs vsus non habet alterare naturam rei secus qñ se non compatiuntur:ita loquit̃.l.qđ conclaue.prealleg.facit ad hoc ĩ argu.l.nemo.⁊ quod ibi no.C.de asses.† vbi patet qđ scđm officiũ excludit primum qñ se nõ compatiunt̃ alias secus:facit.l.neqꝫ natales.C.de prob.⁊.c.officij.de testa.⁊.l.si consul.ff.de adoptio.⁊.c.ex literis.de proba.⁊ qđ ibi no.⁊ causa naturalis ⁊ originaria vincit accidẽtalẽ l.qui habet.ff.de tutel.Non obstat ꝯm principale argumentum qđ fit de põtis diruptione ⁊ negligentia domini nõ reparantis pontem per no.per Jo.an.in.d.c.querelã.⁊ ꝑ Bar.in.d.l.si de eo. qđ ex quo castrũ habet intentionem fundatã ex prima constructione ⁊ fundatione turrium nil habet officere sibi diruptio pontis ex quo non apparet facta seriose per dñm vt turres separarẽt a pertinentijs castri:presertim cuꝫ dominus destruxerit pontem ex causa temporali scꝫ vt castellani tunc rebelles non valerent habere subsidium: vnde id quod fit casualiter non alterat naturam rei:vt in.d.l.generali.§.vxori.ff.de vsufru.leg.et in.l.quesitũ.in prin.⁊ in fi.prealleg.Preterea cum pons ⁊ turres essent ad vsum castri:licet tollatur pons non tamen debent subtrahi turres sicut sublata vna ex duobus seruitutibꝰ remanet reliqua:vt in.l.si dominus.ff.de ser.vrba.predio.⁊ in.c.ex tuarũ.de auto.⁊ vsu pal.nec habet officere negligẽtia allegata in refectione pontis.Primo qꝛ negligentia negatur in facto cum enim dux Austrie multis ⁊ magnis tempestatibus fuerit inuolutꝰ non debet dici negligens si intra octo annos pontẽ non refecit:presertim qꝛ cum ipse esset dñs vtriusqꝫ territorij nõ arctabat̃ aliquo iure in illius refectione:⁊ sic non põt dici negligẽs:quinimo videmus ꝙ iudices qui nõ possunt de nouo erigere synagogam:tamen si antiqua corruit possunt illam reparare:vt in.c.consuluit.de iudeis.etiã sine prefixione alicuius termini vt ibi: nec põt quis dici negligens qñ cõmode nõ põt.l.nepos proculo.ff.de verb. sig.presertim qñ ad hoc nõ arctabat̃ in casu nostro:nec in aliquo habẽt iuuare ducẽ Burgũdie notata per Jo.an.⁊ Bar.in locis prealleg. Ipsi enim loquunt̃ qñ per negligẽtiã perditur ciuilis possessio alio occupãte naturalẽ:nã certe si quis intrauit fundũ meũ:⁊ ego qui possideo ciuiliter negligo ire ⁊ recuperare possessionẽ perdo ꝑ negligẽtiã ciuilem: qꝛ videor suspicari me posse repelli:iuxta no.in.d.l.clam possidere.§.q ad nundinas.ff.de acquiren.pos.⁊ in.d.c.olim.el.j.de restit.spol. Sed nos sumꝰ in casu penitꝰ separato:cũ nemo occupauerit illas turres dirupto põte:imo poterat dux Austrie illas possidere ad lesionẽ castri: nam ⁊ in possessiõe idẽ statuitur:si enim absente me de possessione meo ⁊ nemo illã intrauit:non per hoc perdo ciuilẽ si negligo ire ad possessionẽ meã:nisi steterim per tantum tempus qđ induceret̃ obliuio:puta ꝑ decenniũ:vt no.in.d.l.si de eo.⁊ per Dy. in regula sine possessiõe. de reg.iu.lib.vj.quinimo si alius intrasset fundũ meum:ego ignorans negligo ire ad eundem fundũ:nõ per hoc perdo ciuilẽ:nisi steterim ꝑ decenniũ qꝛ tunc ex obliuione presumpta perdit̃ possessio hoc aperte voluit glo.singularis de qua Barto.ibi facit magnũ festũ in.l.j.C.de ser.fug.⁊ sentit Dy.in regula prealleg.⁊ presertim procedit conclusio supra facta in casu nr̃o cum non sit elapsum decẽniũ a tempore diruptionis pontis.nec apparet de aliquo actu per quem videatur dominus omnino voluisse dictas turres sepasse ab vsu castri. Ad predicta 17 optime facit qđ in simili no.Inn.in.c.ij.de apost.† vbi cõcludit quod priuilegiũ clericatus non perditur:nisi hec actum omnino cõtrarium clericatui:⁊ qui se non compatitur cũ clericatu alias secus.Ad idẽ qđ 18 no.doc.in.c.j.de cleri.coniug.vbi dicũt† quod si clericus in minoribus contrahit matrimoniũ per verba de presenti:perdit ipso facto beneficium ecclesiasticum:secus si contrahit sponsalia de futuro:qꝛ spõsalia de futuro multis modis possunt dissolui:⁊ sic nõ repugnãt prorsus retentioni bñficij:secus in ꝯctu matrimonij per verba de pñti:ita dicendum oĩo in casu nostro.Et hec sufficiãt quo ad q̃rtũ dubiũ.¶ Quintũ dubiũ ad quẽ portus ꝓpe Tritiũ ꝑtinere debeat:an ad ducẽ Burgundie rõne ciuitatis Agrigentine que fuit sibi adiudicata cum toto suo territorio ⁊ oĩbus pertinentijs:an ad ducẽ Austrie ad quẽ spectat

locus seu terra Tritij.allegat̃ ꝓ duce Burgũdie qđ debeat sibi saltẽ ꝓ dimidia parte adiudicari qñ territoriũ ciuitatis Agrigẽtine vsqꝫ ĩ mediã Abduam durat:hinc est qđ ciues Agrigentini habent in dicta aqua Abdue multa molẽdina ⁊ certas piscarias: ⁊ aliqñ tenuer̃t naues in quodã superiori portu ⁊ ideo cum ille portus Tritij si lex dicta aqua abdue debet dictus dux Burgundie habere illum portum pro dimidia parte sicut territorium illius ciuitatis durat vsqꝫ in mediam abduã.¶ In ꝯrium pro parte ducis Austrie allegatur qđ dictꝰ portꝰ solet semꝑ in tritio incantari:⁊ in totũ exigi:⁊ qꝛ proprietas dicti portus est aliquoꝝ ciuiũ alterius ciuitatis.Itẽ qꝛ licentie ⁊ bullete semꝑ pertinuerunt ad Tritiũ ⁊ ad dños Tritij per tantum tẽpꝰ cuius initij nõ est memoria.ad hoc allegatur.c.super quibusdã. de v. sig.⁊ in.l.cum de in rem verso.ff.de vsur.cum simili.istud ergo ius portigãdi nullo modo diuidi debet cum semꝑ peruenerit ad tritiũ etiam tempore quo ciuitas Agrigẽtina pertinebat ad alium dñm quã ad ducem Austrie.Mihi autẽ videtur ducẽ Austrie ex multiplici capite in iustitia huius portus preualere.primo qꝛ cum clare nõ cõstet in cuius territorio sit debet presumi esse in territorio Tritij ex quo dñi de Tritio exercuerunt ius bulletandi ⁊ incantãdi ⁊ alia de quibꝰ supra faciendo:vt probat̃ i.c.j.de relig.do.iuncto dicto Inno.⁊ alioꝝ doct. ibidẽ.Preterea ⁊ scđo presupposito ꝙ illud territorum ab initio fuit sed cõe vel etiam in totum ciuitatis Agrigentine:tamen ex quo ꝑ tantum tempus de cuiꝰ initio nõ est memoria illa ciuitas vel qui tenebat prius illã ciuitatẽ non exercuit ibi ius territorij:sed dñi Tritij tantum ergo fuit locus ille prescriptus cum iura vnius loci possint indubie p̃scribi etiam quo ad iurisditionẽ ⁊ nedum ꝯ inferiorem:sed etiã contra papam ⁊ imperatorem:vt in.l.competit.C.de prescrip.xxx.vel.xl.ann. ⁊ in.c.ad audientiã.⁊.c.si diligenti.de p̃scrip.not.Inn.in.c.bone.ij. de postu.prel.facit.l.fi.C.finiũ regũ .quinimo ea iura que sunt principis reseruata in signum prerogatiue ⁊ priuilegij specialis possunt prescribi per tantũ tempus de cuius initio memoria non existit:vt in.c.super quibusdam.de verb.sig.vt ius exigendi datia legitimãdi ⁊ similia:vt ibi in.l.si publicanus.§.in vectigalibus.⁊ ibi per Bar.ff.de pub.⁊ cõcludit ibidẽ ꝙ si ista iura pertinent in loco ad aliũ quam ad principeꝫ põt prescribi minori tꝑe:⁊ de hoc per eundem in.l j.ff.de aqua plu.ar. Alia vero iura principis que non sunt reseruata in signum spãlis priuilegij prescribunt̃ minori tꝑe:vt in.d.l.cõperit.⁊ plene per Bart.in.l. intra quatuor.ff.de diuer.⁊ tem.prescrip.nisi sit reseruata in signuꝫ supremi dñij:qꝛ illa sunt imprescriptibilia stante subiectione:exemplum in tributo sic loquit̃.d.l.cõperit.in fi.vnde in casu nostro vbi non p̃scribitur ꝯ principem in dubio procedit prescriptio iure cõi. fortius ergo in casu nostro ꝓcedit prescriptio que est tanti tꝑis:de cuius initio non est memoria q̃ habet vim cõstituti:vt in.l.hoc iure.§.ductꝰ aque.ff. de aqua plu.arcẽ.⁊ in.l.j.§.fi.ff.de itine.actuqꝫ pri.ex quo quis exercet aliqua iura animo acquirendi vniuersalẽ iurisditionẽ eã acquirit alio nõ possidente:vt presumitur animꝰ acquirendi vniuersalem iurisditioneꝫ ex quo exercet aliqua iura generalia seu que sunt signa vniuersalis iurisditionis vt est intrare pretorium per locum vel ius bulletandi et licentiãdi:⁊ portum incãtãdi ⁊ similia:⁊ hec videntur aperte de mente Innoc.in.c.dilectus.de capel.mona.facit quod no.glo.⁊ doc.in.c. qđ clericis.de foro compe.ita contingit directe in casu nostro:vt patet ex predictis.Debemus ergo concludere quod domini Tritij prescripserunt totalem iurisditionem in dicto portu.Et ex eisdem rõnibus idẽ videtur dicendum de portu prope Sonzinũ posito cum dicatur ꝙ ꝑ multa ⁊ multa tempora dictus portus fuit incantatus ⁊ deliberatꝰ per hoĩes Sonzini:per eos institutus:⁊ ad eorum ripam reductus:⁊ semper a Sonzino nolatus fuit:⁊ qꝛ hoĩes Sonzini pretendunt ⁊ ꝓbant eorũ territorium durare vltra Oliũ ⁊ vltra Oliũ iustitiã faciunt ⁊ locum iustitie habere solent.vnde presumẽdũ est ꝙ dictus portꝰ sit in eorũ territorio:vel qđ legitime fuerit per eos prescriptus per supradicta.Non obstant allegata pro parte ducis Burgundie.Et primo ĩ eo quod allegatur quod per priuilegium imperiale territorium ciuitatis sibi adiudicate comprehendit totum oliũ seu aquam olij.Ad hoc enim potest rñderi qđ presupposito ꝙ sic fuisset:tamen contra priuilegium fuit legitime prescriptum per homines Sonzini.nam ꝯ priuilegia principis currit prescriptio in contrarium:vt in.c.ad hoc.⁊.c.accedentibus.de priuileg.⁊.c.ad audientiã de prescrip.Preterea in cõtrarium ostenditur aliud priuilegium cui non videtur derogatum per secundum cum de illo non fiat mentio specialis sicut requiritur de derogatione priuilegij:vt in.c.veniens.de rescrip.no.glo.in regula genere. de regu.iur.lib.vj.xxv.q.ij.in summa.Et si dubitatur de reuocatione vel de autoritate temporis sententianduꝫ est pro duce Austrie qui est possessor.vt in regula cum iura partium sint obscura:de reg.iur.li.vj.⁊ in.c.ex literis.de probatio. Non obstat secũdo quod dum fuisset pax facta includebatur iste portus:nam hoc potius facit ꝯtra ducẽ Burgundie q̃ ꝓ primo quia vigore illius pacis nihil potest peti cum non habuerit effectũ:vt in.c.peruenit.de iureiuran.⁊.c.cõstitutis.de penis. ⁊ in regula frustra fidem.de regu.iur.libro.vj.⁊ in.l.quero .§. inter locatorem.⁊ quod ibi no.Bar.ff.loca.Preterea si tunc fuit ĩclusus specifice.⁊ nunc ⁊ in pace renouata fuit p̃termissus ergo aperte ꝯcluditur quod

quod tacite fuit exclusus.arg.in.l.pacta nouissima.C.de pac.& in.l.pacta conuenta.ff.de contrahen.emp.& ea que speciali nota videbantur digna.si nunc non exprimuntur videntur esse neglecta.& sic in dispositione non includi.vt in.c.q̄uis.de preben.li.vj.Preterea cum illa locorum adiudicatio fuerit satis odiosa ex parte ducis Austrie. id quod nunc non fuit expressum habetur pro omisso.argu.in.l.commodissime.ff.de lib.& posthu.& in.c.susceptum.de rescrip.lib.vj.cum simi.Et hec sufficiant.Laus deo.Nico.Abbas.

¶Casus consilij sequentis.

Quedā domina.B.donationē fecit inter viuos venerabili viro magistro Luce ordinis fratrū minorum de sedecim florenis aureis annis singulis toto tpe vite dicti magistri Luce exoluēdis pro libris emēdis & alijs necessitatib[us] pro studio theologie supportādis pro quorum solutione obligauit pēsionē cuiusdā apothece iuris & proprietatis ipsius donatricis.demū dicta domina.B. condidit testamētum & reliquit dictā apothecā cuidā Nicolao consanguineo suo cū onere soluēdi dicto magistro Luce de pēsione dicte apothece florenos sedecim auri annis singulis fm tenorē suprascripte donatiōis.hoc tamē addito & specificato per dictā testatricem qd si contingat vllo vnq̄ tpe vel casu dictum magistrū Lucam nō fore capacē dicte donationis:cū fratres minores nullū proprium,& maxime in particulari habere vel consequi possunt dicto casu adueniēte qd nō sit capax dictorum sedecim florenorum:legauit dicto Nicolao libere dictā apothecam &c.demū contingit in facto quod dictus magister Lucas obtinuit a sede apostolica mētione facta de dictis donatiōe & vltima voluntate facultatem recipiēdi dictas pecunias annis singulis pro libris emendis & alijs necessitatibus supportādis pro studio theologie vsq[ue] ad beneplacitum sedis apostolice & de licentia superioris sui &c. vt latius in dictis literis apostolicis continetur.Nunc autem dictus Nicolaus seu eius heres mortua testatrice solutis iam aliquibus annis dictis sedecim florenis dicto magistro Luce resistit soluere dicēs eum dictorum denariorum de iure & fm regulam suā nō esse capacem.& per consequens dicta apotheca sine aliquo onere debet sibi libere remanere iuxta dicte testatricis voluntatem.queritur quid iuris.

¶Consilium.lxiij.

1 Relictum factum incapaci habetur pro non scripto.
2 Fratres minores & alij qui sunt de genere mēdicantium dicuntur mēdicantes.
3 Relictum factum singularibus fratribus pro libris emēdis valet.Et ad vitam seu pro necessitatibus.6.
4 Relictū annuum factum pro concernentibus diuinum cultum valet.
5 Quelibet ecclesia cathedralis suis sumptibus debet tenere magistrū.
7 Seruus est capax in causa alimentorum.
8 Monacho si aliquid relinquitur.cum hoc q nō acquiratur monasterio valet relictum.
9 Stipulatio hodie non requiritur ad validitatem donationis.

Iesu christi redēptoris presidio per prius humiliter ex corde inuocato:vt veritas hui[us] questionis clarius elucescat argumentabor prius partē negatiuam:videlicet quod dict[us] magister Lucas nō sit huius donationis seu relicti capax.& per consequens dicta apotheca vsq[ue] suprascripto onere debeat apud dictum Nicolaum seu eius heredē remanere. Et primo sic fratres minores tam in particulari q̄ in cōmuni non possunt sibi aliquid appropriare cum se ac bonū tēporale expropriauerit vt dicit tex.in cle.exiui de paradiso.de verbo.signi.in.§.cupiētes.ergo dictus magister Lucas nec per se nec nomine conuentus potuit dictam donationem recipere.hoc videtur confirmare tex.in.c.nimis.ij. de exces. prela.in pn.vbi dicitur qd fratres pdicatores & minores christo pauperi famulant[ur] &c.cum ergo debeant esse & Christo seruire in arctissima paupertate:ergo non sunt capaces annui reditus.Preterea qd expedit in has ire ambages cum tex.in hoc videat[ur] rotundus & clarus i cle.prealle.exiui.in.§.cunq[ue].vbi dicitur q cum annui reditus inter immobilia censeantur a iure ad huiusmodi reditus detineri paupertati & mendicitati repugnet:nulla dubitatio est quod dicti fratres redit[us] quoscūq[ue] & possessiones vel eorum etiam vsum cum eis non reperiat[ur] concessus recipere vel habere conditione considerata ipsorum non licet.cū non solum quod malum esse dinoscitur:sed etiam omne q speciem habet mali sit viris perfectis specialiter euitandum.hec sunt formaliter verba illius tex.que videntur contra dictum magistrum Lucam valde stringere presertim in eo quod prohibet recipere reditus quoscūq[ue] etiam respectu vsus cum ergo dixerit quoscūq[ue] nihil excipiendo videtur inclusisse annuum reditum cuiuscunq[ue] qualitatis & conditionis.ar. in.c.solite.de maio.& obe.&.xix.di.si romanorum.&.l.de pretio.ff.de pub. cū simi.facit etiam ratio generalis sequēs dum dicit eos debere euitare omne quod habet speciem mali.tali.nāq[ue] videtur h[oc] legatum.nam videtur in fraudem factū librorū causa cum se extendebat ad totū tēpus vite dicti magistri Luce qui iam diu effect[us] est magister in sacra pagina.Unde fortius non debet aliquid operari presertim in casu nostro.vt in.d.cle.exiui.in.§.cupientes.& qd in istis fratribus no.Bal.in auf.ingressi.C.de sacrosan.eccle.Itē & scdo principaliter dicta donatrix habuit respectū nō ad ecclesiā fratrū vel aliorum conuentuū:s[ed] ad personam dūtaxat dicti magistri Luce.nā fecit donationē dicto magistro Luce ad habēdū tenēdū & possidēdū & dispēsandū put sibi videbit[ur] & placebit pro libris emēdis & studio theologie & alijs suis necessitatibus:vt latius pt[et] in instrō donationis cōfecto. que quidē verba in pluribus iuri & regule fratrū minorum repugnāt.Primo quatenus donauit magistro Luce ad tenendum & possidendū & expendendum &c. Et tñ certum est quod omnis pecunie contractatio est dictis fratrib[us] prohibita qd eā tāgere nō possunt.vt in.d.clemen.exiui.in.§.porro.cum dictus &c.Secūdo qd intendebat donare magistri Luce persone & sic eū facere in particulari capacem qd nō licet nedū fratri minori s[ed] nulli religioso.vt i.c.nō dicatis.&.c.nolo.xij.q.j.& in.d.cle.exiui.§.cupiētes prealle.Tertio in eo qd donauit pro suis necessitatib[us]. p hoc enī non pōt negari quin mēdicitas incūbens fratribus minorib[us] releuetur contra iuris dispositionē.cū fratribus mendicātib[us] incerta mēdicitas p questū d[ebe]t victum tribuere.dicit tex.in.c.j.de rel.do.li.vj.& faciūt v[er]ba testatricis in testamēto plata dū dixit q si dict[us] magister Lucas nō sit capax cū fratres minores non possint aliqd habere presertim in particulari &c.& sic aperte sensit qd donationē fecerat psone fratris:nō aūt ecclesie vel cōuētui.cū aūt hec sint contraria regule ipsorum & iuri:ergo dicta donatio nō valuit:q[uia] gestū contra ius est nullū.vt in.l.nō dubiū.C.de leg.&.x. di.vides.Hoc aperte probat[ur] in simili.in.l.si in metallū.ff.de his q̄ pro nō scrip.vbi patet † qd relictū factū incapaci habet[ur] pro nō scripto.& p cōsequēs perinde est ac si nō fuisset factū vt ibi:& facit qd legi.& not.in l.qd meo.&.l.si me in vacuā.ff.de acqui.pos.in terminis nostris vidētur fuisse de mēte Bar.in minorica sua sup cle.exiui de paradiso.vbi dixit qd legatū pōt fieri fratribus minoribus pro libris.In alia vero parte dixit qd annuū legatum ad tps nō modicū fratribus fieri nō pōt.p.d. cle.exiui.§.cūq[ue].&sic sentit qd etiā pro libris nō pōt annuumlegatū ad tps nō modicū fratribus fieri.& ita vt audito aliqui intellexerūt percipientes verba sua vt arbitror potius ad corticē quā intellectū. ¶S[ed] ego diuersam sniā[m] estimo iuri cōsentaneā.s.q dicta donatio facta dicto magistro Luce valuerit.Moueor primo † quia fratres minores & alij qui sunt de genere mendicantiū dicunt[ur] mendicātes:q[uia] incerta mēdicitas d[ebe]t eis victū tribuere vt dicit tex.in.c.j.de reli.do. li.vj.& sic i ptinentib[us] ad victū dūtaxat dicūtur mēdicātes.& expsse voluit Fed.de Senis egregi[us] doctor in cōsilijs suis cōsilio.xij.appellatione aūt vict[us] veniunt dūtaxat ea que esui potui cultuiq[ue] corporis necessaria sunt vt vestes & similia vt dicit tex.in.l.v[er]bo vict[us].ff.de verbo.sign.Itē voluit tex.respectu alimētorum in.l.legatis.ff.de ali.& cib.leg.vbi d[icitu]r qd legatis alimētis debent[ur] ea sine quibus corpus ali nō pōt vt cibaria vestit[us] et habitatio.cetera vero que ad disciplinā pertinēt legato nō continētur & notanda sunt hec verba vltima per que clare pbat[ur] qd ea que tēdūt ad studiū & disciplinā cōpescēdum nō cōprehendunt[ur] appellatione alimētorum vel victus per quā.l.dixit ibi Bar.qd legatis alimentis alieni nō tenēt[ur] heredes pstare legatario sumpt[us] pro studio.ergo fratres minores & alij mendicātes nō debent dici mēdicantes respectu eorum que concernunt disciplinam addiscēdā.ratio q[uia] per ista nō releuatur mēdicitas respectu virtutis.Et per cōsequēs infert[ur] qd dicti fratres nō sunt capaces annui reditus qui relinquitur non pro victu seu alimentis:s[ed] pro studio & libris emēdis.Et hanc opi.apertissime tenuit Fede.de senis dicto consi.xij.istud sensit glo.in cle.dudū.de sepul. in verbo indirecte. vbi dicit qd valet relictū factū singularib[us] fratribus pro libris emendis.Et quā[m]q̄ ibi formet qōnē in fratribus predicatoribus:q[uia] sic accidit tūc in facto tamen rationes sue cōcludunt etiā in fratribus minorib[us].& de eis facit expressam mentionē in cōsilio & specifice respondet ad illam cle.exiui.que loquitur de minoribus dicēs qd illa cle.non extenditur ad istud capitulum consi.Fed.videtur confirmasse Bald. in fratrib[us] minorib[us].in auf.ingressi.de sac.san.eccle. vt dicam expressius in sequenti argumento.¶Secūdo principaliter probat[ur] sic † relictum annuum factum fratribus pro concernentibus diuinum cultu[m] valet fm omnes q[uia] relictum non concernit cōmoditates fratrum principaliter sed ipsum diuinum cultu[m].hoc apertissime voluit Bal.sequēdo cōsilium Fe.in.d.auf.ingressi.C.de sac.san.eccle.& apertius Ioan. de lig.post Bart.in cle.exiui de para.in vltima.q.tractatus. vbi dixit qd valet relictum annuū pro diuino cultu factū fratribus minorib[us]:puta si relinquitur annuatim frumentū pro hostijs vel vinum pro sacrificio vel pecunia pro luminaribus:& similibus.Et idem voluit Fede.dicto consilio.xij.Et quidam alius solennis doctor post eū[m] vt patet ibi in consilio sequenti.probatur ratione:q[uia] vt predixi per hoc relictu[m] nō releuatur mēdicitas fratrum.hoc etiā sensit Bart.in minorica in alia questione dū firmauit quod licet ipsi fratres nō possint heredes institui:vt in dicta cle.exiui.§.cupientes.ecclesia tamen ipsorum potest heres institui.vt in dicta cle.exiui.§.cupiētes. & sic aperte voluit quod in his que acquiruntur ecclesie & non ipsis fratribus valet omne relictum:q[uia] iura generaliter volūt quod quelibet ecclesia potest heres institui. vt i l.j.C.de sac.san.eccle.Ecclesia fratrum minorum nō reperitur alicubi excepta:s[ed] fratres ipsi dūtaxat:q[uia] debent per gestum ipsum sibi victū

querere. Per relictum autem factũ ecclesie. pro reparatione ⁊ similib⁹ non tollitur fratrum mendicitas. Sed relictũ annuum vel donatio facta pro studio theologie ⁊ libris emendis cõcernit diuinũ cultũ ergo valet relictum, vel donatio fratribus facta: minor probatur aperte ꝑ autoritatem Fede. in consilio preall. vbi competat studium inter relicta facta pro cultu diuino. Probatur ratione: ecclesia vniuersalis indiget ad sui regimen ꝑmaxime scientia: ideo indulsit vt cũ volẽtibus studere possit eps dispensare: vt adeptus ecclesiam parochialẽ non teneatur promoueri ad sacerdotiũ intra septenniũ nec teneatur deseruire ecclesie: sed posset se cã studij absentare: vt probatur in. c. cum ex eo. de elec. lib. vj. ⁊ maxime hoc contingit in studio sacre theologie. vt est **5** tex. no. in. c. fi. de magistri. † vnde q̃libet ecclesia cathedralis dꝫ suis expensis tenere magistrum ⁊c. vt in. c. q⁊. ⁊ quasi per totũ. de magist. que omnia sunt statuta propter diuinum cultum augmẽtandũ. nã vt notanter inquit tex. in auf. habita. C. ne filius pro pa. per scientiã mũd⁹ illuminatur ad obediendum deo ⁊ ministris vita subiectorum informatur: ⁊c. ⁊ de⁹ per ꝓphetam inquit. Quia tu sciẽtiã repulisti: ⁊ ego te repellam ne sacerdotio fungaris mihi. vt habetur in. c. nisi cũ pridem. de renun. Religiosis autem competit studiũ ⁊ maxime fratrib⁹ quorum scientia ⁊ predicationibus mundus illuminatur: fides augetur ⁊ defenditur: vt in cle. exiui. preallег. ⁊ in cle. dudum. de sepul. disputat plene Joan. an. in. c. sane. de regu. hinc dixit in. c. q⁊. de magist. quod fauore studij potest religiosus assumi ad officium discendi sicut fauore animarum potest promoueri ad epatum vel ad aliam ecclesiam curatã. vt in. c. quod dei timorem. de sta. reg. ⁊ in cle. j. de elec. Quis em̃ negabit magis resplẽdere dei ecclesiã ꝑ viros eruditos maxime in theologia q̃ ꝑ cereos vel lampades que figuratiue accendũtur in ecclesia. si enim relictum pro illis factum dicitur factũ ad diuinum cultum: vt in. c. fi. de testa. ⁊ q̃ ibi no. fortius idẽ dicẽdũ i relicto facto pro studio theologie: vt enim dicit tex. in. d. c. fi. de magist. docto. in theologia fulgent in dei ecclesia velut splendor firmamenti: hinc text. no. in. c. super specula. ne cle. vel mona. dicit q⁊ vere theologie studium cupimus ampliari vt dilato sui tentorij loco funiculos suos faciat longiores: vt sit fides circũcincta muro inexpugnabili bellatorum quibus resistere valeat ascendentibus ex aduerso ⁊c. ex quibus omnib⁹ luce clarius demonstratur q̃ relictũ factũ pro studio theologie ⁊ libris emendis dꝫ dici ad diuinũ cultum: ergo valuit dicta donatio annui reditus ad vitam magistri Luce facta. Hoc etiaꝫ firmatur alia rõne dicta domina donaria illam donationem fecit dicto magistro pro salute anime sue ⁊ remissione peccatorum suorum: vt expresse dicit̃ in instrumento donationis: ergo fuit relictum ad pias causas. nam omne donatũ vel relictum pro anima dicitur ad pias causas: vt no. Bar. ⁊ gl. in. l. si quis titio. ff. de leg. ij. ⁊ Spe. in ti. de instr. edi. §. nũc vero aliqua. ver. si. ⁊ scias. quod inter legata ad pias causas. facit q̃ leg. ⁊ no. in. c. requisisti. ⁊. c. relatũ. de testa. Ex quibus omnib⁹ aperte concludit̃ dictã donationẽ tenuisse: tum quia fuit facta ad pias cãs: tum q⁊ ad diuinũ cultũ tum q⁊ non releuatur mendicitas fratrũ que versatur circa victum ⁊ alimẽ **6** ta vt supra dixi: quinimo plus voluit Fede. in dicto consil. xij. † quod valet relictũ annuum factum fratri vel conuentui ad vitam vni⁹ fratris vel ad certum tempus simplr̃ seu pro suis necessitatibus nõ adiecta cã studiorum vel alia cõcernente diuinũ cultũ. mouet̃ principalr̃. quia sicut põt legari vna summa fratri vel ꝯuentui ꝓ alimentis eorum: vt probatur in. d. cle. exiui. §. cupientes. in cle. dudũ. de sepul. iuncta gl. in verbo indirecte: ita dꝫ posse legari vna summa soluẽda ꝑsingulos annos vt ꝯtingit in annuo reditu ad vitam fratris vel ad aliud tp̃s non in perpetuũ fuit optima ꝯsideratio. Et in hoc debet intelligi scd̃a allegatio seu cõclusio Fed. nã primum membrũ fuit q̃n relinquitur ad pias causas vt pro studio ⁊ similibus. scd̃m fuit q̃n relinquitur simplr̃ ꝯuentui vel vni fratri ꝓ suis cõmoditatibus. hoc clare colligit̃ ex themate per eũ formato. nã simplr̃ format̃ thema in relicto annuo simplr̃ facto sed postea in solutũ nunc attingit primũ casum tanq̃ indubitabilẽ. s. q̃n fit ad pias cãs postea trãsit ad casum gñaliter propositũ. nec obst. d. cle. exiui. in. §. cunq̃ꝫ annui reditus. quia s̃m eũ ille text. põt intelligi q̃ annuus reditus est perpetuus vel ad tp̃s maximũ: ita q̃ reseruaretur mendicitas fratrũ: sed in casu nostro q̃n relinquit̃ ad vitã vni⁹ fratris: lꝫ respectu fratris possit dici perpetuus iuxta not. per glos. x. q. ij. hoc ius porrectũ. ver. perpetua. tñ respectu cõuentus cui fit acquisitio non põt dici perpetuus seu ad tp̃s maximũ: cũ conuentus nunq̃ moriatur. vt in. l. proponebat̃. ff. de iudi. In relicto em̃ facto fratri seu religioso alteri dꝫ inspici conditio illius cui acquirit̃ sicut in capacitate serui attẽditur capacitas dñi cui relictũ acquirit̃: vt dicit no. tex. in. l. non minus. ff. de acq. here. ⁊ in. l. si in metallum. ff. de his que pro non scrip. ha. Relictũ aũt singulari fratri etiam mendicanti acquiritur cõuẽtui vt no. glo. preallег. in. d. cle. dudum. ⁊ facit. l. deo nobis. ⁊ quod ibi no. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ q̃ leg. ⁊ no. in. c. in presentia. de proba. ⁊ in auf. ingressi. C. de sac. san. eccl. ⁊ voluit Bar. in dicto cõtractu minoricarum. Et profecto he sunt optime cõsiderationes. Sed ego hãc opi. Fede. sequor in hoc vltimo casu quãdo fit simpliciter fratri vel conuentui duob⁹ concurrẽtibus. Primo quod nõ fiat in magna quantitate: q⁊ tunc posset seruari illorum mendicitas: ⁊ posset fieri in fraudẽ. ad hoc bonus tex. in. d. cle. exiui. §. cupientes. Scd̃a limitatio q̃ nõ fiat ad tp̃s maximũ vt ipse Fede. voluit ⁊ placet mihi q̃ non dicat̃ ad tempus maximuꝫ q̃n fit ad vitã vni⁹ fratris maxime anno sicut erat magister Lucas: q⁊ nil incerti⁹ hora mortis: ⁊ nil certius morte: vt. l. ij. ff. de cõditio. et demõ. vñ cũ illud relictum seu donatio possit extingui quotidie: non potest dici q̃ sit maximum tp̃s: attamen ratiõe incertitudinis posset tolerari: argu. eorum que legũt̃ ⁊ no. in. l. si ea pactione. C. de vsur. ⁊ l. c. fi. ⁊ in. c. in ciuitate. eo. ti. licet enim quis possit viuere vsq̃ꝫ ad cẽtum annos: vt in. l. fi. C. de sacrosan. ecc. veritas tamẽ vt plurimũ denegat̃. vnde dicit Inn. q̃ hodie s̃m inferiores cãs satis potest timeri de morte alicuius post quinqnagesimũ annũ. ita no. in. c. q̃n frequẽter. de resti. spo. ⁊ hec opi. sic determinata plus placet q̃ opi. Bar. qui videt̃ i hoc vltimo sensisse ꝯtrium vt ad vitam vnius fratris nõ possit fieri annuum legatũ conuentui vel ipsi fratri: hoc tamen nõ multũ firmauit sed dubitauit cũ decidendo dixi tutius esse vt abstineat̃: non aũt negauit ꝑcise vt non possit fieri. Fede. aũt precise tenuit: ⁊ ita consuluit: ⁊ melioribus rõnibus fuit motus: nec debet tunc talis annuus reditus computari inter immobilia: ex quo nõ est perpetuo duratur⁹: nec ad tempus maximũ: sed potius inter mobilia cum ad mobilia ⁊ ad tp̃s non maximũ cõpetat: sicut in simili dicim⁹ de actiõe q̃ si det̃ ad mobilia computat̃ inter mobilia: vt no. gl. ⁊ Bar. in. l. potest pupillus. ff. de auto. tu. ⁊ gl. in auf. de non alie. §. j. coll̃. ij. ⁊ per Bar. in. l. mouẽtiũ. ff. de verb. sig. In casu tñ nostro q̃n legatũ vel donatio fit pro studio vl̃ alia pia cã Bar. non resistit: q⁊ ipse loquit̃ simplr̃ de relicto annuo facto fratribus: imo vt. s. dixi potius in hoc sentit ꝯtrium cum dicit ecclesiam ipsorũ esse capacem ⁊ libri acquiruntur potius ecclesie q̃ cõuẽtui cum conuentus non possit comedere libros: ⁊ sicut fratres habent vsum ecclesie ita debent vsum librorum habere. Item expresse Jo. de lig. post Bar. in fi. tractatus tenuit q̃ predixi in legato annuo cõcernente diuinum cultum. Restat ergo clare concludere quod casus noster sit sine aliquo dubitationis scrupulo in fauorem donationis cum nullus reperiatur qui expresse teneat ꝯtrium: sed comunis opi. est pro ista parte: ⁊ multum faciunt litere apostolice concesse dicto fratri Luce: videt̃ em̃ papa tacite approbare conclusioneꝫ supra factã vt valeat donatio seu relictũ annuũ pro libris emendis ⁊ pro alijs necessarijs ꝓ studio supportandis. Si enim dicta donatio non valuisset nõ idulsisset papa dicto magistro Luce timenti super illarum pecuniariũ perceptione ab aliquo molestari: vt in literis dicitur ꝑtãteꝫ libere ⁊ licite recipiendi ⁊ habendi dictã pecuniã annuatim, nõ em̃ potuisset dare potestatẽ licite ⁊ libere percipiendi ⁊ habendi ꝓut facit si dicta donatio non valuisset: cum enim narrauerit in literis dictã testatricem ⁊ donatricẽ obijsse sciebat papa quod si fuisset incapax dictus frater Lucas illa donatio fuisset nulla ⁊ remansisset dicta pẽsio apud donatricẽ seu apud heredem post mortẽ testatricis, vt in. l. si pluribus. ff. de leg. j. ⁊ l. d. l. si metallũ. ff. de his que pro non scrip. vel apud dictũ Nicolaum ex dispõne speciali ipsius testatricis vel etiã forte de iure cõi scd̃ꝫ tex. valde no. in. l. fi. ff. de auro ⁊ arg. leg. ⁊ sic nõ potuisset percipere indebitũ sine peccato nec ignorantia soluentis excusasset illum a peccato vt per totum ti. de condi. insti. ff. ⁊. C. in dubio aũt standum est interpretationi pape: quia ad ipsum pertinet interpretari canones sicut illorum editio: vt in. c. inter. de excom. Et si dicatur quod dictus magister Lucas libris nõ indiget. Respondetur primo hoc non posse negari: non enim est arbitrandum quod si refertur omnibus libris necessarijs ad theologie studiũ. Scd̃o presupposito sine veritatis preiudicio quod hoc sit verũ: non tamen per hoc cessabit dicere donationis effectus: q⁊ fuit facta ob duplicem cãm pro libris. s. emẽdis ⁊ pro alijs necessarijs supportandis in studio vnde licet esset prima causa: non tamen cessat scd̃a. ergo not. cessat dispositio: insti. de nup. §. affinitatis. Preterea legatum factum pro anima seu donatio non corruit si nõ põt conuerti ad vsum destinatum: sed debet ad alium vsum piũ destinari. in. l. legatum. ff. de vsufr. leg. ⁊ in. l. legato. ff. de admi. re. ad ci. pertinẽ. vt legit̃ ⁊ no. in. c. ij. de test. ⁊ plene per Bar. in. l. pater. §. tusculan⁹. ff. de le. iij. in. d. l. legatum. ⁊ per Jo. de lig. post Bal. in. d. cle. exiui. Nũc restat respondere ad contraria superius formata. Et primo ad primum de incapacitate respondetur quod proprietas nõ acquiritur dicto magistro Luce nec cõuentui: sed habebit nudum vsum sicut habent fratres ex his que eis dantur quotidie vel ad diuinuꝫ cultum vel pro alimentis vt i. d. cle. exiui. ⁊. d. cle. dudum. Apud queꝫ aũt sit ꝓprietas plene no. in dicto tractatu minoricarũ. ⁊ in quadã extrauagãti nõ curo ꝓsequi q⁊ nõ est nostra materia: satis enim est q̃ vsus nõ sit sibi improbat⁹. Et quãq̃ alias fratres minores nõ possunt ꝑ se recipere pecuniã etiaꝫ legatã: sed syndicus sup̃ hoc deputatus hoc facere põt: vt plene not. ꝑ Bar. in dicto tractatu tñ i casu nostro poterit dict⁹ magister Lucas recipere autoritate bulle apostolice ⁊ cum sui superioris licentia: vt in ea dicitur: papa em̃ indulgentiã hanc cõtulit quibuscũq̃ꝫ cõstitutionibus nõ obstantibus vt in ea patet. ¶ Ad scd̃m ar. d. cle. exiui. §. cũq̃ꝫ. satis est supra rñsum. ¶ Ad tertiũ dico q̃ licet habuerit respectũ ad personam magistri Luce: tamẽ pro cõmoditate fratris põt sibi fieri relictũ: sed acquisitio fit scd̃m iuris dispositionẽ: ad hoc bona glo. preallег. in dicta cle. dudum. de sepul. in verbo indirecte. Idem videmus

in seruo

in seruo.nā licet qs instituerit eum heredē nec possit dn̄s adire hereditatē nec seruū precise cōpellere si nō vult adire:vt in.l. cū ꝓponas.C. de here.insti.tamen per seruū acquirit dn̄o eo hereditatē adeunte:ita qꝺ etiā per momentū nō stet in personā serui:vt in.l. placet.ff.de acqr. here. Preterea bn̄ potuit habere respectū ad personā vnius fratris in concernentibus diuinū cultū ꝛ opus pium vt illud opus piū exerceat in ꝑsonā vnius fratris vt specifice pro libris emendis ꝛ studio voluerunt glo.Fed.Bar.ꝛ alij in locis preallē.hinc voluit aperte Bart. in l.seruos ad custodiā.ff.de ali.ꝛ cib.leg.vbi firmauit qꝺ relictum potest fieri ꝓ alimentis nedū conuentui fratrum mortuorū:sed etiā singularibus fratribus sicut valet ꝓ tali cā relictū factū seruo vt ibi: ꝛ sic non potest dici frater incapax cū non incapax nudi vsus q tn̄ fratrib⁹ cōpetit. 7 †Simil'r videmus in seruo q non est capax proprietatis iure ꝓprio ꝛ tn̄ est capax in cā alimentoꝝ.vt.ꝺ.l.ꝛ fit cōpulsio iudicis officio vt ibi dicit. Et predicta ꝓcedunt presertim habito respectu qꝺ in casu nihil fuit dictū in donatiōe de capacitate vel incapacitate:sed simpl'r fuit facta ꝓ salute anime testatricis ꝛ pro redemptione peccatorum suorum vnde cū fuerit inter viuos nō potuit postea apponere aliquā conditionem capacitatis vel incapacitatis:vt est tex.in.l.perfecta donatio.C.de do.que sub modo.quinimo etiā si potuisset nō habuissent illa verba in aliquo officere:q2 expressio eoꝝ que insunt nihil operatur vt legi.ꝛ no.in.c.significasti.de elec.ꝛclarius probatur in.l.ij.ff.de leg. j. In quolibet em̄ relicto seu donato tacite intelligit si est capax.vt.ꝺ. l.si in metallum.ꝛ.ꝺ.l.qꝺ mea. Preterea illa conditio verificatur a iure:q2 capax est pro studio theologie ꝛ alijs necessarijs supportādis ꝓ ipso studio vt.s̄.dictū est:vel pro alimentis: vt.s̄. tetigi intelligendo: vt.s̄. Non obstat arg.vltimo factum:videlicet qꝺ multa fuerunt expssa ꝯtra iuris ꝛ regule dispositionem:q2 donauit ad habēdū possidendū ꝛc.q2 dico ꝙ licet multos modos expressisset quorū aliqui nō erāt in se liciti:tn̄ illorum expressio non habet vitiare alios modos licitos. ꝛ a iure non improbatos vt pro studio ꝛc.sed illi illiciti habent ꝓ non expressis:ad hoc bo.tex.cum ibi no.in.c.significatum.de preben.ꝛ.l.filius.ꝛ.l.cōditiones.ff.de condi.insti.ꝛ.l.sancimus.C.de dona. ꝛ.xij.q. ij.ecclesiaꝝ seruos.ꝛ.c.ij.q.j.vbi bo.tex.iuncta gloss.ad idem notabile dictum Bar.in.l.lucius.§.tres heredes.ff.ad treb.vbi dicit ꝙ si monacho fuit aliquid relictum cum hoc quod si abbas fecerit ei qōnem deuolueretur ad aliū valet relictum:sed illud grauamē tanꝙ iuri cōtrarium habetur pro non scripto. Preterea ad cōfirmationem predictorum addo aliud dictum notabile Bar.in auf.excipitur.C.de bo.que libe.vbi dicit 8 †ꝙ si aliquid relinquitur monacho cum hoc vt nihil acquiratur monasterio valet relictum ꝛ intelligitur meliori mō quo potest:vt.s.nihil facti acquiratur monasterio:sed patiatur monachū habere meliori mō quo potest:facit quod no.Arch.in.c.q2 ingrediētib⁹. xix.q.vlt.ita ad propositum id quod fuit dictum de capacitate vel incapacitate. Item de habendo ꝛ possidendo ꝛc.aut habent pro nō adiectis vt in primo dicto Bar.aut intelligēdo sunt largissimo ꝛ meliori mō quo fieri potest:vt sic exinde nulla sequat absurditas vel iuris cōmunis seu regule ꝯtrauētio. Et qm̄ a nōnullis qui dictam donationē infringere moliuntur tria vt audio vltra predicta obijciūtur. Primo quod cum fratres minores neminem debeant inducere ab eis aliquid relinquendum:vt.ꝺ.cle.exiui.§.dubitauerunt.ꝛ.§.cum etiā. ꝛ cum ad dicti magistri Luce persuasionē dicta donatio facta fuerit nō debuit ex ea aliqua obligatio naturalis vel ciuilis oriri tanquam iure resistente facta:ad hoc quod legitur ꝛ no.in.l.cum lex.ff.de fideiusso. Secūdo q2 non licuit dicto magistro Luce stipulari ad sui commoditatē. Tertio q2 donatio fuit facta dicto magistro Luce anteꝙ eēt magisterij honorem adeptus:ꝛ sic tacite videtur fuisse facta donec fuerit magistratus quasi tunc cesset cā donatiōis merito debet cessare dicta donatio. ar.l.a filia.ff.ad treb. Sed profecto si predicta diligenter considerētur nil concludunt necessario cōtra conclusiones supra factas. Ad primū enim potest multipliciter responderi. Primo negādo quod hic interuenerit aliqua surreptio dicti magistri Luce.nam ꝯtrium clare colligitur ex tenore donationis presertim in sui exordio qꝺ multū debet attēdi ad coniecturandā mentē disponentis:vt in.l.fin.ff.de here.insti.no. Bar.in.l.ambitioso.ff.de decre.ab ord.fac. Scꝺo rn̄detur qꝺ īductio ad largiendum eleemosynā pro cultu diuino vt pro studio theologie non est ꝓhibita. Solū enim prohibetur fratribus inducere nouiter ingredientes ad aliquid sibi relinquēdum ne videant illum induxisse ad ingressum propter bona tpalia:vel qn̄ habuit recursū ad spāles amicos pro releuando eoꝝ mendicitatem:ꝛ sic respectu eoꝝ que cōsistunt in victu:ꝛ sic loquuntur iura:sed in casu nr̄o hec cessant. Preterea si lꝫ habere recursum ad spāles amicos pro necessitatibus infirmorum et fratribus induendis:vt in.ꝺ.cle.exiui.§.cum etiam.fortius licet ꝓ studio theologie in quo non vtilitas fratrum sed ecclesie vniuersalis p̄ncipaliter versetur:vn̄ s̄.dixi. Nec obstat tex.licet loquatur ibi per ꝟba taxatiua:ꝛ sic videtur excludere alios casus ibi non expressos:q2 rext. ille loquitur in his per que releuatur illorum mendicitas qꝺ non contingit in casu nostro. Item vt eleganter inquit Bar.post gloss.in.l.seruius.ff.de vsuca.licet lex aliquem excludat casum cū taxatiua dictione per hoc excludit alibi expressos vel consimiles si sumus in materia fauorabili:casus aūt noster videt nedū similis:sed ꝛ maior sibi expressis ꝛ sum⁹ ꝓ fide ampliāda ꝛ defendēda:vt in.ꝺ.c.sup specula. Preterea ꝛ tertio presupposito sine veritatis preiudicio qꝺ hoc intercessisset persuasio prohibita:non tn̄ per hoc infert ꝙ donatio sit nulla: q2 res nō resistit donationi sed ꝑsuasioni:ad hoc induco tex.aptissimū in c.cōstituit.xx.q.iij.vbi dr̄ ꝙ religiosi non debent inducere aliquē ad intrandū religionem ꝓpter bona tpalia illius consequenda ꝙ si fecerint tenet nihilominus ingressus:q2 ille est bonus dolus nec pōt dici deceptus qui religionē intrauit:vt.c.pe.qꝺ me.cau.ita in ꝓposito cū donatio fuerit facta puta amore diuino ꝛ sine aliquo dolo non debet vitiari ꝓpter inductionē ad bonū. Item vide m⁹ i ꝯctu inito ꝑ excōicatū: nam prohibet sibi cōio ꝛ peccat in ingerendo se cōioni.c.illud.de cler. excō.mi.ꝛ tamen ꝯctus initus per eū tenet:vt not.Inn.in.c.veritatis. de dolo ꝛ cōtu.ꝛ probatur in.c.felicis.§.verum.de penis. Non ob.qꝺ 9 scꝺo obijcitur de stipulatione †q2 ad validitatem donationis nō requiritur hodie stipulatio:vt.l.si quis argētū.C.de dona.presertim ad piā causam:facit qꝺ no.gl.in.c.quoties cordis.j.q.vij. Item illa dn̄a pure donauit magistro Luce p̄n̄ti ꝛ recipienti vt dicit in prin.donationis. Itē seru⁹ stipulat i fauorē dn̄i: lꝫ verba concipiat in personam suam vt.ff.de stipu.ser.per totū.ita ꝛ religiosus in fauorē conuentus p̄sertiꝫ in concernentibus cultū diuinū:facit qꝺ no.Inn.in.c.dudum.de conuer.conu.vbi no.dicit per illum tex.qꝺ sicut quilibet sacerdos videtur officialis ecclesie vniuersalis:vt recipiat obligationē in fauorē ecclesie vniuersalis:ita ꝓ studijs theologie fauore potuit dictus magister Lucas obligationē recipere. Preterea dicta donatrix reliqt illud idem libere in testamento suo:dūmō dict⁹ magister Lucas sit ad hoc capax sed indubitanter est capax ꝓ libris emendis ꝛ onerib⁹ studij supportādis.s̄.dictū fuit. Preterea cū illa dn̄a hoc fecerit sponte vt consuleret anime sue vt patet in instrumēto donationis in principio dꝫ valere saltem per viā cuiusdam dedicationis ad piam cām iuxta nota.ꝑ Bar. post glo.in.l.illud.C.de sac.san.eccle.in qōne illius q̄ existens in camera solus donauit quedā bona pauperib⁹:ꝛ sic ex multiplici capite tollitur illa impugnatio. ¶ Ad tertium facillima patet rn̄sio.ꝛ primo cū toto tpe vite dicti magistri Luce reliquerit frustra dicit ꝙ debuit durare donec fuerit effectus magister:īpossibile em̄ est qꝺ post mortē magistraret:nec est verosimile ꝙ cogitauerit toto tpe vite sue debere vacare circa studiū scholasticū:vn̄ cū verba sint clara cessat captiosa īterpretatio.l.ille aut ille.ff.de leg.iij.ꝛ in.c.si.de ver.sig. Preterea studiū sacre theologie est magis proficuū xp̄ianitati post magistratū ꝙ ante vt.c.de magi.ꝛ.c.super specula.ne cle.vel mo. ꝛ pluribus libris indiget ꝙ tempore scholastico. Item presupposito quod nūc nō indigeat libris non per hoc cessat donatio ad pias causas per ea que superius dixi. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus in effectu talis est. Quodā Senēsi statuto cauet vt oīs causa appellatiōis debeat decipi.ī.xl. dies.ꝛ vltra.xl.dies nō duret instātia. Alio ꝟo statuto cauet qꝺ tpe q̄ qs est producturus testes extra prouinciā tempus determinādē cause nō currat ipso iure. ¶ Contingit qꝺ in casu cuiusdā appellationis appellans habuit dilationē ad ꝓducēdos testes post modū vero afferens ꝙ testes extra prouinciā volebat ꝓducere petijt ꝛ obtinuit dictā dilationem ꝓrogari:in fine aūt dicte dilatiōis p̄tēdēs impedimentū sibi intra illā cōtigisse obtinuit iterū ꝓrogationem dicte dilationis nulla de impedimento iudicis facta fide:deinde in fine dicti prorogate dilationis petijt tertio dictā dilationem sibi ꝓrogari iurans qꝺ nō animo calūnie hoc petebat iudex aūt iuramento calūnie dūtaxat recepto dictam dilationem tertio prorogauit. Nunc querit an instantia cause sit perempta cum multa tempora sint decursa vltra decem dies.

¶ Consilium.lxiiij.

1 ☞ Certum tempus quando prefigitur a lege vel statuto ad aliqd faciendum:debet intelligi si intra illud tempus fieri potest.
2 Iudex in causis pecuniarijs non potest dare vltra vnam dilationem.
3 Iuramentum calūnie non excludit cōdemnationem expensarum in casu perditionis cause.
4 Fori cōsuetudo est legitima causa terminos ꝛ dilationes restringēdi.

Omnipotētis postulato suffragio. Videtur primo dictam instantiam minime esse peremptam ꝙꝙ.xl.dies ꝛ vltra lapsi sint. Hāc em̄ partē expsse probare videt statutum in eo qꝺ expresse decernit tp̄s non currere ip̄o iure in dilatione data pro testibus extra prouinciaꝫ existentibus producendis; ergo dilatio data licet sepius prorogata pro illis testibus producendis non debet cōputari in termino.xl.dierum. ad hoc qꝺ in fi.legitur ꝛ no.in.c.auditis.ꝺ in integ.rest.ꝛ.c.auditis.de prescrip.ꝛ.c. j.ꝛ.c.de quarta.eo.ti. Scꝺo videtur idē esse de mero iure dicēdū etiam illo statuto circūscripto. 1 †vbicūqꝫ enim certuꝫ tempus prefigit a lege vl' statuto ad aliqd faciēdū ꝺbet itelligi si intra illud tp̄s fieri pōt: alias aūt potest act⁹ explicari etiam post illum terminum ad hoc.l. fi.C.de adulte.ꝛ.c.ex ratiōe.de appella.ꝛ.l.vt gradatim.ff.de mun.ꝛ

hoc.⁊.l.ij.de noxa. Lex em̄ non debet esse imposita sup impossibili.iij. di.erit aūt lex.optime facit tex.in.l.si cuꝫ ipse.ꝯiuncta.l.prece.ff. de excu.tu.⁊ ibi hoc in terminis nostris tenet Bal.⁊ sentit aperte Ioā.an. in addi.Spe.in tit.de leg.§.restat.ver.qd si statuto. Sed certum est ꝙ vbi testes sunt de extra prouinciā ꝓducendi nō pōt causa decidi intra xl.dies cum deť dilatio sex mēsiū solū ꝓ illis testibus ꝓducēdis:vt in l.j.C.de dila.⁊.iij.q.iij.spatiū:ergo post illud tp̄s pōt snīa ferri cū iusti tia minime sit perempta. Nec ob.si dicatur qꝺ scꝺa dilatio fuit data sine cause cognitione. Ad h̄ em̄ pōt multipľr rn̄deri. Primo ꝙ hic nō fuit data secunda vel tertia dilatio sed vnica tm̄ que sepe fuit prorogata ante eius lapsum. Aliud est em̄ nouam dilationē dare.⁊ aliud datā ante ipsius finem ꝓrogare.iuxta id qꝺ legiť ⁊ no.in.l.qꝺ si manēte. ff.de p̄ca.⁊.l.iiij.ff.de dā.infec.vbi ꝑ Bart. Itē qn̄ dilatio prima non fuit integra pōt nedum prorogari:sed etiā dari de facili scꝺa vt not. Inn.in.c.vltra tertiā.de test. Sed in causa nostra prima non fuit integra qꝛ nunꝙ habuit terminū sex mensiū vel triū.ergo de facili sine alia cognitiōe potuit dari scꝺa vel etiā prorogari cū iure ipso videať talis ꝓrogatio iustificata. Itē ⁊ tertio facit qꝺ no.Bar.in.l.j.C.de dila.in fi.vbi dicit valere ꝓbationē factā intra dilationē datam sine cause cognitione qn̄ prima dilatio non fuit ꝑfecta. ¶ Sed ꝙꝙ hec vrgere videantur in diuersam tn̄ partē puto declinādū. Moueor p̄mo ꝑ tex.in

2 l.fi.ff.de dila.† vbi dr̄ ꝙ in pecuniarijs causis nō pōt iudex dare vltra vnā dilationem ⁊ ponderandus est ille tex.in eo qꝺ negatio precedit verbū pōt:ex quo tollitur ptās iudici assignādi aliā dilationem cum tūc verbū pōt inducat necessitatē vt no.glo.in regula prima. de regu. iu.lib.vj.no.Bar.in terminis nostris.in.d.l.fi.⁊.q.tex.in.l.oratione.ff. eo.videť innuere ꝯrium dantur varie solu.sed cōiter tenetur illa ꝙ oīs dilatio ꝓbatoria est peremptoria:ita ꝙ sine cause cognitione non pōt alia assignari:⁊ sic debet intelligi.d.l.fi.cū cause cognitiōe pōt assignari scꝺa:⁊ ita loquať.d.l.oratiōe. In hac aūt cause cognitione versať vt de impedimento contingente intra dilationem assignatā fiat iudici fides:sine aūt hac cognitione cause nō valet datio scꝺe dilatiōis:vt aperte voluit tex.d.l.fi.⁊ aperte tenet ibi Bar.facit quod legiť ⁊ no. in.c.in causis.⁊ ꝑ gl.in.c.ij.de dila.qualis aūt debet esse probatio ipedimenti non reperiť bene in eo.§.decisum. Fede.de senis.consi.cix. videtur velle vt sufficiat iuramentū allegantis impedimentū ꝙ videtur tenuisse gl.in.c.vnico.iiij.q.v. Sed mihi plus plꝫ opi. Ioā.mo.Arch. ⁊ Io.an.in.c.j.de dolo ⁊ contu.lib.vj.qui ꝯcludūt post multa hoc fore arbitrariū ꝯsiderato ꝑsone impedimento ⁊ cause qualitate:vnde iudex erit cōtentus iuramento,qn̄ exiget semiplenam nō qn̄ plenā ꝓbationem.⁊ per hoc ego allego tex.no.in.c.ex literis.de in integ.resti.vbi probatur ꝙ iuramētum non ꝓbat indistincte impedimētū. Cū ergo in casu nostro in scꝺa dilatione seu prorogatiōe nulla interuenerit cause cognitio super impedimēto:ergo illa nō valuit:⁊ idē pōt dici de tertia tum qꝛ solū fuit exactū iuramentū calūnie qꝺ non videtur sufficere p̄sertim in tertia dāda seu ꝓroganda cū tertia debeat dari nō exacta cause cognitiōe:vt no.in dictis iurib⁹ maxime.⁊ in.d.l.fin.ff. de fer.tū qꝛ iuramentū nō debuit esse de calūnia:sed de veritate: qꝛ possibile est qꝛ in prima dilatione seu scꝺa fuit in negligentia ⁊ non in calūnia.per negligentiā aūt excludiť a scꝺa vel tertia dilatione: vt not.in preall.

3 iuribus.⁊ facit.c.licet.de ꝓba.sicut in fi.dicimus ꝙ iuramētū calumnie non excludit condēnationē expensarum in casu perditionis cause qꝛ potuit litigare temere nō calūniose.vt no.in.c.finē.de dolo ⁊ cōtu.⁊ in.c.calumniam.de penis.⁊ in.l.ex diuerso.ff.de rei vē.⁊.l.sancim⁹.C. de iudi.⁊ nō ꝓbat hoc esse qꝺ ab hoc cōtingit abesse.l.nō hoc.C.vnde cog.⁊.c.ij.de trāsla.prela. Probatio em̄ debet cōcludere necessario.c. in p̄ntia.de proba.⁊.c.auditis.de in integr.re.⁊.l.ad ꝓbationē.C.loc. ¶ Ex predictis clare inferť quod dicta instātia sit perempta ꝑ lapsuꝫ tanti tp̄is cū ille prorogationes seu dilationuꝫ dationes fieri non potuerunt nō predicto ergo cessat statutum.qꝛ voluit vt in termino p̄fixo pro testibus extra prouinciā dicendas non currat tp̄s instātie: qa illud statutū debet intelligi de termino legitime concesso:ar.l.iij.§.cōdēnatum.ff.de re iud.⁊.c.non pōt.de prebē.lib.vj.optime qꝛ no.bart. in.l.iuste possidet.ff.de acqui.pos.vbi dicit ꝙ missus in pos.autoritate iudicis iuris ordine non seruato non excusať propter autoritatem iudiciariā a pena statuti puniētis ingrediētes ⁊ turbantes possessiones alterius.c.forus.de ver.sign.⁊ no.in.c.conquerēte.de resti.spo. ¶ Pro hoc etiā facit istud statutū sub rub.ītra quātū tp̄s definiať causa.vbi disponitur qꝺ nec iudex nec partes cū consensu prorogare possint terminuꝫ instātie prefixum:snīa ergo ꝓlata remanet valida:nec dꝫ pars amplius ꝯ illam audiri sicut si audireť post terminū iuris:vt in.c.ꝑsonas.⁊.c.cum sit.de ap.nā termin⁹ iste statuti succedit loco termini iuris:vt no. Inn.in.c.ex ratiōe.eo.ti.⁊ doc.in.c.pe.de iud.⁊ Bar.⁊ Bal. in.l.properandū.C.eo.⁊ per hec patet responsio ad primum ꝯtrariuꝫ. s̄.alle.⁊ etiā ad scꝺm. Fateor enim quod si ex magnitudine cause vel virorū longa distantia non potuisset causa terminari in tēpore a statuto prefixo quod tunc possit causa terminare post illud tempus:sꝫ in casu nostro hoc non contingit.nam vt in narratiōe facta mihi p̄suppo nit prima dilatio fuit competenter prorogata secūdū locorum distantiam:ita quod pars potuisset alio extrinseco non accedente testes producere:non potuit ergo dari scꝺa vel tertia dilatio cā impedimēti legitime non ꝓbata:vt.s̄.dixi. Nec obstat dū dicit ꝙ hic non fuit data scꝺa vel tertia dilatio:sed vnica tātū sepius prorogata:qꝛ dico ꝙ iura prohibent dari scꝺam vel tertiā dilationē sine cause cognitione attento effectu ⁊ nō mō dūtaxat. Induxerūt em̄ hoc ne cā plus debito sine iusta ⁊ apparenti cā ꝓrogeť:⁊ sic lites fierent immortales.ar.l.ꝓperādū.C.de iud.⁊.c.finē litibus.de do.⁊ contu.ergo ꝓhibitū vna via nō debet ad id alia via admitti vt in regula cum qꝺ vna via.de re.iur.li. vj.⁊.c.tue.de procur.⁊ qꝺ in eis no. Et ex ꝯria opi.dareť locus ingannis ⁊ fraudib⁹ ꝯ.c.quanto.de diuor.posset em̄ iudex ꝑ hāc viā prorogationis si esset licita circūuenire dispōnē illius.l.fi.ff.de fer. qꝺ nō est dicendū. ¶ Preterea etiā prorogari nō debet prima sine cause cognitione:lꝫ leuis sufficiat:vt no.in.l.a ꝓcedente.C.de dila.⁊.d.l.fi.⁊.c.ij.e. ti.ergo fortius nō debet prorogari sine cause cognitiōe p̄sertim toties sicut ꝯtingit in casu nostro:⁊ hoc aperte videť velle Bal.in.l.j.C.qūo ⁊ qn̄ iudex.in fi.vbi dicit ꝙ sicut in dāda dilatiōe reqriť cause cognitio.ita in ea alterāda:licet vt audio Ang.de peru.aliud ⁊ minus bene senserit in.d.l.fi.ff.de ferijs. ¶ Ultimo ad dictū Inn.⁊ Bar.preal.rn̄deo multipľr. ¶ Primo ꝑ id qꝺ ipsemet bar.voluit.ī.d.l.fi.vbi reprobauit illud dictū Inn.dicēs ꝙ lꝫ iudex p̄fixerit terminū breuiorē termino iuris non ꝑ hoc pōt sine cause cognitione dare scꝺam dilationē qꝛ terminus de quo i.d.l.fi.C.de dila.fuit prefix⁹ non vt iudex debeat totū integrū prefigere:sed nō possit illū extendere breuiare autē potest vn̄ pōt iudex arbitrari intra illā termini dilationē prout sibi videť vt clare hoc innuit ibi tex.ergo non est verum dicere ꝙ abbreuiauit terminū iuris:imo statuit terminū cōpetentē ꝺm sui arbitrium:non ergo pōt dare scꝺam dilationē illo p̄textu. ¶ Scꝺo potest rn̄deri qꝺ hodie

4 ex cōi iudiciorum consuetudine termini iuris decurtanť:† vn̄ fori consuetudo est legitima cā terminos ⁊ dilationes restringēdi:vt no.bar. in auť.qui semel.C.quomodo ⁊ qn̄ iudex.nō ergo poterit pars ꝯqueri de termini decurtatione:⁊ per ꝯn̄s nō erat legitima cā ꝓrogādi illam dilationem. ¶ Tertio respondeo attenta forma statuti seu noue reformatiōis vbi simpľr disponitur vt iudex appellationis teneať causam finire intra.xl.dies ⁊c.⁊ quod amplius nō duret illa instantia.decurtando em̄ tempus anni a iure prefixi:vt in cle.sicut. de appel. ⁊ in auť.ei qui appellat.C.de temp.app.videtur tacite disponere vt termini iudiciales debeant decurtari:quia alias non posset causa intra taꝫ breue tempus decidi:vt voluit Inn.in.c.super eo.s̄.de ap. ⁊ dꝫ iudex ita dilationes restringere vt causam possit decidere intra terminū sibi prefixum ex quo possibile est:sed in casu nostro iudex hoc nō seruauit qꝛ sine cause cognitione saltem legitima pluries dilationem prorogauit seu nouas dilationes concessit:ergo instantia illa est perempta. Et hec sufficiant.

Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidā raynerius de tholemeis

de Sen̄.suum condidit testamentū in quo instituit suos heredes vniuersales quatuor neptes suas ex filio p̄mortuo fecitqꝫ ac ꝯstituit suos fideicōmissarios ⁊ executores testamenti quinqꝫ personas numero deditqꝫ eis plenā ptātē,iussitqꝫ mandauit ⁊ ordinauit ꝙ due ex suis dictis neptibus maritarenť in domo tholemeoꝝ ꝯsortiarie sue illis ꝑsonis quib⁹ dictis fideicōmissarijs videbiť:alie vero due maritarentur quibuscūqꝫ dictis etiā fideicōmissarijs videbiť et placebit ⁊c. Contingit mortuo testatore oēs illas puellas decedere: vna dūtaxat sup̄stite super cuius ꝯiunctione oriť cōtentio inter dictos fideicōmissarios an ista debeat maritari ex dispōne testatoris in domo tholemeoꝝ an extra. Item si tres ex qnqꝫ fideicōmissarijs possint illā maritare extra cognationē testatoris an vero debeant preferri duo qui volunt eā maritare in cognatiōe ⁊ an isti duo possint sine alijs si requisiti nolint cōsentire. Item an possint contrahere sponsalia:cum de eis nihil fuit dictū in testamento sed de matrimonio dūtaxat. Ultimo etiā queritur an dicti fideicommissarij possint eā maritare vel sponsalia facere sine consensu trium proximorum consanguineorum vel attinētium:nō obstante forma statuti senensis in hac forma que sequitur dictātis vꝫ: Nulla persona audeat vel presumat facere nuptias matrimonium vel sponsalia cum aliquo ciue senarum sine consensu patris vel aui paterni si habuerit:⁊ si auum paternum seu patrem non habuerit sine ꝯsensu trium proximorum consanguineorum.

¶ Consilium.lxv.

1 Parentes nunquid possunt maritare eorum liberos ⁊ inducere filias ad consentiendum.
2 Puelle nō eligentes sibi sponsos commendari debent.
3 Plura vbi mandatur ⁊ mandatum per omnia non potest adimpleri eo modo quo potest adimpleri debet.
4 Mulieres contra propria commoda sepe laborant.

Christi Iesu eiusqꝫ m̄ris presidio humiliter inuocato.ad decisionē p̄dictoꝝ plura sunt vidēda. ¶ Et p̄mo an dispositio aui paterni circa neptes maritandas valuerit aliquo casu. ¶ Secundo presupposita in aliquo

validitate

validitate: an ista neptis superstes sit ꝑ fideicōmissarios maritāda in domo Tholo. vel extra. ¶ Tertio ꝑsupposito qd in domo cognationis testatoris: an duo qui in hoc cōueniunt possint illā maritare aliis tribus fideicōmissariis nō obstantibus ex quo ꝯsentire nolint vel quale remediū erit ad hoc vt volūtas testatoris effectū habeat. ¶ Quarto an possint dicti fideicōmissarii spōsalia pro dicta puella cōtrahere cum in presentiarum non sit apta ad matrimoniū impediēte etate habito respectu quod de sponsalibus nihil fuerit in testamento dictum. ¶ Quinto an dicto statuto nō obstāte possint dicti fideicommissarii matrimoniū vel sponsalia ꝓ dicta puella cōtrahere sine aliorum proximorum consensu. ¶ Ad primum redeundo videt̃ quod dispositio testatoris circa matrimoniū contrahendum vel sponsalia nō valuerit quia circa spiritualia ⁊ presertim circa matrimoniū nō curatur de patria potestate cū in his non habeat pater in aliquo se intromittere. vt c. si annū. de iudi. lib. vi. ad idē. c. vnic⁹. de desp. impu. vbi dicitur quod ex matrimonio vel spōsalibus cōtractis per parētes filii in nullo obligant̃ nisi cōsenserint tacite vel expresse vt ibi lati⁹ no. facit cap. vnicū. xxx. q. ii. ⁊ xxxv. q. ii. sufficiat. vbi patet quod ad matrimoniū contrahendū sufficit solus cōsensus illorū de quorū cōiunctione agitur: licet parentes noluerint cōsentire. vnde de iure cano. cui in his stādum est vt. c. pe. ⁊ vlt. de secū. nup. cū ibi no. Bar. in l. priuilegia. C. de sac. san. eccle. si filia cōtrahit sine cōsensu patris nō pōt ad hoc exheredari. imo potest petere dotem a patre: vt no. gl. xxxii. q. ii. c. si. ⁊ C. de raptoribus. xxxv. q. i. saltē qñ nō potuit maritari: nisi promitteret dotem iuxta no. ꝑ Bart. in l. obligamur. ff. de acti. ⁊ ob. Preterea ⁊ vltimo voluntas aui testatoris tendit in tempus quo neptes non erāt in potestate sua ergo nō valet. nā ꝑ mortē. soluit̃ patria potestas ⁊ ipse disposuit post mortē ad hoc gl. no. in l. illa institutio. ff. de here. insti. ⁊ paria sunt disponere inhabili tpe vel habili s; effectus refert̃ ad tēpus inhabile. vt. l. qd sponse. C. de dona. ante nupt. ⁊ l. eum qui. ff. de iurisdi. om. iudi. Sed his non obstantibus arbitror de iure sic dicendum quod aut queritur nunquid possint parentes obligare filiā vel neptē inuitā ad matrimoniū vel spōsalia: ⁊ dicendum quod nō. tenet̃ enim filia consentire solum ex honestate: non aūt de necessitate. vt no. in c. i. de despon. impu. li. vi. l. itaq;. sed ea q̄ patris. ff. de spō. que dicit filiā nō posse discedere a voluntate paterna: nisi quando pater elegit sibi indignū moribus vel turpē nō habet locum de iure cano. vt in iurib⁹ preal. ⁊ no. gl. in d. c. i. ¶ † Aut querit̃ nunquid parentes possint

1 maritare eorum liberos ⁊ inducere filias ad ꝯsentiendū. Et dico quod sic de iure ciuili est tex. apertus in l. si pr̃e. ff. de ritu nup. vbi dicit tex. fin. quod etiā si filia consensit patre cogente in illū in quem nō cōsensisset si fuisset sui arbitrii nihilominus tenet matrimoniū: de iure vero canonico no. tex. in c. honorant̃. xxxii. q. x. vbi est tex. sancti Ambrosii. ⁊ inter cetera commendat puellas que nō eligunt sibi sponsos sed consen

2 tiunt ad dispositionē parentū: † vnde in personā mulieris dicit. sponsalium meorū pater meus curā subiit: hoc enim non est meum ⁊ i prin. in personam Rebecce dicitur honorant̃ parentes relictis muneribus consulit̃ puella non de sponsalibus: illa enim iudiciū expectat parentum. non enim est virginalis pudoris eligere sibi maritum: s; iam desponsata viro de ꝑfectionis die consulitur ⁊c. vt ibi: hic tex. in d. c. i. de despō. impu. dicit quod si pater filie contraxit matrimoniū debet filia consentire. s. de honestate vt ibi no. in gl. sic etiā videmus in si. qd parentes possunt offerre eorū liberos monasterio: ⁊ illi debent ex honestate consentire. vt. c. i. xx. q. ii. no. Inno. in c. ii. de regu. facit. c. cū virum. eo. titu. cum si. cōcludendū est ergo quod parētes possunt ꝯtrahere matrimonia ⁊ sponsalia pro liberis eorū: ⁊ illi debēt ex honestatis debito cōsentire. Hāc autē electionē ⁊ inductionē liberorū potuit auus paternus qui habebat neptes in sua potestate suis fideicōmissariis cōmittere: ipse enim videtur facere quod illi fecerūt vt. l. vnū ex familia. ff. de leg. ii. mirum: nam dat liberis suis tutorē qui habeat pupillū in potestate: vt. ff. de test. tut. ꝑ totū. fortius cōmittere pōt hāc nudā alectionē ⁊ ꝑsuasionē. arg. in auf. multomagis. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ ꝑsertim cum inter illos sit auia materna que est tutrix dicte puelle ⁊ tutor pōt hoc facere. ar. c. i. xx. q. ii. ⁊ eorū que no. Inno. in d. c. ii. de reg. ⁊ sic gratiose conceditur testamenti factio ⁊ tutoris datio iuxta no. ꝑ glo. no. in dicta. l. illa. ita ⁊ huius electionis ⁊ inductiōis facultas: ⁊ hoc quo ad primū. ꝯcludo ergo qd auus patern⁹ potuit hāc ptātē dare suis fideicommissariis s'm qd ipse habebat ⁊ in dubio videtur dedisse s'm iuris dispositionē q2 verba generalia debēt restringi s'm subiectā materiā. l. si vno. in prin. ff. loca. ⁊ c. cū dilectus. de cōsue. ⁊ l. ii. C. de noxa. cū si. ¶ Venio ad scd'm dubiū an dicta puella debeat ꝑ fideicommissarios maritari in domo tho. ⁊ inducere puellā ad ꝯsentiēdum modo supra dicto. Et ꝯclusiue mihi videt̃ ꝙ sic. vbicūq; enī plura mandant̃. ⁊ mā

3 datū nō pōt ꝑ † oīa adimpleri d; adimpleri eo mō quo pōt vt' in c. cū dilecti. de dolo ⁊ ꝯtu. ⁊ l. celsus. ff. de arbi. ⁊ c. pisanis. de re. spo. no. gl. in c. cōstitutus. de rescri. votū enī testatoris nō pōt ꝑ oīa suū effectū habere propter aliarū mortē; d; ergo in ꝑsona superstitis mādari executioni quatenus fieri pōt vt in iuribus preal. ⁊ l. stichū. aut pamphilum. ff. de verb. obli. est ergo maritāda s'm qd videt̃ ⁊ placebit fideicōmissariis. Sed an in cognatione testatoris an extra arbitror de iure dicendum: qd in domo ⁊ familia ⁊ cognatione testatoris in gradu tñ non ꝓhibito. moueor: q2 vbi aliquid fieri disponitur per testatorē vel alium in ꝑsonis pluriū ⁊ mādatū verificari nō pōt: nisi in ꝑsona vni⁹ tunc standū est ordini scripture vt actus gerat̃ cū persona primo nominata vt. c. mādato. de preben. lib. vi. ⁊ l. quoties. ff. de vsufru. presertim vbi cadit ordinata affectio: vt est tex. optimus in l. heredes mei. §. si. ff. ad treb. ⁊ no. Bar. in l. gallus. §. quidā. ff. de lib. ⁊ posth. In casu autem nostro primo disposuit de maritādis in domo tho. ⁊ postea de maritādis extra familiā: ergo videt̃ habuisse maiorem affectionē ad illos de familia: ⁊ ꝑsertim hoc dicendū in casu nostro: nā quilibet ꝑsumitur appetere honorem ⁊ cōseruationē ⁊ augmentū cognationis sue vt l. i. ff. de ven. inspi. ⁊ quod ibi not. ⁊ ꝑ Cyn. in l. publi. C. de adul. cum si. sed ꝑ hoc coniugiū diuitie conseruant̃ in domo ⁊ cognatione: ergo videt̃ principalius habuisse affectū ad illos de domo q̄ ad alienos: facit etiā quod in si. no. in l. duo sunt titii. ff. de testa. tu. ¶ Quo ad tertium dubiū. s. an duo ex fideicōmissariis possint illā maritare in domo tho. aliis tribus nolentibus ꝯsentire vel quale remedium sit adhibēdū arbitror sic dicēdum ꝙ aut nō reperit̃ idoneus in domo tho. ⁊ tūc d; maritari extra domū: q2 illud mādatū d; intelligi si ⁊ inquantum in domo reperit̃ idoneus: vt. c. cām. de elec. ⁊ c. abbate. de verb. sign. ⁊ l. vt gradatim. ff. de mu. ⁊ ho. facit. l. sed ea que pr̃is. C. de spō. Si autē in domo ⁊ agnatione testatoris reperit̃ idoneus tūc posset dici quod aliis nolentibus exequi voluntatē testatoris poterunt duo exeq: ⁊ pōt attentari qd etiā vnus solus posset. ar. optimū ⁊ quasi expressum. in c. ii. §. sane. de test. lib. vi. dicit̃ qd si vnus ex executoribus testamenti est mortuus vel remotus: vel nō vult exeq poterit alter solus testatoris volūtatē adimplere ne volūtas testatoris impediat̃: ⁊ idē Bar. in l. i. §. si plures. ff. de exerci. ⁊ Bal. i. l. nulli. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ q̄q̄ Fed. de senis. consi. lxv. dixerit qd minor pars non pōt exequi sine maiori parte ⁊ ad. §. sane. respondeat illum procedere qñ fuerant deputati duo: q2 tunc alter potest cū non sit maior pars: tamē refert quosdā alios indistincte tenuisse primum vt etiā minor pars possit maiori parte nolēte exequi ⁊ hoc puto verius ꝑ rationē illius tex. fundat enim se ne cōtingat voluntatem testatoris impediri: vnde data volūtate aliorum vel morte seu absentia diuturna videt̃ illa potestas competere insolidū sicut obseruat̃ in pluribus procuratoribus datis simpl'r in causa spirituali: iuxta ea que habentur in c. si duo. de procu. lib. vi. videt̃ fuisse tacite de mēte Bar. Bal. ⁊ Iac. de are. in locis preal. ad. §. sane. quatenus facit mentionem de duobus: pōt dici qd recitat facti cōtingentiā: nā ratio litere procedit in iuribus si minor pars nō vult exeq ⁊ ratio legis est cōsiderāda etiā contra verba. vt. l. cū pater. §. dulcissimus. de leg. ii. ⁊ l. nō dubiū. C. de legi. ⁊ regula certū. de reg. iu. li. vi. cū simi. pōt ēt ad maiorē cautelā seruari aliud remediū. s. vt adeat̃ potestas ⁊ imploret̃ officium suū quatenus cōpellat alios ad cōsentiēdū iuxta voluntatē defuncti. arg. in c. nullus. de iure patro. nā vbicunq; qs in facto alterius debet prestare cōsensum pōt cōpelli cōsentire sine causa contradicti: vt ibi: ⁊ facit qd in similibus terminis no. Bal. in l. si cū dotē. §. eo aūt tēpore. ff. sol. ma. ⁊ in l. si. ff. de ape. reci. ⁊ in l. cū non solum. §. necessitatem. C. de bo. que libe. ⁊ ꝑ Bart in l. in cōiunctione nup. ⁊ Bar. in l. i. §. si plures. ff. de exerci. qui coiter cōcludūt ꝙ si statuto cauet̃ qd mulier nō possit cōtrahere vel testari sine cōsensu duorum proximorū ꝙ si illi proximiores nolunt consentire pōt mulier adire iudicem vt compellat eos ad cōsentiendū si nō habent iustā cām contradicendi vel eis resistētibus pronūtiet illā posse sine eorū consensu contrahere vel testari: ita punctualiter dicendū in proposito qd si volūt fideicōmissarii euitare opinionē adeāt iudicē qui cōpellat alios fideicōmissarios ad cōsentiendū: vel qd eis resistētibus ꝓnuntiet istos posse sine illis. ⁊ hec de tertio dubio. ¶ Circa quartū dubiū an possint dicti fideicōmissarii ꝯtrahere spōsalia cū in testamēto fuerit facta mentio d' matrimonio simpliciter. Et credo qd sic ꝑ l. tutor. §. si. ⁊ l. oratio. ff. de spon. vbi generaliter dicit̃ qd id qd disponitur de nuptiis habet locum etiā in sponsalibus: nec mirū cū ꝑ sponsalia ꝑueniatur ad matrimoniū: vnde prohibito matrimonio prohibent̃ sponsalia et eo permisso ꝑmittunt̃ sponsalia: vt ibi ad idē. l. nō sine. ⁊ qd ibi not. C. de bonis que lib. ⁊ c. in causis. de ele. vbi pobat̃ ꝙ data ptāte eligēdi videt̃ data ptās postulādi. cū postulatio sit cōiuncta electiōi ⁊ ꝑ eā ꝑuenit̃ ad effectū electiōis: ⁊ hoc mihi videt̃ indubitatū. ¶ Venio ad qntū ⁊ vltimum an sufficiat consensus istorū fideicōmissariorū statuto supraſcripto nō obstāte. Et indubitāter credo ꝙ sic q2 statutū punit cōtrahentē cū puella sine cōsensu patris vel aui: sed in casu nostro cōcurrit cōsensus aui: q2 virtute potestatis tribue fideicommissariis: videt̃ ipse auus testator facere qd isti fecerunt vt probatur in l. vnum ex familia. §. i. de leg. ii. Et facit ad hoc illa questio ad quā Dyn. ⁊ Bart. post eū inducunt illū tex. q̄rūt enī qd si testator reliquit centum distribuenda in pios vsus prout elegerit executor testamenti: executor aūt elegit fabricā ecclesie: querebatur an eps deberet ex illo relicto habere quartā: nā ex relicto facto fabrice non debetur quarta. vt. c. si. de testa. sed ex relicto facto eccl'ie simpl'r debet̃. vt. c. requisisti. e. ti. dubitat̃ nunc in casu nostro: q2 non testator sed executor elegit fabricam ⁊ cōmuniter cōcluditur ꝑ illū tex. ꝙ nō debetur: q2 testator videt̃ elegisse:

ex quo dedit executori potestatē eligendi: ad idem quod no. in l. theo-
pōpus. ff. de do. preleg. ⁊ regula q per aliū facit. de reg. iu. lib. vj. Pre-
terea ratio statuti nō fuit alia: nisi vt puelle nō deciperentur a ꝯhenti
bus sine cōsensu parentū ⁊ ꝓximorū † cum sepe mulieres laborent cō-
tra propria cōmoda. vt. l. iij. in fi. C. de spon. que ratio cessat in casu no
stro cū auus qui ꝑsumit plus ceteris diligere neptes. arg. l. fi. C. de cu
ra. fur. elegerit istos fideicommissarios seu executores testamēti sui: de
quibus videt̃ cōfidētiā maximā habuisse. ⁊ presumunt̃ amicissimi: ac
etiam aliqui ex eis sunt de cognatione defuncti: vnde nō est presumen
da eis interuenientibus deceptio. ar. l. transactione. C. de transac. hinc
videmus in fi. qđ tutores deputati a parētibus in testamento ꝑferun
tur legitimis ⁊ datiuis. vt. l. si sub conditione. ff. de testa. tut. ⁊ sic etiā
extranei deputati in testamento preferuntur cōsanguineis: quia ꝑsu-
mitur testator elegisse sibi magis affectos. Et ꝑsertiʒ hec tenēda sunt
habito respectu ad formā dicti statuti que est cōtra ius cōmune: imo
posset dici qđ est nullum cum impediat liberam facultatem matrimo
nia ꝯhendi ⁊ hoc aperte tenuit Io. an. in c. statutum. de homi. lib. vj.
Sed circa hoc me vlterius non extendo cum etiam presupposita vali
ditate statuti indubitanter procedat conclusio ꝑdicta. Et per hoc pa
tet ad omnia dubia responsum. Nico. Abbas.

¶ Consilium lxvj.

1 ☞ Pater sicut tenetur de peculio ex ꝯctu filij ita ⁊ de condemnatio-
ne facta in iudicio.
2 Ficta solutio nō sufficit ad dandam actionem contra principalem.
3 Diuisio facta per patrē inter filios durāte patria potestate nō valet.

Christi nomine feliciter in-
uocato. Quanꝙ multa possent in fauorem dicti Antonij
pr̄is supradicti Pilij allegari: ego breuitatis causa attin-
gā duo dūtaxat que absqʒ aliquo scrupulo etiā distributiue sufficiūt.
d. Ant. ad obtinēdū victoriā in cā. nedū in hoc iudicio: sʒ etiā in alio.
Et primo in eo qđ d. P. tēpore cōdēnatiōis de eo facte ob cōtumaciā
suam erat in patria potestate: in qua etiā postmodū decessit: condēna
tio enim facta de filiofa. ob suam cōtumaciā: ita ꝙ nunꝙ fuit in iudi-
cio saltē ad litē ꝯtestādā non dʒ nocere patri etiā respectu peculij ꝓfe-
ctitij nec aduentitij. vt no. gl. fi. insti. de noxa. ⁊ Bar. in l. si finita. in §.
si de vectigalibus. ff. de dam. infe. ad idē qđ ipse no. in l. cū filius. ff. de
verb. obli. licet enim delictum filij noceat patri quo ad peculiū ꝓfecti-
tium quando filius fuit in iudicio: † qꝛ sicut pater teneret̃ de peculio
ex cōtractu filij: ita ⁊ de cōdēnatiōe facta in iudicio: qꝛ in iudicio qua-
si cōtrahimus. l. iij. preal. ⁊ idem hoc casu dicēdū in peculio aduētitio:
qꝛ pater dimisit apud filiū nō retinēdo sibi vsumfructū, ꝙ p. t. vt. l. cū
oportet. §. sinautem. C. de bo. que lib. nam eadē tūc ratio in hoc pecu-
lio aduentitio qđ in ꝓfectitio, quādo filius condēnatur: presertim ꝺ de
licto propter suā cōtumaciā talis sentētia nō debet obesse patri neqʒ
quod ad peculiū profectitiū: neqʒ quo ad aduentitiū: ratio est qꝛ ꝯtu-
max habetur vigore statuti pro confesso que cōfessio cū sit ficta nō ve
ra nō debet alteri nocere. vt. l. eius qui delatorē. ff. de iure fis. ⁊ quod ibi
no. Itē videmus qđ vbicūqʒ sentētia lata ꝯtra vnū preiudicat alteri
istud fallit quādo sentētia est lata cōtra cōtumacē. vt. l. qui repudian
tis. in fi. ⁊ l. papinian⁹. §. meminisse. ff. de inoffi. test. ad idē. l. duob⁹. §. j.
ff. de iureiu. † vbi ficta solutio nō sufficit ad dādam actionē cōtra prin-
cipalē ⁊ hāc partē expresse firmauit Bart. in d. l. cū filius. ⁊ d. §. si ꝺ ve
ctigalibus. ⁊ Cy. in simili q. in l. si qñ. C. vnde vi. sed in casu nostro do.
Pe. erat in potestate patria ⁊ fuit cōdēnatus ob cōtumaciā suā vigo-
re statutoꝝ ergo talis sentētia non debet mandari executioni ꝯtra pa
trē siue dicamus illa bona per do. P. possessa tēpore vite sue a patre
fuisse ꝓfecta siue eidē aduenisse ex prosperitate fortune vel industria ꝑ
sone. nā in profectitijs nō est dubiū cum illa pleno iure pertineant ad
partē: in aduētitijs vero idē dicendū ratione vsusfructus qui debet̃ pa
tri in vita sua. vt in. l. nō solū. C. de bo. que lib. ⁊ l. j. C. de bo. mat. Nec
ob. si dicat̃ qđ saltē respectu proprietatis illoꝝ bonoꝝ illa sentētia dʒ
mādari executioni contra patrē cum ꝓprietas pertineret ad filiū: vt in
iuribus proxime allegatis: qꝛ dico qđ durāte patria potestate nō pōt
fili⁹ quoquo modo disponere etiā de proprietate: vnde etiā testari non
potest. vt. d. l. nō solū. §. illis autē. ⁊ l. pe. C. q testa. fa. nō pos. vnde sicut
directe nō potest filius viuente patre alienare bona aduentitia: ita nec
indirecte delinquendo vt firmauit idē Bar. in d. §. si de vectigalib⁹. ⁊
per hec euitatur illa contentio an bona possessa per filiū debeāt presu
mi aduentitia vel profectitia de qua per gl. ⁊ doc. in l. cū oportet. C. de
bo. que lib. nā siue dicamus illa fuisse profectitia siue aduētitia semper
predicta cōclusio vēdicat sibi locum: vt patet ex predictis. nec obst. si
dicat̃ ꝙ vigore cuiusdā laudi iter do. Ant. ⁊ filiū lata fuit facta diui-
sio bonoꝝ ⁊ data plene facultas filijs disponēdi de bonis diuisis: qꝛ
dico † ꝙ talis diuisio facta ꝑ patrē inter filios durāte patria potestate
nō valet. ⁊ solū habet vim cuiusdā vltime voluntatis. vt no. in l. si an-
cillā. §. si pr̄. ff. pro suo. ⁊ l. si filia §. si pater. ff. fa. her. ⁊ gl. no. iūcto tex. in
l. quoties. C. eod. nam inter patrem ⁊ filium durante patria potestate
non cadit obligatio ciuilis. vt no. in l. frater a fratre. ff. de condi. inde.
hinc est quod regulariter non valet donatio facta filio existenti in po-
testate: de quo plene no. in auf. ex testamento. C. de colla. nec ob. si dica
tur qđ diuisio fuit facta ꝑtextu arbitramēti: qꝛ id quod non possunt
facere partes expresse nō possunt facere vigore arbitramenti: cum ar-
bitramentum sit quedam transactio vt in auf. vt differētes iudices. §.
si vero contigerit. ad idem. l. cum hi. §. sed cum lis. ff. de transact. Pre-
terea arbitramētū debet intelligi vt pater sinat filios habere disposi-
tionem illoꝝ bonoꝝ cōueniētib⁹ oculis sicut permittit dñs seruo. vt. l.
iiij. ff. de manu. vel etiam vt dimittat apud filios vsumfructum patiē
do eos vti. non tamen vt illa diuisio habeat vim cōtract⁹ inter patrē
⁊ filium durante patria potestate: nam expresse firmauit Bar. in d. §.
si de vectigalibus. qđ si pater permisit bona aduētitia esse apud filios
non tamen propter hoc sententia lata ob contumaciam cōtra filiū de
bet mandari executioni in illis bonis aduētitijs in preiudiciū patris.
¶ Ultimo non obst. si dicatur quod non solum ob contumaciā fuit
do. P. condemnatus. sed etiam propter confessionem Micha. verum
quia cōfessio vnius maxime confitentis crimē propriū alteri nō preiu
dicat. c. j. de confes. ⁊ l. fi. C. de accu. nec etiam acta gesta contra vnū ex
correis faciūt fidem contra aliū qui dicitur pariter cōmisisse delictū. l.
denūtiasse. §. fi. ff. de adul. ⁊ in terminis nostris firmat Bar. in d. l. cum
filius. ⁊ hec quo ad primā considerationē. ¶ Secūdo ⁊ breuius potest
do. Anto. se defendere ex nullitate sententie: qꝛ potestas tulit sentētiā
cōdemnationis post lapsum. viij. annoꝝ a tempore delicti cōmissi: cuʒ
tamen vigore statuti potestas nō possit inquirere seu iudicare: nisi de
delictis commissis tempore sui officij: ⁊ per mēses ante suum officium
inchoatū: ergo dicta sentētia fuit nulla: cū enim potestas recipiat po-
testatē vigore statutorū: ⁊ in statutis ponit̃ illa limitatio. ergo quicqd
facit cōtra tale statutū est ipso iure nullū: ad hoc gl. no. in cle. j. de iure
pa. facit. c. at si clerici. de iudi. ⁊ C. si a nō compe. iudi. per totū. de hoc
tamen non multū curandū cum prima consideratio satis abūde suffi-
ciat ad victoriam cause videlicet vt do. Anton. absoluatur ⁊ aduersa
pars condemnetur in expensis. Nico. Abbas.

¶ Consilium. lxvij.

1 ☞ Emphyteota potest vēdicare rem emphyteoticariam etiam a do-
mino: dummodo soluerit pensionem.
2 Dominus potest propria autoritate expellere emphyteotam propter
negligentiam seu contumaciam in soluendo debitam portionem.
3 Uoluntas hominis non potest probari nisi coniecturis: cessante volū-
tate expressa.
4 Successor in feudo debet petere inuestituram renouari.

In causa que vertitur seu ver-
ti speratur inter nobilem virū Guidonem paulū ex parte
vna: ⁊ filiā quondā Philippi germani dicti Guido. P. ex
alia: super qbusdā rebus emphiteoticarijs ꝑmitus concessis quondā
Mattheo patri dictorū G. p. ⁊ Philippi ⁊ eius descendentibus ma
sculis vsqʒ ad tertiaʒ generationem: ita ꝙ pars premorientis in super
uiuētes deueniat: ⁊ deficiētib⁹ masculis deueniat in filias. Duo sunt
necessaria examināda: vnū ꝑncipaliter aliud accessorie. ¶ Primo igi-
tur examinādum incumbit: an emphiteosis cum. d. M. cōcessa fuerit
ipso facto resoluta ex cessatiōe solutionis pensionis cū per quadriēniū
ex parte. d. M. seu eius heredū non fuerit soluta debita pensio mona-
sterio sctī Thome ab annis dñi. M. ccccxij. vsqʒ ad annū. M. ccccxvij.
¶ Secūdo decisorie examinabitur an valuerit cōcessio seu renouatio
in eodē tempore facta soli. P. ⁊ filijs suis etiā feminis anteꝙ dicta bo
na fuissent deuoluta ad monasteriū ſm pacta posita i ꝑma ꝯcessione.
¶ Circa primū varie fuerūt opiniones cū ius clarū super hoc non ap
pareat. Et si teneamus opinionē quorūdam quam refert Inn. nec eā
reprobat in c. potuit. de loca. ꝙ requirat̃ iudicis autoritas an ipsius
resolutione: ⁊ qđ nō resoluat̃ ipso iure per solutionem nō factā: decisio
huius. q. esset satis clara: qꝛ cū nunꝙ iudicis autoritate fuit dictus cō
tractus resolutus manifesto esset cōcludēdū qđ cōcessio seu renouatio
facta. d. P. nō valuerit: cum bona emphiteotica nō essent adhuc in ec
clesiam reuersa ⁊ concessio facta. M. ⁊ suis posteris etiam in statu suo
tum iure cōi tum vigore cōcessionis facte omnia bona emphiteotica
ria cōsistere deberēt in persona. d. G. p. cū ipse solus remanserit mascu
lus ex posteritate. d. M. presertim cum nomine dictoꝝ. M. ⁊ heredū
fuerit postea facta solutio in. M. ccccxvij. ⁊ xix. ⁊ xx. etiā ꝓ preteritis
annis. Sed si tenetur contraria scilʒ vt in resolutione emphiteusis nō
requiratur autoritas iudicis: sed fiat ipso iure propter pēsionem debi
to tēpore non solutā. que opi. videt̃ verior ⁊ cōior. vt est de mente gl. ī
d. c. potuit. ⁊ in l. ij. C. de iure emphi. tenet Bart. ibi. ⁊ l. ij. ff. si ager vec.
⁊ in auf. qui rem. C. de sac. san. ec. ⁊ aperte tenet Spec. in ti. de loca. i. §.
nunc aliqua. ver. lxxxvj. ⁊ videt̃ mihi aperte ꝓbari per tex. l. j. iuncta. l.
ij. ff. si ager vec. ibi aperte dicitur † qđ emphiteota pōt vēdicare rē em-
phiteoticariam etiā a dño dūmodo soluerit pensionē ergo a contra-
rio sensu non soluēte pensionem resoluta est emphiteosis quo ad ipm
dñm: alʼs autē posset rem vendicare anteꝙ resolueretur iudicis autori
tate iuxta no. in fi. per Inn. in c. inter dilectos. de exces. prela. ⁊ hoc cla
re senserūt glo. ⁊ Bar. idē videt̃ ꝓbari in d. l. ij. C. de iure emphit. in fi.
nam ibi consulitur emphiteote vt domino nolente recipere pecuniam
illam

illam consignet ne postmodū allegetur ip̄m cecidisse a iure suo ꝓpter
solutionē nō factā.ad idē tex.in.d.c.potuit vbi dicitur ꝙ propter non
solutionem potest emphyteota expelli ⁊ ponderanduʒ est verbū expel
li:sonat enī in factum non in ius ⁊ sic innuit qđ non est necessaria sen-
tentia priuationis:sed sufficit expulsio facti:⁊ iō gl.vtriusqʒ iuris cō-
2 muniter dixerunt †qđ autoritate propria potest dominus expellere
emphiteotam propter negligentiaʒ seu cōtumaciā in soluēdo debitā
pensionē.vt no.in.d.c.potuit.⁊ in.d.l.ij.tūc hec questio reddit̃ dubia.
nam cum tex.in.d.l.ij.prefigat bienniū post cuius lapsum dat autori
tatē dn̄o expellendi emphiteotā quod temperat tex.in.d.c.potuit.ni-
si emphiteota celeri satifactione sibi prouideat:nec in casu nostro po
test allegari celeris satisfactio cū steterit per bienniū ⁊ vltra bienniū.
nam illa verba referuntur ad modicū tp̄s.vt no.gl.in.d.c.potuit.nec
potest dici quod reqratur qđ fuerit emphiteota exact⁹ in iudicio vel
extra.cum aperte hoc esset contra tex.in.d.c.potuit.vbi dicitur qđ nō
requirit̃ monitio vt soluat ad tp̄s cū sit a iure prefixū:ad hoc non ad
uertūt quidā qui tenuerunt illā opi.ergo tenuit cōcessio seu renouatio
facta do.P.⁊ suis filijs:dūtaxat que quidē ꝯcessio fuit sibi facta anno
M.ccccxvj.⁊ sic per quatuor annos postꝙ̄ fuit cessatum a solutione
pensionis nec obstat si dicatur qđ abbas sancti Thome in renouatio
ne facta.P.nō dixit illā se facere ꝓpter canonem nō solutū.naʒ satis
est qđ generaliter ip̄am fecerit ⁊ in dubio debemus presumere qđ qs
faciat actū meliori modo quo potest:vt.l.ij.ff.de milita.testa.⁊ in du-
bio res interpretanda est:vt potius valeat ꝙ̄ pereat.c.abbate.de ver.
sig.⁊.l.quoties.ff.ď ver.ob.nec ob.si dicat̃ qđ solutio pēsiōis fuit post
ea facta nomine Mat. seu eius heredum quādo non potuit purgari
mora in preiudiciū do.P.cui ius fuerat quesitū ꝑ concessionē sibi an
te moram purgatam factam.arg.in.c.ꝙ̄uis.⁊quod ibi no.de rescrip.
lib.vj.Nec etiam habet obstare si dicatur ꝙ saltē sententia declarato
ria debuit p̄cedere anteꝙ̄ fieret cōcessio do.Pe.ꝑ.c.cū s̄m leges.de he
re.lib.vj.⁊ quod not.in.l.eius ꝗ delatorem.ff.de iure fis.quia illa iura
procedūt quo ad reprehensionē bonorū fiendam ratione priuationis
a iure inducte:sed quod ad cōcessionē iuris deuoluti fiendā nō reqrit̃
sententia declaratoria.vt est tex.no.in.c.lʒ episcopus. de preben.libr.
vj.⁊ quod ibi no.gl.iiij.¶ Sed his nō obst.puto cōcessionē factā do.
P.de iure fuisse nullā.⁊ qđ hodie in sua validitate persistat cōcessio
prius facta Mattheo ⁊ suis posteris masculis vsqʒ ad tertiā genera-
tionē:⁊ ꝑ consequēs qđ hodie dicta bona debeant cōsistere apud do.
G.p.⁊ nō apud filiā do.P.Moueor principaliter quia presupposita
illa opi.ꝙ emphiteosis resoluatur ipso iure per solutionem pensionis
debito tempore non factā:attamen in resolutione requiritur necessa-
rio qđ interueniat domini voluntas.al's aūt non resoluit̃.hoc probat
tex.in duplici loco.C.de iure emphi.in.d.l.ij.vbi tex.bis dicit ꝙ si do-
minus voluerit ⁊ ꝑ illum tex.hoc firmauit ibi Bar.⁊ idem Bald.in
d.aut.qui rem.C.de sac.san ecc.expresse sensit.gl.in.d.l.ij.ff.si ager ve-
cti.⁊ expressius ibi.Bart.concluditur enim in locis predictis qđ cōtra
emphiteotam rem vendicantem nō potest obijci ab extraneo qđ pen-
sionem non soluit sed solū a domino:⁊ hoc ideo quia non transfertur
dominiū ipso iure per solutionem non factam:sed domino duntaxat
volente quod dixit ibi Bar.notandum ⁊ menti tenendū ad idē text.
in dicto.c.potuit.in fi.vbi dicitur ꝙ emphiteota nō soluens potest ex
pelli:vnde ponderandum est verbū potest.dat enim domino faculta
tem expellendi nō aūt expellit ipso facto ꝙ de hoc verbo potest not.
gl.in regula.de re.iur.lib.vj.⁊ Bar.in.l.fi.ff.de illa.sed in casu nostro
non apparet qđ abbas sancti Thome voluerit.M.seu eius heredes
esse priuatos propter solutionē nō factā intra illud quadrienniū:quin
imo si omnia gesta recte ponderētur nunꝙ̄ videtur istum casum cogi
tasse:naʒ nunꝙ̄ expresse dixit ante purgationē more qđ nolebat.M.
seu eius heredes esse priuatos nec etiaʒ tacite potest deprehēdi quod
hoc voluerit:sed potius cōtrarium quod clare colligit̃ ex perceptio-
ne pensionis que postea sibi fuit soluta pro preteritis ⁊ futuris annis
nam vt apparet in libro censuali eiusdeʒ monasterij cui fides est adhi
benda.presertim in preiudicium monasterij.seu quo ad declarādum
voluntatem illoꝝ de eccl'ia.iuxta ea que habent̃ ⁊ notātur in.c.ad au
dientiā.de prescrip.⁊.c.cū cām.de proba.facit.l. nesennius.⁊ quod ibi
no.ff.de neg.gest.⁊ per Bal.in.l.admonendi.ff.de.iure fis.⁊.l.nuda.ff.
de dona.pensio fuit soluta monasterio nomine.M.seu eius heredųʒ.
in.xvij.xix.⁊.xx.annis tam pro preteritis ꝙ̄ futuris annis.ex quo eui-
denter apparet de voluutate domini qđ voluerit illuʒ ob hoc esse pri-
uatū.iuxta no.ꝑ glos.⁊ doc.in.d.c.potuit.l.ij.C.de iure emphi.vbi ex
presse firmat hoc bar.post alios:⁊ si dicatur quod nō debet libro cen
suali credi in preiudicium do.P.arg.l.solēnibus.C.de rei vend.⁊ qđ
ibi no.ꝑ Bal.in prin.dico hoc procedere quando descriptio fieret seu
tenderet directe in preiudiciū alterius:sed in casu nostro adducit̃ so-
lum ad arguendam voluntatē abbatis nam negari non potest quod
non fac t presumptionem de voluntate abbatis quod voluerit primā
concessionem esse resolutam propter solutionem non factaʒ.arg.in.l.
3 instrumēta domestica.⁊ quod ibi no.C.de prob.maxime quia †volū
tas hominis nō potest probari nisi cōiecturis cessante voluntate ex-
pressa.vt in.c.si vero.de sen.excō.facit.l.dolū.C.de dolo.⁊.c.ij.de renū.

lib.vj.nec obst.si dicatur quod iam declarauerat voluutatē suaʒ cōce
dendo illa bona do.P.⁊ in dubio debet fieri interpretatio vt conces-
sio valeat ꝑ supradicta:quia dico quod si verba dicte concessionis re-
cte pōderentur non possunt ad hunc casum referri.quoniam do.Pet.
hunc priuationis casum nō expressit:sed solum petijt dictam emphi-
teosim sibi renouari:renouatio aūt petita per filium nō sapit causam
priuationis paterne:sed potius presupponit existentiam ⁊ validitatē
prime ꝯcessionis:sed ne propter mortem patris vel temporis longin-
quitatē pereat memoria originis rei solet peti renouatio vt ꝓbat tex.
4 xij.q.ij.longinquitate.⁊.c.j.de preca.hinc est qđ †successor in feudo de
bet petere inuestiturā renouari:ac etiā heres domini debet recognosci
per renouationem fiendā.vt in.c.j.que sit prima causa benefi.amit.col
la.x.⁊ no.in.d.c.longinquitate .cū enim res emphiteoticaria est omni
no reuersa ad dominum presertim propter canonem non solutum nō
fit ibi renouatio etiam quo ad filium sed noua cōcessio:cuʒ ius primi
totaliter sit extinctū.ad hoc.c.ij.de feu.⁊ quod no.in.c.vnico.ď vas.de
crepi.eta.col.x.Preterea abbas sancti Thome cōcessit seu renouauit
do.Pe.sub conditione si recte peteret renouari:ergo nō videtur cogi
tasse hunc casum priuationis:tunc enim nō fecisset sub cōditione ma
xime predicta sʒ assertiue dixisset qđ emphiteosis erat resoluta ꝓpter
canonem non solutum:nec dixisset se renouare:sed potius de nouo cō
cedere.cum enim priuatio vtilis dominij que resultat in casu nostro sit
quid penale cum diminuat patrimonium alterius.iuxta no.per Jo.
an.in.c.si.de elec.lib.vj.⁊ expresse in casu nostro firmat Bald.in.d.l.ij.
C.de iure emphi.debemus strictam interpretationem facere:vn̄ opor
tet qđ de domini voluntate clare constet.ar.in.l.si preses.⁊.l.interpre-
tationē.ff.de penis.⁊ in regula odia.de reg.iur.li.vj.videtur enim per
verba illa apposita in secunda cōcessione Abbas dubitasse de validi
tate prioris renouationis:ignorans autem non videtur velle maxime
in penalibus vt in.l.nec ignorās.C.de don.⁊c.C.de cōd.indeb.l.fi.vbi
bonus tex.⁊ per hoc tollitur motiuum quod in contrarium formari
potest si dicatur qđ mora non potuit purgari post concessionē factā
do.P.quia dicendū qđ cū illa concessio non valuerit potuit purgari
mora quandocunqʒ:nam tempore solutionis pensionis facte ꝑ pre-
teritis ⁊ futuris annis nomine.M.seu eius heredum non constabat
qđ voluerit abbas emphiteotam esse priuatum ꝓpter solutioneʒ nō
factam vt predixi:imo potius presumitur contrariū vt patet ex predi
ctis.nec obst.si dicatur abbatem declarasse ex post facto qđ illaʒ cōces
sionem fecerat propter canonem seu pensionem nō solutam:quia cuʒ
talis declaratio non fuerit facta post moram purgatam ꝑ do.M.seu
ipsius nomine vel eius heredum nō potuit fieri in preiudicium prime
concessionis:nam cassatum fuit in solutione ab annis dn̄i.M.ccccxij.
vsqʒ.xvij.⁊ solutio fuit postea facta in.xij. pro annis preteritis:item
in.xix.⁊ sic pro annis futuris post morā purgatā declaratio vero fuit
facta per abbatem anno.M.ccccxxij.vnde nō poterat nūc hoc decla
rare presertim cum resultaret contrarietas:nam ex receptione pensio
nis pro preteritis ⁊ futuris annis videtur voluisse habere priuationē
ergo non poterat postea verbo declarare contrarium cum declaratio
sit cōtraria facto sicut in si.dicemus in protestatione:quia facto ꝯtra
ria non valet.vt no.in cap.cum.M.de consti.⁊.l.non solum.§.morte.
ff.de no.ope.nun.⁊.c.solicitudinē.in fin.de app.vbi dicit̃ repellenduʒ
illum esse qui in verbo ⁊ facto reperitur contrarius.facit.ff.de regu.iu.
l.vbi repugnātia.nec obst.si dicatur qđ ille qui declarat nihil inducit
de nouo.⁊ sic videtur qđ si cupit possit declarare.vt no.in.l.heredes
palaʒ.ff.de testa.qr dico illud procedere vbi cōstat actū qui declarat̃
precessisse:⁊ ita proprie loquitur.c.pastoralis.§.j.de ap.Sed vbi nō cō
stat actū p̄cessisse nō potest fieri declaratio sed oportet qđ prius ꝓbet̃
presente parte actū precessisse:vt probat̃ in.c.peruenit ad nos.de ap.
et cle.pn̄ti.iūcta gl.de cēsi.⁊.c.cū s̄m leges.de here.li.vj.sed in casu no-
stro non cōstitit qđ abbas voluerit primam ꝯcessionem esse extinctam
propter canonē non solutum:ergo nō potuit hoc declarare presertim
parte nō vocata nec ob.vltimo si dicatur qđ pro alijs annis vsqʒ ad
presentem diē nō fuerit facta solutio pēsionis per d.G.p.sed ꝑ.d.P.
vnde a.M.ccccxx.solutio fuit facta.P.seu eius nomine ⁊ nō ꝑ Gui.
p.⁊ sic videt̃ qđ saltē ex isto capite ꝑ Gui.p.sit priuatus iure suo.cuʒ
tanto tempore nō soluerit.Ad hoc respondeo ꝑ no.⁊ sing.d.Gui.de
cu.qđ refert ⁊ sequit̃ Bal.in.l.solēnibus.C.de rei vendi.vbi ponit il-
lam.q.ad literam.dicit enim qđ si fundus concessus in emphiteosim
nō est de facto penes emphiteotā:sed possessio peruenit ad tertiuʒ qui
possidet ⁊ soluit canonē per octo vel.x.annos qđ verus emphiteota
nō soluēdo nō cadit a iure suo:qr ecclesia que est domina non potest
mihi opponere de solutiōe nō facta:satis enim sibi est qđ solutio fuit
sibi facta a tertio possessore:nam iste census equiparatur tributo.suffi
cit aūt qđ tributū a quocūqʒ soluatur.ad hoc vt res nō incidat in cō
missum:allegat pro casu.l.forma.§.si cum ego.ff.de cēsi.alle.etiā simi
le in alia materia.nā mortuo patre debet vasallus intra annum adire
dn̄m.⁊ petere inuestiturā al's feuduʒ perdit.d.c.j.que sit prima causa
benefi.amit.pone qđ patre meo mortuo tertius incepit feu.possidere
nec volebat mihi restituere:ergo quia nō eram in possessione feudi nō
petij inuestiturā intra annum nec prestiti iuramētum fidelitatis:an

autem per hoc sim priuatus. Gui. z Bal. post euz tenent qd nō p.d. §.si cū ego. nam ex quo non habeo commoditatem non teneor subire onera feudi. Item ex quo non sum in possessione nō dicor esse in dolo non petēdo inuestituram: ergo non debeo incidere in penam. vt. c. fin. de prohib. feu. ali. p lo. col. x. nec tertius possessor qui soluit potest me excludere: nec potest allegare presuppositionem cū nō habeat titulu3 legitimū z presertim si est in mala fide: vt in casu nr̄o. Concludo ergo ex oībus predicitis qd dicte res emphiteoticarie debēt existere penes B. p. vigore prime cōcessionis cum ipse solus remanserit de posteritate masculina dicti. M. Nico. Abbas.

¶ Consilium. lxviij.

1 ☞ Cōstitutio vbicūq3 exigit iuramentū ad tacturā scripture: non est cōstitutioni satisfactū: si prestatur iuramētum sine tactura.

2 Scriptura nō tabellionis non facit fidē nisi sit statuto vel cōsuetudine approbata.

3 Notarius qui fuit rogatus debet per se totū instrumentum cōplere: et nō per aliū nisi hoc faciat iudicis autoritate.

4 Iudex vbicūq3 declarat aliquē esse inhabilē ad officiū: vel incidisse in penā statuti debet prius citare partē z audire suas defensiones.

IN christi nomine. Quāquā super vacatione data ser Bartholomeo notario senēsi per officiales ad huiusmodi deputatos multa ad ipsi⁹ iniustitiam allegentur: mihi tamē duo vertunt̄ precipue si in facto veritate nitantur quorum vnum cōcludit illius vacationis iniustitia3 reliquū vero nullitatem. ¶ Primo mihi nāq3 presupponitur senensi censura cautum fore vt debitores cōmunis describant̄ p camerariū deputatū ad hec manu propria, z sic descripti in illo libro speculi vulgariter nūcupati debent lacerari si extrahantur vel eligantur ad aliquod cōmune officiū. dictus aūt ser. B. non reperitur scriptus manu propria camerarij: sed alterius: ergo talis scriptura nō debuit facere sufficiētem fidem: qd multipliciter ostēdo. Primo nāq3 induco glo. no. que cōmuniter approbatur in. c. vt circa. de elec. lib. vj. que dicit † q vbicūq3 cōstitutio exigit iuramentū ad tacturā scripture nō est constitutioni satisfactū si prestat̄ iuramentū sine tactura cū cōstitutio exigat tacturam pro solēnitate actus ad maiorē terrorē. facit quod no. glo. in cle. j. de here. fortius ergo in casu nostro nō est satisfactū statuto si exigit vt manu ppria camerarij describant̄ debitores. z d. ser. B. reperitur descriptus manu alterius. ¶ Secūdo facit q2 † regulariter scriptura non tabellionis nō facit fidē, nisi si statuto vel cōsuetudine approbata. vt. c. dilectus. de fid. instru. facit quod no. Bal. in. l. j. C. de sum. tri. statutū ergo senense dans potestatem camerario describendi debitores z fidē ipsius scripture adhibēdo videtur elegisse fidē z industriā persone camerarij: presertiz in casu nostro in quo expresse statutū requirit vt manu propria camerarij fiat descriptio ergo scriptura alicuius manu ibidem reperta nō debet facere fidē presertim ex quo camerarius non attestetur ibidē in alia scriptura aliū scripsisse eo mādante: ad hoc optime facit quod in fi. no in. c. fi. de offi. dele. §. is autē. vbi dicit̄ qd is cui iniungitur vt personaliter negotiū exequatur non potest alteri illud cōmittere cū videat̄ electa fides z industria persone. concor. c. is cui. e. tit. in. vj. vbi plus probat litera qd is cui simpliciter cōmittitur nedu3 ministeriū in quo versatur fides z industria licet nō dicetur qd personaliter exequatur: nihilominus videtur in dubio electa industria z fides persone vt alteri cōmittere non possit: ergo non debet facere fide3 in casu nostro in quo non apparet cōmissionē fuisse alteri factā per camerariū. ad idē facit quod no. Bart. in. l. j. C. de prepo. argē. in reb. li. xij. vbi per illū tex. dicit q positus in aliquo officio nō potest regulariter per alium deseruire: nisi in alijs multū pro repu. laborauerit. z tūc si vult debet deseruire per hominē eque cōditionis non autē per quēlibet: que omnia cessant in casu nostro. Preterea facit qd de tabellione no. glo. in auf. de tabel. §. nos aūt. col. iiij. z. c. cum. p. de fi. instru. dicunt tamen ille gl. per tex. z preal. §. nos autē. † q notarius qui fuit rogatus debet per se totū instrumentū cōplere z non per aliū nisi hoc faciat iudicis autoritate: z sequit̄ hoc dictum Hostiē. i. c. inter dilectos. de fide instr. z Io. an. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. §. instrumentū. ver. itē no. Et saltē illud dictu3 videtur indubitāter verū quādo in instrumento vel libro notarij reperit̄ scriptura manu alterius de quo ipse nō attestat̄ ibidē in alia scriptura. est enim presumptio qd falso illa fuerit per aliū apposita. vt. d. c. inter dilectos. z. c. cū venerabilis, de relig. do. fortius ergo hoc dicendū in casu nostro vbi officiu3 scribēdi et fides datur nō notario: vt p aliū scriptura facta fidē nō facit. vt not. in. c. quoniā cōtra. de prob. vt ibi Host. expresse tenuit qd deputati ad scribendum acta iudicialia non possunt p aliū sine iudicis autoritate scribere cū sit eo4 electa industria z fides q̄q̄ Inn. tenuerit ibi appositum: tamē requiritur q is cui officiū cōmissum fuit declarauerit per subscriptionē vel sigillū qd eius autoritate fuit factū quod in casu nostro minime interuenit. Ex quibus omnibus euidenter concludit̄ qd scriptura facta in. d. libro manu alterius q̄ camerarij non facit fidem vt. d. ser. B. debeat habere vacationē z per cōsequēs vacatio sibi per officiales data fuit iniusta z presertim in casu nostro presumptio cōtra dictam descriptionem: q2 camerarius in breui transumpto q fecerat de rescriptis in libro nō erat descriptus. d. ser. B. hinc est qd fuit extractus z acceptatū officiū nec fuit lacerat⁹ sicut solet de alijs fieri. hec enim omnia adminiculant̄ cōtra dictā scripturā. ar. c. cū causam. z quod ibi no. de prob. z. l. iij. ff. de testi. ¶ Ex secundo capite vocatio eidem ser. B. data videtur nulla ex defectu citationis: dicat̄ enim q dicti officiales dederūt ei vacationē eo pri⁹ nō vocato nec audito ex quo profecto satis pōt dici qd eorū declaratio fuerit nulla. † Quoniā vbicūq3 iudex declarat aliquē esse inhabilē ad officiū vel īcidisse in penā statuti debet prius citare partē z audire suas defensiones. tex. est no. in. c. cū fm leges. in fi. de here. li. vj. no. Bar. in. l eius qui delatorē. ff. de iure fis. hinc dixit glo. no. in c. cupientes. §. ceterū. de. elec. li. vj. q licet a sentētia seu pena legis vel statuti nō possit appellari. vt. l. si qua pena. ff. de ver. sign. z. c. q2 nos. z. c. cōsuluit. de ap. tamen a sententia iudicis declarātis quē incidisse in penā legis seu statuti pōt appellari. quia iudex potuit male declarasse seu sententiasse: preterea regulariter nō valet quicquid fit per iudicē parte absente in eius preiudicium citatione nō premissa. saltē respectu eorū que sunt grauis preiudicij: vt. c. oīa. z c. caueāt. ix. q. ij. no. Bar. in. l. nec quicq̄. §. vbi decretū. ff. de offi. pcō. videtur tex. z gl. in. c. ecclesia sancte marie. de consti. z bona gl. in cle. presenti. de cēsi. z cle. ij. de penis. in verbo cōsti. vbi patet iudicē nō debere declarare quē incidisse in excōicationem eo non vocato: nam causarū merita partiū assertione pandunt̄. l. j. C. si per vim vel alio modo. c. cū ex literis. de in integ. rest. quinimo plus voluit Inn. in. c. tua. de cohabi. cle. z mu. prope fi. qd etiā ī notorijs nō valet sentētia nisi prius citetur reus z exponat̄ sibi factū z audiātur sue defensiōes cū multa dicātur notoria q̄ nō sunt. c. cōsuluit. de ap. facit. c. fi. de offi. dele. li. vj. iuncto. c. j. e. ti. z lib. z q̄q̄ videat̄ facere in cōtrariū qd ipse no. in. c. q̄to. de trāsla. prela. z tex. in. c. cū olim. de re iudi. z. c. bone. de elec. tamē veritas est q vbicūq3 defensio potest cōpetere absenti semper requirit̄ citatio q̄tūcūq3 factū dicat̄ notoriū: sec⁹ vbi certū est nullā defensionē competere absenti quo casu procedūt cōtraria. ad hoc. l. ij. §. q si d frumētaria. ff. de admi. re. ad ciui. perti. z ibi per gl. vbi per illum tex. no. dixit q reuisores rationū debitoris cōmunis possunt pronūtiare contra absentes ex quo assignāt libros suos in quibus sunt descripta omnia scilicet introitus z exitus: vnde nulla alia defensio poterit cōpetere. sed in casu nr̄o hoc nō cōtingit cu3 ille liber nō fuerit scriptus p. d. ser. B. ideo potuisset cōtra illū multa opponere maxime cum scriptura esset facta manu alterius. Item potuisset probare se non debitorem communis q2 licet statutū det prima fronte fidē scripture illius libri: nō tamē per hoc tollit quin possit probari cōtrariū: maxime in casu nostro vbi probatio est plene. ad hoc. c. cōtinebat̄. de despon. impu. iuncto ca. proposuisti. de proba. Ex quibus omnibus infertur q illa pronuntiatio officialium fuit nulla ex defectu citatiōis z quia nō fuerunt audite defensiones dicti ser. B. d3 ergo audiri z citari z inqri de p̄dictis que si vera sunt non d3 vacationē habere. Et hec sufficiant.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus in his terminis proponitur. Quidam dn̄s Antonius matthei quandā domū suā vēdidit cuidam maritano retēto penes se dicte domus dn̄io: donec do. M. exolueret totū p̄tiū cōuētū, cū aūt. d. M. cessaret in solutione maioris ptis p̄tij do. ant. vēditor impetrauit ad omnē cautelā a iudice potestatem vendēdi dictā domū p residuo pretij. hoc tn̄ in licentia antedicta expresso vt illā vēderet p̄missis subhastationib⁹ plus offerenti: demū factis p nūtiū dictis subhastationibus cū non apparuisset aliquis qui vltra. cl. flor. obtulisset. d. Ant. z. M. communi cōcordia vēdiderunt prefatā domū insolidū cuidā Angelo pro pretio. cl. flo. asseruit tandē d. Ant. se vēdere vigore dn̄i ppr̄ietatis sibi reseruati tpe vēditiōis facte do. M. ac vigore licētie prefate sibi a curia cōcesse: postremo illinc ad tres fere dies. d. Ant. spōte z ex mera liberalitate pmisit solēniter d. M. dictā domū p dicto p̄tio. cl. flo. elapsis pri⁹. v. annis z nō prius vendere z vēditiōis instrumentū facere: nūc aūt mortuo. d. Anto. do. M. dicit cōtū vēditionis facte. d. Ant. fuisse fictū simulatū z pignoratitiū z in forma venditiōis cōceptū z instat vt pēsiōes de medio tpe ex dicta domo pcepte vel q̄ pcipi potuerūt debeāt in dicto p̄tio seu sorte dictorū. cl. flo. cōputari cōtradicēte. d. Anto. z dicente dictū contractum fuisse vere venditionis. Queritur quid iuris.

¶ Consilium. lxix.

1 ☞ Contractus factus in forma vēditionis presumit̄ fictus z simulatus: z vere pignoratitius vbicūq3 concurrunt modicitas pretij z pactum de retrouendendo.

2 Emptor si soluit ptē pretij: l3 nō possit agere ex empto anteq̄ totum pretiū soluat: tamē postq̄ soluerit pretiū integrum poterit petere fructus seu reditus pro rata eius pretij quod soluit.

IEsu christi eiusque matris p̄sidio p prius inuocato. Videt̄ p̄io qd dicte pēsiones debeāt extenuare sorte3 seu p̄tiū dictorū. cl. flo. qd pbat̄ sic: † vbicūq3 cōcurrūt duo sc3. modicitas p̄tij q̄ hic in facto p. d. M. allegantur

leganẗ ⁊ ꝑ pactū de retrouēdēdo p̄sumptio iuris est q̄ꝺ cōtractus fa
ctus in forma vēditionis sit fictus ⁊ simulatus ⁊ vere pignoratitius
vñ fructus ꝑcepti ⁊ q̄ ꝑcipi potuerūt debēt in sortē cōputari vt ꝓbari
videẗ in.c.ad nr̄am.de emp.⁊ vē.facit.c.illo vos.de pi.no.gl.in.c.con
questus.de vsur.⁊ archi.in.c.q2 pleriqꝫ.xiiij.q.iij.⁊ p̄sertim in casu nr̄o
dꝫ p̄sumi fraus in quo pactū de retrouēdendo nō fuit liberū ⁊ absolu
tū si ꝓmisit retrouēdere post.v.annos a tp̄e vēditionis:⁊ sic volebat ꝓ
illis q̄nqꝫ annis rōne vsure habere cōmoditatē domus:⁊ de hoc vr̄
prima frōte tex.in.d.c.ad nr̄am insurgit eñ multipliciter ex ꝓdictis
presumptio fraudis prio ex modicitate pretij que hic allegaẗ.p̄sumiẗ
eñ qualitas ꝯtus ex quātitate pretij.l.ꝑ diuersas.C.mā.⁊ no.gl.in.l.
j.ff.de superfi.⁊ Bar.in.l.cotē.§.q̄ maximos.ff.de pu.¶ Scd̄o oriẗ
presumptio fraudis q2 noluit obligare se ad retrouēdēdū q̄ñcūqꝫ sed
post quinquēniū:⁊ sic esset certus recipere cōmoditatē seu pensiones
domus per quinquenniū.vt no.doc.in.d.c.ad nostrā.Sed his nō ob-
stantibus arbitror q̄ꝺ in casu nostro nō dꝫ presumi ꝯtractus pignora
titius:⁊ p̄supposito q̄ꝺ esset non dꝫ audiri.d.M.petens cōpensatio-
nem pēsionū eodē mō quo petit.Quod aūt nō debeat p̄sumi simula-
tus ⁊ per ꝯn̄s pignoratitius sed potius verus cōtractus emptionis ⁊
vēditionis.Primo probo per ea que ip̄aꝫ venditionē precesserūt:naꝫ
iudex: fuit aditus per do.Ant.vt dareẗ sibi potestas vendēdi ꝓ resi-
duo pretij ⁊ multis p̄missis ꝑ iudicē fuit data potestas cū hoc q̄ꝺ fie-
rent subhastationes ⁊ plus offerenti dareẗ q̄ꝺ secutū existit.vt dixi in
casu nostro:nec fuit aliquis repertus q̄ obtulisset vltra dictū pretiū.cl.
flo.ergo nō dꝫ p̄sumi fraus.arg.l.nō est verosimile.ff.q̄ꝺ met.cau.⁊.l.
trāsactione.C.de trāsac.⁊.l.j.C.de predi.decu.sine dec.nō ali.li.x.⁊ q̄
ibi Bar.⁊ ꝑ Spec.in tit.de em.⁊ vē.§.nūc dicēdū.ver.breuiter scias.⁊
Bal.in.l.quicūqꝫ.C.de bo.que lib.⁊ in prima cōstitutione in li.feu.in
his enim iuribus legitur ⁊ no.interueniente autoritate iudiciaria nul
la fraus est presumēda.¶ Secūdo principaliter ad fraudem excludē
dam facit:q2 vēditio dicto Ang.fuit facta principaliter ꝑ.d.Ant.pe
nes quem erat dñiū dicte domus:licet in instrumēto ad maiorē cau-
telā fuisset dictū q̄ etiā.d.M.vēdebat ⁊ quilibet eorū insolidū:sed cer
tum est q̄ꝺ ex persona.d.An.nō est p̄sumēda aliqua fraus vel simula
tio cū ipse esset ditissimus nec vēdebat ꝓpter necessitatē: vt cunctis in
hac ciuitate Senarū notū est sed pro residuo pretij q̄ꝺ habere debeat
nec sibi fuit factū pactū de retrouendēdo:nec etiā vtilitas pretij inter
uenit ex parte ipsius:cessant enim in persona sua omnes cōiecture in
ducētes presumptionē fraudis:debet ergo cessare omnis presumptio
ar.c.cū cessante.de ap.cū si.¶ Tertio de mouet interuallū temporis
inter vēditionē factā do.Ang.⁊ pactū de retrouēdēdo factuꝫ.d.M.
nam vēditio fuit facta die.xx.februarij.⁊ pactū fuit factū die.j.martij
eiusdē anni.vnde vēditio fuit pure facta:non aūt sub pacto de retro-
uēdēdo:pactuꝫ aūt de vendendo fuit postmodū factum ex mera libe
ralitate do.Ang.vt diciẗ in instrumēto:⁊ sic nō potest ex hoc sumi cō
iectura simulationis.optime facit q̄ꝺ in si.no.in pacto legis commisso
rie quod in pignoribus reprobatur si interuenit tempore constituti pi
gnoris:secus si ex interuallo cū tunc nō sit necessitate astrictus.vt no.
Cy.in.l.fi.C.de pac.pig.⁊ cano.in.c.significāte.de pig.ita dicēdum in
proposito presertim q̄ꝺ magis est pōderandum:q2 principaliter vēdi
dit dictus do.ant.apud quē remāserat dominiū eiusdeꝫ domus cum
quo nec ante nec postea interuenit aliquod pactū.¶ Quarto princi-
paliẗ q2 presupposito q̄ꝺ do.Ang.emisset dictā domū ꝓ minori iusto
pretio:non tamē ꝑ hoc competeret facultas prefato.M.repetendi pē
siones vel cōputandi in pretio.cl.flo.multiplici ratione primo quia si
fuit vera venditio tenuit:licet potuisset agi cōditione.l.ij.C.de rescin.
ven.⁊.c.cū dilectus.de emp.⁊ ven.vt suppleaẗ iustū pretiū vel res red
datur ⁊ hoc si interuenisset deceptio vltra dimidiā iusti pretij que hic
negatur interuenisse:nec hoc casu potuisset vel posset iste.M.agere:q2
ipse licet verbo vendiderit vna cum dicto do.Anto.insolidum:nō tñ
effectualiter rem tradidit cuꝫ dominiū domus nō posset penes eū:sed
penes dictū do.Anto.qui reseruauit sibi dominiū domus:donec totū
pretiū integre solueret:quod tamen nihilominus apud eū remāsisset
presupposito q̄ꝺ pactū illud nō fuisset appositū:q2 de iure res vendi-
ta non efficietur emptoris nisi tradaẗ ⁊ pretiū integrū soluaẗ:nisi fuis
set habita fides de pretio.vt insti.de rerū diui.§.vēdite.⁊.l.traditioni
bus.C.de pac.Iste ergo.M.ad nihilū agere potest ꝯtra.d.Ang.cū
venditio per eū facta nullū habuerit effectum.vt enim predixi quilibet
illorū vēdidit insolidū:sed dominiū transtulit solus.d.Ant.apud quē
erat.Tertio sua vēditio dūtaxat habuit effectū.Item presupposito ⁊
nullatenus concesso q̄ꝺ dicta venditio fuisset simulata tamē nō video
quo iure posset iste.M.repetere omnes pensiones sicut repetere velle
videẗ:q2 cū nūq̄ acquisiuerit dominiū illius domus vt patet ex p̄di
ctis:ergo non potest petere pensiones inde prouenientes que spectāt
ad dominū ⁊ nō ad emptorē:quinimo nō potuisset.d.M.agere actio
ne ex ēpto ad rem tradendā ex quo nō soluerat totū p̄tium:vt est text.
in.l.iulianus.§.offerri.ff.de act.emp.dixit tamē ad ꝓpositū no.Bar.
2 in.d.§.offerri.† q̄ꝺ si emptor soluit parteꝫ p̄tij.licet non possit agere ex
empto anteq̄ totū p̄tiuꝫ soluat:tamē postq̄ soluerit p̄tium integrum
poterit petere fructus seu reditus ꝓ rata eius pretij quod soluit.alle-
gat ꝓ casu.l.fi.ff.de fun.do.⁊ idē ibi firmat:ita q̄ꝺ etiā p̄supposito q̄ꝺ
nō fuisset vera vēditio sed simulata:nō tñ posset.d.M.volēs nūc sol-
uere residuū pretij petere pēsiones nisi ꝓ rata eius p̄tij q̄ꝺ soluit sꝫ in
casu nr̄o mihi petere pōt:q2 non dꝫ p̄sumi venditio simulata rationi
bus p̄dictis:ad cōtraria.s̄ formata patet respōsio ex predictis.

¶ Consilium.lxx.

1 Princeps nunquam intendit preiudicare tertio nisi de illo men-
tionem faciat.
2 Surreptio in literis gratiosis vitiat gratiam ipso facto.

In Christi nomine. Id de iu

re queritur an viso quodā indulto apostolico ciuitatis mō
tisflaconi cōcesso videatur dicte ciuitati ꝯcessuꝫ castrū Ca-
stillochi.⁊ in facto p̄supponitur q̄ dictū castrū nō erat nec est de terri
torio comitatu vel districtu ciuitatis Viterbiēsis aut castri bulsene
seu illorꝫ de illo castro bul.Et ꝑfecto si id q̄ꝺ supra in facto p̄supponi
tur veritate nitaẗ res vr̄ mihi ꝑrsus indubitabilis multis ex rationi-
bus.Et principaliter q2 papa Grego.cōcessionē illā fecit sub ꝯditiōe
extrinseca:videlicet si ⁊ inq̄tū illud castrū ⁊ quedā alia ibidē concessa
sint.vel vnq̄ fuerint de territorio comitatu ⁊ districtu ciuitatis Viter
bieñ.vel aliquorū de ciuitate viter.ac nostro Bul.⁊c.vt clare patet ex
tenore priuilegij:cōditione ergo falsa existēte annihilaẗ cōcessio vt pa
tet ꝑ totū tit.C.de cōdi.ap.⁊ presertim in.c.super eo.⁊.c.per tuas.eo.
ti.⁊ per totū ti.C.de cōdi.inser.no.glo.in similibꝰ terminis.in cle.vna
de offic.deleg.⁊ Inn.in.c.fi.de presum.quinimo plus dico in casu no-
stro q̄ꝺ cum cōditio fuerit de p̄senti ⁊ de p̄terito:vt ptꝫ per illa verba:
sunt vel vnq̄ fuerunt ⁊c.cōcessio a principio quo ad illud castrū nihil
valuit q2 cōditio de preterito vel p̄senti actum non suspendit:sed si est
falsa dispositio est nulla:si vero illico tꝫ.vt.l.cū ad p̄sens.ff.si cert.pet.
et.l.cōditio in preteritum.ff.de verb.obl.⁊ insti.eo.§.conditiones.cum
si.⁊ hec sola ꝯsideratio sufficeret ad victoriā cause.sed ad maioreꝫ cla-
1 ritatem subijciā alia motiua:⁊ sic secūdū in ordine.† Princeps nūq̄
intendit p̄iudicare tertio nisi de illo mentionem faciat.l.ij.§.si quis a
principe.ff.ne quid in loco pub.hinc est quod si committit cām inter
duos appellatione remota nō videt quo ad p̄iudicium tertij appella
tionem remouisse:vnde tertius sentiens se in eadem causa pregrauari
potest remotione appellationis nō obstāte appellare vt.c.super eo.de
offi.deleg.hinc no.dixit glo.in.c.ij.de deci.lib.vj.⁊ Inno.in.c.duduꝫ.
de priui.q̄ priuilegiuꝫ nō valet si non faciat mentionem de possessio-
ne bonafide ab alio quesita:licet mentionē agat de ꝓprietate alterius
sed in casu nostro papa nō fecit mētionem de proprietate ⁊ possessio-
ne illorum ad quos vere spectabat dictum castrum Castellōchi ergo
dicta concessio nulla.¶ Tertio ꝓbatur alia ratione:papa intēdebat
in hoc facto nō solū consulere istis de mōteflascono:sed etiam punire
illos de.V.⁊.B.vt expresse colligiẗ ex prefato indulto.in ꝟ.nos igiẗ
attendentes.sed in casu nostro nō puniret illos cū ad eos dictū castrū
non spectaret:sꝫ ad alios ergo cessat dicta cōcessio:nam vbicunqꝫ p̄n-
ceps moueẗ ex duabus causis simul cōsideratis illaꝝ altera deficiēte
cessat dispositio.vt ꝓbatur in.c.quoniā frequenter.§.porro.iuncto.§.
si aūt.vt lite non contest.Preterea ⁊ quarto surreptio in literis gra-
2 tiosis vitiat ip̄o facto gratiam.† vt.l.fi.ff.de natali.resti.⁊.c.j.⁊.ij.de fi
lijs p̄sbr.lib.vj.⁊ in.c.ad audientiā.⁊ quod ibi no.de rescri..sed in ca-
su nostro interuenit surreptio pluribus modis vt colligiẗ ex p̄dictis
⁊ tenore p̄uilegij ergo dicta ꝯcessio nulla quo ad castrū.C.licet posset
valere quo ad alia in eodē priuilegio cōcessa:in quibus nulla fuit con
missa surreptio.vt est tex.in.c.super eo.d rescri.li.vj.Sed hic cadit alia
questio necessaria hic examinanda ꝑ alios consulentes omissa cui scꝫ
incumbat onus ꝓbandi q̄ꝺ dictū castruꝫ.C.fuerit vel non illorum de
V.vel.B.an illius de monteflasc.quod illorum fuerit:an vectigalibꝰ
incumbat onus ꝓbādi quod ꝑtinebat ad alios quod est querere si de
surreptione opponitur contra literas principis cui incumbat onus ꝓ
bandi an impetranti an excipienti.quā questio.plene examinat Ioā.
an.in.c.j.de lit.cōte.lib.vj.vbi post multa distinguit expressum a taci-
to vt veri exp̄ssionem probet impetrans:excipiens enim hoc casu ne-
gat impetrans vero asserit:debet ergo approbare assertionem suam
esse veram.argu.ff.de ꝓbat.⁊ incumbit ad idem adduco.c.ij.de rescri.
vbi dicitur q̄ꝺ iure scripto intelligitur clausula si preces veritate nitan
tur:ergo oportet ad purificationem gratie vt impetrans probet nar
rata ꝑ eum forte vera:tacitum vero ꝓbet excipiens cum ipse asserit ali
quid ꝑtacitum quo exp̄sso papa non cessisset literas:in casu autem no
stro opponitur de surreptione:non autem de suppressione ꝓbent ergo
ipsi impetrantes id quod narrarunt in impetratione,¶ Secundo
cadit hic alia difficultas.Vtrum sufficiat illis de monteflascono pro
bare quod dictum castrum Castellonchi aliquando fuerit illoruꝫ de
viterbio vel castro bulsene:licet tempore concessionis esset alteriꝰ.Et
videtur primo quod sic: quia hoc expresse voluit papa in suo p̄uile-
gio vt patet ibi.Sunt vel nunquam fuerunt ⁊c.ergo satis est quod
fuerunt illorum licet tuncꝰ tp̄e concessionis erat sub papa duntaxat:
⁊ tunc sufficit ꝓbare quod aliquando fuit illorum:licet tempore con
cessionis non esset eorum:⁊ hoc casu verificētur illa verba in preterito

prolata papa enim videtur voluisse preiudicare iuri suo.arg.c.cuz di lectus.z qd ibi not.de consue.debet enim priuilegium late interpretare ad preiudicium concedentis.vt not.Inn.in.c.olim.de verb.sign.et Bar.in.l.beneficium.ff.de cōsti.prin.¶ Aut castrū illud fuit istoruz de Viter.vel de bulsena si tempore concessionis erat aliorum respectu proprietatis vel possessionis iuste:z tūc nō valet priuilegium tanquā non faciens mentionē de iure tertij.vt not.Inno.in.d.c.dudum.z gl. in.c.ij.de deci.lib.vj.debet enī priuilegium stricte intelligi quatenus preiudicat iuri tertij.vt no.Inno.in.c.ceterum.de don.z Bar.in.d.l. fi.z gl.in.c.canonice.de offi.or.lib.vj.Intelligatur ergo priuilegiū in casu suprascripto.z satis est qd potest aliquid operari iuxta id quod legitur z notatur in.l.si quando.C.de inoff.testa.nō enim per verba generalia presumitur princeps velle iuri alterius pīudicare de illo nō habita mentione presertim in preiudiciū illoꝝ qui fuerunt olim domini.cū nemo debeat alterius odio pregrauari:vt in regula nemo.de regu.iur.lib.vj.z.lvj.dist.satis peruersum. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus talis. Quidā clericus nomine

ecclesie sue pcepit decimas sibi de iure communi nō debitas ex quodam agro pro parte culto per tantū tempus quod sufficit ad prescriptionem.nunc autez alia pars agri de qua nō est memoria qd fuerit culpa ducitur ad culturā:ita qd inde percipiuntur fructus:ex quibus decima est ecclesie soluēda.Dubitatur cui hec decima debeat an ecclesie que prescripsit decimas parti culte.an vero illi cui de iure communi vel cōsuetudine debeantur decime illius territorij.

¶ Consilium.lxxj.

1 Exercens aliqua iura episcopalia illa sola prescribit.
2 Nouale quid dicatur quo ad solutionem decimarum.
3 Exercens vnum actū iurisditionalem animo acquirendi vniuersalem iurisdictionē in loco videtur iurisdictionē in totum acquirere: dūmodo alius non sit in possessione generali.

Omnipotētis dei humiliter

presidio inuocato.Videt prima fronte dicēdū q hec decima debeatur ei cui de iure cōmuni vel cōsuetudine debent vniuersaliter illius loci decime vt aperte probari videt in.c.cum contingat.de deci.vbi dicitur ei q pscripsit decimas in certa parochia nō debentur decime noualium que in eadem parochia insurgunt sed potius ei ad quē de iure communi pertinet in illa parochia decimarum perceptio.z est decisionis illius ratio fm doc.ibi quia tantum prescribitur qtum possidetur.cum sine possessione prescriptio non procedat c.si diligēti.de prescrip.z in regula sine possessione.de regu.iur.lib.vj. pars ergo nō possessa z per consequēs nec pscripta remanet proprietario.ar.l.siue possidetis.C.de proba.z.l.j.§.si quis hoc interdicto.z qd ibi not.Bar.ff.de itine.actuqz priua.z per Inn.in.c.cumana.de elec. ergo idem punctualiter dicendum in casu nostro.cuz enim iste de quo queritur non possederit quo ad ius decimandi:nisi partem cultā agri de reliqua vero parte nihil perceperit:ergo concludendum quod non prescripserit:z per cōsequens illa pars remanserit illesa apud proprietariū siue sit proprietarius de iure communi siue ex cōsuetudine:vt in hoc non videatur fienda differentia:quia ex hoc pars inculta non est acquisita prescribenti ex possessionis defectu nec pprietario qualicūqz videtur adempta:nam vt dixit tex.l.nec vtilem.ff.ex qui.cau.ma.Iniquissimum est dominium auferre quod vsus nō abstulit:nec intelligitur amissum quod alteri ablatum non est:ad idem.c.auditis.de prescrip.z.c.cuz olim.eo.tit.vbi probatur † qd exercens aliqua iura episcopalia illa sola prescribit:nec extenditur possessio ad alia etiā consimilia.z idem voluit in effectu Bar.in.d.§.si quis hoc interdicto.Preterea prescriptio est odiosa tanquaz ius alterius absorbēs.xvj.q.iij.§. potest.ergo debet restringi qtum fieri potest:ad predicta etiam fa.c. tua.j.de deci.vbi disponit qd ad cōcessionem decimaꝝ alicuius parochie i feudū laicis factū nō venit decima noualiū reddēs ibi tex.rationem:qz talibus non est extendenda licentia:sed potius relaxanda et ponderāda est hec ratio que satis facit ad hunc prescriptionis articulum licet secus sit in concessione facta ecclesiastice persone.vt.c.ex parte.eo.tit.quia vbi vertitur fauor z non odiū.¶ Sed his non obstantibus contrariam sententiā arbitror de iure pualere scilicet qd hec decima de qua queritur debeatur prescribenti.moueor pmo per tex.in.c. j.z.c.quid per nouale.de ver.sig.vbi dicitur † q quo ad decimarū solutionē nouale dicit ager de nouo ad culturā redactus de quo nō est memoria quod aliquando fuerit cultus:sed iste ager de quo querit nō potest dici q de nouo fuerit ad culturā redactus cū pro parte esset ab antiquo cultum ergo non potest dici nouale:z per consequens sumus extra casum dicti.c.cū contingat.Ager enim pro parte cultus nō potest dici qd de nouo pcidit licet nunc pars non precisa precidatur ad hoc quod in fi.legitur z no.in cle.in plerisqz.de elec.presertim cum iura requirantur z quod non sit memoria q ager ille aliquando fuerit cultus:vt in iuribus proxime alleg.quod non pōt dici de hoc:ergo q pro parte erat cultus.Hanc partez per hanc considerationem tenuit Io.and.post Vin.in.d.c.si.de priui.recitat z sequitur Spec.in ti.de pba.§.j.ver.quid si vna pars.z saltē hec pars est verissima vbi ager ille erat pro maiori parte cultus:nā tunc maior pars trahitur ad maiorē partem.ar.c.quod in dubijs.de conse.ec.vel al.z.c.vnico.e.ti.lib.vj.optime facit tex.z qd ibi not.Bart.in.l.cum delanionis.§.sabinus.ff.de fun.instr.hoc forte voluit Io.an.in addi. Spe.in.d.ver. quid si vna. vbi dixit hanc questionē terminādā fm varietatē partis nouiter culte nam raro cōtingit qd ager ex toto sit cultus durum est sentire qd illa modica pars inculta censeatur alterius nature qd sit maior ps culta cum vna z eadem res nō debeat diuerso iure cēseri.vt.c.cognouimus xij.q.ij.c.cum in tuā.de deci.Secundo principaliter adduco in argumētū optimū tex.in.d.c.tua.de deci.scdm vnā lec.que multū cōgruit illi litere:z approbatur ibi cōmuniter z doc.vbi probatur qd si pscribens decimā in certa terra percepit de omnibus fructibus inde prouenientibus decimam preterquam de certis fructibus ibidē annuatim pceptis de qb9 nulli fuit decima persoluta:illorum fructuum decima debetur non ecclesie parochiali ad quam de iure cōmuni pertinet illi9 terre decima:sed ecclesie que prescripsit decimaz in illo agro: reddens ibi tex.rationez quia illa terra est illi decimalis z vna z eadem res non debet diuerso iure censeri: quasi dicat q percipiendo decimā aliquoꝝ fructuum in vno agro nemine pcipiente aliorum fructuum decimam: videtur ius decimandi in totum acquisitū ipsi prescribenti.non enim videt habuisse respectum z animum acquirendi partem.sed totum propter vnitatem subiecti.Si ergo percipiens decimas aliquorū fructuū videt prescripsisse ius decimandi respectu totius agri quāq non percepisset decimam omniū fructuum qui ibidem colligebantur.ergo fortius dicenduz in casu nostro quod iste qui percepit decimas omniū fructuū qui ibidem recolligebantur videatur prescripsisse quo ad ius decimandi illū agrū etiam pro parte incultū vt sic habeat ibi habitu ius decimandi ne vna z eadem res diuerso iure censeat:nec in hoc vltimo casu potest sibi imputari:quare non pceperit decimas ex pte inculta cū nil inde prouenerit quimo si inde aliquid prouenisset ex quo nulli fuit decima soluta debet decima nūc ei qui prescripsit z nō quondam proprietario.vt.d.c.cum in tua.vbi hoc videt probari z tenent communiter docto.ibidem.Nec obstat si dicat quod iste prescribens non possedit totū agrū quo ad ius decimandi:qz dico satis possedisse totum ex quo vnicus est ager:z ipse solus percepit ibi decimas:videtur enim habuisse animum possidendi:z prescribendi totū.argumentum optimum in.l.possidere.in princ.ff.de acquir.poss.vbi dicitur qd qui fundum possidere vult:non oportet vt omnes glebas circumambulet:sed sufficit quālibet partez eius fundi introire:dūmodo mentez cogitatione hac sit vt totū fundum vsqz ad terminum velit possidere.

3 ¶ Tertio ad idem qd not.Inno.in.c.dilect9.de reli.do.† vbi dicit q exercens vnū actum iurisdictionalem animo acquirendi vniuersalem iurisditionem in loco videt iurisditionem in totū acqrere dummodo alt9 non sit in possessione generali:nam tūc tantū acqrit respectu capitulorum seu actuū quos exercuit:z hoc casu potest procedere dictuz Bar.in.d.§.si qs hoc interdicto.z.c.auditis.z.c.cū olim.de prescrip. cū si.at iste cleric9 q noie ecclesie pcepit decimas ex fundo p pte culto videt animū habuisse acqrendi in totū quo ad ius decimandi z non pro pte:animus aūt colligit ex vnitate subiecti nā cū esset vnic9 fund9 nō esset vero simile qd voluerit illū p parte dūtaxat aqrere argumentū optimū in.d.c.cum in tua.nec alius erat in possessione pcipiēdi decimam de pte inculta:vnde vno solo percipiente decimam ex eodem agro non debet idē ager esse pluribus decimalis nec in actu nec in potētia ne vna z eadem ars.zc.vt tenēt communiter doc.in.d.c.cū i tua. Et p hoc satis patet responsio ad ꝯtraria superi9 allegata.nam cum contingat.vbi videt pma fronte casus p contraria opini.loquitur in pscribente decimas in parochia in qua sunt diuersi agri:quorum aliqui penitus sunt inculti:si enim illi de nouo redigūtur ad culturā oriūtur ibi noualia:qz illi sunt diuersi iuris z separati ab agris cultis cuz verum sit dicere illos agros nunc primū precisos.Sed in casu nostro nos loquimur in eodez agro cui pro parte erat cultus:nec potest dici q de nouo reducitur ad qulturam.Item ratione partis videt totus possideri:non sic vbi datur agrorum pluralitas.Et per hec puto qd aliquo pscribēte decimas in vna villa in qua sunt agri diuersi habentes diuersos terminos si aliqui agri eiusdē ville penitus inculti de nouo redigūtur ad culturam:decima inde proueniens debetur non prescribenti sed tanq de noualibus debetur illi ad quem illius ville spectat decima de iure communi vel antiqua ꝯsuetudine: qz negari non videretur quin tales agri non primū prescindant.ergo sunt noualia z per consequens debet habere locum.d.c.cū contingat.z in.c.j.z.c. qd per nouale.de verbo.sign.¶ Preterea sicut ad prescriptionē decimarū vnius parochie non veniunt noualia.d.c.cū contingat.ita nec ad prescriptionem decimarum alicuius ville.Preterea possidens decimas agrorū cultoꝝ i vna villa nō per hoc videtur possidere agros incultos:cum ex separatis non fiat illatio.vt.c.ij.de transla.prelato.z l.neqz natales.C.de pba.nec possessio debet extendi de loco ad locū: psertim ꝯtra ius cōe iuxta no.p Inn.in.c.in literis.de re.spol.z optime facit tex.z qd ibi no.Bar.in.d.l.j.§.si qs hoc interdicto.ff.de itin.

actuqz

actuq; priua.non sic autem cõtingit in eodem fundo vbi dat̃ vnitas
terminorũ.Et ꝑsertim hec conclusio ꝓcedit si agri inculti fuerint post
ꝑscriptionē agrorũ cultorũ redacti ꝑ dominum temporalem vt vna
cũ alijs predijs cultis constituāt de nouo vnā villam:q̃ prescriptio
iam cõpleta respectu agroꝝ cultorũ non dꝫ trahi ad agros incultos
qui nunq̃ fuerunt possessi.esset cõtra regulam sine possessione.de reg.
iur.libro.vj.Item contra casum in.c.j.x.distin.vbi dicitur quod licet
vna prouincia diuidatur in duas per principem secularē:non tamen
per hoc debet quo ad spiritualia diuidi prouincia vt constituantur
duo archiepiscopi:vt enim ibi dicit tex.ad mobilitatez necessitatum
mundanarum dei ecclesia ⁊ iura spiritualia mutari non debent. Et
hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Consilium.lxxij.

1 ☞ Renũtiare quis põt exceptionibus ⁊ legum beneficijs sibi compe-
tentibus tam in iudicijs q̃ contractibus.

2 Notoria non sunt in iudicio deducenda.

3 Actio cõtra reum principalem non tollit̃ per solam sententiam latã
contra tertium in actione hypothecaria.

SAluatoris Iesu christi po-
stulato suffragio. Uidetur prio qd cõtra dictũ Guidonē
multipliciter obstet exceptio. Prio enĩ videt̃ obstare exce
ptio intentionis exclusiua cũ nulla actio dicto Guid.contra heredes
Bonauenture cõpetere videat̃ qd ex eo probari videt̃ ꝙ fortilitiũ vel
podere ꝙ in presentiarũ possidetur per dictum Gui.fuit in bonis di-
cte domine christofore:ex cuius persona principaliter agitur:q̃ qui
dem fortilitiũ dedit ⁊ assignauit in dotem dicto Angelo secundo ma
rito licet estimatũ cuius dñiũ iure naturali inspecto remāsit in bonis
dicte domine christofore:lꝫ ex iuris ciuilis dispositione trāsiuerit ma-
ritum:sed illo iure naturali inspecto fauor mulierum ius introduxit
vt matrimonio dissoluto habeat mulier rei vēdicationem in illis bo-
nis ac si perpetuo remāsisset in bonis suis ⁊ preferat̃ in illis omnibus
alijs mariti creditoribus etiam habentibus anteriorem ⁊ potiorem
causam in bonis mariti:vt singulariter probatur in.l.in rebus. C.de
iure do.vbi inter cetera dicit̃ ꝙ mulieri in illis bonis in dotē collatis
ꝑ estimationē cõpetit rei vendicatio cũ eadē res ⁊ ab initio vxoris fue
rint ⁊ naturaliter in eius ꝑmanserint dominio ⁊ subiectione:nõ enim
legũ subtilitate transitus earũ in mariti patrimoniũ videt̃ fieri ideo
rei veritas delata vel infusa est:cũ ergo dictus Gui.habet apud sedi
ctũ fortilitiũ quod longe magis vꝫ q̃ sit quãtitas qua petit ab here
dibus dicit Bonauēture nulla actio sibi ꝯpetere põt vt puta cũ nul-
la sit obligatio ex quo extent bona dotalia sufficientia ꝓ satisfactione
dotis soluto enĩ matrimonio dos reuertit̃ ad mulierē ⁊ donatio pro
pter nuptias ad virũ.vt in.c.j.⁊.c.nuper de do.post di.re.potest ergo
dici dicto Gui.quod queris intus habes. ¶ Secũdo principaliter vi
detur cõtra dictũ Guidonē competere exceptio ordinis:cum enĩ fue-
rant duo correi bonorũ dotaliũ dicte domine christofore Bonauen-
ra scilicet ⁊ Angelus eiꝰ frater vt patet ex instrumēto dotali ratifica
tione secuta per dictum Ang.qd in rebus dotalibus posset fieri indu
bitati iuris est:vt probatur in.l.fin.C.de dote cauta nõ nume.⁊ bona
dotalia peruenerint ad alterũ ex illis dũtaxat videlicet Angelũ mari
tum dicte christofore sepe dicte debet prius discuti dictꝰ Ang.ad quē
dictoꝝ bonoꝝ peruenit cõmoditas q̃ fieri trāsitus ad dictũ Bonauē
tu.correũ q nullatenus habuit ex illis bonis cõmoditatē iuxta theori
cã Bar.in.l.duobus.ff.de duo.reis.ꝑ.l.vnde querit̃.ff.cõmo. ¶ Ter
tio ob. dicto Gui q̃ eũ agat ex ꝑsona Ang.filij dicti domine christo
fore exceptione actionis sibi facta cui quidē Angelo nulla cõpetebat
actio tempore cessionis cũ iam habuerat sententiā que transiuerat in
rem iudicatā super hypo thecaria actione contra quondā karolũ pa-
trem dicti Guidonis non põt pretendere aliquā actionē cũ nõ potue
rit credere quod iam sibi ꝯpetere differat cum ex sentētia hꝫ ius con
tra dictũ karolũ ⁊ eius heredē.l.res iudicata.ff.de re iud.⁊.c.cũ inter
de re iu. Nec ob.si dicat̃ qd ex ꝯpromisso postea facta cessaret actio di
cto Gui.cũ ꝯpromissum sit volũtarium non potuit generale preiudi
cium heredibus dicti Bonauēture quibus cõtingit liberatio ꝑ sen-
tentiā latā super bonis dicti angeli correi que erant proprius obliga
ta ante omnia pro dotis restitutione presertim cũ fuisset lata sentētia
super dicto fortilitio quod fuerat dicte domine christofore ⁊ ab eadē
in dotē dicto angelo dicto marito.cõsignatũ ad hoc.l.si dictũ.§.si cõ-
promisero.ff.de euic.que quidē lex videt̃ facere etiā ex alio capite con
tra dictũ Guidonē:q̃ cum ipsa satisfecerit dicto domino angelo prin
cipaliter vigore sentētie arbitramentalis ⁊ vigore solutionis prefate
receperit cessionez non videt̃ qd possit habere regressũ cõtra dictum
Bonauenturā correũ,imputādũ enim sibi est quare cõpromisit ⁊ nõ
expectauit iudicialem sñiam. ¶ Sed his minime obstantibus cõtra-
riam sententiā arbitror preualere videlicet vt nulla exceptio que saltē
possit colligi ex narratis in themate habeat cõtra dictũ Gui.obstare
moueor principaliter quia dictus Bonauentura cõtra cuius heredes
nunc agitur obligauit se ⁊ omnia bona sua ad restitutionem dotiũ in
casu restitutionis renuntiādo exceptioni doli mali beneficio de fide-
iussoribus epistole diui Adriani nouarum constitutionum:⁊ genera
liter omni alij legũ auxilio ⁊ fauore cũ alijs clausulis opportunis ⁊ in
talibus cõsuetis:presertim cum iuramento recipiēs in hoc preceptũ
a notario in forma guarentigie.ergo nõ potest nũc opponere aliquã
exceptionē per quā in totũ elidat̃ obligatio vel differatur pretextu di
scutionis fiende in personam dicti angeli secundi mariti dicte domine
christofore.ad hoc.l.iurisgentiũ.§.item si quis pactꝰ.ff.de pact.⁊.l.j.
§.si cõueniatur.ff.de postu.⁊.l.sed ⁊ si.§.quesitũ.ff.si quis cau.⁊.c.vni
3 co.de cõmo.cũ ibi not.in quibus iuribus legit̃.⁊ no.† ꝙ tam in iudi-
cijs quam in contractibꝰ potest quis a principio renũtiare exceptio-
nibus ⁊ legũ beneficijs sibi competentibꝰ.⁊ generaliter facit.l.si quis
in conscribendo.C.de pac.vbi generaliter dicit̃ quem posse renũtiare
fauori pro se introducto.ad idem.c.ad apostolicam.de regula.⁊ spe-
cialius ad materiam nostram est glo.in aut̃.de fideius.post prin.in fi.
acceden.vt in aut̃.de duo.reis.in verbo cedere.vtrobiq; enĩ nõ qd po-
test qs renũtiare beneficio ordinis vt primo conueniat̃ ipse fideiussor
q̃ principalis. Itē in duobus reis vt qlibet teneat̃ insolidum diuisio
ne non facta.⁊ idē no.in aut̃.presente.C.de fideiu.⁊ gl.in.c.ij.e.ti. Nec
obstat si dicat̃ qd huic exceptioni vt prius discutiat̃.d. Ang.nõ fuit
specifice in casu nostro renũtiatum quod videtur esse de necessitate ad
hoc vt renũtiatio valeat.⁊ prima fronte videt̃ velle text.in.d.c.quesi-
tum. Ad hoc enim respondetur multipliciter. Primo enim illa lex lo
quitur in iudicijs:secus aũt in contractibus:vt ibi no.per glo.⁊ doc.
⁊ quicqd sit in iudicijs non prosequor.qa non est materia nostra. In
contractibꝰ tamen de quibus loquimur communiter tenet̃ qd ad mi
nus sufficit expressio aliquorũ casuũ secuta clausula generali sub qua
comprehendunt̃ omnes casus pares vel minores.argu. in.c.sedes.de
rescrip.⁊ videtur expressum in.c.qui ad agendũ.de procur.lib.vj.⁊ in
cle.non potest.e.tit.tenet glo.⁊ Bar.in.d.§.quesitũ.no.doc.in.d.c.vni
co.de cõmo.de quo per Spe.⁊ Io.an.in addi.in tit.de loca.§.nũc di-
cendũ.ver.ad euidentiam.ita contingit in casu nostro.nam dictꝰ Bo
nauentura renũtiauit specialiter qbusdã exceptionibꝰ:quarũ alique
concernũt beneficiũ ordinis ⁊ post subiecit clausulā ḡnalē renũtiando
omni exceptioni ⁊ legũ auxilio ⁊ fauori.per quā quidē clausulam cõ-
prehenduntur omnes exceptiones concernentes beneficium prediscus
sionis alterius seu ordinis cũ sint pares expressis. ¶ Secundo princi
paliter ad hanc sententiam facit quoniam dictus Bonauentura re-
cepit ipse locus preceptum de soluendo in casu restitutionis fiende in
forma guarētigie secũdũ dispositionē statutorũ Senensiũ quo casu
nõ põt ꝯm ꝑdictoꝝ statutorũ dispositionē allegare aliquā exceptionē
saltē predictam de discussione fienda prius in personam dicti Ange.
vt patet in statuto posito sub rubrica.de excep.contra guarātigiā.ibi
enim regulariter denegatur omnis exceptio preter quasdā specialiter
ibi permissas inter quas non reperitur predicta concessa.ergo videtur
denegata:q̃ exceptio quorundam firmat regulā in oppositũ.vt in.c.
dominus.xxxij.q.vij.⁊.c.ij.de conu.lepro.facit.l.de pretio.ff.de pub.⁊
c.solite.de maio.⁊ obe.⁊.xix.dis.si romanorũ.cum si.⁊ maxime non de
bet audiri in casu nostro cum dictus Bonauentura fuerit cõfessus ꝙ
ipse receperat dotem:⁊ pro restitutione recepit preceptum non potest
ergo nũc dicere contrarium obstante dicto statuto. ¶ Tertio etiā fa-
cit qd dicti Bonauentura ⁊ Angelus eius frater erāt in cõmunione
ita qd omnia eorũ bona erant indiuisa ⁊ incõfusa omnia fuerũt obli
gata pro restitutione dictarum dotium:vnde nõ potest dici ꝙ magis
fuerunt obligata bona vnius q̃ alterius.arg.eorũ que no.in simili in
l.marcellus.ff.ad treb.vnde per diuisionem que postea cõtingit inter
eos non debuit saltem in hypotheca ꝑiudicari iure dicte dñe Christo
fore ⁊ eius heredibus.arg.bonum in.l.si nupta filia.§.si filius.ff.fami.
hercis.⁊ maxime hoc procedit si tacite cõtraxerāt societatem omnium
bonorũ sicut solent facere fratres carnales indiuisi:vt cõmuniter fit in
hac ciuitate Senarũ iuxta materiam Bar.in tractu de duobus fra-
tribus.⁊ in.l.si patruus.C.cõ.vtri.iudi.cum si.nam tũc quo ad obliga
tionem personalem non potest allegari qd angelꝰ dicta bona recepit
cum quilibet videatur habuisse ex quo erant socij omnium bonorum.
¶ Quarto principaliter inducit̃ qd exceptio vt prius Angelꝰ discu-
tiatur non sit admittenda:quia notorie constat dictum Angelum nõ
esse in territorio Senensi cum sit rebellius omnibus suis bonis publi-
catis:⁊ sic nil ipse vel aliqs eius nomine possideret superuacanea ergo
esset prediscussio ipsius ideo nõ fienda iuxta no.per Bar. in.l.decem.
ff.de verb.obl.⁊ in.l.si.ff.eo.C.si cer.pe.⁊ no.in aut̃.hoc si debitor.C.de
2 pig.† Notoria enim non sunt in iudicio deducenda.vt in ca.qm̃:de fi.
presby.⁊ in.c.vestra.de coha cler.⁊ mulie.facit.l.ictus fustiũ.ff.de his
qui no.infa. ¶ Ad contraria supra pro aduersa forma potest faciliter
respõderi. Et primo ad.l.in rebus.potest duobus modis dici illa lex
non dicit vt vxor vel heres teneatur illa bona in dotẽ data vendica-
re omissa hypothecaria respectu aliorũ bonorum vel omissa persona-
li:sed in fauorem mulieris dat vtilem rei vendicationē ⁊ hypotheca-
riam.vnde non tollitur quin mulier possit vel eius heres vti persona-
li vel hypothecaria in alijs.vt in.l.persecutione.C.de pigno.⁊ melius
in.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.actio. ¶ Preterea ⁊ secundo illa lex
loquitur de tertio possidēte illa bona dotalia:debet enim intelligi de

marito vel herede possessore vt reducat ad terminos, auf. hoc si debitor. C. de pig. Sed in casu nostro tertius scilicet dict⁹ Guido possidet dictu fortilitiū: agit autē non ex propria persona: sed vt cessionari⁹ dicti domini angeli heredis dñe christofore. Statuto vero Senēsi cauetur qd idē ius seruetur cessionario quod seruari debet cedenti: ⁊ idem videtur dicēdum in casu nostro de iure communi cū agat tanq̄ alius arg. in. l. si ꝯsul. ff. de adop. ⁊ quod not. in. c. cū inter canonicos. de elec. ¶ Ad secūdū contrariū de. l. vnde queritur. ⁊ de dicto Bar. in. d. l. in duobus. respondetur dupliciter. Primo qd nō habet locū in casu nostro in quo dictus Bonauentura cōfessus fuit recepisse dictas dotes: ⁊ obligauit se tunc principaliter ad restituendū in casu dotis restituende: licet obligauerit etiā fratrē ⁊ ꝓmiserit qd ille haberet ratū nec potest nūc dicere contrariū obstante dicto statuto loquente de instrumēto guarentigiato. cōtrariū vero procedit in duob⁹ correis eque principalibus: quorū alter qui conuenitur non habuit aliquod commodū. ¶ Preterea ⁊ secūdo in casu nostro dict⁹ Bonauētura promisit restituere dotes renuntiando omni legum auxilio: prout supra plene dixi. vnde saltem vigore renuntiationis nō potest opponere vt prius discutiatur dictus Angelus. Ad tertiū motiuum respondeo etiam dupliciter. 3 † Primo ꝙ per solā sententiam latam cōtra tertiū in actione hypothecaria non tollitur actio cōtra reum principalē: sed oportet qd ꝓcedat solutio vel alia satisfactio. ar. in. l. fi. C. de fideiuſ. ⁊. d. l. in duob⁹. ⁊ quod ibi not. Bar. In casu aūt nostro precessit sententia duntaxat. Preterea ⁊ secundo dictus dominus Angel⁹ cedēs compromisit nō sponte: sed vigore statuti. vnde idē dicēdū in sentētia talis arbitri qd in sententia iudicis ac eius quod legitur ⁊ notatur in. c. ab arbitris. de offi. dele. lib. vj. ⁊. l. apertissimi. ⁊. l. cū specialis. C. de iud. Et idē potest dici dū opponit contra Guidonem qd ipse compromisit: nam processit actū compromissi vigore statuti. Preterea ⁊ melius ipse non agit nūc vigore sententie arbitramentalis: sed vigore cessionis sibi facte a dicto Angelo q poterat cedere etiam nullo facto compromisso. l. pe. C. manda. ⁊ sic cessat contrariū. loquit enim qn qs habet recursum cōtra pretiū: q̄ reportauit sentētiam arbitramentalem contrariaꝫ qd facere non potest: quia est quid sibi imputetur quare compromisit sed in casu nostro dictus Guido fundat se super cessione dūtaxat. Et hec sufficiant.

Nicolaus de tudeschis abbas Sicu. Panor.

¶ Casus consilij sequentis

In questione que ad presens vertit

inter dominā Floridā ex vna parte ⁊ heredē Pauli iordani ex parte alia supra restitutione dotis eiusdē Floride ac legatorū ꝓstatione eidē floride factorū a dicto Paulo ei⁹ marito premortuo. Tria breuissime propter loci ⁊ temporis angustiam ad ipsius questionis decisionem attingā. ¶ Primo nūquid eidē Floride dotē repetēti vigore instrumenti cōfessionati ⁊ guarentigiati obstet exceptio dotis non numerate presertim cū illico eodē die ⁊ loco quibus factū fuit instrumētū frater dicte Floride q cōfessionē receperat in fauorē dicte Floride ꝓmiserit se dotē dicto Paulo soluturū non obstante cōfessione de dote recepta per dictū Paulū pri⁹ facta. ¶ Secūdo presupposito ꝙ dictū instrumentū mereatur executionem exceptione predicta nō obstāte: nunquid dictus heres possit vti in solutione dotis beneficio inuentarij: vt sic non teneat soluere nisi quatenus vires hereditatis patiuntur de bonis hereditatis insolutū dare cū a dicta Florida replicetur dictū inuentariū in nullo tempore dicto heredi prestare adiumentum cum deficiat in solennitatibus debitis presertim ex eo ꝙ bona hereditaria integraliter in eo descripta non sunt: ⁊ eadē questio versat in prestatione dictorū legatorū an scilicet dicto inuentario nō obstante teneat heres ad solida legata nō habita animaduersione impotētie dicte hereditatis. ¶ Tertio ꝓsupposito sine veritatis preiudicio dictuꝫ heredē iuuari inuentarij bñficio an debeat heres soluere iuxta vires hereditaris dictā doteꝫ ⁊ legata detracta tertia parte estimi seu valoris si voluerit dare aliqua bona hereditaria insolutū: ⁊ hoc attenta consuetudine ciuitatis castelle. An vero possit dare insolutū nulla detractione facta attēta dispositione iuris communis ⁊ statuto dicte ciuitatis castelle in quo detractio tertie partis permittitur contra debitorem contumacem in non veniendo dūtaxat.

¶ Consilium. lxxiij.

1. Maritus si cōfitet in instrumēto dotali dotes sibi datas esse possit opponere exceptionē non numerate pecunie.
2. Ponens vel respōdēs seu cōfitens potest incontinenti suā cōfessioneꝫ absq; aliquo preiudicio reuocare.
3. Superfluis remedijs non videt quis velle vti.
4. Data iuriuꝫ dubitatione fauendū est cause dotali: etiam si actor stet pro dote.
5. Statutū si non admittat exceptionē contra instrumentū publicū nisi in causa falsitatis non potest opponi exceptio simulationis.
6. Inuentariū ad hoc vt valeat quas conditiones debeat habere.
7. Tutor si non posuit in inuentario omnes res videt dolo fecisse.
8. Heres si surripuit vnā rem caret beneficio inuentarij in totum.
9. Heres si nō conficit inuentariuꝫ an teneatur vltra vires hereditarias in foro anime.
10. Heres ecclesie si non conficit inuentarium an teneatur vltra vires hereditarias.
11. Actus iudicialis nō requiritur ad inducendam consuetudinem.
12. Episcopus si sine iusta causa nō admisit prio ꝓsentatū ꝑ patronū sed institui secūdo: tenet prouidere primo in equiualenti beneficio.

IEsu christi eiusque pijssime

matris virginis gloriose ꝓsidio ex corde postulato. Circa primum dubium supra formatū videtur dictaꝫ exceptioneꝫ non numerate dotis dicte Floride obsistere ⁊ obuiare ⁊ primo adduco fere totuꝫ titu. C. de do. cau. non nu. vbi patet speciale esse in cōconfessione dotis recepte vt illa non obstet quantuncūq; pure facta intra tempora ibidem prefinita: ⁊ maxime videtur text. in. l. fina. eo. tit. vbi dicitur 1 † qd quantūcūq; maritus profiteatur in instrumēto dotali dotes sibi datas esse: ex quo tū cōstat donationē interuenisse sed pollicitatio subsecuta sit potest nihilomin⁹ opponi nō numerate pecunie exceptio nō solū per ipm maritū: sed etiā per ipsius heredem ita punctualiter vr in casu nostro cōtigisse: nā primo dictus Paul⁹ maritus fuit cōfessus dotē recepisse a fratre dicte Floride: ⁊ demū dictus frater dicte Floride cōfessione pri⁹ facta nō obstāte ꝓmisit soluere. predicta videt cōfirmare gl. in. c. si cautio. de fid. instr. in verbo cōfessioni que inter casus speciales in quibus propria cōfessio nō ꝓiudicat cōfitenti enumerat hunc casuꝫ ꝯfessionis dotis recepte: sicut in fi. inducitur debitor ad cōfitēdū debitū receptū spe future numerationis vt ꝑ totū ti. C. de nō nu. pe. ¶ Scdo ꝓncipaliter cōtra dictā ꝯfessionē facit illa i iure vulgata regula q̄ incōtinēti fiūt vident inesse: vt in l. j. ff. si cer. pe. ⁊ in. c. officij. de elec. Sꝫ in casu nr̄o illico ⁊ i eodē loco frater dicte mulieris fuit ꝯriū ꝓmittendo dictā dotā soluere ꝯfessione mariti ab eo pri⁹ recepta nō obstāte: ergo perinde hñda est dicta ꝯfessio mariti ac si nō fuisset facta: ad quod optime facit. c. nā ⁊ ego. de ver. vbi ptꝫ id qd nō durauit nō videri fuisse factū. ⁊ ꝯcor. ff. de in rē ver. l. si ꝑ pte. §. versus. de pe. di. j. diuortiū. ¶ Tertio dictū testis illico per eūdē reuocatū nō facit fidē sꝫ stat scdo dicto. vt est tex. notabilis in. c. preterea. de testi. cog. ꝑ quē tex. dixit glo. no. in. c. cū in positionibus. de iureiur. lib. vj. 2 qd † ponēs vel rñdens seu cōfitens potest incontinenti suam confessionem absq; aliquo preiudicio reuocare. ad idem glo. in c. apud. xxxij. q. j. satis ergo est heredi si dedit dicte Floride actionem cōtra fratrē suū q promisit dictā dotē soluere. v. l. si socer. §. luci⁹. ff. so. ma. nec debet heredi imputari quare defunct⁹ non exigit fratrem. haberet eniꝫ locū hec impugnatio si frater mulieris esset nūc soluēdo sed ex quo nomen promissoris est idoneū satis videt cedere actionem ad hoc. l. si extrane⁹. ff. de iure do. ¶ Sed predictis non obstantib⁹ contrariam sententiam in casu nostro arbitror preferendū pro qua cā aduerte ꝙ triplici ex cā potest maritus confiteri dotē habuisse. Primo spe future numerationis propter concupiscentiam consequende vxoris: ⁊ hec confessio est illa de qua logt tot⁹ tit. C. de dote cau. non nume. q̄ q dem in effectu non nocet marito confitenti nec ius heredi obstante exceptione non numerate pecunie. dūmodo proponat intra tēpora cauta. vt in autenti. sua. C. de non nume. pec. In casu aūt nostro non potest dici ob hanc causam: scilicet pecunie numerāde dictam cōfessionē emanasse cū cert⁹ erat marit⁹ ex his que incontinēti subiecta sunt ꝙ pecunia non debebat sibi illico cū frater dicte mulieris ex conuentione prius inter eos habita promisit illico soluere in certis terminis per quendam amicū postea declarandis. Ex his enim que incontinenti sequunt presumunt ⁊ declarant precedentia. vt in. l. si seruus pluriū. ⁊. l. q filiabus. ff. de lega. j. ⁊ qd legitur ⁊ not. in. c. ex literis. de sponsali. 3 † Preterea superfluis remedijs non presumitur qs velle vt in. l. hec stipulatio. §. diuus. ff. vt leg. no. ca. ⁊ in. c. ij. de proba. maxime si talia remedia cedant contra propriū commodū. arg. l. cū de indebito. ff. de proba. ⁊ in. c. super hoc. de renūt. ad quid enim spe future numerationis fuisset iste maritus confessus dotem recepisse cū incontinēti sciebat se recepturuꝫ promissionem de dote certo termino ⁊ certis modis soluenda ⁊ ideo non placet vt ob hanc causam numerande dotis dūtaxat illa cōcessio emanauerit. Secūdo potest maritus confiteri dotem recepisse animo donādi mulieri ipsam dotē cōfessatā: q̄ qdē donatio valet si est renuntiatiua: ⁊ ꝑ ꝯñs preiudicat dicta confessio vtputa si plebeius ꝯtraxit cū nobili muliere: vel cū ea aqua multa seruitia receperat. vt no. bar. in. l. si diuortio. ff. ſo. ma. ob. ⁊ idē notauit post gl. in. l. si volūtate. C. de dot. ꝓmis. ⁊ in. l. j. C. de do. aū nup. ¶ Tertio pōt cōfiteri q̄ in veritate dotem per prius recipit. ¶ Potest addi et quartum causa cōfitendi magis pertinēs ad materiā nostram quando scilicet confitetur spe future promissionis sibi fiende ꝑ aliqueꝫ qui vult dotare mulierē quasi velit maritus illud nomen promissoris sibi cedere in dotē cōfessatā vt sic nominis ꝑiculū pertineat ad eū ipe ꝓo teneat mulieri ad restitutionē dotis cōfessate: quēadmodū eñ potest mulier dare in dotē nomē debitoris insolutū: ita potuit maritus cōfiteri datē recepisse spe futuri nominis ꝯsequēdi. Vñ oportet ꝙ in casu nostro cōiecturemus ꝯfessionē illā mariti emanasse. Aut quia recepit dotē: aut q̄ voluit nomen fratris mulieri in dotem sibi cedere: ⁊ sup

quolibet

quolibet dictorũ casuuz videtur ꝙ dicta Florida possit se fundare: nã ex quo maritus fuit confessus recepisse dotez ꝓ Florida futura vxore ac promisit illã dotẽ cõfessataz Floride restituere in casu restituẽde dotis: ⁊ promissionẽ istã fecerit notario publico stipulãti pro dicta Florida ac renuntiauerit in dicto instrumẽto exceptioni non numerate pecunie nõ debet audiri allegans dotẽ nõ fuisse solutam vt in casu nostro est gloss. not. quam sequitur ibi Bar. in. l. j. C. de nõ nu. pec. Nec obstat si dicat̃ ꝙ frater dicte Floride illico fuit cõfessus ꝯtrariũ promittẽdo dotẽ soluere in futurũ: quia ꝯfessio fratris quãtũcũq; illico facta nõ debuit nocere Floride cui ius iam erat quesitũ per stipulationẽ notarij publici qui potuit stipulari dicte Floride absenti. ⁊ glossa. in. §. si qs alij. insti. de verb. obl. q̃ numerat notariũ inter ꝑsonas valẽtes alteri stipulari. sequitur Dy. in. l. ij. ff. rem pupil. sal. fore. ⁊ idẽ ibi plenius hãc materiã prosequitur: licet aliud ⁊ nõ bene videatur sensisse Inno. in. c. dudũ. de cõuer. cõiug. nam satis potuit cõtingere ꝙ vxor soluerit dotẽ fratri pro se assignandam futuro marito. frater autẽ ꝓuidit mulieri per cõfessionem a marito receptam cõuẽtiõe prius habita vt ipse remaneret sibi obligatus pro dote mulieri integro iure conseruato. Secundo potest se fundare ꝙ nomen fratris receperit in dotẽ in solutuz cũ dicta confessio nõ potuerit rationabiliter ad aliam causam emanasse ex quo incontinenti sperabatur obligatio fratris alias dicta cõfessio esset omnino superflua: ⁊ talis cõfessio diceretur facta per errorẽ in quem inoleuit iste vsus confitendi dotem recepta ⁊ recipiendi illico promissionem ꝙ non est presumẽdũ. iuxta not. per gl. in. d. l. j. C. de nõ nu. pecu. Et hãc opinionẽ ꝙ videatur facta dicta cõfessio vt nomẽ sequẽs cedat in solutum aperte firmauit ille doctor excellentissimus q raro a semita veritatis ⁊ equitatis iudicatur aberrasse Bar. post Ja. de are. doctorem eximiũ in. l. pe. §. pe. ff. solu. ma. licet aliud senserit ibi Bald. ⁊ in. l. legẽ. C. de pac. faciendo differentiã an ꝓmissio fuerit subsecuta incõtinẽti: an ex interuallo in primo casu nõ ꝓcedat opi. Jaco. de are. in scdo sic. ¶ Sed ego meliori iudicio semper saluo potius dicerem oppositum: nam quãdo fit promissio incõtinenti nõ apparet quare emanauerit precedẽs cõfessio nisi ob causam future ꝓmissiõis. Sz quãdo emanauerit ex interuallo potuit promissio subsequi nõ vt nomẽ sit sibi in solutũ: sed vt currãt tẽpora ꝑfixa cõtra exceptionẽ non numerate dotis facit. d. l. fi. vnde sequor i hoc opi. Jac. de are. ⁊ Bar. Preterea in hãc sentẽtiã i casu nostro vehemẽter me mouẽt duo. Primo ꝙ ad minus negari nõ potest quocũq; se vertat veritas quin casus iste sit dubitalis: sz data iurũ dubitatiõe fauẽdũ est cause dotali etiã si actor stet ꝓ dote. vt est tex. in. c. fi. de re iudi. ⁊ melior text. iũcta gl. antepe. in. c. ex literis. de ꝓba. facit qd in simili notãter dixit Hostiẽ. in. c. sup eo. de cogna. spi. vbi concludit iudicãdũ fore ꝓ matrimonio tanq̃ ꝓ re fauorabili si in ipsius fauorẽ reperit̃ opinio vnius doctoris: licet multi doctores teneãt cõtrariũ ita dicendũ ⁊ fortius in casu nostro in quo pro fauore dotis cõcurrit opi. Jaco. de are. ⁊ Bar. licet Bal. solus aliud senserit quã tamẽ in quibusdã alijs locis simpliciter secutus est Bar. ¶ Preterea ⁊ secunda vrgentissime facit cẽsura municipalis ciuitatis castelle qua cauetur ꝙ contra instrumẽtũ guarẽtigiatũ nõ possit opponi nisi exceptio solutionis ⁊ satisfactionis nõ falsitatis: quelibet eniz alia exceptio que nõ ꝑmittitur ex capitale alicuius statuti licet descendat ex aliqua parte iuris cõmunis videtur ꝑ dictum statutuz esse sublata vt expresse firmat Bar. in. l. j. ff. qd vi aut clam. nec obstat si dicatur ꝙ exceptio simulatiõis potest dici exceptio falsitatis cũ falsitas nihil aliud sit q̃ immutatio veritatis: vt legi. et no. in auf. de tabelliõi. q2 nõ est verum dicere ꝙ instrumentũ sit falsuz ex quo fuit cõfectum de voluntate partium: nam notarius solũ attestatur de confessione mariti quã in veritate fecit ⁊ potuit legitime facere ex aliqua predictarũ causarũ vnde quãtũcũq; maritus nõ recepisset dotẽ non per hoc potest dici instrumẽtũ falsum: quia vere est dicere maritũ fuisse confessum: ⁊ sic notarius non mutauit veritatem: ⁊ hãc opi. expresse firmauit Bar. in. l. j. ff. qd vi aut clam. 5 † dicit̃ ꝙ si statutũ non admittat exceptionẽ contra instrumentum publicũ nisi in causa falsitatis nõ potest opponi exceptio simulatiõis q2 simulatio non facit instrumentum falsuz: lz faciat desinere contrariũ. nec Bal. hoc casu dixisset oppositũ: imo idẽ sensit super rub. C. de priui. do. vbi dixi ꝙ lz dos tñ confessata nõ habeat alias priuilegia dotis ẜm gl. in. l. assiduis. C. qui poe. in pig. hab. tamen concurrẽte dicto statuto guarẽtigie habebit oĩa priuilegia dotis tãq̃ vere enumerata: ⁊ idẽ ibi ꝯcludit si ꝯfessio dotis iuuetur aliquibus indicijs: vt in casu nostro non solum cõcurrit promissio dotis incõtinenti subsecuta: sed etiã dictũ statutuz guarẽtigie ac etiã legatũ per maritũ in eo ꝙ legauit multa mulieri vltra dotes suas: ⁊ sic videtur ꝙ fuerat confessus se debitorem mulieris in dote cõfessata. arg. in. l. j. C. de fal. cau. adiec. leg. ⁊ qd no. Bar. i. l. si vltra. C. de fideiuss. ¶ Per hec oĩa concludendo meliori iudicio semp saluo dictum instrumentũ guarentigiatum executioni mandandum exceptione nõ numerate pecunie non obstãte. ¶ Ad ꝯtraria superius allegata satis pz ex predictis respõsio. maritus eñ nõ negauit seu reuocauit aliquando ꝯfessionẽ prius factã. licet illico recepit ꝓmissionez fratris: ⁊ hec duo possunt simul stare: potuerunt enim emanasse ad diuersos effectus: vt patet ex predictis. ¶ Causa ergo breuitatis specialius cõtraria nõ attingẽdo condescendo ad scdm dubiũ in quo cõcludo ꝙ si vera sunt que mihi in facto narrant̃: puto inuẽtariũ nullũ nullũq; cõmodũ seu beneficiũ heredem ex eo debere consequi. Primo 6 namq; † vt inuentariũ valeat opz: vt ante oĩa signũ venerabilis crucis fiat manu heredis: citẽturq; creditores ⁊ legatarij ꝙ veniãt certa die ⁊ certo loco ad videndum fieri cõfectionem inuentarij. vt in. l. fi. C. de iure deli. ⁊ in auf. sed cũ testator. C. ad. l. fal. Itẽ citatio debet fieri nominatim si sint certi al's sufficit mittere proclama per ciuitatẽ vt not. Bar. post Rich. mal. in. d. l. fin. Item loco creditoꝝ ⁊ legatarioꝝ absentiũ vltra testes descriptos in inuentario debẽt adhiberi tres alij testes locupletes: ⁊ bona opi. in quoꝝ presentia dz confici inuentarium. vt in auf. de here. ⁊ fal. in. §. sancimus. ver. si absunt. debet etiã inuentarium confici intra triginta dies postq̃ scit heres hereditatem sibi delatam ⁊ intra. lx. sequentes debet perficere: ⁊ omnia bona in hereditate inuenta debet scribere. hec enim ⁊ alia similiter debent adhiberi in inuentario conficiẽdo. vt plene legitur ⁊ no. in. d. l. fi. ⁊. d. §. sancimus. ⁊ ꝑ Spe. in tit. de instru. edit. dicto ver. nũc dicamus. vbi inter cetera dicit in prin. illius ver. qd si in aliquo istorum requisitorũ defecerit totũ inuẽtarium ruine subiacebit ꝙ videtur ꝓbari in. d. l. fi. in ver. ⁊ si prefatã. in ṽbo solidauerint. iũcta glo. posita in eodẽ verbo. ⁊ in. d. §. sabinus. ⁊ per Spe. in titu. de instru. edit. d. versi. nunc dicamus. ⁊ in. d. auf. de here. ⁊ fal. in. §. si vero non fecerit inuentarium scdm hanc figuraz ⁊c. Sed in casu nostro multa allegantur contra solennitatẽ predictã que si in facto vera sunt non dubito inuentarium in nullo herede profuturum. Primo namq; dicitur ꝙ omnes creditores ⁊ legatarij non fuerunt citati. nec loco absentium fuerunt adhibiti tres testes: sed vnus solus notarius. ⁊ q̃q̃ proponatur ex parte heredis ꝙ a trigita annis ⁊ citra hec solennitas dũtaxat fuit obseruata in cõfectione inuentarij in ciuitate castelle. hec tamẽ consuetudo legi ꝯtraria non est ad plenum probata quia licet adducantur multa inuentaria sub eadem forma ꝯfecta non tñ est probatum ꝙ illis fuerit data fides in iudicio tanq̃ legitime confectis: vel quod fuerit ita palã facta qd venerint in notitiam populi: nam cum ꝯsuetudo inducatur ex tacito cõsensu populi. de quibus. ff. de legi. prima distin. ꝯsuetudo. oportet quod probentur actus per quos eliciatur tacitus populi consensus ad consuetudinem inducendam. facit quod not. Barto. in dicta. l. de quibus. ⁊ Joan. andre. in. c. fina. de ꝯsue. Item iudex in casu nostro non citauit illos creditores ⁊ legatarios vt ꝯparerent certa die ⁊ certo loco prout debet de iure fieri scdm ꝙ sensit Barto. in dicta. l. fina. ⁊ Ange. in suo tractatu super inuentario: sed emanauit citatio: vt deberent intra tres dies comparere. nam talis citatio non erat citatio ad cõparendum in certa die: sed potest quãdocunq; intra illos dies comparere: vt not. bar. in. l. qui ante kalendas. ff. de verb. obliga. licet per ibi no. per eum posset aliquatenus dicta citatio tolerari si certus locus fuisset assignatus. Preterea non fuerunt descripta in hereditate inuenta presertiz in descriptiõe frumenti videtur fraus cõmissa in inuentario in quo heres reperitur in mẽdacio vnde presumit̃ in dolo. vt in auf. item possessor. C. qui pot. in pign. hab. in dubio debet presumi heredẽ sciuisse omnia bona testatoris nisi aliter probet ignorantiam quod licet regulariter heres presumatur ignorare iura defuncti: vt in regula is qui i ius succedit. de reg. iuris lib. vj. attamen vbi quis tenetur factum alienum indagare ratione facti proprij presumitur illud scire. vt est tex. no. iuncta glossa. in cap. innotuit. de elect. sed in casu nostro heres tenetur in confectione inuentarij indagare bona defuncti ergo presumitur in dubio sciuisse omnia bona testatoris. presertim est presumẽda scientia: cum in quãtitate frumenti fuit repertus varius et mendax. facit optime quod no. Barto. in. l. tutor qui repertorium. ff. de admi. tuto. in versi. quero quid si tutor. vbi dicit 7 † ꝙ si tutor nõ posuit in inuentario omnes res videtur dolo fecisse cũ debeant poni omnes tres. Hec vera secũdum eum nisi aliqua iusta causa subesset ob quam verisimiliter ille res erant sibi oculte: quod in casu nostro minime contingit cum multa que erant vel debebant sibi esset nota non erat descripta in inuentario et presertim tres petie terre que non fuerunt descripte: licet ipsi nunc asserant illas venire accessorie in descriptione quorundam prediorum cum tollerentur per eosdez operarios: que excusatio satis friuola est iudicio meo cum ille tres petie terre sint in loco satis separato ab illis ꝑdijs ⁊ bona immobilia debeãt describi ⁊ designari saltem per duos proximos cõfines. vt in. l. forma. ff. de censi. no. gl. in. c. ij. de lib. obl. Preterea inuentarium nõ fuit intra tempus a lege statutuz nec inchoatum nec perfectum quod indubie inducit nullitatem inuentarij vt dicta. l. fina. quinimo plus voluit Joan. andre. in addi. Specu. in preallega. §. dicto. ver. in huius autez. ꝙ licet inuentarium fuerit imperfectum intra tempus debituz ex quo tamen fuit inchoatum tempore legitimo: de quo supra inuentariũ est nullũ: nec dz illius cõmodo in aliquo vti cũ legis forma seruata nõ fuerit. ⁊ hoc refert tenuisse Mar. sili. ⁊ plerosq; alios doctores: licet referat aliquos tenuisse contrarium. vt Cyn. in. d. l. fina. et videtur ibi sequi bartol. ex quo inuentarium fuit perfectũ tempore legitimo, sed in casu nostro non fuit neq; inceptuz neq; finitũ tempore legitimo. ⁊ ideo nota dubium quod inuentariuz nõ valeat: ⁊ multa alia possent allegari que

continentur in allegationibus factis pro parte mulieris:sed predicta videntur sufficere:vnum tn̄ non est omittendum quod tetigit glo.not. in.d.auć.de here.z fal.in.§.sancimus.in ver.lucrari.que dicit † qd̄ si heres surripuit vnā rem caret beneficio inuētarij in totū.plꝰ dixit Bart. in.l.paulꝰ.z.l.in ratione.§.qd̄ vulgo.ff.ad l.fal.quod si heres nō posuit quasdam res ī inuentario perdat beneficiū inuētarij in oībus rebus qz videtur subtraxisse,qd̄ est intelligēdū nisi iusta causa ignorantie eum excusēt.ꝓut ipse no.in.d.l.tutor qui repertorū.z idē ī effectu voluit Bal.in.d.l.fi.C.de iure delib.§.cū igitur.qd̄ cū deliquerit in cōfectione inuētarij debet perdere beneficiū in totū.facit.xj.q.iij.priuilegiuz meretur admittere:at in casu nostro nō occurrit iusta causa ꝑsertim cū habuerit frumētum z vinū in manibꝰ:z scripsit illa in minori quātitate ꝙ̄ essent.Nec obstat si dicatur ꝙ ī terris ecclie vt est ciuitas castellana nō debet habere locū pena nō conficientis inuentariū.Ad hoc enī rn̄deo dupliciter.Primo ꝙ respectu creditorū ꝯfectio inuētarij tribuit beneficiū z priuilegiū:nam anteꝙ̄ imperator induxisset beneficiū inuentarij heres obligatur creditoribꝰ insolidum vt patet in d.l.fi.in prin.z hoc qz heres adeūdo hereditatem videbatur quasi cōtrahere cum creditoribus.vt in.l.apud iulianum.in fi.ff.quibꝰ ex cau.in pos.ea.omittēs ergo cōfectionem inuētarij nullā incurrit penaz respectu creditoꝝ sed solum non cōseqnitur priuilegiū principis.z sic nō potest quis allegare in terris ecclesie etiā si esset clericus vel ecclesia ꝙ non teneaẗ creditoribus insolidū.:imputādū est sibi si noluit vti bn̄ficio legis sicut in simili no.doct.in exceptione nō numerate pecunie ī c.si cautio.de fide instru.vt etiā clericꝰ vltra biēniū nō audiatur volēs ꝓponere exceptionē non numerate pecunie qz vltra bienniū nō diciẗ puniri per legē:sed potius beneficiū legis non se extēdit vlterius vt in l.in cōtractibꝰ.C.de non nume.pecu.sed respectu legatariorū potest dicit ꝙ omissio inuentarij hodie penam adiecit:qz olim non tenebaẗ heres simpliciter prestare solida legata ex nō cōfectione inuētarij:hodie aūt cōmunis est opi.vt teneatur prestare integra legata:lz excedāt vires patrimonij ipsius hereditatis:per tex.in.d.auć.de here.z fal.in §.si vero non fecerit.tenet Bart.in.d.l.in ratione.§.quod vulgo.ff.ad le.fal.z Jo.an.in.d.§ z in dicto ver.nunc dicamꝰ.in addi.Spe.vnde hodie ex nō cōfectione inuentarij non solum heres perdit beneficium falcidie:sed etiā tenetur omnibus de suo vltra vires hereditarias per dictum.§.si vero nō fecerit.z hoc casu videtur aliquātuluz obstare cōtrarietas supra formata sed si bene iura canonica pōderentur qz ꝯstitutiones legales generaliter disponentes:licet penam adiecerint:habent nihilominus locū in foro canonico etiā cōtra clericos z ecclesias ex quo contrariū non reperitur dispositum de iure canonico:vt ꝓbari videtur in.c.ecclesia.el.j.vt lite pen.z ibi hoc firmauerunt Host.z Jo.an.ad idem.c.j.z qd̄ ibi no.de no.ope.nunti.z presertim hoc procedit quando lex penalis potest se habere quo ad ecclesiam quo ad ꝯmodū z incōmodum.vt cōtingit in casu nostro.nam ecclesia legataria poterit consequi solidum legatum vltra vires hereditarias si heres nō confecerit inuentariū.z qd̄ leges loquentes de inuentario habent locum in iure canonico.videtur tex.in.c.raynaldus:in fi.de testa.z ibi cōmuniter teneẗ per doctores quinimo dubitatur dūtaxat.† nūquid in foro

9 anime teneatur heres vltra vires hereditarias si non confecerit inuentarium.Concludiẗ tamen cōiter,ꝙ nō teneẗ in foro anime:vt not. Jo.and.in.c.ꝙ̄ꝙ̄.de vsur.lib.vj.secus in foro cōtentioso.diuersitatis ratio est.qz lex inducens penā ex non ꝯfectione inuētarij fundat se super delicto ꝑsumpto.nam presumitur heredem subtraxisse bona hereditaria si non ꝯfecit inuentarium vt innuit tex.in.d.§.sancimꝰ.z not. Barto.in.d.§.quod vulgo que quidem presumptio cessat in foro anime in quo creditur ꝯfitenti de omnibus cū ibi non tractetur nisi de ꝓiudicio suo.vt in.c.significasti.de homi.no.gl.in cle.si quis suadēte.de penis.vnde presumptio legis cedit ibi veritati.viij.dist.veritate manifesta.quinimo voluit glo.cum qua transit ibi Jo.an.† ꝙ etiā ecclesie heres teneatur vltra vires hereditarias,si non ꝯfecerit inuentariuz licet ego credā ꝯtrariū fauore ecclesie sed primuz procedit regulariter in omnibus alijs.z hāc opinionē ꝙ speciale fit in ecclesia:tenuit Bar. in.l.j.C.de sacrosan.eccle.z Bal.in.l.fi.C.de iure delibe.facit quod no. Cy.in.l.tutoris.C.ad legē iul.de vi publi.z hoc quia hereditas intelligitur delata ecclesie in quantū non sit onerosa ne indirecte alienentur bona ipsius.arg.in auć.sicut.C.de sacrosan.eccle.¶ Et ex his concludo ad scd̄m dubium ꝙ ex quo heres pauli legitime nō confecit inuentarium teneẗ de suo integre satisfacere dicte Floride tam respectu dotis quā legatorum.nec sufficit satisfacere de rebus hereditarijs.¶ Et per hec relinquitur superfluū tertium dubium nunquid si presupposita validitate inuentarij tenetur heres satisfacere detracta tertia parte veri valoris rerum si elegit satisfacere de bonis hereditarijs:z hoc attenta consuetudine ciuitatis castelle.attamen vt ad maiorem cautelā illi dubio breuiter satisfiat:puto consuetudinem obseruandam naz lz statutum loci disponēs de tertie partis detractione loquaẗ dūtaxat cōtra contumacem in non veniendo.attamen ex quo cōsuetudo ciuitatis habet vt indistincte fiat tertie partis detractio etiam contra voluntatem satisfacere de bonis:seruāda est loci consuetudo.licet nō fuerit obtenta in cōtradictorio iudicio:naz satis est quod a decē annis z citra sic pluries fuit obseruatum in iudicio:nā ex quo populꝰ tā sepe contra legez vidit obseruari z non restituit videtur voluisse tacite cōsuetudinem inducere:hoc expresse firmauit Bar.in.d.l.de quibus.in penul.col.in ver.quero nunquid.z in ver.quero quid si iudex.vbi firmat ꝙ si iudex iudicauit contra legem z decēnium preterijt qd̄ cōsuetudo videtur inducta vt ita in futurum iudicetur,nō ꝙ cōsuetudo inducatur ex sententia presertim cum fuerit lata tanꝙ̄ contra legem:sz inducitur consuetudo ex actu sententie ex quo cōprehenditur tacitus consensus populi:hoc etiā videtur firmasse Joan.and.in.c.fi.de ꝯsue. super glo.vlt.in verbo contradictorio:nec obstat si dicatur ꝙ nō fuit vnꝙ̄ cōtradictum ne sic pronūtietur primo:qz satis videtur ꝯdictum cum iudicicium reddatur in inuitum.vt.l.inter stipulantē.§.sacraz.ff.

11 de verb.oblig.quinimo plus dico † ꝙ ad inducēdā cōsuetudinē nō requiritur actus iudicialis:licet per actus iudiciales posset induci consuetudo z sic debet intelligi.l.cū de cōsue.ff.de legi.vbi videtur ꝙ cum de cōsuetudine ciuitatis queritur explorādum est an aliquando ꝯtradictorio iudicio consuetudo fuerit firmata:illud enim ꝯsuluit iurisconsultus:quia est vnus modus faciliter probandi cōsuetudinē nō tamē sequitur quin alijs modis etiā extraiudicialibꝰ possit probari consuetudo vt expresse probatur in.c.cum dilectus.de cōsue.z insti.de iure natura.gen.z ci.i.§.ex nō scripto.vbi diciẗ ꝙ diuturniores mores consensu vtētiū cōprobati inducūt cōsuetudinē.z hoc tenent Jo.and.et Bar.in locis prealle.Probatur rōne:cōsuetudo nō causatur ex facto iudicis sed ex tacito ꝯsensu populi:vnde sufficit qualitercūqz ꝯsensus populi tacite eligaẗ siue sint actus iudiciales siue extraiudiciales.Et per hanc sit breuiter tertio dubio satisfactū.¶ Post predicta scripta z completa fuit a me nouiter quesitū presupposita validitate inuentarij an heres dicti pauli teneatur integre satisfacere dicte Floride de legato quinquaginta florenorū sibi facto licet hereditas sit nūc nō soluēdo:cū dicta Florida petierit dictū legatū eo tp̄e quo dicta hereditas fuit soluēdo z heres sine iusta cā cessauit soluere z postmodū satisfecit qbusdam legatarijs post venientibꝰ per quorū satisfactionem hereditas est effecta nō soluēdo:z puto breuiter ꝙ sic.nam cū de iure teneaẗ heres satisfacere legatarijs primis venientibꝰ:vt in.d.l.fi.§.z si prefatā.fuit dicta Florida legataria dānificata ex facto heredis: iō debet de propria substātia reddere istā Floridā indēnem.arg.opti

12 mum in.c.pastoralis.de iurepa.vbi habetur † ꝙ si ep̄s sine iusta causa nō admisit prio ꝑsentatū ꝑ patronū sz instituit scd̄o qd̄ totū teneẗ ꝓuidere primo ꝑsentato in equiualēte beneficio cū ex facto ep̄i iniuste fuerit dānificatꝰ nec obstat.d.l.fi.diciẗ ꝙ nullū dānū hz heres cōseq ex quo fecit inuentariū:qz illud procedit si heres seruauerit dispositionē illiꝰ legis vt ibi satis innuiẗ:sed in casu nostro venit cōtra illā legē cū nō satisfaceret dicte Floride legatarie prio veniēti:sz satisfecit post veniētibꝰ:vnde frustra legis auxiliū inuocat ex quo cōmisit in legem. vt in.c.qz frustra.de vsuris.

¶ Nicolaꝰ Abbas.

¶ Consilium.lxxiij.

1 Verbum consignare quid denotet.
2 Institor dicitur preponi alicui vniuersali negotiationi questuarie.
3 Grege legato pecora viuo testatore si mortua essent:z alia substituta eūdem gregem faciunt.

Christi noīe inuocato. Illud de iure queriẗ an visis pactis z compositionibꝰ initis inter magnificū commune Senarū ex vna parte:z Raynerium toscanū de Mediolano ex alia parte:ac fideiussione subsecuta,per honorabiles ciues Gorum Frācisci ac Frāciscum Tutij ac postea superueniente morte dicti Raynerij possint ciues deputati sup restitutione vsurarum sm̄ tenorem testamēti quōdam Genonis de Lōbardia seu ipsa cōmunitas Senarū extendere manū ad prestū cui ꝑerat dictꝰ Raynerius z inde detrahere quantitatem debitā ad restōnem vsurarū z postmodū petere a dictis fideiussoribꝰ capitale dicti presti in quātitate trigintaduarū miliū librarū:an vero possint dicti fideiussores offerre z ꝯsignare dicto cōi dictū prestū in quantitate predicta ante omnem deductionem faciendā.z sic consignādo dictū prestū se liberare prorsus a dicta fideiussiōe.¶ Et primo vt clarius decisio subsequēs pareat videtur ꝙ deductio quātitatis ꝓ vsuris restituēdis possit añ oīa fieri contradictione dictorū fideiussorū nō obstante.nā totū dictū prestū seu capitale dicti presti erat obligatū ad restitutionē vsurarum ex dispositiōe testamēti predicti Genonis vt etiā dicta cōmunitas z Raynerius predictus cōtrahendo fuerūt cōfessi.vt satis ptz ex testamēto dicti Genonis z cōsilijs iurisperitorū inde sumptis.ergo dictum prestum sic obnoxiū restitutioni fuit cōsignatū Raynerio cuz dicto onere ꝙ res obligata trāseat ad quēcūqz cū onere z obligatiōe sua:licet expresse nō dicaẗ.vt in.l.sicut in.§.nō videtur.§.debitor.ff.q. mod.pig.vel hypo.sol.z in.c.ex literis.de pig.ergo dicti ciuis super dicta restitutione per cōmunitatē prepositi z deputati debēt posse ad dictum prestum manū extendere nō obstāte cōtradictione dictorū fideiussorum per hoc qd̄ legitur z nota.in.c.cum tu.z.c.tua.de vsur.z in.l. ij.C.si vnus ex plu.heredi.z in.l.j.C.qui po.i pi.habe.facit.l.finali. C. si antiquior credi.pigno.vendi.et dicta deductione sic legitime facta

tenebuntur

facta tenebuntur dicti fideiussores cõsignare prestum ĩ quãtitate pre
dicta.¶ Scdo principaliter ⁊ fortius facit:qꝛ Raynerius ĩ secundis
pactis initis cuꝫ cõmuni obligauit se in dicta quãtitate triginta duo
rum milium librarũ pro capitali dicti presti ac etiã ꝓmisit restituere
quinqꝫ milia florenoꝝ occasione dicte restitutionis fiende:⁊ pro oĩbꝫ
predictis adimplẽdis obligauit omnia bona sua presentia:⁊ futura
⁊ ꝑ cõsequens videtur obligasse oĩa bona dicti presti cuius dñium vi
deť in eum trãsisse attẽtis presertim secũdis capitulis cũ receperit di-
ctum prestum:⁊ obligauit se ad restituendũ non eadẽ bona que erãt
tũc in trafico.sed obligauit se ĩ quãtitate:vel ad restituẽdũ alia bona
equiualencia in genere quo casu videtur transisse dominiũ in recipien
tem:vt legitur ⁊ no.presertim per Bar.in.l.incendium.C.si cer.pe.cũ
simili.si ergo bona illius presti tanꝙ bona futura ipsius Raynerij fue
rũt obligata etiã pro dictis quinqꝫmilibus florenis occasione restitu-
tionis fiende:ergo põt cõmunitas ⁊ per cõsequẽs ciues ab ea deputa
ti extendere manũ ad bona dicti presti illa aduocãdo ⁊ reuocãdo a di
ctis fideiussoribus cũ fuerint prius obligata dicte cõitati ꝙ fideiussori
bus.argu.in.l.si fundũ.in fine.l.generaliter.C.qui pot.in pig.ha.et in
d.l.j.fideiussores aũt tenebunť d residuis satisfacere cõi cũ ipsi possint
soluere de substantia principalis:vt in.l.si ꝓcuratorẽ.l.§.si ignorãtes.
ff.mand.⁊ si aliquid deficit pro dicta solutiõe fienda teneť soluere de
suo.vt in.l.non recte.⁊ auf.presente.C.de fideius.¶ Preterea presup
posito ꝙ non transisset a principio dominiũ dicti presti in dictũ Ray
nerium:qꝛ ex quo cõitas nõ erat domina dicti presti nõ poterat ꝯtra
hendo transferre dñium cum traditio non possit plus iuris transfere
quã sit in ipso tradente.vt in.l.traditio.ff.de acqui.rerũ domi.⁊ in ca.
nuper.d dote post diuor.rest.⁊.j.q.vij.daibertũ.tamẽ ex nouis contra
ctibus quos fecit dictus Raynerius recipiẽdo.pecunias d nouo a debi
toribꝫ videtur acquisiuisse dñiuꝫ illarũ pecuniarũ ⁊ ius seu obligatio
nem in pignoribus:sicut dicimus in eo qui vẽdidit rem furtiuam:vt
nũmi inde habiti efficiantur sui:nec sint furtiui queadmoduꝫ erãt ille
res vendite.vt in.l.qui vas.§.si.ff.de fur.¶ Tertio principaliter cõfir
mať dicta sententia cõsideratis antiquis capitulis in ea parte in qua
nõ fuit facta nouatio tacite vel expresse ꝑ noua capitula postea inita
cum dicto Raynerio:nã in primis capitulis inter cetera cõtinetur ꝙ
dictus Raynerius deberet in fine tp̃is cõuentio.consignare totuꝫ ca
pitale quod esset sibi cõsignatuꝫ per cõmune:vt habetur in p̃mo cap.
in fine.in septimo vero.c.diciť ꝙ dictꝰ Raynerius debebat restituere
vsuras quas Seno mãdauit restitui de donis dicti Senonis inquã
tum illa nõ sufficerent debebat restituere de bonis dicti presti.Demũ
in noua conuentione fuit expressa certa quãtitas vsurarum restituen
darum:nec fuit adiectum vnde deberẽt pecunie detrahi:ergo debuit
intelligi scdm antiqua capitula:vt fieret detractio de bonis quondã
Senonis:⁊ illis deficientibus de bonis presti seu trafici.nõ cũ nõ fue
rit facta mẽtio expresse iuxta materiã.l.fi.C.de noua.nõ potest dici ꝙ
fuit facta etiã tacite ex quo ista sunt cõpassibilia.iuxta no.per Bar.ĩ
l.j.ff.vi bo.rapto.⁊.l.penul.de preto.stipul.⁊ meliꝰ in extrauagãti ad
reprimendum.in verbo legibus non obstantibus.ergo ante omnia ĩ
defectũ bonoruꝫ Senonis debẽt dicta quinqꝫ milia florenorũ detra
hi de presto ⁊ fideiussores remanent obligati ad consignandũ prestũ
in dicta quãtitate trigintaduorũ milium librarum iuxta eorum obli
gationeꝫ.¶ Sed ꝙꝙ predicta videantur pro hac parte prima frõte
vrgere:tamen si omnia diligenter ponderẽtur in contrarium se habet
veritas:videlicet ꝙ dicti fideiussores liberentur consignando dictũ
p̃stum in quantitate predicta nec ante consignationem debet fieri ali
qua deductio ꝓ vsuris restituendis.Moueor principaliter negando
dominium dicti presti aliquãdo transiuisse in dictum Rayneriũ:sed
semper remansisse in bonis illius in cuius bonis erat tempore quo di
ctum prestum fuit consignatũ dicto Raynerio:⁊ dico ꝙ dictꝰ Ray
nerius fuit deputatus ⁊ prepositus per cõmune Senarum nõ vt dñs
sed vt institor in rem suam.i.ad vtilitatem suam cum certo onere:sciꝫ
dictas vsuras restituendi intra certũ tẽpus ⁊ ipsuꝫ capitule postea cõ
signandi:⁊ per cõsequens cum nunꝙ fuerit dominus sed simplex isti-
tor ⁊ gubernator:nec obligauit nec obligare potuit dictũ prestum ꝓ
restitutiõe vsurarũ:qꝛ nemo potest aliena bona obligare.vt ĩ.l.si rem
alienam.ff.de pigno.act.⁊.C.si res alie.pig.da.sit.quasi per totũ.obli
gauit ergo dictus Raynerius bona sua dũtaxat vt pꝫ in capitulis
super hoc habitis:⁊ per ꝯsequens nõ venerũt in dicta obligatiõe nec
venire potuerunt bona dicti presti:sed solum tenebatur ꝯsignare di-
ctum prestum in certa quantitate tanꝙ speciem alienam prout solẽt
facere ⁊ se obligare isti institores:sed generales administratores q pre
ponũtur alicui negotiatiõi questuarie.quod autem dictꝰ Raynerius
nõ fuerit dominus dicti presti:sed institor ꝓbatur ex eo qꝛ cũ cõmu-
nitas Senarum non esset domina huius presti nõ potuerat trãsferre
dominium qd non habebat.vt.in.l.traditio.nec etiã est verosimile qd
cõmunitas hoc intenderit:cum enim huius cõmunitatis regimẽ sit
pacificum benignum ⁊ iustũ:absqꝫ omni tyrannide:nõ est verosimile
ꝙ voluerit transferre dominium quod apud se non erat,maxime cũ
dictũ prestum esset obnoxiuꝫ pie cause:scilicet restitutioni vsurarũ:et
ad coniecturandam voluntatem cõtrahentis multum attendiť eius
cõditio.vt in.c.illo vos.in fi.de pig.⁊ in.l.qui semisses.ff.de vsur.Pre
terea hoc euidenter colligitur ex verbis antiquorũ ⁊ nouoꝝ capitulo
rum cum dicto Raynerio habitoꝝ.¶ Et primo colligitur ex verbis
primi antiqui capituli in principio ibi.Predẽdo bona ⁊ singulare cõ
fidentia de la persona di.Raynerio toscano ⁊ volẽdo per le sui mãni
cõtinuarsi el presto nella cita de Sena ⁊c.¶ Que ꝟba clare ĩnuũt ꝙ
voluerũt eũ facere institorem dicti presti ⁊ gubernatorem.non enim
fuit dictũ ꝙ transferebant in eũ dictum prestũ:sed ꝙ voluerũt quod
per eum continuaretur ex singulari confidentia persone:si enim fuis-
set trãslatum dominium nõ oportebat adijcere ista verba.Preterea
hoc clarius probatur in fine dicti capituli primi vbi dicitur ꝙ si in fi-
ne temporis conuenti dictus Raynerius vellet recedere teneatur ⁊
obligatꝰ sit totũ capitale sibi consignatũ relaxare in manibꝰ cõmu-
nis ⁊ diligenter pondero illud verbum relaxare qd aperte denotat do
miniũ nunꝙ transiuisse in dictũ Rayneriũ:sed remãsisset in priori sta-
tu.Ad idem facit qd habetur in.d.c.j.in ea qd cõmunitas ex pacto
voluit apponere certum hominem ad custodiam dicti prestine dissi-
pareť per dictum Rayneriũ.Item facit quod habetur in septimo ca
pi.in fine in eo quod fuit dictum:vt deficiẽtibꝰ bonis quondam Se-
nonis deberet fieri restitutio vsurarũ ex dicto trafico:qꝛ erat obliga-
tum restitutioni vsurarũ:ergo cum vtraqꝫ pars expresse fateretur di-
ctum traficũ esse obnoxiũ restitutioni vsurarũ:⁊ quod illud fuerat p̃-
stum Senonis non est verosimile ꝙ cõmunitas voluerit vel potuerit
transferre dominium in Raynerium:hoc videtur cõfirmari in capitu
lis nouis in eo ꝙ ibi dicitur ꝙ dictus Raynerius debet se obligare
ad cõsignandum dictũ prestum in dicta quãtitate ad requisitionẽ ⁊
volũtatẽ magnificorũ dominorũ.⁊c.vnde pondero dicta verba con-
1 signare dictũ prestũ:†nam hoc verbum consignare aperte denotat ꝙ
non dominium sed nuda administratio fuit trãslata in Rayneriũ:est
enim istud verbum cuiusdam facti nec denotat trãslationeꝫ iuris seu
dominij fiendaꝫ per Rayneriũ in commune:multa enim verba alias
sunt tam in nouis ꝙ in antiquis capitulis similia q̃ diligẽter pondera
ta firmant conclusionem predictam:scꝫ qd dictus Raynerius ex di-
ctis cõuentionibus fuit deputatꝰ institor et generalis administrator
p̃sti ⁊ non dñs ⁊ quod tenebatur consignare prestũ vt quandam spe-
ciem eo modo quo habuit seu in quantitate p̃dicta:ꝙ dicať institor
qui preponiť pecunijs fenerandis probatur aperte in.l.institor.in.§.
2 labeo.al's incipit.l.quicũqꝫ.§.labeo.ff.de insti.⁊ omnis†institor diciť
preponi alicui vniuersali negotiatiõi questuarie.vt ĩ.d.l.institor.⁊ ibi
per Bart.fuit ergo dictus Raynerius prepositꝰ negotiationi questua
rie:fuit autem prepositus ibi in rem suam vt predixi.qꝛ ad vtilitatem
suam:qꝛ ipse debebat habere cõmodũ istius questus cũ illo onere resti
tutionis vsurarum fiende:sicut in simili no.Bart.in.l.cunctos popu
los.C.de summa trini.in vlti.co.De ciuitate que habet ex priuilegio
vel consuetudine antiqua publicandi bona:nã possunt dici ꝺꝫ Bar.
procuratores fisci in rem suam in ipsa ciuitate:qꝛ ad sui vtilitatẽ vtũ-
tur iure fiscali ex concessione principis tacita vel expressa.His tanꝙ
verissimis ꝓ fundamento positis clarissime inferť ad decisionem eius
qd predixi.scꝫ quo ⁊ dicti fideiussores non teneť nisi consignare p̃stũ
in quantitate predicta:nec tenentur prius pati aliquam deductionẽ:
nam consignant prestum in quãtitate promissa:⁊ sic cõsignant id ad
qd se obligarũt quod facere possunt:nam videtur habuisse tacitũ mã
datũ a Raynerio.vt in.d.l.si procuratorem.§.si ignorãtes.ff.man.et
quod ibi no.nec potest fieri primo detractio vsurarum ꝺm capitula:
qꝛ Raynerius ꝓ his obligauit omnia bona sua qꝛ vt predixi predi-
ctũ prestũ nunꝙ fuit in bonis Raynerij nec obstat quod predixi qd ex
noua cõtractatione seu cõtractibus per Rayneriũ postea initis pecu
nia inde proueniens fuit quesita Raynerio per dictã.l.qui vias.⁊ ꝑ
no.in.l.qui vrbana.ff.de condi.indeb.qꝛ hec procedũt in rebus particu
laribꝰ in qbus non succedit loco rei:secus autem est in rebus vniuersa
libꝰ.in illis enim pecunia vel res proueniens succedit loco alteriꝰ rei:
⁊ videť potiꝰ fuisse agitatum factum negotiationis vniuersalis ꝙ fa
ctum ꝓpriũ:vt est tex.in.l.si ⁊ rem ⁊ pretiũ.⁊ ibi per Bar.ff.de pe.he-
re.Ad idem bonus tex.in.l.imperator.in fi.ff.de leg.ij.vbi dicitur ꝙ
si quis rogatus fuerit ꝙ quicquid hereditati supererit post mortẽ suã
restitueret:⁊ de pretio rerum venditarum alias comparuit diminuis
se qui vendidit nõ videtur.quasi ille res nouiter empte ex pretio succes
serunt in locum piarum rerum adeo vt non videantur res nouiter q̃si
te ita dicendũ in proposito.Pecunia enĩ ⁊ alie obligationes pignorũ
postea prouenientes occasione illius negotiationis ⁊ trafici sufficerẽt
in locum pecuniarum primaruꝫ ⁊ obligationũ dicti trafici licet remo
uentur.Ad idem ꝙ habetur in simili in.l.grege.ff.de lega.j.vbi diciť
3 †quod si grege legato pecora viuo testatore mortua essent ⁊ in eorũ
locum alia essent substituta eundẽ gregem videri.facit etiam.l.ꝓpone
bať.ff.de iudi.vbi dicitur eundem esse populũ licet multi formanť et
alij subrogenť.Non obstãt alia cõtraria superius formata.Et p̃ma
ad primã fateor dictum prestum esse obnoxiuꝫ restitutioni vsuraꝝ nõ
tamen ex obligatiõe Raynerij:sed ex prima dispositiõe Senonis di-
cti presti.Potest ergo fieri ⁊ debeť inde vsurarum restitutio,sed non
cum preiudicio dictorũ fideiussorum:nam quemadmodũ Raynerius

recepit prestū cū dicta obligatione:ita satis esse dꝫ ꝙ fiat cōsignatio cū dicta obligatione:nā fideiussores nō obligauerūt se nisi ad restituēdū dictū p̄stū:⁊ sic cū suo onere.ad hoc.c. pastoralis.de deci. ¶ Ad scdꝫ motiuū satis supra fuit rñsum negādo ꝙ hic dñiū p̄sti trāsiuerit in rayneriū. ¶ Ad tertiū ⁊ vltimū rñdeť ꝙ fideiussores obligarūt se solum ad restituēdū dictū prestū in dicta quātitate cui obligatiōi satisfaciūt restituēdo prestū in ea quātitate:nam solutione eiꝰ qđ debeť ois tolliť obligatio:vt insti.qui.mo.tol.ob.in p̄n. nō aūt obligarūt se vt p̄mo fiat deductio ꝓ vsuris restituēdis dicto trafico:sꝫ Rayneriꝰ obligauit se ad hoc sine fideiussore obligādo bona sua : habeať ergo regressus ꝯ bōa Raynerij si nō fecit ad qđ se obligauit sine fideiussore. Preterea ⁊ fortiꝰ cū dictū capitale iā obligatū ante ꝯctum factū Raynerio restitutiōi vsurarꝝ supersit ⁊ inde pōt fieri restō vt iuris est videť qđ absurdū petere vltra illud capitale aliā pecuniā feneratitiā pro restōne vsurarꝝ:quinimo posset attētari ꝙ totus ꝯctus initus cū dicto Raynerio fuit nullus cū fuerit super re turpi ex qua nulla obligatio oriť vt in.l.gñaliter.ff.de ver.obl.⁊ in.l.si remunerādi §.rei turpis.ff.mād.⁊ in.c.fi.de pac. Nec ob.si dicatur non esse tupe restituere vsuras:illud fateor si simpl'r ad hoc se obligasset:sꝫ obligatio fuit facta vt ex pecunijs fenerādis fieret restō:vt clare colligiť ex meritis dictorū caplo⁊:vñ ex tali ꝯctu non fuit orta obligō naturalis:⁊ ꝓ ꝯñs etiā fideiussor oīno liberať:vt est expressum in.l.cū lex.ff.de fideius. Et ex solo isto scđo capite possēt dicti fideiussores se defendere quāq̄ etiā legitime defendāť ex antecedēti capite etiā p̄supposita validitate cōtractus. Et hec sufficiant. Nico.abbas.Sicu.Panor.

¶ Consilium.lxxv.

1 ☞ Exceptio firmat regulam in omnibus alijs non exceptis comprehentis sub genere.
2 Clausula si ponatur inter verba vnius capituli refertur tantū ad illud capitulum.
3 Pactio obscura vel ambigua debet nocere ei qui verba protulit.
4 Obligatio obscura recipit interpretationē ꝯ eū qui se fundat sup ea.
5 Enumeratio quarūdā specierū qñ sequiť post genus taxationis causa:minuiť significatio generis ⁊ restringiť ad species enumeratas.6.

IEsu xp̄i saluatoris ex corde inuocato presidio, Illud de iure queritur. Uiso quodam instrumēto in quo cōtinetur quedā petitio seu prouisio facta per magnificos dños Senarū ac capitaneū populi ⁊ vexilliferos magnificos:⁊ tres eius electos super materia cocernente oliꝫ Raynerium toscanū de Mediano prestatorē seu feneratoreꝫ ac etiā promissio facta per Borū olim Frācisci mercatorē leneñ.suo ꝓprio ⁊ p̄uato noie nec nō ⁊ noīe Frācisci Tutij cāpsoris de Senis ad que faciēda ⁊ agēda virtute dicte fideiussionis teneť dicti Borꝰ ⁊ Frāciscꝰ fideiussores predicti. ¶ Et primo vr̄ ꝙ teneantur principaliter ad tria vigore ꝓmissionis facte per dictos dños ⁊c.⁊ ꝓmissiōis subsecute facte ꝑ dictū quondā Rayneriū tenebať ipse Rayneriꝰ:nā vt ex dicto instr̄o colligiť Raynerius debebat se primo obligare in trigintaduobꝰ milibus libris denariorū ꝓ capitali ipsius presti fiendi cōputatis tamē mille libras:deinde ꝓ massaritijs seu supellectilibꝰ que fuerūt quōdā Benōis de Medi.⁊ toto pluri qñ dicta suppellectilia valuissēt vltra mille libras ⁊ dictā quātitatem vigintiduo⁊ miliū librarū tenebatur dictus Raynerius cōsignare ad oēm requisitionē magnificorum dominorum ⁊c. ¶ Secundo obligať dictus Raynerius cōtinuare prestum seu fenus inceptum per dictū Benonē vsqꝫ ad kalēdas iunij anni millesimi.ccccxxx. Tertio obligať principaliter ad restitutionē vsurarū occasiōe testamēti facti per dictū Benonē:scꝫ ad summā quiqꝫ milium florenorū:⁊ hoc intra tp̄a ꝯtēta in dicto instrumēto. Et ꝙ ad oīa premissa obligētur dicti fideiussores probatur apertissime prima fronte ex verbis cōtentis in dicta fideiussione.primo in eo quod dictꝰ Borus suo nomine ⁊ noīe Frācisci predicti ꝓmisit ⁊ ꝯuenit cū dictis magnificis dñis ⁊c.stipulantibus vice ⁊ nomine comunis Senarum se facturum ⁊ curaturū omni exceptione remota ꝙ dictus Rayneriꝰ obseruaret ⁊ impleret omnia ⁊ singula in dicta petitione seu ꝓuisiōe contenta ⁊ oīa singula suprascripta ad que dictus Rayneriꝰ obligatus est in petitiōe fideiubere ⁊ ita fideiussit Sed in dicta petitione cōtinetur illa tria principaliter suprascripta:ergo ad oīa hec tria cū suis determinationibus ⁊ qualitatibꝰ dicti fideiussores tenentur: obligāť eñi fideiussores ex solēni stipulatiōe que hic interuenerit in.l. blāditꝰ. C.de fideiussori.⁊ vbi verba clara sunt non est opus interpretatione. vt i. l.ille aut ille.ff.de leg.iij.⁊ in.c.fi.de verb.signi. ¶ Preterea ⁊ secūdo dictus Borus prefatis nominibꝰ obligauit se quod i casu quo dictus Raynerius predicta nō seruaret ipsemet Borus dictis nominibus obseruaret ⁊ executioni mādaret vnde ponderādum est illud verbū ad p̄dicta positū i dicta fideiussione:referť eñi ad oīa ⁊ singula cōtenta in dicta petitione seu ꝓuisione qđ colligiť ex eo qđ dictꝰ Borꝰ obligauit se in principio fideiussionis ad faciēdū ⁊ curandū ꝙ dictus Rayneriꝰ obseruabit omnia ⁊ singula in dicta petitione:nā illud verbum predicta:dꝫ referri ad precedentia:vt in.l.si ita stipulatꝰ.§.chrysogonus.ff.de ver.obl. ¶ Tertio probatur alia consideratione ex eo scꝫ ꝙ dictus Borus in fideiussiōe p̄dicta quā fecit voluit teneri ad id quod vltra mille libras cōpertū foret dicta supellectilia Benonis valere:⁊ sic ꝓ illo pluri voluit fideiubere reddens rationē in dicto instrumēto qm̄ deliberatum fuerat in concilijs ꝙ ipse Raynerius solꝰ esset pro illis obligatus sine aliqua fideiussione prestanda:cum enim dictꝰ Borus exceperit a dicta fideiussione vnum casum dūtaxāt seu vnam particulā obligatiōis vr̄ se voluisse ad omnia alia cōtenta in dicta petitione seu ꝓuisione obligare:† nā exceptio firmat regulam in omnibus alijs nō exceptis ꝯprehēsis sub genere suo sub regula vt i ca.dñs xxxij.q.vij.⁊ in.c.ij.in fine.de cōiug.lepro. ¶ Quarto ⁊ vltimo cōtra dictos fideiussores facit:qr in dicta petitiōe seu ꝓuisione his fit mentio in principio.s.⁊ in fine de fideiussione prestāda per dictū Rayneriū ⁊ qualitas siue clausula apposita in vno capitulo alicuiꝰ negotij referri dꝫ ad omnia capitula eiusdem negotij.vt in cap.scđo requiris.ff.de app.no.glo.in.c.inquisitioni.e.ti.facit.xxij.q.vij.apostolꝰ.⁊.l.titia.ff.de verb.obl.vbi dicitur ꝙ ea que in prefationibus cōcipiunť in stipulationibus repetita intelliguntur. Preterea nō apparet ratio q̄re dicti fideiussores magis debeant obligari ad vnū capitulū quā ad aliū.ergo dicta clausula de fideiussiōe prestāda debet referri ad oīa.facit.l.generaliter.ff.de fideiusso.⁊ qđ not.Bar.i.l.talis scriptura.ff.de leg.j. Ex his omnibus videť cōcludendum ꝙ cum dictus Rayneriꝰ vita p̄senti functus sit ꝙ dicti sui fideiussores tenētur ad volūtatē dominorum Senarum ⁊c.consignare vigintiduo milia librarum pro capitali ac continuare predictum prestū vsqꝫ ad kalendas Januarij:et restituere quinqꝫ milia florenorū prout ad hec oīa obligatus erat dictus Raynerius. ¶ Sꝫ his nō obstantibus q̄ in casu nostro minime p̄ualere arbitror puto dictos fideiussores ad duo dūtaxat fuisse ex dicta fideiussione obligatos. Prima ad consignandū trigintaduo milia librarum ꝓ capitali dicti presti: cōputatis tñ mille libris ad quas dictꝰ Rayneriꝰ se obligauit ꝓ valore supellectiliū dicti genonis. Itē ad restituēdū mille sexcentos florenos qui debebāt ex summa dicto⁊ quinqꝫ milium floreno⁊ in primo termino restitui:que tñ quātitas dicto⁊ mille ⁊ sexcentorū florenorū fuit per dictū Rayneriū integraliter restituta:vt mihi verbotenꝰ relatū extitit:ꝙ si veritate nitiť obligantur iudicio meo dicti fideiussores dūtaxat ad cōsignandū trigita duo milia librarum pro capitali dicti presti:nō autē tenentur ꝯtinuare dictum prestum seu fenus:nec restiuere vsqꝫ ad quātitatem quiqꝫ miliū florenorū:⁊ ꝙ hec vera sint ꝓbať apertissime ex verbis fideiussionis facte per dictum Borum in eo qđ ibi expresse diciť ꝓ illis dūtaxat fideiussit ad que obligatus est fideiubere Rayneriꝰ predictꝰ ⁊ nō aliter neqꝫ alio mō:que verba diligētissime sunt ibi hoc negotio ponderanda ex quibus clarissime liquet qđ noluit Borus noibus antedictis fideiubere simpliciter ꝓ omnibus ad que dictꝰ Raynerius obligatus erat facere ⁊ adimplere:sed solum ad ea pro quibꝰ dictꝰ Raynerius obligatus erat fideiussorem dare:fideiussor autē non obligať vltra cōsensum ꝓprium:sed solū ad ea que ꝓmisit per solennē stipulationem.vt in.l.qui vltra.⁊ in.d.l.blāditus.C.de fideius.facit.l.ꝯsensu.ff.de acti.⁊ oblig.vnde ponderāda sunt predicta verba in fideiussione contenta ꝙ aliter vel alio modo nolebat fideiubere nisi pro illis tātū ⁊ duntaxat ad q̄ predictus raynerius fideiubere obligatus erat:lꝫ dictus Raynerius lꝫ obligasset se ad plura nō tñ tenebať fideiubere nisi in duobus capitulis dūtaxat contentis in petitione seu ꝓuisiōe dominorū ꝙ colligiť ex eo:qr licet multa fuissent expressa in dicta prouisione concernentia obligationē dicti Raynerij de fideiussione nō fuit facta mētio nisi respectu dictorū capitulo⁊ dūtaxat.in alijs ergo dicta fideiussio videť preterita ⁊ neglecta:ꝓ hoc tex.optimus in.l.iij.ff.de libe.⁊ posthu.facit.c.nonne.de p̄sump.⁊.c.qualis.xxv.dist. ¶ Secūdo hoc vr̄ expsse probari per theoricā Bar.in.d.l.talis scriptura.ff.de leg.j.vbi narrans de clausula in aliqua dispositione cōtenta ad q̄ sit referenda quando in tali dispositiōe sunt multa capitula dicit iter cetera † qđ si clausula ponatur inter vnum caplm seu inter verba ipsiꝰ capituli:tunc refertur tm̄ ad illud capitulū ⁊ nō ad alia precedentia vel sequētia.allegat dictam.l. tertiā.§.filius.ff.de libe.⁊ posthu.q̄ lex bene facit.⁊ potest adduci hec ratio:nā qñ clausula poniť inter v̄ba eiusdem capituli videť pars capituli:ideo dꝫ restringi ad ipsum capitulū nō autē cōcernere precedētia vel sequētia:si eñi actor dispositionis intēdisset per clausulam qualificare omnia cōtenta in dispositiōe non adiecisset clausulā inter verba vnius capituli:sed adiecisset eā generaliter in principio vel fine capituli nō restringendo se ad certū capitulū quo casu loquiť dictū.c.secūdo requiris.in ꝯriū allegatū.ex verbis enim dispositionis cōprehendimus mētē disponētis:vt in.cap.ad audiētiam.de decimis.⁊.c.porro.de priuileg.⁊.c.fi.de verb. signif.⁊ i.l.nō aliter.⁊.l.si qs in principio.ff.de leg.iij.ita punctualiter contingit in negotio nostro:nam in ea petitione siue prouisione dominoruꝫ in qua cōtinetur ⁊ tractatur de fideiussione prestāda per dictū Rayneriuꝫ dicitur in effectu in principio ꝙ dictꝰ rayneriꝰ deberet se obligare in quātitate triginta duo⁊ miliū librarū in eo pluri quod dicta supellectilia genonis valerent vltra mille libras. Et subditur ibideꝫ. Bando dicto buoni ⁊ sufficiēti recolte di consignare el dicto p̄stonel la dicta quantita ad rechiesta ⁊ volūta de magnifici signori ⁊c. Licq̄l

recolte doue

recolte doue per Raynerō mācasi de fare le predicte cause loro si obligaranno di obseruare che fusi māchato per Raynero ⁊c. Que verba diligenter pōderata innuūt fideiussionem prestandam respectu huius capituli tm̄ ⁊ nō respectu sequētiū in quibus nihil dicitur de fideiussione: deinde aduertēda sunt illa verba. Dādo dicio buoni ⁊ sufficiēti recolti consignare el dicto presto ⁊c. Et illa alia verba. Liquali recolti doue per raynero māchasse de le predicte cose lora se obligarāno ⁊c. Illa eñ verba. Dādo dicio. Et illa Le supradicte cose. Restringunt obligationem fideiussiōis prestāde ad illud capitulū dūtaxat cū sint posita inter verba eiusdē capituli ⁊ aperte referunt se ad illud capitulum. Item pūctualiter cōtingit in vltimo capitulo dicte prouisionis vbi fit mētio de quinqꝫ milibus florenorū restituēdis per dictū Raynerium: de fideiussione enim fuit dūtaxat mentio facta respectu solutionis fiende in primo termino que ascēdebat ad quātitatem mille sexcētorum florenorū: vnde respectu totius summe quinqꝫ milliū florenoꝝ non fuit habita mētio ex fideiussione nec respectu alterius summe in alio termino restringēde: vt clare colligitur ex ꝟbis dicte ꝓmissionis ibi. Nel qual tēpo debe rēdere ⁊ restituere cinque milia di oro in q̄sto tempo cioe dal di che sera obstēta la presente ꝓuisione anno mense ꝓximo a venire floreni mille seicēto d li quali florini mille seicēto de vsure de restituit si nelle prime page debia ꝑ simil modo dare boni ⁊ sufficiēti recolte ⁊c. Que verba si diligenter ponderētur restringūt obligationem per fideiussionē prestādaꝫ per dictū Rayneriū ad hāc summam dūtaxat mille sexcētoꝝ florenoꝝ in primo termino soluendorū. sunt eñ hec posita inter verba istius capituli: ⁊ sic soluꝫ ꝯcernūt illud capitulū vt clarissime colligitur ex illis verbis. De li quali florini mile seicento debia per simili modo dare boni ⁊ sufficiēti recolte. nō aūt fuit dictū De li quali florini cinque milia ⁊c. Et sic illa verba de fideiussione p̄stāda solū determināt restitutionē dicte summe mille sexcētorum florenorū per rationē promissam. Preterea in presto ꝯtinuando ad quod erat obligatus predictus raynerius. nulla erat ꝓrsus habita mētio de fideiussione prestāda per dictū Raynerium: ⁊ sic remanet obligatio fideiussionis prestāde solū in predictis duobus casibus qꝛ quicquid nō est verbis claris expressuꝫ habetur ꝓ omisso vbi agiꝑ de obligatione contrahenda vel augenda vt est tex. expressus ⁊ ibi ꝑ Bar. in. l. quicquid astringende. ff. de verb. oblig. nec sufficit dicere qꝺ altera pars hoc in mēte gerebat: quia imputādū est sibi ex quo nō expressit. vt in. l. si repetendi. C. de condi. ob causam. Hinc dicit Bart. in d. c. quicquid astringēde. quod si omittūtur in cōtractu ea que nō sūt de natura contractus nō habētur pro expressis: licet tacite fuissent intellecta ab vna partium tm̄. In dubio autem nō vidētur intellecta ab vtraqꝫ parte nisi ea que veniunt a natura contractus. vt in. l. cū quid. ff. si cer. peta. Preterea ad hanc sententiam optime facit tex. in. l. veterib⁹. ff. de pactis. vbi videtur [3] † qꝺ pactio obscura vel ambigua debet nocere ei qui verba protulit: quia in eius potestate fuit verba aperti⁹ scribere. Hinc dixit Bar. in. d. l. veteribus. [4] † qꝺ obligatio obscura recipit interpretationē cōtra eum qui fundat se super obligatione: quia non potest agere ex obligatione obscura ⁊ dubia: vt l. c. in presentia. de proba. ⁊ in. d. l. quicquid astringende. Item fit interpretatio cōtra eum qui verba obligationis protulit: vt in. d. l. veteribus. in. d. c. cōtra eum fit interpretatio. de reg. iur. lib. vj. In casu autē nostro verba obligationis de fideiussione prestāda nō fuerūt prolata a Raynerio. Itē fideiussores nō fundāt se super obligatione: cū sint rei in hoc casu merito pro eis ⁊ nō contra eos est fiēda interpretatio: merito dictus Borus sciens ꝓpter predicta dictū Rayneriuꝫ nō teneri dare fideiussorē de oibus ad que ipse erat obligatus dixit in dicta fideiussione p̄dicta verba quod pro illis dūtaxat fideiubebat ad que obligat⁹ erat fideiubere dictus Raynerius in dicta petitiōe ⁊ non aliter vel alio modo ⁊ precipue dico dictos fideiussores obligatos non fore ad prestuꝫ cōtinuādū aliquibus rationibus vltra predictas. Primo per theoricā Bar. in. l. pretor. la. ij. ff. vi bono. rapt. vbi dicit iter cetera ꝙ vbi dicta in p̄cedentibus sunt cōtra ius cōmune seu exorbitāt a iure cōmuni nō intelligātur repetita in sequētibus: quod no. gl. in. d. l. talis scriptura. facit. c. j. cuꝫ seq. de filijs presbyte. li. vj. Sed in casu nostro hoc exorbitat a iure cōi: imo est contra ius diuinum ⁊ humanum quod christianus exerceat fenus nomine ꝓprio vel alieno: vt in. c. sicut nō suo. xlvj. dist. et in. c. super eo. ⁊. c. cum tu. ⁊. c. quia in omnib⁹. de vsuris. ergo illa verba de fideiussione prestanda vt fideiussores teneantur facere qꝺ omitterentur per Raynerium non sunt referēda ad prestum cōtinuādūꝫ ⁊ fen⁹ exercēdū. ¶ Scdo facit alia theorica quā posuit ibi Bar. in. d. l. talis scriptura. vbi dicit ꝙ etiā vbi clausula ponitur in pricipio vel in fine capituli no est referēda ad alia capitula: qñ potest reddi ratio quare debeat magis referri ad capitulū quā ad reliquū. Sꝫ in casu nostro subest ratio euidētissima: nam nullum turpe committitur ꝙ fideiussores obligent se ad restituendum capitale: vel pro restitutione vsurarum sed bene committereꝑ turpitudo: ⁊ peccatum grauissimuꝫ ⁊ horror inter chistianos ꝙ christianus presertim precipu⁹ ciuis palā exerceret fenus nomie proprio aut alieno: merito illa obligatio de presto continuando non est referēda ad fideiussores: quinmo plus dico ꝙ etiam si expresse fideiussores se ad cōtinuandum obligassent nō valuisset talis obligatio: qꝛ rei turpis nō vꝫ stipulatio. vt in. l. generaliter. ff. de ꝟ. obli. ⁊. i. c. fi. de pac. nec pōt accedere fideiussor vbi ex primaria obligatiōe nulla oriꝑ obligatio. vt in. l. fideiussor. §. fideiussor. ff. de fideius. Sꝫ in fauore exercēdo nulla p̄t oriri obligatio ciuilis vel naturalis cū ius diuinum ⁊ canonicū resistat: vt i. d. c. fi. de pac. facit l. cum lex. ff. de fideiussor. vbi expresse ꝓbaꝑ ꝙ fideiussor non potest accedere illi contractui cui lex resistit. Ex predictis omnibus concludo dictos fideiussores nō fore obligatos ad ꝯtinuādū prestū dicti Raynerij nec ad restituendam totam summā dictoꝝ miliuꝫ florenoꝝ: sed solummodo ad ꝯsignanduꝫ triginta duo milia librarū ꝓ capitali ⁊ ad restitutiōem mille ⁊ sex cētoꝝ florenoꝝ occasiōe testamēti genōis ⁊ ꝟ inquantū dicta quātitas nō fuerit restituta ꝑ Rayneriū. ¶ Nūc restat respondere ad cōtraria supra formata: ad q̄ faciliter p̄tꝫ responsio. Ad primum nāqꝫ respondeo: ꝙ illa verba generalia ad oia singula ⁊c. restringūtur per ꝟba specialia immediate sequentia in eo quod dictus Borus i fideiussione subiunxit ꝙ ꝓ illis dūtaxat fideiubebat ad que obligatus est fideiubere Raynerius predictus ⁊ nō aliter vl' alio modo: ⁊ sic illa verba precedētia ꝙ obligabat se ad omnia ⁊ singula in promissione cōtēta debeant intelligi de his oibus singulis ꝓ quibus dictus Raynerius obligatus erat fideiubere: verba eñ p̄cedētia declarantur ex sequentibus: vt in. l. si seru⁹ plurium. in fi. ⁊ in. l. qui filiab⁹. ff. de lega. j. nam ⁊ ea que incontinēti submittūtur in esse vidētur. vt in. l. lecta. ff. si cer. peta. ⁊ in. c. officij. de elec. aperte voluit bar. i l. quesitū. i. §. fina. ff. d fun. instru. vbi dicit [5] † ꝙ vbi post gen⁹ sequiꝑ enumeratio quarūdam specierum taxationis causa: tunc minuitur significatio generis ⁊ restringitur ad species enumeratas in. l. legata. secūdo responso. ff. de sepul. leg. In casu autē nostro cōstat ꝙ per illa ꝟba generalia fuerūt verba specialia adiecta causa restringēdi generalitatem precedentē: vt aperte colligitur ex verbis supra recitatis p̄sertim ex dictiōe tantū ⁊ duntaxat: ⁊ ex illis aliis ꝙ nec aliter nec alio modo volebat esse obligatus. Ad idem allego tex. notabilem ⁊ magis clarū in cle. exiui de paradiso. in. §. exigitur in primis. de verbo. signi. clare colligitur ꝙ genus precedens cū enumeratione quarundā specierū restringiꝑ ad species enumeratas: alias vt dicit ibi tex. superflue ⁊ nugatorie fuissent adiecte ille species: ita in ꝓposito ⁊ Bor. voluisset simpliciter obligari ad omnia ⁊ singula contenta in dicta ꝓmissiōe superflue ⁊ nugatorie immediate subiunxisset pro illis tantum ⁊ dūtaxat fideiubebat ad que obligatus erat fideiubere dict⁹ Ray. ⁊ nō aliter vl' alio modo. ¶ Et per hoc tollitur etiā secundū cōtrariū in eo quod opponitur ꝙ dict⁹ Borus se obligauit ad omnia predicta: nam illud verbum predicta concernit genus cuꝫ restrictione subsequenti vt itelligatur ad omnia predicta: scꝫ ad que obligatus erat dict⁹ Ray fideiubere: nam verba relatiua referunt antecedētia cum suis restrictiōibus ⁊ determinationib⁹: iuxta nota. in. l. cūctos populos. C. de sūma triui. ⁊ fide catholi. ⁊ in. c. j. de cleri. nō residen. ¶ Ad tertium contrariuꝫ respondetur quod ideo Borus excepit ꝙ nolebat obligari i illo pluri quod supellectilia valebant vltra mille libras quia in prouisiōe predicta continebatur aperte ꝙ etiā de illo deberet prestari fideiussor vnde necessarum erat illū casum excipere al's fuisset obligat⁹. nā exceptio firmat regulā in his dūtaxat que al's cōprehenduntur sub regula ⁊ non in aliis: vt est tex. notabilis in. l. generali. in. §. vxori. vbi per bar. ff. de vsu ⁊ vsufru. leg. ¶ Ad quartū ⁊ vltimū cōtrariū ꝙ clausula debeat referri ad omnia sequētia satis patet ex p̄missis respōsio: nā cōtrariū procederet: qꝛ clausula esset simpliciter apposita in principio vl' in fine capituli: ita qꝺ possit pariter oia recte cōprehēdere. Sed i casu nostro illa clausula de fideiussiōe prestanda fuit restricta ad certa capitula: ⁊ sic fuit pars illoꝝ capitulorū vt supra plene dixi. Nec obstat si dicaꝑ ꝙ non subest ratio restringendi illaꝫ clausulā magis ad vnū capitulū quā ad reliquū: qꝛ dico ꝙ imo subest ratio vrgentissima restrīgēdi. Primo christianus et bon⁹ ciuis videaꝑ obligat⁹ ad fenerādū. Scdo ne sit quis obligat⁹ in maiori quātitate quā velit obligari. Itē qꝛ dictus Rayneri⁹ facili⁹ cōperisset fideiussorē pro parte obligationis q̄ in totū. Item qꝛ illa clausula expresse refert se ad p̄cedētia ⁊ sic ex quo cōstat de animo opponentis clausula nō debet referri vltra intentū illā oponētis. vt no. Spec. in ti. de instru. edi. in. §. nūc aut. in ꝟ. item excipe. ⁊ allegat tex. in. l. si qs in p̄n. ff. de leg. iij. ⁊. xxxij. q. vij. apostolus. Et hec sufficiāt. Nicolaus Abbas Sicu. Panor.

¶ Consilium. lxxvj.

1. ☞ Presentatio quando spectat ad plures tanq̄ ad singulos nō est necesse vt in presentationis actu omnes conueniāt. sed possunt separatim presentare.
2. Patroni quāq̄ sint absentes possunt presentare clericum presentē ꝑ eorum literas.
3. Ordinarius potest absenti conferre beneficinm.

INuocato christi auxilio plura sunt examinanda ad hui⁹ questionis decisionē. ¶ Primo an ad parochianos possit spectare ius p̄sentandi rectorē propriū de antiqua ꝯsuetudine. ¶ Secundo an maior pars vicinorū possint p̄sentare minore p̄te nō vocata. ¶ Tertio p̄supposito

quod maior pars possit presentare an valuerit p̄sentatio facta de clerico absente tēpore presentatiōis presertī interueniēte procuratore p̄sentandi ad hunc actū specialiter constituto. ¶ Quarto presupposito qd voluerit an talis p̄sentatio euacuetur ex eo: q̄ presentat⁹ in absentia non ratificauit presentationē intra tp̄s laici statutū ad presentādum: sed post illius tp̄is lapsum statim tamē ꝙ redit ad p̄pria certioratus de p̄ntatiōe in eius absentia facta illā ratificauit. ¶ Quinto restat ꝯcludere presupposito qd ratificare dicto tēpore potuerit quis veniat nūc instituendus an presentatus per maiorē partē parochianoꝝ modo predicto cuius presentatio fuit per v̄ba generalia admissa per eum ad quē spectabat. An vero presentatus personaliter p̄ maiorē partem parochianorū intra tamē tempus a iure statutū. ¶ Circa primum cōmunis opinio declinat in fauorem parochianorū: licet enim de iure cōmuni nō spectat ad eos potestas presentandi si cōstet ecclesiā non habere patronos seu nō appareat quis sit patronus quo casu presumit̄ esse libera. vt no. Inn. i. c. cū venerabilis. in fi. de exce. facit quod no. gl. in. c. q̄q̄. de elec. lib. vj. ⁊ tex. in. c. osius. de elec. Tamen quādo de antiqua cōsuetudine presentatio pertinet ad parochianos seruanda est cōsuetudo. de quo videtur tex. i. c. querelā. de elec. firmat ibi Jo and. ⁊ cōmuniter docto. ⁊ sic disputādo cōfirmauit idē Joan. an. vt patet ex plene discussis per eū super regula quod alicui gratiose. de regu. iur. lib. vj. i mercu. ⁊ licet Archi. videatur resistere huic opinio. in. c. hortamur. lxxj. dist. vbi plene prosequitur dicens quod ex p̄scriptione seu cōsuetudine sola nō potest hoc ius presentādi cōpetere non patrono: tamē quicquid allegari posset disputationis gratia precedēs opinio tanq̄ cōis seruaretur in iudicando ⁊ saltē in casu nostro nō est fiēda discussio in quo populus est in possessione presentandi ex antiqua cōsuetudine nec apparet qs illam ecclesiā fundauerit seu dotauerit: vnde saltem in dubio debem⁹ presumere fuisse per parochianos fundatā ⁊ dotatam cū ecclesia non nascatur: ⁊ in obscuris īspicimus ꝙ verosimilius ⁊ qd plerunq̄ fieri cōsueuit: vt in regula inspicimus in obscuris. de regu. iur. lib. vj. vnde debem⁹ in dubio presumere ratione predicta ⁊ propter lōgam cōsuetudinem parochianos esse patronos. Itē quia valet presentatio facta ab eo qui est in possessiōe bona fide presentādi: vt in. c. cōsultatiōibus. de iurepatro. ⁊ in. d. c. querelam. per Inno. in. c. ij. de in integ. resti. ⁊. c. in literis. de resti. spoli. cū simi. ¶ Concludo igitur circa primum predictam presentationem nō posse ex eo capite inualidari: q̄ fuit facta a populo parochie q̄ est in possessione presentādi ex antiqua consuetudine. ¶ Ad scd̄m dubiū. An maior pars potuerit presentare minori parte tunc nō vocata. ⁊ p̄fecto cōmunis opi. est ꝙ sic. vt no. Jo. an. i. c. iij. de iure patro. ⁊ sequūtur cōmuniter alij docto. scribentes post eū ⁊ nouissime tenuit consulendo Federi. de senis vt patet in opere cōsiliorū suorum consil. xvij.
1 cōcludūt enim cōmuniter isti doctores † ꝙ vbi presentatio spectat ad plures tanq̄ ad singulos. tunc nō est necesse vt in presentationis actu omnes cōueniant: sed possunt separatim presentare: ad hoc. l. per fundū. ff. de serui. rusti. predio. secus dicunt si spectat ad plus tanq̄ ad collegiū. tunc procedunt iura que dicūt plus obesse contemptum vnius q̄ multorum ꝯdictionē vt in. c. bone. ij. ⁊. c. q̄sicut. de elec. cū similibus. ¶ In casu aūt nostro certū est qd ad parochianos spectat p̄sentatio tanq̄ ad singulares: non aūt vt ad collegium cum ipsi parochiani non faciant collegium cū non reperiatur tale collegiū iure approbatum in. l. j. cū ibi notatis. ff. de colle. illici. facit qd no. Bar. in. l. fi. ff. eo. titu. ⁊ Inno. in. c. dilecta. de exces. pre. ⁊. c. cum ab ecclesiarum. de offic. ordi. Et hec opinio tanq̄ ꝯmunis obseruaret̄ in practica licet iudicio meo posset aliquātulum cauillari per theoricā Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure arg. in. l. ⁊ suum heredem. ff. de pac. tamē in casu nostro cessat omnis excitatio cū facto presupponatur consuetudinem esse in loco vt maior pars parochianorū presentet absente minori parte q̄si cōcludatur dictā presentationē nō posse impugnari p̄pter absentiam minoris partis. In tertio dubio nunquid corruat dicta presentatio
2 saltem ex capite: q̄ fuit facta de clerico absente: † Cōclusiue dico q̄ꝙ patroni absentes possint p̄sentari per clericū p̄sentē p̄ eorū literas pro quo allego tex. apertū in. c. ea noscitur. de his que fiūt a prela. ⁊ ita cōsuluerūt: vt refert dn̄s Card. i. c. sane. de iurepatro. Jo. and. Abbas, ⁊ Lapus de castil. tamē puto ꝙ ordinario seu illo ad quē pertinet instructio resistente nequeūt patroni presentationem facere de absente ratio q̄ patronis indultum est a iure tp̄s ad presentandū rectorē: vnde non satisfaciunt iuri solum eligendo illū rectorē ⁊ non presentādo vt in. c. fi. ⁊ ibi hoc notat Jo. an. ⁊ cōmuniter docto. facit etiam. c. vnicum de iurepatrona. Nec obstat si dicatur ꝙ presentatio hic nō interuenit i absentia presertī interueniente procuratore cū per procuratorem possit quis in absentia institui qd maius est: vt in. c. accedēs. de p̄ben. q̄ per hoc vt arbitror nō est iuri satisfactum: nō em̄ potest dici p̄sentatio que fit de absente: nam presentare idē est quod presentialiter ⁊ corporaliter exhibere. vt est tex. iūcta glo. in v̄bo presentari. i clemē. dudum. de sepul. facit optime. l. j. ff. de verbo. obli. ⁊. l. coram. ff. de v̄b. signifi. ⁊. l. diem proferre. §. coram. ff. de arb. cum similibus. Preterea si diceremus contrarium posset graue preiudicium irrogari ecclesie ex dilatione prouisionis: si enim satis esset patrono eligere ⁊ in absentia presentare posset sic presentatus differret aduentum suū per annū ⁊ annos nec episcopus posset interim prouidere ecclesie. nam de isto presentato nō: q̄ potest eum in absentia examinare. argu. in. c. si forte. de elec. li. vj. nec de persona alterius posset p̄uidere tanq̄ p̄ patronū nō presentata. vt in. c. decernim⁹. xvj. q. vij. ⁊ ob hoc putarē nō valere cōsuetudinem in cōtrarium arg. in. c. j. de consue. ⁊ ꝙ non possit regulariter fieri presentatio de absente iam absoluente tenuit in lectura. c. ea noscitur. prealle. ¶ Sed in casu nostro arbitror presentationē valuisse quia in facto mihi presupponitur ordinariū cū fuit presentatio facta ipsam p̄sentationem acceptasse: admisit enī eam ac recepit saluo iure alieno: vt narratur in casu: ergo mero iure tenuit p̄sertim cū in facto etiā presupponatur ipsum presentatum esse idoneum ac ipsi ordinario notū. Et hāc opinio. seu limitationem ad predicta iamdudum tenuit legēdo i. d. c. ea noscit̄. quā p̄bo tali ratiōe. Presentatio em̄ personalis non requiritur ad alium finem nisi vt superior qui habet instituere possit illū examinare ad finem illū approbandi vel reprobādi. ar. in. c. venerabilem. de elec. ⁊. c. cupientes. de elec. lib. vj. sed si p̄sentandus est notus saltē ipsi ordinario nō requiritur alia examinatio ad finē institutionis fiende. tex. est in. c. cōstitutus. ij. de appel. ⁊ in. c. null⁹ xxiiij. dis. ergo potuit ordinari⁹ sine alicuius iniuria ⁊ iuriū violatione illam presentationē admittere. ¶ Cōfirmāt predicta alia ratiōe:
3 † ordinarius potest absenti conferre beneficium. vt in. c. si tibi absenti. de prebendis. lib. vj. ⁊ in. c. gratia. de rescrip. eod. lib. Potest etiam inuestire absentem per p̄curatorem vel ipsum procuratorē pro absente. vt leg. ⁊ not. in. d. cap. accedēs. fortius ergo debet posse admitti p̄sentatio facta de absente: cum presentatio sit quoddam inchoamētū ad institutionem obtinendam: vt in. c. quod autē. de iurepatro. ⁊ tale ius spirituale trāsfertur per institutionē ipsius ordinarij. arg. in. d. c. ꝙ autem. not. Inno. in. c. quod sicut. de elec. facit tex. ⁊ quod ibi no. in. c. dilectus. de offi. lega. Includitur enim ius presentatiōis sub collatione libera quam facit ordinarius: habet enim collatio vim electionis ⁊ cōfirmationis: vt notat Inno. in. c. cū olim. de causa poss. ⁊ propri. si ergo collatio potest fieri absenti: vt in preallegatis iuribus: ergo ⁊ p̄sentatio ⁊ institutio per argumētum a paritate rationis. de cōfir. vti. i. c. cum dilecta ⁊. c. translato. de constit. cum simi. Et presumo ordinariū habuisse notitiā de absente ex quo ille presentationē acceptauit sicut presumitur habere de eo cui beneficium in absentia confert. nā q̄ vult consequens videtur approbare antecedens: vt not. in. c. cum. M. de cōsti. ⁊ in. c. ex parte. de sponsal. Et hanc partem puto verissimā: nec credo quod ab ea discrepasset aliquis scribētiū si hanc limitationem cōsiderasset: nec aliquis reperitur qui teneat contrarium. Ex his infero ad quartum dubium. dico em̄ qd dictus cleric⁹ non habebat necesse dictā presentationem acceptare seu ratificari cum eā satis ratificauerit intra tempus legitimum per procuratorem specialiter cōstitutū: qui optime in hoc actu interuenire non potuit ex quo presentād⁹ erat notus. vt in. d. c. accedens. quod sic intelligo: si enim procurator pōt interuenire pro absente no. ad actū collationis per quem transfertur plenum ius spirituale: multo fortius potest interuenire in actu p̄sentationis per quem parum iuris transfertur: dicitur autē quoddā inchoamentum ad institutionem obtinēdā: vt in. d. c. ꝙ aūt. vē em̄ argumentū a maiori: vt in. c. cum in cunctis. in princi. de elec. ⁊ i auf. multo magis. C. de epis. ⁊ cle. cū simi. Ex p̄dictis simul collectis infert̄ ad decisionē quinti dubij ⁊ toti⁹ questiōis qs. s. sit p̄ ordinariū instituēdus. Dico em̄ qd presentat⁹ p̄ maiorē partē parochianoꝝ ex quo fuit legitime presentat⁹ ⁊ acceptatus est idone⁹: vt p̄bat̄ in. c. qm̄. de iurepatron. nec valēt institutiones de alio facte. argu. in. c. cū bertold⁹. de re iudi. ⁊ in. c. decernimus. prealle. facit cle. ij. de iurepatrona. cū simi. Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. lxxvij.

1 Tempus decē dierū datū a iure ad appellandū an currat ipsi minori moroso qui tutorem habebat.
2 Laudum latum per duos absente tertio an valeat.
3 Arbiter faciendo laudū an debeat sequi ius cōmune vel statuta loci.
4 Appellari a laudo an possit.

IN indiuidue trinitatis nomine amē. In q̄ōne q̄ ad p̄sens vertit̄ inter Jacobū thitrameli ⁊ socios ex vna parte: ⁊ Marianū falchi ex alia de plurib⁹ dubijs ꝯsiliū postulatur: que singulariter iuxta ordinē petētis at
1 tingā cōclusiue ⁊ breuius quā fieri poterit. ¶ Primum dubiū est † an tp̄s decē dierum datū a iure ad appellādū currat ipsi minori moroso qui tutorem habebat: nec intra decēdiū appellauit. ¶ Scd̄o an propter cōpromissum factum cursu dicti tp̄is impediat̄: ⁊ posito ꝙ nō im
2 pediat̄ an possit ad hoc tēpus restitui ⁊ p̄ quē. ¶ Tertio † an valeat laudū latū p̄ duos absente tertio tā iure ciuili quā canonico. ¶ Quar
3 to † an arbiter in laudādo teneat̄ seq̄ statuta loci vel ius commune. ¶ Quinto an si cōpromissū sit iuratū reductio peti possit nō habita
4 prius absolutiōe a iuramēto. ¶ Sexto † an possit appellari a laudo vel peti reductio: ⁊ q̄d si statutū p̄mittat appellari an in libello possit accumulari appellatio: reductio: restauratio: ⁊ ad quē tūc appellatur.

Circa

¶ Circa primū posset argui qd tēpus decēdij nō currat minori: quia hodie temporales prescriptiones nō currunt ipso iure contra minorē: vt in.l.fi.C.in quib⁹ cau.in integ.resti.nō est neces.sed est quedā prescriptio tpalis ꝛ breuis cum sit decem dierū: ergo nō debet currere minori quātūcūq; habeat curatorē. ¶ Sz ꝑfecto in ꝯtrariū se habet veritas pro quo allego tex.apertum in iure nouissimo in auf.de appel.ꝛ intra que temp.§.j.tenet expresse Bar.in.l.fi.C.in qui.cau.in integ.resti.nō est neces.ꝛ idē ibi sentit Bal.pro hoc facit qꝛ hoc tps currit etiā ecclesie: vt in.c.beneficio.de in integ.resti.c.cum inter.de re iudi.ꝛ.c.cum super eo.tit.cū multis similibus.nō ob.l.fi.prealleg.que non procedit in prescriptionibus preiudicialibus: ille eñ currūt indistincte fauore iudicioꝝ ne lites fiant immortales: pro hoc.l.properandum.in fi.C.de iudi.no.Jo.an.in.c.beneficio.ꝛ.c.cōstitutus.de in integ.resti. Cōcludendū est ergo indubie hoc tēpus decēdij currere minori, tutorē habenti.

¶ Ad scdm an ꝓpter cōpromissum factum cum parte aduersa in tēpus appellādi cursus dicti tpis impediatur. Videtur primo qd sic ꝑ cle.ꝙdiu.de appel.ꝛ in auf.si tamē.C.de tēpo.appel. vbi patet ꝙ tps prefixum ad appellationē prosequendā ꝛ finiēdam impeditur per cōpromissum factū de partium consensu: sed tēpus decē dierū qd datur ad appellandū computat in tempore anni qui prefigitur ad appellationē ꝓsequēdā ꝛ finiēdā: nā currit annus a die interposite appellationis: vt in cle.sicut appellationē.de ap.ergo ꝛc. ¶ Cōtrariū puto veri⁹ presertim in casu nostro ex duplici capite. Primo qꝛ hic nō fuit cōpromissum in causa criminali super qua est lata sñia: nec etiā cōpromitti potuisset presertim cum potuisset redundare in preiudiciū fisci.vt in.c.pe.ij.responso.de in integ.resti.ꝛ.l.non distinguemus.§.iulianus.ff.de arbi.ergo cōpromissum factū super ciuili questione nō habuit impedite cursum decendij ad appellationē interponēdam in causa criminali qꝛ ex separatis nō fit illatio.vt in.c.ij.de trāsla.prela.ꝛ.l.neq; natales.C.de ꝓba.ꝛ cessant hoc casu iuriū alle.in ꝯtrium ꝛ hoc est indubitatū.

¶ Preterea nō impeditur cursus dicti tpis ex alio capite: nā tps ꝑfixum ad appellādum non impedit per cōpromissum: sed tps dūtaxat prefixum ad ꝓsequendā ipsam appellationē: ita aperte loquitur text. in cle.quādiu.ꝛ idē innuit tex.in.d.auf.si tamen.loquitur eñ quādo cōpromissum fuit factum causa iam per appellationem deuoluta ad iudicem ad quem.ꝛ hanc opi.expresse tenuit Pau.de leaza.ꝛ Jo.de lig. post eum in.d.cle.ꝙdiu.ꝛ Bal.in.l.centurio.ff.de vul.ꝛ pupil. Diuersitatis ratio est: qꝛ tps ad ꝓsequēdā datur vtriq; parti: ideo nō mirū si per cōpromissum factum de vtriusq; partis cōsensu impedit. Tempus vero decēdij datur tm̄ parti grauate ad releuationē grauaminis ideo nō debet per cōpromissum impediri: qꝛ reliqua pars nil debet in hoc posse cum sibi non sit iste terminus ꝑfixus: vnde si diceremus terminum illū impediri per compromissum oporteret necessario dicere ꝙ etiā citra cōpromissum per solā volūtatē debētis appellare impediat qd tñ falsum est. ¶ Scda ratio diuersitatis est: qꝛ tps ad ꝓsequēduz dat ad litigādū vtriq; parti.vt.l.fi.C.de tē.appel.ꝛ auf.ei q appellat.C.de tempo.ap.sed partes satis litigāt coram arbitris: ideo nō immerito impeditur temporis cursus: sed tps decēdij datur ad deuoluendam causam ad superiorē: ꝛ ne videat acquiescere iudicatis: vt i.c. qd ad ꝯsultationem.de re iudic.ꝛ.l.adeo.C.quomodo ꝛ qñ iud. Preterea ꝛ tertio satis est hoc iure non caueri: regulariter eñ omne tempus est continuū: vt no.ff.de diuer.ꝛ tempo.ꝑscri.l.j.ꝛ in.c.super eo.de ap. Sed posito ꝙ dictum tēpus decēdij cucurrerit ipsi minori etiā ꝯpromisso non obstāte an gubernator ciuitatis firmi pro dño nostro papa ꝑsidens poterit per eius rescriptū restituere dictū tēpus decē dierū: et sic in effectu restituere dictum Marianum ad appellandū: videtur primo qd nō quia est quesitum ius alteri parti saltē in eo ꝙ fuit in dicta sententia criminali declaratum dictum Marianū violentiā intulisse in dictis possessionibus ꝛc.ar.in.d.ca.qd ad consultationē. facit enim sententia ius inter partes postꝙ trāsiuit in rem iudicatā ꝛ pro veritate iuris presumptione seu fictione accipitur.vt in.l.ingenuū.ff.de statu homi.ꝛ in.l.res iudicata.ff.de reg.iur.ꝛ in.c.cum inter.de re iudi.cum similibus.gubernator aūt seu legatus nō potest tollere ius alteri qsitū vt in.c.fi.de cōfir.vti.facit quod not.glo.in.c.fin.de her.lib.vj.ꝛ melius per glo.no.in.c.pro illoꝝ.de preben.i verbo autoritatem.que dicit legatum non posse venire cōtra id qd est alteri concessum per speciale priuilegiū: ergo fortius nō potest tollere qd est alteri cōcessum per ius cōe: vt est in casu nostro per sñiam que transiuit in rem iudicatam: nā soli⁹ principis est tollere ius alterius: iuxta no.ꝑ gl.in.c.cōstitutus.de reli.do.quinimo videt ꝙ etiam rescriptum principis.hoc casu nō valeat ex quo causa decisa non fuit per appellationem suspensa: vt ꝓbari videtur in.l.fi.C.sen.rescin.non pos. ¶ Sed his non obstantibus arbitror sic distinguendū ꝙ aut gubernator vult restituere ad appellāduz nulla subsistente causa legitima: ꝛ credo ꝙ nō possit qꝛ nec legat⁹ posset hoc casu qm̄ esset venire ꝯtra iuris dispositionem ꝙ nō licet alicui circa principē etiā in ordinatorijs iudicij qd plus est: vñ dixit gl.no.in ca.fi.de her.li.vj.legatū nō posse cōmittere cām ex natura sui plenariā examinādā simplr ꝛ d plano sine strepitu ꝛ figura iudicij.ꝛ idē tenuit Spe.in ti.de leg.§.superest.vsi.sed nunquid possit instituere: facit cle.ne romani.de elec.ꝛ glo.in prealleg.c.ꝓ illoꝝ.ꝛ tex.in.c.dilectus.ꝑmo iuncta glo.de prebē. Princeps aūt posset dūmodo cōstaret ꝙ ex certa sciētia hoc faceret: qꝛ cum hoc ius ex sñia cōpetat parti ex iuris dispositione pōt princeps q supra ius est ꝯ illud restituere.ar.in.c.ꝓposuit.de cōces.ꝑbē.ꝛ.c.innotuit.de elec.l.ꝑnceps.ff.de legi.ꝛ.l.digna vox.C.eo.facit optime ꝙ no.Inn.in.c.que in ecclesiaꝝ.de cōsti.vbi dicit principē posse tollere actionē cū ipse actiōes instituerit.l.ij.ff.de origi.iur.ꝛ spāliter in casu nostro firmat Bal.in.d.l.fin.C.sentē.rescin.nō pos.vbi notanter dicit ꝙ aut ius est quesitum parti ex iuregētiū seu naturali.ꝛ contra illud nō pōt princeps sine cā disponere: vt leg.ꝛ no.in.l.j.C.d preci.impe.offe.plene per Bar.i.l.fi.C.si ꝯ ius vel vtil.publi.ꝛ ꝑ Cyn. in.l.ꝑscriptione.C.de ꝑci.impe.offe.aut ius quesitū est parti ex lege positiua puta ꝑ ꝑscriptionē vel sñiam seu qd simile: ꝛ tūc pōt ꝑnceps cōtra tale ius disponere ꝑsertim restituendo ad audientiam cause: facit auf.que supplicatio.C.de preci.impe.offe.ꝛ.l.vnica.C.de sen.pre.ꝑto. Aut subest legitima causa restituēdi: ꝛ tūc dico ꝙ siue ꝯpetat iure maioris siue iure minoris: vt in casu nostro cōtingit: qꝛ siue dicatur dictū Marianū esse maiorē ꝛ pōt gubernator restituere aduersus cursuz decēdij: ꝛ sic restituere partē ad appellādū tam ꝯ sñiam suā ꝙ alioꝝ magistratuū ꝛ nedum gubernator hoc poterit qui hz amplā potestatē: sz etiā alius ordinarius inferior.vt in.l.prefecti ꝑtorio.ff.de mino.ꝛ.l.ab hostibus.ꝛ qd ibi no.ꝑ Bar.ff.ex qui.cau.ma.ꝛ in.c.cū bertoldus.de re iud.per Inno.in.c.querelā.de ꝓcu.nā ꝛ cōtra sñiam pōt ex tali casu quis restitui nedū ad appellādū tm̄.vt i.l.j.C.si aduer.rē iudi.ꝛ in.c.j.ꝛ.ij.de in integ.resti.lib.vj.ꝛ.c.beneficio.eo.ti.cum infinitis similibus. ait eñ pretor si qua iusta mihi causa videtur in integr.resti.vt in.l.j.ff.ex qui.cau.maio.siue dict⁹ Marianus sit minor: ꝛ fuerit lesus ex omissione appellationis: ergo potuit per gubernatorem ad appellandū restitui. Nec obstat si dicatur qd prius debuit agere contra tutorē si est soluēdo ad interesse ꝛ in defectū petere restitutionē: vt in.l.properādū.in fine.C.de iudi.ꝛ.l.cū mādato.ff.de mino.dico eñ ꝯtrariū in casu nostro quinimo regulare est qd vbicunq; minor est lesus interueniente tutore vel curatore est in optione sua petere restitutionem vel agere cōtra tutorem vel curatorem: vt probatur in.d.l.etiā.C.si tu.vl cur.inter.tenet ibi Bar.ꝛ Bal.ꝛ gl.iuris canonici in.c.ij.de in inte.rest.in verbo restituimus.ꝛ Host.in.c.suscitata.eo.ti. Nec obstat.d.l.ꝓperandum.quia loquitur cum instātia est perempta: nam tunc qꝛ non perit actio ꝛ tractatur de modico ꝑiudicio voluit ius vt prius minor ageret ꝯtra tutorem seu curatorem: vt in.l.etiā.no.gl.Bar.ꝛ Bal.secus vbi periret actio ꝛ vulneraret ius minoris: vt in casu nostro: interest eñ minores sumptibus litium non vexari.vt.l.minoribus.ff.de mino. Ad dictam l.cum mandata.respondetur ꝙ loquit in procuratore qui est administrator voluntarius: secus in tutore ꝛ curatore qui sunt necessarij.vt nota.in.d.l.cū mandato. Aduertenduz tamen in hoc diligenter vtrū poterit gubernator restituere ad appellandū aliter prius lesione ꝑ minorem non ꝓbata. Barto.in.l.fina.C.in quibus cau.in integ.resti.nō est neces.tenuit ꝙ sic, quia eoipso ꝙ minor a sententia non appellauit lesus fuit ꝛ sic non oportet aliter lesionem probare: hoc ꝓbat.l.minor vigintiquinq; annis.§.j.iuncta glo.ff.de minori.vbi patet ꝙ minor petit restitui aduersus compromissum: quia vt ibi dicit glo.eoipso ꝙ cōpromisit lesus fuit cū ꝑdiderit facultatem appellandi. sed Bal.in.d.l.fin.refert alios tenere cōtrarium quos ipse sequitur dicens necesse esse vt minor ꝓbet prius se fuisse lesum ex sñia alias non debet restitui ad appellādū.quia potuit esse sñia iusta.ꝛ sic in nullo fuit lesus in non appellando imo posset grauari si restitueretur ad appellādū prius nō cōstituto de iniustitia sentētie cū data iustitia sñie succūberet non ob.d.l.minor.sup qua se fundat Bar.qꝛ ibi a principio cōstabat de lesione: cum cōpromittendo ꝓmisit stare sentētie iuste ꝛ inique.vt in.l.dies ꝓferre.§.stari.ff.de arbi.ideo potuit illi competere restitutio.sz in casu nostro aliud fuit.nā litigando corā capitaneo nō ledebatur cum poterat appellare ꝙ aūt non appellauerit potuit hoc facere ex iusta causa.qꝛ fore vidit sententiā iustam vnde non infertur ꝙ fuerit grauat⁹ nō appellando.ꝛ hec pars est verissima.debet enim petens rationē ostendere prius re ipsa vel ꝑ probationem lesionis.vt no.Inno.in.c.auditis.de in integ.rest.ꝛ allego eundē Bart.in alio loco.vbi sentit quod dixi.s.in.l.vnica.§.si ꝓcurator.ff.si quis ius di.vbi tenet quod factum ꝓcuratoris in non appellādo nocet domino.quia potuit ex iusta causa non appellare.argumen.in.l.j.in fin.ff.quando appell.ergo idem ꝛ fortius presumēdum in tutore quod non appellauerit quia vidit minorem fouere iniustitiā. Ex quibus omnibus concludo gubernatorez non potuisse restituere ad appellandum nisi ꝑus fuerit ꝓbata coram eo lesio minoris ex iniustitia sententie ꝛ loquor de sentētia lata in causa criminali.

¶ Venio ad tertium principale dubiū: an laudum arbitramentale latum per duos arbitros retractationi subiaceat ex quo dicit ꝙ arbitratores viam arbitratorū sequentes in sententia absoluerunt dictum Jacobum ꝛ socios ab impetitione facta ꝓ parte dicti Mariani: cum cōstaret eisdē ipos cōuentos tenuisse ꝛ possedisse bona petita sine contradictione spatio viginti annorū secūdū quod statutum loci requirit confirmatū ꝑ papam. Et hoc dubiū pōt subdiuidi in dubio referendo illud ad narrationem cū ꝑsupponatur duos arbitros pronuntiasse absente tertio legitime requisito ꝛ nolente interesse

Primo ergo videam⁹ an subiaceat retractatiōi:seu sit nullū ex eo ca
pite:q₂ fuit latū per duos absente tertio lꝫ requisito.Scđo videbim⁹
an subiaceat retractationi ex eo q₂ fuerūt secuti statutū loci qđ videt
iuri ꝯtrium in eo qđ dicit sufficere prescriptionē viginti annoꝝ sine ti
tulo q̄ ad bona immobilia cū de iure requiratur tp̄s triginta annoꝝ
vt in.l.si qs emptionis.C.de p̄scrip.xxx.anno.Itē ius aperte requirit
bonā fidē.vt i.c.fi.⁊.c.vigilāti.de prescri.Statutū vero nullā facit mē
tionē de bona vel mala fide:sed cōtētatur solo cursu triginta annorū
finita lite ⁊ controuersia.¶ Ad primum dico ꝙ de iure ciuili tale lau
dū nō valeret:potestas data plurib⁹ arbitris cōpetit nō insolidū: sed
oib⁹ simul iūctis:vt.l.pedius.ff.de arbi.not.Bar.in.l.j.§.plures.ff.de
exerci.hinc est ꝙ sniā lata duobus tertio absente non valet.vt in.l.si
in tres.ff.de arbi.imo plus dicit Bar.in.l.si duo ex tribus.ff.de re iu-
di.qđ si terti⁹ fuit p̄sens in discussiōe meritoꝝ cause ⁊ dixit opinionē
suā ⁊ recessit nō pñt adhuc duo laudare absente tertio ex defectu po-
testatis:lꝫ Inno.hoc vltimo casu tenuerit ꝯtriū vt ipse no.in.c.ray.de
testa.sꝫ dictū Bar.verius est de iure ciuili per iura superius allegata
⁊ rōnes suas.Sed de iure canonico tale arbitramētū valet per ca.fin.
de arbi.in.vj.Et huic iuri canonico stādum est in foro ecclesiastico ⁊ i
terris ecclesie.vt no.in.d.c.ij.⁊ Bar.in.d.l.si duo.Cum ergo nūc sum⁹
in terris ecclesie:dicēdū firmiter est ꝙ ex hoc capite dictū laudū non
subiaceat retractationi.An autē subiacet ex secūdo capite predicto,fir
miter idem credo:scꝫ ꝙ non:imo subiaceret retractationi si arbitri nō
habuissent regulam ad statuta loci.Moueor primo q₂ dictū statutū
est iustum ⁊ validum:nec aliqua sui parte nutrit peccatū:potest em̄ ꝑ
se populus statuere cōtra ius ciuile in preiudicium ipsorū tātū ex quo
nō tāgunt iura principi reseruata:nec aliter statuūt cōtra bonos mo
res naturales.vt in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ ibi hoc firmat
Bar.in repe.⁊ est gl.notabi.in.l.neqꝫ pignus.§.priuatorū.ff.de regu.
iur.solum em̄ hoc statutum minuit tempus a lege prefixū.nā vbi lex
requirit triginta annos ex quo nō subest titulus.d.l.si quis emptiōis.
statutū cōtentatur de viginti:quinimo potuisset requirere minus tem
pus:puta.x.annoꝝ bona' fide comitāte.ad hoc qđ no.Bar.i.d.l.oēs
populi.Io.an.in.c.ij.de excep.lib.vj.Nec obstat si dicatur statutū nō
requirere bonam fidem:⁊ sic non valet cū sit peccati nutritiuū:vt no.
idem Bar.in.d.l.omnes populi.⁊ Io.an.in.d.c.ij.quia dico statutuꝫ
istud loqui generaliter vnde in dubio debet intelligi ꝙ loqtur bonafi
de cōmitāte:q₂ statutū generale debet restrīgi vt min⁹ ledat ius ꝯmu
ne quā facere possit.arg.in.l.si quādo.⁊ quod ibi no.C.de inoff.test.ꝑ
Inn.in.c.causam.de rescrip.⁊ p̄sertim hoc casu dꝫ recipere interpreta
tionem restrictiuam ne quis indebite ⁊ cum peccato lucretur:et alter
iniuste perdat ius suum.ar.in.l.vt gradatim.ff.de mune.⁊ hono.in.c.
cū dilectus.de cōsue.⁊ hoc aperte voluit Bart.in.l.omnes populi.et
in.l.nō dubiū.C.de legi.In casu autē nostro modo cōstat de mala fi-
de Iacobi ⁊ autoꝝ suorū.Primo fuit per eum allegata bona fides:
vt patet in actis:nec est op⁹ ꝙ aliter ꝓbent cū probari nō possit:sꝫ p̄-
sumitur cū agitur de prescriptione rerū immobilium.vt no.gl.in.c.si
diligēti.⁊.c.sanctoꝝ.⁊.c.fi.de prescrip.⁊ Bal.in.l.celsus.ff.de vsucap.
⁊ gl.in.§.alie.insti.de act.presertim valet statutū si fuerit per papam
cōfirmatū vnde pōt dici lex pape:q₂ omnia nostra facimus quib⁹ au
toritatē nostrā impartimur.l.j.C.de vete.iure enucle.⁊.c.si apostolice.
de preben.lib.vj.Ex quibus oib⁹ infertur ꝙ arbitratores seu arbitri
bene fecerunt sequendo statutū loci.q₂ in decisione causarū preferen-
dū est iuri cōi:vt in.l.si fundus.ff.de euic.⁊.l.an in totū.C.de edif.pri-
ua.l.j C.de man.lib.⁊.l.ij.C.queadmo.test.ape.xij.dis.illud.⁊.c.illa.⁊
viij.dis.que cōtra mores.⁊.l.ꝙ si nolit.§.q₂ assidua.ff.de edil.edic.et.l.
iij.ff.de sti.ser.per Cy.in.l.ij.C.de cōsti.pecu.⁊ in.l.cunctos populos.
C.de sum.tri.⁊ hoc apud me est indubitatū.¶ Ex his infert ad deci
sionem quarti dubij pricipalis an dicti arbitratores dicātur fuisse in
dolo sequēdo dictum statutū ⁊c.nā in nullo dolo possunt deprehēdi
quinimo poti⁹ potuissent dolo vacare si dictum statutū secuti nō fuis
sent.dolus enim est calliditas quedam ad circūueniēdum ⁊ decipien-
dum aliū adhibita.vt.l.j.ff.de dolo.que in casu nostro minime nota-
ri potest:quinimo p̄supposito sine veritatis preiudicio ꝙ statutuꝫ ali
quo casu intrinsecus existente nō valeret non posset dici arbitratores
esse in dolo sequēdo statutū per superiorē cōfirmatū cū probabilis er
ror qui resultat ex statuto excuset a calūnia ⁊ dolo.l.ij.ff.de iu.⁊ fac.
ig.in.c.j.de elec.lib.vj.i fi.facit qđ no.gl.in.c.vnico.de postu.p̄la.li.vj.⁊
c.cum venerabilis.de consue.¶ Uenio ad quintuꝫ dubiū an dicta re
ductio arbitramēti peti potuerit non habita prius absolutione iura
menti in cōpromisso prestiti ⁊ nō multū instando.dico ꝙ si allegetur
fraus ⁊ deceptio enormis quā nō cōmisisset bon⁹ vir potest peti redu
ctio absqꝫ eo ꝙ petat absolutio a iuramēto.hoc ꝓbat tex.in.c.quita
uallis.⁊.c.veniēs.de iureiur.facit.l.si libertus.ff.de ope.liber.nec etiaꝫ
cōmittitur pena in cōpromisso apposito.q₂ iuramentū ⁊ pena de non
cōtraueniēdo debēt intelligi si arbitrio boni viri fuerit pronūtiatum
vt probatur in iuribus prealle.no.Inn.⁊ Hosti.in.d.ca.quitauallis.
⁊ Spe.in ti.de arbi.§ j.versi.sed pone.Nec obstat si dicat ꝙ in cōpro
misso fuit dictū vt alte et basse possent arbitri disponere ⁊ laudare tol
lendo de iure vnius ⁊ dare alteri.quia dico ꝙ illa verba restringātur
per verba sequētia dum fuit dictum prout eis videbitur ⁊ placebit:q̄
quidē verba sonāt arbitrium boni viri ⁊ nō liberam voluntatē:vt i.l.
thais.§.fororē.ff.de fideicō.§.q̄ ꝙ.ff.de leg.iij.not.Bart.i.l.alio.ff.de
ali.⁊ ciba.leg.⁊ in extrauaganti ad reprimendum.vbi plenius q̄ ali-
bi posuit.facit gl.in.c.ij.de corpo.vi.cū simi.dico tamē ꝙ si nō ꝓbaue
rit dictus Marianus iniustitiam ⁊ iniquitatem arbitramēti incidit i
periurium ⁊ penam appositam in cōpromisso:q₂ tunc appareret eum
iniuste ⁊ contra iuramentum proclamasse:ꝙ est intelligenduꝫ,si iudex
reclamatiōis declarauerit arbitramentū esse equū.Item si nulla pro
babilis causa excusat dictū Marianum:de quo plene per Bar.i.l.so
cietateꝫ.§.arbitroꝝ.ff.ꝓ socio.plenius in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.
de verb.obli.⁊.l.iulianus.ff.de cōdi.inde.regulariter fuit dictū Dy.i
quodam cōsilio suo qđ refert Io.an.in addi.Spec.in ti.de arbi.§.ex
cipitur.ver.quod si cōpromissum.Ad probādum aūt iniquitateꝫ ar-
bitramenti nō sufficit probare ꝙ arbitrator lesit in aliquo ius partis
q₂ hꝫ a iure potestateꝫ aliqualiter ledēdi partē ꝓ bono pacis ⁊ tollēdo
scꝫ vni ⁊ dādo alteri vt no.gl.in.l.si de meis.§.recepisse.ff.de arb.⁊ no.
Inn.in.c.quintaualis.de iureiur.⁊ Bar.in.d.§.arbitroꝝ.etiā si nūq̄
fuissent apposita illa ꝟba alte ⁊ basse ⁊c.q̄ hic fuerunt apposita:mul-
to ergo fortius nō sufficit hoc probare i casu nostro vbi vltra potesta
tē a iure traditam fuerūt apposita illa verba que debent aliquid vltra
ius operari.arg.i.c.si papa.de priuil.li.vj.debet ergo ꝓbari ꝙ ita enor
miter lesit qđ nemo bonus vir fecisset.arg in.d.§.arbitrorum.cū.§.se
quenti.Barto.tamē in.d.§.arbitrorum.dixit ꝙ debet probari lesio i
sexta parte totius.plenius hoc sequitur in.d.§.arbitrorum.qđ mihi
nō placet:vt plene dixi in lectura dicti.c.quintauallis.vbi finaliter cō
clusi ꝙ quando dicitur enormis lesio nō potest dari certa doctrina:sꝫ
ex varijs circūstātijs bonus vir.i.iudex arbitrabitur:nam facilius de
bet arbitrator induci ad danduꝫ de iure vni⁹ alteri quādo aliter pax
sequi non potest:aliter quasi hoc ratione cessante.Item aliter quādo
ius partium est obscurum ⁊ inuolutum quam quādo clarum et indu
bitatum.Itē aliter quando alter est diues alter pauper.⁊ sic de alijs
circustantijs quibus consideratis habebit iudex arbitrari an arbitra
mentum fuerit equū vel iniquū.¶ Ultimum dubiū est circa vires ap
pellationis interposite a sententia arbitramēti ad dictum gubernato
rē in quo pōt de pluribus dubitari.Primo an potuit a tali arbitra
mēto appellari.Scđo an ad dictū gubernatorē.Tertio an potuerūt
cumulari illa tria remedia in eo ꝙ Marianus predictus appellauit ⁊
petijt reduci ad bonā equitatē ⁊ petijt se restitui.¶ Circa primū dico
ꝙ an de iure cōi possit appellari a sniā arbitratorū nō dico arbitrorū
est dubiū:nā bart.in.l.fi.ff.de app.reci.tenuit ꝙ sic per rōnes quas ibi
ꝓsequitur:sed ꝯtrium ipse sensit in.l.j.C.de arb.⁊ idem ibi bal.⁊ hoc vl
timuꝫ cōis est opi.potest em̄ peti reductio non aūt pōt interponi vere
appellatio.Ad hoc tex.in.d.§.arbitroꝝ.iuncta.l.sequēti.meli⁹ videt
probari in.l.nō distinguemus.§.cum quidā.ff.de arbi.vbi ꝓbatur ꝙ
ista petitio reductionis est quedā species appellationis:nō est ergo ve
ra appellatio.sensit glo.in.c.causam.de elec.⁊.ij.q.vj.a iudicibus.⁊ ꝓ
batur per rationē quā ponit tex.in.l.j.C.de arbi que militat tam i ar
bitris q̄ in arbitratoribus:vnde dico ꝙ nō potuit appellari nisi ꝑ sta
tutū municipale defendat appellatio:postposita aūt dispositiōe sta-
tutaria est dubiū an potuerit appellari ad gubernatorē cū ꝑ statutū
debuerit appellari ad capitaneū loci.Ego puto ꝙ de iure ciuili nō po
tuerit ad gubernatorē appellari q₂ nō dꝫ appellari omisso medio ad
principē vel eum qui tenet locū principis.l.imperatores.ff.de ap.Sꝫ
de iure canonico videtur contrarium.vt in.c.si duob⁹.đ ap.vbi patet
qđ etiā in terris ecclesie pōt appellari ad principē omisso medio:ergo
ad suū locū tenentē.ar.xcviij.dist.c.si.statutū ergo dꝫ intelligi nisi ap
pellaret ad principē vel ad locū tenētem hinc dixit alibi gl.ꝙ ad lega
tum pape pōt appellari omisso medio:vt no.gl.i.c.j.de offi.leg.⁊ bar.
brixi.ij.q.vj.c.iij.licet Io.ibi tenuerit cōtrarium.Guil.tamē in Spec.
de leg.§.superest.ver.illud aūt.dixit de cōsuetudine obseruari vt ad
eū appellet omisso medio.plene dicit gl.in.c.ij.de consue.li.vj.Et hoc
vltimum mihi placet:q₂ cōcurrit cuꝫ qualibet iurisditiōe i prouincia
sibi decreta:vt legi.⁊ no.i.c.j.de offi.leg.Circa vltimuꝫ de cumulatio
ne non est multū instāduꝫ:q₂ presupposito ꝙ potuerit ad eū appella
ri posset ita libellus appellatiu⁹ interpretari vt nullā cōtineat ꝯtrieta
tem:dꝫ enim largissime interpretari vt cōcludat intentionē libellātis
vt in.l.si quis intentione ambigua.ff.de iudi.legi.⁊ no.in.c.cōstitut⁹.
de relig.do.potest eniꝫ excusari appellatio p̄textu statuti si quod est.
Reductionis vero petitio potest esse accessoria ad appellationē vt re
ducat ad equitatem vim appellationis:restitutio nō potuit peti pre
textu sententie criminalis ⁊c.de hoc tamen non multū curandū cuꝫ
satis ex predictis cōsultū sit dictis Iacobo ⁊ socijs.Et hec sufficiāt.
Nicolaus abbas Sicu.Panor.

¶ Casus consilij sequentis.

Pūctus questionis in his termi

nis ꝓponitur.Quidā benedictus chaterini suū cōdidit testm̄:⁊ inter
cetera reliquit Stephanā eius matrē ⁊ Antoniā eius vxorē dominas
massarias ⁊ vsufructuarias oim suorū bonorū dū honeste ⁊ caste vi-
xerint:⁊

perint: z vitã vidualẽ obseruauerint in domibus suis vna cũ infrascriptis suis heredibus. In omnib⁹ aũt suis bonis mobilibus z imobilibus zc. posthumũ seu posthumos vnũ vel plures nasciturũ vel nascituros de corpe supradicte Antonie sue vxoris si ad lucẽ puenerit vel peruenerit sibi heredes vniuersales vel vniuersalẽ instituit cum hac ꝯditiõe adiecta: qȝ si qs dictoꝝ posthumoꝝ moreretur in pupillari etate: vel postea qñcuqȝ sine filijs legitimis sic. qȝ vnus moriaẽ alteri z alter alteri: z si oẽs morerent sine filijs legitimis substituit eis bellauitã eius filiã: tũc superstitẽ z posthumã seu posthumas nascituras zc. z si dicti posthumi ad lucẽ non puenerint dictam bellãtiuaȝ z dictã posthumã vel posthumas heredes vniuersales instituit ac fecit in equali portione z qȝ vna moriaẽ alteri zc. Et si dicti posthumus seu posthumi veniret vel venirẽt ad lucẽ: vt. s. dictũ est religt dicte bellauite z dicte posthume seu posthumab⁹ octingẽtas libras denariorũ z arnesia ꝯsueta ꝑ qualibet. z in p̄dictis eas heredes instituit zc. adiecit hec ꝟba. Itẽ religt adueniẽte ꝯditiõe p̄dicta eccl'ie scti Augustini ꝑ aĩa sua, zc. centum z quedã alia relicta fecit semp adijciendo illa ꝟba adueniẽte ꝯditiõe p̄dicta. Et vltimo dixit. Itẽ religt z mãdauit dictus testõr eueniẽte ꝯditione predicta qȝ residuũ bonoꝝ suorum deductis primo omnib⁹ suprascriptis relictis denẽ z distribuãtur amore dei ꝑ aĩa sua z suoꝝ mortuoꝝ zc. quo qdẽ testõ facto moritur testator superueniẽte dicta bellauita eius filia: deinde nascitur posthuma: vcȝ Diauma filia dicti testatoris tandẽ diẽ suũ clauserũt liberis minime relictis. ¶ Contingit de predictis circa tria dubitari. Primo nunquid dicta legata debeãẽ. ¶ Scdo an vsufruct⁹ dictoruȝ bonoꝝ dicti testatoris remaneat penes dictas mulieres Stephanam z Antoniã. ¶ Tertio si dicta dña Antonia vxori dicti testatoris transierit ad scda vota: an dicta Stephana debeat habere integrum vsumfructum omnium bonorum dicti testatoris.

¶ Consilium. lxxviij.

1 Uoluntas testatoris obtinet primum locum in cõditionibus.
2 Euidens voluntas testatoris dicitur que colligitur ex coniecturis.

Circa primũ saluatoris auxilio inuocato omissis breuitatis cã argumẽtis que satis leuiter possent ꝑ pte legatarioꝝ formari: arbitror firmiter dicta legata nõ deberi ex defectu ꝯditionis inferre: facit eñ ꝯditionis defectus deficere legatum quãtũcũqȝ fauorabile: vt. ff. de ꝯdi. z demõ. quasi per totũ. C. de ꝯdi. inser. ꝑ totũ. z extra de ꝯdi. appo. in c. verũ. z. c. ꝑ tuas. cum simi. an aũt defecerit ꝯditio legatis apposita que dependet ab intellectu illoꝝ ꝟborum sepe repetitorum: vcȝ adueniente ꝯditione p̄dicta. cum eñ plures ꝯditiones testator apposuisset in legatis vero non expressit sub q̃ ꝯditione p̄stari illa volebat: sȝ dixit in genere adueniente dicta ꝯditione. ¶ Inuestigandum incumbit de qua ꝯditione intellexerit testator ad quod indagãdũ debem⁹ primo ꝯiecturare mẽtẽ z voluntatẽ testatoris: † qꝛ in ꝯditionib⁹ primum locũ obtinet testatoris volũtas: vt in. l. in ꝯditionib⁹. ff. de ꝯdi. z demõ. que quidẽ põt colligi ex ꝯiecturis: † dicĩ eñ euidens voluntas testatoris q̃ colligiẽ ex ꝯiecturis: vt in. l. lȝ imperator. ff. de lega. j. facit. l. nõ ad ea. ff. de ꝯdi. z demõ. Itẽ fienda est quãtũ fieri põt interpretatio vt euitetur absurditas z intellectus ꝯ̃ iuis: vt in. c. cũ dilect⁹. de ꝯsue. z. l. ij. z qȝ ibi not. C. de ꝯdi. inser. In hoc aũt testamẽto testator promiserat tres principales ꝯditiones. Prima z principalis fuit illa qȝ si quis dictorũ posthumorũ. s. masculoꝝ moreretur in pupillari etate vel postea qñcũqȝ sine filijs legitimis zc. qȝ vnus moriaẽ alteri. z si oẽs morerent substituit Bellauitã filiã superstitẽ z posthumam vel posthumas nascituras zc. ¶ Secũda ꝯditio fuit qȝ si dicti posthumus z posthumi primo instituti ad lucẽ nõ venirent instituit vniuersales heredes dictã Bellauitã z posthumas seu posthumam nasciturã ita qȝ vna moriaẽ alteri. Tertia ꝯditio fuit qȝ si dicti posthumus vel posthumi puenire seu puenirent ad lucẽ reliquit Bellauite z posthume dotes suprascriptas i quibus hr̄des instituit zc. Si eñ volumus illa verba postea in legatis adiecta adueniẽte dicta cõditione zc. referre ad hãc vltimã ꝯditionem. s. si posthum⁹ vel posthumi peruenirent ad lucem zc. qȝ videtur fieri debere: qꝛ ꝯditio in dubio refertur ad proxima: vt nota. glo. in. l. j. ff. de leg. p̄stan. facit. l. qȝ traditũ. ff. de ꝯdi. z demõ, certũ est legatũ nõ deberi: qꝛ deficit illa ꝯditio cũ nullus posthum⁹ peruenerit ita ad lucẽ: sed posthuma duntaxat q̃p̄ hoc capite excludanẽ legatarij. Mihi tñ nõ placet vt ad istã cõditionẽ debeãt illa ꝟba referri: qꝛ sequereẽ absurditas z esset intellectus ꝯ̃ tacitam volũtatem testatoris: sequereẽ eñ hoc intellectu retẽto qȝ pater voluerit magis grauare filios masculos q̃ feminas. qꝛ in euentũ masculoꝝ relinquebat legata secus in euentum feminaꝝ: qȝ sonat in absurdũ ꝑpter ꝯseruationẽ familie z agnationis, l. j. ff. de ven. insp. z qȝ no. Cy. in. l. fi. C. de adul. Item esset prorsus ꝯ̃ intentionem testatoris: qꝛ magis dilexit masculos eos primo loco instituẽdo q̃ feminas quas instituit in defectum masculorũ: preterea sequeretur absurdũ qȝ voluisset aliquid relinquere in effectu filijs masculis cũ mãdasset in euentũ dicte conditionis residuũ bonorum vltra legata distribui in pauperes: qȝ non est verosimile. xvij. q. iiij. c. si. z in aut. si qua mulier. z ibi no. C. de sac. san. eccle. Preterea oritẽ ex hoc intellectu quedã cõditio ꝯtra. l. non ad ea. ff. de cõditio. z demo. reijciendus ergo est hic intellectus. Si autem volumus illa verba ꝯditione adueniẽte zc. referre ad aliã ꝯditiõem que est in medio. s. quod si posthumi seu posthumus nõ nasceretur instituebat filias feminas zc. etiaȝ seqẽ absurditas: qꝛ eo casu istituit pure filias feminas nihil eis p̄legãdo: vñ si legata haberent hoc casu locũ sequereẽ qȝ nihil remaneret filiabus cui mãdet oĩa in euentũ ꝯditionis distribui ꝑ anima qȝ profecto nõ est verisil'e. arg. in. d. c. fin. xvij. q. iij. vbi dicit text. Qui exheredatis filijs ecclesiã instituit heredẽ aliũ querat qui suscipiat q̃ Augustinũ imo deo ꝓpitio neminem inueniet zc. Preterea hoc videtur ꝯtra mentẽ testatoris qui post filios masculos p̄dilexit filias feminas: vt ibi patet in substitutione z scda institutiõe ergo nõ est verosimile qȝ voluerit eas i effectu excludere ꝑpter legatarios: cũ etiam non sit verosimile qȝ quis voluerit alios p̄ferre proprie soboli: quinimo impropriaẽ verba vt ꝓpria soboles preferatur: vt in. l. cuȝ acutissimo. C. de fideic. z in. l. generaliter. C. de insti. z substi. Preterea si hũc intellectũ habuisset testator reliquisset filiab⁹ saltẽ dotes suas sicut fecit in casu quo voluit bõa puenire ad filios masculos. Restat ergo ꝯcludere necessario vt illa verba adueniente dicta ꝯditiõe zc. referanẽ ad primã ꝯditionem. s. ad casum quo posthum⁹ seu posthumi nascerentur z morerenẽ sine liberis quo casu substituit filias. Et qȝ sit istẽ intellectus capiẽd⁹ ꝓbo multipliciter. Primo ex ꝓprio significato ꝟboꝝ: cũ eñ testator in nulla parte testamẽti dixerit qȝ relinquebat sub ꝯditiõe nisi in illa prima parte vt patet ex tenore testamenti: ergo illa ꝟba adueniẽte dicta ꝯditione zc. debẽt referri ad illã primam partem: verba eñ expresse hoc innuunt: nec ꝯtria mẽtio apparet: ergo a verbis non est recedendum: vt in. l. nõ aliter. ff. de le. iij. presertim hoc dicẽdũ in dispositione idiotaꝝ q nõ capiunt qd sit conditio nisi exprimaẽ specialiter z verba debent intelligi aliqñ grosso modo ꝭm qualitatem loquẽtis: vt legitur z no. in. l. si ita stipulat⁹. §. his quoqȝ. ff. de ver. oblig. facit. l. labeo. de supel. leg. z. c. ex lr̄is. d spõ. cum similibus. Preterea z scdo ex hoc intellectu nulla sequiẽ absurditas cũ in hoc casu filiabus reperiẽ prouisum de dotibus suis: vñ nõ est absonũ q̃ testator voluerit filijs masculis mortuis bona distribui in legata ad pias causas ar. in dicta aut. si qua mulier. sed ꝑpter honorẽ voluit filias substitutas: z ꝭm hunc intellectũ testator prouidit filijs masculis vt peruenĩẽtes ad lucem haberent omnia bona ꝓuidit filiabus de dotibus z anime sue post mortẽ filioꝝ masculoꝝ. Tertio hic intellectus capiẽdus z ceteris p̄ferẽdus est vt euitetur oĩs absurditas z iuris ꝯ̃uentio: iuxta no. per Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. z iur. z in. l. qȝ labeo. ff. ad carbo. z ꝑpter absonum intellectũ euitandũ: dȝ fieri relatio ad remota: vt no. in cle. ne in agro. §. ceteruȝ. de statu reg. facit. l. nõ ad ea. ff. de ꝯdi. z demonstr. z qȝ no. Bar. in. l. talis scriptura. ff. de leg. j. z in. l. pretor. ff. vi bo. rap. cum simi. cum ergo hic defuerit illa conditio: quia filij masculi non fuerunt nati seu natus ergo deficiunt illa legata. Et si diceres quare non debeanẽ legata hoc casu cũ filie reperianẽ institute sicut debentur in alio cum sint substitute premortuis masculis cũ in omnẽ euentuȝ bona veniãt ad ipsas filias z paria sint qȝ filij nõ nascunẽ vel qȝ morianẽ in pupillari etate. Dico diuersitatis rõnem esse: qꝛ filijs masculis natis testator prouiderat filiabus de dotibus: ideo nõ mirum si voluit bona distribui in legata ad pias causas: sed eis nõ natis nõ erat prouisum filiabus de aliquo: iõ voluit bona distribui in paupes z legatis. Preterea magis qs diligit feminas quãdo nũq̃ habuit masculos q̃ post natiuitatem masculorum: vnde filijs masculis nõ natis instituit simpliciter feminas: eis ꝟo natis sec⁹. Cõcludo ergo qȝ in casu suprascripto dicta legata nõ debenẽ ex ꝯditionis defectu. ¶ Ad scdm dubiũ nunquid dictis duabus Stephane z Antonie, debeatur vsufruct⁹ bonorum dicti testatoris. Uidetur primo qȝ sic: quia lȝ per illa ꝟba relinquo talẽ dñam massariã vt vsufructuariã vt omniũ bonorum meorũ. ex cõmuni ꝯsuetudine z interpretatione debeantur solum alimenta liberis heredibus institutis: vt no. l. z doc. in. l. vnica. C. si secundo nup. tamen quando p̄dicto modo fit legatum sub ꝯditione: puta si caste z honeste vixerint zc. z hr̄ditas puenit ad extraneos debetur integer z plenus vsusfructus legatarijs. vt plene Bart. in. l. titia cũ testõ. §. fi. ff. de leg. ij. cũ ergo in casu nostro mortuis filijs hereditas peruenit ad nõ liberos testatoris: ergo debetur illis integer bonorum vsusfructus. ¶ In ꝯ̃rium qȝ nihil debeatur facit quia p̄dicta ꝓcedũt quando fuit legatum pure predictis verbis factũ: sed in casu nostro fuit adiectũ si cũ filijs suis in domibus testõris manserit: vnde cum deficiat hec vltima ꝯditio propter mortem dictarum pupillarum: ergo nihil eis debetur nec obstat si dicaẽ qȝ per istos legatarios nõ deficit: qꝛ quo ad nullitatẽ relicti paria sunt qȝ ꝯditio deficiat pro partẽ legatarij vel casu fortuito vt ꝓbatur. C. de ꝯditio. inser. l. si a ꝯditione. iuncta. l. sequẽ. vt z ibi p Bal. Ad idem quod legitur in. l. meuia. ff. de annu. leg. z in. l. caio. ff. de ali. z cib. lega. z ꝓfecto hec pars esset verior si fuisset purũ legatũ vsusfructus: attamen qꝛ in casu nostro fuit legatũ cõmuni cõsuetudine z interpretatione alimẽtorum tantum cũ relictum fuit dum caste et honeste vixerint cũ filijs

testatoris:iuxta not.in.d.l.vnica.C.si secūdo nup.⁊.d.l.titia cū testamento.§.fi.speciale est fauore alimentorū vt nō extinguat̄ etiā per casum fortuitū seu per mortē illorū cū q̄bus debebāt habitare:satis em̄ est q̄d non deficiat per legatarios: vt est tex.expressus.in.l.illis liberis.ff.de ali.⁊ cib.leg.⁊ vtrobiqȝ hoc firmat Bar. ¶ Ex q̄bus cōcludo q̄d etiā post mortem filiarū debētur dictis dominabus alimenta q̄ debēt exhiberi ſm facultates defuncti ⁊ charitatē quā habuit testator in legatarios:iuxta id q̄d plenius legit̄ ⁊ no.in.l.penul.ff.de ali.et ciba.leg. ¶ Et ꝑ hec decidit̄ tertiū dubiū quid si dn̄a Antonia vxor testatoris transit ad scđa vota nunq̄d accrescat dn̄e Stephane m̄ri testatoris:⁊ certe dico q̄d nō sed solū debent̄ alimenta sicut prius q̄r in alimētis nō h̄z locū ius accrescēdi etiā si vsufructus alicuius predij esset relictus ꝓ alimētis:sed pars deficiētis accrescit heredi seu ꝓprietario:vt est tex.valde no.in.l.dn̄s.ff.de vsufru.facit q̄d no.in.l.illis liberis.ff.de ali.⁊ ciba.lega. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Stāte statuto quo cauet̄ quod

vir lucret̄ tertiā partē dotis vxore premoriente sine filijs si vxorē duxerit ad domū ⁊ cū ea habitauerit vl' ad habitādū ierit cū ea ⁊c. Querit̄ an is q̄ duxit mulierē per verba de p̄senti eāqȝ traduxit ad domū sue solite habitationis ⁊ cū ea familiariter habitauerit gaudeat bn̄ficio statuti:p̄dicta cōiuge seu sponsa decedente in domo ipsius viri anteq̄ matrimonium esset carnali copula consummatum.

¶ Consilium.lxxix.

1 Verba,maritus ⁊ vxor quandoqȝ capiuntur stricte: quandoqȝ large,quandoqȝ largissime.
2 Sponsa dicitur quasi promissa.
3 Significatum debet cessare cessante ratione strictissimi significati.

Christi eiusqȝ matris nominibus inuocatis. Videt̄ primo q̄d non,q̄r statutum facit mentionē de vxore ⁊ viro:sed appellatione vxoris et viri q̄nqȝ intelligunt̄ illi dūtaxat q̄ matrimoniū ꝯsummauerūt ꝑ carnalem copulā vt ꝓbat̄ in.c.ex publico.in fi.de couer.cōiu.tūc em̄ matrimoniū est perfectū quo ad sui essentiā ⁊ significatū: vt in.c.debitum.⁊.c.nuper.de big.facit q̄d no.gl.in.c.quapropter.xxvij.q.ij. Q̄nqȝ vero intelligunt̄ illi q̄ ꝯtraxerunt per verba de p̄senti duntaxat circa carnis copulā:vt probat̄ in.l.cui fuerit.de cōdi.⁊ demon.⁊.l.iij.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.iuncta gloss.in verbo concubine.⁊ insti.de nup.§.nuptias.⁊ ibi bona glo.probat̄ etiam per multa iura canonica quibus cauetur q̄d solus consensus de p̄senti facit matrimoniū quo ad sui essentiam ⁊ possūt illi dici maritus ⁊ vxor.vt in.c.fi.de spons.duo.et xxvij.q.ij.sufficiat.⁊.c.cū initiatur.cum multis terminis ibi sequentibus probat etiā diffinitio matrimonij:que habetur ⁊ declaratur per glo.ea.cā ⁊.q.in p̄n.⁊ insti.de nup.in prin.vbi bonus tex.cum gl.facit etiā.c.vnicū de voto.lib.vj. Quādoqȝ vero verificant̄ illa ꝟba maritus ⁊ vxor in sponsis de futuro duntaxat ex quadam benigna interpretatione:vt est tex.nota.in.l.nō sine.C.de bonis q̄ liber. ¶ †1 Ex quibus potest inferri q̄d hec verba maritus ⁊ vxor quādoqȝ capiūt̄ stricte ⁊ significātur illi qui matrimonium cōsummauerunt. Quandoqȝ large denotantur illi qui matrimonium per ꝟba de p̄senti dūtaxat ꝯtraxerunt. Quandoqȝ largissime ⁊ cōprehendunt̄ spōsus ⁊ spōsa per verba de futuro. Cum ergo in casu nostro sumus in materia penali cum statutū diminuat patrimonium mulieris.l.iij.ff.de dam.infec.no.Jo.an.in.c.fi.de ele.li.vj. Item est odiosum quatenus deuiat a dispositiōe iuris scđm quam nihil lucratur maritus mortua vxore vt in.c.j.⁊.c.nuper.de don.inter vir.⁊ vxo.⁊ de dote post di.rest.C.de rei vxo.ac.l.vna.debent verba strictissime interp̄tari vt minus q̄ fieri possit recedatur a iure cōi ⁊ alter ledatur:vt in.c.j.⁊.ij.de fil.p̄soy.li.vj.⁊.l.si p̄ses.⁊.l.interp̄tatiōe.ff.de penis.⁊.l.iij.§.hec aūt ꝟba.⁊ quod ibi no.ff.de neg.gest.⁊.c.cum dilectus de cōsue.regula odia.⁊ regula in penis.de reg.iur.lib.vj.cum multis simil.bus. Intelligat̄ ergo in in materia nostra in strictiori significato,⁊ sic intelligatur de illis qui matrimonium consummauerunt. ¶ Sed his non obstantibus contrarium arbitror in casu nostro de iure preualere.vt.s.dictus vir q̄ cōtraxit per ꝟba de p̄senti ⁊ eā traduxit in domū suā:⁊ cum ea familiariter habitauerit gaudeat bn̄ficio statuti p̄allegato. Moueor primo quia ad hanc interpretationē faciēdā verba statuti non resistūt:imo omnino suadent. Requirunt em̄ dicti statuti verba tria. Primo q̄d sit vxor.scđo q̄ sit ducta ad domū viri.tertio q̄d cū ea habitauerit vl' ad habitandū cū ea iuerit:que quidem verificata prorsus fuerunt in casu n̄ro. Primo em̄ vxor est ex quo cū illa ꝯtraxit matrimonium ꝑ verba de presenti:l3 illam non cognouerit:vt in iuribus superius allegatis.⁊ iste potest dici vir istius mulieris:vt etiam probatur in euangelio. Genuit Joseph virū Marie:alibi angelus. Noli timere Joseph accipere Mariā cōiugē tuam ⁊c.que verba transsumptiue habentur in.c.Joseph.⁊.c.priusq̄.xxvij.q.ij.vbi aperte deciditur q̄d ex quo interuenit ꝯsensus de p̄senti maxime secuta cōmuni habitatione pōt dici maritus ⁊ vxor:seu vir ⁊ cōiunx sicut in cōiugio q̄d verum fuerit inter beatā Mariā ⁊ Joseph:licet nūq̄ interuenit carnalis copula vt ibi.⁊ in.c.oē itaqȝ.⁊ ea.cā ⁊.q.hoc apertissime fuit de mente huius statuti in quo appellat̄ vxor anteq̄ sit ducta:⁊ sic ante secutā carnalem copulā.ar.in.c.institutū.ea.cā.⁊.q.non em̄ potest dici sponsa ex q̄ interuenit consensus de presenti. †2 Quia sponsa dr̄ quasi promissa.dicuntur enim sponsalia a spōdeo spondes q̄d idē est q̄d ꝓmitto ꝓmittis: vt legitur ⁊ not.in.c.nostrates.xxxv.q.v.⁊.super rubrica de spōsa.sed ex quo ꝯtractum est matrimoniū nō potest dici promissa sed coniugata ⁊ vxor.d.l.nō sine.C.de bonis que liberis.⁊.d.c.sufficit.cum alijs iuribus superius allega. Scđo ista mulier fuit ducta ad domū. Tertio habitauit cum viro suo:l3 non fuerit cognita carnaliter:nā ad significatū huius verbi cohabitauerit nō requirit̄ carnalis copula l3 ꝯsortiū cōis habitaculi:vt ꝓbatur expresse in materia nostra in d.c.priusq̄.xxvij.q.ij. Ex quo ergo verba interpretationē importāt: nec cōstat de ꝯtraria intentione statuentium non est a verbis recedendum.l.nō aliter.ff.de le.iij.⁊ sufficit ita scriptum esse.l.p̄spexit.ff.qui ⁊ a qui.⁊.c.scriptū est.vj.q.iij.qnimo si volumus cōiecturare rationem ⁊ mentē statuentiū non deuiabat a suprascripta interpretatione:sed potius illā corroborauit:l3 enim in dicto statuto nō sit expressa aliq̄ ratio:tn̄ licitum est cōiecturare rationē naturalem que potius moueret statuētes.⁊ ſm illam coniecturā possumus ⁊ debemus statutū extendere vel restringere:vt no.Bal.in.l.maximum vitiū.C.de lib.p̄te.⁊ in.l.scire oportet.ff.de excu.tuto.⁊ Cyn.in.l.nō dubiū.C.de legi.facit q̄d no.Dy.in regula fi.de re.iur.li.vj.ꝓ hoc tex.in.d.l.scire.§.sufficit.vbi allegat̄ naturalis iustitia ad cōiecturandā mentem disponentis.⁊ illa debet presumi ratio legis qua verosimiliter fuit motus disponens:vt no.gl.in.l.tale pactum.ff.de pac.sed ratio statuti deferentis lucrū soluto matrimonio viro ⁊ nō vxori non pōt dici q̄d sit propter copulā carnalem:q̄r hec ratio reperitur pariter in vtroqȝ non autem quo ad debitū carnale ad paria iudicātur:vt in.c.q̄to.⁊.c.gaudemus.de diuor.imo potius deberet̄ lucrum vxori que perdidit virginitatē:que est altera dos:⁊ multa seruitia viro impendit p̄sertim circa sobolem vt in.l.assiduis.C.q̄ po.in pig.ha.nec virginitas pōt amplius restitui.xxxij.q.v.paulus.nec potest cōiecturari quod fuerit ꝓpter affectionē cōiugalē seu reliquias m̄rimonij soluti: q̄r hec rō etiā militat in vxore:hinc est q̄d lex nō vult valere pactū de lucro captādo q̄n sit vtriqȝ cōiugi cōe:vt in.c.fi.de do.post di.resti.facit q̄d habet̄ in auc.de equali.do.§.hoc igit̄.⁊ in auc.sed iā necesse.C.de do.ante nupt.nō ergo pōt assignari alia bona rō:nisi q̄r maritus sustinēdo onera m̄rimonij incurrit multa dāna.⁊ l3 ad hec supportanda habeat dotē:vt in.l.salubriter.ff.de vsu.⁊.l.si ꝯstāte.ff.sol.mat.tn̄ vt plurimū nō sufficit dos ad hec onera:qnimo tm̄ fiūt sumptus in vestibus ⁊ ornamentis q̄d dos in illis cōsumit̄. Hāc rōnē posuit bal.in.l.nō sine.p̄alle.et Bar.ī tractatu de duobus fratribus vbi ꝑ hāc rōnē dixit notabile ꝟbū q̄d si p̄r substituit onera m̄rimonij ipsius q̄d illud lucrū q̄d acquirit̄ marito vigore statuti cedit p̄ri.q̄r vr ꝓuenire propter bona p̄rna ex q̄bus sustinet onera ipsius matrimonij.⁊ sic vides q̄d nō h̄r respectus ad copulā:al's pater nihil lucraret̄ q̄ q̄dem nō reperit̄ in casu nostro:nā vt p̄supponit̄ in casu:vir duxit mulierē ad domum ⁊ faciebat oēs expēsas sicut solet facere maritus vxori secū cohabitāti: p̄parauerat vt audito multas vestes ⁊ multa p̄paratoria fecerat vt cū ea postea cū solita solēnitate ꝯuiuio ⁊ m̄rimoniū ꝯsummaret:dȝ ergo gaudere bn̄ficio statuti cū ꝟba ⁊ mens statuti naturalis suadeāt:ad idem tex.⁊ ibi exp̄sse tenuit bal.in.l.deo nobis.C.de epi.⁊ cle.⁊ statutū em̄ nō req̄rit traditionē cū solēnitate:s3 solū cōtētat̄ q̄ fuerit ducta ⁊ cū ea habitauerit:q̄r ꝑ cohabitationē sustinent̄ onera matrimonij:imo plus dr̄ statutū.s.sufficere q̄ iuerit vir ad cohabitādū cum ea:q̄ verba sunt multū pōderāda:innuūt em̄ q̄d l3 nō multū cohabitauerit:tn̄ ex quo iuit aīo ⁊ cū ea habitādi gaudet bn̄ficio statuti ⁊ sic nō req̄rit q̄ fecerit multas expēsas in ducēdo vl' cōmorādo:sicut em̄ maritus iuit ad habitādū ea nō est opus solēni traductione:⁊ nihilominus statutū asserit lucrū marito.ergo p̄cedens pars q̄ loquit̄ q̄n mulier ducit̄ ad domū mariti vt cū eo habitet dȝ intelligi etiā sine solēni traductione: cōtentat̄ em̄ statutū de effectu ⁊ nō curat de mō:hec vltima ꝯsideratio est ꝑfecto optima ī fauorē viri:nā rō statuti dȝ esse vniformis in c.maiores.de baptismo cū simi. Nō obstat motiuū supra in ꝯtrariū formatū.ꝓcedit em̄ q̄n querit̄ de matrimonio ꝓpter suū perfectū significatum:vt iuribus ibi alleg.secus q̄n fit mentio de m̄rimonio seu de marito ⁊ vxore ad aliū fine:vt cōtingit in casu nostro,tūc em̄ ꝟba accipiunt̄ ꝓprie:q̄r non subest rō capiendi illud strictissimū significatū. †3 Nā cessāte rōne illius strictissimi significati dȝ cessare illud significatum.c.cū cessante.de appel.cum simi.at in casu nostro nō fit mētio de marito ⁊ vxore ꝓpter significatū perfectū matrimonium sed ꝓpter onera matrimonij:vt predixi. Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus in effectu cōtingens sup

quo q̄s ius postulet q̄rit̄ talis est .quidā Angeletus hebreus ꝯuenit cū magnifico cōi Florētie ꝓ certa pecunia ⁊ q̄titate ānuatī dicto cōi Florentie

Florentie soluenda: vt possit libere se suosq; filios & heredes famulos factores ac socios habere pstũ & illũ exercere in terra collis p tpe quinq; annoꝝ. Itẽ qd lz dicto Angeleto suos socios noiare intra certũ tps in capitulis ɔtẽtũ: demũ añq; socios noiaret dict⁹ Angeletus vita funct⁹ est qrit an liceat heredibus dicti Angeleti socios nominare cũ sint intra tps quo liceret dicto Angeleto si viueret noiare.

Consilium.lxxx.

1. Uenditio nec locatio non constat si pretium seu merces fuit reposita in arbitrio tertij.
2. Testator si dixit, istituo talẽ hrẽdẽ sub ɔditioib⁹ ifra scriptis si postea nullã ɔditionẽ expressit valet heredis istitutio ac si pure fuisset facta.
3. Arbitrium si apponitur rei substantiate deficiente arbitrio non expirat id quod principaliter agitur.
4. Judicium heredis non est iudicium defuncti.
5. Regula quod omnis pactio siue consistat in dando siue in faciendo: siue sit mixta transit in heredem ne iudicium defuncti per varias simultates corruat quomodo intelligatur.

Omnipotentis dei postulato suffragio. p decisione pñtis materie duo sunt pncipaliter examinãda. Primũ nũquid per mortẽ dicti Angeleti añ nominationem socioꝝ factã dictus cõtractus penitus corruerit: vt hincinde nulla remanserit obligatio. Scdo presupposito qd pncipalis ɔctus cũ dicto Angeleto initus manserit & trãsiuerit in heredes ipsius Angeleti an liceat ipsis heredib⁹ socios iuxta pacta & capitula cõuẽta nominare: & hoc intra tps quo licuisset dicto Angeleto illos noiare. ¶ Uenio iuxta ordinẽ ad primũ & videt qd per dicti Angeleti mortẽ dictus ɔctus penitus sit annullatus per.l.fi.C.de cõtrahen.emp.&.l.si merces.in princi.ff.locati.in quib⁹ iuribus† qd nec vẽditio nec locatio cõstat si ptiũ seu merces fuit reposita in arbitrio tertij illo nolente aut nõ valente suũ arbitriũ in iudiciũ declarare: quasi locatio vel vẽditio sit facta sine mercede seu pretio sine qbus talis cõtractus cõsistere nõ potest.insti.de emp.& vẽdi.§.ptiũ. Sed in casu nostro mortuus est dictus Angeletus q debebat socios noiare sine quibus cõtractus non videtur cõsistere ergo dictus contractus prorsus corruit. ¶ Sed his nõ obstantibus cõtrariũ arbitror firmiter de iure preualere. Moueor pncipaliter: qz in casu nostro ɔctus fuit firm⁹ in persona dicti Angeleti q erat principalis in cõuẽtiõe illa vt clare colligit ex tenore dictoꝝ capituloꝝ. ipse enĩ p se & suis heredibus se obligauit firmiter ad solutionẽ annuatim faciẽdã dicto cõi Florẽtie: & voluit qd illa capitula ita cũ factore suo seruarent p se & suis hrẽdibus. Itẽ clari⁹ colligit ex alio capitulo quo cauet qd nõ liceret dicto Angeleto socios nominare nisi vsq; ad certum tps: & sic eo nõ nominãte remanebat ɔctus validus p eo duntaxat & suis heredib⁹. Cum ergo contractus habuerit sua substantialia in personaz dicti Angeleti: lz aliqua accidentalia circunferentia essent per dictũ Angeletũ itrã certum tps exprimenda: nõ dz irritari ɔctus si illa accidentalia non interuenirant.i.si socios nõ nominauerit: hoc videtur optime in illi pro bari in.l.penul.C.de insti.& substi.vbi patet† qd si testator dixit instituo talẽ herede sub cõditionibus infra scriptis postea tñ nulla conditionẽ exp̃ssit p inde valet heredis institutio ac si pure fuisset facta: & etiam p illũ tex.fuit generaliter de mẽte Bal.in.l.fi.C.cõia de le.vbi voluit† qd si arbitriũ apponit rei substãtiate.i.pfecte: puta in accessorijs deciente arbitrio non expirat id qd pncipaliter agitur: ad quod etiã facit.l.off.cio.ff.de cõtrahẽ.emp.secus si apponitur rei substãtiate.i.cõtractui faciendo quo casu pcedit cõtrarium.§.formatum: naz sine pretio non potest dici emptio nec locatio: vt in iuribus pallegatis merito per mortẽ illius q habebat arbitrariã substãtialia ɔctus expirat ɔctus: quia hoc casu a persona arbitrante non recedit.l.si quis arbitratu.ff.de ver.oblig.sed in casu nostro secus est: qz socij non erãt de substantia illius contractus cũ dictus Angeletus se pncipaliter obligasset & socioꝝ nominatio fuit posita in optione sua: vñ viuens potuisset aliquẽ nominare cõtractu in suo robore pmanente: vt clare colligit ex dictis capitulis: cõcludo ergo quo ad primũ qd ɔtractus ille remansit validus & transiuit in heredes Angeleti cũ p se et suis hrẽdibus cõuenisset. ¶ Idẽ etiã fuisset si expresse nõ fecisset de heredibus mẽtionẽ: qz regulariter ois ɔctus transit in heredem actiue & passiue [illegible] de eis nõ fuerit cautũ: vt in.l.veteris.C.de ɔhen.& ɔmit.stip.&.l.si pactũ.ff.de pb.cum simili. ¶ Circa scdm magis dubitabile an potestas nominãdi socios transiuit in heredes dicti Angeleti ex quo ɔctus principalis in eo trãnt. Uidetur primo quod non: quia cũ illa nominatio dependeret a iudicio & volũtate dicti Angeleti nõ potest tran[s]ire in heredẽ: qz heres non põt interpretari voluntatem & iudiciũ defuncti vt no.gl.in.l.idẽ põponius scribit si frumentũ.ff.de rei ven.&.l.inter stipulantẽ.§.j.ff.de ver.obli. Probat ratione† nã iudicium heredis non est defuncti cũ sit magna inter eos differentia.l.si [illegible].§.libertus.ff.de cõdi.inde.&.l.inter artifices.ff.de so. Hinc est quod cõiter dicũt doctores qd vbicunq; aliqd inheret mere psone ɔhentis illud nõ trãsit in hrẽdẽ: vt no.Bar.in.l.ea.ff.de verbo.obl.& in l.si decesserit.ff.qui satisda.cog.probatur in.l.vna.§.ne autẽ.de cadu. tollen. Sed contrariã sñiam arbitror in casu nostro de iure veriorẽ: Moueor pncipaliter per.l.veteris.C.de ɔhen.& commit.stip.vbi dat regula† qd ois pactio siue ɔsistat in dãdo siue in faciẽdo: siue sit mixta trãsit in hrẽdẽ ne iudiciũ dfuncti p varias simultates corruat: & est de mente illius tex. qd omne id qd cõmode põt adimpleri per heredẽ sicut per defunctũ transit in hrẽdẽ: sicut ex quo contractus & facultas exercẽdi prestitũ trãsit in hrẽdem: vt supra dictũ est presupposita validitate ɔctus: ergo & potestas ɔhendi societatẽ & per consequens socios nominandi: non enĩ apparet quare hoc debeat magis cõuenire dicto Angeleto defuncto q̃ suo heredi: p hoc facit theorica bart.in.l.si qs arbitratu.ff.de ver.obli.in illo qõne an ɔpromissum factũ tãq; in arbitrũ transeat in heredẽ: cũ alias factũ tanq; in arbitrũ non trãsiret: vt in.c.fi.de arbi.& in.l.diẽ pferre.§.j.ff.eo. Et cõcludit qd aut assumitur arbiter sup ɔctu celebrando & nõ trãsit sicut dicit in arbitrio aut assumit sup iã celebrato puta sup accessorijs: & tunc sicut contractus ipse transit in heredẽ: ita & ipm cõpromissum rõne accessorij.arg.in.l.fundi vẽditor.ff.de ɔhen.emp.& in.c.si sup gratia.de offi.dele.libr.vj. Itẽ dicẽdũ in simili qd cũ nominatio socioꝝ veniat accessorie ad contractũ pncicalez qui transit in heredẽ debet ipsa nominatio transire, quod vr expresse de mẽte Bal.post Butri.in.d.l.fi.C.cõia de leg.vbi volunt qd ex quo ɔctus nõ corruit deficiente arbitrio: qz arbitriũ versat circa accidẽtalia põt suppleri qd ipsi ɔctui deest. Preterea ad hãc sententiam adduco theoricã Bart.in.l.si quis a filio.§.fi.ff.de le.j.vbi aperte limitat illam regulã vulgatã: qd heres non potest interpretari volũtatẽ & iudicium defuncti vt habeat locum quãdo ex illa interpretatione reus venit cõdẽnandus seu posset damnũ pati vt tolleret alteri defensio: qbus casibus dicunt pcedere ɔtraria: secus autez vbi ex illa declaratione nemo venit cõdẽnandus vel dãnificand⁹: lz forte posset p interpretationẽ restringi lucrũ vt optime pbat in.d.l.si qs a filio. vbi aperte colligitur qd si defunctus legauit alicui stichũ seruum & non apparet de quo Sticho senserit cum plures haberet suos eiusdem nominis: declaratio pertinet ad heredẽ: q declarando põt restringere lucrum legatarij: quia forte testator sensit de meliori et hrs poterit eligere mediocrẽ seu viliorem. Si ergo heres declaret voluntatem defuncti vbi põt alter aliquale interesse ptẽdere: puta circa maius lucrũ ergo fortius debet in casu nostro hrs dicti Angeleti posse declarare socios suos: cũ nullũ interesse possit inter volũtatẽ defuncti & heredis cõitas Florentie pretendere. Ad idẽ facito optime.l.fi.C. cõmunia de leg. preall e. vbi si testator legauit alicui vnũ seruum: et dedit optionẽ tertio si ille nõ vult aut nõ potest qz mortuus est eligere: deuoluitur potestas eligendi ad ipsum legatariũ de cuius cõmodo pncipaliter agit: ita dicamus in pposito qd si defunctus Angeletus non valet socios nominare debet ptãs cõtrahendi societatem et socios nominãdi transire in heredẽ ad quẽ transit dictus ɔctus principalis & ipsius commoditas: nec debet quis admitti ad cõtradicendum, qd sibi nõ pdest & alteri nocere intendit.l.j.§.deniq;.ff.de aqua plu.arc.& heres & defunctus censentur eadẽ psona.in aut.de iureiuran.quod presta.ab his: maxime cũ filius est heres.l.fi.C.de impub.& alijs substi.&.xxxij.q.vj.his autoritati.nec ob.si dicat qd saltẽ dz adiri bonus vir.i.iudex vt socios declaret: non autem debet heres declarare: vt.d.l.off.cio.ff.de ɔhen.emp.&.l.domum.eo.ti.quia dico illud procedere quando quis arbitraret ad cõmodũ proprium & in alterius preiudicium: qd in casu nostro cessat: tum qz nõ agitur de preiudicio cõitatis Florentie: tum quia in casu nostro nõ tertius: lz ipse Angeletus habebat nominare vñ sicut defunctus poterat nominare: & ita ipse heres debet posse. Absurdum enim esset qd iudex deberet nominare socios cum socij eliguntur ex spontanea volũtate adeo quod nemo potest suis heredibus imponere vt certos socios habeat.l.nemo potest.&.l.adeo.&.l.cum duobus.§.idem respõdit.ff.pro socio. Et hec sufficiant. Nicolaus abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Ex themate mihi narrato tria

in effectu dubia veniũt discurrenda ad clarã facti decisionẽ. ¶ Primum nũqd dictus ser Stephanus debuerit seu potuerit sepeliri in loco sacro cũ diceret feneratori p publicã famam ac etiã de fauore probari põt per testes quibus fuit feneratum. ¶ Scdm presupposito non debuerit in loco sacro sepeliri: an debeat nunc exhumari & de loco sacro procul abijci, si probari potest cum fuisse vsurarium in vita modo predicto. ¶ Tertium dubium ad cuius instantiam seu accusationem vel processum poterit ista exhumatio fieri.

¶ Consilium.lxxxj.

1. Fama cum alijs adminiculis sufficit ad probandum quem vsurarium manifestum.
2. Possessio diuturna ad hoc vt pbetur non obstat si vnus testis dicat de vno tempore alius de alio.
3. Mulier palã dr questum facere: licet in publico se non prostituerit lz in domo sua vel alterius cuilibet indifferenter postulanti.
4. Eps potest exercere penas lateran.concilij contra vsurarios.
5. Legatus etiam cardinalis non potest dispensare contra concilium.

IEsu christi saluatoris presidio prius deuote inuocato. Uidetur qd dict⁹ ser Stephanus licite poterit in sacro sepeliri: qꝛ iura excludūt ad ecclesiastica sepultura manifestos vsurarios dūtaxat: vt in.c.qꝛ in oibus. de vsur.ꝛ cle. eos de sepul. ser Stephanus non ꝓbat qd fuerit manifestus vsurarius siue capiamus manifestus ꝓ notorio: siue in sua ꝓpria specie: put differt a notorio: nā iste nō pōt ꝓbari vsurari⁹ nisi ꝑ famā que nō inducit notoriū nec manifestū: vt plene not.in.c.vrã. de coha.cle.ꝛ mu.ꝛ in.c.cū in dioceſi.de vsur. vbi expresse patet qd sola fama nō sufficit vt quis dicaṫ manifestus vsurari⁹: ad idē qd no. Bar.in.l.de minore.§.tormēta.ff.de qō. nec testes qb⁹ dꝛ fuisse feneratum ꝓbant illū vsurariū manifestū: tñ qꝛ in ꝓprio facto deponunt ergo nō dꝫ eis dari fides: qꝛ lꝫ ꝯ se quis possit testificari: pro se tamen minime.xiiij.q.ij.in prin.ꝛ in.c.null⁹.ff.de testi.ꝛ.iiij.q.iij.nullus. tum qꝛ sunt singulares in dictis eoꝝ cū qlibet deponat sibi fuisse feneratum singulares aūt testes nō ꝓbant. vt in.c.cū dilecti.de ele. ꝛ in.c.tā literis.de testi.cū simi.ꝛ ꝑsertim nō ꝓbant qualitatē manifesti cū ipis singulariter adhibitis fenus fuerit exercitatum: manifestū eñ resultat ex actibus palā ꝛ publice gestis: vt in.c.j.de postu. prela.ꝛ no.i.d.c.vestra. ¶ Sed his nō obstantibus ꝯriā sniam dico de iure mero ꝓualet. Et primo de hoc arbitror esse casum expressum in.d.c.cū i dioceſi.de vsur. vbi clare liquet † qd fama cū alijs adminiculis sufficit ad probandū quē vsurariū manifestum vt excludatur ab ecclesiastica sepultura ꝛ idē ibi gl. Jo.an. satis sentit gl. sua in.c.de vsuris.li.vj.i verbo manifestos. in fine. sequitur Ange. de perusio in quadam sua disputatione: q̄ incipit. astensis miles.ꝛ Fede. de senis cōs.lxij. vbi dicit solā famā sufficere cū quibusdam adminiculis cū agiṫ vt vsurari⁹ arceaṫ a sepultura ecclesiastica: ꝛ vt remoueaṫ a cōione altaris: ꝛ vt nō recipianṫ ab eo oblationes: ꝛ sic quo ad penas cōtentas in cōsilio generali: de quo in.c.qꝛ in omnibus.de vsu. ad illud eñ consilium se refert in.d.c.cū in dioceſi. Sed in casu nr̃o cōcurrit primo fama publica vt presupponiṫ in facto. Item dictū multoꝝ testiū quibus fuit feneratum qd negari non pōt quin faciāt in casu nostro adminicula cuꝫ non agaṫ in ipsoꝝ cōmodo: sed solū de pena spūali vñ sic deponāt legatarij ꝓ validitate testamenti cū principaliter non agiṫ de eorū cōmodo: lꝫ secundario redūdet ad eorū cōmodū. vt insti. de testa.§.legatarij. facit.l.dictantibus.C.eo.ꝛ qd no.in.c.j.de test.ꝛ doc.in.c.insup. eo.tit. ita fortius potuerunt isti deponere ad probandū illud vsurariū presertim cū solū nunc agitur ad penā spiritualē: nec agitur principaliter vel secūdario de eorū cōmodo quimo voluit dñs Ang. de perusio in dicta disputatiōe qd vbi solū agiṫ ad probandū quē manifestū vsurarium: testes quibus fuit feneratū plene ꝓbant ex quo non agiṫ de eorū cōmodo principaliter ꝛ sic non deponunt in facto ꝓprio: nec obstat qd sint singulares: qꝛ nō pñt dici singulares cuꝫ agiṫ de probando aliquo vniuersali habēte in se plura particularia si testes singulariter deponant de actibus particularibus: sicut in simili dꝛ glo. singularis in.l. ob carmē.ff.de testi. que dꝛ † qd cū probanda est possessio diuturna non obstat si vnus testis dicat de vno tpe ꝛ alius d̄ alio qꝛ ex dictis eōrū resultat totū de quo q̄riṫ.ꝛ facit qd in simi. not. Jn no.in.c.qualiter ꝛ qñ.ij.de accu.ꝛ quicqd sit de dicto Ange. an plene ꝓbent ibi testes: qꝛ nunc disputare nō intendo: illud tñ verissimum ꝛ absolutū est saltem adminiculanṫ plurimū: ergo cum fama publica plene probent ꝑ illū ser Stephanū fuisse manifestū vsurarium saltem quo ad penas speciales predictas: cum agatur de modico ꝑiudicio ꝛ expedit animabus ipsorū vsurariorum ꝛ aliorū vt facilius arceātur. Preterea qd dictus ser Stephanus fuerit manifestus vsurari⁹ ꝓbatur expsse ꝑ autoritatē Bar.in.l.ij.ff.de fur.ꝛ Ang. in dicta disputatione: astēsis miles. dꝛ eñ Bar. quē sequiṫ Ang. qd eoipso efficiṫ vsurarius manifestus qd indifferenter quis in camera sua mutuet sub vsuris omnibus postulantibus: lꝫ nullum erexerit altare ad fenerādum: vt ꝓ hoc.l.palam.ff.de ritu nup. vbi patet † qd mulier palam dꝛ questū facere: lꝫ in publico se non ꝓstituerit sed in domo sua vel alterius cuilibet indifferenter postulāti ꝛ qd plus est sufficit scdm eos hec probatio ad reddendū testm̄ nullū absq3 alia cōfessione ꝛ publicatione per epm̄ fienda: qd aūt mutuauerit oibus indifferēter venientib⁹ ꝛ postulantibus poteris probari per illos quibus fuit feneratum fm Ang. ¶ Preterea ꝛ tertio qd dictus ser Stephanus fuerit public⁹ vsurarius: facit autoritas Bal.in.l.j.C.de sac.san.eccle. dicēs eum intelligendū esse manifestū vsurarium de quo est cōis opinio qd sit manifestus vsurarius dūmodo per duos aut tres ꝓbetur qd fuerit vsurarius.ꝛ recte loquiṫ nā ex his resultat ꝓprie manifestū in specie sua qd iura ꝯ vsurarios requirunt: nō eñ iura requirūt factum notoriū sed manifestum: nec subest causa improprianḍi seu restringendi illud verbum cum fuerit in fauorē vsurariorum: qd non est dicēdū. verba enim sunt in ꝓprio significato intelligenda ex quo nō cōstet de ꝯtraria intentione: vt in.c.fi.de ver.sig.ꝛ in.l.non aliter.ff.de leg.iij. Ex q̇bus omnibus aperte cōcludit qd per dictas probationes dictus ser Stephanus debuit dici manifestus vsurarius: ꝛ ꝑ ꝯsequēs nō dbuit sepeliri in sepultura ecclesiastica vt in iuribus preallegatis. ¶ Et his infertur ad scdm dubiū nunqd debeat nūc inde exhumari factis predictis ꝓbationibus. Uideṫ primo qd non: qꝛ post mortem nō potest quis regulariter accusari nisi saltē crimē defuncti fuerit euidēs ita qꝫ nulla alia exigaṫ ꝓbatio. vt no. gl.ꝛ clarius post eā Archi.lxxxviij. dist.c.fi. facit qd no.xiiij.q.iij.vsura. Crimina eñ morte extinguntur ꝛ relicti sunt defuncti dei iudicio.di.xxiiij.quorūdam. xxxij.dist. erubescant.cū simi. ¶ Preterea corpus istius ser Stephani fuit sequestratum ob hanc causam feneratitiā per epm̄ loci.ꝛ demum fuit facta ꝑ eundē relaxatio: ergo non dꝫ amplius de hoc discuti: tum qꝛ de facto vnius hominis sepius querendum nō est: vt in.l.licet.ff.nau.cau.sta.ꝛ no.in.c.de eis.de accu. vcꝫ qd eps relaxando interdictum videtur fuisse interlocutus qd iste nō fuerat vsurarius.ꝛ sic transit per lapsuꝫ decēdij in rem iudicatā: vt in cle. sicut.de ap. facit.c.cū dilecti.de elect. cum similibus. ¶ Sed quāqꝫ dicta videanṫ obstare tamen in contrarium se habet veritas. Et primo vr̃ tex.in.d.c.cū in dioceſi.de vsur. vbi habeṫ † qd eps pōt exercere penas laterañ. cōcilij ꝯtra vsurarios de quibus constet per famā ꝛ alia argumēta. Et inter ceteras penas laterañ. cōsilij est vt nō admittantur ad ecclesiasticā sepulturā: vt in d.c.qꝛ in omnibus. sed contra dictum ser Stephanum erat publica fama. Itē alia plurima argumēta vt patet ꝑ dicta illorū quib⁹ fuerat feneratū seu alia: ergo nō debuit sepeliri in ecclesiastica sepultura. Preterea euidens est de quo cōstat ꝑ cōiecturas: vt in.l.licet imperator.ff.de leg.j. facit.c.ad nostrā.de emptio.ꝛ ven. sed contra dictuꝫ ser Stephanum erant ꝑdicte vrgentes cōiecture: ergo satis peccatū suū erat euidens; pñt ergo ꝓbationes recipi de predictis nō ad publicandum peccatum: sed ad faciendū fidem quod pctm̄ erat tunc manifestum.ꝛ per cōsequens qd non debuit sepeliri in cemiterio. Preterea decedēs in peccato mortali nō dꝫ habere sepulturam ecclesiasticam. in.c.fi. iuncta gl.lxxxviij.dist. idē no. glo.c.ex parte.de sepul.ꝛ in.c.ij.ꝛ c.cum ad monasterium.de statu regu.ꝛ in.c.quia in omnib⁹.de vsur. Iste autem ser Stephanus decessit in pctō mortali; ex quo non mādauit vsuras restitui ergo nō debuit sepeliri in cemiterio ecclesiastico: ꝛ si de facto sepultus fuit dꝫ inde exhumari si possunt sua ossa discerni ab ossibus fidelium: vt in.c.sacris.de sepult.ꝛ in vsurario de facto sepulto qd debeat exhumari tenet glo. in cle. eos.de sepul. in ꝟbo eis a quibus.ꝛ idē ibi Pau.ꝛ Jo. de lig. nō obstant cōtraria: quia procedunt in peccato occulto: sed istud nō potest dici occultum: sed manifestum ex quo ꝯ illū degenerabat publica fama cū alijs argumentis: facit.c.tua.ꝛ qd ibi no. de coha.cle.ꝛ muli. Nō obstat scdm qꝛ eps illā relaxationē fecit sine cause cognitione ꝛ ad preces amicorum filij dicti ser Stephani. Itē factū extraiudiciale nō transit in rem iudicatā vt in.c.cōcertationi.de appel.li.vj. maxime qñ fit sine cause cognitione: vt no. gl.ꝛ Jn. in.c.ex parte prima.de ꝟbo.signi.ꝛ qd male factū est; potest ille idē qui fecit corrigere ex quo non pterat; in illo facto dispensare: iuxta theoricā Host. in.c.diuersis fallacijs.de cleri.cōiuga. facit.c.qualiter ꝛ qñ. primo de accu.ꝛ.c.nostri.de elect. maxime quādo hoc facit publica autoritate sicut eps in casu nostro: iuxta not. in c.si qs presbyterorum.de re.eccle.nō alie. nō eñ poterat eps dispensare contra consilium de quo in.d.c.quia in omnibus. ar.cle. ne romani.de elec. per tex. iuncta glo. in.c.dilectus.j.de preb.ꝛ.c.dilecto.eo.ti. in quibus patet † quod regulariter etiam legatus cardinalis non potest dispensare contra concilium. Et hoc de secundo. ¶ Quo ad tertium ꝛ vltimū breuiter dico epm̄ posse ex officio suo facta sibi fide de fama ꝛ alijs argumentis facere exhumari per tex. expressum in.d.c.cum in dioceſi. Item puto quod quilibet bonus christianus poterit hoc denuntiare epō ꝛ petere vt debeat exhumari cuꝫ cuiuslibet boni christiani intersit vt sacra deuotissime tractētur.ꝛ vt alij hoc terrore pauefacti desistant ab hoc nefandissimo crimine. argu.in.c.fin.q ma accusa.pos.ꝛ in.c.preterea.ij.ꝛ.c.cum in dioceſi.de spon.ꝛ.ij.q.j.si peccauerit. Preterea ius publicum consistit in sacris.j.distin. ius publicum. Ultimo etiam dico quod qꝫqꝫ dictus ser Stephanus non mandauerit vsuras restitui: nihilominus possunt heredes sui compelli vt restituant vsuras ꝑ defunctum extortas: sicut enim ipse obligaṫ ad restituendum de vsuris ꝑ totum ꝛ heres qui succedit in locum defuncti siue sit filius siue extraneus vt est tex. apertus in.c.tua.de vsu. maxime hoc procedit tenendo quod vsure repetanṫ ꝑ conditionem indebiti: quod tenet gloss. in.c.si episcopum.xvj.q.vj.ꝛ in.c.michael.de vsur. Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.lxxxij.

1 ☞ Creditor non tenetur de leuissima culpa: seu de casu fortuito.
2 Culpa leuissima que dicatur: que leuis: que lata.

OMnipotentis dei postulato suffragio illud de iure queriṫ an heres quondā Angeleti hebrei prestatoris tenet ad emendam damni si quid contingat in rebus apud eū pignoratis: ꝛ hoc tam inspectis capitulis ꝛ pactis initis inter dictū Angeletū ꝛ cōmune Senaꝝ qꝫ iuris cōis cēsura ꝛ ꝑfecto ex capitulis ꝛ pactis antedictis nō pōt sup hoc aliqua decisio sumi cū sup hoc articulo minime disponāt recurrendū est ergo ad iuris cōmunis dispositionē cui etiā iudei subijciunṫ; vt.in.l.iudei.

ꝛ.l.si qua

1 ⁊.l.si qua.C.de iudeis.† de iure vero cõi indubitati iuris est creditorē non teneri siue pignus ꝑditū sit siue deterioratū nisi de dolo lata ⁊ leui culpa:de leuissima aūt seu de casu fortuito nō tenet creditor vt ꝓbatur in.l.ij.⁊.l.que fortuitis.⁊.l.si creditor.⁊.l.si nullā.⁊.l.creditor.C.de pig.act.⁊ in.l.si seruos.ff.eo.⁊ insti.qui.mo.re ꝯhit obli.l.fi.⁊ in l.cõtractus.ff.de regu.iu.cum multis alijs similibus. Si ergo de dolo ⁊ lata culpa seu leui ipsius creditoris pignus est ꝑditū vel deterioratum tenet ipse creditor debitori ad interesse: vt in iuribus legit et no.secus si periit vel deterioratū est pignus casu fortuito vel leuissima culpa:nō aūt tenet creditor de leuissima culpa:q2 ꝯct⁹ iste fit gratia vtriusq₃.s.creditoris ⁊ debitoris:vt legit ⁊ notat in.d.§.fin.insti.qui.mo.re ꝯhi.oblig.⁊ in.d.l.contractus. ¶ Sed circa predicta pōt principaliter dubitari de duobus. Primo cui incumbat onus ꝓbandi an pignus perierit:vel fuerit deterioratum cum culpa vel sine. Secundo q2 supradictū est creditorem non teneri de leuissima culpa:sed de leui vel lata.† 2 Uidendū est que dicat leuissima culpa que leuis et lata. Circa primū cui.s.incūbat onus ꝓbādi opiniones sunt:vt plene notat per gl.⁊ doc.in.l.si creditor.C.de pig.act.⁊ in.l.si quis ex argētarijs.§.penul.ff.de edē. Et nō insistēdo in op.ꝯrijs:cōis ⁊ vera sniā est quod amissio seu ꝑditio semper d₃ ꝓbari per ipsum creditorē qui casum allegat:sed qd sine culpa sua ꝑdiderit fienda est hec distinctio. Quidam sunt casus q de facili nō cōtingunt sine culpa:vt furtū vel incendiū ⁊ in istis debet creditor ꝓbare qd sine culpa sua perdiderit. Quidam sunt casus verosimiliter separati a culpa:vt puta incursus hostiū.⁊ tūc satis est ꝓbare casum cū ꝑ illum verosimiliter excludat culpa:ita cōcordādo opi.ꝯrias dixit Barto.⁊ bene in.d.l.si creditor. Qualiter aūt ꝓbetur casus dicendum est qd quidā sunt casus multum manifesti vt ruina:incendiū:vis hostiū:⁊ similes ⁊ isti probātur manifeste. Quidā sunt casus fortuiti clandestini ⁊ occulti vt furtum ⁊ tunc ꝓbatio fit ꝑ coniecturā:vt quia ostium reperit ruptum et famulus aufugit.⁊ similia.ar.in.l.nō omnes.§.a.barbaris.ff.de re mili. ita cōcludit Bar.⁊ bene in.d.l.si quis ex argētarijs ⁊ fuit de mēte doctorum.in.d.l.si creditor.⁊ eandē distinctionē puto fore fiendam qñ cōtingit damnū in rebus pignoratis:d₃ em̄ creditor probare aperte vel presumptiue quod sine culpa sua saltē leui cōtigerit deterioratio. Ad ꝑdicta addo vnum no.modū probandi deteriorationē q elicit ex tex.⁊ ibi no.per Bar.in.l.iij.C.de murilegu.li.xi.s.vt sufficiat probare qd in tāto tēpore debēt posse esse corrupte tot ex illis supellectilibus vel de illis rebus.arg.in.l.fi.ff.de ali.pu.prestan.nam mulieres sunt que solo tractu temporis solent deteriorari q̄tūcunq₃ diligēter custodiantur vt foderature ⁊ similia. Circa secundum.s.que sit lata leuis ⁊ leuissima culpa:l₃ multa scribantur: vt no.in.l.quod nerua.ff.depositi.tñ sequendo ibi Bar.cuius dicta communiter approbant dicendū est qd lata culpa est deuiatio incircūspecta ab ea diligentia quā cōiter habent homines qui sunt eiusdē cōditionis ⁊ professionis legis vero culpa est deuiatio incircūspecta ab ea diligentia quam adhibēt hoīes diligentes ⁊ qui sunt eiusdem ꝯditionis ⁊ professionis: leuissima vero culpa est deuiatio incircunspecta ab ea diligentia quā habent homines diligentes ⁊ diligentissimi eiusdem conditionis et professionis que omnia sunt declaranda:vt plene no.in.l.quod nerua ad propositum tñ breuiter dicendum satis esse creditoris prestatoris quod habuerit in rebus pignoratis ⁊ illam diligentiam quam solent adhibere homines diligentes eiusdē cōditiōis ⁊ professionis non autem tenetur si non adhibuit eam diligentiam quam solēt adhibere homines diligentissimi eiusdem conditionis ⁊ professionis. Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Disponēte statuto terre Collis

qd qlibet transiēs ꝑ territoriū dicte terre cū animalib⁹ seu alijs rebus de quib⁹ debeat solui gabella teneat ibi certū quid noīe gabelle seu vectigalis soluere:⁊ gabellā fraudans incidit in certā penā eodē statuto cōprehēsam. ¶ Accidit nouissimis diebus qd quidā forēsis cū certis porcis trāsitū habuit ꝑ viā ⁊ cōe territorium dicte terre Collis ⁊ sancti Geminiani ⁊ tandem diuertit ad territoriū sancti Geminiani ⁊ idē soluit gabellā allegat ꝑ hoīes terre collis qd dictus forensis eorū gabellā fraudauit:q2 transiuit per illam viam publicā que erat de territorio dicte terre sancti Geminiani ⁊ nullā ibi soluit gabellā. Replicat ꝑ dictum forēsem qd nō tenebat ibi soluere gabellā ex quo non declinauit ad ꝓpriū ⁊ singulare territoriū ipsoꝝ:sed trāsiuit dūtaxat per illam viam publicam que est de territorio vtriusq₃ terre.s. Collis ⁊ sancti Geminiani. Queritur quid iuris.

¶ Consilium.lxxxiij.

1. Commune dicitur meum non proprie sed per fictionem.
2. Uerbum suum est ambiguum.
3. Nullus citra principē potest imponere vectigalia de iure communi.

Saluatoris Jesu christi postulato suffragio. Uī primo qd vectigal seu gabellā tenebat forēsis ꝑdictus soluere in dicta terra Collis quoniam disponit dicte terre statutū iam antiquū vt transiens per territoriū dicte terre teneat soluere gabellā de rebus inuectis:sed territorium cōe pōt dici proprium:vt in.l.serui electione.§.j.ff.de le.j.facit.l.si domus.§.fi.ff.eo.ti.ergo tenebatur transiens per territoriū cōe soluere. ¶ Sed his minime obstantibus diuersam sententiam arbitror omnino veriorē:moueor ad hāc sententiam ex duplici capite. Primo ex defectu volūtatis:volūtatis aūt defect⁹ colligit ex verbis statuti ꝑ q̄ alio non apparente colligitur voluntas disponentium:vt in.l.nō aliter.ff.de leg.iij.⁊.l.labeo.de supellec.leg.⁊.c.fi.de verbo.signi.cum similibus. Cum enim verba statuti disponant de transeunte seu intrāte territorium terre Collis ⁊ nil dicant de territorio cum alia terra cōmuni:euidenter colligit qd voluerunt disponere de gabella soluēda in proprio territorio ⁊ non in cōi consequentia dilucide probat ex eo:q2 illud quod est commune nō pōt dici meum proprie sumpto vocabulo:quia illa verba statuti territorium terre Collis comprehendunt territoriū propriū dicte terre Collis: quia ille genitiuus terre Collis denotat dominiū sicut hoc pronomē meum ⁊ tuū: vt no.in.c.j.de postu.prela.⁊ in.l.quintus.ff.de auro ⁊ argē.leg.† 1 id autē qd est cōmune dicitur meum nō proprie vt dixi:sed ꝑ fictionem: vt no.glo.in.l.id qd nostrum.ff.de re.iu.⁊ Bar.in.l.serui electione.in fi.prealle. videt tex.in.l.illud.ff.de ritu nup.⁊.xij.q.j.si ergo licet glo.aliud senserit ⁊ minus bene:quia debet intelligi ꝯm predicta.⁊ no.Bar.in.d.l.serui electione.⁊ facit pro hoc tex.bonus in.l.pupillus.in fi.ff.de ꝟ.signi.vbi dr† 2 qd verbum suum est ambiguum.i.dubiū:quia potest referri ad totum ⁊ ad ꝑtem.⁊ ideo consuluit ibi iurisconsultus quod is qui iurat nō esse adijciat in iuramēto:nec sibi cōe esse: quasi in illo iuramento non veniret cōmune cum in iuramento debeat fieri stricta interpretatio ne quis incidat in ꝑiurium:vt no.in.c.penul.de iureiurā.ergo idem ⁊ fortius dicēdum in casu nostro q est odiosus tāq̄ contra ius ⁊ alteri ꝑiudicialis:vt in regula odia.⁊ regu.⁊ penis.de reg.iur.lib.vj.⁊.l.ī preses.⁊.l.interpretatione.ff.de penis.⁊ ꝯm predicta intelligenda est etiam gl.in.c.presenti.de prebē.li.vj.sed in statutis maxime exorbitantibus a iure cōi sicut sunt ista de vectigalibus soluendis:iuxta id quod legitur ⁊ no.in.l.vectigalia.ff.de vectiga.et c.suꝑ quibusdam.de ꝟbo.signi.non habet locum sensus improprius ⁊ fictus:sed ꝟba debēt intelligi ꝓprie ⁊ stricte:vt in.l.si quando.C.de inoffi.testa.⁊.l.iij.§.hec aūt ꝟba.ff.de neg.gest.⁊ in.c.nostra.de iniurijs.ꝑ Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iu. Jo.an.in re.ꝓ possessore.de regu.iu.li.vj.in mercu.ergo dictum statutum non debet trahi ad territorium quod est cōmune terre Collis ⁊ sancti Geminiani: vel alteri cuicūq₃.⁊ ꝑ cōsequens defecit in hoc casu voluntas statuētiū ergo cessare d₃ statutū.de sen.excōica.c.a nobis. ¶ Secundo probatur premissa cōclusio ex potestatis defectu:ex quo em̄ territorium est commune nō posset terra Collis etiam si vellet imponere on⁹ vectigalis soluēdi sine cōsensu terre sancti Geminiani:quia vbi vn⁹ ex dominus vult disponere ex toto ad vsum nō destinatū nō pōt.vnde non valet quicquid agat donec alius dominus consensum suū ꝑstiterit:vt probatur in.l.ꝑ fundū.ff.de ser.rusti.predi.no.in.l.sabinus.ff.communi di.⁊ in regula in re cōmuni.de reg.iu.li.vj.no. Bar.in.d.l.serui electione.speciale em̄ est in fisco vt ratione partis possit disponere de toto.vt legit ⁊ no.in.l.j.C.de alie.reꝝ fi.cum priua.⁊ in.l.ij.C.de communi.reꝝ alie.sed via publica non est destinata ad vectigal ꝑcipiendum:† 3 imo de iure communi nullus citra principē potest imponere vectigalia etiā in territorio ꝓprio:vt.d.c.suꝑ quibusdam.⁊.l.vectigalia.ꝑalle.ergo non potuisset nec etiam hodie posset terra Collis seu cōe ipsius imponere vectigalia etiā in territorio proprio: vt in.d.c.suꝑ quibusdam.⁊.l.vectigalia.prealle. Ergo nō potuisset nec etiam hodie terra Collis seu cōe ipsius imponere sine consensu terre sancti Geminiani aliqd onus gabelle in territorio cōi. ¶ Ad ꝯrium in principio formatum dicendum qd ꝓcedit in legatis in quibus largior fit interpretatio:vt in.l.in testamentis.ff.de regu.iur.⁊ in.c.cum dilecti.de dona. Et quia predicta satis de iure clara sunt amplius non insisto. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Casus super quo cōsiliū de iure

querit sic in effectu proponitur. Ad petitionem cuiusdam Mini de tholomeis ꝓcuratoris matris sue iudex Senensis in actiōe ꝑsonali mota seu ꝓposita ꝯ dñm Guidonē Senensem ob ipsius Guidonis cōtumaciā ꝑtensum induxit dictū Minū procuratorio noīe in possessionē ex primo decreto quorūdā bonorū dicti dñi Guidonis deniq₃ post interpositionem primi ⁊ ante interpositionem secundi dict⁹ dñs Guido fuit cōdēnatus in ciuitate Senēsi de crimine lese maiestatis omnibus eius bonis publicatis:post cuius condēnationem ⁊ publicationē fuit ad petitionē dicti Mini scđm decretū suꝑ dictis bonis interpositū citatiōibus prius factis ad domū solitā habitari ꝑ dictū dñm Guidonē cōe Senense cui bona dicti dñi Guidonis fuerāt cōfiscata minime citato aut requisito: nunc autem dictum cōmune seu officiales suꝑ hoc deputati dicunt dicta bona ꝑtinere ad dictum commune ⁊ non ad matrem dicti Mini Queritur quid iuris.

1 ☞Primum decretũ non debet interponi nisi contra contumacem.
2 Parte negante ꝓbatio debet fieri qꝺ citationes legitime ꝓcesserint.
3 Secundum decretum non potest interponi nisi contra latitantem.
4 Judicium inchoatũ cõtra condemnatum expirat facta publicatiõe.

Jesu christi saluatoris presi

dio inuocato arbitror indubie dicta bona esse ꝛ pertinere ad cõe Senẽse ꝛ non ad matrez dicti Mini illis decretis nullo modo obstantibus: moueor qꝛ nedum scꝺm decretũ per qꝺ illa bona fuerunt adiudicata legitime interpositũ nõ fuit quinimo nec primũ iure subsistit si diligenter acta cause põderent̃. ¶Et incipiam primo ex nullitate primi decreti ꝛ cõsequẽter descẽdã ad scꝺm. Corruit nãqꝫ primũ decretũ ex multiplici capite. Primo qꝛ nõ ꝓcessit tertia citatio contra dictũ dñm Guidonẽ: nec vnica peremptoria sꝫ bina dũtaxat. q nõ sufficit ad validitatẽ primi decreti: vt no. gl. ꝛ Bar. in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dã. infe. Jtẽ no. in. c. qm̃. §. in alijs. vt lite non ꝯtest. Probatur ratione. †primũ decretũ non debet interponi nisi cõtra cõtumacẽ: cõtumax autem dicitur ad ꝓcessum, inchoandum contra eũ qui tribus citationibus aut vnica peremptoria vocat⁹ venire cõtẽnit: vt in. l. ꝯtumacia. ff. de re iudi. Scꝺo corruit fortius quia citationes ille bis facte minus legitime fuerũt: qꝛ de iure debet quis citari ꝑsonaliter: ꝛ demum si non reperiat̃ facta prius inquisitione ꝑ ciuitatẽ põt citari ad domũ suam: vñ citatio nõ debet fieri ad domũ nisi in subsidium: vt in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dam. infe. ꝛ. l. j. ff. de lib. agno. firmat Bar. in. d. §. ꝓtor. ꝛ gloss. in. c. causam. de dolo ꝛ contu. quam sequũtur ibi cõiter doctores. ꝛ videtur ibi probari in tex. et per Joã. an. in regula ꝓ possessore. de reg. iur. li. vj. sed in casu nostro licet iudex commissionem fecerit de citando personaliter vel ad domum: ꝛ sic debuerit preceptũ suũ reduci ad terminos iuris vt prius. s. citaret̃ personaliter posset reperiri. secundo in defectũ ad domũ: cũ nuntius in relatione debuit dicere qꝺ prius diligenter perquisiuit personam ꝛ cum non posset eam habere citauit ad domũ nec sufficit dicere i genere: vt no. expresse Bar. i. d. §. ꝓtor ait. sed in facto isto nũtius simpliciter retulit se illũ citasse ad domum: nec dixit qꝺ illum prius diligẽter ꝑquisiuit: nec obstat qꝺ nũtius postea subiũxit qꝺ oĩa dixerat seu fecerat ad q̃ de iure ꝛ ꝺm formam statutorũ tenet̃: qꝛ illa verba generalia nõ sufficiũt non em̃ presumit̃ pro nuntio cum sit vilis ꝑsona sicut pro iudice. ar. eoꝝ que not. in. l. j. C. de vsuris. ꝛ expresse in materia nostra firmat Bar. in. §. ꝓtor. ¶Corruit deniqꝫ ex tertio capite: qꝛ iudex interposuit ipm decretũ nulla facta relatione per nuntiũ super scꝺa citatione. ꝛ sic nõ cõstito de contumacia illi⁹. vñ etiã presupposito sine veritatis ꝓiudicio qꝺ ille fuisset vere ꝯtumax. ex quo tñ iudici nõ ꝯstabat nõ potuit ꝓcedere super ꝯtumacia: qꝛ ignorabat id qꝺ erat fundamentũ sue ꝓnuntiationis. ar. in. l. hoc autẽ. ff. ex qb⁹ cau. in po. ea. no. expsse Bar. ꝛ ita dt se cõsuluisse ꝛ quẽdã ꝓcessum retractari fecisse in. d. l. si finita. §. iulianus. ꝛ in. l. multũ. ff. de cõdi. ꝛ demõ. hoc aũt. s. qꝺ nulla fuerit relatio facta expresse colligit̃ ex actis cause ꝛ onus probandi citationes debitas ꝓcessisse incũbit parti stãti ꝓ ipso decreto: nõ em̃ presumunt̃ ꝓcessisse cũ fuerit decretũ interpositũ in absentia partis: nec ꝟbis iudicis dꝫ credi: vt. c. qm̃ ꝯtra. de ꝓb. ꝛ hãc sñiam †qꝺ parte negãte debeat fieri ꝓbatio qꝺ citatiões legitime precesserint firmauit Fede. de senis cõsulendo: vt patet ꝯs. clxv. facit optime in. c. sacro. de sen. excõ. Ex his clarissime patet qꝺ ipsum primũ decretum minus legitime fuit interpositũ. ꝛ hoc sufficeret ad nullitatẽ scꝺi qꝛ non dꝫ perueniri ad scꝺm sine ꝓmo legitime interposito: vt in. c. qm̃. §. fi. vt lit. cõtest. ꝛ. l. cum ꝓponas. ꝛ auť. ei qui iurat. C. de bon. auto. iudi. pos. est de mente Bar. in. l. cũ vnus. §. fi. ff. e. ti. sed nihilominus ad abundantẽ cautelã multiplici rõne ꝓbabo scꝺm decretũ non minus, imo fortius corruere q̃ primũ. Et primo causat̃ ipsi⁹ nullitas †qꝛ nõ põt scꝺm decretum interponi: nisi ꝯ latitantem aĩo fraudandi creditores ita qꝺ non sufficit illum turpiter alias latitare nisi latitet, i. occultet turpiter aĩo fraudandi ipsos creditores: vt est tex. apertus: vt. l. iulianus. §. sed ꝛ is qui. ff. ex quib⁹ cau. in pos. ea. facit re. iuncta. gl. in. c. cõsultationib⁹. de offi. dele. ꝛ per Jnn. in. c. dilecto. de ꝟb. signi. sed in casu nostro dictus dñs Guido cum esset tꝑe scꝺi decreti cõdemnatus bãnitus ꝑ crimine lese maiestatis non latitabat ꝓpter ipsos creditores fraudandos: sed ꝓpter timorẽ mortis se absentauerat a toto territorio Senensi. ergo nõ potuit illud scꝺm decretũ tãq̃ in cõtumacẽ interponi eo modo quo interpositũ fuit. Preterea ꝛ secũdo cũ sua bona vacarẽt tũ ꝑ suã absentiã tum ꝓpter cõdemnationẽ de eo factã debuit saltẽ dari curator bonis. nõ aũt debuit ꝓcedi pre solaꝫ citationẽ domi factã cũ ibi nõ habitaret nec habitare potuisset vt no. Bar. in. d. §. iulianus facit. l. ab hostib⁹. ff. ex quib⁹ cau. in a. §. j. Preterea ꝛ tertio fortius ꝛ apertissime ꝓbat̃ nullitas dicti secundi decreti: dꝫ em̃ scꝺm decretũ interponi circã bona ipsius: vt in. d. l. cum proponas. ꝛ auť. ei qui iurat. ꝛ. ff. de bonis. auto. iudi. pos. ꝑ totũ: sed in casu nostro omnia bona dicti Guidonis erãt publicata tꝑe scꝺi decreti. ergo nõ potuit interponi scꝺm decretũ in bonis quõdã ipsi⁹: facit. d. l. cum vnius in fi. cũ. l. seq. ff. de bo. auto. iudi. pos. Nec ꝓmum decretum potuit impedire publicationem illorum bonorum: tum qꝛ no valuit vt supra dictũ est: tum qꝛ ꝓsupposita validitate nõ potuit impedire trãslationẽ dñij: qꝛ cũ esset interpositũ sup actione personali nõ fuit trãslatũ nec dñiũ nec vera possessio: sed custodia dũtaxat: vt in. l. is cui. ff. vt in pos. le. ꝛ. l. si finita. §. si quis autẽ. ff. de dã. infec. Sola ergo custodia illi data nõ potuit impedire publicationẽ dñij: qnimo nec vera potuisset impedire cũ nihil cõe habeat proprietas cũ possessione. l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acqui. pos. facit optime. l. si cõuenerit. ff. de pigno. act. debuit ergo dictus Minus ꝓcurator facta bonorum publicatiõe intentare actionẽ suã personalẽ contra fiscũ q tenet̃ rñdere debitoribus condẽnatis: vt legitur ꝛ not. in. l. ij. C. ad legẽ iul. de vi publi. vel priua. quinimo regulariter †iudiciũ inchoatũ ꝯ condemnatũ expirat facta publicatiõe: non dꝫ agi ꝯ fiscum qui hꝫ suos iudices separatos: vt notabiliter probat̃ ꝺm cõem intellectũ. l. si constãte. §. fi. ff. so. ma. Respectu vero fructuũ perceptorũ ex dictis bonis dico qꝺ recepti post primũ decretum ꝛ ante interpositionẽ scꝺi indubitanter veniunt restituendi: qꝛ missus i actiõe ꝑsonali nõ facit illos suos nisi iudex ob nimiã cõtumaciã rei illud in fine missionis decreuisset qꝺ hic minime factũ fuit: vt est tex. no. in. l. fulcinius. ff. ex quib⁹ cau. in pos. ea. no. in. d. §. iulianus. ꝛ in. c. qm̃ in alijs. vt lite non conte. Circa ꝑceptos post interpositionẽ scꝺi decreti põt ꝓbabiliter dubitari: qꝛ mater dicti Mini fuit in bona fide: lꝫ errauerit in iure: ꝛ error iuris lꝫ impediat vsucapionẽ. s. l. nunq̃. ff. de vsucapio. no. in. c. apostolice. de dona. tñ non impedit quin possessor bonefidei faciat fructus suos: vt in. l. sed ꝛ si. §. scire. ff. de peti. here. no. gl. in. l. si fur. ff. de vsuca. no. Dy. in regula. possessor. de reg. iur. li. vj. ꝛ Bart. in. l. ex diuerso. ff. de rei ven. ꝛ do. in. d. c. grauis. ꝛ hoc vr̃ verũ. Sed dubiũ est an teneat̃ illos restituere ꝑ iudicis officiũ: cũ licet sint ꝯsumpti facta tñ fuit locupletior cũ illos cõuertit in rẽ suã glo. in. d. l. ex diuer. qꝺ no. ex q̃ non supsunt: idẽ gl. insti. de off. iud. post prin. ꝛ in. §. si quis a nõ dño. insti. de re. di. sed Bar. in. d. l. ex diuerso. tꝫ cõtrariũ: qꝛ ex quo facta fuit locupletior de his qui debiti erãt equũ est vt teneat restituere: per cõditionem sine causa ex dispositione. l. si me ꝛ titiũ. ff. si cer. pet. ꝛ idem videtur sequi dñs Anto. in. c. grauis. ꝛ mihi etiam placuit vt plene ibi scrip. i. Cõcludo ergo qꝺ tenetur restituere omnes fructus perceptos vel estimationem si non supersunt. Nicolaus abbas.

¶Casus consilij sequentis.

Facti cõtingentia effectu sic pro

ponitur. Quidã Dñicus de cortuna futurus maritus cuiusdaꝫ dñe Albisime cortuñ. fuit solenniter corã notario ꝛ testibus cõfessus se habuisse ꝛ recepisse ꝓ dote dicte mulieris florenos. cccxl. ducẽtos quinquaginta: vcꝫ a dicta dña Albisima: ꝛ quadraginta a fratre carnali dicte mulieris: ꝛ ꝓmisit solẽniter dictã quãtitatẽ dotis restituere in omne euentũ dotiũ restituendaꝝ ꝛc. deniqꝫ eadẽ die ꝛ hora corã eisdem testibus: ꝓdicti. s. dña Albisima ꝛ eius frater carnalis ꝓmiserũt dicto Dñico soluere dictã quãtitatẽ. cccxl. florenorũ ad eius requisitionẽ occasione dicte dotis nõ obstante cõfessione ꝑ prius de recepto per dictũ dominicũ facta demũ matrimoniũ inter predictos secutum extitit: nec potest apparere qꝺ dos ꝓdicta soluta fuerit: apparet tamẽ quedã transactio facta inter dictos coniugales elapsis. xx. annis a tꝑe matrimonij ꝯtcti: in qua inter cetera dr qꝺ dictus Dominicus de dote ꝓmissa a dicta dña Albissima ei⁹ vxore nõ habuerit nisi. clxxx. florenos ꝛ ꝓ illis habẽdis oportuerit eũ litigare ꝯ hrdes primi mariti dicte dñe Albissime in tm̃ qꝺ de suis ꝓprijs pecunijs expenderit. xix. florenos. Preterea cũ dictã vxorẽ suã alimentauerit ꝑ. x. annos dote integra no soluta ꝛ sic dicta dña Albissima erat dicto Dñico obligata in dictis. xix. florenis ꝛ in residuo dotis per eã ꝓmisse ꝛ ꝓ alimẽtis habitis ꝛ habẽdis: ideo cũ dicta dña Albissima non haberet vñ solueret venerunt ad istã transactionẽ qꝺ dicta dña absoluebat eum a dicta summa dotis recepta vt sic i euẽtũ dotis restituẽde nõ teneret̃ dictus ser Dominicus vel eius heres aliquid restituere. ꝛ dict⁹ Dominicus absoluit dictã suã vxorem ab omni obligatione facta ꝛ contracta occasione dotis promisse ꝛ alimentorũ habitorũ ꝛ habẽdorũ. Nouissime decessit dictus Dñicus prius decedente dicta dña Albissima: heredes illius dñe repetũt integrã dotẽ ab heredibus dicti dominici contra quos excipit̃ qꝺ nõ cõstat de receptione dotis. Preterea obstat transactio superius recitata. Queritur nunc quid iuris.

¶Consilium. lxxxv.

1 ☞Dos promissa si non soluitur viro licitum est ei vxorem a se repellere ꝛ denegare sibi alimenta.
2 Testator si in testamento confessus fuit se debitorem titij ex certa causa presente parte ꝛ acceptante pro illa confessione in testamento habita probatur debitum.
3 Naturali rõne tenet̃ qs ipẽdere necessaria seruo vel equo cõmodato.
4 Maritus in defectum dotis ꝛ patrimonij tenetur alere vxorez ex debito coniugali.
5 Uxor potest conueniri ad solutionem dotis premisse vltra quam facere potest.

Omnipotentis

Omnipotētis dei postulato

suffragio. Uidetur primo qȝ heredes dicte dñe Albissime
non sint audiēdi multiplici rōne: q2 mulier vel ipsius hr̄s
non pōt repetere dotē nisi ꝓbet illā solutā fuisse: vt in.l.j.C.de dote
cau.nō numera.z in.l.antepe.z vlti.C.sol.mat.facit.l.vnica.C.de rei
vxo.act. Sed in casu nr̄o non ꝓbaṫ dictā dotē fuisse solutā: ergo repe
ti nō pōt: nec obstat cōfessio prius de dote habita facta: tū q2 cōfessio
de se nō ꝓbat in casu nostro: q2 potuit fieri spe future numerationis
vt.C.de dote cau.nō nu.p totū.tū q2 cōfessio fuit immediate secuta in
ꝯriū per dictā Albissimā z fratrē ipsius z q̄ incōtinēti fiunt vidētur
inesse.l.lecta.ff.si cer.pe.z in.c.officij.de ele. Nec obstāt ṽba posita in
dicta trāsactiōe: q2 illa verba fuerūt ꝓlata nō principaliter ꝑpter se
sed ꝑpter trāsactionē fiēdā: z sic fuerūt verba enūtiatiue ꝓlata ꝑpter
aliud.s.ad finē transactionis fiēde, quare videnṫ facere fidē de centuȝ
octuaginta florenis ad finē dūtaxat trāsactionis: nō aūt si pncipali-
ter agaṫ de ipoꝝ receptione ad finē illos repetēdi sicut agitur in casu
nostro: de hoc vr̄ tex.iuncta gl.in.l.optimā.C.de ꝯhē.z cōmit.stip.ad
idē tex.iūcta gl.in verbo donationē.in.c.illud.ꝺ p̄sumptio. Preterea
presupposito qȝ de illis centū octuaginta florenis fieret fides p illaȝ
transactionē: tñ vigore trāsactionis fuit sublata oīs petitio: vt in illa
1 patet. Quod aūt transactio valuerit probaṫ: † nā qñcūqȝ dos ꝓmissa
viro sibi nō soluitur licitū est viro vxorē a se repellere z denegare sibi
alimēta vt ꝓbari vr̄ in.c.p tuas.de do.inter vi.z vxo.firmat Bal.in
l.qȝ in vxorē.C.de neg.gest.allegat gl.in auṫ.de non eligē.scdo nu.§.
pe.col.j.potuit ergo licite secū trāsigere sup alimētis sibi p̄stādis dimi
nuendo vel sibi satisfaciendo de parte dotis sibi soluta: nā recte ꝯstā-
te matrimonio soluiṫ vxori dos marito vt alat parētes vel fr̄es suos
inopes vt notāter ꝓbaṫ in.l.q̄uis.ff.sol.mat.ergo fortius potest sibi
solui vt seipsam alat. ¶ Et q̄q̄ predicta in fauorē mariti pma fron-
te vigere videantur: tñ contrariā partem arbitror de iure veriorem:
vcȝ qȝ p ea que gesta sunt in dicta transactione plene ꝓbeṫ dictum
Dominicū recepisse noīe vxoris titulo dotis.clxxx.florenos.et quod
illa transactio nō valuit in p̄iudicium mulieris vel eius hr̄dis. Et qȝ
per ṽba habita in dicta transactiōe ꝓbeṫ dicte quātitatis solutio pȝ
expresse in instrumento transactionis: in quo nō solū denūtiaṫ dicta
solutio ad finē transactionis: sed principaliter dictus Dñicus in pre
sentia mulieris fuit primo ꝯfessus se recepisse dictā quantitatē z sub-
iunxit qȝ ꝓ dicta quātitate recuperanda ab heredibus primi mariti
oportuerit eū exponere.xix.florenos: in quibus dicebat suā vxorē sibi
obligatā: ipsa etiā vxor in p̄sentia mariti recognouit illos.clxxx.flore
nos fuisse solutos ex bonis suis zc.vt seriosius in illo instrumento cō
tinetur z demū venerūt ad illā transactionē.cū ergo dictus Dñicus
fuerit hoc confessus corā vxore que pro se illā cōfessionē acceptauit:
ergo ex dicta confessione oritur plena ꝓbatio: vt in.c.fi.de confessis.z
l.generaliter.C.de non nume.pecu.z.l.certum.§.si quis absente.ff.de
confes.z quod ibi not. Preterea de hoc videtur tex.maxime iūctis ibi
2 no.per Bar.in.l.cū quis decedens.ff.de leg.iij.vbi patet † quod si qs
testando fuit cōfessus se debitorem Titij ex certa causa p̄sente parte
z acceptante per illā cōfessionē in testamento habitā probatur debi-
tum: ita qȝ potuit peti tanq̄ debitū principaliter agendo et non est
necessariū vt petaṫ tanq̄ legatū: ad idem tex.z quod ibi no.in.l.here-
des palam.ff.de testa.vbi patet qȝ etiam in vltima volūtate pōt cō-
trahi: non est ergo dubitandum quin per illa verba habita in dicta
transactione probetur dicte q̄titatis solutio.z facit ad idē qȝ habeṫ
in.l.publica.ff.deposi. Nec obst.p̄dictis dicta.l.optimam.quia loquiṫ
quando quis stipulando alteri absenti dixit se seruum illius: non em̄
per hoc probaṫ ille seruus si principaliter ageretur de seruitute: sed in
casu nostro iste Dñicus fuit confessus in presentia vxoris vt per se
prius dixit in prefatione recepisse pro dote vxoris illam quātitateȝ z
que dicunṫ in prefatione faciunt fidē.arg.in.l.fi.ff.de here.insti.et p
Bar.in.l.liberoꝝ.ff.de verb.sig.z hoc quo ad primū. ¶ Qȝ autem
transactio nō p̄iudicet mulieri probatur optima ratiōe z multiplici.
Et primo licet admitti possit qȝ vir nō teneatur alere vxorem si non
soluatur dos promissa vt predixi: tamen ex quo maritus duxit vxorē
z simpliciter eam alimentauit vt cōtingit in casu nostro.nō pōt post-
ea de iure repetere alimenta a patre vxoris vel ab ipsa vxore: q2 ex q̄
nō abstinuit ab obsequio vxoris: imo habuit eam iugiter in suo serui
tio tenetur eam alimentare: vt exp̄sse firmat Bart.in.l.qȝ in vxorē.
prealle.C.de neg.gest.ꝓbaṫ in fi.p.l.in rebus.§.possunt.ff.cōmo.vbi
3 patet † quod naturali ratione tenetur quis impendere necessaria ser-
uo vl' equo cōmodato ex quo habet illū in suo seruitio: z etiā teneṫ ad
medicinas medici p̄tij: ergo fortius tenetur alere vxorem quātūcūqȝ
indotatam ex quo habet eā in suo obsequio. Item propter affectio-
nem coniugalem videṫ sibi donasse illa alimēta etiā in casu potuisset
repetere ex quo non fuit de cōtrario ꝓtestatus: vt videtur tex.in.d.l.
quod in vxorē.ad idē.l.si paterno affectu.C.eod.ti.vbi vitricus certo
casu tenetur gratis alimentare priuignum ex quo nō fuit ꝓtestatus
de cōtrario: ergo fortius hoc dicendum in vxore: maxime vbi vterqȝ
4 videtur cōfessus q̄ vxor nō habebat vñ se aleret: † nā in ꝺfectu dotis
z patrimonij tenetur marit⁹ ex debito cōiugali alere vxorē: vt no.gl.
z Bar.in.l.si cū dotem.§.sin aūt in seuissimo.ff.soluto matr.z not.per
Inno.in.d.c.per vestras.de don.inter virum z vxo.optime facit tex.
5 in.l.qȝ si nulla.ff.de reli.z sump.fune.nec † vxor potest cōueniri ad so-
lutionem dotis ꝓmisse vltra q̄ facere potest: vt dicit tex.nota.in.l.cū
post mortem.ff.de admi.tuto. Sed in casu nr̄o nō apparet qȝ dictus
Dominicus fecerit aliquā ꝓtestationē sed simpliciter vxorem alimē
tauit per.xx.annos vsqȝ ad tp̄s transactionis vtēdo semp obsequio
vxoris: ergo nō potuit postea alimenta repetere: tū q2 vt dixi tenebaṫ
ad hoc: tum q2 ꝯsto qȝ non fuisset obligatus videṫ nō ꝓtestādo libe-
raliter donasse. Preterea z fortius maritus nō potest aliquid petere
occasione dotis retardate: nisi quatenus ꝓbaret suū interesse: vt not.
maxime per Ant.de but.in.c.salubriter.de vsu. Sed in casu nr̄o non
probaṫ interesse illius dñici: nam licet debitor nō soluat debitū credi-
tori: non tñ per hoc infertur qȝ fuerit passus dānū adeo quod possit
agere cōtra debitorem.al's esset vsura recepta ratione retardate solu-
tionis: opȝ ergo quod ꝓbeṫ interesse: puta qȝ erat solitus mercari.et
qd certum cōiter in anno lucrari.vel erat solitus deponere pecuniam
apud mercatorē z de honesto lucro partem recipere: tūc em̄ pōt petere
interesse: al's nō.vt plene no.l.cōquestus.de vsu.z.l.curabit.C.de act.
emp.z per Bar.in.l.ij.C.de vsu.z Inn.in.c.sacro.de senten.excōmu.
nec potest dicere maritus qȝ interesse p̄tendit rōne alimentoꝝ p̄stito
rum: q2 hoc est falsum: quia nō frustra omnino impedit alimenta cū
vteretur seruitio z obsequio vxoris: z lȝ possit maritus abstinēdo ab
obsequio denegare pariter alimenta vt supra dixi: tamen ex quo te-
nuit vxorē penes se nō potest p̄tendere nisi interesse retardate solutio
nis dotis ꝓmisse: vt in casu nr̄o fuit transactuȝ nō super interesse sed
super alimentis que nullo modo poterant repeti. ¶ Preterea z po-
tius dico qȝ nec etiā interesse aliqȝ in casu nostro poterat peti: q2 nō
apparet qȝ maritus cōstituerit vxorē aliqñ in mora: nā in ꝓmissione
dotis non fuit apposita certa dies ꝓ ipsius solutione.vt si dicam⁹ qȝ
dies interpellabat ꝓ homine: iuxta id qȝ habeṫ in.l.magnā.C.de cō
trahē.z cōmit.stipu.z.c.potuit.de loc.sed fuit ꝓmissa ad requisitionē
ipsius Dominici, z sic ad cōstituendā vxorem in mora: opus erat in-
terpellatione: vt plene no.in.l.mora.ff.de vsuris.z.l.si ex legati causa.
ff.de verb.obli.sed in casu nostro nō apparet aliqua interpellatio er-
go nulla mora: z per cōsequens nullū poterat peti interesse: ergo trāś
actio fuit calūniosa: vt clare colligiṫ ex rationibus p̄missis. Nā trans-
actio debet fieri super re dubia z lite incerta: si em̄ fiat super eo qȝ est
notorie indebitū non valet tanq̄ calūniosa: vt.l.in summa.z.l.elegā-
ter.ff.de cōdi.indebi.z.l.j.ff.de trasa.z.c.super eo.z.c.j.de transa.et.l.
sub p̄textu.C.e.ti.sed alimenta in casu nr̄o notorie repeti nō poterāt
sed mulier ignorāter fuit decepta: vt patet clare ex.s̄.deductis: ergo
dicta transactio nō valuit. Et p̄sertim ꝓcedūt p̄dicta eo attēto qȝ ta
cite videṫ actum vt dos illico solui nō deberet: nā si debebat solui il-
lico ad quid primo ille Dñicus fuisset confessus se dotem recepisse et
hoc non ob.recepit confessionem z ꝓmissionem de soluendo a mulie-
re z eius fratre vnde videtur voluisse habere nomē mulieris z fratris
eius in dotē: iuxta no.per Bar.in.l.penul.ff.solu.mat.imputeṫ ergo
sibi si non excussit nomē vxoris z fratris ipsius. ¶ Concludo ergo
heredes dicti dñi teneri z obligatos esse ad restituendam dictā quā-
titatem.clxxx.florenorum.z etiam aliā quantitateȝ si de illa habeaṫ
probatio solutionis: reseruato tñ sibi lucro debito vigore statuti mu-
nicipalis ex quo alimentauit vxorē.z cauendū q2 vbi denegata fuis-
sent alimēta nihil dȝ maritus lucrari de dote: licet statutum simplici
ter loquatur.ar.optimū in.l.si ab hostibus.§.vbi.z ibi hoc notāter fir
mat Bar.ff.sol.mat.z maxime p̄dicta ꝓcedunt in casu nostro in quo
non fuit retardata solutio totius dotis sed certe partis: vnde hoc di
co propter no.in simili per Barto.in.l.iulianus.§.offerri.ff.de actio.
empt. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

Consilium.lxxxvj.

1 Plurimi si fuerint socij post mortē vnius in totū rūpiṫ societas.
2 Stipulari alteri licet quis non possit directe: potest tamen alterius
nomine stipulari; z valet stipulatio illo ratificante.
3 Omnis obligatio regulariter actiue z passiue transit in heredes.
4 Statuto si caueatur debitoreȝ posse capi pro debito tale statutum ex
tenditur ad heredem.
5 Contractus non potest fieri directe nomine societatis.

Visis capitulis initis inter

magnificū cōe Senarū ex vna parte: et quondā Angele-
tum hebreū suo noīe z socioꝝ ex alia ꝯtingit de trib⁹ du-
bitare. ¶ Primo an p mortē dicti Angeleti extinctus sit ꝯctus ini-
tus inter dictum cōmune z Angeletum. ¶ Secundo presupposito
cōtractu in vita: an p mortem dicti Angeleti sit soluta societas iter
eū z quōdā socios suos ꝯcta. ¶ Tertio an soluta dicta societate vel
non liceat socijs remanentibus plura loca ad p̄standū tenere. ¶ Et
primo circa primū dubiū videtur dictū contractum esse per mortem
Angeleti extinctū: q2 dictus Angeletus cōtraxit suo priuato noīe z
socioꝝ eius a quibus non habuit mandatū nec eis stipulari potuit

presertim cū tūc nō essent socij: vt in.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb. obli.remansit ergo cōtractus validus dūtaxat pro parte Angeleti: vt in.l.si mihi & titio.ff.e.ti.ergo dicta obligatio extincta fuit p mortem dicti angeleti saltē quo ad illos quos postea socios noīauit.Preterea obligatio illa fuit ɔcta cum cōmuni suo nomine & sociorum: et sic intuitū societatis cū sub nomine appellatiuo illos expssisset.arg.in l.si seruus cōis.ff.de stip.ser.& c.qm̄ abbas.de offi.dele. ¶ Scdo qr p mortem dicti Angeleti fuit dicta societas dissoluta nec transire potuit in heredes q̄tūcūq3 de eis in ɔtractu societatis mētio facta fuisset: vt pbat in.l.nemo.& l.adeo.& l.cum duobus.§.idē rn̄dit.ff.p socio.& insti.e.§.soluitur.vbi patet † qd etiam si plurimi fuerint socij attamen post mortem vnius societas in totū rumpat: ergo dicta obligatio seu cōtractus cum cōi initus non potuit trāsire in socios dicti Angeleti cum nō possint amplius dici socij: facit qd habetur i.l.item mela.ff.de alimē.& ciba.lega. ¶ Tertio & fortius facit cōtra quondā socios Angeleti & heredes dicti Angeleti: quod habetur in.xx.capitulo.vbi habetur qd illa capitula debent habere obseruātiā quo ad socios dūtaxat dicti Angeleti & durāte illa societate: sed certuz est q per mortē dicti Angeleti desierūt esse socij dicti Angeleti nec amplius durat dicta societas: vt.s.ostensum fuit: ergo cōe nō remāsit obligatum ad dictorū capitulorū obseruantiā. ¶ Sed his nō obstantibus contraria snīa de iure verior est.s.qd dicta obligatio cū cōmuni ɔtracta non sit extincta per mortem Angeleti.& fortius nec per mortem quorūdam aliorū ex societate predicta.Probat primo ex eo: qr dictus Angeletus contraxit suo priuato noīe & vice & nomine sociorum per eum declarandorum suorūq3 heredū: vt patet in principio dictorū capitulorū quos quidē socios postea declarauit q iuxta cōpositionē inter cōe & Angeletū habitā venerūt & approbauerunt corā notario contractū initū per dictū Angeletū eorum nomine: ergo dictus ɔctus tenuit quo ad eos per ratihabitionē sequentem: trahitur enim ratihabitio in ɔctibus retrotrahi & comparatur mandato: vt in.l.fin.C. ad mace.facit.l.licet.& q ibi no.ff.de iudi.& l.si absentis.C.si cer.pet. 2 l.mater.C.de rei ven.& regula rati.de reg.iur.lib.vi.in quibus † l3 nō possit quis directe alteri stipulari potest tn̄ alterius noīe stipulari et valebit stipulatio illo ratificante: vt in.l.actiōe.ff.de neg.gest.no.bar. in.d.§.alteri.ergo ex p̄dictis clare cōcluditur dictum ɔctum habuisse validitatē etiā in psona sociorum. ¶ Scdo videndū est an ɔctus fuerit extinctus per mortem dicti Angeleti: & pfecto dico qd non: quia illa obligatio fuit ɔcta: vt.s.dixi.nō solum nomine Angeleti & sociorum: sed etiā p eorū filijs & heredibus: vt patet in principio capitulorū: et in.c.xx.ergo d3 trāsire ad heredes cū materia sit transmissibilis ad heredes ad hoc.l.veteris.C.de ɔtrahen.& cōmit.stip.& l.i.pactū.ff.de pba. 3 vbi patet † qd regulariter omnis obligatio actio & passiue transit in heredes etiā si de illis nō fuerit facta mētio in cōtractu: dūmodo materia vt dixi sit in heredes trāsmissibilis: vt no.Bar.in.l.iij.ff.de ver. 4 obli.& facit optime qd ipse no.in.l.postulāte.ff.ad trebel.vbi dicit † q statuto caueatur debitorem posse capi p debito qd tale statutū extenditur ad heredē: l3 in cōtrarium in hoc vltimo posset allegari qd ipse no.in.l.si decesserit.ff.qui satisda.cogā.sed recte intuēdo illa dicta nō sunt ɔtra: nec aliter insisto: qr nō multum vrgent in materia nostra. fortius ergo in casu nostro dicta obligatio habuit in heredes istoruz cōtrahentiū transire cū de illis fuit expsse facta mētio.Nec ob.si dicatur qd noīe societatis fuit ɔctus initus que iam est extincta per mortē Angeleti.Dico enim contrarium esse verum cū in dicto ɔctu fuerit facta mētio de eorū heredibus: ergo nō ɔxerunt noīe societatis cum certum erat societatē nō trāsire in heredes. Preterea vt notanter dt 5 Inn.in.c.dilecta.de exces.prela.† ɔctus non potest fieri dicto noīe societatis: quia societas nō est corpus seu collegiū: alias sequeretur qd omnibus mortuis resideret ius societatis i vno.vt.l.sicut.ff.q cuiusq3 vni.& c.gratum.de postu.prela.qd est falsum: vt patet ex p̄dictis: qr imo soluit per mortē vnius: ideo etiā si fuisset expresse dictū nomine societatis: d3 tn̄ intelligi sm eū vt contractus valeat id est noīe sociorum: nam verba impropriant vt cōtractus seu dispositio nō corruat in odiosis: & hic que sunt stricti iuris: vt no.probatur i.c.si snīa.de sen. excō.lib.vi.& l.si stipulatus fuero per te.ff.de ver.obli. Nec ob.qd stipulatio fuit facta sub nomine appellatiuo.s.sociorū &c.quia dico qd per hoc nō sequitur qd ille ɔctus sequatur societatez per id qd de ipsorum heredibus.s.dixi.Itē satis est qd tūc essent socij & sic q illa qualitas affuerit tpe cōtractus: quia qualitas apposita i aliqua oratiōe debet intelligi sm tps verbi ad quod refertur: vt in.d.l.item mela.vt no.Bar.in.l.ex facto.ff.de vulga.& pup.l.vc3 in.i.responso.Preterea actum fuit vt dicti socij nominarentur intra certum tempus.& qd deberent venire & ratificare dictū cōtractum: & ita tempore cōuento fuerunt nominati & venerūt ac pprijs & priuatis nominibus p se & suos heredes dictum cōtractum eorum nomine initum ratificauerunt: vt patet in instrumento ratificationis: ergo non pōt dici qd noīe societatis seu qd tanq̄ socij hoc fecerunt. Expressius hoc idē probatur in xx.c.vbi inter cetera dicitur qd dicta capitula debeāt obseruari p tps decem annorum p ipsis & eorum filijs & heredibus.ergo non expirant per mortem quorūdā: seu societate dissoluta. Nō ob.qd dicatur in fine dicti.xx.capituli: durāte societate predicta &c.dico enī q verba debent impropriari sm naturam cōtractus: vt probatur in.l.si vno. ff.loca.facit qd in simili no.Bar.in.l.cotem ferro.§.qui maximos.ff. de pub.& qd no.gl.in.l.i.ff.de superfi.& qualitas pactorum non minus ex verbis q̄ ex mēte statuentiū elicienda est: vt notāter dicit tex.satis bonus ad propositum in.l.iurisgentium.§.pacto.cum sequē.ff.de pac. subijciens qd l3 prima persona inferat: non per hoc pactum semper est personale: qr plerūq3 persona exprimitur vt demonstretur cū quo pactum factū est: ita dicenduz in pposito cū enī vt patet ex predictis materia obligationis erat transmissibilis ad heredes ac si expsse fuerit actum vt transiret ad heredes & propter hereduz superueniētiam dissoluat societas: ergo nō est verosimile qd dicta verba stent pprie: qr insurgeret quedā cōtrarietas que nō est incōtinenti presumenda: vt l.nō ad ea.ff.de cōdi.& demō.intelligant illa verba durāte societate p̄dicta.i.durātibus illis de illa societate sicut.s.dixi in sīli post Innoc. quasi dicat qd ad alios q̄ ad filios & suos heredes nō possint dicta capitula extēdi: & facit ad hoc qd hr in.d.xx.c.& in.c.xvij.Ex his concludo dictū ɔctum nō fuisse extinctū per mortem Angeleti: et quorundam aliorū sociorū: imo remansit in personis aliorū & transiuit in heredes morientiū qui omnes tenent ex debito per dictum tps decē annorum obseruare cōmunitati Senarū qui per se & suos heredes promiserant. ¶ Ex predictis etiā remanet solutum scdm dubiū: nūquid per mortem dicti Angeleti fuit dicta societas dissoluta: & dicenda in dubie qd sic per predicta. ¶ Condescendo igitur ad tertium: nunqd liceat dictis hebreis habere mensas plures seu plura loca ad pstādū: & pfecto credo indubitanter qd sic: siue velint socialiter exercere: siue separatim priuatis nominibus.hoc apertissime probat ex.c.i.& xvij. & xxv.si diligenter pōderent: nā in.c.i.dicit licet eis in vno vel pluribus locis mutare.& in.c.xvij.dr qd non possint facere in aliquo loco concurrentiā in illo quesitu: nisi in loco essent illi prestitores q fuerunt expressi in dicto contractu: ipsi ergo pūt cōcurrentiam facere: & sic in eodem loco plura presta tenere in.c.xxi.adhuc expressius dr qd licitū fuit dicto Angeleto: & cuilibet illorum qui per eū fuerint noīati prestare in vno vel pluribus locis per totū comitatum & districtum Senensem &c.& ponderanda diligēter sunt illa verba & cuilibet illorum: faciunt enī p his q.s.dixi qd etiā diuisa societate possit quilibet illorum prestare in vno vel pluribus locis p totū districtū Senensem.exprimūtur enim & dat eis ptās etiā singulariter & sic non exigit necessario quod fiat socialiter: possint tamen vt predixi etiam socialiter facere si vellent socialiter: imo fuit de mente vt exercent sicut vellent: vt patet ex predictis.Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Consilium.lxxxvij.

1 ☞ Societas potest tacite contrahi per actus qui tacite societatem inferunt.

2 Heredes sociorum omnium si societatem inierint nouo consensu ex postea gestis obligantur tanquam socij.

3 Finito tempore locationis si quis stet in re locata videtur de nouo conduxisse.

Quidā fecerūt & cōtraxerūt inter se quādam societatē ad certū tps demum contingit qd decesserūt aliqui de societate remanētibus eorum heredibus qui scientes societatē predictā post mortē parentū nō abstinuerunt a nouiter gerendis: imo cū pecunia cōi pluries & sepenumero cōtraxerunt sicut fecerant eorū parentes ponēdo lucrū in cōi: queritur an videant societatē de nouo cōtraxisse seu cōfirmasse vt sic ex facto superuenienti dicat societas antiqua recensita & renouata.Et breui 1 ter arbitror qd sic: nā certū est † qd societas pōt tacite ɔhi per actus q tacite societatem inferunt etiam si nulla per prius p̄cessit societas.ad hoc.l.coiri.ff.p socio.& melius in.l.deniq3.ff.e.vbi probat q societas pōt tacite dissolui ergo & ɔhi.ar.in regula omnis res.de reg.iur.& in l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur.qd expresse firmat Bar.& Bald.& alij in.l.si patronus.C.cōia vtriusq3 iu.& in tractatu de duobus fratri. Preterea ego adduco tex.expressum in terminis nostris in.l.pla 2 ne.ff.pro socio.vbi dicitur † qd si heredes sociorum omniuz societates inierint qd nouo consensu ex postea gestis obligant tanq̄ socij: & debet ille tex.iudicio meo intelligi in terminis nostris quando tacite cōsenserunt continuando priora: gesta: qd innuit tex.in verbis illis animum inserūt societatis &c.frustra enī pōderaret animus si expresse societatē ɔxissent.ar.l.labeo.ff.d sup.le.nemo enī presumit dicere qd mēte non concipit: vbi tex.in verbo quod postea gesserunt & sic ponderetur gestare superuenientes.Item lex debet intelligi in casu dubio: vt in.l.qd labeo.ff.ad carb.& l.i.in fi.ad muni.& c.cū in iure.de offi.dele. sed cui dubiū erat qd heredes poterāt nouiter per expressum ɔsensuz cōtrahere societatē: debet ergo intelligi qn̄ tacite ɔxerunt modo predicto.Ad idē optime facit.l.itē querit.§.qui impleto.ff.loca.vbi pa 3 tet † quod finito tpe locationis quis stet in re locata videt de nouo conduxisse: ergo idē dicamus in pposito qd si finita societate p mortem heres stet in eadē societate sicut defunctus qd videat societas de nouo ɔcta: cū in vtroq3 casu sufficiat consensus absq3 alia societate: vt in.l.

vt in.l.cōsensu.ff.de act.⁊ obli.⁊ hec videt̄ de mēte Bar.⁊ Bal.in dicto trac.de duobus fratribus.⁊.d.l.si patru⁹.volūt ēni ꝙ post mortē patris cuius qs erat soci⁹ remāsit in rebus cōibus in illis noie societatis ꝯhendo ꝙ videt̄ tacite ꝯhēdo de nouo cōsilio defuncti:etiam si sit pupillus dūmodo tutor tacite cōsentiat:ita ⁊ fortius dicēdū in ꝑposito cū in casu nostro filius defuncti.xviij.annoꝝ.qui potest se obligare ⁊ ipse per se nomine societatis contraxit de nouo post mortē patris.Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.lxxxviij.

1 Legato fundo cum instrumento veniunt duntaxat ea que pertinent ad culturam dicti fundi.
2 Massaritie vulgariter idem important quod supellectilia.
3 Uasa apta ad coquēdum veniunt appellatione instrumēti possessionis si erant ibi ad coquendum ad vsum dicte possessionis.

In christi nomine. Casus in facto sic ꝑponit̄:quondā dñs Antoni⁹ Matthei in suo testamēto inter cetera fecit legatū infrascripti tenoris vz.Itē reliquit ⁊ legauit Guinocio Thome nepoti suo possessionē eiusdē testatoris sitā ⁊c.cum omni sua iurisditione ⁊ pertinentia ⁊ cū oibus ⁊ singulis massarijs ꝑtinētibus ad dictā possessionē etiam si mediarij dicte possessionis haberēt aliquod debitū cū dicto testatore:remaneat ⁊ sic dicti Guinocij ⁊c.⁊ post quedā adiecit.Itē reliqt ⁊ legauit dicto Guinocio floꝛe.ducētos auri:q̄s voluit dict⁹ testator ꝙ intelligāt esse ꝑ resto ois administrationis quā fecisset idē testator hic retro dictorū dñe Christofore ⁊ Guinocij.Cū hoc ꝙ dicta dña Christofora mr̄ dicti Guinocij ⁊ ipse Guinocius debeāt remanere taciti ⁊ cōtēti supra dictis legatis:vz qd vlteri⁹ nō petāt ac petere possint in bonis suis:alias nō valeāt ⁊c.ꝯtingit nūc visis ⁊ pōderatis verbis dicti testatoris de duobus principaliter dubitare. ¶ Primū dubiū:nunqd lecti seu culcitre existētes in domibus dicte possessionis legate quas testator lōgo tpe ibi tenuit pro vsu suo ⁊ suorū qñ ibāt ad illam possessionem veniāt in dicto legato. ¶ Scōm dubiū,an dict⁹ Guinocius possit volūtate dicti testatoris minime repugnāte vēdicare ⁊ petere q̄dā supellectilia vt lecticas capsas ⁊ silia ꝑtinētia ad dñū ipi⁹ q̄ de p̄senti sunt in domo dicti testatoris ⁊ q̄ ibidē existebāt tpe vite dicti testatoris ⁊ multa supellectilia eoꝝ que fuissent ibi adducta. ¶ Circa primū dubiū videt̄ prima frōte dicēdū ꝙ dicti lecti seu culcitre nō veniāt in dicto legato per.l.pictoris.cū.l.seq.ff.de fun.instr.vbi ptz † ꝙ legato fundo cū instrumēto suo veniunt dūtaxat ea q̄ pertinēt ad culturā dicti fundi:vnde anna molēdinaria ibidē existēs nō cōprehendit̄:idē videt̄ cū legat̄ instrm alicuius artificij vt solū veniāt pertinētia ad illā artē seu artificiū sz lecti nō pertinent ad culturā agri:ergo illi non cōprehendunt̄ in dicto legato veniāt ergo ligones seu zappe ⁊ tine ⁊ similia q̄ proprie ꝯcernāt ipsum fundū. ¶ Sed hoc nō ob.ꝯriū arbitror de iure ꝑcedere. Moueor principaliter:qr in legato p̄dicto nō fuit dictū simplr̄ de instrumēto fundi:imo testator legauit possessionē cū oib⁹ ⁊ singulis ⁊ massarijs pertinētibus ad dictā possessionē:certū aūt est qd illud venit appellatione massaritiarū qd venit appellatiōe supellectiliū:† nā massaritie vulgariter idē importāt qd supellectilia:vt no.Bar.in.l.j.ff.d supel.leg.Sed certū est qd appellatione suppellectiliū etiā in legatis veniunt lecti ⁊ culcitre:vt est tex.no.in.l.supellectili legata.in prin.ff.eo.⁊ no.Bar.ergo in casu nostro certissime tenendum est ꝙ appellatiōe massaritiarū veniūt lecti ⁊ culcitre.⁊ idē in similib⁹ supellectilib⁹ dicēdū est vt sunt capse scāna ⁊ similia.Aduertēdū tñ ꝙ testator legauit nō simpliciter massaritias ibidē existētes:sed massaritias pertinentes ad illā possessionē:veniūt ergo massaritie seu supellectilia q̄ testator deputauerat vt in dicta possessione starēt pro vsu suo ⁊ suorū cū irēt ad dictā possessionē:ad hoc tex.bonus in arg.in.l.qd cōclaue.ff.de dā.infec.vnde plus dico qd si plurima supellectilia erat solitus testator ibi tenere respectu illius possessionis:licet pro aliquali ⁊ tpali necessitate inde aliqua asportasset ex quo nō fecit animo vt ppetuo inde amoueret puto ꝙ ꝯphendāt in dicto legato q̄q̄ ibi nō essent tpe mortis testatoris vel testamēti ꝯditi:ad hoc adduco bonū tex.in.l.quesitū.ff.d leg.iij.⁊.l.generali.§.vxori.ff.de vsufru.leg.quinimo pōt dici ꝙ etiam si dixisset testator lego possessionē cū instrumēto suo qd nihilomin⁹ veniāt dicti lecti ⁊ alia supellectilia q̄ testator ibi habebat cā fundi duntaxat per tex.in.l.cū de lanionis.§.deputatorib⁹.⁊ in.§.asinā.ver.itez cacabos.de fun.instr.vbi patet † ꝙ vasa apta ad coquēdū veniūt appellatiōe instrumenti possessionis si erāt ibi ad coquēdū ad vsum dicte possessionis:ergo idē de lectis ⁊ alijs massaritijs ibidē existentibus ad vsum dicte possessionis.Concludo ergo quo ad primū dubiū ꝙ in dicto legato veniūt oēs massaritie seu supellectilia que testator ibi tenebat occasiōe dicte possessiōis:siue sint lecti:siue alie massaritie.Circa secundū dubiū an dictus Guinocius possit supellectilia seu existētia i domo quōdā dicti dñi Antonij vēdicare ⁊ petere volūtate dicti testatoris minime refragāte:puto breuiter ꝙ sic:nā d iure eū posse indubitati iuris est.l.incuile.C.de fur.insti.de act.post pri.⁊.l.siue possideris.C.de pba.⁊.l.marcer.C.de rei ven.cū multis simi. Uidendum igit restat an volūtas testatoris resistat:pfecto arbitror qd nō:qm testator asseruit illos ducētos florenos legasse pro resto ois administrationis quā ipse testator fecisset de bonis dicti Guinocij:⁊ sic in cōpensatione redituū ⁊ fructuū quos ipse administrādo bona dicti Guinocij percepisset:vel si quoquomodo teneret ex mala administratione:sed dicta suppellectilia non veniunt noie administrationis qd ille nō dicit̄ administrasse cū fuerunt simpliciter illata in domū dicti Antonij tanq̄ ad domū cōiuncti:ergo nō videt̄ legatū factū in cōpensatione illoꝝ supellectiliū:cum administratio bonoꝝ ⁊ supellectilia in domū illata pro illorū conseruatione sint prorsus diuersa.arg.in.l.iij.de supel.leg.dispositio ergo facta super vna specie nō debet extēdi ad reliquā que nunq̄ fuit in administratione.arg.in.l.licet.C.de iud.⁊.l.j.C.si aduer.rem iudi.Et presertim hoc dicēdū in testamētaria dispositione que dz late intelligi in fauorē legatarij.l.in testamēto.ff.de re.iur.⁊.c.cum dilecti.de dona.⁊ qd hoc fuerit de mēte testatoris que dz principaliter attendi.l.in cōditionibus.ff.de condi.⁊ demon.ostendit̄ clare per verba dicti testatoris:nā cū p̄misisset vt dictus Guinocius esset cōtentus predicto legato adiecit declarando verba predicta vz ita qd nihil possit petere in bonis dicti dñi Antonij:sed certum est ꝙ vēdicādo bona ꝑpria nō dr aliquid petere in bonis dicti dñi Antonij:nō eñ illa supellectilia Guinocij sunt i bonis dicti dñi Antonij:vt.l.quintus.ff.de au.⁊ argē.leg.⁊.l.bonorū.ff.de ver.sig.Item dict⁹ Guinoci⁹ vēdicando supellectilia sua nō dicit dñm Antoniū vel ei⁹ heredē esse vel fuisse sibi obligatū:actio eñ ista realis cōpetit circa rez ⁊ nō circa personā:vt insti.de act.post prin.maxime coniuncta glo.in ver.nullo iure.⁊ p̄sertim predicta procedunt attento quod dictus testator nunq̄ de illis supellectilibus fecit controuersiam:nec vnq̄ negauit illa pertinere ad dictum Guinocium. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.lxxxix.

1 Ecclesia vel capella seu oratoriū non potest erigi siue construi sine autoritate diocesani.
2 Construens ecclesiam vel capellaz seu altare obligatur ipso facto ad dotationem.nu.8.
3 Eps non debet ordinare aliquem in clericum nisi prius assignet bñficium vnde viuere possit.
4 Uacante ecclesia si capitulū aliqua de bonis ecclesie alienauerit sine superioris autoritate relinquitur optioni futuri episcopi an velit ratificare dictam alienationem.
5 Sententia lata contra minorem sine curatore est nulla:secus tamen si lata est pro eo.
6 Presbyter habens populum tenetur habere clericum.
7 Habens beneficiū requirens missarum solennitatem tenetur habere clericum.
8 Debitor si donat bona sua in preiudicium ⁊ fraudem creditorū non valet talis donatio.

Iesu christi saluatoris inuocato p̄sidio.Ex themate ꝑposito multa possent dubia elici:sz qr illoꝝ plurima remanēt decisa ꝑ discussionē aliquorū:ideo aliqua dūtaxat amplectar. ¶ Et primo vidēdū an dcā dña Uānucia legitime potuerit dcm̄ altare cōstrui facere de licētia duntaxat prioris eccl'ie scti saluatoris de Reate. ¶ Scōm dubiū p̄supposito ꝙ potuerit vel nō:an dcā dña Uānucia teneat̄ per se ⁊ heredes suos dictā capellā dotari facere. ¶ Tertio p̄supposito qd teneat̄ ad dotē dicte capelle:an dos debeat eē sufficiēs ꝑ p̄sbytero istituēdo i dcā capella duntaxat an etiā pro clerico qui iuuare dz ad diuina celebrāda. ¶ Quartū dubiū vtrū p̄supposita obligatiōe dicte dñe Uānucie ex sola fundatiōe reddat̄ dicta obligatio inefficax per donationē bonorū suoꝝ factā altari cuidā sancti Dñici de firmo anteq̄ d supradicta donatione cōueniret. ¶ Circa primū dicendū vr̄ dictā dñam Uānuciā nō potuisse dcm̄ altare erigere seu erigi facere ex sola licētia ⁊ ꝯsensu dicti dñi prioris:† qr non pōt ecclesia vel capella seu oratoriū erigi ⁊ cōstrui sine licētia diocesani in loco nō exēpto.Si aūt locus est exēpt⁹ requirit̄ licētia sedis apostolice.vt ꝑbat in.c.autoritate.de priuile.li.vj.⁊ in aut.vt nul.fa.ora.do.post prin.col.v.⁊ in aut.de eccl.ti.§.sinautē.ad idē de cōse.di.j.c.nemo.Dictus prior nō est diocesanus in loco cū eccl'ia sit subiecta abbatie scti saluatoris:ergo de ꝯsensu illius abbatis qui dr diocesan⁹ in loco rōne plene subiectionis debuit dictū altare cōstrui:ad hoc qd no.glo.in cle.j.de rebus eccle.non alie.⁊ Inno.in.c.statuimus.de trāsac.cum ergo dictū altare nō fuerit legitime cōstructū debet destrui.arg.in.c.j.de no.oper.nū.facit tex.in dicta aut.vt nullus fa.ora.do.post prin.⁊ qd contra legē factū est nō debet habere effectū aliquē.l.nō dubiū.C.de leg.⁊.x.dist.c.vides fili.⁊ regula que cōtra ius fiunt de reg.iur.lib.vj. ¶ Sed his non obst.arbitror de iure sic esse dicendū ꝙ aut dictus abbas cui illa ecclesia est pleno iure subiecta nō vult habere ratā constructionē dicti altaris.⁊ tūc procedat qd supra dcm̄ est.vt dictū altare possit destrui seu detineri in iurisditione ecclesie absqz eo ꝙ dicta dña Uānucia seu eius heres possit ius patronatus vel aliqd aliud sibi in illo vēdicare.ar.xvj.q.ij.apostolico.⁊ in dicta aut.de eccle.tit.§.si quis autem in sua domo.Si vero dictus abbas ratum habuit vel habuerit constructionē dicti altaris

ris eoipso puto dictā dñam Uannuciā obligatā fuisse ad dotādū dictū altare. [2] Moueor principal. ter † ꝙ cōstruens ecclesiā vel capellā seu altare obligaꝛ ipo fcō ad notationē sicut obligaꝛ pater naturalis dotare filiā. xvj. q. vij. pie mētis. no. gl. in. c. nemo. de cōse. dist. j. ⁊ idē glo. in. c. cū sicut. de cōse. eccle. vel alta. quatenus tñ illa glo. dicit prius debet dari actio in ꝯsecratorē q cōsecrauit ecclesiā sine dote ⁊ in defectū debet dari in fundatorē ⁊ eius heredē: illa tñ glo. in ea pater cōiter nō teneꝛ a doctoribus ibi dicētibus ꝙ imo pri⁹ in fundatorē per illū tex. ⁊ idem tenuit glo. in. d. c. nemo. Nec obst. si dicatur dicta capella non fuit cōstructa cū cōsensu diocesani: qꝛ dico qꝺ lꝫ debuerit adhiberi cōsensus diocesani: tñ illud fuit introductū in fauorē ecclesie ne cōtingeret op⁹ inchoari ⁊ nō cōsummari: vel nō sufficiēter postmodū dotari vt qꝛ forte vires patrimonij edificatoris minime sufficiāt: vnde id qꝺ fuit statutū in fauorē ecclesie nō dꝫ retorqueri in ipsi⁹ lesionē: vt in. l. qꝺ fauore, C. de leg. ⁊. c. qꝺ ob gratiā. de reg. iur. lib. vj. ⁊ qꝺ in fauorē ecclesie hoc fuerit cōstitutū: probaꝛ aperte in. d. auꝛ. vt nullus fa. ora. do. post prin. ⁊. d. c. nemo. Et multa possunt silia ad cōfirmationē adduci. [3] Primo ptꝫ in ordinatione clericorū. † nō enim dꝫ ep̄s aliquem ordinare in clericū nisi prius assignet beneficiū vnde viuere possit: vt in. c. j. ⁊. ij. lxx. di. ⁊ tñ si ordinauerit teneꝛ ep̄s ꝓuidere de suo donec sibi ꝓuiderit de bñficio: vt in. c. cū fm apostolū. ⁊. c. ep̄s. de p̄bē. Ad idē [4] bonus tex. in. c. si qua de reb⁹. xij. q. ij. dr † ꝙ si vacante ecclesia capl'm aliqua de bonis ecclesie alienauerit sine supioris autoritate relinquitur optiōi futuri ep̄i an velit ratificare dictā alienationē: qꝛ forte vtili⁹ est ecclesie habere pretiū ꝙ̄ rē: ⁊ sic alienatio nulla tanꝗ̄ facta sine solēnitate: de qua. xij. q. ij. sine exceptione: pōt haberi rata tractu tp̄is; qꝛ nullitas insurgit fauore ecclesie: ideo nō debet retorqueri in ipsius lesionē si p̄latus futurus viderit illā esse ecclesie vtilē. ⁊ hoc firmauit expresse gl. in. c. j. ne sede vacā. ad idem bo. tex. in. l. nō eo minus. C. de [5] ꝓcur. vbi ptꝫ † qꝺ licet sñia lata ꝯ̄ minorē sine curatore sit nulla: secus tñ est si fuit lata pro minore: ad id qꝺ in simili no. gl. ⁊ Bar. in. l. si tutor. C. in qui. cau. in inte. resti. nō est neces. ⁊. l. si mater. §. hoc iure. ff. de excep. rei iud. ⁊ qꝺ no. doc. in. c. causam. de iud. Preterea illud qꝺ fuit statutū in odium ⁊ penā edificātiū ecclesias vel capellas sine autoritate diocesani: vt in auꝛ. de eccl. ti. §. si quis aūt. cū seq. nō dꝫ cedere in eoꝝ fauorē: vt in. c. si necesse. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊. c. ij. de transla. p̄la. ⁊. l. papinianus exuli. ff. de mino. Et per hec remanet decisuꝫ etiā scđm dubiū. ¶ Ex quibus oibus concludiꝛ dictā dñam Uānuciam fuisse ex ꝯstructione capelle seu altaris obligatā ad dotādū illud sufficiēter abbate p̄dicto habēte ratā ꝯstructionē dicti altaris. ¶ Uenio nunc ad tertiū dubiū an ad sufficientiā dotis requiraꝛ qꝺ inde possit viuere ēt cleric⁹ vltra sacerdotē. Et videꝛ primo ꝙ nō. per. c. vt qſqꝫ [6] presbyter. de vi. ⁊ hone. cle. vbi innuiꝛ † ꝙ p̄sbyter habens populū teneꝛ habere clericū: secus ergo in habēte altare: contrariū alias tenui in lectura dicti. c. vt quisqꝫ. ⁊ nunc etiā cōfirmo: qꝛ certū est qꝺ missaꝝ solēnia nō debēt celebrari sine suffragio clerici: vt in. c. ꝓposuit de fil. [7] presby. ergo † quilibet habens beneficiū requirens missarū celebrationem tenetur habere clericū: licet nō sit alias curatū: qꝺ videꝛ fuisse de mente gl. in. d. c. vt quisqꝫ. ⁊ bene facit tex. iuncta gl. in cle. ne in agro. §. ad hec. de sta. regu. Edificādo ergo altare sacerdotale videꝛ se obligasse ad dotē dādā pro necessarijs cōcurrentibus ad missarū solēnia: nam qui vult vnū videtur voluisse omnia per que perueniꝛ ad illud. vt. l. oratio. ff. de spō. ⁊. l. ad rem mobilē. ⁊. l. ad legatū. ff. de procur. ⁊. c. prudentiā. ⁊. c. preterea. de off. deleg. facit. l. illud. ff. de acqui. here. Cōcludo ergo ī hoc tertio dubio qꝺ dos dicti altaris debet esse sufficiēs pro presbytero ibidē instituendo ⁊ pro clerico qui habet prestare suffragiū ad missarū solēnia. facit dcm̄. c. nemo. ⁊ in dicta auꝛ. vt nullus fa. ora. do. post princ. ¶ Ad quartū ⁊ vltimū dubiū an dicta obligatio reddaꝛ inefficax per donationē omniū bonoꝝ postea alteri factā. Et videtur primo qꝺ sic: quia per cōstructionē altaris nō apparet ꝙ bona cōstituētis sint tacite obligata: imo videtur sola obligatio personalis orta sicut patet in vouente aliquā rem: non enim obligaꝛ res anteꝗ̄ tradaꝛ: sed persona tantū: vt in. l. ij. ff. de polli. sꝫ persona nihil habet saltē sufficiēter per donationē alteri factā: ergo obligatio remanet inefficax: inanis est em̄ actio quā inopia debitoris excludit: vt in. l. nam is. ff. de dolo. ⁊. c. olim. el. ij. de resti. spol. ¶ Sed contrariū arbi[8]tror de iure procedere. Moueor primo † quia cōstruens ecclesiā vel capellaꝫ obligaꝛ ad dotādū sicut pater tenetur dotare filiā. vt sensit gl. in. d. c. cū sicut. de conse. eccle. vel alta. ⁊ in. d. c. nemo. de conse. distin. j. ¶ Sed si pater facit immēsam donationē vni ex filijs q̄ tēdit in p̄iudicium alterius filij quo ad partē sibi debitā reuocaꝛ dicta donatio tanꝗ̄ inofficiosa: vt. l. ij. C. de inoff. dona. ⁊ qꝺ ibi no. ergo idem dicendum in casu nostro. nam ista altaria videnꝛ fuisse loco filiarū cōtēplatione anime ipsius dñe Uannucie. arg. in. c. in presentia. de prob. ⁊ eorum que no. Bar. in auꝛ. si qua. C. de sac. sanc. eccle. ⁊ facit in simili ibi tex. ⁊ qꝺ legiꝛ ⁊ no. xix. q. vltima. si qua mulier. ¶ Preterea ⁊ alia rōnē incōuincibili [9] vbicūqꝫ † debitor donat bona sua in p̄iudiciū ⁊ fraudem creditoꝝ debet talis donatio reuocari etiā si fuit facta ignorāti in fraudem. vt probaꝛ in. l. j. iūcta. l. qui autem. §. simili quoqꝫ modo. ff. de his que in frau. cre. ergo dicta donatio debet reuocari: quaten⁹ ven. ꝛ in preiudiciū altaris cui dicta Uannucia erat debitrix respectu donationis. Posset addi ⁊ tertia ꝯsideratio si ponaꝛ ꝙ si dicta Uannucia donauerit secundo altari omnia sua bona p̄sentia ⁊ futura. nā talis donatio nō tenet tenendo opi. Ang. de peru. valde equam quā posuit in sua dispositione que incipit. in refulgēti. reprobando Bart. in. l. j. C. de pac. qui tenuit quod similiter valet donatio omniuꝫ bonorum presentiū ⁊ futurorum: sed Ang. contra: sed non intendo ad presens discutere: que opi. sit verior cum satis sit per premissa alteri pori cōsultū: nec in casu nostro dicitur qꝺ donauerit presentia ⁊ futura: dicta ergo donatio non reddit primā obligationē inefficacē: tū qꝛ non potuit se liberare ab obligatione prius contracta: tum qꝛ videꝛ facta in fraudem creditoris. Ex predictis oibus cōcludo qꝺ dicto abbate ratificante dictā altaris cōstructionē debet prius dictū altare sufficiēter dotari pro sacerdote ⁊ pro clerico ⁊ residuū si qꝺ erit applicabitur secundo altari cui scđo loco fuit facta donatio vel vltima dispositio. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidā Antonius habens Fran

ciscum eius filiū legitimū ⁊ naturalē infantē in eius ptāte constitutū condidit testamentū solenne in quo dictuꝫ Franciscū heredem instituit vniuersalē ⁊ talē fecit institutionē: vꝫ si dict⁹ Frāciscus decesserit in pupillari etate: vel postea qñcunqꝫ sine filijs substituit Paulū Petri ipsius testatoris auunculū vulgariter, pupillariter ⁊ per fideicōmissum ⁊ dictū Paulū dicto suo filio tutorē dedit. Tandē mortuo dicto testatore dictus Frāciscus superuiuēs tribus mēsibus cū dimidio decessit infans superstite dicto Paulo substituto ⁊ matre ipsi⁹ infantis: modo mater quōdā infantis mouit qōnem dicto Paulo substituto possidēti vigore dicte substitutionis hereditatē olim dci Antonij ⁊ successiue Frācisci asserēs ad se successionē dci Frācisci sui filij infantis defuncti spectare ⁊ dicit dictū Paulū substitutū fore exclusum: qꝛ ipse nō assumpsit in iudicio tutelā dicti Frācisci nec aliū tutorē cōfestim dari petijt: nec excusauit intra. l. dies a morte testatoris ꝓ parte vero dicti Pauli substituti dr dictā successionē ⁊ hereditatē ad se spectare vigore dicte substitutionis adijciēs ꝙ ipse tutor cōstitutus in testamento dicti Antonij. lꝫ nō fecerit inuentariū ꝓ dicto īfante: tñ dictū infantē nutriri fecit ⁊ administrauit eius tutelā iam in soluēdo collectas ⁊ debita ꝙ̄ ēt soluēdo salariū dicte nutrici ⁊ administrando ⁊ gubernādo ⁊ coli faciēdo bona dicte hereditatis dicti Antonij cū sciuit se tutorē in dicto testō datū Et posito sine veritatis p̄iudicio ꝙ nō administrasset nec tutelā gessisset nec alium dari petijsset nec se excusasset; nō ꝓpterea debet priuari dicta successiōe ⁊ qꝺ nulla mora vel negligētia est sibi imputāda eo qꝺ dict⁹ Frācisc⁹ superuixit patri tribus mēsibus cū dimidio tantū: ⁊ iura videnꝛ dare annū substituto ad petendū tutorē: vnde cū mors superuenerat dicto Frācisco in taꝫ breui tēpore non potest dici qꝺ ipse fuerit negligēs vt successione priuari debeat; quid iuris queritur.

¶ Consilium. xc.

1. Non gerere ⁊ sine solennitate debita gerere paria sunt.
2. Mater non excusatur quin priuetur successione pupilli si cum debita solennitate non assumpsit tutelam.
3. Gerens negotia pupilli nō decreta sibi tutela per iudicē ⁊ inuētario prius non confecto debet tanꝗ̄ suspectus acerrime puniri.
4. Tutor testamentarius seu datiuus non excusando se intra quinquaginta dies postꝗ̄ sciuit se tutorem designatum videtur se astringere ⁊ acceptare tutelam.
5. Substitutus licet recuset tutelam non per hoc excludiꝛ a successione.

Omnipotentis dei postulato

suffragio. Duo ad decisionē huius questionis vere examināda incūbunt. ¶ Primū est an dictus substitutus excusetur ex eo quia tutor in testamēto designatus gessit negotia pupilli tutela tñ non assumpta cū solennitate debita. ¶ Secundū p̄supposito ꝙ ex scđo capite nō excuseꝛ an debeat priuari successiōe pupilli nō petendo tutorē ꝯfestim ex quo potuit facere hoc in vita pupilli anno nōdū elapso. ¶ Circa primū videꝛ dictū substitutum non excusandū [1] † qꝛ paria sunt nō gerere ⁊ sine solennitate debita gerere. l. fi. C. arbi. tute. ⁊. l. iij. C. de tuto. ⁊ cura. ⁊. l. iij. §. tutores. ff. de suspec. tuto. facit. l. si vnus. C. de testa. ⁊. c. ij. de transla. prela. ¶ Secūdo de hoc videꝛ gl. [2] no. in. l. ij. §. si mater. ad tertulia. que dicit † matrem non excusari quin priueꝛ successione pupilli si cum solēnitate debita nō assumpsit tutelam nec petijt tutorē dari filio quāꝗ̄ ipsa vel alij gesserint ⁊ administrauerint bona pupilli sine solēnitate debita. ⁊ illam gloss. sequiꝛ ibi Bar. ⁊ Bal. in. l. matres. C. ad tertulia. sed predictus substitutus lꝫ gesserit negotia pupilli: nō tamen hoc fecit legitime: quia nō fuit sibi decreta tutela per iudicem prius cōfecto inuentario sicut fieri debuit: vt in. l. fi. C. arbi. tute. no. glo. ⁊ Bar. in. l. legitimos. ff. de legi. tut. nec alia fecit que in dicta. l. legitimos. notantur: ideo nō debet ex illa ge[3]stione excusari: imo magis debet inculpari: † quia gerens negotia pupilli non decreta sibi tutela per iudicem ⁊ inuentario prius non confecto

fecto debet tanq̄ suspectꝰ acerrime puniri:vt habeꝛ in.d.l.fi. C.arb.
tut.in fi.⁊ in.d.l.iij.§.tutores.de suspe.tu.¶ Sed his nō obstantibus
4 posset attētari ꝯtrium.Moueor in hanc sententiā principaliter:† quia
tutor testamētariꝰ seu datiuus nō excusando se intra quinquaginta
dies postq̄ sciuit se tutorē designatū videꝛ se astringere ⁊ acceptare
tutelā adeo ꝙ amplius se excusare nō valet:⁊ tutela incipit stare pe-
riculo suo:vt probaꝛ in.l.si pater.§.oportet.⁊.l.qnquaginta.ff.de ex-
cusa.tut.facit.l.j.in prin.ff.de admi.tut.ergo dictus substitutus in te-
stamēto tutor datus se nō excusando intra qnquaginta dies postq̄
sciuit se tutorē designatū videꝛ tutelā acceptasse:nec potuit amplius
se excusare:ergo per ꝯn̄s nec alium tutorē dari petere potuit.⁊ per cō
sequēs non potest puniri ex eo capite:q̄ non petijt tutorē dari pupil-
lo:pro quo facit qđ no.Bal.in.l.tutor qui repertoriū.ff.de admi.tut.
vbi dicit qđ licet tutor nō cōfecerit inuētariū nihilominus tutor est,
potest tamē repelli ab agendo:vt.l.tutor qui repertoriū.⁊ priuari offi
cio tutele prorsus:vt dicit tex.in.d.l.fi.C.arb.tute.Restat ergo cōclu-
dere ꝙ iste tutor fuit ī culpa ex eo dūtaxat:q̄ administrauit bona nō
decreta prius sibi tutela per iudicē:nec ꝯfecto inuētario:ſ; ex hoc ca-
pite non reperiꝛ iure cautum qđ debet priuari successione:sed poterit
alijs penis puniri:de quibus in.l.fi.iuncta gl.preallega.C.arbi.tute.
Cū eñ ista pena priuationis successionis non sit in hoc casu iure ex-
pressa nō debet imponi:vt no.glo.in.c.fin.de iurepatro.facit de peni.
dist.j.pene.⁊.l.interpretatiōe.⁊.l.si preses.ff.de penis.⁊ facit in arg.l.
5 amicissimos.ff.de excu.tuto.vbi ptꝫ† qđ licet substitutus recuset tute-
lā:nō per hoc excludiꝛ a successione.¶ Tertio facit pro isto substitu-
to.vt nō priueꝛ noua cōsideratiōis qui non petijt tutorē dari filio pri
uatur successione pupilli:sed pupillus in casu nostro nihil habuit: q̄
nō adiuit hereditatē nec existētia sui heredis habuit in casu nr̄o ope-
rari:q̄ ipse pupillus licet esset in potestate tempore mortis habuit ta
men substitutū vulgarē per cuius dationē tolliꝛ suitas ſm cōem opi.
per.l.filius.ff.de lib.⁊ posth.tenet Bar.in.l.si filiꝰ qui patri.ff.de vul.
⁊ pup.⁊ Bal.in.d.l.fratris.C.de iure delibe.nota gloss.in.l.papinia-
nus.ff.de inoffi.testa.ergo succedit iste substitutus patri ⁊ nō filio:est
enim hereditas patris nō filij:vt.d.l.si filius.de lib.⁊ posth.Preterea
nō videꝛ sibi imputandū si nō petijt tutelā sibi decerni per iudicē nec
cōfecit inuentarium:q̄ hoc non poterat de iure:cū enim esset tutor te
stamētariꝰ nō poterat aliquid facere nisi prius adireꝛ hereditas per
pupillum:q̄ tutela confirmaꝛ per aditionē hereditatis:vt.l.si nemo.
ff.de test.tu.nec existētia sui heredis habet hoc casu cōfirmare tutelā.
q̄ habebat institutū vulgarē:vt not.Bar.in.d.l.si nemo.Et si dicaꝛ
ergo est sibi imputādū si nō petijt interim donec adireꝛ hereditas tu
torē dari filio.per.l.si qs sub conditione.ff.de testa.tute.⁊ insti.de act.
tute.post princ.¶ Ad hoc eñ pōt respōderi dupliciter.Primo q̄ li-
cet ex hoc capite possit priuari successione pupilli:tñ in casu nostro il-
la non fuit vnq̄ pupilli cū non adiuerit hereditatē ⁊ habuerit substi-
tutum vulgarē:est eñ hereditas patris ⁊ nō filij:nec potest mater pe-
tere legitimā:q̄ nō potest filiꝰ repudiare hereditatem patris ⁊ petere
legitimā:hꝫ eñ aut totā agnoscere aut totā repudiare:vt no.Barto.
in.l.gerit.ff.de acqui.here.Scđo potest principaliter rn̄deri intrando
scđm dubiū supra formatū:ꝙ p̄supposito qđ filiꝰ habuisset aliqua bo
na tñ ex quo annus nō erat elapsus ante mortē filij nō dꝫ substitutꝰ
vel alius qui habebat succedere ab intestato saltē citra matrē priuari
successione pupilli:de hoc eñ videꝛ tex.expressus in.l.sciant cuncti.C.
de legi.here.⁊ optime facit tex.insti.ad tertu.in fi.tenuit Bal.⁊ etiam
Ang.in.l.p̄dicta sciāt.⁊ in.l.matres.⁊ Bar.in sua solēni repetitione.
in.l.ij.ff.qui pe.tu.q̄q̄ ipse Barto.in.l.ij.§.cōfestim.ff.ad ter.⁊ in.d.l.
sciāt.post Rich.malū.tenuerit contrariū dicēs qđ si nō petijt tutorem
intra quinquaginta dies vr̄ in negligētia:q̄ debebat petere sicut ma
ter citius q̄ poterat:vt de matre ꝓbari videꝛ in.d.l.ij.§.si mater.et.§.
cōfestim.⁊ ꝙ idē esset in substituto ⁊ alio q poterat succedere ab inte-
stato inducebat.d.l.sciāt.ibi dū dicitur ſ; nostrā ꝯstitutionē ⁊c.quasi
dicat ꝙ dabaꝛ annus tm̄ ſm priorē cōstitutionē.de qua in.d.l.ij.§.cō
festim.vt spectaretur confestim.i.q̄ citius fieri poterat:ita tñ vt annꝰ
nō excedereꝛ:tñ ipsemet Bart.vt.s̄.dixi in sua solēni repetitione dili
gentius examinādo hūc articulū tenuit ꝯtrium.s.quod substitutꝰ vel
aliꝰ qui habebat succedere pupillo ab intestato hꝫ annū integrū per
d.l.sciāt.⁊.l.ij.specialiter faciunt ista olim ante legē.C.non erat proui
sum ꝙ aliquis substitutꝰ vel alius ꝯsanguineus nō teneretꝛ ex necessi
tate petere tutorē pupillo:ſ; spōte potuisset nisi in matre ⁊ libertis.vt
in.l.ij.ff.qui pe.tu.⁊ in.d.l.ij.ad tertu.ergo lex.C. superueniens impo-
nēs necessitatē petēdi dꝫ stricte intelligi:vt.s.annꝰ detur integre ⁊ ab
solute alijs qui per prius non erāt ad hoc necessitati:cum enim sit illa
lex odiosa:p̄sertim in eo ꝙ priuat successione ab intestato ⁊ ex testamē
to debet stricte intelligi;vt no.ꝓbaꝛ in.c.statutū.de elec.lib.vj.facit.c.
cū in cunctis.de ele.⁊ regula odia.⁊ regula in penis:iuncto.c.si cōpro
missarius.e.ti.li.vj.⁊.l.interpretatione.⁊.l.si preses.ff.de pe.nec predi-
ctis ob.de reg.iur.lib.vj.tex.in.d.l.faciāt quatenus dicit ſm nostram
cōstitutionē ⁊c.q̄ vt dicit Bar.⁊ bene in.d.l.ij.illa verba nō debēt re
ferri ad tertu.sed alia iura q̄ disponunt quales debeāt esse tutores:vt
sit sensus qđ ⁊ tutor dꝫ ab istis peti intra annū ſ; dispositionē legalē.

Preterea mater tenetur ex duplici capite petere tutorēꝫ filio.Primo
propter pietatē maternā:vt.l.matris pietas.C.qui pe.tu.¶ Secūdo
propter spem future successionis.d.§.confestim.In alijs aūt habenti
bus succedere ex testamēto vel ab intestato nō subest nisi vna cā scꝫ
spes successionis.ergo mitius fuit procedendū cum eis q̄ cum matre.
ar.in.l.re coniuncti.ff.de leg.iij.⁊ in aut.cessante.C.de legi.here.quin-
imo posset attentari qđ etiā mater non priueꝛ intra annum per textū
qui hoc aperte innuit.insti.ad tertulia.in fin.⁊ ad illū tex.posset redu-
ci tex.in dicto.§.ꝯfestim.vt sic ex legis interpretatione dicatur facere
cōfestim petēdo intra annū:vel dicamus ꝙ ꝯfestim.i.q̄ citius potest
debet petere tutorem:non tamē punitur nisi negligat per annum:vt
voluit tex.prealle.Et cum sumus in materia odiosa melius ⁊ equius
est dicere quod dicta.l.ij.intelligiꝛ ſm tex.insti.ad tertu.in fi.q̄ econ-
tra.argumen.in.l.placuit.C.de iudicijs.sentit Bar.in dicta.l.sciāt.⁊
l.matres.Ex his omnibus,concludo dictum substitutum non debere
in casu nostro successione priuari:siue sit hereditas patris siue pupilli.
Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidam sempronius de lese ma-
iestatis crimine cōdemnatus bonis suis exp̄sse publicatis anteq̄ p̄fa
tum delictū cōmitteret ⁊ sn̄iam reportaret certa bona donauit qbus-
dā fratribus carnalibus ad eorū vitam dūtaxat:ita tñ qđ vnꝰ alteri
succederet oibus mortuis dicta bona recta via ad eūdē donatorē re-
dirēt:⁊ adiectū fuit in p̄ncipio donationis ꝙ de p̄dictis bonis,dona-
tis facerēt in eoꝝ vita qcquid eis placuerit sine alicuius cōtradictiōe.
In fine vero instr̄i diciꝛ ꝙ supradictā donationē fecit p̄fatꝰ donator
sub his ꝯditiōe tenore ⁊ lege pacto:vcꝫ qđ p̄sens donatio valeat ⁊ ef-
fectū sortiaꝛ vsqꝫ in vitā tm̄ dictorū donatariorū ⁊ cuiuslibet eoꝝ nō
vltra.⁊ qđ ipsi donatarij vel aliqs eorū non possint neqꝫ debeāt ipsa
bona donata in tota nec in parte vllo tēpore alicui p̄sone vel vniuer-
sitati vendere donare vel alienare cambire obligare nec al̄r baratare
nec translatare cum aliter prefatus donator nō fecisset nec facturus
fuisset:nec pro facta vult haberi presentē donationē:sed vult p̄ntē do
nationē quotiescūqꝫ secꝰ fieret nō valere:nec tenere:nec effectū sortiri
debere:⁊ ipso iure ius ⁊ dn̄ium ipsoꝝ donatorū in totuꝫ perueniat in
prefatū donatariū.Hec sunt v̄ba formalia posita in fine dicti instru-
mēti.Contingit qđ post sn̄iam condēnatiōis predictorū ⁊ bonorum
publicationē factā dicti donatarij seu aliqui eorum qui supererāt vē-
diderunt dicta bona donata sub conditione predicta cuidā Senensi
ciui pro certa pecunie q̄titate ad eorum vitam dūtaxat. Nūc queriꝛ
an cōmune Senēse cui bona dicti donatoris fuerūt cōfiscata possint
illa bona donata vigore publicationis ⁊ dicti pacti in donatiōe ap-
posita vendicare.

¶ Consilium.xcj.

1 Usufructuarius qui nō transmittit ius suum in heredem potest
nihilominus vsumfructum alij vendere.
2 Lex siue testator siue pactio contrahētium si inhibuerit alienationē:
videtur prohibita non solum dominij translatio sed vsusfructus.
3 Prohibitus vendere non potest etiam locare ad magnum tempus.
4 Usufructuarius non prohibetur alienare ius quod habet.

Saluatoris inuocato suffra-
gio.Videꝛ primo ꝙ nō per verba priora apposita in instru-
mento ꝙ fuit dictū vt de predictis bonis donatis facerēt
in eorū vita qcquid eis placeret:ergo possunt disponere in eorū vita
1 etiā vendendo.Videmus eñ† ꝙ cū vsufructuariꝰ qui nō transmit-
tit ius suum in heredē potest nihilominus vsumfructū alij vendere:
nec mirū q̄ vt dicit iurisconsultus.Qui p̄tio fruiꝛ ipsa re frui videꝛ.
vt habeꝛ in.l.nō vteꝛ.cū.l.seq.ff.de vsufructu.Ita dicendū in ꝓpo-
sito:satis enim isti vtuntur rebus donatis in eorū vita ex quo vtūtur
pretio.Preterea alienare est ꝯctus per quem trāsfertur dn̄ium.vt.l.j.
C.de fun.dota.sed predicti donatarij vendiderunt ad vitā eorū dun
taxat:ergo illa non pōt dici alienatio:maxime ad incurrendū penaꝫ
priuationis.Sed contrariā sn̄iam arbitror de iure veriorē.Et primo
probato ꝙ dicti donatarij ceciderūt a iure eorū. Secūdo ꝙ dicta bo-
na deuoluta sint ad cōe Senense.probaꝛ per tex.aperte qui cauillari
2 nō potest.l.fi.C.de rebus alie.nō alie.vbi dicitur† ꝙ siue lex siue testa-
tor siue pactio contrahentiū inhibuerit alienationē:videtur ꝓhibita
non solum dominij translatio sed vsusfructus ⁊ pignoris:sed negari
nō potest quin dicti donatarij alienauerint saltē vsumfructū dictaꝝ
rerū:ergo venerūt cōtra pactum in donatione appositū.Secūdo hoc
probaꝛ exp̄sse ex tenore dicte donationis in eo ꝙ expresse fuit prohi-
bitum ne dicta bona obligarēt vel baratarent seu transfatarēt:ſ; ne-
gari non potest quia per illā venditionē trāslatauerint seu obligaue-
rint dicta bona:ergo ceciderunt dicta bona in cōmissum.qnimo plus
3 dico† ꝙ prohibitus vendere nō potest etiam locare ad magnum tp̄s
q̄ per talē locationē cōstituiꝛ ius in re:⁊ sic fit quedā alienatio rei:vt
no.Bar.⁊ Dy.in.l.codicillis.§.a substituto.ff.de leg.ij.ſ; glo.ibi ali-
ter firmat que tñ cōiter ibi in hoc dānaꝛ.⁊ primū tenet gl.in cle.j.de

reb.eccle.nõ alie.⁊ optime facit ibi tex. ¶ Preterea ⁊ tertio donator prohibuit simpliciter illa bona vēdi:sed negari nõ põt quin donatarij illa vēdiderint ⁊ dñiũ trāstulerint in emptorē:vt ptꝫ ex instrumēto vēditiõis inde cõfecto:nec obstat si dicat̃ ꝙ ad eorũ vitā dũtaxat vendiderint:q2 ꝑ hoc non põt negari quin venditio fuerit facta licet ad tp̃s. Nā ⁊ prohibitio vēditionis non poterat intelligi nisi de temporali vēditione:q2 de perpetua nõ erat dubiũ cum donatio fuisset facta ad vitā eorũ dũtaxat:vñ cessante illa ꝓhibitione nõ potuissent vendere vltra eorũ vitā: q2 nemo põt in aliũ plus iuris transferre q̄ ipse habeat.c.nuper.de dona.inter virũ ⁊ vxo.⁊.l.traditio.ff.de acqr.re.do.debēt ergo ꝟba intelligi in quo possunt aliqd operari:vt in.c.si papa.de ꝑuile.lib.vj.⁊.l.si qñ.C.de inof.test.⁊.l.ꝙ labeo.ad carb.ꝙ aũt per dictum pactũ impediatur dñij trāslatio:⁊ deuolutio fiat ad donatariũ:ꝓbat̃ in.c.ceterũ.de dona.⁊ i.l.ea lege.C.de cõdi.ob cau.⁊ expressius tenet Bar.in.l.filius.§.diui.ff.de leg.j.qd autē hec bona sint cõi quesita probatur.q2 ꝑ dictā sñiam oĩa bona fuerunt cõfiscata:ergo ⁊ iura oĩa cõpetētia cõdēnato.vt.l.iij.C.ad legē iul.maie.cõiuncta.l.bonoꝝ.ff.de ver.sig.ius ergo reseruatũ dicto donatario trāsiuit in dictum cõe per dictā confiscationē:quinimo põt dici ꝙ non solũ fuerint bona publicata sed etiā persona fuit ad mortē cõdemnata quo casu veniũt in publicatiõe etiā bona postea q̄sita:vt in.l.ij.C.de bo.prescri.no.in.l.certa forma.C.de iur.fis.lib.x.Cõclude ergo ex oĩbus p̄dictis qd dicti donatarij vēdendo:licet ad eorũ vitā ceciderint a iure eorũ:⁊ bona donata reuersa sunt ad cõe Seneñ.qd potest tāq̄ propria illa vēdicare. Ad cõtraria supra formata faciliter r̃ spõderi põt:nam priora verba debent intelligi ẜm sequētia.l.si seruus plurũ.ff.de leg.j.⁊ sic facerēt de illis bonis quicqd eis placeret non tñ alienādo seu translatādo quia specialia derogāt verbis generalibus.c.j.de rescri.⁊.l.quesitum.in fi.ff.de fun.instr.⁊ regula generi.de reg.iur.lib.

4 vj. ¶ Ad scd̃m respõdetur† ꝙ vsufructuarius non prohibetur alienare ius quod habet:sed in casu nostro expresse fuit eis hoc inhibitũ voluit enim donator vt tenerent penes se.d.l.fi.C.de reb.eccl.alie.nõ alie. ¶ Ad tertiũ respondetur dupliciter. Primo ꝙ procedit qñ alienatio capit̃ stricte. Sed in ꝓhibitione facta pacto contrahētiũ debet capi large.vt.d.l.fi.⁊ ibi no.Bal. Preterea ⁊ scd̃o satis facta est huius dñij translatio:licet ad tp̃s:vt patet in dicta venditione:ergo ⁊c. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Consilium.xcij.

1 Legatum factum filie pro dote est purum ⁊ non conditionale.
2 Statutum non potest in totum tollere legitimam.
3 Mulier potest prorsus legitima priuari propter familiam domus cõseruandam.
4 Statuto si caueatur quod quandiu extiterit masculus femina non succedat filias excluditur viuente masculo duntaxat:sed illo mortuo debet admitti.

In christi nomine amen.

1 Illud indubitati iuris est ꝙ mero iure cõi inspecto† legatũ fcm̃ filie ꝓ dote est purũ ⁊ nõ ꝯditionale cuꝫ nõ excedat legitimā suā vnde põt illico post mortem patris per ipsam filiā peti:nec est necesse expectare tēpus nuptiarũ:presertim in casu nostro in quo filia fuit in ipsa dote instituta per patrē:vñ sicut ipsa legitima, nõ capit dilationem vel aliud grauamē.l.qm̃ in prioribus.C.de inoff.test.⁊ in auf.vt cum de app.§.aliud quoqꝫ capitulũ.ita nec ipsa dos que succedit loco legitime cũ subrogatum sapiat naturam eius in cuius locũ subrogatur:vt in.c.ecclesia.vt lite pē.⁊.l.q2 qui pretio.ff.de vsufru.cũ si. Et hāc opi.vt illico possit pēti:firmāt cõiter doc.maxime Bar.in.l.titio.§.titio genero.ff.de cõdi.⁊ demõ.Bald.post Richar.malũ.⁊ alios in.l.generaliter.C.de epi.⁊ cler.⁊ ad tex.d.§.titio genero.qui videtur velle.ꝙ legatũ dotis cõditionale ⁊ qd debeat deferri exactio in tempus matrimonij cõtracti. Rñdetur multipliciter:vt ibi no.⁊.d.l.gñaliter. ¶ Sed dubiũ insurgit in casu nr̃o occasiõe statuti Tridētini in quo inter alia caueẗ extātibus masculis filia femina nõ succedit:quo casu dixit Bart.in.d.§.titio genero.qd legatũ dotis factũ filie est cõditionale sicut si fieret extraneo:ita qd nõ põt peti nisi tēpore matrimonij: q2 dos nõ est sine mr̃imonio.l.ij.ff.de iu.do.habet ergo in se tale legatũ tacitam conditionē ⁊ sic si morit̃ anteq̄ nubat non transmittit legatũ in heredes.d.§.titio gño.qd etiā videt̃ velle.Cy.in.l.sancimus.C.de nup. Et q̄q̄ Richar.malũ.tenuerit ꝯtrariũ:vt refert ipse Bar.in

2 d.§.titio.motus† q2 statutũ nõ põt in totũ tollere legitimā. licet possit diminuere qd etiā videt̃ sentire Dy.in regula indultũ.de reg.iur.li.vj.ergo cũ hoc casu dos succedat loco legitime nõ recipit grauamē vel dilationē sicut nec ipsa legitima in iurib⁹.s̄.alleg.Bar.tñ sequendo Cy.tenuit primũ:moueẗ presupposita etiā opin.Richar.ꝙ statutum possit diminuere licet nõ tollere:tamē sicut potest diminuere:ita videtur qd possit illā differre ad certũ tp̃s;puta tēpus nuptiarũ:cum sit quedā diminutio.arg.in.l.minus.ff.de reg.iur.sed Bal.in.d.l.sancimus.sequit̃ opi.Rich.reprobata opi.Cyn.⁊ Bar.moueẗ:q2 si posset statutũ differre in tēpus matrimonij possit sequi qd ista filia moreret̃ ante matrimoniũ vt cõtingit in casu nostro:⁊ sic nihil trāsmitteret ad heredes:⁊ per ꝯñs ex toto priuaret̃ legitima qd est cõtra p̄supositũ qd facit Bar.cõsentiēdo opi.dicti Richar.ꝙ in totũ non posset tolli. Et ꝑfecto iudicio meo hec ꝯñderatio Bal.fuit optima si vera simpl'r esset illa opi.qd legitime nõ põt in totũ tolli:sed cũ ipsemet

3 Bal.sentiat ꝯtrariũ in.l.cũ lege leonina.C.de epi.⁊ cle.vbi firmauit† ꝙ propter familiā dom⁹ cõseruandā põt prorsus mulier priuari legitima cũ sit de iure positiuo:dicit tñ qd reseruat̃ sibi ius petēdi alimēta quasi illa sint ⁊ iure naturali.j.di.ius naturale.ergo fundamentũ suũ nõ procedit qd statutũ videat̃ mulieri seruare alimēta donec nupserit ergo potuit simpliciter eā excludere ab oĩ successione:p̄sertim reseruādo dotē in euētũ matrimonij:ergo legatũ dotis debet intelligi pure. ¶ Sed his nõ ob.puto qd in casu nostro heredi p̄dicte filie sit tripliciter cõsultũ. Primo eñ est clare consultũ tenēdo illā opi.qd legitima possit in totũ tolli etiā ad tp̃s quā videt̃ tenuisse collector decisionum Rote deci.xix.relatis varijs opi.tenuit statutũ valere:dũmodo ĩ totũ non auferat vel multũ absorbeat. Et idē videt̃ velle Ant.de bu.in.c.raynald⁹.de testa.sed in casu nostro in totũ absorberet si primo diminueret reducēdo illã ad dotē tm̃ ⁊ postea differēdo in tp̃s ꝯtcti matrimonij adeo qd posset cõtingere ꝙ in totũ priuaret̃ sicut ꝯtingit in casu nostro cũ ista filia fuerit mortua añ cõtractũ matrimoniũ. Et ꝑfecto hec opi.mihi placet in casu nostro in quo statutũ exp̃sse non tollit in totũ:imo dat dotē quasi pro matrimonio ipsius mulieris.l.iij.ff.de mino.sapit ergo ipsa dos naturā legitime ne filia decēdat ꝓrsus sine herede ⁊ sine aliquib⁹ bonis:facit qd in simili not.in.c.ex insinuatiõe.de app.vbi dicit ꝙ si terminus prefigit̃ appellāti ab homine ꝙ talis termin⁹ succedit in locũ termini iuris: q2 subrogatũ debet sapere naturã eius in cui⁹ loco subrogat̃:vt.s̄.dixi.⁊ hec interpretatio tāq̄ benignior est in dubijs repudiāda:vt in reg.odia.⁊ regula in penis.lib.vj.⁊.l.interpretatione.⁊.l.si preses.ff.de pe. ¶ Scd̃a via est vt virtute statuti Tridētini cõpetierit simpliciter ius petēdi illico dotem relictā cõiũcta saltē volũtate testatoris. Statutũ enim disposuit ꝙ si pater disposuit de filio in testamēto debeat filia esse contra dispositionē paternā:ita qd si sibi reliquit dotē sit illa cõtēta:⁊ vltra illam q̄titatē nil petere possit:videt̃ ergo statutũ velle ꝙ si dos est filie relicta in testamēto qd possit q̄titatem sibi relictā illico petere per contrariũ sensum qui satis validus est.l.cũ inter.§.inter socerum.ff.de pac.do.⁊ per Bal.in.l.conuenticulā.C.de epi.⁊ cle.ad hoc facit verbũ illud quantitatē ⁊c.non enim retulit se simpliciter ad dotē sed ad q̄titatem relictam pro dote. ¶ Preterea statutũ in casu quo pater reliquit dotē filie in testamēto nõ ꝓuidit de alimētis donec fuerit maritata:sed solũ prouidit in casu quo pater fuit mortu⁹ ab intestato: ergo simpliciter disponēdo ꝙ filia sit ꝯtēta dote sibi relicta ⁊ ꝙ aliqd vltra non possit petere vr̃ voluisse ꝙ ipsa dos sit p̄rimoniũ filie:⁊ sic debeat sibi succedere loco legitime:⁊ per ꝯñs debet illico mortuo patre competere: p̄sertim cũ pater nil dixit de alimētis interim filie p̄stādis:⁊ statutũ dicit ꝙ filia debet esse cõtēta dispositione paterna.vñ si diceremus contrariũ sequeret̃ qd statutũ posset ꝑuare filiā alimētis ⁊ oĩ successione qd est ꝯ cõem opi.⁊ cõtra.l.cũ ratio.ff.de bo.dam. Et hec interpretatio ꝑmaxime sumēda est in casu nr̃o in quo pater nõ solũ reliquit dotē filie:imo in illa quātitate eā heredē instituit:ergo voluit eam prorsus excludere a successione. ¶ Tertia via ꝯsulēdo heredib⁹ dicte filie potest subtiliter iudicio meo obijci ꝟbis statuti moderni:ex quo ĩ ꝑincipio euidēter ostendat̃ ꝙ filia nõ simpliciter excluditur a successione parētis existente masculo sed ad tēpus dũtaxat.s.masculo superstite: nõ eñ statutũ simpliciter dixit vt extātibus masculis femina nõ succedat:sꝫ dicit qd femina nõ succedat nec audiat̃ agēdo vel excipiēdo superstite masculo vñ illa verba sup̄stite masculo:cũ sint ablatiui casus faciũt ꝯditionē:vt.l.a testatore.⁊ ibi ꝑ Bar.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊ qualificāt ꝟba sequētia nõ audiat̃ ⁊c.est ergo sensus qd mulier nõ debet audiri sup successione patris superstite in masculo:ergo post ei⁹ mortē debet audiri:verba enim qualificata debēt intelligi ẜm temp⁹ ꝟbi ad qd referunt̃ vt no.Bar.in.l.ex facto.ff.de vulg.⁊ pup.⁊.l.p̄cipimus.C.de app.⁊ Bal.in.l.gñaliter.C.de epi.⁊ cle.⁊ glo.in.c.statutũ.in verbo canonicis.in fi.de rescr.lib.vj. Ad p̄dicta optime facit qd

4 no.Bar.in.l.fi.ff.ad tertu.vbi dicit† ꝙ si statuto caueat̃ ꝙ q̄diu extiterit masculus femina nõ succedat ꝙ filia excludit̃ viuente masculo dũtaxat:sed illo mortuo dꝫ admitti:q2 ꝑ illud aduerbiũ q̄diu videtur statutũ voluisse facere heredē masculũ ad tp̃s:⁊ ibi plenı⁹ habet̃ per eũ:idē ergo dicamus in ꝓposito cũ statutũ dicat nõ audiat̃ agendo ⁊ excipiēdo sup̄stite masculo.ergo illo mortuo debet audiri agendo vel excipiēdo:valet eñ cõtrari⁹ sensus in statuto:p̄sertim cum iuri cõi ꝯcordet vt est in casu nostro:vt no.Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iust.⁊ iure ⁊ plenius Bal.in.d.l.cõuenticulā. Nec ob.si dicat̃ statutũ etiā vti verbo succedat,quo casu tenuit Bar.i.l.fi.ꝙ femina nõ admittit̃ mortuo masculo:cum tractetur nũc de hereditate filij ⁊ nõ patris ex quo non fuit adiectũ illud aduerbiũ q̄diu:vel simile.qd etiā vr̃ tenere Jo.an.in addi.Spec.in ti.de succes.ab intest.super rubri.in.iij.col. q2 dico illud procedere si statutum simpliciter dixisset extāte aliquo masculo femina nõ succedat:nā tũc femina simpl'r excludit̃ ⁊ hereditas defertur masculo:marito post mortē masculi nõ põt filia petere hereditatem

tatem patris:q2 iam desijt esse patris ⁊ est nunc filij:lз hoc casu quidā antiqui voluerint ꝯ̃riū vt no. Jo.an.in addi.ꝑdicta:sed primū veri⁹. Sed in casu nostro fuit adiecta illa determinatio:nō succedat nec audiat̃ masculo superstite. Precedentia eñ verba determinant̃ ꝑ sequētia:vt.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vino triti.⁊ oleo leg.⁊ cle.exiui.de ver.sig.⁊.l.si seruus pluriū.de leg.j.⁊.l.numis.de leg.iij.⁊ hūc intellectum plurimū adminiculant̃ alia verba statuti quaten⁹ prouidēt mulieri: vt solu.mat.per eam ꝯ̃hendo possit redire ad domū masculi heredis: ⁊ ibi ꝑcipere alimēta:⁊ sic vr̃ excludere feminā stante masculo:sed illo mortuo cessat illud refugiū:maxime in casu nostro in quo bona p̃ris debēt distribui in pauperes. Ex quibus oībus concludit̃ ꝙ dicte filie statim cōpetit ius petēdi legatū datū sibi a patre factū tanq̄ purū ꝙ trāsiuit in suos heredes legitimos.l.vnica.C.de cadu.tol. Itē ꝙ mortuis masculis statim cōpetit ius petēdi legitimā:ita qd̄ est in optione heredū ipsi⁹ an petāt legatū an legitimā quatenus plus est in legitima q̄ in legato:iuxta id qd̄ legitur ⁊ no.in.l.scimus.C.de inoffi.test.in.§.repletionem. Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

Consilium.xciij.

1 Causa non debet delegari aut subdelegari autoritate sedis apostolice nisi habenti dignitatem personatum aut canonicatum in ecclesia cathedrali.

2 Ep̄o si aliquid relinquat̃ expresso dūtaxat nomine dignitatis a ꝓximo seu cōsanguineo videt̃ relictū factū persone cōtemplatione ꝓpter qualitatem relinquentis.

3 Miles si dixit se velle testari iure cōi:⁊ non potuit perficere testamentum valet testamentum iure militari.

4 Nomen propriū ⁊ appellatiuum qñ exprimunt̃ in dispositione debet distributio attribui qualitati prius expresse.

Christi saluatoris ex corde prius presidio inuocato. In q̄ōne q̄ ad p̄sens ꝯ̃tit̃ inter capitulū Toregeñ.⁊ ep̄m Curaneñ.ex altera super executiōe cuiusdā sñie late a quodā thesaurario canonico eccl'ie Subiceñ.vigore subdelegationis sibi facte per quendam propositum Uricieñ. conseruatorē ⁊ delegatū in causis capituli a sede apostolica deputatū in ⁊ super eo ꝙ negat̃ ex parte dicti ep̄i dictū thesaurariū habuisse iurisditionē cum cōmissio fuerit facta exp̄sse noīe proprio ⁊ noīe appellatiuo ipsi⁹ thesaurarie:de qualitate autē canonicatus nulla fuit penitus in subdelegatiōe facta mentio,thesauraria autē negatur ꝙ sit dignitas vel ꝑsonatus in illo loco. Presupposito igit̃ sine veritatis preiudicio qd̄ in illis partibus thesauraria nō censeat̃ dignitas vel ꝑsonatus:an dicta sñia possit sustineri ex eo qd̄ dictus thesaurarius erat etiā canonicus ecclesie cathedralis:hoc erat in loco notissimū:imo in facto p̄supponit̃ statutū vigere in ecclesia:vt nemo possit ibidē obtinere dignitatem personatū aut officiū nisi canonicus ipsius ecclesie.

¶ Et p̄mo videtur dictā sententiā ex iurisditiōis defectu minime valuisse:† q2 causa non debet delegari aut subdelegari autoritate sedis apostolice nisi habenti dignitatē personatū aut canonicatū in eccl'ia cathedrali:vt in.c.statutum.in prin.⁊ in.§.in nullo.de p̄scrip.lib.vj.⁊ quicquid fuerit attētatū est ipso iure irritum ⁊ inane:vt probat̃ in fi. dicti.c.statutū.per quē dixit gl.in verbo cōmittatur ꝙ ꝓcessus agitatus per aliquas personas est null⁹:licet ꝯtra delegatū aut subdelegatum nō fuerit exceptū. Sed in casu nostro causa fuit subdelegata thesaurario ⁊ sic officio thesaurarie nō aūt canonico:cū aūt de qualitate canonicatus nulla fuerit facta mētio:ergo sñia nō dз tenere:differētia eñ est inter dignitatē personatū ⁊ officiū:vt in.c.j.de cōsue.li.vj. ⁊ ibi per Archid.⁊ no.in.c.de multa.de preben.⁊ de thesauria tenuit maior ꝑs dñoꝝ de Rota qd̄ nisi aliud habeat loci reputatio de iure cōmuni videt̃ simplex officium:vt plene no.per eos decisi.clxvj. Non ob.si dicat̃ dictū thesaurariū esse pariter canonicū:q2 lз iste due qualitates cōcurrerēt in ipsius ꝑsona cōmissio tñ vr̃ facta qualitati expresse:non autem tacite:vt.c.qm̄ abbas.de offi.dele.ea eñ que subticētur nō videt̃ ꝯ̃siderata imo neglecta:p̄sertiз cū specialia nota sint digna vt in casu nostro per.c.q̄uis.de p̄ben.li.vj.⁊.l.si repetendi.C.de cōdi. ob causam.l.labeo.ff.de supel.leg.⁊ id qd̄ exterius agit̃ interiorē mētis dispositionē ⁊ habitū representat:vt in clemē.exiui.de ver.sign.facit.l.nō aliter.ff.de leg.iij.⁊.c.fi.de ver.sig. ¶ Sed his non obstātib⁹ cōtrariā sñiam arbitror in casu nostro p̄ualere ad quā tenēdā multa me impellunt. Et primo theorica Jo.an.in regula priuilegiū.de reg. iur.lib.vj.in mercu.que videt̃ etiā de mente Bart.in.l.ga.ff.de iuris. om.iudi.⁊.l.si seruus cōis.ff.de stipu.ser.⁊ probatur expresse per iura. j.allegāda:vзꝫ ꝙ ad cōiecturādam dispositiōis seu cōmissionis qualitatē nō debemus simpliciter ⁊ principaliter cōsiderare an sit in ea expressum nomē propriū an appellatiuū,imo illa cōsideratio est adhibēda velut vltimum refugium.sed primo recurrere ad subiectā materiā. Si vero materia ꝓportionat̃ persone ⁊ nō dignitati vel poti⁹ ꝑsone q̄ dignitati iudicare debemus dispositionē potius ꝑsonalē q̄ realē:⁊ ita ecōtra licet sit expressa dignitas:⁊ nō nomē ꝓpriū vel econtra hec probant̃ in.c.reqsisti.de test.⁊.c.pōtifices.xij.q.ij.in quib⁹ ptз † qd̄ si aliqd relinquat̃ ep̄o exp̄sso dūtaxat noīe dignitatis a ꝓximo seu consanguineo vr̃ relictū factum ꝯtemplatione persone propter qualitatē relinquentis:si aūt fit ab extraneo vr̃ factū cōtēplatione ecclesie:licet sit exp̄ssum nomē ꝓpriū:vt ibi.⁊.l.annua.§.a titia.ff.de ann.leg.hinc dixit gl.no.in.c.ij.de testa.lib.vj.qd̄ si quis p̄latus fuit deputat⁹ executor testamētari⁹:exp̄sso noīe dignitatis tm̄ qd̄ illo mortuo nō per hoc officiū trāsibit in successorē si prelat⁹ erat propinquus testatoris: solet eñ istud officium deferri rōne amicitie ⁊ ꝓpinquitatis:ita dicendū in proposito:q̄ꝙ enim in causa nostra fuerit exp̄ssa qualitas thesaurarie:tamen q2 etiam fuit expressum nomē proprium ⁊ in persona cōcurrebat qualitas canonicat⁹:debemus interp̄tari q̄ cōmissio fuerit facta persone propter qualitatē canonicat⁹ cōcurrētē ⁊ nō officio thesaurarie cū materia subiecta.i.ipsa subdelegatio nō proportionaretur ipsi officio thesaurarie:vnde videt̃ expressa illa qualitas causa magis demōstrandi personā cui fiebat cōmissio:sicut in fine dixit tex. in.l.iurisgētiū.§.pactorū.ff.de pac.qd̄ ad cōsiderādum an pactum sit personale an reale nō debemus simpliciter cōsiderare an sit exp̄ssa ꝑsona vel ne:plerūqꝫ enim persona pacto inseritur non vt pactū factū sit in rem an in personā nō minus ex verbis q̄ ex mēte cōtrauenietiū estimandum est:q2 enim officium thesaurarie solet magis estimari q̄ simplex canonicatus:ideo thesaurarius canonicus solet denominari ab officio thesaurarie etiā in materia spectāte ⁊ cōcerniente ip̄m canonicatū sicut supra dixi in ep̄o qd̄ in dispositione cōcernente p̄sonā solet denominari per nomē dignitatis cā honoris ⁊ ꝓpter cōsuetudinē ad maiorē demōstrationē.d.l.relatū.⁊ alijs iuribus superius allegatis.ad idē facit.c.dilecti.de fo.cōpe.vbi rescriptū impetratū expresso nomine proprio ipsius prelati:in causa tñ cōcernēte ipsam ecclesiam trāsit in successorē in dignitate:ita ꝙ ratione materie cōcernētis ecclesiam tātum rescriptū censetur reale ⁊ non personale.licet qualitas dignitatis fuisset exp̄ssa:verba enim debēt deseruire rebus ⁊ intētioni ⁊ nō ecōtra:quia lex est imposita rebus ⁊ nō verbis : vt in.c.ij.requiris. de app.⁊.c.cōmissa.de elec.li.vj.⁊.l.ij.C.cōia de leg.ecce ergo ꝙ qualitas omnino suppressa habet̃ pro exp̄ssa propter materiā subiectā:ita dicamus in proposito. Et predictis addo tex.cum gl.in.c.aduersus. de immu.eccl.⁊ in.c.j.de offi.vica.lib.vj.in quibus iuribus no.legit̃ ⁊ no.quod excōicatio lata in aliquē officialē expresse duntaxat nomine officij nō transit in successorē in officio:quia propter subiectam materiam censetur sententia personalis ⁊ nō realis:quia excōicatio nō proportionat̃ officio sed persone cū ferat̃ propter cōtumaciā que sequit̃ personā:ita in proposito subdelegatio nō potest cōpetere officio thesaurarie:ex quo nō est dignitas vel personatus:ergo censetur facta ꝑsone presertim cum sit expressum nomē proprium propter qualitateз canonicatus cōcurrentē in personam.nec habet obstare quod qualitas canonicato nō fuerit exp̄ssa:quia nullo iure cauet̃ qd̄ in delegatione debeat exprimi qualitas ꝓpter quā ꝑsona reddat̃ habilis,satis enim est eam esse habilē:q2 iura nō requirūtur nisi ꝙ qualitas dignitatis ꝑsonat⁹ vel canonicat⁹ cōcurrat tēpore cōmissionis vt probat̃ in.d.c.statutū.in prin.hinc voluit ibi gl.no.super verbo canonico.ꝙ sufficit qd̄ tēpore dationis seu cōmissionis quis sit canonic⁹:licet tempore p̄sentationis seu prosecutionis desinat esse canonic⁹ : q2 illa decretalis requirit existētiā qualitatis tēpore dūtaxat cōmissionis.sec⁹ ergo est si tūc abfuisset qd̄ expresse tenuit Bal.in.l.gñaliter.C.de epi. ⁊ cle.q2 fm̄ eū ⁊ bene illa qualitas requiritur ꝓpter p̄sumptionē literarū ratione canonicatus que non desinit esse:licet desinat esse canonic⁹:facit theorica Bar.in.l.ex facto.ff.de vulg.⁊ pup.⁊.l.p̄cipimus. C.de app. Preterea tex.videt̃ in.d.c.requisisti.⁊.c.dilecti.prealle. vbi nō requiritur vt qualitas exprimat̃ ad hoc vt dispositio sit realis vel ꝑsonalis:satis eñ est ꝙ ex subiecta materia hoc possit percipi. ⁊ presertim hoc ꝓcedit in casu nr̄o in quo qualitas canonicat⁹ erat notoria cōmissio eñ nō fit canonicatui sed ꝑsone canonici:vt patet ex predictis:ideo sufficit ꝙ cōmissio fiat ꝑsone habēti qualitatē ipsam ꝑsonā habilitātem. ¶ Moueor scd̄o principaliter q2 vigore statuti illi⁹ ecclesie nō pōt quis habere dignitatē personatū vel officiū:nisi sit canonicus:ergo cōmittēdo cām thesaurario illius ecclesie satis videtur cōmissa canonico:ex quo eñ vnū potest esse sine alio exprimēdo vnuз tacite videtur exprimere aliud.vt in.c.si quis obiecerit.j.qō.iij.facit.c. trāslato.cum ibi no.in glo.de cōstitu. ¶ Tertio optime facit in argu. 6 l.iij.ff.de mili.testa.vbi dt† ꝙ si miles dixit se velle testari iure communi ⁊ nō potuit perficere valet testamētū iure militari:quia nō videtur per hoc renūtiare beneficio militari:reddēs ibi text.optimā rationeз. q2 in dubio nō videtur quis elegisse viā per quā iudicium suuз posset impugnari:hinc dixit ibi Bar.qd̄ in dependētibus a nuda volūtate videtur quis fecisse actū meliori modo quo pōt :vt probat̃ per illum tex.ita dicamus in proposito ꝙ subdelegat⁹ videat̃ in dubio voluisse delegationē facere meliori modo quo poterat nec exprimēdo qualitatem thesaurarie credēdus est elegisse viā per quā sua voluntas posset irritari:in dubio eñ debem⁹ interpretationē facere vt res potius valeat q̄ pereat:vt in.c.abbate.de verbo.signi.⁊.ff.de ver.obl.l.quoties. ¶ Quarto principaliter facit.l.qui habebat.cū ibi no.ff.de reb.dub. vbi dicit̃ ꝙ si quis habēs duos seruos quorum vn⁹ erat Fullo vocatus Flacco:ali⁹ pistor vocat⁹ Stichus.errauit in legādo:puta q2 le-

gauit Stichū fullonē cum esset pistor ꝛ non fullo q̄ si habebat noīa
seruorū nota videtur legasse habito respectu ad nomē propriū ꝛ non
ad appellatiuū: ꝛ ideo legatario debetur Stichus pistor: ꝛ sic per illū
tex. patet ꝙ qualitas expressa nō hꝫ vitiare dispositionē: licet falso sit
expressa: ergo idē ꝛ fortius dicendū in casu nostro in quo nō fuit erra
tū in qualitate sed fuit exp̄ssa talis qualitas que nō requirebatur ad
validitatem cōmissionis: nec erat capax ipsius cōmissionis cum perso
na cui fiebat cōmissio erat nota ipsi subdelegāti ꝛ notorie constabat
ipsam esse capacē rōne canonicat⁹. Ad predicta optime faciūt not. ꝑ
Inno. in. c. significāte. de rescrip. vbi dicit ꝙ si rescriptū fuit cōcessum
cōtra. U. diocesis remensis: ꝛ potest per alia constare ꝙ sensit de. U.
diocesis leodeñ. ꝙ nō debet vitiari cōmissio: satis enim est ꝙ pro alio
potest cōmissio sustineri ꝛ certificari. Idē dicūt dñi de Rota deci. xx-
vj. Si fuit erratum in noīe vel cognomine. ꝛ tenet Hos. in sum. de re-
scri. §. possunt obījci. vers. idē si in nomine. q̄ procedit etiā in lr̄is gra-
tiosis: vt voluerūt idem dñi de rota deci. cclxix. in antiquis. ergo idēꝫ
ꝛ forti⁹ dicendū in casu nostro vbi nullus error fuit cōmissus vt susti
neatur subdelegatio facta persone ex quo est capax rōne qualitatis si
bi inherētis: licet nō fuerit exp̄ssa. ¶ Quinto faciunt no. per Barto.
in. l. si seruus cōis. ff. de stip. ser. vbi firmat ꝙ si in dispositione fuerunt
exp̄sse due qualitates ꝛ ſm alterā dispositio esset inefficax dꝫ disposi-
tio gubernari ꝛ regulari ſm aliā dispositionē vt res potius valeat al
tera vero qualitas habet̄ pro non expressa ita dicamus in ꝓposito ꝙ
vbi ſm qualitatē thesaurarie exp̄ssam dispositio redderet̄ inutilis vi-
deatur subdelegatio facta persone: pōt em̄ fieri persone ex quo alias
est capax subdelegationis: imo vt. s̄. dixi cū cōmissio sit canonica seq-
tur personā ꝛ non canonicatū: hinc est ꝙ potest iudicare: licet desierit
esse canonicus: vt. s̄. dixi. Et hec est optima ꝯsideratio. ¶ Sexto ꝛ vl
timo faciūt no. per gl. in. l. cū ita. §. j. ff. de cōdi. ꝛ demon. Pet. ꝛ Bar.
4 in. l. ꝛ qr. ff. de iuris. omn. iudi. vbi dicunt † ꝙ qñ in dispositione expri-
mitur nomē propriū cum appellatiuo debet dispositio attribui qua-
litati prius expresse vnde si precedat nomē propriū censet̄ facta perso
ne ꝛ nō dignitati q̄ postea subījcit̄ vt videtur probari in. l. si cōis ser-
uus. ff. de stip. seruo. ꝛ hoc dictū debet limitari quando disponēs ha-
bebat notam personā: alias ꝯsiderari debet nomē appellatiuū per. l.
qui habebat. ꝑalle. ita notāter limitauit not. Bar. in. d. l. si cōis seru⁹.
Et aduertendū quia isti loquunt̄ qñ dispositio poterat esse salua siue
esset realis siue personalis, fortius ergo debet procedere in casu nostro
in quo primū fuit expressum nomen propriū: nec potest subdelegatio
esse salua si intelligeret̄ contemplatū officium thesaurarie. ¶ Ex pre
missis oībus concludo q̄ ex quo ipsi vel deleganti notū erat illum
subdelegatū esse canonicum iudicandū est cōmissionem valuisse: licet
expressisset qualitatem thesaurarie cum noīe proprio tacuerit qua-
litatem canonicatus. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. xciiij.

1 Clericus si edificat in solo proprio de pecunia ecclesie solum cedit iure singulari edificio.
2 Papa potest sicut alius vtendo iure priuati prescribere.
3 Legatus si dicit se habere ex speciali cōmissione aliqua vltra comprehensa in generali legatione non est sibi credendum.
4 Impetrans priuilegium contrarium prescriptioni videtur renuntiare prescriptioni.
5 Dñs si non dat feudum promissum vasallus non tenetur seruare iuramentum fidelitatis.

Christi nomine inuocato. In qōne hr̄dū quōdā dñi Petri. de Claraualle plurima veniūt
ad ipsi⁹ luculētā decisionē examinādā. Primo ad q̄ ꝑtine
bat seu ꝑtinet directū dñium illius palatīj cum possessionib⁹ adiacēti
bus: an scꝫ ad hāc ciuitatē Tudertinā: an vero ad romanā ecclesiam
cui illa ciuitas Tudertina in tꝑalibus ꝛ spūalib⁹ est immediate sub-
iecta. ¶ Scdo an ꝯcessiōes de illo palatio facte dcō dño Petro ꝛ suc
cessiue suis filījs post eius morteꝫ vel earū aliqua valuerit. ¶ Tertio
vtrū ꝯcessio facta ꝑ romanū pōtificē cuidā tertio nō facta mētione de
iure cōpetenti dictis filījs valuerit. ¶ Quarto p̄supposito ꝙ iure nō
subsistat an saltē rōne p̄scriptionis possit terti⁹ possessor se tueri con-
tra filios dicti dñi Petri. Quinto an filīj dicti dñi Petri possint di-
cta bona a possessorib⁹ vēdicare. Circa primum: qr nō cōstat mihi ex
eius pecunia ciuitas illa Tudertina dictū palatiū emerit: an. s. ex bo-
nis ipsi⁹ vniuersitatis: an vero ex reditibus regalibus cū tꝑe emptio-
nis dicta ciuitas subtraxerat se a deuotiōe ꝛ fidelitate eccl'ie ꝛ guber-
nabat se populariter ꝛ libere ac si ipa ciuitas haberet suīpsi⁹ iura im
perīj. Distinguerem sic q̄ aut dicta ciuitas emerat dictū palatiū ex
reditibus ipsius vniuersitatis: ꝛ tūc pertinebit dictum palatium ad
ipsam vniuersitatem Tudertinam ꝛ nō ad romanā ecclesiāꝫ, qr sicut
priuate ꝑsone possunt habere rerū dñia: de quibus non pōt princeps
pro sue voluntatis libito disponere cum dñā sint de iure gentiū. i. dis.
ius gentiū. ꝛ. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ꝛ iure. ꝛ in sti. de iure natu. gent. ꝛ
ciui. §. sed naturalia. ꝛ instit. de leg. agna. suc. in fi. ꝛ. l. dist. in prin. not.
Inn. in. c. que in ecclesiarū. de cōsti. Cy. in. l. prescriptione. C. de precib.
impe. offe. ꝛ Bar. in. l. si. C. si ꝯ ius vel vti. pu. ꝛ in proemio. ff. ve. aliqd
in. l. antiochensiū. ff. de priuil. credi. ꝛ. l. j. §. per hāc. ff. de rei vendi. ita ꝛ
vniuersitas que tenet vicem persone. l. mortuo. ff. de fideiussor. pōt ha
bere aliqua bona particularia diuersa prorsus a camera fiscali: de q-
bus pōt ipsa ciuitas disponere ꝛ alienare potest quemadmodum sibi
videt̄ expedire: vt in. l. in tantū. §. vniuersitatis. ff. de rerū diui. ꝛ. l. fin.
C. de ven. re. ciui. lib. xj. Si vero dictum palatiū fuisset emptū ex rediti
bus regalibus occupatis per dictam ciuitatē tꝑe rebellionis: tunc di
cerē dicta bona pertinuisse ad ecclesiam romanā. Primo ex cōi theo-
rica gl. vtriusqꝫ iuris. s. ꝙ ex pecunia ecclesie emtatur aliqua res domi-
nium vtile illius rei ipso iure pertinet ad ecclesiā iure speciali sicut di-
cimus in pupillo ꝛ militib⁹: vt no. gl. in. l. si vt ꝓponis. C. de rei ven. ꝛ
in. c. inquirendū. de pecu. cle. ꝛ in. c. apostolicos. xij. q. ij. ꝛ quāꝗ Bart.
in. d. l. si vt ꝓponis. limitando dixerit illud ꝓcedere in pupillo ꝛ eccle-
sia qñ res fuit empta per administratorē pupilli vel ecclesie: si aūt per
tertium tunc dicit ꝙ demum in subsidiū efficitur ecclesia per. l. filie. ff.
de sol. cuius dictū non placuit ibi Bal. dicēti q̄ si de pecunia pupilli
ematur per alium ꝗ per suū administratorē certa res ꝙ etiā in subsi-
diū nō efficiūtur pupilli: sed bene illa res est obligata pupillo pro sua
pecunia: allegat bonū tex. in. l. iij. in princ. ff. de reb. eo. ꝛ idem sub du-
bio forte dixit tenendū in ecclesia que fungitur iure maioris in. c. j. de
in integ. rest. Mihi tamē plus placet simpliciter in ecclesia dictum gl.
vt indifferenter dñium vtile acquiratur ecclesie: quicquid sit in pupil
lo: qr si miles seculi habeat illud ꝑuilegiū idistincte. d. l. si vt ꝓponis.
q̄ indubitāter est extēdendū etiā ad clericos respectu suorū patrimo
niorū cum sint milites: per glo. no. quā sequitur ibi Bar. ꝛ cōiter alīj
doct. in. l. miles. ff. de re iudi. ꝛ. l. stipendia. C. de execu. rei iudi. ꝛ Bart.
in. l. miles ita. §. mulier. ff. de mil. test. ꝛ. l. affectionis. ff. de donat: forti⁹
idē dicendū in ipsis ecclesījs cū non debeat sic gaudere minori prero-
gatiua ecclesie in rebus suis ꝗ milites seculi vel dei in rebus eoꝝ imo
maiori: iuxta no. in. c. si. de vita ꝛ hone. cleri. ꝛ per glo. in. c. vnico. de in
integ. rest. ꝛ. c. quanꝗ. de censi. lib. vj. ꝛ. xvi. q. iiij. possessiones. facit ad
1 idem glo. singu. in. d. c. apostolicos. que dicit † q̄ si clericus in proprio
solo edificat de pecunia ecclesie solū cedit iure singulari edificio. argu.
in illo tex. Scdo principaliter ꝛ fortius dico dictum palatiū cum pos
sessionibus adiacentibus fuisse ꝛ pertinuisse ad ecclesiam romanaꝫ: ꝛ
hodie etiā pertinere respectu dñīj directi alia ꝛ clariori cōsideratione:
vꝫ quia ciuitas Tudertina emit tanꝗ camera fiscalis suīpsius: ꝛ vñ
illa bona fuerūt effecta fiscalia ꝛ imperialia cū tꝑe emptionis dcā ci-
uitas haberet oīa regalia in dicta ciuitate ꝛ omnia tanꝗ habēs sub
ipsi⁹ imperiū faciebat. ar. eorum que legūtur ꝛ no. in. l. vnica. C. de bo.
vac. li. x. ꝛ maxime ibi per Bar. ꝛ per eundem in. l. cunctos populos.
C. de sum. tri. ꝛ in. l. hostes. ff. de cap. ꝛ postli. re. ꝛ. l. infamē. in fi. ff. de pu
bli. iudi. transferēdo: ergo postea seu recognoscēdo summum imperīj
ius pertinēs in dicta ciuitate ad romanā ecclesiā ꝛ recognoscēdo pa-
pam in dñm etiā in tꝑalibus vident̄ trāstulisse ꝛ recognouisse etiam
respectu bonorū fiscaliū que sunt accessoria ad ipsum supremū domi-
nium. arg. in. c. trāslato. de cōsti. ꝛ. viij. di. quo iure. ꝛ. c. vnico. que sunt
rega. col. x. ꝛ in. d. l. vnica. de bo. vac. ꝛ in. l. deprecatio. ad legē rho. de
iac. ꝛ. l. bene a zenone. C. de quadri. prescr. cū ibi no. Et populus Tu-
dertinus patiēdo dictum palatium cū possessiōibus cōcedi ꝛ disponi
per romanū pōtificē tanꝗ bona fiscalia videt̄ tacite fuisse cōfessus il-
la ad romanam ecclesiā ratione predicta pertinere. arg. in. l. fili⁹. C. de
peti. here. In dubījs enim recurrendū est ad cōiecturas in. c. in ambi-
guis. de reg. iu. ꝛ tenendū est quod est verisimilius ꝛ plerūqꝫ fieri con
sueuit. vt in regula inspicimus in obscuris. de reg. iur. li. vj. cum simi.
Et per hec cōcludo q̄ alio nō apparēte presumēdū est dictū palatiū
ꝑtinere ad romanā ecclesiā. ꝛ hoc hodie videt̄ tenendū indistincte sal
tem ratione p̄scriptionis cū romana ecclesie per se vel aliū tāto tꝑe il-
lud possederit bona fide ꝛ iusto titulo verisimiliter presumpto ꝙ illud
p̄scripserit ad hoc q̄ no. in. c. cū nobis. de p̄scri. ꝛ. l. celsus. ff. de vsuca. ꝛ
2 per Inn. in. c. bone. el. j. de postu. prela. vbi firmat † ꝙ papa pōt sicut
alius vtēdo iure ꝑuati p̄scribere ex quo hoc nō faciat ex plenitudine
potestatis. ꝛ idem Archi. xvj. q. iiij. volumus. ꝛ Ant. de bu. in. c. cū no
bis. secus vbi vteretur plenitudine potestatis: ꝛ hoc casu pōt intelli-
gi Spe. qui videt̄ sentire ꝯrium in Spe. in ti. de prescri. ver. illud aūt.
ꝛ puto q̄ per decēniū potuerit p̄scribere cū illo titulo p̄sumpto ꝑ ea
que no. Io. an. in regula qui ad agendum. de reg. iur. li. vj. in mercu. ꝛ
per gl. ꝛ Bart. in auf. quas actiōes. C. de sa. san. eccl. ¶ Venio ad se-
cundū. an. s. cōcessiones facte quōdā dño Petro ꝛ ei⁹ filījs valuerint
an saltē illarū aliqua habeat vigorē. Et pmo vr̄ ꝙ prima ꝯcessio fa-
cta per quendā dñm. P. cardinalē tunc vicariū gn̄alē ꝛ legatū in pa
trimonio ꝛ specialiter in dicta ciuitate Tudertina de iure valuerit ꝑ
id q̄ no. Bal. in. l. exēplo. C. de ꝓba. vbi dicit ꝙ si legatus cardinalis
dixit in aliqua cōcessione vltra cōprehēsa in gn̄ali legatiōe se habere
ad hoc specialē ꝯcessionē a romano pontifice ꝙ sibi credendū est dum
modo publice illud agat ꝛ cōsueuerit illud facere. allegat no. in. c. cuꝫ
ex literis. de in integ. resti. ad idē quod no. Spe. in ti. de leg. §. superest.
ꝛ ver. qd si delegati iurisditiōe. vbi dicit ꝙ raro ꝛ quasi nūꝗ dubita-
tur de ipsius potestate ꝛ quod nō consueuit legatus cardinalis fideꝫ
facere

facere de sua ptāte.contrariū tñ tenet Ioan.and.post Host.in.c.j.de
3 off.leg.li.vj.firmat † ꝙ si legatus dicit se habere ex speciali commissio-
ne aliqua vltra cōprehensa in generali legatione ꝙ sibi non est credē-
dum.⁊ hoc puto veriꝰ presertim in casu nostro vbi agitur de aliena-
tione vtilis dominij in preiudiciuꝫ romane ecclesie:requirit̄ enim ad
hoc speciale mandatū.arg.in.l.prohibere.§.plane.ff.qꝺ vi aut claꝫ.⁊
firmat Bar.ibi.⁊ Spec.in ti.de leg.§.nunc dicendum.ver.penul. nec
debet presumi mandatū saltē respectu alienationis fiēde.arg.in.l.cō-
tra iuris regulas.ff.de pactis.l.filiusfamilias.ff.de dona.⁊ allego.gl.
no.in.c.sicut.de senten.excom.que aperte sentit allegando.c.nobilissi-
mus.xcviij.di.quod nunꝗ̄ sufficit honestas ⁊ dignitas persone vt si-
bi soli credatur in alterius preiudiciū:facit.c.cum a nobis.de testib.⁊
optime.l.vnica.C.de superindic.li.x.per quē tex.dixit ibi Bar.nunꝗ̄
esse alicui credendū ꝗ̄tumcunqꝫ in dignitate posito dicenti se habere
potestatē ad faciendum aliqua dependentia a principis ptāte ⁊ pre-
sertiꝫ hoc dicēdū in casu nostro in quo nō apparet ꝙ ille talis vicariꝰ
cōsimiles alienationes de rebus spectātibus ad romanā ecclesiam cō-
sueuerit facere:licet asseruerit se habere ad hoc potestatem specialeꝫ:⁊
sic etiam sumus extra opinio.Bal. ¶ Ad dictum Specu.dicendum
qꝺ ipse retulit se nō ad ius sed ad factū. In hoc tñ nō puto multū in-
sistendum:qꝛ papa Gregorius postea nouiter creatus dedit prefato
vicario speciale mandatū ad illam cōcessionem faciendam:vnde rigo-
re specialis mādati dictꝰ vicarius prefatam cōcessionē de nouo firma-
uit ⁊ eidē innouato de nouo concessit feudum:qꝺ autem papa possit
aliqua bona tēporalia ecclesie cōcedere laicis in feudū non est hesitā-
dum per.c.ad audientiā.⁊.c.si diligenti.de prescri.⁊ ea que no.Host.
in.c.a nobis.de deci.nec etiā in ista ꝯcessiōe licet iure valuerit est mul-
tum insistendū:qꝛ fuit ab illa recessum cōmuni tacito consensu in eo
ꝙ mortuo dicto dño Petro filij eius p̄dicti cum essent in possessione
dicti palatij ⁊ possessionum de facto spoliati tempore guerrarū impe-
trauerunt ab eodē cum esset Tuderti illa bona sibi cōcedi in emphi-
teosim vsqꝫ ad secundam ꝯnationē pro annua pensione ⁊ pro execu-
tione possessionis datꝰ fuit ab eodē papa executor:licet nondum ha-
buerit effectū propter guerrarū discrimina:cum autem iste cōtractus
non possit concurrere cum precedenti videtur a priore recessum.arg.
optimum in.l.si quis antea.ff.de acqui.pos.⁊.l.quod in heredeꝫ.§.eli-
gere.C.de tribu.⁊.c.vt quis duas.de e'ec.li.vj.⁊ optime facit tex.in.c.
4 veniēs.in fi.de prescri.vbi patet † qꝺ impetrans priuilegium ꝯctum
p̄scriptioni videt̄ renūtiare p̄scriptioni:hec ergo concessio in emphi-
teosiꝫ tanꝗ̄ vltima ⁊ facta ab habēte potestatē tenuit mero iure:nec
curo de cōcessione facta per cōmune Tuderti que precessit istā confes-
sionē factam in emphiteosim: qꝛ illa potest multipliciter impugnari
cum fuerit facta a nō habente potestatem a ciuitate que sibi violen-
te occupauerat dñium spectās ad romanam ecclesiam:nō enim va-
lent gesta a tyranno p̄sertim in preiudiciū ecclesie:vt in.l.decernimꝰ.
C.de sac.san.eccl.facit qꝺ no.Bar.in.l.omnes populi.ff.de iust.⁊ iu.
⁊ in.d.l.prohibere.§.plane.qꝺ vi aut clam.⁊ pro non dato habet̄ qꝺ
ab illo dat̄ qui de iure donare nō potest:vt in.c.qꝺ autem.de iurepa-
trona.⁊.i.q.vij.didici.facit.l.traditio.ff.de acqui.re.do.⁊.c.nuper.de
dona.inter vi.⁊ vxo.Nec ob.si dicatur ꝙ papa approbauit tractu tē-
poris omnia statuta cōstitutiones ⁊ ordinamēta facta a populo Tu-
dertino:quia dico qꝺ in illis verbis generalibus nō venit cōfirmatio
alienationis facte de bonis spectātibus ad romanā ecclesiā:requirit̄
enim ibi specialis confirmatio sicut a principio requirit̄ specialis cō-
cessio:ita qꝺ sub verbis ꝗ̄tumcunqꝫ gñalibus nō venit potestas alie-
nandi.d.l.contra iuris regulas.ff.de pact.⁊.d.l.si filiusfa.ff.de dona.
sed si ponamꝰ dicta bona pertinuisse ad cōe Tudertinum modo pre-
dicto ⁊ nōdū fuissent per papā p̄scripta:valuisset dicta cōcessio dum-
modo legitime solēnitates in illa cōcessione interuenerint saltē fm cō-
suetudinē loci.l.j.cū ibi no.C.de eman.libe.l.ij.C.quemadm. test.ape.
cum si.⁊ tunc recipiēdo concessionē in emphiteosim a papa non per-
dit ius qꝺ prius habebat a vero dño per tex.in.l.neqꝫ pignꝰ.ff.de re.
iur.⁊.l.ei a quo.in fi.ff.de vsuc.⁊.l.qui rem propriam.C.loca. Ex his
oībus patet rñsum ad scđm. Dico eñ filios dicti dñi Petri habere
ius in dicto palatio ⁊ possessionibus:aut ex concessione sibi facta in
emphiteosim per papā Gregoriū:aut ex cōcessione ciuitatis Tuder-
tine:si ponamus modo predicto illa bona de iure pertinere ad dictaꝫ
ciuitatē. ¶ Quo ad tertiū an sit iuri ipsoꝝ preiudicatū per concessio-
nem alteri factā per romanū pontificē de ipsoꝝ iure mentione nō fa-
cta. Et indubitanter dico qꝺ nō tñ ex defectu potestatis ⁊ ex defectu
presumpte voluntatis. Primū probatur qꝛ etiā princeps obligat̄ ex
cōtractu inito cum subdito:nec potest contractū illum sine iustissima
causa infringere.vt in.c.j.de prob.per Io.and.in.c.significasti.de fo.
cōpe.ꝑ Bart.in.l.ꝙ semel.ff.de decre.ab ordi.fa.probat̄ etiam in.c.j.
de feu.sine culpa.nō amit.⁊.c.vno.de suc.feu.col.x.⁊ sic nō potest em-
phiteota renuntiare rei emphiteoticarie inuito domino:vt no.gloss.
in.c.j.de vasa.q contra cōsti.lo.feu.alie.in fi.colla.x.facit qꝺ no.Bar.
in.l.is cū quo.ff.de aqua.plu.arc.ita non debet dñs posse emphiteo-
tam suo iure priuare ⁊ in aliū transferre:sunt enim cōtractus a prin-
cipio voluntarij ⁊ ex postfacto necessitatis.l.sicut.C.de actio.⁊ oblig.

Scđm probatur quia omnis cōcessio facta per principem non facta
mētione de iure tertij non valet:vt in.l.j.ff.de nata.rest.⁊.l.ij.§.si qs a
principe.ff.ne quid in loco publ.⁊.c.sup eo.de offi.dele.⁊.c.cū nostris.
de cōces.p̄bē.cum si. ¶ Nec obstat si dicatur dictos filios fuisse omni-
bus bonis priuatos eoipso ꝙ erexerūt se cū alijs contra statutū eccle-
sie per.l.quisquis.C.ad leg.iul.maie.qꝛ dico ꝙ restituti fuerunt plenis-
sime per Martinū papam:restitutio autem refertur ad omnia bona
in alios non alienata tpe restitutionis.l.j.C.de sen.pas.⁊ per Bar.in
l.fi.eo.ti.dicta vero cōcessio facta in tertiū non precessit dictā restitu-
tionem sed fuit subsecuta:⁊ sic fuit facta eo tēpore quo iam illi erant
restituti ad eoꝝ iura per restitutionē que cū sit in pristinū statū reposi-
tio.d.l.ij.⁊.ij.q.iij.§.notandū.debet intelligi de bonis emphiteotica-
rijs ⁊ oībus quibuscūqꝫ:qꝛ qui omnia dicit nihil excludit.xix.distin.
si romanoꝝ.⁊.c.solite.⁊ de maio.⁊ obed.⁊.l.de pretio.ff.de pub. Non
obs.scđo si dicatur illos filios iam cecidisse ab eorum iure cum nunꝗ̄
soluerint pēsionē.c.potuit.de loca.⁊.l.ij.C.de iur.emphi.⁊ sic nō erat
necesse de ipsorum iure facere mētionem:facit qꝺ no.Bal.in.d.l.ij.qꝛ
dico contraria procedere qñ isti habuissent possessionem vigore illius
ꝯcessionis emphiteoticarie:sed cum dñs papa per se vel alium nunꝗ̄
tradidit eis possessionē nō tenebātur soluere pensionem.argu.in.l.iu-
lianus.§.offerri.ff.de act.emp.aperte sentit Bald.in.l.solennibus.C.
de rei vend.in fi.excusatur enim ꝗ̄diu tertius facit sibi questionē:nec
potest possessionē consequi.arg.in.l.ꝗ̄diu.C.qui admit.ad bon.poss.
facit optime.l.j.ff.de acti.emp.⁊ ven.⁊ tenet gl.in.c.fi.de noua forma
5 fide.col.x.q̄ dicit † ꝙ si dñs non det feudū promissum nō tenet̄ vasal-
lus seruare iuramētum fidelitatis:ad idem.l.quero.§.inter locatorē:
⁊ quod ibi no.Bar.ff.loca.⁊ potissime hoc procedit qñ aliꝰ recogno-
scebat a papa per tex.singularem in.l.forma.§.si cū ipse.ff.de cēsibꝰ.⁊
per Bal.in.d.l.solennibus. Ex hoc patet quid dicendum ad tertiū.
¶ Uenio nūc ad quartum dubium:an saltez obstet filijs dicti domi-
ni Petri prescriptio cū fere lapsi sint quinquaginta anni vel vltra ꝙ
dictū palatiū cū possessionibꝰ nō possederint. Credo qꝺ nō primo ex
defectu bonefidei:nō enim valet hodie aliqua p̄scriptio cū mala fide
presertim in terris ecclesie:vt in.c.vigilāti.⁊.c.fi.de prescr. Inn.in.c.si
duobus.in fi.de app. Idem tamē est in foro ciuili inter laicos etiam
in terris imperij:qꝛ vbi peccatum immineret standum est iuri canoni-
co ⁊ non ciuili:vt presertim in materia p̄scriptionis.no.Bar.in.l.pri-
uilegia.C.de sacrosanc.ecc.⁊ glo.in regula possessor.de reg.iur.li.vj.⁊
not.in.c.ij.de no.oper.nūtia.⁊ dicto.c.fin.de prescrip.mala fides aut
probatur in casu nostro per famam que vulgatissima erat in loco illo
ꝙ dicta bona erāt ꝯcessa dictis domino Petro ⁊ filijs:vnde isti pos-
sessores qui erant in loco presumunt̄ illud sciuisse:vt in.c.quosdā.⁊.c.
quāto.de presum.facit qꝺ no.Bar.in.l.j.ff.si cer.peta.⁊ qꝺ per hunc
modo probet̄ mala fides sufficiēs ad p̄sumptionē impediēdā: aper-
te tenuit Bart.in.l.celsus.ff.de vsuca.⁊ no.in.c.si diligēti.de prescri.
Idem est si subsint alique alie ꝯiecture qꝺ illi possessores sciebant illa
bona pertinere ad dictos filios dñi Petri:puta quia ipsi habuerunt
hoc dicere:vel fuit eis denuntiatū a principio.l.si fundū.C.de rei ven-
di.⁊ no.in iuribus proxime alle.⁊ maxime ꝑ Bar.in.d.l.celsus. Secū-
do principaliter obstat p̄scriptioni:qꝛ dicta bona fuerūt inuasa tem-
pore seditionis facte in dicta ciuitate:ꝑ quā dicti filij dñi Petri: vna
cum multis alijs ciuibus fuerūt de dicta ciuitate Tudertina expulsi
ideo illa bona tanꝗ̄ vitio affecta nō potuerūt p̄scribi:nec ꝑ occupa-
tores:nec per illos in quos illa trāstulerūt:iuxta id qꝺ legitur ⁊ not.
in.l.vicia.C.de acquirē.poss.⁊ institu.de vsucap.§.furtiue. ¶ Tertio
principaliter obstat dicte p̄scriptioni:qꝛ nemo possedit illa bona tan-
to tempore qꝺ sufficiat ad prescriptionē:transiuerunt enim illa bona
per multas manus:nec est casus in quo vnus poterat vti accessiōe tē-
poris alterius:iuxta ea que habētur in.l.de accessionibus.cuꝫ seq.ff.
de diuer.⁊ temp.prescri. ¶ Quarto quia quando tāta est hostilitas
seu mortalitas in loco ꝙ ius nō redditur in loco nō currit p̄scriptio:
vt in.c.ex transmissa de p̄scri.no.Bart.in.l.naturaliter.ff.de vsucap.
sed filijs dñi Petri tanꝗ̄ expulsis ius nō reddebat̄ in dicta ciuitate
Tudertina:vel si teneremus ꝙ p̄scriptio curreret daretur tamē resti-
tutio ex clausula generali si qua mihi iusta causa videbit̄ ⁊c.ff.ex qb.
cau.maio.l.j.⁊.l.sed ⁊ si per pretorē eo.ti.no.Bart.in.d.l.naturaliter.
Illud etiā certū est qꝺ qui nō valet p̄scribere ꝑ se ex defectu bonefidei
nec suus heres potest p̄scribere.vt.l.cū heres.ff.de diuer.⁊ tēpo.p̄scri.
Ex his ergo potest dicta p̄sumptio multis ⁊ varijs ꝯsideratiōibꝰ in-
fringi. ¶ Nunc autem p̄dictis discussis restat q̄rere:an filijs dicti dñi
Petri habētibus cōcessionem validā fuerit aliquod dñiū acquisituꝫ
adeo qꝺ possint dicta bona possessoribꝰ vēdicare: Et primo videtur
qꝺ nō:quia traditione ⁊ non solū tituli interuētione acquirit̄ dñium
vt.l.traditionibus.C.de pact.ante eñ traditionem cōpetit solū actio
personalis contra cōcedentem vt assignet possessionē vacuā.l.j.ff.de
act.emp.cum eñ possessores cum istis nō contraxerint nō possunt ab
eis cōueniri actione personali:nec etiā reali:cū illa nō cōpetat ex quo
dñium nō fuit trāslatū.l.in rē actio.ff.de rei ven.⁊ sine actione nemo
experit̄.l.si pupilli.ff.de neg.gest. Nec obst.ꝙ ꝯctus fuerit initus cum
principe:qꝛ in dubio videt̄ princeps velle cōtrahere fm ius cōe.arg.

in.l.digna vox.C.de leg.⁊ apte hoc firmauit Bal.in.c.ij.de noua for.fide.colla.x.in.ij.col.vbi dicit q ex ꝯtractu inito cū principali extrinsecus nō attendente non trāsfertur dñiuz sine traditione.⁊ intelligit.l.oēs.⁊.l.bene a zenone.C.de quadri.pscr.qđ ibi intercesserat traditio. ¶ Sed his nō obstātibus ꝯtrium puto in casu nostro ex duplici capite dicendū.Primo qꝛ filij dicti dñi Petri habuerunt possessionem ⁊ etiā dñium vtile ex priore ꝯcessione facta eis in feudū p vicariū pape habentē ad hoc spāle mandatū:per solā enim inuestiturā feudi transfertur dñium ⁊ ius saltē ad rē:vt no.Bar.in.d.c.ij.de noua for.fide. Preterea indubitāter quesiuerūt ius in re.⁊ dñium vtile per traditionē possessionis eis factā predicto ti.vt in.c.vnico.in quibus casibus feu.amit.col.x.in fi.per gl.⁊ Bal.in.c.vno.de cap.cōra.eadē col.tenet glo.fi.in.c.cū bertoldus.de re iudi.⁊ Inno.in.c.si diligēti.de prescrip.⁊.c.ad apostolice.de re iudi.lib.vj.qđ quidā dñium vtile non perdiderūt:licet a possessione ceciderint:qꝛ dñium retinet solo animo.l.si qs vi.§.differētia de acquir.pos.nā nihil cōe habet ꝓprietas cū possessione.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.eo.vñ ratione dominij remanentis potest is qui cecidit a possessione contra possessorem rei vēdicatione vtili agere:vt.l.j.⁊.ij.ff.si ager.vecti;nec acquirendo nouum titulū:scꝫ emphiteoticariū perdiderunt primū dñiū habentes ex titulo feudali:qꝛ cū vterqꝫ cōtract⁹ ad hoc tendat vt habeat vtile dñium.d.l.j.⁊.ij.si ager vecti.per interuentū secundi non perditur dñium seu possessio habita ex primo:vnde potest retineri dñium habitum primo contractu vigore secūdi sine aliqua traditione fienda ex scđo;vt secundo:vt aperte ꝓbat.insti.de reru diui.§.interdū.⁊ in.l.si quis antea.ff.de acqui.pos.⁊ qđ ibi no.Bar.in fi.⁊ meli⁹ per eū in.l.si proprietari⁹.ff.de dam.infec.vnde si habēs pignus agat postea personali.⁊ facit se poni in possessionē ex primo decreto per iudicē nō per hoc perdit possessionē per quā pri⁹ habebat:sed expsse directo cōsequit pignus pretorium sine aliqua traditione:quia sufficit iam facta ex priori cōuentione:licet alias pignus ꝓtoriū nō sufficiat ad translationē possessionis.vt in.l.non est.in fi.ff.de pig.actio.⁊ hoc vltimum tenet Barto.in.d.l.si quis antea.Idē dicim⁹ qñ vsufructuarius mittit ex primo decreto in possessionē proprietatis:nō eniꝫ requirit aliqua traditio ex quo res detinet per vsufructuariū;vt in.d.l.si ꝓprietarius.ita in ꝓposito ex quo dñium vtile habebat per primum ꝯtractum seu feudi cōcessionē nō fuit opus qđ ex secūdo cōtractu emphiteoticario interuenerit traditio.sed potest nūc teneri ⁊ exerceri vigore secundi contractus;⁊ hoc est verissimū.Scđo capite dicunt filij dñi Petri habere vtile dñium etiā si nunꝙ habuissent priorē concessionem feudalē: quia habuerūt dicta bona in emphiteosim a papa per viā supplicationis:⁊ cuiusdā priuilegij ⁊ gratie:vt ptꝫ ex tenore cōcessionis quo casu per talem cōcessionē trāsfertur vtile dñium sine traditiōe.arg.c.si tibi absenti.de p ben.li.vj.⁊ hoc firmat Bal.in.c.ij.de noua for.fide.in.x.col.Idem dicendū si cōcessio non fuit facta per viam supplicationis:sed papa in ipsa cōcessione vsus non fuit verbis aptis ad translationem dñij vt qꝛ dixit;damus:assignamus ⁊ transferimus:vel quid simile:nā sicut potest lex trāsferre dominiū sine traditione.l.cōmissa.ff.de publ.no.in l.traditionibus.C.de pac.ita potest princeps cum sit lex animata in terris.in auť.de cōsu.in fi.ix.q.iij.ipsi sunt.facit qđ no.Inno.in.c.fin.de accusa.⁊ in.c.raynald⁹.de testa.⁊ hāc theoricam expresse firmauit Bal.in.d.c.fi.de noua for.fide.⁊ optime faciūt ad predicta no.p Hostie.⁊ Io.an.in.c.ꝯtimebatur.de his que fi.a prela.Ex predictis ꝯcludo quod dicti filij domini Petri possunt predictum palatium cum adiacentibus possessionibus sibi concessis vendicare a quibuscunqꝫ possessoribus iniuste detinentibus vtili rei vendicatione.Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.xcv.

1 ☞ Donatio facta inter coniuges an confirmetur iuramento.
2 Iuramentū in preiudiciū future successionis contra legē ciuilē valet.
3 Donatio excedēs quingentos aureos non insinuata cōfirmatur iuramento.

In christi nomine factuz sic proponitur.Quedā dña.B.cōiugata suū solenne cōdidit testamētū:⁊ inter cetera marito legauit sub hac forma videlicet.Itē reliquit tū legauit Frācisco eius viro presenti ⁊ recipiēti ⁊ mihi notario tanꝙ psone publice recipiēti ⁊ stipulanti pro dño Frācisco florenos centū quod legatū dicte dñe.B.voluit habere ⁊ tenere vim donationis inter viuos:ita qđ aliqua ingratitudinis causa vel offensa reuocari nō possit:⁊ dicto titulo donatiōis inter viuos donauit ⁊c.⁊ iurauit dicta testatrix ad sancta dei euāgelia corporaliter tactis scripturis dictā donationem ⁊ legatum in perpetuū nō reuocare. Queritur an do.B.possit dictū legatū seu donationē inter viuos reuocare.Hec questio incidit in illā vulgarē ⁊ difficilem questionē que adhuc hodie est in disceptatione † an donatio facta inter ꝯiuges ꝯfirmetur iuramēto seu saltem obliget iurantē vt cōtrauenire non possit nam certū est qđ dictū legatū transiuit in donationem inter viuos:tū propter verba expressa ⁊ certū est qđ in vltima voluntate pōt ꝯtrahi vt no.in.l.heredes palā.ff.de testa.facit qđ no.⁊ maxime p Bar.in.l.cum quis.§.codicil.ff.de leg.iij.⁊ qđ habetur in auť.de iureiu.a mori.pre.post prin.tum quia legatū est quedā donatio:vt.l.legatū.ff.de le.ij.⁊ licet possit reuocari.ff.de adi.leg.per totū videt ꝓpter illa verba adiecta vt reuocari nō possit:transiuit enim in aliā specie donationis q dicit inter viuos quēadmodū donatio causa mortis ꝓpter similia verba trāsit in donationē inter viuos.l.vbi ita donat.ff.de dona.cā mor.sunt enim tres species donatiōis:vt no.d.l.legatū. ¶ Examinādū est ergo an donatio facta marito cōfirmetur:vel an saltē iuramētum obliget ad nō cōtrauenicdū.Et videt primo qđ tale iuramentū nō valeat:videt eñ contrariū bono matrimonij,de quibus in.c.oñe itaqꝫ.xxvij.q.ij.est eñ ꝯtra bonū plis:qꝛ per talē donationē negligit studium liberorū educandorū cū ꝓpter paupertatē ex donatiōe causata nō habeat donator vnde filios enutriat.l.ij.ff.de don.inter virū ⁊ vxo.Scđo est cōtra sacramētū qꝛ talis donatio est sepe ⁊ causa dissidij ⁊ diuortij:qꝛ per eā insurgit animorū perturbatio.Est tertio contra fidē matrimonij:per quā nō solū debet vitari adulteriū sed esse in matrimonio ois castitas ⁊ puritas:sed per talē donationē matrimonia fiūt venalia:⁊ sepe libido est donationis causa:⁊ se spoliant cōtra bonos mores:vt innuit tex.in.l.j.ij.⁊.iij.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.ergo tale iurm non debet teneri.vt regula no est obligatoriū.de reg.iur.li.vj.psertim cū vxor donet marito cū presumēda sit donare ꝑsuasionibus ⁊ deceptionib⁹ mariti inducta:iuramentū aūt dolo cōtra legem prestitum nō valet.c.cū contingat.de iureiur. ¶ Sed his non obstātibus ꝯtrariā sniam puto de iure veriorē.Moueor primo p illā regulā vulgatā qđ iuramētū semper est seruādum ex quo seruari pot sine interitu salutis eterne:licet veniat in dispēdiū reru tēporaliū.c.si vero.⁊.c.cū cōtingat de iureiur.sed iuramētum istud est huiusmodi: nullum eñ peccatū incurrit dicta mulier seruādo dictū iuramētum:ergo obligatur ad ipsi⁹ obseruātiā:iuramenti eñ obligatio saltē primaria dirigitur in deū apud quē nulla reperit turpitudo:⁊ in muliere iurante nullū est peccatū.ergo est obseruādū etiā si aliqua improbitas reperiretur apud maritū qui iuramētū exegit vt ꝓbat in eo qui ꝓmisit per iuramētū suo creditori vsuras soluere:tenet eñ soluere rōne predicta:vt.c.debitores.cum ibi no.de iureiu.ꝓterea ⁊ scđo video qđ iuramentum ligat in actu inualido iuri ⁊ rationi in materia exosa:vt patet in pacto legis cōmissorie:qđ in pignorib⁹ est reprobatū ꝓpter improbitatem creditoris.l.j.⁊.ij.C.de pac.pig.⁊.c.significante.de pig.⁊ tamē video qđ iuramentū obligat saltē vt per iuramētū ꝯtrauenire nō valeat.d.c.significante.no.Bar.l.si quis pro eo.ff.de fideiusso.non eniꝫ detestabilius est q qs iniuste ⁊ contra officiū charitatis perdat rem suā p illud pactū ⁊ creditori acquirat per cupiditatē ꝙ quod coniunx donet aliquid coniugi cū quo est vna caro:presertim cū in priori casu illud pactū emanauit ꝓpter nimiam anxietatē cōsequēdi ⁊ rapiendi pecuniā mutuā.In casu nostro donatio ꝓcedit ex mera liberalitate:vt clare innuit tex.in.l.si marit⁹.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.⁊ causa donandi vř honestissima.s.ꝓpter pudicitiā:vnde videt ꝓmiū pudicitie.l.res vxoris.C.eo.vbi per Bal.Preterea valet iuramētū sup alienatione rei dotalis vel date in donationē ꝓpter nuptias per quā quidē alienationem pōt vxor prorsus remanere indotata qđ cedere pot cōtra bonū publicū:de quo.l.j.ff.sol.matri.⁊ filij possunt priuari alimentis ⁊ successione ⁊ nihilomin⁹ valet:quia magis est cōsulendū anime ꝙ corpori cū sit cūctis rebus ꝓtiosior.xij.q.j.ꝓcipimus.fortius debet valere in casu nřo in quo dedit partē proprio marito ita qđ non pōt timeri de paupertate cū alimēta consecutura sit a marito:etiā si nihil haberet in dote.l.qđ si nulla.ff.de reli.⁊ sump.fune.no.l.si cuꝫ dotē.§.sin autem in seuissimo.cum seq.ff.sol.matrimo.⁊.c.per vestras.de do.inter vi.⁊ vxo.⁊ ibi per Inn.nec aliquid dederit filijs cū quicqd pater habeat est liberorū in effectu:ita qđ sola deficit eis administratio:vt dicit tex.§.sui.insti.de here.qua.⁊ dif.⁊ no.in.l.in suis.ff.de liber.⁊ posthum.⁊ ad eos casus mulieris fortuitos debet maritus esse particeps.dicta.l.si cum dotem.§.si maritus.ver.quid eniꝫ. 2 † Itē valet iuramentū in preiudiciū future successionis contra legem ciuilem.l.pactum.C.de col.iuncto.c.ij.de pac.li.vj.per qđ quidem iuramentū multipliciter decipitur:⁊ posset remanere sine omni substantia:forti⁹ debet valere in casu nostro in quo alter reliquuꝫ tenetur alere in necessitate ac etiam cōes liberos.d.c.per vestras.⁊.d.l.si cum.⁊.l.j.⁊.l.si quis a lib.ff.de lib.agno.valet etiā in ꝓiudiciū minoris alienantis rem propriam sine debitis solēnitatibus cōtra iuris dispositionē:qđ emanauit vt indēnitati minoꝝ consuleret ⁊ alioꝝ deceptionibus et fraudibus occurreret.auť.sacramēta pube.C.si aduer.ven.non miruꝫ ergo si in casu nostro nō minus dubitabili valeat ⁊ vinculū iniciat qđ pl⁹ in hāc sniam cōueniūt fere oēs doc.vtriusqꝫ iuris.Gui.de cu.in.l.sꝫ ⁊ si possessori.§.item si iurauero.ff.de iureiu.⁊ Barto.in.l.seius ⁊ augerius.ff.ad legem falc.⁊ plenius disputat ⁊ sequitur in.l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.lꝫ in.l.j.ff.de dona.inter virū ⁊ vxo.videt sensisse oppositum.sed ibi materiā non discussit:sed lento pede transiuit remittendo se ad materiam.d.l.si qs pro eo.vbi tenuit post longā indaginē primam sniam:hanc etiaꝫ de iure cōmuni videtur sentire Cy.in.l.j.in fi.C.de sacrosan.eccl.⁊ Bal.in.l.cū multe.C.de dona.ante nup.in eo qđ tandem remittit se ad Bar.in.d.l.si quis.⁊ innuit qđ iuramētum habeat

beat cõfirmare talem donationē:lꝫ prius visus sit tenere contrariam
sententiam per aliqua motiua ad quem statim ita respõdebo.sequit
Ant.de but.in.c.cum cõtingat.de iureiurã.⁊ Ioã.an.⁊ Io.de lig.in
cle.romani.eo.tit.⁊ pro hac parte consuluit Fede.de se.vt patet cõsil.
cxxxv.¶ Restat nunc respõdere ad cõtraria.Et primo dū dicitur ꝙ
per talem donationē cõtingit studium liberorum neglectum.dico ꝙ
illa cõsideratio fuit multū a remotis.⁊ huiusmodi cause remote ⁊ se-
cundarie nõ habent impedire vires iuramenti.iuncta gl.in fin.in.c.ij.
de pac.lib.vj.facit qđ no.gl.in.c.de cetero.de homici.q̄ dicit causas
remotas nõ esse attēdendas.xxiij.q.j.c.de occidendis.Item quia nõ
contingit istud cū bona perueniunt ad patrem qui pre cunctis rebus
diligit filios ita ꝙ magis terreret in filijs q̄ in seipm.vt.l.isti quidez.
ff.quod me.cau.⁊ paternus affectꝰ omnē vincit affectū.l.fin.de cura.
furio.⁊ si diceret ꝙ hec donatio tollit studium liberorū:sꝫ procrean-
dorū forte ex alio matrimonio:quia si mulier remaneret indotata vl
sine cõpetēti dote non reperiret maritum.l.j.ff.sol.matri.respondeo ꝙ
iste cause impediant vires iuramēti:per.d.c. cum contingat.⁊.c. licet.
de iureiurã.lib.vj.in quibus patet valere iuramentū prestitum super
alienatiõe rei dotalis vel donate ꝓpter nuptias.magis enim vt pre-
dixi est cõsulendū anime q̄ corpori.⁊ maxime hoc dicēdū in casu no-
stro.nõ obstat secundū cõtrariū ꝙ hec donatio det causam diuortio.
tum qꝛ hodie nõ potest matrimoniū separari sicut olim.xxxij.q.vij.
c.j.⁊.ij.⁊.c.gaudemus.de diuor.c.ex publico.de cõuer. coniu.⁊.c.tua.
de iureiurã.nec ista causa est semꝑ vera ⁊ perpetua.satis est qđ iura-
mentum nõ tēdit in interitū salutis eterne.d.c.si vero.cū enim causa
est satis remota:quinimo posset dici quod inducit maior dilectio in-
ter eos ꝓpter liberalitatē ⁊ munificentiã quam alter exercuit in reli-
quum.obligat enim recipiēs ad antidora naturaliter:id est ad retri-
buendū.l.sed ⁊ si.§.cõsuluit.ff.de peti.here.c.cum in officijs. de testa.
cum simi.Ad tertiū ꝙ debet esse in matrimonio omnis puritas: nec
debeant esse in matrimonio venalitia.Respõdetur ꝙ per hec minus
adest puritas.exercetur enim liberalitas ⁊ datur nõnunq̄ premium
pudicitie.vt dicit tex.d.l.si maritꝰ.⁊.l.res vxoris.C.đ dona. inter vi.
⁊ vxo.Item iuramētum p̄statur deo apud quem nulla reperitur iniu
stitia:nec ex parte iurãtis adest aliquod peccatū.ergo iuramētum ser
uandum.d.c.debitores.⁊.c.significante.de pigno.⁊ si dicat hoc iura
mentū esse cõtra bonos mores.arg.d.l.j.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.er-
go nõ est obligatoriū.vt in reg.nõ est obligatoriū.de reg.iur.li.vj.Re
spondeo.d.l.intelligēdam de bonis moribꝰ cuiuslibet.vt exponit ibi
glo.in qua iuramentū ligat:ex quo ius nutrit principaliter bonū pri-
uatum:vt patet in multis casibꝰ.s̄.alle.in quibꝰ iuramentū ligat cõ-
tra legem ciuilez:⁊ sic cõtra bonos mores ciuiles.quelibet em̄ lex fun
datur super bonis moribꝰ ciuilibus ⁊ super ratione.iiij.disti.erit au
tem.⁊.j.dist.cõsuetudo.iuramēti autem vinculum impeditur quãdo
est cõtra bonos mores naturales:quia prestatur super cõtinēte in se
aliquam turpitudinē ⁊ instinctum naturalem:naturalia em̄ sunt im
mutabilia.v.distin.in prin.⁊ insti.de iure natu.gē. ⁊ ciui.§.sꝫ natura
lia.ideo iuramētū contrariū non valet:qꝛ est prestitū super immuta-
bili:⁊ sic suꝑ non dependente a potestate iurantis:merito non valet
sicut quãdo iuramentū prestatur cõtra legem editam in fauorem pu
blicum seu habentem causam ꝓhibitionis perpetuã:quibus casibus
non valet iuramentū:quia nõ potest iurans se obligare super non de
pendēte a potestate sua:quod procedit etiã de iure canonico.c.si di-
ligenti.de fo.ꝯpe.⁊.c.quãto.de iniur.⁊.xxij.q.iiij.quasi per totum.Et
de his casibus debet intelligi.l.nõ dubium.C.de legi. secꝰ quãdo lex
fundatur ꝑncipaliter suꝑ fauore ꝑuato:lꝫ secundario illud cedat in
fauorem publicum.nam tūc valet iuramētum in contrariū.c.cum cõ
tingat.cū multis alle.in cõtrariū.⁊ aut.sacramēta.C.si aduer.vēdi.⁊
contingit in casu nostro.nã de iure naturali omnia bona sunt cõmu-
nia.xij.q.j.dilectissimus.viij.distin.in ꝑnci.ideo non potest dici quod
istud iuramentū sit contra bonos mores naturales.nec obstat fraus
presumpta in viro.tum quia nulla lex expresse fraudem p̄sumit:imo
liberalitatē ⁊ munificentiã.d.l.si maritus.⁊ pudicitie p̄mium.d.l.res
vxoris.Preterea si presumeret fraus nõ cõfirmaret morte:imo sem-
per esset nulla.d.c.cum cõtingat.vbi patet ꝙ etiã iuramentū fraude
⁊ dolo prestitum nõ valet.vt.d.aut.sacramenta. ⁊ nihilominꝰ morte
cõfirmatur si fuit deuentum ad traditionē.l.papinianꝰ.ff.de dona.
inter virū ⁊ vxo.⁊.d.l.res vxoris.⁊.c.fi.eo.tit.cum simi. Preterea nisi
lex presumeret firmiter fraudē:ita ꝙ esset presumptio iuris:⁊ de iure
non videt impediri iuramētum:quia ex leui presumptione maxime
iuris ciuilis nõ debet impediri obligatio iuramenti.arg.l.literas.de
presum.⁊ qđ no:.Io.an.in addi.Specu.de instru.edi.§.porro.versi.
3 ⁊ nota.vbi dicit † ꝙ donatio excedēs.ccccc.aureos non insinuata cõ
firmatur iuramento.⁊ tamen lex ciuilis p̄sumit superficialiter in tali
donatiõe fraudē.l.data.C.de don.lꝫ Bal.in hoc vltimo sentiat ꝯtra
rium in.l.id quod pauperibus.C.de episco.⁊ cle.sed primū veriꝰ per
ea que.s̄.alleg.sunt.⁊ sufficiãt p̄sertim:qꝛ data dubietate seruãdū est
iuramentū:qꝛ in dubijs tutior via ⁊ anime minꝰ periculosa seruãda
est.vt.in.c.iuuenis.de spõsa.no.in.c.j.de scruti.⁊.c. venerabilem.đ ele-
cum simi.Et hec sufficiant.   Nico.Abbas.

¶ Consilium.xcvj.

1 Patronus non potest presentare seipsum.
2 Prelatus habens ius conferendi potest conferre beneficium ecclesia
sticum consanguineis dummodo honesti sint.

IEsus Christꝰ adsit. Ad cla-
ram decisionē thematis narrãti tria per ordinē examinã
da incumbunt. ¶ Primo an dictus dñs Paulꝰ p̄ronꝰ
potuerit presentare dominū assensum filiū suum instituendum in be-
neficio sui patronatus.¶ Secūdo p̄supposito ꝙ ex capite filiatiõis
presentatio nõ valeat impugnari:an saltem euacuari possit ex quo
dictus dñs assensus est canonicꝰ in dicta ecclesia in qua dictū benefi
cium sine cura noscitur institutum.Tertio posito ꝙ dictorum benefi
ciorū accumulatio nõ obstet:nūquid dictꝰ dñs assensus possit ꝑ epi-
scopum ⁊ capitulum illius ecclesie constringi:⁊ arctari vigore dicti
altaris seu beneficij sine cura ad dicendū missam in alijs altaribꝰ eius
dem ecclesie:⁊ ad faciēdū hebdomadã in dicta ecclesia habito respe-
ctu quo institutio dicti altaris seu bñficij arctet sacerdotē ibidē insti-
tuendo ad celebrãdū dūtaxat in dicto altari:q̄ꝙ respectu celebratio
nis fiende varia reperiant instrumēta.nã idē notarius in vno instru
mento episcopo ⁊ capitulo exhibito scripsit sacerdotē obnoxium ad
quinquies in dicto altari in singula hebdomada celebrandū.in alio
vero instrõ qđ heredibus cõsignauit:scripsit ꝙ dictus sacerdos tene-
tur dicere semper ⁊ continuo missam super dicto altari.¶ Circa pri
mum dubiū videtur p̄mo ꝙ dictus dominus Paulus non potuerit
filium suum presentare ad dictum beneficium.per.c.consuluit.⁊.c.qꝛ
clerici.de iurepatro.⁊ tenet Inno.in.d.c.quia clerici.ꝑ istum textum.
1 Preterea † patronus nõ potest p̄sentare seipsum.vt in.c.ꝑ vestras.e.
tit.ergo nec filium.cum natura pater ⁊ filius eadez persona intelliga
tur.vt dicit tex.i.l.fi.C.de ipu.⁊ alijs substi.⁊ alibi dicit tex.quod pa-
ter ⁊ filius sunt vna caro.xxxv.q.iij.§.hoc autē.¶ Sed predictis nõ
obstãtibus cõtraria sñia cõmunior est:quã sequitur glos.in dicto ca.
quia clerici.⁊.c.cõsuluit.⁊ idem tenuit Inno.in.d.c.consuluit.l.lꝫ cõ-
trarium senserit in.c.quia clerici.sed primam opi.gl. sequūtur Hosti.
Philip.⁊ cõmuniter alij doct.etiam Moderniores:cū enim nullibi
hoc reperiatur iure prohibitū.videtur cõcessum cum materia ista nõ
sit ꝓhibitoria:sed potius permissiua.iuxta no.in.c.ij. de trãsla.prela.
presertim cū in istis spiritualibus nõ curetur de patria potestate.c.si
annū.de iudi.li.vj.⁊ patris suffragiū in vniuersitate potest prodesse
2 filio.ff.qđ cuiusqꝫ vniuer.nomi.in.l.illud.Preterea † prelatus habēs
ius cõferendi potest cõferre beneficiū ecclesiasticū suis cõsanguineis
dūmodo alias honesti sint.c.dilecto.de p̄ben.per Archi.in.c.episco-
pum.x.q.j.facit tex.iuncta gl.c.decēter. lxxxix.dist.⁊ Fed.consi.cciij.
fortius ergo potest fieri presentatio de filio vel alijs cõsanguineis cū
per eam fiat quoddaz inchoamentū dūtaxat ad institutionē obtinē-
dam de iurepatronatus:quod autē nec in hoc dubio aliter instito cū
cõis epi.hoc habeat.nõ obstat.c.quia clerici.in cõtrariū alleg.loqui-
tur enim cū patronatus iniuste acquirit vt filius p̄sentet.secus ergo
si iuste ad.c.cõsuluit.rēspõdetur ꝙ loquit cū filius se intrudit per se:
vel per concessionē paternam sine institutione episcopi:quod fieri nõ
potest etiã de extraneo cum patronus habeat ius p̄sentãdi:dūtaxat
nõ autē cõferendi seu ecclesiã aliter cõcedendi.c.illud.⁊.c.fi. ⁊.c. quo-
niam.de iurepa.plene no.xvj.q.vij.pie mētis.Ad vl.arg. de indētita
te personarum dico illud procedere ꝑ fictionē:⁊ nõ in veritate: maxi-
me in istis spiritualibus:vt.s̄.dixi.Cõcludo ergo presentationē non
posse ex eo capite impugnari.quia p̄sentauit filiū. ¶ Ad secūdū du-
bium videtur primo ꝙ sic per.c.literas.de cõces. p̄ben.cle.fi.eo.tit.vbi
patet ꝙ per assecutionem secunde prebēde in eadē ecclesia vacat ipso
iure prima.dicamus ergo ꝙ cum ista beneficia sint in eadē ecclesia ꝙ
aut debet impediri presentatio ad secūdū:aut ꝑ assecutionē secundi
vacabit primum ipso pacto.preterea ex quo episcopus videt ꝙ iste p̄
sentatus nõ valet deseruire in secundo beneficio cū sit astrictus p̄mo
non debet illum instituere in secundo.ar.c.quia nõnulli.⁊.c. relatum.
de cler.nõ resi.preterea nõ potest quis de iure habere plura beneficia
presertim in eadē ecclesia.lxx.dist.sanctorū.⁊ ca.quia in tantū.de p̄be.
⁊.c.conquerente.de cleri.non resi. vix enim potest quis implere vnuz
officium:non em̄ debet sibi vēdicare stipendia plurimorū.c.ad hec.⁊
c.cum nõ ignores.de preben.cum simi. Cõtrariã sñiaz arbitror verio
rem cum in facto mihi presupponat ꝙ canonicus dicte ecclie nõ exi-
gat residentiã sicut hodie cõmunis cõsuetudo est per totam Italiaz
que cõsuetudo a iure est approbata.tex.est ⁊ gl.in.c.cū omnes.de con
stitu.sequūtur ibi doc.⁊ gl.in.c.dudum.ij.de elec.in fi.per Inno.in.c.
cum iamdudū.de p̄ben.⁊ gl.in cle.gratie.de rescrip.⁊.c.gratia. eo.tit.
lib.vj.de iure autē cõmuni potest quis habere plura beneficia sine cu
ra ex quo ambo residētiam nõ requirūt.d.c.gratia.⁊.d. clemē.gratie.
per Inn.in.d.c.cum iam.p̄sertim in casu nostro in quo vnum benefi-
cium per se nõ sufficit ad canonicum cõmode sustētatum ideo potest
salua conscientia recipere scdm:no.gl.in.d.c.cum iamdudū.in fi. In
d.c.cum iam.⁊ hodie habet generalis cõsuetudo vt etiã in eadē eccle
sia quis possit habere nedum duo simplicia beneficia.sꝫ dignitatez ⁊

canonicatū que quidē cōsuetudo valet.tex.⁊ glo.in vers.nisi vnicum.de cōsuetu,lib.vj.facit.c.eā te.de rescrip.Nil ergo repugnat quin dictus assensus ꝯsequatur dictuȝ altare.nō ob.ꝙ sit canonicus;ex quo ad residentiam rōne canonicatus nō tenet̄ residere ratione canonī.⁊ deseruire in dicto altari: quia tūc licet illa sint beneficia sine cura:tū non posset illa simul tenere ex quo exigat residētiam.not.in.c.fina.de cleri.non resi.gl,d.cle.gratie.posset tamen hoc casu eps dispēsare.vt no.per Fede.cōsi.cxv.per.d.c.de consue,lib.j.sed in casu nostro non requirit̄ dispēsatio.tum ꝑ cōsuetudinem generalem:tum qꝛ canonicatus nō requirit residentiā. ¶ Ad cōtraria facile respōdet̄. ⁊ ꝑmo ad.c.literas,⁊ cle.si dico.ꝙ loquunt̄ in duabus ꝑbēdis eiusdem ecclie quaȝ quis habere non potest etiā ex dispensatione episcopi.nec valet consuetudo in ꝯrium.d.c.literas.per Joan.an.vbi ꝓsequitur huius dicti rationē.secꝰ in alijs.no.presertim cum beneficia sunt difformia.vt in casu nostro.Ad alia iura respondetur ꝙ loquunt̄ in beneficijs requirētibus residētiā:vt patet in eis. ¶ Ad tertiū dico dictū dn̄m assensum esse instituendū ꝑ epm̄.vt patet ex predictis. nec posse constringi ad celebrādū i alijs altaribꝰ vel ad faciēdū hebdomadā sicut alij capellani ex quo institutio beneficij hoc nō habet.non enim tenetur quis deseruire vltra onus annexū in institutiōe beneficij.c.cum in cunctis.§.inferiora.de elec.⁊.c.cui de nō sacerdotali.iuncta gl.de preben.lib.vj.facit.c.significatū.cum ibi no.eo.ti.in antiquis.⁊.c.extirpāde.§.quia vero.de ꝑbē,per gl.mag.in.c,licet canon.de elect.lib.vj.cuȝ multis simili.que ad hoc possunt allegari.nec ob.ꝙ aliqui beneficiati in dicto altari seruierint in dicta ecclesia:quia ꝑ seruitium iniuste prestitum:⁊ quasi per extorsionē prelati ⁊ capituli nō fuit inducta ꝯsuetudo in cōtrariū.vt in.c.qꝛ cognouimus.x.q.iij.vbi bonus tex.iūcta glo.facit qꝺ no.gl.⁊ Bar.in.l.j.§.q̄ onerāde.ff.qua.re.ac,nō da. presertim cum nō sit tāti temporis quod sufficiat ad prescriptionem seu consuetudinē inducēdam cū requiratur tempus.xl.annorū.per id qꝺ leg.⁊ no.in.c.fi.de cōsue.⁊.c.de quarta.de ꝑscrip.nō enim debet institutio beneficij de facili tolli;imo eps cōtra illam dispensare potest:vt no.Cal.in.c.cū accessissent.de cōsti.facit.xvj.q.iij. monasterijs.Et per hoc patet nō esse vim:nec difficultate materiā qualiter instrumētum dicat sup modo celebrādi in dicto altari.satis em̄ est ꝙ institutio beneficij solum arctet ad celebrandū in dicto altari ⁊ nō alibi.Dico tū ad varietatē eligendā ꝙ debet inspici originale per qꝺ declarātur inde trāsumpta.vt in.c.quoniam contra,de proba.⁊ in casu quo originale diceret vt sacerdos ibidē instituendus teneretur semper ⁊ continue dicere missam in dicto altari.nō debet ita amare intelligi vt nullū ꝑmittat diē quin celebret.sed ꝙ quāto frequētius potest,debet in dicto altari celebrare salua semper honestate sua ⁊ debita missarum deuotione.vt est tex.no.in.c.significatū.de prebē.non enim debet nec astringi pōt ad celebrandū nisi honeste possit ⁊ deuote.nō enim quis semper deuotus ⁊ aptus est ad celebrandū.vt enim inquit canō.Satis felix est qui digne quotidie celebrare potest.de cōse,disti.j.sufficit.⁊ dicit Augu.quotidie eucharistiam sumere nec laudo nec vitupero.de consecr.distin.ij.quotidie.Et hec sufficiant. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.xcvij.

1 Verba vbi sunt clara non relinquitur locus interpretatione.
2 Pactum factū de vlterius nō petendo debet referri ad quantitatem non solutam.
3 Debitum quando est liquidum non cadit in eo transactio.
4 Verba indefinite prolata debēt generaliter intelligi vbicūqȝ subest eadem ratio.

IN Christi nomine amē. Viso instrumēto liberationis ⁊ quittatiōis facta de mille ⁊ quingētis florenis per dominā Minochiam vt tutricem pupilloruȝ in dicto instrumēto contētorum reuocatur in dubiū an clausula illa in fine dicti instrumenti cōtenta;videlicet.Pactū factum de vlterius non petendo debeat referri ad dictā summam mille ⁊ quingentoruȝ florenorum dūtaxat.an vero ad integrā doteȝ cuius respectu fuit facta solutio dicte quantitatis.Et ꝑmo videtur ꝙ debeat referri dicta clausula ad integrā summā dotē debendarū, quoniā verba in aliqua dispositione,cōtenta debēt aliquid operari.vt.l.si quādo.C.de inoffi.test.⁊ in.c.si papa.de priui.lib.vj.sed si dicta clausula refertur ad quātitatē solutā dūtaxat:verba clausule nil operātur quia solutione eius qꝺ debetur tollitur obligatio absqȝ alio pacto de nō petēdo.vt insti.quib.mod.tolli.obli.in ꝑn.quinimo per solutionē a tertio factā noīe debitoris ipso iure tollitur obligatio.vt in.l.soluere.cū seq.ff.de solu.⁊ in.l.soluendo.ff.de neg.gest.ergo vt dicta clausula aliquid operet̄ dȝ referri ad dictam quantitatē dotiū tunc debitarū.solet em̄ pactū fieri de nō petēdo debitum.vt sic cōtra actionem actoris cōpetētē obstet exceptio pacti.vt insti.de excep.§.ꝑterea.Itē verba generalia indefinite ꝓlata debēt generaliter intelligi.in.l.de ꝑtio.ff.de publicia.⁊ no.i.c.vt circa de elec.lib.vj.⁊.xxxj.q.j.qꝺ si dormierit.sed dicta tutrix fecit pactum indefinite de vlterius non petēdo.ergo debet generaliter intelligi.tutrix autē hoc facere potuit per viā cuiusdā trāsactionis ꝑsertim cum autoritate iudicis que in hoc facto intercessit. vt i.l.interdū.§.tutelā.⁊.l.pignore.§.fi.ff.de fur.Et quāꝙ ꝑdicta aures demulceat aduersam sniam ego arbitror de iure preualere:scilȝ ꝙ dictum pactū de vlterius nō petēdo referatur solum ad quātitatē tūc solutā ⁊ non ad integram tunc debitā quod ostenditur pluribus rationibꝰ.Et ꝑmo.† 1 quia vbi verba clara sunt non relinquitur locꝰ interpretationi vt in.l.ille aut ille .ff.de leg.iij.⁊ in.c.ex toto,de reg.iur.⁊.in.c.fi.de ꝟ.signi.sed verba liberatoria dicti instrumenti solū referunt̄ ad quātitatem mille quingentorū florenorū tunc solutorū:vt patet i ꝑcipio dicti instrumēti dū i eo dicitur ꝙ quittauit,liberauit,⁊ absoluit de mille quigētis florenis aureis ex summa dotiū dn̄e Christophore ⁊c.non enim fuit dictum quod pro illa summa liberabat debitorē a tota quātitate dotium.sȝ qꝺ liberabat de mille quingētis florenis de summa dotiuȝ:clare innuūt ꝙ nō fiebat absolutio ꝓ tota summa dotiū.arg.in.l.decē.ff.de verb.obli.ergo illa clausula de vlterius nō petēdo debet referri solum ad liberationē super solutione facta:quia nō est ꝟosimile qꝺ incōtinenti dicta tutrix fuisset sibi ꝯtraria.arg.i.l.nō ad ea.ff.de condi.⁊ demō.Si enim voluisset debitorē liberare a toto debito dotium nō restrinxisset se in verbis liberatorijs ⁊ quittatiōis ad quātitatem mille ⁊ quigētorū florenorū sciuisset enim dicere vt solitum ē fieri quod ꝓ dicta q̄titate soluta liberabat ⁊ quittabat debitorē ab omni eo qꝺ posset peti occasiōe dotium domine Christophore. arg.in c.ad audientiā.⁊.c.dilecti.de deci.presertim:quia in stipulationibꝰ et ꝯtractibus debemus primo inspicere qꝺ actū sit:⁊ si nō appareat debemus recurrere ad cōmunē obseruantiā.de qua si nō appareat sequēdum est id qꝺ est minimum:⁊ imputādū est stipulatori.vt.l.semꝑ in stipulationibꝰ.ff.de reg.iur.⁊ in reg.in obscuris.⁊ in regu.in dubijs.ꝺ reg.iur.lib.vj. ¶ Secūdo ⁊ fortiꝰ hoc ostēdit̄ alia cōsideratiōe clausula in fine posita debet referri ad precedētia ⁊ non ad extranea.i.c.inquisitioni.de appel.iuncto.c.super.eo.de offi.deleg.plene ꝓbat̄.in.l.talis scriptura.ff.de lega.j.⁊ in.l.ꝑtor.la.ij.ff.vi bo.rap.sed in dicto instrumento solum precessit quittatio ⁊ liberatio de mille ⁊ quigētis florenis.ergo † 2 pactum factum in fine de vlteriꝰ non petēdo debet referri solum ad illam quātitatē solutam:⁊ nō ad residuū debiti cū de illo nulla fuerit facta mentio.sicut enim persona extranea nō intelligitur adiecta in stipulatiōe.vt in.d.l.si ita stipulatꝰ fuero.§.chrysogonꝰ.in tit.ff.de verb.obli.ita nec extranea:⁊ non exꝑsse dȝ intelligi in stipulationibus ⁊ ꝯtractibus. ¶ Tertio facit qꝛ in dicto instrumēto non dicit̄ ꝙ causa trāsactionis liberauit debitorē a toto debito.⁊ sic nō apparet causa quare dictum pactū de non petendo debeat referri ad totū debitū.nā ex quo debitum est liquidum ⁊ clarū:vt patet in instrumēto dotiū de quo fit mentio in dicto instrumēto liberationis nō poterat tutrix liberare debitorē pupillorū a residuo tacite q̄titatis causa non apparēte.vt.l.ꝑses.C.de trāsac.⁊ expresse firmat ibi Bar.nec obstat autoritas iudicis:qꝛ cū sit interposita sine causa.⁊ maxime causa nō cognita,nihil operat̄.vt ꝓbat̄.in.l.magis puto.§.illud.ff.de reb.eo.ergo est presumendū ꝙ dictū pactum ex mēte cōtrahentiū ⁊ iudicis fuerit adiectum vt cōcerneret totū debitū cum nō sit presumēduȝ quem velle facere id qꝺ ꝺ iure adimplere nō pōt.xxij.q.v.faciat.⁊ no.in.l.iij.ff.de inoff.testa.Ex hoc capite dicta clausula debet restrīgi:tā ex defectu pacti q̄ presumpte voluntatis:nec vt dixi debet ꝑsumi trāsactio:† 3 tum qꝛ vbi debitū est liquidū nō cadit ibi trāsactio.vt in.l.elegāter.§.post rem iudicatā.ff.de condi.inde.ꝑsertim in preiudiciū pupillorum.vt not.Bar.in.d.l.preses.tum qꝛ in dicto instrumento nihil dr̄ de trāsactione;nec est ꝟosimile ex alio capite ꝙ fuit facta trāsactio sup toto debito:qꝛ ꝯtractus nō debet claudicare.vt in.l.si cū dies.§.si arbiter.ff.de arbi.sed in dicto instrumēto debitor facit pactū qꝺ si dicti pupilli nō deberēt de iure habere illā quātitatem mille quingentorum Florenorū ꝙ illō ꝙ plꝰ dubito esset solutū deberet retro solui ipsi debitori,ergo nō est verosimile,ꝙ tutrix voluerit soluere pure dictam quantitatē.nam absurdū est ꝯsistere in vna parte q̄ in alia nō consistit.vt in.d.§.si arbiter,repugnat enim illud pactū nature trāsactionis.arg.in.l.luciꝰ.ff.ad trebel.⁊ in.l.sub pretextu.C.de trāsa.ergo nō est presumēda transactio.in.c,ad nostra.de emp.⁊ vend.⁊ in.c.illo vos.de pigno.⁊ in.l.vbi ita donat̄.ff.de don.cau.mor.⁊ ꝑsertim hoc procedit i causa pupillorū. ¶ Quarto ⁊ vltimo hec sentētia apertissime iudicio meo ꝓbatur in.l.veteribꝰ.iūcto eo quod ibi no.Barto.ff.de pac.vbi leg.⁊ no.ꝙ in dubijs debet semꝑ pactum interpretari contra eum in cuius fauorē appositū fuit.ratio quia cū ipse fundet se super illo pacto debet probare clare intentionē suā:alš debet succūbere quia dubia ꝓbatio nō releuat probātē.vt in.c.in ꝑsentia.de proba.⁊ in.l.nō nudis.⁊.l.neqȝ epistolis.C.e.Sed debitor i casu nostro fundat se super dicto pacto quod quidē saltem est dubiū:vt patet ex ꝑdictis ergo contra se fienda est interpretatio.facit quod leg.⁊ no.i.l.quicqd astringēde.ff.de ver.obli.Nec obst.ꝯria superius inducta.Et ꝑmo respōdeo ad primū dico.nō esset absurdū vt quis sibi ꝓuideat in eodeȝ instrumēto de multiplici remedio,arg.i.l.quoties.ff.de act.⁊ oblig.facit qꝺ no.Bar.l.j.ff.ad leg.fal.⁊ presertim:qꝛ hoc habet ꝯsuetudo notariorum.gemināt enim ad cautelā multa remedia in actu absolutionis.arg.in.l.fi.C.de fideius.qꝺ clare patet ex cōtētis in ꝑncipio illius instrumēti.nam dicta tutrix liberauit debitorē ⁊ quittauit a ꝑdicta quantitate

quãtitate sibi soluta que tamen liberatio quittatio ⁊ nõ erat necessa-
ria: quia ex sola solutione cõtingebat liberatio ipso iure quo ad quan
titatem solutam. vt leg. ⁊ no. in. l. quidam estimauerũt. ff. si cer. pe. ⁊ in
c. cõstitut⁹. de penis. ⁊ ex hoc põt cõiecturari quid itendebãt partes ĩ
illo pacto de vlterius nõ petendo. oĩa enim verba dubia in aliqua
dispositione cõtenta declarant̃ verbis precedentib⁹ ⁊ sequẽtibus. vt
in. l. qui filiabus. ⁊. l. si seruus pluriũ. de leg. j. ⁊. l. numis. de leg. iij. sed
absurdũ esset ꝙ dicta clausula referetur ad integrũ debitũ. per ea que
4 s. dicta sunt. Non obst. secundũ motiuũ. † nã verba indefinite ꝓlata
debent generaliter intelligi vbicunqʒ subest eadẽ ratio. secus si diuer
sa ratio assignari põt. vt no. in. d. c. vt circa. ⁊ per Bar. ĩ. d. l. talis scri-
ptura quinimo v̾ba generalia debent restringi ne surgat absonus in-
tellectus. ⁊ ne quis lucretur sine causa cũ iactura alterius. vt. l. vt gra
datim. ff. de mune. ⁊ ho. l. ij. C. de noxa. ⁊ in. c. cũ dilectus. de ꝯsue. ⁊ in
c. abbate. de verb. signi. plene per Bar. in. l. nõ dubium. C. de legi. ⁊. l.
omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iur. sequeret̃ enim vt ptʒ ex predictis abso
nus ⁊ cõtrarius intellectus si dictũ pactũ de nõ petendo referret̃ ad
integrũ debitũ. ¶ Ex predictis omnibus cõcludo ꝙ tam ex defectu
potestatis dicte tutricis ꝙ̃ ex defectu presumpte voluntatis nõ d̾bet
dictum pactum de vlterius nõ petendo referri nisi ad dictam quãti
tem mille ⁊ quingentorum florenorum. Nico. Abbas.

¶ Consilium. xcviij.

1 Scriptura manu testatoris an valeat inter liberos.
2 Testamentũ minus solenne ratiõe solennitatis lʒ faciat fidẽ inter li-
beros oportet tñ ꝙ probet̃ ꝙ fuerit factũ per patrẽ seu ei⁹ autoritate.

In nomine saluatoris Jesu
Christi: amẽ. Jn questione q̃ vertit̃ inter quosdã filios ser
Antonij super validitate cuiusdaʒ scripture in qua dicit̃
1 vltimã voluntatẽ dicti ser Antonij sine alia solẽnitate cõtineri. † Ui
detur primũ dictam scripturã manu ipsi⁹ ser Antonij inter suos libe
ros testantis valere qui cum ipse ser Antonius esset notari⁹. ergo po
tuit propriũ testamentum cõficere cum nõ agat̃ hic de alteri⁹ preiudi
cio. vt no. Bar. in. l. si seruus cõmunis. ff. de stipu. ser. Preterea cũ di-
ctus ser Antonius si testat⁹ inter liberos: ergo valet testamẽtũ: licet
sit minus solẽne respectu solẽnitatis. est enĩ iure remissa oĩs solẽnitas
iuris ciuilis inter liberos: ⁊ sufficit sola solennitas iuris gentiũ vt ĩ. l.
hac cõsultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. ⁊ in auf. qd̾ sine. eo. ti. vbi
ꝓbatur ꝙ sola scriptura ipsi⁹ patris sufficit: lʒ al's nõ sit notari⁹ dũ
modo cõstet scripturã illã fuisse patris saltem ꝑ duos testes. vt ibidẽ
no. per Bar. ⁊ Bal. ⁊ tenet gl. ĩ. l. fi. C. fami. hercis. Sed ĩ casu nostro
videt̃ probari per duos testes aut ꝑ arbitros examinatos ꝙ illa fuit
scriptura ⁊ volũtas vltima patris illorũ: ergo dʒ facere inter eos ple
nam fidẽ. ⁊ videt̃ hoc aperte tenere Bart. in. l. si is qui testõ. ff. de test.
vbi dicit ꝙ si qs volũtatẽ suã vltimã scripsit in aliqua schedula: lʒ illã
nõ publicauerit corã notario. nihilominus valet inter liberos ꝑ iura
superius allegata. ¶ Sed his nõ obstãtibus q̃ vere nõ obstãt casu no
stro. lʒ in se vera esse videat̃ ꝯtrium puto verũ: scʒ ꝙ dicta schedula seu
scriptura non facit fidẽ etiã si reperiat̃ scripta manu testatoris nõ ob-
stante depositiõe illorũ duorũ testiũ. Et hoc probo multiplici capite.
Primo qꝛ nõ habet diem certũ nec consulem seu nomen principis. er-
go testamẽtũ nullum etiã inter liberos: vt aperte ꝓbatur in. d. auf. qd̾
sine. C. de testa. vbi exigit̃ ꝙ tẽpus certũ apponi debet in tali scriptu
ra. ⁊ aperte tenet ibi Bal. dicẽs istũ esse casum specialẽ in quo in scriptu
ra priuata oportet ꝙ de necessitate apponat̃ dies: lʒ regulariter ꝯtra
per. l. cũ tabernã. §. idem quesijt. ff. de pig. ⁊ specialitatis ratio est qꝛ te-
stamentũ solet sepe mutari. ideo dies est de substãtia. l. iij. §. diẽ. ff. quẽ-
admo. testa. ape. sed in dicta scriptura nõ est nec mẽsis: nec dies testa
menti: nec nomẽ cõsulis seu principis: ergo indubitãter ex hoc solo ca
pite dicta scriptura nõ facit fidẽ etiã si cõstaret ꝙ fuerit cõfecta ꝑ di-
2 ctum ser Antoniũ. † Preterea ⁊ secũdo lʒ testamentũ min⁹ solẽne ra-
tione solẽnitatis faciat fidẽ inter liberos. tñ oportet ꝙ ꝓbetur ꝙ fue-
rit per patrẽ seu eius autoritate ⁊ debet de hoc fieri fides saltem per
duos idoneos testes. vt no. gl. ⁊ Bar. in. d. l. fi. C. fami. her. ⁊ Bal. in
d. auf. qd̾ sine. ⁊ Bar. in. d. §. ex imperfecto. Probat̃ ratione qꝛ solẽni
tas iuris gentiũ nõ intelligit̃ remissa: lʒ remittat̃ solẽnitas iuris ciuilis
vt no. in. l. filiusfami. ff. de do. na. sed de iure gẽtiũ ⁊ diuino est vt sal-
tem in ore duorum vel triũ stet omne verbũ. vt ĩ. c. licet vniuersis. de te-
sti. ⁊. c. cũ esses. ⁊. c. relatũ. de testa. ergo ⁊c. ĩ casu autẽ nostro lʒ videãt̃
duo testes: tñ nõ sũt idonei testes etiã de iure diuino: qʒ sunt singula
res in eorũ dicto: non enim fuerũt eodẽ tempore quo dictus ser Anto
nius dicitur dixisse ꝙ ĩ illa schedula cõtinebat̃ vltima volũtas sua di
uersitas ergo ĩ tẽpore facit vt nõ habeatur pro duobus testib⁹ vt in
c. nihilominus. in. q. ix. ⁊. c. cũ dilecti. de elec. ⁊. c. tam literis. de test. ⁊. l.
ob carmẽ. ff. de test. cũ simi. Preterea dicti testes nõ deponũt qd̾ conti
nebatur in dicta schedula. ⁊ ꝙ plus est nõ recognoscũt firmiter dictaʒ
schedulã seu an proprie fuerit illa que tũc eis fuit ostẽsa: imo vnus ex
testib⁹ dicit se nescire literas: ergo perfecte non posset scire an ista sit il
la scriptura que tũc fuit sibi ostensa. nan potuit dict⁹ sed Antonius
ostẽdisse eis tũc aliã scripturã ꝙ̃ istã que nũc ꝓducitur. ꝓbatio autem
debet concludere necessario. vt in. c. presertim. de proba. Jtẽ dict⁹ ser
Antoni⁹ dicit prout ipsimet testes deponũt ꝙ̃ volebat illã scripturã
facere autẽticari per notariũ. ergo nõ habuit illam pro ꝑfecta: per. l.
cõtractus. C. de fide instr. potuisset enim interim volũtatẽ suã muta-
re arg. in. l. si is qui testamẽtũ. prealleg. ⁊ quod ibi no. Bar. ex his om
nibus cõcludo dictam scripturã nõ facere fidem etiã inter liberos. et
ad contraria. s. formata respondetur ꝙ̃ procedunt quando saltẽ per
duos idoneos testes probaret̃ ꝙ illa scriptura fuerit edita ꝑ ser An-
tonium predictum. Jtem quando scriptura haberet certũ diem. Et
hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Quidam condidit testamẽtũ vt
post mortẽ ei⁹ sepeliret̃ in ecclesia cathedrali. ⁊ ꝙ omni die post mor
tem eius ꝓ anima ipsius testatoris ĩ perpetuũ celebrari deberẽt. xxx.
misse mortuorũ ꝑ. xxx. presbyteros quorũ cuilibet ꝑ fideicõmissarios
suos solui deberẽt xij. denarij de fructibus seu reditibus bonorũ reli
ctorum dicti testatoris. dictus aũt testator diẽ persoluẽs extremũ se-
pultus fuit in ecclesia cathedrali: ⁊ inchoate fuerũt misse p̃dicte an di
cta ecclesia per beneficiatos: vt plurimũ dicte ecclesie ⁊ alios nõ bñfi-
ciatos. Ex p̃dicto themate ꝯtigit de tribus dubitari. ¶ Primo an
dicti p̃sbyteri teneãtur ſm volũtatẽ testatoris dicere oĩ die etiã qñ est
missa propria festi dñice vel quadragesime missã mortuorũ: an suffi-
ciat dicere missam currẽtẽ cũ cõmemoratione illius defũcti. ¶ Secũ
do vtrum dicte misse sint celebrande in dicta ecclesia vbi est corp⁹ di-
cti testatoris si ibidẽ celebrari possint. ⁊ non in alio loco: cũ in testamẽ
to per eũ non fuerit specificatũ in quo loco celebrari deberẽt. ¶ Ter
tio vtrum iste misse possint dici ꝑ presbyteros beneficiatos ĩ dicta ec-
clesia q̃ sunt obligati ꝓ dictis suis bñficijs ad dicendũ duas vel tres
vel plures missas in hebdomada in dicta ecclesia. et sic de dieb⁹ qb⁹
sunt obligati ꝓ beneficijs suis celebrare missas. ita ꝙ dicte misse ꝯpu
tari debeãt in numero illorũ. xxx. presbyterorũ: lʒ recipiẽdo. xij. dena-
rios pro quolibet: an per fratres mẽdicantes vl' alios nõ bñficiatos
seu non obligatos ad celebrandum pro alio.

¶ Consilium xcix.

1 Uolens audire missam de eodem die.
2 Que contra bonos mores sunt habent̃ in vltimis voluntatibus pro
non scriptis.
3 Orationes ⁊ sacrificia sacerdotum multum prosunt animab⁹ defun
ctorum.
4 Sacerdos põt dicere missam peculiarẽ die solẽni dummõ per illam
non abstrahabatur populus ab audiẽdo missam solennem de die.
5 Relictũ factum ecclesie aliter nõ specificate nec declarate intelligit̃ fa
ctum ecclesie cuius parochianus est ipse testator.
6 Missa magis ꝓdest vni qñ fit pro eo spẽaliter seu ipsi⁹ ĩtuitu dũtaxat
ꝙ̃ qñ pro animabus vel pluribus simul.

Jesu xp̃i saluatoris ipsiusqʒ
genitricis presidio ex corde prius inuocato. Uidetur primo
circa primũ dubiũ illos. xxx. presbyteros minime obligatos seu obli
gari potuisse vel posse ad quotidie celebrandum missam defunctorũ
per ca. quidam laicorum. de cele. missa. vbi probari videtur neqʒ p̃s-
byteros celebrantes: nec diuina audientes debere omittere missaʒ ſʒ
diei qualitatem contingentiũ propter missas peculiares hoc ẽ illa in
quibus quis habet specialẽ donationeʒ. ad idẽ bonus tex. in. c. ⁊ hoc
attẽdendũ. de cõse. dist. j. vbi quasi idem prima frõte probari videtur
⁊ maxime hoc videtur ꝓcedere in missis d̾functorũ. cũ in missis ꝯtin
gentibus seu viuorum quantũcũqʒ solẽnibus debeat orari etiã ꝓ de
functis. vt ẽ tex. in. c. penul. ea. dist. ⁊ hoc qd̾ dicere voluit tex. in. d. ca.
1 quidam laicorũ. in fi. dum dicit † ꝙ volẽs audire missaʒ debet audire
de eodem die pro salute viuorũ ⁊ etiã defunctorũ quasi celebrando ꝓ
viuis celebretur etiam pro defunctis. accedat ad p̃dicta autoritas ar
chidia. in ca. penul. prealle. vbi dicit missas defunctorum esset peculia-
res. ¶ Scd̾o pricipaliter videt̃ ꝓ predicta cõclusiõe. tex. melior omni
alio qui ad hãc materiã allegari potest. in. c. significatũ. de p̃ben. vbi
colligitur ꝙ nedũ si testator: imo si capitulum ecclesie cathedralis in-
stituit beneficiũ hoc onere annexo vt quotidie debeat celebrari missa
de sancta Maria per sacerdotẽ ibi instituẽdũ: talis ĩstitutio nõ ligat
sacerdotẽ ad quotidie talem missam celebrãdã. sed satis ẽ ꝙ celebrẽt
missarũ solennia. hoc enim probatur ibidem ex eo quia lʒ capitulũ il-
lud onus in institutione adiecerit inter alia onera: ⁊ postmodũ petie
rit a papa illã institutionẽ cõfirmari. papa tamẽ illud on⁹ nõ appro
bauit sed ꝯfirmauit aliquib⁹ ĩmutatis ⁊ inter cetera vbi in institutiõe
dicebat̃ vt omni die debeat missaʒ de sancta Maria celebrare papa
eo tenore cõfirmauit vt quãto frequẽtius posset salua deuotione ⁊ de
bita honestate deberet missarũ solẽnia celebrare: quia enim illud non
erat honestũ vt ꝓpter missã peculiarẽ deberet omitti missa de die. idõ
papa noluit cõfirmare: vt aperte ibi innuit tex. ⁊ sentiunt ibi doc. nec
circa hoc requirerem aliquam commutationẽ per superiorẽ fiendam
quinimo dicerem ꝙ vbi hec institutio beneficij fieret etiã ab episcopo

talis institutio in illa parte reciperet interpretationē: ſƺ formā illius
capituli: quia cōditio vel modus minus honestus in institutiōe adie
ctus haberi debet pro nō apposito. vt no. dicit gl. in. d. c. significatū.
ꝛ videtur probari. x. q. j. c. ij. iuncta gl. facit. c. ſi. cū ibi no. de cōdi. ap
posi. ꝛ tex. in. l. cōditiones. ꝛ. l. filius. ff. de cōdi. insti. vbi habetur ꝙ ea
que ledunt pietatem: existimationē ꝛ verecundiā nostram: generali
2 ter † que fiunt contra bonos mores que habētur in vltimis volūtati
bus pro nō scriptis. ergo vt dicti testatoris volūtas sit iuri cōmuni ꝛ
honestati cōformis dƺ intelligi vel reduci ad terminos iuris cōmu
nis vt sic ꝓpter missam defunctorū nō omittat̄ missa de die: p̄sertim
in die dominico: maxime cuƺ sit vna opinio ꝙ die dominico nō sit ꝓ
defunctis orandū: cum presumendū sit propter dei reuerētiā illa die
requiescere. vt refert Archi. in. d. c. penul. lƺ illam ipse nō firmet. Sed
his nō obstātibus que casui nostro minime obuiāt: arbitror cōtrariā
sentētiā esse veriorē: videlicet ꝙ debeāt dici omni die. xxx. misse defun
ctorū pro anima dicti testatoris: quantūcūqƺ occurrat dies domini
ca vel alia solēnis. ¶ Moueor primo ꝙ negari nō pōt quin hec fue
rit testatoris intētio: vt clare colligit̄ ex verbis testamenti ibi: pro ani
ma ipsius. ꝛ ibi. misse mortuorū: nā certū est aliā esse missam viuoruƺ
ꝛ aliam missam defunctorū. vt probatur in. c. sufficit. de cōse. di. j. ꝛ. c.
quicunqƺ. xxvj. q. v. no. Archi. in. c. penul. ad idē tex. in. c. cum creatu
ra. de celeb. mis. ergo a verbis testatoris si ius exp̄sse nō resistat rece
dendum nō est. l. nō aliter. ff. de leg. iij. quinimo dicit canon ꝙ vltima
testatoris voluntas modis oīb9 seruāda est. vt in. c. vbicūqƺ. xiij. q. ij.
ꝛ alibi etiam dicitur quod ea que sunt ad certuƺ vsum largitiōe fide
lium deputata ad aliū vsum excepta summi pōtificis autoritate con
uerti non debēt. vt in cle. quia cōtingit. de reli. domi. ꝛ lex ciuilis dicit
ꝙ vltima voluntas ꝓ lege seruāda est. vt in auf. de nup. §. disponat. ꝛ
presertim hoc obseruandum cum volūtas defuncti versat̄ circa pias
3 causas. † nā animabus defunctorum multū ꝓsunt oratiōes ꝛ sacrifi
cia sacerdotū. vt i. c. anime defunctorū. xij. q. ij. ꝛ canō suadet peccata
eleemosynis redimi. vt in. c. medicinam. de peni. di. j. Examinandum
est ergo vtrum huic volūtati suprascripti testatoris obstet iuris dispo
sitio. vel sit bonis moribus cōtraria. vbi autem nō impugnat̄ ꝑ iura
est modis omnibus obseruāda: qđ autē nec iuri nec honestati obuiet
quinimo sit iuri consona: aperte probo per. d. c. cū creatura. de celeb.
missa. vbi tex. mandat in ecclesijs collegiatis debere cōuentualiter ce
lebrari duas missas quotidie: vnā pro defunctis: aliam vero ꝓ festo
vel feria ſm ipsoꝝ contingentiā. ergo etiā diebus festiuis licet celebra
re missaƺ pro defunctis etiā cōuentualiter: qđ plus est. ꝛ dicūt ibi do
cto. presertim Jo. and. post Host. exponēdo illum tex. ꝙ si anniuersa
rium defunctorū incidit in festum: faciēdū est saltē i priuato: et missa
festi solēnis in conuentu: ꝛ si non est festū potest dici missa anniuersa
rij solēniter ꝛ ferialis in priuato. ꝛ dicūt hoc posse habere locum etiaƺ
in capellis: quasi hec sit iusta causa bis celebrādi. vt in. d. c. ꝯsuluisti.
ꝛ p̄sertim dictū ad hoc teneri quasi ex debito illos quibus ꝓpter hoc
aliquid relinquit̄: nec hoc est simoniacū. all. de p̄bē. c. significatū. p̄al
leg. ꝛ. iij. ne prela. vices suas. Ecce ergo clare probat̄ ꝙ in diebus etiā
solēnibus presertim vbi aliquid relinquit̄ pro officio mortuoꝝ nō est
omittenda missa mortuorū. capitur enim anniuersariū in. d. c. cū crea
tura. pro missa defunctoꝝ. vt ibi no. glo. ergo volūtas dicti testatoris
nō est immutāda ex quo iuri nō obuiet: imo potius ē cōformis. hoc
idem ꝓbare videtur. d. c. quidā laicorū. pro cōtrario allegatū si bene
poderetur. non eniƺ ꝓhibet simpliciter missas peculiares audiri: imo
permittit dūmodo fiat ex bona deuotiōe ꝛ nō ex superstitiōe: vt qui
daƺ faciebāt: credētes propter illa habere meliores segetes: ꝛ hoc qñ
in ecclesia sunt plures sacerdotes: ita ꝙ aliqs possit celebrare de die
ꝛ alius missam peculiarē. Si autē nō esset nisi vnus sacerdos in eccle
sia tūc nō debet omitti missa de die propter missaƺ peculiarē. quo ca
su loquit̄ text. c. ibi in fi. ꝛ hoc expresse tenet ibi Jo. an. dicēs ꝙ si plu
res sacerdotes essent in ecclesia posset quis ex bona deuotiōe audire
vnam missam peculiarē in secreto: ꝛ aliā audire de die. per. c. ꝛ hoc at
4 tendēduƺ. de cōse. dist. j. ꝛ sic † potest sacerdos dicere missam peculia
rem die solēni dūmodo per illam non abstrahat̄ popul9 ab audiēdo
missam solennē de die. ideo debet dici in priuato. ꝛ hoc voluit ꝛ ꝓbat
tex. si bene pōderetur. in. d. c. ꝛ hoc attendendū. vnde ꝓhibet tūc dici
missam solēnem: sed potius permittit: dūmodo nō faciat impedimē
tum misse solēni: ꝛ ꝙ etiā in die dominica posset dici missa defuncto
rum modo p̄dicto firmat Archid. in. d. c. ꝛ hoc attēdendū. ꝛ satis in
nuebatur in decisione illius. c. vt ibi ipe refert. ꝛ idē innuit in. d. c. pe.
¶ Ex his patet respōsio ad cōtraria. s. alleg. ꝓcedūt em̄ quādo in ec
clesia non esset nisi vnus sacerdos vel quādo idem sacerdos obligare
tur ad dicēdum quotidie vnam missam peculiarē qñ nō videtur ho
nestum. ꝛ ꝓbatur in. d. c. significatū. Sƺ in casu nostro testōr non obli
gauerat nec celebrari mādauit omni die dictas. xxx. missas d̄fūctorū
per eosdem sacerdotes: nec in eadem ecclesia: sƺ simpliciter disposuit:
vt per xxx. sacerdotes dicerētur. dico ꝙ debet intelligi vt salua missa
que dicenda est in ecclesia ſm diei contingentiā debeāt ibi celebrari
misse. xxx. mortuoꝝ per alios sacerdotes qui potuerūt mutari ꝛ eligi
cuƺ scientia executoꝝ testamēti ꝛ ex hoc nulla surgit absurditas nec
obuiatur testatoris voluntati. quinimo nullo modo puto equum vt di
catur missa diei cum ꝯmemoratione defunctorū: quia cū plura suffra
gia fiant ꝓ mortuis i missa defunctoꝝ q̄ vbi fit sola commemoratio
nō debēt talia suffragia subtrahi defunctis presertim ex quo ꝓ illis di
cendis largitur eleemosynas. xij. d̄nariorū. debem9 enim pinguius suc
currere defunctis q̄ fieri potest. argu. in. d. c. cum creatura. preterea si
tantū prodesset cōmemoratio quantū tota missa defunctorū ad quid
ecclesia statuisset specialem missaƺ pro defunctis. vt in iuribus sup̄i9
alle. presertim cum in qualibet missa sit etiam pro defunctis orandū.
vt. d. c. penul. Concludo ergo vt. s. ꝙ si sacerdotes reperiri possint de
bent dici omni die triginta misse mortuorum pro anima illius testato
ris: ita tamen vt ecclesie nō subtrahatur vna missa de die q̄ solet dici
in altari maiori: nec semper saltem per totū annum debent dici per eos
dem sacerdotes. arg. d. c. significatū. et hec de primo dubio. ¶ Circa
secūdum dubium in quo vƺ loco seu ecclesia debeant dicte misse cele
brari ex quo testator certā ecclesiam expresse non designauit. breuiter
dicendum arbitror ꝙ in ecclesia in qua ipse testator sepultus est preser
tim cum illa sit ecclesia cathedralis. per tex. in auf. de eccle. tit. §. si qs
autem in nomine dei. vbi dicitur ꝙ si quis i nomie dei magni ꝛ salua
toris Jesu Christi hereditatem aut legatū reliquerit nō designato spe
cifice cui debeat assignari ꝙ eo casu hereditas vel legatum sic relictū
debet peruenire ad ecclesiam illi9 loci in quo testator haberet domici
lium in illa ciuitate vbi sepult9 est. ergo debet dari ecclesie cathedrali:
sed in casu nostro testator habuit domicilium illius loci. presertim cū
ibi sepultus sit cum ibi elegerit quodāmodo domicilium post mortē.
iuxta illud Psalmiste. ꝛ sepulcra eorum domus illorum in eternū. fa
cit quod legi. ꝛ no. in. c. cum grauia. xiij. q. ij. ꝛ. xij. q. ij. aurum. vbi habe
tur. ꝙ corpora mortuorum dicūtur in cemiterijs seu ecclesijs requiesce
re: ergo omni cōsideratiōe debēt dicte misse dici in ecclesia cathedrali.
¶ Preterea in casu nostro casus est magis clar9 cum testator senserit
de ecclesia: qr mādauerat celebrari missas ꝛ misse dici nō valent nisi in
ecclesijs ꝛ locis cōsecratis. de ꝯse. dist. j. nullus presbyter. ꝛ. c. vnicuiqƺ.
ꝛ seq. ergo tacite de ecclesia intellexit. arg. in. l. interdū. ff. de verb. obli.
5 Relictum † autē factū ecclesie aliter non specificate ꝛ declarate intelli
gitur factū ecclesie. cuius parochianus est ipse testator ar. i. l. que ꝯdi
tio. §. cum in testamēto. ff. de condi. ꝛ demon. vbi hoc firmat Bar. ꝛ sa
tis bene facit ille tex. ibi enim dicitur ꝙ si testator mādauit aliquid fie
ri in foro nec ascriptuƺ fuit in quo foro intelligitur de foro illi9 muni
cipij in quo testator habebat domiciliū. sed iste misse sunt dicēde post
mortem testatoris ꝛ ꝓ anima ipsius testatoris. ergo presumendū est
testatorē sensisse de illa ecclesia in qua testator eligit sepulturā cū ipsi9
dicatur i futurū parochianus respectu diuinorū ibidem celebrādorū.
debemus enim i dubijs cōsiderare ꝙ verosimilius est ꝛ id qđ plerūqƺ
fieri cōsueuit. vt in reg. inspicimus in obscuris. de reg. iu. lib. vj. ꝛ id qđ
ex ꝯiecturis percipi potest dicitur euidēs volūtas testatoris. l. licet im
perator. ff. de leg. j. sƺ verosimili9 est ꝙ testator senserit de ecclesia sepul
ture: honestius enim ibi pro ipsius anima celebrātur misse quam alibi
cum patrocinio illorū sanctorū in quorū honore fuit ecclesia illa edifi
cata ꝛ cōsecrata adiuuentur. vt in. c. nō existimētur. in fi. xiij. q. ij. ꝛ ibi
defendunt̄ facili9 corpora a spiritib9 immundis. vt no. gl. in. c. cū gra
uia. ea. causa ꝛ. q. ergo honestius est vt ibi ꝓ eo preces fundantur. Ex
his omnibus presumitur testator ad illam ecclesiam habuisse maiorē
affectionem: ergo de illa sensisse presumēdus est. arg. in. l. nulli. C. de sa
crosan. eccle. facit qđ no. Cy. i. l. j. C. de sacrosan. eccle. ꝛ Spe. in ti. de in
stru. edi. §. nunc versi. sed quid si testator. Et optime facit ꝓ cōsidera
tione affectiōis. text. in. l. cum acutissimi. C. de fideic. ꝛ in. l. generaliter.
§. cum autem. C. de insti. ꝛ substi. cū simi. Itē vbi solent vt plurimū suf
fragia pro mortuis domesticis citius facere in ecclesijs. in quibus cor
pora sepulta sunt quam alibi: quod videtur iuri cōsonum. arg. i. d. c.
cum grauia. cum ibi no. in glo. ergo de illa testator sensisse videt̄. arg.
in. d. reg. inspicimus. ꝛ in. l. semper. ff. de verbo. sig. sed si ibi ne possint
commode celebrari ꝓ ipsius defuncti anima debēt etiam in alijs ec
clesijs celebrari. arg. opti. in. c. nos quideƺ. de testa. ꝛ. l. legatuƺ. ff. de vsu
fruc. leg. ꝛ in auf. de eccle. titu. §. si qs autem vnum sanctorū. col. ix. cuƺ
deus vbiqƺ sit. xiij. q. ij. vbicūqƺ. cum simi. Et hec de secundo. Cōcludo
ergo ꝙ in ecclesia vbi corp9 dicti testatoris est humatū dicte misse ce
lebrande sunt. ꝛ si ibi non possint cōgrue celebrari: iuxta ea que dixi. s.
in precedenti dubio: ꝛ ea que dicam in sequēti celebrabūtur in alijs ec
clesijs. ¶ Nunc tertium dubiū aggrediens videtur primo sufficere ꝙ
per presbyteros al's beneficiatos ꝛ astrictos ad celebrādū in dicta ec
clesia valeant legitime dicte misse testatoris voluntate minime refragā
te celebrari. ita ꝙ poterunt in numero illarum computari: per. c. nō me
diocriter. de conse. dist. v. vbi dicit sanctus Hieronymus ꝙ cuƺ pro cū
ctis animabus psalmus vel missa dicitur nil min9 q̄ si pro vnoquoqƺ
ipsorū diceretur: accipitur ꝙ videtur speciale in sacramentis ſm quos
dā. vt ibi no. in gl. propter spiritūsanctum qui non datur ad mensurā
vt in. c. quēq̄. de conse. di. iiij. cum em̄ valor orationis ꝛ aliorum suffra
giorū plurimum consideretur ex parte charitatis. ar. j. q. ō. j. ipsi sacer
dotes. charitas aūt nō minuitur si affectus distribuat̄ in multos: imo
potius augetur. nō enim charitas est inuida nec querit q̄ sua sunt. de
pe. dist. ij.

peni.dist.ij.charitas.⁊ de peni.dist.vj.c.i.versi.credēdū.ergo tātū valet si celebretur pro multis ꝙ si pro vno tm̄.⁊ per cōsequēs oportet cōcludere nō esse curādū an dicte misse celebrent̃ per alios beneficiatos qui sunt obnoxij ad celebrādum in dicta ecclesia an per alios nulli obnoxios. ¶ Secūdo posset adduci vna cōsideratio vulgaris.nam si ī vna die concurrāt due vel tres cause ieiunādi sicut cōtingit hoc anno in mense Februarij.occurrit enim eadem die ieiuniū quadragesimale quatuor tēporū vigilie sancti Matthei vnico ieiunio potest omnib⁹ satisfieri.ad hoc.c.ij.de obser.ieiu.no.Jo.an.i.c.cum in cūctis.de celebra.missa.⁊ facit qđ ipse not.in cōfusione penarum cōcurrentiū eodē tempore.⁊ per glos.i.c.ij.de magi. ¶ Tertio facit p̄sumpta testatoris volūtas vt misse p̄dicte dicātur in ecclesia sepulture.vt dixi in p̄cedēti dubio qđ de facili non posset contingere nisi dicerent̃ per ibidē beneficiatos.nec videt̃ dicendū vt clerici ibidem beneficiati excludātur ab illa eleemosyna cū testator presumat̃ ad illos habuisse affectionē submittēdo corpus ipsius ecclesie.⁊ per cōsequēs eorum orationi.argu.ī d.c.nō estimem⁹.⁊.c.cum grauia.preall. ¶ Sed ꝑfecto ꝯtrariam sententiam puto omnimo sustinendā: vt scilicet ꝑ illos qui al's sunt illa die obligati ad celebrandū nullo modo dicte misse debeāt celebrari: sed ꝑ illos qui obligati sunt.ita ꝙ specialiter ⁊ ītuitu testatoris dūtaxat sacrificiū offerant.hoc primo ꝓbo per verba dicti testatoris in eo ꝙ mādauit ꝙ ꝓ anima ipsius dicte misse celebrarent̃. sed si celebrarētur ꝑ sacerdotes al's obligatos ad celebrandū nō celebrarētur pro anima ipsius testatoris: imo p̄cipaliter pro anima illorum qui dicta beneficia instituerūt cū illa obligatio p̄cesserit.arg.in.l.qui prior.ff.de iud.⁊ l.cum ex pluribus.ff.de solu. ⁊ opti.ꝑ Inn.in.c.cum iamdudum. de preben.cum simi. Uel si ponerem⁹ ꝙ pariter pro vtroq; celebraretur nō tamē esset verum dicere ꝙ pro anima testatoris celebraret̃.ad hoc bonus tex.in similibus in.c.cum in illis.de p̄ben.lib.vj.in fi. vbi dicit̃ ꝙ si mandetur ꝓuideri de beneficio spectāte ad collationē vni⁹ nō potest impleri mādatum in beneficio cui⁹ collatio ad eum simul cū alio pertinet.ad idem facit tex.in.l.si fuerit.ff.de reb.dub.vbi dicitur legatum impediri factum vni ex cognatis qui primum capitolium ascenderit si simul duo venisse dicātur: vel fuit factum illi qui monumētū fecerit ⁊ plures fecisse dicantur.⁊ facit qđ plene no.Bar.in.l.hoc articulo.ff.de here.insti. Preterea ⁊ fortius qs in dubio p̄sumitur elegisse viam per quam sit pinguius prouisum.arg.in.l.iij.ff.de mili.test. facit c.super hoc.de renun.⁊.l.cum de indebito.ff.de prob.cum simi.sed certum est ꝙ quaten⁹ suffragia ꝯsiderant̃ ex parte satisfactionis magis prosunt quando fiunt pro vno ꝙ̄ ꝓ pluribus: qa quatenus suffragiū est satisfactorium habet efficaciam finitam. ergo min⁹ prodest cū in plures distribuit̃.arg.in.c.cum.M.de consti.⁊.c.j.de institu.cū simi. Et hāc partem tenuit beatus Thomas super.iiij.sententiarū.di.xlv. q.iiij.articu.j.⁊.ij.⁊ firmat Jo.an.⁊ Calde.post eū. ⁊ cōiter ibi alij docto.seq.in.c.fraternitatē.de sepul.⁊ videtur de mente Archi.in.d.c.nō

6 mediocriter.vbi firmat † ꝙ missa magis prodest vni quando fit ꝓ eo specialiter seu ipsius intuitu dūtaxat ꝙ̄ quādo pro omnibus vl' pluribus simul.ergo dictus testator videt̃ voluisse vt specialiter pro eo dicerentur dicte misse: ⁊ nō simul pro alijs presertim cum ỽba sua satis clare hoc innuāt cum voluerit vt pro anima sua celebrarent̃: ergo ꝓ ipsius anima ⁊ ipsius intuitu dūtaxat.ad hoc bonus tex.i.c.cū apostolica.iūcta glo.penul.de cōces.preb.Et cōsideratio videtur omnino hanc partem concludere.vbi enim verba ⁊ res clare sunt nō est opus īterpretatione.l.ille aut ille.ff.de leg.iij.⁊.c.fi.de ỽ.sig.⁊.d.l.nō aliter. de leg.iij. Item ⁊ tertio beneficiati sunt astricti ad dicendū missam d' die s'm cōtingētiā: sed testator voluit vt celebrarent̃ misse defunctorū pro anima sua.ergo per illos non potest volūtati testatoris satisfieri vt colligit̃ ex his que plene dixi in primo dubio. Quarto facit text.i.l reipublice causa.ff.ex quib.cau.maio.vbi dicit̃ illos solos dici abesse reipublice causa q nō sui cōmodi causa absunt: sed coacti absunt.ad idem.l.si cui.eo.tit.sed cum dicti beneficiati al's teneātur celebrare ratione beneficiorū ex cōmoditate quam percipiūt: ergo non dicerent̃ celebrare ꝓ anima testatoris ex quo coacti celebrent ex ꝯmoditate beneficiorū quam habent. ¶ Quīto ⁊ vlti.faciunt multa iura que innuūt quem nō videri ex certa causa aliquid facere quādo illud tenebat̃ ex alia causa facere: vt ꝓbat̃ i.l.sed ⁊ si.§.j.ff.ad exhib.⁊.ff.de peti. here. l.sed ⁊ si.§.quod ait.⁊.ff.de rei vendi.l.si res.⁊ facit qđ not.gl.in.c.cū ab omni.de vita ⁊ hone.cleri.⁊ in.c.statutū.§.īsuper.de rescript.li.vj. ergo nō possent isti beneficiati dicere ꝙ celebrarent ꝓ anima defuncti ex quo al's ad hoc tenebātur ratione beneficiorū facere. Ad cōtraria supra formata potest faciliter respōderi. Et primo ad.c.nō mediocriter.dico ꝙ illud.c.multipliciter intelligit̃.vt ibi no.in gl. ⁊ ꝑ Arch. ⁊ placet mihi illa sol.vt illa ỽba referant̃ ad ipsos sacerdotes vt tm̄ valeat ei celebrare pro vno sicut ꝓ centum vel intelligit̃ quādo sacerdos missam dicit pro singulis.⁊ cū tristitia ⁊ anxietate: nam non minus valet vna missa cum hilaritate cum bona deuotione dicta ꝓ cētum quam si pro quolibet diceret̃ cum anxietate. Et iste sol.multū ꝯueniunt mēti illius.c.⁊ verbis vbi precedētibus. Uel tertio vltra glo. potest intelligi quaten⁹ cōsideratur suffragiū respectu charitatis: secus autem quādo est satisfactorium.vt voluerunt beat⁹ Tho.in loco preall.⁊ doc.nostri cōiter in.d.c.fraternitatē. Ad scđ3 motiuū qđ vnico ieiunio pōt satisfieri plurib⁹ causis ieiunandi. respōd. ꝙ ꝓcedit qñ quelibet causarum cōcernit certū diē.iō oportet ꝙ satisfiet eo die meliori modo quo pōt. S3 in casu nr̄o cessat hec ratio cum ꝑ plures sacerdotes possit satisfieri eodē die volūtati testatoris. Ad tertiū ⁊ vltimū dico ꝙ licet testatori presumatur diligere clericos illi⁹ ecclesie sepulture.tñ presumitur magis diligere animā suam.argu.in.c.licet.ī fi.de regu.⁊ de peni.dist.iij. hec que de charitate. Nullā eñ cōmutationem homo facere debet pro anima sua.vt in.c.matheus.de spōsa. ergo presumēdū ꝙ senserit de eo modo per quē pinguius ⁊ citius possit cōsuli anime sue.⁊ eodē modo dico respectu ecclesie ꝙ ceteris paribus fateor qđ videtur sensisse de illa ecclesia. Sed ī dicta ecclesia ex sacerdotū actorū penuria non potest ibi ita bñ consuli videtur voluisse vt vbicūq; dicerentur: quia loca non sanctificant: s3 merita.lx.dist. c.nō loca.⁊.c.multi.⁊ ob hoc forte testator. minime restrinxit se ad certam ecclesiam: sed locutus fuit generaliter. ⁊ oēs ecclesie sunt mēbra vnius ecclesie vniuersalis cuius Christus Jesus spōsus est.vt i.c.firmiter.§.vna.de sum.tri.⁊.c.nouatianus episcop⁹.vij.q.j.⁊.c.loquitur. ⁊.c.pudenda.xxiiij.q.j.Et hec sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Illud in dubiū reuocatur an eximius artium ⁊ medicine doctor magister Joannes de Salmone potuerit allibrari seu in estimo poni in ciuitate.Seneñ.in qua aliqua bona possidet.⁊ vxorē duxit: ⁊ vltra decenniū morā traxit. presertim respectu exercitij personalis seu eorū que lucratur causa discipline seu intuitu ⁊ industria persone.

¶ Consilium.c.

1 ☞ Collecte imponi non possunt forensibus habitantib⁹ in loco quē nondum constituerunt.

SAluatoris Jesu Christi inuocato p̄sidio. Uidetur primo dicēdu3 ꝙ sic.quanq̄ enim ciuis huius preclare ciuitatis Senarū non sit per id quod leg.⁊ no.in.l.ciues.C.de incolis.lib.x.est tamē huius ciuitatis incola. domiciliū nāq; incolam facit.d.l.ciues. Quod autem domiciliū cōstituerit in dicta ciuitate euidenter probatur ex eo: quia ꝑ decēnium et vltra ibidem habitauit.ex tāta enim mora etiam studētes domiciliū sortiri censentur.vt ꝓbatur in.l.ij.in prin.C.eo. Et hoc tenēdū in casu dubio firmauit Barto.in.l.lex cornelia.§.si domum.ff.de iniur.⁊ Jo. an.post Egid.in ꝓemio Grego.⁊ ca.quod clericis. de foro compet. Incolis aūt possunt munera seu collecte que imponūtur personis ꝓ rebus iniungi sicut ciuibus: vt ꝓbatur in.l.incola.ff ad municip.⁊.l rescripto.i.fi.ff.de mune.⁊ hono.quinimo dixit gl.no.in.d.l.incola.ꝙ post impositionē collecte nō potest incola mutare incolatū inde recedendo in preiudiciu3 muneris iniuncti cum iam preuentus sit. arg.ī l.si quis postea.ff.de iudi.⁊.l.penul.ff.de iurisd.omniū iud.⁊.c.proposuisti.de fo.cōpe.⁊ p̄sertim videt̃ ꝓbare annuū domiciliū ī dicta ciuitate constituendi acquisitio bonorū immobiliū ⁊ traductio vxoris in dicta ciuitate.facit.l.ciues.§.j. ¶ Sed his nō obstātib⁹ ꝯtrariū arbitror de iure ꝓcedere in casu nostro.

1 ¶ Primo nāq; certū est † ꝙ forensibus habitātibus in loco qui nondū cōstituerunt ibi domiciliū non possunt mūera ꝑsonalia imponi nec collecte que imponunt̃ personis pro rebus etiā ibi existētibus.ista enim imponi nō possunt nisi subditis.tex.est apertus in.d.l.rescripto.ī fi.ff.de mune.⁊ hon.⁊ ibi aperti⁹ hoc firmat Bar.dicens ꝙ ob istam causam qui clerici non sūt laicis subiecti nō possunt eis tales collecte imponi.⁊ ide3 firmauit.l.placet. C.de sacrosan.eccle.⁊.l.vnica.C.de mulie.⁊ in quo loc.mu.li.x. Bal. in.d.l.placet.⁊ facit qđ ipse no.in aut̃.ite3 nulla cōmunitas.C.de epi. ⁊ cleri.⁊ Cano.in.c.fi.de vita ⁊ hon.cler.⁊ cle.presenti.de censi.⁊ in.c. j.de immu.eccle.li.vj. Solum ergo restat examinare an dictus magister Joannes cōstituerit domiciliū in loco ratione p̄dictorū.vt sic dicatur incola. Et primo dico ꝙ licet ī dubio quis per morā.x.annorū dicat̃ cōstituere domiciliū in loco habitationis.vt in.d.l.ij.illud tamen procedit nisi alie coniecture militent in ꝯtrariū que declarēt ꝙ ex causa ibidem toto tempore habitauerit quib⁹ cōcurrentibus etiā si per centum annos in loco habitauerit.non dicitur per hoc domiciliū ibi constituere.vt leg.⁊ no.in.l.quesitū.in prin.de leg.ij.domiciliū enim cōstituitur ex animo.vt in.l.si quis instructus.ff.ad municip.vt puta cōstituit ibi larem animo ideo nō discedēdi.vt.d.l.ciues.animus autē ex cōiecturis ꝓbat̃.vt in.l.licet imperator.ff.de leg.j.⁊ in cle.exiui.de ỽ. signi.⁊.c.ij.de renū.lib.vj.⁊.l.dolū.C.de dolo.cū simi. In casu nostro occurrūt plurime coniecture ac etiā ꝓbatiōes euidentissime ꝙ dictus magister Joannes nō habuit animu3 constituēdi Senis domiciliū. Primo quia ad hanc ciuitatē Senarū venit tanq̄ forēsis cōduct⁹ ad legēdū medicinā quemadmodū alij forenses.⁊ finita prima cōducta fuit recōductus iterū ⁊ sepenumero successiue tanq̄ forensis.⁊ vt forensis in quātitate salarij tractatus iugiter ⁊ semper in sua recōductiōe debuit dixisse ꝙ nisi cum cōpetentia salario reconduceret̃ intēdebat ī de recedere sicut faciunt alij forenses. Ex his eni3 satis anim⁹ decla-

tatur ipsius magistri Joannis ꝙ non intēdebat ex illa mora hic ꝯsti
tuere domiciliū.arg.opt.in.l.nesennius.ff.de nego.gest.quinimo voluit
do.Ant.de but.in proe.Grego.preal.ꝙ in studēte sufficit sola ꝯiectu
ra studij ad declarādū animū ꝙ nō steterit tāto tēpore causa ibidē cō
stituēdi domiciliū.De quo tn̄ dicto posset dubitari per.d.l.ij.C.de in
colis.que loquitur in studēte.sed in casu nostro in quo p̄dicte conie
cture ⁊ probationes animi concurrāt nō puto aliqualiter hesitandū.
Preterea nunꝙ in tempore habitationis subijt aliqua onera tanꝙ ci
uis vel incola ꝙ huic nostre ꝯclusioni p̄stat adminiculū maxime. ar.
in.l.j.ad muni.acquisitio seu emptio bonoꝝ immobilium per dictum
magistrū Joanē facta in dicta ciuitate Senarū nō sufficit vt ad mu
nera personalia teneant̄.vt est tex.apertus in.l.libertus.§.soladomus.
ff.ad muni.⁊ ibi firmat Bar.ꝙ etiam collecte nō possint iponi posses
soribus forensibus ꝑ ea que.s̄.dixi.Nec etiā ob.ꝙ in hac ciuitate du
xit vxorē.nā traductio vxoris nō inducit ciuilitatē i loco nec incolatū
vt in.l.ciues.quinimo dico ꝙ ipsa vxor efficit̄ icola seu ciuis originis
mariti.⁊ ibidem.⁊ nō in loco secūde originis debet onera patrie subi
re.vt est tex.in.l.fi.§.idem rescripserunt.ff.ad muni.⁊ ibi per Bar. ⁊ ꝑ
glo.in.l.ciues.⁊.origine.C.de mune.⁊ hono.lib.x. Uxor autē mutat
forum saltem quo ad onera ⁊ nō vir:quia vxor tenetur sequi maritū
⁊ non ecōuerso.vt in.c.vna queqꝫ mulier.xiij.q.ij.leg.⁊ no.in.c.j.de cō
iu.lepro.cum simi.Et hec sufficiant. Nico. Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Factum super quo cōsilium peti

tur in terminis infrascriptis ꝓponitur.vcꝫ eps̄ Spirēsis ad ipsius po
stulationem ⁊ instātiam trāslatus extitit per Martinū papam.v.ad
sedem Treuerēsem archiepiscopalē eo prius vt moris ⁊ iuris est abso
luto a vinculo Spirēsis ecclesie cui erat obnoxius:⁊ de ecclesia vt va
cante per translationē prefatā prouisum fuit per eūdē Martinū viro
illustri dño Adolpho de Alemania nūc in decretis licētiato. deniqꝫ
post dictas prouisiones dictus trāslatus ad eius postulationē obti
nuit per eūdem Romanū pōtificē pallio archiepi decorari.postremo
cōtingit dictū trāslatum nequiuisse dicti archiep̄atus corporalē pos
sessionē nācisci ob cuiusdā resistētiā qui se de facto archiep̄atui intru
sit.propter qđ dictā ecclesiā Spirēsem nititur vt prius obtinere con
tradicente ipso dño Adolpho ⁊ dicēte dictam Spirēsem ecclesiam
sibi de iure tanꝙ de eo legitime prouisuꝫ relaxandā. Querit̄ qđ iuris.

¶ Consilium.cj.

1 Eps̄ si aliquis fuerit ordinatus ⁊ nō recipitur ab ecclesia ad quā ordinatus fuit non debet eijci a priori dignitate.
2 Papa si aliquem episcopum transtulit in sedem archiepiscopalē eo prius a vinculo prioris ecclesie absoluto ep̄atus nō vacat illico per illam absolutionē ⁊ translationem sed incipit vacare postꝙ eps̄ translatus prestitit consensum.
3 Beneficia electi ⁊ confirmati in ep̄m nō vacant nisi post plenā trāslationem que causatur per ꝯsecrationem ⁊ corporalem possessionem.
4 Actus spirituales non recipiunt conditionem.
5 Princeps agendo actum scienter contra legem videtur circa illam dispensare.
6 Papa potest ex certa scientia ⁊ cum cause cognitione vni duos episcopatus conferre.
7 Eps̄ nō potest alium episcopatum acquirere de iure communi.

Saluatoris iesu christi eiusqꝫ gloriosissime matris presidio ex corde humiliter inuocato
Uidetur primo dictū trāslatū minime de iure arctādū fo
re ad relaxationē Spirēsis ecclesie nisi prius corꝑalē possessionē eccle
sie Treuerēsis pacifice obtineat vel per eū stet quominus ip̄am pos
sessionē nāciscat̄.Ecclesia em̄ prima vacat per trāslationē ad secūdā.
vt in.c.ij.de transla.p̄la.⁊.c.bone.ij.de postu.p̄la.⁊.xxj.q.ij.c.si quis iā
translatus.sed nō dr̄ quis ꝓprie trāslatus nisi primo habuerit posses
sionē secūde ecclesie.vt dicit glo.no.in.d.c.si quis iam trāslatus. facit
opti.c.cū in cūctis.§.cum vero.de elec.ergo nō debet iste verbo trāsla
tus cōstringi ad priorē ecclesiā dimittēdā:nisi primo nāciscat̄ corpo
ralem possessionē secūde.Scđo principaliter videt̄ ꝓbari per tex.not.
1 maxime iuncta gl.in.c.si quis.xiij.disti.vbi dr̄ † ꝙ si quis fuit eps̄ ordi
natus ⁊ nō recipit̄ ab ecclesia ad quā ordinatus extitit nō debet eijci
a priori dignitate:etiā si interim fuit alteri collata.scđꝫ gl.ibi no.que
addit ad illam tex.hoc vltimū arg.d.c.cū in cūctis.⁊.vij.q.j.ens.⁊.C.
de repu.here.vlt.Et ponderandū qđ tex.ibi loquitur etiā si primum
beneficiū foret dignitas.igitur idē dicendū in casu nostro:videt̄ ergo
ibi casus iūcta gl.de q̄stione nostra.¶ Tertio opti. facit in arg.ca.si
beneficia.de p̄ben.lib.vj.vbi habetur ꝙ si quis dimisit beneficiū suum
propter aliud sibi collatū ꝙ postea reperitur alteri debitū potest repe
ti:dummō scđm alteri debitū sine difficultate dimittat.ecce ergo ꝙ be
neficiū alteri legitime collatū potest repeti.ex quo scđm non pōt legi
time retineri.Idē ergo dicamus in casu nostro vt nō obstāte ꝓuisiōe
dño Adolpho facta possit trāslatus retinere ecclesiā:scꝫ Spirēsē ex
quo nō potest secunde eccl'ie possessionē apprehēdere. videt̄ em̄ trās
latus ⁊ absolutus a vinculo prioris eccl'ie sub quādā tacita ꝯditiōe.scꝫ
si possessionē scđe ecclesie potuerit adipisci.argu.d.c.si bñficia.cū em̄
hec trāslatio fuerit in fauorē dicti trāslati facta nō oportet in eius lesio
nē ⁊ diminutionē honoris redundare.ar.in reg.qđ ob gratiā.de reg.
iur.li.vj.⁊.l.qđ fauore.C.de legi.facit qđ in simili no.Joā.mona.in.c.
generali.de elec.li.vj.cuius dictū retulit Jo.an.nec illud reprobabit
2 in.d.reg.quod ob gratiā.in mercu.dixit enim † ꝙ si papa aliquē ep̄m
trāstulit in sedem achiep̄alem:eo prius a viculo prioris ecclesie abso
luto qđ ep̄atus nō vacat illico per illam absolutionē ⁊ trāslationē sed
incipit vacare postꝙ eps̄ trāslatus p̄stitit cōsensum:quia videt̄ sub ta
cita cōditione absolutus:scꝫ si cōsensum p̄stiterit ⁊ reddit rōnē:quia cū
hec trāslatio fiat in illius fauorē nō dꝫ in illius lesionē redūdare.Idē
cōsuluerūt do.Fran.zaba.cardi.Flo.⁊ multi alij doc.in casu ep̄i Flo
rentini quem papa eo absoluto a vinculo ep̄atus promouit absentē in
cardinalē.concluserūt enim ep̄atum nō vacare nisi tp̄e quo dictus eps̄
prestitit cōsensum ⁊ ob hoc ille eps̄ ante ꝯsensū p̄stitū administrauit
in ep̄atu fere per annū.Idem dicēdū in casu nostro vt dicta trāslatio
⁊ absolutio videant̄ facte sub tacita cōditiōe:scꝫ si possessionē secūde
ecclesie potuerit adipisci.cū tūc dicat̄ proprie trāslatus.vt not.i.d.c.
si quis iā trāslatus.al's cederet trāslatio in ipsius lesionē qđ nō est di
cendū.¶ Quarto faciūt ad hanc partē multa iura que ꝑ adeptionē
secundi beneficij incōpassibilis inducūt vacationē primi nō a tēpore
ꝓuisionis secūdi sꝫ post habitā pacificā ⁊ corporalē possessionē ipsius
vt in.c.licet eps̄.de p̄ben.lib.vj.⁊ cle.si plures.eo.ti.⁊.c.cōmissa.de ele.
li.vj.⁊.d.c.si quis iam trāslatus.iuncta gl.cū simi.⁊ videt̄ de casu no
stro tex.quasi expressus in.c.cum in cūctis.prealle.in §.cū vero.vbi pa
3 tet † ꝙ beneficia electi ⁊ ꝯfirmati in ep̄m nō vacāt nisi post plenā trās
lationē ad ep̄alē que causat̄ per cōsecrationē ⁊ corporalē possessionē
vt ibi.ecce ergo ꝙ beneficia incōpassibilia cum ep̄atu nō vacēt ꝑ solā
prouisionē de ep̄atu:sed oportet ꝙ prius habeat̄ corporalis possessio
ipsius ep̄atus.ergo idē dicēdū in casu nostro:quanꝙ enim duo ep̄atus
sint in eadē persona de iure cōmuni incōpassibiles.xxj.q.ij.sicut i vna
quaqꝫ.⁊.vij.q.j.sicut tamē nō debet i effectu induci vacatio p̄mi nisi
post habitā possessionē secundi.⁊ qđ ille tex.ꝓcedat in duobus episco
patibus videtur tacite velle gl.in.c.relatio.xxj.q.j.que i duobus ep̄a
tibus alleg.illum tex.nec ob.si dicatur ꝙ ex hoc cōtingeret istū trāsla
tum habere duos ep̄atus eodem tp̄e: quia non videt̄ absurdū:quia
primū habeat habitu ⁊ actu:⁊ scđm habeat respectu tituli.ex quo nō
potest ipsius corporalem possessionē habere:vt ꝓbatur in.c.pastoralis
vij.q.j.vbi est tex.ad hoc notabilis.¶ Sed p̄dictis nō obstātibus q̄ ca
sui nostro minime fauēt ꝯtrariū arbitror de iure ꝓcedere.puto enim illā
ecclesiā Spirensem simpliciter vacasse per absolutionē ⁊ translationē
prius factas ⁊ de ea fuisse dicto dño Adolpho legitime ꝓuisum ⁊ ꝑ
consequēs dictum translatū fore iuris remedijs cōpellēdum ad eccle
siam Spirēsem libere relaxandum per dictū Adolphū gubernādū
⁊ disponēdam vti per verum ipsius ecclesie pastorē. Moueor primo in
hanc sniam principaliter per illā iuris regulā.quicūqꝫ vult cōsequēs
videtur velle antecedēs.vt in.c.cum.M.de cōsti.⁊.l.illud.ff.de acqui.
here.c.ex parte.de spōsa.c.prudētia.c.preterea.de offi.dele.⁊.l.ad lega
tum.⁊.l.ad rē mobilē.ff.de ꝓcu.sed olim eps̄ Spirēsis instituit apud
dñm papam vt sibi ꝓuideretur de archiep̄atu Treuerēsi.ergo videt̄
voluisse ⁊ cōsensisse vt ante oīa absolueret̄ a vinculo quo eccl'ie Spi
rensi tenebat̄.nō enim poterat de iure etiā ꝑbo trāsferri ad aliā sedē
nisi prius absolueret̄ a priori.⁊ ita etiā est de more Romane curie ab
antiquo seruatū.vt ꝓbatur i.d.c.ij.de trās.p̄la.⁊.c.bone.ij.de postu.
p̄la.Jo.mona.i.d.c.generali.⁊ Jo.an.in.d.reg.qđ ob gratiā.in prin.
q.cum ergo fuerit suo cōsensu ab illa priori ecclesia absolutus:⁊ sic ꝑ
cōsequens vacauerit.vij.q.j.sicut.el.j.⁊ in.§.ecce.nō pōt per casum de
facto superuenientē ipsā priorē ecclesiā retinere p̄sertim post ꝓuisionē
alteri factā:quia renūtiantibus iura sua expresse, tacite nō datur ad illa
ingressus:nec est locus penitētie.vt in.c.quā periculosum.vij.q.j.⁊.c.
ex trāsmissa.de renū.⁊.c ex ore.de priuile.⁊ actio semel extincta non re
uiuiscit.de conse.dist.iiij.queris.⁊.l.qui res.§.areā.ff.de solu.Nec po
test dictus trāslatus allegare ꝙ huic actui ꝯsenserit sub tacita cōditio
4 ne secūde ecclesie adipiscēde.tum † quia isti actus spirituales nō reci
piunt cōditionē.vt in.c.ij.de elec.lib.vi.⁊ in reg.actus legitimi.de reg.
iur.lib.vj.⁊ qui renuntiat beneficio debet pure ⁊ oīno renūtiare.vt in
c.ex parte.ij.iuncta glo.de offi.dele.tum quia nullam cōditionē expressit
dum per se seu per alium instituit apud papā Martinum vt de archi
episcopatu sibi ꝓuideret̄.ergo nulla ꝯditio debet subintelligi.vt in.c.
vnico.in fi.xxxij.q.viij.Presertim in materia nostra que de sui natura
debet esse pura ⁊ simplex nec cōditio mente retēta releuat.vt in.l.si re
petendi cām.C.de ꝯdi.ob cau.Preterea nullum iuris refugiū potest
dictus trāslatus in hoc reperire cum palliū archiep̄ale obtinuerit qđ
non solet per ecclesiā Romanā tradi nisi fortiter ⁊ sepe postulāti.vt i
c.prisca.c.dist.no.in.c.significasti.de ele.ergo ꝯsensit absolutioni prius
deo facte quo ad ecclesiā Spirensem presertim cū palliū postulauerit
post prouisionē factā de ecclesia Spirēsi dño Adolpho.vnde ꝑ hūc
actum archiep̄o conuenientē videt̄ apertissime cōsensisse nō solū abso
lutioni prius facte sed etiam ꝓuisioni domini Adolphi.argu.opti.i
d.c.ex ore.

d.c.ex ore.de his que fi.a maio.par.cap.⁊.c.sollicitudinē.de app.⁊.l. vbi repugnātia.ff.de regu.iu.⁊.c.cum.M.d ꝯsti.vacauit ergo dicta Spirensis ecclesia per illam trāslationē modo predicto factam pure ⁊ absolute.Et hanc partem aperte sensit Jo.mona.si bene pōderet̃ i d.c.generali.⁊ Jo.and.post eum in.d.reg.quod ob gratiā.dū dicūt ꝙ si papa transfert absētē etiam fauore persone nō vacat primꝰ episcopatus nisi a tēpore cōsensus prestitit per trāslatū.In casu aūt nr̄o dictus trāslatus pluries cōsensit:vt patet ex predictis. Idem videt̃ sensisse.Egid.cremoñ.in sua dispu.vt refert Jo.an.in.d.reg.quod ob gratiā.qui plus dixit:vcꝫ ꝙ primus ep̄atus vacabat illico post trāslationē per papam factam non expectato trāslati cōsensu:quia illius consensus dependet a pape volūtate.facit.vij.q.j.scias.⁊ Jo.an.videt̃ ibi aperte approbare vacationē saltē eo casu quo ep̄s fuit postulatus per capitulū in archiep̄m.⁊ ipse lꝫ nō cōsenserit:tamen non ꝯtradixit sed volūtati domini pape se submisit.secuta enim trāslatiōe per papā de absente firmat Jo.and.ꝙ illico vacauit episcopatꝰ cum nō fuerit facta omnino sine suo cōsensu.multo ergo magis debuit illico vacare ep̄atus Spirensis in casu nostro per illam translationē verbotenꝰ factā cum dictus ep̄s Spirēsis a perte illi cōsenserit a principio ⁊ pallium petēdo ⁊ fortiter instādo ꝓ sua ꝓuisione.ergo per predicta apertissime videtur iste casus decisus in fauorē domini Adolphi prouisi.

¶ Nec ob.si dicatur ꝙ dictus trāslatus remanet sine episcopatu:tū quia imputandum est sibi quasi hoc q̄siuit.potuit enim ab initio ꝯtigere ꝙ istud impedimentū euenire poterat.arg.bonum in.l.siquis domus.ff.loca.p̄sertim cū a parte intrusi diceretur palam Rome quod alius preter illum intrusum non esset potens ad possessionē archiepiscopatꝰ habendam:tū quia nō oīno dicitur sine archiepiscopatu qꝛ qui actionem ad rem cōsequendā habet ipsam rē habere videt̃.l.qui actione.de reg.iur.agat ergo iuris remediȷ̄s ad possessionē nanciscendam ⁊ relaxet ep̄atuꝫ quem sine aliquo titulo possidet: vt ex p̄dictis clare constat.Itē cū dictus papa ex certa sciētia de episcopatu Spirensi tanꝙ vacāti ꝓuidisset dicto dn̄o Adolpho nō erat locus dispositioni.c.cū in cūctis.§.cū vero preal.presupposito sine veritatis p̄iudicio qd illud.c.haberet locū ī pluribus episcopatibus. Uidetur em̄ papa non expectando ꝙ secūdi ep̄atus haberetur prius possessio:dispensare voluisse per cōtrariū actū cōtra illius iuris dispositionē. vt l.idem vlpianus.ff.de execu.tut.⁊ qd no.Bar.in.l.quidā cōsulebāt.ff. de re iudi.⁊ Inn.in.c.veniens.de filiȷ̄s preso.⁊ Host.in.c.diuersis fallacus.de cle.coniu.⁊ Bal.in repe.l.barbarius.ff.de offi.presi.in quibꝰ

5 iuribus cōmuniter legitur ⁊ no.ꝙ † princeps agendo actū scienter cōtra legem videt̃ circa illā dispēsare.cōstabat aūt in casu nostro de certa scientia pape:qd prius ipse ep̄m Spirēsem absoluit a vinculo ipiꝰ ecclesie:⁊ de illa ecclesia facto eius vacāte ꝓuidit dn̄o Adolpho vñ in facto ꝓprio non pōt presertim in principe nisi ex certa sciētia presumi.vt in cle.vnica.de proba.cum ibi no.facit qd no.gl.in cle.j.de iudi. ⁊ in cle.pastoralis.§.preterea.de offi.deleg.⁊ per Inno.i.c.statutū.ꝙ olim incipiebat p̄sertim.de p̄scrip.lib.vj.papa autem potuit per illuꝫ absolutionis actum puram indicere ecclesie vacationem per id qd gl. sing.no.in.c.per principalē.ix.q.iij.Uidetur autē voluisse ex quo post illum actum ꝓcessit ad ꝓuidendum de illa tanꝙ vacāti dicto domio Adolpho.arg.i.l.labeo.ff.de supel.leg.⁊.c.dilecti.de appel.⁊.ix.q.iij. estimāt.sciebat enim papa ꝙ de ecclesia pure nō vacāte maxime episcopatu nō debet fieri alteri prouisio cum immineret ibi adulterium spirituale.vij.q.j.sicut.xxj.q.ij.sicut in vna.⁊ huic conclusiōi clare assistit Jo.an.in.c.ex ore.de his que fi.a maio.par.ca.super ver.cōfirmatur.in vlti.fol.cum dicit ꝙ ibi fuit collata prepositura electi in episcopum ⁊ confirmati ante cōsecrationē ex certa sciētia pape.ideo valuit collatio non obstāte ꝙ tempus consecrationi prefixū lapsuꝫ nō esset qꝛ videtur super illud ius dispēsasse.arg.c.proposuit.de ꝯces.preben. quod est no.Ita dicendū in simili presupposito sine veritatis p̄iudicio qd primus episcopatus pure nō vacasset ante adeptā possessionē secundi tamē ex quo papa sciēter de primo episcopatu prius ꝓuidet alteri tenet ꝓuisio:nec debet ex facto superueniēte ipsius effectꝰ impediri cum iam matrimoniū sit initiatū ⁊ confirmatū inter ecclesiā Spirensem ⁊ dictum Adolphū.de transla.prela.c.ij.in fin.⁊.c.cū inter. de elec.cū simi.

¶ Ulti.pro dn̄o Adolpho faciunt oēs iuris regule. certum est em̄ ex quo papa sciēter absoluit ep̄m Spirēsem a vinculo quo ipsi ecclesie erat astrictꝰ:fuit ip̄a ecclesia Spirēsis soluta prorsus a lege ipsiꝰ ep̄i quare merito potuit cuicūqꝫ libere nubere.vij.q.j.§.ecce.et c.sicut.⁊ de secū.nup.c.pe.⁊ vlt.ergo prorsus sine titulo tenet nūc dictā ecclesiā Spirēsem occupatā.Et si diceremꝰ cōtrariū sequeret̃ absurdū quod idē esset archiep̄s ⁊ ep̄s diuersarū ecclesiarū:⁊ sic lederet̃ spirituale matrimoniū qd inter ep̄m ⁊ ecclesiam cōtrahitur:in cuius signū defert annulū.vt no.in.c.clerici.de vi.⁊ hone.cleri.⁊.vij.q.j.sicut.⁊.c.ij. de trāsla.prela.Nec obst.c.pastoralis. ea.causa ⁊.q.in ꝯtrū allegatū. ibi em̄ papa ex certa scia ꝯtulit ep̄atū expulso a ꝓpria sede nulli aliȷ̄ debitū.

6 † potest em̄ papa ex certa sciētia ⁊ cum cause cognitiōe vni duos ep̄atus cōferre.vt est tex.no.i.c.relatio.prealle.xxj.q.j.Sed in casu nostro papa nō ꝯtulit isti trāslato de nouo Spirensem ecclesiam.imo illum absoluit ꝑ prius a iure illius ecclesie. Preterea ecclesia Spirēsis fuit alteri collata:scꝫ dn̄o Adolpho.vnde cum alteri sit despōsata nō debet per istum translatū vt scortum sine aliquo titulo detineri cōtra d.c.sic enim cōmittitur adulteriū spirituale cum alterius ecclesia iniuste detinetur sicut cū alteriꝰ cōiuge cōmittitur adulteriū carnale.d.c. sicut in vna.xxj.q.⁊.ij.cum simi.Fūdata est ergo euidentissime ex premissis domini Adolphi electi Spirēsis intētio.

¶ Restat nūc vt ad ea que.s̄.in diuersam partē adduxi rn̄deamꝰ.ad que si p̄missa diligēter ponderētur facillima erit responsio.Et primo dum dicit̃ ꝙ nō dicitur quis plene trāslatus anteꝙ possessionem corporalē nanciscatur per.d.c. si quis iam translatus.respondeo ꝙ proprie non dicit̃ plene translatꝰ:cum vacatio Spirēsis ecclesie fuit inducta ꝑ absolutionē prius a papa ipso episcopo Spirensi cōsētiēte factā:vt.s̄.dixi.presertim cum post prouisionē domino Adolpho factā instāter pallium archiep̄ale petierit in pōtificalis officiȷ̄ plenitudine cum archiep̄alis nominis appellatione cōferat̃.vt in.c.nisi.de auto.⁊ vsu pal.⁊.c.qd sicut de elec.⁊ sic apertissime apꝓbauit trāslationē de eo factā ⁊ absolutionem precedētem ac prouisionem domini Adolphi inde secutam.Nō obst.secundum motiuū de.c.si quis .xcij.dist.loquitur enim non ī ep̄o trāslato.sed in nouiter ordinato qui nō debet abiȷ̄ci a priori dignitate si non potest possessionē episcopatꝰ nācisci.hoc em̄ iuris est.vt probatur.in.c.cum in cunctis.§.cum vero.de elec.lꝫ interim fuerit sua prima dignitas alteri collata.vt dicit ibi gl.quod intelligo qn̄ preter cōsensum ipsius fuit alteri collata anteꝙ possessionē episcopatꝰ haberet:ꝙ fuit contra.c.cū in cunctis.prea.le.secus enim puto si suo cōsensu fuisset alteri collata:quia tunc propter resistentiā superuenientē nō debet prima collatio legitime facta retractari:per id qd habet̃ in.c.post electionem.de cōces.p̄ben.iuncta glo.j.⁊ di.c.ex ore.facit reg.factum legitime.⁊ reg.scienti ⁊ cōsentienti.de reg.iur.lib.vj.Et diuersitatis ratio inter minora beneficia que prius obtinebant̃.⁊ ep̄atus prius habitꝰ est:quia minora beneficia nō vacant per ꝓuisioneꝫ factam de ep̄atu: nisi prius plenum ius consequatur ꝓuisus seu electꝰ:vt puta ꝙ fuerit consecratus:vel lapsum sit tempus de cōsecrandis episcopis ⁊ possessionem corporalē ep̄atus fuerit nactus:vt ꝓbatur in.d.§.cum non merito.si non potest habere possessionem ep̄atus nō debet deiȷ̄ci a priori dignitate.vt in.d.c.si quis.cuiꝰ adhuc titulum obtinet.sed in casu nostro ante translationē fuit inducta vacatio Spirensis ecclesie per absolutionem a papa factā ⁊ per ipsum papā fuit alteri scꝫ dn̄o Adolpho facta ꝓuisio. que quidem vacatio non desinit esse propter resistētiam de facto cōtingētē circa sedem Treuerēsem:nec collatio seu prouisio alteri facta debet retardari seu cassari: cū hoc nullo iure caueatur.Preterea in minoribus beneficiȷ̄s prius habitis non est necesse ꝙ prius interueniat absolutio:quia cuꝫ illis nō contrahitur stricte matrimoniū spirituale.vt no.in.c.clerici.de vi.⁊ hone.cle.⁊.c.si.de postu. p̄la.vnde non est incōueniens ꝙ habēs beneficia minora ꝓmoueatur illorum titulo durāte ad ep̄atum cū etiam post ep̄atum adeptū possit ep̄s ex causa acquirere de nouo minora bn̄ficia . iuxta id qd legit̃ et no.in.c.cum nostris.de conces.p̄ben.⁊ in.c.postulasti.eo.tit.⁊.c.cū in ecclesia.de p̄ben.lib.vj.sed ep̄s non potest alium ep̄atum acquirere de iure cōmuni.nisi prius a priori absoluat̃:quia cum sit persona ecclesiastica matrimonialiter obligata nō potest durāte priori vinculo ꝯsentire alteri matrimonio spirituali al's cōtingeret adulteriū spirituale. vt in.d.c.sicut. de transla.prela.ꝑ totū.merito de iure et de more Romane ecclesie est trāsferēdus ad aliam sedem ablato priꝰ a priori vinculo.d.c.ij.de transla.p̄la.⁊.c.bone.ij.de postu.p̄la.no.Joan.mo.⁊ Jo. an.in locis superius p̄alleg.⁊ per hoc etiam rn̄sum ad.c.cum in cunctis.⁊ ad alia iura que inducūt vacationē priorū beneficiorꝫ per adeptionē corporalem secūdi ⁊ nō prius.loquūt̃ enim in inferioribus beneficiȷ̄s circa ep̄atum a quibꝰ nō est necesse absolutioneꝫ facere.ratione predicta. secus vbi priꝰ intercedit absolutio ⁊ ꝑ cōsequēs vacatio. frustra enim expectat̃ corporalis possessionis adeptio:cum absolutio sit facta per prius ante translationē etiā verbalem : ⁊ non videt̃ in se clarissimum omni ratiōe cōsentaneū.Et vt clarius hoc liqueat videamꝰ vnū simile in matrimonio carnali.pone enim ꝙ spōsus de p̄senti matrimonio nō cōsummato facit ꝓfessionē in manibꝰ alicuius abbatis:⁊ sic matrimoniū fuit solutū:per.c.ex publico.de conuer.coniu.demum monasteriū resistit de facto illius receptioni:vnde nō vult illud monasteriū recipere.dicemus ne qd iste qui iaꝫ ꝓfessus est monachus possit per hanc resistentiā facti priori coniugem repetere: p̄sertim si alteri post illius ꝓfessionē fuit nupta:certe nemo ita supinꝰ hoc diceret. fuit enim illa sponsa soluta a lege per confessionē istius merito non debet primo matrimoniū reintegrari sine nouo cōsensu p̄sertiꝫ impediēte ꝓfessionē.dicendū in hoc matrimonio spirituali.arg.c.ij.de transla. prela.⁊ ꝑ hoc etiam est responsum ad gl.c.relatio.que tamē intellecta vt iacet facit pro cōclusione prius facta.voluit enim eoipso ꝙ quis ꝯuolat ad secundū ep̄atuꝫ vacet primus.quod tamen ꝓcedit intelligēdo vt.s̄.dixi ad.c.si beneficia.potest rn̄deri ꝙ loquit̃ quando quis iusta ignorātia ductꝰ acceptauit beneficiū alteri debitū cuius cōtēplatione dimisit ꝓpriū:vnde ne sit omnino sine beneficio:⁊ ne iusta ⁊ ꝓbabilis ignorātia sibi noceat:emanauit ex maxima equitate cōtra rigorem.vt ibi no.illius.c.dispositio:⁊ possit ad primū dimisso sine diffi

cultate secundo redire. Sed in casu nostro aliud est: qꝛ ecclesia Treuerensis non est alteri debita: sed est istius trāslatiꝰ lꝫ de facto possessionem corporalem habere nō possit. instet ergo vt illa habeat vnde non remanet sine titulo suo: imo illam ecclesiā habere videt̄ ex quo ad illam cōsequēdam actionē habeat. d. l. qui actionē habet. ff. de reg. iur. ⁊ qꝛ vt dici potuit consimiliter cogitare hoc euenire potuisse: ideo nō debuit instare nec prouisionem alteri factā approbare petēdo palliū instanter vt. s. plene dictum est. ⁊ per hoc patet ad omnia cōtraria responsio. ꝯcludo ergo ex omnibus predictis ecclesiā Spirēsem de iure relaxandā libere ⁊ absoluto dicto dn̄o Adolpho de ea ꝓuiso ⁊ minime tenendum per quondam ep̄m Spirensem trāslatū quāꝗ̄ ecclesie Treuerensis possessionem propter fati resistentiam minime consequi possit. Laus deo. Nico. Abbas,

Consilium. cij.

1 Offerendi plures modi ponuntur.
2 Donatio omnium bonoꝝ presentium ⁊ futurorū facta ecclesie valet.
3 Conuersus ecclesie si aliquis efficiatur post impositionē collectarum presumitur hoc facere in fraudem.
4 Appellatione bonorum quando tractat de translatione bonorum et sic de magno preiudicio non veniunt futura.
5 Priuilegia oīa tributa ecclesijs regul'r sunt ꝓrogāda ad hospitalia. Fiscus occupans bona alicuius propter delictum tenet̄ creditoribꝰ pro rata bonorum que ad illum peruenerunt.

In trinitatis nomine amē.

Circa personarū ⁊ bonorū oblationes que sepenumero et frequēter fiūt excellētissimo ⁊ famoso hospitali sācte Marie de la scala ciuitatis preclare Senensis: circa tria cōtingit p̄ncipaliter dubitare. † Nōnunꝗ̄ em̄ qs offert bōa sua hospitali sine se. Qn̄qꝫ vero se sine suis. Quādoqꝫ se ⁊ sua ⁊ in his presertim versat̄ dubiū an ⁊ quādo ⁊ ad qd̄ obligat̄ ex debitis ante obligationē: vl' postea cōtractis p ipsos offerētes seu oblatos. Et primo attingā iuxta ordinē primum membrū cū quis vꝫ offert bona sine se. ⁊ hoc membruꝫ pōt subdiuidi. Nā qn̄qꝫ quis offert oīa bona sua presentia ⁊ futura. Qn̄qꝫ bona sua p̄sentia tātū. Quādoqꝫ bona sua simpliciter. Quādoqꝫ certam partem bonorum. Primo casu cum sit omnium bonorū presentiū ⁊ futurorū oblatio dubitari ꝓbabiliter potest an talis donatio teneat. nam Bar. in. l. fi. C. de pac. tenuit † talem donationē ecclesie vl' pio loco factā valere. sed aliud tenet cū fit priuate persone mouet̄ p̄ncipaliter qꝛ ecclesie seu pio loco quis donare potest se ⁊ sua. vt in. c. p̄sentia. de prob. ⁊ in auf. ingressi. ⁊ auf. si qua mulier. C. de sacrosā. eccle. ⁊ xix. q. vlti. si qua. ⁊ c. qꝛ ingredientibus. ergo fortiꝰ potest donare sua sine se. Sꝫ quādo fit priuate persone nō tenet donatio qꝛ saltē indirecte impeditur libera testamenti factio cum sine bonis nō posset saltem cum effectu testari: cū nemo ex tali testamēto vellet esse heres. ergo talis donatio non valet cum ⁊ stipulatio nō valeret. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de verb. obl. ⁊ hoc vltimum firmauit idē Bart. etiam in. l. p̄dicta. stipulatio hoc modo. ⁊ in. l. si quis in prin. ff. de leg. iij. ⁊ facit qd̄ ipse no. in. l. seius ⁊ augerius. ff. ad leg. fal. hoc etiaꝫ vltimum firmauerūt Jac. de are. Pet. ⁊ Cy. in. d. l. fi. C. de pac. Bal. etiā ibi videtur sequi dicēs hanc esse communem opi. Expresse tamen isti preter Bar. nō attingūt: tamē talis donatio fieret ecclesie seu pio loco. hāc tamē partē alias cōsului: quando talis donatio fieret p̄uato vt patet in li. consilioꝝ meorū consi. cxliij. Sed circa donationē factā ecclesie vel pio loco: reperio dn̄m Fran. zaba. cardi. Florēti. quondaꝫ profecto doctorem excellentissimū ⁊ preceptorē meū in canōibus grauissime sensisse cum Bar. vt talis donatio valeat: sꝫ Ang. de perusio in quadā sua disputa. que inci. in refulgēti palatio. tenuit totū oppositum eius qd̄ tenuit Bar. dicēs ꝙ talis donatio facta priuato tenet secus si fiat ecclesie vel pio loco. mouet̄ inter cetera: qꝛ quando fit priuato nō transit ex solo donationis titulo dominium rerū donatarū presertim futurarū in priuato: sed requiritur traditio. vt. l. traditionibus. C. de pac. vnde donator retinet dominium rerū de quibꝰ testari poterit, licet heres suus post ipsius mortem possit cōpelli ad bonorū traditionem in executionē donationis iam facte p defunctū. Iteꝫ qꝛ quilibet est rei sue legitimꝰ moderator ⁊ arbiter. l. in re mādata. C. mā da. ⁊ talis donatio nō reperitur alicubi interdicta: sed quādo fit ecclesie vel pio loco nō habet firmitatem ꝫm eum: quia penes donatorem nunꝗ̄ cōsisteret alicuius rei dominiū cum ex solo titulo dn̄ium acq̄rat̄ ecclesie sine traditiōe. vt in. l. fi. C. de sacrosan. eccle. no. i. c. ij. de cōsue. ⁊ sic non haberet iste facultatem testādi cū nihil haberet in bonis quod videt̄ contra bonos mores. l. stipulatio hoc modo, preallega. Nec obst. ꝫm eū motiuū Bar. quia aliud est dare se ⁊ sua monasterio seu loco pio aliud sua tm̄. nam primū approbat̄ ab eccl'ia: qꝛ transit de via actiua in ꝯtemplatiuam: sed qꝛ existēs in seculo remanet prorsus sine bonis etiā presentibus ⁊ futuris videt̄ quis indecēs: ⁊ videt̄ hec sua vltima cōsideratio satis subtilis. Mihi tamē placuit quo ad priuatū dictum Bar. quia lꝫ nō impediat̄ testari presertim cuꝫ hereditas sit nomē iuris ⁊ possit esse sine rebꝰ ⁊ aliqua vtilitate. vt i. l. heredis appellatio, ff. de ver. signi. ⁊ l. hereditas. de peti. heredi. tamen 3 defectus bonorum impedit indirecte facultatem heredis habēdi. cū sciens bona ad alium pertinere repudiabit de facili talem hereditatē insti. ad le. falci. in prin. nec curandum ꝙ iste donator nō perdit dn̄iū rerum donataruꝫ sine traditione: tum qꝛ satis est ꝙ heres sciat se affectum ad tradendū ad hoc vt hereditatē repudiet. tum qꝛ in vita posset donator statim cōpelli etiā per acquisita ad traditionē si donatio teneret ex quo donat̄ inter viuos. vnde talis donatio reperit̄ īdirecte prohibita: per id quod legi. ⁊ no. in. d. l. stipulatio hoc modo. sꝫ respectu donationis facte ecclesie vel pio loco magis dubito. ⁊ ꝓ opi. facit equitas ⁊ ecclesie fauor. multa enim in fauorem religiōis cōtra iuris regulas recepta sunt. vt in. l. sunt persone. ff. de reli. ⁊ sum. fune. in ꝯtrariū facit tex. Augu. xvij. q. iiij. c. fi. vbi dicitur qui exheredato filio vult ecclesiam heredem facere: alium querat ꝙ Augustinū imo deo ꝓpitio neminem inueniet. si ergo ecclesia nō deberet recipere omnia bona alicuius exheredato filio: ergo fortius cū quis vult seipsuꝫ appropriare in p̄senti. ⁊ in futurū statū aliter nō mutato. Fateor tm̄ eccl'ie sequerer Bar. pro quo facit quod no. Bal. in auf. ingressi. C. de sacrosan. eccl. ⁊ apertissime ꝙ talis dōatio teneat: voluit idē Bal. i auf. si qua mulier. e. ti. in vlt. col. vbi dicit hoc indubitatū in eccl'ia. alle. l. iubemꝰ nulli. post prin. C. eo. vbi tex. optime facit, itē qꝛ voluntaria paupertas ꝓpter deum etiā statu seculari nō mutato nō est a iure reprobata: imo ab ipso Christo saluatore ⁊ magistro nostro cōmēdata ⁊ cōsulta: dū in euāgelio dixit. Si vis perfectus esse vade ⁊ vende om̄ia que habes ⁊ sequere me. ⁊ alibi. Nisi quis renūtiauerit omnibus q̄ possidet non potest meꝰ esse discipulꝰ. hinc enim in ecclesia primitiua tēpore apostolorum omnes conuersi ad fidem Christianam: quantūcunqꝫ laici vendebant omnia, ⁊ pretium ponebāt ante pedes apostolorū. vt no. xij. q. i. in sum. ⁊ i. c. dilectissimis. ea. causa ⁊. q. quicqd em̄ donat̄ eccl'ie dicitur deo cōsecrari. ⁊ ad diuinos vsus deputari. xij q. ij. nulli liceat. ⁊ in. c. mancipia. cū seq. de re. permu. cum simi. nō ergo debet talis donatio improbari cū omnia sint dei. ⁊ de decī. tua. ⁊ sic talia bona donata redeūt ad naturā suam: secus cuꝫ donatio fit priuato cū tūc posset notari pertinacia donationem recipientis. Ex his concludo taleꝫ donationem posse sustineri cū fit hospitali. ar. l. omnia priuilegia. C. de epis. ⁊ cleri. raro tamē hec questio cōtingit hospitali: qꝛ vt plurimū cum quis dat omnia bona sua hospitali presentia ⁊ futura: semꝑ retinet sibi vsumfructum illorum bonorū aut aliquid annum paciscit̄ sibi ab hospitali tradēdū quo casu ꝫm omnes talis donatio valet cū in bonis reseruatis habeat liberaꝫ testandi facultatē: vt not. cōmuniter per legistas in. d. l. fi. C. de pact. Hoc ergo casu cum queritur an hospitale teneatur creditoribus istiꝰ donatoris. Cōcludo ꝙ sic: aut querit̄ de debitis contractis post talem donationē. ⁊ indubitanter dicendū hospitale non teneri cum bona sint translata in hospitale per priꝰ nō potuit iste donator per cōtractū suū postea initū hospitali preiudicare, cum regulariter ex contractu alteriꝰ quis cōueniri possit. vt in. l. fi. C. ne vxor pro mari. dico tamē ꝙ ex quo donatio fit ita amplissime tenetur hospitale alere illum donatariū inopem. vt plene no. per Cy. in l. fi. C. de reuo. do. ⁊ per Canoni. in. c. fi. de dona. nec hospitale equiparat̄ hoc casu heredi propter vniuersitatē bonorū cū fuerit facta trāslatio per contractum statu donatoris nō mutato. iuxta not. per Bal. i autē. ingressi. prealle. arg. l. si mulier. §. ex affe. ff. de iur. dotiū. aut q̄rit̄ de debitis ante donationem cōtractis: ⁊ tunc cōsiderādi sunt plures casus. Aut enim erāt bona illa prius pro debitis cōtractis obligata expresse vel tacite ⁊ trāseunt illa bona cum onere obligatiōis. vt in. c. ex literis. de pig. ⁊ c. pastoralis. de deci. ⁊ l. sicut. §. nō videtur. ff. quibꝰ mo. pig. vel hypo. solu. precedens enim hypotheca etiam tacite cōtracta prefertur nedum donatarijs sed etiā alijs creditoribus habētibꝰ personalem vel hypothecam tacitā vel expressam. vt no. Dy. in reg. q prior est tēpore. de reg. iu. lib. vj. ⁊ videtur ꝓbari ꝙ etiā fisco p̄ferat̄ habens priorē tacitā. vt. l. j. in. ij. rn̄so. C. rem alie. gerē. lꝫ glo. ꝯtra fiscū dubitet. ff. qui potio, in pig. hab. in. l. titius. in princi. §. negotiari. lꝫ ꝫm quosdā sp̄ale sit in muliere circa dotē suā habēte hypothecā. de quo dicendū vt in. l. assiduis. C. qui po. in pi. habe. sed nō facit ad ꝓpositū nostrū. Aut illi doctores habebunt solū personalē obligationē: ⁊ tūc hospitale non tenetur ex eo capite ꝙ censeat̄ heres ꝓpter trāslationē bonorū vniuersalem: vt. s. dixi. An autē teneat̄ reuocatoria vt sic bona possint reuocari quasi alienata in fraudē creditoꝝ est distiguēdū qd̄ aut hospitale recepit bōa illa ex causa nō lucratiua puta qꝛ aliqd dedit in recōpēsationē vel ꝓmisit se daturū. ⁊ nō dꝫ fieri reuocatio bonorū si hospitale nō fuit fraudis ꝯsciuꝫ. vt. l. q aūt. §. hoc edictū. in fi. de his que in frau. nec i dubio debet p̄sumi in fraude. l. quoties. §. qui dolo. ff. de ꝓba. Aut hospitale habuit illa bōa ex causa mere lucratiua: ⁊ tūc tenet̄ hospitale quatenus bona sufficiūt: debet em̄ fieri reuocatio: qꝛ p̄sumit̄ i fraudē creditorū donatio facta ex quo donator nō hꝫ tāta bona ex quibus possit suis creditoribus satisfacere nec curat̄ hoc casu an hospitale fuerit in dolo cū solū certet ꝺ lucro captādo. satis em̄ est ꝙ donator fuerit in fraudē: ⁊ p̄sumit̄ in fraudē ex q̄ vt dixi nō hꝫ tot bōa ꝙ possit creditoribꝰ satisfacere: ⁊ sic sciebat se nō eē soluēdo. vt i. l. si quis cū haberet. ff. de his q̄ in frau. ⁊ ibi expresse not. hoc Bar. ⁊ facit quod ipse no. in. l. incola. ff. ad munici. vbi dicit † ꝙ si quis

post impositionem

post impositionē collectarũ efficiť cõuersus ecclesie p̃sumiť hoc facere in fraudē.ꝛ hoc primo mēbro principali cũ.s.donauit quis omnia bona sua hospitali p̃sentia ꝛ futura statu aliter non mutato.Posset tñ circa istud mēbrũ dubitari.Quid si simpliciter donauit bona sua vel certā partē bonorũ dico qꝺ respectu creditorũ dicēdũ est vt in p̃cedentibꝰ cõclusum est qꝛ nõ pōt diuersitatis ratio assignari si iste donatori nõ ē soluendo sed vbi esset soluendo deberet priꝰ ipse cõueniri ꝙ hospitale.lꝫ creditores habuerint hypothecā etiā expressam.vt in auť.hoc si debitor.C.de pig.Sed dubitari posset an bonis simpliciter hospitali donatis transeāt tm̃ bona p̃ñtia ꝛ quo ad bona etiā futura ꝛ dico qꝺ ex quo iste donator remanet in statu suo transeũt simpliciter bona p̃ñtia qualiacũqꝫ sint nõ aũt futura.arg.in.l.bonoꝝ.ff.de ver.sig.ꝫiuncta.l.si mādauero.§.is cuius.ff.mādati.ꝛ cap.felicis.

4 §.verũ.de penis.lib.vj.vbi pꝫ†ꝙ vbi tractať de trāslatiōe bonoꝝ:ꝛ sic de magno p̃iudicio nunꝙ̃ appellatiōe bonorũ veniũt futura:secꝰ vbi tractareť de modico p̃iudicio.vtputa obligatiōe pignoꝝ quo casu veniũt futura ita loquiť.l.fi.ff.que res res pig.obli.pos.ꝛ p̃dicta procedũt etiā cũ donatio fit ecclesie.vt sentit glos.ꝛ clariꝰ Archid.xxvij.q.j.vt lex ꝫtinentie.ꝛ Bal.ꝛ Bar.in auť.ingressi.C.de sac.san.eccle.facit etiā.ar.xvij.q.iiij.c.fi.si aũt dixit dono bona mea mobilia ꝛ imobilia an veniāt iura ꝛ actiōes.dicendũ vt plene no.p Bar.in.l.mouētiũ.ff.de ver.sig.ꝛ melius in.l.pe.de auto.tuto. Uenio nunc ad scōm principale mēbrũ scꝫ cum quis offert se hospitali sine suis qꝺ fieri pōt cũ hospitale non habeat in suis fratribus religionē stricte sumptam. possunt eñ ipsius fratres ipsius matrimonio saltē prius cõtracto et possidere.ꝓprie ergo nõ sunt religiosi:nec dicunť ꝓprie habere regulā ex quo nõ ꝓfitenť illa tria substātialia cuiuscũqꝫ religiōis.de qbꝰ in.c.cũ ad monasteriũ.in fi.de statu monach.sed potius dicunť habere quendā modũ viuēdi.vt dicit gl notabilis in cle.j.de reli.dōmi.ꝛ in cle.pe.de sen.excom. possunt ergo isti offerre se hospitali ꝛ ꝓmittere obediētiā sicut clerici seculares:ꝛ tenere nihilominꝰ bona sua sicut cõuersus ecclesie secularis:iuxta no.p glo.ꝛ doc.in.d.c.vt lex cotinentie.ꝛ p Bar.ꝛ Bal.in auť.ingressi.p̃alle.ꝛ in illis bonis potuerũt testari quo casu pōt intelligi.l.generali.C.de sac.san.eccle.ꝛ not.i.d.ca. vt lex ꝫtinentie.ꝛ si queratur an hoc casu hospitale teneať ex debitis p istos fratres vel oblatos ꝫtractis:dico qꝺ ex debitis ante oblationē cõtractis indubie nõ teneť xtũ qꝛ bona ad hospitale non peruenerũt:tum qꝛ ecclesia nõ dꝫ teneri ex contractibus aliorũ presertim qui ꝫxerũt ante oblationē.teneniť aũt ipsi oblati satisfacere:ꝛ possunt efficaciter ꝫueniri ex quo retinēt bona iuxta no.per Jo.an.ꝛ Inn.in.c.vnico.de obli.ad ratio.ꝛ p doc.i auť.causa que fit cũ monacho.C.de epis.ꝛ cle.nam ꝛ monasteriũ hoc casu nõ teneret de antea ꝫctis per monachũ:ex quo nõ hꝫ ipsiꝰ bona vt no.ĩ iuribꝰ p̃allega.fortius nec hospitale cũ ipsi oblati vel fratres nõ possint dici stricte religiosi.vt s̃.dixi. An autē teneať hospitale debitis post oblationē contractis dico ꝙ sic si habuit mādatũ sup illis contrahēdis ab hospitali alias secus:nisi quatenꝰ illa essent conuersa in vtilitatē hospitalis.vt legiť ꝛ not.in.c.qꝺ qubusdā.de fideiuſ.ꝛ videndũ de materia per Innoc. in.c.cũ olim.ij.de priui.in.ij.col.ꝛ facit qꝺ no.Bar.in.l.si cõis seruus. ff.de stip.ser.Si autē hospitale consequereť bona oblati ex testō suo tunc tenereť tanꝙ̃ heres:dico tñ qꝺ nõ tenebiť creditoribus vltra vires hereditatis etiā si nõ confecisset inuentarium.ecclesia enim non teneretur vltra vires hereditarias sicut nec fiscus.vt no.Bal.in.l.fi. C.de iure delib.ꝛ Bar.in.l.j.C.de sac.san.eccle.licet gl.tacite sentiat cõtrariũ in.c.j.de testa.Sed primũ cõmuniꝰ ꝛ verius. Bona eñ intelligunť delata ecclesie inꝙ̃tũ nõ sint onerosa ne indirecte alienētur bona ecclesie:vt in auť.sicut.C.de sac.san.eccle.Et idē dicendũ in ho-

5 spitali:†qꝛ regulariter oĩa priuilegia tributa ecclesijs sunt prorogata ad hospitalia.vt in.d.l.omnia priuilegia.vt ibi p Bar.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ facit qꝺ not.Jo.an.in.c.ij.de in inte.resti.li.vj.Si aũt in vita daret iste oblatus bona sua hospitali post oblationē vel partē bonoꝝ dicēdũ est,vt supra dixi i primo mēbro.Et hec breuiter de isto secũdo membro.¶Nũc attingā tertiũ ꝛ vltimũ membrũ cũ.s.si quis obtulit se ꝛ sua hospitali.ꝛ in hoc p̃nt duo ꝫsiderari.Primo circa efficaciaꝫ translationis bonorũ.Scdo circa onera creditorum.primo casu dicendũ vt dixi in primo mēbro.cũ eñ hospitale nõ sit religiosum offerendo quis ꝛ bona sua simpliciter nõ veniunt futura seu presentia tm̃ vt no in.d.c.vt lex cõtinētie.ꝛ p Bart.ꝛ p Bal.in.d.auť.ingressi.nisi aliud haberet hospitalis ꝫsuetudo.vt not.dicunt Hug.ꝛ Arch.in.d.c.vt lex.ꝫctus eñ in dubio videť fieri ꝓm loci consuetudinem.vt in.l.qꝺ si nolit.§.qꝛ assidua.ff.de edi.edic.facit qꝺ no.Bart.in.l.nemo est q nesciat.ff.de duo.re. ¶Circa scōm an teneať hospitale hoc casu ad onera debitorũ distinguo:qꝺ aut queriť de debitis ꝫtractis aň oblationē aut de superuenientibꝰ.Primo casu puto hospitale tenere quatenus bona sufficiũt:aut cedat illis bonis habitis:qꝛ cũ in hospitale trāsiuerit vniuersitas bonorũ statu p̃sone quodāmodo mutato dꝫ teneri tāꝙ̃ vniuersalis successor:sicut in monasterio respectu ingrediētis no.Host.in.c.vnico.de obli.ad ratio.ꝛ gl.ꝛ Bal.i auť.ingressi.C.ꝺ sac.san.eccle.ꝛ facit qꝺ no.in.c.i p̃ñtia.de p̃b.facit.l.ij.C.ad.l.iul.de

6 vi publi.vbi pꝫ†qꝺ fiscus occupans bona alicuius propter delictum tenetur creditoribꝰ pro rata bonorũ que ad illũ perueniunt.Si vero dedit solũ partē bonorũ.ꝛ tũc dicēdũ vt dixi.s̃.in.j.mēbro. Aut q̃riť de debitis post oblationē ꝫctis.ꝛ distinguēdũ est vt dixi s̃.in scōo mēbro p̃icipali.Idē eñ est dicēdũ sicut cu se sine suis dedicasset:qꝛ nõ potuit cõtrahere in preiudicũ hospitalis sine mādato.d.c.qꝺ quibusdam.de fideiuſ.cum simi.Et per hoc clarissime patet quid dicendũ ĩ omnibus mēbris premissis ꝛ casibus qui possunt de facto cõtingere.

¶Casus consilij sequentis.

Factum cõtingens in his cõsistit

terminis.Syndicus cõuentꝰ ꝛ capituli monasterij sancte Marie ordinis seruorum debitis solennitatibus premissis quandā possessionē eiusdeꝫ monasterij titulo locatiōis concessit Meo ꝛ Bartoccio fratribus carnalibus cũ certis pactis ꝛ conditionibꝰ de quibus in instrumēto dicte locationis ꝛ inter cetera fuit expresse actum ꝛ dictũ quod post vitā p̃dictorũ amborũ.s.Mei ꝛ Bartoccij dicta possessio pleno iure deberet redire ad ad predictũ cõuentũ vt priꝰ erat libera ꝛ expedita ꝓut in quibusdā alijs scripturis continetur.ꝛ videtur notariꝰ se voluisse re ferre ad formā potestatis sibi parũ ante tradite per ꝫuentũ dicti monasterij in qua quidē cõcessione fuit dictũ vt dictus syndicꝰ posset nomine conuentus locare dictā possessionē Meo ꝛ Bartoccio predictis ad vitā dictorum Mei Bartoccij ꝛ non vltra ꝛ subijciũt ibidem hec verba:vcꝫ cũ pacto qꝺ locatio facienda nullo modo trāseat in heredes dictorum Mei ꝛ Bartoccij:sed solũmodo ad vitam eorũ ꝛ cuiuslibet eorum.ꝛ nõ aliter:vel alio modo pro annua pensione ꝛc. Contingit tractu temporis post dictam locationē factam ꝛ cõpletā quod dictus Meus alter ex cõtrahentibus diem suuꝫ clausit extremũ.Reuocatur nunc in dubiũ:an dicta possessio vel saltē medietas q̃ cõtingebat dictum Meum debeat redire ad dictum monasteriũ:an vero debeat expectari etiam mors dicti Bartoccij.

¶Consilium.ciij.

1 Duobus fratribus si fuit feudũ concessum vno mortuo an pars sua accrescat alteri.ꝛ nu.3.

2 Testator si dixerit:si tales decesserint volo quod omnia bona mea deueniant in talem non videtur substitutus vocatus nisi cum ambo instituti decesserint.

Saluatoris postulato suffragio.videtur primo qꝺ pro dimidia contingēte dictũ Meũ debeat dicta possessio redire ad mōasterium:qꝛ in ꝫtractibus non habet locum ius accrescendi:ideo pars deficiens debet redire ad dñm possessionis.vt leg.ꝛ not.maxime per Barto.in.l.si mihi ꝛ titio.ff.de ꝟ.obli.ꝛ p Bal.i.l.vna.C.quādo nõ peten.partes.ꝛ Spec. in ti.de loca.§.nũc aliqua.ver.lxix.ꝛ videtur tex.in.d.l.si mihi ꝛ titio. ꝛ in.l.per seruũ.§.qꝺ vnus.ꝛ ĩ terminis videtur casus in cõcessiōe feu

1 di in.c.vno.de fratribus de no.bene.inue.col.x.vbi diciť†ꝙ si duobꝰ fratribus fuit feudũ cõcessum:vno mortuo pars sua nõ accrescit alteri fratri,sed redit ad dñm:ꝛ ratio qꝛ in cõtractibus nõ habet locũ ius accrescēdi.plene no.per Bar.in.d.l.vnica.¶Sed his non obstātibꝰ contrarium in casu nostro de iure videtur ꝓcedere:videlicet quod dictum monasteriuꝫ nihil potest de dicta possessione petere viuēte dicto Bartoccio preter pensionē cõuentaꝫ.Moueor principaliter propter verba apposita in instrumento concessionis:non enim locatio fuit facta simpliciter Meo ꝛ Bartoccio quo casu procederent superiꝰ in cõtraria parte allegata:sed fuit specifice adiectũ quod post vitā ambaruꝫ scilicet Mei ꝛ Bartoccij dicta possessione deberet redire ad cõuentum dicti monasterij:vnde ponderanda sunt illa ꝟba:post vitaꝫ amboruꝫ ꝛc.que clare innuunt qꝺ altero viuente monasteriũ nihil petere possit.pro hoc l.fi.ff.in ius voca.vt eant.vbi diciť qꝺ si quis in iudicio duos homines sistere ꝓmisit alterũ exhibet ꝛ alterũ nõ: promissioni nõ videť satisfactũ.ad idē.l.pe.C.de impu.ꝛ alijs substi.vbi habeť qꝺ si quis duobus filijs impuberibus institutis adiecit ꝙ si vterqꝫ impubes decesserit talis si heres non vocatur dictus substitutus nisi post mortē vtriusqꝫ. ꝛ multi casus cõsimiles possunt ad idē adduci maxime qꝺ leg.ꝛ not.in.l.si fuerit.ꝛ.l.si quis ducēta.§.vtrũ ff.de reb.dub.ꝛ ca.olim.de rescrip.Preterea non est a verbis contrahentiũ recedēdũ nisi ꝫstet de mēte.l.semp in stipulationibus.ff.de reg.iur.facit.l.labeo ff.de supel.leg.ꝛ.c.si.de verb.sig.ꝛ.c.ciuitate.de vsu.cũ similibus.sed ĩ dicto ꝫtractu fuit expresse dictũ vt post mortē amborũ dicta possessio rediret ad monasterium:ergo non sufficit mors vnius.vt in iuribꝰ p̃ealle.Et hanc questionē quasi in terminis pro ista parte dicit Spe. in loco p̃allegato.ꝛ ita dicit multos doctores consulto r̃ndisse.Hanc etiam partem videtur tenere bar.in.l.quidaꝫ testamento.ff.de vulg.ꝛ

2 pupil.vbi argu.illius.l.dicit†ꝙ si testator sic dixit.si tales decesserint volo quod omnia bona deueniant in talem nõ videť substitutꝰ vocatus nisi cum ambo instituti decesserint:hoc eniꝫ importat significatio verborum licet quandoqꝫ aliud seruetur ex presumpta mente testatoris:quo casu procedit.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel.vt ibi no.In casu aũt nostro non cõstat de contraria mente contrahentiuꝫ ergo standum proprie significationi verborum.l.nõ aliter.de leg.iij.

Preterea q̄d hoc fuerit etiam de mēte cōtrahētiū vt viuēte illorum altero nihil possit de dicta possessiōe cōuētus petere expresse probat̄ per illa verba syndicatus in eo q̄d dederūt potestatē locādi illis: ita ꝙ locatio non trāseat ad eorū heredes: sed solūmodo ad vitā eorū ⁊ cuiuslibet eoꝝ. ponderanda eñ sunt diligenter hec vltima verba ⁊ cuiuslibet eorū. aperte enim innuūt q̄d dicta locatio durat nedū ad vitam amborū: sed cuiuslibet eoꝝ: ex quo verba clara sunt: nō est opus interpretatione. vt in. l. ille aut ille. ff. de lega. iij. nec ad ista verba fieri pōt aliqua cauillatio nisi manifeste friuola. Et facit ꝓ hoc ꝙ in simi- 3 li notat Bal. in. d. l. vnica. C. quādo nō pe. par. vbi dicit † ꝙ si concessa fuit res in emphiteosim duobꝰ fratribꝰ insolidū: vident̄ hec verba importare ꝙ post mortē vnius nō debet possessio vel ipsius pars redire ad dñm ꝓprietatis. sed debet expectari mors vtriusqꝫ: ita ꝙ casu habet locū potiꝰ ius nō decrescendi quā accrescendi. vt ibi pleniꝰ per eū no. ¶ Concludo ergo ex oibus predictis quod viuente dicto Bertotio non potest conuentus dicti monasterij petere dictā pensionem vel ipsius partem sed debet esse cōtentus perceptione pēsionis statute. Et hec sufficiant.

¶ Casus consilij sequentis.

Factū in effectu in his terminis

proponit̄. Cōmune montis sancte Marie venit ad obedientiā ciuitatis Rachanati cū certis pactis: quibꝰ inter cetera cōtinetur ꝙ dicta terra montis sancte Marie ⁊ eius curia ⁊ fortia ⁊ districtꝰ ꝑpetuo sit ⁊ esse intelligat̄ de districtu comitatu ⁊ iurisdictione Rachanati certis modificationibꝰ ⁊ pactis: ⁊ inter cetera fuit actū ꝙ dictū cōmune ⁊ hoies de monte sancte Marie habeāt in dicta terra curia ⁊ districtu merū ⁊ mixtū imperiū ⁊ plenā iurisditionē in vniuersis ⁊ singulis q̄ nō sint in preiudiciū cōis Rachanati ꝑdicti seu cōtra formā capitulorū inter dictas terras habitorū possintqꝫ leges ⁊ statuta cōdere illis modis ⁊ dispositionibꝰ de quibus eisdē placebit dūmodo nō sint cōtra honorē ⁊ statū dicti cōis Rachanati: aut ꝯ huiusmodi capitula ⁊c. Demū cōtingit ꝙ dictū cōmune terre sancte Marie cōcessit potestatē cuidā notario exercēdi in dicta terra artē notarie. dr ꝙ nō potuerit hāc potestatē illi tradere obstātibꝰ quibusdā reformationibꝰ ciuitatis Rachanati quibus continet̄ ꝙ nullꝰ notariꝰ audeat exercere artē notarie in comitatu ⁊ districtu Rachanati: nisi prius talis notariꝰ sit approbatus ⁊ matriculatꝰ in vniuersitate notarioꝝ dicte ciuitatis Rachanati. vt pleniꝰ patebit ex infra dicēdis.

¶ Consilium. ciiij.

1 ☞ Vigore arbitrij gñaliter aliquibus officialibꝰ concessi nō vr̄ data potestas disponendi ꝯ statuta ⁊ ordinamēta ciuitatis iam facta.

2 Dñs habēs iurisditionē pōt nedū al's notario ꝯcedere vt exerceret artē notarie in territorio suo: sed etiā de nouo ibidē creare notariū.

3 Vniuersitas alicuius terre pōt statuere aliquid contra ius publicū in preiudicium ipsius terre.

4 Priuilegium generaliter per principem concessum debet latissime interpretari in preiudicium ipsius concedentis.

Christi saluatoris eiusqꝫ pijssime matris ꝑsidio prius inuocato. Videtur primo ꝙ nō liceat dicto notario exercere i dicto castro scē Marie vigore dicte potestatis artē notarie: q̄ cū specialiter esset prohibitū ꝑ statutū dicte ciuitatis Rachanati vt nullus notariꝰ possit in suo comitatu ⁊ districtu exercere artē notarie nisi prius foret approbatus ⁊ matriculatus in vniuersitate notariorū dicte ciuitatis Rachanati non licuit dicto cōi sancte Marie vigore potestatis generaliter sibi cōcesse aliq̄d disponere seu statuere cōtra statuta specialia dicte ciuitatis Rachanati. arg. l. bonorum. ff. de iure fisci. ⁊ eorū que no. Bar. 1 in. l. ambitiosam. ff. de decre. ab ordi. fa. in proemio. C. vbi dixit † q̄d vigore arbitrij generaliter aliquibꝰ officialibꝰ cōcessi nō videt̄ data potestas disponēdi cōtra statuta ⁊ ordinamēta ciuitatis iam facta pro hoc non est verisimile q̄d quis concesserit in genere id q̄d fuisset in specie verosimiliter cōcessurus. vt in regula in generali. de reg. iur. lib. vj. Preterea ⁊ scd̄o nō licet inferiori disponere ꝯ ius superioris. vt in cle. ne romani. de elec. ⁊. C. de vsur. l. eos. §. ne liceat. Sed hoies dicti castri sunt subiecti ⁊ de comitatu ciuitatis Rachanati. ergo nō licuit eis illā potestatē tradere aut circa hoc statuere cōtra illas reformatiōes sui superioris. Tertio hoc suadēt exceptiones facte i datione illius potestatis. Fuit eñ hoibus illius terre datū merū ⁊ mistum imperiū ⁊ potestas legis ꝯdende dūmodo illā potestatē nō exercerēt in preiudiciū seu ꝯ honorē ⁊ statū dicte ciuitatis Rachanati. ſꝫ cōcessio illius ptātis exercēdi artē notarie in dicta terra venit ꝯ honorē ⁊ in ꝑiudiciū dicte ciuitatis. ergo nō licuit dictā potestatē tradere. Q̄d autē sit in preiudicium ⁊ cōtra honorē dicte ciuitatis Rachanati patet ex eo q̄ ille reformationes non fuerunt ob aliam causā facte nisi q̄ notarij non approbati ⁊ matriculati ab vniuersitate ciuitatis sepe faciebāt instrumēta falsa ⁊ fictitia ac simulata ⁊ nōnūꝙ ꝓpter ipsorū notariorū ignorantiā corruebāt instrumēta ꝯ volūtatē contrahentiū: que oīa indubitāter vident̄ tēdere in ꝑiudiciū ⁊ ꝯtra honorem dicte ciuitatis: cū talia illicita cōmittant̄ in suo territorio ⁊ comitatu. arg. in. l. cōgruit. ff. de offi. presi. ⁊. xlv. dist. si inimicus. ¶ Sed his nō obstantibus ꝯriā snīaꝫ puto firmiter de iure veriorē. ¶ Moueor pn 2 cipaliter q̄ terra vel † dñs habēs iurisditionē pōt nedum al's notario dare potestatē exercendi artē notarie in suo territorio. sed etiā de nouo ibidē creare notariū. Sicut eñ loci cōsuetudo hoc pōt. vt in. c. cū dilectus. de fide instru. ita fortius loci statutū. argu. l. de quibus. ff. de legi. Et hanc partē tenuit Hosti. ⁊ cōiter docto. sequunt̄. in. c. cū. p. tabellio. de fide instru. quicquid ibi in ꝯriū dixerit Inno. Hāc etiā opinionē tenuit Bar. in. l. j. ff. de offic. procōsu. in. l. hec aūt. de adop. sentit Bar. i. l. cūctos populos. C. de sum. trini. vbi aperte hoc idē firmauit Bal. ⁊ Spe. in tit. de instru. edi. §. restat. versi. sed quis pōt. Sꝫ predicta terra mōtis sancte Marie habuit potestatē cōdendi statuta. itē merū ⁊ mistū imperiū ⁊ iurisditionē que nō solū pōt i dicta terra dare potestatē al's notario: ſꝫ etiā de nouo notarios ibi creare. De iure ergo vigore dicte potestatis sibi reseruate vel cōcesse potuit dicto notario illam potestatē cōcedere: ⁊ per consequens debent valere oīa instrumēta cōfecta ⁊ conficiēda per dictū notariū. Solum autē restat videre nunq̄d reformationes facte per ciuitatē Rachanati seu reseruationes vel exceptiōes facte in trāslatione dicte potestatis habeāt obstaculū prestare. Et profecto firmissime credo ꝙ nō. primo eñ non obstāt reformationes q̄ ex quo princeps dat potestatē populo certe terre cōdendi statuta videtur dare potestatē faciēdi in illa terra etiā cōtra legē generalē superioris: nisi vellet statuere ꝯtra bonos mores naturales: aut cōtra specialiter principi reseruata in signum supme potestatis: vt no. cōcludit Bald. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ in repetitione ver. tertio iuxta predicta querit̄ ⁊c. probari videt̄. in. d. l. oēs populi. quinimo notanter dixit glo. in. l. neqꝫ pignus. §. priuato- 3 rum. ff. de regu. iur. † ꝙ vniuersitas alicuius terre potest statuere aliquid cōtra ius publicum in preiudiciū ipsius terre seu habitantium ibidē: ſꝫ nō possit in preiudiciū publicū generaliter: sed in casu nostro permissio exercendi artem notarie in dicta terra nō est contra bonos mores naturales. imo ꝯuenit bonis moribus ex quo al's sunt adepti officiū notarie legitime. ita contingit in casu nostro. nam ⁊ iura inuenerūt vsum ⁊ excercitiū notariorū. vt de fide instru. per totū. ⁊ in auē. de tabel. de fide instru. nec a iure requirit̄ q̄d debeat esse approbatꝰ in vniuersitate notariorū: vel aliter mr̄iculatus. vt supra dixi. nec istud est de reseruatis ciuitatis Rachanati in signū supreme potestati: ſꝫ ei prohibuerit in suo comitatu ⁊ districtu exercitium sine approbatione ⁊ matriculatura: nō tñ reseruauit sibi potestatē dūtaxat faciendi ꝯtrariū. videt̄ enim ꝓhibuisse quo ad subiectos suos generaliter qui aliter non valuerūt statuere nec statuerūt: nō autē extēditur ad loca in quibus sunt statuta legitime edita in contrariū sicut apparet in lege principis generaliter disponente: qua nō obstāte pōt terra habēs iurisditionē a principe vel prescriptā statuere contrariū. vt in. d. l. oēs populi. ⁊ q̄d ibi no. ⁊ in. d. l. cūctos populos. C. de sum. tri. Et ꝑsertim hoc procedit in casu nostro cum exercitiū officij istius notarij nō tendat in inuitum: sed in voluntarium tantū ⁊ concernit homines illius terre tantū: vel ibidē volūtarie cōtrahētes. facit q̄d in simili no. Bar. in. l. iij. ff. ad l. iul. repe. Preterea parū prodesset potestas generaliter dicte terre tradita si non posset statuere contra prouisa specialiter per ciuitatē Rachanati: cū dicte ciuitatis statuta in oibus casibꝰ cōmuniter contingentibus prouideāt vñ illa potestas esset frustratoria q̄d nō ē dicēdū. ar. l. j. in fi. ff. ad muni. ⁊ i. l. q̄d labeo. ad carbo. ⁊. l. si q̄n. C. de inoffi. testa. iuncta. gl. ⁊ in. c. j. de priuile. lib. vj. cū similibus. Itē potestas fuit dictis hoibus tradita generaliter vt possent statuere et leges facere sup oibus que eis placerēt ergo nō intelligit̄ dictꝰ casus exceptus vel consimilis: q̄ qui oīa dicit nihil excludit. l. de ꝑtio. ff. de 4 ꝑbli. ⁊ in. c. si romanorū. xix. di. ⁊. c. solite. de maio. ⁊ ob. † ⁊ ꝑuilegiū gñaliter per principē concessum dꝫ latissime interpretari preiudiciū ipsius concedentis. vt in. c. olim. de ver. sig. vbi ꝑ Inno. in. l. fi. ff. de cōsti. prin. vbi per Bart. ⁊ cōtra eū dꝫ fieri interpretatio qui potuit legē apertius dicere vt in regula contra eū. de regu. iur. lib. vj. Vltimo hoc probāt expresse exceptiones facte in translatione illius potestatis. q̄ ꝓfecto vident̄ fūdare intētionē cōmunitatis dicte terre. ſꝫ ꝑma fronte videātur facere ꝓ ciuitate Rachanati. Nā ex quo gñaliter tribuit illi populo merū ⁊ mistum imperiū ⁊ iurisditionē ac specificam potestatē cōdendi leges ⁊ statuta duo casus dūtaxat fuerūt excepti videtur firmasse ⁊ trāstulisse potestatē gñaliter i oibus nō exceptuatis. vt in. c. dñs. xxxij. q. vij. ⁊. c. ij. de cōiu. le. ⁊. l. si vero. §. de viro. ff. solu. mat. Videamus ergo nunc an iste casus comprehēdatur in illis casibꝰ exceptis: ⁊ certe dico q̄d nō. Primus casus exceptus fuit cū vel ēt exercere potestatē in preiudiciū dicte ciuitatis Rachanatis. ſꝫ permissio exercitij illius officij terra eorū dūtaxat nō venit in ꝑiudiciū ciuitatis Rachanati imo nullū ꝑiudiciū ex hoc pōt pretēdere: cū de iure vt predixi possunt in eorū iurisditione ⁊ terra de nouo creare notarios: nec notarij exercēt suum officiū ꝯtra aliquos inuitos: imo oportet q̄d ab eis rogetur. vt no. in. c. j. de fide instru. ꝑ Inn. ⁊ preiudiciū sapit diminutionē patrimonij que nullo modo cōtingit in casu nostro: al's sequeretur q̄d nullus citra principem posset creare tabelliones in sua iurisditione

ditione cum nō liceat subiectis statuere in preiudiciū principis vt in c.venientes.de iureiurā.cuius contrariū est verum.vt supra probatū est.Secundus casus exceptus fuit cū vellent facere statutū cōtra honorē z statum dicte ciuitatis Rachanati sed quis mētis compos dicet illā ꝯmissionem exercendi ibidem officiuз notarie tendere contra honorē z statum principis presertim cū de iure nō sit necessaria alia licētia z ciuitas Rachanati illas reformatiōes fecerit principaliter ad cōmodū subiectorū tamē si isti de terra montis sancte Marie habentes potestatem condendi legem volūt in eorū preiudicium aliter prouidere mos est eis gerendus.cū possint in eorū preiudiciū vt predixi etiā statuere in preiudicium iuris publici qđ plus est.no.in.d.§.priuatorū.facit.l.circa.ff.de proba.Preterea si istud tēderet cōtra honorē z statū principis nō liceret inferiori creare notarios in sua iurisditione:cuius cōtrarium est verū vt predixi.Nō obstāt ꝯtria supra ꝑposita snia formata.vt patet enim ex p̄dictis ad omnia preterq̄ ad primū rnsio.ad qđ dico ꝙ ꝓcedit qn̄ in eadē terra dať arbitriū respectu certe facultatis.tūc em̄ nō licet ꝯ specialiter ibi ꝓuisa statuere.sed nos loquimur cū dať generaliter ptās z iurisditio in vna terra:z fiūt ibi statuta in preiudiciū illi⁹ terre dūtaxat:nō aūt cōtra iura edita in aliis terris cōcedētis.Ex oībus predictis cōcludo ꝙ ex preseruatiōe seu cōcessiōe predicta potestati licuit ꝯmuni dicte terre dare illā potestatē notario exercēdi artē notarie in illa terra:z per cōsequēs valēt omnia instrumēta per illū notariū edita z ꝯficiēda.quinimo vt p̄dixi puto ꝙ possit dicta cōitas creare d̄ nouo notario quo ad exercēdū officiū notarie in dicta terra absq3 eo ꝙ talis notarius aliter ꝓbetur vel matriculetur in vniuersitate notariorū dicte ciuitatis Rachanati.Et hec sufficiant. Nicolaus abbas.

¶Casus consilii sequentis.

Casus in facto sic ꝓponiť. Quidam

nomine Migliore de paulu3o habēs vxorem legitimā z duas filias supstites ac duos nepotes ex filia premortua:in egritudine corporis cōstitutus asserens se nolle intestatus decedere incepit facere testamētū suū:z anteq̄ aliquē heredem instituerit incepit facere q̄dam legata tam dictis nepotibus q̄ filiabus:z quibusdā aliis.z dū esset in dispositione legatorū etiā anteq̄ illa ꝑficeret inuasit dictum testatorem magna debilitas:ita ꝙ ab illa coactus est desistere a factione z perfectione dicti testamēti z sic illo imperfecto decessit.demū decessit vna ex filiab⁹ que bona sua omnia matri reliquit. Nūc requiritur an de iure teneant dicta legata presertim nepotibus facta:z qualiter dicta hereditas debeat diuidi.

¶Consilium.cv.

1 ☞Uoluntas defuncti ex imperfecto testō nō valet nisi inter liberos:
2 Legatum libertatis debetur ex testamento imperfecto.
3 Testator si incepit z expressit quod īstituebat pauperes Christi z nō perfecto testamento superuenit frenesis vel mors talis institutio non valet etiam fauore liberorum.

Omnipotentis dei postula-

to suffragio vr̄ primo dicta legata saltē facta inter filias z nepotes ex filia p̄mortua valere q2 minus solēnis volūtas inter filios habita valet z tenet īter eos de quo videť tex.in.l.hac cōsultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.vbi dicitur† ꝙ ex imperfecto testamēto nō valet volūtas defuncti nisi inter solos liberos. Si vero in huiusmodi volūtate sit liberis admista aliqua extranea ꝑsona nō valet volūtas quo ad illam:sed illi⁹ portio liberis accrescit.ergo dicēdū qđ legata aliis facta accrescunt dictis filiab⁹:z nepotibus:z īter eos dictū testamentum imperfectum valere censendum sit.nā nomine liberorum veniūt non solum filii: sed etiam nepotes z pronepotes z alii descendentes.vt in.l.liberorū.ff.de ver.sign.habebunt ergo iste filie z nepotes bona p̄legata ab intestato z reliqua bona de qb⁹ nō fuit dispositū diuidēt inter se.non enim vtile per inutile vitiať vt in regula vtile per inutile.de reg.iur.lib.vi.z videť ad predicta optime facere tex.singularis in materia.in.l.testamēto.ff.de fideicō.lib.z ꝙ ibi no.Bar.ibi videť ꝓbari:† qđ legatum libertatis debeať ex testamēto imperfecto:vr̄ ibi sentire Bar.idē in legata ad pias causas et facit qđ ipse no.in.l.fideicōmis.§.quoties.ff.de leg.iii.vbi sentit licet sub dubio tale testamentū imperfectū valeret inter liberos.S3 his nō obstantibus arbitror de iure sniam contrariā veriorem:sc3 vt etiā inter liberos talis volūtas imperfecta nō valeat.Et primo hoc ꝓbo ꝑ rationes z per iura.Scđo ꝑ autoritates viroꝝ elegātissimoꝝ:q in istā cōiter inclinarūt.Et videtur primo tex.expressus presertim iūcta glo.in.l.is qui.ff.de testa.vbi dr ꝙ si quis incepit facere testm̄ z non ꝑfecit talis voluntas ꝓ nihilo est.Ad idem tex. bonus.in.d.l.fideicōmissa.§.quoties.preallegato z presertim hoc tenendū in casu nostro in quo nōdū fuerat facta heredū institutio:ergo nō pōt dici testm̄ l3 habuerit volūtatē testādi vt p3 ex casus positione.ad hoc insti.de lega.§.an̄ heredis institutionē:z meli⁹ in.§.insti.de fideicō.here.vbi diciť testamentū esse inutile in quo nemo heres instituiť.Nec obstat dictus.§.ex imperfecto in ꝯtriū allegat⁹:q2 debet intelligi de imperfectiōe respectu solēnitatis:nō aūt respectu volūtatis:q2 etiā rōne naturali nō potest quid ꝯsistere ex quo nō apparet de absoluta z expedita volūtate disponētis.argu.optimū in.l.ꝯtractus.C.de fide instru.z alibi dicit tex.ꝙ nihil actū esse videť cū aliquid superest ad agēdū.vt in.l.pe.C.ad sylle.facit.ca.j.de succes.ab intest.in ꝟbo ꝑfecerint.Potuisset em̄ testator in processu testamēti illa legata limitare z temperare vľ reuocare.Preterea videm⁹ ꝙ si ex testamento nō adeatur hereditas legata nō debenť:q2 testator non egit aggrauare veniētes ab itestato:sed heredem scriptū.vt in.l.ii.C.si omis.causa testa.vbi singulariter ꝓbať qđ etiā libertates legate non debenť hoc casu:fortius ergo dicendum cū testator morte preuentus testm̄ nō perfecit:presertim cū non peruenerat ad heredis institutionem vt contingit in casu nostro.Et hāc partē vt non valeant legata etia3 inter liberos tenuit apertissime in terminis nostris Bal.post Guil.de cu.in fi.C.fami.hercis.Et idē firmauit i.d.l.hac cōsultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.mouetur principaliter.q2 is qui non perfecit morte preuentus non diciť testatus:s3 testari voluisse:et ille leges que videntur inuere ꝯtrariu3 intelligit vt supra dixi i imperfectiōe respectu solennitatis:q2 nō fuit testat⁹ corā septem testibus.tunc enim tenet testamentum inter liberos qui erant successuri ab intestato cum appareat de volūtate defuncti ꝑ duos testes.Hāc eandem opinionem firmauit Bar.in.d.l.fi.z in.d.§.ex imperfecto.licet videatur vacillasse z dubitasse in.§.quoties.et.d.l.in testamento.Hanc sententiam expresse fuit secut⁹ dominus Pet.de ancha.in.c.ii.de testa.vbi pl⁹ dixi† ꝙ si testator incipit z expresse ꝙ instituebat pauperes christi z non perfecto testamēto superuenit phrenesis vľ mors qđ talis institutio z alia que expressit non valent etiam fauore liberorum per ea que notantur in iuribus superius allegatis.Item ꝯtriū videť sentire do.Anto.de but.in.c.i.de succes.ab intest.Non ob.d.l.in testamento.ad illam quando respondet Bald.in.l.cū quis.C.de iur.z fac.igno.in.iii.col.in versi.tu distingue.in fin.Item ibi pone quedā equitas non scripta seu iurisconsultus ibi persuadet non disponit vel aliter prout ipse idem Bal.respondet i.l.si iure.C.de testa.manu.vbi dicit casum illius legis ꝓcedere ratione magne affectionis quam habet testator ad illam alumnam.vt colligitur ex verbis illius.vnde nō est trahenda ad consequentiam s̄m eum.pro hoc.d.l.si iure.vbi dicit ꝙ si iure testamentum non subsistit non debētur ex eo etiā libertatis.Concludo ergo ex p̄dictis dicta legata minime deberi inter liberos:sed in bonis dicti testatoris succedēdum esse ab intestato.Quo ad secundum qualiter dicta hereditas deferatur ab intestato dico qđ mero iure cōmuni inspecto debent succedere filie dicti testatoris vna cū nepotibus ex filia premortua qui succedūt in locū eoru3 matris:z capiunt tertiam portionem tantum sicut cepisset eorū mater.Alie vero due portiones veniunt ad filias:vt probatur in autētica cessante C.d̄ legi.heredi.z insti.de successione que ab intesta.deferū.§.cū fili⁹.Portio vero illius filie.que decessit institu.matre peruenit ad ipsā matrē.potuit enim illam instituere postpositis sorore z filiis sororis premortue vt in.l.fratris vel sororis.C.de inofficioso testamēto.Matre autē mortua debet illa portio accrescere ipsis heredib⁹ salua tamen legitima debita filie superstiti z nepotibus ex filia vt in.c.raynuti⁹.de testamen.z si est mortua ab intestato accrescunt bona matris filie ꝓ vnica portione z nepotibus ex filia pro alia vt patet ex iurib⁹ superius allegatis.Et hec sufficiant.

¶Casus consilii sequentis.

Casus super quo cōsiliū de iure

postulatur in terminis infrascriptis preponitur.videlicet ecclesia sancte Marie de marmoria diocesis Senēsis fuit iam sunt.cc.anni.z vltra constructa et consecrata:vna cum tribus altaribus.vno videlicet in medio principaliori.duobus vero a lateribus pro ornamēto dicte ecclesie:vt populus cōuenientibus ad diuina facilius possent missarū solennia celebrare.vt satis colligi potest ex scriptura ecclesie et dictoꝝ altarium:et ex scriptura antiqua edita super cōsecratione dictorum altarium eorum tempore facta:nec aliqua dos fuit tempore constitutionis dictis altarib⁹ specialiter assignata.quinimo ante.xl.annos dicta altaria nulla bona dotis nomine:aut alio titu.obtinebant:nec censebantur capelle distincte a corpore ecclesie.Sed plebanus dicte ecclesie pro tempore existēs quandoq3 per se quandoq3 per alios i dictis altarib⁹ celebrandi populo confluenti ad dictam ecclesiam satisfaciebat:demum a.lx.vel.l.annis citra queda3 bona fuere dictis altarib⁹ a lateribus consistētibus per nonnullos parochianos dicte ecclesie legata seu donata:z pretextu harū rerum dicti parochiani arbitrātes se esse patronos nonnullos clericos ad dictas capellas ponebant z ꝯstituebant cum cōsensu plebani dicte ecclesie:z talis cōstitutio durauit fere per.xxx.annos.qbus elapsis dicti parochiani existimātes vt supra se fore patronos īceperūt p̄sentare capellanos ad dicta altaria dño epo Señ.a quo sic p̄sentati fere per.xxx.annos institutionē ꝯsecuti sunt.Nuperrime aūt plebanus de nouo in dicta ecclesia canonice īstitut⁹ dicit dictas capellas vna cū bonis eis legatis z dōatis ad se ꝑtinere queadmodū z alia bona negādo patronatū aliquē de iure dictis parochianis cōpetere.dicti ꝟo parochiani ꝯtriū asseuerāt z ad eo

rum intentionem fundandã super dicto patronatu allegãt donatio nem dictorum bonorum per eorũ maiores factã ⁊ quandam specifi catam: vt populus dicte ecclesie presentationẽ capellanorũ ad dicta altaria obtineret. Queritur nũc qd iuris ⁊ cõsequenter dubitatur de quadam capella parochiali posita intra limites plebis que ab olim erat de mensa plebani dicte ecclesie: demũ diuisa extitit a dicta plebe per quẽdam episcopũ Senensem sine sui capellani cõsensu reseruato quinqꝫ librarũ cere censu annuatim ꝑsoluendo dicte ecclesie: ac etiaꝫ patronatũ dicte capelle dictus episcopus quibusdam laicis concessit nulla tamẽ bona per dictos laicos ille capelle cõcessa fuerũt. Nũc dictus plebanus pretẽdit diuisionẽ fore nullam: dicens earũ ius patronatus ipsis laicis minime potuisse concedi: ⁊ nomine ecclesie sue vendicat dictam capellam tanꝙ mense sue vnitam seu membrũ dicte sue ecclesie sancte Marie.

¶ Consilium .cvj.

1. Jus patronat⁹ seu ius presentandi põt populo ex antiqua cõsuetudine competere.
2. Cõstruens ecclesiam efficitur patronus.
3. Institutio beneficiorum pertinet ad solum ep̃m de iure communi.
4. Unio vel diuisio ecclesiarũ non possunt fieri sine consensu capituli.

Christi eiusqꝫ matris p̃sidio inuocato prius iuxta ordinẽ tangã primum punctum. deinde scd̃m. Et circa p̃mũ vr̃ dictũ plebanũ iniusta petitione moueri: quoniã ius patronatus acquirit̃ nõ solum cõstructiõe ⁊ fundatione: sed etiã dotatione. xvj. q. vij. c. filijs ac nepotibus. no. glo. in. c. pie mentis. eadem causa ⁊ questiõe. lxiij. dist. in summa ꝑ Inno. in rubri. de iure patronat⁹. per Jo. an. in. c. j. eo. ti. sed per dictos parochianos fuit dictis capellis dos collata: ergo aquisiuerũt ius patronat⁹. Preterea p̃supposito qꝺ titul⁹ acquisitionis illi⁹ iuris patronatus non fuisset a principio omnino legitimus: dedit tñ causam dictis parochianis prescribendi. † Nam ius patronat⁹ seu ius presentãdi põt populũ ex antiqua consuetudine competere ⁊ sic per populuꝫ prescribi. vt videt̃ prima fronte tex. in. c. querelã. de elec. not. ibi Joã. an. ⁊ plenius sup regula qꝺ alicui gratiose. de regu. iur. libr. vj. in mercu. Sꝫ dicti parochiani fuerũt quasi in possessione presentãdi fere ꝑ lx. annos ergo dictũ ius prescripserunt: cũ etiã contra ecclesiã sufficit prescriptio. lx. annorũ. vt. c. de quarta. de prescrip. ⁊ in. c. j. in. vj. cũ similibus. Itẽ tertio ex quo non constat aliquos fuisse patronos dictaꝝ capellarum: ⁊ populus tanto tẽpore exercuit presentationis actũ. debemus presumere parochianos fuisse cõstructores dictaꝝ capellaꝝ cũ certũ sit ecclesiã nõ nasci: sꝫ accidẽtaliter ꝯstrui ergo isti parochiani qui exercuerunt actũ p̃sentationis debent presumi patroni. ex quo alij nõ sunt in possessione aliorũ iurium competẽtium patronis. Ad hoc. c. j. de reli. domi. ⁊ qꝺ ibi no. Innocen. ⁊ facit qꝺ not. Joã. and. super dicta regula qꝺ alicui. in fi. questionis. Preterea ⁊ quarto facit qꝺ no. Jo. an. in. c. nobis. de iurepatro. ibi concludit quod † cõstruẽs ecclesiam efficitur patronus. ⁊ habet per consequens presentationẽ non solum principalis rectoris ipsius ecclesie: sed etiam capellanoꝝ instituendorũ in capellis. ¶ Sed his non obstantib⁹ que diligenter ponderata nõ obstant cõtrariũ puto de iure tenendũ. videlicet quod dicti parochiani ius patronatus seu ius presentandi minime ex predictis vẽdicare possunt: ⁊ qꝺ dicta altaria cũ bonis sibi donatis libere ad dispositionẽ plebani dicte ecclesie pertinerent. Moueor multiplici consideratione. ⁊ primo qꝛ ex quo dicta altaria nõ fuerunt constructa dictis parochianis nõ possunt pretendere in illis ius patronat⁹. Nã ratione cõstructionis vel fundationis nõ: nec ratiõe dotis. Nam ex dotis assignatione consequit̃ quis ius patronat⁹ qñ exercuit hũc actum tẽpore cõsecrationis. Sed quo capelle sunt fundate ⁊ consecrate nõ põt de nouo acquiri ius patronatus nisi plura concurrant. Primo eñ requiritur qꝺ bona fuerint ei collata non simplici titulo donationis. nã ex simplici titulo dicit̃ quis poti⁹ beneficiator ꝙ patron⁹. vt no. Jo. an. in. c. j. de iurepatro. oportet ergo ꝙ bona cõferantur i dotẽ. Itẽ ꝙ capelle sint sine dote: ⁊ qꝺ acquisitio iuris patrona. fiat de consensu ep̃i. qꝺ cũ capella sit cõsecrata. nõ põt hec seruit⁹ loco sacro imponi sine cõsensu ep̃i: vt per Jo. an. in. d. c. j. Inno. super rub. eiusdem tituli ꝙnimo glo. in. d. c. pie mentis. xvj. q. vij. nullo modo voluit fateri qꝺ ex assignatiõe dotis postꝙ ecclesie est ꝯsecrata possit acquiri ius patronat⁹. Illa tñ glo. limitatur ꝭm p̃dicta. sed in casu nr̃o illa bona nõ fuerũt collata in dotem. Itẽ non interuenit ep̃i consensus in acquisitione illius iuris patronat⁹ ergo ex illa tali donatione bonorũ etiã si fuisset facta titulo dotis nõ potuisset ius patronatus acquiri. nec dꝫ ep̃i cõsensus presumi cũ sit quedã solẽnitas extrinsec⁹ que nõ presumit̃ sicut in simili autoritate tutoris nõ presumit̃ interuenisse in ꝯtractu pupilli. l. ꝙcũqꝫ. ff. de publiciana. no. gl. ⁊ Bar. in. l. sciẽdũ. ff. de ver. ob. no. Inno. i. c. innotuit. de eo qui fur. or. re. bñ facit c. j. de re eccle. nõ alie. lib. vj. vbi in alienatione ep̃i non presumit̃ cõsensus capituli. forti⁹ hoc casu ipsius episcopi consensus presumi nõ debet. Preterea ⁊ scd̃o dico ꝙ etiã si illa altaria fuissent constructa per parochianos ecclesie: ex quo tñ nõ fuerunt per illos dotata non fuit acquisitũ ius patronat⁹. Ad hoc glo. singula. in. c. quicunqꝫ. ij. xvj. q. vij. que dicit ꝙ donans dotẽ modicã nõ efficit̃ pattonus multo fortius nec ille qui nullã coutulit. Qꝺ eñ dicit̃ ꝙ quis efficit̃ patronus ex cõstructione ⁊ fundatione debet intelligi qñ alij cõcurrunt cũ eo dotãdo. nã possunt tres effici patroni eiusdẽ bñficij. vt si vn⁹ ꝯstruit alius fundat ⁊ tertius dotat vt in gl. lxiij. dis. in summa. ⁊. d. c. pie mẽtis. secus vbi vnus solus ꝯstruit sine dotis assignatione. Nec ob. si dicatur ꝙ posse dotarunt: qꝛ ex quo tantũ tẽpus fluxit a tp̃e cõstructionis ⁊ nũꝙ presentarũt. ⁊ nõ vident̃ ꝯstruxisse animo acquirẽdi patronatũ. sed qꝺ dicta altaria essent libera ⁊ ad ornatum dicte ecclesie. Et p̃terea ex quo dicte capelle steterũt ꝑ cẽtũ ꝙnquaginta annos sine aliqua institutiõe capellanoꝝ fundatoris illũ perdiderũt omne ius qꝺ habebãt. ⁊ ecclesia p̃scripsit illoꝝ libertatem: facit ca. significauit. ⁊ ꝙ ibi no. de testi. nã ꝑ nõ vsum perdit̃ seruit⁹. vt in. l. si sit ꝯstituta. ff. quẽ admo. serui. amit. facit. c. de quarta. ⁊ ꝙ ibi not. per Inno. de p̃scrip. fuit ergo noua acquisitio patronatus per collationẽ illorum bonorũ presumpta. ¶ Secũdo principaliter ꝯtra dictos parochianos facit: qꝛ neqꝫ titulũ legitimũ probãt neqꝫ canonicã prescriptionẽ. nã p̃mo titulus legitimus nec ꝓbat̃ vt pꝫ ex supradictis. neqꝫ nõ probat̃ construxisse nõ cõpetẽti tẽpore ⁊ cũ legitima solẽnitate dotasse nec etiam probãt prescriptionẽ causatã: quinimo tenẽdo opi. Archi que videt̃ verissima in. c. hortamur. lxxj. dist. nõ habet i hoc casu locũ p̃scriptio. tenuit eñ post longã indaginẽ ius patronat⁹ nõ posse per laicũ prescribi: lꝫ Jo. an. conet̃ ipsum reprobare in dicta regula qꝺ alicui gratiose. Sed mihi plus placet opi. Archi. vt plenẽ tetigi i quadã disputatiõe q̃ incipit. Augerio rñdẽdo apertissime ad ca. ꝗrelã. de elec. sup quo fundat̃ opinio Jo. an. ꝯria. Sed p̃supposito sine veritatis preiudicio ꝙ opi. Jo. an. sit verior nihilominus dico dictos parochianos debere succũbere: quod minime ꝓbare possunt prescriptionẽ causatã. ¶ Primo qꝛ cũ ista prescriptio sit ꝯ̃ ius requirit̃ aut titul⁹ legitimus aut prescriptio tãti tẽporis de cuius initio nõ extat memoria. vt i. c. si diligẽti. de p̃scrip. ⁊ clarius eo. titu. lib. vj. c. j. Sed in casu nostro nõ currit p̃scriptio tãti tp̃is cũ de ei⁹ ꝯ̃rio nõ esset memoria. nec titulus legitim⁹ sufficiẽs ad p̃scribendũ. Nã titulus donatiõis p̃allegate est ꝯ̃ ius: qꝛ vt supra nõ sufficit sola bonorũ vel dotis collatio sine ep̃i cõsensu. vñ dicti patochiani erãt in iure: sed error iuris impedit prescriptionem: ita qꝺ talis titulus non est sufficiens ad prescribendũ. vt in c. dudum. iuncta glo. de decimis. l. nunꝙ. de vsuca. not. glo. in ca. apostolice. de dona. Preterea p̃supposito sine veritatis preiudicio ꝙ valuisset prescriptio p̃dicta. nõ tñ fuit tãti tẽporis qꝺ sufficiat ad p̃scriptionem causatã complẽdã. nõ eñ acquirit̃ quasi possessio iuris p̃sentandi nisi subsequat̃ institutio superioris. ad hoc qꝺ no. Inn. ⁊ Jo. an. in. c. ij. de in integ. resti. ⁊ per eundem Jo. an. super dicta gl. regule quod alicui in fine questionis. sed in casu nostro per. xxx. annos vltimos fuit subsecuta institutio ep̃i ergo nõ fuit cõpleta p̃scriptio. xl. q̃ sola currit cõtra ecclesiã. vt in. d. c. de quarta. ⁊ aut̃. quas actiões. C. de sac. san. eccl. ¶ Nec obstat institutio seu consensus plebani p̃stitus in prioribus. xxx. annis: qꝛ ad plebanum nõ spectabat institutio. hinc est qꝺ postea fuit habit⁹ recursus ad ep̃m loci. facit qꝺ no. glo. in ca. quanꝙ. de ele. lib. vj. ⁊ ꝙ no. Jo. an. in dicta regula: ꝙ alicui. vbi pꝫ † qꝺ ad ep̃m solũ pertinet de iure cõmuni institutio beneficioꝝ. vt est tex. in. c. cũ ex iniuncto. in fi. de here. Preterea ⁊ vltimo nõ põt allegari p̃scriptio etiam si fuisset cõtinuata per tempus sufficiẽs: qꝛ ecclesia vacauit ꝑ tẽpus. xl. annoꝝ. Nã plebanus qui erat tẽpore cõcurrẽtis p̃scriptiõis nõ habebat titulũ legitimũ: ⁊ sic erat intrusus cũ esset priuatus ex legitima causa titulo ecclesiastico. vñ verius dicebat̃ fur ⁊ latro. in. c. dudũ. ij. de elec. sed tẽpore vacatiõis ecclesie nõ currit p̃scriptio. vt no. Inno. in. c. olim. de resti. spo. vbi singulariter dicit ꝙ etiaꝫ ecclesie inferiori vacanti nõ currit p̃scriptio: qꝛ nõ est legitimus ⁊ immediatus defensor q iura ecclesie possit tueri ⁊ repetere. Nã isti intrusi timẽtes repelli nõ audẽt bona inuasa repetere: nec habẽt dilationẽ ad ecclesiã: sed solũ nitunt̃ repetere vñ paria sunt nullũ habere rectorẽ vel intrusum hr̃e. vt in. c. ij. de trãsla. prela. facit qꝺ no. glo. in. c. j. de in integ. resti. lib. vj. ⁊ tex. cũ gl. in. c. sacerdotes. xvj. q. ij. Et ex predictis oĩb⁹ ꝯcludo dictos parochianos minime posse sibi vẽdicare ius patronatus seu presentãndi ad dictas capellas ⁊ quod dicte capelle spectant ad dispositionem plebani vna cũ bonis collatis nec potuerunt parochiani bona ꝑ eorũ maiores repetere: qꝛ donatio semel ꝑfecta reuocari non põt. vt. l. fi. C. de reuo. dona. c. fi. de dona. etiam si bona collata fuissent pretextu cause minus legitime: qꝛ causa min⁹ legitima habet̃ ꝓ non adiecta. ⁊ remanet donatio pura: vt probatur. x. q. j. c. ij. vbi text. no. cũ. gl. facit qꝺ legi. ⁊ no. in ca. significatũ. de p̃bẽ. Dico tñ ꝙ si populus parochie erat in possessione presentandi bona fide nõ dꝫ remoueri ad presentationẽ populi instituti. vt in. c. querelã. p̃alleg. ⁊. c. ꝯsultatiõib⁹. de iure patro. sꝫ si pupill⁹ erat i mala fide. vt not. Inn. in. c. ij. de i integ. resti. c. ex lr̃is. de resti. spo. ⁊. c. cũ ecclesia sutrina. de cã po. ⁊ ꝓpri. ⁊. d. c. ꝯsultationib⁹. Et ꝑ predicta patet ad ꝯtraria rñsio. Et ꝑ hoc pꝫ rñsio ad. j. q. ¶ Nunc scd̃m dubiũ ingrediẽs scꝫ an dicta diuisio per ep̃m facta de iure subsistat vr̃ primo qꝺ sicnaꝫ ep̃s potest vnire ecclesias minores. vt i ca. sicut vnire. de exces.

prela. et

prela.ꝛ.c.vacãte.de preb.ergo ꝛ diuidere vt in.c.sicut duo.xvj.q.j.ꝛ no.i.d.c.sicut venire.facit,regula prima.de reg.iur.nã oĩs res ꝑ quascunqꝫ causas nascit̃:ꝑ eadẽ dissoluit̃:vt ibi. ¶ Sed his nõ obstãtibꝰ cõtrarium puto de iure ꝓcedere quo ad casum nr̃m.Corruit enĩ ipso iure ipsa diuisio ex multiplici causa. ¶ Primo qꝛ fuit facta ex causa notorie iniusta.Asseruit enĩ eps̃ in dicta diuisione illã facere propter tenuitatem redituũ illiꝰ ecclesie sancte Marie.Nã hec causa nõ inducit facultatẽ diuidendi eccclesiam sibi annexã:sed potiꝰ de nouo sibi vniendi.vt in.c.expoluisti.ꝛ.c.vacan.de prebẽ.ꝛ no.in.d.c.sicut vnire.ꝛ.x.q.iij.vnio.Preterea queãdmodũ sine causa legitima nõ possunt iura ecclesie alienari vt in.c.sine exceptione.xj.q.ij.in.c.j.de reb.eccle.nõ alie.lib.vj.nec ita diuisio dicte annexionis sine causa legitima fieri debuit cũ nulli dubiũ sit dictã diuisionẽ ꝑtinere ad alienationẽ iuriũ dicte ecclesie sancte marie.facit qꝺ leg.ꝛ no.i.c.ꝯstitutis.de ele.ꝑterea dicta diuisio corruit ex defectu solẽnitatis omisse.Nõ enĩ fuit facta cũ cõsensu capituli nec tractatu precedente:qm̃ quemadmodũ vnio

4 †nõ põt fieri sine cõsensu capituli nec valet ꝯsuetudo ĩ ꝯtrariũ.vt est tex iuncta gl.i cle.si vna.de reb.ec.nõ alie.facit.c.pastoralis.ita fortiꝰ nec dꝫ fieri sine dicta solẽnitate diuisio.arg.in dicta regula pma. Et qꝛ vt dixi ꝑ hanc diuisionẽ alienant̃ iura illius ecclesie sctẽ Marie.vnde etiã tractatus precedere debuit.vt in.c.tua.de his q̃ fiunt a prela.in.c.j.de reb.eccle.nõ alie.li.vj.Preterea in dicta diuisione fuit ius patronatꝰ cõcessum quibusdaꝫ laicis:qui nec cõstruxerũt nec fundauerũt nec dictã capellam dotauerũt:ergo eis tale ius per episcopũ non potuit concedi p̃sertim cũ dicta capella esset iã cõstructa ꝛ donata tẽpore cõcessionis dicti iurispatrona.nec enĩ põt episcopus rei sacre sine causa legitima hãc seruitutẽ imponere.vt not.gl.in.d.c.pie mẽtis.xvj.q.vij.ꝛ Jo.an.in.c.j.de iureiur.ꝛ Inno.super rub.eiusdẽ tit.facit qꝺ leg.ꝛ no.i.c.cũ dilectꝰ.de cõsue.ꝛ.ca.ij.de iudi.Ex qbus euidenter ꝯcludit̃ in hoc scꝺo dubio dictã diuisionẽ minime de iure subsistere:nec concessionẽ dicti iurispatronatꝰ valuisse.sed qꝺ dicta capella põt vẽdicari ꝑ plebanũ dicte ecclesie sancte marie tãq̃ ab antiquo vnita ꝛ annexa ecclesie sue tanq̃ membrũ pertinens ad mensaꝫ dicti plebani.Et q̃q̃ de dicta vnione seu incorporatione ꝓpter tẽporis antiquitatẽ instrumẽta nõ existãt:attamen sufficit q̃ dicta capella fuerit tãta per dictũ plebanũ noĩe sue ecclesie tanq̃ vnita ꝛ incorporata ecclie seu mense:seu per tantũ tẽpus de cuius initio memoria nõ existit.ad hoc tex.iuncta gl.in cle.j.de exces.prela.ꝛ disputãdo ꝯcludit Jo.an.in regula qui cõtrarium.lib.vj.in mercu.põt etiam attẽtari q̃ sine aliqua prescriptione seu vnione dicta capella pertineat ad plebanũ:qꝛ fuit edificata intra limites parochie sue:ꝛ est vicina dicte plebi.vñ debet presumi cõstructa ꝛ dotata ex bonis dicte plebis:ex quo tãto tẽpore,hoc iure fuit a dicta plebe possessa.cuiꝰ nõ est memoria in ꝯtriũ:ꝑ hoc gl.singula.i.c.eã te.de eta.ꝛ quali.ꝛ qꝺ sup eo no.Jo.and.ꝛ facit q̃ p̃sumat̃ dotata ꝛ cõstructa ex bonis dicte plebis:qꝛ nõ apparet aliũ fuisse fundatorẽ seu patronũ ꝛ oĩa iura illiꝰ capelle semꝑ fuerũt possessa ꝑ plebanũ dicte ecclesie.ad hoc qꝺ no.Jo.an.in regula q̃ alicui.de reg.iur.li.vj.in mercu.in fi.questionis.ꝛ facit qꝺ no.in.c.j.de relig.do.Et hec dicta sufficiant. Nico.Abbas.

¶ Consilium.cviij.

1 ☞ Donationes plures in eadẽ persona ad hoc vt valeãt requiritur quod per diuersa tempora fiant.
2 Solennitas insinuationis nõ fuit inducta in fauorem donatiõis sed in odium recipientium clandestinas donationes.
3 Juramentum vbicunqꝫ est turpiter receptum debet relaxari.
4 Absolutio debet̃ fieri vbicunqꝫ quis iurat contra dispositionẽ legis cõmunis vel statut.
5 Filia si ob metũ ꝛ reuerẽtiã paternã renũtiat cũ iuramẽto successioni põt petere absolutionẽ a iuramento.
6 Juramentũ prestitum super contractu solenniter inito tollit beneficium pretoris in obtinenda restitutione in integrum.
7 Dolus presumitur in enormissima lesione.
8 Contractꝰ iuratus qñ põt argui de dolo põt minor prius petere absolutionẽ ꝛ postea petere restitutionem in integrum.

IEsu christi redemptoris p̃sidio ex corde inuocato:quatuor sunt in causa dñe Baptiste quõdã Andree Joãnis ꝛ nũc vxoris Frãcisci dñi Cyni ad ipsius plenã dilucidationẽ indaganda. ¶ Primum nunquid donatio per eã facta fratri carnali ex defectu insinuationis corruat quatenus excedat summam quingentorũ aureorum:non obstãte qꝺ in dicte donationis instrumẽto sit apposita illa clausula:qꝺ tot sint donatiões quot sũt capita:ꝛ sic liceat notario de ea rogato de vnoquoqꝫ capite conficere instrumentũ donatiõis ita qꝺ nõ excedat nec excedere possit summã quingẽtorum aureoꝝ ꝛc.Itẽ nõ obstãte iuramento prestito ꝑ dictã dñam Baptistã ad dicte donationis validitatẽ. ¶ Scꝺo presupposito quod saltem iuramentũ eam obliget ad nõ cõtrauenĩedum:an possit ꝑ eam peti absolutio ab illo iuramẽto. ¶ Tertio an prestita absolutione possit dicta bona per eam donata vẽdicare tanq̃ sua:nulla priꝰ petita in integrũ restitutiõe. ¶ Quarto presupposito q̃ insinuatio ex aliquo capite:puta cõsuetudinis vel alteriꝰ occasionis nõ fuerit necessaria:an saltem ratiõe lesionis possit contrauenire petendo absolutionem a iuramento:ꝛ postea ĩ integrũ restitutionem aduersus donationem.cũ tẽpore donatiõis fuerit minor ꝛ tũc existat intra tẽpus restitutiõis in integrũ petẽde. ¶ Põt addi ꝛ quintum dubium:qꝛ debet esse primũ in ordine:nũquid dicta dña Baptista possit a successiõe materna de quorum bonoruꝫ donatione agit̃ excludi virtute cuiusdã statuti Senẽsis positi sub rubrica. ¶ Quod mulier nupta nõ succedat extãtibus masculis i quo sic cauetur:quatenus facit ad propositũ nostrũ videlicet. Mulier nupta dotata a patre:fratre:seu patruo matri sue ab itestato nõ succedat q̃diu fuerũt filij masculi ex ea ꝛc.Mater autẽ dñe Baptiste decessit etiaꝫ masculo superstite cui donationẽ dicta dña Baptista fecit de illis bonis maternis ipsaꝫ quoquomodo contigentibus. ¶ Uenio ad primũ:ꝛ videtur q̃ dicta donatio valuerit sine insinuatiõe ex duplici capite. ¶ Primo propter illaꝫ clausulaꝫ:vt tot intelligãtur donatiões quot sunt capita.ꝛ qꝺ liceat notario d̃ vnoquoqꝫ facere ĩstrumentũ donationis per se.Nam hec verba innuũt plures esse donationes quaruꝫ nulla excedit summã quingẽtorũ florenorũ.argu.in.l.scire debemꝰ.ff.de ver.obli.ꝛ hoc videt̃ sẽtire Spec.in titu.de instru edi.§.porro.ver.donatio.presertim ꝛ res donate sũt enumerate:ꝛ hoc casu firmauit idẽ Specu.donatiõem valere in dicto loco ꝛ clarius ĩ titu.de dona.§.j.ver.q̃ si aliquis.Sed in casu nostro possũt dici numerate:cum fuerit data facultas notario cõficiendi ĩstrumẽtuꝫ de vnoquoqꝫ capite.ita quod nulla donatio excedat summaꝫ quĩgentorũ aureorũ.ergo dicta donatio non põt infringi ex insinuatiõis defectu. ¶ Sed his non obstãtibꝰ in cõtrariũ se habet veritas per tex.apertũ

1 in.l.sancimus.§.qs autẽ ꝑ diuersa.C.de don.vbi expresse innuit̃ † q̃ ad hoc vt valeant plures donatiões in eadẽ persona facte requiritur qꝺ per diuersa tẽpora fiant.secus autẽ si eodem tẽpore sicut contigit in casu nostro.nã tũc illa clausula videtur apposita in fraudẽ legis ꝛ ideo nil debet operari.Cum enĩ fiũt plures donatiões eodem tẽpore eidẽ persone nõ minꝰ persona donatoris põt decipi q̃ si eẽt vnica donatio vnde lex esset imposita verbis ꝛ non rebus cõtra.c cõmissa de elec.li.vj.ꝛ.l.ij.C.cõia de leg.ꝛ per illũ.§.quis aũt.prealle.Bart.reprobauit dictum Spec.in.l.modestinꝰ.ff.de donatio.ꝛ in.§.si quis autẽ.ꝛ Joã.and.in addi.Spec.super dicto versi.donatio.ꝛ sentit Bald.in.l.illud.C.de sacrosan.eccle.Cõcludo ergo quod ex capite illiꝰ clausule nõ suppletur insinuationis defectus.Sed maius dubiuꝫ est circa iuramẽtum.nũquid scilicet suppleat insinuationis defectuꝫ.Bal.in d.l.illud.firmauit quod nõ dicens quod tali donatione etiam iuramẽto interposito nulla oritur obligatio etiam naturalis.mouetur quia ĩter cetera ad hoc vt iuramentũ obliget requirit̃ quod res super quã prestatur non sit a iure prohibita.vt.l.si quis inquilinos.§.fi.de lega.j.sed talis donatio sine insinuatiõe est ꝓhibita vt.l.donatio sine.C.de dona.addunt etiam quia legi inducenti solennitatẽ non potest renũ-

2 tiari.ff.de leg.j.l.nemo potest.† Item quia solẽnitas insinuatiõis nõ fuit inducta in fauoreꝫ donatiõis:sed in odium recipientium clandestinas donationes ꝛ ne quis prodigaliter re sua vtatur.adducit etiã ad predicta q̃ no.Cy.in.l.j.C.de sac.san.eccle.ꝛ bar.in.l.si quis ꝑ eo.ff.de fideius.sed Joã.and.intelligit latius hũc articulũ taꝫ respectu renũtiationis huius solẽnitatis q̃ respectu iuramẽti.in addi.specu.in ti.de instru.edi.§.porro.prealleg.ver.item.ꝛ no.videtur licet clare nõ loquatur inclinare in parte vt simplex renuntiatio nõ valeat ꝫ Gui.de cu.tenuerit cõtrariũ in.d.l.illud.ꝛ recitat Jo.an.in loco prealle.sꝫ iuramẽtũ si sic fuit nõ vi nec dolo prestitũ nec metꝰ.ad hoc adducũt iura que approbant iuramẽtum in multis casibus a iure prohibitis p̃stitum.vt in.c.cũ contingat.de iureiu.ꝛ.c.licet.eo.titu.li.vj.ꝛ.c.quãuis.de pac.eo.lib.ꝛ auf.sacramenta puberũ.C.si aduer.ven.cuꝫ simi.et iudicio meo idẽ videt̃ sensisse Bart.in.d.l.modestinꝰ.in fi.iunctis no.per eum in.l.si quis pro.ff.de fideius.ad quã.l.se remittit in.d.l.modestinus.Et hanc opi.tanq̃ tutiorẽ ego approbo tamẽ quia in casu dubio debemus semper stare pro iuramento ne ex cõtrauentiõe qs incurrat periurium.argũ.c.inuenis.de spõ.ꝛ qꝺ ibi not.gl.in.c.vno.de scruti.ꝛ in cõcernentibꝰ periculũ anime pars tutior tenẽda est.vt no.in iuribus prealle.ꝛ est tex.magis apertꝰ in cle.exiui.de ver.sig.Preterea certũ est quod hec insinuatio nõ concernit principaliter cõmodum publicũ seu priuatum ipsorũ donatorũ licet in cõsequentiã concernat publicum:interest enim reipublice ne quis re sua male vtat̃.in sti.de his qui sunt sui vł alien.iur.§.sed hoc tẽpore cogitatio.ꝛ in auf.vt iudi.sine quoquo suf.valet iuramentũ in contrariũ siue sit prohibita principaliter in fauorem donatoris per.c.cuꝫ contingat.prealle.siue sit prohibita talis donatio in odium recipientiuꝫ clãdestinas donationes per tex.in.c.significante.de pign.per quem tex.confundit̃ dicto meo opi.Bal.naꝫ pactũ legis cõmissorie reprobatur principaliter in odium creditorũ:ꝛ tamen iuramentũ obligat iurantẽ.vt legit̃ ꝛ no.in.d.c.significante.ꝛ per illum tex.voluit Bar.in.d.l.si quis pro eo.in ver.iũ.prohibetur dare regulã quod vbi prohibetur contractꝰ in odiũ creditoris iuramentũ prestitũ in ꝯctu est seruandũ:licet nõ firmet cõtractũ f̃m eum.ita dicẽdũ in proposito.dictum aũt Bal.ꝛ.l.si

quis inquilinos.allegata per eũ procedit qñ aliqd ꝓhibetur in fauorem publicũ principaliter vel qꝛ illud esset ꝯ bonos mores qbꝰ casibus etiã de iure cano.nõ tenet iuramẽtũ.vt in.c.si diligẽti.de foro cõpe.ꝛ in regula nõ est obligatoriũ.de reg.iu.lib.vj.ꝛ hoc casu põt itelligi.l.nõ dubiũ.C.ð leg.secꝰ qñ in fauorẽ vel odiũ priuatũ.vt i auẽ.sacramenta puberũ.ꝛ in.l.j.C.si aduer.ven.ex quo eñ iuramentũ istud põt seruari sine periculo anime iurãtis seruãdũ est:vt in.c.si vero.ꝛ.c.debitores.de iureiur.Unde concludo iuramentũ obligasse dictã dominã Baptistã saltẽ personaliter ad nõ cõtrauenĩedum. ¶Restat nunc examinare scðm dubiũ.An debeat audiri petẽs absolutionẽ a

3 iuramẽto:indubie credo ꝙ sic † qꝛ vbicũqꝫ iuramentũ turpiter ẽ receptũ dꝫ relaxari.vt legi.ꝛ no.in.c.j.ꝛ.in.c.debitores.de iureiur.hoc autem iuramẽtũ fuit turpiter receptũ ex multiplici capite. Primo cõtra legẽ disponentẽ:vt absqꝫ insinuatione nõ fiat donatio excedens summã quingẽtorũ aureorũ.l.si quis pro redemptione.ꝛ.l.donatio. Itẽ interuenit magna lesio ꝛ sic dolus saltem re ipsa.l.si quis cum aliter.ff.de verb.obliga.Itẽ videtur dolus interuenisse etiã ex ꝓposito. ex eo qð tres cõsanguinei adhibiti ad prestandũ cõsensum iuxta formã statuti Senẽsis iurarunt in presentia ipsiꝰ dñe Baptiste qð credebãt illã donationeꝫ cedere in vtilitatem ipsius domine Baptiste donatricis:cũ sit falsissimũ: qꝛ donare nil aliud est ꝙ ꝑdere.l.filiusfa.ff.de dona.ẽt si lesio erat patẽs in ꝯriũ vt dicit Jo.an.in addi.Spec.ꝑalleg.loco vñ vꝛ dolo fuisse iducta ad illã donationẽ.potuit eñ hoc credere cũ esset minoris etatis:ꝛ videret cõsanguineos suos in pñtia sui patris hoc iurãtes:ꝛ ꝙ hoc casu etiã vbi tãta nõ cõcurrerẽt debeat fieri absolutio a iuramento videtur ꝙ sit cõmunis doctorũ cõclusio.

4 primo eñ hoc tenuit cõsulẽdo Fede.de se.cõsi.cclxiiij.vbi cõclusit † absolutionẽ debere fieri vbicũqꝫ qs iurauit ꝯ dispositionẽ legis cõis vel statuti qꝛ cõtrahens videꝛ turpiter recepisse iuramẽtũ cõtrahendo cõtra dispositionẽ legis.vñ debet potiꝰ puniri ꝙ aliqð cõmodũ reportare.viij.distin.ꝗ cõtra.ꝛ in.c.si necesse.de dote post di.resti.Ideꝫ vꝛ tenere Uinc.Jo.an.ipsum recitãdo in.c.cũ cõtingat.de iureiurã. vbi dixit mulierẽ in casu illiꝰ.c.posse instare vt a iuramẽto absoluaꝛ. ergo fortius in casu nostro dꝫ talis absolutio fieri.Hanc eadem opi. secutꝰ est Anto.de but.in.c.cũ contingat.qñ concurrit enormis lesio: qꝛ tũc presumiꝛ dolus.arg.in.c.omnes.§.lucius.ff.de his ꝗ in fraudẽ credi.Hic aũt ꝯtingit enormissima lesio:qꝛ donauit omnia bona materna personã suam contingentia que ascendebant ad valorẽ duorũ miliũ florenorũ.Idẽ vꝛ quasi terminis nostris cõsuluisse in hac ciuitate Senarũ bone memorie do.Pet.de anch.vt ipse refert in repetitione.c.canonũ.de cõstitu.ꝑsertim habito respectu:qꝛ cũ enormi lesione cõcurrit legis prohibitio minor etas ꝛ sexꝰ fragilitas vt in dictis locis plenissime ista cõclusio examinatur nõ autẽ curo latius hic ꝓcedere:qꝛ cõmunis opi.doct.in hac cõclusiõe iurisdica cõcurrit.Nõ eñ debet iuramentũ esse iniquitatis vinculũ.vt in.c.quanto.de iureiur.ꝛ in.c.j.e.ti.li.vj.esset aũt iniquitatis vinculũ si detineret indissolubiliter puellã enormissime lesam ꝛ deceptã ꝛ dolo inductam saltẽ re ipa vinculatã.est enim fraudibus obuiandum ꝛ non indulgendũ vt in.c.sedes.ꝛ.c.super literis.de rescrip.Hunc articulũ post indaginẽ sic decidi i lectura mea sup.d.c.cũ cõtingat.vbi.l.plenissime patẽt motiua ꝛ rõnes huiꝰ passus.ad idẽ qð no.Bal.in.pactũ.C.de colla.

5 vbi dicit † ꝙ si filia ob metũ ꝛ reuerẽtiã paternã renũtiauit cũ iuramẽto successioni potest petere absolutionẽ a iuramẽto.ar.ex no.in.l.j.§.ꝗ onerãde.ff.quarũ re.ac.nõ daꝛ.sed idẽ contingit in casu nostro cum pater fuerit autor huiꝰ donationis vt tota hereditas materna remaneret filio masculo:vñ videꝛ ꝙ ꝓpter reuerẽtiã paternã hoc fecerit. maxime precedente illo iuramẽto ꝯsanguineorũ presentiũ:de quo supra dixi.ꝛ hec de scðo principali dubio.Ad tertiũ dubiũ.An obtenta absolutiõe ab illo iuramẽto possit dicta dña Baptista vendicare illa bona tanꝙ sua nulla prius petita absolutione ꝯ contractũ. Hũc ẽt articulũ plene examinaui.in.d.c.cũ ꝯtingat.de lectura.vt ibi dixit do.An.de perusio in quodã suo consilio qð incipit. Dña catharina in hoc articulo sensit hãc distinctionẽ qð aut iuramentũ validet ꝯtũ ꝛ tũc nõ lꝫ absolutiõe obtẽta venire ꝯ ꝯtractũ:qꝛ iaꝫ validatꝰ fuit ex iuramenti interpositione absolutio aũt ꝓdest ſm eũ hoc casu vt contrauenĩens nõ incidat periuriũ aut nõ validet cõtractũ.sed solũ obligat iurantẽ ad nõ cõtraueniendũ:ꝛ tũc facta absolutione illico remanet in priori statu.ꝛ sic sentit qð in casu nostro nõ sit necesse petere restitutionẽ in integrũ:sed statim obtenta absolutione a iuramento poterit bona sua vẽdicare.nã in casu nostro iuramentũ non hꝫ firmare cõtractũ:cũ donatio vltra summã quingentorũ aureorꝫ sit prohibita in odiũ recipientiũ clãdestinas donatiões vt supra dixi in precedẽti articulo post Bal.in.d.l.illud.C.de sac.san.eccle.ergo nõ firmaꝛ iuramẽto per theoricã Bar.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiuſ.in ver.quarto ꝓhibetur ꝯctus ꝛc.Et idẽ sentit do.Ant.in.c.cũ cõtingat.preallega. vbi idẽ firmauit in lec.ꝛ videꝛ hoc ꝓbari i.c.significãte.de pi.vbi pactum legis cõmissorie in pignoribus nõ validatur iuramẽto ſꝫ papa solũ se fundat super iuramẽto ꝑsonali cui satisfacio nõ curaꝛ ampliꝰ de pacto.qnimo Jo.cal.ꝛ Pau.in quodã cõsilio tenuerũt ꝙ indifferenter sublato iuramento rescinditur cõtractꝰ.ꝛ illã opi.fuit secutus

in.d.c.cum cõtingat.qñ cõtractus erat nullꝰ sine iuramẽto: qꝛ sublato iuramenti fundamẽto remanet cõtractꝰ inefficax sine aliquo sustẽtaculo sicut sublato fundamento tollitur beneficium.j.q.j.cũ paulus. Ex his concluditur ꝙ in casu presertim nostro sublato iuramento ꝑ legitimã absolutionẽ non est necesse petere restitutionẽ aduersus dictã donatiõeꝫ quatenꝰ excedit summã quingẽtorũ florenorũ aureorũ cũ talis donatio sit nulla sine iuramẽto.vt in.d.l.sancimus.ꝛ.l.si quis ꝓ redẽptione.lꝫ fuerit facta fratri carnali.vt.l.datã.C.eo.ti.ꝛ de istã insinuatione ꝗliter sit fienda plene notatur per Jo.and.in addi. Spe.i d.§.porro.ꝛ ꝑ Bal.in.d.l.illud.ꝛ bar.in.l.modestinꝰ.ff.de sol. ¶Ad quartũ dubiũ presupposito sine veritatis preiudicio ꝙ dicta insinuatio ex aliquo capite nõ fuerit necessaria an saltẽ ratiõe lesionis possit dicta dña Baptista cõtrauenire petẽdo prius absolutionẽ a iuramẽto ꝛ postea restitutionẽ aduersus ꝯtractũ.Uidetur primo qð nõ per tex.l.l.j.C.si aduer.vẽd.ꝑ quẽ tex.dicũt ibi cõiter doc.ꝛ maxime bart.

6 ꝛ bal. † qð iuramentũ prestitũ super cõtractu solẽniꝛ inito tollit beneficiũ pretoris in obtinenda restitutione in integ. Sed ꝓfecto iudicio meo ille tex.nõ ꝯcidit qõnem nostrã.loquiꝛ eñ stãte iuramẽto.nõ durãte vinculo iuramẽtali nõ põt peti restitutio in integrũ siue sit cõtractus initus cũ solennitate siue nõ ꝛ pro hoc facit hodie auẽ.sacramẽta pub.que videꝛ hodie approbare opi.Mar.de qua ibi vt no.in.d.l. j.ꝛ in auẽ.sacramento.ꝛ videꝛ probari in.c.cũ cõtingat.de iureiurã.ꝛ hoc apertissime innuit text.i.d.l.i.dum dicit imperator neqꝫ perfidie neqꝫ periurij me autorem futurũ sperare debuisti ꝛc.sublato autẽ iuramẽto ꝑ legitimã absolutionẽ nõ põt notari periuriũ in concedenda seu petẽda in integrũ restitutiõe:imo iuramẽtũ obseruatur si prius petatur absolutio.vt l.c.venerabilem.de elec.c.verum.de iureiurã.cũ similibus.Et ideo notanter dixit Inno.in.c.ij.de iureiurã. cum similibus.quod nulli contra iuramẽtum proprium datur in integrũ restitutio sed absolutio tantum.contra iuramẽtũ autẽ ab alio prestitum bene datur i itegrũ restitutio: puta si minor fuit lesus deferendo alteri iuramentũ in iudicio.vt.l.nam postea.§.ij.ff.de iureiurã.vnde vidẽdum est nũquid possit hoc casu peti absolutio a iuramẽto: ꝛ puto ꝙ sic:qꝛ data lesione enormissima cum minori etate ꝛ sexus fragilitate videtur legitima ꝛ iusta causa petendi absolutionem quia iuramẽtũ nõ debet esse iniquitatis vinculum.c.quãto.de iureiurando. Sed cui dubium est hoc esse iniquissimum vt iuramẽtuꝫ obliget sine remedio absolutiõis vnã puellam ad lesionem enormissimã tolerandã.argu. in.c.verum.de iureiuran.

7 † Preterea et fortius in enormissima lesione presumitur dolus vt in.l.lucius.§.omnes.ff.de his que in fran.cre.ꝛ.l. creditor.§.lucius.ff.mãdati.quinimo in casu nostro intercessit apertꝰ dolus:qꝛ consanguinei iurarunt quod credebant istam donationem cedere in vtilitatem ipsiꝰ dñe Baptiste quibꝰ verosimiliter cedere debuit.arg.in.l.transactione.C.de transac.ergo iuramentũ istud est remittendum per.c.cuꝫ cõtingat.in fi.ꝛ qð ibi no.prealle.c.ij.de pac.li. vj.Et hãc parteꝫ satis videꝛ sentire do.Ant.ꝛ Pet.de ancha.vt dixi in.d.c.cũ cõtingat.sublato autem iuramẽto nõ video quid impediat dictã dñam Baptistã petere restitutionẽ in integrũ aduersus lesionẽ cũ sit adhuc intra tempora in integruꝫ restitutiõis petẽde.vt.l.fi.C.ð tẽpo.in integ.resti.ꝛ hãc sñiam tenuit aperte Bal.i.d.l.j.in fi.C.si ad

8 uer.ven.vbi dicit † qð cum cõtractus iuratus põt argui de dolo põt minor priꝰ petere absolutionem ꝛ postea petere restitutionẽ in itegrũ qð est equissimum ꝛ iuri cõsonũ.facit optime.l.si ex falsis.C.de trãsa. vbi non obstãte iuramento subueniꝛ dolũ passo aduersus cõtractũ. fortius ergo hoc procedit:cũ dolus fuit adhibitꝰ cõtra minorẽ. Nec moueat queꝙ qð donatio fuerit facta fratri carnali: qꝛ ista nõ ẽ sufficiẽs causa donãdi de bonis minoris.arg.i.l.cũ plures.ꝛ quod ibi no. ff.de admi.tuto.ꝛ ex iuramento prius prestito per cõsanguineos patet qð dicta dña Baptista nõ habebat volũtateꝫ simpliciter donãdi maxime tantam quãtitatẽ. ¶Restat nũc descẽdere ad quintũ ꝛ vltimũ qð erat priꝰ examinãdũ.Nã si excludaꝛ ꝑtextu statuti a successiõe materna frustra discutiꝛ an donatio possit impugnari:ꝛ ꝓfecto sine alia argumẽtatiõe ad partes breuitatis cã puto firmiꝛ dictaꝫ dñam Baptistã minime fuisse exclusam a statuto ꝑdicto:qꝛ statutũ loquiꝛ de muliere nupta ꝛ dotata patre ꝛc.Sed dicta dña Baptista tẽpore mortis matris ꝗ fuit delata successio non erat dotata nec maritata: ergo nõ habuit i ea locum dictũ statutũ.cũ eñ statutũ sit odiosum tãꝙ excludens feminas a successione materna contra.l. maximũ vitiũ. C.ð lib.ꝑte.debet stricte intelligi:ideo nõ debet extẽdi ad casuꝫ i quo nõ reperiꝛ ꝗlitas a statuto requisita.vt in.c.statutũ de elec.li.vj.nec ð bemus recedere a lege cõmuni nisi quatenus reperitur in statuto.vt i l.precipimus.in fi.C.de appel.nec obstat si dicatur ꝙ tũc dicta domina Bapti.est dotata ꝛ maritata a patre:qꝛ dico statutũ excludere feminã qñ tpe successiõis reperiꝛ maritata ꝛ dotata a patre ꝛc.nõ aũt sufficit ꝙ post hereditatẽ delatã fuerit maritata ꝛ dotata. nã ꝗlitas apposita i aliqua oratiõe itelligiꝛ ſm tẽpus verbi ad qð referꝛ iuxta theoricã bar. in.l.ex facto.ff.de vulg.ꝛ pupil.in.d.l.ꝑcipimꝰ.C.de appel.ꝛ ꝑ gl.in.c.statutũ.i.princ.sup ꝟbo canonicis.in fi.de rescri.lib.vj. Illa autẽ verba statuti.Mulier maritata ꝛ dotata ꝛc.referunꝛ ad ꝟbũ succedat.ðbet ergo esse dotata tpe successiõis: nõ aũt postea vñ statutum

statutũ voluit excludere a successione illam cui erat provisum de ma
rito z dote.nõ aũt cui nõdũ erat ꝓuisum nec voluit priuare heredi
tate iam quesita:ſ repellere ab acquirẽda:z lõga est differẽtia inter
lucrũ nõ capere z quesitũ perdere.vt in.l.si spõsus.§.marit⁹.de do.in
ter vi.z vxo.quinimo in hoc casu quo statutũ est odiosuz appellatio
ne maritate nõ venit filia despõsata tm̃ per verba de futuro.vt not.
doc.in.l.nõ solũ.C.de bo.q̃ lib.per quã.l.no.cõsuluit do.Pe.de anc.
vt ipse refert i repe.c.canonũ.si statuto caueť ꝙ filia maritata nõ suc
cedat patri vna cũ fratribus nõ debet virtute statuti excludi filia de
spõsat:debẽt em̃ verba statuti multũ restringi quatenus affert odiũ.
vt no.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.z iu.probať in.c.cũ dilectus.de con
sue.z in.l.ij.C.de noua. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.cviij.

1 Differentia nulla est inter puberẽ z pupillũ doli capacem respe
ctu obligationis iuramentalis.
2 Pupillus doli capax efficaciter obligatur si iurauit se operas presti
turum.
3 Iudicis decretũ de iure cõi nõ requiriť in pace per pupillum fienda.

Illud in effectu de iure que
ritur.An pax facta per pupillũ doli tñ capacẽ iuramen
to.valiata cũ tutoris autoritate z sine iudicis decreto vo
luerit non obstante statuto quo cauetur minorẽ nõ posse sine decre
to iudicis cõtrahere.¶Et primo xp̃i saluatoris p̃sidio iuocato,vide
tur dicẽdũ ꝙ nõ:qꝛ cũ pupill⁹ obligeť ad pacẽ seruãdã p̃ter tim in ca
su nr̃o in quo fuit vtriusqꝫ pena apposita negari nõ põt quin dicať
ꝯtrisse.vt l.i.oẽm obligationẽ.ff.de iudi.vt dꝛ oẽm obligationẽ ꝑ ꝯctu
habẽdã vt vbicũqꝫ qs obligeť cõtrahi videať zc.ergo ex defectu de
creti dicta pax nõ valuit z p̃sertim hoc ꝓcedit si teneam⁹ opi.illoꝝ q
dixerũt ꝙ etiã cessante statuto nõ põt tutoꝛ autorare super pace per
pupillũ fiẽda.vt no.in.l.i.C.de in integ.resti.mino.vbi ꝑ Cy.z Bal.
in.l.pactũ curatoris.C.de act.vbi ꝑ Bald.z Jac.de are.z ꝑ Specu.
in ti.de homi.ver.illud.quasi videať tutoꝛ ius pupilli liquidũ z claꝝ
sine cã remittere cõtra.l.preses.C.de trãsac.z.l.pactũ curatoris p̃alle.
¶Sed his nõ obstãtibus ꝯtriuz puto in casu nostro ex duplici capi
te decidendũ.¶Primo ratiõe iuramẽti per pupillũ prestiti qd qui
dem iuramentũ facit eũ maiorẽ z supplet eum defectũ decreti seu al
terius solẽnitatis.vt legi.z no.in auť.sacramẽta puberũ.C.si aduer.
ven.z clarius in.c.cũ cõtingat.de iureiurã.z per Fede.cõsi.cclx.Nec
obstat si dicať qd auť.sacramenta.loquiť in puberes:ſ nos loquimur
in pupillo quẽ iuramẽtũ non astringit.vt sentit gl.in.d.auť.sacramẽ
1 ta.z clarius ibi Bal.z Cy.† qꝛ dico ꝙ respectu obligationis iuramẽ
talis non est differentia inter puberem z pupillum doli capacez.sicut
enim vterqꝫ obligatur ex periurio.vt in.c.i.de deli.pue.ita vterqꝫ obli
gatur ex iuramẽto:sunt enĩ ista correlatiua:z quod pupill⁹ doli ca
pax obligeť ex iuramento.allego gl.no.z plenam in.c.paruuli.xxij.q.
v.z glo.in.i.de delic.pue.est etiam tex.no.de iure ciuili.in.l.fi.§.in euz.
2 ff.de libe.cau.vbi habetur † ꝙ pupillus doli capax efficaciter obligať
si iurauit se operas prestiturũ adeo ꝙ etiam factus pubes potest ex il
lo iuramento conueniri vt ibi notabiliter probatur:z illum text.notã
ter ad hoc allegauit gl.in.d.c.paruuli.z per illũ text.in.l.fi.dixit ibi gl.
volens saluare opi.suam in auť.sacramenta.qd in ꝯctu iuramẽtũ pu
pilli non est obligatoriũ.s.per dictã auť.sacramẽta.ſ in aliis sic ꝑ.d.l.
fi.sed hec distinctio nõ probať:nõ em̃ apparet ratio diuersitatis quo
ad eum cui acquiritur primaria obligatio iuramenti inter contractũ
z aliuz presertim:qꝛ largo modo vbicunqꝫ quis obligatur videť cõ
trahere.vt in.d.l.oẽm obligationẽ.qd autem etiã in cõtractu iuramen
tum obliget pupillũ doli capacẽ.ergo allego text.apertũ iũcta.gl.ij.i
c.ex literis.ij.de spon.vbi iuramentũ obligat pupillũ in ꝯctu spõsalio
rum vbi agitur de maxima obligatione fortius idẽ dicendũ vbi agiť
de pace seruãda q̃ est appetẽda z persuadẽda.z meritoria.vt.xc.di.
ꝑ totũ.maxime in.c.placuit.Preterea Hosti.Joã.an.z cõiter Cano.
tenent in.c.cum cõtingat.qd dicta auť.habet locũ etiam in ipubere
doli capace.z ibidẽ ibi Bart.dicẽs hoc cõiter teneri.vñ per p̃dicta
debet tex.illius aut suppleri.vt idẽ fit in imbubere doli capace cũ nõ
sit hoc nouum vt vnuz ius per aliud suppleatur.vt in ca.cũ expediat.
de elect.lib.vi.z.l.vnica.C.de inoffi.do.Supra autẽ induxi iura cano
nica z ciuilia que volunt iuramentuz istorum omnino debere saluari.
¶Potest ex secundo capite dicta pax sustentari etiam sine iuramẽti
cõsideratiõe:quia cũ priuileg.statutũ deuiet a regulis iuris cõis quã
tenus requirit in omni cõtractu minoris debere iudicis decretũ inter
uenire contra.l.interdũ.§.qui tutelã.ff.de fur.cũ simi.debet stricte in
telligi.vt in.c.cum dilectus.de cõsue.z.l.ij.C.de noxa.Debet ergo in
telligi de contractu stricte sumpto cõtractus autem ꝓprie sumpt⁹ est
quãdo vltro citroqꝫ nascitur obligatio.vt in.l.labeo.ij.ff.de verbo.si
gni.sed in pace fienda seu facta nõ ꝓprie nasciť hincinde obligatio
sed potius est quedã reconsiliatio.vt no.Bal.in.d.l.pactũ curatoris:
sed quedã iniurie remissio.vt in.c.si illi c.z.c.si is qui prelatus.xxiij.q.
iiij.z qd vtrobiqꝫ no.ad idẽ qd not.gloss.in.c.adrianus.lxiij dist.hinc
videmus qd iniuria aboleť animo sine alia obligatiõe.vt instit.de in
iuriis.in fi.z.C.de iniur.l.si nõ ꝯuitiũ.hinc est qd potestas põt ad pa
cem cõpellere partes iuxta plene notata per Barto.in.l.cõgruit.ff.de
offi.p̃sid.est etiã tex.iuncta gl.in.d.c.placuit.xc.dist.nõ ergo fuit mẽs
statuti requirere decretũ iudicis ad id ad ꝙ poterit cõpelli.ſ solũ vo
luit statutũ ne pupillus se obligãdo minueret patrimoniũ suum.Fa
teor tñ qd hoc casu non valet pene stipulatio,pax tñ remanet firma:
qꝛ in separabilibus vtile nõ viciať ꝑ inutile vt in regula vtile.de reg.
iur.lib.vi.cũ gl.sua.z.c.dilect⁹.primo de prebẽ.vbi casus.Et hac cõ
sideratione indubitãter dicendũ est iuramentũ valuisse per pupilluz
doli capacem prestitũ per dictam.l.fi.ff.de lib.ca.z dictum.c.ex lr̃is.
3 Et hec opinio cõmunior videť.vt † de iure cõmuni nõ requiratur iu
dicis decretum in pace per pupillũ fienda:ex quo non est dãnosa pu
pillo.vt no.in locis prealleg.z sentit Jo.an.in addi.Specu.in.§.i.in
titu.de homici.in fi.z Jaco.de are.z bal.in.l.i.C.de in integ.resti.mi
no.z in.d.l.pactũ curatoris.z apud me hoc est indubitatũ.arg.i.l.pa
ter.ff.de lega.iij.cum similibus.¶Cõcludo ergo ex omnibus p̃mis
sis dictã pacem valere z tenere z minime corruere ex decreti defectu.
Et hec sufficiant. Nicolaus abbas.

¶ Consilium.cix.

1 Res põt vẽdicari ab eo q missus est i possessionẽ causa custodie.
2 Missus i possessionẽ ex prio decreto:an possit rei vẽdicatiõe ꝯueniri.
3 Dolus non potest vere probari cum consistat in animo.
4 Deposui apud te sacculũ ꝯsignatũ:z tu nõ restituis:vel restituis aper
tũ ꝓpter dolũ tuũ presumptũ in nõ restituẽdo vel aperiẽdo stabiť iu
ramento meo super rebus que ibi dicebantur esse.

In christi nomine amen. Circa factũ
supra narratuz z consultuz fiunt tria de nouo satis bona
motiua contra partem Guil.primũ ꝙ cũ Petrus cõuen
tus nõ esset possessoꝛ ſ solũ custos seu detentoꝛ cum fuisset missus in
possessionem ex primo decreto i actiõe ꝑsonali:quo casu nõ possidet.
vt.vt.l.is cui.ff.vt in possessionem lega.z.l.si finita.§.si quis autem
possessionem.ff.de dam.infec.not.Specu in titu.de primo z secundo
decreto.§.iam de effectu.versi.sed vtrum missus.z sequẽti z no.in.c.
contingat.de dolo z contu.ergo contra eũ non competebat rei vedi
catio.vt no.Inn.in.c.quoniã contra.de proba.¶Secũdũ motiuuz
quod ex autoritate iudicis interponentis secundũ decretũ in vendi
cationez illarum rerum iste Petrus excusatur a dolo licet vendide
rit post litem sibi motam super proprietate illarum in quarũ posses
sionez fuerat missus autoritate alterius iudicis ergo non potuit ad
uersario deferri iuramentum in litem per not.in.l.in actionibus.ff.de
in litem iuran.cũ similibus.¶Tertium motiuum qꝛ iuramentum in
litẽ est deferendũ post sententiam.z nõ ante.iuxta no.per Bar.in.d.
l.in actionibus.ff.de in litem iur.In casu autẽ predicto fuit iuramẽ
tum delatum ante sententiam.ergo nunc in ea causa appellationi est
pronuntiandũ bene appellatum z male iudicatuz.Et quãq̃ hec mo
tiua exquisita videantur si tñ omnia in hoc negotio gesta põderenť
ac iura in hac materia loquentia minime casui nostro obstant.Et pri
mo ad primũ dico ꝙ tex.in.l.officium.in fi.ff.de rei vendi.aperte pro
bat contrariũ.dicit em̃ limitando vel corrigendo dictũ ꝑegalũ prece
dens qd ab oibus qui detinẽt z habẽt restituendi facultatem põt res
vendicari z ipse Bart.iuris ciuilis illuminatoꝛ hoc apertissime vo
luit etiã in casu nostro ita intelligendo illã.l.qd patet ex suo summa
rio.summat enim per hec verba quod hec scꝫ rei vendicatio detur cõ
tra eum qui possidet vel possessionem causa custodie vel aliter deti
net.Hec sunt formaliter verba Bar.hoc idem voluit aperte Hosti.
in.c.cũ cõtingat.de dolo z cõtu.in fi.z cum eo transit Joã.an.recitan
1 do dicẽs † quod eo qui est missus in possessionem causa custodie po
test res vendicari.Fateoꝛ tamen ꝙ Inno.in casu nostro aliud sensis
se videtur in.d.c.quoniam contra.Sed profecto si bene ponderetur
aliud nõ sensit.Nam in terminis nostris Inno.tetigit ꝙõnem istam
2 in.§.qd si super.in verbo possessionem.vbi tacite querit.† An missus
in possessionẽ ex primo decreto possit rei vendicatione cõueniri et re
fert contrarias opiniones.Nam quidaz tenuerunt ꝙ possit:qꝛ facul
tatem restituendi habet per.l.officiũ.ff.de rei vendi.prealleg.sed ipse
sentit contrariũ motus hac ratione quia facultatẽ restituendi nõ ha
bet quia tantum custodit z tanq̃ custos est nonnunq̃ detentoꝛ:z ita
etiam transit Specu.recitando Inno.in titu.de primo z secũdo de
creto.iam in effectu.versi.sed nũquid missus.in fine.sed diligenter est
ponderanda ratio Inno.fuit enim motuus:qꝛ regulariter passus
missionẽ in actione personali non expellitur de possessiõe etiã natu
rali sed remanet in possessione:z missus solum habet custodiã ne ille
dilapidet z vt tedio affectus pareat iudici.vt in.d.l.is cui.z no.Spe.
clarius in.d.§.sed nunqd missus.z se.Sed tñ in casu nostro cessat hec
ratio:qꝛ ille Petrus missus in possessionẽ habebat liberã detẽtionez
qꝛ iudex ita decreuit ꝓpter absentiã rei cõtumacis.merito cessat di
ctũ Inno.vt in.l.cũ pater.§.dulcissime.ff.de leg.ij.Et ideo soluẽdo z
cõcordãdo has opiniones põt dici ꝙ aut missus in possessionẽ nõ hꝫ
liberã detentationẽ ſ tm̃ custodiã:z tũc ꝓcedit dictũ Inn.z Spec.
cessat enim tũc cũ.l.officiũ.in fi.qꝛ iste nõ hꝫ facultatẽ rei restituende

ideo nõ potest ab eo res vendicari. Aut habet liberam detẽtionẽ vt habebat iste Petrus in casu nostro z tunc cõueniri potest rei vendicatiõe q2 põt restituere qd ipse habet. z idẽ dicẽdũ in aliis detentatoribus vt in depositariis z similibus. z ita ꝯcordando tenuit domin⁹ Anto. de but. solẽnis doctor. c. examinata. de iudi. z sentit in. d. c. quoniã cõtra. §. qd si super. vt lit. nõ cõte. Fatendũ est tñ qd ille q detinet nomine alieno poterit si vult euitare iudiciũ nominãdo dñm in iudicio iuxta bñficiũ. l. ij. C. vbi in rez actio. z. d. §. qd si super reb⁹. ¶ Ex his clarissime infert ad decisionẽ secũdi motiui. cum enim dict⁹ Petrus possit ꝯueniri sequitur q nõ debebat pẽdente lite alienare illas res. qd cũ fecerit presumit in dolo z hec p̃sumptio doli ꝓbatur iure: q2 ex quo mercatus est ꝯtra legẽ presumit i dolo. vt i. l. queãdmodũ. C. de agri. z censi. lib. xj. z in regula qui cõtra iura. de reg. iur. li. vj. no. Bar. in. l. sed z si. §. scire. ff. de peti. heredi. nec excusat eũ autoritas iudicis: q2 iudicẽ circũuenit ꝑ obreptionẽ maliciose subticendo litẽ sup illis rebus pẽdere merito presumit in dolo. argu. in. c. cũ dilecta. z qd ibi not. z. c. sup literis. de rescrip. z. l. si qs obrepserit. ff. de falsis. et qd [3] ibi not. Bar. in. l. iuste possidet. ff. de acqui. posses. † dolus aũt nõ põt vere probari cum cõsistat in animo: sz probat ex cõiecturis. vt i. l. dolum. C. de dolo. z in. c. ij. de renũ. lib. vj. Coniecture aũt hic sunt sufficiẽtes z a iure approbate. tum q2 vẽdidit cõtra legẽ, tum q2 obrepsit iudici: tũ q2 in principio litis negauit illa bona detinere. z tñ postea autoritate iudicis circũuenta illa vẽdidit. ad hoc. l. pe. ff. de rei ven. z in auf. itẽ possessor. C. qui potio. in pig habeantur. ¶ Ad tertium et vltimum rñdeo quod iuramentũ in litem quandoqz defertur ꝑpter cõtumaciã in nõ parẽdo iudici: z tũc defert post sñiam. iuxta. l. q restituere. ff. de rei vẽdi. Quãdoqz defertur in locum probationis quia ꝑpter dolũ aduersarij redditur probatio difficilis. z tunc cum succedat iuramentũ loco probationis: defertur ante sententiam et postea sequitur cõdemnatio. vt probatur in. c. fi. qd met. cau. vbi tex. apert⁹ [4] z ideo dixit ibi Inno. z sequitur Bar. in. d. l. in actionib⁹. † qd si deposui apud te sacculum signatũ: z tu non restituis vel restituis apertum: qd propter dolũ tum presumptum in non restituẽdo vel aperiendo stabitur iuramento meo super rebus que ibi dicebantur esse. Ita in proposito ꝑpter dolosaz alienationẽ istius fuit Guidoni reddita probatio dominij illarũ reruz difficilis. merito potuit sibi deferri iuramentum in litem. vt in. l. iij. ff. ad exhiben. z postea sequitur condemnatio. vt. d. c. fi. quod me. causa.

Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. cx.

1. ☞ Verba videtur z placebit sapiunt arbitrium boni viri.
2. Testator si dixerit. extremam voluntatem meã que dispositioni cõmitto videtur decedere testatus ad pias causas.
3. Episcopus non recipit quartam a locis exemptis.
4. Dispositũ ab executore seu fideicõmissario vr̃ dispositũ a testatore.

In causa hospitalis sctẽ Catharine de Tuderto quo ad validitatez donationis sib facte ꝑ Jacobum abramutij de bonis quondam Jacobi massanutij: quatuor sunt Christi nomine inuocato examinanda. ¶ Primuz an dictus Jacob⁹ abramutij potuerit bona illi⁹ Jacobi missanutij testatoris nunq̃ sibi delata retinere: an vero tenebat illa distribuere pro anima testatoris. ¶ Scd̃m presupposito q illa dispensare esset obligat⁹ an potuerit solus de bonis illis disponere cũ in testamẽto fuerint tres deputati. quorũ duo vita functi sunt ante illorum bonorum dispensationẽ. ¶ Tertium posito qd solus potuerit vtrũ valuerint illa bona dare dicto hospitali post annuz a tẽpore quo debebat dicta distributio fieri. ¶ Quartũ si tenetur qd lapsus anni nõ fuerit impedimẽto. an saltẽ ꝑpter litigium seu ꝓcessuz domini epi Tudertini dicte donatiõis validitas impediatur. Quo ad primuz breuiter dico quod illa bona nõ fuerũt pure delata dicto Jacobo z aliis collegis de quibus in testamẽto sed fuerũt electi z deputati per testatorẽ tanq̃ vniuersales fideicõmissarij ad dispẽsandũ illa bona ad pias causas. Hoc clare probãt verba testatoris que talia fuerũt videlicet. Residuũ aũt hereditatis z bonorũ meorũ dicta conditione adueniẽte remisit z reliquit in cõsciẽtia dñe Lucretie z dñe Perine z Jacobi abramutij qui de dicto residuo disponãt z faciãt quicquid eis videbitur z placebit faciẽs eos in p̃dictis suos vniuersales fideicommissarios zc. Primo eñi ponderanda sunt illa verba. Reliquit in conscientia zc. Non enim reliquit eis bona simpliciter sed in conscientia quasi aggrauando illorũ conscientiã. ad hoc quod not. in. c. statutũ. §. assessorẽ. iuncta glo. de rescrip. lib. vj. iuncto eo qd no. glo. in cle. j. de iurepa. in verbo oneram⁹. Scd̃o faciunt illa verba Disponant z faciant vt eis videbitur z placebit. Nam illa † verba videbitur z placebit sapiunt arbitriũ boni viri. vt in. l. fideicõmissa. §. quãquã. ff. de lega. iij. z in. l. thais. §. fororẽ. ff. de fideicõmis. lib. no. gl. in. c. ij. de corpo. vit. in verbo visum. no. bar. in extraua. ad reprimẽd. l. alio. ff. de ali. z cib. leg. Preterea quid opus est alia interpretatiõe cũ postea testator in fine verboz exp̃sse dixerit qd illos faciebat suos vniuersales fideicõmissarios: ꝯmisit ergo fidei illoz vt illa bona distribuerẽt arbitrio boni viri z in dubio debet intelligi: scilicet ad pias causas quia bonus vir sic debet arbitrari nisi per rationes legitimas ostẽderet cõtrariũ. Et pro hoc intellectu videtur tex. secundum cõmunẽ lecturã in. c. cũ [2] tibi. de testa. vbi dicitur † q si quis dixerit extremam volũtatẽ meaz tue dispositiõi cõmitto videt decedere testatus ad pias causas. fortius ergo hoc dicẽdũ in casu nostro in quo testator vsus est ꝟbis clarioribus. hoc etiã voluit Bar. z Bald. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. vbi Bar. plus dixit videlicet qd si quod relinquitur arbitrio alteri⁹ simpliciter nec dicat ad quid qd in dubio intelligit ad ipsas causas ꝑ dictum. c. cũ tibi. secus scd̃z eũ si diceret ad voluntatẽ talis. nec exprimeret ad pias causas: q2 tunc per illud verbum ad voluntatẽ videt relinquere in libera voluntate illius. vt in. d. §. quãquã. Et hoc est indubitãter tenendum. Quare circa primum cõcludo dictum Jacobũ in effectu fuisse deputatũ tanq̃ ministrum z dispensatorẽ illorũ bonorũ ad pias causas. ¶ Ad scd̃z dubiũ an potuerit solus illa bona dispẽsare seu dare hospitali. z credo q sic: q2 cũ isti fuerint vt dixi i effectu executores z ministri dicti testamẽti aliis collegis mortuis z sic non volentib⁹ adimplere volũtatẽ defuncti potuit solus exequi ꝑ. c. ij. §. j. de testa. li. vj. videt de mẽte Bar. l. l. j. §. si plures. ff. de exercito. i vers. vti igitur liqueat materiã i fine. facit quod ponit Fede. de senis i suis consiliis. cõsi. clv. inducitur eñi illud speciale ne volũtas defuncti impediatur. vt ibi dr. Et hoc de secũdo dubio. ¶ Quo ad tertium. An potuerit dictus Jacobus dicta bona dare hospitali post annũ a tp̃e existẽtis cõditionis appositein testõ. Videt primo quod nõ: q2 licet a iure detur annus ad exequẽdũ voluntatẽ defuncti a tempore monitionis fiẽde per superiorẽ. vt. in. c. nos quidem. de testa. z in autẽ. hoc amplius. C. de fideicom. lib. Tñ cõstitutio episcopi diocesani monet z statuit annũ a die distributiõis fiende. certũ est episcopuz potuisse hoc facere: q2 põt adiuuare canonẽ imponẽdo penam z grauãdo factũ. vt no. glo. in cle. ne romani. de cle. per Joan. an. in. c. fi. de offi. archi. videt text. in. c. ij. de consti. li. vj. z in terminis nostris sentit Fede. de Senis in suis cõsiliis cõsi. cxxiij. ¶ Sed his nõ obstantib⁹ puto de iure contrariũ dicẽdũ in casu nostro. Moueor principaliter: quia vt predixi de iure cõmuni nõ est dictus Jacobus priuatus potestate adimplẽdi volũtatẽ defuncti per lapsum anni. nisi lapsus fuerit post monitionẽ sibi factam. vt supra dixi. qd non cõtingit hic. Nec obstat cõstitutio synodalis illa eñi ꝓcedit quo ad nudos executores testamẽtarios sed dictus Jacobus non erat nudus executor: sed nud⁹ minister: imo habebat potestatẽ eligẽdi pauperes vel loca pia. Fuit eñi hoc relictũ sue cõsciẽtie vt faceret sicut sibi videretur z placeret. sed certũ est quod quãdo quis habet electionem non currit illico annus. sed oportet qd prius constituatur in mora per interpellationez vt est tex. no. in. l. cum quidã. ff. de leg. ij. z per illum text. hoc expresse firmauit ibi Bar. in casu nostro dicens per illum tex. se in facto respondisse qd licet in constitutione episcopali caueatur qd executores vltimarũ voluntatũ debeãt exequi intra annum. alias executio ad episcopum trãsfertur. tñ si testator reliquit mille illis pauperib⁹ quos talis elegerit quãq̃ ille intra annũ non elegerit. non tñ per hoc potestas fuit deuoluta ad episcopum q2 certũ est qd de iure communi potestas non deuoluitur ipso facto per lapsum anni ad episcopũ. vt pz ex p̃dictis nec ex forma cõstitutionis. q2 constitutio dicit qd executores debeãt exequi intra annũ. Sed iste de quo queritur nõ est executor qd pz ex eo q2 inter eũ qui declarat z eum qui habet executionem est differentia. nam iudex dicitur ille qui declarat z sentẽtiat. executor vero dicit ille qui habet nudũ ministeriũ. vt in. l. executorẽ. C. de execu. rei iudi. Iste autẽ qui habet electionẽ nõ debet dici executor. q2 non habebat nudum ministerium in soluẽdo quod trãsit ad epm in sua cõstitutione. sed ius eligendi causam piam. z in hoc non põt dici executor sed elector. hoc voluit in effectu bellissime Bar. in. d. l. cũ quidã. z sequitur Pet. de ancha. in. d. c. nos quidem. de testa. fortius ergo hoc dicendũ in casu nostro in quo dictus Jacobus habebat maiorẽ potestatẽ q̃ ille in exemplo Bar. q2 ille habebat eligere paupes. iste vero poterat eligere quamlibet causam piam. ad hoc qd no. Bar. in. l. cũ quidaz. qd not. in. d. c. cum tibi. Fuerunt enim illa bona relicta conscientie sue vt disponeret z facert qcquid sibi videret z placeret zc. debuit ergo prius requiri z interpellare per episcopz vt de illis disponeret: eo nolẽte vel differẽte potuisset episcopus disponere qd hoc minime factũ extitit: ergo potestas remansit penes dictum Jacobum lapsu anni nõ obstã. Et hoc de tertio. ¶ Restat examinare quartũ dubium: an propter litigium pendẽs impediri debeat dicta donatio. z videt qd sic: quia bona illa erãt effecta litigiosa ꝑpter cõuentionem episcopi: sed bona litigiosa alienari nõ possunt etiam in ecclesiam vt in. c. ecclesia. vt lit. pen. z in autẽ. litigiosa. C. de litigio. ¶ Sed in cõtrariũ se habet veritas: quia inter episcopum z istum Jacobum nõ cõtendebat de dominio illorum bonorũ. Nõ eñi dicebat episcopus illorũ dñium ptinere ad se: sed de alio iure extrinseco cõtendebatur. videlicet de potestate illa bona dispẽsandi. quo casu nemo dicet illa bona effici litigiosa: vt legit z notat in dicta autẽ. litigiosa. z ꝑ Bar. in. l. lite. C. eo. z ꝑ Inno. in. c. cũ. M. de cõsti. presertim cũ hic non interuenisset litis cõtestatio: imo nec citatio super cõuentione fiẽda. quia episcopus solum priuauit sine aliqua cause cognitione dictũ Jacobũ a dicta po-

testate

testate dispensandi seu illum denūtiauit priuatum ⁊ sibi mādauit vt
decetero ꝺ illa se nō impediret. cui quidē ꝑcepto nō tenebaꝛ dictꝰ Ja
cobus obedire tāq̄ iniusto notorie ⁊ cōtra ius. vt ī regula ea q̄ fiūt a
iudice. de reg. iur. lib. vi. ⁊ per Inno. in. c. ad aures. de temp. ordi. ⁊ i. c.
inquisitiōi. de sen. excō. ⁊ per glo. xi. q. iii. in summa. cum similibꝰ. Et
posset hic addi quintū dubiū an de dictis bonis debeat episcopꝰ ha
bere quartam. ⁊ dico qꝺ nō: qꝛ hospitale dicitꝛ exemptū a iurisditiōe
3 epi: † ⁊ a locis exemptis ēps nō recipit quartā vt cōiter teneꝛ ꝑ doct.
in. c. officii. de testa. loquitur Fed. de senis in consiliis suis. consil. xcvi.
⁊ Bald. in. l. si quis ad declinandā. C. de epi. ⁊ cle. facit quod legiꝛ ⁊
notatur in cle. dudum. de sepul. iuncta gl. in verbo quarta. Nec obst.
si dicatur ꝙ non testator sed Jacobus predictus elegit dictū hospi
4 tale. Hoc enim nō obstat: † qꝛ qꝺ disponitur ab executore seu fideicō
missario videꝛ dispositū a testatore tanq̄ a causa efficienti ⁊ a fidei
commissario tanq̄ ab organo. ⁊ sic in terminis nostris firmat Bar.
in. l. vnū ex familia. ff. de leg. ii. per illum tex. qui optime facit. ⁊ bal.
in. l. si quis ad declinandam. C. de episco. ⁊ cleri. facit tex. i cle. dudū.
de sepul. in. §. verum. iuncta glo. in verbo indirecte. Et hec sufficiāt.

¶ Nico. Abbas.

¶ Consilium. cxi.

1 Monialis dicitur nupta: non proprie sed ficte.
2 Cognoscens monialem potest de adulterio accusari.
3 Pater quicquid offert monasterio tempore ingressus filie debet cō
putari ad instar dotis in legitimam ipsius filie.
4 Correctio iurium nō debet induci per similitudinem rationis.
5 Princeps qñ intēdit vt respectu decisionis cōstitutio extendaꝛ ad pē
dentia semper de eis facit mentionem.
6 Possibilitas respectu dotis consideratur ex tribus.

Saluatoris iesu christi eiusq̄
pīissime matris presidio humiliter inuocato. In causa ca
therine monialis seu monasterii ex vna parte petentis tria
sunt examināda. Primū an dicta catherina excludaꝛ a successiōe pa
terna vigore statuti municipalis dictātis ꝙ mulier nupta ⁊ dotata
nō succedat extantibꝰ masculis ⁊c. ¶ Scdꝫ si ex isto capite nō exclu
daꝛ: an possit excludi vigore alterꝰ statuti qꝺ emanauit lite sup ista
successiōe pēdēte quo inter cetera disponiꝛ vt ingressa monasteriū nō
possit aliqd petere ī hereditāte paterna ⁊c. extātibꝰ filiis masculis sē
per saluo ꝙ liceat ipsis parentibꝰ relinquere: put eis videbiꝛ ⁊ place
bit cui quidē statuto fuit adiecta clausula ⁊ hoc habeat locū in ꝑsenti
bus preteritis ⁊ futuris. ¶ Tertiū si dicte catherine non obstat dic
tū statutū: queriꝛ q̄ta portio ī dicta hereditate sibi debeaꝛ. ¶ Circa
1 primū videꝛ dictā catherinā excludi tanq̄ nuptā ⁊ dotatā. † ex quo
enim fuit monialis effecta diciꝛ deo nupta. vt i. c. q̄ christo specialiter
nubunt. xxvii. q. i. hinc dixit gl. notabiliter in. c. virginibus. eadē cau
2 sa. ⁊. q. † ꝙ cognoscens monialē pōt de adulterio accusari: qꝛ sponsā
alterius cognouit. itē diciꝛ dotata qꝛ in ingressu suo pater dedit mo
nasterio florenos centū: ⁊ vulgariter dꝛ dari pro dote ipsius ingredië
tis. hic dixit Bart. in. l. i. §. si parēs. ff. si qs a pa. fue. manumis. ⁊ sequi
3 tur bal. i. l. qm̄ nouella. C. de inof. te. dicēs † ꝙ qcquid pater offert mo
nasterio tpe ingressus filie dꝫ cōputari ad instar dotis in legitimā ip
sius filie qꝛ succedit loco dotis. Sꝫ his nō obstātibꝰ ꝯriū dico de iure
ꝓcedere: qꝛ monialis non dꝛ proprie nupta: sed ficte ⁊ similitudiuarie.
argu. in. c. i. xxvii. q. i. imo fingiꝛ mortua. xvi. q. i. placuit. certūq̄ est qꝺ
dispositū in casu vero nō hꝫ locū in casu ficto ꝑsertim i statuto: vt est
tex. in. l. iii. §. hec aūt verba. ff. de neg. gest. ⁊ qꝺ legiꝛ ⁊ notaꝛ i. c. i nr̄a.
de iniu. firmat Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. in repetitiōe
⁊ permaxime hoc dicendū in casu nostro in quo statutū corrigit ius
ciuile in eo quod excludit feminā maritatā ⁊ dotatā a successione pa
terna extātibus masculis ꝯtra. l. maximū vitium. C. de libe. ꝑte. auꝛ. i
successione. C. de suis ⁊ legi. ideo dꝫ restringi ⁊ intelligi in propriis ter
minis: quinimo dꝫ impropriari si recto modo fieri pōt: vt minus quā
fieri possit corrigat ius cōe: vt in. c. cum dilectꝰ. de cōsue. ⁊ in. l. ii. C. de
noxa. cum similibus. facit quod no. idem Bar. in auꝛ. quas actiōes.
4 C. de sac. san. eccle. vbi voluit † ꝙ per similitudinem rationis nō dꝫ in
duci iurium correctio. ⁊ idē voluit gl. in. c. indemnitatibus. de elec. lib.
vi. in verbo confirmeꝛ. nec est omnimodo eadem ratio in vtroq̄ casu
hoc dico vt satisfiat motiuis bal. in. d. auꝛ. quas actiones. ¶ Cōclu
do hic breuiter dictā catherinā nō excludendam a successiōe paterna
ex capite illius statuti cum non sit ꝓprie nupta ⁊ maritata: statutū ve
ro loquitur ꝑ istas duas qualitates ad hoc vt vt femine excludanꝛ ꝑ
masculū quibus deficientibus cessat statutū. arg. in. c. fi. de resti. spol.
l. precipimus. ⁊ qꝺ ibi no. C. de appel. ⁊ hec de primo dubio. ¶ Uenio
nunc ad secundum an excludatur pretextu alterꝰ statuti ⁊ profecto
ī casu nostro statutum nihil valet. qꝛ nō potuit preiudicare mulieribꝰ
que iam intrarant monasterium tempore statuti vt erat ista catheri
na que nō solū intrauerat sed etiā adiuerat hereditatem paternā: vt
voluit Bar. in. l. fi. C. de pac. ⁊ Bald. in. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle.
imo respectū earū q̄ postea igresse fuerūt pōt dubitari an valuerit sta
tutum. vt no. in iuribꝰ pre alle. dixi in. c. quod clericis. de fo. compe. in
additiōe. ⁊ facit ad ꝑdicta quod not. Jo. an. in regula sine culpa. de
reg. iur. lib. vi. in mercu. vbi gn̄aliter vult statutū non extendi ad ꝑso
nas ecclesiasticas si vinculum inest post clericatum seu religionē: vt
in. c. cum. M. ferra. ⁊. c. ecclesia. de consti. ⁊ in. c. bene quidē. xcvi. di. cū
similibus. Frustra ergo queriꝛ an excludaꝛ ꝑ dictū statutū. Sꝫ ꝑsup
posita sine veritatis preiudicio validitate statuti nūqd obstet dicte
catherine vel impediat iudicē ius reddere metu pene ibi ꝑfixe. Et pri
mo videꝛ ꝙ sic ꝑ illā clausulā statuto adiectā valeat. Et hoc habeat
locum in ꝑsentibus preteritis futuris ⁊c. Pendentia enim includunꝛ
sub aliquo illoꝝ triū presentiū preteritorū aut futurorū: statutū vero
extendiꝛ ad preterita cū de eis expresse cauetur. vt in. l. leges ⁊ cōsti
tutiones. C. de legi. ⁊ ī. c. fin. de consti. Preterea statutum dicit qꝺ nō
possit aliquid petere: sed stādo in iudicio semꝑ petit ⁊ persistit in peti
tione sua: vt in. c. si diligenti. de fo. cōpe. ergo ⁊c. Sꝫ ꝯriū puto ego ve
rum saltē in casu nostro. Primo qꝛ pendentia iam ī iudicio habent
naturā separatam a ꝑteritis ⁊ ꝑsentibus nondum in iudiciū deduc
tis: qꝛ imperator expresse voluit qꝺ pēdentia nō deberēt decidi secūdū
leges supuenientes: sed ꝑm leges anteriores: vt est text. in auꝛ. ī me
dio litis ia. iu. nō fi. lꝫ secꝰ videatur quo ad ordinaria iudicii respectu
actuum futurorum: iuxta notata per gl. in. c. lꝫ canon. de elect. lib. vi.
5 et in cle. dispendiosam. de iudi. hinc est † ꝙ vbi princeps intēdit vt respe
ctu decisionis constitutio extendaꝛ ad pēdētia, semꝑ de eis facit mē
tionē. vt ptꝫ in. d. cle. dispendiosam. in fin. ⁊ in cle. i. in fin. de sequestra.
pos. ⁊ fruc. ⁊ de re iudi. cle. i. de sen. excom. cum simi. Hanc opinionē
expresse firmauit Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. in repetitiōe.
in ver. secūdo queriꝛ. vtrum postq̄ statutū: vbi firmat ꝙ licet illa clau
sula apponatur in statuto ⁊ extendaꝛ ad preterita ⁊c. qꝺ nunq̄ extē
ditur ad pendentia: id est ī iudicium deducta ꝑ tex. dicte auꝛ. vt cum
de appel. cog. ⁊ allegat etiam gl. ibi positam ⁊ presertim dicit hoc ꝓ
cedere in statutis ⁊ reformationibus ciuitatum quas canes curiarū
⁊ deuoratores omniū cōium fieri faciūt ꝓ libito voluntatis. Et hāc
opinionem etiā sequitur do. Ant. de bu. in. c. fi. de consti. i fi. quinimo
plus voluit bellissime Bar. in. l. sancimus. C. de sac. san. eccl. in fi. dicit
enim quod statutum ciuitatis nullo modo extēdiꝛ ad pendētia etiā
si de eis caueretꝛ in statuto: qꝛ imperator expresse inhibet in. d. auꝛ. secꝰ se
cus sit in statuto imperatoris qñ expresse hoc disponit. Preterea hec
opinio est omnino amplectenda saltem in casu nostro cum statutū il
lud sit valde odiosum: ⁊ cōtra religionē ⁊ omnia iura mundi: ergo re
stringendum q̄tum fieri pōt vt minus preiudicet iuri cōmuni: vt i. d.
c. cum dilectus. ⁊ in. d. l. ii. de noxa. ⁊ sic non dꝫ cōcernere pendētia ex
quo de illis expꝛssam nō facit mentionē vt in regula odia restringi. de
reg. iur. lib. vi. Item ex alio capite dictū statutum nō dꝫ ad negotiū
istud extendi: qꝛ in statuto dicitur ꝙ ingressa mōasteriū non possit ali
quid petere in successione paterna. ⁊c. sed dicta catharina iā petierat
tēpore edicti statuti cū exposuerat querimoniam: ⁊ qꝺ plus est fuerit
lis cōtestata. vt in. l. si decem cū petiero. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. amplꝰ nō.
ff. rem ra. habe. ⁊ qꝺ ibi no. Bar. cū ergo illud statutū loquatur per ꝟ
ba de presenti: vꝫ ꝙ non possit petere ⁊ sit ꝯtra ius ⁊ iuris alterꝰ ꝑ
iudicatiuum: nō dꝫ extendi ad ea que iam tunc petierat: argu. i. l. cū
lex. ⁊ qꝺ ibi no. ff. de legi. ⁊ in. l. leges ⁊ constitutiones. C. eodem titu.
¶ Item ⁊ ex alio ⁊ tertio capite statutum nō dꝫ extēdi ad dictā ca
tharinam: qꝛ statutū illud loquiꝛ qñ parētes dāt filiabꝰ tēpore ingres
sus qꝺ eis possibile etiā est vt ptꝫ in proe. illius statuti: dꝫ eñi in intel
lectu statuti cōsiderari ratio que ponitur in ipsius proemio: vt ī. l. fi.
6 ff. de here. insti. no. Bar. in. l. liberoꝝ. ff. de verb. sig. † Possibilitas au
tem respectu dotis consideratur ex tribꝰ. vꝫ ex dignitate seu ꝑsona
rū conditione facultatibus ⁊ numero liberorū: vt est text. in. l. si filie. ff.
de leg. iii. facit. l. cū post. §. si gener. ff. de iure do. sed cum pater dicte ca
tharine esset ditissimus in substantia ⁊ nō haberet nisi quatuor libe
ros: quorū tres erāt femine, nō videꝛ dedisse. d. catha. quod sibi possi
bile erat: dando centum florenos dūtaxat merito dictū statutū nō dꝫ
extendi etiā ex hoc capite ad dictā catharinam: cum in ea cessaret ra
tio statuti. Et presertim ꝑdicta procedunt habito respectu quod dic
ta catharina iam adiuerat hereditatē: saltē animo petendi ī iudicio
partē sibi debitam tempore quo emanauit dictū statutū: vnde nō est
verosimile quod statutum voluerit priuare dictam catharinam seu
monasterium iure iam quesito ⁊ incorporato monasterio cum ꝑ adi
tionem hereditatis sit dominiū iam quesitum heredi maxime suo.
vt i. l. cum heredes. ff. de acqui. posses. ⁊ in. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu.
cū similibus. cum princeps nō possit hoc facere vt not. Inno. in. c. que
in ecclesiarum. de ꝯsti. ⁊ bar. in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. ⁊ Ex. i
l. ꝑscriptiōe. C. de preci. impe. offe. statutū autē dꝫ semper in dubio re
stringi: vt nō extendaꝛ ad casū impossibilē. vt in. c. a nobis. de sen. ex
cō. ⁊ in. c. ii. de ꝯsti. li. vi. facit qꝺ no. Jo. and. in. c. fi. de immu. eccle. lib.
vi. ⁊ Bar. in. l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. i. vbi cōcludunt ꝙ statutū quo
cauetur vt quis non audeat vendere seu donare rem immobilem nō
subiecto iurisditioni statutū non extenditur ad ecclesias: qꝛ esset ꝯtra
libertatē eccl'iasticā cū ex priuilegio principis quis possit libere dona
re ⁊ vēdere ecclesiis: ⁊ his sine traditione acquiriꝛ dñiū. vt. l. illud. ⁊
l. fi. C. de sacrosan. eccl. ⁊ sic nō dꝫ statutū ꝑ verba generalia extēdi ad

casum illicitũ.facit optime.c.j.de iureiur.lib.vj.ita dicimus in propo
sito qđ cũ in dicto statuto nõ fiat mẽtio de his q iã tpe statuti heredi
taté adiuerãt nõ dz ad illas etiã de facto extẽdi.nec obstat illa clausu
la vt habeat locũ i preteritis ⁊c.q2 põt intelligi de his q iã intrauerãt
nõ tñ decesserãt parẽtes.⁊ sic nullũ ius de p̄senti habebant i bonis vt
in.l.ij.§.si impuberẽ.ff.de colla.bono.no.Bar.in auť.ingressi.C.de sa-
crosan.ec.cuz similib⁹.restringiť em̃ tãtũ quãtũ fieri põt vt in.d.c.cum
dilectus.cũ simili.Et hec est optima ꝯsideratio.¶ Ex oibus cõcludo
ad scdm qđ v̄ba dicti statuti dictã catharinã nõ cõprehẽdũt:⁊ per ꝯ
sequens possunt rectores ⁊ alij iudices ciuitatis Senarũ impune in h̄
casu iurisditionẽ exercere ⁊ ius reddere dicte catharine seu mõasterio
ex sua p̄sona petenti qđ admitti dz ad petẽdum etiam mortua dicta
catharina cũ oia iura transiuerãt in monasteriũ iuxta no.per Jnn.⁊
alios in.c.in p̄sentia de p̄ba.⁊ Bar.in.l.j.ff.de vul.⁊ pup.⁊ gl.xix.qõ.
vlti.si qua mulier.¶ Uenio nũc ad tertiũ ⁊ vltimũ quãta.s.portio de-
beatur monasterio ex persona dicte catherine.Et breuiter nõ instãdo
dico q̄ aut pr̃ nõ fecit testm̃ ⁊ dz habere tãtã q̄tã quilibet ex filiis ma
sculis vel feminis.nõ em̃ diminuiť in aliquo ius suũ p ingressum mo-
nasterij:vt in.l.deo nobis.C.de epi.⁊ cle.⁊ in auť.ingressi.⁊ qđ ibi not.
C.de sa.san.ecc.⁊ in.d.c.in presentia.cũ ibi no.nec de iure cõi est hodie
differentia inter masculũ ⁊ feminam.sed succedunt oẽs equaliter vt i
auť.de her.q ab intest.defe.§.j.Nec virtute statutorũ põt excludi per
ea que.s̃.dixi in.c.j.⁊.ij.q.⁊ sic dz habere tertiã partẽ toti⁹ hr̃ditatis
cum essent quatuor filij tpe mortis paterne:⁊ si alie femie maritate ex
cludũť a statuto extãtib⁹ masculis ipsarũ portio nõ accrescit mona
li,sed masculo cuius cõtẽplatione excludũtur p ea q no.Bar.in.l.ij.§.
⁊ si forte.ff.ad tertu.⁊ Jo.and.in addi.Spe.i ti.de succes.ab inte.sup
rub.in.ij.col.Si vero pater fecit testamentũ de iure validũ ad cui⁹ va
liditatez inter cetera requiriť vt dicta catharina tanq̄ filia fuerit saltẽ
in aliquo heres instituta.vt in auť. vt cum de appellat. cog.§. aliud
q̊qz capitulum.no.Bar.i auť.nouissima.C.de inoffi.test.⁊ i.l.j.§.si pa
rens.ff.si quis a paren.fue.manumis.tunc agit ad supplementũ legi-
time ẽt si fuerit in modico instituta.vt in.l.oĩmodo.et in.l.scimus.C.
de inof.test.legitima v̄o est respectu illorũ quatuor filiorũ tertia pars
totius hereditatis:vt in.d.auť.nouissima.⁊ p cõsequens debeť dicte
catharine seu monasterio pro illa quarta parte tertie partis heredita
tis.nã de reliquis potuit testator ad libitum disponere.vt i dicta auť.
vt cum de appel.cog.§.aliud quoqz capitulum.⁊ in dicta auť.nouissi
ma.⁊ per hec patet clara omnium dubiorum decisio ad sancte trini-
tatis laudem. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium.cxij.

1 ☞ Sententia lata alias solẽniter an possit ex eo impugnari:q2 nun
tius qui p ea ferenda ad iudicis mãdãtũ patrẽ citauit:relationem ci
tatõis feci: nõ ad bãchũ iudicis nec iudice p̄sente:sed solo notario exi
stente extra locũ vbi ius reddiť:notarius cõscripsit citationez in actis
anteq̄ snĩa ferretur.3.Et an possit impugnari ex eo q̄ iudex eam tulit
ex officio:⁊ non ad partis petitionem 4.

2 Actus citãdi est executio interlocutorie iudicis de citando.

In dei nomine amen. Illud
1 dé iure queriť † an snĩa lata alias solenniť possit ex eo impu
gnari:q2 nuntius qui pro ea ferenda ad iudicis mandatũ
partẽ citauit,relationẽ citatiõis fecit non ad bãchũ iudicis:nec iudice
p̄sente sed solo notario existẽte extra locũ vbi ius reddiť.notari⁹ tamẽ
scripsit citationem in actis anq̄ snĩa ferreť.Breuiter dico q̄ ex hoc so
lo capite impugnari nõ põt:q2 cũ iste actus non sit iudiciarius non re
quiriť valorẽ iudicij:vñ põt relatio fieri sibi notario etiã extra locũ iu
dicij.p hoc allego tex.cũ glo.notabili in.l.voluit.ff.de interro.act.vbi
ptz q̄ in his q nõ requirunt cause cognitionem locus iudicij nõ est de
substãtia sed iudice itinerante vel in domo sua existente explicari pos
sunt:vt plene no.per Cy.in.l.j.C.de confes.in.ij.questi.ad idem quod
legitur ⁊ notatur in.l.a p̄cedẽte.C.de dila.⁊ in.c.ij.de dila.relatio au
tem nuntij non requirit summariã cognitionẽ:nec est actus iudicialis
habet em̃ citatio tres partes:vcz interlocutoriam iudicis de citando
actum nuntij citantis ⁊ ipsius relationem.Primus actus est iudicia
lis ⁊ iurisditionalis:ideo non põt fieri extra territorium:vt in cle.pa-
storalis.de re iud.⁊ qđ ibi no.Sz secundus ⁊ tertius non sunt iurisdi
tionales.ideo possunt fieri extra territoriuz:vt.l.omnis.§.vex.si appa
ritor.C.de epis.⁊ cle.⁊ no.in.c.si.de for.cõpe.⁊ Jo.mona.in.c.romana.
§.ꝯhentes de.fo.compe.probatur etiam ex eo q2 nuntius nõ hz iuris-
2 ditionem sed simpliciter exequitur factum iudicis.† vsus actus citãdi
est executio iterlocutorie iudicis de citãdo:relatio vero est notificatio
executionis iam facti meri:cuz isti actus non exigant cognitionẽ non
requirunt locum iudicij:vt in.d.l.voluit.Nec etiam exigit iudicis pre
sentiam q2 relatio fit vt appareat de citatione facta.satis ergo est qđ
fiat notario cause:⁊ per eum scribatur in actis.pro hoc.c.qm̃ cõtra.de
probat.vbi ptz q̄ ad officiũ notarij ptinet scribere citationes.⁊ hanc
partem expresse firmat Bar.in.l.si finita.§.iulianus.ff.de dam.infect.
3 in ver.iuxta p̄dicta q̃ro:vbi cõcludit sufficere † q̄ relatio nuntij fiat no
tario nec requiritur necessario quod fiat iudici dummodo postea iu-
dici innotescat:nec ẽ necesse scdz qđ fiat iudice sedẽte p tribunali.ad
ducit ad hoc bonum tex.in.l.eos.§.sup his.C.de app.vbi probatur
maxime iũcta gl.q̄ instrumẽta cause possũt notario p̄duci:nec ibi re
quiritur q̄ in iudicio fiat productio.vñ per illã.l.eos.§.super his.iũ-
cta.l.voluit.s̃.allegata.probať decisio huius questionis satis em̃ est
q̄ notarius informatus de citatione ipsam redegerit in actis añ sen
tentiam.Et hanc opinionem alias firmaui in.d.c.qm̃ ꝯtra.i lectura.
4 ¶ † Est ⁊ aliud dubiũ nunqd sentẽtia possit ex alio capite impugna
ri:vcz q̄ iudex eam tulit ex officio ⁊ nõ ad partis petitionẽ.Uideť
p̄mo q̄ sic:q2 regulariter nũq̄ iudex dz p̄cedere ex officio ad vtilita
tem priuatã.vt not.Jnno.in.c.ad nostrã.ij.de iureiurã.⁊ videť text.
⁊ ibi per Bar.in.l.iiij.§.hoc aũt iudiciũ.ff.de dã.infe.⁊ clarius p eũ-
dẽ in.l.ad peremptoriũ.in prin.ff.de iud.⁊ ibi videť probari q̄ nõ vz
citatio nisi fiat ad partis petitionem.¶ His tñ non obstantib⁹ ꝯtrariũ
puto in casu nostro:cũ em̃ hic instaret tp̃s perẽptionis instantie po-
tuit ⁊ debuit iudex occurrere ⁊ ex officio suo citare ad sentẽtiã audiẽ
dam.ar.in.l.properandũ.C.de iudi.⁊ exp̄sse hoc dictũ firmauit bar.
in.l.seius ⁊ augerius.ff.ad.l.fal.põt em̃ iudex semper supplere ne eua
nescat frustra iudicialis instãtia.ad hoc.c.causaz q iudi.⁊ qđ no.gl.
in.c.j.de elec.lib.vj.Bal.in.l.j.C.vt q desinnt aduo.Preterea vt elegã
ter dicit idem Bal.in.d.l.j.pro actore vz sententia lz nõ reperiať spe-
cifice lata ad petitionẽ partiũ:q2 actor a principio petit reũ cõdẽna-
ri.vñ non põt dici quod fuerit lata sine partis petitiõe.Jn casu autẽ
nostro snĩa fuit lata pro actore:merito ex duplici capite dicta sẽtẽtia
indubie sustinetur p̄sertim cum iudex ex forma statuti icurrat penaz
nisi sententiet intra tẽpus instantie.¶ Ad ꝯtria supra formata respõ
detur q̄ procedunt regulariter.secus aũt in casu nostro rõne predi-
cta ⁊ aliis casibus spãlibus de quibus plene per bar.in.d.§.hoc aũt
iudicium.⁊ Bald.in.d.l.canonistas.in.c.bone.el.j.de postul.p̄la.Et
hec sufficiant. Nicola.Abbas.

¶ Consilium.cxiij.

1 ☞ Crimen vsurarum est grauissimum ⁊ rapine simile.

2 Debitor repetẽs possessionẽ alteri pignoratã nõ obtinet ꝯdẽnationẽ super fructibus nisi probet q̄titatem perceptam per creditorem..

3 Judicia habent equalem vim cum instrumentis.

4 Remissio vsurarũ nõ vz nisi creditor offerat pecuniã debitori vľ saltẽ habeat eam paratam restitutioni.

5 Spontanea remissio nõ debet presumi cũ debitor est pauper ⁊ creditor diues:⁊ maxime cum pecunia est non modica.

6 Transactio vbicũqz est calũniosa ex parte actoris nõ tenet ipso iure: et competit repetitio.

Jesu xp̄i suffragio inuoca-
to.Tria sunt principaliter in casu mota per Thomasiũ et
Antoniũ quõdã Philippi dñi cõtis de Scortib⁹ ꝯ ⁊ ad-
uersus heredes Nãnis dñi Angeli de scortib⁹ ad ipsius cause plena
riam decisionẽ examinãdũ.¶ Primo an cõtractus initi iter dictos
Philippũ ⁊ Nãnẽ dũ agereť i humanis debeãt p̄sumi feneratitij seu
vsurarij tali presumptiõe que faciat ad sentẽtiã ferẽdã ꝯtra heredes
ipsius Nãnis.¶ Scdo p̄supposito q̄ sint feneratitij cẽsendi an dicti
Thomasius ⁊ Antoni⁹ actores debeãt excludi virtute ꝯpromissi et
laudi inde secuti tã sup illis ꝯtractib⁹ quã sup aliis bõis virtute dicti
delicti cõcessis ex p̄mo ⁊ secũdo decreto dicto Nãni de qb⁹ nũc etiam
questio vertitur.¶ Tertio presupposito q̄ excludẽdi nõ sint quales
debeãt esse partes iudicis cause i pronũtiãdo sup dicta causa.Uisis
prius actis ⁊ actitatis in dicta cã videť primuz iuxta ordinẽ p̄libatũ
attingendo dubiũ qđ dicti cõtractus quorũ duo sunt i forma mutui:
tertius v̄o i forma emptionis ⁊ vẽditiõis graui concepti minime sint
feneratitij cẽsendi.Nã si testes seu eorũ depositiones diligẽter põderẽ
tur nõ reperireť p̄batũ aliqd fraudis cõtra illos ꝯct⁹.quinimo nihil
penitus deponũt sup fraude aut simulatiõe seu fauore dictorũ cõtra
ctum:ergo actoribus silentium iponendũ est tanq̄ intentionẽ suam
minime probãtibus.vt in.c.in p̄sentia.de p̄bat.⁊ in.l.j.⁊ in.l.actor qđ
asseuerat.C.e.quinimo vbi p̄bationes essent obscure sententiandum
esset cõtra actores.vt in.c.ex literis.de p̄ba.⁊ in regula cũ sunt partiũ
iura.de regu.iur.lib.vj.⁊ presertim videť hoc dicendũ in crimine vsu
1 rarum.† cum em̃ sit grauissimũ crimen ⁊ rapine simile.xiiij.q.iiij.c.q
vsuraz.dz in dubio fieri interpretatio vt euiteť crimẽ:vt i.c.estote mi
sericordes.de reg.iur.li.vj.⁊ optime per Bart.in.l.nõ solũ.§.sz et pro-
bari.ff.de no.ope.nun.Et per hoc põt tolli motiuũ quorundã si dica
tur q̄ imo iudicãdũ sit ꝯ illos ꝯctus cũ probatuz sit dictũ Nãnẽ fuis-
se solitũ tpe illorũ ꝯctuũ ⁊ ante ⁊ post similes ꝯct⁹ feneratitios fecisse
nã per hoc nõ ꝯcluditur illos ꝯctus fuisse feneratitios:q2 ex diuersis
nõ dz fieri illatio.c.ij.de trãslatio.prela.⁊ in.l.neqz natales.C.đ prob:
⁊ in.l.papinianus exuli.ff.de mino.Jtem q2 in dubio vt p̄dixi feren-
da est sententia pro reo:⁊ presumendum est non delictum nec ex leui
presumptione debet quis de tam graui crimine cõdemnari.vt in.c.li
teras.de presump.facit quod not.Jnno.in.c.q2 verosimile.đ presum.
Preterea testes sunt singulares q regulariter non probãt.vt in.c.dile
cti.de elec.⁊ in.c.tam literis.de testi.cũ similibus.presertim in casu no

stro cum

ſtro cum quilibet deponat de cōtractū feneratitio cū ipſo geſto. ⁊ ſic videtur ſuſpectus.ar.in.c.perſonis.de teſt.⁊ qꝺ legi.⁊ notatur in.l.de iure.ff.ad municip.Et hāc partē videꝛ aperte tenere Cy.poſt alios in.l.j.C.de ꝓba.vbi videtur cōcludere ꝙ repetēti vſuras nō ſufficit probare reū cōſueuiſſe tꝑe ꝯctus ⁊ ante ⁊ poſt mutuare ſub vſuris ad rationem:puta quatuoꝛ denarioꝝ pro libꝛa ⁊ ꝙ cōſueuerit inſtrumē tū ꝯficere de duplo vere ſoꝛtis:⁊ qꝺ ipſe actoꝛ recipit mutuū ab illo ⁊ ei ſatiſfecit de ſoꝛte:qꝛ ſm eum ex quo nihil ꝓbat de vſuris per eū ſolutis nō pōt inde ſequi condēnatio.ad hoc.c.ad noſtrā.de iureiur.vbi

2 patet † ꝙ debitoꝛ repetēs poſſeſſionē ſuā alteri pignoꝛatā nō obtinet condemnationē ſuper fructibꝰ:niſi ꝓbet q̄titatem ꝑceptā per creditoꝛem.ita in ꝓpoſito non ſufficit pꝛobare mutuū receptū ⁊ ſatiſfactionem de ſoꝛte niſi pꝛobeꝛ q̄titas vſurarū ſolutarum. Idē videꝛ tenere ⁊ clarius Archi.in.c.ij.de vſur.lib.vj.⁊ Bal.in.d.l.j.C.ꝺ pꝛobatio.motus:qꝛ ſuper diffoꝛmi nō pōt ſequi cōdemnatio vbi lꝫ ſit pꝛobatū creditoꝛem ſolitū mutuare ad quatuoꝛ pro libꝛa.tñ potuit eſſe qꝺ iſti qui nunc agit mutuarit ad vnū pro libꝛa.⁊ ſic nō pōt ſequi certa condemnatio ⁊ ꝑſertim hoc videꝛ dicendū in caſu noſtro in quo occurrit conſanguinitas inter Nānē ⁊ Philippum olim ꝯhentes. conſanguinitas eñ excludit ꝑſumptionē fraudis.ar.in.l.in trāſactiōe.C.de trāſac.⁊ in.c.literas.de ꝑſum.vñ pꝛeſumendū ꝙ dicto Philippo tāq̄ cōſanguineo gratis mutuauerit:⁊ ſine omni fraude ab eodē emerit frumenti q̄titatem in actis ꝯtentā.Et hoc vltimū videꝛ ſenſiſſe Ang.de peru.in quadā diſputatiōe ſua que incipit.Aſtenſis miles.¶ Sꝫ his non obſtātibus ꝯtꝛiam ſñiam in caſu noſtro de iure arbitoꝛ venioꝛē ꝙ vbicūqꝫ indicia ſunt multū vrgētia faciunt plenā ꝓbationē etiā in caſu criminali.vt pꝛobaꝛ in.l.ſciāt cūcti.C.de ꝓb.canonizata.ij.q.viij.

3 ſciant.Ad idem.l.indici.C.de rei ven. vbi dicitur † ꝙ indicia habent equalem vim cū inſtrumentis.vt no.glo.in.c.tertio loco.de ꝓba.⁊ ibi plene per doc.⁊ maxime hoc admittēdū eſt in caſu noſtro i quo agiꝛ contra vſurarios:ſolent eñ vſurarij multū caute ⁊ occulte ſuos ꝯctꝰ inire ⁊ ſimulare ne quoquomodo poſſint de vſuraria prauitate conuici:vt dicit tex.in cle.vnica.de vſur.ꝓpe finē.ideo ex facilioꝛibꝰ ꝑſumptionibus ceteri conuincunꝛ. vt in.c.cum in dioceſi.de vſur.⁊.c.ad noſtram.de emp.⁊ ven.c.illo vos.de pig. Itē iura gñaliter volunt ꝙ ex facilioꝛibus pꝛobationibꝰ pꝛocedaꝛ in actibus in quibus nō ſolēt extranei adhiberi.vñ admittunꝛ ꝓbatiōes regulariter nō cōcludētes. ad hoc.l.conſenſu.C.de repudijs.⁊.c.veniens.ij.de teſti.⁊.c.ſi.de teſti.cogen.⁊ qꝺ no.gl.in.c.cum dilecti.de elec.facit tex.in.c.pꝛeterea.de teſti.cum ſimi.In caſu autem noſtro contra dictū Nānē concurrūt plurima indicia. Pꝛimo qꝛ ipſemet in articulo moꝛtis pꝛofeſſus eſt ſe extoꝛſiſſe per vſurariā pꝛauitatē diuerſas pecuniarū quātitates ⁊ ſuper illis reſtituēdis ſolēnem pꝛeſtitit cautionē. Itē pꝛobatū eſt qꝺ ſolitus erat indifferēter cū oībus feneꝛari ⁊ pecunias ſuas mutuare ſub vſuris maxime ſimulādo cōtractꝰ ſub foꝛma emptionis grani. lꝫ nunq̄ poſtea reciperet granū ſed pecuniā dūtaxat:vnde pꝛeſumendū eſt de occultis ſm ſuā cōſuetudinē.nā in dubijs inſpiciꝛ cōſuetudo patriſfamilias.vt in.l.qui ſemiſſes.ff.de vſur.⁊ in.c.illico vos.de pig.⁊ i regula ſemel malus.de regu.iur.lib.vj.⁊ in regula inſpicimus in obſcuris.eo.ti.⁊ lib.⁊ in.l.ſemper in ſtipulationibus.ff.e.ti. ſaltē in eadē ſpecie fraudis.nā dictus Nānes cōſueuit mutuare ſub vſuris ac etiā ſimulare ꝯctus ſub foꝛma emptiōis grani:ergo dicti ꝯctus mutui ⁊ emptionis grani initi cum dicto Nanne pꝛeſumendi ſunt feneratitij in dictis duabus ſpeciebus in quibꝰ verſabaꝛ dictus Nānes tꝑe dictoꝝ ꝯctuū nec mirum.nam in animalibus brutis inſpicitur illoꝝ cōſuetudo.in ſti.de rerum diui.§.in his aūt.⁊ per vnum actum quis pꝛeſumiꝛ habituatus ad illud malum ita qꝺ videtur deduxiſſe illud in cōſuetudinē vt in.l.iij.C.de epiſ.audi.⁊.c.ita nos.xxv.q.ij.⁊ ibi per Archi. Pꝛeterea dictus Nannes non erat mercatoꝛ grani.vt pꝛobatur in actis:nec dictus Philippus ſolebat vendere granum:nec tantum percipiebat de ſuis poſſeſſionibꝰ ꝙ potuiſſet vēdere.xx.modios grani:ſicut iſtrumentum videtur ſonare ergo dꝫ ꝑſumi ille ꝯctus fictitius ⁊ ſimulatꝰ ⁊ in fraudem vſurarum cōceptus. Pꝛeterea dictus Nānes fuit verſutus et plurimū callidus in ſuis ꝯctibꝰ:vt pꝛobaꝛ per teſtes ⁊ famā loci:ergo facilius contra illum eſt pꝛeſumendum.argu.ea que not. bar. in.l.ſi.ff.de queſtio.facit.c.illo vos.in ſi.de pig.⁊.xvj.q.ij.c.viſis. Itē expedit anime ipſiꝰ Nānis ita pꝛeſumere maxime cum ipſe mādauerit vſuras reſtitui ⁊ i dubio debet fieri interꝑtatio vt anime ſaluti magis expediat.vt no.in.c.vnico.de ſcruti.⁊ in.c.iuuenis.de ſponſa.⁊ in cle.exiui de paradiſo.de ver.ſig.Et ſi exigeremus plenam ⁊ concludētem pꝛobationem cōtra vſurarios raro vel nunq̄ cōuincerenꝛ de vſurario peccato cōtra iura ſuperius allegata.Et in hāc ſententiā inclinauit apertiſſime Jo.an.in facilioꝛibꝰ terminis.in.c.ex literis.de iure iur.⁊ in.d.c.q̄q̄.de vſur.lib.vj.vbi dicit ſufficere repetenti vſuras pꝛobare ꝙ aliquis erat ad certā q̄titatem ſolitꝰ feneꝛari.et qꝺ ab illo recepit mutuū:⁊ ꝓbare qꝺ ei ſatiſfecit de ſoꝛte.pꝛobaꝛ eñ ex hoc pꝛeſumptiue ꝙ ꝯctus mutui cū eo initus fuit feneratitius ⁊ ꝙ ſibi vſuras ſoluit.⁊ dixit Jo.and.ſic fuiſſe ſepius iudicatum i epiſcopatu bononieñ.⁊ ad dictum Archi.in ꝯtꝛium ſupꝛa alle.dicit ꝙ illud in ſcholis non recipitur ⁊ in iudicijs repꝛobatur.ad dictum Cy.rñdet ꝙ q̄titas perceptionis fructuum nō venit ſit pꝛeſumptiue ſicut q̄titas rōne conſuetudinis ⁊ i deteſtationē ipſoꝝ vſurarioꝝ occulte ſua facinoꝛa explicantium.hanc eandē ſententiā ſequitur An.de bu.in.d.c.ex literis.et cum eo tranſiuerunt cōiter ibi alij ſcribentes canoniſte.illam etiā opinionem in ſua ſolēni diſputatiōe que incipit.Aſtenſis miles.ſecutus eſt Ang.de peruſio ſaltē eo caſu quo occurrunt alique alie cōiecture que habent iudicis animum ad credulitatē inducere ⁊ ſufficere ſm eū iuramentum actoꝛis ⁊ in caſu noſtro vltra ꝯſuetudinem dicti Nānis pꝛobatam concurrunt multe alie coniecture de quibꝰ ſupꝛa:⁊ pꝛeſertim illa de emptione grani ſimulata cū plurimis facta:⁊ arg.a communiter accidentibꝰ vꝫ etiam ad ſententiā ferendā cū agitur de crimine ciuiliter.vt in.c.j.de cle.nō reſi.⁊ ibi per Jo.cal.pꝛeterea cōtra heredes dicti Nānis militat alia ſatis vrgens ꝑſumptio:qꝛ nūq̄ voluerūt ꝓducere libꝛos dicti Nānis cōtra iuris diſpoſitionē.de qua in.d.cle.vnica.lꝫ per teſtes ꝓbatū ſit dictū Nānē illos libꝛos habuiſſe nec eſt credendum heredibꝰ aſſerentibus illos libꝛos perdidiſſe cū aſſerant hoc ad cōmodum ꝓpꝛiū ⁊ in iacturā alioꝛum.vt not.per Joan.de lig.in.d.cle.vnica.de vſur. Itē heredes dicti Philippi i dicta cauſa actores parati ſunt ꝓducere libꝛos dicti Philippi quibus inter alias rationes ſuas facit mentionē qualiter dicti ꝯctus initi cum dicto Nāne erant feneratitij ⁊ ꝙ ſoluebat.xxv.pꝛo cētenario.iſtis aūt libꝛis lꝫ i facto pꝛopꝛio conſcriptis ⁊ ſi nō ad plenum tñ fides nō modica adhibēda eſt pꝛeſertim poſt moꝛtem dicti Philippi. non eñ eſt veroſimile ꝙ contra veritatem hoc dixiſſet pꝛeſertim cōtra conſanguineum a quo beneficium recepiſſet.pꝛo hoc tex.in.c.literas.de pꝛeſump.⁊ melius in l.rationes.C.de pꝛoba.vbi hoc videtur pꝛobari pꝛeſertim ſm vnam lectu.quam Bal.ibi ſequitur. Item filij dicti Philippi parati ſunt iurare quod credunt patrē verū ſcripſiſſe ⁊ ꝙ ex multis coniecturis credunt dictos ꝯctus fuiſſe vſurarios.ꝑſtat eñ adminiculum iuramentum de credulitate vbi ex ſubiecta materia non pōt haberi vera ſcientia ſicut contingit nunc in iſtis filijs ⁊ heredibus Philippi qui non ſunt infoꝛmati ad plenum de geſtis per eoꝛum patrem.ad hoc ꝙ legitur ⁊ no.in.c.quoties.⁊.c.lꝫ ex quadam.de teſti.cum ſimilibꝰ.Concurrunt ergo hic plurima indicia ad pꝛobationē faciendam ad plenū ꝑſertim contra vſurarios vt libꝛi iſtius debitoꝛis:iuramentum filioꝛum de credulitate:conſuetudo pꝛaua dicti Nānis in iſtis duabꝰ ſpeciebꝰ feneratitijs:fama contra dictos ꝯctus ⁊ cōtumacia heredum dicti Nānis in pꝛoducendo libꝛos defuncti cōtra dictam cle.que quidem indicia nemo ſane mentis dicet non ſufficere ad plenam pꝛobatione faciēdam contra vſurarium. Non obſtant allegata.ſ.in contrarium ⁊ pꝛimo ad pꝛioꝛa patet reſponſio per ſupꝛadicta.pꝛocedunt enī quando nulla ſit pꝛobatio per actoꝛē vel ſaltem non ſufficiens ſecundum ſubiectam materiam ſed in caſu noſtro ſatis ſufficiunt vt colligitur ex pꝛedictis ⁊ videtur caſus in.d.c.cū in dioceſi.de vſur.⁊ facit.c.ad noſtrā.de emp.⁊ ven.⁊.c.illo vos.de pig.cum ſimilibus ſuperius allegatis ⁊ autoꝛitas Jo.an.Anto.de bu.⁊ alioꝛum ſcribentiū.in.d.c.ex literis.⁊ Ange.in dicta diſputatione.nō obſtat ꝙ opponiꝛ de conſanguinitate inter Nānē ⁊ Philippū,tollitur enī hec pꝛeſumptio per contrariam pꝛeſumptionē vehementioꝛē.ar.c.literas.⁊ quod ibi not.de pꝛeſum. Pꝛimo quia non eſt pꝛeſumptio gratuiti mutui pꝛopter ſimulatam vēditionē grani cuꝫ nemo illoꝝ eſſet mercatoꝛ grani quinimo dictus Nānes erat ſolitus ſic cum alijs ſimulare ꝯctus. Pꝛeterea non pꝛeſumitur gratuitū in vſurario i magna q̄titate ſicut erat iſta.ſi tñ animaꝫ ſuā deuoꝛabat:foꝛtius eſt pꝛeſumendū ꝙ nō parcebat conſāguineo.vnde Ang.in dicta diſputatione loquitur de pꝛaua pecunia cuꝫ nulla alia adeſt pꝛeſumptio:niſi qꝛ erat creditoꝛ ſolitus feneꝛari.ſꝫ in caſu noſtro ſunt alie pꝛeſumptiones in contrarium.vt pꝫ ex pꝛedictis.¶ Non obſt.qꝺ dictur de ſingularitate teſtium:qꝛ cū inducantur ad ꝓbandū ꝙ erat ſolitus ſic feneꝛari nō obſtat ſingularitas:qꝛ ꝯueniūt in eo ad qꝺ ꝓbandū fuerunt inducti.nō eñ inducūꝛ ad ꝓbādum certū actū ſeu ꝯctū quo caſu ſi eſſent ſingulares nō ꝓbarēt.vt in iuribus ꝑalle.ſed inducunꝛ ad ꝓbandū qꝺ erat ſolitus feneꝛari ⁊ cōtractus ſimulatos ſub velamine emptiōis ⁊ vēditionis grani cōficere quo caſu nō dꝫ officere ꝙ teſtes deponāt ſuper ſingularitate actuū ex quibus reſultat illud totū ꝙ erat pꝛobādū:ſicut in ſimili dicit glo. ſingularis i.l.ob carmē.ff.de te.ꝯpꝛobāda eſt poſſeſſio certi tꝑis vt teſtes cōcludant ſi vnus deponat de quinqꝫ ānis ⁊ reliqui de alijs qnqꝫ ⁊ facit ꝙ in ſimili in celebꝛatione miſſe ꝓbāda no.Inn.in.c.qualiter qñ.ij.de accu.⁊ pꝛedicta firmat ang.in dicta diſputatiōe aſtenſis.vel poſſumus dicere ⁊ melius ꝙ cuꝫ hic nō agatur de magno pꝛeiudicio cum ipſemet Nannes in cautione quam pꝛeſtitit confeſſus fuerit ſe ꝑ illicitos ⁊ fraudulētos ꝯctus extoꝛſiſſe multa itercedēte vſuraria pꝛauitate.nunc aūt ſolum agitur vt pꝛobetur ſpecies fraudis illoꝝ contractuū:⁊ vt pꝛobeꝛ nunc in ſpecie ꝙ ipſemet Nannes fuit in genere confeſſus dꝫ ſufficere leuis pꝛobatio.iuxta no.i.c.nuper.de teſ.in caſu autē noſtro ſit ꝓbatio per famā publicā que in hoc caſu deberet ꝓbari iuxta no.per Bar.in.l.de minoꝛe.§.toꝛmēta.ff.de queſtio.pꝛeſertim ⁊ indubitanter ſi coniungiꝛ cū vno teſte.in caſu aūt noſtro cōcurrūt plurimi teſtes q̄re dꝫ reſultare plena ꝓbatio ⁊ ſi eſſent ſingulares tñ vnus teſtis ⁊ fama ꝓbent regulariter cum ciuiliter agitur.vt not.in

c.veniens.el.j.de testibus.⁊.iiij.q.iij.§.item sepe.⁊ in.l.iu.ff.de testib.⁊ per Barto.in.d.§.tormenta. Nec obst.si dicatur quod isti testes deponāt in facto pprio:qꝛ ex hoc nullū cōmodū sunt habituri vñ debēt admitti sicut admittunt legatarij in casu testamēti.inst.de test.ordi.§.legatarijs.⁊ voluit Ang.in dicta disputatione ī terminis nostris ⁊ ꝑsertim excusant ab omni suspiciōe.qꝛ solū deponūt in specie qđ ipse Nānes est ꝯfessus in gñe ⁊ sic nō requirit ita stricta ꝓbatio. Et ꝑ hec cōcludo ad primū vt dicti cōtractꝰ initi inter Nānē ⁊ Philippū sint feneratitij ⁊ vsurarij presumēdi ⁊ iudicādi. ¶ Uenio nūc ad scđaꝫ an scꝫ Thomasiꝰ ⁊ Antoniꝰ actores sint saltē ex capite ꝯpromissi ⁊ laudi inde secuti inter dictos Nānē ⁊ Philippū excludēdi. Et videt primo ꝙ sic. Nā sup vsuris de preterito pōt cōpromitti.vt bal.in.c.similiter.de cōtrouersia inuesti.colla.x. Preterea cōpromissum ē quedaꝫ transactio seu cōpositio.in aut.vt differā.iudi.§.j.⁊ in autē.si vero cōtigerit.C.de iudi.no. Inno.in.c.quintauallis.de iureiurā.⁊ Bar.in.l.societatē.§.arbitroꝝ ff.ꝓ socio.sicut eñ pōt in vsuris de ꝑterito intercedere remissio iuxtā no.per gl.⁊ doc.in regula peccatum.de reg.iur.li.vj.ita ⁊ trāsactio seu cōpositio.agenti aūt ꝯtra suā trāsactionē seu compositionem obstat exceptio.C.de trāsac.l.sub pretextu.⁊.l.cuꝫ simi. ¶ Sed his non obstātibus cōtrariū dico in casu nostro qđ clariꝰ ostenditur. Et primo si teneamus opinionem quorūdā theologorūꝫ quam sequit Dy.in regula peccatum.

4 †quod remissio vsurarūꝫ non valet nisi creditor offerat pecuniā debitori vel saltē habeat eā paratā restitutioni.qꝛ peccatum nō dimittitur nisi restituat ablatum.vt ī dicta regula peccatū.⁊ in.c.cū tu.de vsur. Restitutio aūt sonat vt in pristinum statum fiat repositio:vt in.l.cū pretor.ff.de reg.iur.⁊.l.restituere.eo.titu.ergo non pōt dici pecunia restituta nec vere nec ficte si creditor nō erat paratus ad restituēdum:sicut nec erat in casu nostro.ergo non valuisset etiam expressa remissio.⁊ per consequens nec indirecta.qꝛ videt exoriri ex cōpromisso et laudo īde secuto. Si aūt volumꝰ tenere opinionē ꝙ valeat remissio facta a debitore quo ad euitandū onus restitutionis lꝫ non quo ad peccatum q̄uis pecunia non offerat debitori nec sit parata restitutioni;quod videt sentire Jo.an.sup dicta regula peccatum in nouel.firmat Fed.de senis consi.xviij.adhuc dico ꝙ illud cōpromissum nō prestat impedimētum restitutiōi:qꝛ remissio tunc vꝫ cum est omnino libera ⁊ spōtanea nō autē aliquo modo coacta seu extorta vel per fraudē ⁊ metum īducta:qꝛ deꝰ respicit cor ⁊ non os.vt in.c.si quid iuesti.xiiij.q.v.vñ nec vere nec ficte potest dici pecunia hoc casu restituta.⁊ ꝙ remissio đbeat esse liberalis ⁊ spōtanea firmat glos.⁊ Jo.and.⁊ Dy.super dicta regula peccatū.clariꝰ Fed.in.d.cōsi.xiiij.⁊ Jo.an in addi. Spe.super rub.de vsuris.in.iij.colū.⁊ ita pluries fuit ꝯsultum. Sed nō pōt dici in casu nostro spōtanea cum fuerit factum cōpromissum ⁊ laudū inde secutum tempore quo durabat obligatio inter dictum Nānez ⁊ Philippū ⁊ presertim cum fuerit facta ex eo qꝛ dictꝰ Nannes ex primo ⁊ secūdo decreto receperat fere omnia bona dicti Philippi ⁊ iam fecerat fieri sibi preceptum vt discōbraret seu euacuaret domū ꝑprie habitationis.⁊ cōsigna et etiā ipsi Nanni:⁊ sic timore ꝑdictorum ductus est ad cōpromissum ⁊ ad acceptādū laudū inde secutū:⁊ per cōsequēs nō dꝫ obesse repetitioni vsurarū ꝑsertim cū dictus Nānes expsse mādauerit vsuras restituēdas omnibus a quibꝰ per illicitos ⁊ simulatos ⁊ fraudulētos ꝯctus extorserat:⁊ hoc expsse firmauit Jo.an.ī dicta addi.vbi refert se cōsuluisse in qōne facti cuꝫ suo adoptiuo Jo.cal. Preterea vt

5 ipse dicit †nō debet presumi spontanea remissio cum debitor est pauper ⁊ creditor diues:⁊ maxime cū pecunia est nō modica vt pūctualiter cōtingit in casu nostro:nā vt satis ꝓbatū est dictus Nānes erat diuissimus ⁊ Philippus debitor erat adeo pauper ꝙ vix poterat suā familiā sustentare. Itē ante dictum cōpromissum ⁊ laudum fuit magna cōtētio super dicto debito inter eos adeo ꝙ fuit peruentū cōtra dictum Philippū ad primū ⁊ scđm decretū: non ergo dꝫ ꝑsumi spōtaneꝰ ꝯsensus cū trāsactio fiat cōiter ꝓpter timorē litis:⁊ maxime cū quis est pauper ⁊ nō hꝫ ꝓbationes in promptu:vt cōtingit in casu nostro:vt probatur in.l.ij.C.de trāsac.facit optime text.in.l.itē si res.ff.

6 de ali.iudi.mu.cau.fac. Preterea ⁊ fortius †vbicūqꝫ trāsactio est calūniosa ex parte actoris nō tenet ipso iure ⁊ cōpetit repetitio:vt ē text.in l.in summa.in prin.ff.de cōdi.inde.⁊ no.gl.in.l.sub pretextu.C.đ trāsac.vel sub.ßm Bar.in.d.l.sub ꝑtextu saltē trāsact.⁊ nulla.cū actor calumniose litigat:⁊ sic ßm eū pōt intelligi text.i.d.l.in summa. Sꝫ in casu nostro dictus Nānes calumniose litigauit cōtra dictū Philippuꝫ qꝛ sciebat debitū feneratitiū.⁊ nunq̄ voluit ꝓducere libros suos imo negauit illud debitū esse:ergo fuit in calumnia ⁊ dolo.iuxta not.per Inn.in.c.ij.de dila.⁊ per consequēs trasactio etiā ex isto scđo capite fuit ipso iure nulla. ¶ Ex his concludo dictos Thomasiū ⁊ Antoniuꝫ minime fore ex dicta transac.seu cōpromisso ⁊ laudo īde secuto excludendos.⁊ ad ꝯrium supra formatū pōt dici ꝙ vꝫ cōpromissum super vsuris de preterito qñ factum est dubiū:sed qñ est spōtaneū nō autem extortum modo ꝑdicto. ¶ Ex predictis infert ad tertium dubiū:quales.s.debeāt in hoc casu esse partes iudicis in pronuntiādo. nam vt ex predictis colligit dꝫ ꝓnuntiare dictos ꝯctꝰ initos inter ꝑdictos Nānē.s.⁊ Philippum de quibꝰ in libello fuisse et esse feneratitios ⁊ simulatos ⁊ in fraudeꝫ vsurarū cōfectos ⁊ eos cōdēnare ad restituēdū ⁊ relaxādū bona petita in libello vna cū fructibꝰ ⁊ reditibꝰ perceptis ⁊ qui percipi potuissent:ita tñ ꝙ debitum verū ⁊ quicquid postea dictus Philippꝰ vigore dicti laudi habuit a dicto Nāne cōpensetur cū fructibus et si qđ restat de fructibꝰ iubeāt illos restitui. Quod aūt sit ꝓnuntiādū illos ꝯctus esse feneratitios satis ꝓbat ex deductis in primo dubio. Qđ autē bona sint restituēda vna cū fructibus:probat aperte ex his que no.Jo.and.post beatum Thomā l.c.ij.de vsur.lib.vj.vbi cōcludit ꝙ si vigore fenoris habuit qs rē immobilem tenetur restituere nō tm̄ illā rē:sed ēt fructus inde perceptos.et vltra eos facio in casu nostro hāc incōuincibilē rationē.certū ē ꝙ ista trāsactio tanq̄ calūniosa nō tenuit:vt supra dixi:ergo dñiū dictorū bonorum remanet penes dictū Philippū ⁊ dictꝰ Nānes fuit possessor male fidei ⁊ per ꝯsequens tenet restituere bona ⁊ qcqđ ex eis fuit perceptum seu percipi potuit.vt in.l.ex diuerso.ff.de rei ven.⁊ melius in.l.domum C.e.ti.⁊ quod legitur ⁊ no.in.c.grauis.de resti.spol.⁊ in c.cum contra.de pigno.⁊ in.c.de vsuris:cum similibꝰ. Et ad ꝑdicta subtiliter considerādū est ꝙ dictus Nānes in sua solēni cautiōe quā prestitit in extremo vite super vsuris restituendis confessus fuit se ꝑ illicitos contractus multas pecunias ⁊ bona tam mobilia q̄ imobilia acquisiuisse ⁊c.vnde ponderāda sunt illa verba tam mobilia quā immobilia.confessus ergo fuit expresse ꝙ bona immobilia fuit consecutus:sed nemo cōparuit contra eum qui fuerit conquestus đ bonis immobilibus:ergo presumendum est eū sensisse de istis bonis immobilibus.arg in.l.ij.C.de alimen.pu.prestan.⁊ qđ ibi no.i.l.cū seruus.ff.de ver.obli.⁊ quod ibi no.Bart.in simili questione ⁊ per Inno.i.c.qualiter ⁊ quando.ij.de accu. Nico. Abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

In questiōe mouēda inter Antonium

ex vna parte ⁊ Marianum quōdā Jacobi ex alia quōdā socios trafici artis lane tria sunt examinanda. ¶ Primo nunqđ illa cōpositio inita inter dictos Antonium ⁊ Jacobum dum viueret ī humanis fuerit feneratitia in eo qđ facta societate ⁊ đposita vtrinqꝫ certa pecuniarū quātitate fuit inter eos cōuentum quod si alter ipsorū vltra quātitatem quā mittere teneat in dicta societate aliquas pecunias poneret ꝙ prouideri sibi deberet per dictā societatē ad rationē ⁊ cōsuetudinē mercantie:⁊ huius cōpositionis vigore dictꝰ Jacobꝰ qui vltra suā quātitatē posuit quingētos florenos accepit pro lucro illoꝝ quinqꝫ vel sex pro cētenario durāte dicta societate ꝑ plures annos. ¶ Secūdo examinandū est presupposito qđ talis cōpositio fuerit feneratitia.an dictus Antonius possit excludi a repetitiōe vsurarum receptarū vigore confessionis ⁊ quittationis facte postmodū ꝑ eundē.nā mortuo dicto Jacobo ⁊ succedēte sibi dicto Mariano eiꝰ filio qui cōpositionē quādā fecit cū dicto Antonio accepta ꝓ parte sua quā habebat in dicta societate certa pecunie q̄titate:ꝯtauerūt vnꝰ alterū sub isto ꝟborū tenore vcꝫ. Antoniꝰ petri ex vna pte ⁊ Marianꝰ Jacobi ex alia:⁊ eorū libera ⁊ spontanea volūtate ex certa scientia ⁊ nō per errorē fuerūt confessi.⁊ recognouerūt sibi adinuicē ⁊ inter se ⁊ vicissiꝫ fuisse ⁊ esse integre solutos ⁊ plenarie satisfactos đ omnibus ⁊ singulis que ab hodie retro ⁊ vsqꝫ ad presentem diē insimul agere habuissent ⁊ que vsqꝫ in presentem dieꝫ vna pars ab altero petere posset ⁊ habere deberet ratione ⁊ occasione cuiuscūqꝫ societatis ⁊ trafici ⁊ calculi inter eos facti,⁊ dicte artis lane quacūqꝫ rōne causa vel titulo vigore ⁊ occasione cuiuscūqꝫ scripture tā publice q̄ priuate cassantes ⁊ irritātes ⁊ annullantes omnē ⁊ quālibet scripturaꝫ tā publicā quā ꝑuatā ⁊c.quapropter dicte partes inter se inuicē ⁊ vicissim se ⁊ eorū heredes bona generaliter liberauerunt ⁊ quittauerūt ab omnibus ⁊ singulis predictis ⁊ generalem finem ⁊ quittationē ⁊ liberationem ⁊ absolutionem ⁊ pactū vlteriꝰ aliquid de predictis nō petendo inuicem ⁊c. ¶ Tertio principaliter est examinādum si ꝑdicta mutua cōfessio ⁊ liberatio non habet excludere dictum Antoniū a predicta repetitione vsurarū an saltem posset excludi vigore alteriꝰ quittatiōis postmodū iter eos secute.nā postmodū ꝑ plures annos cum ex nōnullis causis dictꝰ Antoniꝰ ⁊ Marianus ad inuicem haberent certā differentiā:non tñ de dictis prouisionibus mētione aliqua habita gñaliter quittauerūt se de nouo ex omni ⁊ quacūqꝫ cā ꝓ qua vnus alteri petere posset:nō tñ habita aliqua mētione de dictis prouisionibꝰ vel vsuris. Et presupponitur in facto qđ nō solū dictꝰ Jacobꝰ pater dicti Mariani aliquas receperit prouisiones de dictis quingentis florenis dum esset in humanis.sed etiam ipse Marianꝰ filius ⁊ heres dicti Jacobi nonnullas percepit post mortem dicti Jacobi sui patris vt in libro dicte societatis clare patet.

¶ Consilium.cxiiii.

1 Usura non committitur nisi in contractu mutui.
2 Species contractus cognoscitur non ex verbis:sed ex sui natura.
3 Genus generaliter probatum tantum valet:quantum enumeratio specierum contentarum sub genere.
4 Uerba generalia debent restringi ad speciem precedentē:ex quo salua ratione recti sermonis fieri potest.

Generalis

5 Generalis renũciatio casuum fortuitorum nõ valet ĩ iudicijs ſ; opʒ ꝙ specialiter exprimantur.

6 Matrimonium hʒ specialem materiam ab alijs obligationibꝰ: ⁊ requirit spontaneum ⁊ liberum consensum.

IEsu christi saluatoris suffragio exorato: attingẽdo primũ iuxta ordinem. Uidetur primo ꝙ dicta cõpositio nõ fuerit feneratitia. †1 qꝛ vsura nõ cõmittitur nisi in ꝯctu mutui vt ptʒ ex ipsius diffinitiõe. est eñ lucrũ ex mutuo ⁊c. vt plene no. ꝑ Jo. and. in regula peccatum. de reg. iur. libr. vj. in mercu. ⁊ idẽ no. in. c. ꝯquestus. de vsur. facit. xiij. q. iij. c. j. sed iter dictos Antonium ⁊ Jacobum nõ intercessit mutuũ: qꝛ Jacobꝰ posuit illos quingentos florenos in societate: ⁊ fuit cõpositũ vt ꝓuideret ponẽti pecuniã ad vsũʒ ⁊ cõsuetudinẽ mercantie: ergo nõ fuit vsura. Certũ eñ est ꝙ lʒ deponere pecuniã apud mercatorẽ vt de parte honesti lucri rñdeat dño pecunie vt est text. notabilis in. c. per. vestras. de dona. inter vi. ⁊ vxoreʒ. de do. post di. resti. ¶ Sed his non obstãtibꝰ ꝯrium arbitror de iure fore verum. Nã cum iste Jacobꝰ nõ exposuisset se periculo ⁊ damno q̃ cõtingere poterãt in illis pecunijs: sed solũ voluit vt sibi rñderetur ad consuetudinem mercantie et vt dicit̃ modo cõsuetudo est vt certũ quid det̃ annuatim ꝓ lucro siue lucrũ ꝓuenerit ex illa pecunia siue non: imo capitale semper dʒ esse saluum. Jndubitanter tenendũ ꝙ quicq̃d inde perceperit vsura fuit. vt probatur in. c. j. ij. ⁊. iij. in fi. xiiij. q. iij. ⁊ ꝙ non liceat sic dare pecuniã etiam negotiatori est tex. in. d. c. iij. ⁊ apertius gl. in. c. pleriqʒ. eadem causa ⁊. q. tãgit questionem istam querẽs nunquid sit licitum tradere pecuniã negotiatori vt inde emat merces vt det sibi partẽ lucri: ⁊ cõcludit ꝙ nõ si periculum spectat tm̃ ad recipientẽ: ⁊ sic si inter eos cõtractus mutui: sed ad hoc vt sit licitũ oportet ƒm illam glo. vt inter se ꝯhant societatem: ita ꝙ periculum spectat ad vtrunqʒ ⁊ sic vnꝰ sociꝰ ponat pecuniam reliquus operam. vt. l. v. ff. pro socio. nec obst. si dicat̃ ꝙ pecunia non fuit hic mutuata dicto Antonio: qꝛ dico ꝙ fuit in effectu mutuata societati. societas autẽ nõ est corpus: sed cõstat ex socijs. vnde qδ fit cũ societate dicit̃ fieri cum singulis personis faciẽtibus societatẽ: vt no. Jnn. in. c. dilecta. de exces. prela. Nec obst. ꝙ nõ fuit expssum ꝟbũ mutuo. †2 qꝛ species ꝯctus cognoscitur nõ ex ꝟbis ſ; ex natura sui: vt i. l. si vno. ff. loc. no. glo. in. l. j. ff. de superfi. ⁊ plenius per Bar. i. l. cotem ferro. §. qui maximos. ff. de publica. facit. c. ad nostrã. de emp. et ven. ⁊. c. illo vos. de pign. ⁊ melius. xiiij. q. iij. in. c. pleriqʒ. preallegato. vnde in effectu iste fuit ꝯctus mutui initus cum illis de societate. nam voluit tradere pecuniã ad vsum societatis. ⁊ quolibet anno cõseq lucrum. quod indubitanter est vsura. vt in. d. c. pleriqʒ. Concludo ergo dictã compositionẽ fuisse feneratitiã. ⁊ q̃cquid dicit Jacobus ⁊ Marianus receperunt noĩe lucri ex dicta pecunia sic mutuata fuit vsura et subiacet repetitioni. vt in iuribꝰ prealle. legit̃ ⁊ not. de vsuris. ꝑ totum. ¶ Restat ergo nũc examinare scdʒ dubiũ qδ videt̃ magis difficile. an. s. dictus Antonius possit excludi a repetitiõe suprascriptarũ vsurarum vigore prime cõfessionis seu quittationis suprascripte. Et videtur primo ꝙ sic: satis eñ est ꝙ creditori satisfiat de vsuris: vt. i. c. ij. de vsu. li. vj. vt dicit ibi Arch. Satisfacere est qualitercũqʒ voluntati creditoris satisfieri. ⁊ probat̃ in. l. si rẽ. §. omnis. ff. de pig. ac. sed ꝓdictus Antonius recognouit ⁊ cõfessus fuit, sibi satisfactũ ⁊ solutũ plenarie de omnibꝰ ⁊ singulis q̃ petere vsqʒ ad illaʒ diẽ potuisset a dicto Mariano. ergo nõ põt amplius aliquid ab eodẽ petere. confessio eñ vl' liberatio gñaliter facta cõcernit oĩa debita singularia: lʒ specialiter non fuerint expressa. vt probat̃ in. l. pluribꝰ. ff. de accep. no. Bart, in. l. aurelio. §. caius. ff. de lib. leg. vbi plene per eũ. ⁊ sic non obst. si dicat̃ ꝙ de vsuris ⁊ ꝓuisionibus nõ fuerit aliqua mẽtio habita. †3 Nam tantũ valet genus gñaliter ꝓbatum q̃tum enumeratio specierum cõtẽtarũ sub gñe. nam q dicit omnia nihil excludit. xix. disti. c. si romanorũ. ⁊ i c. solite. de maio. ⁊ obe. ¶ Sed his non obstãtibꝰ in ꝯrium se hʒ iudicio meo veritas. vt. s. dicta ꝯfessio seu quittatio nõ extẽdat̃ ad debitũ vsurarium. Ad hãc snĩam moueor ex multiplici capite. Primo qꝛ dicta confessio seu quittatio non fuit pure gñalis nec simpliciter liberatoria ⁊ gratuita sed pñcipaliter fuit specialis respectu. s. debiti ꝯcti vtriusqʒ societatis occasione: vt colligitur ex illis verbis ratiõe ⁊ occasione cuiuscunqʒ societatis ⁊ ratifici ⁊c. sed istud debitum vsurariũ nõ fuit cõtractũ occasione societatis. imo fuit ꝯtra ius societatis. nã cum societas sit quedã fraternitas: vt in. l. verũ. ff. pro so. abhorret vsurariã prauitatem cum sit contra naturam societatis. nam de natura societatis est vt dãna ⁊ lucra sint inter socios cõia. vt in. l. cũ duobus. §. si i coeunda. ff. pro socio. vsurarum vero vorago animas deuorat facultates exhaurit. vt in. c. j. de vsur lib. vj. ⁊ sic non põt dici debitum illud ꝯctũ ratione societatis: cum sit omnino separatũ a iure societatis. pro hoc ẽt facit: qꝛ illi. s. Antoniꝰ ⁊ Marianꝰ mutuo ⁊ vicissim recognouerũt sibi satisfactũ ⁊ solutũ de quibuscunqʒ debitis ꝯctis occasione societatis: ⁊ sic habuerñt respectum ad gesta occasione ⁊ nomine societatis ex q̃bus solet vltro citroqʒ nasci obligatio. istud añt debitũ vsurariũ fuit ꝯctum solum ex parte vnius recipientis lucrũ. Non obstat si dicatur ꝙ lʒ de societate fuerit facta mẽtio: tñ postea fuerũt immediate subsecuta ꝟba gñalia: vt ptʒ ibi: quacunqʒ ratione cã vl' titulo. dico eñ ꝙ verba gñalia speciẽ sequentia i actu liberationis restringũtur ad speciem precedentẽ: vt sit sensus ꝙ ex quacunqʒ ratiõe, causa, vl' titulo vnus esset obligatus alteri occasione. s. societatis de qua premiserat. nam cum agatur de preiudicio dicti Antonij dʒ fieri stricta interpretatio cum nõ presumat̃ quis iactare suũ. l. cũ de indebito. ff. de ꝓba. ⁊. c. super hoc. de renun. ⁊ fienda est interpretatiõe i dubio cõtra dictũ Marianum qui fundat se super illa cõfessiõe ⁊ quittatiõe: vt in. l. veteribus. ⁊ qδ ibi eleganter no. Barto. ff. de pac. ⁊ pro ꝓdicta interpretatione, †4 ꝙ verba gñalia debeant restringi ad speciẽ precedentẽ ex quo salua rõne recti sermonis fieri põt videt̃ tex. i. l. si ex pluribꝰ. ff. de solu: ⁊ ibi ꝑ Bar. ⁊ plenius ꝑ eũ in. l. sub pretextu. C. de trãsact. de hoc plenius in. d. l. aurelio. §. caius. de lib. leg. ⁊ ꝙ verba hãc restrictionem patiant̃ probant verba posita i ver. qua propter. ibi. Generaliter liberauerunt ⁊ quittauerunt ab omnibꝰ ⁊ singulis ꝓdictis. Et põderãda sunt illa verba vltima ab oibꝰ ⁊ singulis ꝓdictis que restringunt aperte verba gñalia ꝓcedentia ad idẽ verba ibidem sequentia ibi. Et gñalem finem quittationẽ: liberationem: ⁊ absolutioneʒ: et pactum de vsuris aliquid de predictis vlterius nõ petẽdo inuiceʒ ⁊c. Et põderanda eñ sunt illa verba. Aliquid de predictis ⁊c. Et sic nõ egeruntfacere gñalem finem ⁊ quittationem de quibuscunqʒ debitis alias non apposuisset illa verba. Aliquid de predictis ⁊c. Preterea vbicunqʒ verba sunt obscura vt in casu nostro: qꝛ gñalitas parit obscuritatem. l. ita fidei. ff. de iure fisc. attendi dʒ id quod est verosimilꝰ: ⁊ quod plerũqʒ fieri consueuit: vt in. l. i obscuris. ⁊ i. l. semper i stipulationibꝰ. ff. de reg. iur. ⁊ in regula inspicimus in obscuris. de regu. iur. lib. vj. sed cum dictus Marianus per se exegisset partẽ de illis vsuris ⁊ prouisionibus: nõ est verosimile ꝙ in dissolutione societatis vsuras restituisset. nam vt dixi illa prima quittatio non fuit gratuita liberatio: imo fuit dictus Antonius confessus sibi solutũ ⁊c. nõ tñ solẽt homines hodie maxime mercatores q credunt ꝯctus eorũ esse licitos sponte restituere vsuras ⁊ male ablata cũ vix possint induci ad restituẽdũ post mortẽ. vt ĩ. c. ij. de vsur. lib. vj. ⁊ cle. vnica. eo. ti. nec est verosimile ꝙ ita incõtinenti se correxerint sine aliqua petitione. argu. in regula. semel malus. de reg. iur. lib. vj. ⁊. l. non ad ea. ff. de condi. ⁊ demõ. cũ similibus. Jtem in dissolutione societatis solent semꝑ socij facere sibi mutuo ⁊ vicissim dictas confessiones recognitiones ⁊ liberationes et quittationes: ergo ita dʒ dicta confessio ⁊ liberatio intelligi nõ autem debet extendi ad id qδ verosimiliter non fuit cogitatum: cũ ignorãs non presumat̃ donare. vt in. l. nec ignorãs. C. de dona. facit. l. tres frẽs. ff. de pac. imo dictus Antoniꝰ dubitabat an dictꝰ ꝯctus seu cõpositio esset vsuraria cum fuerit sub velamine dictum vt fieret solutio ad vsum ⁊ cõsuetudinẽ mercantie: ⁊ sic in quittatione gñali nõ est verosimile ꝙ de illo debito qδ nõ credebat fore debitũ cogitasset: vt ptʒ in iuribus supra allegatis. Preterea cum constet de peccato dicti Jacobi ⁊ Mariani oportet ꝙ clare ostendat̃ de satisfactione: quia peccatum non dimittitur nisi restituatur ablatum. vt in. c. cum tu. de vsur. ⁊ in regula peccatũ. de regu. iur. lib. vj. Dicta autẽ quittatio clare nõ ostendit de satisfactione. ergo debet cõpelli ad satisfaciendũ: cum dubia probatio non releuet probantem. vt in. c. in presentia. de prob. presertim vbi tractatur de animarum salute. naʒ debet tũc fieri interpretatio in partem mitiorem per quam euitatur anime periculũ: licet illa sit durior: vt in cle. exiui de paradiso. de ver. sig. ⁊ in. c. iuuenis. de spõsa. ⁊ est bona glo. in. c. vnico. de scruti. in or. fa. Et hec est bona cõsideratio in materia nostra. ¶ Ex his infertur ad decisionem tertij dubij an saltem vigore secunde quittationis dictus Antonius sit a dictarũ vsurarũ repetitione excludẽdus. ⁊ profecto credo dicendum quod nõ ex rationibus multifarie factis in precedenti dubio. tamen quia precesserat contentio super quibusdam discordijs duntaxat ⁊ nulla de dictis prouisionibus ⁊ vsuris fuerit habita contẽtio: ideo verba generalia sequentia debent restringi ad contentionem specialeʒ. ar. i. l. licet. C. de iudi. ⁊ qδ notatur in. d. l. sub pretextu. ⁊ per gl. in. c. j. de transactio. tũ qꝛ verba obscura debent restringi ad id qδ est verosimilius: et plerũqʒ fieri consueuit tũ qꝛ vterqʒ credebat illam cõuentionẽ nõ cõtinere pactum vt ꝓ dixi. ⁊ sic ad incogitata non põt dicta liberatio extendi: quia ignorãs nõ donat. d. l. nec ignorans. ⁊. d. l. tres fratres. cũ simi. Jtem qꝛ tractatur de anime periculo: debet ergo fieri interpretatio in mitiorẽ partem licet durior sit vt supra plene dixi. ⁊ per has ꝯsiderationes tollitur id ꝙ no. Bar. in. d. l. aurelius. §. caius preal. procedit eñ gñaliter ⁊ vtriusqʒ sit gñalis liberatio nulla specie precedẽte. et considerationes predicte non concurrunt. alias secus vt dixi i dubio precedenti. ¶ Preterea ⁊ vltimo apertissime tollitur dicta quittatio ⁊ liberatio si tenemus opinionẽ quorũdam theologorũ aut Dyn. in regula peccatum. de reg. iur. lib. vj. tenuerunt enim isti ꝙ vsurarum remissio ⁊ liberatio non tenet nisi pecunia ꝑ vsurariã prauitatem extorta offeratur ipsi debitori eidẽmqʒ creditori vel salteʒ ƒm Dy. sit pecunia parata restitutioni: tunc eñ videtur restituta ⁊ breui manu. reddita: ⁊ sic satisfiat illis verbis. peccatũ nõ dimittit̃ nisi restituat̃ ablatũ. reperit̃ eñ restitutio: ⁊ sic debet fieri repositio pecune in pristinum statum saltem ficte. vt. l. cum pretor, ⁊. l. restituere. ff. de verbo. sig. sed ĩ

casu nostro pecunia iã extorta nõ fuit oblata ipsi Antonio nec saltē parata restitutioni:imo de ipsa nõ cõtendebatur:ergo illa qttatio ꝛ liberatio non valuit quo ad liberationem vsurarum restituendaruꝫ. ꝛ hoc est indubitandũ tenendo alteram illarum opinionum. Si autē teneamus opinionem Jo.and.quam posuit in gl.sua ĩ dicta regula. peccatum.ꝛ Fed.de senis ꝯsi.xviij.ꝙ non requiratur oblatio pecunie vel ꝙ sit restitutioni parata:sed sufficiat liberalis et spontanea remissio nõ autem sufficit extorta per metũ aut dolũ aut quolibet ingenio vt in dictis locis per eos no.adhuc idem in casu nostro videt̃ dicẽdũ. nã ex illa generali quittatione que precessit vigore quarũdã differentiarum nulla de dictis prouisionibus vsurarijs mentione nõ habita potest dici ꝙ vsurarũ remissio fuit liberaliter facta cum nulla fuerit specialis mentio de illa habita:nec aliqs tractat⁹ super remissione fiẽda precesserit. ¶ Et credo in hac materia posse attentari:vt sub generali remissione seu liberatione nunꝙ veniat liberatio seu remissio vsurarum nisi specialiter exprimatur:qꝛ cum habeat hec remissio specialem naturã:vt ptꝫ ex predictis ꝛ lati⁹ notatis in locis prealleg. Nõ debet hec remissio includi sub gñalitate cuꝫ posset quis decipi sub inuolutione verborum:ꝛ sic immineret animaruꝫ periculum. Satis enim est tenere ꝙ prosit remissio vsurarum absqꝫ eo ꝙ pecunia offerat̃ vel sit restitutioni parata cõtra illas opiniones preallegatas nõ dꝫ hec facultas extendi vt etiam comprehendatur sub generalitate ꝟborũ. ad predicta allego optimum simile.l.sed ꝛ si quis.§.quesitum.ff.si qs
5 cauti.†vbi habetur ꝙ gñalis renũtiatio casuum fortuitorum non valet in iudicijs:sed oportet ꝙ specialiter exprimantur.vñ nõ vꝫ ibi tantum genus ꝗ̃tum species.ꝛ dicit ibi Bart.cõmune esse:qꝛ stipulatio pretoria ꝛ iudicialis iudicatur ẜm mentem ꝛ equitatem pretoris q nõ patitur aliquem decipi sub inuolutione verborũ.ita dicamus in proposito nostro cum tractetur hic de animaruꝫ periculis:ꝛ sunt opiniones qualis debeat esse vsurarum remissio non debemus saltē dicere ꝙ veniat sub generalitate ne quis decipiatur ꝛ ĩcurrat anime periculum sub verboruꝫ inuolutiõe. Nec obstat si dicatur ꝙ casus specialis continetur in.d.§.quesitum.qꝛ dico ꝙ etiaꝫ casus specialis extẽditur propter rationis identitatẽ:vt not.gl.in.l.j.C.de cõdi.inde.ꝛ videtur tex.in.c.cum dilecta.de confir.vti.ꝛ presertim vbi tractatur ꝺ animarum fauore debet fieri extensio etiaꝫ iuris penalis.vt not.gl.in.c.sciãt cuncti.de elec.lib.vj.ꝛ in.c.fin.eod.ti.ꝛ lib. Preterea videmus ĩ simi-
6 li:†qꝛ matrimonium habet specialem materiam ab alijs obligatiõibus ꝛ requirit spontaneũ ꝛ liberum consensum:vt in.c.cum locũ. de sponsa.dispositum est in iure vt mandatum de cõtrahẽdo matrimonio non veniat sub generali procuratorio.sꝫ oportet ꝙ specialiter exprimatur.vt probatur in.l.generali.ff.de ritu nup.no.gloss.in.c.fi.de procura.lib.vj. Item videmus ꝙ casus notabiles ꝛ not.digni.nõ veniunt sub generalitate verborum nisi specialiter exprimantur:vt no. glo.in cle.non põt.de procu.ꝛ.c.quid ad agendũ.eo.ti.lib.vj.ꝛ q̃ speciali nota.sunt digna nisi specialiter exprimantur vidẽtur esse neglecta vt in.c.ꝗ̃uis.de preben.lib.vj.cum similibus. Et hec sufficiant.

Nicolaus abbas.

¶ Casus consilij sequentis.

Punct⁹ q̃stionis talis est. Qui-

dam Nãnes Petri cursi de senis decessit nullo prius per eũ testamẽto cõdito superstitibus sibi dñabus Euãgelista sorore carnali ꝛ Catharina filia spuria ipsius Nannis defuncti:demum apprehẽsa hereditate per dictam dñam Euangelistaꝫ tanꝙ ꝓximiorem per lineã legitimam ipsa dña Euangelista seu alius pro ea maritauit dictã Catharinam cuidã Mattheo ꝛ ꝓ dotibus suis assignauit sibi florenos quadringẽtos:ꝛ in dicto instrumẽto dotis inter cetera dicit̃ ꝙ dicta dña Euãgelista filia oliꝫ Petri cursij ꝛ heres dicti Nannis dedit ꝛc. Et demum subijcitur in dicto instrumẽto ꝙ dict⁹ Matthe⁹ promisit dictas dotes cũ antifacto reddere ꝛ restituere dicte dñe Catharine ꝛ cuidã Frãcisco p̃senti ꝛ recipiẽti pro dicta dña Euãgelista aut cui de iure reddi ꝛ restitui debebũt in omnem casum ꝛ euẽtũ dotiuꝫ restituendarum ꝛc. Premoritur deniqꝫ dicta Catharina relicto filio ex illo matrimonio.moritur demũ dicta dña Euãgelista suis filijs heredibus equaliter institutis pri⁹ tñ disposuit de quarta parte omniũ bonorũ in quasdam ex filiabus:sicut ei licuit ex forma statutorũ Senensium. ¶ Nunc ab alijs filijs ꝛ heredibus dicit̃ dictã dñam Euãgelistam nõ potuisse illaꝫ quartam donare illis duabus filiabus: qꝛ iam de illa disposuerat prius donãdo dotẽ dicte Catharine quã nõ tenebatur dotare cuꝫ esset filia spuria dicti Nãnis.ꝛ sic videt̃ donasse de suo p̃sertim cũ in instrumẽto non dicat̃ ꝙ hec fuerit tanꝙ heres lꝫ nuncupetur heres. Ex parte filiaruꝫ dicitur contrariũ. Querit̃ quid iuris: ꝛ an dos illa debeat remanere apud dictum Mattheũ cum filius communis iam ex illo decesserit.

¶ Consilium.cxv.

1 ☞ Dos dicitur legitima ẜm conditionem mulieris.
2 Pater potest filio spurio relinquere pro alimentis vsqꝫ ad quantitatem sufficientem.
3 Mulier si maritatur a patre:ꝛ dos ab ipso patre proficiscitur mortua muliere relictis liberis ex illo matrimonio dos de iure cõmuni redit ad patrem.
4 Pater si vult ꝙ relictũ seu datũ causa mortis transeat in filios spurij seu spurie qualiter debeat dicere.

IEsu Christi eiusqꝫ pijssime

matris presidio humiliter inuocato. Videt̃ primo attingẽdum primũ dubiũ ꝙ dicta dña Euangelista non potuerit disponere de sua quarta parte in illas suas filias prout sibi ex statuto Senensis permittit̃ obstãte illa dotis assignatiõe quã prius fecerat dicte catharine:qꝛ assignando illi dotem quã nõ habebat in ptãte videtur iuris interpretatiõe dotem illam donasse dicte Catharine.vt in.l. vnica.§.accedit.C.de rei vx.act.ergo nõ potuit postea de ĩtegra quarta disponere cũ iam libere prius disposuerat de quadringẽtis. ¶ Nec obstat ꝙ in dicto instrumẽto nũcupet̃ heres dicta dña Euãgelista: qꝛ per hoc non infert̃ ꝙ fecerit vt heres,cum illa sint verba pure enuntiatiua que nõ inducunt dispositionẽ:vt in.c.si papa.de priuil.lib.vj.ꝛ in cle.si summ⁹ pontifex.de sentẽ.excõ.preterea esto ꝙ videatur fecisse vt heres.tñ ex quo heres non tenebatur illud facere videtur donasse.argu.in.l.campanus.ff.de operis lib.ꝛ in.l.cuius per errorem.ff.de regu. iur.facit.l. cum de indebi.ff.de prob. Quod aũt tanꝙ heres nõ tenere tur dotare patet:qꝛ nec ipse defunctus tenebatur nec poterat etiã si voluisset cuꝫ esset filia spuria nata.s.ex damnato coitu de iure ciuili:vt in auth.ex complexu.C.de incestis nuptijs. ¶ Sed his non obstantibus arbitror ĩ hoc casu sic de iure dicendum ꝙ dicta domina Euãgelista tenebatur tanꝙ heres dicti Nãnis alere dictã Catharinã qꝛ licet de iure ciuili non tenetur etiã defunctus.vt in.d.auth.ex complexu.secus tamen est de iure canonico cui statur in hoc tanꝙ fundato super equitate naturali.vt habetur in.c.cuꝫ haberet.de eo qui duxit in matri.vt ẽt tenent communiter legiste.maxime Barto.ꝛ Bald.in.d.auth.ex ꝯplexu.vnde quemadmodum tenebatur defunctus:ita ꝛ heres obligatur qui succedit in locum defuncti:ad hoc bon⁹ tex.ĩ auth.licet.C.de naturali.liberis.ꝛ quod ibi not.maxime per Bald.si autem tenebatur alere.vt supra ꝓbatum est:ergo etiam dotare cum causa dotis nõ sit minus fauorabilis ꝗ̃ alimentorum causa:imo magis vt no.Cy.i.l. non omni.C.de admini.tu.ꝛ glo.ꝛ Barto.in.l.cum plures.ff.eod.titu.ꝛ in casu nostro firmauit Barto. in.l.si gener.ff.de his qui.vt indi.ꝛ in.d. auth.ex complexu.ꝛ idem ibi Bal. Attñ dico ꝙ dãdo dotem nõ debet excedere modum alimẽtorũ seu ꝗ̃titatem dotis ꝓut conueniebat filie
1 spurie.†dos eñ dicitur legitima ẜm cõditionem mulieris ꝛ facultas matrimonij.vt in.l.filie.ff.de lega.ij. ꝛ.l.cũ post.§.gener.ff.de iure do. Si ergo excessit illã ꝗ̃titatẽ que verosimiliter sibi debebat̃ habito respectu:qꝛ erat spuria:ꝛ qꝛ pater non erat ditissimus homo nec magni generis:videt̃ illã ꝗ̃titatẽ dedisse de suo quaten⁹ dico excessit debitũ modum.arg.optimũ in.l. sancimus.C.de don.ꝛ.xij.q.ij.in.c.si quos.ꝺ seruis.ꝛ hoc videt̃ fuisse de mẽte Bar.in.l.gener.prealleg.et i.d.autẽ. ex complexu.ꝛ in.l.fi.§.si a genero.de his q̃ in frau.credi.ꝛ illa ꝗ̃titas in qua excessit debet cõputari in quarta ipsius domine Euangeliste:si aũt in nullo excessisse videt̃ hoc fecisset tanꝙ heres.ꝛ sic nil de suo donasse.ꝛ per ꝯsequens potuit postea disponere de integra quarta bonorum suoꝝ. Quod aũt hoc videatur fecisse tãquaꝫ heres ꝛ nõ sponte de bonis proprijs probo primo ex eo:quia ibi nominatur heres.nã si nõ fecisset vt heres illud verbum frustra fuisset ibi appositũ quod non est dicendũ.argu.in.c.si papa.de priui.lib.vj.l.si quando.C.de inoffi.test. cum verba debeãt aliquid operari vt ibi. Preterea vbicũqꝫ fit mẽtio de aliqua qualitate in aliqua dispositiõe que habet alterare illã dispositionem videtur illud factum vigore illi⁹ qualitatis.ad hoc text.optimus cũ ibi no.maxime per Bar.in.l.pe.C.de iure delib vbi patet ꝙ si aliquid relinquat̃ filio ꝛ fit mentio de patria ptãte videt̃ sibi relictũ cõtemplatione prĩs:qꝛ rõne patrie ptãtis acquirit filius ipsi patri. Ita ad propositum cũ tanꝙ heres teneretur dotare:vt supra dixi si dixit in actu donationis se heredem videtur hoc fecisse tanꝙ heres ex legitima obligatiõe.ad idem facit optime quod legitur ꝛ notatur in.l.cum post mortem.ff.de admini.tut.vbi si tutor promisit dotem vel curator pro puella videtur in dubio promisisse de bonis ipsius puelle:non aũt de proprio ex quo bona illa administrabat.ad idẽ.l.fi.C.de dotis promis.vbi idem probat̃ in quolibet administratore ꝛ negotiorũ gestore: vt in dubio videat̃ soluisse dotem de bonis mulieris nõ aũt de ꝓprio. pro hoc facit:qꝛ in dubio nõ presumitur quis velle donare suũ cum donare nil aliud sit ꝗ̃ perdere.vt in.l.filiusfa.ff.de dona.facit.l.cuꝫ de indebi.ff.de proba.ꝛ p̃sertim hoc dicendũ in casu nostro in quo põt fieri interpretatio vt dos nihilomin⁹ fuerit debita ꝛ dicta domina Euangelista in suis iuribus conseruet̃.ar.optimũ.ex his que not.glo.in.l.cũ quid.ff.si cer.pet.ꝛ.c.cũ inter.p.ꝛ.c.super hoc.de renuntia.cum simili. ꝛ h̃ quo ad primũ dubium. ¶ Quo ad secundũ vero apud quẽ.s.nũc debeat remanere dicta dos post mortẽ dicte Catharine videtur p̃mo ꝙ apud dictũ Mattheũ maritũ dicte Catharine nõ ex persona Catharine:sed cõis filij:quia post morteꝫ catharine successit filius cõmunis ex illo matrimonio in dote.naꝫ dos censetur patrimonium mulieris.l.iij.ff.de mino.facit.l.pomponius philadelphus.ff.famil.hercis.

In bonis

In bonis autem maternis ab intestato succedit filius. vt in aut. i suc cessione. C. de suis ꝛ legi. ꝛ in corpore vnde sumitur. de here. que ab ite sta. defe. §. j. ꝛ. C. ad orficia. per totū. Filio autē succedit ipse Matheꝰ pater: vt in autentica defuncto. C. ad tertul. ꝛ in corpore vnde sumit in auten. de here. que ab intesta. defe. §. cōsequēs. ꝛ. §. in hoc quidem. ¶ Sed profecto illud puto dicēdū in casu nostro: predicta enim pro cedūt in dote q̄ est pure ipsius matris sed dicta dos nō fuit iure ipsiꝰ Catharine. Nā vt predixi cuꝫ esset spuria nihil de iure ciuili poterat cōsequi a patre vel ipsius herede. vt in dicta aut. ex cōplexu. sed solū 1 ex dispositiōe iuris canonici poterat habere necessaria ad vitam ꝛ ad hoc possunt parētes compelli, vt in. d. c. cum haberet. ꝛ per consequēs ipsorum heres. arg. i dicta auten. lꝫ. C. de natu. lib. vt predixi sicut de bētur alimenta: ita dos cum non sit minꝰ fauorabilis: imo magis vt supra dixi. Data fuit ergo i casu nostro dos loco alimētorum cū fue rit data ab herede defuncti ꝑ rationes supradictas. mortua ergo dic ta Catharina debet dos redire ad dictā dñam Euāgelistā seu eiꝰ he redes sicut debuisset redire alia bona simpliciter data ꝓ alimētis. Nā alimēta debētur solū in vita ꝛ finitur causa alimentorū morte. vt. i. l. mela. ff. de alimē. ꝛ cib. leg. ꝛ. l. cū hi. §. ꝯstat. ff. de trāsac. ꝛ. l. hereditatū ff. ad. l. fal. ꝛ ꝓ h̄ optime facit tex. in. d. c. cū haberet. i fi. vnde ista obli gatio causat. mādat enim solum necessaria subministrari. necessitas aūt cessat morte ꝛ hoc ꝓfecto videtur fuisse de mēte Bar. in locis pre alleg. ꝛ p̄mo in. d. aut. ex cōplexu. C. de incest. nup. vbi dicit se ꝯsuluisse 2 per. d. c. cū haberet. † qđ vsqꝫ ad quātitatē sufficientē pro alimētis po test pater filio spurio relinquere ꝛ eodē modo filie spurie pro dote sua qꝛ sine aliqua dote non pōt ali nec nubere. Itē expressius sensit i. d. l. fi. §. si a socero. vbi dicit qđ si filia spuria fuit maritata a patre non po test dos repeti ab heredibꝰ patris ab ipso marito: qꝛ habet eam ex ti tulo oneroso: sed postquā ad mulierē ē reuersa potest reuocari: qꝛ ha bet ex donatiōis titulo. spurie aūt nō potest donari. l. j. C. de natu. li. et hoc dicit verum: nisi quatenus de iure canonico filius vl' filia deberet habere pro alimētis. vt in. d. c. cū haberet. Neq; obstat si dicatur ꝙ scđꝫ hoc filius nil habebit ex bonis maternis: qꝛ hoc nō est absurdū si ma ter nil habeat. finge enim ꝙ mater fuisset ducta sine dote: certe i nullo succedit: ergo vxor debet tūc alimentari ex bonis mariti. vt no. Inn. in. c. per vestras. de dona. inter virū ꝛ vxo. facit tex. ꝛ qđ ibi no. i. l. si cū 3 dotē. §. fin aūt in seuissimo. ff. sol. mat. † Preterea vide illud simile ma gis propinquū si mulier maritat a patre ꝛ dos ab ipso patre proficis citur mortua muliere relictis liberis ex illo matrimonio dos de iure cōi redit ad patrē: non autē ad liberos mulieris defuncte: lꝫ aliud ha beat ꝯsuetudo. vt ē tex. scđm cōem intellectū. i. l. dos a patre ꝓfecta. C. so. matri. ꝛ plene examinat bar. ꝛ ita demū cōcludit in. l. post dotē. ff. sol. matri. fortius ergo in casu nostro nō debuit dicta dos transire i fi liuꝫ cū solū loco alimentorū a iure permittit. causa aūt alimentorū ex pirat morte: vt supra dixi. ꝛ qđ hoc fuerit de mente Bartol. allego not. i. l. fi. ff. de his quibus vt indig. in ver. q̄ro vtrū sit alius modus. i scđa col. vbi dicit qđ filio spurio vel spurie pōt relinqui aliqđ ꝓ alimen tis. Itē pro dote dūmodo non excedat modꝰ i relinquēdo: qꝛ tūc p̄su 4 meret fraus. i. l. j. C. de natu. libe. ꝛ sentit † qđ si pater vult vt relictū seu datū causa dotis transeat in filios spurij vel spurie debet pater sic di cere reliq̄ talem fundū titio filios meo pro alimētis in vita sua postea remaneat filijs ipsius spurij. nā vt ipse dicit filijs ipsius spurij pōt pa ter relinquere: de quo dicendū vt plenius legit ꝛ notat i. l. fi. C. de na tu. libe. ꝛ sic aperte vult ꝛ bene qđ ex persona patris spurij nō possunt filij lꝫ legitimi aspirare ad relictū factū ipsi spurio ꝓ alimentis: qꝛ vt predixi causa alimētorꝫ finitur morte: sed opꝫ vt capiāt ex dispositiōe reliq̄ntis seu dotātis qđ fieri pōt. d. l. fin. Sꝫ i casu nostro h̄ nō fuit di ctū a dicta domina Euāgelista. qđ si fuisset dictū videret donasse fi lijs illius spurie de suo: imo dixit oppositū. Nā voluit ꝛ ista stipulari fecit suo nōie quod dictus Mattheus restitueret dotem ipsi cathari ne ꝛ illi Frācisco recipienti pro dicta domina Euangelista aut cui de iure restitui ꝛ reddi debebit ꝛc. ista enim sunt verba formalia illiꝰ in strumēti: sed de iure debet restitui ipsi dñe Euangeliste vel suis here dibꝰ: qꝛ cessat causa alimentorū: vt not. i iuribꝰ superiꝰ alleg. ¶ Qua re ex omnibus predictis cōcludo qđ dicta dos nō dꝫ remanere apud dictum Matheū sed redire ad heredes dicte domine Euāgeliste qua tenus hoc fecit ex necessitate tanq̄ heres. vt. s. dixi. qꝛ tūc mere succe dit in loco alimentorum. Nicolaus Abbas.

¶ Consilium. cxvj.

1 Pater si instituit filium in aliqua re minus quam legitima pōt fi lius petere supplementum.

2 Pactū de nō succedēdo patri aut filio valet quando tantū quis per cipit quantum sibi debetur occasione successionis.

3 Cōpromittere quis non pōt in partē aduersam tanquā in arbitrum.

Omnipotentis dei postulato suffragio. Illud de iure queritur. Utrum visa remissiōe fa cta per Antoniū colūbini in nardum patrem ipsius Anto nij in nerotium mariani nicaletis: ac laudo inde secuto per dictū Ne rotium de consensu dicti nardi alias nō contradicēte dicto Antonio ac donatione postea subsecuta per dictum Nardum personaꝫ dicti Antonij filij sui predicti valeat dictus Antonius presertim post mor tē dicti Nardi patris sui aliquid petere in bonis seu de bonis dicti pa tris sui occasione sue legitime. Et primo videtur qđ possit petere legi timā suā saltem post mortē dicti Nardi patris sui quoniā filius non potest excludi ꝛ priuari hereditate paterna sine causa legitima alias testamētū patris esset nullū vt autē. vt cū de appel cog. §. aliud quoqꝫ capitulū, ꝛ legitur ꝛ notat in. l. filio p̄terito. ff. de inoff. rup. ꝛ irri. te 1 sta. † Et si pater institueret dictū Antoniū in aliqua re minus valente quā legitima poterit petere supplementū. vt in. l. omnimodo. ꝛ. l. quo niā nouella. ꝛ. l. scimus. C. de inoffi. test. debet tñ cōferri quod pater si bi donauit. lꝫ dixerit in premiū emācipatiōis: qꝛ illa est pura donatio nō aūt facta ob causam legitimam: qꝛ potius pater debet premiari a filio quādo ipsum emācipat quā ecōtra vt probatur in. l. cū opꝫ. §. cū autē. C. de bonis q̄ lib. Et qđ talis donatio facta a patre i p̄miū emā cipationis debeat cōferri alijs filijs firmat Bart. in. d. l. cū opꝫ. ꝛ. l. vt liberis. C. de colla. ꝛ videtur quasi probari ibi i fine litere. Nō obstat si dicat qđ dictꝰ Antonius videt renūtiasse hereditati paterne in eo qđ remisit se iudicio p̄ris ꝛ dicti Nerotij ꝓmittēs se fore cōtētū illa parte q̄ ꝑ illos sibi deputabit ꝛ nūq̄ amplius aliqđ se in bonis dicti Nardi petiturū: qꝛ pactū de nō succedēdo patri nō valet. vt in. l. pactū. C. de pactis. ꝛ. l. pactū. C. de col. nec obstat si dicat qđ hic interuenit iuramē tū qđ hꝫ conualidare tale pactū vt hodie probatur i. c. quāuis pactū. de pac. li. vj. notāt doc. iuris ciuilis in. d. l. pactum. ꝛ i. l. si quis pro eo. ff. de fideius. ꝛ in. l. stipulatio hoc mō cōcepta. ff. de ꝟb. oblig. ꝛ. l. fi. C. de pac. Quia ad hoc pōt responderi dupliciter. Primo qđ iuramētū nō extenditur ad casuꝫ nostrū: quoniā dictus Antoniꝰ cōpromisit i patrē ꝛ Nerotiū: ꝛ iurauit seruare q̄cquid ipsi circa h̄ disponerent. De mū nō ambo sed solus Nerotius laudauit: vt in certis bonis sibi dā dis a patre esset cōtentus. ꝛ sic iuramentū cū sit stricti iuris nō dꝫ ad istum casum extendi. vt in. c. penul. de iureiur. licet dictus nerotius di xerit se hoc solū fecisse ex cōmissione dicti Nardi: qꝛ videtur ꝙ Nardꝰ nō potuerit hoc remittere in personam illius tm̄: qꝛ a ꝑsona arbitra toris seu arbitri nō dꝫ recedi cū videat electa legalitas ꝛ fiducia ꝑso ne. vt in. l. si qs arbitratu. ꝛ qđ ibi no. ff. de ꝟ. obl. ꝛ. l. si merces. ff. loca. cū similibus. Preterea ꝛ scđo dictus Nardus illa bona cōtulit dicto Antonio filio suo nō pro parte ipsum ꝯtingēte nec vt satisfaceret lau do prius lato: sed pure ꝛ sponte in premium emācipationis. ꝛ sic do nauit ob alteram causam quā fuerit in laudo expressa vt patet in in strumento inde confecto: ergo nec laudum nec iuramētum in cōpro misso appositum habet dictum Antonium excludere successione pa terna. ꝛ saltē in dubio debet fieri interpretatio pro dicto Antonio qꝛ odiosum est filiū excludi a successione paterna. vt in. d. §. aliud quoqꝫ capitulum. ꝛ in. l. maximū vitium. C. de lib. prete. presertim hodie cuꝫ sublata sit differētia sexus ꝛ patrie potestatis. ꝛ in auten. defuncto. ad tertul. ꝛ in corpore vnde sumit. in aut. de here. que ab itest. defe. §. ꝯñs. ꝛ. §. ꝛ hoc quidē. Itē qꝛ verba sunt interpretāda cōtra dictū nar dum qui in dicta donatione potuit intentionē suā clarius exprimere vt in. l. veteribꝰ. ff. de pac. ꝛ in regula cōtra eū. de reg. iur. lib. vj. ¶ Sꝫ his non obstātibꝰ que vere casu nostro minime preiudicare arbitror contrariā sententiā puto de iure veriorē. vcꝫ qđ dictus Antonius nil amplius possit propter volūtatem paternam sibi vendicare in bonis dicti Nardi patris sui occasione legitime sue. Et ad hoc tenēduꝫ mo ueor principaliter ex duplici capite quorū quodlibet sufficere videt 2 ad ipsius cōclusionē de per se. Et primo rōne nudi pacti. † Nā pactū de nō succedēdo patri aut filio valet q̄n tantum quis percipit. q̄tū si bi debetur occasione successionis vt singulariter ꝓbat scđm vnū intel lectū in. l. j. §. si parēs. ff. si qs a parē. fue. ma. ꝛ hoc firmauit bar. in du plici loco. s. in. d. §. si parēs. ꝛ clarius in. l. fin. C. de pac. nec reperi illud dictū ab aliq̄ reprobari: imo qđ valeat: facit qꝛ cessat ratio quare pa ctū annullat. nā ratio videt ne pro modico quis renūtiaret successio ni paterne: vnde voluit lex obuiare deceptionibꝰ vt no. Bart. i. d. l. si qs ꝓ eo. ff. de fideius. Que quidē rō cessat in casu nr̄o cū in factō mihi presupponebat ꝙ dictꝰ Antoniꝰ tm̄ ꝑceperit quātū sibi tūc deberet rōne sue legitime ꝛ potest dici ꝙ habuerit plus rōne tp̄is: qꝛ habuit illa bona in vita cū nō deberēt sibi nisi post mortē patris. vt in. l. j. §. si impuberi arrogato. ff. de colla. bo. no. Bar. in eadē. l. §. nec castrēse. et in aut. ingressi. C. de sacrosanc. ecc. Excluditur dictus Antoniꝰ ex se cundo capite clariori. s. ratione iuramēti adiecti. nā iurauit se fore cō tentū illa parte bonorꝫ que sibi daret ꝛ assignaret per dictos Nardū ꝛ Nerotiū ꝛ promisit ampliꝰ nō petere in bonis dicti Nardi: iuramē tum tñ indubie habet hoc pactū validare. vt in. d. c. q̄. de pactis. li. vj. ꝛ tenent legiste in locis superius allegatis. Nec obstat si dicat ꝙ iura mentū se non extendat ad hunc casum. qꝛ dico ꝙ imo extendit si be ne verba dicte remissionis ꝛ donationis inde secute ad laudū pōderē tur. Nam dictus Antonius solēniter coram officialibus mercantie cōstitutus in presentia patris sui ꝛ de eius cōsensu ꝛ autoritate asse ruit se nō velle amplius ꝯmorari cū Nardo eiꝰ patre ꝛ volēs se remit tere in manibus ipsiꝰ Nardi ꝛ Nerotij qui dent ꝛ faciāt sibi illā partē de bonis dicti Nardi q̄ placebit dictis Nardo ꝛ Nerotio omi modo

iure ꝛ forma ꝛc.libere ꝛ pure simpliciter remisit se in dictos Nardum
patrē suū ꝛ Nerotiū dās ꝛ cōcedens dicto Nardo ꝛ Nerotio plenam
licētiā ꝛ autoritatē cōcedendi ꝛ dādi ipsi Antonio de bonis dicti nar
di totum ꝛ qcqd videbat ꝛ placebat ipsis Nardo ꝛ Nerotio: ꝛ ꝓmisit
ꝛ ꝯuenit dictus Antonius dicto nardo stipulāti ꝛc.vlteri⁹ nō petere
de bonis dicti Nardi patris sui ſ; remanere tacitū ꝛ contentū parte q̄
sibi fiet per dictos Nerotiū ꝛ Nardū ꝛ iurauit corporaliter tactis scri
pturis ꝯtra predicta nō venire ꝛc.vnde ponderādo diligenter omnia
verba superius recitata que sunt formaliter verba instrumēti confecti
super dicta remissione non habebāt dicti Nardus ꝛ Nerotius aliqd
iudicialiter seu in forma iudicij iudicare: sed solum per verba facti fuit
hoc in eis remissum.facit qd legit̄ notat̄. i.c.quintauallis.ꝛ.c.veniēs
de iureiu.ꝛ in.l.societatē.§.arbitrorū cū.l.se.ff.ꝓ socio.vnde dict⁹ Ne
rotius fuit assumptus tanq̄ bonus vir ꝛ amicus.vt.in.l.iij.ff.de arbi.
Nardus vero erat pars vnde poterat se impedire vigore remissionis
sibi facte.qꝛ potest quis in partē aduersam tanq̄ i arbitratorē ꝛ bonū
virū se remittere: vt in dictis.c.quintauallis.ꝛ.c.veniēs.ꝛ.l.si libertus.
ff.de operis liber.satis ergo est ad validitatē actus vt appareat quali
tercūq; de istorū volūtate ꝛ placentia seu animorū iudicio cum vt dixi
nō habeāt isti iudicialiter iudicare nec corā eis poterat esse iudiciū vt
no.Inn.in.d.c. quintauallis.aliter nō potuisset in dictum nardū cō-
3 promittere.† quia tanq̄ in arbitrū non potest quis compromittere in
partem aduersam vt i.l.penul.ff.de arbit. voluntas aūt alicuius expri
mitur nedū verbis sed factis: imo facta fuit forma ad declarandā taz
voluntatē q̄ verba que sepe proferuntur cōtra intētionē proferētis.vt
in.c.dilecti.de appel.ꝛ.c.estimant.xj.q.iij.cū multis iuribus ibi alleg.
in gl.Nerotius aūt satis declarauit verbis intentionē suā laudādo ex
presse ꝛ exprimēdo bona que d̄berēt assignari dicto Antonio pro sua
parte iuxta tenorem remissionis: nardus autē approbauit nedū illud
laudū approbādo: sed etiā factis.qꝛ pūctualiter assignauit dicto An-
tonio omnia laudata per dictū nerotiū.ergo satis apparuit de volun
tate ꝛ placētia dictoꝝ Nardi ꝛ Nerotij in quos facta fuit remissio vt
dictus Antoni⁹ esset ꝓ sua portione cōtēt⁹ dictis bonis.ꝛ ꝓ hoc opti
me facit qd i simili no.Bar.in.l.cū pater.§.libertis.in fin.de legat.ij.et
Bar.in.l.filius.C.de pe.here.ꝛ Io.an.in regula qui tacet.de reg.iur.
lib.vi.in mercu.Nec ob.si dicatur q̄ pater donauit i premiū emācipa
tionis.non aūt vigore remissionis in eum facte sue laudi precedētis vt
patet ex ꝟbis donationis: quia dico q̄ illa verba fuerūt apposita ꝑ
ignorantiā ex cōmuni stylo eorum qui emancipant hodie filios credē
tes q̄ ita sit dicēdū ꝛ faciēdū.vt sentit Bar.in.d.l.cū oportet.ꝛ i.l.vt
liberis.ꝑalleg. Principalis aūt causa fuit vt illa bona assignarent̄ di
cto Antonio ꝓ sua pte titulo tñ donationis vigore illius remissionis
ꝛ laudi inde secuti: qd probo multiplici ꝯsideratiōe.Primo quia cum
filius esset in discordia cuz patre: nec vellet amplius cum illo cōmora-
ri vt ipsemet filius confessus est in presentia officialium ꝛ inde fuit sub
secuta illa remissio seu cōpromissum ꝛ expresse actum: vt per istos sibi
assignaret̄ certum quid de bonis dicti Nardi pro sua parte non est ve
rosile q̄ pater voluerit simpliciter postea emācipare ꝛ illa bona sim-
pliciter sibi donare cū nō sit verosimile quod illico mutauerit intentio
nem suā presertim quia corā dicto Nerotio quilibet eorū scilicet pater
ꝛ filius suam partem ꝛ iura sua allegabat ꝛ proponebat.ad hoc.l.nō
ad ea.ff.de cōdi.ꝛ demon.presumitur enim quis perdurare in sua prio
ri voluntate. vt in.c.maiores.prope fi.de bapti.ꝛ in.l.eum qui.ff.de ꝓ
batio.Item facta ꝛ verba dubia recipiunt interpretationem ſ; prece
dentia.vt in.l.si seruus plurium.in fi.ff.de leg.j.Preterea hoc colligitur
ex alio: qꝛ pater punctualiter assignauit filio bona que vigore remissio
nis fuerunt expressa in laudo per dictū Nerotiū. ergo voluit appro-
bare ꝛ exequi contenta in dicto laudo.non autem de nouo donationē
incogitatā facere.arg.in.l.plane.ff.de leg.j.Nec obstat q̄ vsus fuit ver
bo donationis.qꝛ hoc non cōtradicit sed ꝯfirmauit predicta.naz di-
ctus Neroti⁹ in suo laudo dixit ꝑpe finē q̄ illa diuisio seu donatio fie
ret cū ratiōibus ꝛ causis: ita qd de iure valeret ꝛc.vnde pōderādū est
illud verbū seu donatio.voluit eñ q̄ fieret ꝑ viā diuisionis aut dona-
tionis ita qd valeret.vnde pater volēs hoc ꝓbare ꝛ exequi sciēs qd do
natio facta filio in ptāte regulariter nō valet.vt in.l.antep.C.de don.
inter vi.ꝛ vxo.ꝛ a parent.in li.fa.elegit viaz validiorē.nā primo emā-
cipauit postea donauit.dixit aūt in premiū emācipatiōis per ignorā
tiā cū ex emācipatione poti⁹ fuisset ipse ꝑmiādus a filio.vt.s.dixi.At
tēdi aūt debēt mod⁹ vulgariū loquētiū.ꝛ ita nuditer sicut sunt in vsu
debent intelligi.nō aūt debēt capi proprie: vt leg.ꝛ notat̄ in.l.stipula-
tio ista.§.hic quoq;.et.§.plane.ff.de ver.oblig.qd aūt iste Nardus pa
ter voluerit principaliter donare assignando sibi partē iuxta formam
laudi principaliter in premiū emācipationis aptissime vltra ꝑdicta ꝓ
bant quedā verba apposita i dicta donatione vbi inter cetera sic dici
tur.Itē donauit i alia manu cētū viginti quinq; florenos auri i illis ter
minis modis ꝛ forma qui ꝛ que locis declarant̄ ꝛ specificant̄ ꝑ quod
dā laudū latū ꝑ Nerotiū mariani in curia officialiū mercantie ꝛc.vñ
diligenter ponderanda sunt illa verba in illis terminis modis et for
ma ꝛc.per que colligitur expresse q̄ nō itendebat dictus Nardus pu-
re donare: sed sub illis modis ꝛ forma que continentur in laudo.Mo
dus autem ꝛ forma in laudo contenta erāt vt iste Antoni⁹ haberet
illa bona pro sua portione ꝛ vlterius aliqd petere i bonis dictis Nar
di nō posset: vñ cum illam donationē fecerit se referēdo ad dictū lau
dum ꝛ sub cōmemoratione ipsius apparet apertissime qd ab illo re-
cedere nō intēdebat: sed potius illud exequi ꝛ obseruare.ar.in.c.cuz
venerabilis.de excep.ꝛ in.d.l.nō ad ea.cum ibi not.motiuum claudit
iudicio meo materiam aliter dictam donatione interpretādi: nec de-
bemus curare quod fuerit vsus illis verbis donauit in premiū eman
cipationis: quia cōtractus ꝛ dispositio iudicatur magis ſ; suam na
turam ꝛ materiam subiectam quā ſm verba expressa in ea.vt est tex.
not.ꝛ ibi per glo.ꝛ Bar.in.l.si vno.ff.locati.ꝛ per glo.notabilem in.l.
j.ff.de superficie.ꝛ per Bart.in.l.cotē.§.qui maximos.ff.de publi.Et
semper ad intellectum stipulationis debemus prius considerare qd
actum fuit.vt in.l.semper in stipulationibus.ff.de reg.iur.ꝛ si nō ap-
paret considerandum est id quod verosimilius est vt in ca.inspicim⁹
in obscuris.de reg.iur.lib.vj.ꝛ in.l.in obscuris.ff.e.¶ In casu autem
nostro prius actum fuit: vt isti Antonio daretur pars sua ꝛ alterius
aliquid petere non posset: vt patet ex ꝑdictis.Item verosimilius est
propter discordiam inter patrem ꝛ filium presertim cuz esset genitus
ex vxore premortua quod voluerit donare ob causam predictā q̄ pu
re ꝛ simpliciter.Euadet ꝑterea hāc interpretationem dispositio lau-
di per dictum Nerotium qui mādauit illa bona postea donata d̄be-
re donari occasione partis sue: ergo causa adimplēd i illud laudū vi
detur facta donatio subsequens per tex.notabilez.ꝛ qd ibi no.Bar.
in.l.fi.C.de ali.pup.prestan.ꝛ per eundem in.l.cum seruus.ff.de ꝟbo.
oblig.ꝛ illa bona donādo videtur pariter donasse ꝛ dispositionē lau
di approbasse.l.iij.§.filius.ff.ꝛ.C.e.ad maced. ¶ Quare ex omnib⁹
predictis concludo dictum Antonium non posse ampli⁹ quicquaz
petere i bonis paternis dicti Nardi pr̄is sui occasiōe legitime sibi de
bite iure nature ſ; debere esse cōtentū bonis al's sibi donatis ꝑ patrē.
¶ Et ad contraria supra formata satis patet responsio per ꝑdicta.
Nicolaus abbas.

¶ Consilium.cxvij.

1 ☞ Mulier de iure cōmuni permittit̄ libere disponere de bonis suis
vltra legitimam debitam filijs.

2 Muliter habēs filios ex primo matrimonio si transit ad secūda vota
nō pōt in testamento aut inter viuos vl' ex sponsalitia religione plus
conferre ꝛ donare secundo viro q̄ donet alicui filiorum suorum.ꝫ.

In sācte trinitatis nomine

amē.Uidetur ꝑmo q̄ maritus nihil debeat lucrari ex do-
tibus vxoris premortue.Illud aūt in primis certū ē quod
de iure cōmuni nihil lucrat̄: sed dos debet integre redire ad heredes
mulieris vt in.l.vnica.C.de rei vx.ac.ꝛ in.l.assiduis.C.q poti.in pig.
hab.ꝛ in.c.j.ꝛ.ij.ꝛ in.c.nuper.de do.post diuor.resti.nec etiam de iure
municipali: qm̄ statutum Senense non solū in casu nostro in quo sup
sunt ipsi mulieri defuncte filij non indulget marito aliquā partez do
tium: imo expresse disposuit in aditione corrigendo statutū antiquū
vt nihil lucretur: vt ptz ex statuto posito sub rubrica q̄ pars cedit lu
cro viro soluto matrimonio per mortem vxoris.nā verba additiōis
facte ad illud statutuz sunt hec.videlicet quod si mulier secūdo nubit
viro ꝛ filium vnū vel plures habuerit q̄ dictus talis vir nihil lucret̄
ex dotibus ſ; filij ipsius mulieris ex vtroq; viro ex ipsa muliere nati
succedāt in capita.ita pūctualiter cōtingit in casu nostro. decessit eñ
illa domina relictis filijs ex vtroq; mr̄imonio: ergo marit⁹ nihil de-
bet ex suis dotibus lucrari vigore statuti.Et per consequēs dicendū
videtur q̄ nec vigore pacti initi inter dictos cōiuges tēpore cōtracti
matrimonij: licet enim fuerit inter eos expresse actum vt superuiuēs
ex eis debeat certū qd lucrari ex dotib⁹ vel donatiōe ꝑꝑ nuptias no
mine antifacti: tñ tale pactū videtur nō valuisse tanq̄ habitum ꝯ ꝓ
hibitū ex statuto ad hoc qd not.glo.in.l.j.C.ne fideius.do.dent.ꝛ gl.
super rub.de decurio.lib.x.ꝛ sic videt̄ q̄ nullo iure debet iste maritus
aliquid lucrari ex dotib⁹ vxoris defuncte.Preterea ꝛ secūdo videt̄
q̄ presupposito q̄ vir aliqd lucrari debeat vigore pacti tñ hoc lucrū
nō debet detrahi de quarta parte de reliqs trib⁹ partib⁹ q̄ vigore sta
tuti applicant̄ filijs qm̄ statutū tribuit mulieri ptātē ꝓ suo arbitrio d̄
quarta bonoꝝ suorū disponēdi non obstante dispositiōe quam ꝑmo
fecerat.Statutū eñ istud cū sit cōtra ius cōmune restringēs potesta
tez mulieris debeat large intelligi quatenus tractatur de fauore mu
lieris ꝛ stricte quatenus ipsius facultas restringit̄.qꝛ omnis recessus
a iure cōmuni est odiosus: ideo restringendus.vt.c.is qui.de fi.ꝑsby.
li.vj.ꝛ in.c.q̄ dilecto.de ꝯsangui.ꝛ affini.ꝛ in.c.cū dilectus.de cōsue.
1 ꝛ.l.ij.C.de noxa.† Mulieri eñ de iure cōi permittitur libere dispone
re de bonis suis vltra legitimā debitā filijs.que i casu nostro esset ter-
tia pars oīz bonoꝝ cū nō habuerit vltra quatuor filios.vt in auт.no
uissima.C.de inoffi.testa.ꝛ in aut.vt cū de ap.cog.§.aliud quoq; capi
tulū.ergo dictū statutū debet stricte itelligi quatenus aufert mulieri
potestatē disponēdi de tribus partib⁹ ꝛ solū reseruat respectu q̄rte
potestatem.debet ergo intelligi vt deductis omnib⁹ oneribus possit
mulier disponere de quarta parte vt sic min⁹ q̄ fieri possit preiudicet̄
iuri

iuri communi:vt in iuribus preallegatis.z presertim iste intellect⁹ est amplectendus:qz verba statuti pertinentis mulieri dispositionē qr=te partis generaliter z sine omni distinctiōe sunt posita.ergo genera liter.z indistincte debēt intelligi:vt in.c.si romanorū.xix.di.z in.c.so lite.de maio2.z obe.z in.c.qd si dormierit.xxxi.q.z.l.de ptio.ff.d pub. Faciūt etiā illa verba statuti in fine posita ibi.Non obstante dispo sitione quā primo fecerat.zc.que innuūt ꝙ licet aliquid per prius di sposuerit mulier:tamen hoc nō obstante habet facultatem disponen di pro suo arbitrio de quarta parte oim bonorū suorum.¶ Sed ꝙꝙ predicta superficialiter vigere videantur contrariā tamē sententiā ar bitror de iure veriorē.videlicet ꝙ dictus vir debeat lucrari id quod fuit inter eos cōuentū nomine antifacti.z tale lucrū de quarta de q̄ mulier potest disponere non aūt de reliqs tribus partibus que relin quuntur filijs.Quod autē marit⁹ iste debeat lucrari id quod fuit in ter eos conuentū probo per tex.in.l.hac edictali.C.de secun.nup. vbi probatur†ꝙ si mulier habēs filios ex primo matrimonio trāsit ad se cūda vota nō pōt in testamēto aut inter viuos vel ex spōsalitia largi tate plus cōferre z donare secundo viro ꝙ donet alicui filiorū suorū: ergo nō extendēdo illā mensurā pōt apponere pactū vt vir lucret cer tā portionē vel certū quid pro centenario de dotibus suis:vt ibi cla rius sentiunt docto.ꝑ hoc facit qz ante.l.C. poterat mulier quicqd volebat cōferre secūdo marito dūmodo filios nō ꝑuaret sua legiti ma vt in.d.§.aliud quoqz capitulū.z in auf.nouissima.sz facultas re spectu scdi mariti fuit restricta p.l.C.vt in.d.l.hac edictali.legit z no tatur.citra ergo ꝓhibitionē potest mulier disponere in maritū vt li bet:cū rei sue qlibet sit legitimus moderator z arbiter.vt in.l.in re mā data.C.mā.z de his d sepul.Sed in casu nostro lucrū cedēs marito non excedit portionem relictam cuilibet ex filijs:ergo de iure cōmuni valuit tale pactū.Nec ob.si dicatur quod filijs debentur tres partes ex dispositione statuti z contra voluntatē mulieris.De quarta vero pte de qua mulier pōt disponere nihil fuit collatū alicui filiorū.ergo nihil potuit trāsferre in maritū per.d.l.hac edictali.Qz ad hoc respō deo dupliciter.Primo:imo dicta dña instituit omnes filios equali ter detracta illa quarta pte:nec mulier ꝓhibetur a statuto disponere de tribus partibus:sed nō potest disponere de illis ita vt filij priuē tur.z sic loquitur statutū.Sz si vult disponere in filios nō ꝓhibetur: imo cōceditur a cōtrario sensu statuti qui contrarius sensus est āple ctendus.z cū cōsonet dispositioni iuris cōmunis.iuxta no.per Bar in.l.omnes ppli.ff.de iusti.z iur.z Bal.in.l.quēticulā.C.de epi.z cle facit.c.cū apostolica.de his que fiunt a pre.z qd not.Jo.an.in.c.pu blicato.de elec.Scdo pōt rñderi ꝙ predicta obiectio procedit habi to respectu ad ius cōe.iuxta qd mulier pōt:vt.s.dixi libere dispone re de bonis suis dempta legitima que erat modica debita filijs.vñ videbatur inhonestū ꝙ mulier preferret in bonis suis secundū mari tum alicui filiorū.Sed in casu nostro cessat ratio.qz vigore statuti filij habēt oia bona velit nolit excepta quarta parte d qua pōt fm eiusdē statuti tenorē mulier ꝓ suo arbitrio disponere.vnde nō potest cōtin gere nec saltē in casu nostro accidit ꝙ maritus habeat plusꝙ aliqs filiorū.Nec supradictis obstat predictū statutū allegatū in ꝯtrariū. qz cauet vt vir nihil lucret supstitibus filijs qz dico virū excludi ex di spositiōe statutaria:qz statutū noluit hoc casu i additiōe tollere lu crū qd detulerat marito.Aū fateor qz de iure statutario nihil lucrat. Sed in casu nostro vir petit vigore cōis pacti inter eos haberi tēpo re ꝯctus matrimonij.hoc aūt nō ꝓhibet statutū:imo potius permit tit si bene ponderet in fine dum sic dicit videlicet saluo qd in premis so casu vbi scdo nupserit possit mulier disponere fm iura z statuta cō munis Senaꝝ zc.Quasi dicat ꝙ ex dispositiōe mulieris poterit ma ritus lucrari dūmodo mulier disponat fz iura z statuta Senarū pu ta ꝙ nō det secundo marito vltra ꝙ habeat aliquis filioꝝ.Itē ꝙ nō dispōat vltra quartā pte bonoꝝ suoꝝ.Nā potestas mulieris sic limi tatur fm iura statuta Senarū.Et p hoc respondetur addi qd supra opponit.s.ꝙ nō pōt fieri p pactū:ex quo ꝓhibet p statutū.imo pmit tit attēta dispositione mulieris que accidit in casu nostro.Preterea statutū ꝓhibet maritū lucrari.sed non assistit dādo lucrum supersti tibus filijs marito etiā si in fine nō permitteret valet pactum.Nā ma gna differentia est inter ꝓhibere z non assistere.iuxta notata in simi li per Bar.in.l.sed z si.§.scire.ff.de peti.heredi.¶ Ex quibus omni bus clare patet maritū debere lucrari antifactum vigore pacti initi in cōtractu matrimonij:dūmodo vt predixi luerū nō excedat id qd cōtingit alicui filioꝝ dicte mulieris ꝑmortue.¶ Qd aūt debeat de duci istud lucrū ex quarta pte de qua pōt disponere mulier z non de trib⁹ ptib⁹ q̄ debent filijs reliqui.ꝓbat aperte ex dispositione statuti cōtenti sub rubrica ꝙ mulieres hñtes filios nō relinquāt vltra quar tā partē.In qua cauet i effectu habito respectu ad ipsum statutū et ei⁹ additionē:ꝙ mulier habēs filios vel filias:vnū vel plures nō pos sit relinquere vel donare vel vendere vel alienare:ita ꝙ filij eius q re manserint postea possint ꝑuare bonis suis:nisi causa necessitatis seu victus saluo ꝙ quartā partē bonorum possit pro suo arbitrio dispē sare zc.Que verba si bene pōderentur cōcernūt nedū dispositionē in vltima volūtate:sz ēt iter viuos.z sic stat regula ex illo statuto:ꝙ mu lier habēs filios nō possit nec inter viuos nec i vltima volūtate dispo nere de bonis suis illa alienādo vltra quartā partē.Sz nulli in dubiū venire potest quin istud lucrū contingēs marito ex cōpacto iter eos habito ꝑueniat ex dispositiōe mulieris:qz si mulier non fuisset sic pa cta vir nihil fuisset lucrat⁹:vt apte hoc legit z notat l.d.l.hac edicta li.ergo dz cōputari in quarta sua.Nam si dicerem⁹ oppositū seque retur ꝙ mulier posset indirecte disponere de medietate bonorū suorū: puta qz posset apponere pactū dū cōtrahit secūdas nuptias vt vir su perueniens lucret quartā partē bonoꝝ suoꝝ:z demū in morte vel i vi ta tractu tēporis posset disponere de alia quarta parte quod sonat in absurdū z foret expressum ꝯtra mētē z vba dicti statuti in quo dispo nit ꝙ nō possit disponere nisi cā suiuictus:ita ꝙ filij ꝑuenient trib⁹ par tibus bonoꝝ.Nec eadē rōne debet illud lucrū antifacti deduci de ite gra dote:qz fm hoc partes integre non remanerēt apud filios z mu lier reperiret disposuisse vltra quartā partē toti⁹.Nō obstat finis il li⁹ statuti dū dicit.Nō obstāte dispositione quā primo fecerit z c.qz nō nō debet intelligi vt mulier possit pluries disponēdo relinquere vltra quartam.qz aperte esset ꝯtra mentē illius statuti.z facit in arg.l.sanci mus.C.de dona.al's de facili filij possent priuari bonis maternis. z illud statutū posset deludi.ꝙ nō ē dicēdū sz pōt intelligi d dispositiōe si quā prius fecisset q̄ ad vsumfructū bonoꝝ.Uel scdo pōt intelligi z meli⁹ ꝙ si mēs illius finis sit vltra tres partes perueniāt ad filios nō obstāte dispositiōe quā mulier pmo fecisset de illis bonis.Hinc est ꝙ i additione ad illud statutū apposita sunt hec verba videlicet.Reliq̄ tres partes ꝓ rata inter filios diuidant.Nā dispositio mulieris vltra quartam partē nullius est momenti:vt colligit ex mēte statuti.z facit qd i simili legit z no.in.d.l.hac edictali.Et plus iudicio meo posset at tētari ꝙ nedū debet hoc lucrū ꝑueniēs ex pacto viri cū muliere dedu ci ex quarta parte de qua disponere pōt:imo idē puto si illud lucrū ꝯ tingeret marito.lz ex dispositione statuti:quia ex facto suo medietas contingit marito ꝯhendo matrimoniū z dando illi tātā dotem.qz il le qui nō pōt alienare p pactū debet curare ne ex facto suo oriat alie natio a lege vt.in.l.codicillis.§.ante pe.ff.de lega.ij.Et hec voluisse vi dent in simili qōne Jac.but.Bar.Frā.de alber.z Bal.i.d.l.hac edi ctali.z ang.sup auf.de nup.in.§.qz vo.vbi dicūt†ꝙ secūd⁹ marit⁹ nō pōt ampli⁹ lucrari ꝙ vnus ex filijs nō solū si lucrū perueniat ex pac to mulieris:sz etiā ex dispositione statuti:qz ipsa mulier videt relique re dando causam huic lucro.s.ꝯtrahēdo secūdas nuptias.¶ Ex his patet rñsio ad oia superius allegata i ꝯtrariū.Aū iterū ꝯcludo vtrū dberet lucrari antifactū ex pacto inito cū muliere nō obstāte superes sentia filiorum dūmodo nō habeat plus ꝙ aliquis filiorum. Et tale lucrū debet deduci ex illa quarta de qua mulier disponere poterat:vt sic tres partes reliquāt integraliter filijs.Et hec sufficiāt.Nic.Abbas.

¶ Consilium.cxviiij.

1 ☞ Positiones quare admisse sint.
2 Positio impertinens dicitur que non facit ad fundandā vel inuādaꝫ intentionem ponentis.
3 Sententia dicitur certa si potest certificari in aliqua parte actorum.
4 Confessio ad sui validitatē non requirit telam iudicij.
5 Libellus generalis licet possit respui tñ si ad illū respōdet tenet respō sio z iudicium super illo fundatum.

In christi nomine amen. In cau sa seu ꝯtrouersia que ad presens vertitur inter dominam Joanā mutinensem ex vna parte:z Simonem de casonis ex alia. Plura conclusiue tamen iuxta ordinem sunt videnda.¶ Primo an illis positionibus super quibus p̄sens cōtrouersia vertit:fuerat de iure respōdendū.¶ Secundo presupposito ꝙ illis respondendū nō fuisset an ex quo iam per partē simpliciter respōsum est preiudicet cō fessio respondenti.¶ Tertio presupposito ꝙ ꝯfessio valuerit in respō dentis preiudicium an poterit dictus vicari⁹ declarare omnes illas responsiones nullas esse z nō tenere tanꝙ factas positionibus factū alienum concernentibus cauillosis z duplicibus.¶ Quarto si de iu re sic pronūtiare non potuit vt pronuntiat:an dicta pronūtiatio sit ip so iure nulla:an saltem per sentētiam iudicis retractāda. zppter hoc apparebit que debeāt esse in hac controuersia partes iudicis appel lationis.¶ Uenio iuxta ordinem ad primū:z videtur quod illis posi tionibus nō est de iure respondēdū.Nā pma videt cauillosa z duplex cum plurima casamenta contineat zc.sine aliqua determinatione qd est contra no.in.c.j.z.ij.de confes.li.vj.z in.l.ij.§.quod obseruari.C.de iura.cal.Idem eadem ratione videtur de secunda positione dicendū cū in ea dicatur sine determinatiōe quod inuenit i hereditate omnia bona immobilia zc.Itez tertia positio videtur cauillosa ad decipien dum dictā dominā Joānam cū illa cōfessio ad illā esset de directo cō tra petitionē porrecta in iudicio per dictam dñam Joannam.Quar ta etiā positio potest cauillari z reijci tā multiplex cauillosaꝝ factum alienum continens.¶ Sed his non obstantibus cōtrarium arbitror de iure ꝓcedere.videlicet quod dicte positiones de iure procedūt.z p cōsequens eis erat de iure respōdendū.Et primo facio hāc regulā ꝙ omne probabile est ponibile que regula optime probat iudicio meo

1 in cle.sepe.de ver.signi.in.§.verū.ver.q͛ positiones.vbi dicit̄ † ꝙ po
sitiones.ad faciliorē expeditionē litiū ꝓpter partiū cōfessiōes,⁊ cla-
riorē ꝓbationē vsus lōgeu⁹ in causis admisit.⁊c.⁊ sic aperte innuit ꝙ
sup oib⁹ concernētib⁹ decisionē litis possunt fieri positiones vt pars
ponēs releuet̄ ob onere ꝓbādi per cōfessionē partis aduerse ⁊ ex pte
rei fieri possint ad intētionē actoris extenuandā.⁊ hoc aperti⁹ voluit
gl.in.c.j.de confes.lib.vj.Idē sentiūt dñi de rota decis.xxx.Quinimo
plus dico qꝺ etiā id qꝺ ꝓbari nō pōt dūmodo veniat ad fundādā in-
tentionē partis pōt poni:vt patet in positionib⁹ cōcernentib⁹ factuꝫ
mere negatiuū.vt ꝓbatur in.c.j.preall.hāc etiā regulā aperte sensit
2 Bal.in.ij.§.quod obseruari.preallega.vbi dicit † ꝙ positio illa dicit̄
impertinēs que nō facit ad fundādā vel iuuādā itētionē ponētis,al's
dicit̄ pertinēs:⁊ satis patet ex exemplis positis per glo.in.d.c.j.⁊.ij.
de cōfes.lib.vj.⁊ in cle.sepe.de ver.sig.⁊ per Inn.in.c.dudū.ij.de elec.
Sed positiōes de quibus est cōtentio apertissime veniūt ad extenuā
dam intentionē actoris:⁊ ad releuādū reū ab onere ꝓbandi:ergo sūt
legitime ⁊ eis erit de iure respōdēdū.Et qꝺ tales sunt dicte positiōes
clarissime pꝫ singulas pōderādo.Nā prima habet ꝙ dicta dña Ioā
na vidit fratrē suū carnaleꝫ possidere casamēta cū edificijs ⁊c.que in
petitiōe ipsius dñe Ioāne cōtinētur.hec em̄ nō pōt dici impertinens
q͛ venit ad extenuādā intentionē ipsius dñe Ioāne.infert̄ em̄ ex ea
saltē per obliquū presumptiue ꝙ illa bona petita ꝑ ipsam dñaꝫ Ioā
nam non pertinuerunt ad matrē suam sicut in sua petitiōe narrabat:
ergo debebat admitti:vt pꝫ ex p̄dictis.⁊ notat̄ ꝑ Bal.in.d.§.ꝙ ob
seruari.nā ex possessiōe ꝯsequēter infert̄ ad dñium.iuxta no.ꝑ Bar.
in.l.ad ꝓbationē.C.locati.nec pōt dici cauillosa vel duplex:cū sit iu-
ste clarissima ⁊ certissima etiā respectu bonorū cū referat se ad bona
cōtēta in petitiōe ipsi⁹ dñe Ioāne.de quibus ipsa erat certissima:tuꝫ
q͛ ipsa descripserat illa bona i suo libello ⁊ sic videtur omnia illa sci-
re ⁊ cōfiteri.vt legi.⁊ not.in.l.cum precum.C.de libe.cau.⁊ ꝑ Anto.
de but.in.c.fi.de cōfes.tū q͛ satis dicit̄ positio certa ex quo refert̄ ad
3 scripturā certam in iudicio ꝓductā.† Nā ⁊ sententia tali mō dicit̄ cer
ta ex quo pōt certificari in aliqua parte actorū:vt i.l.peñ.C.de sent.q̄
sine cer.quātita.⁊ no.Inn.in.c.fi.de libel.ob.⁊ facit.c.cum venerabi-
lis.prope fi.de excep.⁊ qꝺ ibi no.nec pōt impugnari ex ea quasi cōti-
neat factum alienum.q͛ imo continet factū propriū ipsius dñe Ioā-
ne cū scit de suo sensu.s.ꝙ vidit fratrē suū carnalē possidere et tenere
ad hoc.l.testium.C.de testi.⁊.iij.q.ix.testes.cū glo.sua.⁊ in.c.ij.de con
sue.⁊.c.cū causam.de testi.⁊ quod ibi not.ꝑ hoc glo.in.d.c.j.de cōfes.
li.vj.vbi causa exempli ponit̄ illa positio.Itē ꝙ sciebat talē esse cleri
cum.Item qꝺ vidit eū portantē tonsurā ⁊ habitum clericalē ⁊ hoc
videt̄ indubitatū ideo non insisto.Quinimo vt infra dicam etiā posi
tioni cōtinēti factū alienū nō semꝑ est respondendum. Item per oia
dico respectu secunde positionis.dicit̄ em̄ in illa ꝙ in hereditate inue
nit bona cōtēta in dicta petitiōe sua.fit em̄ hec positio ad adiuuāduꝫ
reum ⁊ extenuādā intentionē ipsius actricis ad inferendū saltem per
obliquuꝫ ⁊ p̄sumptiue ꝙ illa nō fuerint bona materna sꝫ paterna vel
fraterna.⁊c.⁊ sic erat pertinēs nec erat duplex nec erat cauillosa:imo
multū simplex cū referat se ad bona descripta in petitiōe ipsi⁹ actri-
cis:nec cōtinet factū alienū:imo ꝓpriū.vt pꝫ per illud verbū ꝙ inue
nit omnia bona ⁊c.Itē prorsus dico respecto tertie.s.ꝙ audiuit ma-
trem dicentē ⁊ rñdeat ei sup ꝓprio sensu.s.ꝙ audiuit ⁊c.ad hoc.c.ij.
de consue.nā in perceptibilib⁹ sensu audit⁹ deponendū est per illum
sensum:vt no.in.d.c.cum causaꝫ.⁊ in.c.ij.de cōsue.⁊ hec positio claris
sime veniebat ad extenuādā intentionē ipsius actricis.ergo debebat
admitti vt per ipsius cōfessionē releuaret̄ reus ab onere probādi suā
exceptionē.Idē pōt dici de quarta ⁊ vltima positione:vt placet ibi
per verbū audiuit.nā articulus fame multuꝫ adiuuat partem.iuxta
no.per Bar.in.l.de minore.§.tormēta.ff.de questionib⁹.⁊.c.veniēs.
de testi.⁊.iiij.q.iij.§.itē sepe.⁊.c.licet ex quadā.de testi.cū similibus.
Quinimo vt dixi etiā si propositio continet prorsus factum alienum
nō tñ per hoc dꝫ reijci dummodo faciat ad decisionē cause ⁊ ꝯtineat
tale quid quod ideo certa opinio cadere possit in rñdētem:vt aperte
voluerūt Cy.⁊ Bar.⁊ Bald.in.d.l.ij.§.qꝺ obseruari.C.de iura.cal.⁊
Butri.sequi videtur in.l.pen.eo.ti.⁊ ibi hoc aperte tenuit in lec.facit
ad hoc regula quam premisit:vcꝫ qꝺ omne id qꝺ venit in probatiōe
potest deduci in positionibus:⁊ q̄q̄ glo.videatur aliud innuere in.c.
j.⁊.ij.de confes.lib.vj.⁊ in.d.§.qꝺ obseruari.⁊ Spec.in ti.de positio.§.
v.ver.⁊ notāter.tamen dico ꝙ illa dicta debent intelligi qñ factū alie
nū est tale ꝙ verosimiliter nō cadit ipsius notitia vel opinio in habē
tem respōdere:patet per iura allegata in eis.vel procedit qñ haberet
quis respōdere de veritate:quo casu qs nō tenet̄ respōdere ex quo est
tale ꝙ certā illius notitiā habere qs nō pōt.subiret em̄ anceps periu-
rium.vt dicitur in.l.marcellus.ff.rerum amo.ita notāter dixit Bar
to.in.d.l.marcellus.prope fi.Et qꝺ fuerit hoc de mente illarum glos-
sarum probo per exempla que ibidem ponuntur.nā glos.fi.in.d.l.j.li.
vj.inter alias positiones que fiūt ad probandū quē esse excōicatū po
nit istas duas vcꝫ.Itē ꝙ tūc ille percussus erat cleric⁹.Itē ꝙ erat in
possessiōe clericat⁹ ⁊c.certū em̄ est qꝺ iste due positiōes cōtinēt factū
alienū ⁊ nihilomin⁹ admittunt̄:⁊ hoc ideo q͛ pōt notitia illius facti

vel opinio cadere in sensum rñdentis.vt.s̄.dixi ſm Bal.ad idē quod
no.in cle.sepe.de ver.sig.in verbo confessiones.q̄ in ꝓbando mutuū ꝯ
heredē format has duas positiōes.Itē pono ꝙ mutuaui Titio cētū.
Itē ꝙ ꝓmisi illa restituere tali die.Itē ꝙ Titi⁹ instituit heredē ⁊c.
Ecce ergo ꝙ de mēte Io.an.nō fuit excludere oēs positiones ꝯcernē-
tes factum alienū simpliciter.Indubie ergo cōcludēdū ꝙ in casu no-
stro ille positiones erāt de iure admittēde:⁊ per ꝯñs eis fuit de iure
rñdendū:⁊ hec de primo dubio.¶ Venio nūc ad scđm:vcꝫ p̄suppo-
sito sine ꝟitatis p̄iudicio ꝙ illis rñdēdū de iure nō fuisset. An ex quo
dicta dña Ioāna rñdit fecerit sibi p̄iudicium. Arbitror firmiter qꝺ
sic.Primo ad hoc alleg.tex.in.c.j.de accu.lib.vj.vbi probat̄ eleganter
ꝙ lꝫ parti cōpetat exceptio cōtra inquisitionē aduersus eā formatā.
attamē si illa pretermissa rñdet inquisitioni facit sibi preiudiciū ad
4 idē qꝺ no.Inno.in.c.qualiter ⁊ quādo.ij.de accu.† vbi dicit ꝙ etiam
si nulla tela iudicij p̄cedente aliquis venit ad iudiciū ⁊ cōfiteatur cō
tra se facit sibi preiudiciū:q͛ ꝯfessio ad sui vtilitatē nō requirit telā iu
dicij.Hinc dicim⁹ valere ꝯfessionē:lꝫ ꝓcessus reperiat̄ ex aliquo defe
ctu nullus.vt ꝓbat̄ in.c.pisanis.de restit.spo.⁊ ibi hoc firmat apertis
sime Innoc.⁊ alij post eū.ad idē tex.cū ibi no.in cle.cōstitutionē.in
fi.de elec.⁊ qꝺ ibi no.Bar.in.l.si cōfessus.ff.de custo.reo.⁊ meli⁹ i.l.ma
ritus.ff.de qō.videtur de hoc gloss.in.c.pe.de iur.cal.que dicit quod
licet pars nō teneatur respondere nisi ad iterrogationē ad petitionē
partis aduerse dūtaxat:si tñ rñdet facit sibi preiudicium. arg.in.l.si
sine interrogatione.ff.de interro.act.⁊ idē tenēt dñi de rota preallega
ta decisi.xxx.vbi dicūt ꝙ lꝫ nō esset rñdendum interrogationi:q͛ non
fiebat ꝓut de iure fieri debebat.si tñ pars rñdit facit sibi p̄iudiciū.ad
5 idem bonus tex.in arg.in.l.fi.C.de annali excep.vbi pꝫ † ꝙ lꝫ libell⁹
ḡnalis possit respui:tamen si ad illum rñdetur tenet responsio ⁊ iudi
cium super illo fundatum:⁊ ita voluit etiā Inn.in.c.fi.de lib.obla.⁊
per hec patet breuiter quid dicendū de secundo dubio.¶ Concludo
enim quod presupposito sine veritatis preiudicio ꝙ illis positionib⁹
non fuisset respondendū:attamen ex quo respōsum fuit tenet respon
sio ⁊ preiudicat cōfitenti quatenus tendit ad ipsius preiudiciū.Ve
nio ad tertiuꝫ vcꝫ presupposito ꝙ cōfessio valuerit:vt.s̄.probatū est:
an potuerit dict⁹ vicari⁹ pronuntiare responsionem nullam ⁊c.vt.s̄.
dicitur.Et indubitanter dicit̄ ꝙ nō:q͛ cū cōfessio sit de actis.vt in.c.
quoniam cōtra.de proba.nec simpliciter de actis iudicij:sed cause.cū
pertineat ad decisioneꝫ cause nō pōt iudex acta cause iusta causa nō
apparente circuncidere nec sua sñia capitanea pertinere:imo debēt
cōseruari apꝺ notariū cause cōtra falsaꝫ assertionē iniqui iudicis:vt
in.d.c.qm̄.Itē de hoc est tex.apertus.in.l.acta.ff.de re iudic.vbi etiaꝫ
per glo.⁊ Bar.ꝓbat̄ em̄ ibi apertissime iudicē nō posse sine partium
cōsensu acta cause destruere pro hoc q͛ etiā perempta instātia iudicij
remanēt acta cause vt confessiōes ⁊ depositiōes testium:⁊ similia:vt
no.per Inno.⁊ alios in.c.causam q̄.de testi.per Bar.in.l.cū lite mor-
tua.ff.iudi.sol.Preterea allego glo.apertissimam in.c.fin.de iureiur.
lib.vj.q̄ dicit ꝙ rñsio facta ad petitionē partis nō pōt per partem re
uocari nisi fiat incōtinēti:puta anq̄ exeat conspectū iudicis.argu.in
c.preterea.de testi.cogen.⁊.xxxij.q.j.apud.vbi etiam bona glo.Ideꝫ
dicendū in iudice per p̄dicta:⁊ q͛ confessio non reuocat̄ nisi docto de
errore.Error aūt probat̄ ꝓbādo rē aliter se habere.vt legit̄ ⁊ no.in.c.
fi.de confes.⁊ in.l.error facti.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ in casu nostro nul
lus error fuit ꝓbatus:ergo non potuit iudex ꝓnuntiare confessionē
erroneā aut nullā.¶ Ex his infero ad quartū ⁊ vltimū.An illa sen-
tētia iudicis fuerit nulla.Et credo eo modo quod sic multis rōnib⁹.
Primo q͛ fuit lata a iudice minus instructo:vt in.c.cum ex literis.de
in integ.rest.no.Bar.in.l.prolatā.C.de sen.⁊ interlo.omni.iudi.Itē
fuit notorie iniusta:vt patet ex predictis ergo nulla:vt no.Inn.in.c.
fraternitatis.de frigi.videt̄ tex.i.c.inter cetera.de re iud.⁊ ibi hoc fir
mat Anto.de bu.fundauit em̄ se iudex:q͛ ille positiones sunt cauillo
se ⁊ multiplices ⁊ factū alienū cōtinētes qꝺ notorie ex illarū inspectio
ne falsum est:vt patet ex predictis.ergo pronuntiatio nulla:vt no.in
iuribus preealleg.⁊ per Innoc.in.c.cū Bertoldus.de re iud.⁊.c.qm̄
contra.de probationib⁹.Itē pōt elici nullitas ex capite statuti muti-
nensis qꝺ decernit processuꝫ iudicis nullum factū postq̄ a parte ali
qua petitum est sapientis conciliū.Preterea ⁊ vltimo p̄supposito ꝙ
esset aliqua:dicendum illā esse iniquam ⁊ iniustā:vt patet ex rōnibus
⁊ iuribus supra alleg.¶ Ex quibus omnibus aperte colligitur que
sunt tres partes iudicis ad quem.nam debet pronuntiare interlocu
toriam fuisse nullam ⁊ inquantum sit aliqua declarare illam iniustā
⁊ iniquam:⁊ eam retractare ⁊ pronuntiare bene fuisse appellatuꝫ ⁊c.
Et hec sufficiant.

¶ Finis Consiliorum Panormitani:quibus aliqua aliorum Con-
silia per dominum Ludouicum Bologninum Bononiensem ad-
iuncta emendataq꜡ sunt.

¶ Tractatus elegātissimus do.

Nicolai de Tudeschis: Siculi: Abbatis Monaceñ. Archiepiscopi Panormitani: sācteq̧ Romane ecclesie Cardinalis: ꝑ Cōcilio Basiliensi editus: In quo potestas Cōciliorū ac Pape argutissime amplissimeq̧ pertractatur.

1 Lenocinio non indiget veritas verborum.
2 Ius ex facto oritur.
3 Concilium Basiliense quare fuerit institutum.
4 Oratores concilij Basiliensis.
5 Cōciliū Basilee quare nō fuit ī Sabaudia cū ibidē cōstitutū fuerat.
6 De capsa in qua bulle cōcilij Basiliensis erant abscondite.
7 Conciliū Basiliense an fuerit ⁊ hodie sit in ciuitate Basilee.
8 Concilium quid significet.
9 Uox pape an sit maioris roboris ꝙ̄ vox cuiuscunq̧ alterius.
10 Uniuersitas in vno solo an possit residere.
11 Dicens omnia nihil excludit.
12 Fictio debet idem operari in casu ficto quod veritas in casu vero.
13 Heresis ariana qualiter fuit damnata ⁊ vbi.
14 Cōciliū Basiliē. qre elegit Basileā Auinionē ⁊ Sabaudiā ꝯditiōe.
15 Papa an possit statuere ꝙ nūꝙ̄ aliqs papa possit de heresi accusari.
16 Conciliū Basiliense propter locum an erat mutandum.
17 Conciliū Basiliense an habuerit potestatem legitimam citādi ipsuꝫ Eugenium ⁊ procedendi contra ipsum vsq̧ ad depositionem.
18 Papa quod sit subditus concilio probatur.
19 Contumacia dicitur heresis.
20 Ecclesia habet iurisditionem in papam errantem.
21 Papa nō indigne ferre debet ꝙ aliquis statuat autoritatē concilij.
22 Papa solus non habet omnimodam potestatem.
23 Christus dicitur caput ecclesie.
24 Concilium Basiliense an iuste processerit contra Eugenium papā.
25 Conclusio concilij Basiliensis.

Uoniaꝫ † veritas verborꝫ lenocinio nō indiget: ideo ꝗ̄to simplicioribus ꝓponitur tāto maiori claritate relucet. pedestri igitur stylo autoritatem: veritatem et iustitiam sacri Basil. concilij presertim ⁊ cuiuslibet alterius synodi vniuersalis attingā. † Et qm̄ ex facto ius oritur. vt. l. si ex plagijs. §. in cliuo capitolino. ad. l. aquil: ⁊ in. c. forus de verb. signi. premittam ante materie huius discussionem presentis pestiferi ⁊ horrendi schismatis facti accidentiam que talis est. † Sacrum Basilieñ. concilium a prima origine quemadmodum patet per literas secretarij reuerendissimi Martini pape quinti inter alias principales causas institutum fuit pro reductiōe orientalis ecclesie ⁊ quorumlibet aberrantium populorum: ac pro reformatione ecclesie vniuersalis in capite ⁊ in membris. Que quidem reformatio fieri debuerat in concilio Constantieñ. Sed ob multa tunc occurrentia dilata ta fuit ad primum tunc futurum concilium. Sed prohdolor in concilio Seneñ. tunc primum post illud Constantieñ. factione quorūdaꝫ elisa extitit ⁊ de iudicio huic sacro Basilieñ. concilio preseruata. Hāc eandē concilij Basilieñ. institutionē olim Eugenius quartus nouissime depositus per lr̄as parentes suas post obitū dicti pape Martini cōfirmauit. ⁊ ita ꝙ ex cōditiōe seu institutionis ac etiā multiplici cōsensu ipsius Eugenij sacro Basiliē. ꝯcilio imminebat onus intēdēdi singulr̄ ad vnionē Grecoꝝ: ꝙ̄ꝙ̄ hoc ip̄m dicendū sit ex cura ⁊ cōditione cuiuslibet vniuersalis cōcilij. Nā ꝯcilia vniuersalia principaliter attēdere debēt circa extirpationē errorē. vt fides vnica ⁊ vera eluceat in toto grege dn̄ico. Et ad reformationē eccl'ie in capite ⁊ ī mēbris vt xv. di. in. c. j. ⁊ in. c. sicut ⁊ in alijs iuribus inferius all. ad reductionem aūt grecorū operose inuigilans p̄fata sancta synod' Basilieñ. destinauit suos in greciā oratores ad instātiāq̧ sui venientib' ex grecia solēnib' ambasiatorib' imperatorū ⁊ patriarche grecorū de cōi cōsensu sacri cōcilij ⁊ eorūdē oratorū prout cōtinet̄ in. xix. sessione eiusdem cōcilij inter cetera fuit ordinatū pro celebratione icumenici concilij vniuersalis tam latinorū ꝙ̄ grecorū ꝙ ipsa sancta Basiliē. synod' eligeret seu acceptaret vnum de his locis: vcꝫ Calabriā, Anchonā, vel aliā terrā maritimā, Bononiam, Mediolanum: vel aliā ciuitateꝫ in Italia. extra italiā vero Budam in Ungaria. Uiennā in Austria: aut Sabaudiā. habebat tn̄ fieri diligētia apud dictos imperatorē et patriarchā vt ipsi cōsentirēt in Basilea q̄ ipsi sacro cōcilio videbat̄ aptissima. Sꝫ oratores ipsi grecorū dicebant se nō hare potestatē in Basileam cōsentiēdi: cōtentabant̄ tn̄ ꝙ fieret diligētia mō predicto: ⁊ optio relinquebat̄ ipsi imperatori ⁊ patriarche Constantinopolitano. de his aūt locis ille quē sancta synod' elegisset debebat intimari grecis ꝑ oratores concilij quo iuxta cōpactamenta conducturi eos erant ad vltimum portū in terra latina que intimatio debebat eis fieri post applicationē grecorum in dictum portū in terra latina ⁊ Cōstantia ciuitate tam de portu ad quē vltimo applicare debebāt quā de loco vno de prenominatis ī quo esse debebat dicta vniuersalis synodus. ¶ Preterea iuxta compactamenta debebat sacrum conciliū interim stare in Basilea firmiter: nec debebat dissolui legitimo impedimēto cessante quod interueniēte quod deus auertat ꝓ cōtinuatione sui iuxta dispositionem. c. frequens. in cōcilio Cōstantieñ. editi ad aliam ciuitatem se transferat. Et in casu quo imperator grecorum nō contentaretur de ciuitate Basilien. tūc intra mēsem postquam prefatus dominus imperator applicuisset dictum portum vltimum: sacrū cōcilium debebat se tunc transfere ad vnum de predictis nominatis locis per ipsum sacrum cōcilium: vt supra dictum est: eligendi prout hec ⁊ alia plenius continentur in decreto. xix. cessiōis edicto. Decretū vero ipsum super huiusmodi concordatis ⁊ compactatis intimatum fuit ipsi quōdam Eugenio vt suum cōsensuꝫ ipsi decreto seu compactatis accōmodaret. Ipse aūt per literas suas narratis multis tādē expresse respōdit quod sua parum intererat: qua aut quomodo finis dicte vnionis sequeretur. Uñ pure ⁊ libere ad rem illam put ꝑ sacrū cōciliū extitit concordatum prestitit consensum. Et hanc suam volūtatem denuo tandē recensuit post suorum oratorum ex grecia aduentū: ⁊ extunc sancta synodus effectualiter exequendo q̄ fuerāt p̄mo cōcordata tres suos oratores in greciam destinauit cum decem milib' ducatorū sicut primo cū ipsis conuentū fuerat expensas facturos pro congregatione patriarcharuꝫ aliorūq̧ ex grecia prelatorum in prefata ciuitate Cōstātinopolitana: vt abinde ī galeas ascēdētes quas mittere debebat sacrū conciliū venturi essent ad locuꝫ pro icumenico ꝑ synodum Basilien. eligendum. ¶ Habita demū notitia ratificatiōis facta in Constantinopoli de omnibus per concilium cū suis oratoribus cōcordatis intellectoq̧ per suas literas desiderio imperatoris grecorum exhortantis vt eligeretur locus mari ꝓpinquus cōtinuās executionem operis īchoati cōuenit sancta synod' cū nobili viro Nicodo de montone. pro. xxx. milibus. ⁊. octigentis ducatis vt duas galeas subtiles cū. ccc. balistarijs. Et alias duas galeas grossas ad ꝯducendū ipsos grecos pararet per assignatūq̧ tēpus res sustentare haberet cui capitaneo magna cum solēnitate ī gn̄ali cōgregatione sācta synodus Basilieñ. de mense Nouembris. Anno a natiuitate domini. M. cccc xxxvj. tradidit vexillum cum armis ecclesie ⁊ baculum capitaneatus tūc presideñ. ipsi sacro cōcilio Basilieñ. domino Iuliano de cesarinis sancte Romane ecclesie: tituli sancte Sabine tunc presbytero cardinali sancti Angeli vulgariter nuncupato. ¶ Et primo per dies multos in generali congregatione audite forent relationes de idoneitatib' locorum: ad queꝫ sancta synodus miserat oratores suos vt tractarent cū ipsis de mutuando ipsi concilio. lxx. milia ducatorū et alijs necessarijs ꝓ celebratione icumenici cōcilij materia ip̄a de electione loci matura cū deliberatione examinata in sacris deputationib' lꝫ nō absq̧ magnis difficultatib' quēadmoduꝫ in reb' arduis cōtingere solet scrutatis singulatim in deputationibus in generali congregatiōe votis patrū: quoꝝ numerus fuit trecētorū qnquaginta septem repertum extitit: ꝙ nō solum due partes illorū quēadmodū cōcordatū fuerat in decreto. xj. sessionis. Sꝫ etiā plures numero direxerant vota sua cōciliū icumenicum celebrari debere Basilee si placeret grecis aut Auinionē. Et si ibi celebrari nō posset q̄ celebraret̄ in Sabaudia q̄ expresse a grecis inter alia loca fuerat nominata: vt. s̄. relatū est. ¶ † Hāc electionē de vnanimi cōsensu totius concilij ei' oratores Dionysius de sabratore ⁊ Hēricus de dyest doctores in theologia notificauerūt ipsi olim Eugenio exhortañ. vt eā gratā acceptāq̧ habere dignaret̄ sp̄aliter cōmemorādo qm̄ ipsemet nominauerat per prius ciuitateꝫ Auinio. tāꝙ̄ aptā ⁊ conuenientē pro loco vniuersalis ꝯcilij. duplicauerunt idē quatenus vellet cōcurrere adiuuādo in executiōe ꝓut iam ipsi ꝯcilio ꝑ suas literas multiplicatas scripserat se factuꝝ ⁊ dignaret̄ ꝑsonaliter venire ad locū icumenici cōcilij ꝯcurrereq̧ in executiōe indulgentiarū ⁊ impositione decime super cleꝝ q̄ iaꝫ fuerat ordinata ꝑ cōciliū ad supportādū onera expēsarū quodq̧ dignaret̄ vocare p̄latos ⁊ doctores ꝯuēturos ad dictū locū ī accessu grecorū ꝑ terras ecclesie quēadmodū cōcesserāt in forma ab eis per cōciliū requisita imperator omnesq̧ reges principes ⁊ cōmunicātes a quib' petitus erat bullā ipsarū petitionū dictus olim Eugenius concedere noluit sed dixit se respondere velle per Ioannem tūc archiepiscopū Tarentinum eius oratorē ad conciliū venturum ¶ Item vero ꝑ abbatem Boneuallis ⁊ Raymundū talonis oratores concilij habētes ab ipso cōcilio super his plenā facultatē. cōcordatū est cū ciuib' Auinioñ. q iaꝫ tradiderāt sex milia ducatorū capitaneo galeaꝝ ꝙ ꝓusꝙ̄ exbursarēt residuū pecunie: vcꝫ vsq̧ ad. lxx. milia ducatoruꝫ ꝯcilium solēniter decretaret̄. s. in cessione publica vt moris est dictaꝫ electionē factaꝫ de Basilea Auinioñ. ⁊ Sabaudia pro icumenico cōcilio cōcederetq̧ eis facultatē nominandi receptores emolumētoruꝫ peruenturoruꝫ ex cōcessione indulgeñ. ⁊ impositione decime q̄ emolumenta extunc hypothecarūt eisdem Auinioñ. vsq̧ ad plenariam satisfactionē summe per eos mutuande. ¶ Cū aūt hec in pace agerent̄ per sanctā synodū superuenit Ioānes dissipatio orator imperatoris grecoruꝫ ī principio mensis Februarij. Anni. M. cccc xxxvij. ostensaq̧ litera credentiali papyrea dixit vigore credētie ad quatuor se missū fuisse ad

narradā bonā dispositionē grecoꝛuꝫ qđ parati essent implere omnia cōcoꝛdata cum ipsis. Itē ad solicitandum consilium quod similiter facere haberet. Itē ad instādū qđ eligeretur locꝰ optimus. Itē ꝛ postremo ad vidēdū de facto galearū ꝛ balistarioꝝ ꝙ talia essent sicut ad ea esse cōueniebat. ¶ Rñsio aūt data fuit eidē a dicto presidēte cōcilij de diligētia per ipsum sacrū cōsiliū in re facta ꝛ quomodo iaꝫ cōduxerat capitaneū galearū ꝛ elegerāt Basileā Auinio. ꝛ Sabaudiā modo p̄dicto. postꝙ rñsionē idē Ioānes circa electionē loci multa p̄posuit allegādo grecos nō vēturos ꝑ mare siculū ꝑ indispositionē p̄latoꝝ vēturoꝝ quoꝝ nōnulli erāt vetustate cōfecti, cuiꝰ tñ ꝯꝛiuꝫ fuit relatū postea sacro cōcilio. Nā cū greci audiuissent galeas parari in Genua: ꝛ in ipsis fecerunt magnū gaudiū de Cōstantinopoli. ꝛ galee trāsituri erāt necessario ꝑ mare siculū ī Cōstātinopolim erant ituri. ¶ Allegauit p̄terea idē Ioānes oratoꝛ † ꝙ Sabaudia nō eēt locꝰ ī decreto cōp̄rehēsus qm̄ nūꝙ ītellexerūt ipsi greci nisi de illis terris ducis Sabaudie que in Italia erāt. Que qđē allegatio manifeste falsa erat cū cōcoꝛdata cū eis aperte dicerēt extra italiā vero budam in vngaria. Uienam in austria: aut Sabaudiaꝫ: ꝛ sic aptissime verba sonabāt de Sabaudia extra italiā. ¶ Allegauit rursus idem Ioānes oratoꝛ ꝙ papa debebat personaliter interesse in loco ycumenici ꝯcilij ꝛ tñ in decreto p̄rimo cū grecis ꝯcoꝛditer ꝯtinebaꝛ ꝙ papa debebat interesse ꝑ se vel ꝑ suos. ¶ Sic ergo multis visum est tūc manifeste in ꝟbis suis dictū oratoꝛē occasionē q̄rere aut alias suboꝛnatū fuisse talia dicere vt greci habeāt seu fundēt occasionē ꝓ cā recedēdi a cōpactatis. Cū manifesta ꝯ ipsa cōpactata loq̄reꝛ. Uñ cū ꝓpter p̄dicta: qꝛ loq̄baꝛ exp̄sse ꝯ cōpactatū quia nō oñdebat ad hoc aliquā facultatē nisi simplicē literā credētialē: cōciliū ei non acqeuit lꝫ circa hoc aliquas ꝓtestatiōes faceret scriptis ꝛ ꝟbo. imo die. xv. Februarij in qua fecit magnā ꝓtestationē nō greco sꝫ latino moꝛe cōpositā: dictus Iulianꝰ tūc p̄sidēs cōcilijs nō obstāte dicta ꝓtestatione ipsius oratoꝛis p̄retēst grecoꝝ deliberatiōe ꝑ sacrū ꝯciliū facta recepit iuramentū ab ipsis oratoꝛibꝰ ꝯcilij q ituri erāt ad Auinio. recepturi ab I de summā pecuniarū ꝓ cōductione grecoꝝ. Cūqꝫ in sacro ꝯcilio agitaretur q̄ materia p̄rio deberet decretari an ea q̄ loco cautiōis de mutuo. lxx. miliū ducatoꝝ petebat ab Auiniōe. vt. s̄. dictū fuit. aut ꝙ p̄mo deberēt tradere illa. lxx. milia postmodū fieret cessio ꝓ decretatione suaꝝ petitionū: ꝛ in hac varia videbanꝛ vota patrū. attñ vt discoꝛdia oīs sopireꝛ. xxiij. die p̄dicti mēsis Februarij in gñali ꝯgregatiōe per sacrum ꝯciliū ꝯclusa est schedula tenoꝛis sequentis. ¶ Pro felici expeditiōe dñoꝝ ambasiatoꝝ in greciā ituroꝝ visa sunt dñis deputatis in materia grecoꝛuꝫ infra scripta. Prima ꝙ dñi ambasiatores huiꝰ sacri ꝯcilij in greciā ituri recedāt a Basilea ꝟsus Auinionē citius ꝙ̄ fieri possit nulla decretatione de presenti expectata: sed deferāt secū bullā in qua sacrū conciliū polliceaꝛ in hūc modū inquantū dñi Auini. aut alter eoꝝ loco ꝓ Basil. Auinionē. vel Sabaudia hec ad xxx. dieꝝ spaciū a die exitꝰ dictoꝝ dñorum ambasiatoꝝ de Basilea cōputandoꝝ capitaneo galearū satisfacerēt de eo qđ a sacro ꝯcilio hr̄e dꝫ: vꝫ. xxx. milia ꝛ octoginta floꝛenoꝝ de camera. Et residuū pecuniarū vsqꝫ ad summā. lxx. miliū floꝛenoꝝ de camera realiter tradiderint in numerata pecunia mutui noīe iuxta cōcoꝛdata ambasiatoꝛibꝰ p̄dictis extūc certificato de his ꝑ literas ambasiatoꝝ eoꝝdeꝫ sacro cōcilio ꝛ ꝑ lr̄as capitanei vel eius ꝓcuratoꝛis legitimi ip̄m cōciliū intra octo dies a die receptiōis hmōi lr̄aꝝ immediate sequēti solēni cessiōe decretabit ꝯclusionē de loco futuri ycumenici ꝯcilij: vꝫ Basil. Auinioñ. vel Sabudia factā in suis terminis ꝓut iacet. Scđo decretabit decimā iā p̄dicta materia grecoꝝ in gñali cōgregatiōe cōclusā Tertio decretabit qualiter dicti dñi ambasiatores in greciā ituri habeāt ac eis ꝛ eoꝝ maioꝛi parti data sit plena ptās eligendi ꝛ nominādi iuxta decretū in dicta materia grecoꝝ. poꝛtū latinū dictis locis electis aptioꝛē ꝛ ꝓpinquioꝛē ad quē dñi greci dicūt velle applicare. p̄ter hec sup cautiōe ꝑ dños abbatē Boneualeñ. Raymundū taloni dictis dñis Auinio. noīe ꝯcilij oblata ꝛ circa illā dabit sacrū ꝯciliū literas oppoꝛtunas. Poꝛo dicti dñi ambasiatores nr̄i ꝛ Auinion. tenētur intra. xij. dies post lapsuꝫ. xxx. dierū immediate sequētes certificare legitime dictū sacrū cōciliū de dicta numeratione ꝛ satisfactiōe Alioqui eo tūc ip̄m sacrū cōciliū possit ꝛ teneaꝛ ad electionē alteriꝰ loci ꝓ ycumenico cōcilio celebrādo ꝓcedere ac sibi ꝛ vniuersali ecclesie aliūde ꝓuidere. Insuper dicti dñi ambasiatores sacri cōcilij ꝛ capitaneꝰ per se vel ꝑ ꝓcuratoꝛē p̄dictū debēt ꝓmittere coniunctim ꝛ diuisim noīe ipsiꝰ sacri cōcilij dñis Auinio. qđ casu quo greci, ꝙ absit, nollent recedere cū terris suis iuxta decretata decreta ꝛ decretāda de locis ꝛ poꝛtu. Et tunc dicti ambasiatores ꝛ capitaneꝰ restituent dictis dñis Auinio. xv. milia pro expēsis: ꝛ decē milia ꝓ custodia ciuitatis cōstāti. ꝛ sex milia floꝛe. ꝓ duabꝰ grossis galeis grecis deputatis ꝛ oēm aliā pecuniā restātē quā receperint ꝛ ēt sacrū cōciliū trāsfert eo casu oēm actionē ꝛ oēm obligationē quas hꝫ ꝯ dictū capitaneum et suos heredes ꝛ fideiussores ꝓ p̄dictis dñis Auinio. postremo ꝙ de oībus p̄dictis ꝛ alijs circa rē accōmodatis cōcessis ꝛ cōcedēdis quibuscunqꝫ fieri debeāt sub bulla sacri cōcilij litere oppoꝛtune. ¶ Huiꝰ autem schedule cōclusioni facte per sacrū cōciliū opposuerunt se duo ipsius olim Eugenij legati Ioannes tituli sancti Petri ad vincula: ꝛ dñs Iulianus tūc p̄sidēs ꝯcilij sancte romane ecclesie presbyteri cardinalis qui illo die nō interfuerunt ꝛ si ipsi per promotores sacri cōcilij fuerūt requisiti vt interessent cōgregatiōi. Sꝫ excusauerūt se mittētes schedulā in qua dicebant se non posse predicte schedule aduisate per deputatos consentire q̄tum tangebat electionem Auinioñ. q tñ duo frequēter cōsenserant dicte electioni Basilee Auinioñ. ꝛ Sabaudie tam in missione oratoꝛis cōsilij ad ip̄m olim Eugeniū ꝙ̄ alioꝝum ad ciues Auinio. ī cōcessiōe facultatū vt eisdē obligarēt suū cōciliū. ¶ Itē in deputatiōe oratoꝛis cōsilij ad greciā alijsqꝫ multis ad hāc electionē spectātibus receden. deniqꝫ versus Auinioñ. Lubicē. Bicē. Parmē. ꝛ Lausanē. episcopis q fuerūt vnanimi cōsensu omniū p̄sentis consilij nominati pro oratoꝛibus concilij ad conducendū grecos. ¶ Cū patres sacri ꝯcilij crederent hāc rē agi bona fide nec impedimenta ab eo p̄rincipaliter adiuuare tenebaꝛ prestari sic res practicata fuit quod durāte hoc termino. xxx. dierum venerunt Auinioñ. archiep̄s Cratanē. ꝛ iacobꝰ de rocaneto oratores dicti quondā Eugenij qui eius ex parte iteratis vicibus: reuerēdo dño Petro episcopo Arbanen. cardinali de fuxo inibi sedis apostolic legato: nec nō dictis ciuibꝰ expresse ꝛ sub grauibꝰ penis ꝓhibuerūt ne p̄dictas pecunias ꝯcilio expediret. ¶ Contingit preterea tp̄e quo applicuerūt ad Auinionē dicti oratores ꝯcilij ꝙ p̄ricipalioꝛes gubernatores ciuitatis erāt absentes in curia regis Francie tunc existētes: ꝛ lꝫ ipsa ꝛ alia multa intercesserint impedimēta ne ciues ipsi intra. xxx. dies p̄dictis satisfacere possent. Nihilominus cōtētarūt capitaneū de xxx. milibus ꝛ. lxxx. floꝛe. de residua summa cautos ꝛ securos fecerūt oratores cōsilij petierūtqꝫ ꝓ cautione ꝛ obligatione dicte summe ꝓut postulauerunt a dictis oratoꝛibꝰ abbate Boneuallis Raymūdo talonis decretum cōcilij de electiōe dictoꝝ triū locoꝝ ꝓ ycumenico concilio ac depositione in decime ꝛ nominatione poꝛtus ad quē greci debebāt vltimo applicare. Hec vt p̄mittiꝛ acta fuere ī Auiniōe. Basilee vero vbi statera ꝛ pondus eoꝝ pēdebāt nō minoꝛi conatu ex parte dicti olim Eugenij practicabāt: ne vt īcepta erat: ꝛ ipse pluries cōsenserat vt expresse fieret per cōciliū ꝓsecutio vnionis grecoꝝ. Nā circa finē predicti termini archiep̄s olim aretinus adijt sacrū ꝯciliū ex parte ipsius tūc Eugenij qui ad supradictas petitiōes poꝛrectas ei rñdit ꝙ nō intēdebat p̄stare fauoꝛē ad executionē indulgentiarū ac impositionem decime nec requirere p̄latos aut vniuersitates studioꝝ vt venirēt ac suos mitterēt ad locū ycumenici ꝯcilij. ¶ Itē nec voluit ꝯcedere saluū cōductū. Sed req̄rebat ꝙ p̄rimo per conciliū eligereꝛ locꝰ aptus ipsi quōdā Eugenio in italia vt tūc sup petitis ab eo ꝑ oratores cōcilij ꝓuidere posset. Post datā hmōi rñsionē fuit in tertia die certitudo facta sacro ꝯcilio ꝑ lr̄as suoꝝ oratoꝝ qualiter ciues Auinio. satisfecerāt capitaneo de. xxx. milibꝰ ꝛ octigentis ducatis. Qđ de residua sūma cautos ꝛ securos facerēt ꝯcilij oratores q exp̄sse attestabanꝛ ꝙ moꝛa nō erat īputāda dictis ciuibꝰ Auinio. qꝛ exactissimā fecerāt diligētiā ꝛ req̄rebāt ꝙ sacrū ꝯciliū adimplerēt ea q̄ per ipsos fuerāt concoꝛdata cū dictis ciuibꝰ habita ista certificatiōe ꝑ legatos pape vꝫ reuerēdissimos cardinales sancti Petri ꝛ sctē sabine ac ꝑ olim tarētim interiecta fuit dubitatio, an ciues satisfecissent p̄dicte ꝯclusioni sacri ꝯcilij nil aliud obijcieñ. nisi ꝙ nō habereꝛ expressum testimoniū de excusatiōe totiꝰ summe. lxx. miliū ducatoꝝ. Rñso aūt ꝙ cōstaret de cōtētatiōe facta capitaneo galeaꝝ de. xxx. mil. ꝛ octingē. ducatis. ꝛ ꝙ de residua summa vsqꝫ ad. lxx. mil. cautos ꝛ securos facerēt oratores ꝯcilij: eo res deuenit vt disceptareꝛ vtrū ꝯueniret ꝓcedere ad electionē alteriꝰ loci aūt facere decretationē postulatā per Auinio. sup electiōe iā facta: remissa est hec materia ꝑ deputatiōes ad deputatos in materia grecoꝝ. ¶ Cūqꝫ ꝓ maioꝛi ꝑte deliberarēt nō ad aliā electionē ꝓcedi debere sꝫ iam factā decretare nō expectata deputatoꝝ cōclusione legati tūc pape eodē die in tribꝰ deputationibꝰ vbi sedere cōsueuerūt poꝛrexerūt schedulas ꝯtineñ. vota eoꝝ de electione loci fiēda ꝓ ycumenico ꝯcilio floꝛētie aut vtini vl' alteriꝰ ī decreto cōp̄rehēsi. ¶ Itē ꝛ in quarta deputatiōe filis schedula poꝛrecta fuit in his schedulis illa c'la exp̄sse fuit ꝙ ꝯciliū deberet stare firmū Basilee vsqꝫ ad euentū grecoꝝ. ¶ Quātūlibet aūt priꝰ secrete ꝛ publice egerint dicti legati attrahere tñ nō potuerūt multitudinē patrū. Sꝫ eoꝝ votis adheserūt pauci ex qualibet deputatione in q̄bus ipsi erāt p̄siden. assentieñ. in ꝯꝛiū reliqua multitudine patrū iuxta aduisamentū de duodecim vt nō fieret loci noua electio: sed decretareꝛ. Itē ꝓut supꝛa continebaꝛ in schedula. Uñ in deputatiōe pacis in qua nullus erat legatoꝝ vnꝰ dūtaxat fuit: vꝫ Simon de valle q erat venetꝰ: iste solꝰ foꝛmam cōclusionis partialis legatoꝛum pape poꝛrexit in medio deputationis solusqꝫ dixit se super eā deliberare ꝛ cōcludere: ꝛ tamē in eadem deputatione erāt actu cōsentientes plusꝙ̄. lxx. patres. ¶ Ista ergo veritas est quod cum in sacro concilio statim post sui initiū fuerunt oꝛdinata quatuoꝛ loca ad deliberandū quod cōmuni nomine appellantur pro fide: pro refoꝛmatione: pro pace: ꝛ pro communibꝰ deputationibꝰ ꝛ iuxta consuetudinem ꝛ concilij oꝛdinationem: non alias quā a maioꝛi parte patrum in deputationibꝰ his ꝛ in generali congregatione conclusiones synodales fieri consueuerunt. Et vltra

hoc proꝛut

hoc ꝓut habet̃ in.xi.cessione statutū fuerat,ꝙ sacrū ꝯciliū Basilieñ.
per neminē etiā si papalis dignitatis foret dissolui:aut de loco ad lo-
cū mutari posset:nisi exp̄sso cōsensu duarū partiū cuiuslibet deputa-
tionū deputatoꝝ votis singuloꝝ scrutatis subsequentiqꝫ approba-
tiōe duarū partiū cōgregatiōis gn̄alis sil'r scrutatis votꝭ. Pro dicta
tn̄ partiali ꝯclusione legatis in nulla p̄dictoꝝ quatuor deputationū
conuenit maior ps patrū nec scrutata fuerūt vota in gn̄ali cōgrega-
tione.sperabat̃ eñi ꝙ nec quarta nec quinta ps patrū cōcilij adhere-
bat eoꝝ partiali ꝯclusioni. ¶ His diebus multe practice fuerūt tēte
⁊ oblate schedule pro cōcordādis differentijs inter multitudinē pa-
trum ex vna parte ⁊ dictos legatos:qui tn̄ in hoc tendebāt cōiter vt
cōciliū in Italia celebraretur. Sed intellecto ꝙ agebat̃ queādmodū
postea demōstrauit euētus ad reprobandū ⁊ condēnandū declarata
in Cōstātieñ.cōcilio de autoritate gn̄aliū cōcilioꝝ. Itē ꝙ res nō erat
integra. Nā ciues Auinioñ.cōtētauerūt de.xxx.milibꝰ ducatoꝝ oīa
que erāt in pacto expeditionū difficillimūqꝫ q̄plurimū fuisset oīa de
nouo inchoare deliberauerūt patres qui faciebāt duas partes ⁊ eo
amplius ꝑsistere in prima electione iam facta eo p̄sertim attento ꝙ
Auinioñ.fecerāt securos ⁊ cautos oratores ꝯcilij sup residua sūma
pecuniarū vsqꝫ ad.lxx.milia ducatoꝝ. Et capitaneꝰ galearū multas
fecerat expēsas q̄ oēs fuissent perdite. Cū aūt dicti legati suā partialē
cōclusionē vellēt decretare ꝯciliū sup eis restitit:nec ꝑmisit aliquē ex
eis celebrare missam ad cessionē faciendā sꝫ deputatus ꝑ sacrū conci-
lium missam celebrauit:qua tēta fuit cessio gn̄alis i qua decretū sacri
ꝯcilij lectū fuit in ambone eccl'ie. In quo semp fuit cōsuetū legi decre-
ta sacri ꝯcilij:sed p̄dicti legati cū quibusdā paucis sibi fauētibus ꝓcu-
rarūt ꝙ quidā ep̄s in loco inferiori vbi nūq̄ legi cōsueuit forma ali-
cuiꝰ synodalis decreti festine ac ꝑturbate legit illā ꝯclusiōez sacri cō-
cilij editā.sed tātus erat cōtra suā lectionē patrū strepitus ꝙ vba eiꝰ
nullatenus ꝑcipiebant̃ ⁊ prius finiuit iste ep̄s decretū illud paucoꝝ
q̄ fuisset in ambone sacri cōcilij decretū ⁊ eo decreto sacri cōcilij lecto
patres vt moris est. Te deū laudamus decātarunt.id autē significat̃
cunctis scire volentibꝰ huius rei veritatē ꝙ p̄fata multitudo patruꝫ
concilij nō erat solū ꝯstituta ex senioribus sed cōprehendebat maiorē
partē prelatoꝝ,maiorēqꝫ partē doctoꝝ iuris diuini ⁊ humani,ma-
iorem partē eoꝝ q erant in ecclesiasticis dignitatibꝰ cōstituti:maio-
rēqꝫ partē ambasiatoꝝ regū ⁊ principū pro tūc existentiū in cōcilio:⁊
qui interfuit testimoniū perhibet veritati.facta hmōi cessione quādo
decretis synodalibus apponenda erat bulla sacri concilij:intercessit
alia nō minor disceptatio iter multitudinē patrū ⁊ legatos tūc pape.
9 Nō paucis sibi fauētibꝰ ¶ †Capse nāqꝫ i qua bulla cōcilij custodie-
bat̃ erāt quatuor claues ⁊ tenebant̃ per quatuor ex sapientibꝰ sacri
cōcilij qui iuxta morē obseruatū eligunt̃ singulis mēsibus ex q̄tuor
nationibus.lꝫ aūt tenētes ꝓ tūc dictas claues assensissent bullari de-
creto sacri cōcilij:tn̄ qr dicta capsa erat in manibꝰ seu in ptāte p̄sidē-
tis cōcilij.p̄fati cardinalis sancti Angeli ipse resistebat ne bullarent̃
nisi cū eis simul bullaret̃ eoꝝ p̄tensum decretū.vnde diebꝰ illis ꝓpter
illā cōtentionē nō bullant̃ aliq̄ lr̄e sacri ꝯcilij nec cōes nec particu-
lares. Post magnas tandē agitatiōes nemine reclamante sed exp̄sse
consentientibꝰ p̄dictis tribus legatis oībusqꝫ alijs paucis sibi fauen
tibus sacrū conciliū in sua gn̄ali cōgregatione per organū dicti dn̄i
Iuliani p̄sidē.cōmisit reuerendissimis patribꝰ Cardinali sancti Pe-
tri ad vincula:qui primꝰ erat legatoꝝ tūc pape Alphōso Burgeñ.
ep̄o.regis castelle oratori. Etiā mihi Nicolao dūtaxat archiep̄o Pa-
normitanē.⁊ serenissimi dn̄i regis Aragonū oratori plenā ptātē sup
bullatione ⁊ destinatione lr̄arū de quibꝰ disceptabat̃ in cōcilio. For
ma aūt schedule illius ꝯmissionis talis erat. ¶ Eligant̃ ꝑ sacras de
putatiōes dn̄s Cardinalis sancti Petri:dn̄s Panor.dn̄s ep̄s Bur
geñ.quibꝰ det̃ plena ptās sup bullatione lr̄arū de q̄bus agit̃ ⁊ eoꝝ
destinatione. Ita ꝙ ꝑ hoc ꝙ ipsi faciāt nullū p̄iudiciū alicui generet̃
⁊ per hoc sit pax ⁊ tranquillitas inter patres de ꝯcilio ꝓtractāda. Et
ista vltīa clausula sit ita firma ꝙ nō possit violari nec imutari. Ita
ꝙ durat eoꝝ ptās per totā diem crastinā q̄ erit.xv.Maij. ¶ Hec sūt
vba formalia illius schedule q̄ fuit ꝑ oīa approbata ꝑ sacrū conciliū
⁊ ita nō missio nobis fuit facta vt supra p̄missuꝫ est. Demū ipsi ꝯmis
sarij iuxta ptātē sibi traditā bullarū cū vera bulla plūbea sacri conci-
lij p̄dicta synodalia decreta de electione Basilee Auinioñ.⁊ Sabau
die impositione decime ⁊ facultate cōcessa ꝑ conciliū dictis quatuor
oratoribus noiandū portū dictis tribꝰ locis ꝓpinquoꝝ ⁊ aptiorum.
Itē lr̄as cōcilij missiuas ad dn̄m de Fuxo ciuē Auinioñ.⁊ oratores
concilij qui erant inibi. Itē lr̄as missiuas ad imperatorē grecoꝝ ⁊ pa
triarchā Cōstātinop.⁊ cū istas lr̄as synodales fecissent bullare exp̄s-
se dicti cōmissarij recusarūt bullare dictā partialē cōclusionē seu illud
pretensum decretū paucoꝝ. Licet de hoc fuissent plurimū requisiti,
ꝓut ipsimet postea fuerūt ꝯfessi publice in gn̄ali cōgregatione ⁊ qui
interfuit testimoniū ꝑhibet veritati. ¶ Deniqꝫ p̄fati tres ꝯmissarij
mādarēt executioni scd̄aꝫ partē cōmissionis eiusdē facte cū Rodul-
pho rudelhemi auditore camere:⁊ Guillermo archidiacone mentē.
sub noīe cōcilij miserūt p̄dicta synodalia decreta ⁊ lr̄as p̄fatas ad ci
uitatē Auinio.dātes eisdē oratoribꝰ instructiōes vt p̄res sacri ꝯcilij
exponerent ciuibus Auinioñ.q̄n̄o post multas ⁊ varias agitatiōes
sacrū conciliū deliberauerat eis destinare bullas per eos postulatas.
⁊ ꝙ receptis abinde pecunijs ꝑ dictos quatuor ep̄os oratores cōcilij
instare deberēt ꝙ statim ascēderēt galeas cū p̄dicto capitaneo ad cō
ducēdū grecos iuxta alias deliberata ꝑ sacrū ꝯciliū. Hec q̄dē bulla-
tio synodaliū decretoꝝ ⁊ eoꝝ ad ciues Auinioñ.destinatio cū fuerit
nota toti cōcilio p̄dictisqꝫ duobꝰ legatis ⁊ fauētibꝰ eis ⁊ eoꝝ aliq̄s
nūq̄ se opposuit ⁊ ꝯdixit. Et nimirū nō fuerat ꝑ cōciliū oīꝫ vnanimi
ꝯsensu p̄dictꝭ tribꝰ data ptās ꝙ ꝑ id qd̄ dicti tres ꝯmissarij agerēt eēt
pax ⁊ trāquillitas inter p̄res de ꝯcilio cessarentqꝫ oēs agitationes ⁊
molestatiōes:vt latius.s̄.patuit ex tenore schedule. ¶ Post hec aūt
cū p̄fatis cōmissarij tenētes claues dicte capse noīe cōcilij nunq̄ con-
senserunt vt bullaret̃ dictū decretū paucoꝝ post factā dictā bullatio-
nē synodaliū decretoꝝ ad.xv.dies patribꝰ cōcilij existētibꝰ iuxta sy
nodalē cōclusionē esse iā pacē ⁊ trāquillitatē,agentibꝰ Bartolomeo
de bertiferris secretario ⁊ quodā alio familiaribꝰ dicti dn̄i Iuliani
p̄siden.media nocte euulsis seris dicte capse in qua bulla cōcilij custo
diebatur bullate fuerūt ab ipsis plures lr̄e ꝯtinentes p̄dictā pernicio
sam cōclusionē paucoꝝ que erat scripta tanq̄ esset decretū simplici-
ter sacri cōcilij. Similiter ⁊ nōnulle litere missiue ad imperatorē gre-
coꝝ ⁊ patriarchā Cōstantinop. Et qr nihil ita coopertū est qd̄ ali-
q̄n nō reuelet̃.falsa hec bullatio ⁊ furtiua peruenit ad notitiā ꝯcilij
intra quatuor dies:statimqꝫ die sequenti captata vnanimi delibera
tione in omnibus quatuor deputatis concilium nemine reclamāte
cōmisit duodecim ex p̄stantibꝰ patribus oīmodā ptātē inquirendi:
ꝓcedendi ⁊ puniēdi oēs qui cōmiserāt hoc crimen falsi ⁊ ꝯ quoscūqꝫ
turbatores ꝯcilij. ¶ Item ꝙ haberēt plenā ptātem ordinandi ⁊ scri
bendi ad quoscunqꝫ principes tam ecclesiasticos q̄ seculares imper
tinentibus ad executionē dictoꝝ locoꝝ electoꝝ per sacrū concilium
ac etiā prohibendū,inhibēdū,⁊ puniendū quoscunqꝫ perturbatores.
hec oīa cōclusit in gn̄ali congregatione dictus dn̄s Iulianus tunc
presidēs sacri cōcilij:⁊ ipse Ioānes ep̄s exp̄sse tūc cōsensit in iudices
synodales qui facta inquisitione cū reperissent eū culpabilem arresta
uerunt eū in domo ꝓpria. Ipse autē timens iudiciū futurū tanq̄ sibi
conscius associatus armigeris tēpore quo patres erant in venerabi-
li congregatione recessit violando arrestum de ista ciuitate Basilien.
Hec ⁊ alia multa q̄ tractabāt̃ occulte in cōmunem noticiam addu-
cta fuere ex tenore quarūdam literarū:quas dictus Tarentinus scri
bebat in bononiā.et cognita ipsius Tarētini ⁊ alioꝝ prauitate que
permaxime tēdebant ad extinctionē concilij Basilieñ. magna pars
illorum qui adheserūt opinioni ipsoꝝ legatorum relicta alia cōclu-
sione partis seu decreto paucoꝝ fuerunt pro executione synodaliuꝫ
decretoꝝ:demū cū ipse tūc Eugenius dictā partialē cōclusionē suo-
rum legatoꝝ in suo gn̄ali cōsistorio tento Bononi.parabāturqꝫ iam
galee ꝑ florētinos quasi in dicto loco quē p̄mo aprobauerāt celebrā-
dū esset ycumenicū cōciliū declinās sponte a dicta partiali cōclusione
cōtra galeas sacri cōcilij fecit parare alias galeas in venetijs mittēs
oratores suos ad cōducendū grecos q p̄uenietes oratores ꝯcilij mul
ta suggesserūt grecis ne venirent ad locū per cōsiliū noīatum. Et spe-
cialiter dicebāt ꝙ sacrū cōsiliū nō haberet vnde posset facere expēsas
Et ideo remiserāt negotiū ad ip̄m Eugeniū ⁊ multa alia in detesta-
tionē patrū cōcilij ad ciuitatē ipsam Cōstātinopo. applicuere. fece-
runtqꝫ omnē diligētiā possibilē sibi vt iuxta cōcordata vellēt ipsi gre
ci venire in galeis concilij.ostē dentes eis bullas aureas ipsius impera-
toris grecoꝝ de cōuentione per oratores primo factas per conciliū ⁊
post modū de ratificatione facta ꝑ ipsum sil'r ⁊ lr̄as originales salui
conductus Imperatorū, Romanoꝝ, Frācie ⁊ Aragonū: alioꝝqꝫ
principū ⁊ comitatuū:ꝑ quoꝝ ditiōes trāsituri erāt ex quo videre po
terāt manifeste ꝙ verū nō erat id ꝙ ꝯciliū nō valens ꝓsequi cōpactā
remiserat oliꝫ Eugenio onus ad ꝯducendū eos.nā vt litere bullate q̄
p̄ntabant̃ noīe sacri ꝯcilij q̄ erāt furtiue bullate:vt.s̄.dictū est.obtule
rūt ꝓpterea oratores sacri cōcilij dicto imperatori ⁊ grecis seꝑatos
iplere ꝯcordata ꝑ sacrū ꝯciliū ⁊ ip̄os. Ipse aūt ip̄ator grecoꝝ in p̄mo
ꝑsuasus ⁊ iductꝰ ꝑ aduersariā ꝑtē rn̄dit oratoribꝰ ꝯcilij:ꝙ qr nō ve-
nissent i tp̄e debito nō itēdebāt venire cū illis galeis sacri ꝯcilij. Nec
aliā exp̄sserūt cām. Cū aūt perpriꝰ deuenisset in notitiā sancte synodi
p̄fatū tunc Eugeniū parari facere in venetijs galeas ꝯ galeas sctē
synodi aperte cognoscens iā schisma notorie itroduci ab eo in eccle
sia dei ꝑ erectionē alteriꝰ ꝯgregatiōis sub noīe gn̄alis ꝯcilij hoc du
rante sacro Basilieñ.ꝯcilio:volēs huic futuro malo obuiare:ac etiā
subuenire lāguoribꝰ eccl'ie dn̄ dictus quōdā Eugeniꝰ fuisset lōge ꝑ
priꝰ denuntiatꝰ ipsi sacro ꝯcilio:ꝙ decreta salubria edita ꝑ ipsuꝫ sa
crū ꝯciliū minime recipiebat. Quinimo eis nō obstā.vtebat̃ suis p̄
tēsis reseruatioñ.nō admittēdo electiōes annatas:erigēdo et simo
niā notorie cōmittēdo p̄latos inuitos trāsferēdo:ꝯ decreta sacri ꝯcilij
Cōstantieñ.⁊ multa alia de q̄bus in ip̄o citatorio ꝯ eundē quondā
Eugeniū ꝯmittēdo. Ex q̄bus notorie scandalizabat eccl'iaꝫ vt serio-
sius in dicto citatorio cōtinet̃. Compulsa fuit dicta sctā synodus
recepta prius ad cautelā informatiōe super infamia ⁊ notorietate
illorum criminū citare dictū quōdā Eugeniū:vt intra.lx.dies per se

vel per aliū corā sancta synodo ꝯpareret, allegatur⁹ ꝗ vellet ꝓ sui excusatione ⁊ defensione. requisiuit etiā cardinales vt venirēt ad ꝓuidēdum saluti ecclesie. Similiter notificādo hāc quā introducebat diuisionē in ecclesia dei vniuersis principibus ⁊ populis chꝛistianis: ipse vero quōdā Eugenius reddens se quotidie incoꝛrigibilē ⁊ difficilem pro ea obediētia quā debebat ipsi sacro cōcilio prestare rebellionē intulit. Nā per .xij. dies ante terminū eidē assignatū publicauit quādaꝫ bullā sue secūde pretense trāslationis seu dissolutiōis quā volebat habere effectū in duobus casibus. Primo inquātū sanctū conciliū cōtra eū: aut aliquē cardinaliū vel suoꝝ presidentiū vigoꝛe predicte vl' al's quomodocūqꝫ ꝓcedere mādās in illū euentū sub grauissimis penis. Nec basilee decetero fierēt actus cōciliares: nisi per triginta dies tractādo cū oꝛatoꝛibus Bohemie qui erāt presentes. Scōus casus dissolutionis seu translationis erat in aduentu grecoꝝ. Et sic tpe medio cōciliū debebat stare firmiter basilee. destinauitqꝫ immediate bullas cōuocatoꝛias per vniuersuꝫ oꝛbē ad suū ꝑtensum ꝯciliū qđ ferrarie se velle celebꝛare dicebat: quibus ītellectis omnes fere q fuerāt cū legatis cum sua partiali cōclusione recesserūt ob ipsoꝝ fauoꝛē. Nam videbant oculariter ꝙ ipse quondā Eugenius in pꝛimo casu dissolutiōis nihil curabat de illo decreto paucoꝝ cū inniteret̄ dissolutioni seu trāslationi sue: quā dicebat fecisse de plenitudie ꝑtātis ⁊ satis atqꝫ satis in dictis l̄ris dissolutionis seu trāslationis apte videbat̄ negare preeminentiam ꝯciliȷ̄ gn̄alis supꝛa romanū pontificē. Post dictam pretensam cōditionalē dissolutionē seu translationem sacrū cōciliū in cessione vicesimanona monuit dictū olim Eugeniū vt reuocaret ꝑdictā translationē ⁊ erectionē ꝑtēsam in ferrariā intimādo eidem expꝛsse ꝙ de autoꝛitate ecclesie male sentire videbat̄. ostēdendoqꝫ ei ꝙ approbata ab eo decreta declarationes fidei nullo mō id potuisset facere ꝺcreuitqꝫ ꝯ eū ꝑ penas iam statutas in vndecima cessiōe: qđ nisi illā ꝑtēsam translationē reuocaret intra quatuoꝛ menses animo indurato ꝑ alios duos menses ī suspēsione illa permaneret ꝙ sacrū ꝯciliū ꝓcederet cōtra eū vsqꝫ ad priuationē papatus inclusiue ꝑut ista latius ꝯtinetur illo decreto vndecime cessiōis ꝙ fuerat solēniter editū añ suam adhesionē ⁊ ꝙ ipse in sua adhesione satis aperte approbauerat. Ipe autē quondā Eugenius ostēdēs indies se magis rebellare appꝛopinquāte termino dicte reuocationis sibi mādare declarauit purificatas fuisse conditiones sub quibus dixerat se ex plenitudine ꝑtātis trāstulisse sacrum Basilieñ. cōciliū in ferrariā referēs ꝙ fuerat accusata ei⁹ contumacia ac ꝙ fuisset monitus vt reuocaret dictā suā trāslationeꝫ quas ob res declarabat cōciliū ad ferrariam fuisse ⁊ esse trāslatum ⁊ suā inibi congregationē inchoare debere octaua die Ianuarȷ̄: anni xxxviij. Et statim decima die per illos quos misit tēta fuit ferrarie de facto pꝛima ꝑtensa cessio declarādo legitimā fuisse predictā trāslationem. Nō obstātibus qbuscūqꝫ decretis Basilieñ. cōciliȷ̄: etiā capitulo sicut vnica octaue cessiōis ꝙ expꝛsse materiā fidei cōcernit. Illud eniꝫ decretū declarat ꝙ sicut vnica dūtaxat est ecclesia: ita nō pōt esse nisi vnū gn̄ale ꝯciliū eandē repꝛesentans. Ideoqꝫ durāte Basilieñ. ꝯcilio quecūqꝫ alia ꝯgregatio fieret sub noie gn̄alis cōciliȷ̄ illa dicēda foret cōuēticulū schismaticoꝝ. Sꝫ ꝑdicti sui ferrarie cōgregati declarauerunt de facto dictū oliꝫ Eugeniū nō includi sub isto aut aliȷ̄s qbuscūqꝫ decretis ac etiā nō teneri sub isto aut aliȷ̄s. Ad decretū .xix. cessionis qđ erat factū de ꝯsensu grecoꝝ ⁊ ꝑ eosdē ratificatū ꝙ tñ sapiebat expꝛsse iter ꝑtes ꝯctū quē etiā ipsemet quōdā Eugeni⁹ approbauerat. vt .s. dictū est. multaqꝫ illa dixerūt se decretare tendētia in preiudicium autoꝛitatis eccl'ie ⁊ catholice fidei. Uno aūt die ante factam predictā ꝑtensam cessionē in conuenticulo ferrarie recessit de loco sacri Basiliēsis cōciliȷ̄ dñs Iulian⁹ tūc ꝑcedēs q vsqꝫ ad illū diē ꝯtinuauit suā ꝑsidentiā in sacro Basiliē. cōcilio: nō obstāte trāslatione facta seu ꝑtēsa per dictū Euge. ex plenitudine ꝑtātis vt asserebat. ⁊ cū ipso dño Iuliano ꝑter suos familiares quatuoꝛ dūtaxat supposita ꝯciliȷ̄: nec ex practicis ꝑmū habetis plures secū trahere potuit vt facile reperiri poterit qđ ēt post aduētū grecoꝝ vnꝙ aliqs ꝑlat⁹ vel doctoꝛ aut in dignitate ꝯstitut⁹ de Basilea ad ferrariā ꝓ celebꝛādo ibidē icumenico cōciliō. Quinimo oēs vero oꝛatoꝛes, imperatoꝛis: regū ⁊ pꝛincipū qui erāt ꝑ prius in cōcilio Basilieñ. ibidē remāserūt illa ꝑtēsa trāslatione ad ferrariā nō obstan. qđ foꝛtius est rex Francie expꝛesse pꝛohibuit sub magnis penis ne aliquis de sua ditiōe ad ferrariā ꝓficisceretur ꝓ icumenico cōcilio celebꝛando recognoscendo semper sacrum gn̄ale conciliū Basiliē. Transacto vno termino dictoꝝ mensiū a tēpoꝛe dicte pretense translationis sancta synodus Basiliē. declarauit in sua .xxxi. cessione dictū oliꝫ Eugeniū legitime foꝛe suspēsum ab administratione papat⁹. In qua cessione fuerūt publicata illa duo magna decreta de causis vcꝫ ī partib⁹ terminādis: ⁊ de collatiōib⁹ bñficioꝝ faciēdis. Sꝫ per suos oꝛdinarios ꝗ decreta lꝫ edita post dictā ꝑtensaꝫ trāslationē accepta fuerūt in Germania. ⁊ Frācia ac ꝑ regē Arrogonū ⁊ alios ꝙplures ꝑncipes. Et per hāc suspensionē ad .xv. dies vcꝫ octaua die Februarȷ̄ pꝛimū terminū applicuerūt ad poꝛtuꝫ venetoꝛum imperatoꝛ grecoꝝ ⁊ patriarcha Cōstantinopoli. ⁊ quia a grecia cū ipsis venerūt. opoꝛtuitqꝫ inibi tractare cum eis de eoꝝ cōsensu ad dictū locū ferrarie pꝛo celebꝛādo cōcilio icumenico si quideꝫ mutatio loci Floꝛētie de qua dictū erit per suos legatos: vt supꝛa memoꝛata partiali conclusione finaliter ⁊ indictio facta erat per dictum olim Eugenium absqꝫ notitia ⁊ expꝛesso cōsensu ipsoꝛum grecoꝛum. Die vero .xv. predicti mēsis Februarȷ̄ ꝑdictus olim Eugenius ꝑsonaliter tenuit ferrarie secundā ꝑtensam cessionem suā dixitqꝫ ibi se cōfirmare acta per suos in pꝛima cessione declarando ⁊ decernēdo ꝺ facto grauissimas penas contra existētes in sacro Basilieñ. cōcilio ꝑcipiendoqꝫ magistro ciuiū ⁊ cōsulib⁹ Basilieñ. vt a se expellerēt quoscunqꝫ causa cōciliȷ̄ ibidē existētes. Itē intimādo ȷ̄sdem nobilib⁹ per germaniam constitutis ꝙ poꝛtantes victualia ad Basilieñ. conciliū possent a quibuscunqꝫ chꝛisti fidelibus ipune spoliari. Sed plures responderūt nūtȷ̄s huiusmodi notificando se velle imitari vestigia patrum suoꝛum: qui non spoliarunt transeuntes. Sed faciebāt iustitiā contra eos qui in suis territoꝛȷ̄s alios spoliabant. Scripsit tūc ꝑterea dict⁹ olim Eugēius literas ad principes Alemanie vt reuocarēt saluosconductus si quos concesserunt concilio Basilieñ. persequerentur qꝫ patres tanꝙ hostes fidei chꝛistiane. Sed plures ex illis nō assentientes tante iniquitati etiam de nouo concesserunt suos saluoscōductus sacro Basilieñ. concilio. de mense aūt Martȷ̄ ꝑdict⁹ imperatoꝛ grecoꝝ ⁊ patriarha Constantinopolitanus ⁊ aliȷ̄ greci ingressi sunt ferrariam: ⁊ nona die Apꝛilis tribus iā quasi mensibus post suspensionem illius a papatu tēta est ibi tertia ꝑtensa cessio declarādo de facto ꝙ etiam de consensu grecoꝛum ferrarie esset locus ad celebꝛandū icumenicū cōciliū qđ postea vt dicebat Eugēius trāstulit in floꝛētiā. Sacrum aūt cōciliū Basilieñ. vtēs māsuetudine solita. lꝫ ꝑdictis cōsideratis tā nequiter ꝑpetratis ꝯtra patres sacri cōciliȷ̄ lꝫ iure potuisset manum ad foꝛtia ponere ⁊ ipsum quondam Eugenium illico a papatu deȷ̄cere ꝑsertim cum decretū vndecime cessiōis clarissime dictaret: ꝙ sustinēs suspensionē per duos mēses posset a papatu deȷ̄ci. Attamen processum inchoatū cū magna modestia cōtinuauit seruādo terminos qui etiaꝫ de necessitate seruādi nō erāt. Ac plurimos testes recipiendo super cōtentis in monitoꝛio qui etiam de necessitate recipiendi nō erant. Cum plurima notoꝛie degenerarēt: ⁊ apparerēt contra dictum olim Eugenium quoꝛum quodlibet ad depositioneꝫ satis erat aptū ⁊ sufficiēs illā ꝺpositionē distulit per .xxiij. menses. a tēpoꝛe dicti monitoꝛȷ̄ expectando semper ꝙ dict⁹ quondā Eugenius vellet ad coꝛ redire ⁊ ecclesiam dei ⁊ eius autoꝛitatē recognoscere. Uidens autē se nullo modo pꝛoficere cū magis indies ei⁹ rebellio cōtra sacrū cōciliū cresceret. nō valēs amplius sustinere sine magna cōfusione eccl'ie vniuersalis ⁊ autoꝛitatis eiusdē ac sine ꝑiculo multoꝝ maloꝛum que facillime erāt futura contra dictū quondā Eugenium ad sententiam iuste depositiōis processit iuxta foꝛmā contentā in ipsius conciliȷ̄ .xxxiij. cessione.

Et si plurima dubia ex supꝛa

narratis elici possent, attamen qꝛ omnia ad tria sūt reducibilia omnipotentis dei postulato suffragio ī trifariā dicēdi foꝛmam pꝛoloquenda constringā. ¶ Pꝛimo an fuerit ⁊ hodie sit in ciuitate Basilee cōciliū generale ecclesiam vniuersaleꝫ legitime repꝛesentans. ¶ Secūdo an ipsi ꝯsilio gn̄ali eo posito affuerit facultas ⁊ potestas legitima prefatū quōdā Eugeniū suspēdēdi ⁊ deponēdi. ¶ Tertio ꝑtāte presupposita an cōciliū legitimas causas habuerit ipsum deponēdi. Et per consequēs aliū in sede apostolica subꝛogādi

1 ¶ Circa pꝛimū dubiū an fuerit ⁊ hodie sit conciliū gn̄ale in Basilea ciuitate. Nemo pꝛofecto mentis cōpos conciliū ibidē legitime cōgregatū fuisse negare audebat. Cum duoꝝ conciliorum generalium Constañ. ⁊ Seneñ. ⁊ duoꝝ successiue summoꝝ pontificū Martini .s. ⁊ quōdā Eugenȷ̄ autoꝛitate fuerat legitime īstitutū. Illis āt hāc ꝑtātē cōpetȷ̄sse nemo negat. Et quo ad summos pōtifices ꝙ possint idubie gn̄alia cōcilia cōgregare: est tex. in .c. dudū. iȷ̄. q. vi. ⁊ .xvij. dist. per totum. Quo ad conciliū Cōstātieñ. ⁊ etiā Seneñ. allegari potest qđ habet̄ actuū .vi. c. vbi dicit̄ ꝙ duodecim apostoli conuocantes multitudinem ꝺscipuloꝝ dixerunt. nō ē bonū nos relinquere ꝟbum dei ⁊ ministrare mensis. Considerate ergo ex vobis septē viros boni testimonȷ̄ plenos spiritusancto quos ꝯstituemus super hoc opus. Et statim subditur ibiqꝫ imposuerūt eis manus: ⁊ fuit illud secundū cōcilium apostoloꝝ. Ex quibus verbis clare infertur ꝙ conuocare patres ad conciliū est cōmune Petro ⁊ omnibus apostolis qui disponere possunt de electione ⁊ cōuocatione alterius cōciliȷ̄. Que omnia fuerunt ad manutenendū, defendendū decretū frequens in concilio Constantiē. editū super concilȷ̄s gn̄alibus certis tempoꝛibus eligendis: vt ibidē latius continet̄. Quod autem sit aut vigeat in Basilea ciuitate cōcilium etiaꝫ in presentiarū negāt aduersarȷ̄ ecclesie ipsius sacri cōciliȷ̄ fundantes se super paruo imo pꝛauo decreto quoꝛundā paucissimoꝝ qui tunc de cōcilio existebāt. Secūdo super quadā pretensa dissolutione seu trāslatione cōciliȷ̄ facta ꝑ ipsum quondā Eugenium post processum ꝯtra eū per sacrū Basilieñ. cōcilium inchoatū. De quibus scꝫ paruo decreto ⁊ dissolutione ꝑtensa satis ample supꝛa in casus narratione dictū extitit. Quod aūt illis nō obstan. cōcilium adhuc vigeat ī Basilea in presentiarū ꝓbabo per vnicā regulā

generalem

gñalẽ ꝛ ſedecim rõnes: rñdeboq; ad motiua aduerſarioꝝ. infra ea
dem regula.co.xxiij.in.j.dubio.ver.audiui alios.addãq; ad aliud eo
rum motiuũ alias per me intellectum reſponſionem ad illud ſubijcien
do. ¶ Regula aũt contra illud paruũ decretũ a pauciſſimus editũ ẽ
talis. In ſpectantibꝰ vniuerſitatem quamcunq; ſiue ſit cõſilij gñalis
ſiue ꝓuincialis ſiue inferioris eccl'iaſtice vel mundane ſemꝑ ꝑualet et
ſuum effectũ ꝯſequi dꝫ ꝙ a maiori ꝛ ſaniori parte fit: factũ aũt a mino
ri parte nullꝰ reputat̃ efficacie. Quinimo qđ fit a maiori ꝛ ſaniori ius
fingit̃ factũ eſſe a tota vniuerſitate. De cõſilio gñali probat̃.lxx.diſ.
c.j.ꝛ idem de ꝓuinciali.ꝛ facit tex.cũ gl.in.c.non põt.de re iud. De in
ferioribus ꝟo vniuerſitatibus multa ſunt iura.vt in.c.j.ꝛ.c.fin.de his
q̃ fi.a ma.par.ca.de elec.eccleſia veſtra.ff.ad muni.l.quod maior. et i
l.aliud.§.refert.ff.de reg.iur.vbi dicit̃ ꝙ ad omnes refert̃ qđ a maiori
parte fit. Ad idẽ.l.nominationum.C.de decur.lib.x. Et qđ notat̃ ꝑ
Bar.in.l.nulli.ꝛ.l.plane.ff.qđ cuiuſq; vniuer: ꝛ plene in.l.oẽs vero po
puli.ff.de iuſti ꝛ iure vbi poſui multa ſingularia in ſua repetitione ad
noſtrum ꝓpoſitũ dicẽs ꝙ etiã ſi fieret ſtatutũ ꝑ vniuerſitatẽ cõtra le
gem, tale ſtatutũ vꝫ qđ fit a maiori parte ꝛ i hoc dãnat Cy. in.l.cõſue
tudinis.C.que ſit lon.cõſue.qui tenuerat ꝙ vbi ſtatutũ fit preter legẽ
tunc ſufficit conſenſus maioris partis quo caſu loqui intelligebat iu
ra generalia ſuperius allegata. Sꝫ vbi ſtatutũ fieret ꝯ legẽ: tũc opor
tet ſm eum ꝙ nullus de vniuerſitate diſſentiat. Et mouebat̃ i hoc vl
timo per tex in auť.de defenſo.ciuit.§.fi.in fi.ibi nullo reluctãte ꝛc.qđ
tñ non placuit Bar.in.d.l.omnes vero.per iura preallegata que gene
raliter indiſtĩcte loquuntur. Et ad tex.in auť.de defen.ciui.reſpondet
ꝙ ponit caſum ſpecialem aliud non allegãdo. Sꝫ ego pro tua opiniõe
allego tex.apertum in.d.c.j.de his que fi.a maio.par.ca.in vl.rñſo.vbi
probatur valere ſtatutum conditũ a maiori parte contra conſuetudi
nem etiam iuratum ex quo vtilitas eccleſie exigit vt cõſuetudo mutet̃
vt ibi dixit tex. iuramenta potius periuria ſunt dicenda que cõtra vti
litatem eccleſiaſticã ꝛ ſanctoꝝ patrũ veniũt inſtituta. Quinimo am
plius ibi ſingl'r probat̃ ſm cõem intellectum ꝙ nõ vꝫ conſuetudo ca
pituli ꝙtũcunq; iurata diſponẽs vt i agẽdis oẽs de capitulo debeãt
concordare ꝛ ꝙ aliter nõ valeant geſta. Nã talis conſuetudo eſt cõtra
vtilitatem eccl'iarum ꝓpter hominum facilitatẽ ad diſſentiendũ.viij.
q.j.nec nouum.ꝛ in.c.ſi forte.lxiij.di.ꝙ idem.in.l.itẽ ſi vnicus.§.prin
cipaliter.ff.de arbi.facit.l.qꝛ poterat.ff.ad treb.ꝛ.c.qꝛ diuerſitatẽ.de
cõceſ.preben. Spe.eñ eccleſie vtilitas impediretur ſi diſpoſitũ a maio
ri parte ſuũ nõ cõſequeret̃ effectũ ex quo etiã infertur quod in vniuer
ſitatibꝰ eccl'iaſticis inferioribꝰ non vꝫ ſtatutũ nec conſuetudo: vt due
partes ad minus debeãt concordare ſꝫ ꝑualere debent ſemꝑ a maio
ri parte diſpoſita neceſſitate vel vtilitate eccl'ie ſuadente: vt probatũ
videt̃ in.d.c.i.ꝛ.in.c.lꝫ.de elec.ꝛ.c.ſi cui.eo ti.lib.vj.ſumendo argumẽ
tum per locũ a ſpãli. Et ꝙ paucorũ cõtradictio nõ hꝫ impedimentũ
preſtare ẽt in cõcilijs gñalibꝰ, vel ꝓuincialibus.eſt tex.in prealle.c.lxx.
di.ꝛ tex.iuncta glo.in.d.c.non põt.de re iudi.ꝛ illud.c ſane.factũ fuit
in concilio Niceno ex quo infert̃ ꝙ ſupra dixi: vcꝫ qꝛ etiam in cõcilijs
generalibus valent geſta per maiorẽ partem, contradictiõe minoris
partis nõ obſtante.qꝛ tota eccleſia videtur facere ꝙ maior pars facit
vt eſt tex.no.iũcta glo.in.c.apoſtolica.l.vj.diſt.ꝛ tex.cum gl.i.c,cũ in
ter.de elec. Pro quo optime facit qđ habetur ꝑ philoſohum tertio po
liticorum ꝛ octauo.vbi habet̃ ꝙ regimẽ ciuitatis cõſiſtit penes ꝯgre
gationẽ ciuium vel ipſius congregationis partem valentiorem: ita
conformiter dicendum eſt in regimine orbis vt penes cõgregationẽ
hominum totius orbis vel ipſius partẽ valentiorẽ cõſiſtat regimẽ et
ita etiã eſt dicendũ in regimine vniuerſalis eccleſie q̃ repñſentatur ꝑ
conſilium gñale vt ipſo cõſilio congregato cõſiſtat regimen penes to
tam congregationem vel penes partẽ ipſiꝰ potiorẽ ꝛ valentiorem vt
i iuribus preallegatis.facit.c.dño ſane.in fi.l.di. ¶ Attenta ergo diſ
poſitione regularũ iuris in dubium eſt illud paruũ decretũ paucoꝝ
ex aduerſo allegatũ nullius fuiſſe valoris vel momenti. Preſertim cũ
aliud verum decretũ fuerat editũ nõ modo a maiori parte: ſed etiã a
duabꝰ partibꝰ ꝛ vltra totius ſacri cõſilij Conſtãtieñ. Et vbi ꝯcurrũt
due partes vniuerſitatis ibi ꝓſumit̃ melior pars adeo ꝙ ꝯ duas par
tes non admittũtur exceptiões tendentes ad extenuationẽ votorum.
Rõnem zeli meriti vel autoritatis vt ꝓbat̃ in.c.ſi qñ.de elec.lib.vj.fa
cit.c.idẽnitatibus.eo.ti.ꝛ lib. ¶ Aduerſarij tñ eccl'ie volentes illius
parui decreti iniquitatẽ palliare dicũt illã minoris partis ꝯcluſionẽ
ſeu decretationẽ ꝑtẽſam ex quatuor capitibꝰ valuiſſe. In quorũ quo
libet dicũt diſpoſitionẽ minoris partis preualere. Primo ſi in mino
ri parte numero ſint perſone excedẽtes aliã partẽ in merito ꝛ in repre
ſentatione. Et ꝓ hoc allegãt aduerſarij dũtaxat qđ dicit Hoſt.i ſimi
li.in.c.poſtulaſti.de ꝯceſ.ꝑbẽ.ꝙ epũs habẽs ſecũ aliquos de capitulo
ẽt partem minorẽ faciẽtes ꝑualet iudiciũ ipſius epi. Et ita dicũt etiã
tenere Inno.ꝛ Jo.and.in.c.vnico.ne ſe.vac.lib.vj. Quod vltimũ eſt
falſum.imo Jo.and.ꝓſequẽdo illud dictũ Hoſt.i.c.de ap.in.vj.clare
reprobat illud dictum Hoſt.per efficaciſſimas rõnes concludẽs poſt
multa ꝙ epiſcopus exiſtens in.c.vt prelatus nõ dicitur facere de ꝯſen
ſu capituli niſi habeat ſecum maiorem partẽ capituli: qꝛ capitulũ re
preſentatur per maiorem partem.vt.d.l.aliud refert̃ ꝛ alijs iuribꝰ ſu

perius allegatis. Quinimo refert ipſe Jo.an.dominũ purizmallum
qui diu rexit ſtudium Paduanũ in iure canonico diſputando tenuiſ
ſe contra illud dictum Hoſt.ꝛ idem tenuit Fede.de ſenis in ſuis cõſi
lijs in primo. Et hoc idem contra Hoſt.tenent communiter oẽs doc.
moderni in.d.c.poſtulaſti. Vñ mirandũ eſt de preſumptione aduerſa
riorum qui non ſolum in hoc allegãt falſum. Sed etiã dictũ cõmuni
ter reprobatũ. Nec videnť diſcuſſiſſe iura in quibꝰ hec materia đ qua
agitur ſpecialiter tractatur. Potuiſſent eñ diſcurrere per notata i.c.
qꝛ propter.de elec. Et plenius in.c.eccleſia.e.ti.vbi glo.ꝛ doc.ſpeciali
ter attingunt hunc articulum.ſ.an autoritas debeat numero prefer
ri. Et glo.ibidem tenuit ꝙ ſi numerus in multum excedit ꝙ prefertur
autoritati ꝛ etiam merito cõſiſtentiũ in minori parte ꝛ hodie hoc eſt
clare deciſum in.d.c.ſi quando.de elec.li.vj. Id autẽ deberet ſufficere
quo ad caſum noſtrum in quo vltra duas partes habuit decretũ ſa
cri cõſilij. Sed vt allegatio aduerſariorũ magis confundat̃. Dico qđ
etiam vbi eſſet tantus exceſſus in numero autoritas ꝛ meritũ mino
ris partis nõ preferetur maioritati numeri: lꝫ poſſent impedire diſpo
ſitionem maioris partis: qꝛ lꝫ fuerit opinio quorũdã ꝙ ſanior pars re
ſpectu autoritatis ꝛ meriti dicat̃ etiã maior: vt ſentit gl.in.d.c.eccl'ia.
ꝛ Inno.in.c.qꝛ propter.ꝛ.c.ſcriptum.co.ti.attamen cõmunis opinio
doctorũ preſertim modernorũ eſt in contrarium vt Petr.abbas. Jo.
and. Egi. Hoſt. Ant.de but. Cardi.zaba.ꝛ oẽs fere ſcribẽtes. Mouẽ
tur: qꝛ cum iura communiter requirant duo copulatiue nõ ſufficit al
terum. Tota enim copulatiua reddit̃ falſa ex falſitate vnius partis.
vt no.in.c.ij.ꝛ inter ceteras.de reſcri. Iura enim communiter dicunt
ꝙ ad validitatem geſtorũ requiritur ꝙ conſentiat maior ꝛ ſanior ꝑs
vt.d.c.j.de his que fi.a ma.par.ca.ꝛ in alijs iuribus alle.in prin.regu
le ꝛ per Bar.i.l.viij.ff.de re iud. Nõ ſufficit ergo ſanior pars niſi etiã
ſit maior. Ideo concludit Hoſt.in.d.c.eccleſia.quem ſequuntur ibidẽ
cõmuniter doc.quod ſi ex eodem ſcrutinio fiant due electiões vna a
maiori parte reſpectu numeri: alia vero a ſaniori parte neutra confir
mabitur.prima non: qꝛ nõ eſt facta a ſaniori parte lꝫ a maiori vt pro
batur in.d.c.eccleſia. Nec ſcđa qꝛ nõ eſt facta a maiori pte: lꝫ a ſaniori
vt.c.eccleſia.ꝛ.c.in geneſi.de elec. Et conſiderandũ ꝙ Hoſ.in materia
noſtra aperte ſentit contra allegationem aduerſariorum: lꝫ in epiſco
po exiſtente in capitulo habuerit aliam conſiderationem: vt dictum
eſt. Et ſic iſte primus caſus per aduerſarios allegatꝰ in nullo eis opi
tulatur: imo communis concluſio Hoſt.in propria materia ꝛ alioꝝ
doc.eſt cõtra eos. Nec per hoc volo fateri ꝙ apud illam minorẽ ptẽ q̃
dictum pretenſum decretũ fecit fuerit maior autoritas vel meritũ: qꝛ
ſine comparatiõe ꝛ autoritas ꝛ meritũ ac maior ratio ſic diſponẽdi
erãt in multitudine partiũ. ¶ Adducebãt ꝛ preterea aduerſarij ad
iuſtificationẽ caſus premiſſi aliquas autoritates biblie vt eſt illa. Nũ
quid ego nõ ſum melior tanꝙ chriſti filius.ꝛ illa. Melior eſt canis vi
uus leone mortuo ꝛ cõſimili. Ad quas quidẽ autoritates: qꝛ nihil fa
ciũt ad materiam vniuerſitatis ſeu conſilij generalis aliter nõ reſpõ
deo. Potuiſſent eniꝫ honeſte ſubticeri. ¶ Sed quatenus ſubijciũt ꝙ
cum iudicio minoris partis cõſenſit tota ſedes apoſtolica repreſenta
ta in preſentibus quorũ duo fuerunt cardinales. ¶ Item tota natio
Italica tota natio hiſpanica ꝛ ãglicana. Ambaſiatores regũ. Por
tugalie Arragonũ ꝛ vnꝰ ambaſiator regis Frãcie. Certe iſta nec re
ſtringũt nec per omnia vera ſunt in ſe. Et primo ad illud quod dicit̃
de preſentibus tũc pape. Reſpõdetur ꝙ lꝫ preſidentes pape ſeu lega
ti ſui ſentiãt vnum non per hoc captiuatur iudicium maioris partis
cõſilij. Conſilium enim nõ cõſiſtit in papa nec in ſuis preſidentibus.
Sed repreſentatur in tota cõgregatiõe vniuerſalis eccleſie ſeu maio
ris partis.vt in.c. In nomĩe domini.xxiij.diſ.ꝛ.c.bene quidem.xcvj.
diſt. Quod etiam patet ex etymologia vocabuli. Nam cõſilium idẽ
eſt qđ cetus ſeu cõgregatio ſm Iſidorũ: vt in.c.canones.xv.di.vñ nõ
põt dici factũ ſynodale niſi fiat a tota ſynodo vel eius maiori parte.
Nec ſufficit qđ papa habeat ſecũ maiorẽ ptẽ: qꝛ vt.ſ.dixi de epõ lꝫ ſit
in capitulo tanꝙ prelatꝰ. Tamẽ nõ põt dici factũ a capitulo, vel ha
bitus cõſenſus capituli niſi cõcurrat cũ eo iudiciũ maioris partis: vt
habet cõmunis theorica doc ſ.recitata ꝛ dicã infra in tertio caſu.ꝟ.
Articulꝰ iſte meliꝰ cadit. ¶ Ad illđ ꝟo qđ dicit̃ de tota natiõe Ita
lica hiſpanica anglicana ꝛ ambaſiatoribꝰ ꝓncipũ: Rñdeo ꝙ caret ve
ritate: qꝛ multi notabiles italici cõcurrũt cũ maiori pte. Et ita de am
baſiatoribꝰ regũ ꝛ de principũ ꝛ de natiõe hiſpanica. Et ambaſiato
res regis arragonũ ꝛ trãſſiniũ cũ maiori pte ex q̊ notorie ptꝫ falſa al
legatio aduerſarioꝝ ꝛ idẽ de mltis alijs italicis. Sꝫ ſatis ẽ ꝑ ꝓdicta
cõfundere illã allegationẽ tanꝙ falſaꝫ. Et mirãdũ ꝙ in tãta re nõ ve
reant̃ dicere notorie falſa. ¶ Preterea vr̃ eis deficere ius qꝛ recurrũt
ad mẽdicata ſuffragia.allegãt notatiões cũ in ꝯſilio Baſil.nũꝙ fue
rit ꝓceſſũ ꝑ natiões ſꝫ ꝑ deputatiões. i quibꝰ diſtributi hoĩes ꝛ ſup
poſita cuiuſq; nationis ita ꝙ natio nõ hꝫ aliquã vocẽ i ꝯſilio Baſi
lieñ. Sed ſm ordinationẽ ſacri conſilij ꝛ conſuetudinẽ ibidem hacte
nus obſeruatam preualet ſemper qđ fit a tribus reputationibus ſi
ne diſcretiõe ꝛ diſtinctiõe nationũ. Itẽ cum illo paruo decreto ex ad
uerſo ꝑtenſo vix cõcurrerunt qnquaginta vel ampliꝰ ſexaginta. No.
qđ nõ eſt veroſimile ꝙ habuerint totã nationẽ Italicã ꝛ Hiſpanicã,

et tot ambasiatores regū ⁊ pncipum sicut se iactātꝛimo si verum fa-
teri vellent pꝛeter vnū ex ambasiatoribꝰ regis Poꝛtugalie,nemo ex
oꝛatoribus pꝛincipum recessit ex ꝯsilio propter illud paruum decre-
tum.Quinimo pꝛimo ⁊ post illum aduentum grecoꝛum fuerūt in sa
cro cōsilio Basilieñ.ambasiatores imperij ⁊ regis Francie. Qui rex
expꝛesse sub pena ꝓhibuit vt nemo iret Ferrariā occasione cōsilij icu
menici.Item omnes ambasiatores regū castelle ⁊ arragonū remāse
runt in cōsilio Basilieñ.continuando illud.Non obs.pꝛetensa trans-
latione seu dissolutione.Et hec de pꝛimo casu de quo maniter aduer
sarij se iactant dicta sufficiant.¶ Secundus casus est ꝺm eos in quo
minoꝛ pars pꝛefertur maioꝛi qñ minoꝛ pars innitit̃ verioꝛi rationi.
Et omittēdo aliquas allegatiōes biblie que ad pꝛopositū nō faciūt
vt est illa.Ne sequaris turbam ad faciendum malum.⁊ illā:stultoꝝ
infinitꝰ est numerꝰ.Que respōsione digna nō sunt submitto al's eoꝝ
allegationes:nā inducunt autoꝛitatē dominicā dicentē. Si duo aut
tres cōgregati fuerint in nomine meo in medio eoꝝ sum.que trāsum
ptiue habetur.xxiiij.q.j.c.alienus.Nō enim dicit dominus si multi
sed dicit si duo.Adducunt etiā notata per glo.in.d.c.sane.lxv.disti.
⁊.c.in cena.xxxi.dist.Quinimo ꝺz eos dictum vnius tm̃ pꝛefertur sen
tentie pape ⁊ cōsilij.si iste vnicus initatur autoꝛitati ⁊ rationi euidē-
tioꝛi allegant gl.in.c.placuit.xxxvj.q.vlti.vbi dicūt pꝛobari ꝙ auto-
ritas beati Hier.q innitebat̃ veteri testamēto fuit ꝓlata dicto duoꝝ
summoꝝ pōtificū.s.simmachi ⁊ gregoꝛij ⁊ duoꝝ ꝯsilioꝝ.in ꝓposito
ꝗñt nostro dicūt hoc modo iustius fuisse decretū minoꝛis partis qꝛ
innitebat̃ verioꝛi rationi ⁊ maioꝛi pietati.¶ Quia maioꝛ pars eligit
loca intelligibilia pro grecoꝝ reductione scilicet Basileñ ⁊ Auinio-
nē que nō potuerant eligere qꝛ ambasiatores grecoꝝ publice ꝓtesta-
ti fuerunt,nūꝗ̃ se vēturos ad quēcunꝗ̃ dictoꝝ locoꝝ.Nec ad aliquē
vbi pape pꝛesentia nō esset.⁊ sic crudele erat ⁊ expꝛesse fidē catholicā
ledere ac reductionē grecoꝝ abijcere.Ideo cōcludūt cōstanter tenē-
dum ꝙ in minoꝛi parte tota ecclesia repꝛesentabat̃.qꝛ maioꝛi ratione
⁊ pietate fulciebatur.Addunt ⁊ similia que parum stringunt nec vi
dent̃ isti discurrisse per capuz iuris humani.Nā omissa materia iuris
vadūt per frōdes ⁊ folia qꝛ vt dixi i pꝛecedēti casu etiā si minoꝛ pars
fulgeat verioꝛi ratione:non tñ iudicium ⁊ potestas totius vt diuersi-
tatis residet in minoꝛi parte.Nā vt dixi duo requirūt̃:vt valeāt gesta
nomie vniuersiatis.vt.s.fiant a maioꝛi ⁊ sanioꝛi parte lꝫ minoꝛ pars
sit sanioꝛ.Nā potestas maioꝛis partis nunꝗ̃ deuoluit̃ ad minoꝛē ꝑ-
tem nisi in casibꝰ in iure expꝛessis vt est gl.no.quā sequūtur oēs doc.
in.c.bone.ij.de elec.Ac iste casus deuolutionis ex aduerso pꝛetensus
nō est a iure expꝛessus.Et per hoc respōdetur ad gl.c.sane.⁊.c.nicena.
ibi em̃ dicit̃ ꝙ minoꝛ pars pꝛefertur intuitu rōnis.Sed ꝙ vnus solus
resistere potest maioꝛi parti allegando rationem cōtra iudicium ma
ioꝛis partis.Unde nō valebit nec factū maioꝛis partis qꝛ sine rōne.
Nec factū minoꝛis qꝛ caret potestate vniuersitatis:qꝛ potestas vni-
uersitatis cōsistit in tota vel in eius maioꝛi pte.vt.d.l.ꝙ maioꝛ.ff.ad
munici.⁊ in.l.nominationum.C.de decur.li.x.⁊ videtur expꝛessum in
c.ecclesia.el.j.iūcto.c.ecclesia.eo.tj.de elec.Nā in illo.c.eccle.electio non
valuit minoꝛis partis.lꝫ fuerit maioꝛum partiū ꝯparatiōe minoꝛis.
Et hoc qꝛ non dicitur facta collegio ex quo non cōcurrit maioꝛ pars
totiꝰ collegij.i.c.ꝟo ecclesia.el.ij.nō valuit electio facta a maioꝛi par-
te:qꝛ illa maioꝛ pars non fuit sanioꝛ.ideo neutrius dispositio tꝫ vt
dixi in pꝛecedēti casu multaꝗ̃ inconuenientia quotidie sequerētur si
iste secundus casus esset simpliciter verus vt allegatur.Nā vnus solꝰ
canonicus ꝓtendēs debitū eccl'ie vel aliā necessitatē seu vtilitatē pos-
set inuito capitulo vēdere vel aliter obligare bona ecclesie allegādo
ꝙ tota potestas capituli residet in eo qui nitit̃ ꝟioꝛi rōne. Cuiꝰ ꝯriū
aperte pꝛobat̃.x.q.ij.hoc ius poꝛrectū.vbi patet ꝙ insurgente necessi
tate ecclesie nō possunt bona distrahi.Nisi consentiat maioꝛ pars ibi
dein deseruientiū clericoꝝ.¶ Pꝛeterea ꝯtra hūc casum facit notabi
le dictū Inn.i.c.ea te.de rescri.vbi dicit ꝙ si papa mādat capitulo ali
quid iuris puta ꝙ recipiāt aliquē i canonicū seu ꝙ cōferant alicui be
neficiū,nō pōt minoꝛ pars inuita maioꝛi parte mandatū apostolicū
adimplere:qꝛ ē capitulo vt capitulo ⁊ nō vt singulis directū.Ergo
opꝫ ꝙ capitulū faciat ꝙ repꝛesentat̃ in maioꝛi parte.Et tñ verū est di
cere ꝙ is q vult mādatū apostolicū adimplere nitit̃ maioꝛi ratiōe cū
alij peccent nō obediēdo ꝓcepto pape.Et tñ ptas capituli hoc casu
nō deuoluit̃ ad maioꝛē partē qꝛ nō est iste casus in quo maioꝛ pars ꝓ
uetur ⁊ deuolutio fiat ad minoꝛē partē.Ad gl.c.placuit.de autoꝛita-
te Hieronymi.xxxvj.q.vlt.Illa nō facit ad pꝛopositū.Nā pꝛimo loq
tur qñ dictū alicuius sancti vel alteriꝰ viri innitit̃ autoꝛitati noui vel
veteris testamēti.Quo casu illud dictū pꝛefert̃ iudicio summoꝝ pō
tificum:qꝛ summi pontifices nō pñt aliquid edere contra autoꝛitatē
noui aut veteris testamenti.imo tunc cōuincuntur potiꝰ errare ꝗ̃ le-
gē ꝯdere:vt dicit tex.in.c.sunt quidā xxvj.q.j.Et qꝺ allegāt isti de cō
silijs dico ꝙ illa nō fuerūt cōsilia gñalia sed pꝛouincialia:qꝛ fuit con
silium aquisgrani.vt ptꝫ in.d.c.placuit.s.vbi cessat autoꝛitas veteris
aut noui testamenti.dictū etiā viri sancti in diffinitione causaꝝ nō ꝓ-
fert̃ dispositioni summoꝝ pontificum:vt est tex.xx.dist.c.j vbi meliꝰ
distinguitur ista materia iuncta glo.quā in iuribus per aduersarios
allegatis.In casu aūt nostro nihil disponebat̃ contra nouū aut vetꝰ
testm̃.Sꝫ agebat̃ dūtaxat de electione loci pro icumenico cōsilio cele
bꝛando.Cuius quidē electio expactizans cū grecis spectabat ad sy-
nodū Basilieñ.Et sic oppꝛtebat ꝙ in electione cōcurreret iudiciū sal
tē maioꝛis ptis.Alias nō dicit̃ electio facta a cōsilio ꝙ in maioꝛi ꝑ-
te repꝛesentatur.¶ Et dū dicitur ꝙ loca electa per maioꝛē partē erāt
intelligibilia ⁊ ꝙ greci protestati sunt se nō vēturos ad aliquē illoꝝ
rñdetur dupliciter.pꝛimo ꝙ falsum est ꝙ loca essent intelligibilia:qꝛ
nūꝗ̃ fuit declaratū ꝙ a maioꝛi nō possent eligi:qꝛ ipsimet greci noia
runt sabaudiā inter alia loca tūc noiata:lꝫ ambasiatoꝛ postea dixe-
rit ꝙ intelligebat de sabaudia.i.de terris ducis sabaudie que sunt in
Italia.Cū tñ expꝛesse fuit nominata sabaudia per grecos inter loca
existentia extra Italiā:vt.s̃.dictum fuit in casus positiōe.Et ꝑ hoc
rñdeo ad protestationem ambasiatoꝛis grecoꝛum.Pꝛimo qꝛ ille am
basiatoꝛ potestatem hoc faciēdi nō habuit. Solum em̃ habuit literā
credentialē papyꝛeā.Sub credentia aūt generali nō vident̃ mādata
ea que sunt cōtra pꝛius concoꝛdata per ipsum dñm argumento eoꝝ
que not.Bart.in.l.luciꝰ.ff.de fideius.Itē ꝓtestatio illa nihil valebat
qꝛ erat compacta cum eis ad q̃ tenebant̃ vigoꝛe contractus. Sabau
dia em̃ erat in locis per eos nominatis.Hinc est ꝙ ipsemet imperatoꝛ
grecoꝛum postea in Cōstantinopoli respondit oꝛatoꝛibus sacri ꝯsilij
existentibus cum galeis pro eoꝝ cōductione ꝙ nō intendebant greci
venire qꝛ per consiliū nō fuerāt omnia adimpleta in tempoꝛe suo.Et
idem rñdit per literas suas ex Cōstantinopoli scriptas ad sacrum cō
silium:vñ ptꝫ ꝙ nō allegabat defectū loci:ꝓtestatio igit̃ illa nulla ⁊
allegatio aduersarioꝝ falsa.Pōt ēt secūdo respōderi ꝟaciter ꝙ pꝛe-
supposito ⁊ nō cōcesso ꝙ sacrū cōsiliū nominasset loca intelligibilia.
Et ꝙ greci nollent ad illa venire.Non tñ ex hoc sequit̃ ꝙ minoꝛ pars
habuerit autoꝛitatē totius consilij eligēdi aliū locū:qꝛ nullibi hoc est
expꝛessum.Nā vt supꝛa dixi etiā si minoꝛ pars vult exequi mandatū
superioꝛis nō pōt hoc facere inuita maioꝛi parte si mādatū est factū
collegio vt collegio ꝺz Inn.in.d.c.eā te.Et ꝗ̃ꝗ̃ he solutiōes vere sint
nō tñ fateoꝛ ꝙ minoꝛ pars fuerat vsa in electione noui loci maioꝛi rō
ne.qm̃ cū omnia fere essent parata ꝑ Auinion.⁊ solū petebāt ꝓ eoꝝ
cautione decretationē illoꝝ locoꝝ electoꝝ ac decime ⁊c. Lōge saniꝰ
erat decretare illa postulata ꝗ̃ de nouo tēdere ad electionē alterius
loci ⁊ exquirere mutuū.lxx.miliū ducatoꝝ ⁊ alia de nouo parare q̃
oia fere ꝓsto erant vt post illā decretationē experientia docuit. Ego
ꝓsertim attēto ꝙ auinio.ꝓus soluerāt sex milia ducatoꝝ.Et post ad
uentū oꝛatoꝝ sacri ꝯsilij apꝺ Auinionē.cōtentarunt capitaneum de
xxx.milibus ⁊ octingentis ducatis ⁊ fecerūt oꝛatores cautos de resi-
dua summa vsꝗ̃ ad.lxx.milia ducatoꝝ vt ꝯtinet̃ supꝛa in narratio
ne casus.¶ Tertius casus aduersarioꝝ erat vbi papa acceptat ⁊ cō
firmat decretū ptis consilij lꝫ minoꝛis tanꝗ̃ iudex cōpetens illius dis
sensionis.Et hunc casum nituntur ꝓbare illa autoꝛitate Deut.xvij.
que trāsumptiue habet̃ in.c.ꝑ venerabilē.qui fil.sint legi.Ait em̃ dñs
si videris in poꝛtis tuis iudiciū ꝟba variare inter causam ⁊ causam
sanguinē ⁊ sanguinē ⁊c.Uade ad locū quē elegerit dñs deꝰ tuꝰ:veni
esꝗ̃ ad sacerdotes leuitici gñis ⁊ ad iudicē qui fuerit in illo tpe q in-
dicabūt iudicij ꝟitatē ⁊ faciēs quecūꝗ̃ sibi dixerint.q aūt supꝑbierit
nolens obedire sacerdotū imperio,moꝛte moꝛiat̃ ⁊c.quasi velit isti in
nuere ꝙ data discoꝛdiā in ꝯsilio gñali debeat,recurri ad papā ⁊ stā-
dū iudicio eiꝰ tāꝗ̃ supꝛemo ⁊ vltimo lꝫ papa ꝯcurrat cū minoꝛi pte.
¶ Ad id facit qꝺ dictū fuit Moysi qui figurā tenuit in hoc summi
pōtificis vt inqt beatꝰ Berñ.in ep̃la ad Eugeniū.Nā Moysi dictuꝫ
fuit vt constitueret iudices in populo.Et si qd mali oꝛtū fuerit debe
rent iudices referre ad Moysen.Et in hoc intrant aduersarij mate-
riā ptātis sūmi pōtificis adducētes aliquas generales autoꝛitates.
¶ Pꝛeterea adducūt pꝛacticā quoꝝdā cōsilioꝝ vbi data dissensiōe
inter partes recursum fuit ad summum pontificem ⁊ ipsius iudiciuꝫ
obseruatum.¶ Sꝫ ad pꝛimū rñdetur ꝙ illa autoꝛitas Deut.loquit̃
cum difficultas oꝛitur ex iudicio minoꝝ iudicū:qꝛ iudicia olim tene-
bant̃ in poꝛtis ꝓpter cōmoditatem comitatinoꝝ. vñ data illa diffi-
cultate recurrendū erat ad superioꝛē.Nos aūt loqmur in his q̃ expli
cantur per consilium gñale vniuersalem ecclesiā repꝛesentans:ab illo
enim tanꝗ̃ a supꝛemo ⁊ vltimo iudicio non recurrit̃ ad aliquē aliū ēt
papā.vt patet ex autoꝛitate dñica. Nā Chꝛistus ipm̃ Petrū remisit
ad ecclesiā.Cōtēnentē aūt eccl'iaꝫ haberi censuit illico ꝓ ethnico ⁊ pu
blicano.Nō ergo recurri voluit de iudicio ecclesie ad iudicium pape.
alias nō dixisset Petro sit tibi sicut ethnicus,sed mādasset iudiciū ec
clesie pꝛius discuti ꝑ Petrū.Et si bene cōsideret̃ illa autoꝛitas Deut.
declarata ꝑut tex.eā declarat in ꝓalle.c.ꝑ venerabilē.nō excludit̃ ibi
iudiciū ipsoꝝ cū ibi dicat̃ recurrendum ad sacerdotes leuitici gene-
ris.Et subijcitur quod si indicabūt tibi iudicij veritatē sequeris eoꝝ
sententiam ⁊c.Et postea subditur de papa. Et sic loquitur quando
iudiciū pape concurrit cum iudicio sacerdotū. Secus auteꝫ videtur
vbi totum consilium aut maioꝛ pars que repꝛesentat totum est in cō
traria opinione.Nā si papa appꝛobare posset indifferenter sentētiā
minoꝛis partis cōcurreret tota autoꝛitas cōsilioꝝ:qꝛ raro aut nūꝗ̃
contingit propter varia hominum iudicia quod in consilio generali
non sint

non sint aliqua vota diuersa. vnde si papa approbare posset iudiciū minoris partis facilime tota ecclesia posset periclitare. Ponamꝰ papā hereticū vel alias moribus indignū qḋ esse pōt. vt in. c. si papa. xl. dis. posset ipse approbare iudiciū aliquorū de ꝯcilio qui male sentirēt in fide aut euitare vellent reformationē ecclesie dissolute viuerēt. Nā in concilio Niceno cōtra arrianū cōgregati fuerūt. xvij. epi in opinione arriani. absit em̄ ꝙ papa forte hereticꝰ ꝓut sepenumero fuit posset iudiciū minoris ꝑtis approbare ⁊ autorizare: nā vt. s. dixi sicut eps in caplo dꝫ secū habere maiorē partē capituli vt aliqd dicaꝛ esse factū ab epo ⁊ caplo. Ita opꝫ ꝙ papa habeat maiorē partē concilij, vt dicaꝛ aliqd factū a papa ⁊ ꝯcilio: al's vt dictū est parū esset aut nihil de autoritate cōciliorū. ¶ Legimꝰ insuper ꝙ in ꝯcilio aploꝝ petrus preponebatur ⁊ votū suū exprimebat tanꝙ vnus de concilio. Et cōclusio fiebat ſm iudiciū cōcilij ⁊ nō suū. Et responsio etiā fiebat nomine cōcilij: vt ptꝫ Actuū. xv. ¶ [9] † Dicerē tñ ꝙ vox pape ꝓpter sui autoritatē ⁊ dignitatē sit maioris roboris quā vox cuiuscūqꝫ alterꝰ sicut dicit Jo. an. de voce epi interessentis in capitulo. vt ipse no. in. d. c. penul. de ap. lib. vj. Et facit qḋ legi. ⁊ no. in. c. dudū. el. j. de elec. ⁊ per Bar. in. l. si vni. ff. de re iudi. vnde glosse in libro decretorū sepe assumpserūt illā disputationē. Si sentētia pape discrepet a sententia totius concilij: cui magis standū est. Et arguit qñqꝫ ꝓ papa: qñqꝫ ꝓ concilio. vt no. iiij. dist. c. in istis. ⁊ in. c. nostro. ix. q. iij. ⁊ c. legimus. xciij. di. ⁊ in. c. quodcūqꝫ. xxiiij. q. j. Et pro autoritate cōcilij solet allegari dictū Hiero. in. d. c. legimus. dū dicit ꝙ orbis est maior vrbe: id est autoritas totius ecclesie preualet autoritati ecclesie romane. Et ꝓ illa ꝑte facit qḋ legitur ⁊ nota. per glos. in. c. ecce. xix. dist. vbi glos. per illum tex. Gregorij no. ꝙ ecclesia romana nō est vniuersalis: sed est de vniuersali vel de vniuersitate: id est cōcluditur sub vniuersali ecclesia: qr vnica est ecclesia vniuersalis ⁊ vnitas diuisionē non patitur vt elegāter prosequitur Cyprianus in. xxiiij. q. j. c. schisma. ⁊ c. didici. ⁊ c. aduocauit. ea. cā ⁊. q. hodie vero cessant disputationes glo. ⁊ opiniones magistrorū ꝑ declarationē veritatis factā in illa magna synodo Cōstantieñ. vbi fuit declaratū ꝙ in his que pertinēt ad fidē ⁊ extirpationē schismatis ⁊ ad reformationē ecclesie in capite ⁊ in mēbris concilium est supra papā ita ꝙ iudiciū ꝯcilij velut ⁊ tanꝙ iudiciū superioris saltē in istis tribus ⁊ pertinētibꝰ ad illa est preferēdū iudicio pape. Conciliū aūt vt predixi representatur in tota ꝯgregatione: seu in eiꝰ maiori parte. Nō ergo pōt papa autorizare iudiciū minoris partis qr esset ꝯfundere autoritatē concilij qḋ representaꝛ in maiori parte. Nā vt predixi fictione iuris oēs facere videnꝛ quādo maior pars facit. vt. l. aliud. §. referꝛ. ff. de reg. iu. Et de hac autoritate ecclesie vniuersalis ⁊ cuiuslibet ꝯcilij generalis dicā pleniꝰ. j. in. ij. dub. ꝑncipali. ¶ Ad id qḋ pluries dicebāt aduersarij de eo qḋ fuit dictū moysi et idem hodie est dicendū in papa qr maiores cause sunt ad eū referēde c. maiores. de baptis. Sed hoc est respectu inferioꝝ iudicū ⁊ nō ꝯcilij generalis: qr cōcilia generalia possunt tractare causas quātūcunqꝫ difficiles. vt dicā in. ij. dub. Quinimo data difficultate causaꝝ papa solet congregare cōcilia generalia. vt per ipsa sopianꝛ. c. anastasius. cū gl. xix. dist. ⁊ c. in noīe domini. xxiij. dist. ⁊ c. bene quidē. xcvj. dist. ⁊ in. c. adrianus. ⁊ in. c. in synodo. x. di. ¶ Ad id qḋ vltimo allegabaꝛ de practica quorūdā concilioꝝ. Respōdetur ꝙ data dissensione inter partes cōcilij bene possunt si volunt ipse partes recurrere ad papam: sed nō tenentur presertim vbi maior pars vel due partes cōcordāt: nā ibi cōciliū: ibi maior pars. Itē qr voce dñica iudiciū eccl'ie vt s. dixi est vltimū ⁊ supremū: nō ergo opꝫ ꝓpter ꝯdictionē aliquorum pretermisso iudicio ecclesie recurrere ad papā. Sed veniēs cōtra iudicium maioris partis qḋ censeꝛ totū ꝯciliū est habendus tanꝙ ethnicus ⁊ publicanus. ¶ Quartus casus per aduersarios inductus est ꝙ minor pars ꝑualet maiori qñ totū ꝯciliū seu communitas cōuenit ꝙ ipsa teneaꝛ in certo casu aliquid facere vt tūc si maior pars tenuit pactū seruare potest minor pars illud adimplere quātūcūqꝫ maior pars contradicat maxime si periculū imminet toti cōitati: nisi pactū impleaꝛ. dꝫ em̄ tunc minor pars obuiare periculis dānis ⁊ promissoꝝ per cōitatem exoluere supplendo negligentiā maioris partis: qr eo casu ius vniuersitatis deuoluꝛ ad eos qui alloꝝ negligētiā supplent ⁊ ad hoc allegāt tex. in. l. sicut. in fi. ff. qḋ cuiusqꝫ vniuersi. noīe. ⁊ no. in c. si forte. xliij. dist. Nā vniuersitas pōt in vno solo residere vt no. in. c. [10] gratū. † de postu. ꝑla. Istum enim casum dicūt aduersarij cōtigisse in ꝯcilio Basilieñ. qr totū ꝯcilium tenebatur eligere locū aliquē grecis gratum. Maiori igitur parte hoc facere negligente licuit minori parti supplendo negligentiā maioris exoluere promissum factū per totū ꝯcilium. Sed ꝓ facto nec iste casus verus est in se ⁊ iura per eos allegata illum nō probant. Et ꝑmo contra hunc casum allego glos. notabilē in. c. cū omnes. de consti. que dicit ꝙ si aliqua sunt ex necessitate explicanda per vniuersitatē: vt puta alienationes ⁊ similia. tunc locum habet illa regula ꝙ sufficit maior pars. Sꝫ cessante necessitate requiritur ꝯsensus omniū illius gl. theoricā sequūtur ibi cōmuniter doct. ⁊ addunt alios duos casus in quibꝰ sufficit dispositio maioris partis: sed nō minoris: videlicet vtilitas ecclesie suggerit vel pietas. Pro primo facit tex. in. c. de his que fi. a ma. par. ca. Pro secūdo facit. c. fi. eo. titu. Et sic aperte sentiunt glos. ⁊ doc. ⁊ nemine eorum discrepante ꝙ siue in agendis ꝓ vniuersitate immineat necessitas siue vtilitas aut pietas semper ad minus requiriꝛ maior pars vniuersitatis ad validitatē actus. Cuius cōtrariū sentiunt aduersarij sine aliqua lege. Nā dicta lex sicut. ⁊ c. si forte. ⁊ glo. in. c. gratum. per eos allegata loquiꝛ quādo ius vniuersitatis residet etiā in vno ꝓpter mortē aliorū: vel qr forte alij negligunt venire ad vniuersitatē que al's est legitime vocata: qr tūc faciūt se alienos iuxta no. in. c. cū dilecti. ⁊. c. cū nobis olim. de elec. ⁊ per Jo. an. in. c. in causis. eo. ti. ⁊ facit qḋ not. Inno. in. c. j. de maio. ⁊ obe. Sed ꝙ vniuersitate cōgregata possit minor pars exoluere seu adimplere contractū factum ꝓ vniuersitate inuita maiori parte: cum illud immineat collegio ⁊ nō singulis hoc nō probant illa: nec alia imo potius ꝓbant cōtrariū: qr iura cōiter dicūt ꝙ in explicandis ꝑ vniuersitatē requiritur saltē maior ꝑs etiā si vtilitas vel necessitas ecclesie exigat vt ꝓbatur in. d. c. j. de his q̄ fi. a maio. parte. ⁊ clarius. x. q. ij. hoc ius porrectū. vbi tex. loquiꝛ de vniuersitate obligata ex mutuo. ⁊ tñ opꝫ ꝙ cōcurrat iudiciū maioris partis ad soluendū debitū. Ad idē facit dictū Inn. sup preallegato. c. eā te. de rescrip. vbi in ꝑcepto per superiorē facto ꝙ nō minus ligat ꝙ conuentio facta per ipsam vniuersitatē nō valet minor pars illud adimplere si mandatur electio, collatio, vel aliquid aliud qḋ in iure ꝯsistāt qr videtur tūc mandatū collegio vt collegio. Et pondero illā rōnem Inno. Nā si ꝓpter aliorū negligentiā totum ius collegij deuolueretur ad minorē partem nō diceretur tūc minor pars facere sed ipsum collegiū. Et tamen negat Inn. hoc fieri posse per minorē partē. Ad hoc facit quod no. gl. ⁊ Bar. in. l. j. ff. qḋ cuiusqꝫ vniuersita. ⁊ in. l. iiij. §. condēnatū. ff. de re iud. vbi dicit ꝙ si vniuersitas aliqua est onerata debitis ⁊ nō habet vñ soluat cogitur per superiorē imponere collectā singulis vt habeat vnde soluat: vnde aperte sentit ꝙ vnꝰ solus in defectū aliorum hoc facere nō posset. Preterea tenetur ꝯcilium ex ꝑcepto diuino ad reformationē ecclesie ergo vnꝰ solus alijs negligētibus posset statuta edere cuius ꝯtrarium innuit. c. sane. lxv. dist. he et alie multe absurditates sequerētur si casus preallegatus esset verus. Et facit alia rō quā supra induxi ꝙ nunꝙ potestas maioris partis deuoluiꝛ ad minorē nisi in casibus specialiter expressis ſm glo. in. d. c. bone. el. ij. de elec. qr cū priuatio potestatis sit pena nunꝙ hꝫ locum nisi specialiter exprimatur: qr pene nō excedunt casum ꝓpriuꝫ. de pe. dist. j. c. pene. facit. l. interꝑtatione. ff. de pe. Et si hec vera sit solutio ad predicta. Est tamen alia nō minus vera. Negatur em̄ ꝙ maior pars concilij fuerit in aliqua negligentia. Nā elegit Basileā. vel Auinioñ. ⁊ in defectu Sabaudiā ⁊ Sabaudia erat de locis expresse noīatis ⁊ cōcordatis cū grecis ⁊ sic satisfecit maior pars ꝓmissioni facte ꝑ ꝯcilium. Super falso ergo se fundāt aduersarij cum eoꝝ allegatio nō sit vera neqꝫ i iure neqꝫ i facto. Et hoc de quarto casu. ¶ Audiui alios nōnullos adijciētes aliū casum specialē diuersas tñ rationes: dicebant em̄ ꝙ vbicunqꝫ vniuersitas cōcorditer aliquid prius statuisset nō poterat illud tolli per maiorē partē. Sed opꝫ ꝙ oēs concurrant nemine discrepante: allegāt tex. in auꝛ. de defenso. ciuita. §. fi. in fi. ibi nullo reluctāte ⁊c. Itē qr oīs res per quas causas nascitur per easdē dissoluitur vt in regula. j. de reg. iur. ⁊ l. nihil tā naturale. ff. e. ti. Quapropter dicebant ꝙ cū totū conciliū cōsensisset in illā priorē schedulā ꝙ Auinionēsibꝰ realiter nō soluentibꝰ. lxx. milia ducatoꝝ intra mensem conciliū posset ⁊ teneret alium locū eligere. Nō poterat cōcilium nisi omnes pariter cōcurrerēt ab illa cōi ordinatione discedere. Sed ꝑfecto motiuū illud duplici rōne tollitur. Primo qr nō est verū in facto, nā Cardinales scti petri ⁊ dñs Julianus sancte sabine presidēs nō cōsenserūt in illā schedulā vt supradictū fuit in narratione casus. Scdo hoc motiuū deficit in iure. Nā auꝛ. de defenso. ciuita. per istos allegata ponit casum specialē. Nec loquitur in casu nostro vt notanter dicit Bar. in. d. l. omnes vero populi. ff. de iusti. ⁊ iure. Nam ibi nō dicitur ꝙ prius omnes ꝯsenserāt. sed loquiꝛ cū ciuitas vltra bienniū vult cōtinuare defensorem ciuitatis. tūc enim in odium continuationis exigitur ꝙ oēs de vniuersitate consentiant nemine discrepante. vnde Cy. in. d. l. consuetudinis. C. q̄ sit longa consuetu. dicebat ꝙ loquitur quando statutū sit cōtra legem qr lex ꝓhibet defensorem ciuitatis continuare administrationem vltra bienniū: sed predixi siue sit statutū contra legem siue preter legē valet si sit a maiori parte. ⁊ i. d. auꝛ. ponitur casus specialis vt tollatur materia cōtinuādi defensorē vltra bienniū. vt no. Bar. in. d. l. omnes populi. Et idem dicendū est ad alia iura. si qua sunt q̄ requirant ꝯsensum omniū. vt ponāt casus speciales. Nullibi em̄ gñaliter cautū reperitur vt cū omnes consenserunt in aliquo actu debeāt pariter omnes ꝯsentire in faciendo ꝯtrarium. Quinimo generaliter vtriusqꝫ iuris censura hꝫ vt factū a maiori ⁊ saniori ꝑte vniuersitatis censeatur a tota vniuersitate factū: vt d. l. alid. §. refertur. ff. de reg. iur. Et ꝙ hec regula debeat habere locū indifferenter etiā si in priori dispositione cōtraria omnes vnanimiter de vniuersitate ꝯsenserint. allego ꝑmo tex. in. d. c. j. de his que fi. a maio. parte. c. in triplici loco. Nā in principio ibi dr ꝙ in cunctis ecclesijs qḋ pluribus ⁊ sanioribus fratribus visum fuerit incūctāter dꝫ obseruari. vnde pōdero illud verbū incunctanter: id est sine percūctatione

ſeu diſtinctione. Nō ergo diſtingui dꝫ vtrū pꝛius oēs conſenſerint in
cōtrariū vel nō: eſſet eñ violare illū tex. q nō ſolū generaliter loquit:
ſed etiā opponitur illud verbū incūctāter. Solū ergo inſpici debet an
minoꝛ pars iuſtā habeat cauſam ꝯdicendi vt ibidē dicit ver. quo cir
ca. ¶ Scdo hoc pbat ille tex. in. d. ver. quo circa. vbi dicitur ꝙ niſi a
paucioꝛibus aliquid rōnabiliter obiectum fuerit appellatione remo
ta. ſemper preualeat ꝛ ſuū conſequatur effectū qd a maioꝛi ꝛ ſanioꝛi
parte capituli fuerit ſtatutū. pondero etiam illa verba preualeat ſem
per. Cum eñ dicat ſemper ridiculū eſſet addere ad tex. niſi pꝛimo oēs
in cōtrariū aſſenſiſſent. Sciuiſſet etiā hoc dicere legiſlatoꝛ ſi voluiſſet
vt in ſimili dicitur. in. c. ad audientiā. de decimis. ꝛ no. Bart. in. l. j. ff.
11 de teſt. vbi repꝛehēdit gl. quā ibi addebat ad tex. † Qui eñ oīa dicit
nihil excludit. c. ſi romanoꝝ. xix. diſt. ꝛ in. c. ſolite. ꝺ ma. ꝛ obe. ¶ Ter
tio hoc idē ꝛ clarius pbat ille idē tex. in. d. c. j. dū dicit nec cōſtitutio
nem veſtram impediat ſi foꝛte aliquis ad cōſeruandū eccleſie ſue cō
ſuetudinē ſe iuramēto dicat aſtrictum. Nō enim iuramēta: ſed per
iuria ſunt dicenda que cōtra autoꝛitatem eccleſiaſticā ꝛ ſanctoꝝ pa
trum veniunt inſtituta. Ecce ergo ibi caſum expꝛeſſum ꝛ clariſſimuꝫ
ꝯtra iſtoꝝ aſſertionē: nā ibi canonici volebāt diſponere ꝯ eccleſie cō
ſuetudinē antiquā in quam nō ſolum oēs cōſenſerant ꝛ ſinguli. Sed
etiā ad illius obſeruantiā ſe iuramento alligauerāt ꝛ nihilominꝰ ibi
dicitur ꝙ in contraria diſpoſitione ſtandū eſt iudicio maioꝛis ptis ex
quo hoc ſuggerit neceſſitas eccleſie vel vtilitas. Itē dicit Bar. in. d.
l. oēs vero populi. ꝙ vꝫ maioꝛis partis iudiciū etiā cōtra legē que cū
tāta maturitate ꝛ pcerū conſenſu fuit cōdita. vt. l. humanū. ꝛ. l. ſi. C.
de legi. multo foꝛtius valere debebat in caſu noſtro in quo ꝯria diſpo
ſitio nō erat fulcita. l. neqꝫ firmata iuramento. ꝛ ſi diceremus ꝯrium
ſequeretur magna abſurditas. Cum eñ experiētia docente expediat
qñqꝫ multare legē. vt. c. nō debet. de cōſang. ꝛ affi. Periculoſum eſſet
dicere ꝙ vnius contradictio impedire poſſet mutationē legis ex eo
12 qꝛ oēs vnanimiter cōſenſerūt in illā legē. † Addo ad predictoꝝ con
firmationē hāc rōnem. Idē operari dꝫ fictio in caſu ficto qd veritas
in caſu vero. vt no. Bar. in. l. is qui p emptoꝛe. ff. de vſuris. ꝛ facit. c. li
teras. de tēpo. oꝛd. ſed vtriuſqꝫ iuris cenſura declarat ſeu fingit a ma
ioꝛi parte factū cēſendū ac ſi ab oībus eſſet factū vt. d. c. j. ꝛ. d. l. aliud.
§. refertur: ergo idē dicendū cū maioꝛ pars ꝯſentit valet ac ſi oēs pari
ter cōſenſiſſent. Nec obſtat ſi dicat ꝙ in illa diſpoſitione cōtra ſche
dulā nō imminebat neceſſitas vel vtilitas ſacri cōcilij: quo caſu dꝫ in
tercedere oīm ꝯſenſus. Nec ſufficit iudiciū maioꝛis partis. vt no. gl. ꝛ
Inno. in. d. c. cū oēs. Nā pſuppoſito ꝙ illa theoꝛica eſſet vera qd nō
imminēte neceſſitate, vtilitate, aut pietate requireret ꝯſenſus oīm de
vniuerſitate quā tñ theoꝛicā in illa parte nōnulli impꝛobant cū iura
indifferēter dicant valere qd facit maioꝛ pars. dicendū tñ ꝙ hoc fa
cto de quo agit magna imminebat neceſſitas ꝛ vtilitas eccleſie vni
uerſalis qꝛ cū oīa parata foꝛēt ſtāte noīatione Baſilee, Auinionis,
Sabaudie tam pecunie ꝙ galee ꝛ oꝛatoꝛes ſacri ꝯcilij tūc ad Greciā
ituri erant ibidē parati ꝛ nō habebāt niſi intrare galeas. ingēs ꝛ no
toꝛiū erat dānum ꝛ preiudiciū eccleſie ſi de nouo debuiſſet locus eligi
pecunia queri ꝛ omnia de nouo parari. Ad predicta optime etiā fa
cit. c. ſi. de his q ſi. a ma. par. cap. vbi vꝫ diſpoſitio maioꝛis partis etiā
in his q cōpetūt ſingulis canonicis: iure tñ eccleſie vcꝫ vt quilibet ca
nonicoꝝ teneat aliqd de ſuis redditibꝰ ad fabꝛicā eccłie cōferre. Et
tamen cōi ꝯſenſu oīm ꝛ ſinguloꝝ de eccleſia per pꝛius fuerāt pꝛebē
de ſingulariter ſingulis ꝛ ad eoꝝ vſum diſtribute: foꝛtiꝰ ergo debuit
valere iudiciū maioꝛis partis. In caſu noſtro vbi nō agebat de iure
ſingulis ꝯpetēte: ſꝫ de facto eccłie vniuerſalis. Ad idē faciūt notata
per doc. in. c. cū dilecti. de elec. vbi dicūt ꝙ lꝫ oēs canonici cōi ꝯſenſu
terminū pꝛefixerint ad electionē celebꝛādā. Nihilominus tñ poſſunt
canonici ſeu maioꝛ pars capituli expꝛeſſe vel tacite illū terminū reuo
care alterū pꝛefigendo. Nō ob. minoꝛi parte nec illud periculū immi
nebat hoc caſu minoꝛi parti cōcilij qꝛ poteſtas eligendi alium locuꝫ
nō deuoluebatur ad illum. ¶ Itē electio fuit facta per cōciliū iuxta
concoꝛdata cum grecis. Et hoc quo ad motiua aduerſarioꝝ quate
nus volebāt violare illam regulā cōmunem qd fit a maioꝛi parte ꝛc.
¶ Sed allegare potuiſſent verba illius ſchedule in qua dicebat qd
Auinioñ. ſibi realiter nō ſoluētibus intra menſem ꝯciliū poſſet ꝛ tene
retur aliū locū eligere. Ponderandū eſt eñ verbum teneretur qd im
poꝛtat neceſſitatē. vt eſt tex. in cle. exiui. de ver. ſig. in ver. itē oꝛdo. Et
maxime hoc verū qñ verbum teneretur ſequitur verbū poſſet. argu.
in. c. abbate. de app. Si ergo cōciliū ex neceſſitate tenebatur alium lo
cum eligere nō potuit perdurare nec perſeuerare in pꝛima loci ele
ctione. ergo minoꝛ pars tanꝙ neceſſitate vigoꝛe ſchedule potuit ꝛ de
buit eligere aliū locū cū neceſſitas legi nō ſubijciat. c. quāto. de ꝯſue.
l. ſi. C. de ope. liber. Sed his minime obſtañ. ꝯria ſnīa veriſſima ꝛ indu
bitata exiſtit pluribus exigentibus rōnibus. ¶ Et pꝛimo rō ſit hec.
Nemo poteſt ſibi legē imponere a qua ſibi recedere nō liceat ex quo
cū alio nō ꝯhit nec aliter alteri ſeipſum obligat. tex. eſt in. l. ſi quis in
pꝛimo. ff. de leg. iij. ſiue ſit vniuerſitas ſtatutuꝫ edendo ſiue pꝛinceps
condendo: ſiue ſingularis perſona alias diſponendo. pꝛo vniuerſi
tate adduco tex. valde notabilē qui videtur queſtionem noſtraꝫ ra
dicitus terminare vcꝫ. c. i noſtro. de iniur. ꝛ dāno da. ibi eñ ſm intelle
ctum Inn. quem ſequūtur cōmuniter omnes doct. pꝛobatur ꝙ licet
aliqua vniuerſitas per ſtatutū ſuū in fauoꝛē ſinguloꝝ ſe obliget ad
ea que naturaliter obligata nō erat. pōt nihilominus per ꝯriū ſtatu
tū ſe liberare ꝛ pꝛimū ſtatutū in totū vel in partē tollere. Ciues enim
Baſilieñ. grauia dāna paſſi fuerāt ꝛ graues expenſas fecerāt ob diſ
coꝛdiā cōitatis que tunc viguit inter milites ꝛ Burgēſes. ad quam
ſedandā cōmune ſuū ſtatutum fecit ad dāda illa ꝛ expenſas reſarciē
das: ſed vidēs poſtea magnū onus ꝛ grāde pꝛeiudiciū ex hoc cōitati
ipſi imminere ſtatuit poſtea contrariū. huiuſmodi cōtrariū ſtatutum
valuit ſm Inno. qꝛ cōe ipſum non erat ad illa dāna reſarcienda na
turaliter obligatū. Nā ſicut per ſtatutū ſuū potuit ſe ad illa obligare
ita ꝛ ſtatutuꝫ contrarium potuit illam obligationem ſoluere qꝛ oīs
res per quaſcūqꝫ cauſas naſcitur per eaſdem diſſoluitur vt in regula
iuris. ꝛ lex ciuilis dixit ꝙ nihil tam naturale ꝙ vt vnūquodqꝫ eo diſ
ſoluatur vinculo quo legatū eſt. vt. l. nihil tam naturale. de reg. iur. ꝛ
ſic ſingulariter pꝛobatur ibidꝫ ꝙ licet pꝛimum ſtatutum tenderet in
fauoꝛem nōnulloꝛum de vniuerſitate. Ex quo tamen cum illis no cō
traxit nec pceſſit aliqualiter obligatio naturalis potuit nihilominꝰ
vniuerſaliter poſtmodū ſtatuere etiā ſine illoꝝ cōſenſu in quoꝝ fa
uoꝛē pꝛima diſpoſitio emanauerat: foꝛtiꝰ ergo hoc idē caſu noſtro di
cendū eſt vbi in aliquo nulla obligatio pꝛeceſſerat ad diſponēdū con
tēta in illa ſchedula nec ipſum cōciliū illā edendo cū aliquo cōtraxit
nec in fauoꝛē ſinguloꝝ fecit niſi ipſius dūtaxat ſacri cōcilij vt citius
illa negotia expedirent. Et pſuppoſito ꝙ cōtēplatiōe quoꝝdā de cō
cilio hoc factū fuerit qui ſe illi electioni opponebāt vt ab aliquibꝰ aſſe
ritur. Nihilominꝰ idē dicendū ex quo conſiliū cum illis non contra
xit: ſed ſimpliciter per ſuā pꝛuiſionē ita diſpoſuit. quāqꝫ eñ ſingula
res de cōcilio inter ſe ſup illiꝰ loci nominatione diſceptarēt ꝛ pꝛo bo
no cōcoꝛdie in illā ſchedulā conuenerint. Nihil tamē cū illo ſacro cō
cilio per viā pacti aut cōuentionis ſeu obligationis actū eſt ſed ipm
ſacrū conciliū ſua ſponte per ſe diſponens ꝛ cum nullo contrahēs ita
diſpoſuit. Nam aliud vniuerſitas aliud ſinguli de vniuerſitate. factuꝫ
eñ ſinguloꝝ nō attribuit vniuerſitati etiā ſi oēs de vniuerſitate con
trauenerint ſimul ex quo nō ſunt totaliter moꝛe ſolito cōgregati nec
collegialiter diſponūt. vt no. p gl. ꝛ doct. in. d. l. ſicut. ff. quod cuiuſqꝫ
vniuerſitatis. Et plenius p Bar. in. l. aut facta. ff. de penis. ꝛ Io. an.
in. c. felicis. eo. tit. lib. vj. facit. l. ſemp. ff. quod vi aut clam. c. liberti. xij.
q. ij. Et quod plus eſt non poterant illi ſinguli pretēdere in illo ſpe
ciali intereſſe: qꝛ negotiū erat vniuerſalis eccleſie. Et hec quo ad vni
uerſitatē vt non poſſit ſibi legem per ſuum ſtatutuꝫ imponere a qua
nō liceat reſilire. ¶ Et idem dicendum in facto cōcilio fungente vice
vniuerſitatis pꝛout eleganter pbatur: imo videtur caſus de hac qōe
ne in. c. fina. iuncta gl. de reſcrip. lib. vj. Nam papa ibi reuocās indul
gentias ſuper fructibus in abſentia pcipiendis cōceſſas ſubmiſit hec
verba. Et earū conceſſionem noſtris volumus exulare tempoꝛibus
quodqꝫ nobis licere nō patimur noſtris ſucceſſoꝛibꝰ iudicamus. per
que verba viſus eſt papa velle a ſe omnē poteſtatē tales indulgētias
cōcedendi abdicare. Et tamē gl. ibi inquirēs: quid ſi verbis pdictis
nō obſtantibus tales vel conſimiles indulgentias indēnet papa vel
ſucceſſoꝛ de nouo concederet. Reſpondet talē conceſſionē valere red
dens pꝛo rōne: qꝛ nō potuit legem ſibi imponere a qua ſibi nō liceret
recedere. allegat dictā. l. ſi quis. in pꝛincip. ꝛ. l. cū duobus. §. idem re
ſpondit. ff. pꝛo ſocio. iuncto. qꝛ pꝛimā cōſtitutionē pōt pꝛinceps tolle
re per ſecundam licet de illa mentionem nō faciat. in. c. x. de conſtitu.
in. vj. reſpectu autem ſucceſſoꝛis allegat: qꝛ nō potuit ſuo ſucceſſoꝛi le
gem imponere: qꝛ par in parem non habet imperium. de elec. c. inno
tuit. ꝛ in. l. ille a quo. §. tempeſtiuū. ff. ad trebel. Idē ergo ꝛ foꝛtius di
cendum eſt in ſacro generali cōcilio totā eccleſiam repꝛeſentante cui
omnis lex humana in fidei mate. extirpatione ſchiſmatis ꝛ moꝝ re
foꝛmatione ꝛ ad illa pertinētibus iuſtiſſime eſt ſubiecta vt dicet ple
nius in ſcdo dubio. ideo per illa generalia verba ex ſeipſo pꝛlata illa
ſchedula nō potuerit cōciliū ſibi neceſſitatem ꝛ legē imponere a qua
ſibi non liceret recedere. Pꝛeſertim equitate ſuggerente ſicut in caſu
noſtro ſuperuenit cū vt ſupꝛadictū eſt maxime in narratione caſus il
li ciues Auinioñ. ſolum p eoꝝ cautela ꝛ ſecuritate ſuarū pecuniarū
tradendarū petebāt vt loca nomine ꝛ quādā parua que petebāt per
cōciliū decretarētur. Et iam per pꝛius exoluerāt ſex milia ducatos ſi
capitaneum contētauerūt de. xxx. milibus ꝛ octingētis ducatis. Et
ꝺ reſiduo fecerāt cautos oꝛatoꝛes ſancti cōcilij in euētum illiꝰ ꝺcreta
tiōis. Nōne iniquū fuiſſet p talē dilationē ex iuſta cauſa factā ad aliā
locoꝝ pcedere electionē pſertim cū oꝛatoꝛes ſacri cōcilij eis pꝛius ante
cōfectionē illius ſchedule pmiſiſſent pꝛo eoꝝ cautela ꝙ illa decreta
tio poſtulata pcederet. Nā vt alibi dicit glo. iuncto tex. ꝙ iniquū eſt
nō rūpere regulā vbi equitas ſuggerit. vt auł. vt matres debiti. ꝛ cre
ditri. Quinimo ſi bene coniecturet intētio ſacri cōcilij confectiōe illiꝰ
ſchedule alia non fuit cauſa niſi vt liberaret ſe ab illa noīatiōe loco
rū. Caſu q auinioñ. in exburſatione irent per ſubterfugia. Sed allegā
tes iuſtā cām nō dicētur ſubterfugere nec differre. vt eſt tex. iūcta gl.
in. c. ꝙ ſit. de elec. lib. vj. in verbo diſtulit. Et hoc quo ad pꝛincipium.

Item

¶ Item vt predixi in priuato dicendū est vt non possit sibi legē im-
ponere a qua nō liceat recedere ⁊ aliud penit⁹ agere vt ꝓbatur in.d.
l.si quis.in prin.ff.de leg.iij.vbi hec regula clarissime per iurisconsul-
tum ponitur:⁊ est fundata super ratione naturali.Quia nil tam na-
turale quā vt vnūquodqȝ eo iure soluatur quo ligatū est.vt.d.l.nihil tā
naturale.⁊.d.c.ois res.Ad idē tex.in.l.si cornelio.ff.de solu.vt patet
ꝙ si tibi mandaui vel tecum quod plus est,pactū feci vt rem meā in
certum euentū traderes sempronio possum anteꝙ̄ tradas penitere ⁊
mandare vt mihi ⁊ nō illi tradas.Quinimo nec tu debes illi tradere
si ex aliquibus cōiecturis potuisti deprehendere meā voluntatē esse
verosimiliter mutatā.⁊ idē videtur etiā si cū priori volūtate cōcurrat
iuramentū vt notabiliter sentit Inno.in.c.dilecto.de preb.vbi dicit
ꝙ si quis iurauit nō vendere librū seu aliū cōtractū facere.Si tn̄ post
ea contra iuramentū cōtrahit tenet contractus:lȝ ipse sit piurus q2
non potuit etiā iuramento seipsum ligare quominus teneat actus in
cōtrariū factus.Idē dicit Io.an.eadem rōne super regula:qd semel
de reg.iur.li.vj.de eo qui iurauit nō mutare testm̄:dicit em̄ ꝙ si muta
uerit tȝ scdm̄ testm̄:lȝ ipse sit piurus.Quinimo in hoc casu plus dicit
Bar.in.in.l.stipulatio hoc modo cōcepta.ff.de verb.obli.in.d.l.si qs
in prin.qd talis ꝯtrauenīendo nō est periurus.Et nihilominus tenet
scdm̄ testm̄:q2 ſm Cy.tale iuramentū fuit ꝯ̄ bonos mores per quod
voluit sibi restringere voluntatem ⁊ libertatē supremi iudicij ⁊ idem
saltem quo ad actus validitatē tenere videtur glo.vt in.c.vltima volū-
tas.xiij.q.ij.Mouetur illa generali rōne q2 nemo potest sibi legē im-
ponere a qua nō liceat ei recedere vt.d.l.si qs.q2 libertatē supremi iu-
dicij nemo pōt sibi restringere.vt.d.l.cū duob⁹.§.idē rn̄dit.ff.ꝓ socio.
¶ Scda ratio contra dictū prauū decretū est q2 cū conciliū nō potue
rit sibiipsi necessitatis legē iponere.vt.s̄.in p̄cedenti rōne plene ꝓ-
batum extitit illud verbū teneretur in dicta schedula positū non dȝ
importare necessitatem sed honestatē.Nā vbicūqȝ verbū ex proprio
significato necessitatē importās apponitur in materia necessitatē nō
importante tūc illud verbū necessitatē nō importat sed honestatē.ita
dicit.glo.notabilis in cle.attendentes de sta.regula.⁊ per bar.in.l.cre
ditores.C.de pigno.⁊ est tex.melior ꝙ̄ alibi iuncta gl.si.in.c.j.de de-
spōsa.impub.vbi tex.ꝓbū debitū debet quod regulariter est necessita
tiuū vt notatur in iuribus ꝓxime allegatis.Addit verbū oino.Et ni-
hilominus q2 si importaret necessitatem sequeretur inconueniēs:seu
absurditas vel dispositio cōtra legē exponitur ibi verbū debet in de-
bito honestatis.Ad idē tex.iūcta glo.xj.q.iij.c.rogo.vbi exponitur ro-
go.i.precipio ꝓpter materiā subiectā q̄ est necessitatiua.Ita erit ecō
tra.Ad idē tex.iuncta glo.in.c.humanū genus.j.dist.ita punctuali-
ter ⁊ fortius dicendū est in casu nostro.Si volum⁹ ꝙ illud verbū te-
neretur aliquid operetur.Nō em̄ importare pōt necessitatem rōnib⁹
in precedēti rōne descriptis.Preterea sine veritatis preiudicio p̄sup-
posito ꝙ importaret hoc casu necessitatē.Tn̄ ꝓpter hoc nō sequitur ꝙ
minor pars concilij potuerit inuita maiori parte qd toti cōcilio incū
bebat q2 vt supra sepi⁹ dictū fuit nunꝙ̄ potestas maioris partis de-
uoluitur ad minorem:nisi in casibus iure expressis.vt.d.c.bone.el.ij.
de elec. ¶ Tertia rō principalis est q2 illa schedula fuit ꝯtra oēm ho
nestatē ⁊ libertatē sacri cōcilij extorta quasi ad importunitatē quorū
dam singulorū q Auinioñ.sibi ampli⁹ nō expectātes ad alterius lo-
ci nominationē ꝓcedere volebant.Cū em̄ statuta spiritussancti instin
ctu agi p̄sumantur vt in.c.si ille.⁊.c.si quis diaconus.lj.di.⁊.c.violato-
res.xxv.q.ij.facit.c.quo iure.viij.dist.⁊.c.nemo.xvj.q.iij.Et vbi spūs
dei ibi debet esse summa libertas:vt in.c.due sunt inquit leges.xix.q.
ij.quomodo potuit obligari conciliū presertim in factis pertinētibus
ad fidē vt teneretur quid certum in futuruȝ facere.Cū multa lex hu-
mana legi spūs preiudicare posset vt.d.c.due sunt.Nam spiritus vbi
vult spirat ⁊ ei resistere nemo cōsulte potest.Si em̄ nō valet pactū per
quod tollitur libertas testādi seu sup̄mi iudicij cū sit cōtra bonos mo
res.vt.d.l.stipulatio hoc modo cōcepta.etiā si iuramento firmatum
fuerit vt supradictū extitit quāto fortius nō dȝ valere ꝙ sit ꝯ̄ liberta-
tem concilij:imo spūssancti.ad hoc tex.valde notabilis in.d.ca.due
sunt.vbi inter cetera ad propositū bellissime dicitur ꝙ qui lege priua
ta ducitur:nulla ratio exigit vt a lege publica ꝯstringatur:dignior em̄
est lex priuata ꝙ̄ publica.spiritus quidem dei lex est ⁊ qui spiritu dei
aguntur lege dei ducuntur.Et subijcit.ibi tex.⁊ quis est qui spirituisan
cto possit digne resistere.Quisquis igitur hoc spiritu ducitur ⁊ epō suo
contradicente erat liber nostra autoritate iusto tamē lex nō est impo
sita.Sed vbi spūs dei ibi libertas:⁊ si spū dei ducimini nō estis sub le
ge ⁊c.Ad qd facit illud qd de ba aam Numeri.xxiij.⁊.xxiiij.di.dicitur.
Nam lȝ iussu regio ⁊ cuȝ suo ꝓposito iret ad maledicendū pplm̄ dei.
non maledixit sed potius benedixit inquiēs a rege interrogatus cur
hoc fecisset qd nō potuit facere aliud quā qd dn̄s tūc ispirauit.Sub-
iungens ꝙ si rex daret mihi domū argento ⁊ auro plenam nō possuȝ
alia facere:ꝙ̄ qd dn̄s inspirat ⁊ iubet:facit qd habetur.ij.q.vij.§.item
cum valeam. ¶ Quarta rō est q2 regulariter in obligatione causata
ex partiū cōuentione quis ad factū precise cōpelli nō potest:sed succe-
dit obligatio ad interesse ſm cōem opi.vt notatur plene maxime per
Bar.in.l.stipulationes nō diuidūtur.ff.de ver.obli.⁊ in.l.si quis ab
alio.ff.de re iudi.Cū ergo in casu nostro vigore illi⁹ schedule etiam si
concilium cū aliquo cōtraxisset nō poterat precise cōpelli ipsum cōci
lium ad electionē alterius loci tanꝙ̄ ad obligationē facti:sed succede
bat dūtaxat obligatio ad īteresse si ꝙ erat:ergo nō poterat minor ps
cōcilij causari ad se esse deuolutā potestatē eligēdi ex maioris partis
neglectu.cum concilium ad hoc precise nō tenetur.Et fortius hoc di-
cendum in casu nostro in quo concilium cū nemine cōtraxit sed per
seipsum hoc illud statuit.Et per maxime hoc dicendū in materia no
stra.indignū em̄ est dicere ꝙ cōciliū generale vniuersalē ecclesiā repre
sentans precise cogi possit ad faciendum hoc vel illud cū suis statu-
tis ducatur spiritu dei.Et qui spiritu dei aguntur nō sunt sub lege.spi-
ritus dei obligari non pōt nec impediri ꝓpositū diuinitus inspiratū.
vt in.c.lȝ.de regu.⁊.d.c.due sunt.xix.q.ij. ¶ Quinta rō est q2 cum illa
schedula diceretur ꝙ lapso illo termino vnius mēsis ad exbursandū
pecuniā per Auinioñ.prefixo posset ⁊ tenetur cōcilium aliū locum eli
gere ⁊c.Debebat illud verificari in toto cōcilio vel in duabus parti-
bus in quibus vniuersitatis virtus cōsistit iuxta notata per Inn.in
c.iij.de no.ope.nun.⁊ per Bar.in.l.nulli.⁊.l.plane.ff.qd cuiusqȝ vni-
uersi.Cū em̄ verba nihil facti cōtinerent sed iuris scȝ de alio loco ꝓ
cōciliū eligendo nō poterat vnus vel duo seu plures minorē partē cō-
cilij faciētes maiori parte cōtradicente illud adimplere.notabiliter po-
nitur per Inno.in.d.c.eā te.de rescrip.vbi dicit ꝙ si mādarentur capitulo
ea que sunt iuris puta vt aliquē eligant vel prebēdā alicui cōferāt nō
pōt vnus vel duo ꝯ̄dicēte capl'o mādatū adimplere vt capl'o nō vt sin
gulis secus si mādaretur capl'o ea q̄ sūt facti.vtpote ꝙ aliquē in posses-
sionē mitterēt vel vt ꝓuisum per papā recipiant.Tūc em̄ posset quili
bet mādatū adimplere etiā cōtradicēte capl'o vel maiori parte illius
q2 videtur mandatū capitulo vt singulis.Et idē vr̄ sentire Inno.in
c.dilectus.el.ij.de preben.Ita in ꝓposito nostro pūctualiter ⁊ forti⁹
est dicendū.Cū eniȝ fuerit dictū ꝙ Auinioñ.termino p̄fixo nō satisfa
cieñ.cōciliū posset ⁊ teneretur aliū locū eligere reseruata fuit facultas
eligendi capitulo tanꝙ̄ capitulo seu concilio:nō ergo cōtradicēte cō
cilio seu maiori parte:licuit longe minori parti aliū locum eligere.
cū cōciliū per duas partes representatū censuerit persistendū in priori
electione oēm supplendo defectū ac de nouo decretādo solēniter loca
illa prius noiata.Nec obstat si dicatur ꝙ ex quo maior pars eligere
noluit iuxta tenorē schedule licuit minori pti respectu numeri de no-
uo eligere ad quem ex neglectu maioris partis totū ius in hac parte
deuoluebatur ad minorē parteȝ.Certe hec rō nil vȝ:q2 vt supra dixi
nō est iste casus in quo priuetur maior pars vt deuoluatur ad minorē.
Cū vt dixi nō sit de casib⁹ a iure exp̄ssis.Preterea ⁊ fortius ꝯciliū vni
uersale tanꝙ̄ vniuersa ē ecclesiā representans habens supremā pote-
statem nō subijcitur alicui legi humane.arguitur in.l.princeps.ff.de le-
gi.Et presertim vbi per legem humanā apponitur aliqua pena:cum
cōcilium nō possit nec debeat verbis generalibus legis humane com
prehendi.facit qd de cardinalib⁹ not.per doc.in.c.vnico.de schisma-
ticis.lib.vj.vbi dicunt doc.ꝙ sub verbis generalibus penā contineñ.
nō comprehenduntur cardinales.q2 nō est verosimile ꝙ papa voluerit
cardinales cōprehendere.Ergo fortius hoc dicendū est quo ad con-
cilium generale vt nō comprehēdatur.Presertim ꝙ in pertinētibus
ad fidē ⁊ reformationē ecclesie cōciliū est supra ipsum papā.Nullibi
aūt in lege diuina vel humana cautū expresse reperitur ꝙ ꝯciliū vel ma
ior pars ipsum representās priuetur potestate disponēdi ⁊ ꝙ potestas
deuoluatur ad alios vel minorē partē cōcilij.⁊ maxime hoc dicendū
q2 facta conciliaria spiritu dei diriguntur:cū deus ipse dicatur in me
dio cōsistere.iuxta illud Esa.Exulta ⁊ lauda habitatio syon:q2 ma
gn⁹ in medio ⁊c.⁊ vbi est maior pars ibi presumitur esse ecclesia.lvj.di.
aplica.iūcta gl.Hinc est ꝙ in cōcilio niceno in quo arrius fuit condē
natus de heresi.lȝ cū eo cōsenserint septē epi in cōcilio existētes.Atta
men plurimorū snia ex spūsancto emanasse iudicata extitit.ad hoc.c.
sicut.xj.dist.Et ipsemet xp̄s nauis ecclesie gubernator dixit ⁊ ero vo
biscū vsqȝ ad consummationē seculi ⁊ alibi de spūsancto dicit:doce-
bit vos omnē veritatē:⁊ vt sepius dictū fuit.Negatur nihilominus
maiorem partē fuisse in aliqua negligētia cū Auinioñ.habuerit iu-
stam causam petendi per prius illā decretationē precipue cū per ora-
tores concilij illa eis fuerit ꝓmissa ante exbursationē pecunie ꝓ eorū
quadā cautione.vt dixi supra in casus narratiōe. ¶ Sexta rō quare
alius locus presertim per minorem partem eligi nō poterat:quia cū
illa loci electio sacro concilio cōpeteret nō proprio iure:sed vt compa
ctatorū cū grecis illa facultas locū vnū in decreto tunc nominatum
eligēdi intelligi debuit de prima electione ⁊ nō vlteriori argumēto.l.
boues.§.hoc sermone,ff.de ver.sig.⁊.l.hec cōditio.ff.de cōdi.⁊ demō
stra.vbi ꝓbatur ꝙ si aliquid relinquitur vni cū nuptias cōtraxerit in
telligitur de primis nuptijs.⁊ optime facit qd not.Bar.in simili in.l.j.
ff.ad le.iul.maiesta.in illa qōne.Si datur alicui facultas libere eun-
di ad certū locum ⁊ redeundi:an intelligatur de primo accessu tantū
an qd possit ire ⁊ redire quātūcunqȝ voluerit ⁊ determinat.ꝙ si inde-
terminate facta est cōcessio:⁊ ex alijs coniecturis nō apparet de alia
volūtate intelligi dȝ de p̄mo accessu.Ad idē facit qd in simili no Io.
and.in.c.pro illorum.de prebē.⁊ Archidi.in.c.si cui.eo.titu.lib.vj.de

vi ⁊ potestate duratiua illiꝰ clausule ponas talē in possessionē ⁊ de-
fendas inductū ⁊c. vt expiret potestas si missus in possessionē aliquā
diu pacifice possedit: lꝫ postea turbetur facit qđ legi. ⁊ no. c. nō potest.
de prebē. in. vj. ⁊ in. l. eum qui Calēdis. ff. de ver. ob. Et not. Bar. in. l.
absenti. ff. de dona. ⁊ in. c. si tibi absenti. de prebē. lib. vj. qđ est notādū.
¶ Septima rō est qđ ex quo sacrū Basiliē. ꝯciliū elegit Basileā Aui
nionē ⁊ Sabaudiā cū cōditiōe subscripta ꝓ futuro Ycumenico ꝯci-
lio ⁊ electio fuit ipsi ciuitati nūtiata: ac per ipsaꝫ acceptata: necnō ad
exbursationē certarū pecuniarū ꝑ ipsam ꝓcessuꝫ: ⁊ ad multa alia nō
sine magno eius interesse parauerat. Nō potuit saltē legitime cōciliū
Basilieñ. totā illā electionē reuocare seu ipsos Auinioñ. ita. ꝫ. angu-
stū terminū sine aliqua cautione ad solutionē tantarū pecuniarū cō-
stringere: maxime qꝛ vt p̄dixi oratores cōcilij per prius eis ꝓmiserāt
ꝙ decretatio fieret añ totalē exbursationē pecunie numerāde. fuit em̄
eis ex tali electione p̄sertim cū res nō esset integra ius quesitū intima
tione eis facta. vt in simili no. i. d. l. absenti. ff. de dona. vbi dicit bar. ꝙ
si aliqua cōitas elegit aliquē in capitaneū seu potestatē non pōt post
per se intimatā ⁊ acceptatā electionē penitere. Et facit qđ legi. ⁊ not.
in. c. j. de preb. lib. vj. ⁊ in. l. si pecunia. ff. de cōdi. ob cām. ¶ Octaua rō
est: qm̄ in cōpactatis cū grecis actū extitit vt galee cū gentibus ⁊ pe-
cunijs certo tpe ad Cōstantinopolim mitterent: qꝛ in cōpactato fa-
ctū non fuit vnde ⁊ si fortassis greci dicere velint cōcilium post tēpus
etiā remāsisse obligatū: qꝛ quo ad duo videbat tacite obligatū: scꝫ ad
mittendū ⁊ a certo tpe mittendū. arg. in. c. cū dilecti. de dolo ⁊ cōtu. et
in. l. celsus. ff. de arbi. Attamē ex q̄ ipsi greci hac allegatiōe nō fuerūt
vsi. Quinimo voluerūt habere cōpactata ꝓ dissolutis scribēdo ex Cō
stantinopoli ad sacrū cōciliū ꝙ si cōcilium adimpleuisset oīa ꝓmissa
in tpe qđ etiā ipsi adimplerēt ea que ꝓmiserūt. Sꝫ ex quo in tpe cōpa
ctato nō fuerūt ꝓmissa adimpleta nō tenebātur venire. Clare ptꝫ ꝙ
ipsi nō poterāt amplius super cōpactatis se fundare. cū em̄ obligatio
fit ad certū quid certo tpe faciendū pōt pars si vult ab obligatione
recedere aduersario in tpe nō adimplente legitimo vt dissoluta rema
neat vtrinqꝫ obligatio. c. sicut. de spōsa. iūcta gl. ⁊ in. c. ꝯuenit. de iure
iur. facit regula iuris. frustra. de reg. iu. in. vj. ⁊. l. cū ꝓponas. C. đ pac.
ff. ꝓ socio. l. si cōuenerit ⁊ cū simi. Ex quo ergo semel illa obligatio fuit
extincta nō potuit sine nouo vtriusqꝫ partis ꝯsensu reuiuiscere: vt in
c. queris. de cōsecra. dist. iiij. ⁊. xxiij. q. iiij. si illic. ⁊ in. l. qui res. §. areā. ff.
de sol. Et ꝑ hoc etiā cessat obiectio si qua forte fieret de alia litera per
eundem imperatorē grecorū ad Basilieñ. cōciliū scriptū ex ciuitate
venetiarū in qua inter cetera dicebatur ꝙ ad ciuitatē Ferrariā ꝓpe-
rabāt pro executione decreti in sacro Basiliē. ꝯcilio ꝓmulgati ⁊c. Et
sic vigore illiꝰ praui ⁊ parui decreti. hec em̄ litera ad ambitionē ⁊ sug
gestionē aduersariorū cōscripta nulliꝰ est firmitatis qꝛ cū per priorē
literā in Constantinopoli scriptā recesserint a cōpactatis pretendētes
cām: qꝛ ꝓmissa nō fuerāt tpe debito adimpleta nō potuerūt post mo
dum sine nouo vtriusqꝫ partis ꝯsensu priori obligationi initi iam ex
eorū facto extincto. ¶ Ex quibꝰ oibus infertur p̄supposito ⁊ nullo
modo cōcesso ꝙ illud prauū decretū valuisset ꝓ tūc. Attamen ex quo
greci dū adhuc essent in Cōstātinopoli ab illis ꝯpactatis recesserunt
nō debuit sacrū Basilieñ. ꝯciliū ad aliū locū se transferre p̄sertim qꝛ
inter cetera in cōpactatis cauebat ꝙ conciliū in medio tpe debebat
in Basilea remanere donec greci applicuissent ad vltimū portū lati-
nū. Sed añꝙ applicuissent dissoluta erat oīs obligatio: vt ptꝫ ex p̄di
ctis. Ergo vigore decreti praui qđ erat fundatū sup cōpactatis non
potuit, nec debuit ꝯciliū Basiliē, inde trāsferri. Et sic nihil obstat qn
Basiliense ꝯciliū adhuc cōsistat. Et hec est verissima cōsideratio que
sufficit ꝓ octaua rōne. ¶ Nona rō est: qꝛ in Ferraria erectū fuit illud
cōciliabulū nō vigore illius praui decreti: nā longe anteꝙ dispositio
dicti praui decreti ꝟificari potuisset Eugeniꝰ quondā ꝯciliū Basiliē.
quātū in se fuit dissoluit ⁊ ꝯciliabulū in Ferrariā instituit: ita ꝙ ex ip
sius soliꝰ autoritate seu ex illa noua institutiōe illud ꝯciliabulū initiū
habuit: qꝛ ipse quondā Eugenius longe ante grecorū aduentū ⁊ pri
usꝙ in aliquo portu latino applicuissent per sacrū conciliū citatus vt
per se vel aliū corā ipsa sancta synodo cōpareret ostensurus innocē-
tiam suam: seu excusaturus ea que notorie eidem impingebant loco
obedientie quā p̄stare debuisset literas bullatas publicauit, qbus dis
soluebat sacrū Basilieñ. conciliū ⁊ ad Ferrariā illud transferebat ex
tunc si sacrū conciliū nō desisteret a processu cōtra eū inchoato ⁊ ab
omni alio inchoato vel inchoādo cōtra aliquē ex suis tunc in illo sa
cro concilio p̄cedentibus. Sacro autē cōcilio nō desisteñ. ꝓut nec de
sistere debuit: ipse quondā Eugenius declarauit conciliū Basilieñ.
dissolutum ⁊ Ferrarie translatū: prout latius in suis literis contine-
tur. Unde illud conciliabulū Ferrarie inceptum in mense Januarij
Et greci nō applicuerūt ad Uenetiarum portū donec in mense Fe-
bruarij: vt. s. dixi in casus narratione. Et sic vigore illius pretense dis
solutionis ⁊ translationis conciliabulū illud fuit institutū ante gre-
corum aduentū. Unde etiā si voluisset dictus quondā Eugenius illi
prauo decreto inniti nō potuisset: qꝛ vim suā habere eo tpe nō pote-
rat. Qm̄ fm cōpactata cū grecis ipsum sacrū ꝯcilium remanere de-
bebat i Basilea donec greci ad vltimū portū latinū Italie applicuis

sent. Et extunc intra mensem debebāt patres sacri concilij se ad aliū
locū transferre: vt ptꝫ in cōpactatis. Ad hoc facit qđ legit ⁊ notatur
in simili: in. c. ex parte astensis. de ꝯces. preben. ⁊ in. l. si is ad quē. ⁊. l. q
in aliena. ff. de acqui. here. cū similibus. vigore autē dissolutionis pre-
tense ⁊ electionis facte per quondā Eugeniū dictum conciliabulum
vires habere nō poterat: vt late patebit in. ij. mēbro istius primi du-
bij in quo ipsam dissolutionē ꝓsequimur. Nō obstat predictis si dica
tur ꝙ dictū Ferrariense cōciliabulū potuit duplici autoritate fulciri.
s. ipsius quondā Eugenij ante tēpus: ⁊ illius praui decreti autorita-
te suo tēpore: scꝫ post grecoꝝ aduentū. Unde esto ꝙ subsistentiā non
habuisset virtute erectionis per ipsum quondā Eugeniū facte talem
efficaciā habere debuit vigore illius praui decreti post grecorū aduē-
tū: qꝛ vtile per inutile nō vitiatur. vt in regula vtile. de reg. iur. lib. vj.
⁊ in. l. j. ff. de aqua quoti. ⁊ estiua. Et si nō vꝫ qđ ago vt ago, valeat vt
valere pōt. de despon. impu. ff. qđ cū fal. tut. actū est. vbi habetur qđ lꝫ
verus tutor preesset autoritate cū falso tutore. Nihilominus tenet qđ
factū est autoritate veri tutoris. Sed certe his nō obstantibus: ꝯtrīꝫ
est verū duplici rōne. Primo qꝛ ad illud cōciliabulū oēs fere venerūt
qui interfuerūt vigore prime dissolutionis ⁊ erectionis. vñ cōsiderari
debet cā motiua actus q̄ fuit nulla. vt. d. c. ex parte. ⁊. d. l. si is ad quē.
⁊. l. qđ in aliena. Scđo hoc ptꝫ alia fortiori ratione. Cū em̄ durāte cō-
cilio Basiliē. nō posset aliud cōciliū erigi quacūqꝫ autoritate. Quin
imo eligentes aliud illo durante incidūt in penas schismaticorū tāꝙ
erigentes altare contra altare ⁊ schisma in ecclesia dei faciētes: quia
sicut ecclesia vniuersalis vnica vt in. c. loquitur. xxiiij. q. j. ⁊. c. schisma.
vij. q. j. factus. ita vnicū ⁊ nō plura potest esse cōcilium generale. vt re-
presentans correspondeat suo representato ⁊ signū suo signato. arg.
eorum que notantur in cle. ad nostrū. de here. Nec conciliū Basilien.
poterat dissolui sine sui expresso cōsensu vt predicta habent in decre-
tis. viij. ⁊. xj. cessionis. Dictus ergo quondā Eugenius erigendo con
ciliabulū Ferrarie durāte sacro Basiliē. ꝯcilio incidit in penas schis-
matis vt in preallegato decreto. viij. cessionis. Hinc dicit tex. Cypria
ni alienus ⁊ ꝓphanus hostis habere nō potest deū in patrem qui vni
uersalis ecclesie nō tenet vnitatem. Et post pauca subdit. Quō autē
pōt cū aliquo cōuenire: qui cū corpore ⁊ cū vniuersa fraternitate nō
cōuenit. Quō aūt possunt duo vel tres i noie xp̄i colligi quos ꝯstat a
xp̄o ⁊ eiꝰ euāgelio separari ⁊c. Que verba ad ꝓpositū nostrū sunt no
tāda vt. c. non vos retardāt. Cum ergo ipse quondā Eugenius rōne
p̄dicta in schisma ⁊ penas schismaticoꝝ inciderit nō poterūt illi pau
ci autores praui decreti in Basilea vel aliūde veniētes se iungere cū
dicto quondā Eugenio ⁊ vna cū eo ꝯciliū gñale celebrare. Presertiꝫ
cū ipse inniteret dissolutioni ⁊ erectioni per eū factis. vñ ⁊ ipsi effecti
sunt etiā schismatici excōicati sicut ⁊ ille cui cōicarunt: ⁊ in illius pe-
nas inciderūt. vt est tex. in. c. oēs. xxiiij. q. j. vbi dicit ꝙ heretici ⁊ schi-
smatici sunt euitandi: adeo ꝙ nec aue est eis dicendū qui cōicant ope
ribus malis. ad idē. c. aduocauit. ⁊. c. qꝛ. ⁊. c. schisma. eadē cā ⁊. q. ⁊ op
time facit tex. in. c. deniqꝫ. q. j. vbi dicit ꝙ expresse deus ꝓhibuit ne ad
schismaticos aliqūis declinet per illa ꝟba. In viā gentiū ne abieritis
⁊ in ciuitatē samaritanorū ne intraueritis. ⁊ hec iō qꝛ in samaria erāt
certe tribꝰ schismatū. vnde schismatici equiparātur ibi gētibus. vt dꝛ
in text. ⁊ latius de hac materia ibi videndū. Cōicando ergo illi q in
cidit in crimen iam dānatū in eadē dānatione inciderūt. vt in. c. acha
tius. xxiiij. q. j. ⁊ in. c. anastasius. xix. di. vñ pōt acceptare ꝙ ipse quōdā
Eugenius erigendo nouū altare cōtra altare ⁊ separando se cōica-
tione ecclie ⁊ negādo p̄sertim autoritatē ecclie supra eū: vt negare ap-
te videbatur ⁊ hodie apertius negat destinādo quasdā suas literas
bullatas per multa loca statim desijt esse papa: qꝛ cū ois schismaticꝰ
sit extra ecclesiā dictꝫ. c. schisma. ⁊. c. oēs. cū multꝫ alijs. c. eiusdē. ꝙuis
nō potuit esse extra ecclesiā ⁊ caput ecclesie. hoc em̄ ꝯdictionē īplicat.
Hinc est ꝙ a p̄lato schismatico possunt subditi ꝓpria autoritate rece
dere: maxime qđ hoc cōtigit ex facto iam per ecclesiā dānato: sicut cō
tingit in facto ipsius olim Eugenij. nā cōciliū magnū per ecclesiam
Cōstantieñ. declarauit preeminentiā ⁊ maioritatē ꝯcilij supra papā:
et cōciliū Basilieñ. ante ipm quondā Eugeniū vt eius adhesionē so-
lēniter factā illā Cōstantieñ. cōcilij declarationē approbauit ⁊ de no-
uo recēsuit. ac etiā per suū solēne decretū statuit ⁊ decreuit ꝙ durāte
illo cōcilio nō posset aliud erigi ꝑ quēcūqꝫ etiā papali autoritate fun
gente. Et contrariū agentes declarauit ipso facto incidere in penas
schismaticorū. Que quidē decreta ipse quondā Eugenius approba-
uit dū in sua adhesione confessus est ꝯciliū Basiliē. fuisse a sui princi-
pio legitime institutū ⁊ legitime cōtinuatū. Et his nō obstañ. dictus
quondā Eugenius oīa ista decreta violauit vnde nō potuerūt isti au
tores praui decreti se cū illo coniungere. presertim tractando illū vt
caput ⁊ presidentē illius ꝯuenticuli ⁊ immiscendo se cū notorie schis
maticis ⁊ excōicatis. hoc precipue attento ꝙ ipse quondā Eugenius
iā per sacrū conciliū suspensus ab administratione papatus existeret
anteꝙ greci ad vltimū portum latinum Italie applicarēt. vñ clare
colligitur ꝙ etiā si id prauū decretum valuisset nihilominꝰ ex quo iā
erat solēniter suspensus per totū conciliū ⁊ inciderat in penas schis-
maticorū volētes declinare ad eū ⁊ ad id cōuenticulū schismaticorū
perdiderunt

perdiderũt omne ius z inciderunt ĩ penas illoꝝ:vt.s.dixi. pena autẽ
schismaticorũ vltra excõicationẽ est depositio sine spe restõnis vt i.c.
nõ vos retardãt.iij.q.v.iuncto.c.lz.z.c.qꝛ diligẽtia.de elect.ideo dicit
glo.no.in.c.cũ nõ deceat.de prescrip.qd a plato heretico:aut schisma-
tico possunt subditi ꝓpria autoritate recedere. qd ꝓcedit etiã ĩ papa
vt de eo ꝓbatur in.c.anastasius.xix.dist. Hinc dicit gl.no.in.c.in no-
mine dñi.xxiij.in ꝟbo audiã.ꝙ schismatico oĩs audiẽtia denegat̃.alle
gant prealleg ata.c.nõ vos.z hoc de noua rõne.¶Decima rõ ꝯ illud
prauũ decretũ militãs est cõsideratio falsitatis:cõferunt eñ lz paucis-
simi illius asserti decreti ꝟba simpl'r z absolute sub noie sancte synodi
nulla de decreto ꝯria maioris partis imo duarũ partiũ z ampli⁹ mẽ
tiõe facta nec innitentes iuri deuoluto ad eos seu apud eos dũtaxat
residente ob aliorum pretẽsam culpã:sed sic ꝓcesserunt z scripserũt ac
si totum cõciliũ vnanimiter illd edidisset: qd sine falsitatis vitio fieri
minime potuit.arg.opti.in.c.quãto.de his q̃ fi.a prela.p̃dictorũ.ratio
est qꝛ esto sine veritatis p̃iudicio ꝙ aliquã cãm rationabilẽ ꝯ maioris
partis ꝯclusionẽ p̃tendere potuissent.Attamẽ ante illi⁹ pretẽse cause
distẽsionem z declarationẽ nõ dꝫ minor pars simpliciter et absolute
se noiare collegiũ ꝯciliũ vl'ecclesiã qꝛ durãte ꝯtentiõe inter maiorẽ par
tem z minorẽ ibi dꝛ ꝯsistere ecclesia ꝯcilium capl'm seu collegiũ vbi est
maior pars z illa pars maior noĩe eccl'ie seu ꝯcilij ꝓcurationẽ ꝯstituit
z bona vniuersitatis ministret vt est tex.no.iuncta glo.in.c.cũ inter ca
nonicos.de elec.ad idẽ tex.cũ glo.in.c.apostolica.vj.dist.hinc glo.no-
tabilis ĩ.c.j.de his qui fi.a prela.dicit ꝙ presumitur pro maiori parte
vniuersitatis donec cã allegata p minorẽ partẽ fuerit corã superiore
verificata.Non eñ vt ibi dicit gl.z Inn.z alij sufficit minori parti ali
qd rõnabile ꝯ maioris partis dispositionẽ allegare: nisi illud coram
superiore vl'arbitro cõiter electo ꝓbet. Interea ergo nõ licuit mino
ri parti sine falsitatis vitio illud eorũ pretẽsum decretũ sub noie sanc-
te synodi absolute ꝯcipere cũ nõdum foret declaratũ sanctã synodũ
seu eius potestatẽ pro tunc apud eos resedisse z est iuris presumptio
qd resideat apud maiorẽ partẽ:ergo vitiũ falsitatis cõmiserũt vsurpã
tes sibi ante declarationẽ iuris eoꝝ p̃tẽsi nomẽ synodi:vt.d.c.quãto.
nã et cũ illa noiatiõe multos deceperunt qui ex illis verbis arbitrati
sunt totã synodũ Basil.sine aliqua discordia illud decretũ edidisse.
Preterea vbicunqꝫ ex aliquo iure spãli p̃tendũt aliq ius certũ seu cer-
tã iurisdi.vl'p̃eminẽtiã debẽt illud ius spãle in eoꝝ dispõne exprime-
re,vt no.i.l.si qs ex aliena.ff.de iudicijs.z in.l.ij.si quis ĩ ius voc.z ĩ.c.
ceterũ.de iudicijs.z in.c.ij.de dila.p Inno.z alios doct.isti ergo p̃ten
dẽtes ius maioris partis ad eos fuisse deuolutum seu apud eos rese
disse ob culpã maioris partis q̃ ad illd pactũ dꝫbebãt hãc cãm exp̃me-
re et nõ simpl'r se sanctã synodũ appellare: qꝛ etiã si verũ fuisset ꝙ ius
apud eos remãsisset habuisset locũ dũtaxat in illo actu z p illa vice
vt legi.z no.in.c.cum vintonien̄.de elec.Nõ ergo debebant se simpl'r
appellare sanctã Basilie.synodũ sz dicere ꝙ ipsi faciebãt q̃ ad illũ ac
tũ ob culpã vl'negligeñ.maioris ptis sãctã synodũ iuxta illud ꝙ leg.z
no.i.d.c.cũ vintonieñ.z.c.dudũ.el i.z.c.cõgregato.d elec.cũ sim' inci-
derũt ergo in vitiũ falsitatis ꝯrium agẽdo z vsurpãdo sibi simpl'r no
mẽ scẽ synodi:quõ ergo falsitatis vitio z arte deceptoria irretiti po-
terant ꝯciliũ gñale indicere z congregare.vt eñ ait Cyprian⁹ i.c.alie
nus.xxiiij.q.j.quõ possunt duo vel tres ĩ noie xp̃i colligi quos cõstat
a xp̃o z eius euãgelio separari q̃ sunt verba notãda.¶Itẽ abusi po
testate sua etiã si illã habuissent z per ꝯñs illam perdiderunt vt in.c.
gratũ.de postu.prela.z in.c.puilegiũ.xi.q.iij.z facit qd notat̃ in.d.c.z
in gl.enumerat aliq ios casus ĩ quib⁹ puilegiũ pdit̃.c.cũ vintonieñ.
¶Undecima rõ non minorẽ iniustitiã ꝯ illud prauũ decretũ osten-
dit ex eo qd ambob⁹ decretis a diuersis edictis prauo scꝫ a paucissi-
mis reliquo a toto fere ꝯcilio z a partibus sacri ꝯcilij sup illorum vel
alterutrius bullatione contẽdentibus data fuit cõi oĩm cõsensu pote
stas trib⁹.vcꝫ reuerẽdissimo dño cardinali sancti Petri ad vincula q
fuerat vnus de consentieñ.dicto prauo decreto dño archiepõ Panor
mi.regis Arragonũ.z dño Burgen.regis castelle ambasiatorib⁹ su
per bullatione literarũ.de qbus agit̃ z eorũ destinatione.ita ꝙ p hoc
ꝙ ipsi faciẽt nullũ preiudiciũ alicui generetur.Et p hoc sit pax z trã-
quillitas inter partes de ꝯcilio cessentqꝫ oẽs agitatiões z molestatio
nes z cũ bonã pace z tranquillitate ꝓcedatur ad alia negotia in hoc
sacro ꝯcilio pertactata.Et ista vltima clausula sit ita firma ꝙ nõ pos
sit violari vel mutari z qd duret eoꝝ potestas per totã diem crastinã
q̃ erit.xv.martij.iste tenor illi⁹ schedule ĩ qua post varios tractat⁹ iux
ta sui formã consenserunt oẽs sacre deputatiões ꝯclusiue in ꝯgrega
tiõe generali.secuta aũt vigore illius cõmissionis attẽta iustitia sacri
ꝯcilij z volũtate p̃m de ꝯcilio bullauim⁹ solũ decretũ sacri ꝯcilij vna
cum quibusdã alijs literis missiuis z nonnullis alijs. de quibus su-
pra in narratiõe casus fit mẽtio:illud aũt pretẽsum prauũ decretum
nullo mõ bullare volumus sz plurimũ de hoc ab aduersarijs reqsiti
essem⁹ z iuxta potestatẽ nobis traditã misimus literas z illud decre
tũ ad oratores concilij qui erant in Auinione:vt cũ eis irent ad con-
ducẽdũ grecos traditis Auinioñ.literis q̃ eis dirigebãtur:vt pleni⁹
dictũ fuit.s.i narratiõe casus ex his clarissime arguit̃ illius praui de
creti iniqtas.si eñ vires habuisset nõ ẽ p̃sumẽdũ ꝙ tãl⁹ vir ꝓut erat

Cardinalis sancti petri decretũ ꝯriũ bullasset nec dñs ep̃s Burgẽ.q
in illis disceptationibus fuerat indifferẽs.¶Itẽ cũ totũ conciliũ illaꝫ
bullationẽ sciẽs approbauerit nullo mõ ꝯdicẽdo presumendũ est illã
bullationẽ fuisse iustissimã.nã si illa bullatio fuisset iniusta nullo mõ
potuissent presertim patres in tanta re spũsctõ resistẽte illã iniquitatẽ
facere.exemplo balaã qui pro maledictiõe qua gerebat in animo spũ
dei correpta⁹ dedit ĩ ipso actu benedictionẽ.Numeri.xviij.c.z.ij.q.vij.
c.nos si.ĩ ver.itẽ cũ balaam.Hinc est ꝙ nunq̃ potuit obtineri postmo
dum ꝙ illud prauũ decretũ per cõciliũ vel eius autoritate bullaret̃:sꝫ
tanq̃ prauũ z iniquũ prauitate z iniquitate furti z falsitatis repertũ
fuit postea bullatũ euulsis seris de nocte furtiue illius capse in q̃ bulla
sacri cõcilij recõdebat̃ vt veritas postea cõperta clarissime edocuit vt
seriosius dictũ fuit supra in narratione casus.si eñ data fuerat prius
potestas p oẽs patres cõcilij nemine discrepãte super bullatiõe illarũ
literarũ z eaꝝ destinatione que verba vltima sunt multũ ponderãda
z illi tres ptes solũ bullauerũt decretũ sacri cõcilij z illud ad greciã de
stinarũt p ꝯductiõe grecorũ ad cõciliũ quo iure potuerũt postmodũ
noie sacri cõcilij aliud z ꝯriũ decretũ bullare z ad grecos destinare cõ
tra eorũ p̃mũ cõsensum an spũsctũs q est cõcilij director diuisus est z
ꝯriarũ actionũ autor: ꝓfecto nõ cũ spũsctũs nõ nisi super ꝯgregatis
in vnũ descẽdit denotãs eũ sequi vnanimitatẽ z nõ diuersitatẽ vt ple-
ne habet̃ in.§.si aũt.iuncto canone alienus.xxiiij.q.j.Et si dicat̃ p ad
uersarios.ꝙ in illa schedula eoꝝ ius p̃seruabat̃ p illa verba ꝙ p eoꝝ
factũ nullũ alieni fieret p̃iudiciũ nõ aũt ad preiudiciũ facti emineñtis
s.q ad preualiditatẽ alterutrius decreti: qꝛ illi facto ipso preiudicatũ
extitit bullatione facta illius decreti editi a duabus partibus cõcilij
z vltra p̃sertim illius decreti destinationẽ facta ad grecos:si eñ totuꝫ
concilium ꝯsenserat ꝙ ad illorũ patrũ arbitriũ possent licere bullari z
destinari quõ poterãt ampli⁹ alie ꝯrie bullari z destinari ꝯrietate scti
repugnante:que nullo mõ põt cadere in cõcilio ob spũssancti assisten-
tiã.Et qꝛ ꝯrietas in eodẽ facto reprobat̃ omnino vt in.l.vbi repugnã
tia.ff.de reg.iu.vt in.c.cũ.M.ferrarie.de cõsti.z in.c.solitudinẽ.de ap.
¶Itẽqꝫ qꝛ vt supra dictũ fuit post electionẽ loci p cõciliũ factã z secu-
ta presertim intimatione z decretatiõe nõ licebat sacro ꝯcilio ampli⁹
variare vt in.d.l.hoc sermone.in.§.boues.de reg.iur.z in.l.hec ꝯditio.
ff.de condi.z demõ.vt.s.plenius dixi.¶Itẽ nõ est verosimile ꝙ in-
continenti qs sibi ꝯrietur vt in.l.non ad ea.ff.de condi.z demõ.z in.c.
ecclesia.el.vj.de elec.Illa ergo verba ꝙ nõ faciãt alicui preiudiciũ nõ
debẽt referri ad factũ decreti:z facit qꝛ illud verbũ alicui.nõ põt veri
ficari in vniuersitate que est corpus fictum sꝫ ad singulares personas
vt in.l.iij.§.hec autẽ verba.z qd ibi notatur.ff.de neg.ge. Itẽ si dicere
mus ꝯriũ inania fuissent verba illa que sequũtur in dicta schedula vbi
dicit̃ ꝙ illa potestas data fuerit vt esset pax z trãquillitas inter ptes
in concilio cessarentqꝫ oẽs agitationes z cum bona pace z trãquillita
te ꝓcederetur ad alia negotia in cõcilio tractanda. q̃ ꝟba sunt diligẽ
tissime notãda.si eñ vt dicũt aduersarij per illa ꝟba generalia reserua
ta fuisset facultas ꝓcedẽdi ad materiã alteri⁹ decreti quõ fuisset pax
z trãquillitas in sacro concilio.presertim cũ ex destinatione duorũ cõ
trariorũ decretorũ ne dicã totũ conciliũ sꝫ tota eccl'ia latinorũ fuit scã
dalizata.vt experiẽtia ꝓh dolor docuit illa destinatio decreti ꝯrij fuit
presentis schismatis potissima pars:vcꝫ vt cũ bona pace z trãquillita
te ꝓcedatur ad alia negotia:ergo nõ fuit reseruata facultas ꝓcedẽdi
z redeundi ad negotium alterius praui decreti:maxime cũ nõ potuis
set illius ꝓsecutio iniri sine magna perturbatione pacis cõcilij cuius
ꝯrium verba schedule innuebãt.arg.in.c.nõne.de preium.z.xxxij.q.j.
cũ renuntiat̃.vt ergo verba oĩa illius schedule suũ cõsequãtur effectũ
z principẽ vt pax ꝯseruaret̃ z ꝯrietas nõ reperiret̃ in cõcilio sup eodẽ
facto:itelligant̃ illa ꝟba gñalia alicui nõ inferãt p̃iudiciũ zc. de alio
z non de isto preiudicio.Nã verba gñalia restringunt̃ vt nõ habeãt
illũ intellectũ vagum z generalem quẽ possent habere ex generalitate
verborũ vt euitetur absurditas in.c.ex eo.de priuil.fac.t.c.cum in cun
ctis.de elec.iuncto.c.si compromissarius.eo.ti.li.vj. Io. an.in regula
odia.de reg.iur.lib.vj.¶Duodecima rõ est qꝛ presupposito z nullo
modo ꝯcesso ex facto maioris ptis potestas ꝯcilij ad minorẽ deuolui
debuisset.Attamẽ deuolutio ita fieri nõ poterat nisi postq̃ maior ps
decretũ ꝯriũ prius edidisset sicut dicimus in electione.nõ eñ fit prius
deuolutio ad minorẽ partẽ anteq̃ maior pars ad electionẽ de idigno
ꝓcesserit.dꝫ eñ primo minor pars expectare ꝙ prius maior ps eligat
z postmodũ ipso iure deuoluto põt eligere.vt notãter dicit Io.and.
quẽ sequunt̃ cõiter doc.moderniores i.c.cõgregato.de elec.Nõobstã.
ꝙ maior pars in scrutinio noiauerit indignũ qꝛ ex illa noiatione non
inducit̃ priuatio nisi detur tãta perseuerãtia ꝙ ex eodẽ scrutinio cõse
quat̃ cõis electio vt ꝓbat̃ in.c.perpetuo.de elec.li.vj.Ita dicendũ in
ꝓposito ꝙ lz maior pars in deputationibus voluerit p̃sistere in priori
electione z denoiatione illoꝝ locoꝝ ac deposuerint illa loca debere de
cretari vna cũ decima zc.z fuerit secuta cõclusio in cõgregatione gene
rali actum ante decretationẽ non põt dici potestatẽ esse ad maiorem
partẽ deuolutã:qꝛ lex non dꝛ edi in deputationib⁹ seu in ꝯgregatiõe
gñali cũ illa fiãt in secreto z nõ est aliud nisi cõcordia seu dispõ vt lex
fiat sed dr̃ ꝓprie editũ solenniter in cessione publica ꝓmulgatũ.Nam

tunc verba legis cõcipiunt ⁊ edunt cum ꝓmulgãtur.iiij.diſt. leges. antea em̃ nõ eſt facta publicatio. Hic tex.dicit ꝙ lex nõ incipit ligare niſi poſt duos mẽſes a tp̃e publicatiõis vt in aut.vt facte noue ꝯſti.⁊ no.gl.ſup data ſexti libꝛi.⁊ idẽ no.in.c.ij.de ꝯſti.⁊ in.c.j.de poſtu.p̃la. Sed iſti faciẽtes minoꝛẽ partẽ nõ expectauerũt ꝙ maioꝛ pars pꝛius ſuũ decretũ edidiſſet: ſed ſimul ⁊ ſemel vtrũqꝫ decretũ legebat adeo ꝙ ꝓpter ſtrepitũ pꝛo tp̃e neutrũ intelligebatur ⁊ pꝛius finẽ habuit lectura praui decreti ⁊ poſt interuallum nõ modicũ finem accepit veri decreti ſacri concilij lectura: ergo illud prauũ coꝛruit oĩno ex defectu poteſtatis. ¶ Tertiadecima rõ eſt qꝛ preſuppoſito ſine veritatis p̃iudicio ꝙ locus fuiſſet deuolutus attamẽ cũ hoc nõ fuerit euidẽs cum nullibi exp̃ſſe in iure caueat imo potius ꝓbatur ꝯtrariũ: vt ptꝫ ex precedẽtibꝰ nõ licuit minoꝛi parti aliud decretũ attentare cũ tãto chꝛiſtianitatis diſcrimine ⁊ eccl'ie cõfuſione anteq̃ꝫ pꝛimũ caſſaret ⁊ annullaret ſeu caſſum ⁊ irritũ ꝓnuntiaret. Ad hoc allego glo.notabilẽ.iũcto tex.in.c.auditis.de ele.facit tex.ſm vnã lecturã nũc repꝛobatã i.c.iter dilectos.de exceſ.pꝛela.⁊ gl.ſi.⁊ notabilis.in.c.cõſtitutꝰ.de app.ſenſit Inno.in.c.cũ terra.de elect.in iſtis em̃ iuribus cõiter notat ꝙ ſcd̃a electio poſt p̃mã nõ caſſatã eſt nulla lꝫ p̃ma aꝰ maioꝛi parte facta poſſit ꝓbabilibus rõnibus oſtendi ꝙ ſit nulla.opꝫ em̃ ad validitatẽ ſcd̃e ꝙ pꝛima euidẽter ſit nulla vt ſic euidenter cõſtet ptãtẽ ad minoꝛẽ ptẽ foꝛe deuolutã. Si ergo hoc eſt admittendũ vt euitet ꝯfuſio vniꝰ eccleſie ne due electiones ꝯtrarie cõſiſtere videant: q̃to foꝛtius debuiſſet hoc obſeruari vt euitaret ꝯfuſio in eccl'ia.⁊ lꝫ doct.⁊ gloſ.loquãtur in electionibꝰ: eadẽ tñ rõ pꝛoꝛſus exiſtit in alijs actibꝰ vniuerſitatis ne fiat cõfuſio ſi euidẽter nõ ꝯſtat de deuolutione poteſtatis. Idẽ ergo ius ſeruandũ eſt vt in.c.trãſlato.de cõſti.⁊ in.c.cũ dilecto.de cõfir.vti.⁊ in l.cum pater.§.dulciſſimis.ff.de lega.ij. Qꝫ qꝛ factũ nõ extitit merito illud prauũ decretũ a minoꝛi pte ita ꝓpere ⁊ facto doloſo factũ debet eſſe nullũ etiã ſi minoꝛ pars iuſtã ⁊ rõnabilẽ in deuolutiõe poteſtatis habuiſſet cãm qꝺ tñ oĩno negatur vt ptꝫ ex p̃cedẽtibus. ¶ Decimaquarta rõ qꝛ p̃ſuppoſito ꝙ ſacrũ Baſil.ꝯciliũ vigoꝛe ꝯpaciationis cũ grecis ſeu dicte ſchedule pretextu ad aliũ locũ eligendi fuiſſet aſtrictum: nullibi tñ ꝓbatur ꝙ ꝯcilio nõ eligẽte ſeu aliud faciẽte poteſtas ad minoꝛẽ partẽ deuoluatur: cũ vt ſupꝛa ſepe numero dixerim ꝙ iſta deuolutio poteſtatis de maioꝛi ad minoꝛẽ partẽ nõ fiat niſi in caſibus a iure expꝛeſſis, vt notãter dicit gl.⁊ doc.in.d.c.bone.el.ij.de elec. qꝛ pene nõ debẽt excedere pꝛopꝛiũ caſum.de peni.diſt.j.pene.⁊ regula odia reſtringi.cũ ibi no.de reg.iur.lib.vj.⁊ maxime vt pꝛedixi hoc ꝓcedit in cõcilijs gñalibus in quibꝰ eſt tota poteſtas eccleſie.xxiiij.q.j.quodcunqꝫ.iuncto.c.ſicut.xv.di. Et ſic nõ ſubijciet legi poſitiue.lex autẽ diuina cũ immediate ſubijcit hãc penã nõ infligit quinimo nulla lex poſitiua reperit que ꝯcilio hanc penã apponat imo qꝺ foꝛtius eſt nõ reperitur in caſu noſtro impoſita in vniuerſitatibꝰ inferioꝛibꝰ. Decimaquinta rõ eſt qꝛ etiaꝫ preſuppoſito ꝙ tota ſynodus cõcoꝛditer illud prauũ decretũ edidiſſet. Attamen ex quo greci declinauerũt ad quondã Eugeniũ iam tũc per ipſum factũ ꝯciliũ ſuſpẽſum ab oĩ adminiſtratione perpetuo nõ poterat nec debebat ꝯciliũ Baſilien.ſe trãſferre ad ferrariã duplici rõne. Pꝛimo qꝛ iam quondã Eugenius ꝓpter ꝯuẽticuliũ ſchiſmaticoꝝ pꝛius ꝑ ſe erectũ inciderat in ſchiſma ⁊ penas ſchiſmaticoꝝ vt in dicto decreto.viij.ſeſſionis. Et ſcd̃a de iure pꝛimeuo recedẽdo ab eccl'ia Baſilee rep̃ſentata ⁊ nouũ altare ſibi erigendo: qꝛ alienus eſt ⁊ ꝓphanus hoſtis q vniuerſalis eccl'ie nõ tenet vnitatẽ.vt.xxiiij q.j.alienus eſt.⁊.xxiij.q.v.nõ vos.⁊ per ꝯñs nõ poterant catholici ⁊ fideles patres ſe ꝯiungere cũ quondã Eugenio ⁊ ſibi adherentibꝰ.xxiij q.iij.in c.cũ quibꝰ.vbi bonꝰ tex. Scd̃o qꝛ quondaꝫ Eugeniꝰ ſuſpẽſus iã erat i aduẽtu grecoꝝ ab adminiſtratiõe papatus vt p̃dixi ⁊ oẽs recurrẽtes ad eũ durãte ſuſpẽſiõe ꝓ negotijs ſpectãtibꝰ ad exercitiũ papatꝰ varias incidebãt in penas vt in decreto edito ſupꝛ eius ſuſpẽſione: ipſe autẽ quondã Eugeniꝰ ꝯtẽpta eiꝰ ſuſpẽſione imo ꝯtẽpta autoꝛitate ſacri ꝯcilij gñalis fuit p̃ſidẽs i illo ꝯciliabulo: ergo cõciliũ ibi erigi nõ potuit.⁊ accedẽtes ad illud in varias inciderũt penas legitime. ergo ꝯciliũ Baſilee remãſit cũ greci ſacri concilio alienauerint ſe ⁊ ꝯtẽpſerint ipſiꝰ pariter decretũ ſuſpẽſionis. Decimaſexta rõ eſt: qꝛ eſto ꝙ nullũ de illiꝰ praui decreti inualiditate dubiũ fuiſſet. Attamen poſita dubitatione ⁊ negotio in diſcuſſionẽ deducto p̃ſertiꝫ ſup intellectu illius ſchedule nulliꝰ iudicio magis ſtari debebat q̃ ipſius ſacri ꝯcilij ibidẽ cõgregati cuiꝰ i medio ſp̃uſſctũs p̃ſumit eſſe vt i.c.ſi ille.⁊.c.ſi qs diaconus.l.diſt.⁊.xxv.q.j.violatores. Nã ⁊ de ipſo ꝯcilio gñali dictũ eſt. Si qs eccleſiã cõtẽpſerit ſeu nõ audierit, ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. ad hoc eſt text. Hyerony.xxiiij.q.j.oĩbus.⁊ oẽ pctm̃ ad eccleſiã.i.ad cõciliũ introduci põt iuxta vocẽ dñicã, dic eccleſie ⁊c.ꝙ nõ ſolũ de p̃latis ſed etiã de cõcilio intelligi põt vt no. Archi.in.c.p̃cipue.xj.q.iij. Nã tota eccleſia cõgregari nõ põt.vñ neceſſariũ verificari dꝫ de eccleſia rep̃ſentata ⁊ p̃ſertim in ꝯcilio gñali Nã lꝫ quilibet p̃latus rep̃ſentet eccleſiã in exercitio iuriſditionis ſibi ꝯceſſo cũ ſit mẽbꝛũ eccleſie ⁊ ſicut radiꝰ ſolaris ꝓcedens ab ipſius ſolis lumine ⁊ ſicut riuulus ex fonte ⁊ ramus ex arboꝛe. vt ait Cypꝛianus.xxiiij.q.j.in.c.loquit. Et ita põt intelligi qꝺ dꝛ ꝙ eccl'ia eſt in p̃lato ⁊ p̃latus in eccleſia.vij.q.j.in.c.ſcire.hinc eſt ꝙ illa autoꝛitas, ſi peccauerit allegat cũ denũciatio fuerit facta ſoli pape.vt in.c.nouit.de iud. Attamẽ magis ꝓpꝛie illa autoꝛitas verificat in ꝯcilio gñali: qꝛ ip̃m ꝯciliũ gñale repꝛeſentat totã eccleſiã vniuerſalẽ quo ad totã ſui ptãtẽ: qꝛ tota poteſtas eccleſiaſtica eſt in eccl'ia tãq̃ꝫ in fundamẽto vt voluit Aug.i multis locis ⁊ vide tex.eiuſdẽ i.c.qꝺcũqꝫ.xxiiij.q.j.qꝺcũqꝫ.recte archi.inter alias expoſititiones dicit dic eccleſie.i.cõcilio gñali vt ſinglr̃ ipſe no.in.d.c.p̃cipue ſuperiꝰ allegato. Synodus aũt ipſa Baſiliẽ.intellecta iſta difficultate iter ſingulos decreuit aliũ locũ minime tũc eligendũ. Sed pꝛioꝛa iam loca electa debere decretari ⁊ ita poſtmodũ decretauit. Et vbi maioꝛ pars ibi p̃ſumit eccl'ia vt in.d.c.apoſtolica.⁊ in.c.cũ inter canonicos de elec. Quinimo nõ ſolũ maioꝛ pars: imo plures q̃ due partes hãc cõcluſionẽ elegit. Ideo in eis preſumetur melioꝛ zelus vt in.c.ſi quando.de elec.lib.vj.a iudicio concilij.per maioꝛẽ partẽ.repꝛeſentati nõ põt ad aliquẽ reclamari qꝛ ex ſn̄ia dominica illud eſt vltimũ ⁊ ſupꝛemũ iudicium. Cũ dictum ſit qui nõ audierit eccleſiã ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. nã ſi aliud iudiciũ foꝛte non haberet nõ parẽs ꝓ ethnico ⁊ publicano niſi poſt finem alterius iudicij ſi qꝺ eſſet magis ſupꝛemũ: veritas autẽ mentiri non põt.ipſe em̃ xp̃s illa verba inquiens eſt via ⁊ veritas.⁊ cõtẽnentes ergo iudiciũ illud ſacri cõcilij ſuper decretatione locoꝝ ſuperius nominatoꝝ habẽdi ſunt tanq̃ ethnici ⁊ publicani ⁊ hoc de.xvj.rõne.

¶ He autem ſedecim rõnes pꝛeallegate pꝛeſeruãt clariſſime ſacrum Baſilien.cõcilium aduerſus illã pꝛetẽſam tranſlationẽ vigoꝛe illius praui decreti vt dicunt aduerſarij factã: nunc decẽ rõnes ſubijciã ad defenſionis eiuſdẽ ſacri ꝯcilij cõtra illã pꝛetenſam tranſlationem ſeu diſſolutionem per dictũ Eugeniũ de plenitudine ſue poteſtatis vt dicetur factã de qua ſatis ſupꝛa dictũ fuit in caſus narratione. Et ꝓ intellectu dicẽdũ receſe in pꝛeſentiarũ qꝺ dixi in narratiõe facti ꝑ quondã Eugeniũ per ſacrũ cõcilium Baſilien.longe añ grecoꝝ aduentũ citatũ vt veniret per ſe vel aliũ ad excuſandũ ⁊ defendendũ ſe ſuper multis in citatione exp̃ſſis que notoꝛie ſibi impingebant ꝓ obediẽtia quã pꝛeſtare debebat ipſe per ſuas literas diſſoluit ꝯciliũ Baſilien. trãſferendo illud in Ferrariã ex tũc ſi ſacrũ ꝯciliũ ꝓcederet ad vlterioꝛa ꝯ eundẽ vel aliquẽ ex ſuis p̃ſidentibus ⁊ cõcilio nõ deſiſtente vt deſiſtere nõ debuit ipſe quondã Eugeniꝰ declarauit purificatã eſſe illã cõditionẽ ⁊ ſic ꝯcilia Baſilieñ.foꝛe trãſlatũ ad Ferrariã ⁊ vigoꝛe ſue pꝛetẽſe tranſlatio añ grecoꝝ aduentũ fecit ibidẽ ſuũ p̃tenſuꝫ ꝯcilium inchoare ⁊ hec eſt illa tranſlatio ſeu diſſolutio de qua nũc agimꝰ. Qꝺ aũt iſta nõ valuerit ꝓbabo decẽ efficaciſſimis rõnibus ⁊ poſtmodum rñdebo ad nouẽ motiua aduerſarioꝝ, ad alia em̃ eoꝝ motiua fuit ſupꝛa rñſum in pꝛimo mẽbꝛo huius dubij. ¶ Et pꝛima rõ ſit hec: inferioꝛ nedũ iudicare nõ põt ſuperioꝛẽ imo nec bñdicere nõ ꝙ bñdictio in ſe mala ſit etiã inoꝛe inferioꝛis. Sed hoc ſtatutũ eſt ad innuendũ quãte cenſure freno inferioꝛes a ſuis p̃ſuppoſitis iudicandi ſunt vltimi penitus obtinere vt dicit tex.in.c.inferioꝛ.iũcto.c.deniqꝫ.xxj.di.⁊ facit.c.cũ inferioꝛ.de maio.⁊ obe. Sꝫ in caſu noſtro quondã Eugeniꝰ tenebat locũ inferioꝛis quo ad ſacrũ ꝯciliũ pꝛeſertim cũ ipſum cõciliũ eũ appꝛehendiſſet ꝑ citationẽ: ergo nõ potuit ipſe quondã Eugenius ꝯcilium ip̃m ſuũ iudicẽ diſſoluere vel aliter ꝓ ſuo voto transferre. Nã diſſoluendũ cõciliũ nihil aliud eſt q̃ ip̃m extinguere. Sꝫ nõne ridiculoſaꝫ eſt dicere ꝙ iferioꝛ citatꝰ ꝑ ſuũ ſuperioꝛẽ, vt veniat ad ſe excuſandũ vel defendendũ ſuꝑ obiectis poſſit ſuũ ſuperioꝛẽ citantẽ extinguere aut annihilare aut ꝓ ſuo voto ad pedes ſuos reuocare. q̃lis em̃ eẽt ſacri ꝯcilij autoꝛitas ſupꝛa papã ſi citando legitime papã valeret papa diſſoluere ꝯciliũ vel pꝛo ſuo libito ad ſe trãſferre nedũ ciuilis rõ ſꝫ ⁊ naturalis penitus ꝯdicit. Qꝺ aũt cõciliũ habuerit ptãtẽ ꝓcedendi ꝯ papam dicã ſatis in ſcd̃o dubio.⁊ ꝙ legitime ꝓceſſerit ꝯ eundẽ Eugenium plene ſubijciã in tertio dubio.vñ ꝯ quondã Eugenium tũc diſſoluentẽ cõciliũ illa autoꝛitas ꝓphete denegaret de qua mentionẽ facit tex.in.d.c.inferioꝛ.vcꝫ nunqd gloꝛiabitur ſecuris ꝯ eum qui ſecat cũ ea: aut exaltabit ſerra ꝯ eũ a quo trahit: quaſi dicat nõ.vnde conciliũ ſe habebat ꝯ ip̃m quondã Eugeniũ vt ſecuris ad radicẽ vel ſerra ad lignum.vnde valuit ſuperbire Eugenius ꝯ ſacrũ cõciliũ trahens ſerrã ſeu ducẽs ſecurim inſtituendo ꝓceſſum ꝯ eundẽ ⁊ ꝓcedẽdo ad ſui extirpationẽ ſi crimina impoſita hoc mererẽtur. Pꝛeterea ad iudicẽ ſpectat eligere tribunal nõ ad citatũ vt pꝛeſertim cũ iudex ſedet in loco ſolito ad hoc lege penultima.ff.de iuſti.⁊ iu. ¶ Quo caſu ergo potuit Eugenius diſſoluere cõcilium ⁊ ad ſe transferre non apparet neqꝫ poterat totã ſynodũ tanq̃ ſuſpectã recuſare. vt notãt cõmuniter doc.in.c.j.de iudi. ¶ Secunda ratio pape iniuſte mãdãti nõ eſt obtemperandum. vnde dicit Inno.in.c. inquiſitionẽ.de ſen.excommu.in additione qꝺ ſi papa aliquid pꝛecipit iniuſtum ita qꝺ mandatum ſuum contineat hereſim vel pꝛeſumitur vehementer ſtatũ eccleſie perturbare vel alia mala futura ꝙ peccaret qs obediendo cũ debeat futura mala pꝛecauere nõ iuuare.vñ in.c.quãto.de cõſue. dicit ꝙ non eſt papa ſuſtinendus ſi ſine rõnabili cauſa ⁊ alijs nota. vult venire ꝯ vniuerſalem ſtatũ eccleſie. Si ergo ſubditi nõ debẽt pape iniuſte pꝛecipienti obtemperare quanto foꝛtius concilium quod erat ſuperioꝛ ⁊ citationem inchoauerat nõ debebat parere ſue p̃tenſe diſſolutioni ſeu tranſlationi. Ex qua quidem tranſlatione neduꝫ

multa

multa scandala futura ⁊ verosimiliter timebātur:qꝛ iam euacuabatᷣ
autoritas sacroꝝ cōciliorū ⁊ delicta pape per illā viā dissolutionis re
manebāt impunita:⁊ sic posset ecclesia ꝑ pessimū pastorem quasi ad
nihilum reduci.Nihil eñ magis sic officit gregi ꝙ qꝺ pastor ꝯuertatᷣ
in lupum.Sꝫ qꝺ prius erat illa pretēsa dissolutio:seu translatio ex eo
capite facta:qꝛ cōcilium ꝓcedebat ꝯtra eū sapiebat heresim:qꝛ facto
negabat autoritatē vniuersalis ecclesie supra summū pontificē:si eñ
valeret translatio siue dissolutio ex eo capite:qꝛ conciliū presumit ꝓ-
cedere cōtra papā nihil aliud potest inferri nisi ꝙ ꝯciliū non habeat
autoritatē supra papā ⁊ negare xp̄m vel autoritatē ecclesie facto qꝺ
deterius ē ꝙ̄ negare verbis:qꝛ facta sunt pōtētiora verbis.facit.c.esti
mant quidā.xi.q.iij.⁊.c.dilecti.de appel.Nisi dicatᷣ qꝺ plus est ad se
dem apostolicā facto ꝓuocare ꝙ̄ verbo.Idem ex illa sua dissolutiōe
seu translatione quasi euacuabatur autoritas ⁊ effectus ꝯstitutiōis
magni conciliij Constañ.q̄ incipit frequēs vbi disponitur de cōciliijs
tenendis de decēnio in decen.imperpetuū.Nam si papa posset ꝓ suo
libito concilium congregatū dissoluere vlᷣ transferre adnihilata esset
illa ꝯstitutio.Item illa dissolutio est expresse contra decretum cōciliij
Basilieñ.in.xi.cessione facta:vt expresse cauetur ꝙ ꝑ quēcūqꝫ etiā pa
pam non possit cōcilium dissolui:sine sui expresso ꝯsensu nec poterat
papa vti in illa dissolutiōe plenitudine potestatis.Nā vnica est eccle
sie potestas ⁊ nō plures data ꝑ christum ipsi ecclesie tanꝙ̄ fūdamen
to.xxiij.q.i.loquitur.⁊.c.omnibꝰ.⁊.c.quodcūqꝫ Cum ergo in concilio
representante ecclesiā vniuersalem sit plenitudo potestatis nō potuit
ipse quondā Eugeniꝰ:licet sit principalis minister in ecclesia de cor-
pore ecclesie vti plenitudine potestatis ꝯtra totam ecclesiā in qua est
fundamentū plenitudinis potestatis:qꝛ videretur qꝺ essent due pote
states in ecclesia qꝺ saperet heresim:naꝫ vt supra dixi post Cyprianū
ecclesia equiparatur soli arbori ⁊ fōti.Aliij vero ministri quotquot et
quales sint equiparātur radijs solaribꝰ:ramis arboris:⁊ riuulis fō-
tis:vnde si precluditur riuulus a fonte arescit:nec gloriabitᷣ ramꝰ cō
tra arborē:⁊ nec radius solaris ꝯ lumē solis:nec riuulus cōtra fontē.
xxiiij.q.i.loquitᷣ.dicit Hiero.intelligēdo de autoritate ꝯciliij qꝺ orbis
est maior vrbe in.c.legimꝰ.xxxviij.dist Nec opꝫ ire ꝑ mēdicata suffra
gia:cū ipse christꝰ capitaneꝰ noster apto ore dixerit.Nemine excepto
qui nō ob edierit ecclesie sit sicut ethnicus ⁊ publicanus innuēs aper
tissime plenitudinem potestatis ecclesiastice consistere i ecclesia tāꝙ̄
5 in fundamento.de quo plenius dicā in sequēti dubio.¶ †Tertia rō
fundatur ex quadā similitudine:querit eñ gl.in.c.si papa.xl.di.nūꝙ̄
papa posset statuere ꝙ nō posset ipse:vel aliqs papa de heresi accusa
ri.⁊ rñdet qꝺ nō:qꝛ ex hoc periclitaretur ecclesia ita preuētualiter di-
cendū est in ꝓposito.Nam si papa est citatus ꝑ conciliū posset ex sue
potestatis plenitudine ꝯciliū ex hoc extinguere vlᷣ ꝓ libito transferre:
quid aliud esset dicere ꝙ̄ ꝙ papa vt hereticꝰ nō posset accusari vlᷣ pu
niri:qꝛ accusatꝰ ⁊ citatus recurreret illico ad flebile dissolutionis re-
fugiū.Et ita cū citatᷣ ꝓ aliijs criminibꝰ notorijs.Nā crimina notoria
scādalizātia ecclesiā ⁊ de quibus papa ē delatus inducūt vehemētez
p̄sumptionē heresis.Nā vt dicit clemēs:qui rebelliter viuit aut dice-
re aut agere bona recusat potiꝰ diaboli ꝙ̄ christi mēbrū dꝫ esse:⁊ potiꝰ
īfidelis ꝙ̄ fidelis esse mōstratᷣ:vt in.c.nullꝰ eps.xxxviij.dist.⁊ not.gl.
i.d.c.si papa.xl.di.⁊ qꝺ directe fieri nō pōt nec īdirecte admitti dꝫ:qꝛ
ꝺm iuris regulā cū quid ꝓhibetᷣ vna via aliena admitti nō debet:vt i
regula cū quid.de reg.iur.li.vi.⁊ in.c.tue.de ꝓcu.papa aūt directe nō
pōt impedire suā accusationē:precipue de heresi:ergo nec īdirecte qꝺ
fieret si citatus per cōciliū posset illud dissoluere vel ad locuꝫ sibi libi-
tū vbi esset sibi tutissimū refugiū trāsferri.¶ Quarta rō:ipse quōdaꝫ
Eugeniꝰ per suā adhesione approbauit decretū editū in.xi.cessiōe cō
ciliij Basiliē.tanꝙ̄ ꝓcedēs suā adhesionē.Et i illo decreto expresse ca
uetur ꝙ ex nulla cā pōt sacrū generale cōciliū sine sui expresso cōsensu
per aliquē etiā papā transferri vel dissolui.Itē decretū illud cōcernit
generalē statū ecclesie:⁊ pertinētia ad generalis reformationē eiusdē:
qꝛ per dissolutionē posset impediri generalis reformatio sicut fuit eli-
sa per dissolutionē in concilio Uiēnensi.Itē possent impediri cōcilia
q̄ necessaria sepe fiūt in ecclia dei.exēplo apostoloꝝ Actuū.c.i.⁊.xv.
dist.in.c.i.vñ per dissolutionem voluntariā violaretur status ecclesie
vniuersalis:vñ dicit tex.no.i.c.si illā.i.q.vij.qꝺ magnopere illa ꝓcauē
da sunt que recipi sine manifesta decoloratione nō possūt.Et si dicatᷣ
ꝙ papa hꝰ facit ex iusta cā puta ꝓ greccorū reductinoe.certe hoc ꝯfū-
ditᷣ:qꝛ sua dissolutio seu trāslatio fuit principaliter fundata ex eo:qꝛ
cōciliū ꝓcedebat ꝯtra eum.Et de hac materiā dicā latius in respōsio
ne ad motiua aduersariorū.¶ Quinta rō:qꝛ ecclesie ꝑ oīa obediēdū
est:vt euāgelio.⁊.ij.q.i.si peccauerit.Sꝫ cōciliū mandabat quondam
Eugenio:vt veniret certo termino tūc sibi assignato ad defendendū
vel excusandum se super notorijs sibi impositis:ergo debuit per se vlᷣ
aliū comparere ⁊ obedire ecclesie matri sue iusta precipiēti ⁊ honesta.
Non aūt se erigere in superbiā ⁊ ꝓ obediētia dare rebellionē dissoluē
di ꝯciliū si vlterius ꝓcederetur ꝯ euꝫ.Est ne ista obediētia q̄ prestari
dꝫ ecclesie:iuxta sacri ꝯciliij Cōstātieñ.imo iuxta dispōnē diuinā.Nō
eñ dꝫ contēnere ecclesiā cū predecessor suus amplioribꝰ meritis reful
gens:scꝫ petrus remissus fuerit ad ecclesiā dicente dño.Si peccauerit
in te frater tuus:dic ecclesie.¶ Sexta rō cū legatur ꝙ ecclesia miserit
Petrū ꝓ negotijs ipsius ecclesie nec Petrus restitit iuxta illꝺ actuuꝫ
apostolorū:miserūt Petrū ⁊ Ioannē.Nec legitᷣ ꝙ solꝰ petrꝰ ecclesiaꝫ
ꝯgregatā ꝓ suo libito dissoluerit aut trāstulerit de loco ad locuꝫ sine
ꝯsensu ecclesie.Quō potuit quondā Eugeniꝰ reus factꝰ citatiōe pre
uentus ecclesiā:ꝑsertim vt correctionē aufugeret dissoluere:aut de lo-
co ad locum trāsferre.¶ Septima rō papa nō pōt sine ꝯsensu cōciliij
eligere locū ꝓ futuro cōcilio:iuxta ꝯstōnē cōciliij Cōstañ.⁊ ita hacte-
nus obseruatū.quō aūt petitᷣ ꝯciliū iam fundatū inchoatū ⁊ legitime
continuatū ꝺm suāmet ꝓpriā confessionē trāsferte ꝓ libito volūtatis
de loco ad locū sine ꝯsensu ꝯciliij:presertim ex cā turpi:vt euitaret cor
rectionē.Minus est eñ eligere locū ꝓ futuro cōcilio ꝙ̄ cōciliū iam in
choatū trāsferre.Sed primū nō pōt sine consensu cōciliij:minus ergo
scꝺm.ar.eorū que notantᷣ in.c.cū in cūctis.de elec.I auf.multomagis.
C.de epi.⁊ cle precipue cū ex illa trāslatiōe violaret tria magna ꝺcre
ta.Primo decretū Cōstañ.quo cauetᷣ ꝙ īminente legitima cā trāsla
tionis cōciliij dꝫ ipm cōciliū transferri ad locū viciniorē eiusdē natio-
nis nisi illa cā rōnabilis vrgēs cōcerneret totā nationē illā.Sed ipse
dissoluit ꝯciliū vigore ꝓcessus ichoati ꝯ eū pretēdēs ꝙ i Basilea non
erat libertas:⁊ multas alꝭ causas friuolas allegabat q̄ non poterāt
veraciter totā alemaniaꝫ ꝯcernere trāsferēdo ꝓ ad Italiā violauit
illud decretū ⁊ ibi expsse in hoc disponitᷣ qꝺ papa hoc facere nō pos
sit.¶ Scꝺm decretū fuit sacri Basilieñ.ꝯciliij i noua cessione editū ꝑ
eū:vt.s.dixi approbatū qꝺ ꝯciliū ex nulla cā pōt sine expsso consensu
trāsferri vlᷣ dissolui etiā ꝑ romanū pōtificē.¶ Uiolauit tertio decre
tū ꝯcordatū cū grecis qꝺ etiā ipsemet priꝰ approbauerit:vt dictū fuit
in narratiōe casus.Nā ibidē cauebatᷣ qꝺ ꝯciliū debebat stare firmi-
ter in Basilea:nec inde se trāsferre donec greci applicarēt ad vltimuꝫ
portū latinū.Et si interea īmineret rōnabilis cā illꝺ trāsferēdi qꝺ fie-
ret trāslatio iuxta formā.c.frequēs.ipse aūt quondā Eugeniꝰ dissol-
uit seu trāstulit añ aduētū grecorū nullam subsistēte cā rōnabili.Et
esto ꝙ sic fuisset debebat seruare formā.c.frequēs.¶ Octaua rō qꝛ gre
coꝝ error i triplici ꝯcilio dānatꝰ fuisset.vt in Ephesino de q̊ est tex.cū
gl.in.c.peñ.de cōse.dist.v.⁊ in ꝯcilio generali de qua in.c.firmiter.de
sum tri.⁊ fi cath.⁊ i cōcilio Lugduneñ.vt habetᷣ in.c.i.de sum.tri.li.
vi.⁊ greci peterēt nūc ꝯciliū icumēicū nō correcti:sꝫ vt de fide disputa
rēt vt videretᷣ ibidē quid esset tenēdū vñ in eorū saluo ꝯductu postu-
larūt ꝙ libere possint proponere ⁊ contradicere:⁊ facta vnione ipso-
rū siue nō:libere possent ad ꝓprios lares redire:vt pꝫ i saluo ꝯductu
ꝑ eos postulato:⁊ ꝑ sacrū ꝯciliū cōcesso nō debebāt hic de mero iure
audiri:sꝫ fuit eis facta magna grā:qꝛ vt dicit tex.valde notabilis.in
c.maiorū.xxiiij.q.i.qꝺ maiores nr̄i diuina inspiratione cernentes ne
cessario ꝓcauerūt:vt ꝙ ꝯ vnāquāqꝫ heresim coacta semel synodꝰ ꝓ
fidei vniōe veritate catholica atqꝫ apostolica ꝓmulgasset nō sineret
nouis post hec retractiōibꝰ mutilari ne prauis occasio p̄beretᷣ q̄ me-
dicinalr fuerāt statuta pulsandi.Et subdit in fine synodꝰ semel ge-
sta cōdēnās vlteriꝰ ad noua cōcilia venire nō sinit.nec est multū tex.
notādus quē glo.ibi intelligit qꝺ nō patitᷣ iterū venire i synodū vt de
fide iterū disputetᷣ.Sed si correcti redire vellēt tunc admitteretur:ad
idē no.gl.i.c.nos ad fidē.xcvi.di.Nō licuit ergo quōdā Eugenio sine
expsso ꝯsensu ꝯciliij de hmōi icumenico ꝯcilio tractare:vel de loco nisi
fieret illud ꝯcilium icumenitū disponere.Est eñ iste casus in q̊ expresse
papa tenetᷣ ꝯgregare ꝯciliū cū non possit aliquid attentare qꝺ possit
tēdere in ꝑiudiciū eoꝝ que diffinita sunt ꝑ conciliū in cā heresis vt est
tex.notabilis cū gl.i.c.anastasiꝰ.di.xix.Sꝫ dicit aliqs ꝯciliū Basiliē.
iam prius disposuerat ip̄os grecos sic audiēdos:ergo papa nullā no
uitatē facit sub illi mō eos audire volēdo.Ite ipse Eugeniꝰ quondā
expsse ad hoc cōuocauit ꝯciliū Basiliē.imo expsse trāstulit illud con
ciliū in ferrariā.Rñdetᷣ ꝙ cōciliū Basilieñ.fecit cū grecis certa ꝯpa
ctata q̄ greci seruare noluerūt.Qꝛ electa Subaudia dicebāt se nō in
tellexisse de Sabaudia q̄ est extra Italiā:cuꝫ tñ nulla Subaudia sit
in Italia.Itē ꝯciliū nunꝙ̄ dedit eis optionē eligēdi locū:in certa na
tione:sꝫ certis locis noīatis ꝑ grecos cōciliū habebat eligere vnū lo-
cū:sꝫ quōdā Eugeniꝰ recedēdo ab illis cōpactatis reducebat conci-
liū ad Italiā.itē cū ꝯciliū gñale sit supra papā cū igitᷣ de extirpatio-
ne heresis ⁊ de pertinentibꝰ ad illā vt in decreto cōciliij Cōstātieñ.ad
cōciliū ex quo erat cōgregatū ⁊ no ad papā ꝑtinebat disponere an
ipsi greci essent auditi ⁊ quolibet ⁊ in quo loco:⁊ ꝑsertim nō licet hoc
quondā Eugenio attētare cū dissolutiōe ꝯciliij Basilien.sine sui expsso
ꝯsensu:vsurpabat eñ sibi ex hoc autoritatē supra sacrū ꝯciliū gñale
in duobꝰ.Primo qꝛ voluit per se disponere de loco ꝯciliij Icumeni
ci sine ꝯsensu cōciliij gñalis cedētis:cū tñ cōciliū gñale sit maius quo
ad hoc.vt.s.dictum est.Scꝺo vsurpabat sibi autoritatē i dissolutio
ne cōciliij gñalis vt fieret disputatio cū grecis:⁊ i hoc violādo multa
decreta ecclesie latine.vt dictū est.Idē vlᷣ melior locꝰ cauillatiōi sit re
lictus.Animaduertēdū ē ꝙ ipse quōdā Eugenius per suas literas
dissoluit cōciliū in duobus casibꝰ.¶ Primo sub cōditiōe vt ex tūc si
cōciliū ad vlteriora ꝓcederet ꝯtra eū.¶ Scꝺo simpliciter in aduētu
grecoꝝ ꝺm dispositionē.Et tandem qꝛ cōciliū non destitit ꝓcedere ꝯ
eum ꝓnūtiauit illā cōditionē purificatā:⁊ sic cōcilium trāslatuꝫ fore

ad Ferrariā ex virtute primi capitis añ grecoꝝ aduentū: ⁊ sic frustra
querimꝰ de dissolutione facta ob causam grecorū: qꝛ nō ꝓpter eos: sꝫ
vt ipse euitaret correctionē cōciliū dissoluit. ¶ Nona rō: qꝛ ex citatio
ne in eum per cōciliū facta cū ipse quondā Eugeniꝰ esset effectꝰ reus
⁊ suspectus de heresi: presertim ex nō receptione decretorū sacri ꝯcilij
que edita fuerāt ꝓ reformatiōe ecclesie d̄bebat prius venire ⁊ purga
re inocētiam suā iuxta vires citationis anteꝙ̄ ꝓcederet ad correctio
nē alioꝝ vnde nō immerito poterat sibi dici illud euāgelicū. Eijce ꝓ
mū trabē d̄ oculo tuo. iij. q. vij. porro. Grecoꝝ aūt reductionē vti par
erat debebat dimittere in facultate sacri concilij ad qđ negotiū illud
spectabat ꝑncipaliter ⁊ nō mittere galeas ꝯ galeas: vt. s̄. dictuꝫ fuit
in narratione casus. Item si diceremus cōtrariū esset res pessima exē
plo: quia papa citatus super suis criminibus per cōciliū fingeret re
ductionem alicuius populi vt haberet materiā dissoluendi cōciliū ⁊
euitādi correctionē. Itē qꝛ vt ꝑdixi ipse nō fecit illā dissolutioneꝫ seu
translationē intuitu grecorū: sed ꝓpter suā vtilitatē cōmoditatemqꝫ
priuatā vt fugeret iudiciū vltionis. ¶ Decima rō ⁊ vltima est: qꝛ cū
tempore aduentus grecorū: ipse quondam Eugenius esset iam ꝑ sa
crum cōcilium legitime suspensus nō poterat cum eo teneri ꝯciliū ge
nerale: ergo patres sacri concilij habuerunt legitimā causam non eū
di ad cōciliabulū. ¶ Et si dicatur qđ añ suspensionē ipse quōdā Eu
genius dissoluerat cōciliū Basiliē. rñdet dupliciter. Primo qđ dis
soluere nō poterat rationibus predictis. Scđo: quia dissoluit tūc nō
consideratiōe grecorū: sꝫ vt impediret ꝓcessum cōtra eum inchoatuꝫ
vt. s̄. dictū est. ¶ Ex quibus facillime potest respōderi ad nouē obie
cta aduersariorum vnica cōsideratione. Nam omnia eorū obiecta tē
dunt ad firmandum illam pretensam dissolutionē seu translationeꝫ
concilij per dictum quondam eugenium in fauorem reductionis gre
corū: qꝛ tanꝙ̄ pastor ecclesie ⁊ iudex fidei ⁊ habēs potestatē ad edifi
cationē. Eo qꝛ greci nolebāt alibi ꝙ̄ in Italia audiri tenebat hoc fa
cere. vt em̄ dixi dissolutio illa seu translatio nō fuit facta fauore greco
rum. Sed ob ꝓcessum inchoatum cōtra eū per cōcilium. Nam vt ꝑ
dixi in duobus casibus transferebat cōcilium. Primo sub conditiōe
si cōcilium ꝓcederet cōtra eū. Scđo simpliciter in aduētu grecorū ac
ipse longe ante aduētū grecorū ꝓnuntiauit cōciliū esse trāslatū: quia
conciliū ꝓcesserat cōtra eū. Et illo pretextu fecit cōciliū illud inchoari
in mense Junij ante grecorū aduētū. Et sic incidit ī penas schismati
corum erigendo cōciliū contra conciliū ⁊ scandalizando ecclesiā cuꝫ
geminata dissolutiōe ꝯcilij ac ꝓcessu tp̄is incidit in suspēsionē: qꝛ nō
reuocauit illā pretēsam dissolutionē intra quatuor mēses iuxta teno
rem decreti. xj. cessionis. Nulla ergo cōsideratione poterat in aduētu
grecoꝝ presidere illi cōciliabulo: qꝛ ⁊ si cā fidei maxima sit tñ ꝯtinē
do ecclesiā et eius autoritateꝫ ipse incidit in maiorē errorē: sed ne ad
uersariorū motiua sine speciali solutione ꝑtranseā ad eorū maiorem
cōfusionem specialiter respōdebo. Et primo ad primū in eo qđ dicit
ꝙ greci venerūt ad papā petentes audiri ⁊ vniri in fide cū ecclesia la
tina ⁊ nolebāt hoc facere nisi in ꝯcilio icumēico: ergo papa tenebat
ad hoc vocare ꝯcilium icumenicū. cū ergo papa nō posset hoc facere
nisi trāsferret ꝯciliū Basiliē. ad h̄ grecis aptū papa potuit ⁊ debuit
illud transferre. Nā hereticū esset dicere ꝙ papa hoc nō posset facere
ꝑ illđ, Luce. xx. Ego ꝓ te rogaui petre vt nō deficiat fides tua. ⁊ Jo.
vlt. pasce oues meas. Qđ ꝓprie intelligit de pastura fidei: ⁊ p̄sertim
qꝛ greci protestati fuerūt ꝙ nolebāt venire ad Basileā: nec Auinio
nē. Sꝫ ꝯciliū nolebat ꝯsentire petitioni grecorū. Igitur sine ꝯcilij cō
sensu tenebat papa illud transferre. Ad hoc rñdet. Primo generali
ter qđ tunc Eugeñ. cū dissoluit ꝯciliū: vt. s̄. dixi fauore grecoꝝ: sꝫ hoc
fuit principaliter vt fugeret correctionem concilij. Naꝫ lꝫ ipse quōdā
Eugeniꝰ de grecis fecerit mētionem in scđo casu dissolutionis tamē
grecis nō expectatis transtulit cōcilium Basiliēse: qꝛ concilium non
desistebat ꝓcedere ꝯtra eū. Ex hac aūt causa cōciliū dissolui nō pote
rat: vt. s̄. plene dixi. Preterea posito sine veritatis ꝑiudicio ꝙ hoc fe
cisset ꝓpter grecoꝝ vnionē veritate caret ꝙ greci poterāt audiri ⁊ vni
ri: imo. vt. s̄. dixi petierūt ꝙ possent libere ꝓponere ⁊ vnione facta vel
nō libere redire ad eorū patriam vt in eorū saluo cōductu ptꝫ. ꝑterea
cū ipsorū error expssus fuisset reprobatus in tribus ꝯcilijs vt supra di
ctum fuit. concilium habet disponere ⁊ non papa qualiter ⁊ ī quo lo
co debeant audiri. Neqꝫ erat curandū d̄ ꝓtestatiōe oratoris grecorū
qꝛ ad illā satis respōdi presertim cū venirent cōtra ꝯpactata cum sa
cro cōcilio. Nā aduersarij silent de Sabaudia sive fuit pariter electa
cū basilea ⁊ Auinioñ. vnde poterat male sperari de reductiōe greco
rum cum ipsi in limine ꝯtractus violarēt ꝯpactata. Preterea nec ipsi
greci hanc rōnē allegarunt scribentes ex Constātinopoli: sꝫ dūtaxat
que premissa nō fuerūt in tp̄e adimpleta: vnde licet papa teneatur pa
scere oues Christi: tñ cum modis ⁊ tp̄ibus. Nā ⁊ conciliuꝫ non minꝰ
tenet facere: qꝛ in oībus dictum fuit: ite per vniuersum mundū ⁊ ꝑdi
cate euāgeliū omni creature. ⁊ sicut misit me pater ego mitto vos ⁊c.
Neqꝫ greci volebāt pasci nisi forte corporaliter: qꝛ si petijssēt pasturā
fidei seruassent cōpactata ⁊ nō petijssent disputationē. Conciliū aūt
erat in hoc facto pape p̄ferendū: qꝛ cōciliū non poterat ī fide errare:
vt no. ī. c. recta. xxiiij. q. j. Sed proh dolor ex causa fidei fuerūt sumpta
arma ꝓ fide: qꝛ sub colore grecorū dissoluebatur concilium vt vitaret
correctio ⁊ reformatio. ¶ Ad scđm eorū motiuum quo dicitur ī dire
cto per Basilieñ. concilium cōclusio habetur vt venientibꝰ grecis ad
vltimum portū latinū. ipsi patres cōcilij Basilieñ. intra mēsem ad lo
cum icumenici cōcilij se trāsferrēt ergo cū greci aduenerunt debebant
se transferre ad locū icumēici cōcilij ⁊ nō manere in Basilea fixi. Re
spondetur ꝙ hoc argumentū in nullo cōcludit: qꝛ decretū Basieñ. cō
cilij expresse habebat ꝙ patres de concilio debebāt se trāsferre ad lo
cum per ipsum sacrū cōciliū eligendum ac greci non venerunt ad illū
locum: qꝛ nec Basileā Auinioñ. nec Sabaudiā: ⁊ mirādum ē de tali
argumētatione vana. Nam si greci potuissent sacrū ꝯciliū ducere ꝯad
quē locum voluissent quid oportebat facere cū eis ꝯpactata d̄ loco: ⁊
precipue cum ipsemet quondā eūgenius illa cōpactata approbauit.
16 Et ꝑ hoc soluitur tertium eorū motiuū. ¶ † Dicunt enim tertio ꝙ in
decreto sacri Basiliē. ꝯcilij dicebat ꝙ ꝓpter nullum locū taꝫ magnū
atqꝫ sanctissimū opus deberet postponi. Et qđ hoc fuit iuramēto fir
matum ergo ꝓpter locū non debebat sacrum Basilieñ. dimittere tā
tum bonum. Ad hoc em̄ respōdet qđ caret veritate: vt. s̄. dictum fuit.
Nā veritas fuit qđ illa ꝟba fuerūt dicta ꝓpter Basileā: qꝛ patres de
cōcilio cupiebāt ꝙ cōcilium icumenicum fieret in Basilea: sꝫ oratori
bus grecorū nolentibus consentire dixerunt deputati ꝑ sacrū cōciliū
ꝙ ꝓpter locum nō debebat tātum bonū dimitti ⁊ cōuenerūt vt certa
loca nominarentur per grecos vt ex illis sacrū conciliū eligeret vnū ⁊
illud decretū sic limitatū fuit iuratū vnde conciliū non tenebat ire ad
locū ꝑ cōciliū non electū. Et si diceret ꝙ ꝯciliū non tenebat curare de
loco vt tantū bonū sequeret. Rñdet ꝙ conciliū nō erat certum de re
ductione grecorū: vt. s̄. dictū est: sed bene erat certum ꝙ si cōciliū tra
hebatur ad Italiā: put quōdā eugenius volebat elusa erat penitꝰ re
formatio ecclesie decreta ⁊ cōtēpta que nunꝙ̄ ꝑ ꝑiꝰ recipere voluit ⁊
ꝯciliorū autoritas penitꝰ cōculcata ⁊ sepulta fuisset: hoc enim ī illa
translatione agebatur ꝓpter potentiam ⁊ quā ipse quōdā eugenius
ī illis habebat. Item sacrum cōcilium verisimiliter spectabat ꝙ greci
iuxta compactata venirent ad locum electum per ip̄m cōciliū qđ veri
similiter ex eo poterāt cōiecturari: qꝛ miserūt galeas cū pecunijs ⁊ ba
listarijs ⁊ capitaneo ac tāto expēsarum onere: ista em̄ verisimiliter nō
fecissent patres concilij frustra. Nam flocci faciebāt id ē parū pōdera
bāt illā ꝓtestationē oratorū grecorū per rōnes. s̄. ꝑ me dictas: sꝫ heu
postꝙ̄ declinarūt greci ad quōdam eugeniuꝫ iniuste dimissis galeis
sacri concilij qua fronte poterat sacrum ꝯciliū se cōferre ad Ferrariaꝫ
vbi iam erat inchoatū ꝯciliabulū per quondā eugenium. nam nūc su
spensum debebāt se vnire cū illis quos reputabāt schismaticos debe
bant ne illum habere in presidētē quē suspēderāt: debebāt ne se expo
nere insidijs illius qui se iam cōstituerat capitalem inimicū: iam em̄
patres ꝯcilij exposuerāt capture ⁊ prede quorūcunqꝫ: ⁊ per speciales
literas hortatus fuerat oēs principes alemanie vt hāc iniquitatē fa
cerent inducens eos vt ꝓcederent cōtra patres cōcilij tanꝙ̄ ꝯtra ho
stes fidei. Est ne pastura fidei: verificat xp̄i dictū pasce oues meas si
rerū ordo diligēter pensēt. nil aliud fecit ꝙ̄ sumere occasionē ꝓ causa.
¶ Ad quartū motiuū fundatū ex eo. qꝛ papa est pastor vniuersalis
ecclesie ⁊ omniū ouiū xp̄i a xp̄o institutus: ideo etiā cessante illo prauo
decreto potuit papa facere omnia que requrūt ad pasturā ouiū xp̄i
quibuscūqꝫ ꝓhibitioñ. ⁊ decretis nō obstāt. trāslatio aūt ꝯcilij basiliē.
in Ferrariā spectabat ad pasturā necessariā ouiū xp̄i grecoꝝ: ergo po
tuit hanc translationem facere: hoc argumētum ꝯcernit in idē cū ꝑ
ceden. ⁊ satis supra fuit respōsum: illam em̄ translationē fecit princi
paliter non ꝓpter pasturā grecorū. Sꝫ ex causa dānata: vꝫ si ꝯciliū
procederet contra eum ⁊ vigore illius trāslationis fuit cōciliabulū in
Ferrariā. Item pastura illa ⁊ predicare verbum dei grecis bñ pote
rat fieri absqꝫ dissolutiōe cōcilij Basilieñ. Nec obstāt ꝙ greci volebāt
habere ꝯciliū Icumenicū: qꝛ ad petitionē grecoꝝ q erant precisi schis
matici ⁊ heretici nō debebat dissolui ꝯciliū gñale absqꝫ sui expsso cō
sensu. Nā ecclesia gñalis q̄ errare non pōt melius pōt discernere tp̄s
⁊ modū istius pasture presertim sicut dixi: qꝛ nō veniebāt greci emen
dati ⁊ correcti. Sꝫ ad disputandū vñ ꝓ eo qđ sepe damnatum fuerat
in concilijs non debebat conciliū gñale latinorū inuitū dissolui vtinā
iamdiu post creationem suā ipse quōdam Eugenius voluisset se esse
executorē ꝟbi pasce oues meas iamdiu potuisset ire ad grecos ⁊ diu
potuisset illos ad se vocare sine scādalo eccl'ie latine: sꝫ dedit tūc ope
ram accuratā qñ opus erat sibi sub illo colore dissoluere ꝯciliū vt sic
euitaret ꝓcessum ⁊ effugeret reformationē gñalem ecclesie ⁊ p̄sertim
curie romane. ¶ Ad qntū motiuū ex eo fūdatū: qꝛ pōt qcqđ spectat
ad edificationē ecclesie non obstā. qbuscunqꝫ decretis ī ꝯtrariū: sꝫ illa
trāslatio spectat ad edificationē grecorū. Et hoc argumētū incipit cū
ꝑcedentibus. ⁊ ex his que ibi dicta sunt respōsio. Nō em̄ illā trāslatio
nē fecit ad edificationē sꝫ vt fugeret ꝓcessuꝫ: nec eo ꝑtextu qđ vult ire
ad predicandum infidelibꝰ. Sed cōciliū iā ꝯgregatū dissoluere vt sic
illa occasiōe eliderēt ecclesie latine reformatio. Nā si ipse impedimētū
nō prestitisset scit mūdꝰ qđ greci seruassent oīa ꝓmissa ⁊ venissent ad
cōcilium ⁊ remāsisset ecclesia in sua integritate: sed bene patet ex istis
allegationibꝰ qđ nihil faciūt nisi querere mēdicata ⁊ falsa suffragia.

Nam nunꝙ̄

Nam nunꝙ faciunt verbū de dissolutione facta in primo capite occa
sione processus cōtra eū inchoati:sed semper fundāt se sup illa trāsla
tione facta in secūdo capite q̄ effectū nō habuit:q2 illa scđa trāslatio
per eū facta habebat vim in aduentu grecorū:sed ipse longe aū aduē
tū grecorū inchoare fecit conciliabulū Ferrarie vigore trāslatiōis fa
cte:q2 in cōcilio fuerat accusata et⁹ cōtumacia. ¶ Ad sextū motiuū
qđ videt̄ sine aliquo iuris fundamento formatū: dicūt em̄ ꝙ negare
conciliū Basilieñ.esse trāslatū in Ferrariā legitime est negare redu
ctionē grecorū esse factā.ꝯsequēs est probatū in bulla aurea īperatorꝫ
grecorū. Antecedens ꝓbat̄:q2 greci nolebāt nisi in ꝯcilio icumenico
vniri:profecto faciliter ⁊ multipliciter posset responderi. Nā licet dice
rent ꝙ nollent vniri nisi in cōcilio icumenico nō per hoc ꝓbat̄ validi
tas praui decreti nec p hoc ꝓbat̄ ꝙ dissolutio seu translatio facta per
quondā Eugeniū vt euitaret correctionē debeat valere: nūc enim nō
agimus an greci sint bene reducti sꝫ vtinā essent vere reducti: sed solū
agitur an valuerit illa translatio facta per quondā Eugeniū illa pre
cipue quā fecit in euentū si conciliū nō desineret precedere cōtra eū.su
per illa em̄ fuit fundatū conciliabulū Ferrarieñ.etiā si pretēderet̄ ꝙ
propter aduentū grecorū qđ tū non est verū satis vt supra respōsum
fuit. ¶ Ad septimū eorꝫ scꝫ ꝙ papa est iudex fidei:vnde tāꝙ iudex
pōt determinare ⁊ soluere oēs questiones fidē tāgentes.xxiiij.q.j. hec
est fides. Et per hoc illud dictū euāgelicū.ego pro te rogaui Petre ⁊c.
Ad hoc motiuū respondet̄ vt supra.primo q2 ipe nō dissoluit vt diffi
niret questionē fidei:sed vt inficeret factū fidei ⁊ autoritatē ecclesie vt
scꝫ impediret ꝓcessum legitime inchoatū ꝯ eū. Itē q2 papa nō est iu
dex fidei in eo articulo qui iam per totā ecclesiā declaratus est:⁊ sic
multos summos pontifices. Nā vt supra dixi error grecorū in triplici
ꝯcilio fuerat dānatus vñ si papa vellet vbo aut facto expresse aut ta
cite directe vel indirecte attentare contrariū incontinenti incideret in
heresim dānatam:⁊ absqꝫ alia sentētia posset tanꝙ hereticus puniri.
tex.allego.in.c.anastasius.xix.dist.⁊ tex.cū gl.in.c achatius.xxiiij.q.j.
¶ Octauū motiuū est ꝙ papa non poterat sine pctō mortali grecos
nō exaudiri ⁊ sic illā reductionē nō facere quā facere nō poterat nisi
in ꝯcilio icumenico vt greci postulabāt. Nā hoc omittēdo veniebat
ꝯtra p̄ceptū diuinū:pasce oues meas ⁊c. Ad hoc argumentū pluries
est.s.rñsum:ideo nō oportet aliter respōdere. ¶ Ad nonū ⁊ vltimuꝫ
qđ ex eo fundatū est:q2 ante aduentū grecorū cōcilium Basilieñ.tur
piter infamauerat papā per quoddā monitoriū in magnū ecclesie la
tine scandalū ⁊ ꝯ oēm cōitatis ordinē ad greciā misit ostendens ibi
dem papā esse tribus criminib⁹ irretitū. Ideo oportebat ꝙ papa se
purgaret presentibus grecis apud quos fuerat diffamatus. Sed cuꝫ
greci nollēt venire Basileā vel Auinioñ.sed ad Italiā:oportuit ꝯci
liū trāsferre ad Italiā:ad hoc addūt aduersarij nōnulla vt dicūt exē
pla summorꝫ pōtificū qui pro eorꝫ purgatione facienda vocauerūt ad
se cōcilia. Certe hoc argumentū potuissent tacere ꝓ eorꝫ honore. Pri
mo q2 ⁊ si ꝯciliū misisset instrumentū monitoriū ad grecos nō animo
fecit hoc infamandi quondā Eugeniū sed potius intētione aduisan
di grecos ne irent cū galeis ꝯcilij:q2 ex quo quondā Eugenius erat
multipliciter denūtiatus sacro ꝯcilio tanꝙ notori⁹ iniuriosus etiā ci
tatio apꝑhendisset eū nō debebāt pro illa causa fidei ad eū declinare:
sed potius ad sacrū cōciliū vbi ex sua natura ista causa debebat agi
tari. ¶ Itē esto ꝙ ipse quondā Eugenius ex tranimissione illa mo
nitorij fuisset diffamatus apud grecos:nō tamē sequit̄ ꝙ ꝓpter hoc
debebat ꝯciliū cōuocari in p̄sentia grecorū. Et hoc sequeret̄ ꝙ iudex
dꝫ facere ex debito processum corā illis apud quos reus est infama
tus qđ tamen est falsissimū. Nā papa tanꝙ principalis minister ecclie
de facili nō infamatur apud vnā gētem. Sed apud multas natiōes
⁊ quādoqꝫ apud totā xp̄ianitatē.oportebat ergo fm illud argumen
tū aduersariorū ꝙ oēs de xp̄ianitate deberēt vocari ⁊ viderēt expur
gationē:qđ tū est falsum:satis est em̄ ꝙ reus expurget se corā iudice
⁊ si potest se expurgare corā iudice:eius purgatio postea mitti potest
ad omnia loca in quibus fuit infamatus ⁊ sic pōt tolli infamia ita p̄
sentialiter al's fecit papa de quodā epō:vt ꝓbat̄ in.c.hꝫ hoc ꝓprium.
ij.q.v. Quinmo est vnus tex.satis notabilis ad propositū in.c.statui
mus.de offi.dele.lib.vj.vbi dicit̄ ꝙ si iudex deputatus in certo loco
sup aliqua inquisitione fienda contra reū p̄tensum nō pōt ibi ꝯmode
suū offm̄ exercere ꝓpter potentiā rei qđ pōt mutare locū iudicij sine
nouo consensu principis delegantis ne quoquo mō possit inquisitio
impediri ⁊ reus de sua malitia reportet ꝯmodū ⁊ per illius tex.rōneꝫ
dico ꝙ nedū ꝯciliū Basiliē.nō debebat ex hoc facto trāsferri in Fer
raria. Sed etiā si fuisset in Ferraria cū papa habeat ibi magnā potē
tiā:maxime ꝓpter vicinos ibidē existentes legitime potuisset ꝯciliū in
de se transferre ⁊ venire ad alemaniā vbi tutius potuisset ꝯ eū proce
dere. Quis em̄ ille tam leuis vt possit istud in mentē adducere ꝙ pa
tres sacri ꝯcilij Basilien.potuissent secure ire ad Italiā ad faciēdū ꝓ
cessum ꝯ italicū potentē in potentia terrarū ⁊ amicorū. Preterea ista
rō cōcluderet ꝙ ꝯciliū prius trāsferret̄ in Hispania ⁊ ibi facta purga
tione trāsferret̄ ad alemaniā vt purgaret̄ apud alemanos ⁊ inde in
singulis ꝓuincijs qđ ridiculū est dicere aut cogitare. Ad exēpla autē
summorꝫ pontificū dicamus verū esse qđ multi pōtifices infamia re
spersi congregauerūt ꝯcilia sponte vt purgarent̄ in illis:q2 act⁹ erat
spōtaneus.merito potuerūt ad se euocare:sed ꝙ ꝯciliū iā sedens ⁊ in
choans ꝓcessum ꝯ papam tenet̄ velit nolit se transferre ꝓ voto pape
vt se expurget. Hoc nullibi ꝓbat̄ imo rō refugit qđ reus possit ad se
euocare iudicē.rei em̄ est obedire iudici ⁊ nō p̄cipere.vt in.c.j.de iudi.
cū multis similibus. Nā si cōciliū vel iudex teneret̄ se trāsferre ꝓ voto
rei nunꝙ sequeret̄ debitus inquisitiōis effectus:vt in.d.c.statuimus.
Quinimo legimus ꝯciliū euocasse papā vt se in cōcilio purgaret.ij.q.
vij.§.itē cū balaā.in ver.simmachus. Et tēporib⁹ nouis vidim⁹ p̄sis
gñale cōciliū cōgregatū euocasse ⁊ citasse quondā benedictū grego
rium. Itē vidimus ꝯstantie ridiculosum fuisse ꝙ benedictus citatus
transtulisset cōciliū in paniscolā locū sue residentie vt se purgaret in
cathalonia vbi erat infamatus per ꝯciliū.⁊ idē possumus dicere de
papa Ioāne cuius diffamatio plurimū degenerabat apud Italiā:⁊
tū ꝓcessus fuit factus Constañ.⁊ sic de similib⁹. Et per hec remanet
firma ꝯclusio luce clari⁹ declarata qđ ꝯciliū generale ecclesiā vniuer
salē rep̄sentans fuit.⁊ est in ciuitate Basilieñ.illo prauo decreto pau
corū ⁊ iniqua iniusta pretensa dissolutione seu translatione per quon
dam Eugenium facta nō obstan.⁊ hec de primo dubio.

¶ Secundum dubium principale.

AD secundum principale an

scꝫ sacrū Basilieñ.ꝯciliū ptātē legitimā ipm quondā Eu
geniū citādi ⁊ ꝓcessum reliquum ꝯ eundē faciendi vsqꝫ ad
depositionē inclusiue habuerit. Et idē queri pōt de quolibet ꝯcilio re
spectu cuiuscūqꝫ sūmi pōtificis:multa ⁊ multa dici possent. Nā olim
ante determinationē seu declarationē p illā magnā synodū Constan.
factā multi circa hūc articulū tractatus ⁊ libelli a diuersis editi fuere
varia sentientes circa potestatē ecclesie. Hinc gl.iuris canonici pluri
mū variarūt in hac materia trepidātes:vt ptꝫ ex notatis.iiij.di.i istis
xv.di.sicut.x.di.si papa.xciij.di.legim⁹.xcix.di.ecce.ix.q.iij.nemo.xx
iiij.q.j.qđcunqꝫ.⁊.c.a recta.⁊ in cle.ne Romani.de elec.⁊ in cle.ad no
stram.de here.⁊ in.c.significasti.de elec.⁊ in.c.lꝫ.eo.ti.⁊.c.ꝓposuit.de
cōces.prebē.in.c.ad honorē.de auto.⁊ vsu pal.⁊ in.c.q̄to.de transla.
epis.⁊ idē per doc.iuris canonici in multis alijs locis. Sꝫ cū hodie cō
ciliū illud gñale ⁊ famosum Cōstātie istā difficultatē declarauerit in
terpretationes varie magistrorꝫ cessare debēt. Nā dicta doctorū non
sunt necessaria.i.nō necessitāt ad tenendū hoc vel illud: lꝫ sint ꝓbabi
lia:vt no.in.c.de postu.pla.⁊ in.l.j.C.de legi. Sꝫ ecclesie autoritas be
ne necessitat.imo hereticus est cēsendus qui tenet sniaꝫ ab autoritate
ecclesie deuiantem:vt in.c.heresis.⁊.c.hereticus.⁊ in.c.inter heresim.
xxiiij.q.iij.ad hoc tex.iuncta gl.no.in.cle.j.de vsur.⁊ facit.c.abolende.
de here.declaratio aūt Cōstā.ꝯcilij.hanc qōnem oīno diffinit loquēs
per hec verba formaliter. ¶ Hec sancta synodus Cōstan.gñale ꝯci
liū faciens vniuersalē ecclesiā representans declarat ꝙ ipsam ptātem
habet immediate a xp̄o cui⁹ quilibet status ꝯditionis vel dignitatis
existat etiā si papalis obedire tenet̄ in his q̄ pertinent ad fidē ⁊ refor
mationē ecclesie in capite etiā ⁊ i mēbris. Itē declarauit ꝙ qcūqꝫ cu
iuscūqꝫ stat⁹ ⁊ ꝯditionis existat vel dignitatis etiā si papalis qui mā
datis statutis ⁊ ordinationib⁹ seu p̄ceptis huius sacre synodi:aut cu
iuscūqꝫ alteri⁹ ꝯcilij gñalis legitime cōgregati super premissis seu ad
ea pertinētib⁹ facti ⁊ fiendis obedire ꝯtumaciter ꝯtempserit nisi re
sipuerit cōdigne penitētie subijciat̄ ⁊ debite puniat̄ ēt ad alia suffra
gia si opus fuerit recurrendo. Hec sunt verba formalia declaratiōis
facte per illā magnā synodū que quidē declaratio cū aptissima sit q̄
ad casum nostrū de quo querit̄ cuilibet hodie de ecclia semoto quo
cūqꝫ scrupulo sufficere dꝫ. Nā vt dicit Hier.in disputationibus suis ꝯ
luciferianū poterā hoc vnico ecclesie sole omniū tuarū argumentatio
num rurales desiccare.⁊ appellabat solā autoritatē vniuersalis eccle
sie.⁊ Aug.in multis locis dicit ꝙ nō crederet euāgelio nisi eum eccle
sie autoritas cōmoneret:ita pōt hodie dici cuilibet volēti in dubium
vertere potestatē ecclesie supra papā. Cū aūt sacrū ꝯcilium ꝓcesserit
contra quondā Eugeniū nō pōt refricare in dubiū de eius potestate
q̄ꝙ nōnulli aduersariorꝫ nō volētes aliter subterfugere autoritatē ec
clesie dicūt ꝙ Cōstan.ꝯciliū illā declarationē fecit post fugā Io. an.
ꝯcilio Cōstā.⁊ añꝙ obedientie aliorꝫ qui gerebāt ꝓ sūmis pōtificib⁹
grego.scꝫ ⁊ benedicti vnirent̄ illi Cōstan.quasi vellēt dicere ꝙ illud
ꝯciliū Cōstan.tpe declarationis edite non erat vtile:sed rep̄sentabat
obediētiā dūtaxat Ioānis. Sed profecto iste obiectiones dignitatē
illius ꝯstitutionis seu declarationis nō eneruant:q2 p̄supposito ꝙ ita
sit post fugā Ioannis, Ant.vnionē aliarū obedientiarum fuerit fa
cta:attamē tota eccl'ia vniuersalis postmodū ibi vnita tāte multifa
rie illā ꝯstitutionē approbauit.primo approbādo depositionē Ioā
nis qui fuit depositus ob multa delicta notoria scādalizantia ecclīā.
Nō autem potuisset deponi per ꝯciliū:nisi conciliū ipsum habuisset in
eundē potestatem:q2 ⁊ inferior nō habet iurisditionē in superiorem.
Nec par in parem:vt in.c.inferior.⁊.c.deniqꝫ.xxj.dist.in.c.innotuit.de
ele.⁊.l.ille a quo.in.§.tempestiuū.ff.ad trebel.⁊ si diceremus contra
rium sequeretur ꝙ papa Martinus nō fuit legitime electus: q2 non
vacabat ecclesia ex defectu potestatis.⁊ idem diceremus quo ad ipm

quondā Eugeniū qui ex illa origine sortitus est apostolatū. Itē si di
ceremus illud conciliū errasse in potestatē vniuersalis ecclesie ⁊ detra
hendo priuilegiū prelationis ecclesie romane oēs illi patres ⁊ eos se-
quētes incidissent in heresim: vt.c.j.xxxij.di. ⁊ sic dānarem⁹ totā obe-
diētiā Ioānis q̄ maxima erat. Nā ⁊ obediat tota germania. Itē si
incidisset in heresim qn̄o alie obedientie gregorij ⁊ bn̄dicti vniuissent
se ⁊ incorporassent se illi concilio ꝯ.c.cum quib⁹.xxiiij.q.iij. Item illa
constitutio tam ibidem plusꝗ̄ notoria ⁊ nunꝗ̄ post vnitatem factam
fuit cōtra illā reclamatū imo fuit per totā ecclesiam recepta cū tacito
cōsensu. Quia eidē nō resistitur: approbatur vt in dicto.c.error.lxxx.
di.c.cui nō resistit̄. ¶ Item hoc ꝓbo efficaciore rōne cōcilium Basi
lien̄.fuit legitime institutum per vniuersalē ecclesiā ⁊ indubitatā. Et
nihilominus illud idē decretū constantien̄.recensuit approbauitq̄ ⁊
confirmauit. Et quod plus est ipsemet quondā Eugenius in adhe-
sione concilij Basilien̄.fuisse legitime constitutū ⁊ legitime continua
tū asseruit ⁊ iam approbatio ⁊ cōfirmatio illius cōstitutionis Cōstā-
tien̄.p̄cesserat illā adhesionē ergo multipliciter illa cōstitutio fuit ap-
probata ꝑ ecclesiā vniuersalē. Quinimo ⁊ sic ip̄e quondā Eugeni⁹ vo
luisset cōsentire: attamē in his que cōcernūt fidē ⁊ reformationē eccle
sie ⁊ ꝑtinēt ad illā iudiciū cōcilij p̄fert̄ snīe pape: vt no.in.c.anastasi⁹.
xj.di. ⁊ probat̄ in.c.sicut.xv.dist. ⁊ ibi per Archi. nec fuga Ioānis ha
buit impedire effectū illius declarationis: q̄ vt declaratū fuit in illo
concilio per illius fugā nō desijt esse conciliū: nec autoritas concilij
fuit aliquatenus impedita: facit eñ se alienū recedendo ab vniuersali
ecclesia.vt.c.alienus.xxiiij.q.j. Et ipsa ecclesia in qua est iurisditionis
fundamentū pōt omnem ptātem ecclesie exercere: sicut pater mortuo
papa. vt eñ notāter dicit Archi.in.c.porro.xvj.di.pōt eccl'ia mortuo
papa mutare formā sacramentoꝝ preter formā cōsecrationis panis
⁊ vini ⁊ baptismi: q̄ illa forma fuit instituta a christo. ⁊ sic eccl'ia pōt
mortuo papa etiā arduissima exercere que facta fuere etiā tempore
apostolorū: qđ est bene notandū. Si eñ iurisditio ecclesiastica nō esset
in ecclesia tanꝗ̄ in fundamēto nō posset hec ecclesia attētare mortuo
papa: papa aūt fugiens a concilio habet̄ pro mortuo: seu alieno ar-
gumento.c.cū dilecti.de ele. ⁊.xvj.q.j.ecce. ⁊.d.c.alienus. Et ne illa de
claratio Cōstantien̄. ⁊ approbatio sequentis concilij Basilien̄. videa
tur sine fundamēto corroborabo ⁊ iustificabo illā omni fere iure di-
uino: scꝫ nōnullorū sctōꝝ dictis corroborato Ap̄lico pōtificio ⁊ ge-
stis ꝯciliorū: ⁊ sic ꝯsuetudine ecclesie vniuersalis. ¶ Itē rōne iuris na
turalis ⁊ iuris ciuilis: iure aūt diuio fouet̄ multifarie m̄ltisq̄ modis.
¶ Et primo tanꝗ̄ ꝓ fundamento totius edificij indicat illa autori-
tas Euāgelica Mat.xviij. Si peccauerit in te frater tuus: dic eccl'ie.
qđ si ecclesiā nō audierit, sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus. Neminē
xp̄s excepit a iudicio ecclesie: sꝫ illud ꝯstituit vniuersale ⁊ sup̄mū: vni
uersale neminē excipiēdo: supremū cū nullū aliud iudiciū vltra illud
p̄seruauerit: sed absolute dixit contēnentē illud iudiciū habendū pro
ethnico ⁊ publicano. Et ꝙ includat̄ papa: ptꝫ p̄mo q̄ loquebat̄ ipsi
petro: ⁊ sic eundē voluit remittere ad iudiciū ecclesie. Secūdo q̄ qui-
libet xp̄ianus appellat̄ frater: etiā papa.xj.q.iij.aduersarij. imo ipsi
petro dixit. Si peccauerit in te frater tuus. Et sic appellauit quēlibet
fratrē petri. Itē xp̄s in euāgelio ait. Uos omnes fratres estis ⁊c. vt
actuū.j. ⁊ vt tolleret xp̄s dubietatē ne forte appellatione eccl'ie veniret
solus summus pontifex. Immediate post illa ꝟba subiungit. Amen
amē dico vobis quecūq̄ ligaueritis sup terrā erūt ligata ⁊ in celo ⁊c.
Sic aperte ostēdit ꝙ noīe ecclesie intelligebat de oībus apostolis q
tūc rep̄sentabāt totā ecclesiā. Cū ergo neminē exceperit a iudicio ec-
clesie vana est gl. que exceptionē vult facere de papa sine exp̄ssa auto
ritate xp̄i. Nā q totū dicit nihil excludit. ⁊ sic indefinite locut⁹ est xp̄s
ita indefinite intelligere debem⁹.xix.di.si romanorū. ⁊.c.j.de maio.et
obe. Et sileant hodie vane gl. magistrorū: cū hec opinio seu ille intel-
lectus generalis ad illā autoritatē fuerit approbatus in illa magna
synodo Constantien̄. vbi erat tanta magistrorū ⁊ doctoꝝ iuris diui
ni ⁊ humani copia: vnde tāta autoritas tā viroꝝ prelatoꝝ in vnū cō
gregatoꝝ deberet sufficere etiā si illud fuisset vniuersale ꝯciliū: ita oc-
currit autoritas cōcilij Basilīē. in qua oēs fere viri eminētes de xp̄ia
nitate ꝑ se aut ꝓcuratores fuerāt incorporati. vn̄ dicere ꝯtrā nil aliud
est dicere ꝙ oēs fuisse hereticos ⁊ ꝯciliū illud errasse in fide qđ nō est
admittendū: p̄cipue ꝓpter opiniones magistrorū qui varie locuti fue
rūt. Scđo hoc idē probat̄ illa autoritate dñica ad oēs ap̄los ꝓlata.
Uos estis sal terre ꝙ si sal euanuerit ad nihilū vꝫ vltra: nisi vt mittat̄
foras ⁊ cōculcet̄ ab hoībus. ex qua autoritate ap̄lorū neminē xp̄s ex
clusit. Quinimo Hiero. vir clarissim⁹ apte sensit illā autoritatē ha-
bere locū etiā ꝯ papā vt intelligit̄ ex verbis suis in.c.non oēs epi.ij.q.
vij. vbi inter cetera dicit sic. Non est facile stare in loco Petri ⁊ pauli.
Sꝫ tenere cathedrā iā cū epo regnātiū infatuatū sal ad nihilū ꝓdest
nisi ꝓijciat̄ foras ⁊ ꝯculcet̄ a porcis. hec Hiero. ⁊ vt đt ibi gl. īfatua-
tū sal. dñr stulti p̄lati insapidi p̄dicando: fatui in delinquēdo qui po-
nunt̄ ⁊ eijciūtur foras ꝑ depositionē vt cōculcent̄ a porcis.i.a demo-
nibus. ⁊ ꝗ̄ꝗ̄ nō dicat̄ per quē fiet ista depositio. Attamen gl. est no-
tabilis in.c.sicut inquit.ij.q.vij. que dicit. Ubicūq̄ reperit̄ papā posse
iudicari itelligi dꝫ per ꝯciliū gn̄ale. ꝓ hoc facit.c.si papa.xl.di. ꝙ sim-
pliciter dicit papā posse iudicari de heresi ⁊ nō dicit ꝑ quē. Sꝫ docto.
intelligūt per ꝯciliū. vt no. Archi.in.c.in fidei fauorē.đ here.li.vj. ⁊ est
gl.in.c.nunc.xxix.di. ad idē gl.in.c.si duo.lxxix.di.in glo. ⁊ in fi.q̄ di-
cit conciliū cōuocandū in casu schismatis. ⁊ idē in similibus est dicen
dum vbicunq̄ reperit̄ papā posse iudicari ex quibus plurimū ptꝫ de
preeminētia ꝯcilij super papā. ¶ Tertio facit illa autoritas annume
rata in qua xp̄s loquens ex se dixit apostolis oībus nemine excluso.
Ego sum vitis vera, vos palmites. Si quis in me nō manserit mittet̄
foras sicut palmes ⁊ ar. ⁊ col. eū in ignē mittent ⁊c. Quicūq̄ ergo sit
ille papa vel ali⁹ qui recedit a xp̄o: vtputa heresim ꝯfingendo dꝫ de-
poni: seu eijci de facto de ecclesia. Et si non vult se corrigere dꝫ tradi
curie seculari vt igne pereat. de here.c.excōicamus. ⁊.c.pen̄. ⁊ facit qđ
no. glo.in.c.abolente.eo.ti. respectu electionis pape congregabit̄ con
ciliū: vt proxime dixi. Si eñ cōcilium nō haberet preeminentiā supra
papā frustra essent autoritates quo ad personā pape. Nec obstat si
dicat̄ ꝙ fundamentū iurisditionis ecclesiastice est ī eccl'ia vniuersali
⁊ nō ꝯcilio: q̄ de ipso cōcilio xp̄s nō fecit mentionē. Dico enim ꝙ lꝫ
fundamentū iurisditionis sit in ecclesia vniuersali: tamen q̄ impossi-
bile est cōgregare ecclesiā vniuersalē cū consistat in vniuersitate fide
lium intelligit̄ de ꝯcilio.di.j.ecclesia. Quinimo vnica est ecclesia mili-
tās ⁊ triūphās: vt plene no. ꝑ Io.an. post Io.mo.ī.c.fundamēta.de
elec.li.vj. Attamen ipsa vniuersalis exercet iurisditionē suā per cōci-
lium representās: hoc probat̄ actuū.xv. vbi in illo concilio apostoloꝝ
in diffinitione dicendū est. Placuit apostolis ⁊ seniorib⁹ ⁊ toti eccle-
sie ad innuendū ꝙ per ꝯciliū dicit̄ ecclesia representatiua ad idē.xv.
q.ij.in.c.j. Hoc clarius innuit xp̄s q cū dixisset dic ecclesie statim diri-
gendo verba ad discipulos ait. Amē amē dico vobis. Quecūq̄ liga
ueritis ⁊c. Innuēs ipsos facere ecclesiā quo ad exercitiū ⁊ ꝓ hoc.c.fir
miter.de sum.tri. ⁊ fi.cath. vbi đr. Deus tradidit claues ecclesie apo
stolis ⁊ eorū successoribus. ad id.c.noua.de pe. ⁊ re. ¶ Quarto corro
borant̄ p̄dicta per illud qđ habet̄ Io.xx. Nā post resurrectionē suā
xp̄s volēs ꝯfirmare potestatē datā ecclesie in ꝑsonis apostolorū dixit.
Sicut misit me pater ⁊ ego mitto vos, accipite sp̄m sanctū ⁊c. vn̄ nō
dixit. Mitto te Petrū. sed mitto vos scꝫ cū eadē ptāte qua pater me
misit: vn̄ suā potestatē necessariā ad regimē ecclesie xp̄s transtulit ec-
clesie. Et ꝓ hoc facit dictū doctissimi Cypriani in.c. loquit̄.xxiiij.q.j.
vbi inter cetera dicit hec verba. Quāuis oībus apostolis post resurre
ctionē suā parē tribuerit potestatē ⁊ dicat. Sicut pater misit me ⁊c. ⁊
ego mitto vos accipite spiritūsanctū: tn̄ vt vnitatē manifestaret vnita
tis eiusdē originē ab vno.s.petro īcipientē sua autoritate disposuit ⁊
subijcit hoc. Erāt nāq̄ ceteri apostoli quo Petr⁹ fuit pari ꝯsortio p̄-
diti ⁊ honoris ⁊ ptātis: sꝫ exordiū ab vnitate proficiscit̄: vt eccl'ia xp̄i
vna mōstraret̄ ꝙ vnā ecclesiā in li. Sapiē. Sp̄ūsanctus ex ꝑsona xp̄i
designat ⁊ dicit vna est colūba mea ⁊c. Et post pauca subijcit quam
vnitatē tenere ⁊ vēdicare debem⁹. maxime nos epi q in eccl'ia dei p̄si-
dem⁹. vt ep̄atū quoq̄ ipsum vnū atq̄ indiuisum ꝓbibemus. Nemo
fraternitatē fallat. Nemo fidei veritatē ꝑfida p̄uaricatione corrūpat.
Ep̄atus vnus est cui⁹ singularis insolidū pars tenet̄. Et aduertēdū:
q̄ lꝫ ibidē dicat ꝙ oēs apostoli fuerūt in ordine. scꝫ ī administratiōis
plenitudine. ⁊ idē notat̄ in.c.ī nouo.xxj.di. vbi dicit gl. clari⁹ ꝙ in ad-
ministratiōe Petrus fuit maior alijs. Et notāda diligēter est illa gl.
q̄ nō dicit ꝙ Petr⁹ solus habuerit administrationē: sed qđ fuit ma-
ior in ea. Alij ergo ap̄li ī persona ecclesie habuerūt administrationē:
nā Petrus p̄latus fuit exercitio ceteris ecclesijs ⁊ mēbris oīb⁹ de ec-
clesia. vt.c.q̄uis.xxj.di. ⁊ hoc modo intelligit̄.c.ī nouo.p̄allegato: dū
dicit̄ ꝙ Petro p̄mo pōtificat⁹ ecclesie dat⁹ est tn̄ fundamētū totius
ecclesie est in ecclesia vniuersali pro hoc.c.ita dñs.xix.di. vbi đr ꝙ hu
ius muneris sacramētū ita dñs voluit ad oīm apostoloꝝ offm̄ per-
tinere: vt in beatissimo Petro apostoloꝝ oīm summo principaliter
collocaret ⁊c. Et sunt ꝟba beati Leonis. Et pōderādū est illud ꝟbū
principaliter. Nō enim dicit ꝙ voluit ad solū Petrū pertinere: sed ad
oēs apostolos sed ad Petrū tanꝗ̄ caput principale: seu politicū eccle
sie. Nec ob. si dicat̄ ꝙ xp̄s claues ecclesiastice potestatis discretionis
dedit soli Petro: vt habet̄ Mat.xvj. Et tibi dabo. Et per hoc idē cō
firmat̄ in.d.c.in nouo. ⁊.d.c.loquit̄. ⁊.c.alioꝝ.ix.q.iij. cū multis simi-
lib⁹. Et super illa autoritate fundabant se cōiter assentatores pape ꝙ
ipse habuit potestatē supra oēs: ergo a nemine iudicari pōt. q̄ iferior
nō ligat nec iudicat superiorē: vt in dictis cap̄lis inferior deniq̄.xxj.
di. imo nec par in parē. vt.d.c.innotuit. Ad hoc eñ dicēdū vt ptꝫ ex ꝑ
missis qđ soli Petro nō fuit data potestas. Quinimo nec ꝑ illa ꝟba
tibi dabo claues fuit data aliqua ptās: sed ꝓmissa cū sint ꝟba futuri
temporis. Et illa ꝓmissio de datione clauiū fuit facta Petro exercēti
tūc typū seu figurā ecclesie vniuersalis. ⁊ hoc voluit Aug. in plrib⁹ lo-
cis. habet̄ eñ ꝑ eūdē in li. de doctrina xp̄iana.c.xxiiij. vbi sic dicit: est
eccl'ia corp⁹ xp̄i sicut ap̄lica doctrina ꝯmēdat q̄ ꝯiūx etiā đr. et paucis
interpositis dicit sic. Has igit̄ claues dedit eccl'ie sue: vt q̄cūq̄ solue-
rēt in terra soluta eēnt ⁊ in celo. ⁊ clari⁹ idē Aug. sup Io. ꝟmo. cxxv.
loquēs de ecclesia sic dicit. hui⁹ eccl'ie ap̄lus Petrus ꝓpter apostola
tus sui p̄matū gerebat figurata gn̄alitate personā: ꝙ eñ ad ipsum ꝓ
prie ꝑtinet: nā vnus homo erat. Sed qn̄ ei dictū est, tibi dabo claues
regni

regni celoꝝ ⁊ quodcunqꝫ ligaueris sup̲ terrā ⁊c. Uniuersaꝫ significa
uit ecclesiā que in hoc seculo diuersis tempestatioībus velut ībribus
fluminibus tēpestationibus quatitur ⁊ nō cadit qm̄ fundata ē supra
petram. vnde petrus nomen accepit. Non em̄ a petro petra ſꝫ potiꝰ a
petra petrus: sicut nō christus a christiano vocat̄. ideo qppe ait dn̄s
super hāc petrā edificabo ecclesiam meā: qꝛ dixerat petrus. tu es chri
stus filius dei viui. Super hāc igitur petrā quā cōfessus es edificabo
ecclesiā meaꝫ. Petra em̄ erat christus: ꝓpter hoc quippe fundamētū
nemo aliud potest preter illō ponere qd̄ positū ē ꝙ ē xp̄s iesus. Eccle-
sia ergo q̄ fundatur in christo claues ab eo regni celoꝝ accepit in pe
tro id est potestatem ligādi soluēdiqꝫ peccata. vnde beatꝰ Augu. vbi
supra. Et pro dicto augustini vide gl. i. c. ita dominus. xix. di. vbi idē
sentit quod Aug. quo ad expositionem illoꝝ verborum. Et sup̲ hāc
petrā ⁊c. Et idem in effectu sentit ibi Archi. post alios dices sic expo-
nendo. Super hāc petram quā confessus es scilꝫ me. petra aūt christꝰ
de cōse. di. ij. reuera. supra quod fundamētū fundatꝰ erat. Et hec est
veritas. qꝛ ecclesia est fundata super christo. iuxta illud ꝓphete. Et p̲
fice eā quā plātauit dextera tua. ⁊ sup̲ filiū id ē christo hominis queꝫ
firmasti tibi. Ad idem est idem Augu. li. de fide ad petruꝫ vbi dicit.
Nunq̄ peccanti indicta esset pro peccato deprecatio. si deprecanti nō
esset remissio concedenda: sed penitentia peccatoꝝ tūc prodest si eā in
ecclesia catholica gerat cui deus ī persona petri ligādi soluēdiqꝫ tri-
buit potestatem dicēs. Quecūqꝫ ligaueritis super terram erunt liga
ta in celis. Ad idem Augustinus de agone christiano dicēs. Nō euꝫ
siue inter omnes apostolos huius ecclesie catholice personā sustinuit
Petrus: huic enim ecclesie claues regni celorum date sunt cū Petro
date sunt. ⁊ qd̄ ei dicit̄ ad omnes dicit̄. Amas me pasce oues. Et no
tanda sunt permaxime hec verba vltima qd̄ illa v̄ba si amas me pa
sce oues meas ad oēs apostolos videntur dicta. Hinc vt arbitror ec-
clesia in prefatione illa apostolorum dicit bellissime ⁊ notanter in ma
teria nostra. Ut gregem tuuꝫ pastor eterne nō deseras: ſꝫ per beatos
apostolos tuos continua protectione ⁊c. Ex q̄bus verbis clare colli-
git̄ ꝙ omnes erāt pastores. ⁊ sic pastura fidei ad oēs pertinebat. Itē
pōderāda sunt illa v̄ba quos operis tui vicarios ⁊c. omnes ergo po
puli fuerūt vicarij operis christi. Et per cōsequens oēs ep̄i q̄ successe-
rūt in locū apostoloꝝ. lxviij. di. quorū vices. ⁊ in. c. nouo. xxj. di. Et ꝙ
quilibet ep̄s sit vicarius xp̄i est tex. Amb. in. c. muliere. xxx. q. v. Sꝫ fa
tendū est qd̄ petrꝰ in hac pastura fuit maior: qꝛ nō solū fuit pastor vt
ceteri: ſꝫ etiā pastor pastoꝝ: qꝛ ipse habuit gn̄alē pōtificatū p̲ illa v̄ba
Pasce oues meas: vt. c. significasti. de elec. vn̄ ad oēs referunt̄ illa ver
ba. Sed ad petrū tāq̄ primū. ⁊ hoc qꝛ primus erat inter ap̄los dignū
fuit vt ipse gereret personā eccl̄ie in ꝯmissione seu datiōe clauiū tn̄ fū
damentū iurisditionis est in ipsa ecclesia. vn̄ petrus recepit tanq̄ p̄n
cipalis minister ecclesie lꝫ a deo īmediate qꝛ recepit ꝓ se ⁊ ꝓ eccl̄ia et
sic ꝓ oībus de eccl̄ia vt satis sentit Ang. in locis p̄al. Et sic pōt sal-
uari dictū Gratiani. in. §. si aūt post. c. si audiuimꝰ. xxiiij. q. j. vbi dicit
ꝙ cū oībꝰ discipulis parē ligādi atqꝫ soluēdi ptātē dn̄s daret petro
ꝓ oībus ⁊ pre oībꝰ claues regni celoꝝ se daturū ꝓmisit dicēs. tibi da
bo claues regni celoꝝ ⁊c. vt exponamus illa v̄ba ꝙ recepit ꝓ oībus: ī
p̲sonā oīm ⁊ pro oībus qꝛ magis recepit ipse q̄ alij. singuli singularit̄
qꝛ petrꝰ p̄fuit ⁊ p̄latꝰ est oībus mēbris eccl̄ie vt ī. c. q̄uis. xxj. dist. vbi
dicit tex. qd̄ q̄uis vniuerse p̲ orbē catholice eccl̄ie cōstitute vnꝰ thola-
mꝰ xp̄i fuit tn̄ sctā Romana eccl̄ia catholica ⁊ ap̄lica nullis synodi
cis ꝯstitutiōibꝰ ⁊ ceteris eccl̄ijs p̄latꝰ ē. Sꝫ euāgelica voce dn̄i ⁊ salua
toris nr̄i primatū obtinuit. tu es inq̄t dn̄s petro. ⁊ sic pōderat tex. cū
dicit ꝙ ceteris eccl̄ijs p̄lata ē eccl̄ia romana ⁊c. Itē ad h̄ facit gl. or-
di. sup̲ illō Mat. xvj. tibi dabo claues regni ⁊c. que sic inq̄t specialiter
eā ptātē petro ꝯcessit vt ad vnitatē nos īuitaret. Iō em̄ principē apo
stoloꝝ ꝯstituit vt eccl̄ia vnū p̄ncipalē. imo xp̄i haberet vicariū ad quē
diuersa mēbra eccl̄ie recurrerēt si forte inter se dissentirēt. Qd̄ si diuer
sa capita essent in eccl̄ia vnitatis vinculū rūperet̄ ⁊ p̄serti vbi ad quē
diuersa mēbra recurrerēt ⁊c. quasi p̄matꝰ petri fuit p̄ncipalit̄ ꝓpter
diuersa mēbra ⁊ p̲ticulares eccl̄ie nō aūt ꝙ ipse solꝰ ptātēꝫ recepisset.
Sꝫ ꝓ oībus illā recepit: sed ipse vt principalis minister vt predixi et
sic pn̄t saluari infinite autoritates sctōꝝ. Ex quibꝰ extollunt̄ aduersa
rij ecclesie ī eo qd̄ vident̄ innuere qd̄ solꝰ petrꝰ hūc habuit p̄matū sup̲
oēs ecclesias ⁊ ꝙ fuit cūcte eccl̄ie prelatꝰ: Pro q̄bus faciūt optime. c.
ij. xxij. di. ⁊ l. dist. ꝯsiderādū. in. c. fidelior. cū multis similibꝰ. debēt em̄
intelligi modo p̄dicto ꝙ ipse recepit claues ꝓ oībꝰ ⁊ ꝓ se: sed ipse fuit
p̄ncipalis minister cū nullꝰ ap̄loꝝ p̄ter eū fuerit p̄latꝰ ceteris mēbris
ecclesie: sed ipsa ecclesia in qua est iurisdictio tāq̄ in fundamento hꝫ
plēitudinē potestatis. Pro hoc facit ad idē dictū Rabani q̄ fuit do
ctor excellentissimꝰ in loco p̄allegato vbi inter cetera sic dicit. hec au-
tē ligandi atqꝫ soluēdi potestas sibi petro data videat̄ ⁊ domino: ta
mē ⁊ ceteris apostolis dat̄ nec nō etiā nūc episcopis ⁊ p̄sbyteris om
nis ecclesie. Et p̄ncipali ꝯsideratiōe ꝙ potestas ecclesiastica omnimo
da sit ī ecclesia tāq̄ in fūdamēto. est etiā dictū Hiero. xxiiij. q. j. c. oībꝰ.
vbi sic dixit. Omnibꝰ cōsideratis puto nō me temere dicere alios ita
esse ibi domo dei vt ipsi etiam sint eadeꝫ domus dei que dicitur edifi
cari supra firmam petram que vnica columna vocatur siue appellat̄

q̄ sponsa pulchra sine macula ⁊ ruga ⁊ ortus cōclusus ⁊ fōs signatꝰ
⁊ puteus aque viue. Et paradisus cū fructu pomorum q̄ domꝰ etiaꝫ
claues accepit ⁊ potestatem ligādi ⁊ soluēdi hāc domum si quis cor
rigētem corripientēqꝫ contēpserit sit tibi tanq̄ ethnicus ⁊ publicanꝰ
de hac domo dicit̄. dn̄e dilexi decorē domꝰ tue ⁊ locū habitatiōis glo
rie tue ⁊ qui habitare fecit vnanimes in domo dei. ⁊c. Que oīa v̄ba
diligētissime sunt notāda. nā clarissime innuūt ꝙ ecclesia vere recepit
claues ⁊ nō solꝰ petrus. Et qd̄ ipsa ecclesia habet exercitiū clauiū qn̄
illis vult vti. patet ex illis verbis hāc domū corrigere corripereqꝫ cō-
tempserit sit tibi tanq̄ ethnicus ⁊ publicanus. nam iste tex. Hier. plu
rimum confundit motiua quorundā qui nō valētes subterfugere qd̄
petrꝰ recepit claues ꝓ ecclesia principaliter dicebāt verū esse ꝙ iuris-
ditio ecclesiastica est in ecclesia tanq̄ thesaurꝰ in arca: sed petrꝰ fuit il
le qui recepit claues vt aperiret archā qn̄ sibi videret̄ quasi innuāt ꝙ
exercitiū potestatis fuit cōcessuꝫ soli petro: licet potestas ī habitu fue
rit data ecclesie. sed p̲ hūc tex. Hiero. aperte ꝯfunditur illa opinio. ad
idem tex. xp̄i in euangelio dum dicit dic ecclesie. et volēs denotare q̄
esset ista ecclesia immediate subiungit ad omnes apostolos. Amē di-
co vobis quecunqꝫ ligaueritis ⁊c. ergo exercitiū fuit cēteris apostolis
collatū rep̄sentātibus tūc ecclesiā quā potestatem exercet ecclesia per
ministros suos. vn̄ ecclesia exercet cū episcopus excōicat vel cū p̄sby-
ter absoluit in foro anime. ad hoc facit optime dictum Chrysostomi.
super illud Matt. xviij. Quod si nō audierit dic ecclesie. exponit em̄
Chrysostomus dic ecclesie. i. his qui p̄sidēt ecclesie. vl̄ dic toti ecclesie
vt maiorē erubescētiā patiant̄ p̲ hec oīa sequat̄ excōicatio q̄ fieri de
bet p̲ eos ecclesie. i. per sacerdotē excommunicātē per sacerdotē tota
ecclesia cū eo operat̄. ⁊ hec v̄ba vltima sunt plurimū notāda hinc di-
cit canō. ꝙ episcopus est in ecclesia ⁊ ecclesia est in episcopo vnde ap
pellatiōe ecclesie venit episcopus. vij. q. j. c. scire. facit. c. requisisti. de te-
sta. ¶ Pōt etiā dici vltra chrysostomū dic ecclesie. i. cōcilio gn̄ali ꝙ
representat ecclesiā totā vt aperte ptꝫ Act. xv. Et inter ceteras expo-
tiōes hāc etiā ponit Archi. in. c. p̄cipue. xj. q. iij. superiꝰ allegata. Qd̄
etiā patet ex eo qꝛ cōciliū nomine ecclesie exercet iurisditionē oīmodā
tam excōicādo q̄ aliter diffiniēdo ⁊ statuēdo vt. c. certū. xj. q. iij. ⁊. c. si
quis ep̄s. de here. ⁊. c. j. de iudi. fa. c. j. de spōsa. ⁊. c. citiꝰ. de elec. Et ple-
nius hunc articuluꝫ attingā cum peruenero ad gesta conciliorū ⁊ ex
istis confundit̄ aperte opinio illorū qui dicebāt ꝙ solū petrꝰ recepit
potestatem iurisditionalē. alij vero apostoli receperūt potestatem pa
rem in ordine. hoc enim falsum est vt patet ex p̄dictis. Nā reclamatio
q̄ fit in ecclesia iuxta saluatoris vocē dic ecclesie ⁊c. apertē sapit iuris
ditionē contētiosam. Et idē patet per diffinitiones ⁊ sentētias etiam
excōicationū latas per cōciliū gn̄ale vt dicā ī gestis ꝯciliorū: hinc est
qd̄ paulus apostolꝰ post cōciliū ap̄loꝝ de quo actuū. xv. perābulans
syriam ⁊ galileā mādabat custodiri p̄cepta ap̄loꝝ ⁊ senioꝝ. vn̄ notan
da sunt illa verba precepta ap̄loꝝ ⁊ senioꝝ. q̄ sapiūt iurisditionē con-
tētiosaꝫ. Itē pōderādū est illud v̄bū senioꝝ: nō em̄ mādabat seruari
p̄cepta apostoloꝝ sed ⁊ seniorū. i. aliorū p̄sbyterorū. vt colligit̄ ex ver
bis ꝯsultatiōis q̄ habent̄ actuū. xv. ī eo ꝙ fuit missuꝫ ad apostolos et
presbyteros ⁊ facit ad factum ꝯcilij Basiliē. ꝙ ex quo ꝯcilio incorpo
rati fuerūt nō solū episcopi sed etiā inferiores qd̄ omnes tanq̄ facien-
tes concilium ⁊ representantes ecclesiam vniuersalem habēt potesta
tem ecclesie ⁊ possunt facere statuta ⁊ p̄cepta ⁊ omnē iurisditionē ec-
clesie exercere. Unde ibidē dicitur visum fuit apostolis ⁊ senioribꝰ et
toti ecclesie ⁊c. quasi illi representarēt ecclesiā existētes ī cōcilio ꝙ est
bene notandū. Item facit quod habetur. actuum. xvj. Cū em̄ paulꝰ
⁊ timotheus trāsirēt per ciuitates tradebāt eis custodire dogmata
que erant decreta per apostolos seniores qui erant in hierusalē. etiaꝫ
ponderandum est illud decreta quod sapit iurisditionē cōtētiosam
iuxta no. in. c. fi. de tēpo. ordi. ⁊ in. c. j. de iudi. ⁊. iiij. dist. §. hec ⁊ si legi-
bus. facit gl. iij. distin. in summa. ad idem facit quod habetur in euā-
gelio Mat. dum dicit de suis. Amē dico vos q̄ secuti estis me sedebi
tis super sedes duodecim iudicātes. xij. tribus israel ⁊c. Iudicabit er
go christus in fine seculi cum apostolis omnibus sic ⁊ fortius dicēdū
est in hac ecclesia militāti sic vt ipsi apostoli ⁊ episcopi ⁊ eoꝝ successo-
res habeāt iurisditionem cum papa licet papa sit principalis. arg. in
c. ad hoc. lxxxix. dist. Que omnia faciunt ad innuēdū qd̄ claues non
fuerunt date seu promisse soli petro. ſꝫ petrus tūc figurabat totaꝫ ec-
clesiam. Si eniꝫ soli petro fuisset data potestas ecclesie nō posset excō
municare sed hoc est falsum vt. s. ꝓbatū. ⁊. j. latius dicet̄. Ergo petrꝰ
gerebat personā ecclesie. hoc argumentum videtur facere Aug. sup̲
Io. cuius verba ponunt̄ in. c. quocūqꝫ. xxiiij. q. j. vbi sic dicit̄. Quod
cunqꝫ ligaueris super terrā ⁊c. dicit em̄ Aug. si hoc petro tātū dictū
est nō hoc facit ecclesia. Si autē in ecclesia fit vtiqꝫ qui ⁊ in terra liga
tur ⁊ in celo ligatur excōmunicatus. Cū reconciliat ecclesia in celo sol
uitur recōciliatus ⁊ subijcit. Si ergo hoc in ecclesia fit petrus quādo
claues accepit ecclesiam sanctam significauit hec verba sapiūt idē cū
verbis Hiero. preallegatis vt etiam exercitium clauium ꝯperat eccle
sie. Et ad idem est dictum Leonis pape in sermone de beatis aposto
lis vbi dicit ꝙ vis huius decreti ⁊ constitutio ad omnes principes ec
clesie cōmeauit sed nō frustra vni cōcedit̄ qd̄ oībꝰ intimat̄ eccl̄ie igit̄

sunt date claues ꝑncipaliter. Ad idē est Raban⁹ q̄ sic dicit. Quāuis soli petro hec potestas videat̄ data ceteris tñ apostolis dabat̄ teste christo qui insufflauit ī eos dicēs. Accipite spiritū sanctū quoꝝ remiseritis ꝛc. gl. or. sup illo ac Ephe. iiij. quosdā qdē dedit apostolos ꝛc. dicit gl. vice christi predicātes ac omniū ordinatiōes ꝛ iudices ꝓ quibus facit illud qꝺ canit ecclesia ī hymno apostoloꝝ. videlicet vos seculi iusti triūphalis duces celestis aule milites ꝛ ṽa mūdi lumīa. Derisio est ergo dicere qꝺ sol⁹ petr⁹ recepit potestatē. ad idē est. c. firmiter. de sum. tri. qꝺ fuit editū in cōcilio generali vbi dicit̄ qꝺ christ⁹ dedit claues apostolis eorūqꝫ successorib⁹ ꝛc. Et de successorib⁹ apostoloꝝ vide gl. no. in. c. vidētes. xij. q. j. facit ad hec. ca. noua. de peni. ꝛ remis. vbi dr̄ ꝙ licet btā virgo fuerit excellētior. tñ nō illi ſꝫ ipsis christ⁹ tradidit claues regni celoꝝ. multeqꝫ alie autoritates ad idē possent allegari q̄s breuitatis cā omitto q̄ꝛ in idē concidunt. ¶ Unū tñ non omitto ꝙ opinio magistrorum multoꝝ vniuersitatis satis eminētis. Qꝺ licet ꝓmiserit se daturū claues ꝑ illa ṽba. tibi dabo claues ꝛc. q̄ꝛ gerebat tūc petr⁹ vices eccl̄ie nō legit̄ ꝙ postmodū dederit sibi realiter illas claues ꝓmissas ſꝫ eas preter ꝓmissas in ꝑsona ecclesie cōtulit: postea toti ecclesie in ꝑsonis discipuloꝝ. nā Mat. xvj. dicit petro tibi dabo ꝛc. successiue Mat. xviij. dicit dic eccl̄ie: dū dixit dic eccl̄e et subiūxit christ⁹ referēdo se ad oēs apostolos tūc ecclesiā representantes. Amē dico vobis. Quodcūqꝫ ligaueritis super terrā erit ligatuꝫ ꝛ in celis. Et quecūqꝫ ꝛc. vnde pōderandū est qꝺ inter apostolos christi sepe fuit cōtentio quis videret̄ esse maior. ꝛ xp̄s ꝓ tūc aperte nō respōdebat. sed īducebat eos ad hūilitatē dicēdo. reges gētiū ꝛc. Uos aūt nō sic sed qui voluerit esse maior fiat ꝛc. Sꝫ postmodū successiue cōtulit se ad ecclesiā principaliter in te frater tuus dic ꝛc. Et hec magistroꝝ istoꝝ opinio satis pōt esse ꝓbabilis intelligēdo tñ vt. s̄. dixi. pōt etiā teneri qꝺ. s̄. dixi qꝺ petr⁹ habuit: ſꝫ noīe ecclesie ꝛ qꝺ iste petrus recepit ꝓ se ꝛ ꝓ oīb⁹ de eccl̄ia declarādo: vt. s̄. tetigi. hāc sn̄iam ī effectu tenuit magister ꝛ doctor me⁹ dn̄s Frācis. de ʒaba. olim Cardi. flo. q̄ in suo tractactu de schismate īter alia dixit. ꝙ lꝫ petr⁹ fuerit princeps apostoloꝝ. Tñ plenitudo potestatis non fuit in eo solo: vt ptꝫ Act. xv. Nā in illo cōcilio apostoloꝝ petr⁹ tanꝙ vn⁹ de cōgregatione arēgauit ꝛ post ip̄m Jacob⁹ ꝛ prout ambo cōsuluerūt. ita congregatio cēsuit. nec respōsio fuit data sub noīe petri ſꝫ cōgregatiōis. vñ epistola respōsiōis de qua ibi īcipit sic apostoli ꝛ seniores fratres his qui antiochie ꝛ īfra visum est spūisctō ꝛ nobis ꝛc. Et hinc moris antiqu⁹ habuit ꝙ oīa difficilia terminabant̄ per cōciliū qꝺ crebro fiebat postea vero qdā summi pōtifices qui magis ad modū terrenoꝝ ꝑncipū ꝙ apostoloꝝ ecclesiā traxerūt nō curarunt facere ꝯcilia. Ex q̄ omissione ꝑdierūt multa. Et ex his dixit aperte ꝙ illud ꝙ dr̄ ꝙ papa hꝫ plenitudinē potestatis dꝫ intelligi: non solus sed tanꝙ caput vniuersitatis. Ita ꝙ ipsa ptās est in ipsa vniuersitate tāꝙ in fundamēto. Sed in papa est tanꝙ in ꝑncipali ministro ꝑ quē hec potestas explicat̄: ita tñ ꝙ ꝓcedat clauis discretionis vt eleganter dicit Inno. de re iudi. q̄to. ꝛ facit qꝺ notat̄ ꝑ eundē in. c. qꝺ super his. de voto. et est gl. in. c. apostolice. de re iud. li. vj. Et hec in p̄ntiarū sufficiat dixisse quo ad primū scꝫ de iure diuino nōnulloꝝ doctoꝝ dictis roborato per q̄ defendit̄ illa declaratio ꝯcilij cōstantieñ. de potestate ecclesie super qua defensione principaliter nunc nostra versatur intentio.

Nunc ad secundū videlicet ad ius apostolicū cōdescēdēs adduco ꝑncipaliter autoritatē illi⁹ q̄ fuit vas electiōis ꝛ capitane⁹ in doctrina ecclesiastica vcꝫ pauli apostoli q̄ ad Rom. xviij. īspiratiōe quadā spūs 18 sancti dixit. † Oīs aīa ptātibus sublimioribus subdita sit ꝛc. A qua vniuersitate nec pape aīa excipit̄. Si em̄ nō subesset cōcilio tūc falsuꝫ esset dictū apostoli cū dixit. Oīs aīa. q̄ꝛ q̄ totū dicit nihil excludit. j. c. solite. de maio. ꝛ obe. xix. di. si romanoꝝ. Nā si papa subiect⁹ sit ꝯcilio nulla aīa relinquit̄ ī seculo hoc q̄ sublimiorib⁹ potestatibus subdita nō sit. ꝛ qꝺ ita gn̄aliter debeat intelligi dictū apostoli facit illud notabile dictū Hiero. xciij. di. legim⁹. vbi loquēs de autoritate ꝛ nō de terrarū spatijs dixit. Si autoritas orbis q̄ est maior vrbe q̄si dicat ꝙ cū ptās ecclīastica sit in ecclesia tanꝙ in fundamēto ꝛ in corpore xp̄i: ꝛ ecclesia romana sit de corpore vniuersalis: vt gl. notabilis iuncto tex. Gre. in. c. ecce. xix. di. sequit̄ ꝙ si papa errat seu aliter suis prauis actibus scādalizat ecclesiā ꝓuidere circa hec dꝫ ecclasia vniuersalis tāꝙ maior cōprehēdēs in se oēm potestatē ecclesiasticā. Et per hoc facit qꝺ. s̄. dixi in precedēti membro suadēt. Habet intellectū gn̄alem varia ꝛ mirifica ac sublimia noīa que in varijs scripturarū locis eccl̄ie vniuersali attribuunt̄. Nam qñqꝫ ipsa ecclesia dr̄ mater. Eccle. xxiiij. Ego mater pulchre dilectionis ꝛ timoris. ꝛ tex. alibi appellat ecclesiā matrē etiā pape ꝛ oīm mēbrorum ecclesie: vt. xij. q. in. c. qui abstulit. vbi Anacle⁹ papa martyr sic inter cetera dicit. Mater nr̄a ecclesia est q̄ nos ī baptismo regenerauit. ad idē recurrat. xxij. q. iiij. q. c. quorum vices. lxiij. di. vbi augu. sup psal. Pro patrib⁹ tuis nati sunt tibi filij ꝯstitues eos principes sup oēm terrā bellissime dicit ꝙ per verba appareat quoꝝ vices in ecclesia epi gerant. Et qs eis hanc dignitatē dare debeat. Nam patres fuerūt apostoli. pro apostolis nāqꝫ filij nati sunt ꝛ cōstituti sunt epi. hodie em̄ epi qui sunt per totū munduꝫ inde nati sunt. ecclesia em̄ illos genuit. Et ipsa ecclesia nos cōstituit in sedib⁹ patrū ꝛ subiūxit loquēdo ecclesie vniuersali. Nō te ergo putes desertā q̄ꝛ nō vides petrū. Quia nō vides illos ꝑ quos nata es: de prole tua creuit tibi paternitas. ꝓ patrib⁹ tuis nati sūt filij tibi cōstitues eos principes sup omnē terrā. Si ergo ecclesia vniuersalis genuit per baptismi sacramentū ꝛ papā ꝛ oēs episcopos ꝛ eos ꝯstituit in sedib⁹ patrū in locū petri ꝛ alioꝝ apl̄oꝝ: manifeste patet preeminentia ecclesie vniuersalis ad papā ꝛ oēs alios ep̄os ꝛ reuerentiā quā deberēt habere papa ꝛ oēs epi ad ecclesiā vniuersalem. Hinc inquit Aug. in li. de symbolo tractatu quarto. Si quis ab ecclesia separatus inuētus fuerit alien⁹ erit a numero filioꝝ dei. Nec habebit deuꝫ patrē qui ecclesiā suā noluit hr̄e in matrem ꝛ ideo dicit tex. in. d. c. qui abstulerit. pater noster. ꝛ sine dubio deus qui nos creauit mater nr̄a ecclesia est q̄ nos in baptismo regenerauit. Et hāc ecclesiā representat cōciliū generale vt sepenumero. s̄. dixi. Itē dicit̄ regina tanꝙ spōsa ꝛ cōiunx illius qui dicit̄ Rex regū ꝛ dn̄s dominātiū. c. pōt. xxj. disti. Uidi ciuitatē sanctā hierusalē nouā descēdētē tanꝙ spōsam ornatā viro suo. Et aduertēdū qualiter ꝓpheta describit ecclesiā. dicit em̄ sic in ps̄. xliiij. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. dr̄ em̄ assistere a dextris xp̄i ad denotādū ei⁹ potētiā: sicut de filio dr̄ sedet ad dexterā patris dr̄ vestita vestitu deaurato ꝓpter eius pre alijs excellētiā describit̄ circundata varietate ꝓpter diuersitatē prelatoꝝ ꝛ alioꝝ mēbroꝝ ecclesie. Sūt em̄ in hac ecclesia militāti sicut in triūphāti ꝛ diuersi ordines inferiores ꝛ superiores. vt in ca. ad hoc. xxxix. di. Et sunt ad decorē ecclesie. vñ Aug. tractans illud prouerbioꝝ vlti. scꝫ mulierē fortē quis inueniet ꝓcul ꝛ de vltimis finibus pretiū ei⁹ ꝛc. dicit per mulierē fortē debere intelligi ecclesiā ꝛ inter ceteras laudes dicit ꝙ ipsa ecclesia p̄tiosior est oībus suis lapidibus pretiosis vocatqꝫ pretiosas sanctis ei⁹. vnde dicit ꝙ q̄ntūcūqꝫ aliquis sit vilis si lapis pretiosus est ornamentū eius est q̄ꝛ oīs lapis pretiosus est ornamentū ipa em̄ est pretiosior oībus lapidib⁹ p̄tiosis. Si autē papa nō est sub ecclesia ꝛ de corpore ecclesie nō est ecclesia pretiosior oībus pretiosis lapidib⁹. Nec esset ornamentū ecclesie. Itē aduertenduꝫ qꝺ ecclesia appellat̄ regina vt. s̄. Itē dn̄a ꝛ princeps: vt ī deploratione Hieremie. dn̄e gentiū facta est sub tributo. ꝛ hr̄ trāssumptiue in. c. nō minus. de immuni. ec. ꝛ princeps prouinciarū facta est sub tributo ꝛc. Papa aūt ꝛ ceteri prelati dicunt̄ dispēsatores ꝛ nō domini. Uñ apostolus. Sic nos existimet homo vt ministros xp̄i ꝛ dispēsatores ministerioꝝ dei. hic iaꝫ querit̄ dispēsatoꝝ vt fidelis quis inueniat̄ ꝛc. Si ergo ecclesia est dn̄a ꝛ regina ꝛ spōsa ꝛ vxor xp̄i ergo ibi op⁹ est exercere iurisditionē supra papā. vꝫ em̄ argumentū ab etymologia vocabuli. xxj. di. clericos. ꝛ. xxv. dist. ꝑlectis. insti. de don. §. est ꝛ aliud. xij. q. j. in. c. duo sunt gn̄a. cū multis similib⁹. ¶ Et ex his pōt inferri qꝺ in iure ꝓphetico illa cōstitutio seu declaratio cōcilij cōstātieñ. cōprobat̄ cū prophete preuiderint ecclesiā esse futurā dominam reginā sponsam ꝛ cōiugē. Itē facit illud qꝺ de ecclesia dicit̄ terribilis vt castroꝝ acies ordinata. ¶ Scđo principaliter iuuatur illa autoritas Pauli ꝛ superioritas ecclesie ex gestis olim apostoloꝝ. reperitur enim apostolos fecisse quatuor concilia ꝛ inibi totā congregationem disposuisse ꝛ determinasse ardua nomine cōgregationis et non nomine solius Petri: quod vtiqꝫ apostoli cum verisimiliter spiritum sanctū recepissent minime acceptassent. nisi sciuissent iurisditionē illaꝫ cōpetere. arg. ix. q. ij. Lugduñ. Non em̄ valet sentētia quādo reus iudex assumit sibi aliū tanꝙ cōiudicē ꝛ ambo fecerūt sn̄iam. Uñ hꝫ locum tunc illud qꝺ noluit potuit ꝙ voluit adimplere nequiuit: vt ī. c. cum sup. de offi. deleg. ¶ In primo em̄ ipsoꝝ apostoloꝝ cōcilio: de q̄ Act. j. vbi tractatū fuit de subrogatione Mathie in locū iude: lꝫ petrus tāꝙ ceteris honorabilior factū ꝓposuisset ꝛ persuasisset sic faciēdum. Unde ibi dicit̄. Exurgēs Petrus in medio fratruꝫ ꝛc. Act⁹ tñ ꝛ dispositio nō videtur iurisditionē ꝛ potestatē denotare cū fuerint oībus cōmunes. dicit̄ em̄ ibi de oībus qꝺ statuerunt duos ꝛ dederūt eis sortes ꝛ cecidit sors sup mathiā. Nō em̄ ibi dicitur ꝙ solus petr⁹ elegerit ꝛ sortē posuerit: sed oēs. Et facit notabiliter illud exēpluꝫ ad ꝓbādum qꝺ totū cōciliū pōt prouidere de episcopatu vacāte. Nā de episcopatu iude tunc agebat̄. vñ petrus allegabat illud ps̄. ꝛ episcopatum ei⁹ accipiat alter. ¶ In secūdo cōcilio. de quo actuuꝫ. vj. hec autoritas nō minus clare exprimitur. Nā ibi dicit̄ qꝺ duodecim apostoli cōuocantes multitudinē discipuloꝝ dixerunt. Nō est bonū nos relinquere verbū dei ꝛ ministrare mensis. Cōsiderate ergo ex vobis septē viros boni testimonij plenos spūsancto quos ꝯstituam⁹ supra hoc opus. ꝛ. j. ibi dr̄. Qꝺ electis imposuerūt man⁹. Cōstat autē ꝙ hec manus impositio denotat autoritatē. Ex his possunt inferri duo notāda. Primo qꝺ etiā inferiora ministeria possunt cōferri ꝑ cōciliū generale. Et qꝺ cōciliū gn̄ale pōt disponere de alio ꝯcilio futuro. ꝛ facit hoc ad firmādū ꝯstitutio capituli frequēs edita in ꝯcilio ꝯstantieñ. ¶ In tertio vero cōcilio. de quo Actuū. xv. magis ptꝫ relucet autoritas cōcilioꝝ. Nā cū dubitaret̄ an conuersi ad fidē deberēt circūcidi ꝛ esset magna cōtētio inter quosdā de ecclesia q̄stio decidēda fuit ad apostolos ꝛ seniores qui erāt in hierusalē ꝛ in tractatu illius petrus

proposuit

ꝓposuit q̄stionē.Et dixit quod sibi videbat̄ sicut fecisset quilibet de ecclesia neqȝ solus iudicauit.Jacobꝰ autē secūdo ꝓposuit ꝛ vsus est verbo iudico.vnde nonnulli voluerūt dicere ꝙ Jacobꝰ tulit sentētiaȝ quā approbauit tota ecclesia.Sȝ quicquid sit siue verbū iudico expo natur id est sentētiā vel iudiciū meū exprimo sȝ q̄ð ipsi duo ꝓposue runt ꝛ cōcluserūt totū cōciliū iudicauit.Unde diffinitio nō fuit facta sub nomine Petri neqȝ sub Jacobi sed totiꝰ cōgregatiōis vt visum est apostolis ꝛ seniorībꝰ ꝛ toti ecclesie ꝛc.vt pleniꝰ habet̄ in illo.xv.c. Non enim poterat esse tūc questio difficilior cū tāgeret fidē ꝛ eēt magnus rumor in ecclesia.Et tamē q̄stio fuit delata ad totū cōciliū ꝛ nō ad solū papā.Si enim potestas ecclesie nō esset in ecclesia tāq̄ in fundamento nullo modo illi viri sancti rē hāc attētassent nec spiritꝰ sanctus ꝑmisisset eos errare.¶ In quarto etiā concilio de quo Act.xxj. Item potest colligi.fuit enim iniunctū Paulo a tota congregatione seniorū vt deberet se cōformare i cerimonijs legis mosayce ꝓpter scādalum tūc imminens de quo dicendū:vt ibi plenius habetur.vñ ibi dicit.fac Paule ꝙ tibi dicimus.Et ita Paulus facit ꝛ sic tota congregatio vsa ē illa potestate ꝛ autoritate.facit etiā ꝙ habet̄ Act.xiij. vbi Petrꝰ ipseq̄ acquieuit ordinatiōi apostolorū dū apostoli miserūt eū:ꝛ Joannē ad samariā.vt patet ibi.Miserūt ad eos petrū ꝛ Joānē ex q̄bus oībꝰ patet ꝓpositū nostrū.Q̄ð etiā iure apostolico ꝛ etiā prophetico pōt illa autoritas ecclesie comprobari.ꝛ sic defendit̄ illa declaratio cōcilij constantieñ.

Tertio dixi q̄ð pōt cōproba ri illa declaratio concilij Cōstātieñ.magis specifice in omnibus suis tribꝰ partibꝰ iure pontificio.Et primo q̄ð conciliū sit supra papā in casu heresis probat̄ in capitulo si papa.xl.di. Ad idē tex.iūcta gl.xxiiij.q.j.c.achatius.Quo ad casum schismatis probat̄ aperte per tex.iuncta gl.in.c.si duo contra fas.lxxix.di.Et ꝓ intellectu glo.illius.c.si forte.lxiij.di.in verbo.vt nullus.q̄ allegando illud.c.si duo.videtur singulariter sentire q̄ð occasione scādali vitādi si reperiunt̄ due electiōes facte de diuersis personis ꝓ summo pōtifice potest ꝯciliū vtranqȝ cassare ꝛ debet intelligere ꝙ altera tenebat alꝰ nihil operaret̄ cōsideratio scādali.facit q̄ð legit̄ in simili in.c.nisi cū pridē.de renun.Ex quibus apparet quanta est autoritas ecclesie. ¶ Quo ad tertiū casum cōtētū in dicta cōstitutione Cōstantieū.scilicet de superioritate in cōcernētibus reformationē ecclesie in capite et in mēbris facit optime dictū Gregorij i.c.sicut.xv.di.Nā Greg.licet papa esset sanctissimus dixit ꝙ ꝓfessus est se suscipere illa quatuor cōcilia ꝑncipaliora:sicut sancti euāgelij quatuor libros se illa amplecti tota deuotione ꝛ integerrima approbatione custodire:subijciēs rationem.q2 in his velut i quadrato lapide sancte fidei structura cōsurgit ꝛ cuiuslibet vite atqȝ actiōis norma existit:ꝛ diligēter pōderāda sunt hec verba pro ratione posita q̄ nō solū cōprehendūt veneratiōe; conciliorū in causa fidei per papā habendā:sed ꝛ in oībus ꝯcernētibꝰ salutem animarū:vt colligit̄ hoc vltimū ex illis verbis ꝛ cuiuslibet vite atqȝ actionis norma existit.vñ Archi.notabilissime i.d.c.sicut.ꝑ illū tex.dicit ꝙ in his que ad fidē ꝑtinent ꝛ salutē ꝛ generalē statū ecclesie nō pōt papa cōtra statuta cōciliorū venire.Secꝰ dicit i alijs:vtputa q̄ in animaduersione criminū sunt statuta ꝛ hoc dictū dicit colligi ex ipsa litera diligēter inspecta vbi dicit fidei structura ꝛ cuiuslibet vite atqȝ actionis norma existit.vñ exponit ṽbū actiōis idest informationis.Et ꝑ hoc facit.c.nicena.xxxj.di.vbi tex.loquēs de ꝯcilio Niceno quod fuit vnū ex illis quatuor dicit Nicena synodus volens corrigere hominum vitam in ecclesia commorantiū posuit leges quas canones vocamus ꝛc.Et sic Nicena synodꝰ multos canones edidit circa correctionē vite ad idē.xvj.di.in.c.habeo librū.in fi.vbi dicit̄ ꝙ synodus ꝯstātinopolitana q̄ fuit vna de illis quatuor ꝓmulgauit ad correctionē ecclesie canones nu.ccij.ꝛ sic ð alijs ꝯcilijs.Et tñ Grego.illa ꝯcilia recepit sub ea veneratiōe:sicut quatuor libros euāgeliorꝝ. Et ꝑ cōsequēs infert̄ ꝙ cōcilia in reformatione ecclesie possunt edere canones quos papa tenet̄ custodire ꝛ obseruare.vñ ꝓ veneratione dixit papa Greg.i.d.c.sicut hec ṽba cūctas vero quas p̄fata venerāda cōcilia ꝑsonas respuūt respuo:ꝛ q̄ venerant̄ amplector.q2 dū vniuersali sunt cōsensu cōstituta ꝛ nō illa desistant quisquis p̄sumit absoluere. quos ligant ligare quos soluūt.Ex quibus ṽbis patet autoritas ecclesie supra papā.Et pōderāda sunt illa verba dū vniuersali sunt cōsensu cōstituta:quasi vellet dicere ꝙ cōstitutio ecclesie vniuersalis i fide ꝛ reformatione morū est p̄ferēda cuilibet cōstitutioni etiā pape.et facit ꝓ illo dicto Hiero.ꝙ orbis ē maior vrbe.xciij.dis.legimꝰ.Ad q̄ð optime facit tex.i.c.ꝯtra.xxv.q.j.vbi dicit.Cōtra statuta patrū aliq̄d cōdere vel mutare huius quidem sedis pōt autoritas qui text.dȝ intelligi ð illis casibꝰ i quibꝰ loquit̄ dictū.c.sicut.vt.s̄.dixi.post Archi. Ad predicta etiā facit tex.nota.leonis.in.c.requisitis.j.q.vij.ibi q̄ð iā multis est dānatū cōcilijs nulla possum penitētia subuenire.ꝛ tot spiritualibꝰ patribꝰ obuiare sȝ in illorū patrū me sentētiā cōuenire.Ad idem.xxv.q.ij.in.c.priuilegia.ibi huius sancte sedis pōtificibꝰ necesse est ꝑseuerātē exhibere famulatū.Et loquit̄ de gestis ꝯciliorū multiqȝ alij canones summorū pōtificum ad idem possent adduci hec de iure pontificio.¶ Sed cōtra dicta in hoc mēbro fortiter obstare vident̄ c.aliorꝝ.ꝛ.c.nemo.ix.q.iij.ꝛ.xl.di.si papa.ꝛ.c.si.xix.di.ꝛ.c.significasti. de elec.c.lȝ.e.ti.Nā in.c.aliorū dr̄ ꝙ deus aliorū hoīm causas voluit ꝑ homines terminare.sȝ sedis istiꝰ presulē suo sine q̄ōne p̄seruauit arbitrio:ꝛ sic aperte innuit ꝙ solꝰ deꝰ pōt de papa iudicare.ꝛ ꝑ hoc facit gl.in.c.q̄to.de trasla.p̄la.q̄ dicit ꝙ nemo pōt pape dicere:cur ita facis.allegat.c.q̄uis.ð peni.di.iij.¶ In.c.vero nemo.dicit̄ q̄ð nemo iudicabit primā sedē.Et statim subdit̄.Neqȝ eniȝ ab augusto neqȝ ab oī clero neqȝ regibꝰ neqȝ apostolis iudex iudicabit̄.Et sic videt̄ q̄ð a nemine potest iudex iudicari etiā cōcilio q̄ð importare vident̄ illa ṽba.Neqȝ ab omni clero ꝛc.¶ In.c.si papa.habet̄ ꝙ licet papa sue ꝛ superne salutis sit negligēs ꝛ deprehendat̄ inutilis ꝛ remissus i operibꝰ suis.Et insuper a bono taciturnꝰ q̄ð magis officit sibi ꝛ omnibꝰ nihilominꝰ innumerabiles populos cateruatim secū ducit ꝑmo mācipio gehēne cum ipso plagis multis vapulaturus in eternū cuiꝰ culpas istis redarguere p̄sumit mortaliū nullꝰ q̄ð cunctos ipse iudicaturus a nemine est iudicandus si nō dep̄hēdat̄ a fide deuiꝰ ꝛc.Et sic solum excipit vnū casum:scȝ in casu heresis:firmat ergo regulā in ꝯtrarium.¶ In.c.si.lxxix.di.pro correctiōe summorꝝ pōtificū sibi dñs reseruauit lȝ electionē eorꝝ alijs ꝯcesserit.¶ In.c.significasti.habet̄ q̄ð cōcilio non possunt prefigere legē romane ecclesie.Cuȝ oīa cōcilia eiꝰ autoritate facta sint ꝛ robur acceperūt ꝛ in eorū statutis potēter excipitur eius autoritas.¶ In ca.licet.i fi.dicit̄ ꝙ speciale indicit̄ in electiōe summi pōtificis ꝙ due partes cardinaliū debēt ad minꝰ esse cōcordes.q2 nō pōt in difficultatibus si que possent oriri ex minori ꝯcordia ad superiorē haberi recursus.ꝛ sic tacite innuit ꝙ i facto tangēte papā nō est i terris dare superiorē.Possent ꝛ multa alia iura allegari que tamē nō ita stringūt vt predicta:sufficiat ergo in presentiarum ad ista sex dare respōsum.Nā ipsorū itellectu dilucidato facillime patebit ad alia iura si qua sunt respōsio.¶ Et ꝑmo ad.c.aliorū.respondet̄ ꝙ nō excludit sacrū ꝯciliū patet q2 tex.dicit ꝙ causas aliorum deꝰ voluit ꝑ homines terminari ꝛc.Excludit ergo iudiciū dūtaxat hominum.quasi innuit ꝙ nullus viuens id est ꝑsona singularis pōt de papa iudicare.ꝛ q̄ð hoc sit verū ꝓbat tex.i.d.c.si papa.vbi dicit̄ mortalium nullus iudicare potest ꝛc.Sed sacrū generale cōciliū vniuersalē ecclesiā rep̄sentans nō dicit̄ mortale.neqȝ venit appellatiōe hominū vt.l.iij.§.hec autē verba.ff.ð neg.gest.ꝛ facit.c.liberti.xij.q.ij.Et ꝙ nō possit intelligi in concilio probo alia ratione.Naȝ excludēdo iurisditionē aliorū supra papā.allegat ille text.duas rationes.prima ꝓpter primatū quē recepit per illa verba.Tu es petrus ꝛ suꝑ hāc petrā ꝛc. Et quicūqȝ ꝛc.Secūda ratio q2 voce sanctorū pōtificū illius sedis dignitas facta est venerabilis dū illi quicquid fideliū est vbiqȝ summittitur dū totius corporis caput esse designat̄ ꝛc.Nam prima ratio nō vendicat sibi locū cōtra conciliū:q2 vt supra satis ꝓbatū fuit illa ṽba Tu es petrus.fuerūt dicta ipsi Petro tanq̄ gerenti ꝑsonam ecclesie vniuersalis.Cum ergo vt.s̄.dictū fuit.iurisditio sit fūdata in ecclesia tāq̄ fundamētū.ꝛ ideo est maior q̄ð illa que est in papa tanq̄ i ꝑncipali ministro:vt in.c.legimꝰ.xciij.di.q2 orbis est maior vrbe.ergo non pōt dictū referri ad cōciliū cum ratio cōtradicat.Nam ratio ꝯdicit ꝛ restringit verba legis vt.l.cū pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.ꝛ in fi.de reg.iu.lib.vj.Scđa ratio etiā nō obstat:q2 vt dicetur statim in sequenti mēbro vbi tractabit̄ de gestis sacrorū cōciliorū sancti patres nō dixerūt papā nullo casu subijci ꝯcilio.sicut loquit̄ ille tex.aliorū ꝛ ꝓ hoc facit q̄ð statim dicā in.c.nemo.¶ Secūda solutio ad istū tex.ē:q2 nō habet locū in casu heresis:vt i preal.c.si papa.vbi tex.aperte dicit cōtrariū.ꝛ sic necessario oportet limitare ꝛ restringere istū tex.Nā in casu heresis negat nemo quin ꝯciliū sit supra papā.vt ꝯmuniter no.docto.in.c.in fidei fauorē.de here.li.vj.Et est tex.iūcta gl.in.c.nūc.xxxj. dist.In text.iste non loquitur in crimine notorio scandalizāte ecclesiam.ꝛ de quo papa sit incorrigibilis.Nam tūc papa potest iudicari per conciliū ꝛ est gl.sing.in.d.c.si papa.vbi post disputationē ibi glo. ponit nobilissima verba:videlicet certe credo q̄ð si notoriū est crimen eius quodcūqȝ.ꝛ inde scandalizatur ecclesia ꝛ incorrigibilis sit ꝙ inde possit accusari.† Nam cōtumacia dicitur heresis:vt.lxxxj.dis.si q̄ presbyteri.ꝛ cōtumax dicitur infidelis.vt.xxxviij dist.nullus.sed hic scilicet in.c.si papa.specialiter fit mētio de heresi.quia ꝛ si illa occulta sit potest de illa accusari:licet de alio occulto crimine nō possit.hec sūt verba gl.quā doc.nō reprobant:imo cum glos.transeunt.ꝛ expꝛsse eaȝ approbat ꝛ sequit̄ dñs Frācis.de zaba.olim Card.flo.in p̄dicto tractatu de schismate in verbo.Quintꝰ modus i fi.vbi dicit ꝙ de quolibet notorio crimie papa etiā qui est vnicus si est incorrigibilis:ꝛ scādalizator ecclesie pōt accusari q2 censet̄ pro heretico.ꝛ allegat gl.p̄al dicens quod hec incorrigibilitas concernit causam fidei:vt in eadeȝ glo.habetur.ꝛ pro hoc quod no.de penis.c.si.de here.cū cōtumacia. lib.vj.Et hanc opinionem ego semper fui secutus etiā anteq̄ p̄sens scandaluȝ poneretur in ecclesia vt videri potest in lectura mea super c.significasti.de elec.Et in quadaȝ disputatione quam alias i studio señ.feci suꝑ ista potestate ecclesiastica ꝛ icipit episcopis ꝛc.Et quod istud.c.non loquatur in tali crimine:sed in facto indigēte discussione patet per verba illiꝰ tex.ibi voluit beati petri apostoli successores tm̄

debere zelo innocentiam ⁊ subtilissimi discussioni indagini inuiolatã
habere conscientiã. vnde ponderãda sunt illa verba discussionis ĩda
gine ⁊c. Jdẽ innũt ꝟba ibi sequẽtia: vt patet ibi. Nolite estimare eas
animas inquisitionis nõ habere formidinẽ. Jtẽ dum postea subdit̃
quod ibi iudicabit̃ papa ab eo q̃ erit testis ⁊ iudex: nec apud illũ ha
bebit̃ de allegatiõis nitoꝛe subsidiũ ⁊c. Que verba oĩa nõ ĩcludũt cri
men notoꝛium ex quo scandalizat̃ ecclesia. Et ad illud qd̃ ibi dicit̃ de
capite dicã ĩfra. cũ adducã rationẽ iuris naturalis. Nã qñ crimẽ pa
pe nõ est notoꝛiũ nõ debet ꝑ cõciliũ in iudiciũ adduci cũ scãdalo to⸗
tius ecclesie cũ nõ presumat̃ de facto alieno nõ apparẽte: vt in. c. j. xj.
di. s; data notoꝛietate modo ꝓdicto succedit notabile dictũ pape cle⸗
mentis qui ait Qd̃ qui rebelliter viuit ⁊ discere aut agere bona recu
sat: potius diaboli q̃ christi mẽbrũ cõuincit̃ esse: ⁊ potiꝰ infidelis q̃
fidelis esse monstrat̃: vt habet̃ in. c. fi. xxxviij. dist. vñ talis l; videat̃
in pontificali cõstitutus. minoꝛ ẽ tñ quolibet catholico; vt dicit gl. no
tabilis. in. c. achatiꝰ. xxiiij. q. j. ¶ Ad. c. nemo. idẽ ꝑ oĩa respõderi po
test. Nec obstet illd̃ verbũ ab omni clero ibi positũ ꝙ videt̃ excludere
cõciliũ. Nam tex. nõ loquit̃ de clero faciente cõciliũ. Na; ⁊ si totꝰ cle
rus oꝛbis esset in vno loco cõgregatus nõ ꝓpter hoc ibi diceret̃ cõci
lium nisi essent ibi cõgregati legitime ad faciendũ ɔciliũ sicut dicimꝰ
de populo ciuitatis. Qd̃ si totus populus cõcurreret ad aliqd̃ male
ficiũ ꝑpetrãdum nõ diceret̃ ciuitas malũ cõmisisse; nisi fuissent ciues
legitime cõgregati ⁊ in vniuersitate illud deliberatum fuerit, vt no. ꝑ
gl. ⁊ doc. in. l. sicut, ff. qd̃ cuiusq; vniuersi. nomine. Et pleniꝰ ꝑ Bart. l.
aut facta. ff. de pe. in. c. felicis. de pe. li. vj. Nã si tex. ĩ. d. c. nemo. voluis⸗
set intelligere de cõcilio bene sciuisset exprimere. Hinc ẽt gl. ibi dubi⸗
tans an debeat intelligi de cõcilio ꝓcessit colligẽdo argumẽtũ dicẽs
ꝙ cõciliũ nõ põt papã iudicare: vt extra de elec. c. significasti. S; sta⸗
tim post aliqua verba colligit argumẽtũ cõtra: q2 oꝛbis est maioꝛ vr
be. xciij. di. legimꝰ. Et sic gl. cũ isto vltimo ɔtrario trãsiuit. Et sic pa⸗
tet potius sensisse cõtrariũ qd̃ nõ loquit̃ de cõcilio. Jtẽ et non loquit̃
in causa heresis: nec notoꝛio crimine scãdalizãte, ecclesiã. Jtẽ fundat
se in fi. q2 ipse est iudex alioꝝ. sed papa nõ est iudex cõcilij. Et ꝑ cõse⸗
quẽs tex. ille nõ habet locũ in cõcilio vt dixit Frãcis. de zabarel. in lo
co ꝓallega. Cõcilium habet iudicare an papa bene vel male admini⸗
stret ⁊ qd̃ nõ potuit trãsferre potestatẽ ĩ papã: intãtũ ꝙ desineret esse
penes ipsum: q2 hoc eẽt ɔtra ius diuinũ ⁊ ɔtra exẽpla apostoloꝝ: nã
illoꝝ tẽpoꝛe, oĩa difficilia que emergebãt in ecclesia deducebant̃ in cõ
gregatiõe. vt. s̃, dictũ fuit ĩ iure apostolico: ⁊ valet ista ratio ad secun
dã rationẽ quã etiã allegat text. in. c. preal. alioꝝ. dũ se fundat ꝙ an
tiqui pr̃es abstulerũt illã sedẽ ⁊c. Ad gl. ꝓalle. c. q̃to. que dicit ꝙ ne⸗
mo põt dicere pape cur ita facis. ⁊ allegat illud. c. q̃uis. Respondet̃
qd̃ illud. c. q̃uis. loquit̃ de deo ⁊ nõ de papa: s; foꝛte gl. voluit appli⸗
care ad papã; q2 ipse gerit vices dei in terris vt ĩ. d. tex. di. c. q̃to. Nã
pape nedũ tota ecclesia: imo quilibet de ecclesia dũ male agit põt di
cere cur ita agis. sicut fecit Paulꝰ petro. nã restitit sibi in faciẽ ⁊ reꝑ⸗
hẽdit eũ q2 reprehẽsibilis dicẽs. Cur tu cũ iudeus sis alios iudaizare
cõpellis: vt habet̃ plene ad Galathas. ij. c. ⁊. ij. q. vij. paulus petru;.
Respõdet̃ ad idẽ qd̃ no. in. c. q̃to. de ɔsue. vbi plus dicit videlicet qd̃
papa nõ est sustinendꝰ si vult venire ɔtra statũ eccl̃ie vniuersalis sine
causa magna ⁊ rõnabili. ⁊ alijs no. Et facit qd̃ de triplici reprehẽsio
ne no. glo. in. c. nolite. xxj. di. Jtẽ glo. ibi nõ dicit de ɔcilio. Nec obstat
qd̃ gerat vices dei in terris q2 illud verũ est cũ bene ministrat. Sed cũ
male facit nõ h; potestatẽ tanq̃ papa male faciendi vt dixit tex. in. c.
j. xlj. di. facit. c. manet autoꝛitas. xxiiij. q. j. Opoꝛtet enĩ qd̃ clauis non
erret. vt. s̃. dictũ est. Hinc est qd̃ petrũ errãtẽ christꝰ appellauit satha
nã. dum ei dixit cũ ei diceret faciamus hic tria tabernacula ⁊c. Va⸗
de retro sathanas scãdalũ mihi es nõ sapis q̃ dei sunt vt in euãgelio.
Jdeo dicit lex ꝙ reatꝰ omnẽ honoꝛẽ excludit: vt. l. j. C. vbi senatoꝛes
vel clarissimi. Jtem snĩa concilij non est humana sed potius diuina
q2 deus iudicat ĩ medio cõcilij inspirãdo coꝛda patrũ. xxv. q. j. viola⸗
toꝛes. ⁊. l. di. si ille. ⁊. c. si qs diaconꝰ ⁊c. pro hac allego tex. notabilẽ in
papa cũ bene iudicat in. c. inter coꝛpoꝛalia. de trãsla. prela. vbi aliud
nõ põt dissolui per hominẽ dissoluit̃ ꝑ papã q2 deus videt̃ tũc dissol⸗
uere ita in ꝓposito nõ homo iudicat personã pape conciliũ ipsum iu
dicat. S; ipse deꝰ ⁊ vltra predicta facit illud ps̃. lxxxj. Deus stetit in
synagoga deoꝝ: in medio autẽ deos dijudicat: vt in. c. fine dotibꝰ. x.
q. j. ad. c. si papa. patet respõsio ex supradictis. Nõ enĩ loquit̃ excludẽ
do sacrũ cõciliũ. s; ꝑsonas particulares vt patet in tex. moꝛtaliũ nul⸗
lus etiã que verba nõ possunt adaptari ad sacrũ cõciliũ. Tũ q2 eccle
sia vniuersalis nõ moꝛitur nec est persona vera sed ficta ⁊ reꝑsentata.
Jtẽ q2 iudiciũ sacri cõcilij est potius diuinũ q̃ humanũ. Preterea il⸗
lemet tex. excipit causã heresis. ⁊ sic clare presupponit̃ ꝙ tũc põt iudi
cari saltẽ a cõcilio. q2 vt supra dixi vbicũq; reperit̃ papã nõ posse ac⸗
cusari seu iudicari intelligit̃ ꝙ coꝛã cõcilio ⁊ ꝑ cõsiliũ vt est gl. no. ĩ. c.
sicut inquit. ij. q. vij preal. ad idẽ qd̃ notãt doc. in. c. ĩ fidei fauoꝛe. d̃ he
re. li. vj. ⁊ no. etiã gl. in. c. nũc. xxj. di. Jtẽ vt dicit gl. in. c. si papa habet
locũ ille tex. cũ crimẽ pape est notoꝛiũ ⁊ ex eo scãdalizat̃ ecclesia et est
incoꝛrigibilis quia tũc potest dici hereticus interpretatiue. Jtẽ saltẽ
nõ potest negari quin eo tunc papa reddatur suspectus de heresi. Nã

videtur ex illa perseuerãtia male sentire de fide. Ad hoc qd̃ notãt do.
in. c. si. de primis. ⁊ tex. optimꝰ. xxxviij. di. nullus. S; papa etiã suspe
ctꝰ de heresi põt accusari: vt notat Archi. in. c. sat agẽdũ. xxv. q. j. et ꝓ
illo dicto Archi. facit text. in. d. c. si papa. iũcta gl. vltima. vbi gl. ĩtelli
git tex. ĩ heresi occulta. Et ꝓ hoc optime facit gl. i. c. ad apostolice. de
re iudi. li. vj. in verbo heresi. que dicit ꝙ propter crimẽ heresis non so⸗
lum imperatoꝛ sed etiã papa põt deponi. Et qd̃ suspectꝰ de heresi de
bet se purgare al̃s punit̃: vt habetur. in. c. excõmunnicamꝰ. §. j. §. si qui
autẽ. de hereti. Ad idẽ qd̃ habet̃. ij. q. vij. §. itẽ cum balaã. in ver. sim⸗
machus. iuncta glos. in. §. hinc etiam. in ver. immuni. vbi patet ꝙ sim
machus papa fuit accusatus coꝛã ɔcilio de heresi. Et occasione here
sis fuit eiectus d̃ facto a papatu. Cõciliũ vero mãdauit eũ añ oĩa re
stituendũ. Et postea veniret ad causam sed q2 ɔpertũ fuit postmodũ
accusationẽ illã esse calũniosam ⁊ fuit ꝑ conciliũ absolutꝰ: vt dicit gl.
preal. Ergo infert̃ ꝙ ex illa sola suspiciõe de heresi fuit accusatꝰ. ⁊ sic
facit ꝙ qualitercunq; papa accusat̃ de heresi cõciliũ semper ẽ iudex.
Et idẽ vt predixi qñ ex suis actibꝰ est suspectus de heresi: vt q2 iacet ĩ
notoꝛio crimine ⁊ nõ vult se coꝛrigere. Nec obstat si dicat̃ ꝙ gl. i. d. c.
si papa. videt̃ cõtra tex. q2 in tex. dicitur. Qd̃ et si cateruatim innume
rabiles populos secũ ducit ad dãnationẽ nõ põt redargui nec accu⸗
sari: q2 dico qd̃ ille tex. loquit̃ in papa negligẽte ⁊ remisso ⁊ tacitur⸗
no a bono: ita qd̃ ex eiꝰ taciturnitate ⁊ exẽplo sue male opinionis po⸗
pulus ruit in peccatũ. non enim loquit̃ cũ papa ꝑseuerat in peccato
moꝛtali notoꝛie seu scãdalizãte ecclesiã. Na; aliud est perpetrare de
lictum notoꝛiũ ⁊ aliud negligere que incũbũt officio suo: q2 illa negli
gẽtia põt cõtingere aut ex pusillanimitate animi aut ex timoꝛe aut
6 ex ignoꝛantia aut ex simili causa occulta. Sed d̃lictũ actuale notoꝛiũ
ex quo scandalizat̃ ecclesia ⁊ ipse incoꝛrigibilis nõ potest ꝑuenire ex
predictis causis. Sed q2 videtur nõ firmus in fide. nã hoc casu rebel
liter viuit: ⁊ sic cõuincit̃ esse diaboli membꝛum ⁊ potius ĩfidelis q̃ fi
delis. vt dixit tex. beati Clemẽtis. ad. c. fin. lxxviij. dist. vbi dicit̃ ꝙ eie⸗
ctionẽ summoꝝ pontificũ deꝰ suo iudicio reseruauit. respõdet̃ ꝙ nõ
loquit̃ quãdo subest causa eiectionis puta heresis vl̃ notoꝛietas deli
cti modo predicto. nam tunc christus mãdãuit quẽlibet eijciendũ vt
supra dixi in primo mẽbꝛo adducẽdo ius diuinũ: vt patet l. d. c. si pa
pa. in tex. ⁊ gl. ad idem qd̃ no. gl. in ver. Jtẽ quare isti nõ deposuerũt
papã ⁊c. xxj. q. ij. in. c. achatiꝰ. xxiiij. q. j. ⁊ in. c. anastasiꝰ. xix. di. ¶ Ad
c. significasti. de elec. de quo multi parũ intelligentes faciũt magnũ
festũ. dico ꝙ nihil probat in materia. nã illud. c. solũ dicit ꝙ concilia
nõ possunt prefigere legẽ romane ecclesie. Et sic loquitur nõ de papa
male viuẽte aut d̃ cardinalibus iniuste agẽtibus: s; de ipsa ecclesia ro
mana que constituitur ex papa ⁊ cardinalibus. vt notãt doctoꝛes in
c. ego. N. de iureiur. ⁊ in. c. antiqua. de priui. ⁊ i. c. felicis. de penis. li. vj.
Et ecclesia romana nõ ꝓsumitur errare: vt no. ĩ. c. quodcũq; . xxiiij. q.
j. Unde ecclesie romane bene admistrãti non datur lex per cõcilium:
quia esset ibi auferre priuilegiũ a deo tributũ vt. c. j. xxij. di. S; sermo
noster est de papa heretico vel suspecto de heresi: vt q2 notoꝛie iacet ĩ
delicto scandalizãte ecclesiã ⁊ non vult se coꝛrigere. nam tũc cõcilium
procedendo cõtra eũ nõ imponit legẽ romane ecclesie sed coꝛripit per
sonã male agentem autoꝛitate diuina prout dixi. s̃. in primo mẽbꝛo
inducendo ius diuinum. nã tũc papa videtur minoꝛ quolibet catho
lico. vt no. gl. in. d. c. achatius. na; hoc casu solus paulꝰ restitit petro
in faciem ⁊ reprehendit eum. q2 reprehensibilis erat. vt. s̃. dictu; fuit.
Et vltra predicta videndus est tex. in. §. esse ostensurus. in ver. itẽ pau
lus petrum reprehendit. ij. q. vij. foꝛtius ergo tota ecclesia potest ɔtra
papam taliter hereticum procedere. Et quod ita iste tex. debeat restri
gi ꝓbatur in. d. c. si papa iuncta gl. ⁊ aperte tenuit Francis. de zaba. ĩ
dicto tractatu inquantũ tex. in. d. c. significasti. dicit quod omnia cõ
cilia autoꝛitate romane ecclesie facta sunt ⁊ robur acceperũt d; intel
ligi de autoꝛitate in congregando: quia autoꝛitas congregandi cõci
lium generale spectat ad romã ecclesiã. xvij. di. per totu;. Et videt̃ qd̃
illud speciale fuit inductũ in preeminẽtia sedis apostolice ab aposto
lis ⁊ successoꝛibus: vt est tex. no. in. c. dudũ. iij. q. vj. Sed cõciliũ legiti
me cõgregatũ habet autoꝛitatem nõ a romana curia s; a deo. iuxta
illud qd̃ habetur Matth. xviij. si peccauerit ĩ te frater tuus dic eccle⸗
sie. Nam si concilia haberent potestatem a papa nõ possent iudicare
de papa in casu heretico q2 inferioꝛ nõ vtitur iurisditione ɔtra supe⸗
rioꝛẽ. qd̃ est falsu;: vt patet ex predict. nec ob. si dicat̃ ꝙ cum papa est
hereticus desinit esse papa: ideo tunc iudicat̃ a cõcilio ⁊ multos dece
pit hec consideratio que profecto non est bona nec vera. Nã videmꝰ
ꝙ conciliũ iudicat de papa in casu heresi: ⁊ si illa sit occulta vel calũ⸗
niose instituta accusatio ex quo de calũnia nõ ɔstat vel quãdo est su⸗
spectus de heresi in quibus casibus papa nõ desinit esse papa: q2 põt
esse qd̃ iudicia sunt falsa ⁊ accusatio calũniosa. Jtẽ ꝙ papa aliqd fe
cerit cõtra fidẽ ex timoꝛe vel per erroꝛẽ et paratus est se coꝛrigere qbꝰ
casibus non desinit esse papa. ad hoc tex. iuncta gl. in preal. c. nũc. xvj.
dist, facit. xxiiij. q. iij. dicit apostolus, ⁊ facit gl. in. d. c. si papa. dũ dicit
ꝙ de occulta heresi papa põt accusari. Et nihilominus cõciliũ ĩ istis
casibus iurisditionẽ exercet in papã ɔdẽnãdo vl̃ absoluẽdo. Cum er⸗
go non ab eo sed a deo potestatem recepit vt eleganter declarauit illa
constitutio

constitutio constantieñ ꝛ cõciliũ basilieñ. idẽ recẽsuit vt. s. dixi. ad. c. li cet. in fi. de elec. respondet quod dum ibi dicitur ꝙ nõ põt haberi i ele ctione pape recursus ad superiorẽ intelligit de presenti: q2 cõciliũ non semper sedet: ꝛ ideo verũ est dicere ꝙ nõ potest haberi recursus ad su periorẽ: q2 non est in actu nec de facili potest cõgregari ex quo ecclesia vacat vel est in schismate sed negari nõ potest quin cõcilium possit in facto electiõis cõgregari ꝛ de electiõe vel de electionibꝰ iudicare: vt ẽ tex. apertꝰ ꝛ maxime iuncta gl. in. c. si duo cõtra fas. lxxix. distin. ꝛ idẽ ibi doc. scribẽtes: ꝛ maxime Hugo. q dicit ꝙ cardinales possunt ꝯuo care cõciliũ factis duabus electionibꝰ in discordia si aliter scãdalũ se dari nõ potest. ꝛ hoc de iure pontificio.

DEscẽdo nũc ad aliud mem brum videlicet ad gesta conciliorũ ex quibꝰ clare ꝓbat ꝙ iurisditio ecclesiastica plenimoda est in ecclesia vniuersa li tanq̃ in fundamento: ꝛ per consequens ꝙ habeat iurisditionem in papam errãtez. nihil est eñ tam arduũ in ecclesia dei seu ꝯtingere põt ꝙ ꝑ sacra generalia ꝯcilia explicari nõ possit ꝙ nõ esset si ptãtis pleni tudinẽ a deo nõ haberet: q2 deus nõ fuisset passus ecclesiã suã a tẽpo re apostolorũ ita errasse cũ promiserit assistẽtiã suã in dei ecclesi a vsq3 ad cõsummationẽ seculi iuxta illud. Et ero vobiscũ vsq3 ad consum mationẽ seculi. Et alibi. Spiritꝰ paracletꝰ qui a patre ꝓcedit docebit vos omnẽ veritatẽ. legimus enim ꝛ etiã nostris temporibus vidimꝰ summos pontifices in causa heresis schismatis ꝛ alterꝰ criminis ad generalia cõcilia euocari ꝛ ibidẽ aliquãdo se purgasse nõnunq̃ abso lutos fuisse ꝛ aliquãdo a papatu deiectos extitisse. patet in. c. si papa hal. vbi expresse habet ꝙ in casu heresis potest iudicari. ad idẽ tex. in c. nunc autẽ. xxi. di. cũ gl. sua. Nam licet tex. videatur ibi facere prima fronte in oppositũ: tamẽ debet restringi s3 intellectũ gl. qꝺ ibi nõ fuit iudicatus papa per cõcilium in casu heresis: q2 marcellus ille fuit cõ fessus se sacrificasse idolis ꝛ correxit se. Itẽ q2 coactꝰ a paganis illud fecit: alꝛs vt dicit gl. ibi fuisset depositus per cõciliũ ad idẽ. xvij. dist. §. hinc etiã. vbi cõgregatũ fuit sacrũ cõciliũ contra papã simmachũ: ꝛ tande ibi dicit ꝙ imperator theodoricus inspirãte deo respõdit syno dalis esse arbitrij in tanto negotio sequenda prescribere nec aliqd ad se ꝓpter reuerẽtiã de ecclesiasticis negotijs pertinere cõmittens etiã potestati pontificũ vt siue depositũ vellent audire negotiũ siue nollẽt ꝙ magis putarẽt vtile deliberẽt. Et vt dicit glo. simmachus fuit per cõciliũ primo restitutꝰ hoc adiecto qꝺ postea rñderet suis accusatori bus. Et demũ q2 apparuit accusationẽ esse calũniosam fuit absolutꝰ ad qꝺ allegat tex. ij. q. vij. itẽ cũ balaã i ꝟ. itẽ simmachꝰ. ad idẽ tex. gre gorij ij. q. vij. in. c. si quis nos. vbi ipsemet se obtulit corã cõcilio accu satoribꝰ rñdere. ad idẽ qꝺ habet de leone. ij. q. auditũ. ꝛ dist. ex isto. in ca. mãdatis. ea. cã ꝛ qõne. ꝛ Hiero. refert i libris virorũ illustriũ ꝙ Da masus papa a subditis de adulterio accusatꝰ cũ xlij episcopis se pur gauit. vt refert Gratianꝰ i dicto. §. itẽ cũ balaã. in ver. itẽ Hieronimꝰ refert. Itẽ facit. c. si duo cõtra fas. iuncta gl. lxxix. di. vbi ꝯciliũ cõgre gatũ i cã schismatis: potest etiã pro scãdalo euitãdo vtrãq3 electionẽ cessare. vt. s. dixi. Itẽ per sacra gñalia cõcilia obediẽtia qñq3 subtra cta fuit istis romanis põtificibꝰ vt marcellino anastasio liberio. Io. xij. i. d. c. anastasiꝰ. itẽ Io. xij. fuit depositꝰ ꝓpt sua scelera ꝑserti q2 plu rimũ excedebat cũ mulierculis. Itẽ q2 tẽporibꝰ nr̃is vidimꝰ obedien tiã subtrahi ꝑ cõciliũ gregorio quõdã ꝛ bñdicto in ꝯcilio pisano. ꝛ tã dẽ in eodẽ cõcilio eis depositis alexandrũ subrogari. in ꝯcilio ꝟo ma gno cõstãtieñ. fuit subtracta obediẽtia Ioãni. xxiij. ꝛ tãdẽ ipse Io. ob sua scelera fuit depositus ꝑ cõciliũ. gregoriꝰ sibi cõscius cessit in eo dẽ cõcilio: ꝛ benedictus fuit postea depositꝰ ꝑ totã synodũ vniuersa lẽ. ꝛ Martinus papa. v. promotus tũc extitit q̃ nullo modo eligi po tuisset si nõ valuisset priuatio per sacrũ ꝯciliũ facta. ¶ Insuꝑ legimꝰ cardinales fuisse depositos in cõcilio. vt est text. i. c. ex gestis. de cleri. non resi. imo voluit ibi Host. qꝺ cardinalis nõ possit deponi nisi in cõ cilio. cõtrariũ tamẽ videt probari in. c. vnico. de schismaticis. li. vj. nã solus papa priuauit duos cardinales. S3 nõ est hec itẽtio nostra: s3 satis est nobis ꝙ conciliũ potest deponere cardinales. Itẽ cõciliũ de posuit patriarchã alexandrinũ q2 presumpsit excõicare sanctissimũ papã leonẽ ꝛ eũ deposuerũt patres de concilio. vt habet. Episcopos vero multos legimꝰ ꝛ damnatos ꝛ restitutos per sacra cõcilia. vt i. c. chrysostomꝰ. d. q. ad idẽ. xj. q. iij. si quis eps. ꝛ. v. q. iiij. nullus eps. Itẽ synodus excõicat ꝛ exercet cẽsurã ecclesiasticã. xj. q. iij. certũ. ꝛ ca. si qs episcopus. ꝛ. c. sicut. ꝺ hereti. Hinc gregorius vir sanctissimus se ꝛ nõ concilia destruit quisquis presumit absoluere quos cõcilia ligãt aut ligare quos absoluũt. vt. c. sicut. xv. di. apostoli quoq3 ꝑmũ episcopũ post dñi resurrectionẽ elegerũt Mathiã i locũ iude. vt patet Act. j. ꝛ. c. cleros. in ꝑn. xxj. di. Qꝺ aũt matthias fuerit in episcopũ ordina tus patet per illa verba prophete ꝛ episcopatũ eius accipiat alter. de episcopatu iude loquẽs. vt iterpretat scriptura. in actibus apostolorum in ꝑin. Demũ successiue in omnibus ciuitatibus episcopos ꝛ presby teros apostoli tũc reꝑsentãtes ecclesiã ordinauerũt leuitas etiã ꝑ eos dẽ apostolos ordinatos legimꝰ quorũ maximus fuit beatꝰ Stepha nus. Act. vj. ꝛ. xxj. di. i. si. vbi ẽt dicit ꝙ subdiaconos ꝛ accolitas eccle sia precedente tẽpore sibi ꝯstituit. ad id tex. no. in. c. vrbes. viij. di. vbi dicit qꝺ post aduẽtũ christi apostoli et eorũ successores in certis vrbi bꝰ patriarchas ꝛ ꝑmates posuerunt. ad idẽ. c. nulli. xcix. di. ꝛ alibi ꝺt tex. no. qꝺ dispositione apostolorũ ordinante dño primitus epi fuẽt cõ stituti. vt habet in. c. vno. viij. q. Itẽ papa presidens in ꝯcilio ꝓmulga uit decretũ per hec verba. si qs hoc nostrũ dcretũ synodali sentẽtia ꝓ mulgatũ. designãt enim illa ꝟba magnã autoritatẽ cõcilij: etiã papa est presens cõcilio. tex. est i. c. in nomine dñi. in ver. si quis. xxiij. dist. ad idem tex. in. c. zelus. ij. q. j. vbi papa in depositione duorũ episcoporũ vsus est his verbis: decernẽte nobiscũ sancta synodo in ꝑsentia depo siti ꝛ ab officio sacerdotali ꝛ excõicati a regimine episcopatꝰ aliena ti indubitãter existant. q̃ verba sunt notãda. ¶ Ad idẽ text. optimꝰ in. c. minus. de iureiur. vbi papa vtit his ꝟbis sacri autoritate cõcilij
21 prohibemꝰ ꝛc. Et nescio ita pulchrũ tex. in materia ꝙ † papa nõ indi gne ferre debeat ꝙ aliquid ꝓhibeat seu statuat autoritate ꝯcilij. vidẽ dus est etiã tex. i. c. ex multis. j. q. iij. vbi dicit ꝙ calcedoñ. synodꝰ vna de pricipalioribꝰ fecit statutũ suꝑ simonia eliminãda ab ecclesia dei. ad idẽ. c. virgines. ij. q. iiij. vbi synodꝰ statuit qꝺ moniales possunt ad alia monasteria trãsire ꝓpter strictiorẽ vitã. ꝛ est alius tex. valde no. i. c. xvi. q. iij. placuit huic sancte ꝛ magne synodo. vbi Gelasiꝰ papa i concilio existẽs enũtiauit cõstitutionẽ in persona sacri ꝯcilij. Et ẽ text. in hac materia valde no. ꝙ etiã vbi papa est ꝑsens põt ꝯstitutio edi nomine sancti concilij nec papa indigne ferre debet. Et si aliqñ repe riatur ꝙ papa cõcipiat statutũ nõie ꝓprio cũ cõcilio vel ꝯsensu conci lij. dico eñ pro diuersitate ista ꝯcordanda ꝓut dixi in. c. desꝑõ. ꝙ vbi materia habuit originẽ ꝛ cõclusionẽ a cõcilio d3 fieri nõie concilij: q2 conciliũ est aliud qꝺ statuit ꝛ nõ papa qui nõ fuit autor illiꝰ materie. S3 vbi materia originat a papa: ꝛ tũc pt qñq3 cũ cõsilio ꝯcilij vel cũ cõsensu ꝓut consiliũ ꝛ cõsensus cõcilij habuerit: ꝛ an ꝯstitutio ꝺbeat attribui cõcilio vel pape loquẽs dicit. nos cũ cõcilio vel ꝯsensu cõcilij videndũ est qꝺ in simili notat Archidia. xvij. di. in prin. Itẽ conciliũ decidit causas iter priuatas personas ꝛ matrimõiales ꝛ imponit pe nitẽtiã trãsgressoribꝰ. vt. c. de spon. statuit super electionẽ. vt. c. osius. de elec. Itẽ synodus ꝯstantieñ. diuinitus inspirata correctionẽ eccle sie promulgauit canones nu. ccij. ad id facit. c. nicena. iij. di. vbi dicit ꝙ synodus nicena volẽs corrigere vitã hominũ multos canones edi dit. ad idẽ põt multipliciter adduci. c. bene quidẽ. xvj. dist. vbi papa i cõcilio loquẽs ꝛ ad cõciliũ sua verba dirigẽs. dixit hec verba: põt ꝟbũ vestrũ iudicare cõciliũ ꝛc. ꝛ ibi sancta synodus ꝛ c. vbi cõgregatio pla torũ appellat synodꝰ etiã sine papa. ꝛ põt iudicare dũmodo legitime sit ꝯgregata. Itẽ cõciliũ statuit circa psallẽdi modũ in ecclesia. vt i. c. ꝺ his. xj. di. ꝛ. c. placuit. xiij. dist. ad idẽ. xvj. q. ij. c. visis. vbi papa appel lat cõcilia sancta vbi a sanctis cõcilijs post principiũ multa alia iura ꝛ pene infinita possent adduci. Ex quibus clarissime potest colligi ex gestis cõciliorũ: ꝛ sic ex cõsuetudine vniuersalis ecclesie preeminẽtiã magnã sacrorũ cõciliorũ. Nã vt predixi si nõ habuissent hãc potestatẽ a deo minime potuissent hanc iurisditiõis plenitudinẽ i ecclesia exer cere. Quinimo ipsa cõcilia vident dedisse potestatẽ in multis ipsi ro mano põtifici. Et non sic legitur contra. primo est text. in. §. hinc. xvij. di. vbi scientes ꝙ ius sedit primũ Petri apostoli meritũ deinde cõci liorũ venerandorũ autoritas singularẽ in ecclesijs tradidit potestatẽ. Ad idẽ. iij. q. vj. i. c. dudũ. vbi dicit ꝙ dudũ a sanctis apostolis succes soribusq3 eorũ in antiquis decretũ est statutisque hactenꝰ sancta ꝛ vniuersalis apostolica tenet ecclesia. non oportere preter conscientiã Ro. põti. vltima cõcilia celebrare vel episcopũ dãnari. ꝛ subiicitur ibi qm̃ sanctã Romanã ecclesiã primatũ omniũ ecclesiarũ eẽ voluerũt ꝛc. Ex quibꝰ verbis gl. ibi colligit ꝙ cõcilia dederũt primatũ romane ec clesie qꝺ dicit gl. verum esse seculario. sed ipse christus principaliter. vt ij. di. Quis. ꝛ ita intelligit cũ hac dist. c. aliorũ. ix. q. iij. vbi idẽ videt ꝓ bare. quod ꝯcilia dederunt pape singularem ptãtem in ecclesia. Et hãc distinctionẽ quod principaliter papa habuerit a deo secũdario ꝛ concilijs. tenet etiã glo. in. d. i. §. hinc etiam. Si ergo cõcilia non habe rent hanc potestatẽ supremam a deo quomodo potuissent aliquã po testatem dare pape principaliter aut secundario cũ nemo dẽt quod nõ habet. vt in. c. daibertum. j. q. vij. ꝛ in. c. quod autẽ. de iure pa. S3 ego soleo docere aliã ꝛ arbitror elegãtiorẽ ad alia iura solutionẽ videlicet qꝺ ꝯcilia dederunt singularẽ potestatẽ in ecclesia dei nõ accumulati ue s3 priuatiue quo ad alios: q2 multa subtraxerũt ab episcopis ꝛ mi nistris ecclesie ꝛ voluerũt ꝑtinere ad solum papã. a multisq3 abstinet ꝯciliũ volũtarie volẽs illa explicari per solũ papã. extra in dicto. c. du dũ. ꝛ in. c. Quis. iij. q. vj. Nam conciliũ ꝓuinciale poterat oliz ex causa deponere epm. xv. q. vij. si quis. ꝛ. c. si autẽ. cũ si. Et statutũ postmodũ fuit per cõcilia ꝙ l3 apud ꝓuinciales possint vẽtilari cause episcoporũ diffiniri tamẽ absq3 autoritate romani põtificis nõ debent. vt tex. c. Quis. iij. q. vj. allegãs hãc rationẽ videlicet sicut ab apostolis eorũ suc cessoribus multorũ ꝯsensu episcoporũ iã definitum est. Idẽ dicit in. d. c. dudũ. facit ecclesia qꝺ hodie statutũ ẽ quod ad indulgẽtias ꝯcedẽ das. Nam restricta est potestas epõrũ. vt in. c. cu3 ex eo. de pe. ꝛ remis. Et idẽ dicendũ in multis similibꝰ. Nã apostoli olim ad oĩa fere appo nebãt manꝰ q̃ hodie reseruata sunt soli romão põtifici. ꝛ facit optime

tex.i.c.sacrosancta.prope fi.xxij.di.ibi ꝛ post pauca inter beatos apostolos quedā fuit discretio, lꝫ oēs essent apostoli. Petro tñ cōcessum est a deo. Et ipsi iter se noluerūt idipsum vt reliqs oibus preesset apostolis ꝛ cephas.i.caput ꝛ pncipiū teneret apostolatꝰ q ꝛ eādē formaꝫ suis successoribꝰ ꝛ epis tenēdā tradiderūt. q verba sunt multū notanda. Et presertim ibi ꝛ ipsi inter se noluerūt idipsū quasi de nouo apl'i elegerūt Petrū in caput ꝛ vt pncipiū teneret apostolatus. Que vba 22 etiā sunt notāda. ¶ Ex qbꝰ infert qđ† papa nō habuit omnimodā potestatē solus: sꝫ fuit primꝰ in apostolatu: ꝛ sic iurisditio vt pdixi est in toto corpore eccl'ie olim repsentata per apostolos in Petro tanq̄ pncipali. Et ideo si errat pōt tota ecclesia.i.ɔciliū illā repsentās ɔtra eū modis supradictis animaduertere: qꝛ orbis ē maior vrbe vt sepe dictū ē. ꝛ facit optime tex. gregorij iūcto.c.ecce.xix.di. ¶ Simile ē videre in regimine venetiarū. nā dux est primus ꝛ in cōciliis ꝛ iter mēbra ciuiū. Si tñ errat sibi resistit per ciuitatē. ꝛ si opꝰ est deponitur: fūdamētū iurisditiōis est in corpore ciuitatis ꝛ in duce tanq̄ in principali ministro. Et q̄q̄ posset hec similitudo morderi ex eo qꝛ dux iurisditionem recepit a populo: ideo nō est mirū si ex causa a populo dponi pōt sicut oliꝫ iperatores q recipiebāt potestatē a populo romano, ex causa deponebant etiā ab ipso populo. vt probatur in.l.ij.ff.đ origi. iur. ꝛ facit qđ no. Bar.in.l.fi.C.de legi. Sꝫ papa habet principalē potestatē a deo. vt.d.c. q̄uis.xxi.di. ꝛ.c.sacrosancta.pal. ꝛ xxi.dis.i nono. cā fi. Ad hoc enim respōdet q lꝫ papa receperit potestatē a deo tñ ecclesia vniuersalis recepit a deo ꝛ maiorē qꝛ tota potestas ecclesiastica est i corpore ecclesie tanq̄ i fundamēto. petrꝰ aūt recepit tāq̄ principalis minister. vt.s̄.dixi post Aug. ꝛ alios. Cū ergo papa sit de corpore ecclesie ꝛ nō ecclesia vniuersalis. vt notāter dicit gl.i.d.c.ecce. pōt tota potestas ꝛ ipsuꝫ corpꝰ ecclesie sibi resistere ꝛ in eū tanq̄ deuiātē a volūtate diuina animaduertere sicut.s̄. pbatū est. ¶ Et vt finē huic mēbro faciamꝰ submitto quādā nobilissimā autoritatē Aug. p hac excellentia ɔcilij. ipse eni Aug. in quadā epistola ad gloriā. ꝛ ylesinū ꝛc. Inter cetera contra quosdaꝫ donatistas qui fuerāt reprobati vt qdā cecilianꝰ eps carthagineñ. absolutꝰ a sentētia melchiadi tūc romane vrbis epi ꝛ quorūdaꝫ aliorū collega. ex parte imperatoris dputatorū quos ad pces donatistarū iperator sic inquit q si dicerent malos ꝛ puersos fuisse iudices q mos est omniū malorū litigatorū cū fuerit etiā manifestissima veritate supati quasi nō eis ꝛ adhuc dici posset ꝛ iustissime dici ecce putemus alios epos qui Rome iudicarunt nō bonos iudices fuisse restabat adhuc plenū ecclesie vniuersale cōciliū. vbi etiā cū ipsis iudicibꝰ causa posset agitari; vt si male iudicasse ɔuicti essent eorū sententie soluerent. Ex qbꝰ verbis notāter infert qđ ex sentētia romani pontificis quā etiā tulisset cū nō nūc pontificibꝰ pōt haberi recursus ad conciliū. ꝛ per ipsum cōciliū sententia pape reprobari pōt si cōuincit iniusta. Et ex ista autoritate Aug.i cā fidei. pro quo facit qđ leg. ꝛ no.xix.di. Anastasius. ꝛ.xxiiij.q.ij.cū quibꝰ. Nec ob. si dicat qđ in predicto casu papa cognouit ad instantiā imperatoris qñ ex delegatiōe sua. vnde fuit postea appellatū ad ipsuꝫ imperatorē: qꝛ dico quod ex quo imperator scripsit pape in pertinētibus ad iurisditionē suā potiꝰ suā iurisditionē videt excitare q̄ potestatē delegare. vt pbatur in.c.licet.de offi.or. hinc Aug.i dicta epistolꝰ.in.ij.co. appellat illud iudiciū ecclesiasticū. Nec ob. q fuit appellatuꝫ ad imperatorē: qꝛ de facto hoc processit. nec Aug. hoc ibi approbat. Et hāc opi. q in casu heresis: puta cū pcipit papa aliquid ɔ̄ fidē vel sentētiat q possit ad cōciliū appellari. tenui oliꝫ in disputatione illa que incipit. eps motus: qꝛ in cā heresis ɔciliū est.s̄. papā: ꝛ licite in hoc casu subditi ab eo recedūt.xxiiij.q.i.achatius.xix.di.anastasius. ꝛ ibi gl.i.d.§.itē balaā. in ver. simmachus. in eo em̄ qꝛ papa est hereticꝰ minor est quolibet catholico. vt glo.in.d.c.achatiꝰ. nec ē caput ecclesie sꝫ extra ecclesiā ꝛ cognoscere hꝫ ecclesia cuius fides deficere non pōt.xxiiij.q.i.a recta: ꝛ in gl. ꝛ in.c.quicūqꝫ.ea.causa ꝛ questione. si diceremꝰ ɔ̄triū ecclesia posset periclitare. vt i simili no.gl.in.c.si papa.lx.di. ꝛ i hoc casu nō facio dubitationē sed aliquos alios casus in quibꝰ pōt a papa appellari ad cōciliū. prosequor in dicta disputatione. ꝛ hec de gestis cōciliorꝫ. Ex qbus vt predixi resultat generalis cōsuetudo ecclesie q magnā autoritatē hꝫ i ecclesia. vt dicit Aug. de fide christiana ꝛ habet.c.catholica xi.di. catholica ecclesia p orbē diffusa tribꝰ modis pbat existere. quicquid enī in ea tenetur autoritas est scripturarū: aut traditio vniuersalis: aut certe propria ꝛ particularis instructio ꝛc. q tex. est notādus ad idē.c.omnia.xij. vbi etiam bonus tex. post principium.

AD quintū mēbrū scilicet de

ratiōe iuris naturalis pōt adduci hec ɔsideratio: lꝫ caput in corpore vero regit corpus ꝛ influat in ipsē. tñ si caput incidit in grauē egritudinē mēbra vt subueniāt corpori ligant caput ꝛ ɔstringūt: ita debēt facere omnia mēbra ecclesie ꝛ presertī totū corpꝰ ipsiꝰ ecclesie cōgregatū. vt si papa deuiat a vero ꝛ scādalizat ecclesiā debēt occurrere saluti totiꝰ corporis. presertim cū papa nō sit verū caput ecclesie sꝫ administratiuū seu politicū. nā verū caput est xps. vt in.c. vnico. de sac. vnctio. ꝛ nō. gl. i cle. ne romāi. de elec. nā cū ecclesia sit corpus xpi. vt aplus i plerisqꝫ locis dicit. ꝛ tex. i.c.schisma.i.fi.xxiiij.q.i. ꝛ in.c.aduocauit.ea.cā ꝛ questiōe. Sequit necessario qđ ipse christꝰ sit 23 caput ecclesie. † Ad idē facit qꝛ deficiēte supiore licitū ē cuiqꝫ sibi ipsi dicere ius. vt no.gl.in.c.ius gentiū.i.di. ꝛ Inno.in.c.olim.đ resti.spo. facit tex. iuncta gl.in.l.nullus.C.de iudeis. ꝛ tex.no.in ti.de milite vasallo qui cōtumax est.c.vna.in fin.li.feudo. vbi permittit vasallo in defectū iustitie sibi cōsulere dominū depredari. qꝛ in defectū magistratꝰ quo tēpore licebat cuiqꝫ ius sibi dicere. p̄supposito ergo ꝛ nō concesso qđ papa nō haberet hic superiorē cū suis prauis operibꝰ adducit ecclesiam quasi in perditionē: nec pōt aliter induci vt se corrigat licitū est vti iure naturali. videlicet expellere eū ab illo regimine: qꝛ nō dicit pōtifex ex quo tali modo abutit pontificatu. Malꝰ em̄ p̄latꝰ ꝛ incorrigibilis non videtur ex volūtate dei cōstitutus. p hoc naturale dictū Hiero.in.c.audacter.iij.q.i. vbi cōcludit qđ nō semper princeps ꝛ iudex ecclesie p dei arbitriū datur. adducit exemplū de Saul cōtra quē dicit dñs postq̄ populus fecerūt sibi regē ꝛ nō per me principē ꝛ non per consiliū meum: ꝛ tamē Saul elegerat dñs. Sꝫ qm̄ nō ꝓm dei volūtatem sed ꝓm peccatoris populi meritū fuerat electꝰ: negat eum sua voluntate vel cōsilio constitutū. Itē licet papatꝰ in se sit de iure diuino. tñ in personā illius vel istius est facto hominū: qꝛ cadinales gerentes in hoc vicē ecclesie vniuersalis eum elegerūt merito si nō est secūdū volūtatē dei ꝛ ecclesie vniuersalis debet posse dici: qꝛ errarūt eligēdo talem. nec deus videtur velle resistere huic deiectioni sꝫ potius assistere cum dixerit sal infatuarū ad nihilū valet vltra nisi vt mittat foras ꝛ conculcet ab oibus. vt.s̄. in primo membro plenius dixi. Itē nō est verosimile qđ deus nō diuiserit potestatē in terra que valeat puidere aduersus hoc maximū periculū ecclesie: vbi ecclesia pro pastore receperit lupum rapacem: ꝛ quod nō possit aduersus illiꝰ rapacitatē sibi puidere qđ deꝰ magis diligat personā scelestissimi hominis quē ipse nō elegerit q̄ salutē totius ecclesie pro qua voluit sanguinē ppriū effundere. Nā sicut in simili dicit Inno.in ca qđ super his. de voto: qđ nō fuisset christꝰ diligēs paterfamilias si non dimisisset in terra aliquē q vice christi posset subuenire oibꝰ necessitatibꝰ ecclesie. ita dico quod sicut subuenit ecclesie dimittēdo vicariū: ita nō est vosimile q nō subuenerit ecclesie dimittēdo potestatem supra vicariū si cōuertit i lupū. Et iste persuasiones sunt ex superabundāti. Nā recto iure pōt ecclesia prouidere oibus suis necessitatibꝰ ex potestate suprema sibi a christo tradita vt patuit ex supradictis. ¶ Ultimo probatur intētio nostra ex ratione iuris ciuilis per tex.in.l.fi.cum corneliꝰ.ff.de solu. vbi habetur qđ si mādaui titio vt reꝫ meā traderet sēpronio si ɔditio sempronij est ita mutata qđ verosimiliter ego nō mādassem reꝫ sibi tradi nō debet titius rem sibi tradere: ita qđ ex sola volūtate mea cōiecturata videt reuocatū mandatū: ita in pposito nostro ex quo quis eligitur in pastorē ꝛ principaliter eligit vt pascat oues dei. vnde christꝰ volēs cōmittere curā Petro ter pmo eū interrogauit: an diligeret ipsuꝫ christū vt Io. vlti. ꝛ.c.significasti. de elec. quasi innuat qđ nō ē idoneꝰ pastor qui nō diligit deū. si ergo videt ecclesia illū nō vti officio pastoris sed lupi. nec potest induci aliter vt se corrigat debet ex tacita volūtate dei illi subtrahere obedientiā. pro quo facit etiā ratio.l.si hominez.ff. mandati. vt patet qđ procurator specialiter impedit suam potestatē exercere si aliqua sunt innouata verosimiliter nō cogitata p dñꝫ tpe constitutionis ꝛ dationis mādati ad idem quod notat.in.l.si quis cū sciret.ff.pro empto. multo fortiꝰ pōt sibi prouidere etiā ecclesia vniuersalis aduersus malū pastorē ex volūtate diuina nō electū sꝫ forte propter peccata. vt dicit Hiero.in.d.c.audacter. Que qdē ecclesia. vt supra dictum est ꝛ regina ꝛ corpus christi ꝛ sponsa ꝛ cōiunx eiusdē ꝛ terribilis in potestate vt castrorum acies ordinata. Et hec sunt p psuasionibus ad confirmandum ea que supra veraciter pbata sunt de potestate ecclesie. Et hec de secundo dubio principali.

REstat postremo tertium et

24 vltimū dubiū attingere: † an scꝫ ɔ̄ dictū quōdā Eugeniuꝫ sacrū Basilieñ. cōciliū iuste pcesserit tā citādo q̄ suspēdendo ac successiue ipsum a papatu deponēdo ꝛ qđ nō iniuste. Quinimo māsuetissime ꝛ cū magna potentia cōtra eūdē pcesserit multipharie illico ostendā. Et qm̄ citatio est iudiciū fundamētū in.c.qm̄.de pba. et in.§.insti.de pe.temere litigantiū. ad eius iustificationē pmo condescendā. Pro qua pmitto qđ sacrū Basiliē. ɔciliū ob tria pcipue ꝛ sanctissima qdē opa ɔsumēda cōgregatū extitit. Primo p extirpatione heresis. Secūdo p pace populo christiano pcurāda. Tertio p ecclesie dei reformatiōe tam in capite q̄ in mēbris fienda. Circa primū qualiter se habuerit sumptibꝰ ꝛ laboribꝰ nō parcēdo inclitū Bohemie regnū attestari pōt. Nā q diu gentiū armorū magni exercitus gladiis materialibꝰ efficere nō valuerūt ipsa sacra synodꝰ doctrina sermone variisqꝫ legatariis missionibꝰ ac mutuis disputationibus deo primū fauente peregit ita vt illud regnuꝫ iam per omnia pacatū crederetur ꝛ aliter q si hoc presens dissidiū ecclesie allatum nō extitisset nulla erroris scintilla in dicto regno remansisset nisi concilium illud magnū ingenium apposuisset nō modo in regno illo incendiū accensuꝫ deuastationem attulisset: sed multas finitimas regiones infecisset ꝛ penitꝰ comsumpsisset vt in multis locis experiētia rerum magistra edocuit.

Quātumcunqꝫ

Quantūcunqꝫ vero erga grecorū reductionē ⁊ vnionē processerit: ne
mo est qui nesciat. Nā vt supra p̄libatū est suis crebris legationibus
ad hāc vnionē excitati sunt greci suis exhortatiōib⁹ ⁊ pecuniarū largi
tionibus in ciuitate ꝯstātinopolitana grecoꝝ p̄libati ad hāc rē tractā
dā adunati sunt. Et demū cū eorū orationibus ad instātiā eiusdē san
cte synodi in eadē missis negotia reductiōis ⁊ vniōis ꝯcordata fuere.
Et tādē nō sine maximo ⁊ fere intolerabili sumptu ip̄a sancta syno
dus ꝓ eisdē grecis ad ꝯciliū ycūenicū vehendis suis pecunijs ⁊ sum
ptib⁹ galeas plures destinauit venissentqꝫ iuxta votū sacri ꝯcilij nisi
quōdā eugeni⁹ suas galeas destinasset fuissentqꝫ ꝑ alios viros potē
tes ⁊ cōitātes plurimū vt ad eundē quondam eugenium declinarēt
sollicitati. Et si quid boni cū ipsis grecis actū est sacrū conciliū causa
extitit: ipsum em̄ fuit cā cause ⁊ ꝑ ꝯn̄s cā effectus. Adducti em̄ fuerūt
ad Ferariā ne venirent ad concilium ⁊ si ad sacrū conciliū venissent
nulla profecto erroris scintilla remāsisset. Sꝫ hec dicimus vt videant
cūcti ꝙ nō frustra sacrū cōciliū tāto tp̄e Basilee resedit ꝙ opam suā
ab eo qđ erat pius operādū manū nō retraxit. ad pacē aūt reformādā
inter varios principes ⁊ diuersos populos nō pigre operā apposuit.
attestari hec possunt tota Gallia Italia ⁊ germania ⁊ multe ꝑtes: ⁊
legatorū tam cardinaliū q̄ alioꝝ patrū varie missiones. cura em̄ mā
datur dispensatoribus ꝑ christū ⁊ non curatio: quia illa nō est in ho
mine. Ait em̄ ipse in parabola. Curā illius habe: vñ remuneratꝰ cura
⁊ labor. vñ apostolus ait se ceteris plus laborasse. Non em̄ dicit plus
ceteris fuisse. ideo inquit scriptura reddet deus mercedē laborū erga
eccl̄ie reformationē saluberrima plurimū decreta edidit oīm fere curie
romane inueteratorū abusum ⁊ simoniace prauitatis extirpatiua re
ducendo eccl̄ie statū ꝓh dolor collapsum ad priscorū patrū ordinatio
nem saluberrimā vtpote decretū de annatis nō soluēdis: pro quarū
solutione ex christianitatis ꝓuincijs oībus aurum detestabili adinuē
tione ad ipsam curiā romanā ducebatꝰ: ecclesiastice dignitates ob into
lerabiles solutiones ita cōprimebantur quod aut perpetuo fenerato
ribus remanerēt obligati: aut ex illorū redditibus nihil supererat qđ
ad aliquē piū vsum ꝯuerti potuisset. promouebantur plurimi: quasi ꝑ
quādā rogationē q maiores ⁊ vberiores pecunie sacculos deferebant
sciēti disciplina ⁊ bonitate oīno ꝯtēptis. ⁊ sic teste Augustino potius
fures aut mercenarij ecclesijs p̄ficiebantꝰ q̄ veri pastores. vt in .c. tres
ꝑsonas. xxiiij. q. iiij. ⁊ vt canō verissime attestatꝰ nihil est qđ ecclesie dei
magis officiat q̄ indigni assumantꝰ p̄lati ad regimē animarum. vt in
c. ne ꝓ defectu. de eccl. vñ adimpleta vr̄ illa ꝓphetia. Obscurentꝰ ocu
li eoꝝ ne videāt: ⁊ dorsū eoꝝ semꝑ incurua. Extinguit gratiarū expe
ctatiuaꝝ abusum q̄ indifferēter a pecunie obtētu absqꝫ ꝑsonarū dele
ctu ꝯcedebantꝰ. Procidit suꝑ bñficiorū collatiōe seu suꝑ reseruationi
bus auferēdis ordinatis locorū cōsulendo q ꝑ gesta ⁊ abusus curie ro
mane ita oppressi erāt ⁊ in suis iurisditionib⁹ exhausti: vt solus papa
oībus incūberet oīa solus occuparet: acsi suꝑ eo duntaxat ecclesia fun
data esse videretur oblitusqꝫ foret gestorū Petri ⁊ alioꝝ sanctoꝝ suc
cessorum. Non sic agit Greg. sanctitate ⁊ scīa mirificus q ad patriar
chā Alexandrum qui eum in prefatione epistole vniuersalem papam
appellauerat rescripsit vt tale verbū suꝑbū vltra nō scriberet: dicēs ꝙ
alij detrahitꝰ cū alteri plusq̄ rō exigit p̄betꝰ. subiungēs honorē meum
esse nō deputo in quo fr̄es meos suū honorē ꝑdere cognosco. Honor
me⁹ nāqꝫ est honor vniuersalis eccl̄ie: meus honor est fratrū meorū so
lidus vigor. tūc ergo sum honorat⁹ cū singulis quibuscūqꝫ honor de
bitus nō negetꝰ ⁊c. vt lati⁹ in. c. ecce. xcix. di. ⁊ alibi idē Greg. sic inqt.
Si sua vnicuiqꝫ ep̄orū iurisditio non seruatꝰ qđ agitꝰ aliud nisi vt per
nos ꝑ quos ecclesiastic⁹ custodiri illesus ordo debuit ꝯfundatꝰ. vt. c.
ꝑuenit. xi. q. i. ¶ Edidit insuꝑ synodus Basilieñ. decretū de cāis imi
tādo illā sanctā Nicenā synodū q̄ statuit negotia debere tractari i ꝓ
uincijs qbus orta sunt vt pleni⁹ habetꝰ in libris ꝯciliorū. ⁊ narratꝰ. iij.
q. vi. neminē. Edidit insuꝑ decretum de cōcilijs ꝓuincialibus ⁊ syno
dalibus celebrandū dās formā vt iugiter ibi de morū reformatione
tractatꝰ. Item de ꝯcubinarijs ⁊ iudeis de assumptione ad apostolicā
sedē ⁊ cardinaliū de pacificis possessorib⁹. ⁊ multis alijs qdē honestis
simis ad reformationē eccl̄ie in capite ⁊ in mēbris ꝑtinētib⁹: ⁊ p̄cipue
inter alia p̄clarissima opera edidit decretū vt ecclesijs collegiatis p̄ci
pue cathedralibus ꝑ electionē ecclesiarū ⁊ non ꝑ ambitionem vel secū
dum carnem ⁊ pecuniarum largitionē ꝓuideretꝰ. Sꝫ ꝓh dolor ip̄e quō
dam eugenius q primus ⁊ precipuus in hoc sanctissimo opere esse de
buit tāq̄ in ꝑsonā Petri pōtificis a Christo dictū fuit. Si diligis me
pasce oues meas: nō solū hec omnia decreta respuit sed etiā illa q̄ ip̄e
in sua adhesione solēni ꝓbauit ꝓfitendo illud sacrū Basilieñ. cōciliū
legitime fuisse inchoatum legitimūqꝫ continuatum ⁊ ꝓsecutionemque
habere debere: ad illa sanctissima opa ob que extitit ꝯgregatū faciēs
specialiter mētionē de reformatione fienda tā in capite q̄ in membris
Quantū est magna cum animaduersione hec transgressio digna sit et
saluberrima decreta vel generale concilium legitime congregatū suꝑ
reformatione ecclesie edita ꝑ papam ꝯtēnantꝰ facile ex infra dicēdis
quisque cōprehendere poterit. Ex hoc enim ꝯtemptu blasphemia in
spiritumsanctum oritur vt est tex. no. Damasi pape sic ingentis. vio
latores canonum volūtarie grauiter a sanctis patrib⁹ iudicantꝰ a san
cto spiritu cuius instrumēto ac dono ditati sunt dānantꝰ. qm̄ blasphe
mare spiritūsctm̄ nō incōgrue vr̄ q2 ꝯ̄ eosdē sacros nō necessitate ꝯpul
si. Sꝫ libēter aliqd ꝓterue agūt aut loq p̄sumūt aut facere volentib⁹
sponte consentiūt. talis em̄ p̄sumptio manifestū gen⁹ est blaspheman
tium spiritū sctm̄: qñ vt iam p̄libatū est ꝯ̄ eū agit cui⁹ iussu ⁊ gr̄a scti
canones edicti sūt hec nouissime Damasus papa. i. c. violatores. xxv.
q. i. Cui quōdā Damaso ꝯcordare vr̄ ille magn⁹ leo papa ingens in
ter cetera magna voce ꝓnūtiare nō timeo. Quod q illa q̄ dicim⁹ san
ctorū patrū sancta que apud nos canonū nomine p̄titulantꝰ: siue sit il
le ep̄s siue cleric⁹ non indifferenter conuertitꝰ recipere nec catholicam
⁊ apostolicā fidem nec sancta ea xp̄i quatuor euāgelia vtiliter ⁊ effica
citer ad effectū suū retinere vel credere ꝓbatꝰ. vt est tex. no. ipsi⁹ Leōis
in. c. de libellis ꝓpe finē. xx. dist. vñ gl. intelligit ꝙ nō recipiēs canones
sanctorū patrū ex ꝯtemptu est hereticus. vt satis hoc ꝓbat ipse text.
nam videtꝰ negare potestatem ꝯsedentiū quo casu absqꝫ hesitationis
scrupulo talis heresis crimē incidit. vt leg. ⁊ no. in. c. nulli phas. xix. di.
Nā hereticus nō est solū q errat in articulis fidei: sed etiā q hꝫ ꝑuersū
dogma. vel nouas gignit opiniones diuersas a iudicio ecclesie. vt est
tex. cū gl. in. c. i. de vsu. ad idē. xxiiij. q. iij. c. heresis. ⁊ in. c. abolēde. de he
reticis. Et ad propositū nostrū ꝯtra ip̄m quondā eugeniū facit tex.
in. c. heretic⁹. xxiiij. q. iij. vbi text. Augu. sic bellissime ad ꝓpositū dicit
hereticus est q alicuius tēporalis commodi ⁊ maxime vane glīe p̄nci
patusqꝫ sui gratia falsas ac nouas opiniones vel gignit vel sequitꝰ. ⁊c.
Hinc dicit gl. singularis in. c. sacerdotes. ⁊ reliqui ecclesie ministri. ij. q.
vij. ꝙ prelati qui non seruant canonē pōt ab eis recedi propria autori
tate sicut ab hereticis ⁊ excōicatis etiā ante sententiā. ⁊ facit. c. alieni.
ea. cā ⁊. q. ⁊ intelligo illā gl. qñ p̄lati indifferenter seu ꝯtēptu nolunt se
submittere canonibus sicut decretis ꝯcilijs faciebat ip̄e dñs Gabriel
vnde ex p̄dictis potuisset sacrū ꝯcilium sibi subtrahere obedientiam
cū ista notoria existerent. Nam sacrum cōciliū sepenumero ip̄m quon
dam Eugenium monuit ꝑ suos oratores ⁊ lr̄as vt decreta sacri ꝯci
lij vellet vt tenebatur recipere sꝫ in vanū semper elaborauit sed cū mo
nitionib⁹ ꝓficeret debuit ne pati vt ꝯcilium autoritas collaberetꝰ ad
eū in papatu tolerare quē male sentire de autoritate eccl̄ie videbatur
imo ipsam cōtemnere videbatꝰ. Nam error cui non resistitꝰ approbatꝰ
vt. s̄. dixi in. c. error. Quinimo non solū cū p̄dicto ꝯtempto respsus eēt
sed tanq̄ notori⁹ scādalizator ecclesie incorrigibilis ꝯsilio ip̄i delatus
fuit: vtpote de simonia: ꝑiurio dilapidatione bonoꝝ eccl̄ie. de trans
gressiōe statutorū ꝯcilij Basilieñs. de homicidio ⁊ alijs plurimis inci
tatorio ꝯ̄ ip̄m decreto expressis notorie irretitus: quib⁹ attentis qs ne
gare audebit sacrū ꝯciliū citare nō debuisse aut non debuisse ip̄m quō
dam Eugeniū. nā vt patuit in precedenti dubio sacrū concilium ꝓce
cedere potest contra papā in cā heresis manifesta vel occultarent si su
spect⁹ tantū dicatꝰ de heresi quo casu nō solū conciliū imo imperator
potest exigere a papa vt fidē suā ponat in scriptis vt est tex. in. c. sata
gendū. xxxv. q. i. itē vbi aliud crimē quodcūqꝫ sit illud est notoriū ⁊ ex
eo scādalizatꝰ eccl̄ia in casu nostro ꝯcurrebāt oīa p̄dicta q̄ si nō fuisset
debito mō ꝑ dictū Eugeniū excusata heresim apertā inferebāt ⁊ scan
dalum totius eccl̄ie. Potuit ergo ⁊ debuit ip̄a sancta synodus ip̄m
quōdā Eugeniū admonere ⁊ citare vt ꝯpareret ꝑ se vel per aliū in cō
cilio ad se excusandū ⁊ defendēdū. nec poterat oculis cōniuentib⁹ sine
dei offensa illā citationē p̄terire: q2 vt dicit Grego. sicut laudabile dis
cretūqꝫ est reuerētiam ⁊ honorē exhibere p̄orib⁹: ita rectitudinis ⁊ dei
timoris est si qua in eis sint que indigent correctiōe nulla dissimula
tione postponere ne totū (ꝙ absit) corp⁹ morb⁹ inuadat si in capite
lāgor nō fuerit curat⁹ vt lati⁹ habetur. ij. q. i. c. sicut inquit. p̄cauereqꝫ
debuit sancta synodus illud Greg. suꝑ Hieremiā cui dicit odiose nō
est trāscurrendū. ꝙ vno peccante ira dei super omnē apl'm venit sicut
accidit Achor peccāti q furat⁹ fuerat regulā aureā. vt ibi dicit gl. hoc
em̄ ſm eū frequēter accidit qñ sacerdotes q populo p̄sunt erga delin
quentes beneuoli videri volūt ⁊ verētes peccantiū linguas sacerdota
lis seueritatis immemores nolūt compellere qđ scriptū est peccātē co
rā oībus argue vt ceteri metū habeāt. Et iterū auferte malū de vobis
metipsis: ⁊ post pauca dū vni parcūt vniuerse ecclesie moliuntꝰ interi
tū. Que ista bonitas: que ista misericordia est vni ꝑcere ⁊ omnes in di
scrimē adducere. polluitꝰ em̄ ex vno peccatore popul⁹ sicut ex vna aut
morbida vniuersus grex inficitꝰ: q̄ verba notāda sunt in ꝓpositū. ⁊ hr̄
in. c. sed illud. xlv. di. ¶ Sed qđ multis immoror: debuit ne tādē illud
p̄ceptū dñicum sctā synodus p̄terire ⁊ qđ cōtēnentē ⁊ non audientē
ecclesiā mādat vt ethnicū ⁊ publicanū habendū: sꝫ fortassis dicēt ad
uersarij qđ hec alia in citatorio illo exp̄ssa minime veritatem contine
bant profecto hec allegatio nō excusat ip̄m quōdā Eugeniū qm̄ ad
iustificationē citationis satis est qđ illa exprimantꝰ in ipsa citatione: q̄
si vera essent fundarent iurisditionē citātis. vt no. Bar. in. l. ij. ff. si qs
in ius vocat. ⁊ Inn. in. c. verum ⁊. c. cū sic generare. de fo. cōpe. ⁊ Gui
do. de suza. in auf. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi opor. facit. l. cū qdā
puella. ff. de iurisd. om. iu. dixi plene in lec. mea. in. c. si cleric⁹ laicū. de
for. cōpe. si em̄ ipse quōdā Eugeni⁹ p̄tendebat illa falsa vel habebat
aliquā excusationē de illa cur non comparuit per se vel per aliū ⁊ ille
inficiat⁹ fuisset ostendissetqꝫ suam innocētiā ⁊ dedisset pacem ecclesie

cur nõ imitat⁹ eſt Gregoriũ: Sixtũ: Leonẽ: Symmachũ: Marcellinũ: ⁊ multos alios ſummos põtifices q̄ ſpõte in ſuis ↄciliĳs gñalibus ſuã infamiã purgare voluerũt vt in iuribus ſupius allegatis ac in caſu noſtro nõ ſolũ infamia dicebat̃ ꝯ eũ: ſ; delictorũ notorietas cũ ſcãdalo eccl'ie vniuerſalis ⁊ cũ incorrigibilitate: vñ q̄to res erat piculoſior tãto animoſior ſi ſibi ↄſcius erat ⁊ ad ſuã innocẽtiã oſtẽdẽdã venire aut mittere ad excuſandũ ſeu defendẽdũ iuxta citatiõis edictum debuiſſet. Attamẽ ipſe ꝓ obediẽtia q̄ eccl'ie m̄ri ſue exhibuiſſe debuerat non ſolum cõtumaciã ſ; ⁊ rebellionẽ exhibuit falſo aſſerens libertatẽ nõ adeſſe in ciuitate Baſilieñ. ⁊ multa alia obiecit ꝑ q̄ tãte eccl'ie auctoritatẽ ſupra eũ negare videbat̃ vt poſtea ꝑ alias ad diuerſas mũdi partes ꝑ ipſum deſtinatas ſcholas clari⁹ patuit ad ↄciliũ illud Baſilieñ. ſe diſſoluere ex tunc dicit ſi cõcilium ad vlteriora ꝓcederet ꝯ eum aut contra aliquem ex ſuis preſideñ. Baſilee tũc cõmorãtibus. Et q2 ei⁹ ↄtumacia in ↄcilio accuſata extitit ⁊ ad vlteriora cũ mãſuetudine ꝓceſſu3 fuit ipſe declarauit cõciliũ Baſil. fore diſſolutũ ⁊ in Ferrariã eſſe tranſlatũ: vñ ⁊ ſi notoria ea q̄ ſibi impingebant̃ videbant̃ ꝑ eius tñ contumaciã lucidiora effecta ſunt. Nam cõtumacia p̄ſertim in cã hereſis p̄ſumptionẽ vehemẽtẽ adĳcit vt in. c. cũ cõtumacia. de here. lib. vj. ⁊ qđ legit̃ ⁊ no. in. c. null⁹. de ſeruis non ordi. Vñ potuiſſet vt dixi ſacrũ cõciliũ alio nõ expectato ad eius depoſitionẽ p̄cedere p̄cipue ex cõtẽptu decretoꝝ ſacri cõciliĳ q̄ notorie nũq̄ recipere voluit. Et ſic conſideratis his q̄ dicta fuere in p̄cedenti dubio ⁊ predictis in hoc dubio q2 notorie cõſtabat de ipſius delicto hereſim ſapiẽte: ⁊ ex hoc ſcandalizabat̃ eccleſia. Et p̄cipue q2 cõtẽnendo ẽt citationẽ ſacri cõciliĳ legitime factã in alia grauia delicta incidit. Nã ex nõ cõparitiõe ⁊ ↄtẽptu poterat tãq̄ ethnicus ⁊ publican⁹ denotari qđ ⁊ in cõgregatiõe ſpreta verificari põt. iuxta illđ Hiero. i. c. oib⁹ ↄſideratis. xxiiĳ. q. j. ¶ Opponere ꝯ p̄dicta aduerſariĳ ſolẽt de quibuſdã ꝓteſtationibus nomĩe aliquorũ principũ ⁊ prelatorum aliquorũ in. d. Baſilieñ. concilio vt illa depoſitio non fieret factis. ad quas ſi bene aduerteret̃ defenſionis clype⁹ nequaq̄ ex eis ſumeret̃. Nã añ factũ anteq̄ lex edat̃: licitũ eſt ꝯdicere exceptiões veroſimiles exp̄mere: ꝓteſtari ⁊ ſil'a facere: ſ; poſtq̄ lex edita eſt ꝑ vniuerſitatẽ ſeu cõciliũ vel maiorem ꝑtem eiuſdem legi ⁊ iudicio vniuerſitatis ſtãdũ eſt. vt. c. in iſtis. iiĳ. di. vbi dicit qđ in iſtis temporalib⁹ legib⁹ q̄q̄ de his hoĩes iudicẽt cũ eas inſtituerunt tamẽ cũ fuerint inſtitute ⁊ firmate nõ licebit de ipſis iudicare: ſ; ſcđm ipſas vñ gl. ibi colligit q̄ cũ papa vult cõcedere canones epĩ poſſunt contradicere ⁊ allegare qđ nõ conueniũt cõſuetudini regionis vel quaſi ſil'e. ꝓteſtatio eñ eſt declaratiua conſenſus de preſenti q̄ proteſtãs nõ cõſentit non tñ ſequit̃ q̄ ꝯdictio aliquoꝝ: l; oppreſſe ꝓteſtantiũ habeat impedire q̄ ꝑ totũ conciliũ vel maiorẽ partẽ licite fuerit ſtatutũ. Iudicat̃ eñ in ↄciliĳs a maiori ꝑte. vt. c. ſane. lxv. diſt. ibi obtineat plurimorum ſñia ſacerdotũ ⁊c. Nã idẽ reperire eſt in omni vniuerſitate. vt. l. q̄ maior. ff. ad municip. ⁊. l. noĩationũ. C. de decurio. lib. x. ⁊. l. aliud. §. refert. ff. de reg. iur. ⁊. c. j. de his q̄ fiunt a prela. cũ ſimi. vnde eſto q̄ principes quorũ noĩe proteſtatiões dicunt̃ facte habuiſſent vocẽ deciſiuã in depoſitione pape: attamẽ ex quo maior pars: imo due partes ⁊ vltra in depoſitione legitime cõſenſerũt paucoꝝ ꝓteſtatio principũ vel prelatorũ nõ debet obſiſtere. arg. in. c. ſi qñ. de elec. lib. vj. l; cu3 veritate poſſit dici q̄ principes ſeculares nõ habẽt vocẽ cũ agit̃ de correctione pape vel aliorũ clericorũ vt imperator Teodoricus deo inſpirante in concilio congregato ꝯ Symachũ papã ꝓfeſſus eſt inquiens nihil ad ſe preter reuerẽtiã de eccleſiaſticis negotĳs ꝑtinere: ↄmittens tunc poteſtati pontificũ ſiue vellent audire negotium ꝯ papã ſiue nollent. Item ⁊ aptius volunt Io. an. in ſi. de his q̄ fiũt a prela. vbi cõcludit q̄ in eccl'iaſticis negotĳs ⁊ clericorũ correctionib⁹ laici ſunt a concilio alieni. arg. c. maſſana. de ele. ⁊ exp̄ſſius in extrauagã. Bonifacĳ. de off. ordi. debẽt. Et cũ hoc dicto Io. an. trãſiuit ibi ⁊ cõiter doc. nec video aliquem in hoc heſitaſſe. Na3 reſpectu imperatoris ſolũ fuit dubietas facta an in caſu fidei cñ tractat̃ de nouo articulo tãgente fidem imꝑator debeat intereſſe in cõcilio. vnde tex. in. c. vbi nã. xcvj. di. Itẽ imperatorẽ alloquit̃. vbi nã legiſtis imꝑatores anteceſſores vr̄os ſynodalibus cõuentibus interfuiſſe niſi forſitan in quibuſdã vbi de fide tractatu3 eſt q̄ vniuerſalis eſt q̄ oĩm cõis eſt: q̄ nõ ſolum ad clericos verũ etiã ad laicos ⁊ ad omnes omnino ꝑtinet chriſtianos. hec ille tex. no. qui ſolum reſeruare videtur cauſam fidei. Itẽ videt̃ ſenſiſſe Martin⁹ imperator q̄ in prima actione Calcedoñ. ſynodi inter cetera dixit. nos ad fidem cõfirmandam non ad potentiam oſtendẽda3 exemplo religioſiſſimi principis Conſtantini ſynodo intereſſe volumus vt veritate inuẽta nõ vltra ipſi⁹ doctrinis a vero diſcordet ⁊c. Et notãda ſunt illa verba ad fidẽ cõfirmandã nõ potẽtiã oſtendẽdã q̄ etiã in caſu fidei princeps intereſt nõ tamẽ ad potẽtiã oſtendendã. Ex quibus verbis puto inferendũ q̄ p̄nceps ⁊ alĳ laici intererint in caſu fidei ad tractandũ cũ alĳs ſ; non ad dicendũ. Nam tractatus diuiſus ⁊ ſeparat⁹ eſt a deciſione. vt in c. tua. ⁊. c. ſi. de his q̄ fiũt a p̄la. ⁊. c. vlti. de his que fiunt a maior. par. cap. Nã laicis nõ licet iudicare iſta ſp̄ualia. vt. c. bene quidem. xcvj. di. habebũt ergo laici in cã fidei vocẽ cõſultiuã ⁊ non deciſiuã quatenus eis permittatur per conciliũ. Quinimo dicit Ioã. an. q̄ etiam in cauſa fidei non eſt neceſſe laicos vocari ad conciliũ cu3 ibidem. diffinienda eis potuerunt poſtea in predicationib⁹ publicari. Dicit etia3 notabile verbũ q̄ laici poterũt ad concilium venire ꝓ iuſtitia petẽda vel defendẽda. allegat. c. nouit. de iud. ergo allego tex. optimũ in. c. j. de ſpõſa. Aliter tñ in cã fidei ſentit gl. in. d. c. ſi. ⁊ gl. i. c. adrianus ſ; diſt. Sed qcquid ſit in alĳs laicis puto q̄ p̄ncipes iure ſuo dñt admitti vbi tractat̃ de fide nõ ad potẽtiã oſtendendã ſeu diffiniẽdam ſed ad fidẽ cõſeruandã cũ de pace eccl'ie ⁊ eius integritate teneantur deo reddere rõnẽ. vt. c. princeps. xxiiĳ. q. v. Eodẽ modo nõ curandũ de ꝓteſtationibus quorundã p̄latoꝝ. Nam non eſt nouũ nec reprehẽſibile q̄ in vniuerſitate ſeu cõcilio vota varia ſint. ſ; diſt. c. ſi forte. ⁊. c. nec nouũ. viĳ. q. j. Ex diuerſis cõſiderationib⁹ cõſentientes ⁊ diſſentiẽtes poſſunt ante factũ iuſte moueri ſed per diſſenſum aliquorũ ex quo maior pars remanet firma ⁊ legitime ꝓcedit nõ d3 officere minoris ꝑtis ꝯdictio. Na3 ius fingit oẽs ↄſentire qñ maior ꝑs conſentit. vt. l. aliud. §. refert̃. p̄alle. ⁊ tex. dicit q̄ eſt ꝓpe impoſſibile ꝓpter animorũ diuerſitatem que reſultat ex ꝑſonarũ varietate q̄ oẽs in vno conſilio poſſint in vnam ſñiam cõuenire. Nam in cõcilio illo ſancto Niceno vbi interfuerũt. cccxviĳ. ep̄i in cã hereſis ꝯ Arriũ fuerũt. xvĳ. ep̄i. Et quidẽ non de inferioribus q̄ diſcrepantes ab aliorũ iudicio ſenſerũt cũ ipſo Arrio heretico. Sed tñ preualuit iudicium maioris partis ⁊ illud tanq̄ a tota ſynodo emanaſſet receptũ ab eccleſia vniuerſali fuit. vt. c. ſicut. ⁊. c. canones. xv. di. Nec q̄ſq̄ moueri debet q̄ in hoc concilio Baſilieñ. non fuit tantus numerus ep̄oꝝ qm̄ cũ cõciliũ fuerit ibi legitime iſtitutum vt ſupra dictũ fuit nõ venientes vl' inde ante tp̄s recedentes fecerunt ſe alienos ⁊ poteſtas tota reſidet penes remanentes. vt p3 ex notatis ꝑ gl. in cle. quocirca. de ele. facit tex. c. cũ dilecti. de ele. ⁊ Io. and. aptiſſime voluit in. c. in cãis. de ele. vbi tenuit validũ ⁊ firmũ eſſe quod factum fuit ꝑ. xxx. in vniuerſitate preſentes de qua erant hoĩes centũ ⁊ vltra dicens quod ex quo vniuerſitas fuit vocata ꝑ habentẽ ꝑtãte3 totum ius reſidet penes venientes licet ſint pauci nec attingã maiorẽ partem vel prope. Ad idem quod no. Inno. in. c. j. de maio. ⁊ obed. et c. ĳ. de no. ope. nũci. Na3 in cõcilio illo Niceno famoſiſſimo cõuenerũt dũtaxat. cccxviĳ. epiſcopi. ⁊ tamen non dubiũ quin longe plures numero remanſerunt in eorũ eccleſĳs. Item ſynodus Cõſtantinopolitana acta fuit ex. cl. partib⁹. Synod⁹ epheſina ex. cc. ⁊ tñ valuerunt eorũ diffinitiones q̄q̄ maior ꝑs prelatorũ chriſtianitatis non interfuerit. Quinimo eſt tex. i. c. ſexta. ſynod⁹. xv. di. vbi narratur plurimas ſynodos generales ex pauciſſimis ꝑtibus ↄgregatas fuiſſe ⁊ canones edidiſſe. Et nimirum. na3 vt dicit Cyprian⁹. Magis ad vnitatẽ qua3 ad qualitatẽ chriſtus aduertit cũ dixit vbi duo vl' tres in nomine meo congregati fuerint ſu3 in medio eorũ. vt habetur. c. alienus. xxiiĳ. q. j. ¶ Omitto q̄ multitudo numeroſa inferiorũ tam prelatoꝝ q̄ magiſtroꝝ doctorũ interfuerit in dicta diſpõe. nam ⁊ tẽpore apoſtoloꝝ vocabant̃ ⁊ ſeniores de eccleſia vltra apoſtolos ⁊ ẽt in arduis fiebat diffinitio noĩe apoſtolorũ ⁊ ſeniorum. vt actuum. xv. Item reperio quod Leo papa ſynodum cõgregauit Rome cũ cũcto clero ⁊ populo romano. vt. c. in ſynodo. xlĳ. diſt. vbi inter cetera in diffinitione ponunt̃ hec verba. Ego quoq3 Leo ſeruus ſeruorũ dei epiſcopus cuncto clero ac romano populo conſtituimus ⁊ confirmam⁹ ⁊ corroboram⁹ ⁊c. Ad idem. c. ad ſedẽ. xxv. q. v. vbi papa vocauit ad cõciliũ ep̄os clericos ac iudices diuerſarũ ꝓuinciarũ. Ad idẽ. c. in noĩe dñi. xxiĳ. diſt. vbi legit̃ ep̄os: abbates: p̄ſbyteros: ⁊ diaconos interfuiſſe ⁊ ↄſediſſe in ↄcilio. ⁊. c. cõuenientib⁹. j. q. j. ꝓbat̃ idẽ de monachis vl' ſaltẽ de abbatib⁹ exponẽdo monachos ꝓ abbatib⁹. vt exponit̃ i gl. ⁊. c. anaſtaſi⁹. xix. di. vbi exp̄ſſa ſit mẽtio de epis: p̄ſbyteris: ⁊ cũctis clericis eccl'ie catholice. et c. j. xv. di. ſit mẽtio de preſbyteris in genere. Itẽ in cõſtantien. ſynodo ⁊ Seneñ. ⁊ Piſana temporibus noſtris fuerũt amiſſi etiã inferiores. Et idẽ vidimus in concilio Baſilieñ. vnde admiſſi ſiue de iure ſiue de gratia voce3 habuerũt. nec poterant excludi nec fuerũt excluſi. Quinimo vident̃ in poſſeſſione vocis dãde. Etiã laici pñt ad cõcilia euocari ⁊ eis poteſt vox dari. vt. c. addamus. cle. ĳ. ⁊. c. in ſynodo. lxiĳ. diſtin. ⁊ in iurib⁹ alĳs ſuperi⁹ allegatis. † Ex p̄dictis aũt clare p3 legitime fuiſſe ad ſuſpẽſionẽ ⁊ depoſitionẽ eiuſdẽ quõdã Euge. ꝑ ſctã3 ſynodũ Baſilieñ. ꝓceſſu3. ⁊ hec de tertio dubio. Ex qb⁹ cognita nunc geſtorum veritate nõ multitudini ſ; veritati adherẽdũ eſt: ⁊ preſertim hoc efficere debet ſereniſſimus romanorũ rex q̄ vt prim⁹ eſt inter orbis p̄ncipes ⁊ ſpecialis protector: ⁊ aduocatus eccleſie eſt: ita debet eẽ prim⁹ in agnitione veritatis non eſt heſitandũ cum eum alĳ faciliме ſequãtur cum in hac re aſſidue ſine aliqua pactione ſe oſtenderit. vidimus eñ fidẽ chriſtianã apud pauciſſimos in principio cõſtitiſſe. Sed q2 veritate ⁊ iuſtitia recepta dilatauit fimbrias a mari vſq3 ad mare ⁊ tẽpore Arriani pauciſſimi ipi in vera fide chriſtiana remãſerũt. Tãde3 q2 xp̄s eccleſiã ſuã nõ deſerit cõculcato errore p̄ualuit veritas que oĩa ſuperat. Taliter in hoc negotio preſentis diſſidĳ futurũ ſperam⁹. qđ vt cito fiat chriſtus concedat. Amen.

¶ Finis Tractatus Panormitani de concilio Baſilienſi.

Incipiūt subtilissime ac vtilissime disceptationes ⁊ allegationes reuerēdi domini Nicolai Abbatis Siculi.U.J.interpretis ac ꝑ omne euum iuris monarche Senis alibi per eum accuratissime disputate.

Questio prima.

EPiscopus et quidā rector curat⁹ Proniēsis: ꝑ Romanū pōtificē eorū prelaturis nulla rōnabili cā ꝓuati ad futurū ꝯciliū appellauerūt: cōgregato cōcilio ⁊ i disputatiōe posito an p̄fata appellatio esset admittēda Principes seculares ⁊ prelati inferiores ep̄is ac clerici sine prelaturis ep̄is reluctantib⁹ ꝯcilio interesse conabant̄. Oponit̄ interi romanꝰ pōtifex p̄dictiq; ep̄s ⁊ rector Proniēsis diē ꝑsoluerunt extremū: de quoꝝ p̄laturis ante creationē romani pōtificis aliquādiu delatā ꝓuidet cōciliū qbusdā optime meritis ⁊ tādē romanū pōtificem cardinalib⁹ ꝯdicentib⁹ elegit. Ex p̄dicto themate qnq; subtilissima ⁊ pulcherrima eliciunt̄ dubia. ¶ Primū nūqd dicta priuatio valeat. ¶ Scōm an p̄fata appellatio debuerit ꝑ cōciliū admitti. ¶ Tertiū si p̄ncipes seculares ⁊ prelati inferiores ep̄is ac alij clerici sine p̄laturis cōcilio gn̄ali interesse debeāt. ¶ Quartū vtrū dicta ꝓuisio de p̄laturis tūc vacātib⁹ romano pōtifice nōdū creato facta d iure tenuerit. ¶ Quintū nūqd predicto casu poterit ꝯciliū reluctātib⁹ cardinalibus ad romani pōtificis electionē ꝓcedere. ¶ Uenio iuxta ordinē ad p̄mū: ad cuiꝰ ptē affirmatiuā ꝓbādā prio adduco sex motiua p̄ncipalia. ¶ † [1] Primū sic: papa hꝫ p̄sertim in bn̄ficijs plenitudinem ptātis rōne cuiꝰ pōt supra omne ius dispēsare et si sit dispositio cōcilij gn̄alis. vt clare ꝓbat̄. in. c. ꝓposuit. iuncto. c. ij. de cōces. p̄b. vbi dt tex. papā posse ex plenitudine ptātis inuestire de vacantib⁹ bn̄ficijs: sꝫ hoc fit ꝓhibitū in cōcilio Laterañ. de quo in. d. c. hoc idē ꝓbat̄ in. c. ij. de p̄ben. li. vj. vbi dr papā nō solū posse cōferre bn̄ficia cū vacant: sꝫ ēt dare ius ad vacaturā. ⁊ vide gl. nota. in. c. vbi ꝑiculū. de ele. li. vj. q̄ dicit papā posse de plenitudine ptātis reuocare cōstitutionē totius cōcilij. Et rō eoꝝ pōt colligi ex. c. significasti. de ele. vbi dr ꝙ cōcilia non pn̄t prefigere legē romane eccl'ie cū oia cōcilia ꝑ romane ecclesie autoritatē facta sint ⁊ robur accepūt. ⁊ in eoꝝ statutis patenter romana excipiat̄ autoritas. Et est rō q2 ipi petro ⁊ ꝑ eū oib⁹ successoribus data fuit plena potestas ligandi ⁊ soluēdi dicēte dn̄o. Quodcūq; ligaueris super terrā ligatū erit ⁊ in celis. Et hr̄ ēt originaliter Mat. xvj. ⁊ trāssumptiue. xxiiij. q. j. qdcūq;. xxj. di. in nouo. ⁊. xix. dis. ita dn̄s cū simil. Et cū diceret qdcūq; nihil excepit. d maio. ⁊ obe. solite. xix. di. si romanoꝝ. ⁊ cū ipse nō distinxit: nec nos eius ptātē debemus distinguere. xxxj. q. j. ꝙ si dormierit. Inn. in. c. q̄to. de cōsue. exponit illa verba dn̄i qdcūq; ligaueris ⁊c. scꝫ ꝑ constitutiones ⁊ p̄cepta. ei eñ in omnib⁹ obediēdū est: in spiritualib⁹ ⁊ in his q̄ ad animā spectāt nisi fiāt ꝯ fidē vel specialiter ꝓhibita. hinc Inn. in. c. ꝙ super his. de voto. dicit ꝙ ꝑ illa verba gn̄alia quodcūq; ⁊c. ⁊ ꝑ illa pasce oues meas. Jo. vlt. ⁊ trāssumptiue in. d. c. significasti. recepit petrꝰ ⁊ eiꝰ successores ptātem non solum suꝑ fidelibus: sꝫ etiam super infidelibus. iuxta verbum dominicū. Unū dꝫ esse ouile ⁊ vnꝰ pastor. ⁊ alibi q̄tū ad materiā bellissime inquit ꝙ si papa aliqd p̄cepit iniustū cū nō habeat superiorem corā quo agi pōt obediendū sibi: sꝫ in spiritualib⁹ ⁊ eccl'iasticis ꝑsonis preceptū facit q2 nemini lꝫ de eiꝰ factis iudicare. xl. di. si papa. nisi mādatū pape heresim cōtineret vel nisi ex p̄cepto iniusto presumeret̄ vehementer ꝑturbatꝰ status eccl'ie vel etiā multa mala futura essent q2 tunc peccaret obediendo cum debeat futura mala precauere non iuuare. Si aūt p̄cipiebat iniustū laico q nō est iurisditionis sue nec rōne ꝑsone nec cause: nec alias dicit se nō videre: si tñ eum excōicet dꝫ excōmunicationē seruare q2 cū in potestate pape sit eccl'ia militans ad eiꝰ mādata debēt sacramēta ministrari ⁊ nullus ꝯ eius mādatū dꝫ se eis immiscere. qd est valde notandū maxīe in hoc vltimo dū dicit qd ecclesia militās est in ptāte pape ⁊ qd etiā respectu iniusti p̄cepti deficit suꝑior ad quē habeat̄ recursus. Ad idē aliud pulchrū dictū Inno. in. c. cū ad monasteriū. de statu regula. vbi dt quosdā dicere ⁊ forte nō male s̄m eū q2 licet in his que sunt ꝯ votum tacitū vel expressum ⁊ in alijs q̄ sunt cōtra euangeliū nō prosit pape dispēsatio nisi ex cā fiat ⁊ idem forte intelligendū est secundū eū si dispensent in his que sunt ꝯtra gn̄ale statutū eccl'ie: non tamen hoc verū est in dispēsationibus q̄ fiunt cōtra ius positiuū tñ sicut apparet in statutis q̄ facta sunt super ordinib⁹ faciendis vel in tristitijs ipsoꝝ: ⁊ qd qs non pōt habere duas curas. In his eñ dispensationibus sufficit sola voluntas pape etiam sine causa. Probat̄ hac rōne: sicut eñ ex sola voluntate potest constitutionem relaxare quia eius est destruere cuius est condere. ⁊ p̄nceps non ligatur legibus. l. digna vox. C. de leg. Hostiē. ꝓ bellissimū verbū inqt in. c. quanto. de trāsla. prel. videlicet ꝙ dei ⁊ pape idem est consistoriū. arg. in. c. ij. ⁊. iij. de trās. pre. ⁊. c. romana. de appel. li. vj. Jō bene dici pōt de iure papā quasi oia posse. vt deū: excepto peccato. de penitē. di. ij. charitas. Spec. in materia late loquit̄. in. §. nunc ostēdendum. ver. lx. in tit. de leg. vbi dicit qd papa est Petri successor ⁊ vicarius Jesu christi vicem non puri hominis: sed veri dei gerens in terris vt in prealleg. c. ij. ⁊. iij. vnde ⁊ omnia gerit ⁊ disponit ⁊ iudicat prout sibi placet. ix. q. iij. cuncta ꝑ mūdū. ⁊ in. c. ꝑ principalē. lꝫ ⁊ quilibet episcopus sit quo ad quedā vicarius christi. xxxvij. q. j. ca. mulieres. et de sacra vnctio. c. vnico. ver. ad exhibendū. habet etiā papa plenitudinem potestatis ad quā vocatꝰ est. Alij vero in partem solicitudinis sunt vocati de vsu pal. ad honorē. ⁊. c. decreto. ij. q. vj. dūmodo contra fidem nō venit in oibus ⁊ ꝑ oia pōt dicere ⁊ facere qcquid placet auferendo etiā ius suū cui vult: q2 non est q ei dicat cur ita facis. xix. dist. in memoriā. Nā apud eū est ꝓ rōne volūtatis ⁊ qd ei placet legis hꝫ vigorē. insti. de iure natura. §. sꝫ ꝙ principi. pōt ēt ius tollere oīno ⁊ [2] de iure supra ius dispensare. ¶ † Itē nō hꝫ superiorē. de elec. lꝫ. ⁊ ipe supꝫ oēs est: nec pōt ab aliquo iudicari. xxj. dis. c. in nouo. ⁊. c. nūc autē. ix. q. iij. cuncta ꝑ mundū. ⁊. c. nūc vero. ⁊ seq. ij. q. v. audit. ¶ † [3] Item hꝫ celeste arbitriū. C. de sum. tri. l. j. ¶ † [4] Itē ei iura celestis ⁊ terrestris imperij a deo concessa sunt. xxj. di. c. j. Hec sunt dicta Spec. in loco p̄allegato. ⁊ ꝑ hoc dicit Jo. an. in additio. in p̄allegato. §. ⁊ nūc ostendēdū. ver. lviij. qd etiā sine causa pōt papa aliquem suo iure priuare. Bal. vero videt̄ hoc expresse decidere in. l. repeti. C. de p̄ci. impe. offer. vbi tractans de potestate pape quo ad propositū inquit qd omnia beneficia mūdi sunt obedientia ⁊ manualia respectu papalis potestatis: ⁊ ideo potest scōm eū pro libito volūtatis transferre episcopū de suo ep̄atu ad aliū ep̄atum: ⁊ tunc si procedit prouidēdo nō cogit̄ prouisus trāsire. q2 presumit̄ factus eius fauore aut procedit iubendo ⁊ cogit̄ trāsire: q2 presumit̄ factus fauore ecclesie. allegat. vij. q. j. eos. ¶ Ad propositum p̄dicta reducendo cum ep̄atum habuit iste Proniensis ep̄s autoritate pape vel eius cōstitutione vt clare colligit̄ ex his que legūtur ⁊ notant̄ in. c. j. ⁊. ij. xxij. dist. ⁊. xcv. distin. c. olim. potuit etiam sine

causa eo priuari p papā. Et idē fortius est dicendū ꝙ papa nūc est ip
sius vicari⁹: vt pbaẽ in.c.firmiter.ver.vna est.de sum.tri.⁊ i.c.nouatia
nus ep̄s.vij.q.j.⁊.c.loqtur pudenda.xxiiij.q.j.⁊ in Cāticis canticorū.
vj.c.dicitur psonā ep̄i de eccl'ia vna est colūba mea pfecta.⁊ habetur
trāssumptiue i.d.c.loquiẽ.⁊ Apostolus ad Ephesios.iiij. Unū corp⁹
vnus spirit⁹ vnus dn̄s citra rectorē curatū arg.xiiij.q.j.c.j. Nā tituli
beneficiales nō sunt de iure diuino: sed positiuo in.d.c.j.⁊.xxij.di.c.j.⁊
ij.lxxx.dis.in illis.⁊.lxxxvj.dis.c.j.no.p Inno.⁊ alios in.c.nisi cum pri-
dē.de renuncia.⁊ in.c.j.de simo.⁊ p̄supposito quod iniuste faceret: tñ
est ei parendū: ex quo non est contra fidem ⁊ dei p̄ceptū quantūcūq;
preceptū videatur dictum. vt patet per p̄dicta ⁊ patet in.c.in memo-
riam.xix.dist. ¶ Secundo principaliter pbatur p tex. maxime iuncta
glos.in.c.a nobis.de decimis.vbi patet quod sedes apostolica potest
aliquem eximere a prestatione decimarū ⁊ tñ decime debentur de iu-
re diuino. vt de deci.tua nobis.⁊ vt ibi dicit glo.cōtra ius naturale di
spensare potest papa remittēdo decimas alicui specialiter. licet nō po
test in totum illud ius decimandi tollere: q2 tunc esset tollere ius diui
num quod papa tenetur vsq; ad sanguinē ⁊ animā defensare.xxv.q.
j.sunt quidam. ¶ Uidemus etiam in simili q̄d lз dictū sit de iure di-
uino in ore duoꝝ vel triū testiū ⁊c. tñ papa ⁊ imperator ex multis cau
sis querūt quandoq; maiorem numerum quandoq; minorem. de cō
secra.di.iiij.paruulos.⁊.c.cū itaq;.ij.q.v.p̄sul.C.de test.si vnus.⁊.l.si.
C.de testamen.cū alijs no.in.c.licet vniuersis.de test. Presupposito er
go quod he prelature ꝯpetant illis de iure diuino: tñ habito respectu
q̄d non oēs prelatos vult remouere: sed tantū aliquos: debet hoc sibi
competere ex plenitudine potestatis.⁊ p hoc videẽ gl.exp̄ssa in.c. per
principalē.ix.q.iij.q̄ dicit papā posse deponere vnū ep̄m: sз nō omnes
q2 sic vniuersalem ecclesiā pturbaret. et nota hāc vltimam rationem.

5 ¶ † Tertio videmus papam posse in vno ep̄atu ponere duos ep̄os.
vt.in.c.non aūt.vij.q.j.vbi hoc fuit gestū in persona Augustini q non
successit: sed accessit Ualerio adhuc vidente nec fuit deputatus sim-
6 plex coadiutor: sз verus ep̄s. vt ibi legitur ⁊ notatur. ¶ † Itē si duos
episcopatus concedit vni episcopo ita vt sit ep̄s vtriusq;. vt in.c.rela-
tio.xxj.q.j.quandoq; vnit duos episcopatus ⁊ quādoq; diuidit vnū
in plures. vt in.c.⁊ tpis.xvj.q.ij.⁊ in.c.sicut venire.de exces.prela. ⁊ sic
potest facere contra statutuз ⁊ ordinationē cōcilij ⁊ beati Petri apo
stoli q precipit vt singulis ciuitatibus singuli ⁊ nō plures episcopi po
nerentur. vt narrat beatus Clemens.in.c.in illis.lxxx.dis.⁊ Anaclet⁹
papa in.c.seq.⁊ p hoc autoritas beati Gregorij.in.c.singula.lxxxix.
dist. vbi dicit q̄d sicut medicorum est in humano corpore vt alterum
membrum alterius fungaẽ officio ita noxiū simulq; turpissimū est si
singula rei ministeria psonis totideз nō fuerint distributa.⁊ tamē vi-
demus q̄d papa pōt facere contrariū. vt in iuribus p̄allegatis. ergo
eodem modo poterit vnū duos vel plures prelatos priuare ꝯstitutio
7 nibus cōtrarijs nō obstantibus. ¶ † Quarto arguiẽ sic. papa dissol
uit matrimonium carnali copula nō consummatū vt communiter no
tatur in.c.commissum.de spon.⁊ quādoq; consummatum saltē inter
infideles: qñ alter coniugum redit ad fidem altero nolente secū habi
tare sine contumelia creatoris.de diuor.quanto.inter q̄d est verū ma-
trimonium ⁊ eis dictum fuit a dn̄o. quos deus coniunxit homo non
separet. de ꝯsangui.⁊ affi.de infidelibus. fortius ergo poterit soluere
matrimonium spirituale vel quasi q̄d est inter prelatum ⁊ ecclesiā suā
cum sit istud spirituale nō fortius ꝙ̄ carnale iuxta no.per gl.in.c.ij.de
transla.prela. maxime cum lege positiua istud fuit ordinatū autorita
te pape isti fuerūt instituti. ¶ Quinto ostendiẽ istud matrimonium
spirituale q̄d ꝯtrahiẽ inter episcopū ⁊ ecclesiam suam spiritualeз fuit
contractū non propter bonum priuatum ipsius ecclesie. daẽ enim si
bi ecclesia nō vt presit sз vt prosit: vt probatur in.c.q episcopatum. et
c.in scripturis.viij.q̄.j. Hinc diciẽ quod prelati sunt procuratores ⁊
dispēsatores non domini. vt in.c.de fraternitate.de don.⁊ vide bonū
tex.in.c.vidētes.xij.q.j. ¶ Huius aūt boni administrator principa-
lis est papa: qui est vicarius dei in terris. de transla.p̄la.c.ij.⁊.c.iij. si er
go papa vult ergo p̄latum remouere non potest subditus reluctare cū
eoipso reddat se suspectū ⁊ remouibilē i quo vult se ingerere admini-
strationi inuito dn̄o papa. arg. optimum.in.l.que omnia.ff.de pcura.
hinc tex.in.d.c.in scripturis. q̄d debemus toto desiderio occupatio
nes fugere: ⁊ q̄d locus regiminis desiderantib⁹ est denegādus fugien
tibus offerēdus. Nec mirū si non ita facile soluiẽ matrimoniū carnale
carnali copula ꝯsummatum. iuxta ea que notanẽ.in.d.c.cōmissum lз
Io.an. disputauerit ⁊ nō determinauerit in regula: act⁹ legitimi. de
regulis iur.lib.vj.in mercu. Nam inter vnā ⁊ reliquum sunt tres dif-
ferentie quo ad propositū. Primo matrimoniuз carnale cōtrahitur
etiam propter bonum priuatum: iuxta illud dominicū. Nō est bonū
hominem esse solum. faciamus sibi adiutoriuз simile sibi. genes.ij.c.⁊
apostolus dixit. Unusquisq; habeat suaз propter fornicationē euitā
dā.xiij.di.nerui. ¶ Itē fuit inductū seu institutū a deo in paradiso ⁊
in statu innocentie: ⁊ ab ipso deo recepit vnionē ⁊ indissolubilitatē vt
dicit tex.in.c.vno de voto.lib.vj. efficiunẽ enī vna caro. vt in loco p̄al
legato.⁊.c.debitū.de big. Itē ⁊ tertio hoc matrimoniū carnale post
cōsummationem trāsit in sacramentum indissolubile: designat enim
conformitatē que consistit in carne inter christū ⁊ ecclesiā. vnde sicut si
gnatū est indissolubile quia carnē quam deus semel assumpsit tanꝙ̄
diuisit ita ⁊ ip̄m signū debet esse indissolubile. In matrimonio v°o spi
rituali ista tria nō reperiunẽ. ¶ Primo cum hoc matrimoniū cōtra-
hatur propter bonum publicū ⁊ non priuatū: ⁊ sic cū non muteẽ prin
cipaliter vtilitas priuata non est de qua ꝯqueraẽ priuatus prelatura.
¶ Secundo nō fuit institutū a deo saltē respectu eccl'ie sp̄ualis de cu-
ius dissolutione nunc queriẽ: sed a lege positiua. vt in iuribus supra al
legatis. qua lege papa nō est allegat⁹. ¶ Tertio nō trāsit illud i sacra
mentū indissolubile queadmodū carnale: licet potest designare chari-
tatem que ꝯsistit in spiritu inter ipsum deum ⁊ iustā animā sicut dici-
mus de matrimonio non consummato.d.c.debitū. Illud vero de faci
li soluiẽ sicut signatum quod dissoluitur per peccatum. iuxta no.in.c.
quapropter.xxvij.q.ij. patet hoc ex alio. Nam bigamus in carnali nō
potest pmoueri in.c.nuper.de biga. secus in spirituali. vt patet de trās
8 la.prela.p totuз. ¶ † Item non potest quis habere ex dispēsatione
pape duas vxores eodē tempore: q2 est ꝯtra legē diuinā. vt in.c.gau-
demus.de diuor. sз duas spirituales pōt habere vt duos episcopatus
vt in.d.c.relato.xxj.q̄.j. ¶ Sexto ⁊ vltimo videtur pbari.in.c.si gra
9 tiose.de rescri.lib.vj.⁊.c.pastoralis.cū glo.sua.vij.q.j. † in quibus ptз
papaз vltra alios posse concedere episcopatū ⁊ inferiora beneficia ad
tempus ⁊ vsq; ad beneplacituз suū ⁊ sub cōditiōe. vt in dictis iurib⁹.
⁊ in.c.veniēs.in si.de fil.p̄sby.vñ dicit gl.notabilis in.d.c.si gratiose.
quod in his que papa vult est pro ratione voluntas. insti.de iure natu
ra.§.sed quod principali. latius autē hoc nō posset.j.q.ij.quā pio.vij.
q.j.q̄uis.lxx.dist.sanctoruз.lv.dist.precepta.⁊ optime ad predicta fa
cit.c.j.de renuntia.lib.vj. vbi papa q est vicari⁹ dei ⁊ spōsus vniuersa-
lis ecclesie renuntiat papatui sine alicuius licentia: q̄d facere nō posset
si in personā suaз esset papatus de iure diuino: quia sicut a iuramēto
⁊ a voto ⁊ a similibus absoluere se non potest. vt notaẽ in.c.cū inter.
P.de renūcia.in.c.quāto.de iureiuran.⁊ p Ioā.an.in.c.significasti.de
foro compe. ita nec a papa si in personā suaз esset de iure diuino. licet
enī papatus in se de iure diuino non tamen in personam alicui⁹ vltra
Petrū fuit de iure diuino: sed ex electione humana. iuxta nota. in di-
cto.c.vno.de renuncia. ideo potest renunciare, quia nō est sibi de iure
diuino: cuз ergo pape sit dissoluere hoc vinculū etiam a seipso ⁊ nulli
dubium ꝙ in se est de iure diuino fortius debet soluere vinculū q̄d est
inter episcopum ⁊ ecclesiā.⁊ maxime illud q̄d est inter rectorē curatū
⁊ ecclesiā suā: cum certū sit quod non contingat in personam alicuius
de iure diuino: sed ex electione humana vel ex cōcessione ipsius pape
nec etiam constat quod in se sit de iure diuino: imo potius innuiẽ con
trariū vt colligiẽ in.d.c.j.⁊.ij.xxij.distinc.⁊.c.olim.xcv.dist.⁊.c.legim⁹.
xciij.di.cū alijs supra allegatis causa breuitatis. Ad contrariuз non
arguo: q2 ex his que in solutionibus subijciā satis pars cōtraria pate
bit. ¶ Ad solutionem igitur huius difficilis dubij: iesu christi redē-
ptoris nr̄i sueq; gloriosissime genitricis Marie patrocinio humiliter
inuocato ꝯdescēdens valde vereor propter ipsius dubij difficultateз
cum potestas ecclesie veniat exponenda ne lingua trāseūte sup terraз
os ponam in celum. iuxta id quod habetur in.c.tantum.xxj.disti. Et
vt vlterius ad solutionē tam presentis quaз aliorum dubioꝝ inferius
premittam. Primo quod ex omnibus fidelibus cōstituiẽ vna ecclesia
⁊ vnum corpus mysticum. de consecra.dist.j.c.ecclesia. vbi dicitur ec-
clesia idest catholicorū collectio ⁊c.⁊ hui⁹ corporis caput est ver⁹ spō
sus pontifex ipse Iesus christus redēptor noster papa est ipsius vica-
rius vt probaẽ in.c.firmiter.ver. vna est de summa trini.⁊ in.c.noua-
tianus.vij.q.j.loquiẽ.⁊.c.pudenda.xxiiij.q.j.⁊ in Canticis cāticoꝝ
vj.c.dicitur in personā christi de ecclesia vna est colūba mea pfecta ⁊c.
⁊ trāssumptiue habetur in dicto.c.loquitur.⁊ apostol⁹ ad Ephesios.
iiij.c. Unum corpus: vnus spiritus vnus dominus ⁊c.⁊ alibi christ⁹
assistens pontifex futurorū bonorū ⁊c.⁊ pro hoc vide bonaз glo.in cle
men.ne romani.de electio.in ver.non consonam. ¶ Huius corporis
multa sunt mēbra vt pticulares ecclesie ⁊ ceteri prelati ⁊ ceteri fideles
boni. ¶ Secūdo premitto quod sicut vna est ecclesia: ita vnus est epi
scopus episcoporum multorū concordi vniuersitate diffusus. vt dicit
tex.in.d.c.nouatianus.⁊.c.loquitur.⁊ dicit vn⁹ ep̄atus quasi vnū ca-
put seu vna cura seu intentio. episcopus enī est nomen grecuз ⁊ latine
interpretatur superintendēs.⁊ in.c.q ep̄atum.viij.q. Et aduertas q̄d
licet fuit etiaз in veteri testamento hoc vocabulū episcopatus. vt ptз
in psalmo. Et episcopatū eius accipiat alter. Et actuū.j.c.⁊.c.attamē
cum non habebant ep̄atus ita distinctos sicut hodie. nec distingueba
tur hoc nomē episcopus ab hoc nomine presbyter: ⁊ pmiscue omnes
sacerdotes. in pristina eccl'ia immediate post resurrectionē xp̄i appella
banẽ qñq; p̄sbyteri qñq; ep̄i ⁊ oēs in cōmuni regnabant in ecclesia
dei sed postmodū cuз oriente schismate ita vt vn⁹ vellet alteri preferri
dicendo ego suз melior te: q2 baptizatus fui a Paulo alij dicebāt q̄d
fui baptizat⁹ a Petro ⁊c. fuit ordinatum per apostolos ⁊ alios senio
res ꝙ ⁊ vn⁹ de presbyteris preponeretur qui vocareẽ ep̄s cui alij obe-
dirent: ⁊ sic ep̄atus prout hodie est fuit inuēt⁹ ordinatiōe apostolorū
⁊ aliorum seniorum non aūt iure diuino. ita aperte dicit Hieronymus
⁊ multipliciter probatur in.c.olim.xcv.distin.⁊ legimus.xciij. distin.

Unde beatus

Unde beatꝰ petrus in p̄ria epistola vocabat se presbyterū sic scribēs presbyteros q in nobis sunt precor ego compresbyter ⁊ testis passiōis christi ⁊c. ⁊ cuȝ in singulis ciuitatibꝰ ponderant̄ per apostolos epī ⁊ in singulis prouincijs archiepiscopi. vt plenius habetur. xcix. dist. c. j. ⁊ c. in illis. lxxx. dist. tamen adhuc in effectu ep̄atus erat vnꝰ q2 subditi nō erāt distincti. vnde quos vnus excōmunicabat alius absoluebat vt notatur. in. c. constitutis. de appel. ⁊ in. c. cuȝ causaȝ. de proba. sed postea fuerūt distincte dioceses p̄uincie ⁊ parochie. vt notat̄ in c. xiiij. q. j. ⁊ sic hodie ep̄s sine ep̄atu specialiter est quasi inutilis in ecclesia dei respectu administrationis: lȝ sit episcopus ecclesie vniuersalis quo ad ecclesiā ⁊ dignitatē. vt no. Hos. in. c. ij. de trāsla. p̄la. ¶ Tertio premitto ꝙ Christus redemptor noster nō dedit pure ⁊ simpliciter Petro potestatem: sed petro ⁊ oībꝰ apostolis eorūq3 successoribꝰ dedit tanꝙ capiti: alijs tanꝙ mēbris. hoc probatur in. c. loquit̄. xxiiij. q. j. ⁊ in. c. in nouo. xxj. distin. ⁊ in. c. ita dominus. xix. distincti. In his enim iuribus aperte dicit̄ qꝺ Christus post resurrectionem suaȝ omnibus apostolis pareȝ tribuit potestatem duȝ dicit Jo. xx. Sicut pater me misit ⁊ ego mitto vos. accipite spiritumsantū ⁊c. Unde hic erant ceteri apostoli quod petrus fuit in pari consortio preditꝰ ⁊ honoris ⁊ potestatis: tamē vt vnitatē Christus ostenderet voluit ecclesiam deriuari a petro eū ostendendo pastorem ⁊ principē. ⁊ vt clariꝰ habeatur hec materia ꝓut ex euāgelijs colligi potest. Aduertendū ꝙ in translatione huiꝰ potestatis tā ante resurrectionē ꝙ̄ postea varijs ꝟbis vsus fuit Christꝰ tam ad Petrū ꝙ̄ ad omnes apostolos simul. Primum eñ ante mortem promisit Petro apostolatū ⁊ potestatem clauiū duȝ interrogauit discipulos quē dicūt homines esse filium hominis ⁊ eis respondentibꝰ. Alij autem Joannem baptistam. Alij autem Heliaȝ vos autem quem me esse dicitis: Respōdit Petrꝰ. Ego dico ꝙ tu es christus filiꝰ dei viui. Tūc dicit Christꝰ ⁊ ego dico tibi ꝙ tu es petrꝰ ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meam ⁊ tibi dabo claues regni celorum. ⁊ quodcūq3 ligaueris super terram ligatum erit ⁊ in celis ⁊ quodcūq3 solueris super ⁊c. vt habet̄ Matthei. xvj. Non tñ per hoc dedit sibi potestatē nec fecit eū principē: sȝ tñ ꝓmisit. vt patet per illa verba. ⁊ tibi dabo ⁊c. ¶ Item patet ꝙ hec verba fuerūt ꝓlata añ resurrectionē: sed Christus fecit eū principem post resurrectionem. vt habetur in. c. considerandū. ⁊ c. fidelior. l. distin. no. in. d. c. in nouo. ⁊ dū dicitur super hanc petrā ⁊c. voluit dicere quod sup illo articulo fidei per eū confessato dum dixit petrus. Tu es Christus filius dei viui: vt notat gl. in. c. ita dominus. preallegato. ¶ Secūdo videtur Christuȝ dedisse adhuc ante mortē potestatē omnibꝰ apostolis. ⁊ habet̄ Matthei. xix. dū dixit. Si peccauerit in te frater tuus vade ⁊ corripe eū inter te ⁊ ipsum solum. si autem non audierit te adhibe vnū vel duos testes ⁊ si te nō audierit dic ecclesie. Si aūt eccl'ia nō audierit: fiat tibi sicut ethnicus ⁊ publicanꝰ. Et immediate subiūxit loquendo oībꝰ apostolis. Amen amen dico vobis: quodcūq3 ligaueritis sup terram erit ligatū ⁊ in celis et quodcunq3 solueritis super terram erit solutum et in celis. Post resurrectionem vero eandem potestatem recensuit dum suffiauit in apostolos ⁊ dixit accipite spiritumsanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis: ⁊ quorum retinueritis retenta erūt vt habetur Joan. xx. Sed Petro postmodū dixit. Pasce oues meas ⁊ constituit eū principem alioruȝ vt habetur. Jo. vltimo. c. ⁊ trāssumptiue habetur in. c. significasti. de electione. demū in assumptiōe dedit omnibus exercitiū dum dicit. Ite ⁊ predicate euangelium omni creature q crediderit ⁊ baptizatꝰ fuerit saluus erit: q vero nō crediderit cōdemnabitur ⁊c. vt Matthei vltimo. c. ⁊ Marci cap. fi. In pētecostes vero per missionē spiritussancti omnia permissa cōfirmauit liquide ergo patet ex premissis quod non soli pape fuit data potestas sed oībꝰ apostolis tanꝙ membris: pape vero tanquam capiti nec moueatur quispiam ad dicendum quod alij apostoli habuerint potestatem solū respectu ordinis ⁊ non iurisdictionis: quia dico quod imo ēt respectu ordinis: hoc clare intelligit̄ in illis verbis Matthei. xviij. nam voluit vt reclamatio fieret apud ecclesiam. ⁊ immediate subiūxit: quodcūq3 ligaueritis super terram erit ligatum ⁊ in celis ⁊c. ¶ Item patet in. c. noua. de peniten. ⁊ remissi. vbi dicit tex. Christꝰ dedit claues regni celorum omnibus apostolis ⁊ idem ibi Joan. an. idem facit dictum. c. 11 firmiter. in ver. vna est. in fi. vbi colligitur † quod Christꝰ dedit claues regni celorum apostolis ⁊ eorū successoribus: ⁊ successores fuerūt oēs sacerdotes rite ordinati. vt ibi colligitur ⁊ notatur licet ex cōstitutiōe ecclesie episcopi qui etiam sunt presbyteri habent iurisditioneȝ: ceteri sacerdotes representent apostolos quo ad administrationē sanctorū vt no. gl. in. c. videntes. xij. q. j. ¶ Unde dicendo clarius pōt dici quod potestas data in personam petri ⁊ apostoloruȝ fuit data eccl'ie: alias post illiꝰ mortē non potuisset illā potestatē ecclesia exercere qꝺ est absurdum cum non sit verosimile quod deus voluisset ecclesiam suam dimittere sine pastore post mortem Petri. vt dicit Innocē. in. c. ad apostolice. de re iudicata. li. vj. in fine ⁊ pro hoc est textus Augustini in. c. quodcūq3. xxiiij. q. j. vbi dicit quod quādo Petrus recepit claues ecclesiam sanctam significauit. ⁊ qꝺ hec potestas sit in ecclesia sed in papa tāꝙ in capite vltra illud qꝺ colligitur ex capitulis supra allegatis adduco primo Actuū. xv. c. vbi enim dicitur ꝙ cū esset Antiochie cōtentio an conuersi deberent circūcidi fuit missum ad apostolos ⁊ discipulos seu presbiteros qui erāt in hierusalē ⁊ ibi conuenerunt apostoli ⁊ seniores vt viderent ⁊ discernerēt sup illa q̄ōne: ⁊ dicitur quod in illa congregatione Petrus fuit locutus tanꝙ vnꝰ ex apostolis: postea vocatꝰ fuit Jacobꝰ ⁊ fuit vsus vno iudice: ⁊ placuit apostolis ⁊ senioribus vt non fieret circūcisio: ⁊ scripserunt epistolam Antiochiaȝ sub hac prefatione. Apostoli ⁊ seniores fratres ⁊c. placuit nobis collectis in vnū colligere viros ⁊c. visum est enim spiritui sancto et nobis nihil vltra onus vobis imponere. ⁊ sic aduerte quod consultatio hec q̄ non erat ordinis nec fori penitentialis non fuit facta ad Petrum tantuȝ: sed ad apostolos ⁊ sacerdotes quos ipsi ordinauerunt: deliberatio et responsio fuit facta in communi. nec Petrus fuit pre ceteris nominatus. si enim ipse solus habuisset potestatem non acceptasset illos in cōmuni qui omnes erant repleti spiritusancto: quinimo eodem capitulo dicitur quod Paulus postea perambulans Syriā ⁊ Ciliciā precipiebat custodire precepta apostolorū ⁊ seniorum. Unde nota verbū precepta quod sapit iurisditionē contentiosam ⁊ pondero qꝺ non solum mandauit seruari precepta apostolorum: sed etiam senioruȝ presbyterorum. vt colligit̄ ex verbis preallegate consultationis. dū fuit missuȝ ad apostolos ⁊ presbyteros. ¶ Item vt habetur Actuū. xvj. cū paulus ⁊ timotheꝰ ꝑtrāsissent ciuitates tradebāt eis custodire dogmata que erant decreta ab apostolis ⁊ senioribus qui erant Hierosolymis. Et pōdera verbū decreta qꝺ sapit iurisditionem contentiosam. iuxta notata. in. c. de tempo. ordinatio. ⁊ in. c. secundo. de iudicijs. ⁊ quarta distinctione. ij. hec ⁊ si legibus. in fine. Insuper legitur Actuū. xx. qꝺ paulus vocabat maiores natu Ephesiorum: ⁊ inter cetera dixit Attēdite vobis ⁊ vniuerso gregi in quo vos spūssanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei quā acquisiuit sanguine suo. ¶ Itē Christꝰ hoc aperte designauit dum dixit. Tu es petrus ⁊ super hāc petrā edificabo ecclesiam meam: ⁊ porte inferi non preualebūt aduersus eam idest ecclesiam: ⁊ sic apertissime innuit quod potestas sit in ecclesia. Ad idē quod habetur in euangelio Matthei dū dixit discipulis. Amē amen dico vobis quod vos qui secuti estis me sedebitis super sedes duodecim iudicātes duodecim tribus israel. Judicabit ergo Jesus in fine seculi cū omnibus apostolis. Sicut dicēdū in eccl'ia militāte vt ipsi ⁊ episcopi eorum successores habeant iurisditionē cum papa licet papa sit in loco dei principalis. Hinc tex. in clementi. si quis suadente. de penis dicit quod episcopi dicuntur sanctissimi Christi legati p̄ncipales fratres existūt fratres ⁊ coepiscopi pape columne comprobant̄ ecclesie que sunt vera notanda. Ad idem capit. mulier debet. el. ij. xxxiij. questio. ij. vbi episcopus dicitur dei vicarius: scilicet in ꝑte. ⁊ idem dicendum in sacerdote. vt ibi notat glo. et ꝓbatur in. c. inter secundo. de peniten. distin. iij. ⁊ dicto capitu. vna ⁊ pro hoc vide pulchra ꝟba Seueri ad Eugeniū papā que refert Archidiaconus in. c. decet. xij. dist. qui sic ait. Consideres autem omnium sanctam romanam ecclesiam cui autore deo preter ecclesiarū matrem etiam non dominam te vero non dominū episcopoꝝ esse: sed viri: nec ex ipsis porro fiereȝ diligentiū deum ⁊ ꝑticeps timentium eum. ⁊ vide ibi latius ⁊ quod ip̄e notat in. c. non liceat pape. xij. questione scꝺa. ¶ Ex quibus verbis colligit̄ quod nedum apostoli: sed alij etiam fuerunt ⁊ sunt p̄lati ꝑ spiritum sanctum probatur etiam ⁊ alio modo. Naȝ si apostoli nō accepissent potestatem ꝓ se et successoribꝰ etiam respectu iurisditionis contentiose: quomodo posset in causa fidei iudicare papam quod tamē possunt per. c. si papa. xl. distinctio. et notat archidiaconus in. c. in fidei fauorem: de hereticis. lib. vj. cuȝ a Jesu christo non receperunt potestateȝ 12 nisi ꝑ illa verba generalia. Concludo ergo † quod in ꝑsonam Petri et aliorum fuit data potestas toti ecclesie tanquam corpori: ⁊ pape tanquam huius corporis capiti: ⁊ qꝺ ꝓprie oēs sacerdotes erāt successores apostolorū sed ꝓpter schismata tollenda fuit ordinatū vt nō oēs sacerdotes haberēt potestatē clauiū saltem in iurisditionalibus sȝ aliqui eligendi ex eis q appellarent̄ episcopi: sed sacerdotibꝰ reliquis adhuc fuit dimissa potestas respectu sacrorū administrandoꝝ vt in. c. videntes. ⁊ colligit̄ aperte ex dictis Hieronymi ⁊ pauli supra allegatis. hoc vt puto considerans beatus Gregorius cum humilitate resplendens quando reprehendit patriarcham Alexandrinū q in p̄fatione epistole quam miserat ad euȝ appellauit eū vniuersalē papā: dicēs ꝙ illa verba vnitatem inflant: charitatem violant cum per hoc detrahitur alijs prelatis. Nam si papa esset vniuersalis: alij pro nihilo essent: quod non est dicendum et de hoc est textus pulcherrimus. in. c. ecce. xcviij. distinctione. et propter hanc potestatis vnionē post resurrectionem Christi apostoli de nouo elegerunt Petrum in principē eorum ⁊ ecclesie dando hanc formā cunctis successoribus. vt dicit text. in. c. sacrosancta. in fine. xxij. distinctione. ⁊ Christi apostoli potestatem ⁊ autoritatē acceperunt a Petro p̄dicandi. vt innuit tex. ⁊ clarius Hugo in p̄allegato. c. ita dominus. non enim debēt membra corporis seu ipsum corpus moueri sine dispositiōe capitis. ¶ His tanꝙ ꝓ fundamento p̄missis: venio nunc ad solutionem huius principalis questionis quā ampliando facio tria mēbra. Aut eñ subest causa remouēdi prelatos ⁊ hoc constat. ¶ Aut enim nulla subest causa rationabilis: ⁊ hoc est certum aut dubitatur de existentia cause: quia papa eos sim

pliciter remouit. Primo casu dico quod papa etiam nihil potest re-
mouere quēcūqꝫ prelatum siue causa oriatur a priuando quia deli-
quit siue oriatur ex bono publico quia nō potest proficere plebi. pro
primo facit capitu. secūdo. de transl. prelato. ⁊ .ix. questio. iij. cuncta
per mundum. Pro secundo quod legitur et notatur ī capitu. nisi. de
renuncia. debet tamen illi remoto hoc secundo casu saltē ex honestate
dari bonum cambium. vt dicit Innocē. in dicto capitu. nisi. cum ipse
papa sit caput totius ecclesie ex dispositione principaliter diuina. vt
in capi. in nouo. ⁊ in capit. sacrosancta. pallegato ⁊ in euāgelio supra
recitato potuit pro salute totius corporis vnū membrum putridum
vel inutile prescindere ne inficiat alias corporis partes. Unde christꝰ
in euangelio. Palmes q non facit bonum fructū excidet ⁊ in ignem
mittetur ⁊c. Et Iuda propter suas iniquitates remoto: alius scilicet
Matthias fuit positus in locū suum. Actuum scdo capitulo. Quin-
imo ⁊ ī hac potestate amplissima quā a Christo recipit potest solus
etiam sine cōcilio deponere ex causa Imperatorem licet de honestate
requisiuerit conciliū in depositione Federici. vt clare legit in capitu.
ad apostolice. de re iudicata. lib. vj. Nam solus regem Francie tanꝙ
inutilem deposuit. vt in capitu. alius. xv. questiōe. vj. Ex quibus cau-
sis potest deponi Imperator seu Rex: vnde bonam glossā in cap. si
papa. xl. distinctio. in dicto. c. aliꝰ. ⁊ plenius per Hostiensem ⁊ Ioan-
nem andream in. d. c. ad apostolice. ⁊ per hoc etiam puto quod solus
Papa potest etiam deponere Cardinalē ex causa ita vt non sit neces-
se cōuocare cōcilium ⁊ si conuocatur non est necesse quod cōcilium de
ponat: sed ipse papa. vt sentit Innocentius in gl. in. c. ex gestis. de cle-
ricis nō residentibus in eccle. vel preb. licet aliud senserit in cardinali
bus Hostiensis ibi. sed primum plus placet: hodie probatur aperte
in. c. vnico. de schismaticis. libro sexto. cōciliū tamen collegij cardina
lium in huiusmodi arduis requirendum est. Est enim quasi in posses-
sione vt ardua nō explicentur sine cōcilio collegij. vt notat Ioannes
monachus. in. c. super eod. de hereticis. libr. sexto. ⁊ quod illa possessio
pōt de iure defendi in dicto textu valde singulari in. c. per venerabilē.
qui filij sint legitimi. in versiculo rationibus ⁊c. per quem textū potest
ratione sustineri maxime ex autoritate diuina que ibi inducit quod
etiā cessante omni pactione debet concilium cardinaliū in arduis p
papam requiri. ⁊ per illum textum potest sustineri vna singularis opi
nio Laurentij quam recitat Archidiaconus in. c. sunt quidam. xxv.
questione. j. vbi dicit qd generalem legem scilicet de vniuersali statu
ecclesie cōdere nō potest Papa sine Cardinalibus: sed particularem
sic. argumen. xj. distinctiōe. catholica. sꝫ tu tene menti illud. c. per vene
[13] rabilē. qr nō solet ad predicta allegari. ¶ † An aūt ptermisso consilio
cardinaliū veniāt gesta per solū papam reuocanda. vide quod dixi in
ca. ex gestis. de cleri. nō residenti. in lectura. Per predicta etiam dico
glossam non simpliciter verum dixisse in. c. anastasius. xix. distinctio-
ne. que dicit Papam arctari ad requirendū concilium vbi de fide agi
tur ⁊ tūc synodus est maior papa quod ego simpliciter non fateor: qr
expresse videt cōtra text. in capitulo maiores. de baptismo. vbi patet
quod questiones maiores fidei debeāt referri ad sedem petri: ⁊ sic ad
papā. vnde notabilis tex. xxiiij. questio. j. cap. hec est fides. vbi ptꝫ qd
solusꝰ papa pōt corrigere errores circa fidem. Item in nulla parte no
ui testamenti legit quod cōcilium papa non errante sit supra Papā
in causa fidei. vel quod conciliū necessario sit vocandū. Fateor tamē
vbi dubium esset maximū ita quod etiam papa dubitaret tūc debet
conuocare cōcilium: quia tota ecclesia errare nō potest. ¶ Pro ea em̄
in persona Petri orauit Christus. vt est glossa singularis in capi. a re
cta. xxiiij. questione prima ⁊ notatur in dicto capitu. maiores. ⁊ in hoc
casu dubio facta fuit cōuocatio in Hierusalem super circūcisione fiē-
da. Actuū. xv. nec per hoc minuitur potestas pape, quia istiꝰ potestas
includit in concilio quia vt supra dixi tota potestas est apud ecclīā
sed papa est caput totius corporis: ⁊ p eum explicatur nomine ecclīe
iuxta illud Dominicum dic ecclesie ⁊c. Matthei. xviij. ad capitulum
anastasius. qd videt innuere contrariū: dico quod debet intelligi quā
do papa vellet aliquid statuere contra iā statuta per conciliū in cau-
sa fidei. nam doctrina illius Achatij fuit damnata. xxiiij. questiōe pria
capitu. primo. Hoc enim casu quando papa vellet statuere in causa fi
dei ↄtra statutū per concilium presumitur errare: qr ipse posset hereti
cus esse ⁊ insufficiens vt in. c. si papa. xl. distinctione. ⁊ in. c. j. de renun
ciatio. lib. vj. sed tota ecclesia non ⁊ hoc casu potest intelligi qd syno-
dus est maior papa: alias secus. dico etiam vnum quod videbit ma
gis nouū quod si papa etiam in factis fidei moueret melioribꝰ ratio
nibꝰ ⁊ autoritatibꝰ diffinitionibꝰ quam conciliū standum esset diffi-
nitioni pape. nam concilium potest errare sicut errauit quādo dispo-
suit vt inter raptā ⁊ raptorem nō posset consistere matrimonium: et
tamen Hieronymꝰ dixit contrariū motus melioribꝰ rationibꝰ ⁊ au-
toritatibus iuris diuini ⁊ dictum eius fuit prelatum depositioni to-
tius concilij. vt. xxiiij. questione scda. c. tria. iūcto ca. placuit. ibi glossa
⁊ vide glo. meliorem Archidiaco. in. c. primo. xx. distinctio. in versic.
illorū. nec obstat si dicatur quod tota ecclesia nō pōt errare cum chri
stus p eius fide orauerit: vt supra dixi. dico enim quod cōciliū gene
rale licet representet totam ecclesiam nō tamen est tota ecclesia. nā fi-
des potest remanere nedū in papa solo etiam sed in vna vetula ⁊ sic
fides conseruaret sicut accidit post passionē Christi que remāsit apd
beatam virginem: vt communiter dicunt theologi ⁊ cū iam Christus
orauerat vt non deficeret fides ante passionem sed vt dixi non deficit
ex quo conseruatur in vno quicūqꝫ sit ille ⁊ hac forte ratione dixit gl.
in. c. Quis. xxj. distinct. per illū text. quod vbicūqꝫ sunt boni ibi est ro-
mana ecclesia. nam ecclesia Romana nullam debet habere maculā
[14] vel rugam. ¶ Ex quibus concludo † quod papa solus tanquā caput
potest exercere omnimodā iurisditionem exposcēte cā rationabili nec
est opus cōuocare cōciliū pro consensu habēdo. Alij vero prelati non
exercent sine dispositione capitis scilicet pape. habēt enim potestatē
a deo sed illa submissi sunt Pape tanꝙ capiti ⁊ forte ad hoc designā
dū petro dixit multa separatim sꝫ alijs apostolis locutꝰ est cōiūctim
⁊ generaliter. vnde Petro dixit. Tu es Petrus ⁊ super hāc petrā edi
ficabo ecclesiā meā. Idemqꝫ dixit. Pasce oues meas. ⁊ non semel, sed
ter ⁊ p sua fide specialiter orauit ⁊ eū admonuit vt fratres suos ī fide
cōfirmaret dū dixit. Ego p te rogaui Petre vt nō deficiat fides tua
⁊ tu ↄuersus cōfirma fratres tuos. Itē cōsidera qd in singulari dixit
Christus Fiat vnum ouile ⁊ vnus pastor ⁊ sic vnū voluit esse pasto-
rem ⁊ non plures: sꝫ hanc potestatē pascendi contulit Petro dum di
xit Pasce oues meas. ⁊ sic fecit eum pastorem ⁊ non plures loco sui.
ipse enim erat ⁊ est verus pastor ⁊ pōtifex. vt de ipso dixit. Ego sum
pastor bonus. alij nāqꝫ apostoli fuerūt coadiuuantes ⁊ cooperātes: ⁊
ideo recte dicitur qd papa fuit assumptus in plenitudinem potesta
tis. alij in partē solicitudinis. c. ad honorē. de autoritate ⁊ vsu pallij.
venio ad scdm casum quādo istos remouet sine causa rationabili et
hic constat ⁊ credo quod remotio illa nō valeat nec sit papa sustinen
dus similia attentās. primo ad hoc induco tex. apertum in. c. sicut al
terius. vij. questio. j. vbi dicit quod quēadmodum vxor carnalis viro
viuente non potest ab alio disponi ⁊ desponsari: ita nec spōsa epi que
est ecclīa cū sit ei alligata non pōt illo viuēte ab alio dispōi seu despō
sari sine ipsius volūtate ⁊ cōsensu alias adulterabitur. ⁊ post pauca
subijcit. si autem volūtatis causa ad aliā ecclesiā fuerit inuitatus po
terit non p se sed autoritate romane sedis se transferre ⁊ sic romana
[15] autoritas valet vbi subest causa dissoluēdi. ¶ † Secūdo induco aliū
bonum text. in. c. quanto. de translatio. prelatorum. vbi dicitur quod
matrimonium spiritualē consistens inter episcopum ⁊ ecclesiā nō po
test per hominem dissolui ⁊ quod cū romanus pōtifex ecclesiarū ne-
cessitate vel vtilitate illud dissoluit nō puri hominis sed veri dei vices
gerit vnde pōdero verbū necessitate vel vtilitate ⁊c. ¶ Ad idē capi-
tulum. ij. eodem titulo. in vtroqꝫ enim dicitur quod illius dissolutionē
deus presumēdus est reseruasse suo iudicio sicut ibi reseruauit dissolu
tionem coniugij carnalis sed obligationem ⁊ vinculū dei autoritate
in ecclīa nō potest papa sine causa dissoluere. xxiij quest. iiij. ⁊. c. si is q.
sicut in simili dicimus de iuramento voto ⁊ alijs q̄ sunt de iure diuino
⁊ sine causa a papa remitti nō possunt iuxta notata in. c. quāto. de iu
reiuran. ⁊ per Innocen. in c. cum inter. P. de renūcia. nam dissoluere
tale vinculum ex sola volūtate esset contra dispositionem diuinā ⁊ or
dinationem apostolicā sanctorum conciliorū ⁊ aliorum autoritatem
romanorum pontificum: atqꝫ contra rationem iuris naturalis ⁊ ciui
lis. esset eñ contra dispositionem diuinā qr Christus in personas apo
stolorum misit episcopos ⁊ omnes sacerdotes ad predicandum ⁊ sa
cramenta ministranda. quare sine causa ex quo semel sunt vocati non
debēt reuocari: quia qui spiritu dei ducuntur nō sunt sub lege. vt in. c.
cum ex iniuncto. de hereti. ⁊ in. c. licet. de regula. ⁊. c. due. xix. questi. ij.
dignior em̄ est lex priuata que scilicet infundit in cordibus hominum
per spiritumsanctū quā lex publica que editur per papam Christus
enim dei lex est ⁊ nemo potest spiritusancto resistere. vt dixit tex. in di
cto capitulo. due. ⁊ si dicas quod isti fuerunt vocati a papa ⁊ non a
deo. Respondeo qd imo a deo nam in ordine superior mittit manū ⁊
deus inuisibiliter administrat gratiam ⁊ dat potestatem. j. qō. j. mul-
ti. ⁊. c. dictum. ⁊ facit. c. cum deputati. de iudicijs ibi gratia diuina vo
cati ⁊c. Nec deus voluit remouere iudā ab apostolatu quē semel vo
cauerat licet subesset causa ex quo illa non erat alijs nota. vt in. c. si sa
cerdos in fi. de offic. ordi. imo eum misit ad predicandum sicut alios
Matthei. xviij. ⁊ expressius per textū in capit. Christus. j. qstio. j. nec
apostoli subrogassent aliū nisi ille se suspendisset. Actuū. ij. ⁊ quanꝙ
iste administrationes speciales sint de iure positiuo. vt in. c. ij. xij. dist.
tamen dico qd succedunt loco administrationis generalis ad quam
Christus vocauit omnes sacerdotes. vnde debēt esse loco illius sicut
de baptismo dicimus qd succedit loco circūcisionis. de baptismo. ma
iores. ⁊ qd in simili habetur in. c. ecclesia. vt lite non contestata et per
Innoc. in capi. ex actione. de appellationibus. ⁊ quod hoc sit verū pa
tet qr dicimus deum reseruasse sibi dissolutionem huius coniugij. vt
in iuribus preallegatis. quod nō esset si prorsus esset de iure humano.
⁊ idem per omnia dico in alijs sacerdotibꝰ respectu administratiōis
sacramentorum per supradicta. ⁊ contra ius diuinū papa sine causa
venire non potest. vt in. d. c. sunt quidam. ⁊ per Innocen. in capi. que
in ecclesiarum. de consti. pro sacerdotibus vero vide bonum tex. in. c.
sicut in vna. xxj. q. ij. vbi dicitur qd etiā inter presbyterū ⁊ ecclīam suā
contrahitur

contrahit matrimonium spirituale.quia ex quo semel collata vni nō debet dari alteri vel pluribus simul q2 d3 esse vxor non scortum:z dic quod licet non sit ita strictum matrimonium sicut inter episcopu3 z ecclesiam suam quia ipse solus in signū matrimonij portat annulum iuxta notata in.c.clerici.de vita z hone.clerico.tamen largo modo in ter inferiores z ecclesiam contrahit matrimonium.vt in.d.c.sicut.de electio.ne defectu.vbi per mortem abbatis etiam dicit remanere vi duata ecclesia.¶ Item presbyteri inferiores etiā alio respectu sunt electi iure diuino.cu3 ipse dñs vltra duodecim apostolos designauit septuaginta duos discipulos z misit eos ad predicandū.vt Luce.x. z trāssumptiue per gratianū in.§.j.xxj.distin.quorum vicem z formā gerunt presbyteri inferiores hodie in ecclesia dei vt dicit text.in.§. preallegato.z clarius in.c.in nouo.xxj.distinctio.in fine.z licet tex.ibi dicat qd apostoli elegerunt illos d3 intelligi quod ministraliter.sed deus elegit autoritate:vt probat in euangelio pal.z no.p glo.z doc. in.d.§.j.z sic eadē ratione in eis z ex hoc solo capite pōt talis remotio facta vitiari.Dixit etiā qd est contra ordinationē apostolorum.nam apostoli ordinauerunt vt episcopi z alij presbyteri ponerentur in eccle sijs z essent perpetui:ergo papa sine rationabili causa non deberet fa cere contrarium cum hoc concernat statum vniuersalis ecclesie.Nam si posset remouere vnū sic etia3 alios z plurimos:z alteraretur status ecclesiasticus:vt probatur in.c.peruenit.xj.questio.j.vbi dicit text.in fine.si sua vnicuiq3 episcoporum iurisditio non seruet quid aliud a gitur nisi vt per hos per quos ecclesiasticus ordo custodiri debuit cō fundat z cōtra ordinationem apostolorum papa venire non pōt tex. est apertus in.d.c.sunt quidā.xxv.q.j.¶ Quod autem apostoli hoc ordinauerunt patet in.c.j.xcix.distinctio.z in.c.in illis.lxxx.distinctio. z.c.videntes.vij.q.j.z Actuum.xiiij.dicitur quod Paulus z Barna bas constituerunt in darben ciuitatem presbyteros per singulas eccle sias z apostolus ad Corinthios.vij.in ea vocatiōe qua vocatus quis est maneat.z transsumptiue.xxj.questiōe.j.c.j.¶ Tertio dixi hoc esse contra autoritatem cōcilij.z hoc aperte apparet in.c.sicut.xxj.questio ne scda.z.c.inuentum.xvj.q.vij.vbi fuit diffinitum in cōcilio quod nō nisi pro graui culpa ab ecclesia sua amouendus sit quis:cōtra cōcilia vero cōcernentia statū vniuersalem ecclesie papa dispēsare sine causa non potest vt legitur z notatur.in.c.que ad perpetuā.z.c.contra.xxv. q.j.nam autoritas Petri manet vbi imminet ratio:vt no.dicit tex.in c.manet.xxiij.q.j.z aperti⁹ in dicto capi.cōtra.ibi dicit tex.ꝙ ꝯtra sta tuta patrū concedere vel mutare nec huiusmodi qdē sedis pōt autori tas.hinc Augustinus cū successisset Ualeriano episcopo in episcopatu dixit sibimet ipsi hec verba adhuc in corpe posito patre meo z episco po sene Ualeriano episcopus ordinat⁹ sum z sedit cū illo.quod in cō cilio niceno fuisset prohibitū nesciebat z ipse sciebat.¶ Dixi quarto quod est cōtra autoritatem romanorum pōtificum hoc clarum est nā dixit tex.grego.lvj.distin.satis peruersum z cōtra ecclesiasticā pbat esse censuram vt frustra quorundam parentū voluptatibus suis com modis quis priuet zc.z in.c.precepta.lv.distinc.vbi dicitur qd benefi cia debent esse perpetua z non debet eis quis priuari etia3 si sit impo tens ad seruiendum.z latius habetur in titu.de cler.egro.z.c.vno.de capel.monaco.libr.sexto nec papa sine causa debet tale statutū eccle sie alterare:tum q2 concernit vniuersalem statum ecclesie vel ad pla citum prelati non remoueatur:tum q2 decolorarct status ecclesiasti cus.nam alij videntes ad libitum rectores remoueri timerēt.neq3 de facili inuenirent q vellēt ecclie militare vt no.dicit tex.de clericis egro tantibus z vbicūq3 cōtingit ecclesie decolorato papa immutare nō pōt aliqd vt in.c.z si illa.iij.q.vij.no.Archi.in.d.c.sunt qdā.z facit qd no.abbas.in.c.nulli.de senten.excō.vbi dicit qd papa sine concilio non potest tollere canonem.c.si quis suadente.xvij.q.iiij.z facit illud.c.nul li.vbi legitur z notatur ꝙ papa nō potest sine causa dispensare vt im pune quis communicet cum excommunicato contra doctrinam aptī. ista enim que sunt fundata super doctrinam fidei z bonis moribus z ad decorē ecclesie nō debent relaxari sine causa.nā tunc papa non di ceretur oues pascere sicut ei iniunctū fuit s3 dispdere z necare z eccliā3 deprimere z deteriorare.z sic potius cōuinceret errare ꝙ legē dare.ar. c.j.xl.distinctio.z.d.c.sunt quidam.z.que ad perpetuam.z.c.contra. ¶ Quinto dixit quod est cōtra rōnem naturalem z ciuilem.ex quo enim semel placuit non debet amplius displicere.xxxij.qstione.v.hor rendus z in regula quod semel placuit.de regu.iur.libr.vj.z sic in con trahendo hoc matrimoniū requirit consensus pficiendi a principio vt in.c.cum inter canonicos.de electio.z de preb.in.c.si tibi assentit.li. vj.ita z fortius debet requiri in dissoluēdo vt ibi.nihil enim tam natu rale vt vnumquodq3 vinculum dissoluatur eodem modo quo ligatū fuit.de reg.iuris.c.j.z.l.nihil tam naturale.ff.eod.z.l.j.c.ij.C.quando

16 licet ab empti.disce.¶ † Item etiā secūdum leges ciuiles non licet ha bere filios temporales.l.si tibi alias quesitu3.ff.de adoptio.z id ꝙ no bis acquisitū est sine nostro facto a nobis euelli non pōt in.l.id quod nostrum.ff.de reg.iur.z.c.ab eo.de elec.lib.vj.facit.c.ij.de preben.lib. vj.vbi solum dicitur quod papa potest ꝯcedere beneficia vacātia vel ex plenitudine potestatis dare ius ad vacaturam nō autē dicit qd de facto potest aliquem priuare.¶ Sexto z vltimo per autoritatem gl.

17 x.distin.z Archi.ibi vbi concluditur † papam posse cessante legitima causa diuidere episcopatū in duo sine consensu episcopi.per.c.multis xvj.q.j.z cōtra id qd sentit Jo.an.in.c.qd ad gratiam.de reg.iur.lib. vj.in mercurialibus.in illa questione.nunquid potest papa aliquē pre latum transferre inuitum.z videt cōcludere ꝙ in causa nō existente et forte ob hoc papa Alexāder vltimus statuit in ꝯcilio Pisano vt nul lus episcopus trāsferret inuitus ad pdicta.facit optime.c.ꝯquerente. de restit.spolia.vbi dicitur qd nō decet honestatē superioris sine man festa rationabili causa spoliare aliquem suis beneficijs cū teneatur il li s paterna prouisione ꝯsulere.facit.c.cum sm apostolum.iūcta gl.fi. de preb.ad idē gl.in.c.j.xxij.distin.que dicit papā nō debere ius vnius ecclesie sine causa alteri dare.¶ Uenio ad tertium membrum scilicet quando dubitatur an subsit causa.z multa in hoc possunt allegari s3 nō insistā propter prolixitatem euitandā:sed qd psumi debeat.faciūt notata p legistas.in.l.fi.C.si cōtra ius vel vti.publi.z l.l.prescriptiōe. C.de preci.impera.offe.vbi cōmuniter volūt causa3 presumi in princi pe etiam si agat in his que competūt alicui de iure gētiū.z etiā in his que sunt de iure diuino si in illo reperit alias dispēsatum.z nota per aliquos in.d.c.que in ecclesiarū.Ego vero distinxi sic.quod aut papa disponit perturbando vniuersalem statum ecclesie nulla ratione ap parente z non est sustinendū.vnde presumetur tunc iustitie causa.pro hoc facit notabile dictū Innocen.in.c.quanto.de ꝯsuetu.vbi dicit pa pam nō esse sustinendum si sine magna causa z alijs not.vult mutare vnuersalem statum ecclesie:vtputa si vellet auferre episcopis potesta tem chrismandi vel baptizādi secundū eum.¶ Item dicerem in casu proposito si vellet deponere oēs epos vel maximam multitudinem z sic iudicio meo posset intelligi z saluari gl.in.c.p pricipalē.ix.q.iij.que dicit papam nō posse deponere omnes epos sed vnū sic vt in vno psu matur causa nō sic in omnib⁹ vel in magna multitudine propter gra uitatem preiudicij.argumentum optimum in clemē.pastoralis.de re iudicata.nam z Paulus solus reprehendit Petru3 cū videret deuia re a regulis z doctrinis ꝯmunibus euitādo gentiles iudaizādo in mo ribus.vt in.c.paulus.ij.q.vij.z originaliter habetur ad Galatas.ij.c. vbi dicit quod Paulus restitit Petro in faciem eo quod reprehen sibilis erat multo ergo forti⁹ hoc poterit totā ecclia.z hoc faciēt etiā ex generali potestate sibi tradita a dño:vt supra dixi.nā si caput do let z errat d3 totū corpus resistere:quia non est tūc bonus paterfami lias.vnde Hieronymus.xciij.distinct.legimus.orbis est maior vrbe.z si diceremus contrarium posset papa adducere ad confusionem totā ecclīam.ꝙ nō est dicendū cū de⁹ orauerit p ea vt supra dixi. In alijs ꝯo particularib⁹ vbi nō pturbatur vniuersalis status ecclesie z fides non violat psumendū est p eo quod nō moueat sine causa rationabi li.p hoc.c.cū a nobis.in fine de testibus.z clemen.literis.de probatio. vbi bonus tex.cum gl.z sic salua dicta legistarū.instar enim sacrilegij habetur disputare de iudicio principum.xvij.q.iiij.§.q autē.z in.l.ij. C.de crimi.sacri.z maxime dicendū est hoc in papa quē merita Chri sti z Petri aut sanctum inuenerunt:aut sanctu3 faciunt.z.c.j.xl.dist. zc.¶ Nūc restat respōdere ad ꝯria adq3 breuitatis causa sigillatim non respondeo:maxime q2 si quis bene predicta librauerit contrariā recipiet limitationem p ea que dixi in solutione.Na3 fatendum quod papa potest ex causa dispensare quandoq3 circa ius diuinū z dispō nem ꝯcilij z vniuersalem statum ecclesie z autoritatē summorū pōtifi cu3 sed vbi omnino cessat causa nō pōt:vt plene liquet ex pdictis z ad ca.j.de renuncia.lib.vj.dixit qd papa renuntiauit ex causa.nā sine cā peccaret p ea que habent in.c.nisi cum pridē de renuncia.z p ea que notantur in.d.c.j.¶ Et aduerte circa hoc coniugium spirituale:con trahitur enim primo coniugiū cum ecclesia vniuersali cum vnicus sit in se episcopatus vt prediximus z dicitur contrahi eoipso quod eps conse cratur.tunc enim imprimit ei character qd per nullū quam p deū de leri potest z remanet post mortē:vt legitur z notatur in.c.ij.xxx.q.vij. z hoc est illud cōiugiū spiritale quod forti⁹ est ꝙ carnale.cū illud dis soluatur morte in ca.penult.z vlti.de secund.nuptijs:z pleni⁹ de hoc per Hostiē.in.c.inter corporalia.de trāsla.prela.qui sic intellexit prin cipium illius.c.j.¶ Secundo contrahit matrimonium spirituale:sc3 inter episcopū z illā ecclesiā particularem cui preficitur.z hoc coniu giu3 nō est ita forte sicut carnale tamen nō potest dissolui ab homine ad instar carnalis.vt in.d.c.ij.sed p papam ex causa pōt dissolui.sine causa vero non q2 saltem designat coniunctionē que cōsistit in spiritu inter christum z fidelem animam.vnde quemadmodum inter christū z fidelem animam signatam non dissoluit sine cā ita nec signū.nō ob stat dictum spec.procedit enim vbi non decolorat status ecclesie vni uersalis nec ledit directe vel indirecte ordinatio dei vt ipsemet Spec. voluit eo.ti.sub rubrica.de dispen.§.nūc breuiter.circa fi.vbi posuit ca sus plurimos in quib⁹ dispensare non potest:z maxime in versic.xij. z sequenti.vbi tenet inter cetera ꝙ dispensatio pape nō valet ꝯ euāge lia vel vniuersalem statum ecclesie.seu vbi decolorat status ecclie vt ꝯtra ea que sancti patres diffinierunt bene per.c.z si illa.j.q.ij.z.xxv. q.j.que ad perpetuam.z.c.contra.z.xv.distincti.c.ij.cu3 similibus.sic etiam limitandum est dictum bal.maxime cū ipse nihil boni allegat z.c.omnis.loquit in translatione fienda ex causa.c.si gratiose.non lo

quitur vbi matrimonium esset contractū inter prelatū ꝛ ecclesiā.sed quando dispensatio fit ad tempus ꝑpter vtilitatē ꝑsonarū quam papa ex causa facere potest.ar.c.de multa.de prebē.in fine.ꝛ hec sufficiāt quo ad primam questionē: ꝛ non mireꝛ quispiam de prolixitate adhibita in hac prima questiōe: quia non parum est attingere ꝛ explicare fundamentū potestatis totius vt ita dixerim ecclesie.ꝛ qꝛ ex superius dictis facilius infertur ad decisinem aliarum questionum in quibus breuitatem cum hac prolixitate compensabo ꝛc. ❡ In secunda questione arguitur quod prefata appellatio non debuerit per cōciliū admitti.appellatio est proprie de minore iudice ad maiorē ꝑ uocatio. ij.q.vj.anteriorū.adeo quod etiam si per errorem appellatur ad minorem iudicem non valet in aliquo appellatio.vt in.l.j.ff.de appella.sed consilium non est supra papā:imo cōsiliū recipit auctoritatem a papa vt in.c.significasti.in fi.de elec.ꝛ.xx.distin. quis patuit clarius ex multis supra primo dubio deductis.ergo appellatio talis nō erat admittēda. ❡ Secundo videꝛ de hoc tex.expressus in.c.cūcta ꝑmundū.ix. q.iij.vbi dicitur quod a qualibet parte mūdi ad sedem apostolicā appellari potest †ab illa autē nulli est appellare ꝑmissum:ꝛ qꝛ nulla precedente synodo habet facultatem soluēdi quos synodus nunꝙ dānauerat ꝛ dānandi quos oportuit nulla synodo existente.ꝛ iste est text. valde notabilis.ꝛ facit ꝓ his que dixi in precedēti dubio.ꝛ solꝰ papa sine consilio pōt ex causa deponere etiā imperatorē.ad idē.c.nemo.ꝛ c.aliorum.ꝛ.c.per principalem.eadē causa ꝛ questione. ❡ Ex quibus iuribus colligiꝛ quod a toto clero ꝛ populo ꝛ imperatore papa iudicari non pōt. ❡ †Tertio ꝓbatur ꝑ argumē.a maiori.cū enim nec ab imperatore seculari nec a sn̄ia prefecti pretorio appellari potest.vt.l.j. ff.a quibus appellare nō licet.ꝛ.l.vna.C.de senten.prefec.preto.multofortius nec a papa appellatur ꝛ cū ipsius ptās est longe maior imperiali.vt in.c.solite.de maio.ꝛ obe.ꝛ in.c.duo sunt.xcvj.distin. Quarto fortissime facit:†quia papa est dei vicarius in terris.in.c.secundo ꝛ iij.de trāsla.prela.sibi enim in ꝑsona Petri dictum fuit.Pasce oues meas.ꝛ quodcūqꝫ ꝛc.de elec.significasti.ꝛ.xxiiij.q.j.quodcūqꝫ.ꝛ.c.loquitur.ergo cū omnibus vice dei ipse ꝑsit a nemine excepto deo corrigi ꝛ deprehendi potest vt in.d.c.aliorū.ꝛ in.c.nemo.ꝛ.c.cuncta.appellatio enim presupponit maioritatē quandaꝫ in eo ad quē appellatur vt supra dixi.adeo quod de vicario epī ad ipsum episcopum appellari non potest cū sit idē tribunal ꝛ eadem iurisdictio:nec cōsuetudo in cōtrarium vꝫ tanꝙ substantie rei repugans vt legitur ꝛ notatur in.c.ij. de consuetu.lib.vj.Sed maioritas contra papā nunꝙ fuit tradita cōcilio cum nullum verbum fuit apostolis dictum iurisditionis seu potestatis collatiuum ꝙ fuerit dictū ipsi Petro:imo multa Petro fuerunt dicta.vt plene dixi supra in primo dubio ꝑ q̄ ipsimet apostoli q erant respectu dei pleni ad maiorē confirmationē hoc ipsum voluerunt qꝺ ipse Petrus loco dei oībus preesset.xxiij. distin. sacrosancta. ergo hec appellatio nullo iure sui iuris colore fundari pōt. Quinto et vltimo videtur probari in.c.per venerabilem.in fi.q filij sint legiti.ver. rōnibus.vbi ex lege diuina probat tex.quod in omni dubio recurrendū est ad fidē apostolicā ꝛ ipsius diffinitioni ꝛ mandato loco dei obtemperandum est ab omnibus.non ergo licet concilio de ipsiꝰ diffinitione iudicare cum facta concilij sint ꝑ ipsum papā corrigēda vel approbāda vt ibi ꝛ dicto.c.cūcta ꝑ modum. Ridiculum enim esset dicere cum statuta concilij possunt tolli per papaꝫ vt no.in.c.vbi periculū. de electio.lib.vj.ꝛ in.c.significasti.eodem ti.ꝛ a papa nō potest appellari ad conciliū.si enim concilium esset supra papam nō possent ꝑ euꝫ illius statuta violari:vt in clemen.ne romani.de ele.quod tamē est falsum vt supra dixi.ipse enim papa superiorē in hoc seculo nō recognoscit vt in.c.per venerabilem prealle.post princi.ꝛ in.c.licet.de elect.in fine vbi dicitur quod ad superiorē in facto pape non pōt haberi recursus ꝛ est ille bonus tex.in materia appellationis.ꝛ facit.c.significasti eodem titu. ❡ In contrarium quod appellatio debuerit admitti ꝑ:o cōciliū gn̄ale est maioris autoritatis ꝙ sit solus papa ergo a papa ad illud potest appellari.consequentia patet ex se ꝛ infra meliꝰ corroboraꝛ.antecedēs ꝓbaꝛ in cōcilio gn̄ali non solum interest papa sed omnes prelati orbis.vt in.c.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ cap.multi.xviij.distinct.ꝛ representatur per hoc conciliū tota ecclesia vniuersalis.vt patet actuū.xv. facit.c.sicut.in fi.xv.distin.c.ecclesia.de consecra.distin.j.sed nulli dubium quin tota ecclesia sit iūcta cū capite suo maioris autoritatis sit ꝙ solus papa.nā vt supra in ꝑ:o dubio dixi potestas fuit tradita toti ecclesie:sed per papā exerceꝛ tanꝙ per caput ecclesie.vt in.c.manet xxiiij.q.j.ꝛ in.c.ita dominꝰ.xix.distin.plenissime dixi supra.hinc est ꝙ maioris autoritatis est cōstitutio totius cōcilij quā solius pape:vt colligitur ꝑ.c.j.xx.distin.ꝛ ibi ꝑ archidia. ❡ †Item papa solus potest errare et esse hereticus.xl.distin.si papa.ꝛ insufficiēs ad regimē eccl'ie vt in.c.j.de renuncia.lib.vj.sed tota ecclesia errare non potest.vt legiꝛ ꝛ notatur in.c.a recta.xxiiij.q.j.ꝛ in.c.maiores.de baptis.hinc etiam est qꝺ ardua nō solet papa explicare sine presentia cōcilij:vt legitur ꝛ notatur in.c.ad apostolice. de re iudica.lib.vj.ꝛ per Hostiē.in.c.ex gestis.de cleri.non residen.cōsequentia satis corroboratur per optimum simile archiepiscopꝰ est maior episcopus sue prouincie adeo quod super eis habeat plenariā iurisdictionē.vt in.c.pastoralis.de officio ordina.vj.q.iij.scitote.nihilominꝰ de illo archiepō appellaꝛ ad conciliuꝫ prouinciale cui interest archiepiscopus tanquam caput vt notaꝛ scꝺꝫ vnum intellectum in.d.c.multis.no.glo.in.c.a collatione.de prebend. lib.vj.ꝛ.ij.q.j.omnis oppressus. ❡ Itē de ordine a ꝑside appellaꝛ ad presidem.ff.quando appellandum sit.l.j.§.solēt.de episcopo ꝛ capitulo appellaꝛ ad ipsum archiepiscopum.vt in.d.c.a collatione.sic dicendū in proposito vt a papa possit appellari ad cōciliū cui interest papa vt caput. ❡ Secundo adduco capitulū.veniam.ꝛ.c.sententia.xxxv.questione.ix.ꝛ maxime iuncto.c.cum ex literis.de in integrū restitu.vbi dicitur quod sententia romani pontificiꝫ pōt in melius commutari qn̄ iustitia primo lata non est:sed reformatio ipsius non pōt in melius referri quā ad totam ecclesiam vbi interest etiam ipse papa.nam ꝛ solꝰ Paulus resistit ipsi petro in faciem et ipsum reprehēdit dū ex facto suo sequeretur scandalum in ecclesia dei.ij.questione.vij.Paulus Petrum reprehendit:vt latius legitur ad galatas.ij.c.ꝛ tamen Petrus ꝑ:o comedebat cuꝫ gentibus nec discernebat cibos ab eis sicut faciebant iudei:demū supuenientibus ibi quibusdā iudeis timens eorū scādalū subtraxit se a gentibus ꝛ discernebat ab eis cibos sicut faciebāt iudei:ꝛ sic indistincte cogebat ꝑ exemplū suū alios iudaizare. qꝺ videns paulus eum reprehendit ꝛ sibi restitit in faciem fortius hoc poterit facere tota ecclesia.alias solꝰ papa posset deducere ecclesiā ad cōfusionem maximā quod nō est dicendū.ad idē secunda questione.vij. item cum balaam.vbi asina reprehēdit Balaam prophetā ꝛ per asinam designatur subditus per prophetam Balaā prelatus vt ibi ad denotandū quod cum prelatus cogit subditum ad malū potest ab eo reprehendi. ❡ Tertio facit.ij.hinc colligitur.xij.distinc.vbi dicitur quod cōciliorum venerandorum autoritas singularē in ecclesia sedis apostolice addidit potestatem.ꝛ dicit ibi quod papa principaliter habuit potestatem a deo.xxj.distin.quāuis.ꝛ.xcvij.distin.omnes.secūdario vero a concilijs:ergo concilium est maioris autoritatis quā papa: alias nō potuisset dare autoritatē pape cum nemo dat quod nō habet.j.questione.vij.daybertum.ꝛ.c.quod autem. de iure patronatus. ❡ Quarto videmus quod in arduis ꝛ concernentibus statū totius ecclesie vt in causa fidei recurritur ad consilium vt legitur ꝛ notaꝛ in c.anastasius.xix.distinctio.ꝛ in.c.sicut.xv.distinctiōe:ꝛ patet Actuū xv.†cum enim fuit in primitiua ecclesia dubitatum an conuersi ad fidem deberēt circūcidi missum fuit nō solū ad petrū ſꝫ ad totam ecclesiam que erat Hierosolimis.nec legitur quod petrus ꝑstiterit maiorem autoritatem quam reliqui apostoli ꝛ seniores:sed omnes communi consensu statuerūt quod non fieret circūcisio ꝛ sic cōmuni nomine facta fuit responsio.vt legitur vt supra ꝛ plenius ibi dixi super primo dubio.ergo cū opus erat recurrebatur ad concilium etiam inter illos qui erāt spiritusancto pleni ꝛ satis informati de potentia pape ꝛ ecclesie ergo potuit hoc casu nostro appellari ad ꝯcilium videaꝛ vt an episcopi sint sola volūtate pape remouibiles.quod dubiū satis est arduum cum episcopi dicantur legati christi ꝯfratres pape ꝛ columne ecclesie.vt in ꝯdicta clemē.de penis.ꝛ sunt loco apostolorum. vt in.c.videntes.xij.q.j.ꝛ in.c.in nouo.xxj.distin.ꝛ in.c.legimus. xciij.distin.et sunt vicarij dei saltem in parte.xxxvij.questione.j.mulieres. non obstat si dicatur quod speciale est in causa fidei vt in ea sit ꝯciliuꝫ supra papaꝫ vt no.glo.in.d.c.sicut.ꝛ in.c.anastasius.ꝛ in.c.si papa.xl.distin.qꝛ hec specialitas non ꝓbaꝛ iure diuino vnde emanauerat potestas pape ꝛ ecclesie.non enim legitur quod in causa fidei deus dedit maioreꝫ potestatem ꝯcilio seu ecclesie quam in alijs casibus vel quā pape. Christus enim in translatione potestatis fuit vsus verbis generalibꝰ vt plenissime dixi supra in primo dubio cū ergo in ecclesia vsa sit hac potestate in causa fidei etiā supra papā ergo ꝛ in omnibus alijs arduis vbi papa iudicio vniuersali erraret vti pōt:quia q potest maius ergo ꝛ minus ꝯcessum videtur vt dicit tex.in.c.ex parte.el.ij.de decimis. Si eīm concilium representans totam ecclesiam vt dicam in tertio dubio disponit in causa fidei etiā supra papā.vt in.c. si papa. prealle.ꝛ.ij.questione.vij.§.item.cū balaaꝫ.versicu.itē si maius.ꝛ quod ibi notat Archidia.ꝛ expresse tenet idē Archidia.in.c.in fidei fauorem.de here.li. vj.ꝛ hosti.quē sequi videꝛ Io.an.in.c.proposuit.de conces. preben.et in.c.per venerabilem qui filij sint legiti.ergo potestatem istā recepit a deo alias non posset iudicare.iuxta illud euangeliuꝫ.potestatem non haberes in me vllā nisi data esset tibi desuper.vt legitur ꝛ notatur.in c.nimis.de iureiurando.ꝛ.xxj.distin.inferior de maio.ꝛ ob.cum inferior nec obstat si dicatur quod in causa fidei iudicat qꝛ tota ecclesia errare non pōt cum deus ꝓ ea orauit.vt legitur in.c.maiores.de baptis. ꝛ glo.in.c.a recta.xxiiij.q.j.qꝛ vt dixi in dubio primo etiam concilium posset errare nec ꝑ hoc deficit fides cū potest consistere in ꝑsona vnius vetule q̄ nunꝙ interfuit concilio sicut accidit in persona beate virginis per passionem christi.apostoli eīm ꝛ alij credentes defecerūt ante resurrectionem licet eisdem dedit potestatē clauiū.vt in.c.officij.de penitEn.ꝛ remissio.vnde apostolus autoritatē habens in ecclesia scribēs ad Chorinthios sic in epistola scripsit. Nescitis quoniam angelos iudicabimus quanto magis scelera.ꝛ ꝺt angelos.i.sacerdotes q ꝑpter excellentiā ordinis in numero angelorū ꝯputanꝛ.xxvj.dist.§.ecce.ver. hinc ꝛ malachias.trāssumptiue habeꝛ in.c.ꝑ venerabilē ver. paulus.

qui filij

qui filij sint legiti.⁊ quãq̃ Hosti.ibi intelligat dictum de papa ⁊ car-
dinalibus hoc ego nõ credo cũ tempore apostoli nõ essent adhuc car-
dinales:sed potius videtur de tota ecclesia vt satis colligitur mẽs sua
Actuũ.xx.prope medium.vbi dicitur quod paulus vocabat maiores
natu ecclesie ephesine ⁊ inter cetera dixit.Attendite vobis ⁊ vniuerso
gregi in quo vos spiritus sctũs posuit episcopos regere ecclesiam dei
quam acquisiuit sanguine suo ⁊c.⁊ sic videtur q̄ regimẽ ecclesie nõ sit
in solo papa:sed in omnibus prelatis ⁊ pro hoc bon⁹ tex.i.c.bene qui-
dem.xcvj.dist.vbi alia causa q̃ fidei ꝯsiliũ discutiebat peragẽda ⁊ dif
finit:papa autem locutus fuit ibi tanq̃ vnus de concilio.ad idẽ facit
c.j.de spon.⁊.c.osius.de elec.⁊ in.c.aduersus.post prin.de immu.ecc.j.
q.vij.cõuenientibus.⁊.c.adrianus.lxiij.distin.Ultimo videtur de hoc
casus in.c.legitimus.xciij.distin.vbi dicit Hieronymus q̄ totus orbis
est maioris autoritatis q̃ sola vrbs romana.ex quo gl.ibi colligit ar.
q̄ statutũ cõcilij preiudicat statuto pape si cõtradicant sibi adinuicẽ.
Cũ ergo cõciliũ sit maioris autoritatis q̃ solus papa.ergo ab eo ad
cõciliũ appellari põt.ij.q.vj.anteriorũ.¶ Ad solutionẽ Christi ⁊ eius
matris cuius res agitur precipue presidio humiliter inuocato conde-
scendens arbitror sic dicendũ q̄ aut papa consentit q̄ appellatio reci
piatur ⁊ examinet̃ in concilio enim debeat admitti.nã cũ prĩceps non
potest suã sententiã etiã non iustã reuocare:vt in.c.vnica.⁊ in.c.sentẽ-
tiam.xxxv.q.ix.⁊ de integ.resti.cum ex literis.⁊.c.cũ olim.de re iudic.
⁊ de dolo ꝯtu.cum olim.fortius potest consentire vt in ꝯsilio examine
tur vbi etiam ipse interest:⁊ multum bene facit.c.nos si competenter.
ij.q.vij.⁊ per illum tex.seu eius rationẽ deberet papa velle vbi dicit q̄
papa si competenter aliquid egit ⁊ i subditis suis iuxta legis tramitẽ
non obseruauerit etiã iudicio imperatoris paratus est illud emẽdare
reddens rationem.nã si nos qui aliena debem⁹ corrigere peccata pe-
iora cõmittimus:certe nõ veritatis discipuli sed qd dolentes dicimus
erimus pre ceteris eorum magistri ⁊c.¶ Si ergo ex humilitate papa
ibi voluit se subijcere imperatoris iudicio fortius debet velle pati vt
factũ suum discutiatur per concilium.nã vt.s̃.dixi ibi est maior auto
ritas cũ ibi tota sit eccl'ia representatiue.neq̧ per hoc iudicatur a cõ-
cilio sed ipse ⁊ cõcilium discutiunt:an bene egerit sicut ab archiepisco
po appellat̃ ad cõciliũ prouinciale vbi ipse presidet:vt.s̃.dixi.⁊ impe-
rator dicit non erubescimus si quid melius horum que prius ipsi di-
ximus inueniamus competentem priorib⁹ imponere correctionem ne
ab alijs corrigi expectemus in auf.de nup.circa prin.colla.iiij.facit q̄
legitur ⁊ notatur in.c.qualiter ⁊ quãdo.el.j.de accu.⁊ per iura p̃dicta
potest admitti appellatio de papa male informato ad eundem bñ in
formatũ.nam in papa non debemus iudicare ſm leges humanas cũ
eis non astringatur.vt in corpore proposuit.de cõces.preben.⁊ in.c.in
notuit.⁊.c.significasti.eo.tit.sed scd̃z legem naturalem ⁊ diuinaz qua
astringitur.xxv.q.j.sunt quidam.habet quis suũ errorẽ corrigere:imo
debet esse magne sapiẽtie.xxij.q.iiij.c.magne.⁊.c.nos si.⁊ videtur esse
nõ papa cum male agit vnde altera persona censetur cũ postea bñ est
edificatus sicut in simili dicit tex.non est iudex si non est iustitia in eo.
de ꝟbo.signi.forus.nã ⁊ ipse deus suã sententiã qñq̧ immutat pecca
tore suos mutãte mores:vt legit̃ ⁊ notatur in.c.incõmutabilis.xxij.q.
iiij.vnde dicitur.disce mutare mores q: deus nouit mutare sñiam.vt
ibi no.in papa debet fortius reuocare q̄ male fecit ex quo reperit cãm
aliter se habere.fateor tamẽ q̄ ista nõ est proprie appellatio de qua iu
ra faciunt mentionem cũ per eam nõ suspendatur sententia nec cã de-
uoluitur ad superiorẽ quod est propriũ appellationis.sed est appella-
tio generaliter sumpto vocabulo.appellatur eñ idest prouocatur ipse
papa vt diligẽtius examinet negotium sicut dicimus de appellatiõe
extraiudiciali que est quedã prouocatio ad causam.de appellationi-
bus.cum sit romana.⁊ obtinet vim cuiusdam supplicationis.ar.auf.
que supplicatio.C.de preci.impera.offer.⁊ facit bene in simili.c.pasto
ralis.de appellationibus.vbi dicit q̄ si papa inhibuit appellationez
in aliquo negotio nihilominus si appellatur debet superior iustitiã re
uocare vel vi appellationis deuoluentis causam licet non suspendẽtis
a iudice a quo vel vi querele.Fateor tamen quod papa nõ cogitur ta
lẽ appellationẽ admittere:vt in iuribus ⁊ rationibus preallegatis.et
maxime in.d.c.veniã.⁊.c.sentẽtiam.⁊.c.cum ex literis.cũ similib⁹ aut
papa cõtradixit quod supradicta appellatio admittitur in cõcilio ⁊
tunc est dubiũ:sed vt late habemus materiã ampliando terminos di
co quod quedam sunt in quibus papa habet plenitudinẽ potestatis:
vt in his que sunt iuris positiui nec decoloratur stat⁹ ecclesie.⁊ in illis
non debet admitti appellatio quia nemo in illis potest sibi dicere cur
ita facit cũ ipsi fuerit data a Christo plena ptãs disponẽdi:⁊ si male
disponit ve anime sue:vt in.c.aliorũ.⁊ in.c.nemo.ix.questio.iij.⁊.xcix.
distin.in memoriã.⁊ in his intelligo iura que dicunt quod a papa ap
pellari non potest:vt in.c.cuncta per mundum.eadem causa ⁊ questio
ne quod sic loquitur si bene ponderetur in fine sui.maxime q̃daz sunt
que papa attentare non potest ⁊ in illis poterit quãdoq̧ admitti ap
pellatio ⁊ de his casibus vide p̧ Spec.in tit.de legato.sub rubrica de
dispẽsatio.§.nunc breuiter.versi.hec autem sunt vsq̧ ad finẽ que sin-
gulariter prosequi longum esset.Sed ponã tres casus in quib⁹ credo
appellationem admittendam etiam inuito papa.Primus cum p̄ci-
pit aliquid contra fidem.in hac enim causa concilium est supra papã
⁊ licite receditur a papa.xxiiij.questio.j.achati⁹.xix.distinctio.c.ana-
stasius.⁊ dicto.§.item schismaticus.cum simili.s̃.allega.nam i eo q̄d
papa est hereticus minor est quolibet catholico.vt dicit gl.in dicto.c.
achatius.nec est caput ecclesie.sed extra ecclesiam hoc autẽ cognosce
re habet ecclesia cui in p̧sona Petri data fuit potestas a Christo:vt
in dicto.c.remonet.xxiiij.questio.j.⁊ si diceremus contrariuz posset ec
clesia deduci in nihilum cũ papa possit esse hereticus dicto.c.si papa.
⁊ insufficiẽs vt in.c.primo.de renun.lib.vj.⁊ iste casus iudicio meo nõ
habet multũ dubitationis cum in casu fere omnium sententia potest
iudicari a concilio.vt supra dixi.fortius potest eius preceptum con-
tra fidem corrigi per conciliũ.¶ Secũdus casus magis dubitabilis
cuz ex suo precepto seu sentẽtia decolorat̃ seu immutatur vniuersalis
status ecclesie.nam comuniter tenetur papa hoc facere non posse:vt
not.in.c.literas.de restitutio.spoliato.in versic.dispensare.⁊ in.c.p̄po
suit de conces.preben.⁊ Inno.in.c.cũ ad monasteriũ.de sta.reg.Spe-
cu.in loco preallegato.in versi.xij.⁊ videtur tex.in.c.⁊ si illa.j.q.vij.⁊
c.q̃ ad perpetuam.xxv.q.j.per Archidia.in dicto.c.sunt quidam.⁊ fa-
cit q̄ notat Abb.in dicto.c.nulli.de sen.excommu.gloss.tamẽ decreti
in hoc videntur contrarie.nam glos.in dicto.c.que ad perpetuã.dicit
quod contra vniuersalem statutũ ecclesie papa nõ dispensat.sed bene
quando non est ita generale sicut exemplum ponit in cõtinẽtia sacer-
dotũ sed glo.Barth.brixieñ.in.c.sunt quidam.eadem causa ⁊ q̃stio-
ne.dicit quod qcqd dicat Jo.qñq̧ papa dispensat contra generalez
statũ ecclesie sicut fecit in.c.nõ debet esse.de cõsangui.⁊ affinita.sed cõ
cordando dico quod per illud statutũ nõ decolorauit statum ecclesie.
sed potius reformauit nec solus fecit:sed cum toto cõcilio.vñ dicerem
quod cum ex mutatione vniuersalis status ecclesie decolorat̃ ecclesia
non potest papa etiam dispensare.vt in dicto capi.⁊ si illa.secus si nõ
mutaretur sed potius reformaretur:vt sentit Inno.in.c.quãto.de cõ
sue.vbi dicit quod ex magna causa ⁊ alias non potest papa venire ꝯ̃
vniuersalem statũ ecclesie quod est not.⁊ in hoc casu credo q̄d valeat
appellatio ad conciliũ saltem vt cõciliũ resistat pape ne ꝯfundat dei
ecclesiam.nam vt no.dicit Inn.in dicto.c.quanto.nõ est papa susti-
nendus si vult venire contra statum ecclesie vniuersalẽ sine causa ma-
nifesta.non enim potest sibi congruentius resisti q̃ per totam eccl'iã.
sicut Paulus restitit Petro vt predixi ⁊ sub hoc credo includi casuz
nostrũ:vt plene restiti in primo dubio.quare ꝯcludo q̄d dicta appella
tio de qua in themate fuerit admittẽda per ea que satis plene dicta
sunt supra.nec hoc casu iudicatur papa.sed poti⁹ sibi resistitur ne de
struat ecclesiam dei.interest eñ toti⁹ corporis ne caput male agat:fa
cit optime dicto.§.item cũ Balaã.ij.q.vij.¶ Tertius casus cũ papa
precepit id q̄d est in se malũ vel vehementer ex suo precepto p̄sumitur
scandalum futurum.nã taliter precepto nõ est obtemperandũ.vt no.
Inn.in.c.inquisitioni.de sen.excommu.probat̃.xj.q.iij.si is cui preest.
⁊.c.qui resistit.⁊.c.iulianus.⁊.c.si dominus.xl.distinctio.c.j.debet eñ
tota ecclesia resistere scandalis futuris ⁊ ne mala contra legem dei cõ
mittantur ad instar Pauli qui reprehendit Petrum vt supra dixi et
asina que denotat subditum reprehendit Balaam prophetam q̧ de
notat prelatum.Et si queris vnde ꝯcilium habet hanc prerogatiuaz
cognoscẽdi ⁊ resistẽdi.Rñdeo ea que dixi in primo dubio:⁊ supra in
argumentis pro ista parte.⁊ bene facit dictuz Hostiẽ.in.c.proposuit.
de conces.preben.vbi dicit quod licet papa non potest accusari vel cõ
dẽnari ab homine nisi de heresi.dicto.c.papa.potest tamẽ moueri se-
crete si palam peccat mortaliter.nõ velit nolit subiacet euangelice ve
ritati quo ad monitionem faciendaz que cuilibet data est.ij.q.j.si pec
cauerit.dicit tamen q̄d nõ subiacet quo ad id quod ibi dicit̃.dic eccle
sie nisi in heresi.si enim est impenitens debet dici ecclesie secũdũ deuz
idest deum orando q̄ ipsum inspiret ⁊ ecclesie triumphanti vt oret p̄
ipso.nã si imperator ⁊ totus clerus ⁊ totus populus ꝯuenirent ipsuz
non poterũt iudicare.caueat tamẽ ipse:q: anima sua in manib⁹ suis
⁊ sibi terribilius iudiciũ imminet ⁊ intolerabilior cruciat⁹.xx.q.iij.ne-
mo.⁊.c.aliorũ.In subditis autem habet potestatẽ secundũ eũ q̄ eius
precepto est obediendũ etiã si dubiũ sit an sit mortale dummodo vin
ci potest ꝯscientia.Si autẽ certum esset peccatum esse mortale tũc ei
nõ est obediendũ sed recognoscendus est papa celestis.s.deus.dic.c.
iulianus.⁊ ecclesia triumphans que nõ fallit.⁊ hoc vltimũ placet ⁊ cõ
cordat cum dicto Inn.in.d.c.inquisitioni.⁊ facit quod no.Jo.an.in
c.significasti.de offi.ord.⁊ in.c.cũ adeo.de rescrip.sed precedens dictuz
nõ placet.nam si papa stat in peccato notorio.⁊ admonitus per cõci
lium nõ vult desistere ⁊ sic scandalizat ecclesiam potest puniri tãq̃ he
reticus per ꝯciliũ:vt dicit gl.singularis quã approbat tot⁹ mund⁹ in
c.si papa.prealle.⁊ sic per hanc viã potest denuntiare ꝯcilium crimen
pape.⁊ ad effectũ vt per ecclesiã admoneat̃ ⁊ corrigatur:potest appel
lari ad concilium vbi peccatum est notoriuz:⁊ hec sufficiant quo ad se
cũdũ dubiũ.¶ In tertio dubio videtur p̄io quod tã principes secu-
lares q̃ clerici etiam sine prelaturis debent interesse concilio generali
de principibus secularibus videtur tex.in.c.ad apostolice.de re iudi-
cata.libro.vj.vbi papa pollicitus fuit se vocaturum ad concilium re-
ges prelatos ⁊ clericos tam ecclesiasticos q̃ seculares vt per se vel per

solēnes nuntios ad cōcilium cōuenirent de imperatore qd̄ iterfuit cō-
cilio multū solenniter legitur in.c.nūc autem.xxj.dist.z qd̄ plus est.ibi
imperator proposuit sicut quilibet prelatus.ad idē.c.adrian⁹.lxiij.di
stin.vbi dicit ꝙ karolus rex Francorū cōstituit synodū generalem cū
Adriano papa.z nō solū interfuit.sed etiā fuit actor in constituendo
in qua synodo fuit translata in imperatorē potestas instituendi prela
tos:z in.c.ij.qd̄ incipit in synodo legitur qd̄ Leo papa in synodo cō
gregata Rome cōstituit cum toto clero populo romano ac confirma
uit in ꝑsonā regis Ottonis qd̄ ꝯcesserat Adrian⁹ karolo:z sic ꝓbat
ille tex.qd̄ nō solum reges z principes:sed etiā laici inferiores ac cleri-
ci cuncti etiam sine prelaturis debeant admitti ad concilium genera-
le etiam vbi tractatur de rebus z iuribus spiritualibus. nam ibi fuit
cōcessa potestas illi Ottoni eligēdi papā z alios ꝑlatos.ad idē.c. nos
ad fidē.xcvj.dist.vbi dicit imperator nos ad fidem ꝯfirmandā syno-
do interesse volum⁹.videtur enim ꝙ nō tanꝙ inuitat⁹ sed suo iure de
beat interesse. facit qd̄ de hoc no.gl.i.c.j.de offi.vica.facit.c.j.xvj.dist.
vbi cōcilium peractum fuit imperāte Constātino augusto.¶ Itē nō
solū principes sed etiā iudices inferiores legunt̄ interfuisse ꝯcilio vt in
d.c.ad sedē.xxxv.q.v.vbi papa vocauit ad ꝯciliū episcopos z clericos
ac iudices diuersarum prouinciarum.z sic probat ille tex.partem affir
matiuam huius dubij respectu clericorum inferiorū z respectu laico
rum saltem preexcellentium et pro clericis inferioribus videtur vltra
predicta tex.in.c.in nomine domini.xxiij.dist . vbi legitur episcopos:
abbates:presbyteros:diaconos interfuisse z cōsedisse ꝯcilio.vt i.c.cō-
uenientib⁹. j.q.vij.probatur de monachis vel saltē abbatibus exponē
do ibi monachos pro abbatib⁹.vt exponit ibi gl.z i.c.Adrian⁹.el. ij.
prealleg.expresse dicitur de abbatibus.z in.c.anastasius. xix.dis.exp̄s
se fit mētio de episcopis z ꝑsbyteris z cūctis ecclesie catholicis.ad idē
c.olim.xcv.dist.vbi dicitur qd̄ licet episcopus ex institutiōe ecclesie sit
presbyteris maior:omnes tamē debēt regere ecclesiam in cōmuni . vt
in.c.j.xv.dist.fit specifice mētio de presbyteris in genere.Et ex supra-
dictis iuribus in vnum collectis satis videtur probatū ꝙ reges prīci
pes z alij presidentes z prelati inferiores episcopis et alij sine prelatu
24 ris debeāt interesse cōcilio generali. ¶ † Scd̄o principaliter probat̄
ꝙ cōcilium representet vniuersalē ecclesiam:vt in.c.sicut in fi.xv . dist.
sed ecclesia fideliū collectio dicitur.de cōsecra.dist.iij.ecclesia.ergo qli-
bet fidelis deberet admitti si hoc postulat.cū eīn tractaret̄ ibi de refor
matiōe totius orbis cuiuslibet interesse vt admittatur ꝓ hoc facit qd̄
not.Innocen.in.c.vestra.de loca.z in.c.de offic.lega.vbi dicitur quod
cum episcopus vel legatus vult facere statutū tāgens alios seu alio
rū iura debet hoc facere cum illorum cōsensu etiā si sint laici.vel saltē
debēt esse presentes.arg.de cōsecra.dist.iij.c.j.z.c.fi.de ferijs.z idē Fe-
de,de senis.cōsi.xvij.¶ Tertio videtur hoc probare Actuū.xv.vbi in
cōcilio etiam rei ardue nō solū interfuerūt apostoli sed etiam presby-
teri z seniores z respōsum fuit factum sub noīe apostolorū z seniorū
z quod placuit ibi cōcilio dicitur placuisse toti ecclesie: vnde dicit̄ ibi
quod placuit apostolis z senioribus cū tota ecclesia:z sic probat̄ ꝙ
interfuerunt apostoli z presbyteri z alij honorabiles viri qui represen
tauerunt totam ecclesiam quod est no.si enim apparet quod illi q du
cebant̄ sancto spiritu hoc fecerunt fortius debet fieri nunc cum illorū
actio nostra debet esse instructio.argu.c.significasti.de electio.xj. dist.
ecclesiasticarū.sic etiā in antiquis concilijs presumitur spiritū sanctū
per illorū os fuisse locutum.l.distinctio.si ille.¶ Quarto specifice pro
regibus facit.c.cū enim vngantur etiam ex precepto dei in veteri testa
mento:z hodie etiam in nouo.vt in ti.de sacra vnctio.z.ij.questi. viij.
§.item cum Balaam.videntur persone ecclesiastice . Item susceperūt
in eorū dignitate ecclesiam dei tuendam.de quo tenetur in stricto iudi
cio rationem reddere.vt in.c.principes.z in.c.regum.xxiij.q.v.eorum
ergo interest concilio interesse vbi de regimine ecclesie z toti⁹ orbis agi
tur.¶ In cōtrarium videtur primo tex.apertus in.c.vbi nā.xcvj.dis.
vbi dicitur ꝙ etiam imperatores synodalibus actibus interesse nō de
25 bent.¶ † Scd̄o probatur cōtra omnes nō episcopos ꝑ.c.satis euiden
ter.ea.causa.qō.ij.vbi dicitur illicitū esse eū qui nō est in ordine sanctis-
simorū episcoporum ecclesiasticis immisceri tractatib⁹. ¶ Tertio est
bonus tex.in.§.hic etiam.vbi dicitur synodo congregata apud vrbē
z in disceptatiōe posita an accusatores deberēt audiri ꝯtra Symma
chū papā serenissimus Imperator quasi deo īspirāte rn̄dit synodalis
est arbitrari in tanto negotio sequenda ꝑscribentis statuere: nec aliqd
ad se preter reuerētiā de ecclesiasticis negotijs pertinere cōmittēs etiā
potestati pontificum vt siue positū vellent audire negotiū siue nollēt
qd̄ magis putarēt vtile deliberarēt dūmodo venerādi prouisione cō-
cilij pax in ciuitate romana daret̄ ecclesie.ergo ex verbis imperatoris
ꝑ cōciliū approbatis probatur primo ꝙ laici nō debēt se impedire de
factis cōcilij preter reuerētiam impēdēdam z quod tātum pontifices
cōstituūt generale concilium.¶ Quarto videt̄ tex.in.c.j.z.ij.xvij.dis.
vbi cōcilium generale appellatur synodus epōrū.ad idē.xv.di.c.j. vbi
26 † dicitur qd̄ ante Cōstantinum imperatorē nō erat data episcopis fa
cultas cōueniēdi in vnū.sed Constātinus dedit potestatē christianis
ꝯueniendi:z tunc incepit generale cōcilium:z inter cetera cōcilia tunc
peracta quatuor fuerunt venerabiles synodi : que totā principaliter

fidem complectuntur quasi quatuor euangeliste:z totidē paradisi flu
mina.z dicitur ibi qd̄ harum prior Nicena synodus.cccxviij.dist. epō
rum Cōstantino augusto imperatore ꝑacta est.z sic solū epī intelligū
tur z idē dicitur ibi ꝺ synodo ephesina ī scꝫ quasi a ducētis episcopis
fuit edita.si ergo illi spiritusancto pleni nō vocauerūt sacerdotes vel
inferiores ꝑlatos videtur quod necessario nō sunt vocandi.¶ Venio
ad solutionē hui⁹ difficilis dubij quod nō reperio in aliqua iuris par
te scribētes examinasse quod est valde necessarium cū iura supra alle-
gata varie in hoc loquātur z dū de facto in cōcilio Senis habito tp̄e
pape Martini.M.cccc.xxiij.casus disceptandi accessissent varij va-
ria dicebāt:nl tn̄ circa hoc determinatum extitit.Ego autē prout in
genij mei capacitas diuina gratia ministrāte patitur inferā qd̄ mihi ī
dubio hoc dicendū videtur primo inferam respectu laicorū:secūdo re
spectu clericorum.De laicis est gl.magist.in.c.vlti.de his que fiūt a ꝑ
la.que dicit non debere interesse laicos cōcilijs ecclesiasticis nisi in tri-
bus casibus.Primus si specialiter inuitarentur.alleg.c.adrian⁹.lxiij.
dist.in fin.Secūdus si tractatur casus fidei.xcvj.distinc.c.vbi nā.Ter
tius si tractatur de matrimonio:quia tales cause eos tangūt possunt
interesse allegat.xxxv.questi.vj.ad sedem.Io.an.in.d.c.fi.dicit ꝙ in ꝑ
dictis casibus interessent vt audiant nō vt iudicēt vel vt doceāt. lxiij.
dist.docendus.Item dicit quod etiā ad predicta nō est necesse laicos
vocari cum ibi diffinienda poterunt eis postea in ꝑdicationib⁹ publi
cari:que predicatio fieri potest etiā excōmunicatis.de sent. excommu.
primo respōso.dicit tamen quod laici possunt ad concilium venire ꝓ
iustitia petenda vel defendēda.de iudi.nouit.z no.hoc vltimū ꝓ quo
ego allego tex.optimū in.c.j.de spon.In ecclesiasticis aūt negotijs et
clericorum correctionibus sunt laici excludēdi fm eū.Argu.i.c. mas-
sana.de elec.z expressius in extrauagāti Bonifacij.de offi.ordi.debēt
z cum his dictis Io.and.trāseūt communiter scribentes.Inno.autē
in.c.graue.de prebē.tractauit satis plene de debentib⁹ interesse ꝓuin
ciali cōcilio z episcopali z nihil dixit. de generali forte dubitauit ꝑꝑ
iuriū varietatem:nec etiā Io.an.hunc articulum tetigit nisi locorum
respectu.vt.s̄.tetigi.sed ego reperio in decretis gl.deuiātem a iudicio
Bernardi z Io.an.scꝫ in.c.adrian⁹.lxiij.dist.dicit enim quod ad cau
sas matrimoniales laici quādoqꝫ inuitātur z sic intelligit dictū.c. ad
sedē.in causis autem fidei dicit quod laici interuenerunt etiam nō vo
cati allegat.c.veniā.prealle.z sic sentit quod ī causis matrimonialib⁹
non sit speciale.nō enim intererunt nisi inuitati:z in hoc deuiat a iudi
tio Bernardi.in causis vero fidei vult ꝙ intersint iure ꝓprio.z in hoc
deuiare videtur a iudicio Io.an.Ego dicerem qd̄ vbi in cōcilio tra-
ctāda sunt negotia ecclesiastica seu pertinētia ad iurisdictionē ecclesia
sticā nō est necesse laicos vocari:qr potestas de his disponēdi est data
clericis z nō laicis:qr Petro z apostolis z in personis eorum suis suc
cessoribus data fuit potestas de spiritualibus disponere:vt plene di-
xi in primo dubio.facit.c.ecclesia.de cōstitutionibus.z.c.bene quidē.
xcvj.dist.probat̄ i iuribus ꝓ parte negatiua allegatis:z maxie. i.d.c.
hinc etiā.z expressius in.c.veniam.cū enim ibi videatur excipere cau-
sam fidei duntaxat satis videt̄ formare regulā in oppositum.xxxiij.
q.vij.dominus.ad idē.d.c.satis euident̄.z bene facit.c.pricipes. xxiij.
q.v.vbi dicitur in ecclesia nō est necessaria potestas secularis nisi in de
fectū vt qd̄ nō valēt efficere sacerdotes sermone doctrine potestas se-
cularis imperet ꝑ discipline terrorē.In causa fidei distinguēdū. Aut
enim queritur nunquid de necessitate sunt vocandi per ecclesiā.z cre
do quod nō:quia vt dixi potestas plene disponēdi spectat ad clericos
maxie ī causa fidei.est eīn ista causa mere iuris ecclesiastici.adeo qd̄ se-
cularis iudex nec directe nec indirecte pōt de ea cognoscere:sꝫ sola exe
cutio ad petitionē ecclesie pertinet ad laicū.vt no.singulariter in.c . vt
inquisitionis.§.prohibem⁹.de hereti.lib.vj.neqꝫ possunt publice neqꝫ
priuatim de fide disputare.vt i.l.ij.§.inhibemus.de heret.lib.vj.nec in
concilijs principalibus a sanctis patribus editis legitur laicos fuisse
vocatos.licet de fundamento fidei fuerit actū vt patet.xv. distictio.c.
j.z per totum.sed si laici sponte se offerūt ad cōciliū in causa fidei:tunc
puto quod debent admitti:z sic ꝓprie loquitur illud capitulū vbi nā.
ibi enim imperator obtulit se.z sic intelligo glossā.in.c.adrianus . cū
enim fides potest remanere apud simplicem laicum vt dixi in alijs du
bijs:quia nō potest ecclesia esse nulla interesset cuiuslibet si vult interes
se vt admittat̄: z tūc puto qd̄ nō simpliciter audiēt:vt dicit Io.an.sꝫ
cōsulent z dicēt opiniones eorum.idem credo qd̄ tractabūt sed nō de
cident ipsi sic intelligo illud capitulum vbi nam.ibi enim solū fit mē-
tio de tractatu qui est diuersus z separat⁹ a decisione.c.tua.z.c.si na.
de his que fiūt a prelatis.z in.c.vltimo.de his que fiunt a maiori pte
capituli.quod tractari debent facit ratio preallegata:quia posset lai-
cus melius scire veritatem:sicut olim penes beatam Virginem fides
sola remansit.Idem facit capitulum ad sedē vbi laici tractarūt illas
causas matrimoniales:sed clerici habent dicere:quia populus est do
cendus:z non sequendus.vt in.c.docendus.preallegato.z quia laicis
non licet iudicare de spirituali:vt in dictis iurib⁹.habebunt ergo laici
in causa fidei vocem consultiuam.non autem decisiuam.in alijs autē
negotijs si inuitantur habebunt vocem consultiuā vel decisiuā qua
tenus eis permittitur per concilium.nā papa potest eos facere capa

tes iuriū spiritualiū ⁊ maxime potestatis vocis dāde.vt in.c.adrianꝰ.ij.lxiij.di.⁊ in.c.in synodo.c.dist.legitur ⁊ nota.ij.qō.vij. mennam.qn imo pōt dare laico potestatē excōmunicādi:vt no.gl.xxij.dist. c.verū.⁊.c.bū.xcvj.distin.Jo.and.in.c.ij.de prebē.lib.vj.⁊ sic per innitationē ecclesie intelligo omnia iura in quibꝰ legitur laicos interfuisse ↄcilijs vt apertissime probat tex.iuncta glo.in.d.c.veniam.ibi enim dicit papa ꝙ nō legitur iperatores ⁊ alios principes seculares interfuisse tractatibus nisi causa fidei.quod videtur falsum cū ī multis alijs casibꝰ legimꝰ interfuisse:vt.s̄.plene allegaui in prima parte:sed vt dicit Gl. bene interfuerunt tunc sed inuitati.nō aūt iure proprio ⁊ sic ꝓbat ille tex.sic intellectꝰ quod in causa fidei intersint iure proprio. qd̄ ītellige vt dixi supra.nō obstat qd̄ ad iussuʒ imperatoris fuit synodꝰ pluries congregata:quia processit illud fm ea tempora quibꝰ non erat facultas christianis tute in vnum conueniendi.sed postmodū statutū fuit vt sine autoritate pape nullo modo posset synodꝰ ↄgregari.xvij.dist.I. per totum.⁊ vide ibi bonam glo.in summa ꝓ supradicta conclusione. que dicit quod synodꝰ generalis cōstituiꝰ a papa ⁊ episcopis:⁊ sic nihil dicit de laicis.idē probat tex.iuncta gl.in.c.cōsilia sacerdotum.eadem distin.dicerem tamen quod vbi conciliuʒ vellet disponere super iuribꝰ vel rebus laicoruʒ vltra ꝙ̄ iurisditio ecclesiastica patiatur ꝙ deberet laicos seu eorū principes tūc cōuocare si intelligerēt dicta Jn. dicto.c.fi.de ferijs.⁊ de ↄsecra.disti.iij.c.j.facit clemē.ij.de cēsi.⁊ sic posset saluari mēs gl.in dicto.c.fi.de his que fiunt a prela.nec obstat si dicatur quod reges non videntur puri laici propter vnctioneʒ ꝙ est falsum.non enim propter hoc aliquē ordinem recipiūt in dicto.c.vno. de sacra vnctio.⁊ vide.c.ij.de preben.lib.vj.in nouella.¶ Jtē nō omnes clerici intersunt in cōcilijs vt statim dicaʒ ⁊ per hoc inferā.quod in casu thematis nostri principes seculares non poterūt interesse inuito cō-
28 cilio cum non agitur de fide:†sed de validitate illius dispositiōis ꝙ est negotium ecclesiasticū ⁊ videtur tex.in simili.in dicto.§.hinc etiaʒ. xvij.distinctio.⁊ in.c.satis euidēter.xcvj.distin.sed prelatis ⁊ clericis īferioribus potest magis dubitari cuʒ multum varie iura loquantur. vt patet in argumen.allegatis pro ⁊ contra.reperi glo.valde not.ī de cre.xvij.distinctio.in summa que dicit quod conciliorum quedā sunt vniuersalia quedam particularia siue prouincialia.quedam episcopalia.Uniuersale dicitur quod papa vel eius legatus cōstituit cum omnibus episcopis ⁊ sic vult apertissime quod de iure alij prelati inferiores de necessitate nō sunt vocādi:⁊ quatenꝰ illa gl.dicit de legato pape.intelligo ad hoc habente speciale mandatum alias secus.vt no.gl. in.c.ij.eadem distinctione.⁊.iij.distin.§. porro.Et no.ex illa glo.quod papa potest mittere legatum loco sui ad concilium generale.quod ꝓbatur in.c.ij.eadem distinctio.Jtē probatur in.c.adrianꝰ.lxiij. disti. ⁊ ibi appellantur missi: alibi appellantur locuʒ tenentes.vt in.c.ↄueniētibus.j.q.vij.⁊ vide ibi gl.in ver.vniuersalibus.⁊ sic principes seculares in casibus in quibꝰ interesse possint intererūt personaliter vel per solennes nuntios.vt est tex.in.c.ad apostolice.de re iudi.lib.vj.Jdē in vniuersalibus cum perfacile cōuenire non possunt.vt in.c.fi. de his q̄ fiunt a prelatis.prelati vero debent esse personaliter nisi iusto impedimento detineantur ⁊ tunc debēt mittere legatos.xviij.distin.episcopꝰ ad synodum.⁊ vide quod not.Hosti.et Joan.and.in.ij.de procura.⁊ vide tex.cum gl.xc.distin.c.iij.de alijs duobus concilijs gl.ibi prosequitur.Sed plenius de illis duobus vide per Jnno.⁊ docto. in.c.graue. de ꝑben.⁊ an hec cōcilia inferiora possunt cōdere canones particulares vide bonā gl.in dicto.§.porro.⁊.xvj.distin.in summa.Et an legatus pape ex legatione generali posset conciliuʒ prouinciale celebrare. vide per glo.⁊ melius per Archidia.in dicto.§.porro.¶ Ego autem hic solum prosequor primū membrū.scʒ de concilio vniuersali qd̄ non est bene diffinitum per maiores nostros.licet enim illa gl.xvj.distin.in summa posuerat opi.suam nihil tamē inducit nec respondit ad īfinita contraria supra per me allegata:vt ipsemet glossator ī.d.c.ↄueniētibus.j.q.vij.dicit qd̄ abbates debent interesse cōcilio.licet secꝰ dicat de monachis simplicibꝰ.⁊ in.c.cōsilia.xvij.distin.sentit primū faciendo mentionem de solis episcopis.Jdem sentit in.c.nec licuit.in gl. iij. que etiam not. prosequitur ad quem spectat impetratio institutiōis ↄcilij.⁊ no.in hoc illam gl.Ego dicerē qd̄ in cōcilio generali episcopi solū de necessitate sunt vocādi per iura pro hac parte allegata . Jdeʒ de inferioribus prelatis habentibus episcopalem iurisdictionē vt sūt magni abbates.hoc vltimum videtur probare tex.in.c.cōuenientibꝰ. j.q.vij.vbi abbas tenuit locū pape in cōcilio.⁊ multi abbates dederūt vocem decisiuam quemadmodum episcopi quod de alijs inferioribꝰ nō legitur ibi.ad idē.c.adrianus.lxiij.distin.vbi dicitur quod synodꝰ illa fuit celebrata centū quadraginta tribꝰ religiosissimis episcopis ⁊ abbatibus ⁊ sic abbates illi equiparāꝰ ep̄is ⁊ vbi legitur inferiores interfuisse.intelligo qd̄ spāliter fuerint inuitati sicut ⁊ laici quādoqʒ īuitantur.vt.s̄.dixi.hoc probo rōne vltima superiꝰ allegata.¶ Ad cōciliū prouinciale non vocentur regulariter nisi episcopi.vt plene notat
29 Jnno.in.c.graue.de ꝑbē.ꝓbatur.ī.c.sicut olim.de accusa.⁊.xviij.dist. quasi per totum.licet de capitulis ecclesiarum cathedralium dubiteꝰ nunquid debeat imitari ad tractatꝰ ↄcilij.vt no.ī dicto.c.fina.de his que fiunt a prela.ergo fortiꝰ ad cōciliū generale de necessitate vocādi nō sunt.eadem ratio q̄ est de toto quo ad totum:debet esse de parte quo ad partem:vt in.c.pastoralis.§.itē cū torū.de offi. delega.⁊.l. que de tota.ff.de rei vendi.si enim in factis prouincie nō admittūtur clerici inferiores prouincie:ita nec in factis vniuersalibus vocādi sunt inferiores vniuersi.naʒ statuere:iudicare:⁊ reformare sunt iurisdictiōis de rebus eccle.nō alie.c.fi.de accu.qualiter ⁊ qū.sed potestas hec remanet penes episcopos ⁊ prelatos magnos.satis ergo qd̄ episcopi vocentur. olim enim ecclesia regebatur per omnes sacerdotes.ideo nō mirū si omnes seniores vocabantur ad cōcilium:sed hodie nō sic:vt.xv.distinc.c.j.nec obstat si dicatur ꝙ episcopi vocant iferiores ad synodos suas licet iurisdictionem nō habeant:vt patet in.c.decernimus. xviij. distin.qr dico qd̄ nō vocanꝰ ibi inferiores ad cōmunicandū vel statuēdum.sed principaliter vt facta in prouinciali ↄcilio intimenꝰ vt ibidē dicitur.vt in.d.c.sicut olim.¶ Jtem vt inquirat:corrigat:audiat q̄relas singulorum ⁊ similia:vt ibi.⁊ in.d.c.concilia.ea.di.Si autem clerici occurrerēt sponte ⁊ vellent admitti ad cōciliū credo qd̄ de necessitate nō essent admittēdi nisi sicut supra dixi de laicis hoc videtur ꝓbari in.d.c.fi.de his que fiūt a prela.vbi speciale disponitur in capitulis ecclesiarum cathedralium respectu conciliorum prouincialium.Alij autem clerici inferiores episcopis nō sunt de necessitate admittēdi etiā si sponte veniāt.nam ⁊ de capillis ibi dubitatur.⁊ dico quod tūc nō habent ibi vocē decisiuam sed solū consultiuā.vnde ibi fit mentio solum de tractatu qui est separatus a decisione.vt supra dixi. honestū tamē esset vt admitterentur ad tractatum saltē vbi deest copia episcoporuʒ vnde intelligo omnia iura in quibus legitur inferiores interfuisse qd̄ specialiter fuerunt ibi vocati seu de gratia admissi vt cū maturiori ↄsilio procedere viderentur.¶ Et aduertendū quod quandoqʒ papa celebrat conciliuʒ nō ita vniuersale ⁊ nō vocat prelatos omnes de vrbe: sed aliquos speciales:vt probatur in.c.in synodo.lxiij.distin.vbi celebrauit concilium cum clero ⁊ populo romano.hinc est ꝙ iura q̄dam concilia pape appellant vniuersalia ad differentiā aliorū que nō sunt vniuersalia:⁊ octo leguntur synodi vniuersales.vt in.c.sancta.⁊ in.c. seq.xvj.di.⁊ in.c.ↄuenientibus.p̄alleg.hinc est qd̄ vna synodus diciꝰ maioris autoritatis ꝙ̄ alia scʒ ex numero ⁊ qualitate eorū qui īterfuerūt.vt in.c.in ea synodo.c.distin.Sed hic potest probabiliter dubitari nunqd sit in optione pape qui ad synodū vniuersalem sint vocādi ⁊ admittendi dicerē sic qd̄ in his que ↄsistunt in plena potestate pape potest vocare quos vult qr de necessitate non cōgregant illud ↄciliū sed de honestate ⁊ nō habent illorum cōcilium:⁊ sic potest intelligi dictum capitulū ad apostolice.de reg.iu.lib.vj.Jn alijs vero puta in factis fidei dubijs vel cōcernentibus vniuersalem statum ecclesie ⁊ per que decolorari posset status ipsiꝰ ecclesie:credo ꝙ necessario habet vocare episcopos ⁊ alios magnos prelatos habenteʒ ep̄alem iurisdictionem.nam isti sunt adeo cōstituti.vt supra dixi in primo dubio ad regimen vniuersalis ecclesie licet papa sit super omnes alios notabiles ꝑsonas ⁊ principes seculares ⁊ inferiores clericos etiam vocare poterit pro cōcilio habendo.arg.c.fi.xx.dist.qr sic plerunqʒ a sanctis patribꝰ noscitur fuisse factum vt in iuribus.s̄.alleg.non tamen puto hoc casu illis communicare vocem decisiuam sine consensu concilij ex quo hoc casu iurisditio pertinet ad cōcilium.arg.in regula in re ↄmuni.de reg. iur.li.vj.⁊.l.sabinus.ff.cōmu.diuidū.facit opti.ꝙ in simili no.Jo. an. post Compost.in.c.scriptū.de elec.vbi dicit ꝙ maior pars capituli nō potest etiam vno resistente cōicare voceʒ nō habenti: quia in re cōi ⁊c. sed bene pōt maior pars admittere alios pro concilio habēdo arg.c. obeuntibus.lxiij.dist.⁊ per hoc patet quid dicendū in casu thematis nostri ⁊ generaliter in omnibus ↄcilijs.⁊ satis patet respōsum ad ↄ̄ria superius formata.¶ Ad quartum dubium arguitur primo ꝓ parte concilij potestas tradita a Christo domino pape est penes eccl'iā ꝙ̄ꝙ explicetur per papam caput ecclesie vt plene dixi.s̄.in primo dubio. ergo mortuo papa vel deposito ecclesia potest hācpotestatē exercere ⁊ potest attentari quod etiam inuito papa potest cōciliū legitime cōgregatuʒ de dignitatibus ⁊ beneficijs ꝓuidere cū Christus ordinādi ⁊ disponendi ecclesiam oībus apostolis ⁊ in ꝑsonis eorū successoribꝰ ptātem ↄtulerit vt in dubio plenissime allegaui vibi vde.⁊ vltra ibi allegata induco ad ꝓpositum vnuʒ notabile motiuū qd̄ colligiꝰ actuū j.capi:vbi patet quod vacante ep̄atu iude ꝓditoris omnes apostoli ⁊ discipuli simul tractauerunt de successore ⁊ elegerūt duos ex omnibꝰ scilicet Barnabam ⁊ Matthiam.⁊ posita super eis sorte vter illoruʒ duorū preferrereꝰ:cecidit sors super matthiam:⁊ sic fuit ille assumptꝰ in numero duodenario:vt patet in loco preallega.⁊ licet tūc nō essent episcopatus ita sicut hodie distincti:vt in.c.olim.xcv.dis.habebat tū eū in cura.j.q.j.episcopus.⁊ no.in.c.cū causam.de proba. de episcopatu iude intelligitur dictū psalmiste.Et ep̄atū eius accipiat alter ⁊c.vt legitur in actibus apostolorū.c.j preallegato.si ergo petrus qui erat spūsancto plenus passus est vt omnes ꝓuiderent in communi. ergo ꝑ̄sumendum est quod hec potestas remanet apud ecclesiā vniuersaleʒ que representatur per concilium vniuersale.vt supra dixi. ¶ Secūdo
30 probatur per.c.si quis pecuniā.lxxiij.distinctio.vbi patet†quod mortuo papa cardinales cum toto clero excōmunicant inuasorē seu ītrusum in papatum,⁊ sic collectio clericorū exercet iurisditionem vacāte

sede romana ⁊ facit cle.ne romani.de elect.vbi prohibētur cardinales
exercere spectātia ad papā sede vacante.⁊ de cōcilio nihil dicitur.ergo
cōciliū talia exercere poterit.arg.l.cū pretor.ff.de iudi.⁊ de presumpt.
c.nōne.¶ Tertio facit arg.ab absurditate vitanda.nā si potestas nō
remaneret apud ecclesiaꝫ vniuersalē sede vacante sequeretur quod pa⸗
pa mortuo ecclesia remaneret sine aliquo pastore in terris qđ nō est p̄⸗
sumendū:qꝛ secūdum hoc cū reuerētia loquēdo,Christus dn̄s noster
nō fecisset tanꝗ bonꝰ paterfamilias.ar.c.ꝑ humanā.de homi.lib.vj.
⁊ qđ ibi no.ꝑ Inn.naꝫ multa possunt grauissima occurrere ante crea
tionem pape in quibus necessarium esset vti plenitudine potestatis ⁊
forte de papa nō posset de ꝑxio ꝓuideri valeat arg.ab absurdo.de p̄⸗
ui.c.ex ore.l.iij.C.de cōdi.inser.¶ Quarto probatur per illā autorita
tem Christi.Si peccauerit in te frater tuꝰ ⁊c.cū dixit ꝙ si te nō audie
rit dic ecclesie habetur de iud.nouit.⁊.ij.q.j.si peccauerit.⁊ in euāgelio
supra allegato in primo dubio. denotauit ergo quod potestatē tradi
derit ecclesie:alias sequeretur qđ vacāte papatu nō possit autoritas ex⸗
erceri respectu totiꝰ christianitatis qđ q̄tū absurditates sapiat nemo
est q nesciat.⁊ cōtrariū videtur probari in.c.si duo cōtra.lxxix.dist. vbi
patet ꝙ si est contentio inter duos de papatu ⁊ ignoratur quis sit i iu
re potior conciliū generale erit iudex:vt ibi no.in glo.⁊ sic ecclesia exer
cet iurisditionem in casu dubij:ergo fortius vbi nullꝰ subest papa pe⸗
31 nitus.¶ †Itē concilium olim eligebat papā:vt in.c.si transitꝰ.ea.di
stin.⁊ si prouidet de papatu fortiꝰ ergo de inferioribus dignitatibꝰ.
¶ Item apostoli euntes per mundū ordinabant presbyteros per sin
gulas ecclesias.Actuū.xiiij.ꝓpe finem:⁊ per presbyteros vniuersalis
ecclesia gubernabatur.vt in.c.oliꝫ.xcv.distinctio.⁊ per ecclesiā fuit or
dinatum vt ex presbyteris eligerētur qui essent supra alios ⁊ appella
rētur episcopi.vt in.d.c.olim.⁊.c.legimus.xciij.distinctio.¶ In cōtra
rium facit primum capitulum ita dominus.xviij.dist.vbi dicitur qđ
huius iuris sacramenta ad omne apostolorū officiū pertinere voluit:
⁊ in beatissimo Petro apostolorū omnium summo principe tolerari
vt ab ipso quasi quodam capite suum velut in corpꝰ omne diffunde⸗
retur.¶ Ex quibus verbis satis euidēter colligitur quod omnes ad
ministratores debēt a Petro.⁊ sic papa successore deriuari ⁊ sunt illa
verba Augusti.in libro secūdo de doctrina christiana.cū ergo ecclesia
vniuersalis absqꝫ papa sit corpꝰ representatū.papa vero loco dei sit
32 caput huius corporis.†hinc Petrus fuit appellatꝰ cephas.idest ca⸗
put ⁊ principiū:vt in.c.ij.xxij.distinc.ergo cōciliū nō potest sine papa
hec dona dei diffundere in corpus seu mēbra ecclesie.Ad idē secūdo
inducitur.c.loquitur.xxiiij.q.j.vbi dicitur ꝙ vt vnitatē in ecclesia domi
nus designaret super vno scilicet Petro ecclesiā fundare voluit per il
la verba Tu es petrus ⁊ super hāc petrā edificabo ecclesiā meā ⁊c.ip⸗
se enim fuit tantū prelatꝰ.vt in.c.ij.xxij.distin.⁊.c.in illis.xxx.di.non
ergo potest conciliū de dignitatibꝰ prouidere cū nō apostoli: sed ipse
Petrus tenuit in terris vicem dei:vt in.c.ij.de transla.prela.⁊ sic in pe
tra ratiōe vnitatis ad quā designandā dominus Petrum solū prefe
cit:vt in iuribus p̄allega.⁊c.¶ Tertio faciunt iura que dicūt qđ mor
33 tuo papa †ecclesia vacat:vt in cle.ne romani.de elec.⁊ i.c.vno.de schis
ma.lib.vj.Si vacat ergo potostatē papalem exercere nō potest. valet
enim argu.a vi vocabuli.de prebē.cum secūdū.xxij.distinctio .cleros.
34 ¶ †Quarto facit hec ecclesia militās est diuinitas exemplata ab ec⸗
clesia celesti.vt in.d.c.ad hoc.lxxxix.distin.vt plene per gl.in cle.ad no
strum.de hereti.sed i celesti curia est vnꝰ qui cūcta ministrat:⁊ cui om
nia parēt scilicet deus sine quo nihil fit.ergo in hac nostra ecclesia mi
litāte vnus debet esse scilicet papa qui omnia ministrat ⁊ sine quo po
testas papalis exerceri nō debet ⁊ ouile debet esse distinctū a pastore.
ecclesia enī est loco ouilis ⁊ papa loco veri pastoris scilicet Christi:nō
ergo debet ouile pascere sed pasci nec occupare officium pastoris.So
lutio in hoc dubio non memini me legisse expresse aliquā autoritatē:
ſꝫ ego meliori iudicio semꝑ saluo dicerē quod si nulla vrgebat necessi
tas ꝓuidendi de dignitatibus ante creationem romani pontificis:nō
debet cōcilium de talibus se intromittere.nam de iure ⁊ antiqua ꝓui
sione ecclesie potestas prouidendi de episcopatibus pertinet ad papā
vt dicit glo.no.in.c.quāꝗ.de elec.lib.vj.probatur in.c.in illis.lxxx.di.
vbi patet ꝙ solus Petrus de episcopatibꝰ ⁊ superioribus dignitati⸗
bus prouidebat ad id.c.j.xxij.dist.potestas vero prouidendi de infe⸗
rioribus beneficijs fuit tradita episcopis.de penitē.dist.j.omnes Ba
silice.⁊.x.q.j.regenda.nō debet ergo conciliū sine papa infringere āti⸗
quas ordinatiōes nec iura nec preeminētias pape violare. arg.cle.ne
romani.de elec.⁊.c.significasti.de ele.de maio.⁊ obe.cum inferior.⁊.c.
licet.in fine.de elec.⁊ in.c.per venerabilē .qui filij sint legi.⁊ faciūt no.
supra pro hac parte allegata.¶ Item sicut capitulū representat ec⸗
clesiā cathedralē.de test.relatū.el.secundo.non succedit in potestatē cō
ferendi beneficia spectantia ad collationē solius episcopi:vt in.c.vno.
ne sede vacante.lib.vj.Item nec concilium representans vniuersalem
ecclesiā debet succedere in potestate conferendi dignitates pertinētes
ad prouisionem pape:ita non potest dici plenum cōcilium ⁊ plena ec⸗
clesia sine papa.xvij.dj.multis.⁊.d.c.significasti.⁊ hoc credo generali
ter in omnibus que voluntarie geruntur per concilium sicut in simili
dicimꝰ.in.c.sede vacāte.⁊ no.glo.in clemē.j.de here.⁊ in.c.vno.de ma⸗
io.⁊ obe.lib.vj.sed vbi necessitas multum vrget ⁊ nec posset aliter ꝓui
deri ꝗ per concilium nec necessitas patitur dilationē in euētum ratio
nis romani pontificis arbitror pronunciationē concilij valere per ea q̄
supra allegaui in prima parte.Unde tradēmꝰ in hac materia hāc cō⸗
clusionem quod de omnibus pertinentibus ad papaꝫ conciliū potest
se impedire si necessitas magna vrget de p̄senti:nec aliter pōt per con⸗
stitutiōes iam positas ꝓuideri:nec sine magno damno expectari post
creationem pōtificis.¶ Erit ergo cōcilium administrator necessarius
non autem voluntarius.⁊ hoc est equissimuꝫ ⁊ cessant vere omnes ab
surditates ⁊ rationes adinuicem conflictātes.nec obst.quod dicitur de
Matthia:quia in loco concilio seu congregatione fuit Petrus ⁊ ipse
tanꝗ principalis proposuit negotiū ⁊ fecit ad maiorem firmitatē ⁊ ꝓ
pter ecclesie nouitatem.nam ⁊ postea ipse solus ꝓuidet de episcopati
bus.vt in.d.c.multis.xvij.dist.⁊ apostoli receperūt predicādi potesta
tē ab eo vt eū in superiorem recognoscerent:licet deus misisset omnes
vt no.Archi.in.c.ita dominꝰ.⁊ dixi.s̄.in primo dubio:⁊ sic papa ho⸗
die posset facere in concilio si vellet.⁊ ad ardua cōuocat cōciliū.vt no.
in.c.ex gestis.de cle.nō residen.⁊ in.c.ad apostolice.de re iudi.lib.vj.et
illud factū substitutionis erat nunc arduū nec ob.quod Christꝰ tradi
35 dit potestatē omnibus.pōt enī responderi dupliciter.¶ †Primo qđ
omnes apostolos fecit pares respectu cōsecrationis ⁊ ordinis.non au
tem iurisditionis.in illa enim Petrus prefuit omnibus.vt no.gl.in.c.
in nouo.xxj.distin.⁊ in.c.loquitur.xxiiij.q.j.⁊ videtur bonus tex.in.c.illis.
prealleg.⁊ in.c.per venerabilē.qui filij sint legi.¶ Scđo potest dici te
nēdo ꝙ dixi in primo dubio quod licet potestas etiā iurisditionis fue
rit data oībus fundamentū tamen ⁊ caput fuit datū Petro vt ꝓba
tur in.d.c.loquitur.nō impropriādo ibi literam:vt impropriat ibi gl.
alij ergo habēt iurisditionē sub papa vt hodie est videre in episcopis.
qui nō solum habēt ordinē sed etiam iurisditionem spiritualeꝫ in suis
diocesibus ⁊ olim exercebant per totum orbem anteꝗ dioceses essent
distincte.vt.s̄.dixi.licet hāc iurisditionē habēt sub papa qui dicitur ha⸗
bere plenitudinē potestatis,Alij enim sunt electi in parteꝫ plenitudi⸗
nis.vt i.c.ad honorē.de auto.vsu pal.exercebāt ergo episcopi potesta
tem sibi traditam in diocesibꝰ suis ⁊ nō alibi nisi vt dixi quādo neces
sitas magna aliud postularet:quia tunc totum corpꝰ gerit vicē capi⸗
tis ⁊ ipse Christus cuius negotia agūtur erit hoc casu caput ecclesie
ꝑ se sine vicario.ipse enī Christus verus est pōtifex ⁊ caput ecclesie.d.
c.loquitur.papa autē est vicarius Christi.vt ibi de trāsl.prelato.ꝑ to⸗
tum.sicut enim necessitate vrgēte vnum membrum vtitur officio alte
riꝰ ⁊ nō aliter.vt in.d.c.ad hoc:⁊.c.singula.lxxxix.disti.ita ⁊ corpꝰ to
tū necessitate instantie ⁊ non aliter debet fungi officio capitis.sicut enī
est videre in episcopo ⁊ capitulo qui faciunt vnū corpus. ⁊ in.c.nouit.
⁊ in.c.quanto.de his que fiūt a prelato.⁊ mortuo capite fungitur corpꝰ
id est capitulū ipm potestate in necessarijs ⁊ nō aliter.⁊ hec sufficiant.
Et potes addere ad p̄dicta motiua que faciebat Host.ꝓ collegio car
dinaliū an succedet vacante sede.quod vide per glo.in.c.vno.de schis
ma.li.vj.Sed cōtra cardinaliū collegium emanauit hodie clemē.p̄al⸗
leg.ne romani.de ele.que notabiliter limitatur per ea que supra dixi re⸗
spectu concilij generalis.Ad predicta vide gl.no.in cle.ne romani.de
elec.in ver.nō cōsonā.q̄ dicit qđ vicariatus fuit solum petro ⁊ successo
ribus datus ⁊ si diceremꝰ cōtrariū:sequeretur absurditas qđ nō esset
necessarium papaꝫ eligi:sed penes alios resideret plenaria potestas.
¶ Ad quintū dubium ⁊ vltimum nunqd valuerit dicta electio facta
36 per concilium reluctātibus cardinalibus.¶ †Et videtur prīo ꝙ sicut
cōstitutio prouidens in causa mortis nō debet extendi ad aliū vacādi
modū.vt in.c.susceptum.de rescri.lib.vj.maxime quādo venit correcti
ue ad ius antiquū cū non debeat extēdi iuris correctio etiā similitudi
ne rationis.vt in regula que a iure exorbitant.de regu.iur.lib.vj.⁊ i.l.
ꝙ cōtra.ff.de leg.no.Bar.in auc.quas actiones.C.de sacrosan.eccl.in
c.in nomine domini.xxiij.distin.c.licet.de elect.⁊ cōmuniter alia iura q̄
dant eligendi papam potestatem cardinalibus loquuntur ecclesia vacā
te ꝑ mortē pape ergo nō sunt extendenda ad hunc casuꝫ nostrū in quo
vacabat papatus per depositionē.⁊ sic in casu non ꝓuiso remanebūt
iura antiqua ſm qđ potestas eligendi papam consistit penes cōciliuꝫ
generale:vt in.c.si trāsitus.lxxix.distin.xxj.distinc.c.ij.vbi tex no. dicit
qđ oēs apostoli de nouo elegerūt Petrū in pontificē ⁊ in eorū caput.
¶ Et hanc formā suis successoribus ⁊ reliquis episcopis tenēdā tra⸗
diderunt.Et sic epi qui successerunt in locū apostolorū.xij.qō.j.viden
tes.xxj.distin.in nouo.xciij.distin.legimus.Habent eligere personam
ex ordinatione etiā apostolorū.Ex ipsis enim cōstituitur conciliuꝫ.vt se
cūdo dixi in p̄cedēti dubio.Et ꝓ hoc.l.p̄cipimus.in fi.C.de app.Ubi
dicitur qđ a iure antiquo nō est recedēdū nisi quatenus reperitur in nouo.
¶ Scđo ꝓ hac parte vr̄ tex.i.c.si duo.lxxix.distin.vbi electis illis duo
bus qui contēdebāt de papatu dicitur quod ille erat in sede apostolica
ꝑmansurus quem no.numerus clericorū noua ordinatione diuinum
iudiciū ⁊ vniuersitatis cōsensus elegerunt que verba proprie adaptā⸗
tur ad cōcilium generale nō representans vniuersitatē clericorū sicut
prestantiores ciuitatis ⁊ rectores representāt ipsam ciuitatis vniuersi
tatē.l.ij.C.de iura.calū.facit qđ no.Inn.i.c.fi.de maio.⁊ obe.⁊ iste in
tellectus ad illū tex.tanꝗ iuribus antiquis cōsonus recipiendus est.

argu.regule

argū.regule inspicimus in obscuris.de reg.iu.lib.vj. ¶ Tertio pbatur sic.vacāte ecclesia potestas residet in habitu ⁊ in actu pene ɔciliū velle eligere p ea que dixi plene in primo dubio ⁊ peñ.ergo potuit cōcilium velle eligere etiam in casu cardinalibus ɔcesso:⁊ maxime q2 casus iste non fuit preuisus ⁊ rogatus per papam cū cardinalib9 dedit potestatem eligendi.Nō eñ cogitauit papa ad casum quo ɔciliū esset cōgregatū tempore vacatiōis sed potius videt̄ cogitasse difficultatē q̄ erat in cōgregando cōciliū cū interim multa possunt ecclesie vacanti imminere pericula per hoc tex.in.d.c.in nomine dñi.in prin. cōstitutio autē nō extenditur ad causaz verosimiliter nō cogitatā.p hoc tex. no.in.l.si hoīem.ff.mandati.⁊.c.cū olim.de re iudi. ¶ Quarto adduco.c.si quis pecunia.lxxix.dist.vbi d2 q̄ si qs sine ɔcordātia ⁊ canonica electione cardinalium ⁊ sequētiū religiosorū clericoꝝ fuit apostolice sedi intronizatus est apostolicus:sed apostaticus.Et sic probat̄ quod electio pape nō spectat ad solos cardinales vbi sunt aliј valētes eligere:puta epoꝝ cōciliū.Nam ipsi dicūtur religiosi.in.c.ex multa.de voto. ¶ Ad solutionē omissis argumētis pro contraria pte descēdo ad alia quoniam satis apparebūt ex his que satis in solutione submittā: credo equidē electionē de qua i themate nō valuisse ⁊ generaliter arbitror electionē summi pōtificis spectare ad dños cardinales siue ecclesia romana vacet siue per renūtiationē siue p depositionē.hoc mō pbo q̄ cle.ne romani.de elec.iuncta glo.que est super verbo moriēte. ibi eñ disponitur de electiōe pape certo modo fienda i casu mortis. ⁊ gl. ibi dicit idez est de papa cedēte.nā tūc quo ad sedem censetur mortu9 x.distin.§.ecce.in quibus eadez est ratio in casu successionis scz fauore ecclesie.⁊ cū esset ambitio dicit̄ cessare cōtrariū.c.susceptuz.de rescri.li.vj.Ita dico in proposito ad fauorem ecclēsie vniuersalis fuit iductū.⁊ electio spectat ad cardinales pter faciliorē expeditionē. vt i.d.c. in nomine dñi:⁊ cessat hoc casu ambitio. d3 esse iam idē ius in alio mō vocandi.⁊ p hoc facit.c.in nomine dñi.vbi tex.nō fundat se super morte sed narratiue de ea facit memoriā ⁊ habuit respectū ad id q̄ cōiter accidit vt dixi.satis videtur mortuus quo ad ecclesiā ille q renūtiat vel deponit̄. ¶ Scdo pncipaliter adduco theoricā Dyn.in.l.ex ea.§.insulā.ff.de verb.obli.quā sequit̄ Bal.in.l.deo nobis.C.de epi.⁊.cle.⁊ sentit Bar.⁊ dicit q̄ vbi mors ciuilis operat̄ omnē effectū quez mors naturalis dispositum in morte h3 locū in morte ciuili q̄ videt̄ probare in.d.l.deo nobis.⁊.l.interdicit.ff.de ɔdi.⁊ demon.in.l.actione.§.publicatione.ff.p socio.⁊ in multis aliјs similibus.⁊ quāq̄ Io.and. non approbet illā opi.aperte.in.c.cū sis.de cōuer.ɔiuga. vbi tractat hunc articulum inferendo opi.cōtrarias cum eā aperte videt̄ probare in dicta cle.ne romani.in glo.sua supra alleg. ¶ Tertio faciūt iura dicētia ex idētitate rōnis dispositionē extēdi.l.c.cū dilecta.de ɔfir.vti. vel inutil.⁊ in.l.nō possunt.ff.de legi.⁊ qd plus est hoc procedit etiā in dispositiōe penali.vt est tex.no.l.l.ij.ad turpil.facit.c.si postq̄.de elec.lib.vj. in fine:⁊ per glo.in.c.j.de tempo.ordi.li.vj.⁊ in cle.j.de ele.nō enim apparet aliqua ratio specialis quare electio d3 spectare magis ad cardinales in casu vocationis p mortem q̄ p renuntiationem vel depositionē. ¶ Quarto facit.sicut enim inferiores eligūt prelatū in omni casu vacationis:ita ⁊ cardinaliū collegiū cū faciāt vnum corp9 cum papa ⁊ sint ps sui corporis.bene facit.c.per venerabilem.qui fi.sint leg. vers. rationibus.⁊ in.c.fundamenta.de ele.lib.vj.nō obstant contraria.Et primo ad primum dicendū q̄ procedat in ambitiosis ⁊ odiosis sed cōcessio facta cardinalib9 est fauorabilis.⁊ in fauorē ecclesie fctā vt citi9 fiat puisio.Ideo d3 reputari fauorabilis licet afferat p̄iudiciū ɔcilio reputatur eñ cōstitutio fauorabilis vel odiosa ab eo q̄ principaliter intendit̄.vt leg.⁊ no.in.l.q exceptionē.ff.de cōdi.inde.⁊ p gl.in.c. faciāt.⁊ in.c.fi.de ele.nō ob.q̄ per hoc inducat̄ legū correctio:q2 ius abrogatiuū nō debet extendi ad correctionē alterius iuris p idētitatē ratiōis: sed ius derogatiuū bene extenditur ⁊ in veritate potest dici qd nō est extēsio sed potius venit ex mente.vnde declarat̄ potius mēs ɔstituentis ex idētitate rōnis vt sentit glo.no.in.d.c.j.de tēpo.ordi.lib.vj.⁊ plene per Bar.in.l.si cōstante.vij.⁊.ix.q.ff.solu.ma.nō obst.scdm arg. de c.si duo.q2 debet intelligi aut loquatur anteq̄ potestas translata esset in cardinales.aut de collegio cardinaliū.nā ipi faciūt vniuersitatē seu collegiū.vt in cle.romani.⁊ q̄ ibi no.de elec.⁊ p gl.mag.c.vno de schisma.li.vj.⁊ p hoc q2 ibi nō fuit facta aliqua dispositio.sed fuerūt electi illi q de facto se intruserāt in papatu.nō obstat scdm ar.q2 vt plene.dixi in precedenti dubio ɔciliuz non debet se impedire de pertinētib9 ad papā:nisi vbi necessitas vrget nō pōt tollere cōstitutionē pape.vt i.c. significasti.de elec.cū p cardinales posset puideri vacatiōi ⁊ facili9 q̄ p ɔciliū:⁊ hoc vide plen9 in dubio p̄cedēti.Nō obst.vltimū ɔrium de c.si trāsit9.nā religiosi vocant̄ ad consensum electionis facte ⁊ nō faciende vnde debet reduci ad terminos.c.in nomine domini.Et hec sufficiant ad laudem totius celestis curie.

¶ Disputata fuerunt hec dubia per dñm Nicolaū de Sicilia abbatem monacensem ⁊ decretorū doctorem Senis legentem.Anno domini.M.cccc.xxvj.in ecclesia sancti Marci:⁊ ad vtrāq3 partez dubiorum summe respondit vir notabilis ⁊ magne scientie dominus Robertus de calcantibus de Florentia.

¶ Questio Secunda.

1. Superiori non obediens peccat mortaliter.
2. Cōtractus prodigi cui bonis est interdictū iuramento nō firmatur.
3. Legem contemnens moribus abutitur.
4. Iuramentū ad hoc vt sit licitum debet habere tres comites.
5. Iuramentum tanq̄ spirituale nō subiјcitur dispositioni laicorum.
6. Iuramentum principaliter dirigitur in deum.
7. Ueritas potius q̄ fictio in spiritualibus est inspicienda.
8. Periuriјs vis non est aperienda.
9. Iuri pro se introducto interdicto cuilibet renuntiare est licitum.
10. Contractus ɔtra statuta facti presumunt̄ dolo ⁊ metu extorti.
11. Iuramentum super vsuris in altero extremo est prohibitum.
12. Statutū laicorū qd presumamus contractū vsurariū non valet.
13. Renuntiatio exceptionis fictionis ⁊ simulationis an valeat.
14. Uotū ex iusta causa simulatum nō obligat vouentem.
15. Turpitudinē allegans in illusione rerū spiritualiū nō est audiendus.
16. Deus recipit verba qualiter extrinsecus proferūtur.
17. Iuramētū h3 vim clausule si nō valet qd ago valeat vt valere potest.
18. Argumentum a communiter accidentibus est validum.
19. Cōmodum ex facto demeritorio quis reportare non debet.
20. Iuramenta sunt de iure diuino.
21. Iuramentum quando processit ex calore potest seruari sine interitu salutis eterne.

STante statuto condito in Italia phibente minores.xxv.an.obligari sine certa solēnitate obseruata:q2 postposito eodē statuto posito q̄ ɔ̄ctus ipsi in qbus reperirent̄ minores obligati sint fictitiј ⁊ simulati ⁊ p fictitiјs ⁊ simulatis habeāt̄ nec valet iuramētum super eis p̄stitum ⁊c.Quidam minor anno solēnitate post statutū reqsita posthabita ɔ̄hēdo se obligauit ac iureiurādo firmauit omnia ⁊ singula in instrumētū cōtēta esse vera:⁊ nō venire ɔ̄ ad obseruare ⁊ in nullo ɔ̄facere vł cōtrauenire.demū tēporis cursu dispositiōe dicti statuti mota allegādo insuper verā simulationē contract9 nulla pretextu iuramēti absolutione obtenta innuitur contrario aduersario reluctāte ⁊ excipiēte ipso resistente iuramēto qd minime audiend9 ac iudicis ecclesiastici patrocinio inuocato pro obseruātia dicti iuramēti. ¶ Ex quo themate vt latius tribuat̄ copia disputādi ⁊ quotidianas difficultates enumerādi.nūquid stante dicto statuto in terminis p̄dictis vera simulatiōe cōtractus aliter nō probata iuramētū necessario sit obseruandū posito qd statutū in terminis iuramentuz impediat probabiliter dubitari pōt ad materiā ampliandā.Quid si statutū simpliciter prohibeat minores sine certa solēnitate obligari qua cessante decernat ipos ɔ̄ct9 irritos ⁊ inanes : maxime annullando iuramentuz prestitū in opposi tum aliter simulatione cōtract9 nō presumet semp posito i casib9 predictis iuramēti vinculo an saltē verā simulationē cōtractus allegādo sit audiendus absolutione a iuramēto pri9 nō obtēta:an stante obligatione iuramēti oī casu predicto saltē petēdo iuramēti absolutionez a iudice ecclesiastico sit audiēd9 aduersa nō ob.in pcessu hoꝝ dubiorū hunc ordinē seruabo.Naz propter nimiaz communionē q̄ est inter primū ⁊ scdm vt dixi ⁊ ex infra dicendis apparebit:instabo simul circa ea inducēdo.Preter septē motiua ad partē negatiuā.scdo totidez ad partē affirmatiuā ⁊ cōiter annectā solutionē anteq̄ faciā trāsituz ad tertiū:⁊ deinde arguā ad vtrāq3 partē tertiј dubiј ⁊ ibi soluā:⁊ sic demū expedio quartū. ¶ † Uenio igit̄ ad primū dubiū.⁊ secūdū vide qd iuramentū nō sit obligatoriū.Nā ex quo lex dirigit p̄ceptū ⁊ pbationē ad personā put facit questio illa ligat cōtrauenientes ad pactū. Nā nō obediens superiori peccato mortaliter.in.c.ij.de ma.⁊ obe.etiā si superior laicus sit in.c.qui resistit.⁊.c.iulianus.xj.q.iij.⁊.c.duo sunt. xcvj.dist.statutū enim loci lex illius loci cēseri debet.in.l.omnes populi.ff.de iust.⁊.iur.⁊.j.distin.ius ciuile.ergo iuramētū non est obseruandum cū sine peccato mortali seruari nō potest.pseueratio eniz in actu cōtra legis precepta est nutritiua peccati iam cōmissi ⁊ sic nō debet iā compelli ad obseruantiam iuramēti ne cogat̄ persistere in peccato.p hoc facit:quia ille cui prohibentur bona sua alienare ⁊ aliјs obligare potest equiparari illi cui iterdicit̄ administratio bonorū:vnde sicut ille nō alienat nec valet cōtractus.l.is cui.ff.de ver.ob.ne iuramentum put ibi no.Bar.q2 deficiūt comites quos habere debet iuramētuz et deficiūt boni mores.vt ibi dicit Bar.fuisse cōclusum p valentez canonistā.⁊ sic sepius cōsuluisse.ergo idē in casu nostro. ¶ † Cōcludit ergo cōtractū pdigi cui bonis est interdictum iuramentū non confirmari adde qdidē tenuit Fede.de senis cōsi.xxx.⁊ Bal.in.l.qui h3. ff. de tute.Bal.⁊ Ang.post Bar.in.l.is cui bonis.de ver.ob.⁊ Ang. i.l. si qs p eo.ff.de fideius.⁊ Bal.in.l.j.C.de sacrosan.eccle.in lect.in.iiij.col. ⁊ in.l.ij.x.q.C.de rescin.vendi.⁊ in.l.j.ff.de cura.fur.vbi hāc ɔclusionē multū pulchre limitauit:⁊ pro ista multa possent adduci sed ɔtrariū tenuit Ant.de but.⁊ Inn.in.c.cū cōtingat.de iureiuran.Lud.roma. in.d.l.is cui. ¶ Secūdo ad idem sic vbicūq3 lex resistit contrahēti ex tali cōtractu lege resistente inuito nō nascitur obligatio nec naturalis nec ciuilis.vt in le.cum lex.ff. de fideiusso.⁊ in.l.non dubiū.C.de legi.

regula qui cōtra iura mercaṫ.⁊ regula que ꝯtra ius.de reg.iur.lib.vj.
Cum ergo contractus sit nullus omni respectu nullo modo pōt cōfir
mari per iuramētū.esset eniꝫ impossibilis contrariatio nisi ꝓsuppona
mus aliquod subiectum confirmādum.de elec.auditis.facit.c.ad dis
soluendū.de despō.impu.⁊ Inno.ī c.cum dilectus.de elec.per eūdem
in.c.prudentiam.de offi.deleg.vbi dicit qꝺ actus nullꝰ ex defectu solē
nitatis non potest confirmari nisi actus ex sola voluntate pendeat cō
firmantis.l.adoptio.ff.de ado.facit.q.vj.hec quippe.⁊ tūc plenitudo
potestatis illum actum confirmat.Cum ergo in casu nostro cōtractꝰ
sit prorsus nullus:nec dependeat a volūtate cōtrahētis nō potest iu-
ramēto cōtrahentis cōfirmari:nec iuramētū videṫ aliqꝺ vinculū ha-
bere cū sit prestituꝫ super cōtractu ⁊ super actu nō depēdēte a potesta
te iurantis.de foro compe.si diligenti.⁊ in regula accessorium.de reg.
iur.lib.vj.imo expresse dicit lex quod iuramentū interpositū ꝯtra legē
nō tenet.l.iurisgenti.ij.§.vlti.⁊.l.sequē.ff.de pactis.Inno.in.c.pleriqꝫ.
3 de pac.vbi allegat illā legē etiā i.l.nō dubiū.C.de legibꝰ.¶†Tertio
cū minor cōtraxit:qui enim legē cōtemnit moribꝰ abutitur.ff.de iusti.
⁊ iur.l.veluti.⁊.l.iustitia.§.precepta.ergo tale statutū habeṫ tāꝗ obli
gatoriū:reprobatoriū.vt in regula nō est obligatorium.de reg.iur.li.
vj.¶Quarto statutū cōtractū istū simulatū annullat ⁊ ipsuꝫ iuramē
tuꝫ nō potest ex causa fieri ⁊ in hoc lex ciuilis habet potestatē aposto
lici.ad hoc tex.⁊ gl.in.l.adigere.§.ꝗuis.de iurepa.⁊ in.l.si quis inqui-
linos.de leg.j.⁊.l.vt iusiurā.ff.de ope.liber.nā princeps potest interꝓ-
tari ⁊ addere ex causa ad ius diuinū sicut i illo i ore duorū vel triū stat
omne verbum:⁊ cū lex ciuilis in testamēto requirit septē testes adeo
ꝙ vno deficiēte corruit totū instrumētū:alias testamētū in.l.si vnꝰ.C.
de testa.⁊ in donatione causa mortis requirūṫ quinqꝫ testes.l.fi.C.de
do.cā mor.facit.ij q.v.ꝓsul.⁊ qꝺ no.in fi.C.si contra ius vel vti.pu.⁊ ꝑ
Inn.ī.c.que in ecclesiaꝝ.de cōst.nā ⁊ statuit ius ciuile super voto.l.iij.
ff.de polli.¶Quinto cū lex siue statutū presumat cōtractū simulatū
⁊ fictitiū qꝺ potest.l.qui ad certū.ff.loca.⁊.C.de do.ante nup.auṫ.sed
iam necesse.facit.c.is qui fidē.de spon.c.ad nostrā.de emp.⁊ ven.c.illo
vos.de pigno.⁊.l.testamentū.ff.de proba.⁊.l.oēs.§.luciꝰ.que in frau.
cred.ergo iuramētū sup tali ꝯctu ꝓstitū nō est obligatoriū ad hoc gl.
in.l.iij.C.plus valere qꝺ agiṫ.nā tantū operaṫ fictio in casu ficto ꝗtū
veritas in casu vero.vt in iure prealle.⁊ in.l.iij.§.ait ꝑtor.ff.de neg.ge.
4 ¶†Sexto arguiṫ sic ad hoc vt iuramentū sit licitū dꝫ habere tres co
mites:videlicet iudiciū veritatē ⁊ iustitiā:⁊ si ista deficiāt nō iuramē-
tū sꝫ piuriū est cēsendū.xxij.q.ij.animaduertēdū.⁊ in.c.⁊ si christus.de
iureiuran.sed in casu nostro nō habuit hos comites cū fuerit iterposi
tū ꝯtra legē supioris ⁊ i casu ficto ⁊ simulato ⁊ a lege damnato ⁊ sic
non habuit veritatem nec discretionē nec iustitiā:ergo nec inducit vin
culū.¶Septimo ⁊ vltimo instaṫ.solēnitates sunt itroducte i fauorē
publicū siue intelligimꝰ de solēnitate ꝓbatoria siue formali.hic est ꝙ
priuatꝰ nō potest eis renuntiare.vt in.c.fi.de re iud.lib.vj.C.de test.l.
antiqui.C.ad vellei.⁊.c.qr ꝓpter.de elec.ergo nec iuramētū remitti po
test:quia pacto ⁊ iuramento priuato ius publicū remitti non potest.
de foro compe.c.si diligenti.⁊ in.l.ius publicū.ff.de pact.¶In cōtra
riū deducūtur multa alia argumēta.⁊ primo.nā sicut statutū ꝓhibet
hūc minorē sine facta certa solēnitate.vt.C.de pred.mi.non ali.ꝑ to-
tū.⁊ tamen si in alienatione interuenit quodcūqꝫ non sortieṫ solēnita
tes a lege requisitas tenet alienatio ⁊ sic iuramentū ꝯtra legem presti
tum est obseruandū in auṫ.sacramēta puberū.C.si aduer.vēd.sicut ēt
prohibetur alienatio fundi dotalis.C.de rei vxo.ac.l.rē in ꝓsenti.§.cū
aūt hypothecā.ff.de fund.do.per totū etiam res donata propter nu-
ptias.vt in auṫ.siue a me.ad velleia.⁊ tamen multipliciter mulier cō-
pellitur in casu seruare iuramentū.vt in.c.cū cōtingat.de iureiur.⁊.c.li
cet.eo.ti.li.vj.¶Itē seruaṫ in pacto de nō succedēdo qꝺ reprobaṫ a
iure.l.pactū.de colla.⁊ tamen iuramēto firmaṫ.vt i.c.ꝗuis.de pactis
in.vj.sed aliud videṫ sentire ⁊ minꝰ bene gl.iuris ciuilis.vt.d.l.pactū.
5 ⁊.l.rem in presenti.§.⁊ cū a me.¶†Scꝺo iuramētū tāꝗ spirituale nō
subijciṫ dispositioni laicorū.spectat eñ ad forū ecclesiasticū discernere
valeat vel nō.vt i.c.venerabilē.de elec.⁊ in.c.noluit.de iudi.⁊.c.tua.de
ordi.cog.⁊.c.lator.in fi.qui fil.sint leg.ergo statutū predictum respe-
ctu iuramenti nihil potest statuere vel presumere ergo iuramentuꝫ nō
reprobatū lege canonica neqꝫ diuina necessario est obseruandū.vt i.c.
si vero.⁊ in.c.⁊ si Christꝰ.de iureiur.¶Tertio nō debet admititi indi
recte qꝺ directa via ꝓhibeṫ vt in.c.tue.de procur.⁊ in.c.cū quid.de re.
iur.li.vj.Sed directe non potest ius ciuile seu laici se impedire de iura
mēto seu alia re spirituali.vt in.c.decernimus.de iud.⁊.c.bene quidem
xcvj.distin.ergo nec indirecte debet eis permitti ꝙ esset si statuta ꝓhi
bentia vel presumentia fictionem impedirent vt eneruarēt vires iura
6 menti.¶†Quarto iuramentū principaliter dirigitur in deū ⁊ sibi q̄
ritur principalis obligatio.vt in.c.debitores.⁊ in.d.c.si christus.non
pōt impedire nec tolli ꝑ eūdē nec eius vicariū in spiritualibus ex cau-
sa tamen nō aliter.vt in predicto.c.nouit.de iud.⁊ qꝺ legi.⁊ no.in.c.au
toritatē.xv.q.vj.⁊ per gl.in.c.cū pater.ꝯ.de renun.c.si is qui.xxiij.qō.
7 iiij.¶†Quinto in spiritualibꝰ inspcimus potius veritatē ꝗ fictionē.
vt no.Archi in.c.vnico.de voto.lib.vj.Cū ergo minor iste ex iuramen
to suo vere ageret se obligare deo nō debemꝰ attēdere fictionē statuti

⁊ hominū statuentiū.deus enim cor respicit ⁊ id qꝺ interiꝰ agiṫ nō qꝺ
per hoies fingere ꝓsumiṫ.xiiij.q.v.si quid inuenisti.vt in.c.cū eterni.de
8 re iud.lib.vj.⁊ in.c.vt nostrū.vt eccl.bñfi.¶†Sexto periurijs via ape
riri nō debet in.c.cū cōtingat.de iureiur.c.clericos.de cohabi.cle.⁊ in
l.ij.C.de iud.⁊ in cōcernentibus periculuꝫ anime presumimꝰ in ptē tu
tiorē.vt no.in.c.vnico.de seru.⁊ in.c.iuuenis.de spon.sed tenendo qꝺ
iuramentū nō valeat in casu predicto aperireṫ via periurijs ⁊ qñqꝫ
periuriū cōmittiṫ cessante vera simulatione cōtractꝰ.ergo debemus
in partē tutiorē inclinare vt iuramētū valeat nec presumeṫ simulatiōe
9 nec veritate cessante iuramētū si causa euincaṫ.¶†Septimo ⁊ vltio
arguiṫ sic vnicuiqꝫ licet renūtiare iuri ⁊ fauori pro se introducto.vt in
c.ad apostolicā.de reg.⁊ in.l.si quis in ꝯscribēdo.C.de pac.maxime cū
interpositione iuramenti.vt i.c.cū ꝯtingat.de iureiurā.⁊ in.c.ij.ꝺ pac.
li.vj.sed hoc statutū ⁊ similes dispositiōes emanāt in fauorē minorū:
vt de se patet.⁊ sentit Bar.in.l.si quis ꝓ eo.ff.ꝺ fideius.⁊ Dy.in regu
la nō est obligatoriū.de reg.iur.lib.vj.ergo saltem cuꝫ iuramēto licuit
renūtiare.¶Ad solutionem horū duorū dubiorum condescendens
Christi eiusqꝫ matris necnō Agathe gloriose patrone mee nominibꝰ
inuocatis.Primo recitabo opi.principales quas in iure reperio.Se-
cūdo subnectā quid ingenio meo breuiter videṫ.Et primo do.Iaco.
de bel.tā in filiofa.ꝗ in minore ꝓhibito ꝯhere sine certa solēnitate dis
putauit qōneꝫ quid iuris si ꝯxit cū iuramēto nō seruata solēnitate sta
tuti ⁊ ꝯclusit i filiofa.qꝺ dicto casu iuramētū nō dat robur actui:tū
qr est accessoriū ad ꝯctū nullū:ergo nihil valeat.vt.l.nō dubiū.C.ꝺ le
gi.tū qr ꝯ bonos mores.nā tales ꝯctus prebent cām depredādi parē
tes ⁊ peccādi.l.j.ad mace.⁊ in regula nō est obligatoriū.de reg.iur.li.
vj.ergo ⁊c.De minore dicit idē de iure ciuili.sꝫ de iure cano.dicit eum
obligari ꝑ iura vulgaria iuris canonici ⁊ in hoc residet ⁊ incidet q̄stio
lege perusina caueṫ.de qua in addi.Spec.in ti.de sen.⁊ de his q̄ ipaꝫ
sequūtur.§.cū autē.de resti.in integ.§.j.post.fi.j.co.do.Bar.tangit in
auṫ.sacramēta puberū.C.si aduer.ven.⁊ latius i.l.si quis pro eo.ff.de
fideiusso.⁊ in.l.si is cui bonis.ff.de verbo.obli.⁊ in.l.seius ⁊ augeriꝰ.ff.
ad le.fal.⁊ plene in repetitione.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ tādē vi
detur ꝯcludere.Aut lex dirigit verba ꝓhibentia in personā ⁊ tūc nec
ꝯtractus valet cōtra legem seu statutū vel iuramentū:quia peccat ve
niēdo ꝯ legē superioris vt plene tetigi in articulis primo loco factis ēt
si aliquid nō fingat.Aut verba cōferuntur ad rem ⁊ non ad ꝑsonam:
vt quia diciṫ ꝙ bona minoris non possunt alienari ⁊c.⁊ tūc si lex etiā
nihil presumit in ꝯriū valet iuramētū etiā si statutū expresse annullet
iuramentū.ar.in.c.cum ꝯtingat.de iureiurā.⁊ in auṫ.sacramēta pube
rū.secus si dicaṫ in statuto qꝺ nemo aliter cōtrahēs ꝓsumaṫ dolo et
fraude inductus ad ꝯtrahendū.¶Dñs Ang.simpliciter sequiṫ illā
distinctionē Bar.an vero dirigant in rē an in personā:⁊ prio casu va
leat iuramētum.scꝺo nō.⁊ ita consuluit in quodam consilio ꝙ incipit
dñe Catherine.do.Bal.tangit in auṫ.sacramēta puberū.C.si aduer.
vē.⁊ dicit qꝺ etiā statuta si nō fingāt doluꝫ ⁊ simulationē:tū si habēt
rationē ⁊ equitatem:puta quia malitia hoim illius loci erat multum
prōpta ad decipiēdū minores:talia statuta annullantia iuramētum
valēt nec iuramētū est obligatoriū.nā cū habeāt eqtatem ⁊ rōnem na
10 turalē nō pñt dici iura cōtraria.†Fateṫ tū bonam esse cautelaꝫ q̄ in
multis locis seruaṫ vt ꝯctus ꝯ statuta gesti ꝓsumāṫ dolo extorti seu
metu ⁊c.¶Sed idē Bal.in.l.nō dubiū.C.de legi.in penul.col.videṫ
tradere aliā theoricā.dicit enim de iure cano.esse dicendum ꝙ si inter
dictum tollit causam prohibitionis iuris fictione tunc seruandū est iu
ramentū.verbi gratia.Si cā prohibitiōis est minor etas iuramētū fin
git maiorē:⁊ ideo tenet contractus:secꝰ si non tollit cām ꝓhibitionis.
Exēplū statutū ꝓhibet minorē cōtrahere:quia fingit dolū.certe secū-
dū illud iuramētū nō tollit cāꝫ doli presumpti:⁊ ideo nihil operaṫ iu
ramentū.argu.de.l.j.si qs inqlinos.§.si tantū.igitur operaṫ iuramētū
quātū pōt opari i cā ⁊ nō plus nec obstāt scꝺm eū.c.ij.de pac.lib.vj.qr
ibi cā ꝓhibitionis erat de iustitia positiua ⁊ mutabili ⁊ nō de iustitia
mutabili:⁊ ideo ibi iuramētū pōt operari.Illa autē est imutabilis cū
transgressio nō inducit peccatū de iure diuino.illa vero iustitia immu
tabilis cuius trāsgressio nō inducit peccatū:qr ius diuinū est immuta
bile.⁊ in hoc fundaṫ scꝺm eū.c.nō est obligatoriū.de reg.iu.lib.vj.hec
sunt vera quādo agitur de efficacia iuramēti respectu iurantis sꝫ quā
do prohibitio cōcernit aliū ꝗ iurantēꝫ iuramētū vnius alij obesse nō
potest.vt no.C.de bo.que lib.l.fi.§.filiꝰ autē.¶Ex predictis breuiter
cōcluditur qꝺ aut iuraṫ cōtra ius tertij primo casu.aut ratio prohibi
tionis fundaṫ sup equitate naturali ⁊ nō valet iuramentū aut fūdaṫ
super quadā equitate positiua ⁊ tūc valet iuramentum.¶Tertio ca
su nō vꝫ iuramentū que omnia bene dicit notanda.ad.c.debitores de
11 iureiurādo.†Respondeo ꝙ iuramentum super vsuris est ꝓhibitum
in altero extremo scilicet in recipiēte:sed non est prohibitum in ꝓmit
tente.ideo ꝓmittēs debet obseruare iuramentū nō in fauorem habēs
respectum:sed respectu diuini nominis:quia deo iuratur:pōt tū peti
absolutio i.c.j.e.tit.ꝑ Bal.in.d.l.nō dubiū.⁊ demū per eū in.l.fi.C.de
nō nu.pecu.⁊ in.l.pactū qꝺ dote li.C.de colla.⁊ in.l.seius ⁊ augeriꝰ.ff.
ad legē fal.Fed.de senis cōsi.ccxlv.alias.iiij.in simili qōne non videṫ
facere differentiam an statutū dirigat verba ꝓhibitionis ad rē an ad
personam

personā.imo omni casu sentit qđ agens cōtra statutum est transgres-
sor legis:⁊ ꝯcludit ꝙ iuramētū est obligatoriū.licet dicat cōtrahētez
secum teneri ad relationem iuramenti de quo tamē infra dicam in pe
nultimo dubio.sed tamen nihil attingit ibi quando statutū presumit
dolum:siue simulationē sentit tamē contra istam distinctionē Bart.
⁊ idem do.Pet.de ancha.in repetitione.c.canonū.de cōsti.dicit enim
hāc distinctionem esse verbalē.quia statutū annullando cōtractum sa
tis videt̄ prohibere cōtrahentibus ne attentent cōtrahere.c.qui cōtra
iura.de reg.iur.lib.vj.⁊ verba collata in rem cōcernunt potius ꝑsonā
ꝙ̄ res.c.tanta.de exces.prelato.⁊ nō refert cū quo quis loquatur. in.l.
cū pater.§.donationis.de lega.ij.vnde cōcludit arg. obligatoriū siue
cōcernat rem siue personā:nō tamen attingit expresse:qñ statutū ꝑsu
mit dolū seu simulationē vel metū vel qd simile.ꝫ satis videtur sequi
Bal.in.d.auć.sacramēta puberū.ex causa existente valeat tūc statu-
tū reprobans iuramentum.Et idē do.Cardi.refert in hoc vltio se cō-
suluisse in.c.cū contingat:quia statutū potest presumere dolū siue aliā
iustā causam.⁊ quia tūc cōtrahens satis videtur in dolo arg.c.q ꝯtra
iura mercatur.de reg.iur.lib.vj.⁊ Jo.de lig.⁊.d.eps Vincē.valētissi
mꝰ canonista etiā reprobat illā distinctionē Bart.in prealle.c.cū ꝯti.
predicta rōne.qꝛ ꝙ̄ꝙ lex simpliciter tñ cōtra faciēs trāsgreditur legē.
licet verba nō dirigātur ad personā.d.l.non dubiū.nec esset veruz ſm
Joā de lig.qđ quilibet faciēs cōtra legē peccat mortaliter etiā si lex
sit prohibitiua.nisi sit causa perpetua prohibitiōis cū al's lex ī casibꝰ
ꝑmittat:⁊ sic nō pōt esse mortale.¶ Do.Ant.de bu.i.c.cū ꝯtingat.
spreta illa distinctione Bar.cōcludit ꝙ statutū habēs fundamētū so
lū fauore illius qui iurat ꝙ iuramētū semper obligat etiam si ī ꝯsequē
tias remotas adsit prohibitioni fauor publicus vel vtiqꝫ liberi pro
creātur vel ꝙ ciues diuites maneant locupletes ⁊ nō depauperēt̄ : qꝛ
inquātū preceptū dirigitur ad personā fauore persone preceptum sa-
pit naturam cōcilij.ff.mādati.l.j.⁊ i.l.cū pater.§.mādato.de leg.ij.l.ti
tio.in prin.ff.de cōdi.⁊ demō.cum similibus.pro hoc qꝛ precepta ītel
ligūtur ſm naturā materie subiecte.xj.q.iij.rogo.vnde ſm eū talia iu
ramēta sunt seruāda:nisi lex statuēdo ītellectū habeat ad aliud ꝙ̄ ad
fauorē ⁊ fragilitatē iurātis:dū tñ iurans sit doli capax.de delic.pue.
c.j.⁊.ij.⁊ hoc putat verū ēt si statuta annullent iuramēta vel ꝓhibeāt
quia iuramēta nō spectāt ad iudicez secularē nec ad legē ciuilē ꝓ hoc
ꝙ no.Host.in.c.queadmodū.de iureiu.cū Fede.in loco ꝑalle.Idē di
cit si ānullaret īstrumēta vel fraudē presumeret alia nō apparēte cau-
sa presumendi vel si ponerent penas venientibus ad ꝯtractū:qꝛ omnia
talia cōfringi possent ad excludendū iuramētālem obligationem via
indirecta vel directa fieri nō pōt cōtra regulā cū quid.de reg.iur.li.vj.
⁊ in.c.quāto.de priui.nō obstāt ſm eū qđ dicit̄ de voto in.l.ij.ff.đ pol
li.quia nō valēt leges inquātū infringūt totū qđ ad hoc no.gl.i.c.mu
lier.xxxij.q.ij.⁊ qđ scribit Fede.cōsi.ccxliiij.sed hoc intelligitur ſꝫ no.
per Inn.⁊ per hoc puto ꝙ alio intrinsecū nō accedente iuramētū obli
get ꝓdigū dū tñ sit sensus capax quicquid senserit.Federi.in cōs.xxx.
⁊ Bar.in.l.is cui.ff.de verbo.oblig.ad hoc quia inquirēdo equiparat̄
pupillo pubertati ꝓximo vt not.in.l.is cui.⁊ ex dicto obligatur vt ibi
no.ergo ex iuramēto đ delic.pue.c.j.⁊.ij.nō ob.ꝙ īterdicta sit ei admi
nistratio.nec per hoc interdictū est iuramētū nec interdici pōt nec ob-
stat.ꝙ lex equiparat eū furioso quia nō attēdit̄ ī hoc equiparatio le-
gis.⁊ qꝛ totū sit fauore suo nec obstat qđ legis resistētia impediat na
turalē obligationē.ff.de fideiusso.l.cū lege.⁊ in.l.si nō sortē.§.j.ff.de cō
di.inde.pari ergo ratiōe iuramētū.vt.xxij.qō.vlti.iuramēti.quia illud
verū qñ illi prohibitioni cōsonat ius diuinuz vt in locis ꝑalle. ¶ Itē
licet potest infringere naturalē inquātū obligat̄ parti ⁊ etiam iuramē
talē quo ad obligationē secundariam que dirigit̄ in partem nō tamē
infringit nec infringere pōt obligationē iuramēti inquātum priꝰ diri
git̄ in deū nec in hoc tunc sunt paria simplex loquela in partē quo ad
eius cōmodū lex potuit obligationē īpedire.ad hoc.c.debitores.ꝑal-
le.⁊ sic aperte cōcludit do.Ant.quātū in primo dubio qñ lex dolum
seu fictionē habuit verissimā causaz prohibēdi si secus fecerit mere fa
uore minoris.he sunt principaliores opiniōes quas ī materia reperio.
¶ Nunc ne captiuē intellectū subijciā quid in his dubijs sentio.Vide
meliori iudicio semper saluo cui me semper subijcio sic puto distinguē
dum:ꝙ aut statutū sine aliqua presumptiōe fraudis ꝓhibet aliā obli
gationē seu alium cōtractū etiā annullando iuramētum.nisi tota so-
lēnitate seruata vt in secūdo dubio.Aut presumit fraudez dolū fictio
nē metū vel quid simile:vt in primo dubio.Primo casu dico iuramē
tū indistincte obseruandū:⁊ quod principaliter ꝓpter ipsius iura ema
nant statu.licet in consequētiā ⁊ secundario concernit fauorem publi
cum siue verba statuti dirigantur in personam:vt nullꝰ minor se obli
get ⁊c.siue dirigantur in rem vt quod res minoris nō potest obligari
nisi ⁊c.⁊ pro hoc.c.cū cōtingat.de iureiurā.⁊.c.licet.eo.ti.lib.vj.⁊ in.c.
ij.de pactis.eo.lib.⁊ in auć.sacramenta puberum.C.si aduer.vē.nam
in iuri.preallega.fit prohibitio fauore persone principaliter ⁊ secunda
rio fauore publico vt in iuribus preallegatis.iuncta.l.j.ff.sol.matri.⁊
no.Bar.i.l.si quis pro eo.ff.de fideius.⁊ Dy.i regula iuris nō est obli
gatoriū.licet enim lex potuit quo ad cōmodū subiectū ⁊ incommodū
alterius impedire obligationem quatenus acquiritur parti nō tamē
potuit quatenus acquiritur deo principaliter ⁊ est in iuramēto.⁊ hoc
cum prestatur in materia cōcernente principaliter ipsum iuramentuz
ad hoc quod no.in.c.non est.de voto.⁊ in.c.⁊ si Christus.de iureiur.⁊
in.c.si quis.xxij.q.iiij.ad hoc optime facit qđ not.Inno.in.c.ij.de reg.
⁊ trans.ad religi.vbi dicit quod in his spiritualibus ius naturale pre
fertur positiuo.Unde concludit quo ad offerendū filiū mor.nec est dif
ferentia inter patrem ⁊ matrem facit.c.si annū.de iudi.lib.vj.vnde cū
contractus minoris habeat suum esse secundum naturalem equitatez
⁊ ſm ius gentium vbi interuenit iuramentum nō est curandū de solen
nitate iuris ciuilis omissa.iuramentum enim supplet omnem defectū
solennitatis a iure ciuili inductum vt in.d.auć.sacramenta puberum.
⁊ per hoc vltimum cōtrarium factum ad partem negatiuam.ꝓcedit
eñ in solennitate inducta in fauorem publicum principaliter:sed ista
solēnitas de qua in statuto fuit introducta ī fauorē minoris vt ꝓbat̄
in simili in auć.sacramenta puberum.alias autem iuramentū nō va-
leret cuius contrariū ibi deciditur.ad idem quod not. glossa in.l.si is.
ff.de predijs mi.nō ali.Ad predicta facit qđ legitur ⁊ no.ī.l.prima.C.
de sacrosan.eccle.In concernentibus enim aīaz attendimus tātū solē
nitatē iurisgentiū ⁊ non iuris ciuilis vt ibi not.in.c.relatū.de testa.nec
potuit lex ciuilis expresse reprobare iuramentuz etiam si minores erāt
soliti in tali iuramento decipi quicquid dicat Bal.in prealleg.autē.sa
cramenta puberū.hoc nō spectat ad legē ciuilē sed ad papam spectat
discernere inualiditatem vel validitatem iuramēti.Ad idē quod not.
in.c.cū sit generale.de foro competen.⁊ per Jo.and.in.c.fi.eod.tit.libr.
vj.xcvj.distin.si imperator.vbi expresse dicit ꝙ in istis spiritualibꝰ de
bet etiā imperator habere recursum ad ecclesiā.⁊ facit qđ ponit Fed.
cōsi.xcj.vbi dicit nō valere statutum laicorum ꝙ ex aliquo facto siue
12 gesto presumamus cōtractū vsurariū.puta† si apparet solutio de mi-
nori quātitate ꝙ̄ cōtinet̄ in instrumēto intelligatur contractus vsura
rius quia nec tangit spiritualitatem.Ideo nō possunt laici super hoc
statuere in.c.fi.de rebus eccle.nō aliena.c.ecclesia sancte Marie.de cō
stitu.de ordi.cogni.tuam.cum simi.facit etiā ꝙ no.Jo.and.in.c.statu
tū.de here.lib.vj.vbi cōcludit simile statutū nō valere etiā respectu pe
ne vt si imponatur pena contrahēti matrimoniū sine cōsensu parentū
⁊ dico in proposito ꝙ licet per statutum laicorum prohibeatur cōtra
ctus non tamen decernetur inualiditas iuramenti ex quo nō prestat̄
super re turpi:quod nō est de foro seculari.sed ecclesie.de iudi.c.nouit.
nec in hoc habet autoritatē apostolicam immo in hoc immitteret fal-
cē in messem alteriꝰ seu alienā nec in deceptiōe seu lesione curātis cura
uit imperator in dicta auć.sacramēta puberū.nec papa in.c.ij.de pac.
li.vj.⁊ in.c.cū ꝯtingat.Nā propter fragilitatē sexus ⁊ etatis expositō-
rum multis deceptionibus emanarunt illa iura in fauorez minoris ⁊
mulieris.⁊ tamen nō resistunt iuramento.ff.ad velleia.l.ij.vbi dicitur
ꝙ pretor in hoc fuit secutus equitatez naturalem.⁊ tunc nō resistunt
iuramēto:vt.s̄.nec etiam placet dictū Bar.an verba conferant̄ in rē
vel in personam.quia dico ꝙ semper intelliguntur collata in personā.
si enim res prohibetur alienari ipsa persona prohibita videtur ꝙ res
per se alienari non possunt.non eñ debet inspici cū quo lex loquatur:
sed in quē dispositiōis effectum dirigat vt dixit tex.in.l.cum pater.§.
donatiōis.ff.de lega.ij.pro hoc quod no.glos.in.l.j.C.ne fideiusso.do.
den.que dicit ꝙ si quis prohibetur dare aliter prohibetur accipere ad
hoc quod no.Bar.in.l.fi.ff.de acceptila.⁊ in.l.peñ.C.de iureiur. Idē
ergo ⁊ fortius dicendum si res prohibeatur alienari quelibet persona
intelligitur prohibita.Notarij ex seipsis ⁊ alij sub inuolutione verbo-
rum obripiunt iuramenta talia a minoribus ⁊ maxime feminis aut
non intelligunt quid agunt.hec autem verba do.Anto.que sunt ele-
gātia ⁊ quotidiana.in eo autem ꝙ distinguit intra maiorem ⁊ mino-
rē quantū ad hunc casum ex toto nō placēt.puto eñ ꝙ etiā maior po
terit contrauenire quantumcūqꝫ illa verba fuerint late cōcepta data
lesione enormi vel enormissima:quia notarij hodie cōmuniter solēt ap
ponere illa verba ad maiorem validitudinem cōtractus ꝯtrahentes tñ
putant illud esse verum pretium rei nec putant in aliquo decipi.vñ si-
cut possunt cōuenire ⁊ petere saltez absolutionē si dolus interuenit ex
proposito.argumēto in predijs.l.creditor.⁊ in.l.ab aufidio.ita quod
dolus interuenit re ipsa:equiparatur enim dolus ex proposito ⁊ dolꝰ
reipsa.vt in.l.si quis cum aliter.prealleg.⁊ in.l.ij.de doli except.et hoc
verum nisi in aliquibus circunstātijs contrahentem appareat voluis-
se vere illud in quo fuit lesus donare ⁊ sic potest intelligi.l.si quis do-
nationis.ff.de contrahē.empti.¶ In dubio eñ quātūcunqꝫ propter
illa verba late cōcepta nō presumā animū donādi sed potius apposi-
ta ex cōsuetudine notarioꝝ apponētiuz hec verba:siue plus valeat si-
ue nō:valet enim argumentum a communiter accidentibus.vt in.c.j.
de clericis non residenti.⁊ quod ibi no.ad predicta facit dictum not.
Specu.de emp.⁊ venditio.§.nunc vidēdum.vˢ.quid si vēderes equū.
vnde ponit questionem de illo qui vēdidit equuz qui dolebat saluo ꝙ
quando erat calefactus in eundo ⁊ venditor dixit.Ego do tibi istum
equum pro strabone:gibboso:dolente spatulā ⁊ pro habente omnes
magagnias nec volo ex aliquo teneri:an nihilominus teneatur si al's
specifice non propalauit:⁊ concludit quod sic:quia videtur fuisse dece
ptus emptor quod venditor falsitatez dixerat in alijs expressatis vñ

credit verosimiliter dixisse falsum de morbo spatularu3:⁊ sic dico ad
propositum cū notarij ⁊ contrahentes solēt ad cautelā verba lata po
nere excedētia omnia remedia certe ī dubio iste nō videtur donare ve⸗
re vel pati omnem lesionem. ¶ Unde in simili si locus interdicitur ne
in eo celebrent clerici ibi existentes videtur interdictum in isto loco ce
lebrari adeo q̄ si celebrant contra interdictum incurrūt irregularita
tē vt in.c.is qui.de senten.excom.lib.vj.⁊ facit etiā in.c.quāto.de priui
leg.debemus enim capere effectum verborum ⁊ non verba duntaxat.
vt in.c.si.de renūtia.lib.vj.⁊ in.l.nō dubium.C.de legibus.resistit em̄
legi qui resistit voluntati ⁊ ordinationi legis.vt.x.q.iij.qui resistit.⁊ in
p̄allega.regula si.⁊ q̄ nō sit differentia probat̄ optime alia ratione
lex dirigit preceptū ad rē ꝙ res minoris non alienetur sine iudicis de
creto dicit lex quod est factū ꝯ legis prohibitionem.vt.l.nō solū.et .l.
si quidē.⁊ in.l.ad resoluendā.C.de predijs mi.nō ali.hinc est ꝙ nulla
oritur obligatio nec naturalis nec ciuilis.vt no.Bar.in.l.cū lex.de fi
deiusso.ergo minor vendēs rem sine iudicis decreto peccat mortaliter
qui fuit transgressor legis.⁊ sic nō tenetur ad obseruantiam iuramen
ti q̄ est falsu3:vt in auť.sacramenta puberū.ad idē in.c.ij.de pac,lib.
vj.vbi dicit ꝙ lex ciuilis improbat pactū factum a filia de ꝯtēptu, vt
nullū regressu3 habeat ad bona paterna.⁊ ꝓbať in.l.pactū.C.de col.
ergo filia paciscens venit contra ius ciuile ⁊ sic ꝯpetitum superiorem
sic ꝺm Bar.tanꝙ peccans non deberet compelli ad obseruantiā iura
menti cuius contrarium aperte probatur in.l.j.ff.de do.inter virū.et
vxo.ne maritus ⁊ mulier mutuo amore se spolient donādo ⁊ interpo⸗
situm iuramentū cōtra prohibitionem superius valet vt ipse Barto.
in.l.seius ⁊ augerius.ff.ad legem falci.⁊ Guil.de cu.in.l.s3 si possesso⸗
ri.§.item si iurauero.ff.de iureiuran.⁊ canoniste in.d.c.cum cōtingat.
¶ Item ad hoc optime tex.in.l.qui ꝯtra senatuscōsultū.ff.de fideiuſ.
mil.vbi dicitur ꝙ mutuans filiofamilias facit cōtra senatuscōsultu3.
⁊ tamen verba senatuscōsulti macedoniani nō diriguntur p̄ceptiue.
s3 prohibitiue ad personam.sed tamen dicitur ꝙ illi nō detur actio.vt
l.ij.ad macedo.ergo aperte patet ꝙ ex quo simpliciciter aliquid ꝓhi⸗
betur ne fiat satis videtur prohibita persona ne fiat ⁊ facit dicitur fa
cere contra legem etiā si porohibetur dare:ergo filiusfamilias ꝓhibe⸗
tur accipere vt in simili no.gl.in prealle.rubri.C.ne fide.do.den.⁊ tū si
minor accipit ⁊ iurat obligatur iuramēto.vt ipsemet Bar. voluit in
l.si q̄s pro eo.⁊ sic cōclude ꝙ.c.cū cōtingat.ꝓcedit generaliter vt ex q̄
lex aliquid prohibet principaliter fauore persone iurantis iuramentū
in contrariū prestitū est obseruandū ex quo nō imminet peccatu3: nec
est cōtra bonos mores vnde dico ꝙ si iste de cuius fauore p̄ncipaliter
tractatur iurauerit non peccat ⁊ si in aliquo peccauerit iurando nō tū
peccat obseruando imo peccat cōtraueniēdo. Primū ꝙ nō peccauerit
iurando probatur quia cum lex prohibuerit principaliter in fauorem
persone ⁊ eius cōmodum nō intendit ipsam personā illaqueare trans
gressione ad peccatū:sed potius ipsum priuilegiare ne q̄ statutū ē in
fauorē tendat in dānum ⁊ delictū contra legē q̄ fauore.C.de legibꝰ.
⁊ in regula.q̄ ob gratiā.de reg.iur.lib.vj.Nā iuxta illud vulgare cui⸗
libet licet renuntiare priuilegio suo.l.si quis in ꝯscribendo.C.de pac.⁊
in.c.ad apostolicā.de reg.iur.vbi hoc optime iūcto p̄ncipio.c.in rōne
decidendi.nā ibi in principio dicitur quod si potest fieri ante vniꝰ an⸗
ni probationē regulariter institutio interdicit̄ ⁊ tū ibi deciditur quā⸗
do ante annū quis fuit admissus ad ꝓfessionē ⁊ efficaciter obligat: q2
vterq3.s.recipiens ⁊ receptꝰ videt̄ renūtiare fori suo al's fauori suo.an
nus em̄ fuerat inductus ad fauorē vtriusq3:⁊ sic aperte probat illud
c.ꝙ iterdicto superioris emanato in fauorē priuate ꝑsone potestis de
cuius fauore agitur licite:⁊ sine peccato renūtiare.iuxta illud qui nō
vult benedictione3 elongabitur ab ea.ad idē optime.iiij.disti.§. hec et
si legibus. vbi idem probatur. nō enim debemus inspicere ad verba
an sint preceptiua vel prohibitiua quo ad effectū illaqueandi ex trā
gressiōe.sed prio ad subiectā materiā.ad hoc cle.exiui de paradiso. de
verbo.signi.⁊.j.distin.humanum genus.⁊ q̄ ibi no.gl.⁊ in cle.j.de te
sti.⁊ in.c.nā ꝯcupiscentiā.de ꝯsti.ex quo enim lex intendit priuilegiare
seu facere homines meliores:licet vtatur verbo preceptiuo vel impe⸗
ratiuo non intēdit illaqueare ex transgressione in peccatū sed potius
sapit in ꝯsilium quia hoc est de natura talis materie vt not.in iuribꝰ
preallega.pro hoc Innoc.in.c.j. de vi.⁊ hone.cle.glo.ix.distin.quis.⁊
illud euangelicum vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibꝰ.⁊
illud omnia que vultis vt faciant vobis homines vos eade3 faciatis
illis.vt no.in.c.humanum genꝰ.ꝯcor.predictis.l.cum pater.§.manda
to.ff.de leg.ij.sed vbicunq3 superioris preceptu3 est fundatū super pu
blica veritate seu animarū salute ⁊ bonis moribus:tunc bene contra
faciēs peccat mortaliter.⁊ ibi debet intelligi.c.ij.d maio.⁊ obe.⁊ simi
lia iura tā canonica ꝙ ciuilia. Ad predicta bellissime adduco tex.in.l.
j.§.deinde queritur.ff.de ope.no.nū.vbi non vult tex.ꝙ si post nouū
opus nuntiatum ꝯueniat cum aduersario vt opus fiat valet cōuen⸗
tio.⁊ no.subijcit tex.nec periculū priuatorū iussu pretoris interposito
videatur in aliud agebat pretor ꝙ hoc vt controuersiās eorum diri⸗
mat a q̄bꝰ sponte recesserint debebit hoc ratum habere ⁊c. ¶ Ex q̄bꝰ
verbis singulariter probatur ꝙ licet pretor siue lex iubeat in fauore3
principaliter priuatorum possunt tamē partes de quarū fauore agit̄
licite cōuenire ne pacto aliquo inuoluāt̄.⁊ sic iussus ex se importat ne
cessitatē vt in.l.j.ff.q̄ iussu.tamē secus est si sit in fauorē priuati ꝯsen
tiente eo de cuius fauore principaliter agitur. Ad idē adduco tex.i.l.
iurisgētiu3.§. si paciscar.ff.de pactis.vbi dicit tex.generaliter obseruā
dum vt in concernentibus rem familiarem valeat pactum vel ꝯuētio
nō obstante lege seu pretoris imperio:secus si in recipientibus lesionē
publica3.⁊ sic pondera imperiu3 vt nō necessitet seu illaqueet ad pec
catum si concernit rem familiarem ergo idem in casu nostro dicendū
qualitercunq3 lex loquatur.ex quo principaliter concernit minorē per
que etiam dicerem circunscripto iuramento valere contractu3 nisi sta
tutum diceret ipsum contractum nullū. Adduco etiam tertio tex.i. l.
j.ff.de fer.vbi tex.loquitur per verba prohibitiua concernentia ꝑsonā
dicendo ne quis messium vindemiarumq3 tempore aduersariū cogat
ad iudicium venire vt in ordine diui Marci exprimitur.quia occupa
ti circa rem rusticam in forum compellendi nō sunt vt subijcit text.ꝙ
si fecerit aduersarium accusari ⁊ tamē iste nō opposuit tenet iudiciū.⁊
tamen iste fecit contra preceptū legis quādo secundario magis ꝯcer⸗
nebat vtilitatem publicam quam in casu nostro. Item vt dixi.s̄.posi
to ꝙ in hoc reperiret̄ aliq̄ pactum non tamen debet permitti vt ve
niat contra iuramentum.ex quo in eius obseruantiā peccatum nō nu
tritur ne iteru3 peccet.⁊ hoc probo apertissime lex diuina prohibet iu
rare super creatura.vt in.c.⁊ si christus.⁊ si iurauit committere.xxij.q.
j.mouet.⁊ p̄allega.⁊.c.si christus.nihilominus tenetur obseruare istō
iuramentū ꝙ in eius obseruantiam imminet peccatum vt in prealleg,
ca.mouet.⁊ apertissime hoc ibi contra regulam do.Bart.Nam v̄ba
ista dirigūtur ad ꝑsonā vt patet in prealleg.c.⁊ si christꝰ.ibi nolite iu⸗
rare ⁊c.⁊ tamen si iurat cōmissum fuit peccatum iurando tenetur tū
ad obseruantiam iuramēti.⁊ idē videmus in iuramēto temerario: li⸗
cet enim iurando temere male fecit tamen si ī eiꝰ obseruātia nō immi⸗
net peccatū,nec cōtra bonos mores istud est obseruādū vt probatur
in.§.illicitū.xxij.q.iiij.vsq3 ad fi.facit q̄ no.in.c.cum quid.de reg. iur.
Unde puto circa hoc posse dari talem theoricā ꝙ quātūcūq3 iuramē
tum sit temerarium seu illicitū ex quo tamen non est cōtra bonos mo
res:nec in eius obseruantia imminet peccatū semper est obseruādū vt
optime probatur per.s̄.allegata ⁊ dico limitandū istud est ꝙ iuramē
tum non habens illos tres comites est potius periuriū:quia nō pec⸗
cauit temere iurādo.vnde exponit Archi.illud verbu3 periuriū vel il⸗
licitum ex peruersis iuramentū est tamē obseruandū ne ex transgres⸗
sione iterum peccet.vt patet ex predictis quod est notandū.vnde cu3
minor obseruando tale iuramētū nō peccet cū ante veniat in sui preiu
dicium.c.ij.de pact.lib.vj.debet cōpelli ad obseruantiam.vt in p̄alle.
c.cū contingat: ⁊ in auť.sacramēta puberū.ad q̄ facit.c.si.de rescri.vbi
papa tollit generaliter omnes leges omnia statuta omnē cōsuetudi⸗
nē q̄ nō possunt seruari sine peccato mortali.vt in.c.cū cōtingat.tollit
legē per quam aperitur via periurijs.nec potest seruari sine peccato ꝑ
transgressionē iuramēti sponte prestiti intelligi debet esse probatum.
⁊ hoc quo ad primū mēbrū:vt patet decisio secūdi dubij. ¶ Tertiū
membrū distinctiōis fuit cū statutū presumit fictionē siue simulatiōe
vel metū vel q̄d simile:tunc dic ꝙ aut in illa apparet specifica vel v̄osi
milis coniectura presumendi fraudem.⁊ non valet ergo quo ad enar
rādū iuramentū quia non apparente causa vrgente nō potest obliga
tio de eo querenda siue ipsum ius diuinū impediri.ar.optimū.xv .q.j.
sunt q̄dā.⁊ ꝙ no.in.c.que in ecclesiarū.de cōsti.per Inn.⁊ ꝑ eūdē in.c.
quia pleriq3.de immu.eccl.⁊ in.l.fi.C.si cōtra ius vel vti.publ.esset em̄
tale statutū causa perfidie ⁊ periurij contra.l.j.C.si aduer.vend.⁊.c.cū
cōtingat. Aut subest causa presumendi:vt quia cōmuniter loco mio⸗
ris decipiebant̄ ⁊ inducebant̄ dolo ad contrahendū ⁊ sepe fingebāt̄
cōtractus obligatorij ꝯtra minores.vnde statutū est arguēdo a ꝯmu
niter accidentibꝰ vt liceat arguere in.c.j.de cleri.nō resi.⁊ quod no. ibi
latius Cal.⁊ per glo.⁊ Cyn.in.l.neq3 natales.C.de ꝓbatio.ītroduxit
quādā solennitatē qua omissa presumitur cōtractus simulatus siue
dolosus.⁊ tūc ꝯstat vere per ipsum minorē ꝯtractu3 esse verum ⁊ non
simulatū.⁊ puto ipsum astrictum ad obseruantiam iuramēti:q2 in fo
ro anime credatur ꝯfitenti in preiudiciū suū.de homi.significasti.⁊ q̄
no.gl.ī cle.j.de penis.⁊ cessat ratio statuti.Nā ex quo ē ad obligatio⸗
nē diuinā cessāte causa statuēdi cessat dispositio.ad hoc ꝙ notāter po
nit Inn.in.c.quia pleriq3.prope fine3 sui apparatꝰ.de īmmu.eccl. ⁊ fa
ciūt iura arguētia a causa cessante.de appella.cū cessante.xvj.q.j.gn̄a
liter.cū similibus.⁊ optime facit q̄ not.gl.in.c.nō est.de voto.⁊ idem
videtur dicendū quo ad forum cōtentiosum:vt si aperto ore ꝯfitetur
postmodū cōtractum est verum ⁊ nō simulatū siue dolosu3 ꝙ teneat̄
ad obseruātiam cū cessat ratio ⁊ causa statuendi qua sublata remanet
iuramentū validum:na3 ⁊ cōtra presumptionē iuris:⁊ de iure admit
tit̄ probatio in contrarium per confessionem eiꝰ de cuius fauore agit̄
vt no.in auť.sed iam necesse.C.de dona.ante nup.⁊ in.c.is qui fidē.de
spon.⁊ per Inn.in.c.q2 pleriq3.de immu.eccl.vbi singulariter dicit ꝙ
etiā postꝙ sententia transiuit in rem iudicatam si ꝯstat de eius iniq⸗
tate per cōfessionē partis ꝓ qua lata d3 reuocari:q2 cessat presumptio
q̄ operatur in rem iudicatā multo ergo fortius debet hoc dici iuramē
tū q̄ obligat principaliter deo.vt in.c.debitores.⁊ in.c.⁊ si christus.

de iureiurā.non enim debet iste iurans contra cōscientiam transgredi iuramētum: qꝛ edificaret ad gehennā ꝙꝙ hoc sit occultū ecclesie militanti:ar.optimū in.c.līas.de rest.spol.⁊ in.c.inquisitioni.de sent.excō.⁊ hoc intelligo qñ de cōfessione minoris adhibita sit debita solēnitas ⁊ an ⁊ quādo valeat dicendū vt no.ꝑ Bar.in.l.certum.§.minorē.ff.de cōfes.⁊ ꝑ Cy.in.l.clarū.C.de auto.prestā.⁊ in.l.j.de cōfess. aut minor allegat presumptam fraudē per statutū seu nō dicit cōtractum oīno licitum:⁊ tunc poterit seruari opi.Bal.⁊ aliorū vt iuramētum tunc non sit obligatorium:qꝛ iuramentū nō tollit ꝑsumptionez statuti inducti:nec dꝛ iste venire contra ꝯctum iuratū licet veniat cōtra verba ex quo non venit contra interpretationem:ad hoc tex.fin. in.l.fi.C.de nō nu.pe.vbi patet qd simplr cōfitens recepisse mutuum potest intra bienniū excipere cōfessionē emanasse spe future numerationis:qꝛ presumit cōfessio alias simulata ⁊ qñ iuramentū fuit interpositum nō vt ibi dꝛ:vnde notanter probat qd omnis presumptio q̄ est in contractu seu tacite cōditio tollitur iuramēto super eo prestito quod no.ibi Bal.⁊ alleg.no.ꝑ Inn.in.c.veniens.de iureiur.sed melius facit qd idem Inn.no.in.c.ꝑ tuas.de arbi.vbi no.dicit qd si qs iurat simplr seruare arbitriū intelligit iuramentū cōditionaliter opposium.s.qd si seruabit nō soluet penam sicut est de natura arbitri vt obligatio sit alternatiua.Ita ⁊ iuramentū per eū prestitū recipit sensum alternatiuū.nam cum minor iurat post cōtractū presumitur eodem dolo.i.eadem fraude fuisse inductus ad iurandū sicut ⁊ ꝯhendū ad quod no.in ꝑalleg.auf.siue a me.C.ad velleia.⁊ in.l.si mulier.C.e.tit.vbi nihil sibi ꝑiudicat:qꝛ adhuc ex cōsequentia sue fragilitatis in secūdā lec.inciderit ⁊c.⁊ facit qd no.Cy.in.l.si ex cautione.C.de nō nu.pecu.in illa.q.an valeat renūtiatio exceptionis nō numerate pecunie:⁊ ꝑ hoc remanet declaratum etiā primū dubiū:ꝯria ꝓ vtraqꝫ parte facta remanēt declarata nec expedit aliter respondere:debent enim intelligi ⁊ reduci ꝭm predicta.❡Ad vnū tamen aduertēdū qd puto in materia spāle ⁊ singulare:nec negari pōt ꝑ iudices seculares qd cū ex argumētis ⁊ opi.supra positis reddat saltē probabile dubitum sup validitate iuramenti nō poterit iudex secularis de h̄ cognoscere sed dꝫ deferre ad iudicē ecclesiasticū de or.cog.c.tuā.de sen.excō. si iudex laicus.de iud.nouit.de fo.cōpe.cū sit gñale.⁊ ꝑ Io.an.in.c.fi.eo.ti.li.vj.⁊ videt probare tex.in.c.venerabilē.de elec.qd solus papa hoc cognoscit ex quo orit probabile dubiū:sed Spec.in tit.de loca.§.nunc de epōrum.ver.itē papa fugit.dicit qd etiā inferior a papa possit interꝑtari iuramētū qñ dubitat de eius validitate:allegat de appel.c.significante.Ad.c.venerabilem.rñdit dupliciter.primo qd ꝓcedit in negotio arduo ⁊ inter magnas ꝑsonas vel qñ vult dare licentiā sine ꝑmutatiōe ⁊ cōmutatiōe aliqua:⁊ scdm hoc dictū Spe.sequitur do.Ant.in.c.quāto.de iureiu.⁊ ꝑ hoc adduco dictū Inn.in.c.debitores eo.ti.vbi tꝫ qd ep̄s pōt super iuramentis ex cā dispensare et sic fortius interpretari:imo etiā per interpretationem expresse sentit vt in exemplis per eū positis:⁊ per predicta sint soluta prima duo dubia.❡Nunc descendēs ad tertiū dubium adducā quinqꝫ argumēta ad partē affirmatiuā:⁊ quatuor ad partē negatiuā. ❡Ad ꝑtē igit affirmatiuam qd debeat audiri etiam nulla petita absolutiōe ex quo fundat se super vera simulatione ꝯctus.Primo arguitur sic. Iuramentum obligat iurantē ex intentione ipsius iurantis.xxij.q.v.humane aures.§.si ergo ex his.⁊ de iureiu.c.quāto.sed q simulate ꝯtrahit in veritate nihil agit:qꝛ deficit ibi substantia contractus.s.cōsensus vñ perinde est ac si nihil fuisset factum vt in.l.emptio.⁊ quod ibi no.ff.de aqua plu.ar.in.c.illo vos.de pig.⁊ in.c.ad nostram.de empt.⁊ ven.⁊ in.l.si ancillā.cū.l.seq.C.de cōtrahen.emp.ergo ex iuramēto super eo prestito nō obligat.pro h̄ tex.no.in.l.fi.C.de nō nu.pecu.vbi no.probat quod iuramentū recipit oēs tacitas conditiones ⁊ qualitates ꝯctus:si eñ fuisset cōfessus spe future numerationis:ita etiam presumit narrasse:ita dicamus in proposito si ꝯctus fuit simulatus. sic ⁊ iuramētū:facit qd no.ponit Inn.in.c.ꝑ tuas.de arbi.qñqꝫ quis iurat seruare arbitriū vt intelligat promisisse ꝭm naturā contractus scꝫ seruare arbitriū vel soluere penā.❡Scdo ad id inducitur qd not.

13 Bar.in.l.nemo.ff.de leg.j.illa.q.† an renuntiatio exceptionis: fictionis:⁊ simulationis valeat:⁊ cōcludit qd non:qꝛ inter eos actū est qd contractus sit simulatus:⁊ sic deficit in substātia:⁊ sic nō est ꝯct⁹ imaginarius.ff.de re.iur.⁊ in.l.simulate nuptie.de ritu nup.⁊ sic renūciatio simulationis in eodem cōtractu facta valeret.❡Item esset dicere qd esset simulatū ⁊ nō simulatum qd esse nō debet ar.in.d.l.nemo.ff.de leg.j.⁊.c.cū sup.de offi.deleg.de app.solicitudinē.vna enim ⁊ eadem res nō debet operari ꝯrios effectus de baptis.maiores.ꝑterea secundū eū sicut ꝯct⁹ ipse fuit simulat⁹:⁊ ita renūtiatio fuit simulata. ergo nō est renuntiatio.Opponit ergo qd totus ille ꝯctus ⁊ quicqd cōtinet in illo instrumento est simulatū.Ad idē qd no.Cyn.in.l.si ex cautiōe.C.de nō nu.pe.vbi ꝯcludit nō valere renūtiatiōem exceptionis non numerate pecunie in eodem ꝯctu factam:quia sicut inducitur ad cōfitendum:ita ⁊ ad renūtiandum:ar.l.si mulier.ad veleia.et idem videtur in omni priuilegio inducto alicui ꝑ eius fragilitatē.als de facili auferretur prouiño legis:sed cum non pōt replicari quod est renūtiatū exceptioni simulationis.qꝛ oīa ista fuerunt simulata secus tamen esset secundum Bart.si talis renuntiatio fieret ex interuallo. arg.l.ij.C.qd met.cā.ita dico in ꝓposito qd ex quo actū fuit vt ꝯctus esset simulat⁹:ergo ⁊ iuramētū ⁊ qcqd secutū est incōtinenti est simulatum nō eñ ē dicendū qd voluerūt valere ⁊ non valere incontinēti: arg.in.l.non ad ea.ff.de condi.⁊ demō.Non enim presumit qs incōtinēti velle recedere a proposito suo vt ibi:⁊ ar.in.c.maiores.de bap. ⁊ in.l.eum qui voluntatē mutatā dicit.ff.de ꝓba. ❡Tertio inducit c.tua de spō.vbi etiā patet qd in matrimonio qd est fauorabile et in multis ꝑiudicabit.de cōdi.appo.c.fi.de re iudi.c.vlt.simulatio etiā ꝙ ex vna ꝑte qd plus est ⁊ dolosa ⁊ deceptoria impedit vires matrimonij:ex quo cōstare pōt de simulatiōe:⁊ hoc qꝛ defuit ibi cōsensus sine quo certū nequeāt ꝑficere fedus cōiugale vt ibi dꝛ:⁊ ad idez.l.nuptie. de ritu nup.vbi dꝛ qd simulate nuptie nullius sunt momēti.facit qd no.gl.in.c.tuarū.de priuile.de eo qui simulauit se monachū vt corrūperet monialē vt per hoc nō sit notatus de quo ibi latius ꝑ doct.et ꝑ glo.in.c.vt clerici.de reg.⁊.c.qd interrogasti.xxvij.di.ergo nec iuramētum obligare debet cōstito de simulatione ⁊ de alienatione cū obliga-

14 tio nulla sit.❡†Quarto adducit.c.j.quod met.cau.vbi patet quod etiā votū ex iusta cā simulatū nō obligat vouētē: ⁊ facit qd no.gl.i.c. abbas.eo.ti.q dt per metū factū non tꝫ:qꝛ exigit liberum arbitriū in vouēte de voto:lꝫ volūtariū militē sibi eligit xp̄s.xv.q.j.nō est.Unde in ꝑdictis ꝯcludit ꝙ etiā in iure spūali fictio vitiat vt nihil dicat actū ergo iuramentū nō est obligatoriū:⁊ per ꝯñs nulla petita obligatione pōt ꝯuenire. ❡Quinto ⁊ vltimo vr̄ ꝓbare per.c.quacūqꝫ.xxij.q.v.vbi dicit ꝙ quacūqꝫ arte verborū qs iuret deus tñ q cōscientie testis est:ita hoc accipit sicut ille cui iurat:⁊ sic aperte ibidē probat qd deus non alr recipit obligationē iuramēti:etiā si ibi interuenit dol⁹ ex parte iurantis ꝙ fuerit intentio recipientis:sed in casu nr̄o simulate ꝯhebant:⁊ sic recipiens non intendebat obligare iurantē ad obseruantiā ꝯctus simulati:nec deus aliter recipit ⁊c.❡In ꝯriū ad ꝑtem negatiuā qd debeat audiri absolutiōe nō petita inducit primo.c.qd interrogasti.xxvij.di.vbi tex.ponit casum de quadā muliere que post obitū mariti sacrū velamen super caput suū imposuit: ⁊ finxit se sub eodem velamine facta monialis esse:postea ꝟo ad nuptias redijt: et cōcludit qd qꝛ per hypocrisim ecclesiā conturbare voluit nec firme in suo voto ꝑmansit vt penitentiā agat de illusione nephanda ⁊ reuertatur ad id qd spopōdit:⁊ in sacro ministerio maneat qd inchoauerat ⁊ bellissime subijcit hec verba.nā si cōsenserimus qd oīa sacramēta ecclesiastica qsqs prout vult fingat ⁊ nō vere faciat ois ordo ecclesiasticus turbabit:nec catholice fidei via subsistit ⁊c.Et sic videt ille tex.valde no.ꝓbare qd in spūalibus adeo fictio reprobatur vt attendatur nō qd mente simulata cōcipit:sed qd hominū cōspectu agitur ne populus decipiat ⁊ res ecclesiastica ⁊ totus ordo perturbet. Et ꝑ hoc gl.cōcludit ibi quod si qs ficte sit monachus ad hoc vt possit fieri abbas nihilominus lꝫ facta ⁊ nō syncera eius intentio: vt idē videtur sentire in alijs spūalibus ergo ad ꝓpositū ⁊ presupponendo ꝙ ficte iurauit:ne inde abutat re spirituali ⁊ illudat deo cui obligatio querit principaliter fictio tollitur ⁊ remanet veritas obligationis facit qd in simili ꝓbat in profitēte cū conditione habendi propriuz.facit qd no.Io.an.in.c.fi.de cōdi.appo. ❡Scdo adducit illud simile. Nam sicut ficte accedentes ad baptismū vel ad sacramētū baptismatis nō ficte sed veraciter suscipiunt sacramenta ⁊ obligant vt aperte vult tex.in.c.sicut ficti.j.q.j.⁊.c.maiores.de bap.⁊ hic vt puto:qꝛ eorꝫ fictio nō potuit impedire virtutē sacramēti:ita ficte debet iurās obligari deo veraciter ad quē principaliter dicit primaria obligatio iuramenti.nam ne populus vane decipiat. Idez videtur statutū de iure ciuili in libertate prestāda vt fingens certo casu:⁊ sic sequit libertas vt in.l.vna.§.sꝫ ⁊ q pileati.C.de la.li.tol.⁊c.❡Tertio ꝓbat sic:simulat ꝯhens ⁊ recipiens iuramentū a contrahente de nō veniendo cōtra ⁊ intendit iurātē illaqueare vt saltē q̄ in apparentia ꝯctus nō veniat non detegat vinculū simulationis:arg.in prealleg.c.illo vos.de pig.⁊.c.ad nostram.de emp.⁊ ven.⁊.c.debitores.⁊.c.ad nostram.ij.de iureiu.⁊ etiā si intendebat ad hoc obligare ergo nō debet audiri allegando simulationem:qꝛ tetigit vitium ꝯctus qd est cōtra intentionē recipiētis iuramentū qd esse nō debet.ar.in.c.quacūqꝫ arte.xxij.q.v. ❡Quarto ⁊ vltimo allegant turpitudinē suā maxime in illusiōe rerum spūalium nō est audiendus.de cōce.ꝑbē.cū super.de dona.inter dilectos.ff.de leg.ij.si seruus pluriū.§.qd ergo si ꝑ iniuriam.⁊ ꝓbatur plene in.l.si post mortē.ff.de ado.sed iste allegādo simulate iurasse allegat turpitudinē suā vcꝫ qd dei nomē ⁊ eius religionē i vanū ⁊ deceptorie assumpsit.xxxv.q.iij.cōiunctiones.in fi.ergo nō est audiēdus maxime cū iurauerit oia in ꝯctu cōtenta esse vera.nā allegauit periurium allegando simulationē.facit.c.cū in positionibus.de iureiu.lib.vj.❡Ad solutionē huius dubij descendo primo reperitur gloss.in.l. emptione.C.plus valere qd agit si simulant iuramentum nō obstat cū pōt opponi de simulatione quasi actū sit ⁊c.C.de leg.l.nō dubiū.⁊ C.de ꝯhē.emp.l.si ancillā.ex qua colligit ibi gl.qd pena simulato cōtractui adiecta si ꝯ fieret non committitur qd dicit ꝓculdubio veruz cū i hoc loco reprobat qui vere agit ali⁹ simulat.dñs Ant.in.d.c.cū cōtingat.late ꝑsequit ⁊ iudicio meo valde intricate:nec cōprehendit

omnes casus qui pñt accidere in materia cuius verba sunt hec q̄ sequuntur: puto ꝯsiderandū modū simulationis: si simulāt se agere qd intendunt nō valere lȝ iurent: ꝛ sic si simulant iuramentū inter collectas: ꝛ cōdēnatio fingo mea tibi vēdidisse attamē eum inter me et te quod contractus non valeat tunc iuramentū non obligat: qꝛ deficit in volūtatē iurās ꝛ recipiēs lȝ sic fingāt vel iuramētū esse ꝯ intentionem ꝛ haberet quādā ꝯtrarietatē: ꝛ sic dicit se intelligere Bar. in. d. l. nemo pōt. si simulatio ex vno ꝯtu ad aliū est magis dubiū: si agant et verus ꝯtus subsistet ꝛ ille seruet ꝛ nō apparēs. ¶ Itē ecce de ꝯtu vēditionis nō soluit gabella sicut de ꝯtu donationis agunt vēdere: sȝ simulant donationē. Itē qꝛ volūtas se obligandi in apparētia deficit si agūt vt seruet apparēs ꝯct⁹ ꝛ nois cui⁹ loco simulat vt qꝛ vsurarius simulat de pignore vēditionē vt lucret fruct⁹ vl' vt vsuras habeat ꝛ tūc hic subrogat⁹ succedit loco veri ꝛ nō est ver⁹ ꝯtus et hoc casu pñt: qd si vterqȝ ꝯtus potest seruari ab vtroqȝ pacto vel turpitudine ꝓbat iuramētū ꝛ seruari debeat qd iurat. Si aūt subrogat loco ꝯtus turpis vel qui non poterat seruari absqȝ periculo aīe tunc iuramentū nō astringit iurātē seruare cū simulat: qꝛ simulatio ꝛ iuramentum sunt ad implementū primi ꝯtus illiciti: ꝛ sic non obligat sicut nō obligat respectu primi ꝯtus illiciti: ꝛ illa remedia habet que haberet contra primū veꝝ ꝯtum si esset mercator: ꝛ in hoc in precedenti membro loquit. d. Ant. cōfuse: ꝛ videt quodāmodo implicare contrarietatē: si eñ simulat vnum ꝯtum in locū alterius qui agitur vt simulatus seruet ꝛ nō ille in cuius locū simulat cū ille sit ver⁹ contractus q agit inter partes: ꝛ nō ille qui simulate concipit. ¶ Item inquātū dt qd si vterqȝ ꝯtus pōt seruari absqȝ periculo aīe seruandum est. vtraqȝ ergo simulatio nihil operat qd videt contra oēm rationē: de hoc infra aliqua subijciā. ¶ Sed nunc ꝓsequor dicta sua q̄ dicit vera inquātum iurasset simpliciter ꝛ nō veniendo contra ꝯtum simulatū: ꝛ de illo obseruādo: sed prestitisset si iuramētū quod cōiter ꝑstari solet vt qꝛ iurasset oia ꝛ singula esse vera que in instrumento sunt quidē vt cōtenta cōiter hodie notarij apponūt tunc iuramētuȝ excluderet inquātum ꝯueniret ꝯ ostendendo simulationem nō ex hoc deteget se periurum: ꝛ sic repellit tanꝙ detegēs turpitudinē. de don. inter dilectos. nisi veniret per viā denūtiationis euāgelice ad exonerandum cōscientiā aduersarij: qꝛ in hoc obstaret turpitudo inquātum animam insequētur vt no. de testi. ex tenore de iureiur. quēad. H sunt verba do. Ant. ¶ Sed reperio do. Ang. de peru. in ꝑdicto ꝯsilio qd incipit Dña Catherina. sentire simpliciter qd si iuramentū simplex fit super ꝯtu dȝ simplex peti absolutio: loquit tñ qñ vnus ꝯtus simulat in locum alterius. Dicit eñ si qs iurat se soluere vsuras aut nō venire ꝯ ꝯtum pignoratitiū factum in forma vēditionis immediate cū est absolutus pōt prosequi ius suū: qꝛ tale iuramentum non confirmat ꝓmissionē. ¶ Sed do. Fede. de se. ꝯs. ccc. al's. cclxxix. ēt sentit absolutionē necessariā ꝛ loquit in casu in quo do. Ang. de peru. ꝛ aperte sentit hoc ꝓcedere vbi iurauit oia cōtenta in instrumento esse vera. qd est cōtra do. Ant. qui hoc casu dicit absolutionē hoc vltimū ego expediā ꝓximo sequēti dubio. Sed hic submittā quid mihi ī hoc dubio vr̄: ꝛ procedā per enumerationē casuū qui possunt cōtingere. Iste eñ procedendi modus est clarior ꝙ per viā distributionis q̄ nimis longa obumbrat intellectū. Primus qñ simulans intercessit ex parte vtriusqȝ ꝯhentis ꝛ actū fuit inter partes vt tā ꝯtus ꝙ iuramētū essent simulata intercessit simulatio ex mixta cā: puta ꝓpter mixtū timorē vel debitor obnoxius ad veniendū mutuū congruit al's cōcipit pignus sub forma vēditionis. vt ille creditor lucret fruct⁹: ꝛ tunc siue subroget in locū alterius ꝯtus siue non iuramētum nō obligat qꝛ deficit cōsensus. ꝛ fuit iusta causa simulādi: ad hoc. ff. de vo. ꝛ. l. fin. C. de nō nu. pecu. ꝛ. xxij. q. v. quacunqȝ. ꝛ. c. humane. ꝛ alia iura in prima parte inducta. ¶ Scd's casus qñ interuenerunt oia que ponunt in ꝑcedēti casu: qꝛ cā simulādi fuit iniusta ꝛ praua vt fraudet gabella finxerunt alium ꝯtum ꝛ iurarūt vel ad deceptionē alterius: ꝛ tūc est magnū dubiū ꝓpter iura allegat supra in parte negatiua: sȝ ī hoc casu dico aduertendū ad formā iurandi: aut eñ iurauit singula ꝯtēta in instrumento esse ꝟa ꝛ tunc incōtinenti fuit periurus: lȝ in mēte conciperet illa esse falsa: qꝛ simulatio intentiōis ex iusta cā nō excusat vt no. in ꝑcedēti. c. qd interrogasti. sic ꝯtingit in illo qui prece vel pretio corruptus deposuit falsum. vt in. c. sicut. de testi. ꝛ in. c. j. de cri. fal. vñ nō dȝ audiri allegās simulationē cū fatet turpitudinē suā vcȝ se periurum ꝛ habuisse dolū ad deceptionē alterius ad hoc. c. cū sup. de ꝯcess. preb. ꝛ alia iura allegata supra in vltimo ꝯrio: sed si iurauit nō venire contra illum ꝯtum quē simulabat: ꝛ tunc puto quo ad deū lȝ grauiter peccet assumendo religionē iuramēti in vanū ꝛ maxime ad detestationē alteri⁹ cū si trāsgredit nō incidit ī periuriū: qꝛ hic affuit intentio se obligandi: vñ respectu dei non exigit absolutio. ad B. c. tua. de spō. ꝑalle. ꝛ in. l. nuptie. ff. de ritu nup. ꝛ qd no. gl. in. c. tuaꝝ. de priuile. ꝛ Archi. in ꝑalle. c. qd interrogasti. vbi post quosdā sentit qd illa nō est vera monacha: sed ꝓpter sui culpā cōpellit esse in monasterio:

16 ꝛ maxime cū nō poterat ꝓbare simulationem: † deus eñ recipit verba qualia ex intus ꝓferūtur. xxij. q. v. humane. ꝛ. §. si ergo. nec obstat c. sicut. j. q. ij. ꝛ. c. maiores. vbi ptȝ qd vere cōfert baptismus: qꝛ intelligitur qñ ipse solus habebat intentionē: vt qꝛ nō ꝑfecte intendebat recipere baptismū, sed dans credebat baptizare: vt virtus ꝟboꝝ ꝛ sacramēti imprimat. de quo tamen ꝑ Inn. in. c. j. de ap. sed quo ad foꝝ contentiosum ꝯpelleret seruare iuramentū quaten⁹ venit in sui ꝑiudicium ꝛ nō imminet periculū: qꝛ non debuit ꝯfundere ordinē rerū: ꝛ maxime spūalium ꝛ absenti iuramento maxime ad alterius deceptionē vñ non dȝ audiri hanc turpitudinē allegans: ad hoc optime preductum. c. tua. de spō. ¶ Tertius casus qñ simulatio ꝯtus interuenit ex ꝑte vtriusqȝ ꝛ iuramētū fuit ꝑstitū sup tali ꝯtu: ꝛ actū fuit vt nō veniret ꝯ apparentē ꝯtū: sed in veritate seruat verus ꝯtus: puta pignoratitius: ꝛ tunc absqȝ dubio non pōt ꝯuenire non petita absolutiōe. Et hoc casu intelligit dictū Ang. ꝛ dictū Fed. ꝛ do. An. ¶ In tertio mēbro hoc eñ iurat ex parte ꝛ fm intētioneȝ vtriusqȝ obligat vt nō detegat simulatio: ꝛ vt seruet verus ꝯtus pignoratiti⁹: forte ꝛ sub isto velamine recipiat fructus loco vsure: vñ ideȝ est ac si iurasset soluere vsuras quo casu nō lȝ ꝯuenire absolutione nō petita vt in c. j. ꝛ in. c. debitores. de iureiur. ꝛ iste casus iudicio meo nō hȝ dubium qñ cōstat qd iuramentū ad hoc fuit interpositū vt ꝯtus simulat⁹ seruetur quo ad apparentiā: ꝛ si nō detegat simulatio. ¶ Sed dubium est qd si iuramentū fuit simpl'r prestitū ꝛ nō apparet qd non cōsenserant ꝯhentes circa iuramentū: ꝛ de hoc casu in sequēti. ¶ Quartus casus est qñ fuit simulatus ꝛ iuramentū fuit sup eodē prestitū. s. si potest cōstare de iuramēti simulatione: ꝛ istū casum reputo dubium: et tunc puto dicēdū qd quo ad talē obseruantiā ꝯtus simulati nō pōt obliuisci ex iuramēto: qꝛ est presumendū qd incōtinenti ex interpositione iuramenti voluerit ꝯtum valere de quo actum erat vt nō valeret si ex interuallo iurasset vt dr in simili per bar. s. in prima ꝑte secundi articuli. vbi hoc optime ꝓbat hoc primū: sed qd ad obseruātiā contractus incōtinenti donec ꝓbetur quod tacite fuit inter ꝯhentes actum puto in foro anime standum intentioni iurātis: qꝛ gñaliter sic interpretat iuramentū in foro ꝯscientie: vt notabiliter dt Inn. in. c. veniens. de iureiur. facit. c. significasti. de homi. In foro ꝟo ꝯtentioso ibi fit interpretatio fm ius ꝛ ex varijs circūstātijs vt ibi not. ꝛ facit c. veniens. ꝛ. c. ad nostrā. eo. ti. qꝛ videmus presumere qd volunt abuti iuramento: qꝛ sic ꝑsumemus pctm̄ quod nō est dicendū ar. eoꝝ que no. in. c. ingrendū. de pecu. cler. iuncta. l. si defunctus. C. arb. tu. l. ēt. C. de don. inter vir. ꝛ vxo. nā vt in ꝑdictis iurib⁹ ptȝ al'r ꝑsumit in acquisitis ꝑ tutorē: ꝛ aliter in acquisitis ꝑ clericū seu per vxorē ꝯstante matrimonio: ꝛ hoc ne presumat pctm̄ vt in eis notat. ¶ Itē iuramētuȝ

17 habet viȝ clausule. † si nō valet vt ago qd ago valeat vt valere pōt. l. cū patrē. §. filijs matrē. ff. de le. ij. facit. c. ad nostrū. ij. de iureiur. not. Bar. in. l. si qs ꝓ eo. ff. de fideius. ꝛ qd no. Cy. in ꝑalle. l. si ex cautione. C. de nō nu. pe. vbi ꝯcludit qd iurans nō opponere exceptionē nō numerate pecunie obligat, lȝ simpliciter renūtiatio nō valeat: ergo ī dubio se nō obligat ad talē obseruantiā ꝯtus simulati ꝓpter ꝯdictionē que inde orietur saltē obliget quo ad obseruandū colorē contractus.

18 ¶ Item qꝛ creditor solet sic caute iuramentum recipere † ergo arguamus a cōiter accidentibus valet eñ tale argumētum vt in. c. j. de cle. non resi. vbi hoc no. Io. cal. ꝛ per glo. ꝛ per doc. in. l. neqȝ natales. C. de ꝓba. ¶ Itē qꝛ hec interpretatio conuenit nature rei: ex se eñ et ex sono verboꝝ hȝ obligare ꝛ presumit ex actu contra voluntatē iurantis vt ipsam obliget de renuntiatiōe sup hoc. ¶ Itē hec interꝑtatio tutior est vt euitet peccatū: ergo amplectēda ꝛ alia fugienda vt no. in c. veniens. de sponsa. in cle. exiui. de ver. sig. ꝛ hoc dico ꝓcedere nisi tot essent circūstantie aduerse quod tollerent ꝑdictas presumptiōes qd no. in. c. transmiss. qui fil. sint leg. ꝛ predictū casum intellige qñ ex iusta causa nō ad decipiēdum tertium fuit facta simulatio: al's seruet qd dixi in secundo casu. ¶ Quartus casus est de vno ꝯtu ad aliū q nō potest seruari sine interitu aīe vel est cōtra bonos mores: puta agit vere contractus simulatus: ꝛ alius ꝯcipit ꝛ iurat: ꝛ tunc ex tali iuramento nō tenetur nec ad obseruantiā totalem ꝯtus: nec quo ad apparentiā ex quo ex obseruatione imminet peccatum: lȝ enim peccauerit tunc iurando: tamen non peccat ꝯueniendo. xxij. q. iiij. pro te. ꝛ de iureiurando. si vero facit. c. si. de pactis. ꝛ. l. si. de verbo. ob. ¶ Quintus casus est quando simulatio interesset ex parte iurantis tantum vt qꝛ aliud gerebat in corde: aliud in ore: vel callidis est vsus verbis iurando ꝛ tunc iuramentum intelligit fm intentionē recipientis: sic deus videtur recipere vt est tex. in. c. quanto. ij. q. iiij. ꝛ in. c. omnibus. eadē causa ꝛ qōne ꝛ generaliter qualiter iuramenta sunt recipiēda. est bona glo. in. §. querit. eadē causa ꝛ questione. ¶ Primum qñ alter habuit rectum intellectum ꝛ alter dolosum. ¶ Scdm qñ vterqȝ dolosum. ¶ Tertiū qñ vterqȝ rectum ꝛ verba sunt dubia: de his ibi ꝛ aliquid in fine in glo. in. c. ex literis. de sponsa. ꝛ per predicta tertiū membrum remanet clare solutum debet enim distingui fm predictos casus: ꝛ totalis materia remanet directa q̄ satis quotidiana est ꝛ ꝯtraria omnia debent reduci ꝛ intelligi fȝ casus predictos. ¶ Quartum dubiū an posita iuramenti obligatiōe in casibus ꝑdictis audiat iste minor petendo absolutionem in iuramēto nō obstāte ꝯdictione aduersarij. ¶ Et quatuor argumēta faciā pro ꝑte affirmatiua: ꝛ qnqȝ pro ꝑte negatiua. ¶ Ad ꝑtem affirmatiuā qd debeat audiri arguit sic: vbicunqȝ

ste:vbicunq; enim iuramentum continet turpitudinem ex parte reci pientis tale iuramentū est relaxādū:vt in.c.j.de iureiurā:vbi pbat de iuramento pstito de vsuris soluēdis:ad idē.c.ve.⁊.c.si vo.eo.ti.vbi absoluitur quis a iuramēto prestito per metū in odiū ipsorū metum inferendū:sed in casu nostro cōtinet turpitudinē ex parte recipiētis. q2contraxit cū minore contra legis prohibitionē:⁊ sic semper dolus intelligitur exceptus vt in.c.si vero.⁊ in.c.cum cōtingat.de iureiur.et in auc.sacramenta puberum.C.si aduer.vend.⁊ in.c.ij.de pactis.lib. vj.cum si.sed ꝯhens cum minore videtur esse in dolo cōtrahendo in casu a lege prohibito:vt in reg.qui contra iura mercat.de reg.iur.lib. vj.⁊ in.l.quemadmodū.C.de agri.⁊ censi.li.xj.⁊.c.que cōtra.viij.di.er go hoc iuramentū vel nō obligatorium:vel saltē relaxandū. ¶Tertio ex facto demeritorio est quis recipiendus al's puniendus:⁊ commo dum reportare nō debet.C.de don.inter vi.⁊ vxo.⁊ si necesse.xvj.q.

19 j.legi.ff.de neg.gest.siue hereditaria.de prebē.eū qui.li.vj.†sed ꝯhens cum minore prohibito contrahere tanq̄ veniens contra preceptum superioris dz ex hoc puniri:vt in.c.qui resistit.xj.q.iij.⁊ in.c.iij.de ma io.⁊ obe.ergo non debet ex contractu in obseruantia commodum re portare:⁊ sic iuramentū est relaxandum ne indirecte aliquod cōmo dum percipiat.cōtra.c.tue.de procu.⁊ regula cum quis.de re.iu.libr. vj. ¶Quarto ad iuramētum seruādū debet habere tres comites,ve ritatē iudicium ⁊ iustitiā.c.animaduertēdū.xxij.qō.ij.⁊ in.c.⁊ si chri stus.de iureiur.sed in hoc iuramēto nō requiritur iudiciū nec iustitia cum nō sit iustū neq; discretū se obligare contra leges superioris.ar. c.j.de his que fiunt a maio.par.cap.ergo ⁊c.nec ꝯditio aduersarij ha bet in aliquo obesse:tum propter rationes p̄dictas:tū q2 cōtra eū po test replicari qd dolose excipiat contra absolutionem petitā cum ipse teneatur hoc iuramento.de re.iur.li.vj. ¶In cōtrarium ⁊c. Ad ptē negatiuā arguitur primo per auc.sacramenta puberū.C.si aduer.vē. vbi in iuramentis pstitis cōtra legis precepta etiam a maioribus dt imperatoꝝ talia inuiolabiliter obseruari:vnde pōdero verbū inuiola biliter:sicut in simili pōderat dictio oīno in cle.vt hi qui.de eta.⁊ qua lita.q̄ excludit etiā dispēsationē:⁊ sic per istud verbū inuiolabiliter vi detur qd non debeat venire contra etiā petendo absolutionē. Nam quemadmodum violat q petit ab obligatiōe erui. ¶Scdo induco c.cum cōtingat.de iureiur.⁊.c.lz.eo.ti.lib.vj.⁊.c.q̄uis.de pac.eod.li.q̄ iura simpliciter ⁊ absolute dicunt illa iuramēta lz contra legis phi bitionem prestita debere obseruari nec nullam mentionē agūt de ab solutione:vnde si in tali casu pōt peti absolutio papa fecisset mentio nem sicut i simili facit in casu in.c.j.⁊ in.c.debitores.⁊.c. verum.⁊.c.si vero.de iureiu. ¶Tertio iuramenta sunt de iure diuino vt in.c.et si

20 christus.de iureiu.ver.redde dño iuramēta tua ⁊c.†sed cum hoc iura mentum sit obligatorium:nec reperitur permissum qd debeat relaxa ri:ergo obseruandū.arg.eorū que no.in.c.quāto.de iureiu.⁊.c.cū iter. P.de renun.maxime ne detur materia de facili iurādi:⁊ plene veniē di ꝯ iuramentum contra.c.si vero.⁊.c.verum preallega. ¶Quarto iuramentū representat maiorē et minorē ⁊c.vt not.in auc.sacramēta puberum.C.si aduer.vē.c.pe.de emp.⁊ ven.ergo incōtinēti qd inter uenit iuramentum cessat rō statuti que prouidit tantum minoribus ⁊ per cōsequens in tali ꝯctu nulla reperit turpitudo:ergo seruandū: nec indulgendū absolutiōis bñficiū. ¶Quinto ⁊ vltimo:aut nullū pctm̄ hic imminet:aut sic.primo casu non dz fieri absolutio:q2 cū ipse minor non obtēperando legi se obligauerat fuit etiā in culpa.xj.qō. iij.qui resistit.secus si secum cōtrahens ꝯcurrente paritate turpitudi nis iste nō dz audiri in regu.in pari cā de reg.iug.iur.li.vj.sed cū cul pa debet cōpulsari alias cōpensari vt.ff.de ꝯpē.l.sed cū ambo.vbi no tanter dicit tex.si ambo socij pari negligentia societatis adhibuerūt dicendū est desinere vos esse obligatos ipso iure cōpensationē negli genti facta ⁊c.⁊ sic etiā dolū cū dolo.de adul.intelleximus,⁊ iuramē talis obligatio remanebit in suo robore maxime p̄sumēdo minorem nō fuisse captū ⁊ qd vltro citroq; nata sit obligatio:⁊ in delictis em̄ in minorib9 nō subuenit.l.auxiliū.§.i delictis.ff.de mino.C.si aduer. delic.l.j.nec etiam in alijs qn̄ non reperiunt enormiter lesi.l.q̄ si mi nor.⁊.l.nō oīa.ff.de mino. Idē ⁊ fortius dicendū est vt nō subuenia tur ꝯ iuramentū maxime cū illud peruertet maioꝝ ⁊ sic cessat fauor minoris etatis. ¶Christi eiusq; matris suffragio iplorato ad solu tionem hui9 vltimi dubij veniēdo iuxta ordinē supra recitatū recita bo pprius opiniones. Et p̄mo dñs Fed.de se.ꝯs.cclxiiij.format vnū punctū quasi i terminis nr̄is qn̄ statuto ciuitatis cauebat:quod siue cōcessio siue promissio facta a filiofamilias sine cōsensu patris nō va let ipso iure etiā si iuratum fuerit:⁊ quidam filiusfamilias hoc nō ob stante compromisit ⁊c. ¶Concludit idem Fede,iuramētū obligato rium:sed q2 iuramento fecit ꝯ prohibitionem statuti ciuitatis ex cau sa facti cui obtemperare debuerat ⁊ non contrauenire.viij.dist.q̄ cō tra.xj.q.iij.qui resistit nec ex transgressione dz reportare commodū: sed potius puniri quod potest compelli ad relaxandum iuramentū fatetur se esse obligatum iuramēto sicut accidit in eo q iurauit solue re vsuras q obligatur ex iuramento:et tamen petit relaxationē de iu reiur.debitores.⁊.c.j.sicut ergo recipiēs iuramētū sup re illicita q̄ ad se tenetur relaxare ita hic sm̄ eū erat illicitū ex pte recipiētis ppt phi bitionem legis municipalis debebat obtemperare:⁊ in hac cōclusio ne residet ipse. Idē vr̄ tenēre Ann.in.c.cū cōtingat.dicit em̄ qd in ter minis illius.c.iuramētū obligat mulierē ad obseruātia ꝯctus:sed de bet instare vt absoluat. Si ergo in terminis illius.c.tz mulierē posse instare pro absolutione q2 cōtra puisionem legis cōsentit:multo for tius sentit qd poterit in casu thematis vbi verba phibitoria dirigū tur ad personā.do.Ant.in p̄dicto.c.cū cōtingat.dt q̄ si nō est aliqua deceptio que nō habet in se dolum annexū saltē presumptum nullū remedium cōpetit ꝯ iuramentum p quecūq; vba loquat statutū:sed vbi deceptio arguatur in ꝯctu tunc haberent remedia si deceptio est enormis de quib9 in.c.debitores.ad hoc gl.in.c.veniēs.de iureiu.pre alle.q2 ex enormi lesione presumit dolus,subest em̄ cā sic presumendi: vt in.l.oēs.§.lucius.ff.de his q̄ in frau.cred.⁊ in.l.qui testm̄.de prob. ⁊ quod ibi no.vn̄ adesset turpitudo ex pte eius cum quo ꝯxit et cui iurauit ⁊ idem putat esse si ꝯctus iuretur cum verosimiliter ꝯsumptu ro vbi hoc constaret euidētia facti:q2 notorie esset pdigus:vel cui bo nis vt pdigo foret interdictū:q2 hic aliqualis est turpitudo ex pte ꝯ hentis q materiā dat ꝯsumpturo ad proprium ꝯsumendum:⁊ lex ex cā legitima fraudē in talē p̄sumit:vt.l.si qs cū sciret.ff.de mino.l.qd si minor.§.fi.ff.mādati.l.si vero nō remunerandi.§.adolescens:⁊ in.l. ij.quarum rerum actio non da.vnde etiā cōcludit qd si mutuaret:vl cōtraheret cum p̄lato ad ludū vel corruptū notorie in actū ludi:vel in vanitatibus mulierum bñ foret remedium aduersus iuramentū per iura predicta ad hec verba satis placet:vt.j.dicam.latius domi. Pe.de anch.in repe.c.canonū.de cōsti.aperte nō exprimit qd sentiat in casu quo minor aliter nō esset lesus:sed attingit casum quo inter uenit deceptio ⁊ cōcludit idem qd Io.an.⁊ q2 casus est quotidianus recitabo prius vba sua firmat em̄ punctum super quo cōsuluit i hac ciuitate Senaꝝ.Nā in hac ciuitate cauetur statuto qd nullus cōtra ctus finis ⁊ quittātie si fieret per minorē vigintiquinq; ānis valeat: nec d eo ius reddatur nisi intercesserit certa solēnitas. Hoc statuto p̄ misso cōtingit qd patruus tradidit nuptui neptē suā dans in dotem quingentos ⁊ ista neptis remunerauit dicto patruo oē ius sibi cōpe tens in p̄dicta hereditate que valebat prius in quadruplū ⁊ iurauit nō cōtrauenire:querebat an esset aliqd remedium recisiuū illius ꝯ ctus finis ⁊ quittationis. Et cōsuluit ipse qd poterit peti absolutio iuramēti siue relatiōis ad hoc p̄mo inducebat regulā quod iuramē tum non debet esse iniquitatis vinculum.c.inter cetera.xxij.q.iiij.qd verbum iniquitatis multum ponderabat. ¶Item iuramentum dz habere tres comites.s.veritatē iudicium ⁊ iusticiā.eadē cā ⁊ qōne.ij. animaduertendū.in qōne aūt p̄dicta euidens apparet iniqtas cum modico qsqs renuntiat hereditati paterne ⁊ ita locupletari:⁊ paria sunt dispōne dolū adesse ex pposito vel reipsa vt est casus i.l.si qs cū aliter.ff.de vo.ob.⁊.l.ij.ff.de doli excep.hic aūt nō solū reipsa saltē post graue dānū nedū em̄ vsq; ad quadruplū:sz vltra dimidiā vere estima tionis:ac ēt iura subueniūt deceptis etiā maioribus.l.ij.C.de resci.vē. In casu aūt pposito est cū enormi deceptiōe cōiecta minor etas ⁊ se xus fragilitas quib9 multū iura subueniunt incidēter ppter natura lem eqtatē ⁊ deceptionē verosimilē tā in ꝯhendo quā in solennitati bus adhibendis.l.j.ff.de mino.⁊ in.l.dolum ex indicijs.C.de dolo.ex qualitate igit psonaꝝ ⁊ illius facta ar.ꝯhens cum talis sua nepte de dolo ad hoc.l.j.⁊ qd ibi no.ff.de doli.exceptio.rōne ergo euidētis ini quitatis ⁊ doli saltē reipsa inherentis illi renuntiationi vr̄ scdm̄ iura mentum relaxandum sicut p metū renuntiat qs bonis cū iuramēto. c.si vero.de iure.⁊ paria sunt ad decisionē ꝯctus dolus ⁊ metus.c.pe. ⁊.c.abbas.qd met.cau.⁊ ad hoc adducit p̄alle.c.si vero.q vult i casu. c.cum contingat.qd pōt mulier instare pro absolutione: ergo multo fortius in casu pposito vbi cōcurrit sexus fragilitas:⁊ minor etas et enormis lesio: ⁊ etiā reuerentia quā puella siue femina habere dz ad patruum suū in cuius domo ⁊ gubernatiōe remanserat post mortem patris:ad hoc.l.j.§.q onerāde.ff.quaꝝ re.ac.nō da.p Bar.xxij.q.iiij. vnusquisq;.⁊ scdm̄ p̄dicta dicit limitari auc.sacramēta puberum.vt non habebat locum in casibus in quibus potest ꝯctus seu distract9 argui de iniquitate euidenti ⁊ dolo reipsa ⁊ perspicuis indicijs.l.do lum.C.de dolo.hec sunt vba que satis placet ideo seriatim recitaui ⁊c. ¶Et aduertēdum inquātum supra recitaui opi.Ann.vr̄ eā pro bare ⁊ consentire qd nulla data lesione ex quo ꝯxit cōtra legē potest petere absolutionem:⁊ idē ēt recitādo p̄alle.dictū Fed.⁊ cū eo trāseū do:sed inq̄tum supra dixi auc.sacramenta pubeꝝ limitandū qn̄ con tractus nō pōt argui de euidenti iniquitate aperte sentit qd in casu illius auc.non cōpetit absolutio al's non esset limitatio:nec reciperet hāc restitutionē: q2 inq̄tū apparet de iniqtate requirit absolutio er go cessante deceptiōe enormi nō fiet absolutio:⁊ sic vr̄ in hoc recede re a dictis Ann.Sz vt dixi apte hoc nō ꝯcludit Bar.in.l.si qs p eo. ff.de fideius.satis sentit lz hoc apte nō dicat qd ex solo ꝯtemptu ꝯtra legē nō ꝯpetit absolutio:dt em̄ primo qd si cōtractus reprobat odio creditoris non firmat iuramento:sed ipsum iuramentum est seruan dum:cōpetit tamen absolutio:sed quando contractus reprobat fa uore debitoris:tunc dicit qd firmat iuramento:vt in auc.sacramēta puberum.⁊ nihil dicit de absolutione:sentit qd hoc casu non cōpetit

abſolutio:loquitur tñ qñ verba ſtatuti dirigunť ad rē. ¶ Ego autē
ad totalē materiā clare enarrādā ꝓcedā per caſuū enumerationem
ꝑut in pcedēti dubio feci. ¶ Pꝛimus ergo caſus ſit qñ iuramētū oī
ex parte licitū eſt tā ex parte iurātis ꝙ ex pte recipientis etiā quaꝫ ex
parte materie ſup qua pꝛeſtať:⁊ tunc abſolutio nō eſt imponēda:ſed
cōpellēdus eſt iurās ad eius obſeruātiā:de iureiu.⁊ ſi chꝛiſtus.qnimo
in illa cā extrinſeca exiſtēte etiā papa a tali materia ab eius ptāte nō
pendente vt in fauoꝛē tertij:ad hoc qđ no.gl.in.c.quāto.de iureiurā.
Inn.in.c.cum inter.p.de renū.⁊ per gl.in ſimili in.c.non eſt.de voto.
Imo puto qđ nec in melius pōt papa hoc iuramētū cōmutare inui-
to cui acquiſita eſt obligatio:qꝛ vnū ꝓ alio inuito creditoꝛe ſolui non
poteſt.ff.ſi cer.pet.l.ij.inſti.q.mo.tol.obli.in.j.ad hoc quod not.Ioā.
an.in regula in malis.de reg.iur.li.vj.in mercu.⁊ Inn.in.c.ij.de con-
fir.vtil.vel inutil.⁊ in.c.inquiſitioni.de ſen.exc.⁊ in.c.que in eccl'iarū.
de cōſti.ſecus ſi ad honoꝛem dei.qꝛ tunc poſſet in melius ꝯmutare:ſic
intelligo.c.ꝯuenit.el.ij.de iureiu.qđ no.Inn.in.c.debitoꝛes.eo.ti.vbi
vult.qđ etiā eps poteſt iuramenta in melius cōmutare:ſicut ⁊ no.de
vo.c.j.⁊.c.magne.cū ſimilibus. ¶ Secundus caſus qñ iuramentum
ex parte iurātis pōt ſeruari ſine interitu ⁊ ſine diſpēdio ſalutis eterne
⁊ tunc nulla petitur abſolutio.pctm̄ fuit eñ iurando nō tranſgrediē-
do peccare.c.in literis.de iureiu. ¶ Tertius caſus eſt qñ iuramētum
pōt ſeruari ſine interitu ⁊ ſine diſpendio ſalutis eterne:ſed eſt contra
bonos moꝛes:⁊ tunc etiam nulla requirit abſolutio in regula:nō eſt
obligatoꝛiū.de reg.iur.li.vj. ¶ Quartus caſus eſt qñ iuramentum
21 ꝓceſſit caloꝛe iracūdie:†pōt tñ ſeruari ſine periculo ⁊ ſine interitu ſa-
lutis eterne vt ſi quis caloꝛe iracundie iurauit qđ non loquereť cum
aliquo vel vna ſecum cibū caperet vel quid ſimile:⁊ tūc ſentit obliga
toꝛiū:qꝛ nō habuit comitē diſcretionis ⁊ iuſtitie.xxij.q.j.⁊ iurabūt.et
eadem cā ⁊.q.ij.animaduertendum.⁊ tūc tenēt alia iuramēta:lꝫ com
petat abſolutio de quo no.in.c.cum qdā.de iureiur.⁊ ſatis pōt teneri
qđ ſi iracundie caloꝛ fuit tāt⁹ qđ de libertate tale iuramētū nō p̄ſtitiſ
ſet ſed nō erat obligatoꝛiū:qꝛ voluntas nō eſt diſcreta.dicimus ſic qđ
cōfeſſio caloꝛe iracūdie nō p̄iudicat niſi deť pſeuerātia:⁊ bñ dicit gl.
in.c.ex literis.de diuoꝛ.facit.l.quicquid caloꝛe.de reg.iur. Non enim
oīno voluntarius ⁊ ſic nō videť deus talē obligationē indiſcretā reci
pere.xv.q.j.nō eſt.vel ſi dicimus tenere de facili debet per epm abſol-
ui.ar.in p̄alle.c.quidā. ¶ Quintus caſus qñ iuramētū a pncipio eſt
ſuper materia indifferēti:ſed poſtea deuenit ad caſum de quo ſi cogi
taſſet in pncipio iuramētum nō fuiſſet illicitum vel nō iuraſſet:⁊ tūc
no.dicit Archi.in p̄alle.c.animaduertēdū.qđ pōt ꝓpꝛia autoꝛitate
tranſgredi iuramētum.nec reqrit abſolutio:puta ſi iuraui non nego
tiari nec recipere feudū a tali:⁊ euenit caſus qđ niſi negotier vel reci
piam feudū a tali aliter viuere nō poſſum:qꝛ aut tpe iuramēti nō co-
gitauit de iſto caſu:⁊ ſic nō ligať vltra mentē ſuā in.c.veniēs.⁊.c.qn
tauallis.de iureiu.aut cogitauit illicitū ideo non ſeruandū.c.j.de vſu.
li.vj.⁊ faciunt hec ad qōnē quotidianā de eo q iurauit nō fideiubere
pꝛo alio certe iuramentum a pncipio eſt licitū maxime qꝛ iurauit qꝛ
pluries deceptus ab his ꝓ quibus ſe obligauerat ſicut pōt quis iura
re pꝛo vtilitate ꝓximi ita ꝓ vtilitate ꝓpꝛia.ad hoc qđ no. Archi.xv.
q.j.nō eſt. Io.an.in addi.Spe.de iureiu.poſt pꝛincipiū dicit qđ ſi ſa-
lus chꝛiſtiana periclitareť ex nō fideiuſſione quod nō teneť ad obſer
uantiā iuramenti:qꝛ vel hic ſit caſus.excludiť a iuramēto eſt illicituꝫ
⁊ ſic puto diſtinguēdū in eo q iurauit nō mutuare vel quid ſimile fa-
cere. ¶ Sextus caſus qñ iuramentū fuit dolo aduerſarij extoꝛtum ⁊
ſic cōſidera qđ ſi ꝯctus ſuper quo pꝛeſtať eſt a lege repꝛobatus in fa-
uoꝛē iurātis tale iuramētū nō eſt obligatoꝛiū:⁊ ſic eſt caſus a contra-
rio nō cauillando literā quicquid ibi ſenſerūt doctoꝛes.in.d.c.cū con
tingat.⁊ in.c.ꝙuis.de pac.li.vj.⁊ in ca.lꝫ.de iureiu.e.lib.⁊ in auť.ſacra
menta puberū.oīa iſta iura excipiunt caſus in quibus dol⁹ interue-
nit:⁊ idem ꝓbať qñ interuenit metus vel vis ex quo eñ talia iuramē
ta veniunt ꝯ legē nō ligāt niſi ſint oīa voluntaria. Fateoꝛ tutius eſſe
qđ in his caſibus petať abſolutio:ſentiunt ibi doctoꝛes:ſed pꝛimum
notabiliter ꝓbať ex illis iuribus nō cauillando. Si vero iuramentuꝫ
non venit ꝯ diſpoſitum a iure ⁊ interuenit dolus qđ iurantis exclu-
dit mentē:⁊ qꝛ ceſſante dolo modo ſe obligaſſet:vt qꝛ dedit cām ꝯtra
ctui:⁊ tunc iuramentū nō ligat ⁊ poteſt ꝯuenire nulla petita abſolu-
tione:ar.opt.in.l.tres fratres.ff.de pac.⁊ in.l.ſoꝛoꝛi.C.de colla.⁊ ſic in
telligo Fed.ꝯſ.clxiiij.al's.cxciiij.vbi hoc expꝛeſſe ſentit ponēdo termi-
nos in minoꝛi.xxv.annoꝝ que dotata a fratribus renuntiauit here
ditati paterne q̄ valebat longe plus ꝙ habui in dote qđ eſt notādū
pꝛo limitatione.c.ij.de pac.li.vj.qđ non pꝛocedit vbi dol⁹ dedit cām
contractui.nā vbi dol⁹ ibi excludiť voluntas vt in iurib⁹ p̄alle.⁊ in
l.j.ff.de dolo.⁊ iuramentū nō obligat vltra mentē iurātis vt in.c.ve
niens.⁊.c.quāto.⁊.c.qntauallis.de iureiu.⁊ qđ no.Io.an.i.c.vno.de
cōmo.vbi dol⁹ interueniēs nō excludit ꝯſenſum:⁊ qꝛ nō dat cauſaꝫ
cōtractui vt qꝛ me ducis ad cōſciendū hac arte.⁊ tūc exigitur abſolu-
tio q̄ debet pꝛeſtari nō obſtante aduerſarij ꝯdictione ꝓpter eius tur-
pitudinē ⁊ dolū:⁊ ſic intelligi debēt no.in p̄alle.c.cū cōtingat.⁊.c.ſi ve
ro.⁊.c.veꝝ.de iureiu.⁊ idē intellige de metu ⁊ vi vt reqrať abſolutio
que dꝫ impendi ſine difficultate in odiū aduerſarij vt iuribus p̄alleg.

¶ Septimus caſus qñ iuramentū cōtinet turpitudinē ex parte ſuſci
pientis vt maxime ꝯcurrente ēt turpitudine materie ſup qua p̄ſtatur
⁊ tunc iuramentū obligat ⁊ pōt peti abſolutio nō obſtante ꝯdictiōe
aduerſarij.⁊ iſte eſt pꝛim⁹ caſus.c.j.⁊.c.debitoꝛes.de iureiu.⁊ ī.c.verū.
⁊ in.c.ſi vero.eo.ti.⁊ per iſtū caſuꝫ pōt decidi quid dicēdū in filiofami
lias renuntiāte macedoñ.⁊ iurāte non ꝯuenire Bar.in.d.l.ſi qd pꝛo
eo.decidit queſtionē ſm caſum pꝛedictū vt iuramentū obliget ⁊ cōpe-
tat abſolutio:⁊ hoc etiā ſentit Io.an.in addi. Spec.in ti.de ſen.ꝓla.
§.hoc aūt.vbi ēt plus ſentit qđ nec iuramētū teneat:qꝛ ꝯ bonos mo-
reꝫ.d.Ant.cui⁹ dictum ſatis placet in.d.c.cum contingat.dicit qđ ſi
ſtatutū vel lex adeſſet in loco vbi hoc frequētať quod filij ex hoc inui
tantur ad parentes occidendos:qꝛ talia iuramēta ⁊ turpiter p̄ſtita ⁊
contra bonos moꝛes non obligarent iurantem ſaltē reſpectu ſcđarie
obligationis que dirigit in partē ⁊ anteꝙ ſolueret poteſt peti abſolu
tio:qꝛ inquātū peteret vbi aūt eſſem⁹ in loco vbi cōiter ex mutuis in-
duceret ad tm̄ malum ⁊ chꝛiſtiani hodie talia valde abhoꝛrent tunc
iuramentū obligaret:nec pōt peti abſolutio ad hoc qđ no. Inn.i ca.
qꝛ pleriqꝫ.đ immu.eccle.in fine ſui apparat⁹.⁊ maxime hoc ꝓcederet
vbi euidens neceſſitas eſſet in filiofamilias. macedoñ.eñ homicidiū
pꝛeſumpſit:qꝛ tūc frequētabať in loco ex quo ceſſat hodie hec p̄ſum-
ptio debet ceſſare legis pꝛeſumptio cōcurrente iuramento attendi dꝫ
cōitas al's veritas ⁊ dei obligatio remanet inuiolata. Ex hoc ptꝫ qđ
dicendum in iuramento p̄ſtito ſuper pacto legis commiſſoꝛie de quo
in.c.ſignificante.de pig.⁊ in.l.j.⁊.ij.C.de pac.pig.⁊ ſi.de quib⁹ ēt per
Bar.in pꝛealle.l.ſi quis ꝓ eo. ¶ Octauus caſus qñ nulla alia turpi-
tudo repereret in iuramento niſi qꝛ eſt pꝛeſtitū contra legem:⁊ ī hoc
diſtingue. Aut eñ lex reſiſtit in fauoꝛē publice vtilitatis pncipaliter
⁊ non eſt neceſſaria abſolutio:qꝛ iuramētum valuit vt in.c.dilecti.de
fo.cōpet. Aut pncipaliter in fauoꝛem iurantis lꝫ ſecūdario ī fauoꝛeꝫ
publicum vt in muliere ⁊ ī minoꝛe in caſibus dicti.c.cū cōtingat.⁊.c.
quāuis.de pac.li.vj.auť.ſacramenta puberū.cum ſimilib⁹.⁊ tunc ſu-
mus in caſu dubij noſtri:tñ lex ſeu ſtatutū pꝛohibens minoꝛem obli-
gari ſine certa ſolennitate pncipaliter pꝛohibet in fauoꝛem minoꝛis
vt no. Dy.in regula.nō eſt obligatoꝛiū.de reg.iur.li.vj.⁊ ſentit gl.et
in.l.⁊ ſi is.C.de pꝛedi.mi.nō alie.⁊ ſentiunt doct.in.d.auť.ſacramēta
puberum.⁊ ſatis patet ex ſequentibus. Sed ſi pꝛincipaliter nō cōcer-
nerent fauoꝛem minoꝛis etatis:ſuum in ꝯtrium nō valet:ar.c.ſi diligē
ti.cuius cōtrarium pꝛobať in iuribus p̄allegatis ⁊ dixi latius ſup pꝛi
mo ⁊ ſcđo dubio:⁊ tūc puto qđ abſolutio eſt denegāda per ea q̄ alle-
gaui ſupꝛa in parte negatiua.nā pꝛimo eſt regula generalis qđ iura-
mentum nō eſt obſeruandū ex quo ſeruari ſine periculo aīe non pōt.
vt in iuribus vulgaribus. ¶ Item qꝛ reperiť hic turpitudo.nam ex
quo lex pꝛouidet perſone:⁊ talis perſona renūtiat iurādo fauoꝛi ſuo:
nulla reperiť turpitudo in cōtrahente:nam lex dei hoc non hꝫ ꝓ tur
pitudine vt ſeruet iuramentum nec ex parte contrahentis poteſt ar-
gui dolus:nec aliqua alia deceptio nec de ſe materia eſt turpis:argu.
optimum in ſimili in pꝛealle.c.ad apoſtolice.de re iud.li.vj. Inducē-
do vt.ſ.dixi in arg.⁊ ſic ſumus extra terminos.c.debitoꝛeꝫ.⁊.c.j.⁊.c.
verum.⁊.c.ſi vero.de iureiu.ibi eñ reperitur turpitudo ex parte reci-
pientis ⁊ pactum iure pꝛohibitum:quia de ſe male.de vſuris.ſup eo.
que omnia ceſſant in caſu noſtro:⁊ ſi qua culpa reperiť ip̄e minoꝛ nō
reperitur immunis:vt dixi in ar.⁊ ſatis eſt qđ ſtatutum punit intrica
tionem actus. ¶ Item ſi de eo qđ contra ſtatutū ſeu legem emanat
contractus petereť abſolutio de facili eneruatur diſpoſitio.c.cum cō
tingat.petendo abſolutionem a iuramēto:nec eſt ꝟiſimile qđ ibi vel
ſatis in.c.j.e.ti.li.vj.qꝛ emanauit cū in ſolennitate. nulla fuiſſet facta
mentio de abſolutione.nec auť.ſacramenta puberum.que inuiolabi
liter mandat talia iuramenta ſeruari:vñ non placet dictū Vinc.nec
Fede.⁊ videť caſus pꝛo hoc contra eos in pꝛedicto.c.cū cōtingat.in-
telligendo tex.ſm communem intellectum doctoꝛū qꝛ etiam in caſu
huius.c.iuramentū dolo vi vel metu extoꝛtum eſt obligatoꝛiū.c.ꝟū.
⁊.c.ſi vero.ſed intelligunt arg.a contrario ſenſu in effectu quia cōpe-
tit abſolutio cum iuramentū eſt ſponte pꝛeſtitum nō competit abſo-
lutio:alias non eſſet differētia inter pꝛeſt.tñ metu ⁊ ſponte:⁊ tñ iura
communiter in hac.l.loquētia excipiunt qñ interuenit dolus metus
vel vis:ergo his ceſſantibus nec tali cā exiſtente abſolutio denegabi
tur. ¶ Quid aūt ſi interueniſſet magna deceptio ex parte minoꝛis di
cam in caſu ſequēti anꝙ illa attingā:rñdeo ad cōtraria in hoc caſu
poſita:⁊ hec reſponſio cū in dubio non pꝛeſumamus minoꝛem enoꝛ-
miter leſum. Non obſtat igitur pꝛimū cōtrariū hic recitatū ex parte re
cipientis in eo qđ cōtra legem ꝯxit:qꝛ vt.ſ.dixi ſtatutū diſponebat
in fauoꝛem minoꝛis pꝛincipaliter ⁊ iurando renūtiat fauoꝛi:⁊ ſic nul
la turpitudo maxime reſpectu dei:⁊ ī actu ſpirituali niſi reputať ma
ioꝛ.de iudi.ſi annū.lib.vj.⁊ ibi attendiť ius naturale ⁊ diuinū potius
ꝙ poſitiuum ⁊ locale:vt no. Inno.in.c.j.de regula.⁊ per hoc etiā ſol-
uitur ſcđm arg.cōtrahentes cōtra legem publicam vel bonos moꝛes
pꝛeſumūtur eſſe in dolo:ſecus ſi contra edictum in fauoꝛem ipſi⁹ con
trahentis:⁊ pꝛo hoc tex.apertus.in.d.c.cum cōtingat.⁊.c.quamuis.
⁊.c.lꝫ.⁊ in auť.ſacramēta puberū.vbi contractus fuiſſet geſtus cōtra
legem vt dixi in pꝛimo dubio ⁊ tamen excipiūt cauſam qñ interuenit

dolus:ergo

dolus:ergo ex solo cōtractu contra tale statutum non presumitur dolus satis sufficiens ad enarrandū iuramentū:qđ aperte facit contra Fed. ¶ Tertiū argumētū etiā pōt tolli predicta rōne:q2 ex quo lex erat cōdita in fauorem minoris cui potuit renuntiari nō debet se cum ꝯhens aliqualiter puniri z satis est qđ iuramento interueniente nihil arguit:z pro hoc iura allegata que nullā culpā nec dolū notant in cōtrahentes puniri retractatione actus seu in obligatiōe impedienda bñ expressissent.facit etiā.c.j.z.c.verū.z.c.si vero.de iureiur. ad hoc qđ plene tetigi super primo z scđo dubio. ¶ Nō obstat quartum argumētū qđ iuramētū debet habere comites z veritate ispecta non fuerint. Justuz est eñi vt seruet suum iuramētū ex quo nulla reperitur turpitudo cū licuerit fauori suo renūtiare nec sibi abfuit discretionis iudicium ex quo non temere nō calore iracūdie ꝓcessit nec deceptus fuit maxime enormiter:z pro hoc dictum.c.ad apostolice. de re iudi.per hoc cōcludēdo rñdeo ad vltimū qđ de cōditiōe aduersarij qđ verissime potest excipere cū sua intersit saltē respectu secūdarie obligationis vt teneat ad relaxationem cum nulla eorum turpitudo reperiat. ¶ Nonus casus est quando retentis supradictis terminis vt q2 statuto resistente contrahitur tunc aut daꝛ lesio in ꝯtractu vel datur lesio statuto resistenti:querit nunquid tunc poterit absolutio peti a iuramento:z tunc dico lesio aut est modica z de tali lesione iura non curant: ad hoc.c.abbas.qđ me.cā.z in.c.frequens de restitu.spolia.li.vj.z in.c.j.de resti.in integ.facit.l.j.C.de rescin.ven.z c.cū dilecti.z.c.penul.de emp.z vēd. Aut lesio est enormis z tūc si iuramentū fuit simpliciter prestitum de nō veniendo contra audieꝛ allegando enormē lesionē q2 in tali enormi lesiōe presumiꝛ dolus:vt.l. in oēs.§.lucius.de his q̄ in frau.credi.z in.l.qui testamētū.ff.de ꝓb. Non enim videtur iurans ad hunc casuz se obligasse:ar.in.c.veniēs. z.c.quintauallis.ad hoc qđ cōiter iura excipiunt dolū in talibus iuramentis:sed paria sunt qđ dol9 interueniat ex ꝓposito vel reipsa.l. si quis cū aliter.de verb.obli. ¶ Item turpitudo reperiꝛ ex parte recipientis z ꝓ hoc faciunt ea que dixi.s.ꝭm do. Ant.z videtur vera non solum si iuramentum seu verba sint indefinita.sed etiā si sint generalia vt q2 iurauit non cōtrauenire nulla ratione vel cā quacūq3: q2 hec ꝟba debent ciuiliter intelligi z ab eis excipi tales exceptiōes. argumentū optimū.in.l.creditor.§.lucius.ff.manda.z in.l.ab aurelio.§.i.de libe.leg. Si aūt ꝟba sunt magis specifica z lata ita qđ aperte videantur excludere remedia vt q2 iurauit non contrauenire etiā ratione lesionis enormis:z tūc si verba cōcludunt ad vnū dūtaxat remedium z nō ad aliud vt q2 iurauit nō contrauenire rōne minoris etatis:illud tm̄ remedium videtur exclusiuum non aliud vnde nō poterit contrauenire tanq̄ maior ad qđ no.c.penul.de emp.z ven.facit c.non potest.de preben.li.vj. Et qđ no. Bar.z Cy.in.l.ij.de rescin.vē. vt quia iurauit nō venire contra nulla ratione neq3 tanq̄ maior:et tunc tenet do. An.in.c.cum cōtingat.qđ in maiore iuramētū excludit remediū ꝯtus remanebit cōtractus validus ex quo aliter annullatur a iure:idem tz in minore quo ad leuē lesionē quo ad enormē posuit non valere contractum:z iurans poterit petere absolutionem a iuramento in casu enormi z enormissime lesionis quātūcūq3 dicat z in iuramēto specificet qđ nō veniet ꝯ ꝯtuz rōne enormis lesionis:lz Bar.z alij teneāt ꝯrium in preallе.l.ij.C.de rescin.ven.qđ putat verum do. Ant.etiā si minor dixisset qđ illud qđ plus valet dat z donare intendit contrahenti secum z multa ponūt in cōtractu: q2 non est sine fraude z dolo qui cōtrahit nedū cuz cōsumpturo sed in actu male cōsumenti.ff.pro empt.l.si quis cum sciret.z.l.si vero nō remunerādi.§.si vero adolescens.ff.mād.ff.de mino.l.qđ si minor.§.fi.z.l.ij.ff.q̄ rerum actio non daꝛ.vnde cū fraus sit ex parte recipientis canonica iura nō assistunt talibus iuramentis:z hoc possunt etiam si minor iurauit omnia z singula esse vera z illud esse verū pretium quia constito de opposito talia pñt reuocari.de iureiur.cū in positionibus.et qđ ibi not.quia iuramentum prestitum censeꝛ sub confidentia: q2 illud sit verum pretium quod statuit:vnde reperto rem aliter se habere nō est periurus:licet taliter iurauerit:de iureiu.queadmodū.xxij.q.ij.per totum.z sic de facto se cōsuluisse in cā cuiusdā puelle que a quodam suo attinente fuit inducta vt iuraret:nā talia verba si apponūt notarij a se ipsis z alij sub inuolutiōe ꝟboꝝ obripiūt iuramēta talia a minoribus maxime feminis qui nō intelligūt quid agant:hec aūt ꝟba do. Ant.sunt elegantia z quotidiana in eo tamen qđ distinguit inter maiorē z minorē quo ad hunc casum ex toto nō placēt:puto eniz qđ etiā maior poteriꝛ contrauenire quātūcūq3 illa verba fuerūt late concepta data lesione enormi vel enormissima:quia notarij cōmuniter hodie solent apponere illa verba ad maiorem validitatem ꝯtractus:cōtrahentes tm̄ putant illđ esse verum pretium rei nec putāt in aliquo decipi vnde sicut possent contrauenire:z petere saltem absolutionē si dolus interuenit ex ꝓposito.ar.in.c.prealleg.l.creditor.z in.l. ab aurelio.ita qđ dol9 interuenit reipsa.equiparanꝛ eñi dolus ex proposito z dol9 reipsa.vt in.l.si qs annualiter.palle.in.l.ij.ff.de doli excep.z hoc verum nisi in aliquibus circunstantijs cōtrahentem appareat voluisse illud verū in quo fuit lesus donare:z sic pōt intelligi.l.si quis donationis.ff.de act.empt. Induco eñi quantumcūq3 illa ꝟba late concepta non presumant animum donandi sed potius apposita ex cōsuetudine notarioꝝ apponētiū hec ꝟba siue plus valeāt siue non valeant.est eñi argu.a cōiter accidentibus:vt in cle.j.de cle.non resi.z qđ ibi no. Et ad predicta facit.d.c.no. Spe.in ti.de empt.z vē. §.nunc dicendum.ver.quid si vendens equū vñ ponit qōnem de illo qui vendidit equum qui dolebat saluo cum qñ erat calefactus in eūdō z venditor dixit ego do tibi istū equum pro strabone z gibboso dolente spatulam z habente oēs mangagnias:nec volo ex aliq̄ teneri an nihilomin9 teneatur si aliter specifice propalauit z cōcludit qđ sic:q2 videtur deceptor fuisse vendens eo qđ falsitatē dixerat in alijs expressis.vnde credidit verosimiliter dixisse de morbo spatularum:et sic dico ad propositū quod cum notarij z ꝯhētes solent ꝟba ad cautelam lata ponere excludentia oīa remedia certe in dubio iste non vꝛ donare vere seu pati oēm lesionē:in dubio enim quis nō presumitur iactare suum.l.cū de indebito.ff.de proba.z.c.super hoc.de renuntia. accedant no.per eūdē do. Ant.in.c.qntauallis.de iureiur.vbi dicit se de facto consuluisse qđ quātūcūq3 verba late concipianꝛ in personis arbitrorum vt puta qđ possent ius vnius partis in totū vel in partē dare alteri:z quod possent procedere alte z basse z in modico ledere zc.qđ nihilominus pñt z poterit enormiter deceptus contrauenire: licet nō appareat de dolo ex proposito sed tantū de ipso in genere.et effuso sermone probata vꝛ emanasse sub ꝯfidentia persone z amicitia arbitratorum nō eñi extendiꝛ in tantuz mens vt verba sonāt:q2 de verbis facile sequiꝛ ad ostendendum qđ hoc faciūt potius vt arbitrorum captent beniuolentiā ad nō ledendum q̄ ad ledendū.si ergo se deceptos cōspiciunt in hac re dz eis ꝓuidere.facit de insti.cū exercuissent.vbi bonus tex.z vbi no.pro ista gñalitate ꝟboꝝ.z in.d.c.veniēs de iureiu.ff.de adop.l.libert9.z maxime hoc ꝓcedit attēto eo qđ hec verba multoties apponunt notarij preter voluntatē premittentiū. Et idem disputando tenuit do. Pet.de anc.premissa rōne:quia dol9 ex ꝓposito nō tollitur propter hec verba latissima nec dolus re ipsa. ¶ Fateor tñ qđ Bar.in.l.societatē.§.arbitrorū.ff.pro socio.sentit cōtrarium.quando verba sunt ita lata vt non appareant ex ꝓposito:z idem Host.in.d.c.quintauallis.z Jo.an.in addi.Spe.in tit.de arbi. §.vt aūt.ꝟ.item quid si cōpromissum.sed primū dictū plus placet rationibus ꝑdictis. ¶ Decimus casus sit qñ turpitudo reperiꝛ ex ꝑte recipientis iuramentum ita qđ locus est relaxationi z absolutioni sz iurans ante petitionem absolutionis incidit in ꝑiurum: nūqd hoc non obstante potest petere absolutionem:z in hoc cōsidero duos diuersos modos iurandi:quandoq3 enim quis iurat non venire ꝯtra contractū:sed soluere vsuras directe:qñq3 iurat oīa z singula contēta in instrumento esse vera que verba erant falsa z facta in fraudem vsurarū.in ꝑmo modo iurādi aperte sentit Fede.de se.cōsil.cclxxxiiij. in fi.qđ non dz audiri absolutionē petēs ex quo incidit in ꝑiuriū.dicit eñi qđ petens absolui a iuramento debet ꝑuenire terminum solutionis faciende:q2 post terminū non debet audiri cū inciderit in periuriū z frustra legis auxiliū inuocat zc.de vsu.q2 frustra allegat zc. qđ no. Jo.an.in.d.c.debitores.tenet oppositū. Mouetur q2 ad duo erat iuramēto obligat9 ad soluēdū in termino z ad soluēdū simplr.ff. de arbi.l.celsus.z de dolo z cōtu.cū dilectus.z si nō soluit in termino in hoc peccauit z est periurus inquantū ergo soluere est obligat9 post terminum qđ non peccauit z sic petere poterit absolutionem vel saltez poterat soluere z postea repetere ꝭm eū:z hoc vltimū vt soluat et repetat mihi plus placet:q2 lz incidit in ꝑiuriū nō tñ dz repelli a ꝓsecutione iuris ꝓpꝛij.iiij.q.iij.ꝑ totum.ꝓbare enim potest qđ ius repetendi sibi competēs sit sublatū ex eo qđ incidit in ꝑiurium:sed in q̄tū dicit qđ potest etiā si velit petere absolutionem. Et mihi non placet indistincte ꝓut loquitur ꝑ ea que not.in.c.debitores: z quod statim subijciā. Nec ob.rō do. Ant.imo facit potius contra eum. Si eñi etiā post lapsum remanet obligatus ergo debet cōpelli ad solutionē ꝑ.c. debitores.nec debet audiri petens absolutionē:q2 petendo remaneret in peccato semꝑ eñi post terminū est in mora:vt in ꝑalle.l.celsus z in.d.c.cū dilectus.z ideo assidue peccaret z pctm̄ tanto grauius quāto diuturnius.de consue.c.fi. ¶ Item toties quis incidit in ꝑiurium quoties quis venit contra iuramentum.c.ad apostolice.de regula. in.vj. ¶ Unum tñ puto qđ si petēdo absolutionem non ꝑseuerat in peccato quod possit petere absolutionem post terminū lz incidit in ꝑiurium z hoc ratione obligationis instantis. Pone exemplū in vēdente rem ꝑ metum z iurāte nō cōtrauenire quanq̄ postea ꝯueniat non petēdo prius absolutionem a iuramēto cum illam petendo non peccet de vna nec ꝑseueret in peccato cū tñ fuerit illud pctm̄ momentaneum z nō successiuum quāq̄ eñi quis non ꝯueniret nō tamē peccat petēdo absolutionem quia hec nō iurauit.arg.c.ad audientiam. qđ met.cau.z.c.ver.z.c.si vero.de iureiu.intelligiꝛ eñ quod nō ꝯuenit stante iuramēto.ar.c.sicut.de spō.z sic pōt reduci ad cōcordiā horū doctrina. ¶ In scđo vero modo iurādi.s.oīa z singula ꝟa esse zc. que tñ sunt simulata z falsa sentit aperte do. Fed.in dicto ꝯs.primo qđ pōt petere absolutionem z qđ ex tali modo iurandi non incidit in periuriū z hoc sentit iuncto ꝑncipio.cum si.nihil tñ inducit. ¶ Sed do. Ant.in.d.c.cum cōtingat.icidēter sentit oppositū.s.qđ iste sit per

iurus z qd non debet audiri allegans simulationem: quia in hoc detegeret turpitudinē suā cū ex hoc allegaret se periurū de don. inter dilectos. nisi fm eū veniret per viā denuntiationis euāgelice ad exonerandum conscientiā aduersarij: qz hic nō obstaret turpitudo inquantum animā insequit: vt in. c. quēadmodū. de iureiu. ¶ Sed aduertēdū qz in hoc expresse sentit cōtra Fed. nec de eo facit mētionē. ¶ Itē videt cōtra illud qd ipse facit in. c. debitores. vt. s. recitaui. vbi tenet qd etiā postq̄ incidit in periuriū pōt petere absolutionem cōcordando dicta sua dictis Fed. iudicio meo. qd nisi qs aliqua necessitate ductus sit iurauit falsum: vt qz alr ausus nō poterat recipere mutuū vl euadere metū sibi illatū qd tūc habito respectu ad necessitatē in qua erat cōstitutus z qz ex quo ꝯctus fuit simulat⁹ qd audiat petēdo absolutionem: z qz sic iurādo fuit in aliqua culpa aduersarius tn̄ reperitur in maiori. ar. l. si obstetrix. in fi. ff. ad. l. aql. z hoc casu ꝓcedit dictū Fede. sed si nulla necessitate duct⁹ hoc fecit imo potius ad deceptionem alterius: tūc nō audiat allegādo simulationem ad cōmodū suū ex quo detegit turpitudinē suā in ꝑalleg. c. inter dilectos. z in. l. si qs prediū. §. qd. ff. de lega. ij. z hoc casu ꝓcedit dictū. d. Ant. ¶ Et circa hunc casum z ꝑcedentem aduerte: qz quidam cōsuluerunt per no. in c. debitores. qd in ꝑdictis casibus in quibus cōpetit absolutio nō dz superior absoluere nisi in subsidium qn̄ ille non vult relaxare cū fuerit prestitum ad hoc. c. j. de iureiur. vt sentit Inn. in. c. debitores. z prima fronte videt etiā sequi Jo. an. in addi. Spe. de iureiur. super. lx. c. sed tn̄ videt concludere in oppositum. Et apertius do. Ant. tenet in c. j. z in. c. debitores. ꝑalle. z sic ꝑncipaliter pōt adiri superior pro absolutione habenda. Itē qd licet remedia sunt eque principalia non min⁹ ad aliud subsidiariū poterit ergo iuratus petere vt creditor cōpellatur relaxare iuramentū. ¶ Itē si vult poterit directo petere a superiore vt eū a tali iuramento absoluat qui absolutionē debet etiā impedire creditorē relaxando nō contumacē: debet tamē vocari creditor in absolutione: qz sua interest vt ipe ꝯcludit: z ibi Jo. an. Et ꝓbatur in. c. si ꝟo. z. c. vex. de iureiur. z. c. ad aures. z. c. abbas. qd met. cau. in quib⁹ iurib⁹ ptz qd data turpitudine ex parte recipientis pōt principaliter adiri superior: z sic sunt duo remedia principalia z hoc satis videt sentire Fede. de se. in cōsi. cclxxviij. iuncto cōsil. cxciij. qui de hoc ordine nō videtur aliqualiter cogitasse: sed imo presupponat quod petebatur relaxatio ab aduersario. In alio ꝟo quod petebat absolutio a superiore principaliter: z ibi ꝑ eum eleganter. An iudex ecclesiasticus potest mittere indistincte inhibitoriaz iudici seculari vt non ꝓcedat super instrumento pendente questione coram eo sup absolutione zc. ¶ Undecimus z vltimus casus qn̄ quis iurauit nō repetere nec petere absolui: nec aliquā querelam aut querimoniā super his deponere: z tunc ꝑ no. in. c. ad nostram. el. ij. de iureiur. concludo qd duo erant principalia remedia z tuta: vnū qd iudex ꝓcedat ex officio suo qd pōt ex quo intendit ad correctionez peccati: vt in. d. c. ad nostrā. z videt casus apertus in. c. tuas. de vsu. Scdm remedium vt debitor ꝓcedat ꝑ viam denuntiationis euangelice seu cuiusdaz intimationis. Nam hoc remedium denūtiationis nullo remedio pōt excludi qz nō posset seruari sine periculo anime vt in. c. quēadmodū, de iureiur, z qd no. in. d. c. ad nostrā. z. c. j. qd no. glo. xv. q. vj. autoritatē, z si eligit viam denuntiationis requiritur precedens monitio per. c. si peccauerit. ij. q. j. de iudi. nouit. Si vero per viā denuntiationis simpliciter tunc putat do. Ant. in. d. c. monitionē nō ecclesiasticaz quod satis placet: z sic facta monitiōe simplici potest superior ex officio suo ꝓcedere ad correctionem peccati: ar. xxiiij. q. iij. ecce. ¶ Possent z alij casus adduci: sed satis reducibiles sūt ad ꝑdictos z ꝑ hoc plene z clare habetur materia quotidiana absolutionis obtinende seu denegāde que in varijs locis ingerit difficultatem maxime iuuenibus et librorum copiam nō habentibus. ¶ Disputata fuit hec qō ꝑ dominum Nicolaum de Sicilia decretorum doctorem in famosissimo studio Senarum z ad vtramqz partem dubiorum respōdit peritissim⁹ vir dominus Petrus Anto, ciuis z canonicus Seneñ. Anno. M. ccccxxj. die vero. xxix. Januarij.

¶ Questio, iij.

1. ☞ Impensa funeris de hereditate semper deduci debet.
2. Clerico habenti patrimonium non est aliquid de bonis ecclesie largiendum.
3. Exequie pape debent fieri a clero z populo.
4. Impense funerū sunt duplices.
5. Episcopus ex redibitis sui ep̄atus potest centesimam partem sue ecclesie dare inferiori quem pro suis sepulturis cupit magnificare.
6. Clerici in egritudine cōstituti possunt aliqua intuitu eleemosyne erogare.
7. Clerici sepeliendi sunt cum vestibus sui sacri ordinis.
8. Expense necessarie quas capitulum sede vacāte facit pro electionis negotio de bonis prelature sunt deducende.
9. Uir tenetur alere vxorem fm q̄titatem dotis.
10. [Ux]or de bonis viri nihil disponere potest.
11. Clerici nobiles licite possunt viuere de bonis ecclesie.
12. Premium ex delicto quis consequi non debet.
13. Papa circa prouisionem beneficiorum habet maiorem potestatem quam capitulum circa electionem.
14. Patronus ex fundatione tria consequitur.
15. Prelatus canonice administrare nō pōt inuentario minime facto.
16. Prelati comparantur tutoribus z curatoribus.
17. Consuetudo primo loco est attendenda in reparatione ecclesiarum.

Sempronius clericus bona

matrimonialia obtinēs ad curiā romanā proficiscēs ep̄atum a romano pōtifice obtinuit ad ꝓpriaqz regressus cū cuiusdā hospitalis rectore eidēqz per patronum dūtaxat ꝓfecto mul tipharie ꝯxit: ac inuentario de bonis ep̄atus non ꝯfecto q̄dā ipsius ep̄atus bona locauit pro pluribus futuris annis superioris autoritate intercedente pensionē recipiēs: instat deniqz populus vt ep̄s q̄rtam partē redituuz ep̄atus in ecclesie fabricam conuertat. Cōtradicit ep̄s in oppositum allegans contrariam cōsuetudinē: demum añ tempus locationis finitum obijt ep̄s: oritur cōtentio inter ipsius heredem z ecclesiā cui⁹ impēsa funus curari debeat. Et facto themate sex forte dubia oriunt. ¶ Primū nunqd ad impensam funeris prelati teneat ecclesia an vero eius heredes. ¶ Scdz an expēse facte circa ꝓuisionē dignitatis obtēte electiōe canonica prorsus cessante sint ex bonis dignitatis deducende ita vt etiā heres ꝑlati mortui valeat eas repetere. Tertium vtrum solus patronus possit hospitali rectorum preficere ita vt sola ipsius dispositione possit hospitale nomine rectoris ꝯhere. ¶ Quartū si prelat⁹ inuētario de bonis ecclesie pri⁹ non cōfecto canonice administrare possit. ¶ Quintū vtrum dictus cōductor sit tutus quo ad ecclesiam seu successorē ex solutiōe facta ꝓ futuro tpe predecessori. ¶ Sextum an ep̄s teneatur quartam ꝑtem redituū ecclesie in ipsius fabricā cōuertere contraria cōsuetudine nō obstante etiā si fabrica aliqua aliunde obtineat bona. ¶ Circa ꝑmū dubiū ꝓ parte ecclesie z cōtra prelati heredem multipliciter arguit. Et sic primo: aut prelatus dicitur filius ecclesie vniuersalis sicut vr innuere tex. in. c. qui abstulerit. xij. q. ij. qz ecclesia i baptismo nos omnes regenerauit. Aut reputat pater spūalis illius ecclesie particularis cui preest: vt vr innuere tex. in. c. sicut. de simo. z. xcv. di. esto subiectus: aut sponsus: vt in. c. sicut alterius. vij. q. j. vbi dicitur qd ecclesia dicitur sponsa vxorqz prelati. Hinc est qd eius morte ecclesia dr esse viduata. de elec. in. c. ne ꝓ defectu. z de transla. prela. c. ij. z fi. vbi habetur qualiter initiatur z cōfirmat z cōsummat matrimonium inter ecclesiā z prelatū z certe diuerso respectu potest appellari filius pater z cōiunx: vt no. iuribus. s. allegatis. ¶ Sed in nullo istorū casuum ecclesia debet teneri inq̄tū reputat filius: nō enim debet teneri qz parens non tenet ad impensam funeris filij si habet successorē suū sz tenetur ipsius heres: vt. l. si mihi filius sit. ff. de reli. z sump. fu. ¶ Eadē ratione teneri non dz inq̄tum censetur pater qd filius nō dz teneri: ex quo pater aliū hz heredē. Nā regula est vt † impēsa funeris de hereditate semꝑ deducat: z hec impensa est adeo priuilegiata vt omne debitū precedat: vt. l. impensa funeris. ff. eo. ti. ¶ Itē dicēdū si eū reputemus sponsum: nō eñ coniunx tenet ad curandū funus ꝯiugis si habet bona in quibus alij succedit: solū eñ tenet qn̄ instituit heres vel qn̄ est diues z pater est impotens. tūc enim tenet: qz eius iniuria videret si qn̄ vxor insepulta aut vir insepult⁹ relinqueret: vt. l. celsus. z. l. qd si nulla. ff. de reli. z sump. fu. ¶ Sed nos ꝑsupponim⁹ istū prelatum habere heredē aliū ab ecclesia ergo sibi incumbit onus impense z nō ecclesie per iura ꝑdicta q̄ multū vident facere in hac materia. ¶ Scdo ad idem facit qz per mortē prelati soluta est ecclesia a lege ipsius z cui voluerit nubat in dño. Primum regulariter dt text. in. d. c. sicut. viij. q. j. z clarius. vij. q. j. c. ij. facit. c. pe. z fi. de secū. nup. ergo ecclesia non dz obligari ad impēsam cū nō sit amplius sibi alligata: z desijt esse illius vxor maxime cū presupponamus ipm prelatum habuisse bona z in nullo instituisse ecclesiam: nō eñ videt ecclesiā teneri sibi ad aliquam humanitatē faciendā tanq̄ coniūcto cum ipse ecclesiam quondā suā vt extraneam tractauerit in nullo eā instituēdo: debebat enim ecclesiam saltē in numero filiorū computare aliquam partem faciēdo sibi in simili dicit tex. in aut. si qua mulier. C. de sacr. san. eccle. canonizata. xix. q. fi. si qua. si enim ecclesiam non tractauit in sua substātia vt coniūccā personam ita nec ecclesia eum tractare tenetur vt cōiunctū. ar, opti. in. c. esto subiectus. xcv. di. ibi cur ego te habeam in principem cum tu me habeas vt senatorē zc. Ad idem id quod habet in ꝑncipio decre. omnia quecūqz vultis vt faciāt vobis homines eadem facite illis. z in, c. j. z qd ibi no. de lang. expor. ¶ Tertio principaliter adducunt multa iura in quibus cauetur. qd clerico 2 † habenti patrimonium nō est aliquid de bonis ecclesie largiendū cuz illa bona sint deputata ad cultū diuinū z sustentationē indigentiū: z habenti dare nihil aliud est quā ꝑdere. xvj. q. ij. c. vlti. j. q. ij. clericos. z. c. pastor. z. c, si quis ꝓpter, quinimo innuunt iura ꝑdicta clericos grauissime delinquere z sacrilegium cōmittere si habentes patrimoniuz sufficiens ad bona ecclesie manus extēdūt; hoc eñ videtur apertissime probari ex mēse. ca. sacerdos. j. q. ij. vbi dicitur qd clerici pauperes siue ex necessitate siue ex ꝓpria volūtate licite viuūt ex bonis ecclesie: quia ad

quia ad accipienda non cupiditas duxit:sed viuendi necessitas ⁊ sin-
gulariter ibi subijcit qđ de talibus clericis videtur dicere apostolus
qui in sacrario sunt edant ⁊ q altari deseruiūt cū altari participent.
¶ Si ergo clericis viuentibus ⁊ adhuc ecclesie ministrātibus nō est
de apicibus ecclesie ministrandū:ex quo nō indigēt. Fortius eis mor-
tuis amplius non deseruientibus non sunt bona ecclesie cōicanda
ex quo patrimonialia sufficiētia ad impensam necessariam obtinēt.
¶ Quarto aduerte hanc considerationem:impensa funeris ex here-
ditate defuncti semper deducenda est vt dicit tex.in prealle.l.impēsa.
ff.de relig.⁊ sump.fu.si ergo onus incūbit hoc casu heredi iam nō p-
lato mortuo:sed potius heredi:hoc bñficiū cōfertur:sed nulla ratio
suggerit vt heredē ecclesia releuet ab hoc onere ⁊ subeat obligationē
pro alienis debitis:arg.c.ij.de solu.⁊ soluere idem est qđ dare.in.c.ve-
niēs.extra de testi.⁊ hec dōatio nō apparet ī casu licito fiēda. ¶ Qui-
to ꝓ hac parte adduci potest.c.vbi periculum.§.qꝛ vero.de elec.in.vj.
3 †vbi speciale inducitur in papa mortuo vt ipsius exequie a clero et
populo solenniter celebrentur:secus ergo videtur in alijs prelatis ar-
gumento ꝑ locum a speciali quod argumentū satis validum est in
iure:vt in.c.quoniā frequenter.vt lite non cōtest.xxxij.q.vij.dominꝰ.
⁊ in.c.ij.de coniug.lepro.l.cum pretor.de re iud. ¶ Ad contrariā par-
tem in fauorem heredis non arguo:satis enim ex his que in solutio-
nibus subijciam argumenta patebūt. ¶ Ad solutionem cōdescēdo.
Altissimi omnipotentis auxilium inuocādo.⁊ prius premitto qđ fu-
nerum impense sunt duplices quedam eñi intendūt in remedium seu
solatium anime defuncti:vt impensa que fit circa clericos cōfluētes
ad officium sepulture seu in certis similibus. Quedā vero tēdunt ad
viuorum amicorum solatia vt apparatus funeris:cōstructio sepultu-
re:ꝑtiosa exequiorum pompa:qđ multi induātur vestibus luctuosis
⁊ similibus hoc ꝓbat in.c.anime defunctorum.iuncto.c.qui diuina.
xij.q.ij. ¶ His premissis pro solutione pono talem cōclusionem. In-
tendentibus ad anime remedium ⁊ solatium defuncti tenetur eccle-
sia:licet prelatus defunctus alium heredem habeat in patrimoniali-
bus. In alijs vō cōcernētibꝰ viuorū solatia ecclesia nō tenet. ¶ Ad
primam ꝑtem cōclusionis primo adduco.c.hanc rem.xij.q.ij.⁊.c.apo-
5 stolice.de donati.que singulariter faciūt in hac materia.† In eis eñi
dicitur epm posse ex reditibus sui epatus centesimā partē sue ecclesie
dare inferiori quam pro suis sepulturis magnificare cupit:ecce ergo
causam quam ex mente illorum canonum satis liquide apprehende-
re possumus exequias prelati celebrandas expensis ecclesie cū ex cau-
sa sepulture possit alienare etiā bona immobilia ecclesie vsqȝ ad cen-
tesimam partem dummodo ecclesie sue cathedrali graue damnū nō
inferat:vt in eis dicitur. ¶ Secundo adduco.c.vbi periculum.§.qꝛ
vero.de elec.in.vj.ad istam partē lȝ supra argumentando adduxerim
illud ꝓ alia sententia hic apposita. Sed aliter nunc induco ⁊ sic eadē
ratio que est de toto quo ad totum:debet esse de parte quo ad ꝑtem.
l.que de tota.ff.de rei ven.⁊.c.pastoralis.§.idem cum totum.⁊ qđ ibi
no.de offi.deleg. Sicut ergo de papa celebrantur solenniter exequie
a clero ⁊ populo in omnibꝰ ciuitatibus ⁊ locis insignibꝰ.d.c.vbi pi-
culum.qꝛ ipse est rector ⁊ prelatus totius orbis:vt ibi dicitur.ad idē.
c.cuncta per mundū.⁊.c.per principalem.ix.q.iij.eodem modo eadē
ratiōe debent fieri exequie de epo seu p̄lato in ecclesia vbi ipse fuit re-
ctor:⁊ maxime hoc habeat locum in epo:qꝛ dicitur vicarius christi q
ad suam diocesim vt dt tex.in.c.mulier.xxxiij.q.v.nam ⁊ episcopi te-
nent locum apostolorum q ad dignitatē:vt dt glo.in.c.videntes.xij.
q.j.⁊ apostoli oēs simul a deo receperunt ligandi ⁊ soluendi potesta-
tem:sed Petrus recipit hanc potestatē tanꝙ caput:vt clare habet:
in.c.in nouo.xxj.di.⁊.c.ita dominus.xix.di.omnibus eñi apostolis di-
ctū fuit. Accipite spiritū sanctū quorum remiseritis peccata remittunt
eis:⁊ quorū retinueritis retenta erunt vt in euāgelio habet ⁊ de hac
materia aliquid ꝑ doc.in.c.trāsl.de cōsti. ¶ Sicut eñi eclesia vniuer-
salis per mortem pape soluta est a lege ipsius:sic etiam particularis
per mortem p̄lati inferioris:vt.c.vbi periculum ⁊ in cle.ne romani.de
elec.vide ad hoc glo.not.in.§.his omnibus.viij.q.j.papam nō posse
eligere sibi successorem:qꝛ dispositio refert ad id tempus quo nō est
futurus papa in.l.eum qui.de iurisd.om.iudi.⁊.c.de vxore.de sepul.po-
nit ergo in.c.speciale in papa vt fiant exequie solenniter ꝑ vniuersaȝ
christianitatem non aūt vt fiant in ecclesia particulari qꝛ idem esset
in quolibet prelato ꝑ supradicta ⁊ sic remanet solutum cōtrariuȝ su-
pra formatum de illo.c.vbi piculum. ¶ Tertio ad hanc sniam facit.
c.ad hec de testa.vbi dꝛ quod lȝ clerici de acquisitionis intuitu eccle-
sie non possint facere testamentum tamen viuētes etiam in egritudi-
6 ne cōstituti pñt aliqua intuitu eleemosyne erogare. ¶ † Si ergo de
acquisitis erogare pñt eadem humanitate non est eis deneganda se-
pultura exequiarum solennitas maxime cuȝ hic sit actus prius ⁊ hu-
manissimus ⁊ circa quēlibet christianū per ecclesiam maxime exercē-
dus.optime facit ad hoc.c.aurū habet ecclesia.xij.q.ij.vbi dꝛ qđ licite
ecclesia expendit pecuniam ꝓ cemiterio ampliando ad requiem de-
functorum:fortius ergo in p̄latis hanc humanitateȝ exercere debet.
¶ Quarto facit.c.hec huius placiti.xij.q.ij.vbi dꝛ quod in bonis di-
missis per predecessorem debet successor disponere secundum deum:⁊
nonnulla communicare his qui seruierunt predecessori:⁊ est ille text.
no.ex quo ꝑtȝ qđ etiā post mortē prelati habetur respectus ad fami-
liam p̄lati nō remuneratā ex seruitio impēso:qđ etiā vr ꝓbare tex.in
c.relatū.el.ij.de test. ¶ Fortius ergo haberi dȝ respectus ad ipm p̄la-
tum qui iungit ipsi ecclesie cui seruiuit onerā subeūdo.arg.viij.q.j.q
epatum.⁊.c.in scripturis. ¶ Quinto induco hanc cōsiderationem.
Prelatus licite ꝓpria bona relinqt cognatis ⁊ amicis:⁊ minuit ex
reditibus ecclesie cui deseruit qui eligit in ꝑtē domini vnde clericus
appellat.j.q.ij.sacerdos.xij.q.j.clericos.⁊.c.cui portio.no.Inn.⁊ cōi-
ter doc.in.c.si eps.de p̄bē.ex quo in vita licite percipit de reditibꝰ ec-
clesie. Inhumanissimum esset dicere vt mortuo p̄lato ꝓprio ecclesia
denegaret exequias maxime cū videā ecclesiam manumittere seruos
benemeritos ⁊ cū libertate dare aliqua de bonis ecclesie:vt in.c.si qs
de seruis.xij.q.ij. Fortius ergo p̄lato optimi meriti exequiarū solenni-
tas deneganda nō est. Et si diceret qđ impensa est necessaria cū sepul-
tura dȝ esse gratuita ex ꝑte clericorū.xiij.q.ij.c.questa.cū pluribus se-
quentibus.de simo.c.suā.de sepul.c.peñ. Rñdeo in epo modica pōt
esse impensa cū credam non solū clericos ecclesie cathedralis ad exe-
quias teneri:sed etiā alij clerici subditi ꝯcurrere debent ad faciendū
offiū.argu.c.presbyteri.de penis.⁊.d.c.vbi periculū.inducendo.vt.s.
nec ꝓ sepultura.s.terra aliquid est accipiendū vt in dictis iuribus ma-
xime in p̄lato.xiij.q.ij.c.nullus mortuus.lȝ aliqua impensa veniat fiē-
da in terris in fodiendo sepulturā ⁊ similia:sed in alijs p̄latis ecclesie
non collegiate maior impēsa venit fienda:qꝛ sacerdotes ⁊ clerici alia-
rum ecclesiarum nō tenentur gratis venire sed aliqua licite accipiūt
in ꝯpensationem damnorū q sustinent ibidem trahēdo morā in exe-
quijs:pro labore aūt eorum debent petere nō ꝓ offō diuino:ad hoc
glo.in.d.c.pe.de sepul.⁊ in.c.preterea. ¶ Item querit.xiij.q.ij.⁊ in.c.
si.iam allegato.no.hoc in.d.c.pe. ¶ Sexto possunt induci no.ꝑ glo.
7 ⁊ doc.in.c.nemo clericus.de ꝯse.dist.j.vbi not.quod †clerici maxime
prelati:⁊ sacerdotes sepeliendi sunt cum vestibus sacris sui ordinis:
qđ in epis ⁊ sacerdotibus nō est ꝑtermittendum ⁊ sic patet eos sepe-
liēdos cū vestibus ecclesie. ¶ Idē ergo ⁊ fortius dicēdū est i alijs ex-
pensis necessarijs vt eas subeat ecclesia. ¶ Ad secūdam ꝑtem ꝯclu-
sionis vt ecclesia non teneatur ad ea que sunt viuorū amicorum sola-
tia:allego.c.qui diuina.prealle.xiij.q.ij.vbi dꝛ qđ hi qui de hac vita
recedunt cum psalmis tantūmodo ⁊ psallētiū vocibus debent ad se-
pulchrū deferri nō aūt cum graui luctu:cū sit spes de resurrectione:⁊
hoc maxime seruandū est in clericis vt ibi dicitur.ad idem.c.qm pre-
sbyterorū.⁊.c.quicūqȝ.⁊.c.si.ea.cau.⁊.q. Nō ergo teneri deberet eccle-
sia ad fabricādū pretiosam sepulturam vel ad alias pōpas exequia-
rum vt in vestibꝰ luctuosis ⁊ similibus argumēto iuriū preallegato-
rum:⁊ maxime in.d.c.anime defunctorum.⁊.c.q diuina.⁊ de sepul.c.sa-
cris. ¶ Septimo ⁊ vltimo ad vtranqȝ partē ꝯclusionis argumentū
bonum prestat.c.vt preterite.de elec.sic inducēdo. ¶ Ibi enim dicit
ꝙ expēse necessarie quas capitulū sede vacāte facit pro electionis ne-
gotio sunt de bonis p̄lature deducēde:sed ipse expēse que fiūt ad re-
mediū ⁊ solatiū anime defuncti sunt necessarie cū sine eis nō debeat
quis duci ad sepulchrū.d.c.qui diuina.nec corpore p̄lati inhumato
debet ꝓcedi ad electionē futuri p̄lati saltē d honestate.vt in.c.bone.
el.ij.de elec.ergo tales expēse incumbunt ecclesie. ¶ Alie vero expēse
pōpose nō sunt necessarie vt supra merito non debent de bonis p̄la-
ture deduci. ¶ Hec oia arbitror procedere vbi eps elegit sepulturaȝ
in diocesi sua vel prelatus inferior apud ecclesiā suaȝ vbi prefuit. Si
autē eps extra diocesim vel inferior p̄latꝰ extra ecclesiā quondā suaȝ
elegit sepeliri:tūc licet credā ecclesiā propriā teneri ad eius exequias
in eius ecclesia celebrādas.arg.dicti.c.vbi periculū.ad expēsas tamē
fiendas cū funere deferendo ad aliam ecclesiam non puto ecclesiā ar-
ctari:qꝛ quodāmodo iniuriā irrogat diocesi sue vel prelatus inferior
ecclesie quondā sue:ꝙ obrē indignū videtur sibi subueniendū per ec-
clesiā.arg.c.esto subiectus.xcv.di.⁊ in.c.j.⁊ qđ ibi no.de sepul.⁊ opti-
me faciunt.ca.bone rei.xij.q.ij.⁊.c.apostolice.de don.vbi permittitur
donatio pro magnificādis sepulturis cū sit ecclesie diocesis:⁊ secꝰ si ex-
tra diocesim vt ibi no.ꝑ doc.⁊ hoc puto verū si habēt bona patrimo-
nialia:alias vbi expēsa non sit multum excessiua puto ecclesiā teneri
qꝛ cum licitū sit cuiqȝ etiā prelato eligere alibi sepulturā vt in ca.j.de
sepul.nō debet ecclesia hanc humanitatē denegare prelato quondaȝ
suo.arg.in.c.aurū.xij.q.ij.⁊ qđ supra dixi de viro respectu coniugis.
¶ Nūc restat respondere ad contraria. Et primo ad primum dico ꝙ
siue comparetur filio siue patri siue coniugi nihilominus ex bonis ec-
clesie sm distin.predictam sepeliendus est per iura ⁊ rationes supe-
rius inductas. Non obstat qđ dicitur in filio naturali quia rationes
que sunt in prelato nō militant in filio:cum pater nō teneat sibi ad-
ministrare alimenta si habet vnde viuat vt no.in.l.j.ff.de lib.ag.qđ
est secꝰ in prelato vt.s.dixi cum ipse ratione oneris ⁊ vigore seruitij ⁊
quia translatus est in sortē dñi licet viuat de bonis ecclesie cū nō de-
beat ligari os bouis triturātis:de preben.extirpande.⁊ no.per Inn.
⁊ alios in.c.eps.de prebē.lib.vj.dixi plenissime in quadam alia mea
disputatione que incipit:titius clericus ⁊c. Idem dico eadeȝ ratione
si comparatur prelatus patri:filius enim non tenetur alere patrē de

bonis que habere potest si pater habet unde viuat. ¶ Idem dico si comparatur ꝯiugi: nam ꝯiunx non tenetur alere ꝯiugem si ꝯiunx habet vnde viuat siue sit maritus siue vxor. ¶ De vxore respectu mariti ꝓbat᷑ in.c.per vestes de dote post diuor.resti.z in.l.j.C.de pac.do.z l.maritus.C.de procu. ¶ De marito respectu vxoris probat᷑ in.c.sa-[6]lubriter.de vsu.z in.d.c.per vestras.vir† eñ tenet᷑ vxorem alere scḋm ꝙtitatem dotis vt in dictis iuribus z in.l.si cum dotē.§.finaūt.ff.sol.mat. Et rō est qꝛ cōis et reciproca seruitus z possessio est: quisqꝫ enim eorum possidet z possidet᷑: nec aliquis eoꝝ dꝛ habere ptātem sui corporis: vt in.c.nō debet.de ꝯsang.z affi.z no.in.c.ex transmissa.de res.spo. sed aliud est in prelato. ipse eñ est in perpetuo seruitio ecclesie nec ecclesia est perpetuo sua: ideo rōne seruitij ꝑcipit de bonis ecclesie adeo quod ecclesie stipendia vocant᷑ seu dicunt᷑ eius subiecte seruitij vt notabiliter dꝛ tex.j.q.ij.c.fi.z facit quod ibi no.per do. qua ratione videtur inhumanissimū vt ipsi mortuo denegetur offiñ sepulture cum seruus ratione ꝑstine seruitutis sepeliatur expēsis domini: vt in.l.filiusfami.§.qui seruum.de relig.z sump.fu. ¶ [10] † Item vxor de bonis viri nihil disponere pōt etiā durante ꝯiugio adeo vt de bonis ipsius eleemosynam facere non potest etiā si illa sint bona dotalia: vt legi.z no.per glo.in.c.quod deo.xxxiij.q.v. Nec maritus in vita vxoris de bonis suis vltra dotē aliqd disponere potest: vt.l.hac.z.l.vlti.C.de pac.conuen.tā super dōte.z in.l.maritus.de ꝓcu.C. qḋ secus est in prelato cum ipe ratione ꝯiunctionis z administrationis possit donare de bonis ecclesie his qui seruierunt z alijs moderate tamen: vt in.c.relatū el.ij.z.c.ad hoc.de test.z.c.ceterū.de don. facit quod no.glo.y.qō.iij.c.fi.z potest haberi respectus ad eos qui seruierūt prelato etiā post mortem ipsius prelati: lꝫ de eis non possit ꝯdere testamentum vt in.d.c.relatum.z in.c.hec cuius.xij. fortius ergo debet corpus ipsius ꝑlati ꝑ ecclesiam cui prefuit sepulture ꝯmendari. ¶ Uenio nunc ad scḋm cōtrarium cui rñdeo qḋ lꝫ ecclesia absoluta sit a prelato ꝑ eius obitū attamen ratione pristini seruitij z ꝯiunctionis que fuit inter eos non debet sibi denegari hec humanitas sepulture z exequiarū hoc apertissime probatur in.c.vbi periculum.de ele.lib.vj. inducendo vt supra in solutione questiōis induxi. Itē facit.c.bone rei.xij.qō.ij.z.c.aplice.de don. vbi ex causa sepulture etiam permittitur donatio de rebus ecclesie vt illa cā referatur ad tp̄s quo soluta est ecclesia a lege prelati: z paria sunt aliqua fieri illo tp̄e vel ad illud tp̄s dispositionem ꝯferre.l.eum qui.ff.de iuris.om.iud.z.c.de vxore.de sepul.z per gl.in.§.his omnibus.viij.q.j. ¶ Idem enim videmus in seruo mortuo.vt.s̄.dixi in vxore nil habente. Nec obstat qḋ prelatus tractauit ecclesiam vt extraneam ideo debet tractari ab ecclesia vt extraneus: qꝛ dico prelatuꝫ hoc facere posse iure permittente: permittitur eniꝫ sibi de ecclesia viuere z patrimonium suis consanguineis z amicis relinquere.j.qō.ij.sacerdos.vt.s̄.dixi.z maxie in dicta disputatione. sicut eñ hec causa nō est sufficiens ad negandū sibi alimenta in vita ita nec ad denegandū sibi tam pijssimū actū in morte cū cuilibet tam de honestate hanc humanitatē ecclesia facere dꝫ.xij.q.ij.aurum. ¶ Ad tertium ꝯrium dico ꝯsideranda tria tp̄a pro ꝯconcordia multorum iuriuꝫ que iura videntur discordare. ꝑmū est tp̄s primitiue ecclesie quo christiani nedū clerici nil proprij possidebant: sed erant illis omnia cōia: vnde ꝯuersi vendebant predicta z ponebant ante penes apostolorū z diuidebāt omnia prout cuiusqꝫ opus erat. vt legitur in actibus apostolorū.z.c.videntes.xij.q.j. hoc de tp̄e non est querendum vtrum sacerdotes et clerici habentes propria potuissent viuere de bonis ecclesie cū nil proprij possiderent. ¶ Scḋm tp̄s paulo post videntes apostoli qḋ vtilius esset qḋ ꝑdia oblata ꝯseruarentur in dominio ecclesie cathedralis quam venderētur vt ex eorum fructibus z reditibus possit oībus indigentibus vberius subueniri statuerunt vt talia bona ꝯseruarent᷑ ecclesie cathedrali: z ep̄s haberet potestatem disponendi ꝓut cuiusqꝫ opus esset: tunc inceperunt xp̄iani z clerici seculares possidere: vt in.c.certe.xij.q.j.z illo tempore emanarunt iura que dicunt clericos habentes patrimonialia non debere participare cum illis bonis seruatis ecclesijs cathedralibus cum illā essent reseruata solum ꝓ subsidio indigentium: quinimo adhuc videbat᷑ tunc error vt clerici possiderēt proprium vt in.c.certe.xij.q.j. vnde satis erat qḋ ꝑmitteretur eis possidere proprium: vt in.c.illi qui.ead.cau.z questione. ¶ Postmodū ꝓcedente tp̄e cum xp̄iani non essent ita feruentes in fide ceperunt licite omni scandalo cessante possidere propria tam laici ꝙ clerici: z ecclesie ceperunt ꝯstrui z dotari non solum pro indigentibus sed etiam pro ministris z seruientibus ipsis ecclesijs z ita fuit statutum vt aliter ecclesia non permitteretur ꝯstrui de ꝯse.distin.j.nemo ecclesiam.z.c.pa-[11]storalis.de his que fiunt a prel. et in.c.fi.j.q.ij. ¶ † Unde etiam nobiles clerici possunt etiam viuere licite de bonis ecclesie z cum eis dispēsari circa pluralitatem beneficiorum z etiam cum literatis ꝑsonis lꝫ possent aliunde viuere: vt patet in.c.de multa.in fi.de ꝑben.z hoc tēpore vltimo ꝯsideratur respectu participationis nō indigentia sꝫ seruitium cum principaliter licite clerici habent bona z viuunt de reditibus ecclesie: ita etiā z sepeliri debent ne humanū denegetur mortuo, qḋ ꝯcedat᷑ viuenti.ar.c.sacris.de sepul.z per hoc reducuntur multa iura ad cōcordiā que discordare videbant᷑: vt plenissime dixi in dicta disputatione que incipit: tāt ius clericus. ¶ Ad quartū articulū vbi ponitur optima z subtilis ꝯsideratio pōteit sic rñderi quod lꝫ vtilitas huius impense cedat in vtilitatem heredis: tñ illud fit contemplatione defuncti. sicut enim clericus licite in vita viuit de bonis ecclesie z sua suis ꝯseruat: vt no.in.d.c.ep̄s. ita z fortius fieri debet in morte respectu huius pijssime humanitatis. nā z suis indigentibus clericus licite ꝯmunicat bona ecclesie: vt in.c.j.z qḋ ibi not.de cohabit.cleri.et no.in.c.omnino.xxxj.di. facit dictum.c.relatū.el.ij.de testa. ¶ Nō ita reperitur in alio defuncto cum nō possit alijs bona sua relinquere et alterius impēsa sepeliri qꝛ qui sentit ꝯmodū z onus sentire dꝫ in regula qui sentit.de reg.iu.in.vj. sed in prelato secus: qꝛ vt.s̄.dixi licite sua conseruat alijs z ratione sui seruitij viuit de bonis ecclesie. ¶ Ad vltimum articulū fuit satis supra rñsum in solutione qōnis. ¶ Nā potius facit pro hac parte inducēdo ꝓut supra induxi. ¶ Uenio ad secundum dubium.z primo arguitur ad partē negatiuā qḋ tales expēse de bonis ꝑlature nō sint deducēde: z per ꝯñs nec heredi prelati cōpetit facultas eas repetendi z primo sic. expensas quas qs facit principaliter ad sui vtilitatē lꝫ in ꝯñam ꝯuertantur seu veniant in vtilitatem ecclesie seu alterius illas repetere non valet vt legi.z no.in.c.cum pro cā.de ꝓcur. qꝛ non gessit alienū: sed ꝓpriū negotiū. quo casu nō hꝫ locum actio nego.gest. vt patet per totum titulū.de nego.gest.C.z.ff. hic: z alibi dꝛ qḋ qui sui ꝯmodi cā abest nō pōt se defendere pretextu reipublice.ff.ex q.cau.maio.l.ij. sed iste clericus ad curiā profectus beneficium seu prelaturā ad ꝯmodū ꝓprium principaliter z non ecclesie obtinuit ergo non valet expensas repetere qḋ patet ex ꝑdictis. et breuiter ꝓbat᷑ qḋ nō procurat negotia ecclesie qui venit ꝯtra ecclesie iura vt per se patet sed iste venit obtinere beneficiū in curia ꝯ̄ iura ecclesie: ergo zc. ꝯñā patet qꝛ priuauit ecclesiam electione pro illa vice cuꝫ in dubio ꝑsupponat᷑ qḋ ecclesie electio oīno cessauerit ꝯ̄.c.j.de ele.[12] z.c.ꝯgregato.xvj.q.vij. ¶ † Scḋo probat᷑ sic ex delicto qs non debet ꝯsequi ꝑmiū vt in.c.z si necesse.de dote post diuor.re. nec ex improbitate sua debet actionē ꝯsequi quis.§.itaqꝫ fullo.de fur. ¶ Iste clericus delinquit porrigendo preces pro ꝑlatura ꝙtūcunqꝫ fuerit idone⁹ cuꝫ debuisset expectare qḋ vocaret᷑: nō aūt ambitiose se ingerere.viij.qō.j.in scriptur.s.j.q.j.ordinationes.z optimus tex.j.q.j.nullus itaqꝫ.no.glo.in.c.tuam.de eta.z quali.z in.d.c.ordinationes. ergo non dꝫ habere actionē ad expensas ambitiose factas repetendas. ¶ Tertio adducitur.c.vt preterite.de ele.iuncto.c.cupientes.in fi.eo.ti.li.vj. vbi solum cauetur de repetitione fienda per electū vel postulatū: qꝛ isti sunt vocati ab ecclesia z sic vident᷑ gerere negotiū ecclesie: secus ergo in ꝓuiso z impetrante qui ꝯtra iura ecclesie ꝯmisit z negotium proprium promouit.ar.de presump.nonne.z in.l.cum pretor.ff.de iudi.xxv.dis.qualis ad idem.l.que vtiliter.ff.de nego.gest. vbi qͥs soluit de suo expensas factas pro honore ꝯsequendo. ¶ Quarto probat᷑ sic. aut iste fecit istas expensas ex pietate: qꝛ ꝯpatiebatur ecclesie vacanti z nō debet posse repetere vt in.c.sacrorū.xij.q.ij.z in.l.alimenta.C.de nego.gest. Aut ad excellentiam sui vt promoueret᷑.z idem qꝛ vt supra dixi potius gessit negotium proprium ꝙ ecclesie. ¶ Ad partem affirmatiuam arguitur sic. prouisio seu collatio habet vim electionis z ꝯfirmationis vt patet in.c.si tibi absenti.de prebē.in.vj.no.Inn.in.c.cū olī.de cau.pos.z proprie.z in.c.transmissam.de ele.z sic longe plus se habet prouisio ꝙ electio: qꝛ per electionē non ꝯfertur ius administrādi saltem in actu: iuxta no.in.c.quāto.lxiij.dist. quinimo.si administrat cadat a iure sibi per electionē quesito.de electio.auaritie.lib.vj. sed per prouisionem sibi ꝯpetit seu transfertur plenum ius: vnde potest dicere beneficium esse suum: vt in.d.c.si tibi absenti.de preben.lib.vj.et in c.ne pro defectu.de ele. sed electus seu postulatus cui nullum vel modicum ius acquiritur seu acquisitum est repetit expensas fortius dꝫ posse repetere iste prouisus qui fretus iure in eum per romanum pontificem translato illas expēsas fecit. ¶ Scḋo ꝓbat᷑ quisqꝫ gerens negotium vtiliter alterius expensas repetit.l.sed an vltro.cum multis si.ff.de neg.gest.z.c.cū pro causa.de procu. sed iste gessit negotiū ecclesie vacantis acceptādo onus dignitatis sibi collate. nam principaliter ep̄atus est onus: lꝫ accidētaliter sit honor inꝙtum administrat vt legitur z notatur in.c.qui episcopatum.viij.q.j. ergo potest repetere. ea eñ rōne qua repetit electus debet posse repetere z ꝓuisus cū vterqꝫ adipiscatur honorem z onus: z vbi est eadem ratio vel maior eadem dꝫ esse iuris dispositio vt in iuribus vulgaribus. ¶ Tertio adducit᷑ magis specifice.c.quicunqꝫ.xij.q.iij. vbi dicitur qḋ si prelatus de rebus proprijs aliquid expēderit in ecclesie vtilitatem totum illud est reformandum de bonis ecclesie: sed iste prouisus soluit de suo pro honore incūbente ecclesie: puta pro bullis apostolicis vel pro taxa ꝯmuni: vel pro alijs similibus expensis: ergo dꝫ posse repetere ipse vel eius heres. ¶ Quod autem hoc onus incumbit ecclesie patet ex his que leguntur z notantur in.c.vt preterite.de electio.z in.c.cupientes.eo.ti.lib.vj. ¶ Quarto probatur hac ratione instar sacrilegij habet dubitare an is sit dignus quem princeps elegerit.xij.questione.iij.c.q autem. ex quo ergo papa approbauit istum vt idoneum debemus presumere eum esse legitimum z non ambitiose ꝓmotū maxime hoc ꝓcedit in dignitatibus in quibus prouidetur citra supplicationeꝫ: vt ab-

batijs z

batijs z superioribus.Cum ergo legitime expēsas fecit in fauorez ecclesie nō apparet ratio quare eas repetere nō possit.¶ Nec ob.ꝙ precessit electio† qz maiorē potestatē habet papa circa prouisionē beneficioꝝ quam capitulum circa electionem.de preben.c.ij.z.c.dilecto.lib.vj.imo ab ecclesia Romana habuit capitulū ptātem eligendi.vt no.in.c.quāꝙ.de elec.li.vj.¶ Ad sol.huius dubij Christi eiusqz matris presidio deuote semper implorato cōdescendēs tres casus attēdēdos puto.¶ Primus cum iuit ad curiam principaliter ad hāc dignitatē impetrandā:z ad ipsius postulationē papa sibi de episcopatu prouidit.¶ Secūdus cū iuit alia de causa:sed de precibus suis intercedentibus obtinuit dignitatē.¶ Tertius cū papa sibi proprio motu prouidit.¶ Primo casu est examinandū nunquid sit licitū petere dignitatem.Et circa hoc cōcluderē ꝙ si inducitur ad petēdū vt presit hoc nō est licitū:qz superba electio videtur causa impetrationis.z hoc casu intelligo glo.in.c.tuam.de eta.z quali.z in.c.ordines.j.q.j.pro hoc est tex.j.q.j.nullus itaqz.hinc dicitur neminē sibi debere honorē assumere:sed debet vocari a deo tanꝙ Aarō.viij.q.j.in scripturis.z in.c.qualiter.de elec.hoc etiā casu intelligo not.per Archid.in.c.ordines.Si vero inducitur ad petēdum principaliter ad bonum publicū:nō vt presit sed vt prosit:vt quia videt ecclesiam viduatā destitui:neqz est spes de proxima prouisione:itaqz ductus charitate mouet ad eūdum z impetrandū:z tūc satis puto impetrationē licitā z meritoriā.hoc videt optime probari in.c.in scripturis.prealleg.vbi cōmēdatur Esaias q instāte necessitate vltro se obtulit dicēs.ego mitto me z ex facto Esaie appetētis z Hieremie fugientis arguit ibi Greg.ꝙ sicut toto desiderio debem⁹ occupationes fugere:ita si desit qui pdicet occupationis onus libenti necesse est aīo subire.z hoc casu procedit dictum Archi.ibi:qz vr̄ cōtrariū eis que ipse no.in.c.ordinationes.pro hoc facit illud euāgelicū:maiorē charitatē nemo habet quā vt aīam suā ponat quis pro amicis suis.¶ His breuiter premissis concludo ꝙ aut iste fuit ad impetrādū mot⁹ bono zelo z repetere poterit qz negotium ecclesie gessit:z sic habet locum rō eorum:que no.in.c.cuz pro causa.de procu.z in.d.c.preterite.z in.c.cupiētes.de elec.li.vj.z succedūt omnia allegata.s.pro hac parte affirmatiua.Si aūt impetrauit vt preesset vt in primo casu z hoc cōstat:z tunc non puto eū repetere posse:quia ipse potius gessit negotiū proprium ꝙ ecclesie.facit.xxiij.q.j.odi z proieci.z all'.s.pro parte negatiua.Si aūt dubitat quo animo iuit tunc recurrēdum est ad cōiecturas.Si autē incontinenti iuit post vocationem:nec expectauit vt persone idonee prius quererētur satis videt fuisse ad gerendū cōmodū propriū.nō enim debuit presumere se idoneū z se preuenire prouisioni ecclesie cū bonarū mentiū sit timere culpā etiam vbi culpa nō est.v.di.c.ad eius vero.facit in simili qd legit z no.in.c.ij.de renū.videt tamē ꝙ in foro iudiciali sit audiēdus repetēs expensas factas post prouisionē pape:quia ex quo papa acceptauit eum vt idoneū non debemus de sua idoneitate disputare xvij.q.iiij.c.qui autē.fecit ergo prouisione facta expensas incumbentes ecclesie:z sic dz eas posse repetere.xij.q.iiij.qcūqz.sed in foro ɔsciētie nō puto eum tutum si principaliter ob sui causam fecit.¶ Ex his infero ad decisionē secundi z tertij casus.Si enim nō iuit principaliter propter factum ecclesie illas expēsas non repetit.vt.d.c.cum pro causa.sed de expēsis factis post prouisionem factam ad ipsius postulationem dicēdum.vt.s.dixi in hoc casu primo.¶ In tertio casu in dubio dicendum est eū posse repetere oēs expensas quas fecit pro negotio ecclesie.Iste enim fuit inuitat⁹ per superiorē:z sic pingui⁹ ius habet in repetēdo electus ꝙ postulatus:vt.s.dixi.vnde non obstant allegata pro contraria parte.nam ad primū arg.scdm satis patet respōsio per predicta.¶ Ad tertiū arg.d.c.cupientes.z.d.c.vt preterite.respōdetur dupliciter.Primo ꝙ olim prouidebat ecclesijs collegiatis p electionē z postulationē:iō expēsis tūc factis vel fiēdis dubitat merito de his facta fuit mētio spālis.arg.nā ad ea.ff.de legi.sed eadē z fortior est ratio in expēsis factis p prouisum a superiore vt.s.probatū est.¶ Secūda solu.est ꝙ de expensis factis in electione z postulatione dubitatur:qz autoritate superioris non intercedēte fiebāt.In prouiso aūt non erat dubiū per.c.quicunqz.xij.q.iiij.zc.Item prouisio cōtinet in se effectum electionis z confirmationis.s.dixi.Ex quo ergo cauetur hic in electo fortius videt cautū in prouiso.¶ Ult.arg.nō obstat.quādoqz enim quis intuitu pietatis inducitur ad faciēdū actū expensis suis z non habet locū repetitio z militat cōtrariū:qñqz inducitur ad faciendū actū sed non expēsis suis z habet locū repetitio.Similr videmus in funerante aliō in quo similis distinctio p legē fit.ff.de reli.z sump.fu.l.si quis hec actio.ad idem.c.vt preterite.de ele.z.c.quicūqz.xij.q.iiij.z ita dicēdū in casu nostro.¶ Ad tertiū dubiū an solus patron⁹ possit hospitali rectorē preficere:arguit primo ꝙ sic:vnicuiqz eñ licet in domo sua erigere hospitale ad pauperes recipiēdos:z de eius ordinatione disponere vt in re ppria sicut z oratoriū ad orandū ɔstruere.vt in.c.vnicuiqz.de cōse.dist.j.no.Inno.in.c.inter dilectos.de dona.z ibi de hoc casus vbi colligit ꝙ nō solū rectorē proponere pōt imo z ipsum alteri subijcere z donare cuz hospitale no habet ecclesiā nec sit res sacra:ergo rectorē eidem preficere potest.¶ Secūdo de hac videtur casu in auf.de eccle.tit.§.si quis autē edificationem.vbi dicitur rectorē preficiēdum:vt patronus decreuit:sed episcop⁹ habet videre an ordinatio seu administratio recte pcedat z si inuenerit malā administrationē poterit rectorē remouere z aliū restituere:z sic videt qd solus patronus rectorē pficiat:licet pro mala administratione possit eps illū remouere.¶ Tertio adduci pōt cle.qz contingit.de relig.domi.vbi tex.dat epo solum ptātem coercendi rectorem iam positū ad bñ administrandū:nō administrandum seu cōfirmandū:si eñ eps habet cōfirmare pñtandū per patronum.text.ibi dixisset z eps non patiatur aliquē pficiseu non confirmet presentatum nisi seruatis que dicuntur.¶ Quarto facit.qz fm qualitatez bñficij patronus obtinet pingue vel tenue ius.videmus eniz ꝙ in cōuētuali ecclesia habet dūtaxat pstare ɔsensum electione facta nec per eius ɔdictionē cessante causa electiōis canonice facte retractaret.vt in.c.nobis.z qd ibi no.de iure patro.z sic habet ibi tenue ius.In ecclesia vero nō collegiata habet ius pingue:qz a principio habet psentare:nec eps potest patrono spreto aliū instituere.xvj.q.vij.decernimus.z.c.nobis.In hospitali ergo dz haberi ius magis pingue cū ibi non fiat institutio seu collatio:sicut in ecclesia.iuxta ea que le.z not.per doc.in.d.cle.quia cōtingit.sed sufficit sola rectoris deputatio seu rectoris cōmissio:sunt enim isti rectores hospitaliū sicut tutores pupilloꝝ z minorū.vt in.d.cle.quia cōtingit.in.d.auf.de eccle.tit.§.vlti.solus ergo patron⁹ debet habere hāc deputationē posse facere cū in hac cōmissione nō transferatur ius spirituale:sicut in institutione seu collatione ecclesie.¶ Ad partē negatiuā huius dubij arguitur sic.ex quo locus ad hospitalis vsum z pauperū prouisionē autoritate pontificis destinat efficit religiosus adeo ꝙ amplius mundanis vsibus deputari nō potest.vt probatur in.c.ad hec.de relig.domi.no.in.c.inter dilectos.de dona.ergo nō est amplius in mera facultate:z dominio patroni antecedēs.s.probatū est:z consequentia clara patet.l.in tantum.ff.de re.diui.z instit.eo.titu.§.nullus.facit.v.q.j.c.nouerint.cum hoc hospitale sit locus religiosus non videtur amplius patrono licitum de eo disponere sine ɔsensu episcopi.¶ Secūdo probat per.c.de xenodochijs.de relig.domi.vbi dicit ꝙ xenodochia:z similia loca ad vtilitatem quibus deputata sunt per prouisionē episcoporum in quoꝝ diocesibus consistere ordinarij debent.ex quo tex.clarissime colligitur quod episcopi consensus requiritur in deputatione rectorum.ad idem.c.requisisti.de test.z.d.c.inter dilectos.in fi.in quibus patet hec loca in eporum potestate ɔsistere.z.c.cum ad sedē.de restit.spolia.ergo solus patronus nō potest epo preterito ibidē rectorem deputare.z optime facit.c.de iure prelega.coniuncto.c.ad hec.de relig.domi.

14 ¶ Tertio fortius arguitur sic.†patronus ex fundatione consequit tria dūtaxat.honorem in presentando rectorē epo:onus in defendēdo ecclesiam ne quis dilapidet ipsam vtilitatē qz si vergit ad inopiā pinguius ceteris sibi subuenitur loco constituto.vt not.gl.xvj.q.vij.pie mētis.c.nobis.de iurepatro.z hoc sequitur ex gratia.vt patet in c.de iure.eo.ti.z ibi per doct.quia ex quo locus efficitur sacer:vel religiosus nullam amplius de mero iure in eo potestatez habet.vt.d.l.in tantum z.d.c.nouerint.sed dz esse in plena potestate ecclesie sicut alia bona deo oblata.xij.q.ij.nulli.z.c.quicūqz.patronus ergo hospitalis debet esse cōtētus gratia omnibus patronis facta nec amplius vsurpare.ex quo eñ resistit sibi ius cōmune vt patet per predicta ostendat ipse potestatē snā:in hoc arg.d.c.de iure.c.illud.z.c.cū loci.eodem tit.¶ Quarto adduco.c.inter monasterium.xvj.q.vij.vbi dicit qd in ecclesia vel oratorio patronus sine cōsensu epi.clericū deputare nō pōt ne malus per eum deputatus existat.no.rationē illius tex.ne in alijs existat zc.z not.verbum oratoriū.nam illa ratio est cōmunis etiā ad hospitalia qz habet eps videre vt hospitalia deputent ad vsum deputatū.vt.s.dixi.debet ergo sibi fieri presentatio per patronuz z ipse eps habebit cōfirmare.¶ Condescēdo nunc dei auxilio inuocato ad solu.huius tertij dubij distinguēdo inter hospitale religiosum z prophanū vt respectu cuz est prophanū quia autoritas epi nō fuit edificatū possit patron⁹ libere ibi rectorē pficere:z de eo disponere ad libitum sicut de alijs reb⁹ suis:qz per hanc deputationem nō desinit esse in plena facultate sua:pōt illud destruere vel alteri subijcere sicut sibi placet:vt est casus fm vnā lec.quam approbat Inn.z omnes scribētes in.c.iter dilectos.de dona.z hoc casu intelligo tex.iuris ciuilis in d.auf.de eccl.ti.§.si quis edificationē.cum seq.ad hoc faciunt no.per doc.in cle.ij.de pbē.z in cle.qz contingit.de reli.domi.que in hoc casu intelligunt dñ dispositionē liberā relinquūt patrono.ad idē qd not.Phili.de cōsti.xxv.z constit.cvj.z procedūt ea que.s.all'.ad partē affirmatiuā.¶ Et aduertēdū ꝙ hoc casu in prophano nō pōt pprie z stricte dici patron⁹:sed dñs:qz patron⁹ proprie appellat respectu loci religiosi.sed late sumpto vocabulo pōt patronus appellari propter vsum spiritualiū ad quē locus deputatus est.vt sing.no.Inn.in.d.c.inter dilectos.z facit ibi tex.fm vnā lect.¶ Ex quo not.ꝙ in dispositione restrictius appellatione patronorū non veniūt isti dñi hospitalium prophanorū.arg.c.in nostra.de iniu.z.ff.de neg.gest.l.iij.§.hoc autē.Et circa talia hospitalia prophana faciūt hanc cōsiderationez.Aut eius dñi viuunt,z tūc nō habet eps quoquo modo de eis se interponere:vnde nec ipse visitabit:qz cum ipsi domini habeant dñuz

loci ⁊ plenam administrationē rerū: ⁊ ea etiā destruere possunt si vo-
lunt. vt. s. dixi. ⁊ no. Inn. in. c. inter dilectos. preall'. Si vero nō viuūt
sed ordinauerūt ꝙ post mortē ꝯseruētur seu deputent᷑ tales ad vsum
pauperū. ⁊ tūc dico ꝙ lꝫ dñs vel is de quo ipse disposuit in testamēto
possit rectorē ibi preficere absqꝫ ꝯsensu episcopi. vt in. d. §. si quis edi-
ficationē tamē episcopꝰ potuerit hoc casu hospitale visitare ⁊ videre
si cūcta ꝓcedunt ſm ordinationē defuncti. ⁊ si reperit rectorē vel pa-
tronū prefectū perperam administrare eum remouebit ⁊ alium insti-
tuet: q2 ad eum spectat vt defunctorū pie volūtates mādentur execu
tioni: etiā si testator interdixerit vt eps se non impediat. vt dicit sing.
tex. in. d. §. si quis edificationē facit. c. tua. de testa. ⁊ c. requisisti. eo. ti.
Est enim in culpa patronus talē rectorē nunꝙ̄ tollendo: ideo episco-
pus tanꝙ̄ pater supplet tollēdo ⁊ aliū instituēdo. ⁊ sic patronus pro
ea vice priuabit᷑ potestate rectorē deputandi: secus puto in alia voca
tione. arg. c. cum in cūctis. ⁊ c. auditis. de elec. ⁊ sic puto intelligendū
⁊ distinguēdū. d. §. si quis edificationē. sed alia iura epalia non pote-
rit episcopus a tali prophano exigere. vt no. Fed. cōsi. xxv. ⁊ ꝯsi. cxvi.
Si vero hospitale est religiosum: tūc dico patronū habere pñtationē
sed ꝯfirmationē spectare ad epm: ita ꝙ solus patronus sine consensu
episcopi aliquid de pñtatione nō facere nō poterit: per ea que. s. dixi
arguēdo ad partem negatiuā. ⁊ sensit Inno. in. d. c. inter dilectos. dū
dicit talē locū spectare ad dispositionē epi. ⁊ satis probatur in. d. c. ad
hec. ⁊ c. de xenodochijs. efficit᷑ autē religiosus si autoritate pontificis
destinatur ad pios vsus. iuxta ea que no. in. d. c. ad hec. tunc enim of
fertur deo: ⁊ olim dñs nullā habet potestatē nisi inquātum gratiose
sibi ꝯcedatur ab ecclesia vel ex pacto apposito in fundatione. d. c. iij. ⁊
c. preterea. de iure patro. facit. c. cum dilectus de ꝯsue. Si autem dubi
tatur an interuenerit autoritas pontificalis vel nō: dꝫ recurri ad ꝯie
cturas. Si enim habet signa religiosi loci vt campanile cum campa-
na: ⁊ altare: ⁊ simi. reputabit᷑ religiosum: al's secꝰ. ex quo est in posses-
sione: seu quasi libertatis: vt no. Arch. in. c. nemo. de ꝯse. di. j. ⁊ Fede.
in. d. ꝯsi. cxvj. ⁊ doc. in. d. c. parētibus. de priui. ⁊ in tali hospitali ꝓce-
dant all'. s. ad partem negatiuā. ⁊ per hāc distinctionem silēt omnia
allegata. s. pro parte ꝯtraria: ⁊ reducunt᷑ ad concordiā. ⁊ cle. quia cō
tingit. debet reduci ad hāc distinctionē. in ea eñ nihil dicitur de pote

15 state ponēdi rectorē. ¶ Ad quartū dubiū arguitur primo † ꝙ inuen
tario non ꝯfecto nō potest p̄latus canonice administrare. per. c. ma
nifesta. xij. q. ij. cum. c. seq. vbi dr ꝙ ea que pertinent ad ecclesiam ma-
nifesta esse debēt a bonis clericoꝝ: ne occasione patrimonialiū occu-
pent᷑ bona ecclesiastica vel econtra: maxime propter inopinatū trāsi-
tū prelati. vnde gl. in. d. c. manifesta. dicunt ꝙ propter hoc debeat fa-
cere inuētarium. all'. c. de syracusane. xxviij. di. vbi videtur hoc prima
fronte probari. Scdo adduco. c. charitatē. xij. qō. ij. vbi expsse mādat᷑
canonicis ⁊ economis ecclesie cathedralis vt mortuo vl' remoto p̄la
to debeāt facere inuētariū de bonis ecclesie. idē ergo dicendū in prela
to eadem ratione: ⁊ maxime cum in prelato habeamus iura. s. alleg.
que si expressam nō faciunt mentionē de prelatis. satis tamē hoc in-
nuunt: expressē habemus in canonicis, q2 vacāte ecclesia succedūt in
iurisditione prelati. vt in. c. ij. de maio. ⁊ obe. lib. vj. ⁊ c. cum olim. ⁊ c.

16 his que. de ma. ⁊ obe. ¶ † Tertio ꝓbat ratione. prelati enim equipa-
rant᷑ ⁊ cōparātur tutoribus ⁊ curatoribꝰ pupilloꝝ ⁊ minoꝝ. iij. q. ij.
c. fi. in aut. de eccl. titu. §. pe. no. in. c. auditis. de in inte. rest. in gloss. iiij.
sed tutores tenentur ꝯficere inuētariū de bonis minorū: al's legitime
nō administrāt. cum aperte prohibeant᷑ res minorū prius attingere.
l. fi. ff. arb. tute. ⁊ l. tutor qui repertoriū. de admi. tuto. quinimo prius
administrātes tanꝙ̄ suspecti remouent᷑ ⁊ efficiūt᷑ infames. vt. l. iij. ff.
de suspe. tut. ⁊ no. in. l. tutor qui repertoriū. ¶ Quarto inducit᷑ cle. q2
ꝯtingit: de reli. domi. vbi expsse disponit᷑ i hospitaliū rectoribꝰ vt ad
instar tutoꝝ ⁊ curatoꝝ debeant facere inuentariū de bonis hospita
lium: adeo vt ibi dt Jo. de lig. ꝙ prius administrare non possunt si-
cut dr in tutoribus ⁊ curatoribus in iuribus. s. all'. sicut enim tenent᷑
illi: ita ⁊ prelati cum bona ecclesiarū dicantur pauperū: ⁊ ad hospita-
litatis vsum principaliter reseruata. xij. q. i. videntes. xvi. q. ij. c. fi. Itē
pondero rōnem illius tex. ad instar tutoꝝ ⁊ curatoꝝ ⁊c. sed hec ratio
est in prelatis. vt. s. dixi. ergo ipsi tenent᷑. ⁊ hoc videt᷑ tenere Spec. in
ti. de instr. edi. §. fi. versi. prelatis. ¶ In ꝯtrium primo fortiter militat
c. trāsin 'am. ⁊ c. nostri. ⁊ c. qualiter ⁊ quādo. ⁊ c. vlt. de elec. ⁊ c. aua-
ritie. eo. ti. li. vi. cum multis simi. In quibus iuribus expsse dicitur ꝙ
post electionē ⁊ ꝯfirmationē recipit prelatus ptātem administrandi
⁊ exercendi omnia que sunt iurisditionis. ad idem opti. c. ii. suffraga-
neis. eo. ti. ergo ad facultatē administrandi non requirit᷑ inuētariꝫ cō
fectio. ¶ Scdo ad hanc partem adduco. c. de syracusane. xxviij. dist.
licet cōiter soleat adduci pro ꝯtraria parte. ibi enim propria speciali
ratione motus ⁊ suspitione orta ꝯtra mouendum in epatum ratio-
ne filiorum suorum fecit ante omnia ꝯfici inuentarium nō de bonis
ecclesie: sꝫ de bonis patrimonialibꝰ ipsiꝰ ꝓmoti: vt sic liquido appa-
rēt bona propria ipsius nec eorum obtētu occupent᷑ bona ecclesie vel.
post modū acquisita dicāt propria: ergo cessante hac suspitione filio-
rum: talis cautela nō est necessario adhibēda. ¶ Item cum ibi etiaꝫ
ꝯtra suspectū non fiat inuentariū de bonis ecclesie: sed solūmodo de

bonis ꝓmoti. fortiꝰ ergo cessante suspitione non requirit᷑ necessario
inuētariū de bonis eccl'ie. ¶ Tertio adducitur. c. caritatē. xij. q. ij. per
locum a spāli. Si enim speciale adducit᷑ in canonicis ⁊ economis va
cāte ecclesia: ergo secꝰ in prelatis. argu. l. si pretor. ff. de iud. ⁊ c. qualis.
xxv. dist. ⁊ nimirū spāl. tas hec inter eos not. Nam. c. sede vacante. lꝫ
succedat in iurisditione: non tamē potest attingere ⁊ dispēsare bona
p̄ prelatū dimissa vel obtenta vacationis tempore. xij. q. ij. huiusmo-
di. ⁊ c. quia sepe. de ele. li. vj. c. statutum. eo. ti. merito conficit inuenta
rium sicut tutor ⁊ curator qui sunt puri administratores ⁊ nō dispē-
satores: sed aliud videt᷑ in prelato qui habet in bonis ecclesie plenaꝫ
administrationē fructuū: ⁊ ex illis pōt donationes facere ⁊ etiā mo-
dica mobilia ⁊ immobilia alienare. xij. q. ij. terrulas. ⁊ no. ea. cā. ⁊ qō.
in sum. x. de testa. c. ad hec. ⁊ c. relatum. de dona. ceteruꝫ. ¶ Quarto
facit. c. si tibi absenti. de p̄ben. li. vj. vt patet bñficiū dici ipsius prelati
post collationē sibi factā ⁊ sibi prestitū ꝯsensum: nō debet ergo obli-
gari ad inuentariꝫ ꝯfectionē cum beneficium dicat suum: iura eñ lo-
quētia de inuētariꝫ cōfectione loquunt᷑ de simplicibꝰ administratio-
nibus vt de tutoribꝰ ⁊ curatoribꝰ. c. sede vacāte. de hospitalarijs ⁊ si
milibus secus aūt dicendū in prelatis. pro hoc glo. nota. v. q. iij. c. fin.
¶ In sol. huiꝰ quarti dubij arbitror tenendū ꝙ inuētariꝫ ꝯfectio in
prelato necessaria non sit illud facere. ⁊ principaliter moueor: q2 nul
lo iure hoc cauet᷑: imo potius ex multis iuribꝰ. s. ad partē negatiuaꝫ
allegatis innuitur oppositū. qñqꝫ enim videtur iura canonica: vt ad
prius retuli que de inuētario videtur facere mentionē que omnia al
legaui. s. ad partem affirmatiuam: ⁊ sunt. c. manifesta. cle. q2 ꝯtingit
c. de syracusane. ⁊ c. charitatē. in locis all'. que si bñ pōderent᷑ nō pro
bant id ad qō adducunt᷑. Nā. c. manifesta. ⁊ c. sint manifeste non ar-
ctāt p̄latū ad ꝯfectionē inuētariꝫ. sꝫ solū disponūt vt manifesta eē de-
beāt bona p̄lati eius eccl'ie que ꝓfecto manifesta fieri possunt aliter
quā per ꝯfectionē inuētariꝫ de bonis ecclesie vt describēdo bona pa-
trimonialia ipsiꝰ prelati sicut fieri fecit papa in. c. de syracusane. Itē
dādo eoꝝ administrationē suis attinentibꝰ vel amicis ⁊ ꝓmiscue de
non vtēdo cum rebus ecclesie. Item illa capitula ponunt consilia nō
solū in fauorē ecclesie sed etiā bonoꝝ ipsiꝰ p̄lati. ne sub obtentu reruꝫ
ecclesiasticarū inuadant᷑ ipsiꝰ prelati bona nec impediūt aliter admi
nistrationē prelati. quinimo dico ꝙ si illa capitula acutius ponderē-
tur: fortius videnl᷑ probare ꝯtrium: nā si semper prelatus teneret᷑ ad
ꝯfectionē inuētariꝫ: frustra illa capitula dicerēt: vt manifesta esse de-
beāt bona prelati a bonis ecclesie: cum satis efficerent᷑ manifesta per
ꝯfectionē inuētariꝫ. ¶ Item illa iura ꝓuident qñ prelatus habet bo
na: si ergo illa nō habet cessaret illorū capitulorū prouisio non obstā-
te. c. de syracusane. sed potius probat hanc partē inducendo: vt. s. in
duxi. ⁊ aptissime videnl᷑ ꝓbari vt cessante suspitione filiorū vel habi-
tu bonorū patrimonialiū cesset omnis descriptio bonoꝝ. c. charita-
tem. facit pro hac parte ⁊ inducendo per locū a spāli. vt. s. induxi cle.
quia contingit. pōt etiā induci ꝓ hac parte: q2 si inducitur illud spe-
ciale in hospitalarijs: q2 sunt puri administratores ad instar tutorū
⁊ curatoꝝ. ¶ Aliud videtur dicendū in p̄latis. nō enim dixit ibi tex.
ad instar p̄latoꝝ: sed ad instar tutoꝝ ⁊ curatoꝝ. si eñ p̄lati tenerent᷑:
fecissent ibi ibi tex. mētionē potius de prelatis habētibus administra
tionem ꝙ̄ de tutoribus ⁊ curatoribꝰ reꝝ secularium. ¶ Item illa cle.
j. ver. ꝓmissa. iuncta glo. apertissime videtur ꝓbare hanc opi. ibi enim
dicitur qō inuentariꝫ cōfectio ratiōis redditio ⁊ iuramēti p̄stātio nō
habent locū in hospitalarijs religiosorū. Si enim oēs prelati teneren
tur ad confectionem inuētariꝫ: nō excepisset ibi papa religiosos: ma-
xime in hospitalibus. Nec ob. qō tutores ⁊ curatores ad cōfectionem
inuētariꝫ tenent᷑ quibꝰ p̄lati cōparant᷑. vt in. c. ij. de l don. ⁊ in alijs iu-
ribus. s. all'. q2 non per omnia equiparant᷑: quia adeo multe differen
tie sunt inter eos. vt gl. valde no. v. q. iij. dicat nullam cōparationem
inter tutores ⁊ prelatos: q2 tutor est temporalis: prelatus ꝑpetuꝰ: tu-
tor non videt᷑ bonis pupilli sicut p̄latus bonis ecclesie. tutela est onꝰ
prelatura honor: p̄latus habet liberam ⁊ gñalē administrationē in
bonis ecclesie ⁊ dare potest aliqua si habet sic ꝯsuetudo ecclesie de do-
nando: sꝫ tutor nō. hinc p̄latꝰ dr beneficiū suū esse. vt in. c. si tibi absen
ti. nec sine cā potest in vita priuari. lxj. dis. satis peruersum. tutor. nō
habet ius propriū in tutela: imo est sibi onus ⁊ expirat officium suuꝫ
adueniēte pubertate pupilli. C. qñ tutor vel cura. esse desi. l. ij. ⁊ iij. Nō
ergo miruꝫ si aliud sit in prelato: nec ꝯfectio inuētariꝫ que est onerosa
⁊ propter suspitionē inducta debet extendi ad p̄latos cum extēsio de
bet fieri de similibus ad similia. que similitudo hec cessat. ad hoc qō
in simili no. Jo. an. in. c. tuę. de sponsa. ⁊ sufficit dare instātiā. q. i. sicut
vrgeri. ⁊. s. q. i. idem nunc. Patet ergo ex p̄dictis nullo iure hoc caue-
ri sꝫ ꝯtrium potius inuenit᷑ ex p̄dictis ⁊ ex his que. s. allegaui ꝓ parte
negatiua. hanc opi. cōfirmare videtur autoritas Inn. in. c. trāsmissā
de elc. ⁊ in. c. in literis. prope fi. de resti. spo. ⁊ c. cum super. de cau. poss.
⁊ proprie. in quibus iuribus notabiliter vult p̄latum non posse admi
nistrare ⁊ agere nomine ecclesie etiam si non sit in possessione dignita
tis, satis est enim suam electionem constructam vel ꝓuisionē sibi fuis
se factā vt administrare possit. ⁊ per. d. c. transmissam. cum superiꝰ al-
legatis. Idem tenent do. de Rota decisio. iiij. limitātes dictū Inno.

ꝙ licitum

ꝙ licitum est ꝯfirmato seu prouiso etiam possessionem nõ adepto administrare: ⁊ agere pro prelatura si alius nõ est in possessione: al's autem nõ liceret, quia esset possessorẽ sine iudicio spoliare. qꝺ non licet. c. eum qui. de preb. lib. vj. q. iij. placuit. ⁊ in. l. si quis in tantam. C. vnde vi. Patet ergo ex predictis ꝙ sine ꝯfectione inuentarij potest canonice administrare cũ impossibile sit possessione non habita inuentariũ de bonis ecclesie ꝯficere. ¶ Ad quintũ arguitur primo ad negatiuã ꝙ dictus ꝯductor nõ sit tutus quo ad successorẽ prelati respectu vtilitatis percipiende ex bñficio: cõparatur enim vsufructuario: vel melius vsurario: qꝛ participat de bonis ecclesie quatenus necessitas vrget vñ ait apostolus. victũ ⁊ vestimentũ habẽtes ꝯtenti sumus. vt in c. episcopus. xj. q. iij. no. glo. in. c. presenti. de off. ord. lib. vj. ⁊ alibi dicit tex. ꝙ si nulla eccl'ie necessitate cõpulsus ꝓsumpserit aliqua de bonis eccl'ie vẽdere tanꝙ furti vel latrocinij reus honore priuabit̃. Sed cõtractus initus cũ vsufructuario extinguit̃ incontinenti post mortẽ ipsius: itaqꝫ dñs ad quem res reuertit̃ non stare tenetur illi ꝯtractui. potuit eñ conductor cogitare hoc aduenire posse. vt no. probatur in l. si quis domũ. ff. loca. ergo idem dicendũ in cõtractu inito cum prelato. ad idem facit. l. lex vectigalis. ff. de pigno. vbi videtur ꝙ resoluto iure actoris resoluitur ius successoris. per mortẽ enim prelati resoluitur vinculũ cum ecclesia. vi. q. j. per consequentiã resoluit̃ ius ꝯductoris cum illud dependeat a iure prelati: ergo ⁊c. ¶ Scꝺo videt̃ de hoc casu in. c. ij. de preca. vbi successor non tenet̃ stare cõtractui precariarũ irrationabiliter per predecessorẽ ꝯcessorũ: etiam si pena fuit apposita obligãdo se ⁊ successores. ⁊ fere consimilis casus ponitur in. c. ij. de re. permu. sed iste defunctus irrationabiliter ꝓcepit pẽsionẽ pro plurib' futuris annis nõ conuertẽdo eam in vtilitatẽ ecclesie: sed propriã: qꝛ de ꝯuersione nõ apparet: ergo successor nõ tenet̃ huic cõtractui stare saltem respectu solutionis fiẽde pro futuro tẽpore: sicut in dubio ponitur. ⁊ hec pars videt̃ corroborari per glo. ⁊ doc. in. c. querelã. ne ꝓla. vi. suas. vbi dicit gl. in ver. terminũ. ꝙ si non pro vtilitate ecclesie contraxit: sed vt ipse tanꝙ ꝓlatus participet redit' pro locatione successor non tenetur stare: per. d. c. ij. de preca. qꝛ vltra tẽpus suũ ecclesiam locare nõ potuit. ⁊ si soluit aliquid vltra sibi imputet: quia hoc preuidere debet. d. l. si quis domũ. ff. loca. ¶ Tertio videt̃ casus in. l. si filio. §. si vir in quinquenniũ. ff. sol. mat. vbi dicitur ꝙ si vir cõstante matrimonio locauit fundũ dotalem in quinquenniũ soluto matrimonio: quantũcũqꝫ maritus habuit legitimã administrationẽ ⁊ dñiũ vtile tempore locationis: tamẽ vxor nõ tenet̃ stare constitui respectu solutionis facte pro futuro tempore: quia nõ potuit maritus preiudicare vxori recipiẽdo pensionẽ pro tali tẽpore: ita in proposito cum prelat' cẽseatur maritus ecclesie. vij. q. j. sic nõ potuit preiudicare ecclesie recipiẽdo pensionẽ pro futuris annis post mortẽ ipsius. ¶ Quarto videtur bonus tex. in. c. alienationes. xij. q. ij. vbi dicit̃ ꝙ si clericus prebendam suam vel beneficiũ alienare ꝓsumpserit nõ valet: ⁊ non potest intelligi nisi de alienatione fructuũ ad tempus: vt intelligit ibi gl. nam nulli dubium ꝙ ipsum beneficiũ cum sit spirituale alienari nõ potest cum nõ recipit estimationẽ. j. q. j. per totũ. ad idem. l. emptorẽ. C. loca. vbi emptor rei locate. ⁊ sic successor nõ tenetur stare locationi facte ꝑ vẽditorẽ. nec obstare videtur autoritas superioris que hic intercessit qꝺ cum ad vtilitatẽ ecclesie nõ intercessit: non habet prestare roboris firmitatẽ. non enim potuit ꝓiudicare beneficio ⁊ successori sine causa. argu. opti. de censi. significauit. ⁊ c. prohibem'. e. ti. Et alibi dicit tex. iuris ciuilis ꝙ vbi nulla autoritas superioris interuenit an perperã interponat̃. l. nulla. ff. de auto. tut. facit. c. j. de reb. eccl. nõ alie. lib. vj. ⁊ xij. q. ij. sine exceptione. Cõsensus eñ superioris debet esse legitimus: id est legibus ⁊ moribus informat'. de cõstit. q̃ in ecclesiarũ. facit cle. j. de re. eccl. nõ alie. ⁊ qꝺ no. Calde. in. c. j. de in integ. rest. ¶ In ꝯtrariũ ꝙ successor tenet̃ stare etiam respectu solutionis facte. probat̃ sic. ꝓlatus habet in reb' ecclesie administrationẽ liberã. vt in. c. cum nobis. de elec. ergo ꝯ̃ctus initus nomine ecclesie debet in successorem trãsire. antecedẽs probatũ est. s̃. ꝯsequẽtia probat̃ in. c. dilecti. de fo. cõpe. vbi ꝯtractus initus cum ꝓdecessore ⁊ rescriptũ delegatoriũ contra ipsum indultũ transeũt in successorẽ re integra. ꝯ̃ctus enim initus cum ecclesia que nõ morit̃ licite successori cõmittitur. xij. q. ij. liberti. ⁊ de prescri. si gratiose. li. vj. ⁊ opti. facit qꝺ no. Inno. in. c. significauit. de testi. ad idẽ. c. j. de solu. vbi successor tenetur soluere debita predecessoris sicut filius debita patris: sicut ⁊ ꝯ̃ctus initi cum tutore transeũt in pupillũ seu minorẽ finita tutela: nec remanet obligatus tutor. l. post mortẽ. ff. qñ ex fa. tut. l. si tutele. ff. de admi. tut. ¶ Scꝺo de hoc videt̃ casus in cle. j. de reb. eccl. non alie. in fi. vbi clarissime videtur ꝓbare ꝙ etiã sine ꝯsilio vel etiam sine ꝯsensu capituli ⁊ superioris põt prelatus etiã religiosus locare ⁊ fructus vẽdere ad tẽpus non modicũ: puta decẽniũ. vt ibi no. in glo. ⁊ recipere pretium cum non sit vẽditio sine pretio. insti. loca. §. pretiũ. ergo successor talis ecclesie tenetur stare: qꝛ si diceremus oppositũ ecclesie adhiberent fraudẽ in suis actibus contra. c. per tuas. de dona. quia darent potestatẽ locãdi ⁊ fructus vẽdẽdi ad tp̃s non modicũ: ⁊ postmodũ dissolueret̃ ꝯtractus intercedẽte morte prelati: penã enim nõ meretur qui autoritate legis cõtrahit. l. gracchus. C. de adul. ⁊ c. qui peccat. xxiij. q. iiij. imo iuste possidet qui autoritate pretoris possidet. ff. de acqui. pos. l. iuste possidet. ⁊ per illud. c. querelã ne ꝓla. vices suas. vbi licite locat ad septẽniũ: ⁊ tenetur stare ꝯtractui lꝫ gl. intret difficultatem. quid si moriatur prelatus nõ finito locationis tempore: nam nõ videt̃ ꝙ hec ꝯtentio sit fiẽda: ex quo enim ꝯtraxit nomine ecclesie que nõ morit̃: vt dixi in precedenti. ¶ Tertio adduco bonum tex. in. c. ex presentiũ. de pigno. vbi patet ꝙ si prelat' pignorauit res ecclesie illicite: cõpellit̃ licite post eius mortẽ ipsius heres ad releuandũ pignus ⁊ restituẽdũ eccl'ie: ergo saltẽ idem ⁊ fortius dicẽdum in casu nostro: vt si pensionẽ pro futuro tempore ꝯuertit in vtilitatẽ suã vel remansit in patrimonio suo non molestet̃ ꝯductor qui licite ꝯtraxit ⁊ soluit. ⁊ maxime intercedẽte autoritate superioris: sed compellit̃ heres ꝓlati ecclesiã reddere indemnẽ pro futuro tempore sicut facit marit' vxoris soluto matrimonio. l. si fili'. §. si vir in qnquẽniũ. ff. solu. mat. ¶ Quarto arguitur sic. successor vniuersalis tenetur stare ꝯtractui predecessorum. vt in. l. viam veritatis. C. loca. ⁊ c. fi. de ꝓca. sed prelatus est successor vniuersalis: vt colligit̃ ⁊ no. ꝑ glo. in. c. ad sedem. de rest. spo. ⁊ per Inn. in. c. eam te. de rescri. ergo tenet̃ stare dicto ꝯtractui ꝓdecessorũ etiã si sit successor singularis. vt no. doc. iuris ciuilis in. l. si filius. §. si vir in quinquennium. ff. so. ma. sed prelatus nõ est successor voluntarius qꝛ succedit ex volũtate defuncti: sed necessarius ex legis dispositione: ergo stabit ꝯtractui successorũ ⁊c. ¶ In sol. hui' quinti dubij ꝯsidero ampliãdo thema duos casus. Aut eñ q̃rimus nũquid successor teneatur stare ꝯtractui ꝓdecessoris: ⁊ sic nõ valet expellere ꝯductorẽ: aut querimus respectu solutionis facte ꝓ futuro tẽpore: sicut ponitur in dubio iuris. Primo casu si prelatus nomine proprio ꝯtraxit non intendens obligare ecclesiã: sed seipsum rectorem: ⁊ sic ad vitam suã tũc cõmuniter tenet̃ successorẽ nõ teneri ad obseruãtiã illius ꝯtractus. sentiũt cõiter doc. in. c. fi. ne prela. vices suas. ⁊ glo. ibi sequunt̃ dñi de Rota deci. ccxxv. vbi plus dicũt ꝙ hoc casu ꝯtrahit nomine proprio: ideo per eius mortẽ extinguitur eius ꝯtractus qꝺ etiã si vellet successor non põt ꝯductore ꝯtradicente ratificare ꝯtractum. satis placet. nam quãtũ ad cõmoditatẽ ⁊ ius prelãti idẽ in eo ꝙ in vsufructuario. arg. eo. que no. glo. in. c. presenti. de offi. ord. li. vj. ideo extinguit̃ ꝯtractus per eum initus sicut obseruat̃ in vsufructuario. l. si quis domũ. ff. loca. optime facit ad ꝓpositũ. c. veniens. de transa. ⁊ c. ceterum. eo. titu. de censi. preterea. ⁊ c. significauit. Si ꝯtraxit nomine ecclesie cõiter solet dici ꝙ si in vtilitatẽ ꝯtraxit tenet̃ successor: aliter non. vt no. in. d. c. fi. ne prela. vices suas. que distinctio. certe nõ videtur simpliciter vera: qꝛ ex quo ꝯtraxit nomine ecclesie ⁊ habebat administrationẽ ⁊ potestatem ꝯtrahẽdi ⁊ nõ peccauit in solennitatibus: debet tenere ꝯtractus: lꝫ ecclesie lese cõpetat restitutio in integrũ cle. de in inte. res. c. j. eo. ti. j. ⁊ c. ij. li. vj. Ideo distinguit̃ sic ꝙ aut locauit ad tempus nõ modicũ: aut ad tẽpus modicũ: primo casu cum ꝯstituãt ius in re oportet ꝙ fuit in casu licito ⁊ obseruetur debita solẽnitas que solet interuenire in alienationib': ⁊ altero deficiente nõ valet ꝯtract'. vt. d. cle. j. ⁊ qꝺ ibi no. facit. c. nulli. de re. ecc. nõ alie. Si vero vtrũqꝫ intercessit qꝛ in casu licito. ⁊ de his casibus per glo. xij. qõ. ij. Insuper ⁊ solẽnitate seruata: de qua. xij. q. ij. sine exceptiõe. ⁊ in. c. j. de re. eccl. nõ alie. lib. vj. ⁊ in. c. abbatibus. ⁊. l. placuit. ea. causa. ⁊. q. ⁊ tũc in dubio transit in successorem: cũ talis alienatio preiudicaret successori: vt in iurib' preall'. Sed ecclesie competit in integrũ restitutio. vt in. c. j. ⁊ ibi no. maxime per Calde. de in inte. restit. ⁊ c. ad nostram. de rebus ecc. non alie. ¶ Si vero tempus modicum indistincte credo ꝙ ꝯtrarium tenetur etiam respectu successorũ: cum in hoc non requirit̃ autoritas superioris vel aliqua solẽnitas: vel casus vtilitatis vel necessitatis vt exꝓsse patet in cle. j. preal. in fi. sed si ecclesia enormiter leditur dabitur restitutio in integrũ. vt in. c. j. de in inte. rest. non apparet aliqua ratio quare contractus non debeat transire in successorẽ: ex quo a iure habet hanc potestatem ꝯtrahendi: ⁊ ꝯtraxit nomine ecclesie que non moritur. xij. q. ij. liberti. nec ob. c. ij. de preca. ⁊. c. ij. de re. permu. quia loquũtur in alienationibus seu ꝯtractibus ad integrũ tẽpus seu ad magnũ tp̃s causa legitima vel solẽnitate ipso iure corruit ꝯtractus. vt. d. cle. j. ⁊. s̃. dixi. Sed nos loquimur in locatione q̃ in iure est permissa ad modicũ tẽpus sine aliqua solẽnitate: vt. s̃. dixi. Nec ob. c. alienationes. xij. q. ij. quia loquimur quando ad tempus nõ modicum fit vẽditio: vt ibi no. al's sec'. vt no. in. d. c. fi. ne prel. vices suas. hec procedũt in clerico habente administrationem. in non habẽte vt in canonico cõiter tenent doct. in. c. fin. ne prela. vices suas. ⁊ domini de Rota in prealle. loco ꝙ talis ꝯtractus non transit in successorem: qꝛ ipse per omnia equiparat̃ vsufructuario. habet enim ius ꝑsonale: ⁊ non plenam administrationẽ rei. sed est penes ecclesiam cuius ipsi' prebẽde sunt bona. vt probat̃ in. c. ex literis. de probat. ideo habet in eo locũ. l. si qs domũ. ff. loc. vbi ex causa rõnabili interuenit autoritas episcopi: vt no. Inn. in. c. fi. ⁊ communiter ibi doc. ⁊ domini de Rota in locis preallegatis. Sed hoc quo ad primum membrũ qꝺ non fuit actum in themate seu in dubio. sed vt studens haberet perfectã materiã ideo inserui. Et si generaliter vis dicere in quolibet successore an teneatur stare contractui predecessorum: vide plene per Bar. ⁊ alios doc. in. l. si filio. §. si vir in quinquenniũ. ff. solu. mat. ⁊ per Canonistas in. d. c. fi. ⁊ per Archid. in. d. c. alienationes. xij. q. ij. vbi inuenies. glo.

in hac materia quā reducet ad distinctionē factam ⁊ fiēdam. aliquid vide in.l.emptorē viam veritatis.C.loca. ¶ Quo ad secundū magis difficilē nunquid sit tutus cōductor respectu ecclesie vel successoris ex solutione facta ꝑdecessori: vt ponitur in themate seu in dubio nostro distingue sic. ꝙ aut recepta pro futuro tēpore sunt versa in vtilitatē ecclesie: ⁊ in dubio iste cōductor tutus est. ar. in.d.c.j.de postu. ⁊ so.c.j. tenet glo. ⁊ doc. in.c.fi.ne prela. vices suas. ⁊ hoc dicā procedere etiā si nulla solēnitas interueniret neqꝫ superioris cōsensus: qꝛ ex quo locatio nō sit ad longū tēpus solus prelatus hoc facere potest. vt in.c.fin. preal. ⁊ in.c.j.de re.eccle.non alie. ⁊ dicitur ad longū tempus citra decennium: nam tempus decennij dicitur longum. vt.l.fi.C.de prescri. longi tempo. no. gl. in.d.cle.j. ⁊ no. Bal. in.l.quecūqꝫ de bo. que libe. ⁊ in.l.iubemꝰ. de sacrosanc. eccl. Fateor tamen ꝙ si ecclesia fuisset grauiter lesa potest petere restitutionē cōtractus de restitu. iuncto.c.j. prout dixi in precedēti membro. Aut non cōstat pecuniā illam receptā pro futuro tēpore fuisse conuersam in vtilitatē ecclesie: ⁊ tūc presupposita validitate cōtractus que qualiter dicitur colligitur ex dictis precedētibꝰ si prelatus locauit nomine proprio tanꝙ rector: nō aūt nomine ecclesie: ⁊ tenet ecclesia vel successor stare quia ⁊ ꝯtractus expirat hoc casu vt dixi in precedēti mēbro. arg.l.si quis domū.ff.loca. ⁊ de trāsa. c.veniēs. ⁊.c.de cete. Si vero locauit nomine ecclesie: ⁊ nō intercedente autoritate superioris ⁊ credo illum cōductorē esse tutum: sed ecclesia pōt agere cōtra heredem prelati ad restituendū pretiū qd defunctus perceperat vltra tempus vite sue: quoniā cum iste contractꝰ valuit: nec exigebat autoritas superioris ex quo ad modicū tempus cōtraxit: vt.s.dixi. nō apparet quare ecclesia vel successor non tenet stare ex quo ille cōtraxit in casu licito nomine ecclesie qui non morit. vt d.c.liberti. sicut enim pupillus tenetur stare ꝯtctui inito per tutorem: lꝫ possit agere contra tutorē actione tutele ad restituēdum qd percepit ex eo contractu.l.tutele.ff.de admi.tuto.l.post mortem.ff. quādo ex fac.tuto. ⁊ vxor stat cōtractui locationis inito per maritū de rebus dotalibus: lꝫ nūc soluatur matrimoniū agit tamē contra maritū vel heredē eius ad restituendū vtilitatē quam percepit pro futuro tempore. vt no. in.l.si filio.§.si vir in quinquenniū.ff.sol.mat. ⁊.l.diuortio in prin. eo.tit. ita ecclesia seu successor debet stare ꝯtractui inito nomine ecclesie per ꝑdecessorē: lꝫ possit agere contra heredē defuncti. argu. d.c.ex presentiū. de pigno. xij.q.ij. quicūqꝫ. ⁊ hoc tenuit Hoff. in.c.fin. ne ꝑla. vices suas. Arch. in.c.alienatis.xij.q.ij. ⁊ Bal. in.l.iubemꝰ.C. de sacrosan. eccl. ⁊ sic limita glo. in.d.c.fi. ⁊.c.alienationes. Si autē heres non est soluēdo: tūc agitur cōtra conductorē respectu futuri temporis: qꝛ potuit cogitare hoc euenire posse. ar.l.si quis domum. tenet Hoff. ⁊ Archi. in dictis locis ꝑalleg. Illa tamen.l.si quis domū. quā all. nō probat id ad qd inducunt. loquitur enim in vsufructu qui cōtraxit nomine ꝑsonali qd habebat: sed nos loquimur in prelato qui cōtraxit nomine ecclesie in casu licito: nec recipere ꝑ prius pecuniam est damnū: imo est vtile ecclesie: sed ex alio saluo: sꝫ hoc dicā vt conductor hoc casu nō sit tutus: qꝛ ex quo non apparet de vtilitate ecclesie ⁊ eius heres non est soluendo satis constat prelatū culpose ⁊ malitiose pecuniam per presens recepisse pro futuro tēpore ⁊ ex culpa prelati nō debet ecclesia teneri si aduersus ꝑlatū vel eius heredē ecclesia non potest seruari indēnis. vt in.l.fi.ff.de admi.tuto. ⁊ ita no. voluit Inn. in.c.cum deputati. ꝓpe fi. de iudi. vbi dicit ꝙ ex culpa ꝑlati adhibita tenet locus insolidū si potest seruari indēnis aduersus ꝑlatū: al's nō. Et credo ꝙ si ꝑlatꝰ dolose ꝑcepisset pecuniā pro futuro tēpore vt ipse lucri faceret ⁊ cōstet de dolo per coniecturas ꝙ tunc ecclesia nō tenet stare etiam si posset seruari indēnis aduersus heredē seu prelatum: qꝛ dolus nō nocet ecclesie: sicut nec dolus tutoris nocet pupillo. vt.l.dolus.ff.qñ ex fa.tut. no. Inno. in.c.cum deputati. facit reg. delictū prelati. de reg.iur.li.vj. ⁊.xvj.q.vij. placuit. Si autem percepit pecuniam autoritate superioris: vt ꝑsupponimus hic in themate: tūc est magis dubiū. quo casu dico ꝙ si heres est soluendo agetur contra heredem ⁊ non cōtra cōductorem: sicut dixi in ꝑcedenti mēbro. ⁊ fortius hic vbi interuenit autoritas superioris nec ꝑsumā vere vel ꝑsumptiue in vtilitatē ecclesie: lꝫ enim autoritas prelati faciat prima fronte ꝯtctus pro vtilitate ecclesie ꝑsumi. arg.c.eius qd no. Bal. in.j.consti. in vsi.feu. ⁊ arg.c.nisi. de prebē. non tñ presumitur versum: nisi aliter probet vere vel ꝑsumptiue. vt ipsemet Bal. voluit in auf. hoc ius porrectū.C.de sacros.eccle. ⁊ facit in.c.j.de re.eccle.nō alie.li.vj. ⁊ quod no. in.c.quod quibusdā. de fideiuss. Si autem heres ꝑlati locatoris nō est soluendo. tūc satis pōt dubitari ꝓpter autoritatē superioris: quo casu puto qd autoritas supioris nō fuerit interposita ex aliqua rationabili causa vel sine cause cognitione cōductor nō erit tutus. sed ꝓcedit qd.s.dixi. qñ autoritas non interuenit. arg.l.nō est differentia.ff.de auto.tut. ⁊ in.l.magis puto.§.illud. ⁊ in.l.j.de re.eoꝝ. nec superior sine causa pōt ꝑiudicare bñficio iuris interponendo suā autoritatē. vt in.c.j.de reb. eccle.non alie.lib.vj. ⁊ eoipso ꝙ non apparet de cognitione nō ꝑsumā legitimā causam vt ecclesie obligetur pro futuro tpe. argu. in iuribus ꝑalleg. ⁊ in.l.j.§.hoc autē.ff.ne vis fiat ei. ⁊ facit qd no. Inn. in.c.j.vt eccl.benefi. ⁊ Fed. ꝯsi.xxiij. facit fm hos.c.fi.ne ꝑla.vices suas. Si autē fuit exꝑssa aliqua causa rationabilis in interpositione autoritatis que in veritate suberat nō habuit effectū ex culpa ꝑlati superuenientis: vt qꝛ non expendit pecuniā illam in causam expressam tunc satis credo illum cōductorē esse tutū quia satis est ꝙ legitime ⁊ pro vtilitate ecclesie ꝯtraxit: nec aliter tenetur probare versum: sed prelatus qui interposuit autoritatē debet esse solicitꝰ vt pecunia expendat in vtilitatem ecclesie: vt.l.magis puto.§.illud. Si aūt causa exꝑssa erat falsa tunc illa interpositio autoritatis nihil operatur etiā si fuit interpositum decretū. vt in.d.l.j. ⁊ in.l.magis puto.§.j.preal. ⁊ in.l.j.§.hec autē verba.ne vis fiat ei. ⁊ in.l.j.cum no. in.§.subuenit.ff.de fideic.lib. facit quod no. Bal. in.l.j.C.de pred.mino.sine decre.nō alie. Fateor tamē ꝙ si apparet de interpositione decreti omnia presumunt legitime facta nisi probet cōtrariū: vt no. Spe. in ti.de emp. ⁊ ven.§.nūc dicēdū. versi. breuiter scias. ⁊ Bal. in.j.consti. in vsi.feu. ⁊ quanꝙ hoc casu cū locatio fiat ad modicū tempus non sit necessaria interpositio decreti: tñ si interuenit est valde vtile: quia nō presumo cōtrahentē in aliqua culpa dādo pensionē pro futuro tēpore. ⁊ sic erit tutus cōductor etiā si heres prelati nō sit soluendo. vt.s.dixi. ⁊ facit qd no. Inn. in.d.c.cū deputati. vbi dicit ꝙ cessante culpa ꝑlati in ꝯhendo ecclesia in eiꝰ cōtractu tenetur insolidū: nec ex culpa superueniēte in nō cōuertēdo pecuniā in necessariā impensam debēt nocere cōductori. arg. reg. factum legitime. de reg.iur.lib.vj. secus putarē si superior simpliciter interposuisset autoritatē suam: ⁊ nō premisit cause cognitionē seu non appareat. tunc enim non ꝑsumā pro autoritate iudicis in obligādo ecclesiam pro futuro tēpore. argu.d.c.j.de re.eccle.nō alie. iuncta glo. versi. tractant. in fi. Et est differētia inter decretū ⁊ autoritatē ꝙtuꝫ ad hoc qꝛ decretū ꝑsupponit tacite causam fuisse allegatā ⁊ probatā ipsi superiori: iuxta no. per Bar. in.d.l.j.de pre.mino.sine decre.non alie. et fert snia pro qua ꝑsumit. Sed autoritas est simpliciter ꝯsensus autorizabilis. vñ nō includit in se cause cognitionē interuenisse nisi aliud appareat. pro hoc qd no. in.d.gl. in ver. tractat. ⁊ facit qd in simili no. Bar. in.l.sciendū. de ver.obl. ⁊ Inn. in.c.innotuit. de eo qui fur.ordi. susce. ⁊ de decreto seu simplici autoritate. vide ꝑ gl. in.c.j.de re.eccl.nō alien.lib.vj. per Bal. in.l.quecūqꝫ.C.de bo. que lib. ⁊ per Inn. ⁊ Anto. de but. in.c.cū ꝯsuetudinis. de consue. ⁊ hec sunt que sentio de hoc difficili dubio. ⁊ hec sunt reducēda oīa ꝯtria superius formata: ad que aliter respondere necesse est. ¶ Ad sextum dubiū arguit primo cōtrariā cōsuetudinem eꝑo nō ꝓdesse: ⁊ videtur hoc expressum in.c.cognouimus.xij.q.ij. vbi singulariter ꝓbatur cōsuetudinem introduci non posse nō solum vt quesita penitus subtrahant: sed etiam vt detur de antiquis reditibꝰ: sed de oblationibꝰ ⁊ alijs post modū obueniētibꝰ nil detur ergo ꝯsuetudine priuari: ⁊ sub introducta nō obstāte solui de oibus obuenientibꝰ tā antiquis ꝙ nouis ꝓuenientibus in vna: ⁊ eadem substantia duplici quodāmō iure cēseatur: vt in.d.c.cognouimus.xij.q.ij. ¶ Secundo arguit de.c.j.de ꝯsue. vbi patet cōsuetudinem ecclesijs grauosam introduci nō posse. Hec enim cōsuetudo vt eꝑs quātū cōferat satis videt grauosa ⁊ praua qm̄ vt dicit text. in.c. quatuor.xij.q.ij. nephas est si sacris edibus destitutis in lucrū suum ꝑsul impendia his deputata cōuertat. ¶ Tertio ꝓbat sic: certum est quartā deberi ex dispositione multoꝝ iuriū.xij.q.ij. concesso.c.ꝙtuor. ⁊.c.de reditibus. ⁊ in.c.cognouimus. ⁊.c.de vtilitate. cū multis alijs. si ergo cōsuetudo cōtraria nō valet tamē iuris dispositioni non ꝑiudicatur ex ꝯsuetudine nisi sit rōnabilis: vt in.c.fi.de consue. vbi imo cessat rō ⁊ veritas vestutas erroris dici potest. vt in.consuetudo.viij. dist. cōstat enim hanc carere ratione: imo appellat praua ⁊ nepharia vt in.c.quatuor. ⁊.c.cognouimus. ⁊ ꝓ hac etiā parte multa iura adduci possunt. de his q̄ fi. a ꝑla. pastoralis. de eccle.edi.c.j.xij.q.ij. vnio. xvj.q.j. monachus. cū multis simi. ¶ In ꝯtrium qd in talibus cōsuetudo sit attēdēda. faciūt.c.de his. ⁊.c.antiquos.x.q.j. vbi de hac quarta nō fit mētio: maxime in.d.c.antiquos. sed medietatē recipit episcopus: ⁊ aliam medietatem tribuit clericis. ad idem.c.requisiuit. de testa. vbi patet qd de relictis eꝑo vel ecclesie sit congrua diuisio īter episcopum ⁊ ecclesiam ad fabrice vtilitatem. ⁊ sic de directo videtur cōtra illud.c.cognouimus.s.alleg. ad partem negatiuam. ¶ Secūdo adduco no. per Hosti. ⁊ Io.an. ⁊ fere omnes doctores sequentes in

17 c.j.de ecc.edifi. vbi dicūt † qd in fabrica seu reparatiōe ecclesiarū ꝑmo loco attendenda est cōsuetudo: nam in quibusdā partibus populus ad ista tenetur, que consuetudo tanꝙ laudabilis obseruanda est: vt in.c.ad apostolicam. de simo. ¶ Secundo requiritur ad quartam deputatam fabrice. ¶ Tertio ad id qd habetur in.c.j.de eccle.edificā. ⁊ idem Archidia.xij.q.ij. in.c.quatuor. preal. patet ergo consuetudinē in talibus attendēdam. ¶ Quarto ad idem inducitur.c.fi.de his q̄ fiunt a maio. parte capi. vbi episcopi ⁊ canonici de reditibus suis ex speciali prouisione conferunt ad fabricam ecclesie ⁊ sic cessabit ibi ex consuetudine quarta pars fabrice deputata. ⁊ ita itelligit Inn. text. inducit qui dixit consuetudinē in talibus obseruandam. de sepult.c. certificari. ⁊ sic videtur ibi casus. de hoc iuncta glo. in verbo: cōsuetudinem. sed Innocentius nullam mentionē facit de preallegatis iuribus que expresse talē cōsuetudinem reprobare videntur. ¶ Quinto pro hac parte facit generalis consuetudo totius fere orbis quam papa scit ⁊ tollerat. Nam hodie vt videmus nō fiunt iste diuisiones

quartarum

quartarũ vt vna detur episcopis.alia ecclesijs seu canonicis seruienti bus.tertia fabrice.quarta pauperibus : prout traditur in illis iurib⁹ c.quatuor.c.de redditibus.c.concesso.cũ simili.sed canonici vt pluri mum habeãt prebẽdas suas distinctas a bonis episcopatus:z episco pus possidet z distribuit bona episcopatus:prout sibi vr̃.¶ Ad solu tionem deo propitio fauente:ac saluatoris genitricis adiũctis preci bus cõdescẽdens:vt omnino prorsus sileãt ꝯtraria quatuor casus in hac materia cõsidero.Prim⁹ est cũ ꝯsuetudo hoc on⁹ fabrice in aliũ ab episcopo transfundit:puta in populũ ciuitatis.z talis cõsuetudo laudabilis est z amplectãda.arg.de simo.ad apostolicã.z de quarta fabrice iure deputata poterit per episcopũ fieri aliud suũ z meritoriũ opus.argu.xij.q.j.videntes.z.xvj.q.j.idem dicẽdum eadem ratiõe si fabrica hz bona distincta:alias ad hoc onus sufficientia.Ad p̃dicta vide bonum tex.in.c.si propter tua debita.de rescri.lib.vj.vbi probat notabiliter consuetudinem induci posse vt fructus primi anni bene ficiorũ in certa diocesi vacãtium debeãtur fabrice ecclesie cathedralis. ¶ Secundus casus qñ nemini hoc onus fabrice incũbit:nec episco pus vult pretextu cõsuetudinis fabrice aliquid impendere:z sic eccle sie patiuntur ruinã seu difformitatẽ:z nõ valet ꝯsuetudo:z hoc casu loquitur tex.in.d.c.quatuor.vbi dicit̃ nephas esse si sacris edib⁹ desti tutis in lucrũ suũ p̃sul impendia his deputata cõuertat zc.¶ Ter tius casus quãdo pretextu cõsuetudinis vult impendere quartã nõ de antiquis reditibus:sed de nouiter obuenientibus,vel vult ꝯferre z etiam nõ valet cõsuetudo:quia non est rationabilis vt eadẽ substã tia diuerso iure censeat̃.z est ille proprie casus in.c.cognouimus.xij. q.ij.z tz Host.in sum.de eccle.edifi.§.j.in fi.¶ Quartus z vlti.casus qñ ex cõsuetudine ep̃s nõ deputat quartã sed aliam quotã:vel adiu uat quantũ potest fabricã.z forte nimis sit impotẽs ita ꝙ nõ lucri fa ciat sibi.z talis cõsuetudo vz z tenet.z satis rationabilis est.z p̃cedãt alia iura que de quarta ista nullam mẽtionẽ faciũt.nã prelatus eccle sie nõ debet mendicare vt reditus cõuertat in fabricã:sed de his q̃ si bi supersunt facere tenetur.vt ca.de his.de eccle.edifi.z quantũ face re põt iuxta possibilitatẽ suam.vt.d.c.si monach⁹.xvj.q.j.z si ecclesia fabrica indiget potest hoc casu cõpelli populus ad restaurãdũ. iuxta no.in.c.j.de eccle.edifi.valet ergo in hoc cõsuetudo vt nõ teneat̃ cõfer re precise quartã.sed iuxta possibilitatẽ porrigere auxiliũ.¶ Et ad uerte ꝙ data possibilitate ep̃i tenet̃ cõferre ad fabricã necessariã etiaz vltra quartã.vt no.dicit Inn.in.c.si.de his q̃ fi.a ma.par.cap.qd in tellige siue ꝯsuetudo habeat vt nõ deputet̃ q̃rta:siue sic.arg.c.si mo nachus.xvj.q.j.vbi dicit̃ prelatum debere cõferre ad fabricã data ne cessitate:quãto melius potest iuxta possibilitatẽ suam.¶ Ergo autẽ casu quo ista quarta de cõsuetudine nõ soluat̃ vel nõ sufficit possunt cõpelli etiã canonici ad cõtribuẽdũ.vt in.d.c.si.de his que fi.a maio. par.ca.z vide de hac materia p Jo.and.in.d.c.si propter tua debita. vbi dicit ꝙ si cõsiderato statu episcopi z capituli nõ superest eis tãtũ ꝙ sufficit ad necessariã fabricã ecclesie cathedralis potuerũt facere sta tutũ deputando fructus primi anni beneficiorũ vacantiũ ad fabricã ecclesie.Et videtur pro hoc probari in illo tex.dum facit mentionem de statuto.z facit.c.cõstitutus.z qd ibi no.de reli.domi.z in.c.j.de re. eccle.non alie.li.vj.per que iura z in eis nõ puto etiam certã partem fructuum beneficiorũ non vacantiũ poterũt deputare ad fabricã ne cessariã ecclesie cathedralis.s.ex reliqua parte rectores ecclesiarũ hone ste viuere z onera eccl'ie subire possunt.z idẽ dico de fructibus capelle respectu plebis cui subiaceret.vt no.Fed.cõsi.xxvj.Et hec ad indiui due trinitatis gloriam sufficiant.

¶ Questio.iiij.

1 ☞ Restitutionẽ beneficij ecclesiastici petẽs an teneat̃ iustificare pos sessionem ex titulo.
2 Crimẽ notorium beneficij priuatione dignũ an excludat ipsi⁹ bñfi cij restitutionem petentem.z nu.11.
3 Patrimonium z beneficium ecclesiasticũ habens an possit salua con scientia conseruato patrimonio de beneficio viuere.
4 Titulus in cõiugio carnali probari debet.
5 Destitutio allegari non potest vbi non fuit institutio.
6 Scientia z patientia superioris est sufficiens ad habendam possessio nem beneficij.
7 Agens possessorio circa principale quesitum nunquid teneatur iusti ficare possessionem ex titulo.
8 Restitutionem cõiugis petere quis non potest nisi probet ꝯiugium.
9 Beneficium ratione tituli debet iudicari tanq̃ res incorporalis.
10 Exceptio spõtanee renũtiatiõis an obstat petẽti restitutionẽ bñficij.
12 Crimen adulterij inducit probationem ipso facto.
13 Res est constituenda ad vsum destinatum.
14 Clericus habens patrimonium licitum relinquit parentibus.
15 Ecclesia non debet construi nisi prius dotetur.

TItius clericus ex sui benefi cij ecclesiastici reditibus patrimonio cõseruato vitã ducẽs ab eodẽ beneficio abiectus extitit z spoliat⁹ existens dicto beneficio renuntiauit sponte sibimet postmodum restitutionem petẽ ti tria obiecta fuerunt.Primo ꝙ possessionẽ petitaz ex titulo vel alio modo minime iustificabat.Secũdo post predictã spoliationẽ renun tiatio spõtanea fuit secuta.Tertio circumitu nomine petẽtis faculta tẽ priuandi dicto Titio reluctante tribuens z asserente ante obiecto rum discussionẽ restitutionem fiẽdam.¶ Ex predicto themate qua tuor thematis ordine nõ seruato dubia eliciuntur.Primum † an ec clesiastici beneficij restitutionẽ petẽs possessionẽ ex titulo vel alio mo do iustificare teneatur.Scd̃m an petenti beneficij restitutionem spõ tanee renũtiationis facte post spoliationẽ obstat exceptio.† Tertium vtrũ crimen notoriũ beneficiũ priuatione dignum excludat ipsius be neficij restitutionẽ petentem.Quartum † vtrum habẽs patrimoniuz z bñficium ecclesiasticũ valeat recta cõscientia salua cõseruato patri monio de beneficij reditibus vitam ducere.¶ Ad primum dubium multipliciter affirmatiue arguit̃.Primo sic vbicũqz res non est vni formiter possibilis.sed certo modo nõ tantũ potest probari illius rei possessio:nisi probetur ille modus cuius respectu res possideri potest. hoc probatur in.c.ex transmissa.z.c.ex parte.j̃.de resti.spo.vbi petens restitutionẽ coniugis habet probare coniugium saltem primo effectu validum quantuncũqz agatur possessorio.quod non cõtingit ex alio nisi quia libera persona possideri nõ potest etiam si in vinculis tenea tur.vt in.l.cum heres.in fi.z in.l.quamuis.ff.de acqui.posses.ideo ha bet probare respectu cui⁹ libera persona potest possideri.ad idem fa cit.l.j.ff.de rei vend.vbi vẽdicans liberã personam debet probare ti tulum legitimũ:quia libere persone dominium haberi nõ potest : sed beneficium ecclesiasticum rõne tituli non potest haberi seu possideri nisi mediante institutione canonica.vt in reg.j.de regu.iu.lib.vj.z in c.ex frequẽtibus.de institu.z pro hoc quia id dicimur posse ꝙ de iure possumus.xxij.q.ij.faciat homo.z.l.filius.de cõdi.insti.ergo non po test probari possessio bñficij nisi probetur titulus cuius nomine possi deri potest.¶ Secũdo probatur ex idẽtitate rationis:sicut † enim in cõiugio carnali titulus probari debet:saltẽ primo aspectu iustus : vt in predicto.c.ex trãsmissa.z.c.ex parte.ergo idem dicendum in coniu gio spirituali.arg.c.inter corporalia.de transla.prela.maxime cum in istis vertitur maius periculum:ergo cautius z strictius est agendum de elec.vbi periculum.li.vj.facit tex.optimus in.c.dudũ.ij.de elect.ibi dicitur quod anima dãnabiliter decipitur pro eo qui sine titulo in ec clesiasticis beneficijs introducit̃.¶ Tertio probatur sic:† vbi nõ fuit institutio nõ potest allegari destitutio:z per cõsequens non potest al legari spoliatio.de despon.impu.c.ad dissoluendũ.z in.l.decem.ff.de verb.ob.facit bene,c.quod vero non formatum.xxij.q.ij.sed cessante legitimo titulo non põt dici institutio.vt in.d.c.ex frequentibus.z in reg.j.de regu.iur.ergo nec destitutio:z sic nõ potest pretendi spoliatio nisi probet̃ titulus ratione cuius probatur institutio.¶ Quarto vi detur aperte probari in.l.ij.§.quedam.ff.de interdi.vbi dicitur ꝙ in terdictum de locis sacris z religiosis exhibendã habet annexam cau sam proprietatis.sic videt̃ ibi tex.quod sit probãdus titulus etiam cũ agitur de interdicto vel alio interdicto:quia in istis sacris non est da re nudum possessorium.¶ Quinto arguitur sic:beneficium ecclesiasti cum versatur circa incorporalia z circa diuinorũz administrationẽ z iurisditionẽ in foro cõtẽtioso z penitentiali exercendo:idest foro com petẽti sed incorporaliũ possessorium haberi nõ potest nisi conscientia domini.l.quoties.ff.de seruitute.z.l.iij.§.dare.ff.de vsufr.leg.z de ser ui.z aqua.no.Inn.in.c.bone.el.ij.de postu.prela.z.c.in literis.de res. spo.z de offi.ordi.conquerente.z in multis alijs locis.ergo non suffi cit probare nudã possessionez beneficij:sed oportet ꝙ ad minus pro betur possessio.¶ Ultimo adducitur.c.constitutus.de filijs presbyte. vbi petenti restitutionem fuit opposita exceptio ꝙ pater ipsius in ea dez capella ministrauerat.si fuit admissa exceptio concernens defectũ proprietatis ꝙ nõ prouenit ex alio:nisi ꝙ in istis beneficialibus non est dare nudum possessorium.¶ In contrarium ad partem negatiuaz primo adducitur.c.in literis.de restit.spolia.vbi dicitur prius debere agere de electione q̃ de canonica institutione:quia predo est s̃m iuris rigorẽ restituendus.que verba satis clare innuũt ꝙ in beneficialibus est dare nudum possessorium partibus.vt in aut.sed iã necesse.de do na.ante nup.z quod no.per Inn.in.c.plerisqz.de immuni.eccle.z per doct.in.c.is qui sedem.de spon.¶ Secundo probatur per.c. accepta. de restit.spolia.vbi videtur casus ꝙ exceptio spontanee renuntiatio nis obstat agẽti interdicto recuperande in institutionibus beneficia libus.¶ Tertio probatur ratione:ex quo enim post spoliationem re nũtiauit sponte purgat omne vitium violentie precedens:z ideo non debet posse agere de violẽtia preterita cum videatur huic iuri agendi renuntiasse sponte renuntiando illi rei circa quã violentia fuit anne xa.vt probatur in simili in.c.ij.quod metus causa.vbi patet qd si qs primo promisit soluere per metũ:postea soluit sponte:non potest vio lentiam seu metum precedẽtem allegare:cum sponte soluendo subla ta sit causa precedentis turpitudinis.Ad idẽ.l.si ob turpem causam. vbi dicitur ꝙ si promittẽs ob turpem causam conueniatur potest vti remedio exceptionis z repellere actorem:secus si postea sponte soluit cum tũc ex solutione spontanea videtur sublata precedens causa tur pitudinis.¶ Quarto arguitur si per renuntiationem perdit renun

tians omne ius qđ habebat in beneficio.nā ex solo animo perdit do- minium possessione existēte penes alium,vt in.l.si quis,§.differentia. iuncta gl.ff.de acqui.pos.videtur enim habere velle rez pro derelicto. l.ij,z.iij.ff.pro dereli.facit qđ no.in.c.super hoc.de renū,xvi.q.vj.ergo non debet posse petere restitutionē illius rei quam a se sponte abiecit maxime in beneficialib⁹ in quib⁹ nō potest sine peccato tenere sine ti- tulo.vt in reg.j.de reg.iu.in.vj,z in,c.ex frequētib⁹.de insti.z maxime hoc procederet si tenēs possessiones in beneficialib⁹ nō posset habere sine titulo,tūc enim excipiendo de renūtiatione defenderet se sup pos- sessorio. ¶ Pro solutione huius secūdi dubij examinādi sunt primo intellect⁹.c.solicite,z,c.accepta.de resti,spolia.ex quibus depēdet hu- ius dubij decisio.Nā.c,solicite.videtur velle ꝙ nō admittat hec exce- ptio cuius ꝯrium innuit.c.accepta.de rest.spo. ¶ Et sciendum ꝙ pro cōcordia illorum capitulorū quatuor dant solutiones. ¶ Primo ꝙ decr,solicite.cōtinet dispensationē ex eo:qꝛ auditur ille contra iuramē tum:de iure enim non debuisset audiri.per.c.accepta.sed certe hec so- lu.non est bona:quia intellectus iuriū non sunt trahendi ad gratias, vt no.Jo.an.in,c.ex parte.A.de testi. ¶ Itē ex solutione illius.c.nō potest colligi qđ ibi fiat gratia.Ad idez qđ habetur.s.in proe.vbi di- citur resecatis superfluis zc.Nā sic intelligēdo illud.c.esset superfluū cum nō apparet an sit in gratia. ¶ Secūda solu.est:ꝙ in.c.solicite.re- nunciauit metu z non corā suo iudice ideo non obstat renūtiationis exceptio.sed in,c,accepta renūciauit spōte z coram suo iudice.hec sol. colligit ex gl.c,solicite.que mihi non placet quo ad tex,quia nihil ibi de metu dr nec ponderat ꝙ non corā suo iudice fuerit facta. ¶ Ter- tia sol.ꝙ in.c.solicite.agebatur possessorio tm̄,hec enim solu.nimis re- stringit tex.in.c.accepta. ¶ Quarta solu.est,ꝙ in.c.accepta admittit exceptio renuntiationis facta ante oēm spoliationē:qꝛ illa concludit ad possessoriū.renūtiando enim dū existeret in possessione habuit rem ex toto pro derelicta z perdidit proprietatē z possessionē,in.d.l.si qs. §.differentia.ideo nō potest petere spoliationē,illa enim exceptio ad- mittitur tanꝙ cōcernēs defectū proprietatis z possessionis,sed in.c.so licite de rest.spolia.non admittitur exceptio renuntiationis facte post spoliationē,qꝛ cōcernit solum proprietatē z nō possessionē,Non enim potest renunciatio referri ad possessionē quam nō habebat illo tēpore ideo non debet admitti cōtra agentē possessorio vt in.c.literis.z in,c. item cū quis.eo,titu.Hec.sol.elicit,ex glo,c.accepta.z videtur ibi pla- cere Jo.An,z Inno.Et idem sentit Inno.in.d.c,super hoc.de renū, Nec obs.si dicatur ꝙ spōte renūtiatio videtur purgasse proximā cau- sam turpitudinis z violentie.arg.de.c.ij.z.iij.z in.l.si ob turpē.s.alle. pro affirmatiua.sol.enim hoc ꝯrium Inn.multipliciter in.d.c.super hoc,z vba z notabilis solutio est ꝙ i ꝯtrarijs solutio obsequēs est exe cutio actionis pcedētis.nec aliter pōt fieri solutio ordinata nisi pro- pter promissionē precedentē.ideo sponte soluēdo cū nō tenetur vide- tur libere tūc donare z purgare omne vitiū precedens arg.l.cuius er- rorem.ff.de reg.iu.sed renuntiatio sequens spoliationem nō ordinat ad actū precedētē vt executio illius cum ad multa alia potest fieri re- nuntiatio quā propter spoliationē precedentē,forte enim nō poterat proficere in illo beneficio vel alter sibi nō cōferebat vel cōsciētia de iu stitia tituli eum mordebat.Itē propter renūtiationē sic factā nō ac- cessit ius spoliati.iuxta not.p Bart.in.l.naturaliter.§.nihil cōmune. ff.de acqui.pos.Sed in cōtrarijs ius per solutionē accrescit ei qui me- tū intulit vel turpē promissionē recepit.Nam obstat ꝙ renuntiando videt rē pro derelicta habuisse,iuxta no.in.§.differētia. prealle.Nam vt sentit Inn.in.d.c.super hoc.pcedit enim hoc quo ad ius reale nō quo ad ius psonale inherens psone z sibi acquisita ex violētia sibi il- lata.nam interdictū vnde vi eit psonale lz in rez.in.l.si.ff.de interdi.z maxime qꝛ tali iure parte absente renūtiari nō potest,iuxta no.in.l.i, C.de pac.imo plus putat.d.Ant.in,c.solicite.ꝙ etiam si psente parte renūtiasset beneficio seu illi rei spoliate nō tolleret ius agēdi possesso- rio ex mente renuntiātis.Ego puto hoc verū nisi essemus in propha- nis z renuntians crederet ius suū sponte spoliare.tunc enim obstaret agēte possessorio exceptio renuntiationis:tū quia fundaret intētum excipiētis super pprietate z excluderetur agētis si essent notoria tātū; quia renūtiando illi spoliationi videt voluisse purgare vitiū spolia- tionis saltem respectu possessionis cōsequēde cum possessoriū sequat proprietatē vbi notoria est.vt in.c.dilect⁹.de cau.pos.z pprie.z in.l. pupillus.ff.de auto.tut.sed hec videt lec.cōmunis ad illū tex,ex qua infertur ad solutionē huius dubij ꝙ cum spoliat⁹ existēs renuntiauit beneficio non potest talis renuntiatio referri ad possessionē quam nō habebat quātuncunqꝫ esset spōtanea.nā ratio decidēdi,s.posita cō- cludit pariter ad spontaneā renuntiationē sicut ad nō spontaneā.sꝫ magis cōcludit ꝙ nō psumitur spontanea,vt sentit text.in.c.solicite. ¶ Sed cōtra hanc cōmunē lect.sic dispensatum ego fortissime oppo. nā per renūtiationē spontaneā siue non spontaneā psumptionē pce- dit hoc est necessariū.facit qđ no.Arch.in.d.c,j.de eo qui mit.in poss. lib.vj.Sed Inn.variat in.c.bone.el.ij.de postu.prela.solum requirit scientiā superioris dicēs ꝙ lꝫ sciētia nō sufficiat ad iustificandū posses sionem:sufficit tamē ad hoc vt possessio appareat euidenter iniusta.z hoc sufficit ſm eū ad agendū possessorio qđ est verbū notatu dignum in.c.ex parte.preall.solum requirit vt pbetur exercitiū actuū canoni- cis tm̄ cōpetentiū vel aliorū actuū si exercuit vt canonicus. Jo.and. in.d.addi.quo ad omne beneficiū tenet primam opi.Inno,scꝫ qđ ad minus probetur se fuisse possessorē potentia canonicorū admitētium istos tales actus.z sic ſm eū quale refugiū habet possessor sibi debet sufficere in odium violētie,z sic procedit dictū Inn.in.c.ex parte.an sufficiat pro re illū sic fuisse habitū z reputatū.Jo.an.in addi.Spec. in tit.de teste.§.nunc videndū.in ver.multum,videtur velle ꝙ sic p- bat realis ꝯtractus ; secus si verbis tm̄.arg.cle.si vnus.de sent.exc.z de priui.c.si propter.li.vj.do.Ant.multū sentit in hac materia . dicit enim ꝙ possessionem beneficij respectu tituli nemo habere pōt absqꝫ sciētia z patientia eius a quo pendet ius ꝯferendi seu trāsferendi:qꝛ hec est impropria possessio que nō potest haberi nisi per patientiā il- lius ad quem spectat ius trāsferēdi,all.l.iij.§.dare.ff.de vsufru.z in.l. quoties.de serui.quasi sentiat ꝙ ista possessio vl quasi ꝯsistat circa in- corporalia:cū habeatur respectu iuris administrādi:nec in canonico putat sufficere scientiam z patientiā Canonistarū:nisi quādo ab eis pendet potestas ꝯferēdi possessoriū trāsferēdi vel inquantū agitur de acqsitiōe possessiōis alicuius iuris cuius trāslatio depēdet a potesta- te canonicorū:vt in potestate eligendi vel interessendi capitulo z simi libus. ¶ Item lꝫ scientia,z patiētia superioris sufficiāt ad habēdum possessionē beneficij,nō tamē sufficiūt ad agendū possessorio si ab illa possessiōe deiciat:qꝛ oportet aliter possessionē colorare:ex quo em̄ ap paret autoritas superioris est euidenter iniustus possessor cui nō com petit possessoriū:nisi superior aliquē actum fecisset per quem illū pro- basset:vt admittēdo ad osculū z similia.vt in.c.ex ore.de his que,fiūt a ma.par.capi.z de pben.dilecto.vel nisi antiquissima sit possessio:qꝛ eoipso ex hoc coloratur.pro hoc quod no.Inn.in.c.ij.de in inte.resti. ¶ Item ſm eū sufficit pbare titulū primo aspectu validū.vult ergo do.Ant.ꝙ respectu acqsitiōis beneficij sufficiat sola scientia superio- ris:sed respectu agendi possessorio oportet ꝙ aliter iustificet possessio vel pbādo autoritatē superioris:vel titulū primo aspectu validū vel lōgā possessionē:vel quid simile:z hoc dicit procedere nedum iudicis officio:sed etiam ad instātiā partis:quia als est euidēter iniust⁹ pos- sessor cui nō datur possessoriū.Et idē puto dicendū,z fortius si agat vti possidetis:qꝛ alias possessio psumetur clādestina vel euidenter in iusta que nō parit possessoriū.z hoc idem tenet Bal.in.d.cle.si vnus. hec sunt cōpēdiosa q̄ in hoc articulo difficili reperio scripta. ¶ Ego melius z acutius sentiētis iudicio semp saluo:primo puto quicquid in ꝯrium senserit do.Ant.possessio beneficij acquiri potest absqꝫ sciē- tia z patiētia supioris z primo induco tex.apertū.iij.q.i.§.patet . vbi dr speciale est in occupante illicito modo papatum vt possit inde ex- pelli absqꝫ iudicio cum nō reperiat superior hoc casu qui potest adiri sꝫ in alijs qualitercūqꝫ:z si per violētiā occupauerit bñficia : z tñ eps non debet inde absqꝫ judicis autoritate repelli:z si fuerint eiecti pñt petere in integrū restitutionē possessiōis.z sic aperte sentit possessionē in beneficialib⁹ posse acquiri absqꝫ sciētia z patiētia superioris:z qđ etiā illa possessio sufficit ad agendū possessorio recuperāde:z lꝫ dicta gratia non sit autorata cuz nō reperiat approbata iuxta no.in.c.ij. de rescr.per Jo.and.tamē sunt magne autoritatis. ¶ Ad idem ad- duco autoritatē Inn.i.c.bone.el.ij.de postu.pla.vbi apertissime vult ꝙ absqꝫ scientia superioris pōt acquiri saltem illicita possessio.sufficit enim sciētia illi⁹ qui possidet beneficiū:z adhuc plus dato ꝙ sine cau- sa possessoris potest acquiri possessio saltē naturalis que erit sufficiēs ad agēdū possessorio si repelleret a tertio.vt no.Bar.in.l.j.ff.de acqr. pos.facit qđ no,in.l.claz possidere.§.qui ad nundinas.z in,l.peregre. eo.ti. ¶ Item z tertio ex quo beneficium ex se est possibile z psona est capax:qꝛ cleric⁹,quare debet impediri acqsitio superioris sine licentia superioris:cū talis acqsitio ꝯsistat in facto solum enim reperit ꝯrium in laico:quia possidere rem spiritualē non potest.acquiri tñ denūtia- tionem z nō possessionē.vt in.c.causam.de prescr,z not,Calde.in.c.ex parte.de rest.spo.facit qđ no.gl,xiiij.q.j,in sum.vbi apparet,hoc post Hos.sentit Arch.in.d.§.patet. ¶ Quarto adduco tex.valde no.in.l. j.§.si vir.ff.de acqui,pos,z in.l.j.§.deijcient.ff.de vi z vi arma.vbi pa- tet ꝙ lꝫ acqsitio certe rei interdicat a iure.nihilomin⁹ possessio acqui- ri potest:quia possessio cōsistit in facto vt dicit tex.in.d.§.si vir,z talis possessio parit possessoriū si ab ea quis deijciat.vt in.d.§.deijcit lꝫ em̄ donatio interdicat inter virum z vxorez.tamē si donatio de facto fit transit possessoriū secuta traditione.vt in dictis legib⁹.Nec ob.tex.in l.si cum mulier.ff.de dona.inter virum z vxor.vbi dicitur mulierē nō posse possidere supradicto casu de iure ciuili.Intelligit enim dupliciter. Primo ꝙ non possidet ciuiliter;sed naturaliter sic;quia possessio apta est ad restitutionē sequēdā:vt,d,§,deijcitur.Secūdo intelligit ꝙ possidet etiam ciuiliter,sed tex.in.d,l.si cū mulier.debet intelligi quo ad effectum:quia cōtractus fuit inutilis,z hec opinio cōmuniter te- netur,vt ibi notatur.facit quod no.gl,z Joan.and.in,d,c,ex parte.z xiiij.q,j,in summa,Ita dicēdum in proposito ꝙ licet beneficium nō potest dici ipsius clerici sine canonica institutiōe:possessio tamen ac- quiri potest:z quod respondetur ad regulam,j.de regu,iuris.libr.vj. dum dicit beneficium non posse obtineri sine canonica institutione:

vt intelligatur

vt itelligat̄ respectu habēdi huiusmodi ⁊ obtinēdi vt sit rector. Et si
vis intelligere etiā respectu possessionis: dico ꝙ verbum licite: soluit
contrariū. dicit enim ꝙ licite non potest obtinere: ergo illicite sic. sicut
in. d. l. si cum mulier. ⁊ in. l. j. §. si vir. ꝓ real. Item inuasor ⁊ predo licite
nō possidet: tamen possidet: vt in. c. in literis. ⁊. d. §. patet. ⁊. l. cum fun-
dum. ⁊. l. si colonus. ff. de vi ⁊ vi ar. ¶ Item ⁊ quinto sicut ex postfa-
cto exempto titulo potest retineri possessio beneficij: vt satis colligitur
de mente. c. licet eṗs. de preb. lib. vj. ita ⁊ a principio facti. c. eum q. eo.
ti. ⁊ optime. cum nostris. ⁊ in. c. literas. de cōces. prebē. vbi tex. loquen-
tes de possessione beneficij dicūt ꝙ habent plurimum facti. ⁊ satis in-
nuunt ꝙ pōt illicite acquiri possessio beneficij. ⁊ quandoq; nō. vt ibi
not. gl. Ego adduco dños de Rota deci. iiij. in ṗn. vbi hoc sentiūt di-
centes ꝙ si vnus est intrusus ⁊ alius habet legitimū titulum nō pōt
iste agere nomine ecclesie q̄r videret̄ possessorē spoliare: ⁊ qđ nō licet.
Ad idem. c. per venerabilē. qui filij sint legi. ⁊ ibi no. ⁊ quod no. Inn.
in. d. c. literis. de rest. spo. non obst. l. iij. §. dare. ⁊. l. quoties. de serui. lo-
quūtur enim in acquisitione rei incorporalis que nō potest haberi si-
ne scientia ⁊ patientia possidētis. l. ij. de serui. ⁊ aqua. ⁊ vt no. Inn. in
d. c. bone. ⁊ in. c. cōquerēte. de offi. ord. ⁊ in multis alijs locis. sed bene-
ficiū est quid corporale rōne illius possessionis administrate. veniūt
enim alia per viā actionis. vt in. d. c. per venerabilem. ibi: qui preest lo
co ⁊c. ⁊ qđ ibi no. ad idē. l. si arrogauero. ff. de preca. ⁊. l. arrogato. ff. de
adop. ⁊ quod not. Inn. in. c. in presentia. ⁊ de proba. ⁊ gl. xi. q. vlti. si
qua mulier. ¶ Item hic in casu nostro posset habere patiētiā possi-
dētis beneficij etiam ratione tituli potest acquiri absq; scientia ⁊ pa-
tiētia superioris. ¶ Sed dubium est† nunquid circa principale quesi
tum agens possessorio teneatur iustificare possessionē titulo vel alio
modo: vt. s. dixi communis opini. est ꝙ sic. sed certe iudicio meo licite
opinio nullo iure fulcitur seu equitate naturali: vt satis colligi pōt ex
adductis pro parte negatiua: ⁊ ex his que satis subijciā in distinctio-
ne. Dico ergo ꝙ aut ius canonicum nō obstat petenti restitutionem
beneficij: vt quia est in vltima etate ad illud beneficium obtinēdum
⁊ habet alias qualitates a iure requisitas. de quib⁹ in. c. cū in cūctis.
de ele. nec possidet plura beneficia incorporalia: ⁊ tūc sufficit probare
nudā possessionē: nec est necesse aliter eam colorare: ex quo notorie nō
ꝯstat de defectu tituli. hoc apertissime videtur probare. d. c. literas. de
rest. spolia. dum dicit prius de violēta deiectione ꝙ̄ de canonica insti-
tutione querendū. ⁊ al's dixi de possessione iustificāda. ⁊ lꝫ quidam di-
cūt tex. illum multum nō facere pro ista parte: quia dicit nō est inqui
rēdum de canonica institutione. ⁊ sic pōderat verbum canonizata. et
sic erat satis iustificata possessio ex quo cōstabat de institutione. certe
istoꝝ ꝯsideratio satis colligit̄ ꝑ finem. c. vbi papa arguēs a minori di
cit ꝙ ⁊ predo dꝫ intelligere ꝙ etiam si opponebat̄ ꝙ prorsus sit intru
sus: ⁊ ꝙ nullā institutionē habuit nihilominus ante omnia fiēda est
restitutio: sicut qñ allegatur contra petentē qđ est predo. ⁊ pro hoc. d.
§. patet. iij. q. j. vbi aperte vult Gratian⁹ ꝙ qualitercūq; qs fuerit se-
dem adeptus: si de facto spoliat̄ est añ omnia restituēdus. ¶ Sed di
ces tu: si ita intelligo largo modo illum tex. sequeret̄ ꝙ notorie intru-
sus sit restituendus: qđ videtur contra no. per Inno. ⁊ alios in. c. con
stitutus. de filijs presby. ⁊. c. quoniā. eo. tit. lib. vj. vbi non restituit̄ ille
qui habet iuris presumptionē cōtra se ⁊ quoquomodo: ergo restitue-
retur ille de cuius iniustitia ⁊ defectu tituli notorie constat. ⁊ maxime
quia saltē iudex ex officio suo tali cum pacto restituere deberet bene-
ficium. ar. opti. in. c. cum nobis. de elec. ⁊. c. ꝯstitutus. ⁊. c. oblate. de ap
pel. ⁊ quod no. Io. and. post Host. in. c. cōquest⁹. de rest. spo. Respon-
deo ꝙ ille tex. debet sic intelligi. ꝙ sicut in reb⁹ prophanis restituitur
predo: ita eadē subtilitate seu rigore debet in bñficialibus restitui ille
qui allegatur predo: non autem deberet intelligi quando ꝯstaret eū
predonē fienda est restitutio: lꝫ ꝯ̄rium sentiat Inn. ibi: ⁊ exp̄ssius dñs
Ant. dicens restitutionē non fiendā cum pacto: sed ꝙ tex. dicit debet
intelligi ꝙ restituēdus est predo: idest ille qui allegat̄ predo ⁊ est in ve
ritate predo. sed de hoc nō cōstat nec debet quis admitti ante restitu
tionē ad hoc detegendū s̄m eum. sed certe illa litera vult ꝯ̄rium. nam
fundat se super legib⁹ ciuilib⁹: que aperte volūt etiā in casu certi pre-
donē restituendū: vt patet in. l. cum fundum. ⁊. l. j. §. qui a me vi. ⁊ in. l.
colonus. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ in. l. j. §. si predo. ⁊. l. bona fides. ff. deposi.
vbi dicit tex. ꝙ si predo vel fur deposuit. potest agere depositi reddēs
rōnem: q̄r eorum interest cū alteri teneatur ⁊ habet depositarios obli
gatos ex cōtractu que ratio habet locū quātūcūq; cōstet eos esse pre-
dones ⁊ fures: quinimo tunc habet locum ⁊ non aliter. ¶ Itē si nō
loquat̄ tex. ille in. c. in literis. quādo constaret eum esse predonē parū
faceret illa allegatio pape a minori. ¶ Nec ob. ꝙ restitutio nō debeat
fieri cū pacto: quia quo ad istū spoliatorem legitime tenet. vnde pōt
dicere quo ad te liberas edes habes. l. loci. §. cōpetit. ff. si serui. vēd. fa-
cit. l. fi. C. de rei vend. ¶ Item fit sibi restitutio nō vt vsurpet ⁊ sibi re
tineat: sed vt dño habeat facultatē restituendi. argu. in. d. l. j. §. si p̄do.
ff. depo. Item iste agit de vi cōmissa in personā suā ⁊ interdictū est ꝑ-
sonale: licet sit in rem scripta. l. j. ff. de interdi. Nec ob. c. ad decimas. q̄r
loquit̄ qñ ius cōmune facit pro eo ⁊ contra petentē restitutionē: tunc
enim q̄r concurrit verus dñs non debet fieri restitutio ex quo constat

saltē presumptiōe iuris in defectū tituli. l. bona fides. ff. deposi. ¶ Ex
his declarat̄ multū intellectus istius. c. in literis. ⁊ patet multū bñfa-
cere qđ nō teneat̄ iustificare possessionē. ¶ Item facit equitas maxi-
me ex quo potest acquiri possessio per clericū etiā sine titulo vt. s. dixi.
⁊ satis innuitur in. d. c. in literis. ⁊ contra petentē non facit ius com-
mune: nec aliter cōstet de defectu tituli nō apparet aliqua alia equi-
tas vel humanitas: quia nō debet restitui ꝓbata possessione ⁊ spolia-
tione: imo iniquū esset restitutionē non facere: quia forte propter ino
piam seu defectū probationū potest iste auertere ius suū contra equi-
tatē. c. sepe. de resti. spo. Nec est aliquod ius ꝙ requirat hāc institutio-
nem possessionis. ergo nō est credendum propter opinionem ignora-
torū a cōibus regulis iuris: quinimo reperit̄ expresse ꝯ̄rium in benefi
cialib⁹: vt sufficiat ꝓbare possessionē ⁊ spoliationē. vt in. c. cōsultatio-
nibus. de offi. dele. ⁊. c. ex insinuatiōe. de procu. ⁊. c. cōquerēte. de rest.
spolia. ¶ Itē multū me mouet in hāc sniam qđ cū varia iura tā an-
tiqua ꝙ̄ noua ⁊ nouissima emanarunt super restitutione beneficioꝝ:
quod nūꝙ̄ in eis tacite vel exp̄sse fuit facta mētio de hac iustificatiōe
possessionis. imo potius innuit̄ oppositū: vt patet in iurib⁹ alleg. pro
parte negatiua. vt. ij. q. j. per totam illā. q. ⁊. iij. q. j. maxime. ca. reinte-
grāda. habem⁹ ergo pro ista parte negatiua regulā generalē ⁊ potissi
mam: pro qua facit reg. vt dicit gl. super rub. de reg. iu. lib. vj. ¶ Itē
habemus iura specialia in materia beneficiali: que aperte vident̄ cō-
cordare cum regulis q̄. s. sunt all'. Nō est enim sequēda cōmunis opi.
⁊ euidēter male dicit: ⁊ ꝓbabilib⁹ rationib⁹ ꝯuinci pōt: dicit Io. an.
in. c. j. de cōsti. ꝓ cuius dicto ⁊ ad excusationem meā reprobādo hanc
communē opi. ⁊ maxime illam quā. j. subijciā. elegantissime facit tex.
in. l. j. C. de vet. iure enu. vbi dꝛ nō esse multitudine autoꝝ iudicandū:
cū possit vnius forsitā deterioris sententia ⁊ multos ⁊ maiores in ali
qua parte superare. nec etiā puto ꝙ iudex ex officio suo possit añ resti
tutionē exquirere titulū vel iustificationē possessiōis: quia iura volūt
ante omnia restitutionem fieri. nec est ꝯueniens vel equū vt quis liti-
get existēte eo spoliato. d. c. frequēs. de resti. spo. li. vj. ⁊. iij. q. j. ꝑ totū.
nec aliquid iste poterat qđ prius nō habuit: restituat ergo in pristinū
statū: ⁊ demū superior si vult inquirat ex officio. ⁊ hoc apertissime ꝓ-
bat tex. in. c. ex insinuatiōe. in fi. Nec dꝫ iudex instātia ordinaria sup-
plere ex officio ex quo nō apparet peccatū manifestum. iuxta not. per
Io. and. post Cōpostel. in. c. mādatū. de rescri. hoc ꝓcedit quo ad pri-
mum membrū quādo ius cōmune nō resistit petenti restitutionē. Si
vero ius cōe resistit: vt puta quia possidebat duo beneficia incōpati-
bilia: vel patiebat̄ defectū in etate respectu illi⁹ bñficij: vel quid simi-
le: tūc est magis dubiū. Io. and. videtur sentire in addi. predicta ꝙ te
netur ꝓbare titulū etiā si ius nō mouebat intētionem possidētis. per
no. in. d. c. constitutus. ⁊ sic videt̄ recedere a gl. quā posuit in. c. ad de-
cimas. de resti. spolia. in. vj. ⁊ de prescri. eo. li. vbi dicit non sufficere ꝙ
ius faceret cōtra petentem restitutionē: ⁊ fundaret intentionē possi-
dentis. restringit tamen illud dictū in dicta additiōe in matrimonio
carnali spirituali. ⁊ hāc opi. videtur sentire do. Ant. in. d. c. in literis.
¶ Ego tamē puto ꝙ hoc casu debet fieri restitutio etiam non docto
prius de titu. ad hoc all'. tex. apertū in. d. c. ex insinuatiōe. vbi ille pos-
sidebat archidiaconatū ⁊ p̄bēdā qua simul iure cōi: maxime scđm tē-
pora illius iuris haberi nō possunt. de preben. ca. cum nō ignores. ⁊. c.
quia intantū. de cle. non resi. cōquerente. ⁊ quod not. in. c. j. de ꝯsue. li.
vj. ⁊ nihilominus mādatur ibi prius restitutio ꝙ̄ inquirat̄ de titulo
aut colore possessiōis: imo plus erat ibi: quia vltra illā p̄sumptionem
iuris erat alia p̄sumptio. s. sententie late ꝯtra illū: lꝫ ꝓcuratore reuo-
cato: facit. c. referente. ⁊ quod ibi no. de preben. Nec ob. c. ad decimas.
quia loquitur vt ibi no. in gl. quando ius cōmune fundat intentionē
possidentis ex quo eñ tunc cōcurrit cū dominus grauat̄ modo dete-
riori probandi. arg. l. bona fides. sec⁹ vbi pro spoliante ius cōe nō fa-
cit. nam tunc est valde odiosus spoliando alium etiā si ius ille nō ha-
beret. arg. l. non est singulis. ff. de re. iur. Nec ob. no. in. d. c. cōstitutus.
super quibus se fundat Io. an. quia illa loquunt̄ quādo per ꝯfessio-
nem vel ꝓbatiōes admissas cōstat de defectu tituli: tunc est fienda re
stitutio ex quo manifeste cōstat de defectu tituli: nec spoliatus hꝫ ali-
quā p̄sumptionē ꝓbationis: ex quo ꝯfessio vel ꝓbatio est in oppositū.
sed in casu nostro secus est. q̄r ratione possessionis in qua erat ius pre-
sumitur ꝙ poterat habere aliquem titulū possidendi. ⁊ de hoc est tex.
no. in. d. c. licet eṗs. de p̄ben. lib. vj. vbi dicitur ꝙ lꝫ habēs beneficium
curatū recipiat ꝯsimile ⁊ sic s̄m iuris dispositionē sit priuatus primo
per. c. de multa. eo. ti. tamē eṗs nō debet illum spoliare nisi prius cita-
tiōe premissa: quia posset sibi cōpetere ius retinēdi vtrūq;: vt ibi dicit̄.
Ad idem similis tex. in. c. ordinarij. de offi. ordi. li. vj. vbi dicit̄ eṗs sta-
tuere terminū possidentib⁹ bñficia incōpatibilia: vt ꝓbent de iure reti
nēdi: nō aūt debet prius spoliare. ecce ergo ꝙ ius non resistit intantū
qn respectu spoliatiōis nō habeat titulū. Si ergo non lꝫ eṗo spoliare
iuris ordine nō seruato iuris resistentia nō obstante: nihilomin⁹ lice-
bit priuato qui nō pōt moueri nisi ex zelo malo de possessione ꝓpria.
¶ Item ex quo ius inhibet spoliationē iuris ordine nō seruato: qua
re sic de facto spoliatus non debet ante oia restitui cū cōcurrat odiū
spoliātis ⁊ fauor spoliati. quis eñ diceret ꝙ si in casu illi⁹. c. licet eṗs.

etiam superior spoliaret possessorē non seruato iuris ordine:quia non
deberet ante omnia prius fieri restitutio.al's enim de facili veniremꝰ
contra mentē illius.c.licet episcopus.z.c.ordinarij.ꝓalleg.Et dareť
materia spoliādi possessorē.qđ sonat in absurdū:ex quo enim ius tole-
rat ne spolietur iuris ordine non seruato:quia posset cōpetere ius reti
nendi.quare si cōtra iuris dispositionem spoliať non debet ante oīa
fieri restitutio:profecto nulla equitas suggerit oppositū.z per hoc su-
stinetur gl.in.c.ad decimas.z in.c.j.de rescrip.lib.vj.Sed vbi notorie
ꝯstet de defectu tituli:puta per ꝯfessionē vel ꝓbationē vel sniam,tūc
fateor:qꝛ denegāda esset restitutio z iudex rōne facti manifesti debet
spoliare ex officio,iuxta ea que no.in.c.cū nobis.de elec.z.c.abbate,et
c.ꝯstitutus.de appel.z qđ no.Inn.in.c.ad nostrā.el.ij.de iureiu.z per
Bart.in simili in.l.iiij.§.hoc autē iudiciū.ff.de dam.infe.z hec sunt q̄
sentio hic in vltimo z difficillimo articulo.¶Nūc rūdeo ad rōnes et
iura.s̄.alľ.pro parte affirmatiua.z primo ad primū articulū dico ꝙ
ꝓcedit qñ iura resistūt iuri habēdi z possidēdi sine titulo:z eo nō ap-
parēte ꝑsumūt iniustitiā:vt in iuribꝰ alľ.in ꝯrio.Non em̄ potest liber
homo possideri etiā si detineať z ligetur,vt in.d.l.si heres,in fin.ff.de
8 acquir.pos.¶†Ideo nō pōt quis petere restitutionē ꝯiugis nisi pro-
bet cōiugiū.nam ex sola cohabitatione ius canonicū presumit adul-
teriū.xxx.q.v.alter.¶Itē ex parte restituētis datur incapacitas nisi
probeť titulus.merito habet ꝓbare ea que tribuūt facultatē possiden
di.sed in casu nostro beneficiū ex se est possedibile.z persona petēs euz
sit clericꝰ est possessionis capax:z in dubio ꝑsumenda est iusta posses-
sio cū clericus non deberet esse sine beneficio.de ꝓben.c.cum secūdum.
z.c.episcopꝰ.imo ꝙ plus est ꝑsumiť iusta possessio etiā cum quis possi
det plura bñficia incōpatibilia quo ad hoc vt nō spolieť iuris ordine
nō seruato.vt in.d.c.licet eps.z.c.ordinarij.z ad reg.j.de reg.iu.in.vj.
satis.s̄.respōdi.¶Et per hoc infero ad solutionē secundi argumēti.
dico enim ꝙ cū matrimoniū carnale z spirituale procedunt a pari:sed
in multis differūt:vt patet per Ioā.and.in.c.tue.de spōsa.z in.c.nr̄o.
aperte patet dissimilis rō per ea que proxime dixi.¶Ad.c.dudū.re-
spōdeť ꝙ ex quo prius erat in possessione presumēdum est ꝙ legitime
possidebat,saltē quo ad hoc vt prius fiat restitutio:vt probať in.d.c.
ex insinuatione.z.c.ꝯquerētē.¶Item superior facta restitutione po
terit ex officio inquirere,iuxta no.per gl.in.j.regu.de regu.iur.lib.vj.z
pro hoc in.c.licet heli.de simo,Item facit gl.in.c.dudū.¶Ad tertiū
arg.ꝙ vbi non fuit institutio non cadit destitutio zc.Rūdeo ꝙ illud
ꝓcedat respectu tituli nō autem respectu possessiōis:quia ex quo ha-
bebat possessionē z ab ea fuit deiectus satis pōt se reintegrare ad suā
possessionē,vt etiā vult text.in.d.§.patet.z ibi probat.¶Ad quartū
arg.de.l.ij.§.quedā.ff.de interdi.de qua videť facere festum Io.an.in
addi.predicta.dico ꝙ nō pōt producere nec debet intelligi in casu no-
stro:quia si haberet annexam cām ꝓprietatis esset contra cle.istaz de
cau.poss.z ꝓprie.vbi ꝑsupponiť ꝙ pōt suspēso petitorio procedi in so
lo possessorio.que verba clare inducūt ꝙ etiā in beneficialibus se pa-
rata est causa ꝓprietatis z causa possessionis.Ad idē text.de rescr.ex
parte.de rest.spo.cū ad sedē.cum simi.z alia iura.s̄.pro hac parte alľ.
sic intelligo ergo illam.l.quādo quis nomine ꝓprio nō vt rector eccle
sie agit:vt in interdicto de locis sacris vel religiosis.quia cum illa nō
sint in bonis alicuius,vt insti.de re.diui.§.nullius.nō potest quis di-
cere se illis spoliatū nisi ꝓbet titulū,Sed nos loquimur qñ petit resti-
tutionē vt rector z administrator eccľie:quo casu lz possideat ꝑsumi
debet licita possessio ex quo clericus est vt possidebat.de ꝓbē.cū secun
9 dum.z.s̄.plene dixi.¶Ad quintum argumētū†ꝙ beneficium rōne
tituli debet iudicari tanꝙ̄ res incorporalis.z sic debet reqri patiētia
dñi in acquisitione.dico ꝙ beneficiū est quoddā corporale:z eo ipso ꝙ
habet corpus ecclesie potest ratione illius administrationis:al's pos-
sessionis administrare,veniūt enim alia per viā accessorij: vt in.d.c.ꝑ
venerabilē.q filij sint legi.hinc videmus ꝙ expulsus a corpore ecclesie
iurisditionē nō exercet:z speciale in expulso episcopo.vt no.in cle.j.de
foro cōpe.Ad predicta facit.l.cū arrogauero.ff.de ꝑc.z.l.arrogato.ff.
de adop.z quod no.Inno.in.c.in ꝑsentia.de ꝓba.z gl.xix.qō.vlti.si
qua mulier.¶Item posset hic haberi patiētia possidendi ipsuz bene
ficium absq3 scientia superioris,iuxta no.per Inn.in.d.ca.bone.el.ij.
de postu.ꝑla.¶Ad vltimum argumentū.d.c.cōstitutꝰ.de filijs.ꝑsb.
dico ꝙ nō facit ad hoc.ibi enim si bene pōdereť dicit ꝙ petēs restitu-
tionē debeat iustificare possessionē:sed admittitur exceptio defectus
proprietatis.Obstat tamē aliter inquantū non fit incontinenti resti
tutio ꝓbata nuda possessione.Sed rūdeo ꝙ illud.c.multipliciter in-
telligiť:vt ibi no.Inn.z Io.and.aliqui vero intelligūt ꝙ ibi fuit fa-
ctū ꝑtorio z possessorio.alij ꝙ possessorio tm̄:sed opponebať notorius
defectus proprietatis:qđ si veruz esset non debet fieri restitutio:vt.s̄.
dixi.vel si non erat notorius defectus oportet intelligi ꝙ ille actor de
iure suo cōfidēs ꝯsensit vt discutereť illa exceptio.simile in.c.j.de resti.
spolia.vel hoc fecit papa vt euitareť circuitus.sed alius iudex hoc nō
potuisset.al's aūt si illud ca.intelligereť simpliciter prout iacet:aperte
esset cōtra.c.in literis.z multa alia iura.s̄.alle.quod nō esset dicēdum
imo iura iuribus sunt ꝯcordāda.de elec.cum expediat.lib.vj.z hoc de
10 primo dubio dcm̄.¶Ad secundū dubium qđ est† an petenti restitu-
tionem beneficij obstat spōtanee renunciatiōis exceptio,Arguiť pri-
mo ad partem negatiuā qđ nō obstat:vt videtur de hoc casus expꝛs-
se in.c.solicite.de resti.spolia.ibi papa mādat inquiri quo tempore fa-
cta fuit renuntiatio,z cōstitutio facta post spoliationem mandat an
te omnia restitutionē fieri.sꝫ in casu nostro presupponit ꝙ iste Titiꝰ
renuntiauit spoliatus existens.ergo nō est renuntiatiōis exceptio ad
mittenda.Secundo ꝓbatur ratiōe petendi restitutionem nō obstat
exceptio defectꝰ ꝓprietatis.vt in.c.in literis.de rest.spo.z in.c.literas.
eo.tit.cum simi.sed renunciatio facta post renunciationē ꝯcernit de-
fectum proprietatis dūtaxat:nō aūt potest referri ad possessionē quā
nō habebat.vt no.in.d.c.solite.ergo non debet admitti cōtra petētē
restitutionem.¶Tertio ad idem induciť.c.super spoliatiōe.de ordi.
cog.vbi generaliter videtur ꝙ cōuentus super spoliatione nō est ad-
uersus restitutionem petētē si eū cōueniat audiendus nisi super pos-
sessione.sed huius renuntiationis post spoliationē exceptio nō cōcer-
nit possessionem:vt.s̄.dixi.ergo non est ipsam proponēs ante restitu-
tionē audiendus.¶Quarto arguit z aliter renunciatio beneficij fa
cta in manibus superioris q pōt inuitū destituere nō valet.vt in.c.qđ
in dubijs.z.c.admonet.z.c.nisi cum pridē.de renū.sed in themate no
stro nō presupponiť renūtiationem fuisse factā in manibus superio-
ris,ergo tanꝙ̄ nō preiudicans etiam respectu proprietatis nō est ad-
mittenda.Nec ob.si dicatur eam preiudicare quo ad renuntiationē:
quia vt dicit Hosti.in.d.c.qđ in dubijs.hoc nullo iure probať.qñq3
em̄ superior ꝯsentit:z ad nihil valet talis renuntiatio : qꝛ non potest
dissolui illud vinculū quo obligatus est ab ecclesia sine licētia supio-
ris vt in.d.c.veniēs.facit.l.legatꝰ.ff.de offi.presi.vnde bonꝰ tex.ꝓ di-
cto Hostiē.¶In ꝯtrariū pro parte affirmatiua ꝙ talis exceptio nō
obstet.videť ꝑmo ꝓbari in.d.c.solite.de resti.spo.z lꝫ.s̄.induxerim il-
lud.c.ad partem negatiuā:tamē nūc induco aliter.ibi enim papa re-
pellit exceptionē spōtanee renuntiatiōis qñ constat intercessisse post
spoliationē reddēs eā:quia ideo presumitur spōtanea.Si ergo ꝓ cer-
to ꝯstaret cām esse spōtaneam admittereť ratiōe cessante:quod est va
lidum in iure.xvj.q.i.generaliter.z.l.generaliter.C.de episc.z cle.sꝫ in
themate nostro presupponiť ꝙ fuit spōtanea:sicut in ꝯsimili dicimꝰ
ꝙ cōtra presumptionē iuris z de iure admittiť ꝓbatio in cōtrariū ꝑ
ꝯfessionē.z sic ad cōsequendā restitutionē bñficij nō sit necesse ꝓbare
titulū : nec aliter iustificare possessionē ex titulo cum nullum habeat.
¶Secūdo videtur probari si vis nō inferatur legitima.cle.vnica.de
cau.poss.z proprie.vbi dicitur quem posse non solū a principio agere
possessorio:sed etiam si intētauit petitoriū z possessoriū suspendet pe-
titoriū a se z ab aduersa parte intātū.z ꝓcedetur in possessorio solo. z
no.verbum solo.excludit ergo ꝓrsus petitorium.arg.c.j.z qđ ibi no.
de hereti.lib.vj.nō ergo esset solū possessorium:sed haberet annexam
causam ꝓprietatis:vel si haberet iustificaret possessionez ex titulo: nā
in solo possessorio quis nō arctať ad ꝓbandū nisi possessionē z deie-
ctionem.l.j.in prin.z.§.interdū.ff.de vi z vi arma.z.l.si qs destinaue-
rat.ff.de rei ven.¶Tertio hoc videť aperte ꝓbari etiam in beneficia
libus.in.c.cōsultationibus.de offi.dele.vbi aperte tex.innuit sufficere
ꝓbare possessionē z deiectionē.¶Quarto elegāter facit.c.ex insinua
tiōe.de ꝓcu.maxime in fi.vbi papa mādat executionē beneficij:eo so-
lo ꝓbato ꝙ ad sententiā latā cū ꝓcuratore reuocato fuerit facta spo-
liatio:z quod restitutiōe facta inquiri debet de institutiōe canonica.
¶Quinto facit.c.cōquerēte.de resti.spo.vbi ante omnia mandatur
restitutio etiam si prius eps pretendēs mixtā causaz spoliauit sine or-
dine iudiciario:z postea debet cōtēdi de causa legitima . fortius ergo
qñ priuata persona spoliauit.¶Sexto z vlti.faciunt oīa fere iura q̄
habentur.ij.q.ij.z.iij.q.i.per totū.que indistincte mandant prius re-
stitutionē legitimā fieri in bñficialibꝰ z alijs q̄ꝫ de aliquo obiecto dis-
cutiať qꝛ nō debet litigare spoliatus nec nudus ꝯtēdere:nec inermis
minime ꝓponere.de resti.spo.frequens.li.vj.¶Ad solutionē huius
dubij Christi eiusq3 matris nec nō z deuotissimarū virginū Agathe
z Lucie suffragio humiliter inuocato ꝯdescēdēs:sciēdū ꝙ varij varia
z varijs locis ꝯfuse z diminute scripserūt super hoc articulo.Ego aūt
attingendo materiā z si nō ꝓfundius saltē clarius ceteris eā sub qua
tuor pertingā opinionibus.¶Prima opi.habet titulū esse ꝓbāduz
licet agatur possessorio.pro hac opi.faciunt iura alle.ꝓ cōtraria par-
te:maxime reg.j.de reg.iu.lib.vj.z hanc opi.refert Archi.in.§.patet.
iij.q.j.z.c.eum qui.de eo q mit.in pos.lib.vj.Sed huic opi. vehemēter
resistit tex.in.d.c.in literis.z.c.item eum quis.eo.ti.z alia iura.s̄. alle-
gata ad partem negatiuam.Unde hec opi.a doctoribꝰ communiter
nō recipitur.Secunda opinio est quando ad instantiam rei conuēti
nō sit necesse ostendere titulū vel colorē possidendi ante restitutionē:
nec spoliās petendo hoc questionē referre:sed iudex ex officio suo an-
teꝙ̄ restituat debet se de titulo informare:z si de titulo legitime ꝯstat
vel saltem per ꝓbabilem presumptionē debet eum restituere . si vero
nihil cōstat de titulo restitutionē non faciet.¶Ex hoc infertur ꝙ si
ꝓponat beneficium esse reseruatum iudex ex officio de hoc cognosce-
re potest anteꝙ̄ restitutionem faciat.z hāc opinionem tenet Lap.de
castil.in sua allegatione.xxv.z sic dicit viua voce se audiuisse a Ioā.
and.in.c.ex parte.de restituti.spoliatorū.z dicit ꝙ hoc firmabat pro
vera

vera cõclusione.hanc eandẽ tenet Bar.in cle.j.de cau.pos.ꝛ ꝓprie.ꝛ sic fuisse obtentum in palatio apostolico.qꝛ in istis nõ daꝛ possessio sine titulo.vt dicta regula de reg.iur.lib.vj. ¶ Sed ex hac ratione infertur qꝺ etiã ad instantiã partis tenetur iustificare appellationẽ:qꝛ lꝫ ꝯuent⁹ super spoliationẽ nõ audiaꝛ sup ꝓprietate:audiꝛ tñ volens se defendere super possessorio.ꝛ ꝓponere põt qꝺ aduersarius nõ probat possessionẽ:vt in.c.olim.el.j.ꝛ cle.ij.de resti.spol.facit.c.fi.de ordi.cog. ¶ Tertia opinio habet vt nec ad instãtiã aduersarij nec iudicis offõ teneaꝛ spoliatus ꝓbare titu.vel iustificare possessionẽ vel sufficit docere de sola possessiõe per dictuꝫ.c.i literis.dꝫ.eñ iudex excludere aduersariũ i odiũ sui ꝛ actorẽ restituere:ꝛ postmoduꝫ officio suo si voluerit poterit inquirere sicut seruaꝛ in simili.in.c.cũ nobis.ꝺ ele.facit.c.ordinarij.de offi.ordi.lib.vj.vbi iudex ex offi.inquirit de tit.ꝯpossidẽtem. hãc opinionẽ tenuit recolẽde memorie dñs meus dñs Frãcisc⁹ de zabarellis olim cardinalis florentin⁹ et hanc opinionẽ aliqualiter sentit Inno.in.d.c.ex parte.de resti.spol.vbi reuocãdo quod dixi in.c.in literis.dicit canonicũ posse petere restitutionẽ iure canonicali dato ꝙ nõ ꝓbet eũ possessorẽ fuisse igressũ autoritate superioris vł exercuisse aliquẽ actũ ꝓportionabilẽ canonico dũtaxat sed satis ẽ ꝙ doceat se exercuisse aliquẽ actũ vt canonicũ aĩo inquirẽdi quasi possessionẽ iure canonicali sciẽtib⁹ illis quoꝝ itereſt.alibi aũt vt infra dicã aliter sentit idẽ Inno.huic opinioni videꝛ obstare.c.ad decimas.de resti.spo. regula pma de re.iur.lib.vj.sed.j.plenius attingam. ¶ Quarta opinio videꝛ esse cõis dñs qꝺ nõ teneaꝛ ꝓbare titulũ.sed ꝺbet iustificare possessionẽ ex titulo siue aliter tolerare:ꝛ hãc opinionẽ sentit gl.lꝫ nõ multũ aperte i cle.j.de cã pos.ꝛ ꝓprie.ꝛ eã allegat tot⁹ mundus.Sꝫ Ioã.and.opinionẽ suã circa hanc materiã melius declarauit ꝙ alibi in addi.spec.in tit.de resti.spo.sup rubri.immediate post pn.ꝛibi apertissime firmat ꝙ vbi nõ ꝯstat petentẽ nõ habere ius audiꝛ petẽs restitutio.sꝫ hꝫ iustificare possessionẽ.ꝛ hãc opinionẽ tenet pau.i dicta cle. vna.ꝛ dñs Ant.in.d.c.i literis.sed in mõ iustificãdi varie sunt opiniones vt refert Io.an.in addi.palleg. ¶ Quidã dicũt petentẽ restitutionem ꝓbare debere titulũ primo aspectu legitimum.nõ eñ venit i possessorio omne qꝺ requirit petitoriũ. Siĺe in matrimonio carnali i quo petens restitutionẽ nõ arctaꝛ ad ꝓbandũ titulũ necessario concludẽtẽ sed satis est ꝙ ꝓbet matrimonium legitimũ ex ꝯsensu nec admittũtur exceptiones defectũ intrinsecũ cõcernẽtes:vt no.in.c.ex parte.ꝛ i c.literas.ꝛ.c.ex trãsmissa.de resti.spo.ꝛ satis videꝛ hoc sentire gl.i.cle. vna dum dicit aliud est significare possessionẽ ex titulo:ꝛ aliud agere petitorio.Alij dicũt qꝺ satis sit ei ꝓbare autoritate superioris se i possessionem inductũ ad hoc vt restitutionẽ cõsequaꝛ.ꝛ hãc opinionẽ teten.Inno.in.d.c.in literis.vbi videꝛ velle et renuntiare iuri quod hꝫ i beneficiũ.iuxta nota.ꝑ glo.in.c.sup hoc.de renun.in ꝟbo causam.xvj. q.vj.in glos.ij.tenent dñi de Rota decisio.ccclxij.optime inducit i ar. cle.ij.§.sane de peni.vbi illa renuntiatio metu extorta per captionem ꝛ detẽtionẽ seculariũ potestatũ ꝓnuntieꝛ nulla:ꝛ inducitur ibi casus. vt ibi not.cum ergo i illo.c.solicite.cõstaret renũtiatiationẽ interuenisse tam per probationes ꝙ ꝑ confessionẽ partis:vt patet ibi in tex. vbi tñ mãdatur inquiri an precesserit spoliatio:ꝛ sic nõ dubitaꝛ interuenisse eam quomodo fit illi restitutio ecclesie cũ pacto tamẽ nullũ ius haberet respectu proprietatis.ꝛ sic notorie ꝺm illam datur vitiosus igressus cõtra ea.ei qui iuit in possessionẽ.ꝛ theorica ꝯmunis ẽ vt nũꝙ saltẽ in istis beneficialibus fiat restitutio cum inductione vbi alꝰ notorie constat de defectu proprietatis.iuxta not.ꝑ Inno.ꝛ Ioã. and. in.c.constitutus.de fi.presb.ꝛ in.c.cuꝫ ecclesia.de causa pos.ꝛ proprie. ¶ Secũdo ergo arbitror ꝑ hoc cõtrariũ hãc cõem lecturã restrĩgẽdã vt nõ ꝓcedat qñ renuntiatio fuisset facta etiã post spoliationẽ in manibus superioris:tñ quia illa presumi dꝫ spõtanea.arg.l.non est vero simile.ff.quod me.cau.ꝛeorũ q̃ not.gl.in.l.transactionis.C.de trãsac. tñ qꝛ ex quo constat eũ nõ habere ius in ꝓprietate:nõ debet sibi restitui beneficiuꝫ.lꝫ enim talis renũtiatio nõ referaꝛ ad possessionem quã nõ habebat.ideo posset agere pro dãnis ꝛ interesse tunc illatis: tamẽ debet fieri restitutio beneficij per supradictã rationẽ.Uñ i illo.c.solicite.nõ põderaꝛ interuẽtus superioris sicut i.c.accepta.ꝛ sic videꝛ ꝙ in d.c.solicite.nõ fuit facta renũtiatio in manib⁹ superioris.qñ autem fit renuntiatio beneficij non in manibus superioris: nõ perdit ius ꝙ habebat i beneficio:imo talis renũtiatio nõ tenet iuxta not.per doctores in.c.qꝺ in dubijs.de renun.ꝛ in.c.ꝙto.de restit.spo.nec etiã superior in casu huius.c.solicite: potuisse illam ratam habere: qꝛ.c. quod in dubijs.loquiꝛ spõte qñ in manu laicali.sed in casu nostro nõ apparet qꝺ i manu laicali. ¶ Itẽ qꝛ fuit facta post spoliationẽ.ꝛ sic nõ ꝑsumitur spotanea vt ibi ideo ad nihilũ valet renũtiatio nec quo ad ꝓprietatẽ nec q̃ ad possessionẽ merito talis exceptio non debuit admitti. et sup h̃ dico Ioan.and.post Goffre.nõ bene dicere inquãtum dicit ꝙ renũtiatio illa non ꝑiudicet renũtiãti q̃ ad possessoriũ:ꝑiudicare tñ q̃ ad petitoriũ.per.d.c.qꝺ in dubijs.ꝛ.c.accepta.hoc eñ dictuꝫ nõ procedit qꝛ aut interuenit autoritas superioris ꝛ debet preiudicare aut nõ interuenit et non debet preiudicare vt.s. dictũ est et pro hoc habetur clare intellectus illorũ iurium.ꝛ nullius remanet scrupulus. ¶ Et isero nunc ad solutionem nostri secundi dubij.dico enim:aut hec renuntiatio istius fuit facta nõ in manib⁹ superioris ꝛ ea nõ obstãte potest peti restitutio:qꝛ per talem restitutionẽ licet spontaneã non perdit iste quod habebat in beneficio iuxta no.in.d.c.quod in dubijs.ꝛ in.c.ꝙto quo ad se:quia nõ potuit a se abdicare beneficiũ.vt no.in iurib⁹ ꝑallegatis.ꝛ facit.l.legatus.ff.de offic.ꝑsi.aut renuntiauit in manib⁹ superioris.ꝛ tunc si de ea notorie constat obstat exceptio lꝫ nõ fundet intẽtionẽ excipiẽtis:quia superior ex renũtiatione beneficij nõ debet restituere beneficiũ ei q nullũ ius notorie habet.ar.c.cũ nobis.de elec.ꝛ.c. quoniam.de fil.presby.ꝛ quod no.in.c.ꝯstitutus.poterit tñ agere ad dãna ꝛ interesse tũc illata:vt no.Innoc.in.d.c.super hoc.superior tñ si cõstat de spoliatiõe nõ debet spoliatorem dimittere in possessionẽ beneficij:sed supplendo ex officio illum spoliare ꝛ licite alteri conferre.de prebẽ.de multa.Aut non constat notorie de renuntiatione.ꝛ tunc nõ obstat exeptio tanꝙ cõcernẽs defectũ proprietatis : vt in.c. in literis de ordi.cog. ꝛ.c.fi.cum similib⁹.Et per hoc satis patet respõsum ad omnia.s.allegata in cõtrariũ nisi ad argumẽtũ a cõtrario sensu sumptum ex.c.solicite. ¶ Nã si ibi põdereꝛ ꝙ nõ fuit spontanea:ergo si cõstaret ꝺ spõtaneitate sicut presupponitur in themate nostro obstaret obiectũ.ꝛ videꝛ arg.satis vrgẽs. ¶ Sed respõdeo dupliciter.Primo quo ad arg.a ꝯtrario sensu nõ vrget qñ reperiꝛ ꝯriũ in iure vel resultaret.clarũ enim in iure est qꝺ vbi notorie nõ ꝯstat de defectu ꝓprietatis debet fieri restitutio in istis bñficialibus ꝛ vbi notorie nõ cõstat nõ debet admitti exceptio defectũ proprietatis cõcernẽs:vt.s. plenissime dixi.Secũdo potest responderi ꝙ cõsideraꝛ ibi ꝙ nõ fuit spontanea ad maiorẽ exaggerationẽ duo titu i impediebãt illã exceptionem admitti. Primo:qꝛ cõcernebat defectũ ꝓprietatis.vt.s.dixi.Secũdo:qꝛ presumiꝛ talis renũtiatio post spoliationem facta nõ spõtanea.debet enim reduci illud.c.ad alias iuris regulas indubitatas.ꝛ hoc quo ad secũdũ dubiũ. ¶ Ad tertium qꝺ fuit vtrũ crimẽ notorium beneficij priuatiõe dignũ excludat ipsius beneficij restitutionẽ petẽtẽ.Arguo primo ad partẽ affirmatiuã.ꝛ sic notari⁹ criminosus est suspẽsus saltꝫ quo ad se:vt in.c.fi.de coha.cleri.ꝛ mulie.ꝛ amplius sine dispensatiõe administrare nõ põt.de tẽp.ord.c.fi.ergo non potest petere restitutionem beneficij cum nõ põt in eo administrare.i.c.fi.de cle.excom. min. vbi dicitur excõmunicatum eligi nõ posse pro eo:quia ad susceptionẽ eligitur a quorũ perceptiõe est priuatus.non ergo debet iste notorius criminosus audiri:cum nõ potest interdicto beneficio administrare. Secũdo de hoc videtur casus i.d.c.ad petitionẽ de accu. vbi ꝓcessus agitatus cõtra illum abbatem erat nullus propter iudiciarium ordinem non seruatũ:sed quia ꝯstabat de criminalib⁹ illius noluit illum restituere:sed voluit euꝫ manere priuatũ.ad idem facit.c.si constiterit eo.titu.ꝺm vnum intellectuꝫ vbi admissa fuit exceptio criminis cõtra petentẽ restitutionẽ lꝫ nõ iduceret priuationẽ tituli ipso facto. ¶ Tertio arguiꝛ sic.iste ꝓpter notorietatẽ criminis debet incontinẽti priuari. de accusa.euidẽtia.ij.q.j.manifesta.ꝛ.c.lothori⁹.facit.c.qm̃.ꝺfil.psby. ergo fortius dꝫ sibi restitutio denegari qꝛ turpius eijciꝛ ꝙ nõ admittitur.de iureiur:quẽadmodũ.ꝛ maxime hoc seruari debet in istis euidẽtialibus vt euitetur circuitus.de rescrip.cle.auditor.ꝛ infamibus porte dignitatis non patẽt.de exces.prela.inter dilectos.ꝛ in regula infamibus.de reg.iur.li.vj.Quarto ꝑ hac parte facit.c.significasti. de diuor.vbi patet.qꝺ cõtra cõiugẽ petẽtẽ restitutionẽ admittiꝛ exceptio adulterij.ꝛ hoc ad partẽ affirmatiuã.Ad partẽ ꝟo negatiuã non arguo:qꝛ satis patebũt argumenta ex solutione quã statim subijciam. ¶ In hoc articulo reperio dñm Anto.in.c.itẽ cũ quis. de.resti.spo. expresse tenentẽ istã partẽ.ꝛ idẽ sentit in.c.si cõstiterit ꝑalleg.nõ tñ moratur ꝑ oĩa supradicta:sed allegat dũtaxat.c.ad petitionẽ.ꝛ.c.si ꝯstiterit.de accusa.restringit tñ hoc dictũ in beneficialib⁹: mihi tñ hoc dictũ nõ placet dum scriberẽ sup.c.itẽ cũ quis.ꝛ hic infero ea que ibi ordinarie dixi.Moueꝛ primo:qꝛ quãtũcunqꝫ qs criminosus nisi crimẽ inducat priuationem ipso facto:licet tñ tenet beneficium anteꝙ priueꝛ ꝑ sñiam.nã ꝛ posset secũ ante sñiam dispẽsari.hoc ẽ no.dictũ Inn. in.c.cum nostris.de cõce.prebẽ.Et anteꝙ dispẽsetur iuste tenet anteꝙ priueꝛ.vt ibi dicit Inno.si ergo iuste tenebit : iniuste fuit spoliatus ꝑ violẽtiam:ergo debet restitui in pristinum statũ:cum sibi cõpetet ius prelature anteꝙ priueꝛ nec exceptio huius crimis est admittenda tẽpore nõ elidẽs actioneꝫ in iudicio deductam.exceptio enim debet esse talis ꝙ excludat actionẽ.l.j.ff.de excep.c.a nobis.de excep.de ordi.co. c.sed exceptio huius criminis non excludit hoc interdictũ.nec reddit petentem incapacẽ.presupposito qꝺ crimẽ oppositũ sit verũ : nihilominus remanet in iure suo:nec potest dici ꝙ debeat priuari exceptiõe probata:qm̃ exceptio non potest operari hũc effectum priuatũ.solum enim de sua natura operatur effectum exclusiuum:vt probatur i.c.ij. de ord.cog.et optime ad materiã nostrã facit.c.sup his.de accu. vbi crimẽ probatum per viam exceptionis cõtra clericũ nõ probãt facultatem priuãdi ex suis beneficijs sed dũtaxat operatur electiõeꝫ electi quinimo plus dico qꝺ etiaꝫ si ageretur petitorio non deberet admitti exceptio criminis si nõ inducit priuationẽ ipso facto:vt no.ꝑ rationẽ supradictã.Cõcludit Inno.in.c.inter dilectos.de exces.ꝑla.nec ratio notorietatis facit dictam rationem cessare.argumẽ.viij.q.ĩ.iiij. nõne. ¶ Itẽ huic sentẽtie aperte fauet.tex.in.c.fi.de ordi. cog. vbi dicit ꝙ

conuentus super restitutione non est aduersus restitutionem petentē nisi super restitutione audiēdus subijciēs rationē q; restitutio petita in hoc priuilegiata dignoscit̄ vt ipsuȝ intentās nō cogatur ante restitutionē suis positionibꝰ rn̄dere. Pōdero vniuersalē exclusionē spoliantis ꝯtra restitutionē petētē. Idē videt̄ innuere tex.in.d.c.itē cū qs vbi criminis exceptio repellit indistincte aduersus restitutionē petētē. Ad idē allego.ij.q.ij.⁊.iij.q.j.ꝑ totum.in quibus iuribus gn̄aliter dicitur ꝙ ante oīa etiam crimina tractanda restituendus est spoliatꝰ q; allegant̄ notorie q̄ nō sunt.de appell.ꝯsuluit.⁊ iste nō debet litigare spoliatus maxime super crimine.arg.optimū in.c.frequēs.de resti.spol.in.vj.vbi exceptio spoliationis quādoq; competit etiā ꝯtra tertium ꝓponētem crimina aduersus spoliatum ne ꝓpter inopiā seu eiꝰ actionē succūbat ⁊ ꝯtra spoliātem indistincte admittitur exceptio spoliationis ante restitutionē. Fortius ergo iste spoliatus q̄ ꝑoccupabat iudicium nō debet posse excludi a petitione restitutiōis propter exceptionē criminis propositā a spoliatore qui est odiosus ⁊ ꝑsumit̄ venire ad excipiēdū seu crimina ꝓponēdū nō bono zelo: sed propter inimicitiā vt valeat beneficiū vsurpatum interim retinere vt dicit tex.in.d.c.item cū quis. Sȝ multa statuta sunt contra spoliantem vt odiosum que cessant cōtra illos.arg.in cle.vna.eo tit.⁊ quod no.in.c.fi.de ordi.cog.⁊ in.c.literis.de resti.spol.⁊ multo fortius nō debet admitti exceptio criminis si crimē nō dicitur notoriū sed manifestū vt est tex.not.in.c.quia suspecti.iij.q.v. ¶ Et aduerte q; itelligo quod capiēdo manifestū pro notorio sicut intelligit ibi glos.in ver.manifestū atq; notorium crimē nō obstat petēti restitutionē ⁊ illā glo.videt̄ sequi Archi.allegādo pro cōcordia allegata per Inn.in.c.inter dilectos.de exces.prela. ¶ Sed nūquid iudex ex officio suo potest illum priuare ꝓpter notorietatem criminis deferēdo restitutionem puto sic dicēdū ꝙ aut vult priuare super eadē instātia iam inchoata in causa restitutionis.⁊ alius iudex a papa hoc non potest.⁊ ad hoc nō fuit actū nec agi potest.⁊ sententia debet esse conformis petitioni vt in simili notabiliter dicit Io.an.post cōpostel.in.c.mādatū.de rescrip. Aut vult ꝓcedere omnino ex officio suo extra instātiā: ⁊ tūc si est notorium facti permanētis ita quod nullo modo possit negari ꝙ de facili nō cōtingit: ⁊ tūc poterit iudex sententiare al's priuare: quia in hoc notorio nulla exigitur probatio vel solēnitas in procēdēdo: vt in.c.euidētia.de accu.⁊.ij.q.j.manifesta.⁊.c.quoniā.de fi.p̄sby.⁊ no.per Inn.in.c.ex pte.el.j.de verb.sig.frustra enim hoc casu fieret restitutio ⁊ euidenter eam petēs incontinenti veniret priuandus ⁊ circuitus euitādus est maxime in istis beneficialibus.de rescrip.cle.auditor.⁊ respectu superioris cessat odiū spoliationis.⁊ iste pōt esse casus in.c.ad petitionē.de accu.⁊ per hoc sit respondendū ad aliud.c.vltimum.papa hoc idē fecit de plenitudine potestatis: vt ibi no.gl. Aut nō est tale notoriū.⁊ tūc cū exigātur probatiōes vt in.c.sicut.de re iudi.⁊ per gl.in p̄alle.c.manifesta.⁊ defensio est experiētia rei.facit qd no.in.c.j.de offi.deleg.li.vj.debet ante omnia fieri restitutio: q; nec vidi contēdere ⁊c.quia spoliatus ꝑ priuatum habet priuilegiū ne exigatur ꝑ sententiā iudicis ante restitutionē: vt in.d.c.frequēs.⁊.c.si cōstiterit.de accusa.quod facit pro cōtraria parte dico qd hoc nō ꝓbat ad qd inducit̄. Intelligit̄ eniȝ ml'tipliciter: vt ibi no.nō em̄ potest intelligi in delicto notorio.⁊ satis colligitur ex textu ibi si conuentus fuerit ⁊c.quidam intelligit illū text. qd ideo contra petentem restitutionē admittuntur illa crimina: quia ibi facta fuit spoliatio post sententiā priuatā latā super illis criminibus vel ꝑm alios agebatur possessorio ille de sua innocētia cōfidēs fuit cōtentus vt prius discuterētur crimina obiecta.arg.c.j.de resti.spol. al's autē cū ibi crimina non essent notoria de directo esset contra illud.c.iteȝ cū quis.vel deducenda est illa decretalis ad dist.quā.s̄.formaui. ¶ Nunc respondeo ad illa cōtraria.c.formata. Et primo non obstat primū argumentū: q; ex quo nō est priuatus licite petit restitutioneȝ ratione tituli quē habet.nam poterit alius administrare donec priuetur vel secū dispēsetur.vt.c.fi.de cler.excō.loquitur de eo qui de nouo acquireret beneficiū: qd nō potest: ex quo est suspensus.⁊ idē in notorio criminoso.nō enim valeret electio de eo facta: vt in.c.cuȝ in cūctis de elec. Nō obstat argumētum scd̄m: q; satis.s̄.respōsum fuit. ¶ Ad tertiū vero dicēdū ꝙ lȝ possit priuari tn̄ anteq̄ priuet̄ non posset exceptio obijci.q; nō elidit actionē: vt.s̄.plene dixi.⁊ q; ille spoliator tanq̄ odiosus nō est audiendꝰ.

12 ¶ † Ad quartū argumentū de.c.significasti.rn̄deo qd crimē adulterij inducit priuationē ipso facto vnde pōt coniunx sua autoritate aliū repellere: vt no.glo.ij.in.c.fi.de adult.sentit Inno.in.c.inquisitioni.de sent.excō.facit.c.agatosa.xxvij.q.ij.⁊.c.dixit.xxiiij.q.iij. Et hec sufficiant quo ad tertiū mēbrū. ¶ In quarto ⁊ vltimo dubio qd fuit: an habens patrimoniū ⁊ beneficiū ecclesiasticum valeat recta conscientia salua reseruato patrimonio de beneficij reditibus vitam ducere. ¶ Arguitur primo qd non: ⁊ videt̄ de hoc casus in.c.fi.xvj.q.j.in fi.vbi dicit tex.qd qui bonis parentū ⁊ opibus sustentari possunt si quod pauperum est accipiūt: sacrilegiū profecto incurrūt ⁊ cōmittunt.⁊ per abusionē taliū iudicium sibi manducant ⁊ bibūt ⁊ per eadem verba loquitur tex.in.c.clericos.j.q.ij.ad idem.c.pastor ecclesie. His quibus sua sufficiūt nō debet aliquid irrogari: habenti dare nihil aliud ē q̄ ꝑdere.nec illis qui sua possideant dari sibi aliquid volunt sine graui peccato suo vnde pauper vicarius erat.idē c.item cum quis.eadem causa et questiōe.vbi inter cetera dicit nō est meū dicere quare peccatū cibis pauperum presumēdū suscipiunt: q; ecclesiam suaȝ iuuare proprijs facultatibus debuerāt suis expēsis insuper grauāt ⁊c.vel vbi ponuntur multa bona verba ad materiā facientia. ¶ Secūdo videt̄ singulariter ꝓbari per tex.notabilē ⁊ quasi singularē in materia.j.q.ij.sacerdos.vbi dicit̄ ꝙ clerici pauperes siue ex facultate siue ex ꝓpria volūtate: licite viuūt d̄ bonis ecclesie: q; ad ea accipiēda nō cupiditas eos ducit: sȝ viuēdi necessitas cogit ⁊ singulariter subiūgit ꝙ de talibꝰ clericis videt̄ dicere apostolus.qui ī sacrario operantur: que de sacrario sunt edāt ⁊ q̄ altari deseruiūt cū altari participent.⁊ vide ibi tex.qui latius prosequitur hāc materiā. Ad idē optime videt̄ concordare tex.in.c.illi.xij.q.j.vbi dicit ꝙ illi qui tā infirmi sunt vt possessionibus suis renūtiare nō possint.simul capiūt de bonis ecclesie et satis sine peccato illa retinent.⁊ sic apte innuit ꝙ tūc dȝ clericus d̄ bonis ecclesie viuere qn̄ nō habet patrimoniū vn̄ viuat.ad idē.c.ep̄s ecclesiasticarū.eadē causa ⁊.q.dicit̄ enim ep̄s habere ecclesiasticarū rerū potestatē ad dispēsandū: ergo oēs q̄ indigent ipse autē participare potest quibus indiget si bene indiget: ⁊ not.illa verba.si tamē idigēt.qui ergo habet patrimoniuȝ nō dicitur indigere: ꝯcordat.c.ep̄s.x.q.ij. ¶ Tertio in pricipaliter iduco.c.episcopꝰ.et c.tuis.de preben.⁊ de rescrip.postulasti.quibus cauet̄ epȝ nō arctari ad prouidēdum illis clericis q̄ ex proprio patrimonio viuere possūt. ¶ Quarto arguit̄ sic.deputata largitione fidelium ad certū vsū non possunt salua sedis apostolice autoritate ad aliū vsum deputari.vt ī cle.q; cōtingit.de relig.domi.

13 ¶ † Item q̄libet res cōstituenda est ad vsum destinatum.de appel.suggestum.⁊ de iureiur.quāto.sȝ bona ecclesie tradita ⁊ conseruata sunt ecclesijs: vt ex eis oēs indigētes sustētentur: vt in.c.vidētes.vbi tex.optimus.xij.q.⁊ alijs.s̄.allegatis.cum infinitis similibus ergo clerici habētes patrimoniū vnde vitā ducere possunt: non debent percipere de bonis ecclesiaruȝ: facit.c.sicut.xlvj.distin.nō enim bona tēporalia sunt seruata ecclesijs vt ꝓpinq clericorum ditent̄: sȝ vt iopes subleuētur.vt.d.c.ep̄s.xij.q.j. ¶ In cōtrariū pro parte affirmatiua qd possit pro reditibus beneficij cōseruato patrimonio vitaȝ ducere.induco.c.fi.j.q.ij.vbi dicit̄ ꝙ clerici oēs qui ecclesie fideliter vigilāt ⁊ deseruiūt: stipendia suis laboribus debita ꝑm seruitij sui meritū ꝑ ordinationē canonici a sacerdotibꝰ ꝯsequant̄.pōderādum em̄ est verbum omnēs.includit profecto tā pauperes q̄ diuites: al's ad quid dixisset omnes. ¶ Itē ponderāduȝ dicit stipēdia suis laboribus debita dātur ergo stipedia clericis deseruientibꝰ non propter indigētiam eorū sed ꝓpter labores sanctos quos sustinēt q̄ quidē ratio verificat̄ tam in diuitibus q̄ in pauperibus.dignꝰ ē em̄ mercenarius mercede sua.⁊ q̄ ad onus eligit̄ repelli nō debet a mercede nec ligari debet os bouis triturantis.de p̄bē.extirp.⁊.c.fi.d̄ magistris. Sed dic ꝙ ibi sentit tex.⁊ gloss.denario fraudari nō debēt in vinea dn̄i laborantes ⁊c. ¶ Secundo arguitur sic.episcopus visitās ecclesias sibi subiectas licite petit procurationeȝ ratiōe visitationis.vt in.c.cum ex officij.de prescript ⁊ ratione illius.c.quia nemo cogitur suis stipendijs militare. Et q; ꝑȝ Apostolū. Qui spiritualia seminat: nō est magnū si tēporalia metat. Certum est em̄ qn̄ q̄ ūcūq; episcopꝰ abundet licite petit procurationē: q; nō debet suis stipēdijs militare. Si ergo ep̄s q̄ habet ep̄atuȝ ⁊ ipsius subit onera nō tenet̄ visitare ecclesias inferiores gratis vt seruiat expēsis suis: quāto fortiꝰ clericus inferior non debet obligari ad seruiēdum beneficio suo cum reditibꝰ sui patrimonij.si enim cū oēs sint vna ecclesia.vij.q.j.nouatianꝰ.facit quod no.c.cum apostolica.de his que fi.a prela.non videtur ep̄s impendere officiū inferiori ecclesie cum reditibus episcopatꝰ: fortiꝰ nec clericus inferior cū reditibus sui patrimonij. Ad idem.c.cum ꝑȝ apostolū.de prebē.q̄ altari seruit viuere debet de altari ⁊c.vt ibi.

14 ¶ † Tertio probatur sic.clericus habens patrimoniū licite illud relinqt parentibus vel pauperibus distribuit: ⁊ de rebus ecclesie vitā ducit: vt in.c.sacerdos.j.qō.ij.ergo potest a principio licite dispensare patrimonium in cōsanguineos vel pauperes ⁊ viuere de bonis ecclesie: ex quo illi debitum impendit famulatū. ita videtur qd possit illud patrimonium conseruare vt suis illud in futurum relinquat: vel necessitatis tēpore cōmunicet eis et pauperibꝰ ⁊ viuere iterim de ecclesia cui seruit pro hoc victū suum habeat.xij.q.j.vbi dicitur qd christꝰ habuit pecuniā: vt necessitatis tempore suis ⁊ aliorum necessitatibus subueniret. sic ergo iste pro tempore necessitatis poterit patrimoniuȝ conseruare ⁊ de bonis ad suū vsum participare. ¶ Quarto deduco.c.quatuor.⁊.c.concessio.⁊.c.reditibus.xij.q.ij.in quibus dicitur ꝙ de bonis ecclesiarum cathedralium debēt fieri quatuor partes: quarū vna d̄betur clericis deseruientibus ꝑm eorum merita: et sedulitatis officiuȝ nihil distinguit si sint pauperes ant nō: nec dicitur quod tribuāt eis ꝑȝ indigētiam: sȝ pro sedulitate officij ⁊ ꝑm eorum merita.ad idem.c.charitatem.ea.causa ⁊.q.in fi.ibi.nāq; iustum est vt ille sequatur stipēdiū qui pro tempore suū cōmodare requiritur obsequium.concordat.c.q̄cunq;.⁊.c ecclesiasticis eadē cā ⁊.q.x.q.ij.precarie.facit.c.de multa.in fi vbi cum scientibus ⁊ nobilibus beneficiorum tamē certū est vel saltem verosimile quod nobiles habēt patrimonium sed non tenentur

illud expendere

illud expendere militando ecclesie vt propriis stipendiis militent ⁊c.
¶ Ad solutionē condescendens huius dubij saluatoris inuocato pre sidio dicens glos. ⁊ doc. in hoc multū variasse: ⁊ nimirū cū iura ⁊ ratio nes multuȝ ꝑ vtraqȝ parte videantur profecto vigere. Nā gl. in. c. qm̄. xvj. q. j. videt̄ velle intelligere omnia iura prohibentia extēsionē manꝰ ad bona ecclesiastica habētibus patrimoniū qn̄ clerici tales non deser uiūt ecclesijs: sed certe hec solutio nō satisfacit. tū etiā q: pauperes cle rici nil debēt ꝯsequi ab ecclesia si non deseruiūt l. c. ꝯquerēte: ꝺ cle. nō resi. maxime habito respectu ad tp̄s illorū iuriū qn̄ omne beneficiū re quirebat residētiam cū propter officiū sit principaliter fūdatū benefi cium: vt in. c. fi. de rescrip. li. vj. ⁊ qꝺ not. Jo. de lig. in cle. gratie. eo. titu. tum q: multa ex illis iuribꝰ loquunt̄ expresse in deseruientibus: vt i. ꝺ. c. illi qui. ⁊. c. ep̄s. ⁊. c. sacerdotes. cū si. gl. i. c. illi q. xij. q. j. ponit quatuor solutiones. ¶ Prima q: iura ꝓhibētia hāc accumulationē patrimo nij ⁊ beneficij loquunt̄ de cōstitutiōe: sed certe nō satisfacit ista solutio omnibus cōtrarijs cū ex eis plura dicāt quod tales iudiciū sibi man ducant ⁊ bibūt ⁊ qꝺ hoc nō faciunt sine graui peccato: vt. s̄. colligere potes partē negatiuā. ¶ Secūda solutio huiꝰ est ꝙ loquātur illa iura de clericis vagabundis. certe nec solutio ista satisfacit oībꝰ contrarijs cum nulla loquantur deseruientibus: vt innuit illud. c. qui accepturi erāt ⁊c. Si em̄ essent vagabūdi: nō fuissent aliquid accepturi. de appel. peruenit. ⁊ ꝺ cle. nō resi. ꝯquerēte. ⁊. c. fi. ad idē ꝑallegatū. c. sacerdotes. vbi expresse dicitur ꝙ illi debent de bonis ecclesie participare q nō habēt vnde viuāt. subiūgēs ꝙ de his intelligitur dictū apostoli. Qui altari seruit de altari viuere debet. ⁊c. q̄ sola ꝟba luce clariꝰ innuūt ꝙ loquā tur non in vagabūdis. imo in seruiētibus. ⁊ facit. ꝺ. c. episcopus. xij. q. j.
¶ Tertia solutio dat̄ ꝑ illa glo. ꝙ iura loquunt̄ de oblationibꝰ q̄ ta libus non sunt cōicāde. hec solutio etiā nō satisfacit omnibꝰ iuribꝰ su pra allegatis ꝑ ꝯtraria parte maxime. c. sacerdotes. j. q. ij. ⁊. c. ep̄s. xij. q. j. habētes patrimoniū possunt bona ecclesiastica habere nō vt sibi ser uiāt: sed vt distribuāt pauperibꝰ. sed hec nō est ꝓpria: imo sapit ꝯtra riā opinionē ⁊ pōt viuere ex reditibus bn̄ficij glo. in. c. clericos. j. qō. ij. cōfirmat aliqualiter de solutionibꝰ p̄missis: ⁊ vltra eas dicit ꝙ illa iu ra q̄ vident̄ ꝓbare vsum rerū ecclesiasticarū in habētibꝰ possunt intel ligi de quarta pauperibꝰ debita q̄ dari ꝓhibet̄ habentibꝰ: subiungēs ꝙ si habentes de bonis ecclesie suscipiunt vel absentes vl̄ presentes li cet non debeat eis denegari portio. q: nemo cogit̄ suis stipendijs mi litare mortaliter peccāt. p̄sertim si ex cupiditate sua reseruāt. Et ad uerte q: i ꝟ vltimo nō apparet an loquat̄ illa gl. qn̄ suscipiūt ꝺ quarta ꝺbita pauperibꝰ an de quibusdā bonis ecclesiasticis. ¶ Sed cōtra so lutionē p̄cedētē facit aperte dictū. c. sacerdos. qꝺ videt̄ velle ꝙ illud dictū q alteri seruit ⁊c. dȝ intelligi de nihil habētibꝰ ⁊ sic vr̄ etiaȝ ꝙ de quibusdā bonis isti abūdantes nihil debent habere. Inn. in. c. ep̄s. de preben. dicit ꝙ lȝ ordinariꝰ nō cogat̄ prouidere ordinario habēti ex patrimonio vnde viuere pōt: tn̄ nō credit ꝙ habēs beneficiū viuere debet de patrimōio: sȝ de altari. ꝑ. c. cū s̄m. ꝺ prebē. Ad. c. pastoralis. pro cōtraria parte respondetur qꝺ ibi intēdit actor canonico ꝓuidere ne ꝺ patrimonio auare thesaurizet ⁊ bona ecclesie expēdat al's aūt s̄ȝ eū bene licet bona sua cōseruare heredibus ⁊ bona ecclesie expēdere. Idem sentit in. c. postulasti. de rescri. vbi dicit̄ talē patrimoniū nō in digne accipere de rebus beneficij si bene dispenset. ¶ Sed aduerte ꝙ licet cōmuniter allegatur ⁊ teneat hec opinio ꝑ illud c. cū s̄m aposto lum quod allegat Inno. tamē in veritate ad illud in. c. cum secundū facillime respondet̄ per. ꝺ. c. sacerdos. j. q. ij. vbi expresse text. dicit illā autoritatem apostoli intelligendam deseruientibꝰ nil habētibꝰ. ⁊ sic toleratur dictum suum per. ꝺ. c. sacredos. potest tamē dictū suum sal uari: prout. j. dicam: sed nō per illud. c. cum s̄m Hosti. in. c. postulasti. prealleg. dicit ꝙ qui ordinauit eum ex quo habet patrimoniū habet ꝯtra ipsum exceptionem ⁊ hoc est planū in. c. tuis. ⁊. c. episcopꝰ. de pre ben. titulo autē ecclesiastico possunt tales vti. dūmodo tamē seruitiuȝ ecclesie faciāt: honeste viuāt: ⁊ prauā intētionē nō habeāt in thesauri zando vel ditādo parentes: nec etiam proprijs stipēdijs militare tenē tur. de prescript. cum ex officij. al's si seruitium non faciant vl̄ i malos vsus expēdāt: pena suos teneat autores ⁊ dicit Hosti. ꝙ si sibi nō cre dant: credant Hierony. ⁊ pro certo quorū dicta habent̄ iuribꝰ. s̄. al leg. pro contraria parte concludens tandem ꝙ si iura in hoc deficiēt: propria sciētia naturalis ratio illos cōuinceret. ¶ Et licet hoc dictū Host. demulceat aures et videat̄ in idē residere cū Inn. tamē huius dictū videt̄ cōtra prealleg. c. sacerdos. ⁊. c. episcopꝰ. q: prorsus debēt abstinere s̄m illa iura: ex quo habent vnde viuant. nec cōsumptio ad bonos vsus eos excusat: q: nō debet quis alere etiā vt bene dispēset. vt i. c. precarie. x. q. ij. debet enim vt dispēsator ecclesia illa distribuere in pios vsus a iure deputatos: nō aūt capere tanq̄ sibi ꝺbita ⁊ nomi ne proprio dispensare etiā ad bonū vsum. vt in. ꝺ. c. precarie. tamē opi nio Inno. ⁊ Hosti. cōmuniter tenet̄ per omnes doctores: per Joā. de lig. in cle. gratie. de rescript. ⁊ Archi. Hug. in. c. clericos. j. q. ij. illi q. xij. q. j. respondit Hugo. in. ꝺ. c. clericos. ad iura que vidētur contraria q̄ loquunt̄ s̄m antiqua tēpora. nam in primitiua ecclesia reditꝰ ecclesia rum erant tenues ⁊ exiles et ex eis prouidebat̄ indigētibꝰ s̄m qꝺ vni cuiqȝ opus erat. arg. xij. q. j. c. quia tua. ⁊ ꝟ responsio videt̄ satis bona

Sed ego pro clarissima solutiōe huius dubij facio presupposita. Pri mum est: q: olim in primitiua ecclesia oēs credentes i christo habebāt omnia comunia: ⁊ sic clerici nihil habebāt proprij. xij. q. j. cui portio. et c. certe. ⁊ de hoc per. ibi in summa. Sed postea fidei feruore quiescen te nedum laici christiani: sed etiā clerici seculares inceperūt posside re ⁊ tenere propria: ⁊ nonulli clerici hoc faciebant clam ostendebant se sanctiores quā essent: vt i. ꝺ. c. certe. ⁊ tunc videbat̄ valde idecēs vt cle ricus etiā seruiens ecclesie reciperet portionē ab ecclesia cū haberet pa trimonium cuius detentio videbat̄ detestabilis. cum videret̄ illicitum detinere propriū contra vestigia apostolorū: multo magis videbatur detestabilius tenere patrimoniū. ⁊ cuȝ hoc percipere de bonis eclesie: sed si volebant tenere ꝓpria ⁊ abstinere a bonis ecclesie tūc aliquatenꝰ excusabant̄: q: quodāmodo videbant̄ relinquere sua cū incōtinēti pro prijs rebꝰ abstinebāt ab alijs rebus ecclesie q̄ dabant̄ eoꝝ labori: ⁊ iste est ꝓpriꝰ casus si bene pōderetur in. c. illi qui. xij. q. j. postmodū magis tenuerūt tepidi: nec videbat̄ honor tenere bona tp̄alia ⁊ inceperunt li cite ⁊ passim oēs clerici ⁊ palā tenere propria. ex quo eis nō renūtiaue rāt. vt in. ꝺ. c. certe. ⁊ i. c. sint manifeste. xij. q. j. ⁊. xij. q. v. ⁊ incipit quodā modo cessare rō illius. c. illi q. xij q. j. posita in prin. ¶ Secūduȝ presup posituȝ est qꝺ olim i primitiua ecclesia tp̄e apostoloꝝ oīa bona oblata ecclesie videbant̄ ⁊ eorū p̄tijs subueniebat̄ oibus cōmunē vitā ducē tibus ⁊ alijs pauperibus indigētibus. sed postmodum apostoli ⁊ alij fideles videntes melius fore si bona sic oblata cōseruarēt̄ ecclesijs ma tricibꝰ ⁊ ex eorū reditibus subuenirent indigētibus q̄ si venderent q: ex venditione pretio cōsumpto sepe imminebant necessaria ⁊ non erat vnde subueniret: fuit statutum vt bona nō venderentur. sed ad vsum predictū cōseruarent̄ ecclesijs matricibꝰ ⁊ ipsi haberēt ptātem dispen sandi. de hoc est tex. not. in. c. vidētes xij. q. j. ⁊ sic bene ponderet̄ hoc ex primeua institutiōe rerū ecclesiarū vt fuit vt subueniret̄ indigētibus: ⁊ sic nimirū si multū iura dicūt ꝙ clerici habētes patrimonium nō de bent quicq̄ ꝑcipere ab ecclesia quātūcūqȝ deseruirēt: q: in eis tunc cau sa deputationis cessabit ⁊ detētiōis bonorū tēporaliū: sed postmoduȝ creuerunt facultates in fide vt vellēt deseruire ecclesijs cathedralibꝰ fierēt ex eorū bōis quatuor partes quarū vna deberet̄ ep̄o alia clericis tertia fabrice ecclesie: quarta pauperibus: vt. ꝺ. c. quatuor. ⁊. c. ꝺ rediti
5 bꝰ ⁊c. ¶ † Ite fuit ordinatū vt nulla ecclesia edificaret̄ nisi prius dos assignaret̄ ꝑ ministris. de cōse di. j. c. nemo. ⁊ de cōsec. eccle. vel alta. cū si. ⁊ sic hodie bona tp̄alia deputāt̄ ecclesijs principaliter pro ministro rum subsidio. ad idē. c. pastoralis. de his q̄ fi. a pla. ⁊. c. de his. de eccle. edifi. ¶ His presuppositis infero ad clarā decisionē huiꝰ dubij ⁊ con cordantiam oīm iuriū varie ad hāc materiā loquētiū vȝ ꝙ habito re spectu ad statum primeue ecclesie ꝓcedūt iura q̄ vident̄ velle habētes patrimoniū non posse participare de bonis ecclesie: vt q: videbat̄ hor ror ⁊ ꝺtestabile vt tenerēt ꝓpria tn̄ q: bona ecclesiastica fuerūt deputa ta ad vsum dūtaxat idigētiū: vt. s̄. dixi. Sed cū succedēte tp̄e ista duo cessarēt q: ⁊ clerici palaȝ ⁊ ꝑmissiōe ecclesie iciperēt habere propria et bona ecclesiastica fuerūt principaliter deputata pro ministrorū alimo nia surrexerunt alia bona ⁊ ratio naturalis viget vt quātūcūqȝ clerici habeant bona patrimonialia nihilominꝰ pn̄t viuere ex bonis ecclesie non tanq̄ indigentes: sicut in prima deputatione erat indultū: sȝ tanq̄ seruiētes: q: dignum est vt nō cogāt̄ ꝓprijs stipēdijs militare. ex quo enim licite tenēt ꝓpria nō sunt priuādi a ꝓpria mercede. c. fi. de magi. ⁊. c. extirpāde. de preben. cū simi. ⁊ ideo. c. fi. j. q. ij. dicit ꝙ oēs clerici q ecclesie fideliter iuigilāt: deseruiūt ꝙ stipēdia ꝯsequat̄. vnde pōdera bene ꝟbū oēsqȝ cōprehēdit tā diuites q̄ pauperes: vt ibi etiā no. doc. ¶ Itē pōdera verba sequētia q̄ volūt clericos stipēdia cōsequi nō ꝓ pter idigentiā sed ꝓpter labores ⁊ seruitiū. Et not. q: dicit s̄m seruitij meritū nō aūt dicit s̄m indigentie qualitatē. s̄m ergo tēporū diuersita tem iura varie processerūt. simile no. xij. q. j. in sum. ⁊ s̄m hec tēpora po test defendi Inno. ⁊ Host. ⁊ ꝑ hoc clare patet responsum ad oīa iura ꝯtraria. possunt ergo clerici de bonis patrimonialibꝰ disponere tam inter viuos q̄ in vltima volūtate ad eorū libitū dūmodo primā inten tionē nō inducāt. pro hoc. c. j. ⁊. c. q: de testa. ⁊ xij. q. v. ꝑ totum. ⁊ ꝺ bo nis ecclesie cui seruiūt vitā ducere debēt nō aūt possunt petere ab eccle sia vniuersali tanq̄ indigētes. in hoc casu possunt intelligi multa iu ra. s̄. allegata i cōtrariū. vt. c. qm̄. xvj. q. j. ⁊. c. clericos. ⁊. c. pastor. j. q. ij. cū simi. sed ꝺ proprijs beneficijs sic quia tūc recipiūt nō tanq̄ idigētes sed tanq̄ seruientes vt laborum suoruȝ mercedē ⁊c. ¶ Hec questio dis putata fuit per dominum Nicolaū de sicilia decretorū doctorem fa mosissimum i amplo Senēsi studio. Anno domini. M. cccc. xxiij. die vero. xxv. Januarij. ⁊ ad vtrāqȝ partem dubiorum respōdet spectabi lis ⁊ generosus vir dominus Sandolphus dialogoneȝ. in iure cano nico eleganter peritus. Et interessente in disputationibus actu prela torum magistrorum ⁊ doctorū copia qui Senas ꝯcilij generalis cau sa venerant.

Laus deo.

¶ Questio. v.

1 Collatio patronatus sine consensu episcopi an valeat.
2 Jus patronatus ecclesie transit solum in heredes sanguinis.
3 Jus patronatus an laico conferri possit. ⁊ nu. 5.
4 Laicis in rebus ecclesiasticis nulla fuit data facultas.

Uide supra nume.3.
Partis autoritas an requiratur in mutuo per filium contrahendo.
6 Collatio bñficij patronatꝰ ꝑ epm facta patrono neglecto an teneat.
7 Spes sola habendi aliquid vltra sortē cōstituit hominem vsurarium.
8 Pensionem annuam recipiens pro locatione agri non peccat.

Augerio patronatuz in basilica nicostrati iure sibi delatuz Plautius laicꝰ mera liberalitate contulit ad eandē vacātem patrono neglecto imminēte adhuc tempore electiōis z presentationis a iure statuto. Antistes actorem clericū instituit: quadrimestre deniqz elapso Plautiꝰ filio herede superstite diē persoluit: extremū quo minime accersito donationē paternā z ratificauit epš z ipsius cōsensus pretiosum pretiū basilice nicostrati ab ortonotropho cui sui tpe vtēdū eidē eccl'ie quingentis aureis donatūr: recepit Augeriꝰ ab ingēti et famoso ortonotropho alia quingenta proꝛsꝰ ꝯtulit vt ab eo vita cōiter annis singulis reciperet quinquaginta z facto cōstituto quatuoꝛ in disceptationem adducunt. ¶ Primū nūquid dicta patronatꝰ collatio iure subsistat saltem a Senen. presule dicto tempore accedēte cōsensu. ¶ Secundum an basilica nicostrati vacet institutione nō obstāte predicta. ¶ Tertium vtrum contractus initus intra augerium z basilicam nicostrati sit vndiqz licitꝰ iuris solēnitatibus nō neglectis. ¶ Quartū si consciētia refragāte valeat plautius quinquaginta ab ortonotropho recipere. ¶ Circa pmū dubiū hō pcedat ordine. ¶ Primo nāqz quinqz formabo motiua ad ptē affirmatiuā. ¶ Secūdo totidez ad ptē negatiuā. ¶ Tertio solutionē subijciāt. Qd aūt iurispatronatus collatio iure subsistat etiā submoto episcopi cōsensu probaẗ primo ex eo quod liberū est cuiqz de re sua ad libitū disponere ꝑ modos a iure non improbatos siue velit disponere in religiosa loca siue ī priuatas ꝑsonas: vt in.c.de his.in fi.j.de sepul.z in.l.re mādata.C.māda.z ī.§. per traditionē insti.de re iudi.sed patronus nullibi aperte reperiẗ ꝓhibitꝰ quominꝰ ius sibi ꝯpetens possit in aliū trāsferre ergo zc.quin imo expsse sibi videtur cōpetens possit in aliū transferre ergo zc.quin imo expresse videtur sibi permissum.vt in.c.illud.de iurepatronatꝰ.et in.c.vnico.eo.tit.lib.vj.vbi expresse probaẗ qd loco religioso sine episcopi cōsensu donari per patronū potest quod etiam laico donari videtur.probatur z in.c.ex literis.z in.c.cum seculū.e.ti. Ubi transit in laicum cum vniuersitate ville vl' feudi.ergo sine vniuersitate: nō obest enim hoc titulo gratuito cōsiderari vniuersitas.nā si nō posset donari seu aliter transferri in laicū nō trāsiret cū vniuersitate illata cū posset illud ius exerceri absqz eo ꝙ eatur ad villā seu vniuersitatē ad hoc ꝙ no.in.l.si mercedē.in fi.ff.de acti.emp.z satis est hoc iure expressum nō ꝓhibetur z materia est permissa ad hoc qd not.ē.in.c.ij.de transla.prela.z facit a cōtrario sensu per locū a speciali.c.de iure.de iurepa. vbi translato iurepatronatus in quēdam laicuz papa mādauit ꝙ si constaret illum sciuisse ꝙ contractus censeretur nullus qd cūm sit annexum spirituali vendi non potest ergo a cōtrario per modū gratuitum potuisset in illum transferre.z de hoc videtur casus ad literaz.in c.ex insinuatione.eo.ti. ¶ Secūdo ꝙ saltē accedente zc.ex postfacto episcopi cōsuluerit valuerit videtur expresse probari in.c.cura.z.c.suggestū.d iurepa.vbi expresse dicitur ꝙ ex donatiōe laici potest donatarꝰ ecclesiā sibi retinere si diocesani episcopi habuerit postea ꝯsensuz. ¶ Tertio videẗ probari per.c.si qua de rebus.xij.q.ij.vbi dicitur qd per alienationem de rebꝰ ecclesie sede vacante factū potest episcopus nouiter creatus ratificare z approbare si decidit ī vtilitatez ecclesie z sic est ibi casus singularis in quo cōsensu autorizabilis potest ex post facto interuenire ergo idem dicendum in casū nostro ad idem capitulum quod in dubijs.de renun.vbi permittitur quod renūtiatio beneficij in manibus laici preiudicat ipsi clerico renūtiāti adeo quod episcopus potest ex postfacto illam renūtiationem ratificare seu illū sic renunciantez illo beneficio spoliare.z dicit ibi gl.ꝙ licet q̄tum ad ecclesiam vel superiorem illa renuntiatio nō tenet.vt ibi: z.c.admonet. eo.titu.ipse tamen renuntiās non potest eam repetere: qꝛ quo ad se tenuit.licet eñi sit inutilis habet tamē in se tacitū pactū vt repetat sicut acceptilationē.ff.de acceptil.l.acceptilatū.z.vij.q.j.eos.hec gloss.que solet ibidē allegari not.ī.c.ꝙ dei timorem.de sta.reg.dicit ꝙ renūtiās sine superioris autoritate tali beneficio nō potest administrare.ita videtur dicendum in proposito sine episcopi consensu non potest patronus in laicum patronatum sibi competentē transferre: tamē quo ad se et sui preiudicium debet dicta donatio valere z per cōsequēs ipsiꝰ heredis cum non potest heres venire contra factū defuncti.l.cū a matre.C.d rei vēdi.no.in.c.j.de testa.potuit ergo episcopus ex postfacto donare vel eius filio etiam herede nō vocato illam donationē approbare. ¶ Quarto adducuntur multa iura q̄ videnẗ probare ꝙ saltez de iure canonico post ratihabitio z consensus sequi z actū inutilem validare.xvj.q.j.c.si.de his q̄ fiunt a pla.c.ij.z.iij.z qd ibi no.de elec.z iunge.ix.q.ij.si tibi ex nūc.scꝫ tempore adhibiti consensus vt no.glos. in regu.ratum.de re.iur.in.vj. ¶ Quinto z vltimo adduco tex.iūcta glo.quem sequitur ibi Cy.in.l.fin.C.ad macedo.vbi diciẗ qd si citra patris impressionem vel mandatum vel voluntatem pecuniaz traditam accepit filiusfami.postea autem pater ratum habuit contractuz perinde est ac si ab initio volūtate patris vel mādato filiusfami. pecuniam traditam accepisset. ratio est quia omnis ratihabitio retrotrahitur et cōfirmat ea que ab initio secuta sunt et querit ibi nunqd pater inuito filio potest habere ratum z sic teneaẗ ac si esset filiꝰ. z cōcludit multū nota.ꝙ sic. Idem ibi Cy. dicens quod exceptio nō tātū fuit inducta in fauorem filij z odium creditoris quātum in fauorez parētum.l.j.ff.eo.tit.pater ergo in cuius fauorem principaliter illud beneficium fuit inductum vt in laicum sine episcopi cōsensu ius patronatus transferre non potest: presupposito quo ad hoc iure expresso caueatur. attamen ex quo episcopus nomine ecclesie vult appellare nō tamen debet donator vel heres īpedire cuz hec prohibitio nō emanauerit in fauorem patroni sed episcopi vel ecclesie cuius personā gerit ipse episcopus: z hoc videnẗ velle illa capitula.cura.z suggestū.ē.alle. ¶ In contrarium ad partem negatiuā qd dicta collatio patronatꝰ nō valuerit: arguitur primo.pater non potest preiudicare filio in iure patronatus liberorum.transit enim in filios etiam si nō sint heredes. l.filij.de iure patro.l.iusiurādū.in.§.fi.ff.de ope.liber.etiam si patris bona publicarentur.l.eorum.ad.l.iuliam maiesta.z not.in.l.iij.ff.de interdi.z re.ergo idē in iurepatronatus ecclesie ꝙ tenet glos.in.c.constitutū.xvj.q.j.z Laud.vt recitat Archi.in.c.j.de iurep.lib.vj.ꝓ hoc facit qꝛ ius patronatus ꝯceditur patrono gratiose propter ecclesiaz impēsam.nō ergo debet transire in extraneum qui est prorsus alia ꝑsona ab ipso priuilegiato.facit quod in simili habeẗ in auẗ.de nō ali. §.emphyteosim.colla.ix.vbi dicitur qd emphyteosis alicui concessa z eius heredibus nō trāsit nisi in descendentes: ius ergo patronatus cōcessum fundatori z heredibus videtur cōcessum filijs: qꝛ in iure nō transmissibili ad extraneos appellatione heredum cōprehendūẗ filij tm̄: vt not.in.l.gallus.§.etiam.de lib.z posthu.z in.l.si tibi decem.§.si pactus.ff.d pac.facit.c.filijs ac nepotibꝰ.xvj.q.vij. ¶ Secūdo de hoc videtur casus in.c.preterea.el.ij.de iure patro.coniungēdo finem cuz principio coniuncta glo.j.vt ibi patet qd patroni nō possunt pro sua voluntate ius patronatus in alium titulo donationis vel emphyteosis vel alterius contractus transferre.ad idem.c.illud.eo.tit.maxime ponderato ver.licet.qui venit aduersatiue ad precedētia innuens qd laicus non potest donare licet religioso loco cōferēdo liberā habeat facultatem: facit etiam.c.illud.in fi.z.c.nullus.eo.titu. ¶ Tertio probatur quod episcopi cōsensus accedens non habuit illaz donationē validare.cum enim iste sit consensus autorizabilis nō potuit ex postfacto interuenire.vt in.l.si quis mihi bona.§.in possessione.ff.de acqr. heredi.z in.§.tutor.institu.de auto.tuto.z in.l.obligari.§.tutor.eo.ti. no.Innocē.in.c.cum consuetudinis.de cōsuet.z in.c.j.de reb.eccle.nō alie.in.vj. ¶ Quarto z vltimo facit.certum est saltem ꝯmuni opinione quod ex donatione solius laici ius patronatus nō fuit donatario quesitum.vt probaẗ a contrario sensu.c.j.de iurepatro.lib.vj.z text.in c.preterea.eo.tit.ergo remansit patronus: quia dominium quod alteri nō requiritur ex iuris impedimento mihi non aufertur: vt in.l.nec vtilis.ex quib.cau.ma.no.in.l.quod meo.ff.de acq.pos.facit rō.l.si qs vi.eo.tit.videtur enim sub cōditione donasse: scilicet si donatarius eū acquireret.trāsit ergo in filium heredez.xvj.q.vij.c.si plures heredes. de iurepatro.c.j.z.iij.z in cle.ij.eo.ti.cum simi.ratificādo ergo episcopus non potuit illam donationē nullam validare non ex nūc.cum interuenerit filij patroni cōsensus.xvj.q.vij monasteriū.nec ex tūc quia non potest illa confirmatio retrotrahi cum filij preiudicio cui in eo tēpore fuit ius quesitum.in.c.q̄uis.z.c.si pro te.de rescrip.li.vj.facit qd not.Io.and.in.reg.sine culpa.de reg.iur.li.vj.vbi concludit quod legitimatio superueniens non preiudicat secundo genito cuius ius succedendi in totum erat vigore cōsuetudinis quesitū.z idem bar.no.in l.ex facto.de vulga.z pupi. ¶ Ad solutionem huius certaminis Iesu christi saluatoris eiusqz pijssime genitricis auxilio humiliter inuocato condescendens duo principaliter sunt vidēda. ¶ Primo nūquid dicta patronatus collatio sine epī ꝯsensu valuerit. ¶ Secūdo presupposito 1 † quod sine consensu episcopi non sit efficax an epī ꝯsensus vel assensus donatoris p̄sertiz mortuo filio herede nō vocato accedēs illā habuit roborare. Circa primū doc.nostri in varias se diuisere sententias Lau.quem sequitur Archi.in.c.j.de iurepatro.lib.vj.dicens patronum non posse in filiorum preiudiciū a se ius patronatus abdicare. Respōdeo quod habetur in canone vnde trāsit in filios etiā si heredes non sint.arg.in.l.filij.de iure patro.z quod not.in.l.iij.ff.de interdic.z releg.hoc idem videtur firmarē glo.in.c.constitutum.xvj.q.j.sꝫ hec opinio merito reprobatur.nā si in aperto obuiat.c.significauit.d iurepatro.z tenuit renūciatio et in preiudicium succedentium: ad idē c.j.de iurepatrona.lib.vj.z.c.illud.z.c.ex insinuatione.eo.titu.in quibus aperte dicitur qd ecclesie seu religioso loco libere etiā sine episcopi consensu potest donari. ¶ In hanc contrariā sniam videẗ postmodum 2 inclinasse gl.in.c.cōsiderandum.xvj.q.vij.nec verum est † qd ius patronatus ecclesie transit solum in heredes sanguinis cum trāsit cōmunis sentētiā etiam in extraneos.si eñ transit in emptorē ville cum vniuersitate illius ville,ergo vt in.c.ex lrīs.z in.c.cū secu.ij.z hāc opinionem ꝙ transeat ad heredes etiaz extraneos cōmuniter sequuntur moderni.

moderni responsio tamen Inno.⁊ Jo.an.mihi nõ placet.nõ enĩ seq̃tur transit in vniuersitatem ville in extraneũ. ergo ⁊ cum iure hereditatis do.instantiam.iura sepulchrorũ licet religiosa transeunt cum vniuersitate ville in extraneum si per publicum non est ad illa aditꝰ: vt in.l.si mercedem.§.fi.ff.de act.emp.⁊ in.l.in modicis.ff.de cõtrahẽ.emp:attamen non transeũt in heredẽ extraneũ quominꝰ liceat filijs etiam heredibus nõ institutis ibidẽ habere ius sepeliẽdi:vt in.l.familiaria.cum.l.seq.ff.de relig.et sum.fune.mihi tñ placet opi.vt transeat in heredes etiã extraneos pro qua adduco.c.filijs.xvj.q.vij.et.c.ꝯsiderandũ.⁊.c.si plures.eadẽ cau.⁊.q.⁊.c.ij.⁊.iij.cũ multis simil .in quibꝰ similiter fit mentio de heredibꝰ fundatoris:⁊ cũ in iure non habemus contrarium debemus verbũ heredes ꝓprie capere ⁊ sic veniũt oẽs successores.vt in.l.heredis appellatione.ff.de verbo.sig.⁊ in.l.antiquitas.C.de vsufru.cũ simili.A ꝟbis aũt non est recedendum nisi aperte de intentione ꝯtraria cõstet.vt in.l.nõ aliter.ff.de leg.iij.et.c.fi.d ꝟb.sig.⁊ maxime probat dictũ.c.filijs.vbi fit mẽtio de filijs nepotibus ⁊ alijs honestioribus propinquis. ¶ Secũda opi.fuit Inn.prorsus ꝯtraria huic dicens patronũ etiam laico posse donare licet episcopi cõsensus non accedat.hanc opi.firmauit in.c.illud.⁊.c.preterea.⁊.c.nullꝰ.de iurepa.principaliter per.c.ex insinuatione.eo.titu. Ad.c.preterea.ꝙ sue opiñ.videtur obuiare:respondet dupliciter.Uno modo ꝙ nõ loquiť in patronatu sed aduocaco.Et ratio diuersitatis ſm eũ est qꝛ patronatꝰ est quasi ex debito sed aduocatio ex gratia tñ. ¶ Secũdo respõdetur qꝺ intelligẽdo etiã de patronis debet intelligi ꝙ nõ põt donare eo modo quo ibi donabat.s.cũ potestate exigẽdi ⁊ grauãdi.vt ibi dicitur.hanc opi.originaliter tenuerunt Hug.⁊ recitat archi.in.c.pie mentis.xvj.q.vij.⁊ Jo.an.vt refert Jo.mona.in.c.illud.ꝑalleg.⁊ etiã Uin.vt recitat ibi gl.⁊ tenet glo.ĩ.c.nostri.xxiij.q.iiij.sed põt illa.gl.ĩtelligi qñ fit ecclesie vt colligiť ex ꝓcedentibꝰ. ¶ Tertia fuit opi.Bal.glossatoris vt sine cõsensu epi laico donari non possit:vt no.ĩ.c.illud.⁊.c.ex insinuatiõe.Respõdetur ꝙ ibi interuenit episcopi cõsensus vbi non fuit vera donatio sed remissio:vt.s.in articulis dixi.hãc tñ opo.sequunť multi in.d.c.illud.⁊ Archi.in.d.c.pie mẽtis.ꝑalleg.et in.c.vno ꝑalleg.lib.vj.e.ti.⁊ sequunť cõiter moderni in pia causa: ⁊ ꝑmo adduco.c.predictum ꝑterea.in fi.⁊.d.c.vnicum.A contrario sensu secꝰ si detur loco religioso vel ecclesie:vt ĩ.d.c.vno.⁊.c.illud.⁊ diuersitatis ratio est qꝛ donatione facta laico ecclesie ꝯditio deteriorať cum soleant laici ecclesie essenimium infesti.ij.q.vij.laicis.⁊.c.laici. Sic enim fit ecclesie melioratio.cũ eripiatur a manibꝰ laicorũ. arg.c.cũ apostolica.de his que fi.a ꝑla. ¶ Item si clerici excedũt metam facilius possunt cõpelli ꝙ patroni laici.lxix.dist.iudicatum.⁊ qꝺ ibi not.requiriť ergo episcopi cõsensus in donatione fienda laico vt episcopus videat an expediat ecclesie vel non. ¶ Itẽ ꝓpter timorem fraudis vel ficte venditionis.ar.de diuor.c.quãto.in fi.de hoc ergo inquiret:qꝛ inueniret denegabit assensum.arg.c.prouida.de elec.ĩ.vj.⁊ hic fraudis timor multum mouet Jo.an.ad hanc opi.seruãdã quã sequitur Fede.ꝯs.cviij.dixit tñ Archi.ĩ locis ꝑalleg.qꝺ clerico etiam proprio nomine accipienti poterit sine cõsensu episcopi fieri donatio ⁊ sic ĩtelligit dictum c.ꝑterea.aggrauatur omni prauitate.ad hoc.ff.de ser.vrb.ꝑdio.l.seruitutes.§.stillicidiũ als bene valet dictũ.c.ex insinuatione. ¶ Quartam opi.sentit Hosti.in.d.c.illud.dicens quod cum episcopi cõsensus potest vnicuiqꝫ ius patronatus donari:allegat.c.nullꝰ.⁊.c preterea.de iurepatrona.sine cõsensu episcopi nõ nisi ecclesie vł clerico recipiẽti nomine ecclesie.remittit tñ ad ea q̃ not.in sum eo.ti.§.qualiter trãsferatur.ibi tamẽ nõ distinguit an clericus recipiat nomine ecclesie vł nõ.sꝫ simpliciter dicit qꝺ clerico donari potest.domini de Rot.deci.ccliiij.in antiquis tangunt incidenter primum: sed principaliter secũdum sentiunt tñ qꝺ sine episcopi cõsensu nõ valet donatio laico facta vt ius patronatus ex sola laici donatiõe acquiratur laico sed cũ epi consensu. ¶ Sed an cõsensus iste potest ex post facto interuenire maxime mortuo donatore ⁊ herede filio non vocato fuerunt inter se varij:⁊ hoc dubium nõ reperio per aliquẽ vltra eos tactum ⁊ ob hoc ꝑncipaliter hũc articulum disputãdũ assumpsi quẽ difficilẽ reputaui et ꝑstitit mihi disputandi causam bone memorie doctor subtilis et bonus practicus dominꝰ Magnauellus de magnauellis. Senẽs, q cũ hoc dubium ĩ decora vrbe Senarũ ꝯtigisset humanitate sua me familiariter consuluit.⁊ respondi tunc simpliciter me non credere talem donationem ꝑ subsequẽtem ꝯsensum sine tẽporis tractatu valere.cõperi dominos de Rota in decisiõe ꝑallega.varios extitisse.quidã ex eis in hãc sñiam negatiuam inclinabãt:alij vero ⁊ ꝓ maiori parte cõtrariã sententiã amplexi sunt moti principaliter propter duo. ¶ Primo per.c.cura.⁊ per.c.suggestum.circa fi.de iurepa.vbi hec pars videť expressa ſm eos. ¶ Secundo per hanc rationem: qꝛ donatio in principio tenuit saltẽ in preiudiciuꝫ donatoris ⁊ heredis: nã q̃tũ ad eorum preiudiciũ nõ requiritur necessarius consensus episcopi cũ donator disposuerit de re propria ⁊ ideo quantum ad eum ⁊ ipsiꝰ heredes non debet admitti couẽtio. argu.l.per fundum.ff.de serui. vrba.predio.⁊.c.quod in dubijs.de renun.⁊.ff.de dona.inter virũ ⁊ vxo.l.cũ hic statꝰ.§.si socer.⁊.l.si is.C.de predijs mi.sine decre.nõ ali. requiriť ergo solus episcopi cõsensus ſm eos quo ad translationem ipsius in priuatum ideo poterit interuenire quandocunqꝫ quo contractus donationis tenebat.arg.not.in.c.cũ cõsuetudinis.de cõsue.nec obstat ſꝫ eos quesituꝫ filio meo tpe: qꝛ ex quo fuit heres patris nõ fuit sibi ius quesitũ aliter ꝙ esset penes patrẽ:sed cuꝫ ipse pater non posset quo ad se couenire:igiť nec filius.nec ob.c.q̃uis.⁊.c.si pro te.de rescrip.li.vj.qꝛ ibi fuit ius quesitũ tertio ex dispositione eius q poterat recipere ⁊ disponere contra primã dispositionẽ.igiť in preiudiciũ iuris taliter q̃siti sequẽs dispositio vel existẽtia cõditionis nõ potuit ibi retrotrahi. vt in.l.balneum.§.fi.ff.qui poti.in pig.ha.hic vero fuit ius quesitũ ex dispositione eius qui cõtra suã dispositionẽ venire nõ poterat nec cõtra factũ suũ igitur nec eius heres ⁊ per consequẽs consensus epi superueniens poterit retrotrahi qꝛ donatio a principio pẽdebat sub conditione si eps cõsẽsert.igitur per superuenientem cõsensum epi fit retractio vt.l.potior.in prin.ff.qui po.ĩ pig.ha. ¶ Uel potest ſm eos dici ꝙ valet vt ex nũc a tẽpore cõsensus ꝑ epm ꝑstiti.nec filij absentia habet preiudicare qꝛ nõ poterat cõtradicere sic nec ipse pater.arg.l.per fundũ.ŝ.alleg.hec sũt in effectu fũdamenta dñorũ de Rota in hoc articulo.Ego aũt meliori iudicio semper saluo:nec istud dictũ dñorum de Rota approbo nec rationẽ doc. nec sñiaꝫ de qua.ŝ.in precedenti dubio.

3 Arbitror tñ † qꝺ ius patronatus laico conferri nõ possit etiã si tempore donationis autoritas epi intercederet. ad quã sñiam tenẽdã principaliter me mouet:qꝛ ius patronatꝰ est spirituale vł spirituali annexũ: vt expresse dicit tex.ĩ.c.q̃to.de iudi.⁊ in.c.j.de iurepa.hinc est ꝙ super eo cõmittitur simonia sicut super iure spirituali:vt probat tex.not.ĩ.c.preterea.el.j.de transac.nec iudex secularis etiam laicus iurepatro.tit.cognoscere potest.d.c.q̃to.nec vẽdi potest.d.c.d iure.nec sup eo trãsigi d.c.preterea.Hinc inferť qꝺ laicus mero iure inspecto ius patronatus possidere nõ potest quia sicut spiritualia ita nec quasi spiritualia possi pere potest cũ de cõnexis idẽ sit iudiciũ.vt probat in.c.causam.de prescrip.⁊ in.d.c.q̃to.de iudi.⁊ de consti.translato.⁊ ĩ.d.c.ꝑterea. ¶ Preterea

4 laico quãtũcunqꝫ † religioso nulla disponendi in rebꝰ ecclesiasticis dignitatibus legiť tributa facultas.xvj.qõ.vij.laici. de cõsti.ecclesia sancte Marie.⁊.xcvj.dist.bene quidẽ.⁊ ĩ.c.nullus.de iurepat.ergo mero iure inspecto nõ posset laicus ꝑsentare rectorẽ cũ presentatio sit quoddã ius preambulum ad institutionẽ obtinẽdã que est mere spiritualis ⁊ per laicuꝫ imprescriptibilis etiã per tantũ tps de cuius initio nõ est memoria:vt plene not.per Jo.an.in.c.ij.de preben.lib.vj .de gratia.ergo soluꝫ ex priuilegio per ecclesiam concesso licitum est laico ius patronatus possidere ⁊ tenere.quod probatur in.c.j.xv.qõ.j.tenet Archi.in.d.c.hortamur.lxxj.dist.⁊ Gof.in sum.de iure patro.§.j.ꝟsi.in summa Hostiẽ.in.d.c.qm̃.Jo.an.⁊ cõmuniter doc.ibi.⁊ pro hoc qꝺ dicitur patronatus ĩ hoc iure de gratia sustineri.no.ibi hosti.papam posse tales ecclesias sine patronorum presentatione cõferre.sed hoc facit quia nõ expedit vt laici ab his trahanť:vt not.in.c.cũ dilectus.eo.titu.et in.cle.ij.de prebẽ.⁊ predicta procedunt tenendo tamẽ opi.In.in.d.c.dilectus.de offi.deleg.vbi diciť ꝙ per presentationẽ cõsequitur ꝑsentatus ius ad rẽ.ꝓ quo facit.c.dilectus.de iurepa.Certũ autẽꝫ est qꝺ laicus mero iure inspecto nõ est capax huius iuris vt possit in aliũ transferre ius ad beneficiũ vel ordinare ad beneficia ecclesiastica.habilitatio ergo a speciali gratia sicut olim ecclesia concessit ob merita precedentia imperatori vt possit eligere papã et alios ꝑlatos.vt in.c.in synodo.lvij.dis.sed illud priuilegium postea fuit reuocatũ: vt in.§.verũ ea.dist.Ex his infero opi.meã ꝙ cũ laicus nõ sit huiꝰ iuris capax non potest patronus laicus gratiose illud ius obtinẽs in aliũ laicũ ĩcapacem illud ius transferre cũ in isto donatario nõ cõtineať illa qualitas ꝓpter merita ꝓcedẽtia ⁊ vt inducerenť laici ad edificãdas ecclesias et dotandas que ratio cessat in isto donatario.nõ enĩ põt priuilegio personaliter habilitatus illum habilitare.qꝛ priuilegiũ nõ excedit ꝑsonas habilitatas vel priuilegiatas:vt ĩ.c.petisti.vij.qõ.j.vbi inter cetera ad propositũ dicit tex.hoc nulli alibi cõcedi patimur qꝺ tibi charitate cogente largiri censuimus.et alibi in.c.sane.de priuil.diciť contrariuꝫ esse et indignum aliquid sibi sua autoritate ꝑsumere ꝙ romana ecclesia alicui certa rõne inspecta singularibꝰ voluit bñficijs indulgere. ¶ Preterea cũ laicus ex priuilegio ius patronatus solũ ꝯsequiť ⁊ põt ꝑsentare ⁊ alimenta necessitate instante habere.vt in.c.bonis.de iurepa.nõ presumiť in his gratijs et a iure exorbitatibus excedere metas presentationis sue in aliũ incapacẽ hoc ius gratiosum trãsferendo arg.optimũ in.c.qꝺ trãslationẽ.de offi.deleg.⁊ ⁊ in.l.qꝺ nõ ratione ⁊ ꝙ ibi no.ff.de legi.facit.l.si vero.§.de viro.ff.sol.matr.maxime cũ ista sint laicis interdicta vt si presumant tractare spiritualia et ecclesiastica vt iuribus.ŝ.alleg.vt not.dicit Inno.in.c.q̃to.de consue.et originaliter.fuit dictum glos.in.c.fi.xxiij.q.j.quod de omnibus que spectãt ad officiũ ecclesiasticum illud solum licet laicis etiam in necessitate quod iure reperitur expressum.hoc auteꝫ nullibi est expressum quod patronus potest donare laico ius sibi competens in ecclesia imo potius reperiť cõtrarium.vt infra dicã.de ecclesiasticis tamen negotijs nullibi reperiť preter reuerentiaꝫ q̃ spectat ad laicos etiã si sit Imperator. vt.c.hinc etiam.xvij.dist.m.nec excusat episcopi autoritas quia episcopus sibi nõ potest vbi cõcurrit causa iure expressa committere laico vt spiritualia seu ecclesiastica disponat.vt.vt ĩ.c.decernimus.de iude.in.c.iudicatũ.

⁊ in.c.quoniā.lxxxix.distin.⁊.xvj.q.vij.in noua actione nō.glos.in.c.
noſtrum.xxxij.diſt.⁊.c.bene quidem.xcvj.diſt.ex his ſequoꝛ Archi.in
c.hoꝛtamur.p̄realle.vbi dixit ꝙ populus parochie vel alius laic⁹ nō
patronus patronatū preſcribere nō poteſt quia cū laic⁹ nō patron⁹
non ſit hui⁹ iuris capax nō potuit illud ius ſine peccato detinere nec
poſſidere ⁊ per conſequens nec preſcribere:vt in.c.cauſaȝ.de preſcrip.
facit.c.di.contra moꝛem.⁊.xiiij.diſt.illud.nec ob.c.querelā.de elect.qꝛ
ibi reſeruatur queſtio ſuper pꝛopꝛietate iuris patronatus ⁊ ſic īnuit̄
quod populus fundabat ſe ſuper poſſeſſionē iuriſpatronatus dicēdo
ſe patronum.¶ Item ibi in pꝛincipio ponitur allegatio partis ⁊ nō
iuris deciſio ⁊ licet Ioā.an.prolixe inſtiterit in repꝛobando hāc opi.
in regula quod alicui gratioſe.in mercu.tamen plus mihi placet opi.
Archi.nec video ſufficienter per Io.an.reſponſum ad predictaȝ rō-
nem quod laicus poſſidere ⁊ preſcribere non poſſit ⁊ quāquam poſſit
ipſe miraꝛ̄.Reſpondet̄ hoc modo videlicet qꝺ illud quod alicui ꝯpe
tit ex pꝛiuilegio preſcriptibile eſt.vt in.c.accedētibus.⁊ in.c.ſi terra.de
pꝛiuileg.⁊ in.c.veniens.de preſcrip.⁊ ad id quod dicit̄ de incapacita
te.Reſpondet̄ qꝺ iuſpatronatus vt tempoꝛale tranſit in heredes etiā
extraneos ꝑ aliquos modos a iure expreſſos vt in.c.ex literis.⁊.c.cuȝ
ſeculū.de iurepat.ita poteſt tranſire per preſcriptionē.Neutra tamen
reſponſio mihi placet pꝛima que procedit in conceſſis per pꝛiuilegiuȝ
que tamen ſunt queſibilia per preſcriptionē ita loquuntur iura ꝑ eū
allegata:ſed nos loquimur in non queſibilibus de iure ꝯmuni regu̇la
riter per laicos que tamen dicit ꝙ ſi papa gratioſe cōceſſit alicui regi
collationē beneficioꝛū:cōtra regem autē illud ius conferendi preſcri
bi non poteſt cū non poſſit poſſideri vt ipſemet no.in.c.ſane.⁊ in.c.pe
tiſti.cum ſimi.Secunda ratio ſua etiam nō viget qꝛ dico ꝙ iuſpatro
natus non eſt mere tēpoꝛale ſed potius ſpirituale ſeu ſpūali annexuȝ:
ſed dicit̄ partim tempoꝛale quo ad intellectū:vt no.gl.in.c.piemētis.
xvj.q.vij.ex pꝛiuilegio cadit in laicū.vnde ex hoc nō efficitur mere tē-
poꝛale quod patet qꝛ nec vendi pōt nec ſuper eo trāſigi:nec iudex ſe-
cularis inter laicos de illo cognoſcere pōt vt iuribus.ſ̄.allega.nō ob.
qꝺ tranſit in heredes qꝛ ex pꝛiuilegio cōceſſo patrono pauci reperiūt̄
qui vellent eccleſias fundare ⁊ dotare nec etiam ob.c.ex literis.nec.c.
cū ſeculum.niſi trāſeat in aliū laicū illud ratione acceſſoꝛij cū iuſpatro
natus inheret vniuerſitati ideo trāſit cum illa.ad hoc.l.in modicis.ff.
de contrahen.emp.al's autē per ſe nō tranſiret.vt no.de iurepa.in.c.
j.lib.vj.⁊ in.d.c.ex lr̄is.⁊ rōne annexionis licet poſſidere duo benefi-
cia incōpatibilia:vt in.c.ſup eo.de prebē.lib.vj.Secūdo pꝛincipaliter
ad hanc meā opi.induco tex.no.in.c.cū apoſtolica.de his p̄ fi.a prela.
vbi habet̄ qꝺ laicus habēs ab antiquo ꝑuilegio eccleſie decimas in
feudū nō pōt illas alteri cōcedere in feudū niſi eccleſie vel loco religio
ſo ex cōſenſu epiſcopi.⁊ per illū text.clare innuitur a cōtrario ſenſu ꝙ
laico cōcedere nō poteſt etiam de ep̄i ꝯſenſu:tū qꝛ alius laicus nō eſt
capax illius iuris ſpiritualis:vt facilius iura ſpiritualia redeāt ad
eccleſias ⁊ tū regulariter qs pōt feudū infeudare alteri.vt in.c.j.§.ſi-
militer.de.l.cōradi.in colla.x.no.gl.in.c.q̄ in eccl.de cōſti.ſed qꝛ deci-
me ſunt iura ſpiritualia ⁊ gratioſe olim laicis conceſſe nō poſſunt al's
titulo licito alteri laico cōcedi etiā de ꝯſenſu ep̄i vt per illū tex.⁊ alias
rationes.⁊ per.c.ad hec.⁊.c.q̄uis.de deci.⁊.c.pꝛhibemus.e.ti.ꝯmuni
ter dānant glo.minus bene tenuit cōtrariū qꝺ laico de cōſenſu epiſco
pi poteſt infeudari.¶ Tertio pꝛincipaliter me mouet:qꝛ cū multa iu
ra de hac materia loquantur nullibi reperit̄ expreſſuȝ nec directe nec
indirecte qꝺ laicus etiā de cōſenſu ep̄i donare poſſit imo potius ꝯtra
rium videtur tex.appꝛobare in.c.nullus.de iurepa.vbi ponit̄ regula
ꝙ laicus nil pōt eccleſiaſtici iuris.ſine ꝯſenſu epiſcopi monaſterijs vel
canonicis conferre in eccleſijs ergo in laicis illa regula nō reperit̄ vio
lata niſi cū iuſpatronatus ꝯceditur eccleſie vel laico ⁊ tūc requiratur
ep̄i cōſenſus:vt in.c.ex inſinuatione.de iurepa.⁊ in.c.j.e.ti.li.vj.⁊ hoc
quia ꝯditio eccleſie melioꝛat̄.In alijs autē ſtat regula vt duo requirā
tur copulatiue vt diſpoſitio ſtat in eccleſia qꝺ clerici ⁊ ep̄i ꝯſenſus ac
cedat:⁊ p̄ſuppoſito ſine veritatis p̄iudicio ꝙ valeat donatio fc̄tā lai-
co ep̄i ꝯſenſu accedente vt habet opi.cōis quā ego ꝟitate fulciri mini
me puto.¶ Puto tū in caſu noſtro nullo modo eā valere qcquid di-
xerint domini de rota eoꝝ reuerētia ſemꝑ ſalua.Moueoꝛ pꝛimo do-
natio facta pꝛiuato per ſolum patronum nullā obtinet vi:vt aperte
ponit tex.in.d.c.pꝛeterea.in fi.⁊ ſic nec ad tranſlationē iuris nec i pre-
iudicium donatoꝛis cum tex.ibi dicat vim aliquam decernimus non
habere.vnde pondero verbū aliquā.qꝺ aperte innuit nullius penitus
exiſtere firmitatis nec habere in ſe aliquam particulam validitatis.
ad hoc.c.ſolite.de maio.⁊ obe.⁊ quod no.gl.in cle.j.de foꝛo ꝯpe.in ꝟſ.
aut eoꝛum.nec obſtat reſpōſio Inno.ad illum tex.dum dicit̄ ꝙ loqui
tur in aduocato ⁊ in patrono quatinus pꝛohibet donationē.hoc em̄
eſt falſuȝ cū patronus appellatur aliquādo aduocatus.vt eſt expreſ-
ſum in.c.cum autem.eod.tit.Cum autem illud.c.nō ſit ſub rubꝛica.de
ſpol.debet intelligi de patrono quia nigrū eſt adaptatum rubꝛo ſi fie
ri poteſt.vt no.glo.in.c.bone.de confir.vti.vel inuti.⁊ in.c.que tibi.de
reſcrip.lib.vj.⁊ in.c.ſi ſuper gratia.de offi.delega.eo.li.hoc etiam alio
modo pꝛobatur ex illo tex.nam cum in pꝛincipio feciſſet mentionē de
aduocatis eccleſiarum cum ſtatim ſubiungit in verſi.precedēti decal
rando ⁊ ampliando dixi preſente decreto.ſtatim eos ſiue aduoca-
ti ſiue patroni ſiue vicedomini ſiue cuſtodes vl' guardianos p̄ſentes
habentes vel quocūq₃ alio modo cenſeātur.¶ Ex qbus verbis cla-
re innuit̄ qꝺ id quod dixerat in pꝛinci.intelligebat de patronis q di-
uerſis nominib⁹ ſm̄ varias locoꝝ conſuetudines nūcupātur vt cla-
re innuit̄ al's colligit̄ in illo relatiuo eos per quod patet qꝛ retulit ſe
ad precedentia.⁊ ad idē illa regula ſeu quocūq₃ alio nomine cēſeant̄
que innuit diuerſitatem ſolū eſſe nominibus ⁊ nō in ſubſtātia.⁊ ideo
dicit Hoſtien.in ſum.eo.tit.§.j.in fi.quod patrono poſſunt cōuenire
omnia illa nomina quib⁹ in.d.c.pꝛeterea.poſtea dicit niſi contractus
huiuſmodi quos fecerunt vel faciūt in futurū vim aliquā decernim⁹
non habere:⁊ ſic ꝯpꝛehendit omnes de quib⁹ p̄miſerat ⁊ ſic eſt ibi ca
ſus apertus literam nō cauillādo ꝙ donatio facta laico ꝑ ſolum pa
tronum nullā vim habet.ad idem videt̄ tex.in.c.illud.ver.licet.eo.tit.
iūctis precedētibus verbis.hoc idem innuit iuris canonici regula ge
neralis que diſponit vt laici nullam facultatē habeāt ſine ep̄o diſpē-
ſare de iure ſpirituali vel eccleſiaſtico:vt in.c.laici.xvj.q.vij.⁊.c.eccle-
ſia ſante Marie.de ꝯſtit.i.c.bene quidē.xcvj.diſti.diſpoſitio ergo iſta
inq̄tum voluit hoc ius ſpirituale vel ſpirituali annexum in aliū trāſ-
ferri nullius penitus fuit momenti.nā ꝓ nō dato habetur qꝺ ab illo
datur qui de iure dare nō poteſt vt dicit tex.ī propoſito.in.c.qꝺ autē.
in fi.de iurepa.⁊.c.dalbertū.j.q.vij.ſi ergo habetur ꝓ nō dato ergo li
citum contrauenire:vt ibi pꝛobatur.ad idem.c.vnicum.eo.ti.lib.vj.a
contrario ſenſu vbi innuit̄ ꝙ talis donatio facta laico inefficax eſt cē
ſenda.autoꝛitas ergo ep̄i ſuperueniens maxime poſt ius acquiſitū fi
lio non potuit actum nullū validare.tum qꝛ autoꝛitas nō pōt ex īter
uallo regulariter interuenire:vt in iuribus p̄alleg.tum qꝛ cum conſen
ſus epiſcopi ſit hoc caſu autoꝛiȝabilis cū preſtetur ſuper iure ad aliū
ſpectādo nō poteſt validare actū nullū.vt in.c.ij.de re.permuta.hoc
p̄terea ꝓbatur incōuincibiliter.Aut enim cōſenſus ep̄i requirit̄ hoc
caſu:an autoꝛitas:an per viā ⁊ modū ſolēnitatis.an ꝑ modū ſimpli-
cis cōſenſus.ſi ꝑ modum autoꝛitatis certū eſt ꝙ nō poteſt īteruenire
ex poſtfacto:vt in iuribus.ſ̄.alleg.no.Inno.in.c.cum cōſuetudinis.
de conſue.⁊ in.c.j.de reb.eccle.non alie.lib.vj.⁊ Bar.in.l.ſi quis mihi
bona.§.iuſſus.de acquir.here.⁊ ipſimet do.de Rot.deci.cclvij.pꝛoba-
tur ex ſono vocabuli.nā dicitur autoꝛitas:qꝛ illam preſtās debet eſſe
autoꝛ ⁊ pꝛincipalis in illo negotio:vt dicit Innocē.in p̄alleg.iuribus
⁊ puto firmiter ꝙ hic requiritur autoꝛitas cum ſit pꝛobāda ab ep̄o ſu
per iure patroni.non enim in trāſlatione illius iuris habet ep̄s aliqd
participare.patet ex eo quia ſine illius cōſenſu poteſt patronus ius
ſuum dare loco religioſo vel eccleſie.d.c.vnico.lib.vj.qꝺ nō poſſet ep̄s
pretendere aliquod intereſſe.¶ Hinc dicit Inn.in.d.c.j.ꝙ autoꝛitas
eſt maioꝛum conſenſus non minoꝛū.optime ſentit do.Ant.i.d.c.cō-
ſuetudinis.Sed poſito qꝺ exigatur ꝑ viaȝ ſolēnitatis adhuc nō poſ
ſet ex poſtfacto accedere:qꝛ ſolēnitas debet īteruenire ī ipo actu ⁊ eo
dem cōtextu al's actus coꝛruit in totum.vt.l.cum antiquitas.C.de te
ſta.l.heredes palā.in fi.ff.de teſta.facit qꝺ no.in.c.auditis.de elec.et
vbi actus coꝛruit ex defectu ſolennitatis non poteſt conualidari ex i
teruallo dato qꝺ poſtea interueniat.d.c.auditis.no.Bar.i.l.filio pꝛe
terito.ff.de iniuſto teſtamēto.⁊.l.j.§.ſed ſi filius.de leg.iij.et Io.an.i
c.ij.de vſu li.vj.et quod no.l.c.vniuerſa.C.de p̄ci.impe.offe.¶ Hinc
dicit do.Ant.in.c.cū conſuetudinis.quod in alienatione vel ꝯtractu
mulierum exigatur cōſenſus duoꝛum conſanguineoꝛum qꝛ ille ꝯſen-
ſus requiri videtur per modū ſolēnitatis cū nō exigat̄ a maioꝛi par-
te nō poterit ex interuallo interuenire.¶ Item ex tertio preſuppoſi-
to quod exigatur per modum ſimplicis conſenſus nō poterit hoc ca
ſu interuenire poſt moꝛtē donatoꝛis filio herede ſuperſtite ꝑ tex.not.
in.l.fi.ff.cōmunia predi.ad quā legem ꝓfecto nō aduertūt dn̄i de Ro
ta:ibi enim dicitur ꝙ ſi plures habēt fundū cōmunem ⁊ vnus ꝯceſſit
alteri ſeruitutē ⁊ deceſſit nō valet cōceſſio poſtea facta ꝑ alios ſocios
niſi heres defuncti de nouo ꝯſentiat.ratio eſt ſm̄ Bar.ibi quia ꝯceſ-
ſio fingitur perfecta per omnes eo tēpoꝛe quo vltimus cōſenſit qꝛ pꝛi
me conceſſiones trahuntur ad vltimā:vbi dicit tex.ſed eo quo pꝛim⁹
moꝛtuus eſt non poteſt habere locum fictio vt nūc fingatur ꝯſentire.
fictio enim debet habere extrema habilia:ſcilicet tēpus a quo trahit̄
fictio ⁊ tempus ad quod:vt no.ibi Bar.⁊ plenius per euȝ in.l.ſi is q
pꝛo emptoꝛe.ff.de vſucap.nec ob.ſi dicatur quod heres defūcti cēſet̄
eadem perſona:vt in aut.de iureiurā.a mo.preſti.et heres fingi debet
conſentire ſicut fingeretur defunctus ſi viueret.qꝛ due fictiones nō de
bent concurrere circa idem:vt notatur i.l.j.ff.de do.pꝛomiſ.ita videt̄
dicendum in pꝛopoſito quod epiſcopi cōſenſus eſt requirēd⁹ vt ſim-
plex conſenſus cū poſt moꝛtem patroni non potuit interuenire quia
non poteſt fingi vt patronus nō cōſentiat tempoꝛe quo validatur p̄
ma conceſſio ⁊ hoc videtur indubitatum ⁊ per cōſenſum epiſcopi nō
potuit h̄ caſu poſt moꝛtē donatoꝛis accedere ſenſit iudicio meo Io.
and.in.c.cum ſeculum.eod.titu.de quo domini de Rota nullā mētio
nem fecerunt.ius enim queritur vt iuſpatronatus legari poſſit vel in
illo ſingulariter inſtitui ⁊ dicit tamē quod inſtitutus in re certa habe
tur loco legatarij.C.de here.inſtit.l.quoties.ſecus dicēdum in eo q̄ i
legatario in quo cōcludit quod cum legata ſit donatio a teſtatoꝛe re
licta.inſtitu.

licta.instit.de leg.in prin.ꝙ in donatione statutum est idē ſm eum di
cendum est in legato vt ecclesie legari possit sicut ⁊ donari sine epi cō-
sensu sed in priuato requirit̃ epi consensus sicut in donatiōe q₂ quod
non licet invita nec i morte.de sepul.c.de his.⁊ quod ibi no.Ideo cō
sentiendum est ſm eum quod a principio:sc₃ ante testamēti factionē
vel ante mortem iinteueniat episcopi autoritas:fauore tamē vltima
rū volūtatū videt̃ etiam ſm eum ꝙ etiā post mortē potest ep̄s appro
bare ex quo al's tenuit testamentum.adducit simile.nā si testator ius-
sit ecclesiā cōstrui ⁊ circa illud fecit legata cōstat ꝙ necessarius est cō-
sensus vel autoritas episcopi.de cōsecra.di.j.nemo.de priuil.c.autori
tate.lib.vj.⁊ tamē tenet legatum:vt.c.nos quidem.de testa.⁊ sic aper
tissime sensit Io.and.quod speciale sit ratione vltimarum voluntatū
ꝯsensus episcopi ex postfacto interuenire:sicut ergo in donatiōe inter
viuos Federi.de senis.consi.ccxviij.nullam mentionē de Io.and.fa-
ciēdo dicit quod in legato nulla requiritur autoritas episcopi moue-
tur q₂ iura canonica patiuntur vt in successione transferatur iuspatro
natus sed capiēs ex legato vl' institutione largo modo capit ex succes
sione defuncti:tamen in iure canonico non est vis in verbis faciēda.p
ea potest allegari bo.text.in.l.cōuentionalibus.ff.de ver. obliga.vbi
verbum heredes comprehendit quandoq₃ legatariū:sed ꝯtra hoc di
ctum Fede.facit q₂ iura canonica solū permittūt ex successiōe vniuer
sali ⁊ ita cōmuniter iura loquūtur:⁊ ideo do.Ant.nō pbat dictū Fe
derici in.d.c.cū seculum.sed transit cum Io.and.nec etiā illud Ioā.
and.vt patet in additione per eū facta ad illud ꝯcilium in quo dicit
se putare ꝙ sine vniuersitate p nullu₃ titulū specialē siue inter viuos
siue in vltima voluntate sine epi consensu trāsferri potest in p̄uatū ius
patronatus.quinimo ego plus puto ꝙ nec dictū Fede.nec dictū Io.
and.mero iure inspecto procedāt:qm̄ vt.s.dixi laicus non est patronꝰ
huiꝰ iuris ecclesiastici ⁊ patronatꝰ incapax.Est ergo legatū sibi fac-
tū tāꝗ̄ incapaci habendū p nō scripto:vt pbat̃ in.l.in metallū.ff.de
his que pro non scrip.ha.⁊.l.non intelligitur.§.si quis palam.⁊ in.l.
in metallu₃.ff.de iure fisci.⁊ in.l.collegiū.C.de here.insti.⁊ cū legatū
palā factū sit incapax manet penes heredē ⁊ nō transit in fiscū:vt no.
in preallег.iuribꝰ:firmat Barto.in.l.hereditas.C.de his qui.vt indi.
vnde si legatur collegio nōdū approbato vel filio spurio nihil valet
legatū nec sperat̃ vt superior ꝯsētiat vl' appbet relictū ipse s₃ ipso fac
to remanet penes heredē ⁊ habetur pro nō scripto.ita dico in propo-
sito cum illud ius incapaci habetur pro non scripto.⁊ si remansit pe-
nes heredē nō poterit ep̄s in preiudicium heredis illud trāsferre in le
gatarium:⁊ idē dicendum in legatario eadē ratiōe:ex quo enim alte
ri nō potest acquiri ergo remāsit penes eū:vt no.i.l.qd meo.ff.de acq.
pos.⁊ in iuribus.s.allega.⁊ donatio facta nō seruata legis solēnitate
habetur pro nō scripta:vt probatur in.l.sancimus.C.de dona.Idē
si quis contra legum interdicta recipiat:vt i.l.vnica.C.de cōtra.iud.
et sic nō possumꝰ dicere ꝙ in casu nostro donatio valuerit quo ad do
natorē.tū q₂ de iure donator nō potest:vt.s.dixi.tum q₂ dedit icapa
ci.tum q₂ non seruauit legis solēnitatē non habuit epi cōsensum pre
supposito ꝙ epi ꝯsensus sufficeret.ad hoc.xij.q.ij.sine exceptione.⁊.c.
si quos.de seruis.tū ⁊ quarto q₂ cōtra interdicta canonū donauit.d.
c.preterea.autoritas ergo superueniens non potuit nullu₃ validare:
vt.s.dixi.⁊ ista omnia militāt in legato.nec ob.motiuu₃ Io.an.q₂ si
quis mandat ecclesiā cōstrui vel disponit cōtra legē:q₂ epi cōsensus
requirit̃ in dispositione testatoris.vnde tex.in.d.c.nemo.cōse.di.j.nō
dicit neminē posse legare pro ecclesia faundata sed ꝙ nemo edificet ec
clesia₃ sine episcopi ꝯsensu:sed ecclesie edificāde legari pōt nō donari:
vt.in.c.abbate sane.de re iud.li.vj.⁊ p bar.in.l.seruos ad custodiā.ff.
de ali.et cib.lega.vbi ponit diuersitatē rationis.sed i casu nostro trā
slatio iurispatronatꝰ in priuatū est phibita:vt patet ex predictis.er-
go siue fiat legatū siue donatio nō pōt epi cōsensus post mortem dis
ponētis accedere etiam presupposito ꝙ cū ipsius cōsensu pōt valere.
qd tamen ego nō credo p supradicta.preterea qd supra dixi in dona
tiōe locū habet in legato.nam ⁊ vltima volūtas corruēs ex defectu
autoritatis vl' solēnitatis nō potest ex postfacto ꝯualidari.vt no.i.d.
l.filio preterito.⁊ in.d.l.j.§.si quis filius.⁊ per Ioā.an.in.c.ij.de vsur.
li.vj.¶ Itē cōtra hanc opi.Io.an.quā videt̃ ibi sequi Ioā.cal.⁊ cō
muniter sequētes vt in legato patrono pōt episcopi ꝯsensus accedere
ex postfacto videt̃ tex.ad literam in.d.l.fi.C.cōia p̄di.vbi dicitur ꝙ si
vnꝰ ex pluribus habētibꝰ fundum cōmune legauit alicui seruitutem
⁊ decessit si adita hereditate consentiunt alij socij nihil agunt.reddit
tex.rationē quia actꝰ defunctorum nō possunt stare in suspēso.ex quo
enim dies cedit legato quod est in legato puro adita hereditate opor
tet quod legatum acquiratur legatario al's fit nullū q₂ nō potest sta
re in suspenso:sed in casu nostro episcopꝰ nō cōsensit anteꝗ̄ filio esset
hereditas acquisita.ergo statim fuit illud legatum extinctū ⁊ sic non
potest procedere episcopi consensus.⁊ ad hoc non aduertunt predic-
5 ti doct.¶ Ex his omnibus cōcludo† ꝙ patronus nō potest donare
laico iuspatronatꝰ nec legare etiā cū episcopi cōsensu ⁊ presupposito
ꝙ epi ꝯsensus sufficeret dico ꝙ nō potest interuenire ex postfacto ma
xime mortuo donatore ⁊ filio herede superstite vt in casu nostro cōtin
git ⁊ patet ex his responsio ad aliqua cōtraria supra in contrariū for

mata:q̄ p maiori claritate specifice sunt singulariter attingēda sol-
uēdo,vel ad supradicta remittēdo.Et primo ad primum dico ꝙ hoc
iuspatronatꝰ cum sit spirituale vel spirituali annexum nō est i libera
potestate patroni de eo sicut ð alijs bonis disponere.patet ex eo quia
illud vendere nō potest:vt i.c.j.de iurepa.et nec super eo transigere.d.
c.preterea.de transact.nec dicitur illius habere dominiu₃:q₂ res sacre
et religiose nō sunt in alicuius dominio.l.in tātum.§.sacre.ff.de rerum
diuisio.⁊ sic non obst.l.in re mandata.⁊.c.de his.alleg.in ꝯtrariu₃ nec
ob.c.illud.⁊.c.vnicum.e.tit.lib.vj.quia loco religioso vel ecclesie dona
re potest:quoniā per hoc melioratur conditio ecclesie.vt supra dixi.
¶ Item confertur capaci sed cum donatur laico deteriorat̃ ipsius cō
ditio q₂ nō speratur saltem de proximo ipsius liberatio.¶ Item for-
te donatur laico deterioris conditionis ꝙ̄ sit patronus.preterea dona
tur incapaci cū laicus non sit huius iuris capax nisi ex priuilegio:et
causa principali non concurrit cum laico non patrono.nō obst.quod
transeat in laicū cum vniuersitate ville.d.c.ex literis.Ad hoc enim rū-
deo dupliciter.¶ Et primo quod hoc ius vt habens misturā cū tem-
poralitate annectitur vniuersitati temporali:ideo trāsit in laicum per
quandam consequentiam ⁊ non principaliter.multa enim permittun
tur in consequētiam que non principaliter et per se permittuntur:vt
aperte probatur in.l.in modicis.ff.de contrahen.emptio.et in.l.si mer
cedem.§.fi.ff.de act.empt.vbi religiosa trāseunt vendito fundo que p
se minime transirent:vt ibi patet in hoc iurepatronatus.transit enim
cum vniuersitate in contractu non gratuito.d.c.ex literis.et.c.cum se-
culum.eo.tit.⁊ tamen principaliter per se transire non potest.d.c.de iu
re.quinimo dubitatur nūquid vendita vniuersitate potest specialiter
exprimi iuspatronatus ⁊ cōsimilium dicitur quod non exprimitur.de
quo plene per Io.an.in.c.vnico.eo.tit.lib.vj.¶ Secūdo potest respon
deri quod ideo transit cum vniuersitate q₂ patronꝰ non potest am-
plius illius curam habere,cum ad illud amplius ire non potest.vnde
satis probabiliter potest defendi opi.Bar.in.l.si mercede₃.§.fi.preall.
vbi dicit quod iuspatronatus existens in fundo transit cu₃ fundo ad
capellā non datur accessus nisi per fundum secus si per viam publi-
cam daretur aditus sicut dicitur in iure sepulchrorum:vt in.d.l.si mer
cede₃.⁊.d.l.in modicis.⁊ ꝙ̄ꝗ̄ Inno.⁊ alij canoniste sequētes cōmuni
ter tenēt oppositū dicentes quod in venditiōe palatij vel fundi nunꝗ̄
transit iuspatronatus.oportet enim dicere qd hoc facit vniuersitas
rerum ad hoc vt transeat et reddūt rationē quia iuspatronatꝰ potest
haberi et possideri absq₃ eo qd vadat ad capellā cum presentatio fiat
in absentia.secus enim iure sepulchri.est enim vtile vt ad illud habea-
tur accessus.Posset tamen sustineri contrarium.nam patronus con-
sequitur non solum honore₃ presentādi sed etiam onus defendendi ec
clesiam ⁊ bona sua.habet enim ire ad ecclesia₃ ⁊ videre an res bene cu
stodiantur per sacerdotem:vt in.c.filijs.xvj.q.vij.no.gl.in.c.pie men
tis.eadem causa et qōne.⁊ ob hoc onus dubitatur nunquid patronꝰ
possit in totu₃ abdicare iuspatronatꝰ:vt no.per gl.ea.cau.⁊.q.habet
enim ius processionis vt honoret̃ cum vadit ad ecclesiā.vt in.c.nobis
de iurepa.et.c.filijs.xvj.q.vij.quibus quide₃ iuribus iste patronꝰ vti
non potest si nō habetur accessus vnde satis potest acceptari quod ius
patronatꝰ transit cū palatio seu fundo si ad capellā nō pōtest haberi
aditus ex iuramēto quod nō est cōtra opi.canonistarum cu₃ villa seu
vniuersitate:demū tūc trāsit cū aliunde ad capellā aditꝰ nō habet̃.al's
aūt nō debet trāsire cū sit ius cōe oīno separatū et distictū ab vniuersi
tate ⁊ videtur probari in dictis legibus p̄xime alleg.⁊ si hoc est verū:
est solemnis noua limitatio ad.c.ex literis.⁊.c.cum seculu₃.⁊.c.de iure.
allega.pro cōtrario Rū.ꝙ papa se retulit ad ppositū casum:ex vbis
ēnim narratiuis.non debet sumi arg.a contrario sensu:vt not.in.c.pu
blicato.de elec.ad.c.ex insinuatione.pōt multipliciter rūderi.primo vt
ibi dicit ꝙ ibi nō fuit mera donatio sed potius quedā remissio cū illud
ius cōpeteret ambobus fratribus insolidū.sed mihi illa solu.non mul
tum placet per verbum habebat.quod est singularis numeri ⁊ verbū
contulit:et ideo satis pōt teneri opi.Archi.s.recitata vt clerico possit
donari quia meliorat̃ cōditio ecclesie ⁊ donatio fit capax.¶ Ad secū
dum principale argumētum de.c.cura.⁊.c.suggestū.in quibus clare
dicitur quod epi cōsensus potest interuenire ex postfacto.Respōdeo
ꝙ illa iura nō loquūtur in donatiōe iurispatronatus sed ecclesie:vt i
eis patet:erāt enim quidā putantes qd vigore iurispatronatꝰ possunt
cōferre ipsam ecclesiam collegio aut ecclesie maxime in pprietate nec
illa iura loquunt̃.pertinet enim ad episcopum.vt in cle.ij.de reb.eccle.
non alie.⁊ in.c.consultationibꝰ.de dona.⁊.c.pastoralis.de his que fi.
a prela.requirebatur enim ibi epi ꝯsensus nō vt autoritas quia nō po
test autorizare in facto proprio sed vt causa agens merito pōt ibi cō
sensus iteruenire ex iteruallo ⁊ validare actū a tēpore cōsensus p̄lati.
vt no.glos.in regula ratum.de regu.iur.in.vj.Sed in casu nostro secꝰ
est.quia episcopi consensus requiritur nō vt causa agens nec vt habēs
participium aliquod in iurepatronatus quia illud ius totū petinet
ad patronū.hinc est quod sine episcopi consensu potest illud donare
ecclesie seu loco religioso qd nō esset si episcopus haberet participium
aliquod:vt in.c.pastoralis.de dona.non potest ergo in trāslatione il
lius iuris requiri cōsensus episcopi nisi vt autoritas.Fateor tamē qd

iura quandoqꝫ vtūtur ꝓmiscue z improprie his vocabulis.nā autoritatē quandoqꝫ appellāt ꝯsensuꝫ qñqꝫ cōtra vt patet in.c.cū apostolica.de his q̄ fi.a prela.et.xij.q.ij.sine exceptiōe.z hoc ideo qꝛ autoritas nihil aliud est ꝙ consensusautorizabilis: vt no.glo.in.c.j.de reb.eccle.non alieñ.lib.vj.Hinc est quod.c.suggestū.appellauit autoritatē.et.c.cura.appellauit cōsensum:z hinc intellectum ad.c.cura.sentit Jo.an.in.c.cū consuetudinis.de cōsue.z est verissim⁹.z sic tollit̄ fundamentū dñorū de Rota.¶Uenio ad tertiū cōtrariū:ꝑmo ad.c.si qua.ꝺ reb.eccle.non alie.Respondeo intelligendo ꝙ ꝯtract⁹ ibi tenuerit a principio lꝫ potuerit rescindi per beneficinm in integ.resti.z tenet ibi glo.non viget in casu nostro.Secūdo potest intelligi qꝺ ꝯct⁹ fuit a principio nullus z tunc dicēdū ꝙ fauore ecclesie potest ibi autoritas interuenire ex postfacto.hunc intellectum tenet ibi Hug.z sequitur gl.in.c.ne sede vac.z Arch.in.d.c.si qua.sꝫ donatio fienda alteri laico nō cadit in vtilitatē ecclesie:z sic cessat dispositio illi⁹.c.ad.c.quod i dubijs.dico qꝺ non probat ꝙ renūtiatio valeat in preiudicium renūtiatis imo dico ꝙ est prorsus nulla ꝙ aperte ꝓbat tex.ibi dū dicit nullā obtinet firmitatem:z sentit ibi Host.z Joā.and.c.q̄to.de transla.ꝓla.vbi aperte dicit ꝑ talem renuntiationem renuntians non perdit ecclesiaꝫ imo subditi ei obedire tenent̄.ar.viij.q.vij.nōne.z optime facit.l.legatus.ff.ꝺ offi.presi.z fateor ꝙ superior possit illū sic renūtia.aūt expellere dico.c.quod in dubijs vel habere ratam illius renūtiationē.z hoc ideo qꝛ in hoc casu requirit̄ cōsensus z non nuda autoritas epi.nā interest episcopi vt ille renūtiet cum sit sibi obligatus ratione beneficij vt in.c.cum capella.de priuil.sꝫ in casu nostro pure requiritur autoritas que non potest interuenire ex interuallo maxime post mortē p̄lati per supradicta.¶Ad quartum arg.satis patet responsio per p̄dicta:quia non loquuntur illa iura in autoritate sed in simplici ꝯsensu.

6 ¶†Ad quintum z vltimum arg.rñdeo ꝙ in mutuo per filium ꝯtrahendo non requiritur autoritas partis sed nudus consensus.hic ē ꝙ ratihabitio ibi trahit̄ retro:agebat̄ enim ibi de preiudicio partis sꝫ nos loquimur in autoritate interponēda.vt.§.dictum ē.¶Ad secūdum dubium descendēs formabo prius quatuor motiua ad partem affirmatiuam:scꝫ ꝙ dicta basilica Nicostrati vacet.Secūdo totidem ad partem negatiuā.Tertio ipsius dubij solutionē annectā.¶Primo enim qꝺ dicta basilica vacet collatione per episcopū patrono neglecto facta non obstante:ꝓbatur per tex.apertū in.c.decernim⁹.xvj.q.vij.vbi dicitur ꝙ talis est irrita.ad idē.c.ex insinuatione.de iurepa.nisi ꝓm omnē intellectum instituti sine patroni presentatione dicūtur detētatores z occupatores:nā mādantur priuari z beneficia cōpellūtur sic acquisita relaxare.Secundo adduces tex.in.c.cum Bertold⁹.de re iudi.nō cōfirmatur seu instituitur p̄sentatus secūdo loco ꝑ verū patronum nulla facta prius cassatiōe de institutiōe iam facta per episcopum ad presentationem cuiusdā qui non erat verus patron⁹ nec i possessione presentādi.Si eniꝫ collatio facta per ep̄m vel īstitutio non precedente presentatione veri patroni non tribuerit aliquod ius cum fuisset facta secunda prima nō cassata etiā si prima habuisset aliquē saltem iuris decorem:vt not.in.c.inter dilectos.de exce.p̄la.z.c.auditis.z.c.considerauimus.de elec.¶Tertio certū est qꝺ īstitutio z p̄sentatio sunt diuerse z magna inter sꝫ ignoscitur differētia.vt dicit text.in.c.in illis.de preben.li.vj.presentatio nō pertinet ad patronuꝫ.vt in c.nobis.z quādo per totū.de iurepa.sed i ecclesia patronata nō collatio sed institutio ꝑtinet ad ep̄m:vt in.d.c.decernimus.z de iurepa.per totum.hinc dicit Jo.and.super regula ꝙ alicui gratiose.de reg.iur.lib.vj.in mercu.ꝙ hodie episcopi fundant intentionē suā de iure cōmuni nō super collatione sed institutione:qꝛ oīa beneficia p̄sumunt̄ habere patronos cū nō nascantur sed per alios ꝓducunt̄ in esse.cū ergo collatio de qua querit̄ fuerit facta a nō habente potestatē qꝛ cū ecclesia Nicostrati haberet patronū nō collatio sed institutio pertinebat ad ep̄m ergo fuit ipso iure nulla:qꝛ pro nō dato habet̄ qꝺ ab a io datur qui de iure dare non pōt:vt in.d.c.dabertū.j.q.vij.z.c.qꝺ aūt.de iure patro.z.c.cū olim.de causa pos.z ꝓprie.z in.c.querelā.de elec.z.c.ad aures.de tēpo.ordi.per totū.Hinc est ꝙ si papa mandat ꝓuideri de būficio spectante ad collationē alicuius nō venit būficiū ad illū pertinens respectu institutionis nec econuerso.vt dicit tex.in.c.cū in illis.qꝛ hic sunt iura oīno diuersa attentās ergo alterū nō cōpetēs nihil agit.de rescrip.cū dilecti.de resti.spo.c.fi.¶Quarto z vltimo ꝓbatur sic.vbicunqꝫ aliquid explicandū est cū aliquo ꝓ presentia seu cōsensu vel cōsilio nō valet si expeditur illis absentib⁹ z irrequisitis:vt in.c.cū in veteri.de elec.z.c.nouit.de his que fi.a p̄la.z.c.causaꝫ matrimonij.de offi.dele.sed ecclesia patronata nō est per ep̄m ordināda nisi cōsentiente patrono:quinimo patronus dꝫ esse autor z causa mouens.ep̄s habet instruere quē designauit z petierit.vt in.c.i.xvj.q.v.z.c.decernim⁹.ea cā z.q.ꝺ iurep.c.nobis.z c.illud.in fin.ergo collatio facta ꝑ ep̄m patrono neglecto dꝫ esse nulla.z per cōsequens basilica Nicostrati dicenda est vacare collatione illa nō obstante zc.¶In cōtrariū ad partē negatiuā adducit̄.s.c.illud.in.fi.de iurepa.vbi tex.videtur apertus ꝙ collatio talis nō sit irrita nec mero iure inspecto irritanda sed de rigore iuris duntaxat quasi innuat ille tex.qꝺ inspecto mero iure quo cauetur ꝙ vnaqueqꝫ ecclesia est per ep̄m proprium ordinanda non deberet talis collatio irritari per absentiaꝫ patroni:sed de rigore secus.¶Secundo probatur ad idem.sic:episcopus iure primeuo dispositiue fundat intētionē super collatione z ordinatiōe oīm beneficiorum:vt dicit glo.no.in.c.q̄ꝙ.de elec.lib.vj.probatur in.c.regenda.z in.c.nouerit.x.q.j.z.xvj.q.vij.omnes basilice.z.c.nullus.z.c.si quis deinceps.z meli⁹ in.c.j.de appel.dispositio ergo gratiosa postea superueniens ꝓuidens patronis super iure p̄sentandi z mādans episcopis super eis presentātib⁹ prouidere ecclesijs nō habet inducere actus nullitatem episcopis cōtrauenietibus.ad hoc gl.que solet ꝓ singulari alleg.in cle.j.de iurepat.que dicit ꝙ si mādatur al's ꝑtātem non habenti data certa forma nō valet actus format⁹ nō seruata forma:z sic loquit̄.c.cum dilecta.de rescrip.z.c.venerabili.de offi.dele.et c.fi.de resti.spo.cum simi.Aut mandatur al's potestateꝫ hābēti z tūc tenet actus licet nō seruata forma quia videt̄ hoc ille facere suo iure ex p̄ori potestate quā ille habebat:z sic loquit̄.c.dilectus.el.ij.vbi tenuit collatio būficij fctā ꝑ episcopū lꝫ papa prius mādasset vt alteri conferret.ita videt̄ ad propositū inferēdū qꝺ cū iura mādauerūt episcopo:al's per se potestatē habēti vt cōferat de cōsensu z volūtate patroni:si ep̄s per se z irrequisito patrono cōferat qꝺ nihilominus valꝫ collatio.¶Tertio probatur validitas alia consideratione p̄supposito sine veritatis preiudicio qꝺ a principio fuisset nulla:attamē ex quo patronus nunq̄ cōtradixit:sed intra tempus sic prefixum ad presentandū tacuit.videt̄ tacite collationi cōsensisse:qꝛ verosimile qꝺ neglexerit suum ad hoc.c.ij.de his que fi.a prela.z quod ibi not.Hostiē.et Jo.an.in.c.ex ore.de his que fi.a maio.parte cap.Nā ꝯsensus patroni potest interuernire ex postfacto:vt in.c.si vero.de iurepa.Inno.in c.per vestras.eo.tit.z Hostiē.in sum.eo.tit.§.fi.circa fi.versi.quod si ecclesia ꝓbatur ratione vbi si in actu requirit̄ alicuius cōsensus potest ex postfacto cōsensus intercedere vt si actus valuerit a principio cōfirmat actū vt ex tūc.ꝙ si valuit cōfirmat vt ex nūc.l.per fundū.ff.de ser.rusti.predi.iuncta.l.fi.ff.ꝯmunia pred.facit.c.lugduñ.ix.q.ij.z.c.cura.z.c.suggestū.de iurepa.z multe concor.habentur in glo.in regu.ratū.li.vj.z de hoc videt̄ theorica Inñ.z Jo.an.in.c.j.de reb.eccle.nō alie.lib.vj.z ꝓm ibi no.debent limitari dicta Inno.in.c.cuꝫ cōsuetudinis.de consue.¶Quarto z vltimo probatur alia consideratiōe.p̄supposito qꝺ a principio non valuisset nec quod patronus tacēdo ꝯcessisset actui ex quo elapso tp̄e p̄fixo patrono ep̄s stetit i eodē ꝓposito videt̄ tunc de nouo cum potestas ad eū libera erat deuoluta illā primā collationem ratificasse z confirmasse seu de nouo fecisse:vt probari videt̄ in.l.obseruare.in fi.in simili.ff.de offi.procō.vbi dicitur ꝙ si proconsul delegauit causam tempore quo nō poterat.s.ante ingressum ꝓuincie si postea ingressus ꝓuinciā in eadē volūtate fuit credēdū est dicit tex.ibi delegatum habere iurisditionem nō a tempore ex quo mādata est.sed ex quo prouinciam ꝓcōsul ingressus est ad id qꝺ no.in.l.vna.C.q pro sua iurisd.z in.c.si tibi absenti.de preben.li.vj.z optime qꝺ not.in c.fi.de coniug.seruo.z.c.j.de eo qui dux.in ma.vbi matrimoniū nullū tacite confirmatur sublato īpedimēto.ita dicēdū est in hoc quasi matrimonio.¶Pro solutiōe clara huius dubij christi noīe recēsito duo

7 principaliter sunt videnda.¶†Primo nūquid collatio beneficij patronalis ꝑ ep̄ꝫ facta patrono neglecto teneat an sit nulla ip̄o iure sine alia cessione.¶Secūdo presupposito qꝺ sit nulla an ꝯualescat patrono intra tp̄s a iure sibi prefixum illū p̄sentare et in vtroqꝫ dubio varia sensisse do.de Ro.reperio vt patet decisione.cclvij.in antiquis.qdaꝫ tñ ex eis maiorē partē facientes:vt recitat ibi collegiū distinguebant inter patronū laicū z clericū dicentes qꝺ collatio facta intra tp̄s patroni clerici sit nulla ipso iure:z qꝺ non validet̄ seu ratificetur ꝓpter negligētiā patroni subsecutā:qꝛ qꝺ ab initio nullū est zc.secus in collatione facta intra temp⁹ patroni laici.Diuersitatis ratio ꝓm euꝫ hec est:qꝛ laicus patronus parum aut nihil habet iuris vel saltem debile in dispositione beneficij z quicquid habet est de gratia z totalis būficij dispositio poti⁹ censet̄ a lege ad ip̄m ꝑtinere.allegāt no.in.d.c.qꝛ.de iurepatro.ꝑ Hosti.z ideo collatio ep̄i tūc cēset̄ validior p̄sertim qꝛ magis iuris habet in concessione prelatus q̄ꝙ in presentatione.de offi.vic.c.dilectus.zc.¶Secūda fuit quorūdam opi.indistincte tenentium collationē episcopi esse validam ex quo patronus ītra tēpus debitū nullū presentauit z dicebāt eū tenuisse ab initio ip̄o iure quātuncūqꝫ fuisset facta intra tempus patroni:fatebant̄ tamē qꝺ si patron⁹ ītra tempus sibi a iure cōcessum aliū p̄sentaret:tūc eo vel presentato instāte esset cassanda seu irritanda.arg.no.ꝑ Inno.in.c.cū Bertoldus.de re iudi.¶Tertia fuit opi.ipsius col.z multorū aliorū vt ip̄e refert dicentium circa primū dubiū z qꝺ collatio ep̄i facta intra tēpus cuiuscunqꝫ patroni siue clerici siue laici sit nulla.allegant.xvj.q.vij.decernimus.z no.ꝑ.Hostiē.de iurepa.c.ex insinuatione.z sic debet intelligi ꝓꝫ eos.c.illud.in fi.eo.tit.Addebant tamē attingendo secūdum dubiū supra formatum qꝺ licet talis collatio a pricipio sit nulla:tamē si patronus ei consenserat:siue tacite:siue expresse quod per ei⁹ ratificationem validetur.arg.not.per Hostiē.in sum.de iurepa.§.fi.ver.circa fi.quid si ecclesia.vbi dicit non interesse an patronus a principio ꝯsenserat vel ex postfacto quo ad hoc vt sine ꝯsensu suo ordinata nō valeāt tunc ex quo cessat causa impediens z superuenit causa ꝯfirmans licꝫ

fuerit nulla

fuerit nulla a principio bñ pōt validari.argu l.ꝑ fundū.ff.de ser.rust.pre.⁊ in.l.obseruare.in.§.fi.ff.de offi.ꝓcō.⁊ no.per Dy.⁊ alios in regula nō firmaẜ.ð reg.iur.l.vj. ¶ Circa hoc distinguebāt isti aut ep̄s cōtulit iure deuoluto aut iure suo ordinario ⁊ originali. Primo casu dicūt ꝙ nunꝙ valuit ex quo reuera ad ep̄m nōdū erat deuoluta potestas.arg.c.ex parte astēsis. de fo.cōpe.cū ibi no.ꝑ Host.nec sequēs patroni ratificato vel tacitus ꝯsensus vel exp̄sse validat eū:quia nō fuit facta ip̄o iure seu ex illa potestate ep̄i.ad ei⁹ vigorē requiritur cōsensus patroni:nā ep̄s deferendo iure deuoluto videtur presupponere patronū negligētem ⁊ priuatū:⁊ per cōsequens cū nō sit factū nomine patroni nō pōt per patronū ratificari.vt in reg.ratū.lib.vj.nam ad talē collationē validandā seu ius cōferendū noua collatione op⁹ esset post tp̄s patroni ẜm eos allegat.ad hoc qð no. Jo.mona.l.c.statutū.de ꝓben.lib.vj.cū em̄ dispositio ep̄i se habeat hoc casu vt autoritas oportet ꝙ interueniat debito tēpore:qꝛ que sunt autoritatis non suo tēpore facta nō valēt:qꝛ autoritas debet semꝑ interuenire in ip̄o facto tēpore quo ipse act⁹ pōt ⁊ debet fieri. Secūdo casu quādo episcopus cōtulit suo ordinario ⁊ originali cōualidatur ex subsequenti cōsensu potroni expresso vel tacito:vtputa nō cōtradicēdo intra tēpus a iure sibi prefixum.moueẜ qꝛ hoc casu videtur ep̄s in dubio disponere iure suo ⁊ sub tacita conditione si sibi placuerit:⁊ sic debem⁹ interpretari ne aliter īterpretādo videatur inutiliter disponere quasi eligere viā ad impugnandum suam dispositionem qð nō est in dubio p̄sumēdū.argu.l.iij.ff.de mili.test.facit qð no.in simili.in.c.ea noscitur.de his que fi.a prela.vbi presumitur ꝙ si prelatus actū seu presentationē fecerit de capituli sui cōsensu:vt sic actus teneat ꝙ per cōsequēs dicta collatio facta potest per ipsum patronum ratificari.ea em̄ que circa beneficiū dispositionē debēt interuenire ex parte patroni potius se habent iure cōsensus ꝙ autoritatis.ea em̄ que sunt cōsensus possunt interuenire ex postfacto:sed secus ī his que sunt autoritatis iuxta no.per Inn. in c.j.de reb.eccle.nō alienan.⁊ ibi per Jo.an.in.c.cū cōsuetudinis.de cōsuetu.vt dixi plene in precedēti dubio.vnde pōt patronus postea cōsentiendo tacite vel expresse validare collationē ep̄i ad hoc qð in simili no.in.c.cū nos.de his que fiūt a prela.⁊ in.c.cū in ecclesijs.de preben.lib.vj.de iurepatro.c.iura.⁊ c.suggestū.hoc in effectu sentiūt do. de rota decisio.p̄alle.quia ad hec dubia nullā doctoris autoritatem contra eorū morē ⁊ stylū introduxerunt fortasse vt arbitror nullā pro tunc habentes. Sed ad primum dubiū qð collatio patrono nō vocato sit nulla.allego primo Joā.an.in.c.j.de offi.vica.vbi expresse tenet qð per talē collationem nullū ius transfertur in prouisum:ideo etiā corā vicario episcopi pōt peti per patronum vt declaretur nullum ius ibi cōpetere:ẜm eū voluerunt idē Hostiē.⁊ Jo.and.in.c.ex insinuatione.de iurepatrona.⁊ videtur ibi tex.ẜm vnum intellectum. ¶ Item apertius voluit Feder.de senis.i tractatu permutatiōis.xxx.vbi not.dicit quod licet permutatio beneficiorū facta per episcopum non vocatis his qui habent presentationem vel electionē valeat:licet veniat retractāda illis contemptis postmodū cōtradicentibus:collatio tamen facta patrono contempto est ipso iure nulla ẜm eum per dictū.c.decernimus.xvj.q.vj. Diuersitatis rationem assignat:qꝛ permutandi autoritas principaliter pertinet ad episcopū.vt in.c.quesitū.de re.permu.sed collatio nō sic. hoc idem sentit Inno.in.c.cū bertoldus.de re iudica.in glos.in verbo memorato.in ver.vel potes dicere. ¶ Circa secundū presupposita nullitas an conualescat patroni taciturnitate. Host.⁊ Jo.and.in similibus terminis videnẜ sentire qð sic.in.c.ij.de his que fi.a prela.dicunt em̄ quod si contenti collatione vel electione tacent intra tempus eis prefixum ad eligendum vel cōferendū videnẜ tacite electioni vel collationi consentire.argu.de cōces.preben.quia diuersitatem.⁊ in.c.ex ore.de his que fiunt a maio.parte capi.idem ẜm Jo.and.si fuit edictum propositū:⁊ nemo intra tempus comparuit ad cōtradicendū.vt in.c.fi.de electio.lib.vj.saluo quod no.in.c.fi.qui ma.accu.pos. ¶ Aliorū iudicijs sic enarratis subijciam breuissime quod mihi videẜ ⁊ in primo dubio an patrono non vocato collatio per episcopum intra tēpus patrono affixum attenta valeat,ampliando terminos questionis.dicerem ꝙ sic si episcop⁹ cōtulit ipsi patrono:tūc vel ex postfacto cōsentiēte.hoc cōmuniter tenēt doctores.in.c.ꝑ vestras.de iurepatrona.non em̄ potest dici sine consensu patroni ex quo consensit:licet ex post facto.vt probaẜ in.c.si vero.de iurepatro.no.Joā.and.in.d.c.ꝑ vestras ⁊ regulariter hoc tenent Bar.in.d.l.si qs mihi bona.de acquiren.heredi.⁊ Inn.in.c.j.de reb.eccl.non alienan.li.vj.⁊ supra latius dixi. Aut collatio fuit facta alteri ꝙ patrono:⁊ tunc aut patron⁹ erat p̄sens ⁊ potest ꝓbabiliter dubitari an taciturnitas hoc casu debeat haberi ꝓ ꝯsensu qui in actu preiudiciali habeẜ regulariter ꝓ cōtradictiōe.vt in.l.filiofa.§.inuitus.ff.de procu.not. Inn.in.c.in genesi.de electio.⁊ glo.in regu.qui tacet.de regu.iur.lib.vj.ad idem.c.illud.in fi.de iurepatr.vbi diciẜ irritandā fore collationem factā sine presentatione patronorum. ¶ Contrariū credo posse attētari:qꝛ hoc casu nullū preiudiciū fiet patrono cum ius suum patronatus remaneat illesum:⁊ per collationē clericis ecclesie vacātis:⁊ sic tractatur de cōcupiscibili:⁊ per cōsequēs debet haberi patron⁹ ꝓ cōsentiēte.l.q patitur.C.mādati.no. Inn.in.d.c.in genesi.nam si collatio ibi displicuisset non habebat nisi contradicere. Et in hoc indubitanter esset verū si ex parte patroni tunc vel postea interuenisset aliqs actus positiuus approbatiōis:collatiōis.argu.optimum.in.c.ex ore,de his que fi.a ma.par.capi.facit etiā ad predicta.c.decernim⁹.p̄alle.nisi decernaẜ collatio nulla quādo spretis patronis ep̄s ecclīam cōtulit:sꝫ in casu nostro data patronoꝝ p̄ntia non possunt dicere qð fuerunt spreti:quinimo ꝓpter vinculū charitatis ⁊ filiationis spiritualis que est inter ep̄m ⁊ suos diocesanos videnẜ patroni ex quo nō ꝯdixerunt ep̄o cōsentire ꝑ tex.no.in.l.si seruus cōis.de do.inter vi.⁊ vxorē. aut patronus erat absens ⁊ subdistingue. Aut enim cōtulit ep̄s iure deuoluto ⁊ nō tenet collatio ex quo in veritate patron⁹ nōdū erat priuatus ꝑ.c.ex parte astēsis.de cōces.p̄ben.cū ibi no.vbi ptꝫ ꝙ collatio facta eo iure quo fieri nō poterat nō tenet,lꝫ alio iure fieri nō potuisset.facit quod in simi no. Bar.in.l.si is ad quē.ff.de acqui.hered. Aut cōtulit iure suo ordinario ⁊ sic posuit spem expresse in patrono:⁊ tūc patrono cōsentiēte valebit collatio vt est extūc.argu.reg.ratihabitionem.de reg.iur.li.vj. Si aūt ꝯtradixit puta qñ simpliciter cōtulit patrono absente demum intra tp̄s p̄ntationis ꝯdicente.moueor principaliter per.c.decernimus.xvj.qō.vij.vbi expresse per verba presentis tp̄is dicitur qð talis collatio est irrita ⁊ ea nō mandata aliter cessari subijciẜ vt alius ad verecūdiā ep̄s ordineẜ ⁊ instituaẜ quē ipse patronus condignū elegit:ergo opꝫ dicere ꝙ.c.illud.de iurepa.vbi diciẜ qð est irritāda dꝫ exponi.i.irrita nuntianda:vel potest stare ꝓprie sed debet referre ad effectum sic vt reuoceẜ sicut de facto processit.ꝓ hac expositiōe vide in simili.c.accedēs el.j.vt lit.nō cōte.in versi.cassam⁹.nā lex posterior debet referri ad priorē.vt in.l.sed ⁊ si posteriores.ff.de legi.⁊ ꝑ eā debet distingui ⁊ limitari:facit qð ibi no. Bar.⁊ plenius in extrauagā.ad reprimē.in verbo nō obstātib⁹. Huic intellectui satis cōcor.c.cum Bertoldus.de re iudica.inducendo:vt supra induxi. Preterea hoc idem ꝓbaẜ ⁊ alia ratione vbicūqꝫ collatio pertinet ad alicum cōsilio alterius nō valet ipso iure collatio consilio non requisito.vt ptꝫ in.c.noluit.de his que fi.a prela.in fi.iuncta glo.fin.facit.c.cum in cūctis.de elec.⁊ c.cū olim.de arbi.⁊ c.vnicum.loquiẜ in episcopo.qui habet conferre cum cōsilio capituli.ergo multofortius dicendum in casu nostro vt nō valeat ipso iure collatio attentata per ep̄m vel alium prelatum in patrono nō vocato ⁊ postea ꝯdicēte cum patroni sit habēdū nō modo cōsiliū.sed requiriẜ vt ipse tanꝙ causa mouēs ⁊ primaria debeat p̄ntare instituendū per ep̄m:vt in iuribus vulgaribus supra allegatis ¶ Item ⁊ tertio hec collatio reperiẜ attēta a nō habente ptātem cum hodie ad ep̄m spectet institutio que fit ad patroni ptātem nō aūt libera collatio:vt supra dixi.factum a nō habēte ptātem est ipso iure nullū:qꝛ pro nō dato habeẜ quod ab illo datur ⁊ c.j.q.vij.daibertū.⁊ c.qð aūt.de iurepatro. ¶ Si aūt patronus intra tēpus presentatiōis cōsentiret:tūc puto qð collatio valeret vt ex tūc nō aūt vt ex nūc. Moueor qꝛ ad plenum ius conferendū vel trāsferendū in clericū requiriẜ factū patroni ⁊ ep̄i.⁊ ambo veniūt tanꝙ principales ⁊ habentes participium illo iure transferendo lꝫ ep̄s habeat ius pingui⁹.vt in.c.dilectus.de preben.vbi singulariter ꝓbatur etiam ꝙ patronus habeat in presentatione aliquid iuris.ergo factū ab illo valet rōne iuris sui tantum sed qꝛ nō habet ius integrū per se ꝯualidaẜ eo tempore quo patronus asserit ⁊ nō prius ⁊ optime ꝓbaẜ in simili in.l.ꝑ fundū.ff.de ser.rusti predio.vbi patet qð vnus ex pluribus habētibus fundū cōem ꝯstituit seruitutē in fundo:lꝫ valeat quo ad se vt ipse ꝯuenire nō possit cū antea nō acquiriẜ seruitus donatario quam alij cōsenserit:⁊ nouissima ꝯcessio cōcessiōes p̄cedentes cōfirmat.aut patronus nec consensit nec ꝯdixit intra tempus ad presentandū iure sibi p̄fixum:⁊ sic per negligentiā est priuatus iure suo quo casu ꝓcedit ẜm dubiū meū:⁊ puto qð collatio ep̄i facta prius immediate ꝯualideẜ absqꝫ alia collatiōe in futurum fienda:qꝛ ipse ep̄s nō pōt cōtrauenire.arg.d.l.ꝑ fundū.⁊ c.veniens.de fi.p̄sby.⁊ c.diuersis fallacijs.de cle.cōiu.⁊ c.si tibi absenti.de prebē.lib.vj.vnde aut patronus negligēs habebiẜ ꝓ cōsentiēte ex quo non ꝯdixit:nec alium presentauit.vt in.d.l.si seruus cōis.aut ius suum est per negligētiā cōfusum in superiorem q haberet ius instituēdi iuxta no.glo.in cle.j.de sepul.⁊ etiam ep̄s qui cum sit collator non pōt ꝯdicere ⁊ obuiare.⁊ teneẜ illam habere ratā presertim in casu nostro in quo cōferens bñficium ꝙ conferre teneẜ aliud conferre non pōt.vt in.c.inter cetera.de preben.ad idē bene facit prout in simili habeẜ.in.l.exceptione.de euict.⁊ l.cū a te.C.de rei vē.in quibus iuribus habetur ꝙ is q tenetur ex persona sua nō pōt contrauenire ex propria.preterea patrono negligēte cessat causa impediens ⁊ superuenit causa confirmans:merito debet nunc irreuocabiliter conualidari.arg.eoꝝ que no.in regula non firmaẜ.de regu.iur.lib.vj.⁊ per hoc ptꝫ respōsio ad omnia contraria.s.allega.p̄terꝙ ad secundū.ad hoc rñdeẜ ꝙ ꝓcedit cū mandaẜ simpliciter aliqd fieri habenti al's ptātem:sed in casu nostro nō solū mandaẜ ep̄o vt conferat ad presentationē patroni.sꝫ ipsa potestas fuit autoritate iuris in patronū trāsfusa:⁊ ꝑ consequens illud ius patroni qð includebaẜ in iure ep̄i:scꝫ in libera collatiōe fuit ab eo abdicatum.vt de iurepatro.quasi ꝑ totū.merito factū solius ep̄i nō debet tenere ꝓ se tantum.arg.

c.si capitulo.⁊.c.si soli.de cõce.preben.in.vj. ¶ Cõtra tertiũ procedã
magis succincte.tum ꝑpter ꝓlixitatem euitandã. tũ qꝛ videtur mihi
habere tantã facultatẽ sicut precedẽs:⁊ primo adducã tria argumẽ-
ta ad ꝑtẽ negatiuã.Scđo totidẽ ad ꝑtẽ affirmatiuã.Tertio solutio
nẽ aggrediar.Uidetur nãqꝫ primo qđ ꝯtus initus inter augeriũ et
Basilicam nicostrati nõ fuit oĩno licitus ꝑ text.expressum.in.l.iube-
mus nullã.§.sane.C.de sacrosan.eccle.vbi expresse cauet̃ ꝙ ad hoc vt
alicuius ecclesie vsusfructus alicui ad vitã suã vel ad minus tp̃s cõce
datur oportet qđ is cui fit ꝯcessio ꝓmittat dare eidẽ ecclesie post mor
tẽ suã aliã possessionẽ de suo ꝓprio quo ad dñium ⁊ vsumfructũ equi
ualentẽ:⁊ eiusdẽ reditus cuius est illa que vsufructuãda sibi cõcedit̃
⁊ nisi in hoc pactũ initũ fuerit non valet qđ inter eos agitur.Ideoqꝫ
ecclesie possessio remanet in iure ⁊ dñi ecclesie sicut pri⁹:itaqꝫ sꝫ quos
dã etiã possessio facti nõ transfert̃ per traditionẽ illo pacto nõ prece-
dente:vt sentit Bar.in.l.j.§.si vir.ff.de acquir.pos.⁊ hodie ꝑ ius aut̃.
videt̃ aucta ⁊ meliorata ꝯditio ecclesie in hoc:qꝛ vbi olim sufficiebat
ꝓmittere relinquere suã possessionẽ post mortẽ hodie non tenet̃ mor
quo ad dñium remanẽte apud eũ vsufructu tp̃e vite sue: vt ꝓbatur
in aut̃.de nõ alie.§.si quis aũt voluerit;sed in casu nostro dictus Au
gerius hoc nõ seruauit:sed solũ dedit pecuniã:ergo talis contract⁹
nõ est licitus cũ expresse sit a lege dãnat⁹.Et certũ est qđ lex põt ex cã
impedire validitatẽ cõtractus.vt.l.cũ lex.ff.de fideius.facit regula q̃
cõtra ius fiunt.de reg.iur.lib.vj.⁊.x.dist.vides.Scđo cõtra dictũ cõ
tractũ adduco tex.no.in.c.quicũqꝫ.xiiij.q.vbi dicit̃ ꝙ si emit̃ vt cari⁹
vendatur est turpe lucrũ.ad idẽ.c.ejciẽs.lxxxviij.distin.sed augeri⁹
recepit istud prediũ ꝑpter lucruꝫ vt plus inde recipiat q̃ fuerit factũ
⁊ quã dedit;ergo talis cõtractus nõ est vndiqꝫ licit⁹. ¶ Tertio vide
8 tur † qđ talis cõtractus sit vsurarius:qꝛ sola spes habẽdi aliqd vltra
sortẽ cõstituit hominẽ vsurariũ.vt in.c.cõsuluit.de vsuris.no.gl.xiiij.
q.iiij.in summa qđ iste Augerius induct⁹ fuit hac spe.putauit enim
tantũ se posse viuere vt plus recipiat q̃ dedit;ergo ⁊c.Nec ob.si dica
tur qđ ex hac intẽtiõe nõ apparet.qꝛ cũ nemo faciat talẽ cõtractũ nisi
ꝑpter lucrũ satis põt a cõiter accidentibus argui.vt in.c.j.§. alleg. ⁊
qđ ibi no.de cle.nõ residen.In cõtrariũ ad partem affirmatiuã ꝙ ta
lis ꝯtus sit licitus primo probatur per.c.precarie.x.q.ij.vbi patet ꝙ
de iure canonico possunt de bonis ecclesie fieri cõcessiões precarie gra
tiose:⁊ in beneficiũ vt si donanti reꝫ suã ecclesie in ꝓprietate possit ec
clesia cõcedere dupluũ de bonis suis possidẽdis vsufructuãdis toto tẽ
pore vite sue:si ergo hanc munificentiã potest facere ecclesia de bonis
suis multofortius de reditibus alicuius possessionis.longe eñ plus
recipit is qui recipit duplũ retẽto vsufructu rei sue q̃ valebat res sua
tẽpore mortis:finge eñ qđ res sua valebat mille ⁊ ab ecclesia recipit
bona valẽtia duo milia satis cõtingens est qđ de bonis ecclesia reci
piat quolibet anno ducenta:⁊ sic si viueret lõgo tẽpore recipiat plus
q̃ valeret possessio sua,⁊ idẽ posset cõtingere habito respectu ad ius
ciuile;scꝫ ad ad.l.iubem⁹.C.de sacrosan.eccle.nã licet ab ecclesia reci
piat possessionẽ eiusdẽ valoris cuius est sua quã promittit relinquere
ecclesie post mortẽ tamen poterit faciliter contingere data lõgitudi-
ne vite sue quod plus percipiat q̃ valeat sua possessio : ⁊ nihilomin⁹
hoc permittitur ecclesie nõ in fauorẽ ecclesie:sed etiam in beneficium
illius cui cõceditur.vt in.d.c.precarie.⁊ in.d.l.iubemus.ergo fortius
deberet admitti talis cõtract⁹ initus inter Augeriũ ⁊ Basilicã nico
strati presupposito qđ spem habeat plus recipiẽdi quã dedit. ¶ Se-
cũdo ad idẽ induco.l.si ea lege.C.de vsu.⁊.l.in ciuitate.eo.tit.vbi pa
tet qđ contract⁹ in se alias illicitus vel vsurarius tolerat̃ ratione in-
certitudinis cũ dubiũ est an quantũ poterit percipere ⁊ quantũ vale-
bit solutionis tp̃e.ita dicendũ in ꝓposito cum dubiũ nunc sit quanto
tẽpore sit dict⁹ Augeri⁹ victur⁹:cũ nihil hora mortis incertius . vt.l.
j.ff.de condi.⁊ demõ.⁊ per cõsequẽs ꝓbabiliter dubitat̃ an plus vel
minus q̃ debeat sit ꝑcepturus debet contractus talis accusari cũ di
ctus Augerius põt habere ad lucrũ ⁊ dãnũ. ¶ Preterea ⁊ tertio be
ne facit.c.ejciens.prealle.lxxxvij.dist.vbi patet † qđ licite ⁊ sine pecca
9 to qs locãdo agrũ suũ recipit annuam pensionẽ:qꝛ videt̃ quodãmo
do lucrum qđ potuisset percipere toto tp̃e vite istius Augerij ex fun
do seu predio cõmutare cũ istis quingẽtis aureis quos nũc in princi
pio [illegible] recipit ab augerio.nec debet iste cõtractus vitiari cũ se
[illegible] cuꝫ ex hoc contractus dꝫ argui magis licitus q̃ si omni an
no [illegible] ueret cũ magis hoc accedat ad naturã emptionis;vt̃ eñ
[illegible] illius prediJ.ad hoc glo.no.in.l.j.ff.de superfi.⁊ lati⁹ ⁊ me
[illegible] ferro.§.qui maximos.ff.de pub.facit etiã dictũ.c.ejciẽs.
[illegible] illicite posset emere aliquã materiã vt ibi posset se exerce-
[illegible] illã ad aliquam formã ⁊ inde lucrũ cõseq.ita iste Auge
[illegible] poterat dare quingẽta pro vsufructu illius prediJ toto tẽ-
[illegible] ue ⁊ sic habet materiã se exercitãdi in colẽdo p̃diũ; vt inde
[illegible] vt viuere possit.vnde potius videt̃ lucrũ cõsequi ex sua cu
[illegible] q̃ ex substãtia proximi seu ecclesie.hinc dicit tex.in.§.si
[illegible] ño.insti.de re.diui.qđ possessio bone fidei facit fruct⁹ suos
[illegible] ⁊ cura ipsius possessoris. ¶ Nũc solutiones aggrediens
[illegible] inuocato sciendũ est qđ hanc questionẽ principaliter for
[illegible] Host.i sum.de vsu.⁊ idẽ Rayna.in summa.⁊ ambo breuissime

iudicarunt talẽ cõtractum vsurarium:eorũ fundamentũ fuit qꝛ ho-
mines sperant viuere.⁊ sic sperãt amplius se ꝑcepturos ex prouenien
tibus possessionum q̃ sit pecunia quã dederũt.vsura aũt sola spe cõ-
trahit̃.vt in.c.cõsuluit.de vsuris.secus si quis dat vnã possessionem
⁊ recepit aliã equiualentem:qꝛ tunc licitus est cõtractus.vt.s̃.dixi in
argumẽtis:sed Host.i summa eo.§.an aliquo casu.versi.quid de his
qui emũt.istoꝝ opi.refert ⁊ reprobat dicens eos nõ bene sensisse:quia
homines ita possunt sperare lucrum in hoc vltimo casu qñ recipiunt
vnam possessionẽ ⁊ dant aliam equiualentẽ post mortẽ sicut in primo
quãdo dant pecuniã:⁊ ideo ꝯm eum est licitus primus cõtract⁹ cuꝫ
sit emptionis ⁊ venditionis:sic vltimus precariuꝫ nisi in fraudẽ fiat.
nã vtraqꝫ approbatur a iure.in titu.de contrahen.empt.⁊ in titu.de
preca.per totũ. ¶ Preterea istorum opinionẽ cõfutat Hostiẽ.per eo
rum dictum:quia ipsi dixerunt quod cõtractus vsurarius nõ habet
locũ nisi mutuo ⁊ in casu nosto certuꝫ est mutuo non contrahi.qua-
re cõcludit Host.contractum istum ratione incertitudinis excusari.
argu.l.j.C.de pac.⁊.l.j.ff.de cõdi.⁊ demõ.melius.facit.l.ea lege.C.de
vsuris.hãc opi.Host.secutus fuit Archi.in.c.quicũqꝫ.prealle.xiiij.q.
iiij.sentit Ioã.de lig.in cle.vna.de vsu.hec sunt que in ista materia re
perio.Mihi aũt placet hec opinio Host.vt talis cõtractus licit⁹ sit
etiã in rebus ecclesie:quia videtur quedã emptio vsufruc.ad vitã re
cipientis ⁊ allego ꝓ hoc casum iudicio meo apertũ ⁊ rotundũ in cle.
j.de reb. ecclesie nõ alie.vbi expresse dꝛ ꝙ exigente necessitate vel vtili
tate ecclesie põt prelatus etiã religiosus nõ seruata solẽnitate debita
iuris reditus ⁊ possessiones ecclesie ad vitã eius seu ad aliud certum
tẽpus pecuniam inde receptã cõcedere:⁊ subijcitur postea in fi.illius
tex.qđ prelatus seu rector ecclesie põt solus alia solẽnitate nõ seruata
locationes seu redituũ ⁊ fructuũ venditiones ad tẽpus nõ modicum
facere.vnde nõ video ex quo capite sit talis contractus emptionis ⁊
venditionis vsusfructus.vt in cle.j.iuncto prin.c.cũ simi.⁊ qꝛ tex.ibi re
spectu fructuũ ponit locationes ⁊ venditiones vt diuersa:dico ꝙ ꝓ-
prie locutio est qñ pro fructibus annuatim soluitur pensio:lꝫ sit facta
locatio ad magnũ tempus.ad hoc.l.quero.§.inter locatorẽ.ff.locati.
⁊ in.c.propter sterilitatẽ.eo.tit. ¶ Hinc dicit Accursius in.l.penul.§.
institutio.ff.de leg.ij.quod locatio potest fieri ad mille annos.vẽditio
fructuũ propria est quandocũqꝫ pretiũ statuit̃ pro toto tp̃e.de quo ꝑ
Bar.in.d.l.cotem ferro.ff.de pub.in.§.qui maximos. vbi hec inter ce
tera voluit. ¶ Hinc dicit glo.singularis.in.l.j.ff.de superfi. ꝙ pretiuꝫ
est mercedis quãtitas ⁊ facit discerni emptorem a cõductore.quia de
bet intelligi ꝯm predicta per tex.d.c.j.patet:qꝛ nõ solũ fructuũ posses-
sionis potest fieri venditio cũ bona conscientia:sed etiã reditus iuriũ
puta gabellarũ vel alterius possunt vendi qđ etiã satis voluit Bart.
in.d.§.qui maximos. ¶ Fateor tamen ꝙ si ecclesia esset decepta in p̃-
tio quod possit petere restitutionẽ in integrũ ratione lesionis propter
c.j.de in integ.restit.in.vj.vbi patet quod generaliter aduersus quẽ-
libet contractum potest ecclesia petere restitutionem in integrum si
eo sensit se lesam specialiter respectu locationis probatur eo. ti.c.j.in
antiquis ⁊ respectu infeudationis.vt in.c.penul.de reb.eccle.non alie.
Et ad predicta facit quod notat Io.and.in.c.fi.de eccle.edifi. ⁊ dicit
quod etiã is prelatus qui iurauit non alienare potest vẽdere fructus
ad certuꝫ tempus quod tamen satis probatur in dicta cle.j. ¶ Secũ
do hoc idem videtur probari in dicto.c.j.de reb.eccl.non alienan.vbi
patet quod pecunia recepta potest ecclesia dare in feudum.⁊ licet lici
tus sit contractus:licet ecclesia posset petere restitutionem in integrũ
si ex tali contractu enorme dispendium incurrisset:per infeudationeꝫ
autem proprietas remanet apud dominum:vsusfructus auteꝫ illius
rei transit in accipientem.vt in.c.vnico.ex quib. cau.feu.amit.colla.x.
Sicut ergo licite potest fieri talis contractus infeudationis: ⁊ ita for
tius emptionis vsusfructus cum pinguius ius transit in accipienteꝫ
ex infeudatione q̃ ex fructuũ emptione:qꝛ hoc vltimo casu trãsit pos
sessio naturalis.vt.l.naturaliter.ff.de acquiren.pos. ⁊ expirat ius isti⁹
per mortẽ.vt.c.fi.de pig.⁊ in.c.fi.de vsu.Sꝫ in priori casu feudũ trãsit
in heredem accipientem masculum vel feminam. ¶ Item trãsit vtile
dominium ipsius,vt no.gl.⁊ latius ⁊ clarius Bal.in.c.j.de capi.ꝯra.
⁊ no.in.c.si diligẽti.de prescrip.⁊ in.c.nuper.de do.post diuor. resti.et
glo.in.c.cum Bertoldus.de senten.⁊ re iudicata. ¶ Tertio probat̃
tali ratione sicut ecclesia potest vẽdere exigẽte necessitate:vtilitate: vl̃
proprietate bona ipsius quo ad directũ vel vtile dñium.vt no.ꝑ glos.
xij.q.ij.in summa,ita ⁊ fortius debet ex eisdem causis posse vẽdere bo
na quo ad vtile dñium vel quo ad vsumfructum ⁊ minus leditur in
hoc vltimo casu q̃ in precedẽti. ¶ Itẽ sicut vsura nõ cõmittit̃ ex ven
ditiõe ꝓprietatis.ita nec ex vẽditione vsusfructus:vsura eñ nõ ꝯmit
tit̃ nisi in ꝯtu mutui veri vel ficti.iuxta no.in.c.cũ in ciuitate.de vsu.
⁊ plene per glo.no.xiiij.q.iiij in summa.⁊ plenissime ꝑ Io.an.in regu
la peccatũ.de reg.iur.in.vj.in mercu.⁊ dicam specialius infra in sequẽ
ti dubio.Sed contractus de quo nũc queritur nõ potest dici ꝙ sit veri
vel ficti mutui cum nõ potest aliquo casu impediri.nec Augerius ex
pectat duas retributiones sicut expectat vsurarius sed solũ consequi
tur vsumfructũ toto tẽpore vite sue:ergo talis ꝯtractus ex nulla par-
te potest dici vsurarius:vel aliter ex sua forma illicite talẽ cõtractum
permittere:

permitteret indesinenter laicis dūmodo fraudē ⁊ dolum euitent: sꝫ clericis nō puto licere nisi causa necessitatis: moueor per tex. no. in. c. peruenit. lxxxvi. distin. vbi dicitur qđ causa lucri nō licet clericis vel monachis cōducere alienas possessiones. Ad idem. c. fornicari. lxvi. dist. dicitur qđ ante clericatū licet negotiari postea nō. ⁊ p̄sertim debent clerici a predicto contractu abstinere ꝓpter opinionē illorū euitandā qui dixerūt eum esse feneratitium. debēt eñ abstinere ab omni sperantia ⁊ non solū a mala re ipsa: sed eo quod est malum in opinione. de vi. ⁊ hone. cleri. cū ab omni. ⁊ in. c. terrulas. xij. q. ij. ⁊ hec pro solutione quesiti sufficiāt. ¶ Uenio nūc ad ꝯtraria supra allegata pro parte negatiua. ¶ Et primo ad primū respōdeo quod. l. iubemus. debet intelligi qñ quis vellet habere vsumfructū alicuius rei ecclesiastice nō dato cōpetenti pretio: sed vellet habere gratis: vel aliqđ modicū relinquat de suo tp̄e mortis vel cū necessitas vel vtilitas ecclesie non expostulat talem contractū. ⁊ idē dicēdum ad auť. de nō alie. vt in dicta cle. j. de re. eccle. nō alie. cū alijs iuribus supra alleg. ⁊ facit auteti. hoc ius porrectū. C. de sacrosan. eccle. canonizata. x. q. ij. ¶ Ad secundū ꝯtrariū. de. c. quicūqꝫ. xiiij. q. iiij. dico qđ ꝓcedit qñ quis emit rem integrā vt alij pro maiori pretio vēdat: talis eñ cōtractus lꝫ nō sit feneratitiꝰ: tñ nō cōuenit christiano cū habeat in mēte lucrādi sine aliqua industria cū sola iactura ꝓximi de q̄ est bonꝰ tex. in. d. c. eijciēs cū. c. sequēti. lxxxviij. dist. ⁊ dicendum vt not. Inno. in cle. j. ne cle. vel mona. sꝫ in casu nostro hoc nō contingit: non eñ emit vsumfructum vt alteri ipsum pro pretio cariori vēdat: sed vt annuatim ꝑcipiat fructus. Item in cultura ⁊ cura se exercet vt tunc ex predio percipiātur fructus industriales. vt in. §. si quis a non domino. insti. de rerū diui. ¶ Ad tertium contrariuꝫ dico qđ sola mens facit hominē vsurariū quādo quis alias nō esset mutuaturus eo dūtaxat ꝓposito mutuat vt plus sorte recipiat. vnde si ex hac intentione deprauata aliqđ cōsequitur vltra sortē teneť ad restitutionē. vt in. c. cōsuluit. de vsuris. qđ quidā intelligunt vt ibi no. quādo praua sua mens innotescit debitori ita quod licet dederit sine omni peccato cū nō sponte dederit: sꝫ vt satisfiat menti creditoris: iste eñ creditor fecit contra omnē zelum iustitie qua cauetur mutuū dantes nihil inde sperantes. vt in. d. c. consuluit. loquitur ergo ille tex. in cōtractu mutui merito iudicatur talis creditor vsurarius mentalis: qꝛ sperat duas retributiōes. s. sortē quā mutuauit ⁊ aliquid vltra: sꝫ in casu nostro nō loquimur in creditore cū iste augeriꝰ non mutuauit sed potius emit vsumfructum illiꝰ predij tēpore vite sue: nec sperat duas retributiōes: sed vnam duntaxat. quinimo quod plus est potest se habere ad dāna ⁊ ad lucrum cū potest eodē anno mori: ⁊ sic extincto vsufructu p̄diū illud redit ad ecclesiam que habebit prediū ⁊ pecuniam. vnde ratione incertitudinis toleratur talis cōtractꝰ. vt supra dixi: ⁊ debet excusari lꝫ habuit propositū lucrandi qm̄ satis est qđ exponat se periculo: nā ⁊ quilibet mercator habet ꝓpositū lucrādi: nec ex hoc dānatur ex quo impendit operas suas: ⁊ exponit se periculo. vt in. d. c. eijciens. ⁊ in sequēti: ⁊ ꝑ Inn. in. d. c. j. ne cle. vel mona. sꝫ vsurarius est certꝰ de sorte sua et expectat vt dixi duas retributiōes nec se exercet in hoc lucro: sed illud vult cōsequi ratione pecunie dūtaxat cū tamen al's non sit acta nisi ad emēdū. vt dixit tex. in. d. c. eijciens. ⁊ plenius ꝑ Io. an. in dicta regula peccatū. ⁊ per hoc remanet tertiū dubium declaratum. ¶ Ad quartum ⁊ vltimū dicam tria. Primum ad partē negatiuam. Secundum ad partem affirmatiuā. Postea solutionē aggrediar: ⁊ qđ dictꝰ Plautius nō possit cū bona conscientia dicta quinquaginta ab Orphanotropho recipere probať primo sic cōtractus iudicatur illicitus ⁊ vsurarius nō solū cum ex sui forma apparet vsurarius sed etiam cum ex cōtractus substātia vsuraria prauitas resultet: ⁊ probatur in. c. in ciuitate. §. j. de vsuris. nā ⁊ ibi legitur ⁊ notať qđ non licet sine prauitate vēdere rem plus q̄ vꝫ: qꝛ pretij solutio ad certū tēpus differtur vel circa rem viliori pretio quā in p̄senti valeat. qꝛ rei traditio differť: et cū talis cōtractus ex sui forma non appareat feneratitius cū hic nō interueniat mutuū: sed fuit pura venditio: nec licet repetere pecuniaꝫ traditā sicut ꝯtingit in mutuo: sed qꝛ in effectu resultat vsuraria prauitas: qꝛ vt ibi dicunt doctores ius fingit pecuniā fore resultatam in presenti pro cōpetēti pretio. ⁊ qđ vēditor talē pecuniā mutuat emptori vt ab eo recipiat illud plus qđ promisit vltra cōem estimationē ratione tēporis ad qđ est pretij solutio collata. Itē dicendū in ꝓposito licet iste contractus initus inter Plautiū ⁊ Orphanotrophū ex sui forma appareat feneratitius qꝛ nō interuenit stricte mutuū cū non possunt dicta quinquaginta ampliꝰ repeti ab Orphanotropho tamen in effectu resultat vsuraria prauitas cū videatur quoddaꝫ mutuum toto tēpore vite Plautij duraturū ⁊ quolibet anno pro capitali recipiet iste Plautius decē pro centenario: ⁊ quanq̄ possit amplius repeti capitale: tñ intra breue tēpus recipiat capitale ⁊ quicq̄ inde recipiet erit sibi in effectu vsura ꝓ illo capitali quod tenuit apđ Orphanotrophū ꝑ decēniū. ¶ Ad considerādū eñ cōtractū maxime vbi initus est al's ꝓpter iuris ꝓditionē debemus inspicere effectū magis q̄ verba. vt in. c. ad nostrā. de empti. ⁊ vendi. ⁊ in. c. illo vos. de pigno. facit. c. ea que. de simo. ⁊. l. si vno. ff. locati. ⁊ regu. si. de reg. iur. lib. vj. ⁊ nō dubiū. C. de legibꝰ. vbi ptꝫ qđ in cōmittit in. l. qui seruans verba venit contra legis volūtatem ⁊ mētem: ergo dictus contractꝰ non est licitus. ¶ Secūdo probatur per idētitatem rationis: nam cōtractus vsurarius videtur propterea prohibitus. Primo qđ pecunia generat pecuniam est contra naturam: cum pecunia non sit nisi ad emēdum acta. Secundo qꝛ tempus est a deo datū. ⁊ ratione dilate solutionis petitū lucrū vltra capitale. Tertio qꝛ expectat duas retributiōes videlicet pecuniā suā in nullo deterioratā ⁊ vsurā vltra id quod dedit ⁊ sic post tp̄s repetit suū ⁊ tollit aliud qđ nō est oīno illicitū. Hec tria videnť subtiliter colligi ex. c. eijciēs. lxxxviij. dist. et est originaliť Ioā. chryso. super Mattheū: sed he rationes concurrunt in effectu in casu nostro: quia iste Plautius dedit pecuniā vt pecuniā reciperet. ¶ Item quodāmodo vēdit tēpus: qꝛ expectat Orphanotrophū in solutione integra: ꝑ magnū tēpus cōsequetur maximū lucrū: qꝛ vt dixi post decenniū recuperato capitali recipiet annuatim quinquaginta sine aliquo onere cū sola iactura hospitalis: ⁊ sic locupletabiť cū iactura illius cōtra regulā locupletari. lib. vj. ⁊. l. nam hoc natura. ff. de cōdi. indebi. ¶ Tertio ⁊ vltimo probať sic. Orphanotrophꝰ facit hūc ꝯtractum ad vtilitatem sperans sup repētina Plautij morte ⁊ nō licet qa debet prius laicꝰ sicut ⁊ clericus ab hm̄ōi negotiatiōe abstinere lxxxviij. dist. fornicari. facit. c. qualitas. đ peni. dist. v. maxime i spectādo lucrosam alterius mortē. Aut facit hūc cōtractū necessitatis causa: scꝫ ꝓpter illa quinquaginta habenda. Idē dicerē cū iure caueť qđ necessitate instante debet ecclesia vendere bona immobilia: si de mobilibꝰ nequit satisfacere. x. q. ij. §. hoc ius porrectū. nec debet inducere ad peccatū iuxta not. ꝑ Inn. in. c. super eo. de vsur. ¶ In ꝯtrariū ad partē affirmatiuā arguiť primo sic: annuus reditus computatur in immobilia. vt dicit text. in cle. exiui. in. §. cūqꝫ annuus reditus. de verb. signifi. ⁊ in auť. de non alie. §. j. sed vtrobiqꝫ licitum est emere bona immobilia licet speret plus percipere tractu temporis q̄ fuerit verū pretium. vt per totum. de emptio. ⁊ vendi. maxime in. c. penulti. ergo pari ratione licitū fuit Plautio dare quinquaginta vt recipiat anno quolibet quinquagita: tñ hoc nil aliud fuit q̄ emere ab hospitali annuū reditū: qꝛ sic causa necessitatis vel vtilitatis lꝫ vendere bona immobilia ex toto. fortiꝰ fuit licitū annuum reditum in bonis hospitalis toto tēpore vite Plautij melius eñ est fructibꝰ hospitalis annuatim satisfacere q̄ vēdere pure đ p̄senti bona immobilia: vt inuit tex. i dicta auť. hoc ius porrectū. Nec obstat si dicatur ꝙ iste Plautius plus percipiet. q̄ si emisset ex illis quingentis aliquem agrum seu fundum cū non percipiat ab hospitali ad rationem decē pro centenario in anno qꝛ dico plerūqꝫ contingere: qꝛ ager bene cultus reddat decem ꝓ centenario. ¶ Item sepe res habeť in bono foro: nec ex hoc iudicatur ꝯtractus illicitus dūmodo fraus ex proposito nō interueniat. l. in cause. ff. de mino. Preterea ⁊ meliꝰ si iste Plautius emisset fundū vel habuisset illum in perpetuū pro se ⁊ suis heredibus: sed ista. l. recepit solū in vita sua. ⁊ sic veritate inspecta potius decipitur seu leditur ipse q̄ hospitale. ¶ Secūdo principaliter probatur sic: vsura cōmittitur in cōtractu mutui dūtaxat. vt no. xiiij. q. iiij. i sum: ⁊ plene per Io. an. in regula peccatum. in mercurialibus: sed in casu nostro interuenit mutuū vere nec ficte: ergo non potest dici talis contractus feneratitius: probatur in. l. cū quid. ff. si cer. peta. vbi diciť quod in mutuo id agi intelligitur vt id quod datum fuit reddatur in eodē genere ⁊ eadeꝫ bonitate: sed in casu nostro Plautius non potest repetere id qđ dedit. impossibile est eum perdere totum capitale. puta si post contractū decederet ergo ⁊c. Nec ficte apparet mutuum quia vt dixit iste Plautius efficaciter irreuocabiliter transtulit quingenta in hospitale ⁊ quandocunqꝫ eum mori contigerit extinguitur om̄is obligatio. ¶ Tertio ad idem facit quia veritate inspecta in nullo iste cōtractꝰ ꝯmunicat vsurarie prauitati: nam vsurarius est certus de suo capitali: ⁊ qđ ꝑcipiet aliquid vltra: ⁊ sic repetiturus est suū cum alieno: sꝫ Plautius iste nō expectat veraciter nisi vnam retributionem scilꝫ quinquagīta annuatim donec vixerit nec post decēnium petit alienū imo suum cū ille annuus reditus currit toto tēpore vite sue. ⁊ possibile est qđ etiā qđ dedit perdet. vt si contigerit mori ante decēnium: nil enim incertiꝰ hora mortis. vnde ratione incertitudinis nō potest ille cōtractus in aliquo iudicari illicitus. ar. l. si ea. C. de vsuris. cū simi. ¶ Solutionem huius quarti dubij Iesu Christi saluatoris p̄sidio deuote prius īuocato attingens premittam q̄ per alios scripta reperio. demū qđ senserit ingeniolum meū. Inno. principaliter hunc articulū tetigit in. c. in ciuitate. de vsu. ⁊ per quinqꝫ fere opiones retulit. Prima qđ si aliquis pro certa pecunie quantitate emeret aliquem reditum grani vel vini vel etiā aliud simile perpetuo sibi ⁊ suis heredibus dandū a vēditore ⁊ suis heredibus. vel ad certū tempus vite alicuius qđ licitus est hm̄ōi ꝯtractus dummodo reditus annuꝰ communē estimationē nō excedit reditum quem haberet si terram de tanta pecunia emisset. ¶ Si autē excederet cōmunē estimationē non est licitus ꝯtractus. arg. in. c. consuluit. de vsuris. Et pro primo dicto adducit Innoc. text. illius in. c. ciuitate. ¶ Secūda fuit opi. quorūdam dicentium quod quando in ꝑpetuum emitur nunq̄ potest esse illicitus ꝯtractus quantumcunqꝫ magnus sit reditus quia licitū est cōtrahētibꝰ se decipere. l. in cause. ij. §. si. ff. de mino. ¶ Tertia fuit aliorū opinio ⁊ forte melius sentientiū sꝫ

eum ꝙ ſi quis emit reditū cōſtitutū ante cōtractū ſiue conſtitutꝰ fuerit in re puta in domibꝰ vel poſſeſſionibꝰ,vel aliis hmōi.ſiue in perſonis reſpectu liberti vel ruſtici:vel actio:vel nomē.¶ Itē ſiue ſit certꝰ reditus.puta qꝛ reddit decē:ſiue incertus:reddit quartā fructuū qui recipiebantur de aliqua domo vel operis alicuius perſone.¶ Item ſiue ſit perpetuus cōtractus puta extēditur ad heredes vtriuſqȝ cōtrahentium:ſiue ſit ad vitā hominis:ſiue ſit ad certū tempus puta ad quinqȝ annos.Item nō refert ſi reditꝰ ſit in pecunia ſiue aliis rebus ſiue in ſpecie ſemper in omnibus premiſſis deputaꝛ contractus licitus:qꝛ eſt purus ꝛ licitus contractus venditionis.Nā ibi eſt pretium ſcilicet certe pecunie quantitas.¶ Itē quia ibi eſt mere ſcilicet certus reditus vel cenſus vel annona.C.de ſacroſan.eccle.iubemꝰ.in princi.ꝛ quando venditur actio ſeu debitoꝛis nomen eſt ibi actio pro re vel mercede.ff.de heredi.vel acti.vendi.per totū.ꝛ.C.eo.per totū.ꝛ licet iſtoꝛum opinio videatur obuiare tex.pꝛealle.c.in ciuitate:qꝛ nō eſt dubium ꝙ vſqȝ ad certū tempus ſaltem lōgum plus percipiet de reditu ꝙ ſit pretiū ꝛ tunc venditur actio clare conſtat ꝙ plus eſt in nomine debitoꝛis ꝙ ſit pretiū hoc tñ ſm Inno.nō ob.quia hec certitudo nō facit illicitū contractū venditiōis cū etiā hoc ſit in venditione alicuiꝰ poſſeſſionis niſi certuȝ eſt per inferioꝛes cauſas quod plus accipiat de fructibꝰ eiꝰ ꝙ ſit pretiū.qꝛ pro eo daꝛ etiā ſine expēſis vel laboꝛe dādo.ſ.eā ad certū pretiū vel emphiteoſim.Ad.c.in ciuitate.reſpōdit Inno.qꝺ ibi repꝛehendiꝛ ꝯtractus cum carius vendit mercē ꝓpter tēpus qꝺ dat ꝓlixū emptoꝛi ad ſoluēdā pecuniā vel qꝛ minoꝛi pꝛetio emit mercē qꝛ ſtatim dat pecuniā ꝛ pꝛolixius tēpus expectet merces.In his eñ caſibꝰ vēdit tēpus pro illa pecunia que verū ꝛ iuſtum pꝛetiū excedit qꝺ ex eo patet:qꝛ ſi vtrūqȝ paratū eſſet pꝛetiū.ſ.et merces pro minoꝛi fieret vēditio.Sȝ in caſu noſtro oīa ſunt pꝛeſentia nec vēdiꝛ tēpus.¶ Quarta fuit alioꝛū opinio dicentiū oēs ꝑmiſſos cōtractꝰ eſſe licitos:ꝛ ſi reditus vel nomē debitoꝛis de nouo ꝯſtituaꝛ in rebꝰ vel perſonis aliis cōtrahētibus:quia dicit tu cōſtitues tales reditus in tali poſſeſſione vel ſeruo:vel facies qꝺ talis cōfitebiꝛ ſe debere mille vſqȝ ad annū:ꝛ ego ꝓ illis mille ꝛ magis ꝓ actione de illis mille dabo tibi quingēta.Et mouētur iſti ad ſoluēdū iſtos cōtractꝰ:qꝛ in eis nō verſatur mutuum ſed emptio.¶ Itē qꝛ multi caſus poſſunt interuenire qꝺ iſte emptoꝛ amitteꝛ in iſto ꝯtractu:puta ſi inops fieret nomen.Inno.tamē dicit fere chꝛiſtianis cōſulēdū qꝛ ab hmōi cōtractu abſtineant ſcȝ qñ de nouo ꝓpter hoc conſtitutū reditū vel actionē emāt:ꝛ ponit in hac materia ipſe foꝛe quintam opinionē dicens illū penitus videri illicitū quod ipſe idem quia dicitur venditur venditoꝛ in ſe cōſtituat reditū vel actionē qua ſe obligat ad plus dādum:vel in pecunia vel in ſpecie ꝙ receperit quaſi velit dicere Inno.qꝺ pꝛemiſſi cōtractus poſſunt coloꝛari quādo annuꝰ reditꝰ vel actio vēdita ꝯſiſtat in alia perſona ad dandū annuū reditū vel ꝯſtituat debitoꝛē in maioꝛi quātitate quā receperit.¶ Hec ſunt quaſi foꝛmalia verba Inno.cū quo trāſeūt cōiter doct.hic.ꝛ in cle.i.de vſu.¶ Ego aūt melioꝛi cōſilio ſemꝑ ſaluo ad maioꝛē elucidationē facio tria mēbꝛa.Aut eñ vendiꝛ annuus reditus iam ꝯſtitutus per pꝛius anteꝙ fuerit cōſtitutꝰ ipſe cōtractus:aut vendiꝛ actio ſeu nomē debitoꝛis.Pꝛimo caſu an quis vendit annuū reditū ꝓut ipſe percipiebat:ꝛ nō video qꝺ ꝯtractus debeat iudicari vſurariꝰ niſi aliquid tacite agaꝛ.Ratio eſt vt pꝛedixi vt annuꝰ reditus cōputeꝛ inter immobilia.d.§.cūqȝ.in cle.exiui de paradiſo.de verb.ſigni.¶ Unde hic concurrunt vere pꝛetiū ꝛ res vendita ex quibus reſultat venditio.ff.de cōtrahen.emptio.per totū.l.naturalis.ff.de pꝛeſcipti.verb.Nec aliquo modo poteſt dici mutuū cum nō poteſt amplius repeti capitale ꝛ annuus reditus venditus ſtat periculo emptoꝛis:pōt eñ ex toto perire perſona aut res in qua eſt reditus annuus:ꝛ ſic perderet emptoꝛ pꝛetium.Aut vēdidit qs annuū rēditū aliter quā ipſe percepit:puta qꝛ ipē haberet in perpetuū vēdidit ad tēpus incertū:puta ad vitā emptoꝛis:ꝛ ſic ſpecies pure emptionis ꝛ venditionis:qꝛ poſſibile eſt illum emptoꝛem nō victurū vltra annum:ꝛ ſic perderet pꝛetiū.Itē hic cōcurrunt pꝛetium ꝛ res:cū ergo hic ſunt ſubſtātialia cōtractus emptiōis vt inſti.de emp.ꝛ ven.§.pꝛetiū:ꝛ deſunt ea que ſunt de ratione vſure qm̄ vnū eſt materiale:ſcȝ mutuū:ex materia eñ mutui gigniꝛ vſura.¶ Aliud eſt foꝛmale.ſ.ipa exactio lucri.ſ.obligatio ī pactū deducta:Nam his ceſſantibꝰ nō poteſt dici vſura etiā ſi aliqd ſponte detur vltra ſoꝛtē.argu.in.c.tua.ꝛ in.c.ſi queſtiones.de ſimo.De his plene dicendū.vt no.Io.an.in.d.regu.peccatum.de reg.iur.in.vi.in mercu.ꝛ per glo.xiiii.q.iiii.in ſumma.¶ In caſu aūt noſtro non eſt mutuū:qꝛ nō obligatur recipiēs ad tantūdem reddendū ꝙ eſt ſubſtātia mutui.vt in.l.cū quid.ff.ſi cer.peta.Sȝ iſte liberat ſe ponēdo illū in poſſeſſione annui reditꝰ ꝛ ſtat ammodo in periculo ipſiꝰ emptoꝛis:nec eſt lucri exactio vel actio obligatio lucri ꝯſequēdi in pactionē deducta cū pōt vt dixi perdere totū pꝛetiū ſi contingeret eum moꝛi pꝛimo anno.¶ Tūc ergo pꝛedicta ratione incertitudinis excuſatur talis contractus ab omni labe pꝛauitatis vſurarie.arg.l.ſancimꝰ.§.ſi qs aūt.C.de donatio.ꝛ in.l.ſi ea lege.C.de vſuris.cū ſimilibus.ꝛ hec faciūt etiā ad infra dicēda.Aut vēdat ad tempus certū:puta ad viginti quinqȝ annos ꝛ tūc ex quo plus eſt perceptūrꝰ intra qndecim annos ꝙ dederit pꝛeſumerē contractū vſurariū:puta mutuauit ſibi nomine ꝑtij centū ꝛ debet per quindecim annos recipere decem annuatim:et ſic intra illud tēpus percipiet cētū quinquaginta:nā hic recuperat capitale ꝛ cōſequitur lucrū ex pacto dilatate ſolutionis ad pꝛemiſſum tēpus vñ in effectu concurrēt que ſunt de rōne vſure que ꝓxime pꝛemiſi:ꝛ quāꝙ mutenꝛ ꝟba ꝯtus:qꝛ ſub ſpecie emptiōis ꝛ vēditionis cū ſubſtantia debeat magis attendi.vnde eñ ad palliandū contractuȝ vſurariū mutātur nomina.ad hoc.c.illo vos.de pigno.ꝛ in.c.ad noſtrā.de emp.ꝛ vē.l.ſi vno in pꝛin.ff.loca.Et quāꝙ impugnādo poſſet dici qꝺ nō dȝ dici cōtractus vſurarius cū annuus reditus ſtet periculo emptoꝛis dico ꝙ ꝑ inferioꝛes oēs ſatis pōt dici certꝰ de lucro ꝛ de capitali.eodem modo cū res in qua ꝯſiſtit non eſt veroſimile intra illud tēpus peritura.Nam eodem modo in puro ꝯtractu mutui pōt deficere per caſum foꝛtuitum capitale cū lucro:puta per bona debitoꝛis ꝛ ipſe debitoꝛ periret vel ſi bona ſua inuadereñꝛ ꝛ debitoꝛ efficereꝛ nō ſoluēdo.¶ Secūdo mēbꝛo pꝛīcipali qñ ꝯſtituit annuos reditus nūc rōne ꝯtus:ꝛ tunc dicerē qꝺ aut cōſtituiꝛ in rebus iſtius debitoꝛis aut in ꝑſona.Pꝛimo caſu cōſtituiꝛ in perpetuū ſatis ꝑſumerē cōtractū licitū cū hic ꝯcurrunt vere pꝛetiū ꝛ res:nec pōt ꝑſumi vſura cuȝ rō ꝑpetuitatis excludit pꝛeſumptionē vſure:pꝛeterea quēadmodū lȝ dño vendere rē ſuā abſolute ita foꝛtiꝰ pōt cōſtituere obligationē annui reditus ꝛ illū vendere.ar.C.q res pig.obli.poſ.per totū aut cōſtituit ꝑ tēpus incertū.ꝛ puto idē rōne incertitudinis pꝛemiſſa in ꝓximo mebꝛo:puto cū vendit ad vitam emptoꝛis ſeu vēditoꝛis Aut ad tēpus certum ex quo certū eſt ipſum percepturū capitale et vltra ꝑſumiꝛ cōtractus vſurarius ꝑ ea que dixi in ꝑcedēti mēbꝛo:et foꝛtius adhuc ꝑſumerē ꝓpter nouitatē noui auditus.argu.c.officij.de elec.ꝛ in.l.lecta.ff.ſi cer.peta.Si aūt ꝯſtituit annuū in perſona pꝛopꝛia voluit Inno.hūc cōtractū nō eſſe licitū:non tñ rationem reddidit.Sed ego dicerē ſic.ꝙ aut querimꝰ:nunquid hoc caſu contrahaꝛ emptio ꝛ venditio:ꝛ credo ꝙ nō:qꝛ abeſt in caſu noſtro res ſine qua non cōſiſtit vēditio.§.pꝛetiū.nā iſte qui diciꝛ venditoꝛ non pōt perſonam ſuā vendere cū nemo ſit dñs mēbꝛoꝝ ſuoꝛū.l.liber homo.ff.ad l.acquil.nec pōt ius in perſonam ſuam vendere rōne pꝛedicta ꝛ hoc mō pōt intelligi dictū Inno.¶ Aut querimus nunqd poteſt ſe obligare ad dandū annuatim quolibet anno certā quantitatē ꝛ tunc indubitanter dico ꝙ ſic.vt in.l.ſtichum au pāphilū.ii.reſponſo.de ꝟbo.obli.ꝛ in.l.ſancimꝰ.§.fi.C.de dona.ꝛ pōt ſe obligare ꝑ ſtipulationem ad tēpus certū ſeu incertū ꝛ in perpetuū.vt in iuribus pꝛealle.legitur ꝛ no.ſicut igitur pōt ſe obligare ex cauſa donationis.ita ꝛ foꝛtius ex cauſa pecunie recepte vt ſit ſic cōtractus do vt des.l.naturalis.ff.de ꝑſcrip.ver.ꝛ pro hoc facit qꝛ in.d.l.ſtichum.non dꝛ ꝙ ibi interuenit ſtipulatio cauſa donationis.vnde pꝛeſumendū eſt ꝙ interuenit ob cauſam.¶ Sed ſi querimus nunqd debeat pꝛeſumi cōtractus feneratitius.diſtigue vt.ſ.dixi in pꝛoximis mēbꝛis:qꝺ ſi obligauit ſe in perpetuū ad tēpus incertum:puta ad vitam ſe obligantis vel recipientis.ꝛ non debet pꝛeſumi tūc contractus vſurarius:ſecus ſi tēpus ſit certū ita qꝺ ſi amplius certitudinaliter percepturus ꝙ dederit:qꝛ videꝛ hoc factū in fraudem vſurarū:ꝛ hoc caſu procedit dictū Inno.ꝛ pꝛobaꝛ hec diſtinctio per ea que dixi in pꝛecedēti membꝛo:ꝛ tāto foꝛtius quāto in hoc vltimo caſu maioꝛ inſurgit ꝑſumptio:qꝛ in perſonā ſuā conſtituo obligationē ita ꝙ nō poteſt aliquo modo venditio dici.Et ad mēbꝛa ꝑcedētia vide pulchꝛū dubiū Pet.qꝺ refert Cyn.in.l.i.C.de iur.emphy.vbi dicit ꝙ licite monaſteriū capit pꝛedium ab aliquo ꝛ obligat ſe ad dādum illi alimenta toto tēpoꝛe vite ſue adeo qꝺ ſi pꝛedium inundaretur remanet nihilominus monaſteriū obligatū ad alimenta:qꝛ cum dominium pꝛedij trāſiuit in monaſterium cedit periculo ſuo.arg.in.d.l.naturalis.poſt pꝛin.ff.de ꝑſcri.verbis.Ita dicendū vt poſſet quis eodē modo recipere pecuniā ad annuuȝ reditū totum tempoꝛe vite alterius.vel in perpetuum.¶ Tertio mēbꝛo cū vendatur actio vel nomē debitoꝛis idem eſt in effectu.Aduerte tres caſus.Aut enim venditur actio iam cōpetens ante contractū venditionis.Aut fuit de nouo inducta tēpoꝛe contractus venditionis:ꝛ hoc dupliciter.aut in perſona vēditoꝛis:aut in perſona alteriꝰ.Pꝛimo caſu contractus eſt licitus ſm vtriuſqȝ iuris inſtituta dūmodo nō ſit actio litigioſa.vt.C.ꝛ.ff.de here.vel acti.vend.per totū.et in.c.ii.de ali.iudi.mu.cau.fac.ꝛ videꝛ pꝛius cōtractus emptionis ꝛ venditionis cū concurrunt res ſcȝ ipſa actio ꝛ pꝛetium.vt in pꝛealleg.§.pꝛetiū:nec inducitur pꝛauitas ex eo qꝺ pro minoꝛi pꝛetio venditur ꝙ ſit quantitas ad quā actio vendita competit:qꝛ cum ſit dubius euentus litis.l.qꝺ debetur.de peculio.ꝛ.c.fraternitatis.de frigidi.ratione periculi ꝛ incertitudinis nulla deceptio pōt in ꝑtio notari ſaltē vt ex hoc reſultet vſuraria pꝛauitas quinimo ꝓpter īcertitudinē ꝛ an fractus iudicioꝝ fuit opi.qꝺ trāſactio nō debet retractari quantūcunqȝ peſſima facta fuerit de quo ꝑ Bal.ꝛ alios i.l.ii.C.de reſcin.vē.notaꝛ in.c.pe.de emp.ꝛ vend.ꝛ in deceptione reſpectu quarte ꝑtis ē tex.no.in.l.lucius.ff.ad treb.cōſulendū eſt tamē omnibꝰ.ꝛ ꝑſertiȝ in clericis vt a tali ꝯtractu emptiōis ſe abſtineāt cū a radice cupiditatis videaꝛ procedere vt dicit tex.in.c.ii.de ali.iudi.mu.cau.fac.ꝛ bonus vir dȝ lites execrari etiā cū ſuo incōmodo.vt.l.item ſi.res.ff.eo.facit.c.vnicū.de ſyndi.

de sym. r.x.q.j.sic quidā. ¶ Scdo cū cōstituit̃ de nouo in psona vēditoris tenuit Inn.in.d.c.in ciuitate.talē ɔctū oīno illicitū ex q̄ obligat se ad plus dādū q̄ ipse recipiat ꝛ pfecte nescio talē ɔtractum ab vsuraria prauitate excusare. Moueor q2 nō pōt quis in se cōstituere actionē anteq̄ alteri se obliget: ꝛ tū nemo posset sibiipsi obligare.ar. in.l.tutor.ff.ad velleia.ꝛ in.l.pe.ff.de ser.vrba.predio.oportet ergo q̄ quis obliget se alteri: ideo nō valet venditio cum ipse contractus nō sit res que vēdatur. Est eniȝ veritate inspecta cōtract⁹ mutui feneratitius cū recipiens constituat se debitorē in maiorē quantitatē quam recipit ꝛ sic cōcurrunt hic illa duo que sunt de ratione vsure: de qb⁹ supra. ¶ Tertio casu qñ actio cōstituit̃ de nouo in persona alterius ꝛ vendit̃ p minori quātitate: credo talē contractum feneratitiuȝ al's de facili daret̃ locus figmentis qđ nō est dicendū.de diuor.c.quāto. nā volēs vsurariuȝ prauitatē palliare nō haberet nisi dicere induces talē vt cōstituat se debitorem tuū in mille vsqȝ ad annum: ego p illis mille dabo tibi nomine vēditiōis octingenta: quis eñ dubitat talem cōtractū vere vsurariū: vnde rōne obligationis nouiter ɔstitute presumerē fraudē.ar.c.officij.de elec.ꝛ i.l.lecta.ff.si cer.peta.ꝛ si ille nulla obligatiōis cā pcedēte: sȝ vt solū amico seruiat ɔstituat se debitorē illius vt nomē suū ficte valeat sibi vēdere idubitāter talis ɔtractus est feneratiti⁹: ꝛ fit fraus de psona ad psonā: iuxta illud qđ plene legit̃ ꝛ no.i.c.quāto.de puile. ¶ In dubio aūt rōne nouitatis p̄sumerem fraudē: vt predixi. Si aūt cōstaret q̄ nō in fraudē factū fuit sed ex aliqua legitima cā ille ɔstituit se debitorē isti⁹ q actionē ɔ illū cōpetentē haberet: lȝ p minori ptio vēdidit nō iudicarē talē ɔctū illicitū cum hic ɔcurrāt vere res ꝛ ptiū.d.§.ptiū.ꝛ.l.si merces.C.locati. Ex his deducit̃ qđ quotidie Venetijs ꝛ Florētie ɔtingit.tpe eñ quo communitas indiget cōpellunt̃ ciues subuenire ciuitati: ꝛ ciuitas respōdit vnicuiqȝ p lucro ad rōnē quinqȝ p cētenario. Capitale aūt nunq̄ valēt repetere sȝ possunt bene vēdere alteri ius qđ habēt. An hoc sit licitū do. Anto.in.c.ciuitate dicit qđ licite sit alteri hec venditio cuȝ sit annuus reditus prius ɔstitutus.vt patet ex dictis Innocētij ꝛ hoc ego habeo pro indubitato respectu illius qui emit annuum reditum per ciuitatem prius cōstitutū: vt ex predictis. Sed dubium est in istis ciuibus qui pecuniam prius cum obligatione talis lucri intulerunt cū videatur concurrere mutuū cū lucro quicquid accidit sorti vsura est ꝛ sola spe lucri pcedit.de vsu.ɔsuluit.ꝛ.xiiij.q.iiij.c.j.ꝛ.ij. ¶ Sed his nō obstantibus credo nō fore cōtractū illicitum cuȝ hic desinant illa duo que sunt de ratione vsure: deficit eñ id quod est naturale in vsura: scilicet mutuū ex quo gignitur: quia enim quis cōpellitur ad pecuniam tribuendā: tamen quia non valet ampli⁹ repetere ipsum capitale: sed solū annuuȝ reditum: ergo non est mutuū.vt in.l.cū quid.ff.si cer.pe. ¶ Itē deficit formale in vsura: scȝ lucrū q2 paciōe cessāte ciuitas cōstituit illā annuā pensionē.vñ etiā p̄supposito qđ esset mutuuȝ ex quo ciuitas spōte donat omni paciōe cessante cessat vsura: q2 deficit formale.arg.j.q.ij.sicut epm.ꝛ.c.quam pio.in fi.de simo.c.tua.ꝛ in c.ꝛ si questiones.eo.tit.ꝛ no. Io.an.in supradicta regula peccatū. Et per predicta satis patet a supra facto. Et hec sufficiant.

¶ Disputata fuit hec questio p do. Nicolaū de Sicilia monacen̄.abbatē ꝛ doctorem decretoꝝ in famosissima Senarū studio. Anno dñi M.cccc.xxvij. Et ad vtrāqȝ partē dubioꝝ respōdit subtilissim⁹ scholaris dñs Ioānes de alamania: nunc vero doctor egregius ꝛc.

¶ Questio sexta.

1 Rector scholarium an debet esse iudex clericorum.
2 Homines disparis pfessionis nō debent facere vniuersitatē.nu.5.
3 Clerici non possunt consentire in iudicem non suum.
4 Scholares faciunt vniuersitatem licet sint clerici ꝛ laici.
6 Prelati in ecclesijs collegiatis sunt iudices.
7 Clerici pretextu professionis scholastice an possint habere alium iudicem citra episcopum.
8 Rector virtute legis fi.C.de iurisd.om.iudi.an habeat iurisditionē in scholares clericos.
9 Uniuersitas dat iurisditionem rectori.
10 Uniuersitas secularis non potest dare suo rectori iurisditionē ecclesiasticam.
11 Episcopus licet sit maior potestate: non tamen est superior in iurisditione temporali.
12 Scholaris a quolibet grauamine appellare potest.
13 Appellatio vbicūqȝ est interponenda ad superiorem ecclesiasticum nō valet statutū de non appellando a sentētia rectoris quātūcūqȝ p ciuitatem confirmatum fuerit.
14 Appellare a tempore sententie conditionalis est vtile.
15 Iudicatis videt̃ acquiescere qui intra decendiuȝ a tempore promulgationis silet.
17 Obligatio ex contractu conditionali oritur.

GAndulphus clericus scholarū Senensium pro maiori parte laicorū rector Lambertū Florētinū clericū eiusdē vniuersitatis scholarē in mille ex depositi causa cōdēnauit a cuius sentētia ad Senensem episcopū appellat Lambertus Gandulpho rectori sub excōmunicatiōis pe na late sententie precepit episcopo vt illam sententiam intra mēsem viribus non subsistere nuntiaret: Gandulphus per triduum āte mensis elapsum ad apostolicam sedem prouocauit: ꝛ ad terminum veniēs minime p̄cepto satisfecit: ɔtingit de trib⁹ ex p̄fato themate dubitari. ¶ Primo an sententia rectoris corruat ex iurisditionis defectu: iurisditione cēsus simpliciter inspecta. ¶ Secundo an ad presidē Senensem potuit legitime appellari. ¶ Tertio an dict⁹ Gandulphus in excommunicationem inciderit sua appellatione nō obstante: presupposito quod ex iusto grauamine fuit prouocatum. ¶ Veniēs ad primū dubium adducam primo ad partē affirmatiuam: scilicet quod dicta sententia rectoris corruit.quinqȝ motiua. ¶ Secūdo adducam totidē ad partē negatiuā scȝ q̄ dicta sentētia rectoris nō corruit. ¶ Tertio cū dei adiutorio solutionē hui⁹ primi dubij annectaȝ. Primo igit̃ qđ dicta sententia sit nulla ex iurisditionis defectu pbat̃ sic: sñia a nō suo iudice prolata vtrcqȝ iure disponēte ē nulla.in.c.at si clerici.đ iudi.ij.q.j.in pmis.i.c.ad nostrā.de ɔsue.ꝛ in.l.fi.C.si a nō cōpe.iudi.sȝ hec sñia fuit lata a iudice non ɔpetenti ergo est nulla: maior ꝛ ɔsequētia patent.minor pbat̃ ex iuris vtriusqȝ dispositiōe qua cauetur vt solus eps sit iudex clericoꝝ: vt pbat̃ in.c.si qs ɔtra clericuȝ.de fo.ɔpe. vbi dr qđ habens cām ɔtra clericuȝ nō dȝ ppriū epm ipsius clerici dserere: sed prius apud ipsam actio vētilet̃: fortius ad idē facit.c.ij.e.ti.vbi dicitur qđ nullus iudicū neqȝ presbyterum: neqȝ diaconū: aut clericum vllum: aut minorem ecclesie sine permissu pontificis per se distringere vel cōdēnare presumat q̄ si fecerit dȝ ab ecclesia dei cui iniuria irrogari dignoscitur sequestrari.vñ diligenter ponderanda sūt verba huius.c.j.quod i eo vniuersaliter denegat ꝛ interdicit iurisditionē omnibus iudicibus citra episcopum in clericuȝ exercēdam. Secundo in eo quod dicit iniuriam irrogari ecclesie si clericus conuincatur per alium iudicē citra permissum episcopi ad idē possunt multa iura allegari,vt.xj.q.j.de persona: ꝛ quasi per totā illam q̄stioneȝ. ¶ De iure ciuili pōt allegari tex.in auť.vt cle.apud proprios epis.primo conuen. colū.vj.in rubro ꝛ nigro post prin.vbi dicitur quod apud solos ciuitatum epos clerici prius cōueniēdi sunt.facit tex.in auť.causa que fit cuȝ

1 monacho: ꝛ in auť.statuimus C.de episc.ꝛ cle. ¶ † Ex quibus clare infertur qđ scholariuȝ rector non debet esse iudex clericorū. ¶ Secundo probat̃ per glo.in.l.fi.§.de iurisdi.om.iudi.que dicit scholares nō facere vniuersitatē: ꝛ p cōsequēs de iure nō posse sibi eligere rectoreȝ: ergo indubitāter tenēdo illā glo.rector scholariū nō habet de iure etiā ciuili iurisditionem in scholares ꝛ fortius nō debet habere in clericos: ꝛ si quam hodie habet videtur habere ex forma statutorū terrarum q̄ nō extenduntur ad clericos.vt in.c.ecclesia sancte Marie.ꝛ i.c.que in ecclesiarū.de cōsti. ¶ Tertio p̄supposito sine veritatis preiudicio quod scholares faciant vniuersitatē de iure cōmuni: tamen in casu nostro i quo sunt laici ꝛ clerici scholares nō pōt dici q̄ simul faciāt vniuersita-

2 tem: † q2 hoies disparis pfessionis non debēt facere idem collegiuȝ vt in cle.j.de elec.ꝛ.xvj.q.vij.in noua actione.facit.c.fi.de regu.iur.ꝛ in.c. causaȝ.de elec.cū conuersione laicoꝝ.vt in.c.laici.ꝛ in.c.laicos.ij.q.vij. ¶ Quarto probat̃ vniuersitas illa vbicūqȝ i studio sunt plures laici q̄ clerici: tūc illa vniuersitas est secularis: q2 denominatio fit a maiori parte.minor autē venit iure accessionis licet sit pretiosior.vt in.§.si cū alienā.insti.de rerū diui.ꝛ.l.ꝛ si nō sint.§.perueniam⁹.ff.đ aur.ꝛ argē. lega.tenet in terminis nostris Bar.in.l.fi.C.de colle.illi.ꝛ Bal.i auť. habita.C.ne fi.pro pa.sed in collegio ꝛ vniuersitate clericus nullū officium nullā deniqȝ actionem seu aliquaȝ cōmunionē dȝ habere.vt i.l. placet.C.de epis.ꝛ cler.no. Inno.in.c.dilecta.de exce.pla.prope finem. vbi dicit qđ clerici alicuius ciuitatis vel castri nō possunt facere collegiū ea ratiōe: q2 sunt in eadē ciuitate vel castro: q2 clerici nō cōstituūt vniuersitatē castri vel ciuitatis: seu castrum vel ciuitatē qđ idē est: sȝ constituūt vniuersitatē ecclesiarū suarum: ꝛ ciues constituunt ciuitatem ꝛ vniuersitatē ciuitatis castellū ꝛc.sed bene possunt clerici ɔstituere vniuersitatē causa religionis vt missas celebrent pro viuis ꝛ defunctis: cū similibus.hec sunt formalia verba Inn.in.d.c.dilecta.ad idē facit qđ no. Inno.in.c.cum ab ecclesiarū.de offi.ordi.vnde dicit̃ duo requirere ad hoc vt rector habeat iurisditionē. Primo qđ ipe sit clericus. Secūdo quod vniuersitas que ipsum elegit sit clericorum ac religiosorū quasi sentiat q̄ si rector est laicus nō pōt recipere iurisditionē spiritualē quā non habet ipsa vniuersitas que per electionē transfertur in rectorem.vt in.c.ex literis.de cōsti.ꝛ facit qđ no. Inn.in.c.quāto.de offi.ordi. ¶ Quito bene facit.c.significasti.de for.cōpe.vbi tra-

3 ditur regula † quod clerici non possunt consentire in iudicē non suuȝ nisi forte sit persona ecclesiastica ꝛ ipsi⁹ diocesani voluntas accedat: ergo sine voluntate episcopi nō potest ipse Lambertus clericus consentire in rectorem tāq̄ in iudicē.sed in casu nostro nil dicitur de voluntate proprij episcopi: ergo sententia fuit nulla. Ad partem negatiuam quod sententia non sit nulla.arguitur primo sic: priuilegium alicui generi personarū sub nomine appellatiuo laicis ꝛ clericis cōgruēter concessum competit nedū laicis: sed etiā clericis: vt probatur in.c. dilecti.de fo.cōpeten.nisi priuilegium concessum laicis viam suā porrexerit etiam in clericos: facit quod de statuto laicorū ꝛ de puilegio

notauit Bal.in.l.j.C.de sacrosan.eccle.⁊ Joan.de lig.in.c.qꝺ clericis.de fo.cōpe.sed in aut.habita.C.de fil.pro pa.⁊ i.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi.emanarūt in ꝓuilegiū studētiū ⁊ exercentiū ꝓfessionē approbatam.vt in eis patet in quib⁹ disponitur vt excedētes professionē scholasticā,possint certos iudices hr̄e inter quos est eorū rector que quidē qualitas scholastica ita cōpetit clericis sicut laicis.l.c.ij.de priuileg.in.vj.eo titu.c.fi.cum similibus.ergo dicta sentētia,lata a rectore vniuersitatis scholariū in Lambertū clericum ⁊ scholarem non debet esse nulla ex iurisditionis defectu.Secūdo probat̄ sic.ex quo clericis permittitur de iure studiū.vt in.c.sup̄ specula.de magi.⁊ in.c.ij.eod.tit.lib.vj.cū similibus:in quibus probatur quod nedum in studio possunt clerici causa studij morā trahere:sed in multis studij fauore priuilegiant̄ adeo qꝺ etiā ad docendi officium possunt religiosi promoueri dummodo ad illud legitime promoueantur:vt est cōmunis doctorū conclusio.in.c.nōnulli.de magi.ergo omnia.que studij ratione indulta sunt videntur eis cōpetere.argu.c.prudētiā.⁊.c.p̄terea.de offi.delega.⁊ in.l.ad rem mobilē.⁊ in.l.ad legatum.ff de ꝓcur.facit optime qꝺ in simili legi.⁊ no.in.l.si longius.ff.de iudi.vbi habetur qꝺ filiusfamilias in studio existēs potest agere ⁊ cōuenire sine patris cōsensu sicut paterfamilias.Idem in religioso no.in.c.vt periculosa.ne cleri.vel mona.li.vj.sed studiū ⁊ professiōis approbate cū emanauerūt.dicta aut.habita.⁊.l.fi.C.ꝺ iurisdi.om.iudi.ergo eorū dispositio vr̄ clericis permissa. ¶ Tertio arg per optimum simile.si enim ratione feudi quod habet clericus a laico subijcitur clericus in cōcernētibus feudū iurisditioni dn̄i feudi sibi tribute a le.ciuili.vt in.c.imperialem.§.preterea.de prohi.feu.ali.per fe.col.x.iuncto eo qꝺ legitur ⁊ no.in.c.ceterum.de iudi.⁊ melius.in.c.verū.de foro compe.ita ⁊ fortius dicendū est in clericis existētibus i studio vt rōne scholastice professionis subijciantur iurisditioni rectoris ⁊ aliorū de quibus in aut.habita.p̄sertim eo attēto ꝙ dn̄o feudi datur iurisditio in vasallos in fauorē ipsius dn̄i.hoc dicit glos.not.in.ꝺ.§.preterea.quod vasalli nō possunt sub alio iudice litigare sine consensu dn̄i feudi. ¶ Idē tenet Bar.in.l.j.ff.de iudi.⁊ in.l.i.§.⁊ post operis.ff.de ope.no.nūtia.Studentibus autē dantur iudices in eorū fauorem.vt in.ꝺ.aut.habita.

4 ¶ Quarto arguit̄ de.c.qꝛ in causis.de ꝓcu.vbi aperte colligitur qꝺ scholares faciunt vniuersitatē.licz sint clerici.⁊ laici loquitur enī ibi vt patet ex supradictis de scholaribus videlicet Parisieñ.qui pro maiori parte sunt clerici.ad idē text.in proemio sexti.⁊ cle.vbi scribit̄ vniuersis scholarib⁹ Bononie cōmorantibus ⁊ comprehendit eos postmodū sub nomine vniuersitatis.est tamen certū qꝺ Bononie studētes sūt clerici ⁊ laici ⁊ credo plures laicos ꝙ̄ clericos:ergo ex quo faciunt vniuersitatem dicūtur habere oīa iura vniuersitatis.vt in.c.dilecta.iuncta gl.de exces.prela.⁊ in.l.j.ff.quod cuiusq̃ vniuer.ergo poterunt habere rectorē:arcam cōem:syndicū:sigillū ⁊ similia.hec enim pertinēt ad vniuersitatē:vt no.in iurib⁹ prealle.⁊ in.l.fi.C.de iurisdi.om iudi. ¶ Quinto ⁊ vltimo arguit̄ sic vbicūq̃ clerici faciūt collegiū approbatū possunt eligere prelatū cuius iurisditioni saltem in ciuilibus subijciant̄ vt in.c.j.de ele.⁊ in.c.cōgregato.xvj.q.vij.c.i.⁊.ij.de iu.cū similibus.no.glo.in.c.quanto.de offi.⁊ in.c.cū ab ecclesiarū.sed clerici studentes in studijs generalibus faciunt collegium approbatū.in ꝺ.c.qꝛ in causis.de procu.⁊ in proemio sexti ⁊ cle.ergo possunt sibi eligere rectorē cuius iurisdictioni subijciant̄. Ad idem optime facit.c.ex literis.de cōstit.vt patet ibi quod doctores ⁊ magistri Parisieñ.faciunt collegiū ⁊ statutū sicut alij facientes vniuersitatē.⁊ tamē illi ꝓ maiori parte sūt clerici. ¶ Ad solutionē hui⁹ primi dubij Jesu Christi saluatoris eiusq̃ piissime genitricis Marie beatarūq̃ virginū agathe ⁊ lucie ceterarūq̃:totiusq̃ celestis curie inuocato p̄sidio cōdescendēs prio p̄mitto si volum⁹ s.qui opi.glo.iuris ciuilis.in.l.fi.C.de iur.om.iudi.q̄ dicit post Azo.scholares nō posse habere rectorem:qꝛ nō exercēt professionē sed sub exercētibus sunt discipuli pelliparioꝝ:iō concludit qꝺ magistri vel doctores possunt rectorē eligere:quia ipsi ⁊ nō scholares ꝓfessionē exercēt allegat in hoc consuetudinē Parisieñ.hec questio est satis decisa pro parte affirmatiua.s.ꝙ hec sententia rectoris in clericū lata fuerit nulla. Si enim non possunt scholares eligere rectorē:ergo electus per eos nullā habet iurisditionē cum cesset dispositio le.similiter ⁊ priuati nō possunt iurisditionē tribuere.vt.in.c.significasti.de fo.cōpe.⁊ in.l.priuatorum.C.de iurisdi.om.iud,hinc dicit Inn.in.ꝺ.c.cū ab ecclesiaꝝ.de offic.ord.ꝙ si tot hoīes quot sunt rome essent collegij cā collecti ⁊ nō haberēt expressum vel tacitū cōsensum a superiore:ꝙ facerēt vniuersitatē nō possunt sibi iudicē facere:nec habere alia iura vel priuilegia vniuersitatis.arg.ff.de coll.illic.l.j.⁊ quasi per totū.sed illā glo.nō puto verā imo cō illā est tex.in proemio cle.vbi dicit ꝙ faciunt vniuersitatē ⁊ qꝺ possunt syndicum facere papa scribit vniuersis doctoribus ⁊ scholaribus Bononie cōmorantibus:⁊ postmodū in fine proemij dicit vniuersitati vestre ⁊c. ⁊ per illa verba no. Pau.de leaza. qꝺ scholares faciūt vniuersitatē. Idem voluit gl.⁊ doct.in.ꝺ.c.qꝛ in causis.⁊ Inno.in.ꝺ.c.cū ab ecclesiarū ⁊.c.dilecta.de exces.prela.⁊ Bar.in.ꝺ.l.fi.⁊ Bal.in aut.habita.nec ꝓcedit rō glo.illius.l.fin.dum equiparat scholares discipulis pelliparioꝝ:qꝛ illi discipuli sunt tāꝙ̄ seruitores ipsoꝝ magistrorū:sed scholares ordinant̄ ad iustitiā exercēdam ⁊ prudētiā ampliādā.hoc expresse voluit imperator in dicta aut.habita.vbi cōmēdando et priuilegiādo scholares dicit.qꝺ ipsorū scientia mundus illuminat̄ ⁊ ad obediendū deo ⁊ ministris vita subiectoꝝ informat̄:ergo ipsorū vniuersitas ordinat̄ ad iustitiam ⁊ prudentiam ⁊ sic differunt a discipulis aliarū artiū. ¶ Secūdo principaliter potest decidi pro hac parte affirmatiua sic termin⁹ opi.quod homines disparis ꝓfessionis nō possunt facere vnū collegium vt innuere videntur iura.ꝺ.in argu.deducta.Cum enī in casu nostro presupponebatur quod in hac vniuersitate plures sunt laici quā clerici:ergo de iure cum sint disparis ꝓfessionis.vt in.c.duo sunt genera christianorū.xij.q.j.nō poterant facere vniuersitatem simul rector ergo electus cōtra iuris dispositionē nullam in clericis debet habere iurisditonem:vt in reg.que contra ius.de reg.iur.in.vj.l.nō dubiū.C.de legi.⁊.c.dist.c.vides. ¶ Sed hec opi.in casu nostro mihi nō placet ꝑ tex.in p̄emio sexti.⁊ cle.vbi papa nouissime scripsit vniuersis scholaribus Bonon.cōmorantibus:⁊ eos postea simul cōprehēdit sub vno noīe vniuersitatis:⁊ tn̄ certū est qꝺ tūc ⁊ nūc in illo studio sunt clerici ⁊ laici. ¶ Idē facit in scholaribus Parisiē.vt in.ꝺ.c.qꝛ in causis.ad idē.c.ex lr̄is.ꝺ consti.vbi magistri ⁊ doctores Parisieñ.faciūt vniuersitatē approbatā ⁊ tn̄ certū est quod inter eos aliqui sunt clerici aliqui laici:ergo ex istis iuribus euidēter cōcludit̄ qꝺ scholares disparis ꝓfessiōis possunt facere eandē vniuer

5 sitatē.⁊ allegari possit in ar.l.fi.C.de iuris.om.iudi.†vbi in eodē collegio p̄supponit̄ qꝺ ꝓsīt esse milites in dignitatib⁹ ⁊ cōstituti vna cum plebs seu ꝓuatis.hāc opi.aperte sensit Bar.i.l.fi.C.de colle.illi.⁊ bal.in.ꝺ.aut.habita.vbi apte voluit qꝺ scholares clerici ⁊ laici etiam religiosi cōstituūt eandē vniuersitatē.⁊ tenēdo hoc ad iura q̄ innuūt qꝺ hoīes disparis ꝓfessionis nō possunt collegialiter cōiūgi.Rñdeo qꝺ procedunt in collegijs realibus nō aūt in ꝑsonalibus.ꝙ est bene notandū quāꝙ̄ in iure nō reperiāt̄ hec vocabula vt dicit Ino.in.c.dilecta p̄alle.tn̄ possunt sic dici ad instar seruitutū realiū ⁊ ꝑsonaliū vn̄ sic collegia occasiōe rei possunt dici realia vt collegia ecclesiarū monasteriorū ⁊ similia.Ea ꝟo q̄ sunt occasiōe exercitij ꝑsonalis possunt dici ꝑsonalia.vt collegiū scholariū:lanificū:cerdonū.⁊ similiū.in realibus enī dicunt̄ hoīes disparis ꝓfessiōis sed in ꝑsonalib⁹ secus. ¶ Et pōt esse diuersitatis ratio disparis ꝓfessionis prohibēs collegialiter sociari.qꝛ quoꝝ studia sunt diuersa coherere ⁊ cōiungi nō possunt l.c.in noua actiōe.xvj.q.vij.que ratio cessat in collegijs personalibus.cū enī collegatarū cū enī a collegiatorum respectu professionis seu negotiationis quā exercent vnus sit finis ⁊ sic diuersitas ꝓfessionis:non ob.sz in collegijs realibus nō.nā ꝓpter mutuum cōuersari posset resultare scandalū qꝛ ꝺm suā ꝓfessionē vn⁹ tenetur ieiunare:alius non.vnus ad silentiū:alius non.⁊ sic ꝺ similibus.preterea iura que prohibēt istos disparis ꝓfessionis simul sociari nō loquuntur indistincte.sed regula monasteriorū.vt loquit̄ tex.in.c.j.de elec.prealleg.hinc est qꝺ glo.ibi dubitauit.an hoc habeat locū in ecclesijs secularibus:non ob.in.c.noua actione.xvj.q.vij.vbi generaliter prohibetur qꝺ in eodē officio nō sint hoīes disparis ꝓfessionis:qꝛ dico qꝺ ibi tex.loquit̄ de generali ⁊ principali ꝓfessione.Nam gn̄aliter vt ibi dicit Archi.due sunt ꝓfessiones ⁊ duo habit⁹:scz clericoꝝ ⁊ laicoꝝ.in.c.duo sunt genera.xij.q.j.⁊ isti nō debent simul associari in officio spirituali vel in collegijs realib⁹:sed professio clericalis sicut ⁊ habitus distinguntur inter clericos seculares ⁊ monachos.vt ibi no.quare cōcludo qꝺ per hanc cōsiderationem questio nostra decidi non potest. ¶ Tertio potest dici tenēdo qꝺ solus episcop⁹ sit iudex clericorū sicut multa iura ꝓ hac parte deducta innuere vident̄:sed hoc casu mihi non placet:quia multi alij non possunt requiri iudices citra episcopos.videmus enī qꝺ ratione fundi dn̄s efficitur etiā iudex clericorum.vt in.ꝺ.c.ve

6 rum.de fo.cōpe. ¶ †Itē prelati in ecclesijs collegiatis sunt iudices saltem in similibus vt colligitur ex.c.cum ab ecclesiaꝝ.⁊.c.quanto.de offi.ordi.xxv.q.iiij.c.j.⁊.ij.de iudi.cum similibus.voluit Inn.in.ꝺ.c.cum ab ecclesiarum:⁊.c.quanto.de offi.ordi.⁊ gl.ibidē.⁊.c.de ꝑsona.xj.q.j.ꝓbatur ratione.cum enim iura disponant vt ecclesijs collegiatis prelatus eligatur ad electionem collegij qꝺ non fieret prelatio ista si nō cōpeteret sibi iurisditio circa personas collegij:vt legitur ⁊ not.in.ꝺ.c.dilecta.de exces.p̄la.facit ratio naturalis sup̄ qua fundat̄.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi.dicit enī iniquum esse ⁊ temerarium qꝺ quis sit de vno collegio ⁊ euitet iurisditionem illius cui data est cura collegij:⁊ ad iura que generaliter loquūtur de tēpore:dico qꝺ ꝓcedunt regulariter:qꝛ contingit cōiter qꝺ clerici sunt sine alio prelato ⁊ collegio. ¶ Item multa ex illis iuribus intēdunt excludere alios iudices seculares:nō aūt ecclesiasticos qui concurrunt cum episcopis ⁊ inter eos est locus preuentioni.iuxta nota.in.c.pastoralis.⁊ in.c.quāto.de offi.ordi.licz enī habeāt p̄latū collegij:nō tn̄ possunt declinare iurisditionē epi si ibidem cōueniantur.sicut dicitur in istis collegijs spiritualib⁹ a1ias personalibus.vt ꝓbatur in.ꝺ.l.fi.⁊ no.Inno.in.ꝺ.c.cū ab ecclesiarum.⁊ ideo cū iste cōsiderationes non sufficiant ad decisionē questionis nostre:est nunc generaliter videndū an clerici pretextu ꝓfessio

7 nis scholastice possint habere aliū iudicem citra epm.†Et prio dissentio que videt̄ respectu aut.habita.C.ne fil.ꝓ pa. Secūdo virtute.l.fi.

C.de iurisdi.om.iudi.est eñ inter ista duo iura differētia nō modica.
nā.l.si tribuit ſm cōem intellectū iurisditionē rectori cuiuslibet colle⸗
gij causati ob pfessionē vel negotiationē litiū eorū que oriūtur dūta⸗
xat occasione illius pfessionis ⁊ nō alia consideratione.est autē iudex
inquātū lanifer seu scholaris:nō autem inquātum est titius vel sem
pnius:hoc voluit glo.ibi ⁊ sequūtur Bar.⁊ Bal.⁊ cōmuniter doct.
⁊ Inno.in.d.c.cum ab ecclesiarum.sed auſ.habita.dat iurisditionē
indistincte in iudicibus de quibus ibi adeo qđ glo.ibi voluit ꝙ etiā
in criminalibꝰ habere possunt scholares illos iudices ⁊ eorū opi.licet
in se.vt ibi refert.Bal.voluit quod non habeat locum in criminalibꝰ
motus ratione quia tex.ibi vtitur verbo negotio ⁊ verbo lis que refe
runtur ad causas ciuiles ⁊ non criminales.Bal.ibi tenet quod idez
sit in criminalibus ciuiliter intentatis:secꝰ dicit si criminalr pbat ex
qualitate episcopi cui daſ iurisditio:qꝛ nō pōt cognoscere de crimie
criminaliſ.vnde frustra ibi diceret de episcopo.sʒ certe hec ꝯsideratio
est satis debilis.nam in proemio ffoꝝum.in fine fit expressa mētio de
delictis.⁊ respondetur iurisditio presidi detur et episcopo ciuitatis.
preterea episcopo non prohibetur de causa criminali:sed quando ve
nit īponēda pena sanguinis poterūt alij iudices eligi.vel ipse episco⸗
pus electꝰ poterit alijs cām delegare sicut facit cū habeat iurisditio⸗
nem in tēporalibꝰ.in.c.j.ne cle.vel mo.li.vj.¶ Ad dictū factū de ma
tre potest responderi quod verbū lis ponitur ibi large:vt no.gl.vnde
puto sequendo glo.prealle.quod etiam in criminalibus habeat locū
istā auſ.habita.C.ne fil.pro pa.⁊ hāc opi.sentit Spe.indubitāter in
ti.de reo.post prin.Moueor vltra alios hac ꝯsideratione auſ.habi⸗
ta venit post dispositionē factā in fi.⁊ loquiſ de iudicibꝰ ibi datis lʒ
loquatur magis gñaliter.⁊ doc.ibi opi.scholaribus respectu illorum
iudicū ergo debet ī dubio intelligi de omnibꝰ causis sicut loquebaſ
ius antiquū.ar.in auſ.de fi.ante dota.istru.natis.§.fi.col.iij.pterea.l.
fi.differt ab auſ.habita.qꝛ in.l.fi.iurisditio datur solū rectori collegij:
sed in auſ.habita ſm cōem intellectū datur presidi episcopo ciuitatis
⁊ magistro ipsoꝝ scholarium.vt infra subijciā.vnde videamus prio
an auſ.habita habeat locū in clerico scđo de.l.fi.prealleg.¶ Circa
primū(put ex multis vtriusqʒ iuris pfessoꝝ scripturis colligi pōt)
quinqʒ principales sunt opi.¶ Primā sentit gl.in.c.nolita.xi.q.j.q̄
sensit aperte qđ dicta auſ.⁊ ipsius priuilegium habet locū prout iacet
in ipsis scholaribus clericis presertim respectu iudicum:⁊ sic sentit ꝙ
etiā iudicē secularē possunt eligere clerici seculares.¶ Scđa ibi fuit
opi.Hos.in summa.de fo.cōpe.ver.dubitari.q tenuit totū oppositū
scʒ qđ illa auſ.nō habeat locū ī scholaribꝰ clericis:sed solꝰ in laicis.⁊
hanc opi.sequuntur Hosti.⁊ Joā.in.c.si diligenti.de foro cōpeten.⁊
Archi.in.c.nolita.moti:qꝛ imperator cū nō haberet iurisditionē in
clericos nō potuit illam alijs iudicibus tribuere nec obstat quod cō
tinebat priuilegiuʒ:qꝛ non potuit priuilegiare clericos in preiudiciū
iurisditiōis tēporalis episcopalis.¶ Tertia opi.qđ illa auſ.habeat
locū in clericis alienigenis respectu iudicum ecclesiasticoꝝ duntaxat
ergo doctor potuit esse iudex si est clericus.alias nō.hāc opi.tenuerūt
Joā.de deo.⁊ Uber.de bo.⁊ Spe.ī loco prealleg.⁊ Hos.ī.d.c.si dili
gēti.in hac opi.domi.Cardi.florē.dicit hoc idem procedere ex parte
rectoris scholarium licet in illa auſ.de eo nō fiat mētio:sed hec ratio
processit:qꝛ tunc tpis scholares nō faciebāt rectorē vnde verosimile
est quod si fecissent hanc iurisditionē tribuissent:⁊ sic videſ hodie re
ctor adiunctus alijs iudicibus de quibus ſm eum an sit verum infra
subijciaʒ hāc eādē opi.tertiā primo.videtur sensisse do.Anto.sʒ post
ea dicit qđ illa auſ.non habet locum in clericis inquantuʒ submittit
eos iudici inferiori episcopo qui detrahit honori ordinis ecclesiastici:
⁊ pro hoc videſ qđ illa auſ.in totū tollatur respectu clericoꝝ secula⸗
riuʒ cū ſm hoc ibi remanet solus episcopus ciuitatis siue illa auſ.ha
beat iurisditionē in scholares clericos ī sua diocesi residētes.vt arg.
in.c.sup specula.⁊ qđ ibi no.ne cle.vel mona.⁊ ī.c.quo clericis.de foro
cōpe.cū similibus.nec ratio sua est vera cū in multis casibus de qui⸗
bus supra clericus subijciatur iurisditioni iudicis non episcopi.⁊ pre⸗
sertim hoc probatur per.c.significasti.eo.titu.vbi clare probatur cleri
cum posse cū licentia sui episcopi prorogare iurisditionē iudicis eccle⸗
siastici licet nō sit episcopus.¶ Quartam opi.posuit Joan.calde.in
d.c.si diligēti.dicens hāc tertiā opi.posse defendi si clericus est in stu⸗
dio de licētia sui episcopi.arg.eoꝝ que in simili no.in.c.cū pastoralis.
ij.q.vij.⁊ in.c.ex parte.de accusa.tūc eñ cessat preiudiciuʒ episcopi.s̄.
alleg.quasi sentiat ꝙ tunc videſ per consequentiaʒ habere licentiam
a proprio ep̄o litigandi sub iudice alieno dūmodo sit clericꝰ.argu.in
in.c.significasti.¶ Quintā opi.posuit Innoc.quā Nico.de mata.re⸗
fert ⁊ sequitur Bal.in dicta auſ.habita.qui in hoc facit quatuor mē
bra dicens.qđ aut clericus venit ad studium licentiatus a iure vt qꝛ
ad studium theologie.vt in.c.fi.de magist.Aut licētiatꝰ a papa.aut
a prelato suo siue aliqua licētia.primis duobꝰ casibus tenet clericum
posse vti dispositiōe illius auſ.habita.etiā quo ad iudicē laicū:quia
lex ⁊ princeps potuerūt super hoc disponere:⁊ videſ disposuisse dā⸗
do licentiā veniendi ad studiū quod patet ex eo:qꝛ auſ.habita.est in
ducta in beneficium scholariū.cum ergo concedat esse in studio videſ
dispēsare super his que sequūtur ad illud.ff.de re iudi.quidam ꝯsule⸗
bat.⁊.C.de nup.imperialis.§.si miles.sicut monachus licentiatus ad
studiū videtur habere licentiā ad agendū super factis studij.vt not.
in.l.si longiꝰ.§.fi.ff.de iudi.¶ In tertio vero casu distinguit aut ele⸗
git iudicē ecclesiasticū:⁊ hoc pōt pp̄ter licentiā sui prelati:⁊ sic pōt eli
gere magistrum si clericus est sed si est laicus nō qꝛ resistit.c.significa
sti.de fo.competen.¶ In quarto casu cum legem offendat non đbet
habere priuilegium scholasticum:vt in auſ.vt differendi.§.neqʒ au⸗
tem.⁊.l.auxilium.ff.de minoribus.§.fi.⁊ hoc dicit Bal.tenendū potiꝰ
quam quod scripsit Joan.and.in.d.c.si diligenti.¶ Ego vero pro đ
cisione dubij nostri primo examinabo autenticā habita.an habeat lo
cum in rectore scholarium.Secūdo quid in alijs iudicibus ibi cōten
tis respectu clericorum ⁊c.¶ Circa pͥmum domi.Cardi.sensit.qđ sic
vt supra dixi non quod de rectore fiat mentio ibidem.sed videtur ho
die subrogatus ex tacita mēte imperatoris.Contrarium sentit aper
te Bal.in autentica habita.dicens quod scholaris cōuentꝰ coraʒ do
ctore non potest eligere rectorem vniuersitatis.quia textus ibi nō dat
optionem nisi in tribus iudicibus.scilicet in potestate ep̄o ⁊ doctore.
de rectore vero nō meminit.arg.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matrimo.
Et credo qđ hoc dictū suum sit verius.moueor vltra eum:qꝛ cū illa
auſ sit ius priuilegiatū ⁊ speciale nō debet extendi ad nō expressa p̄⸗
sertim ꝯtra cōis iuris regulā.vt in.c.porro.de priuileg.⁊ in.c.sane.eo.
ti.⁊.vij.q.j.petisti.Preterea posset dici qđ etiā si tūc scholares fecissēt
rectorem:imperator non dedisset illi iurisditionem quā dedit alijs:qꝛ
iuueni sodali nō esset danda.potestas in criminalibus ⁊ etiā oībꝰ ci⸗
uilibus sicut datur ī illa auſ.vt predixi quare etiā puto.quod schola
ris cōuentus hodie corā rectore nō potest mero iure inspecto illiꝰ iu
risditionem declinare ⁊ eligere sibi episcopū doctorē vel potestatē ſm
formā illius auſ.habitā.Moueor pͥcipaliter vt dixi:qꝛ per illā auſ.
habita.non datur optio nisi in illis tribus.ergo conuentus coram re
ctore non habet optionem.Non obstat si diceret rectorem nō habere
potestatē supra scholares cū illa auſ.habita.det eam illis tribus iudi
cibus.arg.in.l.ꝯsulta diualia.de testa.qꝛ dico qđ illa auſ.dedit hāc iu
risditionem illis tribus in fauorē scholarium.vt ibi colligitur manife
ste:ergo possunt scholares illi fauori in parte renūtiādo eligere sibi re
ctorem.arg.in.l.si qs in ꝯscribēdo.C.de pac.⁊.c.ad apostolicā.de re.
cū similibꝰ.Non esset presumptio qđ imperator priuilegiādo ibi scho
lares voluerit eis tollere potestatē eligēdi sibi rectorē ne ꝙ ob gratiā
conceditur trahaſ in dispendiū ꝯtra regulā iuris.in.vj.C.de legi.l.ꝙ
fauore.¶ Item iura volunt ꝙ faciant vniuersitatem.vt in iuribꝰ su
pra allegatis:ergo cōcedūt qđ habeāt iura vniuersitatum inter que
est istud vt possint eligere sibi rectorē vt in.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi.⁊
eligendo sibi rectorem perdūt quo ad eū beneficia istius auſ.habita
tū pcedit dispositio illiꝰ.l.fi.C.de iurisdi.om.iud.qua cauetur perini
quum ⁊ temerariuʒ esse ꝙ illi vel collegio pretextu militaris dignita⸗
tis vel alterius qualitatis debeant declinare iurisditionē rectoris col
legij.Nil ergo habent in hoc scholares de quo conquerātur cū per ele
ctionem rectoris recedant quo ad euʒ a puisione legis:vt in.l.fin.C.de
pac.conuen.tam sup do.¶ Nec ob.si dicatur qđ cum virtute.l.fi.nō li
ceat illis de collegio recusare iurisditionem potestatis cū rectore colle
gij.⁊ tamē pretextu auſ.habita.hoc licet vt ibi.Si ergo licitū ē decli⸗
nare iurisditionem potestatis eligendo alium ex illis tribꝰ:ergo for⸗
tius dʒ licere declinare iurisditiōem rectoris eligēdo aliquem ex istis
tribus cū potestas sit maior rectore.vt.d.l.fi.⁊ per.Inn.in.c.dilecta đ
exces.prela.in fi.Nā si vinco vincētez te ergo vinco te.vt.c.autoritate.
de ꝯces.preben.in.vj.ī auſ.multo.C.de epi.⁊ cle.ad hoc respondeo si
potestas erat iudex necessarius:vt.d.l.fi.merito ius voluit prouidere
scholaribus:sed rector est voluntarius.vnde eligēdo sibi rectorē rece⸗
dūt a prouisione legis vt predixi.facit quod in simili legitur ⁊ no.ī.c.
ab arbitris.de offi.delega.in.vj.Concludo qđ mero iure inspecto nō
potest scholaris conuentus coram rectore declinare suaʒ iurisditionē
supponendo se iurisditioni episcopi ptātis vel magistri.Et not.quia
nouum ⁊ verissimum est idē si cōuenitur coram aliquo ex illis tribus
vt nō possit eligere rectoreʒ vniuersitatis:⁊ per hoc patet quod vigo
re auſ.habita.non potest decidi questio nostra cū illo iure nō habeat
rector iurisditionem:sed ad materiā ampliandaʒ ⁊ qꝛ posset facere in
arg.materie nostre quoad secundū scʒ an iudicibus illis cōtentis ha
bet locum illa auſ.habita in clericis dicerem sic quod scđʒ iudiciū lai
corum nullo modo habeat locuʒ.tamē quia laicus nō est capax istiꝰ
iurisditionis cōtra clericū.vt in.c.cū nō ab homine.de iudi.vbi ptʒ qđ
etiam Rex nō pōt habere iurisditionē in clericū quātūcunqʒ ī mino⸗
ribus cōstitutū.tū qꝛ īperator nō potuit alijs dare iurisditionē in cle⸗
ricū quā nō habebat:qꝛ nemo dat qđ nō hʒ.in.c.daibertū.j.q.vij.⁊.c.
qđ autē.de iure patr.nec ob.dictū Bal.in eadē materia:qꝛ canon seu
princeps licentiando videtur cōcessisse ea que tendūt ad fauorē studē
tiuʒ ⁊c.vt.s̄.dixi.qꝛ dico illud nō procedere in terminis nostris dupli
ci motiuo.primo qꝛ in generali licentia non videtur data potestas cō
tra specialiter p iura canonica ⁊ diuina disposita.vt no.in simili bar.
ī.l.ambitiosam.C.de decre.ab ordi.fa.Iura eñ canonica ⁊ diuina no
lunt clericū discuti per laicum.vt in.c.si diligenti.de fo.cōpe.cū simi.
⁊ ī.c.si imperator.xcvj.distin.⁊.c.nimis.⁊ quod ibi no.de iureiurā.et

per Inno.in.c.ij.de maio.⁊ obe. ¶ Preterea nõ est verosimile ꝙ papa voluerit preiudicare toti ordini clericali in fauorẽ studentiũ. Naz leditur totius ordinis clericalis priuilegiũ si vnus clericus conueniť coram iudice seculari.vt ꝓbatur in.d.c.si diligenti.nec est verosimile qᷓ quis concedat in genere quod similiter in specie non fuisset concessurꝰ.vt in.c.fi.de offi.vica.in.vj.⁊ in regula in generali.de reg.iur.lib.vj. ¶ Preterea propter generalez potestatem eundi ad studium videnť illa duntaxat concedi sine quibus ipse commode esse nõ potest in studio.arg.opti.in.l.sed iulianus.§.qᷓ dicitur.ff.ad maced.ſꝫ clericus potest esse commode in studio absqꝫ eo qᷓ eligat in iudicem laicuz:ergo ⁊c. Nec ob.contrariũ supra formatũ in dño feudi:qꝛ dominus feudi cognoscit in re sua rationẽ directi dñij quod apud eum remansit. ¶ Preterea imperator ab initio hãc iurisditionem cõcessit dño feudi.vt.l.imperialẽ.§.preterea.de prohibita alienatione feudi per Federi.appositũ est ergo hoc onus ipsi feudo.vnde si ecclesia vel clericus vult feudũ a seculari oportet qᷓ cum illo onere recipiat cum res transit cũ oneroso ar.c.pastoralis.de deci.hinc est qᷓ ecclesia seu papa hanc iurisditionem approbauit:qꝛ absqꝫ ea sentiebat dispẽdiũ cũ aliter nõ potuisset feudũ acquirere:sed in casu nostro cessat hec necessitas cũ clericus non necessitatur ad eligendũ iudicẽ secularẽ ratione scholastice ꝓfessionis. ¶ Quo ad iudicem vero ecclesiasticũ dicerem sic:quod aut queritur nũquid habeat iurisditionem super seculares clericos virtute illius auť.⁊ credo quod nõ:qꝛ imperator non potuit dare iurisditionẽ in clericis cum eã nõ haberet;vt in.d.c.dalbertum. ¶ Nec ob.si dicať qᷓ satis hoc permissum est de iure ciuili.ar.c.j.de no.ope.nũtia.qꝛ illud ꝓcedit quãdo in materia nõ est facta ꝓuisio per ius canonicũ.vt no.Inno.in gl.j.c.j.de reb.eccle.non alie.in vj.Sed in materia nostra dispositũz est per canones corã qbus sunt cõueniẽdi clerici.vt in iuribus supra deductis in argu. ¶ Aut queritur nunqd potest iudex clericus cognoscere virtute prorogatiõis iurisditionis fiende per scholares clericum.⁊ puto ꝙ sic:si ei sit cõmodum iurisditionẽ illiꝰ prorogare.qꝛ per generalem licentiã accedendi ad studium:videť habere potestatẽ faciendi ea que cedũt ad vtilitatem suã ⁊ cõmoditatẽ studij.arg.eoꝝ que habenť ⁊ notanť i.l.si longius.ff.de iudi.⁊.c.vt periculosa.ne cler.vel mona.libr.vj.Et per hoc infero ꝙ clericus cõuentus corã epo:laici nõ possunt ipsius iurisditionẽ declinare eligẽdo in iudicem doctorem clericum:qꝛ prorogatio nõ hꝫ locũ nisi fiat cũ cõsensu partium.vt in.l.j.ff.de iud.cũ simi. ¶ Qui autẽ sint iudices qui deputantur per auten.habita.respondeo tex.ibi exprimit dñm magistrũ ⁊ loci epm.⁊ glo.ibi exponit magistrũ.id est doctorẽ legũ qui alias ꝑceptor appellatur.vt in.l.in edibus.ff.de dã.infec.alias magistri:vt.l.qualẽ.§.dicere.ff.de arbi.ꝓ bũ magistrũ intellexit ibi glo.ꝓ doctore alicuius facultatis. ¶ Ex illa gl.iuncto tex.No.singulariter pro omni consuetudine ſm quam doctores iuris appellanť dñi.doctores vero alteriꝰ facultatis appellãtur magistri.⁊ idem in simili.glo.cle.ij.de magi.in ver.doctoratus.q̃ dicit ꝙ apud Italiã professores iuris appellãtur doctores in alijs vero facultatibꝰ appellãtur magistri. ¶ Ego aũt licet predicta procedant ſm cõsuetudinẽ.tamẽ exponerẽ tertiũ in dicta auten.habita. Capio enĩ verbũz alias dño pro preside seu potestate loci qui potest dominꝰ loci appellari,vt est tex.in.l.spadonẽ.§.si ciuitatis.ff.de excusa.tut.not.Bar.in.l.j.ꝑpe finẽ.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ hec mea expositio cõpetit tex in proemio digestorum.i fi.vbi presides seu potestates numerãť in numero triũ iudicũ vt ex dispositiõe quã fecit Bal.in.d.autẽ.habita.An hodie potestas sit exclusus cũ in dicta auť.de eo nõ fit mẽtio.Concludit tamen post multa ꝙ non.iurisditio enim fuit sibi tributa vna cũ alijs.vt i proe.ffoꝝ.⁊ hoc nomẽ quia ꝓcedũt hec quo ad dictũ auten.habita.per que patet an ⁊ quãdo vel habere posset locũ in scholaribus clericis. ¶ †Uenio nunc ad secundũ mẽbrum an virtute.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi.habeat rector iurisditionẽ in scholares clericos in quo dubio distingue sic:qᷓ aut rector est laicus ⁊ habeat iurisditionẽ qꝛ magis dignum trahit ad se minus dignum.vt in.c.qᷓ in dubijs huiusmodi iurisditionis capax.vt in ca.cum nõ ab homine.de iudi.facit optime.c.ij.de foro cõpeten.inquantũ dicit vniuersaliter nullus iudicũ ⁊c.vnde intẽdit excludere omnez iudicẽ laicũ nisi specialiter hec iurisditio tribuatur.firmat Bar.in.l.fi.ff.de colle.illi.⁊ Bal.in auť.habita.ꝑallegata.sensit Inn.in.d.c.cũ ab ecclesiarũ.Unde hoc casu clerici studẽtes erunt de vniuersitate ⁊ erunt exẽpti a iurisditione rectoris.nec est hoc nouum cũ sepe contingit hec exceptio.vt i.l.j.ff.ad municipa.no.Bar.in.d.l.fi.Aut rector est clericus.⁊ tũc cõsidero tres casus.Aut scholares de diuersitate ꝓ maiori parte sunt clerici.Aut tot sunt clerici quot laici.Aut laici sũt plures clericis.Primo casu credo ꝙ rector sit iudex clericorum.Moueor qꝛ ex quo iura ꝓbãt hanc vniuersitatem scholasticã etiã mistaz vt satis colligiť in.c.quia in causis.de procura.⁊ in proe.cle.⁊.vj.inducendo.vt.s.deduxi arg.ergo videnť velle iura ꝙ habeant vniuersitatẽ ⁊ per consequẽs vt possint habere rectorem syndicum sigillũ cõmune ⁊ similia.qꝛ qui permittit ꝑncipale permittit accessoriuz seu qᷓ ex illo sequitur.vt in.c.cũ.M.de constit.facit optime.c.ex literis.eo.tit.cũ ibi no.sic enim in regalibus collegijs subijciuntur laici prelato collegij.vt supra dixi.ita videtur dicendũ eadem ratione in collegijs personalibus quale est illud collegiũ scholarium vt competat rectori hec iurisditio i clericos directe ex dispositiõe regali ⁊ ex approbatione canonica:vt in iuribꝰ supra allega.dico qᷓ si scholaris clericus cõueniť corã epo loci ratione cõtractus vel delcti nõ poterit ipsius declinare iudiciũ eligẽdo rectorẽ per text.illius.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi.no.Inn.in.d.c.cũ ab ecclesiarũ.⁊ sic erit in optione actoris corã quo istum clericũ scholarẽ conueniat. ¶ Item dico quod coram rectore nõ poterit conueniri nisi de his legitimis que oriuntur occasiõe ecclesiastice professionis.vt in.d.l.fi.no.Inno.in.d.c.cũ ab ecclesiaꝝ.vt supra tetigi.alias vero debet cõueniri clericus corã episcopo loci ⁊ idem per omnia dicẽdum quo ad secundum membrũ quando tot sunt clerici quot sunt laici.qꝛ vniuersitas censetur etiam tunc ecclesiastica cũ maius dignũ trahat ad se minus dignum.iurisditionem in clericos sibi non vendicabit qꝛ non potest vt in.c.aqua.de consec.ecclesie vel alta.no.Bar.in d.l.fi.⁊ Bal.in.d.auten.habita. ¶ Tertiũ vero mẽbrũ quando plures sunt laici quã clerici contigit specifice dubium vnum de quo non reperio specifice ⁊ in proprijs terminis ꝑ aliquem tactũ.Bar.enim ⁊ Bal.in locis prealleg.similiter dixerunt quod si rector est clericus habeat iurisditionem in clericos:sed nõ attingunt hunc casum quando maior pars est laicorũ.tunc ſm eorum iurisditionẽ quam faciunt ad alium effectũ dicunt ꝙ talis vniuersitas censeť secularis:cũ debeat cõsiderari maior.minor aũt si dignior venit iure accessionis.argu.in.l.⁊ si nõ sint.§.perueniamus.ff.de au.⁊ arg.leg.⁊ insti.de rerum diui.§.sed cũ alienam.Et ꝑfecto hoc casu videtur de iuris rigore dicẽdũ qᷓ talis rector nõ habeat iurisditionẽ in clericũ ⁊ per consequens sententia de qua queriť corruit ex iurisditionis defectu:⁊ hãc partẽ tenuit in.c.si diligenti.in lectura motus principaliter per alleg.Inno.d.c.cum ab ecclesiarum. ¶ †Item qꝛ vniuersitas dat iurisditionẽ rectori.vt nõ.glo.in.l.⁊ qꝛ.ff.de iurisdi.om.iudi.no.Io.an.i.c.qm̃ abbas.de offi.deleg.nõ potuit hꝫ vniuersitas cũ censeat secularis transfere in vniuersitatẽ iurisditionẽ spiritualem respectu clericorũ in rectorẽ suum.cũ illam iurisditionem nõ haberet sed tamẽ de equitate cogitaui nouissime posse talẽ sñiam sustinere vt sic saluemus cõsuetudinẽ cõem q̃ hodie viget per omnia studia Italie in quibus cõiter plures sunt laici quã clerici.Et rectores dummodo sint clerici exercentes iurisditionem in clericos. ¶ Moueor ꝑncipaliter qꝛ iura canonica ciuilia videnť hanc vniuersitatẽ scholarium approbare quantũcunqꝫ sit mista hominibꝰ disparis ꝓfessionis.vt in.d.c.qꝛ in causis.de procu.⁊ in proe.vj.⁊ cle.⁊ di.s̃.latius ergo videtur dare iurisditionẽ.cũ iurisditio sit apud principez indifferenter rectori talis vniuersitatis ex quo est subiectũ recipiẽs iurisditionem cũ iurisditio sit apud principẽ:ſꝫ ipse princeps siue lex mortua tribuit hanc iurisditionẽ rectori ministerio ipsius vniuersitatis.omnis enĩ iurisditio deriuať a principe tanꝙ a maiori.vt legi.⁊ no.maxime per bal.in.c.j.qs dicať dux.colla.x.ꝑ hoc optime facit.d.l.fi.C.de iurisd.om.iudi.vbi lex tribuit iurisditionẽ rectori cuiuscũqꝫ collegij quantũcũqꝫ illi de collegio sint diuerse qualitatis ⁊ habent iudices speciales,vñ disponiť vt ꝑtextu militie vel alterius dignitatis non potest quis declinare iurisditionẽ rectoris:⁊ tamen certũ est qᷓ vniuersitas non habet iurisditionẽ in milites cuz habeãt ꝓprios iudices.vt in.l.cum magistri.C.de iurisd.om.iudi.sed ex quo exercent illam ꝓfessionem seu negotiationẽ iura submittunt eos rectori quo ad istam professionem seu negotiationem distinctione fori nõ habita.Ita potest eleganter inferri ad propositum nostrũ qᷓ licet clerici dicantur milites,⁊ habeãt proprios iudices:tamẽ ex quo exercẽt hanc professionẽ studiorũ iura submittunt eos rectori collegij quo ad illã professionez ⁊ fortiter hoc sentiunt Bar.⁊ Bal.in dictis locis qui tantũ requisiuerunt vt rector sit clericus:nec quo ad iurisditionez per eum exercendam distinxerunt:an maior pars sit clericorũ vel laicorum:sed hanc distinctionem fecerunt quo ad effectum sciendi cui superiori ipm corpus collegij subiaceat qᷓ examinabo in sequenti dubio. ¶ Restat nunc dictũ Inno.in prealleg.c.cũ ab ecclesiarũ.ad quod potest sic responderi quod Inn.in ea parte loquitur de collegio ecclesiastico cũ alias nõ posset esse rector vel prelatus ecclesie seu monasterij.argu.in d.c.ex eo.in fi.lib.de electio.Uel secũdo põt dici melius quod Inno.non dicit simpliciter quod rector debeat esse electus a collegio ecclesie ad hoc vt debeat habere iurisditionem in clericos ſꝫ requirit qᷓ collegium sit ecclesiasticum ad hoc vt rector habeat iurisditionẽ spiritualẽ.s.excõicandi:interdicẽdi ⁊ similia exercendi.⁊ ita proprie loquitur quasi aperte velit qᷓ talis rector nõ possit aliter censurã ecclesiasticaz exercere.alias fulminare:nec de causa mere spirituali cognoscere.nõ aũt negat qᷓ in temporalibus seu ꝓphanis possit cognoscere contra clericos ex quo rector est clericus ⁊ electus ab vniuersitate approbata.⁊ hoc clarius videť sentire idem Inno.in.c.quãto.eo.tit.vbi dicit qᷓ electus ab vniuersitate nõ cõsequitur potestatẽ excõicandi:sed solũ iurisditionẽ.ſꝫ si cõfirmationẽ recepit ab episcopo:tũc nõ põt interdicere.hanc enim potestatem recipiũt ab episcopo cõfirmante ⁊ non ab vniuersitate cũ excõmunicatio sit mucro episcopalis.xvj.q.ij.visis.Et ꝓ honorabilibus infero ad decisionẽ questiõis:nunqd

rector

rector scholarium possit excommunicare scholares vel laicos.ad qd
puto sic dicendum φ si est laicus nullo modo potest.arg.eorū q̄ not.
in.c.ij.de iudi.¶Si vero est clericus:tūc potest duobus cōcurrētibus
scilicet quod vniuersitas sit ecclesiastica.vt puta sunt plures clerici
q̄ laici:vel saltē sunt pares numero:z quod rector sit clericus ab epi-
scopo confirmatus:alias nō poterit hanc iurisditionē spiritualē exer-
cere.z no.facit quod dixi in repetitione.c.si quis cōtra clericū.de foro
ɔpe.vbi generaliter tractaui qui iudices possunt excōicare.¶An au
tem electus per vniuersitatem sit cōfirmādus a superiore.vide gl.no.
in.l.priuatorum.C.de iu.om.iud.que dicit φ sic:z sequunt docto.ibi.
Electio enim vniuersitatis dat iurisdictionem sed confirmatio tribuit
iurisditionis effectum vel exercitium ꝭm illam glo.z de hoc vltimo sci
licet de effectu confirmationis:vide bonam glos.que idem sentit in.c.
q̄to.lxiij.di.tenuit multū.in.c.trāsmissam.de elec.sensit Bart.in.l.ex
eo.ff.de testa.mili.z Bal.in auē.habita.vbi loquēs specifice de recto-
re vniuersitatis scholarium dicit confirmationem necessariam.z not.
in.d.l.priuatorum.vbi statutum vel cōsuetudo disponit quod eoipso
quod est clericus non habeatur alia cōfirmatio:nisi essent duo recto-
res electi in discordia:tūc oportet adiri superiorē de necessitate quod
aut compellat eos ad concordiam,aut deferat alteri.ar.in.l.huiusmo
di.in.§.fi.ff.de leg.j.dicit tamen quod nunq̄ prius administrabit quā
iuret:licet enim a natura potestatem recipiat in executione potestatis
non recipit anteq̄ iuret in auē.iusiurandum.quod presta.ab his.in ru
bro z nigro.facit auē.de defen.ciui.§.interim.z hec sunt notāda:z qd
confirmatio sit necessaria sensit Inn.in.d.c.cum ab ecclesiarum.in pn
ci.facit qd in alijs collegijs realibus legi.z nota.in.c.qualiter z quan-
do.z.c.transmissam.de elec.eo.ti.lib.vj.Notandum tamen est dictuz
Bal.in eo quod dicit valere consuetudinem vt absq̄ ɔfirmatione cō
sequatur iurisditionem.quod potest procedere in istis collegijs perso
nalibus:in quibus solum tractatur de preiudicio ipsorū priuatorum:
sed in collegijs realibus saltem ecclesiarum vel monasteriorum non vi
detur valere consuetudo.per.c.cum venerabilis.z quod ibi no.de con
sue.ne contingat indignum cum dispendio ecclesiarum prefici.consue
tudo autem ecclesijs grauosa nō valet.vt in.c.j.de cōsue.quod firmat
Host.in.c.transmissum.de elec.z videtur etiam tenere Inn.licet prius
inferat opi.contrariā.z vide per Oldra.cōsi.cxlvij.z per hec habetur
solutio primi dubij.Et attende quod non omnes rectores collegiorū
habent iurisdictionē:sed oportet quod sint collegia propter aliquam
negotiationem vel professionem approbatam.ita loquitur tex.in.d.l.
fi.C.de iu.om.iud.secus in istis collegijs deputatis pietatis causa vel
similibus.rector enim in illis nō habet iurisditionez sed preeminentiā
quandam friuolam:licet posset priuare beneficio societatis: vt nota.
Bar.in.d.l.fi.ff.de colle.illi.in ver.sed contra hoc dubitatur.¶Ad se
cundum membrum nūc transcendens nunquid scilicet talis appella-
tio ad episcopum rectorem interposita valuerit instabo dūtaxat circa
iurisditionis competentiam vel incompetētiam.¶Et primo addu-
cam quatuor motiua ad partem negatiuam.¶Secundo totidē ad
partem affirmatiuam.¶Tertio submittam solutionē.¶Quod ta
lis appellatio nō valuerit arguo sic.vbicūq̄ clericus iudicat vel laic⁹
non appellatur ad iudicem ecclesiasticum sed secularem superiorez in
illa iurisditione.vt probatur in.c.romana.§.debet iuncta gl.in versi.si
alio.de ap.in.vj.vbi patet quod episcopus iudicat ratione feudi secu-
laris appellatur non ad archiepiscopum sed ad dominū feudi licet se
cularem.idem tenet Inno.z communiter doct.in.c.ceterum.de iud.et
Bar.in.l.j.ff.de app.sed ratiōe vniuersitatis iudicauit in casu nostro
tanq̄ laicus:q2 vniuersitas erat secularis cum plures erant laici quā
clerici iuxta no.per bar.in.l.fi.C.de colle.illi.z Bal.in auē.habita.C.
ne fi.pro pa.dixi plenius.s.in precedenti dubio.habet enim iurisditio
nem tanq̄ quilibet laicus.z nō vt clericus.in.l.fi.C.de iu.om.iu.ergo
debuit appellari non ad episcopum sed ad potestatē loci.hoc arg.ex-
presse videtur firmare Bar.in.d.l.j.§.si quis in appellatione.vbi dicit
φ si clericus vel episcopus est factus rector alicuius ciuitatis quod de
bet tunc appellari ab eo ad dominum illius ciuitatis.Itē dicit si rex
iudicat in aliqua causa vt comes quod debeat appellari ad superiorē
ipsius inq̄tum est rex.facit.c.cum appella.de priui.hoc idem expresse
videtur sensisse in.d.l.j.in alia qō.que incipit:quero an aliqua ciuitas
vbi firmat quod si aliquod collegium facit sibi rectorem cui dat iuris
ditionem quā potest.vt.l.fi.C.de iu.om.iud.quod dz appellari ab isto
rectore ad superiorez proximum illius collegij quem dicit esse rectorē
ciuitatis.arg.in.d.§.si quis in appellatione.¶Secūdo principaliter
pro hac parte arguitur sic.hec collegia inferiora subdita sunt superio
rioribus potestatib⁹ seu iudicibus illi⁹ ciuitatis seu loci vbi ipsa colle
gia consistunt.Si enim sunt secularia subijciantur domino seculari vt
in.d.l.fi.C.de iuris.om.iu.faciat.l.j.z fi.C.de colle.illi.Si ecclesiastica
subijciuntur iudici ecclesiastico.vt in.c.ex literis.z quod ibi no.de con
sti.in.c.cum ab ecclesiarum.de offi.or.¶Hanc conclusionem firmat
Inno.in.c.dilecta.de excess.prela.in fi.vbi dicit qd ista inferiora colle-
gia z rectores eorū subdita sunt maioribus z ordinarijs potestatib⁹
in tantū quod ad eorum dictum possunt destrui z impediri vt fiant.
facit.l.j.C.de colle.illi.Et appellatio semꝑ est interponēda ad ꝓximū
superiorem.vt in.c.dilecti.de ap.z in.d.l.j.eo.ti.z romana.eo.tit.in vj.
10 ergo debuit appellari in casu nostro ad superiorez secularē.¶†Ter-
tio arguitur sic.vniuersitas secularis nō potest dare suo rectori iuris-
ditionem ecclesiasticam sed secularem duntaxat.vt no.Inno.in.c.cuz
ab ecclesiarum.nemo enim dat quod non habet.j.q.vij.daibertum.z
c.quod autem.de iurep.facit.l.traditio.ff.de acqui.re.do.Sed si iuris
ditio ista est secularis:tunc appellari debet ad iudicem secularem que
est supra illam iurisdictionem.vt in.d.c.romana.§.debet.¶Quarto
z vltimo probaē sic.rector studij seu alterius professionis seu negotia
tionis habet iurisdictionem per legem ciuilem dūtaxat in.l.fi.C.de iu
ris.om.iu.de iure autē canonico nō legitur tributā iurisdictionē:ergo
appellandū est ad eum qui tribuit iurisdictionē.l.j.C.vbi z apud quē.
ergo ad potestatem secularem qui in loco est vice imperatoris.l.pre-
cipimus.z quod ibi notatur.C.de app.¶In cōtrariū ad partē affir
matiuā arguitur primo sic.appellatio debet semper interponi ad su-
periorem illius qui iudicauit.vt in.l.j.C.vbi z apud quem.z.d.c.dile
cti.z.c.romana.eo.ti.preal.¶Sed iste rector ex quo est cleric⁹ i nullo
est subiectus iudici seculari nec esse potest tanq̄ rector cuz speciale sit
in feudo.vt no.d.c.quod clericis.z.c.verū.de fo.compe.Rector enim
iste nihil tenet a iudice seculari ratione cuius debet esse subiectus.sed
subijcitur iudici ecclesiastico duntaxat.xj.q.j.quasi per totū.z.c.si qs
contra clericum.de fo.compe.ergo recte fuit appellatum ad episcopū
cum ab istis clericis inferioribus iurisditionem habētibus sit ad epi-
scopum appellandū.d.c.romana.de ap.li.vj.corroborat hoc argumē
tum dictum Bar.vt in.l.ij.C.vbi z apud quem.vbi dicit φ si homi-
nes diuersarū iurisditionum committūt in tertium alterius iurisditio
nis:z si ex forma statuti potest appellari a sententia arbitri appellā-
dum est ad iudicem arbitri:z nō ad iudicem partium:quia appellās
conqueritur de sententia iniqua ipsius iudicis:z per consequens de-
bet appellare ad ipsius superiorem.igitur ad episcopuz qui est iudex
clerici merito fuit appellatum.Preterea z secundo sicut cleric⁹ iudi
cari nō potest a iudice seculari in prima instantia cause.vt in.c.clerici.
z in.c.qualiter.de iudi.z in.c.vnico.de cleri.coniug.lib.vj.ita nec in in-
stantia appellationis:cū appellatio in pluribus posset reformare sen
tentiā.vt in.c.raynutius.z.c.raynaldus.de testa.quod succedit loco
prioris iudicis.vt in.c.vt debitus.de app.Sed in casu nostro re⁹ erat
clericus.nec desinebat esse reus in causa appellationis.sicut ergo non
potuit etiam sponte subijci examini iudicis secularis in causa princi-
pali.vt in.c.si diligenti.de fo.compe.ita nec in causa appellationis.re
cte ergo fuit ad episcopum appellatum qui fuit competēs iudex iudi
cis a quo z ipsius rei origo.¶Tertio arguitur z forti⁹ sic.iste rector
non potuisset sententiam contra clericum istum ferre nisi fuisset etiam
ipse clericus.de iudi.at si clerici.dixi plene supra in precedēti membro
seu dubio.Cum ergo qualitas clericatus necessario cōcurrat ad vali-
ditatem sententie z ad potentiam iurisditionis exercende:ergo pote-
rit dici quod iudicauerit nō vt clericus sed vt laicus.z per cōsequens
debet recurri in causa appellationis ad superiorem suū respectu illius
qualitatis ꝭm quem iurisditionē exercere potuit.facit.c.cuz ap.de pri
ui.z.l.si quando.C.de ap.¶Quarto z vltimo probatur alia cōside
ratiōe.auē.habita.C.ne fil.pro pa.dat scholaribus tres iudices intra
quos est loci episcopus ergo qualitercūq̄ iste rector iudicauerit siue
vt clericus siue vt laicus potuit iste episcopus tanq̄ cōpetens in cau
sa secularium clericorum z laicorū adiri.Si enim datur scholaribus
optio in pma instantia eligendi epm dnz z magistrū.auē.habita.etiā
inuito reluctāte actore.vt in.d.auē.habita.ergo forti⁹ potuit iste i ap
pellatione sua sibi eligere epm.cū appellātis z nō appellati sit eligere
epm iudicē.dummodo sit ɔpetens.ij.q.vj.ad romanā.¶Ad solutio
nē iesu xpi eiusq̄ pijssime matris beatarūq̄ virginum agathe z lucie
ceterarūq̄ mearū inuocato patrocinio ɔdescēdēs ad materiā ampliā
dam.¶Sciendum qd materia ista potest discurri ꝑ quatuor casus.
¶Primus casus quādo est ecclesiastica vniuersitas z rector cleric⁹.
¶Secundus casus quādo rector est laicus zc.¶Terti⁹ casus quā
do vniuersitas est ecclesiastica z rector laicus.¶Quartus cū rector
est clericus z vniuersitas secularis.sicut cōtingit i casu nostro.¶Pri
mo casu indubitanter dico appellandum ad episcopū loci.tum q2 ip
sa iurisditio est ecclesiastica:ex quo talis vniuersitas z appellatio iter
ponenda est ad supiorem in illa iurisditione.vt no.in.d.c.romana.§.
debet.z.d.c.ceterum.tum q2 ipe iudex est clericus.z regula est qd ab
istis inferiorib⁹ circa epm est appellandū ad epm.d.c.romana.§.j.nisi
de ɔsuetudine vel statuto iste rector recognosceret alium immediatuz
supiorē:q2 tūc debet interponi appellatio gradatim z nō omisso me-
dio.de quo tū dicendū.vt leg.z no.in.c.dilecti.de ap.z hanc sentētiaz
satis sentit Bart.in.d.l.j.ff.de ap.vbi dixit a rectore collegij appellā-
dum ad superiorem proximū illi⁹ collegij.z licet ibi dixit rectorē ciui
tatis z proximū superiorē illud debet intelligi qn̄ collegium est secula
re:puta q2 omnes vel pro maiori parte sunt seculares seu laici sec⁹ au
tem vbi esset ecclesiasticū.vt q2 omnes vel maior pars vel totidē sunt
clerici quot laici.nā tunc subijcit episcopo loci z nō iudici laico.iuxta
no.per eundem in.l.fi.C.de colle.illi.z per Bal.in auē.habita.C.ne fi
lius pro patre.¶Secundo casu principali quando rector est laic⁹ et

vniuersitas secularis satis videtur de mēte Bar. qd appellandum sit ad rectorem ciuitatis. et facit qd no. Inn. in. c. dilecti. in fi. de exces. pl. Bal. in auc. habita. nō attingit hunc casum quādo appellatur a rectore: sed quando appellatur a doctore seu potestate: et sic restringit se ad alios iudices qui deputantur per illam auc. et dixit qd si in ciuitate est deputatus generalis iudex pro omnibus appellationibus recipiendis ad illum poterit appellari. ¶ Si aūt nō est alius iudex sed sint speciales iudices appellationum in certis casibus seu in certis iudicibus interponēdis. et tūc dicit si appellat a doctrina poterit appellari ad potestatem seu episcopū: qr licet isti iudices parificentur in dicta auc. habita tamē episcopus maior est potestate. allegat gl. in. l. ex ea. ff. de postu. et ibi deficeret iudex appellationis appellandū dicit ad dominos seu priores ciuitatis per. l. vbi absūt. ff. de tu. et cur. ¶ Ego multū miror de his dictis Bald. que nec veritatem: nec veritatis saporē habere videntur. licet eñ episcopus sit maior potestate. nō tamē est superior in iurisditione temporali. in. c. nouit. de iudi. et in. c. causam. qui fil. sint legiti. ¶ † In hac autem iurisditione in causis scholarū ius parificat eos in proemio ffo. et in. d. auc. habita. ergo nō potest appellari de potestate ad episcopum cum appellatio sit interponenda ad superiorem iudicantem. d. l. j. ff. de appe. et in. l. j. C. vbi et apud quem. Idē dico cum est appellādum a snia doctoris: pone eñ illum doctorē sententiantē esse laicum et litigantes laicos: dicemus ne appellandū ad epm: certe hoc nullo iure persuaderi potest. nec ob. si dicatur q cū dētur illi tres iudices a iure in causis scholarium intra quos episcopus quēadmodū potest adiri episcopus in causa principali: ita in causa appellationis debet adiri posse. certe iudicio meo ista cōsideratio nihil valet quoniā illi tres. sc. episcopus: potestas: et doctor dātur iudices in causis scholariū: et sic cum principaliter conueniuntur ipsi scholares et de ipsis conqueritur. sed in causa appellationis nō cōqueritur appellās de parte: sed de iudice sententiante. vt. l. j. ff. de appel. et ideo iura voluerunt quod appellatio sit interponenda non ad superiorem litigātium sed ad proximum superiorem ipsius iudicis sententiātis. vt leg. in. d. l. j. et. ij. C. vbi et apud quem. hinc est quod a sentētia pricipis nō appellatur: qr nō reperitur superior: et qr presumitur qd recte iudicauerit in c. cuncta per mundū. ix. q. iij. et. l. j. ff. a quibus ap. nō li. ¶ Conclude ergo qd aut queritur ab appellatione interponēda a rectore vniuersitatis aut ab aliquo illorū trium de quibus in dicta auc. habita. ¶ Pro casu teneo appellationem interponendam ad iudicē generalē appellationum si talis iudex est in ciuitate. cum eñ iurisditio illa sit secularis ex quo vniuersitas secularis ergo dz scdm formā aliorū iudicū secularium iudicare. ¶ Si vero nemo est in ciuitate dz appellari ad rectorē ciuitatis. Nam iste dicit ciuitatis dñs. vt. l. spadonē. §. si ciuitatis princeps. ff. de excu. tu. et i defectum dz appellari ad dominū seu dños nisi absint. ff. de tu. et cura. da. ab his. l. vbi absunt. ¶ Si vero appellat a iudicibus datis per auc. habita: et tunc dicēdum vt dicā infra in fi. huius solutiōis. ¶ Primo eñ expediā modū appellatiōis interponēde a rectore. ¶ Uenio nunc ad tertiū casum nō puto posse de iure cōcurrere: qr ex quo vniuersitas est ecclesiastica modo pdicto: rector dz esse clericus et non laicus. nam rector dz esse vniuersalis: non aūt minoris partis sed si oēs vel maior pars dz esse clericorū: iste nō habet iurisditionem nisi super laicis tantū: et sic super minori parte qd nō est dicendum. facit. c. ex eo. in fi. de elec. in. vj. et hanc partē qd laicus non possit esse rector hoc casu affirmauit Bal. i. d. auc. habita. sz vbi plures eēnt laici quam clerici tunc rector pōt esse laicus nō tamē habet iurisditionem in clerico. et hoc casu intelligerem dictum Bar. in. l. fi. C. de colle. illi. vbi tenuit qd isto collegio misto clericorum et laicorū potest laicus esse rector. licet iurisditione sua sint clerici exempti. ¶ Sed presupposito q etiā pōt esse laicus rector in tali vniuersitate ecclesiastica: dicerē quod ex quo iudicauit de laico et ipse est laicus appellandum ad superiorem laicum licet eps sit iudex collegij cum sit ecclesiasticum nō tamen singulorum de collegio ex quo illi sunt laici. nam aliud collegium aliud singuli. vt in. c. qui manumittitur. xij. q. ij. et. l. lege. C. de in ius vo. cum simi. Et si diceres cū iurisditio est ecclesiastica ex quo collegiū est ecclesiasticum ergo appellandum est ad superiorem de illa iurisditione. d. c. debet. Respondeo q non potest dici ecclesiastica si in laicum et contra laicos. arg. in. c. causam. de prescri. ¶ Quarto et vltimo casu qñ collegium est seculare: sed rector est clericus. vt in casu nostro contingit certe est magis dubium: qr iste videtur iudicare tanq laicus et nō clericus: ergo videtur appellandum ad secularem. ¶ In cōtrarium facit quod sine qualitate clericatus nō potuisset iudicare in causa clerici sicut i casu nostro iudicauit. cucurrit ergo necessario qualitas clericatus in ista iurisditione exercenda. et sic sumus extra materiam tactam per Bar. in. l. j. C. de appel. ipse eñ loquitur quādo episcopus vel clericus esset rector ciuitatis sic iudicabit vt laicus nec qualitas clericatus erat necessaria in illa iurisditione exercenda merito appellatur ad superiorem laicum: sed nos sumus in casu penitus diuerso quē nō reperio ab aliquo tactū. tamen potest quotidie contingere cum in Italia diuersitas scholariū cōmuniter est vbi pro maiori parte scholares sunt laici rector tamē ex forma statuti est clericus. Dicerem tamē sic aut appellatur in causa laici et est appellandum ad superiorem laicum: qr in isto casu iste iudicauit vt laicus nec qualitas clericatus necessario hoc casu concurrit ad sententie valitudinē. Aut appellatur in causa clerici qui erat reus originarius et puto appellandum ad superiorem ecclesiasticū quia iudicauit contra clericum tanq iudex ecclesiasticus. aliter enim in casu nostro poterat cadere iurisditio contra clericum iuxta not. per Inno. in. c. cum ab ecclesiarum. de offi. ordi. facit. c. cū non ab homine et. c. qualiter. et. c. clerici. de iudi. ¶ Preterea ad valitudinem huius sententie et potentie exercende iurisditionis concurrebant in casu nostro due qualitates necessarie. Prima qualitas rectoratus. Secūda qualitas clericatus respectu prime videt appellandū ad iudicem secularem quando est supra collegium: et sic est superior in illa iurisditiōe. Respectu vero secunde videtur appellandū ad iudicem ecclesiasticum: tum quia reus originarius est clericus: et qr etiam iudex et clericus: de cuius sententia exponitur querela: nec debet iudicare vt laicus. vt. s. plene dixi. ¶ Cum ergo concurrant iste due qualitates diuerse nature in facto indiuiduo: quia ad vtrunq iudicem non debet appellari preualere debet tanq dignior qualitas clericatus. per iudicem enim secularem non potest expediri obstātibus rōibus predictis: expediebatur ergo totum per iudicem ecclesiasticum cui nulla obstat icapacitas ad hoc no. dictum Bar. in. l. precipimus. §. eod. obseruando. C. de ap. vbi per illum tex. not. qd conuentus maior in diuiduis gaudet priuilegio maiori. facit. l. si cōem. ff. quēadmodū ser. amit. et bo. glo. in. c. vnico. de iurepa. in. vj. Ex quo simpliciter infert Bar. ibi q si laicus et clericus sunt mihi obligati in cā indiuidua: lz causa ex sui natura sit pphana ratione tamē clerici dz expediri corā iudice ecclīastico qd perpetuo notandum. aliud simile notādū in. l. i. §. si qs in appellatione. ff. de appel. dicens quod si in causa iudicarunt simul iudex ecclesiasticus et secularis appellādū est ad superiorē ecclīasticū. qr ad secularē nō pōt appellari cū clericus non pōt se illi subijcere etiā si vellet vt in. c. diligenti. de fo. cōpe. nec est equū quod ad vtriusq superiorem appellarēt: qr forte in locis distantibus et separatis sunt nec possunt de facili cōueniri. cōgruentius ergo appellabitur ad superiorem ecclesiasticum scdm eum cui iudex laicus potest se subijcere. et per ipsum nota causa decidi ne cause continentia diuidatur in hoc. ff. ex quib. cau. maio. in. l. ij. et. l. nullus. C. de iudi. et. l. si cōem. ff. quemadmodū ser. amit. qd est notandū. facit quod legi. et no. in. c. per hoc. de hereti. in. vj. vbi ptz q si ordinaria iurisditio in aliqua causa cū delegata opposita ordinaria tanq minor assumit in diuiduis naturā delegate. vnde appellādū est ab vtroq ad pprium et non ad iudicē ordinariū superiorē ad id qd in simili legi. et no. in. c. super qstionū. in ver. si vero duo. de offi. deleg. et per hoc patet responsio ad contraria superius formata. pcedit eñ respectu qualitatis rectoratus a pte iudicis sui. qr iurisditio exerceri nō poterit. Idē qualitas clericatus ex parte rei: qr nō pōt se subijcere spōte iurisdictioni iudicis secularis. c. si diligenti. s. alle. ergo necessario appellandum est ad superiorem ecclesiasticum. hec procedūt cū queritur de appellatione interponenda a rectore vniuersitatis. ¶ Sz nūc restat examinare aliud dubium. sc. cū appellatio veniet interponēda iudicibus datis per auten. habita. C. ne fi. pro pa. In quo quidē articulo sensit Bal. in. d. auc. s. retuli. cuius dicta minime placent per rōnes per me supra formatas. ¶ Mihi aūt videt posse dici qd ad solū imperatorem sit appellandū qr cum ista iurisditio circa scholares tribuatur eis: sc. epo rectori ciuitatis et doctori ex illa auc. et sic ab imperatore nec in illa detur aliqs superior. ergo appellandū est ad illū q eos deputauit cū semp ad maiorem et superiorē in iurisditiōe sit appellādū. vt supra pluries dictū fuit p hac opi. facit qd in simili. leg. et no. in. c. ab arbitris. de offi. dele. in. vj. vbi ab arbitris iuris appellatur ad solū papam. qr cum iure habeāt iurisditionem illam ergo ad ipm ius a quo habent potestatem appellādū est: sic ad papā q est lex animata in terris. vt ibi no. in gl. in. ergo idem dicendū videtur in casu nostro. sc. qd durum est semper adire principem. Pono aliam opinionē q mihi plus placet qd dicamus qd cū hec iurisditio tributa sit ordinario cum tribuatur a principe seu lege certi generis personarū. vt no. Bar. in. l. j. ff. de iudi. et. l. ex eo. ff. de mil. test. facit qd no. in. c. cū ab ecclīarum. de offi. ordi. et si sit incorporata eorum iurisditio appellādum est ab eis in istis causis per regulas iuris generaliter super apellatione interposita traditas. vt supra tetigi vnde si est eps appellandum est ad archiepiscopum vel papam. facit quod in simili no. Bar. in. d. l. j. ff. de app. vbi dicit qd si eps habet iurisditionē temporalem incorporatam iurisditioni ecclesiastice: vt qr illum nō hz in feudo appellandum est ab eo in tali iurisditione ad archiepm. pro quo allego tex. apertum in. d. c. romana. §. debet. ¶ Si vero appellandum est a rectore loci appelletur ad superiorem suū ad quē in alijs causis appellatur cum de ipsius sententia exponat qrela. vt in. d. l. j. et. ij. C. vbi et apud quē. ¶ Si autem appellandum est a doctore: tunc si docto et est secularis appellandum est ad doctorem ciuitatis q est primus superior. d. l. spadonē. §. ciuitatis princeps. ¶ Si vero ecclesiasticus appellabitur ad iudicem suū ordinariū. in. d. c. romana. §. j. de ap. lib. vj. facit qd no. Bar. in. d. l. ij. C. vbi et apud quē. presertim si causa fuerit mota cōtra clericū scholarem. Idem puto si contra laicum ex quo ipse doctor est clericus: quia cū iurisditio sit simpliciter tributa doctori in dicta auc. habita. videtur data scdm qualitatē suā sicut patet in epo.

Sed circa

¶ Sed circa hoc cadit dubitatio de quo doctore intelligit tex. si scholaris intrat diuersas scholas. Sol. tenet bart. in. d. auf. quod debet intelligi de principaliori, quod satis placet. arg. insti. de iure natu. gen. & ciui. §. quoties. Preterea teneas menti ad materiã duo dicta Bal. que ponit in. d. auf. habita. quia licet aperte ibi nõ probentur. facit tamẽ tex. ille optime in arg. vt presertim fauore professionis scholastice
12 sint recipienda. ¶ † Primũ est quod scholaris potest a quolibet grauamine appellare. licet enim de iure ciuili nõ appelletur ab interlocutoria nisi quia non potest subleuari in appellatione a diffinitiua inter ponenda vt in. l. ante sententie tempus. C. quorum ap. nõ reci. & l. ij. de ap reci. & c. super eo. de app. vbi plene dixi. fauore tamen scholariũ hec specialitas videtur in. d. auten. habita deducta dum ab omni iniuria dicit illum releuandum. ¶ Secundum dictum quod licet ad imperatorem nõ possit regulariter omisso medio appellari. vt in. l. imperatores. ff. de ap. tamen scholaris in terris recognoscentibus imperatorem in superiorem poterit ad eum appellare. quia ipse imperator exhibet separatum ab omni grauamine illũ protegere & defensare. vt in dicta auf. habita. Ex quo infero quod in terris nõ recognoscentibus imperium poterit appellari ad dominum seu dominos illius ciuitatis cum ibi sint loca imperatoris in illis locis iuxta no. per Bar. in. l. infamẽ. ff. de pu. iu. & in. l. hostes. ff. de cap. & l. vnica. C. ne quis in sua causa. & qd ibi no. Cy. quod est notandum. ¶ Ex omnibus pdictis infero q vbicunq appellatio est interponenda ad superiorem ecclesiasticũ non valet statutum de non appellando a sententia rectoris quantũcũq fuerit confirmatũ per ciuitatem. quia in preiudicium supioris ecclesiastici non potuit statutum de hoc disponere. vt est tex. fin. in. c. venientes.
13 de iureiur. ¶ † Item puto quod ad preiudiciũ superioris laici si statutum non fuit factum ab vniuersitate scholarium dũtaxat nec fuit cõfirmatum per superiorem: qz non potuit vniuersitas hoc statuere in preiudicium superioris quũmo nec ciuitas potuisset statuere vt in ciuitate non appellaretur in preiudiciũ superioris ad quẽ de iure fuerit appellandum vt no. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. in ver. iuxta premissa quero. & satis probatur per rationem dicti. c. venientes & per predictas remanet plene solutum hoc secũdum dubium. ¶ Circa tertium dubium an dictus Sandulphus rector in excõmunicationem ceciderit cum appellauerit post decendium. ante tamẽ cõditionis euentum. & ante excommunicationis sententiã iniecisset vinculum allegabo quatuor motiua ad partem negatiuam & totidẽ ad partem affirmatiuam. Tertio solutionẽ huius dubij subijciã. ¶ Qd ergo in excommunicationem non inciderit arguitur primo sic. Appellatio interponenda est intra decendium a tempore grauaminis. vt in cle. sicut. de ap. facit. c. quod ad consultationem. de re iud. sed sententia conditionalis cum effectu non grauat ante conditionis euentũ. vt in c. a nobis. de sen. ex. facit insti. de ver. ob. §. ex conditionali. ergo nõ fuit necesse appellare quandocũq anteq excommunicatio iniiciat vinculum. & tunc post intra decendiũ videtur posse appellari quo ad deuoluendam causam: cum tũc incipiet cursus sentẽtie. arg. eius quod not. in. c. ad reprimendam. de offi. ordi. licet tunc nõ possit appellare quo ad suspendendum excommunicationis vinculũ. vt in. c. pastoralis. de ap. & hoc est vltimũ speciale in excommunicatione. vt ibi not. ¶ Ad predicta facit optime. l. j. §. biduũ. ff. quãdo ap. vbi text. dicit vtile est appellare a tempore sententie conditionalis & non expectare cõditio
14 nis euentum vt. ij. q. j. biduum ergo non est necesse † appellare ante cõditionis euentum licet sit vtile. vt ibi. sed iste Sandulphus appellauit intra mensem. licet post decendium ergo in excommunicationẽ minime incidit. ¶ Secundo principaliter de hoc videtur tex. in. c. preterea de ap. vbi fuit lata excõmunicatio sub cõditione nisi faciat intra. xx. dies. & dicitur ibi quod medio tempore appellando suspenditur excõmunicationis vinculum. qualitercunq autem sumatur ibi medium tempus pro toto eo tempore quod est intra primum & vltimũ diem termini sui pro tertio termino diuidendo illum in tres terminos: semper est inuenire appellationem fuisse interpositam post decendium a tempore promulgationis. Tertio arguitur sic. sentẽtia excommunicationis conditionalis nõ trahitur retro ad diem late sententie. quia sequeretur absurdum. nam existente conditione apparet illum fuisse excõmunicatum tempore preterito quod nõ fuit in culpa nec fuit de intentione proferentis ita q debuisset illico vitari. preterea sequeret qd medio tempore non valeret appellatio cũ reperiretur interposita ab excommunicato quod est contra dictum. c. preterea. trahitur ergo excommunicato ad diem conditionis: ergo satis est appellare quandocunq ante conditionis euentum ad effectum tamen deuoluendi causam ad superiorem. vt. s. dixi. ¶ Quarto & vltimo probat sic: posito q sententia conditionalis grauet illico cum sit lata tamen qz vsq ad conditionis euentum respectu spei grauamẽ est successiuũ debet posse appellari ex nouo grauamine vsq ad euentũ conditionis iuxta ea q no. in si nisi. in. c. dilectus. ij. de rescri. & per hoc gl. in. c. sepe. de verb. sig. ver. partib. qd not. in cle. pastoralis. de re iudi. ¶ In cõtrariam partem videlicet q dictus Sandulphus ceciderit in excommunicationẽ.
15 Arguitur primo sic: quicunq † intra decendium a tẽpore promulgationis silet videtur acquiescere iudicatis. vt. l. ab eo. C. quomodo & qñ iudex. & c. intra. de reg. iur. ergo iste Sãdulphus non appellando intra decẽdiũ a tempore precepti sibi facti videtur acquieuisse precepto et tacite fateri preceptum & sententiam iuste fuisse promulgatam. nõ potest ergo appellare postea maxime post conditionis euentum cum sit in illa executio quedam precepti ab executore autem non appellatur. vt in. c. quod ad consultationem. in fi. de re iudi. & l. ab executore. C. quorum ap. nõ re. facit optime quod in si. no. Inn. in. c. sepe. de app. & Jo. an. in. c. venerabilibus. de sen. excõ. lib. vj. ¶ Scdo principaliter videtur de hoc casus in. c. quod ad consultationem preal. vbi sentẽtia lata fuit sub conditione vel ad diem. & tamen opus fuit appellare intra decẽdiũ a tempore promulgationis. alias videtur acquieuisse sententie nec adueniente termino datur appellãdi facultas. ¶ Tertio p hac parte facit optime in arg. c. romana. §. caueat. de sen. exc. li. vj. vbi habetur quod sententia excommunicationis non debet fieri pro futuris culpis etiam sub conditione: puta si hoc feceris te excõmunico: nisi pcedat culpa sine causa legitima: quia talis sentẽtia licet sub conditione lata grauat illico. alias non prohibetur illa forma fieri. & per cõsequens est opus appellatione a tempore grauaminis. ¶ Quarto & vltimo arguit a sufficienti partium enumeratione aut talis sententia lata sub conditione grauat ante conditionis euentũ aut non: si non grauat non debet posse appellari per. c. vt debitus. de ap. cuius cõtrarium probatur in. d. c. preterea. si grauat ergo debet posse appellari intra decendiũ a tempore grauaminis. d. cle. sicut. d. c. vt debitus. cum si. In solutiõe huius tertij dubij primo premittam que doctores nostri senserunt. diuiserunt enim in tres sententias. Prima gof. & rof. asserentium nullam esse differentiam quo ad appellationem interponẽdam inter sententiam excommunicationis conditionalem & alias sententias. & quod tempus ad appellandum currit vtrisque ab euentu conditionis: quia tunc incipit esse sententia et non ante: allegat dictum. c. preterea. & insti. de ver. ob. §. ex conditionali. de voto. licet. ver. scitur. Nec ob. fm eos. §. biduum: quia ibi dicitur vtile nõ est necessariũ. Secunda fuit sententia Tancre. & Barto. brixieñ. in quadã sua disputatione que incipit esto quod iudices. dicentiũ quod in sententia excommunicationis sub conditione lata non põt post decendium appellari. alias pro hoc casus in. d. c. quod ad consultationem: & eis consensit Pet. de sam. exponens cum Uincen. & Egi. tex. in. d. c. preterea. qui videntur obstare ibi medio tempore idest ante. x. dies vel in decima die ¶ Tertio fuit sententia glossatoris in. d. c. preterea. Lau. Inn. Hos. abbatis Sarsi. & Jo. an. & Jo. mo. in. c. quicũq. de here. li. vj. vt intra sententiam excommunicationis sit hec differentia vt in alijs sit necesse appellare intra. x. dies a tempore late sententie quantũcunq conditionalis. sed in sententia excommunicationis potest appellari qñcunq ante conditionis euentum & etiam per. x. dies post extantem cõditionem. hoc tamen vltimo casu valet fm eos appellatio ad effectũ deuoluendi causam ad superiorem non autem ad suspendendum vinculum excõmunicationis. per. c. pastoralis. de ap. ¶ Pro ratione diuersitatis inter has sententias dicunt qz sententia excommunicationis trahitur ad diem editionis. seu ad diem ad quem lata fuit alr sequeret si fieret retrotractus quod statim esset excommunicatus & statim vitandus: & quod per appellationem medio tempore interpositam non suspenderetur. p. d. c. pastoralis. Cuius contrarium probatur in. d. c. preterea. in alijs autem sententijs cessat hec ratio. ideo in eis appellatur vsq ad decem dies tantum. quare dicunt & principaliter Inn. q si cõditio vel dies in alijs sententijs existat intra. x. dies: adhuc vsq ad. x. dies poterit appellari. sed in sententia excommunicationis secus quo ad suspendendum ipsius effectum: lz potest appellari quo ad negotiũ deuoluẽs & nitit Jo. an. hanc opi defendere per. c. preterea. sumendo illa verba medio tpe fm ppriã significationẽ vocabuli. est enĩ medium qd equaliter distat ab extremis. vnde qualitercũq sumat ibi mediũ reperitur appellatio interposita post decendium. nam dicere qd i decendio fuit appellatum exponere text. contra propriam significationem vocabuli: qz illud q fit in decia die nõ dr fieri medio tpe habito respectu ad terminũ decẽ dierũ: qz ibi fuit pfixus qm nõ distat pariter ab extremis sicut debet ppie medium distare dicit tñ predicta pcedere in snia sub cõditiõe lata: secus si p statutũ talis excõicatio sub cõditione ferret. tũc enĩ nõ vitiat appellatio ante cõditionẽ vel intra decẽ dies postea interiecta. Ratio fm eũ: qz a pena iuris nõ appellantur in c. qz nos. de appella. & in. l. si qua pena. ff. de verbo. sig. Itez snia hominis põt esse iniusta. xxiij. q. iij. c. j. sed sententia canonis nõ. Dicit etiam ibi notanter Inno. limitando predicta quod si quis excõmunicauerit aliquem nisi vsq ad annum soluerit vnum tantum est mandatum. Unde si vsq ad annum appellauerit quandocunq non solum releuabitur quo ad sententiam excommunicationis: sed etiam quo ad solutionem faciendam: qz sublato principali scz excõmunicatiõe tollit accessorium scz solutio. s. de cõsti. trãslato. sed si cõdemnasset pure & postea addidisset & nisi soluerit post annũ sit excõmunicat: si iste appellauerit intra. x. dies releuabit a cõdẽnatione & a snia excõicatiõis: sed si vltra. x. dies appellauerit: licet releueẽ quo ad sniaz ex tũc nõ tamẽ releuat quo ad cõdẽnationẽ que transit in rẽ iudicatã. de re iudic. qd ad cõsultationẽ. sequit enim diuersa mãdata: ideo nihil prohibet valere

appellationem in alio non.arg.in.c.raynutius ⁊ raynaldus. de test. ¶ Hec sunt que hic scripta reperio cū quibus transeunt communiter Moderni scribentes. ¶ Aduerte tamen anteꝙ̄ alia attingā: q2 Jo. an.in.c.venerabilibus.in.j.col.de sen.ex.lib.vj.ponit circa p̄dicta nota bile dictū dicēs ꝙ si iudex dixerit excōmunico talē: q2 fuit cōtumax in tali termino: licet ista non sit sentētia diffinitiua: tamen nisi appellet non audietur amplius super expēsis ⁊ contumacia excusanda .de re iudic.quo ad consultationem.lʒ audiatur petens absolutionē: q2 quo ad illā obtinendā nūꝙ̄ excōmunicatio transit in rem iudicatā: transit tamen illa quo ad intra inclusum in ipsa sententia excōmunicationis pro quo fertur ipsa sententia quod videtur prima fronte contra illud quod supra dixi tenendo Inn.vbi dicit ꝙ si iudex excōmunicauit ali quem nisi soluerit intra annū vnicuʒ est mandatū. Ideo quādocūqʒ appellando intra annū releuet taʒ ab excōmunicatione quā ab abso lutione, videtur enim prima fronte quod respectu huius solutionis in cluse debuerit appellare intra decendiū quod puto verissimū si in sen tentiando iudex in iudicio vel interloquendo dixisset illa verba: quia tunc resoluuntur in duo precepta.arg.in.c.pisanis.de rest.spol.⁊ in.c. cum dilecti.de do.⁊ ꝯtu.⁊ hoc casu procedit dictū Joā.an.sed si extra iudiciū talē excōmunicationis sententiā tulisset procedit precedēs di ctum Inn.q2 talia precepta extraiudicialia non transeunt in rem iu dicatā vt in.c.concertationi.de ap.li.vj. ¶ Ueniendo tamen ad p̄di ctum principale saluo iudicio saniori christi noīe inuocato eiusqʒ ma tris presidio dicerē sic quod aut queritur de aliis sententiis sub condi tione latis: ⁊ tūc quicquid dixerint Hos.⁊ Ros.puto quod tēpus de cendij currit ad appellandū statim a tempore late sententie ⁊ nō a tē pore ꝯditiōis extantis: ⁊ hoc primū probat per dictū.c.quod ad con sultationē.ſm intellectū qui cōmuniter tenet.ibi enim in sentētia lata sub conditione ponderat in tex.quod nō appellando intra deceʒ dies videtur acquieuisse sententie nec ratione litere ponderat aliter consen sus partis: nisi interpretatus ⁊ victus ex taciturnitate.ad idem videt tex.optimus.in.l.j.§.biduū.ff.quando ap.sit.vbi in hac.q.dicit iuriscō sultus vtile fore vt tempus debeat statim ad appellādū currere a die late sentētie. Et pondera diligenter q2 tex.nō dicit vtile esse tūc appel lare sed vtile esse vt tempus debeat statim a tempore sentētie currere quasi innuat quod licet potuisset dubitari propter ea que allegata su pra fuerunt ad vtrāqʒ partē tñ vtile visum fuit iuriscōsulto vt statim deberet currere: est enim vtile ne sententie virtus ⁊ validitas stet in pē denti in futurū.ar.in.l.fi.ff.cō.predio.⁊ hāc opi.in istis sententiis aper tissime videtur tenere Bar.ibi. Tertio p̄bat q2 negari non pōt quin ex sententia cōditionali oriatur aliqua obligatio saltē respectu spei in

61 cōtractu conditionali.† est enim spes in obligatione, vt in.§.ex condi tionali.insti.de ver.ob.ergo ideʒ dicendū in iudiciali sententia cum in iudicio fiat quasi quidā cōtractus.vt in.l.iij.ff.de pecul.ergo cū potest pars p̄tendere grauamen respectu spei debet statim intra decendium appellare.d.c.quod ad consultationem.⁊ cle.sicut.de ap. Preterea cū in iure generaliter cautū sit vt tēpus decēdij currat a tempore late sen tentie: vt in.c.qd ad cōsultationē.⁊ in cle.sicut de ap.⁊ in.c.cum inter. de re iud.⁊ in sententia conditionali reperiatur contrariū dispositum. ergo idē in illa dicendū.preterea cum tex.in.d.§.biduū hanc sententiā videat approbare. Aut queritur in sententia excommunicationis sub conditione lata: ⁊ si fuit lata in iudicio puto idem dicēdū qd supra in aliis sententiis dixi vt tam respectu inclusi quaʒ respectu suspendēdi obligationis vinculū sit necesse appellare intra.x.dies a tempore sen tentie.vt probatur primo per rationes quas supra in aliis sentētiis al legaui ⁊ contrariū non reperitur in hac excōmunicationis sententia. ergo idē in ista qd in aliis dicendū.nam saltē vbi fertur in iudicio non potest negari quin assumat sibi naturam saltē sententie interlocutorie iuxta no.per Jo.an.in.c.venerabilis.de sen.ex.li.vj. Preterea excom municatio non fertur simpliciter sed respectu certe cause.vt q2 in iudi cio dixit.nisi solueris tali te excōmunico: videt tacite p̄cepisse de sol uendo ⁊ respectu istius interclusi precepti si non appellatur intra decē dium transit sentētia in rē iudicatam.ſ.post Jo.an.nec respectu vin culi excōicationis poterit appellari ex quo ex taciturnitate illi prece pto acquieuit pro quo facit excommunicatio lata sub conditione nō habet amplius iustā causam appellandi.facit quod in simili no.In no.in.c.sepe.de ap.vbi dicit ꝙ si iudex pronuntiauit aliquem ꝯtuma cem: lʒ nihil tunc dixerit de expensis tamen quia veniūt accessorie ad p̄nuntiationem cōtumacie si postea cōdēnatus in expensis nō potest ab ista condemnatione appellare.debuit enim appellasse intra deceʒ dies a tempore quo fuit pronuntiatus cōtumax. Ista enim condēna tio est executio illius pronuntiationis: nisi hunc modū excederet in ta xando. Ita dico in proposito qd est iusta causa respectu inclusi debue rit iste appellasse intra decendium: q2 si non erat obligat⁹ nō poterat negari per supradicta quando fuerit immediate grauat⁹ transiuit il la in rem iudicataʒ: q2 videt acquieuisse precepto de soluēdo.ergo nec respectu excommunicationis suspēdende poterit appellari: quia non hʒ amplius iustā causam appellandi ⁊ ad hoc vt appellatio suspēdat vinculū excōmunicationis oportetꝙ sit legitima vt probat in.c.licet. de sen.ex.lib.vj.⁊ pōt etiaʒ attentare qd respectu absolutionis fiende

preceptum inclusum fuit purū.ar.in.c.dilectus.de do.⁊ cōtu.in.l.cel sus.ff.de arbi.licet cōditio fuit facta respectu vinculi.voluit em̄ illum excōmunicare nisi soluerit intra terminuʒ prefixuʒ. Idem tamen pos set dici si fuisset solutio etiam conditionalis: sed primum plus mihi placet. Et no.diligenter hanc rationē: quia nemo ponderauit. Ex his apparet quod consideratio Inn.Joā.an.⁊ aliorum parum aut nihil valet: q2 siue vinculum trahitur ad diem conditionis siue retro: stant tamen pro me rationes supra facte ⁊ ad tex.c.preterea.intelligendo ꝙ fuerit illa exceptio in iudicio lata potest responderi per medium tem pus debeat capi aliter vt reducatur ad terminos iuris scilicet qd añ elapsum decendiū fuerit appellatum.vel dic quod appellat medio tē pore in medietate temporis.⁊ sic decimo die cuʒ fuerit prefixus termi nus in.xx.facit quod legi.⁊ no.per Bar.in.l.nemo arbitretur.C.de tē po.ap.aut talis excōmunicatio sub conditione fuit lata extra iudiciū ⁊ tūc noua consideratione posset dici vt sufficiat quandocunqʒ ante conditionē existentem appellare: quia cum hoc casu sit cōtractus vel quasi cōtractus cū sit factum extraiudiciale a solo iudice factum po test dici talem sententiam sub cōditione nō grauare añquam existat conditio.vnde causatur hic aliqua obligatio etiā respectu spei.arg.in c.cōcertationi.de ap.lib.vj.p hoc adduco singulariter tex. in preallē. §.j.⁊.l.caius.ff.de excu.tut.vbi singulariter probatur quod tutore vel curatore dato sub conditione nō currit tempus ad excusanduʒ: nisi a tempore conditionis extantis quasi tunc ⁊ non prius incipiat graua ri.⁊ per tex.in.d.l.pe.⁊.l.non tantum.§.sub conditione.ff.de bo.poss. contrarium singulariter sentit Bar.in.d.§.biduum.quod speciale sit propter autoritatem rei iud.vt tempus ad appellandū currat a tem pore sententie: ⁊ non a tempore cōditionis extantis quod videtur in nuere iurisconsultus quasi secus est in aliis actibus extraiudicialib⁹. non reddit aliquam rationem diuersitatis: sed collige rationem ex su pradictis: ⁊ est notabile dictum ad multa.⁊ tūc intelligēdo quod sen tentia excommunicationis in.d.c.preterea.fuerit lata extra iudicium non est vis tenere opi.Jo.an.qd appellatio ibi fuerit iterposita post decendium.⁊ si diceres si non grauat ante conditionem extātem qua liter admittitur appellatio ante sententiaʒ suspendendam.vt ibi pro fecto contrariū videtur difficile: sed potest dici quod appellat a futu ro grauamine ex quo subest iustus timor de presenti.cle.sicut.⁊.c.bo ne.eo.ti.quod no.per hoc remanēt soluta ⁊ declarata cōtraria forma ta pro diuersa parte. ¶ Preterea vltimuʒ ad quod respondeo ⁊ dico quod procedat nisi grauamen iteretur ex facto separato ⁊ distincto a grauamine priori: vt q2 semel fuit citatus ad certum actum ad locuʒ non tutum iste non opposuit se pro nūc subiicit se paratum periculo si de nouo citat ad alium actum in eadem causa potest participare: ⁊ si non admittitur poterit appellari vt no.in cōtrario supra formato. Idem dicendum in similibus.secus autem vbi grauamen est successi uum respectu eiusdem actus a quo fuit intra decendiuʒ appellatum. tunc enim non potest amplius appellari.vt no.in cōtrario supra for mato: ex quo actus de sui natura non erit successiuus videtur iste non appellando illi actui ſm sui naturam cōsensisse.vt videtur tex.in.c.qd ad consultationeʒ.preal. Idem videmus in cōdemnato. Nam super grauato si sententia fuit iniusta vsqʒ ad morteʒ inclusiue ⁊ nō potest post decendium appellare.vt no.Bar.in.l.qui vltimo supplicio.ff.de pe.⁊ Spe.in ti.de sen.ex.§.videnduʒ.versi.porro.dixi plenius in.c.iur gantium.de re iudi. Idem est dicendum in damnatis in metalluʒ seu ad opus metalli vel aliam penam successiuam: nisi quis appellauit tempore debito non pōt releuari etiam si sententia fuit iniusta nisi a solo principe.vt in.l.moris.§.iuste.cū sequenti.⁊.l.diui.ff.de pe. Et hec sufficiant ad laudem dei ⁊ omnium sanctorum.

¶ Disputata fuit hec supradicta questio per dominum Nicolauʒ de Sicilia abbatem ⁊ decretorum doctorem in felici Seneñ. studio. An no domini.M.cccc.xx. ⁊ ad vtrāqʒ parteʒ dubiorum respondit do minus Franciscus archipresbyter fundeñ. ¶ Laus deo.

¶ Finis.

Regestum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.
Quorum x quinternio. Reliqui quaterniones.

¶ Repertoriũ valde utile in Cõsilia, tractatus, & Questiones dñi Nicolai de Tudeschis: quod quicquid bonaruȝ materiarũ in dictis Panormitani scriptis cõtinet̃ ordine alphabetico amplissime demonstrat.

De litera. D.

volu.cõsi.xl.nu.1.fo.82.
Dos dicitur legitima secũdum cõditionem mulieris.ij.vol.consi.cxv.nume.1.fo.123.
Dos dicitur proprium femine patrimonium.primo volu.consi.lxxxj.nume.1.fo.39.
Dos promissa si nõ soluatur viro: licitum est ei vxorem a se repellere ⁊ denegare sibi alimenta.ij.vol.cõsi.lxxxv.nu.1.fo.108.

Dubitans de validitate prime collatiõis põt scdo3 impetrare.ij.vol.cõsi.iij.nu.1.fo.58.
Ducatus comitatus ⁊ marchionatus nõ diuiduntur.ij.volu.cõsi.iij.nume.3.fo.9.
Duo impuberes si intendãt cõtrahere matrimoniũ cõtrahendũ de presenti ⁊ exprimãt verba ad matrimoniũ cõtrahendũ cõtrahunt spõsalia de futuro.j.vol.cõsil.xcviij nu.6.fo.50.
Duobus fratribus si fuerit feudũ cõcessum vno mortuo an eius pars accrescat alteri fratri.ij.vol.cõsi.ciij.nu.1.⁊.3.fo.117.

De litera.E.

Ecclesia cathedralis suis sumptibus debet tenere magistratum.ij.vol.consilio.lxiij.numero.5.folio.98.
Ecclesia habet iurisditionẽ in papam errantem.de cõcilio basilieñ.nu.20.fo.135.
Ecclesia militans est diuinitus exẽplata ab ecclesia celesti.j.qõ.numero.34.fo.142.
Ecclesia nõ potest erigi siue cõstrui sine autoritate diocesani.ij.vol.cõsil.lxxxix.nu.1.fo.109.
Ecclesia nõ debet construi nisi prius dotetur.quarta questione.numero 15.fo.153.
Ecclesia nõ obligatur ex mutuo facto etiã prelato nisi debitor probet pecuniam in vtilitatem ecclesie cõuersam: nec etiam ciuitas.ij.vol.cõsil.vij.nu.1.⁊.2.fo.65.
Ecclesia restituitur aduersus actus iudiciales.primo volumine.cõsi.xxxij.nu.3.fo.15.
Ecclesia si succedit priuato cõtra quem fuerit inchoata prescriptio vtitur iure priuati p tempore preterito p futuro iure ⁊ priuilegio ecclesie.ij.vol.cõsi.xiiij.nu.3.fo.69.
Ecclesia an teneatur vltra vires hereditarias cõfecto inuentario.in cõsilio.xxxiiij.post.nu.4.in.j.li.fo.16.⁊ in cõsi.lxxiij.nu.9.⁊.10.in.ij.li.f.101.
Ecclesia sicut est vna ita vnus episcopus episcoporum.prima qõ.nume.10.fo.139.
Ecclesie ⁊ ecclesiastice persone ⁊ earũ bona ab exactionibus sunt immunes.ij.vol.cõsi.xiij.nu.1.fo.68.
Ecclesia vna põt prescribere decimas in parochia alterius ecclesie.prio vol.cõsi.xcij.nu.2.fo.47.

Effectus denominationis an probetur per denominationem incidenter in aliqua scriptura factã.j.vol.cõsi.xxix.nu.2.fo.13.

Electio ad hoc vt valeat oportet de necessitate qd eligatur quis a maiori parte habentiũ ius eligendi habito respectu ad totã cõgregationẽ.ij.vol.cõsi.xxv.nu.4.fol.75.
Electio facta per cõciliũ reluctantibus cardinalibus an valeat.j.qõ.nu.36.fo.142.
Electionem habens ex officio sibi cõmisso si semel eligat etiã absentẽ nõ potest amplius variare.ij.vol.cõsi.xj.nu.6.fo.68.
Electio si fit per ciues ad munera que quis necessario subit.ex ea sola acquiritur ius absenti: ⁊ ignorãti etiã inuito.primo volumi.cõsi.xlvij.nume.3.fo.2.

Emphiteosis ecclesie nõ trãsit ad heredes extraneos.primo vol.cõsi.lxxiiij.nu.2.fo.36.
Emptor mota sibi questiõe super re empta si volũtarie cõpromisit ⁊ succubuit nõ habet regressum de euictione cõtra vẽditorẽ.j.vo.cõsi.lxix.nu.1.fo.33.
Emphiteota nõ põt donare vel legare seu aliter trãsferre in extraneu3.j.vol.cõsi.lxxiiij.nu.3.fo.36.
Nec permutare domino irrequisito.ibi.nu.4.
Emphiteota põt vendicare re3 emphiteoticariã etiã a dño dũmodo soluerit pensionẽ.ij.vol.consi.lxvij.nu.1.fo.97.
Emptor si soluit partem pretij licet non possit agere ex empto anteq̃ totum pretium soluat tamen postq̃ soluerit pretium integrum poterit petere fructus seu reditus pro rata eius pretij quod soluit.ij.vol.cõsi.lxix.nu.2.fo.99.

Enumeratio quarũdam specierum quando sequitur post genus taxationis causa minuitur significatio generis: ⁊ restringitur ad species enumeratas.ij.volumi.cõsil.lxxv.nu.5.⁊.6.fo.102.

Episcopus apostolica autoritate põt visitare monasteria monialiũ exempta ⁊ immediate sedi apostolice subiecta.ij.vol.cõsi.xxvj.nu.2.fo.75.
Episcopus ex reditibus sui episcopatus potest centesimam partem sue ecclesie dare inferiori quã pro suis sepulturis cupit magnificare.tertia qõne.nu.5.fo.147.
Episcopus habet nudam rerũ episcopatus administrationẽ.j.vo.consi.xlv.nu.2.fo.21.
Episcopus licet sit maior potestate nõ tñ est superior in iurisditione temporali.vj.q.nu.2.fol.161.
Episcopus nõ debet sine capitulo mutare antiquas consuetudines ecclesie.ij.vol.cõsi.ix.nu.1.fo.67.
Episcopus non debet ordinare aliquem in clericu3 nisi prius assignet beneficium vnde viuere possit.secundo volumine.consil.lxxxix.numer.3.folio.109.
Episcopus nõ recipit quartam a locis exemptis.secundo volumi.consil.xx.nu.3.fo.121.
Episcopus si aliquis fuerit ordinatus ⁊ nõ recipitur ab ecclesia ad qua3 ordinatus fuit: non debet eijci a priori dignitate.secũdo volumi.cõsi.cj.nu.1.fo.115.
Episcopus nõ potest aliu3 episcopatũ acquirere de iure communi.ibi.nume.7.fo.116.
Episcopus põt exercere penas lateraneñ.concilij cõtra vsurarios.ij.vol.cõsi.lxxxj.nu.4.fo.106.
Episcopus si habet actũ fa[illegible] sufficit q̃ cet vniuersitas.ij.vol.cõsi.xxxvij.nu.3.fo.80.
Episcopo si aliquid relinquatur expresso dũtaxat a proximo seu cõsanguineo videtur relictũ factũ persone contẽplatione pter qualitatem relinquentis.ij.vol.cõsi.cxiij.nu.2.fo.111.
Episcopus si sine iusta causa nõ admisit primo presentatũ per patronũ sed instituit scdo tenetur puidere primo in equiualẽti beneficio.ij.vol.consi.lxxiij.nu.12.fo.101.
Episcopus si agit contra aliquod monasterium petẽdo ibi episcopalia: ⁊ ille qui primo ibi exercebat episcopalia non defendit monasterium preiudicat sibi quo ad possessionem.primo vol.consil.lxxxix.numero 7.fo.44.
Episcopi soli regulariter vocantur ad concilium prouinciale.j.qõ.numero.29.fo.142.

Equitas in dubijs semper est obseruanda.j.vol.consil.xiij.nume.1.fo.8.

Euidens volũtas testatoris dicitur que colligitur ex cõiecturis.ij.vol.consi.lxxviij.nu.2.fo.105.

Exceptio firmat regulam in omnibus alijs non exceptis cõprehensis sub genere.secundo volumi.cõsi.lxxv.nume.1.fo.102.
Exceptio negans iurisditionẽ remouet qualitatem sententie super qua se fundat ius seu statutum.ij.vol.consi.lxij.nu.4.fo.93.
Exceptio spõtanee renũtiationis an obstet petẽti restitutionem beneficij.iiij.q.nu.10.fo.152.
Executio sententie nõ est differenda pter exceptionẽ requirentẽ altiore3 indaginem.ij.vol.consi.v.nu.2.fo.64.
Exceptio si fiat contra appellantem q̃ in casibus a iure non cõcessis appellant iudex debet ante omnia de hoc cognoscere.primo volu.cõsil.xiiij.nu.1.fo.8.
Exceptiones declinatorie si sunt vere: non tenet pcessus super principali ⁊ quare.j.vol.consi.xiiij.nu.3.fo.8.
Executor proprie quis dicatur.j.vol.cõsi.lix.nu.4.fo.77.
Executor quis dicatur.ij.vol.consi.xj.nu.4.fo.67.
Exequie in papa debent fieri a clero ⁊ populo.tertia questio.numero.3.folio.148.
Exercens aliqua iura episcopalia illa sola prescribit.scdo volumi.consil.lxxj.nu.1.fo.99.
Exercens vnũ actum iurisditionalem animo acquirendi vniuersalẽ iurisditionẽ in loco videtur iurisditionẽ in totũ acquirere.dũmodo alius nõ sit in possessione generali.ibi.nu.3.
Expense necessarie quas capitulũ sede vacãte facit pro electiõis negotio de bonis plature sunt deducende.iij.q.nu.8.fo.148.
Extraordinarium remedium cessat vbi cõpetit ordinarium.ij.vol.consi.xxix.nu.1.fo.76.

De litera.F.

Factum antiquũ non dicitur ante lapsum.xx.anno. quo ad impugnandã sententiã de nullitate.primo vol.cõsi.lxj.nu.9.fo.29.
Facultas allegandi nullitatem cõtra sniam licet aliquo iure remoueatur: põt tamẽ allegari nullitas ex iurisditionis defectu pueniens.ij.vo.consi.lxij.nu.3.fo.93.
Facultas datur iudici temperandi a principio penam legis.primo volu.cõsi.xcij.nu.8.fo.46.
Facultas interessendi electioni episcopi quãdo cõpetit vniuersitati ecclesiarum cõuentualiũ computantur prelati illarũ ecclesiarum per capita.ij.vol.consi.xxxvij.nu.1.fo.80.
Falcidia continet in se trebellianicam.secundo volumine.consi.xxij.nu.5.fo.77.
Fama sola sufficit pro titulo ad prescriptionem complendam.primo vol.consi.cij.nu.2.fo.53.

De litera L.

De litera. M.

Finis.

REPERTORIVM
In Lecturas Panormitani.

INDEX IVRIS PONTIFICII STVDIOSIS VTILISSIMUS,

TIFICII STVDIOSIS VTILISSI,
mus, ſuper Commentariis in quinque lib. Decretalium, præclariſsi
mi Decretorum Doctoris Nicolai de Tudeſchis Siculi,
Abbatis Monacenſis, Archiepiſcopi Panormita,
ni, ac Romanæ eccleſiæ Cardinalis Re,
uerendiſs. magnis & uigiliis, &
laboribus denuo excuſus,
ſelectiſsimas quaſ,
que materias
comple,
ctẽs.

L V G D V N I,

1 5 4 8.

Pro numeris marginalibus.

¶ Numeros marginales quos versuum capitibus prefixos vides sic intelligo: vt
Prima pars primi decretalium per numerum .1. significetur.
Secunda pars primi decretalium per numerum .2.
Prima pars secundi decretalium per numerum .3.
Secunda pars secundi decretalium per numerum .4.
Tertia pars secundi decretalium per numerum .5.
In tertium librum decretalium per numerum .6.
In Quartum & Quintum per numerum .7.

¶ Ita vt materiam cui numerus .1. prefixus est queras in volumine, quod intitulatur: Prima Panormitani in Primum Decre. Et cui numerus .2. in eo volumine, quod intitulatur Secunda Panormi. in Primum. & sic de reliquis.

Repertorium admodũ solẽne super Commentariis (seu mauis lecturis) Nicolai de Tudeschis, vulgo Panormitani dicti, in quinq; libros Decretalium: in quo Lector quicquid bonarum materiarum in iisdem Commentariis habetur facillime reperiet. Nec desunt ea que aliis editionibus ex Antonio Corseto inserta sunt huiusmodi ☞ signo. notata.

9 Abbas pōt punire monachos suos sine consensu capituli: q2 ipse solus habet potestatẽ insolidũ in monachos. in c. reprehensibilis. nu. 11. de appella. fo. 103.

6 Abbas pōt agere nomine monasterii sui etiã sine mandato capituli. in c. cum dilectus. nu. 3. de succes. ab intesta. fo. 131.

7 Abbas debet stare immediate post episcopũ: ⁊ prefertur aliis prelatis citra episcopos. in c. ex ore. nu. 3. de priuile. fo. 142.

7 Abbas remotus ab administratiõe tanq̃ non idoneus debet habere expensas a monasterio: secus si priuatur etiam titulo. in c. ex parte. nu. 5. de accusa. fo. 55.

6 Abbas vnus non potest preesse pluribus monasteriis. in c. fi. nu. 1. ⁊. 5. de relig. domi. fo. 187.

Abbas non potest quis esse in vno monasterio ⁊ in alio sit tanq̃ monachus si monasteria sint separata: sed si sunt vnita sic. ibi. nu. 5.

Abbas vnius monasterii an vocabitur ad electionem prelati alterius monasterii in quo est monachus. ibi. nu. 6.

3 Abbas ciuiliter ⁊ criminaliter in monachos sibi subiectos etiam in figura iudicii iurisdictionem exercere potest: adeo q̃ loci incommoditate non repugnante eo pretermisso coram episcopo loci prius conueniẽdi non sunt nisi talia sint crimina que depositionem exposcant. in c. cũ contingat. nu. 33. ver. tertia conclusio. de fo. compe. fo. 80.

1 Abbas ex aliquo iure habet ius eligendi episcopum vna cum aliis canonicis. in c. cumana. nu. 2. de elec. fo. 170.

6 Abbas solus non potest de iure aliquem in monachum recipere. in c. ad apostolicam. nu. 12. de reg. fo. 162.

5 Abbas potest prescribere iura episcopalia. in c. cum non liceat. nu. 17. de prescrip. fo. 31.

Abbas potest prescribere aliquam ecclesiam contra episcopum. ibi.

6 Abbas an possit recipere monachum in professionem sine consensu capituli vel econtra. in c. porrectum. nu. 5. 6. 9. 11. de regu. fo. 160.

6 Abbatis negligentia an preiudicet monasterio. in c. sicut nobis. nu. 6. de regu. fo. 162.

2 Abbas an possit conferre primam tonsuram suis monachis. Anto. in c. cum contingat. nu. 1. ⁊. 2. de eta. ⁊ quali. fo. 47.

1 Abbas potest esse procurator pro ecclesia cathedrali. in c. j. nu. 3. de postula. prela. fo. 107.

7 Abbas faciens verberari monachum: ipse ⁊ verberans sunt excõmunicati: nec absoluitur nisi per romanum pontificem intelligas quãdo facit percuti per laicum: ipse tamen abbas posset sine metu verberare. in c. vniuersitatis. nu. 1. 5. 8. de sen. ex. fo. 170.

6 Abbas potest quantuncunq; durum precipere monachis etiam si in regula non caueatur: dum tamen sit implebile ⁊ licitum. in c. super eo. nu. 6. de regula. fo. 158.

2 Abbas potest esse arbiter ⁊ procurator sine alicuius mandato. in c. ii. nu. 4. de post. fo. 138.

6 Abbates possunt ex priuilegio portare insignia episcopalia ⁊ ordines minores conferre: ⁊ idem est in cardinalibus non episcopis. in ca. clerici. nu. 6. de vi. ⁊ hone. cleri. fo. 8.

2 Abbas habet iurisdictionem in monachos in ciuilibus et criminalibus. in c. cum ab ecclesiarum. nu. 10. ⁊. 12. de offi. ord. fo. 112.

6 Abbas habet corrigere monachos ⁊ non episcopus nisi in defectum abbatis. in c. fi. nu. 1. de capel. mona. fo. 188.

5 Abbas ⁊ alius inferior prelatus exemptus non potest prescribere iura episcopalia q̃ numerãtur in c. cũ olim. nu. 4. ⁊. 5. de prescrip. foli. 41.

1 Abbate remoto propter eius malam administrationem non succedit conuentus ecclesia vacante: quia presumitur contra ipsum. in c. per inquisitionem. nu. 2. de elec. fo. 146.

6 Abbas potest vendicare monachum suum vbicunq; sit: ⁊ potest implorare officium prelati vt cogat monachum redire ad monasterium. in c. non est. nu. 4. de reg. fo. 156.

6 Abbas si est suspensus deuoluitur eius potestas ad capitulum. in c. j. nu. 5. ne sede vacan. fo. 64.

Abbas si pro aliquo accipiendo in monasteriis acceperit pecuniam cõmittit simoniam. in c. veniens. nu. 1. de simo. fo. 23.

7 Abbas cassinensis habet omnimodam iurisdictionem in castris monasterii. in c. j. nu. 10. de consang. ⁊ affini. fo. 31.

6 Abbas ⁊ monachi an possint statuere q̃ de redditib9 ecclesie quilibet habeat certã portionẽ pro vestimentis ⁊ aliis necessariis. in c. ex parte astensis. nu. 12. de conces. preben. fo. 61.

6 Abbas potest vendicare monachum: pater filium: ⁊ maritus vxorẽ. in c. licet. nu. 15. de reg. fo. 163.

6 Abbas potest conferre minores ordines. in c. q2 ingredientibus. nu. 6. de testa. fo. 111.

6 Abbas non potest remittere votum sine consensu episcopi vel alterius sui superioris. in c. scripture. nu. 9. de voto ⁊ vo. re. fo. 175.

6 Abbas negligens potest deponi. in c. monachi. num. 5. de statu monachorum. fo. 179.

Abbas ⁊ quilibet p̃latus secularis pōt deponi si est dilapidator bonorũ monasterii vel sit incontinẽs vel ratione maioris officii. ibidẽ. nu. 6.

Abbas solus potest remouere monachum electum ad aliquod officiũ per ipsum ⁊ conuentum simul. ibi. nu. 9.

1 Abbas non potest quis eligi nisi fecerit professionem ⁊ expressam. in c. cum in magistrum. nu. 1. ⁊. 2. de elec. fo. 170.

Abbas non potest quis eligi qui sit alterius professionis vel habitus. ibi. nu. 4.

6 Abbas habet iura episcopalia in ecclesiis sibi pleno iure subiectis. in c. j. nu. 3. de reb. eccle. alie. fo. 73.

1 Abbas potest habere collationem beneficiorum in diocesi episcopi: et hoc ex aliquo priuilegio. in c. abbatem. nu. 1. de rescrip. fo. 87.

3 Abbas prefertur episcopo in spectantibus ad regulam. in c. cum contingat. nu. 21. de foro compe. fo. 77.

Abbas si est negligens facit vt cognoscat episcopus causas inter monachos. ibi. nu. 25.

Abbas quam formam obseruabit in inquirendo contra monachos suos. ibidem. nu. 26.

3 Abbas an possit monachis sine alterius autoritate constituere economum. in c. imperatorum. nu. 4. de iura. cal. fo. 127.

7 Abbates tria debent episcopis locorum: ⁊ que. in c. ne dei ecclesiã. nu. 1. de simo. fo. 82.

6 Abbas ⁊ alii prelati seculares non deponunt ex omni negligentia nisi sit magna. in c. ea que. nu. 3. de statu. mo. fo. 183.

7 Abbas an possit absoluere monachum delinquentem extra claustrũ. in c. cum illorum. nu. 16. de sen. excom. fo. 176.

6 Abbas potest repetere monachum suum in alio monasterio commorantem. in c. ioannes. nu. 2. de regu. fo. 157.

Abbas potest corrigere monachos sine consensu capituli: nisi abbas sit nimis seuerus. ibi. nu. 3. ⁊. 5.

6 Abbas potest eligi perpetuo aliquis in aliquo monasterio alia vero officia sunt temporalia. in c. cum ad monasterium. nu. 5. de statu monachorum. fo. 181.

Abbas non tenetur statutis factis per suum predecessorem sine cõsensu episcopi. ibi. nu. 10.

Abbas solus potest contrauenire statutis factis per ipsum ⁊ conuentum q2 monachi non possunt resistere abbati quin ei obediant etiam si abbas iurauerit obseruare licet contraueniens sit periurus. ibi. numero. 11.

Abbas non obligatur monacho quin possit contrauenire. ibi. nu. 12.

Abbas non debet remoueri pro qualibet negligentia. ibi. nu. 20.

1 Abbas an possit conferre minores ordines. in c. quanto. nu. 9. de cõsuetudi. fo. 65.

☞ Antonius Corsetus doctor excellentissimus. Adde quod Abbas cõferre potest in suo monasterio primũ clericalem tonsurã laicis ad suũ monasterium conuolantibus. vt legi. ⁊ nota. in c. cũ contingat. de eta. ⁊ quali. quid de aliis minoribus ordinibus: vide no. per Hostiẽ. ⁊ do. Antoni. ibi. ⁊ qd le. ⁊ no. in c. abbates. de priuileg. li. vj. ⁊ in c. j. de sup. neg. prela. ⁊. lxviii. distinct. in c. j. ⁊ do. Abb. in c. veniẽs. nu. 5. ⁊. 6. de p̃scri. fol. 42. ⁊ in cle. attendentes. de sta. mona. in apost. ⁊ dic qd Abbas vltra lectoratum ordines non conferet: vt in d. c. cum contingat. cũ ibi no. secundum moderationem. d. c. abbates. no. Jo. an. in c. Joannes. de cleri. coniug. hanc partem tenuerunt Pe. ⁊ Bar. brix. lxix. distin. c. j. ⁊ pro ipsis facit verbum solummodo positum in. d. c. cum contingat. Hostien. ibi dicit quod contrarium de facto seruatur. nec obst. verbũ solummodo: q2 determinat verbũ in proprio monasterio: quod sequitur. hoc tenet ibidem do. Ant. de bu. per idẽtitatem rationis. c. translato. de consti. sed magis communis opi. est quod non possit vltra lectoratum alios ordines cõferre. ⁊ vide in hoc do. Domini. in c. abbates. in ver. quero an abbas.

7 Abbas potest monachum suum punire ⁊ contra ipsum inquirere. in c. suscepimus. nu. 5. de homici. fo. 49.

6 Abbas potest eligere sibi sepulturam vbicunq; vult. in c. de vxore. nu. 5. de sepul. fo. 136.

7 Abbas vel abbatissa potest appellari etiam quod adhuc non sint benedicti si fuerint electi ⁊ cõfirmati. in c. meminim9. nu. 1. de accu. fol. 56.

Abbas post benedictionem potest cõferre ordines minores: secus abbatissa. ibi. nu. 6.

2 Abbas non debet de facili dare licentiã monacho asserẽti velle intra-

re strictius monasterium. Anto.in.c.fi.nu.3.de renun.fo.34.
Abbas exemptus non potest transire nisi cum licentia pape: si non est exemptus cum licentia sui superioris.in.c.fi.nu.6.de translatione episcop.fo.6.

5 Abbas potest esse procurator aliorum monasteriorũ.in.c. sopite.nu.3.de censi.fo.202.

1 Abbas potest eligi in episcopum sine licentia superioris.in.c. ecclesia vestra.el.ij.nu.16.de elec.fo.182.

4 Abbas an possit vni concedere vt perpetuo stet extra monasterium. in.c.ex rescripto.nu.5.de iureiu.fo.134.
Abbas an possit concedere vni monacho vt seruiat vni prelato. ibidẽ. nume.6.

6 Abbas ⁊ quilibet prelatus regularis habet facultatem donandi aliquam rem propter liberam administrationem quam habet.in ca.ceterum.nu.2.de dona.fo.204.
Abbas vel prelatus quo casu possint donare res modicas cessante cõsuetudine ⁊ sine consensu capituli.ibi.nu.4.

2 Abbas si non reuocat monachum vagabundum potest tunc ordinarius loci reuocare.in.c.quanto.nu.1.de offi.ordi.fo.114.
Abbas quam potestatem habeat in monachos.ibi.nu.3.

6 Abbas potest prescribere iura episcopalia.in.c.fina.numero.3.de insti. folio.55.

1 Abbas debet creari de suo ordine: vel de alieno si expediens erit. in ca. officij.nu.1.⁊.4.de elec.fo.158.
Abbate mortuo: an potestas transeat in capitulum.ibi.nu.7.

6 Abbas renuntians vel depositus an remaneat monachus monasterij.in.c.cum ad monasterium.nu.13.de sta.mona.fo.182.

☞ Corsetus. Adde nunquid Abbas renuntians abbatie remaneat monachus monasterij. ⁊ cõmunis cõclusio doctorum est talem non remanere monachum illius monasterij: sed sub obedientia episcopi: per iura ⁊ motiua ibidem adducta. tamen dominus Abbas ⁊ do. Anto.de bu. videntur residere cõtra opini. contrariam quod remaneat monachus illius monasterij vltimi vbi deponitur seu renũtiat. q2 lꝫ ius monachatus possit esse sine iure abbatie non tamen econtra: q2 non potest esse abbas cum sit monachus. facit.c.fi.de simo. ⁊ ca.nullus.de electi.libro.vj. vnde renuntiatio respectu abbatie non debet extendi cõtra voluntatem renuntiantis ad ius monachatus. ⁊ pro ista opini. facit tex. in.d.c.cum ad monasterium. nam Abbas depositus remouet ibi monachum secundum Hostien. qd colligitur ex illo tex. dum dicit depositum castigandum secundum regulam. ergo idem in renuntiante ne delinquens sit melioris conditionis quã renuntians. Item si esset oppositum iste remaneret monachus sine monasterio ⁊.c. cum habeat proprium compelleretur mendicare in opprobrium clerici contra capitu. diaconi.xciij.distin. Item esset acephalus id est sine capite. cõtra.c.nulla.xciij.distin. ⁊ hanc questionem disputat Guido de suza. ⁊ refert Jo. an.in.d.c.cum ad monasterium. ⁊ latius de hac materia per Fride.de senis.cõsi.lxix.incipi. Quidam monachus. vbi ampliat terminos querendo quid si monachus monasterij exempti promouetur in abbatem alterius monasterij: demũ renuntiat: queritur nunquid remaneat monachus in primo monasterio vel in secundo. ⁊ si remaneat in secundo qualem locum ⁊ vocem habebit iste in choro ⁊.c. ⁊ post multa concludit qd non remaneat monachus: nec in primo nec in secundo: sed sub obedientia episcopi: licet fuerit abbas ⁊ monachus monasterij exẽpti: q2 illa exemptio competebat ratione monasterij ⁊ non persone ⁊ videtur tacite respondere ad textum dic.capi.cum ad monasterium. videlicet quod depositus remaneat in monasterio vbi deponitur non vt ibi sit monachus sed vt penitens: nam vt clerici seculares depositi includũtur in monasterijs: non tamen per hoc habent episcopi ius monachatus. vt in.c.tue.de pe. ⁊ presupposito quod remaneret monachus secũdi monasterij talis renuntians dicit quod debet habere primum locũ ⁊ primam vocem post abbatem ⁊ substitutum in reuerẽtiam prime dignitatis. pro hoc facit in ar.l.fi.de decu. ⁊.l.seruus.C.de questio. Sed do.Anto. ⁊ do.Abb. vt dixi quo ad primum dictũ videtur sentire contrarium: quorum opi. est magis equa: licet Jo.de lig. videtur sequi cõmunem opi.in cle.ne in agro.de sta.mo. vbi ponit hec dicta Fride. vide ibi Car.in.C.prefate.circa fi. ⁊ in.§.qui autem.q.ij. ⁊ vide de hac. q. Joannem de ana.in.c.fi.in.iiij.col.de simo.

1 Abbas alicuius monasterij nõ debet quis creari nisi primo fuerit monachus ⁊ professus.in.c.cum ad nostram.nu.1.⁊.2.de elec.fo.158.

5 Abbas electus ad regimen monasterij potest dici ⁊ nuncupari abbas licet sit benedictus ⁊ post omnia ad suum officium spectantia exercere. in.c.inter monasterium.nu.25.de re iudi.fo.75.
Abbas quibus diebus possit benedici ⁊ qualis est talis bñdictio.ibi.

5 Abbas potest acquirere possessionem per monachum.in.c. bone memorie.nu.3.de appel.fo.218.

6 Abbas generalis habet ius excommunicandi abbates inferiores.in.c. fi.nu.1.de regu.fo.164.
Abbas vnius monasterij nõ subijcitur abbati alterius monasterij.ibi.
Abbas potest monachos excommunicare ⁊ facere eos denuntiari excommunicatos a prelatis ecclesiarum.ibi.nu.2.

1 Abbates possunt cognoscere de causis ciuilibus ⁊ criminalibus. in.c. q2 propter.nu.6.de elec.fo.163.

3 Abbas an sonet in nomen dignitatis an officij: vide remissiue in.c.ij. nu.2.de iudi.fo.8.

☞ Corsetus doctor excellentissimus. Adde quod abbas licet sit potius nomen solicitudinis quam honoris: vt no.gl. ⁊ doc.in.c.tuam.de eta. ⁊ quali. non tamen poterit eligi in abbatem nisi sit sacerdos. vt in.c.j. eo.ti. si tñ fuerit honestate ⁊ industria preditus potest dispensatiue in minoribus ordinibus eligi. vt.d.c.tuam. ⁊ ibi. sed gl.fi.in.c. exposuisti. de cor.viti. tenet ꝙ si nomẽ honoris ⁊ nihilominus oneris. ⁊ vide do. Car. post Guli.de monte lau. ⁊ Zenze.in cle.j.in ver.quero an nomẽ abbatis ⁊c.de rescri. ⁊ cõclude quod est honoris ⁊ dignitatis. per. c.indẽnitatibus.§.verum.de elec.lib.vj.de priuile.c.vt apostolice.li.vj. lꝫ non sit ordinis.xxj.distinc.cleros. pro hoc q2 abbas pre alijs est honorandus.de statu mo.c.cum ad monasterium.ver.ab. ⁊ ver.prior. per hoc.c. j.de sup.neg.prela. ⁊ etiam est oneris ⁊ solicitudinis: vt dicit gl. in.d.c. tuam per.c.hoc tantum.xviij.q.ij. cum tota potestas monasterij sit penes eum: ea.cau. ⁊.q.c.nullam. Et ideo dicimus ꝙ abbas habet dignitatem ⁊ appellatione prelatorum venit Abbas. vt in.c.ij.nu.2. de iu. ⁊ ibi omnes. ⁊ in.c.j.de etate ⁊ quali. ⁊ in.c.indemnitatibus.de elec.li.vj. Jo.de lig. ⁊ doc.in cle.j.eo.ti. ⁊ ibi per do.meum.do.And.

6 Abbas solus potest creare monachos absqꝫ conuentu.in.c. ea noscit. nu.4.de his que fi.a prela.fo.68.
Abbas solus potest dare licẽtiam monacho volenti transire ad arctiorem regulam.ibi.
Abbas solus potest facere ea que pertinent ad cultum diuinum et ad vtilitatem ecclesie.ibi.

5 Abbas non potest constituere monachum in priorem alicuius loci.in c.ad nostram audientiam.nu.9.de confir.vti.vel inuti.fo.145.
Abbas obligatur monacho etiam cum iuramento.ibi.nu.11.
Abbas potest remouere priorem etiam ꝙ priores in illo loco fuerunt per preteritum perpetui.ibi.nu.11.

5 Abbas ⁊ episcopus an quis possit simul esse.in.c.causam que.el.j.nu. 8.de iu.fo.25.

3 Abbas habet iurisdictionem etiam contentiosam.in.c.significasti.nu. 2.de fo.compe.fo.85.

7 Abbas an ⁊ quando possit quem absoluere ab excommunicatione.in c.monachi.nu.3.de sen.excom.fo.163.

7 Abbas potest de suis excessibus non solum per monachos monasterij accusari: sed etiam per conuersos.in.c.illa propositorum.nu.2.de accusa.fo.2.
Abbas potest ex sola negligentia deponi.ibi.nu.3.

4 Abbas vel prior depositus ab abbatia vel prioratu remanet monachus.in.c.ex literis.nu.1.de iureiu.fo.13.⁊.137.
Abbas habet dominium ⁊ possessionem rerum quibus preest ⁊ etiaꝫ actiones.in.c.cum deputati.nu.6.de iud.fo.40.

1 Abbas cum conuentu potest ex causa statuere vt bona communia monasterij diuidantur quo ad rem sed non quo ad administrationem. vt puta ꝙ certa bona sint deputata pro mensa conuentus ⁊ certa pro mẽsa abbatis. vnde per hanc diuisionem bona non minus sunt monasterij ꝙ̃ prius nec administratio est diuisa. nam abbas administrat ea acsi essent communia.in.c.edoceri.nu.13.de rescri.fo.65.
Abbas non potest sine consensu conuentus procurare omnino diuisa inter abbatem ⁊ conuentum sed si bona sunt omnino cõmunia vel saltem quo ad administrationem vt supra dictum est ad abbatem pertinet procurare negotia totius monasterij ⁊ in tali casu tenet rescriptuꝫ impetratum expresso nomine solius abbatis.ibi.nu.5.

5 Abbates ⁊ alij religiosi an possint esse procuratores.in.c.cum dilecta. nu.18.de confir.vti.vel inuti.fo.145.
Abbas ⁊ loca religiosa ⁊ ipsorum persone quomodo subijciuntur ordinario loci.in.c.ij.nu.6.de appella.fo.90.

7 **Abbatissa** potest habere ⁊ habet iurisdictionem fori cõtentiosi non tamen potest confessiones audire vel predicare nec benedicere.in.c.noua.nu.1.de peni. ⁊ remis.fo.159.

6 Abbatissa debet esse in etate triginta annorum: abbas vero viginti quinqꝫ.in.c.super inordinata.nu.7.de preben.fo.48.
Quod statuitur in abbatissa non trahitur ad abbates.ibi.nu.8.

6 Abbatissa habet dignitatem.in.c.de multa.nu.21.de preben.fo.37.

2 Abbatissa est capax iurisdictiõis episcopalis.in.c.dilecta.nu.2.de maio. ⁊ obe.fo.128.
Abbatissa licet non possit communicare potest tamen implorare officium iudicis vt excommunicet.ibi.nu.3.

7 Abbatia non dicitur dignitas excellens sed potius numeratur inter dignitates inferiores.in.c.per tuas.el.j.nu.7.de simo.fo.78.

1 Abbatissa non potest esse aliqua siue fuerit vidua vel illegitime nata. in.c.cum in cunctis.nu.6.de ele.fo.125.

6 Abbatissa habet liberam administrationem sui monasterij non obstãte sexu femineo.in.c.ij.nu.4.de his que fi.a prela.fo.66.

1 Abbatissa habet iurisdictionem ⁊ potest habere collationem beneficiorum.in.c.cum dilectus.nu.20.de consu.fo.100.

7 Abbatissa debet benedici si est in loco vbi hoc fieri solet ⁊ si intra annū non fuerit benedicta perdit omne ius quod haberet: si autē in loco vbi non solet fieri est secus. in. c. meminimus. nu. 5. de accu. fo. 56.

1 Abbatissa dicitur habere dignitatē. in cap. qr propter. nu. 8. de electio. folio. 183.

7 **Abortiuum** presumitur in dubio fuisse cum anima potius quam sine. in. c. sicut. nu. 7. de homici. folio. 102.

7 **Abolitione** potest quis recedere a lite ⁊ qualiter. in. c. j. nu. 5. de collu. deteg. fo. 120.

☞ Corsetus. Abolitio triplex reperitur: nam quedam est legitima que fit ipso iure ⁊ conceditur a lege mortua: puta qñ moritur accusatus: nam tunc tollitur instantia ⁊ extinguitur crimen. l. j. ⁊ per totū. C. si reus vel accu. mor. fue. vel quādo moritur accusatus vel est aliter impeditus iuste longo impedimento: nam tunc non tollitur crimen ex quo crimino sus viuit: sed instantia suspenditur. ⁊ ideo alius admittitur ad psequēdam litem inchoatam intra. xxx. dies vtiles. l. libellorum. §. fi. ff. de accu. l. aut priuatim. in versi. xxx. dies. ff. ad senatusconsul. turpil. ad nouam autem accusationē instituendam hꝫ accusator tempus illi accusationi a iure prefixum: de quo in. l. querelā. C. de fal. l. qui de crimine. C. de accusa. alia est abolitio publica: qr ad publicam letitiam est cōcessa: ⁊ hec appellatur generalis: qr generaliter omnes concernit: ⁊ hanc concedit solus princeps: qr est ibi natus filius vel propter prosperos successus quos habuit cōtra barbaricas nationes: ⁊ de ista habetur. C. de gene. aboliti. per totum. ⁊. l. abolitio. cum. l. seq. ff. ad turpil. vbi litera dicit. Publice fit ob diem insignem ob publicam gratulationem vel ob rem prospere gestam: ⁊ hec talis abolitio non extinguit crimen: nec instantiam tollit: sed illam suspendit: ⁊ ideo post finitas ferias repētinas ad causam reditur intra. xxx. dies ⁊ ex eadem instantia. dicta. l. aut priuatim. ver. abolitiōe. ⁊ versi. triginta dies. Alia dicitur priuata abolitio: qr accusatorem tantum: ⁊ sic priuatam personā concernit: ⁊ hec a principe ⁊ iudice causa cognita impetratur ⁊ presente parte conditur. l. ij. ⁊ fina. C. de gene. abolitio. ⁊ dicta. l. aut priuatim. in princip. ⁊ hoc crimē non extinguit solum accusationem vt accusator amplius non audiat. dicta. l. j. C. de gene. aboliti. vbi etiam Ange. satis ponit ample de ista triplici abolitione. vide Joan. de ana. in. d. c. ij. in. iiij. colum. versi. extra gl. est sciendum ⁊c. de collu. detegē. ⁊ an iudex possit ex officio suo prosequi accusationem inchoatam quando abolitio est legitima. Bar. in l. libellorum. §. fi. ff. de accusa. in effectu concludit quod sic per text. in. l. penul. in prin. ff. de publi. iudi. secundum vnam lectu. qr est ibi triplex lec. Secundo dicit probari in simi. in. l. sed si vnus. §. interdum. ⁊. §. fin. ff. de iniu. vbi instantia vnius transfunditur in alium sicut in proposito trāsfertur de accusatore in iudicem. Tertio dicit probari ex his que ipse no. in. l. secunda. §. si publico. ff. de adul. videlicet qđ postquam iudici crimen innotescit possit ex officio procedere. Quarto dicit hoc esse expressum in. c. j. ⁊. ij. de collu. detegen. ⁊ ista opinio Bar. cōiter tenetur per docto. Sed disputandi gratia vide dominum Jo. de anast. in. d. c. ij. in. iiij. col. in ver. his autem premissis queritur. ibi consydera qr contrarium de iure forte posset defensari. ⁊ addit Joan. de imo. in. d. l. penul. ⁊ Jaco. de aret. ⁊ Ang. satis plene examinantem istud dubiū in. l. j. C. de gene. aboli. in. iij. col. vbi Ange. concordat opiniones. Refert ⁊ sequitur Joan. de anast. in preallega. loco vbi omnino vide.

7 **Absentia** iudicis de torquendo aliquem potest appellari. in. c. cum in contemplatione. nu. 3. de regu. iuris. folio. 191.

Absens ex iusta causa si comparet post annum a tempore missiōis dꝫ audiri: licet missus sit effectus verus dominus. in capi. consultationibus. nu. 6. de offi. deleg. fo. 76.

7 Absentes an ⁊ quando ⁊ quomodo sint vocandi in actibus spectantibus ad ipsam vniuersitatem tam laicorum ꝙ clericorum. in. c. cum ex iniuncto. nu. 10. de no. ope. nun. fo. 87.

6 Absentes non sunt vocandi quando ipsorum vniuersitas facit statutum nisi statutum concerneret negotia multum ardua. in. c. j. nu. 15. de his que fiunt a ma. par. cap. fo. 71.

Contra absentes presentes non possunt aliquid statuere. ibi.

Absentes quibus casibus sunt vocandi. ibi.

Absens quo casu potest pronuntiari contra absentem cum regulariter non possit. in. c. j. nu. 1. ⁊. 8. de cau. pos. ⁊ proprie. fo. 152. ⁊ sequen.

6 Absentium nomina non debent describi in contractu facto per aliquā vniuersitatem: alias faciens scribi punitur de falso. in. c. quanto. nu. 7. de his que fi. a prela. fo. 67.

☞ Corsetus doctor excellentissimus. Ego adduco Bal. in. c. j. ver. sed pone in ciuitate Perusij ⁊c. in tit. de feu. cog. in vsi. feu. vbi dixit in ciuitate Perusij sunt tres conseruatores monete. ⁊ quando fiunt solutiones in communi consueuit notarius ponere nomina omnium trium: lꝫ vnus sit absens. querit ibi Bal. vtrum ista consuetudo sit valida. refert Hosti. in. d. c. quanto. dicere quod non: qr inducit crimen falsi: sed consuetudo quorundā locorum seruat cōtrariū: qr qđ maior pars facit ⁊c. l. quod maior. ff. ad muni. quod Bal. putat verum quādo in preiudiciū absentis nihil fit. ⁊ materia vera est in se ipsa ⁊ dicit hoc alibi nō reperiri. Caueat tamen sibi notarius: qr si talis persona esset de substātia instrumentum non caret vitio falsitatis. eadem ratione defenduntur notarij communis Perusij qui sunt rogati vltima die officij: quod ad illam diem ponant solutiones que fiunt ipsis massarijs. nam consuetudo ipsos excusat. ⁊ vbi est bona mens ⁊ intentio: ibi non potest esse falsitas. ⁊ hoc dictum Baldi refert ⁊ sequitur Ang. areti. optimus practicus in tractatu maleficiorum. in ver. falsario. subdens pro fundamēto quod pro falsitate quis puniri non potest nisi talis falsitas sit alicui nocitura. nam si alicui damnum non inferat licet falsum cōmissum sit ⁊ dolose: non tamen talis falsitas punietur: vt est tex. cum glo. no. in l. damus. ⁊ ibi Cy. Bar. Bal. ⁊ Salice. C. de fal. ⁊ docto. in. l. qui testamēto. ff. eo. Cy. ⁊ docto. in. l. j. C. de sepul. vio. ⁊ in. l. fi. C. si ex fal. instrumen. ⁊ in. l. ij. ꝙ fal. tu. auto. per Bal. ꝙ singulariter no. pro his que habentur ⁊ no. in. d. c. quanto. que limitantur nisi cōsuetudo aliter disponat. Et per hoc saluaui ⁊ liberaui quendam notarium a pena falsi hic Bononie. nam stylus notariorū habet quod notarius ex generali mādato facto sibi a iudice scribat aliqua in iudicis absentia acsi esset presens. ⁊ potest dicere ea facta in iudicis presentia. nam stylus curie habetur pro lege ⁊ seruari debet. c. ex literis. de consti. c. quam graui. de crimi. fal. ⁊ per id quod no. docto. in. l. prima ⁊ secunda. ⁊ ibi Cy. C. que sit longa consuetudo. cum alijs concordantijs.

3 Absens si malitiose abest potest contra eum interponi primum ⁊ secūdum decretum ⁊ potest diffinitiue condemnari dummodo fuerit lis cōtestata vel simus in causis vbi non requiritur eius contestatio. in. c. fin. nu. 13. de eo qui mit. in pos. fo. 215.

Absens culpose dicitur vir ab vxore: clericus ab ecclesia: ⁊ similes qui precise tenentur ad standum scilicet quando vxor agit contra virum: vel ecclesia contra clericum: secus si agant cōtra ipsos alie persone. Itē presumitur culpa in absentem quando post citationem vel lit. contest. se absentauit. ibidem.

1 Absentes sunt vocandi in electionibus fiendis: ⁊ sunt vocandi per nūcium vel literas ⁊ non sufficit sonus campane quando sunt in prouincia. in. c. coram. nu. 1. ⁊. 3. de elec. fo. 157.

5 Absentes sunt vocandi ad capitulum non solum in casibus exceptis: sed etiam in non exceptis in quibus militat eadem vel maior ratio. in c. cum dilecta. nu. 7. de confir. vti. vel inuti. fo. 144.

7 Absentia coniugis quātumcunqꝫ diuturna non prestat causam legitimam separandi ad matrimonium. in. c. per latum. nu. 2. qui fil. sint legiti. fo. 39.

Absente coniuge an debeat procedi ad matrimonij separationem altero coniuge instante. ibi. nu. 4. ⁊. 6.

1 Absentes an debeant mittere nuncium vel procuratorem in aliqua cā. in. c. bone memorie. el. j. nu. 21. de elec. fo. 142.

1 Absentes an sint vocādi in electionibus fiendis. in. c. cumana. nu. 1. de elec. fo. 171.

1 Absentes possunt committere voces eorum in vnum solum. in. c. scriptum. nu. 5. de elec. fo. 160.

6 Absens qui habetur pro presente: an debeat gaudere omni priuilegio presentium. in. c. ex parte. nu. 5. ⁊ in. c. cum dilectus. in vltimo notabili. de cleri. non resi. fo. 21.

1 Absens causa studiorum debet vocari ad actus celebrandos a capitu. j. c. bone memorie. el. ij. nu. 3. de elec. fo. 157.

Absentes in quibus casibus sunt vocandi. ibi. nu. 10.

5 Absens etiam causa reipublice potest pati missionem ex primo decreto nisi accesserit ad sedem apostolicam. in. c. meminimus. nu. 4. de appel. fo. 94.

6 Absens ⁊ presens quis dicatur. in. c. peruenit. nu. 9. de fideius. fo. 97.

2 Absens citatus an teneat mittere procuratorē siue sit actor siue reus. in. c. ij. nu. 7. de procu. fo. 140.

6 Absentia presumitur fraudulenta quando abest quis qui ratione alicuius rei debet stare in certo loco. in. c. ex tue deuotionis. nu. 11. de cleri. non resi. folio. 120.

2 Absentes non vocantur in actu cōpositionis etiam super iure superioritatis. in. c. fi. nu. 1. de ma. ⁊ obe. fo. 130.

Absentes qui dicantur ⁊ qui presentes. ibi. nu. 3. fo. 128.

1 Absentes in quibus actibus sunt vocandi. in. c. cum inter vniuersas. nu. 8. de elec. fo. 135.

3 Absens contumax conuentus personaliter quomodo punit. in. c. fi. §. in alijs. nu. 7. vt lite non contest. fo. 117.

1 Absens potest per procuratorem eligere: presens vero non nisi iuste sit impeditus. in. c. quia propter. nu. 2. de elec. fo. 162.

Absentes non debent computari in numero illorum qui habent esse in capitulo. ibi. nu. 5. fo. 163.

Absentes non vocati non reddunt actum nullum: sed possunt annulare si volunt. ibi. nu. 12.

Et intellige in casu in quo absentes essent vocandi: limita tamen vt in nu. 16. fo. 164.

7 Absens infamatus quomodo potest de infamia conuinci. in. c. cum. p. nu. 4. de pur. cano. fo. 147.

3 Absens a domicilio potest citari per iudicem domicilij etiam extra ter

ritorium ⁊ non comparens punitur vt contumax: ⁊ potest excommunicari.in.c.fi.nu.41.de fo.compe.fo.92.

3 Absens anteq̄ citetur debet eius procurator requiri si certum est ipm absentem dimisisse:alias secus.in.c.causam.nume.12.de dolo ⁊ contu.fo.197.

Absentes condemnantur absq; eo quod requirantur eorū amici si voluntq; eos defendere.ibi.nu.14.

Absens quo ordine ⁊ quibus dilationibus preambulis cōdemnatur.ibi.nu.15.

7 Absente reo culpa sua proceditur ad sententiam.in.c.j.num.3.⁊.6.qui matrimo.accu.pos.fo.44.

6 Absentia presumitur fraudulēta qñ abest quis qui ratiōe alicuius rei debet stare in certo loco.in.c.ex tue.nu.11.de cle.non resi.fo.20.

☞ Corsetus.Adde quod ille qui in ciuitate ⁊ loco originis cognatos et consanguineos habet licet non sit in ciuitate non dicitur absens.celebris fuit doctrina Bar.in.l.cum scimus.C.de agri.⁊ censi.li.xj.per tex.in.d.l.cum scimus.facit quod voluit Ang.de perusio.consi.cclxix.inci.Statuto ciuitatis cauetur quod si quis steterit absens a ciuitate cum familia vbi dixit quod non videtur se absentasse qui in loco familiam ⁊ filios suos reliquit qui pars sui corporis sunt per.d.l.cum scimus.circa finem:quod est perpetuo menti tenendum.Et adde qđ illud dicitur abesse quod mortuū est.⁊ sic patet quod verbum abesse:verificatur in absentia tēporali ⁊ in absentia perpetua ⁊ naturali.quod not.pro statutis que faciunt mentionem de absentia.ita no.do.Domini.de sancto Semi.in.c.si delegatus.post Archi.⁊ Jo.an.in.ij.no.de offi.deleg.li.vj.⁊ qđ multipliciter intelligatur verbū abesse:vide plene per Alber.de rosa.in dictionario suo.in ver.abesse.⁊ in ver.absens facit qđ not.in cle.causam.de elec.facit quod voluit Ang.consi.cclxxix.incip.Statuto ciuitatis cauetur.circa fi.vbi dixit qđ absentia aliter ⁊ aliter in alijs tractatibus capitur ꝓut suadet ratio subiecte materie vt plene no.in corpo.de fideius.§.si si quis igitur.in gl.in ver.presentes.⁊ no.ff.de procu.l.presens.⁊.l.qui mortis.⁊.l.absentem.ff.de ver.signi.⁊ vide do.Abb.in.c.fin.de maio.⁊ obe.vbi querit qui dicantur absentes vel presentes.dicit quod in factis concernentibus totam prouinciam: existentes in prouincia dicuntur presentes:in concernentibus vero diocesim omnes qui sunt in diocesi:vt in.c.fi.qui matri.accu.non pos.in concernētibus autem ciuitatem seu castrum illi qui sunt in ciuitate seu castro:vt in auten.hoc ius porrectum.C.de sac.san.eccle.⁊ facit.c.q2 propter.de elect.⁊ vide quod dicit domi.Abb.in.c.de quarta.de prescrip.nu.30.ver.tertio ad declarationem predictorum quero.

3 Absens causa reipub.tādiu excusatur q̄diu durat impedimentum.in c.exposuit nobis.nu.14.de dila.fo.137.

Contra absentem causa reipu.proceditur si non defendatur.ibi.

6 Absens ex causa studij dicitur ex causa probabili abesse.in.c.j.nu.5.de cele.mis.fo.209.

2 Absens tenetur in leuibus causis constituere procuratorē.in.c.ij.nu.3.de procura.fo.140.

3 Absens quis dicatur ⁊ quomodo capiatur.in.c.fina.nu.21.vt lit.non contesta.fo.114.

6 **Absolutio** a iuramento non pōt fieri etiā a papa sine cā.in.c.a nobis tua.nu.4.de deci.fo.150.

4 Absolutus ab excommunicatione an teneatur prestare cautionem iuratoriam:vel fideiussoriam:vel pignoratitiā.in.c.ad nostram.el.j.nu.1.de iureiu.fo.132.

4 Absolutio an teneat parte non citata.in.c.j.nu.13.de iureiu.fo.127.

7 Absolutio non datur nisi petenti.in.c.significasti.nu.7.de eo qui dux.in matri.fo.24.

2 Absolutio a iuramento potest per episcopum concedi.in.c.ad aures.nu.9.de his que vi met.causa.fo.151.

7 Absolutio ab excommunicatione non debet fieri nisi citato illo ad cuius instantiam est facta excommunicatio nisi periculum sit in mora.in c.per tuas.nu.13.de sen.excom.fo.177.

1 Absolutio facta a non habente autoritatē valet quod talis absoluēs tolerabatur.in.c.dudum.el.ij.nu.21.de ele.fo.177.

4 Absolutio potest peti a iuramento quod continet turpitudinē ex parte exigentis:licet non vergat in dispendium salutis iurantis.in.c.peruenit.el.j.nu.1.de iureiu.fo.129.

7 Absolutio ab excommunicatione:an possit fieri per laicum in casu necessitatis.in.c.a nobis.el.ij.nu.10.de sen.excom.fo.123.

7 Absolutio ab excommunicatiōe regulariter spectat ad episcopum.in c.monachi.nu.3.de sen.excom.115.

5 Absolutio ab excommunicatione non est non petenti impendenda nisi vbi immineret vtilitas publica.in.c.apostolice.nu.1.de excep.fol.14.

7 Absolutio ab excommunicatione quantūcunq; reseruetur pape tamē in articulo mortis solet fieri ab episcopo per totum.in.c.tua.nu.3.de senten.excom.fo.120.

Absolutio ab excommunicatione reseruata pape:an possit fieri p eius legatum.ibi.nu.4.

Et vide in.c.seq.eo.titu.

3 Absolutio ab excommunicatione an requirat speciale mandatū.in.c.intelleximus.nu.11.de iudi.fo.23.

Absoluens ab instātia iudicij non debet exprimere causam absolutionis in sentētia.⁊ idem in alijs absolutorijs.in.c.examinata.nu.8.⁊.22.de iudi.fo.28.⁊.40.

☞ Corsetus doctor excellentissimus.Vide domi.Ant.de but.in.d.c.examinata.vbi dicit quod debet exprimere causam solutionis in sentētia.⁊ subdit intantum hoc esse verum quod aliter non valeat absolutio.allegat in aut.de iudi.§.oportet.col.vj.⁊ dicit hoc tenere Jo.an.in.c.finē litibus.de dolo ⁊ contuma.Abb.in.d.c.examinata.hoc dictum nō putat verum:nec Jo.an.secundum eum hoc dicit sed solū dicit qđ iudex volens ex causa absoluere condemnatione expensarum debet causam exprimere in sententia.vnde nihil dicit quando vult absoluere instantia:nec tangit an aliter sententia sit nulla.vnde dicit quod hoc dictum Jo.an.non est etiam verū vt ibi per eum.domi.meus do.Andr.Bar.in.d.c.examinata.in.xvij.col.tangit hoc ⁊ dicit se reperire Bart.in.d.l.titia.ff.de accusa.hoc sentientem.⁊ adducit gl.in.d.l.titia.que secundū eum hoc dicit:quam Ang.reputat ibi valde singu.sed per verbum forte:dicit illam non esse veram ex eo:q2 presumitur lata ex causa ineptitudinis.⁊ sententia non habens causam restringitur ad acta.l.fi.C.de suspec.tuto.l.ij.C.de senten.que sine certa quantita.⁊ dicit quod de nouo agi poterit:licet non fuerit incerta causa in absolutione.Rapha.secundum eum ibi dicit quod iudex discretus debet hoc declarare in sententia per no.in.l.ij.§.ignominie causa.ff.de his qui no.infa.Sibi videtur quod causa inferenda sit de necessitate per tex.in.l.properādum.§.illo.ff.de iudi.in ver.iudice hoc ipsum in sua sententia manifestante.⁊ arguit sic:Ablatiui absolute positi exponuntur cōditionaliter.l.a testatore.ff.de condi.⁊ demonstra.cum simi.sed in.d.§.illo.apponuntur ablatiui absolute positi.ergo exponuntur conditionaliter:vt apparet in dicto ver.iudice ⁊c.⁊ per illum tex.dicit confundi gl.in.d.l.j.ff.si mēs.fal.mo.dix.⁊ doctrinam Ang.⁊ sequacium adducit ⁊ secūdo text.in.d.c.examinata.in ver.nec rei vendicatione.vbi papa exprimit causam:ergo ⁊ nos exprimere debemus.facit in argu.c.in causis.de re iud.tertio adducit in simi.dictum Bar.in.l.lucius.ff.de his qui no.infa.vbi dicit quod licet testis reddat bonam causam dicti sui ⁊ tamē iudici videtur quod non dicat verum quod potest non adhibere sibi fidem debet tamen exprimere causam quare sibi non credit.⁊ per ista motiua dicit dictum domi.Anto.⁊ Jo.corroborari ⁊ firmari.Jo.de imol.in.d.c.examinata.colligit id quod tenet domi.Ant.⁊ an hoc indistincte ꝓcedat dicit se de hoc dicturum in.c.finem litibus.de dolo ⁊ contuma.⁊ ibi nihil dicit do.Franc.are.modernus in.d.c.examinata.in fi.dicit pro concordia sic distinguendum quod aut ex actis potest patere certa causa absolutionis:⁊ tunc valet sententia que solet certificari ⁊ sustentari per relationem ad acta.vt in.l.ij.⁊ ibi no.C.de sen.que sine certa quantita.⁊ in.l.si quis ad exhibendum.ff.de excep.rei iudi.Si vero non pōt patere de certa causa ⁊ tunc secundum eum licet Abb.dicat quod videtur facta absolutio ex causa que minus preiudicat per.l.he cause.ff.de suspec.tuto.tamen probabilius potest dici quod ista sententia tunc redditur incerta ⁊ ideo nulla:⁊ ideo procedat dictum Anto.⁊ Spe.in tit.de senten.prola.§.qualiter.ver.verum.vbi tenet expresse quod causa debeat exprimi.do.Alex.de imo.in.d.l.titia.ff.de accusa.in apostil.refert doc.scilicet do.Ant.⁊ Jn.an.⁊ Jo.de imol.in preallegatis locis ⁊ allegat Bal.in.l.si ea.in princi.⁊ in fi.ij.col.C.qui accusa.non poss.sed revera Bal.ibi in terminis nostris non tangit hanc questionem.vide etiā dē Alex.latius ⁊ plenius in.d.§.illo proculdubio.circa princip.vbi refert doc.in.d.l.ij.§.ignominie.⁊ in locis superius allegatis.Mihi placet opi.domi.Ant.⁊ gl.in.d.l.properandum.§.in illo.quod iudex tenetur exprimere causam in sentētia ne pereat ius agendi ex toto ipsi actori per.l.ij.§.senatus.⁊ quod voluit ibi gl.ff.de iure fis.⁊ in.l.filiusfa.§.diui.⁊ ibi glo.ff.de leg.j.cum iuribus allegatis ibi in ipsis gl.⁊ in gl.d.§.illo.⁊ moueor hac ratione vbicunq; iudex propter ineptam actionē videt reum absoluendum ⁊ propter aliam causam que ex actis colligitur.vel ex modo agendi posset obtinere actor ⁊ ius fouere debet exprimere causam propter quam absoluit ne pereat sibi alia.⁊ ideo iudex in sententia dz sibi reseruare aliam causam per tex.singula.in.l.bebilius.ff.de pactis dota.quē fecit singu.Ang.in.l.claudius.ff.qui poti.in pigno.habean.⁊ dixi.s.in alio ver.inci.Absolutio vbicūq; apparet.nec obst.quod dicit Ab.quod regula est in contrarium qđ fateor.tñ fallit in sententia absolutoria ab obseruatione ⁊ instantia iudicij per.d.§.illo.⁊.d.c.examinata.⁊ ita firmat Spe.in ti.de senten.prola.§.qualiter.ver.verum.vbi ponit inter alios casus fallentie istum casum nostrum:⁊ enumerat do.Abb.in.c.nobis.in.j.col.de re iudi.post Joā.an.⁊ ista est cōis opi.communiter approbata.nec obst.si dicatur quod non reperitur iure cautum q2 imo reperitur.vt in.d.c.examinata.⁊ in.d.§.illo.coniūcta ibi gl.que loquitur per verbum debet:quod importat necessitatem.Bar.in.l.creditores.C.de pig.gl.in cle.attendētes.de sta.mona.licet aliter dixerit in.d.l.j.ff.si mēs.fal.mo.dix.⁊ si ex actis appareret haberetur perinde ac si esset expressum.vt.s.dictū est:preterea quodlibet verbum appositum in.l.non apponitur sine mysterio.gl.in.c.solite.super ver.tanq̄.de maio.⁊ obe.Bal.in rubr.C.de contrahen.empt.cū si.sed in dicto.§.illo.⁊.d.c.examinata.imperator ⁊ papa volunt exprimi causam

causam sibi rei vendi. ⁊ ibi hoc ipsum manifestãte ergo ⁊c. preterea vbicunqꝫ prohibetur ⁊ vetatur aliquid fieri quod alias fieri poterat dꝫ ex primi. d. l. filiusfamilias. §. diui. coniuncta gl. sed in casu nostro est huiusmodi: ergo ⁊c.

Absolutio ab excommunicatione ⁊ a quolibet alio vinculo facta ex falsa causa non tenet idem si non expressit omnes causas. in. c. ex parte. nu. 1. ⁊. 3. de offi. ordi. fo. 113.

7 Absolutus a diocesano si data oportunitate non vadit ad papam reincidit in excommunicationem. in. c. de cetero. nu. 2. de sentẽtia excom. fo. 167.

Et vide similem casum in. c. ea noscitur. nu. 2. ⁊ in. c. quod de his. in vlti. no. eo. tit. fo. eo.

Absolutio ab excommunicatione non solet dari nisi absoluendus prestet cautionẽ de parendo mandatis ecclesie. in. c. ad hec. nu. 1. de senten. excommu. fo. 167.

7 Absolutus ab vno crimine non potest de eodem vlterius accusari. in c. de his. nu. 1. de accu. fo. 53.

Absolutus ab vno crimine siue per viam sententie vel conuentionis: vel quomodocunqꝫ: puta in foro penitentie an possit iterum accusari: maxime per eundem accusatorem: ⁊ an absolutus ciuiliter possit criminaliter accusari de eodem delicto vsqꝫ ad finem. ibi. nu. 3. ⁊. 6.

Absolutus ab inquisitione non potest de eodem crimine accusari. ibidem. nu. 7.

1 Absolutionem petens ab excõmunicatione non per hoc fatetur se fuisse excommunicatum. in. c. venerabilem. nu. 22. de elec. fo. 156.

Absolutio vtrum possit peti per nuncium vel per literas. ibi. nu. 23.

Absolutio ab excommunicatione etiam in foro anime non datur nisi leso satisfacto cui si absolutus non satisfecerit incurrit eandem excommunicationem. in. c. porro. nu. 3. de sen. excom.

Absolutio ab excommunicatione non petitur per procuratorem non habentem speciale mandatum. ibi. nu. 4.

7 Absolutio an possit fieri per epistolam. in. c. apostolice. nu. 7. de cleri. excommu. fo. 127.

7 Absolutio vel venia si fuit petita ab aliquo: non per hoc fatetur delictum. in. c. exhibita. nu. 6. de homi. fo. 107.

☞ Corsetus. Adde nunquid petens absolutionem per hoc confiteatur se esse excommunicatum. gl. in. c. venerabilem. de ele. super ver. postulaui. que solet quotidie allegari: tꝫ qd sic. ⁊ idem ibi Hostien. ⁊ in. c. ij. de ordine cognitionum. Sed Inno. vtrobiqꝫ tenet contrarium. ⁊ Archi. in. c. pia. de excep. lib. vj. ⁊ Collectarius in dicto. c. venerabilem. Jo. an. in. c. exhibita. de homi. Spec. in ti. de proba. §. videndum. ver. sed nunquid. ⁊ do. Abb. in. d. c. venerabilem. Bar. vero secutus est opi. gl. d. c. venerabilem. in. l. decem. ff. de ver. obli. ⁊ ista opi. gl. posset sustineri hoc modo petens absolutionem ab excommunicatione videtur fateri se esse ligatum. nam priuatio presupponit habitum. d. l. decem. ⁊. c. ad dissoluendum. de despon. impube. Item venia presupponit culpam. l. si ideo. C. de his qui. vt indi. viij. alias. ix. distin. verum. xiij. distin. nerui. In contrarium facit qꝛ aliquando solet peti ad cautelam: ⁊ bonarum mentium est timere culpã vbi culpa non est. c. ij. de obser. ieiu. v. distinc. ad eius vero concubitum. Pro concordia dicas: aut aliquis petit absolutionẽ in iudicio cũ solennitate: ⁊ videtur se tacite fateri excõicatũ: ⁊ sic intelligitur. c. venerabilem. de elec. ⁊ quod ibi no. Abb. in fi. pe. col. Si aũt extra iudiciũ ⁊ non solenniter petatur seu ad cautelam vel si petatur venia cum protestatione: idem ad cautelam ad mitigandum dolorem partis vel ex quadam humilitate: ⁊ tũc non presupponit culpã. ita no. Abb. post Hostien. ⁊ gl. in ver. veniam. in fi. in. c. exhibita.

7 Absolui quis non potest ab excommunicatiõe nisi satisfaciat iniuriato: licet annus sit elapsus. in. c. ea noscitur. nu. 4. de sententia excommunica. fo. 167.

7 Absolutio excommunicationis surreptitia non prodest excõicato. in c. officij. nu. 4. de sen. excom. fo. 177.

5 Absolutio ab excommunicatione potest fieri etiam non prestito iuramento de parendo mandatis ecclesie ⁊ non seruata forma. in. c. questioni. nu. 1. de app. fo. 100.

Absolutus ab excommunicatione reincidens in idem delictum per ꝙ fuerat excommunicatus non reincidit ipso facto in excommunicationẽ regulariter: sed durius consequitur secundam absolutionem quam primam. ibi. nu. 3. ⁊. 4.

7 Absolutio ab excommunicatione canonis si quis suadente. an aliquo casu possit fieri per episcopum. in. c. peruenit. nu. 2. de sententia excommunica. fo. 168.

3 Absolutus simpliciter presumitur absolutus diffinitiue ⁊ non ab instantia iudicij. in. c. examinata. nu. 10. ⁊. 22. de iudi. fo. 38. ⁊. 40.

7 Absolutio ab excommunicatione non conceditur per inferiorem prelatum episcopo. in. c. j. nu. 3. de priui. fo. 136.

2 Absolutio ab excommunicatione per metum facta nõ tenet. in. c. ij. nu. 15. de his que vi met. cau. fo. 149.

Absoluere a iuramento an possit papa vel episcopus. in. c. quãto. nu. 8. de iureiur. fo. 141.

7 Absolutus legitime per viam inquisitionis non debet amplius super dictis criminibus impeti: licet remaneat aliqualis infamia: secus si fuerit absolutus per collusionem. in. c. intantum. nu. 1. 3. ⁊ nu. 4. de collu. detegen. fo. 121.

7 Absolutio facta in foro penitentiali non tollit quin possit condemnari ⁊ accusari in foro iudiciali. in. c. accusasti. nu. 2. de accu. fo. 54.

5 Absolutio ad cautelã petitur ab illo qui reputatur excommunicatus ⁊ non est. in. c. apostolice. nu. 10. de excep. fo. 15.

Absolutio ad cautelam per quem iudicem potest fieri. ibi. nu. 11.

Absolutio in dubio censetur petita ab excommunicato non ad cautelam: sed pure ⁊ vere nisi aliud exprimatur. ibi. nu. 12.

Absolutionem petens an presupponat vinculum. ibi.

6 Absolutio a iuramento potest peti in omni casu in quo quis fuit deceptus. in. c. cum causa. nu. 13. de empt. ⁊ ven. fo. 85.

6 Absolutio a iuramẽto prestita sine causa non valet: ⁊ ita absolutus nõ est tutus in foro conscientie. in. c. non est. nu. 7. de voto ⁊ vo. redem. fo. 175.

6 Absolutio obtenta per surreptionem non valet. in. c. super eo. nu. 2. de coha. cleri. ⁊ mulie. fo. 11.

7 Absolutio ab excommunicatione quo casu requiratur si ille satisfecerit id pro quo fuerat excommunicatus. in. c. cũ tu. nu. 6. de vsur. fol. 111.

7 Absolutio ab excommunicatione an possit peti per procuratorem. in c. cum desyderes. nu. 7. de sen. excom. fo. 168.

☞ Corsetus. An quis possit absolui per nũtium videtur quod sic ex tex. c. iniunctis ibi notatis. in. c. venerabilem. de elec. quidã cõtrariũ per id quod legitur ⁊ notatur in. c. cum desyderes. ⁊ in. c. a nobis. de sentẽ. exc. Abb. antiquus in. d. c. venerabilẽ. dicit quod lꝫ quis nõ debet absolui per nuntium: si tamen absoluitur tenet absolutio. quod dictum satis placet ibi consiculo meo domino Abb. dicenti quod ille text. non probat quod ille fuit absolutus per nuntium: sed petebat absolutionẽ per nuntium. Judicio meo posset dici quod cum excõicatio contrahatur per nuntium: vt est gl. in. c. constitutionẽ. de sen. excom. lib. vj. eodẽ modo ⁊ absolutio cũ ista parificantur a iure: vt dictum est. s. ⁊ non refert an ore: verbo: nuntio: vel literis aliquid fiat. bo. tex. in. l. non figura. ff. de act. ⁊ oblig. in ver. non minus valere qd scriptura quã ꝙ vocibus figuratis significatur. Facit tex. in. c. vbi periculum. §. nulli. de elec. li. vj. c. qui in aliquo. l. distinct. c. perlectis. xxv. dist. ⁊ quod voluit do. in. c. sta supra pedes tuos ⁊ loquar tecum. l. dist. facit tex. in. l. item apud labeonem. §. conuitiũ. ⁊. l. lex cornelia. §. si quis librũ. ff. de iniurijs. que duo iura allegata fuerunt per Lud. ro. in quodam consilio suo vbi consuluit qd ita punitur dicens alicui iniuriam in voce sicut in scriptis. licet Bal. in. l. prima. in princip. de ver. obl. ⁊ in aut. habita. C. ne filius pro patre. dixerit quod statutum puniens loquentem cũ bannito non cõprehendit mittentem nuntium seu literam ad bannitum: sed cõprehẽdit eũ qui ore ad os loquitur cum bannito pro quo dicto Lu. ro. in. d. l. j in princip. allegat Bar. in. l. paulus. §. paulus. ff. de leg. j. ⁊ facit tex. in. l. qd sepe. §. si quis amico. ff. de cõtrahen. empt. nihilominus illa est vera doctrina ꝙ procedunt a pari loqui ore literis vel nuntio. facit dictum do. Anto. in. c. cum causam. de iuramen. calum. ex quo exclamat ibi Jo. de imo. dicens non fuisse dictum ab alio. ⁊ forte singulare quod licet. c. ij. de confessis. in. vj. velit qd reus dꝫ esse iussus ⁊ monitus a iudice tamen sufficit quod moneatur a iudice per nuntiuꝫ. pro quo facit ꝙ voluit Bar. in. l. ij. C. quomodo ⁊ qñ iud. vbi dicit ꝙ si nũtius citat presente iudice ⁊ mandante habetur acsi ipse iudex citasset ⁊ est satisfactuꝫ solennitati illius. l. qd ampliat gl. ⁊ tex. in. c. consuluit. de offi. deleg. facit qd voluit Ange. in aut. hoc amplius. C. de fideicom. vbi dicit se habuisse de facto. monitio in casu illius aut. est fienda a iudice si fuit facta per nuntium vel epistolam an videatur satisfactum illi aut. ⁊ dicit qd sic. allegans glossam quam alibi dicit se nescire in authentico de heredi. ⁊ fal. in. §. illud quoqꝫ. in versi. de certo. ⁊ de materia vide dominos meos do. And. ⁊ do. Alex. in. d. l. j. in. iiij. col. in ver. item no. ⁊ eundem do. And. in repe. rubr. de fi. instru. in. iiij. col. in ver. ⁊ pretermitto.

6 Absoluitur quis a iuramento cum causa: alias secus, in. c. veniens. nu. 4. de voto ⁊ vo. re. fo. 164.

7 Absolutio ab excommunicatione est necessaria: nec sufficit satisfactio. secus in suspensione ⁊ interdicto si ad tempus proferuntur. ⁊ quid de excommunicatione ad tempus lata etiam per papam intelligatur. in c. si. nu. 4. de matri. contrac. contra interdic. eccle. fo. 37.

5 Absolutio a iuramento an debeat prestari parte aduersa non citata. in c. qua fronte. nu. 8. de app. fo. 102.

Absolutio a licito iuramento alteri prestito regulariter non potest fieri etiam a papa. ibi, nu. 9.

1 Absolutio iniusta excommunicati facta a superiore an teneat, in. c. ab excommunicato. nu. 12. de rescrip. fo. 88.

Absolutus ab excommunicatione iniusta nõ tenetur dare illas cautiones quas dant alij ⁊c. ibi. nu. 16.

5 Absolutio etiam in casu necessitatis non potest fieri a non habente autoritatem. in. c. j. nu. 34. de iudi. fo. 7.

6 **Abusio** dicitur qñ quis abutitur aliqua re contra eius naturam. in. c. ex literis. nu. 2. de conuer. in fi. fo. 173.

☞ Corset⁹. Abusiões quot sunt. dic qd duodecim. quas notat christian⁹

Acta

pretationem in deteriorem partem.vt in.d.c.j.⁊ in.c.cū in iuuētute.de pur.cano.⁊ bonus tex.in.c.ij.xiiij.distin.⁊ adduco glo.ij.⁊ ibi doc.in.c.j.de iura.calū.lib.vj.vbi per illam glo.no.qd vbi quis arctatur per ius ad actū qui potest esse bonus ⁊ malus intelligitur qd illum actum nō faciat ad malum perpetrandum sed ad vitandum vnde si statutum disponeret quod licitū esset cuilibet interficere:deberet intelligi de homicidio permisso. Item si clerico prohiberetur venatio per constitutionē episcopi non intelligeretur de permissa clericis causa recreationis:sed de alia prohibita quia quedam est prohibita ⁊ quedā permissa.⁊ adduco Bald.in.l.si ad excludendā.C.de re.cre.⁊ iureiur.vbi dixi quod vbi actus potest referri ad bonum ⁊ malū quia equiuocū semper debet referri ad bonum.⁊ adduco Do.de san.gemi.in.c.j.de iureiur.lib.vj.vbi dixit quod quando actus iuratus potest referri ad permissum ⁊ illicitū in dubio potius debet intelligi qd intētio iurantis referatur ad actū licitum ꝙ prohibitum.

6 Actus qui debet explicari sub vna forma si explicatur sub alia corruit.in.c.ex parte astensis.nu.19.de conces.preben.fo.62.

1 Actum faciens contra ius pretextu praue consuetudinis an excusetur in vtroqȝ foro.in.c.cum venerabilis.nu.5.de consue.fol.98.

Actus omnis necessitate cessante videtur cōcessus propter ipsam.ibidem.nu.7.

6 Actus gestus cōtra legem penalē an sit nullus ⁊ pena cōmittatur.in c.si quorundam.nu.4.de solutio.fo.100.

6 Actus validitas pendet a loco vbi fit non vbi habet exerceri.in.c.cum olim.nu.1.de cle.coniu.fo.16.

5 Actus nullus vel sentētia eo casu quo potest per partes cōfirmari valebit tantum vt pactū.in.c.examinata.nu.4.de confirma.vti.vel inuti.fol.146.

1 Actum aliquem explicandi autoritatē habentes si non legitime explicant non priuantur tali autoritate.in.c.gratum.nu.17.de postu.prela.fol.100.

3 Actus autorizatus per excōicatum est ipso iure nullus.in.c.fi.nu.2.de procu.fo.144.

Actus gestus per vniuersitatem in qua erant aliqui inhabiles est validus nisi in casibus de quibus in.d.c.fi.nu.3.4.⁊.5.

7 Actus contractus est ipso iure nullus.in.c.tua fraternitas.num.4.de sponsa.du.fo.19.

3 Actus cōtentiose iurisdictionis facti in ecclesia sunt nulli:secus actus voluntarie iurisdictionis.in.c.fi.nu.18.de ferijs.fo.141.

6 Actus gestus contra legem animatam valet mero iure licet contraueniens puniatur.in.c.dilectus.nu.4.⁊.12.de preben.fo.35.36.

4 Actus si est gestus absente domino ⁊ ex postfacto superueniat scientia domini an presumatur ratum habere.in.c.nōne bene.nu.4.de presumptio.fo.117.

5 Actus factus coram iudice incompetēti an saltem valeat vt actus extraiudicialiter factus.in.c.illud autem.nu.15.de prescrip.fo.26.

4 Actus explicandi a ieiunio.c.j.nu.2.de testi.fo.34.

6 Actus gestus a nō habente potestatem est ipso facto nullus potest tamen ratificari postea.in.c.j.nu.8.ne sede vac.fo.64.

6 Actus qui potest esse iustus ⁊ iniustus si fuerit gestus a viris circunspectis presumitur iustus.i.in casu iusto gestus.in.c.nisi essent.nume.3.de preben.fo.31.

Actus gestus ab habente duplicem potestatem presumitur gestus in dubio ea potestate qua actus sustinetur.ibi.nu.4.

2 Actus nullus potest ratificari per tacitum consensum.in.c.j.nu.4.qd metus cau.fo.149.

4 Actus geminatus vbi requiritur an sufficiat vnus cum iuramento.in c.cum contingat.nu.5.de iureiur.fo.155.

6 Actus factus contra legem an ⁊ quādo sit nullus.in.c.ad apostolicā.nu.11.de reg.fo.161.

Actus factus contra solennitatem statuti valet si statutū non ꝓcedit vlterius actum annullando.ibi.

1 Actus perfectio reseruatur superioribus.in.c.quanto.nu.6.de consuetudi.fo.95.

6 Actum aliquem qui potest libere facere potest illum expedire alio non vocato tamen non potest tradere possessionem possessore nō vocato.in c.de multa.nu.3.de preben.fo.36.

7 Actus an attendatur ꝯm tempus quo fuit celebratus an ꝯm tempus quo exercetur.in.c.si.nu.4.de sen.excom.fo.131.

2 Actus de nocte celebratus attribuitur sequenti vel precedenti die secūdum quod fit ante vel post mediam noctem.in.c.cōsuluit.nu.6.de offi.deleg.fo.88.

4 Actum probare satis est fundanti se super actu:licet non ꝓbet habilitatem persone.in.c.in presentia.nu.4.de proba.fol.14.

6 Actus factus contra iuramentū tenet tam in temporalibus ꝙ in spiritualibus licet contra faciēs sit periurus.in.c.dilecto.nu.17.⁊ nu.19.de preben.fo.34.

1 Actus factus an ruat si de honestate nō erat fiendus.in.c.bone memorie.el.ij.nu.11.de elec.fo.158.

6 Actus an vitietur ex falsa causa quando ex alia causa poterit explicari.in.c.ex parte.nu.4.⁊.8.de conuer.coniug.fo.169.

3 Actus quando venit explicandus a duobus ⁊ vnus obtinet personā illorum duorum potest illum actum expedire vno cōtextu absqȝ quod dicat hoc facio vt talis ⁊ talis.in.c.causam que.el.j.nu.10.de iudicijs.folio.25.

1 Actus non valet nisi seruetur forma a iure inducta ⁊ in casu permisso a iure.in.c.que in ecclesiarum.nu.4.de consti.fo.23.

1 Actus si debet explicari cū consensu alicuius qui non vult vel non potest consentire an possit explicari sine consensu.in.c.ex parte.nu.3.de cōstitu.fo.40.

7 Actus explicandus collegialiter debet fieri omnibus in vnum conuenientibus adeo qd non valeret si omnes per se dicerent votum suū.in c.si.nu.2.de sortile.fo.120.

1 Actus presumitur factus legitimo tempore nisi cōtrarium probetur.in.c.constitutus.nu.3.de rescrip.fol.61.

☞ Corse. Facit optime.c.accedēs.de conuer.coniuga.⁊.c.cum virum.de regu.⁊ ibi domi.Abb.in.iiij.no.dicit quod vbi actus consueuit fieri in certa etate seu tempore si apparet factus ⁊ celebratus ille actus presumitur factus in etate seu tempore consueto.⁊ dicit de hoc esse ibi text.no.sicut in simili dicitur quod si quis obligatur ad aliquid faciendum ⁊ illud apparet factum presumitur factum ab eo qui ad hoc erat obligatus.pro hoc bo.tex.⁊ ibi docto.in.l.secūda.de alimen.pub.prestan. Ego allego Bar.in.l.cum seruus.ff.de verborum obligatio.vbi dixit quod vbi aliquod factum seu aliquis actus requirit sumptum presumitur factus ab illo qui facere tenebatur per textū notabilē in dicta.l.ij.que est si.C.de alimen.pupil.prestand. Ex quo infert quod si capella reperitur in ecclesia constructa presumitur ab illo herede qui grauatus erat a testatore illam fieri. ideo voluit Bart.in.l.nomina.C.arbi.tute.⁊ Bald.⁊ Sali.in dicta.l.fina.⁊ Bald.in dicta.l.id quod pauperibus.C.de episcopis ⁊ cleri.⁊ in.l.fina.§.in computatione.C.de iure delibe.⁊ in.l.j.in fin.C.de fruct.⁊ lit.expen.⁊ in rubric.C.de fide instrument.in xviij.colum.in versicu.sequitur videre de scriptura quorundam. Joā.de imo.post alios in.c.j.vt eccle.benefi. Petr.de ancha.in.c.fundamenta.de elec.lib.vj.faciunt not.per docto.in.l.nesennius.ff.de nego.gest. idem tenet Joan.de imol.in dicta.l.cum seruus.reprehendens Ange. ibi qui tenebat contra Barto.per regulam.l.ei qui.de probatio.dicens quod opin.Barto.non probatur in dicta.l.si.sed ꝯm Jmo.optime ꝓbatur ibi opi.Bar.si bene consyderetur. Pau.de cast.⁊ Raph.in.d.l.cum seruus.dicunt quod si heres fuit in mora faciendi capellam ⁊ post moram ibi reperitur facta capella non excusabitur heres a pena de qua in aut.hoc amplius.C.de fideius.secus si ante moram facta fuerit etiā ab alio perueniente:quia excusabitur heres a pena.argumen.l.sororē.⁊ ibi nota.per Barto.C.de his qui.vt indig.⁊ certe Barto.non discrepat ibi ad hoc:sed idem Bart.in.l.qui sub conditione rationum.ff.de condi.⁊ demon.videtur tenere contrarium eius quod dixit in.d.l.cum seruus.volens ibi ꝙ non sufficiat expressam rem factam nisi ille qui eā facere tenebatur probet eam fecisse per.l.excellentie.in versi.flagitātibꝰ idem erogasse monstrauerunt.C.de eroga.mili.anno.libro.xij. Jo.de imo.in.d.l.qui sub conditione.ponderat istam contrarietatem Bart.⁊ concludit quod aut erant alique coniecture quod sumptus fecit ille qui allegat se eos fecisse.⁊ procedit opinio Bar.in.d.l.cum seruus.per d.l.si.vbi si pupillus moriatur apud tutorem presumitur alius a tutore qui pupillus propter imbecillitatem etatis ⁊ industrie nō presumit aliunde sibi sciuisse de alimentis prouidere.alias autem procedat opi.contraria per.d.l.excellentie.

5 Actus gestus a iudice post appellationem extraiudicialem est ipso iure nullus.in.c.dilecti filij.el.j.nu.2.de appel.fo.119.

3 Actus collegij expediūtur per consensum redditum in cōi nō singulariter.in.c.cum ecclesia.nu.14.de cau.pos.⁊ pro.fo.154.

5 Actus vel contractus a principio nullus an ⁊ quando conualidetur iure superueniente.in.c.cum ex officijs.nu.36.de prescrip.fo.38.

Actus in iudicio obtenti quomodo inducunt consuetudinem.in.c.si.nu.16.de consue.fo.106.

Actus vnicus habens spatium successiuum inducit consuetudinē.ibidem.nu.17.

3 Actus excōicandi an possit prescribi.in.c.olim inter.nu.8.de resti.spolia.fo.190.

6 **Accessorium** sequitur suū principale licet minꝰ dignū.in.c.qd in dubijs.nu.4.de consecra.eccle.vel alta.fo.207.

7 Accessoriū an sequaṫ naturam sui principalis.in.c.latores.nu.6.de cleri.excom.fo.125.

4 Accessoriū an valeat sine principali.in.c.debitores.nu.2.de iureiuran.folio.131.

☞ Corse. Adde quod accessorium tollitur sublato principali.l.cū principalis.ff.de regu.iur.regula accessorium.de regul.iur.libro.vj.cū simi. limita istud vulgatum quando tollitur de iure communi:secus si tollitur de iure speciali.puta per restitutionem in integrum.ita probaṫ in l.fina.§.luciꝰ.ff.de condi.inde.vbi habetur qd restitutio concessa super principali nō extendiṫ ad accessoriū.ita cōcludit Jo.de ana.in.c.olim.in.vj.

in.vj.col.in glo.iij.super verbo adherentes.de accu.⁊ idem Jo.de ana. in.c.si quis.de simo.in.ij.col.in gloss.ibi in ea glo.ibi.c.debitores.de iureiu.nam glo.ibi oppo.de dicto.c.debitores.⁊ non soluit.doct.remittunt se ad ibi not.gloss.videtur velle qđ cõtrarium sit regulariter verũ vz quod vbi non tenet principale nec eius accessorium etiam iuramentum sed sit speciale in casu illius.c.nõ tamen assignatur aliqua specialitatis ratio.quidã dicunt qđ aut principale est contra ius ⁊ vtrunqz vitiatur.aut est preter ius:⁊ tunc accessorium nõ vitiatur per id qđ queritur in.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.obl.sed illa ratio nõ est bona: quia vsure sunt contra ius diuinum ⁊ canonicũ:ergo ⁊c.ideo solet dici qđ vbi est eadẽ ratio prohibendi principale ⁊ accessoriũ ⁊ tunc vtrũqz vitiatur.aut nõ est eadẽ ratio ⁊ procedit in.c.debitores.qr in promissione vsurarũ agitur ⁊ queritur obligatio parti que illicite recepit ideo vitiatur ipsum principale sed per accessorium iuramenti agitur vt queratur obligatio deo vt ibi ⁊ in.c.si christus.eo.tit.⁊ ideo nõ vitiat᷑ accessorium cũ possit iurans illud seruare sine interitu salutis eterne:ergo seruandum.c.si vero.c.cũ cõtingat.de iureiu.⁊ dicit ibi Jo.de ana.ꝙ ista sol.est cõis ⁊ forte contra illũ tex.⁊ istud idem videtur sentire Abb.ibi. nu.5.sed iudicio meo non est contra illũ tex.d.c.si quis.nam iuramentũ in casu.d.c.debitores.quo ad iurãtem potest seruari sine interitu salutis eterne.sed in casu.c.si quis.iuramentum seruari non potest sine interitu cũ sit prestitum super re turpi quo casu nullã parit obligationẽ. c.fi.de pac.⁊ iuramentũ nõ extenditur ad turpia ⁊ illicita.c.j.de iureiur. lib.vj.cum si.⁊ istud videtur sentire gl.in.d.c.si quis.vnde quo ad deũ non fuit sibi quesita obligatio.⁊ ideo non tenet.quia eadẽ ratio que cõcurrit in principali eadem ⁊ in accessorio in quo casu vtrunqz vitiatur. secus in.d.c.debitores.

5 Accessorium remanet aliquãdo sublato principali.in.c.j.nu.7.de his que fi.a ma.par.c.fo.70.

6 Accedẽs ad papã an sit tutus qđ interim causa non moueatur in partibus contra eum.in.c.vt debitus.nu.19.de appel.fo.127.

Acceptio personarũ nõ debet esse penes papam.s.qñ sunt persone equalis cognitionis al's secus.in.c.extirpande in rege.§.qui vero.nu.45.de preben.fo.45.

3 **Acceptilatio** inutilis an ⁊ quãdo habeat vim taciti pacti.in.c.significasti.nu.20.de foro cõpetẽ. folio.87.

7 **Acquisita** ex negotiatiõe illicita sine alicuius calũnia non subiacent restitutioni regulariter licet aliqñ distribuãtur inter pauperes.in.c.cum sit.nu.2.de iude.fo.87.

6 Acquirens aliquid vltra debitum in negotiationibus an ⁊ quo casu teneatur illud in foro anime restituere vel in pauperes erogare.in.c.qr plerīqz.nu.34.de immu.eccle.fo.233.

6 Acquirens ex contractu ipso iure nullo ꝑpter solennitates nõ seruatas tenetur rem illam in foro conscientie restituere ꝭm vnam opinionẽ que non est vera.ibi.nu.28.⁊.31.

7 **Accusator** si per collusionem desistat ab accusatiõe nõ impedit facultatem iterũ accusandi.in.c.in tãtũ. nu.1.3.4.de collu.dete.fo.121.

5 Accusatus si nihil fuit probatũ contra ipsum ⁊ ideo absolut⁹ an possit iterum accusari.in.c.quãuis.nu.21.de re iudi.fo.83.

6 Accusator vbi nõ est quis non potest dãnari.in.c.vnico.nu.3.6.⁊.16.vt eccle.bene.si.di.con.fo.72.

7 Accusatus debet comparere ad instantiã illegitimi accusatoris ad allegandum priuilegiũ suum alias punietur tanꝗ contumax licet appareat qđ fuerit per minus idoneam personam accusatus.in.c.veniens. nu.9.de accu.fo.57.

7 Accusatio tendit ad finẽ punitionis scilicet vt accusatus puniatur ꝭm qualitatem delicti.denũtiatio vero qualiscũqz sit tendit ad finem corrigendi.in.c.super his.nu.2.de accu.fo.58.

Accusatio nõ dicitur criminalis quando per eam nõ agitur ad penã: sed solum vt accusans priuetur certa re.ibi.nu.4.

Accusator debet regulariter se in accusatione inscribere.fallit vt ibidẽ. numero.6.

Accusator criminosus non repellitur quando prosequitur iniuriã ꝓpriam.ibi.nu.9.

3 Accusatus de vulnere cum sanguine absoluitur si probatur tãtum de vulnere sine sanguine.in.c.examinata.nu.6.de iudi.fo.38.

Accusator illegitimus non admittitur ad accusandum.in.c.cum ecclesiastice.nu.14.de excep.fo.4.

7 Accusator si desistat ab accusatione debet iudex perquirere an fecerit per collusionem.in.c.j.de collu.dete.fo.120.

Accusatores criminaliter efficiuntur inimici accusati.ibi.nu.2.

Accusator si ab accusatione desistat potest ⁊ debet iudex ex officio suo super crimine inquirere.ibi.nu.1.

Accusatores plures super eodem crimine an ⁊ quãdo debeant admitti.ibi.nu.3.

7 Accusator si desistat ab accusatione an possit iudex ex officio inquirere siue delicta sint prolata siue nõ siue sit finita instantia siue non.in.c.crimina.nu.1.de collu.dete.fo.121.

7 Accusatio debet intelligi large vt cõprehendat strictam accusationem quãdo agitur ad vindictam publicam ⁊ etiam vt comprehẽdat accusationem largam quando solũ agitur vt priuetur beneficio suo:illa enim nõ est stricta accusatio quia nõ intẽdit depositionem ab ordine.in.c.super his.nu.5.de accu.fo.58.

☞ Correct. Ego dico quod verbum accusatio adaptatur cause criminali ciuili ⁊ pecuniarie in larga significatiõe.vt in.l.qui accusare.C.de edendo.⁊ est glo.solennis in.l.viro atqz vxore.ff.solut.matri.⁊ ibi per legistas.⁊ ibi Bal.not.⁊ Moder.Jo.an.d.Ant.Jo.de imo.⁊ Abb.in.c. cum in tua.de testi.numero.1.fo.66.tex.in.c.omnibus.v.q.vj.⁊ ibi Domi.de san.gemi.Fede.de senis in consi.xxiij.inci.Titius electus in prelatũ.vbi dixit quod significatum huius verbi accuso interpretabitur ex fine ad quem agitur ⁊ dirigitur cõclusio libelli.quia nõ est nouũ quod precedẽtia restringantur ⁊ regulentur per sequentia.ff.de pe.leg.l.nam quod liquide.in fi.⁊ de leg.j.l.si seru⁹ plurium.in fi.l.talis scriptura.ff. eodẽ.c.scđo requiris.c.inquisitioni.de appel.cũ simi.refert ⁊ sequit᷑ do. And.barba.in.c.j.in.ij.col.de consti.⁊ in.c.tue.de proc.⁊ ibi do.Abb. nu.5.per eundẽ Abb.in.c.ij.numero.3.in.ij.no.vt lite penden.⁊ in.c.literis.in glo.j.de presump.⁊ in.c.series.in.j.nota.de testi.⁊ in.c.ꝑterea. de testi.cog.⁊ in.c.j.vt lite nõ contest.⁊ in.c.preterea.de appel.⁊ adduco Jo.de fan.in.c.nemo.xj.q.j.vbi dicit qđ verbũ accusare large sumptum verificatur tam in causa ciuili ꝙ in causa criminali.tamen Spec. in tit.de accu.§.j.ver.quid si primo.dixit quod si aliquis produxit libellum ⁊ vtitur isto verbo accuso:⁊ non includit quod petat illum puniri criminaliter qđ nihilominus ille puniendus est criminaliter si apparet illum puniendum de crimine ⁊ deliquisse.sed domi.Lud.roma.in.d.l. viro atqz vxore.damnat doctrinam Specu.⁊ Bald.quia vbi in libello est verbum accuso potest accipi ciuiliter vt ibi dicit glo.in.d.l.qui accusare:sed in penis debemus accipere rem in mitiori significato.l.preses. ff.de penis.do.meus tangit in.c.dilecti.de iudi.⁊ in rubri.de accusa.in additioni.⁊ dicit quod doctrina Specu.est vera:quia verba debent intelligi in proprio significato.l.j.§.qui in perpetuũ.ff.si ager.vectig.vel emphi.peta.c.susceptum.de rescrip.libro.vj.cum ergo verbum accuso: proprie denotet causam criminalem:ergo ⁊c.Item in causa ciuili non cadit proprie pena:sed in causa criminali.⁊ vide qđ voluit Fed.in cõsi. xxiij.⁊ adduco Domi.de san.gemi.in.c.j.de dolo ⁊ contu.li.vj.Ego dicerem isto modo qđ aut ex precedentibus ⁊ sequentibus põt apparere an causa sit criminaliter intẽtata aut ciuiliter:⁊ tunc causa illa erit criminalis:aut ciuilis per do.Frid.de senis cõsil.xxiij.aut non potest hoc apparere nec ex precedentibus aut sequentibus.⁊ tunc quicquid dicãt Spec.⁊ do.meus do.Ant.dico quod causa erit ciuilis quia in dubijs maxime penalibus debemus benigniorem partẽ eligere.regula in penis.de reg.iu.lib.vj.ff.de reg.iur.l.semper in dubijs.cum si.⁊ hoc videtur sentire Frideri.in loco preallegato.idem dicemus de verbo actio: quod de suo largo significato adaptat᷑ cause ciuili ⁊ criminali.l.iij.ad fi. ff.de sepul.viola.l.agraria.ff.de termi.mo.do.meus do.Ant.in.d.c.j. in.ij.colum.de consti.⁊ in.d.c.dilecti.in.v.col.⁊ dixit Lud.ro.in.d.l.viro atqz vxore.quod si constituo procuratorem ad agendũ poterit accusare.quia sub verbo actio comprehenditur accusatio.Et conclude qđ proprie verbum accusatio denotat causam criminalem vt per totum titulum.ff.⁊.C.de accu.improprie denotat causam ciuilem vt in rubro ⁊ in nigro.qui ma.accu.pos.⁊ in.d.l.qui accusare.⁊ sic attẽditur materia subiecta.arg.l.si vno.ff.loca.cum simili.verbum actio proprie denotat causam ciuilem.vt insti.de acti.in prin.⁊ quasi per totũ improprie causam criminalem.vt in.d.l.iij.§.fi.ff.de sepul.viola.⁊ in.d.l.agraria.⁊ sic verba intelliguntur ꝭm subiectam materiam per.d.l.si vno.⁊.c.cõstitutus.de relig.do.cum vulg.

7 Accusator ⁊ accusatus si simul cõuersant᷑ presumitur collusio siue preuaricatio inter ipsos.in.c.de his.nu.8.de accu.fo.53.

7 Accusatus degradatus sed inquisitus nõ in.c.inquisitionis.nu.6.de accu.fo.62.

1 Accusatus ab vno si fuit absolutus nõ potest vlterius accusari.in.c.cũ dilecti.nu.15.de.elec.fo.153.

Accusator non repellitur tanquam inhabilis ab accusato quia ipsum in familiaritate approbauit licet paulo ante accusans ipsum expulerit quia presumitur fecisse in fraudem.in.c.nulli episcoporum.nu.2.de accusa.fo.2.

Accusatus eo casu in quo nõ potest suũ accusatorẽ repellere an possit ipse accusans per iudicem ex officio suo repelli.ibi.nu.3.

4 Accusator proprie est quando agitur criminaliter.in.c.cũ in tua.nu.1. de testi.fo.78.

7 Accusatus ab illegitimo accusatore potest ab alio legitimo accusari.in c.cum.p.manconella.nu.4.de accu.fo.54.

7 Accusator potest ante descriptionem ab accu.desistere tñ super hoc vlterius non audietur.in.c.licet in beato.nu.1.4.de accu.fo.56.

Accusatio non potest fieri per literas sed denuntiatio sic.ibi.nu.2.

Accusator si non prosequitur accusationem intra terminum sibi vel a iudice vel ab accusato datum post illum terminum non audiet᷑.ibidẽ. numero.5.

Accusator an ⁊ quando potest desistere ab accusatione sine metu tur-

pilliani.ibi.nu.6.

3 Accusatus de vulnere cum sanguine absoluitur si probatur tantū de vulnere sine sanguine.in.c.examinata.nu.6.de iudi.fo.38.

☞ Corse.doc.excellentissimus.Adde ꝙ accusator non cogitur apponere diem vel horam perpetrati delicti.vt in.l.libellorum.ff.de accu.canonizata.ij.q.viij.Sed quid si reus petit accusatorē cogi exprimere diem cōmissi criminis pro sui defensione.Bar.in.l.is qui reus.ff.de pu.iud.cōcludit quod potest cogi si iudici videbitur per.l.vbicunqꝫ.ff.de interro.actio.⁊.c.cum ioannes eremita.de fi.instru.c.iudicante in.xxx.q.v.idem voluit in.l.libellorum.ff.de accu.⁊ in.l.pantonius.ff.de acquir.hered.⁊ ibi do.Alex.imo.⁊ idem voluit Bar.in.l.ij.§.qđ si ephesi.ff.de eo quod cert.lo.in ver.vlti.hic videtur casus ⁊c.vbi dicit ibi videri casum huius questionis.nam quando omissio loci vel diei aufert reo defensionem cogitur accusator apponere diem vel locum.⁊ dicit illum textum ad hoc non allegasse in.d.l.is qui reus.Joānes de imo.ibi scilicet in.d.l.is qui reus.tenet contrarium per.d.l.libellorum.non obst.l.vbicunqꝫ preallegata.quia debet intelligi in casibus in quibus non reperitur a iure specifice facta prouisio.quia clausula generalis nō refertur ad specificata.l.doli clausula.ff.de verbo.obliga.⁊ facit.l.sanctio legum.ff.de penis.Jo.de ana.in.c.qualiter ⁊ quando.el.ij.in.§.debet igitur ad finem.refert Barto.⁊ Joan.de imo.in.d.l.is qui reus.Salice.in.l.penult.in.ij.col.in ver.quero an dies commissi criminis ⁊c.C.de accu.sequitur opi.Barto.quam doct.communiter sequuntur in dicta.l.libellorum.hanc partem tenet practicus doc.Ang.are.in tractatu suo maleficiorum.in versi.de presenti anno.⁊ ibi Moderniores in additionibus suis.⁊ hec opinio mihi placet tanq̄ iuri ⁊ equitati consona per argumētum optimum ⁊ quasi expressum in dicta.l.ij.quod si ephesi.⁊ licet loquatur de loco validum est argumentum de loco ad tempus.vt leg.⁊ nota.in.l.vinum.ff.si cer.peta.non obst.l.libellorū.quia procedit quando reus nō petit ad sui defensionē diem certificari.vel alio modo.respōdeo quod licet de rigore iuris hoc fieri non debeat vt in.d.l.libellorū.nihilominꝰ de equitate hoc facere debet per.d.§.qđ si ephesi.⁊ vbi in aliquo casu reperitur equitas scripta ⁊ rigor scriptus equitas scripta prefertur rigori scripto:vt legi.⁊ no.in.l.placuit.C.de iudi.⁊ in.c.fina.de transact.sed equitas reperitur scripta in.d.§.quod si ephesi.ergo ⁊c.non obst.quod dicit Joā.de imo.quod clausula generalis ⁊c.quia salua pace licet illa theorica sit vera tamen in casu nostro est quasi casus specifice prouisus per.d.§.quod si ephesi.Subdit tamen Salice.vnū sempiterna memoria dignum ⁊ in practica seruandū in.d.l.penul.se non credere iudicem bene ⁊ iuridice facere.si pꝛius accusatorem ad certiorandum eum compelleret q̄ reus iudicē certiorasset de die ⁊ tempore sue absentie vel de alio simili propter quod intentionem accusatoris vellet elidere et hoc ne quid malignetur circa testes quod voluit euitare.l.libellorum.ff.de accusa.que accusatorem noluit arctare ad ponendum diem vel horam.argu.ff.de eden.l.j.§.editiones.⁊ pro hoc etiam facit quia petēs sibi aliquid impleri ex eius parte debet prius impleuisse.l.iulianꝰ.§.offerri.ff.de actio.emp.cum simi.⁊ hoc dictū Sali.refert Ang.are.⁊ sequitur in dicto versi.de presenti anno.⁊ ibi per Modernio.⁊ in iudicando ⁊ cōsulendo intrepide sequeretur ad excludendū omnem malignitatē.Tū in facti cōtingētia limitabam hoc dictum nisi reus bone fame opinionis ⁊ vite extaret ⁊ nō esset verisimile eum malignari ac calūniari.⁊ mouebatur ex eo quod voluit Bar.in.l.fi.in fi.ff.de here.insti.l.j.C.si seruꝰ ad decu.aspira.⁊ Ludo.ro.in.l.ij.ff.de vsucap.quod si aliquis accusat vnum qui audiuerat dici a persona fide digna qđ ille cōmiserat delictū quod si iste accusator non probat ꝙ non puniatur tanquam calūniator quia habuit iustam causam credulitatis ex autoritate illius persone fide digne.⁊ vide glo.quam alleg.Ludo.in.d.l.ij.in.c.finem litibus.de dolo ⁊ contuma.⁊ ibi Hostien.dicit quod si persona sit valde religiosa ⁊ magne conscientie qđ presumitur pro illa quod non calumnietur.arg.ff.de no.ope.nuntia.l.ij.⁊ sequitur Joan.and.⁊ communiter omnes.licet domi.Cardina.videatur tenere oppositū ex eo quod non apparet de alia causa ex quo succumbit presumptio est contra eū:sed certe secundum Jo.de imo.satis videtur equa opinio Host.quia si alias sit vite religiose ⁊ magne conscientie non debet p̄sumi qđ in hoc fuerit calumniatus.argumen.d.c.secundi.facit tex.not.valde.in.c.nisi essent.de preben.vbi tex.probat quod solennitas extrinseca non presumitur.l.sciendum.ff.de verb.obligatio.tamen hoc est verum nisi actus esset gestus a persona fide digna quia p̄sumitur quod omnes solēnitates interuenerunt.d.c.nisi.⁊ idem si fiat ab alio interueniente presentia persone fide digne:vt est text.⁊ ibi dominus Ant.in.c.dilecti.de arbi.ad hoc allegat Lud.roma.vbi supra.⁊ no.Inno.in.c.j.de cle.peregri.vbi licet aliquis probet quod ipse sit diaconus nō tamē propterea probat se habere alios ordines qui necessario requirūtur anteq̄ sit diaconus.quod est verum dicit Innoc.ibi nisi iste clericus sit factus diaconus a persona maxime autoritatis.quia tunc non est verisimile quod persona illa illum ordinasset ad diaconatum nisi habuisset alios debitos ordines:ita refert ibi Abb.nu.6.ex quo dicto.⁊.d.c.nisi.subdit Ludo.quod canoniste ibi dant sing.limitationē ad dictum Innoc.in.c.ij.de dila.vbi dicit quod si iudex dixit in sentētia pronuntio talem filiumfamil.posse testari quod licet hec sententia possit valere in castrensibus vel quasi:tamen illa sententia est ipso iure nulla:hoc tamen nisi illa persona que dedit illam sententiam sit persona magne autoritatis:quia tunc sententia valebit:sed rescindetur remedio appellationis:quia non est verisimile quod ferret sententiam contra iuris errorem expressum.argumē.text.no.in.d.c.nisi.nam vna persona fide digna dat iustam causam credulitatis.dixit glo.no.in.l.titio fundum.ff.de condi.⁊ demon.⁊ plene Lud.in.d.l.ij.⁊ bonitas vite tollit suspitionem malignitatis.dixit domi.Anto.in.c.postremo.de appella.⁊ succedit loco satisdationis.vt dixit gloss.no.in.l.j.§.j.ff.de ri.nup.quam allegabat Bal.in.c.ij.de iudi.⁊ in.c.iij.de eo qui mit.in pos.causa rei seruan.⁊ facit quod not.Ange.in.l.si a bonefidei.ff.de rei ven.Lap.alleg.cxxvij.Bal.in.c.cum contingat.de rescrip.⁊ in.c.veniens.el.ij.de testi.glo.in.c.expedit.xij.q.j.tex.in d.c.ij.ff.de noui ope.nunti.⁊ in.c.in nostra.de procu.facit text.in.c.sicut olim.de accu.licet Bal.aliter voluerit in.c.iurauit.de proba.⁊ in.c.j.vt lite penden.⁊ hec fecerūt profecto iudicem variare ⁊ puto hanc limitationem de iure fore veram ⁊ hoc posui vt posteris materiam aliquid dicendi darem.

7 Accusatus si quam exceptionē habet cōtra accusatorem debet illā opponere ante contestationem litis alias secus nisi de nouo venerit in sui notitiam.in.c.j.nu.3.de accu.fo.51.

Accusator non debet esse criminosus nec male fame nec inimicus.ibi.numero.4.

Accusator criminosus repellitur de iure canonico ab accusando quando prosequitur vindictam publicam secus si propriam quia tunc quilibet criminosus admittitur.ibi.nu.5.6.

Accusator quando repellitur tanq̄ indignus absoluitur accusatus ab obseruatione iudicij.ibi.nu.12.fo.5.⁊.2.

Accusatus non tenetur cōparere ad instantiam illegitimi accusatoris.ibi.nu.13.

Accusator si post inchoatam accusationem efficiatur illegitimus nō repellitur a iudicio.ibi.nu.15.

Accusatus si post inchoatā accusationem inceperit habere aliqđ priuilegium potest illo vti vt a tali accusatione excusetur.ibi.

7 Accusatio debet fieri ab illis quorum interest alias esset nulla.in.c.illa prepositorum.nu.1.5.de accu.fo.52.

7 Accusari an poterit per procuratorem prouocatus ad iniuriam ⁊ an ligetur statuto faciente mētionem de percutiente.in.c.j.nu.2.de iniu.fol.102.⁊ vide.in nu.4.

3 Accusatus non potest regulariter suū accusatorem accusare pendente accusatione contra ipsum.in.c.ij.nu.31.de ord.cog.fo.146.

7 Accusans criminosum sed potius ex odio q̄ ex zelo peccat:alias secꝰ.in.c.accusasti.nu.1.de accu.fo.154.

1 Accusatus de percussione cū sanguine absoluit̄ si testes ꝓbant percussionem sine sanguine.in.c.dudum.el.ij.nu.37.de elec.fol.178.

7 Accusans aliquē calūniose debet ex officio iudicis puniri ⁊ iudex non puniens est redargutione dignus.in.c.j.nu.1.2.de calum.fo.68.

4 Accusare volenti de falso pōt statui terminus perēptorius quo elapso non potest accusare.in.c.accepimus.nu.3.de fi.instr.fo.100.

5 Accusatio nō potest fieri ab existente in peccato mortali nisi accusans prosequatur iniuriam propriam.in.c.a nobis.nu.10.de excep.fo.3.

3 Accusator si cessauerit ab accus.potest iudex ex suo officio inquirere.in c.constitutus.nu.2.de appel.fo.114.

7 Accusari nō dꝫ quis a pluribꝰ vindictam publicā prosequētibus:sed ipsorū vindictam sic.in.c.si quis episcopus.nu.2.de accu.fo.52.

4 Accusatio qñqꝫ ponitur pro actione.in.c.series.nu.1.de testib.fol.58.

7 Accusator si desistat ab accu.potest iudex ex officio prosequi ⁊ inquirere.in.c.qualiter ⁊ quando.el.ij.nu.22.de accu.fo.66.

Accusatus de aliquo crimine vel denuntiatus non potest interim promoueri neqꝫ ad seculares vel ecclesiasticas dignitates.in.c.omnipotēs.nu.1.⁊.2.de accu.fo.52.

Accusatus pendente accu.non priuatur iuribus vel dignitatibus suis licet de nouo interim non possit acquirere.ibi.nu.3.

7 Accusans matrimoniū propter questū repellitur.in.c.significante.nu.1.qui matri.accu.pos.fo.44.

Accusatio ob turpem causam facta non debet admitti.ibi.nu.4.

7 Repellitur ab accusatione matrimonij qui denūtiationis tempore tacuit nisi denuntiationem probabiliter ignorauerit vel iuret de nouo didicisse:⁊ quod malitiose non accusat.in.c.fi.nu.1.qui matrimo.acc.pos.folio.44.

Ab accusatione repulsus an ad denuntiationem admittatur.ibidem.nu.8.⁊.10.

Accusator ⁊ testis qui loquuntur de auditu an sint audiēdi.ibi.nu.10.

7 Accusatio ⁊ testimonium in matrimoniali causa fieri debēt personaliter ⁊ non per literas.in.c.a nobis.nu.1.⁊.3.qui matri.accusa.possunt.folio.43.

4 Accusatus de crimine in causa ciuili admittitur in testem.in.c.fi.nu.3.de testi.fo.89.

Accusatus de crimine admittitur in testem in exceptis criminibus.ibi.numero.4.

Accusatus de crimine si appellauit an admittatur in testem.ibi.nu.5.

2 Aduocatus ⁊ similes persone possunt esse testes cõtra suũ clientulum quia cessat ratione suspitionis.in.c.ij.nu.12.de arbi.fo.168.

7 **Adulterium** etiam cõmittitur cũ spõsa de presenti nõdum cognita ⁊ quid de spõsa de futuro.in c.discretionem.nu.4.de eo qui cog.consan.fo.30.

6 Adulterium carnale ⁊ spirituale an compensetur.in.c. mulier que.nu.5.de conuer.coniu.fo.172.

7 Adulterium solũ an habilitet aliquem ad cõtrahendũ matrimoniuz.in.c.significauit.nu.3.de eo qui du.in ma.fo.22.

3 Adulterij cognitio vtrum ⁊ quo casu potest pertinere ad vtrunqz forũ.in.c.cum sit generale.nu.23.de foro compe.fo.67.

6 Adulterium inducit separationem matrimonij quo ad torum nõ quo ad vinculum.in.c.gaudemus.nu.1.de conuer.coniu.fo.171.

Adulterium an possit cognosci coram iudice ecclesiastico si agatur criminaliter.ibi.nu.6.

Adulterium est causa qđ vir lucretur dotem ⁊ quod vxor donationem propter nuptias.quid autem si sunt liberi.ibi.nu.7.

7 Adulterium committit etiam coniugatus cum soluta.in.c.trãsmisse.nu.5.de eo qui cog.consan.fo.29.

7 Adulterium quomodo potest esse notorium.in.c.significasti.nu.4.de diuor.fo.45.

Adulterio non separatur matrimonium sed tãtum priuatur eius executione.ibi.nu.5.

Adulterio an excusetur vxor si a marito fuit causatum.ibi.nu.6.

Adulteriũ mariti etiã non notorium an vxor possit obijcere.ibi.nu.9.

6 Adulterium priuat adulterium iure coniugali.in.c.cõstitutus.nu.34.⁊.8.de conuer.coniug.fo.169.⁊.170.

7 Adulterium probatur ex sola deprehensione absqz eo qđ fuerint visi coire.in.c.fi.nu.2.de adul.⁊ stu.fol.105.

7 Adulterium an ⁊ in quibus dicatur esse de atrocioribus criminibus.in.c.accepimus.nu.4.de purga.cano.fo.150.

6 Adulteria cõmissa per cõiuges mutua compensatione tolluntur.in.c.constitutus.nu.9.de conuer.coniug.fo.170.

2 Adulteriũ respectu laicorũ est cognoscibile tam per iudicẽ secularẽ quã ecclesiasticum ⁊ est locus preuentioni.in.c.j.nu.3.de offi.ord.fo.107.

7 Adulteriũ post viri mortẽ an possit obijci per heredes mariti vxori dotem repetenti.in.c.plerũqz.nu.7.de do.inter vi.⁊ vxo.fo.48.

Adulterium post mortẽ vxoris an possit obijci per maritum heredibꝰ vxoris dotem repetentibus.ibi.

7 Adulterium ⁊ heresis seu carnalis ⁊ spiritualis fornicatio an idẽ operentur quo ad separationem coniugum.in.c.de illa.num.24.de diuor.folio.46.

7 Adulterium nõ cõmittit mulier probabiliter presumens se solutam si alteri nubat.in.c.fraternitatis.nu.10.de frigi.⁊ male.fo.35.

4 Adulterium toties cõmittitur quoties reiteratur copula.in.c.sicut nobis.nu.3.de testi.fo.44.

7 Adulterium non est grauius crimẽ ꝙ incestus.in.c.veniens.el.j.nu.5.de eo qui cog.consan.vxo.sue.fo.29.

☞ Corse.Et vide eundem Abb.in.c.at si clerici.in.§.de adulterijs.nume.ij.⁊.vij.folio.xiij.versic.opponitur.sed videtur obst.tex.xxxij.q.vij.c.qđ in omnibus.glo.in.d.§.de adulterijs.fol.doc.ibi dicunt ⁊ ibi Abbas.post glo.⁊ Archi.in prealleg.c.quid in omnibus.quod quãtum ad criminis quantitatem non est maius alijs vt in.d.c.adulterij malũ.quãtũ vero ad criminis communitatem ⁊ frequẽtationem est maius alijs.qr cõmunius ⁊ frequentius cõmittitur illud ꝙ alia:quãtũ vero ad pene impositionẽ potest dici ita graue sicut alia:quia pro isto sicut pro alijs magnis imponitur pena mortis.Leuiti.xx.c.Deute.xxij.c.l.ꝙuis.C.de adul.⁊ fuit hoc Lau.in prealleg.c.qđ in omnibus.⁊ Jo.an.in.d.§.de adulterijs.sed certe hec solutio ẜm Abba.ibi non procedit maxime de iure canonico:quia pro adulterio non fit degradatio actualis.⁊ tñ pro quibusdã alijs sic.Item de iure ciuili in quibusdam delictis mors acerbissima indicitur vt in paricidijs ⁊ assassinis.⁊ tñ non sic in adulterio.Vincen.dixit in.d.§.de adulterijs.quã doc.sequuntur quod quantum ad delicti extensionem adulterium est de grauioribus.quia nõ solum delinquit in se:sed in plures qui tale delictũ committũt.quia duorum anime polluũtur qđ non placet ibi Abb.quia in delicto incestus ⁊ cũ exceditur cõtra naturã duorum anime polluũtur ⁊ tamẽ illa sunt valde maiora.per.d.c.adulterij malum.⁊ subdit precedẽtem solutionẽ esse tenẽdam.Ego adduco si.tex.in.l.codicillis.§.instituto filio.in ver.sed ⁊ alia mihi deteriora facit.ff.de leg.ij.vbi probatur quod vir reputat adulterium grauius occisione filij.ita allegat illum text.Ja.de are.vt refert Bald.in.l.athletas.§.calũniator.ff.de his qui no.infa.⁊ in.c.penul.de consue.⁊ tex.in.l.j.C.qui accu.non pos.loquitur de criminibꝰ grauioribus.⁊ glo.ibi ponit exemplum in adulterio.⁊ facit tex.in.l.fi.in.§.idẽ autem.in ver.aut aliquid grauius admisisse.ff.de publica.vbi lex reputat adulterium esse graue crimen.facit text.in.l.patri.⁊ in.l.qđ ait.ff.ad legem iuliam de adulte.vbi licet patri occidere filiam propter adulterium.ideo dixit Bald.in.l.fina.C.si contra ius vel vtilitatem publicam.⁊ in.l.j.ff.de constitu.princi.quod licet princeps possit statuere quod bannitus possit impune occidi vel furtum contra eum fieri tamen non potest statuere quod mulier bãnita possit impune adulterari.⁊ sic adulterium videt̃ graue ⁊ enorme crimen:⁊ q̃ sunt pene adulterij ⁊ quot vide domi.Abb.in consilio.iiij.circa primam ⁊ secundam col.vnde post dominũ meum in dicto.§.de adulterijs.distinguo sic:qđ aut consyderamus legez Mosaicam:⁊ tũc adulteriũ est morte dignũ:aut consyderamus legem ciuilem:⁊ eodem modo imponitur pena gladij.vt dicta.l.quamuis.intelligẽdo prout ibi dicunt doctores.est enim adulterium publicum crimen.l.j.ff.de publi.iudic.⁊ in.l.j.C.de adulte.ergo stat conclusio quod adulterium cõnumeratur inter grauiora crimina essentialiter ⁊ formaliter.sed accidens videtur esse maius omnibus alijs:quia magis frequentatur licet in se crimen incestus aut contra naturam sint grauiora:nõ tamen ita sunt frequentata sicut adulterium.aut consyderamus legẽ canonicam ⁊ licet canon permittat dispensare per episcopum istud fuit de benignitate canonis.vt in.d.§.de adulte.⁊ ideo Bal.ibi dixit quod in vitio carnis mitius est agendum quia motus ad actum est de iure naturali.vt not.in.l.j.§.ius naturale.ff.de iustitia ⁊ iure.Et qua pena puniatur adulter seu adultera de iure canonico:vide nota.in.c.tue.de procura.⁊ in.c.gaudemus.de diuor.⁊ dic quod pena canonica est separatio quo ad totum ⁊ dotis perditio quãdo agitur ciuiliter:quia pena legalis non habet locum de iure canonico.vt no.vtrobiqz scilicet in dicto.c.tue.⁊ dicto.c.gaudemus.Itẽ vxor lucratur donationem propter nup.ex adulte.mariti.vt no.Abb.in dicto.c.gaudemus.nume.17.⁊ facit.c.plerunqz.de dote post diuortium restit.in.d.c.gaudemus.non imponitur aliqua pena mulieri:sed prouidetur vt mulier collocetur in claustro:vt honeste viuat.secũdum Pet.⁊ Abb.antiquum.vnde dicunt quod inuita non potest collocari in claustro in casu illius capituli.sed quãdo ageretur criminaliter coram iudice seculari:tunc inuita detrudetur per Anto.sed hodie.C.de adulte.vnde ponderant verbum collocare.non enim dicit detrudere.⁊ sic fit collatio ad penitentiam peragendam ⁊ nõ principaliter ad penã.⁊ sic vt precidatur materia delinquendi debet collocari in aliquo monasterio nõ solũ propter penitentiam sed vt honeste viuat.pro hoc bo.tex.qui hoc probat in.c.de benedicto.xxxij.q.j.in fi.ita concludit Abb.in.d.c.gaudemus.vbi supra.respectu vero clerici qua pena puniatur si committat adulterium:vide doc.in.d.§.de adulte.⁊ ibi Abb.dicit qđ pro adulterio non fit degradatio actualis.sed deponitur.vt.lxxxj.dist.presbyter.⁊ voluit Jo.an.in.c.frustra.de reg.iu.lib.vj.in mercu.⁊ vide ad predicta do.Abb.in.c.cum sit generale.nu.23.ver.item ⁊ glos.enumerat crimen adulterij.

Adulterij deprehẽsio sola an sufficiat ad puniendũ deprehensum.in.c.ex literarum.nu.4.de eo qui du.in matri.fo.23.

7 Adulterium solum non impedit matrimonium contrahendum cum muliere prima vxore viuente cognita nisi machinata fuerit in mortẽ cõiugis vel sibi data fuerit fides de ea ducenda.in.c.super.nu.2.de eo qui du.in matri.fo.23.

5 Adulterium est de foro ecclesiastico non solum quando agitur ad separationem tori sed etiam quando agitur ad vindictam.in.c.cõsuluit.el.j.nu.1.de appel.fo.99.

6 Adulteria cõiugum mutua compensatione tolluntur:quomodo intelligatur.in.c.veniens.nu.7.de conuer.coniu.fo.170.

7 Adulterium committere alicui non licet etiam propter famẽ:querere enim debet victum alio modo.in.c.ex literis.nu.78.de diuor.fo.45.

3 Adulterium non dicitur maius delictũ alijs nisi propter eius frequentiam.in.c.at si clerici.§.de adulte.nu.3.de iudi.fol.16.

7 Adulteram vel adulterum non est licitum occidere de iure canoni.in.c.si vero.el.j.nu.10.de senten.excom.fo.174.

7 Adulter compelli potest per ecclesiam ad abiurandum adulteram et quod ad cõiugem redeat.in.c.cum habeat.nu.2.de eo qui duxit in matri.fol.23.

Adulterium est misti fori ⁊ iudex ecclesiasticus ratione peccati se de eo impedire potest etiam si non agatur ad separationem tori.ibi.

7 Adultera quod etiam absoluitur ab excõmunicatione debet abiurare adulterum.i.ad eum non velle vlterius redire.in.c.intelleximus.nu.2.de adul.⁊ stu.fo.105.

Adulterium manifestum dicitur duobus modis.primo si mulier adhesit publice alicui concubinario:secũdo si habet filiũ cum alieno marito vel si palam admittebat viros causa adulterandi.ibi.nu.6.

5 Adultera non sequitur quod vna sit si vnus de adulterio cum ipsa commisso fuit condemnatus.in.c.quamuis.numero.23.et.24.de re iudica.folio.83.

6 Adulter vel adultera per ius qđ habet in altero quo ad mutuam seruitutem.in.c.j.nu.5.de conuer.coniu.fo.165.

2 Adulterij pena hodie non est pena mortis.in.c.tue.nu.6.de procura.folio.142.

Adulter qui in vna nocte pluries cõmisit adulteriũ an puniat̃ pro qualibet vice.in.c.j.nu.3.de penis.fo.153.

7 Adulter excõmunicari potest ⁊ vt ad vxorem redeat compelli.in.c.significasti.nu.2.de eo qui du.in matr.fo.24.

3 **Affectus** an puniatur non subsecuto effectu.in.c.j.nu.12.⁊.13.de eo qui mit.in pos.cau.rei ser.fol.2.⁊.12.

Corse.

Ant.but.in repertorio suo dicentem pro ⁊ approbãtem opinio. Guil. de cug.⁊ allegat.l.cum hi.in prin.coniuncta glo.ff.de transac.sed glos. ibi non declarat de libello et app.

2 Alimenta dum petentur non requiritur litis contestatio. in.c.iudicis officium.nu.10.de offi.iudi.fo.124.

7 Alimenta prestita alicui siue sit affinis siue non an et quando repetantur.in.c.vnico.nu.3.de infan.⁊ lan.expo.fo.96.

7 Alimenta filijs etiam spurijs per parẽtes debentur de iure canonico, secus de iure ciuili.in.c.tanta.nu.13.qui fil.sint legi.fo.39.

2 **Aliud** an sit esse talem vel haberi pro tali.Ant.in.c.nuper.nume.5.de biga.fo.61.

Et vide in.c.fi.in.iiij.no.eo.tit.

Aliud est si dicatur mandamus prouideri de ecclesia vel in ecclesia. in c.pisanis.nu.11.de resti.spo.fo.193.

6 **Altare** si fuerit execratū non sequitur necessario execratio ecclesie nec cõtra.in.c.j.no.1.de cõse.eccle.vel alta.fo.206.

Altare qñ cõsecratur ponunt̃ quedã reliquie in illo lapide qui ponitur supra altare deficiẽtib⁹ aũt reliquijs nõ dz poni eucharistia.ibi.nu.2.

Altare tam stabile q̃ viaticū quib⁹ modis execretur.ibi.nu.3.fo.217.

7 Altare viaticū non est causa qd quis possit celebrare in loco non consecrato nisi habeat ex priuilegio.in.c.in his.nu.1.de priui.fo.145.

Altari viatico nõ ẽ licitū vti nisi cū licẽtia pape vel diocesani. ibi.nu.3.

6 Altare viaticum quod fit ex ligno in quo est ille paruus lapis an execretur si lapis ille remoueatur a ligno.in.c.ligneis.nu.2. de consecr.eccle.vel alta.fo.208.

1 **Alternatiua** aliquando importat ordinem ⁊ aliquãdo stat in sui natura.c. cuz dilectus.nume.16. de consue.fo.19.

1 Alternatiua verificatur in aduentu vnius partis si est affirmatiue concepta si vero negatiue tunc requiritur neutrum esse.in.c. inter ceteras. nu.2.de rescrip.fo.46.

7 Alternatiue qñ aliquid faciendum est cui datur optio.c. per vestras. nu.14.de dona.inter vi.⁊ vxo.fo.49.

6 Alternatiue qñ debentur due res vna perempta alia remanet in obligatione.in.c.cum dilecte.nu.10.de emp.⁊ vendi.fo.83.

5 Alternatiua non inducit certitudinem quãdo certum est qd in vno casu non potest verificari.in.c.ij.nu.11.de appel.fo.87.

1 Alternatiua per quas dictiones inducitur.in.c.inter ceteras.nu.4.de rescrip.fo.46.

☞ Corsetus. Allodiū est res libera alicuius ex qua tamẽ prestatum tributum.glos.Guil.de cug.⁊ Bar.in.l.si fami.hercis.in gl.fi. ibi quid si vni per diuisionem iudicis assignetur totū allodium.C.fami.hercisc.Ego adduco Bal.in.c.j.in tit.de allodijs.in princ.vbi dicit qd allodium est id qd est propriū alicuius ⁊ a nemine alio recognoscit nisi a deo. ⁊ de allodio tãgitur.ff.de reli.⁊ sum.fu.l.at si quis.§.interdum.et.C.de inge. ma.l.penulti.⁊ allodium allodij dicitur hereditas quam vẽdere vel donare possum ⁊ est mea propria ẜm Hug. cum nomen hereditas large ponatur pro omni iurisdictione.

6 **Ambasiatores** quib⁹ est ꝑmissum ducere tot eqtaturas possunt vnū famulū pedestrẽ ducere inter duas equitaturas.in.c.in singulis.nu.1.de sta.mona.fo.182.

6 Ambasiatores debent eligi beneuoli illi cui mittuntur.in rubri.nu.3. de vi.et hone.cleri.fo.2.

6 Ambasiatoribus si quid donatum est an cedat lucro ipsorum vel illorum qui eos miserunt.in.c.postulastis.numero.4.et.5. de concessione preben.fo.63.

☞ Corsetus. Adde qd si ambasiatores procurauerūt sibi ambasiatam et aliquis fortuitus casus eis aduenerit.puta quia in itinere fuit disrobatus qd cõmunitas non tenetur sibi reficere dãna ex quo ꝓcurauit ambasiatam imputatur eis:secus si motu ꝓprio mittẽtium missi fuerint: ita cõcludit Bar.in.l.inter causas.§.non omnia.ff.mãda. et in.l.si seruus.§.qd vero.ff.de fur.facit simile qd voluit Spe.in tit.de iudi.§.j. in versi.illud autem queritur.quem refert do.Ant.in.c.significanti.de pigno.vbi dicit qd si nūtius fuit captus in itinere qd dñs mittens non tenetur eum redimere si volūtarie se ingessit ⁊ subdit idem iui ad seruiendum alicui cum armis ⁊ equis in exercitu ⁊ perdidi arma ⁊ equos qd si data opera ⁊ non requisitus accessi non tenetur dñs mihi reficere damnum.⁊ adduco qd voluit Fride.de se.in cõsi.refert do.Ant.in.c. ꝓposuisti,de foro compe.de eo qui ꝓcurauit a superiore,et hoc ideo vt non visitaretur qd nihilominus poterit visitari ⁊ adduco qd voluit Jo.de imo.post alios.in.c.de cetero.de cle.non resi.vbi dicit qd ille qui procurat se mitti pro negotijs sui prelati non habetur pro rescindẽte.allegat. l.⁊ qui data opera.ff.qui.ex cau.ma.faciat glo.in.l.videamus.ff.de nego.gest.⁊ qd habetur in.c.pastoralis.§.fi.de offi.deleg. ⁊ adduco Hostien.in.c.cum clamor.de testi. qd ꝓmotor inquisitionis qui sponte se obtulit non potest post publicatum processum producere testes secus si se non obtulisset.facit qd voluit do.Ant.in.c.olim.de iniur.vbi dicit quod inquisitio que emanauit ad instantiam petentis debet agitari lite contestata.alʼs non contestatur lis.c.qm̃ frequẽter.§. sunt autem. vt lit.non contest.⁊ adduco do.Domi.de sanc.Gemi.in.c.ij.vt lit.pẽden. vbi dicit qd si translatio beneficij fuit maliciose procurata tunc habet locum tex.in.d.c.ij.⁊ qd ibi dicit Archid.ita dicit in ver.quid si alter litigantium.⁊ adduco do.meum do.Anto.in.c.fi. de fo.cõpet.in.xxxvj. col.vbi dicit qd ille tex.⁊ in.l.ij.§.legatis.ff.de iudi. limitantur vt non habeant locum quãdo legati procurant ibi procurationem dari. vide quod leg.⁊ no.in.l.vniuersi.C.de leg.lib.x.adde Bar.in.l.j.§. cū quis. ff.de questi.vbi inimicitia procurata ⁊ captata in fraudem nõ prodest nec repellit quem a testimonio ⁊ vide quod no.in.c.j.⁊.ij.de testi.⁊ per Bar.in.l.post legatum.§.is vero.ff.de his quib.vt indig. ⁊ in.l.vxori. §.j.ff.de furt.argu.l.que omnia.ff.de procu.⁊ fama procurata nã probat.l.si mulier.§.si miles.ff.de adulte.⁊ adduco Fride.de sen.cõsi.cxcj.⁊ do.Anto.Jo.de imo.⁊ Abb.in.c.veniens.de iureiur.⁊ Jo.and. in regula in malis.de regu.iur.lib.vj.in mer.vbi dicunt qd si filiusfamilias existens in studio iurat non exire ciuitatẽ sine licẽtia creditoris poterit exire patre eū reuocante quia intelligitur iuramento exceptum ius patris ⁊ superioris nisi in fraudem ꝓcurauerit se reuocari.arg.c. pastoralis.de offi.deleg.⁊.l.qui data opera.ff.ex quib.cau.ma.⁊ adduco Host. quem refert ibi domi.in.c.legitima.de app.lib.vj.in.j.col.in verb. quero que sit legitima causa.vbi dixit qd legitima causa recusationis iudicis est quando iudex procurauit causam sibi cõmitti.ar.ff. de procura. que omnia.⁊ de iurisd.om.iud.l.pretor.⁊ de offi.deleg. suspitionis.⁊c. ne quis in sua causa.l.vnica.

2 **Ambitio** ex quibus presumatur. Anto. in.c.licet.nu.12, de transla.prela.fo.20.

6 **Amicitia** iudicatur ad similitudinem propinquitatis.in.c. requisisti.nu.24.de testa.fo.123.

Amicus relictus ad aliquid agendum sub nomine dignitatis mortuo illo amico nõ transit in successorem in dignitate quia videtur habitus respectus ad personam.ibidem.

7 Amicitia debet tantum causare honestos effectus ⁊ non qd pro amico grauius turpia.in.c.repellantur.nu.3.de accu.fo.54.

3 Amicitia quo casu est causa recusandi iudicem tanq̃ suspectum. in.c. accedens.el.ij.nu.8.vt lite non contest.fo.112.

4 Amicitia carnalis et non charitatiua detrahit a fide testis.in cap.quoties.nu.5.de testi.fo.38.

7 Amicus potest impetrare literas ad beneficia pro amico sine speciali mandato.in.c.dura sepe.nu.8.de cri.fal.fo.118.

2 Amicus an admittatur ad agendum pro amico sine mandato prestita cautione rati.in.c.coram.nu.6.de offi.deleg.fo.98.

7 Amicus de nouo reconciliatus non est idoneus testis.in.c.cum oporteat.nu.4.de accusa.fo.61.

Amicitia si superueniat post accusationem non cõualidat ipsam. ibidem.nume.6.

2 Amicus an admittatur ad agendum pro amico sine mandato prestita cautione de rato.in.c.cum sacerdotis.nu.4.de postu.fo.139.

7 Amor illicitus non tollit liberum consensum. in.c.veniens. el.j.nu.2. de sponsa.fo.6.

Amico si est factum relictum sub nomine dignitatis censetur factū intuitu persone.in.c.requisisti.nu.4.⁊.25.de testa.fo.123.

☞ Corsetus. Adde dñm meū do.And.barba.in repeti.c.raynaldus.eodem titu.vbi accumulat plura de amicitia.lxj.distin.in versicu. vndecimo.limita nisi esset magnus amicus testatoris.⁊ vide Bal.in.l.si iure. C.de testa.manu.gl.⁊ docto.in.l.cum alienam.C.de leg.⁊ Bar.in.l.titia.ff.de verb.obli.⁊ in.l.heres meus.in.§.fi.ff.de condi.⁊ demon. ⁊ gl. in.l.ij.C.in quibus cau.colo.cen.lib.xj.⁊ quod not.in.l.tutori.C. de nego.gest.in glos.in.l.j.§.cum patronus.ff.de offi.prefec. vrb.in.l.liberi. C.de inoffi.testa.Cy.⁊ Bal.in.l.si quis testibus.C. de testi.Bal. in repetitio.l.data opera.C.qui accusa.non pos.⁊ in.l.imperialem.v.col.in prin.de prohi.alie.feu.per Fride.in vsi.feudo.⁊ de teste amico an probet per Barto. et Bal.in.l.admonendi.ff. de iureiuran. vbi dicunt qd testis multum amicus non facit semiplenam probationem ⁊ quod voluit Bal.in.c.j.de testi.⁊ idem Bal.in.c.cum nuntius.eodem tit.quod magnus amicus repellitur a testimonio.⁊ qd voluit Pet. Cy.Bal.et Salic.in.l.eos.C.de testi.Jaco.but.in.l.iij.in princip.ff.eodem.glo. et Ange.in.c.cogitandum.in auten.de monach.gl.iij.questio.v. in summa.et in.l.sciendum.ff.de vsur.⁊ per scribentes.in.c.quoties.de testi. ⁊ in.c.mulieres.de iudi.lib.xj.tex.in.c.petrus.de homi. vbi equiparãtur amici ⁊ affines.tex.in.l.ij.§.j.in versi.si qui sunt alij.ff.ex quibus causis in pos.eatur.tex.in.c.nisi specialis.ff.de offi.lega. vbi princeps propter amicitiam remittit penam.⁊ gloss.ibi voluit qd iudex potest remittere penam delinquenti propter specialem amicitiam.⁊ illam allegauit pro singulari Ludo.roma.in.l.si vero.de viro.ff.solu.matri. ⁊ vide Joan. de ana.in.c.penul.de iudi.in princ in versi.nota decisiõem ex qua colligi potest ⁊c.⁊ vide quod habetur in.l.late.§. si quis amicos.ff. de verbo. signifi.et in.l.quod sepe.§.si quis amico.ff.de contrahen.empt. et vide glo.in.l.testamento.ff.de fideicom.lib.⁊ vide Jo.de ana.in.c.cū oporteat.de accusa.qd amicitia non repellitur nisi per accidens. ex amicitia enim vnius sequitur odiuz alterius.⁊ ibi dicit q̄ amicus omnino non repellitur imo admittitur sed relinquitur arbitrio iudicis quanta fides sit adhibenda.vide bo.tex.in.d.l.sciendum.ff.de vsu, vbi est casus expressus

Appel-

6 Appellationem non tenetur pars admittere siue recipere in preiudicium sui iuris.in.c.venerabili.nu.3.de censi.fo.205.

7 Appellatio ab interlocutoria requirit expressionem cause: appellatio vero a diffinitiua secus ⁊ que sit ratio differentie.in.c. significantibus. nu.3.de no.ope.nun.fo.137.

4 Appellatio non suspendit obligationem pure quesitam.in capi.breui sciscitatus.nu.1.de iureiuran.fo.139.

3 Appellatur ab omni grauamine de iure cano.secus de iure ciuili.in.c. venerabilis.nu.7.de iudi.fo.44.

Appellatione deserta perit iurisdictio iudicis dati.ibi.nu.8.

Appellari non potest a pena iuris,sed bene a snia iudicis declarantis illū incidisse in penam iuris.in.c.peruenit.el.j.nu.6.de appel.fo.99.

Appellatio an impediat denuntiationem excōicationis.ibi.nu.8.

5 Appellatio potest interponi per alia verba ꝙ appello. puta si dixerit submitto me ꝓtectioni talis dūmodo seruentur illa que requirūtur in appellatione.in.c.ad audientiam.nu.1.3.5.⁊.6.de appel.fo.105.

3 Appellatio ⁊ prouocatio an idem sint.in.c.si.numero.1. de sequestra. poss.et fruc.fo.223.

Appellans si succubuerit tenetur restituere ipsam rem cum fructibus perceptis a tempore litis mote.ibi.nu.5.

Appellatio non extinguit sententiam,sed suspendit eam non tamē ad omnes effectus.ibi.nu.6.

5 Appellans si in termino sibi prefixo nō ꝓsequitur appellationē iudex a quo reassumit iurisdictionē.in.c.reprehēsibilis.nu.1.de app.fo.103.

Appellans si neglexerit prosequi appellationē ⁊ ipse appellatus prosequetur condemnatur in expensis ipsi prosequenti ⁊ quis iudex facit istam condemnationem.ibi.nu.10.et.14.

Appellari non potest contra statuta ecclesiastica nec a pena imponenda secundum aliquam regulam vel statuta.ibi.nu.9.

Appellās dꝫ itra terminū facere fidē de p̄ntatione al's iudex a q̄ mādabit executiōi sniaꝫ quā tulit credēs appellationē esse desertā.ibi.nu.11.

Appellās q̄ lꝫ īpetrauerit iudicib⁹ tñ ī termio nō se p̄ntauit an nihilominus possit corā iudicib⁹ impetratis appellationē ꝓsequi.ibi.nu.15.

Appellatione deserta potest iudex a quo executioni mandare sententiam suam absqꝫ alia citatione.ibi.nu.14.

7 Appellans ab excommunicatione debet exprimere causam grauaminis.in.c.sacro.nu.5.de sen.excom.fo.179.

Appellatio ab excommunicatione ad quid prosit.ibi.nu.18.

3 Appellatio a subrogato in locum recusati coram quo ventilabitur.in c.si quis contra.nu.20.de fo.compe.fo.52.

Appellatio a delegato dabit ad appellantem.ibi.nu.21.

Appellari quo casu licet tertio.ibi.nu.22.

Appellatio facta delegato epi vtrum possit coram eius vicario ventilari.ibi.nume.15.

Appellari non potest a sententia vicarij ad eius epm.ibi.nu.26.31.

5 Appellatione deserta ex negligētia partis iudex aliquo casu potest ex suo officio inquirere de meritis propter que fuerat appellatum et hoc qñ iudicis officium exuberat,secus si concerneret merum commodum priuatum.in.c.constitutus.nu.1.⁊.3.de appel.fo.114.

4 Appellatur ad papam a superiore non recognoscente superiorem. in c.j.nu.6.de proba.fo.2.

2 Appellari quo casu non possit ad papam omisso medio.in.c. cū te cōsulente.nu.1.de offi.deleg.fo.81.

7 Appellari an possit statim viua voce ab interlocutoria.in.c. ad dissoluendum.nu.2.de despon.impub.fo.15.

7 Appellare non possunt manifesti criminosi qñ scꝫ appellatio est friuola.in.c.quam perniciosum.nu.2.de vsu.fo.113.

5 Appellatio friuola non admittitur.in.c.inter monasterium.nu.15.de re iudi.fo.74.

1 Appellatio iudicialis suspēdit iurisdictionē iudicis,sed appellatio extraiudicialis nō parit istū effectū.ī.c.q2 ꝓpter.§.illud.nu.4.de elec.f.163.

3 Appellatione pendente vel intra tempus datum ad appellandum nil innouatur etiam si talis sit sententia que trahat secum executionem.in c.laudabilem.nu.6.vt lite penden.fo.217.

☞ Corsetus. Adde qd appellatione pendente nihil debet innouari vt in rubro ⁊ nigro.ff.nil no.appella.pendente.c.appellatione.ij.q.vj.c.non solū.de app.libr.vj. Limita primo hāc regulā non habere locū qñ appellās est p̄sona suspecta vel fructus dilapidat siue res sit mobilis siue immobilis fructus sequestrant.l.ab executiōe.C.quo.app. non rescin. istud voluit gl.in.d.c.appellatiōe.⁊ voluit Bal.in.c.j.§.sancim⁹.in fi. quo tēp.mi.inuest.pete.dꝫ dilapidare d2 ſm Bal.ibi si ꝯsumit in suos vsus ꝯuertēdo maxime ꝓdigaliter viuēdo.⁊ refert Arch.vj.q.ij.c. que res. Limita scdo p̄dictā regulā nō habere locū qñ appellatio est expsse iuri ꝯria.vt no.in.c.pastoralis.in noua.de off.dele.ita refert Bal.in.d. c.j.§.sancimus. Limita tertio nisi appellatio esset friuola.vt in.c.cū appellationib⁹ friuolis.de app.lib.vj. Limita quarto regulā esse veram quo ad ptes sec⁹ quo ad tertiū.ista est gl.celebris.in.l.creditor.in prin. in verbo pone.ff.mā.quā alleg.Bal.in.l.si quis filio.ff.de iniusto rup. testa.facit tex.⁊ qd voluit ibi domi.in.c.romana.§.in alium, de appel, lib.vj.⁊ tex.sing.in.c.sup eo.ff.de offi.deleg.ſm do.Anto.in.c.vt debitus.de appel.⁊ vide q̄ plene dixit.d.meus do.Barba.in.d.c. super eo. hoc voluit ibidē Domi.de san.gemi.expresse in.c.nō solū.sup gl.si.eo. tit.⁊ lib.licet nō alleget gl.in.d.l.creditor. Limita quinto singulariter ſm Inno.in.c.dilecte in Christo.quā ibi refert Abb. nu.2.fol.9.de excep.eam ꝓcedere respectu iudicis ⁊ non respectu partis. et sic intelligit qd habetur in aut.vt nulli iud.in.c.sup hoc.⁊ limita vt ibi per Bal. Limita sexto regulā esse veram in eadem causa secus in diuersa. istud dixit do.Abb.in.c.q2 frustra.de vsu.nu.5.fo.62.⁊ Laurē.de rodul. in tracta.de vsur.q.cxliij.⁊ idē dic in litis pēdentia ſm Bal.in.d.c.j.§. sancimus.vbi refert Inno.in.c.bone.de appel.⁊ in.d.c.pastoralis.

1 Appellans spolians aduersarium suum possessione videtur appellationi renuntiasse.in.c.ex parte.nu.6 de rescrip.fo.52.

Appellans an possit appellationi sue renūtiare inuito appellato.ibi. numero.7.

Appellans qui post lapsum biennij vult prosequi appellationeꝫ facit locum appellanti qui al's non posset prosequi habet tamen alia remedia dictus appellatus.ibi.nu.8.

Appellatio minus legitima non impedit libertatem conferendi beneficia.in.c.relatum.nu.3.de conces.preben.fo.57.

3 Appellans frustratorie ab aliquo grauamine non est vlterius citandus nisi ex benignitate.in.c.prout.nu.7.de do.⁊ contu.fo.198.

1 Appellatio extraiudicialis an releuet appellantem. in.c. considerauimus.nu.4.de elec.fo.129.

5 Appellationis vim habet iter arripere ad principeꝫ si seruātur ea que seruari debent in appellatione.in.c.dilecti filij.el.j.nu.1.5.⁊.6.de appellatio.fol.119.

Ad substantiam appellationis nō est necesse exprimere verbum appello.sed sufficit equipollens.ibi.nu.7.

Appellatio extraiudicialis non potest fieri nisi ad illum superiorē qui potest adiri per viam querele.ibi.nu.7.

7 Appellatio ab excōicatione operatur effectū snie suspēsiuum et alium iurisdictionis deuolutiuū.in.c.per tuas.nu.2.de sen.excom.fo.126.

Appellatio notoria iniusta nō deuoluit causam ad iudicem ad quem. ibi.nu.6.⁊.10.fo.128.

5 Appellari potest a grauamine verbali qd in futurum posset preiudicare.in.c.cum cessante.nu.5.⁊.8.de appel.fo.119.

5 Appellatio restituit appellātem ad eū statum in quo causa fuit post litem contestatam.secus ante.in.c.pastoralis.nu.30.de excep.fo.6.

2 Appellari non potest a sententia pape sed bene potest quis cōtra eam restitui ⁊ supplicari.in.c.cum ex literis.nu.2.de resti. in integ.fol.159.et nume.17.fo.160.

Appellari licet non possit a tribus sentētijs cōformibus potest tñ principi supplicari vt debeat iterum causa examinari.ibi.nu.5.fo.156.

2 Appellari an possit a sententia arbitrorum.in.c.suspicionis. nu.7. de offi.deleg.fo.101.

7 Appellari an possit tertio in causa matrimoniali. in ca. fraternitatis. nu.21.de frigi.⁊ malefi.fo.37.

7 Appellare potest pars in commissis arbitrio iudicis si iudex inique arbitretur.in.c.super his.nu.16.de accu.fo.58.

Appellari non potest a pena legis,sed an inciderit in penā vel non super hoc sit pronuntiatum bene potest appellari.ibi.nu.17.

7 Appellanti in causa matrimoniali interdici debet qd cū alia non contrahat lite pendente ⁊ si contraxerit separatur.in cap.tua fraternitas. nu.1.de sponsa.duo.fo.18.

7 Appellatione pendente potest iudex a quo interdicere matrimonium contrahendum.in.c.tua fraternitas.nu.2.de spon.du.fo.18.

3 Appellatio omnia rescindit vsqꝫ ad publicationē testium.in.c. pastoralis.nu.34.de cau.pos.⁊ proprie.fo.161.

1 Appellari nō pōt a pena legis vl' statuti.ī.c.ex lr̄is.nu.9.de ꝯsti.fo.39.

5 Appellatio interposita in absentia iudicis an valeat.in.c.cum parati. nu.16.de appel.fo.99.

5 Appellatur a sententia epi ad patriarcham.in.c. cum ex officij. nu.18. de prescrip.fo.37.

7 Appellatio a sentētia excommunicationis non admittitur quādo notorium est incidisse in excōmunicationem al's secus.in.c.parochianos. nu.2.de sen.excom.fo.166.

4 Appellatio non suspendit censuram,sed bene presumptionem ipsius respectu iustitie ⁊ processus.in.c.qm̄.nu.25.de proba.fo.30.

5 Appellatio legitima eximit appellantem quo ad illam causam a iurisdictione iudicis a quo.in.c.pastoralis.§.verū.nu.2.de appel.fo.121.

Appellatio non suspendit iurisdictionem iudicis a quo circa futura que dependent a preteritis.ibi.

Appellatio suspendit sniam licet trahat secū executionem.ibi.nu.9.

3 Appellans a subrogato in locum recusati coram quo ventilabitur.in repe.c.si quis contra clericum.nu.26.de fo.compe.fo.55.

Appellatio a delegato vadit ad delegantem.ibi.nu.27.

Appellari quo casu licet tertio.ibi.nu.28.

Appellatio facta a delegato episcopi an possit coram eius vicario ventilari.ibi.nu.30.

Appellari non potest a sententia vicarij ad eius epm.ibi.nu.13.

Appel-

Arbiter

Archieps supplet negligētiam epōrum in notorijs maleficijs.ibidem.

5 Archieps pōt visitare etiā dioceses suorum suffraganeorū ⁊ audire cō fessiones ⁊ absolutiones facere.in.c.cum ex officij.nu.2.de prescr.fo.36.

Arhiepiscopus habet aliquo casu iurisdictionē in subditos suffraganeorum.ibidem.⁊ nu.2.

Archieps pōt visitare monasteria ⁊ alia loca pia sue p̄uincie.ibi.nu.3.

Archieps an iure possit excommunicare subditos suffraganei denegā tes sibi aut procurationes aut hospitalitatem.ibidem.nu.11.

Archieps cōcurrit cū suffraganeo siue negligente siue non in visitatione diocesum ⁊ prefertur archiepiscopus.ibidem.nu.16.fo.38.

7 Archiepiscopus est ordinarius episcoporum qui sunt in eius diocesi. in.c.antiqua.nu.3.de priui.fo.143.

2 Archieps pōt cōmittere causam subdito sui suffraganei non tñ potest ipsum cogere ad accipiēdū.in.c.pastoralis.nu.1.3.5.de offi.ordi.fo.117.

Archieps habet iurisdictionē in epōs citra depositionem.ibidē. nu.2.

Arhiepiscopus quam iurisdictionem habeat in subditos suffraganeorum suorum.ibidem.nu.8.⁊.11.

Archieps an succedat in oībus in qb⁹ eps est negligēs.ibi.nu.10.⁊.12.

2 Arhiepiscopus potest sine pallio celebrare in certis diebus.in.c.si. nume.1.de transla.epis.fo.9.

Archiepiscopus qñ celebrat pro defunctis non potest celebrare cū pallio nisi ex priuilegio.ibi.nu.2.

Arhieps extra suam prouinciam an possit celebrare in pontificalibus cum licentia parochiani vel diocesani vel sine.ibi.nu.4.

Archiepiscopus vel episcop⁹ si voluerint ordinare clericos extra p̄uinciam de quorum licentia possunt ordinare.ibidem.nu.5.

Archieps an vtatur pallio qñ celebrat pro defunctis.ibidem.nu.6.

2 Archieps vel eps an possit constituere nouam dignitatem in ecclesia sua sine licentia pape.in.c.cum olim.nu.2.3.⁊.6.de consue.fo.97.

7 Archieps est iudex suorū suffraganeorū in nō requirētib⁹ depositionē vel qñ non agitur ad depositionē.in.c.si quis eps.nu.3.de accu.fol.52.

Archieps cū suis suffraganeis pōt cognoscere de crimine qd exposcit depositionem sed nō pōt diffinire q2 hoc spectat ad solum papam. ibi.

6 Archiepiscopus habet iurisdictionem in concernētibus facta prouincie.in.c.ea noscitur.nu.2.de his que fiunt a prela.fo.68.

2 Archieps nō pōt vti pallio ex ecclīam.in.c.j.nu.5.de auc.⁊ vsu pal.fo.7.

Ab archiepis p̄cessiōes debēt fieri cū indumētis archiepalib⁹.ibi.nu.6.

Archieps pōt vti pallio in ecclīa sue p̄uincie licet exempta. ibid. nu.7.

Archiepiscopus potest vti pallio in ecclesijs sue prouincie.ibidē. nu.8.

Archiepiscopus debet cum pallio sepeliri.in.c.ij.nu.1.eo.ti.

Archiepiscopum potest archiepiscopus inuitare ad celebrādum non tamen potest ei pallium commodare.ibi.nu.3.

Archieps trāslatus ad aliū archiepatum dz sepeliri cū ambobus pallijs ⁊ palliū nō remanet in ecclesia ad quā fuit promot⁹.ibi.nu.7. fo. 8.

5 Archiepiscopus aliqñ litigat coram suo suffraganeo.in.c.dilecti filij.el ij.nu.13.de appella.fo.135.

2 Archieps vocatur electus si adhuc non sit consecratus aut nō habuit pallium.Anto.in.c.post translationem.nu.2.de renun.fo.30.

3 Archieps an succedat in omnibus in quibus episcopus est negligens. in repe.c.si quis contra clericum.nume.40.de foro compe.fo.57.

2 Archieps siue eps ante cōsecrationē pōt exercere ea q̄ sunt iurisdictionis sed nō ea que sunt ordinis.⁊ ponitur quam iurisdictionem habet. Anto.de but.in.c.j.nu.5.de transla.prela.fo.18.

Archieps an possit ad episcopatum transferri ⁊ sic descendere ad minorem dignitatem.⁊ idem in episcopo.ibidem.nu.7.

3 Archiepiscopus nō habet iurisdictionem in subditos suffraganei nisi suffraganeus sit negligens.in.c.q̄to.nu.6.de offi.ordi.fo.114.

2 Arhieps an habeat iurisdictionem in subditos suffraganei publice delinquentes.in.c.ad extirpandas.nu.3.de fil.presby.fo.53.

7 Archiepiscopus quam ⁊ qñ habet iurisdictionē in subditos suffraganeorum suorum.in.c.nostro.nu.1.⁊.3.de peni.⁊ remis.fo.162.

6 Archieps an presumat̄ scire vacationem beneficij existentis in diocesi sui suffraganei.in.c.ex parte astensis.nu.13.de conces.preb.fo.61.

Archieps nō habet iurisdictionem in diocesi sui suffraganei nisi in casibus expressis ⁊ ideo eius negligentiam non supplet.ibidem.nu.16.

Archieps cōfert qñ suus suffraganeus nō vult ꝯferre.ibi.nu.17.fo.64.

2 Archieps quibus casibus possit se intromittere circa subditos suffraganeorum.Ant.in.c.ij.nu.7.de eta.⁊ quali.fo.42.

3 Archieps est iudex subditorum sui suffraganei in causa appellationis. in.c.ex parte.nu.13.de resti.spo.184.

3 Archieps non est iudex subditorum suorum suffraganeorum.in.c. cōquerente.nu.13.de resti.spo.fo.173.

2 Archiepiscopus potest vti pallio in omnibus ecclesijs sue prouincie. in.c.cum sis.nu.1.de transla.epi.fo.9.

Et vti quando celebrat missam in diebus solennibus.ibidem.nu.2.

Archieps qui dz cōsentire si vult celebrare cū pallio extra p̄uinciā. ibi.

7 Archiepiscopus an possit de criminibus abiectis contra electū in epm cognoscere.in.c.super his.nu.19.de accu.fo.58.

6 Archiepiscopus potest visitare prouinciam ⁊ procurationes recipere etiam epo non negligente.in.c.cum nuper.nu.1.de censi.fo.205.

7 Archieps non pōt deponere subditos sui suffraganei nisi crimina sint notoria vel archiepiscopus etiā iure legationis fungatur.in.c.dilectus filius.el.ij.nu.3.de simo.fo.76.

7 Archieps est ordinarius omniū episcoporū sue prouincie poterit eos interdicere ⁊ excommunicare quimmo hoc poterit facere etiam eius vicarius.in.c.postulatio.nu.11.de cle.excom.fo.129.

3 Archiepiscopus pōt eligi in iudicē a subditis suffraganei licet suffraganeus ignoret.in.c.significasti.nu.12.de foro compe.fo.86.

2 Archiepiscopus ante palliū traditionem non vocatur archiepiscopus. Anto.in.c.nisi specialis.nu.2.de auc.⁊ vsu pal.fo.21.

1 Archiepiscopus habet potestatem confirmandi electionē suffraganei sui.in.c.cum dilecti.nu.3.de elect.fo.152.

2 Archieps vtit̄ pallio in sua ecclesia ⁊ in ecclesijs sue prouincie certis tēporibus.in.c.ad honorem.nu.3.de auc.⁊ vsu pal.fo.8.

1 Archieps non habet iurisdictionem in subditos suffraganei per appellationem.in.c.ab excommunicato.nu.13.de rescrip.fo.88.

6 Archieps licet possit suos suffraganeos excōmunicare tamē nō potest eos deponere nec priuare:quia nullus citra papam potest hoc facere. in.c.ex tue deuotionis.nu.8.⁊.9.de cleri.non resi.fo.20.

1 Archiepiscopus habet iurisdictionem ordinariam in suffraganeis id est episcopis prouincie.in.c.suffraganeis.nu.1.de elec.fo.130.

1 Archieps debet eligi a canonicis cathedralis ecclesie ⁊ non a suffraganeis nisi ex consuetudine simul admittantur.in.ca.bone memorie. el.ij. nu.3.de postu.prela.fo.113.

5 Archiepiscopus cognoscit inter subditos sui suffraganei qñ est etiam recusatus a partibus.in.c.cum speciali.nu.5.de appel.fo.129.

7 Archieps debet esse in qualibet prouincia cum decem episcopis.in.c. sicut olim.nu.2.de accusa.fo.67.

Archiepi p̄sumunt̄ scire vacatiōes beneficiorum q̄ sunt in p̄uincia ex eo q2 debent tenere in prouincia personas que sibi hoc referāt.ibidem. nu.2.

Archiepiscopus potest visitare totam prouinciam etiam non apparē te negligentia suffraganeorum.ibidem.nu.4.

7 Archipresbyter cathedralis ecclesie aliquo respectu censetur vicarius episcopi.in.c.omnis vtriusq3.nu.12.de peni.⁊ remis.fo.160.

1 **Ardua** que dicantur.Anto.in.c.ad hec.in prin.nu.1.de offi.archidia.fo.66.

7 Ardua explicare non debet papa sine consilio cardinalium.in.c.per venerabilem.nu.20.qui filij sint legi.fo.42.

☞ Corsetus.Ex quo infert do.meus in.d.c.edoceri.in.x.col.ꝙ multo fortius inferior prelatus nō pōt explicare ardua sine cōsensu sui capituli. vt in.c.nouit.⁊ in.c.q̄to.de his que fiunt a prela.si papa nō pōt ea explicare sine cōsensu cardinaliū.⁊ alibi retulit Bal.qd cū ambasiatores perusini proposuissent vrbano certa negotia refert respondisse vrbanū qd illud erat consistoriale tanq̄ arduū ⁊ credo ipsum hoc dixisse. in.d. l.cum multa.⁊ vide gl.iij.dis.porro.que dicit quod metropolitanus in consilio suo prouinciali pōt edere canones in paruis negotijs.sed in arduis non potest.faciat singulare dictum Spe.in ti.de leg.§.nunc ostēdendum.ver.xxiiij.quod refert Abb.in.c.quanto.de iureiurā.⁊ in.c.venerabilem.de elec.quod quādo dubitatur de periurio clarissimorū regum tunc tanq̄ res sit ardua eius interpretatio spectat ad romanū pōtificem.⁊ ita procedit tex.in.d.c.venerabilē.aut agitur de dubio periurio personarum inferiorum ⁊ interpretatio spectat ad episcopum.⁊ ita procedat quod no.in.c.quāto.prealleg.⁊ habetur Exodi.xviij.c.quod ardua ⁊ maiora referebant̄ summo sacerdoti.⁊ facit.ca.ad hoc.de offi. archi.vbi archidiaconus refert ardua ⁊ maiora ad episcopatū. et pulchre dicit Bart.in.c.cum omnes. de consti qd quando venduntur res magne ecclesie absentes quod not.pro intellectu gl.in.c.presentium.de testi.lib.vj.⁊ idem Bal.in.l.si.C.de here.instit.dixit magnas ⁊ arduas causas cōmitti debere magnis aduocatis.facit ad hoc gloss.in.l.quod si nolit.§.qd si mancipium.ff.de edil.edi.⁊ idem Bal.in.l.parentes.C. de testi.dixit qd causa ciuilis ⁊ ardua equiparatur criminali:⁊ idem voluit in.c.ad nostram.de proba.⁊ no.Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiuran.⁊ ideo frater non admittitur pro fratre ad alterius impugnationē in causa ciuili ardua.qd dictum est stupendum an mulier possit testificari in causa ciuili ardua sicut non potest in causa testamētaria ⁊ criminali.vide Jaco.de are.in.l.qui testamēto.§.mulier.ff.de testa.⁊ Bald. in.l.j.C.manda.ad fi.dixit quod salarium p̄curatoris non potest excedere summam centum florenorum.vt dixit ibi gl.Bal.dicit ibi hoc esse veru3 nisi causa esset ardua:puta quia ageretur de vita hominis, quia tunc nullum est taxatum salarium a iure.ideo dicit qd aduocati episcoporum ⁊ abbatum quādo agitur de eis priuandis a dignitatibus possunt recipere magnum salarium.allegat in argumē.l.si pater.ff.de dona.per quam.l.hoc tenebat ibi Ray.de forli.bene facit gl.ibi que equiparat honorem vite.Inno.in.d.c.edoceri.dixit qd inter ardua connumeratur creare officialem seu procuratorem generalem:et docto. cōcludunt ibi hoc esse verum quando queritur de statu ⁊ libertate monasterij.facit quod voluit Bal.in.l.ex hoc iure.ff.de iust.⁊ iure.vbi quesiuit an ciuitas possit eligere perpetuam potestatem,id est donec vixerit seu alium officialem.allegat Hosti.in.c.si.de iudic.vide ibi Abb.in.ij.col. ibi:vltimo.litera facit in argu.

Argu-

Baptizari

iniuriosum ⁊ quis possit accusare blasphemātē ⁊ quis teneat accusare blasphemātē. vide Jo. de ana. de oībus istis. in. d. c. fi. de maledi. in. xij. col. ⁊ in. xiiij. ⁊. xv. col. vbi plene de materia. ⁊ qd si qs eraderet imaginē dei beate virginis ⁊ alicui⁹ sancti vel destrueret vel proijceret in terrā seu aliquē locū vbi talis imago esset picta in contemptū dei siue diuini nois: dic qd cōtra talē cuiuscūq; cōditiōis vel preeminētie vel gradus existere dz esse vltio dura ⁊ seuera pena. ita dicit Ange. in sua. q. que incipit in refulgenti delitiarū palatio. in. ix. col. alle. no. in. c. si canonici. de offi. or. li. vj. ⁊ ibi gl. refert. Jo. de ana. in. d. c. fi. in. xvij. col. ⁊ ibi dixit p text. in. l. vnica. C. nemini licere signum. vbi habetur qd signum sancte crucis non debet sculpi vel pingi in loco vt possit pedibus conculcari ⁊ contra faciens grauiter punitur: qr pena mortis. vt dicit ibi gl. ⁊ per illum tex. clamat ibi Sali. contra istos religiosos mendicātes qui permittunt super lapidibus sepulchrorum sculpi signum crucis.

Bonafides non sufficit ad vsucapiendum quando lex prohibet vsucapionem. in. c. cum ex officij. nu. 4. de prescrip. fo. 36.

In bona fide dicuntur illi qui non habent scientiam rei aliene. in. c. fi. nu. 3. de prescrip. fo. 44.

Bonafides requirit de iure canonico omni tēpore in prescri. ibi. nu. 4.

Bonefidei possessor rectissime quisq; dicitur quādiu possidere se ignorat alienum. ibi. nu. 4. fo. 46.

Bonafides an requiratur in prescriptione iurium. in. c. si diligenti. nu. 12. de prescrip. fo. 39.

In bona fide dicitur ille qui habet notitiam rei aliene. ibi. nu. 13.

Bonafides presumitur in quatuor casibus ⁊ ignorantia presumitur nisi probetur contrarium. ibi. nu. 14.

Bonafides an ⁊ quo casu presumatur tam in prescriptione rerum corporalium quam iurium. ibi. nu. 15. ⁊. 18.

Bonafides presumitur post. xxx. annos retro semper fuisse penes illū qui non fuit molestatus per dictum tempus. ibi. nu. 17.

Bonafides in prescribente libertatem indistincte presumitur licet possit probari contrarium. ibi. nu. 21.

Bonefidei possessor etiam in beneficialibus facit fructus suos alias secus. in. c. in literis. nu. 20. de resti. spo. fo. 170.

Bonafides in dubio presumitur. in. c. sanctorū. nu. 3. de prescrip. fo. 23.

Bonafides non presumitur, quando quis facit actum contra ius. in. c. peruenit. nu. 9. de emp. ⁊ vendi. fo. 83.

Bonafides non presumitur nisi probetur puta ex aliquo iusto titu. in c. cum ecclesia. nu. 31. ⁊. 33. de cau. pos. ⁊ pro. fo. 155.

Bonefidei possessor cui ius resistit non facit fructus suos secus si ius assistit etiam in beneficialibus. in. c. dilecto. nu. 12. de preben. fo. 34.

Bona que subiacent restitutioni non possunt per se dari monasterio. in. c. in presentia. nu. 31. de proba. fol. 16.

Bona ingredientis religionem minorum veniunt ad succedentes ab intestato. ibi. nu. 62. fo. 19.

Bona professorum in genere generalissimo sunt sub dispositione episcopi. ibi. nu. 64. fo. 20.

Bona professorū in genere subalterno sunt totius ordinis. ibi. nu. 65.

Bona professorum specie applicantur illi monasterio qd est ingressus nisi aliud alteri subiaceat. ibi. nu. 66.

Bona morientis intra annum approbationis an acquirantur monasterio. ibi. nu. 68.

Bona collata lege ne alienari possint transeunt in monasterium. ibi. nu. 73.

Bona delegata post ingressum melius capit monasterium quā monachus. ibi. nu. 76. fo. 21.

Bona collata monasterio reuocato ingressu an reuocentur a monasterio. ibi. nu. 79.

Quis potest ecclesie seculari omnia bona dedicare ⁊ potest condere testamentum. ibi. nu. 80.

Bona alicuius si fuerint confiscata simpliciter non censentur cōfiscata bona acquirenda. in. c. ad liberandam. nu. 4. de iude. fo. 39.

Bona ecclesie sunt deputata ad vsum prelati capituli ad reparationē fabrice ⁊ ad alimoniam pauperum. in. c. j. nu. 16. de do. ⁊ contu. fo. 194.

Bona clericorum gaudent priuilegijs quibus ⁊ ecclesia. in. c. cum sit generale. nu. 4. de fo. compe. fo. 65.

Bona qñ dicant cōia inter prelatū ⁊ capitulū ⁊ qñ diuisa ⁊ quis potest facere istam diuisionem. in. c. edoceri. nu. 3. de rescrip. fo. 64.

Bona patrimonialia clericorum non gaudent illis priuilegijs quibus gaudēt bona ecclesiastica: fallit tamen in casibus a iure expressis. in. c. ecclesia sancte marie. nu. 2. ⁊. 21. de consti. fo. 30. ⁊. 32.

Bona patrimonialia clericorum gaudent priuilegio rerum ecclesiarū. in. c. constitutus. nu. 2. de resti. in integ. fol. 162.

Bona ecclesie data in emphyteosim vel in feudum presumūtur ab initio ad hoc destinata. ⁊ ideo nil noui facit prelatus qui iterum illa bona reuersa ad ecclesiam concedit in feudum vel emphyteosim. in. c. vt super. nu. 1. de reb. eccle. alie. fo. 76.

Bona prelatorum tutorum conductorum vectigalium sunt tacite hypothecata pro mala ipsorum administratione. s. ecclesie minoribus et fisco. in. c. ex literis. nu. 11. de pigno. fo. 94.

Bona clericorum an gaudeant priuilegijs ecclesiarum. ibi. nu. 12.

Bona hereticorum confiscantur ⁊ applicantur confisco domini ciuitatis vbi morantur. in. c. vergentis. nu. 1. de here. fo. 91.

Bona hereticorum publicantur post eorum mortem nisi tunc apparet ipsos in vita fuisse hereticos. ibi. nu. 3.

Bona patrimonialia clericorum decedentium ab intestato sine cōsanguineis veniunt ad ecclesiam cui clericus seruiebat tempore mortis sz si non habet ecclesiam veniunt ad episcopum qui disponet secundum deum. in. c. j. nu. 1. 2. 3. ⁊. 4. de succes. ab intesta. fo. 130. ⁊ seq.

Bona ecclesiarum dicuntur patrimonium christi. in. c. cum super. nu. 20. de cau. pos. ⁊ pro. fo. 158.

Bona quesita per clericos cēsentur in dubio quesita intuitu beneficiorum que post eius mortem veniunt distribuenda inter ecclesias secundum quod ecclesie respondebant de fructibus. in. c. relatum. el. ij. nu. 10. ⁊. 11. de testa. fo. 121.

Bona relicta ecclesie cathedrali diuidūtur in quatuor partes: vna debetur episcopo: alia canonicis ⁊ alijs: alia pauperibus: alia fabrice. in c. requisisti. nu. 28. de testa. fo. 123.

Bona ecclesie in contractu inito nomine ecclesie possunt generaliter obligari pro eius obseruatione. in. c. ij. nu. 3. de precarijs. fo. 78.

Bona ecclesiastica dicuntur esse de patrimonio dei. in. c. cum secundū. nu. 4. de preben. fo. 28.

Bona que seruando seruari nō possunt: possunt per solum prelatum. in. c. nulli. nu. 8. de reb. eccle. alie. fo. 75.

Bona mobilia que seruari possunt equiparantur immobilibus quo ad solennitatem alienationis. ibi.

Bona concessa alicui ecclesie ab ingresso possunt repeti ipso recedente ab ecclesia. in. c. ex transmissa. nu. 4. ⁊ nu. 7. de renun. fo. 11.

Bonorum publicatio simpliciter facta intelligitur tamen de presentibus. in. c. cum aliquibus. nu. 4. de re iudi. fo. 53.

Bona collata monasterio an reuocētur vitiato ingressu. in. c. causam. nu. 4. de proba. fo. 32.

Bona clerici delinquentis an applicentur fisco ecclesie romane an fisco prelati sui. in. c. qr diuersitatem. nu. 14. de conces. preben. fo. 58.

Bona clericorum decedentium ab intestato sine ecclesia vel consanguineis veniunt ad prelatum eorum. ibi.

Bona mobilia que seruari possunt equiparātur bonis immobilibus quo ad solennitatem alienationis. in. c. tua nuper. nu. 7. de his que fi. a prela. fo. 69.

Bona que dicantur esse de mensa episcopi vel capituli. in. c. vt super. nu. 9. 12. 13. de reb. eccle. alie. fo. 76.

Bona ecclesiarum principaliter sunt destinata ad honestum vsum clericorum ⁊ quod superest in alios pios vsus committi debet. in. c. cum ab omni. nu. 6. de vi. ⁊ ho. cleri. fo. 5.

Bona omnia vel eorum maior pars equiparantur in casu odioso. in c. ij. nu. 1. quod metus cau. fo. 150.

Bona patrimonialia clericorum an sint priuilegiata. in. c. j. nu. 3. de cōsuetu. fo. 92.

Bona patrimonialia clericorum sunt obligata pro mala administratione super bonis ecclesie. in. c. episcopus. nu. 3. de preben. fo. 24.

Bonus licet quilibet presumatur in singulari tamen in populo collecto secus etiam respectu singularium personarum nam alique presumuntur corrupte ⁊ qd aliquis sit bonus ad quē spectat probare. in. c. osius eps. nu. 3. ⁊ in seq. c. nu. 7. de elec. fo. 112.

Bonus an quis presumatur in dubio. Anto. in. c. vnico. nu. 7. de seru. in or. fa. fo. 40.

Bonus quilibet presumitur. in. c. j. nu. 3. de purga. cano. fo. 146.

Bonus an quis presumitur. in. c. cum in iure. nu. 2. de offi. deleg. fo. 96.

Bonus vir est iudex. in. c. quintauallis. nu. 38. de iureiur. fo. 149.

Bonum pacis est qñq; causa inductiua ad matrimonium contrahendum nec peccāt contrahētes. in. c. vbi nō. nu. 4. de despon. impu. fo. 14.

Bonū est euitādum si ex illo pōt descēdere malum non tñ ex omni bono potest venire malum. in. c. cum ab omni. nu. 2. de vi. ⁊ ho. cleri. fo. 5.

Bonum non voluntarium non est remunerabile. in. c. clericis. nu. 1. de vi. ⁊ hone. cleri. fo. 4.

Brachium seculare potest ecclesiam inuocare contra subditos rebelles ⁊ econtra. in. c. j. nu. 5. 10. ⁊. 14. de offi. ordi. fo. 10. ⁊ seq.

Brachium seculare an teneatur iudex secularis dare omnino iudici ecclesiastico. ibi. nu. 11. fo. 107.

Brachium seculare an teneatur laicus tradere quando subditus episcopi non de facto sed de iure sibi resistit. ibi. nu. 13. fo. 108.

Brauium si dandum est primo venienti ad talem locum dabitur si nemo venerit nisi vnus. in. c. ioseph. nu. 4. de verbo. sig. fo. 181.

De litera C.

Calix non debet esse ligneus nec vitreus nec de auricalco. aut ere ⁊ quare: sed propter paupertatem potest tolerari qd sit de stagno vel de plumbo. in c. fi. nu. 6. de cele. mis. fo. 113.

Calor iracundie nō excusat quē ab iniuria. in. c. dilecti filij

potest agere.ibi.nu.5.

6 Canonici nõ possunt obligare nec locare vltra tp̃s vite ipsorũ predia beneficiorum suorũ.in.c.nouum genus.nu.6.de deci.fo.144.

Canonici de iure nõ faciunt fructus beneficij suos sed statur consuetudini.ibi.nu.8.

Canonici an teneãtur soluere decimas de fructibus prebẽde eorũ.ibi.

6 Canonici plures an pñt recipi sine p̃bẽda i eadẽ eccl'ia ⁊ si nõ pñt recipi cassek receptio oĩm an aliquorũ.in.c.dilectus fili⁹.n.9.de p̃bẽ.f.30.

6 Canonicus non potest quis esse in ecclesia cathedrali.ante.xiiij.an.in c.super inordinata.nu.4.6.7.12.de preben.fo.48.

6 Canonici debẽt esse ad minus subdiaconi.in.c.extirpande.in repe.§.qui vero.nu.8.de preben.fo.40.

6 Canonicorũ numerus a quo dz statui tam in ecclesia curata q̃ nõ.in c.ij.nu.2.de insti.fo.51.

6 Canonici priuilegiati super certo numero si aliquẽ postea supernumerariũ acceperũt nõ pñt vti numeri receptione cõtra papã volentẽ etiã supernumerarium ponere.in.c.pro illorum.nu.1.de preben.fo.32.

Canonic⁹ pmotus ante legitimã etatẽ hz vocẽ in capitulo.ibi.nu.3.

Canonic⁹ q nõ est in sacris repellik a cap'lo.i.nõ põt esse in cap'lo.ibi.

6 Canonici siue collegiati dicũtur maiores vel minimi respectu s̃cie vel dignitatis vel tp̃is receptiõis.in.c.ij.nu.2.de his q̃ fi.a ma.par.c.f.71.

6 Canonici existẽtes in sacris non habẽt vocẽ in capitulo.in.c.extirpande.§.qui vero.nu.3.de preben.fo.39.

7 Canonicis sunt obligati clerici vt vniuersis nõ vt singulis.in.c.cũ clerici.nu.2.de ver.signi.fo.184.

3 Canonicus nõ admissus ad eligẽdum videtur priuatus possessiõe eligendi.in.c.olim inter.nu.15.de resti.spo.fo.190.

3 Canonic⁹ recusak i testẽ i cã canõici sui.i.c.cũ venissent.n.10.de iu.f.31.

6 Canonici nõ possunt alterare statutũ ecclesie sine ep̃o:sed ep̃s cũ maiori parte capituli potest.in.c.qm̃.nu.8.de vi.⁊ ho.cleri.fo.5.

6 Canonici nõ tenẽtur recipere aliũ in canonicũ supernumerariũ etiam q̃ facultates suppetãt nisi tantuz excreuerint q̃ cõmode possent oẽs viuere.in.c.ex parte astensis.nu.5.de conces.preben.fo.61.

Canonicus an possit agere pro iuribus ecclesie sue sine mãdato vel eã defendere.ibi.nu.8.

Canonici si negligũt eligere alios canonicos quia suppetunt facultates ecclesie ep̃s statuet eis terminum ad eligendum.ibi.nu.15.fo.62.

6 Canonico recepto a cap'lo dz p ip̃m sibi puideri q̃ cito facultas ecclesie obtulerit.in.c.cum super q̃one.nu.4.6.7.de conces.preben.fo.61.

Canonicus põt aliquis cõstitui sine prebẽda ad tp̃s si nõ est in alia ecclesia canonicus in perpetuum quando alibi est canonicus.ibi.nu.2.

Canonicus receptus authoritate capituli nõ habet ius affectẽs prebẽdam vacaturam.ibi.nu.7.

7 Canonicorũ numerus an possit per ipsum ep̃m minui vel augeri.in c.fi.nu.4.de ver.sig.fo.100.

6 Canonicus non potest in perpetuum locare prediuz sui beneficij.in.c.ad audientiam.nu.1.2.de reb.eccle.alie.fo.79.

3 Venia non petitur a canonicis volentibus agere contra ep̃m.in.c.cũ olim.nu.7.de cau.pos.⁊ pro.fo.163.

6 Canonicorũ numer⁹ põt in aliqua ecclesia augmentari p eos ad quos spectat electio nisi statutũ nõ augẽdi numerum sit iuratũ vel nisi papa cõfirmasset numerũ adiecta clausula decernẽtes irritũ ⁊ inane.in.c.dilecto.nu.10.⁊.14.de preben.fo.34.

Canonici si recipiũt aliquẽ in canonicũ vltra numerũ iuratũ receptio tenet ⁊ ipsi sunt periuri nisi receptus dederit materiã vt recipiẽtes venirent contra iuramentum quo casu receptio nulla.ibi.nu.18.⁊.20.

6 Canonicus receptus sine prebẽda nõ hz aliq̃d ius ad prebẽdã vacaturã adeo q̃ poterit alteri cõferri sed dz ipsi canonico a recipiẽte prouideri.in.c.inter cetera.nu.6.de preben.fo.29.

7 Canonico relictũ nõ acquirik ecclesie.in.c.ex literis.nu.8.de pba.fo.6.

7 Canonicorũ certus numerus si fuerit statut⁹ ⁊ cõfirmatus a papa intelligitur nisi facultates ecclesie excrescãt:nã tũc poterit numerus augeri.in.c.cum.m.nu.14.18.21.27.de consti.fo.27.

Canonicus recipiendus intelligitur cũ prebenda.in.c.mandatũ apostolicum.nu.2.de rescrip.fo.79.

7 Canonic⁹ p surreptionẽ receptus ab alijs canonicis q credebãt surreptionẽ;nõ obstare tũc poterit ab ipis i.c.ad audiẽtiã.n.13.de resc.f.79.

7 Canonici habẽt vocẽ in cap'lo ex sola possessiõe canonicat⁹:lz aliter nõ appareat de proprietate.in.c.in genesi.nu.5.de ele.fo.179.

6 Canonici duo efficiũtur si recipiunk ad vnũ canonicatũ etiã si superest numer⁹ secus si ad vnã prebẽdã.in.c.maioribus.nu.5.de preb.fol.25.

5 Canonicus qui gerit vices duarũ personaruz vcz canonici ⁊ alteri⁹ dignitatis an habeat duas voces in capitulo ⁊ duas distributiones.in c.cũ olim.nu.2.⁊.6.de re iudi.fo.60.

Canonicus põt dare p pcuratorẽ vocẽ suã.in.c.cui vult.ibi.nu.9.f.61.

7 Canonic⁹ an possit esse archidiacon⁹ in eadẽ ecclesia:an habeat duas voces.in.c.eam te.nu.6.de rescrip.fo.49.

7 Canonici soli cuz ep̃o faciunt cap'lm nõ autem alij beneficiati licet sint perpetui.in.c.j.nu.11.de elec.fo.118.

7 Canonici tantũ faciunt capitulũ nõ alij existẽtes in ecclesia:lz positi in aliqua dignitate.in.c.scriptum.nu.4.de elec.fo.160.

2 Canonici nõ possunt tollere statuta honorabilia ecclesijs.in.c.ex parte.nu.1.de consti.fo.40.

2 Canonici sunt tot instituẽdi in ecclesia quot cõmode possint viuere ex redditibus.in.c.cum.m.nu.1.de consti.fo.26.

2 Canonic⁹ recept⁹ q spõte aliqd dat alijs canonicis nõ cõmittit simoniam:licet ibi sit statutũ q̃ aliqd det.in.c.cum.m.nu.26.de cõsti.fo.29.

6 Canonicus receptus vltra numeruz que iura habeat in capitulo ⁊ an habeat portiones.ibi.nu.29.

2 Canonici possunt statuere super qualitate ⁊ quantitate distributionum.in.c.j.nu.2.de cle.egro.fo.50.

Canonici nõ possunt sine ep̃o aliquid statuere regulariter.i.c.cũ oẽs.nu.4.de consti.fo.21.

Et quid de ecclesijs inferioribus.ibi.

1 Canonicus potest esse quis sine prebenda.in.c.cũ.m.nu.18.16.⁊.31.de constitu.fo.28.⁊ seq.

7 Canonicus quis non potest fieri cum isto pacto vt non possit petere prebendam.ibi.nu.17.⁊.24.

Canonicorũ numer⁹ solet minui si facultates eccl'ie sunt adeo diminute vt canonici nõ possint cõmode viuere.in.c.fi.nu.2.de ver.sig.fo.109.

5 Canonic⁹ põt cogi vt faciat residẽtiã i eccl'ia vbi hz p̃bẽdã.põt tñ cleric⁹ a tali coactiõe aliquo casu appellare.in.c.puenit.n.1.6.10.de ap.f.104.

Canonic⁹ de iure cõi tenek psonaliter residere vbi hz prebendã an aũt valeat consuetudo vt possit per alium seruire,remissiue.ibi.nu.2.

6 Canonici sciẽter eligẽtes in canonicũ aliquẽ habẽtem cõsimile beneficium in alia ecclesia vidẽtur ei remittere residentiam quo ad canoniaz sed nõ quo ad prebendã si quã hz secus si nõ habet ip̃m fore beneficiatum.in.c.extirpande.in repe.in.§.qui vero.nu.51.de preben.fo.46.

9 Canonicus receptus sine titulo dz sibi q̃ citius fieri potest puideri de prebenda interim habebit quotidianas portiones.in.c.dilectus fili⁹.nu.3.4.5.6.7.8.de preben.fo.30.

6 Canonicus debet esse subdiaconus alias nõ habet vocem in capitu.c.ij.nu.5.de insti.fo.52.

6 Canonici seruiẽtes ep̃o suo pcipiũt fruct⁹ lz absentes nõ obstãte cõstitutiõe i ɔtrariũ ⁊ qd de iferiorib⁹ nõ canonicis an gaudeãt hoc priuilegio si sunt in seruitio ep̃i.i.c.ad audiẽtiã.nu.1.⁊.n.8.de cle.nõ resi.f.22.

6 Canonicus an possit habere ecclesiam parochialem.in.c.cuz capella.nu.4.de priui.fo.141.

7 Canonicus si occidat prelatũ suũ vel alium canonicũ priuatur oĩbus beneficijs.in.c.in quibusdam.nu.6.de pe.fo.156.

6 **Capitulũ** intra quãtũ tp̃s dz ɔdicere alienatiõi fctẽ sine ei⁹ cõsensu.i.c.ea noscik.nu.8.de his q̃ fi.a p̃la.f.68.

6 Capitulũ dicik vbi est maior pars canonicorũ lz aliqui cõtradicãt.idẽ dic de collegio.in.c.ex parte astensis.nu.3.de conces.preben.fo.61.

5 Capitulum an sede vacãte exerceat iura spectantia ad prelatũ solũ vel prelatum ⁊ capitulum.in.c.j.nu.4.de prescrip.fo.21.

6 Capitulum nõ potest citare prelatũ nec aliquẽ ex canonicis sine licẽtia superioris.in.c.ex parte.nu.5.de cle.nõ resi.fo.19.

2 Capitulũ põt obuiare cõtradicere ⁊ appellare qñ ex facto ep̃i põt preiudicari ecclesie.in.c.dilecti.nu.1.⁊.3.de maio.⁊ obe.fo.138.

6 Cap'lm succedit sede vacãte in iurisdictionib⁹ sz nõ in iurib⁹ ep̃alibus etiam ea defendendo.in.c.j.nu.4.⁊ in.c.seq.nu.3.4.ne sede vac.fo.64.

6 Capitulum vel collegiũ consistit in maiori parte ipsorum.in.c.postulastis.nu.14.de conces.preben.fo.63.

6 Capitulum an possit cõferre beneficia excluso ep̃o qui per negligentiã intra tp̃s statutũ noluit cõferre ⁊ an illud tp̃s sit vtile vel cõtinuum.in.c.nulla ecclesiastica.nu.5.⁊.nu.8.⁊.nu.11.de conces.preben.fo.55.

6 Cap'lm nõ succedit qñ p̃latus est suspẽsus collatiõe bñficiorũ vel a toto officio ppter ei⁹ delictũ.in.c.graue nimis.n.6.10.⁊.12.de p̃bẽ.fo.38.

5 Capituli cõsensus vel cõsiliũ in quibus casibus requiratur siue tacite siue expresse.in.c.j.nu.3.de his que fiunt a prela.fo.65.

5 Capituli cõsensus an requiratur in confirmationibus electionũ.in.c.qua fronte.nu.14.de appella.fo.102.

9 Capitulũ alicui⁹ ecclesie cathedralis si non reperiatur tũc ei⁹ loco succedũt alij honesti clerici q habẽt interuenire in alienationibus rerũ dicte ecclesie.in.c.j.nu.7.de his que fi.a prela.fo.67.

Capituli taciturnitas habetur p consensu in alienatione ad tp̃s que fit de re ecclesiastica.in.c.ij.nu.1.3.6.de his que fi.a prela.fo.68.

6 Capitulum ⁊ singuli canonici nõ iudicãtur a pari nã plus est capitulum q̃ singuli canonici.in.c.cum nõ liceat.nu.2.de prescrip.fo.34.

5 Capitulũ põt agere cõtra prelatum absq; eo q̃ sibi detur actor.in.c.significauit.nu.8.de appell.fo.117.

Capitulum equiparatur minori quo ad restitutionez in integrũ.ibi.

3 Capituluz nullã hz iurisdictionẽ in clericos etiã sibi seruiẽtes nisi prescripserit.in.c.cum contingat.nu.4.⁊.12.de fo.compe.fo.66.

2 Capitulũ sede vacãte an ⁊ quibus casibus habeat administrationem.in.c.ij.nu.12.de resti.in integ.fo.156.

6 Capitulum videtur cõsentire collationi beneficij si fuit facta eo p̃sente ⁊ nõ contradicente ⁊ sic tacens videtur consentire.in.c.ij.nume.6.de his que fi.a prela.fo.66.

7 Carcer vbi detruduntur aliqui nō dʒ esse ita durus ꝙ verisimile sit ꝙ vi carceris aliquis ibi moriatur.in.c.nouimus.nu.4.de ver.signi.fo.188.

7 Carceratus frangēs carcerē de iure ciuili punitur pena capitis etiam si fuerit innocēs ꝛ mitius punitur si sine fractiōe per incuriā custodis cepit fugam.in.c.a nobis.nu.3.de aposta.fo.95.

☞ Forse.Adde ꝙ custos carceris negligēs dʒ subire illud suppliciū qḋ fugiēs esset subiturꝰ:vt no.in.l.pe.de cust.reo.ꝛ dicit tū ibi Bald.ꝙ lʒ cōtra fugiētē ꝛ effractorē carceris inducatur q̄dā ficta cōfessio tū cōtra custodē carceris dʒ aliter ꝓbari.l.nō est dubiū.ff.de custo.reo.ꝛ specia le est in custode carceris vt rōne culpe teneatur ad penā capitalē.ꝛ idē di cit ibi Bal.in custode castri vel arcis ꝛ si quis incarcerando nō innititur publica authoritate īcidit ī penā priuati carceris q̄ est capitalis.l.j.C. de pri.car.ꝛ punitur vltimo supplicio tāq̄ violator imperialis maiesta tis q2 videtur vsurpare merū imperiū:ideo est reus lese maiestatis ꝛ ille dicitur habere priuatuʒ carcerē ſm But.vbi dicit Bal.qui hʒ locum deputatū ad tenendū quoscūq3 hoīes.nō enim locū hʒ.l.illa.in eo qui tantū vnū hoīeʒ aliquātulū tenet incarceratū.Alij tū intelligūt illā.l. indistincte de quolibet qui retinet aliquē incarceratum per viginti ho ras vel etiā minꝰ sine causa.per.l.capite quinto.ff.de adul. Alij dicūt qḋ illa.l.capite.nō loquitur in materia priuati carceris:q2 ibi detētio fiebat ad ꝓbandū:sed.d.l.j.loquitur qn̄ fit detētio ad carcerē exercendū: vt ibi per Bal.qui dicit ꝙ multofortius tenetur ille qui torquet detentū q2 plus est torquere q̄ detinere.l.j.C.de cust.reo.qḋ dicit esse notandū cōtra tyrānos:ꝛ querit ibi an bānitus qui pōt impune offendi possit in priuato carcere teneri ꝛ torqueri.ꝛ de his omnibꝰ vide Joā.de ana. in.c.a nobis.de aposta.in.ij.ꝛ.iij.col.

7 Carcer etiaʒ arctusꝰ est pena ecclesiastica inductus tam ad custodiam q̄ ad penam.in.c.a nobis.nu.12.de aposta.fo.95.

Carceratus frangens carceres de iure ciuili punitur pena capitis etiā si fuerit innocens.ibi.nu.3.

2 Carceratꝰ si qḋ facit p̄sumitur metu facere.in.c.ij.nu.19.ꝙ.me.cā.fo.151.

6 Carceratus si cū licētia iudicis decessit de palatio vt iret ad missam cū iuramēto de reuertendo si non reuertatur an possit inde extrahi.in.c. inter alia.nu.32.de immu.eccle.ꝛ cemi.fo.229.

7 Carcerare faciēs clericū ꝛ ei minuere cibū ꝛ potū nō euadit penā irre gularitatis si talis clericꝰ moriatur.in.c.ad audiētiā.n.4.de cri.fal.f.117.

6 Carcerari an ꝛ quādo possit liber homo ꝓ debito vel crimine tā a pri uato q̄ authoritate iudicis.in.c.lator.nu.3.de pig.fo.93.

2 Carcerandus iniuriatur si nō admittitur ad fideiussores.in.c.legeba tur.nu.1.de maio.ꝛ obe.fo.125.

7 Carceratus nō dicitur corporaliter ledi.in.c.nuper. nu.3.de sentē.ex com.folio.127.

7 Carcerari potest clericus non solum si de crimine agatur criminaliter sed si de eo agatur ciuiliter.in.c.j.nu.7.de depo.fo.80.

Carcerari pōt clericus debitor alicuius si est suspectus de fuga vel re cuset satisfacere.ibi.

Carcerari nō debet clericus qui non est soluendo neq3 excommunica ri neq3 compelli ad cedendum bonis.ibi.

7 Incarcerati acta ꝛ matrimonium an vel quando teneant.in.c.cum lo cum.nu.8.ꝛ.9.de spon.fo.7.

7 Carceratos clericos si prelatus faciat mori in carceribus propter exte nuationeʒ victus incurrit irregularitatē.in.c. nouimꝰ.nu.4.de verb. signi.fo.188.

6 Carcerari nō dʒ clericus ꝓ debito.in.c.odoardus.nu.3.de sol.fol.101.

7 Carcerari debēt aliqui pro grauissimis delictis nō ꝓ leuibus nisi esset timor fuge.in.c.vt fame.nu.2.de sen.excom.fo.176.

Carcer est inuentus etiam ad penam de iure canonico.ibi.nu.3.

6 **Cardinales** trāsferunt in papam id quod nō habent.in c.cura pastoralis.nu.7.de iurepa.fo.193.

6 Cardinalis qui alias nō conuincitur nisi a.lxxij.testibus tū si sint testes laudabilis vite sufficiunt duo.in repe.c.cū esses.nu.16.de testa.fo.117.

3 Cardinales sunt in quasi possessiōe vt papa ardua nō explicet sine eo rum consilio.in.c.literas.nu.13.de resti.spo.fo.182.

5 Cardinales in titulis eorum habent iurisdictionē quasi epalem alias nullam habent iurisdictionem.in.c.cum te.nu.12.de re iudi.fo.78.

Cardinales sede vacante nil possunt excedere de spectantibus ad pa pam.ibi.nu.13.

5 Cardinalis si fuit deputatus iudex non potest recusari.in.c.nouit ille qui.nu.4.de appel.fo.111.

5 Cardinali etiam legāto creditur in preiudiciū partium de iure cōi nisi sit consuetudo in contrarium.in.c.constitutus.nu.12.de appel.fo.115.

1 Cardinales vtrum debeant eligi vel postulari in aliquem episcopatū. in.c.si.nu.8.de postu.prela.fo.116.

1 Cardinales omnes si mortui sunt ad quē spectat electio pape.in.c.li cet.de vitanda.nu.15.de elec.fo.124.

Cardinales duo si reperiuntur tempore mortis pape possunt vnū ex ipsis eligere in papam.ibi.

1 Cardinalis vel episcopus an debeant eligi an postulari ad aliam di gnitatem.in.c.bone memorie.el.j.nu.5.de postu.prela.fo.111.

Cardinalis non potest esse episcopus.ibi.nu.6.

7 Cardinales an sint de iure diuino vel positiuo an sine eis possint ar dua negotia explicari per papam.in.c.per venerabilem.nu.19.qui filij sint legi.fo.41.

2 Cardinali asserenti se legatum an ei credatur.in.c.quod translationē. nu.10.de offi.leg.fo.107.

6 Cardinales dicuntur fratres pape ꝛ canonici fratres episcopi. in.c.no uit.nu.3.de his que fi.a prela.fo.67.

6 Cardinales habēt ius episcopale in titulis suis ꝛ intra totam paro chiam tituli.in.c.dilectus.nu.12.de capel.mona.fo.188.

4 Cardinales si ante creationē summi pontificis aliquid statuāt ꝛ iurāt si vnus eorum sit effectus papa nō tenetur illud seruare si est cōtra di gnitatem pontificalem.in.c.sicut nostris.nu.1.de iureiu.fo.154.

4 Cardinalibus an sit credēdum vel eorum sigillis vel prelatis alijs.in c.quod super.nu.5.de fi.instru.fo.104.

6 Cardinalis deponitur qui non residēs in suo titulo monitus noluit redire.in.c.ex gestis.nu.1.de cle.non resi.fo.17.

Cardinales sunt in quasi possessione vt papa non explicet ardua sine eorum consi.ibi.nu.9.

7 Cardinali asserenti aliquid in preiudicium tertij:non creditur.in.c.si cut nobis.nu.5.de sen.excom.fo.176.

Cardinali asserenti rē sibi cōmissam viue vocis oraculo an credatur.ibi.

6 Cardinalis nullus est qui nō sit diaconus.in.c. extirpande.in repe.§. qui vero.nu.8.de preben.fo.41.

1 Cardinalis que beneficia perdat propterea q2 effectus est cardinalis ꝛ que potest postea acquirere.in.c.ecclesia vestra.el.ij.nu.3.de ele.f.181.

Cardinalis an debeat eligi vel postulari in episcopum in ecclesia. ibi. numero.15.

2 Cardinales habent iurisdictionem episcopalem in titulis suis.in.c. his que.nu.1.de maio.ꝛ obe.fo.127.

7 Cardinales locātes beneficia eis commendata sub certa pensione nō cōmittunt simoniam:secus si renuntiant titulo cōmende accepta cer ta pecunia.in.c.non satis.nu.8.de simo.fo.70.

4 Cardinales ex cōmissione pape dispensant circa votuʒ vltra marinū pro terre sancte succursu.in.c.quod super.nu.1.de fi.instru.

7 **Carnalis** copula superueniens cū sponsa que tātū excessit septimum annuʒ an faciat matrimonium ꝛ simi liter in alijs annis ante pubertatē tam in masculo q̄ in femina.in.c.cō tinebatur.nu.6.de spon.impu.fo.14.

7 Carnalis copula potest esse notoria.in.c.de illo.num.3.de eo qui cog. con.folio.29.

7 Carnalis copula superueniēs sponsalibus sub cōditiōe an sponsalia faciat transire in matrimonium.in.c.j.nu.6.de spon.du.fo.18.

7 Carnalis copula etiā cum minore an faciat sponsalia in matrimoniū transire.in.c.de illis.el.ij.nu.4.de despon.impu.fo.15.

3 Carnalis copula an interdicatur inter virum ꝛ vxorem probato adul terio vel alio impedimento ante tamen q̄ feratur sententia.in.c.ij.nu me.5.vt lit.pen.fo.217.

7 Carnalis copula cum minore habita presumitur potētia coeundi.in c.si.nu.3.de eo qui cog.con.fo.32.

7 Carnalis copula violēter extorta nō firmat matrimoniū ꝛ qḋ sequatur si vis fuit cōditionalis.in.c.discretionē.nu.3.de eo qui cog.con.fo.30.

7 Carnalis copula nō addit maius vinculuʒ respectu essentie matrimo nialis.in.c.licet.nu.4.de spon.du.fo.18.

7 Carnalis copula per vim extorta nō firmat matrimonium.in.c.insu per.nu.5.qui matri.accu.pos.fo.44.

7 Carnalis copula si nō sit subiecta seminis commistio an faciat sponsa lia transire in matrimonium.in.c.adolescens.nu.3.de spon.fo.13.

7 Carnalis copula precedēs sponsalia nō facit illa transire in matrimo nium de presenti.ꝛ ita probatio copule simpliciter non concludit ma trimonium.in.c.veniens.el. ij.nu.2.de spon.fo.7.

7 Carnalis copula superueniēs facit transire spōsalia de futuro in ma trimonium sed non iussus carnalis copule.in.c.is qui.nu.1.de spon sali.folio.12.

5 Carnalis copula sequēs purgat metum precedentem dūmodo copu la non sit omnino coacta.in.c.veniens.el.j.nu.7.de spon.fo.6.

7 Carnalis copula etiam inter minores cōsummat matrimoniū sed nō nisus ad copulam.in.c.a nobis.nu.3.de despon.impu.fo.15.

7 Carnalis copula non est necessaria ad essentiam matrimonij.in.c.per tuas.nu.3.ꝛ.6.de spon.du.fo.19.

7 Carnalis copula nō firmat matrimoniū contra errorē seruilis condi tionis.in.c.si.nu.5.de coniu.seruo.fo.29.

7 Carnalis copula cū puella.vij.annorum dirimit matrimoniū postea cū cōsanguinea contractum.in.c. fraternitati.num.1.2.de eo qui cog. con.folio.30.

7 Carnalis copula facit transire sponsalia nedum pura sed etiam con ditionalia in matrimonium.in.c.per tuas.nu.3.de condi. apo.fol.19.

Carnalis copula an probari debeat quod sit secuta postq̄ defecit con ditio.ibi.nu.5.

7 Carnalis copula facit trāsire sponsalia in matrimonium.in.c.ex lite ris.nu.7.de spon.fo.5.

Carnes

beneficij ne per secundam videatur renuntiare prime ⁊ hoc est tutum quando quis dubitat de validitate prime collationis.tex.est in.c.post electionem.de conces.preben.⁊ in.c.ij.⁊ ibi Abb.nu.2.de arbi.⁊ in.c.cũ olim.cl.ij.nu.17.de priui.fo.164.

7 Cautela ad hoc vt carnalis copula nõ faciat transire sponsalia in matrimonium.in.c.per tuas.nu.7.de condi.appo.fo.20.

2 Cautela quod citatus impeditus mittat excusatorem ad iudicem ad faciendum fidem de impedimento.in.c. querelam.numero.4. de procura.fo.140.

2 Cautela optima est si quis vult euitare infamiam qđ soluat condemnationem ante sentẽtiam ⁊ euadet sic iudicium.in.c.at si clerici. nu.27. ad fi.de iudi.fo.14.

3 Cautela est in practica vt in vniuersalibus ⁊ generalibus iudicijs nõ restringas te in libello ad certam speciem sed facias conclusionem vniuersalem vel generalem.c.ij.vltra medium.post nu.25.ante ver.quandoq3 vult.de libel.obla.fo.97.

4 Cautela est ad denotandum continuationem possessionis vt in articulis ponatur copula ⁊:vt articuletur ⁊ dicatur quod per quadraginta annos ⁊ per totum illud tempus possedit.in.c.licet causam.nu.11. de proba.fo.21.

Cautela est cum timetur de variatione testium vt prius faciat extra iudicium coram testibus confiteri cum iuramento.in.c.per tuas. nu.11. de proba.fo.26.⁊ in.c.dilectus.nu.7.de capel.mona.fo.188.

4 Cautela est vt si presumptio violenta moueat iudicem ad sententiam proferendã faciat illam scribi in actis alias si appellaretur ex actis sententia non iustificaretur:licet ipse iuste fuerit motus:iudex tamen ad quem cui de hoc non constat iuste retractaret sententiam. in.c. afferte. nu.5.de presum.fo.115.

Facit quod voluit Bar.in.l.lucius.ff.de his qui no.infa.

7 Cautela pro scholaribus ⁊ alijs volentibus recedere vt non detineantur.in.c.lator.nu.4.qui fil.sint legi.fo.38.

2 Cautela est vt si vis liberari generaliter facias transactionem multum generalem ⁊ non parcas verbis:vt puta dicatur qđ partes venerũt ad transactionem compositionem ⁊ conuentionem ⁊ conuenerunt ⁊ trãsegerunt super omnibus actionibus ⁊ super omnibus rebus cognitis competentibus ⁊ incognitis tam in hac quam in qualibet alia. in.c.j. nu.6.in fi.de transac.fo.134.

2 Cautela est ad euitandas opiniones vt anteq̃ quis patiatur describi in instrumento si ex illo potest pretendere aliquod preiudicium.in.c.ex literis.nu.5.versi.idem si fuit.de transac.fo.136.

1 Cautela est quod si instrumentum siue priuilegium confectum manu publica habeat sigillum appẽsum:licet perdatur sigillum vel destruatur non per hoc corruit fides instrumenti:quia sufficit autoritas notarij.intellige quãdo scriptura habet omnia signa publicitatis:ideo cautum est vt collationes beneficiorum ⁊ similia fiant per manum publicam ne destructo sigillo prelati corruat fides instrumẽti.in.c.innotuit. nu.15.de elec.fo.138.

2 Cautela est in libello vt pars petat expensas factas ⁊ fiendas in futurum ⁊ admittit hec petitio incerta.in.c.auditis.nu.11.de procu.fo.143.

2 Cautela est vt in rebus arduis ⁊ ponderosis inferatur sigillũ vniuersitatis in instrumento:quia presumptio est qđ vniuersitas legitime actum explicauerit nisi probetur contrarium.in.c. vnico. nu.9.de syndi. fo.148.

3 Cautela ⁊ practica optima excludẽdi deliberatorias inducias que dari solent reo ad respondendum ⁊ deliberandum super contentis in libello:vt in citatione ponatur copia rescripti vel aliquid aliud ex quo certificetur reus super quo est conueniendus ⁊ qua actione.in.c.preterea.nu.2.de dila.fo.134.

Cautela est vt probetur expresse possessio tempore spoliationis ad cõsequendam restitutionem de facili.in.c.cum ecclesia.nu.20.de cau.pos. ⁊ proprie.fo.154.

Cautela ⁊ consilium vt possit relinqui filio emancipato minus legitima portione ⁊ testamentum non sit nullum. Barto.in.l.cum ex filio. nume.3.ff.de vulg.⁊ pup.

Cautela ꝙ quando causa committatur cõsilio sapientis vt iudex qui postea iudicauit non teneatur in syndicatu.Barto.in.l.si conuenerit. nu.4.de re iudi.

Cautela vt quis promittens velle posse conueniri alibi q̃ in loco contractus est vt dicatur promisit se soluturum perusij senis florentie ⁊c. Barto.in.l.si quis.nu.2.C.de pac.

Cautela pro capiendo debitore in domo vt pro aliquo contemptu iudicis condemnetur:quia tunc poterit in domo capi vt carceratus pro debito ibi recommendari.Bar.in.l.fi.nu.3.ff.ad leg.iul.pecu.

Cautela quando tutor accusat aliquem ꝙ dicat in accusatione talis tutor nec adijciat tutorio nomine.Bart.in.l.si cautiones.nu.2.C.qui accu.non pos.

Cautela ꝙ qui agit causam communem promittat aduocato salaria communi nomine.Bar.in.l.ex parte.§.respondi.nu.3.ff.fa.her.

Cautela vt articuletur de scientia ⁊ patientia aduersarij. Bart.in.l. si aquam.nu.9.C.de serui.⁊ aqua.

Cautela vt producens instrumentu3 falsum interrogetur an velit vti dicto instrumento.Bar.in.l.diuus.nu.1.ff.ad leg.cor.de fal.

Cautela vt inquisitus de causa ante condemnationem soluat ad hoc vt euitet infamiam.Bar.in.l.infamem.col.fi.nu.11.ff.de pub.iudi.

Cautela ne damnatus pro iniuria ⁊ leui fit infamis vt talis ante condemnationem soluat quia postea absoluitur:Bar.ibi.nu.12.

Cautela ꝙ qñ bannitus capitur iudex vel per confessionẽ eius vel per probationes faciat apparere esse illum homine3 ⁊ idem corpus.Barto.in.l.inter stipulantem.§.si stichum.in fi.nu.13.ff.de ver.ob.

Cautela vt quando quis credit se firmiter condemnãdum ex causa famosa vt soluat anteq̃ lis contestetur ⁊ euitabit infamiam. Bart.in.l. ictus fustium.nu.5.ff.de his qui not.infa.

Cautela ꝙ semper in actis ponatur pro parte presente. Bar.in.l.centum confessus.§.si quis absentem.nu.1.ff.de confes.

Cautela est Dy.timens ne quis cogatur contrahere ꝙ clam protestatur quod si facit non facit voluntarie ⁊ an talis cautela sit bona. Bar. in.l.qui in aliena.§.fi.in fi.nu.6.ff.de acqui.here.

Cautela vt in fideicommissis apponatur clausula:prout sibi videbitur voluerit ⁊ placebit.Bar.in.l.luci⁹ titius.nu.5.ff.de fideicom.liber.

Cautela ꝙ qñ stat per iudicem ꝙ appellans iudex protestetur et appellet coram honestis personis.Bart.in.l.j. §.dies.nu.4.ff.qñ ap.sit.

Cautela quando iudex est absens ꝙ syndicus ⁊ bannitus compareãt in termino ad tribunal ⁊ protestantur.Bart.in.l.ex quacunq3.§.fi. ad fi.nu.9.ff.si quis in ius voc.non ierit.

Cautela vt quando quis asserit se procuratorem alicuius vt non negetur nec fateatur ipsum procuratorem.Bart.in.l.j.ad fi.numero.14. C.de procur.

Cautela ꝙ debitores qui recipiunt refutationem a tutore vel curatore vel ab alijs administratoribus vt semper faciant in refutatione inseri causam : alias non teneret.vide Bart.in.l.j.numero.2.C.de apochis publi.lib.x.

Cautela qñ fiũt ꝓtestatiões vt apponat clausula nisi ⁊ quatenus apparebit eu3 teneri.Bar.in.l.cũ quis.§.si quis pro reo.nu.4.ff.de solu.

Cautela pro instructione aduocatorum. Bar.in aut.qui semel.col.fi. ver.quero an in alia.nu.31.C.de proba.

Cautela vt apponatur clausula ad hoc vt tollatur conditio indebiti. Bar.in.l.stichus.§.idem quesiuit.nu.5.ff.de condi.inde.

Cautela ponenda in instrumẽto emptionis vt appareat preciu3 fuisse solutum de communi pecunia.Bar.in.l.ij.nu.3.C.pro socio.

Cautela ꝙ assessor in actis faciat registrari ꝙ iudex diligenter examinauit vtrum ex vulnere esset remansura cicatrix ⁊ ipso diligenter examinato medicus hoc retulit:alias non valet. Bartol.in.l. semel.nu.1. C.de re mili.lib.xij.

Cautela ꝙ pater non possit donationem causa mortis factam per filium ipso patre consentiente reuocare.Bar.in.l.si cum filius.§.si vero pater.ad fi.nu.5.ff.de dona.

Cautela in contractibus in quibus requiritur ꝙ pecunia soluatur presentialiter ⁊ quantitas sit magna vt pecunia appareat quando ita de facili non reperiretur.Bar.in.l.singularia.col.fi.nu.26.ff.si cer.pet.

Cautela vt in dilatione insolutũ apponatur clausula quod si res euincatur remaneat actio in pristino statu.Barto.in.l.eleganter. nume.4. ff.de pig.act.

Cautela quando tortus absoluitur quia non confitetur nec constat de delicto ꝙ iudex faciat scribere in actis ꝙ tortura fuit habita cũ moderamine.Bar.in.l.que sine.nu.1.ff.de questio.

Cautela quod citatus infirmatus mittat excusatorem qui infirmitatem iudici notificet.Barto.in.l.non exigimus.§.si quis in iudicio.in fi.nu.3.ff.si quis cau.

Cautela ꝙ nuncians faciat redigere in scriptis quantum sit factum de opere tempore nuntiationis.Bartol.in.l.de pupillo.§.meminisse. nu.4.ff.de ope.no.nun.

Cautela ꝙ actor etiam si super mandato disputatur compareat ⁊ contumaciam rei accuset.Bar.in.l.si finita.§. iulianus.colũ.iij.ver. quid. nu.15.ff.de dam.infec.

Cautela ꝙ fideiussor promittat representare reum statim ⁊ ꝙ renuntiet beneficio de fideiussoribus.Bart.in.l.si quis.nu.5.ff.de custo.reo.

Cautela ꝙ pro vendẽdis rebus ciuitatis ciuitas faciat statutũ. Bar. in.l.prohibere.§.plane.nu.2.ff.quod vi aut clam.

Cautela quando venditur vel donatur res ꝙ non possit alienari:⁊ si alienetur dominium reuertatur ad primum.Bart.in.l.si quis possessionem.nu.3.ff.de acqui.pos.

Cautela vt iudex mittat pro testibus vt declarent dictu3 qñ inter eos videtur contrarietas.Bar.in.l.ij.§.creditum. ad fi.nu.10.ff.si cer.pet.

Cautela vt in contractibus tam emptionis q̃ conductionis ponatur clausula faciens eum procuratorẽ in rem suam:ita vt deinde ⁊c. Bar. in.l.j.§. j.ad fi.nu.4.ff.de superfi.

Cautela ꝙ iudex pronuntiat citatũ contumacẽ nisi infirmitas vel absentia probetur per accusatorem.Bar.in.l.quesitu3.nu.5.ff.de re iudi.

Cautela quando agitur ex contractu vt probetur contractum esse factum ante iudicium.Bar.in.l.non potest videri.nu.1.ff.de iudi.

Caute-

Cautela vt fiant positiones qd sint plures eiusdem nominis. Bart. in l. si rem. nu. 1. ff. de rei vendi.

Cautela vt pars non intret in possessionem ex primo decreto sine executore vel iudicis autoritate aliter amittit ius suum. Bart. in. l. finita. §. iulianus. col. v. versi. secundo quero. nu. 21. ff. de dam. infec.

Cautela pro aduocato qñ suspicatur aduersariũ probare de proprietate qd faciat positiões ⁊ articulos qd ipse possidet clam a te respectu possessionis. Bar. in. l. si de eo. §. si seruum. ad fi. nu. 4. ff. de acqui. pos.

Cautela per quam vẽditor cogitur satisdare qd emptor faciat sibi moueri questionem. Bart. in. l. j. §. stipulationum. numero. 2. ff. de preto. stipula.

Cautela vt in libello dicatur agit ⁊ agere intendit. Bart. in. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. col. fi. nu. 8. ff. de verbo. obli.

Cautela vt ille qui dat dotem minori expressam obligationem cum iuramento recipiat. Bar. in repe. l. si constante. col. xij. versi. sed pone. nu. 79. ff. solu. matri.

Cautela vt certificetur minor contrahens de beneficio restitutionis in integrum. Bar. in. l. sciendum. col. ij. versi. ⁊ istud facit. numero. 8. ff. de verbo. obliga.

Cautela vt res prohibita alienari alienetur. Bar. in. l. sed si. §. itẽ quoniam. nu. 2. ff. de re. eo. qui sub tute.

Cautela pro teste qui primo examinatus iterum examinatur vt petat sibi prius testificata exhiberi. Bart. in. l. eos qui. col. fi. versi. quero. nu. 5. ff. ad leg. cor. de fal.

Cautela pro teste quod in secundo testimonio dicat: prout sibi videtur modo ⁊ si apparuerit aliter dixisse in alia causa ex nũc corrigit ⁊c. Bar. ibi. nu. 7.

Cautela quando testis dicit extra iudicium scio hoc tantum ⁊ nõ plus qd scribatur eius dictum coram testibus. Bar. ibi. nu. 8.

Cautela relinquendi filio spurio vt scilicet contrahat societatem cum aliquo: ⁊ subinde pater instituat socium. Bar. in. l. si is. in fi. nu. 6. ff. de libe. lega.

Cautela quando reuocatur iudex in tribunali fiat productio quedam omnium actorum celebratorum coram precedente iudice. Bar. in. l. ij. col. ij. versi. tertio modo. nu. 6. C. de eden.

Cautela vt apponatur quando fit proclama vt inueniatur quis sit heres vt dicatur. vel sit qui velit dicere se heredem vel bonorum ⁊ hereditatis possessorem. Bar. in. l. controuersia. nu. 8. ff. de transac.

Cautela vt in conuentionibus que fiunt super testamento apponatur inspectis ⁊ cognitis verbis testamenti. Barto. in. l. de his. nu. 5. ff. de transac.

Cautela pro rusticis vt quando recipiunt aliquam iniuriam dicant protestor ex parte protestantis ne hoc facias ⁊ arripient iter ad ciuitatem: qr factũ post talem protestationẽ debet reuocari. Bar. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. ver. tu sustineas. col. fi. nu. 28. de ope. no. nũ.

Cautela vt fiant articuli de bonitate ⁊ legalitate notarij in probatione vel reprobatione instrumenti. Bart. in. l. in exercendis. col. fi. nu. 15. C. de fide instru.

Cautela vt minor non litiget cum procuratore cõstituto a seipso cum iuramento: quia non haberet beneficium. l. minor. ff. de minoribus. Bar. in. d. l. minor. la. iiij. nu. 1.

Cautela in protestationibus seu denuntiationibus de soluendo inseratur certum tempus. Bar. in. l. emilius. nu. 2. ff. de mino.

Cautela vt condẽnandus ex aliqua causa infamiam irrogante vt soluat ante condemnationem. Bar. in. l. iusiurandum. §. cum res. nu. 2. ff. de iureiuran.

Cautela quando minor litigat cum ecclesia vt restituatur. Bar. in. l. si ex causa. §. nunc videndum. nu. 2. ff. de mino.

Cautela vt fideiussor in maleficijs teneatur etiam ad augmẽtationem pene. Bar. in. l. j. nu. 5. ff. de in lit. iuran.

Cautela quando in libello dicitur peto pronuntiari bene appellatum ⁊ reuocari attentata caueat appellator ne contestetur lis super libello. Bar. in. l. j. nu. 5. ff. nil noua. appel. pen.

Cautela vt articuletur de titulo quesito ante litem contestatam. Bar. in. l. matrem. nu. 7. C. de proba.

Cautela pro iudice vt in syndicatu doceat se filiumfamilias. Bar. in. l. si filiusfa. iudex. nu. 2. de iudi.

Cautela qd vulgariter scribantur verba testis deponentis in vulgari quando non possunt redigi in latinum. Bart. in. l. si quis filiabus. nu. 5. ff. de testa. tut.

Cautela qd notarius scribat in testamento causam quando testator apponit conditionem inhumanam vel fatuam. Bart. in. l. quidam in suo. nu. 2. ff. de condi. insti.

Cautela vt aduocatus partis contra quam testis aliquid falso dixerit interroget partem. Bar. in. l. si falsos. nu. 3. ⁊ de fal.

Cautela qd quando accusatur de falso dicatur scienter ⁊ dolose. Bar. in. l. nec exemplum. nu. 1. C. eo.

Cautela vt assessores quãdo capiunt aliquẽ bannitum faciant ipsum confiteri qd est idem homo qui fuit bannitus ⁊c. Bart. in. l. demõstratio. in. vj. q. nu. 13. ff. de condi. ⁊ demon.

Cautela vt iudex faciat scribi notario sicut quolibet die ⁊ hora cõgrua sedit ne teneatur in syndicatu. Barto. in. l. ij. numero. 1. C. de statu. et imagi.

Cautela pro iudice qñ procurator comparet qd dicat qd vult qd compareat dñs ad respondendũ: qr melius instructus vel legalior ⁊ est cõmunis practica. Bar. in. l. ij. §. defendi. nu. 3. ff. qui. ex cau. in pos. ea.

Cautela qd in commissione vel relatione executionis ponatur incipiẽdo primo a minus damnosis. Bar. in. l. a diuo pio. §. in venditione. numero. 8. ff. de re iudi.

Cautela qd quando fertur sententia contra contumacem in sententia inseratur visis citationibus de eo factis ⁊ visa contumacia. Bar. in. l. multum. nu. 4. ff. de condi. ⁊ demon.

Cautela vt iudex teneatur condẽnare victum victori in expensis. Bar. in. l. properandum. §. sinautem. nu. 5. C. de iudi. fo. 108.

Cautela vt arbiter procuret partes componere. Bart. in. l. si quis iudex. §. recepisse. nu. 6. ff. de arbi.

Cautela vt statuatur tempus ad adeundum. Bar. in. l. scriptus. nu. 1. ff. de reli. ⁊ sum. fune.

Cautela qd quando appellatur a denegatione secunde dilationis causa grauaminis exprimatur ⁊ qd etiã deducatur quãdo petitur secũda dilatio. Bar. in. l. ij. col. pe. versi. tertio principaliter. nu. 23. ff. de appel.

Cautela qd bannito capto producatur bannum ⁊ qd bannitus confiteatur qd est ille talis qui reperitur bannitus ⁊ cõdemnatus pro tali crimine ⁊ tali tempore qr postea potest executio fieri. Bar. in. l. diuus. col. ij. versi. vlterius. nu. 5. ff. de custo. reo.

Cautela quod prestito iuramento pars statim petat testes examinari. Bar. in. l. damni. §. sabini. ad fi. nu. 9. ff. de dam. infec.

Cautela qd infirmus citatus mittat ad iudicem ⁊ petat qd terminus prorogetur. Bar. in. l. quesitum. nu. 2. ff. de re iudi.

Cautela qñ quis dubitat cõdẽnari in actiõe famosa qp litiget p procuratorẽ. Bart. in. l. furti. §. si quis alieno. nu. 3. ff. de his qui not. infa.

Cautela est vt iudex faciat redigi in actis causam suspicionis propter quã fidẽ dictis testiũ nõ adhibuit. Bar. in. l. testium. §. j. nu. 1. ff. de test.

Cautela vt conductor non expellatur de locatione etiam si bona vendantur. Bar. in. l. qui fundum. nu. 2. ff. de loca.

Cautela vt colonus cogatur stare in locatione. Bar. in. d. l. qui fundũ. nu. 3. ff. loca.

Cautela vt in actu qui fit cum procuratore dicas litigo sub hac exceptione saluo si ipsum apparebit post procuratorem qr nolo habere ratum. Bar. in. l. inter quos. §. alieno. nu. 4. ff. de dam. infec.

Cautela vt testes qui inuiti deponere non tenentur quando producũtur facias scribi in actis qd volentes deponant. Bar. in aut. presbyteros. nu. 3. C. de episco. ⁊ cleri.

Cautela vt prohibitio cõtrahẽtiũ habeat impedire translationẽ dñij: est qd promittat pena vel interesse si fiat cõtra ⁊ pro tali pena ⁊ interesse obligetur illa res que prohibetur alienari: tũc enim propter ius pignoris qd prohibens habet in re impeditur translatio dominij: vt tradit Bart. in. l. qui absenti. §. j. ff. de acqui. pos. ⁊ in. l. si creditor. §. fi. ff. de distrac. pig. quẽ refert ⁊ sequitur Paul. de cast. in. l. fi. ad fi. versi. querunt tamen doc. C. de re. alie. nõ alie. Alex. in. d. §. j. in col. versi. vnde. Bar. post Old. ⁊ idem Alex. consi. lix. incip. viso themate. col. j. versi. qd secundum dubium. in. v. volu. do. Jason. in. l. qui rome. §. coheredes. in primo not. ff. de verbo. obli.

Cautela vt mulier secũdo nubẽs ⁊ filios habens euitet penas iuris: est qp faciat filios cõsentire tali matrimonio: qr hoc modo euitabit oẽs penas: nã pena que imponit matri trãseunti ad secũda vota nõ habet locum qñ trãsit de volũtate filiorũ: vt no. per gl. in aut. de non eligen. secun. nub. circa mediũ. in ver. copulent. quã pro singulari no. ibi Ange. in prin. in verbo ⁊ predicta vera. vbi dicit qd mater scdo nubẽs punit penis inductis in fauorẽ filiorũ qñ nubit filio inuito secus si eo volẽte: qr tũc tales penas sustinet per gl. ibi. Et hoc sequit Lud. ro. in cõsilio cclix. inci. ex thema. versi. quarto idem probat. in. ij. col. ratione de qua ibi per eũ refert similiter. ⁊ sequitur do. Phi. decius in consi. ccvj. inci. queritur an diuisio. in. ij. col. ver. ⁊ pro fundamento. lib. ij. subiungens qd cõsensus etiam tacitus filiorum sufficit ⁊ probatur ex eo quod no. Bal. in aut. ex testamento. col. pe. ver. sed statim quero. C. de secũ. nup.

Cautela vt missus in possessionem ex primo decreto non possit eijci: est qd faciat assignari reo terminum intra quẽ docere debeat de iure suo: qr si non docet in termino non audietur postea secundum Ange. in. l. a quo. ff. de dam. infec. quem refert ⁊ sequitur Paul. de cast. ibi. versi. item per hanc legem. ⁊ similiter refert ⁊ sequitur Alexã. in. l. si finita. §. iulianus. col. xviij. versi. item iuxta predicta. eo. tit.

Cautela si apparet quem esse procuratorem ⁊ dubitatur de reuocatione mandati: est qd prestetur satisdatio de rato sub cõditione qd si appareat mandatum esse reuocatum teneat promissio de rato ⁊ non aliter. Bar. in. l. pretor ait. ver. venio ad. q. ff. de dam. infec. ⁊ ibi Alex. in. j. no. Et cui debeat esse dubium an iudici an parti. vide Bal. in. l. j. in. ij. col. versi. secundo quero quando. C. de procu.

Cautela est qd opponẽs exceptionẽ cõtra executionẽ sentẽtie offerat se incõtinẽti probaturũ: alias non impedit scdm Bar. in. l. fi. in fi. C. si ex

fal.instr.quē refert ⁊ sequitur Alex.in consi.ccxxxvij.inci.visis processibus.in.ij.col.ver.hodie tamen.in.ij.vol.

Cautela est qñ spōsalia vel matrimoniū sunt cōtracta per impuberes etiam proximos pubertati ⁊ mulier nō vult ratificare:qꝛ debet statim pubes effecta recedere a marito vel cōtradicere. Prepo. Mediolañ.in c.continebatur.in.ij.not.de respon.impu.

Cautela ad eneruandū effectū fame est:vt capituletur ⁊ offeratur probatio ꝙ veritas est in contrarium:nam cum veritas preualeat opinioni. c.veritate.⁊ per totuȝ.viij.dist.preualebit ista oblatio probationis vt fama non operetur suum effectum:vt per eundem Prepo. Medio.in c.tua.in.ij.colum.ver.⁊ sic habetis.de spon.

Cautela ad excusationē tutorum qñ faciunt aliquem actum dubiuȝ: est quod faciant de consilio attinentium:et tunc si male succedat non tenebitur pupillo de culpa:nam ratione consilij coniunctorum pupilli presumitur abesse dolus ⁊ culpa tutoris ſm Bald.in.l. polla.C.de his quibus vt indig.quem refert ⁊ sequitur Alex.ibi ad fi.⁊ idem voluit Pau.de ca.ibi in col.fi.ver.interdum est talis.

Cautela si aliquis est iussus a testatore ad reddendū rationē ad certū tēpus sub pena ⁊ ad soluendū reliqua que restāt si rationes sunt intricate prout plerūq; cōtingit in mercatorū rationibus ita ꝙ non potest de facili reuideri intra tēpus quod restat,est qd facias ꝙ soluat aliqd in quo putat se esse ꝓ certo debitore ⁊ pro residuo in quo apparebit debitor dare cautionē:nā tūc euitabit penā ſȝ Ang.in.l.si se nō obtulit.§.ait pretor.ff.de re iudi.quē refert ⁊ sequitur Phi.corneus.cōsil.cclxij.incip.pro euidētia.col.fi.ver.⁊ si dicatur.in.iiij.vol.Et ideo si aliquis est cōdemnatus per iudicē ad reddēdum rationem intra mensem sub pena quo casu intelligatur cōdēnatus vt soluat reliquū pecunie qd erit penes eum ſm Ang.in.l.aduersus.C.de vsur.⁊ in.d.§.ait pretor.⁊ ibi. Imo.⁊ Moder.⁊ p do.Jas.in.l.j.in primo no.ff.qui satis.cogā.igitur cautela est ꝙ cōdēnatus cōpareat intra mēsem ⁊ dicat creditori calculata ratione assero me debitorē in vno denario:ecce istū denarium:si liquebit me plus debere ecce exhibeo actualiter fideiussores pro residuo isto modo euitabit condemnatus penam vt supra dixi.

Cautela ꝙ obligatus ad rē vendendā ad id perpetuo nō teneatur:est ꝙ interpelletur ille cui vēditio fieri debet ꝙ emat ⁊ si fuit in mora per duos mēses habebit liberā potestatem vēdendi cui vult.casus est.in.l. qui rome.§.coheredes.ff.de ver.ob.ſm.Lud.ro.in consi.clxxxij.inci.in casu proposito.in fi.

Cautela vt volēs se excusare a tutela vel cura:faciat qd intra obseruationē tēporū de quibꝰ habetur in.l.scire opȝ.ff.de excu.tut.⁊ insti.de excu.tut.§.q excusare.iudex det curatorē huic liti pupilli vel adulti quo defendēte causam pupilli vel adulti feratur sñia:alias sñia excusationis tanq̄ lata cōtra pupillū vel adultum indefensum esset ipso iure nulla: vt docet Mates.in no.cxxxvj.incip.nota practicam.

Cautela vt agēs commodati ex cōmodatarij leui vel leuissima culpa dicas in libello te cōmodasse ad requisitionē ipsius ⁊ hoc etiaȝ habes ꝓbare:alias nō tenetur nisi de dolo ⁊ lata culpa:ad hoc enī vt cōmodatariꝰ teneatur de leui ⁊ leuissima culpa est necesse vt cōmodatū fiat ad requisitionē ipsiꝰ:vt tradit Sali.in.l.si vt certo.§.interdū.ff. cōmodati.

Cautela est ne permittas ꝓcedi contra criminosum tanq̄ notorie criminosum nisi prius discussa notorietate:qꝛ si procedatur ⁊ ꝓnūtietur cōtra eum tanq̄ notoriū criminosum non poterit appellare:vt est tex. in.c.cū sit romana.ſm Prepo. Mediol.ibi.in.ij.col.in pe.no.de app. ⁊ in.l.constitutiones.ſm vnum intellectum.ff.eo.

Cautela ꝓ cōtrahētibꝰ vt in cōcessionibꝰ nō faciāt scribi ꝙ ad cēsum sit concessio sed in emphiteosim si velint illos nō soluēdo iure suo priuari:nam in cōtractu censuali:licet census nō fuerit solutus quis iure suo nō priuatur:vt tradit Pañ.in.c.cōstitutus. col.fi.ver.secūdo no. sing.de reli.do.quem refert ⁊ sequitur do.Phi.Decius in cōsi.clxiiij. inci.non fuisset.in.j.col.ver.similiter in contractu.lib.j.

Cautela si vēditor velit euitare periculū:est ꝙ faciat rē mēsurari vel ꝙ rei vēdite tradat possessionē ſȝ Ang.⁊ Pau.de ca.in.l.ij.C.de peric. ⁊ cōmo.rei vē.quos refert do.Phil.Decius in consi.clxxix.incip.viso eleganti.in.ij.col.ver.quibus tamen non ob.lib.j.

Cautela est si aduocatus velit impugnare pactuȝ gratuitū factū a tutore vel curatore vt dicat ꝙ debitum erat liquidū:vt tradit Ang.in.l. cōtra iuris.§.fi.ff.de pac.quē refert ⁊ sequitur do.Phi. Decius.in cōsil. ccxcvij.inci.nō patitur.col.fi.ver.sed his.lib.ij.Et vide Panor.in consi.xxxix.inci.duo sunt.ver.venio igitur.lib.j.vbi dicit cōem cōclusionē esse ꝙ licet debitum liquidum pupilli remitti nō possit a tutore:secus tamen est in debito non liquido.

Cautela vt respondens positioni impertinēti nō sibi preiudicet:est ꝙ si iudex te arctauerit ad respondendū positioni impertinēti tu ꝓtesteris ꝙ licet respōdeas positioni hoc facis ꝓpter iussum iudicis:tñ non intēdis quatenus sint impertinētes illis respondisse vel per respōsionem illā tibi p̄iudicari.ita Semi.in prefatio.vj.⁊ in.c.ij.super gloss.in verbo rationabili.de cōfes.li.vj.quē refert ⁊ sequitur Prepo. Medio.in c.solicitudinem.col.xxvj.ver.⁊ ideo per hoc membrum.de appel.

Cautela vt cesset allegatio metꝰ reuerētialis:est quod ex aduerso allegetur presentia amicorū vel cōsanguineorū ⁊ probetur eorum interuētus. Pau.de ca.post Bar.⁊ alios.in.l.trāslationē.ver.⁊ dicit Bart.C.de trāsac.Adde ꝙ idem facit presentia iudicis ꝙ amicorum vel consanguineoruȝ ſm Bar.in.l.frater a fratre.in.xiij.col.versicu.tertio quero quid de contractu emptionis.ff.de condi.inde.

Cautela ꝓ clerico declināte iurisdictionē potestatis vt euitet penā statuti puniētis declinantē:est ꝙ clericꝰ nō declinet sed pro suo interesse compareat superior eū reuocans ratione sui interesse.argu.c.si iudex. de sen.excō.li.vj.sicut dicimꝰ in seruo.l.seruus.ff.de pu b.iudi.⁊ in dño feudi respectu vasalli.c.ex trāsmissa.de fo.cōpe.ita Bart.in.l.pe.§.ad crimē.in.iiij.col.ver.itē op.d.l.lucius.ff.de pub.iudi.queȝ sequitur Panor.in.c.si diligēti.in fi.de fo.cōpe.dicēs hoc esse notanduȝ:refert ⁊ sequitur Feli.in repe.c.ecclesia sancte marie.col.xxix.ver.⁊ retentis predictis.in.iiij.q.de consti.vbi etiam aggregat alias quatuor cautelas quas(vt breuitati elaborem)non refero.

Cautela qñ iudex est in calculo ferēde sñie:est ꝙ aduersariꝰ faciat alteram partē si reperitur in palatio moneri ꝑ iudicē ꝙ tali die ⁊ hora cōpareat ad audiendā sñiam:qꝛ si nō cōpareat habebitur ꝓ vero cōtumace ⁊ nō poterit appellare.Pau.de ca.in.l.ij.versi.sit ergo cautꝰ.C. qño ⁊ qñ iud.Et ideȝ dicas si nūtius in presentia iudicis citat presentem partem:qꝛ p̄sentia iudicis ⁊ partis facit vt illa citatio habeat vim monitionis facta a iudice:vt dicit Bald.in.d.l.ij.in.j.col.ver.quarto ꝙ hic iudex. arg.l.si procuratori presentis.ff.de obl.

Cautela est ꝙ emptor stipuletur de euictiōe tam proprietatis q̄ possessionis ⁊ de sumptibꝰ vtriusq; litis ⁊ que ex hoc resultabit vtilitas. Bald.in.l.j.ad fi.C.de peric.⁊ con.rei ven.

Cautela qñ aliqd datur insolutum:est ꝙ apponatur pactum ꝙ si cōtingat rē euinci ꝙ a prima obligatione nō discedatur ⁊ que vtilitas resultare potest.Bar.in.l.si quis aliam.in.j.col.ver.alij dicunt.ff.de solu.

Cautela vt valeat donatio vel promissio facta absenti nullo pro eo recipiente:puta si dicereȝ in presentia testiū ego dono vel promitto titio centum si titius nō esset presens nec aliquis ꝓ eo reciperet nō valeret donatio vel promissio que requirūt cōsensum duorum:ideo facias ꝙ notarius recipiat nomine absentis:alias etiam si absens hoc sciēs postea ratificare non valeret quia careret fundamēto.Pau.de ca.in.l.j. §.pactum.ver.no.ex tex.ff.de pac.

Cautela est ꝙ actor cōtinuet ꝓcessuȝ cōtra heredē vel faciat dari curatorē hereditati iacēti ⁊ cōtinuet cū illo ⁊ illū faciat citari:qꝛ si cōtinuat cuȝ defuncto nihil valet cōtinuatio nec ꝓdesset ignorātia de morte defuncti:vt tradit Pau.de ca.in.l.pe.ff.que sen.sine ap.rescin.Adde eundem Pau.de ca.in.l.in summa.§.fi.ff.de re iudi.

Cautela vt ꝓcurator substituens possit eam gerere:est ꝙ in mādato ponantur ista verba ꝙ possit substituere ⁊ etiā cuȝ substitutis remaneat ꝓcurator idē forsan si dr̄ ī mādato ꝙ possit substituere semel ⁊ pluries vt tradit Bar.in.l.ꝙ si forte.§.quid ergo.ver.vlterius not.ff.de solu.

Cautela vt accusatus ꝓ delicto ꝓ quo in defectuȝ pene pecuniarie corporalis imponitur nō carceretur:est ꝙ soluat pecuniā fisco sub cōditione si cōdemnabitur.Bar.in.l.j.ver.quero quid si venit.ff.de cust.reo.

Cautela ꝙ si rei existētis prope flumē aliquis allegaret p̄scriptionē dicens se tanto tempore prescripsisse:est ꝙ tu ex aduerso alleges mundationem fluminis ⁊ sic dicetur interrupta p̄scriptio:vt per Pau.de ca. post bar.⁊ alios in.l.iij.§.labeo.ff.de acqui.pos.Et de qua mundatione intelligatur vide Alex.ibi.

Cautela ꝙ qñ mercatores vidēt tēpestatē si nō dubitant periclitari nō debēt dicere magistro qd acturus sit:qꝛ si dicūt ꝙ faciat tale quid puta ꝙ nauē exarmet vel aliquid aliud quod sibi resultat in damnuȝ poterit ab alijs repetere tanq̄ de voluntate vel mādato ipsorum fecerit. Pau.de ca.in.l.si laborante.§.si conseruatis.versi.no.cautelam.ff.ad le.rho.de iac.

Cautela qñ ad impugnādū pactū opponitur de insinuatione non facta est ꝙ facias articulū ꝙ debitū nō erat liquidū vel ꝙ nō fuit factum ex mera liberalitate ⁊ que ex hoc resultabit vtilitas.Pau.de ca.in.l.contra iuris.§.si filiussa.ver.item no.quod omne pactum.ff.de pac.

Cautela qñ eris aduocatꝰ vel ꝓcurator rei quē actor fecit ꝯueniri corā iudice incōpetenti credēs ꝙ esset iudex cōpetēs rei:est cū compares pro reo nō debes opponere exceptionē iudicis incōpetētis:qꝛ hoc modo instrueres actorē vt cōueniat te corā iudice cōpetēti vñ nihil opponas sup incōpetētia iudicis sȝ patiaris ꝙ fiat ꝓcessus ⁊ postea opponas qꝛ irritabis totū ꝓcessuȝ ⁊ sñiam:qꝛ sola sciētia rei nō facit illū iudicē cōpetentē:vt dicūt Bal.⁊ Pau.de ca.in.l.si per errorem.ff.de iur. om.iudi.Dicūt tamē ꝙ licet ista cautela sit honorabilis tamē in foro penitentie est abstinenduȝ:qꝛ docet damnare animā sicut ⁊ alibi dicit Cy.in.l.vnica.C.vt que desunt aduo.vbi dissuadet tales cautelas ⁊ reprehēdit illos ita malitiose procedentes:dicēs ꝙ reportant gloriaȝ in hoc mūdo sed in alio penā eternam:vt ita refert Pau.de ca.in.l.edita.col.iij.ver.ideo dicit Spe.C.de eden.vbi in simili dicit esse cautelam ꝙ qñ actor ꝓducit libellum obscurum vel incertū vel alternatiuum nō debet reus petere vt libellus declaretur sed dȝ simpliciter opponere ꝙ libellus non procedit:qꝛ male cōceptus est:ita magistraliter Spe.in ti. de libel.concep.§.fi.ver.cautus tamen sis.

Cautela alia ad irritandū ꝓcessum qua vtuntur malitiosi procuratores

dum respondēt libello: in fine responsionis sue caute dicunt ⁊ petit iu-
rari de calumnia ⁊c. ⁊ postea non curant petere vt sic processus redda-
tur nullus si actor non iurauit: q: iuramētum calumnie bene potest ta-
cite remitti: vt in. c. j. de iura. cal. in. vj. sed si petitum sit ⁊ non sit presti-
tum totus processus redditur vsq₃ retro nullus. l. ij. §. sed q: veremur.
C. de iura. cal. de quo vide per do. Jas. in. l. iusiurandū. ⁊ ad pecunias.
§. qui iusiurandū. in primo not. ff. de iureiurā. Et adde quod nec valet
cōsuetudo qꝺ aduocatis ⁊ procuratoribus nō deferatur tale iuramen-
tum cū illi magis nouerint calūniari quā simplices partes: vt dicit Lu
do. ro. sing. ccccxxiij. inci. tu habes. alleg. glo. in. l. ab anastasio. C. man-
da. vbi dicitur qꝺ aduocati omnia mala nouerūt. Et an aliqua ratio-
ne possit introduci consuetudo que tollat istud iuramētum calum. vi-
de Panor. in. c. ceterum. col. fi. versi. vlti. ⁊ glo. de iura. calum.

Cautela vt donatio causa mortis nō possit reuocari: est vt facias ꝙ no-
tarius in instrumento apponat illa verba que notarij semper solēt ap-
ponere. s. qꝺ dictus donator promisit dictam donationem ⁊ predicta
omnia rata ⁊ firma habere nullo vnꝗ̃ tempore contrauenire ⁊c. q: per
alia verba donatio causa mortis que de natura sua est reuocabilis effi-
cit irreuocabilis: nā qñ in donatione causa mortis est facta promissio
de ea nō reuocāda: tūc assumit naturā donationis inter viuos ⁊ dona-
tio inter viuos appellatur ⁊ multo fortius qñ vltra dicta verba etiam
interuenisset iuramentū. do. Jason. in. l. non oīs. in. ij. no. ff. si cer. peta.

Cautela alia est vt facias qꝺ per notarium in instrumento donationis
causa mortis fiat mētio heredū donatarij: videlicet talis persona dona
uit talē rē titio ⁊ heredibus suis: nā isto casu qñ in donatione cā mor-
tis est facta mētio heredū donatarij talis donatio censet donatio inter
viuos: ⁊ ratio est: q: donatio inter viuos bene transmittit ad heredes:
secus aūt in donatione causa mortis: q: illa nō transmittit si cōtingat
donatariū mori ante ipsum donatorē vnde cū in ipsa donatione sit fa-
cta mentio heredū donatio in dubio censetur donatio inter viuos: ita
singlr̃ tenet Bal. in. l. ij. col. pe. versi. quid em̄ si iste filius. C. de iure dot.
quem refert ⁊ sequit do. Jason. in. l. non omnis. col. iij. ver. secūdo in-
fero. do. Tho. Ferratius cautel. xxx. ⁊ his duabus cautelis poteris il-
laquerere donantē causa mortis vt nō possit ipsam donationē reuoca-
re. Caueas tñ talibus remedijs ⁊ similibus abutendo animam tuā il-
laqueare ⁊ apud inferos sepelire vt alibi admonet idem doc. Thō. fer.

Cautela qñ datur exemplum alicuius instrumenti in iudicio vt plene
probet: est qꝺ notarius dicat hoc est exemplum cuiusdam instrumenti
producti per talē cuius copia datur de voluntate dicte partis. ⁊ de mā-
dato iudicis. Bar. in aut. si quis in aliquo. in prima oppo. C. de eden.

Cautus sis tu qui practicas palatium qñ opponitur exceptio que est
proprie actionis exclusio debes in actis replicare nec iudex posset sup-
plere quamuis ex actis sibi liqueret: secus quando non est proprie exce-
ptio actionis exclusio. ita dicit Ange. in. l. ij. per illum text. C. de iudic.
quem refert ⁊ sequitur Pau. de cast. ibi in col. fi. versi. item. do. Ange. ⁊
similiter do. Jason. ibi. in fi.

Cautela est si debes alicui centū qꝺ soluendo. x. dicas pro residuo: q: si
creditor tuus accipiat ꝓ residuo illa dictio residuo ꝓbat ꝙ totū fuerat
solutū vñ si creditor ꝯueniat te ad alia nonagīta est p̄sumptio ꝓ te ꝙ il-
la solueris: ita dicit Pau. de ca. in. l. ij. ver. s₃ q̄ro. C. de here. insti. ꝑ glo.
no. in. l. si ex pluribus. in prin. in gl. in verbo reliquū. ff. de solu. Et ideo
creditor recipiēs solutionē debet esse cautus qꝺ nō apponat in instru-
mēto vel in libro mercātie qꝺ pro residuo recipit s̄m Paul. de cast. ibi.
quē refert ⁊ sequit do. Jason in. d. l. ij. in. j. col. ver. item ad istum text. ⁊
Bar. cepo. in cautel. cxxj. dicit istā cautelā esse perpetuo menti tenendā
q: est de pane lucrando. Caue tñ ne ea ⁊ similibus vtaris ad malum ne
sit de pena eterna lucranda: vt alibi etiam admonet idem Cepol.

Cautela vt emens rem hereditariam ab herede non possit conueniri a
creditoribus hereditarijs vel legatarijs: est vt faciat apponi ista verba
in instrumēto emptionis qꝺ talis heres vt heres cum beneficio inuen-
tarij pro satisfaciendo creditoribus ⁊ legatarijs vendidit sibi talē rem
hereditariam ⁊ exburset pecuniā ipsi heredi presentibus creditoribus
⁊ legatarijs ⁊ immediate recipientibus dictam pecuniam ab herede: ⁊
ita scribatur in instrumento emptionis siue solutionis pecunie facte
per emptorem ⁊ tunc erit securus: vt tradit Pau. de cast. in. l. fi. §. licen-
tia creditoribus. ad fi. C. de iure deli.

Cautela qñ agit̃ de estimāda aliqua re eo q: vēditor dicat se deceptū vl-
tra dimidiā iusti p̄tij: est ꝙ cōsyderes ꝑsonā vēditoris si erat implicita
debitis vel si dedit fideiussorē vl' nō vt ex hoc possit cōcludi ꝙ talis res
existēs hominis sic impliciti debitis nō reperisset emptorē tāte ꝗ̄tita-
tis idē in similib⁹ qualitatibus rerū que habēt augere ⁊ diminuere pre-
tiū nō emēs rē ab implicito ⁊ inuoluto multis debitis q nō pōt p̄stare
fideiussores de euictiōe nō videt̃ vēdidisse infra dimidiā iusti p̄tij: l₃ si
nō esset implicitus debitis sec⁹ esset: q: quilibet carius emeret a securo
vēditore quā ab eo qui nō est securus. Et ideo sis cautus si vēditor di-
cat se deceptum vltra dimidiā iusti pretij tu emptor econtra capitula-
bis qꝺ ipse erat implicitus multis debitis ⁊ non dedit nec poterat da-
re fideiussorem de euictione ⁊ propterea res multo minoris pretij esti-
mat: ita docet Bart. in. l. j. §. si heres. versi. ⁊ ideo. sub nu. 3. ff. ad trebel.

Cautela vt inuētor rei aliene euitet suspicionē furti est qꝺ faciat preco-
nizari ⁊ itimari rei inuētionē ⁊ qcqd expēdet recuperat a dño. Panor.
in. c. dudum. el. ij. col. vj. ver. consulitur. post. nu. 18. de elec. fo. 171.

3 **Cautio** que datur a reo reuertēte intra annū prout dicitur. c. fi. in. §. in alijs. vt lite nō contest. debet esse sufficiēs nec sufficit iuratoria nisi in subsidium. ibi. nu. 18. fo. 118.

6 Cautio iuratoria recipitur quando alia haberi non potest. in. c. ex par-
te. nu. 4. de ver. sig. fo. 187.

6 Cautio iuratoria potest ⁊ debet recipi si alia nō reperitur. in. c. ex pu-
blico. nu. 11. de conuer. coniu. fo. 167.

3 Cautio quando requiritur a iure in aliquo casu an intelligat̃ de suffi-
cienti: puta cum fideiussore an requiratur iuratoria. in. c. pisanis. nu.
10. de resti. spo. fo. 192.

4 Cautio pactum nudum cōfessio ⁊ stipulatio sine cā non valent: fallit
in libertate ⁊ quādo est facta in vltima voluntate in iudicio vel in pia
causa. in. c. si cautio. nu. 2. de si. instru. fo. 110.

3 Cautio que est prestanda intra annum ab illo qui est passus missionē
si nō potest per impotentiam prestari non est sibi imputandum dum-
modo p̄stet quā pōt puta iuratoriā. in. c. j. n. 14. de eo q mit. i pos. f. 213.
Cautio que prestatur amissionē passo an sit prestāda iudici vel parti ⁊
in casu in quo prestatur iudici est citanda pars missa. ibi. nu. 15.

4 Cautio sufficiens potest peti ab eo qui est suspectus de penitentia nō
peragenda. in. c. literas. nu. 4. de presump. fo. 122.

6 Cautio que prestatur ab vsufructuario qualis esse debet maxime de re-
bus mobilib⁹ que vsu veterascunt vt sunt segetes. in. c. cu₃ cōstet. nu.
2. de pig. fo. 96.

3 Cautio per quam viciatur sequestrum debet cōtinere de iudicio sisti ⁊
de re non alienanda ⁊ restituenda in casu succūbētie. in. c. dilectus. nu.
25. de seque. pos. ⁊ fru. fo. 213.

3 Cautio iuratoria nō prestatur quando non est concludendum de per-
sona. in. c. ad reprimendam. nu. 4. de offi. or. fo. 114.

3 Cautio de nō offendēdo an possit peti ab offendente prius. in. c. j. nu.
8. vt lite non contest. fo. 109.

7 Cautio de non offendendo potest peti ab illo qui semel offendit. in. c.
grauem. nu. 3. de senten. excom. fo. 103.

1 **Cecus** vtru₃ possit deponere de auditu si habet notas voces contrahentium. in. c. ex literis. nu. 5. de consue. fo. 93.

4 Cec⁹ an possit esse testis in re ꝑceptibili auditu ⁊ qd si nō est cec⁹ ⁊ au-
diuit cōtrahētes sed eos nō vidit. in. c. cū cām. el. j. nu. 9. de testi. fo. 70.

6 Cecus an possit testari. in rub. nu. 8. de testa. fo. 110.

☞ Corse. Adde nūqd cec⁹ possit esse iudex: dic ꝙ sic. ff. de iudi. l. cecus. a
postulādo aūt repellit̃. ff. de postu. l. j. §. casum. ⁊ ꝙ possit esse iudex in-
tellige s̄m gl. ⁊ doct. i. d. l. cec⁹. qñ erat iudex anteꝗ̄ efficeret̃ cec⁹ q: al's
nō posset ⁊ an cec⁹ possit esse testis. Spe. in tit. de teste. i. §. j. ver. s₃ nū-
qd cecus. dicit ꝙ videret̃ ꝙ nō: q: nō pōt visu cognoscere: l₃ auditu sic:
credit tñ ꝙ pōt cū nō sit ꝓhibit⁹. ff. de testi. l. j. ⁊ sequit̃ ibi Joā. and. in
addi. allegat qꝺ no. in aut. de here. ⁊ fal. in. §. si v̄o absunt. in gl. not. te-
stimoniū. ⁊ adduco. d. Abb. ⁊ oēs canonistas. in. c. p̄terea. de testi. vbi
Abb. n. 9. dicit ꝙ cec⁹ seu ille q fuit retro cortinā vel tenue₃ parietē ha-
bēs voces ꝯhētiū notas pōt depōere sup ꝯctu seu v̄bis ꝓlatis a tertio.
vt est gl. no. iij. q. ix. testes. ⁊ i. l. i summa. in. §. idē labeo. ff. de aqua. plu.
arcē. ⁊ idē ibi Bar. ⁊ ꝑ Cy. i. l. testiū. C. de testi. ⁊ ꝑ cano. i. c. ij. de ꝯsue. l₃
aliq dicāt vt Ang. in. l. si nō spāli. C. de testi. ꝙ tales nō faciūt plenā ꝓ-
bationē. q: potuerūt decipi in voce. ⁊ Spe. i pal. loco dicit esse verū ma-
xime de his q̄ vidit prius ꝗ̄ fieret cec⁹: nā fact⁹ cecus retinet dignitatē:
vt in. d. l. cec⁹. ⁊ ibi gl. ⁊. ff. de sta. ho. l. q furere. ⁊ verū est si prius voces
ꝯhētiū notas habuit. ⁊ ista est cōis opi. nec ob. qꝺ dicit Ang. qꝺ in vo-
ce decipi pōt: nā ⁊ visus decipit̃ qñq₃: q: ocul⁹ sepe fallit̃. xxvij. q. j. nec
aliqua. ⁊ i. c. cām m̄rimonij. de ꝓba. Jtē Cy. in. d. l. testiū. dicit ꝙ ꝗ̄uis
vox mutari possit. tñ attēdi d₃ id qꝺ cōiter accidit ꝑ id qꝺ no. in. l. non
epistolis. ⁊ in. l. neq₃ natales. C. de ꝓba. ⁊ i. c. j. de cle. nō resi. ⁊ vide pul-
chre ꝑ Sali. in. d. l. testiū. in. viij. col. in ver. quero sexto an cec⁹ admitta-
tur ad testimonium in his q̄ principaliter requirūt auditū. alle. glo. in
d. §. si vero absunt. dicit ꝙ in alijs casib⁹ preterꝗ̄ visus admittit̃: q: ꝓ-
hibit⁹ nō reperit̃ ꝑ. d. l. j. Fallit i instr̄o inuētarij: vt i. d. §. si v̄o absunt.
Addit Jac. de are. ꝙ i cā testamētaria nō d₃ admtti: q: l₃ ꝯhētes pos-
sint ex voce cognoscere. ar. ff. ad sille. l. j. §. eodē tecto. tñ testatorē nō sic
faciliter q: vox ipsi⁹ ꝓpter infirmitatē est alterata. Alij distinguūt aut
testificant̃ de facto gesto anteꝗ̄ esset cec⁹ ⁊ pōt: vt in. d. l. q furere. aut
de facto postea gesto. ⁊ tūc aut asserit ꝑsonā de qua testificat̃ se bene ha-
bere notā vocē: ⁊ tunc admittitur. ar. d. §. eodē tecto. Fallit in casibus
predictis: aut hoc nō asserit: ⁊ tunc nō admittat̃. Aduerte vbi Jac. de
are. eū repellit in causa testamētaria: forti⁹ vr̃ admitti ꝗ̄ in cōtractib⁹: ⁊
q: in cōtractibus regulariter vn⁹ testis ꝓbat semiplene. ⁊ ideo vnicu₃
testē cecū repelleret q: faciliter pōt decipi: ⁊ si h₃ aliū cōtestē nō cecū nō
vr̃ Sali. ꝙ ita faciliter debeāt ꝓbare sicut in testamentis si ex septē vn⁹
sit cecus: q: ꝓpter authoritatē tāti numeri testiū sibi cōtestiū nō potest
sic faciliter esse deceptus sicut qñ habet vnicū cōtestē tm̄. ar. ff. de edē. l.
si quis ex argētarijs. §. j. cogitandū tñ relinquit. ⁊ alle. Spe. in prealle.
loco. in. ix. col. ⁊ ꝙ cecus ⁊ mut⁹ dummodo audiant possint testificari
simpliciter tenet gl. iij. q. ix. in. c. testes. ratio Salic. mihi placet in testa-

mēto:tum q; hoc nō reperit prohibitū cū edictū de testib⁹ sit prohibitorū:vt in.d.l.j.tum etiā q; ille qui potest testari potest testificari:vt in l.is cui bonis.ff.de testa.⁊ in.§.testes.insti.co.tit.sed ego habeo qd secus pōt testari:vt in.d.l.hac cōsultissima.ergo ⁊ testificari.nec ob.illud qd dicebat Jac.de are.qd propter infirmitatē alteratur vox.⁊ sic posset decipi:q; respōdeo qd ista presumptio tollit ⁊ cessat p alios testes: vt dixit Sali.⁊ facit pulchre quod voluit Ange.in consi. suo primo q licet coniunctus non sit idoneus testis pro coniuncto: vt.l. eos.C.de testi.tamen si h; aliū contestē admittit ⁊ per consequens Sali.non debuit relinquere hoc cogitandū:facit etiā in simili qd voluit Bald.in.l. imperator.ff.de sta.hō.⁊ in.c.j.q.mo.feu.amit.⁊ tex.fi.ſm Dy.⁊ Bar. ibi.in.l.is q duos.de lib.le.⁊ qd voluit Bar.in.l.pcipimus.§.eo obseruādo.C.de ap.vbi alle.tex.singularem in.l.si cōmunē.ff.quemad.ser. amit.⁊ qd voluit gl.sing.in.l.fi.C.de mu.⁊ ho.li.x.⁊ quod voluit Pe. de anch.in.c.vnico.de iure pa.li.vj.cum si.⁊ an ceci ⁊ alio morbo laborantes excusentur a munerib⁹ personalibus.dic q sic: vt.l.ij.C.q mor. se excu.li.x.⁊ Abb.in.c.licet.de cēsi.nu.3.ver.in gl.fi.fo.136.Et an ⁊ qū cecus possit habere officia vel eligi ad potestariam vide do. Abb.cōsi. xlviij.per totum.⁊ in eo.consi.in.ij.no.an cecus possit succedere patri baroni vel habenti iurisdictionem.

6 Cecus ⁊ pauper non tenentur ad collectas:intellige personales.in.c.licet.nu.1.⁊.4.de censi.fo.199.

4 Cecus ⁊ ille qui fuit retro cortinam si habet voces contrahentiū notas potest disponere de contractu.in.c.preterea.nu.6.fo.59.

7 **Celebrans** coram excōicato manifesto nō incurrit irregularitatem sed suspēsionē per annum. in.c.cu; ⁊ plantare.nu.1.de priui.fo.137.

7 **Census** si fuerit per multa tpa an per hoc probet subiectio. in.c.accepimus.nu.1.de priui.fo.89.

6 Census si soluatur an per talē solutionē arguatur subiectio. in.c.oīs. nu.3.de censi.fo.199.

6 Census nou⁹ nō pōt nec de nouo īponi nec impositꝰ augeri in ecclesiis per ipsum prelatum ad vtilitatem suam sed ad vtilitatē alterius eccle pōt ex causa rationabili.in.c.phibemus.nu.1.⁊.2.de censi.fo.200.
Census non augetur auctis facultatibus.ibi.nu.3.

6 Census pōt imponi ab episcopo ecclesie inferiori ex iusta causa.in.c.cū venerabilis.nu.2.de censi.fo.204.

6 Census non debetur nisi causa debendi exprimatur.in.c.peruenit.nu. 1.de censi.fo.199.

6 Census ⁊ tributa debēt solui ex moneta antiqua que vigebat tempore impositionis.in.c.olim causam.nu.1.⁊.4.de censi.fo.204.

6 Casus vel tributi solutio non probat necessario subiectionē.in.c.quāto.nu.2.de censi.fo.202.

6 Census nō potest imponi etiam q iam fuerit impositus sed legitima prescriptione sublatus.in.c.significauit.nu.6.de censi.fo.202.

5 Census si non soluitur res non cadit in commissum sed semper potest compelli censuarius ad soluendum secus in emphiteota.in.c.constitutus.nu.21.de reli.do.fo.186.

3 Census si fuerit prestitus aliquo tempore respectu certe rei nō per hoc illa res presumit nec erit subdita.in.c.in cām.nu.2.⁊.4. de cau. pos. ⁊ proprie.fo.164.

5 Census an debeatur alicui ratione consuetudinis.in.c.ad audiētiam. nu.2.de prescrip.fo.31.

2 Censualis contractus est transferre dominium vtile ⁊ directum ⁊ dño antiquo nil reseruatur nisi solutio census.in.c.j.nu.7.de resti.in integ. folio.154.
Census si non fuerit solutus nō per hoc res cēsualis reuertitur ad primum dominum.ibi.

7 **Censura** ecclesiastica est excōicatio suspēsio ⁊ interdictū nō autem dispositionem continet vel degradationē. in.c.querenti.nu.1.2.⁊.5.de ver.sig.fo.184.

2 Censure sentētias non includit seueritas siue animaduersio ecclesiastica.in.c.preterea.nu.2.de offi.deleg.fo.74.
Censura ecclesiastica comprehendit sententias excōicationis interdicti ⁊ suspensionis.ibi.

6 Censura ecclesiastica pprie cōcernit aīam ⁊ est excōicatio:districtio vero cōcernit penā temporalē. in.c.nūtios.nu.2.de decimis.fo.145.

2 Censura ecclesiastica est excommunicatio sed seueritas ecclesiastica est alia pena.in.c.cum clerici.nu.4.de pactis.fo.133.

1 **Certus** an ⁊ quando debeat certiorari. in.c. ecclesia vestra.el ij.nu.9.de elec.fo.181.

2 **Cedens** bonis potest re integra reuocare cessionē ⁊ ipsum penitere. Anto.in.c.quidam.nu.1.de renun. fol.32.

6 Cedere bonis clericus non tenetur debet bene soluere debita sua deducto ne egeat. Odoardus.nu.8.de sol.fo.101.

6 Cessio bonorum non debet fieri nō liquidato prius debito.in.c. Odoardus.nu. 7.de solu.fo.101.
Cedenti bonis non sunt auferendi panni de dorso.ibi.nu.8.

7 Cessio bonorum admittitur in delictis si non habet vnde soluat. in.c. referente.nu.5.de delic.pue.fo.122.

1 Cessio bonorum non fit nisi per confitentem debitum vel condemnatum.in.c.olim.el.ij.nu.7.de resti.spo.fo.188.
Cedere bonis potest etiam filiusfamilias qui nil habet in bonis.ibi.

1 Cessio actionum quibuscūq; psonis facta an ⁊ quando teneat siue facta inter viuos siue in vltima voluntate.in.c.ex parte.nu.3.de alie.mu. iud.cau.fac.fo.166.
Cessio actionum quando est facta in aliquem an possit agere cessionarius an cedens ⁊ cessionario restituere.ibi.nu.3.5.
Cessio actionum an ⁊ qū presumatur simulata.ibi. nu.7.⁊.10. fo.163.
Cessio actionum facta clerico per laicum an valeat.ibi.nu.10.

4 Cessatio sola bienniij solutionis census vel pensionis an ⁊ quo casu sufficiat ad priuandum clericum de beneficio.in.c.querelam.nu.2.de iure iuran.fo.135.

1 **Chrisma** qd significat ⁊ quare fit in fronte.in.c.quanto.nu. 5.de consue.fo.95.

7 Pro chrismate nō debent exigi pecunie ab ecclesiis etiam si de hoc sit consuetudo.in.c.ea que.nu.15.de simo.fo.72.

7 Chrisma potest cōcedi tempore quo ciuitas est interdicta quēadmodum potest ⁊ baptisma concedi.in.c.respōso.nu.1. de sen.excō. fo.177.

2 Chrismatio ⁊ confirmatio in fronte conferuntur per solos episcopos. Ant.in.c.vnico.§.per frontis.nu.2.de sacra vnc.fo.50.

7 **Christiani** prohibētur habitare cū iudeis in loco aliquo. in.c.j.nu.1.de iude.⁊ sara.fo.86.

7 Christianus cōmiscens se cum iudea ignorāter an excusetur.in.c.nōnullis.nu.3.de iude.fo.88.

7 **Charitatis** opera prosunt ad peccatorū remissionem.in c.inter opera.nu.3.de spon.fo.9.

6 Charitas ordinata incipit a seipso.in.c.de his.nume.2.de eccle.edifi. folio.220.

6 Charitas est fons proprius cui non communicat alienus.in.c.l;.nu. 8.de reg.fo.162.

Chirurgia est prohibita clericis propter periculum erroris qd ei inest ⁊ an incurrat irregularitatem. in.c.sententiam.nu.21.⁊.23.ne cle.vel mona.fo.242.

7 Chirurgico non imputatur mors si obseruauerit omnia.de quibus in c.tua nos.in prin.nu.2.in.d.c.tua nos.§.ad vltimum.nume.3.de homi.fo.101.

4 Christiano an sit peccatum iurare per alienos deos ⁊ an tale iuramentum sit seruandum.in.c.⁊ si christus.nu.13.de iureiu.fo.154.
Christianus non peccat recipiendo iuramentum ab infidelibus secundum religionem eorum.ibi.nu.14.

6 **Cimiterium** si est pollutū an sit polluta ecclesia:remissiue.in.c.consuluisti.nume.2.de cōsec. eccle. vel alta.fo.207.

6 Cimiterium gaudet illa immunitate qua gaudet ecclesia.in.c.cum ecclesia.nu.2.de immu.eccle.⁊ cimi.fo.226.
Cimiterium censetur interdictum interdicta ecclesia.ibi.

6 Cimiterium gaudet immunitate ecclesiastica.in.c.immunitatem. nu. 4.de immu.ecc.fo.235.

7 **Circunstantie** aggrauant delictum vnde delictum solenni die commissum augmentatur. in c.j.nu.2.qui cle.vel vo.fo.20.

Cisterciensi ordini multa sunt interdicta.in.c.recolētes. in primo no.de sta.mo.fo.180.

7 Cistercienses abbates ⁊ monachi an subiiciantur episcopis locorum. in.c.ne dei.in primo.no.de simo.fo.82.

5 **Citari** debet pars etiā vbi vertit questio iuris.in.c.sepe contingit.nu.7.de ap.fo.112.

3 Citatio est quedam species defensionis ideo non potest tolli. in.c.dilecti filij.nu.6.de iud.fo.21.

7 Citatio ad diffinitiuam an censeatur facta quo ad totam causa;.in.c. cum olim.el.ij.nu.12.de priui.fo.141.

1 Citatus vt presentet se conspectui iudicis potest per pcuratorem comparere.in.c.postulationem.nu.3.de postu.prela.fo.115.

3 Citatio an debeat fieri personaliter vel domi quando reus non inuenitur.in.c.fi.nu.21.vt lite non conte.fo.114.

2 Citatio est iurisdictionis.in.c.super questionum.§.verum.nume.1.de offi.deleg.fo.90.

1 Citari non debet pars quando est presens in iudicio.in.c.ecclesia sancte marie.nu.8.de consti.fo.31.
Citatio non requiritur in notoriis.ibi.

6 Citatio vel monitio vbicūq; reqrit trina in materia odiosa nunq̄ sufficit vna peremptoria.in.c.sacerdotib⁹.nu.7.ne cle.vel mo.fo.243.

4 Citatio vna an requiratur an duplex an triplex ad hoc vt iudex possit mulctare.in.c.ij.nu.3.de testi.cog.fo.90.
Citatus ad certum tempus hora diei non expssa debet tali hora comparere vt possit explere officium suum.ibi.nu.4.
Citatus certo die ad faciendā electionē de mane comparere. ibi.nu.5.

1 Citatus ptestās corā iudice nolle cōsentire in eū tanq̄ in iudicē:dicēs nō esse iudicē nec per ea q̄ dicit vel facit intēdit recedere a sua protestatione

☞ Corse. Adde Bar.in.l.si finita.§.iul.ff.de dā.infe.& in.l.ad pēptoriū.ff.de iud.facit optime.c.ex parte.in vbo autoritate iudicis citatꝰ.de rescri.& in.l.cū clicis.&.l.oēs.C.de epi.& cle.&.c.ꝓposuisti.de fo.cpe.& i.l.neminē.C.de exhi.re.p q̃ iura apparet qđ qs nō pōt citare aliū autoritate ꝓpria.Fallit ꝭm Bar.i.d.l.neminē.i casu.l.ait ptor.§.si debitorē.ff.de his que i frau.cre.& in casu.l.nullꝰ.C.de iude.& in.l.si qs i ꝭuitute.ff.de fur.&.c.cū sit romana.de ap.& facit qđ no.gl.j.de iure gentiū.vbi in defectū iustitie pōt qs ꝓpria autoritate sibi ius facere:vt ibi no.idē Inno.in.c.olim.el.j.de resti.spo.& no.Abb.in.c.j.de iud.alˢ citatio est nulla si nō fiat ad partis petitionē:q ordo est datus a iure ꝭm bar.vbi s̄.Et quid si in actis appareat citationē descriptā & cōmissionē & relationē an presumat̄ ad petitionē partis emanasse.do.Ant.de but.in.d.c.j.de iudi.dicit qđ sic.ar.l.sciendū.ff.de ver.ob.insti.de fideius.§.si.isti.de inuti.sti.§.si ita scriptū.& ar.eiꝰ qđ voluit Host.& Jo.an.in.c.j.de li.cōte.& fuit dictū Gui.de suza.in.l.ad perēptoriū.ff.de iudi.Ro.tenuit ɔriū.in.d.l.sciēdū.nihilominus tene opi.Ant.quā sequit̄ do.meꝰ do.Barb.in.d.c.j.de iud.in.vij.&.viij.col.& ibidē p eū plene.Quid si nō appareat in actis ꝙ iudex cōmiserit citationē & reperit̄ ꝙ petita fuit citatio a iudice & facta est citatio:sꝫ de cōmissiōe iudicis nō appareat an p̄sumat̄ ꝙ iudex illā cōmisit.Guido de suza.in.d.l.perēptoriū.tꝫ ꝙ sic lꝫ Bar.i.d.l.sciēdū.tenuerit ɔriū.&.d.And.in.c.j.sꝫ p certo nō bn̄ loquūtur:& sustinēdo dictū Guid.dic qđ cōmissio iudicis facta p̄sumit̄ ex eo q semp vr̄ inesse mādatū nūtio a iudice vt citet:vn̄ Inn.in.c.qm̄ ɔtra.de pb.dixit ꝙ nūtij sine iudicis mādato requirūt & citāt:ergo si reperitur in actis ꝙ nūtiꝰ citauit vr̄ ꝙ de mādato iudicis fecerit:cautiꝰ tn̄ esset ꝙ in actis apponeret̄.q de mādato iudicis fecerit:ita dixit Ange.in.l.neminē.C.de exhi.re.tenēdo illud dictū Inno.vr̄ veritas ꝙ presumatur pro iudicis cōmissione.& adduco Ja.bu.hāc partē tenere in.d.l.neminē.facile eñ habitus ex extremis presumunt̄ media.glo.in.c.volumus.xvj.q.iiij.ergo si habent̄ illa extrema qđ pars petit aduersariū citari in iudicio & nuntius citauit & retulit qđ presumit̄ medium.s.cōmissio:& hanc partem tenet do.meus Barb.in.d.c.j.de iudi.in.vij.col.

ralis.§.cum autem.nu.5.de offi.delega.fo.94.

5 Clausula appellatione remota operat hodie sicut olim nec cōtra eam reperitur aliquid innouatum.in.c.vt debitus.nu.13.de appel.fol.126.
Clausula appella.re.quot effectus operetur.ibi.nu.14.

2 Clausula promittēs habere ratum posita in procuratorio an operet speciale mandatum.in.c.cōtingit.nu.3.de transac.fo.135.

2 Clausula ꝙ si nō omnes aut duo ꝛc.verificatur in vno alterius vices gerente.in.c.licet vndiqꝫ.nu.1.de offi.deleg.fo.95.
Clausula vos vel alter vestrum ꝛc.verificatur in vno tantū.ibi.nu.2.

3 Clausula appel.remota nō tollit facultatem appellādi ex notorio grauamine ꝛ a casibus in iure expressis.in.c.ex cōquestione.nu.5.de resti.spolia.fo.175.

2 Clausula alte vel basse posita in cōpromissis operat vt respectu lesionis nō possit peti reductio ad arbitrium boni viri.in.c.fi.numero.4.de malo.et obe.fo.131.

2 Clausula supplentes omnem defectum quid operet ꝛ alius circa papam non potest supplere defectum in contractibus vel iudicijs.in.c.j.nu.5.de transac.fo.134.

☞ Corse.Ego dico idē esse in regib⁹ ꝛ principibus in regnis suis nō recognoscētibus superiorē cū sint monarche ꝛ gaudēt eisdē priuilegijs in regnis ꝛ principatibus suis quib⁹ papa ꝛ imperator in vniuerso p id quod voluit Bald.in.c.cū venissent.de eo qui mit.in pos.ꝛ Bar.in l.infamem.ff.de publi.iud.ꝛ Abb.in.c.que in ecclesiaruꝫ.de consti.nu.1.fo.201.ꝛ Inno.in.c.cum.p.tabellio.de fide instru.

2 Clausula ꝙ si nō omnes ꝛc.operatur quod tūc vnus potest sine alio quādo certū est qḋ alter est impedit⁹ alias secus.in.c.prudētiam.nu.1.et nu.2.de offi.deleg fo.83.
Clausula omnes aut duo ꝛc.denotat ꝙ alij possunt cognoscere lꝫ nō constet de impedimento cōsortum.ibi.nu.3.
Clausula si omnes nequiueritis interesse tu frater episcope procedes.quid importet.ibi.

2 Clausula in pace dimittas quid importat.Anto.in.c.veniens.numero.14.de fil.presby.fo.51.

5 Clausula ex certa scientia quid importet.in.c.ea q̄.nu.3.de re iu.fo.51.
Clausula ex certa sciētia idē importat ꝙ clausula ex plenitudine potestatis.ibi.nu.8.fo.52.

3 Clausula peto mihi de predictis iustitiam fieri ꝛc.quid importet.in.c.ij.nu.52.de ordi.cog.fo.148.

6 Clausula ꝯdictores quiescēdo ꝛc.dat iurisdictionē iudici nō solū inter partes sed etiā inter extraneos ꝯdicētes de facto ꝛ quāto tpe duret talis iurisdictio ꝛ qd cōphēdat.in.c.p illoꝝ.nu.9.ꝛ nu.10.de p̄bē.fol.32.

2 Clausula consciētiam tuam grauamus an importet ꝙ causa sit indelegabilis.in.c.cum in veteri.nu.4.de elec.fo.174.

6 Clausula in fine posita non refertur ad primiora si ex tali relatione resultaret absurditas.in.c.j.postulasti.nu.7.de iure patro.fo.198.

5 Clausula supplentes de plenitudine potestatis omnē defectū faciat de inualido validū.in.c.j.nu.7.de confir.vti.vel inuti.fo.143.
Clausula si nō omnes poteritis includit voluntatem.in.c.prudētiaꝫ.§.adijcimus.nu.1.2.ꝛ.4.de offi.deleg.fo.82.

2 Clausula appellatione remota nō operatur circa tertios p suo iure cōparentes.in.c.super eo.nu.4.de offi.deleg.fo.80.

3 Clausula decidas sine debito nō dat formā sed instructionē ꝛ snia lata cōtra debitū finē nō est nulla.in.c.cū ad sedē.nu.3.de resti.spo.fo.189.

3 Clausula omnis que posset mouere principē ad nō facile rescribēdum est ponēda in supplicatione.in.c.ad aures.nu.4.de rescrip.fo.49.

2 Clausula cōsciētiā suā oneramus nō inducit electionē industrie personalis adeo ꝙ cā est delegabilis.in.c.fi.§.is aūt.nu.7.de offi.dele.f.205.

5 Clausula appellatione remota posita vel alia clausula in medio literarum an referat ꝛ ad precedentia ꝛ ad sequentia.in.c.inquisitioni.nu.2.3.4.ꝛ.5.de appel.fo.138.
Clausula appel.remo.operat hodie effectū suū sicut ꝛ olim.ibi.nu.2.

4 Clausula seruato iuris ordine procedas vel non seruato qd importet.in.c.quintauallis.nu.42.de iureiur.fo.150.

☞ Corse.Doct.excel.Aduerte ꝙ Inno.quē refert Abb.in.c.quintauallis.dicit ꝙ innuit qḋ cōpromittit in eū tāq̄ in arbitrū illa v̓ba ꝙ possit pcedere seruato ordine iudiciario.alia vero verba ꝙ possit pcedere nō seruato ordine iuris innuūt ꝙ tanq̄ in arbitratorē.iō ſm eū si pcessit seruato ordine iuris stabit dicto suo ēt iniquo qꝛ v̄r pcessisse vt arbiter.Si vero pcessit iuris ordine nō seruato:tūc nō valebit dictū suum nisi sit equū vel ad equitatē redactū q v̄r pcessisse vt arbitrator.d.Abb.ibi dicit ꝙ salua eius reuerētia nō sequit h̄ dictū:qꝛ lꝫ possit eligere alterā viā tñ in nō eligēdo pcedere v̄r vtraqꝫ autoritate.per id qḋ no.Inno.in.c.cū ex officij.de p̄scri.ꝛ adducit alia:de qb⁹ vt ibi per eum mihi v̄r ꝙ Inn.recte loquat.pcedit enī dictū ei⁹ qñ apparet ꝙ pcessit ſuato ordine iudiciario vel nō seruato ordine iudiciario:qꝛ si pcessit ordine iuris seruato erit arbiter.si vero nō seruato iuris ordine pcessit erit arbitrator.ꝛ ad hoc adduco eūdem Abb.in.d.c.cū ex officij.vbi dicit qḋ inspiciēda sunt acta cause an processerit vt ordinarius vel vt delega.nam si processit vt ordinari⁹ non valet iudiciū:vt in simili not.Barto.in.l.vna.C.qui p sua iuris.si v̓o vt delegat⁹ valebit.si vero sumus in dubio valebit ar.l.quoties.ff.de reb.du.c.abbate.de ver.sig.cū si.cū ergo iste habeat cōmissionē ꝛ in eū fuit cōpromissum vt possit procedere vt arbiter ꝛ arbitrator inspiciēda erūt acta cause.ꝛ si processit seruato ordine iuris erit arbiter:qꝛ arbitria redacta sunt ad instar iudicioꝝ.l.j.ff.de arbi.si vero nō seruauit ordinē iuris erit arbitrator.ꝛ ita pcedāt dicta Inn.Aut sumus in dubio ꝛ tūc pcedat doctrina Abb.ꝛ sic mihi videtur ꝙ Inno.in hoc nō sit reprehensione dignus.

5 Clausula appellatione re.nō excludit quin citatus possit appellare si locus nō esset tutus tam sibi q̄ illis quos ducit secū vt procuratores ꝛ similes.in.c.ex parte tua.nu.1.2.ꝛ.5.de appel.fo.116.

2 Clausula prout tibi videbit vel ad velle suum ꝛ similes important arbitrium iustum.Ant.in.c.cum de tua.j.nu.3.de corpo.viti.fo.60.

2 Clausula petēs sibi ius ꝛ iustitiam fieri quid importet.in.c.j.nu.2.de offic.deleg.fo.72.

2 Clausula appellatione remota nō refragat quin papa possit amittere appellationē cui debet parere ꝙ primo commisit causam appellatiōe remota.in.c.pastoralis.§.preterea.nu.1.3.ꝛ.4.de offi.deleg.fo.93.
Clausula appel.re.nō licet impedire executionē sententie nisi superior ex certa sciētia admiserit appellationem.ibi.nu.2.

2 Clausula liberam habēs facultatem non habilitat inhabilem.Anto.in.c.ex parte.el.ij.nu.1.de corpo.viti.fo.91.
Clausula ꝙ si nō omnes ꝛc.quid importet.in.c.sciscitatus.nu.1.de rescrip.folio.53.

3 Clausula ꝙ pcedatur simpliciter ꝛ pure quid significet ꝛ nō tollit ordinem iudiciarium.in.c.dilecti filij.nu.4.de iud.fo.21.
Clausula non obstante iuris solēnitate importat ꝙ solennitates iuris ciuilis tantum sint sublate.ibi.nu.6.
Clausula prout voluerit quid significat.ibi.nu.8.
Clausula non se astringens quid importat.ibi.nu.16.

1 Clausula in fine posita an ꝛ quando cōcernat precedētia.in.c.cām que.nu.5.de rescrip.fo.60.

6 Clausula si ita est semper subintelligit in ꝯfirmatione facta per papā.in.c.dudum.nu.8.de decimis.fo.153.

6 Clausula etiam odiosa in fine posita cōcernit omnia precedentia etiā diuersa.in.c.extirpande.§.qui vero.nu.11.de preben.fo.40.

1 Clausula omnis que posset mouere principē ad concedēdum non rescriptum est necessario exponere ipsi principi al's esset surreptitiū principum.in.c.ceterū.nu.3.de rescrip.fo.45.

7 Clausula vt tibi visum fuerit importat arbitriū boni viri.in.c.significauit.nu.4.de peni.ꝛ remis.fo.157.

5 Clausula appella.remota an extēdatur ad omnem appellationeꝫ vel ad friuolam tantum.in.c.super.nu.10.de appel.fo.96.

6 Clausula posita in rescripto ad beneficia vcꝫ seu quocūqꝫ modo vacet vel per alterius cuiuscūqꝫ persone operat multū in materia beneficiali.in.c.ex parte astensis.nu.13.de concel.preben.fo.61.

6 Clausula appel.remota nō excludit quin iudex possit remoueri ex legitima causa.in.c.nouit ille qui.nu.3.de appel.fo.112.

4 Clausula saluo iure addendi ꝛ diminuēdi est necessaria in libello.in.c.inter dilectos.nu.10.de fide instru.fo.103.

4 Clausula moneas ꝛ inducas nō designat precisaꝫ cōpulsionem.in.c.j.in primo nota.de testi.cog.fo.90.ꝛ in.c.ij.nu.2.ꝛ.4.de spon.fo.3.

☞ Corse.doct.excellētissimus. Contrariū tenuit idē Abb.in.c.cū infirmitas.in.ij.no.de peni.ꝛ remis.Fride.de se.cōsi.iij.ꝛ seq.Barb.in.c.ex p̄ñtia.de pig.ꝛ in.c.nā concupiscētiā.de cōsti.vide Abb.in.c.ex tue.de simo.nu.5.ꝛ in.c.tua nos.el.ij.de iureiur.Jo.andr.Archi.ꝛ Do.post Jo.de deo.Egid.ꝛ alios.ꝛ ibi etiā per Jo.de lig.in.c.cū si pauper.de preben.lib.vj.ꝛ diuina fauēte gratia hāc cōcordiā cōcepi.aut lex canō seu alia dispositio vtitur istis verbis apponēdo postea verbū cōpello seu simile verbū ꝛ tūc per talia verba nō designatur precisa cōpulsio.ꝛ ita procedāt.c.j.de testi.cog.ꝛ alia iura que vltra hec verba apponunt verbū cōpello seu simile:aut apponūtur ista verba in lege ꝛ postea per verba sequētia innuitur compulsio.ꝛ tūc dic ꝙ talia verba intelliguntur cū effectu ꝛ sapiūt quasi quādam compulsionē ꝛ ita procedat text.d.c.cū infirmitas.ꝛ quod voluit ibi do.Abb.aut ista verba apponunt simpliciter nec sequētia aliud inducant ꝛ tunc in dubio attenta eorum propria natura importāt precisam cōpulsionē per iura ꝛ motiua que adducit Domi.post alios.in.d.c.si pauper.nā a propria significatiōe verborū nō est prima facie recedēdū.l.nō aliter.ff.de leg.iij.c.ꝛ in his.ꝛ in.c.fi.de ver.sig.nisi materia subiecta aliud suaderet.vt in.d.iurib⁹ notatur.Preterea vbi talia verba apponerētur in cōmissione seu delegatione causarū daret alicui iurisdictio ꝛ delegās apponeret hec verba absurdū esset dicere ꝙ talia verba nō importarent coertionē ex quo iurisdictio sine coertione esset delusoria per ea que habent.in.c.p̄terea.ꝛ in.c.ex literis.de offi.deleg.facit.l.ij.ff.de iuris.om.iud.ꝛ in.l.ad legatum.et.l.ad rem mobilem.ff.de procu.
Clausula appellatione remota nō potest poni per inferiorē a papa ēt per legatum de latere.in.c.super questionū.nu.3.de offi.dele.fo.90.
Clausula ꝙ si non omnes quid importet.in.c.quoniam.nu.5.et.6.de offi.delega.fo.78.
Clausula si ad mandatū nostrum aliū nō rece; istis quid importet et

quid

Clericus debet residere in bñficio vel prebenda nisi aliud dictet cõsuetudo.in.c.inter quatuor.nu.1.2.⁊.4.de cleri.nõ resi.fo.20.
Clericus monitus nõ residẽs põt vel per sentẽtiã vel ipso facto priuari suo beneficio ad libitum iudicis.ibi.nu.2.
Cleric⁹ se absentãdo dꝫ requirere licẽtiã p̃lati nisi sit aliqua necessitas que subito occurreret vel nisi aliud dicat cõsuetudo.ibi.nu.4.
Clericus suspẽsus ob aliquod crimẽ si interim presumpserit celebrare priuatur beneficijs ⁊ perpetuo deponitur.in.c.vt clericorũ.nu.1.⁊.9.de vita ⁊ hone.cleri.
6 Clerici nõ possunt facere statuta super arduis sine cõsensu epi in negotijs vero tangẽtibus ipsos clericos possunt.in.c.ij.nu.2.de insti.fo.51.
5 Clericus habẽs sub eodẽ tecto dispensatiue canonicatũ ⁊ capellaniaꝫ illa hora qua celebrat vt capellanus priuaꝛ distributiõibus quas debet habere vt canonicus.in.c.cum olim.nu.3.de re iudi.fo.59.
Clerici habẽtes dignitates in aliqua ecclesia citra canonicatũ non habent vocem.in.c.de iure cõmuni.ibi.nu.8.
6 Clericus nõ põt aliqd tẽporale vel aliud promittere laicis ꝓ decimis habendis ⁊ si ꝓmiserit ꝓmissio est nulla.in.c.j.nu.2.de cẽsi.fo.199.
Clerici de bonis patrimonialib⁹ nõ debẽt soluere gabellas ⁊ alia onera ꝑut laici:onera vero ⁊ annexa rei vel perpetua sic.ibi.nu.9.fo.209.
4 Clerici possunt vti in eorum fauorem lege vel cõsuetudine laicoꝝ si est fauorabilis.in.c.ad nostram.nu.1.de proba.fo.32.
Clericus potest se purgare per duos laicos etiam si cõtra eum probatum est per duos clericos.ibi.nu.4.
6 Clericus cõuictus de periurio priuaꝛ beneficio si p̃ncipaliter fuit actũ ad trãsgressionem iuramẽti al's secus licet in consequẽtiam detegatur periurium.in.c.peruenit.nu.4.⁊.13.de fideiuſ.fo.97.
4 Clerici cõtra laicos nõ admittuntur in testes in causa in qua venit imponẽda pena sanguinis.in.c.de cetero.nu.1.de testi.fo.48.
6 Clerici nõ obligantur soluere pedagia vel vectigalia etiã licite imposita.in.c.innouamus.nu.4.de censi.fo.201.
6 Clericus qui ex natura beneficij nõ tenetur residere nõ potest per hoc vagari al's priuabitur licet habuerit licẽtiam vagãdi vel ita sit cõsuetudo.in.c.ex tue.nu.14.de cle.nõ resi.fo.21.
☞ Corr.doc.excellẽ. Ego addo i simili aliqua ꝑpetuo memoratu digna quo ad delictũ vagationis ⁊ primo celebrẽ tex.in.l.qd nisi.§.ex prouincia.ff.de ope.lib.vbi libertas nõ teneꝛ insequi patronũ vagabũdũ ad prestãdas operas,⁊ ibi Nic.de neap.inducit ad vasallũ qui teneꝛ seruire dño sꝫ si incipit vagare per mũdũ nõ teneꝛ.et vide qd voluit idẽ Nico.de neapo.in.l.itẽ illa.ff.de cõsti.pecu.vbi dixit ꝙ debitor non teneꝛ inuenire creditorem vagabundũ ⁊ soluere ei debitũ lꝫ al's secus:vt ibi plene no.⁊ vide Spe.in tit.de loca.§.nũc aliqua.ver.clxiiij.vbi dixit ꝙ si emphyteuta cepit vagari ꝑ mũdũ priuaꝛ ẽphyteusi.quẽ refert Bal.in auꝛ.si quas ruinas.C.de sac.san.eccl.⁊ vide qd voluit tex.in.l.libera peculij administratio.ff.de pecu.vbi si dñs cõcessit liberã administrationẽ peculij seruo qui incepit vagari intelligiꝛ finita eius administratio.qꝛ habeꝛ pro mortuo.facit glos.in.c.nõ oportet.de conse.dist.v.et adduco gl.in.c.cũ tu.de vsuris.quã reputauit ibi singu.do.meus do.And.bar.ꝙ lꝫ vsurari⁹ teneaꝛ prestare vsuras illi a quo extorsit:illud est verum si nouit vbi habitat.secus si ignorat vbi sit creditor.puta qꝛ vagareꝛ per mundũ qꝛ tũc nõ teneꝛ inquirẽdo vagari.⁊ adduco glos.in.l.vnaqueqꝫ.xiij.q.ij.que dicit ꝙ vxor nõ teneꝛ sequi virũ vagabũdũ.quã gl.fecit singularẽ Jo.de imo.in rub.ff.sol.mat.licet per errorẽ allegauerit gl.in.c.ebrõ.eadẽ causa ⁊.q. Ego allego aliã.in.c.de illis.de spon.⁊ in.c.si quis necessitate ineuitabili.xxxiij.q.ij.⁊ in.c.j.de coniug.lepro,⁊ in.c.j.qui matri.acc.nõ pos.quas oẽs gl.limita nisi sciẽter mulier duxisset in virũ aliquem histrionẽ qui solet vagari quo casu tenebiꝛ sequi virũ.ita dixit glo.in.d.c.vnaqueqꝫ.⁊ in.d.c.si quis.⁊ vide qd voluit Bar.in.l.meuia.§.vxorẽ.ff.de an.leg.⁊ scribẽtes.in dicta rub.⁊ Jo.de imo.in.l.si cũ dotẽ.§.si maritus.ff.sol.mat.
6 Clericus cõiugatus potest alere de redditibus beneficij sui vxorem et consanguineos pauperes ⁊ filios illegitimos.in.c.coniugatus.nu.6.de conuer.cõiug.fo.166.
6 Clericus secularis licet habeat patrimoniũ in quo succedit eius filius legitimus potest etiam licite tenere ecclesiam.in.c.ex presentium.nu.2.de pigno.fo.93.
6 Clericus generalis procurator laicorũ est deponẽdus vel excommunicãdus nec põt esse officialis alicuius principis.in.c.sed nec.nu.1.2.5.et.6.ne cle.vel mona.fo.237.et seq.
Clericus an possit saltem vnũ negotiũ laici procurare.ibi.nu.4.
Clericus põt esse delegatus principis secularis ad vnã cãm.ibi.nu.5.
Clerici nec prelati possunt esse vicegerẽtes principũ seculariũ nec possunt sub eorũ cura aliquã ciuitatẽ tẽporalem habere.ibi.nu.7.
Clerici possunt esse cõsiliarij principis secularis.ibidem.
6 Clericus vel ali⁹ administrator alicui⁹ ecclesie nõ facit suos neqꝫ redditus neqꝫ oblationes neqꝫ data pretextu voti.in.c.inquirẽdum.nu.2.de pecu.leg.fo.109.
7 Clericus etiã in sacris cõstitutus licite potest verberari causa disciplinę.in.c.vniuersitatis.nu.4.de sent.excom.fo.170.
Clerici nõ possunt etiã de mãdato iudicis ecc̃liastici per laicos torqueri licet cõmuniter contrarium seruetur.ibidem.nu.6.9.⁊.11.
Clericus nõ potest capi ⁊ detrudi in carcerẽ per laicum sine metu excõmunicationis nisi cũ licentia sui iudicis.ibidem.⁊ nu.11.
6 Clericus intrudẽs se in beneficium viuẽtis vel faciẽs se in illo institui aliquo titulo in perpetuũ est inhabilis ad illud habẽdũ si fuerit sciẽs vel in supina ignorãtia.in.c.post electionẽ.nu.11.de cõces.prebẽ.fo.59.
Clerico habẽti vnũ beneficiũ si fuit alterũ cõsimile collatum et fecit signũ crucis collationi de primo suo bñficio alteri per superiorẽ facte sibi nõ preiudicauit anteqꝫ haberet possessionem secũdi.ibidem.
6 Clericus vagãs potest priuari beneficio etiã simplici.in.c.extirpãde.in repeti.§.qui vero.nu.32.de preben.fo.43.
Clericus absens causa studiorũ potest percipere fructus etiã beneficij curati quia dicitur saltẽ seruire eccl'ie vniuersali.ibi.nu.33.fo.44.
Clericus an possit retinere plura beneficia ⁊ qualia cũ dispẽsatione episcopi.ibidem.nu.28.
Clericus nõ potest esse pluralis in beneficijs siue simplicibus siue curatis iure speciali cessante.ibi.nu.4.6.30.35.⁊.36.
Clericus habẽs bñficium simplex de consuetudine potest in absentia percipere fructus etiam nullo vicario vel substituto relicto nisi ex absentia graue preiudiciũ inferatur ecclesie vel sit vagabũdus.ibidem.⁊ nu.31.ver.sed aduertendum.⁊ seq.
6 Clerici ⁊ eccl'ie an sint regulariter immunes ab oib⁹ collectis ⁊ impositionib⁹ laicoꝝ.in.c.nõ minus.nu.3.⁊.4.de immu.eccle.⁊ cemi.fo.224.
Clerici nõ possunt honores inter laicos habere ⁊ non habẽt voceꝫ in consilio laicorum.ibidem.nu.14.
Clerici vel monachi non tenẽtur subire tutelam vel curam minorum possunt tamen si volũt agnoscere legitimam.ibi.nu.15.
Clerici tenẽtur ad onera que cõuertuntur in vtilitatem communẽ clericorum ⁊ laicorũ et ad hoc soluẽdum sunt cogendi coram suo iudice secũdum vnam opinionem que improbatur.ibi.nu.18.
3 Clerici debẽt cõueniri coram iudice ecclesiastico ⁊ ꝯsuetudo aliter disponens non valeret.in.c.clerici.nu.1.5.⁊.6.de iudi.fo.24.
5 Clericus potest donec satisfecerit de delicto teneri in vinculis per suũ superiorẽ ⁊ si opus est põt torqueri.in.c.delictis.nu.2.de app.fo.113.
4 Clericus potest remittere debitũ ecclesie quãdo illud concernit vtilitatem remittẽtis.in.c.veniens ad nos.nu.5.de testi.fo.45.
7 Clerici possunt esse iudices delegati laicorum.in.c.in archiep̃atu.nu.3.de rapto.fo.107.
3 Clericus quãdo teneatur prestare iuramẽtum calum.in.c.imperatorum.nu.2.de iuramen.calum.fo.129.
3 Clerici iurãt de calumnia in eorum causis licet consuetudo sit contraria.in.c.ceterum.nu.1.de iuramẽ.calum.fo.127.
5 Clericus siue alius prelat⁹ si citetur a duobus superiorib⁹ vno ecclesiastico ⁊ alio temporali cui debet potius parere.in.c.cum parari.nũ.8.de appella.fo.99.
3 Clericus an possit corã iudice seculari recõueniri.in.c.j.nu.7.de iuramen.calum.fo.123.
Clericus si in aliquo actu nõ habuit licentiã superioris quã requirere debebat tamen ille non vitiatur.ibi.nu.17.
Clericus vel religiosus si fuerũt testes in causa sine superioris licentia: an illud dictum valeat.ibi.
Cleric⁹ qb⁹ casibus põt iurare sine licẽtia superioris.ibi.nu.18.⁊.21.
Clericus an potest esse procurator sine licẽtia sui prelati.ibidem.
Clericus qñ iurat de calũnia dꝫ habere specialẽ licentiã.ibi.nu.20.
Clericus iurando an debeat iurare tactis euangelijs.ibi.nu.21.
6 Clerici an ⁊ quo casu possint cõpelli ad custodiã ciuitatis eorũ tempore guerre.in.c.peruenit.nu.3.⁊.6.de immu.eccl.⁊ cemi.fo.222.⁊ seq.
Clerici teneꝛ ad tallias collectas ⁊ angarias tp̃e alicui⁹ magne guerre vbi nõ valet cõsuetudo vt clerici teneaꝛ ad predicta qui etiam constitutione imperiali non tenẽtur ad eas.ibi.nu.4.8.12.⁊.14.
Clerici non tenẽtur ad manualem pugnam aliquo modo etiã pro recuperatione terre sancte.ibi.nu.5.
Clerici non efficiũtur irregulares si necessitate vrgẽte pugnãt vna cũ alijs dum tamen actualiter ipsi nõ occidãt licet vulnerent.ibi.nu.7.
2 Clerici de iure diuino sunt exempti a potestate imperatoris.in.c.ij.numero.1.de maio.⁊ obe.fo.125.
Clericus non tenetur in aliquo obedire laicis nisi sint feudatarij ipsorum.numero.3.
3 Clerici seculares in alieno territorio stãtes subijciuꝛ iurisdictioni episcopi ⁊ non laicorum.in.c.quod clericis.nu.3.de fo.compe.fo.67.
Clericus agens cõtra laicum an seruet cõsuetudines fori secularis.ibidem.numero.6.8.10.⁊.11.
Clericus delinquẽdo non sortitur forum seculare.ibi.nu.23.
Clericus qui aliquid pro se allegat debet illud idem cõtra se adductuꝫ recipere.ibi.nu.36.
3 Clericus si est inuasor rerũ aliarũ potest in eũ fieri manuũ iniectio sine metu excõicationis.in.c.olim.el.j.nu.5.19.⁊.20.de resti.spo.179.
Clericis est etiã licita defensio rerũ suarũ etiam cõtra alios religiosos sine metu excõicationis nisi excesserint modum.ibi.nu.23.
3 Clericus succedẽs laico ꝯueniꝛ corã iudice ecclesiastico in alijs sec⁹ qꝛ

successo

tere quia ibi morā traxerūt.in.c.abolēde.nu.6.de sepultu.fo.139.
3 Clerici sunt conueniēdi coram eorū episcopo ⁊ non possunt in aliū cō sentire.in.c.j.nu.1.⁊.2.de foro compe.fo.48.
Clericus remouēs cām a suo epo et trāsferens in alium iudicem quomodo puniatur.ibidem.nu.3.
Clericus nāciscit forū ratione originis bñficij ⁊ domicilij.in.c.nullus episcopus.nu.4.de parochijs.fo.142.
6 Clericus in minoribus si accipiat vxorē nō efficitur inhabilis quominus ea mortua possit ad maiores ordines aspirare.in.c.ↄstitut⁹.nu.3.de conuer.coniug.fo.169.
6 Cleric⁹ deposit⁹ per episcopū ab ecclesia p̄sonata an possit restitui in uito patrono.Anto.in.c.trāsmissa.nu.8.de renun.fo.22.
Clericus nō seruiens per se vel per aliū in ecclesia parochiali annexa canonie an priuetur etiaȝ nulla monitione precedēte.in.c.extirpande.in repe.§.qui vero.nu.1.de preben.fo.40.
Clericus habēs plura beneficia dispēsatiue cogitur maiori deseruire.ibidem.numero.5.
Clericus dispēsatus ad duo beneficia videt dispēsatus ꝙ nō teneatur residere.ibidem.nu.6.
Clerici absentes ex iusta causa participāt de fructibus alias fruct⁹ cōuertūtur in vtilitatem ecclesie.ibidem.nu.9.⁊.11.
Clericus qui potest ⁊ debet seruire per vicariū ⁊ nō seruit ipso facto est priuatus.in.c.extirpāde.in repe.§.qui vero.nu.17.fo.41.
Clericus nō residens per se in ecclia curata alteri nō annexa causa legitima cessante ipso facto est ea priuatus sed an requirat aliqua monitio.ibidem.nu.18.⁊.19.
Clericus qui ex aliquo facto suo occulto est priuat⁹ ipso iure a beneficio non retinet illud bona consciētia licet illud constet nisi sibi:qr deū nihil latet.ibidem.nu.24.fo.42.
Clericus absens a suo beneficio presumitur fraudulēter abesse ideo requirit triplex citatio sed si cōstaret de fraude statiȝ potest priuari.in.d.c.extirpāde.in repe.§.qui vero.nu.26.
Cleric⁹ an possit habere duo bñficia curata vel duas dignitates in vna vel diuersis ecclesijs in eadē vel diuersis diocesib⁹:siue curata siue simplicia siue requirāt residētiam siue non.ibi.nu.27.30.⁊.46.
Clericus nō potest sua beneficia etiam simplicia requirētia tñ residentiam de iure cōmuni tenere.quid autem si non requirunt residentiam.ibi.nu.30.⁊.34.fo.43.
Clericus beneficiatus an possit pcipere fruct⁹ sui beneficij in absentia tam de bñficijs curatis ꝙ̃ simplicibus.ibi.nu.31.⁊ nu.9.
Clericus in casib⁹ in quib⁹ potest esse aduocat⁹ an licite exigat salaria pro aduocatione.in.c.j.nu.5.ver.quero nūquid.de postu.fo.138.
☞ Corse.Uide tex.no.xv.q.ij.c.j.qui videt dicere ꝙ nō:sed spōte oblata pōt recipere.facit qd legit ⁊ no.in.c.dilect⁹.de simo.sed Inn.dicit qd illi.c.videt derogatū per cōtrariā consuetudinē.istud dixit gl.in.d.c.j.⁊ voluit Gra.in.§.in hoc aūt.eadem cā ⁊.q.vide in simili glo.in.c.j.de treu.⁊ pa.⁊ in.c.in causis.de testi.⁊ in.c.si.de prescrip.⁊ in.c.multe.xv.q.si.⁊ in.l.rem non nouam.C.de iudi.⁊ glo.in.l.si locus ff.quēad.ser.amit.Alij dicūt ꝙ loquit cū clericus est aduocatus in causis spiritualibus:secus si in tēporalib⁹.⁊ ita dicit Abb.antiqu⁹ seruasse magistrū suū.Alij dicūt illud.c.loqui in religiosis.de religs vero aduocatis certum est ꝙ iuste accipiūt ⁊ exigunt salariū.vt no.in.c.nō sane.xiiij.q.v.⁊ in.l.j.ff.de vari.⁊ extraordi.cog.ita cōcludit Abb.in.d.c.j.nō tñ eligit aliquā istarū opi.Mihi placet opi.Inno.⁊ gl.in.d.c.j.Nā a glos.non est recedendū vt voluit Bal.in.l.precib⁹.C.de impub.⁊ alijs substi.⁊ Cy.⁊ But.in.l.nō moriturum.C.de cōtrahen.⁊ cōmit.stip.Sal.in.l.traditionibus.C.de pact.⁊ in.l.ij.C.de senten.que sine cert.quāti.⁊ Bar.in quodā suo cōsi.dixit sequere gl.ordinariam ꝗ pre ceteris melius intellexit.dicā.j.in verbo gl.Scđo moueor hac ratione vbi in aliquo casu sunt varie opi.amplectēda est illa quā consuetudo loci interpretat cū sit optima legū interpres.c.cū dilectus.de cōsue.⁊.l.si de interpretatione.ff.de legi.⁊ minime sunt mutāda ⁊c.ff.eo.ita voluit Ab.post Jo.⁊ alios.in.c.j.de consti.in.vj.col.fo.12.in ver.⁊ vt habeas perfecte hanc materiā.facit quod voluit Bar.in.l.de quibus.ff.de legi.
Clericus ordinatus ad maiores ordines a viro multū prouido ⁊ honesto presumitur habere ordines inferiores quia non presumit illū ordinasse ad maiores nisi fuerit informatus de minorib⁹.in.c.nisi essent.nu.3.de preben.fo.31.
7 Clericus in minoribus cōstitutus habens beneficium si dimiserit habitum ⁊ tonsuram dicitur apostatare secus si non habeat beneficium.in.c.tue.nu.3.de aposta.fo.95.
Clerici inhonestis vestibus vestiti licet habeant tonsurā perdūt omne priuilegium clericale si tertio moniti non desistunt.ibidem.
Clerici cōstituti in sacris nō possunt renūtiare priuilegio clericali:alij vero possunt per contrarium actum.ibi.nu.5.
6 Clericus nō potest cōsanguineo diuiti aliqua donare nisi ab eo habuerit seruitia.in.c.relatū.el.ij.nu.8.de testa.fo.121.
Clericus si quid acquirit ex aliquo iusto artificio,vel ꝙ legat alios docendo acqrit sibi ⁊ nō ecclesie.ibi.nu.9.
Clericus si habebat plures ecclesias tūc bona quesita intuitu ecclie vel que habent deuenire in ecclesiam distribuūtur in ipsas.ibi.nu.10.
Clerico decedēti sine testamēto ⁊ cōsanguineis succedit ecclesia.ibi.
Clericus si quid indebite acquisiuerit redditur veris dominis vel inter pauperes distribuitur.ibi.nu.12.
Clerici in sacris nō possunt esse tabelliones sub pena priuationis beneficij.in.c.sicut te.nu.1.ne cle.vel mona.fo.239.
Clericus nō perdit priuilegium clericatus vel beneficiū si efficiatur tabellio:secus si accipiat vxorem corruptā vel efficiatur miles ⁊ seua exerceat.ibidem.nu.3.
Clericus si efficiatur aduocatus vel pcurator nō perdit nec beneficiū nec priuilegium.ibidem.
Clericus per spōsalia de futuro non perdit priuilegiū sec⁹ per sponsalia de presenti.ibi.nu.4.
Clerici quare nō possunt tabellionatus officiū exercere.ibidem.numero.5.fo.240.
Clericus an ⁊ quo casu possit officiū tabellionatus exercere in spūalibus negotijs vel coram iudice ecclesiastico.ibi.nu.6.
Clericus non cōstitutus in sacris beneficiatus vel non an possit tabellionatus officiū exercere.ibidem.nu.7.
Clericus in sacris cōstitutus in sacris nō habens beneficia nō prohibetur exercere officium tabellionatus.ibidem.nu.8.
Clericus habens bñficia ⁊ in sacris non potest beneficia dimittere et officium tabellionatus accipere.ibidem.
Clericus si post prohibitionem sibi factā conficiat instrumenta an valeant.ibidem.nu.9.
Clericus non potest tabellionatus officiū exercere etiā stante consuetudine in contrarium.ibi.nu.18.fo.252.
Clerico nō residēti nō omnis habēs ptātē cōferendi habet potestatē imponendi penā:sed ille tantū in cuius manibus potest beneficiū renūtiari.in.c.relatū.nu.4.de cleri.non resi.fo.18.
Clericus vel laicus trāsferēs se ad alienā diocesim vt accipiat sacros ordines vel vt sibi conferat beneficiū nō est admittēdus sine literis sui episcopi nisi vero similiter noti cuius mores nō oporteat approbari.in.c.fraternitati.nu.1.3.⁊.4.eo.titu.fo.eo.
Clericus debet sustētari de fructibus beneficij nō obstante aliqua cōsuetudine in contrariū.in.c.extirpāde.nu.1.de preben.fo.38.
Clerici de iure diuino debēt esse literati.ibi.nu.3.
Clericus debet alere se de fructibus bñficij ⁊ etiā alere famulos si qualitas persone patitur ipsum habere famulos ⁊ debet plus habere qr forte est aliqua delicata persona.ibi.nu.4.fo.39.
Clericus nō residēs in ecclesia parochiali vel nō ponēs vicariū qñ est annexa prebēde priuatur ea.in.d.c.extirpāde.§.qui vero.nu.1.⁊ in repe.in.iiij.col.ver.oppo.⁊ vide in ver.his expeditis.eo.titu.
Clericus habens ecclesiam curatā debet in ea seruire per se et non per alium nisi ex iusta causa ad modicū tps velit seruire per vicariū sed an isto casu requiratur licentia epi.ibidem.nu.2.
Clericus habēs prebendam ⁊ ecclesiam parochialē illi annexaȝ debet seruire in ecclesia maiori ratione prebēde.ibi.nu.5.
Clericus habēs dispēsatiue plura bñficia debet seruire magis digno:⁊ alteri per vicarium.ibidem.
Clericus nō deseruiēs ecclesie per se vel per aliū an ex ↄsuetudine possit percipere fructus.ibi.nu.8.9.⁊.11.
6 Clericus familiaris pape debet recipere fruct⁹ sui beneficij lȝ sit cōstitutio in contrarium ⁊ quādo.in.c.cum dilectus.nume.1.2.⁊.3.de cle.non residen.fo.32.
Clerici seruientes legato in ꝓuincia sua an gaudeāt bñficio vt possint licite absentes recipere fructus suorū beneficiorū.ibi.nu.6.
6 Clerici nō canonici stantes in seruitio epi an gaudēt illo priuilegio ꝙ quo ad perceptionē fructuū beneficiorum habeātur pro presentibus ⁊ quando.in.c.cum dilectus.nu.7.⁊ in.c.ad audiētiam.nu.8.de cle.nō residen.fo.2.
Clerici de diocesi suffraganei seruiētes archiepo non habent pro presentibus quo ad perceptionem fructuū beneficiorum.in.d.c.cum dilectus.nu.9 de cle.non residen.fo.22.
6 Clerici an ⁊ quo casu possunt licite negotiari.in.c.secūdū.nu.1.ne cle.vel mona.fo.238.
6 Clericus nō deferēs tonsuram peccat mortaliter ⁊ quid importet clerica ⁊ corona ⁊ alia huiusmodi.remissiue.in.c.si quis ex clericis.nu.1.de vita et hone.cle.fo.4.
Clerici in minoribus perdūt beneficia si contrahūt matrimoniū si vero illa habuerint post matrimoniū cōtractū non auferūtur ab illo qui cōtulit sed a superiore.in.c.diuersis fallacijs.nu.1.de cle.coniug.fo.15.
Clerici beneficiati qui nō dixerūt officium an teneātur ad restitutionē fructuum.ibi.nu.2.
Clericus nō pōt cōpelli iurare facere cōtinuā residentiā in ecclesia nisi sit statutū vel cōsuetudo.in.c.ex parte.nu.2.de cleri.nō resi.fo.21.
Clericus absens si vult post se licite percipere fruct⁹ debet abesse ex iusta causa ⁊ cū licētia prelati:⁊ vnū istorū non sufficeret nec sufficit ꝙ licētia petat nisi det.in.c.relatū.nu.1.⁊.5.de cle.nō residen.fo.18.
Clericus absens ex causa studij dicit abesse ex iusta causa debet tamen

per

7 Clericus immiscēs se enormitatibus ipso iure perdit priuilegiū canonis:si quis suadēte.in.c.cū nō ab homine.nu.6.de sent.excom.fol.167.

Clerici non debēt aduocare nisi pro miserabilibus personis ⁊ gratis.in.c.j.nu.3.ne cleri.vel mona.fo.235.

Clerici possunt exercere aliquas operas manuales ex causa:emere aūt vt cariori precio vendant non licet.ibi.nu.6.

Clerici cōstituti in sacris siue non:an indistincte prohibeant̄ negotia secularia exercere.nu.12.

5 Clerici possunt licite exercere aliquod artificium conueniēs tū dignitati clericali.in.c.quia nos.nu.3.de testa.fo.114.

Clericus si est doctor ⁊ legat licite acquirit sibi lucrū talis lecture.ibi.

Clerici extranei nō possunt instituì ab alieno epō etiā si de hoc sit consuetudo.Anto.in.c.fi.nu.3.de cleri.pere.fo.64.

Clerici in sacris cōstituti vel aliter beneficiati an possint aduocare pro eis vel eorū ecclesijs:vel pro miserabilibus personis.in.c.j.nume.2.3.⁊ 4.de postu.fo.138.Et vide in.c.fi.

Clerici an possint negotiari.ibi.nu.4.

7 Clericis nō est licitū aliquē occidere pro defensione rerū suarū:sed aliter defendere circa mortē sic.in.c.suscepimus.nu.1.⁊.3.de homic.fo.99.

7 Clerici vnius ecclesie possunt vigore cōsuetudinis prestare obsequiū et reuerētiā inferiori prelato citra epm.in.c.ad hec.nu.2.de exces.prela.f.129.

Clericus si amplectitur mulierē an in dubio presumatur causa benedicendi.in.c.j.nu.7.de cleri.nō resi.fo.17.

Cleric⁹ in casu in quo pōt fideiubere tenet̄ satisfacere de patrimonio suo:vel de redditibus beneficij deputatis ad vsum suū:de alijs nō.in c.clericus.nu.2.de fideius.fo.97.

Clericus ⁊ si generaliter non posset pro laicis fideiubere tamen potest pro laico multum indigenti.ibi.nu.3.⁊.4.

6 Clerici in beneficijs suis equiparātur vsurarijs.in.c.cum olim.nu.6.de rerum permu.fo.91.

7 Clericus existēs in peccato mortali an mereat̄ dū dicit horas canonicas.in.c.quod quidam.nu.3.de peni.⁊ remis.fo.158.

6 Clerici debēt se abstinere ne interueniant in iudicijs.in rub.nu.1.de vita ⁊ hone.cleri.fo.2.

7 Clericus vel epūs si aliquid dederit cōsanguineis de fructibus beneficiorū possunt taliter data repeti nisi sint data per viā eleemosyne.in.c.cum olim.nu.8.de priuile.fo.140.

Clericus dubitās super validitate sui tituli potest a superiore aliū titulum impetrare:non tamē potest ex vtroqz agere.ibi.nu.17.fol.141.

7 Clericus an sortiatur domiciliū in loco vbi habet beneficium.in.c.ex ore.nu.5.de priui.fo.142.

6 Clerici ⁊ alij religiosi audiētes scientias prohibitas sunt excommunicati nec promouentur sine licentia pape.in.c.super specula.nu.2.ne cleri.vel mona.fo.242.

Clerici audiētes scientias prohibitas an sint excōmunicati non expectatis duobus mensibus.⁊ idē de alijs religiosis.ibi.nu.8.⁊.12.

Clerici vel religiosi studētes in sciētijs prohibitis excōicati:an debeāt absolui ab epō proprio:an ab epō loci vbi student.ibi.nu.11.

6 Clericus delinquēs non perdit priuilegium fori nisi precedente trina monitione ⁊ spreta.in.c.sacerdotibus.nu.6.ne cle.vel mona.fo.236.

6 Clerici vxorati non gaudent priuilegio clericali in rebus suis.puta circa solutionem gabelle ⁊ similiū:etiam quod vadant in habitu ⁊ tonsura.in.c.ex parte.nu.1.⁊.2.de cleri.coniu.fo.17.

Clericus depositus verbaliter si est corrigibilis gaudet priuilegijs clericalibus secus si est incorrigibilis:depositus vero actualiter ipso facto perdit omnia priuilegia.ibi.nu.3.

Clericus in minorib⁹ si efficiatur miles ⁊ exerceat militiaz ipso facto perdit omnia priuilegia clericorū:al's secus.in.c.fi.nu.1.eo.ti.fo.eodē.

Clericus in minorib⁹ causatiue cogitur portare tonsurā scilicet si vult gaudere priuilegio clericali:precise vero non cogit̄.ibi.nu.2.

Clericus quomodo possit obligare fructus bñficij sui tam pro sustentatione ecclesie ⁊ persone sue quā pro alijs debitis per se contractis.in.c.peruenit.nu.12.de fideius.fo.98.

9 Clerici nō possunt etiā ex consuetudine dimittere in morte consanguineis suis omnia bona mobilia acquisita intuitu ecclesie.in.c.cū in officijs.nu.6.de testa.fo.116.

6 Clericus concubinarius nō est vitandus in officijs nisi crimen sit notorium.in.c.quesitum.nu.1.de coha.cle.⁊ mulie.fo.13.

Clericus suspensus propter notoriam fornicationez exacta penitētia an debeat aliter cum eo dispēsare vt licite possit se immiscere circa diuina.ibidem.nu.2.

Clericus notorie criminosus in alijs criminibus citra fornicationē nō est suspēsus quo ad quādiu nō fuerit ab ecclesia precisus.ibi.nu.3.

Clerici notorie fornicarij sunt vitandi etiam quod nulla monitio interuenerit.ibi.nu.4.

7 Clericus suspensus ab officio an censeatur suspensus a beneficio.in.c.inter.nu.2.de purg.cano.fo.148.

6 Clericus qui sciēter facit se institui in beneficium viuētis est deponendus ⁊ quas penas al's patitur sub quibus solus papa dispensat.in.c.j.nu.1.⁊.3.de cōces.preben.fo.54.

Clericus tertio monitus nō desistēs cū mulieribus confabulari excōmunicatur.in.c.ij.nu.1.de coha.cleri.⁊ mulie.fo.10.

Clericus absens cā studij tunc demū pōt fruct⁹ sui beneficij recipere si est in studio bono:sec⁹ si in loco vbi est studiū min⁹ vtile de studio cui⁹ facultatis loquat̄.in.c.tue fraternitatis.nu.2.4.⁊.5.de cle.nō resi.fo.21.

2 Clericus licite se absentat causa studij dz tū habere licentiā a suo episcopo.in.c.dilectus.nu.1.de procu.fo.145.

7 Clericus deflorans virginē debet cogi ad dotādum ipsam.in.c.peruenit.nu.4.de adul.⁊ stupro.fo.104.

7 Clericus an ⁊ qñ possit cogi ad ostēdēdū titulū sui bñficij epō asserenti eius collationē pertinere ad se.in.c.licet heli.nu.22.de simo.fo.78.

Clericus qui longo tēpore tenuit aliqđ bñficiū vel plura incōpassibilia nō potest tū ostendere titulum vel dispēsationem quia forte ex longo tempore amisit an possit probare per iuramentum.ibi.nu.22.

7 Clericus qui sine culpa sua nō pōt residere in bñficio metu tyrāni non est sibi imputandū adeo quod tanquā in eo nō residēs nō debet eo priuari.in.c.tanta.nu.1.de exces.prela.fo.134.

Clericus homicida vel irregularis non est ipso facto priuatus beneficijs sed priuādus si homicidiū vel irregularitas fuit post collationez.ibidem.nu.2.

Cleric⁹ si celebrauerit in loco interdicto vel si ipse sit interdict⁹ ⁊ celebrauerit incurrit irregularitatē a qua per solū papā dispēsabitur.ibi.nu.4.

Clericus spōte litigās corā iudice nō suo nil agit.in.c.ad nostrā.nu.5.de consue.fo.94.

6 Clerici vbicūqz exigūt solutionē tēporaliū semper est fiēda interpretatio contra ipsos.in.c.j.nu.7.de deci.fo.143.

5 Clerici vnius nationis tm̄ nō debent institui in vna ecclesia sed vndecūqz sint dūtamē sint al's idonei.in.c.ad decorē.nu.1.de insti.fo.52.

7 Clericū in vinculis detinēs est excommunicatus siue publicis siue priuatis.in.c.nuper.nu.1.⁊.2.de sentē.excom.fo.172.

Clericus depositus etiā emendatus non recuperat primū statum sibi tū prouidetur de aliquibus temporalibus per ecclesiam ne mēdicet.in c.pastoralis.§.verum.nu.16.de appel.fo.121.

5 Clericus potest suspēdi ab officijs diuinis propter delictū.in.c.reprehensibilis.nu.5.de appel.fo.103.

Clerici beneficiati non habētes aliquid in patrimonio an dicātur habere proprium.ibi.nu.16.

Clerici an faciāt suos fructus beneficiorum suorū.ibi.nu.17.⁊.18.

Clericus litigās si condēnetur in expēsis an soluet illas de redditibus sui beneficij an de suo patrimonio.ibi.nu.20.

7 Clericus qui dimisit habitū ⁊ tonsuram nō perdit priuilegiū clericale nisi post trinam monitionem que debet fieri per ipsum diocesanuz.in c.contingit.el.ij.nu.1.⁊.5.de sent.excō.fo.129.

Clerici quomodo debeāt cognosci a laicis.ibi.nu.2.

7 Clericus licite potest portare cultellum aptū ad incidendum panem.⁊ nō aliter.in.c.lator.nu.3.de homi.fo.49.

Clericus pōt subuenire de rebus ecclesie suis cōsanguineis si sunt pauperes:al's sec⁹:itē ⁊ filijs ipsi⁹ clerici etiā ex prohibito coitu natis id est post sacerdotiū ⁊ sacros ordines.in.c.j.nu.4.de coha.cle.⁊ mu.fo.10.

6 Clericus bona acquisita intuitu ecclesie cuius ipse nō habebat administrationē trāsmittit in capitulū ⁊ ei cedūt:si vero cleric⁹ habebat administrationē:puta quia rector vnius ecclesie tūc talia bona cedūt successori qui habet dispēsare prout de alijs bonis ecclesie.in.c.relatū.el.ij.nu.5.de testa.fo.120.

Clerici extranei non debent conuenire vt pro officio diuino detur eis pretium sed poterūt conuenire vt aliquid habeant pro labore ⁊ in recompensationem damnorum que sustinēt quia ibi moram traxerunt.in.c.abolēde.nu.6.⁊.7.de sepul.fo.139.

Corse.doct.excellen.Et adde quod debēt prius officia impēdi ⁊ postmodum dz fieri cōpulsio ad obseruādū cōsuetudinem vt aliquid det̄ pro mortuarijs.vt in.c.ad apostolicā.de simo.cōcor.l.priuilegia.C.de sac.san.ecl.⁊ ibi.Bar.quod si ciuitas solita est dare certū qd eccl'ie nō poterit per statutū illud tolli.no.Abb.in.d.c.abolēde.in fi.de sepul.adde Dñi.de sancto Gemi.in.c.j.in.vij.col.ver.vlteri⁹ opponit̄.de constit.lib.vj.Lud.roma.in aut.similiter.C.ad le.falc.in.ij.char.in ver.nouiti⁹.⁊ in sing.suo.ccccxlij.inci.pone populus.Jo.an.in addi.Spe.in ti.de instr.edi.§.nūc vero aliqua.⁊ quāuis cōtra Bar.teneat Cy.⁊ Inn.in.l.nō amplius.in prin.ff.de leg.j.Raph.⁊ Pau.de ca.in.d.l.priuilegia.⁊ Salic.in aut.cassa.in.v.col.de sacrosan.eccle.quia cōditor statuti potest illud reuocare:vt in.§.ex his.tamē puto Bar.melius loquutū:quia talis lex vel statutū fauēs non subito videt̄ transire in priuilegium vel contractum.vt sing.voluit Inn.in.c.nouit.de iudi.quem sequitur Bald.in.l.qui se patris.in.x.colū.C.vnde libe.⁊ in.l.si cum mihi.ff.de dolo.Card.in repeti.c.perpēdimus.in prin.de sent.excom.Archidia.in.c.quicunqz.xj.q.ij.Bart.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.facien.cum simi.sicut ergo contractus non reuocātur etiam gesti per principem.c.cum materia.de proba.ita nec statutū habēs vim contractus.⁊ ita sustineas dictum Bart.esse verū quod vno casu posset procedere opinio contraria.s.propter ingratitudinez ecclesie propter singulare dictū Jo.de imo.in c.cū.M.de consti.vbi hoc expresse voluit ita limitando Inno.in.d.c.nouit.

nouit.pro hoc facit qȝ Jo.an.ꝛ Inno.in.d.c.nouit.arguūt a simili in donatione que reuocari potest ꝓpter ingratitudinē.c.fi.de dona.sed tamen hoc non affirmo propter notabile dictum Spec.in tit.de doñ. §.j.versi.quid si aliquis baro.cū quo cōcordat Card.in cle.j.in penul. charta.de iureiu.ꝛ Abb.in.d.c.fi.in fi.volētes ꝙ ecclesia nō possit puniri propter ingratitudinē prelati:quia ipsa peccare nō potest.c.arrepta.ꝛ.c.hec est fides.xxiiij.q.j.vnde delictū prelati in quesitis nō nocet ecclesie reg.c.delictū.de reg.iur.lib.vj.pro hoc est bon⁹ tex.in.c.ad apostolicū.de simō.ꝛ vide Pet.de anch.ꝯsi.xlvij.inci.qȝ talia asserunt.vbi per tex.d.c.ad apostolicā cōsuluit non posse reprehendi parochianos presbyteros recipiētes oblationes pro certis sacramētis etiā si eoꝝ ecclesie sint plene dotate.ꝛ aduerte ꝙ illud quod ꝓbaṫ.in.d.c.ad apostolicā.ꝙ vbi exactio nō est licita valet cōsuetudo vt recipiātur sponte datum procedit solū in pia causa:ſm Abb.in.c.cum ab omni.in.iij.col. de vita ꝛ hone.cle.qui per hoc infert nō valere cōsuetudinē:quia ordinarius aliquid capiat a sponte dantibus ꝓpter sināś vltra salarium. adde etiam Archi.in.c.si quis.xlj.dist.vbi per tex.d.c.ad apostolicam. excusat cōsuetudines disciplinatoꝝ aliquid dādū in receptiōe sua.de quo.in.c.iacobus.de simo.ꝛ vide Frid.de se.ꝯsi.clj.inci.reuerēdissime pater.vbi in proposito cōsuluit ꝙ etiā ipsi clerici tenerenṫ ad obseruādas cōsuetudines ꝓscriptas.puta ad dādū singulis annis cādelas de cera alba.vt ibi per eū.ꝛ ad introducēdum istā consuetudinē sufficiūt decem anni quia est preter ius nō contra.ꝛ ideo succedit glo.iij.in.c.fi. de cōsue.lib.vj.quaȝ no.Abb.in.c.sua.de simo.ꝛ adduco Pan.de lea. in.c.in literis.in.x.col.ver.modo queriṫ.de resti.spo.vbi per tex.d.c.ad apostolicā.dicit singulariter limitari no.in.c.peruenit.de cēſ.ꝛ.l.si certis annis.per Ang.C.de pac.ꝛ in.l.cum in rem verso.ff.de vsur.qȝ illa nō procedūt in prestatione que fit in piā causam.ꝛ ad hoc ponderat.d. c.ad apostolicā.ꝛ vide Abb.in.d.c.suam.adde Pe.de anch.cōsi.cxcij. inci.magnifice domine.in.j.dubio.ꝛ Jo.de imo.in.c.statuim⁹.de trāslationi.ꝛ vide Anto.de but.cōsi.lxxxiij.inci.viso puncto.ꝛ cōsil.in ordine penul.vbi dicit ꝙ sacerdos parochianus potest aliquid moderatum recipere cum corpus adducitur ad monasterium propter sociādū ipsum ad sepulchrum:maxime si ex cōsuetudine licitum est pro labore. arg.d.c.ad apostolicam.ꝛ alleg.Frid.consi.iij.

4 Clericus abiurans claustrum nūquid sibi preiudicet.in.c.sicut ex literis.nu.3.de iureiur.fo.137.

7 Clericus incorrigibilis potest licite per prelatum incarcerari.in.c.vt fame.nu.1.ꝛ.2.de sent.excom.fo.175.

Clericus nō potest capi de cōmissione illius qui nō habet iurisdictionem in eum in criminalibus licet in ciuilibus sic ꝛ capiens nō excusaṫ. ibidem.nu.5.

Clericus suspectus de fuga potest capi per quēcūqȝ sine metu excommunicationis tam in causa ciuili ꝙ̄ in criminali.ibi.nu.6.ꝛ.9.

Clericus nō potest torqueri per laicum etiam ex consensu prelati sui. ibidem.numero.8.

Clericus etiam incorrigibilis nisi sit depositus vel traditus curie secular nō potest per laicum distringi.ibi.nu.9.

5 Clerici nō possunt esse tabernarij vel similes sed bene possunt habere ius vt similia nō exerceantur nisi in locis eorum.in.c.significante.numero.2.de appel.fo.140.

6 Clerici indigni possunt promoueri siue assumi ad bñficia qñ non reperiuntur digni dummodo nō sit tanta indignitas que inducat peccatū quo casu si papa rescriberet pro eis nō eis esset obediendum.in.c.graue nimis.nu.2.de preben.fo.38.

Clericus inhonestus ꝛ illiterat⁹ nō promouetur ꝛ aliquādo promotus eijcitur.ibi.nu.3.

7 Clericus degradatus incōtinēti perdit priuilegium clericale ꝛ statim efficitur de curia seculari.in.c.nouimus.nu.2.de verb.sig.fo.187.

Clericus qñ traditur curie seculari puta quia degradatus debet ecclesia expresse prohibere ne puniāt ipsuȝ pena sanguinis.ibi.n.3.7.8.ꝛ.9.

7 Clerici possunt ꝛ debēt subuenire cōsanguineis suis pauperibus etiā de bonis ecclie nō tñ ipsos ditādo.in.c.in eos.nu.2.de hereti.fo.90.

6 Clericus nō potest habere plures dignitates nec in vna:nec in diuersis ecclesijs quia hoc omnia iura prohibēt ꝛ cōsuetudo in cōtrariū nō valeret.in.c.ad hec.nu.1.de preben.fo.27.

Nec dispēsatio pape nisi ex legitima causa.ibi.nu.2.et.3.

6 Clericus habēs plures dignitates cogitur vnam dimittere.in.c.preterea.nu.1.eo.tit.fo.27.

5 Clericus non faciēs residentiam in suo beneficio sufficit ꝙ extraiudicialiter moneatur ꝛ postea potest de facto spoliari beneficio.in.c.peruenit.nu.3.de appel.fo.107.

6 Clericus nō debet compelli ad celebrandū missam vnius sancti in toto anno:quia per hoc dimitteret missas in ferijs cōsuetis.in.c.significatum.nu.3.de preben.fo.26.

Clericus nō debet institui in aliquo beneficio cum hoc ꝙ quotidie celebret quia non semper potest se reperire dispositum ad celebrandum: sed si fuerit taliter institutus recipit determinationem vt celebret quā to frequentius potest salua honestate sua.ibi.nu.4.

Clericus institutus in bñficio vt semp in eo faciat residētiā pōt hoc nō obstāte ingredi religiōnē ꝛ se ꝓpter necessaria absentare.ibi.nu.5.

6 Clericus si est prouisus in ecclesia nō numerata debet sibi ꝓuideri de vacāti beneficio vel prebēda:vel proxime vacaturo.in.c.ex parte astensis.nu.18.de cōcel.preben.fo.62.

2 Clericus tenetur magis exercere actū humanitatis ꝛ charitatis ꝙ̄ laicus.in.c.peruenit.nu.1.de arbi.fo.169.

Clericus an cōpellatur satisfacere suis creditoribus de bonis ecclesie. ibidem.numero.2.

6 Clericus qui accepit vxorem per verba de futuro nō perdit ipso facto beneficia si per verba de presenti sic.in.c.j.nu.5.de cleri.coniug.fo.14.

Clericus qui accepit spōsam per verba de presenti si ante carnalē copulam ingrediaṫ monasteriū spōsa adhuc nō recuperat bñficia.ibi.nu.6.

Clericus cōstitutus in sacris cōtrahēs matrimonium ipso facto perdit beneficia.ibi.nu.7.

6 Clericus seruiēs episcopo recipit fructus bñficij ac si resideret:distributiones vero quotidianas nō recipit:et idem est si seruiunt alijs prelatis.in.c.de cetero.nu.1.2.3.de cler.nō resi.fo.19.

6 Clericus nō residens in beneficio ꝛ citatus non reuertens in termino priuatur beneficio nisi habuerit iustam causam nō reuertendi et idem est in alio prelato.in.c.ex parte.nu.1.de cleri.nō resi.fo.eo.Et in.c.qualiter.ꝛ in.c.inter quatuor.in prin.eo.tit.fo.20.

Clericus nō residens in beneficio si citatus vel requisitus nō reuertiṫ potest de facto spoliari illo beneficio.ibi.in.d.c.ex parte.nu.4.ꝛ.7.

7 Clerici etiā religiosi clādestino matrimonio interueniētes suspēdūtur ꝛ qñqȝ grauius puniunṫ.in.c.cū inhibito.nu.1.de clāde.despō.fol.17.

1 Clericus falsificans literas inferioꝝ iudicū debet priuari beneficio et pati alias penas.in.c.olim ex literis.nu.2.de rescrip.fo.68.

Clericus falsificās literas pape traditur curie seculari.ibidem.

6 Clericus nō dȝ obtinere plures ecclesias nisi cū dispēsatione ꝓcedēte ex legitima causa ꝓpter tenuitatē bñficioꝝ vel dignitatē personaruȝ: alś nō valeret dispēsatio.in.c.qȝ in tantū.nu.1.2.ꝛ.3.de prebē.fo.24.

Clericus sortiṫ foꝝ ratione residētie quā facit in suo bñficio.ibi.nu.5.

7 Clerici an ꝛ qñ teneanṫ prestare iuramentum obedientie prelatis.in.c. cum clerici.nu.1.de verb.sig.fo.184.

Clericus an magis astringatur ep̄o an capitulo.ibi.nu.3.

Clericus subiectus duobus prelatis cōtraria iubentib⁹ cui habet primo obedire.ibidem.

6 Clericus in quocūqȝ ordine ꝯstitut⁹ cōmittēs sacrilegiū detrudiṫ ad agēdū ꝑpetuā penitētiā.in.c.monasteria.nu.6.de vi.ꝛ hone.cle.fo.5.

6 Clericus presentādus debet se personaliter exhibere nisi sit multū notus illi cui debet fieri presentatio.in.c.ea noscitur.nume.3.de his que fi.a prela.fo.68.

9 Clericus nō residens in beneficio etiā modice estimationis debet illo priuari nisi aliud dictet cōsuetudo ꝛ tūc debet deseruire per vicarium. in.c.conquerēte.nu.1.3.ꝛ.7.de cle.nō resi.fo.19.

6 Clericus siue habēs administrationē:siue nō:siue sit simpliciter beneficiatus vt canonicus:an faciat fructus suos adeo vt possit de illis testari siue donare.in.c.si quis.nu.5.de pecu.cle.fo.109.

Clericus si emit equum de redditibus ecclesie nō facit suū:sed est ipsi⁹ ecclesie.ibidem.

Clericus si expēdit de redditibus ecclesie voluptuose tenetur de suo satisfacere.ibidem.

Clericus an equiparetur vsufructuario vel vsurario.ibi.

2 Clericus electus ad aliud beneficium nō tenetur ad hanc electionem acceptādam requirere consensum sui prelati.in.c.admonet.nu.9.ꝛ.13. de renun.fo.11.

1 Clericus potest subijci torture vigore cōfessionis facte coram iudice seculari vt persistat in ea.in.c.per inquisitionem.nu.13.de elec.fo.146.

2 Clericus an agat pro ecclesia sine mādato.in.c.coram.nu.6.de officio deleg.fo.95.

4 Clericus iudex potest excōicare laicum impediētem productionem testium coram se fiendam.in.c.tam literis.nu.1.de testi.fo.65.

7 Clerici heretici degradātur ꝛ curie seculari traduntur puniendi.in.c. ad abolendam.nu.1.de heret.fo.91.

7 Clericus pōt agere cōtra laicum sine metu irregularitatis ciuiliter lȝ possit presumere ꝙ poterat puniri in sanguine dūmodo protesteṫ qđ nō intēdit ad vindictā sanguinis.in.c.postulasti.nu.3.de homi.f.102.

6 Clericus impetrās beneficium qđ prius habuerat a laico hoc non expresso nō gaudet rescripto tanꝙ̄ surreptitio.in.c.ꝓterea.nu.2.de iure patro.fo.190.

7 Clericus aleator excluditur a bñficio obtinendo nō autem ab obtēto nisi sit incorrigibilis:vsurarius vero ꝛ ab obtēto ꝛ obtinendo excluditur.in.c.dilectos.nu.6.de exces.prela.fo.132.

1 Clericus qui ex priuilegio pōt studere in iure ciuili an possit in eo doctorari ꝛ ipsum legere.in proe.Grego.nu.7.fo.3.

6 Clericus nō potest emittere votum peregrinationis sine cōsensu ep̄i. in.c.scripture.nu.9.de voto et voti redem.fo.175.

6 Clerici nō sunt obligati ad aliquid quod in canonibus nō inuenitur. in.c.nouum genus.nu.1.de deci.fo.143.

Clerici suscipiētes sacramēta a ꝓsbytero parochiali tenenṫ ad oblatio

nes ⁊ ad que tenentur laici.ibi.nu.3.

3 Clericus cõiugatus portãs habitũ ⁊ tonsurã in criminalibꝰ indistincte gaudet priuilegio:in ciuilibus vero tũc si fuerit preuẽtus.in.c.proposuisti.nu.13.de fo.cõpe.fo.88.

3 Clerici conuẽti in curia romana nõ possunt excipere ꝙ ibi nõ sunt sortiti forum nulla ratione.in.c.fi.nu.1.⁊.4.de fo.compe.fo.88.

Clericus delinquẽs in alieno territorio an perdat priuilegiũ fori:⁊ qd de aliis priuilegiatis.ibi.nu.11.

Clericus habẽs beneficia in diuersis territoriis cõcurrẽtibus contrariis mandatis eodem tempore debet obedire cui primo se obligauit.ibidem.nu.22.

7 Clericus debet viuere de fructibus sui beneficii lꝫ habeat vnde possit viuere quia diues.in.c.j.nu.3.de magi.fo.84.

4 Clericus etiã pugnãdo ꝯtra Saracenos ⁊ aliquẽ ex ipsis interficit nõ euitat irregularitatẽ.in.c.petitio.nu.1.⁊.2.de homici.fo.102.

Clericus ꝑcutiẽs aliquẽ vel dãs auxiliũ in bello iusto nõ incurrit irregularitatẽ excepto ꝙ nõ occiderit.secus in bello iniusto in quo qualitercũqꝫ prestet opem incurrit irregularitatem.ibi.

7 Clericus in sacris ducẽs vxorẽ dꝫ cõpelli illam abiurare.in.c.ex literarum.nu.3.qui cleri.vel vouen.fo.22.

Clericus in sacris ꝯhens matrimoniũ perdit executionẽ oĩm ordinuꝫ nec de facili secum dispensatur.ibi.nu.4.

1 Clericus heres institutus si nõ facit inuẽtariũ teneť vltra vires hereditarias.in repeti.c.ecclesia sancte Marie.nu.18.de consti.fo.35.

Clericus delinquẽdo nõ sortitur forũ seculare.ibi.numero.41.fol.38. Auť.hoc amplius.C.de fideicõ.tit.de his qui.vt indi.⁊ similes ligant clericos.ibidem.

Clericus qui aliquid pro se allegat dꝫ illud idem contra se adductum recipere.ibi.nu.51.fo.38.

Clericus agẽs in foro ciuili an ligetur statutis laicorũ.ibidem.nu.24.25.26.⁊.42.fo.36.et.38.

Clericus nõ gaudet in bonis patrimonialibus priuilegio ecclesiaruꝫ nisi in casibus a iure expressis.ibi.nu.3.2.26.fo.36.

6 Clericus nõ petita licẽtia ab ep̃o põt religionẽ intrare nisi ecclesia propter hoc grauiter lederet qꝛ posset petere restitutionẽ in integrũ sicut si esset lesa in tẽporalibus.in.c.licet.nu.12.⁊.14.de regu.fo.162.

6 Clericus ordinatꝰ asserẽs se habere sufficiẽs p̃rimoniũ:si nullũ an sit sibi interdicta executio sue ordinationis.in.c.ij.nu.3.de prebẽ.fo.24.

1 Clericus qs nõ debet fieri sub spe habẽdi beneficia qꝛ cõmittit simoniã saltẽ mentaliter licet per hoc nõ perderet beneficia nisi ab initio p̃cessert pactũ de adipiscẽdo officium abbatis vel beneficia.in.c.cum ad nostram.nu.3.de elec.fo.158.

7 Clerici adinuicẽ se percutiẽtes incidũt in excõicationẽ.in.c.j.nu.3.⁊.6.de sent.excom.fo.163.

Decturpãs vestẽ clerici an incidat in excõicationem.ibi.nu.4.

7 Clericꝰ vel monachꝰ an in seruitutẽ redigi possint:⁊ dic ꝙ aliud in clerico:aliud in monacho.in.c.cũ sit ꝓprium.nu.7.de cõdi.appo.fo.19.

7 Clericus teneť facere plenã fidẽ de titulo sui b̃ñficii de recẽti habito qñ non potest cõsiderari cõsensus prelati tacitꝰ vel exp̃ssus vel etiam patroni.in.c.licet heli.nu.24.de simo.fo.78.

1 Clerici nõ soluũt collectã etiam de bonis patrimonialibus nec valeret cõsuetudo aliter disponẽs.in.c.massana.nu.6.de elec.fo.180.

7 Clericus tertio monitus nõ desistẽs ab enormitatibus habeť ꝓ degradato:⁊ qñ.in.c.in audiẽtia.nu.4.⁊.8.de sen.excom.fo.170.

1 Clerici nõ debẽt priuari beneficiis nisi propter grauia delicta.in.c.dilectus filius.nu.3.de rescrip.fo.71.

6 Clericus an possit licite sine dispẽsatione obtinere plures p̃bẽdas vel plura beneficia simplicia ⁊ casu quo non põt:an ep̃s possit dispensare.in.c.cum iãdudum.nu.6.et.9.de preben.fo.19.

6 Clerici in fructibus beneficiorum suorum comparantur vsurariis nõ autem vsufructuariis qui possunt ad libitũ disponere de fructibus.in c.cum constet.nu.5.de pigno.fo.96.

Clerici an possint donare fructus beneficiorum suorum.ibi.nu.6.

6 Clericus nutriẽs comã potest a superiore inuitus tonderi.in.c.clericis.nu.1.de vita ⁊ hone.cleri.fo.4.

6 Clericus conuẽtus ex maleficio exigiť nõ habita rõne ne egeat:⁊ ideꝫ credo in aliis priuilegiatis vt in milite ⁊ ceteris.in.c.odoardus.nu.10.de solu.fo.101.

5 Clerici habẽtes iurisdictionẽ vt sunt prelati an possint cõmittere causam criminalem sine metu irregularitatis.in.c.in archiep̃atu.nu.6.de rapto.fo.56.

5 Clerici gaudẽt in multis priuilegio ecclesiastico in rebus patrimonialibus.in.c.j.nu.2.de cleri pere.fo.139.

Clerici an possint peregrinari sine licẽtia suoꝝ prelatoꝝ siue ob deuotionem siue ad prosequẽdã appellationem.ibi.nu.9.

1 Clerici an possint peregrinari de patrimonio suo.in.c.postulasti.nu.5.de rescrip.fo.73.

1 Clericus nõ potest puniri de falso a iudice seculari si corã eo falsum testimoniũ fecerit.in.c.ecclesia sancte Marie.nu.2.de cõsti.fo.30.

Clericus nullo casu potest cõueniri coram iudice seculari.ibi.nu.22.

Clericus potest trahere laicum in forum suum.ibi.

Clericus vtrum ꝓbatur quis ex eo qꝛ diciť in rescripto talis clericus ⁊c.in.c.nõnulli.in.§.sunt ⁊ alii.nu.9.de rescrip.fo.73.

7 Clericus in sacris matrimoniũ nõ potest contrahere qꝛ habet consensum non tamen legitimum.in.c.dilectus.nu.2.de spon.fo.10

7 Clerici an p̃nt torqueri.in.c.cũ in ꝯtẽplatiõe.nu.6.de reg.iu.fo.191.

6 Clericus nõ ꝓfessus neqꝫ in sacris cõstitutus potest vxorẽ ducere:sed iterum tondebitur si vult gaudere priuilegio clericali.in.c.clericus.el.ij.nu.1.4.⁊.5.de vi ⁊ hone.cle.fo.4.

6 Clerici cõiugati an gaudeãt priuilegiis aliorum clericorum et an veniant appellatione laicorum.in.c.j.nu.6.de vi.⁊ hone.cle.fo.2.

5 Clericus qui habuit secũdã ecclesiam curatam licet prima quã habebat vacet ipso iure tamen non debet spoliari prima nisi citetur.in.c.ex ratione.nu.16.de appel.fo.94.

1 Clerici habẽtes ecclesias nõ possunt istas dimittere ⁊ ad alias trãsire sine licẽtia superioris.in.c.fi.nu.6.de postu.prela.fo.116.

1 Clericus hereticus vel excõicatus:an possit fidelibus administrare sacramẽta.in.c.quãto.nu.13.de cõsue.fo.93.

2 Clericus illegitime promotꝰ potest per ordinariũ beneficio spoliari. Anto.in.c.presentium.nu.1.de fi.presby.fo.52.

2 Clericus cõcubinarius est suspẽsus quo ad alios si est notorius vnde peccãt audiẽtes ab eo diuina.Ant.in.c.qꝛ circa.nu.3.de biga.fo.63.

7 Clericus blasphemãs quomodo puniatur.in.c.statuimus.num̃.8.de maledi.fo.74.

6 **Coadiutor** debet viuere de facultatibꝰ ecclesie:sed qd si facultates nõ sufficiũt ipsi vel rectori.in.c.de rectoribus.nu.5.de cle.egro.fo.50.

Coadiutor nõ dicitur proprie prelatus.ibi.nu.6.

7 Coadiutor an sit dandus prelato suspecto de dilapidatione.in.c.licet heli.nu.8.de simo.fo.77.

6 Coadiutor nõ potest dari suffraganeo per metropolitanum sed solũ per papam.in.c.pe.nu.3.de cle.egro.fo.50.

Coadiutor quid sit:⁊ qualis esse debeat:⁊ vnde dicatur:⁊ cuius etatis esse debeat.in.c.fi.nu.1.co.tit.fo.eo.

Coadiutor nõ potest esse laicus in spiritualibus nisi ex ꝑmissione pape.ibi.numero.2.

Coadiutor potest esse religiosus illi officio cui põt principaliter preesse.ibi.numero.4.

Coadiutoris officium expirat mortuo naturaliter vel ciuiliter illo cui in officio coadiuuabat.ibi.

Coadiutor datur ep̃is ⁊ superioribus a solo papa:aliis vero ab aliis superioribus.ibi.nu.5.

2 Coadiutor debet dari prelato suspecto de dilapidatione.in.c.venerabili.nu.4.de offi.deleg.fo.100.

Coadiutor nõ datur per alium q̃ per papam.ibidem.

7 **Cognatio** seu ꝓpinquitas oriť per adoptionẽ nedũ inter adoptãtẽ ⁊ adoptatũ sed etiã inter adoptatũ et filios adoptãtis.in.c.vnico.nu.2.de cog.leg.fo.28.

Cognatio legalis nõ durat nisi durãte adoptione.ibidem.

7 Cognatio sp̃ualis descẽdit de patre in filium sed non ascẽdit de filio in patrẽ:ideo filius nõ põt ducere in vxorẽ filiã spiritualẽ patris sꝫ pater potest ducere filiã spiritualẽ filii.in.c.j.nu.4.de cog.spiri.fo.26.

7 Cognatio sp̃ualis an extẽdatur ad filios illegitimos.in.c.martinus.nu.6.de cog.spiri.fo.27.

7 Cognatio spiritualis oritur inter patrẽ baptizati ⁊ leuantem seu tenẽtem baptizatum impediẽs ⁊ dirimens matrimonium.in.c.veniẽs.numero.1.de cog.spiri.fo.28.

Cognatio oritur inter cõpatrem et cõmatrem impediens ⁊ dirimens matrimonium.ibidem.

Cognatio sp̃ualis an possit per procuratorem cõtrahi.ibi.nu.4.

Cognatio legalis an possit per procuratorem contrahi.ibi.

7 Cognatio sp̃ualis oritur inter baptizatum ⁊ filios baptizãtis impediens ⁊ dirimẽs matrimoniũ.in.c.ex literis.nu.1.de cog.spiri.fo.28.

Cognatio sp̃ualis etiã oriť ⁊ extẽdiť ad filios illegitimos.ibi.nu.3.

Cognatio spiritualis solum oritur ex sacramento baptismatis ⁊ confirmationis.ibi.nu.9.

7 Cognatio spiritualis oritur inter baptizatum ⁊ filios leuantis etiam antegenitos impediẽs ⁊ dirimẽs matrimonium.in.c.tua nos.nu.2.de cogna.spiri.fo.28.

7 Cognatio legalis an impediat ⁊ dirimat matrimoniũ.in.c.vnico.numero.4.de cog.leg.fo.28.

Cognatio collateraliũ est apta impedire ⁊ dirimere durãte adoptione ea soluta nõ impedit nec dirimit.ibi.nu.5.

2 **Coertio** maior dr qñ tormẽtať ꝑsona maior vero cõsistit in rebus.in.c.pastoralis.nu.9.de offi.deleg.fo.93.

7 **Cohabitatio** triẽnalis nõ est necessaria vbi statim probari põt impedimẽtũ.in.c.laudabilẽ.numero.2.de frigi.⁊ male.fo.35.

4 Cohabitatio sola sufficit de iure ciuili ad probationem matrimonii.in.c.illud quoqꝫ.nu.14.de presump.fo.120.

dica

nico sufficit q possit conuinci.in.c.super eo.el.j.nu.3.de testi.fo.48.

2 Condēnatio expensarū fienda cōtra cōtumacē non requirit nouā citationē.in.c.ij.nu.2.de procu.fo.140.

3 Condēnatio aliqñ fit maior vel minor q̄ sit petitio.in.c.cū ecclesia.nu.40.de cau.pos.et proprie.fo.155.

5 Cōdemnatus si aliquis fuit de homicidio iniuste et postea appareat verus homicida potest nō obstāte q fuerit primus indebite punitus et iste decapitari et idē in alijs delictis.in.c.q̄uis.nu.6.de re iudi.fo.82.

6 **Condictio** omnis est psonalis.in.c.tua nobis.nu.11.de deci.fo.151.

3 Condictio ex lege an sit actio vel officium iudicis.in.c.sepe.nu.11.de restitu.spo.fo.191.

7 **Cōditio** turpis i ꝯctu mr̄imonij apposita nō vitiat mr̄imoniū sȝ cōditio ipa frāgit.i.c.j.n.1.de cōd.appo.f.18.

Conditio an possit apponi in cōtractu matrimonij et qualis vitiet matrimonium.ibi.nu.2.

7 Cōditio q aliqd detur ex cā dotiū vel donatiōis an sit honesta vel turpis.in.c.de illis.nu.3.de condi.appo.fo.18.

Conditio in sponsalibus posita tollit per carnalē copulā superuenientem et consensum de presenti.ibi.nu.45.

4 Conditio impediens matrimoniū carnale vel spirituale adijcit.in.c.in presentia.nu.42.de proba.fo.17.

7 Conditio apponi pōt resolutiua libertatis in manumissione serui.in c.cum sit proprium.nu.2.de condi.appo.fo.18.

Conditionis acceptatio quid operetur.ibi.nu.6.

6 Conditio suspēdit actū adeo q interim nō pōt peti.modus vero non suspēdit sed qualificat adeo q relictū pōt peti pstita cautione de modo adimplendo.in.c.raynaldus.nu.19.de testa.fo.128.

7 Conditio siue modus appositus in donatiōe facta ecclesie an psumat q sit causa finalis cōtractus et qd operetur si est tanq̄ causa finalis vel nō.in.c.verū.nu.2.de condi.appo.fo.19.

Conditio apponi potest in donatione facta ecclesie q res donata non possit alienari.ibi.nu.4.

7 Cōditione deficiēte spōsalia ex toto euanescūt adeo q̄ copula sequens nihil operatur.in.c.per tuas.nu.4.et.5.de condi.appo.fo.19.

4 Conditio si sine filijs etc.in persona q̄ sine pacto nō pōt habere naturales non intelligitur de naturalib9.in.c.in psentia.nu.15.de pba.fo.14.

Conditio si sine filijs decesserit ex suo corpore in persona illius qui habere non potest sine pacto rejicitur.ibi.nu.16.

7 Conditio hec si pater consentiat in matrimonio apposito honesta videtur.in.c.super eo.nu.1.de condi.appo.fol.19.

Conditio nō improbata potest apponi in matrimonio.ibi.nu.4.

7 Cōditio turpis vel impossibilis in ꝯctu mr̄imonij apposita ht p nō adiecta nisi sit ꝯ substātiā mr̄imonij.in.c.fi.nu.1.et.3.de cōd.appo.f.20.

Cōditio apposita cōtra substātiā mr̄imonij vitiat mr̄imoniū et nō vitiatur ipsa siue sit suspensiua vel resolutiua.ibi.nu.2.et.6.

Conditio turpis vel impossibilis regulariter vitiat cōtractū et non vitiatur:secus est in matrimonio.ibi.nu.3.

Conditio cōtra substantiā actus vitiat ipsum actū cuiuscūq; qualitatis existat.in.d.c.fi.nu.4.de condi.appo.fo.21.

Conditioni turpi vel honeste ad hoc vt matrimonium vitiet an sit necesse q ambo coniuges consentiant.ibi.nu.6.

Cōditio in pfessione religionis q religiosus possit habere ppriū vel ꝯhere matrimoniū an valeat et talis remaneat monachus.ibi.nu.7.

Cōditio q clericus ordinādus in sacris possit cōtrahere matrimoniū non valet et ordinandus remanet in sacris.ibi.

Cōditio q monachus habeat ppriū est ꝯ substantiam religionis.ibi.

Conditio in consecratione ecclesie apponi an possit.ibi.nu.8.

6 **Conductor** non tenetur soluere maiorē pēsionē siue mercedē ppter vbertatē fructuū.in.c.ppter.nu.5.et nu.20.de locato.fo.87.

Cōductor pōt ex cā ēt añ tps finitū domū cōductā dimittere.ibi.nu.7.

Cōductor ad modicū tps si expellat nullū habet interdictū qr ipse nullam habet possessionem.ibi.nu.11.fo.91.

4 Cōductor an et qñ possit opponere de dominio locatori.in.c.inter dilectos.nu.6.de fide instru.fo.102.

6 Conductor minuit et auget pensionē sm qd fructus minuunt vel augentur.in.c.q̄to.nu.6.de censi.fo.200.

6 Cōductor pdiorū est interdicta religiosis qñ habēt ppria ex quibus possunt viuere.als secus.in.c.dilecti filij.nu.3.de deci.fo.145.

6 Conductor ea ratione qua nō tenet ad pensionē si patit magnū dānū: eadē rōne debet augere pensionē si cōsequit magnū cōmodū.in.c.prohibemus.nu.4.de censi.fo.201.

6 Conductor ppter pestē superuenientē potest dimittere domū.in.c.ppter.nu.8.de loca.fo.87.

☞ Corse.Adde qd no.Bar.in.l.j.ff.de bo.pos.ex testa.mili.et Bal.in.l.fi.C.de testa.et Ang.in.l.si vacā.li.x.et in auč.de nō alie.in.§.qr vo.et Sal.in.l.cū a mr̄ib9.C.q pe.tu.gl.i.c.ad supplicationē.de renū.et ibi.d.Anto.de bu.et gl.i.c.si vo.de iureiu.tex.iūcta gl.i.c.cōis fili9.xxiij.di.putat tñ do.meus Barba.in.d.c.ppter.in.iiij.col.q inglin9 non pōt dimittere domū hoc casu:qr nō reperit priuilegiat9.in hoc ergo etc.qr nō sequit hoc hȝ locū in locatore:ergo et in cōductore.p id qd voluit glo.in.c.j.de loca.ego teneo q hoc casu licite pōt dimitti de m9:qr tpe pestis loc9 nō dicitur tut9. per id qd voluit Bar.in.d.l.de etate.et tex.iūcta gl.in.c.cōmunis fili9.et gl.in.d.c.ad supplicationē:ita tenet Bal.in.c.ex pte.el.j.in fi.de app.et ibi Pe.phil.perusi.dicit ita esse tenendū indistincte.licet Abb.in.c.cū dilecti.de dolo.ver.ex hoc dicto.dixerit esse in cōsyderatione qualitas cōplexiōis psonarū.Sed certe nullus dȝ se exponere tanto periculo:vt dicit Bal.in.d.c.ex parte.in fi.cū sit iusta cā timoris ppter quā pōt quis licite recedere a loco et dimittere domū cōductā:et dȝ sibi fieri remissio mercedis p illo tpe quo durauit pestis:vt i.l.habitatores.§.j.et ibi not.ff.loca.et miror pro certo q nec abbas nec dñs meus viderint Bal.in.d.c.ex parte.in terminis hanc questionem decidētē qui cā refert ibi perusius.in.ix.col.in ver.vltimo queritur.et inquantum dicit do.meus q in hoc non reperit priuilegiatus:ego dico q de hoc est tex.quasi rotundus decidens hunc casum in.d.l.habitatores.nā ibi dicit q si quis timoris causa recesserit de loco si iusta fuerit causa cur periculum deberet timere q̄uis periculū vere nō fuisset.nō debet soluere mercedem.cū ergo nulli dubiū q pestis est iusta causa timoris mortis ergo non debetur merces.et ista practica esset obseruanda per illū tex.contra dominum meum Barba.et Abb.

6 Conducentes domum p certa quātitate omnes tenent p rata et nō insolidum.in.c.constitutus.nu.9.de relig.do.fo.188.

1 **Confessio** facta in vno iudicio facit fidem in alio iudicio.in.c.per inquisitionem.nu.12.de elec.fo.146.

Confessio procuratoris in vno iudicio non preiudicat dño in alio.ibi.

Confessio defuncti nō nocet suo heredi si nō habuit effectū cōtra defunctum et confessio filij non preiudicat patri.ibi.

Confessus in vno iudicio vtrū possit interpretari confessionem suā in alio iudicio.ibi.nu.12.

Confessio spontanea mitius punitur q̄ conuicta.ibi.nu.14.

Confessus mitius punitur.in.c.fi.nu.4.de cele.miss.fo.211.

Confessio facta calore iracundie non preiudicat.in.c.statuimus.nu.6.de maledi.fo.124.

7 Cōfessio facta in tortura non preiudicat nisi fuerit ratificata extra locū torture.in.c.cum in cōtemplatione.nu.7.de reg.iur.fo.191.

3 Confessio clerici facta corā iudice seculari nō est sufficiens vt sit ab epo condēnandus.in.c.at si clerici.nu.1.2.9.13.18.de iudi.fo.11.

Confessus nō dicitur conuictus et statuta facientia mentionē de conuictis non habent locum in confessis.ibi.nu.3.et.4.

Confessio et alia acta facta corā iudice incōpetenti sunt nulla et nō sufficiunt ad aliquem condemnandum.ibi.nu.5.

Confessio non reddit nulla ex defectu lit.contesta.secus alia facta.ibi.

Confessio facta super processu inualido plene preiudicat quando est facta coram iudice suo.ibi.nu.6.

Confessio facta coram iudice sedente pro tribunali inducit plenā probationem secus si iudex non sedeat pro tribunali.ibi.nu.6.et.17.

Confessio operatur vt quis mitius puniatur si est facta sponte secus si confitetur timore pbationis que potest contra ipsum fieri.ibidē.nu.8.

Confessus vel conuictus ficte non dicitur proprie confessus vel conuictus adeo qd non cadit in statuta facientia mentionem de confessis.in d.c.at si clerici.nu.11.eo.titu.

Confessus corā non suo iudice vtrū debeat purgare illam confessionē coram suo iudice:et quid operetur confessio facta coram non suo iudice.ibi.nu.14.30.fo.12.

Confessio facta coram non suo iudice vel cōfessio extraiudicialis an sit indicium ad torturam.ibi.nu.16.

Confessio facta calore iracundie nunq̄ est sufficiens indicium ad torturam.ibi.nu.16.

Confessus in vno iudicio non cogitur repetere in alio si agitur ciuiliter:secus si criminaliter.ibi.

Confessus non habetur pro condēnato in criminalibus sed requirit sententia.ibi.nu.15.

Cōfessio ad sui vtilitatē nō requirit validitatē iudicij.ibi.nu.17.fo.13.

Confessio inducta per cōtumaciā dr ficta confessio.ibi.nu.28.fo.14.

Confessio facta in vno iudicio parit preiudicium in alio.ibi.numero 14.et.30.

3 Confessio pcuratoris siue administratoris an noceat dño.in.c.j.nu.29.vt lit.non conte.fo.108.

Confessio procuratoris potest per dominum reuocari.ibi.nu.31.

Confessio principalis in vna causa facit sibi piudiciū in alia secus in cōfessione procuratoris.ibi.nu.22.

5 Confessio aduocati preiudicat clientulo nisi illā reuocet.in.c.cum cām.nu.2.de appel.fol.131.

Confessio aduocati pōt reuocari p clientē etiā nō pbato errore sed cōfessio ppria vel pcuratoris nō potest reuocari nisi pbato errore.ibi.

Cōfessio erronea q̄ preiudicat nō solū circa merita cause sed circa processum potest reuocari.ibi.nu.3.et.6.

Confessio aduocati pōt reuocari intra tres dies p clientē suū:qñ.s.cōfessio preiudicat ad merita cause sed si piudicat ad processum qr induxit litis

☞ Corse. Et ibi dicit Abb.antiquū.d.Ant.d.Pe.⁊ cōiter doct.cum hoc dicto transire sed apud eū non est sine dubitatione qꝛ presbyter cōmittit adulteriū spūale ⁊ sacrilegium:vt no.glo.in.c.virginibus.xxvij.q.j. Sed tene cōem opi.p rationē.d.c.vt clericorū.qꝛ cōiugatus potest vti matrimonio ⁊ clericus occidētalis.nō ob.gl.in.d.c.virginibus.qꝛ hodie nō attēdimus rigorem antiquorum canonum vt est pulcherrimus

Conſecra-

rendum licet requirens non astringat illud sequi de consensu.in.c.cuz olim.nu.2.⁊.4.de arbi.fo.174.

Consilium an ⁊ qñ sapiat consensum vel econtra.ibi.nu.5.

6 Consilium aliquorũ vbi requiritur in aliquo actu si non adhibeatur actus est nullus licet quis nõ obligetur tale consiliũ sequi.in.c.ad apostolicam.nu.12.de reg.iur.fo.161.

5 Consiliũ peritorum an teneatur iudex perquirere in decidẽdis causis. in.c.vt debitus.nu.28.de app.fo.127.

1 Consilium aliquorũ si requirit in aliquo actu oportet ꝙ interueniat ante actũ.in.c.cum in veteri.nu.7.de elect.fo.174.

Consilium si requirit in aliquo actu ⁊ cõsulentes nolunt vel differunt dare cõsilium potest actus sine cõsilio expediri nisi consulentes fuerint requisiti in extremitate temporis.ibi.nu.8.9.13.

Consilium aliquorũ si requiritur in aliquo casu an in decisione casus sit omnino sequendũ consilium ⁊ quid de consensu ⁊ quid si fuit iudicatum sm malum cõsilium.ibi.nu.12.

Cõsilium debet requiri ante scrutiniũ ⁊ est vtile iterato requirere scrutinio publicato anteꝙ sequatur cõis electio.ibi.nu.13.fo.175.

5 Consilium siue propositum mutare in melius sapientẽ decet.in.c.cuz cessante.nu.6.de appel.fo.128.

6 Consiliũ alicuius si requirit in aliqua re nõ potest illa res expediri consilio prius non petito nisi immineret maxima necessitas ⁊ celeritas.in c.tua nos.nu.7.⁊.8.de eccle.edi.fo.221.

6 Consiliarij an teneantur de malo cõsilio siue vnus siue oẽs siue insolidum.in.c.aduersus.nu.20.de immu.eccle.fo.203.

4 Consilium secretum si iuraui nõ reuelare intelligitur de honesto.in.c. ego.N.nu.7.de iureiur.fo.132.

1 Consilium an sit exquirendum ab illiteratis ⁊ insipientibus.in.c.ad nostrã.nu.4.de consue.fo.94.

6 Consiliũ si requiritur in aliquo actu non potest fieri actus ille nisi precedente consilio ⁊ habito responso.in.c.cũ vos.nume.5.de his que fi.a prela.fo.66.

6 Consilium alicuius si requiritur de necessitate nõ est illud sequenduz. in.c.quãto.nu.5.de his que fi.a prela.fo.67.

Consiliũ capituli presumitur abbas vel prelatus habuisse ⁊ dicenti contrarium incumbit onus probandi.ibi.nu.7.

2 Consiliũ ponitur aliqñ pro cõsensu.in.c.admonet.nu.5.de renũ.fo.11.

7 Cõsultor debet vti vocabulis proprijs.in.c.nuper nobis.nu.8.de dona.inter vi.⁊ vxo.fo.49.

2 Consulentes vel auxilium prestantes ⁊ qñ teneantur etiam vnus pro omnibus in foro tam penitentiali ꝙ contentioso ad omnimodam restitutionem totius damni.in.c.sicut dignum.nu.15.de homici.fol.49.

8 **Consors** litis admittit etiã post litẽ contestatã ⁊ sine mandato.in.c.cũ dilecti.nu.9.de do.⁊ cõtu.fo.203.

1 Consors eiusdem litis potest augere pro consorte sine mãdato dũmodo caueat de rato.⁊ istud consortium quomodo contrahatur.in.c.cũ M.nu.9.de consti.fo.27.

1 **Conspirantes** contra prelatum an prohibeantur testes contra statutum ecclesie.in.c.per inquisitionem.nu.9.de elec.fo.146.

5 Conspiratores habentur ac si essent capitales inimici ⁊ ideo repelluntur a testimonio licet aliquo casu admittant.in.c.cum.J.⁊ A.nu.20. de re iudi.fo.77.

4 Conspirantes contra epm vel facientes tumultum contra aliquẽ qua pena plectantur.in.c.fi.nu.4.de testi.fo.94.

4 Conspiratio quid sit.in.c.petitio vestra.nu.2.de iureiur.fo.162.

2 **Consuetudo** generalis dr que seruat in vna prouincia. in.c.ex tuarũ.nu.3.de aut.⁊ vsu.pal.fo.8.

6 Consuetudo iurata vel statutum per singulos de vniuersitate potest non obstante iuramento tolli ab omnibus de ipsa vniuersitate. in.c.j. nu.7.de his que fi.a ma.pa.ca.fo.70.

Consuetudo vel constitutio capituli etiam iurata disponens qd oẽs de capitulo vel saltem due partes debeant consentire ⁊ aliter actus nõ teneat non valet.ibi.nu.8.

7 Consuetudo an ⁊ quando tollat ius commune vel ab eo tollatur.in.c. j.nu.2.de cogna.spiri.fo.26.

Consuetudo potest inhabilitare personas habiles ad contrahendum matrimonium.ibi.nu.3.

6 Cõsuetudo qd possit dispẽsari p epm sup duobus beneficijs cõformibus nõ valet.in.c.extirpãde.in repe.§.qui vero.nu.41.de prebẽ.fo.44.

1 Consuetudo nõ valet vt clericus exerceat actus episcopales.in.c. quãto.nu.1.⁊.2.de consue. fo.95.

Consuetudo non facit quem capacem.ibi.nu.2.

6 Consuetudo valet vt appelletur ad papam omisso medio item valet circa ea que sunt accidentalia alicuius actus contra naturam ⁊ substantiam actus nõ valet cõsuetudo.in.c.referente.nu.4.de preb. fo.25.

5 Consuetudo tanti temporis de quo non sit memoria in cõtrarium habet vim confessionis.in.c.cum nobis.nu.4.de prescrip.fo.33.

6 Consuetudo non inducitur ex actibus qui sunt mere facultatis.in.c. ex parte astensis.nu.7.de conces.preben.fo.61.

6 Consuetudo nõ inducitur ex non vsu in his que sunt mere facultatis. c.qm.nu.7.de vi.⁊ ho.cle.fo.5.

1 Consuetudo an valeat q̃ tollit iuramentum calũnie ⁊ an possit ipsuz differre.in.c.ceterũ.nu.3.4.9.de iur.ca.fo.128.

Consuetudo etiam ꝙ sit a.l.reprobata licet aliqua iusta causa emanauerit.ibi.nu.9.

3 Cõsuetudo ꝙ fruct9 nõ cputent in sortẽ vel ꝙ missus ex pmo decreto lucret fructus nõ valet.in.c.fi.§.in alijs.nu.17.vt lite nõ cõtest.fol.118.

6 Cõsuetudo ꝙ platus possit exercere iurisdictiõalia sine cõsilio capituli valet.in.c.nouit.nu.5.de his que fi.a prela.fo.67.

4 In probanda consuetudine an sufficiat pbare actus pro parte vt duo pbent de vno actu alij de alio ⁊c.in.c.licet ex quadã.nu.12.de test.f.81.

6 Consuetudo ꝙ laici nõ soluant decimas nõ valet.in.c.ad apostolice. nu.3.de decimis.fo.149.

6 Consuetudo diminuens quotã decime nõ valet nisi a papa approbet. in.c.in aliquibus.nu.7.de deci.fo.154.

5 Consuetudo vt stetur probationi nõ plene an valeat.in.c.j.nu.8.de appel.fo.87.

6 Consuetudo disponens illud qd ius cõe videt ei aliquid addere.in.c. cũ venissent.nu.3.de insti.fo.53.

1 Confessio nõ pot per dñm reuocari etiã incõtinenti nisi probet de errore ⁊ idem in confessione ppria.in.c.scriptum.nu.9.de elec.fo.160.

2 Confitenti delictũ sponte ex ignorãtia parcendũ est secus ex malitia. in.c.inter corporalia.nu.26.de transla.epi.fo.4.

1 Consuetudo per quã prelatus solet dimittere platurã sine cõsensu superioris nõ valet.in.c.cum venerabilis.nu.1.⁊.6.de consue.fo.98.

Consuetudo mala dicit corruptela.ibi.nu.4.

2 Consuetudo que attendenda erit in diuinis officijs ⁊ sacramentis.in c.pastoralis.nu.9.de offi.ordi.fo.117.

3 Consuetudo vnius loci ligat etiã clericos qñ est cõis clericis ⁊ laicis. c.cũ venissent.nu.3.de eo qui mit.in pos.fo.214.

3 Consuetudo fori in preparatorijs iudiciorũ vbi litigat.in.c.fi.nu.23. de ferijs.fo.142.

1 Consuetudo tribuit iurisdictionẽ non habenti.in.c.ad nostram.nu.2. de consuetu.fo.94.

7 Consuetudo ꝙ matrimonia possint contrahi in gradibus prohibitis nõ valet.in.c.qd super.nu.2.4.de consan.⁊ affi.fo.32.

Consuetudo nõ potest habilitare inhabiles lege canonica ad chendũ matrimoniũ sed bene potest inhabiles habilitare.ibi.nu.4.

Consuetudo an valeat contra ius canonicũ vel diuinum.ibi.

Consuetudo ⁊ statutum contra bonos mores nõ valent.ibi.

Consuetudo ꝙ matrimoniũ non possit contrahi in quinto gradu tenet.ibidem.

5 Consuetudo nõ inducitur ex actibus mere facultatis.in.c.ad nostram audientiam.nu.11.de confir.vti.vel inuti.fo.142.

6 Consuetudo cũ sportule possunt peti a iudice ecclesiastico ordinario vel delegato nõ valet de iure canonico qñ habet vnde viuat sed de iure ciuili sic.in.d.c.cũ ab omni.nu.10.de vi.⁊ ho.cle.fo.6.

Sportule an possint peti a iudice ecclesiastico delegato qñ nõ hz sufficiens beneficium vnde viuat.ibi.nu.11.

Sportulas accipere iudex delegatus nõ pot nisi fuerit assessor.ibidẽ. numero.14.

Sportulas exigere an possit arbiter.ibi.nu.16.

7 Consuetudo nõ requirit titulum.in.c.sup quibusdam.nu.9.de verb. signi.fo.187.

7 Consuetudo dat ordinariam iurisdictionẽ.in.c.quoniã.nu.4.ne prela.vi.su.fo.83.

6 Consuetudo an introducat per nõ vsum.in.c. ioannes.numero.9.de cle.coniug.fo.16.

1 Consuetudo quid sit.in rub.nu.1.de consue.fo.91.

6 Consuetudo preualet interpretationi doctorũ super intellectu alicui9 legis.in.c.j.nu.8.de decimis.fo.143.

6 Consuetudo curie romane est non delegare causas matrimoniales.in c.j.nu.11.de consan.⁊ affi.fo.31.

7 Consuetudo loci quo ad paternitatem ⁊ matrimonium qñ sit reseruãda.in.c.super eo.nu.4.de cogna.spiri.fo.27.

Consuetudo an valeat habilitandi vel inhabilitãdi aliquos ad matrimonium.ibi.nu.5.

Cõsuetudo an possit tollere ĩpedimentũ publice honestatis. ibi. nu.6.

7 **Confiteri** nemo pot alieno sacerdoti qr nõ pot iurisdictio cõscientialis prorogari nisi in casu necessitatis. in.c.ois vtriusq3.nu.14.⁊.16.de peni.⁊ remis.fo.161.

Confiteri potest quis laico.item non suo sacerdoti vel illi quẽ hz ex iusta causa suspectum vel als inhabili in casu necessitatis vel qñ habet sacerdotem proprium imperitum.ibi.nu.17.

Confessio penitentialis quo iure sit introducta.ibi.nu.18.

Confiteri an quis teneatur pluries in anno.ibi.nu.20.

Confessus semel in vno si postea reincidat in peccata ⁊ habeat propositũ confitendi ⁊ nõ confiteatur in aliquo modo illaqueat.ibi.nu.22.

4 Confessio facta ratione tormentorũ vel renũtiatio facta ratione pietatis vel

pedes Jeſu chꝛiſti.⁊ ex dictis Inn.dicit ibi Bal.ſe concludere ꝙ nõ eſt hereticus ille qui credit in quo multos ſanctos patres habet cõteſtes licet nõ omnes: qꝺ dicit eſſe mẽti tenendũ ad excuſationẽ doct.facit ad hoc quod voluit Hoſ.⁊ Jo.an.in.c.capellanus.de fer.⁊ qꝺ voluit gl. in.c.j.de poſtu.pꝛela.lib.vj.Ego ſequoꝛ hanc communem opi.ex quo per eccleſiam hoc compꝛobatum eſt nam feſtum aſſumptionis eſt celebꝛius feſtũ alijs feſtiuitatibus virginis.tex.eſt iuncta gl.in.c. alma.de ſen.excõ.lib.vj.in verbo aſſumptionis.vbi tempoꝛe interdicti campane pulſatur in tanta ſolennitate.Itẽ habet vigiliam in pꝛecepto quã non habent alie feſtiuitates eiuſdem.in.c.j.de obſer.ieiu.⁊ licet ex his non recte ſequatur cõcluſio tamen conſiderata tanta celebꝛatione ⁊ appꝛobatione eccleſie:ita tenendum eſt.⁊ pertinaciter aſſerere cõtrarium eſſet hereticũ.argu.eius qꝺ voluit Pe.de anc.in cle.j.de vſu.⁊ Sali.in l.cunctos populos.C.de ſum.tri.⁊ fide catho.⁊ ꝙ legit ⁊ no.in cle.j.in verbo pertinaciter.de ſum.trinita.⁊.fi.catho.⁊ tex.iuncta glo. Bal.in l.ij.in verbo pertinaciter.C.vbi quis decurio.vel coarta.conue.

2 Coꝛpoꝛis maceratio facit ſublimationem ſpiritus.in.c.j.nu.4.de renun.fo.10.

2 Coꝛpoꝛe vitiatus an ⁊ qñ impediatur pꝛomoueri ad oꝛdines.Ant.in c.fi.nu.1.de coꝛpo.viti.fo.62.

7 Coꝛpus chꝛiſti an debeat ſumi in die paſchatis reſurrectiõis an in die iouis ſancti.in.c.omnis vtriuſqꝫ.nu.13.de peni.⁊ remiſ.fo.161.

6 **Coꝛrelatiua** duo nõ poſſunt eſſe in eadem perſona.in.c.poſtulaſtis.nu.12.de conceſ.pꝛeben.fo.63.

5 Coꝛrelatiua quando vniformiter ſe habent diſpoſitio circa vnum ex coꝛrelatiuis extenditur ad reliquum etiam in materia penali.in pꝛoe. greg.nu.20.fo.7.

☞ Coꝛſe.Adde eundẽ Abb.in.c.j.de lo.nu.9.⁊ Bar.in.l.fi.ff.de accep.et in.l.fi.C de indi.vid.tol.⁊ in.l.j.C.de cupꝛeſ.lib.xj.⁊ gl.⁊ doc.in cle.vnica.de cõſan.⁊ affi.⁊ Do.de ſctõ ge.in.c.j.de tẽp.oꝛd.lib.vj.⁊ Abb.in.c.qꝛ clerici.de iur.pa.in.c.fi.de iud.⁊ in.c.cum cõtingat.de iureiu.in.viij.col.⁊ in.l.nõ tm̃.ff.de re iudi.per Raph.⁊ are.Sed quid ſi ſtatutũ dicat de quolibet cõtractu vẽditiõis ſoluat gabella an cõpꝛehendat ẽptionẽ ⁊ vẽditionẽ adeo ꝙ vterqꝫ teneat.ſ.vẽditoꝛ ⁊ emptoꝛ.Dic ꝙ ſol' venditoꝛ.⁊ caſus eſt in.l.debet.in fi.ff.de edil.edic.Adde Bal.in rub.C.de re.cre.⁊ ſequitur Ro.in no.ſuis.in litera.S.Adde Bal.in.l.j.C.de commu.ſer.ma.adde gl.⁊ ibi Sali.in rubꝛ.C.de re.cre.vbi dat vnam regulam ꝙ ſemp in coꝛrelatiuis lex loquens de vno trahitur ad reliquum ⁊ ibi inducit ad ſtatutum loquens de debito an compꝛehendat creditũ ⁊ dicit ꝙ ſic:qꝛ nõ põt eſſe cõtractus debiti quin ſit crediti: qꝛ hec ſunt correlatiua.⁊ ponit pꝛefatã.q.quã dixi.s.ſi ſtatuto caueatur vt de quolibet cõtractu debiti ſoluat gabella ⁊ nõ dicit per quem vtrũ ergo per debitoꝛẽ vel creditoꝛẽ:arguit pꝛo ⁊ contra.tñ cõcludit ꝙ ille tenet ad onus rei ad quẽ ipſius rei emolumentum ſpectat.ff.de vſufru.l.hactenus.⁊.l.ſi quid.§.j.⁊.ff.de mune.⁊ hono.l.reſcri.§.fi.item ꝙ ille debeat onus ſubire qui habet cõmodum.C.de fur.l.manifeſtiſſimi.ff.de reg. iur.ſm naturã regu.qui ſentit.eo.ti.lib.vj.ex quibus infert ꝙ ſi cõtractus eſt feneratitius ſoluere tenet creditoꝛ:ſi ſimplicis mutui ſoluere tenet debitoꝛ:⁊ pꝛo illa diuerſitate accedat.l.ſi quis nec cauſam.cum ibi no.ff.ſi cer.peta.ſi eſſet pꝛomiſſio cã donatiõis:tũc tenet ſoluere creditoꝛ.⁊ vid Jo.de ana.in.c.fi.in.ij.col.de iude.⁊ in.c.ſup eo.de vſu.i.ij.co.

3 **Coꝛrectio** alicuius delinquẽtis eſt fiẽda ſub peccato moꝛtali quando ex tali coꝛrectiõe pꝛeſumitur delinquentem emendari.in.c.nouit ille.nu.35.de iudi.fo.34.

3 **Creditoꝛ** poteſt conuenire debitoꝛem non ſolum vt ſoluat ſed etiam ad lucrum ceſſans ⁊ ad damnum emergens.in.c.p.⁊.g.nu.2.de offi.deleg.fo.102.

5 Creditoꝛ litigans ſuper dominio pignoꝛis agendo hypothecaria infert pꝛeiudicium domino ſcienti qꝛ cenſetur dediſſe licentiam litigandi ſuper dominio.in.c.cum ſuper.nu.16.de re iudi.fo.68.

5 Creditoꝛ nõ põt agere hypothecaria ſi fundus hypothecat' fuit venditus ipſo citato ⁊ nõ cõparente.in.c.Quis.nu.26.de re iudi.fo.86.

5 Creditoꝛ poteſt agere hypothecaria etiam inuito debitoꝛe.in.c.Quis. nu.8.de re iudi.fo.82.

5 Creditoꝛes omnes cenſentur cepiſſe poſſeſſionẽ ſi vnus ipſoꝛum ipſaꝫ ingreſſus eſt.in.c.cum aliquibus.nu.11.de re iudi.fo.55.

3 Creditoꝛ nõ agit hypothecaria aduerſus tertiũ poſſeſſoꝛẽ niſi excuſſo pꝛincipali debitoꝛe.in.c.fi.§.in alijs.nu.12.vt lite non conte.fo.117.

Creditoꝛ an poſſit pꝛeſcribere ius offerendi contra debitoꝛem.ibidem. nu.44.

Creditoꝛ an poſſit pꝛopꝛia autoꝛitate capere poſſeſſionem bonoꝛum debitoꝛis vigoꝛe pacti inter eos conuenti.in.c.de cetero.nu.13.de re iu. folio.54.

5 Creditoꝛ qui habet pignus litigando ſuper eius pꝛopꝛietate pꝛeiudicat domino a quo a pꝛincipio intelligitur habuiſſe ius litigandi.in.c. cum olim.nu.13.de cau.poſ.⁊ pꝛopꝛie.fo.173.

5 Creditoꝛ non poteſt repetere debitoꝛem ſuum ab alio detentum.in.c. dilectis.nu.4.de appel.fo.123.

3 Creditoꝛ ſoluto debito tenetur reſtituere inſtrumentum debiti.in.c.eccleſia ſancte marie.el.ij.nu.5.vt li.penden.fo.218.

6 Creditoꝛ qui mutuauit pecuniã rectoꝛi alicuius eccleſie ad hoc vt poſſit iſtam pecuniam repetere ab eccleſia an ſit neceſſe ipſam pꝛobare fuiſſe verſam in vtilitatem ipſius eccleſie.in.c.ꝙ quibuſdam.nu.4.de fideiuſſo.fo.99.

7 Credere faciliter qñ tẽdit in pꝛeiudiciũ altert' eſt vituperãdũ alias ſecus qꝛ eſt ſignum bone ſimplicitatis.in.c.lꝫ heli.nu.6.de ſimo.foli.77.

7 Creditur vnicuiqꝫ pꝛo ſe ⁊ contra ſe in foꝛo conſcientie qꝛ ſolum ibi agitur de eius pꝛeiudicio.in.c.tua nos.nu.5.de ſpon.fo.10.

Crimen pꝛobatum per exceptionem incidenter an veniat puniẽdum ⁊ an impediat ad pꝛomotionem.in.c.ij.nu. 28.29.⁊ ſeq.⁊.nu.44.de oꝛdi.cog.fo.146.

5 Crimen falſi ſolet puniri ex ſola pꝛeſumptione.in.c.poꝛrecta.nu.3.de confir.vti.vel inuti.fo.142.

6 Crimen non eſt committendum etiam pꝛopter bonũ ſpirituale qꝺ inde poteſt ſequi.in.c.j.nu.5.de conuer.infi.fo.172.

7 Crimen hereſis eſt mere eccleſiaſticum ⁊ ideo ſeculares non habent ſuper eo intromittere niſi quo ad pene executionem.in.c.excommunicamus.el.ij.nu.1.de here.fo.83.

3 Crimen pꝛobatum per viam exceptionis an infamet ſaltem infamia facti.in.c.ij.nu.36.⁊.37.de oꝛdi.fo.147.

7 Crimen hereſis eſt maius crimine ſimonie.in.c.licet heli.n.22.de ſimo. fo.77.

2 Crimen foꝛnicationis eſt dignum depoſitione.in.c.exiſtente in ſacris. Anto.in.c.a multis.nu.2.de eta.⁊ quali.fo.45.

2 Crimen punitum in vno foꝛo an poſſit puniri in alio foꝛo vel punituꝫ ciuiliter an poſſit puniri criminaliter.c.in tue.nu.5.de pꝛocu.fo.142.

3 Crimen incidenter cõfeſſatum vel pꝛobatum in iudicio an et quo caſu ſit punibile.in.c.cum ſuper.nu.6.13.14.de confeſ.fo.126.

8 Crimen occultum etiam afficit criminoſum.in.c.cum nõ ab homine. nu.5.de ſen.excom.fo.167.

7 Crimẽ per acceptionẽ pꝛobatũ nõ eſt cã aliquẽ puniẽdi ex illa pꝛbatiõe. ſ.ꝙ non punitur vel pꝛiuatur beneficio qꝺ iam habuit ſed illo qꝺ vult conſequi pꝛiuabitur.in.c.ſuper his.nu.2.⁊.14.fo.68.de accu.

6 Crimen incidenter pꝛobatum an poſſit puniri.in.c.peruenit.nu.14.de fideiuſ.fo.98.

5 Crimen incidenter confeſſatum an ſit punibile.in.c.j.n.6.de excep.f.3.

Crimen quando dicatur contingere cauſam.ibi.nu.17.

3 Crimen falſi poteſt ⁊ per iudicem eccleſiaſticum ⁊ ſecularem puniri.in c.cum ſit generale.nu.24.de foꝛo compe.fo.67.

Crimina que ſint eccleſiaſtica ⁊ que ſint ſecularia.ibi.nu.30.

6 Crimen confeſſatum per viam exceptionis an poſſit aliquo modo puniri.in.c.cum ſuper queſtione.nu.8.de conceſ.pꝛeben.fo.60.

7 Crimen ſimonie equiparatur crimini leſe maieſtatis.in.c.ex diligenti. nu.6.de ſimo.fo.72.

7 Crimen fateri non cẽſetur dans pecuniam ne accuſetur.in.c.j.nu.9.de collu.dete.fo.120.

2 Crimen an poſſit pꝛobari per inſtrumentum.in.c.cum in eccleſijs.nu. 2.de maio.⁊ obe.fo.127.

2 Crimen metu commiſſum an ſit punibile.in.c.ſacris.nu.2.ꝙ met.cau. fo.148.⁊ nu.5.fo.152.

6 Crimen quod tranſiuit in notoꝛiũ neqꝫ teſte neqꝫ accuſatoꝛe.in.c.tua nos.nu.1.⁊ nu.3.de coha.cle.⁊ mu.fo.13.

3 Crimina que dicantur.in.c.at ſi clerici.§.de adulterio.nu.5.⁊.7.de iudi. fo.16.

2 Crimina enoꝛmia impediunt executionẽ oꝛdinis etiã peracta penitentia niſi fuerit diſpenſatum.Anto.in.c.j.nu.1.de coꝛpo.viti.fo.60.

3 Crimina per que quis poteſt ſuſpendi deponi ⁊ degradari que ſunt.in c.at ſi clerici.nu.33.de iudi.fo.14.

Crimen falſi non requirit ad eius acerbam punitionem incoꝛrigibilitatem.ibi.

3 Crimina depoſitione digna que ſunt ⁊ que impediãt pꝛomotionẽ etiã peracta penitẽtia de qualitate criminum tam illoꝛum que ſunt occulta aut manifeſta aut notoꝛia.in.c.ex literarum.nu.1.2.3.4.de tẽp.oꝛ.f.16.

3 Crimina per que clericus eſt deponendus.in.c.cum non ab homine.n. 4.de iudi.fo.26.

2 Crimina que impediunt executionem oꝛdinis etiam poſt peractam penitentiam.Anto.in.c.niſi.nu.7.de renun.fo.28.

7 Crimina digna depoſitione an impediant ꝙ clericus non adminiſtret oꝛdines ſuos peracta penitentia.in.c.inquiſitionis.nu.3.de accu.f.61.

3 Criminis conſcius vtrum teneatur ſi non reuelauit maleficium cõmittendum tam de iure ciuili ꝙ cano.in.c.j.nu.9.de reſti.ſpo.fol.165.

1 Criminoſus vtrum poſſit eligi in pꝛelatum.in.c.dudum.el.ij.nu.24. de elec.fo.178.

2 Criminoſus cuius delicta non poſſunt pꝛobari non poteſt puniri.in c.ſacerdos.nu.2.5.7.de offi.oꝛdi.fo.111.

2 Criminoſus poteſt eſſe iudex ⁊ non teſtis que ſit ratio differentie.in.c. cum ⁊ canonicus.nu.6.de offi.deleg.fo.99.

2 Criminoſus ante vel poſt pꝛomotionem ad beneficia an cogatur illa relaxare ad tempus vel perpetuo.Ant.in.c.queris.nu.4.5.8.⁊ nu.10. de eta.⁊ quali.fo.44.

Criminosus non repellitur ab agendo regulariter nomine criminis. in c.fi.nu.13.de ordi.cog.fo.151.
Criminosi si ad aliquem actum vocentur contra regulas iuris cōmunis non venit meretrix nisi de ea fiat specialis mentio.in.c.tanta.nu.3. de simo.fo.69.
Criminosus non auditur petēs sibi restitui dignitatē ecclesiasticam si de eius crimine notorie constat.in.c.ad petitionē.nu.2.5. de accu.f.63.
Criminosus non debet opponere in alium id in quo ipse versatur.in c.cum ecclesiasticē.nu.9.de excep.fo.4.
Criminosus ob vnicum delictum si alias est virtute preditus omnino est diligendus.in.c.nisi specialis.nu.3.de offi.deleg.fo.107.
Criminosus an possit alium criminosum accusare.in.c.j.nu.6.de accu. folio.51.
Criminosus cū quo est dispensatū pōt testificari in omni cā ꝛ quēlibet accusare: si vero nō est dispēsatus nō.in.c.cū te.n.14.de re iudi.foli.79.
Criminosus ꝛ infamis admittitur ad excipiendū ꝛ exceptionē producendū sed ipse non potest probare.in.c.tam literis.nu.7.de testi.fo.65.
Criminosus notorie non potest ad episcopum assumi.Anto.in.c.post transla.nu.10.de renun.fo.30.
Crimē notoriū impedit quē promoueri etiā peracta penitētia. ibi. n.11.
Crimen emendatus de crimine non remanet omnino integer.in.c.testimonium.nu.1.de testi.fo.86.
Quis dicatur emendatus de crimine.ibi.nu.2.
An criminosus repellatur ab officio iudicandi.ibi.nu.4.
Quid si aliquis erat criminosus tempore depositionis ꝛ non tempore iuramenti vel econuerso an admittatur in testem.ibi.nu.5.fo.87.
Conuictus in crimine ꝛ etiam emendatus repellitur a testimonio in causa criminali.ibi.nu.8.
Crimen confessus in vno iudicio repellitur in alio a testimonio ferendo.ibi.nu.11.fo.88.
Qui potest conuinci de crimine obiecto per exceptionem ꝛ emendatus repellitur a testimonio in criminalibus.ibi.nu.12.
Criminosi ꝛ infames an ꝛ quando admittantur ad denuntiandū aliorum crimina.in.c.in omni.nu.5.de testi.fo.38.

Culpa leuissima venit in omni contractu qui celebratur gratia vnius tātum secus si celebratur gratia vtriusq; vel commodantis tantum.in.c.vnico.nu.4.12.de commo.fo.79.
Culpa in genere ꝛ quelibet eius species ꝛ dolus quid sint.ibi.nu.13.
Culpa lata non equiparatur dolo in penalibus.in.c. quesitum.n.2.de peniten.ꝛ remis.fo.159.
Culpa leuissima est quam diligentissimus homo sciuisset precauere.in c.si culpa.nu.1.de iniu.fo.153.

Cumulatio diuersarū actionū vna prius intētata an fieri possit.in.c.in tātū.n.7.de collu. dete. fo.121.
Cumulatio an ꝛ quando potest fieri in vno vel diuersis libellis.in.c.ij. nu.30.de libel.obla.fo.97.
Cumulatio quando permittitur an erit idem libellus eadem conclusio ꝛ eadem instantia.ibi.nu.31.
Cumulatio duarum actionum ad diuersa tendentium ꝛ contra eūdem permittitur in iure.in.c.cū dilectus.nu.2.de cau.pos.ꝛ proprie. fo.161.

Curator datus adolescenti inuito ne incurrat damnū alias secus.in.c.imperatorū.nu.8.de iura.calum.fo.127.
Curator de iure canonico non tenetur animam suam pro pupillo.in c.per vestras.nu.16.de dona.inter vi.ꝛ vxo.fo.50.
Curator datus alicui tanq̄ prodigo item minori q nō sit nec prodigus vel minor an teneat.in.c.j.nu.30.de re iudi.fo.49.
Curia romana si aliquid obseruat debemus etiam nos obseruare nisi apud nos sit statutum contrarium.in.c.j.nu.5.de simo.fo.68.

Custodia ecclesie vacantis ad quem spectat de iure communi.in.c.bone memorie.nu.11.de appel.
Custodia beneficij vacantis pertinet ad illum qui habet ius illud conferendi vel instituendi.in.c.cum venissent.nu.11.de institu.fo.53.
Custodi recipienti pretium de custodia leuissima culpa imputat.anto. in.c.ea que.nu.2.de offi.archi.fo.66.
Custodiam committens alicui tenetur de fraude ꝛ offensa illius cui cōmisit.ibi.nu.2.
Custos alicuius rei q ipsam minus caute reliqt adeo q fuit furto subtracta an teneat de mala custodia.remissiue.i.c.ex literis.n.7.de fur.f.110.
Custodia ecclesie vacātis spectat ad illum ad quem spectat eius collatio.in.c.ad aures.nu.3.de exces.prela.fo.129.

De litera. D.

Damnum commissum non ex proposito vel lata culpa non est in foro anime reficiendum damnum passo.in.c.j.nu.11.de consti.
Damnificans ecclesiam nō solum tenetur ipsi ecclesie damnum resarcire sed etiam eidem de iniuria satisfacere.in.c.conquesti.nu.1.de sen.excom.fo.123.
Damnum datum emendare quod non processit ex dolo vel lata culpa non tenetur in foro conscientie.in.c.dilecti filij.nu.12.de arbi.fo.170.
Damnū graue pōt dici quis pati in bonis suis licet non contingat in tota substantia vel maiori parte.in.c.apostolice.nu.6.ꝛ in.c. sequen.in j.no.de donatio.fo.107.
7 Damnum si sensero culpa alicuius tam in re q̄ in persona tenetur mihi ille satisfacere.in.c.si quis.nu.1.de iniur.fo.152.
6 Damnum quod quis habet culpa sua quo casu sibi imputatur.in.c.qr diuersitatem.nu.13.de conces.preben.fo.57.
7 Damni dati emendationem non tenetur quis remittere ꝛ iniurie satisfactionem.in.c.j.nu.3.4.7.de maledi.fo.121.
7 Damnū datū proueniēs etiā ex leuissima culpa dz refici in foro anime secus pena q̄ in foro anime nō debet.in.c.si culpa.nu.1.de iniu.fo.153.
Damnum dare censetur ille qui potuit obuiare damno ꝛ non obuiauit.ibi.nu.4.
7 Damnum datū vel pena an debeat solui de iure canonico.in.c. si egressus.nu.1.ff.de iniur.fo.152.
7 Damna si sunt remissa non censentur remisse expense. in.c. in nostra. nu.1.3.ꝛ.nu.7.de iniu.fo.153.
6 Damnum datum non ex proposito sed ex negligentia non est resarciēdum in foro anime.in.c.j.nu.3.de custo.eucha.fo.219.

Data rescripti est attendenda dum querit de validitate vel surreptione rescripti.in.c.eam te.nu.5.de rescrip.fo.48.
2 Data in literis ad beneficia attenditur si secunde non faciunt mentionem de primis.in.c.ex parte.el.j.nu.3.de offi.deleg.fo.78.

4 **Debitores** poterūt cōparere iuramēto nō obstāte emanato edicto ꝛ qui nouerit veritatē cōpareat ad testimonium proferendum.in.c.ad nostrā.el.ij.nu.12.de iureiu. fo.144.
7 Debitores hereticorū sunt iure liberati.in.c.fi.nu.1.de here.fo.93.
3 Debitor postq̄ soluit debitum potest compellere creditorem vt reddat instrumentum qr est inutile penes eum: ꝛ posset esse sibi nociuum. in.c.ij.nu.11.vt lite non conte.fo.109.
7 Debitor non tenetur soluere excommunicato creditori adueniente die solutionis.in.c.inter alia.nu.6.de sen.excom.fo.173.
4 Debitor agens ad relaxationem pignorum quasi sit satisfactum sorti ex fructibus pignorum habet probare quantitatem sortis ꝛ fructuum. in.c.ex literis.nu.1.de iureiuran.fo.163.
6 Debitor necessarius si legat creditori videt legasse animo compensandi.secus si est debitor volūtarius.in.c.officij.nu.4.de testa.fo.121.
4 Debitor repetēs vsuras ad probandum q creditor ipsas receperit an sufficiat probare q creditor sit vsurarius ꝛ q tanto tempore durauerit obligatio.in.c.ex literis.nu.9.de iureiuran.fo.103.
5 Debitor agens super proprietate rei pignorate ꝛ succubuerit an noceat creditori ꝛ econtra.in.c.q̄uis.nu.9.ꝛ.10.de re iudi.fo.82.
2 Debitor an possit conueniri in loco domicilij de contractibus alibi gestis.in.c.excōicatis.nu.6.de offi.lega.fo.100.
4 Debitor an teneatur soluere id quod valebat moneta tpe contractus q̄ moneta fuit reprobata vel deteriorata.in.c.quāto.nu.12.de iureiu.fo.141.
4 Debitores quibus in.c.ad nostrā.el.j.de iureiuran.ex violētia illata an cadant a iure eorum.in.c.ad nostram.j.nu.4.de iureiuran.fo.132.
Debitores soluentes non habenti administrationem an liberent.in.c. qualiter.nu.6.de elec.fo.134.
6 Debitor si habet vnde soluat non potest carcerari sed debet fieri executio in bonis suis.in.c.lator.nu.1.de pigno.fo.93.
Debitor suspectus de fuga potest capi etiam q non venerit dies solutionis vt caueat creditori.in.c.lator.nu.4.de pigno.fo.97.
3 Debitor quantitatis vtrum teneatur ad rationem de iure cano.ꝛ quo modo probabuntur damna.in.c.dilecti filij.nu.6.11.12.de fo.cōpe. 84.
3 Debitor fugitiuus potest capi nulla precedente solennitate alias requisita.c.j.nu.31.de iudi.fo.7.
5 Debitor siue alteri obligatus volēs intrare religionem an sit per illos de religione recipiendus.anto.in.c.vnico.nu.8.de obli.ad ratio.fo.57.
5 Debitor an prescribet tam in fori foro q̄ poli contra suum creditorem negligentem petere si ipse debitor ignoret se debere vel sciat.in.c.fi.nu. 9.13.14.15.18.21.23.ꝛ.30.de prescrip.fo.44.
Debitor an ꝛ quando teneatur ire ad domum creditoris offerendo debitum vel econtra.remissiue.ibi.nu.14.fo.46.
Debitor quando prescribit contra debitorem an ꝛ quo casu tollatur obligatio naturalis.ibi.nu.25.
6 Debitoris impotentia qui non potest soluere non impedit qui iudex debeat ipsum condemnare sed impedit executionem condemnationis. in.c.odoardus.nu.7.de solutio.fo.101.
6 Debitor qui non est soluendo si excommunicatur liberatur ab excommunicatione cum cautione de satisfaciendo cū peruenerit ad pinguiorem fortunam.in.c.odoardus.nu.1.ꝛ.10.de solutio.fo.10.
Debitor qui nō est soluēdo an ꝛ quo casu possit lui in corpus. ibi.n.5.
6 Debitor licet remiserit pecuniam sibi debitam creditori suo nō liberat si dicta pecunia pdat casu fortuito.in.c.vnico.n.8.de cōmodato .f.76.
3 Debitor tantum naturaliter non tenetur in foro anime.in.c. nouit ille.nu.33.ꝛ.49.de iudi.fo.34.
Debitor cōstituitur in mora per interpellationem extraiudicialē etiā quod vocatus in iudicio tunc confiteatur debitum quia omnino debet reficere expensas sed secus esset si nō esset primo interpellatus nisi

gatarijs

addere ad antiqua ſtatuta poſſunt tñ declarare illa ⁊ glo.xxxiij.di.c.ſi. quis viduam.⁊ ibi Domi.qđ qui non pōt articulare pōt antiquos articulos declarare.⁊ Bal.in.l.j.§.huius ſtudij.ff.de iuſti.⁊ iur.qđ ſi fuit datus terminus alicui ad articulandū ⁊ facit articulos generales qđ poterit illos poſt terminū declarare.facit qđ no.Bar.in rub. de rerum permu.ſtatuto inquit cauetur qđ de quolibet cōtractu ſoluatur gabella.qđ non debet ſolui de declaratione cōtractus. ⁊ vide eundem.in.l.j. poſt prin.C.de teſt.manu.⁊ in.l.cū in teſtamēto.in fi.C.de manu.teſt.⁊ Jo.de imo.in.d.l.heredes palam.⁊ vide Bal.in.l.fi.C.de teſti.in verſi. quero nūquid teſtes ⁊c.qđ licet teſtes qui iterato examinātur debeant iterato iurare:vt eſt ibi gl.⁊.ff.de dā.infec.l.ſi quis mihi bona.§.ſi quis ſtipulatus.quia in primo iuramēto nō eſt cogitatū de iſta noua diſpoſitione.Item quia in alia inſtantia ⁊ corā alio iudice.Item quia fides teſtis non eſt in eodē ſtatu nec eadē qualitas eius.ff.ad carb.li.ij.§.due cauſe: tñ ſecus dicit eſſe in teſtibus qui in eadem cauſa recipiuntur ad declarationē eius qđ depoſuerūt qr declarare non eſt de nouo teſtificari ſed demōſtrare.d.l.heredes palā.§.ſed ſi notā.alias.§.ſi vero. faciat qđ volunt ſcribētes.in.l.j.§.ſi quis ſimpliciter.ff.de verb.obliga.et do. Anto.in.c.iudei.de iude.et Bald.in.l. ſi vt proponis.la.ij. de nupt. et Abb.in.c.cōſuluit.de iud.⁊ Abb.in.c.paſtora.in fi.de excep. vbi alleg. Archi.xiij.q.ij.in ſumma.qđ licet poſt terminū pars nō poſſit excipere poterit tñ exceptio prius poſitam declarare. quia qui declarat ⁊c.d.l. heredes palā.⁊.c.cū dilectus.de accu.⁊ Inno.in.c.per inquiſitionē. de elec.⁊ confeſſio pōt declarari ⁊ non perimi.vt in.d.c.cum dilecti.⁊ vide Bal.in cōtrario.in.c.ea que.de re iudi.qđ inferior nō poteſt de ſententia confirmata per ſuperiorem iudicare idē nec declarare ſed dic qđ illo caſu interpretatio ſeu declaratio legis operatur qđ ipſa lex.l. ita fidei. ff.de iur.fiſ.⁊ eius eſt interpretari cuius eſt cōdere.l.fi.C. de legi.c. inter alia.de ſen.excom.⁊.c.cū veniſſent.cū ibi not.de iudi. ⁊ vide do. meum Bar.in repe.rub.de fide inſtru.in.lxvij.col.

2 Declarare vel exponere non eſt aliquid de nouo dicere.in.c. ſuper queſtionum.nu.2.de offi.deleg.fo.90.

2 **Decretum** epiſcopi non requiritur in alienationibus rerum eccleſie,ſed ſufficit eius cōſenſus.in.c.ſtatuimus.nu.4.de tranſac.fo.134.

2 Decretum ſecūdum poteſt interponi etiam non expectato anno a tempore primi.c.conſultationibus.nu.3.de offi.deleg.fo.76.

Decretum ſecūdum cōceditur abſq3 alia litis conteſtatione.ibi.nu.7.

Decretum ſecūdum reuocatur quando iudex videt qđ cauſa propter quam fuit interpoſitum erat nulla.ibi.

Decretū iudicis vbi interuenit inducit preſumptionē iuris qđ oīa ſint legitime facta non aūt inducit pſumptionē iuris ⁊ de iure vt nō poſſit probari contrarium.in.c.conſtitutus.nu.8.de reſti.in integ.fo.163.

1 Decretum ſiue ſcriptura vtrum ſint de ſubſtantia electionis ſiue poſtulationis.in.c.innotuit.nu.6.de elec.fo.137.

3 Decretum ſecundum interponitur etiam quod mittendus ex primo non fuerit miſſus ⁊ hoc in perſonalibus:in realibus vero non requiritur quia poſt annuz efficitur incommutabilis poſſeſſor.in.c.j.nu.8. de dolo ⁊ contu.fo.194.

3 Decretum iudicis ſuper alienatione rerum minoris extēditur ad rem ſitam extra territorium.in.c.poſtulaſti.nu.8.de fo.compe.fo.80.

3 Decretum primum etiam interponitur cōtra legitime abſentē ſi non defendatur.in.c.contingit.nu.6.de do.⁊ contu.fo.209.

Per ſecundum decretum aliquando adiudicatur dominium:aliquando poſſeſſio cum fructibus:aliquando releuatur actor ab onere pbandi.ibi.nume.10.

Decretum non eſt approbatum niſi quo ad dicta ſanctorum ⁊ pontificum que ibi ſunt inſerta.in.c.ex parte.nu.9.de reſcrip.fo.45.

5 Decretū poſitū ex falſa cauſa non tenet.in.c.j.nu.20.de re iudi.fol.49

Decretum iudicis an prebeat iuſtam cauſam poſſidendi.ibi.

3 Decretum primum vel ſecundum quādo interponitur que forma ſeruari debeat.in.c.j.nu.9.de eo qui mit.in poſ.fo.212.

Decretum primum ⁊ ſecūdum dicūtur ſententie interlocutorie ⁊ poſſunt reuocari quando conſtiterint indebite.ibi.nu.10.

Decreti primi ⁊ ſecundi diffinitio que ſit.ibi.nu.11.

3 Decretum ſecundum non requiritur quādo quis eſt miſſus in poſſeſſionem ex reali.in.c.ſi.§.in alijs.nu.16.vt lite non conteſt.fo.118.

Decretum ſecundum interponitur poſt annum nec auditur reus vlterius tranſacto anno.ibi.nu.37.⁊.40.

Decretum ſecundum non debet interponi niſi iudici conſtet de debito.ibi.nume.39.

Decretum ſecundum quando interponitur ⁊ qūo.ibi.nu.41.⁊.46.

3 Decretum ſecundum non debet interponi niſi ſit preſens pars contra quam petitur.in.c.j.nu.5.de eo qui mit.in poſ.fo.212.

Decretū ſcđm quo caſu poteſt interponi dum agitur reali.ibi.nu.6.

1 Decretum an faciat plenam fidem de cōtentis in eo.in.c.innotuit.nu.14.de elec.fo.138.

3 Decretum ſecundum non interponitur cōtra abſentem cauſa reipub. vel non latitantem ſuccurritur actori vt detur curator bonis qui ſuſcipiat iudicium.in.c.ſi.nu.10.de eo qui mit.in poſ.fo.215.

Decretum ſecundum non interponitur cōtra non malitioſe abſentem et obligatum perſonali.ſecus ſi ratiōe vitij realis quo caſu peruenitur ad ſecundum decretum etiam ſi malitioſe non abſit.ibi.nu.15.

2 **Dedicationes** eccleſiarū poſſunt fieri oīni tpe. Ant. in.c.ij.nu.5.de tempo.ordi.fo.36.

2 **Defectus** ſciētie an ⁊ qñ ſit cā ſufficiēs ad admittendū renūtiationē alicuius.in.c.j.nu.9.de renū.fo.10.

3 Defenſiones non ſunt auferende etiam diabolo ſi litigaret. in.c.cum contingat.nu.27.de foro compe.fo.78.

6 Defenſio orphanorū viduarū ⁊ aliarū miſerabiliū perſonarū pertinet ad iudicem eccleſiaſticum.in repe.c.cum eſſes.nu.33.de teſti.fo.123.

6 Defenſio promiſſa de iure ⁊ de facto intelligitur de facto ſi moueatur queſtio in iudicio ſecus extra iudiciū.in.c.ſi.nu.7.de emp. ⁊ ven.fo.87.

3 Defendere ſocium ab iniuria ſibi inferenda licitum eſt:aliter ſi non defenderetur preſumeretur occultus ſocius in illo crimine.in.c. cum non ab homine.nu.13.14.⁊.16.de iudi.fo.26.

3 Defenſio inculpate tutele quomodo ſiat. in.c.olim.el.j.nu.15.16.et.17. de reſti.ſpol.fo.180.

5 Defendere poteſt quis aliquem inuitum.in.c.cum ſuper.nu.29. de re iudi.fo.68.

7 Defendens ſe ſi exceſſit modum in defendendo venit puniendus.in.c. ſignificauit.nu.5.de peni.⁊ remiſ.fo.158.

7 Defenſio debet fieri cum moderamine inculpate tutele et quid eſt dictum cum moderamine inculpate tutele. in.c. ſignificaſti. el.ij.nu.5. de homi.fo.100.

Defenſio rerum ſuarum vel perſone an ⁊ quādo et quomodo ſit permiſſa tam clericis ꝙ laicis.ibi.nu.9.

6 Defunctus extra ciuitatem poteſt in ciuitatem reportari. in.c. in noſtra.nu.10.de ſepul.fo.137.

7 **Degradatus** clericus in effectu deſinit eſſe clericus.in c.cū ſit,ppriū.nu.7.de cōdi.app.fo.18.

7 Degradatio pro quibus delictis poſſit fieri.in.c.nouimus.num.3.de verb.ſigni.fo.189.

6 Degradantur etiam clerici delinquentes etiam in minoribus ordinibus conſtituti.in.c.clericus.el.ij.nu.2.de vi.⁊ hone.cle.fo.4.

Degradatio actualis eximit clericū a ptāte iudicis eccleſiaſtici.ibi.

7 Degradatio autē verbalis que eſt depoſitio ſecus.in.c.ad audientiaz. nu.2.de crimi.fo.117.

7 Degradatio ⁊ priuatio beneficij ⁊ officij an ſint idem. in.c. inquiſitionis.nu.6.de accu.fo.61.

3 Degradatus quibus caſibus eſt tradendus curie ſeculari.in.c.at ſi clerici.nu.37.de iudi.fo.15.

7 Degradatio poteſt fieri nō ſolum ab ordine ſacerdotali.ſed ab omnibus ordinibus.in.c.ſi quis preſbyter.nu.1.de cle.excom.fo.124.

Degradatio preſbyteri vel inferiorum clericorum coram quot epiſcopis fieri poteſt.ibi.nu.5.

3 Defendere ⁊ paſcere aliquem quis tenetur ſub precepto.in.c.nouit ille.nu.37.de iudi.fo.35.

7 Degradatus matrimonium contrahere non poteſt licet perdat oīne priuilegium clericale.in.c.j.nu.11.qui cle.vel vo.fo.21.

3 Degradatus ſi celebrat conficit verum corpus Chriſti quia character imprimitur anime.ibi.

5 Degradatus ⁊ depoſitus poteſt per papam reſtitui ⁊ cōſtat quod ex hoc eſt effectus infamis.in.c.cum te.nu.10.de re iudi.fo.78.

Delegatus an poſſit compellere legatum ad exequēdam ſententiā ipſius delegati.in.c.ij.nu.6.de offi.leg.folio.103.

Delegatus in cauſa ſibi commiſſa an ſit maior legato.ibi.

Delegatus debet cognoſcere cauſam ſibi delegataz eo modo quo debebat cognoſcere delegans.in.c.cum in veteri.nu.3.de elec.fo.174.

4 Delegatus datus ad cauſam inſtruendam pōt citare ad audiendā voluntatem in remiſſione cauſe.in.c.cum olim.nu.1.de teſti.fo.66.

3 Delegatus poteſt citare licet non ſit facta fides de ei⁹ delegatione dūmodo in citatione ſit inſerta copia ſui reſcripti.in.c.ij.num.4.⁊.5.de dila.folio.133.

Delegato an credať abſq3 eo qđ oſtendat copiā ſue delegationis.ibi.

2 Delegatus infirmus poteſt ſubdelegare vices ſuas. in ca. venerabili. nu.5.de offi.deleg.fo.100.

Delegatus quod non poteſt ſubdelegare.ibi.nu.12.fo.98.

1 Delegatus remittens cauſam ad delegantem poteſt prefigere terminum partibus in quo debeant comparere coram delegante.in.c.dudū. el.j.nu.1.de elec.fo.139.

2 Delegatus poteſt citare:cōtumacem punire:⁊ ſingula ad cauſam ſpectantia facere.in.c.preterea.nu.1.3.⁊.4.de offi.deleg.fo.74.

Delegatus an poſſit officiales infideles punire et teſtes delinquentes coram eo.ibi.nu.4.

2 Delegatus habet poteſtatem etiam cognoſcendi in tertios cōparentes pro iure ſuo.in.c.ſuper eo.nu.3.de offi.deleg.fo.80.

2 Delegatus pape in cauſa ſibi cōmiſſa eſt maior omnibus citra papam et in cauſa illa debet honorari tanquam papa. in.c.ſignificaſti.num.1. et.5.de

moratur.in.c.significauerunt.nu.3.de iudi.fo.46.

Delegatus in matrimoniali cã si diuortiũ sniam ferat pnũtiare debet dotem restitui.in.c.de prudentia.nu.1.de dona.inter vi.& vxo.fo.48.

Delegatus in causa diuortiũ lata sententia super matrimonio non est functus officio si non pronuntiauit super dote.ibi.nu.4.

Delegatus principis potest causam subdelegare siue sit solus siue habeat collegas.in.c.quis.nu.1.de offi.deleg.fo.75.

Delegatus si est negligens ordinarius non potest se intromittere nisi ex negligentia delegati partes perseuerarent in peccato. in.c. significauit.nu.2.&.5.de offi.ordi.fo.113.

Et vide in.c.seq.eo.tit.

Delegabilia omnia sunt de iure canonico.in.c.de cetero.nu.1. de re iudica.folio.52.

Delegatus quis sit.in rub.nu.1.de offi.deleg.fo.72.

Delegatus pape non solum habet iurisdictionem in partes sed etiam in illos qui eius iurisdictionem impediunt.in.c.j.nu.1.eo.ti.fo.7.

Delegatus an habeat iurisdictionem in personas quomodocunq3 delinquentes in causis coram eo vertentibus.ibi.nu.6.fo.eo.

Delegatus principis potest per se suam sententiam mãdare executioni.in.c.in literis.nu.1.de offi.deleg.fo.7.

Delegatus pape potest excommunicare licet in literis hoc nõ dicatur. in.c.abbatem.nu.5.de rescrip.fo.87.

Delegatus delinquens in causa sibi commissa an possit puniri per ordinarium.in.c.fi.nu.12.de foro compe.fo.88.

Delegatus non solet causam delegatam de honestate reuocare sine legitima causa videlicet quando delegatus est negligens.in.c. cum causam.nu.2.de iura.calum.fo.128.

Delegatus pape ad nudum ministerium puta ad excommunicãdum vel absoluendum vel ad dispensandum an possit subdelegare.in.c.fin. §.ceterum.nu.1.2.3.&.6.de offi.deleg.fo.105.

Delegati ad nudũ ministerium an habeant aliquam iurisdictionem coercendi.ibi.nu.5.

Delegatio nudi ministerij facta sub nomine dignitatis an transeat in successorem.ibi.nu.7.

Delegatus ad vniuersitatem causarum potest sententiam suam corrigere si errauit in iudicãdo secus si est delegatus ad vnam causam.in.c. qualiter & quando.nu.2.de accu.fo.59.

Delegatus ad vniuersitatem censetur quasi ordinarius.ibi.nu.3.

Delegatus quãtũcunq3 beneficiatus licite petit expensas cũ proficiscitur tam pro victualibus q̃ pro vecturis non computato qđ expẽdisset domi siue sit delegatus principis siue inferioris sm distinctionem positam.in.c.cum ab omni.nu.13.de vita & hone.cle.fo.6.

Delegatio cause non presumitur nisi probetur.in.c. cum in iure.nu.1. de offi.deleg.fo.96.

Delegatus in causa sibi commissa est maior ordinario.ibi.nu.3.

Delegata iurisdictio extinguitur morte iudicis delegantis.in.c. cum venisset.nu.2.de testi.fo.57.

Delegatus pape deputatus in certo loco potest ex vrgentissima causa vnum articulum cause extra locum subdelegare.in.c.cõstitutus.nume.6.de fideius.fo.98.

Delegati ad vniuersitatem causarum censentur ordinarij & habent iurisdictionem vnusquisq3 insolidum.licet Abb. teneat cõtrarium.in.c. fi.nu.18.de re iudi.fo.85.

Delegatus pape potest quem conuenire vbi posset ipse papa qui est ordinarius omnium.in.c.dilectus filius.nu.4.de rescrip.fo.76.

Delegatus potest peti a reo super actione mouenda per actorem si habet ordinarium verisimiliter suspectum.in.c.conquerente.nu.5.&.10.de resti.spol.fo.172.

Delegatus pape semper potest subdelegare etiam si sit datus cũ clausula preelectionis quia non censetur eligere industriam persone.in.c.fi. nu.1.2.&.4.de offi.deleg.fo.104.&.nu.7.fo.105.

Delegatus pape etiam si sit ille tertius datus ex voluntate partiũ potest causam subdelegare etiam inuitis partibus:non tamẽ potest subdelegare consocio electo ab vna parte.ibi.nu.5.

Unus ex pluribus delegatis potest subdelegatum compellere ad acceptandum nisi velit subdelegare in collegam.ibi.nu.6.

Delegatus pape an possit absoluere incidenter excõicatum corã eo litigantem.in.c.prudentiam.§.sexta.nu.4.de offi.deleg.fo.86.

Delegatus potest precipere ordinario vt exequatur suã:id est delegati sententiam quam exequi debet licet sciat iniustam.in.c.pastoralis.§. quia vero.nu.1.&.4.de offi.deleg.fo.94.

Delegatio eorũ que sunt iurisdictionis episcopalis potest fieri ab epo: secus eorum que sunt ordinis.in.c.quanto.nu.7.de consue.fo.95.

Delegatus post phibitionem sibi factam nil potest agere.ibi.nu.10.

Delegatus specialis pape in illa causa est maior legato generali.in repe.c.si quis contra clericum.nu.22.de foro compe.fo.55.

Delegans vnum articulum cause an cognoscat de appellatione facta ab illo articulo.ibi.nu.29.

Delegatus etiã ab inferiore a principe potest mittere in possessionem ex primo & secundo decreto.ibi.nu.33.

Delegat9 de iure ciuili sine cã recusat,sec9 de iure canonico. ibi.nu.24.

Delegatus principis potest alteri subdelegare & potest subdelegatum compellere ad acceptandum quando ex necessitate subdelegat.in ca. si pro debilitate.nu.1.de offi.deleg.fo.73.

Delegatus principis non potest cuicunq3 causas subdelegare,sed tantum quibusdam personis.de quibus remissiue.ibi.nu.2.

Delegatus principis quas causas non possit subdelegare.ibi.nu.4.

Unus ex iudicibus delegatis quo casu potest sine collega cognoscere. in.c.cum super.nu.10.de offi.deleg.fo.87.

Delegatus potest subdelegare vni vel pluribus.in.c.cum te consulente.nu.2.de offi.deleg.fo.82.

Unus ex delegatis an possit causam pluribus subdelegare.ibi.nu.3.

Aliqui ex delegatis non possunt soli in causa procedere etiã parte volente.in.c.prudentiam.nu.20.de offi.deleg.fo.84.

Delegatus qui habet proficisci extra suum domicilium an habeat expensas.ibi.nu.23.

Delegatus principis etiam proprio motu datus potest ex iusta causa recusari.in.c.cum olim.nu.6.de offi.deleg.fo.97.

Delegatus non tenetur admittere collegam subdelegati si in rescripto est clausula quod si ambo &c.in.c.coram.nu.3.eo.ti.fo.98.

Delegatus non tenetur admittere sibi collegam impetratum per literas surreptitias.ibi.

Delegatus an & quando possit subdelegare siue sit vnus aut plures, siue dat simul siue diuisim.vide plene.ibi.nu.14.fo.96.

Delegatus pape potest subdelegatum cogere ad acceptandam subdelegationem etiam constitutum in dignitate.in.c.pastoralis. nu.1.&.4. de offi.deleg.fo.92.

Delegatus principis dicitur omnis ille qui non recognoscit superiorem.ibi.nu.2.

Delegatus principis censetur ordinarius.ibi.nu.1.

Delegatus pape potest subdelegare etiã causa nõ subsistẽte.ibi.nu.6.

Delegatus pape quando dicatur subdelegare malitiose.ibi.nu.7.

Delegatus pape potest subdelegare cuicunq3 vult prout poterat ipse papa.ibi.& nu.10.fo.93.

Delegatus potest ferre sententiã vltima die termini sibi prefixi & quid in ordinario.in.c.consuluit.nu.3.&.13.de offi.deleg.fo.88.

Delegatus principis potest alteri subdelegare vices suas qui non poterit in alium subdelegare ad vitandam infinitatem.in.c.cum causam. nu.4.de appel.fo.131.

Delegatus inferioris an possit subdelegare.ibi.

Delegatus inferioris a principe ad vniuersitatem causarũ potest subdelegare.ibi.nu.12.fo.135.

Delegati ad vniuersitatem causarum possunt vnus sine alio causam inchoare & finire.ibi.nu.13.

Delegatus cognoscit non solũ de eo quod venit accessorie ad causam: sed etiam de eo quod venit accessorie ad accessorium. in.c.prudẽtiam. §.si vero.nu.2.&.4.de offi.deleg.fo.86.

Delegatus specialis pape in illa causa est maior legato generali.in.c. fi.nu.10.de consue.fo.105.

Delegatus pape in causa sibi cõmissa est maior quocunq3 ordinario licet extra illã cãm sit minor.in.c.sane q2.nu.1.3.&.8.de offi.deleg.fo.77.

Delegatus fungit vicib9 delegãtis & h3 iurisdictionẽ ab eo.ibi.nu.2.

Delegatus potest remoueri ex noua causa etiam post lit. contest.in.c. insinuante.nu.1.&.10.de offi.deleg.fo.88.& seq.

Delegatus potest precise cogi a delegante superiore ad acceptandum. c.prudentiam.§.adijcimus.nu.5.de offi.deleg.fo.85.

Delegatio facta sub nomine dignitatis delegãtis nõ extinguitur per mortem ipsius.in.c.irrefragabili.§.ceterum.nu.2.de offi.ordi.fo.119.

Delictum prelati nocet ecclesie quo ad condemnationem expensarum:secus delictum tutoris.in.c.nicolao.nu.3.de appel.fo.133.

Delictum vnius an noceat alteri. in.c.ij.nu.4.et.9. de his que fiunt a maio.par.ca.fo.71.

Delictum non debet iudicari nec seuerius nec mitius q̃ eius qualitas exposcat.ibi.nu.5.

Delictum quãdo est punibile in vtroq3 foro an pena imposita ab vno iudice impediat aliam imponendam ab alio iudice alterius fori. in ca. statuimus.nu.4.de maledi.fo.123.

Delictum vnius hominis an debeat pluries puniri.in ca. at si clerici. nu.12.&.32.de iudi.fo.11.

Delictum facit quod quis sortiatur forum in loco vbi delinquit:idem est in contractu.ibi.nu.22.

Delictum prelati cum capitulo an noceat ecclesie.in.c.ij.numero.11.de ordi.cogni.fo.144.

Delictum si fuit punitum in foro cõtentioso potest tamẽ puniri in foro penitentiali & econtra.in.c.accepimus.nu.2.de purg.cano.fo.150.

Delictum commissum calore iracundie non excusat.in.c.j.nu.2.de his qui fi.occi.fo.95.

Delictum commissum tempore furoris non est punibile.ibi.

Delictum si est notorium potest puniri absq3 alia cõdemnatione.in.c. super

Dispositio.c.j.de consti.lib.vj.loquitur qñ lex ex toto tolleret statutū vel consuetudinem.c.constitutus.nu.9.de resti.in integ.fo.163.

7 Dispositio.c.omnipotens.supra eo.loquitur qñ pendebat accusatio seu denuntiatio actualiter.in.c.meminimus.nu.9.de accu.fo.56.

Dispositio.c.quia propter.de elec.solū habet locum in ecclesijs cathedralibus ꝛ regularibus collegiatis.in.c.vnico.nu.18.in fi.vt eccle. bene fi.sine di.fo.71.

4 Dispositio.l.in contractibus.C.de non nu.pe.an habeat locum in ecclesia.in.c.si cautio.nu.8.de fide instru.fo.112.

7 Dispositio.c.licet.de spon.duo.an ad precedentia matrimonia trahatur.ibi.nu.6.fo.17.

5 Dispositio.l.fi.C.de tēpo.appel.loquitur in restrictione termini ꝛ non in prorogatione.in.c.ex ratione.nu.8.de appel.fo.94.

Dispositio.c.j.de locato.an habeat locum in omnibus studijs.ibi.numero.10.fo.86.

Dispositio.§.nunc videndum.in.l.si certo.ff.commo.loquitur qñ recipiens expresse promisit se prestaturum estimationem.in.c.vnico.nu.24.de commo.fo.80.

Dispositio.c.ecclesia vestra.de elec.an habeat locū in omnibus electionibus:vel in alijs negotijs explicādis per vniuersitatē vt ad illorū validitatem non sufficiat maior pars comparatione aliarum partiū:sed requiratur maior pars totius vniuersitatis seu capituli.ibidem.numero.4.fo.170.

Dispositio.c.ad falsariorū.de crimine falsi.habet locū si litere papales gratiose reperiantur false.si vero sunt litere de iustitia procedit.c.accedens.eo.ti.ibi.in.d.c.accedens.nu.5.fo.119.

Dispositio.c.pastoralis.de rescrip.habet locum vbicunqꝫ cōtingit dubitatio tam super facto ꝙ super iure.ibi.nu.5.fo.55.

7 Dispositio.c.si.qui fil.sint legi.loquitur qñ suberat impedimentum lege canonica tantum.ibi.nu.5.fo.43.

Dispositio.c.si quis eps.vj.q.loquit in epis ꝓuincie cognoscētibus ordinario iure ꝛ non delegato.in ca.non potest.numero.14.de re iudica.folio.50.

Dispositio.c.pia.de excep.li.vj.habet locū in iudicio agitato coram ordinario.in.c.dilectus filius.nu.9.de rescrip.fo.72.

Dispositio legis fi.C.in quibus causis resti.in integ.non est neces. non habet locū in prescriptionibus iudicialibus.in.c.beneficio.nu.3.de restitutio.in integ.fo.164.

7 Dispositio.c.qđ directio.hodie remanet si hodie papa dispēsaret vt distantes a tertio ꝛ quarto gradu possint contrahere adinuicem.in.d.ca.ꝙ dilectio.nu.8.de consanguini.ꝛ affini.fo.32.

4 Dispositio.c.sicut nobis.de testi.habet locū siue sententia sit talis que transeat in rem iudicatam siue non.ibi.nu.8.ti.eo.fo.44.

4 Dispositio.c.licet dilectus.de testi.non solum habet locum circa personas testium sed etiam circa dicta.ibi.nu.2.fo.80.

4 Dispositio.c.fi.de test.an habeat locum in inquisito denuntiato.ibi.in d.c.fi.nu.7.fo.89.

Dispositio legis bene a zenone.C.de quadri.prescri.qñ habeat locum.in.c.ij.nu.6.de reb.eccle.non alie.fo.74.

☞ Corsetus. Adde ꝙ dicta lex bene a zenone.que vult ꝙ non habeatur regressus ꝯ cōmentū a principe.vel ad habētē cām a fisco nō habet locū nisi in imperatore nō aūt in inferiore a principe ꝯm Bal.in.c.ad apłice.de re iud.lib.vj.limita nisi princeps in territorio suo regalia ꝛ iura fiscalia a papa vel ab imperatore habeat vel nō recognoscat superiorem vel possedisset regalia ꝛ iura singularia fiscalia per tm̄ tempus cuius initij memoria non extaret.c.super quibusdā.§.preterea.de verbo.sig.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.faciunt not.per Bart.in.l.ij.C.de inferiori principe non recognoscente superiorē sicut de imperatore ꝯm Bar.in.l.infamē.ff.de pub.iud.ꝛ in.l.hostes.ff.de cap.ꝛ Bal.in.ca.cū venissent.de eo qui mit.in pos.Inn.in.c.cum.ꝓ.tabellio.de fide instru.ꝛ Abb.in.c.que in ecclesiarū.de cōstitu.Scđo nō habet locū dicta.l.bene a zenone.qñ princeps nō possedit rem alienatam ꝯm Bar.in.l.fi.C.si cōtra ius vel vti.publ.Tertio nō hꝫ locū.d.l.bene a zenone.qñ princeps esset in mala fide:vt qr scit rem esse alienam.glo.no.in.l.j.C.de vē.re.fis.li.x.ꝛ in.l.ij.C.de cō.re.alie..Abb.in.c.ij.de rebus eccl.nō alie.Quarto modo habet locū.d.l.bene a zenone.nisi constet ꝙ princeps velit vti plenitudine potestatis ꝯm Bal.in proe.decr.refert tamen do.meus in c.ij.de reb.eccle.non alie.in ciuitate Mantue se consuluisse quod.d.l.bene a zenone.procedit in absoluta potestate imperatoris.ꝛ alleg.Ang.formaliter hoc dicentē.in.d.l.bene a zenone.ꝛ.Bal.in.l.multum.C.de cō.re.ali.dixit tamē do.meus Barba.in.d.consilio ꝙ papa de plenitudine potestatis potest vti priuilegio illius legis.ꝛ olim fecit hoc Gregorius contra quosdam ciues Perusinos.ita refert Ang.in.l.omnes.C.de quadri.prescrip.ꝛ in.l.item si verberatū.ff.de rei ven.Quinto nō habet locum dicta.l.bene a zenone.quādo vēditur res nomine creditoris secundum Bal.in.d.proe.decre.ꝛ vide Cy.in.l.fi.C.si aduer.fis.Sexto non habet locum.d.l.in rebus ecclesiasticis secūdum Archi.xxiij.q.fin.c.conuenior. Septimo nō habet locū in rebus ecclesie alienatis a principe vel fisco.glos.xij.qđ.ij.c.quicunqꝫ militum.ꝛ in.c.ij.de reb.eccle.non alie.ꝛ ibi Abb.nu.7.ꝛ vide gl.xvj.q.iij.c.placuit.quam alleg.Ioā.de imol.in.d.c.ij.Octauo non habet locū in minore qr minor potest petere restitutionē in integ.l.j.C.si aduer.fis.ꝯm Ange.in repe.l.j.C.de fide instru.ꝛ iur.ha.fis.lib.x.Nono non habet locū qñ princeps alienat ante traditionē ꝯm Bal.in.c.j.§.fi.de no.for.fideli.voluit hoc Marti.laudun.in trac.suo.de principibus.in.ij.co.voluit Bal.i.l.fi.C.de iure emp.vbi tex.dixit ꝙ si emphiteota alienat rem emphiteoticam incōsulto domino ꝛ nō tradidit possessionē ꝙ nō cadit a iure suo.voluit idem Bal.in.c.j.in.§.aut si bellario.qui.mo.feu.amit.refert do.meus.Barba.in c.epi.de reb.eccle.nō alie.dicit tñ do.Abb.in.d.c.ij.vbi.s.quod speciale est in principe vt si habet rē cōem cum priuato possit tunc de illa in totum disponere ꝛ satisfacere priuato de estimatione:ergo secus vbi non datur illa commoditas alleg.glo.in.d.l.ij.ꝛ in.d.l.j.quas dicit esse no.pro intellectu.d.l.bene a zenone.

5 Dispositio.c.fi.de prescrip.an se extendat ad prescriptiones precedentes.ibi.nu.3.6.fo.46.

4 Dispositio.c.decet.de immu.eccl.li.vj.habet locū in arbitrio.in.c.quintauallis.nu.35.de iureiuran.fo.147.

4 Dispositio.c.verum.de iureiurā.an habeat locum in omni coactione.ibi.nu.3.fo.138.

2 Dispositio.c.volētes.de offi.legat.an habeat locū in legato non rōne dignitatis sue:sed ratione persone:vel econtra.ibi.nu.5.fo.109.

7 Dispositio.c.j.habet locum etiam si sit separatio facta quo ad thorum ꝛ mutuam seruitutem.in.d.c.j.nu.2.de dona.inter vi.ꝛ vxo.fo.47.

1 Dispositio.l.qđ meo.ff.de acqui.pos.loquit qñ ille qui tradidit verbo ꝛ oculo erat in possessione.in.c.ex literis.nu.10.de consue.fo.47.

4 Dispositio.c.dilecto.de testi.habet locum etiam si pars habet duos testes.ibi.nu.4.fo.75.

Dispositio.d.c.dilecto.habet locum etiam in causa criminali.ibi.nu.5.

Dispositio.d.c.dilecto.habet locū etiam in vno iudice ꝛ in persona impetrantis.ibi.nu.14.

7 Dispositio specialis non dicitur superflua ex eo qđ cōtinuatur sub generali quia per eam plus tenetur.in.c.si aduersus.nu.1.de here.fo.91.

Dispositio nō solum extenditur ex idētitate rationis:sed etiam casus exceptus.in.c.cum dilecta.nu.6.de confir.vti.vel inuti.fo.41.

Dispositio an censeat realis ex eo ꝙ est facta expresso nomine dignitatis tm̄ vel an censeatur personalis ex eo qr est facta expresso nomine ꝓprio vel expresso tam nomine dignitatis ꝙ nomine proprio.in ca.qm̄.nu.8.ꝛ nu.16.de offi.leg.fo.79.

1 Dispositio penalis debet large interpretari si aliter nō haberet effectū.in.c.bone memorie.el.j.nu.3.de postu.prela.fo.111.

Dispositio penalis debet excedere propriū casum.in.c.nō magno.nu.10.ne cleri.vel mona.fo.237.

In penalibus non est recedēdum a verbis dispositionis maxime quādo pena imponitur ipso iure.ibi.nu.10.

7 Dispositio debet intelligi cū aliquali improprietate ꝓ vitanda absurditate vel dilatione aliarū regularum.in.c.j.numero.5.de clandesti.despon.fo.16.

Dispositio generalis non extendit ad ea que speciali nota sunt digna.in.c.verum.nu.22.de foro compe.fo.64.

5 Dispositio penalis extēditur ad limites rationis expresse.in.c.j.nu.15.de re iudi.fo.48.

6 Dispositio generalis limitatur per specialem.in.c.immunitatez.nu.7.de immu.eccle.fo.235.

2 Dispositio penalis loquēs de vero extēditur ad fictū.An.in.c.literas.nu.2.de tempo.ordi.fo.39.

2 Dispositio an sit realis vel personalis magis attenditur subiecta materia ꝙ expressio verborum.in.c.quanto.nu.3.de transla.epi.fo.5.

7 Dispositio verbalis ab ordine dicitur degradatio:ꝛ in ea requirit numerus epōrum:non autem in actuali.in.c.qualiter ꝛ qñ.el.ij.nu.10.de accusa.fo.65.

6 Dispositio concernens vniuersos extenditur ad singulos.in.c.interdicimus.nu.2.de decimis.fo.155.

6 Dispositio odiosa super quasi ꝯctu nō extenditur ad purum ꝯctum:nec econtra.in.c.cum ecclesia.nu.7.de immu.eccle.ꝛ cemi.fo.226.

7 Dispositio concernens tēpus guerre videtur concernere tēpus treuge.in.c.significauit.nu.1.de iude.fo.87.

Dispositio loquens personaliter cōcernens actum persone comprehēdit nedum facientem sed etiam mandantem.ibi.nu.2.

1 Dispositio penalis extenditur ex idētitate rationis vt seruetur dispositio non quo ad penam.in.c.quia nonnulli.nu.10.de rescrip.fo.89.

2 Dispositio nō variat vbi remanet eadem cā in substantia licet aliqđ accidens varietur.in.c.inter corporalia.nu.12.de transla.epi.fo.4.

2 Dispositio vbi non est reseruata quando videatur concessa inferioribus.Ant.in.c.ij.nu.10.de biga.fo.62.

6 Disposita in monachis ꝛ abbatibus censent disposita in monialibus ꝛ abbatissis:sed non econtra.in.c.ea que.nu.5.et.6.de statu monachorum.fo.183.

6 Dispositum in casu vero nō extenditur ad casum fictum in penalibus etiam si ista duo aliquando reperiantur parificata.in.c.Ioan.nu.5.de cleri.coniuga.fo.19.

Distribu-

1 Dotis questio est vtriusq; fori:⁊ est locus preuētioni.in.c.ecclesia sancte marie.nu.16.de consti.fo.32.⁊ in repe.nu.21.fo.15.

3 Dos restituitur si nullum interuenerit matrimoniū vel si de facto interuenit sed non de iure.in.c.ex parte.nu.10.de resti.spo.fo.183.

2 Dotis promissio metu facta est ipso iure nulla.in.c.ij.nu.9.qd metus causa.fo.150.

7 Dotis viduarum ecclesiā tenentur defendere.in.c.nuper a nobis.nu.3.de dona.inter vi.⁊ vxo.fo.49.

7 Dotium causa fauorabilis est.in.c.j.nu.6.de spon.impu.fo.12.

7 Dotalitium quid sit.in.c.plerūq;.nu.8.de dona.inter.vi.⁊ vxo.fo.48.

Dotes repetere an possit vxor separata ꝑpter adulteriū si postmodū constat de aliquo impedimento propter quod nullū inter eos potuit esse matrimonium.ibi.nu.9.

7 **Dubitans** de morte ꝯiugis nisi certificet ꝯhere nō dz:⁊ si ꝯtrit reddat sz nō exigat debitū ⁊ si postmodū sciat primā viuere dimittat scdam.i.c.dñs.nu.1.4.5.de secū.nup.fo.51.

1 Dubiū magnum si resultat ex rescripto pape est recurrendum ad papam.in.c.j.nu.18.de postu.prela.fo.108.

6 **In istis** duellis q̄ ineunt ob aliquas differētias si vn⁹ moriat nō per hoc creditur ꝙ ille fuerit in culpa super dictis differentijs.in.c.significantibus.nu.2.4.de purga.vulga.fo.151.

7 Si aliquis in duello perdit nō habet presumptionem contra se videlicet ꝙ presumitur conuictus de crimine super quo ipsi adinuicem contenderunt.in.c.j.nu.3.de cle.pug.in duel.fo.103.

7 **Duo** vbi parificantur data potētia exercitij in vno presumit in alio.in.c.fraternitatis.nu.8.de frig.⁊ malefi.fo.35.

6 Duo qñ sunt a iure equiparata quicqd postea adijcit in vno etiā si esset pena intelligitur adiectū in alio.in.c.de multa.nu.18.de prebē.fol.37.

☞ Corsetus. Adde Lap.in cle.statutū.de elect.vbi voluit hoc sup verbo consuetudine.qd not.Car.vbi dicit esse singulariter notandū qr id qd venit per modū addendi fit pars illi⁹ cui addit.l.sed si manēte.ff.de ꝑca.In cōtrariū facit tex.iuncta gl.in cle.ij.in.§.fi.in verbo sanctioni. de vita ⁊ hone.cler.vbi sanctio illa est penalis ⁊ papa facit additionē illi sanctiōi.⁊ tñ gl.ibi dicit ꝙ illa additio nō erit sanctior:quasi velit ꝙ cū sanctio sit penalis additio nō erit penalis adeo ꝙ pena apposita in sanctione nō videtur habere locū in additione.Cōcorda illā glo.esse verā nisi statuens apponat aliquod verbū in additione qd esset repetitiuum oīm existentiū in statuto per tex.dicti.c.de multa.in verbo hoc idem in personalibus.⁊ ibi do.Ant.facit qd legi.⁊ no.in.l.titia.§.j.ff.de verb. obli.Et vide omnino in ver.statutum.

1 Duo contraria possunt esse simul vera consyderatis diuersis finibus. in.c.fi.nu.6.de consue.fo.105.

¶ De litera E.

6 **EBrietas** assidua semper est peccatum mortale.in c.j.nu.2.de reli.⁊ ve.san.fo.217.

Ebrietas sola nō est causa sufficiens ad priuandum sacerdotem sua ecclesia.in.c.si constiterit.nu.3.de accu.fo.55.

Ebrietas rara est veniale ⁊ non mortale.ibi.

4 Ebrius delinquens qualr puniat.in.c.sicut nobis.nu.5.de test.fo.44.

6 Ebrietas nō est peccatum mortale nisi quis assidue inebriet.in.c.a crapula.nu.2.de vita ⁊ hone.cler.fo.7.

Ecclesia restituit aduersus sniam ꝑpter necessariā ꝓbationem omissam persone vero ecclesiastice non.in.c.dudum inter monasterium.nu.13.de re iudi.fo.75.

6 Ecclesie possunt prescribi iure proprietatis cum titulo:alias secus. in c.dudum.nu.4.de decimis.fo.153.

6 Ecclesia debet iterū reconsecrari qñ fuit consecrata per notorie excommunicatum.in.c.consuluisti.nu.5.de cōse.eccle.vel alta.fo.207.

7 Ecclesia nullam penam habet maiorem excommunicatione.in.ca.mulieres.nu.12.de senten.excom.fo.166.

6 Ecclesia an possit esse patrona suijpsius.remissiue.in.c.significasti. nume.2.de iurepatro.fo.195.

6 Ecclesia polluitur si in ea sepeliatur excommunicatus.in.ca.cōsuluisti. nu.1.de conse.eccle.vel alta.fo.207.

2 Ecclesie vacātis custodia pertinet ad illum qui habet ius instituendi in ea.in.c.cum vos.nu.8.de offi.ordi.fo.113.

Ecclesia vacās debet regi per economū donec sibi prouideatur per patronum vel collatorem intra tempus eis datum.ibi.nu.9.

7 Ecclesia dz recōciliari si in ea fuit semen emissum ⁊ coitus perpetratus et hoc verum qñ est publicum:si vero occultū nō requirit reconciliatio que potius fit ad terrorem qr ecclesia cum sit sancta non polluitur.in.c. significasti.nu.2.de adul.⁊ stu.fo.105.

6 Ecclesia potest de nouo edificari intra parochiā alteri⁹ ecclesie qñ antiqua ecclesia habet parochiā valde amplam ⁊ populus nō pōt de facili conuenire ad illam.⁊ illa ecclesia noua habebit obuentiones spirituales ex illa antiqua.in.c. nouum genus.nu.7.de decimis.fo.144.

6 Ecclesia non debet vendere rem plusq̄ valeat communiter nisi emens scienter plus dederit.in.c.j.nu.2.de emp.⁊ ven.fo.82.

6 Ecclesia vendens non debet recipere vltra verum precium ⁊ oblatum. in.c.quia pleriq;.nu.19.de immu.eccle.fo.233.

4 Ecclesia detrahit falcidiam de legato ecclesie.in.ca.in presentia. nu.37. de proba.fo.16.

6 Ecclesia si non hz tot facultates ꝙ canonici possint cōmode viuere nō tenentur ipsi canonici etiam ad preces pape aliū recipere etiam si vnus nollet.secus si facultates suppetunt.in.c.ex parte astensis.nu.4.de conces.preben.fo.63.

6 Ecclesia vnius diocesis si est vnita ecclesie alterius diocesis ex consensu pape nihil preiudicatur episcopo ecclesie vnite.in.ca.quia monasteriū. nu.1.de religio.domi.fo.184.

Ecclesia vnita si colluctatur an colluctetur vbi est an in loco vbi est vnita.ibi.nu.5.

Ecclesia vnita si alienatur quis episcopus prestabit authoritatem an episcopus loci vbi est sita an vbi est ecclesia cui est vnita.ibi.nu.6.

Ecclesia vnita debet conseruari in statu suo.ibi.nu.8.

3 Ecclesia qñ restituatur in integrum ex male gestis per procuratorem ⁊ an in tali restitutione requiratur libellus.in.c.j.nu.35.vt lite non contesta.fo.108.

6 Ecclesia ligatur legibus ciuilibus loquentibus de euictione.in.c.fi.nu. 4.de emp.⁊ ven.fo.85.

6 Ecclesia ⁊ cetera loca pia restituuntur si se reperiant lesa.in.c.nulli.nu. 4.de rebus eccle.non alie.fo.75.

Ecclesia non tenetur de euictione.in.c.si quis.nu.12.eo.ti.fo.78.

Ecclesia non lucratur cum aliena iactura.ibi.nu.13.

7 In ecclesia polluta sanguinis effusione non debent celebrari diuina.in c.tuarum.nu.2.de priui.fo.136.

Ecclesia quomodo potest pollui ⁊ qño debet reconciliari.ibi.

7 Ecclesia nō iudicat de occulto matrimonio approbat tñ illud si publicatur.in.c.quod nobis.nu.1.de clande.despon.fo.16.

9 Ecclesia qñ aliquid vendit non debet recipere pretium oblatum vltra valorem.in.c.per tuas.nu.5.de dona.fo.105.

6 Ecclesia non habens populum non habet ius sepeliendi.potest tñ sibi concedi ab omni prelato habente ius ep̄ale cum consensu tñ capituli. in.c.certificari.nu.89.de sepul.fo.136.

9 Ecclesie bona sunt deputata vsibus clericorū ⁊ pauperū:ꝓprietas autem est ipsius dei.in.c.non minus.nu.6.de immu.eccle. ⁊ cemi.fo.224.

Ecclesia an ⁊ ad que onera teneatur.ibi.nu.11.

Ecclesia tenetur ad refectionem vie vel putei vicinalis et pontiū ⁊ murorum ciuitatis.ibi.nu.16.⁊.18.

4 Ecclesia ratione pacis fracte habet iurisdictionez in laicos.in.c.sicut.⁊ infra.nu.1.de iureiuran.fo.160.

6 Ecclesia dicitur ad aliquem pertinere pleno iure qñ ep̄s nullū ius episcopale ibi exercet:⁊ ideo p̄sentatio institutio ⁊ destitutio pertinent ad illum qui eam habet pleno iure.in.c.in lateranēsi.numer.4.de prebendis.fo.47.

5 Ecclesia vna potest cum pluribus permutari sine iure proprietatis vel tituli dummodo ille plures ecclesie tenerentur de iure cōmuni: secus si cum dispensatione:quia dispensatio non transit in tertium.in.c. cū venerabilis.nu.4.de excep.fo.9.

Ecclesia qñ est collegiata electio spectat ad collegium. non autem ad ep̄m nisi consuetudo aliter disponat.ibi.nu.45.fo.12.

Ecclesia qñ est sita in parochia alterius:an ep̄s vel rector parochie in ea presentabit.ibi.nu.46.

Ecclesia si aliquid allegat pro se non tenetur illud contra se acceptare. ibi.nu.53.

Ecclesia an possit agere pro iniuria illata clerico. in.c. contingit.nu.9. de sen.excom.fo.126.

2 Ecclesia parochialis potest conferri in titulum non sacerdoti:sed non in commenda.in.c.fi.nu.13.de transla.epis.fo.6.

6 Ecclesia qño dicatur subiecta alteri ecclesie pleno iure ⁊ prescriptione. in.c.communiter.nu.16.de re iudi.fo.61.

6 Ecclesia parochialis vnita prebēde vel alteri dignitati pōt per vnū teneri rōne ꝯnexitatis.in.c.extirpāde.§.qui vero.nu.4.de preben.fol.39.

7 Ecclesia non dat licentiam transeundi ad secunda vota nisi certa sit de morte viri.in.c.in presentia.nu.6.de sponsa.fo.8.

6 Ecclesia quo ad spiritualia presumitur subesse ep̄o in cuius diocesi est sita:secus in temporalibus nisi contrarium de vtroq; appareat. in ca. cum venerabilis.nu.1.de relig.domi.fo.189.

6 Ecclesia censetur habere quoddam ius in predio ex quo debetur decima.in.c.in aliquibus.nu.3.de deci.fo.154.

6 Ecclesia sita intra parochiam alterius ecclesie an presumatur sibi subiecta.in.c.dilectus.nu.11.de capel.mona.fo.188.

6 Ecclesia parochialis que sit vt sciatur cui parochie debeatur canonica portio:⁊ sic an sit illa in qua quis habet domicilium vel habitationez. in.c.in nostra.nu.10.de sepul.fo.137.

7 Ecclesia interpretatur ius diuinum.in.c.gaudemus.nu.5.de diuor.fo.46.

Ecclesia exempta non potest renuntiare priuilegio libertatis.in.c.cum tempore.nu.2.⁊.7.de arbi.fo.171.

6 Ecclesia si fuerit contemplatione alicuius consecrata debet per eūdem dotari ⁊ eodem modo debet dotari per illum qui fundauit ⁊ debet dotari ita congrue vt collegiati possint commode viuere.in.c. cum sicut. nu.1.

Ecclesia est obligata creditoribus inquantum est meliorata:licet plus fuerit expensum.in.c.quod quibusdam.nu.9.de fideiuſ.fo.99.

6 Ecclesia an teneatur soluere collectas seu alia onera pro possessionibus ei collatis pro quibus anteꝗ̃ ad ecclesiam peruenissent soluebantur talia onera.in.c.ex literis.nu.12.de vi.ꝛ ho.cle.fo.9.

5 Ecclesia prescribit rem priuati per spatium.xxx.annorum cum bona fide ꝛ sine titulo cum titulo vero per spatium.x.annorum.in.c.sanctorũ.nu.1.ꝛ.5.de prescrip.fo.23.

6 Ecclesia parochialis que dicatur ꝛ quis dicatur parochianus.in.c.extirpande.in repe.§.qui vero.nu.10.ꝛ.11.de preben.fo.40.

3 Ecclesiam aliquam fundans siue dotans nõ per hoc dicitur dominꝰ.in.c.examinata.nu.16.de iudi.fo.39.

6 Ecclesia interdicta gaudet immunitate ecclesiastica.in.c.ecclesie.nu.8.de immu.eccle.fo.234.

Ecclesia vsqꝫ ad quantum circuitũ circũcirca gaudeat immunitate ecclesiastica.ibi.nu.10.

3 Ecclesia vniuersalis non potest errare.in.c.j.nu.14.de iudi.fol.4.

Ecclesia parochialis siue baptismalis põt pertinere ad ius monachorum.in.c.ex transmissa.nu.2.de prescrip.fo.28.

6 Ecclesia põt inire mutuum ꝛ pro eo pignus capere etiã cessante vtilitate ecclesie dummodo insit necessitas illius qui exigit mutuũ.in.c.j.nu.2.de feudis.fo.91.

6 Ecclesia dꝫ rũdere epõ in cuius diocesi est de procuratoribus quartarũ decimarũ ꝛ alijs episcopalibus.in.c.olim.nu.1.ꝛ.3.de censi.fo.203.

Ecclesia ꝙ sit in diocesi incumbit onus probandi epõ.ibi.nu.2.

6 Ecclesie possunt consecrari tam diebus festis ꝗ̃ non festis.in.c.tua.nu.1.de consec.eccl.vel al.fo.206.

6 Ecclesie vni si datus fuerit fundus vt ipsa aleret dantem in vita sua:licet ille fundus casualiter periret adhuc ecclesia tenetur ad alendum.in c.exhibita.nu.5.de rerum permu.fo.81.

3 Ecclesia restituitur in integrũ corã iudice ecclesiastico sed qd si petit reductionẽ ad bonũ virũ.in.c.cũ sit generale.nu.10.ꝛ.11.de fo.cõpe.fo.65.

Ecclesia non potest punire illum qui commisit delictũ in ea:secus est si aliquis rapuit bona ecclesie.ibi.nu.27.

Ecclesia põt se impedire vbicũqꝫ non reperitur alius iudex.ibi.nu.29.

6 Ecclesia potest edificari intra parochiam ex causa puta quando aliqui sunt nimis distantes ab ecclesia parochiali.in.c.ad audientiam.nu.1.de eccle.edi.fo.220.

Ecclesia parochialis nõ debet construi intra parochiam alterius ecclesie sine causa.ibi.nu.2.ꝛ.3.

Ecclesiam fundans potest precise compelli ad eam dotãdam.ibi.nu.5.

Ecclesia potest ex magna necessitate construi sine dote.ibi.nu.7.

Ecclesia etiam sita intra parochiam alterius non presumitur subiecta nisi ecclesie cathedrali ꝛ asserẽti ꝯrium incũbit onus probãdi.ibi.nu.8.

Ecclesiam dotãs ex redditibꝰ beneficij sui acquirit ius patronatus illi beneficio ꝛ non consanguineis suis.ibi.nu.12.

3 Ecclesia qñcũqꝫ restituitur aduersus necessariam probationẽ omissam etiam cõtra aliam ecclesiã.in.c.auditis.nu.16.18.de resti.in inte.fo.157.

Ecclesia minor ꝛ ciuitas equiparant̃ ꝛ etiam imperiũ.ibi.nu.10.11.13.

Ecclesia restituitur in integrum aduersus prescriptionem contra eam factam.ibi.nu.12.

Ecclesia restituitur, aduersus lucrum cessans.ibi.15.

Ecclesia restituitur aduersus delictum prelati in iudicijs.ibi.

Ecclesia si restituitur aduersus priuatũ an priuatus restituatur aduersus ecclesiam.nu.17.fo.158.

6 Ecclesia q̃ secundum qd ruit reficit̃ non dicit̃ eadẽ ecclesia:ꝛ ideo opus est qd interũ recõsecret̃.in.c.ꝓposuisti.nu.8.de cõse.eccle.vel al.fo.206.

Eccl'ia polluta vel execrata an altare sit pollutũ vel execratũ.ibi.nu.10.

Ecclesia vel altare quibus modis recõsecret̃ vel reconciliatur.ibi.nu.9.

Ecclesie cathedralis neqꝫ inferiores nõ possunt statuere neqꝫ ardua explicare sine consensu episcopi in concernentibus statum ecclesie et hoc propter communionem quam habẽt adinuicẽ.in.c.vt requisiti.nu.10.ꝛ.nu.11.de testa.fo.122.

6 Ecclesia si vult vti priuilegio legali debet vti cum moderationibus inductis ab ipsa lege:lꝫ sint dãnose ecclesie.in.c.is q.nu.20.de sol.fo.103.

6 Ecclesia in qua sũt commissa homicidia aut vulnera non recõsecratur iterum sed reconciliatur potius ob terrorem ꝗ̃ ob necessitatẽ.in.c.ꝓposuisti.nu.1.ꝛ.5.de conse.ecc.vel al.fo.206.

Ecclesia polluitur per homicidiũ sine sanguine perpetratum:puta per suspensionem ꝛ huiusmodi.ibi.nu.2.

Ecclesia an polluatur per homicidiũ ad defensam factũ vt per homicidium alicuius sancti hominis:remissiue.ibi.

Ecclesia non polluitur propter rixam in ea factam sine sanguine ꝛ homicidio.ibi.nu.4.

Ecclesia quando presumatur consecrata vel non.ibi.nu.6.

Ecclesia reconsecrat̃ qñ superficies parietum est combusta:qꝛ in tali superficie consecratur ecclesia idem si parietes corruant.ibi.nu.7.ꝛ.8.

3 Eccl'ia an ꝛ qñ teneat̃ ex facto ꝓlati.i.c.cũ deputati.n.23.de iudi.fo.42.

3 Ecclesiastica persona potest agere pro iniuria sibi illata.in.c.j.nu.2.de lit.contest.fo.103.

3 Ecclesia potest inducere legem inquantum facit pro se ꝛ inquantũ facit contra se non acceptare.in.c.nouit ille.nu.28.de iudi.fo.34.

3 Peccator non semper punitur.in.c.nouit ille.nu.29.de iudi.fo.34.

6 Ecclesia restituitur si reperit se enormiter lesam propter alienationem quam etiam cum solẽnitate fecit debet tamen restituere pretium si qua sunt facta melioramẽta.in.c.ad nostrã.nu.1.ꝛ.4.de re.ec.nõ alie.fo.77.

Ecclesia restituitur in integrum in foro suo aduersus laicũ vel vbicũqꝫ vtitur aliquo priuilegio.ibi.nu.2.ꝛ.6.

6 Ecclesia nõ vacans non potest concedi in beneficium sed in proprietatem sic puta si conceditur alicui monasterio sine preiudicio tamẽ rectoris qui eã tenet dũ viuit.in.c.cõsultationibꝰ.nu.1.ꝛ.2.de dona.fo.104.

Ecclesia non vacãs põt vniri cũ alia etiam rectore nõ vocato.ibi.nu.2.

Ecclesia non vacans vel beneficium quare non põt concedi in titulum sed in proprietatem sic.ibi.nu.3.

3 Ecclesia dicitur quid vniuersale tamen successor in ecclesia non dicitur vniuersalis.in.c.quia.v.nu.9.ꝛ.10.de iud.fo.29.

6 Ecclesia restituitur in integrũ si est lesa ex alienatione vel donatione rite ꝛ recte facta:sꝫ si esset nulla tunc non restituitur qꝛ ipso iure annullatur.in.c.apostolice.nu.13.de dona.fo.106.

6 Ecclesia polluta non potest per simplicem sacerdotem reconciliari nisi ex commissione pape.in.c.aqua.nu.1.ꝛ.8.de conse.ecc.vel al.fo.210.

6 Ecclesia an ꝛ per quos possit grauari pretextu procurationis siẽdẽ.in c.qꝛ pleriqꝫ.nu.1.de immu.eccl.fo.230.

Ecclesia si fuit integraliter exacta per episcopum ex aliqua re vtili habet postea regressum contra alias ecclesias.ibi.

6 Ecclesia collegiata si habet presentandi ius prelatus presentabit cũ cõsensu saltẽ maioris ptis capl'i.i.c.ea noscit̃.nu.1.de his q̃ fi.a ꝓla.fo.68.

Ecclesia etiã nõ cõsecrata si polluat̃ adhuc est recõcilianda sed nõ requirit illã solẽnitatẽ quã si esset ꝯsecrata.i.c.si.n.1.ꝛ.6.de ꝯse.ec.vl' al.f.201.

Ecclesia polluitur per immissionem seminis.ibi.nu.4.

Ecclesia occulte polluta nõ requirit̃ ꝙ vlterius reconcilietur.ibi.nu.5.

6 Ecclesia potest esse subiecta etiam quo ad episcopalia inferioribus prelatis episcopo.c.procurationes.nu.2.de censi.fo.207.

Eccl'ia q̃ põt impẽdere epõ visitãti debẽt alie cõtribuere.ibi.nu.4.ꝛ.5.

6 Ecclesia vocatur post consecrationem:basilica vero ante.in Rub.nu.2.de conse.ec.vel alta.fo.208.

3 Ecclesia quãdo constituit syndicum an acquiratur licentia superioris.in c. imperatorum.nu.7.de iura.cal.fo.123.

4 Ecclesia collegiata nõ põt cõpelli vt recipiat aliquẽ in fratrẽ si facultates eius nõ sunt sufficientes.in.c.dudum.nu.3.de presump.fo.122.

7 Ecclesia patronata si eius ius patronatus remanet libera.in.c.qꝛ clerici.nu.8.de iure pa.fo.191.

6 Ecclesia debet respondere episcopo in cuius diocesi est sita nisi contrarium appareat.in.c.constitutus.nu.1.2.de reli.do.fo.185.

Ecclesia si habet aliqd in emphiteosim si cessauerit a solutione canonis per biennium vel triennium cadit a iure suo.ibi.nu.18.

7 Ecclesia si concedatur pleno iure vel vtroqꝫ iure idem importat.in.c.quoniam.nu.3.de priui.fo.43.

1 Ecclesia plebanatꝰ an possit tenere capellam positam in suo plebanatu non ponendo ibi rectorem.in.c.ex parte.nu.1.de rescrip.fo.52.

3 Ecclesia põt priuari feudo ꝓpter feloniã ꝓlati ꝛ priuabit̃ dũ viuit ꝓlatus postea reconsolidat̃ cũ ecclesia.in.c.j.nu.13.de do.ꝛ contu.fo.194.

3 Ecclesia cathedralis quãdo vacat nõ debet contra eam aliquid preiudiciale intentari.in.c.verum.nu.3.ꝛ.7.de fo.compe.fo.63.

Ecclesia non priuatur feudo propter delictũ qd cõmisit clericus nisi in vita clerici.ibi.nu.19.

Ecclesia vsqꝫ ad qd spatiũ gaudeat immunitate sua.in.c.inter alia.nu.30.de immu.eccl.ꝛ cemi.fo.230.

6 Ecclesia vna quando vnitur cum alia debent interuenire solennitates requisite in alijs alienationibus:nã ista dicitur alienatio ꝛ in perpetuũ.in.c.tua nuper.nu.4.de his que fi.a prela.fol.69.

Ecclesia restituitur si est enormiter lesa aduersus alienationẽ quam fecit etiam cum solẽnitatibus requisitis ꝛ in casu licito.ibi.nu.8.

6 Ecclesia nõ recõsecratur si ruerit tectum parietibus saluis ꝛ integris remanentibus.in.c.ligneis.nu.1.de conse.eccl.vel al.fo.207.

7 Edicta publicationis in quibus ꝛ quot locis debeant proponi.in.c.cũ inhibitio.nu.7.de clande.despon.fol.17.

7 Edicta ꝛ bannimẽta que fiunt in ciuitate afficiũt existentes in diocesi.in.c.si.nu.2.ꝛ.4.qui matri.accu.pos.fo.44.

4 Editio quo iure petatur.in.c.j.nu.2.5.de prob.fo.3.

Editio statutorum qualiter fiat.ibi.nu.34.fol.4.

7 Edictum vbi est premissiua materia dicitur prohibitorium ꝛ non premissorium ꝛ dicitur edictum ad instar edicti pretorij alij tamen opposi tum dicunt.in.c.cum apud.nu.2.de sponsa.fo.9.

7 Edificij alicuius noua constructione prohibita an videatur prohibita reformatio.in.c.consuluit.nu.1.ꝛ seq.de iude.fo.86.

☞Corre. Adde Bal.in.l.si vt proponis.el.ij.C.de nup.vbi dixit statuto cauet̃ qd nõ possit fieri fortiliciũ aliqd icõsulto romano põtifice quoddam fortiliciũ fuit destructũ tempore guerre superuenit filius ꝛ refecit illud castrum.dicit Bal. ibi ꝙ nõ põt inconsulto papa ꝛ hoc modo intelligas

4 Eleemosyna an sit in precepto.in.c.si vero.nu.6.de iureiur.fol.133.

6 Eleemosyna siue decima an ⁊ quando sint soluẽde de illicite quesitis intellige de decima personali:predialis vero semper soluatur.in.c.ex transmissa.nu.3.⁊.4.de decimis.fo.149.

2 Eleemosyna in casu necessitatis an possit recipi ab excõicato.in.c.cum voluntate.nu.5.⁊.7.de sen.excom.fo.134.

Emptio presumitur facta ex pecunia illius cuius noĩe cãtat instrumẽtũ.in.c.presbyter.nu.3.de pecu.cle.fo.108.

6 Emptio alicuius rei immobilis integre an sit licita vt eadẽ res integra maiori pretio vẽdat.remissiue.in.c.pastoralis.nu.4.⁊.6.de deci.fo.152.

6 Emptio alicuius rei vt carius illa vendatur est prohibita tam laicis ꝙ clericis.in.c.j.nu.6.9.⁊.10.ne cle.vel mona.fol.235.

6 Emptio facta de bonis ecclesie dicitur acquisita per ecclesiã.in.c.relatũ.el.ij.nu.3.de testa.fo.120.

4 Emendatus qd quis sit qũo probet ⁊ cui incumbit on⁹ probãdi emẽdationem ⁊ sacerdoti creditur.in.c.testimoniũ.nu.14.de testi.fo.88.
Emendatus per dispensationem an repellatur a testificãdo.ibi.nu.15.
Emens rem ecclesie a prelato prescribit si credat interuenisse cõsensum capituli secus si credat prelatum posse solum vendere.in.c.apostolice.nu.12.de dona.fo.112.

3 Emens in fraudem creditorum item contra interdicta legum item res reipu.sine solẽnitate item emens per metum:puta quia cõpellit quem sibi vendere tenet fructus restituere perceptos ⁊ qui percipi potuissent quia reputatur possessor malefidei licet habeat titulũ.in.c.grauis.nu.8.⁊.17.de resti.spo.fo.177.

5 Emens a prodigo aut luxurioso an possit prescribere.in.c.si diligenti.nu.26.de prescrip.fo.39.

6 Emens rem minus iusto pretio ꝙ valeat ignorãte venditore turpiter acquirit.in.c.j.nu.2.ne cle.vel mo.fol.235.

6 Emens rem ecclesie vel alio modo accipiẽs vltra modos a iure approbatos nullum ius sibi acquirit.in.c.epi.nu.1.de rebus eccl.alie.fo.74.

3 Emens vel alio titulo accipiens ⁊ ipse alienans rem litigiosam qua pena puniatur etiam si esset ecclesia in.c.ecclesia sancte marie.el.j.nu.10.et 11.vt pe.pen.fo.218.

7 Emens vel vendens rem plus vel minus iusto pretio nõ est vsurarius si huiusmodi res poterat plus vel minus valere mutato tpe secus si est certũ ꝙ nec plus nec min⁹ valeat.in.c.nauigãti.nu.1.6.7.de vsur.fo.66.
Emens rem minus ꝙ valeat scienter ⁊ venditore ignorante non caret pec.cato.ibi.nu.19.

6 Emens bona confiscata ꝑpter aliquã solẽnitatẽ nõ seruatam an emat cũ bona cõsciẽtia:remissiue.in.c.qr plerĩqꝫ.nu.40.de immu.ec.fo.234.

5 Emẽs bona fide rem alienam si anteꝙ prescribere finiat sciat rem fuisse alienam qd remedium habebit.in.c.fi.nu.45.de prescrip.fol.47.

6 Emens vel vendẽs rem vltra vel intra dimidiam iusti pretij quo casu teneat in foro anime qd aũt si postea superuenit notitia maioris vel minoris pretij.in.c.qr pleriqꝫ.nu.28.de immu.eccl.fo.233.

6 Emens fructus futuros non tenetur ad pretium si fructus nõ nascuntur.in.c.propter.nu.13.de locato.fo.87.

5 Emens rem ecclesie non seruata solẽnitate potest cõueniri ad ipsam restituendam in foro ecclesiastico.in.c.cum causa.nu.5.de re iudi.fo.55.
Emens res ecclesiasticas sine debitis solẽnitatibus nõ potest pretium repetere nec fructus lucrari.ibi.nu.17.fo.57.

6 Ementes indebite res ecclesiasticas tenentur res restituere cũ fructib⁹ si repetantur ⁊ perdunt omnes melioratiões quas fecerunt.in.c.si qs.nu.1.6.13.de reb.ecc.alie.fo.75.
Emens rem ecclesie vel possidens si est in bona fide habet beneficiũ cedendarum contra vendentem.ibi.nu.11.13.

7 Emere rem an ⁊ quo casu liceat vt carius vendatur.in.c.nauigãti.nu.18.de vsu.fo.67.

7 Emere vel vendere alicui soli adeo ꝙ alteri non liceat non est licitum.in.c.super quibusdam.nu.8.de verb.sig.fo.138.

6 Emptor potest emere res incertas vt fructus nascituros ⁊ similia.in c.preterea.nu.9.de iure pa.fo.196.

6 Emptori decepto vltra dimidiam rei nõ dico pretij quomodo subuenitur.in.c.perpetuas.nu.4.de dona.fo.193.

6 Emptor nõ cogitur stare locationi facte per venditorẽ.in.c.querimoniam.nu.7.de iure pa.fo.192.

6 Emptor cum pacto de retrouendẽdo interueniente iusto pretio lucrat fructus donec retrouendat tã de iure canonico ꝙ ciuili.in.c.ad nostrã.nu.8.de emp.⁊ ven.fo.84.
Emens vltra dimidiam iusti pretũ vel habet supplere residuũ vel rem restituere recepto pretio.in.c.cum causa.nu.1.eo.tit.

6 Emptor molestatus in re empta dꝫ denuntiare iudiciũ vẽditori anteꝙ iudicium finiat al's non aget de euictiõe ⁊ nõ sufficit simplex denũtiatio:sed vt veniat ad se defendendũ.in.c.fi.nu.2.⁊.3.de emp.⁊ ven.fo.85.

Emphyteota ecclesie nõ potest vẽdere melioramenta que fecit in re nisi seruata solennitate:de qua in.c.potuit.⁊ cõtrafaciens vel nõ soluens canonem priuatur iure nisi celeriter moram purgauerit etiã interpellatus.in.d.c.potuit.nu.1.6.12.de loca.fo.88.

☞ Corsetus doctor excellentissimus. Utrũ emphyteota vadẽs vagando per mũdum signorat vbi sit:⁊ an viuus vel mortu⁹ sit nullus relictis filijs aut nepotibus dimisit ꝓcuratorem vt solueret pensionem ecclesie:modo ecclesia noluit accipere cẽsum a ꝓcuratore ꝑpter dubiũ mortis:ꝓcurator aũt vult stare in possessiõe donec certificatus sit de morte an ecclesia possit rem vendicare sibi:⁊ arguã ad partes. Et primo ad partem affirmatiuã ⁊ vr ꝙ sic.ar.tex.in.l.si ita pater.⁊ in.l.si filius.ff.de ritu nup.vbi in.d.l.si ita pater.dicit ꝙ si pr absit ⁊ ignoraret vbi sit ⁊ an si terminus effluxerit ꝙ liberi vtriusqꝫ sexus poterunt matrimoniũ et nuptias legitimas ꝯhere si apertissime pater fuit ignorat⁹ vbi degit:⁊ in.d.l.si filius.dr ꝙ si pater est apud hostes vel ante triẽniũ captiuitatis vel absentie fili⁹ duxit vxorẽ vel filia nubat:matrimoniũ recte ꝯhit dũmodo cert⁹ sit patrẽ nõ repudiaturũ conditionẽ ei⁹ cũ quo seu qua matrimoniũ cõtrahit.sic ergo in simili si emphyteota vagat ⁊ ignorat vbi sit ⁊ an sit:ecclesia poterit rẽ emphyteoticã sibi vẽdicare.ar.illorũ iuriũ. Scdo cõfirmat ex hoc per tex.in aut.de nup.§.sꝫ etiã in ver.si vero.col.iiij.vbi si incertũ sit vtrũ alter coniũx supersit vel ne expectandũ est quinquenniũ quo elapso conuolabitur ad secũdas nup.sine periculo. Tertio adduco tex.ad hoc no.j.l.cũ dñi horreorũ.ff.loc.vbi dñi horreorum poterunt aperire eorũ horrea ⁊ ea que sunt ibi describere si conductores eorũ diu apparuerũt nec eius tpis pẽsionẽ exoluerint ⁊ sic videt ibi tex.ꝑ hac opi. Quarto adduco gl.q̃ reputat sin.i.c.nõ oportet.el.j.de cõsec.di.v.q̃ dixit ꝙ si clericus tãdiu absit dubitetur qd an viuat an mortu⁹ sit desinat habere liberã administrationẽ.alle.tex.insti.de vsu.§.qd aũt.el.ij.ver.si qs loci vacãtis possessionẽ propter absentiam aut negligentiã dñi aut qr sine successore decessit sine vi nanciscat sine mala fide nõ possedit sed bona licite rem vsucapit.⁊ illã glo.faciũt singulariter doct.⁊ ibi Abb.in.c.ex tue.de cle.nõ resi.⁊ rõ est:qr ꝓsumit mortu⁹. Quinto adduco tex.in.l.libera peculij administratio.ff.de pecu.vbi dr qd ille qui vagatur ⁊ nescit an viuat vel mortuus sit perdit liberã peculij administrationẽ ad hoc faciat tex.in.l.qd nisi.§.ex ꝓuincia.ff.de ope.liber.vt libertus nõ tenet insequi patronũ vagabũdum ad prestãdum operas.⁊ ibi Nico.de nea.inducit ad vasallũ qui tenet seruire dño sed si incipit vagare per mũdum nõ tenet:⁊ adduco qd voluit idem Nico.de nea.in.l.itẽ illa.ff.de consti.pecu.vbi dicit qd debitor nõ tenetur inuenire creditorem vagabũdũ ⁊ soluere ei debitũ:lꝫ al's secus vt ibi plene no.⁊ adduco gl.cũ tex.de vsuris.quã gl.reputauit ibi sing.do.meus do.And.ꝙ lꝫ vsurari⁹ teneatur prestare vsuras illi a quo extorsit illud est verũ si nouit ꝑ mundũ:tũc qr non tenet inquirendo vagari.⁊ adduco gl.in.c.vnaquaqꝫ.xiij.q.ij.que dicit ꝙ vxor nõ tenet sequi virum vagabundũ.quã gl.facit sing.do.Jo.de imo.in rub.ff.sol.ma.lꝫ per errorem allegauerit gl.in.c.ebron.ea.cã ⁊ q̃stione:sed soleo allegare gl.aliã in.c.de illis.de sponsalibus.⁊ in.c.si quis ineuitabili necessitate.xxxiij.q.ij.⁊ in.c.j.de cõiung.lepro.⁊ in.c.j.qui matri.accu.pos.que omnes gl.limitantur nisi scienter mulier duxisset in virũ aliquẽ histrionem qui solet vagari quo casu tenebitur sequi virũ. Ita dixit gl.in.d.c.vnaqueqꝫ.⁊ in.d.c.si quis.facit qd voluit Bar.in.l.meuia.§.vxorẽ.ff.de annuis le.⁊ scribentes in.d.rub.⁊ Jo.de imol.in.l.si cum dotem.§.si maritus.ff.sol.ma. Sexto faciat quia eoipso ꝙ quis longo tempore abfuit ꝓsumitur ꝙ pro delicto abfuit:tempus enim inducit obliuionẽ:vt.ff.de dãno infec.l.si finita.§.non autem.⁊ not.Bar.in.l.si de eo.§.si forte.ff.de acqui.pos.⁊ glo.insti.de vsuc.§.quod autẽ.el.ij.in verbo propter absentiam.hanc partem approbat Spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua.versi.cliiij.⁊ Bal.in aut.qui rem.in fi.C.de sac.sanc.eccle.quia in dubio indicandum est pro fauore ecclesie:quia maxima ⁊ summa est ratio que facit pro religiõe.l.sunt ꝑsone.in fi.ff.de relig.⁊ sump.fune.licet dicat ibi Bal.recurrendum esse in hoc ad cõiecturas. Et iudicio meo videt ꝓbari eius theorica.in.d.l.si ita pater.in versic.postꝙ apertissime pater fuerit ignorat vbi degit.hãc etiam opi.secutus est dñs meus in.d.c.cũ tu.⁊ in repe.rub.C.q admit.ad bo.pos.col.lxvj.⁊ do.Jason mediolanẽsis in repe.l.ij.in ver.xxxiiij.quero.in.xxxvij.col.C.de iure emphiteotico.⁊ hoc dicit procedere in dubio per.d.l.sunt persone.alias putat verius ꝙ cum ecclesia fundet se ex morte si cessarent cõiecture mortis alio non apparẽte qd ecclesia nõ posset rem vẽdicare ab illo procuratore qui soluit pro absente:in priuato tamẽ putat hoc expeditum ⁊ hoc quo ad partem affirmatiuã. Capio partem negatiuã ⁊ primo adduco tex.in.l.nec nos.C.de capti.⁊ postu.reuersis.vbi ille qui nititur.⁊ fundat se super morte alicui⁹ dꝫ eã probare saltẽ per famã.al's presumitur in dubio viuere.l.si quidem.⁊ ibi no.C.solu.mat.⁊ in.l.ij.dubitetur.ff.qu.madmo.test.ape.cum ergo ecclesia fundat se super morte.ergo eam probare debet per iura preallegata ⁊ vbicũqꝫ tractatur:de cõmodo seu de hereditate alicuius sufficit probare mortem per famam vel qd consanguinei fecerũt luctum:presertim cum tractatur de morte in longinquo loco secuta:vt plene per glo.⁊ Bart.in.d.l.secunda.§.si dubitetur.⁊ per Bar.in.l.quoties.C.de naufra.lib.xj.⁊ per glo.in.c.quoniam frequenter.§.si vero.in ver.si autem.in ver.presumitur.vt lite non contest.⁊ in l.⁊ si de sua.⁊ ibi no.ff.de acquir.hered.⁊ not.cano.⁊ maxime Anto.de but.in.c.in presentia.de sponsa.⁊ per Bartol.in tractatu de teste.circa tertiam chartam.per gloss.Cy.⁊ Barto.in.d.l.si quidem.⁊ Alexan.de imo.consi.xxj.incip.viso processu cause vertentis.in.iiij.vol.⁊ Barto.

in.l.qd

in.l.quod presens.C.de murileg.lib.xi.maxime cum agatur de magno preiudicio ſm Ang.in.d.l.quoties.¶ Secũdo presumptio iuris est liquida probatio.glos.singularis in.l.si tutor.C.de peri.tuto.⁊ ibi Bal.⁊ Jo.de imo.⁊ no.doc.in.c.cum olim essemus.de priuilegijs.⁊ Ant.de but.in.c.vestra.de coha.cle.⁊ mulierum.in repetitione.facit qꝺ legitur ⁊ notatur in.l.licet imperator.ff.de lega.j.cum simi.sed presumptio iuris est qꝺ homo presumitur viuere per centum annos:vt in.l.fi.C.de sacrosan.eccle.⁊ alibi per centũ ⁊ viginti.vt in aut.de mona.in prin.ergo cum presumptio sit pro emphiteota non poterit ecclesia rem sibi vẽdicare.¶ Tertio priuare quem re sua est pena:ita dixit Joã.an.⁊ docto.sequũtur in.c.fi.de elect.libr.vj.⁊ per do.meum domi.Andr.in.c.ij.de constit.⁊ censura ecclesiastica non curat de penis ciuilibus sed de mera restitutione.ita dicit Bal.in.c.sicut.el.iij.de iureiur.alleg.glo.in.c.fraternitas.xij.q.ij.⁊ Abb.in.c.raynaldus.de testa.⁊ in cap.j.de constit.⁊ in.c.si egressus.de iniurijs.⁊ in.c.quia pleruncȝ.de immu.eccle.⁊ in.c.audiuimus.de simo.⁊ in rub.de app.in fi.⁊ in.c.tua.de vsur.in fi.Bal.in extractis gloss.decreti.do.Ant.in.d.c.quia pleriqȝ.⁊ in.c.j.de dolo ⁊ contu.⁊ in.c.fi.de prescri.Pe.de anch.in.d.c.j.de consti.Bal.in.l.si nõdum.C.de fur.Ludoui.ro.in repe.Rub.ff.de arbi.in finalibus verbis.Preterea vbi pena est imposita a lege vel canone illam imponere non debemus.glo.est singu.in.c.fi.de iure pa.ſm Abbatem ibi.sed similis est glos.ij.xv.q.octaua.⁊ est bo.tex.in.l.at si quis.in vers.labeo ait.el.ij.in verbo diuus:ibi penam tamen in eum statutam non esse.ff.de relig.⁊ sum.fune.facit text.in auc.de nõ eligen.secundo nubentes.in versicu.non est lex tale quid dicens.⁊.l.si seruũ.versi.non dixit pretor.ff.de acqui.hered.¶ Quarto ecclesia non debet locupletari cum aliena iactura:quinimo nec etiam laicus.c.calumniam.de penis.regula locupletari.de regu.iur.lib.vj.⁊.l.nam hec natura.ff.de condi.indeb.cum similibus.sed si ecclesia vendicaret sibi rem ⁊ iste viueret locupletaretur cum aliena iactura:ergo ⁊c.nam ecclesia debet esse cultrix iustitie vt est bonꝰ text.in.c.j.de natu.feu.¶ Quinto vbicunqȝ procurator soluit nomine emphiteote prodest emphiteote maxime ad hoc constitutus:vt legitur ⁊ notatur in.l.si procurator.ff.de cõdi.inde.⁊ est quasi omnium sententia:⁊ maxime Ludo.ro.in consi.ciij.inci.viso questionis proposite themate ceterisqȝ deductis ⁊c.⁊ etiam negotiorum gestorũ:vt in.l.soluendo.ff.de nego.gesto.quinimo in fortioribus terminis vbi tractatur de conseruatione iuris realis vt est emphiteosis non refert quomodo soluatur aut a quo soluatur aut cuius nomine dummodo solutum fuerit:vt in.l.arboribus.§.quid tamen.ff.de vsufru.qui rectius probatur.ff.quemadmodum ser.amit.l.qui fundum.Item de hoc est casus quasi in terminis ⁊ singula.in.l.forma.§.si cum ego.ff.de censibus.clare determinans qꝺ solutio cẽsus aut canonis facta per ius nõ habẽtem nomine suo ius habenti quo ad conseruationem emphiteosis aut fundi censuarum:hoc aperte decidit Andr.de epis.Guli.de cug.⁊ Bald.eos referens in.l.solẽnibus.C.de rei ven.idem firmat Spec.in titu.de loca.§.nunc aliqua.versi.lxxxij.⁊ Ludo.ro.in preallег.suo consi.⁊ sic nõ obstat.l.si pene.§.j.ff.de condi.inde.⁊.l.que vtiliter.ad finem.ff.de nego.gesto.vbi indebiti solutio per alium nomine suo facta creditori iure debenti soluere prodesse non potest:cũ ergo in casu nostro procurator soluerit nomine emphiteote poterit pro conseruatiõe huius iuris realis rem emphiteoticam retinere:⁊ per consequens ecclesia non poterit vẽdicare.¶ Sexto adduco text.attenta sui ratione.in capi.quoniam frequenter.§.si vero.versi.si autem.vt lite non contest.vbi si coniunx absit tandiu debet expectari donec de ipsius obitu verisimiliter presumatur:quia cum sine culpa absens:⁊ forsan aliqua iusta causa:puta captiuitate egritudine vel alio iusto impedimento detinetur ei preiudicare non debet:cũ ergo in casu nostro iste emphiteota aliquo iusto impedimento detineri possit nec propria voluntate:⁊ sic non malitiose vult morari in alienis partibus ergo ei preiudicare non debet nisi verisimiles presumptiones extent contra eum vt senectus si est in acie vel est alia verisimilis presumptio de morte per famam.¶ Septimo ⁊ vltimo validũ est argumentum a sufficienti partium enumeratione.c.venerabilem.de electio.c.quoniam contra.de proba.insti.de actio.§.actionum.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.sed ego habeo text.in quibus priuatur re emphiteotica:vt in.l.ij.⁊.iij.C.de iure emphi.⁊ cap.potuit.de locato.Item habeo casus in quibus quis priuatur re conducta.l.edem.C.loca.ca.propter sterilitatem.eo.ti.ergo ex quo iste casus reperitur ponere nos debemus arg.l.si seruum.in versi.nõ dixit pretor.ff.de acqui.here.cum vulga.huius.itaqȝ dubio ad vtrãqȝ partẽ discusso respondere conabor ad argumẽtum deducto pro ⁊ contra:vt disputans defendi ⁊ tutari possit.Et primo ad text.d.l.si ita pater.⁊ ad text.d.l.si filius.dico quia illa iura loquuntur in diuersa materia et ex diuersis non infertur.l.papinianus exuli.ff.de mino.cum vulga.imo sunt correcta per text.in auc.hodie.C.de repud.⁊ lex abrogata seu correcta allegari non debet text.iuncta gloss.in.c.nouit.de iud.⁊ tex.in auc.de nau.vsu.in princi.in ver.constitutionem precedentem in totum esse inutilẽ.quem tex.allegauit Nic.de nea.in preludijs feudorum.⁊ in.l.j.de coniugan.cum emanci.lib.glo.⁊ doc.in.c.j.de consti.Arch.in.c.quicunqȝ.xj.q.j.doc.post gloss.in.l.j.C.de lati.liber.tollen.imo producẽs sciẽter statutum correctum incidit in penam falsi secundum Bald.C.de iusti.codi.cõfir.Vel tertio dicere possumus:quia ibi non agitur de magno preiudicio tertij:nec obstat si dicatur ꝙ imo agitur de ꝓiudicio partis per l.paulus:alias eum qui.ff.de sta.ho.vbi cõsensus patris requiritur de necessitate:quia respondeo qꝺ parum ⁊ quasi nullum est preiudicium ⁊ consensus requiritur de iure canonico:de honestate:vt sunt due glo.in iure pontificio solitarie in.c.sufficiat.xxvj.q.ij.⁊ in.c.fi.xxxij.q.ij.non obstat tex.in auc.de nup.§.sed etiam.in versi.si autem.nec obst.tex.in.l.cum domini horreorũ.ff.loca.quia ſm Raph.Fulg.in.d.auc.qui rem illa.l.nihil facit:quia ibi loquitur quando non tantum erat absentia:sed etiam cessatio solutionis.Ceterum si esset qui pro absente solueret vt in terminis nostris nequaꝙ loqueretur.l.illa.Preterea prout dicit Pau.de cast.in.d.l.domini.duo requirunt vt fieri possit qꝺ ibi dicitur ꝙ steterit absens per biennium ⁊ qꝺ per biẽnium soluere cessauerit nec videtur sufficere qꝺ steterit absens minori tempore:licet cessauerit per biẽnium:⁊ hoc qñ cõduxerat ad maius tps:als cessaret practica illius l.in cõtrariũ facit:quia si cõsyderant ibi ambo frustratorie cõsyderaretur absentia:quia sola cessatio solutionis suffecisset:per.l.quero.§.inter locatorem.ff.loca.sed dic verũ esse hoc quo ad expulsionẽ conductoris:quo vero ad practicam illius.l.illa duo simul requirũtur.Preterea dici pōt in cõtrariũ:amice sola cessatio solutionis nõ facit illã practicã introduci:quia datur remedium.d.l.quero.§.inter locatorem.ff.loca.sed sola absentia biẽnij:nã cum ibi agat de interesse ⁊ preiudicio dñi per solam absentiam biennij iuriscõsultus prouidit duo vt aperiantur horrea ⁊ ea que ibi sunt describerẽtur:eodem modo in casu nostro cum agat de preiudicio ecclesie nõ habet alium emphiteotam data absentia poterit reuendicare dictam rem emphiteoticã per rationem illius.l.sed tene primam solutionẽ Fulg.⁊ Pau.de ca.nec obstat glo.in.c.oportet.quia loquitur in casu beneficiali a iure determinato:vt in.d.c.qm̃ frequẽter.§.si vero.⁊ in.c.ex tue.de cle.nno resi.⁊ quia agitur de magno preiudicio ecclesie.quia ecclesia nõ debet esse destituta ministris:vt in.c.pe.eod.titu.⁊ sic vertitur periculum anime nõ solum beneficiati.sed aliorum:⁊ vbi maius periculum vertitur ⁊c.vbi periculũ.de elec.li.vj.nec obstat.c.qꝺ autem.quia loquit in rebus prophanis mobilibus que prescribũtur ⁊ vsucapiuntur triennio:secus in rebus ecclesie.c.de quarta.de prescript.auc.quas actiones.C.de sacrosanc.eccles.cum simil.nec obst.d.l.libera peculij administratio.quia ibi agebatur de magno preiudicio domini quia propter absentiam serui ne res sue pereant ⁊ iacturã patiãtur iurisconsultus voluit prouidere indemnitati sue:expedit enim ne quis re sua male vtatur.instit.de his qui sunt sui vel alie.iur.§.sed etiam.Preterea in illo casu nemo erat qui administraret in casu nostro erat procurator loco emphiteote:qui faciebat incumbentia ei ergo alia ratio reformat pactum.l.interpositas.C.de transac.⁊ he respõsiones sufficiãt quo ad argumenta istius partis affirmatiue.¶ Quo vero ad argumẽta partis negatiue:⁊ primo ꝙ ille qui fundat se super morte ⁊c.per dictam.l.nec nos.cum alijs similibus:quia illud verũ vbi agitur de magno preiudicio vel maximo:secus si de leuissimo seu minimo preiudicio:quia tunc leuissime probationes sufficiunt ſm doctores in preallegatis locis.⁊ do.Machanum de azoguidis.in.l.cum quedã.§.quod dicitur.ff.de acqui.here.sequitur Bald.in.l.quoties.C.de naufra.li.xj.vnde quia ecclesia est fauorabilis ⁊ multa specialia sunt introducta in fauorem ecclesie:vt no.docto.in.c.j.vt lit.nõ contest.⁊ tex.in.c.sunt qui opes.xvij.q.iiij.c.fi.de testa.do.Ant.⁊ Abb.in.c.j.de proba.Abb.in.c.in presentia.de proba.Lud.ro.post Bar.in.l.stipulatio hoc modo cõcepta.de verb.ob.poterit vendicare rem emphiteoticam:⁊ deinde comperto errore potius restituere ꝙ in dubio stare in periculo.argu.instit.de vsuca.in princi.preterea dicta iura habent locum nisi aliud reperiatur de iure expressum:sed ego habeo tex.in.d.l.libera.pro opinio.Spe.ergo ⁊c.⁊ ad hoc adduco dominum meum in repe.rub.C.qui admit.in lxvj.col.¶ Tertio dico hoc ꝓcedere nisi doc.⁊ magistri aliter interpretarentur casum dubium:quia tunc est standum eorum interpretationi.iste est bonus tex.in.c.j.in versi.arbitrio magistrorum.de deci.⁊ hoc verum nisi conuincatur de errore.pro hoc facit quod habetur in.l.vnica.C.de profes.qui in vrb.constan.li.x.quia magistrorum opi.est ꝓbabilis ⁊ nõ necessaria secundum doc.in.l.j.⁊ ibi Bart.ff.de leg.⁊ in.c.capitulum.de postu.prela.cum ergo in dubio ita interpretentur communiter doc.ergo ⁊c.Nec ob.secũdo qꝺ presumptio iuris est liquida ꝓbatio ⁊c.⁊ ꝙ homo presumitur viuere per cẽtum annos.c.quia licet istud sit verũ eliditur a dispositione iuris que vult quod in dubijs debemus fauere pie cause.c.ex literis.de proba.c.fi.de re iudica.facit quod voluit Bal.in.l.proxime.§.fi.ff.de his que in testa.delen.¶ Vel secũdo dico illam legem non procedere in actu preiudiciali ecclesie que est fauorabilis ⁊ summa est ratio ⁊c.l.sunt persone.⁊c.¶ Vel tertio dico illud verũ nisi in certis casibus ius presumat aliud:vt in.d.l.libera.⁊ vna presumptio eliditur alia validiori presumptione.cap.literas.de presum.c.accedens.de cri.fal.l.diuus.ff.de in integ.resti.Item in.d.l.fi.non dicitur quod presumitur sed quod longissimum vite hominis tẽpus sunt anni cẽtum.⁊ ibi Barto.nec obst.tertio ꝙ priuare quem est pena ⁊c.quia actus agentium non operantur vltra intẽtionem eorum:vt legi.⁊ no.in.l.non omnes.ff.si cer.pe.cum ergo ecclesia non intendat priuare:sed propter dubium mortis reassumere ad se rem emphiteoticam:ergo ⁊c.

nec obst. qꝺ ecclesia nõ debeat locupletari cũ aliena iactura qꝛ hoc casu nõ locupletatur attẽta ⁊ cõsyderata eiꝰ mẽte: imo quoties error apparebit ecclesia reddet rem emphiteoticã ipsi emphiteote ⁊ sanctiꝰ est res ecclesie illibatas seruari ꝙ in dubio periculi ei subijci: nec ob. quod procurator soluerit noĩe emphiteote ⁊ ille q dimittet aliquem loco sui nõ dicit delinquere ẜm Pau. de ca. in. l. cũ dñi horreorũ. ff. loca. faciũt ea q̃ leg. ⁊ no. in. c. si. de eo q mit. in pos. cã rei ser. ⁊ qꝺ voluit Bald. in Rub. C. qui admit. ⁊ si qs incepit vagari ⁊ nescit vbi possunt amici cõparere ⁊ petere decerni bo. pos. ⁊ facit qꝺ voluit Bal. per illum tex. in. l. cũ scimus. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. ⁊ Ang. consi. clxix. incip. statuto ciuitatis ⁊c. tex. in. l. j. ff. de procu. quia respondet dicta procedere ad hoc vt non cadat a iure suo ꝓpter solutionẽ non factã a dño: sed eius procuratorem: ⁊ licet nõ dicatur delinquere hoc verũ est a princi. licet data longa absentia seu diutina presumit delinquere: vel hoc ꝓcedit fauore ecclesie ꝓpter dubiũ mortis. nec ob. ꝙ volũtas nõ presumitur mutata. l. eũ qui. ff. de proba. c. maiores. de bap. qꝛ tractu tẽporis presumit augmẽ. c. ad id qꝺ. de sponsa. cum simi. ¶ Pro parte negatiua facit ꝙ ecclesia debet facere id qꝺ decet. c. magne. de vo. l. semper. ff. de ritu nup. gl. in. l. semper. ff. de reg. iur. gl. x. q. ij. c. hocius porrectũ. cũ si. Item non debet inhiare commodis alienis. c. suam. de pe. ⁊ ex parte. de cẽsi. Item debet facere id quod est in vulgi opi. ne iudicetur ⁊ rigida ⁊ aspera ne ꝑsumãt aliquod sinistrum per id qꝺ legitur ⁊ nota. in. c. quid sit fugitiuus. ⁊ ibi Bar. de edil. edic. ⁊ per id quod not. in. c. tua. de iureiur. nam aliquãdo id qꝺ est illicitũ iudicat licitũ ecclesia preterea generalis equitas q̃ est ꝙ quis nõ locupletetur cũ aliena iactura preponderat culpe ⁊ dolo partis aduerse: ita dixit Pe. de anc. ⁊ Jo. de imo. ibi per illum text. in. c. ad aures. de reb. ecc. nõ alie. facit etiã tex. sing. in. l. si. ff. de fundo dotali. ẜm Bal. in. l. fistulas. §. qui fundũ. ff. de cõtrahẽ. emp. ¶ Pro ꝑte affirmatiua facit text. in. l. j. §. illud. iuncta. l. sed ⁊ si certũ. §. j. ff. ad sil. vbi paria sunt qꝺ constet dominum occisum ⁊ ꝙ dubitetur vbi sit ipse ad hoc vt torqueãtur serui. facit text. etiam in. l. fundi. ff. de cõtrahẽ. emp. vbi paria sunt aliquid nõ esse ⁊ non apparere. Et his omnibus consyderatis puto in hoc casu recurrendũ esse ad coniecturas: quibus nõ extãtibus dico de equitate theoricam Spec. in dubio procedere: de iuris vero rigore contrariam partem puto de iure veriorem. ¶ Laus deo ⁊ gloriose virgini ⁊ toti curie celesti triumphamen.

6 Emphiteoticum ius non põt alienari in potentiores. in. c. potuit. nu. 10. de locato. fo. 88.

6 Emphiteota tenetur soluere integrum canonẽ: licet patiatur damnũ in re emphiteoticaria nisi tota res pereat quo casu cessabit a solutione canonis. in. c. potuit. nu. 16. de locato. fo. 88.

Emphiteota non liberatur a solutiõe canonis propter sterilitatem licet maximum. ibi. nu. 17.

6 Emphiteota non potest renuntiare rei emphiteoticarie domino contradicente. in. c. iudicatum. nu. 1. de immu. eccle. ⁊ cemi. fo. 224.

6 Emphiteosis dicitur perpetua etiã data ad annos. xxx. in. c. nulli. nu. 4. de reb. ecc. alie. fo. 74.

4 In emphiteosi data alicui ⁊ filijs suis veniũt naturales ex tacita mẽte contrahentis. in. c. in presentia. nu. 24. de proba. fo. 15.

Emphiteosis legari potest etiam irrequisito domino. ibi. nu. 27.

Emphiteosis concessio simpliciter facta intelligitur vsq ad tertiã generationem. ibi. nu. 28.

Emphiteosis ecclesie extenditur in perpetuum vbi alienatio valeret. ibi. nu. 29. fo. 16.

Emphiteosis trãsit in ecclesiã ꝑ igressuz nisi dñs reuocet. ibi. n. 70. f. 19.

6 Emphiteota pro canone soluẽdo debet ire ad domũ domini si vterq est eiusdem fori al's secus in. c. significante. nu. 10. de pigno. fo. 69.

6 Emphiteota an teneat illo tẽpore soluere pẽsionẽ lz fundus emphiteoticarius nõ possit coli propter guerram. in. c. potuit. de loca. fol. 91.

☞ Corse. doc. excellẽtissimꝰ. Et cõis opi. legistarũ. in. l. j. C. de iure emphi. est qꝺ non teneatur rationibus. de quibus per Abba. in. d. c. potuit. cõtrarium in. q. facti consuluit do. Fran. zabarellus cardinalis Padue ⁊ idem collegium totum paduanum principaliter motum per. l. j. in fin. C. de iure emphi. requirit enim vt substãtia ipsius rei penitus ledatur quod non contingit quando non potest coli propter timorem hostiũ: nam reperiet eo tempore emptorem: ⁊ sic in cognitionem dominij debet soluere canonem maxime cum guerra sit temporalis: et hanc opin. putat veriorem Abb. in. d. c. potuit. in fin. hoc intelligens nisi fundus ex toto esset captus ab hostibus: nec esset spes de recuperatione. et hoc casu putat ꝓcedere opinionẽ cõtrariã q̃ fuit Jacobi de are. quẽ sequit Cy. Bar. Bal. Ang. ⁊ Sali. in. d. l. j. ⁊ Pe. de anc. in. d. c. potuit. ⁊ Jo. an. in addi. Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. xxvij. ⁊ sequitur do. Anto. in. c. potuit. nisi modico tẽpore guerra durasset: qꝛ tunc nõ fieret remissio: sed reperio Jo. de imol. in. d. c. potuit. dicere se vidisse de facto istã. q. ⁊ cõsuluisse ẜm opi. Ja. de are. ⁊ sequaciũ. ⁊ dicit ꝙ limitatio dñi Anto. nõ ꝓbatur lege qꝛ pro illo modico tpe nihil potuit ꝑcipere. Nec ob. d. l. j. qꝛ satis dicitur interim perire tota res ex quo propter vim hostiũ nihil põt cõsequi. Nec ob. ẜm eũ si dicat ꝙ ꝓpter sterilitatẽ nõ fit remissio pẽsionis. qꝛ ideo est illud qꝺ interim hz patiẽtiã vtẽdi re emphiteotica: lz ꝓpter sterilitatẽ fructꝰ nõ recipiãtur secus est in casu guerre: ⁊ istam dicit fore cõem opi. ⁊ ita cõsueuisse. do. meum do. Bart. in. d. c. potuit. adducit Albe. de rosa. dicentẽ ꝙ pro parte rei emphiteotice diminuta tenetur emphiteota ad integrũ canonem ⁊ nõ sit sibi remissio pẽsionis: ita etiã ⁊ si res emphiteotica esset deperdita ꝓ parte tẽporis ꝓ qua durat guerra. ita dicit se in arduis causis cõsuluisse ⁊ obtinuisse facit pro eo qꝺ in simili dicitur de colono partiario: quia censetur dñs vna cum socio suo: qꝛ nõ remittitur solutio debita dño: licet secus sit in colono simplici. tex. est in. l. si merces. §. vis maior. ff. locati. ergo ita est dicẽdũ in emphiteota. Secundo facit dictũ Spec. in. d. §. nunc aliqua. ver. cxxxij. ⁊ ideo concludit dñs meus ꝙ si quãtitas illius canonis est ita magna ꝙ si res locaretur de anno in annũ nõ mereretur maiores pensiones tunc procedat cõis opinio: ⁊ ideo dicit Bal. in. d. l. j. ꝙ si census est magnus debet fieri remissio propter guerrã. ⁊ ibi Bar. dicit qꝺ proprie nõ est contractus emphiteoticus qñ datur tanta pensio quanta dareᵗ pro locatione: si vel modica esset pensio in contractu emphiteotico vt communiter fieri videmus tunc non fit remissio mercedis. arg. d. l. si merces. §. vis maior. ⁊. l. ex conducto. §. j. ⁊. l. si vno. ff. locati. ⁊ ita procedat consilium Albe. dñi Cardi. collegij paduani. ⁊ do. Abb. siculi. facit qꝺ voluit Bar. in. l. interdum. §. j. ff. de acqui. pos. ⁊ ibi per Moder. ⁊ ita residet do. meus. in. d. c. potuit. in. xiiij. ⁊. xv. colũnis. mihi videtur ꝙ opinio Jaco. de are. ⁊ sequacium: ⁊ etiam Jo. de imo. sit verior. nam interim ꝙ propter guerram fundus nõ põt coli ⁊ cultiuari satis grauatur emphiteota ex quo in totũ occupatur fundus ab hostibus ⁊ nihil potest percipere: vnde pro illo tẽpore quo durat guerra dicitur res tota perire ⁊ hoc per iura allegata per eos. ⁊ ad hoc adduco Pet. de anchara. consilio. lxxxvij. vbi dicit ꝙ ementes pasagium possunt cõsequi remissionem mercedis si superuenit guerra imo fortius diceret si esset timor guerre: qꝛ forte occuparetur fundus ab hostibus vt nõ posset ibi tutus haberi accessus: vt dicit Petr. de ancha. in prealleg. consilio ⁊ adducit ad illud Senece in trage. peior est bello timor ipse belli: ideo dicimus ꝙ terror armorum operatur eundẽ effectũ que operãtur ipsa arma. l. j. §. idem labeo. ff. de vi ⁊ vi arma. Item subito qꝺ appellatur a grauamine comminato. l. si quis prouocatione. C. de ap. gl. iũcto tex. c. ad nostram. in. c. cũ cessante. eo. ti. ⁊ adduco text. in. l. nouissime. §. si quis compulsus. ff. qꝺ falso auto. vnde idem operatur terror tormẽti quod ipsum tormentum: facit bonus text. in. c. j. in verbo timentes grauari. de dilatio. quẽ ad hoc põderauit do. meus Bart. ibi. ꝙ timor grauaminus idem operatur quod ipsum grauamen: facit quod voluit Domi. in. c. j. de re iudi. lib. vj. vbi dicit ꝙ idem operatur premiũ quo ad penã incurrendam ⁊ expectatio premij. ⁊ vide Abb. in. c. personas. de appel. vbi potest appellari a grauamine comminato vel preparato. ⁊ facit tex. in. l. cum pater. C. de cessio. bono. ⁊ text. in. l. quemadmodũ. C. de inof. test. ⁊ tex. ⁊ ibi Ang. facit qꝺ voluit Bal. in. c. j. §. si quis iniuria. de pace iura. fir. in vsi. feu. ⁊ Cyn. in. l. j. C. vnde vi post Petr. ibi ⁊ Bart. in. l. ij. ff. de noxa. ⁊ Abb. in. c. sacris. qꝺ metus causa ex quibꝰ infertur qꝺ idẽ operatur mortis metus. sicut mors ipsa: ⁊ in hoc casu satis bene procedit opinio Abb. in. c. potuit. vbi proxi.

Emphiteosis si est reuersa per mortem vassali debet potius cõcedi heredi ipsius vasali ꝙ extraneo. in. c. bone memorie. el. ij. nu. 28. de postula. prela. fo. 115.

6 Emphiteota si non soluit canonem intra bienniũ non cadit a iure suo si ille cui debebat fieri solutio erat debitor emphiteote. in. c. bona fides. nu. 11. de deposito. fo. 81.

6 Emphiteotice rei reuocatio de generatione in generationẽ vel de tempore in tempus fit: ne longinquitate temporis aliquis dicat rem esse propriam. in. c. j. nu. 5. de preca. fo. 78.

6 Emphiteota potest exponere ius suum venale sine cõsensu domini nõ tamen potest vendere. in. c. potuit. nu. 3. de loca. fo. 88.

Emphiteota potest ius qꝺ habet in re alteri donare vel legare. ibi. numero. 8.

Emphiteota priuati non potest ius qꝺ habet in re alienare in ecclesiã tanꝙ in potentiorem sed si alienauerit ecclesia non cõsequentur tantũ pretium illius iuris. ibi. nu. 10.

Emphiteota vendens irrequisito domino vel cessans a solutiõe canonis an possit propria autoritate expelli a domino. ibi. nu. 13.

Emphiteota non soluens canonem vel alienans irrequisito domino perdit omnes meliorationes quas fecit. ibi.

Dominus rei in emphiteosim date si recipit pretium ab emphiteota qui cessauit soluere debito tempore an censeat ipsum in re integrare. ibi. nu. 14.

2 **Episcopus** a propria sede expulsus si fuit ad aliam electus non potest ad illam propria autoritate transire. Ant. de but. in. c. j. nu. 4. de transla. prela. fo. 17.

Episcopus electus licet non possit consecrare potest tamen alteri episcopo hoc demandare. ibi. nu. 6.

2 Episcoporũ cessio: trãslatio ⁊ depositio sunt de reseruatis sedi apostolice. in. c. inter corporalia. nu. 7. de transl. epi. fo. 3.

6 Episcopi autoritas vbi interuenit nõ presumitur collusio. in. c. cũ clerici. nu. 2. de censi. fol. 200.

5 Eps cũ capitulo dñt explicare negotia ecclie nec vnus sine alio. in. c. cũ

2 Episcopus qui renuntiauit episcopatui retinet ea que sunt ordinis. Ant.in.c.j.nu.1.2.3.6.de ordi.ab epi.fo.41.
Episcopus in dubio renuntians episcopatui an censeatur renuntiasse loco tantum an ordini & loco.ibi.nu.8.
2 Episcopus non potest aliquid statuere contra canones.in.c. qđ super his.nu.1.de maio.& obe.fo.127.
7 Episcopus an possit dispensare in voto continentie.in.c.veniens.nu. 6.qui cle.vel vo.fo.21.
2 Eps cum visitat debet predicare populis & ad eum principaliter pertinet officium predicādi.in.c.inter cetera.nu.1.de offi.ordi.fo.120.
Epi visitātes per alios an possint aliquid exigere a visitatis.ibi. nu.2.
Episcopus mittēs legatum ad aliqua loca dꝫ ipse illi prouidere de expensis nisi expensa sit grauis & mittat pro communi negotio. ibi.n.3.
Episcopus nō pōt exigere alia iura epalia nisi illa que sunt in iure expressa nisi necessitas aliud suadeat.in.c.conquerente.nu.1.eo.ti.fo.118.
Episcopus que iura episcopalia habeat in sua diocesi.ibi.nu.2.
6 Episcopi duo insolidum possunt esse in eadem diocesi ex aliqua maxima causa:alias secus.in.c.j.nu.2.&.3.de parochijs.fo.141.
2 Episcopus qui propria autoritate de sua ecclesia se transfert ad aliam carebit vtraqꝫ.Ant de but.in.c.quanto.nu.1.&.5.de transla.fo.18.
Episcopus qui propria autoritate se transfert ad aliam ecclesiam non est priuatus prima ipso iure.ibi.nu.6.fo.19.
2 Episcopus an & quando possit dispensare super minori etate ad beneficia.Ant.in.c.preterea.nu.4.6.de eta.& quali.fo.43.
7 Episcopus vel alius prelat⁹ cui interdicitur ingressus ecclesie non per hoc perdit iurisditionalia.in.c.sacro.nu.10.de sen.excom.fo.180.
7 Episcopus si dicatur vel petatur maritus alicuius fauebitur in dubio matrimonio spirituali.in.c.cum causa.nu.6.de rapto.fo.108.
2 Eps pōt qs fieri lꝫ habeat filios.Ant.in.c.ad hec.nu.2.de fil.pſb.f.55.
2 Eps pōt alteri cōmittere ea que sunt consecrationis seu ordinis & pōt compellere subditū ad acceptandum sed aliū nō & pōt predicta cōmittere pro libito volūtatis.in.c.qđ sedes.nu.1.2.1.de offi.ordi.fo.116.
7 Episcopus an possit dispensare cū incestuoso vt cōtrahat.in.c.veniēs. nu.3.de eo qui cog.con.fo.29.
6 Episcopus concurrit cum quolibet alio prelato in correctione subditorū & est locus preuentioni.in.c.fi.nu.1.de capel.mona.fo.195.
4 Episcopus ex officio pōt procedere contra hereticos & multa ponuntur ad intelligentiam capituli.in.c.literas.nu.6.de presum.fo.122.
6 Eps non pōt recipere clericos alienos quo ad ordines & his dandos sed qui ad beneficia sic & postq̄ eis dedit beneficia poterit eos ordinare qꝛ incipiūt esse sui subditi.in.c.cum iamdudū.nu.7.de preben.fo.30.
2 Episcopus solus debet deferre annulum:inferiores prelati non nisi ex priuilegio.in.c.fi.nu.5.de transla.epi.fo.6.
7 Episcopus non potest dispensare nisi a casibus a iure expressis.in.c.de simoniace.nu.7.de simo.fo.74.
2 Eps potest ordinare clericos suos si clerici consentiant & si consentiat diocesanus loci.in.c.ex tuarum.nu.11.de auto.& vsu pal.fo.9.
1 Eps cōferēs beneficiū indigno priuat potestate cōferendi ꝓ prima vice si scienter fecerit.in.c.cū in cūctis.§.clerici sane.nu.4.de elec.fo.127.
6 Eps instituens aliquem sine presentatiōe patroni institutio est nulla. in.c.ex insinuatione.nu.3.de iure patro.fo.193.
7 Episcopus transferens se de vno episcopatu ad alium sine licentia pape debet vtroqꝫ carere.in.c.illud.nu.11.de cle.excom.fo.125.
2 Eps promouēs aliquē ad ordines qui nō habebat beneficium cōpellitur ipsi de beneficio prouidere.Ant.in.c.vel non est.nu.4.fo.38.
Episcopus an possit super omnibus dispensare que non reperiuntur expresse prohibita.Anto.in.c.dilectus.nu.5.&.6.eo.ti.fo.eo.
Episcopus super quibus possit dispensare.ibi.nu.6.
6 Eps qui reputatur & nō est non potest conferre ordines & si contulerit non valent.in.c.ad apostolicam.nu.1.de presby.non bap.fo.222.
3 Eps loci delicti pōt sententiare cōtra clericū delinquentē & snia mādabitur executioni ab epo loci.in.c.postulasti.nu.1.&.7.de fo.cōpe.fo.80.
5 Episcopi quot requirantur siue agatur ciuiliter siue criminaliter in depositione episcoporum sacerdotum diaconorum & aliorum religiosorum.in.c.non potest.nu.4.&.11.de re iudi.fo.50.
In depositione episcopi dum agitur criminaliter requiruntur ad minus duodecim episcopi vltra metropolitanum qui habent tantum recognoscere:diffinite vero spectat ad papam.ibi.nu.5.
Eps per solum papā remouet ab episcopatu & nō per alium.ibi.nu.7.
Episcopus potest excommunicari sine alia pena:minor puniri per metropolitanum.ibi.nu.8.
In depositione episcopi electi & confirmati nondum consecrati requiruntur sex episcopi.ibi.nu.9.
Episcopi vel alij qui requiruntur in depositione episcoporum & aliorum a quibus eligendi sunt.ibi.nu.3.
5 Deputati ad depositionē episcoporū vel alioꝝ sufficit qꝙ pro parte maiori cōsentiāt.in.d.c.non pōt.nu.14.&.15.de sentē.& re iudi.fo.51.
Episcopi vel alij electi ad deponendum aliquē an sint omnes iudices. ibi.nu.1.8.&.20.
Episcopi qui deputātur ad aliquem deponendum debent ire ad locū iudicij suis sumptibus.ibi.nu.19.
5 Episcopus de iure cōi est superior in omnibus spiritualibus exercendis infra diocesim.in.c.cum olim.nu.1.de prescri.fo.41.
Episcopus solus dicitur diocesanus in tota dioceſi.ibi.nu.2.
7 Eps nō pōt vēdere suā iurisdictionē epalē.in.c.j.n.1.ne pre.vi. su.f.82. Et vide in.c.seq.eo.ti.
6 Eps si nō instituit presentatū intra sex mēses nō per hoc priuatur potestate instituēdi.in.c.pastoralis.nu.6.de iure patro.fo.198.
7 Episcopus etiaꝫ hereticus non potest deponi ab alio q̄ a papa.in.c. excommunicamus.nu.13.de here.fo.92.
6 Episcopus non debet promouere aliquē qui non habet vnde viuat et sic ordinare aliquem sine titulo.in.c.ij.nu.1.de preben.fo.24.
6 Eps qui tolerauit subditū in beneficio suo nō pōt ipsum cōpellere ad ostendendum titulū beneficij sui potest tamen eps assumere onus probandi cōtra titulum.in.c.dilecto.nu.8.&.13.de preben.fo.35.
6 Episcopus consequitur canonicam portionē de relictis factis ecclesijs particularibus sibi subiectis.in.c.apostolicē.nu.2.de dona.fo.110.
Eps pōt in sua tm̄ dioceſi cōstruere monasteriū & illud dotare vel aliquam aliam ecclesiam:licet exemptam a sua iurisdictione magnificare de quadā parte sui redditus.ibi.nu.3.&.7.vbi hoc declaratur.&.nu.8.
Episcopus in vita an possit aliquid donare de rebus ecclesie & an de illis testari possit.ibi.nu.9.
2 Eps tenetur sibi vicariū constituere.in.c.qm̄.nu.3.de offic.ordi.fo.120.
Episcopi duo an possint esse in eadem dioceſi & oīno pares ex dispēsatione pape.ibi.nu.4.
2 Eps concurrit in iurisdictiōe cū oībus prelatis inferioribus sue diocesis & est locus preuētioni & forte hoc nō ꝓcedit in prelatis regularibus vt infertur ex sequētibus.in.c.cū ab ecclesiarū.nu.9.de offi.ordi. fo.112.
7 Episcopus potest quis fieri ante collationem ordinis presbyteralis. in.c.vnico.nu.5.de cle.per sal.promo.fo.128.
1 Episcopus in die consecrationis non potest ordines conferre sed papa sic.in.c.quod sicut.§.super eo.nu.4.de elec.fo.149.
1 Episcopus potest creare nouum delictū & imponere maiorem penam q̄ imponat ius commune.in.c.cū dilectus.nu.10.de consue.fo.100.
Episcopus non potest ius vnius ecclesie alteri tribuere.ibi.nu.14.
5 Episcopus potest ad se reuocare causas vertentes coram eius vicario. in.c.vt nostrum.nu.2.de appel.fo.124.
1 Episcopus an transfertur ad alium episcopatum nisi primum episcopatum renuntiet.in.c.scriptum.nu.8.de elec.fo.160.
Episcopatus non habet maiorem dignitatem supra se sed habet maius officium.in.c.licet de vitanda.nu.6.de ele.fo.123.
7 Episcopus qui simoniace emit epatum nō pōt valide clericos ordinare & ab eo ordināti nō hūt executionē.in.c.ꝑ tuas.nu.8.de simo.fo.79.
6 Episcopus non potest suum episcopatum renuere & aliū acceptare sine licentia pape:alias priuabitur vtroqꝫ non ipso facto sed per sententiam etiam si fuerit electus vel postulatus ab ecclesia vacante & idem in alijs clericis.in.c.j.nu.1.&.2.de cle.non resi.fo.17.
Eps non potest priuari suo episcopatu nisi a solo papa.ibi.nu.6.
1 Episcopus nondum consecratus potest concedere indulgentias.in.c. suffraganeis.nu.3.de elec.fo.130.
3 Eps iurat de calūnia si per ipsum litigat prepositis sed non tactis euāgelijs sed si per alium iurat per illū.in.c.fi.nu.1.3.de iur.calū.fo.130.
Episcopus potest in causa pecuniaria per se litigare & idem alie persone illustres licet de honestate non.ibi.nu.4.
Episcopi & alij religiosi an teneantur iurare tactis scripturis an supra pectus eorum.nu.6.
5 Episcopus vel alius prelatus non potest ad libitum disponere de rebus ad eius ecclesiā pertinētibus.in.c.cū venerabilis.nu.6.de exce.f.9.
Episcopus vel alter prelatus potest prescribere vt habeat aliquas ecclesias sibi temporaliter subiectas.ibi.
Eps potest dici dn̄s reddituuꝫ ecclesie quo ad administrationem non quo ad hoc vt possit fructus in suos vsus conuertere.ibi.nu.41.fol.11.
6 Episcopus potest facere censuales ecclesias ex iusta causa alias secus. in.c.cum clerici.nu.2.de cēsi.fo.201.
2 Eps qui propter crimē renuntiauit episcopatui non potest ad illū amplius assumi.Ant.in.c.post translationem.nu.1.de renun.fo.29.
Eps siue papa an dispenset cōtra cōciliū aut decretū.ibi.nu.7.fo.30.
Episcopus qui transiuit ad monachatū quibus casibus possit ad episcopatum reassumi.ibi.nu.9.12.&.15.
7 Eps nō pōt sine licētia pape se de vno episcopatu ad aliū trāsferre nec sufficit qđ petat licētiā nisi obtineat.i.c.illud.nu.2.&.11.de cle. exc.f.125.
Episcopus non potest deserere episcopatum & transire ad vitam solitariam vel heremiticam.Ant.in.c.nisi.in prin.nu.1.de renun.fo.27.
Episcopus vel alius prelatus aut clericus quibus casibus habent legitimam causam cedendi episcopatui aut alteri prelature.ibi.nu.3.
Episcopus an possit absqꝫ licentia superioris cedere episcopatui quādo illum non retinet cum bona conscientia.ibi.nu.5.&.6.
Episcopus infirmus an debeat cedere episcopatui an autem debeat sibi dari coadiutor.in.d.c.nisi.§.alia vero.nu.9.eo.ti.fo.28.
Eps an teneat cedere episcopatui ꝓpter defectū scientie.in.d.c.nisi.§.

pro

6 Episcopatus vagantes intra quod tēpus debeant conferri.in.c.nulla ecclesiastica.nu.4.de concess.preben.fo.55.
Et vide in.c.cum nostris.nu.3.⁊ in.c.dilectus.nu.1.
7 Episcopatuum vnio vel subiectio pertinet ad solum papam citra aliquorum consensum.in.c.sicut vnire.nu.1.⁊.2.de exces.prela.fo.130.
Episcopus potest vnire beneficia posita in sua diocesi etiam ꝙ eorum collatio sit deuoluta ad papam propter eius negligentiam.ibi.nu.6.
Eps̄ an possit vnire certū beneficiū qḋ papa sibi reseruauit.ibi.nu.7.
1 Episcopatus licet aliqui habent maiores redditus sunt tamen paris dignitatis.in.c.fi.nu.16.de trans.epi.fo.7.
Episcopus cui data fuit indulgentia transeūdi de vna ecclesia ad aliā debet postulari non eligi.ibi.nu.18.
7 Ea que sunt ordinis episcopalis non possunt nec cōsuetudine nec prescriptiōe acquiri:illa vero que sunt aut dignitatis aut iurisdictiōis bene possunt acquiri.in.c.accedentibus.nu.2.⁊.3.de exces.prela.fo.132.
Episcopus electus ⁊ confirmatus non tamen cōsecratus an possit cōcedere indulgentias maxime si non sit sacerdos.ibi.nu.4.
4 Epistola confessata vel cum sigillo scribentis facit fidem.in.c.ij.nu.8.de fide instru.fo.79.
6 Epistola non debet cantari nisi per subdiaconum etiam in necessitate.in.c.quisqꝫ.nu.3.de vi.⁊ hone.cle.fo.4.
7 **Equalitas** est seruāda in iudicādo data psonaꝝ eq̄litate: alias sec⁹.in.c.p tuas.el.j.nu.8.de simo.fo.78.
2 Equitas est iustitia dulcore mīe tēperata.in.c.fi.nu.6.de trāsac.fo.134.
Equitas in casu dubio vel pari semper est preferenda rigori.ibi.nu.9.
6 Equitas est iustitia dulcore misericordie tēperata.in.c.magne.nu.3.de voto ⁊ vo.re.fo.177.
3 **Equiuocatio** nois taꝫ actoris ꝙ̄ rei anvitiet rescriptū.in.c.q2 nonnulli.nu.2.de rescrip.fol.89.
3 Equalitas vict⁹ ⁊ vestit⁹ dꝫ esse inter pares clericos si vero aliqui sint digniores talis qualitas nō seruaṫ.in.c.cū oēs.nu.9.de consti.fol.22.
7 **Equus** alicuius vel aliud animal si preter voluntatem domini aliquod damnum fecerit non tenetur eius dominus ad aliquid.in.c.dilectus.nu.2.de homi.fo.100.
5 Equus si probetur mortuus ⁊ non probetur talis equus talis pilaminis ⁊c.non releuat probantem.in.c.auditis.nu.25.de prescri.fo.35.
7 Equus alicuius si equitante domino furibundus aliquod damnum alicui intulerit etiam mortem dominus nō tenetur:quare presumitur ignorasse vitium equi.in.c.significasti.el.j.nu.1.de homi.fo.100.
1 **Error** iuris impedit prescriptionem:error facti non.in.c.cū nō liceat.nu.8.⁊.9.de prescrip.fo.30.
3 Error nō dꝫ preiudicare veritati.in.c.examinata.nu.20.de iudi.fo.39.
3 Error in expressione beneficij an habeat vitiare rescriptum si cōstat de corpore.in.c.significante.nu.5.de rescrip.fo.83.
2 Error cōis an faciat ius.in.c.gratum.nu.11.de offi.deleg.fo.83.
2 Error an ⁊ qñ habeat actū īpedire.i.c.p.⁊.g.nu.22.de offi.dele.f.104.
5 Error iuris lꝫ noceat ad prescribendum tamen nō nocet in acquisitiōe fructuum sed in prescriptione fructuum sic:⁊ de ratione.in.c.diligenti.nu.24.⁊.25.de prescrip.fo.39.
Error iuris non presumitur sed debet probari per allegantem.ibi.
Errans in iure an presumatur in mala fide.ibi.nu.31.fo.41.
7 Error iuris ⁊ probabilis non excusat.in.c.fraternitatis.nu.10.de frigi.⁊ male.fo.35.
7 Error iuris an tollat bonā fidē.in.c.referente.nu.5.q fil.sint legi.f.40.
6 Error communis absqꝫ possessione iuris non facit ius.in.c.consultationibus.nu.3.de iure patro.fo.195.
Error communis facit ius ⁊ excusat quando quis facit actum autoritate publica quam egerit:secus si priuata.ibi.nu.6.
3 Error in cōfessione que petitur reuocari qñō probatur siue sit cōfessio propria siue procuratoris.in.c.fi.nu.21.⁊.23.de confes.fo.229.
2 Error iuris indubitabilis impedit prescriptionem.in.c.cum dilectus.nu.12.de consuetu.fo.99.
1 Error communis an faciat ius tam in ordinario ꝙ̄ delegato.in.c.cum dilecta.nu.10.de prescrip.fo.66.
6 Error cōis non facit valere ea que sunt ordinis sed ea que sunt iurisdictionis.in.c.ad apostolicā.nu.1.de presby.non bap.fo.216.
6 Errans in iure nō prescribit.in.c.ij.nu.10.de his que fi.a prela.fo.66.
1 Error communis facit ius quando interuenit etiā autoritas superioris per quā causatur cōmunis error.in.c.nihil.nu.11.de elec.fo.167.
3 Error iuris nullo casu causat prescriptionem sed bene aliquo casu acquisitionem fructuum.in.c.grauis.nu.17.de resti.spo.fo.178.
2 Error cōis in his que geruṅ nō excusat.in.c.fi.nu.12.de pcu.fol.147.
5 Error iuris īpedit p̄scriptionē sꝫ nō error fcti.i.c.d q̄rta.n.12.d p̄sc.f.23.
6 Error iuris excusat minores feminas milites ⁊ similes personas.in.c.is qui.nu.12.de solutio.fo.102.
7 Error iuris an ⁊ qñ excuset.in.c.prelatum.nu.4.qui fil.sint legi.fo.40.
7 Error conditionis seruilis impedit matrimoniuꝫ.in.c.proposuit.nu.2.de coniug.seruo.fo.25.
Error quadruplex est cōditionis persone fortune ⁊ qualitatis:⁊ quis eorum matrimonium impediat.ibi.nu.5.
Error extrinsecus matrimonium impedire non videtur ⁊ in dubio iudicatur pro matrimonio.ibi.
6 Error iuris vel facti quo casu excuset ementem vel alio modo possidētē a perceptione fructuū.in.c.ad nostrā.nu.9.de reb.eccle.alie.fo.77.
6 Error iuris impedit prescriptionem:error facti non.in.c.significauit.nu.5.de censi.fo.202.
6 Errans in iure non potest prescribere:licet habeat putatiuum ⁊ coloratum titulum.in.c.apostolice.nu.11.de do.fo.107.
Error iuris dubitabilis puta quando dubitatur probabiliter de intellectu iuris non impedit prescriptionem.ibi.
Error facti non impedit prescriptionem licet ius resistet.ibi.nu.12.
7 Errare presumitur aliquis quando non resistit aliorum errori cū possit.in.c.qui alios.nu.1.de here.fo.89.
2 Error cōis nō facit ius q̄ ad intrusuꝫ.in.c.ij.nu.4.de resti.in inte.f.155.
6 Error iuris impedit prescriptionē.in.c.dudū.nu.6.de decimis.fo.153.
6 **Estimatio** equi dati ad vecturam quem effectū operetur.in.c.vnico.nu.23.de commodato.fo.80.
Estimatio in casu in quo facit emptionem quid operetur.ibi.
2 Estimatio rei an debeat vel possit peti si res ipsa extat vel non.in.c.si.nu.4.quod metus cau.fo.153.
7 **Etas** que requiratur in ingressu religionis ⁊ an pueniaṫ ex discretiōe.in.c.attestationes.nu.10.de despon.impu.foli.15.
2 Etas habilis ad beneficia curata attenditur tempore impetrationis:secus ad prebendas.Ant.in rub.nu.2.de eta.⁊ quali.fo.42.
7 Etas.xviij.an.hoc est plena pubertas requiritur in adoptāte.in.c.vnico.nu.4.de cogna.lega.fo.29.
7 Etas nostri tēporis nō patiṫ rigorē antiquorū iuriū cū nobis defecerint merita ⁊ virtutes corporales.in.c.nō dꝫ.nu.2.de cōsan.⁊ affi.f.33.
7 Etas ⁊ discretio sine scientia requiruntur in matrimonio.in.c.ex literis.nu.1.de desponsa.fo.4.
7 Etas.xij.annorum in femina.⁊.xiiij.in masculo est apta ad matrimonium.in.c.insuper.nu.3.qui ma.accu.fo.44.
7 Etas apta requiritur in matrimonio contrahendo et non simpliciter coeundi potestas.in.c.de illis.el.j.nu.2.de despon.impu.fo.14.
7 Etate superueniente legitima cōualidanṫ spōsalia cū minore septēnio contracta si tacitus superuenit consensus:⁊ idem est intelligendum in matri.contracto per minores.in.c.literalis.nu.4.de despō.impu.f.13.
7 Etas superueniens cum alijs adminiculis validat sponsalia.in.c.duo pueri.nu.2.de despon.impu.fo.15.
6 Etas dꝫ pbari ab illo q fundat se in ea.in.c.null⁹.nu.5.de regu.fo.156.
1 Etas habilis requiritur tempore collationis aliter collocatio est ipso iure nulla sed an requiratur in beneficijs non curatis.in.c.cum in cunctis.§.inferiores.nu.13.de elec.fo.126.
7 Etas certa vbi requiritur respectu discretionis perueniri non potest.in.c.iuuenis.nu.5.de desponsa.fo.3.
2 Etas que requiratur ad quecunqꝫ beneficia.Ant.in.c.preterea.nu.5.de eta.⁊ quali.fo.43.
7 Etatem supplet potentia coeundi.in.c.continebat.nu.2.de desponsa.impu.fo.13.
Etate.xj.annorū puella ⁊ qñqꝫ in decennio concipere potest.ibi.nu.3.
7 Etate nouem annorum quidam nutricem pregnantem reddidit.in.c.puberes.nu.3.de despon.impu.fo.13.
Etate habilis sed impotens ad coeundum matrimonium licite cōtrahit ꝙ̄uis nonnulli contrarium dicant.ibi.nu.4.
Etas decem ⁊ octo annorum est habilis ad coitum.ibi.
1 Etas que requiritur in dignitatibus quanta esse debeat.in.c.cū in cunctis.nu.6.de elect.fo.125.
Etas septēnij habilis est ad contrahendum sponsalia de futuro:lꝫ aliqui tenent contrarium.in.c.gemma.nu.6.de sponsa.fo.11.
7 Etatis defectus per paucos dies an matrimonium vitiet ⁊ an illud p superuenientiam etatis legitime validetur.in.c.tue nobis.nu.5.de despon.impu.fo.16.
6 Etas.xiiij.annorū diciṫ perfecta respectu mr̄imonij cōtrahēdi quo vero ad alia nō nisi.xxv.annū attigerit.in.c.j.nu.2.de despō.impu.fo.12.
7 Etas perueniri non pōt.in.c.accessit.nu.3.de despon.impu.fo.13.
7 Etas ad matrimonium non tantum secundum canones:sed etiam secundum leges attenditur.in.c.ibi.nu.2.de despon.impu.fo.13.
7 Etas septē annorū quo ad spōsalia cōis est masculo ⁊ femine sed respectu matrimonij differētia est.in.c.ibi nō.nu.5.de despō.impu.fo.13.
Etas quatuordecim annorū requiritur in masculo:duodecim vero in femina.ibi.
6 **Eucharistia** est maius sacramentum ꝙ̄ reperiri possit.in rub.nu.1.de baptis.fo.213.
7 Eucharistiam conficit sacerdos etiam celebrans ante digestionem.in c.si constiterit.nu.4.de accu.fo.55.
7 Eucharistia potest confici tempore interdicte ciuitatis pro infirmis.in c.permittimus.nu.1.de sen.excom.fo.181.
6 Eucharistiā sumēs dꝫ stare ieiun⁹ post sumptionē per aliquas horas ne cibus naturalis misceaṫ sacris.in.c.ex parte.nu.5.de cele.mis.fo.230.
Eucharistia de substantia nō debet sumi ieiune sed ob reuerentiam tamen

opposita declarari.ibi.nu.31.

2 Exceptio non verisimilis an sit admittenda.in.c.supra hoc.nu.2.de renun.fo.13.&.31.

5 Exceptio aliqua non admittitur contra ordinarium donec toleratur in officio.in.c.de priore.nu.5.de appel.fo.105.

2 Exceptiones ex se cōcludētes nō tñ admittende si de facto fuerint per iudicem admisse debet iudex fm illas pronuntiare alias excipiens haberet iustā cām appellādi.in.c.cū cōtingat.nu.8.de offi.deleg.fo.99.

Exceptio iniustitie nō dz opponi cōtra sniam que trāsiuit in rē iudi. tñ si fuit de facto opposita impedit executionem sententie.ibi.nu.9.

4 Exceptio tua non interest:est dilatoria.in.c.ex parte.n.6.de testi.fo.41.

7 Exceptio criminis an habeat obstare prosequenti ius proprium.in.c. qr frustra.nu.7.de vsur.fo.114.

Contra vsurarium non possunt excipere conuenti ab eo q non restituerit vsuras.ibi.nu.8.

Exceptio quā vnus vsurarius opponit cōtra aliū est dilatoria & ante litem contestatam opponenda & intra octo dies probanda.ibi.nu.9.

2 Exceptio falsi procur.& oīs exceptio que reddit iudicium retro nullū pōt opponi qñcūqz etiā post sniam.in.c.in nr̄a.n.4.&.7.de pcur.f.141.

Exceptio dilatoria opponitur aliquando etiam post sententiā. ibidē.

Exceptio tu non potes esse procurator an possit opponi post lit.cōte. ibi.nu.7.&.9.

Exceptio que non potest opponi in prima instātia post lit. contest.nō potest opponi in causa appel.ibi.nu.8.

1 Exceptiones cōtra aliquam rem opposite debēt prius examinari añq̄ illa res mandetur executioni.in.c.venerabilē.nu.27.de elec.fo.156.

2 Exceptiones proposite censentur refutare si iudex ad vlteriora procedat.in.c.cum super.nu.9.de offi.dele.fo.87.

7 Exceptiones dilatorie possunt discuti post lit.conte.si iudex eas reseruauit.in.c.ad dissoluendum.nu.4.de despon.impu.fo.15.

4 Exceptio contra personas testium non est nec dilatoria nec peremptoria.in.c.presentium.nu.1.de testi.fo.62.

1 Exceptio intentionis dicitur illa que nō excludit ipsam actionem qua re añ excipitur q̄ agitur.in.c.dudum.el.ij.nu.2.& nu.29.de elec.fo.176.

5 Exceptio spoliationis excludit appellantem:secus exceptio attentati. in.c.an sit deferendum.nu.7.de appel.fo.111.

5 Exceptio tu nō fecisti residentiā in bñficio nō pōt opponi nisi ab illo a quo petunt fruct⁹ dicti bñficij.in.c.cōquerente.n.4.de cle.nō resi.fo.19.

6 Exceptio excommunicationis non nocet quin excommunicatus possit prosequi appellationem.in.c.dilecte.nu.1.de excep.fo.15.

Excōicatio lata in collegiū vel vniuersitatem an afficiat oēs.ibi. nu.2.

Exceptio de illegitimatione persone est dilatoria & idem in exceptione tua non interest:& ideo debent proponi ante lit.contest.alias secus nisi post venerit in notitiam.in.c.j.nu.2.de accu.fo.1.

2 Exceptio non verisimilis non est admittenda per iudicem sine cause expressione.in.c.super hoc.nu.20.de renun.fo.13.& nu.31.32.36.fo.14.

Exceptio litis finite per iusiurandum obstat siue iusiurandū fuerit iudiciale siue non.ibi.nu.54.

6 Exceptio concludens intentū excipientis non vitiat per verba inepta. in.c.constitutus.nu.32.de religio.domi.fo.186.

5 Exceptio recusationis iudicis an possit opponi quandoqz ante litē cōte.maxime qr fuit legitimum super alijs & peruentū ad aliquos actus. in.c.inter monasterium.nu.5.de re iudi.fo.73.

Exceptio falsi procuratoris an debeat opponi primo q̄ exceptio declinatoria iudicij.ibi.nu.7.

Exceptio per quā negatur iurisdictio potest semper opponi : licet fuerint alie ante ipsam opposite.ibi.nu.12.

Exceptio peremptoria non opposita in primo iudicio potest opponi causa appellatiōis nisi fuerit dolose omissa in primo iudicio quod probatur ex coniecturis,de quibus.ibi.nu.14.

5 Exceptio alicuius rei non debet opponi ab illo qui in eadem re laborat.in.c.cum ecclesiastice.nu.3.4.9.de excep.fo.4.

Exceptio tu habes vel queris plura bñficia an possit obijci per illū qui etiam habet plura beneficia.ibi.nu.5.10.11.

Exceptio nō dz opponi ab illo q posset eadē exceptiōe repelli.ibi.nu.9.

Exceptio famosa vel de iure communi notoria admittitur contra illū cui de beneficio est prouisum.ibi.nu.15.

3 Exceptio generaliter proposita que pōt obstare & nō obstare:non debet rejci statim sz iudex dz instare vt pars excipiens declaret & quatenus cōcludit:admittere alios secus.in.c.ij.nu.2.de resti.spo.f.165.& seq.

Exceptio renuntiationis tam in beneficialibus q̄ in prophanis an & quando obstet agenti possessorio recuperande.ibi.nu.17.

Exceptio non verisimilis an apponatur contra agentem possessorio recuperande vel etiam petitorio.ibi.nu.12.&.13.

3 Exceptio notorie proprietatis an obstet agenti possessorio recuperande.in.c.in literis.nu.7.10.27.de resti.spo.fo.169.& seq.

Et quando obstat debet de ea incontinenti fieri fides.ibi.nu.30.

Exceptio defectus proprietatis an obstet agenti possessorio recuperāde vel retinende vel adipiscende tam in beneficialibus q̄ nō.ibi.nu.27.

Exceptio criminis cum infamia obstat in beneficialibus.ibi.

Exceptio domini an possit opponi a non spoliante contra agentē possessorio recuperande.ibi.nu.33.

Exceptio spoliationis non potest opponi contra tertium agentē. ibi.

7 Exceptio peremptoria potest opponi ante lit.contest. quādo notoriū est ipsam competere.in.c.j.nu.11.de no.ope.nun.fo.135.

8 Exceptio contra petentem beneficium an & quando admittatur . in.c. accedens.nu.8.de accu.fo.64.

1 Exceptio an & qñ sit tēporalis & ppetua.in.c.si aūt.de rescrip.fo.50.

5 Exceptiones quando producuntur non requiritur q lis contestetur. in.c.per tuas.nu.5.de appel.fo.125.

5 Exceptionis diffinitio.in rub.nu.1.de excep.fo.2.

Exceptio actionis que sit.ibi.

Exceptio intentionis que sit.ibi.

7 Excipiens de crimine & non probans punitur extraordinarie.in. c.super his.nu.1.&.22.de accu.fo.58.

Exceptio intentionis vel facti que sit.ibi.nu.5.

5 Exceptio spoliationis obstat petenti vel imploranti officium iudicis contra tertium.in.c.nouit ille qui.nu.9.de appel.fo.112.

Exceptio nullitatis que incontinenti potest probari obstat executioni sententie.ibi.nu.10.

4 Excipiēs de falsitate audit perpetuo.in.c.licet.nu.27.de proba.fol.24.

1 Exceptionem aptam si pars omiserit opponere potest iudex ex officio actum irritare saltem anteq̄ sententia transeat in rem iudicatam.in.c. cum dilecta.nu.9.de rescri.fo.66.

4 Exceptio falsitatis cum corruptione potest opponi post publicas attestationes & sententiam.in.c.licet.nu.5.de proba.fo.22.

3 Exceptio excommunicationis non potest opponi vltra duas vices in eadem instantia.in.c.pastoralis.nu.21.de cau.pos.& pro.fo.159.

Exceptio delicti non admittit cōtra vendicantē beneficium nisi sit tale delictum quod inducat priuationē beneficij ipso facto.ibi.nu.29.

6 Exceptionū alia temporalis alia ppetua alia odiosa alia fauorabilis & de plurib⁹ specieb⁹ vide in discursu.in.c.ex his q.n.4.de solutio. f.102.

Exceptio velleiani est fauorabilis.Exceptio macedoniani est odiosa:& vtraqz est perpetua.ibi.nu.9.

Exceptio non numerate pecunie non competit ecclesie nec eius personis post lapsum biennij.ibi.nu.19.

Exceptio adulterij an sit perēptoria vel dilatoria.in.c.si.nu.9. de adul. & stu.fo.56.

5 Exceptio rei iudicate non competit reo absoluto:qr non possidebat si post sententiam inceperit possidere.in.c.aduersario.nu.1.&.3.de excep. fo.19.intellige vt in nu.10.fo.20.

Exceptio rei iudicate obstat si sit finis agendi:id est licet modus agendi sit diuersus.ibi.nu.33.

Exceptio rei iudicate obstat tantum in prosecutis : licet petitio fuerit generalis.ibi.nu.14.

3 Exceptio spoliationis est dilatoria & opponitur ante lit.contest.an autem post litem conte.aliquo casu opponatur & debet probari intra.xv. dies.in.c.ij.nu.2.6.&.53.de ordi.cog.fo.144.

Exceptio spoliationis an habeat locum contra non spoliatorē:videlicet contra eum qui successit in re spoliata.ibi.nu.12.

Exceptio excōicationis pōt opponi post cōclusionē in causa.ibi.nu.16.

Exceptio spoliationis non admittitur quando factum est notoriū vel in obligatione iurata sed a fideiussore sic.ibi.nu.19.fo.145.

Et in quibus casibus excep.talis non obstet.ibi.nu.23.

Exceptio spoliationis non admittitur in deposito.ibi.nu.22.

Exceptio spoliationis admittitur in causa matrimoniali vel spirituali.in.d.c.ij.nu.24.eo.ti.

Exceptio rei iudicate in exceptionibus non admissis nō obstat volenti super eadem re agere:secus econuerso.ibi.nu.26.&.27.

Exceptio rei iudicate in causa criminaliter intentata non obstat in eadem causa ciuiliter intentanda.ibi.nu.30.fo.146.

Excipiens de crimine an scribat se ad penam talionis crimine nō probato.ibi.nu.25.

Exceptio que nocuit alicui in vno iudicio an noceat in alio iudicio.ibi. nu.30.&.42.

Exceptio criminis pbata in vno iudicio nō repellit ī alio.ibi.n.39.&.42.

Excipiēs dz pbare exceptiōes suas.in.c.cū nobis.nu.5.de elec.fo.135.

Exceptiōes ɔ sniam vel instrā si excludunt a statuto si quis incōtinēti vellet eas pbare dz admitti.in.c.suscitata.nu.7.de resti.in integ.fo.161.

☞ Corse. Limita istud dictū dñi Abb.esse verū nisi esset psumptio cōtra eū q calūniose exciperet:lz offerat se probaturū incōtinēti:istud voluit gl.quā ad hoc nescio alibi.in.d.c.suscitata.que gl.limitat dictū . c . literas.& istud dictū sentit do.Abb.in.d.c.sup eo.vbi Bal.singulariter dixit per illū tex.iūcta gl.q a summaria cognitiōe pōt qs repelli vbi psupponit quis calūniari:qd dictū dicit mēti tenendū:putat tñ do. Abb.in d.c.sup eo.illō dictū gl.& Bal.pcedere vbi opponēs offerret se pbaturū incōtinēti & psumptio est de malitia:qr per talē obligationē nō purgatur presumptio malitie:qd dictum ita limitatū perpetuo tene mēti.

3 Exceptio declinatoria opponitur ante litem contest.in.c.fin.§.in alijs. nu.4.vt lite non contest.fo.118.

negari ex quo defensio nulli aufertur: ꝛ si statutũ vel ius denegat alicui audientiã talis non poterit agere possessorio recuperãde: qđ no. ꝓpter statuta denegãtia bãnitis audientiam: vide Jo. de ana. in. c. ad abolendã. de here. ꝛ ibi enumerat casus in qb⁹ denegat audiẽtia alicui in iure.

Exceptio spoliationis non obstat actori directe non agenti contra spoliatum. in. c. cum ecclesia. nu. 16. de cau. pos. ꝛ proprie. fo. 154.

Exceptio facultatis potest opponi post sententiam si alias non opposuit ꝛ non succubuit. in. c. fi. nu. 15. de iur. calum. fo. 32.

Exceptiones dilatorias excludit actus factus post litis cõtest. in. c. fraternitatis. nu. 6. de test. fo. 52.

Excipiens de excommunicatione si succubuit potest postea probare de publica excommunicatione. ibi. nu. 9.

Exceptiones censentur reprobate si iudex processerit ad vlteriora. in. c. dilecto. nu. 11. de appel. fo. 132.

Exceptiones calumnie possunt per iudicem non admitti. in. c. de cetero. nu. 10. de re iudi. fo. 53.

Excipiẽs nõ tenet dicere cãm sue exceptiõis iudice cogẽte tenetur exprimere cãm. in. c. super hoc. nu. 3. ꝛ. 9. de renun. fo. 12. ꝛ nu. 16. ꝛ. 19. fo. 13.

Exceptio criminis an tollatur per replicationem eiusdem criminis: et sic an paria delicta mutua compensatione tollantur. in cap. dilecti filij. nu. 7. ꝛ. 17. de excep. fo. 13.

Si tu excipis qđ gabella non est soluta de contractu in quo me fundo et ego excipio qđ nec tu soluisti tua exceptio non tollitur per meã replicationem. ibi. nu. 8. fo. 14.

Exceptio legitima si non admittatur per iudicem potest appellari. in c. fi. nu. 4. de lib. obla. fo. 98.

Exceptio que incontinenti potest probari per reum non impedit quin adhuc libellus admittatur. ibi. nu. 8.

Exceptio peremptoria nõ admittit ante lit. ꝯtest. etiã si incõtinẽti offeratur probatio nisi sit notoria ꝛ cõstet per instrumentũ. ibi. nu. 9. ꝛ. 10.

Exceptio adiurationis anteꝙ probetur non obstat agenti interdicto vti possidetis. in. c. cum venissent. nu. 19. de insti. fo. 54.

Exceptio excõicationis est admittenda qñ obijcitur tamen onus probandi eam incumbit opponenti. in. c. nihil. nu. 14. de elec. fo. 168.

Exceptiones contrarias si quis opposuerit videtur illas disiunctiue opposuisse. in. c. auditis. nu. 26. de prescrip. fo. 35.

Exceptio perẽptoria quo casu potest opponi post fundatã intẽtionem actoris ꝛ post publicatas attestatiões. i. c. accepta. n. 3. de rest. spo. f. 167.

Exceptio macedoniani: ꝛ velleiani: ꝛ similes habẽt locum in vtroqꝫ foro. in. c. fi. nu. 26. de prescri. fo. 45.

Exceptio falsi aliquãdo potest opponi ante lit. contestã. tantum: aliqñ post sententiam. in. c. super eo. nu. 10. de appel. fo. 95.

Exceptiones dilatorie non possunt opponi in causa appellationis. in c. coram. nu. 7. de resti. in integ. fo. 162.

Exceptio si euidẽter elidit ius actoris potest iudex nõ audire actorem tanꝙ notorie iniustitiã fouẽtẽ. in. c. inter dilectos. nu. 7. de dona. fo. 10.

Exceptio quelibet maxime declinatoria potest dici defensio. in. c. cũ inter. nu. 4. ꝛ. 6. de excep. fo. 7.

Exceptio cõpetẽs reo principali cõpetit etiã ei⁹ fideiussori. ibi. nu. 26.

Exceptio ordinatoria potest opponi post lit. contes. quãdo est nouiter orta. Anto. in. c. j. nu. 5. de obli. ad ratioci. fo. 59.

Exceptio tu non potes possidere rem quam petis est exceptio litis finite que potest opponi ad merita cause ꝛ ad processum. in. c. ex parte. nume. 29. de resti. spo. fo. 185.

Exceptio non firmat regulam in casibus qui aliquo iure non possunt esse sub regula. in. c. in nostra. nu. 1. de sepul. fo. 137.

Exceptio rei iudicate est exceptio litis finite ꝛ impedit litis ingressum. in. c. sicut nobis. nu. 3. de re iudi. fo. 67.

Excipiens potest de vna exceptione ad aliam etiam contrariam transire. in. c. cum dilectus. nu. 9. de reli. domi. fo. 187.

Exceptiones contrarie possunt disiunctiue proponi. ibi.

Exceptio rei iudicate an obstet illi qui succubuit in rei vẽdi. volẽti agere ex noua causa: ꝛ quid in personalib⁹. in. c. ij. nu. 14. de lib. obla. fo. 95.

Exceptio que non tollit sententiam, sed modificat executionem potest opponi post sententiam. ibi. nu. 26.

Exceptiones possunt opponi a reo anteꝙ cõueniatur. in. c. si quis contra. nu. 2. de fo. compe. fo. 51. ꝛ in repe. fo. 53.

Executor non potest vt suspectus recusari. ibi. nu. 1.

Executio sententie late a delegato an fiat ab ipso vel ab ordinario. ibi. nu. 27. 29. et. 32.

Executio sententie est meri ꝛ mixti imperij. ibi. nu. 30.

Excommunicatio

Excommunicatio est iurisdictionis episcopalis et non ordinis. in. c. canonica. nu. 3. de sen. excom. fo. 130.

Excommunicari an possit non subditus ratione iurisdictionis prorogate. in. c. P. ꝛ G. nu. 3. ꝛ. 6. de offi. deleg. fo. 102.

Excommunicatio quare non fertur in vniuersitatem. ibi. nu. 4.

Excommunicari an possit quis sine precedẽti monitione etiam ex suo consensu. ibi. nu. 7. fo. 103.

Excommunicatio pro futuris culpis an possit ferri. ibi. nu. 10.

Excommunicatio locata contra non soluentes censum non ligat illos qui per impotentiam non soluunt. ibi. nu. 11.

Excõmunicationem nullam an reddat iniustitia notoria. in. c. odoardus. nu. 9. de solu. fo. 101.

Excõicatio nõ dꝫ ferri ꝯtra debitorẽ notorie existentẽ nõ soluẽdo. ibi.

Excommunicatio lata per errorem cause vel facti an teneat. in. c. inter ceteras. nu. 9. de re iudi. fo. 56.

Excõmunicatio potest aliquando fieri a laicis. in. c. ecclesia sancte Marie. nu. 5. de consti. fo. 30.

Excommunicatio an incurratur per expellentes religiosos de re ipsorum expellentium excedendo vel non excedẽdo modum. in. c. olim. el. j. nu. 5. 19. ꝛ. 22. de resti. spo. fo. 179. ꝛ seq.

Excõicatio requirit dolũ siue ignorãtiã crassam ꝛ supinam. ibi. nu. 20.

Excõicatio lata ab epo in homines vnius loci nõ probat possessionem epi in dicto loco licet aliquibus diebus fuerit obseruata. in. c. olim inter. nu. 1. 2. 6. 12. ꝛ. 17. de resti. spo. fo. 89.

Excommunicatio an inducat iustum metum qui cadit in constantem virum. ibi. nu. 10. ꝛ. 11. fo. 190.

Excommunicatio est maior pena ꝙ sit in ecclesia ibi.

Excõicatio semper fertur propter cõtumaciam in aliquid nõ faciẽdo. in. c. fraternitatis. nu. 1. de cle. excom. fo. 125.

Excõicationẽ an incurrat ille qui participat cũ excõicato mortuo puta ipsum sepeliendo. in. c. cõsuluisti. nu. 3. de conse. eccle. vel alta. fo. 10.

Excommunicatus sacerdos recte conficit eucharistiam verã que non indiget alia consecratione. ibi. nu. 6.

Excõmunicatio an irrogetur ipso iure per ista verba vitetur ab oĩbus tanꝙ excõicatus. in. c. super specula. nu. 1. ne cle. vel mo. fo. 246.

Excommunicatus potest esse procurator. ibi. nu. 18. fo. 255.

Excõicatio nõ fulminat per ista verba statuo sub pena excõicatiõis: et si proferantur per papam. in. c. sepe dura. nu. 1. de cri. fal. fo. 118.

Excõicatio potest pro eodem facto frequenter innouari. ibi. nu. 4.

Excõicatio incurrit ipo facto p ista ṽba excõicatiõi subiaceat. ibi. nu. 8.

Excommunicatio lata a delegato pape vltra contenta in delegatione est ipso iure. in. c. fi. nu. 5. de preben. fo. 49.

Excommunicatio lata a delegato contra intentionem delegantis an sit ipso iure nulla. ibi.

Excõmunicatio lata sine cause cognitione tenet licet sit iniusta. ibi.

Excõicatio fertur ipso iure per hec verba noscant se excommunicationi subiacere. c. excommunicationem. nu. 1. de rap. fo. 107.

Excommunicatio nunꝙ fertur nisi pro crimine mortali in rempubl. c. cum esses. nu. 7. de testa. fo. 116.

Excommunicatio an inducatur per ista verba videlicet nullus communicet cum tali. in. c. j. nu. 34. de iud. fo. 7.

Excommunicatio iam lata non suspenditur per appellationem. in. c. ad hec. el. v. nu. 1. de appel. fo. 110.

Excõicatio ꝛ interdictũ in quib⁹ ꝯueniãt ꝛ in quib⁹ differãt. ibi. nu. 3.

Excõicatio non impedit monachatũ. in. c. veniẽs. nu. 4. de simo. fo. 73.

Excõicatio nõ profert per ista ṽba a cõione habeant alieni: ꝛ quid importent ista verba. in. c. si diligenti. nu. 5. 21. ꝛ. 22. de fo. compe. fo. 73.

Excõicatio superueniens non impedit quin cum tali excõicato participemus in contractu cum eo inito qui non potest sine communione explicare. in. c. si vere. nu. 1. ꝛ. 3. de sen. excom. fo. 174.

A debitore excõicato licite exigitur. ibi. nu. 2. ꝛ. 4.

Excõicatum an teneamur vitare cum damno nostro. ibi. nu. 7. ꝛ. 10.

Excõicatus an possit sibi acquirere spũalia vel alteri cõferre. ibi. nu. 9.

Cum excõicatis debemus vitare cõionẽ voluntariã. ibi. nu. 10. fo. 126.

Excommunicatum debemus vitare quo ad sua commoda. ibi.

Excõicatio ꝓbata per viam exceptionis an faciat qđ ille euitetur tanꝙ excommunicatus. in. c. ij. nu. 38. ꝛ. 39. de ord. cog. fo. 147.

Excommunicatio non probatur ex eo qđ quis petit absolutionem ab excommunicatione. ibi. nu. 39.

Excommunicatus in vno loco reputatur excõmunicatus in omnibus locis ꝛ apud omnes. ibi. nu. 40.

Excommunicatio probata per viam exceptionis an sit causa priuationis beneficij vel alterius iuris. ibi nu. 41.

Excõicatio facta vel fulminata a non habente autoritatẽ non requirit aliquã absolutionẽ, sed tm̃ relaxationẽ. in. c. olim. nu. 4. de accu. fo. 67.

Excõicatus nõ põt ferre testimoniũ ꝓpter periculũ cõionis. ibi. nu. 6.

Excommunicatio non debet ferre non premissa monitione tñ lata tenet. in. c. apostolice. nu. 5. de cle. excom. fo. 127.

Excõicatus põt absolui ĩ morte qñ apparẽt signa cõtritiõis. ibi. nu. 8.

Excõicatus non potest allegare ꝓbabilem causam ignorãtie si scit per famam se esse excommunicatum. ibi. nu. 9.

Excõicatio nõ notat excõicatũ infamia perpetua sed eo absoluto tollitur infamia. in. c. proposuit. nu. 3. de cle. excom. fo. 126.

Excõicatus an ꝑsumat absolutus eo qđ cõicat cũ superiore. ibi. nu. 5.

Excõicatio tenet lata post appellationem qñ causa est cõmissa appellatione remota. in. c. pastoralis. nu. 9. de appel. fo. 120.

Excommunicatio vel alia sentẽtia lata in exemplum est ipso iure nulla. in. c. graue. nu. 3. de offi. ordi. fo. 123.

Excõi-

Excōi-

☞ Corse. Et sic limita.l.nemo.C.de sen.que dicit legibus nō exēplis iudicādum:vide ad hoc glos.no.in.c.si.xx.dist. Et exēplis veteris testamēti licite iudicam⁹:maxime si sint diuina:vt in.c.qualiter & qñ.el.ij.de accu. et.ij.q.j.deus ops.vt no.Abb.in.d.c.afferte.Adde quo ad primum dictum Bal.in.d.l.nemo.qd in dubio sequēda sunt exēpla viroꝝ magne autoritatis.& ibi dixit glo.qd ex ꝯsilijs viroꝝ prudentū & ex cōsultationibus principū nascit̄ cōsuetudo.qd procedit qñ talia sunt deducta in notitiā populi.& subdit ibi Bal.qd licet frācigene non vtātur legibus tñ vtunt̄ rōnibus legū.& vide do.Ant.& Jo.de imo.in.c. cū inter vos. de re iudic.vbi dixerūt qd licet exemplis nō sit iudicandū inquātum inter alios est iudicatum : tamē bene videtur posse iudicari exemplis inquātum inter eosdem est iudicatū:sed in diuersa instātia. quo vero ad

6 Extensio in penalibus non fit vbi nō est eadem ratio.in.c.extirpāde.in repe.§.qui vero.nu.48.de preben.fo.45.
6 Extensio in penalibus aliqñ fit ad casum non habentē per omnia identitatem rationis.in.c.dilectus.nu.6.de preben.fo.36.
2 Extensio de casu ad casum nō debet fieri nisi militet omnimoda ratio. in.c.coram.nu.4.de elec.fo.157.
2 Extensio non dicitur id qđ deprehenditur ex tacita ⁊ cōiecturata mente alicuius quod est notādum pro statutis.in.c.super questionum. nu. 7.de offi.deleg.fo.90.
7 Extensio de vno casu ad aliū non fit in exhorbitantibus.in.c.tua.nu.4. de sen.excom.fo.169.
2 Extensio quomodo ⁊ quando fiat in penalibus.in.c.j.nu.31.de postula.prela.fo.109.
6 Extensio fit de casu ad casum ex identitate rationis in fauorabilibus. in.c.j.nu.15.de his que fi.a maio.par.ca.fo.71.
2 **Extranei** non vocati venientes ad aliqđ collegium possunt per vim repelli.in.c.cū vintoñ.nu.14.de elec.fo.14.
2 Extranei possunt admitti ad eligendū nisi alij volūt.in.c.cum vintoñ. nu.3.de elec.fo.144.
7 Extranei quo ad notandū mulierē intelligit quilibet qui nō habet mulierem in potestate.in.c.donatio.nu.10.de do.inter vi.⁊ vxo.fo.50.
4 Exterminatores qb⁹ penis subijciant.in.c.ex lr̄is.nu.13.de pba.fol.8.
4 Extrauagans quando dicitur iure communi dissona.in.c. pastoralis. nu.3.de fide instru.fo.105.
2 Exules si non possunt esse in ciuitate propter partialitatē non pōt contra eos ⁊ eoꝝ preiudiciū aliquid ordinari ⁊ possunt interpellare stātes in ciuitate vt cōstituant eis locum tutum in expediendis negotijs ciuitatis.in.c.bone memorie.el.j.nu.1.⁊.nu.10.de elec.fo.141.

De litera F.

7 **Factum** legitime non retractatur lꝫ casus post eueniat a quo inchoari non potuit.in.c.significauit.nu.8.de eo qui du.in ma.fo.23.
7 Factum ipsum magis consyderatur ꝙ iuris effectus.in ca. ad audientiam.nu.6.de spon.fo.3.
5 Facta extraiudicialia non transeunt in rem iudicatam.in.c.cum sit ro. nu.19.de appel.fo.91.
2 Facto suo contrauenire an quis possit.Anto.in.c.veniens.num.10. de fil.presby.fo.53.
5 Factū aliquid esse ex certa scientia principis qño probet et cui incūbat onus probandi.in.c.porrecta.nu.5.de confir.vti.vel inuti.fo.142.
2 Facta nō p̄sumunt nisi pbent.in.c.cū in iure.nu.2.de offi.deleg.,fol.96.
5 Factum quādo est punibile certo loco vel tempore debet exprimi locus ⁊ tempus alias dubia probatio non releuaret.in ca.auditis.nu.29.de prescrip.fo.35.
7 Factum ipsum magis consyderatur ꝙ iuris effectus.in.c.iuuenis.nume.1.de sponsa.fo.3.
6 Facto proprio an quis contrauenire possit.in.c.diuersis.nu.6. de cleri. coniu.fo.15.
6 Facto proprio quo casu quis autorizare potest.in.c.vnico.nu.20.vt eccle.bene.si.di.con.fo.71.
3 Facta ad que quis tenetur ex obligatione iuris.in.c.literas.num.29.de resti.spo.fo.183.
Item obligationes iudiciales nō recipiunt obligationem ad interesse sed debent precise adimpleri.ibi.
2 Factū a papa dicitur factū a deo.in.c.inter corporalia.nu.5.de transla. epi.fo.3.Et in.c.quanto.nu.4.eo.ti.fo.6.
6 Factum siue consuetū aliquid fieri in etate vel tpe si reperit factum illud presumitur in illa etate loco vel tempore ⁊ alleganti cōtrarium incumbit onus probandi.in.c.cum virum.nu.4.de reg.fo.159.
2 Facto proprio contrauenire licitum est qñ illud factum non tenuit ex defectu potestatis.in.c.nosti.nu.3.⁊.5.de elec.fo.129.
☞ Corse.Et an qs possit venire ꝯ factū propriū.vide gl.in.c.cū laici.de iurepa.⁊ ibi Jo.an.⁊ Jo.cal.in.c.si qs p̄sbyter.de re.eccl.nō alie.⁊ ibi per Imo.⁊ p eundē.in.c.diuersis fallacijs.de cle.cōiu.⁊ ibi Abb.in fi.⁊ per eundē.in.d.c.cū laici.in.c.fi.de iurepa.⁊ per Abb.in.c.cū sup. de cōces. pben.⁊ Bar.in.l.post mortē.ff.de adop.⁊ in.l.q ea mēte.ff.de fur.⁊ per Cy.in.l.si qs nō dicā rapere.C.de epi.⁊ cle.vbi tractat an sit locus penitentie in delictis ⁊ aliqd per Abb.in.c.j.de eo q mit.in pos.⁊ lꝫ quis regulr̄ nō possit venire ꝯ factū suū.Fallit primo vbi vertit periculū aīe ⁊ si cōstiterit ecclesiā fuisse deceptā.vt no.in.c.cōsanguinei.⁊ in.c.lator. et in.c.tenor.de re iudi.Scđo fallit in iudice q iudicauit a cui⁹ sn̄ia est appellatū qui postea si successit appellāti poterit dictā appellationē prosequi ⁊ venire ꝯ sn̄iam a se latā.voluit Jo.an.in addi.spe.in tit.de sen. prola.§.qm̄.ver.quid si pcurator.referūt do.Ant.⁊ Imol.in.c.j.de re iud.Ego adduco gl.⁊ ib Arch.in.§.itē si cōtra patrē.iij.q.vij.⁊ qđ no. in.l.j.ff.de exce.rei iudica.Tertio fallit in eo q tāꝙ arbiter tulit sn̄iam qm̄ si illa causa est sibi delegata poterit iudicare contra id quod iudicauit tanꝙ arbiter.Ita dixit Archi.in.d.§.item si cōtra.quem refert ⁊ sequitur Bal.in.l.creditoribus.C.de se.pig.dato manumisso.
7 Factū legitime retractari non debet licet casus sequat a quo nō potuit inchoari.in.c.discretionem.nu.11.de eo qui cog.con.fo.30.
5 Factum non presumitur aliquid ex certa scientia nisi hoc exprimatur. in.c.cum inter.nu.8.de excep.fo.7.
2 Factores ecclesiarū coram quo iudice conueniuntur.in.c.nullus. nu.6. de fo.compe.fo.48.
5 Facto aliquid explicare plus est ꝙ verbo.in ca.dilecti filij.el.j. nu.4. de appel.fo.119.
6 Facto proprio autorizare nemo potest.in ca.possessiones.nu.3. de reb. eccle.alie.fo.77.
2 Factū quod ep̄s sit trāsmissus ad aliam ecclesiam non potest esse connotorium.in.c.quanto.nu.6.de transla.epi.fo.6.
2 Facere an quis possit illud quod tēdit in commodum suum ⁊ nocet alteri.in.c.specialis.nu.8.de au.⁊ vsu pal.fo.8.
6 Facto proprio quod viribus non consistit licitum est contrauenire. in c.transmisse.nu.3.de iurepa.fo.198.
5 Facilitas que cōsyderatur in vno casu presumit in alio simili nisi probetur contrarium.in.c.constitutus.nu.4.de appel.fo.114.
5 **Falsitas** potest allegari vsqꝫ ad viginti annos.in.c. cum venerabilis.nu.42.de excep.fo.18.
4 Falsitas potest accusari post sentētiā ⁊ regulariter probatur indirecte nisi super falsitate sit mota lis in prima instantia nam tunc requiritur appellatio.in.c.licet.nu.21.de proba.fo.23.
2 Falsum non presumitur committi a magno viro. Ant.in.c.fi.nu.2.de cleri.pereg.fo.65.
7 Falsum nō cōmittit quis si vtatur instrumēto falso in iudicio nisi ipse falsauerit instr̄m vel sciēter ipso vtatur nam presumitur ignorantia si desistit ab eius vsu.in.c.inter dilectos.nu.4.de exces.prela.fo.131.
7 Falsum narrare peius est ꝙ verum tacere.in.c.quia circa.nu.5.de consang.et affi.fo.33.
Falsa causa expressa qualis esse debet ad implendum rescriptum vel legatum.ibi.nu.6.
7 Falsum cōmittit testis non solū si dicit mendaciū:sed etiā si veritatem occultat si super ea fuit interrogatus vel iurauit dicere veritatem in tota causa.in.c.j.nu.1.3.4.de cri.fal.fo.117.
7 Falsantes literas papales per se vel per aliuꝫ sunt excōicati si vero sint clerici degradantur vel curie seculari traduntur etiā non expectata incorrigibilitate.in.c.ad falsariorum.nu.1.⁊.2.de cri.fal.fo.118.
Falsis literis vtentes laici excommunicantur clerici deponuntur ⁊ beneficijs priuantur ⁊ quando.ibi.nu.6.et.10.
Falsans literas apostolicas efficitur de foro ecclesiastico.ibi.nu.4.
Falsarius an incurrat penas.de quibus.in.d.c.falsariorū.siue cum eo agatur ciuiliter siue criminaliter.ibi.nu.8.
Falsantes literas et scripta principum puniuntur vltimo supplicio. ibi.nume.9.
7 Falsitas an presumitur commissa per officialem pape an per impetrantem.in.c.fi.nu.4.de cri.fal.fo.119.
7 Falsitas literarum apostolicarum ex quot et quibus signis apparere potest.in.c.licet.nu.1.de cri.fal.fo.118.
Et vide in.c.seq.eo.tit.
False p̄sumuntur litere papales si in eis ep̄s vocatur filius vel inferior frater vel si vni scribitur in plurali.in.c.quam graui.nu.1.2.3.4.eo.ti.
False presumuntur litere apostolice quando emanant preter vel cōtra solitum stylum curie.ibi.nu.2.
6 Falsitatis presumptionem presentia presbyteri in aliquo actu tollit.in repe.c.cum esses.nu.12.de testa.fo.116.
2 Falsificans literas principis etiam iniustas debet puniri.in.c. olim ex literis.nu.6.de rescrip.fo.71.
4 Falsa latinitas si resultat ex appositione vnius litere loco alterius nō vitiat rescriptum.in.c.ex parte.nu.3.de fide instru.fo.110.
3 Falsa latinitas nō vitiat qñ pōt p figurā saluari.ī.c.j.nu.13.de iud.f.4.
2 Falsa latinitas vitiat rescriptum pape nisi possit aliquo modo vel per figuram saluari vel nisi surgat ex modico defectu.in.c. ob audientiam. nu.2.de rescrip.fo.51.
Falsa latinitas non vitiat instrumenta notariorum ⁊ an vitiet literas aliorum principum.ibi.nu.3.
6 **Falcidia** debetur ex hereditate exhausta legatis vel occasione pene inflicte per testatorem.in.c.raynaldus.nume.12.⁊.15.de testa.fo.127.
Falcidia detrahitur contra voluntatem testatoris tacitam sed non expressam.ibi.nu.16.
Falcidia et trebellianica non detrahuntur de relictis ad pias causas. ibi.nume.18.
6 Falcidia tunc detrahitur de legatis ad pias causas qñ est instituta ecclesia heres.in.c.cum causam.nu.2.de preben.fo.48.
4 Falcidiā potest detrahere ecclesia instituta heres de legatis alij ecclesie vel ad pias causas.in.c.in presentia.nu.36.de proba.fo.17.
☞ Corse.doct.excel.vide doc.⁊ Raph.cu.in.l.j.§.ad municipium.ff.ad.l. fal.⁊ Alb.de ros.in.l.si quis ad declinādū.C.de epis.⁊ cle.et Ludo.ro. in repe.aut.similiter.in.lxxvj.⁊.lxxvij.col.⁊ per.d.meū Barb.in.d.c.in presentia.⁊ in.c.fi.de or.cog.⁊ per Abb.in.c. cū pro causa. nu.3.de sen. excom.

rij vero non.in.c.tanta.nu.1.qui fil.sint legi.fo.39.

Filij nati ex illo qui ignoranter cõtraxit matrimonium cum coniugata sunt legitimi.ibi.nu.8.

Filij spirituales sacerdotis dicũtur omnes de sua parochia.ibi.nu.11.

Filij spirituales pape dicuntur omnes christiani.ibi.

Filij spirituales episcopi dicunt omnes de eius ciuitate ⁊ diocesi.ibid.

Filijs illegitimis an possit aliquid legari per parentes.ibi.nu.13.

Filius illegitimus quandoqz succedit matri:nisi sit illustris.ibi.

Filij illegitimi non legitimantur per sequens matrimoniũ.ibi.nu.14.

Filij ex christiano ⁊ infideli an legitiment per sequẽs matrimoniũ.ibi.

7 Filij secunde vxoris viuẽte prima vel illius cui fidem dedit nati si de fide probari non potest an cum alijs legitimis filijs succedant.in ca.veniens.nu.5.de eo qui du.in ma.fo.34.

6 Filij matrimonio non obstãte impedimento cõtracto duobus modis sunt legitimi:primo si dispẽsat sup matrimonio.scdo si matrimonium fuit ignoranter contractum.in.c.referente.nu.5.qui fi.sint legi.fo.40.

7 Filius clerici legitimus nõ põt immediate cõsequi ecclesiã si fuit beneficium paternũ:nepos vero potest.in.c.accedens.nu.2.de accu.fo.64.

7 Filij hereticorũ sunt liberati a patria ptãte.in.c.fi.num.3.de here.fo.63.

2 Filius sacerdotis etiã legitimus repellitur ab ecclesia in qua pater immediate ministrauit etiã tanq̃ vicarius perpetuus secus si non immediate.Anto.in.c.ad extirpandas.nu.1.4.5.de fil.presby.fo.55.

Et vide.in.c.seq.

Filius sacerdotis quare phibet intitulari in ecclesia paterna.ibi.nu.2.

7 Filius nõ est in potestate patris quo ad spiritualia põt etiã nonnulla alia agere sine consensu patris.in.c.non est.nu.1.de spon.fo.6.

Filius potest in spiritualibus agere contra patrẽ ⁊ ecõuerso.ibi.nu.2.

2 Filiusfamilias potest esse procurator etiã in iudicio si est maior nec requiritur patris consensus.in.c.non iniuste.nu.1.de procu.fo.146.

2 Filius sacerdotis potest preesse illi ecclesie in qua pater sine titulo ministrauit.Anto.in.c.constitutus.nu.1.de fil.presby.fo.54.

Et vide.in.c.ex tua.in.ij.no.eo.ti.

7 Filius natus ex libero ⁊ ancilla liber est si cõsuetudo loci extat q̃ partus sequatur conditionem patris ⁊ vt liber matrimonium contrahit.in.c.licet.nu.1.de coniu.ser.fo.26.

2 Filius sacerdotis quo casu potest promoueri ad ecclesiam olim patris sui.Anto.in.c.ex transmissa.nu.25.de fil.presby.fo.54.

7 Filius natus ex vxore alicuius intantũ presumitur filius mariti vt non credatur matri asserenti 9trium etiam si probetur adulterium vel fuerit natus in loco suspecto.in.c.officij.nu.3.de peni.⁊ remis.fo.159.

Filius cui mater dixerit ipm non esse filiũ sui mariti an debeat ei credere adeo q̃ restituat bona alijs qui erãt successuri ab intestato.ibi.nu.4.

7 Filius nõ presumitur licet fuerit nutritus in domo.in.c.transmisse.nume.2.qui fil.sint legi.fo.38.

Filij non semper nutriuntur in domo.ibi.

Filiationis in possessione existens non debet excludi ab hereditate nec a iure filiationis ex sola negatione parentum.ibi.nu.4.

Filius non tenetur credere verbis parentum ex quo est in possessione filiationis.ibi.

Filius potest legitimã petere parente intrante monasterium.ibi.nu.6.

Filius de vxore natus presumitur filius mariti ⁊ de legitimo matrimonio natus.ibi.nu.9.10.

Filiatio nõ potest probari ex parte patris ⁊ quõ probetur.ibi.⁊ nu.10.

Filius cõcubine que in domo tenetur presumit filius concubinarij.ibi.

7 Filij duorũ cõpatrum quorum neutrum deuentũ est ad cõpaternitatẽ adinuicem matrimonium contrahere possunt consuetudo tamen contraria seruanda est.in.c.super eo.nu.1.⁊.4.de cog.spi.fo.27.

Filij leuãtis ⁊ baptizãtis nulla ratione possunt inter se matrimonium contrahere.ibi.nu.3.

5 Filij nati ex matrimonio qd vir ⁊ vxor credebat fore legitimũ ⁊ in rei veritate non erat:sunt legitimi si fuerunt nati vel saltẽ cõcepti ante sñiam ⁊ possunt succedere parentibus.in.c.quis.nu.29.de re iudi.fo.84.

6 Filius potius tenetur patrie q̃ patri adeo q̃ licite occidit patrẽ bannitum.in.c.peruenit.nu.2.de immu.eccle.⁊ cemi.fo.222.

6 Filius rogatus restituere hereditatẽ retinet ⁊ legitimã ⁊ trebellianicã de quibus potest ad suum libitum disponere.in.c.raynaldus.nu.1.de testa.fo.127.

Filius potest grauari restituere omnia bona paterna sed sup quartis sibi debitis grauari non potest.ibi.nu.2.

6 Filiusfamilias recipiẽdo mutuum est ciuiliter ⁊ naturaliter obligatus ⁊ idem in femina fideiubente tñ habent exceptiones perpetuas.in.c.is qui.nu.9.de solu.fo.102.

7 Filius illegitimus non potest cõtrahere matrimonium cum filia adoptata patris sui.in.c.vnico.nu.7.de cogna.leg.fo.29.

7 Filius nõ semper succedit matri in dote.in.c.donatio.nu.10.de dona.inter vi.⁊ mu.fo.50.

6 Filiusfamilias obligatur voto dũ tamen tale votum nõ preiudicet patrie potestati.in.c.scripture.nu.7.de voto ⁊ vo.re.fo.175.

6 Filius potest offerri religioni vel a patre vel a matre qñ.s.filius est impubes si vero pater ⁊ mater discordãt potior est conditio prohibẽtis.in.c.si quis autem.nu.5.⁊.6.de reg.fo.156.

6 Filius non implendo voluntatẽ defuncti in prestandis legatis siue ad pias causas siue non licet priuetur successiue tamen priuatur sua legitima licet de hoc fuerit opi.in.c.si heredes.nu.8.de testa.fo.113.

6 Filius potest petere legitimã suam a monasterio qñ eius pater se ⁊ sua obtulit monasterio.in.c.cum scimus.nu.1.⁊.3.de reg.fo.160.

Filius oblatus monasterio a patre non cõpellitur ibi stare nisi vsqz ad annos discretionis.ibi.nu.2.

7 Filius episcopi etiam legitimus non potest habere etiam ab episcopo beneficium paternum.in.c.j.nu.5.de preben.fo.23.

6 Filij ex marito ⁊ vxore postq̃ vouerũt continentiam sunt illegitimi.in c.charissimus.nu.7.de conuersione coniug.fo.168.

6 Filiusfamilias an ⁊ quo casu teneat in foro conscientie restituere pecuniã quã mutuo accepit.in.c.qr pleriqz.nu.26.⁊.18.de ĩmu.eccle.fol.233.

6 Filius legitimus licet alibi natus cõsequitur ciuilitatem ex origine patris.in.c.fi.nu.7.de paro.fo.142.

4 Filij legitimati succedũt vna cum legitimis ex alia vxore postea natis.sic nota q̃ legitimatio non vitiatur per superuenientiã filiorum.in.c.j.nu.11.de iureiu.fo.126.

7 Filius sacerdotis non potest succedere in ecclesia paterna etiã cum dispensatione episcopi ne notetur quedam successio in ecclesia dei.in.c.ex diligenti.nu.7.de simo.fo.72.

6 Filij cões si vnus ex coniugibus infidelibus conuertitur ad fidem assignantur conuerso.in.c.ex literis.nu.2.7.8.de conuer.infi.fo.173.

7 Filiusfamilias obligatur ex contractu ⁊ delicto.in.c.referente.nu.5.de delic.pue.fo.122.

7 Filij ex matrimonio 9cto in liberũ ⁊ seruam quam putabat esse liberã an sint legitimi ⁊ ingenui.in.c.ex tenore.nu.7.qui fil.sint legi.fo.43.

Filij sequuntur ventrem.ibi.

Filij ex mrĩmonio putatiuo sunt legitimi ẽt quo ad ordines.ibid.nu.8.

7 Filij duorum compatrum per quos neutrum deuentum est ad compaternitatem licite inter se cõtrahunt nisi cõsuetudo repugnet.in.c.j.nu.1.de cogna.spi.fo.26.

Filius compatris per quem ad compaternitatẽ deuẽtum fuit non potest contrahere cum filijs alterius compatris.ibi.⁊ nu.4.

7 Filius illegitimus licet ipse sit legitimus excluditur tanq̃ illegitimus quo ad successionẽ aui ⁊ aliorum ascendentiũ ⁊ sic successiue eius descẽdentes.in.c.causam que.nu.3.qui fil.sint legi.fo.38.

7 Filij nati ante publicationem matrimonij cẽsentur legitimi.in.c.quod nobis.nu.4.de clan.despon.fo.16.

1 Filius in multis fert delicta pr̃is.in.c.venerabilẽ.nu.12.de elec.fol.155.

3 Filiusfa.qui accepit mutuum tenetur naturaliter ⁊ tamẽ nõ est obligatus in foro conscientie.in.c.nouit ille.nu.33.de iudi.fo.34.

6 Filius licet aliqñ denominet a matre tñ eius vera denominatio venit a patre ⁊ ponit causa demõstrationis.in.c.raynutius.nu.2.de test.fo.124.

☞ Corse.Adde ad Abb.qd leg.⁊ no.in.l.nullus.C.de decu.li.x.⁊ ibi vide Bar.q̃ in honoribus ⁊ dignitatibus sequit patrẽ ⁊ non matrẽ:qr nemo potest habere ab ipsa matre qd mater nõ hz.⁊ vide gl.in.c.dicat aliquis.xxxij.q.iiij.⁊ Bal.in.l.fi.C.de ser.fugi.q̃ filius nõ nobilis quãuis mater sit nobilis qr cũ nobilitas sit quedã dignitas a parẽtibus deriuata que dñatur a potẽtiori cã ⁊ certũ est qr potẽtior est forma q̃ materia cũ forma sit agẽs ⁊ materia patiẽs ⁊ oẽ agens sit nobilius patiente.de quo vide per doct.in.d.c.ij.alibi tñ dicit q̃ iesus xp̃s denominatus est a matre qr dictus est de stirpe Dauid.⁊ in.c.nouit.de iudic.potes dicere qd negari nõ potest quin natus ex nobili muliere uõ dicatur nobilis ⁊ si participet aliqd de nobilitate cũ oẽ cõpositũ pticipet de materia ⁊ forma.xxxij.q.iiij.c.fi.⁊ Specu.in ti.de feu.§.qm.ver.v.Ita dicit Bald.in d.l.fi.vide gl.no.in.d.c.dicat.que ponit tres casus in quibus filius sequitur patrem ⁊ vnum in quo sequitur matrem.

Filij naturales nati ex alia q̃ ex concubina nullo casu possunt patri succedere.in.c.innotuit.nu.17.de elec.fo.132.

Filij naturales proprie dicuntur illi qui sunt nati ex concubina retenta loco vxoris.ibi.nu.18.

Filij presbyterorum sunt insuccessibiles qr non dicuntur naturales sed spurij.ibi.nu.19.

7 Filij nati ex clandestino matrimonio in gradu phibito vel cõtra modũ ibi expressum contracto etiam per ignorãtes de impedimento sunt illegitimi.in.c.cum inhibitio.nu.1.⁊.4.de clan.despon.fo.16.

Filij nati ex publico matrimonio in gradu prohibito contracto si ambo parentes sciunt impedimentum matrimonij sunt illegitimi.ibi.

7 Filius dicitur diues si eius pater est diues ⁊ tantum habere in bonis q̃tum habet eius pater.in.c.j.nu.1.de magi.fo.84.

4 Filius vel nepos rogatus restituere pure nõ tenet restituere si habeat postea filios.in.c.in presentia.nu.30.de proba.fo.16.

4 Filius ingressus monasteriũ ppter ingratitudinẽ cõmissam in seculo non potest a patre exheredari.in.c.testimonium.nu.13.de testi.fo.88.

7 Filiusfa.cuius pater est absens potest patre non expectato agere.in ca.parochianos.nu.3.de sen.excom.fo.166.

5 Filiusfamilias non tenetur restituere mutuum etiam in foro anime.in c.fi.nu.29.de rescri.fo.46.

1 Gesta post appellationem aliquando sunt nulla: aliquando sunt annullanda.in.c.considerauimus.nu.1.de elec.fo.129.

Gesta cōtra ius sunt ipso iure nulla:secus si ignorātia iuris.ibi.nu.2.

4 Gesta cum procuratore excommunicato sunt nulla.in.c. post cessionē.nu.17.de proba.fo.11.

6 Gesta in aliquo consilio ⁊ scripta manu publica semper faciunt fidem.in.c.ij.nu.2.de cle.non resi.fo.17.

2 Gesta per vicarium censentur gesta per illum cuius vicem gerit.Ant.de but.in.c.inter corporalia.nu.7.de transla.prela.fo.17.

1 Gesta per habentes autoritatem valent etiam non vocatis illis qui erant inhabiles.in.c.gratum.nu.15.de postu.prela.fo.110.

1 Gesta a non habente autoritatem non valent.in.c.venerabilem.num.26.de elec.fo.156.

2 Gesta per falsum procuratorem non tenent in preiudicium domini:sʒ in preiudicium ipsius sic.in.c.j.nu.2.de procu.fo.138.

6 Gesta per officialē rōne publici officij post interdictū superioris sunt nulla nisi quo ad ignorātes.in.c.sicut te.nu.11.ne cle.vel mona.fo.245.

1 Gesta a capitulo ad hoc vt valeant oportet qḋ sciant collegialiter ⁊ in ipso collegio.in.c.in genesi.nu.4.de elec.fo.179.

5 Gesta per excommunicatum coram ordinario valēt anteq̄ repellatur sed coram delegato dubitatur.in.c.cum inter.nu.13.de excep.fol.7.

Glosse opinio nec etiam communis que est falsa ⁊ euidenter non est sequenda.in.c.cappellanus.nu.3.de fer.fo.139.

☞ Corsetus doctor excellētissimus.Adde qḋ gl.ceteris opinionibus preponēda est per id qḋ voluit Jac.bu.in.l.j.C.qui pro sua iuris.vbi dixit iudicādū esse ꝑm opi.gl.nisi cōsuetudo esset in ꝯtrariū vt pulchre dixit Cy.in.l.j.C.de ac.⁊ ob.qḋ est iuris idolū.⁊ Bal.in peculio suo referēs Cy.in.l.nō moriturum.C.de contrahen.⁊ cōmit.stipu.dixit loqui aduocato.⁊ dic audi idolū tuū.⁊ Bar.in cōsi.inci.Andriolus dixit sequere glo.or.que melius pre ceteris intellexit Bal.in.l.cū hereditas.C.depo si.dixit qḋ autoritas gl.oēs alios antecellit.⁊ idē Bal.in.l.fi.§.necessitate.C.de bo.que lib.adhereas ꝙdof.veritati.i.gl.⁊ imperpetuū nō errabis.⁊ Bal.in.c.j.de na.suc.feu.qḋ in cōsulēdo multū sequitur glo.or.qr nō pōt adherere meliori.itē dixit in.l.precibus.C.de impu.⁊ in.l.j.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in aut.cessante.C.de legi.here.⁊ in.l.ij.C.de sen.que sine cer.quāti.Bal.in.l.fi.C.de pe.iud.qui male iud.ꝙ nō debemus recedere ab opi.sapien.⁊ maxime glossarū:nec presumit pro snia iudicis qui solitus est sequi opi.insolitas.⁊ idē Bal.in.c.cōtingit.de do.⁊ cōtu.dixit qḋ Bar.somniauit in quodā passu de quo ibi qḋ dicit accidere doctoribus volētibus infringere opi.glossarū.⁊ idē Bal.in.c.j.§.iudices.de pac.iur.fir.qḋ propter opi.doctorū nō debemus recedere ab opinionibus approbatis.alleg.Joā.mo.in.c.cupientes.de ele.lib.vj.dicit etiā qḋ nō debemus recedere a tex.⁊ regulis.facit qḋ voluit Bal.in.c.infirmitas.de cōsti.⁊ in.l.obseruare.§.proficisci.ff.de offi.procon.⁊ Ang.in.l.ij.ff.de accu.dixit non esse tutum recedere ab opinionibus glossarum.⁊ adduco Sali.in.l.traditionibus.C.de pac.dicentē qḋ ita debemus inherere opinionibus glossarum:sicut Bononiēses carotio de quo dixit glo.si.esse in.l.oīs diffinitio.ff.de reg.iur.sed illa glo.dicit standū esse regule sicut bononienses ⁊c.⁊ idem Salic.dixit in.l.ij.C.de sen.que sine cer.quāti.profe.qḋ ille qui nescit equitare teneat se super arzone.ita dixit de iudice qui nescit iudicare vt sequat̄ opi.glossarū.et adduco Jo.de imo.in.c.pastoralis.in prin.de offi.ordi.qḋ potius est standū opinioni glo.quā dicto Inno.⁊ idē Imo.in.c.cū cōtingat.de iureiur.dixit non esse tutum iudici recedere ab opi.glo.facit qḋ voluit Matthe.mathe.in celebri trac.suo de eligē.opi.hāc partē tenuit do.meus barb.in.d.c.capellanus.de fer.⁊ Bart.in.l.j.ff.de iusti.⁊ iur.qḋ autoritas glo.oēs antecellit:⁊ ibi vide dnm Jas.may.Bald.in.c.j.in prin.in ti.imperator lotharius.in vsi.feu.Bal.in aut.cessante.in.ij.col.C.de leg.here.Jo.de imo.in.l.j.in.ij.col.de vulga.⁊ pupil.In cōtrariū facit glo.in.l.sed licet.ff.de offi.presi.que dixit no.arg.cōtra eos qui in defectū legū probationē glossarū inducāt.respō.gl.procedere nisi opiniones doctorū moueantur melioribus ⁊ subtilioribus rationi.argu.opti.in.d.c.capellanus.⁊ ibi Abb.vel qn̄ loquit̄ sine lege:qr intantum credit̄ glo.⁊ doctori inquantū mouet̄ lege vel ratione vt est bo.tex.in.c.ego solis.x.di.⁊ ideo pulchre dixit Bal.in.l.respublica.C.qui.ex cau.ma.in integ.resti.qḋ glo.nihil allegans loquitur ex capite suo:⁊ standum sit glo.adde Bar.in consi.inci.testator in suo testamento.Paul.de ca.in consi.lix.inci.ad primum videtur dictas sorores.circa fi.⁊ Jo.de imo.in.l.centurio.in.v.col.ff.de vulg.⁊ pupil.

7 **Graduum** computatio quomodo fiat.in.c.qḋ dilectio.nu.2.⁊.6.de consan.⁊ affi.fo.33.

Gradus remotior a stipite attenditur ⁊ ideo ambo in remotiori gradu esse dicuntur.ibi.

2 Gradus cōsanguinitatis ⁊ affinitatis prohibitus ab ecclia nō pōt dispēsari nisi per solū papā.in.c.qḋ trāslationē.nu.9.de offi.lega.fo.107.

7 Gradus secundus in linea equali prohibitus est de iure diuino:sed in linea inequali prohibetur tantum a iure canonico.in.c.gaudemus.numero.11.de diuor.fo.47.

2 Gradus secundus in linea equali est dispensabilis per solum papam ex maxima causa.in.c.fi.nu.8.de transac.fo.13.

7 Graduum computatio etiam in linea inequali quomodo fiat.in.c.fi.nu.3.de consan.⁊ affini.fo.33.

3 Gradus consanguinitatis prohibitus a lege diuina circa matrimonia.in.c.literas.nu.16.de resti.spo.fo.182.

6 Gratia quibus modis sumatur.in.c.vnico.nu.2.de commo.fo.79.

1 Gratia non presumitur.in.c.in causis.nu.12.de elec.fo.150.

6 Gratia surreptitia non dicitur si omnia non exprimantur dum tamen sint expressa illa que si non essent expressa aut gratia non concederetur aut cum maiori difficultate.in.c.constitutus.nu.5.de relig.do.fol.185.

Gratia eadem non est indifferenter omnibus concedenda.in.c.venerabilem.nu.8.qui fil.sint legi.fo.42.

2 Gratia concessa alicui per principem:an expiret morte principis si ille cui est facta concessio cepit vti illa gratia in vita concedentis.Anto.in c.ex tua.nu.4.de fi.presby.fo.55.

1 Gratia semel concessa non potest amplius reuocari si est alterius quesitum.in.c.cum inter vniuersas.nu.12.de elec.fo.136.

1 Gratia si est iusta princeps potest compelli ad ipsam faciendam.in.c.bone memorie.el.j.nu.13.⁊.14.de postu.prela.fo.112.

Gr̄a expirat si morit̄ cōcedēs re integra.in.c.lr̄is.nu.4.de rescri.fol.87.

1 Gr̄a in dubio nō est presumēda.in.c.congregato.nu.4.de elec.fol.175.

7 Gr̄a ꝯcessa per sedē apostolicā nō pōt ꝓbari nisi per lr̄as ⁊ nō ꝑ testes: excepto qn̄ scriptura sit deperdita.in.c.ex diligēti.nu.3.de simo.fol.72.

1 Gratia an possit probari sine literis.in.c.in nostra.nu.11.de rescri.fo.81.

1 **Grauatur** quis dum beneficia confert.in.c.mandatū apostolicum.nu.3.de rescrip.fo.86.

Collatio beneficiorum computatur inter fructus.ibi.

6 Grauamen impositum a superiore debet esse moderatum alias debet reduci ad debitam moderationē.in.c.preterea.nu.7.de iure pa.fo.195.

1 Grauamen extraiudiciale nunq̄ transit in rem iudicatam.Anto.in.c.ad aures.nu.12.de tem.ordi.fo.37.

1 Grauare non debet ecclesiam ille qui misit executorias sed ille qui primo misit monitorias.in.c.literis.nu.1.de rescrip.fo.86.

5 Grauamen ob qḋ fuit appellatum discutitur coram iudice ad quem etiam parte contumace ⁊ lite non contestata etiam in prima instantia.in.c.interposita.§.sane.nu.1.⁊.2.de appel.fo.138.

6 Grauamen qḋ imponitur non debet excedere cursum solitum.in.c.cū apostolus.nu.3.de sen.fo.200.

2 **Grecus** presbyter ordinatus a latino an possit accipere vxorem.Ant.in.c.qḋ transla.nu.3.de tempo.ordi.fo.38.

1 Greci presbyteri habēt vxores.in.c.licet.de vitāda.nu.4.de elec.fo.123.

1 Greci an teneant̄ ad obseruationē canonū.in.c.j.nu.8.de consti.fol.16.

2 Grecus presbyter qui licite retinet vxorem si veniat inter latinos an cogatur dimittere vxorem.in.c.cum secundum.nu.2.de tempo.or.fo.38.

1 **Gregorius** idē est qḋ vigilās ⁊ fuit ꝑspicacissimi ingenij ⁊ eminētis sciētie.in proe.Grego.nu.7.fol.6.

3 **Guelfi** dicunt̄ illi q adheserūt ecclie.Gibellini dicunt̄ qui adheserunt imperatori tēpore quo inter ecclesiam ⁊ Fridericū imperatorē fuit discordia.in.c.pisanis.nu.13.de rest.spo.fo.193.

7 **Guerra** existēte inter christianos ⁊ infideles nō solū est excōicatus deferens arma ⁊ alias merces prohibitas sed etiam deferens quascunqʒ merces.in.c.qḋ olim.nu.1.de iude.fo.37.

¶ De litera H.

7 **Habitus** susceptio inducit tacitam professionem.in.c.insinuāte.nu.4.qui cle.vel vo.fol.22.

Habitus susceptio sine ꝓfessione impedit mr̄imoniū ꝯhēdū:sʒ nō dirimit ꝯctū.in.c.ꝯsuluit.nu.1.⁊.3.q cle.vl vo.f.21.

Habitus ꝓfessorū susceptio extra religionē a nō habēte ptātē incorporādi religiōi impedit mr̄imoniū cōtrahēdū sʒ nō dirimit cōtractū.ibi.

Habitus probationis vel professionis an ⁊ quando matrimonium impediat ⁊ dirimat.ibi.nu.3.

Habit⁹ ꝓbatiōis delatio ꝑ annū extra religionē an obliget.ibi.nu.4.

7 Habitus religionis susceptio an votum solennizet.in.c.meminimus.nu.4.qui cle.vel vo.fo.21.

6 Habitus nō facit monachū.in.c.porrectum.nu.1.4.8.de regu.fo.160.

6 Habitus solus an sufficiat ad professionem.in.c.sicut nobis.nu.4.de regu.fo.162.

7 Habitus facit presumere quem esse qualis est habitus.in.c.si vero.el ij.nu.3.⁊.6.de sen.excom.fo.164.

7 Habilitatus ad studendum in aliqua facultate an censeatur habilitatus vt possit in ea doctorari vel legere.in.c.j.nu.2.de magi.fol.84.

7 **Heres** mariti tenetur alere vxorem mariti defuncti donec restituerit dotem si non habet vnde aliunde se alat:alias secus.in.c.salubriter.nu.6.de vsur.fo.115.

7 Heres contumax in nō satisfaciendo facit preiudicium defuncto qui in vita fuit negligēs in restituēdo.in.c.in literis.nu.2.4.de rap.fo.108.

Heres an ⁊ quando teneatur ex delicto defuncti etiam vltra vires hereditarias.ibi.nu.3.

Heres censetur tacite grauatus per defunctū vt restituat male ablata si defunctum in vita penituit ⁊ in forma ecclesie absolutus fuerit.ibi.

6 Heres si nō cōficit inuentariū nō potest detrahere falcidiā etiā de iure

canonico

7 **Heremita** potest nomine vniuersalis ecclesie votum contine̅tie recipere.in.c.veniens.num.3.qui clerici vel vo.fo.21.

1 Heremita non dicitur religiosus licet gaudeat priuilegio ecclesiastico: ⁊ nõ habet superiorem heremitam.in.c.cum monasterium.nume.2.de elec.fo.131.

6 Heremite nõ appellãtur persone religiose ⁊ non renuntiant proprio ⁊ sunt sicut locuste sine rege ⁊ dubitatur an gaudeãt priuilegio ecclesiastico.in.c.ex parte.nu.10.de regu.fol.169.

3 Heremite vtrũ sint persone ecclesiastice ⁊ gaudeãt priuilegio fori.in.c.nullus.nu.10.de foro compe.fo.49.

7 **Histriones** an peccẽt ⁊ ipsi ⁊ illi qui dãt eis pecuniam.in c.j.nu.1.de cle vena.fo.122.

6 Histriones seu buffones nõ possunt ꝓmoueri ad clericatũ etiã peracta penitẽtia dũmodo exercuerint eorũ artem causa questus.in.c. cũ doctorem.nu.2.de vi.⁊ hone.cle.fo.7.

7 Histriones tenẽtur ad restitutionem illorum que lucrati sunt vigore talis exercitij.in.c.cum sit.nu.5.de iude.fo.88.

Hypothecaria actio cõpetẽs in bonis alicuius trãsit cũ trãslatione bonorum in tertiã facta etiã cũ autoritate iudicis.in.c.ex literis.nu.1.de pig.fo.95.

Hypothecaria agẽs excluditur si sibi auferatur debitum cuius vigore habet hypothecam.ibi.nu.4.

6 Hypocrita si quid acquirit cõtemplatiõe boni christiani debet in pauperes erogare vel ecclesie restituere.in.c.plerique.num.36.de immu.eccle.folio.234.

Homagium vel fidelitas an licite prestent circa periculũ simonie pro beneficio cõsequẽdo.in.c.ex diligenti.nu.4.de simo.fo.22.

7 Homagiũ quid sit ⁊ vnde dicatur ⁊ pro quibus rebus prestetur.in.c.si.nu.2.de reg.iur.fo.191.

7 Homagium prestans siue tributũ alicui censetur illũ in superiorem recognoscere.in.c.veniens.nu 3.de accu.fo.56.

3 **Homicidium** computatur inter grauiora ⁊ horribiliora peccata ⁊ idem est furtum ⁊ rapina.in.c.cum contingat.nu.22.de fo.compe.fo.78.

7 Homicidium necessarium non priuat spe coniugij.in.c.j.nume.1.de diuor.fo.45.

7 Homicida põt cum epo dispensari.in.c.ex literis.nu.2.de cle.nõ ordi.mini.fol.127.

7 Homicida occidens aliquẽ vt liberet se ⁊ sua nõ punitur vel etiã vt liberet res tm̃:⁊ hoc vltimo casu nõ punitur.s.in foro contentioso:secus in foro anime.in.c.interfecisti.nu.2.de homi.fo.96.

7 Homicida dicit non solũ ille qui interfecit:sed ille qui ligauit hoiem vt facilius interficeret.in.c.suscepimus.nu.2.de homi.fo.99.

6 Homicida non põt esse maritus illius mulieris cuius virũ ipsius mulieris cõtemplatione interfecit:secus si sine dolo ⁊ fraude interfecerit.in.c.j.nu.1.4.6.⁊.7.de conuer. infi.fo.172.

7 Homicidiũ quo ad peccatũ remittit per simplicem sacerdotem.in.c.ꝑpendimus.nu.4.de sen.excom.fo.169.

7 Homicida est qui dat causam abortioni qñ scz conceptum erat viuuz als secus ⁊ de iure ciuili capite punitur.in.c.sicut.el.ij.nu.1.2.3.⁊.8.de homici.fo.102.

☞ Corsetus. Adde qd mulier faciẽs abortiuũ punit vt homicida de quo in.l.diuus.ff.de extraor.cri.vbi habet ꝙ mulier q̃ data opera fecit abortiuum dãda est tpali exilio.⁊ subdit ibi litera. Indignũ enim videri potest impune eã maritũ liberis fraudasse:pondera illã rationem : vtrum illa.l.cũ simi.habeat locũ in muliere nõ pregnãte ex marito sed ex alte-ro.glo.ibi dicit qd illa.l.procedit si non erat grauida per.xl.dies : quia post.xl.dies tenet de homicidio ꝺm legem Moysi vel pompeiã de paricidijs:quia tunc partus erat animatus.Barto.ibi in illa.l.diuus.dicit etiam qd nõ erat animatus.si fecit per pecuniam capite punit.per.l.cicero.ff.de penis.que.l.dicit qd grauius punit illud quod fit per pecuniã quã sine.⁊ sic facit ꝺm Bart.cõtra assessores qui pretio accepto aliquid faciũt.⁊ subdit in.l.diuus.quod qñ dicatur partus animatus vel non relinquẽdum est naturalibus.⁊ remittit se ad notata.in.d.c.sicut.el.ij.Ang.vero in.d.l.diuus.primo colligit qd mulier studiose faciens abortiuum relegatur:⁊ qd partus masculus citius viuificatur in vẽtre quã femineus.qꝛ masculus p.xl.dies format in vẽtre.femina post.lxxx. Et ideo post ista tpa tenet.l.pompeia.⁊.l.cornelia.⁊ vult etiã allegare d.c.sicut.Adde etiam predictis qd habet in.l.pen.C.de sica.vbi dicitur qd si quis necãdi infantes piaculũ aggressus est capitali supplicio punitur.⁊ est ibi casus ꝺm Bal.ꝙ nõ est necesse ꝙ offensus reuocet ibi ad iniuriam ⁊ animum.⁊ quod mulier faciẽs insultũ causa occidendi punitur vt masculus.Butri.ibi dicit qd illa litera põt intelligi de infante nato ⁊ de existente in ventre:⁊ ideo facit ad questionem statuti cauentis qd occidens hominem capite puniat.quidam percussit pregnãtem ⁊ fecit abortiuum vtrum debeat capite puniri percutiens.quidã dicũt quod non:qꝛ aut accusatur.l.cornelia.de sica.⁊ illa requirit dolum : sed iste non est in dolo:ergo ⁊c.aut.l.municipali.⁊ idem quia dicit hominem:sed iste nõ est homo anteq̃ nascatur:vt.in.l.pe.C.de postul.here.insti.vnde dicitur esse in spe ⁊ nõ in re:⁊ minus est esse in spe q̃ in re vt in.l.minꝰ.ff.de reg.iur.Alij distinguũt aut erat ante.xl.dies aut post ⁊ dic vt.s.⁊ istud scietur si extrahatur de vẽtre ꝺm philosophos.Bu.dicit ꝙ in.l.cornelia.ipse distingueret an homo esset in dolo:secus in.l.municipali.vt ibi per eũ.Ang.ibi dicit ꝙ inquantũ ibi probat in text.⁊ glos.quod percutiens mulierem pregnantẽ capite punitur ꝓcedit si sciebat pregnãtem ⁊ sic si fuit in dolo ⁊ ꝙ partus fuerit animatus.Sz istis duobꝰ cessantibꝰ nõ põt puniri pena capitis sed alia pena.de quo remittit se ad notata per.l.plagij.C.de plagia.Salic.ibi credit ꝙ pro decisione huius dubij sit recurrendũ ad materiã illam quando qs delinquit vltra cogitatũ an ⁊ qualiter puniatur:quam materiã ipse posuit in.l.qm̃ multa facinora.C.ad le.iul.de vi publi.⁊ aliquid tangitur in.c.sicut dignũ.de homi.⁊ subdit ibi Sali.ꝙ illa.l.penul.potest intelligi quãdo sciebat pregnantem.⁊ sic habebat animũ occidendi ventrẽ ⁊ nõ putat verũ quod dicit Butrig.videlicet ꝙ statutum non requirit dolum:quia statuta penalia recipiunt interpretationem restrictiuã scdm ius commune.de quo remittit ad notata per se in.l.ij.C.de noxalibus.facit quod not.in c.cum dilectus.de consue.⁊ in.l.fi.§.in computatione.C.de iure deliberandi.Et sic not.ꝙ licet statutũ puniat factuz consummatũ ⁊ nõ animũ prout facit ius cõmune tamen debet esse factum dolo cõsummatum.Mihi placet opi. Angel.ꝙ dicta.l.diuus.procedat in sciente pregnantẽ:⁊ sic si fuit in dolo pro quo põdero tex.in.d.l.diuus.in ver.data opera.⁊ sic presupponit studium ⁊ scientiaz.optime facit.l.data opera.⁊ qd ibi no.C.qui accu.non pos.⁊ qd voluit Ange.in.l.j.C.de thesau.lib.x.in versi.studio.⁊ aut.de nuptijs. in.§.si vero ab initio.⁊ in aut.vt exac.instan.do.in.§.fi.⁊ Bal.in.l.j.C.de lati.liber.tol.⁊ in.l.j.§.huius studij.ff.de iusti.⁊ iu.vbi dixit statuto cauet qd si quis fecit maleficium studiose puniatur qd intelligitur voluntarie cũ applicatione animi.⁊ vide glossam ordinariam.l.j.C.de his qui se defe.cum simili.Item placet mihi illa opinio:aut corpus erat animatum vel non animatum pro quo dico esse casum in indiuiduo.in.c.qd vero.xxxij.qõe.ij.⁊ ita intelligatur statutum scdm ius commune.prout dicit Sali.que omnia perpetuo nota.

7 Homicidium casuale non imputatur ei qui non occidit nec fuit in culpa.in.c.exhibita.nu.1.de homici.fo.102.

Homicidium casuale non impedit quisquis possit promoueri.ibidez.numero.24.

7 Homicida potest per papã dispensari vt postea promoueatur ad sacros ordines licet hoc cũ difficultate cõcedat:in minoribus autẽ per episcopũ dispensat.in.c.sicut dignum.nu.12.de homici.fo.98.

Et in.c.seq in vlti.nota.eo.titu.

7 Homicidium casuale non imputat ei qui dat operam rei licite nec fuit in aliqua culpa.in.c.dilectus.nu.1.de homici.fo.99.

Homicidium casuale ⁊ sine culpa non facit quem irregularẽ.ibi.nu.3.

7 Homicidium licet nõ processerit ex culpa tamẽ qꝛ ille qui fuit causa dabat operã rei illicite nõ excusat.in.c.tua nos.nu.4.de homici.fo.101.

7 Homicida licet penitens nõ potest administrare sine peccato.in.c.sciscitatus.nu.14.de rescrip.fo.54.

2 Homicida etiam per acta penitentia prohibetur in sacris administrare.in.c.si.nu.3.⁊.5.de tempo.ordi.fo.40.

7 Homicidiũ coniugis non impedit matrimonium cõtrahi nisi hoc proposito factum fuerit.in.c.super hoc.numero.4.de eo qui du.in matri.folio.23.

7 Homicida dr etiã ille qui dat sortilegia siue malias vel venena ad bibẽdum ad hoc ne soboles nascat.in.c.si aliquis.nu 1.de homici.fo.97.

Homicida est ille qui dat bibendum pocula amatoria si illa que sumpsit mortua est:licet preter intentionem dantis.ibi.nu.2.

7 Homicidiũ casuale non imputatur ei qui non fuit in culpa.in.c.lator.nu.1.de homici.fo.99.

6 Homicida põt retinere beneficia si nõ priuatur nã ipse nõ est priuatus ipso iure.in.c.cum nostris.nu.22.de concei.preben.fo.59.

Homicida qualificatus grauius punitur q̃ simplex homicida.in.c.at si clerici.nu.39.de iudi.fo.15.

7 Homicidium casuale imputatur ei qui dedit causam rei illicite vel licite:dummodo diligentiam nõ adhibuerit.in.c.continebat.nu.1.de homici.fo.98.

Homicida casualis nõ dispensat nisi per papam si culpa precesserit casum intellige in sacris ordinibus.secus in minoribus.ibi.nu.2.⁊.4.

7 Homicidium casuale nõ est punibile.in.c. significasti.el.j.nu.2.de homici.fo.100.

7 Homicida qui interfecit aliquem ob necessariam offensionẽ sui vel suarum rerũ non comprehenditur sub statuto loquente de homicidio.in c.si perfodiens.nu.1.de homici.fo.97.

7 Homicidium casuale non imputatur ei qui dedit operam rei licite:nec fuit in culpa.in.c.ioannes.nu.1.de homici.fo.193.

7 Homicida est ille sacerdos qui dũ vult ꝑcutere cã discipline adeo modum excessit quod ex verberibus ille mortuus est.in.c.presb[illegible].nu.1.de homici.fo.98.

Homicidium ⁊ aliud delictũ vel dãnum datum si fuerit ꝯmissum sine

peni.ꝛ remis.Et nota bene eam in fi.quatenus dicit quod hāc plenissimā indulgentiā seu remissionē solus papa concedit.intelligit enim qđ glossa intēdit excludere alios prelatos inferiores per.c.cum ex eo.in fi. de peni.ꝛ remis.Non autem concilium vniuersale.nā concilium vniuersale pōt tales remissiones facere cum representet totam ecclesiam per ea que no.Innocē.in.c.qđ autem.eo.tit.ecclesia enim est illa que principaliter recepit ligandi ꝛ soluēdi potestatem vt dicit Hiero.in.c. omnibus.ꝛ Ang.in.c.quodcunq3.ꝛ Cy.in.l. loquitur.xxij.q.j. que representatur per sacrum concilium legitime cōgregatum ꝛ omnibus apostolis simul collectis fuit per Christum dictum: Quecunq3 ligaueritis super terram erunt ligata ꝛ in celo.ꝛ quecunq3 solueritis super terram erunt soluta ꝛ in celo. Matth.xviij.c.ita concludit Abb.in.d.cle. ij.in apost.suis ꝛ dicit se alibi hunc articulum plene examinasse.

2 Indulgentia an sit latissime interpretanda. Anto.in.c. licet.nu.9.de transla.prela.fo.19.

2 Indulgentia contra ius stricte intelligenda est sed late interpretatur contra concedentem dignitatem.in.c.fi.nu.7.de transla.epi.fo.6.

Indulgentia ad tollendum impedimentum fauorabile stricte intelligitur secus ad tollendum impedimentum odiosum.ibi.nu.19.fo.7.

2 **Industria** persone vbi est electa non potest actus per aliū explicari.in.c.fina.§. is autem.nu.3. de offi.delega. fo.105.

☞ Corsetus. Adde quod industria persone videt electa per principē qñ cōmittit causam alicui cum aduerbio personaliter:qđ qualificat ꝛ dat formam commissioni:idem si dicatur cōfidentes de industria ꝛ circunspectione tua:ꝛ in tali casu nō potest cōmissarius causam alij cōmittere quod intellige quando negotium non est expedibile per alias perso-

6 nas.qđ sentit Inno.ꝛ Abb.in.d.c.fi.nu.6.§.is autem.licet aliter dicat ibi Abb.propter verbum personaliter:ꝛ adducit glo.singu.in cle.j.in verbo personaliter:de vita ꝛ hone.cle.ꝛ ibi plene per dominum meum Barba.tu adde quod idem est si statuto caueatur quod principalis ci tatus teneatur respondere alias habeatur pro confesso quod tale statutū non habebit locū in procuratore contumace ſm Bart.in.l.neq3 infantes.ff.de fideicom.lib.idem si dicatur proprijs manibus ſm Joā. and.in.c.sicut dignū.de homi. Sequitur Domi.in.c.si quis viduā.l. distinctio.Jaco.de bel.quem sequitur Bal.in.c.j.§.vel furtum.de pace iuramen.firman.in vsibus feu.ꝛ in.c.periculose.de peni.distinctio.j. ꝛ in.c.j.de verborum significatio.lib.vj.idem si dicatur per manus nostras:ſm domi.Cardi.in clemen.j.de iureiuran.per tex.ibi per manus nostras referens se in contingentia facti ita consuluisse:ꝛ vide tex.in.l. probatorias.in verbo nostras.C.de diuer.offic.lib.xij.ꝛ ibi Bar.induxit illum textum ad questionē statuti loquentis de instrumento facto manu publici notarij:idem si dicatur per se.text.est in.l.per hanc.C. de erogatione mili.anno.libro.x.vbi habetur quod militantes pro republica debent recipere stipendia per se.ergo non per substitutū.ꝛ Bald. inducit ad questionem doc.legentis ꝛ salariati de publico vt non possit recipere salarium suū per substitutū:sed manu sua illud recipiat:ꝛ adduco textum in.l.seruus si heredi.ff. de statuliber. in verbo persone que demonstratur adheret:per quem textum pulchre dixit Bald.in.c. j.§.iniuria.de pace iuramen.firman.statuto caue̅tur licere offenso assumere vindictam de offensore quod non poterit mandare illam vindictam assumi per alium:quia videtur electa industria persone ipsius offensi:quo casu dicit quod poterit ipse assumere vindictam cum complicibus non autem mandare alijs:idem voluit Bald.in.l.accusationis. ff.quod metus causa.ꝛ in.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ in.c.ad nostram. de proba.ꝛ in.c.de cetero.de re iudi.ꝛ in.c.fina.de iuramento calū.ꝛ in c.que in ecclesiarum.de constit.licet contrarium dixerit in.l.gracchus. C.de adulter.sed re vera loquitur in adultero.quo casu pater potest occidere adulterum.l.nec in ea.ff.de adul.ꝛ maritus occidere adulterum vt in dicta.l.gracchus.quo casu potest mandare filio vt occidat adulterum.illud procedit causa intolerabilis doloris quia deterius sibi reputat maritus adulteriū ꝙ occisionē filij sui vt est celebris tex.in.l.codicillis.§.matre:alias instituto filio.ff.de lega.ij.de quo text.fecit festū Bald.in.l.athletas.§.calumniator.ff.de his qui not.infa.ꝛ in.c.fin.de consue.ꝛ sic erit casus specialis in adulterio:facit quod voluit Barto. in consi.lxxxij.inci.Factum sic se habet:vbi consuluit quod per illa verba ipsis filijs imponatur industria persone:quod not.per.c. mulieres. cum ibi not.de sentē.excom.ꝛ in.c.si quis suadente.xvij. questione.iiij. ꝛ vide textum in.c.in criminali.v.q.iij.ꝛ ibi Domi.quod si mandatur actum fieri per se non poterit fieri ꝑ substitutum.facit.l.singulos.ff.de testa.in verbo proprio chirographo:vbi gloss.colligit quod non poterit scribere per alium.facit.c.fina.in verbo proprio iuramento:qđ metus causa.vide do.Anto.in.c.licet ex quadam.de testi.Archi.ꝛ Joan. and.in.c.vt circa.de elec.lib.vj.vide Ludo.roma.in notabili.ix.incip. an iuramentum.Sed quid si dicatur tuam cōscientiam oneramus.vide Archid. Joan.andr.ꝛ Domi.in.c.ij.de testa.libro.vj.ꝛ Bald.in.l. nulli.C.de episco.ꝛ cleri.Abb.in.c.cum in veteri.de elec.ꝛ in.c.fin.§.is autem.de offi.delega.ꝛ ibi per dominum meum Barb.Angel.in aut. ad hec.C.de iudic.Barba.in.c.fina.de dila.Bald.in.c.j.§. notandum. in fi.in tit.de no.feu.ꝛ inquantū dicit de verbo per se:vide text.in.l.sepe audiui cesarem.ff.de offi.prefi.in verbo ipse facit qđ voluit Bart.in.l. fi.cum miles.ff.de aliena.iudi.mu.cau.fac.Abbas in.cōsi.xciij.Bal.in l.vnica.§.ne autem.C.de cadu.tollen.facit glos.singu.in.l.j.alias.in.ij. quoties.ff.de vi ꝛ vi arma.Oldr.consi.xlij.quod voluit Bald.in.l.j.in vltima questione.ff.de rer.diui.vbi loquitur de iuramento fidelitatis quod debet prestari per vasallum in propria persona.ꝛ vide eundem Bal.in fin.C.de condi.inser.quod vasallus tenetur ire ad domū domini ad prestandū fidelitatem domino licet aliud senserit in.d.l.vnica.§. ne autem.per tex.in.c.j.§.personam.in.titu.per quos fiat inuesti.tamē primū dictum est verius ſm dominum meum in.d.c.fin.de dila.Jtem vbi papa in commissione tacite vel expresse eligit industriam persone non potest cōmissarius alium subrogare vt est bonus text.in.c.is cui. de offic.delega.libro.vj.text.ꝛ ibi Abb.in.d.c.fina.in.§.is autē.vbi.s.

Jtem si in cōmissione apponatur verbum precipio: videtur electa industria persone.gl.est sing.in.l.sepe audiui.ff.de offi.prefi.ſm Joā. de imo.in.cle.sepe.de verbo.signi.Jtem si est electa fides alicuius quia tunc videtur inhibita subrogatio.tex.ꝛ Abb.in.d.§.is autem.vbi.s.ꝛ not.de verbo fidem:quod ponitur ibi pro legalitate.an autem in alijs officijs possit quis per substitutū seruire:vide text.ꝛ Barto.in.l.pe.C. de agen.in rebus.lib.xij.ꝛ quomodo cognoscetur vtrū cōmittens videatur elegisse industriā persone.Abb.in.d.§.is autē.Jtem videt eligere industriā persone qñ negotium cōmissum non est pariter expedibile per alios.qđ sentit Inno.in.d.c.is autē:ꝛ pro hoc text.in.c.is cui. de offic.deleg.lib.vj.vbi non apponitur aliquod verbum qđ denotat industriam persone:sed solū ex materia subiecta.papa ibi dicit quod videtur electa industria persone:ꝛ est ille tex.semper menti tenēdus qz multū declarat dictū.§.is autem.qui loquitur quando fuit appositū verbum personaliter.nisi velis dicere ꝙ ille tex.loquitur quando committitur nudum ministerium sine iurisdictione.vt in.§.ceterū.ca.fina. secus aūt vbi cōmitteretur negotiū cum cause cognitione qz tunc quātumcūq3 sit arduū non videtur tunc papa eligere industriam persone nisi exprimat expresse vel tacite ſm Abb.in.d.§.is autem.Jtem videt electa industria persone ſm Inno.quando negotiū cōmissum est magnum secus si paruum:quia licet tunc dicatur personaliter exequatis nihilominus potest alteri subdelegare vices suas nisi sit dictum confidentes de industria tua:ꝛ cum hoc dicto transit do.Ant.in.d.§.is autem.licet aliter velit ibi Abb.Jtem videtur etiam electa industria persone si nudum ministeriū exequendum cōmittitur sine iurisdictione. tex.ꝛ ibi Abb.in.d.c.fin.§.ceterū.Jtem fallit si videtur electa industria persone in exactore tributorū qui nō potest alteri delegare officiū suū. vide Alb.de rosa.in.l.ꝛ quia.ff.de iurisdi.om.iudi.vbi alleg.tex.in.l.j. in princ.cum.l.seq.C.de cano.sacra.largi.lib.xj.ꝛ est ratio iudicio meo quia habet nudum ministerium.ꝛ sic videtur electa industria persone. argumen.d.§.ceterū.Jtem videtur electa industria persone si executor alicuius vltime voluntatis relictus est in testamento quia non potest executionem alteri committere nisi esset persona illustris:puta episcopus vel cardinalis ſm Bal.in.l.si nullus.C.de decu.lib.x.per illū tex. Sed an facientes artem per substitutū gaudeant priuilegio immunitatis:vide Bar.in rub.C.de naui.lib.xj.in ver.circa istam rubricam.et Ludo.ro.in nota.suis:vbi in contrarium allegat tex.a nemine ponderatum in.l.fina.circa princ.ff.de excu.tuto.Jtem videtur electa industria persone quando in commissione dicatur ſm Bal.ꝛ do. Cardi.in d.c.si.licet aliter velit ibi Joan.de imol.vt ibi per doct. meū Barba.ꝛ hec omnia tene menti de industria persone qz alibi non habes hec in vnum fasciculum collecta.

6 **Infamis** nō pōt esse tabellio nisi roget a partibꝰ procurator sic est.in.c.sicut te.nu.4.ne cle.vel mo.fo.239.

5 Infamia facti est illa que obuenit ex cōmuni hominū oblocutiōe que nō potest oboleri nisi cōtrario facto videlicet quod contrariū dicatur. in.c.cum te.nu.9.de re iudi.fo.78.

Infamis est forma alicuius statuti potest restitui fame per principes ꝛ ciuitates superiorē non recognoscentes.ibi.nu.20.fo.81.

3 Infamis existens in possessione beneficij suspenditur donec se purgauerit.in.c.cū olim.nu.16.de cau.pos.ꝛ pro.fo.163.

1 Infamia vtrū nascatur per crimen probatū per exceptionē.in.c.super eo.nu.2.de elec.fo.131.

Infamis infamia facti suspendit a beneficio donec se purgauerit.ibi.

1 Infamia priuat iudicē ipso facto iurisdictiōe.in.c.sciscitatus.nu.7.de rescri.fo.53.

7 Infamare aliquē est grauissimū delictū.in.c.cu3 dilectus.nu.9.de calumn.fo.68.

7 Infamatus non solū super causa criminali sed ꝛ super defectu ꝛ inhabilitate debet priuari.in.c.accedens.nu.1.de pur.cano.fo.149.

Infamatus non admittitur ad purgandū quando eius infamia pōt per testes probari.ibi.nu.4.

6 Infamati infamia generante scandalū debent purgari alias habent pro conuictis.in.c.tua nos.nu.5.ꝛ.6.de coha.cle.ꝛ mu.fol.13.

7 Infamatus si se non purgauerit habetur pro conuicto.in.c.accedens. nu.14.15.de accu.fo.64.

Infamatus si est in possessione beneficij ꝛ non se purgauerit non per hoc pri-

to.nu.1.2.5.6.7.de diuor.fo.46.

7 Infideles cōiuncti in gradu prohibito a lege canonica post baptismū non separantur.in.c.de infidelibus.nu.1.de consan.& affi.fo.32.

Infidelis non compellitur baptizari sed si fuerit baptizatus potest cō pelli in baptismate remanere.in.c.quidam.nu.1.de aposta.fo.45.

Infideles minus peccant q̄ non agnouerunt christum quā qui agno uerunt & dereliquerunt.ibi.nu.2.

7 Infidelis vel hereticus dici non potest ille qui aliquādo super fide du bitans non perseuerat in illa cogitatione.in.c.j.nu.1.de hereti.fo.89.

Infideles non possunt esse testes contra christianos.ibi.nu.3.

6 Infideles nouiter redeuntes ad fidem sunt tolerandi in moribus & ri tibus eorum dummodo non sint tales quod offendatur deus.in.c.fi. nu.2.de baptis.fo.215.

7 Infidelis conuersus ad fidem potest vti matrimonio cum relicta fra tris prius per ipsum contracto.in.c.fi.nu.2.de diuor.fo.47.

7 Infideles sunt incapaces excommunicationis.in.c.relatum.nu.1.de senten.excommu.fo.176.

Infidelis percutiēs clericum non est excōicatus sed aliter punitur.ibi.

6 Infideles non infesti a christianis & recognoscentes dominium ecclesie non sunt molestandi & licite retinent principatus & dominia.in.c.quod super.nu.10.de voto & vo.re.fo.177.

Infideles si delinquūt possunt puniri per papam qui est generalis vi carius dei in terris vel per imperatorem.ibi.nu.12.&.14.

Infideles & iudei an possint expelli a christianis.ibi.nu.15.

Infideles possunt vocari in auxilium a christianis in bello licito.ibi.

7 Infidelis conuersus ad fidē potest cohabitare cū vxore infideli ex quo vult secum cohabitare sine peccato.in.c.quanto.nu.2.de diuor.fol.46.

Infidelis qui ad fidem non vult conuerti eius coniuge conuersa reli ctus non est sed reliquit coniugem.ibi.nu.6.

7 Infideles quo ad prohibitionem matrimonij & alia spiritualia nō in cluduntur lege canonica:lege autem diuina sic.in.c.gaudemus.nu.2.& 12.de diuor.fo.47.

Infideles delinquentes contra ius diuinum puniri possunt secus si delinquunt contra ius canonicum.ibi.nu.3.12.

7 Infidelium cibis non licet vesci regulariter.in.c.quam sit.nu.2.de iu de.fo.87.

1 Infideles non possunt sine causa priuari bonis suis nec a papa nec ab imperatore.in.c.que in ecclesiarum.nu.12.de consti.fo.24.

6 Infideles non possunt cogi ad fidem suscipiendam.in.c.maiores.§. item queritur.nu.2.de baptis.fo.215.

5 **Infirmitas** grauis excusat quem a contumacia secus si est leuis.in.c.tenor.nu.1.de re iudi.fo.57.

Infirmitas quomodo probatur.ibi.nu.2.

6 Infirmitas corporis non impedit votū nec relicta dependentia ex vo luntate sed infirmitas animi sic.in.c.porrectum.nu.2.de regu.fo.160.

2 Infirmitas tam sua quam suorum an sit legitima causa non compa rendi in iudicio.in.c.ij.nu.1.de procu.fo.140.

Infirmitas quomodo probetur.ibi.nu.5.

7 Infirmitas superueniens quantumcunq̄ grauis non soluit matri monium consummatum.in.c.j.nu.4.de coniu.lepro.fo.25.

7 Infirmitas superueniens quantumcunq̄ grauis non soluit matri monium etiam quo ad torū & mutuā seruitutē siue furor sit vel demē tia etiā si clauda efficiatur mulier.in.c.qm̄.nu.3.de coniug.lepro.fo.25.

Infirmitas non impedit matrimonium contrahendum.ibi.nu.4.

2 Infirmitas non facit aliquem actum nullum dummodo nō excludat mentē actum facientis.Anto.in.c.ex transmissa.nu.2.de renun.fol.21.

1 Infirmitas impediēs est causa ne aliquis promoueatur in prelatum. in.c.cum inter canonicos.nu.2.de elec.fo.139.

7 Infirmi non obedientes medicis non incurrunt crimen inobedientie. in.c.tua nos.§.ad vltimum.nu.5.de homi.fo.101.

Infirmitas que prouenit ex defectu infirmi causat peccatum.ibi.

6 Infirmus in extremis constitutus presumitur sane mentis nisi con trarium probetur.in.c.dilectus.nu.9.&.13.de succes.ab intesta.fo.131.

7 **Ingenium** supplet tempus in bene studentibus.in.c.fi. nu.5.de magi.fo.85.

5 **Ingenuus** simpliciter pronūtiatus an habeatur pro in genuo quo ad omnes.in.c.quamuis.nu.19. de re iudi.fo.83.

2 **Ingratitudinem** committūt aduocatus & procu rator exercendo officium contra illū a quo fuerūt beneficiati.in.c.cum sacerdotis.nu.2.de postu.fo.139.

6 **Ingressus** religionis metu vel imperio superioris puta patris an teneat.in.c.cum virum.nu.8.de re gula.fo.159.

6 Ingressus religionē seductione an possit allegare seductionem ad in ualidandum ingressum.in.c.ad nostrum.nu.3.de regu.fo.158.

6 Ingressus religionem per vim si intra annum non reclamauerit vlte rius non auditur cum censeatur consentire.in.c.si quis autem.nu.1.et 4.de regu.fo.156.

7 Ingressus religionis non vitiatur si fiat per excōmunicatum.idem de matrimonio.in.c.cum illorum.nu.4.de sen.excom.fo.174.

4 Ingredi monasterium volens potest vt miles.in.c.in presentia.num. 49.de proba.fo.18.

Ascendentes & descendentes qui debēt aliquid capere debent expecta re mortem ingressi monasterium quod potest habere bona sed si non potest statim debent consequi.ibi.nu.58.fo.18.

7 Ingressus religionem non tollit defectus contractos cum peccato in gredientis secus sine peccato.in.c.ex tue.nu.4.de simo.fo.73.

3 Ingressus religionis remouet omnem defectum quem habet ingre diens.in.c.cum deputati.nu.5.&.7.de iudi.fo.40.

6 Ingressus religionis dolo factus tenet sed bona ingressi non acquirū tur monasterio si auiditate patrimonij fuit dolo inductus ad religio nem.in.c.nostra.nu.7.de sepul.fo.137.

2 Ingressus religionis dolo factus non vitiatur.in.c.cum dilectus.nu. 12.quod met.cau.fo.153.

6 Ingressus religionis per dolum factus non vitiatur.in.c.veniens.nu mero.2.de conuer.coniu.fo.170.

2 **Inhabilis** censet habilitatus si eps eū sciēter promouit. Ant.in.c.veniēs.nu.1.2.3.6.7.de.fi.psby.fo.51.

Inhabilis an censeatur habilitatus si cum eo fuit per superiorem sciē ter aliquid actum.ibi.nu.7.

2 Inhabiles an vitient actum per ipsos & habiles celebratum.in.c.fina. nu.4.7.de procu.fo.147.

1 Inhabilitas vnius vtrum suppleatur per habilitatem alterius.in.c. illa quotidiana.nu.7.de elec.fo.159.

2 Inhabilis promotus ad officium non pandens suum defectum pu nitur.in.c.fi.nu.13.de procu.fo.147.

6 Inhabilis ad pugnandum non dicitur ille qui inhabilis est corpore sed consilio pollet.in.c.ex multa.nu.7.de vo.& vo.re.fo.178.

2 **Inhibitio** iudicis contra ius facta non inducit nullitatē actus gesti cōtra illam inhibitionem etiam qd pars non appellauerit.in.c.ij.nu.5.&.12.de resti.in integ.fo.156.

3 Inhibitoria si non est missa ad aliquem iudicem qui super causa pro cessit an valeat processus.in.c.tuam.nu.11.de ordi.cog.fo.149.

Inhibitoria quando mittitur an requiratur cause cognitio.ibi.

5 **Inimicus** presumitur aliquis si alium non salutat.in.c. cum cessante.nu.8.de appel.fo.128.

5 Inimicus an possit putari ille qui resistit alicui ne faciat aliquid con tra iuris ordinem adeo vt repellatur a testimonio.in.c.cum l.& a.nu. 22.de re iudi.fo.77.

7 Inimicus manifestus debet repelli ex iudicis officio.in.c.meminimus. nu.4.de accu.fo.55.

2 Inimicus quomodo quis pbet.in.c.cū super.nu.4.de offi.dele.fo.87.

7 Inimicus presumitur ille qui vult testificari contra aliquem in causa criminali & ideo ab eius accusatione repellitur.in.c.cum p.manconel la.nu.2.de accu.fo.54.

Inimicitia contracta cum vno ex attinentibus transit in alios propin quiores in gradu.ibi.nu.3.

4 Inimicus non presumitur pluries in eadem causa si vnus producitur contra alium.in.c.cum causam.el.ij.nu.2.de testi.fo.77.

7 Inimicus censetur ille qui afferit aliquem nō diligere.in.c.inquisitio nis.§.tertie.nu.6.de accu.fo.62.

Afferenti se inimicum alterius creditur absq̄ eo quod nullam inimi citie causam alleget.ibi.nu.7.&.10.

7 Inimicus presumitur quis ex eo qd non salutat illum quem solitus erat salutare.in.c.olim.nu.6.de iniur.fo.153.

7 Inimicitia causatur siue precesserit iusta vel iniusta causa.in.c.memi nimus.nu.8.de accu.fo.55.

3 Inimicitia consideratur etiam quod habuerit originem ex iusta cau sa.in.c.j.nu.2.de iudi.fo.103.

Inimicitia capitalis solet oriri propter contentionem omnium bono rum vel maioris partis.ibi.nu.3.

7 Inimicitie capitales oriuntur ex accusatione.in.c.de his.nu.8.vel de accu.fo.53.

3 Inimicitia capitalis tantū est causa recusandi iudicem.in.c.accedens. el.ij.nu.3.vt lit.non conte.fo.111.

Inimicitia quot modis dicatur capitalis.ibi.

7 Inimicitie capitales quomodo oriantur.in.c.cum oporteat.nu.4.de accu.fo.60.

Inimicitia an sit legitima causa repellendi aliquem a testimonio:relin quitur arbitrio iudicis dummodo inimicitia non sit capitalis.ibi.

7 Inimicitia & amicitia probatur ex coniecturis.in.c.repellantur.nu.2. de accu.fo.53.

Inimicitia probatur ex hoc qd aliquis multum familiariter conuersa tur cum inimicis meis.ibi.

Inimicitia capitalis dicitur qn̄ quis minatus est mortem vel accusat criminaliter vel qn̄ est contentio de maiori parte bonorum.ibi.nu.4.

Inimicitia capitalis tantum repellit quem ab accusatione.ibi.

Inimicitia capitalis causatur siue quis habeat iustam causam litigan di vel non.ibi.nu.5.

Quis

negant se interuenisse in illo instrumento an tale instrumētum valeat. in.c.cum ioannes.nu.16.de fi.instru.fo.109.

☞ Corse.doc.excel. Adde ꝙ si instrumēta duo mādati reperiunt sub eodē tpe ⁊ loco ⁊ vnū est diuersum ab altero nec cōstat qd prius fuerit factū stabit illi in quo minor ballia continet. alle.l.sempronius proculo.ff.de le.ij. Ita signāter dixit Bal.in.l.falsus.in.xiij.col.C.de fur.qd dictū verificari pōt per tex.in.l.j.§.si stipulāti.ff.de ver.ob.ſm Alexā. ibi pro quo vide ēt Bal.in.d.l.scripture.C.de fi.instr.⁊ in.l.cū ꝓponeret.ad fi.ff.de leg.ij.⁊ in.l.imperatori.in pe.col.ff.de sta.ho.qd intellige verum ſm Alex.in prealle.loco vbi fit diuersitas in quātitate.secus si in qualitate mādati ſm eundē ibi.in.ij.fallē. Et ita apud forliuiū in facti contingentia cōsului vbi erāt duo instrumēta facta ab vno ⁊ eodē notario ⁊ in ꝗtitate discordabāt: dixi stādū esse vtriqꝫ in ea parte in qua conueniebant per.d.l.sempronius proculo.⁊ adduxi Sali.in.d.l.scripture.in ver.nunc istam materiam cōcludo.ibi.aut sunt cōpassibiles.

4 Instrumenti productio postꝗ est conclusum in causa an releuet.in.c.quoniam.nu.17.de proba.fo.28.

5 Instrumenti dubia probatio nō releuat nisi factum aliter certificetur. in.c.auditis.nu.3.de prescri.fo.34.

7 Instrumentum notarij mortui exemplatum an ⁊ quando faciat fidē. in.c.abbate.nu.14.de verbo.signi.fol.186.

Instrumētum quādo exemplatur debet citari pars cuius interest.ibi.

4 Instrumentum an probet si tempore rogationis prothocollum non fuit lectum coram partibus.in.c.cum.p.nu.4.de fi.instru.fo.113.

3 Instrumentum crediti si fuerit redditum debitori presumitur liberatus a contentis in eo vel solutione vel remissione.idem si fuit traditum vnum ex instrumentis idem continentibus ⁊ quando.in.c.ecclesia sancte Marie.el.ij.nu.10.13.⁊.16.vt lit.pen.fo.219.

Instrumentum emptionis aliquarum rerum si fuerit ab emptore donatū vel legatū presumitur donasse illas res vel legasse.ibi.nu.11.⁊.12.

Instrumētum crediti vel pignoris si fuerit redditum in dubio nō presumit donatio si ex alia causa potest presumi fuisse redditū.ibi. nu.13.

Instrumentum in quo erant mihi plures obligati si vni reddidi an sibi soli presumatur donatum an etiam alteri.ibi.nu.14.

Instrumentum crediti si reddidi debitori meo ⁊ ipse reddiderit mihi an presumatur in persona mea facta donatio.ibi.nu.15.

Instrumentum crediti si reperitur cancellatum an presumatur facta solutio.ibi.nu.17.

Conditiones ⁊ circunstantie personarum multū operantur circa istas presumptiones bonas vel malas.ibi.

2 Instrumenti tenor scriptus apud acta ita demum probat scilicet instrumentum esse talis tenoris si fuit scriptus voluntate partium alias secus.in.c.cum in iure.nu.6.de offi.dele.fo.96.

6 Instrm̄ nō vitiat si dicat Aeneas filius Mariani ⁊ nō fuit apposita dictio quondā: ⁊ cū Marianus sit defunctus idē si esset posita dictio quondā ⁊ pater non esset mortuus.in.c.cum cōtra.nu.2.de pig.fo.95.

2 Instrumentorum traditio vel donatio vel legatum an inducat traditionem vel donationem vel legatum rerum in eis contentarum. Ant. in.c.sane.nu.4.de renun.fo.26.

1 Instrumentum transsumptum sine solennitate non facit fidem.in.c. scriptum.nu.10.de elec.fo.161.

☞ Corse.doc.excel. Adde qd respectu hore censet aliquid posterius ⁊ anterius.gl.est sing.in.l.si ex pluribus.§.fi.ff.de solu.⁊ an sit de iuris solēnitate vt hora apponat in instrumētis: dic qd non est iure cautū vnde nō vitiabitur instrumentum de defectu hore. Ita eleganter dixit Jo. an.in addi.Spec.in ti.de instru.edi.in princi.in.iij.col.adduco Bal.in l.imperator.ff.de sta.ho.⁊ in.l.prescriptiōe.C.si cōtra ius vel vti.pub.⁊ in.l.fi.C.de edi.diui adri.tol.⁊ in.l.cū proponas.C.de interdi.matri.⁊ in.c.quoniā cōtra.de proba.⁊ in.c. ego.N.de iureiu.in quibus locis reputat illā gl.sing.⁊ in.c.ij.de cōfes.⁊ in.c.licet causam.de proba. dicit idem Bal.per illam glo.qd nihilominus iudex ex officio suo potest interrogare testes de hora.⁊ ad hoc alle.tex.bo.in.l.si prius.ff.ad fille.

7 Instrumenta confecta a notarijs suspensis non tenent.in.c.si aduersus.nu.3.de here.fo.91.

5 Instrumenta quibus casibus habeant maiorem fidem quam testes. in.c.ad audientiam.nu.8.de prescri.fo.31.

7 Instrumentum redditur dubium propter rasuras ⁊ propter subscriptiones plurium vna manu factas.in.c.cum olim.el.ij.nu.18.de priuile.folio.141.

5 Instrumentum an censeatur reprobatum ex eo qd contra ipsum feratur sententia.in.c.suborta.nu.8.de re iudi.fo.75.

4 **Intellectus** ad.c.cum contra.de testi.ibi.nu.1.fo.93.

6 Intellectus implicantes contrarietatem vel repugnantiam non sunt admittendi.in.c.maiores.§.sed adhuc.nu.3.de baptis.fo.214.

6 Intellectus iurium non sunt trahendi ad gratiam.in.c.cura pastoralis.nu.3.de iure pa.fo.193.

Intellectus alicuius legis vel statuti euidens dicitur ille qui extrahitur per aliquem subtiliter intelligentem licet non omnes scirent extrahere. Anto.in.c.literas.nu.1.de tempo.ordi.fo.38.

6 Intellectus impropriantes vel violantes verba dispositionum sunt minime recipiendi.in.c.ad audientiam.nu.2.de deci.fo.146.

2 Intellectus plures si iura habent debent intelligi secundum intellectum magis dubitabilem.in.c.super questionum.§.si vero.nume.7.de offi.delega.fo.89.

1 Intellectus verus ad.c.susceptum. de rescrip. lib.vj.in.c. significante. nu.7.de rescrip.fo.83.

7 Intellectus continens absurditatem est vitandus. in.c. ex ore. nu.2. de priui.fo.142.

6 Intellectus capitur in odiosis minus iuri exosus ⁊ cōtrarius.in.c. de multa.nu.4.de preben.fol.36.

1 Intellectus iuris nō debent trahi ad gratiam.in.c.eam te.nu.11.de rescrip.fo.48.

2 Intellectus ad.l.annua.§.j.ff.de an.leg.in.c.quoniam.nu.7.versi. vnde aduerte.de offi.dele.fo.78.

7 Intellectus plures si possunt dari ad aliquem textum ille est dandus qui continet dubitationem.in.c.peruenit.nu.1.de sen.excom.fo.168.

5 Intellectus ad.§.hoc quoqꝫ.in aut.vt spon.larg.in.c.ex ratione.nu.6. de appel.fo.93.

7 Intellectus ad.l.seruum quoqꝫ.§.publice.ff.de procura.in.c.veniens. nu.19.de accu.fo.57.

2 **Insufficientia** alicuius est causa legitima ipsum remouendi ab officio. Anto. in.c.fina. nu.1. de renun.fo.33.

3 **Interlocutoria** an possit reuocari per iudicem non citata parte in cuius fauorem fuit lata.in.c.finem.nu.36.de do.⁊ contu.fo.202.

5 Interlocutoria potest reuocari per illum qui dedit tam si est ordinarius quam delegatus etiam si ab ea fuerit appellatum.in.c.cum cessante.nu.3.⁊.4.de appel.fo.128.

Interlocutoria an trāseat in rem iudicatam tam respectu partis quā respectu iudicis.ibi.nu.9.⁊.17.fo.127.

Interlocutoria potest per iudicem qui tulit reuocari regulariter. fallit in casibus de quibus.ibi.nu.10.

Interlocutoria habens vim diffinitiue an possit amplius reuocari vel si per eam finiatur officium iudicis.ibi.nu.11.⁊.12.

Interlocutoria non potest amplius reuocari si fuerit ab ea bis appellatum ⁊ semper fuerit confirmata.ibi.nu.13.

Interlocutoria non reuocatur si est lata ex consensu partium. in.d.c cum cessante.nu.14.de appel.fo.132.

Interlocutoria non reuocatur si iudex qui tulit detulit appellationi. ibi.nu.15.

Interlocutoria an reuocetur si ab ea fuit appellatum ⁊ iudici qui tulit fuit inhibitum.ibi.nu.16.

Interlocutoria potest per iudicem reuocari vsqꝫ ad diffinitiuā ex officio suo sed ad petitionem partis vsqꝫ ad.x.dies.ibi.nu.17.

In reuocatione interlocutorie an debeat iudex qui tulit adhibere cause cognitionem vel partis consensum.ibi.nu.8.

5 Interlocutoria data ex consensu partiū non potest per ipsum iudicem qui tulit amplius reuocari.in.c.significante.nu.4.⁊.7.de appel.fo.136.

4 **Interdicto** subijci potest terra sua propter delictum domini.in.c.sicut.⁊ infra.numero.3.de iureiur. folio.160.

5 Interdicto vti possidetis sufficit probare possessionē: vtile tamen esset probare dominium qꝛ si vterqꝫ probat de possessione prefertur ille qui probat etiam titulum.in.c.veniens.nu.8.de prescrip.fo.42.

Interdictum recuperande ⁊ retinende si simul cumulentur vnum ab actore aliud a reo in reconueniendo quomodo sententiabitur ⁊ quomodo procedetur.ibi.nu.24.fo.43.

In interdicto recuperande debet probari possessio tempore contestationis ⁊ turbationis.ibi.

Interdictum vti possidetis datur non solum contra possidere contendentem sed etiam contra illum qui turbat licet possidere non contendat.ibidem.nu.27.

7 Interdictum generale dicitur etiam si sit emanatum in vna villa. in.c. cum in partibus.nu.1.de verbo.signi.fo.183.

4 Interdictum vnde vi datur heredi.in.c.significauerunt. numero.2. de testi.fo.68.

1 Interdictum pape violans non potest postulari ad prelaturam. in.c. j.nu.1.de postu.prela.fo.107.

7 Interdictum iudicis vel ecclesie an ⁊ quādo matrimonium impediāt. in.c.j.nu.4.de ma.contrac.contra inter.eccle.fo.37.

3 Interdictum recuperande non datur contra illum qui non spoliauit nec mandauit nec spoliationem ratam habuit.in.c.cum ad sedem. nu. 1.de resti.spolia.fo.185.

Interdictum vnde vi datur contra singularem successorem succedentem in vitium.ibi.nu.23.fo.188.

Interdictum possessorium vtile competit cōtra illum qui possidet: cuius familiam sine eius consensu spoliauit.ibi.nu.29.fo.189.

3 Interdictum vti possidetis intētatur etiā ab habente malā fidē: secus

interdi-

Abb.in.c.ex parte.ade.in.vij.col.de test.et in.c.quod ad cõsultationē. de re iudi. Pe.de anch.in.c.ñ.de eo qui fur.or.rece.et in.c.fi.de trāsla.et in.q.sua.incipien: C.laicus. Inn.in.c.ad petitionē.de accus. Bar.in.l.admonēdi.ff.de iureiuran.d. Abb.in.c.preterea.de test. d. Bart.in.d.c.ex parte.et plenissime per eū.in.c.j.de dila. Innocē.in.c.fi.de fer.et hanc opi.sequere:lz Bar.mutauerit opi.in.l.j.ff.de lega.ij.alleg. Inn.in.c.statutū.de rescrip.lib.vj.tñ Jo.de imo.et Moder.tenerent ibi contrarium et iudicio meo casus est p ista.q.recte intuēti.in.c.j.de dila. vbi dilatio est arbitraria et si iudex arbitratur paruā dilationē et nimis breuē appellatur vt ibi est casus.

Iudex a quo non deferēs appellationi lz als puniat tamē qñ causa est commissa appella.remota non punitur.in.c. pastoralis. num.10.de appella.fo.120.

Iudex potest in primo precepto imponere mulctam contumaci.in.c.ij.nu.2.de testi.cog.fo.90.

Iudex excōicauit testes nō cōparētes in termino prefixo et testes in dicto termino fuerunt impediti nūquid sint excōicati.ibi.nu.6.

Iudex debet facere scribi in actis qñ examinat testes si ppēdit eos vacillare vel cum trepidatione loqui et si habet eos suspectos.in.c. cōstitutus.nu.5.de fideiusso.fo.98.

Iudex qñ malitiose videt partes exceptiones opponere:potest ipsas non admittere.ibi.nu.9.

Iu dex pōt legitime vt suspectus recusari qñ aliqd agit ex quo concluditur nimis fauere alteri parti.in.c.ij.nu.6.de resti.in integ.fo.155.

Iudex qñ cognoscit vt bonus vir ab eo nō appellat.idē qñ cōmittitur conscientie sue.in.c.super his.nu.16.de accu.fo.58.

Iudex in cōmissis arbitrio suo debet seruare equitatē vbi ius scriptū non est.ibi.nu.18.

Iudex potest parte citata procedere qñ notoriū est ipsam nullā habere defensionem.in.c.cām que.nu.3.de rescrip.fo.60.

Iudicis arbitrio relinquuntur multa.in.c.cū in tua.numero.9.de spōsa.folio.10.

Iudex si dixerit se nō habere iurisdictionē nō pōt postea illā ēt partiū cōsensu reassumere.in.c.significātibus.nu.1.et.7.de offi.deleg.fo.101.

Iudex vtrū possit interpretari sententiā suam postq̄ tulit.in.c.j.nu.22.de postu.prela.fo.109.

Iudex potest repellere illegitimū accusatorē ex officio suo licet nō petat a parte quia concernit nō solū cōmodum priuatū sed etiā honorē suum.in.c.j.nu.13.de accu.fo.51.

Iudicium agitatū cum illo qui poterat exceptione repelli et nō fuit repulsus valet et tenet.ibi.nu.14.

Iudex ecclesiasticus dz laicis cōquerētibus de clericis iustitiā facere.in.c.qualiter et qñ.nu.1.de iudi.fo.42.

Iudex ecclesiasticus supplet defectū iudicis secularis sed nō econtra.ibidem.nu.7.

Iudex a quo etiā q̄ sit delegatus pōt prefigere terminū ad psequēdā appellationē quo elapso reassumit iurisdictionē et q̄ appellationi detulerit.in.c.ad aures.nu.1.de appel.fo.105.

Iudex q non cōdēnauit partē recusantē iurare de calūnia an teneatur alteri parti.in.c.fi.nu.23.de iura.cal.fo.131.

Iudex pōt ex officio suo annullare pcessū factū sup lrīs surreptitijs et q̄ nō sit surreptio opposita.in.c.ad audiētiā.nu.11.de rescrip.fo.79.

Iudex q nō pōt aliquē cōdēnare ex aliquo respectu an possit pnūtiare condēnādū.in.c.non potest.nu.6.de re iud.fo.51.

¶ Corse. Adde q̄ absoluere aliquē qñq̄ non pōt iudex potest tamē pronūtiare absoluendū:vt in.l.j.in princip.et ibi Ang.areti.in ver.no.qd aliud est aliquem actualiter deportare et aliud pronūtiari deportādū. simile habetur.in.l.si quis filio.§.eius qui.ff.de iniust.testa.et facit in.fi.l.j.cū ibi no.per Bar.Bal.Sali.et Ang.C.si aduersus libe.quādo consultor consuluit titiū condēnandum et iudex pronuntiat secundū formam cōcilij an sit condemnatus quod etiā facit fm Bal.et Jo.an.de imo.in.d.§.ei⁹ qui.si statuto cauet vt est mirsie qd potestas vltimo mēse sui regiminis nō possit aliquem absoluere poterit tamen pronūtiare absoluendū fore sed hoc nō est dictum ipsorum sed fuit dictū Bar. ad literam.in.l.solent.in prin.ff.de offi.procon.et per ista putarē veras et saluarē glos.ij.q.v.biduum.et in.c.frater noster.xvj.q.j.quas videtur sequi Archi.in.c.accusatus.iij.q.vj.et licet metropolitanus non possit episcopum deponere pōt tamen eum pronuntiare deponēdum. sicut preses prouincie licet nō possit in insulā deportare pnuntiat tamē aliquem deportandū.vt.d.c.biduum.et.l.relegatorū.ff.de interdi.et relega.quod nō placet do.Abb.in.c.nō potest.nume.6.de re iud.qz secūdum eum nō solum depositio reseruatur pape sed ipsius cause decisio seu diffinitio.vt in.d.c.accusatus.patet in.c.q̄uis.et.c.dudū.eadē causa.et.q.nec ob.simile de preside quia preses habet potestatē deportādi si habet insulā in quā vult deportare subiectam.vt in.d.l.relegatorū. vel pronūtiat deportādū et expectat vt princeps assignet sibi insulā vt ibi et sic ideo deficit sibi iurisdictio sed in casu nostro deficit potestas in decidēdo non autem in exequendo tantū q̄ secundum est tenendū sed iudicio meo do.Abb.nō recte reprehēdit illas glo.quia licet archiepiscopus non possit deponere tñ bene potest pronuntiare deponendum per papam ad quem spectat eorum depositio.argum.preallegatorū iuriū nec est verū q̄ presidi puincie non desit potestas deportandi: qz glo.et doct.loquunt quando deficit sibi potestas:preterea archiepiscopi et similes equiparantur presidibus vt no.glo.in.c.§.de offi.lega.lib.vj.in ver.pro consulū.et.gl.in.l.vnica.super ver.iudicaturus.ff.de offi.prefec.pto.cum ergo presides possint hoc facere ergo et archiepi: quia vbi duo equiparantur iure depositū in vno habet locū in reliquo. vt est glo.in.c.si postq̄.de elect.libr.vj.cū vulg.nec obst.iura allegata per Abb.quia procedunt in diffinitione seu cognitione cum effectu subsequente sed sola pronūtiatio non intelligit archieps prohibita ex quo executio non fit per eos.facit ad hoc quod legitur et not.per Abb.in.l.postulasti.de foro compe.nu.1.et.7.cum simi.

Iudices diuersi nō debent impetrari ꝯ eundē siue super vno negocio vel pluribus.in.c.qz nōnulli.nu.5.9.10.et.13.de rescri.fo.87.

Iudex qui pronuntiat rescriptum non valere vel se non esse iudicem potest condēnare partem in expēsis.ibi.nu.14.

Iudex non tenetur aliquē condēnare in expensis nisi fuerit petitum. ibi.nu.15.

Iudex non impartit officium suum ad vtilitatem priuatam nisi petatur.ibidem.

Iudex delegatus delinquens an possit puniri per ordinariū loci.ibi. numero.17.

Iudicis incompetentia potest allegari etiam post sententiam.in.c.pastoralis.nu.16.de except.fo.5.

¶ Corsetus doctor excellentissimus. Adde q̄ incompetentia fori semp allegari pōt.gl.est sing.in clemen.j.de seque.pos.et fruc.secundū doct. ibi et Ang.in cōsi.cxc.tex.et gl.in.l.nō erit.§.dato.et ibi Ang.ff.de iureiurā.tex.in.l.fideiussor.§.ptor ait.ff.qui satisda.cog.et ibi Bal.et illum tex.allegauit pro singu.do.Cardi.in.d.clemē.vnica.tex.et ibi ang.in.l.j.de his qui notā.infa.tex.in.l.qui testamenta.et ibi Bal.C.de testamē. tex.in.l.ij.§.fi.ff.de penis.tex.in.l.scire oportet.ff.de excusatio.tutor.et ibi Bal.tex.in.l.si quis.ff.de iniust.rup.testamen.et ibi Bald.dicit qd si iudex secularis ppter delictum condemnat clericum et mittit ad furcas qd nō perdit testamēti factionē.et vide Bald.in.l.fi.C.de exce.et in l.fi.C.de iudi.et in.l.licet.de procur.et in.l.j.C.de iur.et fac.ign. Ang.in l.j.C.si a nō compe.iudi. ¶ Et limita hoc non habere locū in suspecto de fuga.scdm do.meū Bart.in.c.at si clerici.de iudi.vbi dicit se vidisse dubitari de facto:suspectus captus fuerat per incōpetētē iudicem petebatur illum relaxare tanq̄ captū a nō iudice suo consuluit qd vbi est periculum more propter fugā nunq̄ admittit exceptio incompetētie: allegauit allegās consilium Pe.de ancha.consi.clxxx.facit glos.sing. in.l.nullus.C.de iude.et quod habetur.in.l.ait pretor.§.si debitorē.ff. que in frau.credi. ¶ Limita scdo q̄ nō habet locū exceptio incōpetentie fori si iudex est incōpetēs super principali:quia super incidēti bene poterit pronūtiari et valebit pnuntiatio super incidenti. Istud voluit glo.in.c.fi.de rescrip.probatur in tex.meliori de iure in cle.j.de rescri.et in.c.suspēdia.eo.tit.lib.vj.facit quod voluit Spe.in.ti.de exce.§.iuxta. ver.ix.cuius dictū non procedit per.c.cū appellationibus.de appel.li.vj.et per.l.penul.ff.de re iudi.et per.c.vt debit⁹.de appel.et dānauit do. Abb.in.c.fi.ad fi.de rescrip. Jo.de imo.in.l.iudex.ff.de re iudi. ¶ Limita tertio nisi iudex pnūtiasset se cōpetentē:nec fuisset ab eo appellatum:qz actus postea ab eo gestus valebit. Nō obst.incōpetētia singulare fuit dictū Inno.in.c.sup literis.de rescrip.voluit Lap. Abb.in.c.j.eo.titu.lib.vj.quod Domi.ibi reputat singu.voluit Ang.in.l.j.ff.si quis in ius voc.nō ie.et in.l.ij.C.si a nō cōpe.iudi.et do.meus Barb.in d.c.super lrīs. ¶ Limita quarto nō habere locum in electione romani pontificis:qz si electus est a duabus partib⁹ cardinalium remouet exceptio incompetentie contra eius electionē. Ita probatur.in.c.licet.de elect.vide ibi do.Anto.idē voluit Bal.in addi.Spe.in tit.de exce.et est ratio:qz in illo actu pcedit scdm merū ius nature:nec ex toto subijcitur iuri positiuo:secus si opponeret exceptio nature.s.q̄ cardinales nō consenserunt. ¶ Limita quinto si nō esset persona cū qua iudiciū nullitatis intentari posset:vt in papa cui oīs creatura subdita est vt dixit Inno.in.c.j.de consti.facit.c.cūcta per mundū.ix.q.iij.ideo nō posset opponi q̄ papa sit incōpetēs. ¶ Limita sexto nisi esset talis actus qui non tēderet ad preiudiciū vocati:qz licet quis nō erat subditus iudicis eū vocātis tñ actus valebit.tex.est in.l.nō tantum.§.senatus.in verbo presides pincie cognoscūt.ff.de fideicō.liber.vbi est casus mirabilis fm vnū intellectū.vbi dicit Ang.qd nullo modo subdit⁹ iurisdictiōi vocātis vocari potest p iudicem ordinariū et actus per eū gestus tenet et ratio est fm eum:qz actus ille nō tendit ad piudiciū vocati:et per consequens nō obstabit exceptio fori incōpetētis. ¶ Limita septimo.nā iudex secularis quo ad clericū est incōpetēs.c.si diligenti.de foro competen.tamen si secularis iudex citat clericum vt compareat corā eo ad videndam cōfectionem inuētarij q̄ talis citatio valet et tenet:nec pōt infringi tanq̄ facta fuerit ab incompetēti.ita pulchre dixit Ange.in.l.j.§.hec stipulatio.ff.si cui plusq̄ per.l.falci.dicit tamen ibi qd si de facili posset haberi copia superioris ipsi⁹ clerici qd iudex laicus corā quo debet confici inuentarium deberet scribere illi superiori quod moneat clericum si sua putauerit interesse vt compareat coram dicto iudice laico

laico ad videndũ confici inuẽtarium:⁊ est via tutior ſm eum.tamẽ pri
ma practica valida est ⁊ ꝓcedit de iure ſm eũ.sequit ibi.Jo.de imo.⁊ vi
de Pe.de ancha.in.c.significasti.de foro cõpe.vbi querit quidã ꝑtit se
mitti in possessionẽ ex edicto diui adriani.de q̃.in.l.fi.C.de edi.di.adri.
tollẽ.facit ꝓclama quicunq3 putauerit sua interesse compareat.vt vo-
luit glo.sing.in.l.ea quidẽ.C.si manci.ita fu.alie.modo comparet cleri
cus:dubitatur si ꝓcessus corã eo factꝰ valeat.refert quãdã solẽnẽ do-
ctorẽ cõsuluisse in ꝯtingẽtia facti processum nõ tenere per dictũ.c.si di-
ligenti.nõ tñ cõmemorat nomẽ indiuiduum cõsulẽtis.ipse vero distin
guit.aut clericꝰ possidebat res hereditarias:⁊ sic cẽseretur reus.⁊ isto
casu ꝓcessus nõ teneat per.d.c.si diligenti.aut nõ possidebat ⁊ tũc cen-
seretur actor ⁊ valeret ꝓcessus per.c.si clericus laicum.eo.ti.⁊ dicit esse
dictũ suũ nouum.qd dictum magnificauit Joã.de ana.in.d.c.signifi-
casti.⁊ vide eũdem Pe.in repe.c.ea que.de reg.iur.lib.vj.in.xvij.q.vbi
format eandẽ qõnẽ.⁊ dicit ꝙ ille doct.cõsulẽs fuit do.Ray.de monte
vbiano egregius aduocatus Perusij.ita refert ibi in.lviij.col. ⁊ vide
Bar.in cõsi.incipien.Diambra porrexit.vbi tãgit an clericus posset a
laico iudice citari qñ quis mittit in possessionẽ ex edicto diui adriani.⁊
vide Bal.C.de testa.in.l.publicati.als in.l.testamẽta.vbi dicit statuto
cauetur ꝙ legata non valeãt nisi insinuentur capitaneo populi.modo
quidã clericus fuit institutus in testamento in quo fuerãt legata reli-
cta quibusdã laicis qui petunt insinuationez legatorum ⁊ fecerũt cita
ri ipsum clericũ heredẽ corã vicario capitaneo:quo nõ comparente iu-
dex ꝓnũtiauit dicta legata insinuata esse:qꝛ clericus non potuit trahi
directe vel indirecte ad forũ seculare.per.d.c.si diligẽti.¶ In cõtrariũ
videt.nã si hoc esset sequeretur ꝙ dicta legata nõ valerẽt cũ insinuari
non possent:alius enim ꝗ iudex citare non posset.Non obst.qd iudex
laicus debet scribere iudici ecclesiastico vt citet suũ clericũ vt cõpareat
ad opponẽdũ de insinuatione.nã aut citabit ꝙ cõpareat in curia epa
li.⁊ hoc est impossibile:qꝛ nec per formam statuti nec de iure cõi habẽt
hãc iurisdictionẽ cognoscendi super hac insinuatiõe.vt in.d.l.testamẽ
ta.⁊ in.l.consulta.eo.tit.⁊ in.l.repetita.de episco.⁊ cle.aut citabit cleri
cum vt cõparet corã iudice seculari.⁊ hoc videt impossibile p.d.c.si di-
ligenti.decidit ꝙ dicta insinuatio valet quia super talibus est iudex cõ
petẽs secularis nõ autem aliquis iudex ecclesiasticus.si ergo erit iudex
cause:⁊ per consequẽs omniũ que dicte cause debent adesse ⁊ quilibet
volens opponere siue sit clericus siue laicus oportet qd opponat corã
eo qui est iudex cause.l.a diuo pio.§.si sup rebꝰ.ff.de re iudi.citatio que
fit de herede nõ est simplex nec absoluta citatio sed potius cõditiona-
lis in effectu.s.si vult se opponere:si autem nõ opponit non est aduer-
sarius:vt.d.l.ea quidẽ.in gl.ideo talis citatio oẽs attingit.c.si.q mat.
accus.pos.c.fi.de elec.li.vj.⁊ potius vr̃ esse citatus ad veritatẽ exquirẽ-
dam ꝗ ad causam.Jdem si citatus esset forensis:quia iudex bene põt
citare forẽsem intra suum territoriũ. Jta dicit fuisse cõsultũ Perusij
per antiquos sapiẽtes.do.meus Barb.in rub.de foro cõpe.dicit pro
hoc dicto fore casum meliorem de iure.in.d.l.non tantum.§.senatꝰ.ff.
de fideicõ.liber.¶ Limita octauo nisi essent tres sentẽtie vniformiter
late qꝛ tũc nõ posset opponi exceptio incõpetẽti:propter autoritatẽ il
larum triũ sniarum.glo.est singu.in cle.j.de re iudi.de quo dicendum
vt ibi no.nisi sentẽtia lata a non suo iudice fuisset confirmata per supe
riorem ex certa scientia.qꝛ tũc nõ posset opponi nullitas incõpetẽtie.
allegatur sing.dictũ Jnno.in.c.j.de confirma.vti.vel inuti.sed Bal.in
l.j.C.si a nõ cõpe.iudi.ad fi.querit an sentẽtia lata a falso iudice delega
to possit ratificari per ordinariũ cuius nomine exercitata est.⁊ dicit ꝙ
non per gl.ordi.in.l.instar.C.de iure fis.lib.x.quia hoc negotiũ spectat
ad ratificãtem:ideo oportet precedere delegationẽ ⁊ dicit idem esse in
iurisdictione ordinaria superueniẽti nõ habenti:quia initiũ debet spe
ctari:ideo nõ firmatur secundũ eum actus iam gestus.Sed contra di-
ctũ Bal.allegat gl.in.l.j.C.qui pro sua iurisdictiõe.facit qd voluit idẽ
Bal.in.l.falsus.C.de fur.¶ Limita nono nisi iudex a ꝑncipio esset in
cõpetens sed pendẽte processu esset adeptus iurisdictionem:quia tũc
processus confirmabit:nec obstabit exceptio incõpetentie.Jsta est gl.
sing.in.l.j.C.qui pro sua iurisdictione.vide ibi doc.¶ Limita decimo
nisi iudex incompetẽs delegasset causaz cuidam habenti iurisdictionẽ
ordinariam nõ tamen in illa causa:⁊ partes scienter litigauerũt quod
nihilominus valet iudiciũ.ita dixit gl.in.l.j.C.qui pro sua iurisdictio
ne.qꝛ valet tanꝗ factũ corã ordinario:de quo vide ibi per scribentes.
¶ Limita vndecimo nisi inferior episcopo haberet iurisdictionẽ i cle-
ricos vel ex prescriptione vel priuilegio vel cõsuetudine ⁊ clericus ille
fuisset conuẽtus vel inquisitus coram ꝓprio epo ⁊ nõ coram illo iudi
ce inferiori:nec opposuisset incõpetentiam:qꝛ valeret processus cõtra
illum clericũ factus corã episcopo:nec obstaret ꝙ nõ interuenerit con
sensus illius iudicis.iuxta.c.significasti.de foro cõpe.quia nõ requiri-
tur quãdo aditur suus iudex naturalis:qꝛ res de facili reuertitur ad
naturã suã.c.ab exordio.xxxv.dist.l.si vnus.§.pactus ne peteret.ver.
qd in specie.ibi:forme sue redditur.ff.de pac.Jta cõsuluit Abb.in ꝯsi
lio incipien.Attingam predicta dubia cõclusiue.¶ Limita duodeci-
mo nõ habere locum in episcopo expulso a propria sede:qꝛ tunc in fo
ro alieno poterit expulsores ⁊ fautores eoꝝ citare ⁊ excõmunicare.nec
poterit opponi exceptio fori incõpetentis.text.est sing.in cle.j.de foro
compet.¶ Limita tertiodecimo non habere locum in epo expulso.qꝛ
in alieno foro poterit reddere subditis ꝓprijs ius.text.sing.in.d.cle.j.
¶ Limita quartodecimo nõ habere locũ in statuto populi poterit em̃
statuere populus ꝙ reus sequat formam actoris.ita sing.dixit Bal.
in.l.iuris ordinẽ.C.de iurisdi.om.iudi.¶ Limita.xv.nõ habere locuz
in vagabũdo.quia poterit puniri in foro in quo deprehẽdit:nec pote
rit petere se remitti ad forũ ad se spectãtem.gl.est in.l.eius.ff.ad mu-
nici.⁊ in.l.iiij.§.pretor ait.de dam.infe.⁊.l.j.C.vbi de cri.agi opor.⁊ in
l.heres absens.ff.de iudi.⁊ ibi dicit Bar.qd multi ribaldi suspẽdunt
in ciuitatibus alienis.sequit Jo.calde.in.c.j.de rap.aliter tñ sentit ibi
Jnno.vide domi.meũ.in.c.fi.de foro compe.¶ Limita.xvj.nisi iudex
pronũtiasset territorium esse suũ:quia tunc preiudicaret iudici illius
territorij quia nõ fuit appellatum.poterit ibi cõueniri nec admittetur
exceptio incõpetentie.Elegans fuit dictum Jnnoc.in.c.super literis.
de rescrip.¶ Limita.xvij.nisi iudex citaret in alieno territorio. est tñ
dubium egens declaratione Cesaris:vt per Ang.in.l.fi. de iuris.om.
iudi.Bar.in.l.j.de requi.reis scribẽ.in cle.pastoralis.de re iudi.⁊ in.c.
romana.§.cõtrahentes.de foro cõpe.libr.vj.et in.c.ij.de consti.eo.lib.
cum simi.¶ Limita.xviij.nisi partes ꝓrogassent expsse quod delega-
tus in vno loco cognosceret in alio quia tunc nõ posset opponi incõ-
petentia.sing.est text.in.c.statutum.§.in nullo.de rescrip.in.vj.in ver.
expressus ad id partium consensus secũdũ Ang.in.l.fi.de iurisdi.om.
iudi.aliter tamẽ dixit do.Abb.in.c.cum olim.nume.5.de offic.delega.
vide ibi per dominum Barb.¶ Limita.xix.nisi esset iudex ordinariꝰ
qꝛ possent partes ꝓrogare iurisdictionẽ in alieno territorio.ita voluit
Cy.⁊ alij.in.l.si qs ex consensu.C.de episco.audiẽ.vide plene p Bald.
in.l.fi.ff.de iurisd.om.iudi.¶ Limita.xx.nõ habere locuz in absoluto
ria ab excõmunicatione propter eius magnum preiudiciuz quod pa-
teretur extra ꝓprium territorium.ita dixit Jnn.per verbum forte:in
c.nouit.de offi.lega.sequit Ang.in.d.l.fina.ff.de iurisdi.om.iudi.vide
que dixit domi.meꝰ.in.d.c.nouit ¶ Limita.xxj.si preses duarũ ꝓuin
ciarum abest ab vna ꝓuincia ⁊ adest in alia:quia in eadem poterit ex-
pedire negotium vtriusq3 ꝓuincie.ita voluit Jnn.in.d.c.nouit.An-
gel.in.d.l.fi.facit qd habet.in.l.si vt ꝓponis.C.quomodo ⁊ qñ iudex.
¶ Limita.xxij.nõ habere locum si ꝓpter partium consensum iudex di
mittat solitũ locum causaruz ⁊ cognoscit in alio loco.ita dicit Bal.in
l.fi.ff.de iurisdi.om.iud.alleg.d.l.si vt ꝓponis.⁊ sufficit scdm eum taci
tus partium cõsensus.¶ Limita.xxiij.nisi esset clericus cõmuni opin.
reputatꝰ laicus:qꝛ citatus corã iudice seculari cõparuit ⁊ cõfessus est
debitũ et recepit preceptum a iudice seculari de soluendo ꝙ tale prece-
ptũ valet et tenet ⁊ illa cõfessio preiudicat sibi saltẽ vt extraiudicialis.
ita pulchre cõsuluit in contingentia facti Gaspar.de cal.in suis consi.
in ti.de foro cõpe.ꝯsi.xij.qd addes ad ea que dixit do.meꝰ.in.c.at si cle
rici.š.de iudi.¶ Limita.xxiiij.nõ habere locũ qñ emittit edictum per
plebanũ pro factis ecclesie cathedralis de ecclesia posita in suo pleba-
natu sine licẽtia sui epi.potuit em̃ cõmitti edictum in foro alieno:nec
admittit exceptio in foro competentie.ita pulchre consuluit do. Do-
mi.quod cõsilium inuenit inter ꝯsilia Jo.cal.in ti.de elec.cõsi.ij.¶ Li
mita.xxv.nõ habere locũ in cã recõuentionis cũ iudex in ea sit cõpetẽs.
l.cũ papinianus.aut.⁊ cõsequenter.C.de sen.⁊ interlo.om.iudi.c.j.de
mu.peti.gl.in.c.at si clerici.de iude.vide plene dicta ibi licet ergo requi
ratur ꝙ forus sit cõpetẽs per iura allegata superius.Ad vnum tamẽ
aduerte qd posito ꝙ sit iudex cõpetẽs tñ si modus ꝓcedendi est incõ-
petẽs potest opponi de incompetentia modi.ita dicit Jac.bu.quẽ re-
fert ⁊ sequit Bal.in.l.licet.C.de ꝓcura.Pone exemplum qñ in iudicio
non sunt oẽs persone que ad iudicis instãtiã requirũtur.ista exceptio
opponi põt qñcũq3 qꝛ reddit iudiciũ retro nullum.¶ Limita.xxvj.ni
si incidẽter esset iudex incõpetẽs:qꝛ esset cõpetens super principali ne-
gotio ⁊ sup incidẽti esset incõpetens qd nihilominus potest principa-
liter ꝓnũtiare sup principali ⁊ super incidenti exẽplum in iudice male
ficiorũ q dũtaxat potest cognoscere de crimine sed nõ de cã ciuili qd ni-
hilominus cognoscẽdo de crimine ꝓnũtiat super causa ciuili inciden-
ter vt fur restituat rem quã furatus est.tex.est sing.in.l.interdũ.§.qui
furẽ.ff.de fur.qd no.ꝓ limitatione.l.solemus.§.latrũculator.ff.de iu.
facit.l.iiij.§.si dicant.ff.de reg.facit qd voluit Cy.in.l.si quis ad se fun
dum.C.ad leg.iul.de vi pub.⁊ ibi per Bar. Bal.⁊ alios.l3 Sali.aliter
ibi loquat.vide Bal.in.l.fi.C.vbi cã fis.Jnno.Jo.an.et alios.in.c.cuz
oporteat.de accu.Bal.in.l.is apud quẽ.C.de edẽ.facit text.in.l.quot.
C.de iudi.vide Ant.in.c.qualiter.el.ij.in fi.de accusa.Bal.in.l.ij.C.si a
nõ cõpe.iu.vbi dicit ꝙ fur in eadẽ snia mittit ad furcas ⁊ cõdẽnat ad
rem restituendã.⁊ dicit se ponere vnũ nouũ qd vbi imponit pena mor
tis põt accumulari ciuilis ⁊ criminalis causa.⁊ vide Bal.in rub.de iu.
vbi limitauit hãc doctrinã non habere locum in iudice delegato.et ra-
tio esse potest qꝛ eius iurisdictio est stricti iuris.vt no.gl.in.c.j.de resc.
lib.vj.et in cle.ij.de offi.ord.voluit Abb.in.c.cũ dilectus.de cle.nõ resi.
¶ Limita.xxvij.per gl.in.d.l.interdũ.§.qui furẽ.sed illa gl.cõiter dã-
nat sc3 qñ quis daret se torquẽdũ passo furtũ qꝛ tũc passus furtũ pos-
set torquere ⁊ nõ esset incõpetẽs.¶ Limita.xxviij.nisi laicus occupas-
set rẽ ecclesie qꝛ nihilominus posset cõueniri corã ecclesiastico licet re-
gulariter sit incõpetẽs respectu laici:⁊ addi possunt omnes casus qui

enumerãtur per glo. ⁊ doct. in. c. cũ sit generale. de foro cõpe. ¶ Limita. xxix. vbi quis esset ꝓuatus homo ⁊ ꝯsuetudo daret sibi iurisdictionẽ: qꝛ licet esset priuatus nõ tñ posset opponi incõpetẽtia iudicis. naꝫ ꝯsuetudo dat iurisdictionẽ homini priuato. ista est glo. sing. in. l. fi. C. de emã. libe. ꝭm Ang. in. l. imo, ff. de leg. ⁊ vide bo. tex. in. c. cũ ꝯtingat. de fo. cõpe. quẽ Joã. andr. ibi dicit esse meliorẽ de iure. ¶ Limita. xxx. vbi iudex haberet territoriũ ⁊ haberet iurisdictionẽ in personas vt est rector scholariũ: vt in aut. habita. C. ne fil. ꝓ patre. ¶ Limita. xxxj. qd̃ lꝫ iurisdictio diuidat̃ ꝑ partes vel ꝑ quarteria ⁊ vnus iudex vni⁹ quarterij nõ posset se impedire de quarterio alterius: tñ si esset pestis in ciuitate et iudex vni⁹ quarterij seu porte absentaret se nihilomin⁹ iudex alterius quarterij seu porte poterit impedire. ita pulchre dixit Ange. in repe. l. si vacãtia. C. de bo. vacan. li. x. ⁊ refert ⁊ sequit̃ do. me⁹ Barba. in rub. de foro cõpe. ex quo infero ꝙ hec regia ciuitas Bononie q̃ regitur ꝑ quarteria qꝛ quodlibet quarteriũ habet suũ tribunum plebis. i. cõfalonerium populi: qd̃ si vnus aliqua de cã absentaret se alter posset impedire se de quarterio illi⁹. arg. l. si hoĩem. ff. mãd. Regit̃ etiam per dominos. xvj. inter quos inuictissimus ⁊ gloriosissimus armorũ capitaneus ⁊ strenuus miles aurat⁹ dñs Jo. bentiuolus resplẽdet quem immortalis deus cũ gloriosa familia sua sempiterno euo conseruet fecundet fortunet ac prosperet. beniuolus est ꝓnceps ⁊ ideo bẽtiuolus. nomẽ eñ est cõsequẽs rei. insti. de do. §. est ⁊ aliud. c. cũ scd̃m apostolũ. ¶ Limita. xxxij. nõ habere locũ in foro penitẽtiali: vt in. c. j. de rap. ⁊ in c. fi. de foro cõpe. qꝛ in tali foro non attenditur forũ delicti sed attẽditur dũtaxat ꝓprij sacerdotis ⁊ ideo iniungitur sibi penitẽtia a sacerdote ꝓprio parochiali. glo. est vnica ⁊ singu. in. c. placuit. el. j. xvj. q. j. quã glo. magnifaciũt doc. ⁊ ibi Abb. in. c. cũ cõtingat. de foro cõpe. ⁊ sic in vno foro delinquit ⁊ in alio imponit̃ penitentia. ⁊ est rõ: qꝛ offenditur deus ⁊ in foro penitẽtie ⁊ deus est vbiqꝫ: ergo iudex est ille qui est in loco dei ⁊ hmõi est proprius sacerdos: quia iura parochialia nõ ꝯcernũt locũ aut territoriũ sed ꝑsonas. facit. c. super eo. de parochi. ⁊ si aliter dicerem⁹ sequeret̃ qd̃ cõfessio fieret per partes qd̃ nõ est dicendũ vt voluit gl. in. c. nõ tibi dico. de peni. dist. j. ¶ Limita. xxxiij. nõ habere locũ vbi delictũ esset factũ in exercitu huius ciuitatis que esset cõtra Mutinam in territorio mutinẽ. ⁊ in tali exercitu vnus forẽsis occideret aliũ forẽsem: qꝛ tũc potestas huius ciuitatis põt illũ homicidã punire: qꝛ ex quo ciuitas ista habet ibi exercitũ vr̃ habere territoriũ ibi: ideo delictum ibi factũ vr̃ factũ in territorio huius ciuitatis. pulchrũ dictum Martini de fili. quod sequit̃ Jac. but. Bar. Bal. ⁊ alij. in. l. cũctos populos. C. de sum. trini. ⁊ mouent̃ per. l. pupillos. §. territoriũ. ff. de ver. signi. ⁊ est cõmune dictum oĩm. sed do. me⁹ Bar. in. d. rub. de foro cõpe. in fi. dicit ꝙ si subtiliter põderetur tex. d. §. territorium. cõfunditur per illum tex. dictũ eorũ. nã ibi dicit qd̃ ptãs cuius est territoriũ habet potestatẽ terrẽdi ergo sequit̃ qd̃ nõ alius. nã territorium est vniuersitas agrorũ. ergo ad locũ refert̃ ⁊ nõ ad gẽtes loci: ⁊ maxime si iurisdictio adhereat loco: vt per Bar. in. l. j. ff. de iurisd. om. iu. facit etiã qꝛ in territorio hostiũ dꝫ seruari ius cõe. l. q a latronibus. in prin. ff. de test. ⁊ ꝑ cõsequẽs nõ recte loquunt̃ doc. ꝭm eũ. Ego dicerẽ cõe dictũ doct. posse saluari qꝛ eo tꝑe quo exercitus est in alieno territorio ⁊ dicit̃ ibi terrere. qꝛ bona efficiunt̃ capientiũ in bello vel saltẽ publicant̃ si sunt bona immobilia: vt no. ꝑ Bar. in. l. si qd in bello. ⁊ in. l. si captiu⁹. §. j. ⁊ in. l. hostes. ff. de cap. ⁊ no. Abb. in. c. sicut. el. iij. de iureiu. iiij. col. vñ negari nõ põt quin ille locus in quo est exercit⁹ nõ sit ipsoꝝ capiẽtiũ vñ qui ibi deliquit iuris fictione dꝛ delinquere in territorio eoꝝ ⁊ per ꝯsequẽs tollit̃ motiuũ dñi mei. ¶ Limita. xxxiiij. nõ habere locũ in ciuitatib⁹ ⁊ pulchre dixit Bar. in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. ⁊ in. l. nõ dubito. per illũ text. ad hoc singularem. ff. de capti. ¶ Limita seu amplia. xxxv. ꝙ forum capit̃ ꝓ mari nã si capit̃ ꝓ territorio vt dicũt doctores ꝙ eodẽ modo cõprehẽdit mare adherẽs territorio. ⁊ ad hoc adduco Bar. in. l. insule. ff. de iudi. vbi per illũ text. dixit se semel dixisse Pisis cõtra quosdã piratas qui derobabant in mari ⁊ reducebant se in quãdã isulã ꝓpe Pisas: ꝙ licet dicat̃ qd̃ mare ẽ cõe ⁊ sic ibi nõ possint cõueniri tñ ipse dixit qd̃ illa insula est pars illi⁹ cui adheret. facit glos. valde singularis. in. c. licet. de fer. vbi mare censet̃ esse eiusdẽ iurisdictionis cuius est territoriũ adiacens. ⁊ vide gl. in. c. vbi periculũ. §. porro. de elec. lib. vj. ⁊ tex. in. l. j. C. de classi. li. xj. quẽ tex. reputat sing. Ang. in d. l. insule. ⁊ vide gl. insti. de actio. in. §. rursus. ⁊ Bal. i. l. fi. C. de testa. ⁊ in. c. lꝫ. de fer. ⁊ in. c. accedens. el. ij. vt lit. nõ ꝯte. ⁊. c. ex literis. ⁊ in. c. licet cãm. de prob. ⁊ in. l. ij. ff. quẽad. test. ape. ⁊ in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. ⁊ per do. meum Bar. in rub. de foro cõpe. ⁊ in. d. c. licet causam.

Judex ecclesiasticus potest impedire de dote. in. c. per vestras. nume. 2. de dona. inter vi. et vxor. fo. 49.

Judex ecclesiasticus est judex competẽs etiã inter laicos pro miserabilibus personis. ibi. nu. 3.

Judicandum an sit ꝭm romanã eccle. in. c. cõsultationi. nu. 4. de frigi. ⁊ male. fo. 35.

Judex potest ex officio suo testes indignos repellere. c. cũ. J. ⁊ A. nu. 21. de re iudi. fo. 128.

Judex debet vitare nimiã familiaritatẽ cũ subditis ne ei⁹ autoritas cõtemnatur, in. c. dilectus. nu. 2. de penis. fo. 156.

Judex nõ potest illum qui ipsum iniuriat punire nisi iniuria sit notoria. ibidem. nu. 3.

5 Judex eccl'iasticus põt ius dicere i eccl'ia: iudex secularis nõ ⁊ si sec⁹ fecerit reddit iudiciũ nullũ. in. c. qua fronte. nu. 2. ⁊. 13. de ap. fo. 101.

Judex ad quem an eligatur ad electionẽ appellãtis. an appel. ibidem. numero. 11. fo. 102.

3 Judices si litigãt super limitibus prouinciarũ quid fiet. in. c. sane. nu. 7. de foro compe. fo. 30.

7 Judex ex officio suo procedere potest cõtra vsurarios. in. c. cũ in diocesi. nu. 3. de vsur. fo. 115.

7 Judex ordinarius potest de iure canonico in totũ recusari. in. c. j. num. 6. de maledi. fo. 123.

4 Judicibus an sit credẽdum. in. c. quoniam. nu. 29. de proba. fo. 30.

Judex potest deputare notarium ad recipiendos testes. ibi. nu. 30.

5 **Judicium** an possit cõcipi in ꝑsonã solius tutoris tutorio nomine ⁊ quando possit etiã cõcipi cõtra pupillum. in. c. tua nobis. nu. 1. de appel. fo. 133.

Judicium qd̃ fit pro pupillo vel contra eũ potest fundari in ꝑsona tutoris qñ solus agit vel in ꝑsona pupilli si cuꝫ autoritate tutoris agit. in. c. raynutius. nu. 8. de test. fo. 124.

3 Judiciũ trãseundo de vno in aliã personã alterat̃: nã alio modo ꝓceditur contra vnã ⁊ alio ꝯ aliã. in. c. qꝛ. v. nu. 2. de iudi. fo. 28.

5 Judicium ceptũ coram vno iudice nõ potest finiri coraꝫ alio etiã si sit legatus. in. c. cum in ecclesia. nu. 5. de appel. fo. 108.

6 Judicio alicuius si quid cõmittitur videt̃ cõmissum tanq̃ in discretũ et bonum virum. in. c. cum autem. nu. 6. de iure pa. fo. 196.

3 Judiciũ an dicatur criminale qñ imponitur pena pecuniaria. in rubr. numero. 5. de iudi. fo. 2.

☞ Corse. Adde ꝙ cõis opi. est qñ pena pecũiaria applicat̃ fisco dꝛ iudiciũ criminale: vt est gl. in. d. l. iij. §. diuus. in ꝯriuꝫ facit tex. in. l. caius. ff. ad sille. ꝭm do. meũ. in. d. rub. vbi agebatur ad penã delicti applicandam fisco ꝓ delicto. ⁊ dꝛ ibi ꝙ cã est ciuilis per quẽ tex. cõfundit̃ ꝭm eũ cõis doctrina doc. ego dico ꝙ ille text. nõ facit ꝯ qꝛ ibi agebat̃ actione petitiõis hereditatis ad vindicãdã necem defuncti. et hoc sentit ibi Bart. ⁊ gl. in. l. j. C. de his qb᷑ vt indi. ⁊ qd̃ hoc sit verũ interuenit ibi procurator q nõ interuenisset si cã fuisset criminalis: ⁊ sic ciuilis agebat̃. ibi.

6 Judicium agitatũ sup rebus ecclesie vacantis non tenet. in. c. fi. nu. 1. ne sede vacan. fo. 65. ⁊ in. c. j. in fi. eo. titu.

Judiciũ nõ solũ nõ põt intẽtari sede vacãte cõtra ecclesiã sed etiã intẽtatum nõ põt cõtinuari siue ecclesia sit actrix siue rea nisi periculum sit in testibus habẽdis per mortem vel alio modo. ibi. nu. 3.

3 Judiciũ redditur notoriũ ex cõfessione extraiudiciali coadiuuata alijs iudicijs. in. c. fi. nu. 19. de cõfes. fo. 228.

3 Judiciũ an sit indiuiduũ. in. c. significauerũt. n. 14. ⁊. 15. de iud. fo. 47.

2 Judicium agitatũ cum illo q nõ poterat stare iudicio an teneat si non fuit oppositum. in. c. nõ iniuste. nu. 6. de procu. fo. 146.

2 Judiciũ ceptum corã vno ex ordinarijs parẽ iurisdictionẽ habẽtibus non põt corã alio finiri nisi dato impedimẽto primi. in. c. prudẽtiam. nu. 11. de offi. deleg. fo. 84.

1 Judicia eccl'iastica sunt regẽda ꝭm canones etiã ꝙ agitent̃ corã iudice seculari nam tũc decidũtur ꝭm canones licet ꝭm eos nõ tractentur ⁊ quare. in. c. canonũ. nu. 3. de cõsti. fo. 15.

2 Judiciũ vniuersale ⁊ ꝑticulare qd sit. i. c. ꝯquerẽte. n. 3. de offi. or. f. 121.

7 Judiciũ dꝫ finiri vbi est ĩchoatũ ⁊ qñ. i. c. postulasti. n. 2. de homi. f. 103.

☞ Corse. doc. excellẽtissim⁹. do tibi pulchras limitatiões ad. l. vbi ceptũ. ff. de iudi. quã allegat Abb. in. d. c. postulasti. vbi supra. ⁊ ꝓmo limita eum ꝭm eũdẽ. in. c. postulasti. vbi dicit per illũ tex. ex quo ibi ceptũ fuit iudiciũ coram ecclesiastico ⁊ finitũ corã laico. ꝙ. d. l. vbi ceptũ. hꝫ locũ qñ corã primo iudice ꝯtrouersia põt habere finẽ al's sec⁹: nã in casu. d. c. postulasti. cõtinebat̃ excõ. ⁊ sic nõ poterat finiri iudiciũ ꝑ eccl'iasticuꝫ iudicem: et fuit recursum ad secularẽ iudicem. Scd̃o limita regulã ꝭm Bal. in. l. imperialẽ. §. preterea. de prohi. alie. feu. per Fri. vbi dicit qd̃ d. l. vbi ceptũ. nõ habet locũ vbi agit̃ de preiudicio alterius iurisdictionis nã si vasallus litigat sup feudo ⁊ nõ recurrit ad dñm feudi sed vadit ad alium: tũc dñs feudi potest mãdare sub pena ꝙ amplius nõ cõpareat corã eo. ⁊ subdit ꝙ Joã. mo. in. c. accusatus. de here. li. vj. dixit hic. Tertio limita ꝑ id qd̃ voluit Bar. i. l. sepulchri. ff. de sepul. vio. vbi q̃rit formata est inq̃sitio ꝯ aliquẽ in marchia ille absentat se ⁊ vadit ad ducatũ dux incipit inq̃rere ꝯ eũ ⁊ dixit ꝙ iudiciũ est ceptum: et sic non potest amplius inchoari. dicit ibi Bar. ꝙ regula. d. l. vbi ceptũ. nõ potest allegari per eũ ⁊ dicit sepenumero cõsuluisse sup hoc. Quarto adduco illud quod dicũt doct. in. c. cum plures. de offi. deleg. lib. vj. ꝙ. d. l. vbi ceptũ. hꝫ locũ respectu persone ⁊ non respectu loci naꝫ si cõmissa sit causa mihi ⁊ incepi iudicium in isto loco postea cõmittitur duobus alijs qui potuerũt finire in loco vbi voluerunt: ⁊ non obstat. d. l. vbi ceptum. qꝛ vt dixit habet locũ respectu persone ⁊ nõ respectu loci. Quinto adduco ꝙ volũt docto. in. c. vt debitus. de appel. vbi dicũt iudiciũ principale est inceptũ ab vno iudice principale appellatur ab vno articulo ad aliquem iudicẽ potest ꝓsequi ⁊ decidi ille articulus coram eo ⁊ sic nõ habet locum. d. l. vbi ceptum. Sexto adduco tibi Bald. in aut.

sed nouo

corporalis

De litera. L.

Et vide

Legi vel regule contraueniens an ⁊ quando incurrat peccatum mortale ⁊ ponit perfectam distinctionem.ibi.nu.2.

4 Lex canonizata contraria canonibus non est seruanda.in.c.super eo.el.j.nu.4.de testi.fo.48.

7 Lex debet cõuenire tempori.in.c.nõ debet.nu.2.de consan.⁊ affi.fo.33.
Lex proditur vt apetitus noxius sub iuris regula limitetur.ibi.
Lex debet esse rationabilis ⁊ deseruit fini.ibi.
Leges summorum pontificum ⁊ conciliorum appellantur statuta humana ⁊ sic non possunt dici ius diuinum.ibi.nu.4.

7 Contra legẽ facit ille qui cõmittit nõ solũ cõtra verba legis sz etiã contra eius mentẽ.in.c.quanto.nu.2.3.⁊.4.de priui.fol.144.

5 Lex ciuilis nõ astringit clericos.in.c.verũ.nu.22.de fo.compe.fo.64.

5 Preter legẽ vel cõtra legem an idem sit.in.c.causam.num.7.de re iudica.fo.63.

3 Lex abrogata an ⁊ quando possit allegari.in.c.nouit.nu.23.⁊ nu.27.de iudi.fo.33.

☞ Corre.do.excel. Adde ꝙ abrogare est destruere vel in totũ delere:vnde dicitur lex abrogata.i.in totũ sublata vel destructa:sz derogatur ei quãdo in parte tollitur vel ei detrahitur.ff.de ver.sig.l.derogare.⁊ no.glo.in.§.leges.iiij.di.⁊ etiã interdũ abrogare est addere aliquid. Et septẽ de causis aliqd abrogatur:vt no.iiij.di.§.hec ⁊ si legibus.primo 9tria cõsuetudine que nota est principi:vt in.d.§.leges.⁊.ff.de leg.l.de quibus.secũdo 9tria cõstitutione.xxxj.di.ante triennium.tertio cause cessatione.lxj.di.c.neophitus.quarto locorũ varietate.c.aliter.xxxj.di.quinto nimio rigore canonico.xxxiiij.di.fraternitatis.sexto si precib⁹ occasiõe malignãdi habeat.xvj.q.j.legi.septimo propter malum inde sequẽs.lxiij.dis.§.verũ. Sed an abrogata lex possit allegari.glo.in.c.nouit.super ver.quicũq3.de iudi.concludit qd sic:nõ vt faciat ius ⁊ vt cã decidatur ſm illã sz vt habeatur ipsius notitia.⁊ põt allegari ꝓpter rationẽ sui:qꝛ ratio non tollitur:vt in.l.eas.ff.de cap.di.⁊ has rõnes sentit Inn.in.d.l.nouit.vel ſm Jo.an.ibi bene põt princeps arguere per.l.abrogatã.l.ij.§.⁊ nemini.C.de consti.pe.non aũt inferior a principe. Vel ſm Inno.princeps non potest abrogare ⁊ in totũ tollere legẽ in preiudiciũ ecclesie cui fuit aliqd priuilegiũ cõcessum.ita refert do.Abb.in.d.c.nouit.in glo.super ver.quicũq3.in.vj.col.vbi est singulare:vz ꝙ priuilegiũ concessum nõ subdito non põt reuocari.⁊ vide do.Abb.in.c.j.de consti.vbi exponit abrogata.i.sublata per aliã legem vel cõstitutionem.⁊ querit an cõstitutiones vt leges possunt abrogari:remittit se ad not.in.d.c.nouit. Ego adduco glo.in.c.canonum statuta.de cõsti.super ver.statuta.que vult ꝙ statuta canonũ abrogata nõ sunt seruanda.quam glo.⁊ supradicta limitabis nisi statuta essent abrogata in parte ⁊ in parte nõ.iste est casus sing.⁊ ibi Bal.in.l.j.C.de lati.liber.tol.⁊ ibi dixit gl.sing.ſm Bal.ꝙ lex pro parte tenet ⁊ pro parte nõ.scdo limitabis hoc ꝓcedere quãdo cõstitutio corrigens tenuit sed si de iure nõ tenuisset tunc prima cõstitutio tenet ⁊ obseruatur.casus est celebris in.c.cũ oẽs.de constit.vbi non fuit sublata antiqua cõsuetudo per nouã cõstitutionẽ nullã ⁊ iniquaz. Tertio limitabis nisi quis iurasset seruare cõtẽta in statuto:qꝛ lz cassetur ⁊ abrogetur statutũ nõ liberatur iurãs:secus si iurasset seruare statutũ:vt no.in.c.j.de his que fi.a maio.par.ca.⁊ ibi Abb.⁊ no.in.c.cõstitut⁹.de rescrip.⁊ Abb.in.c.dilecto.in prin.iiij.col.in vér.sed aducrte.de preben.⁊ Pau.in cle.j.de reg.⁊ ibi alij.faciũt enim doc.differentiam vtrũ iuretur obseruãtia legis vel obseruãtia eorũ que cõtinentur in lege.primo casu annihilata lege annihilatur iuramẽtũ tanq̃ eius accessoriũ.scdo casus secus qꝛ nõ dependet iuramẽtũ a statuto. Simile habes in alia materia vtrũ vitiato ingressu vitietur oblatio bonorum:naz distinguitur vtrũ bona sint ablata per se an sint ablata per accidẽs seu accessorie:vt no.C.de sac.san.eccle.in aut.ingressi.ita dixit Bal.in ꝓludijs feudo.in vij.col. Quarto limita nõ habere locũ regulã in habẽte potestatẽ legis cõdẽde:qꝛ per eũ allegari poterit lex abrogata.ita habetur in.d.c.nouit.⁊ in.c.quicũq3.xj.q.j.⁊ in.c.raynutius.de testa.vbi papa allegauit.l.lõbardã.que tñ est sublata.⁊ non solũ princeps potest allegare leges correctas situatas in corpore iuris sed etiã eas que non sunt in corpore iuris clause ſm do.meum do.And.bar.in.c.canonum statuta.in.vij.col. Quinto limita nisi lex vel statutũ transisset priuilegiũ vel contractum cũ non subdito:qꝛ tunc allegari poterit:licet sit abrogata vel abrogatũ:qꝛ nõ potuit abrogari ⁊ tolli in preiudiciũ iuris q̃siti nõ subdito.ita pulchre dixit Inno.in.c.nouit.de iud.⁊ in.c.dilectus.de temp.ordina. Jo.an.in addi.Spe.in ti.de censi.§.nunc dicendũ.⁊ in tit.de instr.edi.§.nunc vero aliqua.in.c.cõstitutus.de reli.do.⁊ do.Anto.in.d.c.canonum.⁊ in.d.c.nouit.⁊ in.d.c.dilectus.⁊ in.c.cũ omnes.alias cũ.M.ferra.de cõsti.Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ in.l.ei qui.ff.de iureiur.⁊ in.l.qd semel.ff.de decre.ab or.faci.Arch.in.d.c.quicunq3.⁊ bene facit qd voluit in.l.priuilegia.C.de sac.san.eccle.Bald.in.l.q se patris.C.vnde lib.⁊ in.l.princeps.ff.de legi.⁊ in.l.j.⁊ fi.ff.de cõsti.prin.⁊ in.l.si cũ mihi.ff.de dolo.⁊ in.c.j.de ꝓba.⁊ ibi oẽs in.c.j.de nat.feu.⁊ in.c.j.de natura feu.sine culpa nõ amit.⁊ in.l.nupte.ff.de sena.Jo.de fan.⁊ omnes in.c.j.de consti.lib.vj.Pe.de anc.in cõsi.suo.iiij.al's.vj.⁊ per Cyn.Bal.⁊ alios in.d.l.digna vox.C.de legi.⁊ plene per do.meum do.Andre.in.d.c.canonũ.⁊ in.d.c.nouit.cum alijs concor.tamen priuilegium vel statutum transiens in quasi contractũ cum suo subdito potest bene per principem ex iusta causa reuocari.singulare fuit dictum Inn.in.c.in nostra.⁊ ibi doc.de iniurijs ⁊ dam.da.pro quo est text.valde sing.in l.titius.ff.de obes.⁊ alibi illum tex.allegauit pro sing.ad hoc Lu.ro.in l.si vero.§.de viro.ff.so.ma.⁊ in sing.suis sing.ccccl.xvij.ici. An dux mediolani.⁊ do.meus do.And.in.d.c.nouit.facit.c.pe.de cle.non resi.⁊.c.suggestũ.de deci.⁊.l.ex facto.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ quod not.in.c.cũ oẽs.⁊ in.c.que in ecclesiarum.de constit.⁊ in.d.c.dilectus. Sexto limita nisi lex abrogata allegaretur quo ad sui rationem vt dictum est.⁊ hoc voluit Bal.in.c.trãslato.de consti. Septimo limita nisi allegaretur quo ad ipsi⁹ notitiam:vt dictum est per glo.⁊ doc.in.d.c.nouit. Et sic habes regulã quod ex legibus abrogatis nõ debent sumi argumẽta in causis ꝑ text.coniuncta glo.C.de no.co.confir.§.hunc igitur.super ver.necesse.⁊ per d.l.j.cõiuncta gl.super ver.imaginẽ.C.de lati.lib.tol.⁊ Bal.colligit ex illo tex.qd reuocatis statutis reuocate sunt omnes reformatiões facte circa statuta:fallit in casibus predictis:in contrariũ facit tex.in aut.de nau.vsu.in ver.aliã rursus negotiatoribus ⁊c.col.ix.vbi in totũ tollitur ⁊ est inutilis constitutio precedens:quem tex.alleg.Nico.de nea.in preludijs feu.⁊ in.l.j.ff.de cõiungen.cũ emanci.libe.ipse respondet qd hoc intelligitur quo ad negotium principale:secus quo ad rationũ et quo ad argumẽtum. Et cõclude de hac materia:vt per Jo.de imo.post.d.And.in.d.c.canonũ.⁊ ibi plene per do.meum.⁊ vide Host.in summa.de immu.eccle.§.inquantũ.ver.nec credẽdũ est.Archi.in.c.fi.de offi.le.li.vj.doc.post gl.in.d.c.nouit.⁊ in dicto.c.quicunq3.⁊ ibi Arch.glos.et doc.in.d.§.nũc igitur.⁊ gl.⁊ doc.in.d.l.j.doc.in.l.fi.ff.de fal.⁊ in.c.in primis.ij.q.j.⁊ in.c.fuerũt.vij.dist.Nic.de nea.in ꝓludijs feu.⁊ in.d.l.j.ff.de cõiũgen.cum eman.lib.⁊ de allegantibus apostillas aliquorum quorum nõ fuerunt per Bar.in.d.l.fi.vnũ tñ nõ omittam nam Bal.in.d.§.hũc igitur.in ver.necesse dixit qd ꝓducens instrumentũ correctũ sciẽter incidit in penã falsi.quod dicit esse verũ si statutum nõ facit ad causam:puta qd terminatur per statutũ vetus nõ per nouũ eo qd agitur de negotio veteri qd pertinet ad legẽ antiquam ⁊ nõ ad nouã ⁊ istud nõ est penale.imo licitũ est producere tale statutũ cũ vigore eius quãtũ ad causam illã nõ sit sublat⁹:vt in aut:vt cũ de ap.cogno.in prin.nisi lex noua corrigeret legẽ veterem in preteritum ⁊ in futurũ:qꝛ tunc nullo modo posset allegari in judicio.in argumentũ tñ allegatur ex quo reperitur in corpore iuris clausa.vt voluit gl.⁊ Bal.in.d.l.j.ff.de cõiung.cũ emanc.li.lz enim lex tollatur non tollitur eius ratio si expresse per legẽ corrigentem non tollatur.d.l.eas.ff.de capi.dimi.

1 Lex etiam penalis recipit interpretationem extẽsiuam ex similitudine rationis vel connexitate negotij in.c.translato.nu.1.de consti.fo.19.
Lex statutum vel consuetudo extenduntur ad casum similẽ nisi ille casus similis decidatur per aliam legem.ibi.nu.4.

7 Legem vel canonem male intelligere non est peccatũ nisi ex hoc malo intellectu committatur aliqd peccatũ.in.c.per tuas.el.ij.nu.9.de simo.folio.79.

5 Gesta contra legem sunt nulla nisi lex vltra procedat ipsa cõfirmando.in.c.qd ad consultationem.nu.2.de re iudi.fo.64.

6 Lex imperialis fauẽs ecclesie ipso facto videtur approbata ab ecclesia nisi contradicat:si vero est dãnosa ecclesijs videtur reprobata nisi expresse approbetur.in.c.is qui.nu.20.de solu.fo.103.

5 Lex cõtinens in se peccatũ etiam veniale est ipso iure nulla.in.c.fi.nu.2.de prescrip.fo.44.

5 Lex vel alia dispositio nõ exprimẽs causam dz considerari qd sit fundata in ratiõe naturali ⁊ iuxta illam rationem debet interpretari.in.c.suggestum.nu.2.de ap.fol.97.

4 Lex si facit mẽtionẽ de pena capitis intelligitur de pena deportatiõis.in.c.quanto.nu.7.de iureiu.fo.140.

6 Lex vel statutũ emanatũ ob aliquã iustam cãm an dicta cã cessante debeant obseruari.in.c.qꝛ plerique.nu.38.de immu.eccle.fo.234.

1 Lex extenditur tantum ad futura nisi expresse caueatur vt extendatur ad preterita.in.c.cognoscentes.nu.1.⁊.4.de consti.fo.17.
Lex loquens per verba presentis temporis non extenditur ad futura qd habet locũ si per hoc daretur materia delinquendi.ibi.nu.2.
Lex vel statutum an ⁊ quando liget ignorantes.nu.6.
Lex diuina põt allegari in decisionibus causarũ.in.c.cũ causam.nu.5.de elec.fo.147.

1 Lex positiua an debeat obseruari in foro conscientie.in proe.Grego.in ver.rex pacificus.nu.4.⁊.6.fo.9.

1 Lex principis preiudicialis ecclesijs non extenditur ad ecclesias nisi expresse approbetur ꝑ papã.in.c.ecclesia sancte marie.nu.9.de consti.fol.31.
Lex ciuilis specifice disponẽs super ecclesijs an sit seruãda in foro canonico si non reperitur canon contradicens.ibi.nu.10.
Lex ciuilis que non potest seruari sine peccato in nullo foro est seruanda.ibi.nu.11.
Lex ciuilis si generaliter loquitur nec canoni contradicit an sit clericis seruanda.ibi.nu.13.
Lex ciuilis rationabilis ⁊ deuiãs a canone est seruanda in foro suo:sed si sum⁹ in terris subiectis ecclesie etiã tẽporaliter seruatur canõ.ibi.nu.14.
Lex ciuilis nullo modo potest disponere contra libertatem matrimonij imponendo penam.ibi.nu.15.

petratis valent et idē est in rescripto.in.c.oblate.nu.8.de appel.fo.125.
8 Litere surreptitie ad lites tribuunt iurisdictionem licet elidibilem vnde opus est appellatione.in.c.ij.nu.14.vt lite non contest.fo.109.
1 Litere testimoniales faciunt magnam presumptionem licet non plenam.in.c.cum inter R.nu.4.de elec.fo.133.
6 **Locatio** ad longū tempus non potest fieri per ecclesiā inferiorem sine cōsensu epi ad modicum tēpus sic puta ad nouem vel decem annos.in.c.requisisti.nu.11.de testa.fo.122.
6 Locare perpetuo operas suas nemo potest quia esset species seruitutis potest tamen quis se obligare perpetuo seruire alicui hospitali etiā priuato quia inest fauor spiritualitatis.in.c.inter dilectos.numero.11.de donatio.fo.106.
6 Locatio facta ad certum tempus vel canonicum vel vsufructuarium expirat ex mortuis.in.c.ad audientiā.nu.2.de reb.eccle.alie.fo.76.
Locare in perpetuum non potest prohibitus alienare.ibi.nu.3.
Locatio ad maximum tempus non transfert dominium vtile.ibi.
6 Locatio ad modicum tempus non trāsfert possessionē in cōductorem sed simplicem detentationem.in.c.ex literis.nu.5.de iure pat.fo.191.
6 Locatio prediȷ̄ si est facta rectori ecclesie successor tenetur stare colono secus si fuit facta a canonico vel fructuario.in cap. nouum genus. nume.6.de decimis.fo.144.
3 Locatio non probat possessionem respectu locantis quando possideret al's secus.in.c.cum venissent.nu.12.de resti.spo.fo.174.
3 Locatio presumitur renouata transacto anno. in.c.in causa.nu.10. de cau.pos.et proprie.fo.164.
6 Locator pōt inquilinū repellere de domo ante finitū tēpus cōductionis si peruenerit ipsi aliqua necessitas vel inquilinus male versetur vel pensionem non soluat.in.c.propter.nu.2.6.et.10.de locato.fo.87.
Locator expellens cōductorē peruerse habitantē in domo ante finitū tempus an remittet sibi pensionem pro rata tēporis.ibi.nu.16.fo.91.
7 Locare an possit quis in perpetuum operas suas.in.c.iudicatū.nu.2.de immu.eccle.et cemi.fo.224.
6 Locare quis tenetur domos scholaribus.in.c.j.numero.6.de empt. et vendi.fo.82.
6 Locatio ad longum tempus an dicatur alienatio.in.c.nulli.nume.13.de rebus eccle.fo.75.
4 **Locum** famosum preponēs in aliquo festo ratione ludi non excusatur a pena.in.c.j.nu.4.de presump.fo.114.
6 Religiosus locus non ex hoc solo presumitur qd ibi aliquādo celebrētur misse nisi probaretur qd omnes ibi admittebantur ad dicendum et audiendum missam et qd haberet campanam eleuatam in campanili.in.c.inter dilectos.nu.8.de dona.fo.106.
Locus religiosus nō presumitur de necessitate licet cognominetur ab aliquo sancto.ibi.nu.9.
7 Locus tutus assignari debet puelle si timetur de violentia. in ca. cum locum.nu.1.et.5.de sponsa.fo.7.
6 In loco interdicto hodie licite celebrat submissa voce et clausis ianuis.in.c.quesitum.nu.5.de coha.cle.et mu.fo.13.
6 Locus religiosus de quibus religiosis reformari debeat. in cap. inter quatuor.nu.1.de reli.domi.fo.184.
3 Locus an attēdatur in delictis vbi fuit factū vulnus an locus ex quo fuit emissum telum ad vulnerādum.in.c.fi.nu.25.de foro cōpe.fo.90.
6 Locus an efficiatur religiosus ppterea qd ibi sit aliquis sepultus sine autoritate pontificis.in.c.abolende.nu.4.de sepul.fo.139.
6 Locus deputatus autoritate epi ad fundandū hospitale vel ecclesiam est effectus sacer adeo qd non debet redire ad vsus prophanos.in.c.ad hoc.et infra.nu.1.de reli.domi.fo.184.
6 Locus religiosus non efficitur ex eo qd laicus sepelierit cadauer in eo.in.c.ad hec.et infra.nu.3.de reli.domi.fo.184.
Religiosus locus non efficitur per laicos.ibi.
6 Loca pia non dicuntur oratoria priuata.in.c.fi.nu.1.de censi.fo.206.
Loca pudibunda olim inspiciebantur hodie vero non.in ca.puberes.nu.2.de despon.impub.fo.13.
7 Loca vicina que dicantur.in.c.super specula.nu.5.de priui.fo.96.
6 Loca pia que dicantur.in.c.de his.nu.3.de testa.fo.130.
7 **Locupletior** et pauperior quādo dicatur fieri donator vel alius.in.c.donatio.nu.8.de dona.inter virum et vxo.fo.50.
7 **Lucrum** iniuste extortū an sit restituendū pauperib⁹ Christi an vero aliȷ̄s.in.c.cū sit.nu.8.et.9.de iude.fol.88.
Lucrū quesitum ex cōmercio dānato subiacet restitutioni similiter acquisitum per excōmunicatum.in.c.ad liberandam.nu.1.eo.titu.
7 Lucrum honestum prouenire potest ex pecunia.in.c.per vestras.nu.6.de dona.inter virum et vxo.fo.49.
6 **Ludi** inhonesti non debent exerceri in ecclesiȷ̄s neqz a clericis. in c.cum decorem.nu.1.de vi.et hone.cleri.fo.6.
7 Ludus noxius est in culpa.in.c.exhibita.nu.5.de homi.fo.102.
7 Ludus an sit prohibitus clericis cum laicis.in.c. continebatur. nu.3. de homi.fo.48.
7 Lud⁹ solatiosus nō est clerico īterdict⁹.in.c.lator.nu.2. de homi.f.99.
6 Ludens et vincens an et quo casu sit obligatus ad restitutionē in foro anime et in foro fori.in.c.quia pleriqz.nu.15.de immu.eccle.fo.232.
6 Ludum illud qd vincitur in ludo scachorum vel in ludo qui cōsistit et sit gratia virtutis experiende non subiacet restitutioni nisi quis principaliter ludat causa spoliandi proximum vel vincēdi. in.c.clerici.nu.12.de vi.et hone.cleri.fo.8.
Illud quod vincitur in ludo fortune vel ingeniȷ̄ et fortune non habentibus administrationem puta filio etc.debet restitui patri et similibus.ibi.nume.13.
Quod vincitur cum fraude in ludis habenti administrationē an subiaceat restitutioni et quid si sine fraude.ibi.
Consuetudo qd illud quod vincitur in ludo non restituatur non valet licet aliqui contra.ibi.nu.14.
Ludenti pecuniam mutuans non potest repetere secus si alteri non ludenti licet in ludo mutuet.ibi.nu.15.
Transactio facta in ludo non valet.ibi.nu.16.
Vendens rem in ludo an teneatur de euictione.nu.17.
5 Ludendo si vnus vendit alteri emens non prescribit et venditor nō tenetur de euictione secus si vendit alteri.in.c. si diligenti. nu.27. de prescrip.folio.39.
7 Ludentes si ex cōstitutione epi sunt excōicati incurrūt excōicationem etiam si ludant cum ipso epo licet eps non incurrat quare non potest ligari sua constitutione.in.c.j.nu.9.de simo.fo.69.
7 **Luere** in corpus in defectum pene habet locū in penis pro maleficio secus si est obligatus ex cōtractu.in.c.statuimus.nu.2.de maledi.fo.124.

De litera M.

7 **Machinatio** in mortem coniugis priuat quē spe cōiugiȷ̄ si aliqd sequatur homicidium.in.c.j.nu.2.et.3.de diuor.fo.45.
Machinatione mulieris in morte viri an vir possit eā deserere et econtra.ibi.nu.4.
6 Machinatio vnius tantum in mortem coniugis non sufficit ad impediendum matrimonium nisi adulterium precesserit.in c.super hoc.nu.4.de eo qui du.in ma.fo.23.
7 Machinatio in mortem vxoris vxore mortua non potest in vxorē ducere et an impediat et dirimat matrimonium.in.c.j.nu.3.de eo qui dux.in ma.fo.22.
7 Machinatio in mortem coniugis sufficit ad impediendum matrimonium vbi adulterium intercessit et dirimit iam contractum.in.c. super hoc.nu.3.de eo qui du.in ma.fo.23.
7 Machinatio in mortem coniugis adhibita ab adultero vel adultera dirimit matrimonium post cum tali cōtractum.in.c. significasti.nu.6.de eo qui du.in ma.fo.24.
7 **Magistri** qui cōducūtur docere in aliqua ecclesia collegiata an debeāt pcipere de pbēdis singulorum si nō vacat alia que sit sibi assignāda.in.c.qr nōnullis.nu.4.de magi.fo.84.
6 **Maior** pars omnium qui sunt in aliquo cōsilio attenditur licet ibi sint due partes diuersarū factionū et sic non attenditur maior pars cuiuslibet factionis, sed maior pars omnium simul in concreto.in.c.j.nu.5.de paro.fo.141.
5 Maiori pti vniuersitatis stat in his q̄ gerunt p ipsaz vniuersitatē nisi minor ps aliqd rōnabile opponat in 2riū.in.c.fi.nu.13.de re iudi.f.85.
1 Maior pars intelligitur de maiori parte presentium in concilio. in.c.licet de vitanda.nu.24.de elec.fo.124.
7 Maiores septēnio si cōtrahunt spōsalia neuter ante pubertatem resilire potest.in.c.cum illis.el.j.nu.1.et.5.de despon.impu.fo.14.
Maior si cū minore cōtrahit cōtractus claudicat qr maior obligatur et minor non saltē priusq̄ ad etatem peruenerit legitimā.ibi.nu. 3.
5 Maior censetur ille in dignitate qui est in honorabiliori loco.in.c.antiqua.nu.2.de priui.fo.92.
2 Maior pars dicitur et consideratur non solum respectu numeri sed dignitatis.in.c.prudentiam.nu.10.de offi.deleg.fo.83.
6 Maior pars canonicorum potest facere etiam alia parte inuita quod omnes teneantur certam partem suorum reddituum ad opus fabrice conferre.in repe.c.cum esses.nu.22.de testa.fo.17.
Maioris partis iudicium nō tenetur sequi minor pars cōtra cōscientiam.in.c.bone memorie.el.ij.nu.24.de postu.prela.fo.108.
Maior pars non potest aliquid statuere super cōmuni omnib⁹ vt singulis quibus sit preiudiciū.in.c.cum omnes.nu.5.de constitu.fo.21.
Maior pars potest aliquid facere qū illud factum sit ex necessitate, secus ex voluntate.ibi.
Item queritur qd vocentur absentes.ibi.
5 Maior an quis vel sit minor habitu et ex respectu cognoscitur.in.c.puberes.nu.3.de despon.impu.fo.14.
Maior pars duplo importat duas partes totius.in.c.scriptuz.nu.7.de elec.fo.160.
Maior et sanior pars copulatiue requiritur in electionibus.in.c. quia propter.nu.7.de elec.fo.162.
Maior pars canonicorum nō potest facere sine episcopo qd bona ecclesie in

3 Mandatum an requiratur clericis volētibus agere vel defendere pro sua ecclesia etiam sine cautione.in.c.j.nu.10.de resti.spo.fo.165.

3 In generali mandato veniunt ea que sunt de natura actus. in.c.j.nu. 28.vt lite non contest.fo.108.

3 Mandatum an presumatur ex quo res de qua litigatur reperitur penes illum de cuius mandato ⁊ consensu dubitatur.in.c.cum ad sedem. nu.29.de resti.spo.fo.189.

5 Mandatum procuratoris non extenditur ad illicita.c.cum venerabilis.nu.8.de excep.fo.9.

5 Mandatum procuratoris non reuocatur re integra per mortem domini si in procuratorio dominus cauit pro procuratore.in.c.mādato. nu.6.de procura.fo.143.

2 Mandatum non tenetur quis ostendere nisi petatur.in.c.cum in iure. nu.4.de offi.deleg.fo.96.

7 Mandatū cōmitti delictū in vno loco punitur in eo loco nō aūt in loco vbi factū est mandatum.in.c.patentibus.nu.5.de priui.fo.138.

4 Mandans tenetur de casu fortuito de quo verisimiliter erat cogitandum.in.c.sicut.⁊ infra. nu.17.de iureiur.fo.162.

4 Mandans in loco vt fiat delictum in alio loco debet cōueniri vbi delictum fuit commissum.in.c.j.nu.2.de presump.fo.114.

7 Mādans an teneat̄ de delicto.in.c.sicut dignū.nu.11.de homi.fo.98.

☞ Corse. Vide Nico.de neap.in.l.si qs mihi bona.§. qd si mādauit.ff.de acqui.here.vbi per tex.in.l.certe.§.j.ff.de pcario.in verbo me mandāte vel ratū habēte.dixit qd statutū loquēs de faciēte hz locū in mādante qd est illud barbadoro.quē ibi Cy.⁊ Bar.dicit fuisse decapitatū florentie:lz esset de nobili domo.⁊ reputat.d.l.certe.§.j. vnicā ⁊ singularē ad hoc quē tex.nō allegauit Bar.in.l.quēadmodū.C.de agri.⁊ cēsi.lib.xj. qd statutū loquēs de faciēte hz locū in mādāte per gl.sing.vbi quasi voluit qd lz statutū sit penale tñ si emanauit ad publicū fauorē dz extēdi: qr censet̄ fauorabile ⁊ nō penale qd est bene no.pro eo qd dicit Bar. in rub.ff.de oper.no.nun.in ɔtriū posset adduci qd voluit Bal.in.l.illud. de sacrosan.eccl.vbi dixit qd vbi ɔstitutio fauorabilis apponit penam semp dr odiosa.⁊ per tex.d.l.certe.§.j.dixit Bal.in.l.j.C. de acqui.pos. qd hec est veritas qd modus ille acquirēdi est fictus ⁊ ciuilis. sed illud qd acquirit̄ est materia subiecta.ad hoc allegat.d.l.certe.§.j.⁊ sic appet qd est trāslata vera possessio p actū fictū:sed apponi posset illū tex.non pbare hāc doctrinā eo qr alterat̄ significat⁹ illi⁹ verbi pprie:qr subdit ibi tex.dico pprie possidere. Nā illud verbū pprie denotat actū pprie persone per id qd voluit Jo.an.in.d.c.sicut dignū.§.fi.⁊ Do.in.c.si qs viduā.l.di.re vera tñ fuit dictū Jac.de bel.quē refert ⁊ sequit̄ Bal.in.c. j.§.vel furtū.de pace iurā.fir.in vsi.feu.⁊ est tex.in.c.periculose.in verbo proprijs manib⁹.de pe.dist.j.et in.c.vniuersitatis.in verbo in propria persona.de sen.excō.⁊ in.c.quicūqz.in verbo pprijs manibus.de here. lib.vj.⁊ in.l.singulos.in verbo pprio chirographo.ff.de testa.coniuncta gl.⁊ tex.in.c.de his.in verbo proprias personas.de sen.excō.⁊ facit in.l.j.in verbo pprie non per cōiecturas. ff.si tab.test.nul.exta. ergo iuriscōsultus nō potuit dixisse ibi qd pprie possidet ille qui per aliū possidet.qr illud repugnat materie subiecte.dic ꝙ iuriscōsultus nō permāsit in illo verbo pprie.sed alterauit naturā eius,per verbum dicor.nam aliud est esse ⁊ aliud dici esse:vt in.l.j.§.hec autē.ff.qd quisqz iur. in vbo pro nullo hr̄ ac est.⁊ per ɔñs est differētia inter esse ⁊ dici.l.inter eos.ff. de verb.sig.⁊ p certo Bar.posuit verba sua nō cōformia illi litere:qr dicit pprie ego possideo.⁊ tñ tex.dicit dicor possidere.⁊ sic licet verbū pprie importet veritatē nō tñ illud importat vbū dicor.⁊ ideo tex.in.d.c. periculose.dicit qd iudei hora nona pprijs manib⁹ occiderūt Christū. et nō dicit tex.dicunt̄ occidisse.⁊ sic loquit̄ per verbuz veritatis ⁊ actus corporalis.facit qd hr̄ in.c.si cupis esse qd diceris.xvj.q.j. vbi pbat̄ formaliter qd aliud est esse ⁊ aliud dici.posset tñ p ɔcordia dici aut dñs est presens qñ vendit̄ ⁊ cōstituit se possidere noīe titij pcuratoris talis dñi et tūc dicēdū qd dñs vere possit.⁊ ita pcedat dictū Bar.⁊ Bal. ⁊ Ange.in locis prealle.⁊ ad hoc allego.l.iij.§.si iusserim.ff.de acqui.poss.et Bal.cōsi.cij.incip.in qōne pposita.vbi etiā cōsuluit qd paria sunt numerare pecuniā in manu tua.vel numerare in manu alteri⁹ te psente et mādante.per.d.l.iij.§.si iusserim.facit qd pulchre voluit Bal.in.l.cessante.C.qño ⁊ qñ iud.vbi si citatio facta est ab isto iudice psonaliter hz vim peremptorij.de quo in.c.cōsuluit.de offi.dele. nā dicit Bal.in.d.l. cessante.pone qd nūtius citat iudice psente ⁊ manifeste dicit qd perinde est ac si iudex citasset per id qd hr̄ in.l.si pcuratori psenti.ff. de verb. obli.aut dñs est absens ⁊ nō psens:⁊ tūc dicat̄ ficta possessio ex quo nō apprehendit̄ ab ipso dño.et isto mō pcedat doctrina Guil. de cu.in.l. ab emptione.ff.de pac.vbi dixit si aliqs dixit:cōstituo me pcario possidere noīe titij pcuratoris Andree:qd penes Andreā nō est vera possessio ne duplex fictio ɔcurrat circa idē. sz dici pōt ꝙ nō est nisi vna fictio: qr pprie ego possideo ⁊ sum verus possessor.ita dicit Bar.in.d.l.certe. §.j.vbi dicit illū tex.apponere in pfundo illud dictū Guli.de cu.in.d.l. ab emptione.⁊ idē sequit̄ ibi Ange.tñ pōt cōcordari vt dixi.⁊ vide plene de hoc p do.meū Barb.in repeti.rub.de cā pos.⁊ pprie.circa si.facit bonus tex.in.l.mulieres.de sen.excō.vbi hr̄ qd si mādo alicui vt percutiat clericū qui mādato meo percutit dr ibi qd vere crimen cōmittit is cuius autoritate vel mādato cōmissum est delictum.⁊ loquit̄ ibi tex.de actu corporali si quis iniecerit manus violentas in clericum.de quo habetur in.c.si quis suadēte.xvij.q.iiij.⁊ emanauit.d.c.mulieres.ad declarandū.d.c.si quis suadente.⁊ sic potestas legis tāta est qd vbi requirit̄ actus corporalis operat̄ actū verū per modū fictū ⁊ sic vr̄ ille tex.declarare tex.d.l.certe.§.vt poti⁹ attēdat̄ verbū pprie ꝙ verbū dicor. Aduertas tñ qd.d.c.mulieres.vtit̄ illo verbo cōmittit qd ille qui mādat fieri crimen vere cōmittit crimen fm do.meū in.d.rub.vbi dicit se ita consuluisse:⁊ adducebat Albe.de ros.in trac.statutoꝝ.vbi dicit de illo verbo cōmittit:⁊ allegat Jac.but.in.l.nō dubium.C.de leg.idē dicit Sali. in l.nō ideo minus.C.de accu.que oīa perpetuo memorie māda. ⁊ de natura huius verbi cōmitto:dixi in notabilibus meis in verbo cōmitto. et quo ad primū dictū vide plene p Bal.in.d.c.mulieres.vbi de mādāte includatur ex interpretatione an ex proprio intellectu verborum.

6 Mandas aliquem verberari vel vulnerari si ille mandatarius occiderit mandans tenetur de homicidio.in.c.sententiam.nu.20.ne cleri. vel monachi.fo.141.

Mandans famulo vt nō reuertatur nisi ipse sentiat aliquid de tali re tenetur mandans de omni eo quod fecit dictus famulus.ibi.

6 Mandans aliquod delictum punitur absqz eo qd mandatum consequatur effectum.in.c.non magno.nu.9.ne cleri.vel mona.fo.237.

6 Mandans non dicitur facere per se in materia priuilegij.in.c.licet.numē.3.de decimis.fo.146.

3 Mandans maleficiū in aliquo loco cōmittendū an puniat̄ in loco cōmissi delicti an in loco mandati.in.c.si.nu.27.de foro compe.fo.90.

1 Mandare videtur ille qui patitur aliquem agere in causa sua ⁊ nō cōtradicit.in.c.ex parte decani.nu.9.de rescrip.fo.81.

7 Mandans clericum percuti est excommunicatus sicut percutiens. in c.mulieres.nu.1.de sen.excom.fo.165.

Mandans dicitur vere committere delictum etiam in materia penali et odiosa.ibi.nu.4.5.9.⁊.11.

Mandans an debeat puniri tanꝙ principalis tam de iure communi ꝙ statutario.ibi.nu.9.

7 Mandans non censetur vere facere veritate inspecta nisi quo ad peccatum.in.c.henricus.nu.1.de cle.pug.in duel.fo.103.

7 Mandatarius vt committeret maleficium si fuerit in illo interfectus an mandans in aliquo tenetur maxime quo ad irregularitatem mandantis.in.c.ad audientiam.nu.6.de homi.fo.99.

Mandatari⁹ si post longū tps vltra determinatū interfecerit aliquez mandans tenetur si mandatum non reuocauit.ibi.nu.7.

4 **Manifestum** est id qd a plurib⁹ predicatur:de quib⁹.in c.tertio loco.nu.3.de presump.fo.111.

7 Manifestuz qñqz capitur pro notorio ⁊ quid operatur.in.c. super eo. nu.6.de consan.⁊ affi.fo.32.

7 Manifestū dicitur illud qd cōstat per cōfessionē vel legitimam probationem vel facti euidentiam.in.c.cum olim.nu.1.de verb.sig.fo.186.

Manifestum in dubio quomodo summatur.ibi.nu.2.

6 Manifeste ⁊ euidenter dicitur fieri illud quod fit ex verisimilibus coniecturis.in.c.j.nu.3.de cle.non resi.fo.17.

7 **Marito** ⁊ vxori qño ⁊ qñ credatur quo ad copulā.in.c.duo pueri.nu.6.de despon.impu.fo.15.

6 Maritus habēs alia bona per que pōt esse cōsultum vxori potest vendere rem vxoris ⁊ emptor qui saltem rem possedit longo tēpore nō potest ab ipsa molestari.in.c.peruenit.nu.1.de emp.⁊ ven.fo.83.

6 Maritus interficiens vxorem suam causa aliam rehabendi priuatur quod non potest vlterius contrahere matrimoniū.in.c.j.nu.8. de conuer.infi.fo.173.

7 Maritus ⁊ vxor possunt se ad inuicē vendicare ⁊ quā potestatē habet alter in alterum.in.c.attestationes.nu.3.de despon.impu.fo.14.

2 Mine maritorum an inducant iustum metum vxoribus.in.c.causam. nu.5.de offi.deleg.fo.81.

7 Maritus propter onera matrimonialia non potest nisi fructus dotis lucrifacere.in.c.j.nu.3.de do.inter vi.⁊ vxo.fo.47.

7 Marito repetēti vxorem an possit opponi exceptio excommunicationis.in.c.inter alia.nu.5.de sen.excom.fo.173.

6 Maritus qui de licētia vxoris intrauit religionem si vxor est suspecta de incontinentia restituetur sibi maritus.in.c.j.nu.1.4.⁊.8. de conuer. coniug.fo.165.

Maritus vel vxor an ⁊ qñ ambo vel vnus sine altero vel vtroqz cōsentiente vel altero tantum possint intrare religionem.ibi.nu.5.

Maritus vel vxor vouens castitatem tenetur reddere debitū,sed non exigere.ibi.nu.9.

7 Maritus vel alia coniuncta persona ludens cum muliere cū ludo honesto ⁊ dedisset causam abortioni nō imputaret̄ sibi mors:secus si fuisset aliqua persona cum qua non licebat ludere etiam qd mulier concepisset ex ea.in.c.sicut.nu.6.de homici.fo.102.

7 Maritus vel vxor non potest etiam de consensu alterius intrare religionem quando.s.remanens in seculo sit iuuenis ⁊ de continentia suspectus.in.c.cum causa.nu.3.de rapto.fo.108.

7 Maritus qui sciēter cōtraxit cū imponente ad coitum etiā qd cū alia contrahat tenet̄ necessaria subministrare illi impotēti mulieri.in.c.cōsultationi.

Et vide

Matri-

tem accipit habitum professorū ad seculum non potest amplius redire.in.c.cum virum.nu.1.de regu.fo.159.
¶Minor.xv.ann.nunq̃ restituit aduersus religionis ingressum:sed aduersus alia etiam circa beneficia in quibus reperitur lesus sic.ibi. nu.6.
6 ¶Minor restituit aduersus alienationem licet interuenerit decretū iudicis ⁊ autoritas tutoris.in.c.cum causa.nu.6.de emp.⁊ ven.fo.64.
¶Minor si iurauit de nō cōtrauenien do licet nō possit restitui tñ potest si fuit deceptus vltra dimidiam vti beneficio.d.c.cum causa.ibi.nu.11.
¶Minor ex aliquo cōtractu iurato per se facto si senserit se enormiter lesum potest petere absolutionem a iuramento.ibi.nu.13.
¶Minor semper presumitur deceptus.ibidem.
1 ¶Minor pars si pretēdat ius deuolutionis ex electione maioris partis facta sciēter de indigno an possit procedere ad electionē ex primo scrutinio.in.c.congregato.nu.6.de elec.fo.175.
¶Minor.xxv.anno.an restituatur aduersus cōfessionem factam in iudicio in casibus in quibus potest esse.in.c.fi.nu.8.de.confes.fo.226.
¶Minor.xxv.an.non potest iurare de veritate credenda:sed bene de veritate dicenda.ibi.nu.9.
¶Minor potest esse testis:⁊ respondere sine autoritate curatoris.ibi.
4 ¶Minor.xxv.an.alienat bona sine curatore et decreto intrādo monasterium.in.c.in presentia.nu.11.de proba.fo.14.
¶Minor non potest alienare in pias causas sine decreto.ibi.nu.12.
1 ¶Minor qui dispēsatiue ob defectum etatis est promotus ad aliquam dignitatem an habeat vocē in capitulo.Anto.in.c.ij.nu.9.⁊.13.de eta. et quali.fo.4.
1 ¶Minor.xx.annis non repellitur ab accusando:licet repellatur a testificando in criminalibus.in.c.j.nu.10.de accu.fo.51.

6 **Miraculum** dicit illud ꝓprie qd cōtingit ꝯtra naturā. in.c.cum marthe.nu.7.de cele.mis.fo.210.
6 ¶Miracula possunt fieri ab eo qui non est sanctus.in.c.j.nu.4.de reli.et vene.san.fo.217.

3 **Miserabiles** persone que dicātur.in.c.nouit ille.nu.51. de iudi.fo.36.
3 ¶Miserabiles persone que sint que possunt adire iudicē ecclesiasticū immediate.in.c.licet ex suscepto.nu.7.de fo.compe.fo.70.
7 ¶Miserabiles persone vt vidue:⁊ pupilli sunt sub protectione ecclesiastica ⁊ conueniunt laicos corā iudice ecclesiastico:licet causa in se sit prophana.in.c.super quibusdam.nu.4.de ver.signi.fo.187.
2 ¶Miserabiles persone que dicātur ⁊ quibus respectibus.in.c. significātibus.nu.6.de offi.dele.fo.101.
5 ¶Miserabilis persona potest conuenire laicū interdicto vnde vi corā ecclesiastico etiā in causa feudali.in ca.ex parte.B.nu.1.de fo.cōpe. fol.81.
6 ¶Miserabiles persone si grauentur in collectis possunt implorare auxilium ab ecclesia.in.c.licet.nu.2.de censi.fo.199.
3 ¶Miserabiles persone sunt sub protectione ecclesiastica:et conueniunt suos reos coram iudice ecclesiastico.in.c.ceterum.nu.16.de iudi.fo.20.
2 ¶Miserabiles persone sunt ille que actu:⁊ non habitu tm̄ ostendunt miseriam.in.c.j.nu.2.de postu.fo.138.

1 **Missa** an sit de substātia collationis ordinum.in.c.quod sicut. §.super eo.nu.12.de elec.fo.148.
6 ¶Missa non potest celebrari in locis priuatis:etiam super altari viatico sine licentia epi.in rub.nu.1.de conse.eccle.vel alta.fo.205.
6 ¶Misse due possunt celebrari eodem die ab eodem ob causam:puta per aduentum alicuius episcopi:vel alterius magni viri.in ca. consuluisti. nu.3.de cele.missa.fo.209.
7 ¶Missa si audiatur vt facilius quis possit feminas videre potius est peccatum q̄ meritum.in.c.j.nu.4.de collu.dete.fo.120.
6 ¶Missa integra debet audiri diebus dñicis ⁊ festis sub precepto peccati mortalis.in.c.vt dominicis.nu.3.de paro.fo.141.
6 ¶Missa debet audiri diebus festis sub precepto peccati mortalis.in.c.j. nu.8.de vita ⁊ hone.cle.fo.3.
¶Missam audire singulis diebus nō tenētur sacerdotes nō curati.ibi.
6 ¶Missa non potest nec debet dici in loco nō consecrato nisi cū altari viatico.in.c.fi.nu.3.de conse.eccle.vel alta.fo.208.
6 ¶Missa non est audienda vt quis habeat meliores segetes:sed ob deuotiones.in.c.quidam.nu.1.de cele.missa.fo.209.
6 ¶Missa non potest celebrari sine igne:aqua:vel cū pane fermentato:vel vase ligneo:⁊ si quis isto modo celebrauerit deponitur perpetuo ⁊ beneficio.in.c.fi.nu.1.de cele.missa.fo.212.

5 **Missus** in possessionem ex primo decreto post annum efficitur verus possessor.licet reus intra annū voluerit cauere sed non cauit.in.c.j.nu.1.de eo qui mit.in pos.fo.212.
¶Missio in pos.per cōtumaciā partis habet locum etiam in religiosis: tam circa res spirituales q̄ temporales.ibi.nu.2.⁊.3.
¶Missio in possessionem causa rei seruande habet etiam locum in interdictis in rem.ibi.nu.4.
¶Missus in possessionē ex secundo decreto lucratur fructus ⁊ prescribit sed si per potentiam aduersariū non admittitur tunc solum non prescribit.ibi.nu.9.
¶Missio in possessionē ipsarum ecclesiarū potest fieri quando ipse petū tur.in.d.c.j.nu.17.fo.214.
¶Missio in posses.debet fieri in noīa debitorū qñ non reperit aliud que reuocabitur qñcunq; debitor veniat ⁊ offerat velle stare iuri.ibi.nu.18.
¶Missio in posses.qñ nō pōt fieri vel nō habet locum quomodo ꝓcedet contra contumacem quomodo succurretur actori.remissiue.ibi.nu.19.
¶Missio in posses.qñ fuit actū actione in rem scripta vel actione ex empto sit in rem que petitur:⁊ si aliquid plus debet ratione interesse sit in alia bona.ibi.nu.20.
¶Missio in posses.pro rebus spiritualibus:an fiat in subsidium in bona temporalia vel econtra.ibi.nu.21.
3 ¶Missus in posses.etiam in reali ex primo decreto nō possidet intra annum.sed post annū sic:absq; alio decreto reo in contumacia permanente.in.c.j.nu.2.de do.⁊ contu.fo.193.
¶Mittendus in posses.⁊ non admissus quo casu habetur pro admisso quo ad iuris effectus:de quibus ibi.nu.8.fo.195.
3 ¶Missus in posses.an possit compellere reum ad recuperandum eam.in c.ij.nu.18.de dolo ⁊ contu.fo.196.
1 ¶Missio ex primo decreto potest fieri cōtra absentem etiā cā reipublice si non sit qui eum defendat.in.c.vt debitus.nu.19.de appel.fo.327.
3 ¶Missio in pos.causa rei seruande nō habet locum quādo agitur de beneficio obtinendo.in.c.ij.nu.7.de iura.calum.fo.125.
1 ¶Missus in posses.in reali post annū est incōmutabilis possessor.⁊ quid in personali.in.c.ij.§.in alijs.nu.11.20.21.⁊.24.vt lit.nō contest. fo.117.
¶Missus in posses.rei hypothecarie excludit reum volētem comparere intra annum si missus vult probare incontinenti de iure suo.ibidē. nume.13.
¶Missus in posses.causa rei seruande quomodo tedio afficit reum. ibidem.nu.14.
¶Mittēdus in posses.ex personali nō debet capere omnia bona sed pro quantitate debiti.ibi.nu.35.
¶Missus ex personali ex primo decreto an admittat reum veniētem nō restituta prius re in quam fuit missus.ibi.nu.36.
¶Missus ex primo decreto nec post annū facit fructus suos:nec releuat ab onere probandi:sed requiritur secundū decretum.ibid.nu.38.⁊.40.
¶Missio in pos.an fiat sine trina peremptoria citatione.ibi.nu.45.
¶Missio si est facta contra plures non auditur vnus volens recuperare pro rata sua.ibi.
1 ¶Missio in possessionem reuocat si nō stetit per reum quominus intra annum caueret.in.c.cum sicut. nu.1.⁊.5.de qui mit.in pos.fo.214.
¶Missio in posses.in ecclesiam habet locum quando ecclesia petitur vt proprietas.als secus.ibi.nu.2.
¶Missio in posses.in reali efficitur possessor verus post annum etiam in spiritualibus.ibi.nu.3.
¶Missio in pos.reuocatur intra annum si est oblata cautio etiam vni ex pluribus iudicibus qui cognoscebant in causa.ibi.
3 ¶Missionem passus ex eius cōtumacia ante li.cōtest.recuperatur intra annum contumaciam purgādo:secus si contumax est post lit.contes. nam tunc non auditur nisi superet proprietatem. in.c.prout. nu.6. de dolo ⁊ contu.fo.198.
7 ¶Missio in pos.causa rei seruāde habet locum etiam inter religiosos. in c.querelam.nu.1.de simo.fo.72.
3 ¶Missio in posses.propter contumaciā quo casu habet locum etiā quādo petuntur res ecclesiastice.in.c.ij.nu.2.⁊.3.de do.⁊ contu.fo.195.
¶Missio ex primo decreto potest reuocari oblata cautione intra annū de iudicio sisti que non potest prohiberi a iudice.ibi.nu.13.fo.196.
3 ¶Missio in posses.fit reo citato absente vel ante vel post citationem ⁊ indefenso:secus si aliquis amicus vel procurator compareat pro eo.in.c. fi.nu.1.3.⁊.5.de eo qui mit.in posses.fo.215.
¶Missio causa custodie non explicatur officio iudicis : sed pars debet petere ⁊ iudex concedere als appellabit.ibi.nu.4.
¶Missio ex primo decreto fit etiam in absentē causa reipublice,sed restituitur absens reuersus prestita cautione de iudicio sisti : ⁊ nō reficit expensas quas missus fecit nisi fecerit circa fructus.ibi.nu.7.⁊.8.
1 ¶Missio in possessionem causa rei seruande non fit in beneficialibus.in c.olim ex literis.nu.5.de rescrip.fo.68.
1 ¶Missus in posses.reuocata missione recuperat tam expensas litis q̄ factas in re.in.c.cum venissent.nu.11.de eo qui mit.in pos.fo.214.
7 ¶Missus in possessionē causa rei seruande nō tenetur restituere reo etiā parato satisdare possessionem talis si missus est absens ex causa necessaria.in.c.dilecto.nu.1.de verb.signi.fo.188.
¶Missus in possessionem debet citari anteq̄ cogatur restituere possessionem.ibidem.
2 ¶Missio in possessionem in ecclesiā fit quando ipsa petitur ratione proprietatis ⁊ non tituli.in.c.dilectus.nu.2.de seque.pos.⁊ fru.fo.222.
¶Missus in possessionē ex primo decreto non facit fructus suos ⁊ tenetur ipsos conseruare nisi ex nimia contumacia rei iudex misso adiudicauerit fructus.ibi.nu.3.
¶Missus in possessionē ex primo decreto si est suspectus de dissipatione fructuū cauebit de restituēdo in tempore,sed si dissipat sequestrabūtur fructus missio autem non reuocabitur.ibi.nu.6.10.13.⁊.19.

monasterium.§.tales.versi.nec alicui.sentit Inn.in.c.si.qui cle.vel vouen.⁊ Fede.de se.consi.cclix.incip.casus talis est posito pro constãti ⁊c. vbi latissime de hoc.⁊ qđ papa possit hoc facere adduco text. apertissimum.in.c.cum inter R.ibi.dum viueret possidendos.de elec.⁊ ibi cõsiculus meus Abb.in.ij.nota.nu.2.colligit hoc.quem tex. diligẽter notabis ꝑ limitatione.c.porrecta.⁊.c.ad nostram.de confir.vti. vel inuti. vbi habetur qđ nõ potest religioso confirmari prioratus ad vitã. procedunt illa iura:⁊ similia:nisi papa illud faciat ex certa scientia. vt in.c. cum inter R.quod tenet etiam Inno.ibi.et no.in.c.nisi.de preben.⁊ si abbas valet istum remouere sine causa:non posset.quia quo ad istum prioratum est obediẽtiarius pape ⁊ nõ abbatis.sed remanebit in alijs subiectus abbati.ita dicit Vincen.in.d.c.cum inter R.quem refert ibi Abb.nu.10.versi.in glo.ij.remanet in alijs subiectus abbati.⁊ no. hoc dictum Vincẽ.singulariter.⁊ de materia vide plene Abb.in.d.c.ad nostram audientiam.⁊ in.c.porrecta.nu.2.et.4.⁊ in.c.nisi.preall.⁊ doc.in cle.quia regulares.de sup.negli.prela.cum simi.

6 Monachus vel alius religiosus effectus eṗs quicquid acquisiuit cedit episcopatui.in.c.j.nu.5.de testa.fo.110.

Monachus nouitius non potest eligi in abbatẽ ⁊ talis electio est ipso iure nulla potest tamen postulari:⁊ ita postulatus dicitur tacite profiteri.in.c.quia ingredientibus.nu.4.eo.ti.

7 Monachi an teneantur obedire pontifici contra eorum regulam:⁊ an papa possit dispensare cum religioso vt ducat vxorem.in.c.ne dei ecclesia.nu.2.de simo.fo.81.

6 Monachus ex dispẽsatione pape an possit habere proprium.in.c.proposuit.nu.15.de conces.preben.fo.56.

7 Monachus excõicatus quo casu possit per abbatez absolui.in.c. cum illorum.nu.3.de senten.excom.fo.174.

2 Monachus potest stipulari monasterio absq3 alio mandato.in.c.quãto.nu.2.de offi.ordi.fo.114.

Monachus an equiparetur seruo.ibidem.

Monachus delinquendo non obligat monasterium.ibidem.

Monachus qui de licẽtia abbatis est in studio potest monasteriũ pro suis necessitatibus obligare.ibi.nu.5.

6 Monachi possunt licite habere ecc̃ias parochiales eis subiectas quo ad temporalia super quibus non habent ius instituẽdi sed tantũ presentandi:institutio vero pertinet ad episcopũ.in.c.de monachis. nu.1. 2.⁊.8.de preben.fo.26.⁊ seq.

Monachi vel alij religiosi qui habent ecclesias seculares quo ad titulum collatorũ possunt in eis instituere rectores:nõ autẽ aliquid de fructibus percipere idem si haberent quo ad titulum.ibi.nu.7.fo.27.

Monachi vel alij religiosi qui habẽt ecclesias seculares quo ad temporalia ⁊ spiritualia quam iurisdictionem in his habent.ibi.nu.9.⁊.12.

Monachi vel religiosi fundantes aliquam ecclesiã quo iure habuerũt illam.ibi.nu.16.

5 Monachi ⁊ alij religiosi appellant a correctione superioris qui in corrigendo excedit modum.in.c.ad nostram.nu.1.de appel.fo.88.

Et vide in nu.7.vbi ponit quid sit agendum in tali appellatione.

Monachi delinquẽtes circa regulã ⁊ ipsius ordinationes sunt plectẽdi per abbatẽ.si vero delinquunt circa alia crimina ob que venit formãda contra eos inquisitio.remissiue.ibi.nu.2.⁊.3.

Monachi ⁊ alij religiosi vel clerici seculares an possint post professionem astringi vt viuant sub strictiori regula quã in ingressu inuenerũt. ibi.nu.4.⁊.5.

6 Monachi sub precepto peccati mortalis obligãtur tantum ad tria.sc3 castitatem:obedientiã:⁊ paupertatẽ.circa que papa non potest dispẽsare cetera cõtenta in regula non obligant ad mortale nisi transgrediãtur ex contẽptu vel nisi regula preceptiue prohibeat.in.c.deus qui. nu. 3.de vita et honesta.cleri.fo.6.

Monachi possunt comedere carnes si nõ est memoria in contrarium: maxime papa sciente ⁊ tolerante.ibidem.

Monachi propter scandalum vitandum non possunt mittere substantialia regule.ibidem.

Monachus vel alius regularis portãs habitum religionis inferius: exterius vero non:non incidit in penam.ibi.nu.4.fo.7.

Monachus potest promoueri ad ecclesiam curataz:⁊ fieri canonicus in ecclesia seculari ratione cure animarum:alias secus.ibidem.

7 Monachi denuntiantes abbatem ⁊ denũtiationem prosequentes debent habere expensas a monasterio:⁊ eas propria autoritate accipere. in.c.olim.nu.3.de accusa.fo.67.

Monachi et alij regulares licet nihil possideant tamen possunt possessorium recuperande aliquo casu intentare.ibi.nu.11.

Monach9 vel alius regularis spoliat9 ꝑ suũ superiorẽ aliqua dignitate an possit agere possessorio recuperãde ad ipsaz dignitatẽ.ibi. nu.14.

6 Monachus põt profiteri absq3 eo qđ suscipiat habitũ.in ca.porrectũ. nu.1.⁊.7.de regu.fo.160.

Monachus non potest quis fieri ex voluntate nisi acceptet.ibi. nu.10.

6 Monachus habens peculium sine licentia abbatis priuatur fratrũ cõmunione ⁊ sepultura.in.c.monachi.nu.1.de statu mona.fo.179.

Monachus si dederit pecuniam pro habendo aliquo officio in monasterio ⁊ ipse decipiens deponitur.ibi.nu.2.

Monachus qui prefertur alicui ecclesie parochiali tanq̃ simplex clericus non habet vlterius aliquã cõionem cum suo monasterio.ibi. nu.2.

Monachus non potest habere proprium etiam ex consensu pape nisi pro alendo seipsum quo casu suffecit consensus abbatis.ibi.nu.4.

Monachus non potest inuito abbate tenere aliquam administrationem.ibi.nu.11.

7 Monachus potest promoueri ad rectoriã ecclesie secularis vel ad episcopatum.an autẽ possit promoueri ad inferiores ecclesias. remissiue. in.c.sicut tuis.nu.2.de simo.fo.79.

7 Monachi possunt deputari legatis sedis apostolice. in.c. cum dilecti. nu.1.de accu.fo.60.

7 Monachus potest accusare abbatem ⁊ expensas quas facit in accusa. debet soluere monasterium:quia versatur vtilitas etiam monasterij.in c.ex parte.nu.13.de accu.fo.54.

Dic vt in nu.9.eo.ti.

Monachi non veniunt contra obedientiam quãdo accusant eorũ prelatum minus idoneum quia in illicitis nõ debent ei obedire.ibi.nume. 2.4.et.5.

Monachi tenenꝭ pendente accusa.abbati obedire dũmodo ex hoc accusa.non turbetur.ibi.nu.4.⁊ in.c.cum dilectus.in fi.eo.ti.

Monachus an ⁊ quando admittatur ad accusandum abbatem proprium vel alios.ibi.nu.6.⁊.9.

Monachus potest accusare abbatem non petita venia.ibidem.

Monachi non possunt aliquã rem etiam peculiarem obligare:sed elemosynam competentem facere sic.ibi.nu.7.

Monachi an possint ⁊ qñ obligare monasterium pro eorũ propria necessitate.ibi.nu.8.

3 Monachi ecclesie cathedralis qñ possunt vocari canonici possunt esse commissarij sedis apostolice.in.c.causa que.el.j.nu.9.de iud.fo.25.

6 Monachus potest esse laicus ⁊ interesse singulis tractatibus monasterij vna cum alijs qui sunt clerici.in.c.ij.nu.9.de iusti.fo.51.

6 Monachus per professionẽ factã in vno monasterio desinit esse monachus primi:nã nemo potest esse monachus pluriũ monasteriorũ etiã consentientibus prelatis.in.c.preterea.nu.2.⁊.3.de preben.fo.27.

2 Monachi nigri habent strictiorem regulam q̃ albi.Ant.in.c. ex parte.nu.2.de tempo.ordi.fo.38.

6 Monachus si reperitur habere proprium ⁊ nolit dimittere est priuandus ecclesiastica sepultura:⁊ si ibi fuerit sepultus debet exhumari. in.c. nu.1.de statu mona.fo.180.

6 Monachus an possit ad aliud monasteriuz transire temere ⁊ an possit aliquid habere.in.c.Ioannes.nu.1.⁊.6.de regu.fo.157.

Monachus ex cõcessione abbatis potest habere administrationẽ aliquarum rerum spectantium ad monasterium in suas necessitates conuertendam.ibi.nu.6.

Monachus an possit eligi in papam inuito abbate suo.ibi.nu.7.

7 Monachus simoniace receptus est priuãdus illo monasterio et est in arctiori detrudendus:in illo vero non nisi dispẽsatiue.in.c.dilectus filius.el.ij.nu.4.de simo.fo.7.⁊.6.

6 Monachi ⁊ canonici regulares in quibus casibus equiparentur.in.c. quod dei.nu.2.de sta.mona.fo.180.

Monachi vel canonici regulares an ⁊ quo casu possunt promoueri ad dignitatem eṗalem aut ad ecclesiam inferiorem.ibi.nu.5.fo.181.

Monachus vnius monasterij nõ potest eligi in abbatem alterius habitus vel religionis.ibi.nu.6.

Monachus vel alius religiosus an possit presentari per patronũ ad ecclesiam parochialem.ibi.nu.7.

Monachus dispẽsatus ad curã alicui9 ecclesie parochialis est solutus ab obedientia sui monasterij nisi illa ecclesia sit sub protectione ⁊ obedientia ipsius monasterij.ibi.nu.9.

Monachus promotus ad curam alicuius ecclesie an et quo casu debeat habere consocium.ibi.

Monachus non põt ꝓmoueri ad aliquã dignitatẽ etiã in papã sine licentia sui abbatis qui compellitur consentire si vtilitas vel necessitas suggerit ad promouendum.ibi.nu.12.

6 Monachus non est recipiẽdus citra suum monasterium in aliquo loco vt ibi diu moretur.in.c.non est.nu.5.de regu.fo.158.

Monachus electus in papã nõ potest cõsentire papatui quia non habet nec velle nec nolle ⁊ h3 abbatem super caput suum vice dei.ibi.

Monachus an ⁊ qñ possit transire de vna religione in aliam:siue strictiorem:siue equalem : siue laxiorem. et an requiratur licentia pape vel alicuius prelati.ibi.nu.6.

3 Monachus remanet ciuis sue ciuitatis quo ad commoda.in.c.postulasti.nu.5.de fo.compe.fo.80.

Monachus potest ordinari ab episcopo originis licet monasteriũ sit in alia dioces.ibi.nu.6.

7 Monachus stans in studio vel cuius prelatus abest põt agere ex presumpta voluntate ⁊ licentia superioris.in.c.parochianos.nu.3.de senten.excom.fo.166.

7 Monachus nunq̃ desinit esse monachus.in.c.cũ sit propriũ.nu.7.de condi.

n

credendum:remissiue.in.c.sicut.nu.4.⁊.5.de homi.fo.102.

6 Mulier non excusatur ab ignorantia iuris in aliquo casu.in.c.venies. nu.3.de conuer.coniu.fo.170.

7 Mulier si corrumpatur inuita non dicitur corrupta quo ad deum.in c.super specula.nu.4.de priui.fo.145.

3 Mulier potest vendicare maritum suum.in.c.j.num.2.de ordi.cogni. folio.141.

6 Mulier pro dote sibi restituenda agit contra quencunq bona mariti possidentem.in.c.ex literis.nu.1.de pig.fo.94.

Mulier an preferatur in dote repetenda creditoribus habentibus expressam hypothecam.ibidem.nu.8.fo.99.

Mulier an habeat obligata bona mariti respectu donatiõis propter nuptias ⁊ an in ea preferatur anterioribus creditoribus ⁊ quid in bonis paraphernalibus.ibidem.nu.9.⁊.10.

Mulieres nõ pñt inducere cõsuetudinem.in.c.fi.nu.8.de cõsue.f.100.

6 Mulieres quo casu peccant mortaliter in colorando earum facies.in c.j.nu.11.ne cle.vel.mona.fo.235.

7 Mulier non excusatur per coactionem modicam.in.c.insinuante.nu. 5.qui cle.vel vo.fo.22.

7 Mulier non reclamans contra matrimonium post.xij.annum nõ auditur postea.in.c.insuper.nu.4.qui matri.accu.pos.fo.44.

7 Mulier nubens intra annum lugubrem hodie infamiam non incurrit.in.c.super illa.nu.1.de secun.nup.fo.51.

Mulier debet lugere virum defunctum per annum ⁊ vestes lugubres deferre sed hodie aliud est.ibidem.nu.2.

7 Mulieres cuiuscunq gradus ⁊ generis sint si percutiant clericos possunt absolui ab epo loci.in.c.mulieres.nu.1.de senten.excom.fo.165.

4 Mulier siue iuramento non obligatur etiam naturaliter vẽdendo rẽ dotalem nec eius fideiussor.in.c.cum cõtingat.nu.2.de iureiur.fol.155.

3 Mulier etiam maritata dicitur in potestate patris nisi sit emancipata. in.c.literas.nu.27.de resti.spo.fo.183.

5 **Munera** que dicantur tam realia ꝙ personalia vel mista et similia ⁊ qui teneatur ad ea.in.c.non minus.nu. 11.de immu.ecle.⁊ cemi.fo.234.

Munera personalia sunt que labore corporis explicantur sine rerũ detrimento.ibidem.nu.12.

Munera personalia iurisdictionem non habentia non possunt subire femine alias secus.ibidem.nu.13.fo.225.

6 Munera ordinaria sunt illa que imponuntur a lege vel a principe.in c.licet.nu.4.de censi.fo.199.

7 Munera an inducant simoniam consideretur persona dantis ⁊ recipientis qualitas ⁊ quantitas muneris.in.c.⁊ si questiones.nu.1.de simo.fo.72.

7 Munerum receptio amplexus oscula ⁊ nisus ad copulam nisi plene cognoscatur non faciunt transire spõsalia in matrimonium.in. c.j.nu. 3.de ma.contrac.fo.37.

2 Mutatio pallij cum tempore iuuentutis discriminis periculi seu belli videtur periculosa.in.c.j.nu.2.de renun.fo.10.

6 Mutuum factum sine temporis prefinitione non potest incontinenti reuocari.in.c.fi.nu.11.de precarijs.fo.78.

6 Mutuum acceptum per religiosum si non sit versum in vtilitatem ecclesie non tenetur ecclesia.in.c.quod quibusdam.nu.1.de fideius.fo.99.

4 Mutuum vel depositum pecuniarium an debeat restitui in eadem forma ⁊ materia vel an possit restitui in diuersa forma vel in diuersa materia.in.c.quanto.nu.15.de iureiur.fo.141.

6 Mutuans ad hoc vt tali tempore recipiat frumentum debet fieri estimatio frumenti secundum tempus solutionis.in capi.j.nu.3.ne cleri. vel mona.fo.235.

7 Mutuum probatur si testis dixerit vidi pecuniam sibi numerari licet non dicat nomine mutui.in.c.si questiones.nu.3.de simo.fo.72.

7 Mutuarius si fuit in mora restituendi mutuatam pecuniam poterit conueniri ad interesse sine metu vsure.in.c.nauiganti.nu.14.de vsuris. folio.116.

Mutuans frumentũ qđ valebat tunc decem si tempore receptiõis valet viginti an possit cum cõsciẽtia recipere si plus valet.ibidem.nu.20.

7 Mutus sine verbis potest contrahere matrimonium.in.c.tue fraternitati.nu.3.de sponsa.fo.9.

7 Mutus ⁊ surdus ⁊ quicunq qui expresse non prohibetur matrimonium contrahere potest.in.c.cum apud.nu.1.de sponsa.fo.9.

Mutus ⁊ surdus possunt explicare omnem contractum qui solo consensu contrahitur.ibidem.nu.4.

Mutus ⁊ surdus ⁊ cecus simul nunquid possint matrimonium contrahere.ibidem.nu.6.

¶ De litera.N.

7 **NArrata** in impetratione probari debent per impetrantem ⁊ opponens ea probare non tenetur.in.c.quia circa.nu.3.de consan.⁊ affi.fo.34.

Narratorum veritas consideratur secũdũ tẽpus impetrationis qr non sufficeret quod essent vera ante vel post.ibidem.nu.4.

3 Narrata superflue in libello vltra eius cõclusionem nõ subijciũt necessitati probandi.in.c.j.nu.22.de lit.contest.fo.105.

4 **Naturalis** excludit substitutum quando persona instituta non potest habere filium legitimum.in.c.in presentia.nu.14.de proba.fo.15.

Naturalis non excludit substitutum si testator erat honeste vite.ibid. nu.18.

Naturalis an excludatur a successione matris per substitutũ.ibi.n.21.

7 Natus ex libera vel liberta liber est.in.c.j.nume.1.de natis ex lib.ven. folio.26.

1 Natus ex ciuibus in comitatu dicitur esse ciuis.in.c.rodulphus.nu.8. de rescri.fo.84.

Natus ex parentibus per aliquem locum transeuntibus non dicitur ciuis illius loci.ibidem.nu.9.

4 Natus ex adultera presumitur natus ex legitimo patre non adultero. c.per tuas.numero.1.de proba.fo.25.

Natus ex concubina presumitur natus ex cõcubinario.ibi.nu.2.

7 **Nepos** legitimus filius illegitimi nõ succedit auo.in.c.ex tenore.nu.2.qui fi.sint legi.fo.43.

7 Nepos proprie dicitur filius ex filio vel filia:ex fratre vero vel sorore dicitur nepos etiam sed improprie.in capitulo accedens.nu.2.de accusatio.fo.64.

2 Nepotes ex filio presbyteri an possint intitulari in ecclesia auita.Ant. in.c.extirpandas.nu.8.de fil.presby.fo.54.

6 **Necessitas** quando imminet periculũ est in mora potest actus explicari sine solẽnitate alias requisita. in.c.non minus.nume.19.de immu.eccle.⁊ cemi.fo.226.

6 Necessitas facit cessare iuris solennitates.in.c.tua nos.nu.8.de eccle. edifi.fo.221.

7 Necessitas excusat quem a furto tam respectu pene ꝙ culpe.in.c.quoniam nu.5.de simo.fo.80.

Necessitatis tempore omnia sunt communia.ibi.

7 Necessitas aliquando necessitat si subiecta materia non patiatur.in.c. inter alia.nu.4.de senten.excom.fo.173.

1 Necessitas facit aliqua que citra necessitatem non essent facienda.in.c. venerabilem.nu.4.de elec.fo.154.

7 Necessitate vrgente vel propter euidentem vtilitatem recedendum est a dispositione iuris cõis.in.c.non debet.nu.3.de consan.⁊ affi.fo.33.

7 Necessitas non subiacet legi ⁊ peccatum commissum tempore necessitatis non est punibile.in.c.quod nõ est.nu.1.de regu.iu.fo.190.

3 Necessitas si cogit aliquem ad rem alias illicitam debet ille in recompẽsationem facere aliquam eleemosynam.in.c.licet tam.num.4.de ferijs. fo.138.

7 Necessitate vrgente vel pro bono pacis potest quandoq recedi a iuris dispositione.in.c.vbi non.nu.3.de despon.impu.fo.13.

6 Necessitas ⁊ vtilitas equiparãtur in iure.in.c.vt super.nu.15.de rebus eccle.non alie.fo.78.

4 **Negatiua** que habet inclusam affirmatiuam non est proprie negatio.in.c.qm̃.nu.1.de proba.fo.26.

Negatiua an possit probari.ibidem.nu.2.

4 Negatiua quomodo probetur quando est probata affirmatiua ⁊ quomodo admittatur hmõi probatio.in.c.ad nostram.n.3.de proba.f.32.

7 Negatiua coarctata loco ⁊ tempore potest per testes probari.in.c.de testibus.nu.1.de purga.cano.fo.149.

7 Negatiua non astricta loco ⁊ tempore licet non probetur per testes tñ aliquando probatur per iuramentum partis negantis quando nõ apparet aliud in cõtrariũ.in.c.accedens.nu.3.de purga.cano.fo.149.

4 Negatiuam debet probare fundãs se super illa.in.c.fi.nu.11.de p̃sum. fo.124.

1 Negatiua an ⁊ quando possit probari.in.c.bone memorie.el.j.nu.13.⁊ 16.de elec.fo.142.

Negatiua an ⁊ quando transferat onus probandi in aduersarium vel negantem.ibidem.nu.4.

3 Negatiua preposita verbo potest:importat necessitatez.in.c.si quis cõtra.nu.15.de foro compe.fo.55.

3 Negatiua coarctata loco ⁊ tempore potest probare.in.c.cum ecclesia. nu.28.de causa pos.fo.155.

4 Negationes due quando faciant affirmatiuã:⁊ quando negent.in.c.⁊ si christus.nu.5.de iureiu.fo.153.

2 Negatiua que habet implicitam affirmatiuam est probabilis.in.c.sup hoc.nu.6.de renun.fo.12.⁊ nu.15.fo.13.

5 Negatiua quomodo probatur.in.c.consanguinei.nu.6.de re iudicata. folio.58.

3 Negatiua probatur quando est coarctata ad certam qualitatem.in.c.j. nu.3.de lit.contest.fo.103.

6 **Negotiatio** ab initio iusta ex postfacto vero non: an sit licita.in.c.j.nu.11.ne cle.vel mona.fo.236.

Negotiatio in veneno vendendo est licita.idem in armis.ibidem.

7 Negotiorum gestor vel factor alicuius si fuerit condemnatus põt dñs per se vel per procuratorem cõparere vt differatur executio donec reddat rationes.in.c.veniens.nu.13.de accu.fo.57.

Negotia-

6 Nomine pene stricto modo sumpte non venit nisi pena corporalis.in c.inter alia.nu.4.de immu.eccle.⁊ cemi.fo.22.

2 Nomine heredis an veniāt heredes heredis.in.c.compromissum.nu.10.de arbi.fo.179.

1 Nomine iuris regulariter venit ius commune licet aliquando veniat ius speciale venit etiam consuetudo.in capitulo cumana.nu.11.de electio.folio.172.

6 Nomine proprietatis venit aliquando plenum dominium.in.c.cum ad monasterium.nu.1.de sta.mona.fo.181.
Nomine possessionis venit aliquando plenum dominium.ibidem.

6 Nomine districtionis quid veniat.in.c.pro illorum.nu.2.in.ij.no.ver.no.ij.de preben.fo.31.

6 Nomine populi non venit clerus.in.c.j.nu.2.de preben.fo.23.

4 Nomine exceptionum non venit recusatio stricte sed large sic.in.c.qm̄.nu.14.de proba.fo.28.

5 Nomine ordinarij venit non solū episcopus sed quilibet alius habēs ordinariam potestatem.in.c.cum olim.nu.2.de prescrip.fo.41.

1 Nomine ecclesie venit capitulum ⁊ non episcopus.in.c.eam te.nu.3.de rescriptis.fo.48.

6 Nomine bonorum venit ius patronatus.in.c.ex literis.nu.12.de iure patro.fo.191.

6 Nomine ecclesiarum venit ecclesia cathedralis quādo iura indistincte loquuntur de ecclesijs ⁊ hoc in fauorabilibus secus in odiosis.in.c.cū super.nu.2.de sepul.fo.136.

6 Nomine mortis venit excommunicatio.in.c.ij.num.4.de maioritate ⁊ obedi.fo.125.

2 Nomine electionis an veniat postulatio.Ant.in.c.post translationē.nu.5.de renun.fo.30.

7 Nomine partis venit medietas.in.c.super eo.nu.3.de eo qui cogno.consan.fo.29.

7 Nomine clericorum veniunt canonici.in.c.cum tibi.nu.1.3.4.5.de ver.signi.fo.184.

7 Nomine clericorum venit omnis persona in totum translata in obsequium diuinum.in.c.de monialibus.nu.2.de senten.excom.fo.174.
Nomine monachorum veniunt moniales.ibidem.

2 Nomine comitum an veniant comites palatini.in.c.legebatur.nu.3.de maio.⁊ obe.fo.125.

2 Nomine prelatorum veniunt abbates.in.c.ij.nu.2.de iudicijs.fo.8.

6 Nomine sacerdotis in materia odiosa venit tantum presbyter: in materia vero fauorabili veniunt omnes cōstituti in sacris.in.c.ij.nu.2.de coha.cleric.⁊ mulier.fo.10.
Nomine clericorum veniunt in quacunq; dignitate constituti in materia fauorabili.ibidem.nu.5.

6 Nomine beneficiorum in materia stricta comprehenduntur tantū beneficia simplicia ⁊ non curata vel dignitates.in.c.fina.nu.4.de concess.preben.fo.63.

2 Nomine clericorū veniunt omnes in ordinibus sacris constituti.Ant.in.c.clericos.nu.1.de offi.vica.fo.71.

7 Nomine monialium non venit abbatissa vel priorissa vel aliter prelata.in.c.quoniam.nu.1.de simo.fo.80.
Nomine monialium non veniunt monachi.ibi.nu.2.

3 Nomine populi non veniunt clerici.in.c.cum non ab homine.nu.21.de iudi.fo.27.

2 Nomine sententie venit etiam interlocutoria vbi non surgit absurditas.in.c.causam.nu.3.de offi.deleg.fo.81.

3 Nomine fructuum veniunt pensiones domorum.in.c.grauis.n.3.de resti.spo.fo.177.

1 Nomine ecclesiarum an veniāt monasteria vel alia loca pia.in.c.2.nu.1.de consuetu.fo.92.

☞ Correctus. Uide plenissime per dominum meum Barba.⁊ Abb.in capitulo finali.de test.⁊ Jo.an.in capitulo primo ⁊ secundo.de in integ.restitutio.lib.vj.⁊.in.c.grandi.de supplen.negligen.prelatorum.eod.lib.⁊ ibi Joan.de santu.⁊ alios:⁊ per docto.in.l.omnia priuilegia.C.de episcopis ⁊ clericis.⁊ Hostien.in.c.conquestus.de foro competenti.Abbas.in.c.accedentibus.de priuileg.scribentes in cap.de quarta.de prescrip.Bal.in aut.licentia.C.de episcopis ⁊ cleri.Ang.in.aut.de ali.⁊ emphi.⁊ si nunc quidam.Bal.in.l.si quis ad declinandam.C.de episco.⁊ cleri.Archidia.xvij.q.iiij.c.diffiniuit.⁊ Bald.in aut.hocius porrectum.§.de sac.san.eccle.Inn.in.c.cum ad sedē.de restitu.spolia.⁊ ibi abbas.et vide eundem Abba.in.c.cum sit generale.de foro competen.Pet.de ancha.in clemē.dispendiosam.de iudi.⁊ in cle.j.de in integ.restitu.⁊ in cle.causam.de cle.Pau.in.d.cle.dispendiosam.⁊ in.d.cle.constitutionem.Lap.in.c.j.§.hec autem.de elec.lib.vj.Domi.de sanc.Gemi.in.d.c.grandi.⁊ in.c.sciant cuncti.⁊ in.c.generali.de elect.li.vj.⁊ sup hoc distinguas hoc modo aut materia in qua pferr est proportionabilis alteri eorū ⁊ tūc id cōprehēdit cui proportionat vñ appellatione monasterij comprehēditur ecclesia secularis tm̄:vt est casus secundū intellectū gl.in.c.memini.xvj.q.vij.⁊ no.gl.pe.in cle.j.de elec.⁊ sic ecōuerso appellatione ecclesie comprehenditur monasteriū tm̄.vt est tex.de cēsi.quanto.aut materia est equaliter proportionabilis.⁊ tūc aut profertur in materia stricta ⁊ appellatione ecclesiarum non includuntur monasteria:qꝛ de propria significatione vocabuli vnum differt ab altero ⁊ ideo monasteriorū appellatione in materia stricta nō comprehenduntur ecclesie seculares:vt no.gl.in.d.cle.j.in.ver.monasterijs.qꝛ proprie sumendo monasteriuꝫ non includit secularem ecclesiam:vt no.Archid.x.q.j.sic appellatione ecclesiarum non comprehenduntur monasteria.⁊ ita posset intelligi tex.in.d.c.grandi.⁊ in.d.c.ij.de cōsue.⁊ de elec.c.sciant cuncti.aut profertur in materia larga:⁊ tunc appellatione ecclesiarum comprehenduntur etiam monasteria: ⁊ ita possent intelligi iura que allegat Jo.an.in.c.Joannes.de regu.⁊ in.d.c.grandi.vbi ita distinxit Domi.de sancto Gemi.post alios.

6 Nomine ecclesiarum prouincie veniunt ecclesie exempte.in.c.pro illo.nu.6.de preben.fo.32.

6 Nomine mortis an veniat ciuilis an naturalis.in.c.nisi esset.nu.11.de preben.fo.31.

5 Nomine rei vel bonorum veniunt iura ⁊ actiones.in.c.fi.nu.17.de prescrip.fo.45.

7 Nomine nepotum veniunt filij fratris vel sororis.in ca.tua nos.nu.2.de consan.⁊ affi.fo.33.

5 Nomine processus an veniat sententia.in.c.cum.J.⁊.A.nu.5.de re iudicata.fo.76.

4 Nomine partium veniunt testes ⁊ confessiones legitimorum documētorum.in.c.quoniam.nu.38.de proba.fo.31.

7 Nomine clericorum veniunt canonici.in.c.ad abolendam.nu.9.de here.fo.90.

2 Nomine monachorum an veniūt canonici regulares.Ant.in.c.ij.nu.1.de sup.negli.prela.fo.34.

6 Nomine alienationis quid contineatur.in.c.nulli.n.1.4.⁊.13.de rebus eccle.alie.fo.74.
Nomine immobiliū venit res mobilis destinata p immobili.ibi.n.2.
Nomine mobiliū vel immobiliū an veniant iura ⁊ actiones.ibi.nu.9.
Nomine rerum mobiliū vel immobiliū an veniāt seruitutes.ibi.n.10.
Nomine rerum immobilium veniunt annui redditus.ibidem.

6 Noie vxoris cōtinetur illa cum qua facta est copula carnalis:⁊ illa que per verba de futuro est desponsata.in.c.j.nu.5.de cleri.cōiuga.fo.14.

7 Nomine diuinorum officiorum venit baptisma ⁊ penitētia.in.c.non est.nu.5.de sponsa.fo.6.

7 Nomine monachorum venit abbas qꝛ per abbatiam non desinit esse monachus ⁊ hoc procedit in fauorabilibus:secus in odiosis.in.c.mādato.nu.1.⁊.2.de simo.fo.82.
Nomine scholarium venit rector:quia per rectoratum non desinit esse scholaris secus in materia odiosa.ibi.
Nomine beneficiorum non veniunt dignitates vel rectorie.ibi.nu.2.
Nomine ecclesie parochialis in materia odiosa non venit ecclesia parochialis collegiata.ibi.nu.2.

6 Nomine regularium vel religiosorum non veniunt fratres vel sorores tertij ordinis sancti Francisci ⁊ hoc in odiosis.secus in fauorabilibus.in rub.nu.2.de reg.fo.155.
Nomine religiosorū an veniāt rectores hospitaliū portātes certum habitum vel vestem certi coloris ⁊ gaudent priuilegio fori.ibi.nu.4.

6 Nomine clericorum veniunt monachi in fauorabilibus:secus in odiosis.conuersi vero nunꝗ veniunt.in.c.j.nu.7.ne cle.vel mona.fo.235.
Nomine ecclesiarum an veniant monasteria.remissiue.ibidem.

1 Nomine scholarium non comprehenduntur doctores etiam in materia fauorabili:secus in actu indiuiduo.in proe.Greg.nu.4.3.9.fo.9.

6 Nomine clerici quandoq; intelligitur de capitulo ecclesie cathedralis.in.c.cum apostolica.nu.13.de his que fi.a prela.fo.70.
Nomine episcopi non venit capitulum.ibi.nu.14.
Nomine sacerdotum veniunt omnes habentes sacrum ordinem.in.c.cum pastoralis.nu.5.de posthu.fo.139.
Nomine fratris venit frater iunctus vinculo sanguinis non autē vinculo ciuili.in.c.licet.nu.2.de offi.lega.fo.107.
Nomine dignitatis non venit episcopatus in odiosis.in.c.venerabilis.nu.5.de preben.fo.48.
Nomine bladi vel tritici venit omne id quod in terra vel in agro cōteritur.in.c.multiplici.nu.3.de decimis.fo.140.
Nomine frumenti venit omne id quod habet aristam sed de communi vsu loquendi venit granum solum.ibi.
Nomine suorum an veniant adherentes.in.c.j.nu.28.de postula.prela.fo.109.

6 Nomine clericorum ⁊ ecclesiarum non veniunt monachi nec monasteria.in.c.j.nu.3.de institu.fo.51.
Nomine sacerdotum veniunt episcopi sed non in materia penali.in.c.non potest.nu.2.de re iudi.fo.50.
Nomine presbyterorum veniunt clerici inferioris ordinis.in.c.j.nu.2.de pigno.fo.92.

4 Nomine sociorum in materia odiosa non veniunt scholares stātes in eadem domo:secus in materia fauorabili.in.c.inter dilectos.nu.18.de fide instru.fo.104.
Nomine presbyteri venit aliqñ eps.in.c.scientes.nu.2.de censi.fol.199.

Nomine

7 Nomine heredis quandoq; veniunt filij legitimi tantum.in.c. nuper a nobis.nu.4.de dona.inter vi.ꝛ vxo.fo.49.

4 Nomine legitimorum documentorum veniunt testes ꝛ confessiones partium.in.c.quoniam.nu.38.de proba.fo.32.

☞ Corsetus. Adde quod acta possunt probari per testes vt dicit gl.in.l. quoties.§.fi.ff.de proba.idem gl.in.l.etiā.C.de testibus.ꝛ gl.in.l.quoniam.C.de here.Pau.de cast.consi.ij.idem tenet.allegat Inn.ꝛ Ioā. an.in.d.c.quoniam contra falsam.de proba.idem tenet Ange.in.l.testiū.C.de testi.dummodo acta fuerint deperdita ꝛ quod interfuerint actis.ꝛ ita dicit intelligēdas esse preallegatas gl.idem Bal.in.l.gesta. C.de re iud.ꝛ in.l.scire oportet.§.oportet.ff.de excusa.tuto.Bart.in.l. etiam.ꝛ in.l.ne in arbitris.C.de arbi.do.Abb.ꝛ do.meus do.And.in c.quoniam contra falsam.prope finem.

2 Nomine heredis an veniant vsq; in infinitum.Ant.in.c. ex transmissa.nu.4.de fil.presby.fo.53.

1 Nomine suspensionis an intelligatur de maiori.in.c.cum dilectus.nu. 18.de consu.fo.100.

1 Nomine diocesis an veniat ciuitas.in.c.rodulphus.nu.1.ꝛ.5.de rescri. fo.83.

Nomine comitatiuorum an veniant illi de comitatu.ibi.nu.7.fol.78.

Nomine comitatiuorum an veniant ciues.ibi.nu.7.

3 Nomine clericorum an veniant monachi.in.c.j.nu.9.de iuramento calumnie.fo.123.

Nomine ecclesiarum aliquando veniunt monasteria et non econtra. ibidem.

6 Nomine locationis non venit nisi locatio constituta in pecunia in materia stricta.in.c.propter.nu.16.de locato.fo.87.

7 Nomine oblationum quid veniat.in.c.cum inter vos.nu.3.de ver.signi.fo.188.

6 Nomine ville aliquando comprehenditur ciuitas licet non ex proprio significato vocabuli.in.c.venerabili.nu.j.de censi.fo.205.

6 Nomine penitentiarum quid veniat.remissiue.in.c.cum venerabilis. nu.5.de relig.domi.fo.186.

4 Nomine neptis venit filia fratris ex vsu loquendi qui prefertur ꝓprie significationi vocabuli.in.c.per tuas.nu.6.de proba.fo.26.

7 Nomine heredum veniūt extranei nisi aliud voluerit testator vel quādo sumus in materia non transmissibili ad extraneos.in.c. quibusdā. nu.3.de penis.fo.157.

2 Nomine propositi qui comprehēdantur.Ant.in.c.ad aures.nu.4.de tempo.ordi.fo.37.

6 Nomine membri venit omne membrum habens officium distinctuz. in.c.clericis.nu.3.ne cle.vel mona.fo.238.

1 Nomine dignitatis non venit dignitas episcopalis in materia stricta. in.c.cum vinton.nu.8.de elec.fo.145.

2 Nomine diocesis an veniat ciuitas.in.c.j.nu.2.de offi.ordi.fo.210.

2 Nomine monachorum veniunt omnes religiosi regulares etiam canonici regulares nisi ex aliqua qualitate appareat qd intelligatur de monachis tantum.in.c.ij.nu.1.de postu.fo.138.

6 Nomine domus an veniat porticus.in.c.j.n.4.de deci.fo.143.

3 Nomine studentium comprehenditur doctor in fauorabilibus: secus in odiosis.in proe.Grego.nu.6.fo.3.

3 Nomine cause spiritualis non venit ius patronatus in odiosis: secus in fauorabilibus.in.c.ij.nu.5.ꝛ.7.de iura.calum.fo.125.

2 Nomine famulorum comprehenduntur serui.Anto.in.c.de famulis. nu.1.de ser.non ordi.fo.58.

Nomine ecclesie continetur prelatus.ibi.nu.2.

2 Nomine religiosorum an veniant clerici seculares.in.c.dilecta.nu.4.de maio.ꝛ obe.fo.128.

2 Nomine religiosorum an veniant isti milites gaudentes ꝛ isti de tertio ordine sancti Francisci.Ant.in.c.j.num.6.de obligatis ad ratiocinia. fo.59.

3 Nomine cautionis quid veniat siue simpliciter siue sufficienter fuerit postulata.in.c.ex transmissa.nu.6.de resti.spo.fo.173.

6 Nomine capituli an ꝛ quando veniat prelatus.in.c. post electionem. nu.8.ꝛ nu.9.de conces.preben.fo.59.

6 Nomine sacerdotis an veniant clerici in sacris vel minoribus cōstituti.in.c.clericis.nu.8.ne cle.vel mona.fo.238.

6 Nomine obuentionum vel oblationum quid veniat.in.c.ad audientiam.nu.14.ꝛ.15.de eccle.edificandis.fo.220.

1 Nomine beneficiorum non veniunt stricte habentes canonicatus sine prebenda.in.c.in nostra.nu.1.de rescrip.fo.80.

9 Nomine agricultoris venit etiam hortulanus.in.c.ex parte.nu.2.de decimis.fo.149.

1 Nomine clericorum regulariter non veniunt canonici.in.c.bone memorie.el.j.nu.2.de postu.prela.fo.111.

8 Nomine mercatorum qui veniant.in.c.j.nu.38.de iudi.fo.7.

2 Nomine excessus continetur delictum in committendo.Anto.in.c.ij. nu.3.de sup.negli.prela.fo.34.

6 Nomine dignitatis non venit episcopatus in odiosis: secus in fauorabilibus.in.c.dilectus filius.nume.1.de conces.preben.fo.62.

5 Nomine sanguinis venit modicum sanguinis nisi dicatur effusio sanguinis.in.c.proposuisti.nu.3.de conse.eccle.vel al.fo.207.

3 Nomine officij ordinarij non venit inquisitio in materia stricta.in rubri.nu.3.de iudi.fo.2.

Nomine fratrum an veniat prior.in.c.cum olim.nu.5.de re iudicata. folio.59.

6 Nomine ecclesie venit illa que nondum est consecrata.in.c.ecclesie.nu. 2.ꝛ.4.de immu.eccle.fo.234.

5 Nomine ciuium veniunt clerici ꝛ ibi beneficiati ꝛ omnia collegia ciuitatis.in.c.cum causa.nu.4.de re iudi.fo.55.

7 Nomine legis venit consuetudo.in.c.j.nu.2.de sponsa.fo.2.

6 Nomine rei non veniunt iura ꝛ actiones.in.c.qꝛ monasteriuz.nu.3.de religi.domi.fo.184.

3 Nomine fratrum non veniunt monachi in statutis odiosis.in.c.causam que.el.j.nu.2.de iudi.fo.25.

6 Nomine armorum non venit cultellus paruus aptus ad incidendum panem ꝛ moderandum pennas.in.c.ij.nu.7.de vita ꝛ honestate clericorum.fo.3.

☞ Corsetus. Que veniant appellatione armorum.vide tex.in.l.armorū appellatione.ff.de verb.signi.ꝛ instit.de interdi.in.§.qui autem.ꝛ qd no.in.c.quorundam.de iude.ꝛ.in.c.si perfodiens.de homi.ꝛ quod no. Paulus ꝛ doct.in clemen.ne in agro.de statu.mona.ꝛ.ff.de publi.iu. l.item.l.cornelia.ꝛ de vi publi.l.armatos.ꝛ de vi ꝛ vi arma.l.idem.§.ij. C.que res expor.non possunt.l.ij.ꝛ ibi per Albe.de ro.conclude quod appellatione armorum veniunt fustes ligna ꝛ lapides.ꝛ ita precedūt gl.in.d.c.si perfodiens.ꝛ in dicto.c.ita quorundam.quod intellige in larga significatione prout habetur in dicta.l.armorum appellatio.stricte vero non veniunt nisi ea que naturaliter sunt inuenta ad offendendum.casus est in.l.si pignore.§.furē.ff.de furtis.ꝛ ibi per Bar.ꝛ Ang. Aret.institu.de publi.iudi.§.item lex cornelia.Bart.in.l.j.ff.ad legem iuliam.de vi publi.dixit quod appellatione armorum non venit gladius ad preparandas pennas.gl.est singu.in auf.de ar.in.§.peñ.col. vj.de qua Ang.fecit festum in.d.l.si pignore.ꝛ in dicto.§.penultimo. ꝛ in dicta.l.j.nec venit etiam pelta id est bucculerium.Bart.in loco extraneo.in.l.pediculis.§.argento.ff.de auro ꝛ argento legato.vbi dicit quod vbicunq; quis vteretur armis defensibilibus ad offendendū venirent appellatione armorum ꝛ sic pelta:quod tene menti pro limitatione limitationis.scilicet quod appellatione armorum non veniunt arma defensibilia:qꝛ illud verum nisi vtaris eis ad nocendum.secus si ad defendendum.vt dicit Barto.in dicta.l.j.ꝛ.in.l.si seruus.C.de his qui ad eccles.confu.Guli.de monte laud.in dicta clemen.ne in agro.in verbo arma.dixit quod prohibitum est monachis portare arma.monachi in porta tenent lapides ꝛ gladium attendi debet secundum euz ad quam fidem tenent ibi an ad pennas ꝛ pro defensione an ad aliud ꝛ alio modo.Adde Flo.de sancto Petro in.l.si seruus seruum.ff.ad legem aquil.referentem Lu.ro.dicentem quod Ioan.in suis reportatis gl.dicte clemen.ne in agro.in ver.arma.singulariter notabat quod illud quod dicitur appellatione armorum continentur lapides ꝛ c.illud procedit post factum maleficium.secus autem dicit esse ante factum ꝛ commissum:qꝛ tunc non continentur.quod facit ad statuta facientia mentionem de armis puta si quis fuerit inuentus cum armis:ꝛ subdit do.Flo.quod statutum non habet locum in paruis armis puta in moderatorio.per gl.in rubri.C.de fabri.lib.xj.ꝛ in auf.de ar.§.penul.facit qd voluit Bald.in.l.penul.alias fina.C.de edi.ad.ꝛ do.Flo.in.l.ex hac lege.ff.si quadru.pau.fecisse dicatur.Item predictum statutum nō habet locum in calcaribus.textus est notabi.in clemen.ne in agro.§.j.iuncto.§.prefate.ꝛ ibi gl.de statu monacho.nam appellatione armorum calcaria non continentur:vt ibi maxime quando quis venit de foris ad claustrum non animo tenendi.Adde etiam quod appellatione armorum continētur dentes:vt est tex.notabi.in.c.noli.de peni.dist.prima. sed Bar.consuluit in cōsilio suo incipien.statuto ciuitatis cauetur.vbi dicit quod statutum puniens vulnerantem cum armis non habet locum in vulnerante cum dentibus:quia armorum appellatione dentes non continentur.Sed salua ipsum quia loquitur de communi vsu loquendi qui semper debet inspici.vt in.l.labeo.§.idem tubero.ff.de sup. lega.ꝛ in.c.ex literis.el.j.de sponsa.cum simil.de quo vsu non videtur quod appellatione armorum contineantur dentes.secus autem si de iure communi.vt in capi.noli.vel dic hoc procedere in larga significatione:secus in stricta:quo casu procedit doctrina Barto.ꝛ qualiter puniatur rusticus.vide textum in.c.j.§.si quis rusticus.de pace tenenda ꝛ vio.eius.vbi etiam notatur per illum textum:an licitum sit equitanti per ciuitatem arma ad sellam equi portare:ꝛ ibi gl.dicit quod ille qui portat arma vetita debet perdere arma.ꝛ ille qui portat arma presumitur habere animuz malum nisi portaret ea alligata.ꝛ ibi Bal.dicit illā gl.esse in.§.seq.Item not.quod licitum est portare arma vt quis defendat se a latrone.vt ibi dicit Bal.ꝛ glossa.in.d.c.clerici.Item not.quod ad palatium communis Florentie quod est in italia magne excellētie: nemo potest portare arma sicut nec ad palatium comitis.ita cōcludit Bal.in.d.§.si quis rusticus.ꝛ.§.si quis alium eiusdem.c.tene mēti tex. quod quis pilans capillos punitur pena.x.librarum applicandarū de

iure communi parti offense ⁊ in.xx.libris auri applicandis fisco.ita singulariter dixit do.Floria.in.d.l.si seruus seruum.⁊ quo ad primũ vide gl.in.c.clerici.xxiij.q.vlt.Joã.de lig.⁊ alios in.d.cle.ne in agro.⁊ an clericus debeat iuuare papam cum armis.vide do.Abba.in.c.ego.N.de iureiuran.⁊ vide gl.in.c.sciscitaris.vij.q.j.⁊ vide Joã.de ana.in.d.c.ita quorundam.in glo.ij.⁊ in.ij.col.de iude.

7 Nomine rerũ veniunt etiam incorporalia.in.c.j.nu.1.de reg.iu.fo.190.
Nomine contractus an veniat contractus matrimonij.ibi.nu.4.

7 Nomine monachorum an veniat abbas.in.c.vniuersitatis.num.12.de senten.ex.om.fo.170.

4 Nomine vxoris an veniat illa cum qua contractum est matrimonium per verba de presenti ⁊ non est traducta ad domum nec carnaliter cognita.in.c.tertio loco.nu.5.de presum.fo.121.

6 Nomine liberorum an veniant bastardi.remissiue.in.c.raynaldus.nu.21.de testa.fo.128.

4 Nomine romane ecclesie an veniant cardinales ⁊ papa.in.c.ego.N.nu.1.de testa.fo.129.
Nomine membri quid veniat.ibi.nu.2.

7 Nomine degradationis venit aliquãdo dispositio.in.c. ad audientiã.nu.2.de cri.fal.fo.118.

6 Nomine laicorum veniunt reges ⁊ imperatores.in.c.tua.nu.2.de decimis.fo.150.

3 Nomine beneficij non venit annua pensio.in.c.ad audientiam.nu.1.de rescriptis.fo.78.

2 Nomine prelatorum etiam comprehendũtur inferiores episcopo.An.in.c.si.nu.1.de cleri.pere.fo.65.

4 Nomine sententie venit diffinitiua.in.c.cum olim.nu.8.de testi.fol.66.

6 Nomine clericorum qui veniant.in rubri.nu.4.de vita ⁊ honestate clericorum.fo.2.
Nomine vrbis quandoq; sola comprehenditur ciuitas ⁊ appellatione parochie diocesis.Ant.in.c.j.nu.2.de offi.archi.fo.63.

7 Nomine prelatorum venit archidiaconus.in.c.j.nu.2.de eo qui furt.ordi.rece.fo.128.

2 Nomine arbitrorum veniunt etiam arbitratores nisi in eis detur ratio diuersitatis.in.c.vno delegatorum.nu.4.de offi.de leg.fo.104.

3 Nomine iuris venit consuetudo ⁊ statuta.in.c.cum nobis.nume.6.de elec.fo.115.

6 Nomine legentium an veniant scholares.in.c.non magno.nu.3.ne cleri.vel mona.fo.237.

2 Nomine prelatorum veniunt non solum superiores sed etiam inferiores habẽtes iurisdictionẽ.in.c.cũ ab ecclesiarũ.nu.1.de offi.ordi.fo.111.

7 Nomine patris veniunt omnes ascendentes in lata significatione non autem de propria significatione.in.c.nam ⁊ ex.nu.1.3.⁊.4.de ver.signi.fo.181.

2 Nomine paruulorum comprehenduntur minores.xiiij.ann.Anto.in c.indecorum.nu.1.⁊.2.de etate ⁊ qualita.fo.43.

7 Nomine fratris veniunt omnes christiani ⁊ vnũ patrem habent.s.deũ.in.c.gaudemus.nu.4.de diuor.fo.47.

2 Nomine sacerdotum an veniant clerici vel econtra.Anto.in.c.si.nu.1.de tempo.ordi.fo.40.

2 Nomine ecclesie an ⁊ quando veniat alia ecclesia vltra cathedralẽ.An.in.c.j.nu.1.de autho.⁊ vsu pal.fo.21.

6 Nomen matrimonij aliquãdo intelligitur de cõsummato ⁊ aliquãdo non.ẽm subiectam materiã.in.c.verum.nu.7.de conuer.coniu fo.165.

6 Noie presbyteri an veniat eps.in.c.presbyter.nu.2.de pecu.cle.fol.109.

2 Noie ecclesie an veniat cathedralis tñ.in.c.j.nu.3.de au.⁊ vsu pal.fo.7.
Nomine diocesis an comprehendatur prouincia.ibi.nu.9.

6 Nomine ecclesie venit in materia fauorabili basilica que est ecclesia non consecrata.in.c.si.nu.2.de consecra.eccle.vel alta.fo.208.

4 Nomine actorum venit sententia.in.c.quoniam.nu.5.de proba.fo.27.

6 Nomine clericorum veniunt clerici cuiuscunq; ordinis in fauoribus in odiosis se remittit.in.c.ij.nu.2.de preben.fo.23.

6 Nomine dignitatis non venit episcopatus in materia odiosa.in.c.cuz nostris.nu.4.de concess.preben.fo.58.

2 Nomine sententie non venit laudum in materia restringibili.in.c.j.nu.2.de arbi.fo.167.

2 Nomine eunuchi veniunt tam castrati a natiuitate q̃ nõ a natiuitate.Anto.in.c.ex parte.nu.3.de corpore vitiatis.fo.61.

1 **Nomina** verbalia habent duplicem significationem.s.actiuam ⁊ passiuam.in rubri.nu.2.de elec.fo.117.

2 Nomina debitorum an possint emi minori pretio q̃ sit in ipsorum exactione.in.c.ex parte.nu.6.de alie.iudi.mut.cau.fac.fo.166.

1 Nomina propria deberent emi magno pretio si venderentur.in proe.Grego.nu.7.fo.6.
Nominis proprij mutatio voluntaria in seruo prohibetur in libero:secus cessante dolo.ibi.nu.9.
Nomen appellatiuum seu impositum ab euentu durat durante potentia ⁊ habitu non omnino remoto.ibi.nu.11.⁊.12.fo.6.

6 Nomina verbalia ex quot actibus verificentur.in.c.clerici.nu.11.de vita ⁊ honesta.cleri.fo.8.

3 Nomen proprium alicuius si requiritur in aliquo actu sufficit q̃ exprimatur per euidens appellatiuum maxime quando proprium sciri nõ potest.in.c.ij.nu.49.de ordi.cog.fo.148.

1 Nomen pape in terris ecclesie ⁊ imperatoris in terris imperij ⁊ in temporalibus si non inferatur in instrumento instrumentum corruit nisi aliud inducat consuetudo.in proe.Greg.nu.14.15.fo.7.

7 Nomen si dolo mutat̃ per cõtrahentẽ in propria psona nõ vitiat contractus ex quo de corpore constat.in.c.tua nos.nu.3.6.de sponsa.fo.10.

5 Nomen collectiuum potest adiungi verbo pluralis numeri.in.c.significauerunt.nu.2.de excep.fo.16.

6 Nominatim expressi in penalibus dicuntur illi qui nomine proprio vel per indubitatas circunstantias exprimuntur scilicet quando pena incurritur ipso iure:secus quando incurritur pena ipso.facto.in ca.in lateranensi.nu.7.de preben.fo.46.

4 Nominatio ⁊ communis reputatio excludunt nominantem dicentem contrarium etiam cum iuramento.in.c.per tuas.nu.9.de proba.f.26.
Nominatio non acquirit aliquod ius nominato ⁊ quotuplex sit.in.c.quod sicut.§.super eo.nu.1.de elec.fo.148.

1 Nominatio non acquirit aliquod ius nominato.in.c.auditis.nu.3.de elec.fo.149.

1 Nominatus primo presumitur dignior.in.c.cum dilecta.n.4.de rescri.fo.66.

3 Nominatus in iudicio debet citari.in capi.verum.nu.4.de foro cõpetẽti.fo.63.

5 Nominatus in iudicio si in termino sibi dato non cõparet non per hoc priuatur iure suo.in.c.cum super.nu.23.de re iudi.fo.68.
Judicium contra aduocatum an preiudicet parti principali vocate et presenti.ibi.nu.24.

2 Nominis proprij expressio in materia concernente dignitatem facit dispositionem realem priuilegia concessa prelato acquiruntur dignitati.in.c.j.nu.2.de transla.episc fo.2.

1 Primo nominatus presumitur magis dilectus ⁊ dignus.in.c.sedes apostolica.nu.5.de rescrip.fo.57.

4 Nominatio sola incidenter facta an cõstituat quẽ in quasi possessione filiationis donec cõtrariũ probetur quando fit in actu qui magis conuenit filio q̃ extraneo.in.c.p tuas.nu.6.7.8.de proba.fo.26.

☞ Coūse.doctor excel.Tu aduerte quod Bar.in.l.j.§.iulianus.ff.de lib.agno.notanter tenet quod sic etiam in nato extra domum.ar.l.quidẽ.ff.de proba.⁊ videtur eum sequi do.Anto.in.d.c.per tuas.de proba.quod tñ dictũ Abba.in.d.c.per tuas.vbi supra non credit procedere.per tex.in cle.si summus pontifex:in.ij.responso.de senten.excõ.⁊ opi.Abb.videtur sequi.do.meus Barb.in.d.c.per tuas.sed do.Fran.are.ibi videtur sequi opi.Bar.⁊ domini An.per tex.in.l.j.§.ad questionẽ.ff.de questio.non obst.tex.in.d.cle.si sumus.qr nominatio cum tractatu probat in preiudicium tractantis sed non ad preiudicium tertij.nã si ex assertione summi pontificis probaretur aliquis esse prelatus hoc preiudicaret ecclesie vel tertio:vnde dicit text.in.c.ex ore.de his que si.a ma.par.capi.vbi no.qd̃ si aliquis tractat aliquem vt prelatum presumitur contra ipsum pro prelatura.ponderat etiam text.in.c.licet ex quadam.de test.q̃ q̃uis tractatus duorum qui se habent pro consanguineis probet ad eorum preiudicium tamen non probat preiudiciuz descendentium ex eis nisi aliud concurrat.⁊ sic cõcludit quod si aliquis nominatur filius in actu proportionabili soli filio tunc per talẽ nominationem probatur filiatio.per.d.l.j.§.ad questionem.⁊ ita ibi residet in.vij.co.Ego pro opi.Abba.adduco tex.insti.de adop.in fi.vbi si dominus actis interuenientibus nominauerit seruum filium suum licet constituat̃ liber tamen per hoc non acquirit ius filiationis nec sufficit hoc ad accipiendũ ius filij.⁊ tamen prima facie videretur qd̃ illa verba prolata in iudicio:veni huc fili mi.deberent operari omnem effectum non solum libertatis sed etiam filiationis ⁊ tamen contrarium ibi deciditur.tamen iudicio meo opi.Bart.⁊ Anto.posset procedere vbi ex euidentissimis coniecturis apparet testatorem seu nominantẽ hoc voluisse in tali actu proportionabili magis filio quã extraneo per iura allegata per eos.⁊ argu.eorũ que no.in.c.per tuas.qui filij sint legi.alias in dubio procederet opi.Abb.qr verba generalia ⁊ simpliciter prolata non obligant.c.cũ venissent.de insti.⁊ no.in.l.si ruffinus.C.de test.mili.cũ talia verba aliquando dicantur ad complacentiã.Nec ob.d.§.fin.qr cũ ibi posset agi de preiudicio aliorũ:debem⁹ interpretari verbũ vt minus ledat ⁊ sufficit vt aliquid operet̃.s.libertatẽ ⁊ nõ ius filiationis.Itẽ qr ibi nõ sumus in actu proportionabili magis filio ẽz opi.Bar.

3 Nominatio facta in iudicio de domino habet locum etiam si sit petita res mobilis.in.si.§.in alijs.nu.22.vt lit.non contest.fo.118.
Nominatio an possit fieri in iudicio de domino si nominans habet aliquod ius in re.ibi.nu.23.
Nominatio debet fieri ante litem contestatam.ibi.nu.24.fo.119.
Nominatio si est facta in iudicio valet processus contra illum qui non nominauit non contra dominum.ibi.nu.25.
Nominatio per quem debet notificari nominato.ibi.nu.27.
Nominans aliquem in iudicio nõ iurat de calumnia.ibi.nu.32.fo.120.
Nominans aliquem in iudicio an debeat probare se possidere nomine nomi

nifestis.Anto.in.c.quoniam.nu.1.2.⁊.3.de fil.presby.fo.54.

5 Notoriū inducit ex priuilegio aliquo impetrato vel indulto itē ex probationibus factis in iudicio.in.c.inter monasterium.nu.21.⁊.23.f.77.

5 Notoria licet excusent ab onere probandi tamen non releuant ab onere proponendi.in.c.vt debitus.nu.1.de appel.fo.126.

7 Notoriū ⁊ fama pbat p duos testes.in.c.cū olim.nu.8.de priui.fo.139.

6 Notorium illud censetur quod constat ex instrumento.in.c.cum olim.nu.9.de censi.fo.204.

5 Notorium dicitur illud qd constat ex tenore bullarum pape.in.c.j.nu.9.de confirma.vti.vel inuti.fo.140.

8 In notorijs non requiritur accusator vel testis sed iudex ex officio pōt punire.in.c.veritatis.nu.9.18.⁊.25.de do.⁊ contu.fo.206.

1 Notorium de necessitate an recipit probationes.in.c. bone memorie.el.j.nu.4.de elec.fo.141.

Notoria an ⁊ quando indigeant citatione.ibidem.nu.5.

Notorium licet aliquid sit si tamen non constat iudici debet ipse super hoc accipere probationes.ibi.nu.12.

6 Notorium non redditur dubium si negetur.in.c.tua nos.nu.4. de cohabi.cleri.⁊ mu.fo.13.

5 Notorium causatur ex attestationibus factis si contra eas oppositum sit.in.c.cum speciali.§.porro.nu.4.de appel.fo.130.

3 In notorijs ordo est ordinem non seruare.in.c.conquerente.nu.2.de restitu.spo.fo.172.

7 Notorium inducitur per probationes in iudicio factas post tamē cōclusionem in causa.in.c.cum olim.nu.3.de ver.sig.fo.186.

☞ Corse. Adde ad Abb.gl.reputatam sing.in.c.significauerūt. in verb. liquere.de testa.Ang.in.l.si vnus.§.pactus ne peteret.circa si.super gl. in opponendo.ff.de pac.vbi allegat dictū Inn.in.c.ex insinuatione.et Bal.in aut.ad hec.C.de vsur.in.iiij.col.vbi pro hoc dicto Inn.allegat etiam tex.in.l.pro sententia.C.de penis.facit gl.in.c.bone.de postu.prela.⁊ in.c.euidentia.de accu. Omnia eñ que cōstant ex actis dicunt notoria ⁊ in omni notorio iudex de facto supplet ⁊ procedit iuris ordine non seruato qr in notorijs iuris ordo non requiritur.in.c.iiij.de testi.cogen.c.ad nostram.el.iij.de iureiu.c.bone memorie.el.j.de elec. no.gl. in.l.j.C.qui ⁊ aduersus quos.per Inn.in.c.cum in tua.qui matri.accu.pos.⁊ adduco Ang.in cōsi.cclix.lib.ij.vbi dicit qd acta faciunt rem notoriam ⁊ possunt acta principalis cause produci notario cause appellationis:⁊ ita seruat cōmunis consuetudo mundi:vt ibi per eum.

7 In notorijs licet non seruetur ordo iuris tamen quando factum pōt esse notorium ⁊ nō potest:tunc secus.idem si aliqua facta sint notoria: aliqua non.in.c.olim.nu.5.de iniur.fo.152.

8 Notoria non requirunt sententiam vel minus solennem.in.c.cum venissent.nu.8.de iudi.fo.31.

5 In notorijs in quib⁹ nulla potest cōpetere defensio potest deueniri ad sententiā sine citatione alias sec⁹.in.c.cū olim.nu.20.de re iudi.fol.60.

In notorijs potest ferri sententia sine libello ⁊ litis contestatione.ibi.nu.21.

6 Notorium inducitur etiam per inspectionem actorum.in.c.ex insinuatione.nu.5.de appella.fo.118.

7 **Nouum** non dicitur esse aliquid post annum.in.c.si.nu.1.de priuile.fo.146.

7 Noua non dicitur res nisi sit tota noua nec sufficit quod aliqua pars sit noua.in.c.j.nu.2.de ver.signi.fo.181.

3 Nouatio tollit omnia priuilegia actionis precedentis ⁊ fideiussores ⁊ pignora si est voluntaria;secus si est necessaria.in.c. examinata. nu.14.de iudi.fo.38.

7 **Noualia** que dicantur.in.c.quid per nouale.nu.1.de verbo.signi.fo.184.

6 **Nouitius** debet stare per annum ante professionem tamē vt ipse experiatur austeritatez monasterij ⁊ monasterium mores suos.in.c.ad apostolicam.nu.3.de regu.fo.161.

Nouitius potest prohiberi facere possessionem si mores eius non placent monasterio.ibi.

Nouitius non pōt de iure aliqñ profiteri ante triennium.ibi.nu.8.

Nouitius qui stat in religione per sex mēses ⁊ postea exiuit ⁊ ex interuallo redijt ⁊ stetit p sex alios mēses nō dicit fecisse professionē.ibi.n.9.

6 Nouitius potest intra annum probationis ad seculū redire nisi appareat voluisse omnino mutare vitam.⁊ que sint signa ꝙ voluerit mutare vitā.in.c.cōsuluit.nu.1.2.⁊.6.⁊ in.c.statuimus.in fi.de regu.fol.164.

Nouitius siue receperit habitum nouitiorum siue professorum qui intra annum probationis exit monasterium an possit contrahere postea matrimonium ⁊ an licite possit stare in seculo: ⁊ an sit obligatus alicui religioni in genere.ibi.nu.3.⁊.4.

Nouitij qui exiuerunt religionem non prohibentur reaccipere vestes quibus intrauerunt nisi sint nimis lasciue quas non debēt portare in signum antique religionis.ibidem.nu.5.

Nouitius qui intra annū probationis redit ad seculum potest licite ad beneficia ⁊ ad ordines promoueri.in.c.postulasti.nu.1.⁊.2.eo.titu.

6 Nouitius non debet profiteri ante annum tamē professus tenet stare licet abbates hoc permittentes puniantur.in.c.qr in insulis.nu. 4.de regu.fo.157.

6 Nouitius sponte se gerens in actibus professorum censetur professus nec potest retrocedere asserens se non fecisse animo profitendi. in.c.vidua.nu.1.2.6.⁊.7.de reg.fo.156.

Nouitij non debent interesse.in.c.cum professis.ibi.nu.7.

6 Nouitius maior.xiiij.ann.si acceperit habitum professorum ⁊ in ea triduo perseuerauerit obligatur possessioni.in.c.ad nostram.nu.1.5.de regu.fo.158.

6 Nouitius censetur professus si vltra annum portat habitum monachalem.in.c.ex parte.nu.1.de regu.fo.164.

Nouitius inter annum probationis;potest libere redire ad seculū nisi appareat vitam mutare voluisse vel tacite vel expresse.in.c.statuimus.nu.1.⁊.3.eo.ti.

Nouitius qui exiuit intra annum monasterium an recuperet bona donata vel aliter alienata.ibidem.nu.4.

6 Nouitius accipiens habitum nouitiorum potest intra tempus ad seculum redire:si vero acceperit habitum professorum cōpellitur ibi permanere vel ad aliam religionem transire etiam laxiorem.in.c.super eo.nu.1.⁊.2.de regu.fo.158.

Nouitius potest probare regulam alicuius religionis etiam in habitu seculari licet de hoc sit standum consuetudini.ibi.nu.7.

7 **Nox** quando dicatur esse ad hoc vt sciatur quando delictum sit commissum de nocte vel de die.in.c.si perfodiens.nu.2 .de homici.fo.97.

1 **Nullum** ⁊ minus vtile quando equiparentur.in.c.si proponente.nu.2.de rescrip.fo.83.

1 Nullum dicitur illud quod potest annullari:sed largo modo.in.c.ceterum.nu.8.de rescrip.fo.46.

7 **Numerus** pluralis quandoqȝ ponitur ad exclusionē maioris ⁊ quandoqȝ minoris numeri.in.c.gaudemus.nu.15.de diuor.fo.47.

3 **Nuntij** missio ad superiorez an aliquid operetur.in.c.audita.nu.10.de resti.spo.fo.168.

7 Nuntiatus non potest etiam prestita cautione de demoliendo interim edificare si denūtiās nō vult.in.c.significātib⁹.n.1.de no.ope.nūti.f.136. Et vide in.c.seq.eo.titu.

Nuntians nouum opus tenet intra tres mēses docere de iure suo als nuntiatus edificabit data cautione de opere demoliendo .ibidē.nu.2.

6 Nuntij missi ad vocandum aliquos possunt testificari super vocatione facta.in.c.dilectus.nu.6.de capel.mona.fo.188.

2 Nuntians missus pro pallio si moriatur in via vel infideliter agit an sufficiat ad penam euitandam quod nuntium semel misit.in.c.ad honorem.nu.9.de auto.⁊ vsu pal.fo.8.

Nuntius missus pro pallio quid dȝ habere.in.c.mandatis.ibi. nu.10.

3 Nuntius missus a iudice vt ponat creditorem in possessionem bonorum ⁊ ipse assignauit vnā pro alia non transfert possessionem in ipsuz creditorem.in.c.cum aliquibus.nu.8.de re iudi.fo.53.

4 Nuntio publico ⁊ iurato creditur.in.c.qm̄.nu.10.de proba.fo.27.

5 Nuntij accedentes pro alijs ad sedem apostolicam gaudent ne interim a partibus molestentur.in.c.j.nu.5.de cle.pere.fo.139.

2 Nuntijs an ⁊ quando detur fides.in.c.prudentiam.n.21.de offi. deleg.fo.84.

5 Nuntijs vel alijs creditur non solum si afferant aliquem citasse:sed etiā si asserant aliqua que sint vicina ⁊ proxima ipsi citationi.in.c. cum parati.nu.4.⁊.12.de appel.fo.99.

Cui magis credatur nuntio vel parti vel nuntio vel notario ⁊ quanta fides adhibeatur istis nuntijs.ibi.nu.12.

3 Nuntius si dixerit se citasse ad domum non intelligitur qd prius perquisiuerit personam.in.c.causam.nu.8.de do.⁊ contu.fo.197.

5 Nuntius si fuerit missus ad superiorem an operetur aliquos effectus.in.c.vt debitus.nu.18.de appel.fo.127.

7 Nuntio an sit credendum.in.c.in presentia.nu.6.de sponsa.fo.8.

1 Nuntijs publicis credit sine lr̄is.in.c.sciscitat⁹ nu.16.de rescrip. fo.49.

3 Nuntiatio noui operis sufficit si fiat vni ex pluribus dominis . in.c.cū deputati.nu.10.de iud.fo.40.

7 Nuntiatio noui operis habet locum etiam quando ecclesia edificatur ⁊ opus post denuntiationem constructum debet destrui expensis edificantis.in.c.j.nu.1.de noui ope.nun.fo.134.

Nuntiatio noui operis non operatur quod edificium postea constructum destruatur quando notorium est nuntiantem nullum ius habere:secus si dubitatur.ibi.nu.10.

7 Nuntiatio noui operis nō debet nec potest fieri illi qui est in aliqua dignitate vel magistratu nisi dignitas vel magistratus sint perpetui . in c.cum ex iuncto.nu.1.de noui.ope.nun.fo.135.

Nuntiatus si velit ostendere sibi esse ius edificandi pōt nūtians excipere ꝙ non audiatur nisi demolito edificio quod est verum si excipitur añ litem contestatam:post vero non admittitur talis exceptio.ibi.nu.3.

Nuntiatio noui operis an transeat in successorem nuntiati.ibi.nu.8.

Nuntiatio noui operis non habet locum in operis rusticanis: vel vbi in dilatione esset periculum.ibi.nu.9.fo.137.

ipsis connexis.in.c.quanto.nu.3.⁊.6.de iudi.fo.10.

3 Ordo iuris si in aliquo casu remittitur non censetur remissa citatio.in c.j.nu.4.de cau.pos.⁊ proprie.fo.153.

1 Ordines reseruati episcopis.in.c.quanto.nu.3.de consuetu.fo.95.

2 Ordo iuris seruãdus est in quolibet possessorio.in.c.cõsultationibus.nu.9.de offi.deleg.fo.76.

2 Ordinatus ad ordines nullum beneficium habens potest agere cõtra ordinantem vt sibi de beneficio prouideatur.Anto.in.c.veniens.nu.5.de fil.presby.fo.52.

2 Ordinatus a papa an possit per inferiorem deponi.in.c.per tuas.nu.3.de maio.⁊ obe.fo.126.

3 Ordinatus extra quatuor tempora recipit characterem nõ tamen executionem ordinum nisi fuerit cum eo per episcopum dispensatũ.Ant.in.c.consultationi.nu.1.2.⁊.3.de tempo.ordi.fo.40.

7 Ordinatus a schismatico est ab officio repellẽdus nisi ꝓbauerit fuisse cũ ipso postea dispensatum.in.c.fraternitati.nu.1.de schisma.fo.94.

7 Ordinatus si fuerit aliquis sub promissione de nõ petendo ab ordinatore ꝓuisionẽ per aliquod tẽpus vterq; an puniat̃ ad tẽpus ⁊ preterq̃ a papa nõ restituitur.in.c.si quis.nu.1.⁊.2.de simo.fo.82.

2 Ordinatus ab excõicato recipit characterẽ sed nõ executionẽ.Anto.in c.cum clericis.nu.1.⁊.3.de ordi.ab epi.fol.42.
Ordinatus ab excõicato a quo dispensabitur.ibi.nu.2.

7 Ordinatus sine examinatione ⁊ cõsensu superioris recipit veros ordines tamẽ non habet eorũ executionem siue dispensationem.in.c.j.nu.1.de eo qui furti.ordi.rece.fo.128.

6 Ordinatus in aliqua ecclesia debet cõsequi alimenta in illa ecclesia etiã si sint plures ordinati.in.c.postulasti.nu.2.⁊ nu.3.de iure patronatus.fol.198.
Ordinari possunt plures in eadẽ ecclesia non tamen possunt esse oẽs rectores eiusdem ecclesie.ibi.nu.3.

2 Ordinatus si non habet beneficium potest ordinantem compellere ad prouidendum de beneficio ⁊ eius successorem.Ant.in.c.accepimus.nu.1.3.⁊.4.de eta.⁊ quali.fo.48.

2 Ordinatus contra mandatũ apostoli recipit characterẽ ⁊ habitum ordinis.Anto.in.c.ij.nu.2.⁊.5.de biga.fol.60.

7 Ordinatus ad titulum ecclesie alterius clerici cum consensu tamen suo debet viuere ex redditibus ipsi⁹ ecclesie dũmodo ibi in diuinis seruiat alias secus vel facultates ecclesie nõ sufficerẽt.in.c.per tuas.el.ij.nu.1.⁊.2.de simo.fo.80.

2 Ordinatus a papa nõ potest per inferiorem promoueri ⁊ licet habeat multa priuilegia tamen non eximitur a potestate sui epi.in.c.cum in distribuendis.nu.1.de temp.ordi.fol.38.
Ordinatus ab vno citra papã potest per alium promoueri.ibi.nu.2.
Ordines sacri quibus diebus conferendi sint.Anto.in.c.literas.nu.3.eo.titu.fol.39.
Ordinans puerum ad ordines priuatur potestate conferendi ordines non tamen ipso iure sed per sententiam.Anto.in.c.vel non est.nu.1.⁊ nu.2.eo.titu.
Ordinatus in inhabili etate ad ordines sacros recipit ordines ⁊ eorũ executionem nisi suspendatur.ibi.nu.3.⁊ nu.9.

2 Ordinati primo preferendi sunt ceteris paribus.in.c.j.nu.1.⁊.3.de maior.⁊ obed.fo.124.

6 Ordinatus ad maiores ordines non est obligatus seruire in minorib⁹ nisi ex necessitate.in.c.vt quisq;.nu.4.de vita ⁊ hone.cle.fo.4.

4 Ordinãdus tenetur omnino ꝓdere ea que impediũt ordinis executionem.in.c.cum causam.el.j.nu.14.fol.70.

2 Ordinatio alicuius in presbyterũ quomodo ⁊ cũ qua solẽnitate fieri debeat.Ant.in.c.nec archiepi.nu.2.de tempo.ordi.fo.37.
Ordinans ⁊ ordinatus extra tempora punitur.Ant.in.c.cum quidã.nu.1.eo.tit.fo.38.
Ordinatus extra quatuor tempora caret executione nisi per papã dispensetur.ibi.nu.2.3.4.5.fo.37.

2 Ordinatio presbyteri cũ qua solẽnitate fieri debet vel aliorum.Anto.in.c.si.nu.2.de sacra.non ite.fo.51.

7 Ordinatio vel consecratio nõ censetur simoniaca si ordinatori aliquid fuerit donatũ non tamen ex pacto.in.c.⁊ si questiones.nu.1.⁊.4.de simo.fol.72.

4 **Originale** ostenditur iudici vt videat sufficit tamen quod copia remaneat in iudicio.in.c.j.nu.32.de ꝓba.folio.4.

5 Ad originale recurritur si transumptũ discordat cum originali.in.c.cum venerabilis.nu.7.de excep.fo.9.

De litera.P.

7 **PActum** apponi an possit in contractu matrimonij ꝙ vxor non tenet̃ sequi virũ ⁊ ꝙ vir teneat̃ stare in certo loco.in.c.j.nu.5.qui matri.accu.pos.fo.44.

7 Pactio ⁊ promissio potest appellari fides ⁊ veniens contra promissionem dicitur venire contra fidem prestitam.in.c.j.nume.2.de sponsa.duo.fo.17.

6 Pactũ cõtra accidẽtalia cõtractus valet:cõtra substãtialia vero non.in.c.vnico.nu.6.de commodato.fol.79.
Pactũ appositũ cõtra naturã contractus possibile est ꝙ faciat ipsum transire in vim alterius contractus.ibi.nu.10.

8 Pactũ de futura successione an ⁊ qñ valeat ⁊ an firmetur iuramento.in.c.nulla ecclesiastica.nu.10.de conces.preben.fo.56.

7 Pactum licite fit de eo qd a lege permittitur.in.c.de infidelibus.nu.6.de consan.⁊ affi.fo.32.

4 Pactum nudum sine causa an valeat.in.c.si cautio.nu.2.de fid.instrumen.fo.111.

7 Pactũ ꝙ periculũ spectat ad recipiẽtem pecunias an sit feneratitiũ.in c.per vestras.nu.8.de dona.inter vi.⁊ vxo.fo.49.

3 Pactũ de nõ petẽdo factũ inter maritũ ⁊ vxorẽ nõ impedit restitutionis petitionẽ:scilicet quãdo vnus diuertit ab alio.in.c.literas.nu.10.de resti.spo.fo.181.

3 Pactum de non diuidenda societate non valet.in.c.si diligenti.nu.8.de foro compe.fo.73.

2 Pactum nudũ ligat de iure canonico.in.c.j.nu.1.⁊.5.de pactis.fo.132.
Pactũ nudũ quid sit ⁊ quibus modis vestiatur.ibi.nu.4.

1 Pactũ positum in cõpromisso vt eligatur vnus nõ valet.in.c.quia propter.§.vel saltem.nu.3.de elec.fol.164.

6 Pactum de nõ petẽdo ius sibi in futurũ competiturum valet.in.c.ex multiplici.nu.7.de decimis.fo.144.

7 Pactum ꝙ monachus habeat propriũ an valeat.in.c.insinuãte.nu.6.qui cle.vel vo.fol.22.
Pactum contra naturam contractus quid operetur.ibidem.

6 Pactũ vel cõsuetudo cõtra naturã cõtract⁹ nõ valet nisi per appositionem pacti ille cõtractus trãseat in vim alterius cõtractus.in.c.si.nu.4.de precarijs.fo.78.

7 Pactũ de lucrãda dote ⁊ donatione propter nuptias soluto matrimonio valet dũmodo sit equale ⁊ quomodo fieri debeat.in.c.donatio.nu.11.de dona.inter vi.⁊ vxo.fo.50.

7 Pactum de reuendendo facit presumi cõtractũ vsurariũ coniunctum cũ modicitate pretij ⁊ emptor cõsueuit vsuras exercere.in.c.cõquestus.nu.7.de vsur.fo.113.

6 Pactũ de lucrãdis fructibus positum in contractu emptionis reddit ipsum suspectũ quia natura talis contractus est lucrari fructus.in.c.illo vos.nu.6.de pigno.fol.94.

1 Pactum de futura successione iuratum quo casu valeat.in.c.venerabilem.nu.24.de elec.fol.156.

6 Pactũ legis cõmissorie an habeat locũ in pignore.in.c.significãte.nu.1.⁊.6.de pig.fo.95.
Pactũ legis commissorie quare regulariter improbatur in pignore sed non in contractu emptionis.ibi.nu.7.

3 Pactũ nudũ est efficax ad agendũ nec valet statutum in contrarium.in.c.dilecti filij.nu.9.de iudi.fo.21.

6 Pactũ de retrouendẽdo cũ modicitate pretij an faciat ꝑsumi cõtractũ feneratitiũ.in.c.ad nostram.nu.4.8.9.10.11.⁊.12.de emp.⁊ vend.fo.84.

3 Pactum nudũ ⁊ iuramentũ nõ producũt actionem.in.c.nouit ille.nu.50.de iudi.fo.36.

2 Pactum vel iuramentũ de non cedendo bonis an valeat.in.c.si.nu.3.de pactis.fo.134.

7 Pacta per dissolutionẽ matrimonij nõ tenent.in.c.⁊ si necesse.nu.3.de dona.inter vi.⁊ vxo.fol.48.

7 **Pagani** coniuncti in gradu prohibito lege canonica tãtum conuersi ad fidem non separantur.in.c.gaudemus.nu.1.de diuor.fol.47.
Paganus cõuersus ad fidẽ qui plures prius habebat vxores adhereret prime ⁊ si repudiata vxore cũ secunda cõtraxit secundam dimittat ⁊ adhereat repudiate etiã si repudiata cũ alio cõtraxisset secus si esset fornicata.ibidem.

6 **Palatium** episcopi gaudet immunitate ecclesiastica etiã ꝙ sit extra circuitum ecclesie.in.c.ecclesie.nu.9.de immuni.eccle.fo.234.

2 **Palleum** quid sit in rubrica.nu.2.de autoritate.⁊ vsu pal.folio.7.
Palleum scribendum per e:⁊ vnde dicatur.ibi.nu.4.
Pallei forma quomodo debet esse.ibi.nu.5.
Palleũ habẽt cõcedere patriarche archiepis sibi subiectis.ibi.nu.3.
Qui designant cruces in palleo.ibi.nu.6.

2 Palleum significat plenitudinem pontificalis officij.in.c.ad honorẽ.nu.2.de au.⁊ vsu pal.fo.8.
Palleũ instãter est petendũ ⁊ debet peti intra tres menses a die consecrationis de iure nisi fuerit impeditus.ibi.nu.8.

2 Palleum an possit accommodari.in.c.ij.nu.6.de au.⁊ vsu pal.fo.8.
Ante traditionẽ pallei nõ transfertur plenitudo pontificalis officij.in c.nisi specialis.nu.1.eo.titu.
Que potest archieps cõfirmatus ante acceptionem pallei.ibi.nu.2.

2 Palleum quid sit a quo concedatur ⁊ vnde dicat̃ ⁊ que sit eius forma.Anto.in rub.nu.1.⁊.2.de autori.⁊ vsu pal.fo.20.

9 **Papa** siue cardinalis si reperiant̃ hr̃e vxores facere debent vt intrẽt monasteriũ.in.c.sane.nu.3.de cõuer.cõiu.fol.166.

Patientia

Patronus etiam ecclesiasticus non potest alicui conferre ecclesiam in titulum.ibi.nu.2.

Patronus nō poterit per iudicem secularem priuari iurepatronatus nisi cum vniuersitate bonorum.ibi.nu.3.

Patronus si commiserit crimen lese maiestatis eius filius clericus nō priuatur ecclesia patronata quam habet.ibi.nu.4.

6 Patronus non habet aliud ius in ecclesia patronata ꝙ ius presentandi.in.c.illud pretereundum.nu.1.de iurepatro.fo.192.

Patronus simpliciter concedendo ecclesiam patronatam quid cēseatur concessisse.ibi.nu.7.

Patronus presentando indignum an priuetur potestate presentandi illa vice.ibi.nu.8.

6 Patronus verus qui non est in possessione presentandi nō habet ius presentandi.in.c.consultationibus.nu.6.de iure patro.fo.195.

6 Patronus in fundatiōe vel donatione ecclesie quo casu possit aliquid temporale cum autoritate epi sibi reseruare.in.c.j.nu.1.de censi.fo.199.

1 Patroni.i.qui habent ius patronatus:non possunt aliquem presentare singulariter.in.c.cum omnes.nu.8.de constitu.fo.22.

1 Patronus ecclesie non potest etiā tpe quo fundatur disponere de iuribus ecclesie in preiudiciū epi sed bene hoc potest eps facere ad requisitionem patroni.in.c.cum dilectus.nu.4.5.⁊.11.de consue.fo.99.

7 Patronus an possit conditionem apponere qđ ecclesia nō subsit epo. in.c.si.nu.8.de condi.appo.fo.20.

1 Patronus nō potest vendicare ex consuetudine ius interessendi in electione epi quia consuetudo non facit laicum capacem iuris spiritualis regulariter.in.c.qđ sicut.§.super eo.nu.6.de elec.fo.148.

1 Patroni plures an debeant oēs consentire in presentando aliquē vel sufficit maior pars.in.c.in genesi.nu.8.de ele.fo.180.

6 Patronus etiā si sit clericus non habet ius instituendi vel destituēdi vel bona ecclesie patronate administrandi sed tantum presentandi. in c.preterea.nu.1.de iure patro.fo.190.

3 Patronus.i.qui hꝫ ius patronatus in aliqua ecclesia non hꝫ alia iura nisi denūtiationē male administrationis ⁊ defensionē ⁊ vt ei subueniat ne vergat ad inopiam.in.c.cum ad sedem.nu.12.de resti.spo.fo.186.

6 Patronus si intra tps statutum non presentat ecclesie vacantis rectorem episcopus loci supplebit.in.c.si vero.nu.1.de iure pa.fo.193.

Patroni laici habent quatuor menses ad presentandum:clerici vero sex menses.ibi.nu.2.

Patroni si cōtendunt super iure patronatus debet episcopus expectare vsqꝫ ad tempus statutum:quādo scilicet constat ecclesiam esse patronatam alias secus.ibi.nu.3.

2 Patroni cōsensus nō requirit in ꝓuisione superioris in qua principaliter non ordinatur sed ex aliqua cā fit.Ant.in.c.proposuit.nu.4. fol.53.

6 Patronus etiam ecclesiasticus nō potest ecclesiam patronatam vacantem alteri conferre ⁊ si cōtulerit ad eam nihilominus poterit presentare quia illa prima collatio non habet vim presentationis.in.c.transmisse.nu.1.⁊.2.de iure patro.fo.198.

Patronus non solum debet eligere presentandum sed electū actualiter presentare.ibi.nu.4.

Patrono ignoranti ecclesiam patronatam vacare currit tempus ad presentandum.ibi.nu.6.

6 Patroni si non presentauerint rectorem in ecclesia intra tempus statutum episcopus ordinabit sine preiudicio patronorū.in.c.cum propter. nu.1.de iure patro.fo.197.

Patrono litiganti super iure patronatus currit tps presentandi:patrono vero ignoranti vel aliter impedito secus.ibi.nu.2.

Patronus ecclesiasticus ⁊ patronus secularis in quibus differant in iure patronatus quod habent. ibi.nu.5.

1 Patronus laicus non habet ius eligendi prelatum in ecclesia neqꝫ de iure neqꝫ ex pacto neqꝫ ex consuetudine.in.c.sacrosancta. numero.2. de electio.fo.172.

1 Patroni possunt presentare aliquem ⁊ valet presentatio licet non fuerit maior pars patronorum.in capitulo ecclesia vestra. nume.5. de electio.fo.170.

6 Patroni plures possunt esse in eadem ecclesia.in.c.ad audientiam.nu. 4.de eccle.edifi.fo.220.

Patronus non potest reseruare in fundatione ecclesie vt ius instituendi presentatum pertineat ad inferiorem episcopo.ibi.nu.13.

6 Patronus laicus licet possit variare tamen presentat scđm accumulatiue non autem potest ex toto recedere a primo.in.c.cum autem. nu.2. de iure patro.fo.196.

☞ Corsetus doctor excellētissimus. Adde an laicus possit successiue vltra duos accumulare ⁊ dicit qđ non quia licet iura dicant laicum patronū posse plures accumulare debet intelligi de duobus quia pluralis locutio duorum numero est contenta:regula pluralis.de regu.iur.libro.vj. vbi no.ff.de test.item talis variatio est odiosa ideo restringenda.de regulis iuris.lib.vj.hodie ad hoc optime de preben.is cui.lib.vj.itē infinitas est vitanda.de rescrip.lib.vj.cum in multis.item si videantur iura de hoc loquentia clare istud innuunt vnde capitulum qđ autē. dicit postmodum.aliud capitulū cum dilectus.dicit secundum. pastoralis. dicit aliud ⁊ secūdo loco.ex quibus omnibus apparet aperte qđ huiusmodi variatio fieri potest successiue de duobus ⁊ non de pluribus ⁊ per hoc rñdetur ad id quod no.in cle.si.de iure patrona.in.§.ij.super verbo plures.intēdit enim qñ simul plures quā duo presentant ⁊ vnus ex eis per ipsum eligatur vt ibi in text.⁊ idem etiam quando due presentationes facte successiue fuerunt.⁊ sic intelligitur ibi glo.sequens super vbo presentare.⁊ si bene inspiciatur idem est in effectu illo casu sicut dictum est:quia fit presentatio vt vnus eligatur sed vltra duos non possit fieri tertia per predicta.nec obstat qđ istud reputetur nouum cum alius doctor hoc nō dixerit quia non reperitur aliquē cōtrarium dixisse.ita concludit Jo.calde.in consilio.xvj.incipi.an laicus.in tit.de iure patrona. facit.l.si quis iusiurandum.C.de reb.credi.⁊ ibi Bal.in auc.habita. in xij.colum.in ver.tertio quero.C.ne filius ꝓ parte.non obstat qđ voluit do.Abba.in.d.c.bone.quia loquitur in postulatione ⁊ nō in presentatione.item loquitur quādo nullum ius est acquisitum presentato saltē ad rem.c.cum ber.de re iudi.⁊ ibi Abb.in contrarium facit glos.in cle. plures.in verbo presentare.de iure patro.⁊.c.cū autem.eodē tit.prima pars sentitur per Abba.in.c.cum vos.de offi.ordi.faciunt no.in.c.dilectus.de offi.deleg.hanc partem tenet Jo.calde.sequitur do. Bartholomeus de belēzinis auditor Rote.in.c.nobis.de iure patr.⁊ ita in facto consului ferrarie ⁊ obtinui.

6 Patronus non potest ecclesiam patronatam pro se retinere vel alteri etiam filio concedere.in.c.consuluit.nu.1.⁊.2.de iure patro.fo.194.

Patronus licite non posset seipsum presentare potest tamen filiū suum idoneum presentare.ibi.nu.3.

5 Patronus non potest presentare plures variando sed cumulatiue sic. in.c.cum bertoldus.nu.10.de re iudi.fo.69.

6 Patronus an possit seipsum presentare ⁊ an possit institui ab epo. in c.per nostras.nu.1.3.⁊.4.de iurepa.fo.197.

6 Patronus non potest promittere se presentaturum aliquem ad beneficium vacaturum. nec potest dare aliū potestatem presentandi anteꝙ vacet.in.c.si.nu.1.⁊.6.de concef.preben.fo.63.

Patronus non habet ius presentandi prelatum in ecclesia collegiata: sed habet ius presentandi ad prebendas que sunt in ipsa ecclesia collegiata.ibi.nu.3.fo.64.

Patronus presentando dicitur donare.ibi.nu.5.

Patronus pōt dare generalē ptātem p̄sentandi cui vult.ibi.nu.6.

7 Patronus laicus alicuius ecclesie collegiate an habeat consentire in electione prelati.in.c.de hoc.nu.10.de simo.fo.70.

6 Patronus presentans aliquem pretio vel dono committit simoniam. in.c.ex insinuatione.nu.2.de iure patro.fo.194.

6 Patronus alicuius ecclesie dicitur ille qui fundauit vel dotauit ipsaꝫ. in rub.nu.2.de iure patro.fo.189.

Patronus debet presentare presbyterum in ecclesia in qua ius patronatus.nec eps vel alius prelatus potest aliquem instituere sine licētia patronorum.ibi.nu.4.

Patronus si deuenerit ad inopiam est alēdus ex redditibus ecclesie in qua habet ius patronatus dum tamen ipsi redditus remaneant vltra necessaria.ibi.nu.5.

6 Patronus an possit presentare clericum peregrinum sine literis commendatitijs sui epi.in.c.significasti.nu.3.de iure pat.fo.194.

6 Patronus potest variare in presentando ante institutionem epi.scilicet accumulando non autem prorsus recedendo a prima.in.c.quod autem.nu.2.de iure pat.fo.190.

6 **Pauca** cōsiderātur in parua vel magna quātitate scđm materiam.in.c.j.nu.1.ne cle.vel mona.fo.235.

1 **Paupertas** non excusat quem a litigando:sed an respectu fideiussoris seu ꝓcuratoris. in.c. olim. el.ij.nu.6.de resti.spo.fo.189.

2 Paupertas excusat procuratorem si non appellauerit. in.c. non iniuste.nu.12.de procu.fo.146.

6 Paupertas non impedit quominus clericus non possit ꝓmoueri ad beneficia.in.c.j.nu.2.de pecu.cle.fo.108.

5 Paupertas an excuset a promotione appellationis. in ca. ex ratione. nu.5.de appel.fo.93.

☞ Corse. Et quis dicatur pauper:dic qđ relinquitur arbitrio iudicis ꝫm Bar.⁊ alios legistas in.l.si constante.ff.solu.mat. ⁊ ꝫm Joan.andr.et alios in.c.significantibus.de offi.deleg.⁊ ibi per do. meum Barba. et ibi Abb.dicit qđ vidua pauper potest trahere secularem ad iudicium ecclesiasticum.⁊ vide gl.ij.q.j.ꝓhibentur.⁊ gl.in.l.nonnulli.ff.de accu. qđ ille dr pauper qui non habet in bonis tantum quātum est causa. et vide gl.in auc.de here.⁊ fal.in prin.que dicit qđ ille dicitur pauper qui non habet quinquaginta in bonis:⁊ gl.insti.de excu.tuto.in.§. ꝓpter paupertatem.⁊ adduco bonū tex.in.c.illa.xv.q.j.qđ paupertas nō est de genere malorū.⁊ adduco glo.in.c.in primis.ij.q.j.in prin.qđ primo est causa pauperis tractanda ꝙ diuitis:vt.C.de epis.⁊ cler.l. si quis ad declinādā:sed male seruatur quia hodie dr: Si nihil attuleris ibis homere foras.⁊ adduco Uincen.relatū ab Abbate in.c.si quis testiuꝫ. in si.de testib⁹.qđ iudex ordinarius dabit expēsas pauperibus testibus: quia tenetur pauperibus prouidere.vt in auc.de man.prin.in.c.si tibi.

et de

☞ Corsetus doctor excel. Adde qd̄ clausula arbitrio suo:facit qd̄ si statutum disponat qd̄ iudex oēs penas imponēdas suo arbitrio habeat qd̄ potest iudex vsqꝫ ad penā capitalē inclusiue trāsire.gl.habes singularē insti.de iniur.in.§.in summa.quā no.Bal.in.l.fi.ff.de re.diui.Lud.ro.in repeti.rubri.de arbi.in.xj.col.dicit illam glos.reprobandam ſm do.Ant.in.c.de causis.de offi.dele.qd̄ dictū statutū intelligitꝛ de pena que imponitur ꝓ simili delicto.ad delictū cuius pena est arbitraria.glo.est singu.ſm do.Anto.in.c.inquisitionis.in fi.de accusa.vel ſm Rom.in preallegato loco intelligitꝛ de illa pena q̄ cōsueta est apponi ꝓ simili delicto ſm glos.in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de infa.⁊ in.l.seuerior.C.eo.⁊ hoc confirmatur per id quod voluit Bal.in.l.quicūqꝫ.C.de ser.fugi.et in.l.conuenticulam.C.de episco.⁊ cleri.⁊ in.l.ij.C.de proba.⁊ in.l.et si post tres.in.viij.col.in lectura.ff.si quis cau.hanc partem tenuit do.Cardi.in dicto.c.de causis.vbi dixit qd̄ licet iudex possit arbitrari penam tn̄ intelligitur de pena tēporali ⁊ non de pena mortis per tex.singula.in.l.prima.in ver.temperari.ff.de fur.balne.sed opin.eius reprobant Abb.in.d.c.ex literis.de constit.et domi.meus Barba.in.d.c.de causis.vbi allegant glos.in.d.§.in summa.pro qua facit tex.in.l.sacrilegij.ff.ad legem iul.pecula.nec obst.tex.in dicta.l.j.quia debet restringi in casu suo vt procedat vbi ius in speciali crimine imponit penā arbitrio iudicantis quasi ius tunc senserit de pena temporali qui sciuisset imponere penā perpetuā.sed vbi ius specifice nō disponit de crimine in dubio credit Abb.qd̄ pena possit esse ꝑpetua.⁊ hec opi.Abb.mihi placet vt dicamus glos.dicti.§.in summa debere intelligi vt procedat si qualitas delicti ⁊ quātitas patiatur vt tūc sit imponēda pena mortis alias pena temporalis.Itē intelligatur ꝓcedere nisi precedentia verba restringant sequentia.pone exemplū:Statutū dicit qd̄ cōmittens tale quid puniatur pena centū vel alia extraordinaria pena.tūc dico qd̄ debet intelligi de alia pena temporali citra mortem.⁊ ad hoc adduco tex.iuncta glo.in.l.si fugitiui.C.de seruis fugiti.propter dictionem alius alia aliud:que implicat similia.⁊ ex quo premisit penam pecuniariam debet intelligi verbū sequēs de pena simili vel tēporali.⁊ glos.ita intellecta ꝓcedet:licet aliqui dicāt quod glos.non dicat illud ad quod allegatur ⁊ non bene.quia satis dicit cū dicat extraordinaria.scilicet capi-

tis status ⁊c.ad hoc facit.l.ij.de pub.iudi.cum simi.Et qd de clausula habes liberũ arbitriũ iudicãdi:vide de ea.Ro.in repet.l.j.in fi.ff.de arbi.⁊ qd voluit Bal.in.l.j.in fi.C.de insti.⁊vide Bal.in extrauagã.ad reprimẽ.in ṽ.videbit.⁊ in.l.j.ff.de testa.mil.⁊ in.l.filiusfa.ff.de dona.⁊ adduco tex.opti.in.l.magis puto.§.si es alienũ.in ṽ.nõ em̃ pretori liberũ arbitriũ datũ est.ff.de re.eo.vbi probat qd illa ṽba excludũt iuris solẽnitatẽ.facit qd voluit do.Car.i.c.ad hec.de reli.domi.⁊ vide plene do.meũ Barba.in.c.j.in ṽbo liberã ptãtem.de offi.ordi.vbi allegat alia iura ⁊ motiua in contrariũ qd p talia ṽba nõ videat circũscripta ⁊ sublata solẽnitas iuris.tñ cõcludit in hoc attẽdendã fore materiã subiectã.ar.l.si vno.ff.loca.vnde si factũ est cõpromissuz in plures ꝙ habeãt liberum arbitrium iudicandi.talis clausula inducere videtur ꝙ lata sit potestas cuilibet insolidũ iudicandi.vr em̃ tunc actũ fuisse qd vnus possit alio irrequisito iudicare ẽm Bal.in.d.l.j.⁊ hoc videt verũ virtute talis clausule licet aliud esset de iure communi si talis clausula non apponeretur:licet Ro.in prealle.loco dixerit super hoc cogitandum.

2 Pena pecuniaria põt imponi p prelatos quã dicũt in vsus pios cõuertere.in.c.irrefragabili.§.ceterum.nu.1.de offi.ord.fo.119.

7 Pene varie imponebant per leges mulieri nubẽti intra annũ luctus:⁊ an hodie per capitulum finale.de secũ.nup.sint sublate.ibi.nu.3.fol.51.

7 Pena ratione iniurie debita põt per clericũ iniuriatum peti.in.c.cum pro causa.nu.3.de sen.excom.fo.171.

6 Pena que apponit in aliqua conuentione committitur ex conuentione facti licet non habuerit qd est not. maxime pro compromissis.in.c.raynaldus.nu.17.de testa.fo.127.

6 Pena quã soluunt persone ecclesiastice debet cõuerti in pios vsus.in.c.quia pleriqz.nu.4.de immu.eccle.fo.231.

7 Pena pecuniaria nõ debet de facili imponi per prelatos qr censet ex cupiditate quadam illa imponere.in.c.licet.nu.2.⁊.4.de penis.fo.154.

7 Pena corporalis ex qua possit verisimiliter expectari pena mortis est penitus prohibita ne per iudices ecclesiasticos imponatur.in.c.ad audientiam.nu.4.de cri.fal.fo.118.

5 Pena certo modo terminata a iure põt minui vel augeri p ipsum iudicem pro aliquo delicto.in.c.reprehensibilis.nu.8.de appel.fo.193.

7 Pena siue penalis dispositio quo casu ligat aliquẽ ipso iure vel oportet qd precedat monitio.in.c.excõmunicationi.nu.2.de rapto.fo.107.

2 Pena dirigit hominem ad virtutem ⁊ eius timore quis desistit a malo.in.c.ad reprimendam.nu.1.de offi.ordi.fo.115.

6 Pena a lege ipso iure imposita nõ debet extendi ex idẽtitate rationis.in.c.transmisse.nu.8.de iurepatro.fo.199.

7 Pena talionis que sit ⁊ vnde dicat.in.c.super his.nu.8.de accu. fo.58.

2 Pena transferentiũ episcopos sine licentia pape ⁊ illorum qui translationi conferunt.in.c.inter corporalia.nu.24.de transla.epi.fo.4.

7 Pena talionis indubitanter habet locum in accusatione sed in denuntiatione tunc demum qñ ex tali denuntiatione põt quis deponi etiam ab ordine.in.c.inquisitionis.nu.6.de accu.fo.61.

6 Pene impositio in actu a iure prohibito non confirmat actum cõtra inhibitionem attentatum.in.c.sicut te.nu.10.ne cle.vel mo.fo.240.

5 Pena capitalis in dubio non intelligitur de morte naturali.in ca.at si clerici.nu.38.de iudi.fo.15.

Pena sanguinis qño permittitur ab ecclesia.ibi.

3 Pena trahentis clericũ ad iudicẽ secularem que sit ⁊ an inferatur ipso iure an per sententiam ⁊ qñ committatur ⁊ practica committẽdi.in.c.si diligenti.nu.6.18.19.⁊.20.de foro compe.fo.73.

7 Pena nõ põt imponi nisi per iudicẽ.in.c.si.nu.6.de adul.⁊ stu. fo.106.

6 Pene nõ debẽtur in foro conscientiali.in.c.parochiano.nu.6.de sepultu.fo.140.

7 Pena sanguinis an imponatur de iure canonico.in.c. primo. nu.9.de collu.dete.fo.121.

1 Penam vltra sortem nõ tenetur quis soluere de iure cano.in proemio Grego.in ver.rex pacificus.nu.6.fo.9.

7 Pena qñ imponit alicui ipso facto non requirit qd apponatur in sententia condemnatoria.in.c.inter dilectos.nu.12.

7 Pena irrogans mortem nõ reperitur de iure canonico.in.c.nouimus.nu.4.de verb.signi.fo.188.

6 Pena quadrupli presupponitur debita de iure canonico.in.c.quia pleriqz.nu.6.de immu.eccle.fo.231.

6 Pene damnatorum possunt per orationes alleuiari non tamẽ in totũ tolli secundum vnam opi.que reprobatur.in.c.cum marthe.nu.9.de celebra.mis.fo.219.

3 Pena si est imposita sine quãtitate relinquitur arbitrio iudicis.in.c.cũ clerici.nu.4.de pactis.fo.133.

Pena si est apposita in pacto inualido an ⁊ quãdo possit peti.in.c.pleriqz.nu.2.eo.ti.

Pena quãdo est apposita in aliquo cõtractu an possit agi tam ad rem ꝙ penam.ibi.

6 Pene non sunt in consyderatione in foro penitentiali sed in foro iudiciali sic.in.c.raynaldus.nu.25.de testa.fo.128.

7 Pene quando sunt plures in vno delicto iudex potest eligere quã vult.in.c.preterea.nu.4.de vsur.fo.112.

Pena illa est primo infligenda que verisimiliter plus timetur.ibi.

7 Pene in foro anime non debentur.in.c.tua nos.nu.12.de vsur.fol.113.

7 Pena apponi potest in matrimonio dummodo non sit contra libertatem matrimonij.in.c.j.nu.5.qui matri.accu.pos.fo.44.

3 Pena pecuniaria applicanda etiam parti resoluitur in corporalem qñ debitor non est soluendo.in.c.finem.numero.5.de dolo ⁊ contumacia.folio.199.

3 Pene quas irrogat ius canonicum.in ca.cum non ab homine.nu.24.de iudi.fo.27.

7 Pene que pro eodem delicto imponũtur a diuersis constitutionibus ambe imminent contrafacientibus ita qd ipso facto eligentur.in.c.qd olim.nu.2.de iude.fo.87.

7 **Penalia** non extendunt etiam ex maioritate rõnis puta qd pena magna ponat pro paruo delicto ad qd homines sunt promptiores.in.c.perpendimus.nu.8.de sen.excom. fol.170.

6 **Penitentia** imposita peccanti per canonem potest per sacerdotem determinari.in.c. secundo. nu.1.de emptio.⁊ vendi.fo.82.

6 Penitẽtia ex consensu penitentis potest agi in loco angusto et paruo.in.c.veniens.nu.3.de regu.fo.163.

7 Penitentia non datur penitẽti in morte sed bene sibi notificatur. in.c.in literis.nu.5.de rapto.fo.108.

7 Penitentia imponitur pro volũtate siue affectione siue effectu.in.c.cõtracto.nu.4.de cogna.spiri.fo.28.

7 Penitentia iteratur sed non solennis.in ca.vir autem.nu.4. de secun.nup.fo.51.

1 Penitentia quam quis agit pro peccato respicit deum ⁊ non mundũ.c.quia diligentia.nu.6.de elec.fo.123.

1 Penitentia non prodest delinquẽtibus in foro contentioso.in.c. quia propter.§.nisi.nu.5.de elec.fo.165.

7 Penitentia non causat cõgnationem spiritualem licet ille dicat filius spiritualis sacerdotis.in.c.ex literis.nu.7.de cogna.spiri.fo.28.

6 Penitentia an in casu necessitatis possit ab heretico recipi.in.c. nõ est.nu.9.de spon.fo.6.

3 Penitentia licita est in penis legalibus vsqz ad sententiam.in.c.j. nume.7.de plus peti.fo.151.

7 Penitentiam agere non semper quis compellitur ⁊ hoc vt maius malum euitetur futurum.in.c.requisiuit.nu.3.de spon.fo.7.

7 Penitentia alicuius criminis si fuit apposita illicita ⁊ minor per sacerdotem minus discretum an peccator sit tutus in conscientia.in.c. ex diligenti.nu.5.de simo.fo.72.

6 Penitentia potest commutari ab illo qui penitẽtiam iniunxit vel a superiore.in.c.j.nũ.6.de voto ⁊ vo.re.fo.174.

7 Penitentia qualis debeat iniungi seruis.in.c.primo.nume.4.de coniug.seruo.fo.25.

7 Penitentia que sit imponenda pro incestu ⁊ violatione publ.ho.iustitie.in.c.veniens.nu.5.de eo qui cog.con.fo.29.

7 Penitẽtia iniungenda a sacerdote scdm qualitatẽ peccatorum ⁊ contritionem confitentis.in.c.deus qui.nu.1.⁊.3.de peni.⁊ remis.fo.159.

7 Penitentia non est iniungenda illis qui non possunt illam agere.in.c.significauit.nu.2.de peni.⁊ remis.fo.158.

6 Penitentia iniuncta p sacerdotẽ si non potest exequi debet fieri cõmutatio siue redemptio.in.c.qd super.nu.6.⁊.16.de voto ⁊ vo.re.fo.177.

Pnĩa põt imponi a sacerdote etiã in lõga peregrinatione.ibi.nu.7.

7 Penitentia publica imponitur accipiẽti spõsam alterius in vxorem ⁊ ambo infames efficiuntur ⁊ sacrilegium committunt.in.c.accepisti.nume.3.de sponsa.duo.fo.17.

Pnĩa pro quolibet peccato mortali datur septem annorum nisi sacerdos etiam abbreuiauerit ⁊ quid pro tali penitentia agatur.ibi.nu.4.

6 Penitẽtia imposita a sacerdote potest regulariter commutari.in.c. ex multa.nu.12.de voto ⁊ vo.re.fo.178.

4 Penitentia que imponatur pro periurio ⁊ peccato mortali. in.c.sicut nobis.nu.4.de testi.fo.44.

7 Penitentia publica vel solennis an imponatur propter oppressionez filiorum.in.c.quesitum.nu.1.de peni.⁊ remis.fo.159.

2 **Pensio** an sit soluẽda in fine vel in capite anni.in.c. peruenit.nu.5.de arbi.fo.168.

6 Pensio debet solui de moneta que currebat tempore cõtractus que si non est in vsu non debet solui eius estimatio.in.c.cum canonicis.nu.1.de censi.fo.206.

1 Pensio annua non habet aliquid spiritualitatis.in.c.ad audientiam.nu.2.de rescrip.fo.78.

6 Pensio rei conducte est soluenda in fine anni.in.c.propter. num.4.10.et.18.de locato.fo.87.

6 Pẽsio alicuius bñficij si qrit augmẽtari ⁊ clerici nolũt quo casu põt superior sine eis facere augmẽtum.in.c.auaritie.nu.6.de preben.fo.26.

6 Pensio constituta pro pluribus rebus censetur distributa in singulas res vt sic quelibet res teneatur pro rata ad pensionem.in.c.cõstitutus.nu.8.de relig.domi.fo.185.

1 Pẽsio que recipit ex aliqua re trãsfert possessionem illius rei in accipiẽ

tem.in

Petito-

di.que

dei iuuarent & vt in suis necessitatibus ei subuenirent.ibi.

6 Princeps non intendit ducere ius nouum quando respondet ad cõsultationem.in.c.peruenit.nu.8.de emp.& ven.fo.83.

6 Principi non est obediendum si per hoc posset incurri peccatum mortale.in repe.c.cum esses.nu.10.de testa. fo.116.

2 Princeps semper presumitur motus ex iusta causa.in.c.nisi speciali.nu.6.de offi.leg. fo.106.

2 Principis certa scientia presumitur de omnibus in supplicatione contentis.in.c.pastoralis.§.preterea.nu.4.de offi.dele.fo.94.

5 In principe presumitur causa quando rescribit ex certa scientia.in.c.cum olim.nu.17.de re iudi. fo.60.

Principi mandanti aliquid fieri contra suum subditum est parendũ etiam qđ mandet vt suspendatur:qꝛ presumitur moueri ex causa contra suum subditum.ibi.nu.23.fo.61.

1 Princeps põt precipere subdito in his que spectant ad officiũ suũ et non exprimendo causam precepti.in.c.si quãdo.nu.5.de rescri. fo.47.

4 Princeps potest statuere vt vni testi credatur in certis causis.in.c.nuper nobis.nu.1.de testi. fo.34.

3 Princeps non presumitur aliquid concedere in preiudicium tertij etiam si concederet motu proprio.in.c.j.nu.20.de iudi.fo.5.

1 Princeps non presumitur aliquid concessisse in generali concessione qđ in speciali non fuisset concessurus.in.c.j.nu.5.de rescrip.fo.43.

7 Princeps mãdãs inquiri ꝯ aliquẽ cẽset mãdasse vt primo inquirat sup infamia ꝙ de veritate qꝛ illud est preambulũ.in.c.si.nu.2.de accu. fo.67.

4 Princeps non potest componere de damnis subditis datis non requisito eorum consensu.in.c.quanto.nu.1.de iureiu.fol.140.

1 Princeps potest resistere electioni facte de aliquo in episcopum si ipse non fuit requisitus:prout erat consuetudo vel si habet electum suspectum etiam si papa elegisset.in.c.j.nu.9.de elec. fo.118.

8 Princeps videtur dispensare vbicunqꝫ rescribit toleramus: secus si simpliciter tolerat.in.c.nisi essent.nu.9.de preben.fo.31.

1 Princeps laicus potest ex iusta causa resistere electiõi facte per papã in.c.qđ sicut.§.super eo.nu.7.de elec.fo.146.

2 Princeps põt tollere omnes exceptiones per suum rescriptũ tñ non presumitur hoc velle facere.in.c.ex parte.l.ij.nu.45.de offi.dele.fo.77.

4 Princeps potest limitare ius diuinũ.in.c. omni.nu.6.de testi. fol.37.

5 Princeps confirmando non potest supplere defectum consensus deficientis in re confirmata nisi talis res penderet a mera facultate sua.in.c.j.nu.14.de confir.vti.vel inuti.fo.141.

7 Principes etiã laici qui accepta pecunia cõsentiũt electiõi alicuius in prelatum cõmittunt simoniam.& tenentur illas pecunias restituere illi ecclesie de cuius prelatura agebatur.in.c.de hoc.nu.6.de simo. fo.70.

3 Princeps vel papa non potest contra partem non citatam pronunciare.in.c.j.nu.4.de cau.pos.& pro.fol.152.

☞ Corse.doc.excel. Uide Bar.in.l.filiussa.ff.de dona.vbi dicit citationẽ esse de iuregẽ.sed si certũ est absenti exceptionem nõ cõpetere nõ requiretur citatio etiã per inferiores iudices:per hoc.c.cum olim.de re iud. & in.l.ij.& qđ ibi no.Bar.ff.de admi.re.ad ciui.perti.si aũt põt defensio absenti cõpetere tũc inferior non ꝓcedit sine citatione ad actũ preiudicialẽ.vt in.l.si.C.si per vim vel alio mõ.iij.q.ix.c.oĩa.princeps vero regulariter citare dꝫ sꝫ si nõ citat & procedit ex certa scientia vel dat facultatẽ procedẽdi sine citatiõe valet qđ agitur:qꝛ in eo presumitur causa.& lꝫ nõ possit tollere ea que sunt de iuregẽtium sine causa:tñ si facit presumitur in eo causa:vt no.doc.in.l.si.C.si cõtra ius velvti.pub.& in cle.vnica.de ꝓba.& in.c.que in ecclia℞ũ.de cõsti.& per Inn. in.c. inquisitiõi.de sen.excõ.Abb.in.c.j.de causa pos.& ꝓprie.nu.4.tꝫ primũ : tu vide.d.Ant.in.d.c.cũ olim.vbi tꝫ ꝙ ꝓcessus pape etiã in notorijs põt procedere sine citatione:qꝛ subijcit forme iuris:vt per gl.in.c. nulli.de sen.excõ.& hãc partẽ videtur tenere.gl.in.l.meminerint.C.vnde vi.dicit enim imperatorẽ posse dare facultatẽ occupãdi possessionẽ sine citatione:lꝫ aliud in iudice inferiori:videtur tñ idem etiã dicere in iudice videre cã.& ideo Bal.in.l.ne causas.C.de app.dicit fuisse questionẽ antiquitus disputatã & fuisse cõclusum per illũ tex.valere sñiam principis sine cause cognitiõe si vꝫ eius priuilegiũ:vt est gl.fin.in.l.his q reipu.ff. q.ex cau.ma.que dicit qđ si iusta cã est valet factũ principis etiã sine citatione. & ad dictã cle.pastoralis.Bal.ibi respõdet.facit etiã ꝓ hac parte qđ voluit idẽ Bal.in.l.cessante.in prin.C.quõ & qñ iu.vbi dicit ꝙ in ꝓcessu principis nõ requiritur citatio dũmodo iusta cã insit. alle. no. in.d.l.is qui.Sali.tñ.in.d.l.ne causas.tꝫ primã opi.& alle.d.cle.pastoralis.dicẽs qđ Bal.nõ bene rñdet ad illam cle.dicit tñ qđ dictũ Bal. põt saluari qñ princeps procedit ex certa sciẽtia:hãc partem tꝫ Io.de imo.in.d.c.cũ olim.cõtra.d.Ant.per.d.cle.pasto. Idẽ voluit Raph. cumanus.in.l.si.C.de legi.vbi dicit ibi esse casuꝫ de hoc.& gl.ibi tꝫ hãc partẽ.facit.l.iij.§.si ad diẽ.ff.de re mili.& illum tex.d.l.si.C.de leg.allegauit Abb.in.d.c.cũ olim.& hoc voluit Bar.in extrauag.ad reprimẽdũ in verbo sine figura.& in.d.l.filiussa.& in.l.j.ff.de test.mili. facit etiã c.j.de feu.sine cul.nõ admit.vbi quis nõ debet priuari feudo ẽt p principẽ anteꝙ sit de culpa cõuictus.& adducitur tex.in.c.j.de causa pos.& ꝓprie. Item qꝛ citatio est de iure diuino deus enim videtur cã instituisse.c.deus ops.ij.q.j.nec deus cõdẽnauit adã anꝙ ipm citaret & suã defensionẽ audiret:vt habetur Gen.j.hãc partẽ tenet Io.de ana.in.c. ꝙ periculosum. in prin.de vsu.maxime p illã gl.rationẽ:scꝫ qꝛ sit de iure naturali p.d. cle.pastoralis.& per no.ibi.& alleg.Bar.in.d.extraua.& ideo dicit ꝙ si statutũ pmittat aliquid fieri parte nõ citata qđ nõ valet:ius enim naturale est immutabile:nec tolli põt:nec p ius ciuile nec municipale.§. sed naturalia.insti.de iure natu.& in.l.eas.de capi.dimi.& eadẽ ratione dicit forte dici posse ꝙ tali defensiõi q̃ ꝓuenit ex citatione nõ possit renũtiari: per no.plene.in.c.si diligenti.de foro compe.& in.l.pe.C.de pact. Princeps vero nullus poterit tale ius ĩmutare.& ad saturitatẽ vite.vide de hac.q.d.Barb.in.d.c.j.de cau.po.& proprie.& iudicio meo ꝙ princeps nõ possit procedere parte nõ citata q̃ est cõis doc. sñia. pondera. d.c.j.de cau.pos.& ꝓprie.in ver.nõ possumus.nec debemus põderare illa verba que importãt necessitatẽ:iuxta gl.in.c.j.de reg.iu.lib.vj.& qđ voluit Bal.in.l.creditores.C.de pig.& gl.in cle.attẽdentes.de sta.mo. Itẽ per tex.in.d.cle.pastoralis. Itẽ per tex.in.c.indicas.iij.q.ix.in ver. nos vni parti ad discrimẽ alterius &c.& per.c.inter quatuor.de maio. & obe. Itẽ qꝛ princeps nõ põt venire cõtra legem nature:nec dic tamẽ rationis ſm Bal.in.l.si aquã.C.de ser.& aqua.nec etiã cõtra.l.contractus.vt no.in.c.j.de proba.& Bald.in.c.j.de natu.feu.vnde licet possit venire cõtra ea que sunt introducta ex mero iure positiuo:vt est tex. in c.proposuit.de conces.preben.& voluit Inno.in.c.cum ad monasteriũ. de sta.mo.quẽ referũt ibi doc.& Abb.in.d.c.de multa.de preben.nu.1. & in.c.j.de cõsti.& in.c.in causis.de re iud.tñ nõ põt venire cõtra ea que sunt introducta ex iure naturali per dictam cle.pastoralis.& per Bald. in.d.l.si.C.de leg.& per Abb. in.d.c.in causis.nu.3.nec obst.d.l.ne causas.qꝛ recte intuenti ille tex.videtur facere in contrarium.

3 Princeps non recognoscens superiorem an possit conueniri coram papa.in.c.nouit ille.nu.6.&.15.de iudi.fol.32.

Princeps non recognoscens superiorem an possit esse iudex in causa propria.ibi.nu.14.

2 Princeps promouendo indignum ad dignitatem videtur ipsum habilitare.in.c.nonnulli.nu.11.de rescrip. fo.74.

3 Prĩceps p̃sumitur velle qđ est de iure.ĩ.c.cũ venissent.nu.2.de iud.fo.30.

Princeps rescribendo ordinario an & quando censeatur suam iurisdictionẽ excitare vel ipsum delegatũ facere.in.c.licet.nu.3.de of.or.fo.118.

1 Principis certa scientia ex quibus presumatur in rescripto.in.c. nonnulle.nu.8.de rescrip.fo.73.

4 Princeps obligatur saltem naturaliter ex contractu inito cum subdito.in.c.j.nu.1.de proba.fo.2.

Princeps nõ recognoscens superiorẽ põt esse iudex in cã sua.ibi.nu.5.

2 Princeps non presumitur nullum velle alteri preiudicare nisi expresserit.in.c.prudentiam.§.adijcimus.nu.3.de offi.dele.fo.85.

5 Princeps solus potest alterius iura tollere & diminuere.in.c.si.nu.1. de confir.vti.vel inuti.fo.143.

Princeps nõ potest priuare suũ subditum re sua sine causa.ibi.nu.14.

7 Prĩceps nõ põt tollere ius tertij sine cã.ĩ.c.in nr̃a.nu.5.de iniu.fo.153.

1 Princeps quomodo cognoscatur qđ vult vti plenitudine potestatis. in.c.ad hec sumus.nu.7.de rescrip.fo.51.

Princeps non potest committere causam suspecto de plenitudine potestatis sine facultate recusandi.ibi. nu.7.

1 Principes si sine causa negant auxilium ecclesie depresse possunt deponi.in.c.venerabilem.nu.9.de elec.fo.155.

7 Princeps si asserat se cum aliquo dispensasse non creditur ei nisi aliud ostendat.in.c.fraternitati.nu.5.de schisma.fo.94.

7 Princeps alicuius regni an possit se opponere cõtra electionẽ alicuius prelati qui habet stare in regno suo.in.c.super his.nu.13.de accu.fo.58.

7 Principis tolerantia seu patientia an inducat dispẽsationem & a peccato excuset.in.c.qꝛ circa.nu.8.de consan.& affi.fo.33.

6 Princeps quis ꝓprie dicatur:remissiue.in.c.j.nu.2.de re.permu.fol.89.

6 Princeps secularis nõ potest donare bona ecclesie accipiẽs huiusmodi donationem excommunicatur & si qua bona habet legitime ab ecclesia perdit.in.c.ij.nu.1.2.5.de rebus eccle.alie.fol.73.

1 **Principiũ** attẽditur & nõ finis:lꝫ principiũ nõ esset necessitatiuum finis.in.c.literis.nu.1.de rescrip. fol.86.

3 Principium alicuius temporis dicitur vsqꝫ ad dimidium dicti temporis.in.c.quoniam.nu.5.de ferijs.fo.138.

6 **Primogenitura** quos effectus pariat.in.c.lꝫ.nu.8.de voto & vo.re.fo.176.

3 Primogenitus si ex forma statuti dꝫ succedere quo casu succedet in bonis extra territorium statuti stantibus.in.c.qđ clericis.nu.33.de fo.cõpe.fo.63. Et in repe.c.ecclesia sancte Marie.nu.48.de consti. fo.38.

Primogenitus qui ex forma statuti excludit secũdogenitũ hꝫ locũ tãtum qñ fuit factũ anteꝙ secũdogenitus efficeretur clericus.ibi.nu.39.

7 Primogenitus dicitur etiam ille qui vnice natus est & si nullus sequatur.in.c.ioseph.nu.1.de verbo.signi.fo.181.

3 Primates vel patriarche nihil iuris pre ceteris debent habere nisi inquantum canones illis permittant & consuetudo illis contulit ab antiquo.in repe.c.si quis contra clericum.nu.41.de fo.compe.fo.57.

7 **Prior** si est in aliquo monasterio vel p̃positus ꝙ nõ habeat abbatẽ in oĩbus fungitur loco abbatis adeo ꝙ cõstitutio loquens

Priuile-

notario.⁊ vide gl.⁊ Domi.in.c.solet.de sen.excō.li.vj.⁊ Dñi.in.c.presentiū.§.si vero.de testi.eo.li.⁊ vide Bal.in.l.si ea.C.qui accu.non pos.in.ij.no.vbi dicit qđ nō dicit pducta accusatio si est pducta tabellioni vt ostēdat iudici.ff.de fur.l.sempronia.⁊ subdit Bal.in.d.l.si ea q nō satisfaciat termino qui cōparet corā tabellione ⁊ nō corā iudice per no.in.l.iubemus.C.de lib.cau.sȝ Bar.in.l.eos.C.de app.dixit qđ instrumenta possunt pduci corā notario.refert ⁊ sequit illud dictū Pet.de anch.in.c.cordi.in col.iiij.de appel.lib.vj.sed cōiter reprobatur:qr notari⁹ est deputat⁹ ad scribēdū ⁊ nō ad recipiēdū fm Ange.in.d.l.eos.⁊ in.l.in offerendis.⁊ in.l.precipimus.C.eo.⁊ ibi etiā Bal.nā pductio instrumēti est probatio.vt in.c.cōtingit.de fide instru. Sed pbatio est fienda iudici vt dictū est.probat etiā in.l.pcurator.C.de eden.in.l.j.C.de rebus alie.nō alie.in verbo presidi puincie pbatus fuerit.⁊ in.c.eos.in verbo religioni iudiciarie.C.de testi.⁊ in.l.si qñ.§.sed cū oportet.C.eo.⁊ in.l.idcirco.in verbo presidi puincie pbauerit.C.qui.ex cau.ma.in integ.resti.⁊ in.l.doce ancillā.in verbo in notione p̄sidis.C.de reivē.⁊ in.l.j.in verbo ei qui super ea re cogniturus est pbandū.C.de condi.ob tur.cau.⁊ vide gl.in.§.item sepe.iiij.q.iij.⁊ facit qđ voluit Inno.in c.quoniā cōtra.de proba.quē refert ⁊ sequitur Bal.in.l.nullum.C.de testi.qđ notarius non potest scribere qđ testis deposuit trepide qr hoc spectat ad iudi.nō ob.aut.supplicatio.C.de preci.impe.offe.quā alleg.Bar.pro dicto suo:qr supplicatio non est probatio.vide doc.in.c.ij.de fo.cōpe.lib.vj.Sed iudicio meo Bart.potest saluari qr debet intelligi qđ productio dȝ fieri notario non vt ipse cognoscat ⁊ examinet:sed vt per ipsum iudici consignetur.nam tex.d.aut.supplicatio.loquitur quo ad receptionem vel protectionem non quo ad examinationem ⁊ diffinitionem. Ita dixit Jo.and.in.c.romana.in.j.responso.⁊ ibi Do.de app.lib.vj.⁊ per consequens dictum eius debet intelligi secundum legem quam alleg.⁊ voluit idem Barto.in.l.non solum.§.liberationis verbo.ff.de lib.leg.⁊ Lud.roma.consi.ccx.incip.alleg.doctoris.

4 Probatio dubia per se non releuat probantem.in.c.in presentia.nu.5.⁊.6.de proba.fo.14.

Probatio in genere non prodest si quelibet species in genere non consequitur effectum ad quem proponitur.ibi.nu.9.

Probatio generalis non declaratur secundum subiectam materiam vel intentionem proferentis.ibi.nu.10.

Probatio ambigua interpretatur cōtra probantem.ibi.nu.34.fol.16.

1 Probatio euidens quomodo cognoscatur.in.c.cum contingat.nu.3.de rescrip.fo.69.

7 Probatio propinquorum cum iuramento necessaria est ad separandum matrimonium propter impotentiam ⁊ quot debeant esse numero ⁊ si in eorum defectum loco propinquorum assumantur vicini.in.c.fi.nu.11.de frigi.⁊ male.fo.16.

7 Probatio per iuramentum admittitur quando aliquid consistit in cōscientia alicuius.in.c.accedens.nu.3.de cri.fal.fol.119.

6 Probationes semiplene tendentes ad eundem effectum iunguntur ⁊ faciunt plenam.in.c.cum dilectus.nu.17.de succes.ab intesta.fo.132.

4 Probationes imperfecte tendentes ad vnum coniunguntur secus si tendunt ad diuersa.in.c.cum causam.nu.2.de proba.fo.32.

3 Probationes facte ab excipiente non prosunt volenti agere super eadem re.in.c.fi.nu.8.de ordi.cog.fo.150.

7 Probatio per vnum testem ⁊ famam quid operetur.in.c.qđ nobis.nu.5.de clandesti.despon.fo.16.

7 Probatio non admittitur contra presumptionem iuris.in.c.is qui.nu.4.de sponsa.fo.12.

5 Probatio debet in specie ⁊ non in genere concludere.in.c.auditis.nu.25.⁊.28.de prescrip.fo.36.

2 Probationis spēs quot sint.Ant.in.c.in p̄sentia.nu.3.de renū fol.25.

7 Probatio semiplena excusat quem a calumnia vel a pena talionis.in c.qualiter ⁊ quando.el.ij.nu.22.de accusa.fo.65.

3 Probatio generalis que in nulla specie admitteretur reijcitur non expectata aliqua declaratione probare volentis.in.c.ij.nu.3.de resti.spo.folio.166.

1 Probationes dubie interpretantur cōtra illum qui producit.in.c.dudum.el.ij.nu.37.de elec.fo.178.

3 Probatio domini difficilis est:tamen quibus modis probetur:remissiue.in.c.sepe.nu.2.⁊.3.de resti.spo.fo.191.

3 Probatio facta sine dilatione an valeat.in.c.j.nu.16.de dila.fo.152.

1 **Processus** factus contra rationem non est ipso iure nullus nisi sit peccatum in forma.in.c.ex insinuatione.nu.2.de rescrip.fo.86.

5 Processus factus coram ordinario qui processit tanq̄ delegatus an valeat.in.c.cum ex officij.nu.26.⁊.32.de prescrip.fo.37.

2 Processus factus coram iudice recusato est nullus.in.c.cum super.numero.1.de offi.deleg.fo.87.

5 Processus initus per iudicem recusatum an teneat citra aliquam appellationem.in.c.cum speciali.nu.12.de app.fo.130.

2 Processus factus coram vno ex duobus iudicibus datis non valet.Anto.in.c.veniens.nu.1.de renun.fo.33.

3 Processus factus dum litigatur de vigore secundarum literarum:an interim valeat.in.c.audita.nu.7.⁊.17.de resti.spo.fo.167.

6 Processus est dādus iudici ex quo debet dari copia parti.in.c.ea que nu.13.de sta.mona.fo.183.

5 Processus publicatio nō est de substantia iudicij adeo qđ sentētia lata processu nō publicato valet.in.c.cū J.⁊ A.nu.10.de re iudi.fol.76.

5 Processus factus coram iudice recusato non valet anteq̄ discutiatur super exceptione recusationis.in.c.scđo requiris.nu.5.de app.fo.110.

4 Processus contumacie primitiuus vel fundatus super contumacia non valet ⁊ si iudex eam ignoret.in.c.quoniam.nu.11.de proba.fol.28.

5 Processus nullus ex defectu ordinis nō seruati pōt per solū principē conualidari de plenitudine ptātis.in.c.cū olim.nu.27.de re iudi.fo.61.

5 Processus magis vitiatur ex defectu ordinis quam cause.ibi.

5 Processus factus coram iudice ad quem per illum qui falso dixerit se appellasse vel tacuerit se appellationi renuntiasse rescindit.in.c.si duobus.nu.11.de appel.fo.93.

Processus factus contra absentem cui exceptio legitima competebat an valeat.ibi.nu.13.

2 Processus an ⁊ qñ presumat.Ant.in.c.in p̄ñtia.nu.12.de renū.fo.25.

3 Processus redditur nullus non seruato iuris ordine.in.c.exhibita.nume.10.⁊.12.de iudi.fo.43.

3 Processus factus contra citatum ⁊ contumacem quem ignorat iudex si sit in territorio vbi deliquit nō valet.in.c.fi.nu.10.de fo.cōpe.fo.89.

21 Processus in beneficialibus quomodo fiat.Ant.in.c.accepimus.nu.9.de eta.⁊ quali.fo.48.

1 Processus factus super literis surreptitijs an ⁊ quando valeat.in.c.ad audientiam.nu.10.de rescrip.fo.79.

7 Processus non annullatur si sententia redditur nulla.in.c.ad petitionem.nu.10.de accu.fo.63.

4 Processus publicatio tunc impedit ne admittant amplius testes qñ sñia pōt trāsire in rē iudicatā:al's sec⁹.in.c.iurauit.nu.4.de pba.fo.10.

1 Processus pendens coram duobus iudicibus ordinarijs ⁊ paribus an vterqȝ processus valeat ⁊ quid si sint late due sententie contrarie.in c.cum M.nu.34.de consti.fo.29.

2 Processus factus a non competenti iudice an valeat.in.c.si diligenti.nu.31.de fo.compe.fo.76.

1 Processus varij facti super varijs rescriptis an valeant pendet ex validitate rescriptorum.in.c.cum contingat.nu.2.de rescrip.fo.69.

Processus factus super rescripto surreptitio nō est ipso iure nullus sȝ factus contra formā rescripti sic.in.c.cū dilecta.nu.5.de rescrip.fol.90.

1 Processus factus super rescripto nullo retractatur licet pars non opposuerit falsitatem rescripti quia ignorabat.in.c.nōnulli.§.sunt ⁊ alij.nu.7.de rescrip.fo.75.

1 Processus factus contra maiores an valeat si non opponatur.in.c.sedes apostolica.nu.1.⁊.11.de rescrip.fol.57.

3 Processus factus a iudice recusato tenet nisi fuerit appellatum.in.c.ij.nu.10.vt lite non contest.fo.109.

Processus factus lite non contest.est ipso iure nullus.ibi.nu.15.

5 Processus factus coram iudice cuius iurisdictio poterat elidi per exceptionem ⁊ nō fuit elisa valet nisi iudex suam sciuisset iurisdictionem posse de facili elidi.in.c.si duobus.nu.3.4.14.16.18.19.de app.fo.92.

6 Processus factus per iudicem secularem in ecclesia vel cimiterio est ipso iure nullus secus per iudicem ecclesiasticum.in.c.cum ecclesia.nu.2.4.de immu.eccle.⁊ cemi.fo.226.

1 Processus factus super rescripto quod dicebatur falsum ⁊ fuit pronūtiatum verum an valeat si postea rescriptum reperitur falsum.in.c.super literis.nu.11.de rescrip.fo.69.

1 Processus factus contra ius qr iudex male intellexit canonem vel legē est nullus.in.c.causam que.nu.2.de rescrip.fo.60.

Processus an ⁊ quādo pōt pronūtiari nullus parte absente.ibi.nu.3.

2 Processus factus contra formam rescripti est nullus.in.c.venerabili.nu.1.de offi.deleg.fo.100.

2 **Proconsul** quare vtitur insignijs extra prouinciam ⁊ idem in legato pape ⁊ archiepiscopus non.in.c.ex tuarum.nu.8.de auto.⁊ vsu pal.fo.9.

Procurator vel aduocatus in prima instantia nō sunt idonei testes in causa appellationis.idem denuntiator in causa quam denuntiauit.idem in accusatore.in.c.licet heli.nu.6.de simo.fo.77.

4 Procurator in causa criminali non potest interuenire sed ad certum articulum potest interuenire.in.c.ex parte tua.nu.7.de testi.fo.42.

7 Procurator interuenit quando de crimine discutitur per viam exceptionis.in.c.super his.nu.1.de accu.fo.58.

Procurator admittitur in illis criminalibus in quibus nō agitur ad penam ⁊ potest esse quando de crimine agitur ciuiliter.ibi.nu.4.

Procurator capituli nō admittit cōtra electū excipiēdo contra ipsum de crimine si canonici sunt cōspiratores vel criminosi.ibi.nu.12.

5 Procurator potest cōstitui per literas priuatas authentico sigillo cōstituentis sigillatas.in.c.significauit.nu.2.de appel.fo.117.

2 Procurator potest petere inducias in his in quibus probabiliter dubitat ad cōsulēdum dñm absentē.in.c.dilectus.nu.3.5.de pcu.fo.145.

Procu-

5 **Quarta** portio decimarū vel funeraliū debita epo pōt p epz in aliū trāsferri:ꝛ sic alienari:ꝛ alteri cōcedi:an aūt requirat cōsensus capituli.in.c.de quarta.nu.4.ꝛ.11.de prescri.fol.23.

3 **Que** non possunt fieri directe cōceduntur indirecte.in.c.at si cle rici.§.de adulterio.nu.15.de iudi.fo.17.

7 **Questio** natiuitatis opposita petēti hereditatē corā iudice laico est ad ecclesiasticū iudicem transmittenda.in c.lator.nu.1.3.ꝛ.7.qui filij sint legi.fo.38.

3 Questiones preiudiciales quomodo ꝛ quib⁹ respectibus ꝛ casibus di cantur.in.c.tuam.nu.6.de ordi.cog.fo.148.
Questio an aliquis sit filius vnius vel alterius potest cognosci coram laico.ibidem.nu.10.

4 Questio facti nō dirimitur sorte.in.c.licet.nu.37.de proba.fo.25.

3 Questio possessoria iuris spiritualis an dicatur mere spiritualis.in.c. ij.nu.6.de iura.calum.fo.125.

7 Questio spiritualis incidēs corā iudice seculari apposita supsedendū est in principali causa per secularē iudicē donec incidens questio termi netur per iudicem ecclesiasticū.in.c.lator.nu.3.qui fi.sint legi.fo.38.

2 Questio fidei nō decisa per ecclesiā est decidēda per papam.in.c.quod translationem.nu.6.de offi.lega.fo.107.

7 Questio debet esse dubia potest tamē respōderi ad satisfaciendū que renti.in.c.rursus.nu.5.qui cle.vel vouen.fo.22.

7 **Questores** eleemosynarū nō admittūtur sine literis pa palib⁹ aut epi loci qñ petūt eleemosynas tāq̄ missi ab abbate sancti Antonij:vel simili:secus si nomine ꝓprio.in.c. cum ex eo.nu.1.ꝛ.7.de peni.ꝛ remis.fo.162.
Questores eleemosynarū sancti Antonij si attentauerint aliqd cōtra eorum autoritatem possunt puniri per epm loci.ibi.nu.2.ꝛ.3.

2 **Qui** non potest per se nō potest per aliū:quomodo intelligatur ista regula.Ant.de but.in.c.j.nu.6.de transla.epi.fo.17.

2 Qui nō potest per se nō potest per alium:nisi ille alius de per se posset. in.c.suffraganeis.nu.2.de elect.fo.130.

7 Qui prelati habeāt iurisdictionem in clericos.vt in.c.vt fame.nu.6.de sententia excom.fo.175.

5 **Quicquid** est certuz nature est certū legi.in.c.pastoralis. §.verum.nu.14.de appel.fo.121.

4 **Quod** spectat ad aliquē de iure speciali dicit illud spectare de iure.in.c.licet.nu.2.de proba.fo.22.

2 Quod est nullum cōualidatur ex tractu temporis.in.c.prudētiam.§. sexta.nu.10.de offi.deleg.fo.85.

6 Quod prohibet directe censet esse prohibitū indirecte.in.c.qō quibus dam.nu.5.de fideiusso.fo.99.

1 Quod nō potest fieri per actum nō potest fieri per statutum:ꝛ similia. in.c.sacrosancta.nu.3.de elec.fo.173.

6 Quod sit nemine discrepante cōcorditer dicitur id fieri.in.c.singulis. nu.4.de statu mona.fo.182.

6 Quod cōmune est an dicat meū.in.c.ratio nulla.nu.2.de preben.f.24.

2 Quod maius est aliquo respectu potest esse minus.in.c.si.num.12.de translatio.episco.fo.6.

7 **Quodcunqz** ligaueris super terrā erit ligatū ꝛ in ce lis:quomodo intelligatur.in.c.a nobis. el.ij.nu.12.de sentē.excom.fo.172.

1 **Quotidie** dicit fieri illud ꝙ etiā fit aliquo interuallo tpis. in proe.Grego.in ver.rex pacificus.nu.1.fo.9.

¶ De litera R.

7 **Rapiens** bona ecclesie an sit ipso iure excōicatus.in c.cōquesti.nu.2.de sen.excō.fo.159.

7 Rapiēs spōsam suam de eius cōsensu non incurrit aliquā penam.secus si nō esset sponsa:ꝛ etiam cum eius voluntate rapere.in.c.cum causa.nu.1.ꝛ.4.de rapto.fo.108.
Rapiens an puniatur hodie ex eo qō inter raptorem ꝛ raptam est cō tractum matrimonium.ibi.nu.4.

7 Raptores qui rapuerūt incertis personis puta qñ aliqua ciuitas fuit spolijs submissa debēt restituere pauperib⁹ quocūqz vel vbicūqz sint. in.c.cum tu.nu.4.ꝛ.14.de vsur.fo.112.

7 **Rasura** paucarū literarū in loco non suspecto non reddit li teras falsas.in.c.si.nu.1.2.ꝛ.4.de crimi.fal.fol.69.

6 Rasura instrumēti reddit ipsum suspectū licet fuerit insuper scriptuz manu proprij notarij nisi adhibeat cautela:de qua.in.c.cum venerabi lis.nu.8.de reli.domi.fo.186.

4 Rasura in narratione facta ꝛ in nominibus possessionū anvitiet rescri ptum.in.c.ex literis.nu.4.de fide instru.fo.100.

6 **Ratificatio** non fit ab ignorāte.in.c.ꝯsuluit.num.2.de conuer.coniu.fo.168.

2 Ratificare actum an quis dicatur eoipso quod potest contradicere et non cōtradicit.in.c.j.nu.13.quod me.cau.fo.149.

2 Ratificatio an ꝛ quādo retrotrahit ad actū nullum.in.c.prudētiam. numero.19.de offi.deleg.fo.84.
Ratificari nō potest rescriptū sine mādato impetratū:secus gesta per falsum procuratorem.in.c.nōnulli.§.sunt alij.nu.4.de rescrip.fo.75.

Ratificari nō possunt per aliū que sunt ipso iure nulla.ibi.nu.5.

4 **Ratihabitio** potest fieri absente illo qui actuz gessit.in c.nōne bene.nu.5.de presum.fo.117.

5 Ratihabitio nō trahitur ad ea que non pēdent ex volūtate partis.in c.j.nu.24.de re iudi.fo.49.

8 Ratihabitio an ꝛ qñ confirmet actus precedētes vel delicta.in.c.cum vos.nu.6.de his que fi.a prela.fo.67.

8 Ratihabitio an equiparet mandato in delictis.in.c.j.nu.10.de cōuer. infid.fo.172.

8 Ratihabitio retrotrahitur etiam in maleficijs.in.c.ij.nu.10.de ordi. cognitionum.fo.143.

1 Ratihabitio habet locum in spiritualibus.in.c. qō sicut.§.super.nu. 10.de elect.fo.148.

7 Ratihabitio in delictis que possunt per alium explicari equiparatur mandato vt est homicidiū:secus si delicta nō possunt per aliū explica ri vt vitia carnis.in.c.mulieres.nu.8.de sen.excom.fo.165.

7 Ratū habere an possim illud quod nomine meo gestū nō est.in.c.sicut tuis.nume.8.de simo.fo.79.

5 **Ratio** licet nō reperiat expressa in aliqua dispositione tamen illa coniecturari debet que potuit mouere iuristatorē. in.c.si.nume.16.de re iudi.fo.85.

6 Ratio qñ alia nō pōt coniecturari in lege vel statuto est consideranda ratio naturalis.in.c.ex publico.nu.8.de conuer.cōiu.fo.197.

6 Ratio vbicūqz est expssa in aliqua dispositiōe dz illa dispositio restrin gi et ampliari ad limites rōnis.in.c.qr in insulis.nu.3.de reg.fo.157.

1 Ratio si nō potest assignari nisi in lege illa habetur pro expressa.in.c. nihil.nu.9.de elec.fo.168.

5 Ratio naturalis restringit generalē dispositionē legis lz ipsa ratio nō sit.in.l.expressa.in.c.proposuit.nu.4.de appel.fo.101.

6 Ratio naturalis potest allegari vbi deficit ius scriptum.in.c.cū sint. nu.4.de deci.fo.148.

1 Ratio naturalis potest allegari vbi deficit lex.in.c.in genesi.nu.3.de elec.folio.179.

3 Ratio legis restringit ꝛ ampliat dispositionem etiaz in odiosis.in.c. j.nu.8.de iura.calum.fo.125.

2 Ratio an sit reddēda de omnibus rebus rescrip.nu.4.de rescri.fo.47.

2 Ratio naturalis potest allegari ad decisiones causarum.in.c.secundo requiris.nu.8.de appel.fo.116.

1 Ratio si nō potest reddi nisi vna illa habetur pro expressa.in.c.cum in ter vniuersas.nu.8.de elec.fo.135.

1 Ratio qñ non potest reddi nisi vna illa habetur pro expressa.in.c.qr nonnulli.nu.2.de rescrip.fo.89.

2 Rationale quid sit.in.c.ex tuarum.nu.6.de auto.ꝛ vsu pal.fo.9.

6 **Recedi** non debet a ꝓprio significato verborū in odiosis.in c.in lateranensi.nu.7.de preben.fo.46.

7 **Receptus** sub protectione pape nō per hoc dicitur exem ptus.in.c.ex parte.el.ij.nu.1.de priui.fo.142.

7 Receptus in canonicū nō debet aliqd inuitus dare etiā minimū alijs canonicis etiā si esset prandiū stante de hoc cōsuetudine:sed bn̄ potest teneri ad dandū aliquod paramētū:vel quid simile dūmodo nō tēdat in vtilitatem canonicorū.in.c.iacobus.nu.2.de simo.fo.81.
Receptus in canonicū an ꝛ qñ possit cōpelli aliquid dare vel cōuertē dū in vtilitatē aliorū canonicorū:vel in fauorē cultus diuini ante vel post receptionē stante vel nō de hoc consuetudine.ibi.nu.3.

6 Receptus in canonicū debet habere prebēdā ex qua possit viuere:ꝛ vi detur ꝙ canonicus pōt quis esse:lz nō sit beneficiatus de quo debet si bi postea ꝓuideri.ꝛ interim habet vocē in capitulo ꝛ facit omnia sicut alij.in.c.relatū.nu.1.2.ꝛ.3.de prebē.fo.25.
Canonic⁹ pōt esse quis in vna ecclesia sine p̄bēda qñ hz ī alia ecclia p̄ bēdā:imo nō posset hr̄e duas prebēdas etiā ex dispēsatione epi.nu.5.
Canonicus si vnus fuit primo receptus a capitulo:alter postea a pa pa vterqz sine prebēda:p̄benda primo vacatura est dāda secūdo rece pto quia a papa.ibi.nu.7.
Canonicus receptus autoritate capituli nō potest excipere cōtra rece ptum autoritate pape quod nō fecerit mētionez de receptiōe sua:ꝛ sic surreptitie impetrasse.ibi.

7 Recipere aliquem in protectionē nō preiudicat iuri aliorum.in.c.acce pimus.nu.3.de priui.fo.138.
Recipiēs aliquē in protectionē nō tenetur ipsum defendere si sibi mo ueatur guerra qñ scilicet est iusta:secus si iniuste opponitur.ibi.nu.4.

7 **Reclamans** dicitur qui voce ꝛ alio signo ostēdit animi desistētiā.in.c.veniēs.el.j.n.4.de spō.fo.6.

2 **Reconuentio** non habet locum corā arbitro nisi for te sit arbiter iuris.in.c.cū dilectus.nu. 1.6.ꝛ.7.de arbi.fo.171.et seq.
Reconuētio habet locum coram delegato nisi sit impetratus ex cōsen su partium.ibi.nu.6.
Reconuentio an habeat locum contra pupillum.ibi.nu.9.
Recōuentio non tribuit iurisdictionem.in.c.ceterum.nu.3.de iudi.

3 Reconuētio dicitur fieri coram illo iudice vbi est facta conuētio.in.c. signifi-

Regularis licet possit esse canonicus ecclesie cathedralis:tamen canonicus ecclesie secularis non esse potest.ibi.nu.4.

Regularis remot⁹ ab aliqua dignitate sine causa:an habeat aliquod remedium.remissiue.ibi.nu.22.

Regularis dimittēs habitum incidit in excōmunicationē.in.c.fi.nu.2.de aposta.fo.95.

Regularis intrans aliud monasteriū licet sit magis largum non dicitur apostatare.ibi.nu.4.

Regula dolo facis petere quod restituturus es.in quibus casibus habet locum.in.c.in literis.nu.7.10.et.27.de resti.spo.fo.179.⁊ seq.

Regula semper fallit vbi equitas suadet.in.c.intelleximus.nume.5.de iudi.fo.23.

Regula magistrorum approbata debet etiā a iure approbari.in.c.fi.nu.2.de consan.⁊ affi.fo.34.

Regula antiqua alicuius religionis potest reformari per maiorē partem inuita minore licet reformet in modū strictiorez ⁊ respicit omnes vt singulos.in.c.super eo.nu.6.de regu.fo.159.

Regulā strictiorē intrare volēti sufficit petere licētiaz a superiore licet nō obtineat.in.c.quam sit.nu.4.de iude.fo.87.

Regula actore nō probāte re⁹ absoluitur quomodo intelligatur.in.c.prout.nu.23.de dolo ⁊ cōtu.fo.199.et vide in.c.seq.nu.17.

Regula posita per aliquē canonem nō est restringēda per ius ciuile.in c.j.nu.12.de restitu.in integ.fo.154.

Regula cui damus actionem ⁊c.⁊ regula dolo facis ⁊c.an prosit ei q iussit soluere vsuras.in.c.debitores.nu.4.de iureiur.fo.131.

Regula aliquādo reperit sine exceptione.in.c.lz.nu.5.de reg.fo.163.

Regulas nouas inueniētes ⁊ exercentes peccant mortaliter nisi cōfirmentur a Romano pontifice:⁊ hoc quia tāta diuersitas religionuz inducit scādalum infidelib⁹.in.c.deus qui.nu.1.de vita ⁊ hone.cle.fo.6.

Regula ista cuius est ligare illius est soluere:nō semper est vera.Ant.de but.in.c.inter corporalia.nu.4.de transla.prela.fo.17.

Regula an ⁊ quādo obliget ad peccatum ipsam nō seruātem.in.c.relatum.nu.6.ne cle.vel mona.fo.238.

Relatio nūtij potest fieri notario vel iudici etiam sedenti p tribunali.in.c.quoniam.nu.12.de proba.fo.17.

Relatiuum quis vel qui restringit.in.c.nouit ille.nu.13.de iudi.folio.33.

Relatiuum quis vel qui restringit precedentia.in.c.de cetero.nu.4.de cle.non residen.fo.19.

Relicta ad certos pios vsus si in illos nō psit cōuerti cōuertunt in alios.in.c.tua nobis.nu.7.de testa.fo.126.

Relictū omne qd fit pro aīa dicit ad pias causas etiā si fiat consanguineo pauperi:secus si diuiti lz dicat p anima.in rub.uu.9.de test.f.110.

Relictū factū epo ab extraneo videt factum cōtemplatione ecclesie.in c.pastoralis.nu.3.de his que fiunt a prela.fo.70.

Relictū factū amico sub nomine dignitatis cēsetur factū intuitu persone.in.c.requisisti.nu.24.⁊.25.de testa.fo.123.

Relictū factū ciuib⁹ alicui⁹ ciuitatis cēset factū ipsi ciuitati.ibi.nu.27.

Relictū factū religioso cum cōditione vt nō querat monasterio an valeat.in.c.monachi.nu.8.de sta.mona.fo.179.

Relicta per testatorē si nō sufficiūt ad vsum destinatū per testatorē nō fiunt caduca:sed in alios similes vsus destinantur nec per hoc fiunt caduca.in.c.nos quidem.nu.6.⁊.14.de testa.fo.111.

Relicta ad pias causas debētur integra etiā cum fructibus medij tēporis si tempus fuit appositum in fauorē pie cause.ibi.nu.7.

Relictū factū pauperibus sub cōmemoratiōe alicuius loci in quo habitāt censetur factū illi loco:als secus.in.c.officij.nu.7.de testa.fo.122.

Relictū factū vel donatio epo an cēseatur factū cōtēplatiōe psone vel ecclesie:⁊ qd de relictis factis alijs clericis inferioribus.in.c.requisisti.nu.1.2.3.4.7.23.24.⁊.26.de testa.fo.122.⁊ seq.

Relictū factū illi qui nō potest proprium possidere cēsetur factum ecclesie.ibidem.nu.12.

Relictū factū vni canonico vel alteri administrationē nō habēti censetur factū persone nisi ex coniecturis probet cōtrariū.ibi.nu.13.⁊.27.

Religiosi qui habēt ius patronat⁹ in aliqua ecclesia nihil aliud habēt plus q̄ si forēt laici nisi quod habēt custodiam ecclesie vacantis ⁊ exigunt rationē de fructibus ecclesie.in c.de monachis.nu.6.de preben.fo.27.

Religiosi tenētur ad decimas soluendas.in.c.si de terra.nu.2.de priuileg.folio.137.

Religiosi possunt esse procuratores in causis ecclesiarū suarū.in.c.insuper.nu.1.de testi.fo.37.

Religiosus sine causa dispensatus ad latiorē regulā nō est tutus in foro anime.in.c.non est.nu.9.de voto ⁊ voti redemp.fo.175.

Religiosus qui est dispēsatus sine causa ad aliquā ecclesiam curatā vt ei presit:non vt ei prosit:peccat mortaliter.ibidem.

Religiosus an ⁊ quādo possit transire ad strictiorem religionē.Ant.in.c.intelleximus.nu.1.de eta.⁊ quali.fo.47.

Religiosus trāsiēs ad strictiorē ordinem an possit postea ad primuz reuerti.ibi.numero.2.

Religiosi appellātes a precepto supioris nō euadūt notā transgressionis obedientie.in.c.breui sciscitatus.nu.2.de iureiur.fo.140.

Religiosi exeūtes claustrū ēt nō cā audiēdi sciētias prohibitas incurrūt penā.c.nō magno.ne cle.vel mo.in.d.c.nō magno.nu.8.fo.81.

Religiosis nō licet ire ad predicandū infidelibus sine licentia.in.c.quā sit.nume.3.de iude.fo.87.

Religiosus qui est in studio nō obligat monasteriū nisi in his q̄ cōtrahit ob studij necessitatez in alijs nō est respectu peculij si qd hz.in.c.qd quibusdam.nu.3.de fideius.fo.99.

Religiosi nō dicuntur isti qui sunt de tertio ordine sancti Francisci.in c.causam que.el.j.nu.2.de iud.fo.24.

Religiosi si inducant aliquē ad ingrediendū monasteriū vt lucrentur bona valet professio:sed bona nō acquirunt monasterio.in.c.preterea.nu.5.de offi.deleg.fo.74.

Religiosus habere potest administrationē bonorū iure sibi delatā sed non ex pacto.in.c.fi.nu.7.de condi.app.fo.20.

Religiosus qui trāsiuit ad aliud monasterium an aliquid retineat de primo.Anto.in.c.ex trāsmissa.nu.6.de renun.fo.22.

Religiosi regulares an ⁊ quo casu possint facere eleemosinā.i.c.si qs.nu.3.de fur.fo.109.

Religiosus vndecūq3 aliquid acquirat:acquirit monasterio.in.c.quāto.nu.7.de offi.ordi.fo.114.

Religiosus potest ingredi strictiorem regulam si vult.in.c.olim.el.j.nu.3.de resti.spolia.fo.179.

Religiosus pōt intrare religionez strictiorē petita prius licētia:lz nō obtenta:⁊ lz monasteriū in quo stat sit priuilegiatū ne de illo ad aliud etiā strictius transeat.in.c.licet.nu.1.9.⁊.10.de regu.fo.162.

Religioso ad hoc quod possit transire ad aliam religionez requirunt tria.ibi.nu.2.3.7.⁊.12.

Religiosus an ⁊ qn̄ possit constituere pcuratorē noīe pprio ⁊ qn̄ ipse potest constitui.in.c.cum.J.⁊.A.nu.24.⁊.29.de re iudi.fo.77.

Religiosus accusans propriū prelatū debet habere expēsas a monasterio.ibi.nu.25.

Religiosus vbicūq3 habet legitimā personā standi in iudicio oīa possunt actiue ⁊ passiue concipi in personam suā.ibi.nu.26.

Religiosi qui inducunt aliquē ad intrādum religionez propter bona tpalia debēt illis priuari.in.c.cū dilectus.nu.12.qd met.cau.f.153.

Religiosus ver⁹ ⁊ professus potest aliquo casu habitare cū vxore ⁊ tenetur sibi reddere debitū.⁊ hoc qn̄ ante ingressum habebat vxorē que ignorauit hmōi ingressum.in.c.vxoratus.nu.8.de cōuer.cōiu.fol.168.

Religiosus pōt trāsire ad aliā religionē strictiorē:als secus:an autez requiratur licētia superioris.in.c.sane.nu.1.2.3.4.7.⁊.8.de reg.fo.159.

Religiosus nō potest se transferre ad regulā arctiorē sine superioris autoritate.in.c.recolentes.nu.2.de statu mona.fo.180.

Religiosus recedēs a monasterio an debeat rehabere id quod ꝯtulit.ibidem.numero.3.

Religiosus trāsiens ad aliā religionez est penitus separatus a prima etiā intra tps pbationis in secūda.in.c.ex trāsmissa.nu.9.de renū.f.21.

Religiosus transiēs ad aliā religionem an retineat aliquid de primo monasterio.ibi.nu.10.

Religiosus an possit prefici hospitali vel collegio leprosorum.in.c.cū dicat.nu.7.de eccle.edifi.fo.219.

Religiosus grauius punit delinquēdo q̄ laic⁹ qn̄ facit ex contēptu:als secus.in.c.sed nec.nu.3.ne cle.vel mona.fo.237.

Religiosus trāsiens ad aliam religionem an debeat petere licentiam a superiore.in.c.admonet.nu.4.7.⁊.10.de renun.fo.11.

Religiosus debet pfiteri tria:castitatē:paupertatē:⁊ obediētiaz.in.c.cum ad monasterium.nu.7.de sta.mona.fo.181.

Religiosi studētes in scientijs phibitis:⁊ ante duos mēses si ꝯuertūt se ad theologiam: nō autem reuertuntur ad claustrum euitāt penas.c.super specula.ne cle.vel mona.ibi.nu.9.fo.242.

Religiosi audiētes scientias prohibitas in claustro an incurrant penas.d.c.super specula.ibi.nu.13.

Religiosi audiētes scientias prohibitas semel vel bis causa honorādi amicū nō incidūt in penas nisi frequēter audirent.ibi.nu.14.⁊.15.

Religiosi an prohibeātur legere leges ciuiles vel phisicā.ibi.nu.16.

Religiosus professus vel cōstitutus in sacris relinquēs habitum dicitur apostatare.in.c.tue.nu.3.de aposta.fo.44.

Religiosi professi vel cōstituti in sacris qui dimiserūt habitū possunt precise compelli ad reassumēdū habitū.idem in clericis in minoribus beneficiatis:si vero nō sint beneficiati causatiue tantum compellūtur.ibidem.numero.4.

Religiosi non tenētur obedire epo precipienti aliquid contra eorū regulam a sede apostolica approbatā.in.c.nimis.n.1.de exces.pla.f.133.

Religiosi a quibus grauaminibus sint exempti.ibi.nu.4.

Et vide in.c.seq.in tex.

Religiosi nō possunt administrare tēporalia etiam ex confirmatione pape:qr cēsentur aut surreptitia aut nulla ⁊ si ꝯfirmant ex certa sciētia pape nō poterūt remoueri:in alijs vo remanēt sub obediētia supioris ⁊ qn̄ in.c.ad nostrā audiētiā.n.1.⁊.4.de ꝯfir.vti.vel inuti.fo.141.et seq.

Religiosi

4 Res inter alios acta aliis nō preiudicat: quomodo intelligatur in terminis.c.inter dilectos.de fide instru.nu.15.fo.103.

6 Rem ponēs sub clauibus nō potest redargui de negligētia vel incauta custodia.in.c.j.nu.1.de custo.eucha.fo.116.

6 Res propter nuptias donata vxori a marito nō potest ab eo alienari etiā vxore cōsentiēte nisi interueniat secūdus cōsensus vxoris post biēnium: item ꝙ vir habuerit facultates vt indēnitati vxoris posset consuli.in.c.peruenit.nu.2.⁊.6.de emp.⁊ vendi.fo.93.

7 Res tantum valet ꝗtum cōmuniter vendi potest.in.c.j.nu.3.de emp.⁊ venditione.fo.82.

☞ Corsetus. Ego adduco casuz peregrinū ⁊ expssum ꝫm vnā lec. quam sequitur ibi Barto.in.l.septē.C.de eroga.mili.anno.lib.xii.ꝙ quātuz valeat frumētū vel alie res nunꝗ debet inspici nisi in loco publici fori ⁊ quāto ibi vendi potuisset: vnde si res potest vēdi multo plus vel multo minus alibi: sed nō in foro: debemus locū fori inspicere: ⁊ sic considerare debes estimationē ꝫm locum publici fori. vide que dixi in singula. meis in ver. venditio.

1 Res inter alios acta licet nō faciat plenā fidem in alio casu tamē facit presumptionē que trāsfert onus probandi in aduersarium.in.c.cū inter canonicas.nu.8.de elec.fo.139.

3 Res quādo est tempore peritura possunt partes cōpelli venire ad iudicium.in.c.fi.nu.13.de ferijs.fo.140.

5 Res inter alios acta ratione indiuidui alteri nocet.in.c.quāuis.nu.15.de re iudi.fo.83.

6 Rem vitiosam locās vel vendēs etiā ignorāter tenetur nō solū ad restitutionē pretij sed ad interesse.in.c.vno.nu.22.de cōmo.fo.80.

7 Res an possit esse plus vel minus valitura statur cōsuetudini ⁊ etiā attenditur id quod frequētius accidere potest.in.c.nauigāti.num.10.de vsuris.fo.116.

6 Res permutata si euincatur datur regressus cōtra illū qui talem rem dedit.in.c.cum venerabilis.nu.22.de excep.fo.10.

7 Res repertas accipiēs in naufragio an ⁊ qñ faciat suas vel cōmittat furtum.in.c.cum dilecti.nu.1.de accu.fo.60.

Rem alterius reperiēs si ignorat dñm ⁊ putauerit ipsum habuisse illā rem pro derelicta potest vsucapere: si vero nō putauerit debet erogare inter pauperes.ibi.nu.12.

Res inuēta naufragio an presumatur habita ꝓ derelicta.ibi.nu.11.

3 Res aliena donata ecclesie ⁊ cōsecrata nō potest amplius ad dñm reuerti sed donās tenet ad interesse.in.c.verū.nu.26.de fo.cōpe.fol.64.

5 Res mea nō pōt esse mea ex pluribus cōtrarijs acquisitionibus.in.c.auditis.nu.24.de prescrip.fo.35.

7 Res aliena si fuerit inuito vel ignorāte domino cōsecrata nō debet desacrari: sed est satisfaciēdū domino de interesse suo.in.c.j.nu.12.de no.ope.nuntia.fo.135.

6 Res aliena si pignoretur ignorante dño potest ab ipso vendicari etiā non satisfacto creditore.in.c.ex presentiū.nu.7.de pigno.fo.93.

3 Res inter alios acta nō preiudicat etiam habentibus consimilē causam.in.c.causam que.el.ij.nu.3.de iudi.fo.42.

2 Res acquisite per contractum vel testamētuz in quo nō sunt adhibite solēnitates iuris ciuilis in foro consciētie licite retinentur.in.c.j.nu.19.de resti.in integ.fo.155.

6 Res debita perempta apud debitorem an pereat sibi vel creditori.in c.cōmissum.nu.4.de deci.fo.145.

2 Res dicit dubia ꝑ negationē partis.in.c.corā.nu.9.de offi.dele.fo.98.

2 Rem retinere quis potest donec fuerit sibi satisfactū de expēsis quas in ea fecit.in.c.j.nu.3.de resti.in integ.fo.154.

5 Res prohibita alienari per legē vel statutū vel defunctū siue ꝑ pactū an possit prescribi.in.c.cum nō liceat.nu.7.de prescrip.fo.30.

1 Res integra nō dicitur vlterius qñ substātialia negotij incipiūt tractari.in.c.in causis.nu.7.de elec.fo.150.

6 Res laicalis data ecclesie nō subijcit ampli⁹ onerib⁹ quibus subijciebatur anteꝗ esset tradita ecclesie.in.c.dilect⁹ fili⁹.nu.3.de pbē.fo.48.

Res que peruenit ad manus exempti priuilegio exemptionis. ibidē.

Rescriptum

2 Rescriptum ad lites nō extēditur ad futuras.in.c.nō iniuste.nu.2.de procu.fo.146.

7 Rescriptū contra ius nō est seruandū nisi dicat non obstante tali iure.in.c.pastoralis.nu.4.de fide instr.fo.153.

6 In rescriptis nō est necesse facere mētionem de iure cōmuni.in.c.cum dilectus.nu.4.de cle.non resi.fo.22.

5 Rescripta et priuilegia non reuocāt alia rescripta nisi de ipsis faciant specialem mētionem.in.c.veniens.nu.11.de prescrip.fo.42.

2 Rescriptū debet facere mētionē de iure quod prohibet huiusmodi rescriptum fieri. Anto.in.c.eam te.nu.5.de eta.⁊ quali.fo.43.

7 Rescriptū ad lites vel ad beneficia non extēditur ad futura.in.c.quia circa.nu.5.de priuileg.fo.143.

1 Solita poni in rescriptis habētur pro appositis.in.c.mādatū apostolicum.nu.4.de rescrip.fo.86.

5 Rescriptū delegatoriū est surreptitium si in eo nō fit mentio qḋ causa erat cepta coram ordinario etiam per solam citationem.in.c.vt debitus.nu.20.de appel.fo.127.

In rescriptis ad lites an attēdatur tempus date: an tempus presentationis.ibi.nu.22.

Rescripta principis sunt perpetua ⁊ nō tolluntur nisi per aliud rescriptum.ibi.nu.23.

1 Rescriptum si producitur an requiratur alius libellus.in.c.duduz.el ij.nu.39.de elec.fo.178.

3 Rescripta non extēduntur ad casus in eis nō expressos ⁊ quādo.in.c.j.nu.15.⁊.17.de seque.posses.⁊ fru.fo.220.

1 Rescripta ad lites stricte interpretātur.in.c.rodulphus.nu.1.de rescri.folio.83.

1 Rescriptū qd est: ⁊ qbus modis sumat.in rub.nu.1.de rescrip.fo.42.

Rescriptū a priuilegio quō cognoscitur.ibi.nu.3.

6 Rescriptū quo mandat alicui prouideri de beneficio nō includit dignitatem vel rectoriā nisi fuerit dictū bñficio competenti quo casu intelligitur ꝫm qualitatē persone.in.c.si.nu.1.2.⁊.6.de preben.fo.49.

Rescriptū principis recipit interpretationē ab intētione sua.ibi.n.4.

1 Rescriptū non faciēs mentionē de excōmunicatione impetrantis est surreptitium.in.c.dilectus filius.nu.1.de rescrip.fo.71.

1 Rescripta diuersa contra vnum et super eodem ⁊ ad diuersos iudices impetrata: ⁊ impetrās vtroqꝫ vtatur non valent: quia impetrans priuatur cōmodo vtriusqꝫ.in.c.ex tenore.nu.1.⁊.5.de rescrip.fol.58.⁊ seq.

Rescriptum quod est effectū cōmune non tollitur nisi per consensum communem.ibi.nu.2.fo.59.

Rescriptum scōm non faciens mentionem de primo non est ipso iure nullum.ibi.nu.3.

Rescriptum als validum irritatur dolo impetrantis.ibi.nu.4.

Rescriptum primū quod potest elidi exceptione an requirat qḋ de eo fiat mentio in secundo.ibi.nu.6.

Rescriptū scōm tollit primum si de eo fiat mentio: als secus.in.c.ceterum.nu.2.⁊.5.de rescrip.fo.45.

Rescriptum impetratum de communi consensu vnius partis tantū nisi de illo cōmuni consensu primi rescripti fiat mētio in scōo.ibi.nu.3.

Rescriptum continens plures gratias surreptio in vna non vitiat alias.ibi. nu.7.

Rescriptum secundum an tollatur si primus impetrans obiecit surreptionem an vero requiratur qḋ appellet si iudex non admittit suam obiectionem.ibi. nu.6.

Rescriptum secundum faciens mentionem de primo an tollat primū ipso iure adeo qḋ processus factus super primo sit nullus.ibi.nu.10.

Rescriptum est ipso iure nullum si impetratur ab excōicato.ibi.nu.12.

Secundum rescriptum faciens mentionem de primo an sit ipso iure nullum.ibi.nu.5.

1 Rescriptum ad beneficia debet facere specialem mentionem non solū de beneficio qḋ quis habet: sed de eo qḋ quis expectat.in.c.in nostra.nu.2.4.⁊.7.de rescrip.fo.80.

1 Rescriptum non debet facere mentionem de alio in specie ⁊ non in genere.in.c.cum dilecta.nu.2.de rescrip.fo.66.

3 Rescriptum ⁊ priuilegiū an extendantur ad alias personas.in.c.prudentiam.nu.3.de mu.peti.fo.102.

1 Rescriptum nullū assumit vigorem si iudex pronūtiauit validū et ab hoc non fuit appellatum.in.c.ex parte decani.nu.11.de rescrip. fol.83.

1 Rescriptum respectu personarum eligendarum potest esse incertum sed non respectu iudicum.in.c.quoniam autem.nu.1.de rescri.fo.56.

3 Rescripti copia an faciat tantam fidem quantam ipsum originale.in c.ij.nu.4.de dila.fo.133.

1 Rescriptum speciale derogat generali prius impetrato: licet de generali non fiat mentio in speciali.in.c.j.nu.3.⁊.10.de rescrip.fo.43.

1 Rescriptum faciens mentionem de primo nō indistincte tollit primū ⁊ non faciens mentionem de primo ⁊ tamen aliquando tenet.in.c.pastoralis.nu.2.de rescrip.fo.55.

Rescripta duo si inueniantur super eadē data quid fiendum.ibi.nu.3.

Rescriptum secūndum debet specialiter de primo facere mentionem ⁊ non in genere: ⁊ hoc quomodo procedit.ibi.nu.4.

7 Rescriptum ad lites surreptitium est si in eo non fiat mentio de processu cause ⁊ sententia.in.c.per vestras.nu.10.de dona. inter virum et vxorem.fo.49.

7 Rescriptum impetratum per excōmunicatum an saltem valeat post absolutionem.in.c.apostolice.nu. 6.de cle.excom.fo.127.

5 Rescriptum licet dicatur surreptitium potest tamen allegari in fauorem aduersarij inquantum in eo narrantur aliqua in suum fauorem.in.c.cum venerabilis.nu.40.de excep.fo.11.

4 Rescriptum an vitietur ex defectu litere: dictionis: vel syllabe.in.c.ex parte.nu.1.⁊.2.de fide instru.fo.85.

3 Rescriptum an vitietur ex falsitate narrata ex qua surgit exceptio peremptoria an reseruetur talis cognitio in meritis cause.in.c.ex parte. B.nu.12.de fo.compe.fo.106.

1 Rescriptum impetratum sine mandato an sit ipso iure nullum.in.c.nonnulli.§.sunt ⁊ alij.nu.6.de rescrip.fol.75.

3 Rescriptum producens vel presentans videtur in eo contenta confiteri.in.c.examinata.nu.4.de iudi.fo.38.

Super Lectu. Panormitani.

sentationis.in.c.super.nu.7.de appel.fo.95.

Rescriptum in quo causa cōmittebat̃ decidēda intra tantuȝ tp̄s impetratum de cōi partiū cōsensu an si presentetur malitiose per reum incipiat currere tempus in preiudicium actoris.ibi.nu.21.

3 Rescriptū pape vt causa laicorū pauperū cognoscat̃ apud eccl̃iasticū an sit ipso iure nullū.in.c.ex tenore.nu.5.de fo.compe.fo.72.

5 Rescriptum impetratum ab excōicato non valet.in.c.ad probādum.nu.14.de re iudi.fo.80.

6 Rescriptum scd̄m nō dicitur surreptitium si nō facit mētionem de primo qd̄ erat nullum.in.c.suggestū.nu.2.de iure patro.fo.195.

5 **Replicatio** paris criminis repellit excipiētem.in.c.cum ecclesiastice.nu.1.de excep.fo.4.

Replicans nō videt̃ confiteri que continentur in replicatione.in.c.cū venerabilis.nu.27.de excep.fo.10.

5 Replicans quid sit.in.c.a nobis.nu.14.de excep.fo.3.

Replicatio cui competat.ibi.nu.15.

Replicatio quando cōpetat.ibi.nu.16.

Replicationis effectus.ibi.nu.18.

Replicatio impertinens repellitur.ibi.

Replicatio quomodo tollatur vel vitietur.ibi.nu.19.

Replicatio an sit primo probanda an exceptio.ibi.nu.20.

5 Replicatio vbi elidit exceptionē debet primo ꝓbari quia ea probata remanet exceptio inefficax.in.c.dilecti filij.nu.5.de excep.fo.13.

Replicatio debet elidere exceptionem.ibi.nu.8.&.9.fo.14.

7 Replicatio criminis nō admittitur cōtra excipientē de crimine.in.c.super his.nu.11.de accu.fo.58.

3 **Represalie** concesse cōtra perusinos non extendūtur ad perusinos in hac ciuitate fulginei habitātes.in.c.quoniam.nu.2.de offi.ordi.fo.120.

6 **Repugnantia** nō vitiat actū q exacta ꝯclusiōe pōt sustineri.i.c.sicut tenor.n.2.de reg.f.161.

1 **Repulsus** ratione alicui⁹ incapacitatis an p̄sumat̃ semp in illa incapacitate ꝑmanere an on⁹ ꝓbādi trāsferat̃ in excipientē.in.c.cū inter canonicos.nu.7.de elec.fo.139.

7 **Repudium** factum in infidelitate non valet.in.c.gaudemus.nu.9.&.10.de diuor.fo.47.

Repudiata s̄m ritum paganorum contrahendo cum alio non cōmittit adulterium.ibi.nu.10.

3 **Reus** si probauit rē ab actore petitā esse suā actore nihil ꝓbāte:an nō solum absoluetur ab instātia sed ꝓnuntiabitur pro eo.in.c.ex cōquestione.nu.13.de resti.spo.fo.176.

4 Judicādum est pro reo in dubijs.in.c.cum tu.nu.6.de testi.fo.50.

3 Reus conuētus reali siue mista siue in rem scripta contumax mittitur actor in possessionē rei petite que tn̄ recuperatur a reo & ad quid audiatur reus.in.c.fi.§.in alijs.nu.1.3.10.&.52.vt lit.nō contest.fo.117.

Sed si missio est facta ex alia causa nō auditur reus nisi satisfecerit.ibidem.numero.4.

Reus cōuentus personali si est cōtumax subuenitur actori s̄m distinctionem positam.ibi.

Rei vendicatio datur etiam cōtra simplicem detētatorē qui liberatur nominando dominum in iudicio.ibi.nu.6.

Reus cōuentus hypothecaria & contumax an sit idem vt est quando conuenitur reali vel personali ad effectus.de quibus.in.d.c.fin.§.in alijs.nu.11.eo.titu.

Reus contra quem est facta missio potest compelli vt intra annū recuperet possessionem.ibi.nu.47.fo.121.

5 Reus cōtra quem fuit actum absoluitur si nihil probetur contra euȝ si vero ipse probet se dn̄m nō solum absoluetur sed declarabitur dn̄s.in.c.cum causa.nu.6.de re iudi.fo.55.

2 Reus in vna causa & coram vno iudice non potest conuenire actorē in alia causa & coram alio iudice nisi prima sit finita:fallit:vt in.c.prudentiam.§.si vero.nu.3.de offi.deleg.fo.86.

4 Reus dato ꝙ possit in criminalibus iurare an actor incurrat penā talionis vel penā turpiliani.in.c.iuramētū.nu.14.de iureiur.fo.168.

3 Reus an debeat habere nouas inducias mutato vel emendato libello.in.c.ij.nu.33.de libel.obla.fo.98.

6 Reo aliqn̄ incūbit onus ꝓbādi rōne alicuius eminētis presumptiōis que est cōtra eum.in.c.vnico.nu.17.vt eccle.benefi.si.di.con.fo.73.

Reus bene faceret si ꝓbaret intētionē suā etiā actore nil ꝓbante:quia non solum absoluetur sed ꝓnuntiabitur dn̄s si agitur reali.ibi.

5 Reus pōt ꝯdēnari sub cōditione si se nō purgauerit qn̄ ꝑ actore reperiuntur alique presumptiones & an talis sentētia sit interlocutoria vel nō.in.c.quod ad cōsultationem.nu.2.&.12.de re iudi.fo.64.

3 Reus licet cōfiteatur tn̄ absoluitur si actor nil probat.in.c.cum super.nu.9.de cau.pos.fo.157.

4 Reus excōicat⁹ pōt eē in iudicio.in.c.post cessionē.n.16.de ꝓba.fo.13.

4 Reus potest recusare iuramētum si actor nil probauit.in.c.iuramentum.nu.6.de iureiur.fo.167.

4 Reus potest licite recusare iuramētum sibi delatum actore non probante.in.c.ij.nu.1.de proba.fo.4.

5 Reus si fuit absolutus quia nō venerat dies vel conditio non prodest sibi exceptio rei iudicate adueniēte die vel conditione.in.c.aduersario.nu.4.de excep.fo.19.

3 Reus cōuētus si cōfitetur nullū ius habere in re petita actor aūt hoc nō probat nō pōt in illa instātia per aliquē cōdēnari nisi a solo papa q supplet ex plenitudine potestatis.in.c.cū super.nu.9.de cōfes.fo.225.

3 Reo existente cōtumace an actor sine alia cognitione sit mittendus in possessionē.in.c.fi.§.in alijs.nu.31.vt lit.non cōtest.fo.110.

Reus si propter eius cōtumaciā amisit possessioneȝ post annū audit̃ super proprietate intra tempus.de quo.ibi.nu.33.

4 Reus tenetur edere actori si est vsurus etiam ad coadiuuandū intētionem actoris & replicationē fundandā.in.c.j.nu.15.de probat.fo.3.

Reus nō tenetur edere actori ad intentionem fundandam.ibi.nu.16.

Reus tenetur edere actori ad intētionē fundandā:sed nō in causis criminalibus.ibi.nu.18.

Reus in matrimonio & in alijs causis fauorabilibus tenet̃ edere actori ad intentionem fundandam.ibi.nu.19.

Reus tenetur edere actori ad fundādam intentionem vbi argueretur peccatum si non ederetur.ibi.nu.20.

5 Reus qūo dicatur actor in excipiēdo.in.c.cū inter.nu.11.de excep.f.7.

Reus voluntarius aut necessarius qui proprie dicatur.ibi.nu.12.

3 Reus que remedia habet ad faciendum se absoluere qn̄ actor destitit a iudicio.in.c.causam.nu.17.de do.& contu.fo.197.

Reo cōtumace post lit.ꝯtest.ꝓuidet̃ actori vel ꝑ diffinitiuā vel ꝑ missionem verā in bona rei & qn̄.in.c.prout.nu.1.&.17.eo.ti.fo.199.

4 Reus nō aditur super possessorio cōdemnatus si vult agere super petitorio nisi refectis expensis & restitutis fructibus.& idem econuerso.in.c.significauerunt.nu.8.de testi.fo.68.

5 Reus si est paratus dare alia pignora adiudicatio bonorum nō impeditur.in.c.cum aliquibus.nu.2.&.12.de re iudi.fo.53.

1 Reus non pōt cōueniri extra suam diocesim vltra duas dietas nisi de consensu partiū.in.c.nōnulli.nu.1.3.8.12.&.13.de rescrip.fo.72.

3 Reus ꝯdēnat̃ in expēsis quas actor ꝓpter ei⁹ contumaciā fecit ꝓpter quam sequestrabitur res petita.in.c.ij.nu.1.de do.& cōtuma.fo.195.

1 Reus absoluit̃ actore nō probante etiam quod reus assumpserit in se onus probandi & nō probauerit.in.c.ex parte.nu.8.de rescrip.fo.45.

4 Reus an ꝓducēdo duo instr̃a ꝯt̃ria ad vnū ꝓbādū vel duas exceptiōes circa diuersa audiat̃.in.c.imputari.nu.5.de fide instr.fo.210.

3 Reus cōtra quem est facta missio si ostenderit se non fuisse contumacem reuocabit missionem & non cōdemnabitur in expensis prout dicitur.in.c.cum venissent.nu.1.6.&.12.de eo qui mit.in pos.fo.314.

6 Reus fugiēs ad ecclesiā:et qn̄ possit amplius puniri in corpore.in.c.inter alia.nu.1.2.3.6.8.&.14.de immu.eccle.& cemi.fo.227.

3 Reus plus negādo an incidat in aliquam penaȝ qn̄ etiam actor plus petijt.in.c.j.nu.16.de plus peti.fo.152.

3 Reus qui non admittit mittēdum in possessionem ex mandato iudicis auditur intra annum cum cautione de stādo iuri.in.c.j.nu.1.de dolo & cōtuma.fo.193.

3 Reus cōuentus non tenetur reddere actori donec actor recōuētus nō offerat respondere deo.in.c.j.nu.8.de mut.pet.fo.99.

3 Reus nō pōt cōpellere actorē excōicatū vt ꝓsequat̃ iudiciū ꝯt̃ ipsum vel incipiat.in.c.exceptionem.nu.29.de excep.fo.19.

6 Reus cōuictus in vna exceptione pōt trāsire ad aliā etiā ꝯt̃riā.in.c.is qui.nu.3.de sol.fo.102.

4 Reus nō tenetur aliqd ꝓbare ad absolutionē cōsequēdā.in.c.iuramētum.§.sane.nu.2.de iureiur.fo.168.

4 Excessus modicus in probationibus actoris nō facit quin reus non debeat solui.in.c.ex literis.nu.1.de proba.fo.6.

5 Reo in dubijs fauēdū est potius ꝙ̄ actori.in.c.fi.nu.2.de re iud.fo.84.

3 Reus qualiter debeat se habere in ꝓponēda & probāda sua exceptione.in.c.j.nu.10.de ord.cog.fo.142.

1 **Ritus** quis dicatur.Anto.in.c.cum secūdum.nu.1.de tempo.ordi.fo.38.

3 **Robaria** facta in territorio vni⁹ dn̄i vel ville tenebunt̃ ipsi si potuerūt & noluerūt ꝓuidere & īponet̃ collecta hominibus ville si ipsa nō est soluēdo.in.c.j.nu.8.de rest.spo.fo.165.

7 **Rome** diuinitus apostolica sedes est collocata & an papa possit exinde sedē trāsferre.in.c.per venerabilem.nu.18.q filij sint legi.fo.42.

1 Romana ecclesia quid significat.in.c.bone memorie.el.j.nu.7.de postula.prela.fo.111.

1 **Rubrice** sunt autentice qn̄ habent perfectam orationeȝ.in proe.Greg.in ver.rex pacificus.nu.2.fo.9.

2 Rubrica:an a rubro sit licita argumētatio:& quid si rubruȝ est generalius nigro.vel econtra.in proe.Greg.in versi.rex pacificus.nu.8.fo.10

3 Rubrice ad quos effectus possunt allegari.ibi.

Rubrica aliquādo est generalior nigro:& ecōtra.in rubri.nu.1.de dilatio.fo.131.

Rumor vicinie quid sit.in.c.super eo.nume.3.de eo qui cog.consan.fo.29.

Rusti-

spectu quas tñ putabat esse decem ⁊ in veritate erãt plures an omnes vel que erunt cõsecrate.ibi.nu.15.fo.109.

6 Sacerdos deponit̃ ex crassa ignorãtia.in.c.fi.nu.3.de cele.miss.fo.212.

6 Sacerdos ꝯcubinariꝰ si tolerat̃ ab eo licite audiunt̃ diuina ⁊ ꝑcipiunt̃ sacr̃a:a notorio vo est abstinẽdũ.in.c.vestra.n.1.de coha.cle.⁊ mu.f.11.

Sacerdos pollutus nõ polluit sacramẽta que ministrat.ibi.nu.2.

7 Sacerdos si ꝓbabiliter ignorat se suspẽsum ⁊ celebrauerit nõ incurrit irregularitatẽ.in.c.apostolice.nu.1.de cleri.excõ.fo.127.

6 Sacerdos nõ põt retinere feminã in domo etiã matrẽ ⁊ attinẽtes propter periculũ peccati ⁊ qñ.in.c.j.nu.1.⁊.3.de coha.cle.⁊ mu.fo.10.

7 Sacerdos excõicatus si celebrauerit est deponẽdus:sed si dubitauerit se esse vel nõ esse excõicatuꝫ nõ ita grauiter punitur.in.c.illud.nu.1.4.de cleri.excõ.fo.126.

2 Sacerdos incõtinẽti ꝙ assumptus est ad ordinẽ sacerdotalẽ tenet̃ dicere officium.Ant.in.c.cũ sit ars.nu.1.de eta.⁊ quali.fo.48.

7 **Sacramenta** alia fuerũt instituta a deo:sed post peccatum.in.c.fi.nu.1.de frigi.⁊ male.fo.36.

1 Sacramẽta reseruata sola põtificibus nõ delegant̃ nisi a papa:nisi delegentur aliũs pontificibus.i.episcopis.in.c.quãto.n.7.de ꝯsue.fo.95.

6 Sacramẽta percipiẽs a notorie suspẽso notorietate iuris:q2 est cõcubinariꝰ:q2 venit ꝯ preceptũ ecclesie.⁊ quid de notorie suspẽso notorietate facti.in.c.vestra.nu.5.⁊.6.de coha.cle.⁊ mu.fo.12.

Sacr̃a an ⁊ quo casu recte ꝑcipiant̃ a clericis pctõribꝰ.ibi.nu.9.fo.13.

6 Sacr̃m baptismatis licite recipitur ab heretico in casu necessitatis:et etiam ab aliũs criminosis:vt a simoniaco ⁊ similibꝰ.in.c.vestra.nu.10.de coha.cle.⁊ mu.fo.12.

Sacr̃m qḋ de necessitate dꝫ ꝯferri si dubitat̃:an interuenerit dꝫ ad cautelã cõferri ⁊ cõfertur.in.c.vnico.nu.2.⁊.6.de cle.ꝑ sal.ꝓmo.fo.78.

7 Sacr̃m nõ est iterandum.in.c.j.nu.6.de secun.nup.fo.51.

1 Sacramẽta ministrare nõ põt incidẽs in peccatũ notoriũ sine dispẽsatione.in.c.quia diligentia.nu.6.de elec.fo.123.

7 Sacramẽta eccl̃iastica nõ sunt deneganda homini quãtũcũqꝫ facinoroso vt sunt isti qui suspẽdũtur vel decapitantur si in morte appareãt contriti ⁊ confessi.in.c.fures.nu.2.⁊.3.de fur.fo.109.

1 Sacramẽta ecclesie aliqua sunt necessitatis ⁊ aliqua voluntatis.in.c.quanto.nu.4.de cõsue.fo.95.

7 Sacramẽta recepta ignorãter ab heretico tenent secus si scienter.in.c.fraternitatis.nu.7.de here.fo.90.

7 Sacramentũ matrimonij permissum est muto ⁊ surdo ⁊ an sic de aliũs sit.in.c.cum apud.nu.5.de sponsa.fo.9.

7 Sacramentum matrimonij an imprimat gratiam.Anto.in.c.vnico.§.scire.nu.4.de sacra vnctio.fo.49.

2 Sacramẽtum quid est ⁊ vnde dicatur ⁊ quot sunt sacramenta.Anto.in rub.nu.1.de sacra.non iteran.fo.50.

Sacramentorũ proprietates que sint ⁊ ad quid fuerũt instituta sacramenta.ibi.nu.3.

7 **Sacrilegium** est crimẽ ecclesiasticum adeo ꝙ iudex ecclesiasticus põt de eo imponere penã tẽporalem.in.c.ad aures.nu.1.de penis.fo.156.

3 Sacrilegiũ cõmittit̃ nõ solũ si bona ecclesie occupãtur:sed etiã si eccl̃ia in eis turbatur.in.c.cõquestus.nu.2.de foro cõpe.fo.83.

Sacrilegus an sit ipso iure excõmunicatus.ibi.nu.7.

3 Sacrilegium est crimen mistũ ⁊ potest cognosci is vtroqꝫ foro.in.c.cũ sit generale.nu.1.⁊.16.de foro cõpe.fo.65.

3 Sacrilegium etiam in casu dubij cognoscitur corã ecclesiastico.in.c.pisanis.nu.2.de resti.spo.fo.192.

6 Sacrilegium incurrit qui aliquid sacrum accipit de manu laici:vt retineat.in.c.dudum.nu.7.de decimis.fo.153.

6 Sacrilegium cognoscitur per iudicẽ ecclesiasticũ.in.c.aduersus.nu.5.de immu.eccle.fo.229.

6 Sacrilegium punitur per iudicem ecclesiasticuꝫ.in.c.immunitatẽ.nu.5.de immu.eccle.fo.235.

7 Sacrilegiũ est vtriusqꝫ fori ⁊ vterqꝫ iudex eccl̃iasticꝰ ⁊ secularis possunt cognoscere ⁊ penam imponere.in.c.accepisti.nu.3.de spon.fo.17.

6 Sacrilegium cõmittitur in cemiterio sicut in eccl̃ia.in.c.cũ ecclesia.nu.2.de immu.eccle.⁊ cemi.fo.226.

6 Sacrilegiũ potest cognosci in vtroqꝫ foro.in.c.gaudemus.nu.6.de cõuer.coniu.fo.171.

6 Sacrilegium ⁊ furtũ simul cõmittitur in furãdo res ecclesie.in.c.inquirendum.nu.3.de pecu.cle.fo.109.

6 Sacrilegium facit ꝙ laicus efficiatur de foro ecclesiastico.in.c.relatũ.nu.3.de iure patro.fo.199.

Sacrilegus nõ est excõmunicatus ipso iure:nisi fregerit etiã ecclesiam.ibidem.nu.4.

3 Sacrilegium cõmittitur etiã per insinuationẽ rei patrimonialis ipsiꝰ clerici.in.c.ceterum.nu.17.de iudi.fo.20.

2 Sacrilegus etiã ꝙ sit laicus potest cõueniri coram ecclesiastico iudice.in.c.olim abbas.nu.2.de offi.deleg.fo.96.

7 **Salarium** licite capiũt assessores vel aduocati ⁊ sit̃es locãtes opas suas.i.c.j.nu.4.ne p̃la.vi.suas.fo.83.

3 Salarium qḋ prestari dꝫ propter aliquod opus an prestet̃ in fine vel in principio operis.in.c.fi.nu.32.de fo.cõpe.fo.91.

6 Salarium debetur adhuc heredibus si potestas moritur.in.c.j.nu.9.de cleri.egro.fo.49.

6 Salarium nõ debetur famulo infirmo quando illud salarium sibi debetur ratione sue persone tantum secus si datur contemplatione aliorum.in.c.j.nu.9.de cle.egro.fo.50.

6 Salariũ debetur officiali qui ex defectu superioris nõ potest seruire.in c.aduersus.nu.18.de immu.eccle.fo.230.

2 Salarium licite debetur etiam administratoribus rerum ecclesiasticarum.in.c.j.nu.1.de syndi.fo.148.

6 Salarium totius temporis vel pro rata an debeant habere doctor vel aduocatus qui moriũtur ante eorum exercitiũ finitum.in.c.j.nu.10.de cle.egro.fo.50.

1 **Salomon** an sit dãnatus:an saluatꝰ.in.c.ne innitaris.nu.2.de consti.fo.20.

3 **Saluusconductus** est remediũ fragile:et q nõ cõfidit in eo hꝫ iustam causam.in.c.accedẽs.el.ij.nu.3.vt lite non conte.fo.111.

2 Saluuscõductus concessus alicui intelligitur vt ducatur ad locuꝫ vbi possit secure morari.in.c.accedens.nu.2.de procur.fo.144.

6 Saluuscõductus datus alicui ad veniendum ad aliquem locũ intelligitur ꝙ possit ibi secure morari ⁊ secure redire.in.c.quia diuersitatem.nu.6.de concess.preben.fo.57.

2 Saluuscõductus datus alicui ad eundum intelligitur etiam datus ad redeundum.in.c.innouamus.nu.1.de treug.⁊ pa.fo.131.

Saluusconductus an tollatur per primam vicem.ibi.nu.2.

2 **Sandalia** sunt calciamẽta depicta vel aurea quibus vtit̃ ep̃s qñ celebrat.in.c.fi.nu.3.de trãsla.epi.fol.9.

6 Sanguis si minuit̃.xiij.die februarij non põt illo anno ex febre perire.in.c.cum deputati.nu.11.de iudi.fo.41.

2 Sanguis phlebotomatus nõ venit in statutuꝫ puniẽs quẽ de sanguine.in.c.solite.nu.2.de maio.et obe.fo.125.

3 **Satisdatio** de iudicatum soluẽdo datur ab illis qui volunt aliquem defendere ⁊ nõ habẽt mãdatum.in.c.cum deputati.nu.11.de iudi.fo.41.

Scandalum magnũ vbicũqꝫ timetur si mãdat̃ executioni rescriptũ principis nõ est finiẽda talis executio.in.c.si quando.nu.2.de rescrip.fo.47.

7 Scandalo qui potest obuiare ⁊ nõ obuiat an presumatur in dolo.in.c.quante.nu.8.de senten.excom.fo.178.

6 Scãdalũ si potest interuenire si obeditur literis pape licite quis potest non obedire etiam si papa rescripserit scandalo nõ obstante.in.c.cum teneamur.nu.2.de preben.fo.24.

2 Scandalum semper est vitandũ qñ potest vitari sine periculo vite eterne al's secus.Ant.in.c.nisi.§.pro graui.nu.12.⁊.13.de renun.fo.29.

Ob scandalũ vitandum an debeat omitti iustitia.ibi.nu.13.

3 Scãdalũ vt vitet̃ an sit omittẽda iustitia.in.c.ij.nu.4.de tẽp.or.fo.34.

6 Scandalũ quo casu est sufficiens ꝙ quis priuetur iure suo.in.c.de rectoribus.nu.3.⁊ in.c.seq.nu.3.de cle.egro.fo.50.

7 Scandalũ si vehemẽter timetur ex contractu matrimonij põt et debet iudex matrimoniũ interdicere.in.c.cũ in tua.nu.4.de spon.fo.10.

Scãdalũ vt euitet̃ multa ꝯcedunt̃.i.c.ꝯsiderauimꝰ.n.5.de elec.fo.129.

7 Scandalũ vt euitetur receditur aliqñ a iure rigoroso.in.c.super eo.nu.2.de sen.excom.fo.180.

2 Scandalũ vt euitetur nõ debet quis desistere ab operatione boni.in.c.ad aures.nu.3.de temp.or.fo.37.

7 **Scientia** iuris sciẽtia est:licet mutabilis.in.c.nõ dꝫ.nu.2.de consan.et affi.fo.33.

7 Scientia tribuit habentibus eam perpetuitatem et eternitatem.in.c.fi.nu.3.de magi.fo.85.

7 Scientia presumpta nõ punitur in delictis sed vera.in.c.dilectꝰ filius.nu.9.de simo.fo.76.

7 Sciẽtia qualis reqrit̃ in ep̃o vel p̃lato.in.c.j.n.10.de ꝯsan.⁊ affi.fo.31.

6 Scientia nõ eminẽs non requirit̃ in beneficijs maxime simplicibus.in c.venerabilis.nu.8.de preben.fo.48.

Sciẽtia qñ dicat̃ eminẽs sufficiẽs vel mediocris.remissiue.ibi.nu.8.

1 Sciẽtia q̃ reqrit̃ i p̃latis q̃lis eẽ dꝫ.i.c.cũ in cũctis.nu.4.de elec.fol.125.

2 Scire dicitur quis etiam illud quod scit per credulitatem aut presumptionem.Anto.in.c.j.nu.2.de seru.in or.fa.fo.41.

6 Scientia ⁊ studium conueniũt omnibus maxime clericis ex ore dei.in c.non magno.nu.7.ne cle.vel mona.fo.236.

7 Scientia quomodo presumatur.in.c.de his.nu.9.de accu.fo.53.

7 Scire quis presumitur id quod cõmuniter aliũs innotescit.in.c.fi.nu.6.de coniu.seruo.fo.26.

2 **Scena** qd sit ⁊ habẽs vsumfructũ vestis scenice nõ põt illa vti nisi in scena.in.c.ad honorẽ.nu.6.de au.⁊ vsu pal.f.8.

1 **Schismaticus** non põt amplius ꝓmoueri ad ep̃atum nisi dispenset̃.in.c.q2 diligẽtia.nume.1.⁊.3.de elec.fo.122.

Sentētia

Sententia lata cõtra ius cõmune nõ expresse sed intellectualiter nõ est nulla ipso iure.ibi.nu.13.
Snia lata cõtra rationem legis que licet loquatur in aliis terminis est nulla:secus si sit lata cõtra simile alicuius legis.ibi.nu.14.
Snia lata cõtra statuta particularia alicui⁹ loci an sit nulla.ibi.nu.16.
1 Snia lata in cã beneficiali nõ transit in rẽ iudicatã nisi post decẽnium qđ nõ est indistincte verũ.in.c.cum dilecti.nu.5.7.6.de elec.fo.152.
Snia lata super cã matrimoniali nunq̃ trãsit in rem iudicatã.ibi.
Snia nutritiua peccati nũq̃ transit in rem iudicatam.ibi.
5 Snia cõtra cõsuetudinẽ nõ est nulla nisi cõsuetudo sit notoria.in.c.j.nu.17.de re iudi.fo.49.
Sententia lata cõtra priuilegiũ valet qñ sumus in priuilegio cui pars potest renũtiare,al's secus.ibi.nu.18.
Snia adiudicationis ex secũdo decreto dicitur interlocutoria ex eo qz potest reuocari qñ patet q̃ nõ suberat debitum.ibi.nu.21.
Snia nulla an qualiter pp̃ter interpositionẽ appellatiõis.ibi.nu.22.
Snia lata cõtra falsum pcuratorẽ nõ habẽtem mãdatũ est nulla.ibi.
Snia nulla ex defectu solẽnitatis põt ꝯfirmari per partes q̃ valeat tã q̃ pactũ 7 nõ tãq̃ snia sed nõ per viam appellationis.ibi.nu.23.
5 Sententia sub cõditione an possit ferri.in.c.quod ad consultationem.nu.2.de re iudi.fo.64.
Non appellãs censet acqescere sentẽtie 7 ipsaz approbare.ibi.nu.16.
In cõfessum snia nõ fert sed ei datur tp̃s ad soluẽdũ.ibi.nu.21.fol.66.
7 Snia lata de cõsilio peritorum que trãsiuit in rem iudicatam an reuocetur si apparẽt peritiores asserentes cõtrarium.in.c.significasti.el.ij.nu.3.de homi.fo.100.
3 Snia in bñficialib⁹ nõ trãsit in rem iudicatã qñ superior semp possit pergrere de defectu illius p quo lata est sed in pĩudiciũ illi⁹ cõtra quẽ lata est trãsit in rẽ iudicatã.in.c.cũ ꝯtingit.nu.15.de do.7 ꝯtu.fo.210.
7 Snia notorie iniusta est nulla.i.c.cũ ad q̃ rũdã.nu.1.de exces.pla.f.130.
1 Sententia lata an retractet pretextu occulti impedimẽti qđ erat tpe sententie quid si impedimentum erat manifestũ nõ tamen fuit oppositũ.in.c.sciscitatus.nu.11.de rescrip.fo.53.
1 Snia nõ potest ferri de futuris si obligatio nõ est orta de presenti.in.c.licet de vitãda.nu.9.de elec.fo.224.
Sentẽtia lata a nõ suo iudice nõ dicitur sentẽtia.ibi.nu.11.
3 Snia in causa mr̃imoniali lz nõ transeat in rẽ iudicatã tñ trãsacto decẽnio nõ põt ab ea appellari.in.c.ex parte.nu.13.de resti.spo.fo.184.
3 Snia etiã principis potest dici nulla nisi interueniãt solẽnia saltem iuris naturalis.in.c.j.nu.5.de cau.pos.7 pro.fo.152.
3 Snia nõ parit naturalẽ obligationẽ illi⁹ pro quo est lata lz cõdẽnatus nõ appellet.in.c.si quis cõtra.nu.23.de foro cõpe.fo.52.
5 Snia que est nulla vel que de sui natura nõ trãsit in rẽ iudicatã nõ ꝯfirmatur ex eo q̃ pars nõ appellauit.in.c.tenor.nu.6.de re iudi.fo.57.
Sentẽtia que nõ trãsit in rem iudicatã tũc demũ retractatur quando equum videbitur iudici.ibi.
Sentẽtia matrimonialis ideo nõ trãsit in rem iudicatam quia nutriet peccatum.ibi.
Snia in dubio an presumatur lata parte citata.ibi.nu.10.
7 Snia diuortij licet sit nulla tñ si ad alia vota trãseatur filij exinde suscepti sunt legitimi.in.c.perlatum.nu.4.qui filij sint legi.fo.40.
3 Sentẽtia lata absoluo vel condemno prout quis venit absoluendus vel cõdemnãdus:vt ex actis patet valet quãdo iudex non potuit acta videre et tempus sibi currit.in capitulo venerabilis.numero.20.de iudi.folio.45.
1 Sentẽtia lata cõtra ius ita demũ est nulla si est cõtra ius clarum:secus si illud ius est dubium.in.c.cum dilectus.nu.13.de cõsue.fo.99.
7 Sentẽtia excõmunicationis est late interpretãda.in.c.cũ in partibus.nu.2.de verb.sig.fo.184.
6 Sentẽtia lata ab illo qui bona fide erat in quasi possessione iurisdictionis valet licet proprietas nõ spectaret ad eum.in.c.cum dilectus.nu.5.de relig.domi.fo.187.
3 Sentẽtia an debeat cõfirmari 7 si cõfirmatur quid operetur.in.c.j.nu.7.de eo qui mit.in posses.fo.212.
Sentẽtia excõicationis lata ad instantiam partis non potest reuocari parte nõ citata.ibi.nu.15.fo.214.
Sentẽtia in cã criminali potest aggrauari propter delictũ inchoatum processum cõmissum licet de eo nõ fuerit actu 7 qñ.in.c.veritatis.nu.9.7.25.de do.7 contu.fo.206.
Sentẽtia est ferẽda cum inuocatione diuini nominis.ibi.nu.11.
4 Snia lata per dicta peritorũ vel sapiẽtis an retractetur p peritiores affirmãtes cõtrarium.in.c.proposuisti.nu.11.de proba.fo.8.
☞Corre.Adde q̃ cõis opi.est q̃ sentẽtia lata ad cõsilium peritorũ non transit in rẽ iudicatã 7 si põt retractari.facit qđ no.per Ant.de but.et do.meũ.in.c.si p debilitate.de offi.dele.7 intellige qđ potest retractari bis ẽm gl.fi.7 in.d.c.fraternitatis.7 si dubitatur an siv ulnus sit letale aut mortale recurrit ad iudiciũ medicorũ.vt in.c.significasti.el.ij.de homi.si de peritia scholaris recurritur ad suũ doctorẽ.l.nemini.C.de aduo.di.iudi.7 vide tex.cũ gl.in.c.j.xij.q.j.si de finib⁹ ad agrimensorẽ.vt in.c.quia iudicãte.de prescrip.7.l.iiij.C.si.regũ.7 sic creditur peritis in arte.l.septio mẽse.ff.de sta.ho.l.hac edictali.§.his illud.7 ibi Ang.C.de sec.nup.l.cõparatiões.l.plures apochis.C.de fide instru.l.j.§.fi.ff.de verb.ob.l.semel.C.de re mili.li.xij.in auf.vt preponat nomen imperatoris.§.j.7 in.j.cõsti.ffor.7 p philosophũ primo topico.7 an sufficiat attestatio vni⁹ periti in arte illa vel requirãtur plures.vide Abb.in.d.l.pposuisti.post Bal.7 alios 7 etiã per do.meũ ibi.7 per Ang.in d.c.hac edic.§.his illõ.7 no.i.d.l.j.§.fi.de ver.ob.7 Bal.in.d.c.causam matrimonij.facit qđ voluit idẽ Bal.i.l.iuris ignorãtia.C.q admit.et an medici debeãt deponere iurati de peritia sue artis.vide Abb.in.d.c.pposuisti.in.vij.col.in ver.venio nũc ad scđm principale.7 doct.ibi.Nic.de neap.in.l.j.ff.de vẽ.inspi.post gl.7 in.l.iurisiurãdi.C.de test.7 in.d.l.ꝯparatiões.7 in.d.l.hac edictali.7 in auf.de nõ alie.§.qđ aũt.et tex.cũ gl.in.d.c.fraternitatis.7 ibi Jo.an.post Host.7 Bart.in proemio ffor.7 facit tex.in.d.l.nemini.7 vide Ang.in prima constitutione ffor.in.iij.col.vbi distinguit q̃ aut deponunt super tali actu sue artis qui nõ potest cõstare nisi presumptiue 7 iurant de credulitate nõ de veritate.7 ita intelligãtur gl.que tenẽt q̃ debẽt iurare:aut deponũt sup actu q põt cõstare de veritate 7 tunc debẽt iurare de veritate ẽm Cy.et in.d.l.nemini.post Bal.Adde quod no.in spe.de proba.in.§.fi.inver.hoc quoq3.7 vide no.in.c.his illud.7 Ang.i.d.§.qđ aũt.Jo.de imo.et do.Ant.de but.7 do.meũ Barb.in.d.c.pposuisti.Ego distinguerem super hoc passu hoc mõ:Aut iudex adhibet peritũ in arte ad informãdũ se 7 tũc põt recipere sine iuramento.ista est gl.singularis.in.c.j.§.si duo.de pac.tenen.in vsi.feudo.que voluit q̃ qñ iudex recipit testes ad informationẽ curie põt illos nõ iuratos recipere.Cañ.allegant singulare dictum Inn.7 Host.in.c.j.de postu.prela.7 ideo dicit Bal.elegãter in prima cõsti.ffor.q̃ si iudex adhibet peritũ in arte vt cõsiliarium quia tũc videtur adhibere ad se informãdum non requiritur iuramentum.quod est singulare.Si vero iudex adhibet eũ testẽ 7 tunc aut iurauit in principio officij fideliter exercere officiũ suũ quia ad hoc deputatus erat a cõmunitate:vt in.l.quedã.§.numularios.ff.de eden.et tunc sufficit q̃ semel iurauerit.hoc fuit no.dictũ Nic.de neapo.in.l.j.§.j.ff.de ven.inspi.aut nõ iurauit in principio officij.7 tũc dic q̃ tenet iurare precise de eo quod oculata fide videre potest puta si mulier pregnãs sit vel an sit remansura cicatrix.hoc fuit notabile dictũ Baldi in.l.hac edictali.§.his illud.C.de secun.nupt.aut oculata fide videri nõ potest 7 deponũt de iuramẽto veritatis 7 iurare nõ tenentur aut de iuramento credulitatis 7 iurare tenẽtur.
1 Sentẽtia in beneficialibus surreptitijs nunq̃ transit in rem iudicataz respectu illius pro quo lata fuit secus respectu illius cõtra quem est lata.in.c.ad audientiam.nu.12.de rescri.fo.79.
3 Sentẽtia lata super deductis per modum cause preiudicet si postea ille cause deducũtur principaliter.in.c.cum ecclesia.numero.18.de cau.pos.et pro.fo.154.
5 Sentẽtia a qua fuit appellatum si confirmetur per iudicem ad quem an possit ab vtroq3 executioni mãdari.in.c.cum in ecclesia.nume.8.de appella.fo.108.
7 Sentẽtia etiam iniusta transit in rem iudicatam ex eo quia habet presumptionẽ iustitie pro se.in.c.per tuas.nu.12.de sen.excõ.fo.177.
Sentẽtia notorie iniusta nunq̃ trãsit in rem iudicatam.ibidem.
4 Sentẽtia diffinitiua lata post appellationem ab interlocutoria nõ est exequenda.in.c.veniẽs.nu.3.de testi.fo.72.
3 Sentẽtia lata in electoribus preiudicat electo si sciebat.ibi.nu.14.
Sentẽtia principis nõ potest irritari ab inferiore a principe.in.c.cum super.nu.12.de cau.pos.7 pro.fo.157.
2 Sentẽtia lata per inferiores iudices tam ecclesiasticos q̃ seculares an possit per ipsos mandari executioni.in.c.cum ab ecclesiarum.nu.4.de offi.ordi.fo.112.
3 Sentẽtia nõ debet ferri de nocte in die sabbati vel alijs vigilijs super quo tamẽ seruatur cõsuetudo.in.c.j.nu.1.de ferijs.fo.137.
6 Snia an requiratur in notorijs.c.7 vestra.n.18.de coha.cle.7 mu.f.13.
1 Sentẽtia vtrum debeat cõcipi in personam procuratoris vel domini.in.c.querelam.nu.10.de elec.fo.143.
3 Sentẽtia lata in causa in qua est expresse remissum iura.calũ.est nulla.in.c.fi.nu.20.de iur.calum.fo.131.
4 Sentẽtia valet per presumptiones violentas sine probationib⁹ et de presumptione faciat iudex q̃ cõstet in actis.in.c.afferte.numero.5.de presum.fo.115.
3 Sentẽtia ex presumptionibus est multum temperanda.in.c.at si clerici.§.de adulterijs.nu.19.de iudi.fo.18.
3 Snia lata super estimatione nõ valet si res 7 nõ estimatio fuit petita.in.c.ex cõquestione.nu.14.de resti.spo.fo.176.
4 Snia lata cõtra extrauagãtem nõ est ipso iure nulla sicut quãdo fert cõtra ius incorporatum.in.c.pastoralis.nu.1.de fide instru.fo.103.
3 Sentẽtia lata etiam in fauorem furiosi stantis in iudicio sine curatore nõ valet.in.c.pastoralis.nu.2.de iudi.fo.37.
7 Sentẽtia lata per falsas probationes an teneat 7 vsq3 ad tẽpus potest retractari.in.c.j.nu.8.de cri.fal.fo.117.
5 Sentẽtia lata in alio iudicio 7 inter alias personas q̃ afficit hominem 7 ipsum notat:facit fidem in omni iudicio.in.c.j.nu.5.de excep.fo.2.

☞ Corse.Ego adduco Lapũ quẽ refert ⁊ sequit̃ do.Car.in cle.statutum. in.iij.col.in ver.tertio oppo.vbi dixit ꝙ si alicui statuto sit aliqua additio idẽ iuris intelligit̃ repetitũ in additione qđ erat in statuto quo ad penã ⁊ quo ad alia.quod sing.est notã.ſm.d.Card.ibi:⁊ est ratio q2 id quod venit per modum addendi fit pars illius cui additur.l. sed si manente.ff.de preca.ibidem dicitur in iurisdictiõe prorogata q2 habet naturam prime:vt no.de offi.deleg.c.P.⁊.H.Ego alias in notabilibus meis in litera.A.super verbo additio:dixi ꝙ hoc videbatur valde [illegible]rum ⁊ rigorosum:⁊ allegabam glo.in.d.cle.quoniam.§.si.in versi.sanctioni.vbi sanctio illa est penalis ⁊ papa facit additionem illi sanctioni.⁊ tamen gl.ibi dicit ꝙ illa additio non erit sanctio:quasi velit quod cum sanctio sit penalis additio non erit penalis adeo ꝙ pena apposita in sanctione non videtur habere locum in additione.per not.ij.dist.in summa.erit autem in additione locus pene arbitrarie ex quo certa non statuitur.de offi.delega.c.de causis.l.j.§.ait pretor.ff.de iure delibe.l.j. §.expila-

1 **Sufficientia** alicui⁹ bñficij probaꝛ ex nobilitate sciẽtia ⁊ dignitate.in.c.cũ adeo.n.5.de rescri.fo.59.

Subditi non tenentur obedire superiori schismatico.in.c. qꝛ diligentia.nu.5.de elec.fo.120.

7 Subditus si accusat superiorem an possit superior opponere de crimine.in.c.nulli episcoporum.nu.7.de accu.fo.52.

3 Subditoꝝ ĩterest nõ mutare dñz.ĩ.c.exposuit nobis.n.17.ð dila.f.137.

5 Subditi nõ tenenꝛ parere supiori ꝯ legẽ dei.ĩ.c.fi.n.2.de prescri.fo.44.

3 Subdit⁹ nõ dꝛ aliqs esse alicui iudici rõne delicti vel ꝯctus sed ratione domicilij ⁊ originis sic.in.c.proposuisti.nu.2.de foro compe.fo.87.

3 Subdit⁹ vtrũ possit ad sui voluntatẽ eximere se a iurisdictione sui superioris vt euitet onera.in.c.proposuisti.nu.7.de fo.compe.fo.87.

6 Subditi non debẽt fidelitatem domino excommunicato qui absoluũtur ab eius debito si monitus nõ paruerit ecclesie ⁊ ipso iure tales subditi sunt liberati.in.c.grauẽ.nu.1.6.8.de penis.fo.157.

3 Subditi non obedientes superiori videntur ipsum spoliare quasi possessione iurisdictionis.in.c.olim inter.nu.15.de resti.spo.fo.190.

5 Subditorum interest non mutare dominuz ideo possunt se opponere ne mutent dominum.in.c.cum super.nu.17.de iudi fo.68.

2 Subditus an possit conueniri in causa subiectionis non certiorato domino.in.c.ij.nu.16.de restit.in integ.fo.156.

7 Subditi dicunꝛ largo mõ familiares.i.c.si vere.nu.6.de sen.exc.f.174.

3 Subditus quis proprie non dicitur ratione rei contractus vel delicti.in.c.j.nu.5.de foro compe.fo.48.

5 Subditorũ interest nõ mutare dñz.in.c.ad audiẽtiã.n.13.de pscri.f.31.

7 Subditus delinquens extra territorium statuẽtis an ligetur pena statuti sui.in.c.a nobis.nu.11.de sen.excom.fo.169.

3 Subditi quo casu possunt priuare dominum suis iuribus.in.c.vero.nu.30.de foro compe.fo.64.

5 Subditorum interest habere bonum prelatum.in.c.de priore.nu.1.de appellationibus.fo.105.

3 Subdit⁹ an teneaꝛ corrigere suũ supiorẽ.i.c.nouit ille.n.38.de iud.f.35.

5 Subditi an sint molestãdi siue cõueniendi ab his qui pretendunt habere interesse.in.c.auditi.nu.19.de prescrip.fo.34.

Subditorum interest non mutare dominum:⁊ dominorũ interest nõ mutare subditos.ibi.nu.20.fo.35.

Subditi scientibus vel ignorantibus an preiudicet dominus transigẽdo vel aliter componendo de feudo.ibi.nu.21.

Subditus non potest prescribere ne prestet obedientiam superiori sed iura superioris bene potest prescribere.ibi.nu.22.

5 Subditi nullo tempore prescribunt obedientiam domino.in.c.cuz nõ liceat.nu.1.⁊.13.de prescri.fo.29.

7 Subditus qui certo casu potest dispensari per dominum non intelligitur de casu qui obuenit anteq̃ esset subditus nisi de hoc expresse caueatur.in c cum illorum.nu.3.4.de sen.excom.fo.174.

8 Subdit⁹ siue sit monach⁹ vel quicũqz si accusaꝛ põt supior cõparere ꝓ suo interesse ⁊ imo etiã terti⁹ in fauorẽ reipu.põt admitti ad defensionem accusati absentis.in.c.illa prepositorũ.nu.4.de accu.fo.52.

☞ Corsetus. Quo ad primũ dictũ adduco qð voluit Jo.an.in fi.in.c.lz cãm.quẽ refert ⁊ sequiꝛ ibi Abb.nu.13.ver.vlt.no.de ꝓba.⁊ qð voluit Inn.in.c.dilecti.de appel.⁊ gl.in.c.autoritate martini.de cõces.prebẽ.lib.vj.⁊ Bar.in.l.j.§.fi.ff.de iniu.vbi disputat an competat actio dño pro iniuria illata subdito seu vasallo.alleg.Inn.in.d.c.dilecti.facit qð voluit Bal.in rub.de cau.pos.⁊ proprie.⁊ in.c.j.de restitu.spo.⁊ in.l.j.in.xxxij.q.ff.de rerum diui.⁊ in.c.j.⁊ in.§.ij.de lege corã.⁊ in.l.imperialem.§.preterea.de prohi.feu.alie.per Fride.Host.in.c.auditis.de prescri.Inn.in.c.fi.de maio.⁊ obe.do.meus in.c.deputati.de iud.per illũ tex.vide tex.⁊ ibi do.Domi.in.c.ad apostolice.de re iudica.lib.vj.

7 Subditi habent presumptionem pro eis ꝙ quicquid faciãt pro domino faciant coacti.in.c.quod latenter.nu.2.de regu.iu.fo.190.

5 Subditus ab alio iniuste detentus potest a domino repeti.in.c.dilectis.nu.4.de appel.fo.123.

5 Subditus tenetur obedire superiori licet ipse ob hanc appellauerit friuole.in.c.cum parati.nu.17.de appell.fo.100.

7 Subditus si accusauerit suum prelatum superiorem de crimine nõ potest taliter accusatus vel denuntiatus inchoare aliquod negotium,cũ subdito per qð impediatur principalis negotij prosecutio.in.c.olim.nu.1.de accusa.fo.66.

3 Subditus non tenetur respondere domino super causa priuilegiata.in.c.ceterum.nu.4.de iudi.fo.19.

6 Subiectus respectu veniendi ad aliquem actum presumitur quis quãdo pluries vocatus venit.in.c.dilectus.nu.8.de capel.mona.fo.188.

7 Subiectus alteri non potest legitimatione filij alicui se subijcere.in.c.per venerabilem.nu.11.⁊.23.qui fil.sint legi.fo.42.

2 **Subijciens** se gratie misericordie aut voluntati alterius quid operetur ista submissio. Anto.in.c.veniens.nu.5.de renun.fo.33.

Subscribere debet quis se manu propria si scit scribere alias secus.in.c.cum inter.nu.18.de re judica.fo.62.

6 **Subsidium** charitatiuũ an ⁊ quo casu possint cogi subditi ad soluendum episcopo.in.c.cum apostolus.nu.5.de censi.fo.200.

Subsidium charitatiuuz non potest peti ab inferiore prelato q̃ sit episcopus nisi consuetudo aliud obseruet.ibi.nu.6.

6 **Substantia** actus si consistit in pluribus requiruntꝛ oĩa illa plura ⁊ nõ sufficit si vnum interueniat.alias actus ruit.in.c.non vt apponeres.nu.3.de baptis.fo.215.

7 De substantia dicitur id sine quo actus subsistere non potest.in.c.tua nos.nu.10.de sponsa.fo.10.

Substantia quid sit.in.c.fi.nu.4.de condi.appo.fo.20.

2 Quid dicatur de substantia alicuius.in.c.inter corporalia.nume.11.de transla.epi.fo.4.

6 **Substitutio** compendiosa facta per verbum commune post pubertatem trahitur ad fideicommissariam.in.c.raynutius.nu.6.de testa.fo.124.

Substitutio compẽdiosa potest fieri sine illis verbis quandocunqz ⁊c.sed potest fieri si absqz liberis decederet.ibi.

Substitutionis species quot sint ⁊ earum exempla.ibi.nu.14.

Substitutio ꝯpẽdiosa facta a milite an post tp̃s pubertatis quo ad bona filij matre existẽte ĩ medio trahaꝛ ad fideicõmissariã.ibi.nu.16.f.132.

Substitutio compendiosa facta a pagano per verba directa filio impuberi intra tẽpora pubertatis valet iure directo:post vero vt fideicõmissaria licet legiste teneant ꝙ extinguatur.ibi.nu.17.⁊.21.

Substitutio compendiosa facta a pagano per verba communia intra tempus pubertatis est directa post vero est obliqua.ibi.nu.18.⁊.20.

Substitutio compendiosa facta a pagano per verba obliqua omni tẽpore est fideicommissaria.ibi.nu.19.

1 Substitutio facta filio si decederet sine filijs ab episcopo legitime procreatis expirat si filius ingrediatur monasterium.in repe.c.ecclesia sancte marie.nu.35.de consti.fo.36.

6 Substitutio facta de patre ⁊ filio nõ cẽsetur facta ordine successiuo sed vt equaliter ⁊ eodẽ tp̃e eueniant.in.c.raynutius.nu.5.de testa.fol.124.

☞ Corsetus doctor excellentissimus. Utrũ per ista verba:instituo titium heredem:⁊ si sine liberis decesserit substituo ei sempronium:liberi titij videanꝛ vocati ex testamento adeo ꝙ filij sint in dispositione ⁊ nõ in cõditione ⁊ argumentabor primo ad partẽ affirmatiuã.deinde ad partẽ negatiuã.tertio subnectam veram ⁊ magis communẽ opinionem.

¶ Primo ꝙ dicti liberi veniant ex dispositione testatoris:arguo sic.verba enuntiatiua ⁊ conditionaliter prolata dispositionem inducunt.ita probatur in.l.ij.ff.de colla.bono.

¶ Secundo ꝓbatur per.l.vnũ ex familia.§.fi.ff.de leg.ij.vbi verba enũtiatiua relata ad heredem ipsius expresse nõ importãt fideicõmissum.tñ sufficit ꝙ importent cõiecturatiue.ita ergo in proposito verba fideicommissarie substitutionis relata ad heredem q̃uis expresse nõ sonẽt in fideicommissum liberis esse restituendũ:tñ qꝛ videnꝛ fauore eorum verba prolata debent tacite intelligi esse vocati per fideicommissum.

¶ Tertio pro hac parte videtur casus apertus in.l.lucius.ff.de here.institu.vbi est expressum ꝙ testator grauans fratrẽ restituere hereditatem sub conditione si decesserit sine liberis a contrario sensu.s.liberis existentibus censetur illos pretulisse substituto.s.vt liberi iure fideicõ.veniant ad hereditatem ipsius fratris testatoris:non autem vt ab intestato succedant eorum patri.⁊ probatur aperte in.d.l.lucius.cuius verba hec sunt.nam prudens consilium testantis animaduertit.nõ eñ fratrem solum heredem pretulit substitutis:sed etiam eius liberos.

¶ Quarto probatur qꝛ illa verba si sine liberis decesserit substituo ⁊c.habẽt a cõtrario sensu ablatiuos absolutos in se.l.a testatore.ff.de cõdi.⁊ demon.sed ablatiui absoluti prolati ab eo qui hꝫ potestatẽ grauãdi inducũt fideicõmissum.l.fideicõmissuz.§.cũ esset.ff.de le.iij.ergo ⁊c.

¶ Quinto probatur per.l.ex facto.ff.ad treb.vbi si mater filium instituat ⁊ grauat de restituendo hereditatẽ titio sub cõditione si ipse filius sine liberis decesserit ⁊ filius postea in insulam deportetur ⁊ liberos suscipiat.si queratur an excludatur fideicommissarius per tales liberos distinguitur ibi.aut isti liberi fuerunt concepti ante deportationem:⁊ excluditur fideicõmissarius.aut post deportationẽ:⁊ tũc secus.ergo sequitur ꝙ tales liberi vocãtur ex testamento per fideicõ.ad hereditatez dicte eorũ matris testãtis:nõ aũt vocanꝛ solũ ad hereditatẽ acq̃sitaz a patre:qm̃ si vocarenꝛ solũ ab intestato ad dictã hereditatẽ acquisitã patri:iuriscõsultus ibi nõ fecisset illã distinctionẽ imo precise respõdisset negatiue.s.ꝙ liberi ipsius deportati nõ excluderent fideicommissum:qꝛ illo iure deportatus non poterat habere heredem ex testamento nec ab intestato.l.deportati.C.de bonis dã.l.deportatorem.C.de pe.

¶ Sexto de hac questione videtur casus non cauillando literam.in.l.filiusfami.§.cũ quis.ff.de.l.j.vbi formaliter dicꝛ quod si qs sit rogat⁹ per fideicommissum restituere si sine liberis decederet quod si superuixerint liberi patris conditio videtur defecisse.⁊ sic fideicõmissari⁹ excludetur:nec queritur an sint heredes patris.ex quo inferꝛ quod liberi extãtes veniũt iure fideicõmissi.quoniã si venirent vt heredes patris ab intestato non possint hereditatẽ paternã repudiare sꝫ quatenus hereditas paterna continet bona dicti testatoris grauantis:⁊ in.l.j.⁊.ij.C.de acqui.

de acqui.here.cuius tamen contrarium aperte dicit ille tex.
¶ Septimo probat per.l.cũ acutissimi.C.de fideic.⁊ in.l.cũ auus.ff.de cõdi.⁊ demõ.in quibus dicitur qd qñ auus instituit filiũ ⁊ grauat eũ de restituendo per fideicommissum tertio post mortem ipsius filij intelligitur grauasse sub tacita conditione si decesserit filius sine liberis:vñ si liberi extant veniunt ad hereditatem excluso substituto ex presumpta voluntate testatoris defuncti:que est vt nollit in sua hereditate extraneos suis descendentibus preferre. Intelligitur ergo quod isti liberi veniãt p fideicommissum:si enim venirent iure institutionis ab intestato cum non excluderent substitutũ ex tacita mẽte testatoris: sed ex tacita volũtate patris q̃ est si ab intestato decedit quod videantur velle ad eius hereditatem venire primiores.l.cõficiunt.⁊.l.si quis cũ nulluȝ.ff.de iure codi.Sicut ergo in casu.d.l.acutissimi.hoc operatur illa subintellecta conditio si decesserit sine liberis:illud idẽ operatur in casu nostro expressa.arg.l.cum quid.ff.si cer.pe.⁊.l.triticum.ff.de ver.obli.
¶ Octauo facit optimus tex.in.l.pater nubenti.ff.de do.colla. vbi videtur casus expressus qd pro fideicommissarijs sumit argumẽtũ a cõtrario sensu.⁊ sic a cõtrario sensu cõditionis resultat dispositio legati seu fideicõmissi. Ita ergo in pposito si cũ liberis decedat inducit fideicõmissum restituẽdũ liberis ex tacita mẽte testãtis.facit etiã text.in.l.j.C.de cõdi.inser.vbi illa cõditio si sine liberis decedat deficit propter nepotẽ ad quẽ hereditas testatoris fuit deuoluta ⁊ hoc non nisi ex tacita voluntate testantis volentis nepotem ad hereditatem suã venire.⁊ hãc opi.tenuit Bal.in.l.j.in lec.antiqua.C.de cõdi.inser.⁊ idem tenuit ibi Salice.post Old.⁊ Lud.ro.in.l.si cum dotem.in prin.ff.sol.matri.
¶ Nono hoc idẽ probare vr̃ p no.p Bar.in.l.gallus.in prin.ff. de lib.⁊ posth.⁊ in.l.si qs eũ.§.j.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in.l.coheredi.§.si.per illum tex.eo.ti.vbi cõcludit q̃ p hoc verba cõditionaliter plata : si filius meᵘ me viuo moriatur nepotẽ instituo:vr̃ esse filius institutᵘ.ita dicamᵘ in proposito nostro qd filij intelliguntur vocati ex tacita volũtate testõris.
¶ Decimo p̃dicta cõclusio pbat p.l.etiã.§.liberis.ff.de bo.lib.vbi tex.dicit nõ male videri testm̃ liberũ si scripserit:si filius meus me viuo moriatur patronus heres esto.ergo videtur ibi a cõtrario sensu cõditiõis induci institutionẽ.⁊ sic vt filius institutus censeatur vt vcȝ heres sit si testãte viuo nõ moriat.al's eẽt secus si diceremus testamentũ fuisse nul lũ ex quo filius reperiret se p̃teritũ:vt in.l.j.ff.de inniust.rup.⁊ irri.testa.
Undecimo pbatur per no.p Bar.in.l.si filius.ff.ad tertu.⁊ in pluribᵘ cõsilijs per eũ redditis.⁊ Bal.⁊ Sali.in.l.fi.C.de lib.prete.vbi concludunt qd statuto disponente q̃ stantibus masculis femine nõ succedãt qd lȝ verba ablatiui casus inducãt conditionẽ: vt in.l. a testatore.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊ in.l.in ratione.la.ij.§.tam ⁊ si.ff.ad le.fal.⁊ in.l.sticho libertas.ff.de sta.libe.⁊ in.l.vnica.C.qñ nõ pe.par.masculi tñ intelliguntur per illud statutum vocati.qm̃ exclusio feminarum est cõclusio masculorũ vt tradit in dictis locis.⁊ per Bal.in.l.ij.C.de in ius voc. Sic etiã in terminis nostris si sine filijs decesserit per que verba tam primo q̃ vltimo loco substituti videntur lege exclusi:⁊ predicti filij videntur tacite vocati si supersunt ex quo ipsos predilexisse videtur. paruȝ enim prodest substitutos excludi ab hereditate instituentis per superexistentiã filiorum nisi filij superextantes alicui ex institutis ad hereditatẽ vocarentur:facit quod no.in.c.si post mortem.§.liberi.ff.de contratabu.
¶ Duodecimo probat qd lȝ al's testator quocũq̃ in testamẽto loquatur:⁊ aliud velit:vel quod omiserit voluntatẽ ⁊ ipsius iudiciũ ex cõiecturis interpretamur.⁊ precipue in substitutionibus:vt in.l.cũ proponebatur.iuncta.gl.ff.de leg.ij.⁊ per ea q̃ tradunt per Bar.⁊ in.l. si seruus plurium.§.fi.ff.de leg.j.vñ lex verbũ directũ ex cõiecturata mente testatoris facit obligari.l.sceuola.⁊.l.ex facto.in prin.ff.ad tre.⁊.l. filiusfa.§.vt qs.ff.de leg.j.Licet ergo testator verbis nõ expresserit ipsos filios ad hereditatem eos vocando.sed solũ dicẽdo si sine filijs decesserit tñ ex cõiecturata mente ipsius testatoris censent vocati.facit etiã quod no.per Jac.but.⁊ Bal.in.l.sceuola.⁊ in.l.gallus.§.quidam recte.ff.de lib.⁊ posth.⁊ in.l.si alij.ff.de vsu.le.nã talis cõiecturata volũtas testatoris regulat cõditiones vt de sui natura suspẽdentes ⁊ nõ suspẽdẽtes ecc̃e.vt in.l.vter ex fratribus.ff.de condi.insti.⁊ ibi per glo.Bar.Bal. tradit glo.in.l.in executione.§.si.ff.de verbo.ob.⁊ in.l.cum auus.ff.de condi.⁊ demon.⁊ in.l.cum acutissimi.C.de fideicom.cum simi.
¶ Tertiodecimo pro predicta cõclusione videtur casus in.l. gñaliter.§.cũ aũt.C.de insti.⁊ subst.sub condi.fac.ibi dũ tex.dicit nõ esse verisimile patrẽ si de nepotibus cogitauerit talẽ fecisse substitutionem humanitatis intuitu:hoc latius ⁊ pinguius interpretandũ esse credimus ⁊c.⁊ ibi nulla liberorum eorũ conditione factã ⁊ ibi intellige euanescere substitutionem ex quo ipsi filij intelliguntur a testatore vocati: vt in.l.si titio.§.iulianus.ff.de leg.ij.⁊ plene p Bar.in.l.j.ff.de vulg.⁊ pup.Si ergo in terminis illius.§.vbi verba predicta non sunt apposita.l.si sine liberis decesserit:tamen intelliguntur a testatore per fideicommissum vocati fortius hoc est in terminis nostris in quibus talia verba fuerũt expressa a testatore qr expressa magis debẽt operari.vt in.l.continuus.§.cum ita.ff.de ver.obli.⁊ verba sic latius patent.arg.l.non aliter.ff.de leg.iij.ad quod accedat id quod dixi in septimo argumento.
¶ Decimo quarto facit casus singularis f̃m Bart. ibi:in.l.titia seio.§.seia libertis.ff.de leg.ij.vbi testator rogauit vt ille qui vltimus ex heredibus decederet restitueret fundũ q̃ in illo fundo videtur tacite substituisse omnes heredes ita in casu nostro videtur substituisse filios.
¶ Quintodecimo facit qd no.Angl.in. d.l.j.C.de condi.inser. vbi dicit quod ista verba si sine liberis decesserit:adiecta grauato semper videntur excludere substitutum qr gratia liberorum videntur adiecta secus si apponerentur in personam tertij:qr tunc nullo modo vocantur ad hereditatem testantis.vt in.l.qui filium.§.sabinus.ff.ad trebel.
¶ Sextodecimo facit q̃ in dubijs opinionibus equiorẽ ⁊ humaniorẽ sequi debemus.l.proxime.in verbo:sed in re dubia benigniorẽ interpretationem sequi non minus iustius est q̃ tutius. ff. de his que in testa. delẽ.facit.l.benignius.ff.de legibus.⁊.l.ea que.§.in re dubia.ff.de reg. iu.c.fin.de transac.cum si.sed opinio que inuitat istos filios venire per fideicõmissum est equior q̃ contraria.ergo illa est sequenda ⁊ quod sit equior:ita tenet domi.Jo.de imo.in.d.l.lucius.ff.de here.insti.optime faciat quod habetur ⁊ no.in.c.ij.in verbo humanius.de cogna.spi.vbi doc.post Hostien.dicunt quod vbi doctores in aliquo articulo sunt varij sequenda est opinio humanior rationabilior ⁊ equior: hanc opinionem secutus est Pau.de cast.in consi.ccxxxiij.incip.dubitatio vertitur dicti quondam Frãcisci.vbi refert Bal.in.d.l.j.C.de conditioni. inser. in reportatis antiquis tenere cõtra gl.d.l.lucius.⁊ ibi dicit.quod ista sententia semper videtur fuisse fundata rationibus.⁊ subdit quod gl. dicte.l.luciᵘ.loquitur ex capite suo.⁊ quod nihil allegat vnde succedit doctrina tradita per Bal.in.l.respublica.C.ex quibus cau.maio.quod quando gl.nihil allegat non debet ei credi.argumen.l.illam . ff.de colla.⁊ in auc.de trien.⁊ semis.§.consideremus.vbi erubescimus quoties sine lege loquimur.nam omnia que dicimus aut lege aut ratione aut autoritate probare debemus.ix.distinctio.c.ego solis.xxvj. distinct.c. deinde.hanc sententiam videtur approbasse Bar.in.l.liberorum.in prima questione.ff.de verbo.signifi.vbi allegans.d.l.lucius.dixit qd quãdo testator substituit filiũ si decessit sine liberis videtur voluisse prouidere filijs filij.⁊ sic non est verum quod dixit gl.d.l.lucius . quod illi filij videantur vocati ab intestato.⁊ idem consuluit Ludo.ro. in cõsilio. xxxiij.incip.visa municipali constitutione:⁊ fundat se per tex.in.d.l.lucius.⁊ allegat ad hoc casum in.d.l.filiusfami.§.cum quis.ff.de leg. j.⁊ tex.in.l.ex facto.§.si a cõtrario sensu.ff.ad treb.vel dici potest quod isti liberi saltem dicantur substituti tacite saltem restitutione tacita legali. ⁊ ad hoc adduco Benedi.de plumb.in repe.l.si cum dotem.ff.solu.matri.vbi concludit liberos seu nepotes in conditione positos admittendos saltem legis dispositione propter coniecturatam mentem testatoris sicut alias dicitur in.d.l.cum auus.⁊ in.d.l.generaliter.§. cum aũt. cum potestate etiam reuocandi alienata.argu.l.femine. C. de secund. nup.vt ibi latius per eum:qui hunc passum plene disputauit. pro hoc etiam facit q̃ in fortiori casu consuluit Bal.in consi.suo incipien.Petrus instituit Paulum filium suum ⁊ suos heredes post mortem vxoris cui reliquit vsumfructum ⁊ si Paulus decesserit sine liberis substituit alios ⁊ casus euenit quod testatore mortuo decessit vxor ⁊ paulus cum filijs quod certe filij pauli potuerunt istam hereditatem tenere ⁊ ad illam ex fideicommisso venire ⁊ quod vigore dictorũ verborũ si sine liberis decesserit:qd nõ tenebant dicti filij pauli adire hereditatẽ ipsiᵘ Pauli ⁊ quod ipsi filij dicti pauli positi in conditione non tenebantur creditoribus pauli ⁊ qd potuerũt illam defendere vigore fideicommissi ex dicta substitutione resultantis per.d.l.filiusfamilias.§.cum quis. ⁊.d.l.ex facto.§.si.per Jac.de are.⁊ Old.in.d.l.j.C.de condi.inser. ⁊ in d.l.lucius.⁊ in dicta.l.titia cum testamento.§.si ea conditione. ff.de legatis.ij.⁊ in.l.gallus.§.j.ff.de libe.⁊ posthu . hanc partem tenuit do. Fran.de albergotis.Areti.per.d.l.lucius.etiam idem domi . Fran.in l.ij.§.si duo.ff.de colla.bono.⁊ in.l.peto.in prin.ff.de leg.ij. ⁊ f̃m hanc partem cõsuluerũt nõnulli docto.perusini senenses ⁊ bonoñ. quos refert dominus Marianus sozinus in quodã suo consilio incipiẽte predicta consultatio continet materiam subtilem ⁊ difficilẽ.⁊ refert Old. in consilio.xxj.cuius consilium de verbo ad verbum refert Jo.an.in addi.Spe.in titulo de testamen.§.j.in fine.licet nullam mentionem faciat de Old.videtur enim velle Jo.an.tales vocari ex tacita voluntate non expressa.⁊ dicit eam sentire Bar.in.d.l.lucius.⁊ Bal.in.l.j.C . de cõdi. inser.in antiqua lectura q̃uis Oldra.non ita clare loquatur.ita ipsum intelligit Roma.in.d.l.si cum dotem.facit quod voluit Bar.post Cy. in.l.ex tribus.C.de inofficio.testa.hanc opinionem etiam tenuit Raphael cuma.in.d.l.filiusfa.§.cum quis.quod videantur filij substituti licet positi sint in conditione per tex.ad hoc notabilem in.l. inter socerum.§.cum inter.ff.de pac.dota.⁊ sic dicit quod licet filij non velint vel non possint esse heredes patris tamen possint venire ex fideicommisso a testatore vel tacite relicto:accedat etiam ad hoc consilium Petri de ancharano in ordine.lxxj.incipiente contra Philippum faciunt scripta per Bartolum ⁊ Bal.in.d.l.lucius post gloss.⁊ hec quo ad partem affirmatiuam. Sed pro parte negatiua arguitur sic.⁊ primo que sunt in conditione non sunt in dispositione.vnde conditionalia dispositionem non inducunt : vt in.l.cum in testamento.§.hec verba.⁊ in.l.ex facto etiam agitato.ff.de heredibus instituen.⁊ in.l.si quis ita heres instituatur si legitimus.⁊ in.l.luciᵘ.la.ij.⁊ ibi gl.ff.eo.⁊ in.l.si quis sub conditiõe.ff.si quis omis.cau.testa.⁊ in.l.vel singulis.⁊ in.l. qui duos.

⁊ in.l.si pater filio impuberi.ff.de vulg.⁊ pupi.⁊ insti.eo.ti.§. vel sing.
⁊ in.l.qui duos.ff.de reb.dub.⁊ presertim in.l.si quis ita instituatur he
res si legitimus.cum gl.probatur per illa verba si legitimus heredita-
tē meā vendicare voluerit titius heres esto.non videt legitimus heres
vocat⁹ ex testō:sed ab intestato q2 fuit nominat⁹ in vim cōditiōis ⁊ nō
in vim dispositionis.⁊ ad hoc bñ facit etiā.d.l.ex facto etiam agitato.
¶ Scdo predicta conclusio videt ꝓbari per tex.in.l.ex facto.§.si quis
rogatus.ff.ad trebel.vbi filij naturales quos cōstat esse insuccessibiles
vt in.l.j.C.de natu.libe.⁊ in aut.quibus modis natu.effi.legiti.⁊ in.l.
si spurius.⁊ in.l.hac parte.ff.vnde cog.faciunt deficere fideicōmissum.
¶ Tertio videtur probari per text.in.l.generaliter.in princi. in verbo
cui enim ferēdus est intellectus.ibi dicit liberos eius omni pene fructu
paterno defraudari.C.de insti.⁊ substi.sub condi.fac.vbi tex.ille vide-
tur probare ꝙ filij a contrario sensu conditionis vocarentur ad fructū
paternum hoc est ad hereditatem patris ex ipsius patris iudicio non
autem ex tacito fideicommisso ex verbis testatoris inducto.
¶ Quarto videtur probari per.l.potest.iuncta.l.sequenti.ff.de vul.et
pupil.vbi si testator habens plures filios impuberes institutos dispo
suerit in testamēto ꝙ si oēs decedāt vltimo supstite ꝙ tali vltimo post-
ea decedēti substituit titiū certe p illā dispositionē si oēs decedāt vltimo
superstite nō videtur vltimū superstitem substituere ceteris precedenti
bus sed ab intestato tantum videtur vocatus.⁊ dicit Badl. quod ibi
videtur esse casus expressus per gl.in.d.l.lucius.la secunda.ff.de here-
di.institu.qui istam opinionem expresse firmat.⁊ illam ibi sequitur Ja
co.de are.Cy.⁊ Ray.de forli.Bar.Ang.de peru.⁊ Jo.de imol.⁊ Jo.
an.in additio.Spe.in ti.de testamen.§.j.versi.huic questioni accedit bi
membris questio Petri de ceruotis.⁊ per consequens male ⁊ pessime
allegauit Jaco.de are.Joannem andre.tenuisse contrarium.⁊ hanc
opinionem tenet Bartoldus in.l.centurio.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ in.l.si
cum dotem.in principio.ff.solu.matri.⁊ in.l.si sic.ff.de lega.iij.⁊ sequi-
tur Bal.in.l.quod scitis.circa principium.C.de bo.que lib.⁊ in.l.cun-
ctos populos.C.de summa trinita.in.xv.col.in verbo venio ad secun-
dum scilicet ad successionem ab intestato.⁊ Jo.de imol.in.l.filiusfami-
lias.§.cum quis.ff.de leg.j.⁊ idē ibi tꝫ Pau.de ca.⁊ dicunt prefati do-
ctores hanc esse magis cōmunem.⁊ idem consuluit Pet.de anchar.in
consi.cxxxvj.incip.principaliter ponderanda est forma substitutionis
multiplex.prima de filio sine filijs.vbi tenet hanc partem ⁊ allegat gl.
singu.in.d.l.lucius.quam dicit tenere Cy.⁊ Bar.⁊ Bal.ibi ⁊ Joānes
andre.in dicta addi.in tit.de testamen.§.j.in penultima col.⁊ hanc sen
tentiam firmauit idem Pet.de ancha.in alio cōsilio.xix.incipi.pro cla
riori decisione dubij de quo supra in themate vbi allegat gl.in dicta.l.
lucius.⁊ dicit quod per talia verba si sine filijs decesserit: videt potius
testator respectum legitimarum hereditatum inter nepotes conseruas
se ꝙ omnes inuicem onerasse per fideicōmissum:vt in.d.l.potest.⁊.d.l.
vel singulis.ff.de vulga.⁊ pupilla.nec de talibus filijs conditionaliter
nominatis inducitur fideicommissum.d.l.luci⁹.⁊ ibi per Bar.⁊ Bald.
facit clemen.vnica.de probatio.ca.si papa.de priui.libro.vj.verba nar
ratiua non dispositiue posita non inducunt dispositionem.⁊ adduco
Pet.de ancha.in consilio suo.ccccxxvj.incip.quod supra consultum ⁊
conclusum est per domi.excellētissimos legum docto.vbi dicit ꝙ legis
prouidentia circa tacitam coniecturam nepotum descendentium a fi-
lio grauato non includit ipsos descendentes per modum substitutiōis
ipsorum directo vel per obliquū:sed videtur de ipsis habita mentione
sub conditione vt si filius decesserit sine filijs vel liberis ⁊ per cōsequēs
iure fideicommissi non veniūt:⁊ allegat no.in.d.l.lucius.sed loquitur
ibi de tacita ⁊ nō expressa.⁊ idem tenet Petr.de ancha.in.c.si pater.de
testa.lib.vj.⁊ in.c.licet.de voto.⁊ in.c.in presentia.in versi.proba.x.que
ro ⁊c.⁊ ibi dicit ꝙ ita consuluit Ray.de forliuio.
¶ Quinto probatur per gl.in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad tre.ibi in ver-
bo defecisset.ibi dum gl.dicit nec si habent.⁊ ita illam glo.ad hoc pon
derant ⁊ sequuntur Jo.de imo.Pau.de castro ⁊ Lud.ro.ibi dicit als
disputando idem tenuisse ⁊ probatur secundum eum etiam ꝓm Jmo.
in.l.lucius.ista conclusio per dictum.§.ex facto.q2 ibi si liberi videren-
tur vocati per fideicommissum ex testamento sequeretur quod super-
ueniens deportatio in persona filij instituti non noceret.ff.de interdi.
⁊ rele.l.ij.⁊ tamen nocet deportatio quoniam dicta hereditas transfer
tur in fiscum.si omnes intelligerentur substituti non remaneret heredi
tas apud fiscum simpliciter sed cum onere restituendi filijs per fideicō-
missum.l.marcellus.§.si.l.recusare.§.fisco.ff.ad trebellia.⁊ patet in.d.
§.ex facto.in si.⁊ vide glo.similem in gl.d.l.lucius.in.l.si quis ita heres
instituatur.ff.de heredi.insti.⁊ Bar.cum illa gl.pertransiuit in rubri.
C.de succes.edic.
¶ Sexto hoc sentit glo.que consueuit allegari pro singulari in.d.l.lu-
cius.la secunda.in glo.si.quam sequntur cōmuniter docto.ibi ⁊ sic do-
mi.Maria.⁊ alij consulentes male allegauerunt eam in contrariam
partem.nam Cyn.⁊ Ray.Barto.Francis.tigri.Nico.de neap.Bald.
Ange.Raph.Cuma.⁊ etiā Jmo.in.d.l.luci⁹.⁊ Jo.an.in addi.Spec.
in ti.de test.§.j.ver.huic questioni accedat bimembris questio.⁊ Bart.
in.d.l.centurio.in versi.quero vlterius quid si testator dixit si filius de-
cesserit sine filijs.tenuerūt hanc partē.⁊ ibi etiam refert ita tenuisse Ri-
char malumbre.hoc idem voluit Oldr.consilio.ciiij.incipien.thema ta
le est:dominus canonicus ⁊c.ad si.consi.lij.⁊ consi.xxj.in si.incipiente
thema tale est:Testator habebat fratrem vnum.Idem Baldus in di
cta.l.potest per illum textum.⁊ in.l.sequenti.ff.de vulg.⁊ pupilla.⁊ in
l.cum acutissimi.C.de fideicommis.in vltima col.⁊ in.l.si emancipati.
in.viij.col.C.de colla.⁊ in.l.cunctos populos.in.xv.col.C.de summa
trinitate.⁊ in.l.hereditas ad statutum.ff.de heredibus institut.Pau.
de castro in.l.ab eo.C.de fideicom.Benedi.capra.consilio secūdo.Jo.
an.de consilio.lxviij.in fine.Jmo.Rapha.Cuma.Pau.de castro in le
ctura Bononien.in dicta.l.filiusfamilias.§.cum quis.per illum textū.
ff.de leg.primo.⁊ ibi dicit Rapha.Cuma.quod ista est cōmunis opi-
nio hic Rapha.Fulgo.in.l.generaliter.§.cum autem.C.de insti.⁊ sub
sti.sub conditiōe fac.⁊ ibi in plerisqꝫ lecturis.⁊ refert quod ita cōsuluit
Pe.de ancha.Bartho.Salice.Pet.de nouaria.⁊ dominus franciscus
zabarellus cardinalis.⁊ dicit Ange.in dicta.l.lucius.quod ita in facto
fuit iudicatum.⁊ secundum istam partem infinitis vicibus consuluit
dominus meus in legibus domi.Alexan.de imo.consilio incipien.in
suo prestanti consilio celeberrimi legum doctoris domini Angeli areti
ni.vbi vna cum domino Angelo consuluit pro hac parte.⁊ idē voluit
in lectura.in.l.j.C.de pactis.⁊ dicta.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad trebellia
num.⁊ consilio.cix.cviij.incipiē.viso themate.in primo volumine consi
liorum.⁊ in cōsilio.⁊ in consilio.clxxxij.in.ij.volumine:⁊ in cōsilio.cxcv.
incipiente viso ⁊c.in.ij.volumine.⁊ in consilio.xiij.in quarto volumine
hanc partem tenuit dominus meus in canonibus domini Barb.in re
petitio.l.cum acutissimi.C.de fideicommis.vbi dicit hanc esse commu-
nem opinionē licet ipse ⁊ male consuluerit contrariū.⁊ adduco Pau.
de castro consilio.xxxij.incipiente dubium facit vbi consuluit secundū
communem opinionem.⁊ in consilio.lxxvj.incipiente viso dicto pun-
cto ⁊ dubijs.in.iij.columna.⁊ adduco etiam ad hoc Angel.perusi.in
l.si legatis.C.de lega.vbi dicit quod si heres grauatur de restituendo
hereditatem si decesserit sine filijs non videntur filij substituti quod ca
piunt hereditatem vt heredes patris inuentam in hereditate paterna
vt decidit glo.in.d.l.lucius.tamen dicit aliquos consuluisse contrariū
quod filij intelligentur substituti ⁊ si ita esset pater eorū grauatus he-
reditatem hanc alienare non posset tanquam subiacentem restitutioni
quod est absurdum secundum eum.⁊ dicit se ita tenuisse in dicta.l.lu-
cius.sequens communē opinionem:tamen in dicta.l.legatis.dicit qd
propter opiniones doctorum adhuc lis erat sub iudice.Sed in dicta.l.
lucius.dicit quod fuit iudicatum secundum communem opinionem.
⁊ adduco eundem Ang.perusi.in consilio suo.lviij.incipiente ad decla-
rationem presentis dubij premittendum est.in.ij.colū.quem moderni
non allegauerunt.quod si testator dicat si seius mihi heres non erit ti-
tius heres esto.si seius non reperitur alius instituitur ⁊ allegant nota.
in.d.l.lucius.vbi per verba conditionaliter apposita de heredibus vel
filijs nō videtur relinqui filijs vel heredibus quibus nihil nominatim
relinquitur.vt scribit Bar.in.d.l.centurio.⁊ in dicta.l.si sic.de leg.iij.et
in.d.l.lucius.⁊ probatur secundum eum in dicta.l.si quis heres.eodē
titu.⁊ vide eundem Ang.consi.viij.incip.do.And.⁊ adduco Roma.
consilio.ccccxxx.incipiente in casu consultationis presentis ⁊c.in ver-
bo quo ad tertium dubitationis vel consultationis articulum.vbi sen
tit quod ista verba si omnes filij mei decesserint absqꝫ filijs masculis fa
ciunt conditionem ⁊ non dispositionem ab eo quod filij exheredati fa-
ciunt deficere conditionem per.l.filiusfami.§.cum quis.ff.de leg.j.secū
dum intellectum quem sentit gl.in.l.ex facto.§.si.ff.ad treb.⁊ idem sen
tit consi.cxlvij.inci.visis themate ac supra consultis.
¶ Septimo secundum aliquos probatur hec conclusio in.l.j.C.de pa.
vbi habetur quod ille qui erat grauatus de restituendo partem heredi
tatis sibi assignatam in testamento sub cōditione si decesserit sine libe-
ris faciat pactum tempore quo non habet liberos de restituenda indi-
stincte minori parte ꝙ fuerit grauatus etiam si cum liberto decesserit ⁊
cōtingat eum postea habere filios tempore mortis propter quod defi-
ciebat conditio fideicommissi non propter hoc minus seruabitur pa-
ctum ⁊ sic debebit restitui pars de qua fuit conuentum.non obstat ꝙ
extent liberi ex rogato de restituendo qd non cōtingeret si ipsi liberi in
telligerentur substituti:q2 tūc in preiudicium eorum pactum nō tenuis
set per ea que habentur in.l.si.§.si autem.in si.⁊ in aut.res que.C.com
munia de leg.nec ad dictam.l.j.obstat responsio data per Ro.in.d.l.si
cum dotem.dicentem quod vbi grauatus alienauit per illud pactum
non vltra legitimam intelligitur alienasse.cum enim essent duo fratres
legitima bonorum patris non erat nisi triens iuxta aut.nouissima.C.
de inoffi.testamen.⁊ per consequens medietas trientis que est sextans
⁊ portio legitime alienantis fuit alienata in qua non intelligebatur es
se grauatus per fideicommissum.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.
test.⁊.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ cum hac responsione
dicit se magnum doctorē Rome hunc passum disputantē cōsuluisse:sꝫ
ista respōsio sua nihil valet q2 illo iure nō triens sed quadrans erat legi
tima illorum duorū fratrum.l.cū queritur.C.de inoffi.testa.⁊ per cōse
quēs si ille alienauerit sextantē totius hereditatis ⁊ sic duas vncias se
quitur ꝙ alienat legitimā suam que erat vna vncia cum dimidia tm̄.⁊
sic ibi videtur casus pro hac parte coniuncto text.in.d.l.cum queritur.

¶ Octauo ꝓbatur in.l.iubemꝰ.in verbo idẽqꝫ in retinẽda.C. ad treb. iuncto princi.l.ibi enĩ imperator posuit casum qđ si testator grauat filiũ institutũ de restituẽdo alteri filio testatoris sub ꝯditione si ipse grauatus decesserit sine liberis potest grauatus de restituendo detrahere quartam absqꝫ eo qđ fructus quos perceperit in ea cõputentur postea subdit imperator in verbo idẽ esse si testator rogauerit filiũ de restituẽdo nepotibꝰ.s.vt fructus nõ cõputent̃ in trebellianicã q꜡ cũ in p̃cedenti versic.faciat mentionẽ de filio grauato restituere filijs iure fideicõmissi videt̃ qđ eodẽ iure ipse non vocaretur ex illis verbis si sine filijs decesserit positis circa filij institutionẽ:prout colligitur ex prima parte illius legis:⁊ ita inducit ad propositum Raph.Fulgo. in dicta.l.iubemus.

¶ Nono ꝓbatur per.l.posthumoꝝ.versi.ne ergo.ff.de iniu.rup.⁊ irrito testa.⁊ in.d.l.gallus.§.in oĩbus.ff.de libe.⁊ posthu.vbi caius ⁊ scenola referẽtes substitutionẽ nepotis factã sub illis verbis si filiꝰ meus me viuo moriatur dicunt necessariam fore filij institutionẽ ne irritetur testamentum.ergo filius a cõtrario sensu non intelligitur institutus.

¶ Decimo ꝓbatur in.d.l.gallus.§.idẽ credendũ.§.etiã.in verb.ita sane.ff.de libe.⁊ posth.vbi est expressum qđ ex istis verbis si nepos meus me viuo moriatur pronepos ex eo qui post mortẽ meã mihi nascat̃ nõ videt̃ institutus nepos a ꝯ͂trio sensu si me viuo nõ decesserit.et ꝑ ꝯñs si talis nepos agnoscatur auo inter primũ suitatis gradũ rũpitur testamentũ.ergo idẽ videt̃ dicendũ in casu nr̃o vt ꝫ testator dixerit si sine filijs decesserit non iudicãtur a ꝯ͂trio sensu filij per substitutionẽ vocati.

¶ Undecimo p̃dicta cõclusio videt̃ ꝓbari per tex.in.l.si quis cũ.§.fi.ff.de vulg.⁊ pupil.vbi testator dixit si me viuo filius meus decedat ⁊ per ꝯñs non sit heres talis heres esto:qđ hmõi testamentũ per existentiam filij est nullũ.ergo sequitur qđ a ꝯ͂trio sensu filiꝰ non reperiret se p̃teritũ.

¶ Duodecimo hec cõclusio videt̃ ꝓbari per tex.in.l.ex facto.etiã agitatum.ff.de here.insti.vbi est expressum qđ ex illis v̾bis si mihi seius heres nõ erit sempronius heres esto:a ꝯtrario sensu nõ videtur heres institutus.sic ergo licet testator dixerit si sine filijs decesserit non ꝓpterea a contrario sensu filij ex illis verbis intelligantur esse substituti.

¶ Decimotertio hec ꝯclusio ꝓbare videt̃ qđ institutio heredis debet proprie ⁊ non per coniecturas intelligi ⁊ sumi:vt est tex. nota.in.l.j.ff.si tab.testa.nul.exta.sed qđ patet a cõtrario sensu nõ expresse:sed ꝑ cõiecturas sumit̃.vt not.glo.sing.in.c.cupiẽtes.§.qđ si per viginti. de elec. lib.vj.⁊ est bonus tex.in.l.apud antiquos.C.de fur.c.cum apostolica. de his que fi.a p̃la.in verbo indirecte.⁊ ibi do.Abb. colligit qđ sensus cõtrarius est subauditus ⁊ interpretatus:nõ aũt expressus. vnde dicit tex.qđ nomẽ heredis dꝫ palã exprimi ⁊ articulata voce:vt in.l.iubemꝰ. C.de testa.⁊ in.l.heredes palã.ff.eo.vñ dicimus qđ substitutio est positio eius qđ est ꝯñs ad institutionẽ:vt in.l.hereditas ad statum.ff.de here.insti.nec obstat.l.cũ testamẽto.§. hec verba.eo.tit. vbi đr qđ positio substitutionis reciproce eo qđ est ꝯñs ad institutionẽ videtur inducere positionẽ institutionis tanq̃ necessariũ antecedẽs:q꜡ respondetur qđ dum testator dixit lucius ⁊ titius inuicẽ substituti heredes sunt:talia verba cõprehendebant institutionẽ et substitutionẽ:sed in casu nostro ex illis v̾bis si sine liberis decesserit ipsi filij nõ vident̃ exp̄sse substituti.

¶ Decimoquarto q꜡ effectus ꝯditionis ille solũ videt̃ esse vt ipsiꝰ conditionis inspiciat̃ simplex ⁊ nudum impedimentũ vel defectus quoad includendũ vel excludẽdũ ꝓut iacet ⁊ non aliud:vt in.l.j.C.de cõdi. inser.p̃terea in cõditionibus inspicit̃ metũ factũ.l. meuius.⁊.l. q heredi. ff.de condi.⁊ demonst. ideo videtur sufficere qđ cum liberis decesserit.

¶ Decimoquinto facit casus omissus a testatore remanẽte in dispositione iuris cõis.l.cõmodissime.ff.de libe.⁊ posth.l.extraneus.ff.de cõdi.ob cau.l.si cũ dotẽ.in prin.ff.solu.matr.c.susceptũ.de rescri.li.vj.sed sic est qđ verba testatoris sunt cõcepta in vnũ casum.s.liberis nõ extantibꝰ.ergo in alio casu filioꝝ existẽtiũ sumus extra ꝓuisionẽ testatoris.

¶ Decimosexto facit qđ dicit Ang.in.d.l.luciꝰ. vbi in casu questionis nostre decidit filios nõ venire iure substitutionis sed ab intestato:nam vbicũqꝫ pater vel alius aliquẽ primo loco instituit ⁊ substituat idẽvulgariter vel ꝑ fideicõmissum si decesserit sine liberis qđ nũq̃ liberi et descendẽtes ipsius heredes instituẽdi sunt substituti.⁊ ideo ad hereditatem testãtis nullo modo sunt vocãdi:sed bene iuuãtur ex ꝑsona ipsorũ liberorum ab intestato si inueniant se proximiores.facit qđ habetur in l.si quis filio exheredato.ff.de iniusto rupt.et irri.testa.in princip.

¶ Decimoseptimo hec cõclusio videtur ꝓbari ex ratione quã assignãt Bar.in.d.l.lucius.stante p̃dicta institutione si sine filijs:que est qđ ꝓpter talia verba testator magis videat̃ ꝓuidere filijs institutis vel nepotibꝰ vt possint de hereditate facere quid velint q̃ ꝓuidere ꝓnepotibꝰ et alijs in vlteriori gradu existẽtibus.maxime si tunc tẽporis nati non erant in quos tunc nulla cedebat affectio.vt in.l.qui filiabꝰ.ff. de leg.j.

¶ Decimooctauo vt dixit superiꝰ de hoc est gl.in.d.l.lucius.et in.l. ex facto.§.ex facto.super verbo defecisse.ff.ad treb.⁊ cõsulendo ⁊ iudicando nõ debemus recedere ab opi.gl.vt voluit Bal.in.c.j. de na. success. feu.⁊ in.l.precibꝰ.C.de impu.⁊ Bar.in cõsi.incip.testator in suo testamẽto.Pau.de ca.cõsi.lix.incip.ad primũ videtur dictas sorores. circa fi.⁊ Jo.de imo.in.l.cẽturio.ff.de vul.⁊ pup.cũ ergo in casu nostro opinio sit corroborata autoritate glo.ergo ab ea non debemus recedere.

¶ Decimonono pro questione nostra potest allegari tex.in.l. cũ ꝓponas.la.j.C.de pac.vbi fideicõmissum fratribus reciproce relictum a fratribus potest pacto eorũ remitti.⁊ clarũ est qđ in tali fideicõmisso intelligat̃ illa cõditio nisi liberi nascerent̃.vt in.d.l.cũ auus.et in.d.l. gñaliter.§.cum autẽ.⁊ in.d.l.acutissimi.⁊ tñ remitti potest.ergo sequitur qđ illi liberi tacite subintellecti a iure non sunt vocati ex dispositione testãtis.vel vt sentit ibi Bal.post gl.qđ illi duo fratres erant rogati adinuicem vt restituerent post mortẽ si sine liberis:⁊ sic cõditio erat expressa.

¶ Et pro hac ꝯclusione videtur tex.in indiuiduo.in.l.de fideicõmisso. C.de trãsac.vbi pater instituit filios suos heredes ⁊ eos adinuicẽ substituit vt si sine liberis decederẽt hereditas deuolueret̃ ad superstitẽ. et tñ ibi đr qđ tale reciprocũ fideicõmissum potuit pacto seu facto fratrũ remitti.ergo ius non fuit quesitũ ipsis filijs nascituris. ergo videt̃ qđ talis substitutio fuerit potius facta in fauorem ipsorũ filiorũ. ⁊ per cõsequens ꝓbant ista duo iura decisionẽ gl.in.d.l.lucius.Et hec sunt argumẽta adducta pro parte negatiua.nõ obst.ar.in cõtrariuꝫ adducta pro parte affirmatiua.⁊ primo.d.l.penul.ff.de colla.dotis.nã respõde prout rñdet Bar.⁊ alij doc.in.l.ex hac scriptura.ff.de dona.in ver. pono.d.l.titia.cũ sequẽ.⁊ per canonistas in.c.si.de succes.ab intest. vcꝫ qđ verba enũtiatiua cõditionaliter ꝓlata ꝓpter aliud non inducũt dispositionẽ.l.ex facto.j.ff.de heredi.insti.l.si qs sub cõditione.ff. si qs omis. cau.testa.preterq̃ in aliquo antecedẽti vel cõsequẽti qđ sit necessarium ad implendũ illud qđ in cõditione est deductũ.ita loquit̃ tex.in.l.pe.et tex.in.l.deniqꝫ.§.interdum.ff.de pecu.leg.⁊ in.l.proculus.in prin.ff.de vsufruc.nã in casu.d.l.pe.pater in testamẽto cauit si filia fratribus cõferret dotẽ ⁊ quedã alia que ipse testator sibi nubẽti tradiderat pro certa parte ad hereditatẽ vocaret̃: đr ibi qđ si filia ab hereditate abstineat non potest a fratribꝰ cõpelli ad dotẽ ⁊ alia bona cõferẽda qñ pater voluit illã alterutrũ habere.s.vel partẽ hereditatis ⁊ dotẽ cũ certis bonis fratribus cõferre vel dotẽ ⁊ dicta bona habere precipua ⁊ hmõi est ratio q꜡ cũ pater dixit si filia dotem ⁊c.quã sibi nubenti tradidit cũ fratribus cõferret pro parte herede aliquo instituto:sequit̃ de necessitate qđ pater voluit dominiũ p̃dictoꝝ bonoꝝ trãsferri in filiã q꜡ aľs nõ potuisset dicta bona cõferre vt disposuit testator q꜡ collatio est rei proprie in cõe latio.l.j.in prin.ff.de colla.bono.l.si soror.⁊.l.illã. ad fi.C. de colla. et no.docto.in.l.si emãcipati.eo.ti.post gl.in rub.ff.de colla.bono.non ergo mirũ est si filia abstinẽte a patris hereditate dos p̃cipua cũ alijs bonis p̃dictis resĩdet apud eã stãte etiã qđ abstinẽs ab hereditate nunq̃ cõferre tenet̃.l.ex causa.C.fami.hercis.l.fi.ff.de col.do.⁊ hec fuit rõ decisionis posite in.d.l.penul.sed in casu nostro nõ est necessariũ filios dicti heredis instituti intelligi vocatos ex testamẽto ad hoc vt verificaretur vel non verificaret̃ substitutio vltimo facta in testamẽto dicti testatoris primi:sed solũ dꝫ attẽdi existẽtia vel non existẽtia liberorum ad hoc vt intelligat̃ an vltima substitutio locũ habeat. nec obst.scđo.d.l. vnũ ex familia.§.si.ff.de leg.ij.q꜡ ibi persona que intelligit̃ vocata ad fideicõmissum nõ fuit vocata per modũ cõditionis que dispositionẽ nõ inducit vt sepius.s̃.ostẽsum est.⁊ ita etiã rñdet̃ ad.d.l.titia seio.§.seia libertis.ff.de leg.ij.Ad tertiũ rñde qđ nõ ob.d.l.lucius.q꜡ ꝺm Jo. de imol. ibi põt intelligi qđ p̃tulit eo respectu q꜡ voluit substitutũ venire nõ solũ si frater institutꝰ adiuit sed noluit qđ veniret si decessisset institutꝰ cũ liberis q̃uis nõ adiuerit vel repudiauerit hereditatẽ:nõ aũt ex eo q꜡ dicat̃ inuitasse liberos ex testõ ex quo eos apposuit in ꝯditione nõ aũt in dispositione.vel clariꝰ qđ p̃tulit substituto liberos:q꜡ herede primo instituto repudiãte nõ admittat̃ substitutꝰ.sꝫ liberi ab intestato.ar.l.vel singulis.ff.de vul.⁊ pup.⁊.l.si qs ita heres ĩstituat̃ si legitimꝰ.ff. de here.ĩsti.⁊ qđ no.gl.ĩ.d.l.luciꝰ.vel qđ ꝑ illa v̾ba ꝯditiõalia vr̃ testator p̃tulisse liberos substituto hoc mõ q꜡ existẽtia liberoꝝ excludit̃ substitutꝰ.

¶ Quarto nõ ob.qđ dicebatur ꝑ.d.l.fideicõmissa.§. cũ esset. q꜡ rñderi posset multipl̃r.nã illud esset verũ qđ ablatiui absoluti inducũt dispositionẽ q꜡ v̾ba executiua importata ꝑ ablatiuũ referebant̃ in eũ qui vult agere ex illa dispõne.ita loquit̃ tex.in.d.§.cũ esset.aľs secus.ita pulchre dicit Bal.in rub.,de insti.⁊ substi.sub ꝯdi.fac.ad fi.alle.qđ legi.⁊ no.in l.rõne.ij.§.tametsi.cũ gl.suꝑ v̾bo nõ est.ff.ad.l.fal. ¶ Quinto nõ ob.d. l.ex facto.q꜡ imo ibi est tex.ꝓ opi.gl.in.d.l.luciꝰ.vt.s̃.induxit.nec obst. inductio facta in ꝯ͂triũ q̃ imo ibi fit distinctio an illi filij ꝯcepti sint ante deportationẽ vel post:q꜡ qñ sint ꝯcepti post deportationẽ nõ faciũt deficere ꝯditiões substõnis fideicõmissarie eo q꜡ cẽsent̃ nati ex filio grauato potiꝰ q̃ ex alio hoĩe:q꜡ ꝓpter deportationẽ fingit̃ esse nouꝰ homo. hãc rõnẽ reddit ibi iuriscõsultus.ꝓpterea ibi distinctio an cõcepti sint añ deportationẽ vel post:q꜡ qñ sunt ꝯcepti añ deportationẽ erãt successibiles patri:secꝰ si post.vt est tex.in.l.j.ff.de bo.dã.⁊ qñ sunt successibiles pr̃i excludũt substitutũ alias nõ.vt ĩ.d.§.ex facto.⁊ plene nõ.ꝑ doc. in.l.filiusfa.§.cũ qs.ff.de leg.j. ¶ Sexto nõ obst.d.l.filiusfa.§.cũ quis. q꜡ ꝓut ibi dicit gl.⁊ Bar.filij faciebãt deficere fideicõmissum sicut defectus cuiuslibet ꝯditiõis adiecte.et ideo attẽditur an sit heres vel non.

¶ Septio nõ ob.d.l.cũ acutissimi.q꜡ ibi nõ đr q̃ videant̃ nepotes vocati ꝑ fideicõmissum ex testõ.nec ita põt intelligi ꝑ supradicta.⁊ voluit dicere imperator qđ si extraneus fideicõmissarius intelligeretur vocatus esse qñ filiꝰ institutꝰ ⁊ grauatus onere fideicõmissi decederet cũ liberis non esset possibile nepotes effici heredes aui per mediaꝫ personam:sed si fideicommissarius non intelligatur vocatus in casu quo filius dece-

dat cū liberis poterūt nepotes effici heredes aui succedendo patri suo ab intestato vel ex testamēto ipsius patris: ⁊ heredes heredis primi testatoris heredes esse dicunẛ.l.fi.C.de here.insti.l.j.ff. de castrē.pecu. et p̄sumit.l.filiū relinquere nepoti ex testō vel ab intestato.l. ex scripto.ff. vñ liberi.l.isti qdā.ad fi.ff.qꝺ me.cau.⁊.d.l. cū acutissimi.alle. Ray. in suo ꝯſi.ʒ gl.in.d.l.luci⁹.⁊ tñ nō obstāte illa lege ꝯcludit ꝯrīū ī suo ꝯſi. vt refert Pe.de anch.in.c.in p̄ntia.de ꝓba.ibi tñ nō refert rñſionē quā dabat Ray. ad illā.l. sed remittit se ad rñſionem datā in illo consilio. ¶ Octauo nō ob.l.pater nubēti.⁊.d.l.j.C.de cōdi.inserē.'q̄ ad hoc iā videẛ rñsum in.xiij.arg.formato ꝓ parte negatiua. ¶ Nō obst.no.per Bar.in.d.l.gall⁹.in prin.q̄ cōis snīa gl.⁊ doc.est in ꝯrīū.vcʒ qꝺ per illa verba si filius me viuo moriaẛ nepotē instituo nō videẛ institut⁹. vt no.gl.Bal.Ang.⁊ Jo.de imol.in.l.humanitatis.in.iij.col.in versi.iij. op.⁊ videẛ ꝙ p̄terito ⁊c.C.de impu.⁊ alijs substi.⁊ in.l.heres institut⁹. eo.tit.⁊ late Bal.in repe.l.in suis.ff.de libe. ⁊ posthu.in.xiiij.col. versi. sed qd si nō facit.⁊ in.l.coheredi.§.fi.ff.de vulg.⁊ pup.substi.vbi refert hāc partē tenere Dy.⁊ And.de pisis.⁊ idē sequiẛ ibi Ang. ⁊ Rapha. cuma.in repe.l.si filius qui in potestate.in.ij.op.ff.de libe. ⁊ posthu. et mouetur ibi per plura.⁊ maxime per.d.l.gallus.§.idē credēdū. ver. nā et si in similib⁹.⁊ per.d.l.si quis cū.§.ei.ff.de vulg.⁊ pupil. vbi videẛ casus nō violādo literā.in.l.si mater.§.j.eo.ti.⁊ per.d.l.ex facto. ⁊ p no.p gl.in.d.l.si quis ita heres instituaẛ.si legitimus vel aliter rñ. ꝭm doct. qꝺ per talē preteritionē filij testamētū non redditur hoc casu nullū: q̄ filius videẛ vocatus ab intestato ⁊ sic nulla fit sibi iniuria licet nō instituatur: vt ꝓbatur in.d.l.si quis ita heres instituatur si legitimus.cum gl.cōiter approbata. ¶ Demū nō obst.d.l.etiā.§.libertus. q̄ soluitur istud ꝯrium per solutionē datā in p̄cedēti cōtrario: maxime in scꝺa solu.q̄ dato qꝺ repererit se p̄teritū per talē preteritionē filij testamētum non redditur nullū: q̄ filius videẛ vocatus ab intestato. et sic nulla fit sibi iniuria licet nō instituaẛ: vt ꝓbaẛ in.d.l.si qs ita heres instituatur. ¶ Undecimo nō obst.per Bar.in.l.si filius.ff.ad tertul.cū simi. q̄ immortales dicunẛ a statuto vocatiui ⁊ ablatiui faciūt dispositionem et inducūt vt frater succedat ⁊ sorori p̄feratur q̄ eius fauore mero est introductū hoc statutū vt in.l.seruo legato.§.si testator.ff.de leg.j.⁊ in.l. fideicōmissa.§.interdū.ff.de lega.iij.⁊ facit.l.fideicōmissaria.§.cū esset. eo.tit.⁊ sic excluditur soror a fratre tāꝙ habēte potētius ius ex dispositione statuti: hanc snīam tradidit Bar.in.l.j.§.fi.ff.de bono.pos.cōtra tab.in verbo: nā ad ꝓpositū vidēdū est quo iure frater excludat sororē ⁊c.vel ablatiui absoluti hoc casu faciūt dispositionē ex natura persone cui adijciunẛ vt voluit Bar.in.l.a testatore.ff.de ꝯdi.⁊ demō. Preterea si aliter dicerem statutū nihil operaretur: qꝺ esse nō debet.ar.l.si qñ. ff.de leg.j.⁊.c.si papa.de priuile.in.vj.vel rñde vt dixi in quarta respōsione ad quartū motiuū cōtrarium adductū. ¶ Duodecimo nō obst. illud qꝺ ꝺ̄r qꝺ ex cōiecturata mēte testatoris cēsenẛ aduocati q̄ ptʒ rñsio per ea que dixi in rñsione data ad.vij. motiuū in cōtrariū factū per d.l.cū acutissimi.⁊ ad motiuū formatum ꝓ parte negatiua in ordine. ¶ Decimotertio ⁊ eodē mō rñde ad. xiij.ꝯtrariū.de.l.generaliẛ.§.cum aūt.C.de insti.⁊ substi.sub cōdi.fac. ¶ Decimoquarto non obst.d.l.titia seio.§.seie libertis.ff.de leg.ij.q̄ dupliciter pōt rñderi q̄ ibi oēs heredes vidētur tacite substituti ꝭm gl.ibi nō ex vigore illoꝝ verboꝝ qui vltimus decesserit: sed q̄ p̄cepit fundū nō alienari.vel ⁊ scꝺa prout dicit ibi Dy.qꝺ illa substitutio intelligaẛ ex vigore illoꝝ verboꝝ qui vltim⁹ decesserit: ⁊ ꝭm istā snīam ꝓbatur in tex.ibi scꝺa tñ adiecerit: prout ibi dicit Bar.secus in casu nr̄o q̄ p illa v̄ba si sine liberis decesserit non vidētur vocati a testatore: ꝓut voluit gl. ⁊ cōiter docto.in.d.l.lucius. vel clarius ꝭm Jo.de imo.⁊ alios in.d.l.luci⁹.qꝺ.d.§. seie libertis. loquiẛ qñ talia verba fuerunt dispositiue ꝓlata: q̄ ex illis p̄sumiẛ testatorē fecisse tacitā substitutionē vt no.ibi per gl.⁊ Bal.q̄ rō cessat in casu nr̄o. ¶ Decimoqnto nō obst.qꝺ dicit Ang.in.l.j.C.de cōdi. inser. qꝺ talis v̄ba gr̄a liberoꝝ videnẛ adiecta: q̄ rñdeo ꝭm Jo. de imol.in.d.lucius. q̄ satis dicūtur cōtinere fauorē liberoꝝ licet nō dicātur vocati ex testamēto: q̄ poterit institutus relinquere hereditatē sibi delatā ipsis liberis si volet.⁊ satis etiā erit verisimile qꝺ nolet ꝓpter naturale votū parentū.l.scripto.ff.vñ libe.⁊ ideo nō sequiẛ qꝺ p hoc debeaẛ mutari ex testamento ex quo positi fuerūt solū in cōditione ⁊ non in dispositione. ¶ Decimosexto nō ob.ꝙ in dubijs opiniōib⁹ equiorē ⁊ humaniorem sequi debem⁹ qꝺ opinio ꝯria sit equior ꝭm Jo.de imo.in.d.l.luci⁹. qꝺ licet Jo.de imo.dicat qꝺ sit equior: tñ dicit tuti⁹ tenere opinionē gl. et cōem ꝓ qua refert Ange.dicentē ita fuisse iudicatū ⁊ subdit ibi Jo. de imo.qꝺ in cōsulendo ⁊ iudicādo in dubio nō est recedendū ab opinione gl.⁊ cōi per id qꝺ voluit Jac.bu.in.l.j.C.qui ꝓ sua iuris.⁊ Jo.an.in c.j.⁊ in.c.ne innitaris.de cōsti. Itē dicit Jo.de imol.ibi.in fi.iiij.col. qꝺ hec opi.cōis videẛ habere fortiores rōnes de iure.vcʒ qꝺ dicti liberi nō possint venire ex testamēto ex quo solū fuerūt appositi in cōditiōe per ea q̄ superius dicta sunt. Preterea illud qꝺ sustineẛ fortiorib⁹ rōnibus est tenēdū.de hoc est tex.in.c.capellan⁹.de ferijs.in verbo posterior sententia meliori ⁊ subtiliori nititur rōne nō ob.opi.cōtraria equa: q̄ tunc preferri dʒ qñ alia pars non hʒ meliores ⁊ subtiliores rōnes. Itē cōis opi.est approbāda ⁊ sequēda: vt volūt doc.post Jo.and.c.j.de cōstitutio. Judiciū plurimoꝝ est firmius.c.prudētiam.cū simi.de offic.deleg.

nec obst.aliqua cōsilia in cōtrariū facta licet Pe.de anch.semel ꝯsuluerit in cōtrariū tñ cōsuluit ꝭm gl.in.d.l.lucius.tex.⁊ in lectura tenuit ꝓ cōmuni opinione qꝺ lʒ semel errauerit tñ postea correxit errorem suuʒ cōsulendo pro cōi opinione pluribus vicib⁹: ⁊ videẛ magis deliberate elegisse eā.arg.l.diui fratres.ff.de iure patr.vel pōt saluari: q̄ in cōsilio in cōtrario loquiẛ in alijs terminis: ⁊ idē dicendū de Pau.de ca.⁊ Ludo.ro.qui in hoc variarūt tñ in plurib⁹ locis adheserunt cōmuni opinioni: vt.s̄.ostēsum est. Nec obst.si dicaẛ qꝺ gl.d.l.lucius.loquiẛ ex capite suo: prout dicit Pau.de ca.in preallegato suo cōsilio: q̄ salua ei⁹ pace: nā gl.allegat ⁊ approbat hoc per similia per.§.vel singulis instit. de vulg.⁊ pupil.⁊ per.l.conficiunẛ.ff.de iure codicil.in princ.⁊ per.l.si pater filio impuberi.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ in.l.si quis ita heres.ff. de hered. insti.per que iura ꝓbatur qꝺ verba cōditionaliter apposita nō inducūt dispositionē.nā dictū gl.dʒ intelligi ꝭm.l.quā allegat vt voluit Bart. in.l.nō solū.§.liberationis verba.ff.de libe.leg.⁊ Roma. cōsi.ccx.inci. allegationes doctoris.nec obst.qꝺ voluit Bart.in.d.l.libelloꝝ.q̄ licet voluerit ꝓuidere filijs fratris instituti vt ꝓbaẛ in.d.l.lucius. ꝭm eū: tñ debemus intelligere vt ipse nō sit ꝯrius.qꝺ nō ꝓpter hoc liberi inuitātur ex testō sed ꝯditionaliter ⁊ nō dispositiue: nec obst.ꝯsiliū Ro. inci. visa municipali cōstitutione inquantū fundat se sup tex.in.d.l.luci⁹.et per.d.l.filiusfamil.§.cum quis.q̄ rñsum est ad illa iura: qꝺ voluit dñs Bñdict⁹ de plūb.in.d.l.si cū dotē.q̄ iā per p̄dicta sublatū est suū motiuum contrariū: q̄ ꝓpter cōem opinionē ex dispositione legis resultat intellectus qꝺ filij veniāt ab intestato. Itē stādum est interpretationi doc.cōiter hoc tenētiū p id qꝺ voluit Host.in.c.inquirēdū.ff. de pecu. cler.⁊ ꝓbaẛ in tex.in.c.j.de decimis.nec obst.d.l.ij.§. si duo.ff. de colla. bono.q̄ ꝭm Jo.de imo.in.d.l.lucius emācipatus.ibi arbitrabatur ad cōferēdū illi qui erat in potestate si nolebat venire secum ad successionē ideo nimirū si emācipatus nō cōfert remanet eius portio penes existētem in potestate qui in totū succedebat de iure ciuili ꝭm illa tēpora licet p̄tor admiserit emācipatū secū.vt ibi colligiẛ in.l.j.ff.de cōiug. cum emāci.libe.nec obst.d.l.peto.ff.de leg.iij.q̄ institutus fuit ibi rogatus vt esset cōtentus certa re tm̄: vñ si alius nō erat institutus videẛ idē dixisse fauore venientiuʒ ab intestato vt debeat residuū illis restituere sic dispositiue ibi fuit locut⁹: ideo nimirū si veniētes ab intestato possunt petere sibi hereditatē restituere: sʒ in casu nr̄o testator fuit locutus cōditionaliter de liberis: ideo nō videẛ posse venire ex testamēto. nec obst. vltimo.l.inter socerū.§.cū inter.ff.de pac.dota.quē tex.allegat Raph. cuma.in.d.l.filiusfa.§.cū quis.ff.de leg.j.q̄ ꝭm Bar.in.d.l. cū dotem. in.iij.col.ibi dos retinebaẛ per maritū pro filijs eius vt heredibus matris eorum ⁊ non qꝺ vir ille lucraretur ex dispositione pacti: et per hoc Bar.ibi inducit.d.l.lucius.cum gl.sua ⁊ dicit qꝺ ista opi.sibi placet: et sic ille tex.potius facit pro glo.d.l.lucius.ꝙ contra.

¶ Conclusio vera itaqʒ ex predictis elicitur qꝺ liberi sunt positi in conditione ⁊ non dispositione: ⁊ qꝺ non veniant ex testamento nec videantur vocati a testatore vt eius heredes: sed veniāt tanquam heredes patris ex qua deficit conditio fideicommis. propter existentiam filiorum ita alias consului ⁊ obtinui.

mestica sunt plura successiue facta dz pro talib⁹ furca suspēdi qđ singulariter no. ꝑ limitatione. d. §. furta domestica. facit tex. in arg. in. §. criminis. xxv. dist. ⁊ qđ voluit Bar. in. l. si cui. §. ijsdem. ff. de accu. Hob. in c. j. de cle. percus. facit etiā qđ voluit Cy. in. l. interpositas. C. de trāsac. quā refert ⁊ sequitur Pet. de anch. in. c. frequēs. de resti. spo. lib. vj. vbi idem iudicat si est qđ amissionis magni lucri sicut si esset qđ de omnib⁹ bonis vel maiori parte bonorū. idem si esset qđ de meliori re quā quis haberet in bonis: vt est tex. sing. in. l. summa cū ratione. ff. de peculio.

6 Suspensus a iure poterit iterum ab homine suspendi. in. c. accusatum. nu. 5. de simo. fo. 69.

7 Suspensus ab officio censetur etiam suspensus a iurisdictione. in. c. fi. nu. 7. de cleri. excom. fo. 127.

7 Suspensus ad tēpus lapso tpe potest citra aliquā absolutionē suū officium exercere. in. c. ex tuarum tenore. nu. 3. de sortile. fo. 120.

5 Suspensus non potest allegari iudex qñ crimen est notoriū ⁊ pro ipso est determinata pena a iure secus si esset arbitraria vel esset notorium actus transeuntis. in. c. proposuit. nu. 2. ⁊. 10. de appel. fo. 101.

3 Suspensi ⁊ interdicti non prohibent esse in iudicio. in. c. intelleximus. nu. 14. de iudi. fo. 23.

6 Suspensus ab officio tantum non potest conferre beneficia. in. c. quia diuersitatem. nu. 12. de conces. preben. fo. 57.

2 Suspēsus a beneficijs licet non possit eligi potest: tamē postulari. Anto. in. c. ad abolendam. nu. 5. de fil. presby. fo. 56.

7 Suspensus potest ferre testimonium nisi sit suspensus pro graui delicto quo casu virtute delicti in quo perseuerat repellitur a testimonio. in. c. olim. nu. 5. de accusa. fo. 67.

5 Suspensi possunt intelligere ⁊ agere nec sunt priuati communione hominum quod est suspensio minor secus si maior. in. c. apostolice. nu. 2. 3. 4. 5. ⁊. 8. de excep. fo. 14.

Suspensus an possit habere nomine proprio pro iuribus sui beneficij. ibi. nu. 4. 5. et. 6.

Suspēsa a bñficio non debēt habere redditus beneficij modicam tñ sustentationē habere debent si non habent vnde viuant. ibi. nu. 5. ⁊. 7.

Suspensus ab officio potest aliquo casu censeri etiam suspensus a beneficio. remissiue. ibi. nu. 9.

2 Suspensus a collatione alicuius ordinis potest conferre minores: sed non maiores. Ant. in. c. vel non est. nu. 5. de tempo. ordi. fo. 39.

1 Suspensi an ⁊ quando possunt eligere: eligi tamen indistincte non possunt. in. c. cum inter R. nu. 6. de elec. fo. 133.

7 Suspensus ab officio an sit etiam suspensus a beneficio. in. c. per tuas. el. ij. nu. 5. de simo. fo. 79.

1 Suspensi presumendo eligere non priuātur potestate eligēdi licet malefaciant. in. c. inter R. nu. 15. de elec. fo. 134.

7 Suspēsus ab officio ⁊ beneficio simpliciter an dicatur suspēsus in perpetuum vel qño. in. c. quam sit graue. nu. 3. de exces. prela. fo. 131.

2 Suspēsus non est ille qui non est declaratus suspensus: sed tantū mandatur teneri pro suspenso. Anto. in. c. j. nu. 7. de cle. pere. fo. 64.

1 Suspēsus a qb⁹ intelligit suspēsus. i. c. cū dilect⁹. nu. 18. de ꝯsue. fo. 100.

1 Suspēsus a bñficijs ꝓpter malā electionē intelligit ab illis que habet in ecclesia cōtra quā deliquit. in. c. per inqsitionē. nu. 8. de elec. fo. 146.

Suspensus ad beneficia habenda propter malam electionem intelligitur qđ non possit habere in illa ecclesia contra quam deliquit. ibi.

7 Suspensi ⁊ excōicati non sunt absoluendi nisi primo prestito iuramento de parēdo mādatis ecclesie. in. c. super eo. nu. 1. de sen. excō. fo. 180. Et vide in. c. seq. in. ij. no. ⁊ per totum. eo. titu.

7 Suspensus ⁊ excommunicatus a iure poterit iterum suspēdi ⁊ excommunicari ab homine. in. c. ex tue. nu. 8. de simo. fo. 73.

3 Suspensus semel ex noua culpa potest iterum suspendi ⁊ resultant effectus. de quibus. in. c. veritatis. nu. 4. de dolo ⁊ contu. fo. 206.

6 Suspēsus maiori suspēsiōe inducit irregularitatē que clericis impedit celebrationes secus in minori. in. c. preterea. nu. 3. de iure patro. fol. 190.

2 Suspēsus ipso iure si celebrat incurrit irregularitatē: secus si nō est ipso iure suspensus. Ant. in. c. qđ translationem. nu. 2. de tempo. ord. fo. 37.

2 Suspensus perseuerās in suspēsione an sit ipso iure priuatus beneficiō. Ant. in. c. cum bone. nu. 3. ⁊. 4. de eta. ⁊ quali. fo. 45.

Suspensio ad quid afficiat suspensum. ibi. nu. 6. ⁊. 7.

5 Suspenso ꝓpter crimē ꝓuidetur vt deposito si vero ꝓpter cōtumaciā ꝓuidetur vt excōicato. in. c. pastoralis. §. verum. nu. 16. de app. fo. 122.

Suspensus a beneficio in vno loco an possit extra illud territorium obtinere beneficium. ibi. nu. 21.

5 Suspēsio anteꝗ̄ ferat reqrit monitionē qñ quis suspendit ob cōtumaciā secus si ꝓpter delictū. in. c. reprehēsibilis. nu. 3. ⁊. 4. de appel. fo. 102.

7 Suspensio qd sit ⁊ quotuplex sit ⁊ qs sit eius effectus maxime circa irregularitatem incurrendam. in. c. fi. nu. 4. de cle. excom. fo. 127.

1 Suspēsio a bñficijs quos effect⁹ pariat. i. c. cū vintoñ. nu. 10. đ elec. f. 145.

6 Suspēsio quā incurrūt plati vel alij ipo facto vl' excōicatio canonis an ⁊ quo casu possit ꝑ iferiorē a papa tolli. i. c. si quorūdā. n. 5. de sol. f. 100.

Suspēsus ab administratione temporalium ⁊ spiritualium si celebrat non currit irregularitatem. ibi. nu. 8.

6 Suspēsio iuris ⁊ suspēsio hoīs inducūt diuersos effectus. in. c. sicut ad extirpanda. nu. 4. de coha. cle. ⁊ mulie. fo. 11.

7 **Suspectus** de dilapidatione an deponatur tam ab administratione temporalium ꝙ corporaliū. in. c. licet heli. nu. 18. de simo. fo. 77.

Suspectus de dilapidatione debet remoueri licet velit dare fideiussores de conseruando ecclesiam indemnem. ibi. nu. 20.

2 Suspectus de dilapidatione an remoueatur ab administratione. in. c. venerabilis. nu. 8. de offi. deleg. fo. 100.

6 Suspectus de falso potest detineri ⁊ capi donec cōstet de veritate. in. c. super eo. nu. 3. de cri. fal. fo. 117.

7 Suspectus de heresi habetur pro conuicto si post annum adhuc est in sua cōtumacia. in. c. excōmunicamus. el. j. nu. 7. ⁊. 11. de here. fo. 92.

6 Suspectus de fuga non potest capi ille qui dum cum eo cōtrahebatur inceperat male vti substātia sua. in. c. propter. nu. 9. de locato. fo. 87.

5 Suspicio iudicis si non allegetur procedit iudicium coram eo factū. in c. ad audientiam. nu. 9. de app. fo. 106.

4 Suspicio tollitur per iuramentū qđ quis non fecerit malitiose et nō suspicio subornationis. in. c. presentium. nu. 2. de testi. fo. 62.

5 Suspicio iudicis non allegatur per viam appellationis: sed per viam recusationis. in. c. cum speciali. nu. 6. de app. fo. 129.

5 Suspicio iudicis ⁊ eius cā si nō pōt sine magno scādalo allegari statur iuramento partis allegantis ipsum suspectum attēta prius qualitate persone que hz hoc iurare. in. c. scđo requiris. nu. 16. de app. fo. 111.

6 Suspicio sinistra aliqua icōtinētie nō p̄sumit īter ꝯsanguineos dūmodo sint bone fame ⁊ ꝯditiōis. in. c. a nobis. nu. 1. de coha. cle. ⁊ mu. f. 13.

5 Suspicio iudicis nō potest allegari quādo est vtriqꝫ parti in pari gradu coniunctus. in. c. postremo. nu. 5. de app. fo. 106.

Suspicionis causa si fuit allegata coram iudice: que corā arbitro non potest probari non potest alia allegari. ibi. nu. 7.

¶ De litera T.

4 **Tabelliones** creare qui possunt. in. c. cū. p. nu. 6. de fi. instru. fo. 111.

6 Tabellio que debet iurare in principio sui officij. in. c. sicut te. nu. 19. ne cleri. vel mona. fo. 240.

Tabellio etiam periurus nisi commiserit falsum potest cōficere instrumentā si rogetur a partibus. ibi. nu. 16.

Tabellio conficiens instrumentum super cōtractu illicito debet puniri ⁊ officio priuari. ibi. nu. 20.

Tabellio qui ita reputatur ⁊ non est an possit conficere instrumenta: ⁊ si conficit an valeant. ibi. nu. 21.

Tabellio omnis in suo territorio dz scire pertinentia ad suum officiū et si cōmittit per ignorantiam aliquem errorem tenetur. ibi. nu. 22.

6 Tabellio effectus clericus vel religiosus non perdit ipso facto officiū tabellionatus. in. c. sicut te. nu. 2. ne cle. vel mona. fo. 239.

6 **Tacens** habetur pro consentiente vbi agitur de obligatione persone qñ interuenit aliqs actus de sui natura hoc requirens. in. c. cum virum. nu. 3. de regu. fo. 160.

7 Tacens censetur consentire in maleficio nisi expresse dissenserit. in. c. dilectus filius. el. ij. nu. 9. de simo. fo. 76.

5 Tacens in his que tenetur contradicere ⁊ non cōtradicit habetur pro consentiente. in. c. consuluit. nu. 5. de appel. fo. 104.

5 Tacens non habetur pro cōsentiente qñ si expresse vellet cōsentire non posset. in. c. j. nu. 19. de re iudi. fo. 49.

6 Tacens censet cōsentire qñ est vocatus ad cōsiliū ⁊ nil dicit ⁊ punitur vna cū cōsulentib⁹ malū. in. c. aduersus. nu. 20. de immu. eccle. fo. 210.

6 Tacens in actu odioso non presumitur cōsentire. in. c. cura pastoralis. nu. 4. de iure patro. fo. 193.

4 Tacens an presumatur consentire vel contradicere. in ca. nonne bene. nu. 1. de presump. fo. 116.

6 Tacentes habentur pro cōsentientibus qñ sunt vocati ad hoc vt consentiant vel contradicant. in. c. vestra. nu. 6. de locato. fo. 77.

1 Tacēs q̊ casu habeat pro ꝯsentiēte. in. c. in genesi. nu. 9. de elec. fo. 180.

2 Tacēs in reb⁹ onerosis hr̄ pro cōtradicēte nisi faciat aliquē actum per quem videatur approbasse illud. in. c. nō iniuste. nu. 7. de ꝓcu. fol. 146.

6 Tacens in casibus in quibus tenetur loqui habetur pro consentiente. in. c. j. nu. 13. de his que fi. a ma. par. capi. fo. 71.

1 Tacentes habentur pro consentientibus in eorum preiudicium. in ca. gratum. nu. 6. de postu. prela. fo. 110.

6 Tacens non habetur pro consentiente in re multum onerosa. in. c. peruenit. nu. 10. de emp. ⁊ ven. fo. 84.

1 Tacens non presumitur consentire in re onerosa ⁊ preiudiciali. in cap. cumana. nu. 6. de elec. fo. 171.

3 Tacēs ⁊ nō ꝯdicēs an videat ꝯsentire. in. c. ceterū. nu. 10. de iudi. fo. 19.

1 Tacens habetur pro consentiente in re meritoria ⁊ cōcupiscibili. in. c. quia propter. nu. 13. de elec. fo. 163.

6 Tacens habetur pro cōsentiente vel contradicēte quatenus tendit in eius preiudicium si tacuit in his in quibus de necessitate officij tenebatur loqui. in. c. ij. nu. 9. de his que fi. a prela. fo. 66.

1 Tacens in aliquo negotio vtrum postea possit contra illud negotium aliquem defectum obijcere. in. c. nihil. nu. 6. de elec. fo. 167.

Titulus an

tudo in contrarium valet tamen administratio.ibi.nu.6.fo.139.

2 Tutores plures omnes exercent eorum officiũ insolidum ne vtilitas pupilli impediatur:secus est in pluribus iudicibus delegatis.in.c.cuz sicut.nu.7.de eo qui mit.in pos.fo.214.

2 Tutor qui cepit facere inuentarium ⁊ non adhuc perfecit potest agere.Anto.in.c.ex literarum.nu.5.de tempo.ordi.fo.37.

3 Tutores ⁊ curatores vel eorum actores vnius populi vel administrationis:an possit vnus vel debeãt omnes in simul administrare vel aliquem actum expedire.vide etiam de pluribus procuratoribꝰ.in.c. prudentiam.nu.14.de offi.deleg.fo.83.

2 Tutor prelatus ⁊ similes non possunt compromittere super rebꝰ que alienari non possunt per ipsos sine requisitis solennitatibus.in.c.cum tempore.nu.3.de arbi.fo.170.

7 Tutor vel curator ante litem contestatam non constituunt procuratorem.postea vero sic.in.c.veniens.nu.11.de accusa.fo.57.

6 Tutor põt offerre pupillũ monasterio.i.c.si qs aũt.nu.8.de reg.f.156.

7 Tutor potest remoueri in generali suspicione etiã nõ habita qualitate nec forma suspicionis.in.c.accepimus.nu.8.de purga.cano.fo.151.

6 Tutores possunt constituere dotem pupillis etiam viuo patre qui sit furiosus.in.c.raynutius.nu.7.de testa.fo.124.

5 **Tutela** quotuplex sit ⁊ eius exẽpla.in.c.ex parte M.nu.4.de appel.fo.135.

De litera V.

3 **Vagabundus** quis dicatur ⁊ vbi possit puniri.in.c.fina.numero.13.de foro competen.fo.90.
Et vide in.c.quoniam frequenter.§.porro.nu.9.vt lit.non contest.fo.116.

☞ Corse. Adde Jo.cal.post Host.⁊ ibi etiam per Jo. de ana. in.c.j.in.j. col.de rapto.vbi dicunt ꝙ vagabũdi possunt puniri vbi reperiũtur nõ attento qꝺ ibi deliquerint vel nõ.iuxta no.in.c.fi.de foro compe.⁊ allegãt gl.⁊ doc.in.d.l.heres absens.⁊ Bar.in.d.l.iiij.ad fi.ff.de dã.infect. et Spe.in tit.de cõpe.iudi.§.j.in versi.qd si.⁊ versi.sequẽti.qꝺ ille dr vagabũdus q per mundũ vagaꝛ nõ habẽs certã habitationẽ.ita dicit sentire Jnnoc.in.c.fi.de eo qui mit.in pos.cau.rei seruã.facit etiã qꝺ no.in cle.causam.de elec.⁊ vide Bal.post Thomã de formaginis. Ange. et Sali.in.d.l.heres absens.⁊ do.Car.in.d.c.j.de rap.Adde etiã qꝺ si beneficiatus est vagabũdus ⁊ tãdiu absit vt dubiteꝛ an viuat et an mortuus sit beneficiũ eiꝰ poterit alteri cõferri.gl.est singularis ⁊ alibi non reperta.in.c.nõ oportet.scdo.de cõsec.dist.vlt.quã magnifaciũt ibi scribentes.⁊ in.c.ex tua.de cleri.nõ resi.⁊ vide celebrẽ text.in.l. qꝺ nisi.§. ex prouincia.ff.de ope.libe.vbi libertus non tenetur insequi patronũ vagabundũ ad prestãdum operas.⁊ ibi Nico.de neapo.inducit ad vasallũ qui teneꝛ seruire dño:sed si incipit vagari per mundũ nõ teneꝛ. ⁊ vide qꝺ voluit idẽ Nic.de neap.in.l.itẽ illa.ff.de ꝯsti.pec.vbi dixit qꝺ debitor nõ tenetur inuenire creditorẽ vagabũdũ et soluere ei debitũ licet alias secus.facit qꝺ no.Abb.post alios doctores in.c.significãte.de pigno.⁊ adduco gl.in.c.cũ tu.de vsur.quã glo.magnifecit dñs meus.d. And.Barb.ibiqꝫ lꝫ vsurariꝰ teneaꝛ pꝛ̃stare vsuras illi a quo extorsit illud est verũ si nouit vbi habitat:secus si ignoratur vbi sit creditor:puta quia vagareꝛ per mũdũ:quia tũc nõ teneꝛ inquirendo vagari. ⁊ adduco glo.in.c.vnaqueqꝫ.xiij.q.ij.q̃ dicit qꝺ vxor nõ teneꝛ sequi virũ vagabũdũ:quã gl.fecit singularẽ Jo.de imo.in rub.ff.sol.mat.licet p errorẽ allegauerit gl.in.c.ebrõ.ea.cau.⁊.q.ego allego aliã in.c.de illis.de spõsa.⁊ in.c.si qs necessitate ineuitabili.xxiiij.q.ij.⁊ in.c.j.de ꝯiug.lepro.et in.c.j.qui matri.accus.nõ pos.limitarem oẽs has gl.;nisi sciẽter mulier duxisset in virũ aliquẽ histrionẽ qui solet vagari quo casu tenebiꝛ sequi virũ.ita dixit gl.in.d.c.vnaqueqꝫ.⁊ in.d.c.si qs.⁊ vide qꝺ voluit Bar. in.l.meuia.§.vxorẽ.ff.de an.lega.⁊ scribẽ.in.d.rub.⁊ Jo.de imol.in.d. l.si cũ dotẽ.§.si maritus.ff.sol.mat.⁊ adduco Spe.in tit.de loca.§.nũc aliqua.vsi.clxiiij.vbi dicit qꝺ si emphyteota cepit vagari per mundũ ⁊ ignoraꝛ vbi sit ⁊ an viuus vel mortuus sit nullis relictis filijs aut nepotibus dimisit tñ pcuratorẽ vt solueret pẽsionem ecclesie. modo ecclesia noluit accipere cẽsum a pcuratore propter dubiũ mortis. procurator aũt vult stare in possessione donec certificatus sit de morte: dubitatur vtrũ ecclesia possit sibi rẽ vẽdicare ⁊ ꝯcludit qꝺ dꝫ priuari emphyteosi. adde Bal.in auꝛ.q rẽ.in fi.C.de sacrosan.eccl.⁊ ibi p Raph.Fulg. et p do.And.barb.in repe.rub.C.q admit.in.lxvj.col.⁊ in.c. cũ tu.de vsur. et p do.Jas.may.mediolañ.in repeti.l.ij. in versi.xxxiiij. q̃ro.in.xxxvij. col.C.de iure emphy.hũc passum p viã dubij publice Bononie disputaui ⁊ argumẽtatus sum ad partes subnectẽs verã cõclusionẽ. et incipit illud dubiũ vtrũ emphyteota vadẽs vagãdo per mundũ ⁊c. ad qꝺ dubium me remitto.vbi vltra alios hunc articulum bene enucleaui.

7 **Valor** rei an attẽdaꝛ tpe emptionis ⁊ vẽditionis an tpe absolutionis pretij.in.c.in ciuitate.nu.3.de vsur.fo.112.

2 **Variatio** nõ admittiꝛ in electione post publicationem scrutinij.secus in postulatione dũmodo non sit presentata.in.c.bone memorie.el.ij.nu.1.10.⁊.23.de postu.prela.fo.114.
Variatio admittitur anteq̃ ius sit alteri quesitum.ibi.

2 Variatio an admittaꝛ si quis dixerit se nõ posse ad ordines promoueri salua conscientia:Anto.in.c.queris.nu.9.de eta.⁊ quali.fo.44.

2 Variatio an admittatur in electionibus factis de aliquibus officialibus.in.c.postulationem.nu.5.de postu.prela.fo.116.

4 Variare qs dicaꝛ ⁊ qs vacillare.in.c.preterea.nu.13.de testi.cog.fo.93.

6 **Vasallus** ecclesie tenetur reddere fidelitatẽ et ecclesie ⁊ eius prelato.in.c.j.nu.3.de feudis.fo.92.
Vasallꝰ ⁊ emphyteota ⁊ similes nõ pñt feudo vel emphyteosi renũtiare vt se liberent a seruitio sine expressa licentia dñorum.ibi.nu.4.
Vasallus alienãs feudũ an ipso facto tale feudũ reuertaꝛ ad dñm etiã qꝺ acquisiuerit pro se ⁊ filijs.in.c.ex parte.nu.4.5.6.⁊.7.eo.tit.fo.96.
Vasallus potest alienare feudum quod habet in perpetuum:sed non feudum temporale.ibi.nu.6.
Vasallus perdit illã partẽ feudi quã alienauit licet maiorẽ.ibi.nu.7.

7 Vasallus si litigat cũ dño ⁊ factum est notoriũ põt ipse dñs esse iudex: secus si factũ non est notoriũ.in.c.grauamẽ.nu.6.de sen.excõ.fo.180.

4 Vasallus plurium quis potest esse.in.c.ea te.nu.4.de iureiu.fo.144.

4 Vasallus an sicut tenetur adiuuare dominum in necessitatibus ita et dominus vasallum.in.c.breui.nu.6.de iureiur.fo.140.

☞ Corsetus doc.excellẽtissimꝰ.Adde ꝙ vasallꝰ teneꝛ iuuare dñm lꝫ dñs vasallũ nõ iuuerit ⁊ est rõ:qꝛ vasallꝰ tenetur p iuramentũ sed dñs non teneꝛ vasallo nisi per vrbanitatẽ tm̃ vt in.l.creditores. ⁊ in.l.ancille.C. de pig.no.do.in.d.c.breui.de iureiur.ego adduco bo.tex.in ꝯtrũ.in.c.j. in ver.dñs vero.de forma fideli.⁊ ibi Bal.dicit qꝺ ille.§.seu ver.est notabilissimus ⁊ sanctũ ius ꝯtinet.nã ibi aperte pbaꝛ qꝺ in qbuscũqꝫ vasallꝰ fidelis dꝫ esse dño eiusdẽ dꝫ dñs fidẽ vasallo alioquin dñs iudicabitur malefidus.Jtẽ vasallus euꝫ põt diffidare:qꝛ dꝫ pdere pprietatẽ feudi.⁊ hoc est mirũ ꝭm eũ. nam tale est quale si diceremꝰ qꝺ pprietas cõsolidetur vsufructui:⁊ subdit ibi Bal. Notent valde hunc.§.dñi. qꝛ terribilis est.faciat etiã singulare dictũ Jnno.in.c.mãdatũ. de rescrip. qꝺ ille q venit ꝯ scriptũ nõ dꝫ vti eo.Referũt Bal.⁊ Sali.in.l. cũ pponas.C.de pac.faciat etiã.l.q̃ro.§.inter locatorẽ.ff.loca. ⁊ gl.in.l. si non fuerit.ff.de iureiur. ⁊ qꝺ voluit Bal.in auꝛ. dos data.C. de dona.ante nup.⁊ bonꝰ tex.in.c.esto subiectꝰ.xcv.di.vbi cur te habeã in principem cũ me nõ habeas in senatorẽ.non ob.iuramẽtũ:qꝛ dꝫ intelligi ciuiliter et ꝭm naturã ꝯctus super quo apponiꝛ.l.fi.C.de nõ nume.pec. Jtẽ vr pꝛ̃stitũ in dubio ꝭm sanctiões ciuiles et canonicas.c.ad nostrã.el.ij. de iureiu. Jtẽ videꝛ pꝛ̃stitũ subintelligẽdo ⁊ dñs idẽ faciat qꝺ velit a vasallo fieri.vnde si dñs nõ seruat ea q̃ teneꝛ pꝛ̃stare vasallo crederem vasallum nõ teneri virtute iuramẽti ad pꝛ̃standũ ei qꝺ de iure cautũ est. arg. optimũ eoꝝ q̃ no.Bar.in.l.cũ pater.§.libertis.ff.de leg.ij.⁊ Abb.in.c. quẽadmodũ.de iureiu.Bal.in.c.sicut.l.iij.eo.tit.⁊ Pet. de ancha.in.c. intelleximus.in.viij.seu.ix.opp.de adul.Hoc tñ cogitabis:qꝛ hoc puto verum quicquid dixerint doc.in.c.breui.nam iuramentum hꝫ in se nonnullas tacitas conditiones.vt no.gl.in.d.c.quemadmodum.

3 Vasallus potest alteri infeudare.in.c.ex transmissa.nu.4.de foro competen.fo.62.

6 Vasalli si prestant obedientiã alteri domino non preiudicant vero domino.in.c.cum dilectus.nu.7.de relig.do.fo.187.

6 Vasallus si committit feloniam aduersus dominum an heres domini aget contra vasallum ad priuationem feudi:⁊ idem si alienauit irrequisito domino.in.c.fi.nu.8.de do.fo.108.

3 Vasallus recognoscendo non dominum in dominum an faciat aliqꝺ preiudicium domino.in.c.verum.nu.30.de fo.compe.fo.64.

5 Vasallus an possit prescribere libertatem ⁊ directũ dominium aduersus feudi dominum.in.c.ad audientiam.nu.17.de prescrip.fo.32.

3 Vasallus an teneatur domino excommunicato respondere ⁊ obedire. in.c.veritatis.nu.39.de do.⁊ contu.fo.208.

2 Vasallus an possit aduocare sine procuratore contra dominum. in ca. cum sacerdotis.nu.3.de postu.fo.139.

5 Vasallus habet vtile dominium rei feudalis : directum vero est apud dominum.in.c.si diligenti.nu.3.de prescrip.fo.38.

6 Vasallꝰ alienãs irrequisito dño adiecta clausula saluo iure dñi adhuc perdit feudum.secus si adiecisset hec verba qꝺ aliter vel alio modo alienare non intendit.in.c.ij.nu.10.de feudis.fo.92.

☞ Corsetus.Ego dicerẽ qꝺ ista verba saluo iure modificãt ⁊ restringunt pcedentia.vt est gl.reputata singularis.in.l.itẽ labeo.in verbo pure.ff. fami.hercis.⁊ Ang.cõsi.xxvj.⁊ vide bonũ tex.in.l.si debitor.in.§.si venditionem.ff.quib.mod.pig.vel hypo.sol.quẽ tex.ad hoc allegat Ro. consi.clxxxix.incip.Circũscripta actorũ serie.in.iij.col. et voluit Jo. de imo.in.l.iudex postq̃.ff.de re iud. ⁊ Pau.de cast.consi.clx.incipi. circa illud quod primo queritur in primo quesito ⁊ in vlti.colum.vbi cõcludit qꝺ per istam dictionẽ declaratur animus protestantis vel ipsius reseruãtia qꝺ voluerit modificare ⁊ limitare dispositionem precedentem. et volunt doc.in.c.potuit.de loca.de emphyteota qui alienat rem emphyteoticam saluo iure dñij qꝺ non cadat a iure suo ⁊ voluit do.Alex. de imo.in consi.lxxxij.incip.viso themate.in.iij.col.cõsi.nõ ob.illud qꝺ protestatio sit cõtraria facto qꝛ in casu nostro dr potius declaratio ⁊ limitatio precedentiũ ad euitandũ penam ⁊ verba debent aliquid operari.l.si qñ.ff.de inoffi.testa.c.si papa.de priuileg.lib.vj.⁊.l.si quando.ff. de legatis.j.et illud quod dicitur in emphyteosi habebit etiam locum

in feudo

7 Verbū venditio positū cū cōmemoratione pretij nō cōprehēdit alias species alienationis:alias secus.in.c.fi.nu.4.de accu.fo.67.

3 Verbum inquiras:non inducit nouum modum procedendi quando causa committitur inter partes.in.c.exhibita.nu.2.de iudi.fo.43.

7 Verbum debet:an importat necessitatem vel honestatem.in.c.j.nu.7.de despon.impu.fo.12.

7 Verbum constat prolatū ab aliquo presupponit habere notitiā illorū que necessario antecedunt.in.c.sacro.nu.13.de senten.excom.fo.179.

6 Verbū vnum aliquando sumitur diuersimode ad euitandas absurditates.in.c.cum dilectus.nu.18.de succes.ab intest.fo.132.

5 Per verbum hortamur committitur aliquando iurisdictio.in.c.quia indicante.nu.1.de prescrip.fo.27.
Verbū rogo ponitur pro precipio ſm subiectam materiam.ibidem.

3 Verbum debet denotat regulariter necessitatē licet aliquādo honestatem.in.c.j.nu.7.de dolo ⁊ contu.fo.194.

3 Verbum potest:libet:debet:⁊ similia quid importēt.in.c.j.nu.18.de seque.pos.⁊ fruc.fo.221.

4 Verbum oportet denotat necessitatem.in.c.iuramētum.§.sane.nu.4.de iureiuran.fo.168.

3 Verbum nolo ⁊ non volo an denotent precise contemptum ⁊ resistentiam.in.c.finem.nu.4.de do.⁊ contu.fo.199.

7 Verbū debet de sui natura importat necessitatem.sed aliquando importat honestatem.in.c.si vir.nu.3.de adul.⁊ stup.fo.104.

2 Verbum confirmare sumitur aliquando pro obseruare ⁊ approbare.in.c.j.nu.5.de treug.⁊ pa.fo.131.

5 Verbū qđ pōt se habere ad preteritū ⁊ ad futurū exponit prout meli⁹ conuenit materie subiecte.in.c.ad hec sumus.nu.5.de rescrip.fo.51.

6 Verbū offerre nō exposcit aliquā exactionem sed spontaneam oblationem.in.c.peruenit.nu.3.de deci.fo.145.

6 Verbum positum in dispositiōe odiosa habēs plura significata interpretatur in significato strictiori:si autē est positū in dispositione fauorabili interpretatur in latiori.in.c.ad audientiam.nu.1.de deci.fo.146.

7 Verbū volumus importat ius nouū.i.c.fi.nu.4.qui fil.sint legi.fo.43.

5 Verbum in lege vel statuto importās preteritū ⁊ futurū intelligitur de futuro,in.c.quoniam.nu.3.de consti.fo.41.

5 Verbū statuimus relatū ab habēte potestatē legis cōdēde inducit ius nouum secus verbū mandamus.in.c.venerabilis.nu.6.de iudi.fo.44.

7 Verbum sufficit quid significet.in.c.cum locum.nu.3.de spon.fo.6.

7 Verbum moderate sonat in diminutionē non in augmentū.in.c.deus qui.nu.4.de peni.⁊ remis.fo.159.

5 Verbū concedo non semper importat trāslationem dominij.in.c. cum venerabilis.nu.8.de excep.fo.9.

5 Verbum sufficit de natura sui importat vt nil aliud requiratur.in.c.j.nu.6.de excep.fo.2.

6 Verbum relinquo adiectū vniuersitati bonorū importat heredis institutionem etiā respectu illius persone que debet titulo institutionis inhonorari.in.c.raynutius.nu.3.de testa.fo.124.

☞ Corse. Adde qđ verbum relinquo:adiectum certe rei denotat legatum ac fideicōmissuz:vt plene no.ff.de here.isti.l.his vbis.⁊.l.cogi.§.generaliter.ff.ad treb.⁊ plene p Bal.in.l.fi.C.fa.her.⁊ p Jo.an.i.d.c.raynutius.tñ si testator voluit illud verbū rei adiectū instōnē importare infallēter illā importabit qm̄ verba quecūqz legatū īportātia pōt testator disponere q̄ instōnē īportēt.casuz singularē habem⁹.in.l.qm̄ indignū.C.de testi.ibi vbis inflexis:⁊ ibi dn̄ dicit sed qbuslibet ꝯfecta sententijs vel quolibet loquēdi gn̄e formata institutio valet si mō p eū liq̄bit volūtatis intētio postq̄ hoc potuit p̄sumēdū est q̄ ita voluit ne al's dicēdo testm̄ rūpi contingat cū nō p̄sumat qs viā eligere ad sua iudicia subuertēda:vt i.l.iij.ff.de testa.mili.itē vbū relinquo:vificat in donatiōe inter viuos;ita dicit Bn̄di.de plumbi.in.l.hoc sermone.ff.si lib.inge.esse di.⁊ vide gl.in cle.si.de iurepa.in vbo relicti.q̄ dicit qđ vbū relinquo adaptatur etiā ad actū inter viuos.⁊ adduco do.meū Barb.in.c. vt vnusquisqz.de pe.cle.vbi dixit q̄ semel cōsult⁹ p magnificos officiales ecclie sancti Petronij cui Eugeni⁹ papa cōcessit bullā qđ de relictis ad pias cās soluat certū qd qđ cōprehendat donatio inter viuos rn̄dit allegās Bn̄di.in.d.l.hoc sermone.⁊ ita hoc anno allegaui ⁊ obtinui p ecclesia sancti Petronij in donatione facta inter viuos p nobilē virū Bartholomeū de garganelis cuidā capelle sancti Petri:⁊ vide do.meum plene in.c.regsisti.in.iij.col.de testa.proprie tñ si debitū relinquo verificat in actu vltime volūtatis.text.est in.l.j.C.de pecu.ei⁹ q lib.meruit.cōficta ibi gl.voluit Nic.de neapo.in.l.his vbis.in pn̄.ff.đ he.isti.allegās aliā glo.in aut.qđ locū.C.si mul.scđo nup.⁊ idē Nico.de nea.in aut. de he.⁊ fal.in.§.quedā oīa.in vbo relicti.vbi gl.dicit qđ si testator dicit relinquo.adaptat ad instōnem ꝑpter vniuersitatē bonorū cui adiungit vn̄ verbū relinquo aptū natū est cōprehēdere instōnem heredū qđ no.propter modernā cōsuetudinē testantiū in testō suo dicētiū relinquo omnia bona mea titio nec dicūt heredē instituo.facit.d.l.cogi.§.gn̄alr. et dictū Spe.in ti.de tes.i.§.j.v.si qs dicat reliquo oīa bona titio īpe vero Nico.de nea.in.d.§.⁊ qdā intelligit p̄dicta vera alio nō instituto qđ habet loco fideicōmissarij vniuersalis.⁊ dicit esse glo.singu.ſm Dy.in.d.l.his vbis.refert Guil.de cu.esse casum p illā gl.i.l.j.C.si ex fun.ff.de here.inst.vide ibi Bal.⁊ Jo.de imo.i.l.p̄cib⁹.C.de impu.⁊ Bar.in.l.cēturio.ff.de vul.⁊ pup.⁊ doc.in.d.c.raynaldus.vbi apte locuti sunt de hoc verbo relinquo.⁊ vide Alex.de imo.in cōsi.cxxvj.in.viij.colū.in primo volu.⁊ in cōsi.lxx.in.ij.volu.⁊ in consi.cviij.in quarto vol.vide do. meū Bar.in.c.conquestus.de fo.cōpe.⁊ in.d.c.vt vnusquisqz.⁊ dicit Ang. qđ verbū relinquo in testamento importat instōnem si nullus alius sit in eo constitutus vel si debuerit institui ille cui adijcit verbum relinquo sed in codicillis importat semper fideicō.ita dicit Ange. de perusio.in consi.xlj.in.iiij.col.sed hoc verbum relinquo adiectū parti quote significat institutionem vel substitutionem.secus si certe singulari ſm eūdem Ange.consi.xxxviij.circa prin.⁊ in cōsi.cl.in pe.col.⁊ an sit cōe vel obliquum vide eundem Ang.cōsi.cxlviij.in penul.col.⁊ dicitur qđ est obliquum in cōsi.cix.in.ij.col.⁊ delicti noīe venit legatū.de insti.ſm eūdem Ange.consi.cxvij.in.ij.col.⁊ adde Jo.cal.in ti.de testi.cōsi.xxvj.vbi dixit quod verbum relinquo:competit etiam constitutioni heredis.

3 Verbum debet nō importat necessitatem quādo resultaret iniquitas.in.c.intelleximus.nu.5.de iudi.fo.23.

2 Verbum relaxes qd denotat.in.c.graue.nu.10.de offi.ordi.fo.123.

6 Verbum lego adiectum vniuersitati bonorum importat heredis institutionem.in.c.raynaldus.nu.5.de testa.fo.127.

6 Verbum placet importat arbitrium boni viri.in.c.cum venissent.nu.5.de insti.fo.53.

2 Verbum solus episcopus ordinat nō excludit clericos suos ⁊ potest suspendere licet non possit deponere.in.c.inter corporalia.nu.30.de trāsl.episco.fo.5.

7 Verbum non videtur mihi importat quantum verbum non est:qđ nota pro testibus.in.c.de cetero.nu.2.de homici.fo.99.

3 Verbū oportet aliquando importat necessitatem ⁊ aliquādo honestatem.in.c.j.nu.3.de libel.obla.fo.93.

5 Verborū propria significatio restringitur ſm naturam subiecte materie.in.c.tua nobis.nu.6.de appella.fo.134.

7 Verba nō considerantur quando habetur intentio proferentis verba intelligenda sunt ſm mentem proferentis.in c.intelligentia.nu.1.de verbo.signi.fo.182.
Et vide tex.eo.ti.in.c.preterea.ibidem.

7 Verba futuri temporis inducunt actum fieri per sententiam ⁊ nō ipso iure.in.c.in quibusdam.nu.7.de penis.fo.157.

6 Verba ratū ⁊ firmū qd importēt.in.c.raynald⁹.nu.17.de testa.fo.127.

1 Verba generalia debent verificari in qualibet specie contenta sub genere in materia non odiosa.in rubri.nu.3.de consue.fo.91.

6 Verba preteriti temporis inducūt actum fieri ipso iure.in.c.nouit. nume.8.de his que fi.a prela.fo.67.

6 Verba enūtiatiua propter aliud ꝓlata nō īducūt dispōnē nisi ad pias causas ⁊ in testō militis.i.c.cū dilect⁹.nu.14.de succes.ab intest.fo.122.
Verba enuntiatiua emanata in vltima volūtate qn̄ inducūt dispositionem.ibi.nu.19.

3 Verba īpropriant ad validitatē libelli.i.c.pisanis.n.7.de re.spo.f.192.
Verba ista nouerit se suspensum seu excommunicatum ⁊c.intelligunt ipso iure.in.c.si quorum.nu.7.de solutio.fo.104.

5 Verba alicuius dispositionis sunt amplianda vel restringenda ſm mētē ipsius que mens est cōsyderanda ex ratione expressa vel que cōiecturari potest.in.c.secundo requiris.nu.2.de appella.fo.116.

7 Verba imperatiua intelliguntur cum effectu.in.c. cū infirmitas.nu.2.de peni.⁊ remis.fo.162.
Verba futuri temporis nō importāt actum fieri ipso iure sed per sententiam.ibi.nu.5.

7 Verba de presenti cum impubere non matrimonium:sed sponsalia de futuro faciunt.in.c.ex literis.nu.3.de sponsa.impu.fo.15.

7 Verba dubia ꝓlata in matrimonio ad decipiēdum mulierē si postmodum eam cognoscit carnaliter iudicatur pro matrimonio in foro iudiciali.secus in penitentiali.in.c.tua nos.nu.1.de sponsa.fo.10.
Verba prolata in tertia persona si contrahens loquitur de seipso non vitiant contractum.ibi.nu.2.

Verba prolata a peritis an intelligātur ſm communem vsum loquēdi an ex proprio significato vocabuli.in proemio Grego.nu.11.fo.eo.

7 Verba ⁊ vocabula recipiūt interpretationem ſm subiectā materiam.in.c.cum olim.nu.2.de verbo.sig.fo.186.

6 Verba futuri temporis vel presentis an ⁊ qn̄ importent actū fieri ipso iure.in. c.clericis.nu.14.ne cle.vel mona.fo.238.

7 Verba volo si volueris important liberam volūtatem freno tamen rationis submissam.in.c.abbate.nu.15.de verb.sig.fo.187.

2 Verba dum tamen:⁊c.quid operentur.in.c.fina.numero.9.de transla.episco.folio.6.

6 Verba generalia ꝓlata ad cōplacētiā alicuius nō inducunt obligationem seu dispositionem.in.c.cum venissent.nu.5.de insti.fo.53.

5 Verba imperatiui modi aliquando important consilium ⁊ aliquādo necessitatem ſm subiectam materiam.in.c.magne.nu.4.de voto ⁊ voti redemp.fo.177.

7 Verba moneas ⁊ inducas non dant potestatem precise compellēdi.in c.ex tue.nu.3.de simo.fo.73.

in.c.fi.nu.1.de re iudi.fol.85.

4 Vicariorum quidam ſunt perpetui et quidam temporales.in.c.g.perpetuus.nu.1.de fide inſtru.fo.109.

Vicarius an poſſit agere ſine mandato pro iuribus eccleſie vel pro iuribus ſpectantibus ad ſuam vicariam.ibi.nu.2.

6 Vicarius epiſcopi poteſt ad libitum remoueri.in.c.cum non ignores.nume.7.de preben.fo.28.

6 Vicarius epiſcopi non dicitur acquirere aliquam dignitatem ex eo: q2 efficitur vicarius:et ideo nõ perdit beneficiũ curatũ ſi qđ habebat quia poteſt de facili remoueri.in.c.de multa.nu.23.de preben.fo.38.

2 Vicarius epiſcopi habet ordinariam et non delegatam iuriſditionẽ.in c.quoniam.nu.11.de offi.deleg.fo.79.

6 Vicarius perdit officiũ ſuũ mortuo ep̃o.in.c.j.nu.5.ne ſede vac.fo.64.

6 Vicarius ep̃i ex officio ſuo poteſt inſtituere illum qui fuit preſentatus ſed cõferre beneficia nõ poteſt.in.c.ex frequentibus.nu.7.de inſti.fo.52.

6 Vicarij alij ſunt perpetui alij temporales qui conſtituuntur ad ſeruiendum pro alio in aliqua eccleſia curata:⁊ quare ſic dicantur.in.c.extirpãde.in repeti.§.qui vero.nu.9.de preben.fo.40.

3 Vicarius epiſcopi an habeat iuriſditionem ordinariam.in.c.ſi quis cõtra.nu.30.de fo.compe.fo.56.

Vicarius ꝑpetuus in aliqua eccleſia vbi ſeruit ꝓ alio nõ dꝫ habere oẽs fruct⁹ ſed tm̃ cõgruentẽ portionẽ.in.c.extirpãde.§.q vo.de preb.fo.40.

2 Vicarius poteſt allegari ſuſpectus ratione ſuſpicionis que eſt in pſona cuius vices gerit.in.c.inſinuante.nu.2.⁊.3.de offi.deleg.fo.88.

6 Vicarius põt ꝯſtitui p ep̃m regul'r vt oĩa iura poſſit recipe noĩe ipſius vicarij q̊ negligẽte põt vicari⁹ exercere.i.c.cũ venerabil'.n.5.de cẽ.f.205.

2 Vicarius non cenſetur reuocatus ipſo facto per dationem ſecundi.in.c.volentes.nu.3.de offi.leg.fo.108.

Vicarius epiſcopi habet ordiuariam inriſditionem.ibi.

6 Vicarius perpetuus non priua𝔯 officio ſi moria𝔯 rector qui ip̃m poſuit et alter ſuccedat.in.c.extirpãde.in repe.§.qui vero.nu.14.de p̃b.fo.40.

Vicarius perpetuus an rector dicatur habere ius cure in eccleſia parochiali.ibi.nume.15.

7 Vicarius generalis epiſcopi habet iuriſditionem ordinariam ſiue ſint ad tempus ſiue in perpetuum.in.c.quoniã.nu.3.ne prela.vi.ſu.fo.83.

3 Vicarius epiſcopi an habeat iuriſditionem ordinariam.in repeti.c.ſi quis contra clericum.nu.35.de fo.compe.fo.56.

2 Vicarius perpetuus an poſſit inſtitui in eccleſia patronata ſine conſenſu patroni.in.c.ad hec.nu.2.de offi.vi.fo.71.

Vicarius perpetuus an poſſit inſtitui ſine licentia ep̃i.ibi.nu.3.

Vicarius an poſſit dare vicariã.Anto.in.c.clericos.nu.2.eo.tit.fo.eo.

Vicarij iuriſditio an ceſſet mortuo illo qui fecit ipſum vicarium.Anto.in.c.tua nobis.nu.4.eo.titu.fo.eo.

Vicarius pape quam iuriſditionem habeat.ibi.nu.5.fo.70.

Vicarius plures quis habere nõ poteſt.Anto.in.c.fi.nu.2.eo.ti.fo.eo.

2 Vicarius epiſcopi debet eſſe clericus et non laicus.in.c.quoniam.nu.3.de offi.ordi.fo.17.

2 **Vices** ſuas ſi quis cõmiſerit alicui cenſe𝔯 cõmiſiſſe totũ negotiũ quod habebat.in.c.venerabili.nu.11.de offi.deleg.fo.101.

1 Vicegerens obtinet locum illius cuius vicẽ gerit et quicquid reſcribi𝔯 ſibi eſt mãdandũ executioni per illũ cuius vicẽ gerit etiã qđ ſit creatus poſt cõmiſſionẽ datam vicẽgerenti.in.c.eam te.nu.14.de reſcrip.fo.49.

2 Vicerector ſi fuerit iniuriatus cenſetur iniuriatus ille cuius vices ſuas ſuſtinet quod intellige ſi fuerit iniuriatus reſpectu officij.in.c.cũ olim.nu.1.de offi.delega.fo.98.

2 Vicerector eſt honorãdus ſicut rector.i.c.ſane q2.nu.2.de offi.dele.f.77.

6 Vicini qui tenentur ad refectionem alicuius putei an poſſint renunciare vſui dicti putei ad hoc vt non teneantur: remiſſiue.in.c.j.nume.5.de eccle.edifi.fol.219.

4 Vicini factũ quis preſumitur ſcire vnde teſtis deponẽs de facto vicini ⁊ in cã ſciẽtie dixit:quia vicinus ꝓbat.in.c.quoſdã.nu.1.de p̃ſum.fo.116.

☞ Correct⁹.Addc ter.⁊ qđ ibi no.in.l.ſi vicinis.C.de nup.Bal.in.l.cõuenticulã.C.de epi.⁊ cle.⁊ in.l.j.C.de collu.detegẽ.et in.c.j.§.tres de pace tenen.⁊ Moder.in.d.l.j.ſi cer.pet.⁊ vide Abb.in.c.cũ dilectus.in prin.de purga.cano.facit ſimile qđ habe𝔯 in.c.cũ olim.de cõſue.⁊ in.l.iiij.§.ſi tã vicinũ.ff.de dã.infec.⁊ in.l.diuus.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his.⁊.l.ꝓ locis.in ar.C.de anno.⁊ tribu.lib.x.facit lex a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iudi.vbi an aliquis poſſideat bona immobilia recurri𝔯 ad locum vbi habitat:⁊ qđ voluit ibi Bar.⁊ qđ ipſe voluit in.l.decẽ.de ver.obli.⁊ l.in illa.ff.eo.per totũ.Et limita ſm Pet.de anch.vbi quis ꝓbaret abſentiã vel infirmitatẽ:q2 tũc excuſare𝔯 ſi ignoraret facta in vicino loco.c.cum in tua.qui matri.accu.poſ.Bar.in.l.is põt.ff.de acqui.hered.facit l.plane.ff.de excu.tuto.⁊.l.fi.ff.de decre.ab ordi.fa.qđ intellige qñ infirmitas eſt grauis.ar.l.j.§.perinde ſi leuis.⁊.l.ob que vitia.ff.de edil.edi.et.l.queſitũ.ff.de re iudi.⁊.c.ſi tp̃s.xviij.diſt.⁊ de vicinis vide Bal.in.l.fi.C.de his quib.vt indig.⁊ gloſ.in.c.felicis.de pe.lib.vj.⁊ pulchre dixit Bal.in.d.l.ſi tertius.in addi.Statuto caue𝔯 qđ offendens aliquẽ iuxta domũ ſuam per pedes puniatur tanta pena:an tale ſtatutũ habeat locũ ſi aliqs offendit aliquẽ iuxta domũ ſuã a parte poſteriori ipſi⁹ domus.et arguit qđ ſic per.c.ſtatutũ.§.j.de reſcrip.lib.vj.tñ Dñũ determinat:q2 tale ſtatutum eſt penale: ideo dꝫ reſtringi de offenſa facta in anteriori parte dom⁹.ar.l.cũ in diuerſis.ff.de relig.⁊ ſump.fun.nec ob.d.c.ſtatutũ.§.j.q2 nõ loqui𝔯 in penalibus.et limita hoc niſi cõis modus loquẽdi aliter ſe haberet capiẽdo vicinũ.ar.l.cũ de lanionis.§.aſinã molendinariam.ff.de fund.inſtru.ſm Bar.in.d.l.ſi tertius.Sed cũ voces alie ſint alte alie ſint baſſe:de quib⁹ intelligitur:dic de cõibus ſm Bar.ibi arg.l.j.§.ripa.ff.de fluminibus.⁊ quid de habitãtib⁹ in domo cõducta an dicantur vicini:dic ꝙ ſic rõne perſonarũ ſed nõ rõne domorũ:ſed Bar.in.d.l.ſi tertius.Sed quid ſi teſtis dixit ſcio q2 cõſanguine⁹:dixit Barto.in.d.l.j.ſi cer.peta.qđ valet ꝓ quo facit.d.l.ſi vicinis.Sufficit enĩ qđ teſtis deponat preſumptiue vel veriſimiliter.l.oẽs.§.luci⁹.ff.de his q in frau.cred.adde Bal.in.l.teſtium.ad fi.in verbo quero.C.de teſti.vbi dixit qđ probatur etas ſi teſtis dicat ſcio q2 cõſanguineus:ſm Nico.de matare.ibi:q2 ex qualitate perſone preſumitur ſcientia de neceſſitate iuris.vt in.l.de tutela.C.de in integ.reſti.mi.

4 Vicini qui dicantur in.c.quoſdam.nu.2.de preſum.fo.117.

1 Victus nõ cõdẽnatur in expẽſis ſi primo habuit ſniaꝫ pro ſe:q2 habuit iudicem ei propitiũ ꝑpter varias opi.⁊ poſtea illa ſnĩa fuit per aliũ iudicem retractata.in.c.j.nu.16.de conſti.fo.17.

6 Victualia exponens ad vendẽdum cogi𝔯 pro iuſto pretio vendere.in.c.j.nume.4.⁊.6.de emp.⁊ vendi.fo.82.

7 Victualia portantes ad ſaracenos qua pena punian𝔯 tam ſm leges q̃ ſcdm canones.in.c.ita quorũdam.nume.1.de iude.⁊ ſara.fo.86.

3 **Vidua** dicitur miſerabilis perſona.in.c.ceterum.nume.16.de iudi.fo.20.

6 Vidua dr̃ miſerabilis pſona.in repe.c.cum eſſes.nu.33.de teſta.fo.119.

6 Vidua facta monialis non conſecratur vt alie virgines.in.c.vidua.nume.3.de regu.fo.157.

3 Vidua an recognoſcat eccleſiaſticum iudicem niſi in defectum iudicis.in.c.ex tenore.nume.1.⁊.2.de fo.compe.fo.72.

Vidua quibus modis ſumatur.ibi.nume.9.

1 Vidua in ſtatutis et alijs diſpoſitionibus ſumitur proprie pro illa que caret marito.in.c.ne pro defectu.nume.2.de elec.fo.161.

2 Vidua pauper an ſit ſub ꝓtectione iudicis ſecularis ſecus ſi eſt diues.in.c.ſignificantibus.nu.2.⁊.5.de offi.deleg.fo.101.

2 **Villa** quãdo vigore ſtatuti tenetur emendare dãnum datum in eius territorio debet huiuſmodi dãnum probari.in.c.fin.nume.5.quod metus cau.fo.153.

1 Villa vel caſtrum recognoſcẽs ſuperiorem poteſt ſtatuere ſuper rebus ſuis non tamen imponere penam niſi hoc fieret ex pacto.in.c.que in eccleſiarum.nume.5.de conſti.fo.23.

6 **Vinum** ſimplex ſi commiſceatur cum vino conſecrato nõ efficitur ſacrum.in.c.quod in dubijs.nume.3.de conſec.eccleſie vel alta.fo.207.

6 Vinũ nõ bibẽs non põt ꝓmoueri ad ſacerdotiũ etiã ſi pollicea𝔯 ſe ſumpturum ſacramentum.in.c.ex parte.nu.1.de celebra.miſ.fo.210.

7 Vinculum fortius ſuperueniens tollit votũ primũ.in.c.meminimus.nume.2.qui cle.vel vouen.fo.21.

7 **Violentia** ſed non oĩs impedit matrimoniũ cõtractũ.in.c.de muliere.nu.2.de ſponſa.fo.4.

2 Violentia ſi ꝓbatur per teſtes res amiſſe proban𝔯 pet iuramentũ dãnũ paſſi taxatione iudicis premiſſa.in.c.fi.nu.1.quod metus cau.fo.153.

Violentia vel delictum debet probari per teſtes vel per violenta indicia.ibi.nume.2.et.5.

7 Violentia ⁊ coactio etiã ſi a parentibus inferatur inualidat matrimonium.in.c.veniens.el.j.nume.5.de ſponſa.fo.6.

6 Violentia vtrũ ſit permiſſa illi qui nõ admittitur ad ius qđ habet in re licet violẽtum adeo ꝙ nõ admiſſus poſſit per vim intrare ⁊ oſtia rũpere tam in ꝓphanis q̃ in ſpiritualibus rebus et tam in corporalibus q̃ in incorporalibus.in.c.j.nu.5.de immu.ec.⁊ cemi.fo.222.

6 Violentia dr̃ caſus fortuitus.in.c.ſacris.nu.2.de ſepul.fo.139.

7 **Virginitatis** probatio quid opere𝔯 ⁊ quõ ꝓbatur.in.c.fi.nu.4.⁊.10.de frigi.⁊ male.fo.36.

4 Virginitas qualiter ꝓbetur.in.c.propoſuiſti.nu.2.de proba.fo.7.

7 Virginitatis ꝓbatio neceſſaria nõ eſt ad ſeparandum matrimonium.in.c.fi.nume.10.de frigi.⁊ male.fo.36.

7 Virginitas preſumitur niſi aliud probetur.in.c.j.nume.5.de adulte.et ſtu.fo.104.

7 **Viri** aſſertioni an ſte𝔯 ſi dicat puellã impuberem cognouiſſe.i.c.continebat.nume.7.de deſponſa.impu.fo.13.

7 Vir non põt dimittere vxorẽ etiã ꝑpter impedimentũ parẽtele notoriũ abſq3 iudicio eccleſie.in.c.porro.nume.1.2.⁊.9.de diuor.fo.45.

1 **Viſitatio** quã faciũt prelati dꝫ fieri expẽſis ſubditorũ q viſitantur.in.c.vt preterite.nu.4.de elec.fo.168.

1 Viſitatores dioceſum an habeant poteſtatem priuandi clericos beneficijs.in.c.dilectus filius.nu.5.de reſcrip.fo.72.

1 Viſitans dioceſim habet iuriſditionẽ etiã cõtra clericos ſeculares ſi cõmiſſio eſt generalis.in.c.dilectus filius.nu.2.de reſcrip.fo.71.

3 Vis publica et priuata que ſit ⁊ quomodo puniatur.in.c.ij.numero.9.de ordi.cog.fo.143.

a Uis quotuplex sit.in.c.ad audientiam.nu.2.quod met.cau.fo.151.
Et vide in.c.seq.in prin.

a Uitium defuncti an et in quem successorem transeat.Ant.in.c.ex transmissa.nu.7.de fil.presby.fo.53.

7 **Uiuere** quis posse presumitur etiam per centum annos.in.c.in presentia.nu.4.de sponsa.fo.8.

1 **Unanimiter** fit illud qd fit nemine discrepāte.in.c.si.nu.2.de postu.prela.fo.116.

a Unanimiter dicitur id factum quod fit nemine discrepante.Ant.in.c.dilectus.nu.2.de tempo.ordina.fo.39.

a Unanimiter:ista dictio importat qd actus fiat nemine discrepante idē de verbo concorditer.in.c.licet.nu.1.de offi.leg.fo.107.

Corsetus doctor excellen.Adde qd vnanimiter factū a maiori parte capituli seu collegij aliquibus contradicentibus potest dici vnanimiter factum.colligit domi.Ant.in.c.ad aures.qd metus cau.sed Abb.ibi dicit totum oppositum esse colligendum.ibi enim dicitur quod vno excepto electio fuit vnanimiter celebrata.nam si verbum vnanimiter:verificaretur in minori parte collegij frustra fuisset dictum vno excepto et qd hoc verbū vnanimiter:importet qd nemine discrepante probat text.in.c.bone memorie.scdo in verbo vnanimiter.et ibi Abb.in.j.no.de postu.prela.iuncto verbo nec nocebat.idem probatur in.c.et si vnanimiter.eo.ti.et Abb.in.j.no.hoc etiam probat etymologia vocabuli.nam vnanimiter dicitur quasi vnius animi.non ergo possunt dici electores fuisse vnanimes,si eorum aliquis fuit discors in sentētia cōmuni.ad idem adduco.c.cum dilecti.de ele.et tex.in.c.tertio loco.de proba.et.d.Barb.in.c.cum ecclesia sutrina.et ibi Abb.de causa pos.et proprie.vbi idem tenet.et dicit esse hoc no.pro eo quod solet dici in collegio qd fuit vnanimiter approbatus.idem dic de verbo concorditer:vt no.gl.in cle.ne romani.de elec.et in.c.cupientes.eo.ti.li.vj.Abb.in preal.locis et in.c.cum pōt.de re iudi.Jo.de imo.et do.Anto.in.c.j.de maio.et obe.Bal.in.c.lz.de elec.vbi videt dicere contrarium.Adde Lu.ro.cōsil.cccxij.in.iiij.dubio.ibi quo ad quartū vbi dicit gl.in.d.c.cupientes.§.ad hec.inver.concorditer.esse veriorem.qd concorditer importat qd nemine discrepāte pro qua allegat tex.optimū.in.c.in causis.de elec.vbi papa hec duo.s.concorditer vel maioris partis consensu vt diuersa ponit lz aliud voluerit gl.in.d.c.cū non potest.et vide Alex.de verbo concorditer:vbi cōcor.gl.in cōsil.cxxvij.incip.in causa et lite vertente inter franciscinam.in.j.col.in.ij.vol.do.Domini.d.c.ad hec.gl.in cle.ne romani.in verbo concorditer.de ele.et ibi Abb.in apost.sed iudicio meo dictum do.An.est verissimum:qz lz de natura huius verbi vnanimiter:sit qd actus fiat nemine discrepante tamen propter materiam subiectam id dicitur vnanimiter factum quod fit a maiori parte collegij lz aliqui cōtradicāt:nā papa in.d.c.ad aures.dicit electionem celebratam vnanimiter et tñ vnus contradicebat nam si papa stetisset in proprio termino vnanimiter nō posset dici electio vnanimiter facta vno excepto et ideo expressit ad denotandum vim verbi que in casu nostro non attenditur cum electio facta a maiori pte capituli valet.in.c.in genesi.c.eccle.ij.de elec.c.j.de his que fi.a maiori parte ca.vnde distinguerē sic.aut huiusmodi verbum exprimitur a lege.et tunc id quod fit a maiori parte valet.l.qd maior.ff.ad munici.nisi esset talis casus qui requireret oēs nemine discrepante p id qd habetur in auf.de defen.ciui.in.§.si.in verbo nemine reluctante.vñ in hoc attenditur materia subiecta.arg.l.si vno.ff.loca.aut exprimitur a statuto et tunc actus debet fieri nemine discrepante.qz tunc attendit vis verbi et statuta proprie dñt intelligi.l.constitutionibus.ff.ad munici.l.iij.§.hec aūt verba.ff.de neg.gest.l.quicquid astringende.ff.de ver.ob.c.in nostra.de iniurijs.vnde breuiter conclude quod de natura verbi vnanimiter:est qd act⁹ fiat nemine discrepāte nisi materia subiecta aliud reqrat.et vide Abb.de vbo cōcorditer:in.d.c.lz.de elec.et.i.c.cū vobis.e.ti.in.j.co.et i.c.j.in si.de maio.et obe.et i.c.in singulis.de sta.mona.

a Unanimiter dicitur fieri quod fit nemine vel paucis discrepantibus.in.c.ad aures.nu.1.quod metus cau.fo.151.
Et vide in.c.seq.

7 **Unctio** extremū scrm est et tñ iterari pōt qz p eā character nō imprimitur.in.c.vir aūt.nu.4.de secun.nup.fo.51.

a Unctio est duplex et quid sit eius effectus.Anto.in.c.vnico.§.scire.nu.3.de sacra vnc.fo.49.

7 Unctio sacra a quibus est danda et quot sufficiant.in.c.quesiuit.nu.3.de ver.signi.fo.183.

7 **Unigenitus** dicit is proprie qui nō habuit aliū fratrem sed improprie dicit etiā ille qui habuit aliū fratrē lz incōtinēti fuerit mortu⁹.in.c.nā et ego.nu.1.de ver.si.fo.181.

6 **Unio** vnius monasterij vel ecclesie potest ex causa fieri p episcopum.in.c.qz monasterium.nu.2.de relig.domi.fo.184.

6 Unio qñ fit de vna ecclesia ad aliā nō dz status ecclie vnite alterari sed debet in ea officiari prout añ vnionē.in.c.exposuisti.n.7.de prebē.f.47.

7 Unio ecclesiarum potest fieri per episcopos in suis diocesibus nō tamē possunt hoc sine consensu.capituli facere.in.c.sicut vnire.nu.2.de excess.prela.fo.130.

6 Unio ecclesiarum potest dissolui si procedente tempore appareat dam nosa.in.c.j.nu.5.ne sede vac.fo.64.

Unio quibus modis fiat de vna ecclesia ad aliam et quid resultat et quo modo faciunt in electione prelati.ibi.nu.5.

6 Unio ecclesiarum inducit vnionem rerum et actionum tam ecclesie vnite qz ecclesie cui vnitur.in.c.qz monasteriū.n.4.de religi.do.fo.184.

6 Unio vnius dignitatis vel beneficij potest fieri propter paupertatem alterius dignitatis.in.c.cum nostris.nu.15.de conces.preben.fo.58.

6 **Uniuersitas** scholariū iudicat ecclesiastica vel secularis secūdum qd in ea est maior pars scholariū clericorum qz laicorum vel econtra.in.c.j.nu.12.de locato.fo.86.

6 Uniuersitas scholarium in qua tot sunt laici quod clerici dicitur ecclesiastica qz maius dignum attrahit ad se minus dignum.in.c.extirpande.in repeti.§.qui vero.nu.7.de preben.fo.40.
Uniuersitas scholarium vel aliquarum artium potest in iuribus suis statuere et penam imponere.in.c.ecclesiarum.nu.7.de consti.fo.23.

6 Uniuersitas non debet excommunicari pro delicto sed illi qui fuerunt autores delicti.in.c.aduersas.nu.8.et.22.de immu.eccle.fo.229.

6 Uniuersitas scholarium est approbata et potest habere rectorem.in repe.c.si quis contra clericum.nu.35.de fo.compe.fo.56.

6 Uniuersitas non potest excommunicari.in.c.tue fraternitatis.n.5.vt lite non contesta.fo.112.

6 Uniuersitatis potestas remanet penes non delinquentes licet numero pauciores.in.c.j.nu.11.de his que fi.a ma.par.cap.fo.71.
In negotijs vniuersitatis debēt esse ad minus psentes due ptes ipsius et illarū duarū partiū cōsentire vel dissentire maior pars.ibi.nu.16.

8 Uniuersitas vel capitulū potest accusari de maleficio.in.c.causam que.el.j.nu.7.de iudi.fo.25.

3 Uniuersitas vel capitulum non excommunicatur sed singuli de ipsis.in.c.j.nu.2.de lit.contest.fo.103.

2 Uniuersitas an possit aliquid sine rectore disponere.in.c.si.nume.5.de procura.fo.147.
Uniuersitas quando constituit procuratorem vel syndicum nō requiritur autoritas vel decretum superioris.ibi.nu.10.

5 Uniuersitas temporalis in qua est ius patronatus potest pignorari vendi et locari.in.c.cum bertoldus.nu.2.de re iudi.fo.69.

3 Uniuersitas iudicum an possit recusari.in.c.licet ex suscepto.nu.4.de foro compe.fo.70.

6 Uniuersitas vel collegium dicitur quoddam corpus fictum et representatum.in.c.nouit.nu.2.de his que fi.a prela.fo.68.

3 Uniuersitas vel ecclesia possunt iurare de calumnia per procuratorem.in.c.cum causam.nu.1.de iura.calum.fo.127.
Uniuersitas scholarium an sit secularis vel ecclesiastica consideratur an scholares laici sint plures vel pauciores.in.c.cum ab ecclesiarū.nu.6.de offi.ordi.fo.112.

5 Uniuersitas vel collegiū potest regulariter statuere vt non valeat act⁹ nisi habeatur omnium consensus item qd valeat actus gerendus a pluribus de vniuersitate.in.c.constitutus.nu.8.de appel.fo.114.

7 Uniuersitas an possit compaternitatem contrahere.in.c.veniens.nu.5.de cogna.spiri.fo.28.

2 Uniuersitas siue collegiū tam seculare qz ecclesiasticum quando cōstituunt syndicum vel aliquem aliū actū faciunt an requiratur de necessitate quod in instrumento conficiendo singulorum nomina describantur.in.c.vnico.nu.7.de sindi.fo.148.

4 Uniuersitas non debet excommunicari sed omnes de vniuersitate bene possunt.in.c.cum tu.nu.1.de testi.fo.50.
Contemptus vnius non vocati retractat omnia gesta in vniuersitate:nam plus obest contemptus vnius qz contradictio multorum.ibidem.nume.16.

7 Uniuersitas qualiter debeat congregari et quot de vniuersitate debeāt interuenire ad hoc vt actus valeat:in.c.ij.nu.10.de.no.oper.nū.fo.136.
Et vide in.c.ecclesia vestra.el.j.nu.1.2.et.4.de elec.fo.163.

Corsetus doctor excellentissimus.Tu dic qd cōclusio legistarum et canonistarum est vt interueniant duo partes vniuersitatis ad hoc vt act⁹ valeat.vt in.l.nulli.ff.quod cu.vniuer.no.l.nominationum.C.de decu.lib.x.et ex his duabus partibus debet ad minus cōsentire maior pars et sic debet intelligi.l.quod maior.ff.ad municip.et in.c.j.de his que.fi.a ma.par.capitu.hoc sentit gl.in.l.aliud refert.ff.de re.iur.et gl.in.d.l.nulli.et Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.et iur.et Inn.in.c.ij.de no.oper.nun.tex.et ibi Abb.in.c.ecclesia vestra.in colum.de electio.et per Abb.in.c.cumana.in.glo.in versi.ad maiorem partē.eo.ti.probatur ratione due partes representant totam vniuersitatem dictis legibus nulli.et nominationum.ergo sufficit maior pars istarum duarum partium.Limitarem primo non habere locum.vbi tractaretur de reformatione alicuius officialis in ciuitate qz tunc non est sufficiens maior pars.sed est opus qd omnes in vnum consentiant.iste est casus singularis fm oēs.in auf.de defen.ciui.§.et si quidem.et ibi dum dicit communi consensu et nullo reluctante.et illū tex.allegauit Ro.in repe.rubrice de arbi.in.xiij.colum.et Ange.de peru.in.l.maiorem.ff.de pac.et Joan.and.in.c.cum olim.de testi.et ibi do.And.barba.quod not.pro confirmatione rectoris seu alterius officialis.et vide do.meum in.c.si.de iudic.in.xiij.colū.vbi dicit qd quis potest confirmari in officio per biēnium dūmodo fiat

nemine discrepante illorum ad quos spectat ⁊ dicit esse casum in .d.§. si quidem.alias si.⁊ refert Ange.in.d.l.maiorē.⁊ infert id qḋ superius dixi de rectore qḋ intellige procedere de iure communi secus si aliter disponeret p statuta vt hic bonoñ.nam vocatus ab vniuersitate scholarium ad vidēdum statuta reperit statutum disponēs qḋ sufficit maior pars vniuersitatis.⁊ adde ad hoc roma.in singularibus suis not.673.
¶ Limitarē scḋo qḋ nō valet qḋ fit a maiori parte vbi tractaretur de reuocatiōe libertatis in seruitutē.tex.est singularis sm̄ Ang.ibi ⁊ Ray. de forolíuio pri⁹ in.l.si quis.§.quoties.ff.qui ⁊ a qui.manu.libe.nō fi.tu vide Roma.in repe.rub. de arbi.in.xiiij.col.in fi.vbi allegauit illum tex.pro singulari.ego adduco gl.⁊ qḋ volūt ibi scribētes.in.c. cū olim. de testi.vbi de hoc vide ea que habentur in.c.cum omnes . de constitu.
¶ Limitarem tertio non habere locum vbi maior pars vellet aliquid statuere contra illud quod iam semel omnes ordinassent.ita eleganter dixit Inn.in.c.humilis.de ma.⁊ obe.refert ⁊ sequit̄ Ro.in rep. rub.ff. de arbi.in.xv.col.⁊ facit pro ratione iudicio meo.c.oīs res.de reg. iu.l. nihil tā naturale.ff.eo.l.stichum aut pamphilū.§.naturalis.ff.de solu.
¶ Limitarez quarto nisi alij vellēt statuere cōtra ius vt dixit idē Inn. in.c.cum oēs.de consti.refert ⁊ sequitur Roma.in.d.repe.in.xv.col.remittit se ad Bal.referentē hec duo proxime dicta in.l.fi.C.de auto.prestan.⁊ de hac materia per eundem Bal.in.l.j.ff.de offi.proconsul.
¶ Limitarē quinto ⁊ dicerem regulā pcedere vbi maior pars in collegio fuerit secus si maior pars ratificauerit extra collegium illud q̄ minor dixit.iste tex.singularis in.c.in causis.de elec.quē ad hoc allegauit Bal.in.l.p fundū.ff.de ser.rust.pred.refert Ro.in.d.sua repe.i .xv.col.
¶ Limitarem sexto quod in delictis illud qḋ fit a ma.par.nō censetur factū ab omnibus.imo maior pars venit punienda dūtaxat.minor vero pars que contradixit nō inuoluitur peccato aliorum nec pena peccati:vt satis colligitur in.c.gratū.de postul.prelat.⁊ vide ad hoc Inn.in c.j.de his que fiūt a maio.par.ca.vbi no.dixit hoc procedere qñ minor pars expresse cōtradicit sec⁹ si tacet.nam tunc inuoluit̄ pctō ⁊ pena peccati vna expresse cōsentiētib⁹ qḋ dictū singulariter not.⁊ pōt esse ratio q2 ex quo quis vocat̄ ad vniuersitatem debet aut consentire aut cōtradicere:vnde cū teneat̄ loqui seu cōsulere affirmatiue vel negatiue tacēdo habetur pro cōsentiente in suum preiudiciū.argu.c.j.⁊ ibi Abb.de postu.prela.⁊ in.c.ij.de cōfessis in.vj.⁊ meli⁹ in.l.de etate.§.qui tacuit. §.de interro.act.⁊ intellige predicta procedere qñ pena apponenda cōcernit singulos.tūc em̄ pauciores cōtradicētes nō puniūtur sed dubiū est qñ ex delicto venit pena imponēda cōcernēs ipsam vniuersitatē.vt puta maior pars vniuersitatis alicuius ciuitatis commisit rebellionez cōtra principē.minor vero pars in concilio contradicit nihilominus maior pars rebellauit cōtra ciuitatē:nūquid debeat puniri tota ciuitas cum non possit tñ sine discrimine minoris partis que nō cōsensit. de qua q̄ōne vide p Inn.in.c.grauē.de sen.excō.⁊ plenius per Bar.in l.aut facta.ff.de pe.per doc.in.c.dilect⁹.ij.de simo.⁊ aliquid p Bart.in trac.de tyrāno.vnū tñ tene mēti qḋ nō dr̄ vniuersitas seu ciuitas aliqd facere nisi illud collegialiter factū fuerit.vñ si maior pars huius ciuitatis faceret aliquē insultum vel rebellionē nō dz dici q̄ ciuitas fecerit ex quo non fuit illud collegialiter deliberatū.ita dixit gl.not.⁊ bene in.l. sicut.ff.qḋ cu.vni.no.sequit̄ Bar.in.d.l.aut facta facit qḋ no.gl . in.c.j. de reb.eccle.nō alie.⁊ Abb.in.c.gratū.in.ij.col.de postu.prela. Ego adduco Jo.an.Pet.de anch.⁊ do.Anto.in.c.petistis.de priui . vbi querūt vtrum si nō omnes sed aliqui hospitalarij violāt interdictum in fauorē oīm latū an habeat locū qḋ ibi dicit̄.dicunt q̄ nō:sed qñ maiores de ordine violāt vel illi qui p̄sunt loco:arg.no.in.c.cōsulti.de procur.
¶ Limitarē septimo predictā regulā nisi vniuersitas scholariū disponeret aliū qui non esset de vniuersitate reddere vocem q2 tūc si vnus tātū in vniuersitate cōtradiceret ne ille admitteret̄ redderet actū nullum. hoc est dictū singulare cōpostellani quē refert ⁊ sequit̄ Jo.an.in.c.scriptū.de elec.in nouel.refert Ro.no.xlvj.incip.q2 heri fecistis cōsiliarios ⁊c.facit ad p̄dicta qḋ voluit Domi.in.c.presentiū.in verbo cōuentū.in x.col.de testi.lib.vj.⁊ qño intelligatur maior pars:an respectu numeri: an respectu dignitatis vide Bar.in.l.si vni.ff.de re iud.Jo.an.Joā.de imo.⁊ Abb.in.c.q2 pp̄ter.de electi.⁊ Abb.in.c.prudentiā.de offi.dele. ⁊ ad regulā adde Ang.in.l.exactores.C.de suscepto.prepo.⁊ arca. li.x. dum tex.dicit oīm.⁊ gl.dicit q̄ sufficit cōsensus maioris partis per.d. l.qḋ maior.qḋ scḋm eū facit ad questionē plures sunt electi fideicōmissarij in testamento in quo apponit̄ qḋ illud qḋ fuerit factū p oēs obtineat firmitatē certe valebit si fuerit factum per maiorē partē sicut si per omnes. Itē facit ad questionē cōpromissum fuit in plures vt illud qḋ iudicatū fuerit p illa valeat ⁊ debeat obseruari:certe illud qḋ fuerit iudicatū obseruabit̄ ⁊ debet obseruari si per maiorē partē fuerit iudicatum scḋm Ang.⁊ ibi ego adduco gl.in.c.pe.de re iud.libr.vj.que hoc dicit.

☞ Adde ad limitationem eius quod dicitur quod coacta voluntas : voluntas est.l.si mulier.§.penulti.ff.quod metus cau . q2 illud est verum in vi seu coactione conditionali.secus si est precisa per dictum capitulū sacris.cum ibi notatis.⁊ per dictum capitulū maiores.§.itez queritur. Secundo limito ibi habere locum quandō coacta voluntas est in actu in quo non requiritur absoluta ⁊ libera voluntas vt in matrimonio vbi

Uxor que prestitit cõsensum marito intranti religionem siue ipsa fecerit siue non votum cõtinentie an compellatur intrare monasteriũ et an possit petere restitutionem mariti.ibi.nu.3.

6 Uxor dans licentiam marito vt ingrediatur monasterium an cẽseatur ipsa vouisse castitatem.in.c.j.nu.4.de conuer.coniug.fo.165.

7 Uxor que supponit sibi partum alienum an ⁊ quo casu teneaẽ illũ reuelare marito.in.c.officij.nu.5.de peni.et remiss.fo.159.

Uxor que supponit sibi partũ alienum qui successit suo marito an teneatur in foro conscientie restituere illis qui alias successuri erãt ab intestato.ibi.nu.7.

7 Uxori agenti ad restitutionẽ cõiugis obstat exceptio adulterij notorij vel per euidentiam rei vel per confessionem partis:non aũt per testes probati.in.c.intelleximus.nu.3.4.de adul.⁊ stu.fo.105.

3 Uxor militis vel comitis nõ debet ab eis vocari domina.in.c.ex parte.B.nu.15.de foro compe.fo.83.

7 Uxor petẽs restitutionẽ mariti repellitur si notorie fornicata est et maritus cõtinuit.in.c.significasti.nu.1.5.7.⁊.10.de diuor.fo.45.

7 Uxore prima viuente si quis secundam hoc ignorantẽ in vxorem ducit mortua prima licite remanet cũ secunda nouo interueniente cõsensu.in.c.veniẽs.nu.1.⁊.2.de eo qui dux.in ma.fo.24.

6 Uxor an perdat relictum sibi factum si caste viuat transeũdo ad secunda vota et an sit castitas cum propria vxore.in.c.quod a te.nu.3.de cleri.coniug.fo.14.

Et vide in.c.clericorum.nu.5.de vita ⁊ hone.cle.fo.7.

☞ Corsetus. Adde si relinquatur mulieri vsusfr.si vitaz vidua.serua.et ipsa nupserit cũ clerico in sacris ita qđ matrimoniũ non teneat perdit vsumfru.in auẽ.de rest.⁊ ea que parit.§.nunquid.qꝛ nõ debet esse melioris cõditionis ea q̃ fornicatur q̃ ea que nubit intra tẽpus luct⁹.argu.c.enim qui.de prebẽ.li.vj.do.Car.in.c.fi.de pig.adde ꝙ in simili voluit Bal.in.l.deo nobis.§.hoc etiam.C.de epi.⁊ cle.in.v.col.Quidaz relĩqt vxorẽ vsufructuariam bonorũ suorũ:donec caste ⁊ hone.vixe.et vitã vidua.serua mõ ista dña obtulit se cuidã monasterio ⁊ assumpsit velum religiõis q̃ritur vtrum vidualiter dicatur viuere.vbi determinatur ꝙ sic:qꝛ licet que mõnasterio velanẽ nõ dicanẽ vidue:qꝛ spõsus earũ est Christus sed magis dicunẽ diu mortue.et ꝑ consequens finitum est relictũ tamen contrariũ est verũ:qꝛ per hoc plenius impletur mẽs testatoris.C.de indi.vid.tol.auẽ.cuj relictũ.circa prin.nec habeẽ pro mortua quãtũ ad succedendũ:vt in.d.l.deo nobis.§.hoc etiam. Item vidua dicitur quo ad mundum quecũq3 permanet in separatiõe primi viri vt.xxxiiij.dist.c.vidua.⁊ ibi per Archi.

6 Uxor q̃ viro intrante monasterium vouit continentiam potest cõpelli etiam ipsa intrare si incontinenter viuet.secus si turpiter viuat.in.c.ad apostolicam.nu.3.de conuer.coniug.fo.169.

3 Uxor potest petere cautionẽ a marito si timet eius seuitiã etiã si culpa sua maritus seuit sed cautione non obst.poterit ipsam maritus leuiter castigare.in.c.ex transmissa.nu.1.2.⁊.3.de resti.spo.fo.173.

7 Uxor a viro propter adulterium separata perdit dotem.in.c.plerũq3.nu.1.⁊.9.de dona.inter vi.⁊ vxo.fo.48.

Uxor si recedit a marito propter adulteriũ vel aliaz causam an perdat dotem ⁊ an excusetur si maritus eam ꝓpria authoritate expellit.ibid.numero.4.

Uxori dotem repetenti obstat exceptio adulterij.ibi.

Uxor adultera reconciliata viro non perdit dotem.ibi.nu.5.

Uxor propter adulterium separata perdit donationẽ ꝓpter nuptias et quid de paraphernalibus.ibi.nu.8.

7 Uxore prima viuente qui cum alia contraxit quã tamen non cognouit prima mortua potest contrahere cum secũda.in.c.fi.nu.1.⁊.2.de eo qui duxit in matr.fo.24.

7 Uxorem si quis credat viuere que mortua est si cũ alia cõtrahit quo ad deum non tenet secundum matrimoniũ.in.c.cum in apostolica.nu.6.de sponsa.fo.8.

Uxor de morte viri non certificata non põt contrahere q̃uis ignoret quid sit de marito qui longo tempore absfuit.in.c.in presentia.nume.1.eodem titu.

7 Uxor potest agere contra virum et petere alimenta.in.c.ex literis.nu.4.de diuor.fo.46.

7 Uxor quomodo debeat certificari de morte mariti ⁊ que in hoc solẽnitas sit seruanda.in.c.in presentia.nu.5.de sponsa.fo.8.

3 Uxor an teneatur stare cũ marito excõicato et an petatur ab eo.in.c.fi.nu.12.de ord.cog.fo.150.

7 Uxor si nõ habet vnde viuat an alimẽtari debeat ab heredibus mariti donec dos restituaẽ.in.c.de prudẽtia.nu.6.de dona.inter vi.⁊ vx.f.48.

1 Uxorat⁹ si facit se promoueri ad sacros ordines:licet illos recipiat vere tamen non habebit illoruz executionem si vult cum vxore ꝑmanere.in.c.licet de vitanda.nu.4.de elec.fo.119.

6 Uxor que viuente marito alteri nupsit nõ potest eo mortuo illi cui nupserat copulari.in.c.i.nu.3.de conces.preben.fo.54.

3 Uxor tenetur marito seruire citra copulam secundũ cõditionẽ ipsius vxoris inspiciendo an sit nobilis an non.in.c.literas.nu.27.de restitu.spolia.fol.182.

Uxor quo casu potest cogi a marito vt operetur et lucretur in domo.ibi.numero.28.

Uxor potest cogi redire ad domũ viri id est realiter capi etiã ꝙ opposuerit de consanguinitate.ibi.nu.29.

7 Uxor aliqua potest esse in foro fori que tamẽ nõ erit vxor in foro ꝯsciẽtie.in.c.ex literis.nu.6.de sponsa.fo.4.

7 Uxor pauper que accusat matrimonium de cõsanguinitate an debeat habere expensas a marito.in.c.ex parte.nu.10.de accu.fo.54.

7 Uxore prima viuente maritus fidem dedit alteri de ea in vxorẽ ducenda et eam non cognouit mortua prima contraxit cum alia ⁊ stãte secũdo matrimonio cognouit illã cui fidẽ dederat an mortua secũda possit eam ducere.in.c.fi.nu.5.de eo qui du.in ma.fo.23.

7 Uxor sicut dimitti potest a viro ꝓpter fornicationẽ ita et ipsa ex eadẽ causa virum dimittere potest.in.c.discretionem.nume.5.de eo qui cog.consan.fo.30.

7 Uxor p̃sumitur acq̃siuisse ex bonis mariti nisi extra dotẽ habeat multa bona.in.c.j.nu.3.⁊.7.de pecu.cle.fo.108.

7 Uxor que a principio contraxit cum paupere vel vergente ad inopiã vel substantia ita male vtente an possit postea dotis restitutionẽ petere.in.c.per vestras.nu.15.de do.inter vi.⁊ vxo.fo.50.

2 Uxor accusat maritũ de adulterio ciuiliter ad thori separationẽ et vt lucretur donationem ꝓpter nuptias.in.c.tue.nume.7.de procurato.folio.142.

7 Uxor morte viri a lege ipsius soluitur.in.c.super illa.nume.3.de secũ.nupt.fo.51.

7 Uxores plures simul habere non licet:successiue autez sic.in.c.gaudemus.nu.13.de diuor.fo.47.

7 Uxor accusata de adulterio an replicabit adulteriũ mariti si de eo egit penitentiam.in.c.fi.nu.8.de adul.⁊ stu.fo.106.

7 Uxore prima viuente si quis contrahit cum secunda hoc ignorãte prima mortua ad sui petitionẽ non separabitur a secunda.in.c.j.nu.2.⁊.3.de eo qui du.in mat.fo.22.

Uxore viuente si quis alteri fidẽ dedit ea mortua illã nõ potest in vxorem ducere et an impediat vel dirimat matrimoniũ.ibi.nu.3.

6 Uxor cui testator reliquit vsumfructum bonorum suorum si caste vixerit per transitũ ad secunda vota mortuo testante non perdit relictuz sibi factũ.in.c.vt clericorũ.nu.5.de vi.⁊ hone.cleri.fo.7.

☞ Corsetus. Et ideo cautela est ẜm eũ adijcere:si caste vixerit et vitã vidualẽ seruauerit:per id qđ no.in.l.j.C.de secũ.nupt. Idẽ voluit Abb.in.c.quod a te.de cleri.coniug.et.c.cle.ex eo.de sen.excõ.hoc voluit bar.in.l.mulier.§.cũ proponeretur.ff.ad treb.⁊ pro opi.ipsorũ videẽ valde not.et alibi nõ ita expressus.in.c.nicena.xxxj.distinctio.ibi castitatẽ dicens esse cum propria coniuge concubitũ.de hac questione vide plene domi.Alex.de imo.in dicto.§.cum proponeretur.in.iiij.col.in ver.no.quod mulier dicitur pudice et caste viuere:vbi plene disputat hũc passum:et opinionem Barto.tenuerunt Ray.et Oldr.vide ibi per eum tamen iudicio meo opi.Bar.Abb.et sequaciũ videtur verior per.d.c.nicena.et ideo cauti aduocati et tabelliones debent certiorare testatorẽ vt addat vitam vidualem seruauerit pro euitandis opi.doc.quod intellige nisi de voluntate testatoris vel de communi vsu loquendi aliud appareat. Itẽ verba ĩ dubio debẽt intelligi ciuiliter.l.si qui.ff.de serui.sed alia opinio videẽ equior:qꝛ non est verisimile quod testator ita voluerit:facit pro opinione Bart.tex.in authẽ.de non eligendo secundo nuben.§.cum igitur.⁊ opinionẽ Barto.secutus est Richar.malũbre.Iaco.de aret.⁊ Ray.de for.vide Pet.de ancharano ⁊ Innc.in dicto c.quod a te.vbi tenuit contra Barto.et idem Ange.in.§.cum proponeretur.et in dicto.§.cum igitur.⁊ in disputatiõe sua incipiẽte testator fundũ reliquit mulieri:vnde cõcluderẽ in practica etiam sequendam opi.Barto. Quicquid dixerit Ang.et Bal.et sequaces per dictũ.§.nicenum.et per dictum.§.cũ igitur.quibus tex.cauillatio fieri non potest et hoc fauore matrimonij cũ omnes pene legales cessent per transitũ ad secũda vota apostolo dicẽte nubat in domino mulier soluta a lege primi viri.c.penul.et vlti.de secun.nup.adde Ang.are.instit.de iustit.et iur.in.§.iuris precepta.vbi de hoc. Et adde si vsufructuariam vxorẽ testator reliquit q̃diu caste vixerit in primo anno viuit caste:scđo nõ:tertio redit ad castitatem ingrediendo forte religionem an reassumat legatũ.videtur quod sic:qꝛ iste dictiones donec,quoad,et quãdiu,sunt suspensiue et habẽt temporis reuolutionẽ ⁊ intercapedinem et nõ inducunt conditionem perpetuo extiturã:vt in.l.titius.ff.de excusa.tut.hoc voluit Ioã.de imo.in clemen.illa.in princip.de vita ⁊ hone.cleri.vbi dixit ꝙ dictio q̃diu,est alicuius actus conditio extinctiua sed resuscitatiua quo ad essentiam et effectum rei:facit text.in.c.petistis.de priuileg.in verbo q̃diu. Contrarium determinat ibi Petr.de ancha.per no.in.l.si sorore.C.de his quibus vt indign.⁊ in.l.fideicommissum.C.de fideicommiss.et vide not.in.l.fin.C.de indic.vidu.tollend.dixi.s̃.in verbo vxor.

7 Uxor repeti potest coram ecclesiastico iudice etiam si non agatur de validitate matrimonij.in.c.non est.nu.3.⁊.6.de spon.fo.5.

4 Uxor an sit idonea testis pro marito vel econtra:et an compellaẽ testificari contra maritum.in.c.in literis.nu.7.de testi.fo.57.

¶ Finis indicis alphabetici: seu Repertorij materiarum notatu dignarum super lecturis Panormitani.

Differẽtie Legum ⁊ Canonum

domini Gualuani Bononiẽsis: viri diuini ac humani iuris cõsultissimi: quas diligens lector non minus necessarias q̃ vtiles cõprobabit.

Secundum canones ante sententiã põt appellari.sm leges nõ,nisi ĩ certis casib⁹.de app.sup eo.Et vt pl⁹ liqueat dic ꝙ sm canones potest appellari ante sñiam a grauamine etiã si nõ est expressum in iure.vbi ꝓcedit sine clausula appellatione remota.sed sm leges solũ vbi est expressum.Et sic intellige.c.nõ solent.ij.q.vj.⁊ vide de app.pastoralis.sup verbo expresso.Judex appellationis sm leges nõ potest causam delegare secus sm canones.de offi.de lega.super questionũ.§.intentionis.in gl.in fi.c.de offi.ord.pastoralis.et eo.tit.c.vt litigãtes.li.vj.Judex coram eo facit lit.cõtestari.vt per se ferat sententiam.medium tantũ cõmittit sm leges:scdm canones oĩa committit et principium tantum et finem tantum.vt in eo.c.sup questionum.in glo.illud oportet.

¶ Secundum leges cõmittit examinationem cõsiliarijs: sm canones cuicunqȝ vult.vt in.c.pastoralis.supradicto.

¶ Secundũ leges testis repellitur a testimonio si est damnatus de aliquo scȝ crimine.sm canones repellitur: siue sit dãnatus per sententiam siue alias prohibeatur.de testi.super eo.in glo.

¶ Secundũ leges actio est proponenda: sm cano.nõ.de iudi.c.dilecti.et dic vt ibi in gl.sic patet.

¶ Scdm leges locũ habet rigor legis.vt in.l.si quis in tãtã.C.vñ vi.sm cano.non: nisi in rebus ecclesiarũ.de do.et contu.c.j.in glo.

¶ Secundũ leges missus in possessionẽ ꝓpter cõtumaciam statim est verus possessor.sm canones mittit in possessionem causa rei seruande vt de do.et contu.c.j.in glo.

¶ Scdm leges fili⁹ retinet tm̃ vnã falcidiã.sm cano.retinet duas: scȝ debitã iure nature ⁊ trebellianicã.de test.raynutius.in glo.retinebũt.

¶ Secundum leges testamentum non valet nisi habeat subscriptionẽ septẽ testiũ.sm canones sufficit si corã presbytero et alijs testib⁹ duobus aut tribus fiat.vt de testa.c.cum esses.

¶ Secundũ leges si testator legauerit rẽ alienã heres cogitur soluere: sm canones secus.de testa.filius.in glo.ij.

¶ Secundum leges nõ tenetur heres de delicto defuncti nisi inquãtũ ad ipsam peruenit de ipso delicto.sm canones tenetur licet nil ad ipm peruenit etiã q̃uis lis non fuerit contesta.de sepul.c.si.

¶ Scdm leges q nõ hñt cõtinuã cãm ad p̃scribendũ reqrũt duplicatũ tp̃s.sm cano.secus vt de cau.pos.⁊ ꝓprie.cũ ecclesia.in gl.circa prin.

¶ Scdm leges presumitur ꝙ mulier mecũ habitãs sit mea vxor.secus secũdũ cano.de presump.c.illud.in glo.sed queritur.

¶ Secundũ leges iudex datus vt cognoscat de proprietate non põt cognoscere de possessorio.C.si a nõ compe.iu.l.si proprietate.sm cano.cognoscit etiã de illa.de causa pos.pastoralis.in gl.ij.⁊ antepe.de seq̃stratione.c.ij.Et intellige vt no.ibidem per Bart.vel dic si hoc nõ placet quod priuatorum consensus possunt constituere quẽ alias aliquẽ iudicẽ qui presit iurisdictioni.sm canones non: nisi de cõsensu sui episcopi.de foro compe.c.significasti.

¶ Secundũ leges qui offert se liti cõdemnatur ac si possideret: secũdũ canones non.vt lit.pen.c.ecclesia.j.in gl.fi.

¶ Secundũ leges in causa appellationis noui testes sup eisdẽ capitulis recipi possunt: sm canones non.de testi.fraternitatem.in glo.pe.ꝫ.eo.tit.in cle.de testibus.

¶ Secundum leges non admittitur quis ad possessionẽ nisi ex toto renuntiauerit iudicio proprietatis.sm canones secus.de testi.significauerunt.⁊ de causa pos.pastoralis.

¶ Secundũ leges bonum est aliquid facere ad ostensionem viriũ.sec⁹ sm canones.de tornea.c.j.

¶ Secundũ leges non possunt cõmitti que sunt meri imperij: sec⁹ sm cano.de offi.or.ꝙ se.de app.in gl.pe.de rap.in archiep̃atu.in gl.fi.

¶ Scdm leges possessor malefidei spatio triũ vel quatuor annorũ prescribit: sec⁹ sm can.de p̃scrip.vigilãti.in.j.gl.de re iudi.possessor.lib.vj.

¶ Secundũ leges instantia iudicij perit lapsu triẽnij.secus sm cano.de iudic.c.penul.

¶ Secundũ leges ad imperatorem nõ potest appellari omisso medio.sm canones secus.de app.si duobus.in glo.

¶ Scdm leges differẽtia est iter economũ: ꝓcuratorẽ: ⁊ syndicũ: sm canones oẽs hi cõprehẽdunt sub ꝓcuratore.de ꝓc.petitioni.in gl.iij.

¶ Secundũ leges cõcipit sentẽtia in personã procuratoris: quandoqȝ in personã domini vel contra eum qui producit.secus secundum canones.de proba.licet.in glo.pe.de elec.querelã.in glo.iiij.

¶ Scdm leges patre volente tenetur filia recipere maritũ nisi ei dare pater voluerit turpem moribus suis indignũ.sec⁹ sm canones: qr sm eos eã compellere non potest.de despon.impu.c.j.in glo.j.

¶ Secundũ leges mulier admittitur in testimoniũ in causa criminali.sm canones non.de verb.sig.c.forus.in glo.hec intellige.

¶ Secundũ leges arrhe dant pro spõsalib⁹ percipiẽdis: sm canones: non.de spon.gẽme.in glo.si.

¶ Secundũ leges testes inuiti sunt cogẽdi.sm canones nõ: nisi sit timore partis aduerse.vt si se odio gratia vel timore subtraxerit.de testi.cog.c.super eo.in fi.⁊.c.pe.

¶ Scdm leges si vn⁹ prĩo ꝑcusserit ⁊ vulnerauerit ⁊ alter occiderit primus nõ tenetur nisi de percussiõe ⁊ vulnere: secund⁹ tenet de occisione: secus sm canones.de homi.significasti.ij.in gl.tandem.

¶ Secundũ leges lata interlocutoria super exceptione poterit appellari.sm cano.poterit appellationi deferri vsqȝ ad euentũ negotij principalis.de appel.in.c.si.in gl.perem.in clemen.

¶ Scdm leges in ordinarium non potest compromitti: secus sm canones.de arbi.cum tempore.ij.q.vj.§.quod de arbi.in glo.ij.

¶ Scdm leges cũ agitur de cõputatiõe graduũ in linea equali: quoto gradu quis distat a stipite toto duplicato distãt inter se: ⁊ sibi attinẽt sm canones simpliciter ⁊ non duplicato vt in arbore consanguinitatis.ver.nunc videndum est.

¶ Secundũ leges in linea equali quot sunt persone dempto stipite tot sunt gradus: secundũ canones vero quoto gradu remotior distat a cõmuni stipite distãt inter se vt in eadem arbore.versi.nũc videndum est.

¶ Secundū leges affinitas cōtrahitur ex legitimis nuptijs. sm cano. ex omni coitu. vt in arbore consanguinitatis. in prin. ꝛ idem est de consanguinitate. de proba. c. per tuas.

¶ Scdm leges non pōt fieri denominatio siue denūtiatio nisi sup quibusdam criminibus. vt no. in gl. iiij. c. vt nostrum. tit. vt ecclesiastica beneficia. sm cano. super omnibus criminib⁹. ij. q. j. si peccauerit. de iudi. nouit. iiij. q. iiij. §. aliquando. Et est lex de testi. c. si. sup verbo accusatore. vel sic: appellans frustratorie punit de duabus libris argēti in ciuilibus: sm canones in expensis. ij. q. vj. omnimodo. in gl. j. ꝛ C. quorum appel. non reci. l. ab executore. ꝛ extra eo. reprehensibilis.

¶ Scdm leges non vz citatio nisi assignet termin⁹. ff. de verb. ob. l. ita stipulās. sm Pet. de bellapertica. sz canones sec⁹. de ap. cū parati. i si.

¶ Secūdū leges nō oia crimina sunt publica: sed que publicā infamiā irrogant sicut adulteria, homicidia, ꝛ similia. sm canones omne crimē censetur publicum. de collusione detegenda. c. j. in glo. pe. ij. q. ij. in. l. oibus. de iudi. nouit.

¶ Secundū leges mulier si intra tempus luctus nupserit incurrit infamiam. secundū canones non. de secun. nup. c. si.

¶ Secundum leges causa religionis debent coniugia dissolui. secūdū canones non.

¶ Secundū canones nō possunt parentes denegare spurijs alimēta: sec⁹ sm leges. vt qui filij sint legi. per venerabilē. in si. et de eo qui duxit in ma. cum haberet. in glo.

¶ Secūdum leges infamis potest esse procurator. sm canones nō. de iura. calum. imperator. in glo.

¶ Secundū leges vsure permittuntur. sm canones non. de vsur. c. ij.

¶ Secundū leges raptor cum rapta matrimoniū cōtrahere non pōt: secundū canones cōtrahere potest. de rap. c. vlti. de here. cum secūdum leges. glo. lib. vj.

¶ Stuprans virginem relegatur et verberatur: si tamē per vim hoc facit capite punitur sm leges. sm canones recipiet in vxorem eam: aut verberetur: ꝛ postea detrudetur excommunicatus in monasterium. de adulterijs. c. secundo.

¶ Secundū leges concubinatus est licitus: sm cano. nō. xxij. q. iiij. nemo. in gl. si. de app. c. de priori.

¶ Secundū leges delegatus ab ordinario nō pōt sententiā executioni demandare: secus sm cano. de fo. compe. si quis. in glo. pe.

¶ Scdm leges iurisdictio nō perpetuat nisi per litis cōtestationē: sm canones per solam citationem. de offi. deleg. gratum. et. c. relatum.

¶ Scdm leges arbiter q cognouit de causis suspitiōis illa pbata etiā cognoscit de cā principali: secus sm conones. de offi. dele. suspitionis.

¶ Scdm leges mulier auditur contra alienationem rei dotalis etiam iuratam: sm canones non. de iureiu. contingat. in glo. ij.

¶ Scdm leges filius nō cōqueritur de patre in causa criminali vel ciuili nisi castrensi peculio: sm cano. cōqueritur de vtraqz. ij. q. vij. queritur.

¶ Scdm leges ludere causa cōuiuij possum⁹: sm canon. non. de exces. prela. cū inter. in glo. iiij. ꝛ. xliiij. dist. commessationes. ꝛ. c. non debet.

¶ Scdm leges inducie dilatorie. xxx. dierū dari debent. iij. q. iij. offerat. sm canones est arbitrariū. de procu. dilectus. in glo. si.

¶ Secundū leges delegat⁹ habet sportulas scz duos aureos in principio et duos in fine: sm canones nihil datur. de rescrip. statutū. lib. vj. de vi. et hone. cle. cum ab omni.

¶ Scdm leges femina non pōt arbitrari: sm canones potest. hoc verū si est consuetudo. de arbi. c. dilec. ꝛc.

¶ Scdm leges epalis dignitas tm̄ liberat a patria potestate: sm canones tunc etiā subdiaconatus liberat. de eta. et quali. iudiciorū. qui filij sint legit. per venerabilem. circa prin. de sen. excom. cum voluntate.

¶ Scdm leges heres filius nō aūt impubes hereditate pr̄is priuatus reseruatur sibi legitima portio. sm cano. nō reseruat. de testa. si hr̄des.

¶ Scdm leges mulier nō potest esse procuratrix: sm cano. potest. de cōsir. vti. vel inuti. cum dilecta. in glo. sic agitur.

¶ Scdm leges si tres sunt arbitri ꝛ tertius legitime reqsitus si curauit interesse alij nō possunt diffinire. sm canones secus. de arbi. c. si. lib. vj.

¶ Secundū leges pena mortis vel sanguinis infligitur: sm cano. nō. de rap. c. archiepiscopatu. ꝛ ibi textū inuenies scz morte moriantur. de fur. c. j. ꝛ de homici. c. j. Expone moriant. i. excōicentur. nec obst. ver. de latronib⁹: qr mors alia spiritualis vt in criminosis: alia ciuilis: vt contra seculares. alia affectualis. alia naturalis. alia eternalis p archidia. liij. q. vij. placuit. Sed qd sit mors et quomodo infligit mors. Est eīn mors alia acerba. alia matura. alia immatura. vide. c. psenti. de preben. secundū archidiaco. ꝛ per Joan. an. in nouel. lib. vj. ꝛ de peni. dist. ij. valida. per archidiacō.

¶ Scdm canones absens ex iusta cā audit ꝛ tractat qcqd ꝯ eū factum est. sm leges vero distinguendū est an ex cā necessaria ꝛ probabili simul an ex causa necessaria tm̄: aut pbabili tm̄. vide. ij. q. vj. biduū. in glo. ꝛc.

¶ Secundū leges extinguitur pronuntiatum per appellationē. secūdum canones suspenditur.

¶ Secundū leges posteriores reuocāt primas leges nō sic in diuinis. de cōse. dist. iiij. celebritatē. in gl. in legibus. sed nō est proprie differētia quo ad canones imo idem. de consti. c. j. lib. vj.

¶ Secundū leges nō est infamis qui mortale peccatū cōmittit. secūdū canones sic. in palleg. c. celebritatē. ꝛ hec intellige vt no. in. c. oēs. ꝛ. c. illi qui. vj. qō. ij.

¶ Secundū leges si quis cōuincatur q occulte deposuit libellū famosum decapitatur: ꝛ sm canones verberibus subijcitur. vj. q. j. in sum.

¶ Secundū leges impubes non iurat: qr non potest deierare. iij. q. iiij. testes. secundū canones potest. de delic. pue. c. j.

¶ Secundū canones longa ꝛ longissima prescriptio non differūt: sed bene sm leges: de deci. dudum. in gl. aperte. xvj. q. iiij. in sum. ꝛ sane intellige per. c. j. de prescrip. lib. vj. ꝛ quod no. de consue. c. si.

¶ Secundum canones quis obligatur ex nudo pacto. xij. q. ij. quicūqz suffragio. de pa. c. j. secus secundum leges.

¶ Secundum canones quis alteri stipulatur: sec⁹ secundū leges. j. qō. vij. quoties. vide contrariam glo. ibidem.

¶ Secundū canones periurium furtū et similia solo animo committuntur. sm leges non. xxxij. q. ij. qui viderit.

¶ Secundū leges bona hereticorum deuoluuntur ad heredes: secus sm canones. de here. vergentis. in glo. pen.

¶ Scdm leges existētes in ptāte pr̄is nō obligant aliquo voto: secus sm canones. xxxij. q. ij. mulier. Et de votis scripture ibi hic scripsi.

¶ Scdm leges nō tenet qs denūtiare: sm canon. sic. no. ar. ij. q. vij. quapropter. super glo. hic hz qō not. j. q. viij. ex his. de accu. ex parte.

¶ Secundū leg. adultera licite occiditur per maritū: secus sm canon. nam sic amittit dotem vir. no. glo. xxxiij. q. ij. inter.

¶ Secundū leges qui preest collegio cōpellitur agere vel iurare de calumnia. sm canones non. de iura. calum. imperator. super gl. j. ꝛ adde de testi. presentium. lib. vj.

¶ Secūdū leges iudex incidēter pōt cognoscere de causa maiori quam cōpetit sue iurisdictioni. secus secūdū canones quo ad causas spirituales. de ordi. cog. c. pe. in glo. si.

¶ Secundū leg. exceptio adulterij non prodest vxori cū accusat ad penā ciuilē: secus sm canones si agatur in foro ecclesiastico ad separationem thori. de ordi. cog. c. ij. in gl. pe. adde qō not. de procur. tut.

¶ Scdm leges mulier in paucis casib⁹ admittit ad accusandū. in multis vero ad testimoniū. sm canones est aliud. no. q. iij. in sum.

¶ Secundū leges venditor precise non tenetur dare rem venditam sed sufficit q det interesse: secus sm canones: quia precise sm Hostien. de si. instru. cum Joannes. in glo. j.

¶ Maxima, media, ꝛ minima capitis diminutio aliter accipiunt sm leges et aliter secundum canones. de accu. qualiter. ff. de pig. c. si.

¶ Secundū leges interlocutoria que precipit aliquid dari vel restitui vel non dari vel non restitui reuocari nō potest: alie interlocutorie possunt reuocari ex causa. de app. cum cessante.

¶ Secundū leges spurij nō repellunt a dignitatibus, secus sm canon. de si. pres. c. ij. in glo. antepe. lib. vj. vel verbū secularibus additū dignitatibus tollit differentiam vnde potest aliā recipere. per not. per me. de app. pastoralis. super glo.

¶ Matrimoniū nō est inter seruos sed cōtuberniū sm leges: sec⁹ secūdū cano. de cōiugio ser. c. j. de iudice deleg. alias differentias etiam recipere potes de his que no. de offi. dele. sup questionem. §. porro. in glo.

¶ Secundū leges nunq̄ proceditur super crimē cōtra absentē. lit. non conte. nisi contra apparitorem. secus sm canones. no. de do. ꝛ cōtuma. veritatis. in glo. hic enim patet.

¶ Secundū leg. arbitrarium est tempus in personalibus actionibus: nec est necesse interuenire post decretum primum vel ante lit. contesta. secundū canones aliter si tenes opinionē Inn. de qua vt lit. non contesta. quoniam in fine.

¶ Scdm leg. ois periur⁹ nō est infamis. sm cano. sic. de test. testamentum. ꝛ. c. quāto. in gl. si. vj. q. j. quicūqz. Ad hoc qō prescriptio longi tēporis locū habeat requirit ꝛ sufficit bona fides tradentis et accipiētis sm canones cū bona fide semper requiritur longissima tēporis pscrip. de prescrip. si diligenti. in gl. illud. de re iudi. abbate. in glo. iij. libro. vj. Et potest etiam recipi alia sm canones. ex glo. predicta de libello alternatiuo quod non approbo. alij recipiunt etiam aliam de petitione generali ex superueniente causa. vt. eo. c.

¶ Secundū leges laicus in criminali potest laicum iudicem substituere. secus secundū canones. sm opinionem Guil. de foro compe. si diligenti. iuxta si. j. glo.

¶ Secundū leges in prescriptione habere conscientiā dubiā de bona fide dicitur habere bonā fidem. secus sm cano. de pri. si diligenti. in gl. vlti. in si. sm Host. super ipsa gl.

¶ Secundū leges iudex si defert causam fingens se dubitare vbi dubitandum non est infamis. ꝛ in. xxx. libris auri punitur sed secundū canones aliter punitur. de re iudic. c. j. lib. vj. et no. de appella. intimasti. super gloss.

¶ Secundū leges clericus potest rem ꝛ patriā cum armis defendere: sm cano. nō. de homi. suscepimus. glo. j. ꝛ. c. significasti. iuxta si. gl. ꝛ. c. petitio. Et ista differentia est plus in personis q̄ in rebus.

¶ Secundū leg. punitur qui dat causam abortioni etiam si nō erat fetus viuificatus. sm cano. secus. de homi. sicut. ij. in glo. j.

¶ Secundum leg.ad superiorem precise deuolnitur prouisio ecclesie cum patronus laicus presentat indignum: sm cano.non ita precise. de offi.or.c.cum pbas.in fi.glo.ij.

¶ Secundum leg.legatus principis cum mittitur ad prouinciã debet viuere de rebus fisci vel imperatoris. sm cano.legati pape aliter recipiuntur.de offi.or.inter.in glo.fi.

¶ Secundum leg.ordo non liberat a criminali fortuna.secus secunduz cano.lxiiij.dis.si seruus sciente.in glo.quidem.

¶ Secundũ leges in debilitato solum consideratur mẽbri impedimentum in vsu:non defectus vel augmentum: secus sm cano.de cor.viti.c.ij.super glo.fi.

¶ Secundum cano.maritus accusans vxorem etiam de iure suo se inscribit.de procu.tue.secus sm leges hoc no.Bar.brix.ij.q.viij.in publico.⁊ per Host.de accu.super his.super glo.ij.Et potest vna differentia haberi per ibi nota.super glo.ij.hoc generale.⁊ alia.eo.ti.ad petitionẽ.in prin.magne additionis.⁊ alia in.c.qualiter.ij.de accu.ibidem est de capitis diminutione.

¶ Secundum leg.in libello accusatorio ponuntur nomina imperatoris ⁊ consulum: ⁊ sm cano.loco illorum ponuntur nomina pape et episcopi.ij.q.viij.libellorum.⁊ ibi no.in glos.j.per archi.

¶ Secundum leg.proponens plures actiones in libello si sunt diuerse tunc certas de iure suo eligere debet: secus sm canoñ.sm quos plures admittũtur.de elect.querelã super glos.ij. Differentia sumitur per not.de adul.c.pe.super glo.pe.Et de vsu.cum tu.in glo.licet.Alia per not.de sortile.c.j.Itẽ alia per no.de male.c.ij.in glos.j.Alia per no.de exces.prela.clerici.in glo.fi.Alia per no.vij.q.xj.sacrilegium.c.quisquis.⁊ de pen.felicis.in nouel.li.vj.Alia per no.de iudi.c.fi.in nouel.Alia de penis.c.de sentẽtia.Alia de sententia excõmunicationis.c.iiij.super glos.nunquid.Alia per no.xvj.q.iij.placuit in glo.iij.Alia per no.de sen.ex cõmu.si vero turpiter.Alia per no.de spon.in presentia sup glo.ij.alia per no.de resti.in integ.c.ij.super gl.⁊ sic videtur.Alia de here.c.extraneus.§.credentes.super verbo accedat.alia de pig.c.ij.in glo.ij.alia de dona.c.fi.⁊ per no.iij.q.vlti.alia de iurepa.nobis super glo.nõ videtur.alia per no.de despon.impu.puberes.super glo.ij.ad finẽ.⁊.c.seq.super glo.iij.alia de diuor.c.j.⁊ de dona.inter vi.⁊ vxo.c.penul.super glo.pen.

¶ Has differentias inter leges et canones menti commendes.et licet plures alie possunt referri tamẽ his ego Gualuanus cõtentus ppter multos qui vno collirio omnium oculos volunt curare semper pro solutione dicẽtes.Aliud est de iure cano.aliud de iure ciuili.vel aliud est de iure antiquo.⁊ aliud de nouo.vt no.xxix.di.c.fi.in glos.pen.vel aliud in vltimis voluntatibus.vt no.de conces.preben.c.j.in glos.communis.lib.vj.qui saltem recurrere possunt ad Specula.de disputatio.⁊ alleg.§.post hoc.per to.⁊ maxime doc.vtriusq; iuris verius nullius: de quibus mirabilez modum illusionis audiui quomodo per sophisticas rationes simplices ⁊ nouos scholares subtilitatibus legalibus innitentes arguere omisso canonis textu pollicitantur et nouo genere mercuria.iiij.et valeant videri rabbi.ibi allegare satagunt tantummodo canones vbi sunt periti in iure ciuili ⁊ econuerso.Et vt sic scholares ipsi quos a veritatis via auertunt ⁊ ad fabulas conuertunt semper sunt addiscentes et nunq̃ ad veritatem scientie peruenientes: vt.xxvj.q.v.nec mirum: vbi hoc pacto in opinionibus in quibus possunt ⁊ debeãt imitari canones sunt legiste: vt no.qui fil.sint legi.per venerabilem.ver.rationibus.Et qui innituntur equitati regularis discipline legis rigori subijciuntur.de calum.c.j.de re iudi.abba.iuxta fi.li.vj.Obsecro igitur et summe deprecor dei et proximi dilectione primiq; parentis amore.vt ista legentes horum que vera sunt participes existãt presentis opusculi collectionem diligant.de pe.dist.ij.charitas.ver.proximos.et anteq̃ intelligant non comprehendant.xj.qõ.iij.eorum saltem: inuidiaq; diaboli vitium est.xxiij.q.iij.quam magnũ.Nec dicant qd habita vna contraria gl.habeatur ⁊ alia ac ipsius glo.solu.Quia hoc inueniunt in multis proculdubio falsum fore: recipiant ergo gratanter opusculum quod iustitie et libramini rationis subiectum.vij.q.j.§.cum ergo.ver.formari.de senten.et re iudi.in cle.pastoralis.ver.verum.Et satis fit q̃ in paucis per laborem amicis consulitur.ff.de admi.tut.tutores.§.qui sunt.in fi.et.C.de neg.gest.tutori.de homi.super rubro.in vlt.opi.in nouel.per hos autem et in alio laboris scientia in hoc seculo acquiratur: vt regnum celeste tribuatur: quod nobis prestare dignetur ipse omnipotens deus.Quoniam ex ipso sunt omnia ipsi honor ⁊ gloria in secula seculorum amen.

¶ Finis differentiarum inter leges et canones domini Gualuani Bononiensis.

Index quaterniorum.
a b c d e f g h i k l m n o p q r s t. Quorum t ternus: reliqui quaterni.

PANORMITANI